

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding)

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3

การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์

23 พฤศจิกายน 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3

การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์

NACHSL-2019

The 3rd National Academic Conference on Humanities and Social Sciences:
Suan Sunandha Rajabhat University

[http://conference.ssrุ.ac.th/fhs2019](http://conference.ssrु.ac.th/fhs2019)

หน่วยงานจัดการประชุม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

คณะตำรวศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

23 พฤศจิกายน 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ด้านมนุษยศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทรโทท Associate Professor Dr. Saiwaroon Soontharotok	มหาวิทยาลัยรามคำแหง Ramkhamhaeng university
รองศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ Associate Professor Dr. Kanittha Jarupintusophon	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Thammasat University
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศาริศา สุขคง Assistant Professor Sarisa Sukkhong	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย Loei Rajabhat University
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา ตั้งทีชะรักษ์ Assistant Professor Suwanna Tangteekarak	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ Bangkok University
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปนิธาน บรรณาธรรม Assistant Professor Panitan Bannatham	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Suan Sunandha Rajabhat University
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สารดา จารุพันธ์ Assistant Professor Dr. Sarada Jarupan	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก Rajamangala University of Technology Tawan-ok
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยวัฒน์ ตันพรังซี่ Assistant Professor Chaiwat Tantarangsee	ผู้ทรงคุณวุฒิ Professional

ด้านสังคมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง Professor Dr. Boontan Dockthaisong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkomrajavidyalaya University
รองศาสตราจารย์ตรีเนตร สารพะงษ์ Associate Professor Treenet Sarapong	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี Ubon Ratchathani University
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ Associate Professor Dr. Wullop Ruthachatranon	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงดี Associate Professor Dr. Yothin Sawangdee	มหาวิทยาลัยมหิดล Mahidol University
รองศาสตราจารย์ อานนท์ มาเมา Associate Professor Arnon Mamout	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Thammasat University
รองศาสตราจารย์ เสาวภา ไพทยวัฒน์ Associate Professor Saowapa Phaithayawat	ผู้ทรงคุณวุฒิ Professional
รองศาสตราจารย์ พิศณุ พูนเพชรพันธ์ Associate Professor Pitsanu Poonpetchpan	ผู้ทรงคุณวุฒิ Professional
รองศาสตราจารย์ ดร.สทิติย์ นียมญาติ Associate Professor Dr. Satit Niyomyaht	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Bangkok Thonburi University

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รองศาสตราจารย์ ดร.ฤๅเดช เกิดวิชัย

Associate Professor Dr. Leudech Girdwichai

รองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รดทอง

Associate Professor Dr. Ratichai Rotthong

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

Associate Professor Dr. Nantiya NoichunSuan

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาทร ทรัพย์รวงทอง

Assistant Professor Dr. Satorn Subruangthong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว

Assistant Professor Dr. Vorakarn Suksodkiew

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัวบุตรี ศิริวัฒน์

Assistant Professor Dr. Buabuttri Siriwat

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรณินทร์ สัจจวิริยทรัพย์

Assistant Professor Dr. Thoranin Sujjaviriyasup

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนชัย ชูมาก

Assistant Professor Watanachai Chumak

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรวดี อินทรกำเนต

Assistant Professor Rewadee Intarakumnerd

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

Assistant Professor Phusit Phukamchanoad

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภูภณัช รัตนชัย

Assistant Professor Pupanat Ratthanacha

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา

Assistant Professor Dr. Tithat Mala

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ อยู่วัฒนะ

Assistant Professor Dr. Kamonwan Yoowattana

ดร.อาริยา ภูระหงษ์

Dr. Ariya Poorahong

ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร

Dr. Saowanee Samantreeporn

ดร.ศิริมาลย์ วัฒนา

Dr. Siriman Watthana

ดร.วาสนา สุรีย์เดชะกุล

Dr. Wasana Suridechakul

ดร.วัลย์พร ชินศรี

Dr. Walaiporn Chinnasri

ดร.รัมภาภัก ฤกษ์วีระวัฒนา

Dr. Rumpapak Luekveerawattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng university

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

University of the Thai Chamber of Commerce

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Thonburi Rajabhat University

ผู้ทรงคุณวุฒิ

Professional

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University

under the Royal Patronage

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Bangkok Thonburi University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Stamford International University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดร.ไยแก้ว ศีลรักษ์

Dr. Yaikaew Silak

ดร.พิศกดิ์ กัลยาณมิตร

Dr. Pisak Kalyanamitra

ดร.ภรณ์ภัส เบินท์

Dr. Pornnapat Berndt

ดร.พลภัทร เหมวรรณ

Dr. Phonpat Hemwan

ดร.ธนากร อูยพานิชย์

Dr. Tanakorn Uiphanit

ดร.ธนัทเทพ เขียวประสิทธิ์

Dr. Tanatthep Tianprasit

ดร.ฉานทิพย์ สันตะพันธุ์

Dr. Chanit Suntapun

ดร.จิรวรรณ เดชานินพนธ์

Dr. Jirawan Dejanipont

ดร.ขันทอง ใจดี

Dr. Khantong Jaidee

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

King Mongkut's Institute of Technology
Ladkrabang

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

National Institute of Development

Administration

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

National Institute of Development

Administration

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thammasat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

สารจากคณบดี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ให้ความสำคัญกับการพัฒนางานวิจัยมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งงานวิจัยถือเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาสู่สังคม ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นไป การส่งเสริมให้นักวิจัยมีเวทีในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และพัฒนาผลงานวิจัยให้สามารถต่อยอดและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

ดังนั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงได้จัดการประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3 ในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ นำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ ระหว่างคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ทั้งจากสถาบันภาครัฐและเอกชน โดยหัวข้อการประชุมวิชาการในงานครอบคลุมเนื้อหาด้านมนุษยศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์

การนำเสนอผลงานภายในงานเป็นการนำเสนอภาคบรรยาย (Oral Presentation) โดยบทความวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper) จะได้รับการพิจารณาและคัดเลือกโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น ๆ และลงตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ (Conference Proceedings)

กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดประชุมวิชาการระดับชาติในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมประชุมและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน โดยการนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาต่อยอดงานวิจัย นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติต่อไปท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณคณะกรรมการการจัดประชุมวิชาการระดับชาติ และผู้เข้าร่วมงานทุกท่านที่ทำให้เกิดการประชุมนักวิชาการในครั้งนี้ขึ้น

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_2.....	1-11
การพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา : สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม <i>ทัศนันท์ อาชาสุข, เกยูร กิตติธเนศวร, แววรรณ ก้องไตรภพ</i>	
NACHSL-2019L_O_3.....	12-26
แนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทฤษฎีใหม่ในบริบทเมืองและชนบท <i>ศศิธร เจตานนท์, เบญจพร แยมจำเมือง, ชวิญข้าว พูนเพิ่ม</i>	
NACHSL-2019_O_4.....	27-38
การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์ <i>จรินทร์ สารทอง, วิไลลักษณ์ ตรีเมฆ, จักรกฤษณ์ อุตุ้ม, ราตรี เงามาม, พัชรินทร์ เปาวะลี</i>	
NACHSL-2019_O_5.....	39-51
การเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการเรียนวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 <i>ภาวิณี ไสระเวช</i>	
NACHSL-2019_O_7.....	52-59
พระพุทธศาสนาปฏิเสศตรรกวิทยาหรือไม่ <i>อำพล บุคดาสาร, ชาติเมธี หงษา, พุไทย วันหากิจ</i>	
NACHSL-2019_O_8.....	60-75
บทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดการเผยแพร่ธรรมะในศตวรรษที่ 21 <i>ณัฐรพงษ์ มะลิซ้อน, ประยูร ป้อมสุวรรณ, สมพร เหลาฉลาด</i>	
NACHSL-2019_O_9.....	76-83
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ประเภทโคและกระบือ <i>เฉลิมพร พันธุ์พาณิชย์</i>	
NACHSL-2019_O_10.....	84-92
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับชาวออนไลน์ <i>กิตติวรา ณรงค์ชัย, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	
NACHSL-2019_O_11.....	93-106
ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน <i>กษมา อัครวิไชยตระกูล, สุรศักดิ์ มีบัว</i>	
NACHSL-2019_O_12.....	107-121
ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญาวิทยาของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ (ปราปต์) <i>ธนภัค ไชยแพทย์, วรณญา อัจฉริยบดี</i>	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_13.....	122-
The use of social media as marketing tools by Selected Hotels in Bangkok <i>Prin Jivarungruang</i>	
NACHSL-2019_O_14.....	134-142
มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงในครอบครัว <i>ชลดา เพ็ญสวัสดิ์, กมลวรรณ อยู่วัฒนะ</i>	
NACHSL-2019_O_15.....	143-155
A Study on the Characteristics and Service Quality of Selected Boutique Hotels in Bangkok <i>Vicheth Nara</i>	
NACHSL-2019_O_16.....	156-172
ศึกษาเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญาไทยภาคความผิดเกี่ยวกับเพศตามมาตรา 276 และมาตรา 277 <i>ภาณุพงศ์ รั้วทองชุ่ม, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_17.....	173-183
ผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 <i>จิราภรณ์ ทองศรี, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_18.....	184-194
สิทธิและความรับผิดชอบทางกฎหมายของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เปรียบเทียบกับกฎหมายไทยเพื่อคุ้มครอง สิทธิของมนุษย์ในทางกฎหมายจากการทำละเมิดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ <i>เกรวิติย์ เวอร์บิชา ไชยดา, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_19.....	195-207
ความผิดฐานอนาจารตามมาตรา 278 และมาตรา 279 : ศึกษาเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญา อนาจารเดิมและประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขใหม่ <i>พลอยนภัส สะลิมาสกุล, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_20.....	208-218
ศึกษาความผิดเกี่ยวกับเพศเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลาม <i>เมวดี ศรีวิเชียร, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_21.....	219-237
วิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต <i>ณัชพล มะธิปิไช, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_22.....	238-247
สิทธิในการครอบครองกัญชาเพื่อใช้ทางการแพทย์ <i>จิรายุ สุทธิขาว, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_23.....	248-257
ปัญหาการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงาน : กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติ <i>วรัญญา เอี่ยมพิทักษ์พร, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_24.....	258-268
การคุ้มครองลิขสิทธิ์สำหรับงานวรรณกรรมตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายอังกฤษ <i>จันจิรา เวสสุวรรณ, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_25.....	269-277
การยุติการตั้งครรภ์ตามกฎหมาย : ศึกษาเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญาเปรียบเทียบกับกฎหมายกัมพูชา <i>ณภัทร พรรณโนภาค, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง</i>	
NACHSL-2019_O_26.....	278-286
เหตุยกเว้นความผิดอาญา : ศึกษากรณีหญิงแทงลูก <i>กุลิสรา อินเกลียง, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	
NACHSL-2019_O_28.....	287-296
การเชื่อมโยงองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีนจากจารีตนิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่ กรณีศึกษา การประกอบอาชีพการผลิตเครื่องกระดาษในพิธีงเด็ก <i>วศกร แซ่ลี, วิลาสินี จินตลิขิตดี, ศิริมาลย์ วัฒนา, สุวรรณฤทธิ์ วงศ์ชะอุ่ม</i>	
NACHSL-2019_O_29.....	297-305
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับวัตถุมงคล : ศึกษากรณีพระเครื่อง <i>กาญจนกร บุญกระทุ้ม, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	
NACHSL-2019_O_30.....	306—314
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา <i>หงษ์หยก โพธิ์ร่ม, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	
NACHSL-2019_O_31.....	315-322
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้ลี้ภัย <i>ภัทธีรินทร์ เลิศวิริยะศิลป์, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	
NACHSL-2019_O_32.....	323-331
การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต <i>ปัลลิตา พรหมพันธุ์, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	
NACHSL-2019_O_33.....	332-340
การลงโทษทางอาญาศึกษากรณีเยาวชนกระทำความผิด <i>กรรณิการ์ จันทศักดิ์, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	
NACHSL-2019_O_34.....	341-347
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โรงพยาบาล <i>วรัชยา เพ็ชรภักดี, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_502.....	348-355
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึก ตลาดทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง กิตติคุณ เกรียงกำจรกิจ, อัฐศักดิ์ ดั่งทอง	
NACHSL-2019_O_503.....	356-363
กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมห้าของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอ เมือง จังหวัดจันทบุรี นิพนธ์ อังศุธีรกุล, ธณัฐพงษ์ ศรีเรืองสมบัติ	
NACHSL-2019_O_35.....	364-378
เทพนิยายจากปลายปากกาสู่จอภาพยนตร์ ความเป็นหญิงกับบรรทัดฐานทางสังคม ณิชมน พุ่มยี่สุ่น, ชุตินันต์ บุรณะ, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	
NACHSL-2019_O_37.....	379-390
แนวทางการพัฒนาอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง ณัฐสินี สงจันทร์, สุนิษา เพ็ญทรัพย์	
NACHSL-2019_O_38.....	391-403
ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยไซเบอร์ 2562 สุจิตรา เปรมจิตต์, ภาวิตา คำชาย	
NACHSL-2019_O_39.....	404-422
ปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิยึดเหนี่ยวสิ่งของของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง อัจฉรา สิทธิเหล่าถาวร, ภาวิตา คำชาย	
NACHSL-2019_O_518.....	423-434
โมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จ กรณีศึกษา คลังสินค้าแห่งหนึ่ง ชญารัฐ ศรีสงคราม, ศุภรัตน์ อัครพิสิฐวงศ์, เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร	
NACHSL-2019_O_520.....	435-442
แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนากระบวนการทำงานในคลังสินค้า กรณีศึกษา คลังสินค้าแห่งหนึ่งใน กรุงเทพมหานคร ชญารัฐ ศรีสงคราม, เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร, สุภาพร โคตรสงคราม	
NACHSL-2019_O_40.....	443-452
แนวคิดการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน : ความท้าทายสำหรับครูสอน พระพุทธศาสนา ศุภกาญจน์ วิชานาติ, จุฬารัตน์ วิชานาติ	
NACHSL-2019_O_42.....	453-469
การสร้างสรรค์แนวคิดในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” จักรพันธ์ ชาวเอี่ยม, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_43.....	470-480
การรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ศิริชัย ไหมด้วง, ปณิธาน บรรณาธรรม	
NACHSL-2019_O_44.....	481-496
การสร้างสรรคัศจรรย์ศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” อริษา นาคเถื่อน, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์	
NACHSL-2019_O_45.....	497-506
ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้สูงอายุ : ศึกษาการส่งเสริม การจ้างแรงงานผู้สูงอายุ อรอนงค์ ประดิษฐ์พุกษ์, สุรศักดิ์ มีบัว	
NACHSL-2019_O_46.....	507-517
มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย ต่างประเทศ ปัทมา ณ ศรีสุข, สุรศักดิ์ มีบัว	
NACHSL-2019_O_47.....	518-533
ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ : ศึกษากรณีการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนัน ทัศนพล กิขุนทด, สุรศักดิ์ มีบัว	
NACHSL-2019_O_48.....	534-544
ความขัดแย้งของตัวละครในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด (Let the Right One in) ภาณุชนาถ ไชยโกฏี, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	
NACHSL-2019_O_49.....	545-556
เพศวิถีในนวนิยายสลับร่างชาย-หญิงเรื่อง เล่ห์ลับสลับร่าง ของ นรอินทร์-พรรณาดี ภัทร์ธมาศ ธนนท์โชติชัยกุล, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	
NACHSL-2019_O_50.....	557-565
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย กฤษณโชค แก้วเจิม, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา	
NACHSL-2019_O_51.....	566-572
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศศึกษากรณีสิทธิในการสมรส ฉัตรดนัย แก้วเกิด, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา	
NACHSL-2019_O_52.....	573-580
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย คนุเดช ชูชา, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา	
NACHSL-2019_O_53.....	581-589
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน วันชพร จุ่มพล, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_54.....	590-604
ลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉาย คชาภรณ์ สิงห์ล่อ, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์	
NACHSL-2019_O_56.....	605-612
สิทธิในการมีบุตรของผู้ที่สมรสเพศเดียวกัน :กรณีศึกษาการอุ้มบุญ หรือการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ ธัญชนก แสงสร้อย, กมลวรรณ อยู่วัฒนะ	
NACHSL-2019_O_57.....	613-622
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเซียลมีเดีย ณัฐนรี มณีวงศ์วรรณ, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา	
NACHSL-2019_O_58.....	623-635
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน ณัฐชยา พุฒิชัย, ดวงพร แสงทอง	
NACHSL-2019_O_59.....	636-644
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะโดยอายุ ธนิดา เมืองมา, ทัดตนันท์ คงลำธาร	
NACHSL-2019_O_60.....	645-657
พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 : ศึกษาการสูบบุหรี่ในบ้าน สุภาดา สุภาลักษณ์, สุรศักดิ์ มีบัว	
NACHSL-2019_O_61.....	658-669
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี สุนิตา แสงไวย, ขวัญข้าว พูลเพิ่ม	
NACHSL-2019_O_63.....	670-681
“สัตว์สงคราม” ในนวนิยายเรื่อง เลอ กรองด์ ทูโรโป (Le Grand Troupeau) ของฌอง ฌีโอนอ (Jean Giono) อัศวินท์ โฉมทอง, วรุณี อุดมศิลป์	
NACHSL-2019_O_64.....	682-697
พฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon ทัทยา แซ่จิ้ง, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์	
NACHSL-2019_O_65.....	698-705
การรับบุตรบุญธรรม: ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทยในปัจจุบันกับกฎหมายไทยในสมัยโบราณ กรวิก กุลธรรมชัย, กมลวรรณ อยู่วัฒนะ	
NACHSL-2019_O_66.....	706-717
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ชาคริยา พวงสมบัติ, ชันทอง ใจดี	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_68.....	718-738
บทบาทของอารมณ์ต่อตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างจากนิทานกริมม์ ดวงฤทัย ศรีสุพรรณ, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	
NACHSL-2019_O_69.....	739-748
การรับบุตรบุญธรรม: ศึกษากรณีบิดามารดาบุญธรรมหย่าขาดจากกัน ศิวนาถ อัครโกวิท, กมลวรรณ อยู่วัฒนะ	
NACHSL-2019_O_70.....	749-759
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี จุฑารัตน์ มงคลโชค, ชันทอง ใจดี	
NACHSL-2019_O_71.....	760-771
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแขก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว สุวิภา ขาวม่วง, ชันทอง ใจดี	
NACHSL-2019_O_72.....	772-787
ปัญหาสังคมไทย : ภาพสะท้อนที่เกิดในเพลง Rap ปนัดดา ฤทธิมัต, วรณญา อัจฉริยะบดี	
NACHSL-2019_O_73.....	788-801
ผลการใช้ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ศรีณภัทร์ แวกโกเนอร์, จักกฤษณ์ โปณะทอง	
NACHSL-2019_O_74.....	802-814
คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานครสาขาบางกอกน้อย สุภาวดี เชื้อหงษ์, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_75.....	815-825
การมีส่วนร่วมในด้านการบริการประชาชน กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี สุธิชา สุขศรี, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_76.....	826-838
ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี อนिता หมั่นสอน, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_77.....	839-854
การทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ศุภพล คำชื่น	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_78.....	855-869
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร นฤมล ศิกษมัต, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_79.....	870-879
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 : ศึกษากรณีการล้วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง สุรศักดิ์ มีบัว, นันท คงลำธาร	
NACHSL-2019_O_80.....	880-893
ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ฐิติมา พรหมราษฎร์, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_81.....	894-907
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มกรธวัช รัตนสมบัติ, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_82.....	908-917
การศึกษาพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ธนากาญจน์ ทองวัตร, วันจักร น้อยจันทร์	
NACHSL-2019_O_83.....	918-928
ประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส นุรฮายาตี มะสามแม, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, วันจักร น้อยจันทร์	
NACHSL-2019_O_85.....	929-943
การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ณัฐการณ์ เมืองราช, วันจักร น้อยจันทร์	
NACHSL-2019_O_86.....	944-955
การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบางลึก อำเภอเมืองจังหวัดชุมพร จิราพัชร จันทรงจนา, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_87.....	956-972
นิเวศสำนึกในวรรณกรรมเยาวชนลูกโลกสีเขียว ชลธิชา มนตรี, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	
NACHSL-2019_O_88.....	973-987
การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ทัศนีย์วรรณ ทองสุก, วันจักร น้อยจันทร์	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_89.....	988-1002
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ทิพย์ศรา การบรรจง, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_90.....	1003-1015
การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ มนิตา ใจเงิน, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_91.....	1016-1026
คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี กฤติยา บุญมี, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, วันจักร น้อยจันทร์	
NACHSL-2019_O_92.....	1027-1039
ตัวละคร “คนบ้า” ในภาพยนตร์ไทยเรื่อง หลิ่งคาแดง, ไอ้ฟัก และไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2 วิลาวัลย์ คลังทอง, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	
NACHSL-2019_O_93.....	1040-1050
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม อริสรา พุ่มไสว, รพีพัฒน์ จันทนินทร, อรรถสิทธิ์ นิกรวัดน์	
NACHSL-2019_O_94.....	1051-1062
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน อภิษฐา บดินทร์เดชาทร, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_95.....	1063-1077
ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลลาดชิด อำเภอฝักไห้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ธนาภรณ์ ศุภอรรถกุล, รพีพัฒน์ จันทนินทร, อรรถสิทธิ์ นิกรวัดน์	
NACHSL-2019_O_96.....	1078-1092
การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เลปวรรณ เกิดศรี, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_97.....	1093-1104
ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สตรีรัตน์ ศรีดาวเรือง, รพีพัฒน์ จันทนินทร, อรรถสิทธิ์ นิกรวัดน์	
NACHSL-2019_O_98.....	1105-1114
คุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงาน จิรพงศ์ อนุพันธ์, สุนันฐา กรุดทอง	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_99.....	1115-1125
การวิเคราะห์รูปแบบของอัตถภาคที่ปรากฏในบทคัดย่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และผู้วิจัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รฐนนท์ บุพลับ, อังค์วรา เหลืองนภา	
NACHSL-2019_O_100.....	1126-1134
กริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของบางกอกโพสต์ ศิรดา พันธุ์เพ็ง, สุนันฐา กรุดทอง	
NACHSL-2019_O_101.....	1135-1154
ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ เยาวเรศ แก้วสา, สุนันฐา กรุดทอง	
NACHSL-2019_O_102.....	1155-1167
การใช้คำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์ วิมลพันธ์ เทพจิตร, สุนันฐา กรุดทอง	
NACHSL-2019_O_103.....	1168-1179
การวิเคราะห์คำศัพท์ในข้อสอบคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จุฑามณี วีระพลากร, อังค์วรา เหลืองนภา	
NACHSL-2019_O_104.....	1180-1193
ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอู๋ดริชิต์บัส ธนกร เชียงหลิว, นัฐนันทน์ นารี, อิศริย์ ดิยะพิพัฒน์	
NACHSL-2019_O_105.....	1194-1202
การสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย รัฐชาติ ทศนัย	
NACHSL-2019_O_106.....	1203-1218
กระบวนการในการดำเนินคดีกับกรรมการ ป.ป.ช.ต่อศาลตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ อรรถพล ชมพัฒนา	
NACHSL-2019_O_107.....	1219-1230
คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ปรารธนา มหาสุขพิบูล, ชันทอง ใจดี	
NACHSL-2019_O_108.....	1231-1245
ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี พัชราภรณ์ ศรีสุพล, สุวรรณภา ลาโง้น, อิศริย์ ดิยะพิพัฒน์	
NACHSL-2019_O_109.....	1246-1258
ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการ ของโรงพยาบาล อีจีวี สาขาบึงสีฐาน ศรีณย์ อุดมบัว, สุธิตา พรมไตร, ขวัญข้าว พูลเพิ่ม	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_110.....	1259-1273
รูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี มนูญชา กุลทะวงษ์, ผกามาศ คำตาแสง, กิ่งศักดิ์นิษฐ์ กุลชาติธีรธรรม	
NACHSL-2019_O_111.....	1274-1289
แรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย : แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี สุมินตรา มะโยธี, กิ่งศักดิ์นิษฐ์ กุลชาติธีรธรรม	
NACHSL-2019_O_112.....	1290-1299
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี มินตรา แสงลี, สุภาวดี พิมมะทา, เอกชัย สิทำมา	
NACHSL-2019_O_113.....	1300-1309
ความพึงพอใจของบุคคลที่เลือกใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เกียรติศักดิ์ ศรีทับ, จริญญา พรหมเทศ, เอกชัย สิทำมา	
NACHSL-2019_O_114.....	1310-1324
ภาพแทนนางเอก “ร้ายได้แต่ไม่เลว” ในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พิมพ์เลขา จันทร์หอม, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์	
NACHSL-2019_O_115.....	1325-1338
ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลบางเมือง วิไลพร สีสว่าง, รพีพัฒน์ จันทนินทร, อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์	
NACHSL-2019_O_116.....	1339-1349
ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ในองค์การบริการส่วนตำบลคลองศก อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี เพ็ญพศุ คำสอน, รพีพัฒน์ จันทนินทร	
NACHSL-2019_O_117.....	1350-1362
การศึกษาศักยภาพลุ่มน้ำแก่งละว้า - ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น วรณวิษา ธาระแดน, ธัญญารัตน์ สุตตะนา, ศธาวุฒิ ไวยสุศรี	
NACHSL-2019_O_119.....	1363-1376
การประยุกต์ใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อลดต้นทุนและระยะเวลาการตรวจสอบสุขอนามัยของข้าวโดยใช้ ช่วงคลื่นที่มองเห็นได้ นพัตธร เมรสนัด, นวธร ไชยรัตน์, ณยศ กุลพานิช	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_122.....	1377-1390
การวิเคราะห์ปัจจัยและการทำนายแบบจำลองการเกิดถล่มโดยใช้ เทคนิคการเรียนรู้ของเครื่อง ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย กาญจนา คักดีทอง, อาริยา ใจซื่อ, มรกต วรชัยรุ่งเรือง	
NACHSL-2019_O_129.....	1391-1401
การจำแนกพื้นที่จุดเสี่ยงไฟป่าโดยใช้สมการ Support vector machine Random forest และ Gradient boosting machine เจษฎา คำตะนิตย์, ชลนที ชาญสมิง, มรกต วรชัยรุ่งเรือง	
NACHSL-2019_O_157.....	1402-1411
การลงทุนในหุ้นทางเลือกของคนสองอาชีพ กานต์เกรียงไกร โพธิ์น้อย, ชนินทร์ จักรภพโยธิน	
NACHSL-2019_O_158.....	1412-1422
อีสปอร์ต (E-sport) เกมสกีฬา หรือ ทำลายล้าง อธิชา มั่งมี, ชนินทร์ จักรภพโยธิน	
NACHSL-2019_O_160.....	1423-1436
สภาพปัญหาและแนวทางป้องกัน การล่องละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวชในศาสนสถาน วราภรณ์ ตรีประเสริฐวงศ์	
NACHSL-2019_O_161.....	1437-1450
English Adjectives in Skin Care Products from Online Advertisements Hatsaya Matiko, Suwaree Yordchim, Mohamed Darma Rizal Khairiree	
NACHSL-2019_O_170.....	1451-1463
ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสถานีตำรวจบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ธิตติยา ร่มศรี, กิตติ์ชนก กุลธนฐิติพงศ์, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์	
NACHSL-2019_O_171.....	1464-1473
การแสดงออกทางอารมณ์และการสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์ในมิวสิควิดีโอวงโลโมโซนิก (Lomasonic) พีรณัฐ ผิวขำ, พรราว อรุณรังสีเวช	
NACHSL-2019_O_172.....	1474-1484
การวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างภาพยนตร์และการแสดงออกทางวัฒนธรรมระหว่างภาพยนตร์ญี่ปุ่น และเกาหลี ศรุตตา บุญทองงาม, พรราว อรุณรังสีเวช	
NACHSL-2019_O_174.....	1485-1499
การพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการ STEAM Design Process เป็ญจวรรณ ลีเจริญ, ชฎารัตน์ พิพัฒนนันท์, ธิติ วีระเชียร	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_178.....	1500-1515
แนวทางในการใช้สัตว์บำบัดเพื่อการรักษาผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ชมพูนุช แก้วลอย, ดวงพร อุไรวรรณ	
NACHSL-2019_O_179.....	1516-1531
การเล่นเกมนำไปสู่การสร้างรายได้หรือการเป็นนักกีฬา E-Sport ธีรภัทร์ ศรีพรหมินทร์, ดวงพร อุไรวรรณ	
NACHSL-2019_O_180.....	1532-1540
การเผาอ้อยในภาคการเกษตรของไทย: ปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไข นพรุจ ศรีทองกุล, ไททัศน์ มาลา	
NACHSL-2019_O_181.....	1541-1552
การส่งเสริมนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในประเทศไทย ทิพย์วรรณ ชินไธสง, รัชชาติ ทศนัย	
NACHSL-2019_O_182.....	1553-1563
เรื่องการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพ อมรรัตน์ น้อยเกิด, รัชชาติ ทศนัย	
NACHSL-2019_O_184.....	1564-1581
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมผู้สูงอายุกับสังคมการเกิดของประชากรในประเทศไทย นันทนัช บุญวัฒน์, ดวงพร อุไรวรรณ	
NACHSL-2019_O_185.....	1582-1589
การอนุรักษ์โกศนพินิจบ้านเพื่อเพิ่มมูลค่าและเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกร ณรงค์ชัย ทองดี	
NACHSL-2019_O_187.....	1590-1610
ความคิดเห็นของผู้บริโภค และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร นฤนาท นามคันทน์, สหภาพ พ่อคำทอง	
NACHSL-2019_O_194.....	1611-1627
การศึกษาวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ชุมชนเกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ศิริลักษณ์ อินประสิทธิ์, บุญอนันต์ บุญสนธิ์	
NACHSL-2019_O_195.....	1628-1639
การขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทย ภัทรวดี ไยน้อย, บุญอนันต์ บุญสนธิ์	
NACHSL-2019_O_196.....	1640-1648
ปลากัดยอดนักสู้สัญลักษณ์คู่มือแห่งสยาม พัฒนาเศรษฐกิจสู่การส่งออกสัตว์น้ำอันดับหนึ่งของประเทศไทย ธนาคาร แสนศิริลานนท์, ไททัศน์ มาลา	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_199.....	1649-1664
คำนิยมหลัก 12 ประการในโคลงโลกนิติ	
อาทิมา พงศ์ไพบูลย์, ปณิธาน บรรณาธิการ	
NACHSL-2019_O_205.....	1665-1681
ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก	
วรภาพ ปิ่นกุล, นันทิชา หาสุนทร	
NACHSL-2019_O_206.....	1682-1694
ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย	
พิมพ์กานต์ เลื่อนยศ, ดาวราย ลิมสายหัว	
NACHSL-2019_O_207.....	1695-1706
ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย	
กมลพรรณ ศรีปราชญ์, ดาวราย ลิมสายหัว	
NACHSL-2019_O_224.....	1707-1715
วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ	
สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอร์ล	
ศิวริน แสงอาวุธ	
NACHSL-2019_O_225.....	1716-1730
ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้น และบริการสมาชิก	
(โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA)	
เสวียน เจนเซว้า, วราภรณ์ ไชยะมณี, มินมาส พรานป่า	
NACHSL-2019_O_781.....	1731-1742
การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556)	
กิตติศักดิ์ คงพูน, อัครคุณัฐ สร้อยสุนทร, เสวียน เจนเซว้า, อารีย์ รังสิโยภาส, เพชรา ศรีคำภา,	
เพ็ญรุ่ง แต้ใส, นนทนันท์ แยมวงษ์	
NACHSL-2019_O_228.....	1743-1756
พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของ ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	
ดนิตา สายทองสุข, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, ธัญชนก สุรจันทร์	
NACHSL-2019_O_232.....	1757-1771
การวิเคราะห์ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน	
เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	
ศศิวิมล พลายชุม, คราวุฒิ บุญรักษ์	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_233.....	1772-1786
แนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการปลูกข้าว จิตาภา อ่วมจุก, วิไลลักษณ์ เรืองสม	
NACHSL-2019_O_234.....	1787-1802
การสร้างควมก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการไทย ธัญญาลักษณ์ สำราญสุข, วิไลลักษณ์ เรืองสม	
NACHSL-2019_O_235.....	1803-1817
ข้อมูลและสถิติที่สำคัญสำหรับสังคมสูงอายุ: ถอดบทเรียนจากต่างประเทศที่เป็นสังคมสูงอายุ กัมลาศ เยาวะนิจ	
NACHSL-2019_O_236.....	1818-1830
การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิจัยของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร นนทนันท์ แยม่วงษ์, ชลลดา พึ่งรำพรรณ, สิริพร พงศ์ทริณัฐกุล	
NACHSL-2019_O_237.....	1831-1845
ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จ เพ็ญประภา เรืองปัญญา, วิไลลักษณ์ เรืองสม	
NACHSL-2019_O_238.....	1846-1861
การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย ธัญญารัตน์ โอนอ่อน, วิไลลักษณ์ เรืองสม	
NACHSL-2019_O_239.....	1862-1876
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เอกชน น้อยเงิน, นัทนิชา หาสุนทรี	
NACHSL-2019_O_240.....	1877-1889
ความรุนแรงในครอบครัวนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม อารีญา อุทยานิน, ปิยะ กล้าประเสริฐ	
NACHSL-2019_O_242.....	1890-1899
สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ อรพินธุ์ เกิดกันต์, ปทุมพร เปี้ยถนอม	
NACHSL-2019_O_243.....	1900-1909
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7 ประมวล ภูบุญคง, ปทุมพร เปี้ยถนอม	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_O_244.....	1910-1919
บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร <i>วิราวรรณ แก้วแสน, ปทุมพร เปี้ยถนอม</i>	
NACHSL-2019_O_245.....	1920-1929
ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักเขต ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร <i>จุไรวรรณ สงสุวรรณ, ปทุมพร เปี้ยถนอม</i>	
NACHSL-2019_O_246.....	1930-1945
รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร <i>ศุภฤกษ์ ห่อสกุล, ปรียา รินรัตน์</i>	
NACHSL-2019_O_247.....	1946-1957
การศึกษาความสามารถในการคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น <i>พินภัทรา เวทย์วิทยานุกูล, สลา สามิภักดิ์</i>	
NACHSL-2019_O_248.....	1958-1971
การพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง <i>ปณาลี สติศราราม, สกกรัชต์ แก้วดี</i>	
NACHSL-2019_O_249.....	1972-1985
ปัจจัยการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ของประชาชนในเขตเมืองพัทยา <i>สุพาภรณ์ อักษรดี, ปฎิภาณ ลพบุรี</i>	
NACHSL-2019_O_250.....	1986-2000
การศึกษาความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นโดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม <i>ชนัดดา มะโนสร, สลา สามิภักดิ์</i>	
NACHSL-2019_O_251.....	2001-2010
เพศสภาพกับความรัก <i>ริติดารัตน์ ปทุมประเสริฐ, จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	
NACHSL-2019_O_252.....	2011-2025
โรคซึมเศร้า ภัยเงียบที่ไม่ควรมองข้าม <i>ปณรส ไกรเกตุ, จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

NACHSL-2019_P_253.....	2026-2041
การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มรธา สุขเกษม	
NACHSL-2019_O_254.....	2042-2054
การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการสร้างสรรค์สติกเกอร์ไลน์ อาทิตย์ ตรีชัยธร	
NACHSL-2019_O_255.....	2055-2065
การศึกษาพฤติกรรมป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บุศรินทร์ อันทะรินทร์, วันจักร น้อยจันทร์, เมธี สุตระสุนันท์, ประวิมา ชาดี	
NACHSL-2019_P_256.....	2066-2079
การเปิดรับข่าวสาร ทศนคติ และพฤติกรรมทางเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ในเขตจังหวัดชลบุรี อนงค์ลักษณ์ วิชัยคำ, ปฏิภาณ ลพบุรี	
NACHSL-2019_O_821.....	2080-2092
การเปรียบเทียบระบอบการปกครองผสมของนักปรัชญาการเมือง: เฟลโต อาริสโตเติล และ โพลีบิอัส” จิรภา พฤษภาดี	
NACHSL-2019_O_833.....	2093-2104
ประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จังหวัดมหาสารคาม พนิดา โยวะมุข, สาคร อินโทโล่, ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์, อักษรศร กะการดี	
NACHSL-2019_O_257.....	2105-2113
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย ที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พรรณปพร จันทร์ฉาย, ธมินทร์รา เเบญจาทิกุล	
NACHSL-2019_O_258.....	2114-2127
การศึกษาผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะในเมือง วนิดา ศษสาร	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

**การพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร
กรณีศึกษา : สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง)
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ทัศนัท อาษาสุข¹, เกยูร กิตติธเนศวร², แวววรรณ ก้องไตรภพ³
^{1,2,3} คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
¹Email: dr.tasnun@gmail.com**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานของบุคลากร ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมทั้งศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลักโดยแบ่งตามวิธีการและกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกลุ่ม คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากหัวหน้าสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าส่วน และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีลักษณะงานและการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ แบ่งเป็นสายงานและฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการกำหนดหน้าที่ตามกรอบภาระงานที่ครอบคลุมพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง, จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ด้านขวัญและกำลังใจการปฏิบัติ ด้านสวัสดิการ ด้านรายได้/ค่าตอบแทน กลุ่มเป้าหมายมีแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ด้านการฝึกอบรม (1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมบุคลากรในหน่วยงาน เพิ่มศักยภาพในด้านที่มีตามสัญญาของทรัพยากร เช่น ปะการัง หญ้าทะเล และสัตว์ทะเลหายาก (2) ควรมีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในด้านทรัพยากรให้มากขึ้น (3) ควรมีการฝึกอบรมด้านทรัพยากรทางทะเลและงานที่เกี่ยวข้อง กฎหมายด้านต่าง ๆ ด้านการศึกษาต่อ (1) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาจบขั้นต่ำคือปริญญาตรี (2) ควรเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาต่อในขั้นที่สูงขึ้น (3) ควรมีการปรับระดับงานให้ตามวุฒิ ตามความเป็นจริงที่บุคคลมีวุฒิ ด้านอื่น ๆ (1) ควรมีการส่งเสริมความก้าวหน้าในสายงานให้มากขึ้นเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

คำสำคัญ : การพัฒนา, ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Office of Marine and Coastal Management 1 Rayong Department of Marine and Coastal Resources Ministry of Natural Resources and Environment

Tasnun Arsasauk¹, Vaewan kongtraipop², Keyoon Choklumlert³

^{1,2,3}Faculty of Political Science, Bangkok Thonburi University

¹Email: dr.tasnun@gmail.com

Abstract

This study's purpose is learning the current employee's performance and effective factor that improve personal conduct including guidelines and recommendation for improving the performance of employee in office of Marine and Coastal Management 1 Rayong, Department of Marine and Coastal Resources, Ministry of Natural Resources and Environment. Collecting qualitative data is main method and can divided by methods and target in each group, It is In-depth interview from the Head of Marine and Coastal Resources Management Division 1 (Rayong) Department of Marine and Coastal Resources Ministry of Natural Resources and Environment, Chief or Section Chief and people who have a stake in the occupation

The study found that the target group has job characteristics and systematic operations. The duties are defined follow in the workload covering the Marine and Coastal Resource Management Office 1 (Rayong) in 3 provinces (Rayong, Chanthaburi and Trat Province) Factors that affecting the development of employee's performance is morale, Welfare and compensation. The target group has guidelines and suggestions for the development of operational efficiency, In Training part (1) , We should increase skill training for the employee to build up the performance according to an agreement that made and base on marine resources such as corals, Seagrasses and rare marine creatures (2) Expertise in marine resources by learning and training (3) Understanding a law which involve directly about marine resources. In Education part (1) We should provide and support employee to get a bachelor degree at least (2) We should support for further education (3) We have to adjust the job position linked to actual qualification, In other part (1) We should provide an advancement in the career path for the morale

Keywords : Performance; Efficiency; Increasing

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก การติดต่อสื่อสารผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์คเป็นเรื่องที่ง่ายและรวดเร็ว ระบบราชการในอดีตที่ต้องใช้แรงงานมนุษย์เป็นสำคัญก็เปลี่ยนแปลงไป ได้มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างในการปฏิบัติงาน มีการฝึกอบรมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะหากบุคลากรก้าวตามเทคโนโลยีไม่ทัน ก็ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร นอกเหนือจากด้านเทคโนโลยีแล้ว ด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ด้านผลตอบแทนที่ได้รับ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความรู้ความเข้าใจในงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และอื่น ๆ ก็มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรในระบบราชการ อย่างไรก็ตาม ปัญหาทั้งหลายไม่ว่าจะยุ่งยากมากน้อยเพียงใด สามารถแก้ไขให้สำเร็จลงได้ด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จทั้งต่อตนเองและองค์กร

ดังนั้น องค์กรสมัยใหม่ที่มีความพร้อม จึงต้องมุ่งพัฒนาหน่วยงานและทรัพยากรบุคคลไปพร้อมกัน โดยกำหนดเป้าหมายของหน่วยงานเพื่อผลงานที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน ให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงานด้วย จึงจะสามารถสร้างความสำเร็จในงานได้อย่างแท้จริง องค์กรประกอบของการบริหารขององค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ ปัจจัยสำคัญสำหรับการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากร หากองค์กรใดสามารถบริหารทรัพยากรบุคคลในการทำงานให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด ย่อมสร้างความก้าวหน้าให้กับองค์กร ความต้องการทางใจ กำลังใจ และความพึงพอใจ เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างเสริมประสิทธิภาพของงาน (สมคิด บางโม, 2545, หน้า 41) และองค์กรสามารถสร้างความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจในการปฏิบัติงาน ทศนคติ หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติ เมื่องานนั้นได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดความต้องการปฏิบัติงาน และเต็มใจอุทิศเวลา แรงกาย ความคิด เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงาน

สำหรับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เกิดจากความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรเช่นกัน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร รวมทั้งความสุขของผู้ทำงานด้วย กล่าวได้ว่าหากองค์กรใด บุคลากรไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็อาจจะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คุณภาพของงานลดลง และเป็นผู้เสียต่อองค์กร ทำให้งานเกิดความเสียหาย และทำให้เกิดปัญหาทางวินัยได้อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม หากองค์กรมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการทำงานก็ย่อมส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรนั้น ๆ หากหน่วยงานใดเห็นความสำคัญของประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงานของตน และมีความเข้าใจในปัจจุบัน หรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ อีกทั้งตระหนักอยู่เสมอว่า ความรู้สึกกระตือรือร้นในการทำงานนั้นสามารถเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ตามสภาพการณ์ หรือตามเวลา (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548, หน้า 142)

การพัฒนาประเทศไทยในยุค 4.0 จะให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังคำที่ว่า “ระบบราชการเป็นเสาหลักของประเทศ และจะเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนประเทศสู่ Thailand 4.0 แต่หากเราปล่อยให้ระบบราชการอ่อนแอลงเรื่อย ๆ ทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพมากพอ และไม่เอื้ออำนวยให้คนดีและคนเก่งอยู่ในระบบได้ ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชาชนและกลายเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทย” (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2560, หน้า 1) อีกทั้งประเทศไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ว่าภาครัฐต้องปรับตัวให้สามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมยุคดิจิทัลท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและไม่สามารถคาดเดาได้ จึงต้องมุ่งเน้นความคล่องตัวเพื่อขับเคลื่อนภารกิจพิเศษ (Agenda-Based) และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพลิกโฉมระบบราชการสู่ Government 4.0 ต่อไป (สำนักงาน ก.พ., 2560, หน้า 4)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ เพื่อใช้การดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจหลัก ซึ่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีภารกิจหลัก ดังนี้ 1. เสนอความคิดเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2. เสนอให้มีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎ ระเบียบ มาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู การจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อให้มีการใช้อย่างยั่งยืน 3. กำกับดูแล ประเมินผล และติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ มาตรการ 4. ศึกษา วิจัย พัฒนาการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงพืชและสัตว์ทะเลที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ 5. เสนอแนะแหล่งอันควรอนุรักษ์เพื่อประโยชน์ในการสงวน รักษา คุ้มครอง ควบคุม ดูแลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 6. สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 7. เป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ 8. ประสานความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและต่างประเทศในด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 9. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) เป็นส่วนงานหนึ่งของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาท ภารกิจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นหน่วยงานที่ต้องให้ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกับประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป โดยถือว่าเป็นหน่วยงานที่ต้องให้บริการกับประชาชน และงานทุกภาคส่วนแล้วแต่เป็นงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพ ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ถือเป็นภารกิจสำคัญ เพราะบุคลากรจะต้องมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องและส่งเสริมไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งข้าราชการถือเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับทิศทางการบริหารของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษามูลเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาถึงสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานของสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่ามีลักษณะอย่างไร แบ่งโครงสร้างการปฏิบัติงานอย่างไร รวมทั้งศึกษาถึงความต้องการของบุคลากรในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรต่อไป

2. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ คือ หัวหน้าสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าส่วน จำนวน 2 คน และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ขอบเขตด้านเวลา

ทำการเก็บข้อมูลช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน 2562

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลักโดยแบ่งตามวิธีการและกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกลุ่ม คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกจากหัวหน้าสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าส่วน และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพ เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงาน, มูลเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการ และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ คือ หัวหน้าสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าส่วน จำนวน 2 คน และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

1. นายภูษงค์ สฤกษ์ชัยกุล ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง)

2. นายวินัย เสาวฤทธิ์ เจ้าหน้าที่งานประมงชำนาญงาน

3. นายปฐมภพ รักสอน เจ้าหน้าที่งานประมงปฏิบัติงาน

4. นายปัญญา บุญมาก ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพ

5. นางสาวอนัญญา จิวานนท์ ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบมีแนวคำถามซึ่งใช้ประกอบในการสัมภาษณ์โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 2 ตอน ได้แก่

กลุ่มบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อายุ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 การพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้แก่

2.1 งานของท่านมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างไร

- ความสำคัญของงานและความชัดเจนของงาน

- หน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับ

- วิสัยทัศน์ขององค์กรเมื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ท่านคิดปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ

บุคลากรอย่างไร

- ด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

- ด้านสวัสดิการ

- ด้านรายได้/ค่าตอบแทน

2.3 ท่านมีแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ

บุคลากรอย่างไร

- ด้านการฝึกอบรม

- ด้านการศึกษาต่อ

- ด้านอื่น ๆ

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อายุ อาชีพ

ตอนที่ 2 การพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- 2.1 ด้านการบริหารจัดการ
- 2.2 ด้านการอำนวยความสะดวกรวดเร็ว
- 2.3 ด้านการติดต่อสื่อสาร
- 2.4 ด้านการมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา : สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปผลการวิจัยแยกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีลักษณะงานและการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ แบ่งเป็นสายงานและฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการกำหนดหน้าที่ตามกรอบภาระงานที่ครอบคลุมพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง, จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด โดยมีภารกิจหลัก ดังนี้ (1) เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2) เสนอให้มีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎ ระเบียบ มาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู การจัดการและการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อให้มีการใช้อย่างยั่งยืน (3) กำกับ ดูแล ประเมินผล และติดตามตรวจสอบ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบ มาตรการ (4) เสนอแนะแหล่งอันควรรักษา เพื่อประโยชน์ในการสงวน รักษา คุ้มครอง ควบคุม ดูแลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (5) ศึกษา วิจัย พัฒนาอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงพืชและสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ (6) สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (7) เป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (8) ประสานความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ และต่างประเทศในด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ B. M. Verma (อ้างถึงใน Suchitra 1986, 50) ที่กล่าวว่า การให้บริการสาธารณะเป็นกระบวนการให้บริการซึ่งมีลักษณะที่เคลื่อนไหวเป็นพลวัต โดยระบบการให้บริการที่ดีจะเกิดขึ้นได้เมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบใช้ทรัพยากรและผลิตการบริการได้เป็นไปตามแผนงานและการเข้าถึงการบริการ ในการศึกษาครั้งนี้ บุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระบบการให้บริการสาธารณะในลักษณะที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามความเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และจากฝีมือมนุษย์ แต่การปฏิบัติงานที่อยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงนี้บุคลากรก็สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถวัดได้จากความพึงพอใจที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประกอบอาชีพที่มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. มุลเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า มุลเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ด้านขวัญและกำลังใจการปฏิบัติ เช่น การตอบแทน ค่าขึ้นชมจากผู้บังคับบัญชา เบียดเบียนในการทำงาน ด้านสวัสดิการ เช่น การประกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน มีการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลและเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้ปฏิบัติ การประกันสุขภาพ และสวัสดิการด้านครอบครัว ด้านรายได้/ค่าตอบแทน เช่น การปรับฐานเงินเดือนให้มีความเหมาะสมกับปริมาณงานและตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติภัส เฟิงศรี (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนสำหรับปัจจัยจุดใจที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผลประโยชน์ตอบแทน และการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่า ประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ของจังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอดาพร สันติธนานนท์ (2533) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการประสานงาน การฝึกอบรม มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะภารกิจหลักที่ชัดเจน หากมีการส่งเสริมในด้านการประสานงาน การฝึกอบรม จะสามารถทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสวก ศรีไพโรจน์ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท โอซาก้าโดมอนส์อินดัสตรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้คุณภาพชีวิตการทำงาน ส่งผลให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี นอกจากนี้ยังมีผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานดีขึ้นต่อไป

3. แนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1 (ระยอง) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า มีแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ด้านการฝึกอบรม (1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมบุคลากรในหน่วยงาน เพิ่มศักยภาพในด้านที่มีตามสัญญาของทรัพยากร เช่น ปะการัง หล้าทะเล และสัตว์ทะเลหายาก (2) ควรมีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในด้านทรัพยากรให้มากขึ้น (3) ควรมีการฝึกอบรมด้านทรัพยากรทางทะเลและงานที่เกี่ยวข้องกฎหมายด้านต่าง ๆ ด้านการศึกษาต่อ (1) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาจบขั้นต่ำคือปริญญาตรี (2) ควรเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้น (3) ควรมีการปรับระดับงานให้ตามวุฒิ ตามความเป็นจริงที่บุคคลมีวุฒิ ด้านอื่น ๆ (1) ควรมีการส่งเสริมความก้าวหน้าในสายงานให้มากขึ้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสวก ศรีไพโรจน์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท โอซาก้าโดมอนส์อินดัสตรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด เปรียบเทียบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระดับคุณภาพชีวิตของการทำงานของพนักงานจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล การดำเนินตามระบบประเมินประสพความสำเร็จและส่งผลให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ตืนนอกจากนี้ยังมีผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การศึกษาในเรื่องการจัดการงานสาธารณะ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสามารถปรับขึ้นเงินเดือนค่าจ้างได้ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นตามไปด้วย
2. ควรมีการจัดสวัสดิการพื้นฐานที่สำคัญให้กับบุคลากร เช่น การประกันอุบัติเหตุ การให้สวัสดิการทางด้านครอบครัว เป็นต้น เนื่องจากบุคลากรจะให้ความสำคัญกับสวัสดิการพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นผลประโยชน์ที่ขอธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรตามมา
3. ควรมีการจัดฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับสายงานเพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการจัดฝึกอบรมเป็นมูลเหตุสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การจัดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และทันสมัยอยู่เสมอ จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการยกย่องชมเชยพนักงานที่ปฏิบัติงานดี เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคลากรในการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าในอาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรอย่างเป็นอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในเขตความรับผิดชอบอื่นเพื่อหาความแตกต่าง และนำไปพัฒนาปรับปรุงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิติภัส เฟ็งศรี. (2545). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- กุลธน ธนาพงศธร. (2528). การบริหารงานบุคคล, เอกสารการสอนชุดวิชา 32304 หน่วยที่ 5- 1 ชูบ กาญจนประกร. (2502). รัฐศาสตร์สังคมศาสตร์. พระนคร : มงคลการพิมพ์.
- ณรงค์ แสงแก้ว. (2550). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในฝ่ายโยธา สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร ตามหลักธรรมาภิบาล. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร/กรุงเทพฯ.
- โดยการฝึกสมาธิ : กรณีศึกษา บมจ. ธนาคารกรุงไทย
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารราชการแนวใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2538). การส่งเสริมประสิทธิภาพในระบบราชการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ..

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สุพร อยู่สถิตย์. (2539). **ความพึงพอใจของผู้โดยสารที่อยู่นอกพื้นที่ที่ริมคลองแสนแสบต่อการบริการเดินเรือ**. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การบริหารงานทั่วไป) บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). **ประเทศไทย 4.0**. จาก http://planning2.mju.ac.th/goverment/20111119104835_planning/Doc_25590823143652_358135.pdf
- เสวก ศรีไพโรจน์. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท โอซาก้าไดมอนส์อินดัสตรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด**. มหาวิทยาลัยบูรพา. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป.
- อดาพร สันติชนานนท์. (2533). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.)**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อภิรัตน์ จันตะนี. (2547). **การใช้แนวคิดและทฤษฎีเพื่ออ้างอิงในการทำวิจัยทางธุรกิจ**. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อภิรัตน์ จันตะนี. (2549). **การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยทางธุรกิจ**. โครงการปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อมร รักษาสัตย์. (2522). **การพัฒนานโยบาย**. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2525). **เทคนิคการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์อักษรการพิมพ์.
- Parasuraman, A. & Berry, L. L. (1985). **A conceptual model of service quality And its implications for future research**. Journal of Marketin,1, p. 44.
- Suchitra Punyaratbandhu-Bhakdi, et al. (1986). **Delivery of Public Services in Asian Countries : Cases in Development Administration**. Bangkok: Thammasat University Press.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทฤษฎีใหม่ในบริบทเมืองและชนบท

ศศิธร เจตานนท์¹, เบลุจพร แยมจำเมือง², ขวัญข้าว พูนเพิ่ม³

^{1, 2, 3} สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : sasitorn.ch@ssru.ac.th, s.chetanont@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการทำเกษตรพอเพียง เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองและชนบท โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบข้อมูล และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า

จุดเริ่มต้น : แนวคิดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข หรือแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

โดยในทุกพื้นที่ที่ได้ทำการสัมภาษณ์ ได้มีการนำแนวคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มาปรับใช้ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินการ ซึ่งมีข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยหลักที่จะส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรแบบเดิม ให้เป็นแนวทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีทั้งหมด 8 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่ 1 อาชีพดั้งเดิมที่เลี้ยงตัวเองได้ ปัจจัยที่ 2 มีการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้อยู่เสมอ ปัจจัยที่ 3 รู้จักการให้และการแบ่งปัน ปัจจัยที่ 4 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) ปัจจัยที่ 5 สร้างจิตสำนึกที่ดีกับชุมชนดั้งเดิม สอนให้ชุมชนอยู่ได้ เพื่อพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุด ปัจจัยที่ 6 ระบบการบริหารจัดการ ปัจจัยที่ 7 การตลาดและการสื่อสารการตลาด และปัจจัยที่ 8 การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ หรือภาคเอกชน ส่วนแนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองและชนบท ผู้วิจัยได้สรุปเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ 1. สำหรับชุมชนหรือพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2. สำหรับภาครัฐและเอกชน และ 3. สำหรับนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : ทฤษฎีใหม่, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, ชนบทและเมือง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Guidelines for promoting agricultural tourism management of new theories in urban and rural context

Sasitorn Chetanont¹, Benjaporn Yaemjamuang², Kwankhao Poonper³

^{1,2,3}Branch Tourism Industry and Hospitality Management Program, Department Faculty of Humanities and Social Sciences ,
Suan Sunandha Rajabhat University
Email : sasitorn.ch@ssru.ac.th, s.chetanont@gmail.com

Abstract

This research was to study approaches to investigate factors and conditions affecting achievement to sufficiency agriculture, and to find out approaches to promote the agro-tourism management in urban and rural areas. The mixed method research was applied between qualitative research and Content Analysis to verify the data.

The result on concepts and factors affecting these places to become sustainable agro-tourism attractions showed that

Origin : Three core principles with two accompanying conditions or sufficiency economy philosophy initiated by HisMajesty King Bhumibol Adulyadej, King Rama IX.

The interview was conducted in every area and the three core principles with two accompanying conditions were applied to determine approaches for management and operation. The researcher found the conclusion on eight major factors affecting the development traditional agriculture into the agricultural approaches for sustainable tourism: firstly, traditional occupation to make their living; secondly, consistence of learning and developing body of knowledge; thirdly, giving and sharing; fourthly, unity; fifthly, community existence by minimization of government dependency; sixthly, System Management; seventhly, Communication Marketing; and lastly, Support by Government and Private Sector. As for the guidelines for promoting agricultural tourism management in urban and rural areas. The researcher found the conclusion on Three major the ways : firstly, For Communities or agricultural tourism areas; secondly, For Government and Private Sector; and lastly, For Tourist.

Keywords : The new theory, Agro-Tourism , urban and rural

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาประเทศ นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2496 ที่มุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานที่มั่นคง โดยให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความพออยู่พอกินพอใช้ เป็นเบื้องต้นและเป็นขั้นเป็นตอน นับจากวันนั้นถึงวันนี้ เป็นเวลากว่า 60 ปีแล้ว และเมื่อประเทศไทยประสบวิกฤติทางเศรษฐกิจเมื่อปีพ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน เรื่อง “เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน” ต่อมาเรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม (ความซื่อสัตย์ สุจริต) เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” (กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง สำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ, 2559) ในปีพ.ศ.2544 รัฐบาลสนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทางเลือกและเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการผลิตสินค้าด้านการเกษตรอินทรีย์ และประกาศให้เกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างโอกาสให้ไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย พร้อมรองรับการเป็นครัวโลกในอนาคต ในสภาวะปัจจุบัน เรื่องราวของเกษตรพอเพียงได้รับการตอบรับอย่างกว้างขวาง และเกิดขึ้นเกือบทั่วประเทศ ทั้งเขตภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ทั้งในเขตเมืองและชนบท และเพื่อเพิ่มมูลค่าจากฐานองค์ความรู้ ก็ได้มีหลายชุมชนนำเอา การท่องเที่ยวมาใช้สร้างรายได้เพิ่มขึ้นในชุมชน จนเกิดเป็นกระแสการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือ Agro-Tourism อย่างไรก็ดีตามการต่อยอดองค์ความรู้ที่นำไปสู่รายได้เพื่อการท่องเที่ยวทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชนบทเป็นที่รู้จักได้ง่ายกว่าในเขตเมือง เนื่องจากเขตเมืองมีความเจริญและสามารถเข้าถึงความสะดวกต่างๆ ได้ง่าย หรืออาจเป็นไปได้ที่มองว่าการเกษตรในพื้นที่ต่างจังหวัดมากกว่า ซึ่งให้เห็นในเวทีเสวนาเชิงปฏิบัติการ TSDF –TRF SUSTAINABILITY FORUM 1/2018 เมื่อวันที่ 28 – 30 มิถุนายน 2561 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติ โรงแรมเชียงใหม่ แกรนด์วิว หัวข้อ พื้นที่ชนบทไทย โอกาสและความท้าทายของนักวิจัยรุ่นใหม่ ได้เน้นย้ำให้นักวิจัยรุ่นใหม่เข้าศึกษาและลงพื้นที่ในเขตชนบทเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพัฒนาทั้ง “เมือง” และ “ชนบท” ควบคู่กันไปภายใต้บริบทที่แตกต่างกันทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การทำเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เพียงแต่เพื่อให้ชาวบ้าน เกษตรกร และชุมชนเกิดความพอกิน พอใช้เท่านั้น หากแต่ยังสามารถต่อยอดเป็นองค์ความรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนให้กับเยาวชน หรือผู้ที่สนใจศึกษาด้วย การจัดการรูปแบบที่เป็นฐานองค์ความรู้จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการจัดการที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยวเช่นกัน งานวิจัยนี้จึงมีความสนใจศึกษาปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการจัดการเกษตรพอเพียงภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน ตลอดจนหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองและชนบท ซึ่งสามารถชี้แนะแนวทางให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่วิจัยได้อย่างถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์กับอาชีพให้มีคุณภาพมากขึ้นและเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเกษตรพอเพียงให้ดียิ่งขึ้น โดยเน้นพื้นที่วิจัยที่ชุมชนที่ทำเกษตรพอเพียงในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการทำเกษตรพอเพียง
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองและชนบท

การทบทวนวรรณกรรม

ลักษณะสังคมไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทสภาพแวดล้อม บริบทของสังคมโลก จึงมีทั้งสังคมชนบท สังคมเมืองและสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า ชนบทและเมืองว่า “ชนบท” หมายถึง บ้านนอก, เขตแดนที่พ้นจากเมืองหลวงออกไป ส่วน “เมือง” หมายถึง เขตซึ่งเคยเป็นเมืองสำคัญในระดับจังหวัด เป็นที่ชุมนุมและเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด ซึ่งในครั้งก่อนถ้าเป็นเมืองใหญ่ หมายถึงเขตภายในกำแพงเมือง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

ทัศนาศาสตร์ ได้ศึกษาเรื่องบริบทชุมชนภายใต้สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท พบว่า สภาพสังคมเดิมเป็นสังคมชนบท (Rural Society) มีอาณาบริเวณที่อยู่นอกเขตเมือง ชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย ใกล้ชิดธรรมชาติ กิจกรรมทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการเกษตร จึงมีอาชีพทางการเกษตร เช่น ปลูกข้าว ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมง ส่วนสังคมเมือง (Urban Society) เป็นศูนย์กลางความเจริญต่าง ๆ เขตเมืองสำหรับประเทศไทย หมายถึง กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและเขตเทศบาล ประกอบอาชีพหลากหลาย ส่วนสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท (Semi-Urban, Semi-Rural Society) เป็นการผสมผสานระหว่างความเป็นเมืองกับชนบท แยกชุมชนเป็น 2 ลักษณะ คือ ชุมชนดั้งเดิมที่คงวิถีชนบทแต่อยู่ติดกับเมือง กับชุมชนใหม่ที่ดำเนินชีวิตตามแบบสังคมเมือง (ทัศนาศาสตร์, 2558)

เขตชานเมือง (suburban area) คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ประชากรศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่าหมายถึง พื้นที่บริเวณรอบนอกของเมืองหรือนคร ซึ่งประชากรยังอยู่อาศัยกันไม่หนาแน่นเหมือนในเขตเมือง แต่ก็หนาแน่นกว่าเขตชนบท (rural area) ที่อยู่ไกลออกไป เขตชานเมืองอาจเป็นที่อยู่อาศัยของคนทำงานในเมือง และเดินทางเข้าเมืองแบบไปเช้าเย็นกลับ ชานเมืองมักเป็นทิศทางที่เมืองจะขยายตัวออกไปจากเมือง เมื่อคนไปอยู่อาศัยกันมากขึ้นก็กลายเป็นเมืองในเวลาต่อมา จึงอาจเรียกว่าพื้นที่ชานเมืองเป็นลำดับขั้นตอนของกระบวนการนคราภิวัตน์ก็ได้ (จินดารัตน์ โปธินอก, 2552)

ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้เลือกศึกษาในพื้นที่ทั้งความเป็นสังคมชนบทและสังคมเมือง โดยแบ่งกลุ่มพื้นที่เกษตรที่ตั้งในเขตชนบทได้แก่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ (บ้านศาลาดิน) จ.นครปฐม, อ่างฟาร์ม จ.นครนายก, ฟาร์มเห็ดครูพวงค์-อนันต์ จ.อ่างทอง, ปันฟ้าฟาร์ม จ.ปทุมธานี และโครงการลูกพระดาบส จ.สมุทรปราการ ส่วนกลุ่มพื้นที่เกษตรในเขตเมืองได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน, ดวงตะวันบ้านสวน, ResQ ฟาร์ม และเฟรชวิลล์ ฟาร์ม อย่างไรก็ตามจากการศึกษาในพื้นที่ทั้ง 9 แห่งนี้ พบว่า ไม่ว่าจะเป็สังคมแบบใด ได้ยึดมั่นในหลักธรรมเศรษฐกิจพอเพียง หรือทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เป็นหลักคิดที่ใช้สำหรับการบริหารพื้นที่ของตนเองทั้งสิ้น คำว่า “ทฤษฎีใหม่” คือ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เด่นชัดที่สุด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรินี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่มักประสบปัญหาทั้งภัยธรรมชาติและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำการเกษตร ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้ โดยไม่ต้องรื้อถอนและยกลำบักนึ่ง โดยหลักการและแนวทางสำคัญเป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ ชุมชนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเห็นได้ว่าประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ช่วยให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560)

และเพื่อให้เกษตรกร ชุมชน ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากรายได้หลักในการประกอบอาชีพ ซึ่งเกษตรกรสามารถสร้างมูลค่าของผลผลิตของตนเองได้ อาทิ การให้อำนาจความรู้จากการทำเกษตรพอเพียงกับนักท่องเที่ยว หรือ การเปิดสวนเกษตรของตนเองให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism) ตามการส่งเสริมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เพื่อเจาะกลุ่มการท่องเที่ยวชนบท มุ่งเป้าขยายสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากทั้งระบบในปี พ.ศ.2563 (เนชั่นออนไลน์, 2562) ทั้งนี้มีงานวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมพื้นที่เกษตรไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อาทิเช่น

จุฑามาศ มีชัย ศึกษาการพัฒนาพื้นที่เกษตรไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศึกษากรณี : พื้นที่เกษตรตำบลตะพง อำเภอมะนัง จังหวัดระยองพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งเน้นการสร้างรายได้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตถึงปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นประกอบกับการขาดความร่วมมือของประชาชน อาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน บทความวิจัยเรื่องนี้ได้สะท้อนผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาพื้นที่เกษตรไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้กรณีของพื้นที่เกษตรตำบลตะพง ที่ยังคงรักษาสภาพความสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนน้อย แต่ประเด็นที่เกี่ยวกับอาชีพและแหล่งรายได้ของประชาชนโดยส่วนใหญ่ในพื้นที่ คือ การทำเกษตร ซึ่งทำให้เกิดความตระหนักรู้ในการรักษาสภาพแวดล้อมเดิมเอาไว้ อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบเห็น คือ การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการมากกว่าที่จะเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณนักท่องเที่ยว (จุฑามาศ มีชัย, 2557)

สอดคล้องกับรัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อความยั่งยืน : โครงการหลวงปางตะ พบว่า แนวทางการพัฒนาเมืองค้ประกอบหลายอย่างที่นำไปสู่ความสำเร็จ นั่นคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านประโยชน์ต่อท้องถิ่น ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านรูปแบบการบริหารจัดการองค์การการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการท่องเที่ยวในชุมชน โดยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ควรมุ่งเน้น 1.) ต้องจัดในรูปแบบของกิจกรรมชุมชน การบริหารงานต้องมีความโปร่งใส มีกฎเกณฑ์ ระเบียบที่ยอมรับและรับรู้กันโดยทั่ว สามารถตรวจสอบได้ มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารเป็นระยะเพื่อไม่ให้เกิดการผูกขาดอำนาจ 2.) พัฒนารูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนให้เหมาะสม โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย หาเอกลักษณ์หรือ จุดเด่นของชุมชน รูปแบบเชิงเกษตรเฉพาะตัวให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างความแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3.) แสวงหาโอกาสในการขยายตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ โดยเฉพาะตลาดในประเทศและขยายเครือข่ายการตลาดจากตลาดในประเทศและต่างประเทศ (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, 2558)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขณะที่งานวิจัยในประเด็นพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยว่าควรจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เป็นแหล่งซื้อสินค้าเกษตร/ผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งดึงดูดใจ คือ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงาม ความเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวเคยท่องเที่ยวเชิงเกษตรรวมครั้งนี้ด้วย จำนวน 4 ครั้ง โดยในแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,500 บาท โดยเดินทางแบบเข้าไป-เย็นกลับ มากกว่านักท่องเที่ยวพักค้างแรม โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวพักค้างแรม จำนวน 1 คืน ชอบการท่องเที่ยวรูปแบบสวนผลไม้ รองลงมา คือ รูปแบบเกษตรแบบผสมผสาน และรูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ ตามลำดับ (พิมพา หิรัญกิตติ ,อุดม สายะพันธุ์, เกยูร ไยบัวกลิ่น, สุพรรณิ อินทร์แก้ว, สมชาย หิรัญกิตติ, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลสำเร็จในการทำเกษตรพอเพียง และวิเคราะห์หาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองและชนบท โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบข้อมูล และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) รายละเอียดของวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ เกษตรกร กลุ่มที่สอง คือ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มที่สาม คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง โดยสร้างจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามด้านปัจจัย เงื่อนไข ในการทำเกษตรพอเพียง ส่วนที่ 3 รูปแบบและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองและชนบท

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนที่เป็นงานวิจัยเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้วางแผนในการศึกษาชุมชนตั้งแต่จุดเริ่มต้นการเข้ามาทำเกษตรพอเพียงทั้งในเขตเมืองและชนบท มีปัจจัยหรือเงื่อนไขอะไรบ้างในการทำให้การทำเกษตรพอเพียงให้ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนการนำองค์ความรู้มาจัดการเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเปรียบเทียบภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันระหว่างความเป็นเมืองและชนบท ผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิ สื่อโทรทัศน์ วิทยู สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจากตำรา เอกสารงานวิจัย บทความวิชาการ บทความที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยได้วางแผนในการศึกษาจากการสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยวิธีจัดแบ่งหมวดหมู่ แล้วนำมาพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) และสรุปผลประเด็นคำถามที่สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การลงพื้นที่สำรวจทั้ง 9 พื้นที่ ในเขตเมืองและชนบท ได้แก่

1. ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ (บ้านศาลาดิน) จ.นครปฐม
2. โครงการลูกพระดาบส โครงการส่วนพระองค์รัชกาลที่ 9 จังหวัดสมุทรปราการ
3. ปิ่นฟ้าฟาร์ม จังหวัดปทุมธานี
4. ศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
5. ดวงตะวันบ้านสวน เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
6. ResQ ฟาร์ม เขตบางชัน คลองสามวา กรุงเทพมหานคร
7. เฟรชวิลล์ ฟาร์ม (Fresh Ville Farm) รามคำแหง 118
8. อารังฟาร์ม จังหวัดนครนายก
9. ฟาร์มเห็ดครูพยนต์ – อนันต์ จังหวัดอ่างทอง

พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้สถานที่เหล่านี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรที่ยั่งยืน มีจุดเริ่มต้นโดยใช้แนวคิดหลัก 3 ท่วง 2 เงื่อนไข หรือแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ โดยมีการสรุปเหมือนทางสายกลาง

โดยในทุกพื้นที่ที่ได้ทำการสัมภาษณ์ ได้มีการนำแนวคิด 3 ท่วง 2 เงื่อนไข มาปรับใช้ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสรุป เกี่ยวกับปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้การพัฒนาการเกษตรแบบเดิม ให้เป็นแนวทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีทั้งหมด 8 ปัจจัยดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยที่ 1 อาชีพดั้งเดิมที่เลี้ยงตัวเองได้

การเลี้ยงตัวเอง หมายถึงอาชีพที่ทำนั้นต้องเป็นอาชีพดั้งเดิมที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ เช่น การทำนาบัวที่ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ การมีความรู้หรือมีการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรจากฐานอาชีพเดิม หรือให้ผู้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความรู้ หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลหรือทำกิจกรรม เช่นเดียวกับดวงตะวัน บ้านสวน ที่มีการแบ่งแปลงนาและพื้นที่ให้กับชาวนาในละแวกนั้นได้เข้ามาปลูกข้าว ดูแลสวน หรือร่วมให้ความรู้กับผู้ที่เข้ามาทำกิจกรรม

2) ปัจจัยที่ 2 มีการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้อยู่เสมอ

การเรียนรู้เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน ต้องเกิดจากการเรียนรู้และการพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น

2.1) **ทางด้านวิชาการ** ของปิ่นฟ้า ฟาร์ม ที่ผู้บริหารได้มีการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการเกษตรและพัฒนาการเกษตร จนเกิดแนวคิดเกี่ยวกับการร้านค้าเพื่อรับฝากขายและแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ทางเกษตรของปิ่นฟ้าฟาร์มในจังหวัดต่าง ๆ หรือการร่วมมือพัฒนาสูตรดินเพื่อการเพาะปลูกด้วยการทำวิจัยของศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน

2.2 **ทางด้านนวัตกรรมทางการเกษตร** ของผู้นำชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีพื้นเพดั้งเดิมของที่บ้านเป็นชาวนาในพื้นที่ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ รายได้หลักในครอบครัวมาจากการค้าข้าว แต่หลังจากได้รับการอบรมแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ก็ได้มีการนำผลผลิตของครอบครัว ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าเป็นข้าวแต่นอบแห้ง ซึ่งทำให้ผลผลิตได้รับการเพิ่มมูลค่า จะมีรายได้กลับคืนสู่ครอบครัวมากขึ้นกว่าเดิมหรือศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน ที่มีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเช่นคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ทำการคิดค้นและพัฒนาดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ด้วยการใช้กระบวนการทางการวิจัย เพื่อให้ได้ดินที่มีแร่ธาตุ สารอาหารที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกอย่างดีเยี่ยม

3) ปัจจัยที่ 3 รู้จักการให้และการแบ่งปัน

การทำเกษตรจากเดิมให้เป็นเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจำเป็นอย่างมากที่จะต้องนึกถึงในเรื่องของการให้และการแบ่งปัน ทั้งในด้านความรู้ การเป็นอยู่ การอยู่อาศัย เพื่อให้ชุมชนหรือผู้ที่มีชีวิตเกี่ยวข้องเกี่ยวพันกับชุมชนได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นั้นหมายถึงการแบ่งปันบทเรียนสู่สาธารณะ ยกตัวอย่างเช่นการจ้างงานเด็กนักเรียนในพื้นที่ให้มาทำงานในวันหยุด หรือปิดภาคเรียนฤดูร้อนเพื่อให้มีเงิน มีรายได้ไปใช้เลี้ยงตนเองระหว่างการศึกษา การเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมทางวิชาชีพเช่น การอบรมวิชาชีพเกี่ยวกับการทำอาหารด้วยผลผลิตทางการเกษตรระยะสั้น หรือการฝึกอบรมวิชาชีพช่างไม้ ที่เป็นหลักสูตรแบบระยะยาวของโครงการลูกพระดาบส จ.สมุทรปราการ

4) ปัจจัยที่ 4 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity)

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากกับการสร้างและผลักดันการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง โดยการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถทำได้ทั้งในรูปแบบของคนในชุมชนกับสถานที่ดั้งเดิม

4.1) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างคนในชุมชน ยกตัวอย่างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ที่ชุมชน ผู้นำชุมชน ชาวบ้านมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและช่วยกันพัฒนาพื้นที่ของตนเองในรูปแบบชุมชนเข้มแข็ง นั่นคือการไม่ยอมพึ่งพารัฐ ไม่รับเงินสนับสนุน และไม่ยอมให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งฟอกเงินของภาครัฐ ทำให้รัฐไม่สามารถเข้ามามีอำนาจต่อรองกับชุมชนได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4.2) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสถานที่กับชุมชนดั้งเดิม ยกตัวอย่างดวงตะวัน บ้านสวน ที่เจ้าของมีที่ดินที่ใช้พัฒนา และทำกิจกรรมทางการเกษตรได้แต่ไม่มีความรู้ทางด้านเกษตรมากเท่ากับคนในพื้นที่ จึงได้เปิดโอกาสให้ชาวนา หรือเกษตรกรในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของดวงตะวันบ้านสวนในฐานะของพี่เลี้ยงแปลงเกษตร หรือผู้ดูแลพื้นที่ รวมถึงมีการไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน และทำกิจกรรมร่วมกันกับคนชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกลึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5) ปัจจัยที่ 5 สอนให้ชุมชนอยู่ได้ เพื่อพึ่งพารัฐให้น้อยที่สุด

การผลักดันการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนอย่างเข้มแข็ง มีสิ่งสำคัญมากอีกเรื่องหนึ่งคือการสอนให้ชุมชนอยู่ได้โดยพึ่งพารัฐให้น้อยที่สุด ด้วยการฝึกให้เกษตรกรในพื้นที่หัดตั้งคำถาม หัดเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ที่สำคัญคือรักในผืนดินเดิม และวิถีชีวิตเดิมของตนเอง ยกตัวอย่างชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่ได้มีการฝึกให้คนในพื้นที่รู้จักบริหารจัดการชุมชนโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของตนเองเป็นสำคัญ ด้วยการออกกฎเกี่ยวกับการเข้าร่วมค้าขายในพื้นที่ว่าบุคคลที่จะมาเข้าร่วมขายในตลาดชุมชนคลองมหาสวัสดิ์นั้นนอกจากจะต้องเป็นคนในชุมชน เป็นคนไทยสัญชาติไทยแล้ว ผลผลิตที่นำมาวางขายจะต้องเป็นผลผลิตที่ได้มาจากบ้านของตนเอง ไม่ใช่ไปรับมาจากตลาดและนำมาวางขาย เป็นต้น

6) ปัจจัยที่ 6 ระบบการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของ

6.1) ระบบการบริหารจัดการพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดในเรื่องของการบริหารจัดการพื้นที่ของเรสคิว ฟาร์ม ที่มีสัดส่วนการจัดวาง การเพาะปลูก รวมถึงการบริหารจัดการน้ำ และอาคารฟาร์ม ที่ได้มีการวางแผนบริหารจัดการพื้นที่เป็นผังการเพาะปลูกก่อนเริ่มต้นโครงการ โดยวิธีการดังกล่าวฟาร์มท่องเที่ยวทางการเกษตรยุคใหม่ได้กล่าวตรงกันว่าเป็นสิ่งสำคัญ ที่ก่อนการเริ่มจัดการพื้นที่และวางระบบฟาร์มและการท่องเที่ยว เพราะเชื่อว่าหากมีการบริหารที่ดีพื้นที่ก็จะทำให้เกษตรแบบยั่งยืนเกิดขึ้นได้ เพราะหากไม่มีการวางแผนจัดการอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับการเข้ามาท่องเที่ยวและเยี่ยมชมพื้นที่เช่นเดียวกับที่อาคารฟาร์มได้พบเจอไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ

- การดึง ถอน เด็ดต้นไม้ ในแปลงเพาะปลูกโดยไม่ได้รับอนุญาต
- การฝ่าฝืนกฎในพื้นที่ซึ่งที่มีการแจ้งเตือน เช่น เรื่องสูบบุหรี่ การทิ้งขยะ หรือการส่งเสียงดัง
- การบุกรุกบริเวณแหล่งอยู่อาศัยของสัตว์ภายในบริเวณ

6.2) ระบบแนวคิดเรื่องนวัตกรรม การพัฒนาด้านแนวคิดโดยเฉพาะเรื่องการจัดการนวัตกรรม เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่ว่าฟาร์มเกษตรยุคใหม่ ที่ต้องการสร้างพื้นที่ให้กลายเป็นเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ให้ความสำคัญ ยกตัวอย่างเรสคิว ฟาร์ม ที่ได้มีการนำหลักการบริหารจัดการมาใช้ควบคู่กับหลักปรัชญาพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่จนสามารถเกิดเป็นแนวคิดเกษตรแนวใหม่ทั้งด้านการประดิษฐ์นวัตกรรมทางการเกษตรจากการนำของเหลือใช้มาสร้างเป็นอุปกรณ์ทำไฟฟ้า หรือการนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาดัดแปลงใช้กับพื้นที่จนกลายเป็นเกษตรแนวใหม่ที่เสียค่าไฟเพียงศูนย์บาท

6.3) ระบบการจัดการด้านทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ พบว่านักท่องเที่ยวบางส่วนมักมีทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าพื้นที่จะต้องมีความสวยงาม ถ้ารูปได้ทุกมุม และเมื่อจ่ายเงินเข้ามาท่องเที่ยวแล้ว จะทำอย่างไรก็ได้ เพราะถือว่าเป็นปัญหาของเจ้าของฟาร์มที่จะต้องทำการดูแลพื้นที่ให้มีความสวยงามอยู่เสมอ และไม่ได้คำนึงถึงว่าแท้จริงแล้วการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ท่องเที่ยวในรูปแบบของหน่วยงานภาครัฐอย่างอุทยาน หรือวนอุทยานทั่วประเทศ หรือหน่วยงานเอกชน ผู้เข้ามาเยี่ยมชมจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเช่นเดียวกันคือต้องให้ความเคารพกับสถานที่ และปฏิบัติตามกฎที่เจ้าของพื้นที่ได้กำหนดไว้

7) ปัจจัยที่ 7 การตลาดและการสื่อสารการตลาด

จากการสัมภาษณ์ในกลุ่มของเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ผู้วิจัยได้ค้นพบความแตกต่างระหว่างการทำเกษตรแบบยั่งยืนในสองกลุ่มนี้ นั่นคือการให้ความสำคัญในเรื่องการตลาดและการสื่อสารการตลาด โดยเกษตรกรยุคใหม่มองว่า การตลาดและสื่อสารการตลาดจะช่วยให้คนทั่วไปรู้จักสินค้าผลิตภัณฑ์ และฟาร์มของเรามากขึ้น รวมถึงยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับตราสินค้า และฟาร์มได้อีกด้วย

8) ปัจจัยที่ 8 การให้การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ หรือภาคเอกชน

การสนับสนุนจากภาครัฐ หรือเอกชนเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจาก

- ภาครัฐ เช่นกระทรวง สถาบันการเกษตรหรือวิจัยทางการเกษตรเพื่อช่วยในเรื่องของ
 - การส่งเสริมการท่องเที่ยวและนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
 - การส่งเสริมการเรียนรู้ องค์ความรู้และพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรให้เกษตรกรไทย
 - การนำองค์ความรู้ด้านการเกษตรจากต่างประเทศเข้ามาพัฒนาด้านเกษตรในประเทศไทย
- ภาคเอกชน เช่นมหาวิทยาลัยทางการวิจัยผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น
 - การพัฒนาดินที่มีสารอาหารครบถ้วนในการเพาะปลูก เช่น ดินจากบ้านแสงตะวัน

สำหรับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองและเขตชนบทนั้น ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวทางที่น่าสนใจและมีประโยชน์ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

แนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านชุมชนหรือพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. การสร้างจุดเด่น จุดขายให้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าแท้จริงแล้วแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนใหญ่มีความพร้อมทั้งในเรื่องของศักยภาพในพื้นที่มากพอจะถ่ายทอดองค์ความรู้ และในแต่ละพื้นที่ล้วนมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน รวมถึงมีความพร้อมทางด้านจัดการสรรพื้นที่ การอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว การบริการด้านข้อมูลและการต้อนรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับพื้นที่ของตนเอง แต่ยังคงขาดแนวความคิดทางด้านการสร้างจุดเด่นหรือผลิตภัณฑ์พื้นที่ของตนเองให้มีความโดดเด่นมากพอที่นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญและเข้าใจถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างแท้จริง ดังนั้นการที่จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความโดดเด่นในสายตาของนักท่องเที่ยวขึ้นมาได้นั้น ทางเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวจำเป็นต้องร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนหรือสถานศึกษา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ มาร่วมสร้าง ผลิตภัณฑ์และสื่อสาร นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่างๆ ให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อ อาทิเช่น สื่อประชาสัมพันธ์ภาครัฐ สื่อออนไลน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยหากิจกรรมที่สามารถทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนต่อพื้นที่ที่ตนเองอาศัยและประกอบอาชีพ เน้นสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน นำมาซึ่งประโยชน์ต่อท้องถิ่นและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3. ด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการ เกษตรกรที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควร ต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านการให้บริการท่องเที่ยวและการบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวในเบื้องต้น โดยอาจ ฝึกเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือบุตรหลานในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี เพื่อ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสามารถเกิดความรักต่อพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวของตนเองได้

4. พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งควรมีรูปแบบบริหารจัดการองค์กรที่โปร่งใส มีกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบ แผนให้นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติตาม และควรมีการเปลี่ยนผู้บริหารบ้างเท่าที่จำเป็น เพื่อลดการผูกขาดอำนาจใน การบริหารพื้นที่

5. ควรมีการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการตลาดการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มีการใช้ Digital Marketing ผ่าน Social Media เพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าใหม่, Video YouTube เพื่อการสาธิตสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว, websiteหรือApplication ที่ทันสมัย

6. สร้างศูนย์บริการให้ข้อมูล หรือศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตร หรือทำเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนซื้อขาย สินค้าเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางส่วนยังไม่เคยมีความรู้ด้านนี้มาก่อน หรือมีความสนใจพิเศษจึงเลือกมา ท่องเที่ยว จัดเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน ในที่นี้จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเกษตรกรในพื้นที่ด้วย

แนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

1. การยกระดับเกษตรกรที่เชี่ยวชาญในฐานะปราชญ์การเกษตร ถึงแม้ว่าเกษตรกรบางรายจะไม่ได้จบ การศึกษาจากสถาบันการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ แต่ก็ยากที่จะปฏิเสธได้ว่าแท้จริงแล้วเกษตรกรเหล่านี้เป็นผู้ ที่มีความรู้ด้านการเกษตรอย่างแท้จริงและยังเป็นความรู้ที่ได้มาจากการเรียนรู้ ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง การ เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ของตนเองในเชิงลึก ความรู้ที่ได้มาจากการลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหา อย่างแท้จริง ดังนั้น เกษตรกรที่มีความรู้และความชำนาญด้านการเกษตร ควรได้รับการยกย่องให้เป็นปราชญ์ ด้านการเกษตร และควรได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐด้วยการเปิดโอกาสได้เรียนรู้นวัตกรรมด้านการเกษตร แนวใหม่จากต่างประเทศ การเป็น Smart Farmer โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น Internet of Things (IoT) หรือ บริการ AgriTech

2. ควรให้การสนับสนุนภาคท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างจริงจังเช่น การสนับสนุนงบประมาณทางด้าน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หรือคิดค้นองค์ความรู้ใหม่ด้านเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวให้เป็นการเกษตรที่ได้ทั้ง ความรู้ด้านการเกษตรและการพักผ่อนอย่างแท้จริง

3. ควรมีเจ้าหน้าที่ทางด้านนวัตกรรมการเกษตรและการบริการ ทำหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้ด้าน การนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้กับการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอย่างจริงจัง

4. ภาครัฐควรมีนโยบายผลักดันและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างจริงจัง มีการส่งเกษตรกรไป เรียนรู้ดูงานต่างประเทศ ให้ทุนการทดลองเพาะปลูกหรือเพาะพันธุ์เพื่อผลักดันให้อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่ เลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5. ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคต่าง ๆ หรือจัดงานท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นเวทีเสนอผลงานให้กับเกษตรกรต่าง ๆ ได้นำเสนอผลงานและผลผลิตของตนเอง เช่นงานเกษตร แฟร์, งานผลไม้ประจำจังหวัด, งานพรรณไม้งาม

6. จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดแบบบูรณาการหรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง สามารถเดินทางได้ทุกฤดูกาล ตามที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพยายามส่งเสริมการสร้างสรรค์เส้นทางท่องเที่ยวที่กระจายการเดินทางจากเมืองหลักเข้าสู่เมืองรองและชุมชน ภายใต้ 3 แนวคิดคือ 1. Additional คือ เส้นทางเมืองหลัก เชื่อม เมืองรอง 2. Brand New คือ เมืองรองศักยภาพ 3. Combined คือ เส้นทางเมืองรอง เชื่อม เมืองรอง (ดร.ยุทธศักดิ์ สุภสร, 2562)

แนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับนักท่องเที่ยว

1. ควรเรียนรู้ถึงการท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบให้ดีกว่าก่อนเดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกฎ กติกา มารยาทที่ควรและไม่ควรกระทำ เพราะอย่าลืมว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษา วิถีชีวิต อาชีพดั้งเดิมของแต่ละชุมชน ดังนั้นควรใส่ใจเรียนรู้และเคารพความเป็นท้องถิ่นก่อนเดินทางไปท่องเที่ยว

2. ให้ความเคารพกับสถานที่ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่เจ้าของพื้นที่ได้แนะนำไว้ ไม่ควรฝ่าฝืนข้อห้าม คำเตือน ในแต่ละพื้นที่ ๆ ได้กำหนดไว้ เช่น การดึง ถอน เด็ดต้นไม้ ในแปลงเพาะปลูกโดยไม่ได้รับอนุญาต การฝ่าฝืนกฎในพื้นที่ซึ่งมีการแจ้งเตือน เช่น เรื่องสูบบุหรี่ การทิ้งขยะ หรือการส่งเสียงดัง

3. ใส่ใจและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระหว่างท่องเที่ยวชมสวนเกษตร

บทสรุป

จากประเทศสู่ความเป็นเมือง จากความเป็นเมือง สร้างเป็นสังคมเมือง และสังคมชนบท ก่อเกิดความเจริญต่าง ๆ ดังนั้นไม่จำเป็นที่สังคมแบบใด สามารถพัฒนาในพื้นที่ได้ตามสภาพแวดล้อมนั้น สำหรับพื้นที่เกษตรกรรม นับเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบอาชีพ สามารถต่อยอดสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ ซึ่งไม่มีข้อจำกัดว่าต้องเป็นชุมชนชนบทเท่านั้น ในงานปาฐกถาเรื่องเกษตรในเมือง ความสำคัญ ความท้าทายสู่เป้าหมายเมืองยั่งยืน โดยผศ.ดร.ปิยะพงษ์ บุขบงก์ สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงเกษตรในเมืองมี 3 แบบ แบบแรกคือเกษตรในเมืองที่ Movement ในเรื่องการทำอาหาร ผลิตเพื่อบริโภคเอง เหลือค่อขาย แบบที่สองคือ ผู้ประกอบการเน้นการทำ CSA มีการทำ Block delivery ส่งผลผลิตถึงบ้าน มีการใช้แนวทาง smart farming ใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการ Order Online ตลอดจนการติดต่อในระยะยาวกับผู้บริโภคและผู้ผลิต แบบที่สามคือ การใช้สวนผักคนเมืองเพื่อเป็นงานอดิเรก เป็นกิจกรรมสันตนาการ การพักผ่อนของคริวเรือน การทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ การเรียนรู้ของเด็ก เป็นต้น (ปิยะพงษ์ บุขบงก์, 2562) สำหรับฟาร์มท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้ศึกษาทั้ง 9 แห่งนี้ แต่ละแห่งมีจุดเด่นและความน่าสนใจที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เป็นชุมชนเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางการจัดการระบบในภาพรวมและการเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เลี้ยงตนเองได้ อยู่แบบวิถีชาวบ้านแบบยั่งยืน ไม่พึ่งภาครัฐในการบริหารจัดการ เป็นชุมชนวิถีเกษตรดั้งเดิมที่มีการปรับตัว เรียนรู้และนำนวัตกรรมใหม่เข้ามาพัฒนา แปรรูปสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่ม มากขึ้นรวมถึงมีการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการสื่อสารเพื่อให้อัปเดตและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ชุมชนอีกด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โครงการลูกพระดาบส ตามพระราชดำริ จ.สมุทพรปราการ ถือเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เป็นรากฐานการต่อยอดด้านการเกษตรที่สามารถพัฒนาไปสู่การทำเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้อย่างสมบูรณ์แบบ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีครบทั้งในเรื่องของการเรียนรู้เชิงเกษตร การพัฒนาแนวคิดทางการเกษตร การผสมผสานด้านการเกษตร และการใช้ชีวิตในแบบวิถีเกษตรที่สามารถนำมาใช้ได้จริงและเห็นผลจริง

ปิ่นฟ้าฟาร์ม มีความน่าสนใจในด้านเกษตรแบบผสมผสาน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนแนวใหม่ เป็นฟาร์มในรูปแบบของการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวแนวใหม่บริหารจัดการโดยคนรุ่นใหม่ ที่มีแนวคิดในการนำเอาเกษตรแบบผสมผสานมาบวกกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควบคู่กับแนวคิดการบริหารจัดการเพื่อชุมชนในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนแนวใหม่

ศูนย์การเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตรแสงตะวัน ได้จัดสภาพแวดล้อมทางพื้นที่ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวและเรียนรู้ด้วยการจัดแบ่งพื้นที่การเพาะปลูกให้เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงเกษตรในรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดวงตะวันบ้านสวนมีความน่าสนใจในด้านของการเป็นแหล่งการเรียนรู้เชิงเกษตรตามธรรมชาติเป็นการเรียนรู้ที่ทั้งผู้ใหญ่และเด็กสามารถเริ่มต้นเรียนรู้และทดลองเพาะปลูกไปได้พร้อม ๆ กัน

ResQ ฟาร์ม เป็นฟาร์มเพาะปลูกแนวใหม่แบบใช้ไฟฟ้าแทนคน แบบค่าไฟศูนย์บาทด้านนวัตกรรมพลังงานไฟฟ้าแสงแดด บริหารจัดการแบบนอกรอบ จึงทำให้ฟาร์มนี้ถือเป็นฟาร์มเพื่อการท่องเที่ยวและเรียนรู้ทางการเกษตรที่มีคุณค่า และเป็นต้นแบบที่ดีของการนำแนวคิดเรื่องเกษตรพอเพียงมาปรับใช้ให้เห็นจริงทั้งทางด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีเลิศ

เฟรชวิลล์ ฟาร์มมีความน่าสนใจในด้านของการเรียนรู้วิถีการเพาะปลูกตั้งแต่จุดเริ่มต้น เพื่อเข้าใจการบริหารจัดการฟาร์มทั้งระบบ ถือเป็นอีกหนึ่งแนวคิดด้านการพัฒนาการเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความยั่งยืน โดยเฉพาะการนำเอาพื้นฐานทางวิศวกรรมมาบวกรวมกับการเกษตร ที่ทำให้กลายเป็นจุดเด่นของเฟรชฟาร์มวิลล์

อึ้งฟาร์มมีความน่าสนใจในด้านของเกษตรผสมผสานแบบอินทรีย์ใน Style ของคนรุ่นใหม่ ความแตกต่างของอึ้งฟาร์มกับฟาร์มอื่นคือการเริ่มต้นเรียนรู้เกษตรอินทรีย์จากความชอบ และนำความรู้ด้านวิชาการมาพลิกฟื้นผืนดิน ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ นำความผิดพลาดในการบริหารงานมาเรียนรู้และปรับใช้ได้อย่างดี

ฟาร์มเห็ดครูพยนต์ - อนันต์ มีความน่าสนใจในด้านของการนำความรู้ทางการเกษตรพื้นฐานผสมผสานการเพาะปลูกแนวใหม่เพื่อสร้างสายพันธุ์เพาะปลูกใหม่ทางการเกษตร เป็นฟาร์มเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้มากกว่าความรู้ด้านการเพาะปลูก แต่เป็นทั้งฟาร์มตัวอย่าง ห้องแล็บทดลองด้านการเพาะปลูกพื้นที่ที่สอนให้ผู้สนใจได้เรียนรู้ถึงการเพาะปลูกพื้นฐาน การทำเกษตรแนวใหม่ไปสู่การสร้างเห็ดสายพันธุ์ใหม่อย่างเห็ดโคนดำ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้ทำให้ทราบถึงจุดเริ่มต้นการทำเกษตรพอเพียงของชุมชนในเขตเมืองและชนบท ทราบถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเกษตรแบบพอเพียง ซึ่งในส่วนภาครัฐได้ทราบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ถึงแนวทางในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบเชิงเกษตร และควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น เพื่อสร้างเป็นโมเดลการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในภาพรวม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัย และพัฒนา ที่ได้ให้การสนับสนุนทุน งบประมาณในการทำวิจัยนี้ ให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง สำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ. (2559, ธันวาคม 13). เศรษฐกิจพอเพียง : กับความมั่นคงทางอาหาร. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2561, จาก http://www.rdpb-journal.in.th/2016/12/13/eco_1-58/
- คมชัดลึกออนไลน์. (2561, กรกฎาคม 2). เวทีเสวนาเชิงปฏิบัติการ TSDF –TRF SUSTAINABILITY FORUM 1/2018 พื้นที่ชนบทไทย โอกาสและความท้าทายของนักวิจัยรุ่นใหม่. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.komchadluek.net/recommended/economic/231322>
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. วิถีชีวิตแบบเมือง. 2552 สำนักงานราชบัณฑิตยสภา สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2562 จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges>
- จุฑามาศ มีชัย. การพัฒนาพื้นที่เกษตรปศุสัตว์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศึกษากรณี : พื้นที่เกษตร ตำบลตะพง อำเภอมือทอง จังหวัดระยอง. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3. 427. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2561, จาก https://www.tci-thaijo.org/index.php/polscilaw_journal/article/view/48724/40483
- ทัศนาศ พงศ์การกิจ. (2558). บริบทชุมชนภายใต้สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 9(1),8. [Journal.feu.ac.th/pdf/v9i1t2a4.pdf](http://www.journal.feu.ac.th/pdf/v9i1t2a4.pdf)
- ทพท.ป๋อธงส่งเสริมการท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism) ทั่วประเทศ. (2562). [ออนไลน์]. ได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/Muttanapata/2019/11/01/entry-1> [สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2562].
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์,ดร.. ปาฐกถาเรื่อง “เกษตรในเมือง ความสำคัญ ความท้าทาย สู่เป้าหมายเมืองยั่งยืน”. สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้น 9 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.thaicityfarm.com/2019/03/05>.
- พิมพ์ หิรัญกิตติ และคณะ. (2557). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์. ปีที่ 28 ฉบับที่ 88 (ตุลาคม – ธันวาคม 2557). 362 สืบค้น 31 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal-read-33-276>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. หลักเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้น 6 ตุลาคม 2562, จาก http://www.chaipat.or.th/site_content/item/1309-2010-06-03-09-50-07.html

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ยุทธศักดิ์ สุภสร,ดร.. (2562). **ทิศทางท่องเที่ยวไทยในปี 2562 Tourism Thailand : Keep calm and Look forward to 2019.** สืบค้น 9 พฤศจิกายน 2562 จาก <https://www.tatreviewmagazine.com/article/tourism-thailand-2562/>

รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร. ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อความยั่งยืน : โครงการหลวงปางดะ วารสาร Suranaree J. Soc. Sci. Vol. 9 No. 1; June 2015 (19-35) สืบค้น 18 ตุลาคม 2562 จาก <file:///C:/Users/HS/Downloads/34672-Article%20Text-78339-1-10-20150605.pdf>

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2562 จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์
จรินทร์ สารทอง¹, วิไลลักษณ์ ตรีเมฆ², จักรกฤษณ์ อู่คุ้ม³, ราตรี เงามาม⁴, พัชรินทร์ เปาวะลี⁵
^{1,2,3,4,5} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง
Email : jarinsanthong@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาเด็ก ปัญหาของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก และเพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก สภาดังและเยาวชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 80 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการล่มสลายของสถาบันครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก เช่น ปัญหาความยากจน วัฒนธรรม ยาเสพติด การเล่นเกมตามเทศกาลและการถ่ายทอดสด เพศเสรีในวัยใส การมีสถานะเป็นหัวหน้าครอบครัวในวัยเยาว์ เด็กวัยใสที่อ่อนเยาว์แต่กลับเรียนรู้ทางเพศที่เร็วกว่าวัยที่ควรจะเป็น ความรุนแรงในพฤติกรรมและอารมณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ สื่อลามก อนาจาร การตั้งแก๊งมอเตอร์ไซด์แว่นหรือซิ่ง การมีวัฒนธรรมอนติคตินสาย ขาดจิตอาสาหรือจิตสำนึกสาธารณะการให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดศีลธรรมและคุณธรรม ขาดทักษะชีวิต ขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการรับรู้สิทธิยังมีน้อย

ปัญหาการคุ้มครองเด็ก กรณีเกิดปัญหาต่อเด็ก เช่น ถูกทารุณกรรม ถูกข่มขืน ไม่ทราบว่าจะไปติดต่อที่ไหน มีขั้นตอนหรือวิธีการอย่างไร เนื่องจากไม่ทราบบทบาท อำนาจหน้าที่ ที่ชัดเจนของหน่วยงานหรือองค์กร และขาดการบูรณาการแก้ไขปัญหาเด็กร่วมกัน

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองเด็กที่เด็ดขาด ระดับจังหวัดควรมีคณะกรรมการที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ และมีการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทีมสหวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : เครือข่าย, การมีส่วนร่วม, คุ้มครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Establishing Participatory Networks in Child Protection in Petchabun Province

Jarin Santhong¹, Wilailuk Treemek², Jukkit Autum³, Ratreengongam⁴,
Pachcharin Pawalee⁵

^{1,2,3,4,5} Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University Petchabun Campus
Email : jarinsanthong@gmail.com¹

Abstract

The main purposes of this study, entitled “Networking Participation in Child Protection in Petchabun Province”, aimed to investigate challenges on children and the involved different organizations’ labor protection, as well as to establish participatory networks in child Protection in Petchabun province. Eighty government officers, private organizations dealing with child protection, and officers working for Petchabun Provincial Children and Youth Council was carried out for data collection.

The research findings revealed that family breakdowns were all caused by children’s different social impacts on children’s poverty, materialism, drug abuses, different kinds of all-seasoned and on-lined gambling, sexual freedom, family leadership in childhood, children’s sexual premature, children’s violence on their wicked behaviors and emotion, children’s emotional maturity, different kinds of pornography, motorbike gangsters, late sleeping habits, no public minds, no importance of public activities, no moralities, no life skills, no impromptu problem-solving skills, as well as their perception in child privileges.

In terms of challenges on child protection, it was found that the involved organizations’ no contacts together with no steps in petition, no details on different involved organizations’ roles and authorities in child protection, as well as no integrated solutions on child labor were mostly found in case of child abuses and sexual abuses.

In order to establish the involved organizations’ participatory networks in child protection, it was also suggested that not only should law enforcements on child protection be implemented, but the accredited committee’s job descriptions should be also recruited in the provincial level. Also, the development of the local administrators’ and interdisciplinary professional teams’ potentialities should be supported.

Keywords : Network, Participation, Protection

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ได้รับการยอมรับมีผลบังคับใช้และเริ่มถือปฏิบัติใน 195 ประเทศทั่วโลก นับตั้งแต่ ปี ค.ศ.1990 หรือปี พ.ศ.2533 สิทธิเด็กนับเป็นสิทธิติดตัว (Inherent Rights) ที่มีความเป็นสากล (Universal Rights) และยังเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ที่ไม่อาจถูกละเมิดได้ (Absolute Rights) (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, 2558) การดำเนินการเพื่อให้เด็กได้รับการดูแล ปกป้อง และคุ้มครองตามขอบข่ายและหลักการของสิทธิเด็ก จึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ทุกคน ได้แก่ บิดามารดา บุคคลในครอบครัว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงและทางอ้อม บุคลากรในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าเด็ก ๆ คนจะมีชีวิตอยู่รอด (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (2550) ได้รับการดูแลให้มีความปลอดภัย ได้มีโอกาสเติบโตและพัฒนาอย่างเหมาะสมกับช่วงวัยและมีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง โดยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้กำหนดขอบข่ายของสิทธิเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอด สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการได้รับการพัฒนาและสิทธิในการมีส่วนร่วม การกำหนดขอบข่ายของสิทธิดังกล่าว มีเป้าหมายที่การประกัน “สิทธิพื้นฐาน” ที่เด็กควรได้รับการคุ้มครองจากผู้ใหญ่และสังคมเพื่อให้พวกเขาสามารถเติบโตขึ้นอย่างเหมาะสมและมีโอกาสเข้าถึง

สำหรับประเทศไทยซึ่งได้ร่วมลงนามรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้มีการผลักดันและขับเคลื่อนเชิงนโยบาย ออกกฎหมายและพัฒนากลไกต่าง ๆ ในการทำงาน (กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสนับสนุนบริการ สุขภาพ และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550) เพื่อตอบสนองต่อสาระสำคัญของอนุสัญญานับดังกล่าว ในหลายประเด็น ทั้งนี้ ประเทศไทยได้บูรณาการงานด้านเด็กร่วมกับงานด้านเยาวชน ในเชิงกฎหมายและนโยบาย จึงให้การปกป้องคุ้มครองและดูแลเด็กและเยาวชนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 25 ปี พร้อมนี้ประเทศไทยมีกฎหมายและนโยบายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานด้านสิทธิเด็ก (มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, 2547) โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับประเทศและระดับจังหวัด แนวทางการปฏิบัติต่อเด็ก การสงเคราะห์เด็ก การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก การส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา ตลอดจนกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนคุ้มครองเด็ก โดยเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการปกป้องคุ้มครอง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็กทั้งในรูปแบบการแจ้งเหตุ การรายงานผลและการให้ความช่วยเหลือขั้นต้น (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, 2558)

ทั้งนี้การคุ้มครองเด็ก ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้รับการพัฒนาและบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือในระดับที่ดี แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทางโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ปี 2560 – 2564 ได้แก่ 1) พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการเรียนรู้ช่องทางการเข้าถึงบริการพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ 2) พัฒนาคุณภาพและส่งเสริมการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่จำเป็นแก่เด็ก ที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ 3) ให้ความรู้และคุ้มครองเด็กไม่ให้อยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรง และ 4) พัฒนาจิตสำนึกด้านในแก่เด็ก เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ก่อความรุนแรง ซึ่งมาจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการความร่วมมือด้วยกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทำให้มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง ในฐานะเป็นหน่วยงานด้านการศึกษา มีหน้าที่วิจัยและ
บริการวิชาการแก่สังคมจึงเสนอโครงการการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็ก จังหวัด
เพชรบูรณ์ เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็กจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development : R & D) ผู้วิจัยได้
กำหนดขอบเขต ไว้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 80 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงาน พมจ. จังหวัด
เพชรบูรณ์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ศึกษาธิการ
จังหวัดเพชรบูรณ์ โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ สถานตำรวจภูธรจังหวัด
เพชรบูรณ์ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงานเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก, อบต.ปากดุก
อำเภอหล่มสัก, อบต.บ้านโคก อำเภอเมือง, สำนักงานเทศบาลตำบลพยุหะ อำเภอวิเชียรบุรีและ อบต.หนองแวง
อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, มูลนิธิ CCF จังหวัดเพชรบูรณ์ และสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเพชรบูรณ์

เครื่องมือและแบบเก็บข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการศึกษา ได้ทำควบคู่กับขั้นตอนการสร้างกรอบแนวคิดของการศึกษา กล่าวคือ
ระหว่างที่เตรียมการวิจัยได้มีการศึกษาและสร้างเครือข่ายในการคุ้มครองเด็ก จากแนวคิด ทฤษฎี สถานการณ์
ต่างประเทศ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมร่วมด้วย ได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรและช่วยในการสร้าง
คำถาม โดยเลือกใช้คำหรือภาษาที่สื่อความหมายอย่างชัดเจนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อคำถามทาง
จิตวิทยา มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหาของข้อ
คำถามเพื่อตรวจสอบสอดคล้องภายใน (Internal consistency) แต่ละข้อคำถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือวิจัย
เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและตรวจสอบข้อบกพร่องของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น แล้วปรับปรุงหรือแก้ไข
เพิ่มเติมให้มีความถูกต้องของภาษาและเนื้อหาของเครื่องมือมากขึ้น

การวิจัยจากเอกสาร (Documentary research) เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
เอกสาร ผลการศึกษา นโยบายสาธารณะ มาตรการที่คุ้มครองเด็กและเยาวชน

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสำรวจ ซึ่งพัฒนามาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
และขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากนักสังคมสงเคราะห์ ที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน สำนักงานพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถาม ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมการถอดบทเรียน เพื่อรับทราบบทบาทเครือข่ายในการคุ้มครองเด็กและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เยาวชน กิจกรรมเปิดเวทีการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมใน
การคุ้มครองเด็ก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. จังหวัดเพชรบูรณ์เกิดเครือข่ายการทำงานด้านคุ้มครองเด็ก ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่
2. เกิดรูปแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็ก จังหวัดเพชรบูรณ์ และพัฒนาเป็นนโยบาย
สาธารณะด้านการคุ้มครองเด็กต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง เพื่อขอความอนุเคราะห์
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติตามการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอย่างเคร่งครัด
2. ผู้วิจัยนำหนังสือส่งพร้อมกับแบบ สอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์
จัดเก็บข้อมูล
3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาตรวจนับและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ
4. กิจกรรมการถอดบทเรียน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรับทราบบทบาทอำนาจ หน้าที่
ปัญหาและอุปสรรค เครือข่ายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน
5. การสร้างรูปแบบของเครือข่ายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มร่วมด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบ
สามเส้า กล่าวคือ การตรวจสอบ ความสอดคล้องกันของข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และระหว่าง
ข้อมูลที่ได้จากวิธีการรวบรวมที่แตกต่างกัน โดยทำพร้อมกับการเก็บข้อมูล เป็นการตรวจสอบทันที เพื่อการ
ตรวจสอบข้อมูลในทันที จะทำให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้นั้น มีความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด จนแน่ใจว่าข้อมูลนั้น
เป็นความจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

อาศัยแนวการวิจัยเชิงคุณภาพ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยนำข้อมูลจาก
การสนทนากลุ่มที่เก็บรวบรวมได้ มาจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จากนั้นนำมาวิเคราะห์ตาม
หลักตรรกะ เทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎี ควบคู่บริบท เพื่อให้สามารถอธิบายถึงความเชื่อมโยงใน
ความสัมพันธ์ของข้อมูล ปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข และนำข้อมูลที่หลากหลายมาวิเคราะห์หา
ความสัมพันธ์กัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ผลการศึกษา

ปัญหาเด็กจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า เมื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การบริโภคนิยม
เพศเสรี ยาเสพติด เกม การพนัน กำลังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตพื้นฐานของเด็ก ส่งผลทำให้อยากรู้
อยากลอง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ปัญหาการล่มสลายของสถาบันครอบครัว เนื่องจากความไม่พร้อมและไม่ได้เตรียมตัวที่จะเป็นครอบครัว การขาดความพร้อมของพ่อแม่ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ อายุที่ไม่เหมาะสม หรือไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้เลี้ยงครอบครัว เป็นต้น

2. ปัญหาความยากจนของครอบครัว เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน บางครอบครัวมีรายได้จากการรับจ้างทั่วไป ก่อสร้าง ขายแรงงาน หรือปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ รายได้ที่ได้รับในแต่ละวัน ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในแต่ละวัน ไม่เหลือเก็บ ต้องยืม หรือกู้เงินตามแหล่งทุนต่าง ๆ ผ่านสถาบันการเงินของภาครัฐหรือสถาบันการเงินของเอกชน หรือเงินกู้ยืมในระบบ ส่งผลทำให้ต้องออกจากบ้านของตนเองไปทำงานยังต่างจังหวัด ต่างพื้นที่ เพื่อส่งเงินมาให้ลูก หลาน ที่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง ทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ การอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย มีความเสี่ยงต่อการถูกชักชวนให้กระทำความผิดได้ง่าย เพราะเด็กขาดคนที่ปรึกษาหรือและไม่มีคนที่คอยว่ากล่าว ตักเตือน

3. วัตถุนิยม นับเนื่องติดต่อกันมากกว่า 30 ปีเศษที่เราส่งเสริมให้คนไทยเป็นผู้บริโภคนิยมการใช้จ่ายสิ่งของ การยึดสินค้าราคาแพง มียี่ห้อ สินค้าแบรนด์เนม จากราคาและมูลค่าของสิ่งของซึ่งใช้วัตถุนิยมเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของเด็กและการยึดติดจนกลายเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตเด็กไทย เช่น การซื้อรองเท้า เสื้อผ้าหรือเครื่องแต่งกายจากสินค้าแบรนด์เนม การบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด ขนมกรุบกรอบ น้ำอัดลม ฯลฯ

4. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวตั้งในการสร้างคุณค่าเชิงปริมาณ เด็กถูกหล่อหลอมมายาวนาน จากเงื่อนไขและความสำเร็จ จากการเรียนรู้คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียน ส่งผลทำให้เรียนอย่างเอาเป็นเอาตาย วันหยุดต้องแข่งขัน ขวนขวายหาที่เรียนเพิ่ม ส่งผลทำให้ผู้ปกครองต้องหาเงินเพิ่มขึ้น

5. เกิดสภาวะไร้ความสุขไม่พอใจความเครียดความกดดัน ทำให้แยกตัวจากคนในครอบครัว บ่งบอกถึงสภาวะความเครียดและความกดดันและปัญหาการไร้ความสุขของเด็กไทย

6. ยาเสพติด ในสังคมไทย สินค้าประเภทเหล้า เบียร์ สารระเหย บุหรี่ ฯลฯ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นพื้นฐานที่เด็กเรียนรู้และทดลองไปสู่ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ ปัญหาการใช้ยาเสพติด แต่ในปัจจุบันปัญหา ยาเสพติดก็กลับมาระบาดอีกครั้งหนึ่ง การระบาดในครั้งนี้มีการระบาดเข้าสู่ชุมชน บ้าน และโรงเรียนอย่างมากส่งผลทำให้เด็ก ยังมีผู้เสพ ผู้ติด ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

7. การเล่นพนันตามเทศกาลและการถ่ายทอดสดตลอดเวลา ในสังคมที่มีโต๊ะพนันหรือโต๊ะรับแทงการกีฬาเด็กและเยาวชนเล่นได้และเสีย เป็นจำนวนมากพอสมควร แม้จำนวนเงินจะน้อยแต่เมื่อนำมารวมกันก็เป็นจำนวนเงินในปริมาณที่มากพอสมควร เด็กและเยาวชนบางคนเป็นเด็กเดินโพย เกิดผลเสียต่ออนาคตของเด็กเด็กจำนวนไม่น้อยได้เข้าสู่วงจรพนันอย่างถอนตัวไม่ขึ้น เป็นหนี้สิน บางคนต้องทำร้ายผู้ปกครองหรือลักขโมยเพื่อนำเงินไปเล่นการพนัน

8. เพศเสรีในวัยใสระดับชั้นมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อายุระหว่าง 13 ถึง 17 ปี ซึ่งเด็กมองว่าสังคมเพื่อน รุ่นพี่ หรือรุ่นน้อง ที่มีคูรักร มีกิ๊กกันหลายคน มีเพศสัมพันธ์ เปลี่ยนคู่นอนบ่อย ขยายบริการทางเพศแบบแอบแฝง ปนสนุกกำลังระบาดหนักในสังคม วัยรุ่นทั้งชายและหญิง และนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา เกิดจากการเรียนรู้จากสื่อลามก สื่อออนไลน์อินเทอร์เน็ต คลิปวิดีโอ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งเด็กยังมี

การนำรูปแบบหรือวิธีการไปทดลองการมีเพศสัมพันธ์และเข้าสู่สังคมในกลุ่มเพื่อน ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

9. การมีสภาวะเป็นหัวหน้าครอบครัววัยวัยขึ้น การต้องดูแลบุตรหลานในสภาพการเป็นปู่ ย่า ตา ยาย หรือ ลุง ในวัยเจริญพันธุ์ เด็กในชุมชนจำนวนมากมีเพศสัมพันธ์ ส่งผลทำให้เกิดการตั้งครรภ์หรือการสร้างครอบครัวในวัยที่ยังไม่พร้อมมีบุตร ในระยะที่เป็นวัยรุ่นอายุน้อย เด็กทารกที่คลอดออกมามีน้ำหนักแรกเกิดที่น้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือบางคนพยายามทำแท้ง เพื่อมิให้เด็กที่คลอดออกมาเป็นภาระแก่บุคคลอื่น ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตไม่ค่อยสู้ดีมากนัก

10. เด็กวัยใสที่อ่อนเยาว์แต่กลับเรียนรู้ทางเพศหรือเร็วกว่าวัยที่ควรจะเป็น ด้วยการมีคูรักรหลายคน บางคนอายุ 10-11 ขวบก็เริ่มมีเพศสัมพันธ์แล้ว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรนำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์การทำแท้งผิดกฎหมาย การขายบริการทางเพศ ในคราบบักเรียน นักศึกษา การติดเชื้อจากเพศสัมพันธ์ และปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตามมาอีกมากมาย

11. ความรุนแรงในพฤติกรรมและอารมณ์ เนื่องจากเด็กสังสมความรุนแรงมาจากระบบครอบครัวที่แตกแยก ครอบครัวล่มสลาย ครอบครัวที่มีพ่อในฐานะอำนาจนิยม และโรงเรียนในฐานะบทบาทการแข่งขัน ความเครียดกังวลที่ได้รับจากระบบการศึกษา ปัญหาจากครอบครัวแตกแยกหรือปัญหาจากสังคมที่ซ้ำเติมจากเพื่อนฝูง จากบุคคลรอบข้าง การรับทราบพฤติกรรมแบบซ้ำซากจากสื่อโฆษณาที่แฝงเรื่องการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความแปลกที่มากับความคิดแบบหลุดโลก มักแสดงออกจากการรับรู้ล้นสะท้อนการทุบตี การใช้กำลังความวิตถารในอารมณ์ ในทางตรงกันข้ามเด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งกำลังพ่ายแพ้ความผิดหวังที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้มักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลซึ่งกลุ่มเด็กที่เปราะบางเหล่านี้ อาจจะมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงใน การสร้างปัญหาทางสังคม เป็นต้น

12. วุฒิภาวะทางอารมณ์ พฤติกรรมการแสดงออกที่รุนแรง ความก้าวร้าวรุนแรงในการดำเนินชีวิต และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สภาวะทางอารมณ์เหล่านี้ ถูกกระตุ้นจากสื่อลามกอนาจาร เกมส์ อินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก โลก หรือจากการรับรู้การโฆษณาทางโทรทัศน์ ส่งผลทำให้เกิดการกระตุ้นอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือแปรปรวนอันเกิดจากสิ่งเร้าความต้องการที่มีมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน

13. อินเทอร์เน็ต ช่องว่างระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ในสื่อสังคมในอดีตกับเด็กไทยในยุค การสื่อสารไร้พรมแดน จะมากขึ้นตามลำดับ internet จะเป็นห้องสมุดที่เด็กและเยาวชน สามารถเข้าไปเรียนรู้ และรับข้อมูลข่าวสารมากมายได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามการใช้อินเทอร์เน็ตถือเป็นดาบสองคมที่ได้ก็อาจจะใช้ประโยชน์ทางการศึกษา นอกจากนี้เด็กอาจจะใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น sex, webcam, sex chat, Sex Phone หรือการดูภาพลามกอนาจาร เป็นต้น

14. สื่อลามกอนาจาร เด็กสามารถเข้าถึงสื่อลามกอนาจาร ได้ง่ายขึ้นจากการที่เด็กและเยาวชนมี อินเทอร์เน็ต ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นสื่อยอดแห่งความบันเทิงมีทุกรูปแบบ เด็กสามารถหาดูได้ฟรี หรือจากการส่งต่อในรูปแบบของคลิปวีดีโอทำให้เกิดการลอกเลียนหรือเลียนแบบ

15. ปัญหาการตั้งแก๊งมอเตอร์ไซด์แว่นหรือซิ่ง ที่เป็นการรวมกลุ่มเด็กในหมู่บ้าน ในตำบลหรือใน ละแวกเดียวกันมารวมกันในยามค่ำคืนแล้วขับรถมอเตอร์ไซด์พากันส่งเสียงดังเป็นที่รบกวนและสร้างอันตราย แก่ผู้สัญจรไปมาแก๊งมอเตอร์ไซด์อาจเป็นศูนย์รวมของยาเสพติด เพศ ความรุนแรงและการแข่งขันที่ลงตัวของ วัยรุ่นในทุกกลุ่ม

16. การมีวัฒนธรรมนอนดึกตื่นสาย เนื่องจากการใช้เวลายามค่ำคั่นกับสื่อสังคมออนไลน์ การพูดคุย การส่งข้อความ การเล่นเกม (Line) การดูโทรทัศน์หรือดูฟุตบอลคู่สำคัญ การอ่านหนังสือเพื่อสอบ การหาข้อมูลที่สำคัญ การอยู่กับวัฒนธรรมเจียบไร้ตัวตน หาความสุข ความเหงาตามลำพังกับคู่ขา ผู้ร่วมสนทนาทั่วไป ผ่านทางโปรแกรมแชทต่าง ๆ เด็กจะเข้านอนดึกในขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครองเข้านอนแต่หัวค่ำและจะตื่นสาย

17. จิตอาสาหรือจิตสำนึกสาธารณะการให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าส่วนรวม สถานการณ์ ในปัจจุบันนับเป็นแนวโน้มที่ยิ่งชัดเจนนต่อคุณลักษณะของเด็ก ที่มองเห็นตนเองเป็นศูนย์กลางของความสุข ความพึงพอใจ กับการได้รับประโยชน์ ขาดจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม สนใจแต่พรรคพวกเพื่อนฝูง ที่สนุกสนาน และดำเนินชีวิตไปตามกระแสโลกาภิวัตน์

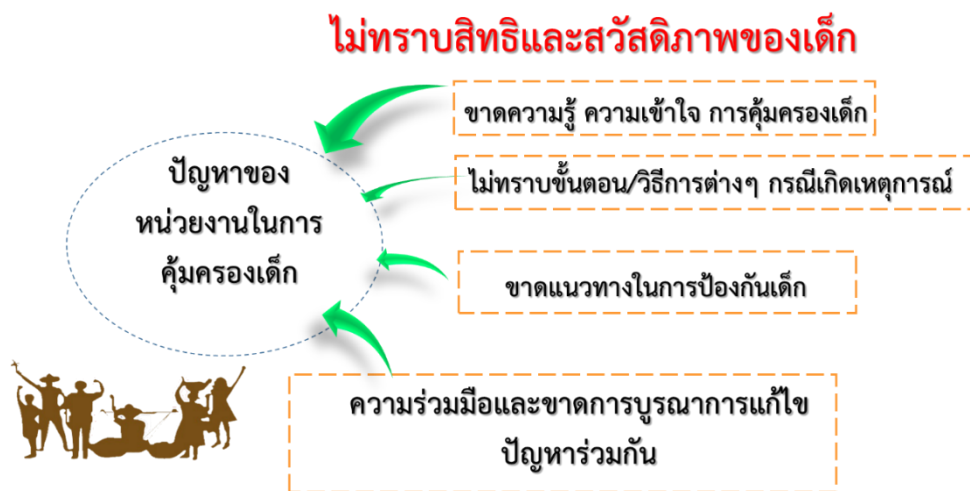
18. ขาดศีลธรรมและคุณธรรม ส่งผลทำให้ขาดรากเหง้าทางศีลธรรม คุณธรรม การปฏิเสธข้อปฏิบัติ ทางศาสนา การห่างไกลจากระเบียบ แบบแผนการดำเนินชีวิตในอดีต ที่ให้ความสำคัญกับระบบคุณค่าและความละเอียด ความประณีตของศาสนาวัฒนธรรมคติชน นิยมภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่กลับมีวัฒนธรรมตะวันตก สอดแทรกเกิดความนิยมคลั่งไคล้ในรูปของการแต่งกาย ภาษา ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตและค่านิยมที่ยึดติดกับ วัฒนธรรมภายนอกมากขึ้นจนสูญเสียคุณลักษณะของเด็กที่สังคมไทยคาดหวัง

19. เด็กทำงานหนักไม่เป็น ขาดความรับผิดชอบ เกียจคร้าน ขาดทักษะชีวิต ขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เติบโตขึ้นภายใต้ความสะดักสบายในรูปแบบต่าง ๆ

20. การรับรู้สิทธิของเด็กยังมีน้อย เด็กจะไม่รู้สิทธิของตนเอง เนื่องจากไม่ค่อยให้ความสนใจว่าสิทธิของตนเองเป็นอย่างไร จะมารู้จักต่อเมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เด็กและเยาวชนเกิดปัญหา ปัญหาของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก

ผลการศึกษการสร้างเครือข่ายทางสังคม ในการคุ้มครองเด็ก ด้วยการจัดเก็บข้อมูลปัญหา สาเหตุของ ปัญหาเด็ก จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน พบว่า ปัญหาของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก ดังนี้

1. ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กพ.ศ.2546 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก มีอำนาจหน้าที่หลายประการ

ภาพ 1 ปัญหาของหน่วยงานในการคุ้มครองเด็ก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แต่ข้อเท็จจริงยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การคุ้มครองเด็ก การป้องกันเด็ก สิทธิหรือสวัสดิภาพของเด็ก ที่แท้จริงที่จะนำไปปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์ ที่เด็กหรือเยาวชน ถูกทารุณกรรม เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำ ความผิด หรือเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง สวัสดิภาพรวมถึงแนวทางการสงเคราะห์ การช่วยเหลือให้กับเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ

2. กรณีเมื่อเกิดปัญหาไม่ทราบว่าจะไปติดต่อที่ไหน มีขั้นตอนหรือวิธีการอย่างไร เนื่องจากไม่รับทราบ บทบาทที่ชัดเจนของหน่วยงานหรือองค์กร

3. ทุกหน่วยงานยังขาดการบูรณาการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนร่วมกัน เช่น การส่งเสริมการ ป้องกันปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเด็กและเยาวชนยังมีน้อย

4. องค์กรความรู้ในการจัดการปัญหาในกลุ่มเด็กและเยาวชน การติดต่อสื่อสารกรณีเกิดปัญหา ยังมีน้อย

5. การบูรณาการความร่วมมือของภาคีเครือข่าย และผู้เชี่ยวชาญในการจัดการปัญหาเด็กและเยาวชน กรณีเกิดปัญหายังมีน้อย ซึ่งสิ่งที่จะต้องวางแผนในการทำงานร่วมกันคือ ต้องสร้างทีมระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ

การศึกษาการสร้างเครือข่ายในการคุ้มครองเด็ก พบว่าการสร้างเครือข่ายการคุ้มครองเด็ก จะต้อง มีลักษณะ ได้แก่

1. การสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนยกย่องเด็กที่เป็นคนดี ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. การประชุมหรือสัมมนาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองเด็กให้กับคณะกรรมการ ระดับอำเภอและระดับตำบล เพื่อให้เป็นแนวทางที่ถูกต้องและมีแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

3. การสร้างเครือข่ายในการคุ้มครองเด็ก ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีคณะกรรมการที่เป็น รูปธรรมในพื้นที่ ประกอบด้วย นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธาน กำนัน รองประธาน เจ้าหน้าที่ ตำรวจที่ได้รับมอบหมาย ผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ ประธานสภาเด็กและเยาวชนในตำบล ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น ฯลฯ เป็นกรรมการ ปลัดองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

4. การสร้างเครือข่ายในการคุ้มครองเด็กระดับอำเภอ ควรมีคณะกรรมการที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ ประกอบด้วยนายอำเภอ เป็นประธาน ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอเป็นรองประธาน หัวหน้าส่วน ราชการประธานชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาเด็กและเยาวชนระดับอำเภอ เป็น กรรมการ ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารปกครอง เป็นกรรมการเลขานุการ ปลัดอำเภอที่รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

5. การคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นภารกิจ ที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ถ่าย โอนให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการ คือ

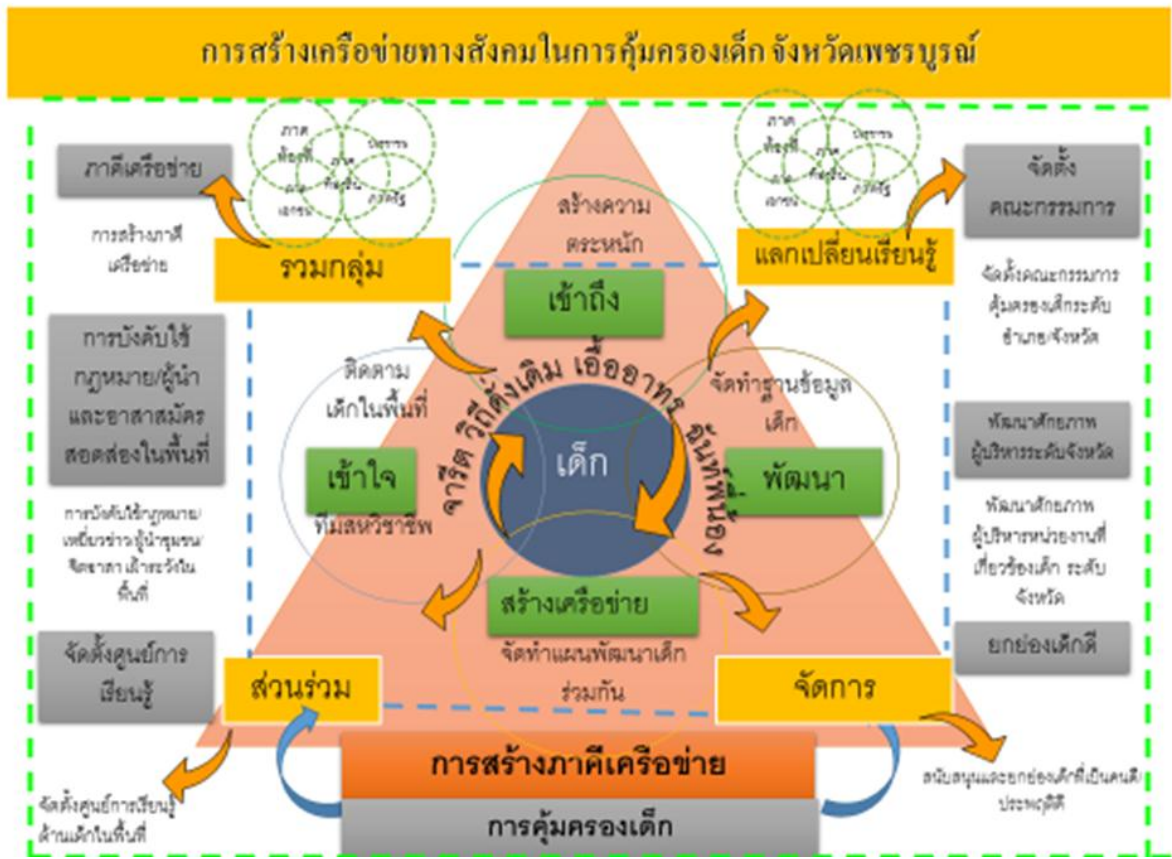
- 1) การรณรงค์สร้างความตระหนักเรื่อง สิทธิเด็กในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น
- 2) การติดตามสถานการณ์ด้านเด็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) การจัดทำฐานข้อมูลด้านเด็กในท้องถิ่น
- 4) การจัดตั้งทีมสหวิชาชีพเพื่อการทำงานด้านเด็กในท้องถิ่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- 5) การจัดทำแผนองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก
- 6) การจัดสรรงบประมาณให้กับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นให้กับโครงการและกิจกรรมในการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก
- 7) การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารท้องถิ่นและทีมสหวิชาชีพในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนการให้การสนับสนุนต่อการทำงานของทีมสหวิชาชีพเพื่อทำงานด้านเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น
- 8) การสร้างเครือข่ายระหว่างพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีละแวกใกล้เคียงกันภายในอำเภอ ตำบล เดียวกัน
- 9) การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและการสร้างสภาพแวดล้อมชุมชนที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ดีของเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้สรุปการสร้างเครือข่ายทางสังคมในการคุ้มครองเด็ก ดังแสดงตามภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 การสร้างเครือข่ายในการการคุ้มครองเด็กจังหวัดเพชรบูรณ์

อภิปรายผล

เด็กและเยาวชนคือทรัพยากรของสังคมและเป็นอนาคตของประเทศชาติ การเสริมสร้างอนาคตที่ดีของเด็กและเยาวชน จึงเป็นภารกิจการสร้างชาติที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมมือกัน ร่วมใจกันทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครอง พัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน ให้เจริญเติบโตภายใต้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สังคมที่มีคุณภาพและพร้อมที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนทุกคน มีความพร้อมในทุกด้าน เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน พบว่า สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทารุณกรรมเด็ก หรือการละเมิดสิทธิเด็ก ทั้งจากการที่เด็กละเมิดสิทธิเด็กด้วยตนเอง หรือเด็กถูกละเมิดจากครอบครัวหรือภาคสังคมที่ความรุนแรงมากขึ้น ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปปัญหา และสาเหตุแห่งการละเมิดสิทธิเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ (2558) ที่อธิบายว่าปัญหาเกี่ยวกับเด็กมีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลในกระทบในวงกว้าง ไม่เพียงแต่กระทบต่อตนเองและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังกระทบต่อสังคมและทรัพยากรมนุษย์โดยรวมด้วย ทั้งนี้เพราะที่ผ่านมากฎหมายและระบบกลไกการคุ้มครองของรัฐ ยังไม่เข้มงวด กวดขัน อย่างเพียงพอต่อการแก้ไขปัญหากฎหมายยังมีข้อบกพร่องในช่องว่างของกฎหมายทำให้กฎหมายยังสนองต่อตอบปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาได้ไม่ตรงครอบคลุมเต็มที่ สอดคล้องกับการศึกษาของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2547) ที่อธิบายว่าผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายอย่างละรวมต่อการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบการดำเนินงานตามแผนงานหรือนโยบายในการสร้างระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กเป็นกฎหมายที่คุ้มครองเด็กได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการบังคับใช้จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำพาให้กฎหมายสามารถคุ้มครองและแก้ไขปัญหาเด็กได้อย่างแท้จริงดังนั้นจึงต้องนำกฎหมายและมาตรการที่มีอยู่มาบังคับใช้ต่อตัวเด็กและเยาวชน ครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551) ที่อธิบายว่าการคุ้มครองเด็กตามกฎหมายอย่างต่อเนื่อง เข้มงวด ประกอบกับการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะผู้ที่ปกป้องและคุ้มครองเด็ก ให้มีความตระหนัก รู้ถึงปัญหาสังคมอันเกี่ยวกับเด็ก รู้รับผิดชอบต่อหน้าที่ในอันจะต้องมีความร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เฝ้าระวัง สอดส่องเด็กในการดูแล นอกจากนี้รัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสร้างระบบกลไกทางสังคมในพื้นที่หรือเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน เช่น คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือละแวกนั้น ๆ สอดส่องพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาหรือเมื่อพบปัญหาต้องแจ้งต่อผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทั่วทั้งหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและระดับจังหวัด เพื่อให้รับทราบถึงสิทธิเด็กและการป้องกันและการคุ้มครองเด็ก
3. ควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานสหวิชาชีพในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ทั้งหน่วยงานในภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะหน่วยงานในภาครัฐที่จะต้องมิบทบาทมากเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. ควรบูรณาการบทบาทวิชาชีพสู่ความเป็นสหวิชาชีพที่แท้จริงเพื่อให้วิชาชีพสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านเด็กทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีความชัดเจนในการประสานงานและการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมสหวิชาชีพ

5. การคุ้มครองเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ ควรทำงานในเชิงรุกมากขึ้นและควรประชาสัมพันธ์การทำงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นที่รู้จักของประชาชนมากขึ้น เพราะที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าองค์กรเอกชนหรือมูลนิธิต่าง ๆ จะมีบทบาทมากกว่าหน่วยงานของภาครัฐ

6. ควรมีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และรับทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตน อันพึงมีตามกฎหมายและสิทธิที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงาน สหวิชาชีพจากวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2551). *พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ*

กระทรวงการพัฒนาสังคมสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2551). *พระราชบัญญัติป้องกันและ*

กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการพัฒนาสังคมสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสนับสนุนบริการ

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ. *คู่มือแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนงานคุ้มครองเด็ก*

ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 : สารระสำคัญ. เอกสารเผยแพร่กฎหมาย.

เด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงในเครือข่ายระดับจังหวัด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สกสค.

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546. *สิทธิเด็ก.* ปีที่ 11 หน้าที่ 15 – 32.

บริษัทสหมิตรพรินติ้งแอนพับลิชชิ่ง จำกัด

ปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 : สารระสำคัญ. เอกสารเผยแพร่กฎหมาย.

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2547). บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพกับมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลเด็ก

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.).

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. (2550). *คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก ; กลไกแห่งความหวัง.* กรุงเทพมหานคร :

ระดับจังหวัด (ตามโครงการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กใน 20 จังหวัด นำร่อง). กรุงเทพมหานคร :

ลาดพร้าว.

สำนักงาน.ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550). สำนักงานเลขาธิการ

สุขภาพ และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2550). *แนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือ*

_____ *รวมกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศและแบบ*

เอกสารท้ายกระทรวง. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหมิตรพรินติ้งแอนพับลิชชิ่ง จำกัด , ม.ป.ป.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. (2558). *อนุสัญญาว่าด้วย*

สิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริม

สวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ.

www.m-society.go.th

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการเรียนวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ภาวิณี โสระเวช

สาขาวิชาการศึกษา .สังกัดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Email : pawinee.so@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การเรื่องการเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอน และเพื่อให้ได้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประชากร คือโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 450 คน ปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบเจาะจง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกทักษะกิจกรรม หน่วยที่ 4 พลังสร้างสรรค์ หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา แบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสถิติ SPSS/PC+ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยแบ่งเป็น คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็น 71.42 % และเพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็น 28.58 % จำแนกตามระดับชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 28 คน คิดเป็น 51.79 % รองลงมาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 27 คน คิดเป็น 48.21 % เปรียบเทียบระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ก่อนเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 4 พลังสร้างสรรค์ พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง คือ $\bar{X} = 3.24$ มีค่า SD รวมคือ .32 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ระดับผลสัมฤทธิ์หลังเรียน มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก คือ $\bar{X} = 3.59$ มีระดับผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ระดับผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา มีผลสัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง คือ $\bar{X} = 3.34$ มีค่า SD รวมคือ .39 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ระดับผลสัมฤทธิ์หลังเรียน พบว่า มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก คือ $\bar{X} = 3.62$ และมีค่า SD รวมคือ .58 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรามีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับปานกลาง คือ $\bar{X} = 3.41$ และมีค่า SD รวมคือ .39 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ระดับผลสัมฤทธิ์ หลังเรียน พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับมาก คือ $\bar{X} = 3.69$ และมีค่า SD รวมคือ .48 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดทำเอกสารประกอบการเรียน ประกอบไปด้วย การพัฒนากระบวนการกระบวนการจัดการคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA or Deming Cycle) วิธีการคือ วิเคราะห์ศึกษาสภาพก่อนการพัฒนา เพื่อการวางแผนเป้าหมายแห่งความสำเร็จ ด้วยการศึกษาจากวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ทำให้ได้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนให้สูงขึ้น

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Increasing learning achievement by developing creativity In academic studies, self-study Grade 3

Pawinee Sorawech

Department of Education. Demonstration School of Suansunandha Rajabhat University

Email : pawinee.so@ssru.ac.th

Abstract

The subject of increasing learning achievement by developing creative thinking in self study Grade 3 has the objective in order to increase academic achievement to develop teaching materials and. In order to improve the quality of teaching and learning management Self study Grade 3. Population is 450 Demonstration Schools, Suan Sunandha Rajabhat University, academic year 2018. The random sampling were 55 randomly selected students from Grade 3. The research instruments were activity skills training. Unit 4: Creative energy, Unit 5: Beautiful world with our hands, Unit 6: Sky, our home learning achievement assessment Data analysis Use SPSS / PC + statistical program to analyze data for percentage, mean and standard deviation. The research results are divided into The general characteristics of the respondents were 40 males, accounting for 71.42% and males, 15 males, representing 28.58% classified by grade level. 28th grade of Grade 3/1, accounting for 51.79%, followed by Grade 3/2 of the total of 27, accounting for 48.21%, comparing the level of student achievement before learning in unit 4 training. The results showed that the medium level of achievement $\bar{X} = 3.24$ with the total SD value of .32 which was at the medium level. Achievement level after school There was a high level of learning skill $\bar{X} = 3.59$, a high level of achievement. Level of achievement before learning in unit 5 practice, the world is beautiful with our hands. The achievement was at a medium level $\bar{X} = 3.34$ with a total SD value of .39, which was at a moderate level. The level of achievement after learning was found to have a high level of $\bar{X} = 3.62$ and a total SD value of .58, which was at the highest level. The level of achievement before learning in the training unit 6 in the sky. The learning achievement was at a moderate level $\bar{X} = 3.41$ and the total SD value is .39 which is in the middle level. The level of achievement after learning showed that the learning achievement was at the high level $\bar{X} = 3.69$ and the total SD value was .48, which was at the high level.

It can be seen that the implementation of the educational management by self study documentation consists of the development of the process, the quality management process, the PDCA or deming cycle. The method is to analyze and study the condition before development. To set goals for success by studying the development objectives resulting in a quality teaching and learning process increase learning achievement

Keywords : Academic achievement, creative development

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การส่งเสริมให้นักเรียนเกิดศักยภาพทางด้านการเรียนของผู้เรียน คือ การส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่ต้องการตามหลักสูตร คือ เก่ง ดี มีความสุข การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือการเรียนรู้เพื่อมีความรู้ในสิ่งต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่ การรู้จักการแสวงหาความรู้ การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ และรวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นใหม่ การเรียนเพื่อการปฏิบัติหรือลงมือทำ การปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคม การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียน ครอบครัว สังคม เลือกลงแนวทางพัฒนาตนเองตามศักยภาพ วางแผนการเรียนต่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลกเทียบเคียงได้กับนานาชาติ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีการค้นคว้า การแสวงหาความรู้ ข้อมูล การออกแบบ การวางแผนรวบรวมข้อมูล ใช้กระบวนการกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ การสรุปองค์ความรู้และการเสนอวิธีคิดแก้ปัญหาที่เป็นระบบ ออกแบบ วางแผน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม ร่วมกันเสนอแนวคิด วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการคิด มีทักษะการนำเสนอ การศึกษาค้นคว้าและนำองค์ความรู้ไปแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เห็นประโยชน์และคุณค่าของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พัฒนาการในระดับขั้นของการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS) เป็นวิชาในการพัฒนาผู้เรียน กว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระ ซึ่งสาระการเรียนรู้ วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS) เป็นรายวิชาเพิ่มเติม เน้นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามแนวทางที่กำหนดโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทและพัฒนาการ วัยของผู้เรียน ซึ่งอาจแตกต่างกันในระดับประถมศึกษา ตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). หลักสูตรในศตวรรษที่21.) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพที่สำคัญ คือ มีความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี ฐาษา ข้อมูลและทัศนภาพ ฐาษาวัฒนธรรมและมีความตระหนักสำนึกระดับโลก มีความสามารถคิดประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการปรับตัวสามารถจัดการกับสภาวะการณ์ที่มีความซับซ้อน เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ สามารถกำหนด ตั้งประเด็นคำถาม เพื่อนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ข้อมูล สารสนเทศ และสรุปองค์ความรู้ ใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม มีทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2557). ทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.) ความสามารถในการรับและส่งสาร การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

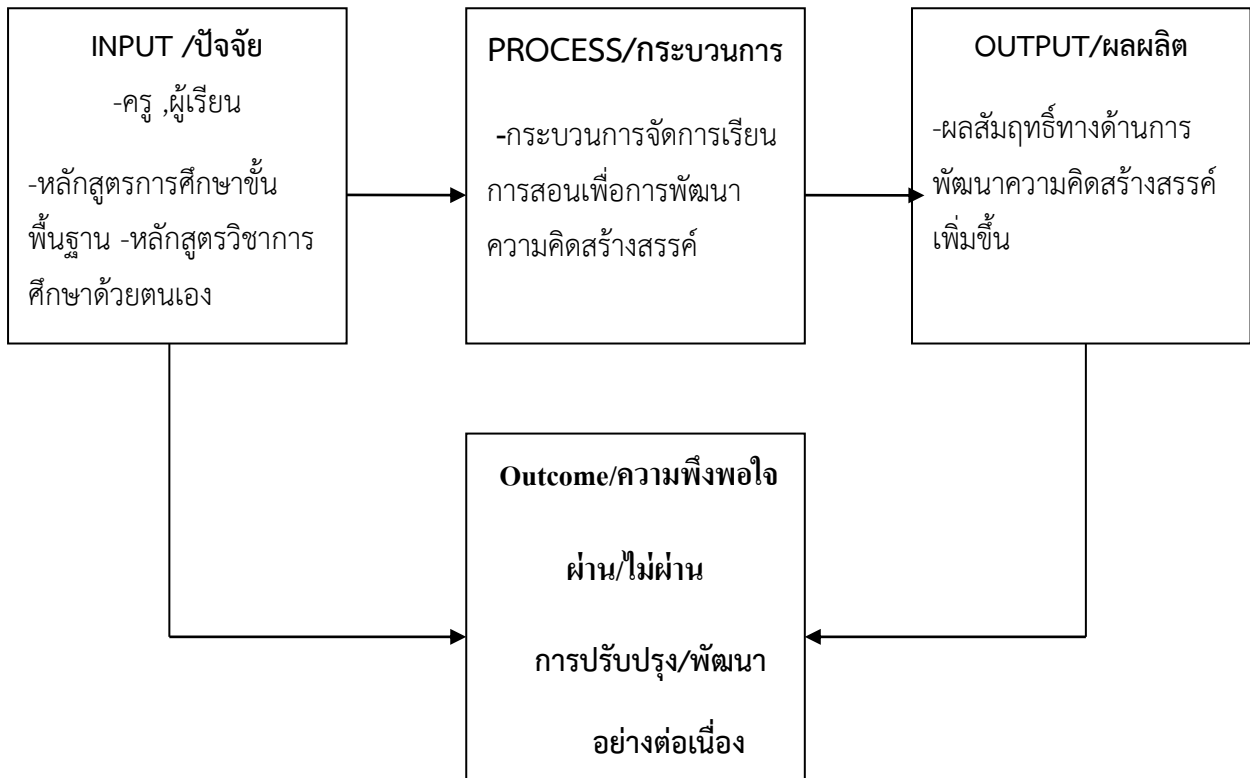
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากการนำแนวคิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน นับว่าเป็นแนวทางของการพัฒนาการสอน ซึ่งสามารถนำมาผสมผสานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนและการเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเรียน วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากเอกสารประกอบการสอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามกระบวนการจัดการคุณภาพ จึงเป็นที่มาของการทำวิจัยในครั้งนี้

สมมุติฐาน

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิด

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำนวน 450 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 55 คน

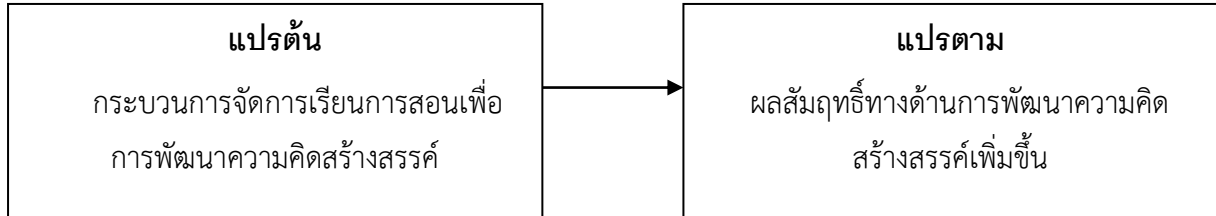
2.ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ นำผลจากการศึกษาหา

ข้อมูลจากสารสนเทศมาวิเคราะห์เชิงสถิติ และอภิปรายผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวแปร

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม 2561 – กันยายน 2562

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
2. พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการจัดการคุณภาพ
3. พัฒนาเอกสารประกอบการสอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การพัฒนาทักษะในการการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้แปลกๆใหม่ๆ ในการค้นคว้าแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หมายถึง วิชาในกลุ่มสาระเพิ่มเติม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นวิชาที่ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการสังเกต การคิดวิเคราะห์ กระบวนการค้นคว้า และแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดทักษะในการค้นคว้า แสวงหาความรู้ มีทักษะในการคิดเขียนและสื่อสารข้อมูลที่เรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการพัฒนาการเรียนรู้ที่เพิ่มสูงขึ้นในกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ มีทักษะในการคิด เขียนและสื่อสารข้อมูลที่เรียนรู้ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
2. เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อให้ได้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการจัดการคุณภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสาร ค้นคว้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับงานวิจัยการเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษา ดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดการเรียนรู้

ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21

สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทฤษฎีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดการเรียนรู้

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ คือ เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล โอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.)

ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ นักเรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นเพื่อในการเรียนรู้ของนักเรียนทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ มาตรฐานศตวรรษที่ 21 การประเมินผลหลักสูตรการเรียนการสอนการพัฒนาอาชีพและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับระบบสนับสนุนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนในปัจจุบัน สอนทักษะในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นไปที่การให้โอกาสสำหรับการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ในเนื้อหาและวิธีการตามความสามารถในการเรียนรู้ ช่วยให้วิธีการเรียนรู้นวัตกรรมที่บูรณาการการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนแนวทางเพิ่มเติมในการใช้ปัญหาเป็นฐาน และทักษะการคิดขั้นสูง สนับสนุนให้รวมทรัพยากรของชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้มาจากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ผลสัมฤทธิ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล วิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไปวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนรวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของความสามารถของบุคคลที่ต้องอาศัยทักษะ ความรอบรู้ ทักษะที่ได้จากการเรียนการสอน การฝึกฝน อบรมสั่งสอน ทำให้เกิดความสำเร็จหรือความสามารถในด้านต่าง ๆ (ณรงค์ คล่องดี (2533).)

ทฤษฎีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่

ในการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้ การสอนเกี่ยวกับการคิดเห็นในลักษณะ ซึ่งการคิดในลักษณะดังกล่าว

1. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม (An organized random search) หมายถึง การฝึกให้นักศึกษารู้จักสร้างสิ่งใหม่ กฎเกณฑ์ใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างเดิมหรือกฎเกณฑ์เดิมที่เคยมีแต่พยายามคิดพลิกแพลงให้ต่างไปจากเดิม

2. ทักษะการค้นคว้าหาข้อมูล (The skill of search) หมายถึง การฝึกให้นักศึกษารู้จักหาข้อมูล

3. พัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (a creative reading skill) หมายถึง การฝึกให้รู้จักคิด แสดงความคิดเห็นควรส่งเสริมและให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อเรื่องที่อ่านมากกว่าจะมุ่งทบทวนข้อต่าง ๆ ที่จำได้หรือเข้าใจ

4. การพัฒนาการฟังอย่างสร้างสรรค์ (a creative listening skill) หมายถึง การฝึกให้เกิดความรู้สึกนึกคิดในขณะที่ฟัง อาจเป็นการฟังบทความ เรื่องราวหรือดนตรี เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูล ความรู้ ซึ่งโยงไปหาสิ่งอื่น ๆ ต่อไป

5. พัฒนาการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (a creative writing skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การจินตนาการผ่านการเขียนบรรยายหรือพรรณนาให้เห็นภาพชัดเจน

6. ทักษะการมองภาพในมิติต่างๆ (Visualization skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุม แปลกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม (กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ. (253). ความคิดสร้างสรรค์ หลักการทฤษฎีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล.)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเพื่อให้ได้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการจัดการคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ แบบแผนการทดลองและขั้นตอนการดำเนินการทดลอง การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 450 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 55 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามลักษณะการใช้ดังนี้

1.1 แบบฝึกทักษะกิจกรรม วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หน่วยที่ 4 พลังสร้างสรรค์ หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา

1.2 แบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หน่วยที่ 4 พลังสร้างสรรค์ หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

มีหัวข้อประเมิน ดังนี้ 1. ความสามารถในการสื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. วิธีสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระและมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากเอกสารตำรา คู่มือครู แบบเรียนและเอกสาร ตำรา

1.3 วิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี คำอธิบายรายวิชาการจัดการ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างการจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนการทำงาน 4 ขั้นตอน ตามรูปแบบเชิงคุณภาพตามกระบวนการ PDCA ในการดำเนินการ พัฒนามีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan -P) ผู้วิจัยพัฒนาความรู้และทักษะกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน
2. ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do - D) นักเรียนทำกิจกรรมโดยใช้แบบฝึกทักษะกิจกรรม
3. ขั้นที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check - C) ผู้วิจัย เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบการ ประเมิน

4. ขั้นที่ 4 การพัฒนา / ปรับปรุงแก้ไข (Action - A) 2 ผู้วิจัยรวบรวมผลการทำกิจกรรมและผลการ ประเมินและวางแผนการทำงานต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบฝึกทักษะกิจกรรม จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเรียบร้อย เสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองครั้งนี้ ผู้รายงานได้ดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 55 คน ใช้เวลาในการทดลอง 18 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีขั้นตอน

การดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยแบบฝึกทักษะกิจกรรม ก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบฝึกทักษะ

2.2 ดำเนินการสอนตามตารางการเรียนรู้สารระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยแบบฝึกทักษะกิจกรรม ภาคเรียนที่ 2/2561

2.3 เมื่อดำเนินการสอนครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ทำการทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post – test) โดยใช้แบบฝึกทักษะชุดเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ วิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ที่ได้จากการประเมินการทำแบบฝึกทักษะกิจกรรมระหว่างเรียน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนวิชาการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1.คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 และเพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 28.58 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 51.79 รองลงมาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 48.21

2.ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนแบบฝึก

ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 4 พลังสร้างสรรค์ ก่อนเรียน

นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีในการเรียนแบบฝึกหน่วยที่ 4 พลังสร้างสรรค์ ก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับปานกลาง คือ 3.24 นักเรียนทักษะการสื่อสารสูงที่สุด มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง คือ 3.43 ความสามารถในการแก้ปัญหา ต่ำที่สุดคือ 3.11 และมีค่า SD รวมคือ .32 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 4 หลังสร้างสรรค์ หลังเรียน

นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามี ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนแบบฝึกหน่วยที่ 4 หลังสร้างสรรค์ หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับมาก คือ 3.59 มีระดับผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก นักเรียนมีทักษะ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี คือ 3.74 มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ มาก มีความสามารถในการสื่อสาร น้อยที่สุดคือ 3.55 มีระดับผลสัมฤทธิ์ มาก และมีค่า SD รวมคือ .46 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา ก่อนเรียน
นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนแบบฝึกหน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา ก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับปานกลาง คือ 3.34 นักเรียนทักษะการเรียนรู้ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต สูงสุด มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง คือ 3.46 มีความสามารถทางการใช้เทคโนโลยี น้อยที่สุด 3.21 และมีค่า SD รวมคือ .39 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา หลังเรียน
นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา หลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับมาก คือ 3.62 นักเรียนทักษะการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.10 ความสามารถในการแก้ปัญหา 3.59 มีระดับผลสัมฤทธิ์มากและมีค่า SD รวมคือ .58 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา ก่อนเรียน

นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนแบบฝึกหน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา ก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับปานกลาง คือ 3.41 นักเรียนทักษะการสื่อสาร สูงที่สุด มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง คือ 3.49 มีทักษะการเรียนรู้ความสามารถในการคิดต่ำสุด 3.34 และมีค่า SD รวมคือ .39 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนแบบฝึก หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา หลังเรียน

นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนแบบฝึกหน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ในระดับมาก คือ 3.69 นักเรียนทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สูงสุด 3.68 มีทักษะความสามารถในการสื่อสาร น้อยที่สุด มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก คือ 3.55 และมีค่า SD รวมคือ .48 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ได้แสดงกระบวนการจัดการเรียนระบบการจัดการคุณภาพจากการนำแนวคิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน นับว่าเป็นแนวทางของการพัฒนาการสอน ซึ่งสามารถนำมาผสมผสานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และการเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเรียน วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วย เอกสาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประกอบการสอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามกระบวนการจัดการคุณภาพ เพื่อให้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวนทั้งสิ้น 55 คน ใช้แบบสอบถามเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ พบว่า มีในการเรียนแบบฝึกหน่วยที่ 4 ปลั่งสร้างสรรค์ หน่วยที่ 5 โลกสวยด้วยมือเรา หน่วยที่ 6 ท้องฟ้าบ้านเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เกณฑ์การประเมิน ทักษะการเรียนรู้ คือ ความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้ก่อนเรียน อยู่ในระดับปานกลางและมีค่า SD รวมคือ อยู่ในระดับปานกลาง และมีผลสัมฤทธิ์ในทักษะการเรียนรู้หลังเรียน อยู่ในระดับมากและมีค่า SD รวมคือ อยู่ในระดับมาก

ดังจะเห็นได้ว่าการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการใช้เอกสารประกอบการเรียน และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับ อูบล รินนานนท์ กล่าวว่าการพัฒนาความสามารถในการคิดโดยการนำทฤษฎีการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน โดยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์โดยการทดสอบก่อนและหลังเรียน สามารถพัฒนาการเรียนให้สูงขึ้น เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พรพรรณ อินทร์ไทยวงศ์กล่าวว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิด เรื่อง “แรงและการเคลื่อนที่” พบว่า นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยสังเกตจากการตอบคำถาม ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์การเขียนตอบคำถามในชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิด นักเรียน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในการระบุปัญหา การตั้งสมมติฐาน การพิสูจน์ หรือทดลอง และการสรุปผลและนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นการสนับสนุนว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิด มีความสามารถในการคิด แก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน บทสรุปในงานวิจัยครั้งนี้สามารถพิสูจน์ได้ว่าการนำแนวคิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยการพัฒนาการสอนโดยใช้บทเรียน 3 หน่วยการเรียนรู้สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนและการเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเรียน วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการใช้เอกสารประกอบการสอน ตามกระบวนการจัดการคุณภาพ นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

การจัดทำเอกสารประกอบการเรียน ประกอบไปด้วย การพัฒนากระบวนการกระบวนการจัดการคุณภาพ วงจรเดมมิ่ง (PDCA or Deming Cycle) วิธีการคือ วิเคราะห์ศึกษาสภาพก่อนการพัฒนา เพื่อการวางแผนเป้าหมายแห่งความสำเร็จด้วยการศึกษาจากวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ทำให้ได้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนให้สูงขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและอาจารย์อาจารย์และบุคคลากร ที่ให้คำแนะนำรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญที่ได้มีส่วนช่วยให้การวิจัยดังกล่าวนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). แนวปฏิบัติการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (อัดสำเนา).
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ. (253). ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). หลักสูตรในศตวรรษที่ 21. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.gotoknow.org/posts/535839>. 24 ธันวาคม 2559.
- ชำนาญ เอี่ยมสะอาด. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอน แบบสืบสวนสอบสวน เชิงนิเทศศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ คล่องดี. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสิงห์บุรีจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประยงค์ มาแสง. (2542). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยใช้แบบฝึกที่เน้นการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือ. ชัยภูมิ
- พรพรรณ อินทร์ไทยวงศ์. (2553). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภุชพงษ์ โคตรบัญชา . การสร้างบทเรียนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การเขียนภาพระบายสีสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2547.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2557). ทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยฯ.

ทิตินา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วนิช สุธารัตน์. 2543. ความคิดและความคิดสร้างสรรค์. พระนครศรีอยุธยา : ภาควิชาจิตวิทยาและ การ เนะ
แนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

อุบล รินนานนท์ “บทคัดย่อผลการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนคติที่มีผลต่อความสามารถในการคิด
วิเคราะห์และพฤติกรรมใฝ่ เรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 85 (บ้าน
ห้วยทาก จังหวัดลำปาง” บทความวิจัย <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/57/grc15/files/hmp10.pdf>

Pawinee Sorawech “Improving the Quality of Art Composition By Using Grade Three
Students” Procedia - Social and Behavioral Sciences Volume 197, 25 July 2015, Pages
2125-2130 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815043360>

Pawinee Sorawech “Developing Students” creativity by Using Art Drawing Theory of Tri-
Angus”.. TKS-556-118. TKS-556-118A. <http://academicfora.com/wp-content/uploads/2016/05/ECBA-16-Abstract-Proceeding-in-Tokyo-Japan.pdf>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระพุทธศาสนาปฏิเสธตรรกวิทยาหรือไม่

อำพล บุคตาสาร¹, ชาตเมธี หงษา², พุไทย วันหากิจ³

^{1,2,3} สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Email: ampon828@hotmail.com¹, Chatmethee99@gmail.com², Chai_chai_99@hotmail.com³

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับตรรกวิทยา 2) เพื่อตัดสินว่าพระพุทธศาสนาปฏิเสธตรรกวิทยาหรือไม่ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารเป็นหลักและใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงตรรกะ (Logical Analysis) จากการศึกษาพบว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงปฏิเสธตรรกวิทยาที่คนในสมัยพุทธกาลคุ้นเคยกันว่าเป็นศาสตร์แห่งการใช้เหตุผลในการแสวงหาความรู้หรือค้นหาทางพันทุกข์ทั้งหมด เพียงแต่พระองค์ตรัสว่าธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นั้นมีความละเอียดลึกซึ้งเกินกว่าที่จะเข้าถึงได้ด้วยหลักแห่งตรรกะ คือการอนุมานหรือการตรรกีนึกคิดอย่างเดียว แต่จะเข้าถึงได้ด้วยการปฏิบัติตามหลักแห่งมรรคมืองค์ 8 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม แม้ตรรกวิทยาจะไม่สามารถทำให้บรรลุธรรมขั้นสูงได้ แต่บางครั้งก็มีประโยชน์ในแง่ของการนำมาเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการสอนธรรม และใช้ในการอ้างเหตุผลเพื่อตัดสินว่าควรเชื่อในคำสอนของลัทธิใด นอกจากนี้ตรรกวิทยายังเป็นประโยชน์ต่อการจัดระเบียบขั้นตอนวิธีการคิดเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : พระพุทธศาสนา, ตรรกวิทยา, ความรู้, ความจริง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Buddhism rejects logic or not

Amphon Buddhasarn¹, Chatmethee Hongsa², Phuthai Wanthakit³

^{1,2,3}Buddhism Program Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakorn Rajabhat University
Email: ampon828@hotmail.com¹, Chatmethee99@gmail.com², Chai_chai_99@hotmail.com³

Abstract

This academic article has two objectives : 1. To study the relationship between Buddhism and logic 2. To determine whether the Buddhism declines logic. Use a study from the document primarily and use a logic analysis method. The study found that the Buddha did not deny the logic that the people in the past of Buddhism were familiar with are the science of reasoning in the pursuit of knowledge or search for all the way out of distress. Only the Buddha said that his the Dhamma has a deeper resolution than to reach it with the principle of logic. However, it can only be accessed by complying with the Noble eightfold path. However, even the Logic cannot achieve advance Dhamma. But the logic it was useful in terms of being a device or tool in teaching a fair and used to claim a reason to determine what the teachings of the cult should be believed. In addition, the logic is also useful for organizing the thinking algorithms for the purpose of living as well.

Keyword : Buddhism, Logic, Knowledge, Truth

บทนำ

พุทธศาสนานั้นเกิดขึ้นในท่ามกลางศาสนาพราหมณ์และลัทธิต่าง ๆ ที่เต็มไปด้วยแนวคิดที่เป็นระบบปรัชญา ในสมัยพุทธกาลนั้นมีตั้ง 62 ลัทธิ หรือ 62 ทิฏฐิ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพรหมชาลสูตร ซึ่งแต่ละลัทธิเหล่านั้นมีทัศนะที่เก็งความจริงทางปรัชญาเกี่ยวกับโลกและชีวิตทั้งสิ้น เช่น โลกมีที่ สุดโลกไม่มีที่ สุด สัตว์หลังจากตายแล้วมีอยู่สัตว์หลังจากตายไม่มีอยู่ ทั้งนี้เพราะศาสนาหรือลัทธิในอินเดียโดยทั่วไปนั้นไม่อาจแยกออกจากปรัชญาอย่างเด็ดขาดได้

พุทธศาสนาในยุคแรก (Early Buddhism) นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นปติฐานนิยม (positivism) ปฏิบัตินิยม (pragmatism) และมนุษยนิยม (humanism) คือ แสดงความจริงเท่าที่พหุทดสอบพิสูจน์ได้ด้วยตนเองไม่ยุ่งยากสับสนใช้ถ้อยคำเรียบง่าย ซึ่งคนธรรมดาสามัญทั่วไปพอเข้าใจได้ และเน้นสอนจริยธรรมเพื่อสังคม และโลกุตระธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ พ้นจากสังสารวัฏมากกว่าอย่างอื่น เพราะฉะนั้น พุทธศาสนายุคแรกจึงไม่สนใจทฤษฎีทางปรัชญาหรือตรรกวิทยาใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เน้นให้ปฏิบัติมาก ๆ ให้เข้าถึงความจริงโดยการปฏิบัติ และเข้าถึงเหตุผลภาคปฏิบัติ (practical reason or inference) เช่น มีคนมาถามปัญหาทางอภิปรัชญาเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับอันทคาคาทิฏฐิ แต่พระองค์ไม่ทรงตอบ เพราะเห็นว่าไม่มีประโยชน์ ไม่เป็นเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์ไม่เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ไม่เป็นไปเพื่อนิพพาน จึงเป็นที่มาแห่งอภัยกตปัญหา หรือบางครั้งว่ามีผู้มาถามเรื่องโลกหรือจักรวาลว่าจะไปให้ถึงที่สุดโลกได้หรือไม่ ทรงตอบว่าไม่ได้แล้วทรงกระตุกให้ผู้ถามหันมาสนใจในโลกน้อย ๆ ของตนคือกายและใจนี้ให้สำรวจโลกคือกายและใจนี้ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เราบัญญัติโลก เหตุเกิดแห่งโลก ความดับโลก และข้อปฏิบัติให้ถึงความดับโลกในกาย อันมีประมาณวาหนึ่ง ซึ่งมีสัญญา และมีใจครอง”(พระไตรปิฎกภาษาไทย,15/295/340) นอกจากนี้ยังทรงแสดงอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ โดยทรงใช้คำว่า “โลก” แทนนั่นเอง

พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า พระพุทธศาสนานิกายหินยาน ชาวพุทธฝ่ายเถรวาทไม่ชอบเรียกนิกายของตนว่า “หินยาน” เพราะคำนี้เป็นชื่อที่ชาวพุทธฝ่ายมหายานตั้งให้ คำว่า “หินยาน” แปลว่า พาหนะเล็ก ส่วนคำว่า “มหายาน” แปลว่าพาหนะใหญ่ที่สามารถขนสรรพสัตว์เข้าสู่นิพพานได้มากกว่าหินยาน เหตุฉะนั้นชาวพุทธฝ่ายเถรวาทจึงไม่ชอบชื่อหินยาน พวกเขานิยมเรียกนิกายของตนว่า “เถรวาท” และเรียกนิกายมหายานว่า “อจาริยวาท”

เถรวาทหมายถึงลัทธิที่ปฏิบัติตามคำสอนเดิมแท้ของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด โดยรักษาคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ในพระไตรปิฎก ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาเถรวาทจึงเป็นที่รู้จักในบรรดานักศึกษาปรัชญาอินเดียในนามว่า “พระพุทธศาสนาดั้งเดิม (Early Buddhism)”

ดังนั้น พระพุทธศาสนาเถรวาทจึงมีท่าทีไม่ยอมรับตรรกวิทยา ทั้งนี้เพราะเถรวาทยึดถือมติเดิมของพระพุทธศาสนายุคแรกนั่นเอง แม้ว่าคำสอนในพระไตรปิฎกและอรรถกถานั้น มีหลายตอนที่มีนัยเชิงตรรกะ แต่นักปราชญ์ฝ่ายเถรวาทก็ไม่นิยมที่จะจัดให้เป็นเช่นนั้น เพราะอาจทำให้เข้าใจไขว่เขวในหลักพุทธธรรมได้ นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานในพระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค พรหมสังยุตต์ อายาจนสูตร ที่แสดงว่าพุทธศาสนาเถรวาทมีท่าทีปฏิเสธตรรกวิทยา มีใจความว่า “เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ๆ ประทับนั่งอยู่ใต้ต้นอชปาลนิโครธ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราที่ตำบลอุรุเวลาทรงปริวิตก (ทรงตรึกตรอง) ว่า “ธรรมที่เราบรรลุแล้วนี้ ลึกซึ้ง (คมกัโร) เห็นได้ยาก (ทุพทโส) รู้ตามได้ยาก (ทฺรณฺโพนฺโ) สงบ(สนฺโต) ประณีต(ปณีโต) ไม่เป็นวิสัยของตรรกะ (อตกฺกาจโร) ละเอียดอ่อน(นิบุโณ)

แต่บัณฑิตพอรู้ได้ (ปณฺฑิตเวทนีโย) อนึ่งสัตว์ทั้งหลายยินดีในอาลัย (คือกามคุณ 5) สัตว์ผู้จมอยู่ในอาลัยอย่างนั้นย่อมยากที่จะเห็นปฏิจจสมุปบาท อิทัปปัจจยตา และนิพพาน ซึ่งเป็นที่สิ้นตัณหาดับทุกข์ได้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย, 12/399/430)

คำว่าไม่เป็นวิสัยของตรรกะ (อตกกาจโร) นั้นหมายความว่าคิดเอาไม่ได้คาดคะเนเอาตามแบบตรรกะไม่ได้ แต่รู้ได้ด้วยประสบการณ์ทางจิตโดยตรง พุทธศาสนานิยมให้ศาสนิกเข้าถึงความรู้โดยตรงเพื่อจะได้เชื่อมั่นด้วยตนเองไม่ต้องมีผู้อื่นเป็นปัจจัย (อปรปจฺจโย)

ความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับตรรกวิทยา

ตรรกวิทยา (Logic) คือ วิชาที่ว่าด้วยการคิดแบบใช้เหตุผล พร้อมด้วยกฎเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นวิธีการใช้เหตุผลอย่างถูกต้อง ตามแนวทางของศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บรรลุถึงความจริงและสามารถแสดงความจริงนั้นออกมาได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น ตรรกวิทยาจึงเป็นสาขาหนึ่งของปรัชญามีหลักการและวิธีการเป็นของเฉพาะตัว ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในความจริงของสิ่งต่างๆ ความรู้ความเข้าใจจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการประเมินข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามแนวของเหตุผลแล้ว ทั้งนี้ย่อมดำเนินไปตามกระบวนการ โดยเริ่มจากความจริงที่รับรู้แล้วสืบทอดไปสู่ความจริงที่ยังไม่รู้ เพื่อให้ได้ความจริงที่ยังไม่รู้ นั้น ตามที่มันเป็นเหตุเป็นผลแก่กันและกัน

กล่าวโดยสรุป การคิดแบบตรรกวิทยาตามทัศนะในฝ่ายตะวันตก จะหมายถึงการแสวงหาเหตุผล การอ้างเหตุผล การให้เหตุผล และการใช้เหตุผลตามกระบวนการของการอนุมานคือการคิดจากสิ่งที่รู้แล้วอย่างถูกต้องไปสู่สิ่งที่ยังไม่มีรู้เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่ถูกต้อง

ในคัมภีร์สุมังคลวิลาสินี อรรถกถาสีลขันธวรรค ได้อธิบายไว้ว่านักตรรกวิทยา (ตกฺกิ) นั้นมีอยู่ 4 ประเภท คือ อนุสฺสติกโก ชาติสฺสโร ลากิ และ สฺหุตตกฺกิโก ซึ่งแต่ละประเภทจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ผู้ที่เคยได้ยิน ได้ฟังมาว่า “สัตว์ตายแล้วเกิด โลกหน้ามีจริง นรกสวรรค์มีจริง” หรือได้ฟังคำกล่าวเป็นต้นว่า “พระเวสสันดรในชาติก่อนนั้น ก็คือพระผู้มีพระภาคเจ้าในกาลบัดนี้” และตรึกตรองเอาเองว่า หากพระพุทธเจ้าคือ พระเวสสันดร ก็แสดงว่า “อตฺตาเที่ยง” แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นอยู่ในทิฏฐินี้ อย่างนี้เรียกว่าพวก “อนุสฺสติกโก”

ประเภทที่ 2 ได้แก่ผู้ที่ระลึกชาติได้ 2-3 ชาติ แล้วก็ตรึกตรองเอาเองว่า “เรานั้นเองได้มีแล้วในภพชื่อนั้น ในกาลก่อนเพราะฉะนั้น อตฺตาจึงเที่ยง” จึงเรียกว่าพวก “ชาติสฺสรตกฺกิโก”

ประเภทที่ 3 ได้แก่บุคคลที่ได้รู้ปาวจรมาน เสวยสุขอยู่เป็นนิตย์ จึงตรึกตรองเอาเองว่า “ในบัดนี้อตฺตาของเราเป็นสุขฉันใด แม้นในอดีตอดีตาก็ได้มีแล้ว ฉะนั้น แม้นในอนาคต อตฺตาก็จักเป็นอย่างนี้” อย่างนี้เรียกว่าพวก “ลากิตกฺกิโก”

ประเภทที่ 4 ได้แก่พวกที่เพียงแต่ตรึกตรองเอาเองว่า “เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี” อย่างนี้เรียกว่าพวก “สฺหุตตกฺกิโก”(จํานงค์ ทองประเสริฐ, 2538 : 9)

กล่าวโดยสรุป ผู้ที่จัดว่าเป็นนักตรรกวิทยาหรือตักกิตตามทัศนะของพุทธศาสนาเถรวาทนั้นจะหมายถึงผู้ที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพื้นฐานอยู่ก่อนแล้วใช้การตรึกตรองในภายหลังและในที่สุดก็สรุปเอาเอง เกิดเป็นความยึดมั่นในทิฏฐิในความเห็นนั้น ๆ อย่างเป็นจริงเป็นจัง เพราะฉะนั้น “ตรรกะ หรือตรรกวิทยา”(Logic) ตามทัศนะของพุทธศาสนาเถรวาทจึงหมายถึงการตรึกตรองพิจารณาหาความจริง โดยใช้ความรู้บางอย่างที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นพื้นฐานในการคิดหาความรู้ใหม่ขึ้นมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เมื่อได้พิจารณาความหมายของ “ตรรกวิทยา”(Logic) ทั้งในทัศนะของทางฝ่ายตะวันตกและทางฝ่ายพุทธศาสนาเถรวาทแล้ว จะเห็นได้ว่าความหมายของทั้งสองฝ่ายสอดคล้องกัน โดยสามารถที่จะสรุปได้ว่า “ตรรกวิทยา” ตามทัศนะของทั้งฝ่ายตะวันตกและพุทธศาสนาเถรวาทจะหมายถึงวิธีการแสวงหาความจริงโดยการใช้เหตุผล ตามกระบวนการของการอนุมาน คือ การตรึงตรองหรือการคิดจากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ยังไม่รู้

พระพุทธศาสนาไม่ยอมรับตรรกวิทยาเลยหรือ

จากทรรศนะของพระพุทธศาสนา แม้จะมองตรรกวิทยาว่าเป็นเพียงระบบระเบียบของการคิดโดยใช้หลักเหตุผลประกอบ ไม่ใช่การเข้าถึงตัวความคิด หรือกระบวนการทำงานของจิต แต่ก็เชื่อว่าตรรกวิทยาจะไร้ประโยชน์ทั้งหมด ซึ่งศาสตร์แต่ละศาสตร์ที่ปรากฏในโลกนี้ย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้น ตรรกวิทยาจึงยังพอมีประโยชน์ในแง่ของการประยุกต์ใช้เพื่อดำเนินชีวิตหรือการแสวงหาความรู้เพื่อตอบโจทย์ชีวิตบางอย่าง ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ตรรกวิทยาเป็นวิชาการแขนงหนึ่ง ย่อมมีส่วนเสริมสร้างอารยธรรมของมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งคณิตศาสตร์พัฒนามาจากการคิดแบบอาศัยข้อเท็จจริงของตรรกวิทยา และมีประโยชน์อย่างมหาศาลสำหรับมนุษยชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่นเดียวกัน วิทยาศาสตร์พัฒนาขึ้นมา ก็โดยการคิดแบบอาศัยประสบการณ์ของตรรกวิทยา มนุษย์ต่างได้รับประโยชน์จากวิทยาศาสตร์กันทั่วหน้า แม้อีกด้านหนึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์จะก่อผลเสียหายแก่มนุษย์ แต่ไม่ได้มาจากวิทยาศาสตร์โดยตรง แต่มาจากน้ำมือมนุษย์ที่ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างไม่ถูกต้อง

2. แม้การพันทุข์จะมีไม่ได้ด้วยวิธีการของตรรกวิทยา แต่มนุษย์ไม่ได้เกิดมาเพื่อการพันทุข์กันทั้งหมด วิชาการแขนงต่าง ๆ ที่ศึกษากันปัจจุบันล้วนไม่ได้นำไปสู่การพันทุข์ในความหมายของพระพุทธศาสนาแต่อย่างใด แต่เราก็ยังต้องศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของตัวมนุษย์เอง คงจะมีแต่ผู้ปฏิเสธกิจกรรมทางโลกเท่านั้น ที่ไม่ต้องศึกษาอะไรเลยนอกจากคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ แต่หากยังเกี่ยวข้องกักิจกรรมทางโลก ความรู้ในวิชาการแขนงต่าง ๆ ย่อมเป็นสิ่งจำเป็น รวมทั้งตรรกวิทยาด้วย

3. บางคนอาจจะไม่ชอบตรรกวิทยาเหมือน ๆ กับที่บางคนไม่ชอบคณิตศาสตร์หรือวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่การไม่ชอบตรรกวิทยาเท่ากับการปฏิเสธตนเอง เพราะในชีวิตประจำวันทุกคนล้วนคิดแบบตรรกวิทยา คือคิดแบบอาศัยข้อเท็จจริงและอาศัยประสบการณ์เป็นรากฐานอยู่เสมอ ฉะนั้น หากเราทราบระเบียบการคิดที่ดีของตรรกวิทยาก็จะคิดอย่างมีระเบียบและประเมินความคิดของตนและผู้อื่นได้ว่าการใช้ความคิดแต่ละครั้งน่าเชื่อถือเพียงใดหรือไม่ ซึ่งน่าจะดีกว่าการใช้ความคิดแบบอัตโนมัติ ปรากฏจากการตรวจสอบโดยระเบียบของการใช้ความคิด (วิทยา ศักยานินท์, 2548 : 7)

ดังนั้น เมื่อคำสอนในพระพุทธศาสนามีหลากหลายระดับ ทั้งระดับขั้นพื้นฐาน ขั้นกลาง และขั้นสูงสุด การใช้ตรรกวิทยาจึงน่าจะมีประโยชน์บ้างในทางประยุกต์ใช้ในการศึกษาหลักธรรมคำสอนในระดับขั้นพื้นฐาน แม้ในพระพุทธศาสนาจะมองว่าการใช้ความรู้ทางตรรกวิทยาไม่สามารถทำให้บรรลธรรมขั้นสูงสุดได้ก็ตาม

อุปถัมภ์ชาดกตัวอย่างของการใช้หลักตรรกะที่ถูกต้องและผิด

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า การประยุกต์ใช้หลักตรรกวิทยาในการดำเนินชีวิตหรือการแสวงหาความรู้เพื่อตอบโจทย์ชีวิตบางอย่าง หากไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุธรรมขั้นสูงแล้ว ตรรกวิทยาก็ยังอำนวยความสะดวกให้เกิดได้ในการดำเนินชีวิตในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังที่ปรากฏในนิทานชาดกเรื่อง อุปถัมภ์ชาดก โดยมีเรื่องเล่าต่อไปนี้

ในอดีตกาล ณ พระนครพาราณสี แคว้นกาสิกรัฐ มีพระราชอาชญาพราหมณ์ ในกาลนั้น พระโพธิสัตว์ถือปฏิสนธิในตระกูลพ่อค้าเกวียน เมื่อถึงวัยกระทำค้า ก็กระทำการค้าด้วยเกวียน 500 เล่ม ซึ่งในเมืองนั้นยังมีพ่อค้าเกวียนอีกตระกูลที่มีบุตรชายวัยเดียวกันก็จะทำการค้าด้วยเกวียน 500 เล่มเหมือนกัน พระโพธิสัตว์พิจารณาว่าถ้าไปพร้อมกันทีเดียว 1,000 เล่ม จะหาหน้า หาหญ้าให้โคได้ลำบากจึงไปคุยกับบุตรพ่อค้า เพื่อให้เลือกว่าจะเดินทางไปก่อนหรือหลัง บุตรพ่อค้าก็เลือกที่จะไปก่อน ด้วยคิดว่าทางที่เดินก็ยังไม่แตก หญ้าก็ยังไม่มีโคตัวไหนกิน ผักและน้ำก็หาได้ตามขอบใจสินค้ายังไม่ใครตั้งราคาไว้ก่อนก็ตั้งราคาได้ตามขอบใจ

แต่พระโพธิสัตว์คิดว่า ไปทีหลังจะดีกว่า เพราะทางที่ขรุขระก็ถูกทำให้เสมอ โคที่ไปก่อนก็ต้องกินหญ้าแข็ง แต่โคที่ไปทีหลังจะได้กินหญ้าอ่อนที่เพิ่งงอกขึ้นมาใหม่ผักที่ใช้ทำแกงก็งอกใหม่ ในที่ ๆ ไป ถ้าไม่มีน้ำ คนที่ไปก่อนก็ต้องไปขุดบ่อ เราก็ไปกินบ่อที่เขาขุดและราคาที่ถูกต้องแล้วแล้วก็จะสะดวกไม่ต้องต่อรองราคาพระโพธิสัตว์จึงเห็นควรให้บุตรพ่อค้าทำการค้าในถิ่นที่ไม่คู้้นั้นก่อน

ในความกัณดารนั้น นับกันว่ามี กัณดารเพราะโจรหนึ่ง เพราะสัตว์ร้ายหนึ่ง เพราะมีมนุษย์หนึ่งเพราะขาดน้ำหนึ่ง และเพราะอาหารน้อยหนึ่ง ในที่นี้มีความกัณดารเพราะเหตุขาดน้ำและมีมนุษย์สิงอยู่ บุตรพ่อค้าจึงตั้งตุ่มใหญ่ ๆ ไว้บนเกวียนและบรรจุน้ำเพื่อเดินทาง 60 โยชน์

เมื่อเดินทางมาถึงทางกัณดาร ยักษ์ผู้สิงอยู่ในทางกัณดารคิดจะให้บรรดามนุษย์ที่เดินทางทั้งนี้เพื่อให้หมดแรงแล้วจะได้จับกิน จึงเนรมิตเกวียนเดินทางสวนทางมาพร้อมพวกอมมนุษย์ที่เนรมิตเป็นตนเป็นคน 12 ตน โดยแต่ละตนชุ่มด้วยน้ำและโคลน ถือบัวหรือทำเป็นกินเหง้าบัว(อุบล และโกมุทพุ่ม และดอกบุญชริก) มีผมและผ้าที่นุ่มเปื่อยล้าก็เปื้อนเปือกตม แล้วทำเป็นทักพวกพ่อค้าเกวียน และบอกว่าทางข้างหน้ามีป่าที่เขียว มีน้ำกินอยู่มาก และทำเป็นถามว่าสินค้าที่มีน้ำอะไรมา เมื่อบุตรพ่อค้าเกวียนตอบ อมนุษย์จึงแนะนำให้ทุบตุ่มทำลายน้ำเสีย เพราะจะทำให้เดินทางช้าและไม่มีประโยชน์ที่จะบรรทุกไปบุตรพ่อค้าเป็นคนเขลาที่เชื่อตามจนไม่เหลือน้ำเก็บไว้ พอตกตักด้วยความที่ขาดน้ำ ทั้งคนและโค จึงถูกยักษ์ที่ออกมาจากนครฆ่าตายและพากันกินเนื้อทั้งโคและมนุษย์เหลือแต่กระดูก หลังจากทีรอบุตรพ่อค้าเกวียนเดินทางไปได้ถึงเดือน คณะของพระโพธิสัตว์ก็จึงเดินทาง แต่ก่อนจะเดินทางก็ทำการตกลงกับผู้ร่วมเดินทางว่า ถ้ายังไม่ได้รับอนุญาตห้ามเหน้าทิ้งแม้แต่เม็ดเดียว ถ้าจะกินต้นไม้หรือดอกไม้ที่ไม่รู้จักต้องถามก่อนที่จะกิน เมื่อตกลงกันแล้วจึงเดินทาง และเหตุการณ์ก็ซ้ารอย แต่พระโพธิสัตว์เป็นผู้มีปัญญาเมื่อเห็นยักษ์แปลงก็พิจารณาเห็นว่า เป็นผู้มึนย่นตาแดง ไม่มีเงา จึงตอบกับยักษ์ไปว่า “พวกเราเชื่อว่าเป็นพ่อค้า ยังไม่เห็นน้ำอื่นจะไม่ทิ้งน้ำที่บรรทุกเอามา แต่เราทั้งหลายจะทิ้งในที่ที่ได้เห็นแล้ว ทำเกวียนทั้งหลายให้เบาแล้วจักไป”

จากนั้นพระโพธิสัตว์จึงบอกว่า คนเหล่านี้ไม่ใช่มนุษย์ เป็นยักษ์แปลงมาเพื่อหลอกให้พวกเราทิ้งน้ำ แล้วเมื่อพวกเรากำลังอ่อนแรงก็จะมาเคี้ยวกินเป็นอาหาร พวกกลุ่มพ่อค้ากลุ่มแรกคงจะต้องถูก

ยักษ์หลอกแล้วถูกเคียวกินไปแล้วพวกท่านอย่าได้ทิ้งน้ำแม่แต่น้อย และให้เร่งเดินทาง เมื่อเดินทางต่อก็ได้เห็นกระดูกทั้งคนและสัตว์เกลื่อนจิ้งริ้วให้ทั้งคนและโคกินอาหารเย็นตั้งยงวัน ให้โคอยู่ตรงกลางให้คนที่แข็งแรงถือดาบคอยป้องกันจัดเวรอารักขาตลอดคืน จนวันรุ่งขึ้นจึงให้รีบทำกิจแล้วให้โคกินหญ้า จากนั้นก็ทิ้งเกวียนที่ไม่แข็งแรง แล้วไปเอาเกวียนที่แข็งแรงที่ถูกทิ้งร้างไว้ สินค้าที่มีค่าน้อยของตนก็ทิ้งแล้วเลือกเอาแต่สินค้าที่มีค่าที่เคลื่อนบริเวณนั้น เมื่อทำการค้าขายก็ได้ขายได้มูลค่าถึง 2 เท่า 3 เท่าได้พาบริษัททั้งหมดกลับนครของตน ๆ อย่างปลอดภัย ซึ่งจากข้อคิดในเชิงตรรกะเรื่องอุปถัมภ์ชาตนี้สามารถแยะประเด็นวิเคราะห์ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 จากพุทธพจน์ในชาดกเรื่องนี้ว่า “บัณฑิตบางพวกกล่าวฐานะที่ไม่ผิด ส่วนนักตรรกะทั้งหลายกล่าวฐานะที่สอง (ฐานะที่ผิด) ปัญญาชนทราบข้อนั้นแล้ว พึงถือเอาฐานะที่ไม่ผิดไว้” จากประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าพุทธศาสนาสอนให้ยึดถือหลักความจริงที่แน่นอน ไม่ให้ความสำคัญกับการคิดคาดคะเน หรือการเดา เพราะการคาดคะเนหรือการเดานั้นอาจผิดก็ได้ถูกก็ได้ยังไม่แน่นอนชัดเจนร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยรับรองเฉพาะความจริงที่ประจักษ์ชัดเท่านั้น

ประเด็นที่ 2 เรื่องราวในอุปถัมภ์ชาตได้เล่าเรื่องที่แสดงถึงความผิดพลาดอันเกิดจากการใช้หลักตรรกวิทยา หรือการคาดคะเนสถานการณ์ที่ผิดพลาดจนทำให้ตนเองและบริวารต้องจบชีวิต พระพุทธองค์ตรัสว่า “อย่าได้เชื่อถือโดยการเดาเอาเอง (มา ตกทุกเหตุ) อย่าได้เชื่อถือโดยการคาดคะเน (มา นยเหตุ) และอย่าได้เชื่อถือโดยความตรึกตามอาการ (มา ออาการปริวิตกเกณ)” (พระไตรปิฎกภาษาไทย, 20/123/260) เพราะเป็นความเชื่อที่ยังไม่มีเหตุผล ไม่มีงานวิจัยรองรับ ยกตัวอย่างเช่น พระโพธิสัตว์ตอบยักษ์ว่า “พวกเราเชื่อว่าเป็นพ่อค้า ยังไม่เห็นน้ำอื่นจะไม่ทิ้งน้ำที่บรรทุกเอามา แต่เราทั้งหลายจะทิ้งในที่ที่ได้เห็นแล้ว ทำเกวียนทั้งหลายให้เบาแล้วจักไป”

โดยสรุป พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงปฏิเสธการใช้ตรรกวิทยาทั้งหมด เพียงแต่ให้ใช้สติปัญญาตรวจสอบให้ประจักษ์แจ้งด้วยตนเองก่อนแล้วค่อยเชื่อ ตรรกวิทยามีประโยชน์ในแง่การใช้ชีวิตทางโลกมากกว่านำมาใช้ในการศึกษาปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา เพราะในพุทธศาสนาเน้นให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รู้แจ้งด้วยตนเอง (เอหิภิกขุสัจจะ) มากกว่าการคิดหาเหตุผลเพื่อบรรลุผลนิพพาน

บทสรุป

จากประเด็นที่ตั้งไว้ว่าพระพุทธศาสนาปฏิเสธตรรกวิทยาหรือไม่ จึงได้ข้อสรุปว่าพระพุทธศาสนากับตรรกวิทยามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และพระพุทธเจ้าก็ไม่ได้ปฏิเสธตรรกวิทยาทั้งหมด นอกจากนี้พระองค์ยังยอมรับตรรกวิทยาบางส่วนที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิต การแก้ปัญหาชีวิต และการแสวงหาความรู้เพื่อออกจากทุกข์ โดยใช้เหตุผลเป็นปทัสฐานเพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมาย จริยอยู่แม้ในทางการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุธรรม ทางพระพุทธศาสนาจะบอกว่าไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลหรือตรรกวิทยาคาดคะเนได้ ต้องอาศัยการปฏิบัติขัดเกลาโดยมีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นหนทางมุ่งสู่ผลนิพพาน แต่การเผยแพร่ธรรมคำสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคคลทุกระดับทุกหมู่เหล่าทุกระดับ และทุกประเภทนั้น บางครั้งพระพุทธองค์เองก็ทรงใช้วิธีการที่คนสมัยนี้คุ้นเคยกันนั่นก็คือหลักตรรกวิทยาแบบอุปนัยนั่นเอง ดังเช่น ตอนที่พระองค์ทรงโปรดนางกิสสาโคตรมีที่ลูกน้อยคนเดียวของนางเกิดตายกะทันหัน ทำให้นางเกิดสติวิปลาศไปชั่วขณะไม่ยอมรับความจริงว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลูกน้อยคนเดียวของเธอตายแล้ว เพราะความรักมากนั่นเอง ดังนั้นนางกิสาโคตรมีจึงได้เที่ยวไปขอความช่วยเหลือจากคนทั่วไปว่าขอให้ช่วยรักษาลูกของเธอให้ฟื้นคืนชีพด้วยเถิด จนกระทั่งบัณฑิตคนหนึ่งเกิดความสงสารจึงแนะนำให้ไปหาพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงทราบด้วยญาณทัสสนะว่าหากสอนไปตรง ๆ ว่าเป็นธรรมดาธรรมชาติของชีวิตที่ทุกคนเกิดมาต้องตาย นางกิสาโคตรมีก็คงจะไม่เข้าใจเพราะในขณะนั้นเกิดสติวิปลาศอันเนื่องมาจากความโศกเศร้าคร่ำครวญใจเป็นอย่างมาก ดังนั้นพระองค์จึงตอบไปว่าพอมีทางรักษาได้ แต่มีข้อแม้ว่านางต้องไปหาเมล็ดพันธุ์ผัดกาดในบ้านที่ไม่เคยมีคนตายมาก่อนแล้วพระองค์ก็จะได้ใช้เมล็ดพันธุ์ผัดกาดนั้นปรุงยาเพื่อรักษาชีวิตลูกของนาง จากอุบายที่พระพุทธเจ้าใช้นี้เองจึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่าพระองค์ทรงใช้ทฤษฎีที่สอดคล้องกับการแสวงหาความรู้จากตรรกวิทยาแบบอุปนัย นั่นคือการแสวงหาความรู้จากสิ่งเล็ก ๆ ไปสู่สิ่งใหญ่หรือสิ่งสากล เพราะเมื่อนางกิสาโคตรมีไปถึงบ้านหลังไหน ทุกบ้านก็จะตอบทำนองเดียวกันว่าบ้านนี้เคยมีคนตายแล้วทำให้นางกิสาโคตรมีได้สติกลับมา แล้วเกิดเป็นข้อสรุปเชิงความรู้ว่าแท้จริงแล้วความตายเกิดได้กับทุกคนทุกเพศและทุกวัยนั่นเอง จากประเด็นตรงนี้จึงสามารถสรุปได้ว่าบางครั้งพระพุทธเจ้าก็ทรงใช้หลักการสอนแบบตรรกวิทยาด้วยเหมือนกัน

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2538). **ตรรกศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไตรปิฎกแปลเป็นไทยฉบับสังคายนา. (2530). เล่มที่ 12, 15, 20. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- วิทยา ศักยานันท์. (2548). **พระพุทธศาสนากับตรรกศาสตร์ : มนุษย์ควรคิดอะไร และมนุษย์คิดอย่างไร**. วารสารมนุษยศาสตร์ เล่มที่ 13 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดการเผยแผ่ธรรมะในศตวรรษที่ 21

ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน¹, ประยูร ป้อมสุวรรณ², สมพร เหลาฉลาด³

^{1,2,3} มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทคัดย่อ

บทบาทพระสงฆ์ตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาจวบจนปัจจุบัน ยังเป็นบทบาทที่โดดเด่นด้านการศึกษาพัฒนา
ตน ด้านการเผยแผ่ และการทำสังคมสงเคราะห์ ขณะนี้ พระพุทธศาสนาเปลี่ยนผ่านมาถึง 2600 ปี
พระพุทธศาสนายังคงได้รับการยอมรับในสังคมไทยอย่างแพร่หลาย พระสงฆ์ไทยในบริบทสังคมไทย ได้รับ
บทบาทเพิ่มขึ้นเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผย
แผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงความเจริญด้าน
สื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมต่าง ๆ ก็ถูกนำมาส่งเสริมเพื่อให้เกิดการสมดุลในการเผยแผ่ธรรมะ เช่น faces book
YouTube Instagram เป็นต้น พระสงฆ์ผู้นำธรรมะมาเผยแผ่สู่สังคมในยุคปัจจุบันจึงเป็นผู้ใช้เครื่องมือตามยุค
สมัย โดยมีการบูรณาการหลักธรรมเข้ากับชีวิตอย่างเหมาะสม ซึ่งพื้นฐานชีวิตของมนุษย์ไม่ได้เปลี่ยนแปลง ที่
สำคัญหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้มีจำนวนมหาศาลเพียงพอสำหรับการเลือกใช้ให้เหมาะสมทั้งระดับ
บุคคลและสังคม

คำสำคัญ : บทบาทพระสงฆ์, การเผยแผ่ธรรมะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Role of Monks and Their Dharma Propagation in the 21st Century

Ntthapong Malisorn¹, Prayoon Pomsuwan², Somporn Laochalart³

^{1,2,3}Phranakhon Rajabhat University

Abstract

The Buddhist monks from the Buddha's time to the present day still play a prominent role in an education for self-development, propagation, and social welfare. At present, Buddhism has its age of over 2,600 years. It still has been accepted in Thai society widely. Thai monks in the context of Thai society have gained more roles in 6 areas, namely religious governance, religious education, educational welfare, Buddhism propagation, public help, and public welfare. When society changed, the progress of media, technology, and various innovations, for example, Facebook, YouTube, Instagram, etc. has been promoted to create a balance in the propagation of Dharma. Therefore, in the present day, the monks who propagate dharma to the society are the users of tools in accordance with the era by integrating dharma principles into life appropriately, because the basis of human life has not changed. Most importantly, the dharma principles that the Buddha has taught are many and various enough to be chosen appropriately, both personally and socially.

Keywords : The role of monks, Dharma propagation.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

บทบาทและการปรับตัวของวัดและพระสงฆ์ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ นับว่ามีผลกระทบต่อวัดและพระสงฆ์ โดยเฉพาะบทบาทของวัดและพระสงฆ์ที่เคยมีมาในอดีตลดลงไปในปัจจุบัน เราจะเห็นว่า บทบาทของพระสงฆ์ลดน้อยลงไปหลายด้าน มีประชาชนไม่น้อยที่เข้าใจว่า บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันอยู่ที่เป็นผู้กระทำพิธีกรรมบ้าง เป็นหมอดูบ้าง ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่สับสนในทางบทบาทบางคนเมื่อไม่เข้าใจบทบาทของพระสงฆ์อย่างแท้จริงก็พลอยเสื่อมศรัทธาในพระสงฆ์ไปจากปัญหาดังกล่าวพระบุญโชค (สงแสง) 2547:2) ได้แสดงว่า ปัญหาเช่นนี้ทำให้วัดและพระสงฆ์ต้องปรับตัวและเพิ่มบทบาทด้านต่าง ๆ เพื่อชดเชยบทบาทที่สูญเสียไป ซึ่งพอสรุปบทบาทของวัดและพระสงฆ์ในปัจจุบันได้ดังนี้ การเผยแผ่หลักคำสอนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก การเผยแผ่ทางวิทยุและโทรทัศน์ วารสารและนิตยสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ของพระมหาประสิทธิ์ รวมพิมาย พบว่า “พระธรรมทูตเป็นทั้งบุคคลและสังคมในอุดมคติที่มีวิถีชีวิตอันประเสริฐ สงบ เรียบง่าย มีอิสรภาพทั้งภายในและภายนอก กล่าวคือปราศจากการถูกรบกวนจากกรอบความคิด ความเชื่อหรือกระบวนทัศน์ที่ผิดพลาดและระบบโครงสร้างสังคมที่สูญเสียคุณภาพ” 2. การให้คำแนะนำทางด้านจิตใจ เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ หรือนักจิตวิทยา 3. เป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 4. การให้คำแนะนำปรึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ทางวิชาการทั้งทางด้านพุทธศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่สามารถทำได้ เช่น การเกษตร เป็นต้น 5. เป็นผู้นำทางด้านพัฒนาต่าง ๆ ในสังคมชนบท เช่น จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพให้แก่ประชาชน เป็นต้น 6. เป็นผู้ให้การสงเคราะห์ทางด้านวัตถุ เช่น ให้ทุนการศึกษา อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค เป็นต้น 7. ทำหน้าที่เป็นครูสอนศีลธรรม จริยธรรมตามโรงเรียนต่าง ๆ หรือตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นภายในวัด 8. ให้การอบรมแก่เยาวชนในโอกาสต่าง ๆ เช่น บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การนำเยาวชนเข้าค่ายพุทธบุตร เป็นต้น 9.งานด้านการค้นคว้าและวิจัยเป็นผลงานทางด้านวิชาการที่ออกมาเป็นรูปเล่มหนังสือให้พุทธศาสนิกชนได้นำไปศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมีอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะผลงานของหลวงพ่อบุญรอดและพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) เป็นต้น 10. การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เช่น ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรมและประเพณีต่าง ๆ หลายวัดได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์เพื่อรวบรวมศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ความเป็นมาของบรรพบุรุษของตน เป็นต้น 11. ให้การรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยยาแพทย์แผนโบราณหรือวิถีทางไสยศาสตร์เป็นต้นอย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้พระสงฆ์มีบทบาทหลายด้านและบทบาทที่สำคัญอีกด้านหนึ่งก็คือ การเผยแผ่ธรรมะในศตวรรษที่ 21 นี้ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและความเหมาะสมในการเผยแผ่ธรรมะตามยุคสมัย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับแนวคิดการเผยแผ่ธรรมะในศตวรรษที่ 21

วิธีการศึกษา

งานนี้เป็นการศึกษาเอกสาร documentary ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาด้านบทบาทและแนวคิดด้านการเผยแผ่ธรรมะในศตวรรษที่ 21

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัยและบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันที่ได้นำเอาหลักธรรมะในพระพุทธศาสนาเผยแผ่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในศตวรรษที่ 21

บทบาทพระสงฆ์

บทบาทที่สำคัญยิ่งของพระสงฆ์เป็นไปตามพระธรรมวินัยและ พระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2546 (2546:602) ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ บทบาท หมายถึง การทำท่าตามบท การรำตามบท โดยปริยาย หมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่ใดกำหนดไว้ เช่น บทบาทของบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตรธิดา บทบาทของครูในการสอนหนังสือ เป็นต้น

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2537:45) ได้กล่าวถึงบทบาทว่า ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ 3 ประการ คือ 1. บทบาทในอุดมคติ (ideal role) ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมายหรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพหนึ่งๆควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้น 2. บทบาทตามที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆจะคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยมหรือบุคลิกภาพและประสบการณ์ของบุคคลแต่ละคน 3. บทบาทที่แสดงออกจริง (actual / enacted role) ได้แก่การกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย

จากแนวคิดที่ระบุข้างต้น สวงน สุทธิเลิศอรุณ ได้สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาท แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจจะเป็นบทบาทหน้าที่ที่สังคมคาดหวัง หรือบทบาทที่ตนคาดหวัง หรืออาจไม่เป็นบทบาทที่ตนเองหรือสังคมคาดหวังก็ได้
2. บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทหน้าที่ผู้อื่นคาดหวังว่าเจ้าของควรมีบทบาทเช่นไร
3. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทหน้าที่เจ้าของสถานภาพรับรู้ว่าเป็นบทบาทเช่นไร

จากทฤษฎีทั้งหลายที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ตำแหน่งตามสถานภาพที่ตนเองเป็นอยู่ ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนไปบทบาทก็เปลี่ยนตามไปด้วย ดังนั้นตำแหน่งและสถานภาพกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่งและสถานภาพจึงควบคู่กันเสมอ การแสดงบทบาทของบุคคลนั้น ต้องเข้าถึงความหมายของบทบาท 4 ประการได้แก่

1. ความคาดหวังในบทบาท คือ บทบาทที่มีอยู่ระบบสังคมเป็นบทบาทที่บุคคลในสังคมคาดหวังให้บุคคลอื่นปฏิบัติอยู่เมื่อดำรงตำแหน่งอยู่ในสังคม
2. การรับรู้บทบาท คือ การที่บุคคลมองเห็นหรือคาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทเช่นไร ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้
3. บทบาทของพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงของบุคคลซึ่งอยู่ในสถานะทำงานอาชีพหรือการเงิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. การยอมรับบทบาท คือการที่บุคคลปฏิบัติตามความคิด โดยผ่านกระบวนการของบทบาททั้ง 3 บทบาทของวัดกับสังคมไทย

พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต (2513:11) พระพุทธองค์ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสมณะในการตอบสนองการอนุเคราะห์แก่กุลบุตรผู้บำรุงแก่สมณะในเรื่องทศ 6 ว่า 1. สอนให้เว้นจากความชั่ว 2. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี 3. อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม 4. สอนสิ่งที่ยังไม่เคยได้สดับเล่าเรียน 5. ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในสิ่งที่ได้จากพุทธพจน์นี้ จึงเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อผู้อุปการะทั้งหลายว่า ตนจะต้องเป็นผู้เผยแผ่ประกาศศาสนา ประกาศธรรมสู่ประชาชนในรูปแบบต่างๆเช่น การเทศน์ การปาฐกถา การทำเอกสารเผยแพร่ การจัดตั้งสถานศึกษา เป็นต้น จากพุทธพจน์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าวัดและพระสงฆ์เป็นรากฐานที่สำคัญของชุมชนวัดเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมพระสงฆ์ซึ่งเป็นบุคลากรของวัดเป็นตัวแทนของวัดมีบทบาทเป็นผู้นำของชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาและอนุรักษ์วัฒนธรรมวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนประชาชนเข้าร่วมและยอมรับในกิจกรรมเหล่านั้น วัดจึงมีส่วนช่วยภาครัฐในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง มีการสงเคราะห์ อนุเคราะห์สังคม โดยรวมตอบสนองความต้องการของชุมชน ช่วยอบรมพัฒนาทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมั่นคงและยั่งยืนนับตั้งแต่สมัยโบราณวัดมีความสำคัญยิ่งต่อสังคมไทย ทุกหมู่บ้านมีวัดเป็นศูนย์กลาง มีพระสงฆ์เป็นผู้นำ ท่างจิตใจและสติปัญญา เป็นศูนย์กลางของความเชื่อถือและความสามัคคีด้วยเหตุนี้พระสงฆ์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

บทบาทของวัดและพระสงฆ์เริ่มสูญหายไป จากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม เพราะความเจริญแบบตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทย อย่างไรก็ตามพระสงฆ์ยังคงมีบทบาทมากบ้างน้อยบ้าง ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมแต่ละสังคมโดยเฉพาะในชนบทหรือท้องถิ่นที่ห่างไกลมาก ๆ พระสงฆ์ยังคงมีบทบาทในระบบชีวิตของพุทธศาสนิกชน จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตลอดเวลาตั้งแต่สมัย อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ภารกิจในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 มีทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต:2539:76)

ด้านการปกครอง การปกครองคือการดูแลกลุ่มบุคคลให้อยู่ในระบบโดยให้มีระเบียบและอยู่ใต้พระธรรมวินัย กฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง และต้องเอื้อเฟื้อต่อกฎหมายของบ้านเมืองโดยพระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาสหรือผู้นำของวัดนั้น ๆ ด้านการศึกษา พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) (อ้างแล้ว : 77) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษา หมายถึง การศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาอื่น ๆอันสมควรแก่สมณะการศึกษาของสงฆ์ แต่เดิมนั้นเริ่มต้นมาแต่สมัยพุทธกาลและบุคคลที่เข้ามาสู่สังฆมณฑลในครั้งพุทธกาลตามประวัติความเป็นมาส่วนมาก มักจะได้รับการศึกษาทั้งคฤหัสถ์และคฤหัสถ์มาเป็นอย่างดี ตามลัทธิศาสนาในสมัยนั้น เป็นต้นว่าเรียนจบไตรเพทมาก่อนการศึกษาของสงฆ์ในสมัยพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่มี 2 ประการ คือ 1. คันถะธูระ คือ ธูระฝ่ายคัมภีร์ กิจด้านการเรียน 2. วิปัสสนาธูระ คือ ธูระฝ่ายเจริญวิปัสสนา กิจด้านการบำเพ็ญภาวนาหรือเจริญพระกรรมฐาน ซึ่งรวมทั้งสมณะด้วยเรียกรวมเข้าในวิปัสสนาโดยฐานเป็นส่วนยอด

ในปัจจุบันการศึกษาของภิกษุสงฆ์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม 2)การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี 3) การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ สรุปได้ว่าการศึกษาคือ การศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เรื่องของศาสนา รวมทั้งการจัดการบริหารการปฏิบัติของคณะสงฆ์ ทั้งแผนกสามัญ,แผนกธรรมและแผนกบาลี โดยภาพรวมต้องศึกษา 1.คันถะธูระ กิจด้านการเรียน ซึ่งมีทั้งนักรธรรม เริ่มตั้งแต่ตั้งนักรธรรมชั้นตรีถึงนักรธรรมชั้นเอก และบาลีเริ่มตั้งแต่ ประโยค 1-2 จนถึง เปริยญธรรม 9 ประโยค 2.วิปัสณาธูระ กิจด้านวิปัสสนา ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์คือการสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่เด็กเยาวชนให้มีคุณธรรมโดยให้ได้รับการศึกษาทางพระพุทธศาสนาและจัดให้มีการศึกษาแบบทางเลือกเช่นจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนการกุศลของวัด ศูนย์อบรมเด็กก่อนวัยเรียน รวมทั้งยังให้การสนับสนุนด้านการเงินโดยจัดตั้งเป็นทุนการศึกษาและจัดแจกทุนการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา กรมการศาสนา (2540:50-51) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึงการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัดและนอกวัด การบรรยายธรรมทางวิทยุและโทรทัศน์ การเผยแผ่ธรรมด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ การกิจด้านนี้ ครอบคลุมถึงการที่วัดหรือพระสงฆ์จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในวัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรมหรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาการดำเนินการใดๆของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทำพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ชื่อว่าภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น

บุญศรี พานะจิตต์ (2545:21) กล่าวว่า การประกาศธรรมเป็นบทบาทที่สำคัญของสถาบันสงฆ์ การเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ด้วยอาศัยความเมตตาและกรุณาของพระสงฆ์ งานเผยแผ่ที่พระสงฆ์ทำกันอยู่ทั่วไปในปัจจุบันมีดังนี้ 1) งานพระธรรมทูต ดำเนินงานโดยใช้มติมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพระธรรมทูตภายในประเทศ พ.ศ. 2508 โดยจัดพระสงฆ์ผู้สมัครบาเพ็ญประโยชน์แก่พระศาสนา ออกไปจาริกเผยแผ่หลักธรรมแก่ประชาชนทั่ว โดยการเทศน์ การบรรยาย การสนทนาธรรมมีกถา นาฬิกสมาธิ นาเป็นพุทธมามกะ เยี่ยมเยียน นาพัฒนาท้องถิ่น สาธิตและนาจัดกิจกรรม 2) หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นกิจกรรมของคณะสงฆ์ไทยตามระเบียบมหาเถรสมาคม ให้พระสงฆ์ในชนบทมีบทบาทและเป็นแกนนาในการส่งเสริมวัดให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น 3) งานอบรมจริยธรรมนักเรียน ข้าราชการและประชาชน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันพระพุทธศาสนา 4) งานบรรพชาสามเณรฤดูร้อน เป็นการจัดบรรพชาเยาวชนชายอายุตั้งแต่ 10 ปี เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาธรรมในช่วงปิดฤดูร้อนประมาณเดือนเมษายน 5) การส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ เป็นหน่วยสงเคราะห์ที่วัดและประชาชนจัดให้มีขึ้นในวัด ในหมู่บ้าน เพื่อฝึกอบรมด้านความรู้เรียก พุทธมามกาจารย์ แบ่งเป็น 3 คณะ คือ คณะประณมพุทธมามกะ ได้แก่ เด็กอายุ 7 – 10 ขวบ คณะมัธยมพุทธมามกะ ได้แก่ เด็กอายุ 11 – 15 ขวบ คณะอุดมพุทธมามกะ ได้แก่ เด็กอายุ 16 – 18 ปี 6) การเผยแผ่ทางสื่อมวลชน เป็นการดำเนินการโดยเผยแผ่ทางวิทยุ โทรทัศน์วารสาร นิตยสารเผยแผ่ธรรมและการเผยแผ่ในต่างประเทศ อาจมีการตั้งวัดในต่างประเทศ 7) การเผยแผ่ตามศักยภาพของวัด เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชุมชนตามศักยภาพของวัด ได้แก่ โครงการอุทยานการศึกษา การจัดสวนสมุนไพรในวัด โครงการลานวัดลานใจการกีฬา เป็นต้น สรุปความว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาคือการจัดการเตรียมบุคลากร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเลือกกลุ่มเป้าหมายการใช้วิธีการ (กลยุทธ์) ในการดำเนินการ การใช้สื่อ ให้ถูกต้องเพื่อนาธรรมะขององค์พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าไปประกาศเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ การสาธารณูปการคือกิจการที่เกี่ยวกับการพัฒนา บูรณะ
ก่อสร้างดูแลรักษาวัด ทำให้มีความน่าอยู่ สะดวกในการใช้สอย และใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ด้านการสา
ธารณสงเคราะห์ การสาธารณสงเคราะห์คือการช่วยเหลือพัฒนาสังคมรอบๆวัดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบุคคล สถานที่
สภาพจิตใจ การเป็นอยู่ โดยให้การอุปถัมภ์เป็นภาระในการประสานงานติดต่อ

จากความหมายดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ดังนี้ว่า ภารกิจในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตาม
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2535 มี 6 ด้าน คือ ด้านการ
ปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการและ
ด้านการสาธารณสงเคราะห์

โดยสรุปด้านบทบาทจากบทบาทที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่าบทบาทของวัด และพระสงฆ์ ทำให้วัดเป็น
ศูนย์กลางของวิชาการใหม่ ๆ ทางสังคม จริยธรรมและประเพณี ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์เหล่านี้ เมื่อก้าวโดยสรุป
แล้วมี 2 ประการ คือ บทบาทที่สืบเนื่องมาจากสังคมแบบดั้งเดิม และบทบาทที่พระสงฆ์ได้ปรับตัวให้เป็นไป
ตามสภาพของสังคมและจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ส่งผลให้พระสงฆ์ต้องปรับตัวเข้ากับสภาพของ
สังคมจากเดิมที่ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ที่เคยเรียบง่ายก็เปลี่ยนไป พระสงฆ์ต้องปรับตัวเข้ากับสภาพของสังคม
มากขึ้น จะเห็นว่า ตามวัดต่าง ๆ จะมีเครื่องอำนวยความสะดวกที่เป็นผลผลิตทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์
สมัยใหม่มากขึ้น เช่น ไฟฟ้า วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ รถยนต์ เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น ในประเด็นนี้เอง ทำให้
ประชาชนที่ไม่เข้าใจถึงความจำเป็นของพระสงฆ์ที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ก็พลอยเสื่อมศรัทธาไปก็มี
ถ้ามองกันด้วยใจเป็นกลาง ก็จะพบว่า สิ่งเหล่านี้ ส่วนใหญ่ประชาชนผู้มีจิตศรัทธานำมาถวาย และอีกส่วนหนึ่งก็
เป็นสิ่งที่พระสงฆ์จัดหาซื้อมา ซึ่งเงินที่นำไปซื้อสิ่งเหล่านี้ ก็ได้มาจากประชาชนผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายเช่นกัน
เราทราบกันดีว่า พระสงฆ์ก็มาจากลูกหลานชาวบ้าน การดำรงชีพของพระสงฆ์ก็เนื่องด้วยชาวบ้าน เมื่อมีผู้มีจิต
ศรัทธานำมาถวาย ก็จำเป็นต้องรับเพื่อรักษาน้ำใจ และสังคมไทยในยุคปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน
เทคโนโลยี เช่น วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ล้วนแต่เป็นเครื่องมือสื่อสารทั้งสิ้น ถ้าพระสงฆ์นำเทคโนโลยีเหล่านี้ไปใช้
ในทางที่เป็นประโยชน์เช่น ดูข่าว หรือรายการต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงบทบาทด้านการ
สอนธรรมหรือการให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงหรือใช้โทรศัพท์เพื่อติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับ
งานคณะสงฆ์หรืออื่น ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ก็เป็นเรื่องที่ไม่ผิดแปลกแต่ประการใด

เมื่อก้าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยเราด้วยแล้วเราจะเห็นได้ชัดเจนมาก เพราะสังคมไทยตั้งแต่
เกิดจนกระทั่งถึงตายจะมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ตลอด อย่างงานแต่งงานก็ต้องนิมนต์พระสงฆ์มา
ในงานแต่งงานด้วย พอเกิดก็ต้องนิมนต์พระมาในงานวันเกิด หรือใส่บาตรทำบุญวันเกิด เจ็บป่วยก็ไปหาพระทำบุญและ
บางแห่งพระอาจเป็นหมอกกลางบ้าน เป็นเจ้าของตำราหมอยาพื้นบ้าน ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน บทบาทที่มีความ
ชัดเจนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นเพียงข้อเสนอไม่ใช่คำตอบสำเร็จรูป แต่เป็นเพียงแนวคิดของ
บุคคลหนึ่ง ที่มีความสนใจในงานของพระสงฆ์ ในบทบาทของพระสงฆ์ และพยายามที่จะผลักดันบทบาทของ
พระสงฆ์ ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และให้สังคมมองเห็นประโยชน์นั้นเด่นชัดมากขึ้น

บทบาทเหล่านั้นยังคงดำรงอยู่หรือไม่ ภาวะผู้นำชุมชนของพระสงฆ์สูญหายไปไหน ประเด็นเหล่านี้ล้วนแต่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นำศึกษาสืบค้นทั้งสิ้น อีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญกับปัจจุบันคือบทบาทพระสงฆ์ไทยในสังคมยุคโลกาภิวัตน์สังคมยุคโลกาภิวัตน์ถือได้ว่าเป็นระบบหนึ่งของการพัฒนาระบบทุนนิยมและยุคความรู้ ซึ่งทุกคนสามารถนำความรู้จากข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของตนและสังคมที่ตนดำรงอยู่ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวงต่างๆ ของโลกและไทยต่างให้ความสนใจกับสภาพสังคมเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น ผู้นำที่ ประสบความสำเร็จ ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาผู้นำ และกระตุ้นบทบาทสมมติของการเป็นผู้นำ บุคคลที่ทำงานในองค์กรระดับโลกในศตวรรษที่ 21 ต้องได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีวิสัยทัศน์ส่วนบุคคล รับผิดชอบต่ออาชีพของตนเอง มีแรงจูงใจจากภายใน และมีการแสวงหาความสัมพันธ์ที่กลมกลืนกับสิ่งที่จะสูญเสีย (James Prewitt, Richard Weil and Anthony McClure, 2011) ใช้กระบวนการของการมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการทำความเข้าใจ ยอมรับเกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Yukl, Gary. A., 2009) นอกจากนี้จะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมที่งดงาม ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของการเป็นผู้นำขององค์กร (McCann Jack and Roger Holt, 2009) เรื่องราวการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ที่น่าสนใจ เช่น อินเทอร์เน็ต (Internet)และโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น สามารถทำให้โลกของเรามีขนาดเล็กลงเท่ากับเมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่ง ในบางครั้งการนัดรวมตัวหรือชุมนุม หรือการหาแนวคิดร่วมเพื่อ (วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 4 ฉบับที่ 1: 279) ทำกิจกรรมไม่ว่าจะทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมมนุษย์ก็สามารถใช้ อินเทอร์เน็ตได้ประเทศส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าการเข้าควบคุมตัวและการสื่อสารของประชาชนกระทำได้อย่าง ยกเว้นบางประเทศที่เป็นเผด็จการ เพราะข้อมูลต่าง ๆ จะถูกเปิดเผยมากขึ้นแม้กระทั่ง เรื่องความไม่โปร่งใสของรัฐบาล แต่ละประเทศพระพุทธศาสนาสามารถทำให้เกิดความสุขสงบในจิตใจ แต่ในโลกที่เต็มไปด้วยสิ่งปรนเปรอทางวัตถุ และความสนุกสนานบันเทิงที่ได้มาโดยฉับพลัน ความสุขสงบในจิตใจกลับเป็นสิ่งที่หาได้ยาก ผู้คนเป็นอันมากเชื่อว่า เงินตราและสิ่งเสพจะทำให้มีความสุขแต่แม้จะมีเงินมากเท่าไร ก็หาได้มีความสุขเพิ่มขึ้นไม่เคยมีการวิจัยในสหรัฐอเมริกาโดยสอบถามผู้คนที่ว่าอะไรจะช่วยให้เขามีความสุขมากขึ้น คำตอบก็คือมีเงินมากขึ้น แต่เมื่อมีเงินมากขึ้นก็จะพบว่าชีวิตก็ไม่ได้มีความสุขมากขึ้นเลย อาจเป็นทุกขกว่าเดิมด้วยซ้ำความทุกข์ท่ามกลางความมั่งคั่งนี้เองที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากขึ้นตระหนักว่า ศาสนาอาจเป็นคำตอบได้ แต่ศาสนาเป็นอันมากก็ไม่สามารถ ให้ความสงบอย่างที่ต้องการได้ ส่วนหนึ่งเพราะไปติดยึดกับประเพณีและ รูปแบบ ซึ่งเป็นเพียงเปลือกนอกของศาสนาจนละเลย บทบาทที่ สำคัญกว่าอันได้แก่การบำบัดความทุกข์ทางจิตวิญญาณ ยิ่งกว่านั้นสถาบันศาสนาจำนวนไม่ น้อยก็กลับถูกอิทธิพลของบริโณคนิยมครอบงำจนไม่เป็นที่ศรัทธาเชื่อถือของผู้คนภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับพุทธศาสนา ด้วยเช่นกัน การแพร่สะพัดของบริโณคนิยมในสังคมไทยปัจจุบันมิใช่ขอะไรอื่น หากเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความล้มเหลวของพุทธศาสนาในการตอบสนองความต้องการทางจิตใจของผู้คน แน่แน่นอนว่าการคล้อยตามบริโณคนิยมอย่าง ที่ วัตวาอารามไม่น้อยกำลังทำอยู่ในปัจจุบันมิใช่ทางออกที่พึงประสงค์ ทางออกสำหรับพุทธศาสนาจักต้องเริ่มต้นจากการปฏิรูปสถาบันสงฆ์ ทั้งด้านการปกครองและการศึกษา เพื่อสนับสนุนให้พระสงฆ์เป็นผู้นำในทางจริยธรรมและสามารถชี้นำผู้คนให้เข้าถึงความสงบสุขภายในท่ามกลางความผันผวนไม่แน่นอนของกระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้พระสงฆ์เป็นผู้นำทางสติปัญญาให้แก่ชุมชนในการแก้ไขปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ อนุรักษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สภาพแวดล้อมและสร้างความสามัคคีกลมเกลียว บทบาทดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการนำธรรมะกลับมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คน และช่วยฟื้นฟูศาสนาให้กลับมามีความสำคัญต่อสังคมดั่งนั้นบทบาทของพระสงฆ์ไทยในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ สรุปคือ บทบาทในเชิงสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ศึกษาปฏิบัติธรรมเผยแผ่คำสอนและสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยตรง มีคุณธรรมและหลักความประพฤติที่ต้องปฏิบัติมากมาย แต่กล่าวตามหน้าที่ทางศาสนาแล้ว มี 6 อย่าง ได้แก่ ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี ให้ได้ฟัง ได้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ ไม่เคยฟังชี้แจงอธิบาย ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง บอกทางสวรรค์ สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ สุข ความเจริญในชีวิต เป็นต้น มนุษย์จะดีจะประเสริฐอยู่ที่การกระทำมนุษย์ก็ต้องพัฒนาชีวิตของตนทั้งพัฒนาพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ และพัฒนาปัญญาขึ้นไป มนุษย์จึงประเสริฐได้ ดึงมาได้ด้วยการฝึกฝนพัฒนาตน ด้วยการศึกษารเรียนรู้ เพราะฉะนั้นจึงต้องส่งเสริมปัญญา มนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาเพราะฉะนั้นพระพุทธศาสนาจึงทำให้เกิดการศึกษาแบบที่เรียกว่าการศึกษามวลชน พระพุทธศาสนาเข้ามาอยู่ในสังคมไทยของเราแล้ว สังคมไทยของเราเป็นไปตามหลักพระพุทธ-ศาสนาแล้ว หลักมีอยู่เท่านั้น เป็นอย่างนี้ ไม่ใช่แน่นอน แม้แต่ส่วนที่นำมาใช้แล้ว นานๆ ไปเมื่อเป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม สังคมใหญ่ ๆ ก็มีการคลาดเคลื่อนผิดเพี้ยนไปได้ จึงต้องมีการตรวจสอบ ปรับตัวแก้ไข โดยนำเอาหลักแท้ ๆ มาเป็นมาตรฐาน คือปรับตัวเข้ากับหลักการที่ถูกต้องจริงแท้ให้ได้ (P. A. Payutto, 2011)

แนวคิดการสื่อสารในด้านพระพุทธศาสนา ดังนี้

การสื่อสารเชิงพุทธ หมายถึง การสื่อสารที่อาศัยหลักการและแนวทางปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา เพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์เพื่อผู้อื่น

คำว่า “เผยแผ่” หมายถึง การประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจก็ไม่เป็นที่รังเกียจ การเผยแผ่เป็นศัพท์ที่มีลักษณะแสดงถึงมีความใจกว้าง และไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยด้วยความคิดของตนเองหรือศาสนาของตน ในการเผยแผ่หรือเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้ากระทำโดยคุณที่สุจริตนิยมใช้คำว่า “เผยแผ่” เช่น อำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งของกรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการคือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันนับเป็นศาสนาประจำชาติ องค์การ สมาคมต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จะใช้คำว่าเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่ถ้าเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรหรือพระสงฆ์จะใช้คำว่าเผยแผ่ เช่น “พระพุทธศาสนาแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ก็เพราะพระสาวกได้ช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนาถ้าขาดการเผยแผ่แล้ว พระพุทธศาสนาจักไม่แพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้”

รูปแบบการสื่อสาร หมายถึง ลักษณะประเภทการสื่อสาร หรือแบบแผนการสื่อสารประเภทต่าง ๆ ทั้งการสื่อสารเชิงวัจนะ และการสื่อสารเชิงอวัจนะก็ได้ กระบวนการสื่อสาร หมายถึง วิธีการ หรือลำดับขั้นตอนการสื่อสารที่มีองค์ประกอบพื้นฐาน คือ ผู้ส่งสาร เนื้อหาสาร วิธีการสื่อสาร ผู้รับสาร ผู้รับที่รับรู้ถึงสารที่ถูกส่งมานั้น และเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแผ่ออกไป น้อมนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกโดยให้เกิดประโยชน์สุข ตามที่พระพุทธองค์ทรงประสงค์ 3 ประการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คือ ทิฐฐธัมมิกัตถประโยชน์ สัมปรายิกัตถประโยชน์และปรมัตถประโยชน์ พระภิกษุผู้เป็นเจ้าของเจ้าอาวาส และเจ้าคณะทุกชั้นมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามบทบัญญัติมาตรา 37 (3) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535 สรุปดังนี้

จำแนกการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสหรือผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสจะต้องปฏิบัติรับผิดชอบ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะต้องจัดทำ อันเป็นภารกิจประจำตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส หรือตำแหน่งที่สูงขึ้นไปแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. เป็นฐานะในการจัดการศึกษา อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต 2. เป็นฐานะในการอบรม และสั่งสอนธรรมะแก่คฤหัสถ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ทั้งวัด และพระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นพิเศษ ดังนั้นจะเห็นได้จากมีหน่วยพระธรรมทูต ธรรมจาริกธรรมพัฒนา และหน่วยอบรมทางจิต มีทั้งหน่วยอบรม อ.ป.ต. (หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล) ทั้งนี้การเผยแผ่จะได้ผลก็ต่อเมื่อ 1. พระสงฆ์จะต้องศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระธรรมวินัยและปฏิบัติตามอย่างจริงจังสอนอย่างไร ปฏิบัติอย่างนั้น 2. ไม่สอนให้คลาดเคลื่อนจากความจริง เพื่อประโยชน์ของตน 3. ไม่ยึดติดในแง่ใดแห่งหนึ่งของหลักธรรม 4. ไม่เห็นแก่ความง่าย ดีความพระธรรมวินัยตามความชอบใจ หรือความต้องการของประชาชน 5. ไม่สนองความต้องการของผู้มีอำนาจ 6. ประสานความเข้าใจ ความเชื่อหรือลัทธิศาสนาอื่น ๆ พุทธศาสนิกชนทุกคนมีหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไปเพื่อประโยชน์สุขของชาวโลกและความมั่นคงของชาติไทย ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ดีต้องเป็นผู้รู้ศาสนาและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาได้โดยสมบูรณ์เป็นนิจ

หน้าที่ในการเผยแผ่หลักธรรมของวัดหรือพระสงฆ์ ส่วนมากเป็นการจัดการเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอและเจ้าคณะจังหวัด จะต้องทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนี้

1. อบรมพระภิกษุสามเณร ให้เป็นสมณะสัญญา และอบรมเรื่องจรรยา มารยาทตลอดจนถึงการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่าง ๆ
2. อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย
3. หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอนหรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์
4. แนะนำสั่งสอนธรรมประชาชนให้เข้าใจศาสนพิธีและการปฏิบัติ
5. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม และได้ยินได้ฟังเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยถูกต้อง
6. หาอุบายวิธีสกัดกั้นศีลธรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้น หรือบำบัดที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไปโดยที่ชอบ
7. ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องพระศาสนา และอบรมในทางศีลธรรม มีการไหว้พระสวดมนต์เป็นต้น
8. ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาธรรมบาลีเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน หรือขวนขวายจัดหาหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปบ้าง ที่เกี่ยวกับการไหว้พระสวดมนต์บ้าง ที่เกี่ยวกับศีลธรรมบ้าง ที่เกี่ยวกับประวัติพระบ้าง เพื่อให้ผู้รักาศิลปวัฒนธรรม ตามวัดต่าง ๆ ได้ท่อง ได้อ่านได้ ได้ฟังตามสมควรแก่สถานที่และโอกาส
9. ขวนขวายจัดหาอุปกรณ์การเรียนภาษาไทยบางประเภทสำหรับชั้นประถมขึ้นไว้เพื่อให้เด็กที่ขาดสนได้ใช้เรียน

การทำงานของคณะสงฆ์โดยเฉพาะงานด้านการเผยแผ่ ที่ถือได้ว่าเป็นบทบาทหลักของคณะสงฆ์และมีความโดดเด่นมาโดยตลอดมีผลทำให้สังคมมีคุณธรรม มีศีลธรรม สังคมมีความสงบสุขร่มเย็น เด็ก ๆ มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ลูก ๆ มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมมีน้อย แม้ปริมาณพระสงฆ์จะมีน้อย สื่อการสอนเพื่อการเผยแผ่มีน้อย เช่น ไม่มีหนังสือพิมพ์ ไม่มีวิทยุ ทีวี อินเทอร์เน็ต อย่างสมัยทุกวันนี้ แต่การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทำงานค่อนข้างจะมีคุณภาพ พระสงฆ์มีอุดมการณ์ในการทำงานมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน แต่เพราะสื่อทั้งหลายไม่ส่งผลต่อการทำงานเผยแพร่ธรรมะ ตรงกันข้ามอาจเป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่ธรรมะด้วยซ้ำไป คณะสงฆ์จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนายุทธศาสตร์การเผยแพร่ของคณะสงฆ์ ดังนี้

กิจกรรมเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ วัด และคณะสงฆ์ในปัจจุบันมีทั้งแบบประเพณี และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน และแบบที่จัดเป็นคณะ หรือหน่วยงานเฉพาะจัดขึ้น มีการดำเนินการดังนี้

1. การเผยแพร่ตามประเพณีคณะสงฆ์และตามประเพณีไทย ได้แก่ การเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนที่วัดที่บ้าน และผู้อาราธนาที่อื่น ๆ ในโอกาสต่าง ๆ ทั้งแบบเทศน์ธรรมาคือเทศน์รูปเดียว หรือเทศน์ปจฉาวิสัชนา 2 รูปขึ้นไป และได้มีการปรับปรุงการเทศน์ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือบันทึกเสียงหรือแถบบันทึกเสียง นำไปเผยแพร่ในที่ต่าง ๆ และโอกาสต่าง ๆ
2. การเผยแพร่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ได้แก่ การบรรยายธรรม การสนทนา การปาฐกถาธรรม ในที่ประชุม ที่วัดหรือที่อื่น ๆ ในโอกาสต่าง ๆ หรือวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ บันทึกเสียงหรือแถบบันทึกเสียงนำไปเผยแพร่ในที่อื่น ๆ ในโอกาสต่าง ๆ รวมถึงตลอดการพิมพ์หนังสือเทศน์ หนังสือธรรมะออกเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์
3. การเผยแพร่แบบจัดเป็นคณะหรือหน่วยงานเผยแพร่ หรือเป็นสถานศึกษาเป็นที่ประจำ หรือครั้งคราว หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษภายในวัด หรือในหมู่บ้านใกล้เคียงเช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) หน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น
4. การเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านคฤหัสถ์ มีการตั้งเป็นสมาคมเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่น พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ยุวพุทธิกสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมส่งเสริมพระพุทธศาสนาต่าง ๆ การบรรยายธรรมในที่ประชุมและทางสื่อมวลชนต่าง ๆ การตั้งชมรมพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนต่าง ๆ
5. การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ บางวัดจัดให้มีปาฐกถาเป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือจัดกิจกรรมหลายประการ เช่น การหล่อเทียนพรรษาอาจมีการประกวดกัน วันสงกรานต์จัดให้มีพิธีสงฆ์น้ำพระ การแห่พระ การขนทรายเข้าวัด การก่อเจดีย์ทราย นอกจากนั้นกิจกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเป็นการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ จัดให้มีการเทศน์หรือปาฐกถาธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมอีกหลายประการ เช่น การหล่อเทียนพรรษา มีการประกวดเทียนพรรษา วันสงกรานต์ที่มีการจัดพิธีสงฆ์น้ำพระ การแห่พระ การก่อเจดีย์ทราย การขนทรายเข้าวัด การรดน้ำดำหัวผู้มีอายุ การเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

โดยสรุปอาจทำได้คือการตั้งคณะทำงานของคณะพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะจัดกลุ่มจัดประเภทของปัญหา จัดลำดับความสำคัญความจำเป็นและความเร่งด่วนของปัญหา สภาพปัญหาต่างๆ ในสังคม ตีกรอบของปัญหาวิเคราะห์สาเหตุการเกิดขึ้นของปัญหา วางกรอบการทำงานและเครือข่ายการประสานงานการเผยแพร่ให้ชัดเจนในทุก ๆ ระดับ เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอระดับจังหวัด ระดับภาคและส่วนกลาง จัดให้พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทุกระดับและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกองค์กร ให้มีการประชุมสัมมนา ระดมสมอง เพื่อให้เกิดการศึกษาหาข้อมูลสภาพปัญหาของสังคมว่า สังคมขณะนี้ปัญหาอะไรบ้าง มาแยกแยะปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนของปัญหา และวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหานั้นเสนอต่อคณะทำงานของคณะสงฆ์ในวงที่กว้างมากขึ้น อาจมีคณะทำงานจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาคประชาชน องค์กรของรัฐและเอกชนด้วยในการแสวงหาปัญหาเพื่อให้ได้ทราบปัญหาที่แท้จริง อาจมีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับ เก็บรวบรวมรายงานการวิจัย หรือให้พระสงฆ์เราเอง ทำการศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ การทำงานหากทำไปบนฐานของข้อมูล มีฐานของงานวิจัยรองรับ คณะสงฆ์เราจะทำงานไปอย่างเข้มแข็ง เพราะหลักของโพชฌงค์ 7 นั้น ข้อที่ 7 “ธัมมวิจย หรือ ธัมมวิจโย หรือ ธัมมวิจย” เป็นองค์คุณแห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเสมือนตัวดาบนอกนั้นเปรียบเสมือนผักดาบ

การวัดผลประเมินการเผยแผ่ แนวคิดของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549:2) ชั้นสุดท้ายทุกขั้นตอนในทุกเรื่อง ทุกประเด็นเพราะการทำงานทุกอย่างต้องมีการประเมินผลการทำงานเผยแผ่กันอย่างจริงจัง เป็นช่วง ๆ เป็นระยะ ๆ อาจมีการตั้งคณะกรรมการฝ่ายประเมินผล ทั้งฝ่ายผู้ดำเนินการ ฝ่ายผู้รับผลการเผยแผ่ หรือผู้บริหารเพื่อมาผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการทำงานเผยแผ่ต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง จะต้องสนใจอย่างจริงจังในการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการอย่างไรอย่างหนึ่ง ในส่วนของความเป็นพื้นฐานสถาบันครอบครัวในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี มีการปกป้องปรับปรุง รณรงค์และสนับสนุนส่งเสริม ตลอดจนช่วยประชาสัมพันธ์ชี้แจง ทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นประเด็นและสาระหลักของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงเจตประสงค้อย่างแท้จริงและถูกต้องของพิธีกรรมตามวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีนั้น ๆ รวมถึงชี้แจงเกี่ยวกับวันสำคัญ ๆ ของเทศกาลประจำปี

การเผยแผ่ธรรมะที่เน้นการเปลี่ยนแปลงต้องประกอบด้วยองค์ 3 ประการคือ แรงแบบตาลใจในความรักในความรู้ รักที่จะอยู่ในสังคมและชุมชนด้วยความรักสิ่งที่เป็นอยู่ และสร้างสรรค์สร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้กับโลกที่ตนอาศัยอยู่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก นอกจากตัวอย่างที่ได้ยกมาประกอบแล้ว ให้แนวคิดไว้ว่า ในการไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศนั้น ความรู้ความสามารถของเรามีด้วยกันทั้งนั้น แต่ที่ไม่ค่อยบรรลุผลตามที่เราต้องการคงจะเกี่ยวกับปัญหาเรื่องยุทธศาสตร์ จึงทำให้มีปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ มาก บางท่านเทศน์ดีสอนดี ก็ยังอยู่ไม่ได้ ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะยังมีปัจจัยอะไรหลายอย่าง งานพระธรรมทูตมีความละเอียดอ่อนมาก แถมยังถูกค่อนข้างอดไปสอนเฉพาะกับคนไทยด้วยกัน เขาเอาเราไปเปรียบเทียบกับพระธรรมทูตทิเบต ญี่ปุ่น หรือแม้กระทั่งศรีลังกาที่ประสบผลสำเร็จมากกว่าในการเผยแผ่กับชาวต่างประเทศ ในขณะที่เราประสบความสำเร็จกับคนไทย จึงต้องทำให้หันมามอง เหมือนกันว่าเรื่องนี้เป็นเพราะอะไร ก่อนที่เราจะลงไปเผยแผ่จริง ๆ เราต้องทำการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแผนทั้งหลายทำกันก่อนจะไปลงมือปฏิบัติการจริง

จากมุมมองของพระธรรมโกศาจารย์ สรุปได้ว่า การเผยแผ่ธรรมะนั้น ต้องใช้หลักการวิเคราะห์ swot ทั้ง 4 ด้านมาจับเพื่อให้เกิดความสำเร็จได้ ต้องรู้จักแข็งของตนเพื่อให้เกิดการเผยแผ่อย่างสร้างสรรค์ได้เต็มที่เข้าใจจุดอ่อนหรือจุดด้อยเพื่อป้องกันหรือเสริมสร้างให้เต็มที่ เห็นถึงอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นได้อย่างกระจ่างชัดว่าจะมีด้านใดบ้างจากประสบการณ์อดีตและสิ่งแวดล้อมพร้อมที่จะแก้ไขและโอกาสคือสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากมุมมองต่าง ๆ และสร้างโอกาสให้เกิดขึ้นเพื่อการเผยแผ่ธรรมะได้

ทักษะการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในปี ค.ศ. 2005 องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้สามประการดังนี้(1) ความสามารถประเภทที่ 1 การใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพรู้จักใช้ภาษา สัญลักษณ์ และเนื้อหาข้อความอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ความรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (2) ความสามารถประเภทที่ 2 ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หลากหลาย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม จัดการและแก้ไขความขัดแย้ง (3) ความสามารถประเภทที่ 3 การปฏิบัติโดยอิสระ คำนี้ถึงภาพรวม วางแผนชีวิตและดำเนินตามโครงการส่วนตัวที่วางไว้ ปกป้องและยืนยันสิทธิ ผลประโยชน์ ข้อจำกัด และความต้องการ ในยุคที่ผู้คนติดต่อสื่อสารกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ กลายเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ จนกลายเป็นอีกสังคมหนึ่งในโลกเสมือนจริง ทุกคนสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้โดยไร้ขีดจำกัด โดยมีอุปกรณ์ที่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพกพาติดตัวไปได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้นการใช้อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของกาลเวลาอีกต่อไป

พระพุทธศาสนาอยู่ในสังคมโลกมานานหลายศตวรรษ ผ่านกาลเวลาที่มีความเจริญมาได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะการเผยแผ่ที่ประยุกต์เข้ากับสังคมที่มีความหลากหลายแตกต่างกันได้ในยุคปัจจุบันเมื่อเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าไปมาก พระพุทธศาสนาหากดูผิวเผินจะขัดแย้งกับกระแสของเทคโนโลยี เพราะเป็นลักษณะสังคมแบบทุนนิยมซึ่งมีความโลภเป็นหลัก แต่หากดูอีกด้านหนึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีมิใช่ความเลวร้ายอยู่ที่ผู้ใช้ต่างหากถ้าผู้ใช้มีภูมิปัญญาทางจิตที่มั่นคงแล้ว เทคโนโลยีก็จะกลายเป็นเครื่องมือที่ทำให้พระพุทธศาสนากระจายไปยังกลุ่มชนได้อีกมาก มีงานวิจัยเรื่องการสื่อสารยุคใหม่กับความเห็นของผู้บริโภคระบุว่าผู้บริโภคในยุคปีพุทธศักราช 2551 ให้ความสนใจในสามจคือจอโทรทัศน์ จอโทรศัพท์มือถือและจอคอมพิวเตอร์ (ศรีศักดิ์ จามรมา (ศ.ดร.), 2551: 68)

แนวโน้มในอนาคตพระพุทธศาสนาก็ควรใช้ช่องทางเผยแผ่ให้หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์เต็มรูปแบบแล้ว เราสามารถนำพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในสังคมออนไลน์ได้สิ่งหนึ่งที่จะเป็นปัจจัยสำคัญในการติดต่อสื่อสารของโลกในศตวรรษที่ 21

เทคโนโลยีมีเครือข่ายสังคมออนไลน์มีคราฟต์ซอร์ซซิง (Crowdsourcing) ที่สามารถถ่ายโอนแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างง่ายดาย มีโปรแกรมประเภทโอเพ่นซอร์สให้เลือกสรรมากมาย ในขณะที่พระพุทธศาสนามีแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ เมื่อทุกคนสามารถศึกษาเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาได้ในทุกที่ทุกเวลาโดยไม่จำกัดด้วยกาลและสถานที่ ในเวลาไม่นานก็จะกลายเป็นเครือข่ายสังคมพระพุทธศาสนา ที่ทุกคนสามารถศึกษาพระพุทธศาสนาได้โดยไม่จำกัดกาลเวลาและสถานที่ พระสงฆ์ส่วนหนึ่งก็ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อสังคมออนไลน์วัดที่สำคัญในอนาคตก็จะปรับเป็นวัดในรูปแบบไซเบอร์เป็นไซเบอร์วันาราม หรือวัดบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่สำคัญคือเน้นการเผยแผ่สิ่งที่มีประโยชน์สูงสุดให้มนุษยชาติสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตอย่างมีคุณค่า หากต้องการปฏิบัติธรรมขั้นสูงก็สามารถศึกษาจากพระสงฆ์ในวัดต่าง ๆ ได้ พระสงฆ์ก็จะได้ทำการเผยแผ่ทั้งกับกลุ่มคนในสังคมออนไลน์ และเผยแผ่กับกลุ่มคนที่ต้องการศึกษาค้นคว้าในระดับที่สูงขึ้น คำสอนของพระพุทธศาสนาถูกขับเคลื่อนไปพร้อมกับความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทางสื่อสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลา หากมีการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนาได้ทุกหนทุกแห่งซึ่งปัจจุบันกระจายไปแทบทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดด้วยเงื่อนไขของกาลเวลาหรือสถานที่ สอดคล้องกับพระธรรมคุณข้อหนึ่งในมหานามสูตร อังคตตริกนิกาย ฉกกนิบาต (22/281/318) คำหนึ่งว่า “อกาลโก” หมายถึงไม่ประกอบด้วยกาลคือไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา บรรลุได้ทันที บรรลุเมื่อใดเห็นผลได้ทันทีเป็นจริงอยู่อย่างไรก็เป็นอย่างนั้นไม่จำกัดด้วยกาล หากนำมาใช้ในการศึกษาก็จะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กลายเป็นว่ามีการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนาโดยไม่ถูกจำกัดด้วยกาลเวลาอีกต่อไป ในโลกอนาคตผู้ที่มีความรู้ การเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงจะทำให้มีโอกาสอยู่รอดในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน

ทัศนะวิเคราะห์ด้านบทบาท จากแนวคิดด้านบทบาทในพุทธกาลและบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน ทิมผู้เขียนเห็นว่าบทบาทที่ปรากฏในพุทธกาลและปัจจุบันมิได้มีความแตกต่างกันมาก เพราะพระสงฆ์มีหน้าที่หลัก ตามหลักพุทธบริษัท คือการศึกษาพัฒนาตนก่อน เมื่อตั้งตนได้จึงให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยการเผยแผ่ทั้งด้าน การเผยแผ่ด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างและการเผยแผ่ด้วยภาษา โดยการอาศัยหลักพุทธธรรมที่ปรากฏใน พระไตรปิฎกซึ่งได้นำสืบ ๆ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยการศึกษาปริยัติของพระสงฆ์ถือเป็น บทบาทแรกที่สำคัญแล้วปฏิบัติในสายวัดป่าโดยการสืบ ๆ ต่อกันของอาจารย์ในสายปฏิบัติเช่นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงพ่อชา สุภทฺโท เป็นต้น โดยบทบาทที่สำคัญของพระสงฆ์คือการปฏิบัติตนตามแบบอย่างตาม พุทธบัญญัติและรักษาพระธรรมวินัยตามแนวทางของพระสงฆ์เถรวาทแบบพระสงฆ์ไทย

ทัศนะวิเคราะห์ด้านการเผยแผ่ ในสังคมไทยการเผยแผ่ได้รับการยอมรับเป็นบทบาทต้น ๆ ในเรื่องการฟัง ธรรม โดยอาศัยพระสงฆ์เทศนาไม่ว่าจะเป็นวันปกติ วันพิเศษเช่นวันธัมมสวนะ วันเทศกาลสำคัญ ๆ ทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา อาสาฬหบูชา มาฆบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา โดยการเผยแผ่เป็นไปตามสังคมิวิธีเช่น ยุคสมัย ที่มีงานวัดก็ได้เผยแผ่ตามงานวัด เมื่อมีเทคโนโลยีที่เจริญขึ้นก็ได้อาศัยเทคโนโลยีช่วยเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ กระทั่งมีคราฟเวอร์สซึ่ง เครือข่ายออนไลน์ พระสงฆ์ก็พัฒนาแนวทางในการเผยแผ่โดยนำธรรมะเข้าสู่สังคมด้วย เทคโนโลยีแห่งยุคสมัย

สรุปบทบาทพระสงฆ์และแนวคิดการเผยแผ่ธรรมะในศตวรรษที่ 21

บทบาทพระสงฆ์สามารถสรุปเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ คือบทบาทตามพระธรรมวินัยที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงประกาศให้สาวกได้ปฏิบัติตามคือการศึกษาค้นถุระและการปฏิบัติในวิปัสสนาธุระ ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ ในสังคมปัจจุบันได้แบ่งตามบทบาทที่ควรจะเป็นโดยการแบ่งหน้าที่ออกเป็น 6 ด้าน ตามความสำคัญจำเป็นคือด้าน การปกครอง การศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ

ด้านผลการเผยแผ่จะประสบผลสัมฤทธิ์ได้นั้น บริบทที่เกื้อหนุนนั้น จะต้องประกอบด้วย สถาบันสงฆ์ ซึ่งเป็นบุคลากรโดยตรงในการเผยแผ่ ซึ่งจำเป็นจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณได้ อย่างถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นตัวอย่างในการประพฤติ ปฏิบัติของผู้พบเห็น เรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อตามให้ทันสื่อเทคโนโลยีและทันท่วงทีกับข่าวสารที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันต้องรู้จักใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจนการรู้จักปรับปรุงกลยุทธ์ในการ เผยแผ่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน บุคลากรทางการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ ต้องปรับกล ยุทธ์และศึกษาเพิ่มเติมถึงกระบวนการกลวิธี และเทคนิคในการนำเสนอ การสอนและการบรรยาย เพื่อให้เกิดผล สัมฤทธิ์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด

แนวคิดด้านการเผยแผ่ธรรมะในศตวรรษที่ 21 ความเจริญก้าวหน้าของสังคมโลกเปลี่ยน มาเป็นสังคมแห่ง ข้อมูลสารสนเทศ ทำให้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารการได้อย่างอินเทอร์เน็ตถูกใช้กันอย่างแพร่หลาย การประยุกต์ใช้การเผยแผ่ธรรมะผ่านทางอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งอีกทั้งชาวต่างชาติที่สนใจศึกษา ศาสนาพุทธก็มี มากยิ่งขึ้นตามมาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นชุมชนเมือง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แห่งใหม่ของโลกเป็นชุมชนของคนทั่วโลก เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ไม่จำกัดสถานที่เวลา การกระจายข้อมูลข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ตมีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับช่องทางอื่นๆ เช่น สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตสามารถอำนวยความสะดวกมากมายครบถ้วน จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ในการเผยแพร่ พุทธศาสนา ทำให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาพระธรรมคำสอนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน ที่บ้าน หรืออยู่ในต่างประเทศก็ตามในการเผยแพร่ธรรมะมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่จะนำเสนอข้อธรรมะ มีการคัดสรรหลักธรรมะที่จะนำไปสู่การเผยแพร่มีการตัดสินใจวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้เหมาะกับบุคคล โอกาส สถานที่ มีลำดับขั้นตอนในการนำเสนออย่างเป็นขั้นตอน คือมีการอารัมภบท มีเนื้อหา และมีบทสรุป มีการวางแผน คาดการณ์และวิเคราะห์ผล สรุปผล และปรับปรุงแก้ไขผลที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กระบวนการในการเผยแพร่ธรรมะในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนเกิดความสัมพันธ์กับทักษะของผู้เผยแพร่สู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอ

แนวทางการประยุกต์ใช้ จากหลักบาทบาทพระสงฆ์และแนวคิดด้านการเผยแพร่ธรรมะในศตวรรษที่ 21 พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัยตามหลักเถรวาทซึ่งเป็นพุทธบัญญัติและพุทธประกาศ ส่วนการเผยแพร่ธรรมะนั้นเป็นสิ่งสำคัญ พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่สำคัญที่สุดทั้งด้านการปฏิบัติตนด้วยการเผยแผ่แบบอวัจนภาษา และการเผยแผ่ด้วยภาษา โดยการประยุกต์หลักธรรมให้เหมาะกับสังคม บุคคล โอกาส สถานที่ โดยอาศัยความเจริญของเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาสังคมไทยสังคมโลก ยกจิตของบุคคลให้พ้นจากวัตถุ หล่อหลอมจิตใจสู่อารยวิถี ตามแนวทางที่ดั่งงาม ตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จำนง อภิวัฒน์สิทธิ์. **ประวัติแนวคิดทางสังคม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. 2534.
- บุญศรี พานะจิตต์. **ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณี วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี / บุญศรี พานะจิตต์ และศรีนวล ลัภกิตโร ; พิณสุดา สิริรังศรี และพิศมัย แฝงนุเคราะห์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.**
- พระบุญโชค ชยธมโม (ส่งแสง). “ศึกษารูปแบบและวิธีการเทศนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาธรรมนิเทศ.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547.**
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). “สื่อมวลชนกับการสร้างสรรค์สังคม”, **มุมมองสองปราชญ์**. กรุงเทพฯ : ลิเบอร์ตีเพรส. 2537.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). **การสื่อสารเพื่อเข้าถึงสังคม**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา. 2539.
- พระสุนทรธรรณปญโญ (มิตยาภักดิ์). “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการ เผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาธรรมนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2548.**

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ม.ค.-มิ.ย. 2559จัดพิมพ์โดย :
Prottexts.com บริษัท แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเซอร์โพรเซซิ่ง จำกัด.2559.

ศรีศักดิ์ จามรมาน (ศ.ดร.). อินเทอร์เน็ตนักล่าอาณานิคมโลก,กรุงเทพฯ:ฐานบุ๊คส์.2551.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔
กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูรธมมจิตโต) .การปกครองคณะสงฆ์ไทย.กรุงเทพมหานคร สหธรรมิก.2539.

ข้อมูลจาก (WWW.)

Corwin Press, A SAGE Publications Company. Web site: <http://www.corwinpress.com>

Joshua David Pro Quest LLC, Psy.D. Dissertation, Alliant International University,

ประวัติผู้เขียนและผู้เขียนร่วม

๑. ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน PH.D. (Pali & Buddhist Studies), M.A. (Pali & Buddhist Studies), ศน.บ.
(ภาษาอังกฤษ) อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

๒. ผศ.ดร.ประยูร ป้อมสุวรรณ Ph.D. (Philosophy), M.A. (Philosophy), พธ.บ. (ปรัชญา), ป.ธ. 9 (บาลี)
อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกรรมการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

๓. ผศ.ดร.สมพร เหลาฉลาด ปรด. (การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น), พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), พธ.บ. (พุทธ
จิตวิทยา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกรรมการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ประเภทโคและกระบือ

เฉลิมพร พันธุ์พาณิชย์¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2} สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : s59123440036@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

เกษตรกรจะนำสัตว์ประเภทโคและกระบือ มาใช้แรงงานเพื่อการทำเกษตรกรรม และนำมาเป็นอาหาร เนื่องจากสัตว์ดังกล่าวเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ซึ่งมักพบว่าจะเสียชีวิตจากอุบัติเหตุหรือความเจ็บป่วย เช่น กรณีโคและกระบือถูกรถยนต์ชนเสียชีวิตขณะเดินข้ามถนน การทำร้ายโคและกระบือด้วยวิธีการที่โหดร้ายหรือเจ็บป่วยหรือการเสียชีวิตจากการนำโคและกระบือที่ติดเชื้อโรคระบาดเข้ามาในประเทศ เป็นต้น จึงมีปัญหาคือว่าประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ประเภทโคและกระบือกำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายหลายฉบับที่นำมาใช้บังคับแก่สัตว์ประเภทโคและกระบือ แต่ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่มุ่งคุ้มครองชีวิตและร่างกายของสัตว์ประเภทดังกล่าวจากอุบัติเหตุหรือการทารุณกรรมโคและกระบือ รวมถึงกรณีการติดเชื้อโรคระบาด

คำสำคัญ : โค, กระบือ, กฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal measures on the protection of animals in cattle category

Chaleamporn panpanich¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Jurisprudence Student Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat

Email : s59123440036@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

Farmers will use animals in cattle category as labour for farming and foods Because the animals are economic animals. which are often found death due to accident or illness which. For example. cows and buffaloes have been killed by car crash while walking across the road animal cruelty. Or illness or death from importing the infectious cows and buffaloes into the country. Therefore, the, significant problem is whether Thailand has any legal measures to protect animals in cattle category or not.

The research found that Thailand has many laws that apply to animals in cows and buffalo category. but none of them aims to protect their lives and bodies from accidents or abuse as well as epidemics of infectious diseases.

Keywords : cows, buffaloes, the laws

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

โคและกระบือเป็นสัตว์ที่อยู่คู่กับคนไทยมาช้านานนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและยังสร้างคุณประโยชน์มากมายให้แก่เกษตรกรชาวไทย แต่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับโคและกระบือกลับถูกปล่อยทิ้งถูกละเลย และยังมีผู้คนมากมายที่มองข้ามปัญหาของสัตว์ประเภทนี้ เนื่องจากผู้คนมักคิดว่าโคและกระบือถูกเลี้ยงไว้เพื่อฆ่าเป็นอาหารเท่านั้น พอเกิดปัญหาขึ้นกับโคและกระบือไม่ว่าจะเป็นในเรื่องอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับโคและกระบือบนท้องถนน เนื่องจากถูกรถยนต์ชนแต่กลับไม่มีผู้ใดออกมายอมรับว่าเป็นเจ้าของโคและกระบือ เพราะกลัวว่าตนจะต้องจ่ายเงินค่าชดเชยให้กับผู้เสียหาย หรือด้านการขนส่งโคและกระบือที่ติดโรคระบาดเข้ามาในประเทศ หรือการทารุณกรรมโคและกระบือโดยวิธีการที่รุนแรงในกรณีที่ไม่สร้างความเสียหายให้แก่เกษตรกร เนื่องจากเข้าไปเหยียบย่ำพื้นที่การเกษตรของชาวไร่ชาวนาให้ได้รับความเสียหายจนเกิดการทำร้ายโคและกระบือให้ได้รับการบาดเจ็บและบางกรณีอาจถึงขั้นเสียชีวิต ดังนั้นปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ควรเร่งแก้ไข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ประเภทโคและกระบือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ประเภทโคและกระบือ

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายทั่วไปของสัตว์ประเภทโคและกระบือ

“โค” มีความหมายเดียวกับ “วัว” ในทางสัตววิทยา โค คือ สัตว์ มีกระดูกสันหลัง เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม เท้าเป็นกีบคู่ เคี้ยวเอื้อง เขากลอง มีโครโมโซม 60 คู่ (ปรารภณา พฤษะศรี, 2543)

“กระบือ” สัตว์เคี้ยวเอื้อง (Bubalus Bubalis) ในวงศ์ Bovidae เป็นสัตว์กีบคู่ รูปร่างใหญ่ สีดำหรือสีเทา เขาโค้งยาว ที่ได้คางและหน้าอกมีขนขาวเป็นรูปง่าม (พรสวรรค์ อนุอิน, 2559:5)

ความหมายทางกฎหมายของสัตว์ประเภทโคและกระบือ

ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “สัตว์พาหนะ” หมายความว่า ช้าง มา โค กระบือ ลอ ลา ซึ่งใดทำหรือต้องทำตัวรูปพรรณตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทโคและกระบือในประเทศไทย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 กำหนดข้อห้ามสำคัญ คือ ทำให้เสียหาย ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินเป็นการเสื่อมเสียแก่เจ้าของ ซึ่งต้องมีโชเสียหายเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำลายการทำลายก็เป็นการทำให้เสียหายอยู่ในตัว แต่เป็นการกระทำที่ร้ายแรงกว่าทำให้เสียหาย ทำให้เสื่อมค่าทรัพย์สินยังมีสภาพเดิม แต่ทำให้ราคาทรัพย์สินลดน้อยลงไป ทำให้ไร้ประโยชน์ ทำให้ใช้ทรัพย์สินนั้นได้ไม่เท่าเดิม แต่ไม่ถึงกับทำลายทรัพย์สินนั้น(สทรัฐ กิติ ศุภการ, 2561:675) มาตรา 359 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 358 ได้กระทำต่อปศุสัตว์ จากมาตรา 359(2) ปศุสัตว์ หมายถึง สัตว์สี่เท้าที่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร เช่น โค กระบือ แพะ แกะ(ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2561:437-438)

มาตรา 381 บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกข์เวทนาอันไม่จำเป็น จากมาตรา 381 จะเห็นว่า การทารุณกรรมสัตว์เป็นกระทำในลักษณะโหดร้ายต่อสัตว์ แต่ไม่ประสงค์จะฆ่าตาย (สทรัฐ กิติ ศุภการ, 2561:708)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรา 394 กำหนดข้อห้ามสำคัญ คือ การกระทำ ไล่ ต้อน หรือทำให้สัตว์ใด ๆ จะเป็นสัตว์ใด ๆ ก็ได้ ซ้ำ ม้า วัว ควาย เป็ด ไก่ เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่น(สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2561:720)

มาตรา 395 บัญญัติว่า ผู้ใดควบคุมสัตว์ใด ๆ ปลอยปลະละเลยให้สัตว์นั้นเข้าในสวน ไร่หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดินไว้ เพาะพันธุ์ไว้หรือมีพืชพันธุ์หรือผลผลิตผลอยู่ จากมาตรา 395 ผู้กระทำผิด คือ ผู้ควบคุมสัตว์ จะเป็นเจ้าของสัตว์หรือไม่ก็ได้(สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2561:721)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433 กำหนดข้อห้ามสำคัญ คือ กรณีความเสียหายต้องเกิดจากสัตว์ โดยความเสียหายนั้นอาจเกิดต่อบุคคล ทรัพย์สินหรือสัตว์ของบุคคลอื่นก็ได้ เมื่อความเสียหายเกิดจากสัตว์ กฎหมายสันนิษฐานเป็นเบื้องต้นให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ในขั้นนี้ผู้เสียหายจึงพิสูจน์เพียงว่าตนได้รับความเสียหายจากสัตว์ สัตว์นั้นมีเจ้าของหรือมีผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของในขณะนั้น (ศันนัทกรณ์ โสทธิพันธ์, 2561:296)

มาตรา 452 กำหนดข้อห้ามสำคัญ คือ จะต้องเป็นกรณีที่สัตว์ของผู้อื่นเข้ามาในอสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะเข้ามาในบ้านหรือเข้ามาในที่ดิน เพราะบ้านและที่ดินเป็นเขตหวงกันที่ชัดเจนแน่นอน มิใช่ใครจะปล่อยสัตว์ของตนเข้าไปเดินเล่นหรือก่อความเสียหายอย่างไรก็ได้(ศันนัทกรณ์ โสทธิพันธ์, 2561:389)

พระราชบัญญัติการทารุณกรรม พ.ศ. 2557 มาตรา 3 ได้อธิบายคำว่า “การทารุณกรรม” หมายถึง การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย พิการหรือป่วยเจ็บ เป็นต้น เหล่านี้ย่อมสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่าต้องการคุ้มครองการกระทำทารุณกรรมสัตว์โดยงดเว้นที่ส่งผลให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน(ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์, 2562:103)

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 111 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขี่ จูง ไล่ต้อน หรือปล่อยสัตว์ไปบนทางในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจรและไม่มีผู้ควบคุมเพียงพอ(ยุวดี อ่วมพ่วง, 2561:44) จากมาตรา 111 กรณีที่จะปล่อยสัตว์เลี้ยง เช่น โคและกระบือออกไปตามถนนที่มีรถสัญจรไปมาอาจจะเพียงแค่วิ่งตามหรือปล่อยเลี้ยงตามบริเวณไหล่ทางดังกล่าวก็ตามต้องมีผู้ควบคุมโคและกระบือเสมอ

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2535 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2549) มาตรา 46 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขี่ จูง ไล่ต้อน ปล่อย หรือเลี้ยงสัตว์บนทางจราจร ทางเท้า หรือไหล่ทาง เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามข้อบังคับที่ผู้อำนวยการทางหลวงกำหนด(ชุมพล ต่อบุญ, 2555:127) ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์ บริเวณไหล่ทางหลวงจะมีป้ายเครื่องหมายจราจรเตือนให้ระวังสัตว์ทางข้างหน้าอาจมีสัตว์ข้ามทาง ให้ผู้ขับขี่ลดความเร็วและใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ บางพื้นที่ได้กำหนดช่วงเวลาให้ ในช่วงเช้า 07.00-09.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรไล่ต้อนฝูงสัตว์ออกไปเลี้ยง และในช่วงเย็นระหว่างเวลา 15.00-17.00 น. เพื่อไล่ต้อนฝูงสัตว์กลับสู่คอกที่พัก ทั้งนี้ผู้ขับขี่ลดความเร็วและผู้ใช้รถต้องให้ความระมัดระวังร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ(ชุมพล ต่อบุญ, 2555:129)

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 31 กำหนดข้อห้ามสำคัญ คือ ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายทุกครั้ง ที่นำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขั้นตอนการนำเข้าส่งออกและการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ในประเทศไทย

กล่าวคือผู้ประกอบการต้องลงเบียนผ่านระบบการเคลื่อนย้ายสัตว์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Movement) (สำหรับผู้ประกอบการ) เพื่อแจ้งความแจ้งงานการเคลื่อนย้ายสัตว์ซากสัตว์ หรือนำเข้าส่งออก สัตว์ ซากสัตว์ผ่านระบบ (e-movement) เมื่อผู้ประกอบการลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ระบบจะให้ชื่อ พร้อม รหัสเข้าระบบโดยอัตโนมัติ การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1. การเคลื่อนย้าย สัตว์และซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร 2. การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ระหว่างประเทศ (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ประเภทโคและกระบือเป็นการวิจัย เอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง สัตว์ประเภทโคและกระบือ และวิเคราะห์ปัญหาที่โคและกระบือเกิดอุบัติเหตุบนถนนหลวงกรณีที่ไม่มีความคุ้มครอง สัตว์ การถูกทำร้ายโดยวิธีการที่โหดร้ายในกรณีไปสร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรและการนำเข้าโคและ กระบือที่ติดโรคระบาดเข้ามาในประเทศไทยโดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

- 1.1 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ โรคระบาดของ สัตว์พาหนะ และการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนเกี่ยวกับสัตว์ประเภทโคและกระบือ
- 1.2 ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ รวมถึง โรคระบาดของสัตว์พาหนะ
- 1.3 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนได้แก่
 - 1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
 - 1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
 - 1.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ
2. ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับ ประเด็นจัดกลุ่มข้อมูล
 - 2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยงหาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายของไทย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต(สารสนเทศ) หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายหลายฉบับที่นำมาใช้บังคับแก่สัตว์ประเภทโคและกระบือ แต่ก็ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่มุ่งคุ้มครองชีวิตและร่างกายของสัตว์ประเภทดังกล่าวจากอุบัติเหตุบนท้องถนน หรือการทารุณกรรมโคและกระบือด้วยวิธีการที่โหดร้าย เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่โคและกระบือเข้าไปเหยียบย่ำพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรจนเกิดความเสียหาย จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่าเจ้าของโคและกระบือต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น รวมถึงกรณีที่ยังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน คือ การนำโคและกระบือที่มีเชื้อโรคระบาดเข้ามาในประเทศไทย กฎหมายที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ยังมีการระวางอัตราโทษที่ไม่สูงมากนักจึงทำให้ยังพบปัญหาดังกล่าวอยู่ในปัจจุบัน

อธิปราชผล

ปัญหาว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายออกมาใช้บังคับในเรื่องอุบัติเหตุของโคและกระบือบนท้องถนนหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติถึงผู้ที่ควบคุมสัตว์ต้องมีหน้าที่คอยควบคุมสัตว์เลี้ยงของตน การที่โคและกระบือถูกปล่อยเลี้ยงโดยขาดการควบคุมจากเจ้าของผู้เป็นเจ้าของสัตว์ย่อมต้องรับผิดชอบแก่เจ้าของรถยนต์ที่ได้รับความเสียหายขึ้นตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยเห็นว่า บทกฎหมายดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยังไม่เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของโคและกระบือมากนัก เนื่องจากเจ้าของโคและกระบือต้องสูญเสียสัตว์เลี้ยงเลี้ยงของตนในการที่ถูกรถยนต์ชนหรือมีอาการบาดเจ็บต่าง ๆ ผู้เป็นเจ้าของโคและกระบือต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการนำโคและกระบือไปรักษาให้หายเป็นปกติ และยังต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่เจ้าของรถยนต์อีก เพราะส่วนใหญ่ฝ่ายเจ้าของรถยนต์จะเรียกค่าเสียหายที่สูง บางรายถึงกับนำโคและกระบือที่ถูกรถยนต์ชนไปขายหรือมอบให้แก่ผู้เสียหายเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนแทนตัวเงินที่ต้องจ่าย แต่กลับไม่พอกับจำนวนเงินที่ฝ่ายผู้เสียหายเรียกมา จนเป็นเหตุให้เจ้าของโคและกระบือไม่รับเป็นเจ้าของสัตว์ปล่อยโคและกระบือให้อนบาดเจ็บหรือตายบนถนนอย่างน่าเวทนา ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ ณ ปัจจุบันไม่เป็นธรรมแก่ฝ่ายเจ้าของโคและกระบือจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายออกมาใช้บังคับในเรื่องอุบัติเหตุของโคและกระบือให้เกิดความเป็นธรรมมากที่สุดกับทุกฝ่าย

ปัญหาว่าควรมีมาตรการทางกฎหมายออกมาคุ้มครองสัตว์ประเภทโคและกระบือในการถูกทำร้ายอย่างทารุณกรรมหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติการทารุณกรรม พ.ศ.2557 ได้บัญญัติถึงเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ไว้อย่างกว้าง ๆ แต่ในประเทศไทยยังมิได้มีการออกมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองโคและกระบือในเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ไว้โดยแยกเป็นกฎหมายเฉพาะมีเพียงพระราชบัญญัติการทารุณกรรม พ.ศ.2557 ที่นำมาใช้บังคับเท่านั้น กรณีตามสภาพปัญหาในการที่โคและกระบือได้สร้างความเสียหายแก่เกษตรกรจนเป็นเหตุให้มีการทำร้ายโคและกระบือขึ้น เพื่อไม่ให้มีการทำร้ายโคและกระบือโดยวิธีการที่รุนแรงอีก ดังนั้นควรออกมาตรการทางกฎหมายให้ไปเรียกร้องค่าเสียหายกับเจ้าของโคและกระบือเพื่อไม่ให้มีการทำร้ายโคและกระบือขึ้น แต่ในกรณีที่มีการทำร้ายเพียงเล็กน้อย เช่น เอาไม้ตีหรือขว้างก้อนหินใส่ยังไม่ถือว่าเป็นวิธีการที่รุนแรงมากนักสามารถกระทำได้เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากแต่มีการทำร้ายเกินควรแก่เหตุขึ้น เช่น ใช้มีดฟันเข้าที่ลำตัว ใช้ปืนยิง ใช้เหล็กแทงหรือทุบเข้าที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลำตัวของโคและกระบือ นั้น วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้โคและกระบือได้รับอาการบาดเจ็บหรืออาจเสียชีวิตได้ ถ้าได้มีการกระทำด้วยวิธีดังกล่าวขึ้นเจ้าของโคและกระบือไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าเสียหายใด ๆ ให้แก่บุคคลดังกล่าวเพื่อเป็นการแก้ปัญหาการทารุณกรรมโคและกระบือ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการออกมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองโคและกระบือในเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ไว้โดยแยกเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อง่ายต่อการนำมาบังคับใช้

ปัญหาว่าควรมีการเพิ่มโทษแก่ผู้ลักลอบนำโคและกระบือที่ติดเชื้อโรคระบาดเข้ามาในประเทศ ให้ได้รับโทษที่หนักขึ้นหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ได้บัญญัติถึงเรื่องการนำสัตว์ที่ติดโรคระบาดเข้ามาในประเทศซึ่งได้มีการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติสำหรับผู้ที่นำสัตว์เข้ามาในประเทศหากผู้ที่ได้กระทำการฝ่าฝืนขั้นตอนวิธีการต่างๆตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ต้องได้รับโทษ การที่ได้นำโคและกระบือเข้ามาในประเทศถึงจะทราบหรือไม่ทราบว่าโคและกระบือมีเชื้อโรคระบาดก็ตาม ผู้ที่นำโคและกระบือเข้ามาต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายได้กำหนดไว้เสมอ ถ้าหากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวนี้ต้องได้รับโทษ ผู้วิจัยเห็นว่า หากได้มีการฝ่าฝืนในการปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ถือว่ามีเจตนาที่จะลักลอบนำโคกระบือที่ผิดกฎหมายเข้ามาในประเทศเพื่อเป็นการป้องกันเหตุในเรื่องโรคระบาด ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการเพิ่มโทษให้สูงมากขึ้นกว่าอัตราโทษเดิมที่กฎหมายได้กำหนดไว้เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อและสร้างความเสียหายเป็นอย่างมากหากมีการนำโคและกระบือที่มีเชื้อโรคระบาดเข้ามาในประเทศอาจจะส่งผลกระทบต่อสัตว์อื่น ๆ ให้เกิดการเจ็บปวดล้มตายอย่างมาก ทั้งค่าใช้จ่ายจำนวนเงินมหาศาลที่ต้องเสียเพื่อใช้แก้ปัญหา หรือแม้แต่ประชาชนที่นำเอาเนื้อโคและกระบือมาบริโภคก็อาจจะเกิดอันตรายต่อร่างกายก็เป็นได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ใหญ่ระดับประเทศจึงควรมีการกำหนดโทษที่หนักกว่าอัตราโทษเดิมเพื่อที่จะไม่มีการกระทำผิดดังกล่าวขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

บทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโคและกระบือ นั้น ได้มีการจัดแยกไว้ในแต่ละประมวลกฎหมาย ซึ่งได้แยกไว้เป็นหมวดหมู่ ไม่ได้จัดรวบรวมไว้ในเล่มเดียวกัน การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับโคและกระบือจึงมีความยุ่งยากในการที่จะนำมาศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายให้มีการออกมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโคและกระบือให้แยกเป็นกฎหมายเฉพาะของโคและกระบือโดยตรง เพื่อง่ายต่อการนำมาใช้ในทางคดีหรือต่อการนำมาศึกษาในกรณีต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

การวิจัยนี้ค้นคว้าจากตัวบทกฎหมายและวิเคราะห์จากเหตุการณ์ในสังคมชนบทที่ทำการเลี้ยงโคและกระบือ ซึ่งมีข้อจำกัดทางข้อมูลด้านคดีความ จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมคดีเกี่ยวกับการจงใจทำร้ายหรือคุกคามสัตว์ประเภทนี้และการลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวเพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวก อาจารย์ธวัช พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ วิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษากฎหมายบ้าง ไม่มากก็น้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556). ขั้นตอนการนำเข้าส่งออก/การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์. สืบค้นเมื่อ 19/07/2562 จาก http://aqi.dld.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=201&Itemid=7
- ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ (2561). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิด มาตรา 288 – มาตรา 366/4. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ถนนกาญจนาภิเษก
- ชุมพล ต่อบุญ (2555). กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันโรคระบาดในสัตว์เลี้ยง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
- ปรารณา พลฤกษ์ศรี (2543). มารู้อีกกับโค. สืบค้นเมื่อ 20/08/2562 จาก https://www.baanjomyut.com/library_2/extension-3/cow/ สืบค้นเมื่อ 20/08/2562
- พรสวรรค์ อนุอัน (2559). ปัญหาทางกฎหมายของประเทศไทยในการอนุรักษ์กระบือไทย. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์ (2562). กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม ถนนลาดพร้าว
- ยุวดี อ่วมพ่วง (2561). พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ปรับปรุงใหม่ แปลไทย-อังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล ถนนเพชรเกษม 63
- ศนันท์กรณ โสทธิพันธ์ (2561). คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่งและลาภมิควรได้. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด ถนนวิภาวดีรังสิต
- สหรัฐ กิติ ศุภการ (2561). หลักและคำพิพากษากฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ถนนชัยพฤกษ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอม

กิตติวรา ณรงค์ชัย¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: s59123440137@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ.2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 14 กำหนดให้ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์มีความผิด แต่ในกรณีของข่าวปลอมยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายควบคุมไว้โดยเฉพาะ จึงมีปัญหาคำคัญว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมข่าวปลอมของประเทศไทยในสื่อออนไลน์นั้นมีลักษณะอย่างไร และมีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่หรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยไม่มีกฎหมายบัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวปลอมไว้โดยเฉพาะและไม่มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบข่าวก่อนนำเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์

คำสำคัญ : ข่าว, ปลอม, สื่อออนไลน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal issues regarding online news

Kittiwara Narongchai¹, Tanawat Phisitchinda²

^{1,2}student in the Faculty of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: s59123440137@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

According to the Computer-Related Crime Act B.E. 2550, as amended by the Computer-Related Crime Act (No. 2) B.E. 2560, Section 14 specifies the publisher or forwarder of the computer data to be guilty. However, there is no specific law to control fake news. Therefore, there is the important problem of what the legal measures to control fake news in Thailand in online media should be and whether news information are checked before publishing or not.

The research found that Thailand has neither law specifically regulating the dissemination of fake news, nor legal measures relating to check news before publishing online.

Keywords : news, fake, online media

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีเกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เนื่องจากเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาและมีความก้าวหน้ามากขึ้นทำให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างไม่รู้ขีดจำกัด โดยข่าวสารนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะกระตุ้นความสนใจและมีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะการสร้างข่าวปลอม(Fake news) หรือข่าวที่มีข้อมูลอันเป็นเท็จ ซึ่งหากคนในสังคมบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์มากจนเกินไป โดยขาดความรู้เท่าทันจนส่งผลให้ปักใจเชื่อข่าวปลอมต่าง ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูลนั้น ก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมที่ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนและเกิดความวุ่นวายได้ เช่น จากกรณีที่พรรคคอนาคตใหม่เตรียมดำเนินคดีอาญา ปารีณา ไกรคุปต์ ฐานหมิ่นประมาท ปมโพสต์ข่าวปลอม-ใส่ร้าย-สร้างความเกลียดชัง 'พรรณีการ์' ยันเป็นการป้ายสีสาดโคลนถึงที่สุด ร้ายแรงคอขาดบาดตาย-ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง ทำให้สังคมเข้าใจผิดเอือมเหตุการ์ณก่อความรุนแรง อาจทำไปสู่การใช้กำลังประทุษร้าย (สำนักงานข่าวอิศรา,2562) ซึ่งข่าวดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการที่จะนำข่าวออกเผยแพร่สู่สาธารณะชนต้องมาจากข้อมูลที่เป็นจริงและผ่านการตรวจสอบก่อนที่จะนำออกเผยแพร่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว ดังนั้นปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ควรเร่งแก้ไขให้มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบข่าวก่อนนำเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม
2. เพื่อวิเคราะห์รวบรวมข้อเสนอแนะทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม
3. เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายเกี่ยวกับข่าวและข้อมูลข่าวสาร

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 ได้ให้ความหมาย คำว่า ข่าว หมายถึง คำบอกเล่าเรื่องราว ซึ่งโดยปรกติมักเป็นเรื่องเกิดใหม่หรือเป็นที่สนใจ, คำบอกกล่าว, คำเล่าลือ นอกจากนี้ David M. J. Lazer. (2018) ได้อธิบายว่า “ข่าวลวง” หมายถึง ข่าวที่มีเนื้อหาอันเป็นเท็จหลอกลวงทำให้เข้าใจผิด หรือข่าวสร้างสถานการณ์ซึ่งเผยแพร่โดยเจตนาเพื่อหลอกลวงผู้อื่น ตลอดจนการเขียนข่าวที่ได้รับการสนับสนุนอย่างปิดบังหรือแอบแฝง และตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร 2540 มาตรา 4 ได้ให้ความหมาย คำว่า ข้อมูลข่าวสาร หมายความว่า สิ่งที่มีข้อความทำให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ

ข้อมูลข่าวสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร 2540

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงานบรรดาที่มีชื่อของผู้นั้น หรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้ผู้นั้นได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร

โจเซฟ ทีแคลปเปอร์ (Klapper, J.T., 1960:19-25) ได้กล่าวว่า ในกระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือ การเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์หรือ ความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารที่ แตกต่างกันได้ (ณัฐชุตดา วิจิตรจามรี, 2556:365-375) ผู้รับสารจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาสู่ตน ทั้งหมด แต่จะเลือกรับข่าวสารเพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์และ เหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร (กิติมา สุรสนธิ, 2557 : 46-47)

ทฤษฎีการตรวจสอบข้อมูลเชิงวิชาการ

การตรวจสอบข้อมูลเชิงวิชาการ พบว่าการเข้ามาของสื่อโซเชียลต่างๆทางโลกอินเทอร์เน็ต ที่ทำให้ วาระของสังคมเปลี่ยนเร็วมาก (วรุฒิ อ่อนน่วม, 2555:212-220) หากมีการออกแบบเครื่องมือบางอย่างใน การตรวจสอบข้อมูลแล้วปล่อยไปในโลกออนไลน์ให้คนใช้ตรวจเช็คสื่อก็จะลดปริมาณข่าวปลอมที่เผยแพร่ ออกไปได้ (ประชาไท, 2561)

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม

กฎหมายอาญา

การหมิ่นประมาทที่จะเข้าข่ายความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้น กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ” คำว่า “หมิ่นประมาท” หมายความว่า คำพูด การพูดเป็นเรื่องเป็นราว การใส่ความ ใส่ร้ายผู้อื่น ในทางที่ไม่จริง หรือแม้แต่ความจริง ถ้าพูดแล้วทำให้เค้าเสียหายก็ผิด แม้จะเป็นจริงก็ถือว่ามีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 นี้ (สมหวัง กำอินแก้ว, 2553) คำว่า “ใส่ความ” หมายความว่า เอาความไป ใส่เขา ซึ่งอาจเท็จหรือจริงก็ได้ เช่น พูด เขียน วาด ใช้น้ำเสียง บอกใบ้ ทำกริยาท่าทาง ฯ ถือเป็นกรใส่ความ หมด ความผิดฐานหมิ่นประมาท ไม่จำเป็นต้องมีผลเสียหายเกิดขึ้นจริงจากการใส่ความ แค่ “ความที่ใส่” น่าจะ ทำให้เขาเสียชื่อเสียง ก็เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และ 327 (พิชัย พีชมงคล, 2555)

การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม อันจะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และมาตรา 328 นั้น จะต้องได้ความว่า การใส่ความดังกล่าวได้ระบุถึงตัวบุคคลผู้ถูกใส่ความเป็น การยืนยันแน่นอน การพิจารณาว่าถ้อยคำหรือข้อความใดจะเป็นการใส่ความผู้อื่นจนทำให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังหรือไม่ จึงต้องพิจารณาจากการรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกและความเข้าใจในถ้อยคำหรือ ข้อความนั้นของวิญญูชนทั่ว ๆ ไป (กฤษฎดา ดวงช่อม, 2562)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อเท็จจริงที่จะทำให้การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายเป็นการทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์มาตรา 423 บัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้คำสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้” การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายนั้นต้องฝ่าฝืนต่อความจริง หากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายเป็นความจริง ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำละเมิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 21420/2558) ซึ่งการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายตามมาตรา 14 ต้องกระทำต่อบุคคลที่ 3 และบุคคลที่ 3 สามารถเข้าใจความหมายของการกล่าวหรือไขข่าวนั้น โดยไม่จำเป็นต้องเชื่อหรือไม่เชื่อก็ได้ (ศักดิ์ สอนงชาติ, 2556:111)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

มาตรา 14 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ”

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1)(2)(3) หรือ (4)

มาตรานี้ได้กำหนดความผิด โดยระบุโทษการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะโปสต์ข้อมูลปลอม ทูจริต หลอกหลวง, โปสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย, โปสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ก่อการร้าย, โปสต์ข้อมูลลามก ที่ประชาชนเข้าถึงได้และเผยแพร่ ส่งต่อข้อมูลทีรู้แล้วว่าผิด หากเป็นการกระทำที่ส่งผลถึงประชาชน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำที่ส่งผลต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกินสามปี ปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและสามารถยอมความกันได้ (อริยา สุขโต, 2560) อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทยมิได้บัญญัติความผิดของผู้เผยแพร่และผู้แชร์ข่าวปลอมไว้ชัดเจน

กระบวนการยุติธรรมการตัดสินการกระทำความผิดเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอมในประเทศไทยและต่างประเทศ

ประเทศไทย

กฎหมายในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำของผู้นำเสนอข่าวในประเทศไทย โดยผู้เผยแพร่และส่งต่อข่าวปลอมดังกล่าวซึ่งกระทำผิดฐาน "นำเข้า เผยแพร่ หรือ ส่งต่อ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ ตามมาตรา 14(2)(5) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560ที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ไทยรัฐ, 2562)

ประเทศสิงคโปร์

กฎหมายคุ้มครองจากข้อมูลที่ผิดๆ และการปรับแต่งข้อมูล ซึ่งจะมีผลต่อแพลตฟอร์มต่างๆ ตั้งแต่โซเชียลมีเดีย ไปจนถึงเว็บไซต์ข่าว และให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการยับยั้งการเผยแพร่ข้อมูลที่รัฐ “ตัดสินว่า” เป็นข้อมูลที่ไม่เป็นจริง และไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผู้กระทำความผิดกฎหมายในสิงคโปร์จะได้รับโทษจำคุกสูงสุดห้าปี พร้อมปรับเงิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเทศฟิลิปปินส์

ในฟิลิปปินส์ ได้ผ่านกฎหมายเฉพาะลงโทษบุคคลที่สร้างหรือเผยแพร่ข่าวลวงต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 100,000 เปโซ ถึง 5,000,000 เปโซ และอาจถูกลงโทษจำคุกหนึ่งปีถึงห้าปีหรือทั้งจำคุกและปรับ (เฉลิมชัย ก๊กเกียรติคุณ, ธรรมนูญนทณัฐ ด่านไพบูลย์, 2561:182)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับข่าวออนไลน์เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการกฎหมายเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอม และวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มโทษแก่ผู้เผยแพร่ข่าวปลอมและการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่โดยใช้ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการและคดีความ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมาย ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายและงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
2. ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
3. ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งของไทยและกฎหมายต่างประเทศ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต(สารสนเทศ) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และหอสมุดแห่งชาติ

ผลการวิจัย

ผลวิจัยพบว่า ประเทศไทยยังไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวออนไลน์ปลอมไว้ โดยเฉพาะและไม่มีกฎหมายฉบับใดที่มุ่งควบคุมการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนนำเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ เมื่อเกิดปัญหาการเผยแพร่หรือแชร์ข่าวปลอมขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสร้างความเสียหายต่อบุคคลอาจได้รับความอับอายจนไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเช่นคนปกติ และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดในเรื่องการเผยแพร่และส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันข้อความที่เป็นเท็จไว้แล้ว แต่อัตราโทษที่กฎหมายได้กำหนดไว้นั้น ยังมีระวางอัตราโทษที่ไม่สูงมากนักจึงทำให้ยังพบปัญหาดังกล่าวอยู่ในปัจจุบัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

ปัญหาว่าควรมีการเพิ่มโทษแก่ผู้เผยแพร่ข่าวปลอมให้ได้รับโทษที่หนักขึ้นได้หรือไม่

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติถึงผู้ที่เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันข้อความที่เป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหาย ผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าวต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ผู้วิจัยเห็นว่า อัตราโทษที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ควรมีการเพิ่มอัตราโทษให้สูงมากขึ้นกว่าอัตราโทษเดิมที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสร้างความเสียหายต่อบุคคลทำให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง บางกรณีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวปลอมอาจได้รับความอับอายไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเช่นคนปกติ บางรายอาจเกิดความเครียดหนักถึงขั้นฆ่าตัวตาย จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ที่เผยแพร่หรือแชร์ต่อข่าวโดยไม่ทราบข้อเท็จจริงอาจทำร้ายชีวิตของบุคคลคนหนึ่งได้ ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องนี้มีอัตราโทษที่เบาทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ตระหนักต่อโทษที่จะได้รับและอาจกลับมากระทำความผิดดังกล่าวซ้ำได้อีก ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาการเผยแพร่หรือแชร์ต่อข่าวปลอมดังกล่าวนี้ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อสังคมซึ่งส่งผลกระทบหลายด้านจึงควรเร่งแก้ไขให้มีการกำหนดโทษในความผิดเรื่องข่าวปลอมโดยให้มีอัตราโทษที่สูงขึ้นกว่าอัตราโทษเดิม

ปัญหารัฐควรมีมาตรการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่ได้หรือไม่

ในประเทศไทยยังมีได้มีการออกมาตรการทางกฎหมายโดยเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับการตรวจสอบข่าวสารก่อนนำออกเผยแพร่หรือแชร์ข้อมูลทางสื่อออนไลน์อันข้อความที่เป็นเท็จ มีเพียงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ที่กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลอันเป็นเท็จเท่านั้น และมีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นหน่วยงานรัฐที่ออกมารณรงค์เพื่อเตือนประชาชนให้ตรวจสอบข่าวสารก่อนเผยแพร่หรือแชร์ข้อมูลทางสื่อออนไลน์ ซึ่งวิธีการรณรงค์ของรัฐนั้นยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่ทราบถึงการรณรงค์ผ่านเว็บไซต์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การรณรงค์ดังกล่าวเป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหการแชร์ข่าวปลอม แต่วิธีการดังกล่าวนั้นก็ไม่ใช่วิธีที่จะแก้ปัญหการเผยแพร่หรือแชร์ข่าวปลอมได้ตรงจุด ผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ปัญหในเรื่องการเผยแพร่หรือแชร์ข่าวปลอมต้องแก้ที่ต้นเหตุของปัญหาดังกล่าว โดยต้องมีมาตรการทางกฎหมายออกมาตรการตรวจสอบข่าวสารก่อนนำออกเผยแพร่หรือแชร์ข้อมูลทางสื่อออนไลน์ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นตัวช่วยคัดกรองข่าวสารที่เป็นจริงเพื่อนำเสนอออกสู่สาธารณะชน ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เสพข่าวทั้งเด็กและผู้ใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในเรื่องการเผยแพร่หรือแชร์ต่อซึ่งข้อมูลอันเป็นเท็จนั้นได้มีการกำหนดโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิดเท่านั้น ไม่ได้กำหนดโทษในเรื่องข่าวปลอมไว้โดยเฉพาะและไม่มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเสนอข่าว การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวปลอมจึงมีความยุ่งยากในการที่จะนำมาศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายให้มีการออกมาตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทางกฎหมายเกี่ยวกับข่าวปลอมให้แยกเป็นกฎหมายเฉพาะและมีมาตรการทางกฎหมายควบคุมการตรวจสอบข่าวก่อนการเผยแพร่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำมาใช้ในทางคดีหรือต่อการนำมาศึกษาในกรณีต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยนี้ค้นคว้าจากตัวบทกฎหมายและวิเคราะห์จากพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งมีข้อจำกัดในการตรวจสอบข้อมูลข่าวก่อนเผยแพร่และข้อมูลด้านคดีความ จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมคดีเกี่ยวกับการเผยแพร่และแชร์ต่อของข่าวปลอมออนไลน์และการตรวจสอบข่าวก่อนการเผยแพร่ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา อาจารย์ธันวัต พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กิติมา สุรสุนธิ.(2557).**ความรู้ทางการสื่อสาร**. (พิมพ์ครั้งที่5).กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐชุตา วิจิตรจามรี. (2556). **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2556).**พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- วรวิทย์ อ่อนน่วม. 2555. “**ปรากฏการณ์ทางการสื่อสารยุคดิจิทัล**.” วารสารวิชาการสมาคม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
- ศักดิ์ สนองชาติ.(2556).**คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ละเมิดและความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

Joseph.T.Klapper. (1960).**The effects of mass communication**. Thesis—Columbia University.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กฤษฎดา ดวงช่อม.(2562).**วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกา หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ศาลพิจารณาจากเหตุใดบ้าง**.สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562.จาก <https://www.lawyer.in.th/2019/02/14/>
- เฉลิมชัย ก๊กเกียรติคุณ,ธัญญนันทนัฐ ด่านไพบูลย์.(2561). **ข่าวลวง: ปัญหาและความท้าทาย**.สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562,จาก https://www.tci-thaijo.org/index.php/NBTC_Journal/article/download/146058/115541/
- ไทยรัฐ.(2562).**แชร์ข่าวมั่ว เสียงคุก**.สืบค้นเมื่อ24 กรกฎาคม 2562,จาก<https://www.thairath.co.th/news/local/1516155>
- ประชาไท. (2558). **เวทีต้านข่าวปลอม หนุนสื่อสร้างสรรค์ระบุงรหาเครื่องมือจัด-วิธีการข้อมูลที่สังคมมีส่วนร่วม**.สืบค้นเมื่อ 18มิถุนายน2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2018/09/78857>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ปานรพี.(2562).กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เตือนประชาชนตรวจสอบข่าวสารก่อนแชร์โซเซียล.สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2562, จาก <https://today.line.me/th/pc/article>
- พิชัย พีชมงคล.(2555).ความผิดฐานหมิ่นประมาทกับการใช้สื่อทางสังคม (Social Media). สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.dlo.co.th/node/541>
- อริยา สุขโต.(2560).โพสต์ที่ต้องคิด กับ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-056.pdf>
- สมหวัง กำอินแก้ว.(2553).กฎหมายที่เกี่ยวกับคดีหมิ่นประมาท. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก <https://sites.google.com/site/lampangkoon/our-company/our-staff>
- สำนักงานข่าวอิสรา.(2562).เรื่องคอขาดบาดตาย! อนาคตจ่อฟ้อง 'ปารีณา'หมิ่นประมาท ปมโพสต์ข่าวปลอม. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2562, จาก <https://www.isranews.org/isranews-news/79125-isranewss-79125.html>
- David M. J. Lazer. (2018). **the science of fake news**. Retrieved June 19, 2019 (Online). Available URL; <https://science.sciencemag.org/content/359/6380/1094.full>
- พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน

กษมา อัสวีไชยตระกูล¹, สุรศักดิ์ มีบัว²

^{1,2}นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹E-mail : s59123440158@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถานเกิดจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ มีการใช้ดุลพินิจในการตรวจค้นโดยมิชอบ จากการใช้ดุลพินิจดังกล่าวอาจ ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติ และวิธีการในการตรวจค้นอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าในประเทศไทยนั้นมีเพียงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั่น ที่บัญญัติถึงเรื่องของการตรวจค้นในที่สาธารณะไว้ใน มาตรา 93 แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้ระบุถึงวิธีการ และขั้นตอนในการตรวจค้นว่ามีอย่างไรบ้าง ส่งผลให้ในปัจจุบันเจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจในการตรวจค้นตามความรู้สึกพึงพอใจของตนเอง มิได้ค้นโดยอาศัยเหตุอันควรสงสัยที่กฎหมายบัญญัติไว้และมีหลักปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ทำให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมถึงเรื่องขั้นตอนของการตรวจค้นและวิธีการปฏิบัติของเจ้าพนักงานต่อผู้ถูกตรวจค้นให้ชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้กระบวนการตรวจค้นเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

คำสำคัญ : การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงาน, การตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การตรวจค้นในที่สาธารณะของประเทศไทยนั้นมีกฎหมายบัญญัติไว้อยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด” เมื่อพิจารณาจากกฎหมายดังกล่าว พบว่ายังไม่ได้มีการระบุถึงขั้นตอนและวิธีการตรวจค้นไว้อย่างชัดเจน และไม่ได้กำหนดขอบเขตหรือให้ความหมายของเหตุอันควรสงสัยในการใช้ดุลพินิจในการตรวจค้นว่าเหตุการณ์อย่างไรจึงจะเป็นเหตุอันควรสงสัยที่เจ้าพนักงานจะทำการตรวจค้นได้

ในปัจจุบันข่าวของการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถานพบว่ามีกรณีตรวจค้นโดยมิชอบ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 15 ต.ค. 2561 เว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์ ได้นำเสนอข่าวกรณีเกี่ยวกับ สาวไว้อ ส.หญิงตรวจลูกพี่ลูกน้องลูกหลานหน้าอก - ของสงวนริมถนน อ้างมีพิรุณ โดยเนื้อข่าวกล่าวว่าผู้ใช้เฟซบุ๊ก Naazneen Binlee โปสต์คลิปขณะที่สาวซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกำลังถูกเจ้าหน้าที่ ส. หญิงคนหนึ่งตรวจค้นร่างกายอย่างละเอียดทั้งที่อยู่ริมถนน ซึ่งเป็นที่สาธารณะบริเวณมัสยิดควนหิน ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา และในบริเวณที่ตำรวจเรียกก็มีเจ้าหน้าที่ผู้ชายยืนอยู่ไม่ไกล โดย ส.หญิงรายนี้ลูบลำไยของสงวนปลดกระดุมกางเกงค้นหาสิ่งต้องสงสัย ซึ่งในขณะนั้น ผู้โปสต์คลิปพูดขึ้นในทำนองว่า “ถ้ามีอะไรคงไม่ขับเข้าด่าน” จากนั้น ส.หญิงเปลี่ยนไปลูบลำไยหน้าอก (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) จากตัวอย่างดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงาน ต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถานของประเทศไทยนั้น ยังมีการขอตรวจค้นโดยมิชอบ ซึ่งคำว่า ดุลพินิจในทางกฎหมายประกอบด้วยคำว่า “ดุล” กับคำว่า “พินิจ” โดยคำว่า “ดุล” แปลว่า เท่ากัน เสมอกัน เท่าเทียมกัน ส่วนคำว่า “พินิจ” แปลว่า การพิจารณา ดุลพินิจจึงมีความหมายว่าการวินิจฉัยที่สมควร การพิจารณาด้วยความเที่ยงธรรม

นอกจากนี้ศาลฎีกาของไต้หวันได้มีคำพิพากษาในเรื่องของการใช้ดุลพินิจในการตรวจค้นอยู่พอสมควร จะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8722/2555 ซึ่งศาลได้วินิจฉัยในเรื่องเหตุอันควรสงสัยไว้อย่างชัดเจนว่าเจ้าพนักงานจะคิดสงสัยเอาเองไม่ได้ต้องมีเหตุผลสนับสนุน และข้อเท็จจริงปรากฏให้เกิดความสงสัยด้วยจึงจะค้นได้ และต้องไม่เป็นข้อสงสัยที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกเพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติ และวิธีการในการตรวจค้นอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะ

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทความฉบับนี้ ซึ่งสามารถแยกการอธิบายความหมายของ “ดุลพินิจ” “สาธารณะสถาน” “สิทธิและเสรีภาพ” และ “การค้นบุคคล” ออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ความหมายของดุลพินิจ

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพบว่ามีผู้ที่ให้คำนิยามของคำว่า “ดุลพินิจ” หลายแห่ง กล่าวคือ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ให้ความหมายไว้ว่า ดุลพินิจ (อ่านว่า ดุน-ละ-พิ-นิต) ประกอบด้วยคำว่า “ดุล” กับคำว่า “พินิจ” โดยคำว่า “ดุล” แปลว่าเท่ากัน เสมอกัน เท่าเทียมกัน ส่วนคำว่า “พินิจ” แปลว่าการพิจารณา ดังนั้น คำว่า “ดุลพินิจ” จึงมีความหมายว่า การวินิจฉัยที่สมควร การพิจารณาด้วยความเที่ยงธรรม คำว่า ดุลพินิจใช้ในเรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมในการตัดสิน เช่น ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจพิจารณาหลักฐานที่ฝ่ายโจทก์และจำเลยเสนอ แล้วจึงตัดสินคดีอย่างเที่ยงธรรม เมื่อเขาทำผิดก็ต้องยอมรับโทษ โทษจะหนักเบาเพียงใดก็แล้วแต่ดุลพินิจของศาล การตรวจสอบข้อสอบอัตนัยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ตรวจ การอนุมัติงบประมาณในวงเงินที่จำกัดให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงาน คำว่า “ดุลพินิจ” ออกเสียงว่า ดุน-พิ-นิต ตามระบบเสียงของภาษาไทย หรือ ดุน-ละ-พิ-นิต ตามลักษณะของคำสมาส อีกทั้ง คำว่า “ดุลพินิจ” จะใช้ว่า “ดุลยพินิจ” (อ่านว่า ดุน - ละ - พิ - นิต) ก็ได้ (บทวิทิตยสาร, รู้ รัก ภาษาไทย, สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2553)

ในเรื่องการใช้ดุลพินิจในการตรวจค้นนั้นทางกฎหมาย ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาในเรื่องการใช้ดุลพินิจในการตรวจค้นโดยมิชอบ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8722/2555 เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าบริเวณที่เกิดเหตุอยู่บนถนนสุทธานาสไมซ์หลังซอยโรงถ่านตามที่สืบตำรวจโท ก. และสืบตำรวจตรี พ. อ้างว่ามีอาชญากรรมเกิดขึ้นประจำแต่อย่างไร และจำเลยไม่มีท่าทางเป็นพิรุณเพียงแต่นั่งโทรศัพท์อยู่เท่านั้นการที่สืบตำรวจโท ก. และสืบตำรวจตรี พ. อ้างว่าเกิดความสงสัยในตัวจำเลยจึงขอตรวจค้น โดยไม่มีเหตุผลสนับสนุนว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดความสงสัยในตัวจำเลย จึงเป็นข้อสงสัยที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกเพียงอย่างเดียว ถือไม่ได้ว่ามีเหตุอันควรสงสัย ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 ที่จะทำการตรวจค้นได้ การตรวจค้นตัวจำเลย จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยซึ่งถูกระงับโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงมีสิทธิโต้แย้งและตอบโต้เพื่อป้องกันสิทธิของตน ตลอดจนเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งใดๆ อันสืบเนื่องจากการปฏิบัติที่ไม่ชอบดังกล่าวได้ การกระทำของจำเลย จึงไม่เป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา, 2557) จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว จะได้เห็นได้ว่าการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานนั้น จะต้องมิเหตุอันควรสงสัย และมีเหตุผลสนับสนุนเพียงพอในการขอตรวจค้นมิใช่เพียงแต่ความรู้สึกของเจ้าพนักงานเพียงอย่างเดียว ซึ่งการตรวจค้นโดยมิชอบของเจ้าพนักงานนั้นเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการกระทำเช่นนี้อาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อประชาชน และกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศชาติอีกด้วย

2. ความหมายของสาธารณสถาน

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (3) หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ (สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์, 2562) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. สถานที่ใด ๆ 2. ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

สถานที่ใด ๆ หมายถึง อาคารบ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือที่ว่างเปล่ามีขอบเขตก็ได้ แต่ข้อสำคัญสถานที่นั้นประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เช่น ร้านค้าในขณะที่เปิดขายของเป็นสาธารณสถานซึ่งเป็นสถานที่ที่ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไป และสถานที่หนึ่งอาจเป็นสาธารณสถานในขณะหนึ่ง แต่อาจไม่ใช่สาธารณสถานในอีกขณะหนึ่งก็ได้ เช่น โรงภาพยนตร์ ในเวลาฉายภาพยนตร์ เป็นสาธารณสถาน เพราะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ แต่ในเวลาไม่เปิดฉายภาพยนตร์ หรือปิดโรงภาพยนตร์ ในขณะนั้น
ย่อมไม่ใช่สาธารณสถาน (วัชรพงษ์ สังคะสิน, 2551)

3. ความหมายของสิทธิและเสรีภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28 “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพใน
ชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่
กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะ
กระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ” (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2562)

ทั้งนี้ ภายใต้บังคับแห่งบทกฎหมาย นอกจากคำว่า สิทธิ (right) ในทางกฎหมายได้มีนักกฎหมายหลาย
ท่านให้คำนิยามไว้ ดังนี้

สิทธิ คือ ประโยชน์หรืออำนาจของบุคคลที่กฎหมายรับรอง และคุ้มครองมิให้มีการละเมิด รวมทั้ง
บังคับการให้เป็นไปสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดด้วย เช่น สิทธิในครอบครัว สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิใน
เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในการเลือกอาชีพ ถิ่นที่อยู่ การเดินทาง สิทธิในทรัพย์สิน เป็นต้น (สุเทพ เอี่ยมคง, 2552)
หรืออาจกล่าวได้ว่า สิทธิ หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับ
ทรัพย์สิน และบุคคลอื่น หรือเรียกร้องให้บุคคลอื่น หรือหลายคนกระทำการหรืองดเว้นกระทำการบางอย่าง
เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน (อุดม รัฐอมฤต และคณะ, 2544, น. 86)

ซึ่งจะเห็นได้ว่านักกฎหมายต่างๆ ได้มีการพูดถึงสิทธิของบุคคล รวมถึงมีกฎหมายรับรองการกระทำ
และ หน้าที่ทางสังคมเอาไว้ นอกจากนี้ นักวิชาและนักกฎหมายหลายท่านยังได้ให้ความหมายของคำว่า
เสรีภาพเอาไว้ ดังนี้

คำว่า เสรีภาพ หมายถึง อำนาจตัดสินใจด้วยตนเองของมนุษย์ที่จะเลือกดำเนินพฤติกรรมของตนเอง
โดยไม่มีบุคคลอื่นใดอ้าง หรือใช้อำนาจแทรกแซงเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น และเป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง
ที่จะกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย แต่การที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแล้วแต่ละคน
จะตัดสินใจกระทำการหรือไม่กระทำการสิ่งใด นอกเหนือจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ย่อมต้องคำนึงถึง
กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม เช่น ศิลปินที่ 1 สมัยพ่อขุนรามคำแหง
มหาราช บ่งบอกถึงเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้อย่างน่าสนใจว่า “เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อน
จูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้าเงือนค้าทอง ค้า” (สุเทพ เอี่ยมคง,
2552)

4. ความหมายของการค้นบุคคล

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายว่า การค้นบุคคล หมายความว่า พยายามหา
ให้พบโดยวิธีสืบเสาะ แสวงหา เป็นต้น

ในทางตำรวจกฎหมาย ได้ให้ความหมายของการค้นบุคคลว่า เป็นมาตรการบังคับในการดำเนินคดีอาญา
ของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้น มีอำนาจในการดำเนินการ การค้นบุคคลเป็นการกระทำเพื่อจับกุมผู้ต้อง
สงสัยหรือเพื่อพบสิ่งของที่สามารอาจใช้เป็น พยานเอกสาร เป็นของกลาง หรือเป็นพยานวัตถุ หรือเป็น
การกระทำเพื่อช่วยบุคคล (คณิต ณ นคร, 2538) หรืออาจกล่าวได้ว่า การตรวจค้น หมายถึง การค้นหาวัตถุที่

ถูกพบอยู่ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อพิสูจน์ความผิด และผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิด (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2549, น. 30) โดยได้กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐ 2 ประเภท คือเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน และพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งไม่ได้อนุญาตให้ประชาชนดำเนินการค้นไม่ว่าจะกรณีใดก็ตาม โดยการดำเนินการดังกล่าว จะต้องกระทำไปเพื่อหาสิ่งของอันเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ความผิด หรือหาตัวบุคคลก็ได้ (ศุภฤกษ์ ศุภกรเสพย์, 2545, น. 14)

นอกจากนี้ ทฤษฎีการค้นในที่สาธารณะสถานของกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน ได้แก่ กฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษและจะขอยกข้อกฎหมายดังกล่าวขึ้นมาเพื่อเป็นกรณีศึกษา ดังต่อไปนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา ให้อำนาจตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด แต่ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแก้ไขฉบับที่ 4 (Fourth Amendment) โดยบัญญัติไว้ตอนหนึ่งว่า “สิทธิของประชาชนที่จะมีความมั่นคง ปลอดภัยร่างกาย เคหสถาน เอกสาร และสิ่งของจากการจับ ตรวจค้น หรือ ยึดโดยไม่มีเหตุอันควรเชื่อแน่ว่ามีการกระทำความผิด ซึ่งได้มาจากการสืบหา หรือปฏิญาณและหมาย จะต้องระบุให้แน่ชัดถึงสถานที่ที่จะถูกตรวจค้น บุคคลที่จะถูกจับ หรือสิ่งของที่จะถูกยึด” รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา จึงไม่ได้ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐในการตรวจค้น และยึดในทุกกรณี แต่ห้ามเฉพาะการตรวจค้น และยึดที่ไม่มี “พยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าจะกระทำความผิด” (Probable cause) บทบัญญัตินี้จึงคุ้มครองเคหสถาน เอกสาร และข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัวที่ปัจเจกบุคคลสามารถแสดงได้ถึง “ความคาดหวัง ความเป็นส่วนตัวตามสมควร” แม้การเรียกให้หยุด และการตรวจค้นตัวบุคคลจะไม่ใช่การจับ (arrest) ที่ต้องใช้มาตรฐานมี “พยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่ากระทำความผิด” (Probable cause) แต่การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐในการเรียกให้หยุดและตรวจค้นตัวบุคคล ก็ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เช่นกัน (จิรสุตา ถาวรสุขศิริ, 2554, น. 31)

โดยประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งการใช้อำนาจการตรวจค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะสถานออกเป็น 2 ช่วง คือ การเรียกให้หยุด (stop) และการตรวจค้นตัวบุคคล (frisk) และเงื่อนไขในการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานกล่าวคือ เจ้าพนักงานต้องมีเหตุอันควรสงสัย (Reasonable suspicion) ทั้งการเรียกให้หยุด และการตรวจค้นตัวบุคคล

1. การเรียกให้หยุด (stop) และการตรวจค้นตัวบุคคล (frisk)

1.1 ความหมายตาม Black’s Law Dictionary

“การเรียกให้หยุด และการตรวจค้นตัวบุคคล” หมายถึง การควบคุมตัว การถามคำถาม และการตรวจค้นตัวบุคคลในเวลาสั้นโดยตำรวจ เพื่อหาอาวุธที่ซ่อนอยู่ เมื่อเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลได้กระทำความผิดหรือกำลังจะไปกระทำความผิด การเรียกให้หยุด และการตรวจค้นตัวบุคคล สามารถทำได้โดยไม่ขัดรัฐธรรมนูญ แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะกระทำโดยไม่มีหมายหรือไม่มีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่ากระทำความผิด (Probable cause) ตามคำพิพากษาศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาที่วินิจฉัยในคดี Terry V. Onio, 392 U.S.1,88 S.Ct.1868 (1968) (จิรสุตา ถาวรสุขศิริ, 2554, น. 31-32)

1.2 ความหมายตามคำพิพากษาศาลสหรัฐอเมริกา

ศาลได้ให้ความหมายของคำว่า “เรียกให้หยุด” ว่าเมื่อใดก็ตามที่เจ้าพนักงานตำรวจทำให้วิญญูชน (Reasonable person) เชื่อว่าเขาปราศจากอิสรภาพที่จะเดินทางไปไหนมาไหน เขาได้ทำการหยุด หรือควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้แล้ว จะเห็นได้ว่า การเรียกให้หยุดไม่ใช่การจับ เพราะการจับ (arrest) หมายถึง การนำตัวบุคคลเข้าอยู่ในความควบคุมเพื่อฟ้องคดีต่อไปและเจ้าหน้าที่ที่จะทำการจับได้ ต้องอาศัยมีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่าจะกระทำความผิด (Probable cause) ทำให้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่มีหมายจับหรือไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นผู้ต้องสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในการกระทำความผิดครั้งก่อน เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการสอบสวนได้จนกว่าจะมีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่าจะกระทำความผิด (Probable cause) ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคขัดขวางการกระทำความผิด ยังทำให้ผู้ต้องสงสัยหลบหนีโดยเฉพาะในความผิดร้ายแรงหรือความผิดที่กระทบกับความปลอดภัยสาธารณะ

ดังนั้น ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาจึงได้พัฒนาหลักการเรียกให้หยุด (stop) และตรวจค้นตัวบุคคล (frisk) ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการรักษาระหว่างความสมดุลของเจ้าหน้าที่ในการยับยั้ง และสืบสวนอาชญากรรม และปกป้องตนเอง และผู้อื่นจากอันตรายกับสิทธิของปัจเจกชน ที่รัฐธรรมนูญได้รับรองในความเป็นสิทธิ ความเป็นส่วนตัวของบุคคล ความมั่นคงในชีวิต และอิสระในการเคลื่อนไหว เจ้าหน้าที่จึงมีอำนาจเรียกให้หยุดและกักตัวผู้ต้องสงสัยไว้ได้ แต่ว่าการกักตัวก็ไม่เกินขอบเขต ในกรณีที่กำลังจะมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าหน้าที่เจ้าพนักงานตำรวจได้มีการพูดคุย หรือปฏิสัมพันธ์กับประชาชนจะทำให้เป็นการ “เรียกให้หยุด” หรือ “ควบคุมตัว” (seizure) เสมอไป การเรียกให้หยุดหรือควบคุมตัวนั้น จะต้องเป็นการใช้กำลังทางกายภาพ หรือการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ในการเหนี่ยวรั้งเสริภาพของประชาชน ดังนั้น ถ้าเป็นการถามคำถามที่บุคคลนั้นอาจจะเดินหนีไปได้ ก็จะไม่ใช่การเรียกให้หยุด และการถามคำถามก็สามารถทำได้โดยไม่ต้องมีเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำ (จิริสุตา ถาวรสุขศิริ, 2554, น. 32-33)

นอกจากนี้จากการศึกษา พบว่าศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ข้อสังเกตว่าเมื่อเจ้าพนักงานตรวจดูสิ่งของ เช่น หนังสือเดินทาง ตัวเครื่องบิน ใบขับขี่ ในความเป็นจริงบุคคลนั้นก็ไม่มีอิสระที่จะออกไปได้ แม้ว่าในทางเทคนิคจะบอกว่าเป็นการยึดถือสิ่งของ ไม่ใช่การควบคุมตัวบุคคลก็ตาม ซึ่งศาลได้พิเคราะห์จุดนี้อย่างละเอียดว่า การยึดถือสิ่งของแท้จริง คือ การควบคุมตัวบุคคลแล้ว รวมทั้งสถานการณ์อื่นๆที่เป็นการเรียกให้หยุด เช่น เจ้าพนักงานตำรวจเรียกแก๊งซิงมอเตอร์ไซค์ให้หยุดรถ หรือการที่เจ้าพนักงานตำรวจใส่กุญแจมือก็เป็นการหยุดเพื่อการจับกุมแล้ว

1.3 คำพิพากษาศาลที่วินิจฉัยว่าไม่เป็นการเรียกให้หยุดและควบคุมตัวบุคคล

การที่เจ้าหน้าที่ไม่สวมเครื่องแบบ ไม่มีอาวุธ ไม่ได้เรียกให้ผู้ถูกกล่าวโทษแสดงตัวโดยสารหรือบัตรประชาชน จึงไม่มีการละเมิดสิทธิที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ การที่เจ้าหน้าที่เดินเข้าหา และแค่ถามคำถาม จึงไม่ใช่การควบคุมตัว (seizure) จำเลยหลบหนีแต่ถูกตำรวจวิ่งไล่ตาม จำเลยโยนหินใส่ในทันทีและโดนตำรวจภายหลังพบว่าก้อนหินเป็นโคเคน ศาลวินิจฉัยว่าไม่มีการสัมผัสทางร่างกายไม่มีการยอมจำนนต่ออำนาจของเจ้าหน้าที่จึงไม่เป็นการควบคุมจนกว่าจะมีการเข้าจำกัดสิทธิในการเคลื่อนไหวของจำเลย ดังนั้นการทิ้งโคเคนขณะวิ่งของจำเลยจึงไม่ใช่ผลของการควบคุมตัวและไม่อยู่ภายใต้หลัก Exclusionary Rule (จิริสุตา ถาวรสุขศิริ, 2554, น. 35)

โดยสรุป การเรียกให้หยุดตาม Fourth Amendment หมายถึง ควบคุมตัวในเวลาสั้น(นาที) หรือเมื่อสถานการณ์ทั้งหมดรอบตัวทำให้บุคคลผู้นั้นเชื่ออย่างมีเหตุผลว่า เขาไม่มีอิสระที่จะออกไปในบริเวณที่ถูกเรียก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้หยุด นอกจากนี้ การเรียกให้หยุดต้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันการกระทำความผิด หรือเพื่อให้แน่ใจว่า การกระทำความผิดได้เกิดไปแล้ว การเรียกให้หยุดเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น หาพยานหลักฐานจะเป็น การเรียกให้หยุดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถ้าไม่ใช่การเรียกให้หยุดตามความหมายของ Fourth Amendment ผลคือ ศาลไม่อาจทบทวนการกระทำนั้นของเจ้าพนักงานได้ กล่าวคือ ศาลไม่สามารถเข้าไปวินิจฉัยการกระทำ ของเจ้าหน้าที่ว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายได้

ถ้าการกระทำเป็นการเรียกให้หยุดตามความหมายของ Fourth Amendment จะต้องมีการวิเคราะห์ ต่อไปว่า การเรียกให้หยุดชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งความชอบด้วยกฎหมายต้องพิเคราะห์ถึงความสมเหตุสมผล (reasonableness) ว่ามีเพียงพอหรือไม่ ข้อเท็จจริงที่จะก่อให้เกิดเหตุอันควรสงสัย ประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

1) ข้อมูลโดยตรง คือ ข้อมูลหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เจ้าพนักงานเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น สัมผัสด้วยตนเอง ข้อมูลทางตรงที่ศาลฟังว่า มีความสมเหตุสมผล (reasonableness) เช่น 1) ผู้ต้องสงสัยเคลื่อนไหวที่ลับ ๆ ล่อ ๆ 2) มีการซ่อนตัว 3) มีความพยายามที่จะทำลายหลักฐาน 4) การหลีกเลี่ยงการตอบคำถาม 5) การตอบ คำถามที่ขัดแย้งกัน และ 6) มีอาวุธหรือของที่ผิดกฎหมายที่เห็นได้ชัด

2) ข้อมูลที่ได้รับการบอกกล่าวต่อๆ กันมา คือ ข้อมูลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับจาก ผู้เสียหาย พยาน เจ้าพนักงานอื่น ๆ

ข้อมูลที่ได้รับการบอกเล่าที่ศาลฟังว่า มีความสมเหตุสมผล (reasonableness) เช่น 1) คำกล่าวของผู้เสียหาย 2) คำกล่าวของประจักษ์พยาน 3) คำกล่าวของเพื่อนของเจ้าพนักงาน 4) คำกล่าวของผู้ที่ให้ข้อมูล และ 5) คำกล่าวของผู้นิรนาม

ข้อมูลที่เจ้าพนักงานมีนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นข้อมูลที่ยืนยันถึงการกระทำความผิด เพียงแค่ข้อมูลที่ “อาจเป็นไปได้” เท่านั้น แต่การสรุปจากสัญชาตญาณเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือความเห็นของลูกขุนใน ฐานะผู้ตรวจค้นหาข้อเท็จจริง ไม่สามารถนำมาเป็นเหตุอันควรสงสัยในการเรียกให้หยุดได้ในการประเมิน ความชอบด้วยกฎหมายของการเรียกให้หยุด ศาลพิจารณาภาพรวมของเหตุการณ์ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ทำการ ควบคุมตัว ต้องมีสมมติฐานที่เฉพาะเจาะจง (particular basis) และเป็นภาววิสัย (objective) ในการสงสัย บุคคลที่จะถูกเรียกให้หยุดการวิเคราะห์ต้องมาจากการสังเกตสภาพแวดล้อม ข้อมูลจากการรายงานของตำรวจ และคำนึงถึงลักษณะของผู้กระทำในความผิดบางประเภท จากข้อมูลเหล่านี้หากเจ้าหน้าที่ ที่ไม่ได้รับการฝึกมา อย่างดีอาจเข้าใจข้อมูลที่ได้รับมาแตกต่างกันออกไป ความสมเหตุสมผลของการเรียกให้หยุด ศาลจึงวาง มาตรฐานของข้อเท็จจริงไว้ว่า ต้องเป็นระดับเหตุอันควรสงสัย (Reasonable suspicion) เหตุอันควรสงสัย (Reasonable suspicion) หมายความว่าอะไร ศาลไม่ได้ให้คำนิยามไว้ชัดเจน เพียงแต่บอกว่าความรู้สึก ปริมาณ เนื้อหา ระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูลจะมีระดับต่ำกว่า Probable cause (มีพยานหลักฐานที่ น่าเชื่อถือว่าจะกระทำความผิด) และไม่สามารถอยู่บนพื้นฐานของกลางสังหรณ์ (hunch) หรือพื้นฐานของความ สงสัยทั่วไป (General suspicion) เพราะการตรวจค้นตัวเป็นการกระทบสิทธิทางชีวิต ร่างกาย ของบุคคล ดังนั้น เหตุอันควรสงสัยต้องมาจากข้อเท็จจริงทางภาววิสัยที่เฉพาะเจาะจงเป็นรายคดีไป (จรัสสุตา ถาวรสุขศิริ, 2554, น. 36)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีแนวคำพิพากษาของศาล ซึ่งได้ตัดสินไว้หลายเรื่องว่า สถานการณ์ใดเป็นเหตุอันควรสงสัยหรือไม่เพียงพอเป็นเหตุอันควรสงสัยในการเรียกให้หยุด ตามที่กล่าวไปข้างต้น ก่อนที่จะทำการตรวจค้นตัวบุคคล ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาพิพากษาว่าเจ้าพนักงานต้อง

- 1) เรียกให้หยุดก่อน เมื่อเป็นการเรียกให้หยุดแล้ว
- 2) ต้องพิจารณาต่อว่าการเรียกให้หยุดนั้นสมเหตุสมผล (reasonableness) หรือไม่โดยความสมเหตุสมผลของการเรียกให้หยุดต้องมีระดับเหตุอันควรสงสัย
- 3) นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาขอบเขตของการเรียกให้หยุดว่ามีอย่างไร ซึ่งขอบเขตของการเรียกให้หยุดนั้นประกอบด้วย เวลาและสถานที่

ประเทศอังกฤษ

กฎหมายของประเทศอังกฤษ แบ่งอำนาจในการตรวจค้นตัวบุคคลออกเป็น 2 กระบวนการเหมือนประเทศสหรัฐอเมริกา คือ การใช้อำนาจในการเรียกให้หยุด (stop) และการตรวจค้นตัวบุคคล (search) ทั้งสองกระบวนการเป็นการดำเนินการเพื่อให้ตำรวจมั่นใจว่า มีสิ่งของที่ต้องสงสัยอยู่ในตัวของผู้ถูกตรวจค้นจริง และเป็นกระบวนการที่กระทำก่อนที่จะมีการจับ ดังนั้น การกระทำที่นอกเหนืออำนาจตามหลักการดังกล่าว นอกจากจะทำให้สังคมขาดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจแล้ว ตำรวจผู้นั้นจะต้องมีความรับผิดชอบทางวินัยด้วย การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจึงต้องอยู่ในกรอบอำนาจของกฎหมาย ดังนั้น การเรียกให้หยุด และการตรวจค้นตัวบุคคล จึงมีการวางกรอบไว้ว่าต้องมี “เหตุอันควรสงสัย” ตาม PACE มาตรา 1(2) - (5) (จรัสดา ถาวรสุขศิริ, 2554, น. 37)

การค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจตาม The police and Criminal Evidence Act 1984 เรียกว่า “PACE” การค้นในที่สาธารณะ โดยกฎหมายอังกฤษใช้คำว่า “Reasonable grounds for believing that” หมายถึง มีเหตุผลตามสมควรที่ทำให้เชื่อได้ว่า ผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิด (ประธานศาลฎีกา, 2547, ฉบับที่ 22) ซึ่งเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา 1 คือ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเรียกให้บุคคล หรือยานพาหนะหยุด เพื่อตรวจค้น เพื่อหาทรัพย์สินที่ถูกลักทรัพย์ หรือของต้องห้ามตามกฎหมายอื่น ซึ่งหมายความรวมถึงอาวุธหรือสิ่งที่สามารถใช้ได้อย่างอาวุธในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือใช้ในการทำร้ายบุคคล มาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจ การค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการตรวจค้นในที่สาธารณะ มี 3 ประการ ดังนี้

- 1) ก่อนที่จะค้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแจ้งแก่ผู้ตรวจค้นว่า ผู้ค้นเป็นใคร และวัตถุประสงค์ในการตรวจค้น นอกจากนี้ต้องแจ้งให้ทราบถึง เหตุที่จะทำการตรวจค้นได้ตามกฎหมาย ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้แต่งเครื่องแบบ จะต้องแสดงบัตรประจำตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 2) หลังจากการตรวจค้นแล้ว จะต้องทำบันทึกภายในเวลาเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้โดย จะต้องระบุ วัน เวลา สถานที่เหตุแห่งการค้น ชื่อของผู้ค้น และเหตุแห่งการค้น
- 3) บันทึกนี้จะต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชา และผู้ถูกตรวจค้นสามารถขอสำเนานบันทึกดังกล่าวได้ (พิพากษ์ เกียรติกรมเลิศ, 2546)

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าจากการพิจารณาแนวทางในการศึกษา ในเรื่องการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการตรวจค้น และทั้งการใช้ความหมาย และข้อมูลจากกฎหมายต่างประเทศที่ได้ยกมาอ้างอิงเปรียบเทียบกับนั้น จะเห็นได้ว่า รัฐจำเป็นต้องมีการกำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการตรวจค้นที่เป็นประจักษ์อย่างชัดเจน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แน่นอน รวมทั้งในการตรวจค้นควรมีหลักในการคิด และพิจารณา เพราะหากเจ้าหน้าที่ขาดดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ อาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามลำดับ

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ระเบียบการศึกษา

ในการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นแนวทางในการศึกษา โดยผู้เขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารจาก หนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความทางกฎหมาย โครงการวิจัยทางกฎหมาย ข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและตัวแม่บทกฎหมายทั้งกฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทั้งนี้ ผู้เขียนได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual framework) หรือตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2. ขั้นตอนการศึกษา

ผู้เขียนได้กำหนดประเด็นปัญหา และการกำหนดขั้นตอนของการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการตรวจค้น สิทธิ เสรีภาพของประชาชน ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในกรณีศึกษาในเรื่องของ ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน ประกอบกับการเสนอแนวทางในการเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนการให้กรอบแนวทางในการดำเนินการ

3. วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีการในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต และ บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบในการวิเคราะห์ ปัญหาและหาแนวทาง ในการกำหนดกระบวนการในการแก้ไขปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน

4. การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่ง ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ กำหนดกระบวนการในการแก้ไขปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานต่อการตรวจค้นในที่สาธารณะสถาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการศึกษา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด”

จากการศึกษากฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ได้กล่าวถึงการตรวจค้นตามดุลพินิจของเจ้าพนักงานเอาไว้ ดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึง ลักษณะของการตรวจค้น คือ หลักการทั่วไปในการค้นหากมีโอกาสขอยุติค้นได้ก็ควรใช้หมายค้น แม้ในบางครั้งการตรวจค้นอาจกระทำได้โดยชอบ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีหมายก็ตาม แต่ศาลมักจะเห็นชอบกับการตรวจค้นที่หากได้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามหมายค้น และในการตรวจค้น ในกรณีที่ไม่ต้องมีหมายก็ต้องมีเหตุอันควร มิใช่เหตุอันควรสงสัยเท่านั้นที่จะใช้เป็นเหตุผลในการขอตรวจค้น

ประเทศอังกฤษ กฎหมายได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งมีการระบุวิธีการ และขั้นตอนในการตรวจค้นตัวบุคคล และยานพาหนะไว้อย่างชัดเจนด้วย ซึ่งสามารถกระทำได้เมื่อ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจอยู่ในสถานการณ์ที่มีความจำเป็นที่สุด ที่จะต้องทำการค้นตัวบุคคลหรือยานพาหนะไม่ว่าจะเป็นจากเหตุอันควรสงสัย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานหรือจากการปฏิบัติการปกป้องคุ้มครองภัยของสาธารณชน

สรุปได้ว่า กฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายในประเทศอังกฤษมีการระบุขั้นตอน และวิธีการตรวจค้นในที่สาธารณะสถานเอาไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม แต่ส่วนกฎหมายของประเทศไทยนั้นไม่ได้มีการระบุวิธีการ และขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนแต่อย่างใด ทำให้เจ้าพนักงานทำการตรวจค้นโดยไม่แจ้งเหตุผลในการขอตรวจค้นหรือไม่ได้แจ้งก่อนมีการตรวจค้นว่าตนเป็นเจ้าพนักงาน ในกรณีที่ไม่ได้สวมใส่ชุดในเครื่องแบบ ซึ่งการกระทำดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อการล่วงละเมิดสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนจึงก่อให้เกิดผลเสียตามมา ด้วยเหตุนี้ในการขอตรวจค้น กรณีศึกษาเฉพาะในที่สาธารณะสถานจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการปฏิบัติอย่างแน่ชัด

อภิปรายผล

จากการศึกษาในเรื่อง การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในสาธารณะสถาน พบว่า การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานหากใช้ในทางที่มีชอบก็จะเป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพของประชาชน และจะเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต ซึ่งจากการศึกษาในด้านสิทธิ เสรีภาพของประชาชนแล้ว การกระทำของเจ้าพนักงานในทางที่มีชอบอาจส่งผลให้เกิดการลิดรอนสิทธิ เสรีภาพที่เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานทางด้านกฎหมายของประชาชนในสังคม นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 ได้ระบุถึง การห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย เป็นต้น

จากข้อกฎหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กฎหมายได้มีการบัญญัติครอบคลุมถึงสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล แต่จากข่าวกรณีศึกษาที่ได้ยกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง พบว่า การค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะสถานนั้น เจ้าพนักงานตัดสินใจโดยใช้ดุลพินิจของตนเองในการตรวจค้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อตัวบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ถูกค้น เพราะถือว่า เป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ อีกทั้ง ยังส่งผลต่อความยุติธรรมของประเทศอีกด้วย

ดังนั้น จากการศึกษาจากเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้บัญญัติถึงลักษณะ และกำหนดขอบเขต รวมทั้งวิธีการปฏิบัติของเจ้าพนักงานว่ามีขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ไว้อย่างไร ซึ่งพบว่ากฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการขอตรวจค้นนั้น ได้มีการบัญญัติถึงลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอน ทั้งนี้ อาจสรุปได้ว่ากฎหมายต่างประเทศในเรื่องการตรวจค้น เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันกับกฎหมายไทย ยกตัวอย่าง เช่น ในกฎหมายต่างประเทศนั้น ได้มีการระบุถึงวิธีการและขั้นตอนในการที่จะทำการตรวจค้นไว้อย่างชัดเจน และถึงแม้ว่าจะไม่ได้กล่าวถึงการใช้อุปกรณ์ของเจ้าพนักงานโดยตรง แต่การกระทำที่มีการระบุขั้นตอน และวิธีการตรวจค้นอย่างชัดเจนถือเป็นการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในประเทศนั้น ๆ แต่หากพิจารณาจากกฎหมายของประเทศไทยแล้วนั้น ยังไม่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่ชัดเจนระบุไว้ในกฎหมายของไทย ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในสังคม รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมของประเทศต่อไปได้

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาการใช้อุปกรณ์ของเจ้าพนักงานในการตรวจค้นในที่สาธารณะสถานนั้น จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทั้งในด้านกฎหมาย และในด้านทางนโยบาย ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าว อาจจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนรวมทั้งระบบงานยุติธรรมของประเทศ หากมีการออกกฎหมายที่ชัดเจนในด้านกฎหมาย และมีการต่อยอดทางด้านนโยบาย ผลที่คาดว่าจะได้รับ ต่อประชาชนในสังคมก็จะได้รับการแก้ไข ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และ กระทบกระเทือนถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนอย่างน้อยที่สุด รวมทั้งจะทำให้สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในสังคมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ และระบบงานยุติธรรมของประเทศมากขึ้น ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในเรื่องข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย และข้อเสนอแนะทางนโยบาย

1. ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย

ประเทศไทย ควรที่จะบัญญัติกฎหมายในเรื่องการค้นในที่สาธารณะสถานโดยกำหนดขอบเขตและความหมายของเหตุอันควรสงสัยไว้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากกฎหมายในเรื่องการค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะของประเทศไทย มีเพียงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 เท่านั้นที่บัญญัติถึง เรื่องของการค้นในที่สาธารณะสถาน แต่ในมาตราดังกล่าวนี้ มิได้มีการบัญญัติถึง วิธีการในการขอตรวจค้น หรือกำหนดขอบเขต และความหมายของเหตุอันควรสงสัยไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งขั้นตอนในการตรวจค้นมีอย่างไรบ้าง ส่งผลให้ในปัจจุบัน ตามข่าวที่ปรากฏในสังคมพบว่า เจ้าพนักงานมีการใช้อำนาจในการตรวจค้นโดยมิชอบและมีการใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เสียหาย จากการตรวจค้นโดยมิชอบ รวมทั้งในบางกรณีเจ้าพนักงานอ้างเพียงว่าตนมีอำนาจในการตรวจค้น โดยไม่แจ้งเหตุอันควรสงสัยในการขอตรวจค้นให้ทราบก่อน ฉะนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 จึงควรที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จะต้องมีการกำหนดถึงวิธีการ และขั้นตอนในการตรวจค้นของเจ้าพนักงาน บัญญัติไว้เพิ่มเติมในกฎหมาย เช่นเดียวกับกฎหมายของต่างประเทศที่มีการกำหนดวิธีการ และขั้นตอนในการตรวจค้นอย่างชัดเจน เพื่อให้การตรวจค้นในที่สาธารณะสถานเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม และตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยจะทำให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุด

2. ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

กฎหมายได้ให้อำนาจในการขอตรวจค้นแก่เจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 ได้แบ่งออกเป็น พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจค้นบุคคลในที่สาธารณะสถานได้ โดยเจ้าพนักงานดังกล่าว ควรที่จะปฏิบัติให้ถูกต้อง ในการขอตรวจค้น จะต้องกระทำโดยสุภาพ มีการแจ้งให้ผู้ถูกค้นทราบถึงเหตุแห่งการตรวจค้น และ ควรที่จะมีการบันทึกการตรวจค้นเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เพื่อเป็นพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ ในการตรวจค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะควรที่จะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่เป็นเพศเดียวกับผู้ถูกค้น อีกทั้ง ควรที่จะมีการเปิดหลักสูตรอบรมภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติของเจ้าพนักงานทั้งฝ่ายตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครอง ในเรื่องการตรวจค้นเมื่อมีการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว ก็จะทำให้เจ้าพนักงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้รวมถึงเป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาจากอาจารย์สุรศักดิ์ มีบัว ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานเขียนบทความและช่วยเหลือให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางในการเขียนบทความ อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัวที่สนับสนุนผู้เขียนในทางการศึกษา ทั้งด้านกำลังใจและทุนทรัพย์ตลอดมา

หวังว่าบทความฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษากฎหมายบ้าง ไม่มากก็น้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

คณิต ฒ นคร. (2538). **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์. (2562). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93**. กรุงเทพฯ: เจริญรัฐการพิมพ์.

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์. (2562). **ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(3)**. กรุงเทพฯ: เจริญรัฐการพิมพ์.

กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2557). **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8722/2555**. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2562, จาก <https://deka.in.th/view-528607>.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2562). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2562, จาก <https://cdc.parliament.go.th>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- จริสุตา ถาวรสุขศิริ. (2554). การค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะสถานและรโหฐาน, (หน้า 31-37). วิทยานิพนธ์
นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). สาววัย อส.หญิงตรวจลูกพี่ลูกน้อง ลูกค้ำหน้าอก-ของสงวนริมถนน อ้างมีพิรุณ.
สืบค้น เมื่อ 7 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1396940>.
- ประธานศาลฎีกา. (2547). ข้อพิจารณาประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- พิพากษ์ เกียรติกรมเลศ. (2546). ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจค้น และการจับกุม โดยมีขอบด้วยกฎหมายศึกษา
เฉพาะกรณีอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นก่อนฟ้องคดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชรพงษ์ สังคะสิน. (2551). สาธารณสถาน. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2562, จาก
<http://oknation.nationtv.tv/blog/outlet/2008/02/24/entry-7>.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2553). ความหมายของคำว่า ดุลพินิจ. บทวิทยุรายการ “รู้รักภาษาไทย
ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2553 เวลา
07.00-07.30น.”. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=ดูลพินิจ>
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2554). ความหมายของการค้น. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2562, จาก
<http://www.royin.go.th/dictionary>.
- ศุภฤกษ์ ศุภกรเสพย์. (2545). การค้นในที่รโหฐานของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, หน้า
14. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุเทพ เอี่ยมคง. (2552). สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2562, จาก
wiki.kpi.ac.th/index.php?title.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2549). การค้นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน. ดุลพาห, 2553,
หน้า 30.
- อุดม รัฐอมฤต และ คณะ. (2544). การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลตาม
มาตรา 28, หน้า 86. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญาวิทยาของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ (ปราปต์)

ธนภัค ไชยแพทย์¹, วรณญา อัจฉริยบดี²

^{1,2} นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: thpcyp@gmail.com¹, arunya.aj@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญาวิทยาของ ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ (ปราปต์) จากอาชญาวิทยา 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกาหลมหรทีก นิราศมหรณพและลึงพาดกลอน ผลการศึกษาพบว่า อาชญาวิทยาทั้ง 3 เรื่อง ปรากฏลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่า 3 ประการ ประการแรก การใช้คำประพันธ์ร้อยกรองในการสร้างเรื่องเล่า จำแนกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างอิงคำประพันธ์ร้อยกรอง จากวรรณกรรมเรื่องอื่น การนำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิมมาดัดแปลง และผู้แต่งนวนิยาย (ปราปต์) ประพันธ์ร้อยกรองเพื่อใช้ในการเล่าเรื่อง ประการที่สอง การอ้างอิงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการสร้างเรื่องเล่า คือ การนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ด้านการเมือง การปกครองมาประกอบในการสร้างเรื่องเล่า และประการที่สามการใช้สถานที่ในการสร้างเรื่องเล่า จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ สถานที่ ที่มีอยู่จริง และสถานที่ที่ผู้แต่งสร้างขึ้น การใช้คำประพันธ์ร้อยกรองในการสร้างเรื่องเล่าของปราปต์นั้น นับเป็นการสร้างเรื่องเล่าที่แปลกใหม่ในอาชญาวิทยไทย เนื่องจากอาชญาวิทยไทยส่วนใหญ่ จะมีรูปแบบการประพันธ์เป็นร้อยแก้ว ขนาดยาวตลอดจนจบเรื่อง แต่ในอาชญาวิทยาของปราปต์จะมีลักษณะที่ต่างไป เนื่องจากอาชญาวิทยาของปราปต์มีการสอดแทรกคำประพันธ์ร้อยกรองเข้าไปในงานเขียนของตน จึงทำให้เกิดอาชญาวิทยารูปแบบใหม่ และกลายเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตน นอกจากการผสมผสานคำประพันธ์ร้อยกรองกับอาชญาวิทยาเข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวกันแล้ว การอ้างอิงคำประพันธ์ร้อยกรอง จากวรรณกรรมเรื่องอื่นของปราปต์ ยังทำให้ผู้อ่านตีความหมายของคำประพันธ์ร้อยกรองบทเดิมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นผลมาจากผู้อ่านจะตีความหมายไปตามเนื้อเรื่องที่คำประพันธ์ร้อยกรองบทนั้นสอดแทรกอยู่

คำสำคัญ : อาชญาวิทยา, การสร้างเรื่องเล่า, ปราปต์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Prominent characteristics in storytelling development of the crime novels by Chairath Phiphatnaprap (Prap) Thanat Chaiyaphaet¹, Warunya Atcharyabode²

¹Student majored in Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

²Instructor, Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

E-mail: thpcyp@gmail.com¹, warunya.aj@ssru.ac.th

Abstract

This paper aims to identify prominent characteristics in storytelling development of 3 crime novels by Chairath Phiphatnaprap (Prap), i.e., Kahon Mahoratuk, Nirath Mahorasop and Lingphatklon. The study showed that prominent characteristics consisted of 3 aspects: 1st aspect: narrative poetry (using verse to tell a story) contained 3 categories: poem citations from other literary works, modification of original poems (derivative works) and the poet (Prap) utilizing a poem for storytelling; 2nd aspect: storytelling based on history i.e., utilization of political and governing history for developing storytelling and 3rd aspect: location based storytelling contained 2 categories: real locations and fictional locations. Narrative poetry is a new thing in Thai crime novels as most of the novels tell a whole story with poems; however, Prap's novels are different as there are poems inserted in his novels; as a result, a new-breed Thai crime novel is created and prominent characteristics are developed. In addition to poems contained in the crime novels, a poem citation from other literary works creates a new perspective in original works as reader interprets their perspective based on the poems contained in a content.

Keywords : crime novel, storytelling and Prap

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

อาชญาวิทยา (Crime Story) เป็นนวนิยายสืบสวนสอบสวนประเภทหนึ่งของไทย เริ่มปรากฏ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากเป็นช่วงที่ไทยเปิดรับวัฒนธรรมความรู้ และติดต่อการค้ากับประเทศทางตะวันตก อาชญาวิทยาของไทยจึงเริ่มได้รับอิทธิพลจากนวนิยายตะวันตกตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ปัจจุบันนักเขียนและนักแปลอาชญาวิทยายังคงนิยมเขียนและแปลอาชญาวิทยาออกมาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากนิยายแนวอาชญาวิทยาได้รับความนิยมในหมู่นักอ่าน อาจเพราะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนซ่อนเงื่อน และสร้างความตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้อ่านเป็นอย่างมากซึ่งนักเขียนอาชญาวิทยาที่ถูกกล่าวถึงมากในขณะนี้คือ “ปราปต์”

“ปราปต์” เป็นนามปากกาของ ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ ผู้มีผลงานทั้งนวนิยายและเรื่องสั้น ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน โดยเฉพาะนวนิยายแนวอาชญาวิทยาที่สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อาชญาวิทยาของ ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ (ปราปต์) ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษามีทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่เรื่องกาหลมหรทึก (2557) นิราศมหรณพ (2558) และสิงพาดกลอน (2561) อาชญาวิทยาทั้ง 3 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนหาความจริงและส่วนที่เป็นอาชญากรรม โดยจะเป็นการสืบสวน รวบรวมและเสาะหาหลักฐานการกระทำผิดของตัวละครผู้ร้ายโดยตัวละครเอก เช่น การเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ เพื่อสืบหาเหตุของเรื่อง พยายามสร้างความสนิทสนมกับบุคคลในท้องที่เพื่อสืบหาข้อเท็จจริง และการก่ออาชญากรรมของตัวร้าย เช่น การฆาตกรรมเหยื่อ เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อเรื่องที่มีลักษณะเด่นดังที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ส่วนประกอบอีกประการที่แสดงถึงความโดดเด่นของผู้เขียนเป็นอย่างมาก คือ การสร้างเรื่องเล่า

อาชญาวิทยาของปราปต์ทั้ง 3 เรื่อง มีการสร้างเรื่องเล่าโดยการนำสิ่งเกิดขึ้นรอบตัวของผู้อ่านมาเสนอให้แปลกใหม่ นำเรื่องราวอาชญากรรมผสมผสานกับประวัติศาสตร์ สถานที่และคำประพันธ์ร้อยกรอง การนำเรื่องอาชญากรรมผสมผสานกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สถานที่จริง และคำประพันธ์ร้อยกรอง นับเป็นลักษณะเด่นทางด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญาวิทยาของปราปต์ ยกตัวอย่างเช่น การนำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิมมาดัดแปลงในเรื่อง “นิราศมหรณพ” กล่าวคือ ปราปต์นำนิราศเมืองแกลง ของพระสุนทรโวหาร(ภู่) มาดัดแปลงเป็นนิราศมหรณพ เพื่อใช้ในการสร้างอาชญาวิทยาเรื่องนิราศมหรณพ และเมื่อพิจารณาเนื้อหาในอาชญาวิทยาเรื่องดังกล่าวโดยถ้อยถ้วนแล้วพบว่าไม่ใช่เพียงคำประพันธ์ร้อยกรองในเรื่องนิราศเมืองแกลง ของพระสุนทรโวหาร(ภู่) ที่ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเรื่อง แต่ยังพบว่าผู้แต่งนำบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระอภัยมณีและเพลงยาวเรื่องหม่อมเป็ดสวรรค์ มาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเรื่องอีกด้วย

ความหลากหลายในอาชญาวิทยาของปราปต์กลายเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าที่จะนำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมมาพลิกแพลงให้กลายเป็นต้นเหตุแห่งการเกิดอาชญากรรมได้ และอาชญาวิทยาของปราปต์ทั้ง 3 เรื่อง แสดงให้เห็นกลวิธีการสร้างเรื่องเล่าของปราปต์ที่มีลักษณะโดดเด่นแตกต่างจากอาชญาวิทยาของผู้อื่น

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างเรื่องเล่าในอาชญาวิทยาทั้ง 3 เรื่อง มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นและน่าสนใจ รวมทั้งการสร้างเรื่องเล่าจะทำให้เห็นถึงลักษณะเด่นของอาชญาวิทยาของปราปต์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโดยเฉพาะลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญาวิทยาของปรាប់ต์

การทบทวนวรรณกรรม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชญาวิทยา

วิทยานิพนธ์ของไกรสิทธิ์ จามรจันทร์สาขา (2553) เรื่อง “ลักษณะเด่นของอาชญาวิทยาของ วลีษฐ์ เดชกุญชร” มีจุดประสงค์ในการศึกษาลักษณะของแนวเรื่อง แนวคิด การสร้างเรื่องและกลวิธีการประพันธ์ในอาชญาวิทยาของวลีษฐ์ เดชกุญชร 5 เรื่อง ได้แก่ สารวัตรเถื่อน แม่ลาวเลือด หักลิ้นช้าง บ่วงบาศ และประกาศิตอสูร ซึ่งมีลักษณะเป็นนวนิยายชุดใช้ตัวละครชุดเดียวกันเป็นตัวดำเนินเรื่อง โดยผลของการศึกษาสามารถสรุปได้ คือ ลักษณะเด่นของแนวเรื่อง จำแนกได้ 2 ประเภท คือ ลักษณะโครงสร้างของเรื่องเล่าและลักษณะการสืบสวน ลักษณะทางเรื่องเล่าสามารถจำแนกเป็นนวนิยายมืด เนื่องจากเนื้อเรื่องปรากฏโครงสร้างของเรื่องเล่าการสืบสวนเพียงอย่างเดียวและนวนิยายระทึกขวัญ เนื่องจากเนื้อเรื่องปรากฏโครงสร้างเรื่องอาชญากรรมและการสืบสวน ส่วนด้านลักษณะการสืบสวนสามารถจำแนกเป็นแนวเรื่องนักสืบ เนื่องจากตัวละครฝ่ายสืบสวนมีการทำงานเหมือนกับนักสืบและแนวเรื่องจารกรรม-สายลับ เนื่องจากตัวละครฝ่ายสืบสวนมีลักษณะการทำงานแบบนักจารกรรม ลักษณะเด่นด้านแนวคิดของเรื่อง จำแนกได้ 2 ประการ คือ แนวคิดเกี่ยวกับสำนักในการปฏิบัติหน้าที่และแนวคิดเกี่ยวกับต้นเหตุแห่งอาชญากรรม ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่อง จำแนกได้ 3 ประการ คือ การใช้อาชญากรรมประเภทการค้ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมหลักของเรื่อง การใช้องค์การอาชญากรรมเป็นรูปแบบการประกอบอาชญากรรมในเรื่องและการนำหลักปฏิบัติทางพุทธศาสนาไปใช้ในการปฏิบัติงาน ลักษณะเด่นด้านกลวิธีการประพันธ์ จำแนกได้ 5 ประการ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง การร้อยเรื่องด้วยความรัก การใช้โครงเรื่องแบบ Freytag Pyramid การพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมของตัวละครเอกและการสร้างความสมจริง

วิทยานิพนธ์ของ กานต์ธิดา ขยันการนาวิ (2558) เรื่อง “ปัญหาสังคมและความวิตกกังวลในอาชญาวิทยาร่วมสมัยของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย” มีจุดประสงค์ในการศึกษา และวิเคราะห์ความวิตกกังวล และปัญหาสังคมในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียที่สะท้อนผ่านงานวรรณกรรมแนวอาชญาวิทยา เรื่อง เดอะเกิร์ล วิท เดอะ ดรากรอน แทตทู (The Girl with the Dragon Tattoo) เดอะ สโนว์แมน (The Snowman) เดอะ เรดเบรสต์ (The redbreast) เดอะ ฟิฟท์วูแมน (The Fifth Woman) และละครโทรทัศน์เรื่อง เดอะคิลลิง (The Killing) (ภาค 2) โดยผลของการศึกษาสามารถสรุปได้ คือ อาชญาวิทยาร่วมสมัยของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียที่ตนได้นำมาศึกษา มีการตีแผ่ปัญหาทางสังคม และความวิตกกังวลที่แฝงอยู่ในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียผ่านการสร้างอาชญากรรม และตัวละคร สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง ความวิตกกังวลเรื่องความบริสุทธิ์ทางชาติพันธุ์และการตีแผ่การทำงานของรัฐบาลที่ไม่โปร่งใส

วิทยานิพนธ์ของวรานันท์ วรวัฒนานนท์ (2558) เรื่อง “ผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในอาชญาวิทยายุ่งปนร่วมสมัย” มีจุดประสงค์ในการศึกษาวรรณกรรมประเภทอาชญาวิทยาของประเทศญี่ปุ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงปมปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญภายใต้การพัฒนาและการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยเลือกศึกษาอาชญาวิทยาร่วมสมัยในช่วงทศวรรษที่ 1990 และ 2000 ได้แก่ เรื่องอล ซี วอส เวอร์ธ (All

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

She was Worth) (1992), เอ้าท์ (Out) (1977), โกรเทสค์ (Grotesque) (2003), โซอะคุ (Sai-aku) และซาลเวชั่น อ็อฟ อะ เซ็นท์ (Salvation of a Saint) โดยผลของการศึกษาศาสนาสามารถสรุปได้ คือความสัมพันธ์แบบพึ่งพาและส่งเสริมกันระหว่างเศรษฐกิจแบบทุนนิยม อุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ ทำให้ผู้หญิงญี่ปุ่นสมัยใหม่ประสบช่องว่างและการแบ่งชนชั้นทางเศรษฐกิจรวมทั้งต้องเผชิญกับการกีดกันทางเพศทั้งในบ้านและที่ทำงาน การกีดกันอยู่ในรูปแบบการแบ่งแยกและกำหนดบทบาทการผลิตให้อยู่เพียงแค่การสืบพันธุ์ การถูกทำให้เป็นเหยื่อเพื่อประกอบการสร้างอัตลักษณ์และระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยยังสร้างบรรทัดฐานให้พวกเธอถูกกดขี่โดยเพศเดียวกัน เหตุนี้จึงทำให้ตัวละครหญิงลุกขึ้นมาตอบโต้โดยการใช้อาชญากรรมและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการต่อต้านกฎเกณฑ์ที่สังคมทุนนิยมปิตาธิปไตยวางไว้ อย่างไรก็ตามการพยายามที่จะปลดตัวเองสู่ความเป็นไทจากระบบทุนนิยมปิตาธิปไตยนั้นเป็นเรื่องที่ยาก หรือไม่อาจเป็นไปได้สำหรับผู้หญิง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมของปราปต์

งานวิจัยของธงชัย แซ่เจี๋ย (2560) เรื่อง “การเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ใน นิราศมหรณพของปราปต์” มีจุดประสงค์ในการศึกษาทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่และสารที่ผู้เขียนมุ่งเสนอผ่านการใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ในนิราศมหรณพ โดยผลของการศึกษาศาสนาสามารถสรุปได้คือ อาชญากรรมเรื่องนิราศมหรณพมีการใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ 2 ทฤษฎี ได้แก่ การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยมและปฏิเสธรูปแบบที่สมบูรณ์ไปพร้อมกัน และการใช้สัมพันธ์

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการสร้างเรื่องเล่า

วิทยานิพนธ์ของอภิศรา แสงหัตถวัฒนา (2550) เรื่อง “การสร้างเรื่องเล่าในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติของนักเขียนสตรีพลัดถิ่น: การศึกษาเปรียบเทียบ เดอะเมมัวร์ส ออฟ อะ เซอร์ไวเวออร์ กับ เดอะ เฮาส์ ออฟ เดอะ สปริตส์” มีจุดประสงค์ในการศึกษาปัจจัยทางการเมือง สังคมและเพศสถานะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเรื่องเล่าในนวนิยายเรื่องเดอะเมมัวร์ส ออฟ อะ เซอร์ไวเวออร์ ของดอริส เลสซิงกับ เดอะ เฮาส์ ออฟ เดอะ สปริตส์ ของ อีซาเบล อัลเยนเด รวมทั้งศึกษารูปแบบการเล่าเรื่องในนวนิยายทั้งสองเรื่อง วิเคราะห์บทบาทของเรื่องเล่าในฐานะที่เป็นการต่อรอง การเรียนรู้ และการเยียวยาจากการครอบงำของอำนาจวัฒนธรรมกระแสหลัก นำมาสู่การสร้างอัตลักษณ์ผ่านทางเรื่องเล่า โดยผลของการศึกษาศาสนาสามารถสรุปได้ว่าการพลัดถิ่นทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและมีผลต่อรูปแบบของเรื่องเล่า นอกจากนี้เรื่องเล่ายังมีบทบาทช่วยต่อรองกับวาทกรรมกระแสหลักทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ท่ามกลางความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม เรื่องเล่าสามารถช่วยเยียวยาบาดแผลทางจิตใจที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน และเรื่องเล่ายังถูกใช้เพื่อประกอบการสร้างอัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่น

วิทยานิพนธ์ของพิมพ์ละดา ตีมาก (2555) เรื่อง “การสร้างเรื่องเล่าและตัวละคร “ซูสีไทเฮา” ในวรรณกรรม ภาพยนตร์ และละครโทรทัศน์” มีจุดประสงค์ในการศึกษาลักษณะการเล่าเรื่อง และลักษณะตัวละครของ “ซูสีไทเฮา” ในวรรณกรรม ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ โดยวิธีการวิเคราะห์ตัวบทจากวรรณกรรมจำนวน 2 เรื่อง ภาพยนตร์จำนวน 6 เรื่อง และบทละครโทรทัศน์เรื่องยาวจำนวน 4 เรื่อง โดยผลของการศึกษาศาสนาสามารถสรุปได้คือ การเล่าเรื่องในวรรณกรรม ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ที่เน้นการเล่าเรื่องโดยยึดข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก และวรรณกรรม ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ที่มีการดัดแปลงโดยผสมผสานข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์กับจินตนาการของผู้เล่าเรื่อง ส่วนการสร้างตัวละคร “ซูสีไทเฮา” ในวรรณกรรม ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ จำแนกได้เป็น 3

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเภท ได้แก่ ภาพของจักรพรรดินีที่โหดร้าย ลุแก่อำนาจ ภาพของจักรพรรดินีที่เน้นมิติความเป็นมนุษย์และภาพของจักรพรรดินีที่น่าพาคความรุ่งเรืองและตกต่ำมาสู่ประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องลักษณะเด่นทางการสร้างเรื่องเล่าในอาชญากรรมของปราชต์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม
2. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมของปราชต์
3. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเรื่องเล่า
4. ศึกษางานอาชญากรรมของปราชต์ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ กาทลมหกรทีก นิราศมทรณพ และลิ่งพาดกลอน

5. วิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญากรรมทั้ง 3 เรื่อง

6. เรียบเรียงผลการศึกษา

7. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญากรรมของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราชต์ (ปราชต์) ศึกษาอาชญากรรม 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกาทลมหกรทีก นิราศมทรณพและลิ่งพาดกลอน เพื่อศึกษาลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่า ดังจะสรุปเพื่ออธิบายได้ดังนี้

ลักษณะเด่นด้านการสร้างเรื่องเล่าในอาชญากรรมของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราชต์ (ปราชต์) ปรากฏลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่

1. การใช้คำประพันธ์ร้อยกรองในการสร้างเรื่องเล่า จากการศึกษา ผู้วิจัยสามารถจำแนกลักษณะการใช้คำประพันธ์ร้อยกรองในการสร้างเรื่องเล่าได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึงคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเรื่องอื่น การนำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิมมาดัดแปลง และผู้แต่งนวนิยาย (ปราชต์) ประพันธ์ร้อยกรองเพื่อใช้ในการเล่าเรื่อง

1.1 การอ้างถึงคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเรื่องอื่น ปราชต์นำคำประพันธ์ร้อยกรองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องในอาชญากรรม ทั้ง 3 เรื่อง มาประกอบในการสร้างเรื่องเล่า กล่าวคือ ปราชต์ อ้างถึงคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเรื่องอื่นในงานเขียนของตนเพราะข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินเรื่องบางส่วนเกี่ยวข้องกับคำประพันธ์ร้อยกรองบทนั้น ทำให้อาชญากรรมมีความแปลกใหม่เป็นที่น่าสนใจและกลายเป็นลักษณะเด่นในอาชญากรรมของตน ยกตัวอย่างเช่น

คำประพันธ์ร้อยกรองบทหนึ่งใน “โคลงโลกนิติ” ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร จากเรื่อง กาทลมหกรทีก

น้ำ	เคี้ยวยุงว่าเงี้ยว	ยุงตาม
ทราย	เหลือบเห็นยุงงาม	ว่าหญ้า
ตา	ทรายยิงนิลวาม	พรายเพริศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ถึง

ว่าหว่าหวังหว่า

หว่าคั้นโคดตาม

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปรাপต์, 2557: 185)

จากคำประพันธ์ร้อยกรองข้างต้น ปรাপต์นำคำประพันธ์ร้อยกรองบทหนึ่งในโคลงโลกนิติ ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร มาเป็นส่วนหลักในการสร้างเรื่องเล่า กล่าวคือ คำประพันธ์ร้อยกรองบทนี้เป็นคำประพันธ์ร้อยกรองที่ได้มาโดยการไขคำตอบจากโคลงอีกบทหนึ่ง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เกิดการก่อเหตุฆาตกรรมและการเกิดอาชญากรรมทั้งหมดในเรื่อง คำประพันธ์ร้อยกรองจากโคลงโลกนิติข้างต้น สอนให้เห็นว่ากิเลสที่ครอบงำสติสัมปชัญญะจะนำมาซึ่งความพินาศ ปรাপต์นำคำประพันธ์ร้อยกรองบทนี้มาประกอบในการดำเนินเรื่อง โดยมีการตีความความหมายให้ต่างจากเดิม กล่าวคือ โคลงโลกนิติในอาชญากรรมนิยายเรื่องกาหลมหรทีก จะว่าด้วยการหลงเชื่อในสิ่งที่ผิดหรือการหลงผิดโดยขาดการไตร่ตรอง ปรাপต์ใช้ คำประพันธ์ร้อยกรองบทนี้ เพื่อเป็นบทสรุปจากการหลงผิดที่ส่งผลวิบัติของตัวละครเฟื่องที่ใช้อำนาจหน้าที่สันติบาลใส่ร้ายนายทองนอกซึ่งเป็นพ่อของพะนอนิจว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มกบฏบวรเดชเพื่อตัดคู่แข่งทางธุรกิจของครอบครัว หลังจากที่ว่าตัวละครเฟื่องทำสำเร็จธุรกิจของครอบครัวตนก็ล้มจม ตั้งนกลยงหลงผิดคิดว่าแม่น้ำเป็นนงเนื้อทรายคิดว่าหางนกลยงเป็นหย้า และสิ่งทีคิดว่าตาของเนื้อทรายเป็น ลูกหว่า จึงทำให้นกลยง เนื้อทราย และสิ่ง ถึงแก่ชีวิตด้วยความหลงผิด ซึ่งการกระทำของตัวเฟื่องในครั้งนั้นทำให้ตัวละครหลักอย่างพะนอนิจต้องพบเรื่องเลวร้าย จึงเป็นเหตุที่ทำให้ตัวละครพะนอนิจวางแผนก่อเหตุฆาตกรรมและอาชญากรรมขึ้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า คำประพันธ์ร้อยกรองบทนี้เป็นส่วนหนึ่งในการคลี่คลายปมปัญหาและทราบสาเหตุแห่งการกระทำของตัวละครทั้งหมดภายในเรื่อง กล่าวคือ สาเหตุที่ตัวละครพะนอนิจกระทำนั้น เพราะตนต้องการเปิดโปงสิ่งที่ตัวละครเฟื่องได้กระทำไว้ครั้งเป็นสันติบาลเก่าคือการใส่ร้ายและจับกุมพ่อของเธอว่าเป็นกบฏบวรเดช ทำให้แม่ของเธอต้องหนีหายและที่สำคัญการที่ตัวละครเฟื่องจับกุมพ่อเธอในครั้งนั้นเป็นเหตุให้ชีวิตของเธอต้องพบเรื่องเลวร้ายคือการถูกพ่อเลี้ยงอย่างตัวละครเตชข่มขืนและทารุณกรรมตั้งแต่วัยเด็ก จึงเป็นเหตุให้เธอคิดแผนแก้แค้นตัวละครเฟื่องขึ้นโดยมีผู้ลงมือคือตัวละครนายกล้า ลูกชายแม่ของเธอนั้นยังอยู่กับครอบครัวเดิมที่บ้านปากน้ำโพ ตัวละครพะนอนิจใช้ศิลปะการร้อยเรียงถ้อยคำที่ตัวละครเฟื่องสนใจมาใช้เป็นสิ่งที่เปิดโปงการกระทำผิดของตัวละครเฟื่อง การได้ยินเรื่องราวของตัวละครนายกล้าที่มีรอยสักประหลาด 5 คำตามร่างกาย เป็นสิ่งที่จุดประกายความคิดของเธอให้คิดวิธีการก่อเหตุให้เป็นที่น่าสนใจแก่ตำรวจมากที่สุด เหตุนี้จึงทำให้เกิดคำประพันธ์ร้อยกรองที่ผู้แต่งนวนิยาย (ปรাপต์) ประพันธ์ขึ้นขึ้น เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงมายังโคลงบทหนึ่งในโคลงโลกนิติตั้งที่กล่าวไปข้างต้น

1.2 การนำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิมมาดัดแปลง ปรাপต์นำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิมมาดัดแปลงในงานเขียนของตนเพื่อใช้ในการสื่อสารสำคัญในเรื่อง ซึ่งเป็นการสร้างมิติในการสื่อสารสำคัญในอาชญากรรมนิยาย เนื่องจากอาชญากรรมนิยายทั่วไปมักใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทร้อยแก้วในการสื่อสารสำคัญภายในเรื่อง รวมทั้งอาชญากรรมนิยายทั่วไปมักจะไม่นำคำประพันธ์ร้อยกรองเดิมมาดัดแปลงเพื่อประกอบในการดำเนินเรื่อง จากการศึกษพบว่า ในอาชญากรรมนิยายของปรাপต์ทั้ง 3 เรื่อง มีการนำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิมมาดัดแปลงเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องนิราศมหรณพ ปรাপต์นำคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเดิม ได้แก่ นิราศเมืองแกลง ของพระสุนทรโวหาร (ภู่) มาดัดแปลงเป็นนิราศมหรณพ โดยให้ผู้แต่งเป็นตัวละครที่ถูกกล่าวถึงในเรื่อง คือ คุณเล็ก กวีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คำประพันธ์ร้อยกรอง เรื่องนิราศมหรณพเป็นการบันทึกการเดินทางกลับสู่ท้องทะเลบ้านเกิดของคุณเล็ก โดยมี

ต้นแบบเป็นนิราศเมืองแกลงของ พระสุนทรโวหาร (ภู่) ดังนั้นเนื้อหาบางช่วงจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับนิราศเมืองแกลงซึ่งเป็นนิราศต้นแบบ โดยมีเนื้อหาที่นำจากคำประพันธ์ร้อยกรองต้นแบบมาดัดแปลง ดังจะอธิบายต่อไปนี้

นิราศเมืองแกลง ของ พระสุนทรโวหาร(ภู่)

จะมีคูมิได้อยู่ประคองเขย
ถึงทุกขีใครในโลกที่โศกเศร้า
จะพลัดพรากจากกันไม่ทันลา

๑ ไฉนจะเวทวาคนานิจาเอ๋ย
ต้องละเลยดวงใจไว้ไกลตา
ไม่เหมือนเรารมูรินถวิลหา
ใช้แต่ตาต่างถ้อยสุนทรวอน...

นิราศมทรณพ ของ ปราปต์

ลิเนหามีได้คู่ประคองเขย
ถึงทุกขีใครในโลกที่โศกเศร้า
ที่พลัดพรากเขายังว่าร้ายระทม

๑ ไฉนจะเวทวาคนานิจาเอ๋ย
ต้องละเลยดวงใจให้ใครชม
มิเทียมเรารักเอ๋ยมิเคยสม
เราลิตรมแม้ตัวติดไม่จิตใจ...

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์, 2558: 347)

ปราปต์ให้เหตุผลที่นิราศทั้งสองเรื่องมีความคล้ายคลึงกันแก่ผู้อ่านโดยอธิบายผ่านตัวละครในเรื่อง กล่าวคือ เหตุที่นิราศมทรณพมีลักษณะคล้ายคลึงกับนิราศเมืองแกลง เพราะตัวละครคุณเล็กต้องการประชดประชันการสหายรักของพระสุนทรโวหาร(ภู่) กับ นางจัน ตามนิราศต้นแบบจากคำประพันธ์ร้อยกรองข้างต้น ทั้งสองบทแสดงถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยปราปต์ดัดแปลงเนื้อหาเพียงเล็กน้อยในแต่ละวรรคเท่านั้น ปราปต์มีจุดประสงค์ในการดัดแปลงคำประพันธ์ร้อยกรองบทนี้เพื่อใช้ประกอบในการดำเนินเรื่อง เนื่องจากคำประพันธ์ร้อยกรองเรื่องนิราศมทรณพนั้น เป็นคำประพันธ์ร้อยกรองสำคัญที่เป็นหลักฐานว่า ศิลาสุมุทที่ตัวละครชาวเมิน (เงือก) ตามหาตามเขามอในวัดต่าง ๆ ที่ปฏิสังขรณ์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นมีอยู่จริง ดังการกล่าวถึงศิลาสุมุทที่ปรากฏในนิราศมทรณพ ความว่า

เณรหนึ่งเรื่องเล่าแต่เก่าก่อน เมื่อตอนแต่งเขาเข้าสวนขวา
เพราะซาบซึ่งในพระกรุณา มัสยาถววยลื่นหินนที

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์, 2558: 348-349)

จากข้อความข้างต้น นิราศมทรณพ เป็นหลักฐานเพียงชิ้นเดียวของชาวเมินที่บ่งบอกว่าศิลาสุมุทนั้นมีอยู่จริง โดยได้ถวายเป็นเครื่องบูชาตามพระราชนิยมในรัชกาลที่ 3 เขามอในวัดต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพฯ จึงเป็นเป็นสถานที่ที่ชาวเมินต้องตามหาศิลาสุมุท เพื่อนำมาแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในท้องทะเลโดยฝีมือของมนุษย์ จึงสามารถสรุปได้ว่า คำประพันธ์ร้อยกรองที่ปราปต์นำมาดัดแปลงนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินเรื่อง และนำไปสู่การคลี่คลายปมปัญหาหรือทราบสาเหตุแห่งการกระทำของตัวละครทั้งหมด

1.3 ผู้แตงนวนิยาย (ปราปต์) ประพันธ์ร้อยกรองเพื่อใช้ในการเล่าเรื่อง ปราปต์ประพันธ์ร้อยกรองเพื่อเป็นส่วนหลักในการดำเนินเรื่อง เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นการดำเนินเรื่องที่แตกต่างจากอาชญนิยายทั่วไป โดยปราปต์ใช้คำประพันธ์ร้อยกรองมาประกอบในการเริ่มต้นเรื่องพร้อมกับคติฆาตกรรม โดยใช้คำประพันธ์ร้อยกรองที่เกิดขึ้นพร้อมคติฆาตกรรมของเหยื่อแต่ละรายมาใช้ในการสืบหาความจริงเพื่อให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

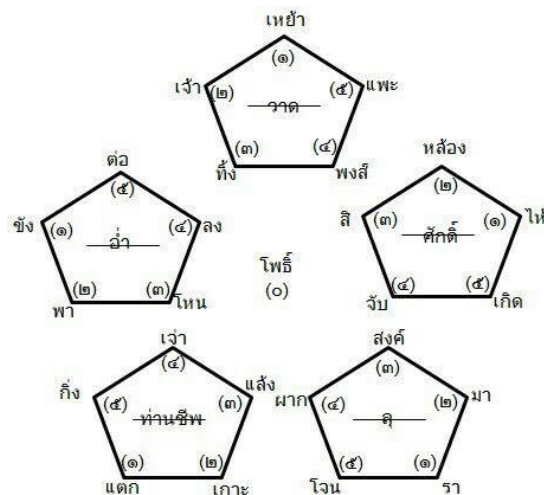
ทราบถึงตัวคนร้าย ซึ่งแตกต่างกับการดำเนินเรื่องในอาชญาวิทยาทั่วไป ที่มักดำเนินเรื่องโดยเริ่มด้วยการเกิดคดีอาชญากรรม เป็นเหตุให้มีการสืบหาความจริง และสามารถทราบถึงตัวคนร้าย จากการศึกษาพบว่า ในอาชญาวิทยาของปราชต์ทั้ง 3 เรื่อง พบว่า ปราชต์ประพันธ์บทร้อยกรองขึ้นเพื่อใช้ประกอบในการดำเนินเรื่องเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องกาหลมทรทีก

โพธิ์ราหังกิ่งหล้อง	ลงรา
โพธิ์เหี่ยวแล้งเกิดพา	ผากเหี่ยว
โพธิ์แตกลิตต่อมา	พงส์แตก
โพธิ์ให้โหนโจนเจ้า	เจ้าให้โหนโจน

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราชต์, 2557: 176)

จากบทคำประพันธ์ร้อยกรองข้างต้น ปราชต์ประพันธ์บทร้อยกรองบทนี้ขึ้นโดยใช้ฉันทลักษณ์ประเภทโคลงสี่สุภาพเพื่อเป็นส่วนหลักในการดำเนินเรื่อง คำประพันธ์ร้อยกรองบทนี้เป็นกุญแจไขปริศนาไปยังโคลงโลกนิติ พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ที่ผู้แตงนำมาเป็นส่วนหลักในการสร้างเรื่องเล่า

ปราชต์ประพันธ์บทร้อยกรองข้างต้นโดยการนำคำ 5 คำ ที่อยู่ตามร่างกายของคน 5 คน โดยเรียงจากลำดับการก่อเหตุของคนร้าย ได้ดังนี้ คดีแรกนายลู (สงค์ ผาก มา โจน รา) คดีที่สองเด็กหญิงวาด (เหี่ยว เจ้า แพะ หัง พงส์) คดีที่สามพระมหาราชูชีพ (เจ้า กิ่ง แล้ง แตก เกาะ) คดีที่สี่นายศักดิ์ (หล้อง ลี ให้ จับ เกิด) และคดีสุดท้ายนายอ่า (ต่อ ชัง ลง พา โหน) มาประกอบขึ้นเป็นกลโคลงห้าเหลี่ยม โดยใช้หลักการอ่านตามกลโคลงพรหมภักตร์ มีจุดศูนย์กลางคือคำว่า ‘โพธิ์’ ซึ่งมีที่มาจากวัดโพธิ์

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราชต์, 2557: 175)

ลำดับการอ่านจะ เริ่มอ่านจากศูนย์กลางก่อนทุกบาท บาทแรกจะเริ่มลำดับที่หนึ่งจากนายลูบาทที่สองจะเริ่มลำดับที่หนึ่งจากเด็กหญิงวาด บาทที่สามจะเริ่มลำดับที่หนึ่งจากพระมหาราชูชีพ และบาทสุดท้ายจะเริ่มลำดับที่หนึ่งจากนายศักดิ์ จากนั้นจะต่อดำเนินลำดับที่สาม ลำดับที่ห้า ลำดับที่สอง ลำดับที่สี่ และจบด้วยลำดับที่หนึ่งไล่ตามการก่อเหตุของคนร้าย ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บาทแรกของโคลง เริ่มอ่านจากศูนย์ ‘โพธิ์’ จากนั้นต่อด้วยลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่หนึ่ง (นายลู) ‘รา’ ต่อด้วยลำดับที่สามของเหยื่อรายที่สอง (เด็กหญิงวาด) ‘ทึง’ ต่อกไปถึงลำดับที่ห้าของเหยื่อรายที่สาม (พระมหาสุชีพ) ‘กึ่ง’ จากนั้นไปลำดับที่สองของเหยื่อรายที่สี่ (นายศักดิ์) ‘หล้อง’ จากนั้นต่อด้วยลำดับที่สี่ของเหยื่อรายที่ห้า (นายอ่ำ) ‘ลง’ และจบด้วยลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่หนึ่ง (นายลู) ‘รา’ เพื่อให้จำนวนคำครบหนึ่งบาท จากลำดับในการอ่าน บาทแรกของโคลงได้ความว่า

‘โพธิ์ราทึงกึ่งหล้อง ลงรา’

สามารถถอดความได้ คือ กึ่งของต้นโพธิ์ที่โน้มลงรำน้า คำที่ซ่อนอยู่ในบาทแรกจึงเป็นคำว่า ‘น้ำ’

บาทที่สอง เริ่มอ่านจากศูนย์ ‘โพธิ์’ จากนั้นต่อด้วยลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่สอง (เด็กหญิงวาด) ‘เหย้า’ ต่อด้วยลำดับที่สามของเหยื่อรายที่สาม (พระมหาสุชีพ) ‘แล้ง’ ต่อกไปถึงลำดับที่ห้าของเหยื่อรายที่สี่ (นายศักดิ์) ‘เกิด’ จากนั้นไปลำดับที่สองของเหยื่อรายที่ห้า (นายอ่ำ) ‘พา’ ต่อด้วยลำดับที่สี่ของเหยื่อรายที่หนึ่ง (นายลู) ‘ผาก’ และจบด้วยลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่สอง (เด็กหญิงวาด) ‘เหย้า’ เพื่อให้จำนวนคำครบหนึ่งบาท จากลำดับในการอ่าน บาทที่สองของโคลงได้ความว่า

‘โพธิ์เหย้าแล้งเกิดพา ผากเหย้า’

สามารถถอดความได้ คือ บ้านของต้นโพธิ์ที่แล้งผาก ซึ่งบ้านของต้นโพธิ่นั้น คือ ดิน ดินที่แล้งผากจะแปรสภาพกลายเป็นทราย คำที่ซ่อนอยู่ในบาทที่สองจึงเป็นคำว่า ‘ทราย’

บาทที่สาม เริ่มอ่านจากศูนย์ ‘โพธิ์’ จากนั้นต่อด้วยลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่สาม (พระมหาสุชีพ) ‘แตก’ ต่อด้วยลำดับที่สามของเหยื่อรายที่สี่ (นายศักดิ์) ‘ลี’ ต่อกไปถึงลำดับที่ห้าของเหยื่อรายที่ห้า (นายอ่ำ) ‘ต่อ’ จากนั้นไปลำดับที่สองของเหยื่อรายที่หนึ่ง (นายลู) ‘มา’ ต่อด้วยลำดับที่สี่ของเหยื่อรายที่สอง (เด็กหญิงวาด) ‘พงค์’ และจบด้วยลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่สาม (พระมหาสุชีพ) ‘แตก’ เพื่อให้จำนวนคำครบหนึ่งบาท พงค์ ในที่นี้เขียนตามอักขรวิบัติในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม แท้จริงแล้วคือคำว่า พงค์ ที่หมายถึง เชื้อสาย จากลำดับในการอ่าน บาทที่สามของโคลง ได้ความว่า

‘โพธิ์แตกลิตต่อมา พงค์แตก’

สามารถถอดความได้ คือ สิ่งที่ต้นโพธิ์แตกเพื่อที่จะต่อเชื้อสาย คำที่ซ่อนอยู่ในบาทที่สามจึงเป็นคำว่า ‘ตา’

บาทสุดท้าย เริ่มอ่านจากศูนย์ ‘โพธิ์’ จากนั้นต่อด้วยลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่สี่ (นายศักดิ์) ‘ให้’ ต่อด้วยลำดับที่สามของเหยื่อรายที่ห้า (นายอ่ำ) ‘โหน’ ต่อกไปถึงลำดับที่ห้าของเหยื่อรายที่หนึ่ง (นายลู) ‘โจน’ จากนั้นไปลำดับที่สองของเหยื่อรายที่สอง (เด็กหญิงวาด) ‘เจ้า’ ต่อด้วยลำดับที่สี่ของเหยื่อรายที่สาม (พระมหาสุชีพ) ‘เจ้า’ ต่อกไปถึงลำดับที่หนึ่งของเหยื่อรายที่สี่ (นายศักดิ์) ‘ให้’ จากนั้นไปลำดับที่สามของเหยื่อรายที่ห้า (นายอ่ำ) ‘โหน’ และจบด้วยลำดับที่ห้าของเหยื่อคนที่หนึ่ง (นายลู) ‘โจน’ เพื่อให้จำนวนคำครบหนึ่งบาท ให้ ในที่นี้เขียนตามอักขรวิบัติในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม แท้จริงแล้วคือคำว่า ให้ จากลำดับในการอ่าน บาทสุดท้ายของโคลง ได้ความว่า

‘โพธิ์ให้โหนโจนเจ้า เจ้าให้โหนโจน’

สามารถถอดความได้ คือ ต้นโพธิ์ที่ยืนต้นให้บางอย่างห้อยโหนไปมา คำที่ซ่อนอยู่ในบาทสุดท้ายจึงเป็นคำว่า ‘ลิ่ง’

จึงสรุปได้ว่าคำที่ซ่อนอยู่ในบาททั้งสี่ของโคลงบทนี้ คือ น้ำ ทราย ตา ลิ่ง ซึ่งเป็นคำขึ้นต้นของโคลงบทหนึ่งในโคลงโลกนิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เมื่อนำแต่ละบาทมาประกอบกันให้ครบทั้งสี่บาท ก็จะได้บทร้อยกรองที่ผู้แต่งนวนิยาย (ปราปต์) ประพันธ์ขึ้นดังที่กล่าวไปข้างต้น แต่จะพบว่าคำตามร่างกายของเหยื่อที่ปราปต์นำมาประพันธ์ร้อยกรองบทนี้ยังเหลืออยู่อีก 5 คำ ได้แก่คำว่า *สงค์* (ลำดับที่สามจากเหยื่อรายที่หนึ่ง) *จับ* (ลำดับที่สี่จากเหยื่อรายที่สอง) *แพะ* (ลำดับที่ห้าจากเหยื่อรายที่สอง) *ซัง* (ลำดับที่หนึ่งจากเหยื่อรายที่ห้า) *เกาะ* (ลำดับที่สองจากเหยื่อรายที่สาม) ซึ่งมีที่มาโดยเริ่มจากคำที่เหลือจากเหยื่อรายที่หนึ่ง (นายลู) แล้วไล่ทวนเข็มนาฬิกาจนสิ้นสุดคำที่เหลือจากเหยื่อรายที่สาม (พระมหาสุชีพ) คำที่เหลือทั้งห้าคำนั้นเป็นกุญแจสำคัญอีกหนึ่งดอกที่ปราปต์ใช้ไขต้นเหตุแห่งการวางแผนการก่อเหตุฆาตกรรม และอาชญากรรมของตัวละครพระอนิจ กล่าวคือ *สงค์* ในที่นี้เขียนตามอักษรวิบัติในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม แท้จริงแล้ว คือ คำว่า *สงฆ์* ซึ่งมีนัยหมายถึงตัวละครหลวงลุงเฟื่อง *แพะ* มีนัยหมายถึงตัวละครนายทองนอก *เกาะ* มีนัยหมายถึง เกาะอัลคาทราช สถานที่กักกันตัวละครนายทองนอก ดังนั้น *สงค์ จับ แพะ ซัง เกาะ* จึงหมายความว่า ตัวละครเฟื่องซึ่งเป็นสันติบาลเก่าได้ใส่ร้ายจับนายทองนอกในฐานะกบฏบวรเดช ทำให้นายทองนอกถูกนำไปกักขังที่สถานกักกันในเกาะอัลคาทราช

การอธิบายข้างต้นจึงสรุปได้ว่า คำประพันธ์ร้อยกรองบทนี้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินเรื่องและนำไปสู่การคลี่คลายปมปัญหาเพื่อทราบสาเหตุแห่งการกระทำของตัวละครทั้งหมด

2. การอ้างอิงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการสร้างเรื่องเล่า จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ปราปต์นำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ด้านการเมืองการปกครองมาประกอบในการสร้างเรื่องเล่า นอกจากจะใช้สร้างความสมจริงให้กับเรื่องแล้ว การอ้างอิงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในด้านที่กล่าวไปนั้น ยังมีส่วนเกี่ยวพันกับตัวละครหรือเป็นส่วนในการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่อง จึงอาจกล่าวได้ว่า การอ้างอิงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการสร้างเรื่องเล่าเรื่องอาชญากรรมของปราปต์เป็นลักษณะเด่นและแตกต่างไปจากอาชญากรรมทั่วไป เนื่องจากอาชญากรรมส่วนใหญ่ไม่นิยมนำข้อมูลประวัติศาสตร์ด้านการเมืองการปกครองมาใช้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร ส่วนหนึ่งในการคลี่คลายปมปัญหา หรือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเรื่อง

ปราปต์นำข้อความในกฎหมายตราสามดวง คือ โทษประหารชีวิตในบทบัญญัติพระอัยการกบฏศึกมาประกอบการดำเนินเรื่องในเรื่องสิงพาดกลอน กล่าวคือ ลักษณะการตายของเหยื่อที่ถูกฆาตกรรมในพื้นที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับโทษสถานต่าง ๆ ในบทบัญญัติพระอัยการกบฏ ดังตอนที่ตัวละครไตรตรึงษ์พยายามปะติดปะต่อเรื่องจากคำบอกเล่าของตัวละคร พ.ต.อ.ปีย์ และตัวละคร ร.ต.ท. สุริยันต์ ตำรวจในพื้นที่ ความว่า

*คดีที่หนึ่ง นางสาวศรีบวร-โทษสถาน ๑๖ ให้เอาขวานผ่าอกทั้งเป็น
แหกออกตั้งโครงเนื้อ*

*คดีที่สอง นายทศทิศ-โทษสถาน ๑๘ ให้ชุดหลุมฝังเพียงเอา แล้วเอา
ฟางปกคลุมร่างก่อนคลอกด้วยเพลิงพองหนังไหม้แล้วไถด้วยไถเหล็กให้
เป็นท่อนน้อยท่อนใหญ่เป็นรื้อน้อยรื้อใหญ่*

*คดีที่สาม นายจเร-โทษสถาน ๑๐ ให้เอามัดที่คมเชือดเนื้อให้ตกออก
จากกายแต่ที่ละตำลึง จนกว่าจะสิ้นมังสา*

*คดีที่สี่ (หรือคดีแรกหากลำดับด้วยเวลาก่อนการ) นางสาวหลี่แซ-โทษ
สถาน ๑ ต่อยกระบานสี่ตะเล็กลอกเสียแล้ว เอาคีมคีบก้อนเหล็กแดงใหญ่
ใส่ลงไปน้ำมันระดม คีตะพลุ่งพุ่งขึ้นตั้งม่อเคียวน้ำส้มพะอุม...*

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

**คดีที่ห้า พ.ต.ต.พรต-โทษสถาน ๑๔ ให้เคี้ยวน้ำมันให้เดือดพลุ่งพล่าน
แล้วสาดลงมาแต่คีจะจนกว่าจะตาย!...**

คดีที่หก คดีของนายแซนหรือไอ้เสื่อโคร่ง-โทษสถาน ๔ เอาผ้าชุบน้ำมันพันให้ทั่วร่างกายแล้วเอาเพลิงจุด!

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์, 2561: 50-52)

จากข้อความข้างต้น ปราปต์นำข้อความข้อความในกฎหมายตราสามดวง กล่าวคือ โทษประหารชีวิตในบทบัญญัติพระอัยการกบฏศึก สถานที่ 1, 4, 10, 14, 16 และ 18 มาใช้ในการสร้างเรื่องเล่าดังจะยกข้อความเพื่ออธิบายดังนี้

“คดีที่หนึ่ง นางสาวศรีบวร-โทษสถาน ๑๖ ให้เอาขวานผ่าอกทั้งเป็นแหกอกตั้งโครงเนื้อ”

ข้อความ “ให้เอาขวานผ่าอกทั้งเป็นแหกอกตั้งโครงเนื้อ” เป็นข้อความในกฎหมายตราสามดวง คือโทษประหารชีวิตในบทบัญญัติพระอัยการกบฏศึกที่ปราปต์นำมาใช้ประกอบในการสร้างเรื่องเล่า โดยใช้เป็นลักษณะการเสียชีวิตของเหยื่อในเหตุฆาตกรรม โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกความเชื่อมโยงของคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านหลาวว่าเป็นฆาตกรรมต่อเนื่อง

3. การใช้สถานที่ในการสร้างเรื่องเล่า สถานที่ที่ปราปต์นำมาสร้างเรื่องเล่าในอาชญาวิทยาทันทั้ง 3 เรื่องไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่มีอยู่จริงหรือสถานที่ที่ผู้แต่งสร้างขึ้น มักเป็นสถานที่สำคัญในการดำเนินเรื่องทั้งสิ้น กล่าวคือ สถานที่ที่ปราปต์นำมาประกอบการสร้างเรื่องเล่าจะเป็นสถานที่ที่เป็นส่วนหนึ่งในการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่อง ซึ่งแตกต่างจากอาชญาวิทยาทันทั่วไปที่มักใช้สถานที่เป็นส่วนประกอบเพื่อดำเนินเรื่องเพียงเท่านั้น

3.1 สถานที่ที่มีอยู่จริง

ในเรื่องกาหลมหรทึก ปราปต์ใช้ฉากซึ่งเป็นสถานที่จริง คือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร หรือ วัดโพธิ์ มาใช้ในการสร้างเรื่องเล่า

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารหรือวัดโพธิ์ นอกจากเป็นสถานที่ที่เป็นศาสนาสถานสำหรับกิจการทางพระพุทธศาสนาแล้ว ยังรวบรวมความรู้แขนงต่าง ๆ ไว้อย่างมากมาย โดยมีจารึกไว้รอบบริเวณสถานที่ดังกล่าว ดังตอนที่ปราปต์ได้บรรยายฉากของวัดโพธิ์ในเรื่องกาหลมหรทึก ความว่า

ลึกลงไปยังมีพระวิหารสี่ทิศ แต่ละทิศประดิษฐานพระพุทธรูปแต่ละปาง มีประวัติการอัญเชิญมาจากพื้นที่แตกต่างพระวิหารคด พระอุโบสถที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากร ซึ่งรัชกาลที่ ๑ ทรงอัญเชิญมาแต่วัดศาลาลี้หน้า ในนามใหม่วัดคูหาสวรรค์วรวิหาร ประติมากรรมตกแต่งรอบด้าน ทวารบาล ชุ่มประตุ ภาพสลัก รูปปั้นถาษิตัดตน ยังไม่รวมถึงศาลารายรอบด้านอันเป็นที่ฝึกของจารึกวัดโพธิ์หมวดต่าง ๆ หมวดพระพุทธศาสนา อาทิ เรื่องพระมหาวงษ์ พระสาวกสาวิกา หมวดประวัติเรื่องการบูรณปฏิสังขรณ์ หมวดประเพณีเรื่องริ้วกระบวนแห่พระกฐินทางสถลมารค หมวดเวชศาสตร์ตำรายา หมวดสุภาพศีลธรรมคดี และหมวดทำเนียบ รวมทั้งสิ้น ๖ หมวด ๓๘ เรื่อง บนคิลา ๑,๔๔๐ แผ่น

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์, 2557: 128)

จากข้อความข้างต้น วัดโพธิ์ เป็นสถานที่ที่เป็นส่วนหนึ่งในการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่อง กล่าวคือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คำใบ้ของคนร้าย ซึ่งมาจากสถานที่ตายของเหยื่อทั้ง 5 คน ในแผนที่จังหวัดธนบุรี-พระนคร เมื่อลากจุดเชื่อมโยงตามการทวนเข็มนาฬิกาจากคดีแรกถึงคดีสุดท้าย จะพบได้เป็นรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่า จากข้อสันนิษฐานของตัวละครตำรวจ รูปห้าเหลี่ยมด้านเท่าจะมีรัศมีที่อยู่ตรงกลางตามทฤษฎีของยุคลิตและรัศมีของรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่าจากสถานที่ที่พบเหยื่อนั้น คือ วัดโพธิ์ ตัวละครตำรวจจึงเดินทางไปยังวัดโพธิ์ตามคำใบ้ ทำให้พบกับกลโคลงพรหมพักตร์ ที่สามารถใช้แก้ไขปริศนาคำตามร่างกายของเหยื่อทั้ง 5 คน ซึ่งเป็นปมปัญหาของเรื่องได้

จะเห็นได้ว่า วัดโพธิ์ เป็นสถานที่จริงที่ปรากฏใช้ในการสร้างเรื่องเล่าและเป็นสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวละครภายในเรื่อง กล่าวคือ เป็นสถานที่ที่คนร้ายใช้เป็นคำใบ้ให้ตัวละครตำรวจไขปริศนาคำได้สำเร็จตามความต้องการของตน

3.2 สถานที่ที่ผู้แต่งสร้างขึ้น

ในเรื่องลึงพาดกลอน ปรากฏสร้างฉากสถานที่โรงแรมดิเอมบีชโฮเทลขึ้นเพื่อใช้ในการสร้างเรื่องเล่า ดิเอมบีชโฮเทล คือ โรงแรมที่มีเจ้าของ คือ ตัวละครนายทวยหาร สถานที่เสียชีวิตของตัวละครศรีบริวาร พยาบาลสาววัย 31 ปี ปรากฏบรรยายฉากโรงแรมดิเอมบีชโฮเทลที่ตนสร้างขึ้น ความว่า

ดิเอมบีชโฮเทล โรงแรมสี่ดาวอันเจียบสงบเกิดมีเสียงนาฬิกาปลุกลั่น
ก้องไปทั่วชั้นเจ็ด พนักงานโรงแรมตามหาสาเหตุ พบว่าเสียงดังออกมาจาก
ห้องพักหมายเลข ๗๑๒ บานประตูไม้แง้มไว้เป็นช่องน้อย ถ้าไม่สังเกต ก็จะไม่
เห็นว่ามันเปิดอยู่

(ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปรាប់ต์, 2561: 44)

จากข้อความข้างต้น ดิเอมบีชโฮเทลเป็นสถานที่ที่เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินเรื่อง นำไปสู่การคลี่คลายปมปัญหาและทราบสาเหตุแห่งการกระทำของตัวละครทั้งหมดภายในเรื่อง กล่าวคือ ดิเอมบีชโฮเทลเป็นสถานที่ก่อเหตุฆาตกรรมเหยื่อรายที่สองของคนร้าย คนร้ายใช้สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครนายทวยหารในการฆาตกรรมเหยื่อทั้งหมดภายในเรื่อง เพราะต้องการที่จะแก้แค้นที่นายทวยหารและพรรคพวกนายทุน คำนุชย์เป็นต้นเหตุให้เพื่อนและคนรักของคนร้ายต้องเสียชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้น ดิเอมบีชโฮเทลเป็นสถานที่ที่ผู้แต่งสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสร้างเรื่องเล่า และเป็นสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวละครภายในเรื่อง กล่าวคือ ดิเอมบีชโฮเทลเป็นโรงแรมของ ตัวละครนายทวยหาร ผู้เป็นต้นเหตุแห่งการฆาตกรรมทั้งหมดภายในเรื่อง

อภิปรายผล

อาชุนิยายสมัยใหม่มักมีการสร้างเรื่องเล่าที่แปลกใหม่ และซับซ้อนจากอาชุนิยายสมัยก่อนอาจเพราะนักเขียนพยายามสร้างความแปลกใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน อาชุนิยายสมัยใหม่จึงมีลักษณะที่หลากหลาย และแตกต่างกันไปตามรูปแบบเฉพาะตนของนักเขียน ปรាប់ต์มีรูปแบบการเขียนอาชุนิยายที่เป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากมีการสร้างเรื่องเล่าที่มีลักษณะแตกต่างจากอาชุนิยายทั่วไป ดังจะอภิปรายต่อไปนี้

นวนิยายเป็นบันเทิงคดีที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อความเพลิดเพลินหรือใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความบางอย่างจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน นวนิยายส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการประพันธ์เป็นร้อยแก้วขนาดยาวตลอดจนจบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง แต่ในนวนิยายประเภทอาชญากรรมของปราปต์ จะมีลักษณะการประพันธ์ที่แตกต่างไปจากนวนิยายหรืออาชญากรรมทั่วไป เนื่องจากอาชญากรรมของปราปต์ มีการสอดแทรกคำประพันธ์ในรูปแบบของร้อยกรองเข้าไปในงานเขียนอาชญากรรมด้วย กล่าวคือ ปราปต์ใช้คำประพันธ์ร้อยกรองในการสร้างเรื่อง เพื่อให้เรื่องดำเนินไปสู่จุดคลี่คลายปมปัญหา ซึ่งนับได้ว่าเป็นการสร้างเรื่องใหม่ที่แปลกใหม่ในอาชญากรรมไทย เนื่องจากมีการผสมผสานคำประพันธ์ที่เป็นร้อยกรองกับนวนิยายที่มีรูปแบบเป็นร้อยแก้วเข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า การใช้คำประพันธ์ร้อยกรองในการสร้างเรื่องเล่าของปราปต์เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัวและแปลกใหม่ในวงการอาชญากรรมไทย นอกจากการผสมผสานคำประพันธ์ร้อยกรองกับอาชญากรรมเข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวกันแล้ว การอ้างถึงคำประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณกรรมเรื่องอื่นของปราปต์ ยังทำให้ผู้อ่านตีความหมายของคำประพันธ์ร้อยกรองบทเดิมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเนื่องจากผู้อ่านจะตีความหมายไปตามเนื้อเรื่องที่คำประพันธ์ร้อยกรองบทนั้นสอดแทรกอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาลักษณะเด่นด้านอื่น ๆ ในงานเขียนของชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ (ปราปต์)
2. ควรมีการศึกษาลักษณะเด่นในการสร้างเรื่องเล่าในอาชญากรรมจากนักเขียนคนอื่น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์วรุณญา อัจฉริยะปติ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ผู้ให้โอกาส ชี้แนะแนวทาง คอยสละเวลาให้คำปรึกษาและมอบกำลังใจแก่ศิษย์คนนี้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาในการทำวิจัยฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยทุกท่านที่คอยมอบความรู้ ประสบการณ์และเปิดโลกทัศน์ของผู้วิจัยให้กว้างยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณพี่ปราปต์ ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ เจ้าของอาชญากรรมทั้ง 3 เรื่อง ผู้เป็นพี่ชายที่น่ารักและเป็นแรงบันดาลใจในด้านต่าง ๆ ของผู้วิจัย คอยช่วยเหลือและมอบกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวไชยแพทย์ รวมถึงมิตรทุกท่าน ที่มอบความรัก คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในยามที่ท้อแท้ วิจัยฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้หากปราศจากบุคคลเหล่านี้

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ธิดา ขยันการนาวิ. (2558). *ปัญหาสังคมและความวิตกกังวลในอาชญากรรมร่วมสมัยของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย*. ปรินญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์เปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรสิทธิ์ จามรจันทร์สาขา. (2553). *ลักษณะเด่นของอาชญากรรมของ วลีษฐ์ เดชกุญชร*. ปรินญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์. (2557). *กาหลมหรทึก*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- _____. (2558). *นิราศมทรณพ*. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- _____ . (2561). ลิงพาดกลอน. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์ อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธงชัย แซ่เจี๋ย. (2560). การเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ใน นิราศมหารรณพ ของปราปต์. สาขาวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.
- พิมพ์ละดา ตีมาก. (2555). การสร้างเรื่องเล่าและตัวละคร “ซูสีไทเฮา” ในวรรณกรรม ภาพยนตร์ และละครโทรทัศน์. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วรานันท์ วรพัฒนานนท์. (2558). ผู้หญิงภายใต้ระบบทุนนิยมในอาชุนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัย. ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณณี วราทร. (2519). ประวัติการประพันธ์นิยายไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์.
- อภิสรรา แสงหัตถวัฒนา. (2550). การสร้างเรื่องเล่าในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติของนักเขียนสตรีพลัดถิ่น: การศึกษาเปรียบเทียบ เดอะเมมัวร์ส ออฟ อะ เซอร์ไวเวอ์ กับ เดอะ เฮาส์ ออฟ เดอะ สปริตส์. ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Use of Social Media as Marketing Tools by Selected Hotels in Bangkok

Prin Jivarungruang

Assumption University of Thailand

Contact: prin.jiv@gmail.com

Abstract

The purpose of this study is to identify hospitality using the social media as the tools of marketing, how the social media attach tourists or consumers, and to give a descriptive overview of social media conditions in the hospitality industry.

This research uses qualitative method in-depth interview to investigate and analysis the data, open-ended questions are done in accordance with the cases studied recently on social media, by taking out the most frequent related issues on social media. The interview went well by interviewing nine tourists, six hotels, and two travel agencies in Bangkok, during 25 June to 11 July 2019.

Some tourists still confuse what social media is and researcher has to explain. For hotels side, they use social media much to promote their hotels, and travel agencies as well. This kind of marketing tool is not new anymore; these social networks become a part of our life and cannot avoid it.

Social media is like double-edged swords, once someone post has something, what they get may be good or bad comments. It can be helpful for brand awareness or damage brand image. So people should use social media wisely.

Keywords : Consumer Behavior, Hotels in Bangkok, Marketing tools, Social media.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Introduction

This research regards the study of dramatically increasing trend of using social media as the marketing tools to promote hotels and followed by the deductive reasoning. Along with this research, the adopted methodology and lastly the results are respectively presented.

In the past, before people have the internet and social media, some new generation may wonder how people buy air tickets, buy a package tour and book rooms. Most tourists make a reservation by calling. If they want to make a reservation for a room, they will call to the hotel directly, but the price may be expensive. Therefore, most tourists prefer to make a reservation with a travel agency, so they can get the cheaper price or any discount. For example, tourist want to go to Italy, the agent will give 3 choices of hotels for choosing, then they will do the quotation to customers to make a decision. On the other hand, some travel agencies may provide packages to customer for choosing.

At the present time, social media become part of people's daily lives. Social media makes people lives more convenient, easier, and faster, such as free call, video call, shopping online, making purchase, google maps, make a reservation and other functions. For Hospitality Industry, they can use it as the marketing tools to help consumers reach to the tourism products. There are many social media that people around the world use such as Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat, TripAdvisor and so on. Therefore, people can post or express their emotions and experiences, everywhere and any time that they want. For example, pages on Facebook where people can thread or posts to be created for free anywhere and anytime, which mean people can post pictures or videos and also can express their emotion, post the places that people check-in. So, it becomes like an advertisement and do the marketing at the same time. Some people who love to post pictures on Facebook become bloggers, reviewers and vlogs. Consequently, social media has become a major marketing tool in many businesses, such as hotels, restaurants, tourist's attractions, online shops, banks, money exchange, and others.

● Background

There are several types of social network sites such as Facebook, TripAdvisor, Twitter, Instagram, YouTube, Line, Wechat and Weibo; consumers or tourists can review sites such as Hotel's Facebook pages, TripAdvisor, Lonely Planet, and business websites. Facebook is one of the popular sites where consumers share their experience through comments or review places and has become a very powerful words of mouth (WOM) communication. Marketers need to control and keep positive words of mouth by working on consumers relationship management, in order to be effective in marketing communication through these channels.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Nowadays, the online market has increased rapidly, especially Facebook. When people take time comment on a Facebook post, it means you have done a good job. Comments generate much stronger traffic and awareness than simply racking up the likes. Attracting a large amount of comments will help you gain more followers very quickly because people often take an interest in what their friends are discussing. Social media has become a vital market platform to reach potential customers and changed the way in which people learn about and its helpful for choosing the destination. Social media has an important role for consumer to do the research and select destinations, making a reservation, learn about new packaging or tour promotions, plan itinerary and communicate with service providers. The widespread of social network has substantially changed the way in which consumers make a purchase, especially in the hospitality and tourism industry. Worldwide social network users are expected to reach 1.43 billion in 2012, an increase of 19.2% from 2011 (Phelan, Chen, & Haney 2013).

Statement of Problems

One of the problems of using social media as a marketing tool is updating. It means the hotel must maintain up to date, must check what is the new trend at that time, what is people like, what is become a trendy, what competitors have done. These things are difficult to compete with competitors. Choosing the channel social media also become one of the problems, if the hotel promotes its room in the wrong way.

Moreover, social media cannot help hotels to sell directly, its help the hotel in terms of hotel brand awareness and hotel image to outside people. Furthermore, social network acts as a powerful tool to connect hotels with consumers or tourists. Some social media helps them to reach their target market as a long-term tool than as a short-term one. Most users agreed that, they are an increasingly effective tools for the hospitality industry and in the long run it can bring good results. Hotels owners are aware of the importance of the social media popularity, with Facebook and TripAdvisor being the two most popular, in enhancing their image and PR, followed by Twitter. They are working on investing more in social media in terms of personnel and time as currently for them it is not a very high investment. Although they are not very active at the present, in the near future they will be more involved and would be the main channel to interact with the customers and promote their hotels. (Manish, 2018)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- **Research Questions (RQ)**

- RQ 1. How does social media affect the opinion of tourist decision making to choose a hotel?
- RQ 2. How can tourist obtain information about hotels in Bangkok business from social media?
- RQ 3. How can hotels use social media for their marketing communication and determine its effectiveness?
- RQ 4. How important of pictures, photos, VDOs on social media attract tourists?

- **Research Objectives (RO)**

- RO 1. To explore international tourist choice to stay in a hotel in Bangkok using social media.
- RO 2. To investigate the usage of social media to gather information about hotel in Bangkok by the international tourists.
- RO 3. To identify the potential of social media as the marketing tools use by the hotels in Bangkok to attract more tourists.
- RO 4. To explore the benefits of social media visuals, illustration, to obtain tourists staying in hotels in Bangkok.

Theoretical foundation

On the topic social media for hospitality and tourism, there are many issues that can be related to how consumers use the social media for selecting hotels. On regard to that the literature review includes different cases to understand the overall how important of social media, and it's also effected to consumers to make a decision to select hotels or destinations. Moreover, the articles show both sides of advantages and disadvantages of using social media as the marketing tools. Social media can be two-edged sword, it has the potential to destroy the company's reputation. Besides, social media can affect the consumers about tourism products and the difference of the consumer's behavior between pre-purchasing and post-purchasing.

Most articles mention the most frequently people used social media for hospitality and tourism include Facebook, TripAdvisor, YouTube, Twitter, Myspace and other channels. Furthermore, the advantages of using social media to promote hotels which are affordable, viral or words of mouth, it can spread brand faster, and can update anytime and anywhere. Social media become a modern communication tools in the life of people. The mostly use the internet commonly in this day. Majority people like to express their emotion by post on social media. One reason of the growth words of mouth is the speedy expansion of social media. Once, tourists' opinions or experiences are posted on Facebook pages they play

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

essential role online marketing, which means electronic words of mouth (WOM). Nowadays, word of mouth marketing become a basis for successful of using social media by service providers. The article indicates positive and negative results of customer feedback to consider purchase decision.

Methodology

Firstly, this research applies qualitative method with theoretical framework based on literature review, relevant the use of social media as marketing tools by selected hotel in Bangkok. It can be arrangement of conditions for collection and analysis of data in a manner focusing on combining related studies with the purpose of the research. Through the study of literature, it can be understood that the tourist, hotels and travel agencies are interconnected, which makes it necessary to understand and discuss about social media directly with them, to know their perspective. In-depth interview is used to investigate and analysis the data, open-ended questions are done in accordance with the cases studied recently on social media, by taking out the most frequent related issues on it.

Target participants

As the research is to study the use of social media as marketing tools by the selected hotel in Bangkok. Therefore, the target populations are the tourists, hotel's manager, and travel agency for collecting the sample. The researcher plans to interview 15 tourists, 5 hotels, and 2 travel agencies.

Primary data collection

This interview is using purposive sampling method, in depth interview with tourists within 25 June to 8 July 2019. Moreover, to interview the hotel's manger, and travel agencies within 1 to 11 July 2019. The interview sample size the study plan to collect data of 15 tourists, 5 hotels and 2 travel agencies. For tourists, researcher plan to collect data by interview tourists at Suvarnabhumi Airport 10 tourists, but they were only 5 tourists was interviewed. The reason why researcher choose airport because researcher understand tourist's feeling, if they are travelling around or shopping, they may not want anyone to disturb or waste their times. For tourist around in airport, they may have time during waiting for their flight. Considering the topic on using social media as the marketing tool to selected hotel in Bangkok is selected for collecting the sample. Issara by D hostel is not only chosen for interviewing the hotel's owner by using face to face Simi-structured interview, but also The Tawana Hotel, The Golden Tulip sofferin hotel, The Continents, Pullman Bangkok King Power and Bangkok Marriott Marquis Queen's Park interview method was the selected method to collect the sample. The tourists, hotel's manager, and travel agencies, all of

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

them have considered as the users of social media such as use it in daily life, use it for review and comment, and use it as marketing tools. For the travel agencies, Agoda and TourEast are selected. Mainly, as planned to interview different area and types of hotels, because the researcher think that can get a different strategy of using social media as the marketing tool in each hotel and each travel agencies.

Discussion on Research Objectives and key Findings

The researcher focused on the four main objectives of the study, which were-

- To explore international tourist choice to stay in a hotel using social media.
- To investigate usage of social media to gather information about hotel in Bangkok by the international tourist.
- To identify the potential of social media as the marketing tools use by the hotels to attract more tourists.
- To explore the benefits of social media visuals, illustration, social media to obtain tourists by the hotels.

For the result obtained in the section of, to explore international tourist choice to stay in a hotel using social media.

Refer to during interviewing tourists, it was obviously that some tourists still confuse what is social media, which application is social media. Mainly, tourists mention about Online Travel Agencies (OTA) such as Agoda, Booking.com, Traveloka, Airbnb, Ebates, Expedia and others. So, researcher have to explained to tourist what is social media and give an example to make them understand, then continue interview. The researcher had found out the most social media that tourists have mention are TripAdvisor. Most comments and review on TripAdvisor are written by who have experience and have been visited that place before, that is the reason why tourists believe in TripAdvisor and Facebook more than others social media. However, most of tourist prefer to use OTA more than social media.

On the other hand, hotels use most popular social media to promote their hotel as much as they can, for example Facebook, IG, Line, YouTube, Twitter, LinkedIn, Wechat, Weibo and so on. However, in each hotel use social media in different strategy and different of target market also, for example hostel normally just post pictures to promote only hostel room, but for big chain hotel they use social media to promote every part of hotel such as room types, restaurants, and their amenity in hotel. Besides, for travel agencies also do same as hotel, especially for Agoda. They use many platform social media to promote their product, to make sure that tourist can get the information easier. Accordingly, to consumer behavior, tourists not confident to book a hotel without using social media.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

For the result obtained in the section of, to investigate usage of social media to gather information about hotel in Bangkok by the international tourist.

Once tourists plan their vacation trips, mostly they are going to gather information about hotel by searching on social media such as TripAdvisor. Mostly, tourists prefer to read reviews and comments. However, before they are going to search for information, they get inspire from something, like they had seen friend's pictures on Facebook, then they will search the information on other social media. So once if tourists are looking for hotels or restaurants, they will read any review or comment, and they will find some negative review on social media. Those negative review can impact tourist's decision, but still depend on how many of negative reviews and how intensity of comments. If the review is not that bad, tourists still book that hotel. Furthermore, negative review also affects to hotel's booking and engagement. Once hotel had mention that social media is like a double-edged sword, once hotel has promoted themselves on social media, they may get both of good and bad reviews.

However, most tourists think the recommendation on social media is not enough for choosing hotel. They still need more information by searching from other platform social network. On the other hand, most hotels and travel agencies think information on social media is enough for tourists to looking for.

For the result obtained in the section of, to identify the potential of social media as the marketing tools use by the hotels to attract more tourists.

Normally, when people see other people's post on social media like picture or check-in place, it can inspire other people as well, it can motivate other people want to travel or have a vacation trip. Once tourists see picture on social media, it can be link to other social media as well, to search more information. The potential of social media, it can be delivery information to users faster and more convenient than others, the users just only type or click and then all the information will show on their device. It like social media can serve the information on consumer hands.

According to vacation trip, in normally everyone is going to search information on online network, but what would be the source of information that tourist trust, so the result of collect data were TripAdvisor. The reason why most tourist choose TripAdvisor is because on TripAdvisor has provided several information such as hotels, attractions, restaurants, and air tickets. Besides, the most information that tourists look for on social media when choosing a hotel is pictures, reviews and some tourist also concerns about price. However, some tourist prefers to watch VDO more than to see pictures. However, refer to consumer behavior of

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

tourists can be separate into 3 part such as **pre-stay, during-stay and post stay**. For pre-stay, most tourist prefer to use TripAdvisor, searching for reviews and comments of hotels and attractions. But during- stay, tourist prefer to use Facebook and IG to post their picture and check-in where they are. For post-stay, mostly will be TripAdvisor, write reviews of the place that they had been.

Most hotels think that social media can help tourist to make decision of hotel easier. Hotel use social media as the marketing tool to promote their hotel and products. The reason why hotel would like to use social media to promote hotel because not only promote hotel, but also can communicate with customers to attracting new customer by producing high definition VDO or HD video and social media is low-cost but high effective. Moreover, Facebook is one of the extensive social media on earth that why every hotel use Facebook, according to the number of users.

For the result obtained in the section of, to explore the benefits of social media visuals, illustration, social media to obtain tourists by the hotels.

Once social media became a part in our life, most people use social media to share their experience, where they have been, post pictures and some short VDO, show their feeling and checked-in. This is become a routine of most uses. Furthermore, the picture that they post can attract to other user's feeling, others people may wonder where that place is, which hotel, why it so pretty, those questions will pop up in their mind. So, once they want to visit that place also, they will search in on social media to find out where is it and is it good, this process can link to other social media. This is the reason why most tourist said they cannot book a hotel room without seeing pictures or VDO on social media beforehand. However, if hotels have posted so many beautiful pictures, it does not mean its works, tourist still need to read reviews and comments as well. Social media can help hotels to get more engagement, but it cannot guarantee that hotel will be successful.

- **Implications**

As the social media users, nowadays people plan their trip by using social media, its help our life more convenient. However, social media have advantages and disadvantages, so users must use social media wisely. Every kind of business use social media as marketing tool to increase their sale, hospitality as well. As researcher has mention that social network become a part of our life, so people use in whole day whole night. Even no one notice it but everyone uses it since get up like check email, read news on application, chat with friends and use for business as well, social media can help people to work faster and more effective. Even before going to bed, people also use social media, and moreover that social media can connect to anyone and everything online, so that why people must use it

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

carefully. Have to make sure which details should be private and which details can be public.

- **Future Research**

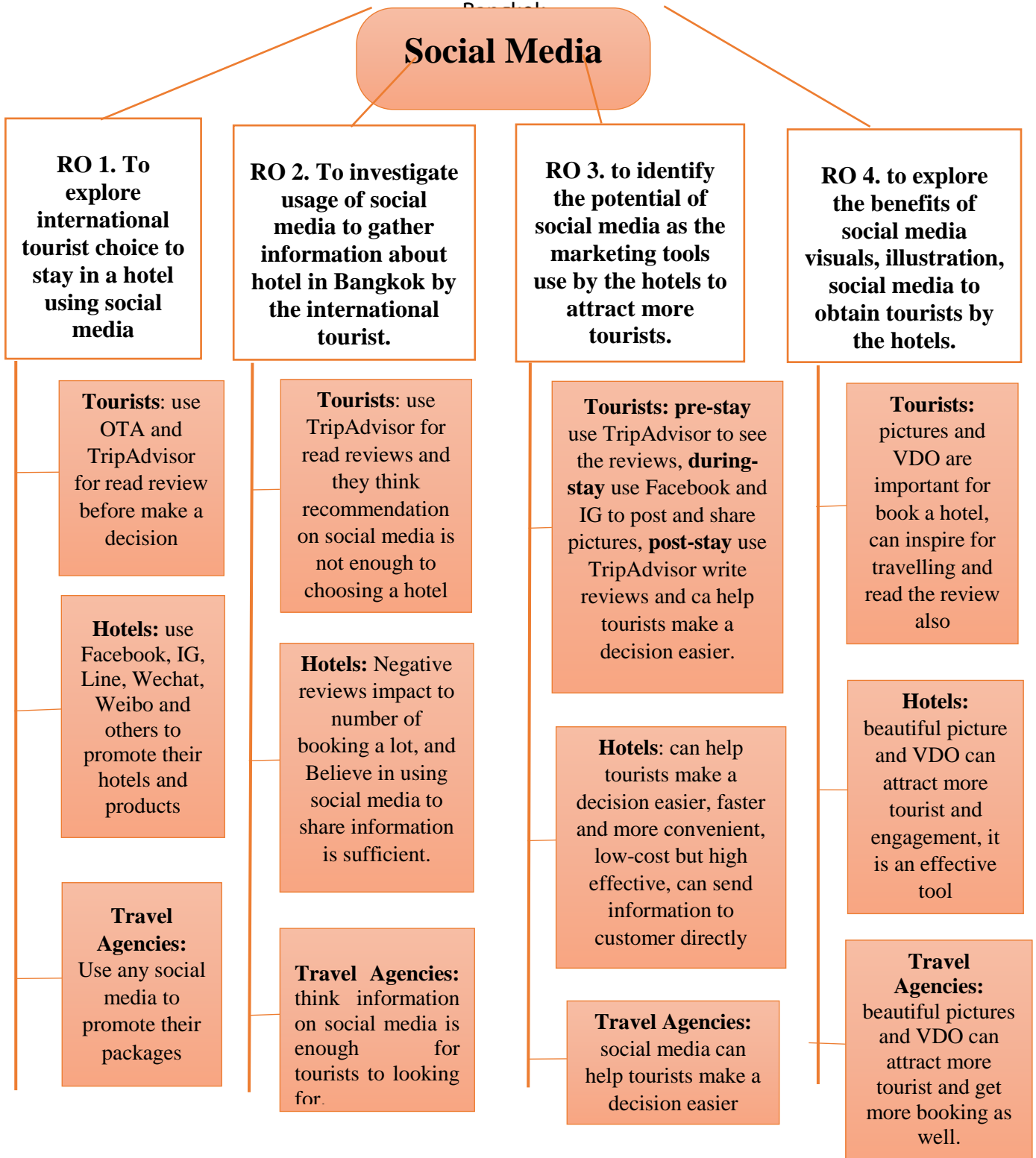
Throughout the research it can be seen that the study is very broad, it can be more specific to get details in each background. The future research can be conducted using quantitative method so that it can be measurable on how accurate the results are. According to this research, because of time limited that is the reason why the sample had collected were not that much so it is a bit difficult to analysis the data clearly. In this research can collect only some tourists, hotels, and travel agencies are included. Future research, this data analysis may use in the future.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Figure 6.1.1

Key finding from the use of social media as marketing tools by selected hotel in Bangkok

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

References

- Atahan, A., Katerina, B. & Burcu Selin, Y. (2010) “An Analysis of The Usage of Facebook and Twitter As a Marketing Tool In Hotels” Retrieved on 23 May 2019 from <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423875974.pdf>
- Casteleyn, J., Mottart, A., and Rutten, K. (2009), “How to use Facebook in your market research”, *International Journal of Market Research*, Vol.51 No.4, pp.439-447. Retrieved on 23 May 2019 from [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=2175792](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=2175792)
- Eleftherios, V., Brabara, N. (2017) “The influence of social media in the consumers’ hotel decision journey” Retrieved on 28 May 2019 from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JHTT-09-2016-0058/full/html>
- Kang, J. (2018) “Effective marketing outcomes of hotel Facebook pages: The role of active participation and satisfaction” Retrieved on 29 May 2019 from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JHTI-10-2017-0003/full/html>
- Lim, W. (2010) “ The Effects of social media networks in the hospitality industry” Retrieved on 23 May 2019 from <https://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1694&context=thesisdissertations>
- Loredana, D.P., Eleonora,P. (2013) “Social network influences on young tourists: An exploratory analysis of determinants of the purchasing intention” Retrieved on 20 June 2019 from <https://link.springer.com/article/10.1057/dddmp.2013.33>
- Manish, V. (2018) “Social Media a Promotional Tool: Hotel Industry” Retrieved on 6 June 2019 from https://www.researchgate.net/publication/322329605_Social_Media_a_Promotional_Tool_Hotel_Industry
- Marsteller, B. (2010) “Fortune Global 100 Social Media Study” Retrieved on 29 May 2019 from <https://www.slideshare.net/IN2marcom/bursonmarsteller-fortune-global-100-social-media-study>
- Meltem, A., Evren, G., & Cennet, B. (2017) “Consumer Behavior In The Process Of Purchasing Tourism Product In Social Media” Retrieved on 29 May 2019 from https://www.researchgate.net/publication/315747592_Consumer_Behavior_In_The_Process_Of_Purchasing_Tourism_Product_In_Social_Media
- Pietro D. L. and Pantano E. (2013). “*Social network influences on young tourists: An exploratory analysis of determinants of the purchasing intention*” *Journal of Direct, Data and Digital Marketing Practice*, page 4-19. Retrieved on 29 May 2019 from <https://link.springer.com/article/10.1057/dddmp.2013.33>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Phelan, K.V., Chen, H-T & Haney, M. (2013) “Like” and “Check-in”: how hotels utilize Facebook as an effectiveness marketing tool. *Journal of Hospitality & Tourism Technology*, page 134-154. Retrieved on 23 May 2019 from https://www.researchgate.net/publication/262819436_Like_and_Check-in_How_hotels_utilize_Facebook_as_an_effective_marketing_tool

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ชลดา เพ็ญสวัสดิ์¹, กมลวรรณ อยู่วัฒน์²

^{1,2}นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email : s59123440160@ssru.ac.th¹, Kamonwan.na@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ซึ่งมีรูปแบบ วิธีการและขั้นตอนที่แตกต่างจากการพิจารณาคดีอาญาทั่วไปและมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับแนวคิดในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งจะเน้นในเรื่องของการฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง มากกว่าการลงโทษเด็ดขาดอย่างคดีอาญาทั่วไป และเนื่องด้วยการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ ของกฎหมายไทย ถือเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่ต้องมีการใช้กฎหมายในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด เช่นเดียวกันหากเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การใช้ความรุนแรงกระทำต่อบุคคลอื่นถือเป็นอาชญากรรม ซึ่งกฎหมายมุ่งเน้นการลงโทษ และกระบวนการดังกล่าวไม่ใช่การแทนที่กระบวนการทางศาล แต่เป็นแนวทางเลือกในการให้การเยียวยาแก้ไขสำหรับประชาชนที่ต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมแนวทางใหม่ ซึ่งหากพิจารณาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวตามกฎหมายไทยแล้ว พบว่าการใช้ความรุนแรงดังที่กล่าวมาข้างต้น เสมือนว่าไม่ถือเป็นอาชญากรรมและไม่มีการลงโทษอย่างแท้จริงตามกฎหมาย แต่เป็นการเน้นไปในเรื่องของการรักษาความเป็นครอบครัวมากกว่าการลงโทษผู้ใช้ความรุนแรงซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด

ซึ่งมาตรการทางกฎหมายไทยที่บังคับใช้ในปัจจุบันประกอบกับสถิติการใช้ความรุนแรงในครอบครัวกฎหมายไทยไม่มีมาตรการที่เพียงพอต่อการบังคับใช้ในปัจจุบัน และไม่ครอบคลุมพอที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในตัวบท มาตรา 36 (1) ในเรื่องของการยอมความ และบัญญัติเพิ่มเติมอีกหนึ่งมาตรา ในเรื่องกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยนำหลักเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับใช้ไว้โดยเฉพาะ

คำสำคัญ : ความรุนแรงในครอบครัว, ครอบครัว, กฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal measures against domestic violence

Chonlada Phensawat¹, Kamonwan Yoowattana²

^{1,2}Department of law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Email : s59123440160@ssru.ac.th¹, Kamonwan.na@ssru.ac.th²

Abstract

Although Thailand has the Family Development and Protection Act 2562, which has different forms, procedures, and procedures than general criminal cases. And has characteristics similar to the concept of reconciliation of justice Which will focus on the issue of rehabilitation And heals the victims of violence More than absolute punishment like a general criminal case And because the offenses in various forms of Thai law are considered one crime that requires the use of laws to determine the punishment of offenders. Likewise, if compared with foreign laws such as the United States of America Regarding the principles of reconciliation of justice. The use of violence against other people is considered a crime. In which the law focuses on punishment, and the said process is not a replacement for the judicial process. It is an alternative way to provide remedies for people who want to use the new justice process. If considering the use of domestic violence under Thai law, it is found that the use of violence as mentioned above As if not considered an offense. There is no true punishment under the law but rather focusing on the treatment of families rather than the punishment of violent offenders.

Thai legal enforced, combined with domestic violence statistics Thai law does not have sufficient measures for enforcement today. And not comprehensive enough to solve these problem. There should be an amendment to the words in the section 36 (1) of the compromise. And one additional statute regarding the process of judicial proceedings relating to domestic violence by applying the principles of reconciliation of justice in particular.

Keywords : domestic violence, family, law

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) เป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นในสังคมทุกระดับชั้นนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในแต่ละยุคอาจมีวิธีการหรือรูปแบบการกระทำที่แตกต่างกันไปโดยมีสาเหตุพื้นฐานมาจากหลายสาเหตุ อาทิเช่น ความเชื่อตามประเพณีที่มองว่าชายเป็นใหญ่หรือแม่แต่ทัศนคติต่อคุณค่าและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล เป็นต้น ซึ่งต้องยอมรับว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในชีวิต ในร่างกาย ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองให้กับพลเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ได้ แต่การนั้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” และตามมาตรา 50 (6) ได้บัญญัติหน้าที่ของบุคคลไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น”

ปัจจุบันแม้รัฐจะพยายามนำเอามาตรการต่าง ๆ ทั้งทางสังคมและทางกฎหมายมาใช้แก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ก็ได้ทำให้สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวหมดไปแต่กลับมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจาก ส่วนหนึ่งทัศนคติของคนในสังคมที่มองว่า ปัญหาในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัวถือว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว ดังคำโบราณที่มักพูดกันว่า “ผิวเมียตีกัน เดี่ยวเขาก็ตีกัน เราคนนอกเดี๋ยวก็เป็นหมา” ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ความนึกคิดที่ถูกปลูกฝังมาแต่โบราณว่า หากมีปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว บุคคลภายนอกจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวเพราะไม่ใช่เรื่องหรือปัญหาของตนด้วยเหตุนี้ เด็กและสตรีจึงมักตกอยู่ในสภาพที่ถูกกดขี่และทำร้ายร่างกายจากคนในครอบครัวอยู่เสมอ ซึ่งในกรณีที่มีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้น กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงมักถูกหยิบยกขึ้นมาใช้ในการพิจารณาคดีดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเยียวยาและรักษาคุณภาพของสมาชิกภายในครอบครัวไว้

ซึ่งต้องยอมรับว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นภัยเงียบใกล้ตัวที่เกิดขึ้นจริงในสังคม และแม้ลักษณะของปัญหาดังกล่าวจะมีใช่ปัญหาอาชญากรรมที่แท้จริงแต่ยังถือเป็นปัญหาที่อาชญากรรมที่มีการซ่อนความรุนแรงเอาไว้ ดังนั้น ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวจึงเป็นปัญหาที่ควรจะได้รับ การแก้ไขโดยเร่งด่วน ด้วยเหตุว่า ผลเสียที่สมาชิกในครอบครัวซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรงโดยตรงจะได้รับอาจเป็นผลกระทบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เช่น กลายเป็นผู้ทุพพลภาพ เป็นผู้วิตกกังวล เกิดความหวาดกลัว และเป็นโรคซึมเศร้าได้ในที่สุด ขณะเดียวกันผลเสียหายดังกล่าว ยังส่งผลกระทบต่อสมาชิกอื่นในครอบครัวอีกด้วย แม้บุคคลนั้นจะมีใช่ถูกกระทำความรุนแรงโดยตรงแต่อยู่ในวงล้อมของการก่อความรุนแรง เช่น บุตรที่พบเห็นการกระทำความรุนแรงระหว่างบิดามารดาเป็นประจำ ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของบุตรเช่นเดียวกัน กลายเป็นปัญหาของสังคมในที่สุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นจนถึงขั้นเป็นคดีความท้ายที่สุดส่วนใหญ่ มักมีการตกลงเพื่อยอมความกัน ทั้งนี้ เพราะเห็นแก่ความเป็นครอบครัว ซึ่งการยอมความในกรณีการกระทำความผิดเช่นนี้ หากสมาชิกในครอบครัวสามารถที่จะอยู่ร่วมกันต่อไปได้โดยไม่เกิดปัญหาในทำนองเดียวกันซ้ำอีกการยอมความย่อมเป็นมาตรการที่ดีที่สามารถตั้งรกรากบ้านครอบครัวให้คงอยู่ได้ ซึ่งเป็นผลดีต่อทุกฝ่าย แต่หากการยอมความกลายเป็นเครื่องมือให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำมากล่าวอ้างภายหลังกระทำผิดซ้ำด้วยความชินชา การใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังคงเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ สำหรับความรุนแรงในครอบครัวที่ถือเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ควรจะมีความปลอดภัยที่สุด การลงโทษและเยียวยาความสัมพันธ์ไปพร้อมกันควรเป็นไปในทิศทางใด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาหาแนวทางการลงโทษผู้กระทำความผิดในครอบครัว เพื่อป้องกันและคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 หนังสือ ตำราทางกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ บทความ และวารสารกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงแนวทางที่จะใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายสำหรับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นความรุนแรงในครอบครัว อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในสังคมไทยต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่บุคคลในครอบครัวได้กระทำต่อกันโดยเจตนาให้เกิดหรือในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ สุขภาพ เสรีภาพหรือชื่อเสียงของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการหรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 มาตรา 4 ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า “บุคคลในครอบครัว ” ดังนี้

บุคคลในครอบครัว หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตรบุญธรรม รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 มาตรา 36 ได้บัญญัติในส่วนของกรยอมความไว้ ดังนี้

“ ในกรณีที่เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวและศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ ประกอบกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวถูกดำเนินคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัวด้วย หากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพครบถ้วนแล้ว ให้ความผิดทางอาญานั้นมีผลดังต่อไปนี้ หากการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดตามมาตรา 295 มาตรา 379 มาตรา 391 มาตรา 392 มาตรา 393 มาตรา 397 และมาตรา 398 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ ”

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย (ฐะปะนีย์ จุฬารมย์, 2549 หน้า 55)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในปีค.ศ.1994 อเมริกาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิง (Violence Against Women Act 1994) รัฐบาลกลางมีอำนาจดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงได้ เพราะการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งซึ่งต้องกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยในประเทศอเมริกาจะนำมาตรการทางการแพ่งมาใช้ในการเยียวยาและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวมากกว่ามาตรการทางอาญา เพราะการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญมาก มาตรการทางแพ่งที่ใช้แก้ไขฟื้นฟูเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวน่าจะได้ผลดีมากกว่าการดำเนินคดีโดยฟ้องอาญา

มาตรการทางกฎหมายต่างประเทศจะเน้นการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ให้กระทำผิดซ้ำ ทำให้ปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวและปริมาณคดีน้อยลงด้วย อนึ่ง ในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเกือบทุกมลรัฐ ได้อนุญาตหรือบัญญัติให้ศาลมีความสำคัญในการกำหนดแผนการบำบัดแก้ไขผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวควบคู่กับการกำหนดโทษหรือการออกคำสั่งคุมครองโดยวางข้อกำหนดให้ศาลพิจารณาถึงความปลอดภัยของผู้ถูกกระทำความรุนแรง โดยการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อความปลอดภัยของผู้เสียหาย นอกจากนี้ ยังมีบทเพิ่มโทษทางอาญาในกรณีกระทำผิดซ้ำอีกด้วย

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) (สุวิช ปนุตติกร, 2555)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายให้กลับคืนสู่ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยใช้วิธีการสร้างกระบวนการที่มีส่วนร่วมหลายฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ชุมชนและเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวดำเนินการโดยวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีแทนการลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. การชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ถูกกระทำ ทำให้ผู้เสียหายพอใจและได้รับการเยียวยาจากผู้กระทำความผิด ซึ่งรวมถึงการได้ระบายความรู้สึกหรือความทุกข์ร้อนที่ตนได้รับ

2. เป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยมีการที่กำหนดเงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติและเป็นหลักประกันว่าจะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก และยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมนั้นไม่ใช่เรื่องที่กระทำต่อรัฐมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของรัฐเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และชุมชนที่ อาชญากรรมนั้นเกิดขึ้น ดังนั้น ภายใต้แนวความคิดนี้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และชุมชน ควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเข้ามาแก้ไขปัญหานี้ เพื่อที่จะสร้างสรรค์ความสันติสุขและนำความสมานฉันท์กลับคืนสู่ชุมชนอีกครั้ง

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศสหรัฐอเมริกา (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2559: หน้า 99)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศสหรัฐอเมริกามองอาชญากรรมเป็นเรื่องกระทำที่มีต่อประชาชนและชุมชนไม่ใช่การละเมิดต่อกฎหมายจึงจำเป็นต้องแก้ไขให้ถูกทาง การจำคุกไม่ใช่เพียงการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อปกป้องสังคม แต่การลงโทษมีความหมายมากกว่านั้น กล่าวคือ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของผู้กระทำผิดหลังจากพ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมด้วยและกระบวนการดังกล่าวไม่ใช่การแทนที่กระบวนการทางศาล แต่เป็นแนวทางเลือกในการให้การเยียวยาแก้ไขสำหรับประชาชนที่ต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมแนวทางใหม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมไทยมาเป็นระยะเวลาช้านาน ผลของการใช้ความรุนแรงก่อให้เกิดความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำความรุนแรง โดยปัจจุบันการใช้ความรุนแรงในครอบครัวนั้น มีอัตราการเกิดที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดดังข้อมูลที่ได้จาก “ศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center: OSCC)” พบเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง โดยมีอายุเพียง 14 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2561 มีจำนวน 247,480 ราย ส่วนใหญ่ยังเป็นการถูกกระทำจากคนใกล้ชิดและจากรายงานสรุปจำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัวจำแนกตามประเภทความรุนแรงในช่วงปี 2551-2559 จากเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ชี้ว่าประมาณ 90% ของผู้ถูกกระทำเป็นผู้หญิง โดยประเภทความรุนแรงที่พบมากที่สุดคือทางร่างกาย จิตใจ เพศ และทางสังคม ตามลำดับ (Ministry of Social Development and Human Security, 2016)

การใช้ความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และเกี่ยวข้องกับความเป็นสถาบันครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันหลักของคนในสังคม ดังนั้นในการตีความการใช้กฎหมายจะตีความโดยเคร่งครัดตามตัวบทอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบการตีความและการใช้กฎหมายด้วย ทั้งนี้ การใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเด็ดขาดนั้น ถือเป็นวิธีการตีความกฎหมายเคร่งครัดจนเกินไปและอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นสถาบันครอบครัวได้เนื่องจากผลของการคำพิพากษานั้นอาจส่งผลกระทบต่อจิตใจของคู่กรณีในเรื่องของความสะดวกที่จะคบหาหรือดำรงไว้ซึ่งความเป็นสถาบันครอบครัว ดังนั้น ในการพิจารณาคดีจึงควรนำหลักในเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” มาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในการเยียวยาผู้เสียหายและยังเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีของสถาบันครอบครัวไว้ด้วย

อนึ่ง การกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดตามมาตรา 295, 379, 391, 392, 393, 397 และมาตรา 398 แห่งประมวลกฎหมายอาญาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัวที่ได้บัญญัติใน มาตรา 36(1) ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้นั้น การบัญญัติเช่นนี้เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้กระทำความรุนแรงกว้างเกินไป ผู้กระทำอาจเกิดความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายเนื่องจากเห็นเป็นคดีอันยอมความได้ และคู่กรณีเป็นบุคคลครอบครัวเดียวกันจึงยากที่จะมีการดำเนินคดีเนื่องจากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายถือเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด หากดำเนินคดีต่อกันอาจเป็นการทำลายความสัมพันธ์นั้นได้ อนึ่ง แม้บางมาตราจะมีได้เป็นการทำอันตรายต่อร่างกายโดยตรง แต่การกระทำดังกล่าวอาจทำให้เกิดผลทางด้านจิตใจทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ อาทิ การเกิดความหวาดระแวง โรคซึมเศร้า เป็นต้น ซึ่งหากการกระทำดังกล่าว เกิดขึ้นซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลานานย่อมมีปัญหาก่อขึ้นในอนาคตจนยากที่จะคาดการณ์ได้ ทั้งนี้ จากทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์พบว่า เมื่อมนุษย์ได้กระทำการใด ๆ แล้วไม่ได้รับการลงโทษแล้วมักจะกระทำการนั้นซ้ำอีก จนเกิดเป็นความเคยชิน ดังนั้น จึงควรจำกัดสิทธิในเรื่องของการยอมความ เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงซ้ำอีกและผู้กระทำควรได้รับการลงโทษเพราะถือว่าผู้กระทำตั้งใจที่จะละเมิดสิทธิของผู้ถูกกระทำ ดังนี้ จึงควรต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องของการยอมความได้ กล่าวคือ หากการกระทำดังกล่าว ผู้กระทำได้กระทำความผิดมาแล้วมากกว่าหนึ่งครั้งขึ้นไป การกระทำดังกล่าวไม่อาจยอมความได้ ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวต้องเป็นการกระทำที่มีการดำเนินคดี เนื่องจากหากพิจารณาแล้ว จากสถิติในสังคมไทยพบว่า ผู้กระทำความรุนแรงนั้นได้กระทำความผิดมาแล้วมากกว่าหนึ่งครั้งขึ้นไปจนเป็นความเคยชิน

แก่ผู้ที่พบเห็น ทั้งนี้ แม้จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัวก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาแล้วมาตรการดังกล่าวมิได้ทำให้ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวลดน้อยลงแต่อย่างใด แสดงให้เห็นถึงความไม่เกรงกลัวต่อมาตรการดังกล่าว และเนื่องด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจที่มักจะทำให้คู่กรณีใกล้เกลี่ยกันเอง โดยมีได้มีการดำเนินคดีอย่างเด็ดขาด ดังนี้ จึงควรมีการบัญญัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งหากมีการลงบันทึกประจำวันเกินจำนวนครั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมายห้ามมิให้ใกล้เกลี่ย

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างที่ปรากฏตามข่าวสารแล้วพบว่า ผู้กระทำความผิดมักจะได้กระทำความผิดมาแล้วมากกว่าหนึ่งครั้งขึ้นไปจนกลายเป็นความเคยชินแก่ผู้ที่พบเห็นแต่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำมิได้มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย เนื่องจากเห็นว่าเป็นคดีอันยอมความได้ การใช้ความรุนแรงดังกล่าวเป็นการกระทำของบุคคลในครอบครัวซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีให้คงอยู่ จึงควรนำหลักเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับใช้ในการพิจารณาคดีด้วย ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายให้กลับคืนความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งกระบวนการนี้มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่กรณีแทนการลงโทษทางอาญา โดยเป้าหมายสำคัญ คือ การลดใช้ความเสียหายแก่ผู้ถูกระทำ ซึ่งผลลัพธ์ที่จะได้คือผู้เสียหายหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงนั้นได้รับการเยียวยา รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงนั้นได้ระบายความรู้สึกหรือความทุกข์ที่ตนได้รับซึ่งจะทำให้การกำหนดเงื่อนไขที่จะให้ผู้ใช้ความรุนแรงปฏิบัติตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น อันจะเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงว่าเขาจะไม่ถูกระทำด้วยความรุนแรงขึ้นซ้ำอีก

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกระทำมิใช่เหยื่อรองรับอารมณ์โดยอ้างว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว และอาศัยอำนาจของกฎหมายในเรื่องของการยอมความเพื่อไม่ให้ได้รับการลงโทษ ดังนั้น ในส่วนของการยอมความต้องมีการจำกัดสิทธิดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้มีการอ้างและใช้สิทธินั้นกระทำความผิดซ้ำ อนึ่ง เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีของครอบครัวให้คงอยู่อย่างมีประสิทธิภาพจึงควรนำทั้งหลักกฎหมายหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับใช้ร่วมกัน กล่าวคือ มีลักษณะกึ่งป้องกันกึ่งเยียวยา คือ เมื่อมีการกระทำความผิดครั้งแรกในด้านกฎหมายให้มีการยอมความได้แต่จะเน้นนำหลักในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับใช้เพื่อเน้นเยียวยาผู้เสียหายและให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวกลับใจ แต่หากเป็นการกระทำความผิดครั้งสองหรือมากกว่านั้นขึ้นไปจะเน้นนำหลักกฎหมายมาบังคับใช้ เนื่องจากได้ให้โอกาสผู้กระทำความผิดปรับปรุงตนแล้วในครั้งแรก เมื่อมีการกระทำครั้งที่สองผู้กระทำจะอ้างไม่ได้ว่าไม่ได้เจตนาหรือต้องการขอโอกาสเพื่อที่จะปรับปรุงตัว แต่อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่า จะลงโทษเด็ดขาดโดยมิได้ให้โอกาสผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ยังคงนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับใช้เพื่อรักษาความเป็นครอบครัวให้คงอยู่แต่ก็ยังคงต้องมีการลงโทษตามกฎหมายอยู่และในขณะเดียวกันก็จะดูความประพฤติของผู้กระทำประกอบเพื่อลดหย่อนโทษตามสมควรด้วย

ดังนั้น ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น หากนำกฎหมายหรือหลักเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาพิจารณาอย่างเดียวนั้น ผู้กระทำความผิดอาจไม่สำนึกหรือไม่เข็ดหลาบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และการกระทำความผิดนั้นซ้ำอีก ดังนั้น ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวจึงควรนำทั้งกฎหมายและหลักเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาพิจารณาประกอบกัน กล่าวคือ ทั้งลงโทษตามกฎหมายและเยียวยาตามหลักเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่อเป็นการลงโทษให้ผู้กระทำความผิดเกิดความสำนึกและเข็ดหลาบในการการทำความผิดจนไม่กล้าที่จะกระทำ

ข้อเสนอแนะ

1. จากถ้อยคำในตัวบท มาตรา 36 (1) ในเรื่องของขอร้องยอมความ เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้กระทำความรุนแรงมากเกินไป ในการอาศัยความสัมพันธ์เพื่อให้อีกฝ่ายยอมความ จึงควรบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมว่า “ หากการกระทำความผิดนั้น ผู้กระทำได้กระทำมากกว่าหนึ่งครั้งขึ้นไป การกระทำนั้นหายยอมความได้ไม่ ” ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวจะต้องเป็นการกระทำที่มีการลงบันทึกประจำวันกับเจ้าพนักงานสอบสวน เพราะเมื่อมีการบัญญัติให้มีการยอมความแล้ว ถือเป็นความผิดต่อส่วนตัว การจะดำเนินคดีได้นั้นผู้เสียหายจะต้องแจ้งความเพื่อดำเนินคดีต่อพนักงานสอบสวน แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ที่บัญญัติขึ้นเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวให้คงอยู่ และการทะเลาะวิวาทหรือการมีปากเสียงในครอบครัวถือเป็นเรื่องปกติ ดังนั้น การกระทำที่มีได้มีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน การกระทำดังกล่าวจะไม่นับเป็นจำนวนครั้งในเรื่องของขอร้องยอมความตาม มาตรา 36 (1)

2. ควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมมาตราอีกหนึ่งมาตรา เกี่ยวกับกระบวนการวิธีพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยนำหลักเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ กล่าวคือ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกในด้านกฎหมายให้มีการยอมความได้ แต่จะเน้นนำหลักในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ เพื่อเน้นเยียวยาผู้เสียหายและให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวกลับใจ แก้ไขสิ่งที่ตนได้กระทำ แต่หากเป็นการกระทำความผิดครั้งสองหรือมากกว่านั้นขึ้นไป จะเน้นนำหลักกฎหมายมาบังคับใช้มากกว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

เอกสารอ้างอิง

- รณชัย คงสกนธ์. 2551. ความรุนแรงในครอบครัว ทฤษฎี ผลกระทบ กฎหมาย. กรุงเทพฯ: สหประชาพานิชย์. Restorative Justice from www.Ccky.org/Pastoral%20Resources/Southern%20Bishops/A%20to%20Heal%20April%202004.pdf อ้างถึงใน สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2559. รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ "กระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม".
- มาโนชญ์ สวนดอกไม้. (2553). ปัญหาการระงับข้อพิพาทคดีความรุนแรงในครอบครัวในชั้นสอบสวน. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุมาพันธ์ ตั้งคจิวงกูร. (2554). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเยียวยาความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2559). รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
"กระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม".

ประมวลกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27)
พ.ศ.2562

รัฐธรรมนูญไทยพุทธศักราช 2560 (ฉบับที่ 20)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

พิบูล เจริญสกุลทรัพย์. ผลกระทบของความรุนแรงต่อครอบครัว. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม, 2562, จาก:
<http://www.jvkk.go.th/jvkkfirst/story/health/58.htm>

สรุปสาระสำคัญ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2562. จาก
<http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=210>

สุวิช ปนุดติกร, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการดำเนินคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว,
หลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่10, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาล
ยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555, หน้า3-24 อ้างถึงใน สรุปสาระสำคัญ กระบวนการยุติธรรม
เชิงสมานฉันท์. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2562. จาก <http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=210>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

A Study on the Characteristics and Service Quality of Selected Boutique Hotels in Bangkok

Vicheth Nara

Assumption University, Bangkok, Thailand

Email: vichethnara168@hotmail.com

Abstract

The popularity of the boutique hotel is getting famous day by day due to the uniqueness of the hotel architectural decoration, themes, intimate services, and the new trend of travelers. There are four objectives in this research. The first objective is to investigate hotel managers' and guests' understanding about the characteristics of boutique hotels in Bangkok. The second objective is to distinguish between boutique hotel managers' and boutique hotel guests' point of view about service quality requirements in selecting boutique hotels in Bangkok. The third objective is to identify the challenges that boutique hotels in Bangkok have faced in relation to the guests' service quality requirements, and the last objective is to identify the factors that satisfy and dissatisfy guests during their stay in boutique hotels in Bangkok. The qualitative method with the semi-structured interview was chosen by the researcher to gather information from the five boutique hotel managers and twelve international tourists who had stayed or were staying in the boutique hotel in Bangkok. Additionally, the constant comparison analysis method is used to analyze the necessary data collected from the interviews. The interview was conducted in Bangkok between 25th June to 12th July, 2019. The result revealed that both boutique hotel managers and boutique hotel guests have almost the same understanding about the characteristics and service quality of the boutique hotel in Bangkok, yet they used different ways to describe their opinion about it. In conclusion, the finding showed that the boutique hotel managers in Bangkok seem to understand a lot about their customer needs and wants. However, the misunderstanding between them is still there, so the improvement is still required for the hotel to take into account, such as investing more on human resource development and focusing more on the local Thai design as a priority.

Keywords : Boutique hotel, Challenge, Characteristic, Perspective, Requirement, Service quality

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Introduction

Thailand is one of the most famous tourist destinations in the world with countless tourist attractions all over the country. Tourism is surely one of Thailand's key economic growth drivers and will remain an important part of the economy in the future. As a result, the number of international tourist arrival to Thailand reached its peak with a record of 38.27 million tourists in 2018, up 7.5% from 2017 (Bangkok Post, 2019). Unsurprisingly, due to the significant growth in the number of international tourist arrival and domestic tourists in Thailand plus their huge expenditure which is contributed to Thai economy, both Thai and foreign investors have used these opportunities to invest in the hotel industry in tourist destinations in Thailand, such as Chiang Mai, Phuket, and especially the capital city of Thailand, Bangkok. Hence, all kinds of accommodations can be found in Bangkok, including luxury hotels, motels, resorts, guesthouses, hostels, and boutique hotels.

The boutique hotel is an accommodation type with a different architectural structure, minimum number of rooms and offers their guests with personalized service as small hospitality businesses (Anhar, 2001). Due to the increasing worldwide popularity of boutique hotels, especially from the United States and the United Kingdom, where the first boutique hotel was built, it has influenced a lot to the development trend in Thailand accommodation industry. However, with more and more boutique hotels opening in Bangkok, the competition among old boutique hotels and new ones are getting tougher and tougher; hence as a hotelier they have to be smart and know how to differentiate their products and services from other hotels and also have to understand customers' perception and expectation as well as the new trend which is always changing all the times. On the other hand, because there is no clear definition of “Boutique hotel” was officially made and recognized worldwide, it is hard to identify the specific characteristics of the boutique hotels and classify which hotels are truly belonging to this category. This leads to customers' misunderstanding and dissatisfaction about boutique hotels.

There are four research objectives

RO 1: To investigate hotel managers' and guests' understanding about the characteristics of boutique hotels in Bangkok.

RO 2: To distinguish between boutique hotel managers' and boutique hotel guests' point of view about service quality requirements in selecting boutique hotels in Bangkok.

RO 3: To identify the challenges that boutique hotels in Bangkok have faced in relation to the guests' service quality requirements.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

RO 4: To identify the factors that satisfy and dissatisfy guests during their stay in boutique hotels in Bangkok.

Literature Review

- **The characteristics of boutique hotel**

The term “boutique hotel” is started in the 1980s by Steve Rubell and Ian Schrager, who owned the Morgans Hotel in New York City, USA (Beachwood Custom, 2019). However, due to the fact that there are no official definitions of the boutique hotel, many previous researchers, scholars and some organizations have created their own definition and the characteristics of this kind of hotel based on their research and experiences.

Anhar (2001) explained, the boutique hotel should have room number not more than 150 rooms with the personalized service and can be located in many areas, such as city downtown, resort, or in the forest. However, Siggs (2004) and Ismail et al. (2014) had the same idea that the boutique hotels should offer homely feeling with personalized services to the guests by using heritage buildings and local culture as the design concept. Srinivas et al. (2013) explained the characteristics of a boutique hotel as the hotel that has modern, stylish design, offer intimate services to the guests and located in the city. Similarly, Potocakova (2015) defined boutique hotels are city center hotel with unique heritage design and high service quality. Day et al. (2013) used the term of customize service, stylish design plus high technology and modern amenities in the hotel room to identify the characteristics of the boutique hotel. Horner (2005) and Erkutlu (2006) had similar ideas about the boutique hotel as a small hotel with modern style and stylish furniture and focus more on personalized service as the priority. Dev et al. (2005) reported that the characteristics of the boutique hotel include upscale service, mid-range price, and modern and lifestyle amenities.

According to the aforementioned definitions and characteristics of the boutique hotel, which are given by many authors, it shows many similarities and some differences among them. These similarities and differences occurred because each research was conducted in different places, by different authors with different perceptions and experiences. In summary, the main purpose of the boutique hotel is to offer to the guest with a homely feeling, intimate relationship, excellent service quality, and unique experience through hotel design, architecture, and services.

- **Service quality**

Service quality is a concept that is hard to define its real meaning and measure due to the fact that it depends on consumers’ assessment, whether the service quality meets

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

their expectation or not. For better understanding, dividing this word from each other and define them separately is necessary. According to Business Dictionary (2019), service refer to a valuable action or performance for satisfying a need or to fulfill a demand of the consumer. Blois (1974) defined service as the activities offered for sale, which for the buyers' satisfaction and their benefit. On the other hand, quality as value or meeting or exceeding the expectation of consumer (Ekinci, 2008). According to Juran (1988), he defined quality as the features of services which meet consumers' expectation and lead to their satisfaction. Generally, service quality is measured individually by each consumer who experienced the service, and the result of the assessment is different from one person to another person depending on their own experiences with it whether the level of service meets their needs, wants and expectation or not. In addition to this, service quality was stated as the degree and direction of the discrepancy between customers' expectations and perceptions (Parasuraman et al., 1985).

Methodology

The qualitative method was used in this research for gathering data. The semi-structured interview was chosen by the researcher to gather information from the boutique hotel managers and international tourists who had stayed or were staying in the boutique hotels in Bangkok. twenty open-ended questions were prepared for the interview, which was divided into two parts – For boutique hotel managers (eleven questions) and tourists (nine questions). For the sample size of this study, the researcher chose to interview five boutique hotels managers and twelve international tourists, which took place in Bangkok between June 25th to July 12th, 2019.

Accordingly, the researcher decided to choose standard boutique hotels with three-star and four-star rating for this study due to their huge numbers of this type in Bangkok and their popularity among international tourists. As a result, five boutique hotels have been selected for the interview due to their hotel type, star rating and price ranges which are matched with the topic and the availability of the hotel managers.

Furthermore, twelve international tourists have been selected for the interview in Suvarnabhumi International Airport, Khao San Road, Siam Paragon, Central World and selected boutique. The reason why the researcher chose the airport as the place for collecting information because the airport is the best place where most of the international tourists gather there, especially they have much time for answering every question in details. In addition to this, Khao San road, Central World, and Siam Paragon are the best places to find international tourists who stay in the boutique hotels because of the huge numbers of

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

boutique hotels within that area and the popularity of these places among tourists. Besides, the constant comparison analysis method is used to analyse the necessary data collected from the interviews.

Data Analysis

The researcher used Constant Comparison Analysis method to analysis the data by coding the key information from the interview transcripts of the boutique hotel managers and the boutique hotel guests using manual coding. After finding the code, the researcher will be able to find out the similarities and differences of the perspective of boutique hotel managers and boutique hotel guests about the characteristics and service quality of boutique hotels in Bangkok.

Findings

The aim of the study is to determine the perspective of the boutique hotel managers and the boutique hotel guests, whether they have the same understanding of the characteristics and service quality of the boutique hotels in Bangkok or not. In order to find out the similarities and differences between them, the comparison of both perspectives about the characteristics of the boutique hotels, service quality requirements, service quality challenges, and guest satisfying/dissatisfying factors is needed.

- **The characteristics of boutique hotel**

The characteristics of the boutique hotels have been defined by many authors around the world, which included size, location, design, service, and quality provided, according to (Omanukwue, 2011). In this research, the hotel managers certainly described the characteristics of the boutique hotels based on the five characteristics above, but they tended to emphasize on the service delivery than other characteristics. All of them chose service delivery as the priority for their boutique hotels and described service delivery as the key driver for the success of the hotel business. They concluded, if the hotel service quality is excellent, it will impress the guests' feeling and make them satisfy with the hotel. In contrast, if the service quality is not good enough or below the guests' expectation, even the hotel has the best room design, or in the best location, the guests will make their judgment for overall hotel services and products as below standard.

For the boutique hotel guests, most of them seem to distinguish the characteristics of the boutique hotels from other types based on the hotel design rather than the hotel service delivery. Most of them described the boutique hotel as the hotel with a unique

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

design, small, modern, stylish, excellent service quality, personalized service, strong personality, and located in the city center or suburb.

After comparing both perspectives of the hotel managers and the hotel guests, the result reveals that both of them had almost the same understanding of the characteristics of the boutique hotels. Although the way they described and emphasized are different due to the fact that the boutique hotel managers described the characteristics by focusing on the personalized service as the priority and mentioned that the location of the boutique hotel can be located anywhere, whereas the boutique hotel guests emphasized more on the unique room design than other things and described the boutique hotel as the hotel in the city center.

- **Service quality requirements of boutique hotels**

The boutique hotel managers had more specific answers about service quality requirements in their hotels than the guests. They divided service quality requirements into two dimensions – tangible products and intangible products. For tangible products, they mentioned the design in the hotel room, the food quality, and the quality of the hotel facilities. For intangible products, they focused on employee interaction, the quality of service delivery, the hotel environment, and the relationship between the hotel employees and the guests.

On the other hand, when asking about the service quality requirements in boutique hotels to the hotel guests, most of them described it based on their feeling and expectation about the service quality in term of the employee performances and their psychological security. Only a few of them described it about the room design, facilities, or location.

Comparing both perspectives, the finding showed the similarities of their perspectives of service quality requirements of boutique hotels in Bangkok, including unique room design, excellent employee interaction, excellent service performances, and high quality of the hotel facilities. Although, there are some differences between both perspectives, the boutique hotel managers mentioned about the high quality of foods and the excellent hotel environment, whereas the guests focused on the good location of the hotels and their psychological security including their safety, security, especially privacy.

- **Service quality challenges of boutique hotels**

Based on the answers of the boutique hotels managers, which is related to the challenges of the hotels, they divided it into two types, which is come from both internal and external factors. They described the challenges of the internal factors as the challenges that occurred inside the hotel area or under the hotel’s control, such as the poor condition of the hotel building, the employee turnover, staffing limitation, language barrier, technical

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

difficulties, and the hotel budgetary constraint. On the contrary, the challenges of the external factors have been described as the challenges caused by the hotel guests or caused by other external factors, such as the unethical guests, the high guests' expectation, and traffic jam, etc. These above challenges were the main obstacles which prevented the boutique hotels from matching the guests' expectations and hard to improve their service quality.

Also, there are some challenges that the boutique hotel guests have faced in relation to the hotel service quality, such as the language barrier between them and the hotel's employees, the qualities of the hotel facilities which is not good enough, the employee problems including their bad behavior and unskilled, and the unethical hotel guests. One more problem that the guests also mentioned was the difference between the hotel room and its photos posted online. Some of the hotel guests said, the photos they saw on the OTA was perfect, but when they entered the room, everything was different and really disappointed.

After comparing both perspectives about challenges they have faced regarding service quality in the boutique hotels, the finding showed that the hotel managers seem to describe more in details about challenges they have faced including internal and external factors due to their huge experiences within this industry. However, when talking about challenges, most of the guests emphasized only on the problems regarding service delivery of the hotel employees, whereas a few of them mentioned about the difference between photos of hotel rooms and its reality.

- **Guest satisfying/dissatisfying factors in boutique hotel**

All managers mentioned that it was hard to separate between the factors that make guests satisfy or dissatisfy with the hotel, but they emphasized that employee factor was essential for satisfying customers but also could to customers' dissatisfaction as well, if something went wrong. Besides employee factor, other factors also play key roles for satisfying the guests too, including hotel environment, service performances, room design, technology, quality of the hotel facilities, price, other guests' attitude, and guests' emotion.

The guests identified their satisfaction depended on how happy they were with what they received from the hotel, such as personalized service, excellent room design, good environment, good price, excellent employee interaction, etc. Likewise, for the factors that dissatisfy them were those based on what they received was below their expectation or gave them bad experiences during their stay, such as bad employees' behavior, language barrier, the room design was too simple, slow services, etc.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Although, the guests described the factors that make them satisfied or dissatisfied with the hotel, but the answers they gave are the same as those of the hotel managers.

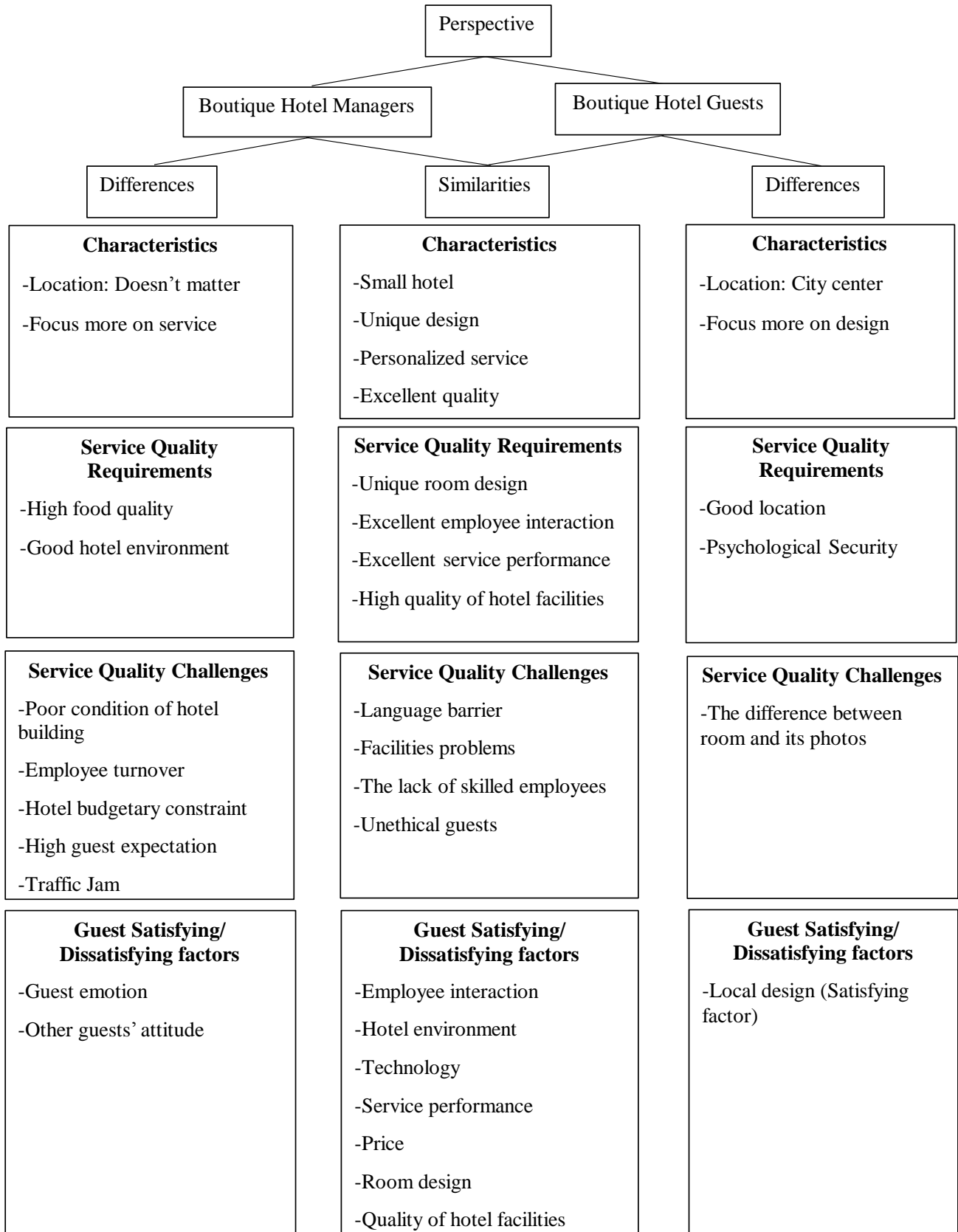
Conclusion

The study found that both boutique hotel managers and boutique hotel guests had almost the same understanding about the characteristics and service quality of the boutique hotels in Bangkok, yet they used different ways to describe their opinion about it. The boutique hotel managers described the characteristics and service quality of the boutique hotel as a whole based on their knowledge and working experiences in this industry, whereas the boutique hotel guests described them separately from one part to another part due to the lack of knowledge and experiences they had faced while staying in the boutique hotels. The finding also showed that the boutique hotel managers in Bangkok seem to understand a lot about their customers' needs and wants. However, the misunderstanding between them was still there, so the hotel should take into account the improvement, such as investing more on human resources and focusing more on the local Thai design as a priority.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Key findings from the perspective of boutique hotel managers and guests

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Implication

Nowadays, the competition in the hotel industry between hotel and hotel is very high. Hence, understanding customer needs and wants is the only way to become the champion in this industry and to ensure the long-term development of the business. This research has shown the customer needs and wants that can be used by boutique hotel managers for improving their service quality and develop their marketing strategy.

Limitations

During the conducting of the research, numbers of limitations were encountered by the researcher, but the main limitation of this study was limited of time. In addition to this, there are not much literatures that related to the service quality of boutique hotel available on internet because most of the previous researchers tended to choose luxury hotel as their target for conducting research due to the popularity of this type of hotel among people rather than boutique hotel type which has just gained its popularity over the past decade. Another limitation of this research is the research was just conducted only in Bangkok, the capital city of Thailand, which means that the result of this research cannot be applied in other cities due to the difference of population, geography, and culture.

The finding of this study is based only on the perspective of the boutique hotel managers and the boutique hotels guests about the characteristics and service quality of the boutique hotel in Bangkok. Hence, for future research, the new study should focus on the service quality of boutique hotel comparing with the service quality of other types of hotel. The result of this research will give a better idea for the guests whether they should choose the boutique hotel or other types of hotel for their holiday trip.

References

- Agoda. (2019). Bann Dinso 2. Retrieved July 12, 2019, from <https://www.agoda.com/ baan-dinso-2/hotel/bangkok-th.html>
- Agoda. (2019). Bann Oliver. Retrieved July 12, 2019, from https://www.agoda.com/ baan-oliver-srinakarin_2/hotel/bangkok-th.html
- Agoda. (2019). B2 Bangkok Hotel. Retrieved July 12, 2019, from <https://www.agoda.com/ b2-bangkok-hotel-srinakarin/hotel/bangkok-th.html>
- Agoda. (2019). Sala Arun. Retrieved July 12, 2019, from <https://www.agoda.com/ sala-arun/hotel/bangkok-th.html>
- Agoda. (2019). Vera Nidhra. Retrieved July 12, 2019, from <https://www.agoda.com/ vera-nidhra-bed-breakfast/hotel/bangkok-th.html>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Akyuz, M., & Batman, O. (2015). Factor affecting performance of Boutique hotels: The case of Istanbul Sultanahmet. *Journal of Faculty of Economics & Administrations*, 6(11), 1
- Anhar, L. (2001, December 13). HVS International: The definition of boutique hotels. Retrieved December 20, 2015, from <http://www.hospitalitynet.org/news/4010409.html>
- Athula, C., (2014). Factors Affecting Customer Satisfaction Related to the Tourist Hotel Industry in Sri Lanka. *Journal of Tourism and Hospitality Management*. 2(7), 265-278.
- Bangkokpost. (2019, January 28). Record 38.27m tourists in 2018; 41m expected in 2019. Retrieved May 26, 2019, from <https://www.bangkokpost.com/business/1619182/record-38-27m-tourists-in-2018-41m-expected-in-2019>
- Beachwood Custom. (2019, May 15). Defining Today's Boutique Hotel. Retrieved May 29, 2019, from <https://beachwoodcustom.com/blog/defining-todays-boutique-hotel>
- Blois, K. J. (1974). The marketing of services: An approach. *European Journal of Marketing*, 8(2), 137-145
- Business Dictionary. (2019). Definition of service. Retrieved May 30, 2019, from <http://www.businessdictionary.com/definition/service.html>
- Cambridge Dictionary. (2019). Meaning of boutique hotel in English. Retrieved May 29, 2019, from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/boutique-hotel>
- Collins Dictionary. (2019). Definition of boutique hotel. Retrieved May 29, 2019, from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/boutique-hotel>
- Day, D., Quadri, D., & Jones, D. (2013). Boutique and lifestyle hotels: Emerging Definitions. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 30(7), 715-731.
- Dev, C., Verma, R., Plaschka, G., & Victorino, L. (2005). Service Innovation and Customer Choices in Hospitality Industry. *Journal of Service Theory and Practice*. 15(6), 555-576.
- Ekinci, Y., Dawes, P.L. and Massey, G. R. (2008). An extended model of the antecedents and consequences of consumer satisfaction for hospitality services. *European Journal of Marketing*, 42(1/2), 35-68.
- Erkutlu, H.V., & Chafra, J. (2006). Relationship between leadership power bases and job stress of subordinates: example from boutique hotel. *Management Research News*. 29(5), 285-297
- Forbes. (2018, September 25). Bangkok Is the Most Visited City in The World. Retrieved May 27, 2019, from <https://www.forbes.com/sites/alexandratalty/2018/09/25/bangkok-is-named-most-visited-city-in-the-world-again/#552ca2794071>
- Herbst, F.J, Wadawi, J.K., & Bresler, N.C. (2011). Normative Versus Perceptual Gap Analysis of Hotel Product Quality as a Service to Tourism in Kenya. *Chinese Business Review*. 10(12), 1091-1105

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Horner, S., & Swarbrooke, J. (2005). *Leisure marketing: a global perspective*: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- International Medical Travel Journal. (2018, August 12). Thailand Tourism Statistics...10% Growth for 2019. Retrieved May 27, 2019, from <https://www.imtj.com/news/thailand-tourism-statistics-10-growth-2019/>
- Ismail, M., Aziz, A., Hanafiah, M., & Ismail, H. (2014). Characteristic of Boutique Hotel: Parameters of Attraction. 5th *International Conference on Business and Economic Research Proceeding*.
- Juran, J. M. (1988). *Juran's quality control handbook*. McGraw-Hill, New York, NY.
- Kotler, P. & Sidney J. Levy. (1969). *Broadening the Concept of Marketing*. *Journal of Marketing*. 33(1), 10-15.
- Laohajaroenyot, N. (2016). Tourists' Behavior and Marketing of Boutique Hotels: The Case of Chiang Mai, Thailand (Master's thesis, Ritsumeikan Asia Pacific University).
- Lim, W.M., & Endean, M. (2008). Elucidating the aesthetic and operational characteristics of UK Boutique hotels. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 21(1), 38-51.
- Lu, C., Berchoux, C., Marek, M.W., & Chen, B., (2015). Service quality and customer satisfaction: qualitative research implications for luxury hotels. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 9(2), 168-182
- Omanukwue, E. (2011) “Perception of Service Quality in Boutique Hotel Le Six Paris”. 58-61.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A., and Berry, L.L., (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *Journal of Marketing*, 49(4), 41–50.
- Potocakova, K. (2015). Behind the walls of the boutique hotel concept in Spain (Unpublished Master degree dissertation). Aalborg University, Denmark.
- Siggs, A. J. (2004). An exploration of boutique accommodation experience in Nelson, Newzealand (Published bachelor degree dissertation, Lincoln University, 2004). Christchurch, New Zealand: Lincoln University.
- Srinivas, A., Singh, B., Khurana, P. S., Wanlu, W. (2013). Boutique hotels in Singapore (Research paper). James Cook University, Singapore.
- TATNEWS.org. (2019, January 31). As Chinese visitors bound back, Thai tourism income crosses two trillion Baht. Retrieved May 27, 2019, from <https://www.tatnews.org/2019/01/as-chinese-visitors-bounce-back-thai-tourism-income-crosses-two-trillion-baht/>
- USA TODAY. History of boutique hotel. Retrieved May 28, 2019, from <https://traveltips.usatoday.com/history-boutique-hotels-21480.html>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

World Travel & Tourism Council. (2019, March 20). One in five Thai baht spent is in Travel & Tourism, according to new WTTC research. Retrieved May 26, 2019, from <https://www.wttc.org/about/media-centre/press-releases/press-releases/2019/one-in-five-thai-baht-spent-is-in-travel-and-tourism-according-to-new-wttc-research/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาการปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาไทยภาคความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 276 กับมาตรา 277 ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2499 จนถึง พ.ศ.2562

ภาณุพงศ์ ริวทองชุ่ม^{1*}, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2} นักศึกษาศาสนาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : nonking_thailand@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

ในประมวลกฎหมายอาญาความผิดที่เกี่ยวกับการกระทำชำเราได้ถูกบัญญัติขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2499 ซึ่งมีมาตราหลักที่เป็นฐานความผิดคือ มาตรา 276 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา กับมาตรา 277 ความผิดฐานกระทำชำเราเด็ก ซึ่งในขณะนั้นความหมายของการกระทำชำเราอยู่ในคำพิพากษาศาลฎีกาของการกระทำชำเราไปในทางธรรมชาติกล่าวคือเป็นใช้อวัยวะเพศกระทำกับอวัยวะเพศ โดยในการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับ 19 ได้มีการบัญญัติความหมายไว้ในประมวลกฎหมายโดยให้การใช้อวัยวะเพศกระทำต่ออวัยวะเพศ, ทวารหนัก, ช่องปาก หรือการใช้ “สิ่งอื่นใด” กระทำต่ออวัยวะเพศหรือทวารหนักเป็นความผิด และในปี 2562 ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 27 ได้มีการแก้ไขในส่วนของความหมายอีกครั้ง โดยเป็นการนำ “สิ่งอื่นใด” ออกไปจากความหมายคงไว้แต่การใช้อวัยวะเพศกระทำต่ออวัยวะเพศ ช่องปากหรือทวารหนักเท่านั้น นอกจากนี้มีการแก้ไขในครั้งอื่นๆที่เป็นการแก้ไขที่เกี่ยวข้องเช่น เพศที่ให้ความคุ้มครอง อายุ เหตุยกเว้นโทษ การเพิ่มอัตราโทษ หรือการเพิ่มเหตุฉกรรจ์ เป็นต้น โดยงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นในการศึกษาถึงการความแตกต่างของประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละการแก้ไขในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 276 และมาตรา 277 เพื่อให้ทราบถึงวิวัฒนาการของประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและความผิดฐานกระทำชำเราเด็ก หลักเกณฑ์ แนวทางการตีความ การบังคับใช้กฎหมายอาญาภาคความผิดเกี่ยวกับเพศต่อไป

คำสำคัญ: กระทำชำเรา, ข่มขืน, ประมวลกฎหมายอาญา

* This is a sole author (student) paper.

บทนำ

การมีเพศสัมพันธ์ เป็นการกระทำทางเพศระหว่างบุคคลสองคนโดยการใช้อวัยวะเพศชายกระทำต่ออวัยวะเพศหญิง โดยมนุษย์สามารถเริ่มมีเพศสัมพันธ์ได้ตั้งแต่วัยเจริญพันธุ์ขึ้นไป และมักจะพบการมีเพศสัมพันธ์ดังกล่าวในคู่สมรสเพราะการมีเพศสัมพันธ์อาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์ในเพศหญิงได้ แต่การมีเพศสัมพันธ์ก็มิได้ถูกจำกัดให้สามารถทำได้เพียงเฉพาะในคู่สมรสเท่านั้นมนุษย์จึงสามารถที่จะเพศสัมพันธ์ได้โดยอิสระไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นระหว่างคู่สมรสด้วยเหตุที่ว่า การมีเพศสัมพันธ์มิได้ถูกจำกัดให้กระทำเฉพาะต่อเมื่อบุคคลนั้นเจตนาจะมีบุตร จึงทำให้ในบางกรณีการมีเพศสัมพันธ์ก็เกิดขึ้นเพราะต้องการที่จะสนองความใคร่ โดยการมีเพศสัมพันธ์ที่กล่าวมาข้างต้นจะต้องเกิดจากความยินยอมของบุคคลที่จะมีเพศสัมพันธ์ในแต่ละฝ่ายด้วย หากไม่ได้เกิดจากความยินยอมแล้วจะถูกเรียกว่า “การข่มขืน” หรือ “การบังคับให้ผู้อื่นยินยอมเพศสัมพันธ์กับตน” ในบางกรณีแม้จะเกิดขึ้นจากความยินยอม แต่หากความยินยอมนั้นเป็นของเด็ก ก็ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ควรและไม่ถูกต้องเนื่องจากเด็กเป็นวัยที่ยังมีวุฒิภาวะในการตัดสินใจน้อยย่อมตัดสินใจผิดพลาดได้นั่นเอง

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ข่ม” หมายถึง ใช้กำลังกดลงไม่ให้ผยองขึ้น, โดยปริยายหมายความว่า แสดงกริยาให้เห็นว่าเหนือกว่าหรือทำให้ อีกฝ่ายรู้สึกด้วยกว่า เป็นต้น ส่วนคำว่า “ขืน” หมายถึง ยั้งไว้หรือบังคับไว้ไม่ให้เป็นไปตาม โดยหากนำคำว่า “ข่ม” กับ “ขืน” มารวมกันก็จะได้ว่า “ข่มขืน” ที่ความหมายว่า บังคับ ขืนใจ หรือ ชูเชื้อ ที่แสดงให้เห็นลักษณะของการที่ไม่ได้เกิดจากการยินยอมนั่นเอง โดยอีกคำที่เกี่ยวข้องก็คือคำว่า “ชำเรา” ได้ให้ความหมายว่า ลึก หรือ ล่วงเข้าไปที่เกี่ยวกับการกระทำทางเพศ จึงเห็นได้ว่าเป็นการเมื่อนำคำว่า “ข่มขืน” มารวมกับ “ชำเรา” ก็จะเกิดคำว่า “ข่มขืนกระทำชำเรา” ซึ่งจากความตามความหมายข้างต้นก็จะเห็นได้ว่าเป็นถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นการมีเพศสัมพันธ์โดยมิได้รับความยินยอมนั่นเอง โดย “การข่มขืน” หรือ “การบังคับให้ผู้อื่นยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับตน” ย่อมได้ทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ยังมีวุฒิภาวะในการตัดสินใจน้อยที่จะตกเป็นเหยื่อ การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่เป็นความผิดที่เกิดขึ้น และยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพทั่วทุกมุมโลก ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่เผชิญปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จากสถิติการร้องเรียนต่อมูลนิธิปวีณหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีพบว่า

สถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการข่มขืนหรืออนาจารต่อมูลนิธิปวีณหงสกุล	
พ.ศ. 2555	431
พ.ศ. 2556	389
พ.ศ. 2557	524
พ.ศ. 2558	658
พ.ศ. 2559	699
พ.ศ. 2560	633
พ.ศ. 2561	792

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(มูลนิธิปวีณาพวงสกุลเพื่อเด็กและสตรี, 2561) จากสถิติดังกล่าว ทำให้มีการผลักดันในการแก้ไขกฎหมายอาญา ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและกระทำชำเราเด็กเป็นระยะ โดยในประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติการกระทำความผิดดังกล่าวไว้ อยู่ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยมีมาตรา 276 และมาตรา 277 เป็นมาตราสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการกระทำชำเรา โดยก่อนหน้าประมวลกฎหมายอาญาความผิดนี้ก็ปรากฏอยู่ในกฎหมายลักษณะอาญา โดยความหมายของการกระทำชำเราในประมวลกฎหมายอาญาเดิมมีความหมายเป็นไปในทางการมีเพศสัมพันธ์ตามธรรมชาติคือการใช้อวัยวะเพศชายกระทำกับอวัยวะเพศหญิง โดยต่อมาได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนความผิดเกี่ยวกับเพศมาเรื่อย ๆ จนได้มีการบัญญัติถึงความหมายตามกฎหมายขึ้นมาเอง และปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยของสังคมที่มากขึ้น ทั้งยังเป็นการครอบคลุมถึงความผิดร้ายแรงที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดขึ้นในขณะกระทำความผิดหรือเนื่องจากการที่จะทำความผิดดังกล่าว ให้เป็นเหตุฉกรรจ์ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเพิ่มขึ้น โดยความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276 กับความผิดฐานกระทำชำเราเด็ก ตามมาตรา 277 มีความแตกต่างกันในส่วนที่ความผิดตามมาตรา 277 มุ่งไปที่การคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี แต่ความผิดตามความผิดตามมาตรา 276 ไม่ได้กำหนดถึงอายุที่ทำให้การคุ้มครองไว้ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่าต้องเป็นอายุที่เกินกว่า 15 ปีเพราะมาตรา 277 ได้ให้ความคุ้มครองในส่วนดังกล่าวไปแล้ว และมาตรา 276 จะต้องไม่ได้เกิดจากความยินยอมของผู้ถูกระทำซึ่งในมาตรา 277 นั้นแม้จะมีความยินยอมของผู้ถูกระทำก็ยังคงเป็นความผิดอยู่ซึ่งทั้งสองมาตราดังกล่าวมีความเหมือนกันในส่วนที่ว่า การกระทำชำเราที่เป็นเป็นองค์ประกอบของความผิดมีลักษณะของการกระทำเป็นอย่างเดียวกัน

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำชำเรา บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเปรียบเทียบการกระทำที่ถือเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 กับ ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 ระหว่างประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 จนถึงพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาลบที่ 27 พ.ศ.2562 เพื่อให้ทราบถึงวิวัฒนาการของความผิดเกี่ยวกับเพศที่ได้มีการแก้ไขถึงเหตุฉกรรจ์ในการเพิ่มโทษของผู้กระทำความผิด อายุของเด็กที่ได้รับความคุ้มครองและเหตุผลโทษหรือเหตุยกเว้นโทษพร้อมเหตุผลของการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิดในครั้งดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างหลักเกณฑ์อันเป็นองค์ประกอบความผิดอาญาตามการแก้ไขในแต่ละ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานกระทำชำเราตามมาตรา 276 กับ การกระทำชำเราเด็กตามมาตรา 277 โดยเป็นการศึกษาตั้งแต่ที่มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเมื่อ ปีพ.ศ.2499 จนถึงปี พ.ศ. 2562
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ ทฤษฎีในการกระทำความผิดฐานกระทำชำเราและบทลงโทษในความผิดนั้น
3. เพื่อเสนอแนวในการตีความของความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและกระทำชำเราเด็กตามที่มีการแก้ไข

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาประมวลกฎหมายอาญาที่ถูกบัญญัติขึ้นในครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2499 และการแก้ไขตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 กับพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 5 ฉบับที่ 8 ฉบับที่ 19 ฉบับที่ 23 ฉบับที่ 26 และฉบับที่ 27

การทบทวนวรรณกรรม

มาตรา 276 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

1. ครั้งแรกในประมวลกฎหมายอาญา

เดิมความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276 ครั้งแรกในประมวลกฎหมายอาญาเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2499 นั้นได้บัญญัติไว้ว่า มาตรา 276 วรรคแรก ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยขู่เชือดด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดนึกว่าตนเป็นบุคคลอื่นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

โดยการกระทำชำเราที่มีการบัญญัติขึ้นในประมวลกฎหมายอาญาคั้งแรกนี้ หมายความว่า การที่ของลับของชายได้ล่วงล้ำเข้าไปในของลับของหญิงโดยไม่ได้จำเป็นว่าจะต้องเข้าไปสีกเพียงใดแค่เข้าไปและไม่คำนึงว่าจะสำเร็จความใคร่หรือไม่ก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2553, น. 186) และผู้ถูกกระทำต้องเป็นหญิงที่ยังมีชีวิตอยู่ที่ไม่ใช่ภริยาของชายผู้กระทำ หากเป็นการใช้กำลังแก่หญิงซึ่งเป็นภริยาของตน ชายผู้นั้นก็ไม่มีผิด (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557, น. 410) โดยคำว่า “ภริยา” ต้องเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย และการข่มขืน ถือเป็น การฝืนใจบังคับใจ ซึ่งเกิดจากการที่ตัวผู้ถูกกระทำมิได้เกิดความสมัครใจหรือเป็นโดยการขู่เชือดโดยใช้กำลังที่อาจเห็นได้ว่าตัวของผู้ถูกกระทำไม่ได้มีความประสงค์ที่จะกระทำความผิดดังกล่าวด้วยแต่เมื่อมีการข่มขืน ผู้กระทำจึงยินยอม โดยขู่เชือดรวมไปถึงการ “ประทุษร้าย” ที่มีบัญญัติอยู่มาตรา 1(6) ที่มีความหมายว่า ทำร้ายต่อร่างกายหรือจิตใจของบุคคลไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และการข่มขืนยังรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน หรือโดยเป็นการทำให้หญิงอยู่ในภาวะที่ไม่อาจขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจว่าตนเป็นคนอื่น อาจกล่าวง่าย ๆ ได้ว่าไม่ได้เกิดจากความไม่ยินยอมของผู้ถูกกระทำนั่นเอง แต่การยินยอมของบุคคลวิกลจริตถือว่าไม่ได้มีการให้ความยินยอม (คณิต ฌ นคร, 2553, น. 523)

2. การแก้ไขครั้งที่ 1

ต่อมาได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ในข้อที่ 7 ได้มีการแก้ไขมาตรา 276 เป็นครั้งแรกโดยเป็นการเพิ่มเหตุฉกรรจ์เข้ามาในวรรคสอง โดยบัญญัติว่า ถ้าการกระทำ ความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีกระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกันกระทำ ความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบ โดยเหตุฉกรรจ์ที่แก้ไขมีด้วยกัน 2 เหตุประการแรก การกระทำโดยการมีหรือใช้ปืนหรือระเบิด ประการที่สอง การโทรมหญิงโดยคำว่า “โทรมหญิง” ศาลฎีกาได้ให้ความหมายไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1202/2529 ที่วางหลักการไว้ว่า การโทรมหญิงจำเป็นต้องมีการผลัดกันกระทำชำเราทั้งสอง การที่คนหนึ่งกระทำชำเราแต่อีกคนหนึ่งแม้จะอยู่ด้วยแต่ไม่ได้กระทำชำเราที่ไม่เป็นการโทรมหญิง จึงกล่าวได้ว่าการโทรมหญิงนั้น ต้องเกิดจาก

การข่มขืนกระทำชำเราโดยมีผู้กระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยสองทั้งคนต้องกระทำชำเราด้วยแต่การที่บุคคลหนึ่งยังคงอยู่ในขั้นพยายามกระทำชำเราก็คือว่าเป็นการโหมหนิงเช่นกัน

3. การแก้ไขครั้งที่ 2

เมื่อปีพ.ศ. 2525 ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) ได้มีการแก้ไขมาตรา 276 โดยเป็นการแก้ไขอัตราโทษจากวรรคหนึ่งเดิม “จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท” เป็น “จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท” โดยเป็นการเพิ่มโทษจำคุกกับโทษปรับให้มากขึ้นและในวรรคสองจาก “จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี” เป็น “จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต” เป็นการปรับเพิ่มโทษจำคุกจากเดิมและเพิ่มโทษปรับเข้ามาด้วย

4. การแก้ไขครั้งที่ 3

เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) ซึ่งเป็นการแก้ไขมาตรา 276 ที่ถือว่าปรับปรุงโครงสร้างความหมายของการกระทำชำเราให้กว้างมากขึ้นซึ่งการแก้ไขนี้ ในวรรคหนึ่งได้ตัดคำว่า “หนิง” ออกไป กับ คำว่า “ภริยาของตน” ออกไปจึงเป็นการที่การข่มขืนดังกล่าวก็สามารถเป็นความผิดได้แม้กระทั่งเป็นการกระทำต่อสามีหรือภริยาของตน และได้เพิ่มวรรคสามและสี่เข้ามา จึงต้องมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเสียใหม่ ทำให้ความเข้าใจเดิมเกี่ยวกับการกระทำชำเราตามมาตรา 276 บางเรื่องนั้นใช้ได้แต่บางอันก็ไม่สามารถใช้ได้ เช่น การข่มขืนกระทำชำเราโดยชายเป็นผู้เสียหายนั้นก็สามรถเป็นความผิดได้ซึ่งเดิมไม่เป็นความผิด ส่วนการที่ชายใช้ของลับลวงล้าเข้าไปนั้นก็ยังคงเป็นความผิดอยู่ดังเดิม เป็นต้น จึงส่งผลให้การโหมหนิงนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะเพศหญิงอีกต่อไปเนื่องจากการบัญญัติเพิ่มในวรรคสามคำว่า “หรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน” ซึ่งหากเป็นการที่ชายผู้ถูกระทำโดนผู้กระทำซึ่งมีมากกว่าหนึ่งคนข่มขืนกระทำชำเราก็คือเป็นการโหมหนิงได้เช่นกันนั่นเอง

ในการแก้ไขครั้งนี้ได้มีการบัญญัติถึงความหมายของคำว่ากระทำชำเราขึ้นมาใหม่ในวรรคสองโดยให้มีความที่กว้างขึ้นกว่าเดิม ซึ่งมีการบัญญัติให้ไม่เพียงแต่ต้องเป็นการที่ต้องใช้อวัยวะเพศกระทำกับอวัยวะเพศอีกต่อไป โดยเป็นที่ผู้กระทำสามารถใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำนั้นกระทำโดยตรงต่อปาก อวัยวะเพศ หรือทวารหนัก ซึ่งเดิมต้องเป็นการกระทำโดยใช้อวัยวะเพศกระทำกับอวัยวะเพศ หรือจะเป็นการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนักก็ได้ คำว่าสิ่งอื่นใดเป็นคำที่มีความหมายอย่างกว้างซึ่งอาจ เป็นนิ้วมือ ของเทียม เป็นต้น โดยการที่บัญญัติคำว่า “กระทำกับ” ย่อมมีความถึงการลวงล้าหรือสอดใส่ในตัวเอง ซึ่งหากเป็นการที่ชายใช้อวัยวะของตน ถูกอวัยวะเพศหญิงโดยไม่มีการลวงล้า หรือ การที่ชายใช้ปากเลียอวัยวะเพศหญิง ก็ยังคงถือว่าไม่เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราแม้ ชายดังกล่าวจะสำเร็จความใคร่ก็ตาม ดังนั้นคำพยานฎีกาที่ 1048/2518 ที่เดิมวางหลักไว้ว่าการที่ชายใช้อวัยวะเพศสอดใส่ไปทางทวารหนักของเด็กหญิงที่ศาลในขณะตัดสินว่าไม่เป็นการกระทำชำเราแต่เป็นการอนาจาร จึงไม่สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานได้อีกต่อไปรวมถึงฎีกาอื่นในทำนองเช่นว่านี้ที่ขัดกับมาตรา 276 ที่ได้แก้ไขในครั้งนี้ อีกทั้งยังเพิ่มเจตนาพิเศษเข้ามาคือ “เพื่อสนองความใคร่” ดังนั้นหากกระทำเพื่อความสนุก รักษาโรค หรือทำร้ายร่างกาย ก็ได้เป็นไปตามความหมายตามวรรคสองนี้ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557, น. 447) และโดยการกระทำชำเรานั้นตามวรรคหนึ่งได้เปลี่ยนจากคำว่าหนิง เป็นผู้ใดจึงส่งผลให้ตัวผู้ถูกระทำก็มีได้คงจำกัดอยู่เพียงเพศหญิง การที่ชายกระทำต่อกับชาย หรือหญิงกระทำต่อหญิง ก็ถือว่าเป็นความผิดได้

การที่วรรคสี่ที่ถูกเพิ่มขึ้นมาใหม่จึงเป็นการเน้นย้ำที่กล่าวไปในตอนต้นที่ว่า การข่มขืนกระทำชำเราต่อสามีหรือภริยาเป็นความผิดได้ โดยหากเป็นกรณีการกระทำความผิดตามมาตรา 276 เกิดขึ้นต่อสามีหรือภริยา ก็สามารถเลือกได้สองกรณีคือ หากประสงค์อยู่กินกันฉันสามีภริยาต่อ ศาลก็จะมีอำนาจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ซึ่งอาจจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติแทนการลงโทษก็ได้ แต่หากไม่ประสงค์จะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาฝ่ายที่ไม่อยากอยู่กินกันฉันสามีภริยานั้นและประสงค์ที่หย่าสามารถดำเนินการแจ้งต่อศาลเพื่อที่ศาลจะแจ้งพนักงานอัยการเพื่อให้ทำการฟ้องหย่าได้ แต่หากเป็นการกระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกันที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม ก็ไม่เข้ากรณีที่สามีหรือภริยาจะขอให้กระทำการตามวรรคสี่ได้เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้เพียงแต่การกระทำตามวรรคหนึ่งนั่นเอง

5. การแก้ไขครั้งที่ 4

การแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) เป็นเพียงการแก้ไขอัตราโทษในมาตรา 276 โดยในวรรคหนึ่งเดิมจาก “จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท” เปลี่ยนเป็น “จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท” และในวรรคสามได้เปลี่ยนจาก “จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต” เป็น “จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต” โดยเหตุผลในการแก้ไขครั้งนี้คือ “โทษปรับในประมวลกฎหมายอาญายังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของปัจจุบัน

6. การแก้ไขครั้งที่ 5

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2562 ได้มีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) ที่ได้มีการแก้ไขเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศ ในภาค 2 ลักษณะ 9 ที่เกี่ยวกับการกระทำชำเรา โดยมีการเพิ่มอนุมาตราในมาตรา 1 ที่เป็นนิยามศัพท์ของประมวลกฎหมายได้เพิ่มคำว่ากระทำชำเราไว้ในมาตรา 1 (18) ซึ่งเดิมอยู่ในมาตรา 276 วรรคสองเดิมโดยได้มีการแก้ไขความหมายของการกระทำชำเราให้แคบลงเพื่อลดความสับสนในการใช้กฎหมาย โดยเป็นการกระทำโดยใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำเท่านั้น กระทำกับอวัยวะเพศ ช่องปากหรือทวารหนัก ดังนั้นการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนัก ก็มีได้เป็นการกระทำ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราอีกต่อไป ซึ่งมีผลให้คำพิพากษาศาลฎีกาบางคำพิพากษาก็ไม่สามารถนำมาเป็นหลักได้อีกต่อไป โดยเหตุผลของการแก้ไขคือการปรับปรุงบทนิยามคำว่า กระทำชำเรา ให้ชัดเจนแยกแยะได้ว่าการกระทำเช่นนั้นอยู่ในลักษณะแห่งการกระทำชำเราหรือไม่คงเพราะธรรมเนียมของคนในสังคมปัจจุบันที่มีหลากหลายมากขึ้นและบัญญัติการสอดคล้องกับการกระทำชำเราตามธรรมชาติของมนุษย์ในปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักได้ถือเป็นการผิดฐานกระทำอนาจาร โดยอัตราโทษก็ยังคงไว้เท่าเดิมเหมือนเช่นตอนที่ยังเป็นความผิดฐานกระทำชำเรา

วรรคสองของมาตรา 276 เป็นเหตุจูงใจสำหรับการกระทำที่ “ทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธหรือวัตถุระเบิด” โดยการกระทำดังกล่าวนี้ เป็นการที่ผู้ถูกกระทำไม่มีอาวุธปืนหรือระเบิดดังกล่าว แต่กระทำทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำนั้นมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด เช่น นายดำถือไม้มาจี้ที่เอวของนางสาวขาว ขณะเดินอยู่ในซอยเปลี่ยวซึ่งเป็นเวลาพลบค่ำและนายดำกระซิบของหูบอกว่า “จะยอมให้ฉันทำ แต่โดยดีหรืออยากกินลูกตะกั่วสักสองสามนัด” โดยนางสาวขาวเมื่อถูกจี้เอวก็เกิดความตกใจเข้าใจว่าสิ่งที่จี้อยู่ที่เอวคือปืนประกอบกับไม่สามารถมองเห็นได้ชัดยอมทำตามเพราะกลัวถูกยิง จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจะเห็นได้

ว่านายดำไม่ได้มีปิ่น แต่ทำให้นางสาวเข้าใจว่าตนมีปิ่นทั้งที่ตนนั้นไม่ได้มีปิ่นจึงเป็นกรณีที่เข้าเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 276 วรรคสองนั่นเอง

ตามวรรคสามของมาตรา 276 ที่แก้ไขใหม่นี้ ได้เพิ่มคำว่า “โดยใช้อาวุธ” โดยอาวุธได้มีบทบัญญัติมาตรา 1(5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “หมายความรวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ” โดยอาวุธสามารถแยกออกได้เป็นสองประเภทคือ อาวุธโดยสภาพคือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในทำร้ายฆ่าแกงกันโดยเฉพาะเช่น ปืน มีด ดาบ ระเบิด เป็นต้น และอาวุธที่ไม่ใช่โดยสภาพคือสิ่งบุคคลใช้โดยใช้หรือมีเจตนาใช้อย่างเป็นอาวุธเช่น ไม้บรรทัด ปากกา สายยาง เป็นต้น (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2561, น. 30) ดังนั้นผู้กระทำที่ใช้อาวุธที่ไม่ใช่ปืนหรือระเบิดแม้อาวุธดังกล่าวจะไม่มี ความร้ายแรงเช่นใช้ปากกาแทงผู้ถูกกระทำก่อนการกระทำชำเรา หรือใช้ไม้บรรทัดเหล็กกรีดหลังผู้ถูกกระทำก็เข้าเหตุเพิ่มโทษตามวรรคสามแล้วซึ่งแตกต่างจากเดิมที่จำกัดไว้ที่ปืนกับวัตถุระเบิด แต่หากจะเข้าเหตุจรรยาได้ก็ต้องเกิดการใช้ก่อนมิเช่นนั้นก็จะไม่เข้าตามมาตรา 276 เช่น นายดำเอามีดมาแต่เก็บอยู่ในกระเป๋าไม่ได้ใช้ ได้เข้าไปกระทำนางสาวขณะเดินผ่านก็ไม่เข้าเหตุเพิ่มโทษ แม้ตัวนายดำจะมีมีดก็ตาม เป็นต้น ซึ่งต้องแยกกับปืนหรือวัตถุระเบิดที่เพียงมีก็เข้ากรณีดังกล่าวแล้ว

มาตรา 277 ความผิดฐานกระทำชำเราเด็ก

1. ครั้งแรกในประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาในครั้งแรกได้บัญญัติถึงมาตรา 277 ไว้ว่าผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบสามปี โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบสองปีและปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นสี่พันบาท

โดยการกระทำชำเราตามมาตรา 277 นั้นมีความหมายในการทำงานเดียวกับมาตรา 276 ที่ถูกบัญญัติไว้ในขณะนั้น โดยมีหมายความว่า การที่ของลับของชายได้ล่วงล้ำเข้าไปในของลับของหญิงโดยไม่ได้คำนึงว่าจะต้องเข้าไปเพียงใด และไม่คำนึงว่าจะสำเร็จความใคร่หรือไม่ก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จ มาตรา 277 เป็นความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปีโดยเป็นมาตรการที่ออกมาให้ความคุ้มครองเด็กหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปีแม้ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตามก็เป็นความผิดตามมาตรา 277 ด้วยเหตุผลที่ว่าเด็กเด็กหญิงอายุเพียงเท่านั้นยังไม่มีความรู้ผิดชอบที่จะให้ความยินยอมได้ (หยุด แสงอุทัย, 2553: 187) โดยกล่าวได้ว่าการกระทำชำเราตามมาตรา 277 ไม่จำเป็นต้องเกิดจากการข่มขืนเหมือนกับมาตรา 276 ก็เป็นความผิดซึ่งเป็นข้อแตกต่างระหว่างความฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276

2. การแก้ไขครั้งที่ 1

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ในข้อที่ 7 เป็นการแก้ไขมาตรา 277 เป็นการเพิ่มเหตุจรรยาในลักษณะเดียวกับการกระทำผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่ถูกแก้ไขโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 คือเป็นการเพิ่มวรรคสองที่เป็นเหตุจรรยาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 276 โดยใช้หรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดกับการโหมเด็กหญิงเข้ามา โดยการโหมเด็กหญิงตามมาตรา 276 กับโหมเด็กหญิงตามมาตรา 277 นั้นมีความคล้ายกันในการที่จำต้องมีผู้กระทำชำเราตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปและเป็นการข่มขืนที่หมายความว่าไม่ได้เกิดจากความยินยอมของผู้ถูกกระทำนั่นเองแต่แตกต่างกันที่ หากการโหมเด็กหญิงตามมาตรา 276 เกิดขึ้นจากความยินยอมการข่มกระทำชำเราที่ไม่ครบองค์ประกอบเพราะไม่ได้เกิดจากการข่มขืนแต่เป็นการยินยอมของตัวผู้ถูกกระทำเอง แต่การโหมเด็กหญิงตามมาตรา 277 หากเกิดขึ้นจากความยินยอมของเด็ก ก็คงมีผลเพียงทำให้ไม่เข้าเหตุจรรยาวรรคสองเพราะวรรคสองได้บัญญัติว่า “รวม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงและเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอม” ซึ่งเงื่อนไขแห่งการโทรมเด็กหญิงนั้นจึงต้องประกอบด้วยการโทรมเด็กหญิงและไม่ได้เกิดจากความยินยอมของเด็กหญิงนั่นเอง แต่ก็อย่างไรก็ดีผู้กระทำ (ชาย) ก็ยังมีความผิดตามมาตรา 277 วรรคหนึ่งประกอบมาตรา 83 (เป็นตัวการร่วมกัน) อยู่นั่นเอง (เกียรติกิจจร วัจนะสวัสดิ์, 2557, น. 426)

3. การแก้ไขครั้งที่ 2

ในวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2525 ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) โดยมีความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นการแก้ไขอัตราโทษในมาตรา 277 โดยวรรคหนึ่งเดิม “จำคุกตั้งแต่สองปีถึงสี่ปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นสี่พันบาท” เป็น “จำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต” และในวรรคสองได้แก้ไขอัตราโทษจากเดิม “จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี” เป็น “จำคุกตลอดชีวิต” เป็นการแก้ไขให้เหลือเพียงโทษจำคุกตลอดชีวิตเพียงอย่างเดียวในเหตุกรรจ์ตามวรรคสอง โดยเหตุผลในการแก้ไขตามมาตรานี้ คือ โดยที่ในขณะที่มีการประกาศพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 5 อาชญากรรมบางประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศได้ทวีความรุนแรง โดยโทษตามความผิดเหล่านี้ (มาตรา 277) ในบางกรณีได้มีการเพิ่มอัตราโทษมาครั้งหนึ่งแล้วตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ 11 ในการนี้สมควรเพิ่มอัตราโทษสำหรับผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้นเพิ่มป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว

4. การแก้ไขครั้งที่ 3

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 8) เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2530 ได้มีการแก้ไขมาตรา 277 โดยการแก้ไขในครั้งนี้เป็นการเพิ่มในเรื่องอายุของเด็กหญิงให้เป็นอายุไม่เกิน 15 โดยในวรรคแรกบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม” การแก้ไขในส่วนนี้มาจากแนวคิดใหม่ที่คุ้มครองตัวเด็กหญิงอายุ 15 ปีเป็นพิเศษโดยฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่าไม่ควรให้ผู้กระทำความผิดอ้างความยินยอมของเด็กอายุไม่เกิน 15 ปีขึ้นมาเป็นเหตุยกเว้นความผิดหรือบรรเทาโทษเพราะเด็กในช่วงอายุดังกล่าวยังมีความเจริญเติบโตและพัฒนาได้ไม่เพียงพอ (คณิต ฌ นคร, 2559, น. 533) และ การถือเอาอายุ 15 ปีเป็นเกณฑ์ในการกำหนด คงเพราะเกี่ยวเนื่องกับการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่อายุ 15 ปีแต่เดิมสามารถสมรสได้โดยเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการที่จะยินยอมทางเพศได้ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2561, น. 204) โดยการกระทำชำเราเด็กหญิงอายุอายุไม่เกิน 15 ปีนั้นแม้เด็กหญิงดังกล่าวจะยินยอมหรือไม่ก็เป็นความผิดแต่หากเด็กหญิงผู้ถูกระทำเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของชายผู้กระกระทำ ชายผู้นั้นย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา 277 เพราะไม่เข้าองค์ประกอบของความผิดตามวรรคหนึ่งนั่นเอง

ส่วนในวรรคสองให้ความคุ้มครองตัวเด็กหญิงที่อายุยังไม่เกิน 13 ปี โดยหากผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งนั้นได้กระทำแก่เด็กอายุไม่เกิน 13 ปีแล้วก็ต้องรับโทษที่หนักขึ้นกว่าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งนั่นเองอาจกล่าวเป็นเหตุกรรจ์ที่ต้องรับผิดเพิ่มขึ้นเมื่อเป็นการกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน 13 ปีที่มิใช่ภริยาของตน และการแก้ไขในวรรคสามที่เป็นเหตุกรรจ์ซึ่งเดิมอยู่ในวรรคสองได้ถูกแก้ไขให้ครอบคลุมทั้งการกระทำในวรรคหนึ่งและการกระทำในวรรคสองอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มคำว่า “โดยใช้อาวุธ” โดยคำว่าอาวุธตามความหมายของมาตรา 1(5) นั้นสามารถแบ่งได้สอง 2 ประเภทคืออาวุธโดยสภาพคืออาวุธที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยมีเจตนาใช้ใช้ฆ่าหรือทำร้ายเช่น ปืน ธนู ดาบ เป็นต้นกับอาวุธที่ไม่ใช่โดยสภาพ คือ สิ่งที่มีได้ถูกสร้างขึ้นมา

เป็นอาวุธโดยสภาพแต่เกิดจากการใช้หรือเจนาตาของผู้กระทำ เช่น ไม้บรรทัด ดินสอ ปากกา เป็นต้นโดยอาวุธดังกล่าวต้องมีการใช้ด้วยจึงจะเข้าเหตุการณ์ แตกต่างจากกรณีของปืนกับวัตถุระเบิดที่เพียงมีก็เข้าเหตุการณ์ (ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ, 2561, น. 30) โดยโทษที่ใช้ตามวรรคสองและวรรคสามก็เท่ากับโทษเดิมที่เคยใช้ในวรรคหนึ่ง(กระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน 13 ปี)และวรรคสอง(เหตุการณ์)ก่อนการแก้ไขครั้งนี้

ความในวรรคสี่ที่ถูกเพิ่มเข้ามาในการแก้ไขครั้งนี้ เป็นเหตุยกเว้นโทษ โดยต้องเป็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง ต่อเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปีแต่ไม่ต่ำกว่า 13 ปี โดยเกิดจากการยินยอมของเด็กหญิงและต่อมาศาลอนุญาตให้ทำการสมรสกัน โดยเหตุที่ศาลต้องอนุญาตในการสมรสเนื่องมาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 โดยการสมรสจะทำได้เมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แต่กรณีมีเหตุอันสมควรศาลจะอนุญาตก่อนการนั้นก็ได้ จึงจะเห็นได้ว่าในกรณีตามที่ระบุไว้ในวรรคสี่อายุของบุคคลที่จะทำการสมรสนั้นยังไม่ถึงเกณฑ์ตามกฎหมาย ศาลจึงต้องเป็นผู้อนุญาตนั่นเอง หากการสมรสดังกล่าวเกิดขึ้นในขณะที่ผู้กระทำความผิดรับโทษอยู่ ก็ต้องปล่อยผู้กระทำความผิดไป แต่ความในวรรคสี่ใช้บังคับเฉพาะกรณีที่เป็นการกระทำตามวรรคหนึ่งเท่านั้นหากเป็นวรรคตามวรรคอื่นก็ไม่สามารถใช้เหตุยกเว้นโทษตามมาตรานี้ได้นั่นเอง และในการสมรสนั้นก็จะต้องเกิดขึ้นโดยการมีเจนาตาที่แท้จริงที่จะสมรสกันด้วยจึงเข้าเหตุยกเว้นโทษ

5. การแก้ไขครั้งที่ 4

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ออกแก้ไขมาตรา 277 ในครั้งนี้เป็นการเปลี่ยนข้อกำหนดเกี่ยวกับเพศของผู้ถูกระทำจากเดิมเด็กหญิงเท่านั้นที่จะเป็นผู้ถูกระทำได้ โดยในการแก้ไขครั้งนี้เด็กชายก็สามารถเป็นถูกระทำได้ และในวรรคสองได้เพิ่มค่านิยามของคำว่ากระทำชำเราเข้ามา เดิมก่อนมีการแก้ไขในครั้งนี้นี้การกระทำชำเราจะต้องเป็นอวัยวะเพศกระทำกับอวัยวะเพศเท่านั้น โดยการแก้ไขในครั้งนี้ผู้กระทำอาจใช้อวัยวะเพศกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนักหรือช่องปากก็ได้ อีกทั้งการใช้สิ่งอื่นใดเช่น นิ้ว สิ่งเทียม เป็นต้นกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนักก็เป็น การกระทำชำเราตามความหมายที่ได้บัญญัติขึ้นให้ โดยเป็นการส่งผลให้ฎีกาเดิมที่เคยตัดสินขัดกับการกระทำเช่นนี้ก็ไม่สามารถนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานได้อีกต่อไป หากวิเคราะห์ดูตามความหมายของคำว่ากระทำชำเราก็คงเห็นได้ว่าการกระทำโดยผู้กระทำเป็นเด็กชายทำกับเด็กชาย หรือเด็กหญิงทำกับเด็กหญิงก็สามารถเกิดขึ้นได้นั่นเอง ในส่วนของวรรคห้าได้มีการเพิ่มเงื่อนไขในเหตุยกเว้นโทษโดยตัวผู้กระทำต้องมีอายุไม่เกิน 18 ปีจะเป็นเพศชายหรือหญิงก็ได้ (ต้องเป็นอายุในขณะที่กระทำชำเรา)ซึ่งเดิมไม่ได้จำกัดในตัวอายุของผู้กระทำไว้ว่าต้องอายุไม่เกินเท่าใด (เกียรติจิจร วัจนะสวัสดิ์, 2557, น. 499) และเด็กที่เดิมเฉพาะแต่เด็กหญิงนั้นก็ได้ออกแก้ไขให้เป็นทั้งเด็กชายและหญิง ในส่วนของอายุผู้ถูกระทำ ความยินยอมในการถูกระทำของผู้ถูกระทำและการที่ศาลอนุญาตให้สมรสนั้นก็เป็นไปตามหลักเกณฑ์เดิมนั่นเอง

6. การแก้ไขครั้งที่ 5

พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 23) ที่ออกเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ได้มีการแก้ไขมาตรา 277 ถือเป็นแก้ไขในส่วนของอัตราโทษและมีการตัดทอนข้อความบางส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป โดยการแก้ไขอัตราโทษปรับในวรรคหนึ่งและวรรคสาม โดยในวรรคหนึ่งเดิม “ปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท” เป็น “ปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท” และในวรรคสามเดิม “ปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท” เป็น “ปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท” โดยอัตราโทษปรับสูงสุดยังเท่ากับตอนก่อนการแก้ไขแต่อัตราโทษปรับขั้นต่ำวรรคหนึ่งเพิ่มจากเดิม 8,000 บาท เป็น 80,000 บาท และในวรรคสามเดิม 14,000 บาท เป็น 140,000 บาท

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในวรรคสี่เดิมการโทรมเด็กหญิงหรือโทรมเด็กชาย ต้องเกิดจากการไม่ยินยอมของตัวผู้ถูกระทำจึงจะเข้าเหตุฉกรรจ์ดังกล่าว แต่ในการแก้ไขครั้งนี้ได้นำคำว่า “และเด็กนั้นไม่ยินยอม” ออก ซึ่งหากพิจารณาตามความหมายที่แท้จริงของคำว่า “โทรม” ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1202/2529 ว่า “การร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงนั้นต้องมีการร่วมกันผลัดเปลี่ยนกันข่มขืนกระทำชำเราตั้งแต่สองคนขึ้นไป” ประกอบกับ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพ.ร.บ.นี้ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ 620/2552 ที่กล่าวได้ว่า การตัดคำดังกล่าวออกไปไม่ได้หมายความว่า การยินยอมของเด็กต่อการกระทำชำเราตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปจะทำให้เกิดการเป็นการโทรมหญิงได้ แต่เป็นเพียงการที่ให้ตัวบไม่ต้องบัญญัติไว้ซ้ำนั่นเอง (เกียรตินิพนธ์ วาณิชสวดี, 2557)

ในวรรคห้าเป็นการแก้ไขเงื่อนไขจากเดิมหากมีการสมรสก็ไม่ต้องรับโทษให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวที่หมายถึงศาลตามพ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาตรา 4 คือ ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ให้เป็นผู้พิจารณาให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กผู้ถูกระทำหรือผู้กระทำตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือจะเป็นการที่ศาลดังกล่าวจะอนุญาตให้มีการสมรสโดยมีเงื่อนไขภายหลังการสมรสก็ได้ โดยเดิมนั้นหากปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้วศาลจะไม่ต้องลงโทษตัวผู้กระทำความผิดแต่การแก้ไขใหม่นั้นเป็นเพียงการลดโทษ โดยเกณฑ์ที่ศาลจะนำมาคำนึงในการลดโทษนั้นก็คือ “อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิดและเด็กผู้ถูกระทำ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับเด็กผู้ถูกระทำ หรือเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็กผู้ถูกระทำด้วย” ซึ่งเงื่อนไขเดิมที่ไม่ได้มีการแก้ไขก็คือ อายุของผู้กระทำและผู้ถูกระทำความยินยอมของผู้ถูกระทำ อีกทั้งยังคงต้องเป็นการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเท่านั้น

โดยเหตุผลในการแก้ไขครั้งนี้เนื่องจากการวรรคห้าเดิม เป็นการที่เมื่อเข้าเงื่อนไขตามวรรคห้าแล้วก็จะไม่ต้องรับโทษในความผิดดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาในการที่เด็กถูกบังคับให้ยินยอมในการสมรสที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ และการให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาจัดการในเรื่องนี้เพื่อให้มีการตรวจสอบปัญหาดังกล่าวได้อย่างละเอียด รวมไปถึงการใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก อีกทั้งการที่กำหนดให้เป็นเพียงเหตุผลโทษก็เพื่อตัดปัญหาการใช้เหตุดังกล่าวเป็นการยกเว้นโทษนั่นเอง

7. การแก้ไขครั้งที่ 6

พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2562 ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งได้บัญญัติความหมายของการกระทำชำเราขึ้นมาใหม่และนำไปใส่ไว้ในบทนิยามศัพท์ที่มาตรา 1 (18) “กระทำชำเรา” หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่นเป็นการตัดการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับทวารหนักหรืออวัยวะเพศออก

ได้มีการแก้ไขอัตราโทษตามมาตรา 277 วรรคหนึ่งจากเดิม “จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี” เป็น “จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี” และในวรรคสองเดิมที่เป็นความหมายของการกระทำชำเราย้ายไปอยู่ในมาตรา 1(18) ที่ถูกเพิ่มเข้ามาใหม่และได้แก้ไขการกระทำที่จะถึงเป็นการกระทำชำเราโดยแก้ไขให้การกระทำโดยใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักนั้นไม่เป็นการกระทำชำเราอีกต่อไปแต่เป็นการกระทำอนาจารซึ่งมีโทษเทียบเท่ากัน โดยการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน 13 ปีที่เดิมอยู่ในวรรคสามถูกย้ายมาอยู่ในวรรคสอง และใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วรรคสามได้เพิ่มเหตุกรรจ์เข้ามา โดยเป็นการเพิ่มในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองทำให้ตัวผู้กระทำความผิดเข้าใจว่าตัวผู้กระทำนั้นมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดก็ต้องรับโทษเพิ่มตามวรรคสามนั่นเอง

การแก้ไขในวรรคหกนั้นเป็นการแก้ไขที่เกี่ยวกับเหตุผลโทษเดิม ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ว่ากรณีที่มีการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กมีผลเป็นเช่นไร โดยผลดังกล่าวทำให้เกิดผลที่แตกต่างแยกได้เป็น 2 ประการ คือ หากการคุ้มครองตามวรรคห้าดังกล่าวสำเร็จ ผู้กระทำความผิดก็ไม่ต้องรับโทษ แต่ หากการคุ้มครองสวัสดิภาพตามวรรคห้าไม่สำเร็จ ศาลก็ต้องลงโทษตัวผู้กระทำความผิดเป็นการลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ได้โดยใช้หลักเกณฑ์ตามวรรคห้าค้ำประกันนั่นเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเปรียบเทียบแนวคิด หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 และมาตรา 277 เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความผิดตามมาตรา 276 และ 277 ทั้งก่อนหลังการแก้ไขในครั้งต่าง ๆ ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยวิเคราะห์จากเอกสาร จึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติ คำวินิจฉัยของศาล ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ รายงานการประชุม และเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นข้อมูลที่ได้มาจากประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเอกสารข้อมูลสำคัญและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้รวบรวมมาจาก ตำรา คำพิพากษาของศาลไทย และราชกิจจานุเบกษา รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่างๆโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ ดีความและเปรียบเทียบตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเราและการกระทำชำเราเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละการแก้ไข
2. ทำให้ทราบถึงเหตุผลในแต่ละการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเราและการกระทำชำเราเด็ก
3. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของกระทำชำเราที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและการกระทำชำเราเด็ก ว่ามีความหมายเช่นไร คุ้มครองผู้ใด อายุเท่าไร อีกทั้งยังเป็นการแสดง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้เห็นถึงแนวคิดของสังคมไทยในแต่ละสมัยว่ามีมุมมองแบบไปไหนโดยเสมือนเป็นการศึกษาผ่านตัวบทกฎหมายในแต่ละการแก้ไขไป

ผลการวิจัย

เดิมประมวลกฎหมายอาญาในครั้งแรกปี 2499 ไม่ได้มีการระบุความหมายของคำว่า “กระทำชำเรา” ไว้โดยชัดเจนแต่สามารถดูได้จากคำพิพากษาศาลฎีกา โดยให้ความหมายสอดคล้องกับบรรพชาติของมนุษย์คือการใช้อวัยวะเพศกระทำกับอวัยวะเพศหรือใช้อวัยวะเพศสอดใส่เข้าไปในอวัยวะเพศหญิง โดยมาตรา 276 เป็นการคุ้มครองในเรื่องของการข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งการข่มขืนเป็นการที่อีกฝ่ายผู้ถูกระทำถูกบังคับอันมิได้เกิดจากความเต็มใจของผู้ถูกระทำ และมาตรา 277 เป็นการคุ้มครองตัวเด็กที่แม้จะมีความยินยอมก็ยังคงเป็นความผิดอยู่เนื่องโดยเด็กที่คุ้มครองคือที่อายุไม่เกิน 13 ปี แต่มาตราทั้งสองที่กล่าวมานี้เป็นการคุ้มครองเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น

ในการแก้ไขตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 เป็นการเพิ่มเหตุฉกรรจ์ เรื่องการโทรมกับการกระทำ โดยมีหรือใช้ปืนหรือระเบิดเท่านั้น และการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 5 เป็นเพียงการแก้ไขในการเพิ่มอัตราโทษ ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 8 แก้ไขเฉพาะมาตรา 277 เป็นการเพิ่มเติมอายุของผู้ถูกระทำจากเดิม 13 ปีเป็น 15 ปี และ อายุ 13 ใช้เป็นเหตุฉกรรจ์ และเพิ่มเหตุยกเว้นโทษเข้ามาในกรณีที่เด็กผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ถูกระทำยินยอมให้กระทำ และศาลก็ยินยอมให้ผู้กระทำและผู้ถูกระทำทำการสมรสกันได้ก็ไม่ต้องรับโทษ ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 19 เป็นการแก้ไขในเรื่องเพศของผู้ถูกระทำเดิมที่เฉพาะเพศหญิง ให้สามารถมีได้ทั้งชายและหญิงและยังเป็นการบัญญัติถึงความหมายของการกระทำชำเราไว้ในประมวลกฎหมายในวรรคสองของทั้งสองมาตรา โดยให้ความหมายใหม่ที่กว้างกว่าเดิมคือ การใช้อวัยวะเพศกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปาก หรือจะเป็นการใช้สิ่งอื่นใดเช่น นิ้ว อวัยวะเพศเทียม เป็นต้นกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนัก และมาตรา 276 ยังได้เพิ่มเหตุในการลดโทษเข้ามาด้วย

จากนั้นพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 23 ได้มีการแก้ไขเฉพาะมาตรา 277 ได้เปลี่ยนจากเหตุยกเว้นโทษไปเป็นเพียงเหตุลดโทษเนื่องจากเกิดปัญหาในการใช้เหตุยกเว้นโทษที่นำไปสู่การแต่งงานโดยความไม่เต็มใจและมีการแก้ไขเหตุฉกรรจ์เล็กน้อย ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 26 ได้แก้ไขเฉพาะมาตรา 276 ในส่วนของอัตราโทษโดยเป็นการเพิ่มโทษขึ้นจากเดิม ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 27 ที่ได้มีการแก้ไขในปีพ.ศ. 2562 เป็นการแก้ไขในเรื่องความหมายของการกระทำชำเราซึ่งเดิมอยู่ในมาตรา 276 วรรคสอง และ 277 วรรคสอง ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยใช้อวัยวะเพศของผู้ถูกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่น” ซึ่งได้แก้ไขโดยเป็นการบัญญัติไว้ในมาตรา 1(18) ที่เป็นบทนิยามศัพท์และได้แก้ไขความหมายไว้ว่า “กระทำชำเราหมายความว่ากระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น” โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์วิธีการที่จะถือว่าเป็นการกระทำชำเราโดยให้การกระทำเพื่อสำเร็จความใคร่โดยใช้สิ่งอื่นใด ไม่เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276 และการกระทำชำเรียดังตามตรา 277 อีกต่อไป แต่ถือเป็นความผิดฐานกระทำความผิดตามมาตรา 278 ที่เป็นเหตุฉกรรจ์ที่เพิ่มเข้ามาใหม่ โดยในการแก้ไขครั้งนี้มีสาระสำคัญ 2 ประการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ประการแรก ก่อนการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 27 วิธีการที่ถือเป็นการกระทำชำเราเดิมถูกบัญญัติอยู่ในมาตรา 276 วรรคสอง และ 277 วรรคสอง โดยมีความหมายที่กว้างถือเป็นการใช้อวัยวะเพศทำต่อทวารหนัก ช่องปาก หรือต่ออวัยวะเพศด้วยกันเอง ยังรวมถึงการใช้สิ่งอื่นใดที่ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนัก โดยภายหลังการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 27 ความหมายได้บัญญัติไว้ที่มาตรา 1(18) โดยมีความหมายที่แคบลงให้เฉพาะอวัยวะเพศเท่านั้นที่จะล่วงล้ำอวัยวะเพศ ช่องปาก หรือทวารหนัก แล้วจะถือว่าเป็นการกระทำชำเรา

- ประการที่สอง เนื่องจากความหมายของการกระทำชำเราเดิมการกระทำที่เพศชายกระทำต่อเพศชายหรือการกระทำที่เพศหญิงกระทำต่อเพศหญิงนั้นถือเป็นการกระทำชำเราตามความหมายเดิมแต่เมื่อวิเคราะห์จากความหมายของการกระทำชำเราตามกฎหมายที่ได้แก้ไขใหม่แล้วการกระทำที่เพศหญิงกระทำต่อเพศหญิงก็ไม่สามารถเป็นการกระทำชำเราได้อีกต่อไปเนื่องจากสภาพทางเพศของเพศหญิงที่อวัยวะเพศของเพศหญิงนั้นไม่สามารถล่วงล้ำเพศหญิงได้นั่นเอง

แต่ในมาตรา 277 ได้มีการแก้ไขถึงเหตุผลโทษได้เพิ่มเงื่อนไขให้โดยเงื่อนไขคือถ้ามีการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองเด็กและถ้าความคุ้มครองตามกฎหมายเด็กนั้นสามารถคุ้มครองได้สำเร็จก็ไม่ต้องรับโทษ แต่หากมีการคุ้มครองตามกฎหมายเด็กและการคุ้มครองตามกฎหมายเด็กดังกล่าวนั้นไม่เกิดความสำเร็จ ก็เป็นกรณีศาลจะลงโทษน้อยกว่ากฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้โดยในใช้เกณฑ์ตามวรรคห้า

จากการวิจัยผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขในส่วนของอัตราโทษและเป็นการเพิ่มเหตุฉกรรจ์ โดยเป็นการแก้ไขเพื่อให้เข้ากับสภาพของสังคมและสภาพปัญหาอาชญากรรม ซึ่งในการแก้ไขถือเป็นการแก้ไขครั้งใหญ่คือตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 19 และฉบับที่ 27 ซึ่งเป็นการแก้ไขถึงความหมายของการกระทำชำเราอันเป็นองค์ประกอบของความผิด โดยพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 19 ได้มีการแก้ไขในเรื่องเพศที่กฎหมายให้ความคุ้มครองด้วย และในการแก้ไขที่ถือว่ามีสำคัญแก่มาตรา 277 ที่ได้เป็นการแก้ไขเรื่องอายุที่ให้ความคุ้มครอง โดยการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 8 ได้เพิ่มอายุที่ให้ความคุ้มครองจากเดิม 13 ปี เป็นอายุ 15 ปี อาจกล่าวได้ว่ามาตรา 276 และมาตรา 277 มีความเหมือนกันตรงที่องค์ประกอบในความผิดคือการกระทำชำเรา ต้องมีลักษณะเดียวกัน คือต้องมีสอดใส่โดยใช้อวัยวะเพศทำต่ออวัยวะเพศด้วยกันหรือทวารหนักและจะต้องเป็นการล่วงล้ำเข้าแม้จะเยอะหรือไม่ หรือผู้กระทำสำเร็จความใคร่หรือไม่ก็เป็นความผิด แต่หากไม่มีการล่วงล้ำแล้วก็เป็นเพียงการกระทำอนาจารนั่นเอง และบุคคลผู้ถูกกระทำต้องมีชีวิตอยู่ในขณะที่ถูกกระทำด้วย แต่ทั้งสองมาตรามีความแตกต่างกันในส่วนที่ว่า มาตรา 276 ต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลที่มีอายุกว่า 15 ปีขึ้นไป เพราะเนื่องจากมาตรา 277 ได้คุ้มครองบุคคลอายุดังกล่าวไว้แล้วหากกระทำต่อบุคคลอายุดังกล่าวเข้ามาตรา 277 เลย และมาตรา 277 นั้นแม้จะเกิดขึ้นจากความยินยอมของตัวผู้ถูกกระทำกฎหมายก็ถือว่าเป็นความผิดแตกต่างจากมาตรา 276 ที่ต้องมีการข่มขืนหรือที่เรียกว่าความไม่ยินยอมของผู้กระทำด้วยถึงจะเป็นความผิดและในส่วนของเหตุที่ไม่ต้องรับโทษในมาตรา 276 มิได้กำหนดไว้เหมือนเช่นมาตรา 277 ที่ต้องมีการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหากการนั้น สมบูรณ์ก็ทำให้ผู้กระทำ ความผิดไม่ต้องรับโทษนั่นเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าเดิมประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 276 และ 277 อาจแบ่งเป็นยุคใหญ่ ๆ ได้ 3 ยุคโดยยุคที่หนึ่ง คือตั้งแต่ปีพ.ศ.2499 ปีที่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา จนถึงปี พ.ศ.2550 ก่อนวันที่มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) และยุคที่สอง พ.ศ.2550 วันที่มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) จนถึง พ.ศ.2562 ก่อนวันที่มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) และยุคที่สาม พ.ศ.2562 วันที่มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) เป็นยุคที่มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศ

ยุคที่หนึ่งมุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองเพศหญิงเพียงเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น เพศชายจึงไม่ได้รับความเป็นธรรมเลยเพราะอาจกล่าวได้ว่าการในเรื่องของชายรักชายนั้นมีมาตั้งแต่สมัยอดีต ชายผู้ที่กระทำต่อชายย่อมไม่ต้องรับโทษในความผิดตามมาตรา 276 และ ตามมาตรา 277 เพราะกฎหมายมุ่งคุ้มครองเฉพาะเพศหญิงเท่านั้นและเหตุผลอีกประการหนึ่งคือความหมายของการกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญาในยุคที่หนึ่งนั้นมองว่าการกระทำชำเราต้องเป็นการใช้อวัยวะเพศกระทำต่ออวัยวะเพศเท่านั้นเนื่องมาจากการตีความหมายไปในทางที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งโดยสภาพของเพศชายนั้นไม่สามารถที่อวัยวะเพศจะกระทำต่ออวัยวะเพศได้เลย แม้จะเป็นทางทวารหนักเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาในช่วงดังกล่าวก็เคยตีความว่าจำเลยได้ใช้อวัยวะเพศกระทำกับทวารหนักของผู้เสียหายไม่ถึงเป็นการกระทำชำเราด้วยนั่นเอง ในยุคนี้มีการเพิ่มเหตุฉกรรจ์ในเรื่องของการโทรมหญิงซึ่งผู้เขียนมองว่ามีความคลุมเครือในการตีความอยู่บ้าง ซึ่งในช่วงท้ายของยุคที่หนึ่งได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 8) เมื่อพ.ศ.2530 ออกมาแก้ไขมาตรา 277 ในการเพิ่มอายุเป็น 15 ปี และ อายุ 13 ปีก็มีความผิดอยู่แต่ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าทำต่อบุคคลอายุไม่เปิด 15 ปีหากทำต่อบุคคลอายุไม่เกิน 13 ปีและในการแก้ไขครั้งนั้นก็เพิ่มเหตุที่ไม่ต้องรับโทษในมาตรา 277 ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการสมรสที่มีได้เกิดจากความยินยอมของเด็กเป็นอย่างมาก

ยุคสองเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยนำหลักเรื่องความเท่าเทียมทางเพศมาใช้กับประมวลกฎหมายอาญา จึงส่งผลให้เกิดการแก้ไขความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งในยุคแรกคุ้มครองแต่เพศหญิงที่เป็นการชัดโดยตรงกับความเท่าเทียมทางเพศการแก้ไขจึงแก้ไขให้ผู้ถูกระทำเป็นได้ทั้งชายและหญิง และการแก้ไขที่สำคัญควบคู่กันก็คือความหมายของการกระทำชำเราเดิม หากไม่แก้ไขความเป็นไปได้ที่เพศชายจะกระทำต่อเพศชายแล้วเป็นความผิดตามมาตรานี้ก็จะไม่เกิดขึ้นเลย จึงแก้ไขให้อวัยวะเพศกระทำต่อ ช่องปาก ทวารหนักได้ด้วย แต่สิ่งที่เพิ่มอีกหนึ่งอย่างคือการการใช้สิ่งอื่นใด กระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนัก ซึ่งสร้างความคลุมเครือให้แก่นักกฎหมายเป็นอย่างมากในการตีความเพราะจะเป็นการสับสนกับการกระทำอนาจารนั่นเอง และในการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 23) ได้แก้ไขมาตรา 277 เรื่องที่เกี่ยวกับเงื่อนไขที่ต้องรับโทษที่เดิมการสมรสเป็นปัญหาได้แก่เป็นการคุ้มครองตามกฎหมายเด็กเพื่อหลีกเลี่ยงการสมรสที่เกิดจากความไม่ยินยอมของคู่สมรส

ยุคที่สามพบว่าการแก้ไขในเรื่องความหมายซึ่งเป็นการแก้ไขในส่วนที่เดิมนักกฎหมายมีความสับสนนั้นก็คือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักโดยตัดในส่วนนี้ออกไปและนำความหมายของการกระทำชำเราไปบัญญัติไว้ที่มาตรา 1(18) ซึ่งเป็นบทนิยามศัพท์แทนซึ่งทำให้ความหมายนี้ใช้ได้ครอบคลุมทั้งประมวลกฎหมายอาญาที่ในภายภาคหน้าอาจมีเหตุฉกรรจ์ในบางมาตรานำการกระทำชำเราไปใส่จะได้ไม่เกิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การตีความหมายอย่างคลุมเครือและยังเป็นการแก้ไข เหตุยกเว้นโทษของมาตรา 277 ที่การใช้กฎหมาย
 คຸ່ມครองเด็กดั่งกลางโดยมุ่งต่อความสมบูรณ์ของผล หากสมบูรณ์ก็ไม่จำเป็นต้องรับโทษนั่นเอง

การแก้ไขในยุคนี้สามหรือตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) ปี
 พ.ศ.2562 เป็นการแก้ไขปัญหาเดิม ๆ ที่พบในกฎหมายหมายอาญาตามมาตรา276 และมาตรา 277 ได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพเลยนั่นเอง โดยในการวิจัยนี้ผู้เขียนได้ว่ากฎหมายในอดีตมีช่องว่างที่เกิดจากบังคับใช้กฎหมายอยู่
 บ้างซึ่งส่งผลต่อการแก้ไขกฎหมายในปัจจุบันมิให้เกิดความผิดพลาดเหมือนที่เคยเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาที่ผู้เขียนพบว่าการศึกษาความเป็นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของกฎหมายภาคความผิด
 เกี่ยวกับเพศนั้นทำให้เราเห็นภาพว่ากฎหมายที่ออกมาในแต่ละครั้งอาจมีสิ่งที่ไม่สมบูรณ์แบบหรือมีช่องว่าง
 เล็ก ๆ น้อย ๆ ในการบังคับใช้เช่นเดิมกฎหมายให้ความคุ้มครองแต่เพศหญิงเพศชายจึงเสียเปรียบเป็นต้น โดย
 งานวิจัยของผู้เขียนฉบับนี้ อาจนำไปต่อยอดได้ในงานเขียนของผู้เขียนต่อ ๆ ไป โดยผู้เขียนเขียนอยากเสนอให้
 มีการเพิ่มความหมายของการโทรมให้เป็นที่แน่ชัดไว้ในมาตรา 276 และมาตรา 277 ด้วยเพราะหากเข้าลักษณะ
 ของการโทรมบุคคลผู้ลงโทษอาจจะไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะความคลุมเครือนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ฌ นคร. (2559). กฎหมายอาญาภาคความผิด ความผิดเกี่ยวกับเพศ (พิมพ์ครั้งที่ 11).กรุงเทพมหานคร:
 วิญญูชน.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2561).คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ (พิมพ์ครั้งที่15).
 กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2561).ประมวลกฎหมาย ฉบับอ้างอิง (พิมพ์ครั้งที่39). กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2557).“กฎหมายอาญา ภาคความผิดเล่ม 2 (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพมหานคร:บริษัท
 กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (บ.ก.). (2553).กฎหมายอาญาภาค2-3 (พิมพ์ครั้งที่11).ปทุมธานี:สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา(2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. สืบค้น 17 สิงหาคม 2562,
 จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- มูลนิธิปวีณาพวงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (2561).สถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือปัญหาต่าง.
 สืบค้น 17 สิงหาคม 2562 ,จาก <https://pavenafoundation.or.th/สถิติรายวัน/>
- ราชกิจจานุเบกษา (2499). ประมวลกฎหมายอาญา. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562 จาก
<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2499/A/095/12.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา (2514). ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 .สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562 จาก
<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2514/A/127/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา (2525). พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 5 .สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562
 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2525/A/108/5.PDF>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ราชกิจจานุเบกษา (2530). พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 8. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2530/A/173/4.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา (2550). พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 19. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2550/A/056/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา (2558). พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 23. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2558/A/010/48.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา (2560). พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 26. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/032/51.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา (2562). พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 27. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2562 จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/069/T_0127.PDF

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 จिरาภรณ์ ทองศรี¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : jirapron19972540@gmail.com¹

บทคัดย่อ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาความต้องการบริโภคสินค้าประมงเพิ่มมากขึ้น อุตสาหกรรมการประมงในประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ขณะที่พื้นที่ทำการประมงมีอยู่เท่าเดิม ชาวประมงมักใช้เครื่องมือทำประมงที่เป็นอันตรายต่อพันธุ์สัตว์น้ำทำให้ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลต้องประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเล และเมื่อประเทศไทยทำการประมงที่ผิดกฎหมายมากขึ้น กลุ่มผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ประมงอย่างสหภาพยุโรป (European Union : EU) เกิดความไม่พอใจและประกาศแจ้งเตือนงดนำเข้าผลิตภัณฑ์ประมงจากไทย ทำให้ไทยต้องบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 โดยมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการทำประมง มิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพื้นบ้านและทำการประมงพาณิชย์ในเขตทะเลนอกชายฝั่ง รวมถึงจำกัดเครื่องมือในการทำประมง ทำให้กระทบถึงการทำการประมงของไทย ทั้งภาครัฐ ชาวประมง และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ประมง ส่งผลถึงผู้บริโภค เนื่องจากราคาอาหารทะเลปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว วิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ประสงค์ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ การบังคับใช้กฎหมายและผลกระทบที่มีต่อการประกอบอาชีพของชาวประมง เศรษฐกิจและสังคมจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

คำสำคัญ : การประมงผิดกฎหมาย, ชาวประมง, ผลกระทบ, อาชญาบัตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

How the measure against illegal unreported and unregulated fishing in accordance with the Fisheries Act, B.E. 2558 affects fishermen Chiraporn Thongsri¹, Cheunchiwin Yimfeuang²

Student majored in Law program, Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,
E-mail: jirapron19972540@gmail.com

Abstract

Fish product consumption has been higher over recent time. Fishing industry in Thailand has been expanding rapidly while fishing areas have stayed the same. Fisherman often uses destructive fishing gears, endangering marine species and causing degradation in natural resource; therefore, these kinds of illegal fishing caused disapproval among EU fishing product importers and fishing products from Thailand were banned. In light of the situation, the Fisheries Act, B.E. 2558 has been promulgated and legal measures has also been determined to control fishery by not allowing an authorized fisherman to conduct artisanal fishery and operate commercial fishery outside the coastline; furthermore, fishing gears have been limited. The promulgated Act affects Thai fisheries in both public, fisherman and fishing product entrepreneur sectors, as well as consumers owing to skyrocketed seafood price. This paper aims to investigate principles, methodologies, law enforcement and how the Act affects fishermen, economy and society.

Keywords : illegal unreported and unregulated fishing, fisherman, impact and prospecting license

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นผู้นำในภาคการประมงของโลก โดยข้อมูลจาก FAO (The State of World Fisheries and Aquaculture, 2016) ในปี 2559 ไทยมีผลผลิตสัตว์น้ำจากการจับประมาณ 1.74 ล้านตัน และจากการเพาะเลี้ยง 0.91 ล้านตัน รวม 2.65 ล้านตัน ซึ่งหากคิดเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภาคประมงจะมีมูลค่า 111,343 ล้านบาท ถือได้ว่าเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศในอันดับต้นของประเทศ อาชีพประมงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยเป็นแหล่งที่มาของรายได้ การว่าจ้างแรงงานและก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกมากมาย ผลผลิตสัตว์น้ำยังเป็นแหล่งอาหารโปรตีนสำหรับประชากรในประเทศและสามารถส่งออกนำเงินตราเข้าประเทศด้วย (กรมประมง, 2555ก, น.1) (สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจการประมง ครึ่งปีแรก ปี 2560 และแนวโน้มครึ่งปีหลัง ปี 2560)

ขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลให้ผลผลิตประมงมูลค่ามากมาย ต้องกลับประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล ซึ่งเกิดขึ้นจากสองสาเหตุคือการเสื่อมโทรมตามธรรมชาติและ การเสื่อมโทรมจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ซึ่งสาเหตุจากมนุษย์นี้เกิดจากการทำประมงทะเลที่มุ่งหวังผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง จึงมีผลให้ผู้สนใจเข้ามาลงทุนประกอบอาชีพประมงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำให้มีการทำประมงมากเกินไป (Overfishing) ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนและประสิทธิภาพของเรือ และเครื่องมือประมง โดยเฉพาะเครื่องมืออวนลากและอวนรุนซึ่งจับสัตว์น้ำหน้าดิน และอาจกล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีการทำลายสูง จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในการทำประมงที่ผิดต่อสมดุลทางธรรมชาติและกฎหมาย (กรมประมง, 2555ก, น.3)

ประเทศไทยได้รับการแจ้งเตือนจากคณะกรรมการยุโรป อันเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของกฎหมายสากล และมีได้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันยับยั้งและจำกัด การทางประมงแบบ IUU Fishing (Illegal unreported and unregulated fishing) โดยปล่อยให้เรือประมงที่ติดธงไทยทำการประมง ที่ผิดกฎหมายขาดการรายงาน และไร้การควบคุมจึงทำให้รัฐบาลในปัจจุบันทำการ แก้ไขปัญหา ประเทศไทยจึงประกาศใช้พระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ทั้งนี้เพื่อควบคุมการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำให้สอดคล้องกับทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ โดยมีมาตรการทางกฎหมายหลายประการ เช่น การปิดอ่าวไทย ฤดูวางไข่ ปี 62 เพื่อฟื้นฟูสัตว์น้ำในพื้นที่ 8 จังหวัด และห้ามใช้ เครื่องมือและวิธีทำประมงผิดกฎหมาย ในช่วงที่กรมการประมงกำหนด (คมชัดลึก, 2562) และการออก ใบอนุญาตให้ทำการประมงที่สอดคล้องกับจำนวนสัตว์น้ำและทรัพยากรน้ำ การกำหนดจำแนกเขตประมงอย่าง ชัดเจน ระหว่างประมงน้ำจืด พื้นบ้านและพาณิชย์ เพื่อป้องกันความขัดแย้งกำหนดมาตรการคุ้มครองแรงงาน ในกิจการประมงทะเล อีกทั้งยังมีมาตรการห้ามใช้แรงงานที่ฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อลดการค้ามนุษย์และการใช้ แรงงานผิดกฎหมายด้วย อย่างไรก็ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ยังขาดมาตรการในการติดตาม ควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมงในน่านน้ำไทยและน่านน้ำไทยเพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายรวมทั้งขาดการบริหารจัดการ การทำการประมงให้สอดคล้องกับการผลิตสูงสุด ของธรรมชาติเพื่อให้สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืนและหากไม่มีการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน อาจมี ผลกระทบต่อการประมงของประเทศไทย ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ใน อันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ (พระราชกำหนดการประมง ,พ.ศ. 2558)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หลังจากมีมาตรการคุมเข้มการทำประมงผิดกฎหมาย มีเรือประมงในหลายจังหวัดประกาศหยุดเดินเรือพากันจอดเทียบท่าหลายพันลำส่งผลให้อาหารทะเลปรับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งแพปลาพากันทยอยหยุด เนื่องจากปริมาณสินค้าสัตว์น้ำที่ลดลงเพราะเรือประมงหยุด ส่งผลให้การจ้างงานลดลงตามไปด้วย (สปริงนิวส์, 2558) จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในประเด็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและหลักเกณฑ์วิธีการการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ การบังคับใช้กฎหมายและผลกระทบที่มีต่อการประกอบอาชีพของชาวประมง เศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยการทำประมงที่ผิดกฎหมาย และมาตรการทางกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ และผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมจากการบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558

การทบทวนวรรณกรรม

การประมงคือ การเกษตรเกี่ยวกับการเลี้ยงและการจับสัตว์น้ำทุกชนิดของประเทศไทยซึ่งการทำประมงนี้สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชน และประเทศเป็นจำนวนมาก การทำประมงในประเทศไทยสามารถแบ่งออกตามลักษณะของแหล่งน้ำได้ 3 ประเภท คือ

1. การทำประมงน้ำจืด หมายถึง การทำประมงในแหล่งน้ำจืดตามบริเวณที่ต่าง ๆ ได้แก่การจับปลาในแม่น้ำ ลำคลอง การเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง การเลี้ยงปลาสดในบ่อ เป็นต้น
2. การทำประมงน้ำเค็ม หรือการทำประมงทะเล หมายถึง การจับกุ้งทะเล ปลา และปลาหมึก ตลอดจนการเลี้ยงหอยทะเลต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงหอยแมลงภู่ การเลี้ยงหอยนางรม เป็นต้น
3. การทำประมงน้ำกร่อย หมายถึง การทำประมงในบริเวณเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่น้ำเค็ม และน้ำจืด เช่น การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง การเลี้ยงปลานวลจันทร์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

ผลกระทบ คือผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผลที่เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบแบ่งได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหาอาจแบ่งออกได้เป็น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านการบริหาร ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านกายภาพ เช่น ผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย สร้างเขื่อน เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมของความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (Reality) อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือผลกระทบในเชิงภาวะวิสัย (Objective impact) ซึ่งได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่ขึ้นอยู่กับ ความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายคุมกำเนิดทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุสูงขึ้น ผลกระทบอีก ประเภทหนึ่งก็คือ ผลกระทบเชิงอัตวิสัย (Subjective impact) ได้แก่ผลกระทบที่เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิด ของคน เช่น การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของโสเภณีทำให้คนไทยเป็นอัน มากอับอายต่างชาติ

3. การแบ่งตามแง่มุมของทิศทางที่กระทบ (Impact) อาจแบ่งได้เป็นผลกระทบโดยตรง (Direction impact) และผลกระทบทางอ้อม (Indirection impact)

4. การแบ่งตามแง่มุมของคุณค่า (Value) ของผลกระทบ อาจแบ่งได้เป็นผลกระทบ ในเชิงบวก (Position impact) หมายถึงผลกระทบที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และผลกระทบในเชิงลบ (Negative impact) หมายถึงผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนา

5. การแบ่งผลกระทบตามช่วงเวลา (Time) ที่เกิด จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผลกระทบ ในระยะสั้น (Short run impact) และอีกประเภทหนึ่งได้แก่ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Future impact) หรือผลกระทบในระยะยาว (Long run impact)

6. การแบ่งผลกระทบตามขอบเขตที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งออกได้เป็นผลกระทบที่มีผลในช่วงกว้างและ ผลกระทบที่มีผลในวงแคบ

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจ (Economy) หมายถึง กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดด้วย วิธีการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการอันไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ให้ได้มากที่สุดและอย่างประหยัดที่สุด

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข กล่าวถึงผลกระทบการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ มี 3 ด้านพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสังคม

1.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางด้านประชากร ได้แก่การย้ายถิ่นเข้าทำงานในเมืองของคนหนุ่มสาวมากขึ้นจึงทำให้ความหลากหลายของ ประชากรเปลี่ยนไปเป็นในชนบทเหลือเฉพาะคนชราและเด็ก

1.2 เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ จะส่งผลให้ สถานภาพและบทบาทความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

2. ด้านวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม มีการเลียนแบบ วัฒนธรรมเมืองมากยิ่งขึ้นทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชน

3. ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจจะส่งผลต่อรายได้ของชาวบ้าน ความเป็นอยู่ ของชาวชนบทดีขึ้นกว่าเดิม

แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีมากมายหลายประการอย่างไรก็ดีหากจะจัดแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ก็อาจจะสรุปได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. การเปลี่ยนแปลงที่มีสาเหตุจากตัวการภายนอกสังคม ได้แก่การบุกรุกจากต่างชาติ การล่าอาณานิคม การอพยพย้ายถิ่นอันเนื่องมาจากสงคราม การติดต่อทางวัฒนธรรมและโรคร้ายต่าง ๆ ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำนายหรือคาดการณ์ได้ล่วงหน้า แต่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

2. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองภายในสังคมซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ตามระดับความสามารถที่จะทำนายการเกิดการเปลี่ยนแปลงว่ามีมากน้อยเพียงใด คือ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว การเปลี่ยนแปลงที่พบบ่อยในสังคมเนื่องจากมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น เราไม่สามารถทำนายได้ เรื่องสภาพของสังคมเป็นผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากมาย เช่น การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าสังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมลง

การเปลี่ยนแปลงแบบมีแบบอย่างการเปลี่ยนแปลง แบบนี้สามารถทำนายการเกิดได้อย่างค่อนข้างแน่นอนและแม่นยำ เพราะการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นโดยมีการวางแผนมีเหตุผลโครงสร้างและสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองได้แก่การพัฒนาชุมชนชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น

แนวคิดและที่มาของการป้องกัน ยับยั้งและจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (Illegal Unreported and Unregulated fishing)

ทรัพยากรสัตว์น้ำถือเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของประชากรโลก เนื่องจากเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญหาได้ง่ายและสามารถสร้างขึ้นทดแทนได้เองตามธรรมชาติ (renewable resources) ทั้งนี้จากรายงาน The State of World Fisheries and Aquaculture, Opportunities and challenges 2014 ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization: FAO) แสดงให้เห็นว่าความต้องการในการบริโภคสัตว์น้ำของประชากรโลกโดยเฉลี่ยมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสัตว์น้ำจะเป็นทรัพยากรที่สามารถสร้างขึ้นทดแทนได้เองตามธรรมชาติ แต่ถ้าหากขาดการจัดการการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมมีการจับสัตว์น้ำมาใช้เกินขนาด (overfishing) ก็จะทำให้สัตว์น้ำเติบโตไม่ทันความต้องการและหมดลงได้ในที่สุดทั้งนี้จากข้อมูลทางสถิติขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ยังแสดงให้เห็นว่าในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา แหล่งทำการประมงส่วนใหญ่ของโลกกำลังประสบกับปัญหาการลดลงอย่างต่อเนื่องของทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยมีสาเหตุหลักมาจาก การกระทำของมนุษย์ ทั้งจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจับสัตว์น้ำวัยอ่อนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำประมงเกินกว่าธรรมชาติจะผลิตขึ้นทดแทนได้ทัน (over fishing) ซึ่งหากยังมีการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ห่วงโซ่อาหาร ความสมดุลของระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทร และที่สำคัญคือ ความมั่นคงทางอาหารของประชากรโลกในอนาคต

เหตุผลและความจำเป็นในการตราพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดมุ่งหมายเพื่อการจัดระเบียบการประมงในประเทศไทยและในน่านน้ำทั่วไป เพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษย์ชาติอย่างยั่งยืนและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทางกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับนับถือในนานาประเทศ รวมทั้งคุ้มครองสวัสดิภาพของคนประจำเรือและป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหา ปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยวิเคราะห์จากเอกสารจึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร(Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 กฎหมาย ระเบียบ วารสารบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม สื่อและเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่องผลกระทบของชาวประมงจากมาตรการการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อันเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ บทบัญญัติกฎหมายเอกสารข้อมูลต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยวารสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักการในการจัดทำพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่ชาวประมงได้รับจากมาตรการการแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ชาวประมงที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการ การแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558

สรุปผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาจากการประกาศใช้มาตรการแก้ไขการทำประมงผิดกฎหมายที่มีต่อชาวประมงเห็นว่า สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับ “การปรับตัว” ของชาวประมงต่อมาตรการแก้ไขปัญหาที่เป็นไปอย่าง “เข้มงวด” และ “โดยฉับพลัน” โดยระยะแรกก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อชาวประมงในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ก. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาตให้ใช้เครื่องมือทำการประมงหรืออาชญาบัตร การทำประมง

ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ได้กำหนดว่าผู้ใดจะทำการประมงพาณิชย์ต้องได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์จากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเสียก่อน ในการออกใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับเรือประมงแต่ละลำและในใบอนุญาตต้องระบุจำนวนและประเภทเครื่องมือทำการประมงที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทำการประมง

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 24/2558 สั่ง ณ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2558 เรื่อง การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมมีคำสั่ง ดังนี้
ข้อ 2 ห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมง ดังต่อไปนี้

- เครื่องมืออวนรุนที่ใช้ประกอบกับเรือยนต์ เว้นแต่การใช้เครื่องมืออวนรุนเคยที่ใช้ ประกอบเรือยนต์ทำการประมงตามรูปแบบของเครื่องมือ ขนาดเรือ วิธีการทำการประมง พื้นที่ทำการประมง และเงื่อนไขที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายประกาศกำหนด

- เครื่องมือโพงพาง รั้วไซมานหรือกั้นซูรั้วไซมาน เครื่องมือลีหรือเครื่องมืออื่นที่มีลักษณะและวิธีการคล้ายคลึงกัน

- เครื่องมืออวนล้อมจับที่มีขนาดช่องตาเล็กกว่า 2.5 เซนติเมตร ทำการประมงในเวลากลางคืน

- เครื่องมือลอบพับได้หรือไอโง ที่มีช่องทางเข้าของสัตว์น้ำสลบซ้ายขวาอยู่ทางด้านข้างใช้สำหรับดักสัตว์น้ำ

- เครื่องมืออวนลากที่มีช่องตาอวนก้นถุงเล็กกว่า 5 เซนติเมตร

เครื่องมือทำการประมงอื่นตามรูปแบบของเครื่องมือ วิธีการทำการประมง พื้นที่ทำการประมงขนาดของเรือที่ใช้ประกอบการทำการประมง และเงื่อนไขอื่นที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายประกาศกำหนด

ข้อ 3 เครื่องมือทำการประมง เรือที่ใช้ทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดโดยฝ่าฝืนคำสั่งหรือประกาศที่ออกตามคำสั่งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการยึดและให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการรื้อถอนหรือทำลายเครื่องมือทำการประมง เรือที่ใช้ทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ตกเป็นของแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีไว้โดยชอบด้วยกฎหมาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถูกยึด(ไทยรัฐออนไลน์, 2558)

ซึ่งส่งผลกระทบต่อเรือประมงพื้นบ้านที่โดยส่วนใหญ่ไม่มีอาชญาบัตร หรือบางครั้งมีอาชญาบัตรแต่เป็นอาชญาบัตรผิดประเภท ส่วนเรื่องการจำกัดเครื่องมือการทำประมงเป็นผลกระทบโดยตรงเนื่องจากวิถีของชาวประมงพื้นบ้านจะมีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือการประมงของตนเองให้สอดคล้องกับฤดูกาลและประเภทสัตว์น้ำทำให้มีข้อก้ำกัในการใช้อุปกรณ์ในการทำประมง

ข. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนิยามเขตทะเลนอกชายฝั่ง

ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ระบุว่าผู้ใดจะใช้เรือประมงไทยทำการประมงในเขตทะเลนอกน่านน้ำไทยให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทยจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเสียก่อน ในการออกใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับเรือประมงแต่ละลำและต้องระบุจำนวนและประเภทเครื่องมือทำการประมงที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทำการประมง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และยังมีการห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทย ทำการประมงในเขตน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต

ข้อห้ามเช่นนี้เปรียบเสมือนการจำกัดสิทธิของชาวประมงพื้นบ้าน เนื่องจากวิธีการทำประมงพื้นบ้านที่ผ่านมามีขอบเขตด้านพื้นที่เข้ามาจำกัด แต่จะอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนาดและศักยภาพของเครื่องมือทำการประมง เป็นเครื่องกำกับขอบเขตและระยะทางในการทำการประมงแต่ละครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 กำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำให้สอดคล้องกับทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น การปิดอ่าวไทยฤดูวางไข่ ปี 2562 เพื่อฟื้นฟูสัตว์น้ำในพื้นที่ 8 จังหวัดและห้ามใช้เครื่องมือและวิธีทำประมงผิดกฎหมาย ในช่วงที่กรมการประมงกำหนด (คมชัดลึก, 2562) และการออกใบอนุญาตให้ทำการประมงที่สอดคล้องกับจำนวนสัตว์น้ำ และทรัพยากรทางน้ำ การกำหนดจำแนกเขตประมงอย่างชัดเจนระหว่างประมงน้ำจืด พื้นบ้านและพาณิชย์ เพื่อป้องกันความขัดแย้งกำหนดมาตรการคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเลและเป็นการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามพระราชกำหนดดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อชาวประมงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากชาวประมงถูกจำกัดในด้านการประกอบอาชีพทำให้มีรายได้น้อยลงการเงินในแต่ละครอบครัวขาดสภาพคล่องและมีปัญหาเรื่องการตกงาน ทำให้ชาวประมงเกิดความเครียดเนื่องจากไม่ได้มีการเตรียมตัวรับมือกับการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีมาตรการรองรับหรือมาตรการเยียวยาจากภาครัฐจากปัญหารายได้ที่น้อยลง และปัญหาชาวประมงตกงานก่อนมีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว
2. ควรมีมาตรการในการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำประมงในน่านน้ำไทยและน่านน้ำไทยเพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
3. ควรมีการจัดประชุมสัมมนากับชาวประมงเกี่ยวกับปัญหาหรือผลกระทบที่ชาวประมงได้รับจากการดำเนินการแก้ไขปัญหามาตรการประมง พ.ศ. 2558 เพื่อให้ชาวประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการนำเสนอข้อมูลต่างๆ เพื่อการแก้ไขปัญหามาตรการประมงต่อไป
4. ควรมีการจัดฝึกอบรมเพิ่มความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพในด้านอื่น ๆ ให้แก่ ชาวประมงที่ได้รับผลกระทบรุนแรง เพื่อให้ชาวประมงที่มีความคิดจะเปลี่ยนอาชีพและชาวประมงที่อยู่ในช่วงการห้ามทำการประมงมีทางเลือกในการประกอบอาชีพและหารายได้เพิ่มมากขึ้น
5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของชาวประมงระหว่างประมงพื้นบ้าน และประมงพาณิชย์ เพื่อปรับเปลี่ยนมาตรการบังคับและบทลงโทษในพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
6. ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของชาวประมงในการปฏิบัติตามมาตรการการแก้ไขการประมงตามพระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 เพื่อปรับเปลี่ยนกฎหมายให้เอื้อต่อการประกอบอาชีพของชาวประมง
7. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหามาตรการประมงควรมีการศึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชาวประมง ก่อนประกาศใช้กฎหมายเพื่อความสะดวกและรวดเร็วของชาวประมงในการปรับตัวเพราะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การหยุดทำการประมงของชาวประมงคือรายจ่ายที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น ขั้นตอนการทำงานติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความยุ่งยากในการดำเนินการด้านเอกสาร กฎระเบียบที่ให้ชาวประมงปฏิบัติตามควรมีระยะเวลาในการปรับตัวเพื่อให้ชาวประมงเตรียมพร้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง.(2562,กรกฎาคม 5).สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจการประมง ครึ่งปีแรก ปี 2560 และแนวโน้มครึ่งปี
หลัง ปี 2560.[เว็บไซต์].สืบค้นจาก <https://www.fisheries.go.th/strategy/UserFiles/files/28-9-60.pdf>
- คมชัดลึก. (2562). กรมประมง "ปิดอ่าวไทยรูปตัว ก. [เว็บไซต์].สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/regional/374982>
- งานเกษตร. (2562,กรกฎาคม 5). การประมง.[เว็บไซต์].สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/fxgjndf/kar-pramng>
- ดูข่าว ดอทคอม (5 กรกฎาคม 2562).ทุกข์ของประมงพื้นบ้านกับกฎหมาย 3 ไมล์ทะเล ปัญหาที่รอให้เห็น
ฝั่ง.[เว็บเผยแพร่วิดีโอ].สืบค้นจากhttps://www.youtube.com/watch?v=zD00yQze_A8&t=222s
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558).คำสั่ง หน.คสช.ตาม ม.44 ห้ามมีครอบครองใช้เครื่องมือประมง 6 ชนิด ฝ่าฝืนโทษ
หนัก.[เว็บไซต์].สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/516633>
- เนตรทราย นิสสัยสุข.(2556). ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง กรณีศึกษา
ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558. (2558, 28 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1-45.
- พิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา/ชัยณรงค์ เครือนวน.(2561). การเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 10(ฉบับที่
2), 11-16.
- เศรษฐกิจในประเทศ.(2562,กรกฎาคม 3).ยกใบเหลืองUUชาวประมงควรจะได้ใจหรือเสียใจ ?.[เว็บไซต์].
สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-277605>
- สปริงนิวส์. (2558). ชาวประมง ทอยย่นาเรือจอดเทียบท่าตามมติ ศปมผ.[เว็บไซต์].สืบค้นจาก
<http://www.springnews.co.th/local/southern/234724>
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). วิธีการวิจัย ทฤษฎีและการเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทไทย. ขอนแก่น: ภาควิชา
สังคมศาสตร์,คณะมนุษยและสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สรุปสาระสำคัญพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558. (2562,กรกฎาคม 8). [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก
<http://www.ftijob.com/datafiles/img/54031>
- อรนุช แสงจาริก.(2559).ปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม : โอกาสใน
การปฏิรูปภาคการประมงไทย.[เว็บไซต์].สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2016/01/iu-reform-opportunities-1/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- อำพล จินดาวัฒนะ. (2546). การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม : มิติใหม่ของการสร้างเสริมสุขภาพ. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ NationTV22. (5 กรกฎาคม 2562). ยื่น 5 ข้อแก้ผลกระทบกม.ประมง.[เว็บไซต์วิดีโอ].สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=C3-gYP6fHro>
- NewsNBT THAILAND.(2562,กรกฎาคม 5).กฎหมายประมงฉบับใหม่เพื่อความยั่งยืนอาชีพประมง วันที่ 25 กันยายน 2560 ข่าวเช้า #NBT2HD.[เว็บไซต์วิดีโอ].สืบค้นจาก<https://www.youtube.com/watch?v=AokY7yVlhnE>
- THAI TBS.(2562,กรกฎาคม 5).กรมประมงบังคับใช้กฎหมายใหม่คุ้มครองสัตว์น้ำจืดฤดูมีไข่ (16 พ.ค. 61). [เว็บไซต์บล็อก].สืบค้นจาก<https://www.youtube.com/watch?v=wtOfgS2oi7w>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สิทธิและความรับผิดชอบทางกฎหมายของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เปรียบเทียบกับ กฎหมายไทยเพื่อคุ้มครองสิทธิของมนุษย์ในทางกฎหมายจากการทำละเมิดของ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

เกรวิติย์ เวอร์บีนา ไชยดา¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : Areeya_2540@icloud.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเราได้พบเห็นหุ่นยนต์ทั้งในโรงงานอุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาททดแทนแรงงานมนุษย์มากขึ้น และถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งรวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent) ที่ถูกมาใช้ในชีวิตประจำวันรูปแบบต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แม้ว่าในปัจจุบันการนำหุ่นยนต์มาใช้ในเชิงอุตสาหกรรมในประเทศไทยนั้นอาจไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในประเทศไทย อาจเกิดขึ้นได้มากในอนาคต และอาจมีใช้เพียงในเชิงอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่อาจถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวันในรูปแบบต่าง ๆ ได้อีกด้วย ดังนั้น เราจึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะในทางกฎหมาย หากมีการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย หรือเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลอื่น เราจะดำเนินการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดนั้นอย่างไร เนื่องจากเราไม่สามารถคุมขังปัญญาประดิษฐ์ไว้ได้ดังเช่นบุคคลธรรมดา หรือไม่สามารถลงโทษที่ตัวปัญญาประดิษฐ์ได้โดยตรง เช่น การชดใช้ค่าเสียหาย การลงโทษอาจทำได้ด้วยการการแก้ไขระบบที่ผิดพลาดหรือทำการรีเซ็ตระบบใหม่ หรืออาจต้องทำลายทิ้ง หรือกรณีการชดใช้ค่าเสียหาย ผู้ใดจะเป็นคนที่ต้องรับโทษนั้นแทน ผู้ผลิต หรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของ แล้วหากเป็นเช่นนั้น ปัญญาประดิษฐ์เหล่านี้จะมีสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่ วิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาและหามาตรการป้องกัน หากปัญญาประดิษฐ์กระทำละเมิดต่อมนุษย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการคุ้มครองผู้เสียหายหากเกิดปัญญาเหล่านี้ขึ้นในอนาคต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

A comparison of legal rights and liability of AI technology to protect human rights violated by AI technology according to laws

Graviti Verbena Chaiyada¹¹, Cheunchiwin Yimfeuang²

Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: Areeya_2540@icloud.com

Abstract

Today we can find robots in factories, human labors are being replaced by the robots; moreover, several daily tasks are also being replaced by them, as well as AI (Artificial Intelligent) which is used in daily tasks in several forms via the internet. Although industrial robots is still not widespread, it is possible in the future not only in industrial sector but several routine life. It is wise to prepare for the all-possible incoming change, especially the laws. In case an adoption and application of AI technology causes damage, death, bodily injury, damage to hygiene or freedom against other person or person's property or any right in other person. It is a question of a legal approach to the offences to be answered as imprisonment or direct conviction for such AI is not possible like a normal person i.e., compensation. It may be troubleshooting, or a system reset or disposal of such AI or in case of compensation, the question is “who will be responsible; it may be a manufacturer or owner of the AI”. Given that, this also raises another question whether the AI has its legitimate right, freedom and function or not? Thus, this paper aims to investigate and identify preventive measures in case of a violation by AI against human occurred in the future to be guidelines for protecting victims.

¹ This is a sole author (student) paper.

บทนำ

ปัจจุบันเรากำลังเข้าสู่ยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เทคโนโลยีพลิกผันเหล่านี้ หรือปัญญาประดิษฐ์มิใช่เพียงมีความสำคัญเพียงเท่านั้น แต่ยังเข้ามาเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในชีวิตประจำวันในรูปแบบหุ่นยนต์หรือเครื่องจักรกลต่าง ๆ นั้นอาจยังไม่แพร่หลายในไทยมากนักเมื่อเทียบกับต่างประเทศ แต่การใช้ปัญญาประดิษฐ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นสิ่งที่พบได้มากในปัจจุบัน ทั้งทางด้านการทำธุรกรรม เช่น แอปพลิเคชันของธนาคารต่าง ๆ ที่สามารถฝาก ถอน โอน เติม จ่าย ได้ทันที หรือ ปัญญาประดิษฐ์ที่มากับสมาร์ทโฟนที่เป็นที่รู้จักอย่างเช่น Siri บนระบบปฏิบัติการของ IOS ที่ถูกใช้งานอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน หรือการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในด้านอุตสาหกรรมก็มีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้สามารถลดต้นทุนการผลิตให้แก่รายทุน ทั้งยังมีความแม่นยำมากกว่าแรงงานมนุษย์ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จึงเป็นที่นิยมในด้านอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าการหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

ในขณะที่เทคโนโลยีกำลังก้าวหน้าไปเรื่อยๆ กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังคงไม่สามารถรองรับการพลิกผันของเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ และการพลิกผันของเทคโนโลยีเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อในทุกด้าน ทั้งด้านธุรกิจ สังคม หรือแม้กระทั่งในด้านของกฎหมาย ซึ่งในอนาคตหากเกิดปัญหาจากการกระทำของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ขึ้นก่อนที่จะมีกฎหมายรองรับ อาจทำให้เป็นการยากที่จะพิจารณาหรือตัดสินคดีหรือการที่จะนำกฎหมายใดมาปรับใช้กับคดีที่เกิดจากเทคโนโลยีเหล่านี้ ดังเช่นกรณีรถยนต์ไร้คนขับของบริษัทอูเบอร์ฟงซัน ผู้เสียหายเสียชีวิตแต่อยู่การสั่งไม่ฟ้องเนื่องจากไม่มีกฎหมายที่สามารถบังคับใช้กับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นี้ได้ ซึ่งกรณีนี้เกิดขึ้นในรัฐแอริโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา “6 มีนาคม 2562 ที่ผ่านมา อัยการของรัฐแอริโซนา ตัดสินใจไม่ฟ้องบริษัทอูเบอร์ เจ้าของรถยนต์ไร้คนขับที่เกิดอุบัติเหตุชนคนเดินถนนเมื่อเดือนมีนาคม 2561 ด้วยสาเหตุที่ว่า “ไม่มีหลักกฎหมายที่สามารถเอาผิดทางอาญากับบริษัทอูเบอร์ได้” (there is no basis for criminal liability for the Uber corporation)” เนื่องจากในเวลาเกิดเหตุ ผู้เสียหายเองมิได้ใช้ความระมัดระวังในขณะที่กำลังข้ามถนน ทั้งยังดูรายการทีวีผ่านมือถือในขณะที่ข้ามถนนอีกด้วย ซึ่งนั่นทำให้ผู้เสียหายไม่ได้สังเกตและใช้ความระมัดระวังขณะที่ข้ามถนนจึงทำให้รถยนต์ไร้คนขับฟงซันผู้เสียหายเสียชีวิต ซึ่งอัยการไม่อาจสั่งฟ้องได้ เพราะอุบัติเหตุนี้เกิดจากความไม่ระมัดระวังของผู้เสียหายเองจึงไม่เป็นการละเมิดที่เกิดจากการกระทำความผิดของรถยนต์ไร้คนขับและในขณะนั้นไม่มีกฎหมายใดที่จะสามารถเอาผิดกับผู้ขับรถยนต์นี้ซึ่งเป็นปัญญาประดิษฐ์ได้ แต่ในทางกลับกัน หากข้อเท็จจริงคือผู้เสียหายได้ใช้ความระมัดระวังขณะที่กำลังข้ามถนนแล้วและผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ดังนี้ผู้กระทำความผิดอาจถูกดำเนินคดีได้ในทั้งทางอาญาหรือทางแพ่งและหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นขับรถชนผู้เสียหายโดยประมาทก็จะสามารถดำเนินคดีทางละเมิดโดยนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะละเมิดมาใช้ได้ แต่ในกรณีนี้ผู้กระทำความผิดเป็นปัญญาประดิษฐ์ซึ่งขณะกระทำความผิดนั้นยังไม่มีกฎหมายใดบังคับใช้ได้กับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นปัญญาประดิษฐ์ซึ่งได้กระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว จึงทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายมิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเนื่องจากไม่มีกฎหมายใดที่จะนำมาปรับใช้กับคดีดังกล่าวได้ใช้ได้ จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากเหตุเกิดก่อนจะมีกฎหมายบังคับใช้แก่เรื่องนั้น ๆ อาจทำให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างที่ควรจะได้รับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาประดิษฐ์ที่คนไทยใช้ในปัจจุบันก็เริ่มที่จะมีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน ดังเช่น การทำธุรกรรมต่างๆผ่านแอปพลิเคชันธนาคารซึ่งเป็นปัญหาประดิษฐ์ แม้ว่าปัจจุบันนี้ยังไม่ปัญหาเกิดขึ้นในประเทศไทยในเรื่องนี้ แต่เมื่อหากระบบปฏิบัติการเกิดการขัดข้องซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใช้บริการ แต่การขัดข้องนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากตัวปัญหาประดิษฐ์เอง ธนาकाเจ้าของปัญหาประดิษฐ์นั้นจะเป็นผู้รับผิดชอบหรือไม่ แล้วหากมีการฟ้องร้องหรือดำเนินการทางกฎหมาย จะนำบทกฎหมายใดมาบังคับใช้กับกรณีนี้ได้ หรือหากในอนาคตประเทศไทยนำรถยนต์หรือรถเมลิโดยสารแบบไร้คนขับเข้ามาใช้ แล้วเกิดกรณีดังเช่นที่เกิดในรัฐแอริโซนาที่กล่าวมาข้างต้น เราจะดำเนินการทางกฎหมายกับตัวรถยนต์ซึ่งเป็นปัญหาประดิษฐ์ หรือดำเนินการทางกฎหมายกับผู้เป็นเจ้าของตัวรถยนต์ปัญหาประดิษฐ์ และจะมีวิธีการอย่างไร จะสามารถนำบทบัญญัติกฎหมายใดมาบังคับใช้ได้ หรือกรณีการใช้ปัญหาประดิษฐ์ในโรงงานอุตสาหกรรมแล้วเกิดความเสียหายแก่พนักงานซึ่งเป็นมนุษย์ขึ้นเนื่องจากการกระทำของเทคโนโลยีปัญหาประดิษฐ์ เจ้าของบริษัทผู้ผลิตปัญหาประดิษฐ์หรือเจ้าของโรงงานผู้เป็นเจ้าของปัญหาประดิษฐ์ที่จะต้องเป็นคนรับผิดชอบหรือมีมาตรการใดตามกฎหมายที่จะเป็นบทลงโทษแก่ตัวปัญหาประดิษฐ์ซึ่งทำความผิดได้หรือไม่

จะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีปัญหาประดิษฐ์ไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป ในทางกลับกันเทคโนโลยีเหล่านี้ยิ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น และเทคโนโลยีก็ยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจนก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วและมีการพลิกผันอยู่ตลอดเวลา เราจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่จะสามารถนำมาบังคับและปรับใช้แก่เทคโนโลยีเหล่านี้ได้อย่างถ้วนที่สุด เพราะเมื่อหากมีปัญหาเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีปัญหาประดิษฐ์เหล่านี้โดยปราศจากบทบัญญัติของกฎหมายที่แน่นอนในการคุ้มครองหรือแก้ไขปัญหา ก็อาจเป็นการยากที่จะตัดสินหรือพิจารณาคดีได้อย่างเป็นธรรม หรือยิ่งไปกว่านั้นก็อาจทำให้ไม่สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลได้เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดที่จะนำมาปรับใช้ได้ จากปัญหาและผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้น เราจึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาบังคับใช้แก่ปัญหาประดิษฐ์เหล่านี้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อที่จะสามารถรองรับและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำผิดของเทคโนโลยีเหล่านี้ได้อย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการกระทำ ความผิดของเทคโนโลยีปัญหาประดิษฐ์ เปรียบเทียบกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด เพื่อหาแนวทางในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำ ความผิดของเทคโนโลยีเหล่านี้ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาถึงหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้เสียหายจากการทำละเมิดตามกฎหมายลักษณะละเมิด เพื่อนำมาปรับใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการทำละเมิดของปัญหาประดิษฐ์
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการทางกฎหมายในการแก้ไข ป้องกันและคุ้มครองผู้เสียหายหากเกิดการกระทำละเมิดจากเทคโนโลยีปัญหาประดิษฐ์

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาถึงการกระทำละเมิดของเทคโนโลยีปัญหาประดิษฐ์เทคโนโลยีปัญหาประดิษฐ์ หาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของมนุษย์ในทางกฎหมาย เปรียบเทียบกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด

การทบทวนวรรณกรรม

ปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) คือ ความฉลาดเทียมที่สร้างขึ้นให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต ปัญญาประดิษฐ์เป็นสาขาหนึ่งในด้านคอมพิวเตอร์และวิศวกรรม และยังรวมถึงศาสตร์ในด้านอื่น ๆ เช่น จิตวิทยา ปรัชญา หรือชีววิทยา ซึ่งปัญญาประดิษฐ์คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการการคิด การเรียนรู้ การให้เหตุผล การปรับตัว หรือการอนุมานการทำงานของสมอง แม้ว่าดั้งเดิมนั้นเป็นสาขาหลักในวิทยาการคอมพิวเตอร์ แต่แนวคิดหลาย ๆ อย่างในศาสตร์นี้ได้มาจากการปรับปรุงเพิ่มเติมจากศาสตร์อื่น ๆ ดังนั้น เมื่อนำปัญญาประดิษฐ์ใส่ลงไปในเครื่องจักร (machine) จึงทำให้เครื่องจักรนั้นความสามารถในการทำความเข้าใจ เรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ อาทิเช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผลและการแก้ปัญหาต่าง ซึ่งปัญญาประดิษฐ์ก็ถูกแบ่งออกเป็นหลายระดับตามความสามารถหรือความฉลาด โดยจะวัดจากความสามารถในการ ให้เหตุผล การพูด และทัศนคติของปัญญาประดิษฐ์ตัวนั้น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับมนุษย์โดยทั่ว ๆ ไป

การแบ่งแยกระดับและประเภทของปัญญาประดิษฐ์ ผู้เขียนขออนุญาตยกส่วนหนึ่งของบทความของสมาคมโปรแกรมเมอร์ไทย เขียนโดย nessessence ขึ้นมาอธิบายเนื่องจากการอธิบายในบทความนี้เป็น การเขียนอธิบายที่ง่ายแก่การทำความเข้าใจ

ปัญญาประดิษฐ์ ถูกจำแนกเป็น 3 ระดับตามความสามารถหรือความฉลาด ดังนี้

1. ปัญญาประดิษฐ์เชิงแคบ (Narrow AI) หรือ ปัญญาประดิษฐ์แบบอ่อน (Weak AI) : คือ ปัญญาประดิษฐ์ที่มีความสามารถเฉพาะทางได้ดีกว่ามนุษย์ ซึ่งหมายความว่า ปัญญาประดิษฐ์เหล่านี้เก่งในเรื่องเฉพาะทาง อาทิ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ที่ช่วยในการผ่าตัด (AI-assisted robotic surgery) ที่อาจจะเชี่ยวชาญเรื่องการผ่าตัด ซึ่ง ปัญญาประดิษฐ์ตัวนี้อาจไม่สามารถที่จะทำอาหาร ร้องเพลง หรือทำสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากการผ่าตัดได้นั่นเอง ซึ่งผลงานวิจัยด้าน ปัญญาประดิษฐ์ ณ ปัจจุบันส่วนมาก ยังอยู่ที่ระดับนี้

2. ปัญญาประดิษฐ์ทั่วไป (General AI) : คือ ปัญญาประดิษฐ์ที่มีความสามารถระดับเดียวกับมนุษย์ สามารถทำทุกอย่างที่มนุษย์สามารถทำได้และมีประสิทธิภาพที่ใกล้เคียงกับมนุษย์

3. ปัญญาประดิษฐ์แบบเข้ม (Strong AI) : คือ ปัญญาประดิษฐ์ที่มีความสามารถเหมือนมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน ประเภทของปัญญาประดิษฐ์ (Type of Artificial Intelligence) ถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 3.1 ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence)
- 3.2 การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning)
- 3.3 การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning)

เทคโนโลยีพลิกผัน (Disruptive Technology) คือ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่สร้างตลาดและมูลค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยี และส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง เกิดผลกระทบเป็นอย่างมากต่อตลาดของผลิตภัณฑ์เดิมและชีวิตประจำวันของประชากรบนโลก รวมทั้งอาจจะทำให้ธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีแบบเดิม ๆ ต้องยุติบทบาทลง เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวตามกลไกของตลาดได้ทัน ซึ่งต่างจากนวัตกรรมทั่วไป เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มคุณภาพของสินค้าหรือลดต้นทุนกระบวนการผลิตแบบเดิม ๆ แต่เทคโนโลยีใหม่เหล่านี้ สามารถเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบบางอย่างได้ เช่น คุณภาพ ประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต ต้นทุน หรือราคาที่ทำให้เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นที่นิยมของตลาด ซึ่งหากเทคโนโลยีเดิมที่มีมาก่อนไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จะทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดอีกต่อไปและอาจต้องปิดตัวลง

ละเมิดและค่าสินไหมทดแทน

ความหมายของละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” จึงสามารถแบ่งการทบทวนวรรณกรรมได้เป็นสองหัวข้อดังนี้

ละเมิด คือ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลภายนอก โดยผิดกฎหมายเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้นั้นได้รับเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลภายนอกเช่นว่านั้น การกระทำเช่นนี้กฎหมายถือว่าผู้นั้นทำละเมิด

ดังนั้นการกระทำละเมิดต้องประกอบด้วยหลัก 3 ประการ

1. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ซึ่งหมายถึงการประทุษกรรมด้วยการฝ่าฝืนต่อกฎหมายที่มีข้อห้ามไว้ เช่น ฆ่าเขาตาย, ทำร้ายร่างกายเขา, ขับรถโดยประมาทชนคนตายหรือทรัพย์สินของเขาเสียหาย ฯลฯ หรือละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำหรือตนมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องกระทำ

2. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

กระทำโดยจงใจ คือ การกระทำโดยรู้สำนึกและในขณะเดียวกันก็รู้ว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น เช่น เจตนาฆ่าหรือเจตนาทำร้าย ฯลฯ แต่อย่างไรก็ดีการกระทำโดยจงใจในเรื่องละเมิดมีการถือหลักเบาบางกว่าทางอาญา ในทางกฎหมายอาญานั้นต้องกระทำโดยรู้สึกสำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลด้วย แต่การกระทำโดยจงใจในทางละเมิดบางกรณีไม่ผิดในทางอาญาแต่เป็นละเมิดต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เขา เช่น จำเลยรื้อห้องน้ำและห้องครัวที่โจทก์ได้ปลูกสร้างออกไปนอกที่เช่าของวัดและได้นำส่วนที่รื้อถอนไปกองไว้หลังบ้านของโจทก์ โดยทางวัดต้องการจะชดเชย ซึ่งได้บอกให้โจทก์รื้อแล้วแต่โจทก์ไม่ยอมรื้อ การที่จำเลยรื้อแล้วกองไว้หลังบ้านโจทก์มิได้เจตนาชั่วร้ายทำให้ทรัพย์สินของโจทก์อันตรายเสียหายไม่เป็นการผิดฐานทำให้เสียหายแต่เป็นละเมิดเพราะจำเลยรู้อยู่แล้วว่าการรื้อนั้นจะทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย (ฎีกาที่ 1617-1618/2500)

ประมาทเลินเล่อในทางแพ่ง คือ การกระทำที่ขาดความระมัดระวังจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายและให้หมายความถึงการไม่ป้องกันผลที่เกิดขึ้นโดยประมาทเลินเล่อแม้ตนเองไม่ได้กระทำให้เกิดผลนั้นขึ้นซึ่งระดับความระมัดระวังของบุคคลนั้นต้องถือเอาระดับที่บุคคลธรรมดาทั่วไปจะพึงใช้ความระมัดระวังได้

3. กระทำให้บุคคลอื่นเสียหาย ซึ่งการกระทำที่ได้กระทำนั้น หากจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อผู้อื่นโดยผิดกฎหมายแต่การกระทำนั้นมิได้ก่อให้เกิดบุคคลอื่นได้รับความเสียหายใด ๆ เลย ดังนี้ ก็ไม่ถือเป็น การกระทำละเมิด เพราะการกระทำที่จะถือเป็นการทำละเมิดได้ต้องเกิดแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายด้วย โดยปกติแล้วผู้กระทำต้องรับผิดชอบเฉพาะการกระทำของตน แต่อย่างไรก็ดีในเรื่องละเมิด ถ้าได้มีการกระทำละเมิดร่วมกันหรือแม้มิได้ร่วมแต่เป็นผู้ยุยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิด ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 432

ค่าสินไหมทดแทน คือ ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการละเมิด ซึ่งบุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายจะพึงได้รับ หากคู่ความตกลงกันไม่ได้ก็ต้องดำเนินการฟ้องร้องต่อศาล ดังนั้น ศาลจึงเป็นองค์กรกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยจะวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิดตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 โดยปกติค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะการละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินรวมทั้งค่าเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย ในบางกรณีกฎหมายกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้โดยเฉพาะ ดังนี้

1. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้ทำละเมิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายดังนี้

1.1 ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น เช่น ค่ารถบรรทุกศพ ค่าโลงศพ ค่าธรรมเนียมที่ ต้องจ่ายให้วัด ค่าดอกไม้ ค่าปลงศพ

1.2 ค่าขาดไร้คู่อุปการะ ต้องเป็นกรณีค่าขาดอุปการะตามกฎหมาย เช่น บิดามารดามีหน้าที่ อุปการะเลี้ยงดูบุตร ผู้เยาว์ บุตรมีหน้าที่เลี้ยงดูอุปการะบิดามารดา

1.3 ค่าขาดแรงงาน ถ้าผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่ บุคคลภายนอก แก่ครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ผู้ทำละเมิดจะต้องชดใช้ค่าขาดแรงงาน ให้แก่บุคคลภายนอก

1.4 ถ้ายังไม่ตายทันที ให้ใช้ค่ารักษาพยาบาลและค่าขาดประโยชน์ทำมาหากิน เพราะไม่สามารถ ประกอบการงานได้

2. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย ผู้ทำละเมิด ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ดังนี้

2.1 ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็น

2.2 ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย

2.3 ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถในการประกอบการทำงานทั้งในเวลาปัจจุบันและในอนาคต

2.4 ค่าเสียหายที่ขาดแรงงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของคนภายนอก

2.5 ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบทางกฎหมายของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เปรียบเทียบกับ กฎหมายไทยเพื่อคุ้มครองสิทธิของมนุษย์ในทางกฎหมายจากการทำละเมิดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการและแนวทางในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยวิเคราะห์จากเอกสารจึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทาง เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ระเบียบ วารสารบทความ ทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม สื่อและเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาเรื่อง สิทธิและความรับผิดชอบทางกฎหมายของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เปรียบเทียบกับกฎหมาย ไทยเพื่อคุ้มครองสิทธิของมนุษย์ในทางกฎหมายจากการทำละเมิดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ผู้วิจัยเก็บ

รวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ บทบัญญัติกฎหมาย เอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยวารสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้า ทั้งในเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และทั้งในอินเทอร์เน็ต โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักการในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำละเมิด
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในปัจจุบัน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และคุ้มครองผู้เสียหายหากการกระทำละเมิดของปัญญาประดิษฐ์

สรุปผลการวิจัย

ปัญหาของการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นั้นมียุ่มาหลาย ทั้งเกิดจากความผิดพลาดของระบบเองก็ดีหรือเกิดจากการตัดสินใจที่ผิดพลาดของปัญญาประดิษฐ์เองก็ดี ปัญญาเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นได้เสมอ ยิ่งในปัจจุบันเกิดการพลิกผันของเทคโนโลยีมากขึ้นและรวดเร็วขึ้นเรื่อย ๆ และด้วยการพลิกผันอย่างรวดเร็วนี้อาจทำให้เกิดผลกระทบเพิ่มขึ้นในด้านต่าง ๆ รุนแรงขึ้น ดังนั้น ทางผู้ผลิต ผู้ใช้ และบุคคลผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ ในสังคมจำเป็นต้องมีมาตรการทั้งในด้านความปลอดภัย การแก้ปัญหาหรือการป้องกันการเกิดปัญญาอย่างเร่งด่วนที่สุด เมื่อพิจารณาถึงปัญหาในทางกฎหมายลักษณะละเมิดที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้แล้ว การที่ปัญญาประดิษฐ์กระทำละเมิดต่อบุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้น กรณีที่เป็นปัญหาในด้านกฎหมายละเมิดคือ การพลิกผันและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีนั้นรวดเร็วมากขึ้น แต่กฎหมายยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามจึงทำให้ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เหมาะสมที่จะสามารถนำมาปรับใช้ได้และการไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับคดีได้อาจทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

ก. ปัญหาในเรื่องของการไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะสามารถนำมาปรับใช้แก่การกระทำ ความผิดฐานละเมิดของปัญญาประดิษฐ์ได้

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีกรณีการทำละเมิดของปัญญาประดิษฐ์ต่อบุคคลเกิดขึ้นมาแล้ว คือ กรณีรถยนต์ไร้คนขับของบริษัททอเบอร์ขับชนผู้เสียหายถึงแก่ความตาย แต่อัยการยกฟ้องเนื่องจากไม่มีบทกฎหมายใดที่จะสามารถปรับใช้ได้ เพราะในกรณีดังกล่าวนอกจากผู้เสียหายจะเป็นฝ่ายที่ประมาทเองแล้ว ในขณะนั้นรัฐเอริโซนาที่ไม่มีบทกฎหมายสำหรับกานเอาผิดผู้ขับรถยนต์ซึ่งเป็นปัญญาประดิษฐ์อีกด้วย กรณีนี้แสดงให้เห็นว่าการที่รัฐไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายนั้น ทำให้กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างที่ควรจะเป็น ทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดเหล่านี้ไม่ได้รับความเป็นธรรมและไม่สามารถจะได้รับการเยียวยาได้ตามกฎหมาย ดังนั้น การที่ไม่มีตัวบทของกฎหมายที่สามารถนำมาบังคับใช้ได้กับการกระทำความผิดของปัญญาประดิษฐ์เหล่านี้จึงเป็นปัญหาข้อสำคัญ เพราะหากในเวลาเกิดเหตุขึ้น รัฐเอริโซนามีกฎหมายเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์แล้วอาจช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาในทางใดทางหนึ่งและจะได้มีมาตรการควบคุมดูแลรถยนต์ไร้คนขับเหล่านี้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ข. ปัญหาในเรื่องผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะเหตุแห่งการไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะนำมาปรับใช้ได้

บทบัญญัติแห่งกฎหมายแต่ละเรื่องนั้นถูกบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชนซึ่งได้รับความเสียหายและเดือดร้อนจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดที่บุคคลอื่นได้กระทำ ทำให้เมื่อมีการกระทำความผิดแล้วก่อให้เกิดความเสียหายใดๆแก่บุคคลภายนอก บุคคลภายนอกนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น และผู้ที่กระทำความผิดซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นย่อมได้รับการลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่หากเป็นการกระทำความผิดซึ่งตามเงื่อนไขต่าง ๆ แล้วไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ก็อาจทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่ได้รับความคุ้มครอง และผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษอย่างที่สมควรจะได้รับ การเยียวยาผู้เสียหายก็จะไม่เกิดขึ้นและผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเหตุการณ์นั้น

ค. ปัญหาในเรื่องบุคคลใดจะเป็นผู้รับผิดชอบหากเกิดการกระทำความผิดของปัญญาประดิษฐ์ ระหว่างบริษัทผู้ผลิต หรือ บุคคลผู้เป็นเจ้าของ

กรณีหากมีกฎหมายที่สามารถบังคับใช้แก่ปัญญาประดิษฐ์แล้ว ปัญญาประดิษฐ์กระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดที่ไม่สามารถลงโทษตัวปัญญาประดิษฐ์ได้โดยตรง ดังเช่นการทำละเมิด โดยหลักแล้วผู้ทำละเมิดจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายเพื่อการนั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถชดใช้ค่าสินไหมดังกล่าวให้แก่ผู้เสียหายได้ เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ยังคงเป็นเพียงทรัพย์สินของบริษัทผู้ผลิตหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของ ดังนั้น หากเกิดการกระทำละเมิดขึ้น บุคคลผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายอาจเป็นบริษัทผู้ผลิตหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของปัญญาประดิษฐ์แทนตัวปัญญาประดิษฐ์นั้น อาจต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

อภิปรายผลการวิจัย

ในปัจจุบันซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างมากและพบเห็นการเกิดปัญหาเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ได้เสมอ หนึ่งในเทคโนโลยีที่เริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้นคือ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งถึงแม้ว่าจะยังไม่แพร่หลายมากนักในประเทศไทย แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ในอนาคตอาจมีสัดส่วนในการใช้เทคโนโลยีนี้มากขึ้นและหากมีการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้มากขึ้น ปัญหาที่ตามมาอาจเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน การที่ยังไม่มีกฎหมายใดสามารถนำมาบังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้ที่อาจได้รับความเสียหายหรือลงโทษผู้ที่อาจกระทำความผิดได้นั้น อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นอย่างมากและหากไม่มีมาตรการบังคับใช้แก่เรื่องเหล่านี้ก็มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้นเราจึงควรที่จะมีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างเร่งด่วนที่สุดไม่ต้องรอให้มีกรณีศึกษาเกิดขึ้นมาก่อนแล้วจึงหาทางป้องกันแก้ไข เพราะเราสามารถศึกษาและหาวิธีการแก้ไขได้จากกรณีที่เกิดขึ้นแล้วในต่างประเทศได้ เพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิทั้งฝ่ายบุคคลธรรมดาและฝ่ายปัญญาประดิษฐ์ ให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีกฎหมายบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างเร่งด่วน เพื่อที่ว่าหากเกิดการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวขึ้นจะได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะสามารถนำมาปรับใช้ได้ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายได้ทันที ซึ่งในกรณีนี้สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากต่างประเทศที่มีอัตราการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สูง เช่น อเมริกา ญี่ปุ่น ประเทศในทวีปยุโรป เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. บทบัญญัติแห่งกฎหมายในกรณีปัญญาประดิษฐ์กระทำความผิด ควรจะมีบทลงโทษและวิธีการดำเนินการทางกฎหมายระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดช่องโหว่แห่งการใช้กฎหมาย เช่น หากปัญญาประดิษฐ์กระทำความผิดแล้วเป็นความผิดอาญา แต่เราไม่สามารถนำบทบัญญัติทางอาญาที่มีอยู่มาใช้กับปัญญาประดิษฐ์ได้ เนื่องจากต้องพิจารณาถึงเจตนาถึงเจตนาตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเสียก่อน ซึ่งเราไม่สามารถพิจารณาถึงเจตนาของปัญญาประดิษฐ์ได้ และการจะนำบทลงโทษทางอาญามาลงโทษแก่ปัญญาประดิษฐ์นั้นก็ไม้อาจทำได้ ดังนั้นจึงต้องมีบทบัญญัติขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะและกำหนดบทลงโทษไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีกต่อไป

3. การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการทำละเมิดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อาจต้องพิจารณาว่าระหว่างบริษัทผู้ผลิต หรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของ บุคคลใดควรเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนี้ เพื่อเยียวยาผู้เสียหาย เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถที่จะเป็นผู้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นได้ กรณีนี้ อาจต้องพิจารณาว่า การกระทำความผิดนั้นเกิดจากระบบของตัวปัญญาประดิษฐ์ขัดข้องหรือไม่ซึ่งกรณีนี้บริษัทผู้ผลิตอาจต้องเป็นผู้รับผิดชอบเนื่องจากเป็นความผิดพลาดที่เกิดจากการผลิต ซึ่งอาจต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายและชดใช้ความเสียหายให้แก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของ หรือหากการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นเพราะการตัดสินใจที่ผิดพลาดของตัวปัญญาประดิษฐ์เอง บุคคลผู้เป็นเจ้าของอาจต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เนื่องจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของนั้นบกพร่องในการดูแลและควบคุมปัญญาประดิษฐ์

เอกสารอ้างอิง

ดร.ศุภวุฒิ สายเชื้อ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเศรษฐกิจ. (2559, 12 กันยายน) เทคโนโลยีที่สร้างความพลิกผัน (Disruptive Technology).[เว็บไซต์].สืบค้น 2 กันยายน 2562.จาก
ไทยอยู่อย่างไรให้รอด ในยุค “Disruptive Technology” (2562, 11 กุมภาพันธ์).[เว็บไซต์]. สืบค้น 3
กันยายน 2562.จาก <https://www.mreport.co.th/news/industry-movement/010-Industry4-Digital-DisruptiveTechnology>
ปัญญาประดิษฐ์ จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (แก้ไขล่าสุด 2562, 30 กันยายน).[เว็บไซต์].สืบค้น 1 กันยายน
2562 <https://th.wikipedia.org/wiki>
พ.อ. ดร.เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ ประธาน กทค. และรองประธาน กสทช. เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก. (2559, 13
สิงหาคม) เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Disruptive technologies).[เว็บไซต์].สืบค้น 2 กันยายน 2562.
จาก <https://www.it24hrs.com/2016/disruptive-technologies-technology/>
ภูมินทร์ บุตรอินทร์. (2561, 26 ธันวาคม). กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์.[เว็บไซต์].สืบค้น 1 กันยายน 2562.
จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/tulawjournal/article/view/195250>
สำนักข่าวBBC. (2562, 6 มีนาคม). Uber 'not criminally liable' for self-driving death.[เว็บไซต์].สืบค้น
4 กันยายน 2562.จาก <https://www.bbc.com/news/technology-47468391>
BHUMINDR BUTR-INDR (2561, 16 พฤษภาคม). กฎหมายกับการคุ้มครองปัญญาประดิษฐ์ ตอนที่ 1 แนวคิด
และกฎหมายเปรียบเทียบ.[เว็บไซต์].สืบค้น 2 กันยายน 2562.จาก
Death of Elaine Herzberg (แก้ไขล่าสุด 2562, 5 สิงหาคม).[เว็บไซต์].สืบค้น 4 กันยายน 2562.จาก
https://en.wikipedia.org/wiki/Death_of_Elaine_Herzberg
<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638889>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

<https://www.facebook.com/notes/bhumindr-butr-indr/กฎหมายกับการคุ้มครองปัญญาประดิษฐ์-ตอนที่1-แนวคิดและกฎหมายเปรียบเทียบ/2249336635091679/>

<https://www.thaiprogrammer.org/2018/12/whatisai/>

Nessence. (2561, 15 ธันวาคม) ระดับและประเภทของปัญญาประดิษฐ์ ปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) คืออะไร???.[เว็บไซต์].สืบค้น 1 กันยายน 2562.จาก

Nuttida Doungwirote. (2562, มีนาคม). ถ้าเราขับรถชนคนตาย แนนอนว่ายังไงเราที่เป็นคนขับก็ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่ถ้ารถที่ชนคนตายคันนั้นดันเป็นรถยนต์ “ไร้คนขับ” ใครเป็นคนต้องรับผิดชอบ?.[เว็บไซต์].สืบค้น 4 กันยายน 2562.จาก <https://bebrief.co/ai-legal-status/>

piphat phoemphan. (2561, 14 สิงหาคม) เทคโนโลยีพลิกโลก มาดูกันว่า AI ทำอะไรได้บ้างแล้วใจปัจจุบัน. [เว็บไซต์].สืบค้น 3 กันยายน 2562.จาก <https://www.theeleader.com/ai/ai-technology-for-future-job/>

Super User องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2559, 11 พฤศจิกายน) การละเมิด.[เว็บไซต์].สืบค้น 4 กันยายน 2562.จาก <http://www.cpao.go.th>

Techsauce Team. (2560, 12 มีนาคม). สถานการณ์การนำเทคโนโลยี “ปัญญาประดิษฐ์” (AI) เข้ามาใช้ในวงการธนาคาร ใกล้ถึงเวลาระเบิดตัว.[เว็บไซต์].สืบค้น 4 กันยายน 2562.จาก <https://techsauce.co/tech-and-biz/banking-artificial-intelligence/>

Tonkit. (2562, 1 มีนาคม). ความสามารถของ AI ในปัจจุบัน และการมาแทนที่มนุษย์ในอนาคต.[เว็บไซต์].สืบค้น 2 กันยายน 2562.จาก <https://www.sanook.com/hitech/1470621/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความผิดฐานอนาจารตามมาตรา 278 และมาตรา 279 : ศึกษาเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญาเดิมและประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขใหม่ พลอยนภัส สະສິມາສกุล¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}นักศึกษาศาสนาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : s59123440127@ssru.ac.th, ploynapat_2209@hotmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้มีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 27 ในความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ได้มีการแก้ไขมาตรา 278 ความผิดกระทำอนาจารและมาตรา 279 ความผิดฐานกระทำอนาจารเด็กที่อยู่ในภาค 2 ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งการแก้ไขครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราให้แคบลงและขยายขอบเขตของการกระทำความผิดฐานอนาจารให้กว้างขึ้น หากการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช่อวัยวะเพศล่อล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักเดิมเป็นการกระทำชำเรา แต่ต่อมาที่มีการแก้ไขความหมายของการกระทำชำเราจึงทำให้การใช้สิ่งอื่นใดดังกล่าวไม่เป็นความผิดฐานกระทำชำเราอีกต่อไป แต่เป็นการกระทำอนาจารและการแก้ไขครั้งนี้ยังได้เพิ่มเหตุฉกรรจ์ทั้งสองมาตรา นอกจากนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมการกระทำโดยทำให้ผู้เสียหายเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรืออาวุธระเบิดทั้งสองมาตราและได้มีการเพิ่มอายุของผู้เสียหายที่ได้ความคุ้มครองแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ตามมาตรา 279 งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นในการศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ วิธีการแนวทางในการบังคับใช้และการตีความกฎหมายตามมาตรา 278 และมาตรา 279 ในกฎหมายเก่าเปรียบเทียบกับกฎหมายใหม่เพื่อศึกษาถึงข้อดีข้อเสียและค้นคว้าแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่อไป

คำสำคัญ: อนาจาร, อวัยวะ, ประมวลกฎหมายอาญา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สังคมไทยยังมีอาชญากรรมมากมายเป็นการกระทำผิดทางอาญาโดยทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือบุคคล ซึ่งโดยปัจจุบันอาชญากรรมดังกล่าวยังไม่มีทางที่จะแก้ไขได้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมทางเพศเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงสร้างความเสียหายเดือดร้อนให้แก่ผู้ถูกละเมิดที่ตกเป็นเหยื่อทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ชื่อเสียง รวมถึงรุนแรงถึงขั้นสูญเสียชีวิตผลกระทบที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นยากที่จะรักษาเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิด ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีการแก้ไขกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวหลายครั้ง เพื่อลงโทษและปราบปรามผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกับแต่ละยุคสมัยในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 27 โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ได้มีการแก้ไขในส่วนของมาตรา 278 ความผิดกระทำอนาจารและมาตรา 279 ความผิดฐานกระทำอนาจารเด็กที่อยู่ในภาค 2 ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยมีเป้าหมายหลักในการปราบปราม ลดปัญหาอาชญากรรมทางเพศอย่างมีประสิทธิภาพ

การมีเพศสัมพันธ์โดยที่มิได้เกิดจากความยินยอมของผู้ถูกระทำนั้น ในทางกฎหมายอาญาถือเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 276 แต่บางกรณีแม้เกิดจากความยินยอมก็ถือว่าเป็นความผิดได้คือ การกระทำชำเราเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีที่มีมโนความยินยอมของเด็กก็เป็นความผิดถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 277 ซึ่งมาตราที่กล่าวมาทั้งสองข้างต้นเป็นมาตรการทางกฎหมายที่คุ้มครองเกี่ยวกับการกระทำชำเราซึ่งการกระทำชำเราตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 27 ที่เพิ่มเติมมาตรา 1(18) ความหมายของการกระทำชำเรา หมายถึง กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น จึงมีข้อสงสัยว่าหากการกระทำบางประการที่กระทำเพื่อสนองความใคร่แต่ไม่ได้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศ ล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือ ช่องปาก เช่นการใช้สัมผัสหน้าอก การใช้ลิ้นสัมผัสกับอวัยวะเพศ เป็นต้น แม้มีเจตนาที่เป็นเจตนาเดียวกันกับการกระทำชำเราคือสนองความใคร่ แต่การกระทำนั้นก็มิได้ครบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำชำเรา ดังนั้นกฎหมายจึงได้ออกมาตรามาเพื่อป้องกันการทำดังกล่าวไว้ตามมาตรา 278 กับ 279 หรือความผิดฐานกระทำอนาจารนั่นเอง

การกระทำอนาจารได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาตั้งแต่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2499 โดยสามารถแยกได้สองมาตราคือ มาตรา 278 การกระทำอนาจารบุคคลอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป และมาตรา 279 การกระทำอนาจารบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี โดยการกระทำอนาจารนั้นราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้หลายประการเช่น ความประพฤติน่าอาย หรือลามก น่าบัดสี ทำให้เป็นที่อับอาย เป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้อื่นในด้านความดีงาม แต่ในประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติถึงความหมายไว้เหมือนการกระทำชำเรา ต่อมาได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 278 กับมาตรา 279 ได้มีการเพิ่มการกระทำความผิดโดยการกระทำโดยการใช้อวัยวะหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช้อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนัก ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 278 และมาตรา 279 ทั้งสิ้นโดยเป็นการกระทำอนาจารโดยการล่วงล้ำ นอกจากนี้ได้มีการเพิ่มการกระทำโดยผู้ถูกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดได้บัญญัติไว้ในมาตรา 278 และมาตรา 279 ได้มีการเพิ่มการกระทำโดยการมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน ตามมาตรา 278 และหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันตามมาตรา 279 ดังนั้นได้มีการเพิ่มอายุของผู้กระทำมาตรา 279 เป็นการคุ้มครองเด็ก ได้มีการแก้ไขที่อาจทำให้คำพิพากษาศาลฎีกาเดิมที่ใช้เป็นบรรทัดฐานนั้นไม่สามารถใช้ได้ต่อไป

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำอนาจาร โดยศึกษาเปรียบเทียบการกระทำที่ถือเป็นความผิดฐานกระทำอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 กับ ความผิดฐานกระทำอนาจารเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 279 ก่อนและหลังการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 27 พ.ศ.2562 เพื่อให้ทราบถึงหลักกฎหมายของความผิดเกี่ยวกับเพศที่ได้มีการแก้ไขพร้อมเหตุผลของการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิดในครั้งดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการกระทำอนาจารมาตรา 278และมาตรา 279 ตามกฎหมายอาญาเดิมกับกฎหมายอาญาแก้ไขใหม่ฉบับที่ 27 พ.ศ.2562
2. เพื่อศึกษา หลักเกณฑ์ ทฤษฎีในการกระทำความผิดฐานอนาจารและบทลงโทษในความผิดนั้น
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายความผิดฐานอนาจารต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษางานวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษเปรียบเทียบการกระทำที่ถือเป็นความผิดฐานกระทำอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 กับ ความผิดฐานกระทำอนาจารเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 279 ก่อนและหลังการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 27 พ.ศ.2562 เพื่อให้ทราบถึงหลักกฎหมายของความผิดเกี่ยวกับเพศที่ได้มีการแก้ไขพร้อมเหตุผลของการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิดในครั้งดังกล่าว

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยการกระทำอนาจาร:เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการกระทำที่ถือเป็นความผิดฐานกระทำอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 กับ ความผิดฐานกระทำอนาจารเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 279 ก่อนและหลังการแก้ไขตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 27 พ.ศ.2562 ดังนี้

กระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี

มาตรา 278 “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากบทบัญญัติในมาตรา 278 เป็นกรณีการกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแยกการพิจารณาได้ดังนี้ ผู้กระทำ คือ ผู้ใดแสดงว่าไม่จำกัดเพศผู้กระทำความผิด จะเป็นชายหรือหญิงได้ ชายกับชายหรือหญิงกับหญิงก็กระทำอนาจารต่อกันได้ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2561 : 206)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ถูกระทำ คือ ในความหมายตามมาตรา 278 กล่าวว่า บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี หมายถึง อายุสิบห้าปีหนึ่งวันขึ้นไปเท่านั้น ถ้าสิบห้าปีพอดีถือว่าอายุไม่เกินสิบห้าปี ต้องเป็นความผิดตามมาตรา 279 ผู้ถูกระทำจะเป็นหญิงหรือชายก็ได้

การกระทำอนาจาร คือ การกระทำอนาจาร หมายความว่า ความประพฤติน่าอัปอาย ลามก น่าสับสนทำให้เป็นที่น่าอัปอายเป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้อื่นในทางเพศ เช่น สัมผัสจับอวัยวะเพศของผู้หญิง การกอด การจูบมือหญิง แต่ถ้ามิใช่การกระทำในทางเพศ เช่น การกอดหญิงเพื่อป้องกันมิให้ถูกทำร้าย ไม่เป็นการกระทำอนาจาร ที่สำคัญต้องเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของบุคคลโดยตรง แม้จะให้ผู้อื่นกระทำต่อผู้กระทำ ความผิดเอง เช่น ให้ผู้อื่นจับของลับของตนเองก็เป็นการกระทำอนาจารต่อผู้อื่นได้ แต่การกล่าวด้วยวาจาเขียนด้วยภาพ ไม่เป็นการกระทำอนาจารตามมาตรา (ทวิเกียรติ มินะกนิษฐ, 2561 : 206)

การกระทำอนาจารเป็นการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศ กอดจูบ ลูบคลำ แต่ต้องเนื้อตัวร่างกายในทางไม่สมควรก็เป็นความผิดสำเร็จ ส่วนการกระทำชำเราจะเป็นความผิดสำเร็จเมื่อใช้อวัยวะเพศของชายล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศของหญิง การกระทำชำเราจึงรวมถึงการกระทำอนาจารอยู่ในตัว (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557 : 459) (ฎีกาที่ 4024/2534)

การกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีหากผู้ถูกระทำยินยอม การกระทำก็ไม่เป็นความผิดฐานอนาจารตามมาตรา 278 จะต้องเป็นความยินยอมโดยสมัครใจ คือเป็นความผิดโดยมิได้เกิดจากโดยการบังคับ ชูเชิญ หลอกหลวง

การใช้กำลังประทุษร้าย บัญญัติไว้ตามมาตรา 1(6) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใดและให้หมายความ

รวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ไม่ว่าจะโดยไชยาทำให้มีเมมา สะกดจิตหรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

การใช้กำลังประทุษร้าย หมายถึง การจับมือและการกอดหญิง ถือได้ว่าเป็นการใช้แรงกายภาพซึ่งเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามความหมายมาตรา 1(6) จึงเป็นความผิดตามมาตรา 278 (ฎีกาที่ 501/2503) จับนมผู้เสียหายในรถประจำทางซึ่งคนโดยสารแน่น เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามมาตรา 278 และเกิดต่อหน้าธารกำนัล (ฎีกา 1279/2506) ผู้เสียหายหลงเชื่อเกิดจากความเบาปัญญาอ่อนต่อโลกของผู้เสียหายมิได้เกิดจากความสมัครใจและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ การที่จำเลยจับและลูบบริเวณแขน หัวไหล่ เต้านมและหน้าท้องของผู้เสียหายเป็นการใช้แรงกายภาพต่อผู้เสียหาย ถือว่าเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย, ชายเข้าไปโอบไหล่ผู้หญิงซึ่งไม่รู้จักกันมาก่อน เป็นการลวนลามหญิงในทางเพศ เป็นความผิดฐานอนาจาร เป็นการกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย (ฎีกา 5694/2541) (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557 : 465)

ดังนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดมีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามกระทำชำเราแล้วก็ไม่ถือว่าผู้กระทำความผิดมีความผิดฐานกระทำอนาจารอีกบทหนึ่งเพราะความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามกระทำชำเราย่อมรวมความผิดกระทำอนาจารไปด้วยในตัวแล้ว

กระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี

มาตรา 279 “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นยินยอมหรือไม่ก็ตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ผู้กระทำได้กระทำโดยชูเชิญด้วยประการใดๆโดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ชัดขึ้นได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากบทบัญญัติในมาตรา 279 เป็นกรณีการกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี แยกการพิจารณาได้ดังนี้ ผู้กระทำ คือ ผู้ใด แสดงว่าไม่จำกัดเพศผู้กระทำความผิด จะเป็นชายหรือหญิงได้ ชายกับชายหรือหญิงกับหญิงก็กระทำอนาจารต่อกันได้

ผู้ถูกระทำ คือ ในความหมายตามมาตรา 279 กล่าวว่า เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี แต่ถ้าบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีก็เป็นความผิดมาตรา 278 ผู้ถูกระทำจะเป็นหญิงหรือชายก็ได้

การกระทำอนาจาร คือ การกระทำให้อับอายขายหน้าในทางเพศ ไม่หมายความเฉพาะเพื่อความใคร่หรือการประเวณีเท่านั้น (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2561 : 278)

หากผู้ถูกระทำเป็นเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ถ้าเด็กยินยอมให้กระทำความผิดก็เป็นความผิดตามมาตรา 279วรรคหนึ่ง ถ้าเด็กนั้นไม่ยินยอมแต่ถูกขู่เช็ก ประทุษร้าย ก็เป็นเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 279 วรรคสอง แต่ถ้าเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปียินยอมให้จำเลยกอดจูบ จำเลยไม่ผิดมาตรา 279 วรรคสอง แต่ผิดตามมาตรา 279 วรรคหนึ่ง จำเลยไม่มีความผิดตามมาตรา 279 วรรคสอง เพราะ วรรคสองเป็นการขู่เช็กใช้กำลังประทุษร้าย ย่อมหมายความว่าเด็กต้องไม่ยินยอม (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557 : 473)

นายคำเอาของลับทิ่มแทงบริเวณของลับเด็กหญิงอายุ 8ปี 2 ครั้ง เด็กเจ็บและร้องขึ้น นายคำตั้งใจเพียงทำอนาจาร ลงโทษตามมาตรา 279 วรรคสอง(ฎีกา 2439/2521)

สมชายใช้มือดึงกางเกงของเด็กหญิง อายุ8ปี ลงมาถึงหน้าแข้งแล้วใช้นิ้วแหย่เข้าไปในช่องคลอดของเด็กคนนั้นขยับนิ้วไปมา โดยเด็กไม่ยินยอมแม้จะเป็นการกระทำอนาจาร แต่ก็ใช้แรงกายภาพต่อเด็กเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามมาตรา 1(6) จึงมีความผิดฐานกระทำอนาจารโดยใช้กำลังประทุษร้ายตามมาตรา 279 วรรคสอง (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557 : 474 - 475) (ฎีกา 3752/2540)

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2562(ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562) แก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศหลายประการได้แก่

กระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี

มาตรา 278 “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เช็กด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถชัดขึ้นได้หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช้อวัยวะเพศ ล้วงล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต”

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสองบัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช่อวัยวะเพศ ล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท”

มาตรา 276 ได้มีการแก้ไขใหม่ได้ตัดข้อความที่ว่า “กระทำกับ” โดยเปลี่ยนเป็นถ้อยคำ “ล่วงล้ำ” และตัดข้อความที่ว่า “หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น” ออกไป โดยกำหนดให้การกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้นเป็นความผิดฐานอนาจาร เรียกว่าอนาจารโดยการล่วงล้ำ ซึ่งเป็นความผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นกว่าอนาจารทั่วไป (สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2562 : 401)

ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสองเป็นเหตุฉกรรจ์ เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช่อวัยวะเพศ ล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น กรณีเช่นนี้เรียกว่า **กระทำอนาจารโดยการล่วงล้ำ** ซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้น

วัตถุหรืออวัยวะอื่น อาจหมายถึง นิ้วหรือลิ้นของผู้กระทำหรืออาจหมายถึงอวัยวะเพศเทียม แต่ต้องไม่ใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557 : 444) เช่น นายแดงแกล้งนายดำด้วยการใช้อวัยวะเพศเทียมแทงเข้าในทวารหนักของนายดำขณะที่นายดำเมาหมดสติแล้ว (การกระทำอนาจารไม่ต้องมีเจตนาเพื่อสนองความใคร่เหมือนกับการกระทำชำเรา เพียงแต่กระทำอันไม่สมควรในทางเพศก็เป็นความผิดแล้ว) นายแดงมีความผิดฐานกระทำอนาจารโดยใช้วัตถุล่วงล้ำทวารหนักของผู้อื่นตามมาตรา 278 วรรคสอง (สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2562 : 414)

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสามบัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท”

ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสามเป็นเหตุฉกรรจ์ เป็นการกระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด “อาวุธได้บัญญัติในมาตรา 1(5) หมายความว่ารวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพแต่ซึ่งได้ใช้ประทุหรือร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ” ถือเป็นเหตุฉกรรจ์ที่ได้บัญญัติขึ้นมาใหม่ในการแก้ไขปี 2562 หมายความว่า ผู้กระทำไม่มีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดจริงอยู่ในมือ แต่ทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด เช่น ใช้ปืนปลอมขู่ว่าจะยิงให้ตาย ถ้าไม่ยอมให้กระทำอนาจารผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามวรรคนี้

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสี่บัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต”

ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสี่เป็นเหตุฉกรรจ์ มีทำนองเดียวกันกับมาตรา 276 วรรคสาม การได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน โดยผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น **อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด** ถือว่าเป็นอาวุธโดนสภาพถ้ามีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดแต่ไม่ได้ใช้ในการกระทำอนาจารก็มีความผิดตามวรรคนี้ ส่วนคำว่า

โดยใช้อาวุธ อาจเป็นอาวุธโดยสภาพหรืออาวุธโดยการใช้ แต่จะต้องใช้ในการประทุษร้าย ร่างกายถึงอันตราย สำหรับอย่างอาวุธตามมาตรา 1(5) “อย่างอาวุธ” เช่น ใช้กรรไกร มีดคัตเตอร์ สว่าน ไขควง พวกนี้สามารถใช้ในการประทุษร้ายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธได้ สามารถเทียบได้ตัวอย่างอาวุธปลายแหลมแต่ถ้าสิ่งนั้นเทียบไม่ได้ อย่างอาวุธก็ไม่ถือว่าเป็นอาวุธ ถือได้ว่าเป็นการกระทำอนาจารโดยการใช้อาวุธ

(สพฐ. กิติ ศุภการ, 2562 : 402-403)

การโทรมหญิง (หรือการกระทำกับชายลักษณะเดียวกัน) หมายถึง การร่วมกันกระทำอนาจารตั้งแต่สองคนขึ้นไปต้องมีการร่วมผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน หากการกระทำของชายคนแรกไม่เป็นความผิดเพราะหญิง “ยินยอม” การกระทำของชายทั้งสองก็ไม่เป็นการโทรมหญิง เช่น ฎีกาของความผิดข่มขืนกระทำชำเรา สามารถนำมาปรับเป็นบรรทัดฐานกับความผิดฐานอนาจารตามมาตรานี้ได้ ฎีกาที่ 2073/2537 จำเลยทั้งสองผลัดกันกระทำชำเราผู้เสียหาย จำเลยที่หนึ่งกระทำชำเราด้วยความยินยอมของผู้เสียหายจึงไม่มีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ส่วนจำเลยที่ 2 กระทำชำเราโดยผู้เสียหายมิได้ยินยอมจึงมีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา แต่เมื่อการกระทำของจำเลยที่หนึ่งไม่เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเสียแล้ว การกระทำของจำเลยที่สองจึงไม่เข้าลักษณะของการโทรมหญิง หากชายสองคน “ต่างคนต่างกระทำอนาจาร” หญิงคนเดียวก็ไม่เป็นการโทรมหญิง (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557 : 415)

กระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี

มาตรา 279 “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นยินยอมหรือไม่ก็ตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองผู้กระทำได้กระทำโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่ เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต”

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสองบัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

วัตถุประสงค์ของการกระทำตามมาตรานี้วรรคหนึ่งคือเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี แต่วัตถุประสงค์ของการกระทำของวรรคสองคือเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ในการเพิ่มอายุในการกระทำอาชญากรรมเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี เพื่อให้ความคุ้มครองบุคคลซึ่งถูกกระทำทางเพศกลุ่มต่างๆมากยิ่งขึ้นเช่น เด็กในสวนของเด็กอายุไม่เกินสิบสามปีตามวรรคสอง ผู้กระทำจะอ้างความไม่รู้ข้อเท็จจริงตามมาตรา 59 วรรคสามไม่ได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 285/1 บัญญัติว่าการกระทำความผิดตามมาตรา 277 มาตรา 279 มาตรา 282วรรคสอง มาตรา 283 วรรคสาม และมาตรา 283 ทวิวรรคสอง หากเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ห้ามอ้างความไม่รู้อายุของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิดนั้น (สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2562 : 415-416)

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสามบัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองผู้กระทำได้กระทำให้โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 279 แก้ไขเพิ่มเติมการกระทำอาชญากรรมโดยการประทุษร้ายซึ่งเดิมอยู่ วรรคสองของมาตรา 279 ถูกมีการแก้ไขเพิ่มเติมไปเป็นวรรคสาม การกระทำตามมาตรานี้เป็นการกระทำอาชญากรรมแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีตามวรรคแรก หรือ การกระทำอาชญากรรมแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปีตามวรรคสอง **เป็นการกระทำโดยเด็กไม่ได้ยินยอมให้กระทำอาชญากรรม** โดยเกิดจากการขู่เข็ญด้วยการใช้กำลังประทุษร้ายโดยอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น บัญญัติขึ้นมาใหม่ต้องรับโทษหนักขึ้น **ประการแรก** การขู่เข็ญด้วยประการใดๆหมายถึง ทำให้กลัวว่าจะได้รับอันตรายในอนาคตไม่จำกัดว่าจะต้องอันตรายแก่ชีวิตหรือแก่กาย **ประการที่สอง** โดยใช้กำลังประทุษร้าย หมายถึงทำการประทุษร้ายแก่กายโดยใช้แรงกายตามมาตรา 1(6) **ประการที่สาม** โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ **ประการที่สี่** โดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น

ในการแก้ไขอัตราโทษตามมาตรา 279วรรคสองจากเดิม “จำคุกไม่เกินสิบห้าปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท” เป็นจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งได้บัญญัติไว้ใหม่ในมาตรา 279 วรรคสาม

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคสี่บัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”

ความในวรรคนี้ ต้องรับโทษหนักขึ้น ถ้าการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีโดยการใช่วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น **ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ยินยอมก็ตาม** การกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นได้แก่นิ้วหรือลิ้นของผู้กระทำหรืออวัยวะเทียมแต่ต้องมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศหรือทวารหนักเป็นการกระทำอาชญากรรมโดยการล่วงล้ำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคห้าบัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่ เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต”

ความในวรรคนี้ ต้องรับโทษหนักขึ้น มีความหมายเดียวกับวรรคสี่ แต่ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปีเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีไข่อวัยวะเพศลวงล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้นไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ยินยอมก็ตาม

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคหกบัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต”

ความในวรรคนี้ ต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นการบัญญัติขึ้นมาใหม่ในครั้งนี้ หมายความว่า ผู้กระทำไม่มีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดจริงอยู่ในมือ แต่ทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด เช่น ใช้ปืนปลอมขู่ว่าจะยิงให้ตาย ถ้าไม่ยอมให้กระทำอนาจาร ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามวรรคนี้ ต้องกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้ามาตั้งแต่แรก โดยวรรคสี่กำหนดไว้ว่าเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีไข่อวัยวะเพศลวงล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ส่วนวรรคห้า เป็นการกระทำเช่นเดียวกับวรรคสี่ แต่ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี

การแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับเพศครั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมวรรคเจ็ดบัญญัติขึ้นใหม่ดังนี้

“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต”

ความในวรรคนี้ต้องรับโทษหนักขึ้น เป็นการกระทำโดยการมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดโดยไม่ได้ใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดก็มีความผิดตามวรรคนี้ อาวุธอื่นเช่นมีดสปริงจะต้องมีการใช้จึงจะมีความผิดตามวรรคนี้ เพียงแต่นำออกมาแต่ไม่ได้ง้างออกในลักษณะแทงได้และไม่ได้ใช้มีดสปริงในการบังคับเด็กให้ยอมจำนนถือว่าไม่ผิดว่ากระทำอนาจารโดยการใช้อาวุธ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557 : 427)

โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกัน การโทรมเด็กหญิง (หรือการกระทำกับเด็กชายลักษณะเดียวกัน) หมายถึง การร่วมผลิตเปลี่ยนกันกระทำอนาจารตั้งแต่สองคนขึ้นไป

ต้องกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้ามาตั้งแต่แรก โดยวรรคสี่กำหนดไว้ว่าเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีไข่อวัยวะเพศลวงล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ส่วนวรรคห้า เป็นการกระทำเช่นเดียวกับวรรคสี่ แต่ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเปรียบเทียบแนวคิด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 และมาตรา 279 เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลังในการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญานับปีที่ 27 พ.ศ.2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยวิเคราะห์จากเอกสาร จึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติ คำวินิจฉัยของศาล ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม และเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นข้อมูลที่ได้จากประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเอกสารข้อมูลที่สำคัญและเกี่ยวกับงานวิจัยครั้งนี้รวบรวมมาจากตำรา คำพิพากษาของศาลไทยและราชกิจจานุเบกษา รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่างๆโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์และเปรียบเทียบตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับอนาจารและการกระทำอนาจารเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไข
2. เพื่อให้ทราบถึงเจตนารมณ์ในการแก้ไข การบังคับใช้และการตีความกฎหมายส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำอนาจารและการกระทำอนาจารเด็ก
3. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรม

ผลการวิจัย

ประมวลกฎหมายอาญาปี พ.ศ.2560 มาตรา 278 กำหนดให้ การกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี ไม่ว่าผู้ถูกกระทำจะเป็นหญิงหรือชาย ก็ได้รับการคุ้มครองตามมาตรานี้ การกระทำอนาจารเป็นกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศ เพียงแต่กอดจูบ ลูบคลำ แต่ต้องเนื้อตัวร่างกายในทางไม่สมควรก็เป็นความผิดสำเร็จ แต่ถ้าผู้ถูกกระทำยินยอมให้กระทำผิด การกระทำเช่นนั้นก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ แต่ความยินยอมนั้นต้องเกิดจากความสมัครใจคือเป็นความผิดโดยมิได้เกิดจากโดยการบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง ฯลฯ

ต่อมาประมวลกฎหมายอาญาปี พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 27) มีการเพิ่มเติมในส่วน of มาตรา 278 วรรคสอง โดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจารกำหนดว่า การกระทำโดยการใช้อัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลอื่น เป็นเหตุเพิ่มโทษความผิดฐานอนาจารดังกล่าวมานี้เรียกว่าอนาจารโดยการล่วงล้ำซึ่งเป็นการผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นกว่าอนาจารทั่วไป อัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งได้แก่นิ้วหรือลิ้นของผู้กระทำหรืออวัยวะเทียม แต่ต้องไม่ใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำเข้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไปในวัยอะเพศหรือทวารหนักของบุคคลอื่น ส่วนของ**มาตรา 278 วรรคสาม** มีการเพิ่มเติมโดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจาร กำหนดว่ากระทำโดยทำให้ผู้ถูกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด เป็นเหตุเพิ่มโทษ โดยวรรคดังกล่าวมาในข้างต้นได้มีการบัญญัติขึ้นใหม่เพื่อใช้บังคับในครั้งนี้นี้ ส่วนของ**มาตรา 278 วรรคสี่** มีการเพิ่มเติมโดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจาร กำหนดว่ากระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน เป็นเหตุเพิ่มโทษ โดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดแต่ยังไม่ได้ใช้ แคมีไว้ในครอบครองก็ผิดตามวรรคนี้แล้วไม่จำเป็นต้องใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ส่วนของการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกันการร่วมกันกระทำอนาจารตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต้องมีการร่วมผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน

ประมวลกฎหมายอาญาปี พ.ศ.2560 มาตรา 279 กำหนดให้กระทำอนาจารแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กยินยอมหรือไม่ก็ตามผู้ถูกระทำตามมาตรานี้จะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิงก็ได้ แต่จะต้องเป็นการกระทำอนาจาร คือ การกระทำให้อับอายขายหน้าในทางเพศ ไม่หมายความเฉพาะเพื่อความใคร่หรือการประเวณีเท่านั้น ถ้าเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปียินยอมให้กระทำความผิด ผู้กระทำก็ผิดตามมาตรา 279 วรรคแรก มาตรานี้มีการคุ้มครองเด็ก เด็กยังไม่บรรลุนิติภาวะ ยังอ่อนต่อโลก วรรคสองเป็นการกระทำอนาจารโดยเกิดจากการขู่เชิญ โดยใช้กำลังโดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น โดยการกระทำอนาจารโดยเด็กนั้นไม่ยินยอม ผู้กระทำต้องรับผิดตามวรรคสอง

ต่อมาประมวลกฎหมายอาญาปี พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 27) มีการเพิ่มเติมในส่วนของ**มาตรา 279 วรรคสอง** โดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจารกำหนดว่าการกระทำอนาจารแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปีเป็นเหตุเพิ่มโทษ เพื่อให้ความคุ้มครองบุคคลซึ่งถูกระทำทางเพศกลุ่มต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นได้แก่เด็ก ส่วนของ**มาตรา 279 วรรคสาม** มีการเพิ่มเติมโดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจาร กำหนดว่าถ้ากระทำอนาจารแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีตามวรรคหนึ่งหรือกระทำอนาจารแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปี โดยใช้กำลังประทุษร้าย ฯลฯ ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นเหตุเพิ่มโทษ ส่วนของ**มาตรา 279 วรรคสี่** มีการเพิ่มเติมโดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจาร กำหนดว่าเป็นการกระทำอนาจารโดยการใช้อาวุธหรืออวัยวะอื่นใด ซึ่งต้องไม่ใช่อวัยวะเพศล้วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น วรรคนี้ต้องเป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี เป็นเหตุเพิ่มโทษ ส่วนของ**มาตรา 279 วรรคห้า** มีการเพิ่มเติมโดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจาร กำหนดว่าเป็นการกระทำโดยใช้อาวุธหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศล้วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้ถูกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ส่วนวรรคห้าเป็นการกระทำเช่นเดียวกับวรรคสี่ แต่ผู้ถูกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี เป็นเหตุเพิ่มโทษ ส่วนของ**มาตรา 279 วรรคเจ็ด** มีการเพิ่มเติมโดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำความผิดฐานอนาจาร กำหนดว่าได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันต้องกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้ามาตั้งแต่แรก โดยวรรคสี่กำหนดไว้ว่าเป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีไข่อวัยวะเพศลวงล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ส่วนวรรคห้าเป็นการกระทำเช่นเดียวกับวรรคสี่ แต่ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี เป็นเหตุเพิ่มโทษ

อภิปรายผลการวิจัย

กฎหมายใหม่มีการบังคับใช้และการตีความกฎหมายอาญาความผิดฐานอนาจารที่กว้างขึ้นและมีการกำหนดโทษที่สูงขึ้นกว่ากฎหมายอาญาฉบับเดิม ได้การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในภาค 2 ลักษณะ 9 เกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศในเรื่องการกระทำอนาจารตามมาตรา 278และมาตรา279 ได้มีการแก้ไขโดยพระราชพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2562 ได้มีการเพิ่มการกระทำความผิดโดยการกระทำโดยการใช่วัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีไข่อวัยวะเพศลวงล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักได้บัญญัติไว้ในมาตรา 278 และมาตรา 279 ทั้งสิ้นโดยเป็นการกระทำอนาจารโดยการลวงล้า นอกจากนี้ได้มีการเพิ่มการกระทำโดยผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 278และมาตรา279 ได้มีการเพิ่มการกระทำโดยการมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน ตามมาตรา 278 และหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันตามมาตรา 279 ดังนั้นได้มีการเพิ่มอายุของผู้ถูกกระทำมาตรา 279 เป็นการคุ้มครองเด็ก ซึ่งในการแก้ไขในครั้งนี้เป็นการแก้ไขในเรื่องอัตราโทษเพิ่มเหตุการณ์ เหตุลดโทษหรือเหตุยกเว้นโทษ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีมาตรการในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทางเพศซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมทางเพศอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ควรเพิ่มเติมความหมายคำว่าอนาจารนั้นยังขาดความชัดเจน ซึ่งยังไม่มีนิยามที่แน่นอนเหมือนกับการข่มขืนกระทำชำเราตามมาตรา 1(18) จึงเสนอให้มีการบัญญัติถึงนิยามความหมายของคำว่าอนาจารให้มีความชัดเจนแน่นอน เช่นเดียวกันกระทำชำเรา

เอกสารอ้างอิง

“พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2562” ราชกิจจานุเบกษา 136 (27 พฤษภาคม 2562)
 เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2557). กฎหมายอาญาภาคความผิดเล่ม2 (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ:กรุงสยาม พับลิชชิ่ง.
 ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2561). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
 ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2561). ประมวลกฎหมายอาญาฉบับอ้างอิง. (พิมพ์ครั้งที่39). กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
 สหรัฐ กิติ ศุภการ. (2562). กฎหมายอาญาหลักและคำพิพากษา (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ศึกษาความผิดเกี่ยวกับเพศเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลาม

เมวดี ศรีวิเชียร¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹E-mail: s59123440012@ssru.ac.th, momay_mayvadee@hotmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรานั้นได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น รวมถึงปริมาณคดีที่เพิ่มมากขึ้นในทุกยุคทุกสมัย จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราสร้างความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายทั้งร่างกาย จิตใจและเสียงชื่อ ดังนั้นในทุกประเทศ ทุกศาสนา และทุกวัฒนธรรมจึงถือได้ว่าการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิดร้ายแรงและเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาไทยซึ่งมีความแตกต่างจากกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายซารีอะห์ ดังนี้ การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามกฎหมายอาญาไทย คือ การกระทำใด ๆ เพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศสอดใส่กับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น และการที่ชายข่มขืนชายซึ่งเป็นเพศเดียวกันนั้น ก็เป็นการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา แต่แตกต่างจากหญิงข่มขืนหญิงซึ่งเป็นเพศเดียวกันที่มีความผิดฐานอนาจารเพียงเท่านั้น และในกรณีสามีข่มขืนภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามกฎหมายอิสลาม คือ การกระทำผิดซินา เป็นการกระทำใด ๆ ที่กระทำต่ออวัยวะเพศหญิง โดยมีเจตนาร้าย ที่ถือว่าเป็นการจงใจกระทำความผิด และการกระทำความผิดในเพศเดียวกันไม่ว่าจะเป็นชายและชาย หญิงและหญิงร่วมประเวณี ก็ถือว่าการกระทำความผิดฐานการกระทำชำเรา แต่สามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ถือว่าเป็นความผิดซินาไม่ว่าจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์ เปรียบเทียบลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเปรียบเทียบความผิดเกี่ยวกับเพศตามกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายซารีอะห์ทั้งนี้เพื่อศึกษาข้อดี ข้อเสีย และแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของไทยต่อไป

คำสำคัญ : ข่มขืนกระทำชำเรา, กฎหมายซารีอะห์, กระทำผิดซินา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นในปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาอาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับเพศค่อนข้างมาก ในขณะที่ความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นถือได้ว่าเป็นความผิดที่กระทบต่อความรู้สึกของประชาชนเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังทำให้เสื่อมเสียต่อร่างกายและสภาพจิตใจกับผู้เสียหายอีกด้วยและยังเป็นสาเหตุที่ทำให้สถาบันครอบครัวได้รับผลกระทบในด้านความมั่นคง ซื่อเสียดังกล่าวจะเป็นปัญหาภายใต้กรอบต่อไปอีก ดังเช่นว่านับที่บัญญัติกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับความผิดทางเพศนั้น จึงเป็นบทบัญญัติที่ถือว่ามีความสำคัญในทุกสังคมทุกวัฒนธรรมและทุกศาสนา นอกจากนี้กฎหมายไทยเองก็ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายหลายฉบับเพราะเนื่องจากคดีที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศในฐานข่มขืนกระทำชำเราเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่คดีและข้อกฎหมายจะมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรักร่วมเพศในลักษณะต่าง ๆ ทั้งชายรักชาย และหญิงรักหญิง ความผิดเกี่ยวกับเพศในปัจจุบันจึงเป็นที่น่าสนใจของประชาชน เพราะในปัจจุบันนี้ในเรื่องเกี่ยวกับเพศดังกล่าวเป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชนในสังคมมากขึ้น รวมถึงการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นยังมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับ ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นกับเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยที่ตัวผู้เสียหายจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้อายุของผู้ถูกระทำยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ทั้งขณะที่ถูกล่วงละเมิดผู้ถูกระทำนั้นอยู่ในช่วงระหว่างอายุเท่าไร และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มสูงขึ้น

ทั้งนี้ในปัจจุบันสังคมไทย ก็ได้มีการคุกคามทางเพศหลากหลายรูปแบบไม่ใช่เพียงแค่ชายและหญิงเท่านั้น ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับเพศได้กำหนดถึงลักษณะของความผิดเกี่ยวกับเพศต่างดังเช่น การข่มขืนกระทำชำเรา เมื่อก่อนกำหนดแต่เพียงว่า “ชายใด” นั้นแสดงให้เห็นว่ากฎหมายไทยตระหนักถึงผู้กระทำผิดที่เป็นเพศชายเท่านั้นที่จะสามารถทำความผิดได้หรือการพาไปเพื่ออนาจารหรือการโทรมหญิง เป็นต้น แต่ทั้งนี้บทลงโทษก็มีความรุนแรงถึงขั้นประหารชีวิต ถ้าจำเลยรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่คดีศาลก็พิจารณาลดโทษลงกึ่งหนึ่งเป็นจำคุกตลอดชีวิต จำคุก 50 ปี ตามลำดับมูลเหตุคดีนั้น แต่ในปัจจุบันนี้ความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นได้เปลี่ยนไปแล้ว เนื่องจากสามารถเกิดกับหญิงกระทำต่อชายหรือเพศเดียวกันก็ได้ ตามด้วยบทของกฎหมายที่บอกว่า “ผู้ใด” นั้นจึงแสดงให้เห็นว่ากฎหมายไทยได้มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัยนั้น ๆ เพื่อลดความไม่เสมอภาคในสังคม แต่ก็ส่งผลให้มีการละเมิดสิทธิที่เพิ่มทวีคูณขึ้นเนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่มีผลกระทบต่อสถานะทางอาชญากรรมดังเช่น ปัจจุบันเป็นยุคของเทคโนโลยี โซเชียลมีเดีย ยูทูบ อินสตราแกรม และการมีสื่อลามกอยู่ในอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก เป็นต้น รวมถึงประชาชนคนไทยปัจจุบัน ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม ปรับตัวไม่ทันถึงความทันสมัย อย่างเช่นการลงรูปภาพหรือวิดีโอที่อนาจารการพิมพ์ข้อความที่ไม่เหมาะสม ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของตนเอง เป็นที่ล่อตาล่อใจของบุคคลผู้ไม่หวังดี และกลายมาเป็นสาเหตุของการกระทำผิดจึงเป็นข้อสันนิษฐานว่า กฎหมายไทยยังไม่มีควมน่าเกรงกลัวว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับเพศแต่อย่างใด ทั้งนี้ในประเทศไทยก็มีประชากรจำนวนมากที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะทางภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งในศาสนาอิสลามก็ได้มีกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นของตนเอง โดยได้รับอิทธิพลมาจาก คำสอนศาสนาอิสลามและเป็นคำสอนที่เคร่งครัด เมื่อผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธต่างเป็นคนไทยได้อยู่อาศัยและมีวัฒนธรรมทางสังคมที่ใกล้ชิดกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการกระทำผิดตามกฎหมายอิสลามเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย ซึ่งประเทศไทยนั้นก็ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายอยู่เสมอมาในแต่ละปีรวมถึงการปรับเปลี่ยนเพิ่มอัตราโทษที่แม้ว่าจะยังคงมีช่องว่างอยู่ค่อนข้างมากพอสมควร เหตุนี้กฎหมายไทยนั้นจึงยังไม่ตอบโจทย์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะคุ้มครองบุคคลในความผิดเกี่ยวกับเพศได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เช่นนั้นการนำตัวบทกฎหมายไทยที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงล่าสุดมาเปรียบเทียบกับกฎหมายอิสลาม ทั้ง การบังคับใช้และการกำหนดระวางโทษ กฎหมายไทยได้มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับเพศเพิ่มสูงขึ้นจากเดิม และมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเพศหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือต่างเพศก็ตาม โดยมีการ กำหนดโทษไว้อย่างสูง ส่วนกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์นั้น มีบทลงโทษที่หนัก เพราะในศาสนา อิสลาม มีความเคร่งครัดในเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน การละหมาด การถือศีลและโดยเฉพาะเกี่ยวกับเพศเป็น เรื่องที่ทางศาสนาได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น เนื่องจากการกระทำเกี่ยวกับเพศบางอย่างถือเป็นสิ่งต้องห้าม ของศาสนาอิสลาม ในเรื่องประเพณีและวัฒนธรรมความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีอยู่แล้ว

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงลักษณะ หลักเกณฑ์ บทลงโทษและการเปรียบเทียบของ กฎหมายไทย ที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศกับกฎหมายอิสลามหรือกฎหมาย ชารีอะห์ ที่ระบุไว้ใน ซินา (ความผิดฐานผิดประเวณี) ว่ากฎหมายไทยที่เกี่ยวกับเพศควรจะไปแนวทิศทางใด เพื่อทราบถึงหลักเกณฑ์ แนวทางการตีความ การบังคับใช้กฎหมายและการกำหนดโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายชารีอะห์และนำข้อดี ข้อเสียมาเสนอแนะแนวทาง ในการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อต้องการเปรียบเทียบถึงลักษณะ หลักเกณฑ์ บทลงโทษของแต่ละกฎหมายเป็นอย่างไรใน ระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลาม ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายไทยที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

เป็นการเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์ ว่ากฎหมายความผิด เกี่ยวกับเพศทั้งสองฉบับ ว่ามีการตราขึ้นมาในรูปแบบใด มีการกำหนดอัตราโทษแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยที่กฎหมายไทยระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 9 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศส่วน กฎหมายอิสลามหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กฎหมายชารีอะห์ ที่ว่าด้วยความผิดซินา (ความผิดฐานผิดประเวณี)

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยศึกษาความผิดเกี่ยวกับเพศเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลามหรือ กฎหมายชารีอะห์ โดยมีเอกสารที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

การข่มขืน หมายถึง การกระทำใดๆ ที่กระทำโดยคนคนหนึ่งหรือหลายคน ต่ออีกคนหนึ่งโดย ปราศจากความยินยอม โดยเป็นผลมาจากการใช้กำลังหรือใช้กำลังคุกคาม หรือจากการที่ถูกกระทำ ไร้ความสามารถในการป้องกันตัวเอง

การกระทำชำเรา หมายถึง การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศล่วงล้ำ ต่ออวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้ถูกระทำโดยที่ผู้กระทำไม่ยินยอม

การร่วมประเวณี หมายถึง การร่วมเพศตามธรรมชาติ เฉพาะชายและหญิง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ใช้กำลังประทุษร้าย หมายถึง การประทุษร้ายแก่ร่างกายหรือจิตใจไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังหรือกระทำด้วยวิธีใดก็ตามซึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำไม่สามารถขัดขืนได้

โทษสำหรับการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราโดยประเทศไทยกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราไว้หนัก และกระทำความผิดฐานอนาจารที่ได้ทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่า ผู้กระทำมีอาวุธปืน หรือวัตถุระเบิดผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น (มาตรา 276 วรรคสอง มาตรา 277 วรรคสาม มาตรา 278 วรรคสามและมาตรา 279 วรรคหก)

มีการแก้ไขระวางโทษขั้นต่ำของฐานความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเด็ก มาตรา 277 วรรคหนึ่ง จาก “จำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 80,000 ถึง 400,000 บาท” เป็น “จำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 100,000 ถึง 400,000 บาท” เนื่องจากการข่มขืนกระทำชำเราเด็กควรมีการกำหนดระวางโทษหนักกว่า การข่มขืนกระทำชำเราบุคคลตามมาตรา 277 เพื่อเป็นการยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำต่อเด็กที่ไม่สามารถปกกันตนเองได้เหมือนกับผู้ใหญ่

การกำหนดเพิ่มเติมให้การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเด็กและอนาจารเด็กอายุไม่เกิน 13 ปีต้องรับโทษหนักขึ้น (มาตรา 277 วรรคสอง, มาตรา 279 วรรคสอง)

มีการเพิ่มการกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตในมาตรา 280 (1) กรณีการกระทำความผิดฐานอนาจารบุคคลตามมาตรา 278 หรือฐานอนาจารเด็กตามมาตรา 279 ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส เนื่องจากได้มีการกำหนดความผิดฐานอนาจารโดยการล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่นด้วยวัตถุอื่นใด ซึ่งเป็นการกระทำที่มีลักษณะร้ายแรงจึงสมควรเพิ่มโทษจำคุกตลอดชีวิตในมาตรา 280 (1) ที่เป็นเหตุจูงใจให้ได้สัดส่วนกันและเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษได้อย่างเหมาะสมกับข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดแต่ละกรณี

กำหนดให้ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่ยอมความไม่ได้ เนื่องจากเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่เป็นภัยของสังคมและเป็นการทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำ เว้นแต่เป็นการกระทำระหว่างคู่สมรสเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการกระทำความผิดจะต้องไม่เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ถึงจะสามารถยอมความได้ และกำหนดให้ความผิดฐานอนาจารโดยการล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักซึ่งมีลักษณะร้ายแรงเทียบเท่าการข่มขืนกระทำชำเราไม่ให้เป็นการยอมความได้ด้วยเช่นกัน โดยยกเว้นกรณีการกระทำระหว่างคู่สมรสที่ไม่เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 281

กำหนดเพิ่มเติมจากเดิมในมาตรา 285 ให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศแก่บุพการี พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต และผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศแก่บุคคลดังกล่าว เป็นเรื่องที่ขัดต่อศีลธรรมที่ผู้กระทำความผิดควรต้องรับโทษหนักขึ้น

กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศแก่บุคคลซึ่งไม่สามารถปกป้องตนเองได้เนื่องจากเป็นผู้ทุพพลภาพ ผู้มีจิตบกพร่อง ไร้จิต หรือจิตฟั่นเฟือน คนป่วยเจ็บ คนชรา สตรีมีครรภ์หรือผู้ซึ่งอยู่ในภาวะ ไม่สามารถรู้ผิดชอบ ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ 1 ใน 3 ตามมาตรา 285/2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลที่ไม่สามารถปกป้องตนเองได้ ซึ่งผู้กระทำความผิดมีโอกากระทำความผิดสำเร็จได้ง่ายกว่าการกระทำต่อบุคคลปกติที่สามารถปกป้องตนเองได้

กฎหมายอาญาอิสลาม

คำนิยามการผิดประเวณีคือ การสอดอวัยวะเพศชายที่เป็นมุสลิมมีสติสัมปชัญญะบรรลุนิติภาวะ และรู้ว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ไม่อิสลามต้องห้ามที่อาศัยรัฐอิสลามเข้าไปในอวัยวะเพศหญิงโดยมิได้มีความสัมพันธ์กันฉันสามีภรรยา ซึ่งแม้จะเป็นจะเป็นวิธีปกติธรรมดาแต่ก็เป็นที่ต้องห้ามทางกฎหมาย (ชะซีอะฮฺ) ซินา หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ด้วยความยินยอมระหว่างชายหญิงที่ได้สมรสกันตามกฎหมาย ลิวาฮฺ (การร่วมสังวาสทางทวารหนัก) ถือเป็นการล่วงผิดประเวณีที่ศาสนาห้าม โดยท่านเราะฮฺลุส กล่าวไว้ว่า เมื่อผู้ชายมีความสัมพันธ์กับผู้ชาย ก็เท่ากับทั้งสองเป็นผู้ผิดประเวณี

บทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดประเวณี

ในระยะแรกอิสลามกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดประเวณีคือ การกักขังผู้กระทำความผิดในบริเวณบ้าน หรืออาจลงโทษโดยใช้คำพูดด่าว่าและประณามอย่างรุนแรง การลงโทษดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความละอายใจในสิ่งที่ตนได้กระทำไป หากกระทำนั้นเป็นการกระทำต้องห้ามที่ร้ายแรงของกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์ก็มีการกำหนดระวางโทษไว้อย่างสูง คือ การประหารชีวิต โดยการปาหินจนผู้กระทำผิดถึงแก่ความตาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเปรียบเทียบอัตราโทษตามกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลาม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กฎหมายชารีอะห์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้การเปรียบเทียบอัตราโทษของกฎหมายทั้งสองฉบับ โดยมุ่งเน้นไปในรูปแบบของการเทียบตัวบทและหลักกฎหมายอิสลาม ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กฎหมายชารีอะห์ ที่ระบุไว้ใน ซินา (ความผิดฐานผิดประเวณี) ซึ่งกฎหมายไทยที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 9 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยดังกล่าวนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยการวิเคราะห์จากเอกสาร จึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยดังกล่าวนี้ เป็นการวิจัยทางเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวเพศทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายชารีอะห์ ได้แก่ กฎหมายตำรา และเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานความรู้ในการวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลที่นำมาให้เกิดความรู้ใหม่ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งที่มาหลายหลาก รวมถึงเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื้อหาที่ผู้ทำวิจัยสนใจ ประกอบด้วยตำรา ข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 หลักเกณฑ์ และรูปแบบของตัวบทกฎหมาย
- 4.2 เทียบอัตราโทษของกฎหมาย
- 4.3 ความแตกต่างของกฎหมาย และเนื้อหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ แนวทางการตีความ การบังคับใช้กฎหมายและการกำหนดโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์
2. ทำให้สามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ผลการวิจัย

กฎหมายไทยในความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น เกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา หมายถึงการกระทำใดๆ เพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศกระทำต่ออวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น อันถือเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย ทำให้ผู้อื่นไม่สามารถขัดขืนได้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1 (18) ซึ่งเป็นการทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งผู้ถูกกระทำไม่ยินยอมที่จะร่วมประเวณี ไม่ว่าจะเป็นการขู่เข็น หรือใช้อาวุธใด ๆ ในการกระทำความผิดนั้น ทำให้ผู้อื่นมีความเสียหายในการกระทำความผิดดังกล่าว ไม่รวมการใช้วัตถุอื่นใดกระทำต่ออวัยวะเพศของผู้อื่น แต่จะถือเป็นอนาจารร้ายแรงที่มีโทษเทียบเท่ากับการข่มขืนกระทำชำเราแทนการอนาจารนี้เป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศของผู้อื่น โดยการสอดใส่ หรือถูไถโดยใช้นิ้ว หรืออุปกรณ์ใด ๆ กระทำต่ออวัยวะผู้อื่นหรือใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อให้ผู้อื่นไม่ขัดขืนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 278 ส่วนในกรณีที่กฎหมายอาญาได้มีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของเพศเดียวกันข่มขืนกันได้หรือไม่และสามีมข่มขืนภรรยาได้หรือไม่ ดังตัวอย่างลักษณะความผิดที่กล่าวต่อไปนี้

- ชายข่มขืนชาย ผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เนื่องจากกระทำใด ๆ ที่กระทำต่อทวารหนักของผู้อื่น การกระทำความผิดดังกล่าว ได้สอดใส่อวัยวะเพศกับทวารหนักของผู้อื่นและได้ใช้กำลังประทุษร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 (อัตราโทษคือ จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปีหรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท)

- หญิงข่มขืนหญิง ผิดฐานอนาจารร้ายแรงที่มีความผิดเทียบเท่าความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเป็นเพียงการใช้นิ้วถูไถหรืออุปกรณ์ใด ๆ ซึ่งไม่ได้กระทำกับอวัยวะเพศต่ออวัยวะเพศด้วยกัน หากเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย อันเป็นเหตุที่ผู้อื่นไม่สามารถขัดขืนได้ เพื่อสนองความใคร่ของตนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 (อัตราโทษคือ จำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ)

- ส่วนในกรณีสามีมข่มขืนภรรยา ถือว่าเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา แต่การกระทำความผิดดังกล่าวสามารถยอมความได้ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 281 ถ้ามิได้กระทำต่อหน้าธารกำนัลหรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากเป็นความผิดฐานข่มขืนระหว่างสามีมภรรยาที่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา ศาลจะให้รับโทษน้อยกว่าโทษที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ ในกรณีที่มีคำพิพากษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้ลงโทษจำคุก คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะฟ้องหย่า สามารถกระทำได้โดยการแจ้งให้ศาลทราบตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 วรรค 4

กฎหมายอาญาไทยว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ ได้กำหนดบทลงโทษในการข่มขืนไว้มี 3 กรณี ดังนี้

1. กรณีเป็นเด็ก

- เด็กที่อายุไม่เกิน 15 ปี ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 5 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 100,000 – 400,000 บาท
- เด็กที่อายุไม่เกิน 13 ปี ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 7 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 140,000 – 400,000 บาท
- ทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่ามีอาวุธอื่นใด หรือวัตถุระเบิด ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 10 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 200,000 – 400,000 บาท
- กระทำโดยมีอาวุธอื่นใด หรือวัตถุระเบิด ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 15 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 300,000 – 400,000 บาท

2. กรณีของบุคคลทั่วไป

- ข่มขืน ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 4 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 80,000 – 400,000 บาท
- ข่มขืน ทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่ามีอาวุธอื่นใด หรือวัตถุระเบิด ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 7 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 140,000 – 400,000 บาท
- ข่มขืน โดยมีอาวุธอื่นใด หรือวัตถุระเบิด ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 15 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 300,000 – 400,000 บาท

3. กรณีอื่นๆ

- ข่มขืน ทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 15 – 20 ปี และปรับตั้งแต่ 300,000 – 400,000 บาท
- ข่มขืน ทำให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ต้องโทษจำคุก ตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

กฎหมายอิสลามลักษณะอาญาว่าด้วยเรื่องความผิดชัณา หมายความว่าความผิดฐานผิดประเวณี ซึ่งหมายถึงการกระทำใดๆ ที่กระทำต่ออวัยวะเพศหญิงนั้น โดยนำอวัยวะเพศชายล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศหญิง โดยมีเจตนาร้าย ที่ถือลักษณะว่าเป็นการจงใจกระทำความผิด และการกระทำนั้นผู้กระทำย่อมรู้อยู่แล้วว่าเป็นการกระทำที่ต้องห้ามของศาสนาอิสลาม ผิดต่อประเพณีและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะยินยอมหรือไม่ก็ตามที่ชาว muslim ต้องยึดถือปฏิบัติ ในการร่วมประเวณีนั้นให้หมายความรวมถึงคู่สมรสของตนและบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน เนื่องจากจะร่วมประเวณีกับหญิงใดได้ก็ต่อเมื่อหญิงนั้นเป็นคู่สมรสของชายนั้นตามกฎหมายอิสลาม ความผิดลักษณะนี้เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศของกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายซาเราะฮ์ เนื่องจากกฎหมายอิสลามเป็นกฎหมายที่ยึดหลักในการให้ความสำคัญกับธรรมชาติของมนุษย์

- ตามกฎหมายอิสลามกำหนดให้ชายเท่านั้นที่เป็นผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิง โดยไม่มีบทบัญญัติให้หญิงเป็นผู้กระทำความผิดฐานกระทำชำเราชาย ส่วนในกรณีที่หญิงร่วมประเวณีกับหญิงรวมทั้งชายร่วมประเวณีกับชายนั้นเป็นการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับหญิง และชายกับชาย ซึ่งการกระทำเช่นว่านี้เป็นกรกระทำที่ถือว่าเป็นบาปอย่างหนึ่งและเป็นสิ่งต้องห้าม เมื่อหญิงใดได้ล่วงล้ำหญิงอีกฝ่ายหนึ่งและชายใดได้ล่วงล้ำชายอีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีการกล่าวไว้ว่า “ผู้ชายห้ามมองส่วนที่เป็นอวัยวะห้ามมองของผู้ชาย และผู้หญิงห้ามมองที่เป็นอวัยวะห้ามมองของผู้หญิง” ถือว่าเป็นความผิดชัณา หรือที่เรียกว่าความผิดฐานผิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเด็น การกำหนดระวางโทษนั้นจะต้องลงโทษ โดยการตะอูซีร์ (การลงโทษเชิงตักเตือนและสั่งสอน) นั้นตามความเหมาะสมของผู้กระทำผิดข้อต้องห้าม

- สามาร่วมประเวณีภรรยาต้องเป็นคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลามโดยการผ่านพิธีนิกะห์ (พิธีการแต่งงาน) จึงจะไม่มี ความผิดฐานชันา ดังนั้นสามีมข่มขืนภรรยาจึงไม่เป็นความผิดตามกฎหมายอิสลาม ซึ่งแตกต่างกฎหมายอาญาที่กำหนดให้การข่มขืนกระทำชำเราแม้เป็นสามีมภรรยาทั้งก็เป็นความผิดกฎหมาย

ซึ่งกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายชารีอะห์จะเป็นบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดประเวณี ในกรณีสำหรับผู้กระทำผิดประเวณีที่ยังไม่ได้สมรสบทลงโทษฮัดของ ความผิดชันาสำหรับผู้ที่ยังมิได้สมรส นั้น คือการโบยจำนวนหนึ่งร้อยทีและเนรเทศเป็นเวลาหนึ่งปี จะมีโทษสถานเบาสำหรับผู้กระทำความผิดประเวณี ที่สมรสแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นชายหรือหญิงมีโทษเท่ากับบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดชันา ซึ่งสมรสแล้วอรรถัจญ์มกล่าวคือการขว้างปาด้วยก้อนหินจนกระทั่งตาย

ดังนั้นกฎหมายไทยและกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายชารีอะห์นั้น จะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในเรื่องของการกำหนดบทลงโทษของผู้กระทำความผิดที่สูงขึ้นลักษณะของความผิด หลักเกณฑ์ในการตัดสินมูลความผิด และส่งผลให้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ตัวอย่างกฎหมายมีการแบ่งโทษที่แตกต่างกันตามมูลความผิดและมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกันของกฎหมายนั้น ดังนี้จึงเห็นว่าบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีความหลากหลายจำแนกการลงโทษของแต่มูลเหตุความผิด ตามอายุ ตามลักษณะ และการกำหนดบทลงโทษที่ต่างกันสูงสุดคือประหารชีวิต ต่ำที่สุดคือการเสียค่าปรับ จึงเป็นการกำหนดบทลงโทษที่แตกต่างกับหรือหนักกว่ากฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลที่ได้จากเปรียบเทียบความผิดเกี่ยวกับเพศระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์นั้น ในส่วนของกฎหมายไทยที่ความผิดเกี่ยวกับเพศจะเห็นได้ว่า กฎหมายของไทยได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนหลายฉบับ โดยการให้คำนิยามกฎหมายดังกล่าวที่แคบลง เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเป็นการกระทำใด ๆ กระทำต่ออวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากเพียงเท่านั้น เพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำเองด้วย รวมถึงได้ใช้กำลังประทุษร้าย หรือมีอุปกรณ์อื่นใดกระทำให้ผู้เสียหายยินยอมจึงจะเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ส่วนกรณีที่ใช้นิ้วหรืออุปกรณ์อื่นใดทางเพศ ล้วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศนั้นถือว่าเป็นความผิดฐานอนาจาร แต่ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานข่มขืน นอกจากนี้กฎหมายไทยยังมีอัตราโทษที่เพิ่มขึ้น โดยวินิจฉัยความผิดของผู้กระทำว่าได้กระทำความผิดไว้เพียงใด เพราะเนื่องจากโทษของกฎหมายไทยที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ได้กล่าวถึงว่าหากเป็นกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือเสียชีวิต อัตราโทษดังกล่าวก็จะสูงขึ้นตามลำดับ แต่กฎหมายไทยไม่เคร่งครัดในเรื่องของการที่จะจัดการกับปัญหาความผิดดังกล่าวได้เหมาะสม

การที่กฎหมายไทยเกี่ยวกับเพศมีการเพิ่มอัตราโทษประหารขึ้นนั้น ไม่ถือเป็นการแก้ปัญหาได้ตรงจุดเนื่องจากทำให้ผู้เสียหายอาจจะมีอัตราในการเสียชีวิตที่เพิ่มมากขึ้น เพราะเหตุการณ์ฆ่าปิดปาก เพื่อต้องการหนีความผิดที่ก่อ เมื่อผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เพราะประเทศไทยมิได้บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกและไม่กลับมาก่อเหตุอีกครั้งหนึ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังเช่นกรณีผู้เสียหายได้มาแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าพนักงานก็ไม่ตระหนักถึงความเดือดร้อนของผู้เสียหายมากพอสมควรในบางคดีก็ได้มีการใช้เวลานานเกินเหตุ หรือผู้เสียหายเป็นผู้ทำการหาเบาะแสและติดตามผลคดีด้วยตัวเอง เช่นนี้กฎหมายเกี่ยวกับเพศที่ยังมิได้เพิ่มอัตราโทษสูงขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความดูแลและเอาใจใส่ต่อผู้เสียหายมากกว่าเดิม

ในส่วนของกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์ เป็นกฎหมายใช้บังคับที่ครอบคลุมถึงทุกชนชั้นซึ่งทำให้ทุกคนได้รับความยุติธรรมเท่าเทียมกันตระหนักถึงประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ว่าโทษจะหนักหรือทารุณกรรมก็ตาม และในความผิดลหุโทษ ก็จำต้องรับผิดในสถานหนักซึ่งเป็นเหตุให้ผู้คนที่อยู่ภายใต้กฎหมายอิสลามไม่กล้ามากระทำความผิดซ้ำ ถือเป็นเหตุที่ทำให้ความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นไม่เกิดขึ้นอีกครั้ง ดังที่กล่าวมาข้างต้นได้แสดงที่มาของความแตกต่างระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายอิสลามถึงการบังคับใช้ การลงโทษ ลักษณะหลักเกณฑ์ที่มีได้เป็นเพียงการเพิ่มโทษในการที่จะทำให้บุคคลเกรงกลัวต่อกฎหมาย

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากฎหมายอิสลามได้บังคับใช้นานกว่า 1,400 ปี และไม่มีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงใด ๆ เนื่องจากศาสนาอิสลามถือว่ากฎหมายของพระเจ้าที่มีความสมบูรณ์แบบที่สุดแล้ว ถึงแม้ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่บทบัญญัติก็ยังคงสอดคล้องกับช่วงเวลาที่ผ่านมา สิ่งที่บุคคลในศาสนาอิสลามถือเป็นแบบอย่างนั้นซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อชาวมุสลิมทุกคน และข้อห้ามของบุคคลในศาสนาอิสลามก็ต่างเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดโทษแก่ชาวมุสลิมเมื่อได้กระทำความผิดทั้งสิ้น

เช่นนี้กฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้นในยุคสมัยหนึ่งก็อาจจะใช้ได้เพียงแค่นั้นในช่วงเวลานั้น แต่เมื่อสังคมได้มีความก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้นตามยุคสมัยต่าง ๆ จึงทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขกฎหมายเพื่อให้กฎหมายนั้นมีความครอบคลุมตามกาลเวลาที่แตกต่างกัน เหตุนี้จึงเห็นได้ว่ากฎหมายอิสลามนั้นครอบคลุมมากกว่ากฎหมายไทย เพราะบทบัญญัติของกฎหมายอิสลาม หรือกฎหมายชารีอะห์ที่ยังคงมีอยู่และไม่เปลี่ยนแปลงตลอดทุกยุคทุกสมัย สามารถใช้ร่วมกันได้แม้ว่าการใช้ชีวิตในแต่ละยุคสมัยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม เมื่อกฎหมายที่ดีและน่าเชื่อถือก็คือกฎหมายที่ไม่ควรจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งจนอาจจะทำให้ผู้คนสับสนในข้อกฎหมายดังกล่าว และไม่เข้าใจถึงผลที่ตามมาจากการกระทำความผิด หรือกระทำผิดแล้วกฎหมายก็ไม่สามารถทำให้รู้สำนึกผิดชอบได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีบทลงโทษกับผู้กระทำผิดซ้ำ โดยให้มีโทษหนักขึ้นมากกว่าเดิม เพราะเนื่องจากผู้กระทำไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย
2. ไม่ควรเพิ่มอัตราโทษประหารชีวิต เพราะการเพิ่มโทษประหารชีวิตนั้นไม่ใช่การแก้ปัญหาอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายไทย ควรกำหนดถึงผลที่จะตามมาจากการกระทำความผิด ให้ผู้ที่กระทำความผิดรู้สึกผิดในการที่ตนได้ทำลง แต่จะไม่กลับมาทำซ้ำอีกครั้ง
3. ควรตระหนักถึงประชาชนให้มากกว่านี้สำหรับผู้รับผิดชอบ ตำรวจ อัยการ รวมถึงชั้นศาล ทุกคนย่อมมีสิทธิที่เท่าเทียมกันทุกคน ดังกฎหมายอิสลามที่ตระหนักถึงประชาชนแท้จริง เพื่อให้กฎหมายไทยนั้นได้เกิดความเสมอภาค เสถียรภาพในการนำบทกฎหมายมาบังคับใช้กับสังคมไทยต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลัยมาน ดอเลาะและดร. ญาตุลฮัก มิงสมร(2557), กฎหมายอิสลามลักษณะอาญา, บัญชีการพิมพ์ 298 ถนนสาครมวงคล 2 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
- ดร.มูฮัมหมัดซากี เจ๊ะหะ(2555), กฎหมายอาญาอิสลาม, พิมพ์ครั้งที่ 2, ศูนย์หนังสืออิสลาม: บริษัท ออฟเซ็ท จำกัด
- ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2557), กฎหมายอาญา ภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 6, บริษัท กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด
- อาจารย์มัสนัน มาหะมะ.(2015). บทลงโทษในอิสลาม.สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม2562, จาก <http://www.islammore.com/view/1039>
- อาลี เสือสมิง.(2561). เรื่องบทลงโทษต่างๆ.สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2562, จาก http://al-fiqh1.blogspot.com/p/blog-page_37.html
- นุรฮายาตี สะอิด.(2011). บทลงโทษในอิสลาม.สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก<http://mawinekin.blogspot.com/2011/04/3-6-1-2-3-4-5-6-1.html>
- ดร.ธนภุต วรรณชชากุล.(2562). การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศ.สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.isranews.org/isranews/77129-law-77129.html>
- มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย.(2015).บทลงโทษการผิดประเวณี.สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.islammore.com/view/2216>
- Matichon Online. (2019).ป.อาญาใหม่บังคับใช้วันนี้ เพิ่มผิดข่มขืนอนาจาร โทษหนักกระท่อเหยื่อ-ถ่ายคลิป.สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2562, จากhttps://www.matichon.co.th/local/crime/nEws_154220
- PPTV Online. (2562).เปิดโทษกฎหมายใหม่ “ความผิดทางเพศ” เพิ่มโทษ ข่มขืน.สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก<https://www.pptvhd36.com/news>
- ปกป้อง ศรีสนิท.(2019). การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องเพศ: ความหมายใหม่และโทษใหม่ของการข่มขืนกระทำชำเรา.สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2562, จาก<https://www.the101.world/rape-in-thai-law>
- Mango Zero Exclusive.(2562).พาไปดูกฎหมายข่มขืนฉบับใหม่ 2562 บังคับใช้ตั้งแต่วันนี้เป็นต่อไป.สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2562, จาก <https://today.line.me/th/pc/article>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต

ณัชพล มะธิปิไช¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : s59123440132@ssru.ac.th, James.matipikhai@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันระบบอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาททางธุรกิจในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ซึ่งเป็นการซื้อขายสินค้าที่ผู้ซื้อตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่นำเสนอผ่านเว็บไซต์ โดยไม่ได้สัมผัสกับตัวสินค้าหรือผู้ขายโดยตรง พบว่าทำให้เกิดปัญหาอันเนื่องมาจากการผิดสัญญา เพราะผู้ประกอบการบางรายอาจแสดงข้อความอันเป็นเท็จเพื่อขายสินค้าหรือบริการโดยที่ผู้ซื้อไม่อาจทราบได้ว่าการเสนอขายสินค้านั้นเป็นความจริงหรือไม่ เป็นเหตุให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ จากปัญหาการที่ผู้ซื้อไม่ทราบถึงตัวสินค้าอีกทั้งยังไม่ทราบถึงตัวผู้ประกอบการ จึงได้มีการประกาศใช้กฎหมายหลายฉบับรวมถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่ให้สิทธิแก่ผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย คือ สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร ทั้งคำสรรพนาม คุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่สิทธิที่จะได้รับข้อมูลโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยในการใช้สินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ และสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดใช้ค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นในการศึกษาถึงความเป็นมาของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กระบวนการในการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและแนวทางป้องกันต่อไป

คำสำคัญ: กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค, ซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต, พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Online purchase consumer protection

Natchapol Mathiphikai^{1*}, Cheunchiwin Yimfeuang²

Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University

¹Email : s59123440132@ssru.ac.th, James.matipikhai@gmail.com

Abstract

Today an internet system plays a role in new business model or E-commerce which is an activity of electronically buying or selling of products via websites with no direct contact with real merchandise or a seller. This kind of activity causes a problem such as breaking an agreement as certain entrepreneurs may provide false details to sell their merchandise or services; thus, the buyer may not be unaware whether the offer is authentic or not. This make consumers in a losing position. In light of false merchandise details and concealed entrepreneur details; several laws have been enacted, including The Consumer Protection Act, BE. 2522 (2009), which gives the legal protection rights to consumers i.e., to be informed sufficiently with authentic pronounce and quality related to goods or service; the rights to come into a fair contract i.e., to be accessible to data with no unscrupulous exploitation by entrepreneurs; the right to be safe to use goods or services, the rights to freedom to access to variety of goods and services and the rights to be protected and seek compensation in the event of violation of consumer rights. This paper aims to study background and history of E-commerce, E-commerce contract procedures and relevant laws enforcement, as well as problems and preventive guidelines further.

Keywords : consumer protection law, online purchase and E-commerce

* This is a sole author (student) paper.

บทนำ

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น เริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2513 จนกระทั่งประมาณปี พ.ศ.2537-2548 ถือได้ว่าการค้าในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมอย่างมากจนพัฒนามาถึงทุกวันนี้ ในการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ให้บริการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร้านค้าที่ต้องการขายสินค้าหรือบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต ลูกค้าที่ต้องการจะซื้อสินค้าหรือบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต และธนาคารที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการชำระเงิน ซึ่งการซื้อขายสินค้าของเว็บไซต์ที่ทำการซื้อขายสินค้าหรือบริการทางอินเทอร์เน็ตนั้นมีขั้นตอนหลักอยู่ 3 ขั้นตอนคือ การทำคำสั่งซื้อ (Ordering) การชำระเงิน (Payment systems) การจัดส่งสินค้า (delivery) วัตถุประสงค์ในการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นก็เพื่อขยายตลาดทั้งฝ่ายของผู้ขายหรือผู้ซื้อ เนื่องจากการซื้อขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตเป็นการเปิดตลาดออนไลน์ทั่วโลกทำให้ได้พบเจอร้านค้าหรือลูกค้าในทุกมุมโลก ลดต้นทุนเนื่องจากไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้าน หรือในส่วนของผู้บริโภคเองก็สามารถหาซื้อสินค้าได้ในราคาถูก ช่วยประหยัดเวลาในการเดินทางและสร้างความพึงพอใจได้มากขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในทางธุรกิจการค้าและการบริการ ส่งผลให้มีการประกอบธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์(e-commerce) ซึ่งการทำธุรกิจดังกล่าวนั้นเป็นการทำสัญญาโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ เช่น การซื้อขายสินค้าและบริการ การโฆษณาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น เฟสบุ๊ก(Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตราแกรม(Instagram) เป็นต้น โดยปัจจุบันนิยมทำสัญญาซื้อขายในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีความสะดวกสบาย ไม่ต้องเสียเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถดูสินค้าได้ทันทีโดยไม่ต้องเดินทางไปที่ร้าน เนื่องจากผู้ประกอบการและผู้บริโภคสามารถนำเสนอสินค้าและรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จึงมีความแตกต่างกับการทำสัญญาทั่วไป เนื่องจากการติดต่อระหว่างคู่สัญญานั้น สามารถทำสัญญาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ และคู่สัญญาไม่จำเป็นต้องมีการพบปะกัน เพื่อเจรจาในการทำสัญญาต่าง ๆ เมื่อไม่มีการพบเจอกันระหว่างคู่สัญญาโดยตรง จึงไม่สามารถรับรู้ตัวตนหรือตัวสินค้าที่แท้จริงของคู่สัญญาอีกฝ่าย การทำสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อถือและไว้วางใจระหว่างคู่สัญญา เช่นนี้จึงเกิดปัญหาผู้ซื้อถูกหลอกหลวงหรือฉ้อโกงซึ่งพบเห็นได้บ่อยครั้งจากการซื้อขายทางอินเทอร์เน็ต เช่นผู้ขายไม่จดทะเบียนในการประกอบธุรกิจ ผู้ซื้อได้รับสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ไม่มีคุณสมบัติหรือลักษณะตรงตามที่ผู้ขายได้บรรยายหรือโฆษณาไว้ หรือได้รับสินค้าปลอม เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงก่อให้เกิดความเสี่ยงและความเสียหายแก่ผู้บริโภค ในการตัดสินใจซื้อขายสินค้าผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้ประกอบการบางรายฉวยโอกาสแสดงข้อความอันเป็นเท็จเพื่อขายสินค้า รวมถึงการที่ผู้ขายไม่ได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการกับหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด และเมื่อมีการผิดสัญญาผู้ขายจะไม่รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ซื้อ กรณีเช่นนี้ผู้ซื้อก็ไม่สามารถดำเนินการเพื่อติดตามตัวผู้ขายได้ เนื่องจากการที่ผู้ขายหรือผู้ประกอบการไม่ได้จดทะเบียนนั้นทำให้รัฐไม่สามารถควบคุมดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคได้

การจดทะเบียนของผู้ประกอบกิจการซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตนั้น แม้ปัจจุบันจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ แต่การบังคับใช้ก็ยังมีจุดบกพร่องและไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถควบคุมผู้ประกอบการได้ ซึ่งเห็นได้จากยังคงมีผู้ประกอบการอีกจำนวนมากที่ไม่ได้จดทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตามที่กฎหมายกำหนด อาจเป็นเพราะไม่ได้มีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง ส่วนผู้ประกอบการที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายนั้น ก็เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับกิจการของตนเท่านั้น และยังมีบทลงโทษที่ไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ประกอบการเกรงกลัวเนื่องจากอัตราโทษที่ค่อนข้างต่ำ การคุ้มครองผู้บริโภคก็ไม่มีบทบาทที่ชัดเจนในการแก้ปัญหาให้กับผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากปัจจุบันนี้ประเทศไทยไม่มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ ทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ และอาจเกิดผลกระทบต่อการใช้สิทธิของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นรัฐจำเป็นต้องออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาควบคุมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

เมื่อไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยตรง บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำโดยมิชอบของผู้ประกอบการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ การตีความ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำการซื้อขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำโดยมิชอบของผู้ประกอบการ และคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคที่ทำการซื้อขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กรณีศึกษาเกี่ยวกับการซื้อขายเครื่องแต่งกาย ศึกษาเฉพาะกฎหมายที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประโยชน์และควรที่จะหยิบยกขึ้นมาวิเคราะห์ทั้งนี้ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ยังรวมถึงประมวลกฎหมายอาญา และค้นคว้าข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

บททวนวรรณกรรม

การทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

1. ความเป็นมาของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีคอมเมิร์ซ (E-commerce) เริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2513 โดยขณะนั้นบริษัทขนาดใหญ่และสถาบันการเงินได้มีการเริ่มใช้ระบบโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือ อีเอฟที (EFT=Electronic Fund Transfer) ต่อมาเมื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์หรือ อีดีไอ (EDI=Electronic Data Interchange) สามารถช่วยขยายการส่งข้อมูลจากเดิมที่เป็นข้อมูลทางการเงินอย่าง

เดียว เป็นการส่งข้อมูลแบบอื่นเพิ่มขึ้น เช่น การส่งข้อมูลระหว่างสถาบันการเงินกับผู้ผลิต หรือผู้ค้าส่งกับผู้ค้าปลีก จนมาถึง พ.ศ.2533 ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งการเริ่มต้นการสื่อสารซึ่งจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการค้าที่เรียกว่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นในเวลาต่อมา เหตุผลที่ทำให้ระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เติบโตอย่างรวดเร็วเนื่องจาก โปรแกรมที่ช่วยในการค้าขายผ่านอิเล็กทรอนิกส์ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วตอบรับกับการที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น และจนกระทั่งประมาณปี พ.ศ.2537 – 2548 ถือได้ว่าระบบการค้าอิเล็กทรอนิกส์หรืออีคอมเมิร์ซก็เป็นที่ยอมรับ และได้รับความนิยมอย่างมาก และเริ่มมีการขยายออกไปยังทั่วโลก จนพัฒนามาถึงทุกวันนี้

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) คือการทำดำเนินกิจการการค้าขาย ที่ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาช่วย เช่น อินเทอร์เน็ต, โทรศัพท์, วิทยุ, โทรทัศน์, แฟกซ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อควบคุมกิจกรรมชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบ ข้อความ ภาพและเสียง รวมถึงการค้าขายสินค้าและบริการ การขนส่งผลิตภัณฑ์หรือการผลิตที่เป็นเนื้อหาข้อมูลแบบดิจิทัล เพื่อมาจำหน่ายเป็นต้น

อินเทอร์เน็ต (Internet) คือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดใหญ่ มีการเชื่อมต่อระหว่างหลายๆ เครือข่ายทั่วโลก โดยใช้ภาษาที่ใช้สื่อสารกันระหว่างคอมพิวเตอร์ซึ่งเรียกว่า โพรโทคอล (Protocol) โดยผู้ใช้เครือข่ายสามารถสื่อสารถึงกันได้ในหลายทาง เช่น อีเมล เว็บไซต์ รวมไปถึงโซเชียลเน็ตเวิร์กซึ่งอินเทอร์เน็ตนั้นมีความเป็นมาจากโครงการของ เออาร์พีเอเน็ต (ARPAnet= Advanced Research Projects Agency Network) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงกลาโหมของสหรัฐ (U.S. Department of Defense - DoD) ถูกก่อตั้งเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2503 อาจกล่าวได้ว่าจำกัดการใช้เฉพาะกองทัพเท่านั้น ต่อมาผู้มีคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลสามารถเข้าใช้อินเทอร์เน็ตง่ายขึ้นเพราะมีการพัฒนา World Wide Web รวมถึงเว็บเบราว์เซอร์ (Web browser) ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2533 เป็นผลทำให้อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้การซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านอินเทอร์เน็ตหรือพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงการประกอบธุรกิจผ่านอินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญมากขึ้น (ภาวุธ พงษ์วิทยภานุ, 2550, หน้า22-23)

2. จุดประสงค์ของการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

โดยจุดประสงค์ในการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือการนำเอาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) มาใช้ในงานบริการหรืองานด้านต่าง ๆ นั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นการปฏิวัติโฉมการค้าขายหรือบริการที่ไม่ต้องอาศัยหน้าร้านและสดในการชำระราคาเท่านั้น แต่ยังช่วยลดช่องว่างการแข่งขันระหว่างองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่กับองค์กรธุรกิจขนาดเล็กอีกด้วย เนื่องจากโอกาสในการค้าขายนั้นย่อมเท่าเทียมกันเมื่อเข้าสู่โลกของการค้าขายผ่านอินเทอร์เน็ต โดยจุดประสงค์หลักในการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีดังต่อไปนี้

1. ขยายตลาด ไม่ว่าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนในด้านของผู้ใช้บริการนั้นมีโอกาสเลือกและเปรียบเทียบราคาสินค้าได้มากขึ้น โดยเลือกซื้อสินค้าและบริการได้จากร้านค้าต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตทำให้เสนอสินค้าได้ทั่วโลก นักท่องอินเทอร์เน็ตจากทั่วทุกมุมโลก สามารถใช้บริการเว็บไซต์ของบริษัทได้ตลอดเวลาผู้ขายสามารถเสนอสินค้า ผลิตภัณฑ์ และบริการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยที่คำสั่งซื้ออาจเกิดขึ้นตลอด 24 ชั่วโมงจากที่ต่าง ๆ กันทั่วโลก และรวมถึงประเทศไทยที่มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตจำนวนมาก ซึ่งจากผลสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์(องค์การมหาชน) ในปี พ.ศ.2561 พบว่า พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของคนไทยยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยคนไทยส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยนานขึ้นถึง 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2560 ถึง 3 ชั่วโมง 41 นาทีต่อวัน โดยการซื้อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สินค้าและบริการ ขยับตัวเข้ามาอยู่ในกลุ่ม 5 อันดับในปี พ.ศ. 2560 และปี พ.ศ. 2561 ก็ยังคงครองอันดับ 5 อยู่ และมีอัตราเพิ่มขึ้นอีก (รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย, 2561) ลดต้นทุนประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเสนอข้อมูลที่ใหม่ล่าสุดให้กับลูกค้าได้ทันที ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์เอกสาร และประหยัดเวลาในการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนลดต้นทุนในการจัดแต่งหน้าร้าน หรือหาบูทแสดงสินค้า โดยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถแสดงสินค้าที่มีอยู่ให้กับลูกค้าทั่วทุกมุมโลกได้มองเห็นสินค้าของคุณ ส่วนในด้านของผู้ใช้บริการนั้นสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ในราคาถูกกว่าทั่วไป

2. เพิ่มประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถทำงานได้รวดเร็วขึ้นและถูกต้องแม่นยำ เนื่องจากลูกค้าเป็นผู้ป้อนข้อมูลสั่งซื้อสินค้าเพียงคนเดียว และข้อมูลทั้งหมดที่ลูกค้าป้อนนั้นสามารถนำไปออกใบเสร็จรับเงินบันทึกบัญชี ตลอดจนสั่งซื้อสินค้าได้ทั้งหมด

3. ประหยัดเวลา เพราะสามารถทำงานได้เอง โดยทำการค้าในรูปแบบอัตโนมัติ และดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการทางธุรกิจภายในองค์กรนั้น ๆ ส่วนผู้บริโภคก็ประหยัดเวลาไม่ต้องเดินทางไปซื้อสินค้าถึงหน้าร้าน

4. สร้างความประทับใจและพึงพอใจได้มากขึ้น โดยปัจจุบันการสั่งซื้อสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตทำได้ง่ายตาย สินค้าและบริการมีให้เลือกมากมายทำให้ไม่ต้องเสียเวลาการเดินทางและเสียเวลาไปกับการค้นหาสินค้าและบริการที่ต้องการ ทั้งยังสามารถเปรียบเทียบราคาเพื่อหาค่าสินค้าที่ราคาถูกและปัจจุบันมีเทคโนโลยีมาช่วยในการทำให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น การแสดงสินค้าโดยผู้ชมสามารถดูสินค้าได้ 180 องศา หรือลูกค้าสามารถอ่านหัวข้อของหนังสือที่ต้องการซื้อก่อนได้

3. ประเภทและกระบวนการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประเภทของการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์การทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถแบ่งประเภทออกได้หลายรูปแบบ

3.1. การแบ่งในรูปแบบของคู่สัญญาที่เข้าทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

1 การทำการค้าระหว่าง ธุรกิจกับผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ หรือบีทูซี (B to C = Business to Consumer) คือประเภทที่ผู้บริโภคใช้อินเทอร์เน็ตในการสั่งซื้อสินค้าจากธุรกิจที่โฆษณาผ่านทางอินเทอร์เน็ต

2. การทำการค้าระหว่าง ธุรกิจกับรัฐบาล หรือบีทูจี (B to G = Business to Government) คือประเภทที่ธุรกิจติดต่อกับหน่วยราชการ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการเปิดประมูลผ่านทางเครือข่ายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ (Government procurement) หรือสิทธิบัตรผ่านทางเครือข่าย เป็นต้น ตัวอย่าง Website เช่นการประกาศจัดจ้างของภาครัฐในเว็บไซต์ (www.mahadthai.com)

3 การทำการค้าระหว่าง ธุรกิจกับธุรกิจ หรือบีทูบี (B to B = Business to Business) คือประเภทที่ธุรกิจกับธุรกิจ ติดต่อซื้อขายสินค้ากันผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น ร้านขายเสื้อผ้าต้องการสั่งเสื้อผ้าจากโรงงาน

4. การทำการค้าระหว่าง ผู้บริโภคกับผู้บริโภคหรือซีทูซี (C to C = Consumer to Consumer) คือ ประเภทที่ผู้บริโภคประกาศขายสินค้าแล้วผู้บริโภคอีกรายหนึ่งก็ซื้อไป เช่น ที่อีเบย์ดอทคอม (Ebay.com) เป็นต้น ซึ่งผู้บริโภคสามารถชำระเงินทางบัตรเครดิตได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5. การทำการค้าระหว่าง รัฐบาลกับรัฐบาล หรือจีทูจี (G to G = Government to Government) คือ ประเภทที่หน่วยงานรัฐบาลหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งติดต่อกับหน่วยงานรัฐบาลอีกหน่วยงานหนึ่ง

3.2. การแบ่งในรูปแบบของการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและบริการทางอินเทอร์เน็ต แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สัญญาซื้อขายสินค้าที่มีรูปร่าง

สัญญาซื้อขายสินค้าที่มีรูปร่างทางอินเทอร์เน็ต (Contract of the sale of physical goods) กล่าวคือ สินค้าที่มีลักษณะสินค้าทั่วไป เช่น สินค้าหัตถกรรม สินค้าศิลปะเซรามิก เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง เครื่องประดับ เครื่องจักรอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เพียงแต่มีการใช้เว็บไซต์ในการโฆษณา โดยที่หากลูกค้าได้ตกลงสั่งซื้อสินค้านั้นแล้ว ผู้ขายจะต้องทำการส่งสินค้าให้แก่ลูกค้า

2. สัญญาซื้อขายสินค้าที่ไม่มีรูปร่าง

สัญญาซื้อขายสินค้าที่ไม่มีรูปร่าง หรือสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ดิจิทัล (Contract of supply of digital products) คือ สินค้าที่มีเป็นสื่อดิจิทัลต่าง ๆ มีลักษณะเป็นไฟล์สามารถส่งผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น ซอฟต์แวร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพลง วิดีโอ หนังสือ ดิจิตอล เป็นต้น ซึ่งสินค้านั้นมีความแตกต่างกับสินค้าทั่วไป เนื่องจากวิธีการส่งมอบสินค้าที่ไม่มีรูปร่างนี้จะส่งข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลของผู้ซื้อและสิ่งที่ติดตามสินค้าประเภทนี้มักจะเป็น ข้อกำหนดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ (Copyright) รวมไปถึงข้อสัญญาให้ใช้สิทธิในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Software license agreement)

3. สัญญาบริการ

สัญญาบริการ (Contract of supply of services) เป็นการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษาผ่านทางอินเทอร์เน็ต การธนาคารออนไลน์ (Online banking) เป็นต้น (นิชธิมา ปะจันทบุตร, 2551)

4. วิวัฒนาการและความเป็นมาในการคุ้มครองผู้บริโภค กรณีที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ในสังคมปัจจุบันมนุษย์มีความต้องการในการบริโภคมากขึ้น และเมื่อสภาพในสังคมเปลี่ยนไปกฎหมายที่ใช้บังคับในอดีตก็ย่อมเปลี่ยนแปลงเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างหรือขาดความเหมาะสมและเนื่องจากปัจจุบันการผลิตมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น ต่างจากในอดีตที่ขั้นตอนการผลิตไม่มีความยุ่งยากมากนัก ทำให้ผู้ซื้อสามารถตรวจสอบความชำรุดได้ไม่ยาก จึงเกิดหลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องซื้อขายที่ว่า “หลักผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat emptor) กล่าวคือ ผู้ซื้อจะต้องใช้ความระมัดระวังในการรับมอบสินค้าทั้งจะต้องตรวจสอบสินค้าให้ถี่ถ้วนก่อนรับมอบ หากไม่ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้น ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องดังกล่าว โดยหลักการนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 473 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติถึงข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ขายเอาไว้ โดยวางหลักว่า ผู้ขายไม่ต้องรับผิดในกรณีที่ผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่องหรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความระมัดระวังอันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชนหรือถ้าความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นอันเห็นประจักษ์แล้วในเวลาส่งมอบ และผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อน

ต่อมาเมื่อมีการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าด้วยเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมากขึ้น สินค้าต่าง ๆ ถูกผลิตด้วยวิธีที่ยุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าที่บุคคลทั่วไปจะมองเห็นความชำรุดบกพร่องในตัวสินค้าได้ และหากยังคงใช้หลักกฎหมายทั่วไปที่ให้ผู้ซื้อต้องใช้ความระมัดระวังแล้ว ความระมัดระวังธรรมดาไม่อาจทำให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคได้รับผลตอบแทนคุ้มค่างบกับเงินที่เสียไป เช่นนี้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคย่อมตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบผู้ขาย

หรือผู้ประกอบการ (สุขุม ศุภนิത്യ, 2548, หน้า 1-2) เพราะผู้ซื้อไม่สามารถรู้ได้ว่าสินค้าที่ซื้อไปนั้นเกิดความชำรุดบกพร่องมาตั้งแต่แรกขณะซื้อขายและผู้ขายหรือผู้ผลิตย่อมปฏิเสธความรับผิดชอบได้เสมอไป เช่นนี้เมื่อหลักกฎหมายเอกชนไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้จึงเกิดแนวคิดของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นในเวลาต่อมา

หลักความรับผิดทางละเมิด อาจแบ่งประเภทความรับผิดเป็น 2 หลักทฤษฎีดังนี้

1. ความรับผิดที่ต้องการความผิด (subjective responsibility) กล่าวคือหลักมีความผิดเมื่อมีการทำละเมิด ซึ่งหมายถึงผู้กระทำจะต้องรับผิดเมื่อตนได้ทำละเมิดแล้ว โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อทำให้เกิดความเสียหาย

2. ความรับผิดที่ไม่ต้องการความผิด (objective responsibility) กล่าวคือหลักความรับผิดโดยกฎหมาย สันนิษฐานว่าให้มีความผิดแม้มิได้มีการจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งบางครั้งอาจเรียกว่าเป็นการสันนิษฐานเด็ด (strict liability) (ศันนัทภรณ์ โสทธิพันธุ์, 2558, หน้า 59)

การฟ้องคดีเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบริโภคนั้น เป็นเรื่องยากที่จะพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นความผิดของฝ่ายใด จึงได้มีการนำหลักการในเรื่อง หลักความรับผิดโดยเด็ดขาด (strict liability) มาใช้ ซึ่งเหตุผลที่นำเอาหลักความรับผิดโดยเด็ดขาด (strict liability) ในทางละเมิดมาปรับใช้ในการฟ้องให้ชดใช้ความเสียหายนั้น เนื่องจากการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีกระบวนการและผู้เกี่ยวข้องมากมาย ทำให้เป็นการยากที่จะทราบได้ว่าความเสียหายหรือชำรุดบกพร่องเกิดในระหว่างกระบวนการใด ทั้งนี้หากกระบวนการผลิตมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ก็จะส่งผลให้ไม่อยู่ในวิสัยที่ผู้บริโภคจะสามารถตรวจสอบได้เอง ซึ่งการกำหนดให้ผู้บริโภคหรือผู้ขายต้องรับผิดโดยปราศจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อจึงเป็นการเหมาะสมภายใต้เงื่อนไขที่ว่าผู้ผลิตหรือผู้ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิดนี้อาจพิสูจน์เพื่อให้พ้นความผิดได้เมื่อ

ก. พิสูจน์ว่าผู้บริโภคใช้สินค้านั้นโดยไม่ถูก วิธีในกรณีที่มีคำอธิบายวิธีใช้ หรือคำเตือนไว้แล้ว หรือ

ข. พิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้บริโภคเอง ความชำรุดบกพร่องนั้นมีได้มีอยู่ในขณะที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือบริการนั้น แต่เกิดความชำรุดบกพร่องขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลซึ่งผู้ผลิตไม่ต้องรับผิดด้วย (สุขุม ศุภนิത്യ, 2548, หน้า 12-13)

เช่นนี้จึงมีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นนอกเหนือจากบทบัญญัติที่ใช้ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญาซื้อขายนิติกรรม สัญญา ละเมิด และต่อมาเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น ส่งผลให้จากที่ซื้อขายตามหน้าร้าน โดยมีการพบปะกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายซึ่งสามารถตรวจสอบดูสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อได้จนกระทั่งมีการซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต โดยในช่วงแรกนั้นเป็นเพียงการเสนอขายสินค้าผ่านทางเว็บไซต์เท่านั้น กล่าวคือเป็นเพียงการติดต่อกันผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยหากตกลงกันได้จึงจะมีการนัดหมายสถานที่เพื่อตรวจสอบดูสินค้าก่อนตัดสินใจอีกครั้ง ต่อมามีการพัฒนาขึ้นอีกระดับหนึ่ง คือในเรื่องการชำระเงินนั้น สามารถชำระโดยการโอนเงินทางเอทีเอ็ม หรือโอนเงินทางธนาคาร เมื่อผู้ขายได้รับเงินแล้วจึงจะส่งสินค้าทางไปรษณีย์ให้กับผู้ซื้อ และเมื่อเทคโนโลยีในการชำระเงินพัฒนาขึ้น จึงทำให้การซื้อขายสินค้าหรือบริการทางอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันผู้ซื้อและผู้ขายไม่ต้องพบปะกัน และด้วยเหตุนี้เอง ผู้ซื้อจึงไม่มีโอกาสที่จะพิจารณาสินค้าก่อนที่จะตกลงซื้อขายกัน ซึ่งแม้ว่าวิธีการดังกล่าวจะมีความสะดวกสบายในการซื้อขายแต่ก็มีปัญหาใน

เรื่องความไว้วางใจของผู้บริโภค ต่อมาได้มีการเพิ่มเติมประเภทของการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากการซื้อขายเพิ่มขึ้น เช่น การโอนเงินผ่านทางเว็บไซต์การประมูลผ่านทางเว็บไซต์ เป็นต้น

ซึ่งการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความซับซ้อนมาก หากผู้ประกอบการไม่ได้ให้ข้อมูลอย่างเพียงพอแก่ผู้บริโภคก็อาจทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับความคุ้มครองจากการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น กรณีการซื้อขายเครื่องแต่งกาย หากผู้ขายไม่แสดงข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หรือไม่มีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าดังกล่าวแล้วนั้น ก็เป็นเรื่องยากที่จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความไว้วางใจที่จะทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ทั้งนี้แม้มีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสินค้า ก็ไม่อาจทำให้ผู้บริโภคนั้นไว้วางใจได้มากนัก เพราะอาจเป็นการที่ผู้ขายแสดงข้อความเท็จเช่นการแสดงข้อความเท็จว่าสินค้าที่ขายนั้นเป็นของจริงไม่มีความชำรุดบกพร่อง เป็นต้น เช่นนี้จึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

ด้วยเหตุนี้เองกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบันนี้จะเพียงพอหรือไม่ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และจะมีความจำเป็นเพียงใดที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายเป็นการเฉพาะเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้จะได้มีการศึกษาต่อไป

5. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

เหตุผลที่ต้องประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น เนื่องด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศทำให้การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การเสนอขายสินค้า การตกลงทำสัญญาซื้อขายสินค้าหรือบริการและการชำระเงินสามารถทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น ในหลายประเทศทั่วโลกได้มีการตื่นตัวต่อการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งยังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกฎหมายดังกล่าวในการพัฒนาประเทศจึงได้จัดทำและมีกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับเพื่อให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคงต่อไป และช่วยในการที่จะเกิดปัญหาขึ้นในภาคหน้าหากมีการเจริญเติบโตของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นได้แก่

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ได้บัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 4 ซึ่งมี 5 ประการดังนี้

1. มาตรา 4 (1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ทั้งนี้รวมถึงสิทธิที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องเพียงพอตลอดจนได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริง
2. มาตรา 4 (2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ
3. มาตรา 4 (3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยในการใช้สินค้าหรือบริการ การใช้งานที่ได้มาตรฐานไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน
4. มาตรา 4 (3ทวิ) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา
5. มาตรา 4 (4) สิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยความเสียหาย ไม่ว่าจะ เป็นสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย ทั้งนี้เมื่อเกิดเหตุละเมิดสิทธิตาม ข้อ 1,2,3 และ 4 ดังกล่าว (ทัชชกร มหาแถลง, 2562)

ซึ่งทั้ง 5 ประการนี้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ทั้งนี้ไม่มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตเป็นการเฉพาะ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคทุกกรณีไม่คำนึงว่าจะเป็นการทำธุรกรรมผ่านสื่อประเภทใดโดยผู้ประกอบการขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตจะต้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา เป็นต้น

ทั้งนี้ปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 4) ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบและอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อเชื่อมโยงการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายต่าง ๆ ไม่ให้ขัดแย้งกัน ตลอดจนปรับปรุงมาตรฐานการคุ้มครองผู้บริโภคด้านความปลอดภัยโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการเฉพาะเรื่องด้านความปลอดภัยของสินค้า และบริการและกระบวนการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านความปลอดภัย กำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจดำเนินคดีแทนผู้บริโภค และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับค่าปรับจากการเปรียบเทียบในส่วนที่เกิดจากการดำเนินงานของตนตลอดจนปรับปรุงอัตราโทษปรับให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสม

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการทำธุรกรรมหรือสัญญาให้มีผลเช่นเดียวกับเอกสารธรรมดา โดยมาตรา 7 ได้วางหลักไว้ว่า “ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใด เพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” อย่างไรก็ตามในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้สัญญาบางประเภท เช่น สัญญาซื้อขายสิ่งทอหรือสิ่งที่มีราคาตั้งแต่ 20,000 บาทต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะใช้บังคับได้เช่นนี้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะได้รับการยอมรับว่าเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นก็ต้องเป็นข้อมูลที่เข้าใจได้โดยทั่วไป และหากเป็นข้อมูลที่ต้องถอดรหัส ก็จะต้องสามารถถอดรหัสและนำกลับมาใช้งานได้ เมื่อรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยให้มีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกับเอกสารธรรมดาและให้บุคคลสามารถนำข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาเป็นพยานหลักฐานได้แล้วนั้นพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงมีบทบัญญัติห้ามมิให้ปฏิเสธการนำข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาเป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายเพียงเพราะว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2562 ทั้งนี้เมื่อกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับก่อนมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคบางประการในการบังคับใช้กฎหมายประกอบกับการทำสัญญาในรูปแบบของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาที่อยู่คนละประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อให้กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งปรับปรุงกลไกในการกำกับ ดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้โดยมีการเพิ่มอำนาจให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ดำเนินการต่อธุรกิจบริการด้านธุรกรรมออนไลน์หรือดิจิทัลมากขึ้น

การแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เหตุผลคือ การยืนยันตัวตนของบุคคลเป็นขั้นตอนสำคัญในการทำธุรกรรมในระบบเศรษฐกิจ แต่ที่ผ่านมาผู้ที่ประสงค์จะขอรับบริการจากผู้ประกอบการหรือหน่วยงานใด ๆ จะต้องทำการพิสูจน์และยืนยันตัวตนโดยการแสดงตนต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ให้บริการพร้อมกับต้องส่งเอกสารหลักฐาน ซึ่งเป็นภาระต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ สมควรกำหนดให้บุคคลสามารถพิสูจน์และยืนยันตัวตนผ่านระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลได้ โดยมีกลไกการควบคุมดูแลผู้ประกอบการธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ระบบดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือและปลอดภัย จึงได้มีการปรับแก้เป็นฉบับที่ 4 ดังกล่าว

ซึ่งขอบเขตของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์พ.ศ. 2544 นั้น เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าหรือบริการข้างเนื่องจาก เป็นการทำสัญญาผ่านสื่อออนไลน์ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแสดงเจตนาทางอิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนของการแสดงเจตนาทำคำเสนอ คำสนองว่าจะเกิดเป็นสัญญาเมื่อใด สัญญาเกิดขึ้นที่ใด ซึ่งจะมีผลต่อการพิจารณาว่าสิทธิ์และหน้าที่ของคู่สัญญาจะเกิดขึ้นเมื่อใด

3. พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงพ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ต้องการยื่นจดทะเบียนธุรกิจ ทั้งแบบขายตรงและตลาดแบบตรง โดยผู้ที่สามารถยื่นขอจดทะเบียนได้ต้องเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ประกอบกับคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้ที่ขอยื่นจดทะเบียนต้องไม่เคยถูกเพิกถอนทะเบียนมาก่อนภายใน 5 ปี มาตรา 38/1,38/2,38/3,38/4

2. ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 5 แสนบาท ถ้าเป็นบริษัทต้องมีทุนจดทะเบียนและชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท มาตรา 38/1(1)

3. หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบดำเนินการต้องไม่มีลักษณะข้อห้ามดังต่อไปนี้ ตามมาตรา 38/2

3.1 ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

3.2 ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

3.3 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่โทษที่กระทำความผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

3.4 มีหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่นหรือบริษัทอื่น

3.5 เคยเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน หรือ บริษัทที่เคยถูกเพิกถอนทะเบียนในระยะ 5 ปี ก่อนวันยื่นจดทะเบียน

4. ต้องวางหลักประกันแก่นายทะเบียน เป็นเงินสด หรือพันธบัตร ตามจำนวนที่จะกำหนดต่อไปในกฎกระทรวง มาตรา 38/5

สำหรับธุรกิจขายตรงใดไม่ดำเนินการจดทะเบียนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้ายังฝ่าฝืนไม่จดทะเบียนอีกก็จะปรับเพิ่มอีกวันละ 20,000 บาทจนกว่าจะเลิกฝ่าฝืน ตามมาตรา 47 วางหลักว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินสองหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่” ประกอบมาตรา 20 วางหลักว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบธุรกิจขายตรง เว้นแต่จะได้ จดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงตามพระราชบัญญัตินี้”

ส่วนธุรกิจตลาดแบบตรงต้องระวางโทษปรับและโทษจำคุกเท่ากับธุรกิจขายตรง แต่ค่าปรับจากการฝ่าฝืนไม่จดทะเบียนให้ปรับเพิ่มวันละ 10,000 บาท จนกว่าจะเลิกฝ่าฝืน ตามมาตรา 27 วางหลักว่า “ห้ามมิให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ใดประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงตามพระราชบัญญัตินี้” ประกอบมาตรา 51/1 ว่างหลักว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

ทั้งนี้ขอบเขตของพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ซึ่งคำว่า "ตลาดแบบตรง" ในบทนิยามของ พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ได้ให้คำนิยามไว้ว่า เป็นการทำสินค้าหรือการบริการในลักษณะขายสินค้าหรือบริการโดยตรงต่อผู้บริโภคซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทางและมุ่งหวังให้ผู้บริโภคแต่ละรายซื้อขายสินค้าหรือบริการจากธุรกิจประเภทนี้ ถ้าเรียกง่าย ๆ ธุรกิจประเภทนี้หมายถึงการขายสินค้าหรือบริการผ่านเว็บไซต์ และรวมไปถึงสื่ออื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ โทรศัพท์ โดยแต่เดิมนั้นกองคุ้มครองผู้บริโภคด้านธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงเคยอธิบายไว้ว่า "ตลาดแบบตรง" ไม่รวมถึงการขายสินค้าผ่านอินสตาแกรมและเฟสบุ๊ก และไม่รวมถึงการไปฝากขายของบนเว็บกลางสำหรับการซื้อขาย ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่าการกระทำการขายหรือโพสต์ข้อมูลยังไม่ครบตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายมีเจตนาต้องการที่จะกำกับดูแลส่งเสริมบุคคลที่ต้องการจะทำในลักษณะที่เป็นการประกอบธุรกิจอย่างจริงจัง ไม่ใช่เพียงแต่มีเจตนาที่จะกำกับให้บุคคลที่ทำแค่เพียงระยะเวลาสั้น ๆ เป็นการเฉพาะกิจ ร้านค้าใดที่เข้าข่ายนิยามก็จำเป็นต้องดูแลละเอียดถึงพฤติกรรม การโพสต์ ว่าเป็นเพียงแค่การโฆษณาในตัวของสินค้าเท่านั้นไม่มีช่องทางให้คนทั่วไปซื้อสินค้าผ่านเฟซบุ๊กได้หรือผู้โพสต์ไม่ได้บอกรายละเอียดอย่างเพียงพอที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าได้หรือหากผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าต้องไปตกลงกันอีกที ถ้าข้อเท็จจริงเป็นเช่นนี้ก็ไม่ใช่เข้าข่ายเป็น การประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ (กองคุ้มครองผู้บริโภคด้านธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง,2559)

จากคำอธิบายคำนิยามดังกล่าวที่ว่า ไม่ได้รวมอินสตาแกรมกับเฟสบุ๊กเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจตลาดแบบตรง พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 โดยได้แก้ไขและเพิ่มถ้อยคำว่า "ส่วนการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง" ซึ่งเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฉบับนี้เพียงแค่เปิดช่องทางให้หลังจากนี้มีการออกกฎกระทรวงควบคุมการขายสินค้าผ่านอินสตาแกรมและเฟสบุ๊กตามมา

ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าหรือบริการทางอินเทอร์เน็ตจึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนด เช่น การจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ในส่วนของการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงมีหน้าที่ที่จะต้องกำหนดรายละเอียดในสัญญาซื้อขายตามที่กฎหมายกำหนด และกำหนดให้สิทธิ์แก่ผู้บริโภคในการเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องมีเหตุการเลิกสัญญา ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่แตกต่างจากองค์กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องสัญญาซื้อขาย

4. พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมพ.ศ.2540

พระราชบัญญัติดังกล่าว มีเจตนารมณ์มิให้ผู้มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ในการทำข้อตกลงหรือสัญญาบางอย่าง โดยที่การเอาเปรียบนั้นยังไม่ถึงขั้นเป็นการต้องห้ามโดยชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน อันจะทำให้ข้อตกลงหรือสัญญานั้นเป็นโมฆะ ซึ่งข้อตกลงหรือสัญญาที่อยู่ในบังคับตามที่กำหนดไว้ของพระราชบัญญัติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ฉบับนี้ เป็นสัญญาหรือข้อตกลงที่โดยสภาพของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง กล่าวคือ “สัญญาสำเร็จรูป” หรือสัญญาใด ๆ ที่ผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขของสัญญาแต่เพียงฝ่ายเดียว (นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์, 2560, หน้า 14)

ข้อตกลงหรือสัญญาดังกล่าวจะถือว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม หากมีสาระที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝาก ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร ศาลมีอำนาจกำหนดให้มีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น

ในพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดตัวอย่างข้อตกลงที่อาจถือได้ว่า ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไว้ 9 กรณี คือ

ข้อตกลงให้ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบที่เกิดจากการผิดสัญญา

1. ข้อตกลงให้รับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด
2. ข้อตกลงให้ข้อตกลงหรือสัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุอันควรหรือให้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาแม้อีกฝ่ายมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ
3. ข้อตกลงให้สิทธิที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใด หรือปฏิบัติตามสัญญาในระยะเวลาที่ล่าช้าได้โดยไม่มีเหตุอันควร
4. ข้อตกลงให้สิทธิคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกร้องหรือกำหนดให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระเพิ่มมากกว่าภาระที่เป็นอยู่ในเวลาทำสัญญา
5. ข้อตกลงในสัญญาขายฝากที่ผู้ซื้อฝากกำหนดราคาสินไถ่สูงกว่าราคาขายบวกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี
6. ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดราคาเช่าซื้อ หรือกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่สมควร

7. ข้อตกลงที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าปรับกรณีผิดนัดหนี้บัตรเครดิตสูงเกินกว่าที่ควร

8. ข้อตกลงที่กำหนดวิธีคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร พระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังบังคับถึงข้อตกลงในการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพ เช่น ข้อตกลงไม่ประกอบกิจการกับนายจ้าง หรือไม่ทำงานให้คู่แข่งของนายจ้าง ซึ่งไม่เป็นโมฆะ แต่เป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพมากกว่าที่คาดหมายได้ตามปกติ ให้มีผลบังคับได้เท่าที่เป็นธรรม และพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น เช่น เงื่อนไขในสัญญาจ้างงานที่จะไม่ประกอบกิจการแข่งกับนายจ้างหรือเมื่อพ้นหน้าที่ไปแล้ว ไม่ไปทำงานให้คู่แข่งของนายจ้างตามระยะเวลาที่กำหนด

ทั้งนี้กรณีสัญญาที่กำหนดให้มีมัดจำ หากมีกรณีต้องรับมัดจำ ถ้ามัดจำนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะให้รับเพียงเท่าความเสียหายที่แท้จริงได้

แม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีเป้าหมายอยู่ที่การแก้ไขปัญหาคาความไม่เป็นธรรมทางสัญญา ก็ตามแต่พระราชบัญญัตินี้มิได้ให้อำนาจศาลเข้าไปตรวจสอบหรือแก้นิติกรรมสัญญาได้เป็นการทั่วไป เฉพาะนิติกรรมสัญญาบางประเภทบางลักษณะเท่านั้นที่อยู่ในอำนาจของศาลที่จะเข้าไปตรวจสอบตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้แก่นิติกรรมสัญญาที่ระบุไว้ในมาตรา 4 ถึงมาตรา 9 ดังต่อไปนี้

1. สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ สัญญาสำเร็จรูป สัญญาขายฝาก ตามมาตรา 4

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ข้อสัญญาจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพการงาน ตลอดจนการทำนิติกรรมที่เกี่ยวกับการงานหรือการประกอบอาชีพ ตามมาตรา 5 ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นสัญญาประเภทใดก็ตาม
 3. ข้อสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพจะตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบในกรณีที่มีความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิคู่สัญญาอีกฝ่าย ตามมาตรา 6
 4. ข้อสัญญาที่มีการให้มัดจำไว้ ตามมาตรา 7
 5. ข้อตกลงประกาศหรือคำแจ้งความที่ได้ทำไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดหรือหรือผิดสัญญาในความเสียหายต่อ ชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้อื่น ไม่ว่าจะโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ตามมาตรา 8 และ
 6. ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายในคดีละเมิด ตามมาตรา 9
ดังนั้นนิติกรรมอื่น ๆ นอกจากที่ระบุในข้อ 1 - 8 ไม่อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัตินี้ คู่กรณีจึงต้องผูกพันตามที่ได้ตกลงกันไว้ ศาลไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ได้
5. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
- พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ได้กำหนดถึงลักษณะความผิดและบทกำหนดโทษ ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เนื่องจากในปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำความผิดด้วยประการใดให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้หรือใช้วิธีการใดใดเข้าร่วมรู้ ข้อมูล แก๊ซ หรือทำลายข้อมูล ของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะลามกอนาจารย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลและทำอันดีของประชาชน
- การกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว (สำหรับผู้ใช้งาน) ได้แก่
1. การลวงล้ำเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ของผู้อื่นที่มีมาตรการป้องกันไว้ โดยเฉพาะ รวมถึงหากผู้ที่ทราบมาตรการการป้องกันนำมาตราการที่ลวงล้ำไปเผยแพร่ ทั้งนี้ตามมาตรา 5-8
 2. การทำลาย แก๊ซ หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ ตามมาตรา 9-10
 3. การกระทำการใด ๆ เพื่อทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ หรือถูกรบกวนการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือ Email ที่ปกปิด/ปลอมแปลงที่มาของข้อมูล (spam mail) ที่เป็นการรบกวนผู้อื่นตามมาตรา 11 เช่น การโพสต์ฝากร้านค้าตาม เฟสบุ๊ก(Facebook)ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตราแกรม (Instagram) เป็นต้น
 4. การเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว ตามมาตรา 13
 5. การนำข้อมูลไม่เหมาะสมเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและประเทศ ตัวอย่างข้อมูลไม่เหมาะสมได้แก่ ข้อมูลปลอม ข้อมูลอันเป็นเท็จ ข้อมูลอันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศและภาพลามก ทั้งนี้ตามมาตรา 14
 6. การสร้าง ตัดต่อ ดัดแปลงภาพของผู้อื่น ที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย หรืออับอาย ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 16

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

7. การเผยแพร่ software ที่เป็นเครื่องมือในการทำผิดตามข้ออื่น ๆ ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 14
8. การยอมให้ผู้อื่นบรรจุข้อมูลที่ไม่เหมาะสมลงในระบบคอมพิวเตอร์ที่ตนรับผิดชอบ ทั้งนี้ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 15

วิธีการดำเนินวิจัย

ใช้วิธีค้นคว้าจากเอกสาร(Documentary research) งานวิจัย บทความทางวิชาการและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการดำเนินการทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องด้วยการวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยวิเคราะห์จากเอกสาร จึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตำรา งานวิจัย บทความทางวิชาการ และเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและบทความที่เป็นทฤษฎี ซึ่งเป็นเอกสารที่ได้รับการวิเคราะห์มาแล้วจากบุคคลอื่น ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และราชกิจจานุเบกษา รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงหลักเกณฑ์ การตีความ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน
2. ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
3. เสนอแนะเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัย

ระบบการค้าอิเล็กทรอนิกส์หรืออีคอมเมิร์ซเป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยมอย่างมาก จนพัฒนามาถึงทุกวันนี้ เมื่อเป็นการซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตจึงอาจทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เพราะการไม่รู้ถึงตัวตนของผู้ขายอีกทั้งยังไม่รู้ถึงตัวสินค้าที่จะทำการซื้อ เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าด้วยเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมากขึ้น สินค้าต่าง ๆ ถูกผลิตด้วยวิธีที่ยุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าที่บุคคลทั่วไปจะมองเห็นความชำรุดบกพร่องในตัวสินค้าได้ ซึ่งในอดีต สินค้าที่มีการซื้อขายกันนั้นเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นไม่ซับซ้อน ผู้ซื้อสามารถตรวจสอบความชำรุดบกพร่องได้ไม่ยากนัก จึงเกิดหลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องซื้อขายที่ว่า “หลักผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat emptor) กล่าวคือ ผู้ซื้อจะต้องใช้ความระมัดระวังในการรับมอบสินค้า จะต้องตรวจดูสินค้าว่าไม่มีความชำรุดบกพร่องก่อน หากไม่ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นแล้ว ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องดังกล่าว หลักการนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 473 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยเหตุที่ปัจจุบันมีการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าด้วยเทคโนโลยี สินค้าต่าง ๆ ถูกผลิตด้วยวิธีที่ยุ่งยากซับซ้อนขึ้น หากยังคงใช้หลักกฎหมายทั่วไปที่ให้ผู้ซื้อต้องใช้ความระมัดระวัง แล้วผู้ซื้อหรือผู้บริโภคย่อมตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบผู้ขายหรือผู้ประกอบการ เพราะผู้ซื้อไม่สามารถรู้ได้ว่าสินค้าที่ซื้อไปนั้นเกิดความชำรุดบกพร่องมาตั้งแต่แรกขณะซื้อขาย และผู้ขายหรือผู้ผลิตย่อมปฏิเสธความรับผิดชอบได้เสมอไป

ดังนั้น เมื่อหลักกฎหมายเอกชนไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภค จึงเกิดแนวคิดของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นในเวลาต่อมา ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิผู้บริโภคที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการสิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญาตลอดจนสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ทั้งยังมีกฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ต้องการยื่นจดทะเบียนธุรกิจ ทั้งแบบขายตรงและตลาดแบบตรง ทั้งนี้เพื่อให้อยู่ในความควบคุมของรัฐบาล โดยการกำหนดให้จดทะเบียนดังกล่าวนี้มีผลประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ในการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้บริโภคที่จะเข้าทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนกฎหมายที่สร้างความเป็นธรรมในการเข้าทำสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็น พ.ศ. 2540

นอกจากนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ได้มีกฎหมายที่รองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการทำธุรกรรมหรือสัญญาให้มีผลเช่นเดียวกับเอกสารธรรมดา โดยห้ามปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้ปฏิเสธการนำข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาเป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายเพียงเพราะว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่นนี้ถือเป็นผลดีต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายในการดำเนินการทางกฎหมายในส่วนขอกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ผู้บริโภคนั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จะให้สิทธิแก่ผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่จะได้รับข่าวสาร สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยในการใช้สินค้าหรือบริการสิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการและสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตเป็นการเฉพาะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การกำหนดให้ผู้ประกอบการขายตรงหรือตลาดแบบตรง ต้องไปจดทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงพ.ศ. 2545 ทำให้สามารถจัดระบบกิจการร้านค้าและอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการที่จะกำกับดูแล ตลอดจนหากมีการกระทำผิดก็เป็นเรื่องง่ายที่จะตามหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ เนื่องจากมีการจดทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐไว้แล้ว ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจขายตรงใดไม่ดำเนินการจดทะเบียนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้ายังฝ่าฝืนไม่จดทะเบียนอีกก็จะปรับเพิ่มอีกวันละ 20,000 บาทจนกว่าจะเลิกฝ่าฝืน ตามมาตรา 47 ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจตลาดแบบตรงต้องระวางโทษปรับและโทษจำคุกเท่ากับธุรกิจขายตรง แต่ค่าปรับจากการฝ่าฝืนไม่จดทะเบียนให้ปรับเพิ่มวันละ 10,000 บาท จนกว่าจะเลิกฝ่าฝืน ตามมาตรา 27

พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมพ.ศ.2540 มีเจตนารมณ์มิให้ผู้มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ในการทำข้อตกลงหรือสัญญาบางอย่าง โดยมีการกำหนดตัวอย่างข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมไว้ เช่น ข้อตกลงให้ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบที่เกิดจากการผิดสัญญาข้อตกลงให้รับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น ดังนี้ถือได้ว่าเป็นผลดีต่อผู้บริโภคที่จะไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการในการเข้าทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แต่แม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีเป้าหมายอยู่ที่การแก้ไขปัญหาคาความไม่เป็นธรรมทางสัญญา ก็ตามแต่พระราชบัญญัตินี้มิได้ให้อำนาจศาลเข้าไปตรวจสอบหรือแก่นิติกรรมสัญญาได้เป็นการทั่วไป เฉพาะนิติกรรมสัญญาบางประเภทบางลักษณะเท่านั้นที่อยู่ในอำนาจของศาลที่จะเข้าไปตรวจสอบตามพระราชบัญญัตินี้ และในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดถึงลักษณะความผิดและบทกำหนดโทษ ในการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็น การกระทำการใด ๆ เพื่อทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ หรือถูกรบกวนการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือ Email ที่ปกปิด/ปลอมแปลงที่มาของข้อมูล (spam mail) ที่เป็นการรบกวนผู้อื่น ตามมาตรา 11 ซึ่งผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่นิยมการโพสต์ฝากร้านค้าตามโซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่นนี้ถือเป็นการรบกวนผู้อื่น หรือการนำข้อมูลไม่เหมาะสมเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและประเทศ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลปลอม ข้อมูลอันเป็นเท็จ เช่นนี้ก็อาจทำให้ประชาชนเกิดความเสียหายในการได้รับข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการกระทำผิด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในการใช้คอมพิวเตอร์อย่างถูกต้อง และประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องเจตนาทุจริต ฉ้อโกง หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริง โดยปัญหาที่พบในการซื้อขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตนั้น มีคดีที่ขึ้นเป็นอันดับหนึ่งคือ เรื่องหลอกลวงขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันมีการเสนอขายสินค้าต่าง ๆ มากมายทั้งยังมีสื่อโฆษณาชวนเชื่อในการส่งเสริมการขายหรือบริการ เช่นนี้ทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เนื่องจากเป็นการยากที่จะตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจุบันการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงในด้านการออกกฎหมายเพื่อควบคุมกำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวกับพาณิชย์ อีกทั้งยังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกฎหมายดังกล่าวในการพัฒนาประเทศจึงได้จัดทำและมีกฎหมายใช้บังคับและช่วยในการที่จะเกิดปัญหาขึ้นในภายภาคหน้าหากมีการเจริญเติบโตยิ่งขึ้นอีกของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กับการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความหมายหลายฉบับ ทั้งนี้จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่กำหนดถึงลักษณะความผิดและบทกำหนดโทษในการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมพ.ศ.2540 ที่มีเจตนารมณ์มิให้ผู้มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงพ.ศ. 2545 กำหนดหลักเกณฑ์และบังคับการให้ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย จากกฎหมายดังกล่าวข้างต้นถือว่ามีกฎหมายที่กำหนดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภคเพียงพอแล้วในระดับหนึ่งที่จะสามารถบังคับให้สังคมเศรษฐกิจดำเนินไปด้วยความเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะ

แม้ปัจจุบันมีกฎหมายมากมายที่บังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค แต่ยังคงคุ้มครองได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งการคุ้มครองผู้บริโภคนั้นอาจมีใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเดียว แต่อาจเป็นหน้าที่ของสังคมที่จะต้องร่วมมือกัน ซึ่งการคุ้มครองผู้บริโภคมิใช่มุ่งหมายให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ยังมีวัตถุประสงค์ในการที่จะให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบในสังคมของผู้ประกอบการและลดความเสี่ยงของผู้บริโภค อีกทั้งยังมุ่งหมายให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปด้วยความยุติธรรมด้วย จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทั้งนี้เพื่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค ดังนี้

1. ควรบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ เนื่องจากในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดจนการซื้อขายสินค้าที่มีความซับซ้อนมากขึ้น กฎหมายเอกชนที่นำมาปรับใช้เป็นกฎหมายที่บัญญัติกฎหมายเกณฑ์สำหรับการซื้อขายสินค้าทั่วไป จึงไม่เหมาะสมกับการซื้อขายสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการซื้อขายสินค้าตามปกติ การนำกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทั่วไปมาปรับใช้บางครั้งไม่ตรงกับลักษณะของการซื้อขาย ส่งผลให้การ บังคับใช้มีข้อขัดข้องจึงไม่อาจอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่คู่สัญญาได้

2. ควรเพิ่มอัตราโทษในการนี้ที่ไม่ดำเนินการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงพ.ศ. 2545 ให้มีอัตราโทษที่สูงขึ้น ทั้งนี้แม้ปัจจุบันจะมีการกำหนดโทษไว้แล้ว แต่ยังมีผู้ประกอบการอีกจำนวนมากที่ไม่ดำเนินการจดทะเบียนดังกล่าว โดยผู้วิจัยเชื่อว่าหากมีการกำหนดอัตราโทษที่สูงขึ้นอีกจะส่งผลให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงโทษที่จะได้รับหากไม่ดำเนินการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

จรัญ ภัคศิธนากุล. (2541). สรุปลักษณะสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540,[ม.ป.ท.]
 ทวีศ ศรีเกตุ. (2557). ผู้บริโภคกับปัญหาการซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
 นิชธิมา ปะจันทบุตร. (2551). ปัญหาบังคับใช้กฎหมายในสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต).ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- นนทวิษฐ์ นวตระกูลพิสุทธิ. (2560).กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภาวูธ พงษ์วิทย์ภานุ. (2550). E-Commerce “สุดยอดช่องทางรวย ทุนน้อย ทำง่าย สร้างรายได้ 24 ชั่วโมง”.
กรุงเทพฯ: ตลาด ดอท คอม
- ศันนัทภรณ์ โสทธิพันธุ์. (2558).คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสิ่ง ล่ามมิควรได้ (พิมพ์ครั้งที่ 6 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: วิญญูชน
- ศลิษา ทองโชต. (2558). การคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้าและบริการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์.ชลบุรี:
วารสารศรีปทุม
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ). (2562). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ต
ในประเทศไทย ปี 2561.สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2562, จากเว็บไซต์:
<https://www.etda.or.th/content/etda-reveals-thailand-internet-user-profile-2018.html>
- สุขุม ศุภนิത്യ. (2548). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค(พิมพ์ครั้งที่ 5 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สิทธิในการครอบครองกัญชาเพื่อใช้ทางการแพทย์

จिरายู สุทธิขาว¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
¹Email : s59123440136@ssru.ac.th, jirayu_chong@hotmail.com

บทคัดย่อ

กัญชาในทางการแพทย์นั้นเป็นการนำพืชสมุนไพรกัญชามาสกัดเป็นยาเพื่อรักษาผู้ป่วย เช่น ลดการคลื่นไส้อาเจียนจากการได้รับเคมีบำบัด เพิ่มความอยากอาหารในผู้ป่วยมะเร็งและเอดส์ ช่วยควบคุมอาการลมชักคลายความวิตกกังวล ประเทศไทยปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่เริ่มมองเห็นประโยชน์ของกัญชาที่เป็นยามากกว่าเป็นสารเสพติดเพราะเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ง่ายเพราะสภาพอากาศในประเทศไทยนั้นเหมาะสมกับการเพาะปลูกกัญชา แต่มีข้อจำกัดในทางกฎหมายที่คร่ำครึเกินไปไม่สามารถปลูกเองได้หากไม่มีใบอนุญาตทำให้บุคคลธรรมดาทั่วไปเข้าถึงได้ยาก เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องอนุญาตให้เฉพาะบุคคลที่ครอบครองกัญชานำไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ ในการรักษาผู้ป่วย และอนุญาตให้เฉพาะหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนทางการแพทย์หรือมีหน้าที่ให้บริการทางการแพทย์เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดหรือสภาพอากาศไทย ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์แผนไทยรวมถึงหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย สถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ประกอบอาชีพเวชกรรมที่รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ เท่านั้นที่สามารถผลิตและนำเข้ากัญชาได้ ซึ่งถือว่าเป็นการจำกัดและควบคุมในปริมาณที่แคบทำให้ปริมาณผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ผลิตจากกัญชาตลาดแคลงและมีปริมาณไม่เพียงพอต่อผู้ป่วยที่ต้องการการรักษางานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการควบคุมการครอบครองและการผลิตผลกระทบบของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่7) พ.ศ.2562 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการผลิตและการใช้กัญชาเพื่อรักษาโรคและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการครอบครองกัญชาของบุคคลทั่วไปให้สามารถเข้าถึงยาที่สกัดจากกัญชาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ได้อย่างครอบคลุมต่อไป

คำสำคัญ : กัญชา, กัญชาในทางการแพทย์, ยาเสพติดให้โทษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Rights to possess medical marijuana (MMJ)

Jirayu sutthikhao¹, Cheunchiwin Yimfeuang²

Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University

¹Email : s59123440136@ssru.ac.th, jirayu_chong@hotmail.com

Abstract

Medical marijuana is an extract from herbal marijuana leaf to be used in treatment i.e., chemotherapy induced nausea and vomiting reducer, appetite enhancer in cancer and AIDS patients, seizure control, anxiety relief. Nowadays people in Thailand see more marijuana benefits as a medicine than addictive substance. Marijuana plants can be grown easily owing to suitable weather in Thailand; however, there are some legal limitations i.e., they cannot be grown in general households without the license making it limited to be acquired. Relevant laws only allow a person in possession of marijuana to use for medical benefits, treatment and certain state agencies with the responsibility in research and providing medical instruction or agricultural services for medical benefits or narcotics prevention, suppression and resolution or Thai Red Cross, medical practitioners, Thai traditional medicine practitioners, as well as folk doctors in accordance with Thai traditional medicine laws, higher education institutions pursuant to private education institution laws, agricultural practitioners as a registered community enterprise according to community enterprise promotion laws, international public transport entrepreneurs to manufacture and import marijuana. Given that, a marijuana amount is limited and under tight control; medical products made from marijuana are in short supply and insufficient for the demand of patients. This paper aims to study a legal doctrine concerning marijuana control and manufacture and how the Narcotics Act (No.1), B.E.2562 (2019) and relevant laws affect marijuana manufacture and marijuana for treatment and to suggest guidelines for solving limitations on marijuana possession of ordinary people to be more medically accessible extensively.

Keywords : Marijuana, medical marijuana and narcotics

¹ This is a sole author (student) paper.

บทนำ

กัญชา คือพืชสมุนไพรที่ใช้กันมาอย่างยาวนานจากประวัติศาสตร์พบว่าการใช้กัญชา เพื่อการรักษาโรคนั้นเริ่มขึ้นจากประเทศจีนเมื่อ 2600 ปีก่อนคริสตกาลในสังคมไทยในอดีตนั้นมีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานว่ากัญชามีอยู่และถูกใช้มาโดยตลอดทั้งผู้ที่ใช้ในลักษณะของการเสพและผู้ที่ใช้ในลักษณะของการรักษาโรคกันอย่างลับ ๆ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่ากัญชานั้นอยู่คู่กับประเทศไทยมาโดยตลอดแม้ว่าจะเป็นสิ่งผิดกฎหมายก็ตาม (ผกาทิพย์ รื่นระเริงศักดิ์, 2562) เพราะถือเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 โดยปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับกัญชา

ในทางการแพทย์นั้น กรมการแพทย์มีการสกัดจากกัญชาที่ใช้ในทางการแพทย์ แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม 1. สารสกัดกัญชาได้ประโยชน์ในการรักษาซึ่งมีข้อมูลทางวิชาการที่ชัดเจนในภาวะคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัด โรคลมชักที่รักษายาในเด็กและโรคลมชักที่ดื้อยาภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็ง ในผู้ป่วยปลอกประสาทเสื่อมแข็ง ภาวะปวดประสาทที่ใช้วิธีการรักษาอื่น ๆ แล้วใช้ไม่ได้ผล 2. สารสกัดจากกัญชาน่าจะได้ประโยชน์ในการควบคุมอาการ ซึ่งควรมีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนหรือวิจัยเพิ่มเติม ในประเด็นความปลอดภัยและประสิทธิผลเพื่อสนับสนุน การนำมาใช้ อาทิ โรคพาร์กินสัน โรควิตกกังวลทั่วไป ผู้ป่วยที่ต้องดูแลแบบประคับประคอง ผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย 3. สารสกัดกัญชาอาจมีประโยชน์ในการรักษาแต่ยังขาดข้อมูลจากงานวิจัยสนับสนุนที่ชัดเจนเพียงพอในด้านความปลอดภัยและประสิทธิผล ซึ่งต้องศึกษาวิจัยในหลอดทดลองและสัตว์ทดลองก่อนนำมาศึกษาวิจัยในมนุษย์ เช่นการรักษาโรคมะเร็งชนิดต่าง ๆ (จุฬาพัฒน์ ช่างเกต)

สรรพคุณทางการแพทย์ จากการศึกษาทางการแพทย์พบว่า ในกัญชามีสารออกฤทธิ์สำคัญ 2 ชนิด ที่สามารถนำมาใช้บำบัดหรือรักษาโรคได้ ได้แก่

1. สาร CBD (Cannabidiol) มีคุณสมบัติลดอาการเจ็บปวด ลดการอักเสบของแผล ยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง ลดอาการชักเกร็งและลดอาการคลื่นไส้
2. สาร THC (Tetrahydrocannabinol) มีคุณสมบัติต่อจิตประสาท ทำให้เกิดความผ่อนคลาย และเคลิบเคลิ้ม หากได้รับในปริมาณที่เหมาะสม จะช่วยลดอาการติ่งเครียดได้ (กองบรรณาธิการ HONESTDOCS, 2562)

อย่างไรก็ตาม โทษของกัญชาคือสารที่อยู่ในกัญชาสามารถทำลายการทำงานของอวัยวะหลายส่วน ซึ่งจำทำให้ร่างกายอ่อนแอ อ่อนเพลีย น้ำหนักตัวลดลงและทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย ผู้เสพกัญชาในปริมาณมาก ๆ เป็นเวลานานจะทำให้ร่างกายเสื่อมโทรม จนไม่สามารถทำงานได้ โดยเฉพาะงานที่ใช้แรงกาย ความคิดและการตัดสินใจ ทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายจะเสื่อมลงหรือบกพร่องและติดเชื้อโรคได้ง่ายขึ้น มีอาการทางจิต ผู้ที่เสพกัญชาในปริมาณมาก มักจะเป็นโรคจิตในภายหลังโดยมักเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น เกิดความวิตกกังวล หวาดระแวง ทำให้มีอาการเลื่อยลื่อย สับสน ฟันเฟื่องและเกิดอาการประสาทหลอน จนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ หากเสพเป็นเวลานานจะทำให้สภาพจิตเสื่อมโทรม (กองบรรณาธิการ HONESTDOCS, 2562)

ประเทศไทยนั้นได้ทำการแก้ไขกฎหมายมาโดยตลอด ซึ่งการแก้ไขปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้เป็นการให้กัญชานั้นสามารถใช้ในทางการแพทย์ได้แต่ต้องได้รับการอนุญาตจากแพทย์เท่านั้น หรือทางแพทย์แผนไทยหรือสามารถครอบครองได้แต่ต้องมีใบอนุญาตไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การรับรองกฎหมายนี้เพื่อให้ผู้ป่วยปัจจุบันที่จำเป็นต้องใช้ยาที่สกัดออกมาจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กัญชาได้โดยเร็วที่สุด กล่าวได้ว่าปัจจุบันนี้อยู่ในช่วงทดลองกับผู้ป่วยจริง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากัญชาจะเริ่มใช้ได้ทางการแพทย์ก็ตามแต่กัญชาก็ถือว่ายาเสพติดประเภทที่ 5 ซึ่ง บุคคลใดครอบครองเกินกำหนด เสพ หรือจำหน่ายก็ยังคงต้องได้รับโทษตามกฎหมาย การเสพยาเสพติดยังคงถือเป็นความผิดอาญา แต่ถ้าหากผู้เสพสมัครใจเข้ารับการรักษาจนได้รับการรับรองจากสถานบำบัดแล้วก็สามารถฟื้นความผิดและไม่ต้องถูกดำเนินคดี

แม้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฉบับดังกล่าวนี้ที่อนุญาตให้ปลูกได้และใช้กัญชาในการรักษาผู้ป่วยมีข้อจำกัดคือ ต้องดำเนินการร่วมกับหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ทำให้การแปรรูปสารที่สกัดออกมาจากกัญชาที่นำมารักษาโรคนั้นเป็นไปอย่างจำกัดและไม่เพียงพอกับผู้ป่วยในปัจจุบันทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการจากผู้ป่วยที่ต้องการใช้ยาจากกัญชา ซึ่งขั้นตอนแต่ละขั้นตอนนั้นยุ่งยากทำให้คนบางส่วนนั้นเข้าถึงยาที่สกัดจากกัญชาได้ยาก หลังจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษประกาศใช้ กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้ผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องใช้กัญชาเพื่อรักษาโรคมะเร็งการครอบครองกัญชาในช่วงก่อนกฎหมายประกาศใช้โดยไม่ต้องรับผิด ในวันที่ 13 ถึง 21 พฤษภาคม 2562 ที่ผ่านมา โดยผลปรากฏว่ามีผู้ลงทะเบียนครอบครองกัญชาผ่านระบบออนไลน์อย่างถูกต้องตั้งแต่ 31,177 คน แสดงถึงจำนวนผู้แจ้งการครอบครองกัญชานี้น้อยกว่าจำนวนผู้ป่วยที่สามารถใช้กัญชาทางการแพทย์ได้ส่งผลให้คนอีกจำนวนมากที่ยังเข้าไม่ถึงกัญชาและอาจมีคนที่ยกเว้นจากระบบแจ้งการครอบครองกัญชาเพราะมีปัญหาเรื่องเอกสาร จากข้อมูลเท่าที่ปรากฏตามสื่อ พบว่าปัญหาการแจ้งการครอบครองกัญชา ได้แก่ กรอบระยะเวลาขอจดทะเบียนมีจำกัดและตีความระเบียบและกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผิด ผู้ที่จะใช้กัญชารักษาโรคต้องมีเอกสารใบรับรองแพทย์ของแพทย์แผนปัจจุบันเท่านั้น (ilaw, 2562) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการควบคุมการครอบครองและการผลิต ผลกระทบของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการผลิตและการใช้กัญชาเพื่อรักษาโรคและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการครอบครองกัญชาซึ่งเป็นยาเสพติดประเภท 5 ของบุคคลทั่วไปให้เข้าถึงยาที่สกัดจากกัญชาได้อย่างครอบคลุมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองกัญชาภายใต้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การแจ้งการมีไว้ในครอบครองกัญชา
2. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบต่อการใช้กัญชาทางการแพทย์ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการแจ้งการมีไว้ในครอบครองกัญชา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมการครอบและการใช้กัญชาเพื่อทางการแพทย์

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562 ในการครอบครองกัญชาของบุคคลทั่วไปและประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการแจ้งการมีไว้ในครอบครองกัญชา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทบทวนวรรณกรรม

กัญชา คือสารเสพติดอีกชนิดหนึ่งที่มีความนิยมนิยมเป็นอย่างมากในหมู่วัยรุ่นในประเทศไทย เพราะกัญชานั้นหาได้ค่อนข้างง่ายมีราคาไม่แพงและอาจมีการลักลอบปลูกกันเอง ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นเสพติดที่ค่อนข้างหาได้ง่ายกว่ายาเสพติดประเภทอื่น ๆ กัญชาเป็นพืชในตระกูล Cannabis ที่สามารถจำแนกออกมาได้ 3 ชนิด ได้แก่

1. Cannabis Indica มีลักษณะเป็นพุ่มเตี้ย สูงไม่เกิน 2 เมตร ใบมีสีเขียวเข้มมีลักษณะสั้นและกว้าง เติบโตได้ดีในพื้นที่ที่มีอากาศเย็น นิยมปลูกเพื่อนำดอกมาสกัดเป็นน้ำมันทางการแพทย์และนำมาใช้เพื่อการผ่อนคลาย

2. Cannabis Sativa มีลักษณะลำต้นใหญ่ หนาและแข็งแรง อาจสูงได้มากถึง 6 เมตร ใบมีลักษณะเรียวยาว สีเขียวอ่อน เติบโตได้ดีในพื้นที่ที่มีอากาศร้อน นิยมปลูกเพื่อเอาใบมาใช้ทางด้านอุตสาหกรรมและนำเมล็ดสกัดน้ำมัน

3. Cannabis Ruderalis มีลักษณะต้นเล็กคล้ายวัชพืช ใบมีลักษณะกว้างและเล็กผสมกันเติบโตได้ดีทั้งในอากาศร้อนและเย็น พบได้มากในยุโรปโทรม กัญชาเป็นยาเสพติดประเภทหนึ่งที่เสพแล้วไม่ติด ไม่มีผลข้างเคียงหากอยู่ดี ๆ จะเลิกสูบกี้ได้ เพราะเป็นแค่พืชที่มีฤทธิ์ต่อจิตประสาทแบบอ่อน ๆ เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม หากสูบกัญชาในปริมาณมากก็อาจส่งผลเสียต่อร่างกายได้ เช่น การเข้าไปทำลายระบบประสาทจนไม่สามารถใช้ความคิดและตัดสินใจได้เหมือนเดิม มีการทำลายระบบภูมิคุ้มกัน ทำลายสมอง ทำลายสุขภาพจิต และอาจนำไปสู่การเป็นโรคมะเร็งปอดได้ (กองบรรณาธิการ HONESTDOCS, 2562)

ความหมายของกัญชา

กัญชา เป็นไม้ล้มลุกชนิด มีลักษณะใบมนแฉกเล็กเข้าไปทางก้านหลายแฉก ดอกสีเขียวช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ใบและช่อดอกเพศเมียที่แห้ง กะหล่ำกัญชาซึ่งเป็นพืชที่อยู่ในพื้นที่อากาศอบอุ่น เช่น เอเชีย อเมริกาใต้และตะวันออกเฉียงและยังถือว่าเป็นพืชดั้งเดิมที่ขึ้นอยู่ในเขตอบอุ่นของทวีปเอเชีย กัญชานั้นเป็นพืชที่ได้รับการบันทึกไว้ในเอกสารเก่าโบราณหลายเล่มว่ามีการปลูกเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพืชเส้นใยและปลูกเป็นพืชใช้เสพติดมาแต่อดีตและทางภาคเหนือชาวเผ่าต่าง ๆ นั้นมีการใช้เส้นใยจากลำต้นของต้นกัญชาเพศผู้หรือที่เรียกว่ากัญชงกันมานาน ซึ่งเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูงและมีความยืดหยุ่น แข็งแรงทนทานเป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าและกระดาษได้เป็นอย่างดี มีคุณภาพดีกว่าเส้นใยจากฝ้ายและลินินในการใช้ กัญชานั้นมักใช้สูบบนกันยาสูบ การกิน การสวนทางทวารหนักและการดูดซึมผ่านเยื่อหุ้มหรือผิวหนัง การสูบบางตรงหรือผ่านเป็นไออุ่น และในด้านการใช้ในทางรักษาโรคปรากฏว่ามีการสกัดในรูปแบบของน้ำมันกัญชา ปัจจุบันความสนใจในการนำกัญชามาใช้ในทางการแพทย์มีมากขึ้นและรวมถึงการนำส่วนต่าง ๆ ของกัญชามาใช้โดยตรงในลักษณะของพืชสมุนไพร เปลือกและลำต้นใช้ทำเชือกป่านและทอผ้า ซึ่งเป็นพืชที่มีสารออกฤทธิ์กับจิตประสาทและก่อให้เกิดการเสพติดโดยกัญชานั้นมีทั้งโทษและประโยชน์หลายประการในประวัติศาสตร์มีการรายงานการใช้ประโยชน์จากกัญชามายาวนานนั้น มีการใช้เป็นอาหารคนหรือสัตว์และใช้เป็นสิ่งเสพติดหรือการผ่อนคลาย และใช้ทำอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เชือกหรือเสื้อผ้า (จุฬาพัฒน์ ช่างเกต)

คุณประโยชน์ของกัญชา

สรรพคุณของกัญชาในการใช้กัญชาในการรักษาอาการและโรคต่าง ๆ กัญชานั้นช่วยลดอาการคลื่นไส้ อาเจียนจากการได้รับเคมีบำบัด เพิ่มความอยากอาหารในผู้ป่วยมะเร็งและเอดส์ ผลวิจัยพบว่าสาร THC

สามารถช่วยเพิ่มความอยากอาหารให้ผู้ป่วยมะเร็งและเอดส์ และได้รับการอนุมัติให้ใช้สาร Dronabinol ซึ่งเป็นอนุพันธ์ของสาร THC เพื่อเพิ่มความอยากอาหารได้ในประเทศแคนาดา ลดอาการปวด อาการปวดแบบฉับพลัน แบบเรื้อรัง และช่วยให้ผู้ป่วยสามารถนอนหลับได้เพิ่มขึ้น (แต่สำหรับอาการปวดเรื้อรังในผู้ป่วยมะเร็งนั้นยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน) ลดอาการปวดประสาทเสื่อมเป็นความผิดปกติทางระบบประสาทซึ่งมักเกิดเริ่มกับการหดเกร็งของกล้ามเนื้อซึ่งจะทำให้เกิดอาการปวดรุนแรงและมีอาการปวดแบบเรื้อรัง และพบว่าทั้งผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับ THC เพียงชนิดเดียวและผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับยาที่มีส่วนผสมของ THC และ CBD ในอัตราส่วน 1 ต่อ 0.5 สามารถช่วยลดอาการหดเกร็งของกล้ามเนื้อและช่วยเบาเทาอาการปวดดังกล่าวและช่วยให้ผู้ป่วยสามารถนอนหลับได้ในการทดสอบทางคลินิกโดยไม่พบอาการข้างเคียงที่ร้ายแรง ช่วยควบคุมอาการลมชัก ช่วยลดความดันในตาของผู้ป่วยต้อหิน ต้อหินเป็นโรคที่เกิดจากการเสื่อมของขั้วประสาทตา ส่งผลให้เกิดการสูญเสียการมองเห็นได้ เนื่องจากมีความดันในลูกตาสูง ป้องกันและรักษาอาการสมองฝ่อ คลายความวิตกกังวล จากประวัติการใช้กัญชาเพื่อช่วยให้ผ่อนคลายในอดีตทำให้มีความเป็นไปได้ที่สารกลุ่มแคนนาบินอยด์จะมีฤทธิ์คลายความวิตกกังวล แต่อย่างไรก็ตามพบว่ากลไกการออกฤทธิ์นั้นซับซ้อนและยังไม่มีการอธิบายที่ชัดเจนและการรักษา มะเร็งมีการรายงานวิจัยว่าสาร THC สามารถยับยั้งการเติบโตของเซลล์มะเร็งปอดและยับยั้งการเติบโตของเนื้องอกมะเร็งในหนูทดลองได้ (ผกาทิพย์ รื่นระเริงศักดิ์, 2562)

โทษของกัญชา

กัญชานั้นก็มีความเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพ หากมีการนำมาใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมก็อาจมีผลกระทบต่อ สังคม ซึ่งเป็นสาเหตุที่หลายประเทศมีกฎหมายที่ควบคุมเข้มงวด ซึ่งกัญชานั้นมีความเสี่ยงด้านสุขภาพและผลกระทบต่อสังคม กัญชานั้นมีผลต่อระบบทางเดินหายใจ การสูบบุหรี่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอเรื้อรัง หลอดลมอักเสบและการสูบกัญชาอาจมีผลเป็นมะเร็งจากสารก่อมะเร็ง มีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด กัญชาจะเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจอีกทั้งมีความสัมพันธ์กับผลไม่พึงประสงค์ เช่น โรคหลอดเลือดสมองและภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตายฉับพลัน มีผลต่อเขาวนปัญญา เช่น สมาธิ ความจำสั้น การรับรู้เวลาและเข้าใจปัญหาขั้นสูง เช่น การคิดเลขในใจ เมื่อมีการใช้กัญชาเป็นระยะเวลาานาน ๆ มีผลต่อความผิดปกติของจิต การใช้กัญชาที่มีความสัมพันธ์ต่ออาการผิดปกติดังกล่าวโดยเฉพาะโรคทางจิตใจที่มีความผิดปกติของความรู้สึก ความคิด อาการหรือพฤติกรรม โดยการใช้กัญชาจะทำให้อาการแย่ลง มีผลต่อกลุ่มอาการติดยา การใช้กัญชาเป็นระยะเวลาานาน ๆ จะทำให้เกิดกลุ่มอาการดังกล่าวประมาณ 1 ใน 10 ของผู้เสพกัญชา ทั้งนี้อัตราส่วนจะเพิ่มขึ้นเป็น 1 ใน 6 ของจำนวนผู้เสพหากเริ่มเสพตั้งแต่เป็นวัยรุ่น ซึ่งผู้ติดกัญชาจะมีความต้องการอย่างมากที่จะเสพไม่สามารถที่จะลดการเสพลงได้ เกิดภาวะการณ้หยุดยาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การเสพกัญชาในที่ ๆ ไม่เหมาะสมและแม้ว่าผู้เสพกัญชาโดยส่วนใหญ่ไม่ได้นำไปสู่การเสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมายตัวอื่น แต่คนส่วนใหญ่นั้นผู้ที่เสพยาที่ผิดกฎหมายตัวอื่นนั้นเริ่มจากการเสพกัญชาเป็นยาเสพติดตัวแรก (ชาอุชัย เอื้อชัยกุล)

โทษของกัญชาตามกฎหมายในประเทศไทย

กัญชานั้นเป็นยาเสพติดประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับ 7) พ.ศ.2562 นั้นมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ผู้ใดผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินห้าแสนบาท

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ถ้ากระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนถึงหนึ่งล้านบาท

ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดจำหน่ายหรือมิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 โดยมีปริมาณยาเสพติดให้โทษไม่ถึงสิบกิโลกรัม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ามียาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไปต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนถึงหนึ่งล้านบาท

ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเปรียบเทียบแนวคิด หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการครอบครองกัญชาซึ่งเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยวิเคราะห์จากเอกสาร จึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยทางเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) 2562 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำวินิจฉัยของศาล ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมและเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในการนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลต่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์และตีความจากบุคคลอื่นแล้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) 2562 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข บทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งเอกสารข้อมูลสำคัญและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ รวมถึงเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมและเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และเปรียบเทียบตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปประเด็นสำคัญๆดังต่อไปนี้

4.1 หลักเกณฑ์และขั้นตอนในการครอบครองกัญชาโดยถูกต้องตามกฎหมาย

4.2 ผลกระทบในการที่ออกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) 2562 ในการครอบครองกัญชา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองกัญชาภายใต้พระบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การแจ้งการมีไว้ในครอบครองกัญชา
2. ทำให้ทราบถึงถึงผลกระทบต่อการใช้กัญชาทางการแพทย์ของพระบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการแจ้งการมีไว้ในครอบครองกัญชา
3. ทำให้ทราบถึงการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมการครอบและการใช้กัญชาเพื่อทางการแพทย์

ผลการวิจัย

ตามพระบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2562 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การแจ้งการมีไว้ในครอบครองกัญชา มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการครอบครองและผลิตกัญชาอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด โดยอนุญาตให้มีการครอบครองกัญชาเฉพาะวัตถุประสงค์บางประการ คือ การครอบครองในปริมาณที่จำเป็นเพื่อใช้รักษาโรคเฉพาะตัว หรือเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ โดยต้องมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นผู้ให้การรักษาและสามารถครอบครองตามปริมาณที่จำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ในการในการปฐมพยาบาลหรือเกิดเหตุฉุกเฉินในเรือ เครื่องบินหรือยานพาหนะอื่นใดที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย

นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวยังควบคุมและจำกัดประเภทของบุคคลหรือหน่วยงานที่สามารถผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองดังนี้

หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอนทางการแพทย์ เภสัชศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือเกษตรศาสตร์ หรือมีหน้าที่ให้บริการทางการแพทย์ เภสัชกรรมหรือวิทยาศาสตร์หรือมีหน้าที่ให้บริการทางเกษตรกรรมเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือเภสัชกรรม หรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติดหรือสภากาชาดไทย

ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ทั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและหมอพื้นบ้าน สถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัย และจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับทางการแพทย์หรือเภสัชศาสตร์

ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นหรือสหกรณ์การเกษตรซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ซึ่งดำเนินการภายใต้ความร่วมมือและกำกับดูแลของผู้ขออนุญาต และผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ป่วยเดินทางระหว่างประเทศที่มีความจำเป็นต้องนยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อใช้รักษาโรคเฉพาะตัวและผู้ขออนุญาตอื่นตามที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดในกฎกระทรวงบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ไม่อาจมีกัญชาไว้ในครอบครอง มิฉะนั้นจะต้องรับโทษตามกฎหมาย

ดังนั้นสิทธิในการปลูกกัญชานั้นผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรมจะต้องรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนนั้นจะต้องมีการรวมกลุ่มซึ่งปัญหานี้เป็นการที่เกษตรกรทั่วไปนั้นไม่ได้มีการรวมกลุ่มอย่างชัดเจนซึ่งเป็นความยุ่งยากอย่างหนึ่งทำให้เกษตรกรคิดว่ายุ่งยากจนเกินไปจึงเป็นการได้ผลประโยชน์บางกลุ่มเฉพาะกลุ่มซึ่งทำให้เกิดปัญหาได้ซึ่งเกษตรกรทั่วไปนั้นเข้าถึงได้ยาก

อภิปรายผล

กัญชาซึ่งเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 นั้นมีสารเสพติดที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพหลายประการ เช่น ทำให้เกิดโรกระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอเรื้อรัง หลอดลมอักเสบและการสูบกัญชาอาจมีผลเป็นมะเร็งจากสารก่อมะเร็งมีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด ความจำสั้น เสพต่อเนื่องเป็นเวลานาน ๆ จะให้สมองเสื่อม ดังนั้นการที่กฎหมายจำกัดกัญชาเพื่อทางการแพทย์เท่านั้นเป็นหลักเกณฑ์และข้อกำหนดที่เหมาะสมและเป็นผลดีต่อการควบคุม และป้องกันการเสพวัตถุดิบอันตรายของประชาชนไทยแต่อย่างไรก็ตาม การที่กฎหมายนั้นจำกัดแค่กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานบางหน่วยงานในการผลิตและครอบครองนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจำกัดประเภทของบุคคลที่ได้รับอนุญาตแคบจนเกินไปมีบุคคลเพียงไม่กี่ประเภทเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้มีการผลิตและครอบครองส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และยาที่ผลิตจากสารสกัดมาจากกัญชานั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องได้รับการรักษา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้รองรับผู้ที่จะสามารถปลูกได้ให้มากขึ้น ไม่จำกัดแค่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยอนุญาตให้ผู้มีอาชีพเกษตรกรที่สามารถทำการเพาะปลูกกัญชาได้ พร้อมทั้งสร้างเครื่องมือหรือมาตรการทางกฎหมายในการบังคับให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกดังกล่าวต้องส่งผลผลิตให้แก่หน่วยงานของรัฐเพื่อใช้ในทางการแพทย์ต่อไป ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มยาและผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่สกัดออกมาจากกัญชา เพื่อรองรับผู้ป่วยที่ต้องการใช้ยาที่สกัดออกมาจากกัญชาเท่านั้น แต่สามารถเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในประเทศไทยได้ช่วยลดปัญหาทางเศรษฐกิจได้อีกเพราะเป็นพืชที่มีมูลค่าสูงกว่าพืชการเกษตรประเภทอื่นแต่อย่างไรก็ดีควรมีการศึกษาเพื่อให้ที่นำผลิตภัณฑ์กัญชาที่บริสุทธิ์ที่ไม่มีสารเคมีเจือปนและนำความรู้จากการศึกษานั้นนำไปเผยแพร่ให้เกษตรกรทั่วไปได้รู้จักวิธีการสกัดกัญชาที่ถูกต้อง
2. มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนภาควิชากัญชาควบคู่กับการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน
3. ควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นภายใต้กระทรวงสาธารณสุขเพื่อตรวจสอบสารเจือปนของกัญชาและวัตถุประสงคในการใช้และปลูกเพราะกัญชานั้นมีข้อดีทางการแพทย์ก็จริง แต่ก็มีโทษร้ายแรงเป็นยาเสพติดเช่นกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ HONESTDOCS.(2562). กัญชา รวมเรื่องน่ารู้ และสรรพคุณทางการแพทย์ ที่รู้แล้วต้องอึ้ง .[เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ17 กันยายน 2562.จากเว็บไซต์ : <https://www.honestdocs.co/interesting-cannabis-medicinal-properties>.
- จุฬาพัฒน์ ช่างเกต. กฎหมายเกี่ยวกับกัญชา .[เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ16 กันยายน 2562,จากเว็บไซต์: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2247.
- ชาญชัย เอื้อชัยกุล. พืชกัญชา:ประโยชน์ โทษและข้อเสนอการพัฒนาการกำกับดูแล .[เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2562จากเว็บไซต์ :file:///C:/Users/User/Downloads/
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการแจ้งการครอบครองกัญชา สำหรับผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 26/5 และ บุคคลอื่นที่มีไข้ผู้ป่วย ตามมาตรา 22(2) ก่อนพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่7) พ.ศ.2562ใช้ บังคับ ให้ไม่ต้องรับโทษ พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 2-4.
- ผกาทิพย์ รื่นระเริงศักดิ์.(2562). กัญชากับการรักษาโรค .[เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2562จากเว็บไซต์ : <https://www.pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/453/%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B2/>.
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่7) พ.ศ.2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1-16.
- iLaw.(2562). กฎหมายกัญชา : กัญชารักษาโรคได้แต่คนยังเข้าถึงยาก .[เว็บไซต์].สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2562จากเว็บไซต์ : <https://ilaw.or.th/node/5293>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงาน : กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติ วรัญญา เอี่ยมพิทักษ์พร¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยมีการจ้างแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยการเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติเหล่านี้มีทั้งเข้ามาอย่างแบบถูกกฎหมายและลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย แรงงานข้ามชาติเหล่านี้ได้เข้าถึงหรือมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ทำให้ถูกนายจ้างใช้งานแรงงานอย่างหนักและเกินชั่วโมงที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในเรือประมง แรงงานที่ทำงานตามบ้านของนายจ้าง แรงงานที่เข้ามาทำงานเกษตร โรงงานอุตสาหกรรม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มาตรา 23 ให้มีการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานเพื่อคำนึงถึงสุขภาพ อนามัย ถ้าแรงงานทำงานนานเกินไปจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ แต่นายจ้างที่จ้างงานส่วนมากมักไม่คำนึงถึงปัญหาเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ การประท้วงของแรงงานข้ามชาติ การร้องเรียนและปัญหาการจ้างงานอื่น ๆ งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติและปัญหาที่ทำให้เกิดการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติและมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

คำสำคัญ แรงงานข้ามชาติ, ชั่วโมงการทำงาน, ละเมิดกฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Violation of working hour laws: transnational labor

Waranya lam-phithakporn^{1*}, Cheunchiwin Yimfeuang²

Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

With a great number of transnational labors (both legal and illegal migrant labors) hired in Thailand as a economic driving force and no accessibility or knowledge concerning Labor Protection Act, B.E. 2541 (1998) provided for such labors, many are harshly treated and their working hours exceeding the limits stipulated in the laws, especially transnational labors working on fishing boat, in employer’s house, agricultural sectors, factory. Amendment to the Labor Protection Act (No.2), B.E. 2551, Section 9, supplemented transnational labor protection i.e., working hours for labor’s health and hygiene as working a long hour may affect their health. Sadly, most employers disregard these problems leading to human trafficking, transnational labor protest, complaint and other hiring problems. This paper aims to study a violation of laws on working hours and transnational labors and problems causing such violation of the laws and identify a legal measure to counter above problems pursuant to the Labor Protection Act (No.2), B.E. 2551 amended to the Labor Protection Act, B.E. 2541 (1998).

Keywords : transnational labor, working hour and violation of law

* This is a sole author (student) paper.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยส่วนใหญ่มักยังมิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเป็นจำนวนมาก มีการเลือกปฏิบัติจากนายจ้างทั้งที่แรงงานข้ามชาติเป็นตัวการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยและทดแทนแรงงานที่ขาดแคลน ในประเทศไทยมีทั้งแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายและแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมาย แรงงานเหล่านี้มักจะเข้ามาทำงานเกี่ยวกับเรือประมง การเกษตร งานบ้าน การผลิตเป็นส่วนใหญ่ แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยส่วนใหญ่มักจะถูกนายจ้างใช้งานอย่างหนัก (คู่มือปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับใช้แรงงาน, 2555) ให้ทำงานเกินชั่วโมงที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 มาตรา 9 ซึ่งออกมาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มาตรา 23 กำหนดไว้ ถ้าหากทำงานในเรือประมงมักจะถูกให้ทำงานตลอดทั้งวันไม่มีเวลาพักตลอดจนการถูกทารุณทางจิตใจและวาจา เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าตรวจสอบแรงงานข้ามชาติในเรือประมงเป็นส่วนใหญ่ แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ทราบถึงแรงงานข้ามชาติที่ทำงานบ้านหรืออื่นๆเนื่องจากสามารถตรวจสอบได้ยาก แรงงานข้ามชาติเหล่านี้มิได้เข้าใจถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 มากนักทำให้ถูกเอาเปรียบจากนายจ้างและเข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ ตามที่มีกฎหมายคุ้มครอง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการจ้างแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานภายในประเทศเป็นจำนวนมาก แต่แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมักจะถูกนายจ้างกระทำการละเมิดกฎหมายที่ออกมา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งออกมาแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มาตรา 23 ว่าด้วยเรื่องชั่วโมงการทำงานของแรงงานที่ทำงานในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นแรงงานที่มีสัญชาติไทยหรือแรงงานข้ามชาติที่มีได้มีสัญชาติไทยก็ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ได้มีการแก้ไขเนื้อหาที่บัญญัติเกี่ยวกับชั่วโมงแรงงานในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 รวมถึงบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิการทำงานของแรงงานข้ามชาติ (แรงงานต่างด้าว) ที่เข้ามาทำงานในกิจการต่างๆในประเทศไทย เช่นการรับใช้ในบ้าน งานประมงทะเล แรงงานเกษตร ลูกจ้างย้อมได้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย แต่นายจ้างส่วนมากมักจะเอาเปรียบแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ด้วยการละเมิดกฎหมายด้วยการให้แรงงานทำงานเกินตามชั่วโมงที่กฎหมายกำหนดไว้ในของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานนั้นจึงยังเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่ เนื่องด้วยแรงงานข้ามชาติส่วนมากมิได้รู้ถึงกฎหมายไทยที่กำหนดชั่วโมงการทำงานของแรงงานไว้เพื่อคุ้มครองแรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยเรื่องสุขภาพอนามัยของแรงงานละในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานนี้จะมุ่งเน้นเรื่องการกำหนดเวลาแต่มิได้มุ่งเน้นไปถึงผู้ที่บังคับใช้กฎหมายที่นำไปใช้กับนายจ้างที่จ้างงานแรงงานข้ามชาติที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้ อย่างไรก็ตามแม้จะมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานข้ามชาติอันเกี่ยวกับชั่วโมง การทำงานแต่เนื่องด้วยแรงงานเหล่านี้มิได้เข้าใจถึงกฎหมายที่ออกมาและถูกนายจ้างทำการยึดใบอนุญาตการทำงานทำให้ไม่สามารถออกไปทำงานที่อื่นได้จึงต้องทำงานตามที่นายจ้างต้องการและเนื่องด้วยยังมีได้มีกฎหมายที่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจสอบเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติหลังจากเข้ามาทำงานในประเทศไทยว่าถูกนายจ้างทำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานหรือไม่ งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติและปัญหาที่ทำให้เกิดการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติและมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551
- 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา นายจ้างละเมิดชั่วโมงการทำงานของลูกจ้าง กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และกฎกระทรวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 ออกตามคำสั่งเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องปัญหาการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติมีงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

มาตรา 5 ในพระราชบัญญัติแรงงานต่างด้าว

“คนต่างด้าว” หมายความว่า บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

สิทธิที่แรงงานต่างด้าวจะได้รับการคุ้มครอง

1) สิทธิที่จะไม่ถูกละเมิด (Passive Rights) คือ สิทธิเสรีภาพที่มีติดตัวบุคคลทั้งหลายอยู่แล้ว แม้รัฐมิได้ยื่นมือเข้ามาคุ้มครองบุคคลเหล่านั้นก็มีสิทธิอยู่แล้ว เช่น สิทธิในชีวิต เนื้อตัว ร่างกาย ปลอดภัยจากการกระทำที่โหดร้ายทารุณ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ หากรัฐจะจับบุคคลมาลงโทษจะต้องมีการบวนการพิสูจน์ความผิดก่อนที่จะลงโทษ ดังนั้นหน้าที่ของรัฐในสิทธิประเภทนี้จึงมีลักษณะเป็นการงดเว้นการละเมิดสิทธิ เช่น ไม่อุ้ม ฆ่า ทรมานหรือขังลี้มโดยไม่มีกระบวนการลงโทษตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสิทธิเหล่านี้มิได้สร้างภาระในเชิงงบประมาณหรือความรับผิดชอบมากนัก เพียงงดเว้นการใช้อำนาจโดยมิชอบและใช้กระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่แล้วจัดการกับคนที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ข้อสังเกตที่สำคัญต่อสิทธิประเภทนี้ คือ สิทธินี้เป็นพื้นฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ส่วนบุคคล หากบุคคลไม่ได้รับการคุ้มครองก็อาจตายได้ เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ จึงต้อง งดเว้นการละเมิดสิทธิเหล่านี้ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนไทยหรือไม่ก็ตาม ดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2) สิทธิในการก่อตั้ง (Active Rights) คือ สิทธิเสรีภาพที่บุคคลใช้อาจมีผลการเปลี่ยนแปลงอนาคตของชุมชน สังคม หรือรัฐชาติ เช่น สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ประชามติ ประชาพิจารณ์ สิทธิในการจัดสรรทรัพยากรชุมชน/รัฐ ดังนั้นหน้าที่ของรัฐในสิทธิประเภทนี้ คือ จัดหากระบวนการมารองรับการตัดสินใจอนาคตของบุคคลแล้วกระบวนการมารองรับผลการตัดสินใจให้เปลี่ยนไปเป็นนโยบายกฎหมายหรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงรัฐบาล อาทิ การจัดการเลือกตั้งและรับรองการเลือกตั้ง การจัดการประชาพิจารณ์ การจัดการประชามติหรือกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ผลเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อเสนอของสิทธิประเภทนี้คือเป็นสิทธิในการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าสังคมหรือรัฐที่มีผลต่อบุคคลอื่น ๆ หรือสังคมด้วย ประเทศส่วนใหญ่ในโลกจึงไม่ให้สิทธิเหล่านี้แก่คนต่างด้าวหรือคนไร้สัญชาติเพราะไม่มีจุดเกาะเกี่ยวที่ต้องมารับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงาน

1. ทฤษฎีเสรีนิยมคลาสสิก เริ่มได้รับความสนใจจากการนำเสนองานเขียนของ Adam Smith และ David Ricardo เรื่อง Ralbour Theory of Value ซึ่งอาจสรุปใจความสำคัญได้ว่า มูลค่าของสินค้าจะถูกกำหนดจากแรงงานที่ผลิตสินค้านั้น ในอีกแง่หนึ่งก็คือ แรงงานมีมูลค่าในการแลกเปลี่ยนสินค้า ซึ่งแม้ว่าทฤษฎีดังกล่าวจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิของแรงงานหรือการคุ้มครองแรงงานแต่ก็ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยงแรงงานเข้ากับกลไกการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ และนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงงานอีกมากมาย

2. ทฤษฎีมาร์กซิสต์ ของ Karl Marx ซึ่งนำเอาทฤษฎีของ Smith และ Ricardo มาต่อยอดในแง่ที่ว่าแรงงานนั้นเป็นผู้มีอำนาจในการสร้างสรรค์สินค้าและสังคมแต่ Mark เห็นว่าแรงงานที่ใช้แรงงานจะใช้ในการผลิตสินค้าและบริการนั้นควรจะมีมูลค่าตามจำนวนชั่วโมงที่สังคมต้องใช้การเลี้ยงดูผู้ใช้แรงงานนั้นให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงอาหาร เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัย และความไม่ยุติธรรมในสังคมเกิดการแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่มีที่สิ้นสุดของนายทุนที่เอาเปรียบผู้ใช้แรงงานด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีมาร์กซิสต์ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีที่ให้ความสำคัญแก่สิทธิและสวัสดิการของแรงงานและเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้กับความไม่เท่าเทียมในสังคมระหว่างชนชั้นนายทุนและชนชั้นผู้ใช้แรงงาน

3. ทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ ซึ่งมีแนวคิดที่ว่าหากกลไกตลาดสามารถทำงานได้อย่างอิสระแล้ว ปัจเจกชนจะสามารถทำงานค้าขายหรือลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการพิจารณาจุดคุ้มทุนของแต่ละคน เช่น แรงงานจะย้ายไปทำงานในพื้นที่ที่ให้ค่าแรงมากที่สุด ในขณะที่ทุนจะย้ายไปลงทุนในที่ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด เป็นต้น ในช่วงเวลาดังกล่าว การค้าขายระหว่างประเทศเริ่มมีความเข้มข้นขึ้นจากการขยายตลาดสินค้าและวัตถุดิบเพื่อตอบสนองการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจในประเทศตะวันตก ทฤษฎีเสรีนิยมใหม่เรียกร้องให้รัฐเข้ามากำกับควบคุมตลาดให้น้อยที่สุดโดยเชื่อว่าการค้าเสรีจะช่วยระดับการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจซึ่งจะช่วยป้องกันความขัดแย้งระหว่างประเทศและนำไปสู่สันติสุขของโลกในที่สุด แม้ว่าแนวคิดดังกล่าวดูเหมือนจะขัดกับการคุ้มครองแรงงานเนื่องจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ต้องการให้รัฐแทรกแซงตลาดให้น้อยที่สุดแต่ก็สนับสนุนสิทธิของปัจเจกบุคคลซึ่งก็รวมถึงสิทธิของแรงงานในการทำงานอย่างเสรีด้วย ต่อมาทฤษฎีเสรีนิยมแตกแขนงออกเป็นอีก 2 ทฤษฎี คือ

3.1) เสรีนิยมสถาบัน ซึ่งนำแนวคิดการพึ่งพิงทางการค้าระหว่างประเทศมาต่อยอดว่า เนื่องจากรัฐแต่ละรัฐมีอธิปไตยเป็นของตนและไม่สามารถถูกรัฐอื่นสั่งการได้ จึงควรมีองค์กรที่เป็นตัวกลางระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวก สนับสนุนและควบคุมดูแลความรุ่มมีระหว่างประเทศด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนและแรงงาน

3.2) ทฤษฎีสหิทธิมนุษยชน ซึ่งผสมผสานกับแนวคิดแบบมาร์กซิสในแง่ที่สนับสนุนให้รัฐต้องรับประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้ปัจเจกชนสามารถดำเนินชีวิต ทำงานหรือประกอบธุรกิจตามกลไกตลาดได้อย่างอิสระ ทฤษฎีดังกล่าวเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในหลายประเทศ โดยปฏิญญาสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติปี ค.ศ.1948 ได้ถูกตราขึ้นโดยมีสาระดังต่อไปนี้ คือให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลอย่างเท่าเทียมในหลายด้านและยังมีบทบัญญัติหลายข้อที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน เช่น มาตรา 23(1) ให้บุคคลมีสิทธิที่จะทำงานมีอิสระในการเลือกงานได้รับเงื่อนไขในการทำงานที่เป็นธรรมและเป็นประโยชน์และได้รับการคุ้มครองจากการว่างงาน มาตรา 23(4) บุคคลมีสิทธิที่จะจัดตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนและมาตรา 24 บุคคลมีสิทธิที่จะพักผ่อน ซึ่งรวมถึงการจำกัดชั่วโมงการทำงานและการมีวันหยุดโดยได้รับค่าจ้าง เป็นต้น สิทธิของแรงงานจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่บุคคลทุกคนพึงได้รับอย่างเท่าเทียมกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยที่ขัดกับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และกฎกระทรวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 ออกตามคำสั่งเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยโดยใช้หลักเกณฑ์ทางเอกสารในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเอกสารต่างๆจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และกฎกระทรวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 ออกตามคำสั่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 รวมถึงเอกสารต่างๆที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การวิจัยนี้ในทางอินเทอร์เน็ตในการนำมาศึกษาเป็นความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและบทความที่เป็นวิทยุภูมิ ซึ่งเป็นเอกสารที่ได้รับการวิเคราะห์มาแล้วจากบุคคลอื่นได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และกฎกระทรวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 ออกตามคำสั่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การวิจัยนี้ในทางอินเทอร์เน็ต

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่ได้รวบรวมไว้ในเอกสารที่เกี่ยวข้องในแหล่งที่เป็นความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยสรุปสาระสำคัญดังนี้

4.1) การละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

4.2) สภาพปัญหา นายจ้างละเมิดชั่วโมงการทำงานของลูกจ้าง กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

2. ได้ทราบถึงสภาพปัญหา นายจ้างละเมิดชั่วโมงการทำงานของลูกจ้าง กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติ

ผลการวิจัย

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานกำหนดให้นายจ้างทำการประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ โดยมีการกำหนดระยะเวลาทำงานเริ่มต้นและสิ้นสุดในการทำงานในแต่ละวันของลูกจ้างได้ไม่เกินกำหนดเวลาของแต่ละประเภทงานที่มีกำหนดในกฎกระทรวง แต่กำหนดไว้ว่าวันหนึ่งนายจ้างสามารถให้ลูกจ้างทำงานได้ไม่เกินวันละแปดชั่วโมง ในกรณีที่วันใดลูกจ้างทำงานน้อยกว่าแปดชั่วโมงตามที่กฎหมายกำหนดนายจ้างจะตกลงกับลูกจ้างให้นำเวลาในการทำงานส่วนที่เหลือนั้นมารวมกับเวลาทำงานปกติอื่นในวันใดก็ได้แต่ต้องทำงานวันละไม่เกินเก้าชั่วโมง เมื่อรวมกับเวลาทำงานปกติแล้วและสัปดาห์หนึ่งนายจ้างจะต้องให้ลูกจ้างทำงานไม่เกินสัปดาห์ละสี่สิบแปดชั่วโมง เว้นแต่ว่างานนั้นเป็นงานที่อันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่มีในกำหนดของกฎกระทรวง ได้แก่ 1) งานที่ต้องไต่ดิน ไตน้ำ ในถ้ำ ในอุโมงค์หรือในที่อับอากาศ 2) งานเกี่ยวกับแก๊สพิษหรือสารพิษ 3) งานเชื่อมโลหะ 4) งานขนส่งวัตถุอันตราย 5) งานผลิตสารเคมีอันตราย 6) งานที่ต้องด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักรซึ่งผู้ทำได้รับความสั่นสะเทือนอันอาจเป็นอันตราย 7) งานที่ต้องทำเกี่ยวกับความร้อนจัดหรือความเย็นจัดอันอาจเป็นอันตรายทั้งนี้งานที่มีความเสี่ยงอันตรายสูงหรือภาวะแวดล้อมในการทำงานเกินมาตรฐานความปลอดภัยที่กำหนด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 103 ซึ่งไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขที่แหล่งกำเนิดได้และต้องจัดให้มีการป้องกันที่ตัวบุคคลนายจ้างต้องให้เวลาทำงานปกติวันหนึ่งไม่เกินวันละเจ็ดชั่วโมงและสัปดาห์หนึ่งไม่เกินสี่สิบสองชั่วโมงและเมื่อนายจ้างทำการตกลงกับลูกจ้างเรื่องนำเวลาการทำงานในส่วนที่เหลือมารวมกับเวลาการทำงานปกติเกินกว่าวันละแปดชั่วโมงให้นายจ้างต้องจ่ายค่าตอบแทนให้ลูกจ้างไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในการทำงานของลูกจ้างตามจำนวนที่เกินกว่าจำนวนชั่วโมงที่ทำเกินสำหรับลูกจ้างที่ทำรายวันและลูกจ้างรายชั่วโมงหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อหน่วยในวันจริงตามจำนวนผลงานที่ทำได้ในชั่วโมงที่ทำเกินสำหรับลูกจ้างซึ่งได้รับค่าตอบแทนตามผลงาน หากนายจ้างไม่สามารถที่จะประกาศกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานในแต่ละวันให้ลูกจ้างทราบได้เนื่องจากลักษณะหรือสภาพของงานให้นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันกำหนดชั่วโมงการทำงานแต่ละวันไม่เกินแปดชั่วโมงและสัปดาห์หนึ่งไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมงที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องการใช้แรงงานทั่วไปแต่ยังมีการใช้แรงงานหญิงและการใช้แรงงานเด็กอีกด้วย

การใช้แรงงานหญิงพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกาถึงเวลา 06.00 นาฬิกา ทำงานล่วงเวลาหรือวันหยุด หากเป็นในกรณีที่ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร งานวิชาการ งานธุรการหรือเกี่ยวกับการเงินหรือบัญชีนายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงานที่ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพของลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์โดยต้องได้รับการยอมรับจากลูกจ้างเป็นคราว ๆ ไปและหากเป็นกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างที่เป็นหญิงทำงานในระหว่างเวลา 24.00 นาฬิกาถึงเวลา 06.00 นาฬิกาและพนักงานตรวจแรงงานเห็นว่างานนั้นอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของหญิงนั้นให้พนักงานตรวจแรงงานรายงานต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเพื่อพิจารณาและมีคำสั่งให้นายจ้างเปลี่ยนแปลงเวลาการทำงานหรือลดชั่วโมงการทำงานได้ตามที่เห็นสมควรและให้นายจ้างปฏิบัติตามคำสั่ง

การใช้แรงงานเด็กพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกาถึงเวลา 06.00 นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายแต่นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์และเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละคนหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นได้พักผ่อนตามสมควร ดังที่กล่าวมาข้างต้นแม้ได้มีกฎหมายออกมากำหนดเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานสำหรับงานทั่วไป แรงงานหญิงและแรงงานเด็กแล้วแต่ยังประสบกับปัญหาการละเมิดกฎหมายของนายจ้างเนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปตรวจสอบอย่างเพียงพอและยากต่อการตรวจสอบจึงทำให้เกิดช่องว่างที่นายจ้างทำการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติ

แต่อย่างไรกฎหมายดังกล่าวยังขาดเครื่องมือทางกฎหมายในการควบคุมให้นายจ้างปฏิบัติตามหรือกำหนดชั่วโมงการทำงานให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบกับยังขาดกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มีการคุ้มครองแรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยอันเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของแรงงานข้ามชาติ (ต่างด้าว) ที่เข้ามาทำงานในกิจการต่าง ๆ แต่เนื่องด้วยการตรวจสอบเกี่ยวกับการทำงานของแรงงานข้ามชาติเป็นไปได้ยากจึงทำให้มีช่องว่างทำให้นายจ้างทำการละเมิดกฎหมายโดยการเอารัดเอาเปรียบแรงงานข้ามชาติด้วยการให้ทำงานเกินชั่วโมงที่กฎหมาย

การกระทำของนายจ้างที่จ้างแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศแม้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เป็นการละเมิดกฎหมายที่ออกมาคุ้มครองแรงงานเรื่องชั่วโมงการทำงาน

ดังนั้น แม้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานออกมาคุ้มครอง แต่ในปัจจุบันนายจ้างก็ยังคงทำการละเมิดกฎหมายโดยการใช้งานแรงงานเหล่านี้เยี่ยงทาสอยู่ดีทำให้เห็นว่าถึงแม้จะมีกฎหมายอยู่แล้วแต่ถ้าผู้ที่บังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวดหรือจริงจังแรงงานข้ามชาติก็จะถูกทำการละเมิดสิทธิอยู่ตลอด

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดชั่วโมงการทำงานของลูกจ้าง โดยคำนึงถึงสุขภาพของลูกจ้างแล้ว หากแต่ยังขาดเครื่องมือในการบังคับใช้และการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจแรงงานให้มีจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้เข้าไปตรวจสอบและดูแลสภาพการจ้างงานของแรงงานข้ามชาติในสถานประกอบการให้บ่อยครั้งเท่าที่จำเป็น
- 2) ควรมีการส่งเสริมหรือให้รางวัลตอบแทนนายจ้างที่ปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่ละเมิดกฎหมายที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ในเรื่องชั่วโมงการทำงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นายจ้างไม่ทำละเมิดกฎหมายและปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
- 3) ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานดูแลแรงงานข้ามชาติในแต่ละพื้นที่ เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบความเป็นอยู่และการถูกใช้งานของแรงงานข้ามชาติ
- 4) ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการลงตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบถึงความ เป็นอยู่และการทำงานของแรงงานข้ามชาติว่าถูกนายจ้างละเมิดชั่วโมงการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

สรไกร ศรีศรี, ศิริวรรณ ว่องเกียรติไพศาล และสุภารัตน์ เสรีวัฒน์.(2555). คู่มือปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับใช้แรงงาน, บจก.วี.พริ้นท์ (1991)
คณะวิชาการThe Justice Group.(2562). รวมกฎหมายแรงงาน, ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร127, 129 ซ.89/2
ถ.เจริญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นายจักราวุฒิ ภัคดีจันทร์(หลิว).(2561).ปัญหาการละเมิดสิทธิของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย.สืบค้นเมื่อ13
กรกฎาคม2562, จาก<https://lpnthailand.files.wordpress.com/2018/09>
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.(2541). กฎกระทรวง ฉบับที่2(พ.ศ.2541)ออกตามความในพระราชบัญญัติ
คุ้มครองแรงงานพ.ศ.2541.สืบค้นเมื่อ14สิงหาคม2562,จาก <http://www.mol.go.th/sites/default/files/77-2b-2541-a002-7.pdf>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การคุ้มครองลิขสิทธิ์สำหรับงานวรรณกรรมตามกฎหมายไทย

เปรียบเทียบกับกฎหมายอังกฤษ

จันจิรา เวสสุวรรณ¹, ชื่นชีวิน ยืนเฟื่อง²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : s59123440074@ssru.ac.th , janjira_wessuwan01@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวรรณกรรมคืองานประพันธ์ทางอักษรทุกชนิดไม่ว่าด้วยภาษาใด หรืออาจจะทำให้ปรากฏโดยการแสดงออกด้วยวิธีการ หรือลักษณะใด ในปัจจุบันถือว่างานวรรณกรรมมีความสำคัญเนื่องจากเป็นแหล่งความรู้ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เปิดให้ประชาชนโดยทั่วไปได้มีการศึกษาค้นคว้า และนำไปต่อยอดในด้านต่าง ๆ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวทางภูมิปัญญาของผู้เขียน และลึกลงไปในภูมิปัญญานั้นก็คือความจริงใจที่ผู้เขียนสะท้อนต่อตัวเอง ต่อผู้อ่านวรรณกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ซึ่งกฎหมายไทยนั้นให้ความสำคัญคุ้มครองงานวรรณกรรมดังกล่าวโดยคุ้มครองในเรื่องการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน เว้นแต่การทำซ้ำนั้นทำเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเพื่อการศึกษา งานใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามการทำซ้ำนั้นไม่ได้กำหนดขอบเขตไว้ชัดเจนว่าทำได้เท่าไรและการเข้าวรรณกรรมในกฎหมายไทยนั้นสามารถกระทำได้ในขณะที่กฎหมายอังกฤษนั้นให้ความสำคัญคุ้มครองงานวรรณกรรมดังกล่าวโดย ห้ามคัดลอกงาน ทำซ้ำให้เข้ายืมหรือออกสำเนาในงานให้สาธารณชนทั่วไป เว้นแต่การทำซ้ำนั้นทำเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือศึกษาส่วนบุคคล ซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการกระทำเพื่อแสวงหากำไร กฎหมายอังกฤษกำหนดขอบเขตในการทำซ้ำหรือสำเนาไว้ว่าสามารถทำได้ไม่เกินร้อยละสิบ กรณีเป็นงานวรรณกรรมประเภทหนังสือสั้นไม่เกินสองร้อยหน้า หรือไม่เกินร้อยละห้าหรือไม่เกินหนึ่งบทจากงานวรรณกรรมประเภทหนังสือที่มีจำนวนหน้าเกินกว่าสองร้อยหน้า รายงานการดำเนินกระบวนพิจารณาคดี และไม่เกินร้อยละห้าของเรื่องสั้นหรือบทกลอนที่มีจำนวนหน้ามากกว่าสิบหน้า นอกจากนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ของอังกฤษยังจำกัดการให้ยืมสำเนางานวรรณกรรม นานุกรม ดนตรีกรรม และศิลปกรรมอีกด้วย งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรมของกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอังกฤษว่า สามารถทำซ้ำหรือสำเนาได้หรือไม่มีการกำหนดขอบเขตการทำซ้ำหรือสำเนาหรือไม่ รวมถึงสามารถเข้าวรรณกรรมได้หรือไม่ และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการละเมิดลิขสิทธิ์ของกฎหมายไทยต่อไป

คำสำคัญ : กฎหมายลิขสิทธิ์, งานวรรณกรรม, เปรียบเทียบกฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

A comparison of Thai and English copyright protection laws in literature

Janjira Wessuwan^{1*}, Cheunchiwin Yimfeuang²

^{1,2}Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University

¹Email : s59123440074@ssru.ac.th , janjira_wessuwan01@hotmail.com

Abstract

Literature is any body of written works in any language or existed by any mean or form. Nowadays it is an important source of knowledge and news accessible by the general public to study and connect with another knowledge. Furthermore, it shows a good insight into the author and his/her wisdom reflecting how determination is given in to his/her works for readers; therefore, literature is an integral part of human. Thai law protects a literary work from duplication, modification, publication except publication for the purposes of research, study and personal use; nevertheless, no extent of use is stipulated for such publication. Also, renting of literacy works in Thai laws is feasible. As for English laws, literacy works are protected by not allowing duplication, modification, rental or issuance of copy for the general public except such duplication for the non-profit purposes of research, study and personal use and the laws stipulated the extent of duplication or copy by not exceeding 10%. Duplication shall not exceed 200 pages or 5% for a short literacy work; 1 chapter for 200+ page books including a report of proceedings; 5% of short story or poem with more than 10 pages. Additionally, Rental of literacy work, dramatic work, piece of music and artwork are limited in English laws. This paper aims to investigate principles of copyright protection for literature in Thai laws and compare them with English laws to find feasibility of duplication and copying, extent of duplication and copying, as well as rental and to suggest a way to counter a violation of Thai copyright laws.

Keywords : copyright law, literature and comparison of laws

* This is a sole author (student) paper.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นปัญหาเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยมักมีข่าวการจับกุม ตรวจค้นแหล่งจำหน่ายและแหล่งผลิตสินค้าที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นระยะ โดยการละเมิดส่วนใหญ่จะเป็นการละเมิดสินค้าลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า หรือสิทธิบัตร กฎหมายลิขสิทธิ์ มีวัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองป้องกันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและทางศีลธรรม ซึ่งบุคคลพึงได้รับจากผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากความนึกคิดและสติปัญญาของตน นอกจากนี้ยังมุ่งที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรคผลงาน กล่าวคือ เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้รับผลตอบแทนจากหยาดเหงื่อแรงกายและสติปัญญาของตน ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการลงทุน ก็ย่อมจะเกิดกำลังใจที่จะคิดค้นสร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานให้แพร่หลายออกไปมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์นับเป็นปัญหาใหญ่ มีการละเมิดลิขสิทธิ์อย่างมากมายทั้งผู้ผลิตและจำหน่าย ซึ่งการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์เป็นการกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์และเป็นการกระทำเพื่อแสวงหากำไรโดยนำจำหน่ายแก่ประชาชนหรือผู้บริโภค ทำให้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ปัจจุบันการบริโภคนั้นเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ เนื่องจากมนุษย์ทุกคนต้องบริโภคเพื่อการดำรงชีวิตและการบริโภคยังเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการลงทุน การจ้างงานทำให้มีรายได้ทั้งผู้ผลิตและเจ้าของปัจจัยการผลิตจึงมีสินค้าและบริการในการบริโภคมากขึ้นตามความต้องการ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การจ้างงาน และมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเทคโนโลยี ความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ ที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงการแข่งขันด้านการค้า เช่น การผลิตแผ่นซีดี ดีวีดีเพลง หรือภาพยนตร์จากบริษัทต่าง ๆ ออกจำหน่ายแข่งขันกันรวมถึงการประกอบธุรกิจ การสร้างวรรณกรรม ศิลปกรรมในระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้นยิ่งทำให้มีการทำซ้ำ ดัดแปลงงานได้สะดวกรวดเร็วและมีจำนวนมาก ทำให้มีการขายสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือขายสินค้าที่ผู้ขายเลียนแบบเครื่องหมายการค้า หีบห่อหรือภาชนะที่แสดงถึงเครื่องหมายการค้า นำมาขายเพื่อให้ประชาชนผู้บริโภคหลงเชื่อประชาชนในสินค้าว่าตนขายของแท้ การที่ประชาชนชนซื้อสินค้าที่เป็นของปลอมหรือของลอกเลียนแบบนั้นไปอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวผู้บริโภคจากสินค้าผิดกฎหมายนั้น นอกจากนั้นการที่ประชาชนรู้อยู่แล้วว่าเป็นของเลียนแบบแต่ยังซื้ออยู่ การขายสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือขายสินค้าที่ผู้ขายเลียนแบบเครื่องหมายการค้าผู้ขายอาจทำขึ้นเอง หรือลักลอบนำเข้า ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะทำให้ผู้สร้างสรรค์ เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ขายสินค้า

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงแนวคิด หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์ ประเภทงานวรรณกรรม ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษ ว่าสามารถทำซ้ำหรือสำเนาได้หรือไม่มีการกำหนดขอบเขตการทำซ้ำหรือสำเนาหรือไม่ รวมถึงสามารถเข้าวรรณกรรมได้หรือไม่ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการ หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรมของกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอังกฤษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. เพื่อศึกษาว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ไทยกับกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ สามารถทำซ้ำหรือสำเนาได้หรือไม่มี การกำหนดขอบเขตการทำซ้ำหรือสำเนาหรือไม่ และสามารถเข้าวรรณกรรมได้หรือไม่
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการละเมิดละเมิดลิขสิทธิ์ของกฎหมายไทยต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

งานศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ งานวรรณกรรมของไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เปรียบเทียบกับกฎหมายอังกฤษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ การออกแบบและสิทธิบัตร พ.ศ. 2541 (Copyright, Designs and Patents Act 1988) โดยศึกษาว่างานวรรณกรรมตามกฎหมายละเมิดลิขสิทธิ์ ทำซ้ำ หรือสำเนาได้หรือไม่ ได้มีการกำหนดขอบเขตการทำซ้ำหรือสำเนาไว้เพียงใดและสามารถเข้าวรรณกรรมได้หรือไม่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การคุ้มครองลิขสิทธิ์สำหรับงานวรรณกรรมตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายอังกฤษมีงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

ลิขสิทธิ์ หมายความว่า สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ผลงานที่จะกระทำการใด ๆ ในผลงานของตนเองตามที่กฎหมายให้สิทธิในการกระทำ ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ด้วยเหตุนี้

ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นโดยการแสดงออกตามประเภทงานลิขสิทธิ์ต่าง ๆ ถือเป็นผลงานที่เกิดจากการใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถและความวิริยะอุตสาหะของตน ในการสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น โดยการสร้างสรรค์งานนั้นจะต้องไม่ลอกเลียนแบบจากงานผู้อื่นมา โดยการสร้างสรรค์งานนั้นต้องเป็นงานตามประเภทที่กฎหมายกำหนดโดยเมื่อผู้สร้างสรรค์จะได้รับการคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาโดยไม่ต้องจดทะเบียน

การคุ้มครองลิขสิทธิ์มีขอบเขตจำกัดยิ่งกว่าสิทธิในทรัพย์สินที่เกิดจากการสร้างสรรค์ทางปัญญาจะเห็นหลักการที่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติ ข้อ 27 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อพิจารณาจากข้อสอง จะกำหนดให้ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิเรียกร้องทางทรัพย์สินจากงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นมา ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและศิลปกรรม ส่วนในข้อแรกกลับจะเน้นถึงประโยชน์ที่มีความจำเป็นโดยจะไม่ให้มีการจำกัดผลประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับจากงานสร้างสรรค์ เพราะถือว่าการที่ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์นั้นเป็นสิ่งสูงสุด เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่มีในกฎหมายลิขสิทธิ์ของนานาประเทศตลอดจนอนุสัญญาระหว่างประเทศอันเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ มีข้อจำกัดที่มีแนวทางเดียวกันอยู่ 4 ข้อคือ

1. การจำกัดระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์
2. การจำกัดประเภทของงานอันได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์
3. การกำหนดให้ความคุ้มครองเฉพาะแต่งานสร้างสรรค์ที่มีการแสดงออกมาปรากฏ หากผู้สร้างสรรค์คิดงานนั้นแล้วไม่ได้ลงมือทำให้งานชิ้นนั้นปรากฏออกมาถือว่าไม่ได้รับการคุ้มครอง เมื่อคิดงานแล้วต้องลงมือทำให้งานชิ้นนั้นปรากฏออกมาถือว่ารับการคุ้มครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. การกำหนดให้การกระทำบางประการต่องานอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้รับการยกเว้นไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การให้ประชาชนทั่วไปสามารถนำงานมาใช้ประโยชน์โดยชอบธรรม เพื่อการศึกษา ค้นคว้า เป็น การส่วนตัวหรือเพื่อการสาธารณกุศล เป็นต้น

หลักเกณฑ์ของงานอันได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ตามมาตรา 6 มีดังต่อไปนี้

1. **ต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์** ในมาตรา 6 วรรคแรก พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ได้กำหนดงานที่มีลิขสิทธิ์ได้แก่งานสร้างสรรค์ทั้ง 9 ประเภท คือ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานศิลปกรรม งานดนตรีกรรม งานสิ่งบันทึกเสียง งานโสตทัศนวัสดุ งานภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่าว่างานดังกล่าวจะแสดงออกมาโดยวิธีการหรือรูปแบบใด

โดย ผู้สร้างสรรค์ หมายความว่า ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์คืออย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 4 ซึ่งผู้สร้างสรรค์จะใช้เวลาความคิดเริ่มกับงานของตนที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของตน ในการสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น

2. **ต้องเป็นงานที่มีรูปร่างปรากฏ** การที่งานสร้างสรรค์จะได้รับการคุ้มครองต้องเป็นงานที่มีรูปร่างปรากฏหรือแสดงออกมาให้ปรากฏด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอนกรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ซึ่งมีในมาตรา 6 วรรคสอง

3. **ต้องเป็นงานที่กฎหมายกำหนด** 9 ประเภท คือ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานศิลปกรรม งานดนตรีกรรม งานสิ่งบันทึกเสียง งานโสตทัศนวัสดุ งานภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือศิลปะ ที่มีระบุไว้ในมาตรา 6 วรรคแรก

งานวรรณกรรมเป็นงานเป็น 1 ใน 9 งานที่กฎหมายกำหนด โดยหมายถึง งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น ตำรา หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ วิจัย บทความ เนื้อเพลง พิมพ์เขียว แสดงออกด้วยวิธีการ เช่น การปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นตามมาตรา 4

แนวความคิดในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ เหตุที่ต้องให้มีการคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์ มี 4 ประการคือ

1. **หลักว่าด้วยความเป็นธรรมตามธรรมชาติ (Principle of Natural Justice)** ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้สร้างสรรค์งานของตนโดยใช้สติปัญญา ความชำนาญและแรงกายในการสร้างงาน ผู้สร้างสรรค์ผลงานควรเป็นเจ้าของงานแต่เพียงผู้เดียวที่มีสิทธิ ในการกำหนดรูปแบบและสภาพตลอดจนเวลาของการใช้งานนั้น โดยป้องกันมิให้ผู้อื่นมาใช้ประโยชน์จากงานของตนโดยมิได้รับอนุญาตและหากงานนั้นสามารถสร้างมูลค่า เป็นทรัพย์สินขึ้นมาผู้สร้างสรรค์ก็ควรได้รับประโยชน์จากการนั้น ในรูปของค่าตอบแทนการใช้สิทธิ (Royalty)

2. **เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Argument)** การสร้างสรรค์งานบางอย่างนั้นจำเป็นต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง เช่น ในงาน สถาปัตยกรรม ภาพยนตร์ ศิลปกรรม เป็นต้น ไม่ว่าในขณะที่สร้างงานหรือการนำงานออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน ย่อมคาดหวังผลกำไรจากการลงทุนเพื่อสร้างสรรค์งานดังกล่าวจึงจำเป็นต้องให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุน

3. **เหตุผลทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Argument)** งานสร้างสรรค์นั้นจะกลายเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ ทั้งในแง่ที่จะอบรมหรือสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการ

เปลี่ยนแปลงในสังคม จึงเป็นประโยชน์แก่การสร้างเสริมวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นผู้สร้างสรรค์งานจึงควรได้รับความคุ้มครอง

4. เหตุผลทางด้านสังคม (Social Argument) การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ต่อสาธารณชนทำให้เกิดความเชื่อมโยงและหล่อหลอมความรู้ของคนในสังคมทุกฐานะ ทุกชนชาติ ทุกกลุ่มผู้มีวัยต่างกัน เพศและผิว การให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์จึงก่อให้เกิดความมั่นคงและเป็นปีกแผ่นของสังคม หากว่างานของผู้สร้างสรรค์นั้นได้เข้าถึงประชาชนโดยทั่วไปจะสร้างความก้าวหน้าให้กับสังคมได้

หลักเกณฑ์อันเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 การละเมิดลิขสิทธิ์นั้นได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่าการกระทำในลักษณะใดเป็นการละเมิดการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยมีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยกระทำแก่งานโดยตรง กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับนี้ได้บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำตามประเภทของงานไว้ตั้งแต่มาตรา 27 ถึงมาตรา 30 และโดยมีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยกระทำแก่งานโดยอ้อมเป็นการละเมิดที่ผู้กระทำส่งเสริมให้การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง ได้แพร่หลายต่อไปมากขึ้นจึงจำเป็นต้องบัญญัติไว้เป็นความผิดตามกฎหมาย มาตรา 31

ซึ่งตามมาตรา 27 เป็นการกล่าวถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่องานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15(5) ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำการดังต่อไปนี้

1. โดยการทำซ้ำหรือดัดแปลง มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามไว้

ทำซ้ำ หมายความว่ารวมถึง คัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนาหรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้หมายความถึง คัดลอกหรือทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากสื่อบันทึกใด ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

ดัดแปลง หมายความว่า ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็น สาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

การดัดแปลงวรรณกรรมให้มีความหมายรวมถึงการ แปลวรรณกรรม เปลี่ยนรูปวรรณกรรมหรือรวบรวมวรรณกรรมโดยจัดลำดับใหม่

2. โดยเผยแพร่ต่อสาธารณชนมาตรา 4 ได้ให้คำนิยามไว้

เผยแพร่ต่อสาธารณชน หมายความว่า ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพการก่อสร้าง การจำหน่าย หรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น

จากการศึกษาถ้าเป็นการวิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร หรือ ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จาก งานอันมีลิขสิทธิ์ ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32

การใช้โดยเป็นธรรม หรือการใช้โดยชอบธรรม (Fair use) เป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลทั่วไปมีสิทธิพิเศษที่จะใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ โดยไม่ต้องได้รับความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หากการใช้นั้นเป็นการใช้ที่เป็นธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการปกป้องผลประโยชน์อันชอบธรรมของเจ้าของลิขสิทธิ์และการรักษาประโยชน์ของสาธารณชนในอันที่จะใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการพื้นฐานของกฎหมายลิขสิทธิ์ของทุกประเทศ โดยมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและให้สังคมสามารถใช้งานนั้นได้โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของผู้สร้างสรรค์งาน ซึ่งจะต้องเป็นการกระทำเพื่อการวิจัยหรือศึกษางานนั้น โดยมิได้เป็นการกระทำเพื่อหากำไรและการกระทำนั้นไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

พิจารณากฎหมายลิขสิทธิ์นั้นอังกฤษได้มีข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้บัญญัติข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ ถ้าเป็นการวิจัยหรือศึกษาส่วนบุคคลงาน ซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการกระทำเพื่อแสวงหากำไรที่เป็นข้อยกเว้นตามหลัก “Fair dealing” หรือการปฏิบัติที่เป็นธรรม ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 29 ของกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย

กฎหมายอังกฤษกำหนดขอบเขตในการทำซ้ำหรือสำเนา โดยการใช้งานที่เป็นธรรมสำหรับการศึกษาและการสำรวจส่วนตัวไว้ว่าสามารถทำได้

- ไม่เกินร้อยละสิบ กรณีเป็นงานวรรณกรรมประเภทหนังสือสั้นไม่เกินสองร้อยหน้า
- ไม่เกินร้อยละห้าหรือไม่เกินหนึ่งบทจากงานวรรณกรรมประเภทหนังสือที่มีจำนวนหน้าเกินกว่าสองร้อยหน้า
- ไม่เกินร้อยละห้าของเรื่องสั้นหรือบทกลอนที่มีจำนวนหน้ามากกว่าสิบหน้า
- รายงานการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี
- ไม่เกินร้อยละห้าของเรื่องสั้นหรือบทกลอนที่มีจำนวนหน้ามากกว่าสิบหน้า เข้าไม่ได้

นอกจากนั้นการให้เข้าหรือให้ยืมสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ออกสู่สาธารณะถือเป็นการกระทำที่ถูกจำกัดตามมาตรา 18A กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษกรณีที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรมและงานศิลปกรรม ยกเว้นเป็นงานสถาปัตยกรรมในรูปแบบของอาคารสิ่งปลูกสร้าง หรือแบบจำลองสิ่งปลูกสร้างและศิลปประยุกต์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ วิธีการ เกี่ยวกับการบังคับใช้ในการคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรมของกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอังกฤษ เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อหามาตรการทางกฎหมายมาปรับใช้กับกฎหมายไทยด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยการวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จึงไม่ได้มีการระบุจำนวนประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการวิจัยทางเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ตำรา วารสาร บทความวิชาการ รายงานวิจัยและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารต่างๆ ที่เผยแพร่ทางที่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นความรู้ในการศึกษาการเพื่อนำมาเป็นความรู้ในวิเคราะห์ สังเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ในส่วนที่เป็นบทบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ การออกแบบและสิทธิบัตร พ.ศ. 2541 (Copyright, Designs and Patents Act 1988) ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำรา ส่วนที่เป็นวารสารบทความวิชาการ รายงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางที่ทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรมของกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศอังกฤษ

4.2 กฎหมายลิขสิทธิ์ไทยกับกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ สามารถทำซ้ำหรือสำเนาได้หรือไม่มี การกำหนดขอบเขตการทำซ้ำหรือสำเนาหรือไม่ และสามารถเข้าร่วมวรรณกรรมได้หรือไม่

4.3 เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการละเมิดละเมิดลิขสิทธิ์ของกฎหมายไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์งานวรรณกรรมของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายอังกฤษ

2. ทำให้สามารถเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการละเมิดละเมิดลิขสิทธิ์ของกฎหมายไทยต่อไป

ผลการวิจัย

งานวรรณกรรมเป็นงานเขียนทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น การเขียนหนังสือ การเขียนวารสาร การเขียนบทความทางวิชาการ วิจัย จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ หรืออาจจะเป็น ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย โดยตามกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยนั้นให้ความคุ้มครองงานวรรณกรรมดังกล่าวโดยการที่บุคคลอื่นมาทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้ ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตามในมาตรา 32 เรื่อง ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น หากเป็นการกระทำไปเพื่อการวิจัยเพื่อการศึกษา งาน ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์บุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิทอันมิใช่การกระทำเพื่อแสวงหากำไร เป็นข้อยกเว้นตามหลักหลัก “Fair use” ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตามกฎหมายไทยไม่ได้กำหนดขอบเขตเอาไว้ว่า การทำซ้ำนั้นสามารถทำซ้ำได้ในปริมาณเท่าไร หรือส่วนไหนของงาน ซึ่งกฎหมายไทยยังขาดความชัดเจน โดยส่วนใหญ่จะทำซ้ำมาทั้งหมด ส่วนการเข้าร่วมวรรณกรรมตามกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยสามารถทำได้เพราะเข้าร่วมวรรณกรรมไม่ได้มีกฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งตามมาตรา 28(3) เป็นการเข้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์นั้นได้แก่ งาน โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง

ตามกฎหมายอังกฤษนั้นงานวรรณกรรมเป็นงานเขียนทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น การเขียนหนังสือ การเขียนวารสาร การเขียนบทความทางวิชาการ วิจัย จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ งานพูด งานร้อง ไม่ว่าจะเป็น คำปราศรัย สุนทรพจน์ รวมถึง ตารางหรือการคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ วัสดุการออกแบบเตรียม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความพร้อมสำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูลลิขสิทธิ์นั้นจะคุ้มครองงานของผู้สร้างสรรค์หรือคือเจ้าของลิขสิทธิ์และห้ามไม่ให้ผู้อื่นใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยตามกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษนั้นให้ความคุ้มครองงานวรรณกรรมดังกล่าวโดย การที่มีบุคคลอื่นนั้นมาคัดลอกงาน ทำซ้ำ ให้เช่ายืมหรือออกสำเนางานให้สาธารณชนทั่วไป ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตามมาตรา 29 ของกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย ปี 1988 (Copyright, Designs and Patents Act 1988) ได้บัญญัติข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ เป็นการวิจัยหรือศึกษาส่วนบุคคลงาน ซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการกระทำเพื่อแสวงหากำไรที่เป็นข้อยกเว้นตามหลัก “Fair dealing” หรือ การปฏิบัติที่เป็นธรรม ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งการทำสำเนาหรือการทำซ้ำโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่นักวิจัยหรือนักเรียนเองนั้นเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่กฎหมายยังสามารถให้บุคคลอื่น สามารถทำได้คือ บรรณารักษ์หรือผู้ทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์บุคคลตาม มาตรา 29(3) และมาตรา 29(3)(a) อย่างไรก็ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยได้มีกำหนดเอาไว้ว่า การทำซ้ำ สำเนาหรือ คัดลอก นั้นสามารถทำได้ ภายใต้การปฏิบัติที่เป็นธรรม ทั้งนี้การปฏิบัติที่เป็นธรรมภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์นั้นกำหนดขอบเขตในการทำซ้ำงานวรรณกรรมเพื่อการศึกษาค้นคว้า หรือทำวิจัยโดยมิได้แสวงหากำไร ซึ่งการทำซ้ำหรือสำเนาอันมีลิขสิทธิ์สามารถทำได้ไม่เกินร้อยละสิบ กรณีเป็นงานวรรณกรรมประเภทหนังสือสั้นไม่เกินสองร้อยหน้า หรือไม่เกินร้อยละห้าหรือไม่เกินหนึ่งบทจากงานวรรณกรรมประเภทหนังสือที่มีจำนวนหน้าเกินกว่าสองร้อยหน้า รายงานการดำเนินการสอบสวนการพิจารณาคดี และไม่เกินร้อยละห้าของเรื่องสั้นหรือบทกลอนที่มีจำนวนหน้ามากกว่าสิบหน้า นอกจากนั้นการให้เช่าหรือให้ยืมสำเนาอันมีลิขสิทธิ์ออกสู่สาธารณะถือเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามมาตรา 18A กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษกรณีที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรมและงานศิลปกรรม ยกเว้นเป็นงานสถาปัตยกรรมในรูปแบบของอาคารสิ่งปลูกสร้าง หรือแบบจำลองสิ่งปลูกสร้างและศิลปประยุกต์

ดังนั้น จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยและกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษนั้น กฎหมายไทยไม่มีการกำหนดขอบเขตในการทำซ้ำหรือสำเนาอันมีลิขสิทธิ์ไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่สามารถจำหน่ายผลงานที่ตนสร้างสรรค์ได้ ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษมีความเคร่งครัดกว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ไทยในการกำหนดขอบเขตที่ทำสำเนาหรือการทำซ้ำไว้อย่างชัดเจน ซึ่งกำหนดว่าบุคคลใดหรือประชาชนสามารถทำซ้ำหรือสำเนาอันมีลิขสิทธิ์ได้เท่าที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น จึงเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์มากกว่ากฎหมายไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

	กฎหมายลิขสิทธิ์ไทย	กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ
- ทำซ้ำหรือสำเนาวรรณกรรมได้หรือไม่	ทำได้ โดยใช้ข้อยกเว้นในการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 32 ใช้ในการศึกษาและวิจัยหรือเพื่อประโยชน์ส่วนตนมิใช่การแสวงหากำไร	ทำได้ โดยใช้ข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ ตามมาตรา 29 เป็นการวิจัยหรือศึกษาส่วนบุคคลงาน ซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการกระทำเพื่อแสวงหากำไร
- มีการกำหนดขอบเขตทำซ้ำหรือสำเนาวรรณกรรมได้หรือไม่	ไม่มี	มี - ไม่เกินร้อยละสิบ กรณีเป็นงานวรรณกรรมประเภทหนังสือสั้นไม่เกินสองร้อยหน้า - ไม่เกินร้อยละห้าหรือไม่เกินหนึ่งบทจากงานวรรณกรรมประเภทหนังสือที่มีจำนวนหน้าเกินกว่าสองร้อยหน้า - ไม่เกินร้อยละห้าของเรื่องสั้นหรือบทกลอนที่มีจำนวนหน้ามากกว่าสิบหน้า - รายงานการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี - ไม่เกินร้อยละห้าของเรื่องสั้นหรือบทกลอนที่มีจำนวนหน้ามากกว่าสิบหน้า
- สามารถให้มีการเข้าวรรณกรรมได้หรือไม่	เข้าได้ การเข้าวรรณกรรมตามกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยสามารถทำได้เพราะเข้าวรรณกรรมไม่ได้มีกฎหมายกำหนดไว้ซึ่งตามมาตรา 28(3) เป็นการเข้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์นั้นได้แก่ งานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง	เข้าไม่ได้ นอกจากนั้นการให้เข้าหรือให้ยืมสำเนาอันมีลิขสิทธิ์ออกสู่สาธารณะถือเป็นการกระทำที่ถูกต้องจำกัดตามมาตรา 18A กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษกรณีที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรีกรรมและงานศิลปกรรม ยกเว้นเป็นงานสถาปัตยกรรมในรูปแบบของอาคารสิ่งปลูกสร้าง หรือแบบจำลองสิ่งปลูกสร้าง และศิลปประยุกต์

อภิปรายผล

กฎหมายลิขสิทธิ์ไทยนั้นให้ความคุ้มครองที่ไม่เข้มงวดโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนโดยทั่วไป โดยไม่กำหนดขอบเขตในการทำซ้ำหรือสำเนางานวรรณกรรมในการใช้ประโยชน์จากการวิจัยเพื่อการศึกษางาน ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือเพื่อประโยชน์บุคคลอื่นไว้อย่างชัดเจนซึ่งเป็นการทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่สามารถจำหน่ายงานของตนได้ เพราะประชาชนทั่วไปจะทำการเข้า หรือทำซ้ำ หรือสำเนางานวรรณกรรม จึงเป็นการไม่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ผลงานออกมา ซึ่งต่างจากกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษให้ความคุ้มครองที่เข้มงวดในการกำหนดขอบเขตการทำซ้ำหรือสำเนางานวรรณกรรม การใช้ประโยชน์ในการวิจัยหรือศึกษาส่วนบุคคลงานเป็นการคุ้มครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้สร้างสรรค์ผลงาน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ผลงานมาเรื่อยๆ ซึ่งการกำหนดว่า การให้เข้าวรรณกรรมหรือให้ยืมสำเนางานต่อสาธารณชนเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น เป็นการปิดกั้นการเข้าถึง ข้อมูลของประชาชนประเทศอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ไทยในปัจจุบัน ผู้สร้างสรรค์งาน ผู้เขียนงาน ผู้เขียนหนังสือ นั้น ได้รับการคุ้มครองผลงานที่ตนสร้างสรรค์น้อยเกินไป ทำให้ผู้สร้างสรรค์งานไม่มีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งาน ซึ่งในปัจจุบันนี้พบเห็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการทำซ้ำ หรือสำเนามาทั้งฉบับอยู่บ่อยครั้งทำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานขายผลงานที่ตนสร้างสรรค์ไม่ออก ดังนั้นจึงอยากให้มีการแก้ไขกฎหมายไทยให้เหมือนกฎหมาย อังกฤษ โดยมีการกำหนดขอบเขตในการทำซ้ำหรือสำเนาวรรณกรรม

1. โดยให้มีการกระทำซ้ำหรือสำเนาได้เพียงร้อยละสามสิบ ของกระทำซ้ำหรือสำเนาตำรา หนังสือ บทความ จุลสาร กวีนิพนธ์ หรือเอกสารต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้แสวงหากำไร จากผลงานของตน และจะทำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

2. อาจเพิ่มข้อกำหนด หรือขอบเขตการใช้งานวรรณกรรมมากขึ้น เพื่อประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ และบุคคลทั่วไปยังสามารถใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อการศึกษา งาน ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อ ประโยชน์บุคคลอื่นได้อยู่ โดยข้อกำหนดต้องสมดุลกัน โดยไม่ทำให้ฝ่ายใดเดือดร้อน

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2559). พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.ipthailand.go.th/th/dip-law-2/item/พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์-พ-ศ-2537-ภาษาไทย.html>
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2559). ลิขสิทธิ์. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.ipthailand.go.th/th/copyright-001.html>
- ดร.ปวีตร เลิศธรรมเทวี. (2561). ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศูนย์หนังสือกฎหมายวิญญูชน: บริษัทวิญญูชน จำกัด.
- ศาสตราจารย์ไยศ เหมมะรัชตะ. (2562). ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- legislation.gov.uk. (2562). Copyright, Designs and Patents Act 1988. สืบค้น 15 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/contents>
- Longdo Dict. ความหมายของการปฏิบัติที่เป็นทำ. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2562, จาก [https://dict.longdo.com/search/Fair%20use%20\(Copyright\)](https://dict.longdo.com/search/Fair%20use%20(Copyright))
- University of Nottingham. (2557). Exceptions to UK Copyright Fair dealing. สืบค้น 15 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.nottingham.ac.uk/library/help/copyright/compliant/exceptions.aspx>
- Minuteman Press. (2560). Copyright Law and the Fair Use. สืบค้น 15 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.minutemanbristol.com/2017/05/copyright-law-fair-use-rule/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การยุติการตั้งครุฑตามกฎหมาย : ศึกษาเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญา เปรียบเทียบกฎหมายกัมพูชา

ณภัทร พรรณโนภาส¹, ชื่นชีวิน ยิ้มเฟื่อง²

^{1,2}นักศึกษาศาสนาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : m24dotoday@gmail.com

บทคัดย่อ

เนื่องจากปัญหาการทำแท้งที่ผิดกฎหมายเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานในประเทศไทยจากการที่หญิงตั้งครุฑโดยไม่พร้อมทั้งทางด้านร่างกายทางเศรษฐกิจ และการถูกข่มขืน ส่วนใหญ่มักเกิดกับกลุ่มวัยรุ่น (ช่วงอายุ 11-20 ปี) ซึ่งเป็นวัยที่มีอัตราการมีเพศสัมพันธ์กันมากที่สุด จากปัญหาความไม่พร้อมเหล่านั้นนำไปสู่การทำแท้ง แต่ในประเทศไทยคนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธจึงเชื่อว่าการทำแท้งเป็นบาปและสิทธิในการมีชีวิตยังเป็นสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน จึงมีกฎหมายที่กำหนดให้หญิงทำแท้งมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 และผู้ที่ทำให้หญิงแท้งลูกโดยที่หญิงนั้นยินยอมก็มีความผิดเช่นกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 302 อันก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอย่างมาก งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของไทยตามมาตรา 301 และมาตรา 302 โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของกัมพูชา ซึ่งกฎหมายไทยกำหนดให้การยุติการตั้งครุฑเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นไปตามเงื่อนไขตามมาตรา 305 โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของกัมพูชาซึ่งเปิดกว้างกว่าทำให้ลดอัตราการเสียชีวิตจากการลักลอบทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยในกลุ่มวัยรุ่นและลดปัญหาที่จะตามมาทั้งปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจภายในประเทศ

คำสำคัญ : สิทธิของหญิง, ยุติการตั้งครุฑ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal pregnancy termination: a comparative study on Thai penal code and Cambodian laws

Naphat Phannophat^{1*}, Cheunchiwin Yimfeuang²

^{1,2}Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,
E-mail: m24dotoday@gmail.com

Abstract

Abortion by unintended pregnancy is a long-lasting problem in Thailand. The causes may be a physical reason, financial status and rape. Abortion occurs in teenagers (11-20 years old) as this kind of age has the highest sexual activity rate resulting in unintended pregnancy which leads to abortion. Most Thai people are Buddhists and they believe that abortion is a karma and a right to live as a fundamental right; therefore, an abortion is deemed guilty in accordance with the penal code, Section 301 and a person who performs the abortion is also guilty in accordance with the penal code, Section 302. As a result, this poses many ensuing problems. This paper aims to conduct a comparative study on Thai laws on abortion as per Section 301 and 302 with Cambodian abortion laws as Thai laws deems pregnancy termination as a crime according to criminal laws except such termination is in align with Section 305. As for Cambodian abortion laws, they are more open resulting in a reduction of unsafe and illegal abortion among teenagers and ensuing social and economic problems within the country.

Keywords : woman right and pregnancy termination

* This is a sole author (student) paper.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การทำแท้งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขที่ตรงจุด ซึ่งทำให้กลายเป็นปัญหาทางสังคมขึ้นมาและในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการรื้อฟื้นธรรมเนียมบางอย่างของตะวันตกเข้ามา อย่าง เช่น การมีเพศสัมพันธ์อย่างเสรีตามความพึงพอใจก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยสถิติจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข แสดงถึงการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยเป็นปัญหาสาธารณสุข ที่สำคัญของทุกประเทศทั่วโลก โดยเป็นสาเหตุสำคัญของการป่วยและตายของมารดา องค์การอนามัยโลกประมาณการว่าในแต่ละปีการทำแท้งทั่วโลกประมาณ 46 ล้านคน ในจำนวนนี้มีประมาณ 20 ล้านคน เป็นการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยและมีสตรีเสียชีวิตจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย ปีละประมาณ 70,000 คน ในจำนวนนี้ ร้อยละ 95 เกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนารวมทั้งประเทศไทยด้วย แต่ก็ยังไม่มีข้อมูลการยุติการตั้งครรภ์ที่ชัดเจน เนื่องจากผู้ที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงบริการบริการที่ปลอดภัยและถูกกฎหมายได้ จึงหันไปใช้บริการทำแท้งเถื่อน หรือซื้อยายุติการตั้งครรภ์จากอินเทอร์เน็ต (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข - 2561)

การทำแท้งถือว่ามีคามผิดในทางกฎหมายสำหรับประเทศไทย แต่การทำแท้งผิดกฎหมายนั้นส่งผลกระทบต่อหลาย ๆ ด้านทั้งปัญหาทางด้านร่างกายของหญิงตั้งครรภ์ ความพิการตั้งแต่กำเนิด เด็กที่คลอดออกมามีภาวะพิการโดยกรรมพันธุ์ตั้งแต่กำเนิด หรือหญิงนั้นมีสภาวะร่างกายไม่พร้อมที่จะดูแลบุตรหรือปัญหาท้องก่อนวัยอันควรซึ่งหญิงเหล่านี้ไม่มีวุฒิภาวะในการอบรมสั่งสอนบุตรที่คลอดออกมาและยังส่งผลกระทบต่อเรียนของหญิงนั้น เพราะสภาพสังคมไทยไม่ยอมรับให้หญิงที่ตั้งครรภ์กลับสู่สถานศึกษากลายเป็นว่าหญิงนั้นไม่มีโอกาสทางการศึกษา เสียอนาคต โดนทอดทิ้งจากสังคมและอาจจะตามมาด้วยปัญหาอาชญากรรม นอกจากนั้นบุตรที่คลอดอาจมีปัญหารื่องโภชนาการอาหารไม่พอสำหรับการบริโภคจนเกิดภาวะขาดสารอาหาร ปัญหาการเรียนของเด็กเนื่องจากขาดปัจจัยด้านทุนทรัพย์และปัญหาทางด้านครอบครัวที่อบอุ่น หญิงชายที่มีลูกก่อนวัยอันควรนั้นมักเกิดปัญหาเลิกลากันตามมาเพราะต่างฝ่ายต่างอยู่ในวัยเรียนทั้งคู่ ไม่มีวุฒิภาวะที่จะรับผิดชอบอะไรได้ หญิงส่วนใหญ่จึงต้องเลี้ยงลูกคนเดียว เมื่อเป็นเช่นนั้นลูกที่เกิดจะกลายเป็นปัญหาต่อสังคม ตามมาทั้งในด้านอาชญากรรมหรือปัญหายาเสพติด กฎหมายอาญาไทยนั้นไม่ยินยอมให้หญิงยุติการตั้งครรภ์ โดยการยุติการตั้งครรภ์นั้นถือว่ามีคามผิดในทางกฎหมาย ซึ่งกำหนดโทษสำหรับหญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 301 และผู้ที่ทำให้หญิงนั้นยุติการตั้งครรภ์โดยที่หญิงนั้นยินยอมตามมาตรา 302 การทำแท้งที่ชอบด้วยกฎหมายอันซึ่งไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 301 และมาตรา 302 นั้น ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 305 โดยต้องกระทำโดยแพทย์ซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์เท่านั้น อย่างไรก็ตามการที่กัมพูชามีวัฒนธรรม ความคิด ทศนคติ เหมือนไทย แต่กัมพูชานั้นเปิดกว้างให้หญิงตั้งครรภ์สามารถทำแท้งได้ โดยสามารถทำแท้งได้เฉพาะกับหญิงที่อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์เท่านั้น ซึ่งหากอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์นั้น จะต้องได้รับอนุญาตจึงจะสามารถทำแท้งที่ชอบด้วยกฎหมายได้ ทำให้ลดปัญหาทางด้านสังคมอย่างเช่น หญิงจะไม่ถูกบีบจากสังคม ลดแรงเสียดทาน ใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ด้านเศรษฐกิจทำให้หญิงมีโอกาสเลี้ยงดูทารกเมื่อพร้อม ด้านการศึกษา ทำให้หญิงมีโอกาสกลับมาศึกษาต่อด้านสุขภาพนั้น หญิงไม่ต้องเสี่ยงจากการทำแท้งที่ไม่ถูกกฎหมาย ด้านอาชญากรรมเมื่อไม่มีปัญหาทางด้านอื่นแล้วปัญหาอาชญากรรมก็ลดตามไปด้วย

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของไทยกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของกัมพูชา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของไทยกับกฎหมายของกัมพูชา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการทำแท้งที่สอดคล้องกฎหมายของไทย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการทำแท้งมาตรา 301 และมาตรา 302 ของไทยโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของกัมพูชา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการทำแท้งที่ถูกกฎหมาย : โดยหญิงไม่ผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 301 รวมทั้งผู้ที่ทำให้หญิงแท้งโดยที่หญิงนั้นยินยอมตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 302 โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายการทำแท้งของกัมพูชามีงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

การทำแท้ง หมายถึง การทำแท้ง การรีดลูกออก สิ่งที่เกิดก่อนกำหนด

ตามราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง มีเจตนาทำให้ทารกออกจากครรภ์มารดาก่อนถึงกำหนดและตาย

ในทางการแพทย์ หมายถึง การที่ผลิตผลจากการผสมพันธุ์หลุดออกจากสตรี

ตามคำนิยามขององค์การอนามัยโลก หมายถึง การสิ้นสุดการตั้งครรภ์ก่อนที่เด็กจะสามารถมีชีวิตอยู่ได้นอกครรภ์มารดา (มูลนิธิเพื่อนหญิง - 2537)

การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย หมายถึง การทำแท้งโดยผู้ที่ไม่มีความชำนาญทางการแพทย์ ใช้อุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สะอาดและการทำแท้งในอายุครรภ์ที่มากเกินไป 3 เดือน ยกเว้นกรณีที่ทำโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและทำในสถานพยาบาลที่มีอุปกรณ์ครบครัน

ผลกระทบจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย เนื่องจากการทำแท้งในสังคมไทยส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากสาเหตุนี้จึงต้องเสี่ยงชีวิตและสุขภาพกับการบริการทำแท้งที่ไม่แน่ชัดว่าแพทย์หรือใครเป็นผู้ทำให้และใช้วิธีการอะไร

จากการสำรวจของกรมอนามัยพบว่าในปี 2542 มีผู้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลรัฐเนื่องมาจากการทำแท้งและการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยมากถึง 45,990 คน มีรายละเอียดดังนี้

อายุครรภ์เฉลี่ยทำแท้งคือประมาณ 13 สัปดาห์ (การทำแท้งภายใน 12 สัปดาห์แรกจะปลอดภัยมากที่สุด)

วิธีการทำแท้งที่ใช้ ได้แก่ การสอดอุปกรณ์ของแข็งหรือฉีดยาของเหลวเข้าทางช่องคลอด ซึ่งพบถึงร้อยละ 46.9

ร้อยละ 13.6 เป็นการเหน็บยาทางช่องคลอด

ร้อยละ 11.6 รับประทานยาเม็ด

และร้อยละ 11 ปีบขนาดบริเวณหน้าท้อง ซึ่งล้วนเป็นวิธีที่เสี่ยงต่ออันตรายและการติดเชื้อทั้งสิ้น

ร้อยละ 28.8 ของผู้ที่ทำแท้งมีภาวะแทรกซ้อนรุนแรงได้แก่ การติดเชื้อและมดลูกทะลุ

มีผู้เสียชีวิตจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยร้อยละ 0.3 (มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส) - 2553)

กฎหมายของประเทศกัมพูชา

มาตรา 2 ของกฎหมายกัมพูชากำหนดให้ การทำแท้ง หมายถึง การยุติการตั้งครรภ์โดยวิธีทางการแพทย์หรือวิธีอื่น ๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรา 3 หญิงตั้งครรภ์สามารถร้องขอต่อแพทย์ให้ทำแท้งได้ หากหญิงนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าการทำแท้งของเธอเป็นไปตามเงื่อนไขตามมาตรา 8 ของกฎหมายกัมพูชา

มาตรา 4 ในการทำแท้งต้องได้รับความยินยอมจากหญิงเท่านั้น

มาตรา 5 แพทย์หรือพยาบาลผดุงครรภ์ที่ได้รับการยินยอมจากกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้นจึงสามารถบริการทำแท้งได้

มาตรา 6 การทำแท้งต้องทำในโรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข คลินิกเอกชนหรือศูนย์ผดุงครรภ์ที่ได้รับการยินยอมจากกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น ในการบริการทำแท้งทั้งหมดจะต้องทำโดยสถานบริการที่เป็นไปตามเงื่อนไขต่อไปนี้

มีความสามารถทางการแพทย์ที่จะรักษาอย่างทันท่วงที ในกรณีที่มีความเจ็บป่วยจากการทำแท้งซึ่งรวมถึงการขนส่งไปโรงพยาบาลด้วย

มาตรา 7 แพทย์และพยาบาลผดุงครรภ์ที่ให้บริการทำแท้งมีหน้าที่ต้องให้คำแนะนำแก่หญิงที่ต้องการทำแท้งเกี่ยวกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นภายหลังการทำแท้งและข้อดีของการเก็บรักษาเด็กไว้ หากหญิงยังยืนยันที่ต้องการจะทำแท้ง แพทย์และพยาบาลผดุงครรภ์จึงสามารถทำแท้งได้ อย่างไรก็ตาม ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขมาตรา 8

มาตรา 8 ซึ่งหญิงตั้งครรภ์สามารถทำแท้งได้ โดยสามารถทำแท้งได้เฉพาะกับหญิงที่อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์เท่านั้น ซึ่งหากอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์นั้น จะต้องได้รับอนุญาตจึงจะสามารถทำแท้งที่ชอบด้วยกฎหมายได้ ซึ่งมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้ 1. ทารกในครรภ์หยุดการเจริญเติบโตตามปกติซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของหญิงที่ตั้งครรภ์ได้ 2. ทารกในครรภ์ที่กำลังจะเกิดอาจมีโรคร้ายและรักษาไม่หาย 3. ในกรณีหญิงตั้งครรภ์จากการตกเป็นเหยื่อจากการข่มขืน ในกรณีที่กล่าวไป ผู้ร้องขอจะต้องมีอายุมากกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หากอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์จะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งเงื่อนไขทั้งหมดที่กล่าวมานั้น ผู้ที่จะสามารถอนุญาตให้ยุติการตั้งครรภ์ได้คือแพทย์ 2 ถึง 3 คนและจากต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Phnom Penh-2540)

กฎหมายการทำแท้งในประเทศเนปาล แรงผลักดันในการยกเลิกโทษอาญา เป็นเพราะเนปาลมีอัตราการเสียชีวิตของแม่สูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ครั้งหนึ่งเป็นเพราะทำแท้งผิดกฎหมาย พอการทำแท้งถูกกฎหมายก็พบว่าสามารถลดอัตราการเสียชีวิตของแม่ลงครึ่งหนึ่ง จาก 500 กว่ารายต่อปี เหลือแค่ประมาณ 250 ราย โดยสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเนปาล เป็นผลจากการขับเคลื่อนขององค์กรที่ทำงานด้านสิทธิ ที่สามารถนำเสนอข้อมูลการเสียชีวิตจากการทำแท้งไม่ปลอดภัยให้สังคมรับรู้ได้อย่างชัดเจน ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายไม่เกิดการประท้วง เพราะสังคมรับรู้ว่าการให้บริการทำแท้งถูกกฎหมายเป็นการช่วยชีวิตผู้หญิงและรัฐบาลเนปาลกำลังพยายามช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลการทำแท้งอย่างปลอดภัยมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

เนปาลยกเลิกความผิดทางอาญาจากการทำแท้งเมื่อปี พ.ศ. 2545 เพื่อให้ผู้หญิงมีทางเลือกกว่าจะตั้งครรภ์ต่อหรือไม่ แต่ต้องทำแท้งในช่วง 12 สัปดาห์แรก โดยมีค่าใช้จ่ายเพียง 500 บาท และหากมีฐานะยากจนก็สามารถรับบริการฟรีได้ที่โรงพยาบาลของรัฐทุกแห่ง (กฤษฎา ศุภวรรธนะกุล-2561)

กฎหมายการทำแท้งในประเทศเบลเยียม มีการต่อสู้อย่างยาวนานกว่าการทำแท้งจะเป็นสิ่งถูกกฎหมาย ปี พ.ศ. 2513 มีการจับกุมแพทย์ที่ทำแท้งให้ผู้หญิง จุดประเด็นการโต้เถียงขึ้นในสังคมเบลเยียมและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เกิดกระแสอีกครั้งในปี พ.ศ. 2520 เมื่อนักกิจกรรมหญิงถูกจับกุมเพราะตำรวจค้นรถเจอใบปลิวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการทำแท้งและเพราะการทำแท้งเป็นเรื่องผิดกฎหมาย จึงบีบบังคับให้ผู้หญิงเบลเยียมต้องข้ามพรมแดนไปใช้บริการทำแท้งที่ปลอดภัยในอังกฤษหรือเนเธอร์แลนด์ ปี พ.ศ. 2520 มีการพยายามเสนอกฎหมายยุติโทษทางอาญาจากการทำแท้งทั้งในส่วนของผู้ให้และผู้รับบริการ แต่กฎหมายไม่ผ่าน แต่การต่อสู้ในประเด็นนี้ยังคงดำเนินต่อไป จนกระทั่งวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2533 กฎหมายดังกล่าวจึงผ่านสภาท่ามกลางการถกเถียงอย่างกว้างขวางมีปฏิกิริยาจากคริสตจักรคาทอลิกและกษัตริย์เบลเยียมก็ปฏิเสธการลงนาม อย่างไรก็ตาม สภายังคงยืนยันการตัดสินใจทำให้กฎหมายผ่านได้ในที่สุด

เงื่อนไขในการทำแท้งของเบลเยียมระบุว่า ผู้หญิงสามารถทำแท้งได้ภายในระยะเวลา 12 สัปดาห์แรก ถ้าผู้หญิงคนนั้นต้องทุกข์ทรมานจากความเครียดที่เกิดขึ้น ซึ่งกฎหมายไม่ได้นิยามชัดเจนแต่อย่างใด เป็นเพียงกรอบกว้าง ๆ เท่านั้น สอง - ผู้หญิงต้องเป็นผู้ตัดสินใจเองทั้งหมดและไม่มีผู้ใดสามารถขัดขวางการตัดสินใจได้สาม-การทำแท้งต้องดำเนินการโดยแพทย์ และก่อนทำ ผู้หญิงต้องรับทราบทางเลือก ค่าใช้จ่าย ขั้นตอนต่าง ๆ และผลที่จะตามมา โดยหลังรับคำปรึกษาแล้วจะเว้นระยะ 6 วัน เพื่อให้ผู้หญิงตัดสินใจอีกครั้งก่อนทำแท้งสี่-การทำแท้งหลังระยะเวลา 12 สัปดาห์แรกสามารถทำได้ ถ้าแพทย์ 2 คนรับรองตรงกันว่า การตั้งครรภ์ต่อจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้หญิงและห้า - ผู้หญิงสามารถทำแท้งได้ถ้ารู้แน่ชัดว่าเด็กที่เกิดมาจะมีความผิดปกติหรือพิการอย่างรุนแรง (กฤษฎา ศุภวรรธนะกุล-2561)

กฎหมายการทำแท้งในประเทศอังกฤษ Kaitlyn Mccoy ตัวแทนกลุ่มทำแท้ง มูลนิธิมานุษยะสถานทูตอังกฤษ กล่าวในการเสวนาเรื่อง ‘ผู้หญิงไม่ใช่อาชญากร ทำแท้งปลอดภัยต้องถูกกฎหมาย’ ว่าตั้งแต่มีการอนุญาตให้ทำแท้งได้ก็ยังไม่มีการออกมาต่อต้านกฎหมายนี้ และในปี พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมามีประชาชนร้อยละ 93 ที่สนับสนุนให้ผู้หญิงทำแท้งได้อย่างปลอดภัย แม้ว่าอังกฤษจะเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมากขนาดนี้แล้ว แต่ก็ยังมีกลุ่มคนออกมาเคลื่อนไหวเพื่อยกระดับการทำแท้ง โดยพวกเขาต้องการลดการรับรองของแพทย์จาก 2 คนให้เหลือเพียงคนเดียว เพราะเกรงว่าอาจจะทำให้ล่าช้า เมื่ออายุครรภ์ของผู้หญิงเพิ่มขึ้นก็ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงในการทำแท้ง

ในสหรัฐอเมริกาเองก็มีกฎหมายที่อนุญาตให้ทำแท้งได้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1973 นอกจากเรื่องความปลอดภัยของผู้หญิง สหรัฐอเมริกายังให้ความสำคัญกับสิทธิของพวกเธออีกด้วย โดยมีความคิดเห็นที่ผู้หญิงมีสิทธิในร่างกายของพวกเธออย่างเต็มเปี่ยมและสิทธินั้นก็เหนือกว่าสิทธิของตัวอ่อนในครรภ์ที่ยังไม่ถือว่าเป็นมนุษย์ผู้หญิงจึงสามารถเลือกที่จะทำแท้งได้เพราะถือเป็นการจัดการกับชีวิตตัวเอง ไม่ใช่แค่เพียงด้านสุขภาพแต่รวมถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในอนาคตของเด็กที่กำลังจะเกิดมา (ชลลดา บัณฑิต-2561)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเปรียบเทียบแนวคิด หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยาตามกฎหมายไทยกับข้อตกลงทริปส์ เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศมาปรับใช้กับกฎหมายไทยด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยวิเคราะห์จากเอกสาร จึงไม่ได้ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำวินิจฉัยของศาล ตำรา วารสารบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม และเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็ฐานความรู้ในวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบและประมวลผลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆอันเป็น ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รับวิเคราะห์และตีความจากบุคคลอื่นแล้ว ได้แก่ กฎหมายอาญาที่หญิงต้องรับโทษจากการทำแท้งหรือบุคคลอื่นที่ทำให้หญิงนั้นแท้งโดนหญิงนั้นยินยอม บทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งเอกสารข้อมูลสำคัญและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ รวบรวมมาจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการทำแท้งของหญิงและบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงเอกสารทางวิชาการอื่นๆที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม และเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่างๆโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์และเปรียบเทียบตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) เพื่อสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 หลักเกณฑ์ และขั้นตอนในการบังคับใช้กฎหมายอาญาเกี่ยวกับการทำแท้ง
- 4.2 หลักเกณฑ์ และขั้นตอนในการใช้สิทธิเสรีภาพของหญิงในการทำแท้ง
- 4.3 การศึกษาผลกระทบจากการทำแท้งและคลอดบุตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการปรับใช้ การตีความ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ของกฎหมายอาญาไทยเกี่ยวกับการทำแท้งโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของกัมพูชา
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการทำแท้งที่สอดคล้องกฎหมาย

ผลการวิจัย

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบเปรียบเทียบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วพบว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญาไทยกำหนดไว้ค่อนข้างแคบและกำหนดเงื่อนไขการทำแท้งของหญิงไว้หลายประการ ทำให้การทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมายไทยเป็นไปได้ยาก การทำแท้งของหญิงส่วนใหญ่จึงเป็นการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งต่างจากกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งของประเทศกัมพูชาที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการทำแท้งไว้อย่างกว้างขวาง เปิดโอกาสให้หญิงสามารถทำแท้งได้อย่างเสรีมากกว่าประมวลกฎหมายอาญาไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โดยกฎหมายอาญาไทยนั้นไม่ยินยอมให้หญิงยุติการตั้งครรภ์ โดยการยุติการตั้งครรภ์นั้นถือว่ามี ความผิดในทางกฎหมาย ซึ่งกำหนดโทษสำหรับหญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 301 และผู้ที่ทำให้หญิงนั้น ยุติการตั้งครรภ์โดยที่หญิงนั้นยินยอมตามมาตรา 302 การทำแท้งที่ขบถด้วยกฎหมายอันซึ่งไม่เป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 301 และมาตรา 302 นั้น ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 305 โดยต้องกระทำโดยแพทย์ซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์เท่านั้น สามารถกระทำได้ 2 กรณี คือ 1. เนื่องจาก สุขภาพของหญิงนั้น ซึ่งอาจจะเป็นทั้งสุขภาพทางร่างกายหรือจิตใจ 2. เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์เพราะความผิด อาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ถ้าหากเป็นไป ตามบัญญัติแห่งมาตรา 305 แล้วจะสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้โดยขบถด้วยกฎหมาย

ถ้าเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศกัมพูชาซึ่งหญิงตั้งครรภ์สามารถทำแท้งได้ โดยสามารถทำ แท้งได้เฉพาะกับหญิงที่อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์เท่านั้น ซึ่งหากอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์นั้น จะต้องได้รับ อนุญาตจึงจะสามารถทำแท้งที่ขบถด้วยกฎหมายได้ ซึ่งมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้ 1. ทารกในครรภ์หยุด การเจริญเติบโตตามปกติซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของหญิงที่ตั้งครรภ์ได้ 2. ทารกในครรภ์ที่กำลังจะเกิด อาจมีโรคร้ายและรักษาไม่หาย 3. ในกรณีหญิงตั้งครรภ์จากการตกเป็นเหยื่อจากการข่มขืน ในกรณีที่กล่าวไป ผู้ร้องขอจะต้องมีอายุมากกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หากอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ จะต้องได้รับความยินยอมจากบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งเงื่อนไขทั้งหมดที่กล่าวมานั้น ผู้ที่จะสามารถอนุญาตให้ยุติการตั้งครรภ์ได้คือแพทย์ 2 ถึง 3 คนและจากต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Phnom Penh-2540)

อภิปรายผลการวิจัย

กฎหมายอาญาไทยนั้นไม่อนุญาตให้หญิงยุติการตั้งครรภ์ โดยการยุติการตั้งครรภ์นั้นถือว่ามี ความผิด ในทางกฎหมาย ซึ่งกำหนดโทษสำหรับหญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ ก่อให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ซึ่งนำมาสู่ ปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและปัญหาอื่น ๆ ส่วนกฎหมายกัมพูชาอนุญาตให้หญิงยุติการตั้งครรภ์ได้ จึงส่งผลดีต่อ สังคม ลดปัญหาเศรษฐกิจ ลดปัญหาการท้องไม่พร้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายอาญาของไทย ให้หญิงสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้โดยขบถด้วย กฎหมาย
2. ควรมีการกำหนดเงื่อนไขให้หญิงยุติการตั้งครรภ์ได้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น การที่สามีเกิดเสียชีวิตขณะ หญิงตั้งครรภ์หรือเกิดปัญหาการหย่าร้าง
3. เสนอให้หญิงที่อายุ 20 ปีบริบูรณ์ สามารถตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ได้เอง โดยที่ไม่ต้องได้รับความ ยินยอมจากผู้ปกครองหรือแพทย์ซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์

เอกสารอ้างอิง

ใจ อึ้งภากรณ์. (2561,ตุลาคม 14). แนวคิดมาร์คซิสต์เรื่องการต่อสู้กับการกดขี่ทางเพศ. [เว็บไซต์]. สืบค้น จาก<https://turnleftthai.wordpress.com/tag/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เหตุยกเว้นความผิดอาญา : ศึกษากรณีหญิงแท้งลูก

กุลิสรา อินเกลี้ยง¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email : s59123440016@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการทำแท้งโดยผิดกฎหมายอยู่ ซึ่งผู้ที่กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ตั้งแต่อายุน้อยจึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองยังไม่พร้อมที่จะดูแลรับผิดชอบชีวิตทารกที่จะเกิดมา ส่งผลให้ตัดสินใจทำแท้งด้วยวิธีผิดกฎหมาย เช่น การซื้อยาไมเฟพริสโตน (Mifepristone) และไมโซพรอสทอล (Misoprostol) มาใช้เองหรือเข้าคลินิกเถื่อนเพื่อทำแท้ง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ยังอาจก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนและทำให้หญิงตั้งครรภ์เสียชีวิตได้ จึงมีปัญหาคำคัญว่าประเทศไทยมีกฎหมายให้หญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมสามารถทำแท้งโดยถูกกฎหมายหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายอาญาของประเทศไทยกำหนดให้มีการทำแท้งโดยถูกกฎหมายอยู่ที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 โดยต้องเป็นการกระทำของนายแพทย์ และจำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 เท่านั้น ซึ่งเป็นเหตุยกเว้นความผิด

คำสำคัญ : ความผิด, หญิง, แท้ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่มุ่งเน้นความสำเร็จทางการศึกษามากกว่าทักษะในการใช้ชีวิตด้านต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาหรือข้อข้องใจเกี่ยวกับเพศ วัยรุ่นจะไม่กล้าปรึกษาผู้ปกครองเพราะกลัวถูกตำหนิ จึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเองกับเพื่อน การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นนั้น มักเกิดกับวัยรุ่นบางส่วนไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด และบางส่วนไม่เห็นความสำคัญ หรือไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ อีกทั้งไม่รู้วิธีการปฏิเสธเมื่อไม่ต้องการมีเพศสัมพันธ์ ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การเป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว หรือการทอดทิ้งเด็กให้เป็นเด็กกำพร้า เป็นต้น นอกจากนี้ ในบางกรณีก็มีการหาทางออกด้วยการกระทำผิดต่อชีวิต ร่างกาย เช่น นำน้ำยาล้างห้องน้ำใส่ปากเด็กแล้วนำผ้าขนหนูพันร่างยัดใส่ถุงดำ จากนั้นได้โยนเด็กจากชั้น 4 ลงมายังชั้น 1 ซึ่งมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เป็นต้น (เดลินิวส์,2562) จึงมีปัญหาว่าประเทศไทยมีกฎหมายให้หญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมสามารถทำแท้งโดยถูกกฎหมายหรือไม่ อย่างไร อันนำมาสู่งานวิจัยชิ้นนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับหญิงแท้งลูก
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับหญิงแท้งลูก

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายเกี่ยวกับแท้ง

การแท้ง คือ การสิ้นสุดการตั้งครรภ์ ก่อนที่ทารกในครรภ์จะมีชีวิตอยู่รอด โดยทั่วไปจะหมายถึงการสิ้นสุดการตั้งครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 20 สัปดาห์ หรือก่อนที่ทารกในครรภ์จะมีน้ำหนักตัวเกิน 500 กรัม เรียกว่า การแท้งที่เกิดขึ้นเอง (เฟื่องลดา ทองประเสริฐ,2557:2)

ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถานพ.ศ.2554 ทำแท้ง หมายถึง ริดลูก มีเจตนาทำให้ทารกออกจากครรภ์มารดา ก่อนกำหนดและตาย นอกจากนี้ยัง หมายถึง การสิ้นสุดลงของการตั้งครรภ์ที่เกิดจากการชักนำด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งที่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์โดยอายุครรภ์ไม่เกิน 28 สัปดาห์ และไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์และไม่จำกัดอายุครรภ์โดยทารกในครรภ์มีหรือไม่มีชีวิต (ธัชณิทัพนันตราและคณะ,2559:4)

ชนิดของการแท้ง

ชนิดของการแท้งที่เกิดจากเหตุต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำโดยตั้งใจจะให้เกิดการแท้งซึ่งเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี คือ การแท้งที่เกิดขึ้นเพราะความบกพร่องของไข่หรือตัวอ่อน ซึ่งมักเป็นการแท้งในครรภ์เดือนแรก ๆ หรือไม่เกิน 12 สัปดาห์ และการแท้งในรายที่เด็กยังมีชีวิตและไม่มีความผิดปกติ แต่แท้งเพราะความไม่สมบูรณ์ของมดลูกของมารดาหรือสภาพแวดล้อม เช่น ปากมดลูกปิดไม่ได้ มารดามีไข้สูงหรือโรคประจำตัวบางอย่าง เช่น โรคไต โรคเลือด การแท้งจากสาเหตุนี้เกิดขึ้นเมื่ออายุครรภ์มากเกิน 12 สัปดาห์ขึ้นไป ซึ่งแบ่งประเภทการแท้งได้ ดังนี้ 1.แท้งคุกคาม เป็นการแท้งที่มีความเสี่ยงต่ำมีอาการเลือดออกทางช่องคลอด 2.แท้งหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นผลมาจากการแท้งคุกคาม 3.แท้งไม่ครบ เป็นการแท้งที่ยังมีชิ้นส่วนของการปฏิสนธิ 4.แท้งครบ เป็นการแท้งที่ถูกขับออกจากมดลูกสมบูรณ์ 5.แท้งค้าง เป็นการแท้งที่มีการตายของตัวอ่อนทั้งหมด

ค้างอยู่ในโพรงมดลูกหลายสัปดาห์ 6. แท้งเป็นอาเจิน เป็นการแท้งที่เกิดขึ้นเองมากกว่า 3 ครั้ง (พรพรรณ ภูสาคัส, 2559:2-3)

การทำแท้งในทางกฎหมาย

การทำแท้งโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือการทำแท้งเพื่อรักษา หมายถึง การทำแท้งในกรณีที่กฎหมายอนุญาตให้ทำได้โดยแพทย์ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 กำหนดไว้ว่า การทำแท้งไม่ถือว่าเป็นความผิดเมื่อมีองค์ประกอบ 3 ประการต่อไปนี้ คือ สตรีที่ตั้งครรภ์นั้นยินยอม การทำแท้งนั้นกระทำโดยแพทย์ และมีความจำเป็นต้องทำ เช่น เหตุผลด้านสุขภาพของสตรี สตรีตั้งครรภ์เพราะถูกข่มขืน หรือเด็กหญิงอายุไม่เกินสิบห้าปีตั้งครรภ์เพราะถูกกระทำชำเราแม้จะโดยความสมัครใจของเด็กหญิงนั้นก็ตาม หรือหญิงนั้นตั้งครรภ์เพราะถูกล่อลวง หรือบังคับให้ค้าประเวณี หรือเพราะถูกชักนำให้ค้าประเวณี แม้ว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอมก็ตาม

สำหรับการทำแท้งโดยผิดกฎหมาย คือ การทำแท้งที่นอกเหนือไปจากเงื่อนไขที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 บัญญัติไว้ ผู้ทำแท้งส่วนมากไม่ใช่แพทย์และมีวิธีการทำที่ไม่ถูกต้องจนก่อให้เกิดอันตรายแก่หญิงที่ไปรับบริการซึ่งอาจเสียชีวิตได้ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2561:270)

วิธีการทำแท้ง

การใช้ยาทำแท้ง เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยหลายขั้นตอน โดยมียาเกี่ยวข้อง 2 ตัว คือ การใช้ยาไมเฟพริสโตน (Mifepristone) ร่วมกับไมโซพรอสตอล (Misoprostol) การนำยาไมโซพรอสตอลไปใช้ที่บ้านหลังให้ยาไมเฟพริสโตนที่คลินิก หรือโรงพยาบาล ทำได้เมื่ออายุครรภ์ไม่เกิน 9 สัปดาห์ (63 วัน) ทั้งนี้องค์การอนามัยโลกให้การยอมรับในด้านความปลอดภัย โดยต้องแนะนำผู้รับบริการให้สามารถเข้ารับบริการฉุกเฉินได้หากมีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้น

การทำแท้งทางศัลยกรรม การเตรียมปากมดลูกก่อนทำการทำแท้งทางศัลยกรรม เป็นคำแนะนำสำหรับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ 12 - 14 สัปดาห์ การเตรียมปากมดลูกในอายุครรภ์ที่น้อยกว่า 12 สัปดาห์ ไม่แนะนำให้ทำทุกรายแต่พิจารณาให้ทำได้ในผู้รับบริการที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อน หรือขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแพทย์ การเตรียมปากมดลูกให้เหมาะสมจะช่วยลดการเสียชีวิตจากการทำแท้ง (พัชรวิวรรณ เจนสาริกรณ์ และคณะ, 2561:50-51)

ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดจากการทำแท้ง

กรณีมดลูกทะลุ พบได้ในรายที่ผู้ให้บริการทำแท้งไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ หรือในกรณีหญิงตั้งครรภ์บางรายอาจมีความผิดปกติของมดลูกอยู่แล้ว ผู้ให้บริการทำแท้งสอดใส่วัตถุหรือเครื่องมือลึกเกินไปทำให้เกิดการฉีกขาดของมดลูกส่วนบน ส่งผลให้เกิดอันตรายตามมา คือ การตกเลือดภายในช่องคลอด

กรณีการตกเลือด เกิดจากการทำแท้งที่เอาเศษรกหรือเยื่อหุ้มเด็กออกไม่ครบ บางรายอาจเกิดจากการฉีกขาดของปากมดลูก เนื่องจากการใส่เครื่องมือเข้าไปถ่างขยายปากมดลูกมากเกินไป โดยทั่วไปอาการแสดงของผู้ป่วยมักจะสัมพันธ์กับปริมาณการเสียเลือดที่ไหลผ่านออกมาทางช่องคลอด แต่อันตรายจะเพิ่มมากขึ้นหากเกิดภาวะมดลูกทะลุ (อารตี ประสมทรัพย์, 2550:18)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights)

ตาม Article 1. All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood. ซึ่งแปลว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีอิสระเสรีและมีความเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ มนุษย์ทุกคนย่อมได้รับและแสดงออกอย่างมีเหตุผลและมีโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตคติแห่งภราดรภาพ ดังนั้นจึงหมายความว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีอำนาจหรือความสามารถที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการก็ได้ตามความพึงพอใจ ซึ่งมีความเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ

ตาม Article 3. Everyone has the right to life, liberty and security of person. ซึ่งแปลว่า ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล (อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์, 2561:96-97)

ประเทศเยอรมัน

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218 บัญญัติความผิดฐานทำให้แท้งลูกก็คือการทำลายทารกในครรภ์ซึ่งอยู่ในมดลูก หรือโดยการทำให้แท้งออกมา ถ้าลูกในครรภ์ตาย เพราะเหตุอื่นไม่ใช่เพราะผลของการกระทำก็เป็นความผิดในชั้นพยายาม กล่าวคือ ความสำคัญจะอยู่ที่การทำลายทารกในครรภ์ให้สิ้นชีวิตไป ดังนั้นแม้จะยังไม่คลอดก็เป็นการทำแท้งสำเร็จครบบริบูรณ์ (เพียงจิต ตันติจรัสโรดม, 2551:80-81)

ประเทศโปแลนด์

การทำแท้งเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายในประโปแลนด์ ยกเว้นในกรณีที่การตั้งครรภ์นั้นได้กระทำเพื่อเป็นการช่วยชีวิตของหญิง หรือเพื่อรักษาสุขภาพของหญิง หรือเพื่อรักษาสุขภาพจิตใจของหญิงที่เกิดจากการถูกข่มขืนหรือร่วมประเวณีระหว่างบุคคลในสายเลือดเดียวกัน (ปชาบดี ด้วงดี, 2557:73)

ประเทศนอร์เวย์

การร้องขอทำแท้งจะต้องกระทำโดยหญิงผู้ตั้งครรภ์นั้นเท่านั้น แต่ถ้าหญิงตั้งครรภ์อายุต่ำกว่า 16 ปี หรือปัญญาอ่อน พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้โอกาสในการอนุญาตให้มีการทำแท้งได้ ถ้าหญิงนั้นเป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ หรือไร้ความสามารถจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง (ปชาบดี ด้วงดี, 2557:78)

กฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง

ความรับผิดทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 301 หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ มาตรา 302 ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอมหรือไม่ยินยอมตามมาตรา 303 ก็ตามต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย หรือถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

เหตุยกเว้นโทษ

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 304 ผู้ใดเพียงแต่พยายามทำแท้งโดยหญิงยินยอมและไม่เกิดอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ การพยายามกระทำความผิด ได้แก่ การกระทำที่ถึงขั้นใกล้ชิดกับการทำแท้ง เช่น ชี้นขาหยั่งแล้ว จึงจะเข้าชั้นพยายาม หรือทำแล้วแต่เด็กคลอดออกมาอย่างมีชีวิต ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ (อรรวรรณ คีรีวัฒน์และคณะ, 2559:34)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เหตุยกเว้นความผิด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำของนายแพทย์ และจำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ผู้กระทำไม่มีความผิด (เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์, 2562:100)

ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21 (3) (ฎ) และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษตาม มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการ เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 50 ของ รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการแพทยสภา ออกข้อบังคับ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้ง ครรภ์ทางการแพทย์ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548"

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 การยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น จะกระทำ ได้เมื่อหญิงตั้งครรถ์นั้นยินยอม

ข้อ 4 แพทย์ผู้กระทำการยุติการตั้งครรถ์ทางการแพทย์ตามข้อบังคับนี้ต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรมตามกฎหมาย

ข้อ 5 การยุติการตั้งครรถ์ทางการแพทย์ตามมาตรา 305 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้เป็นไป ตามเงื่อนไขดังนี้ (1) เป็นกรณีที่ต้องกระทำเนื่องจากปัญหาสุขภาพทางกายของหญิงตั้งครรถ์ หรือ (2) เป็นกรณีที่ต้องกระทำเนื่องจากปัญหาสุขภาพทางจิตของหญิงตั้งครรถ์ ซึ่งจะต้องได้รับการรับรอง หรือ เห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีใช้ผู้กระทำการยุติการตั้งครรถ์ อย่างน้อยหนึ่งคน

ในกรณีที่หญิงนั้นมีความเครียดอย่างรุนแรง เนื่องจากพบว่าทารกในครรถ์ มีหรือมีความเสี่ยงสูงที่จะมี ความพิการอย่างรุนแรง หรือเป็นหรือมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นโรคพันธุกรรมอย่างรุนแรง เมื่อหญิงนั้นได้ รับการ ตรวจวินิจฉัยและการปรึกษาแนะนำทางพันธุศาสตร์ (Genetic counseling) และมีการลงนามรับรองในเรื่อง ดังกล่าวข้างต้นโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีใช้ผู้กระทำการยุติการตั้งครรถ์อย่าง น้อยหนึ่งคน ให้ถือว่า หญิงตั้งครรถ์นั้นมีปัญหาสุขภาพจิตตาม (2)

ทั้งนี้ ต้องมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ที่ชัดเจนว่าหญิงนั้นมีปัญหาสุขภาพทางกายหรือทางจิต และต้องมี การบันทึกการตรวจและวินิจฉัยโรคไว้ในเวชระเบียนเพื่อเป็นหลักฐาน

ข้อ 6 การยุติการตั้งครรถ์ทางการแพทย์ตามมาตรา 305 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น ต้องมี หลักฐานหรือข้อเท็จจริงอันควรเชื่อได้ว่า หญิงตั้งครรถ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 305 (2) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ข้อ 7 การยุติการตั้งครรถ์ทางการแพทย์ตามข้อ 5 และข้อ 6 ต้องกระทำในสถานพยาบาลดังต่อไปนี้ (1) โรงพยาบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน หรือสถานพยาบาลเวชกรรมที่มี เตียงรับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ป่วยไว้ค้างคั้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาน พยาบาล ทั้งนี้โดยสามารถปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติ การตั้งครุฑทางการแพทย์ได้ตามความ เหมาะสม (2) คลินิกเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล โดยสามารถปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้ง ครุฑทางการแพทย์ที่อายุครุฑไม่เกินสิบสองสัปดาห์

ข้อ 8 ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครุฑทางการแพทย์ตามข้อบังคับนี้ จะต้องทำรายงานเสนอต่อแพทยสภา ตามเงื่อนไขและระยะเวลาในแบบฟอร์มที่แพทยสภากำหนด

ข้อ 9 ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้กระทำการยุติการตั้งครุฑทางการแพทย์ไม่ปฏิบัติตามข้อ บังคับนี้ ให้ถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้นประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่รักษามาตรฐานในระดับที่ดีที่สุด

ข้อ 10 ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครุฑทางการแพทย์ ตามข้อบังคับนี้ ให้ถือว่าได้กระทำตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (อำนาจ กุศลานันท์, 2554)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร การวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “สภาพปัญหาเกี่ยวกับการ ทำแท้ง” และ “เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการทำแท้ง” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ข้อมูลที่เป็น เอกสารด้านคดีความ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่ง ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนที่เป็น คำอธิบายจากตำราและหนังสือ ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ ส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา

3. ผู้วิจัยจะดำเนินการ วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่าน และจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

4. สถานที่เก็บข้อมูล ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งของ ไทยและกฎหมายของต่างประเทศ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ขอ ยพระนาง หอสมุดแห่งชาติ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายอาญาของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการทำแท้งอยู่ที่ประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 305 โดยต้องเป็นการกระทำของนายแพทย์เท่านั้น และจำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของ หญิงนั้นหรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อปฏิบัติแพทยสภา จึงทำให้ หญิงที่ตั้งครุฑนั้นหาทางออกโดยการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อชีวิตได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยสามารถทำแท้งได้โดยถูกกฎหมายเฉพาะกรณีที่กำหนดไว้ในมาตรา 305 เท่านั้น ดังนั้น เมื่อหญิงตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมตัดสินใจทำแท้งย่อมมีความผิดอาญา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมาย โดยควรกำหนดให้หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่มีความพร้อมจะเสี่ยงดูทารกน่าจะทำได้หาก ร้องขอ แต่ต้องมีการกำหนดจำนวนครั้งที่สามารถร้องขอได้ เหมือนอย่างเช่นกฎหมายของประเทศนอร์เวย์

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่า กฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้มีทั้งเหมือนและแตกต่างกับของต่างประเทศ อย่างเช่น ประเทศโปแลนด์ ให้ทำแท้งได้ในกรณีที่เป็นการช่วยชีวิตของหญิงที่ตั้งครรภ์ หรือเพื่อรักษาสุขภาพของหญิงนั้น ประเทศนอร์เวย์ เปิดโอกาสให้ทำการทำแท้งได้หากร้องขอ ผู้วิจัย เห็นว่าบางอย่างก็ควรมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขให้เหมือนกับของต่างประเทศคือให้หญิงนั้นสามารถร้องขอเพื่อทำการทำแท้งได้หากหญิงนั้นร้องขอ เพื่อช่วยลดปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำแท้งที่ผิดกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการทำแท้งให้บุคคลที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมนั้นสามารถทำแท้งได้ในทุกกรณีเพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อตัวผู้ที่ต้องการทำแท้งมากเกินไปและเป็นการช่วยลดปัญหาการทำแท้งโดยวิธีที่ผิดกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

การที่จะแก้ปัญหการทำแท้งโดยวิธีที่ผิดกฎหมายให้หายไปนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากในปัจจุบันยังมีผู้ที่ตั้งครรภ์โดยยังไม่พร้อมมีบุตรอยู่เป็นจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดปัญหการทำแท้งผิดกฎหมาย ซึ่ง บทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนี้ ควรจะมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์นั้นสามารถทำแท้งได้อย่างเสรี

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเหตุยกเว้นความผิดทางอาญ่าเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายอายุของหญิงแท้งลูกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา ที่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิจัย และช่วยเหลือชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยตลอดจนช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์.(2562).คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค1 เล่ม1. (พิมพ์ครั้งที่11). กรุงเทพฯ:บริษัท
กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.

เดลินิวส์.(2562).ทารกถูกกรอกน้ำยาล้างส้วมสิ้นใจ.สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562 จาก:

<https://www.dailynews.co.th/crime/723376>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ.(2561).คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ. (พิมพ์ครั้งที่16).
กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- ฉันท พันตรา และคณะ.(2559).รายงานเฝ้าระวังการทำแท้งประเทศไทย พ.ศ.2557. (พิมพ์ครั้งที่1).
นนทบุรี:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ปชาบดี ดั่งดี,การทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมาย : ศึกษาเปรียบเทียบเงื่อนไขประกอบการทำแท้งใน
ต่างประเทศ.วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี
พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,2557.
- พรพรรณ ภูสาคส์.(2559).เรียนรู้รัฐศาสตร์จากศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- พัชรีวรรณ เจนสาริกธน์ และคณะ.(2561).คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อการทำแท้งที่ปลอดภัย แบบ
องค์รวม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:บริษัท เอมมาศ จำกัด.
- เพียงจิต ตันติจรัสโรดม.สิทธิเสรีภาพในการทำแท้งของหญิง.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,2551.
- เพ็ญกลตา ทองประเสริฐ.(2557).ภาวะฉุกเฉินทางสูตินรีเวชกรรม. (พิมพ์ครั้งที่2). เชียงใหม่:พงษ์สวัสดิ์การ
พิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2556).พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ:
บริษัท นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- อรวรรณ ศิริวัฒน์ และคณะ.(2559).คู่มือปฏิบัติการทางคลินิกสำหรับการดูแลสุขภาพเพื่อการแท้งที่
ปลอดภัย.กรุงเทพฯ:ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.
- อารดี ประสมทรัพย์,ทางเลือกที่จะทำแท้ง:การพิทักษ์สิทธิผู้หญิงของวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ศิลป
ศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรีศึกษา คณะวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2550.
- อำนาจ กุศลนันท์.(2554). ทำแท้ง กฎหมาย แพทยสภา.สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562 จาก:
<http://www.med.cmu.ac.th/>
- อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์.(2561).สิทธิมนุษยชน. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ:วิญญูชน.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเชื่อมโยงองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีนจากจารีตนิยมสู่ ความเป็นสมัยใหม่ กรณีศึกษาการประกอบอาชีพการผลิตเครื่องกระดาษในพิธีงเด็ก วศกร แซ่ลี¹, วิลาลินี จินตลิจิตติ², ศิริมาลย์ วัฒนา³, สุวรรณฤทธิ์ วงศ์ชะอุ่ม⁴

^{1,2,3,4}กลุ่มสาขาวิชาการจัดการสังคมและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email : flooknakub12@gmail.com¹, vilasinee.ji@ssru.ac.th², siriman.wa@ssru.ac.th³, suwannarit.wo@ssru.ac.th⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการเชื่อมโยงองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีนจากจารีตนิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่ : กรณีศึกษาการประกอบอาชีพการผลิตเครื่องกระดาษในพิธีงเด็ก มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา
1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาเครื่องกระดาษของชาวไทยเชื้อสายจีนจากจารีตนิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่
2) เพื่อพัฒนารูปแบบของเครื่องกระดาษที่ใช้ในพิธีงเด็กให้มีความสอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน การศึกษาเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่าองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีนยังคงปรากฏในยุคจารีตนิยมที่สอดคล้องกับพิธีงเด็ก โดยใช้หลักการแสดงความกตัญญูตเวทีแก่ผู้เสียชีวิต ความเชื่อในหลักคุณความดี หากได้ปฏิบัติจะส่งผลดีให้กับลูกหลานด้านความร่ำรวย เครื่องกระดาษที่ใช้ในพิธีมีรูปแบบหลักในการสร้างบ้านจำลองที่สวยงามให้กับผู้เสียชีวิตพร้อมเครื่องใช้ที่จำเป็นของโลกยุคปัจจุบัน การจัดเครื่องกระดาษเป็นการจัดการเชิงธุรกิจสินค้าทางวัฒนธรรมซึ่งจัดทำตามความต้องการของลูกค้า ปัจจัยที่ส่งผลให้งานเครื่องกระดาษสวยงามขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่สั่งซื้อ สำหรับผู้ผลิตยังคงยึดองค์ความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมในการดำเนินการ โดยกลุ่มด้านเชื้อสายจีนที่มีการประกอบการธุรกิจครอบครัว

คำสำคัญ : องค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีน, เครื่องกระดาษในพิธีงเด็ก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Connection of Local Knowledge of Chinese People for Conservatism toward Modernization : A Case Study of the Career of Paperwork in a Chinese Funeral Ceremony

Wasakorn Sae-cee¹, Vilasinee Jintalikhitdee², Siriman Wattana³, Suwanarit Wongchaum⁴

^{1,2,3,4}Social and Cultural Management Program Suan Sunandha Rajabhat University, 0944876805

Email : flooknakub12@gmail.com¹, vilasinee.ji@ssru.ac.th², siriman.wa@ssru.ac.th³, suwanarit.wo@ssru.ac.th⁴

Abstract

This research aims to study body of knowledge about Thai Chinese funeral ceremony's paper crafts and to develop proper paper craft patterns to current conditions. The qualitative research used to study the results are revealed that Thai Chinese's conservatism body of knowledge reflecting Chinese funeral ceremony in term of gratitude and gratefulness to deceased relatives, moreover, the belief in wealthy return of good karmas from performing this traditional ceremony. Other results are also disclosed that paper craft model creation imitated from attractive residences including latest versions of appliances for the funeral ceremony, paper crafts preparation according to customer's wants as part of cultural products, an effective factor to elegant paper crafts depending on spending amounts, Thai Chinese family business strictly following body of knowledge and traditional wisdoms of producing paper crafts.

Keywords : Local Knowledge of Chinese People for Conservation toward Modernization, The Career of Paperwork in a Chinese Funeral Ceremony

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ชาวจีนเป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะพิเศษในการสืบทอดความเป็นจีนจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน โดยผ่านกระบวนการอบรมขัดเกลาจากครอบครัว ในบรรดาการจัดงานบุญประเพณีของทุกชนชาติ ชาวจีนจัดเป็นชนชาติที่มีประเพณี พิธีกรรม และรายละเอียดเหนือกว่าชนชาติอื่นๆ ซึ่งการจัดประเพณี พิธีกรรมล้วนเป็นความเชื่อที่ส่งผลกับปฏิบัติที่มีชีวิตอยู่ หรือกล่าวได้ว่าผู้ทำจะเป็นผู้ที่ได้รับอานิสงส์ ในบรรดาพิธีกรรมของชาวจีนพบว่าประเพณีฝังศพของชาวจีนเป็นประเพณีรวมญาติและสะท้อนถึงความกตัญญูทวดเวทต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ในปัจจุบันพิธีฝังศพแบบจีนปรากฏทั้งประเพณีแบบจีนรวมญาติและสะท้อนถึงความกตัญญูทวดเวทต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับ โดยพิธีฝังศพแบบจีนปรากฏทั้งประเทศแบบจีนแท้ ซึ่งจะประกอบด้วยพิธีงเด็กโง่งเงินไม้จำปา และฝังในฮวงซุ้ย ส่วนพิธีศพแบบจีนผสมไทยเป็นการใช้โง่งเงินหรือโง่งแบบไทย จัดให้มีพิธีงเด็กและนำศพไปฝัง ส่วนวิธีสุดท้ายการประกอบพิธีแบบไทยแต่จัดเครื่องเช่นไหว้แบบจีน นั่นคือการใช้โง่งแบบไทย โดยไม่ประกอบพิธีงเด็ก แต่ยังคงไว้ซึ่งการเช่นไหว้บูชาผู้เสียชีวิต (พวงทิพย์ เกิดทรัพย์, 2540) ในการประกอบพิธีงเด็กซึ่งเป็นพิธีที่มีความเชื่อว่าจะส่งผลให้ลูกหลานได้รับความสุข ความเจริญ และเชิดชูวงศ์สกุล สำหรับรูปแบบงเด็กประกอบด้วยงเด็กชุดใหญ่ (2 วัน 2 คืน) งเด็กชุดกลาง (1 วัน 1 คืน) และงเด็กชุดเล็ก (ครึ่งวัน) โดยการประกอบพิธีงเด็กจะมีเครื่องกระดาดซึ่งเป็นวัตถุสมมติ การมีชีวิตของผู้เสียชีวิตและนำส่งเป็นสมบัติติดตัวให้ผู้เสียชีวิตนำไปใช้ในโลกลสวรรค์ พร้อมกับมีการสวดมนต์ของพระสงฆ์ฝ่ายมหายานจากวัดจีนนิกายหรือวัดอนัมนิกายมาประกอบพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณมารับของใช้ทั้งหมดพร้อมเครื่องเช่นไหว้ที่ลูกหลานจัดให้ตามฐานะของผู้เสียชีวิต และความประสงค์ของลูกหลานในปัจจุบัน

พิธีงเด็กจะสัมพันธ์กับการจัดชุดเครื่องกระดาด ซึ่งเป็นวัตถุสมมติหรือกล่าวได้ว่าเป็นสื่อสัญลักษณ์ที่มีความหมายให้กับผู้เสียชีวิต ขณะเดียวกันลูกหลานญาติพี่น้องต้องมาร่วมพิธีพร้อมการแต่งกายด้วยชุดเสื้อผ้าที่สัมพันธ์กับพิธี เครื่องกระดาดที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ประกอบด้วยที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องอำนวยความสะดวกในชีวิต อาหารและน้ำดื่ม ยารักษาโรค รวมถึงสิ่งของผู้เสียชีวิตมีความผูกพันเป็นพิเศษ สิ่งของทั้งหลายจะถูกประดิษฐ์โดยใช้กระดาดเป็นสื่อในการบอกชนิดของสิ่งของ ในปัจจุบันชุดเครื่องกระดาดในการประกอบพิธีงเด็กและการเช่นไหว้อื่นๆ ยังคงเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีมูลค่าและคุณค่าของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค ในที่นี้รูปแบบที่ปรากฏจะมีความแตกต่างกันไป

1. ชุดเครื่องกระดาดที่ใช้ในพิธีงเด็กหลวงในวโรกาสที่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ สิ้นพระชนม์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิธีงเด็กมาประกอบในงานพระราชพิธีได้ ในประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้ปรากฏตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

2. ชุดเครื่องกระดาดที่ใช้ในพิธีงเด็กของชาวจีนทั่วไปที่มีฐานะทางการเงินและชื่อเสียงทางสังคมหรือเครื่องกระดาดสำหรับบุคคลทั่วไป ในกลุ่มนี้จะเป็นไปตามเจตนาของลูกหลานได้กำหนดจัดให้กับผู้ตาย โดยศึกษาจากภูมิหลังของผู้ตายว่าเป็นผู้ที่เคร่งครัดในประเพณีพิธีกรรมของชาวจีน การสั่งเสียของผู้ตายไว้กับลูกหลาน อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญสำหรับพิธีงเด็กและชุดเครื่องกระดาด นั่นคือ ค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นลูกหลานจะเลือกแบบประหยัดเพื่อให้สัมพันธ์กับฐานะทางการเงิน

แม้ว่าชุดเครื่องกระดาดซึ่งใช้ในการประกอบพิธีงเด็กของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันจะมีความแตกต่างจากในอดีตที่ลูกหลานจัดเครื่องใช้ตามแบบชาวจีนอย่างเคร่งครัด แต่ในปัจจุบันได้นำเอาความทันสมัยแบบใหม่มาเชื่อมโยง โดยพิธีกรรมงเด็กเป็นรูปสัญลักษณ์ภายนอก มีเครื่องกระดาดเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การแสดงให้เห็นในการจัดให้กับผู้เสียชีวิต เนื่องจากพิธีกรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและพิธีกรรมจึงเป็นความปกติ ทั้งนี้ เกิดจากปัจจัยแวดล้อม เมื่อลูกหลานชาวจีนยังคงดำรงความเป็นจีนในการจัดชุดเครื่องกระดาษเพื่อประกอบพิธีงต๋อง โดยกำหนดความประสงค์ในด้านรูปแบบของเครื่องกระดาษ จากความต้องการของลูกค้าได้ส่งผลให้มีผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ซื้อสินค้า ภูมิปัญญาของชาวจีนในลักษณะของเครื่องกระดาษแบบจารีตนิยมผสมผสานกับความเป็นสมัยใหม่ การศึกษาเพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีนจากจารีตนิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่ : กรณีศึกษาการประกอบอาชีพการผลิตเครื่องกระดาษในพิธีงต๋อง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจภายใต้คำถามหลักดังนี้

1. กระบวนการผลิตเครื่องกระดาษชุดงต๋อง ได้ดำรงองค์ความรู้ดั้งเดิมยุคจารีตของชาวจีนให้เชื่อมโยงกับองค์ความรู้สมัยใหม่ได้อย่างไร
2. รูปแบบในการผลิตเครื่องกระดาษที่ใช้ในพิธีงต๋องปัจจุบันมีการรับ ปรับ เปลี่ยน การผลิตเครื่องกระดาษที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตสมัยใหม่ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในภูมิปัญญาเครื่องกระดาษของชาวไทยเชื้อสายจีนจากยุคจารีตนิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบของเครื่องกระดาษที่ใช้ในพิธีงต๋องให้มีความสอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดในการศึกษาเรื่องนี้ประกอบด้วย แนวคิด 5 แนวคิด ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อของชาวจีนเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ จากความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีนในด้านการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในลัทธิเต๋า ซึ่งเชื่อว่าอำนาจเหนือธรรมชาติและชีวิตหลังความตายจะมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ โดยมีพิธีกรรมเป็นการสื่อความหมาย (ประยงค์ อนันตวงศ์, 2525)
2. แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจากแนวคิดของวี ทูเนอร์ (V. Turner, 1967) และของเกียช (Geertz, 1968) ซึ่งให้ความสำคัญในประเด็นของการจัดพิธีกรรมเพื่อเป็นการสร้างพลังทางสังคมให้ความเชื่อดำรงสืบไป เมื่อสังคมมีความเป็นพลวัต จึงได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของพิธีกรรม มนุษย์ได้ใช้อำนาจในพิธีกรรมมาเป็นพลังขับเคลื่อนที่เป็นประโยชน์กับการดำรงชีวิต (Geertz, 1968 และ Tuner, 1967)
3. แนวคิดทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม เป็นแนวคิดที่นำทุนที่สามารถสัมผัสได้มาสัมพันธ์กับทุนที่สัมผัสไม่ได้ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม การแสดงมาปรากฏในพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งได้ก่อให้เกิดความเป็นอัตลักษณ์ในตน (ศิระนันท์ รัตนสมจิต, 2547)
4. แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจะสัมพันธ์กับคุณค่าของสินค้าด้านผลิตภัณฑ์ การบริการลูกค้า การกำหนดบุคลากร และคุณค่าด้านภาพลักษณ์ คุณค่าดังที่กล่าวทั้งหมดจะสัมพันธ์กับความต้องการของลูกค้า (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2542)
5. แนวคิดเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดนี้เป็นการนำองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา พัฒนาให้เป็นสินค้าที่ระลึก สินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งชุดเครื่องกระดาษจัดเป็นสินค้าประกอบพิธีกรรมงต๋อง งานดังกล่าวมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความสอดคล้องกับกลุ่มมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยงานฝีมือ งานหัตถกรรม อาหารไทย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้งานฝีมือและหัตถกรรมมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากแนวคิดทั้งหมดเป็นการถ่ายทอดความเชื่อในพิธีงเด็กของงานศพชาวจีน โดยใช้กระดาษเป็นวัสดุ สมมติ เพื่อเป็นสมบัติของผู้ตายนำติดตัวไปใช้ในยมโลก ขณะเดียวกันการจัดการทั้งหมดเป็นการแสดงออกด้าน ความกตัญญู และหลังจากความกตัญญูจะเป็นอันสงส์ที่นำพาความเจริญสู่ลูกหลานด้านการประกอบการค้า และความสำเร็จในอาชีพของลูกหลานที่ยังมีชีวิต

ในส่วนของทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้นำทฤษฎีมิวทิพาคซ์ 2 ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีว่าด้วยอัตลักษณ์แห่งตัวตน (Self Identity) ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ซึ่งเป็นที่มาของการปรากฏเป็นตัวตน ซึ่งถูกนำไปใช้ในการศึกษาเรื่องของวาทกรรมหลังสมัยนิยมตามแนวคิดของ Roger bubakee และ Frederich Cooper อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ในตัวบุคคล แม้กาลเวลาผ่านไปแต่บุคคลยังคง ความเป็นอัตลักษณ์แห่งตนที่ผู้อื่นมองเห็นในคุณค่าและนำมาใช้ให้เป็นพลังทางสังคมได้ (โสวัตริ ฌ กลาง, 2537)

2. ทฤษฎีการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้าน เทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของลูกค้า มีความทันสมัยที่สอดคล้องกับภาวะ ปัจจุบันสินค้าเครื่องกระดาษซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สัมพันธ์กับความเชื่อถูกนำมาพัฒนาให้เป็นรูปแบบของสินค้าที่มีอัตลักษณ์ของผู้ใช้ร่วมกับความคาดหวังของผู้ใช้ เพื่อบรรลุความเชื่อในการนำความสุขความเจริญให้กับผู้จัด ให้กับผู้ใช้ชีวิต การดำเนินงานในการผลิตได้ให้ความสำคัญกับผู้ซื้อผลิตภัณฑ์พร้อมการอธิบายความหมายเชิง สัญลักษณ์ของชุดเครื่องกระดาษกับทรัพย์สินสมบัติของผู้เสียชีวิตที่มีคุณค่า และความหมายก็ ผู้ซื้อ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ (อภิสิทธิ์ ไล่ศัตรูไกล, 2556)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการวิจัย (ใช้เวลา 1 ปี) ดังต่อไปนี้

1.1 การศึกษาเอกสารตามประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการประดิษฐ์เครื่องกระดาษ เป็นวัตถุดิบ เพื่อใช้ในพิธีงเด็กจากรากฐานของชาวจีนแผ่นดินใหญ่สู่ชาวจีนอพยพและรูปแบบที่ปรากฏในกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

1.2 การสำรวจด้านกายภาพแหล่งผลิตและการจำหน่ายสินค้าเครื่องกระดาษเพื่อใช้ในพิธีงเด็กในพื้นที่กรุงเทพฯ

1.3 การเก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่ายครอบครัวของนายเล็ก หิรัญชัย ร้านช่างเล็กวัดญวน สะพานขาว ปัจจุบันตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 98 ถนนเพชรเกษม 24 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.4 การสนทนากลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่าย พระสงฆ์ ผู้ศึกษาวัฒนธรรมไทยจีน สถานศึกษา ฯลฯ จำนวน 10 คน

1.5 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมในงานพิธีงเด็ก

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

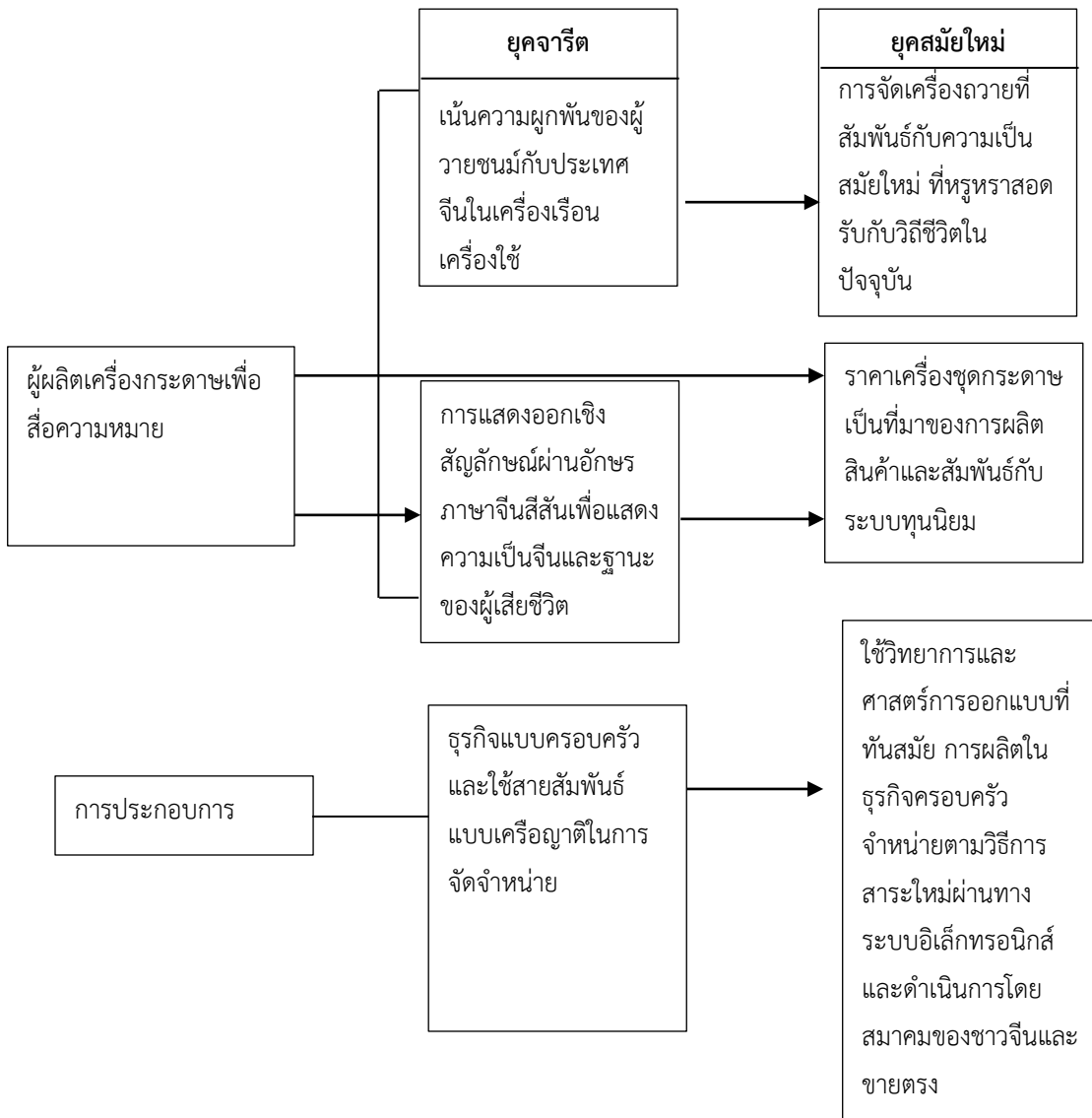

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- 2.1 กลุ่มผู้ผลิต สัมภาษณ์เชิงลึก ครอบครัวร้านนายเล็ก สะพานขาว ปัจจุบันตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 98 ถนนเพชรเกษม 24 กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน
- 2.2 กลุ่มผู้จำหน่าย สัมภาษณ์ผู้จำหน่ายสินค้าเครื่องกระตาศ จำนวน 5 ร้าน
- 2.3 กลุ่มผู้ใช้สินค้าเครื่องกระตาศ จำนวน 10 คน
3. เครื่องมือที่ใช้
 - 3.1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกครอบครัวผู้ผลิตเครื่องกระตาศที่ใช้ในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระราชวงศ์จักรีมายาวนานกว่า 30 ปี นับตั้งแต่องค์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2525) เป็นต้นมาจนถึงองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พ.ศ. 2560) รวมทั้งได้จัดเครื่องชุดกระตาศพิธีงัดเต็กถวาย 5 พระองค์ และได้มีโอกาสจัดเครื่องชุดกระตาศให้กับคหบดีที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย
 - 3.2 สัมภาษณ์ผู้ใช้โดยใช้แบบสอบถามแบบไม่มีโครงสร้าง จำนวน 10 ราย
 - 3.3 สนทนากับผู้รู้ ผู้จำหน่ายเครื่องกระตาศ จำนวน 5 ราย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยประมวลผลการเก็บข้อมูลจากผู้ผลิต ในประเด็นของการดำเนินงานจากยุคดั้งเดิมเกี่ยวกับรูปแบบของเครื่องกระตาศจนถึงยุคใหม่ที่มีการนำระบบกราฟิกเข้ามาใช้ในการทำงาน
 - 4.2 การนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลจากองค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. การตรวจสอบข้อมูลและความน่าเชื่อถือ โดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาสอบถามผู้รู้ในพิธีงัดเต็ก ภายหลังจากการตรวจสอบแล้วจึงจัดทำรายงานผลการศึกษิตตามรูปแบบของรายงานการวิจัย
6. กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1 การเชื่อมโยงองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีนจากจารีตนิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่ :
 กรณีศึกษาการประกอบอาชีพการผลิตเครื่องกระดาษในพิจิงเต็ก

ผลการวิจัย

1. กระบวนการผลิตเครื่องกระดาษชุดกงเต็กได้ดำรงความรู้ดั้งเดิมยุคจารีตของบรรพบุรุษชาวจีนนำมาเชื่อมโยงกับความรู้สมัยใหม่ โดยสรุปดังนี้

1.1 เนื่องจากความมุ่งหมายของชุดเครื่องกระดาษกงเต็ก คือ การแสดงความเคารพบูชาบรรพบุรุษชาวจีนด้วยเหตุนี้ความเป็นจารีตของชาวจีนซึ่งมุ่งเน้นความมั่งคั่ง รุ่งเรือง เพื่อแสดงถึงความสุขสบาย โดยใช้เครื่องกระดาษเป็นความหมายเชิงสัญลักษณ์ ประกอบด้วยที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ที่จำเป็นของชีวิต รถยนต์ เงินทอง เครื่องนุ่งห่ม สิ่งที่น่าแสดงจัดเป็นข้าวของที่จำเป็นในชีวิต ทั้งนี้ เน้นสีสันทันสดใสสวยงามตามแบบชาวจีน โดยลูกหลานผู้จัดถวายมีความเชื่อมั่นที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานในความหมายของกงเต็ก

คำว่า “กง” หมายถึง การกระทำในสิ่งที่ถูกที่ชอบเพื่อความสุขความสบายแก่ผู้มรณะ ส่วนคำว่า “เต็ก” หมายถึง กุศลกรรมน้อมอุทิศให้วิญญาณผู้มรณะได้รับความสุข (ประยงค์ อนันทวงศ์, 2525, น. 77)

เครื่องกระดาษเป็นวัสดุสมมติที่ลูกหลานชาวจีนมอบให้กับผู้วายชนม์เพื่อแสดงความกตัญญู ดังนั้นคุณค่าของเครื่องกระดาษจึงมีความสำคัญกับผู้วายชนม์และผู้จัดให้ ซึ่งจากความสำคัญในความเชื่อดังกล่าวได้ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาสู่รุ่นลูกหลานผ่านการอบรมขัดเกลาในครอบครัว และในกลุ่มเครือญาติชาวจีน ด้วยเหตุนี้ในด้านการผลิตรูปแบบของกงเต็กและเครื่องใช้ในชุดกงเต็ก จึงมีความจำเป็นที่ผู้ผลิตจะต้องนำเสนอรูปแบบพร้อมการอธิบายในความหมายได้อย่างถูกต้อง

จากการสัมภาษณ์ครอบครัวของผู้ประกอบการฝ่ายผลิตในครอบครัวร้านนายเล็ก สะพานขาว ประกอบด้วยคุณถนอม นวล องค์กริกรกุล (ปานุช) คุณฐิตาภา หิรัญชัย (เชอริ) คุณสันทัศน์ หิรัญชัย (ทัศน) และคุณวิภา หิรัญชัย (หนูย) ได้ให้ความเห็นว่าฝ่ายผลิตจะต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องรูปแบบของเครื่องกระดาษที่ใช้ในบ้านเรือนและเครื่องใช้ให้กับผู้เสียชีวิตที่นำไปเป็นสมบัติติดตัว ผู้ผลิตจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ความรู้เดิมและความรู้จากเทคโนโลยี

1.2 ชุดเครื่องกระดาษกงเต็กเป็นการเชื่อมโยงความเป็นจารีตในด้านความเชื่อที่ปรากฏกับลูกหลานและการอุทิศให้กับผู้เสียชีวิต ด้วยเหตุนี้สิ่งประดิษฐ์ทุกชิ้นจะต้องอธิบายร่วมกับความเชื่อได้อย่างน่าเชื่อถือในชุดกงเต็กจะต้องมีน้ำ ภูเขา ต้นไม้ สิ่งเหล่านี้ถูกนำมาสร้างไว้ โดยมีความหมาย ได้แก่ น้ำ หมายถึง นำความร่มเย็นเป็นสุข ภูเขาเงินและภูเขาทอง หมายถึง นำความมั่งคั่งให้ลูกหลาน

ผู้ผลิตจะต้องจัดเตรียมเป็นพิเศษเพื่อเสริมบารมีให้กับลูกหลาน ความเป็นจารีตของชาวจีนจะมุ่งหวังในด้านความเจริญรุ่งเรืองด้านการค้าขาย ผู้ผลิตจะเตรียมรูปแบบให้ผู้ซื้อได้เลือกใช้ ถูกใจร่วมกับความต้องการที่ผู้ซื้อประสงค์ให้จัดเป็นกรณีพิเศษ ด้วยหลักการค้าขายของชาวจีนจะตามใจลูกค้า การผลิตเครื่องชุดกระดาษกงเต็กจึงไม่มีแบบตายตัว โดยสามารถยืดหยุ่นเป็นไปตามความต้องการของผู้สั่งซื้อ โดยผู้ผลิตจะเติมเต็มด้านสีสันและความสวยงามในการประดับแสงไฟให้ดูสวยงาม

1.3 การเชื่อมโยงกับองค์ความรู้สมัยใหม่ ในขณะนี้ผู้ผลิตกับผู้ซื้อจะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการ อาทิ การสั่งจองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การส่งรูปแบบชุดต่างๆ โดยเสนอผ่านอีเมลพร้อมราคาของชุด รวมทั้งการสั่งจองการบริการการนำชุดเครื่องกระดาษไปประดับหน้าโรงศพผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ฝ่ายผู้ผลิตได้ปรับตนเองโดยการศึกษางานกราฟิก และนำเสนอรูปแบบบ้าน เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และผู้ผลิตต้องแสดงความสามารถพิเศษในด้านการผลิตที่สวยงาม แปลกตา มีความทันสมัย ดังปรากฏในการจัดที่อยู่อาศัยในรูปคอนโดมิเนียม รถยนต์หรู เป็นต้น

2. ความเหมาะสมของสินค้ากระแสนิยมในปัจจุบัน สินค้าชุดเครื่องกระดาษกงเต็กจะหลีกเลี่ยงอุปกรณ์ที่ส่งผลกับสุขภาพในกลุ่มพุทธศาสนิกชนที่มีผลกระทบกับการเกิดโรคมะเร็ง ผู้ผลิตจะให้ความสำคัญในการใช้กระดาษสี พลาสติก แต่จะเน้นการใช้ไม้ ซึ่งไม้ระกำจะเป็นไม้ที่ได้รับความนิยมเป็นพิเศษ

3. การจัดทำหน่าย ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในรูปของธุรกิจโดยที่การจัดงานศพในพิธีฝัง ปัจจุบันจะมีมูลนิธิซึ่งดูแลที่ดิน การฝังให้ถูกต้องตามฤกษ์ของชาวจีน การจัดพิธีสงฆ์ตั้งแต่เริ่มต้นจากวัดไปจนถึงสุสาน มูลนิธิจึงทำงานแทนเจ้าภาพในด้านการดำเนินการ มูลนิธิจะเป็นคนกลางเพื่อสั่งซื้อชุดเครื่องกระดาษ จึงส่งผลให้เกิดการประกอบการลักษณะธุรกิจ โดยมูลนิธิที่รับดำเนินการฝังศพจะมีร้านค้าผลิตเครื่องกระดาษเป็นของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตนเอง ลักษณะดังกล่าวนี้ส่งผลให้ผู้ประกอบการผลิตต้องเป็นสมาชิกของสมาคมและมูลนิธิต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการจัดพิธีฝังศพ

จากความเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการฝังศพของชาวจีนได้ส่งผลให้ผู้ผลิตเครื่องกระดาษจะต้องมีเครือข่ายและการแสดงฝีมือทางศิลปะที่สวยงาม มีราคาที่เหมาะสม และมีการบริการที่ดีแก่ลูกค้า สำหรับผู้ผลิตร้านเครื่องชุดงต้งเก็ก้านายเล็ก สะพานขาว ยังคงประกอบการชุดเครื่องกระดาษมาสู่รุ่นลูกในลักษณะธุรกิจครอบครัว ในการจัดชุดเครื่องกระดาษประกอบพิธีงต้งเก็กของร้านนายเล็กได้จัดทำถวายให้กับพระราชวงศ์ซึ่งเสด็จสวรรคต และผู้มีชื่อเสียงของประเทศในระดับคหบดีมาอย่างต่อเนื่อง ใช้หลักบริหารเน้นความซื่อสัตย์ มีความสามารถสูงในการแสดงผลผลิตได้อย่างสวยงามและมีความประณีตบรรจงร่วมกับทันเวลา ปัจจัยทั้งหมดนี้จึงเป็นหลักในการดำเนินการของผู้ผลิตเครื่องกระดาษ

อภิปรายผล

การผลิตเครื่องกระดาษชุดงต้งเก็กจัดเป็นศาสตร์ของชาวจีนในด้านภูมิปัญญาเพื่อการรักษาความเป็นจีน ซึ่งแนวคิดดั้งเดิม อันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อเป็นแนวคิดที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามแนวคิดของวี ทูเนอร์ (V. Turner) และเกียซ (Geertz) พลวัตทางสังคมได้ส่งผลกับรูปแบบของพิธีกรรม มนุษย์ใช้พิธีกรรมเพื่อขับเคลื่อนประโยชน์ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ โดยมีแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มในคุณค่าของภาพลักษณ์และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในด้านการส่งเสริมสินค้าจากทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายของสินค้าทางวัฒนธรรม

งานศึกษาในการผลิตเครื่องกระดาษชุดงต้งเก็กสัมพันธ์กับงานศึกษาด้านพิธีกรรม ดังปรากฏในงานศึกษาของจิตรา ก่อมนันทเกียรติ (2520) ด้านธรรมเนียมจีน ดังปรากฏในงานศึกษาของกมล จันทรสาร (2506) และพจนารถ เกศจินดา (2518) ซึ่งสัมพันธ์กับด้านการประกอบพิธีกรรม การปรับเปลี่ยนของพิธีกรรมรูปแบบและความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ดังปรากฏในงานศึกษาของอภิสิทธิ์ ไล่ศัตรูไกล (2556) งานศึกษาของศิระนันท์ รัตนสมจิตร (2543) ในเรื่องซึ่งเม้ง : ความหมายพิธีกรรมและความเปลี่ยนแปลงตลอดจนงานศึกษาของเรือนแก้ว ภัทรานุประวัต (2555) ในเรื่องการสืบทอดความเป็นจีนผ่านการกำหนดความเข้าใจในความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนาของชาวจีนสู่ลูกหลานในสังคม

ข้อเสนอแนะ

การผลิตสินค้าเครื่องกระดาษเพื่อใช้ในพิธีงต้งเก็กจัดเป็นสินค้าที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมของชาวจีน หากได้มีการอธิบายเชิงความหมายในรูปแบบของเครื่องกระดาษ ซึ่งใช้ภาษาจีนให้ขยายผลเป็นสินค้าที่สร้างความมีชื่อเสียงของชาวจีนในประเทศไทยที่มีความสามารถในการผลิตที่แสดงความเป็นชาวจีน และมีความทันสมัยที่สามารถเป็นต้นแบบให้นำไปใช้ในกลุ่มชาวจีนในภูมิภาคอาเซียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณคุณณอมนวล องค์ศิริกุล และครอบครัวร้านช่างเล็กที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำเครื่องกระดาษ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ใช้บริการที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชุดงต้งเก็ก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- จิตรา ก่อนนทเกียรติ. (2546). *ธรรมเนียมจีน*. กรุงเทพฯ : เดือนตุลาการพิมพ์.
- จิตรา ก่อนนทเกียรติ. (2544). *การไว้ทุกข์*, 23 (1), 70–74.
- ประยงค์ อนันทวงศ์. (2525). ความหมายของงูเต๊ก, 56 (6), 110–115.
- พวงทิพย์ เกิดทรัพย์. (2540). การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงพิธีศพแบบจีนที่วัดหัวลำโพงในกรุงเทพมหานคร. *สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 31 (กันยายน-ธันวาคม 2548), 64-74.
- เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ. (2555). *การสืบทอดความเป็นจีนผ่านการทำความเข้าใจในความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนาของชาวจีนสู่ลูกหลานในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : เพชรจรัส แสงโลกธุรกิจ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กส์.
- ศิระนันท์ รัตนาสมจิตร. (2537). *เชิงม้ง : ความหมาย พิธีกรรม และการเปลี่ยนแปลง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา).
- โสวัตริ ณ กลาง. (2537). *วัดยวน : บทบาทด้านพิธีกรรมและความสัมพันธ์ที่มีต่อชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขา มานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- อมรา พงศาพิชญ์. (2543). *สร้างสำนึกความเป็นไทย*. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- อภิสิทธิ์ ไส้ตู่โรไกล และคณะ. (2556). *หีบห่อจากวัสดุธรรมชาติ : กรณีศึกษางานออกแบบเพื่อการอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Geertz, Clifford. (1968). “Religion as a Cultural System” *Anthropological Approaches to the Study of Religions*. London : Tavistock Publications.
- Tuner, Victor W. (1967). *The Forest of Symbols rituals*. United States of America : Cornell University.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับวัตถุมงคล : ศึกษากรณีพระเครื่อง

กาญจนกร บุญกระท่อม¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : s60123440035@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่อง เพื่อให้ได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่องซึ่งสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ประชาชนส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนจากความศรัทธามาเป็นการบริโภคนิยมจนกลายเป็นธุรกิจพุทธพาณิชย์ส่งผลให้มีการจัดสร้างพระเครื่องเพื่อออกจำหน่าย เนื่องด้วยการจัดสร้างพระเครื่องเป็นธุรกิจที่มีต้นทุนต่ำ แต่สามารถทำกำไรได้สูง จึงทำให้นักธุรกิจมีความสนใจลงทุนในธุรกิจการซื้อขายพระเครื่องเป็นจำนวนมากรวมทั้งยังมีการแสวงหารายได้โดยการทำพระปลอมเพื่อนำมาหลอกขายให้แก่ผู้ซื้อที่ไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องพระเครื่อง ปัญหาดังกล่าวจึงไม่มีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาควบคุมเป็นการเฉพาะจึงส่งผลให้ในสังคมปัจจุบันมีข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่องเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสร้างพระเครื่องเพื่อออกจำหน่ายเป็นจำนวนมากมีการซื้อขายพระเครื่องผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ และตามท้องตลาดทั่วไป เช่น มีการวางขายตามพื้นถนนในบริเวณตลาดนัด มีการก่อตั้งบริษัท สมาคม หรือเว็บไซต์ออนไลน์ เพื่อแสวงหารายได้จากการทำธุรกิจพุทธพาณิชย์ มีการทำพระปลอมเพื่อออกจำหน่าย

คำสำคัญ : วัตถุมงคล, พระเครื่อง, การซื้อขาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Legal measures on sacred objects: Casestudy of the amulets

Kanjanakorn Boonkratoom¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2} Faculty of Humanities and Social Sciences SuanSunandaRajabhat University

Email : s60123440035@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

The objective of this research paper is to study the legal problems regarding buying and selling of amulets in order to find ways to improve the laws on buying and selling amulets, which has changed dramatically in today's society. Most people have changed from faith to consumerism to become a Buddhist commercial business, resulting to create amulets for sale. Since building amulets is a low-cost business with high profits Therefore, businessmen are interested in investing into a large number of Buddha amulet trading business, including earning income by making fake amulets to trick and sell them to buyers who do not have expertise in amulets. The said problem does not have specific legal measures to control, resulting to increase disputes of amulet trading in the society today.

The research found that a lot of Buddha amulets are made for sale through. Online trading and traditional markets. Such as selling on the streets in the bazaar area, establishing a company, association or online website to earn income from Buddhist commercial business and sell fake amulets.

Keywords : sacred object, amulet, trading

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สังคมไทยกับพระเครื่องถือว่าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่เริ่มรับพระพุทธศาสนาเข้ามาในประเทศไทย พระเครื่องเป็นสื่อสัญลักษณ์ของชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา และพระเครื่องยังเป็นทั้งตัวแทนในการระลึกถึงพระพุทธเจ้าและพระธรรมคำสั่งสอน ด้วยความกลัวภัยต่าง ๆ ทำให้คนเราจำเป็นต้องหาและกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวพึ่งพาให้เกิดความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของตน ทำให้พระเครื่องเป็นที่นิยมของคนไทยมาตั้งแต่โบราณ (ณัฐวุฒิ แก้ววิมล, 2558:24)

เมื่อสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจึงส่งผลให้ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อวัตถุมงคลได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนส่วนมากเปลี่ยนจากความศรัทธาเป็นการบริโภคนิยม จึงทำให้การจัดสร้างและการซื้อขายวัตถุมงคลในยุคปัจจุบันกลายมาเป็น “ธุรกิจพุทธพาณิชย์” ทำให้นักลงทุนหันมาสนใจลงทุนในธุรกิจการค้าวัตถุมงคลประเภทพระเครื่องมากขึ้น ด้วยว่ามีต้นทุนในการผลิตไม่สูง แต่มีกำไรในการจำหน่ายสูงคุ้มค่า อีกทั้งในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการทางกฎหมาย เข้ามาควบคุมธุรกิจประเภทนี้ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมการจัดสร้างการควบคุมการซื้อขาย เช่น ด้านราคา หรือแม้กระทั่งการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้ยังมีการประกอบธุรกิจซื้อขายพระเครื่องผ่านเว็บไซต์ การขายพระเครื่องปลอม การรับทำบัตรรับรองพระเครื่องเพื่อเพิ่มมูลค่าในการขายที่ไม่มีการควบคุม รับรองหรือคุ้มครองผู้ซื้อแต่อย่างใด จึงเป็นเหตุให้กลไกทางธุรกิจชักนำให้กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจประเภทนี้สามารถประกอบธุรกิจอย่างไม่มีขอบเขตเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่อง
2. เพื่อให้ได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่อง

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายที่เกี่ยวกับพระเครื่อง

“พระเครื่อง” หมายถึง พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ที่นับถือว่าเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันอันตรายนิยมใช้พกติดตัวหรือห้อยแขวนคอ (โชติ กัลยาณมิตร, 2518:529)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายพระเครื่อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในส่วนของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือ เรื่องของการซื้อขาย เช่น เรื่องนิติกรรมสัญญาและกลฉ้อฉล โดยนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเกี่ยวกับการซื้อขายวัตถุมงคลดังนี้

นิติกรรมและสัญญา

นิติกรรมคือ การกระทำของบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมายและมุ่งประสงค์จะให้เกิดผลในกฎหมายผูกพันกันในการ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ (ศักดิ์ สนองชาติ, 2557:2)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สัญญาซื้อขาย คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อและผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 453

โดยทั่วไปแล้วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การซื้อขายวัตถุมงคล ถือว่าเป็นการทำนิติกรรมที่สามารถกระทำได้ตามกฎหมายและไม่มีวัตถุประสงค์ที่ขัดกับศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 138/2534 วินิจฉัยว่า การซื้อขายพระพุทธรูปอันเป็นสิ่งหามิขายย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือสัญญาหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ

นอกจากนี้ยังรวมถึงกรณีการจัดสร้างวัตถุมงคลพระเครื่องด้วยและหากนำข้อเท็จจริงในการซื้อขายวัตถุมงคลมาเปรียบเทียบกับหลักการทั่วไปในเรื่องการของซื้อขายหรือนิติกรรมสัญญาแล้วคู่สัญญาจะต้องมีความสามารถตามกฎหมายและมีการแสดงเจตนาที่มีได้เกิดจากความสำคัญผิด หรือการแสดงเจตนาโดยถูกกลฉ้อฉลด้วย

การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิด อาจแบ่งได้ ดังนี้

การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็น “สาระสำคัญแห่งนิติกรรม” เป็นโมฆะ ซึ่งสาระสำคัญนั้น ได้แก่ ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม ในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม และความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 156 (รติชัย รถทอง, 2558:123-124)

การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดใน “คุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน” เป็นโมฆะ ซึ่งตามปกตินั้นจะต้องถือว่าคุณสมบัตินั้นเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าว การอันเป็นโมฆะนั้นนั้นคงจะมีได้กระทำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 157 (ก้องวิทย์ วัชรภรณ์, 2561:67-68)

นอกจากนี้การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิด ผู้แสดงเจตนาจะสำคัญผิดเองหรือมีผู้กระทำการฉ้อฉลหลอกลวงให้สำคัญผิดก็ได้ ดังนั้น ความสำคัญผิดจึงอาจเกิดจากกลฉ้อฉลได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2808/2554)

การแสดงเจตนาโดยถูกกลฉ้อฉล

การแสดงเจตนาโดยถูกกลฉ้อฉล คือ การแสดงเจตนาโดยคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งใช้กลอุบายหลอกลวง ทำให้ผู้แสดงเจตนาสำคัญผิด ด้วยการกล่าวข้อความจริง หรือปกปิดข้อเท็จจริง รวมทั้งการนิ่งซึ่งควรต้องบอกให้แจ้งด้วย (อำพน เจริญชีวินทร์, 2545:24) และการถูกกลฉ้อฉลที่จะเป็นโมฆะนั้นนั้นจะต้องถึงขนาดให้ผู้แสดงเจตนาเข้าทำนิติกรรมสัญญาด้วย ซึ่งถ้ามิได้มีกลฉ้อฉลดังกล่าว การอันเป็นโมฆะนั้นนั้นคงจะมีได้กระทำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 159 (ศรินทร์ภรณ์ โสทธิพันธุ์, 2561:130-131)

การบอกล้างโมฆะกรรม

นิติกรรมอันเป็นโมฆะ คือ นิติกรรมที่มีผลสมบูรณ์บังคับกันได้ตามกฎหมายจนกว่าจะมีการบอกล้าง เนื่องจากเป็นนิติกรรมที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องในเรื่องความสามารถของผู้ทำนิติกรรม หรือเกิดจากการแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน หรือเกิดจากการแสดงเจตนาทำนิติกรรมเพราะถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่ หรือเกิดจากกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ว่านิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ เป็นต้น ซึ่งเมื่อมีการบอกล้างโมฆะกรรมแล้ว ย่อมมีผลทำให้นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะย้อนไปถึงเวลาเริ่มแรกทำนิติกรรมนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สำหรับการบอกล้างโมฆียะกรรม เป็นการแสดงเจตนาทำลายนิติกรรมอันเป็นโมฆียะที่ยังมีผลสมบูรณ์อยู่นั้น ให้เป็นอันเสียเปล่าไป ซึ่งเป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียว โดยหากมีการบอกล้างแล้ว นิติกรรมอันเป็นโมฆียะนั้นย่อมเป็นอันสิ้นผลไป มีผลให้คู่กรณีต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม แต่หากไม่ใช่สิทธิในการบอกล้างนิติกรรมอันเป็นโมฆียะดังกล่าว จนล่วงเลยเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้วนิติกรรมนั้นก็จะมีผลสมบูรณ์ตลอดไป ไม่อาจใช้สิทธิบอกล้างได้อีก (ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง, 2556:29)

ประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดเกี่ยวกับศาสนา เรื่องการคุ้มครองวัตถุอันเป็นที่เคารพในศาสนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 206 นั้นอาจกล่าวได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาได้ให้ความสำคัญต่อสิ่งที่กระทบกระเทือนความรู้สึกของผู้นับถือศาสนาต่างๆ ไว้ด้วย ซึ่งการกระทำบางอย่างเช่น การนำเอาวัตถุมงคลมากองขายกันตามพื้นถนนก็น่าจะอยู่ในข่ายความผิดตามมาตรา 206 นี้ด้วย แต่เนื่องด้วยบทบัญญัติดังกล่าวนี้มีอัตราโทษค่อนข้างสูง ดังนั้นแนวทางปฏิบัติของศาลในการวินิจฉัยลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา นี้จึงถูกกำหนดไว้เฉพาะการกระทำที่มีลักษณะและพฤติการณ์ที่ค่อนข้างร้ายแรง จนกลายเป็นบรรทัดฐาน ในทางปฏิบัติว่าไม่มีการนำบทบัญญัตินี้มาใช้ในการควบคุมเรื่องที่มีลักษณะหรือพฤติการณ์เป็นเรื่องเล็กน้อย (สพรัฐ กิติ ศุภการ, 2562:329)

ดังนั้น จากแนวทางการวินิจฉัยของศาลฎีกาข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติตามมาตรา 206 ไม่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาปฏิบัติไม่เหมาะสมกับวัตถุมงคล เช่น การตั้งวางจำหน่ายในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ตามพื้น ตามถนน เป็นต้น ซึ่งหากต้องการควบคุมการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุมงคลทางศาสนาก็ควรบัญญัติหรือกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะขึ้นมาควบคุมดูแลในกรณีดังกล่าว โดยเฉพาะ (ยิ่งเทพ จันทรังษี, 2538:30)

ความผิดฐานฉ้อโกงและหลอกลวงทางการค้าบทบัญญัติในเรื่องความผิดเกี่ยวกับการค้าประมวลกฎหมายอาญามาตรา 271 เมื่อพิจารณาแล้ว เป็นกฎหมายที่ตรงกับกรณีการหลอกลวงเพื่อการจำหน่ายวัตถุมงคลปลอมให้กับผู้บริโภคได้มากที่สุด ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายมาตรานี้จะเห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่มุ่งเอาผิดกับผู้ขายที่หลอกลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อ โดยกฎหมายมิได้จำกัดว่าของนั้นจะเป็นเครื่องอุปโภคหรือบริโภค ซึ่งการหลอกลวงดังกล่าวมานี้ อาจจะเป็นการกระทำด้วยวาจาหรือด้วยกิริยาการ แสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวง (ยิ่งเทพ จันทรังษี, 2538:31) เช่น มีการโฆษณาจำหน่ายพระเครื่องรุ่นหนึ่ง โดยโฆษณาว่าผ่านพิธีปลุกเสกจากพระเกจิอาจารย์ชื่อดังท่านหนึ่ง แต่ความจริงแล้วพระเครื่องดังกล่าวไม่ได้มีการปลุกเสกตามที่โฆษณาไว้ ดังนั้น จากการโฆษณาดังกล่าวเป็นผลทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจผิดในแหล่งที่มาของวัตถุมงคลได้ (หยุด แสงอุทัย, 2556:179)

สำหรับความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 ซึ่งเป็นการกระทำโดยการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยผลของการหลอกลวงดังกล่าวผู้กระทำ ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวงไปโดยทุจริตซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ ให้หมายรวมถึง การทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อผิดไปจากความเป็นจริงโดยไม่จำกัดว่าจะแสดงออกโดยวิธีใด จะกระทำด้วยวาจา เอกสาร ด้วยกิริยาอื่นใด ย่อมถือเป็นการกระทำทั้งสิ้น (สพรัฐ กิติ ศุภการ, 2562:589)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ส่วนมาตรา 343 เป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน โดยเป็นการหลอกลวงประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งเป็นบทลงโทษหนัก สำหรับในส่วนนี้จะพิจารณาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงในการจำหน่ายวัตถุมงคลเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม กฎหมายอาญาในส่วนนี้ไม่สามารถใช้บังคับได้ในหลายกรณี เนื่องจาก ข้อจำกัดในการพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิดในการหลอกลวงผู้เสียหายดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นอีกทั้งในการพิสูจน์เจตนาในการกระทำความผิดยังคงตกเป็นหน้าที่ของฝ่ายโจทก์หรือผู้เสียหายตามที่กฎหมายบัญญัติจึงทำให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุมงคลเป็นไปได้ยากสำหรับการนำฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ (ยิ่งเทพ จันทรังษี, 2538:37)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่อง” และ “เพื่อให้ได้แนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่อง” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

1.1 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายวัตถุมงคลพระเครื่องอันได้แก่

1.1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.1.2 ประมวลกฎหมายอาญา

1.2 ตำราและหนังสือคำอธิบายทางกฎหมาย งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายวัตถุมงคลพระเครื่อง ข้อมูลที่เป็นเอกสารด้านคดีความ ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการดำเนินคดีในการซื้อขายวัตถุมงคลพระเครื่อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนได้แก่

1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย

1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ

1.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ

1.4 ส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล

2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แหล่งเก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำนักหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันพบปัญหาเกี่ยวกับการจัดสร้างพระเครื่องเพื่อออกจำหน่ายและมีการซื้อขายผ่านทางเว็บไซต์ออนไลน์ ตามแผงลอย พื้นถนน หรือตามท้องตลาดทั่วไปมีจำนวนมากขึ้น ทำให้ภาพพจน์ของพุทธศาสนาเกิดความเสื่อมเสีย ในขณะที่เดียวกันมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถใช้แก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทุกส่วนและในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาควบคุมดูแลเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้งบริษัท สมาคม เพื่อแสวงหารายได้จากการทำธุรกิจพุทธพาณิชย์เพื่อเพิ่มมูลค่าในการซื้อขายพระเครื่องและมีการจัดสร้างพระเครื่องปลอมเพื่อหลอกลวงให้แก่ผู้ซื้อ โดยไม่มีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนและยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามาตรวจสอบเป็นการเฉพาะ

อภิปรายผล

1) ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสร้างพระเครื่องหรือพิมพ์พระเครื่องเพื่อออกจำหน่ายเป็นปัญหาที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะทั้งยังไม่มีมาตรการ ระบุ ตัวบุคคลผู้มีสิทธิในการจัดสร้างวัตถุมงคลในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาควบคุมดูแลเป็นการเฉพาะ มีเพียงการควบคุมดูแลภายใต้หลักกฎหมายทั่ว ๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสร้างและจำหน่ายวัตถุมงคลเป็นเรื่องๆไปเท่านั้น รวมทั้งยังไม่มีมาตรการใด ๆ เข้ามาควบคุมในเรื่องราคาวัตถุมงคลอีกด้วย

2) ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่องตามท้องตลาดทั่วไปตลอดจนผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายพระเครื่องตามท้องตลาด เช่น มีการวางขายตามพื้นถนนในตลาดนัด หรือการซื้อขายผ่านเว็บไซต์ออนไลน์การทำสัญญาซื้อขายนั้นก็เพียงสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ธรรมดาเท่านั้น โดยทั่วไปผู้ขายมักให้การรับประกันด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรว่าหากซื้อวัตถุมงคลที่ซื้อไปไม่ไช่ของแท้ ผู้ขายยินดีรับคืนวัตถุมงคลนั้น แล้วคืนเงินให้แก่ผู้ซื้อ แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นการยากที่ผู้ซื้อจะสามารถพิสูจน์ยืนยันกับผู้ขายได้ว่าวัตถุมงคลที่ตนเช่าบูชาไปนั้นเป็นของปลอม จะเห็นได้ว่า การใช้มาตรการในทางแพ่งเกี่ยวกับการซื้อขายวัตถุมงคลนั้นแทบจะไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้บริโภคได้เลย เนื่องจากยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงไม่ว่าจะเป็นเรื่องเจตนาของผู้ขาย

3) ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการก่อตั้ง บริษัท สมาคม หรือเว็บไซต์ออนไลน์ในปัจจุบันนั้นยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาควบคุมตรวจสอบธุรกิจดังกล่าวเป็นการเฉพาะแต่อย่างใดว่ามีความรู้ความชำนาญในพระเครื่องจริงหรือไม่หรือเพียงแต่ประสงค์เอาแต่ผลกำไรโดยไม่คำนึงถึงผู้ซื้อ

4) ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการทำพระเครื่องปลอมเพื่อออกจำหน่ายหรือการขายพระเครื่องปลอมเมื่อผู้ซื้อสำคัญผิดในตัวทรัพย์สินอันเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม ไม่ว่าจะผู้ซื้อจะสำคัญผิดเอง หรือถูกกลฉ้อฉล ผู้ซื้อยังมีสิทธิในการบอกกล่าวสัญญาซื้อขายดังกล่าวได้ ส่วนบทลงโทษทางกฎหมายอาญา จะเห็นได้ว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะมีความผิดฐานฉ้อโกง แต่การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุทรงคุณพระเครื่องเป็นไปได้อย่างยากสำหรับการนำฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

ควรจัดให้มีมาตรการทางกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการซื้อขายวัตถุทรงคุณพระเครื่องรวมทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการตรวจสอบบริษัท สมาคม หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ก่อตั้งหรือจัดทำขึ้นที่เกี่ยวกับวัตถุทรงคุณพระเครื่องด้วย และควรตั้งผู้เชี่ยวชาญในด้านพระเครื่องเข้ามาตรวจสอบการจัดสร้าง และการทำธุรกิจพุทธพาณิชย์เป็นการเฉพาะ

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

สำหรับปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับการซื้อขายพระเครื่อง จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้มีการศึกษาข้อมูลการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีจากเงินได้ในการนำวัตถุทรงคุณพระเครื่องออกให้เข้าบัญชีเป็นการเฉพาะต่อไปในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากอาจารย์ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ แนวคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด จนวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- ก้องวิทย์ วัชรภรณ์.(2561).กฎหมายแพ่งและพาณิชย์พร้อมสอบนิติกรรม-สัญญา-หนี้.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์กรุงสยาม พับลิชชิ่ง
- โชติ กัลยาณมิตร.(2518).พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปเกี่ยวเนื่อง.กรุงเทพฯ: การไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย
- ณัฐภูมิ แก้ววิมล. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเช่าพระเครื่องออนไลน์ เว็บไซต์ G-pra. กรุงเทพมหานคร: เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง.(2556).กฎหมายแพ่งและพาณิชย์นิติกรรม สัญญา ตัวแทน นายหน้า คือบคั๋วและมรดก.กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- ยิ่งเทพ จันทรังษี.(2538).มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสร้าง การโฆษณาและการเก็บรักษาวัตถุทรงคุณในพุทธศาสนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- รติชัย รถทอง.(2558).กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศนันท์ภรณ์ โสถพิพันธุ์.(2561).คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา.กรุงเทพฯ: วิญญูชน
- ศักดิ์ สอนองชาติ.(2557).คำอธิบายโดยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นิติกรรม สัญญา.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สหรัฐ กิติ ศุภการ.(2562).กฎหมายอาญาหลักและคำพิพากษา.กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
หยุด แสงอุทัย.(2556). กฎหมายอาญาภาค 2-3.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อำพน เจริญชีวินทร์.(2545).คู่มือการจัดทำนิติกรรม สัญญา.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

หงษ์หยก โพธิ์รัมย์¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

¹นักศึกษาศาขานิติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email : s59123440092@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 แต่จำเลยยังคงต้องมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งหมด จึงเกิดปัญหาว่า หน้าที่ของจำเลยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีการกำหนดไว้เหมาะสมหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 กำหนดให้หน้าที่ยื่นหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขอค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย มีขั้นตอนการดำเนินการหลายขั้นตอน และแม้กฎหมายจะให้มีการตั้งตัวแทน และทนายในการนำเอกสารพยานหลักฐานมายื่นแสดง แต่ก็อาจมีจำเลยที่ได้รับผลกระทบ ระหว่างดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายดังกล่าว อาทิ กรณีจำเลยเจ็บป่วยถึงขั้นพิการและไม่มีทนายที่จะเรียกร้องสิทธิให้จำเลย อันเป็นเหตุให้หน้าที่ดำเนินการของกฎหมายดังกล่าว เป็นภาระแก่ตัวจำเลย

คำสำคัญ : กฎหมาย, จำเลย, คดีอาญา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในโลกปัจจุบัน ที่ได้มีสังคมที่นั่นต้องมีกฎหมาย และกฎหมาย คือ กฎเกณฑ์สำคัญที่ทำให้สังคมสงบสุข และเกิดความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันของคนในสังคม ทุกคนมีหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ หากว่ามีบุคคลใดได้กระทำความผิดกฎหมาย ก็ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย เช่น เดียวกันเมื่อมีบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และได้รับโทษในคดีอาญาและถูกดำเนินคดีเพิ่มมากขึ้น จุดมุ่งหมายของกฎหมาย คือ การมุ่งนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอย่างแท้จริง มิใช่การนำตัวผู้บริสุทธิ์มารับโทษแทนผู้กระทำความผิด และในปัจจุบันพบว่า มีผู้บริสุทธิ์ที่ยังคงตกเป็นจำเลยในคดี อาทิ คดีหนุ่มบริสุทธิ์ติดคุกฟรี 2 ปี หลังโดนข้อหาพยายามฆ่า ทั้ง ๆ ที่ ไม่ได้ทำ (thairath, 2560:1) และในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 เข้ามาช่วยเหลือ เยียวยา ความเสียหาย ที่เกิดแก่จำเลย ให้ได้รับความยุติธรรม แต่จากข้อเท็จจริงปัจจุบันตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อจำเลยพ้นโทษ จำเลยมีหน้าที่ ที่จะต้องยื่นพยานหลักฐาน และเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้สิทธิเรียกร้อง ในการขอค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ตัวจำเลย และถือว่าการใช้สิทธิเรียกร้องนี้ เป็นสิทธิของจำเลยที่จะเรียกหรือไม่เรียกก็ได้ ทั้งที่จริงแล้วเกิดจากความผิดพลาดทางกระบวนการยุติธรรม ทำให้ตกเป็นภาระหน้าที่ของจำเลยในการเรียกร้องสิทธิขอค่าทดแทนและค่าเสียหายด้วยตนเอง แม้กฎหมายจะให้มีความพยายามและมอบให้มีผู้ทำการแทนยื่นพยานหลักฐานเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องได้ก็ตาม หากกระหว่างขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมจำเลยได้รับความเสียหายถึงขั้นพิการติดตัว และไม่มีทายาทหรือผู้ทำการแทนใด ๆ พระราชบัญญัตินี้ยังไม่มีมาตรการใด ๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่จำเลยดังกล่าว

หากจะเปรียบเทียบกับสิทธิอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของจำเลย อาทิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 กำหนดให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลจัดหาลำโพงให้จำเลย หรือ มาตรา 165/1 หรือมาตรา 173 กำหนดให้ศาลตั้งทนายความให้จำเลยเพื่อต่อสู้คดี ในกรณีที่จำเลยไม่มีทนายความเป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ สิทธิเกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จึงเกิดปัญหาว่า มีการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานหรือหน่วยงานของรัฐ ในการดำเนินการให้แก่จำเลยหรือไม่ อันเป็นปัญหาสำคัญที่นำมาสู่งานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
2. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของคำว่าแพะรับบาป

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 ให้นิยามของคำว่า แพะรับบาป (สำ) น. คนที่รับเคราะห์กรรมแทนผู้อื่นที่ทำการนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คำใช้จ่าย

คำใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและคำใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 หมวด 4 มาตรา 18 (1)คำใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ

ความหมายของคำว่าค่าทดแทน

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 คำว่า “ค่าทดแทน” หมายถึง (กฎ) น. เงินหรือสิ่งอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้องชำระ หรือชดใช้เพื่อทดแทนความเสียหายจากการผิดสัญญา การละเมิดสิทธิหรือการล่วงล้ำสิทธิของบุคคล หรือการอื่น อาทิ ในกรณีลูกจ้างได้รับอันตรายจากการทำงาน

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและคำใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 “ค่าทดแทน” หมายถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่จำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากการตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และปรากฏว่าคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีนั้นฟังเป็นยุติได้ว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

ความหมายของคำว่าจำเลย

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 คำว่า “จำเลย” หมายถึง (1) (กฎ) น. บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาล (2) น. ผู้ถูกฟ้องความ.

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและคำใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 คำว่า “จำเลย” หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คำว่า “จำเลย” หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด

ความหมายของคำว่าคดีอาญา

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 คำว่า “คดีอาญา” (กฎ) น. คดีที่เกี่ยวกับการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่า เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา.

คำว่า “คดีอาญา” ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดโดยผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ

ดังนั้น “คดีอาญา” จึง หมายความว่า คดีที่ฟ้องร้องกันเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลที่กระทำความผิดทางอาญานั้นได้รับโทษเนื่องจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้

ขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรม

ถ้าหากจะพูดถึงขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาสิ่งแรกที่ต้องแยกประเด็นในการดำเนินคดี คือ ประเภทของคดีอาญาว่าเป็นคดีความผิดอันยอมความได้หรือเป็นคดีความผิดอันยอมความมิได้โดยแยกเป็นกรณีพอให้เห็นเป็นภาพรวมดังนี้

คดีความผิดอันยอมความได้

คดีความผิดอันยอมความได้จะเริ่มต้นจากผู้เสียหายหรือผู้ที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีสิทธิในการฟ้องคดีหรือร้องทุกข์ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การฟ้องคดีด้วยตนเองนั้นก็ยอมได้แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ศาลชั้นต้นจะเป็นผู้พิจารณาคดีตรงส่วนนี้ และเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาคดีว่าจะลงโทษจำเลยหรือจะยกฟ้องจำเลย จากนั้นถ้าหากคู่ความไม่พอใจในการตัดสินพิพากษาคดีก็สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ ศาลอุทธรณ์พิจารณาและพิพากษาคดีอาจจะลงโทษหรือยกฟ้องก็ได้และหากยังไม่เป็นที่พอใจอีกคู่ความอุทธรณ์จะยื่นฎีกาอีกก็ได้ ศาลฎีกาจะพิจารณาและพิพากษาคดีถ้าลงโทษก็จะมี การบังคับคดีตามขั้นตอนต่อไป แต่หากเป็นกรณียกฟ้อง ก็ปล่อยตัวจำเลยไป

หากทำการร้องทุกข์ด้วยตนเองก็จะมีการสืบสวนสอบสวนจากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจากนั้นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนให้แก่พนักงานอัยการ พนักงานอัยการเห็นสมควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องและยังมีอำนาจในการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานมาให้ซักถามได้ หากสั่งฟ้องก็จะเข้าขั้นตอนกระบวนการศาลชั้นต้นจะเป็นผู้พิจารณาคดีตรงส่วนนี้ และเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาคดีว่าจะลงโทษจำเลยหรือจะยกฟ้องจำเลย จากนั้นถ้าหากคู่ความไม่พอใจในการตัดสินพิพากษาคดีก็สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ ศาลอุทธรณ์พิจารณาและพิพากษาคดีอาจจะลงโทษหรือยกฟ้องก็ได้และหากยังไม่เป็นที่พอใจอีกคู่ความอุทธรณ์จะยื่นฎีกาอีกก็ได้ ศาลฎีกาจะพิจารณาและพิพากษาคดีถ้าลงโทษก็จะมี การบังคับคดีตามขั้นตอนต่อไป แต่หากเป็นกรณียกฟ้องก็ปล่อยตัวจำเลยไป หากไม่สั่งฟ้องก็แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง

ความผิดอันยอมความมิได้หรือความผิดคดีอาญาแผ่นดิน

เนื่องจากความผิดอันยอมความมิได้หรือความผิดคดีอาญาแผ่นดิน รัฐเป็นผู้เสียหายโดยตรงแม้ว่าการกระทำนั้น ผู้เสียหายจะไม่เอาโทษ แต่เจ้าพนักงานก็ยังคงดำเนินคดีนั้นต่อไป ขั้นตอนการดำเนินการ ก็คือบุคคลอื่นเป็นผู้กล่าวโทษจากนั้นพนักงานสอบสวนก็จะออกหมายเรียก(เจ้าพนักงานออกได้เองโดยไม่ต้องขอศาล) หรืออาจจะขอหมายค้น และหมายจับจากศาลเพื่อเรียก ค้น หรือจับผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหา โดยการจับนั้นหากเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถทำการจับได้เลยโดยไม่ต้องรอหมายศาล และหากเป็นการค้นก็สามารถค้นในที่สาธารณะได้เลย โดยไม่ต้องขอหมายศาลแต่หากเป็นการค้นในเคหสถาน จะต้องขอหมายศาลเท่านั้น และหลังจากนั้นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนให้แก่พนักงานอัยการ พนักงานอัยการเห็นสมควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง และยังมีอำนาจในการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานมาให้ซักถามได้ หากมีการสั่งฟ้องก็จะเข้าขั้นตอนกระบวนการ ศาลชั้นต้นจะเป็นผู้พิจารณาคดีตรงส่วนนี้ และเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาคดีว่าจะลงโทษจำเลยหรือจะยกฟ้องจำเลย จากนั้นถ้าหากคู่ความไม่พอใจในการตัดสินพิพากษาคดีก็สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ ศาลอุทธรณ์พิจารณาและพิพากษาคดีอาจจะลงโทษหรือยกฟ้องก็ได้และหากยังไม่เป็นที่พอใจอีกคู่ความอุทธรณ์จะยื่นฎีกาอีกก็ได้ ศาลฎีกาจะพิจารณาและพิพากษาคดีถ้าลงโทษก็จะมี การบังคับคดีตามขั้นตอนต่อไป แต่หากเป็นกรณียกฟ้องก็ปล่อยตัวจำเลยไป หากไม่สั่งฟ้องก็แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562:97)

ความหมายที่มาและหลักของสิทธิมนุษยชน

ความหมายของสิทธิมนุษยชน หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกันโดยที่ไม่มีการเลือกปฏิบัติเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งต้องปฏิบัติกับคนทุก ๆ คนในสังคมให้เท่าเทียมกันและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนเล็กคนน้อยในสังคมด้วยโดยไม่เลือกปฏิบัติใด ๆ ทั้งสิ้น(นพนิติ สุริยะ,2559:1)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ฉันทกถกานต์ เกิดขาว, 2556) ถือเป็นแม่แบบในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของมนุษยชนฉบับแรกของโลกเลยทีเดียวที่ได้โดยเกิดขึ้นจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี 1948 และได้มีตัวแทนตัวแทนจาก 50 รัฐสมาชิกของสหประชาชาติมาประชุมหารือร่วมกัน เพื่อกำหนดรายการสิทธิมนุษยชนทั้งหมดที่ทุกคนทั่วโลกควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน (Amnesty international UK, 2560) โดยคำแนะนำของอีลีเนอร์รูสเวลต์ (สุภาพสตรีหมายเลขหนึ่งแห่งสหรัฐอเมริกา 2476-2488) ซึ่งเป็นข้อตกลงของสหประชาชาติ หลังจากที่ได้รับการสูญเสียชีวิตผู้คนจำนวนมากและสูญเสียทรัพย์สินจำนวนมากในประเทศที่มีการทำสงครามต่อกัน ภายหลังจากจึงมีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น และผลักดันให้เริ่มหาแนวทางมาตรการ ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่มนุษยชาติเพื่อแก้ปัญหาการเกิดสงคราม ที่อาจนำมาซึ่งการสูญเสียอีกครั้ง และเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2491 (ค.ศ.1948) สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติเห็นชอบและรองรับ โดยให้มีการประกาศใช้ปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรก โดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติมีทั้งหมด 30 ข้อ จะขอยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานมาดังนี้ อาทิ ในด้านสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นข้อ 5 บุคคลจะถูกกระทำการทรมานหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้ และในด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 8. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอันมีประสิทธิผลจากศาลต่อการกระทำอันล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของตนตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ข้อ 9. บุคคลจะถูกจับกุม กักขัง ตามอำเภอใจไม่ได้ ข้อ10. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในความเสมอภาคอย่างเต็มที่ จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม และเปิดเผยจากศาลที่อิสระไม่ลำเอียง และข้อ 11.ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่า กระทำผิดความทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย (Super Big Eagle!!, 2561)

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยก็เข้าร่วมในการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้เข้าร่วมลงนามและให้สัตยาบัน กติการะหว่างประเทศและอนุสัญญาประกอบพันธกรณีที่ต้องยึดถือปฏิบัติอยู่ 6 ฉบับ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2550) ซึ่งรัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบันก็ได้หยิบยกเอาหลักสิทธิมนุษยชนมาใช้ด้วยเช่นกันโดยการกำหนดสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ในหมวดที่ 3 แห่งรัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2560 (ฉบับที่ 20) โดยมาตรา 25 วรรคสี่ ก็ได้ระบุไว้ว่าหากบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพจากการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลอื่นที่มีโชโดยตนเองนั้น มีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาจากหน่วยงานของรัฐ ที่มีการรับรองสิทธิตรงส่วนนี้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งนั่นก็คือที่มาของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติดังกล่าวก็เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นจำเลยในคดีอาญา โดยการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยในคดีอาญา (bopitv, 2551:1)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็นสามส่วนได้แก่ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากหนังสือและตำราส่วนที่เป็นวิทยานิพนธ์และงานวิจัย

3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ โดยการอ่านตีความหมายของข้อมูล เรียบเรียงรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จัดองค์ประกอบและแนวความคิด รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากความเชื่อมโยงให้เข้ากับประเด็นปัญหาแล้วตีความสรุป

4. สถานที่เก็บข้อมูลและตำราหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ข่าวสารต่างๆ บทบัญญัติของกฎหมาย และข้อมูลจากเว็บไซต์อินเทอร์เน็ต ทั้งของไทยและต่างประเทศ (สารสนเทศ) และสืบค้นจาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ห้องสมุดสัญญาธรรมศักดิ์ หอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดเมืองกรุงเทพฯ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพ.ศ.2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 และกำหนดให้การยื่นเอกสารขอใช้สิทธิเป็นหน้าที่ของตัวจำเลย ผู้แทน หรือทนาย ไม่มีการตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินเรื่องให้ โดยรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้จำเลยต้องรับภาระในการยื่นเอกสารพยานหลักฐานต่าง ๆ ด้วยตนเอง

อภิปรายผล

1. ในกรณีที่จำเลยอาจได้รับผลกระทบระหว่างกระบวนการยุติธรรม

หากจำเลยได้รับความเสียหายทางกายระหว่างกระบวนการยุติธรรม หรือพิการจนไม่สามารถทำหน้าที่เรียกร้องสิทธิของตนเองได้และตัวจำเลยนั้นไม่มีทนายหรือญาติพี่น้องหรือตัวแทนใด ๆ ทั้งสิ้น ก็จะทำให้เกิดปัญหาแก่จำเลยเพราะสิทธิตรงนี้เป็นสิทธิที่สามารถตั้งตัวแทนหรือทนายยื่นรับสิทธิแทนตัวจำเลยได้ ผู้วิจัยเห็นว่าหากเป็นกรณีดังกล่าวข้างต้น รัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานความยุติธรรมควรจัดหา ตัวแทน หรือทนาย เพื่อช่วยเหลือจำเลยที่มีความบกพร่องในกรณีข้างต้น เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ในการช่วยเหลือจำเลย

2. ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพ.ศ.2544 ผู้วิจัยเห็นว่าในประเทศไทยยังมีข้อบกพร่อง ที่แก้ไขไม่ถูกต้อง เนื่องด้วยเกิดจากความผิดพลาดของรัฐและหน่วยงานความยุติธรรมที่ท่าละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนแก่ตัวจำเลย จึงควรที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในการยื่นพยานหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งตรงนี้อาจเป็นการสร้างความยุ่งยากซับซ้อนในขั้นตอนให้แก่จำเลย หากเป็นการยื่นโดยปริยายโดยผลของกฎหมายเช่นนี้ก็ถือว่าหน่วยงานความยุติธรรมนั้นได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาขึ้นเพื่อช่วยเหลือให้จำเลยได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

แม้ว่าการเรียกค่าทดแทนนี้จะเป็นในเรื่องของการเรียกค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพ.ศ.2544 จะเป็นสิทธิเฉพาะตัว แต่ก็ถือว่าสิทธินี้ได้ถูกละเมิดโดยกระบวนการยุติธรรมและจำเลยในฐานะผู้เสียหาย ควรได้สิทธิในการช่วยเหลือโดยปราศจากภาระ จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีการยื่นเอกสารขอรับค่าทดแทนโดยปริยายโดยผลของกฎหมาย

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเท่านั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของกฎหมายฉบับนี้ด้วย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวก อาจารย์ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำ ผู้วิจัยหวังว่า วิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษากฎหมายบ้าง ไม่น่ามากนักน้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์.(2562).คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป.(เล่ม1). กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย).
- นพนิตี สุริยะ.(2559).หลักกฎหมาย สิทธิมนุษยชน:แนวคิดและหลักการคุ้มครอง. กรุงเทพฯ: วิญญูชน จำกัด. ฌรัฐกฤตกานต์ เกิดขาว.ปัญหาทางกฎหมายในการเยียวยาผู้ต้องหาและจำเลยตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544.(วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556).
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.(2550).รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- Amnesty International UK.(2560). What is the Universal Declaration of Human Rights?. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562. จาก:<https://www.amnesty.org.uk/universal>
- bopitv.(2551).บทความร่างพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา.สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562 จาก: <http://www.openbase.in.th>
- Super Big Eagle!!.(2561). “สิทธิมนุษยชน” คืออะไร? ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ 30 ข้อคืออะไรบ้าง?.สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2562. จาก:<https://www.winnews.tv/news/5064>
- thairath. (2560). หนุมปรีสุทธิ์ ดิดคุกพรี 2 ปี หลังโดนข้อหาพยายามฆ่า ทั้งๆ ที่ไม่ได้ทำ. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2562. จาก: <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1143582>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ราชบัณฑิตยสภา.(2552).**แพะรับบาป**.สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562. จาก: <http://www.royin.go.th>.

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ล่าสุด (ฉบับที่ 34) พ.ศ.2562

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 1)
พ.ศ.2544

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ
ที่ 2) พ.ศ.2559

รัฐธรรมนูญไทยพุทธศักราช (ฉบับที่ 20) 2560

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

ปลิตา พรหมพันธุ์¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440052@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บุคคลวิกลจริต หมายถึง บุคคลที่มีสภาพจิตใจไม่ปกติสมองพิการ หรือเสียสติพูดจาไม่รู้เรื่องซึ่งความบกพร่องทางจิตที่จะถือว่าวิกลจริตต้องเกิดขึ้นจริงอย่างถาวรโดยสภาพไม่ใช่เพียงครั้งคราว เช่น เกิดเพราะการเสพยาเสพติด พิษไข้ หรือยา เป็นต้น ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำโดยบุคคลวิกลจริตนั้น มีอย่างต่อเนื่องและบุคคลจำนวนมากไม่น้อยที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำของบุคคลดังกล่าวและไม่สามารถร้องขอให้รับผิดชอบได้ ด้วยเหตุนี้ในทางอาญาจึงกำหนดความผิดและโทษแตกต่างจากคนธรรมดาซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 เป็นการกล่าวถึงการกระทำความผิดของบุคคลวิกลจริตโดยพิจารณาจากการกระทำของผู้ที่กระทำความผิดว่าขณะกระทำนั้นสามารถรู้ผิดชอบหรือสามารถบังคับตนเองได้หรือไม่เพียงใด และในชั้นสอบสวนหากบุคคลวิกลจริตไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ก็ต้องงดการดำเนินคดีจนกว่าบุคคลนั้นจะหายดีหรือสามารถต่อสู้คดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริตมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด แต่ได้รับการยกเว้นโทษจากความผิดดังกล่าว ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าในขณะที่ตนกระทำความผิดนั้นตนไม่สามารถบังคับตนเองได้ นอกจากนี้ ยังมีมาตรการที่ควบคุมหรือจับบุคคลวิกลจริตมาบำบัดรักษาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายในสังคมตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551

คำสำคัญ : บุคคลวิกลจริต, อาชญากรรม, การดำเนินคดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal measures of Criminal proceedings against insane persons

Palita Prompan¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences Suan, Sunanda Rajabhat University

Email : s59123440052@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

The insane person means person in unsound mind, having cerebral palsy or losing his mind. Mental deficiency deemed as insanity must actually and permanently -happen according to the state of mind, not from time to time, such as drug abuse, fever or medicine etc. The criminal problem arising from the insane person happen continuously, and many people are harmfully affected by their action and could not claim against them. Therefore, criminal offence and sentence are specified different from normal person. Section 65 of the Criminal Code specifies the offence of insane person in consideration of their actions when committing crime whether they are of sound mind or able to control themselves or not. During the investigation. If the insane person are unable to defend in the case, the proceedings must be suspended until they recover or can defend in the case under Section 14 of the Criminal Procedure Code.

The research shows that the prosecution against the insane is specified as the offence but it is excusable from such offence, provided that the offender must prove that when committing crime, the offender could not control himself. In addition, there is the measures to control and put them for treatment in order to prevent them from criminal offence in society according to the Mental Health Act B.E. 2551 (2008).

Keywords : insane person, Crime, Prosecution

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันบุคคลที่มีสภาพจิตไม่ปกติได้ก่อปัญหาแก่สังคมหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ บุคคลวิกลจริต ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีความประพฤติกิริยามิติดปกติ ไม่สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดี เพราะสติวิปลาสแล้ว ยังหมายถึงความถึง บุคคลที่ขาดความรู้สึกหรือขาดความรู้สึกร่างกาย ซึ่งผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตนั้นอาจเป็นบุคคลผู้ที่มีโอกาส ก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ตลอดจนทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและผู้อื่น ซึ่งผู้ที่มีความใกล้ชิด กับบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ที่ต้องดูแลใส่ใจเป็นอย่างมาก หากมีความผิดปกติมากขึ้นก็จำเป็นที่จะต้องได้รับการ บำบัดจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่จะเข้ามาดูแลคุ้มครองอีกทางหนึ่งด้วยเพื่อ เป็นการป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวไปก่อเหตุร้ายซึ่งเป็นปัญหาอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดขึ้นโดยบุคคลที่มีจิต บกพร่อง จิตฟั่นเฟือน หรือเป็นบุคคลวิกลจริต

อย่างไรก็ตามสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันอยู่โดยทั่วไปว่าปัญหาอาชญากรรม ซึ่งก่อให้เกิดขึ้น โดยบุคคลวิกลจริตนั้นมีอยู่เสมอ ๆ อีกทั้งมีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่มีสภาพจิตไม่ปกติบุคคลเหล่านี้ได้ก่อให้เกิด ปัญหาแก่สังคมหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดอาญาทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ๆ ดังจะพบได้ตามข่าวหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ เช่น ชาวจับเด็กเป็นตัวประกัน คนวิกลจริตแอบจุดไฟเล่นลาม เผาบ้านพักคนงาน ย่านบางขุนเทียน(ไทยรัฐออนไลน์, 2561) เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดปัญหาสำคัญว่า กฎหมายไทยที่นำมาบังคับใช้มีความเหมาะสมต่อการควบคุมดูแลและให้ความคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่เป็น บุคคลวิกลจริตหรือไม่ อย่างไร อันเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต
2. เพื่อได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คำว่า “วิกลจริต” หมายถึงมีความประพฤติกิริยามิติดปกติเพราะสติวิปลาส เช่น เขาเป็นคนวิกลจริต ร้องไห้บ้าง หัวเราะบ้างโดยไม่มีสาเหตุ เป็นบ้า (ฝ่ายวิชาการไอคิวพลัส, 2560:488) ส่วนคำว่า “บ้า” หมายถึง เสียสติ วิกลจริต สติฟั่นเฟือน หลงใหลหรือมัวเมาในสิ่งนั้น ๆ จนผิดปรกติ เช่น บ้ากาม บ้ายศ บ้าฟุตบอล (ฝ่ายวิชาการภาษาไทย, 2560:310)

ความหมายทางการแพทย์เกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

ในทางการแพทย์ไม่ปรากฏคำว่า “วิกลจริต” แต่มีโรคเกี่ยวกับอาการทางจิต เรียกว่า “โรคทางจิตเวช (Psychosis)” หมายถึง ภาวะอาการทางจิตที่ผู้ป่วยมักมีอาการหลงผิดไปจากความเป็นจริง ประสาท หลอน หูแว่ว เห็นภาพหรือรับรู้ในสิ่งที่ไม่ได้อยู่จริง(ศกุนา เก้านพรัตน์, 2551:6) อาการโรคจิตหรือวิกลจริตนี้ เป็นปัญหาสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ทั้งปัจจัยภายในอย่างความผิดปกติทางจิตต่าง ๆ อาการเจ็บป่วยทางร่างกาย และปัจจัยภายนอกอย่างการใช้ยาหรือสารเสพติด (พบแพทย์, 2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความหมายทางกฎหมายเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

มีนักวิชาการด้านกฎหมายหลายท่านได้อธิบายคำดังกล่าวไว้ดังนี้

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์ (สังกาส เนาวรัตน์พันธ์, 2549:58) อธิบายว่า

“จิตฟั่นเฟือน” ได้แก่ ผู้ที่ความหลงผิด ประสาทหลอนและแปรผิด ซึ่งเห็นว่าพวกนี้ความจริงก็เป็นโรคจิตอย่างหนึ่ง

“โรคจิต” เป็นความบกพร่องแห่งจิตที่เกิดจากโรค รวมทั้งผู้ที่มีอาการคลุ้มคลั่ง จิตเภท หรือผู้ที่มีปัญญาความคิดดีแต่สติทราวม

“จิตบกพร่อง” ได้แก่ ผู้ที่สมองไม่เจริญเติบโตตามวัย หรือบกพร่องมาแต่กำเนิด หรือเสื่อมลงเพราะความชรา

ตัวอย่าง คำพิพากษาฎีกาที่ 5466/2537 วินิจฉัยว่าคำว่า บุคคลวิกลจริต ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 29 เดิม(มาตรา 28 ใหม่) นั้นมิได้หมายเฉพาะถึงบุคคลผู้มีจิตผิดปกติ หรือตามที่เข้าใจทั่วไปว่าเป็นบ้าเท่านั้นไม่ แต่หมายรวมถึงบุคคลผู้มีกิริยาอาการผิดปกติเพราะสติวิปลาส คือขาดความรำ ลึก ขาดความรู้สึกละและขาดความรับผิดชอบด้วยเพราะบุคคลดังกล่าวนี้ไม่สามารถประกอบกิจการของตนหรือประกอบกิจส่วนตัวของตนได้ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า จ. ซึ่งผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถนั้นไม่รู้สึกละตัวเองและพูดจารู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง ซึ่งแพทย์ให้การวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมองฝ่อหรือสมองเสื่อมขั้นรุนแรงไม่สามารถรักษาให้หายได้ตลอดจนไม่อาจปฏิบัติภารกิจส่วนตัวได้แสดงให้เห็นว่า จ. เป็นคนไม่มีสติสัมปชัญญะ ไร้ความสามารถที่จะดำเนินกิจการทุกอย่างทุกอย่างด้วยตนเองได้ พอถือได้ว่าเป็นบุคคลวิกลจริตตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว และผู้ร้องเป็นบุตรบุญธรรมของ จ. ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน ย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายและมีสิทธิรับมรดกของ จ.ผู้ร้องจึงสมควรเป็นผู้อนุบาล จ.

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริต

ในปัจจุบันมีแนวคิดเกี่ยวกับการอธิบายความผิดปกติทางจิตของมนุษย์ไว้หลายแนว แต่ยังไม่มีความคิดใดที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งในปัจจุบันจะต้องนำแนวความคิดหลายๆแนวมาพิจารณา ร่วมกัน (Offer & Melvin, 1984) เมื่อในสังคมมีการกระทำผิดเกิดขึ้นรัฐจะต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย เพื่อจัดการผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งการที่รัฐจะลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นรัฐจะต้องคำนึงถึงสาเหตุของการกระทำความผิดและเหตุผลที่จะลงโทษด้วยตามหลักกฎหมายและสถานการณ์ของแต่ละยุค ซึ่งแนวความคิดทางอาญาสำหรับบุคคลวิกลจริตนั้นได้มีการพัฒนามาเรื่อย ๆ โดยให้ความสำคัญด้านมนุษยธรรม (สุกิจ เกศมรายน, 2555:11) ส่วนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลวิกลจริตนั้น ได้แก่

ทฤษฎีการป้องกันสังคม (Social Protection Theory)

ทฤษฎีการป้องกันสังคมเป็นทฤษฎีอาชญาวิทยาที่มุ่งอธิบายถึงผลหรืออิทธิพลของกฎหมายที่ใช้ปกครองประชาชนในสังคมมากกว่าอธิบายสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม คำนึงถึงผลลัพธ์ของการกระทำก่อนที่จะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นในสังคม(พรชัย ชันตี ธัชชัย ปิตะทีละบุตร และอัศวิน วัฒนวิบูลย์, 2543:22)

การป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ยิ่งกว่า การลงโทษซึ่ง Caesar Beckaria เป็นผู้ต้นคิดทฤษฎีดังกล่าวโดยอธิบายว่า การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยกำหนดลักษณะความผิดและโทษไว้อย่างชัดเจนและเป็นโทษที่หนักพอสมควรเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระทำความผิดอีก แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวต้องประสบกับความล้มเหลวกล่าวคือ แนวคิดของสำนักนี้ มีหลักสำคัญว่า “ต้องกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิด” โดยลืมนามนุษย์แต่ละคนนั้นมีความสามารถรู้ผิดชอบไม่เท่ากัน สติปัญญาไม่เหมือนกัน ดังเช่น เด็ก คนปัญญาอ่อน คนที่มีจิตบกพร่อง(ชาย เสวิกุล, 2517:179)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Theory)

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าการกระทำความผิด โดยเน้นเป็นรายบุคคลหรือจำแนกเพื่อหาสาเหตุของการกระทำความผิดและแนวทางในการแก้ไข เมื่อนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีจิตไม่ปกติ การลงโทษจึงถูกนำมาใช้เพื่อการบำบัดรักษาและฟื้นฟูบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดนั้นซึ่งการรักษาผู้กระทำความผิดอาจจำเป็นต้องใช้วิธีการควบคุมแต่การรักษาดังกล่าวก็ไม่สร้างความทุกข์หรือถูกประณามดังเช่นการลงโทษจึงเป็นการขจัดปัญหาภายในจิตใจ แก้ไขสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลเหนือการกระทำความผิดให้หมดไปและยังช่วยป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดไปก่ออันตรายซ้ำอีก (อันณพ ชูบำรุงและอุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2561:41)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลวิกลจริตในประเทศไทย

กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันก็มีมาตรการเพื่อดำเนินการควบคุมดูแลและให้การคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่จิตไม่ปกติอยู่หลายประการ กล่าวคือ การคุ้มครองด้านการรับผิดทางอาญาของผู้กระทำความผิดที่จิตไม่ปกติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ซึ่งเป็นการกล่าวถึงบุคคลที่มีจิตไม่ปกติที่กระทำความผิดอาจไม่ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงโดยพิจารณาจากการกระทำของผู้ที่กระทำความผิดว่าขณะกระทำนั้นสามารถรู้ผิดชอบหรือสามารถบังคับตนเองได้หรือไม่เพียงใด ถ้ากระทำไปโดยมีจิตพ้นเพื่อนหรือไม่สามารถรู้ผิดชอบได้ก็ไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้างก็ยังคงต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นอยู่ แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2562:200) ส่วนกรณีในชั้นสอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีผู้ต้องหาหรือจำเลยวิกลจริตไม่สามารถต่อสู้คดีได้ก็ต้องงดการดำเนินคดีจนกว่าบุคคลนั้นจะหายดีหรือสามารถต่อสู้คดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 (จิตติ ดิงศรัทธี, 2555:1072) และตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 ที่ให้ความคุ้มครองจำเลยในการต่อสู้คดี(สิทธิพันธ์ กี่สุขพันธ์, 2559:6) หากในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้วและศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยหรือให้ประหารชีวิตจำเลย แต่หากบุคคลนั้นเกิดวิกลจริตประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็มีมาตรการคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่วิกลจริตไว้ด้วยกรณีที่ต้องโทษจำคุกขณะที่วิกลจริต ศาลมีอำนาจสั่งทุเลาการจำคุกไว้ก่อนจนกว่าจะหายวิกลจริตก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 246 โดยจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในควบคุมในสถานที่อันควรหรือเป็นเหตุรอให้ประหารชีวิตและอาจลดโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิตตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 248 (อรรถพล ใหญ่สว่าง, 2562:647-648) และถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวบุคคลวิกลจริตที่ไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 นั้นอาจเป็นภัยต่อสังคมศาลจะสั่งให้ไปคุมตัวในสถานพยาบาลก็ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 (เกียจติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562:951)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลวิกลจริตในต่างประเทศ

ประเทศเนเธอร์แลนด์

สำหรับกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น แยกการลงโทษการกระทำความผิดและการลงโทษตัวจำเลยออกจากกันบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องไม่ต้องรับผิดตามกฎหมาย ซึ่งประเทศเนเธอร์แลนด์ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กำหนดการลงโทษทางอาญาไว้ ดังนี้ กล่าวคือ บทลงโทษตามคำสั่งของศาล เช่น การลงโทษจำคุกและมาตรการเชิงบังคับ เช่น การบังคับให้เข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาล ซึ่งการพิจารณาโทษให้กับจำเลยหรือผู้ต้องหา นั้นศาลจะพิจารณาจากระดับความผิดที่จำเลยหรือผู้ต้องหากระทำลง อีกทั้งกฎหมายอาญาของประเทศ เนเธอร์แลนด์นั้นยังมีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้กับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่อง ประการแรก คือ หากจำเลยไม่มีความผิดอาญา กฎหมายจึงให้สิทธิในการรักษาในสถานพยาบาล หรือโรงพยาบาลจิตเวช ประการที่สอง คือ ถ้าจำเลยมีจิตบกพร่องในขณะก่อเหตุร้าย จำเลยอาจได้รับคำสั่งศาลให้เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช(มันซ์ญา ญาณกิตติกุล, 2560) นอกจากนี้ ประเทศเนเธอร์แลนด์ยังมี มาตรการ TBS ซึ่งเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ใช้กับบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องเท่านั้น ในการจัดการกับบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องที่มีความผิดทางอาญา ศาลจะต้องตัดสินให้บุคคลนั้นมีโทษจำคุกก่อน และตามด้วยการใช้มาตรการ TBS เพื่อการอุดช่องว่างของกฎหมายอาญาซึ่งในอดีตมาตรการดังกล่าวถูกนำมาใช้กับบุคคลวิกลจริตหรือผู้ที่มีจิตบกพร่องในคดีทั่วไป เช่น คดีลักทรัพย์ อำนาจในการออกคำสั่งอยู่ที่ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ต่อมาเมื่อมีผู้ต้องขังจำนวนมากขึ้น จึงมีการแก้ไขให้มาตรการดังกล่าว ใช้กับบุคคลวิกลจริต หรือผู้ที่มีจิตบกพร่องกรณีที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลและทรัพย์สิน (มันซ์ญา ญาณกิตติกุล, 2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต และได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริตโดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

บทบัญญัติของกฎหมาย ตำราและหนังสือคำอธิบายทางกฎหมาย และงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนได้แก่

- 1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
- 1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
- 1.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ
- 1.4 คำพิพากษาฎีกา

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถานที่เก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารจำพวกตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สำหรับการกระทำของบุคคลวิกลจริตที่ถือว่าเป็นความผิดในคดีอาญานั้น กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด แต่ได้รับการยกเว้นโทษ กล่าวคือ ไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ซึ่งฝ่ายผู้กระทำความผิดจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ในขณะที่ตนกระทำความผิดนั้นตนไม่สามารถบังคับตัวเองหรือไม่รู้สึกผิดชอบชั่วดีได้ แต่ถ้าหากว่าบุคคลวิกลจริตกระทำความผิดในขณะที่ยังสามารถบังคับตัวเองได้บ้างก็ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กำหนดก็ได้ ส่วนกรณีของผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้นในทางอาญาไม่ได้มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิแต่อย่างใด 2) ในหลายประเทศได้มีการออกกฎหมาย กำหนดมาตรการที่จะควบคุมหรือจับบุคคลวิกลจริตมาบำบัดรักษาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายในสังคม ซึ่งในประเทศไทยเองก็มีมาตรการที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 เป็นการนำบุคคลที่มีภาวะอันตรายหรือบุคคลที่มีความจำเป็นต้องเข้ารับการรักษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอาการทางจิต พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีความรุนแรงที่จะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น เมื่อบุคคลที่มีอาการทางจิตมีพฤติกรรมอาละวาด ทำร้ายคนรอบข้าง บุคคลใกล้ชิดหรือผู้พบเห็นต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการพาบุคคลดังกล่าวไปสถานพยาบาลหรือสถานบำบัด เพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้เข้ารับการรักษาทางจิต และแม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ยินยอมก็สามารถพาบุคคลดังกล่าวเข้ารับการรักษาได้ไม่ถือว่าเป็นการกักขังหน่วงเหนี่ยว

อภิปรายผล

ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริต

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลวิกลจริตในประเทศไทยนั้นมีความหมายบังคับใช้อยู่แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่บางประการที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการทางการแพทย์ด้านจิตเวชศาสตร์แก่ผู้ที่ดูแลกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง ปัญหาที่พบเจอ เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 วรรคหนึ่ง คำว่า “มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน” ควรให้ความรู้ความเข้าใจตรงกันและมีมาตรฐานกลางในการวินิจฉัยว่า อย่างไรถึงจะเรียกว่า “จิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน” เพราะถ้าเกณฑ์การวินิจฉัยไม่ตรงกัน ก็อาจจะส่งผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรมและการลงโทษผู้กระทำความผิดอาจไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลวิกลจริต

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้จะมีพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายออกมาบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายในสังคม รัฐก็ควรเพิ่มมาตรการทางกฎหมายที่จะเอาผิดกับบุคคลใกล้ชิดด้วย กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะยังไม่ได้ก่ออันตราย แต่บุคคลที่ดูแลบุคคลวิกลจริตต้องหมั่นดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดโดยการพาไปตรวจอาการทางจิตบ่อย ๆ และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หากพบเห็นว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมรุนแรงก็ต้องรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ทันที เพื่อให้เขาได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง อีกทั้งรัฐควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 ให้ครอบคลุมมากขึ้น คือ ให้รัฐมีอำนาจดำเนินการต่อบุคคลวิกลจริตที่อาจก่อให้เกิดเหตุร้ายในสังคม มีการตรวจสอบสม่ำเสมอเพื่อเป็นการช่วยป้องกันความปลอดภัยอีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

การดำเนินการคืออาญาต่อบุคคลวิกลจริตนั้นควรได้รับการพัฒนาด้วยบทกฎหมายเพื่อให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 กฎหมายจะเข้าไปดำเนินการกับบุคคลวิกลจริตได้ก็ต่อเมื่อบุคคลดังกล่าวได้ก่อเหตุร้ายในสังคมแล้วเท่านั้น กล่าวคือ หากบุคคลวิกลจริตไม่ก่อเหตุร้ายรัฐก็ไม่มีอำนาจนำตัวบุคคลดังกล่าวไปควบคุมไว้ที่สถานพยาบาล ด้วยเหตุนี้ มาตรา 48 จึงควรได้รับการแก้ไขโดยมีการเพิ่มการดำเนินการกับผู้ป่วยที่มีอาการวิกลจริตและอาจก่อเหตุร้ายหรือทำร้ายผู้อื่นได้ตลอดเวลาด้วยเพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากบุคคลที่มีอาการทางจิต ดังนั้น กฎหมายควรแก้ไข มาตรา 48 ว่า “ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงบุคคลที่มีอาการทางจิตที่ต้องได้รับการรักษาด้วย”

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารจากประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก เพื่อให้งานวิจัยมีการพัฒนาต่อไป จึงควรมีการศึกษาคดีเกี่ยวกับบุคคลวิกลจริตเพิ่มเติมในเรื่อง การกระทำความผิดอาญา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ธันวัทฒ พิสิฐจินดา ที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้เขียนตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความเอาใจใส่ของอาจารย์ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2562).คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค1 เล่ม1.พิมพ์ครั้งที่ 11.กรุงเทพมหานคร:พลสยาม พรินตติ้ง.

จิตติ ดิงศรัทธี (2555).คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค1. พิมพ์ครั้งที่ 11.กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ชาย เสวิกุล(2517).อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา.กรุงเทพฯ:ธรรมศาสตร์บัณฑิต.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ(2562).คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป:พิมพ์ครั้งที่ 20.กรุงเทพฯ:บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

ไทยรัฐออนไลน์(2561).คนบ้าแอบจุดไฟเล่น เพลิงลามเผาห้องเช่าบ้านพักคนงาน ย่านบางขุนเทียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ฝ่ายวิชาการภาษาไทย(2560).พจนานุกรมไทย ฉบับทันสมัย.กรุงเทพฯ :บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด(มหาชน).
- ฝ่ายวิชาการภาษาไทยไอคิว พลัส(2560).พจนานุกรมไทย ฉบับนักเรียน.กรุงเทพฯ :บริษัท พีเอ็นเอ็นมีเดีย กรุ๊ป พับลิชชิง.บจก.
- พบแพทย์(2561).ความหมายของโรคจิต.สืบค้นเมื่อ 22/5/2562จาก[https://www.tcijthai.com/news/2017/21/scoop/7176](https://www.pobpad.com/พบแพทย์พรชัย_ขันตี_ธัชชัย_ปีตะทีละบุตรและอศวิน_วัฒนวิบูลย์(2543).ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ:บู๊คเน็ท.</p><p>มันัญญา ญาณกิตติกุล(2560).กระบวนการยุติธรรมผู้ป่วยจิตเภทเนเธอร์แลนด์.สืบค้นเมื่อ 23/5/2562จาก <a href=).
- ศกุนา แก้วพันธ์(2551).มาตรการทางกฎหมายสำหรับผู้ที่มีสภาพจิตไม่ปกติศึกษากรณีการดำเนินคดีอาญา การรับโทษทางอาญา และการคุ้มครองสังคม.คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังกาส เนาวรัตน์พันธ์(2549).ปัญหาการดำเนินคดีอาญาและการบังคับโทษกับผู้ป่วยจิตเวช.คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิรินทร์ กี่สุขพันธ์(2559).มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยบุคคลวิกลจริต.คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สืบค้นเมื่อ23/5/2562จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1315517>
- สุกิจ เกศณรายณ์(2555).ความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลวิกลจริต.สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- อรรถพล ใหญ่สว่าง(2562).คำอธิบายวิชา สัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- อัญณพ ชูบำรุงและอุนิษา เลิศโตมรสกุล(2561).อาชญากรรมและอาชญาวิทยา.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Offer D. and Melvin S. (1984). Normality and the life cycle: a critical integration. New York: Basic Books.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การลงโทษทางอาญาศึกษากรณีเยาวชนกระทำความผิด

กรรณิการ์ จันทศักดิ์¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : s59123440163@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ในสังคมปัจจุบันเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรงมากขึ้น เช่น ฆ่าบุพการี ชิงทรัพย์ เป็นต้น สำหรับโทษทางอาญา ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและริบทรัพย์สิ้น นอกจากนี้เมื่อเยาวชนบางรายกระทำความผิดแล้วแต่ได้รับการลดโทษหรือใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 ก็ปรากฏว่าเยาวชนกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ จึงมีปัญหาว่าประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรงและกระทำความผิดซ้ำหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 วรรค 3 ผู้ที่กระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้กระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุก 50 ปี และมาตรา 94 ความผิดที่กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลังไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ

คำสำคัญ : โทษ, อาญา, เยาวชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Criminal Problem on Punishment : Case Study of Juvenile Delinquency

Kannika Chantakut¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1, 2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University
Email:s59123440163@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

In society nowadays, juveniles commit more serious offenses, such as parenticide or robbery etc. Criminal penalties are executions, imprisonment, incarceration, fines, and confiscation of property. In addition, when some juveniles have committed offenses and they have received extenuation or have been applied procedures under Section 74 of the Criminal Code. It appears that juvenile repeat offences. Therefore, the problem is whether Thailand has any legal measure regarding the case of juvenile delinquency and repeat offenses or not.

The research found that under Section 18, paragraph 3 of the Criminal Code, the offender under the age of 18 years has committed an offense punishable with death penalty or life imprisonment. The said punishment shall be changed to imprisonment of 50 years and under Section 94, any offence committs while be under the age of 18 years, regardless of whether the prior offence or the subsequent offence, shall not be deemed as the offence so as to increase the punishment.

Keywords : Penalty, Criminal, Juvenile

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรงมากขึ้น เช่น คดีหมุ่ยของฆ่าชิงทรัพย์ (ทีวีพูล, 2560) หรือเด็กนักเรียนถูกฆ่าบนรถเมล์ (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) ซึ่งเป็นคดีที่มีความโหดร้ายและสะเทือนขวัญเป็นอย่างมาก เมื่อเยาวชนได้กระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิ้น หากพิจารณาจากตัวบทที่เกี่ยวข้องก็จะได้รับการลดโทษหรือใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 และไม่ว่าเยาวชนนั้นจะกระทำความผิดมาในรูปแบบใดก็มักจะได้เข้ามาอยู่ในสถานพินิจและศูนย์ฝึกอบรมซึ่งผ่านกระบวนการดูแล บำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและสามารถกลับคืนเข้าสู่สังคมอย่างไ้ก็ตาม เนื่องจากการรับโทษของเยาวชนมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่และต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองเยาวชน ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าเยาวชนบางรายกลับมากกระทำความผิดซ้ำในเรื่องเดิม กฎหมายกลับไม่อาจลงโทษเยาวชนเหล่านั้นให้เหมาะสมกับความผิดได้ จึงเกิดปัญหาว่าประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีเยาวชนกระทำความผิดร้ายแรงและกระทำความผิดซ้ำหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับลงโทษกรณีเยาวชนกระทำความผิดซ้ำให้เหมาะสมกับความผิด
2. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับลงโทษกรณีเยาวชนกระทำความผิดให้เหมาะสมกับความผิด

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของเยาวชน

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ส่วนความหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ หากเยาวชนอายุครบ 18 ปีพอดี บุคคลนั้นก็ไม่ใช่เยาวชน (วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2560:12)

ความรับผิดชอบทางอาญาของเยาวชน

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำการใดเป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย โดยหลักแล้วกฎหมายย่อมใช้บังคับแก่บุคคลทุกคนโดยไม่เลือกว่าจะเป็นชายหรือหญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ ก็มีความผิดทางอาญา (สลิต ชูชื่น, 2552:1)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 ผู้ใดอายุกว่า 15 ปีแต่ต่ำกว่า 18 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง เช่น เด็กอายุ 15 ปี ไม่เกิน 18 ปี กระทำความผิดกฎหมาย ถือว่ามีความรู้ผิดชอบตามสมควรแล้วแต่ก็ไม่อาจถือว่ามี ความรู้ผิดชอบอย่างเต็มที่ เช่น กรณีผู้ใหญ่กระทำความผิดกฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจได้โดยศาลที่พิจารณาคดีอาจเลือกลงโทษทางอาญาแก่เยาวชนนั้นเช่นเดียวกับกรณีคนทั่วไป (แต่ให้ลดโทษลงกึ่งหนึ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน) หรือศาลอาจจะเลือกใช้วิธีสำหรับเด็กตามมาตรา 74 เช่น ว่ากล่าวตักเตือน เด็กนั้นแล้วปล่อยไปและถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มา ตักเตือนด้วยก็ได้ เนื่องจากเยาวชนมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อดำเนินการคุ้มครอง สวัสดิภาพไว้เป็นการเฉพาะแตกต่างจากผู้ใหญ่ การลงโทษเยาวชนอาจน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หรืออาจจะ ใช้มาตรการอื่น ๆ แทนการลงโทษ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิดและช่วงอายุของ เยาวชน (ซ็วส์ส เทรษฐลักษณ์, 2558:1)

สำหรับโทษทางอาญาจะต้องเป็นไปตามที่ได้ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

มาตรา 18 (1) ประหารชีวิต(2)จำคุก(3)กักขัง (4) ปรับ (5) ริบทรัพย์สิน โทษประหารชีวิตและโทษ จำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในกรณีผู้ซึ่งกระทำ ความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือ ว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุก 50 ปี คำพิพากษาฎีกาที่ 737-738/2548 จำเลยอายุ 16 ปี กระทำความผิดฐานฆ่าคนโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) ซึ่งมีระวางโทษ ประหารชีวิต ดังนี้ โดยผลของมาตรา 18 วรรค 3 ข้างต้นให้ถือว่าระวางโทษประหารชีวิตเปลี่ยนเป็นโทษจำคุก 50 ปี

กรณีที่ไม่ใช้โทษตามประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

สถานพินิจ หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งจัดตั้งขึ้น

ศูนย์ฝึกอบรม หมายความว่า ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

มาตรา 142 ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและ เยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ดังนี้ 1. เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อ ความปลอดภัยตามมาตรา 39 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นการส่วนตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อ ฝึกอบรมในสถานที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควรตามเวลาที่ กำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์ คำพิพากษาฎีกาที่ 413/2560 (ประชุม ใหญ่) ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ขณะกระทำ ความผิดจำเลยอายุ 17 ปีเศษ ลดมาตราส่วนโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 กึ่งหนึ่ง จำคุก 6 เดือน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ. ศ. 2553 มาตรา 142 (1) ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปรับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีมีกำหนดชั้นต่ำ 3 เดือนนับแต่วันพิพากษา อันเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นซึ่งเป็น ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษทางอาญาแก่จำเลยไม่เป็นการลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18

การเพิ่มโทษทางอาญาของเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

มาตรา 6 ให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ศาลแขวงมาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้
ดังนั้น คดีเยาวชนและครอบครัวที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวถือเป็นคดีขำัญพิเศษหรือคดี
พิเศษซึ่งนอกจากจะต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีเฉพาะที่นำมาใช้บังคับแก่คดีแล้ววิธีพิจารณาคดีแห่ง
หรือคดีอาญาทั่วไปก็สามารถนำอนุโลมใช้ได้บางกรณี (สมชัย ฑีฆาอุตมากร, 2559:8)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 159 ถ้าจำเลยเคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษเพราะได้กระทำความผิดมาแล้ว เมื่อโจทก์
ต้องการให้เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เช็ดหลาใบให้กล่าวมาในฟ้อง

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 51 ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกิน 50 ปี

มาตรา 93 ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่
จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลา 3 ปี
นับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน หาก
ศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับ
ความผิดครั้งหลัง.(11) ความผิดต่อชีวิตตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 และมาตรา 294
ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามที่บัญญัติไว้
ในมาตรา 301 ถึงมาตรา 303 และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย เจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา
306 ถึงมาตรา 308 (13) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 365 แยกพิจารณา
ได้ดังนี้ 1. ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน (ในคดีแรก) 2. กระทำความผิดอย่าง
หนึ่งอย่างใดซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างยังรับโทษอยู่หรือภายในเวลา 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษ 3. ศาล
จะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกซึ่งสามารถเพิ่มโทษได้ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562:612)

มาตรา 94 ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำใน
ขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ
ตามความในหมวดนี้ ความในมาตรานี้ เป็นข้อห้ามเพิ่มโทษ หากเป็นความผิดฐานกระทำโดยประมาท ความผิด
ลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือ
ครั้งหลัง อย่างไรก็ตาม ถ้าคดีก่อนหรือหลังไม่ใช่ข้อหาละเมิดหรือประมาทอย่างเดียวกันแต่มีข้อหาอื่นร่วม
ด้วย และข้อหาอื่น ๆ ไม่อยู่ในข้อห้าม ศาลก็เพิ่มในคดีนี้ได้ (สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2561:232)

**หลักการแยกกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญาทั่วไป**

การกระทำความผิดโดยบุคคลที่อ่อนด้อยด้วยวัย วุฒิภาวะ ประสบการณ์ เช่น เยาวชน เป็นอีกหนึ่ง
ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไปและกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญาสำหรับเยาวชนที่เป็นผู้กระทำความผิด (ปพนธิร์ ธีระพันธ์, 2561:5) หากผู้ถูกกล่าวหาเป็นคดีอาญา
มีอายุตั้งแต่ 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี การนำคดีเสนอศาลนั้นจะต้องนำคดีเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว
และชั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินคดีจะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (สมพร อมรชัยนพคุณ, 2551:1)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระบวนการยุติธรรมการตัดสินเยาวชนกระทำความผิดของต่างประเทศ

ประเทศแคนาดา กระบวนการยุติธรรมของประเทศแคนาดาได้กำหนดความผิดร้ายแรงโทษจำคุกตลอดชีวิตและประเทศแคนาดาได้กำหนดความรับผิดทางอาญาของเยาวชนโดยถือเกณฑ์อายุขณะกระทำความผิด คือ มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 18 ปี เยาวชนที่กระทำความผิดอาญาของประเทศแคนาดาได้รับการพิจารณาและพิพากษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ไม่ต้องมีการโอนคดีเยาวชนไปพิจารณาถึงศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา โดยการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงถูกกำหนดไว้ ดังนี้ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อนความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานพยายามฆ่าความผิดฐานมิได้มีเจตนาฆ่าแต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ความผิดฐานข่มขืนผู้อื่นจนผู้ถูกข่มขืนได้รับอันตรายสาหัส (โพสท์ทูเดย์, 2559:1)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสารการวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับเพื่อลงโทษกรณีเยาวชนกระทำความผิดและเพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเพื่อลงโทษกรณีเยาวชนกระทำความผิดโดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญาส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ และส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา
3. ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป
4. สถานที่เก็บข้อมูลตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งของไทยและกฎหมายของต่างประเทศข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ห้องสมุดประชาชนและหอสมุดแห่งชาติ

ผลการวิจัย

ผลวิจัยพบว่า ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 วรรค 3 ผู้ที่กระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้กระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุก 50 ปี และมาตรา 94 ความผิดที่กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำความผิดก่อนหรือครั้งหลังไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ

อภิปรายผล

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดบางประเภทสำหรับเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาร้ายแรง

จากการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 วรรค 3 บัญญัติไว้ว่า ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุก 50 ปี ผู้วิจัยเห็นว่า หากมีการเปลี่ยนการลงโทษนั้นจะทำให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้เยาวชนไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายเนื่องจากเยาวชนในทุกวันนี้ได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงมากขึ้น ซึ่งสามารถเห็นได้จากข่าวคดีฆาตกรรมนักเรียนบนรถเมล์ ในปี 2561 ที่ผ่านมาในขณะที่กระทำความผิดมีอายุ 17 ปี และได้ให้การรับสารภาพจึงได้รับเหตุผลโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 จะเห็นได้ว่า การให้โอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีอาจจะไม่ใช่เรื่องที่ไม่เหมาะสมอีกต่อไปแม้เยาวชนจะมีอายุที่ต่ำกว่า 18 ปีก็จริง แต่การก่อคดีที่มีลักษณะโหดร้าย สะเทือนขวัญ ควรจะลงโทษเยาวชนประเภทตัดออกจากสังคมมากกว่าการบำบัด ฟื้นฟู แก้ไขและกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง ดังนั้น ควรมีมาตรการแก้ไขกฎหมายให้มีการกำหนดความผิดบางประเภทสำหรับเยาวชนหากกระทำความผิดอาญาร้ายแรงให้มีโทษจำคุกตลอดชีวิต เช่น ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือข่มขืนผู้อื่นจนได้รับอันตรายสาหัส เพื่อทำให้เยาวชนเกรงกลัวต่อกฎหมาย และเป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะลดการก่อเหตุอาชญากรรมต่าง ๆ ของเยาวชน

ปัญหาเกี่ยวกับการให้เพิ่มโทษทางอาญากรณีเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ

จากการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94 ความผิดที่กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลังไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ ซึ่งความผิดบางประเภทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 93 (11) (13) เป็นความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อทรัพย์สิน กฎหมายควรมีการแก้ไขอย่างจริงจังเรื่องการลงโทษทางอาญาแก่เยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำได้แม้ในขณะนั้นจะมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ความผิดดังกล่าวนั้นสามารถเห็นได้จากคดีหมุ่ยของซึ่งเริ่มก่อคดีตั้งแต่ตอนอายุ 14 ปี เป็นคดีลักทรัพย์และเสพยาเสพติดและเคยก่อเหตุฆ่าคนตายมาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อปี 2559 ขณะนั้นอายุเพียง 16 ปี ต่อมาเมื่อปี 2560 อายุ 17 ปี ได้ก่อเหตุฆ่าชิงทรัพย์ ซึ่งมีลักษณะโหดร้าย สะเทือนขวัญ และขณะกระทำความผิดนั้นหมุ่ยของยังเป็นเยาวชน การดำเนินคดีจึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จึงได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับโทษแบบผู้ใหญ่ ผู้วิจัยเห็นว่าหากยังกระทำความผิดซ้ำ ๆ เช่นนี้กฎหมายควรลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและไม่ควรได้รับโอกาสกลับคืนสู่สังคมบ่อยครั้ง หากยังได้รับโอกาสต่อไปเรื่อย ๆ ก็อาจทำให้เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมได้ ดังนั้น ควรมีมาตรการทางกฎหมายให้เพิ่มโทษทางอาญาสำหรับความผิดบางประเภท ในกรณีความผิดไม่ร้ายแรง เช่น ลักทรัพย์ วิวาททรัพย์ หรือริดทรัพย์ ซึ่งโทษความผิดดังกล่าวหากเยาวชนกระทำมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป จากการส่งตัวไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อที่จะปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของสังคมแต่กลับไปได้กระทำความผิดซ้ำเมื่อได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสมแล้ว ถือว่าเป็นการให้โอกาสกับเยาวชนได้เปลี่ยนแปลงตัวเอง ดังนั้นควรได้รับการลงโทษจำคุกเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ และในกรณีความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าผู้อื่น ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย ชิงทรัพย์ ความผิดดังกล่าวหากกระทำความผิดมากกว่า 1 ครั้งขึ้นไปเยาวชนควรได้รับการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตเพื่อลดปัญหาการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่เยาวชนและให้เพิ่มโทษอาญาแก่เยาวชนได้ เพื่อให้กฎหมายสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันและมีสภาพการบังคับใช้ที่เหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากรณีกระทำความผิดของเยาวชนเท่านั้น หากผู้ที่สนใจเพิ่มเติมควรมีการศึกษาในกรณีเด็กกระทำความผิดด้วย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวก อาจารย์ธนะวัฒน์ พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ วิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษากฎหมายบ้าง ไม่มากนักน้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2562). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : บริษัทกรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด
- ปพนธีร์ ธีระพันธ์. (2561). แนวคิดที่ปรากฏอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2554. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2560). หลักการดำเนินคดีในเยาวชนและครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สมชัย ทีฆาอุตมากร. (2559). พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ.2553คุ้มครองเด็กพ.ศ.2546 คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพ.ศ. 2550. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สหรัฐ กิติ ศุภการ. (2561). หลักและคำพิพากษากฎหมายอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชัชวาลส์ เศรษฐสถิกรณ์. (2558). หากเด็กผู้เยาว์ทำผิดกฎหมายใครติดคุก. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2562. จาก : http://ceo-thinking.blogspot.com/2016/01/blog-post_26.html
- สมพร อมรชัยนพคุณ. (2551). กระบวนการยุติธรรมกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2562. จาก:<http://www.openbase.in.th/http%3A/%252Fwww.panyathai.or.th/wiki/index.php/>
- สลิต ชูชื่น. (2552). กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน(ตอนที่1). สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2562.จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/310408>
- โพสต์ทูเดย์. (2559). สองกระบวนการยุติธรรมต่างชาติตัดสินโทษเยาวชนทำผิด. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2562 จาก : <https://www.posttoday.com/politic/report/413838>
- ทีวีพูล. (2560). พ่อของหมอยองไปเยี่ยมในคุกแต่พอฟังที่ถูกชายพูดถึงกับลูกหนีทันที. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2562 จาก : <https://www.tvpoolonline.com/content/429301>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไทยรัฐออนไลน์. (2562). เสร้านักเรียน ม.6 เหยื่อช่างกลแทงบนรถเมล์ตายแล้วแผลฉกรรจ์ทะลุปอด.
สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2560 จาก : <https://www.thairath.co.th/news/crime/1504043>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โรงพยาบาล

วรรษยา เพ็ชรภักดี¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2} สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440034@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการก่อเหตุความรุนแรงภายในโรงพยาบาลปรากฏขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อสถานที่ บุคลากรทางสาธารณสุข รวมถึงผู้ป่วยด้วย โดยผู้ก่อเหตุ คือ บุคคลภายนอกที่มีได้เป็นผู้ให้บริการสาธารณสุข เช่น ผู้เสียหายถูกทำร้ายและถูกนำตัวส่งเข้าห้องฉุกเฉิน (emergency room) แล้ว ผู้ลงมือทำร้ายผู้เสียหายก็ยังติดตามเข้าไปทำร้ายผู้เสียหายภายในห้องฉุกเฉินดังกล่าวอีก เป็นต้น จึงมีปัญหาคำคัญว่าประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายบังคับใช้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยภายในพื้นที่โรงพยาบาลหรือไม่อย่างไร อันนำมาสู่งานวิจัยนี้

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายอาญาที่นำมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดในโรงพยาบาลก็ตามแต่กฎหมายอาญาที่นำมาบังคับใช้นั้นมีอัตราโทษเบาและไม่มีกฎหมายใดที่มุ่งคุ้มครองแก่โรงพยาบาลโดยเฉพาะ

คำสำคัญ : สถานพยาบาล, บุคลากร, ความรุนแรง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal issues regarding security in the hospital area

Waratchaya Phetphakdi¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences SuanSunandhaRajabhat University

Email : s59123440034@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

At present, the number of violence in the hospital areas are increasing and it is the threat to the location. Public health personnel includes patients, which person causing incident is the third party who is not a public health service user. For example, the injured person was attacked and taken to the emergency room but the attacker followed and attacked the injured person in such emergency room. Important issue is whether Thailand has any applicable legal measures regarding security within the hospital areas or not.

The research found that Although Thailand has a criminal law that applies to offenders in hospitals, but the applicable criminal law has a light penalty. And there is no law specifically aimed at hospitals

Keywords: Hospital, personnel, violence.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สังคมไทยมีข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับบุคลากรทางสาธารณสุขมากขึ้นทุกวัน ทั้งความรุนแรงที่เกิดต่อผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย ผู้มารับบริการ โดยมีความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพูดจา วักกล่าว ด่าทอ ดุถูก ดุหมิ่น ข่มขู่ ตะคอก สัมผัสร่างกายโดยไม่มีเหตุอันควร หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ทำลายสิ่งของ ทำร้ายผู้อื่น ใช้อาวุธ มีด ปืน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการบันทึกเสียง ภาพและนำไปเผยแพร่ ซึ่งถือว่าเป็นการคุกคาม สถานที่และบุคคลที่เกิดขึ้นภายในโรงพยาบาลเป็นความรุนแรงในรูปแบบหนึ่ง จึงเกิดปัญหาสำคัญว่าเมื่อเกิดความรุนแรงในโรงพยาบาล ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้หรือไม่อย่างไร อันเป็นที่มาของการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โรงพยาบาล
2. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โรงพยาบาล

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายทั่วไปของสถานพยาบาล

ตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2559 มาตรา 3 สถานพยาบาล หมายถึง สถานพยาบาลซึ่งดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษาของรัฐ หน่วยงานอื่นของรัฐ สภากาชาด และสถานพยาบาลอื่นซึ่งรัฐมนตรีประกาศกำหนด ในพระราชบัญญัตินี้ ได้ให้ความหมายของคำว่า สถานพยาบาล หมายถึง สถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะ การประกอบวิชาชีพเวชกรรม การประกอบ วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์หรือการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่รวมถึงสถานที่ขายยาซึ่งประกอบธุรกิจการขายยาโดยเฉพาะ

ความหมายของความรุนแรงในสถานพยาบาล

“ความรุนแรงในสถานพยาบาล” หมายถึง ความรุนแรงในสถานที่ที่บุคลากรปฏิบัติหน้าที่หมายรวมถึง โรงพยาบาลทุกแห่ง ทุกขนาด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) คลินิกหมอครอบครัว คลินิกทั่วไป ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพชุมชน ศูนย์กายภาพบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูผู้ป่วยประเภทต่าง ๆ ศูนย์ดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง หรือผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย บ้านหรือที่อาศัยของผู้ป่วยที่บุคลากรไปเยี่ยมหรือดูแลรักษา หน่วยให้บริการทางสาธารณสุขเคลื่อนที่ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ หน่วยปฐมพยาบาลเคลื่อนที่ รวมถึงรถพยาบาลหรือยานพาหนะที่กำลังใช้รับส่งผู้ป่วย(ศันย์วิทย์ พิงประเสริฐ, 2561:6)

“ความรุนแรงในสถานทำงาน” หมายถึง การกระทำความรุนแรงโดยการคุกคามหรือกระทำต่อบุคคลอื่นในงานอันก่อให้เกิดอันตรายแก่กายและจิตใจ ส่งผลให้เกิดความทุกข์ใจ อับอายและสูญเสียสมดุลทางด้านจิตใจ จำแนกความรุนแรงในสถานที่ทำงานได้ 2 ประเภท

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ความรุนแรงที่เป็นการกระทำทางร่างกาย หมายถึง การกระทำความรุนแรงโดยการคุกคามหรือกระทำต่อบุคคลอื่นในงาน อันก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายส่งผลให้ เกิดการบาดเจ็บ ได้แก่ การตี การตบ การต่อย การผลัก การเตะ การหยิก การ ขวน และการขว้างปาวัตถุสิ่งของ เป็นต้น

2. ความรุนแรงที่เป็นการกระทำทางจิตใจ หมายถึง การกระทำความรุนแรง โดยการคุกคามหรือกระทำต่อบุคคลอื่นในงาน อันก่อให้เกิดอันตรายทางจิตใจ ได้แก่ การกล่าวตำหนิ หรือกล่าวโทษ การดาหรือใช้วาจาหยาบคาย การใช้น้ำเสียงตะคอกใส การพูดจาดูถูกหรือดูหมิ่น เป็นต้น (ชุตินา มงคลบุตร, 2559:4)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดในโรงพยาบาลในประเทศไทย

ประมวลกฎหมายอาญา

การบุกรุกจะเข้าลักษณะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 364 บัญญัติว่า ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้นเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก กรณีความผิดตาม มาตรา 364 เป็นการเข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงานของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกจากสถานที่ดังกล่าว โดยผู้มีสิทธิได้ห้ามมิให้เข้าไปหรือไล่ให้ออก ทั้งนี้ โดยเป็นกรณีที่ไม่มีเหตุอันสมควร วัตถุประสงค์แห่งการกระทำจึงเป็นกรณีของเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงาน หากยังไม่มี การเข้าไปในเคหสถานหรืออาคารตามที่กฎหมายบัญญัติ ก็ยังไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (สุพิศ ประณีตพลกรัง, 2562 : 56) คำว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” เช่น การเข้าไปโดยกิจธุระตามปกติการเข้าไปเพื่อทำการตกลงถือว่าไม่มีเหตุอันสมควร การบุกรุกเข้าไปทำร้ายบุคคลอื่น การมีอาวุธเข้าไปในเวลากลางคืนขู่เข็ญว่าจะทำร้ายถือว่าไม่มีเหตุอันสมควรคำพิพากษาฎีกาที่ 6825/2538 จำเลยได้ยินเสียง ย. ร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด จำเลยจึงเข้าไปในห้องและทำการช่วยเหลือถือว่าเข้าไปโดยมีเหตุอันสมควร (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2557:361) ความผิดตามมาตรา 364 เกิดจากการกระทำ คือ การเข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่ตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 364 หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น เมื่อผู้มีสิทธิจะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ออก ความผิดมาตรา 364 จึงเป็นความผิดที่เข้าไปในสถานที่ซึ่งอยู่ในครอบครองของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร การกระทำนั้นไม่จำเป็นต้องมีเจตนาเพื่อจะแย่งการครอบครองของผู้อื่น หากเข้าไปหรือซ่อนตัวหรือไม่ยอม ออกถ้ากระทำไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 364 (สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2561:460)

การกระทำความผิดฐานบุกรุกซึ่งทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 365 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 362 มาตรา 363 หรือมาตรา 364 ได้กระทำ (1) โดยใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย (2) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สอง คนขึ้นไป หรือ (3) ในเวลากลางคืน มาตรา 365 เป็นบทบัญญัติซึ่งทำให้จำเลยต้องรับโทษหนักขึ้นหากการ กระทำนั้นเป็นการบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญ มีอาวุธหรือร่วมกระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไป กฎหมายถือเป็นเหตุจรรยาต้องระวางโทษหนักกว่าอัตราโทษในกรณีปกติ เช่น กลุ่มวัยรุ่นได้ทะเลาะวิวาท และมีผู้บาดเจ็บถูกนำส่งโรงพยาบาล ผู้ลงมือทำร้ายผู้เสียหายก็ยังคงติดตามเข้าไปทำร้ายผู้เสียหายหน้าห้องฉุกเฉินใน โรงพยาบาล จนโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่ทำงานกลายเป็นสถานที่เสี่ยงอันตรายไม่มีความปลอดภัย เมื่อมีผู้ก่อเหตุใช้ความรุนแรงในโรงพยาบาล หากเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นในเวลากลางคืน มีผู้ร่วมกระทำความผิดตั้งแต่สอง คนขึ้นไปและมีการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย จึงต้องระวางโทษหนักขึ้นตาม มาตรา 365 ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น(ไทยรัฐ, 2562) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 360

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บัญญัติว่า ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ตามมาตรา 358 กล่าวถึงผู้ที่ทำให้ทรัพย์สินที่มีไว้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ได้รับความเสียหาย เช่น การทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ทรัพย์สินมาตรานี้แม้เป็นทรัพย์สินของตนเองก็ผิดหรือแม้ไม่มีเจ้าของก็ผิดและทรัพย์สินในมาตรานี้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์เท่านั้น คำว่า สาธารณประโยชน์ คือ ทรัพย์สินที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง (ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2561 : 441- 469) เช่น ผู้กระทำความผิดได้เข้าไปก่อเหตุความรุนแรงในโรงพยาบาล และได้ทำลายอุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ ถือว่าเครื่องมือแพทย์เป็นทรัพย์สินที่มีไว้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ ผู้กระทำผิดต้องรับโทษ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 บัญญัติว่า ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน คำว่า “ทำให้เสียหาย” หมายความว่าทำให้ชำรุดหรือบอบสลาย หรือ ทำให้หมดความสวยงามลดลง ส่วนคำว่า “ทำลาย” หมายความว่าทำให้ทรัพย์สินหมดไปไม่ว่าเมื่อทำลายแล้วจะมีซากเหลืออยู่หรือไม่ก็ตามแต่ทรัพย์สินที่ถูกทำลายไม่อยู่ในลักษณะที่เป็น “ทรัพย์สิน” ตามที่เป็นอยู่ก่อนทำลาย (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2559:114) เช่น การทำลายเครื่องมือแพทย์ก็เป็นการทำให้เสียทรัพย์สินแม้ต่อมาซ่อมแซมให้กลับคืนสภาพเดิมความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินก็ยังคงอยู่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โรงพยาบาล เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โรงพยาบาล” และ “เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โรงพยาบาล” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

บทบัญญัติของกฎหมาย ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

บทบัญญัติของกฎหมาย คำอธิบายจากตำราและหนังสือ หรืองานวิจัยและบทความ

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ ตีความ และให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่าน และจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูลหรือเชื่อมโยงแนวคิด ขยายความ เชื่อมโยงหาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายของไทย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต(สารสนเทศ) สำนักหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา หอสมุดธรรมศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายอาญาที่นำมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดในโรงพยาบาล แต่ก็ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่มุ่งคุ้มครองเกี่ยวกับการก่อเหตุความรุนแรงในโรงพยาบาลโดยเฉพาะ และกฎหมายอาญาที่นำมาบังคับใช้ในเรื่องดังกล่าวมีอัตราโทษเบา จึงทำให้พบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงในโรงพยาบาลแก่บุคลากรในโรงพยาบาล และประชาชนที่มาใช้บริการทำให้บุคคลดังกล่าวได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย ชีวิต จิตใจ รวมถึงทรัพย์สินทางการแพทย์ซึ่งผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้เกิดความเสียหายมากมาย

อภิปรายผล

ปัญหาเกี่ยวกับการทำร้ายบุคลากรในสถานพยาบาล

การที่ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมาย หรือมาตรการที่เกี่ยวกับการทำร้ายบุคลากรหรือก่อเหตุในสถานพยาบาลโดยเฉพาะ ซึ่งความรุนแรงที่เกิดกับบุคลากรในโรงพยาบาลมีแนวโน้มมากขึ้นจากผู้รับบริการโดยวาจาและการกระทำ เมื่อเกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อบุคลากรทางการแพทย์ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และมีผลเสียต่อองค์กรและวิชาชีพ การก่อเหตุความรุนแรงในสถานที่ราชการถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เช่น การที่ญาติผู้ป่วยไม่พอใจเนื่องจากต้องรอการรักษาในระยะเวลาอันนานจึงได้ทำร้ายบุคลากรในโรงพยาบาลขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีกฎหมายออกมาบังคับใช้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวโดยตรง แม้ว่าการทำร้ายร่างกายมีโทษทางอาญาอยู่แล้ว แต่ยังไม่พอสอดคล้องกับกฎหมายเพิ่มเติมสำหรับเหตุก่อความรุนแรงต่อบุคลากรทางการแพทย์ โดยเพิ่มโทษปรับและเพิ่มโทษจำคุก หากมีการออกกฎหมายที่แยกเป็นกฎหมายเฉพาะอาจง่ายต่อการนำมาบังคับใช้ในทางรูปคดีและบังคับใช้ได้ครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น เพื่อลดการกระทำความผิด

ปัญหาเกี่ยวกับก่อเหตุความรุนแรงในสถานพยาบาล

การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 364 ได้บัญญัติถึงเรื่อง กรณีมีผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานพยาบาลโดยไม่มีเหตุสมควร เช่น การบุกรุกเข้าไปทำร้ายบุคคลอื่น การมีอาวุธเข้าไปในเวลากลางคืนซึ่งเชื่อว่าจะทำร้าย ถือว่าไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงพยาบาลขณะที่เปิดให้บริการรักษาผู้ป่วยอยู่นั้นแม้จะมีสภาพเป็นสาธารณสถานที่ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เมื่อไม่มีเหตุอันสมควรที่จะเข้าไปโดยเข้าไปวิวาททำร้ายผู้เสียหายซึ่งเข้ารับการรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลนั้น ทำให้ผู้กระทำความผิดแม้จะได้รับโทษตามกฎหมายแต่ไม่ทำให้เกรงกลัวต่อโทษที่ได้รับและอาจกระทำความผิดดังกล่าวซ้ำอีกซึ่งการกำหนดโทษยังไม่มีความเข้มงวด จึงควรมีมาตรการหรือกฎหมายบังคับให้เป็นความผิดเด็ดขาดโดยกำหนดให้เป็นความผิดเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

เนื่องจากการก่อเหตุความรุนแรง ในสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลมีปริมาณมากขึ้น จึงควรมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมสถานการณ์ดังกล่าวไว้โดยเฉพาะเพื่อจะได้เป็นการรับรอง คุ้มครอง สิทธิ ต่อเนื้อตัวร่างกายของบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วย และสถานที่ดังกล่าวรวมทั้งควรให้มีการรณรงค์ลดการใช้ความรุนแรงในโรงพยาบาล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

การวิจัยฉบับนี้ค้นคว้าจากตัวบทกฎหมายและวิเคราะห์จากพฤติกรรมการก่อความรุนแรงในโรงพยาบาล ซึ่งมีข้อจำกัดข้อมูลด้านคดีความ จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมคดีเกี่ยวกับความรุนแรงในโรงพยาบาล และการป้องกันบุคลากรในโรงพยาบาลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวก อาจารย์ธเนศวร พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์.(2557).กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3.กรุงเทพมหานคร.บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ไกรฤกษ์ เกษมสันต์.(2561).คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิด มาตรา 288-366/4. กรุงเทพมหานคร.สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ศันยวิทย์ พิงประเสริฐ.(2561).แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและจัดการความรุนแรงในโรงพยาบาล. กรุงเทพมหานคร.สำนักกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- สหรัฐ กิติ ศุภการ.(2561).หลักและคำพิพากษา กฎหมายอาญา.กรุงเทพมหานคร.บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สุพิศ ประณีตพลกรัง.(2562).Criminal Law ความผิดฐาน คดีบุกรุก คดีรับของโจร.กรุงเทพมหานคร.บัณฑิตอักษร.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล.(2559).คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร.บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

วิทยานิพนธ์

- ชุติมา มงคลบุตร(2559).สถานการณ์ความรุนแรงในสถานที่ทำงานและการจัดการความรุนแรงของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่ง. สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ไทยรัฐ.(2562). กฎหมายเฉพาะเพิ่มโทษ หยุต ความรุนแรงในโรงพยาบาล.สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2562,จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1549165>

เอกสารอื่น ๆ

- พระราชบัญญัติสถานพยาบาล (ฉบับที่4) พ.ศ.2559

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึก

ตลาดทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

กิตติคุณ เกร็งกำจรกิจ¹, อัฐศักดิ์ ดั่งทอง²

¹สาขาวิชา การท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

Email gochi034@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศไทยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงให้สังคมเศรษฐกิจ (Social economy) เติบโต โดยเฉพาะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว (Economic of Tourist) เนื่องจากประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ทั้งสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสถานที่ที่เกิดขึ้นโดยฝีมือมนุษย์ และสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในพื้นที่ประเทศไทยส่วนใหญ่มีมาตั้งแต่จุดกำเนิดโลกตลอดมาจนถึงยุคสมัยแบ่งแยกดินแดนเป็นอาณาเขตต่างๆ ก่อให้เกิดเป็นสถานที่สวยงามมากมายตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก ทะเล เป็นต้น ต่อมาได้เกิดแนวคิดมีการพัฒนาจากชาวบ้านทำสถานที่ตามธรรมชาติที่สวยงามนั้นๆ เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชนโดยได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนช่วยเหลือจากชาวบ้านในพื้นที่นั้นๆ และได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาควบคุมดูแลเพื่อไม่ก่อให้เกิดความเสียหายทางทรัพยากรตามมา ทำให้ชาวบ้านบริเวณนั้นได้มีการขยายพื้นที่ทำกิน สร้างรายได้เสริมและรายได้หลักให้กับครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย การทำเกษตรกรรม การพัฒนาสินค้าที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เป็นสินค้าใหม่ๆ ตลอดจนมีแนวคิดปรับปรุงให้สถานที่ต่างๆ กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักผ่อน เพื่อผ่อนคลายสมอง ลดความเหนื่อยล้า เบื่อหน่าย อาการเครียดจากการทำงาน ช่วงเวลาในการพักผ่อนทำให้สุขภาพร่างกายจิตใจที่ดีขึ้น ในการเดินทางท่องเที่ยวจะต้องมีการใช้จ่ายโดยในส่วนนี้อาจจะรวมไปถึงของฝาก ของที่ระลึก ซึ่งของที่ระลึกก็มีหลายแบบหลายประเภทเช่น อาหารสด อาหารแห้ง ขนมต่างๆ เป็นต้น

คำสำคัญ : อิทธิพล , สินค้า , ของที่ระลึก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Factors influencing the purchase of souvenir products Thung Kwian Market Hang Chat District, Lampang Province Kittikhun Kreangarmjornkit¹, Atthasak Duangthong²

¹Department of Tourism Faculty of Liberal Arts Bangkok Thonburi University

² Electricity Generating Authority of Thailand

Email gochi034@gmail.com

Abstract

Nowadays, it can be seen that Thailand has brought changes to the growing social economy, especially the Economic of Tourist, as Thailand has many tourist attractions, both naturally occurring and occurring places. Created by humans And natural locations in most areas of Thailand, from the point of world operations until the separatist era to various territories Causing as a beautiful place, naturally, such as forests, mountains, waterfalls, seas, etc. Later, the concept has been developed from the villagers to make the place naturally beautiful. Open as a tourist attraction in the community with the cooperation and support of villagers in that area. And have related agencies come in to supervise so as not to cause resource damage later Causing the villagers in that area to expand the arable area Create extra income and main income for the family. Whether trading Farming Developing existing products to be new products As well as having ideas for improvements to various locations Became a tourist destination to meet the tourists who travel to relax. To relax the brain Reduce fatigue, boredom, stress from work. Moments of relaxation to relax.

Keywords : Influence refers to the power hidden in a person or state. Which can inspire as you wish Power that can inspire others to conform or act

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง มาตลอด มีส่วนสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวมีผลในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการนำทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม ในรูปของการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและในรูปของสินค้า รัฐบาลจึงได้มีนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยพยายามสร้างค่านิยมกระตุ้นให้คนไทยได้เดินทางท่องเที่ยว และมีการใช้จ่ายใช้สอยในประเทศตลอดปี

ในส่วนสินค้าที่ระลึกเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น ทำให้เกิดการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ระลึกในลักษณะต่างๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านมาผู้ผลิตและผู้จำหน่ายส่วนใหญ่ยังขาดการเน้นด้านส่วนประสมการตลาด และการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างแท้จริง ทำให้สินค้ายังไม่เป็นที่น่าสนใจและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

การที่สินค้าที่ระลึกเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ระลึกในลักษณะต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมาผู้ผลิตและผู้จำหน่ายส่วนใหญ่ยังขาดการศึกษาในด้านส่วนประสมการตลาด และการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างแท้จริง เช่น การออกแบบในด้าน รูปทรง สี วัสดุ และบรรจุภัณฑ์ ความเหมาะสมของราคาสินค้า แหล่งจำหน่าย และการประชาสัมพันธ์ สินค้าให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอย่างแพร่หลาย เพื่อที่จะทำให้สินค้าเป็นที่น่าสนใจและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกของประชาชนที่มาเที่ยวตลาดทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
- 2 เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึก

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้มีการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว
- ส่วนประสมการตลาด
- ศักยภาพทางการท่องเที่ยว
- แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ประชาชนชาวไทยทั่วไปที่มาเที่ยวจังหวัดลำปางในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งมีอายุระหว่าง 15-55 ปี ที่มาท่องเที่ยวและเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึก ตลาดทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. เนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ซื้อ พฤติกรรมการเลือกซื้อ ปัจจัยทางด้านสินค้า เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสินค้าที่ระลึกในทัศนะของผู้ซื้อ

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาของนักท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะคำถามเป็นตัวเลือกให้ตอบและเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึกตลาดทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ซึ่งคำถามเป็นลักษณะตัวเลือกให้ตอบและเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึกตลาดทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านอื่น ๆ ซึ่งลักษณะข้อความเป็นตัวเลือกให้ตอบโดยมีการกำหนดให้มีความสำคัญต่อปัจจัยต่าง ๆ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยในแต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- สภาพปัญหาของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- จำนวนนักท่องเที่ยวจะมากน้อยขึ้นกับปัจจัยใดบ้าง
- ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก
- แนวทางการประชาสัมพันธ์ควรเป็นอย่างไร
- โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาได้เสนอความคิดเห็นตามประเด็นต่างๆ จนครบทุกประเด็น

2. การสร้างและทดสอบเครื่องมือวิจัย แนวทางการสนทนากลุ่มสร้างโดย

- กำหนดเรื่องและวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่ม
- กำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างแนวทางในการสนทนากลุ่ม
- นำประเด็นที่ได้เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการวิจัยตรวจสอบความตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- ประเด็นที่ได้มาปรับแก้ไขตามคำแนะนำ
- นำประเด็นที่ได้หลังปรับปรุงแก้ไขไปใช้ในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้สนทนาได้แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยจัดสนทนากลุ่ม

1.) ศึกษาค้นคว้าตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.) จัดทำแบบสอบถามให้ครอบคลุม เป็นไปตามเกณฑ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบคือนักท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเลือกท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.) นำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1.) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามไปสอบถามเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูล เอกสาร งานวิชาการ เกณฑ์การประเมินที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักศึกษา อาจารย์ พ่อบ้านแม่บ้าน นักท่องเที่ยว โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึกตลาดทุ่งเกรียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึกตลาดทุ่งเกรียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึกของประชาชนที่มาเที่ยว ตลาดทุ่งเกรียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ศึกษาปัจจัยทางด้านสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึก และศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกของผู้ซื้อแต่ละวัย เพศ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบของสินค้าที่ระลึก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ เฉพาะประชาชนที่มาเที่ยวและเลือกซื้อสินค้าที่ระลึก จำนวน 400 คน และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้าและของที่ระลึกของประชาชนที่มาเที่ยว ตลาดทุ่งเกรียน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 20 – 30 ปี มีอาชีพรับราชการ/อาจารย์ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในระดับปานกลาง เลือกซื้อด้วยเหตุผลเพื่อนำไปเป็นของที่ระลึก มีความถี่ในการมาซื้อสินค้า 1 ครั้งต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าต่ำกว่า 100 บาท และได้รับข้อมูลมาจาก เพื่อน, คนรู้จัก

ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้าและของที่ระลึก อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรีให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านต่างๆ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลางไปจนถึงดีมาก ต่อการท่องเที่ยวและซื้อของที่ระลึกตลาดทุ่งเกวียน อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี

อภิปรายผล

ผู้ผลิตสินค้าที่ระลึก จะได้นำข้อมูลต่างๆ ไปพัฒนาปรับปรุงสินค้าที่ระลึก ให้ตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ อันจะทำให้ปริมาณการผลิตการจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น เป็นการส่งเสริมและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นและผู้จำหน่าย จะได้ข้อมูลจากงานวิจัย ทำให้สามารถเลือกผลิตสินค้าที่ระลึกที่มีคุณภาพมาจำหน่ายได้ตรงตามความสนใจของผู้ซื้อส่วนชุมชนอื่นๆที่มีปัญหาใกล้เคียงกัน จะได้นำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาสินค้าที่ระลึกของตน ทำให้เกิดการซื้อขายเพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ของประชาชนทั้งประเทศทางด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมการพัฒนาชุมชน รวมทั้งองค์กรเอกชนที่ผลิตสินค้าที่ระลึก จะได้นำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายและส่งเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี ให้สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ เช่น จัดฝึกอบรมด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และการประชาสัมพันธ์ ให้กว้างขวางและบังเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่านี้ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันกันสถาบันการเงินจัด SME และอธิบายให้ชุมชนเข้าใจระบบ SME มีการปรับปรุงรูปแบบใหม่ๆให้ทันสมัยกับในยุคปัจจุบัน พร้อมทั้งจัดทำทีมงานสื่อการตลาดรูปแบบใหม่ๆหรือในรูปแบบ Social เพราะเป็นรูปแบบที่เข้าถึงง่ายในยุคปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ คำแนะนำ ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจึงจนเป็นผลสำเร็จ ด้วยความเมตตาจากทุกๆ ฝ่ายและที่สำคัญยังให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทำให้เกิดความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่เต็มใจเสาะความสุขบางส่วนคอยให้ความช่วยเหลือตลอดมา จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีและถ้างานชิ้นนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยในความผิดพลาดแต่เพียงผู้เดียวและขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2543 ก). ผลการดำเนินงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยปี 2542 และแผนปฏิบัติการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2543. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- (2543 ข). รายงานประจำปี 2543. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2531). **ของที่ระลึก**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ปวีณา โทนแก้ว. (2542). **ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ. (2541). **บรรจุภัณฑ์อาหาร**. กรุงเทพฯ: ร่วมค้า.
- พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2522. (2522). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 96 ตอนที่ 72. กรุงเทพฯ.
- พิบูล ทีปะปาน. (2534). **หลักการตลาด**. กรุงเทพฯ: เซลโล่การพิมพ์.
- พลศิริ กลายสุข. (2549). **พฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้ากลุ่มของที่ระลึกบนถนนคนเดิน ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบุลย์ เทวรักษ์. (2537). **จิตวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: เอส. ดี. เพรส.
- นวนน้อย บุญวงษ์. (2542). **หลักการออกแบบ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา ตันตราสืบ. (2545). **ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าที่ระลึกประเภทหัตถกรรมของผู้บริโภคชาวไทย จากศูนย์หัตถกรรมภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิคม จารุมณี. (2536). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วนิดา แก้วเนตร. (2545). **ปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกประเภทหัตถกรรมพื้นบ้านของนักท่องเที่ยวชาวไทย : กรณีศึกษาบ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิบูล จันท์แย้ม. (2545). **พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกของประชาชนที่มาเที่ยวจังหวัดลพบุรี**. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2544). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2538). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา.
- สุภาวดี ชาวผ้าขาว. (2548). **พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในการเลือกซื้อของที่ระลึกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). **การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรณี บุญนิมิตร. (2540). **พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อาทิตย์ ศิริธร. (2541). **วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวของไทยพุทธศักราช 2545**. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร .

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Fleming, L. Malcolm & Harward levie. (1979). **Instructional Message Design**. (2nd ed.).
Englewood Cliffs: Educational Technology Publications.
- McIntosh, Robert W. & Goelder, Charles R. (1986). **Tourism principles**, practices,
philosophies. Fifth Edition. New York : John Wiley & Sons, Inc.
- Schiffman, G. & Kanuk, L. (1987). **Consumer Behavior**. (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Smith,Valene. (1977). **Hosts and Guests**. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำของ นักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

นิพนธ์ อังศุธีรกุล¹, ธณัญพงษ์ ศรีเรืองสมบัติ²

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

Email : n1pon789@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษาการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวที่มาพักโรงแรม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 400 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับพนักงานบริษัท มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท และด้านพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการเลือกห้องพักประเภท Superior โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเลือกระยะเวลาในการเข้าพักของผู้มาใช้บริการ จำนวน 1 คืน ความถี่ในการเข้าพักส่วนใหญ่เลือกครั้งแรก วัตถุประสงค์ที่ผู้ใช้บริการตัดสินใจมาพักโรงแรมส่วนใหญ่เลือกมาเที่ยวพักผ่อนมากที่สุด โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการเข้าพักโรงแรม จะเลือกตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด ซึ่งกระบวนการตัดสินใจในการเข้าพักของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เลือกสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด วันหยุดสุดสัปดาห์ จะเป็นโอกาสในการตัดสินใจในการเข้าพักของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ การจองที่พักของผู้ใช้บริการ ส่วนใหญ่เลือกทำการจองผ่านโรงแรมโดยตรง ส่วนใหญ่เลือกสื่อออนไลน์ (Website/ Facebook/ Line) และ สาเหตุที่ผู้ใช้บริการตัดสินใจเข้าพักโรงแรม ส่วนใหญ่เลือกใกล้สถานที่ท่องเที่ยว และด้านกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่าโดยรวมมีระดับความสำคัญในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปอย่างน้อยที่สุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า โดยภาพรวม ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่าโดยรวมมีระดับความสำคัญที่มาก ในระดับแรก เป็น จะกลับมาใช้บริการใหม่ อีกครั้ง ถ้ามีโอกาส อันดับสองเป็น ในอนาคตมีความตั้งใจจะกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง อยู่ในระดับมาก อันดับสามเป็น หากเดินทางมาพักผ่อน จะเลือกใช้โรงแรมของเราอีก อยู่ในระดับมากและ อันดับสี่เป็นจะกลับมาใช้บริการอีกถ้ามาจังหวัดจันทบุรี มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กลยุทธ์การตลาด, การกลับมาใช้บริการซ้ำ, โรงแรม, นักท่องเที่ยวชาวไทย, จันทบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

MARKETING STRATEGY INFLUENCING THE DECISION TO REVISIT HOTEL OF THAI TOURISTS IN MUEANG DISTRICT CHANTHA BURI PROVINCE .

Nipon Aungsutheerakul¹, Thanatpong Srirueangsombat²

¹Liberal arts Bangkok Thonburi University

²Electricity Generating Authority of Thailand

Email : n1pon789@gmail.com¹

Abstract

This study was survey research aimed to study marketing strategy which influenced the decision to revisit Hotel in Mueang District, Chonburi Province. The study was quantitative research and the sample group consisted of 400 tourists. The findings revealed that the female respondents 31-40 years old and were single bachelor's degree and they were employee whose monthly income was 15,001 – 20,000 baht. For the behavior of the decision to revisit Hotel in Mueang District, Chanthaburi Province, it was found that most of the guests chose Superior rooms; and for the duration of the stay, they stayed only one night. For the frequency of the stay, most stayed at the hotel for the first time. To the person involving in the decision to purchase, they decided to stay in the hotel by themselves. To the decision process to stay in the hotel, most respondents chose facilities. Weekends were the occasion the respondents decided to stay in the hotel. For the channel of hotel reservation, most of the respondents reserved the hotels directly. For the sources that gave the respondents knew about the hotels, they got the news from social media like website, Facebook and Line. The reason for their decision to stay at the hotel was because the hotel was near the tourist attractions. For marketing mix factors affecting the decision to revisit hotel, the respondents put an emphasis on all 7 aspects at the high level. The order of the marketing mix factor was put in order from the most to the least as follows: physical evidence, process, place (distribution channel), people, product, price and promotion. It was also found that the decision to revisit the hotel was at the significant level. Firstly, the respondents responded that they would revisit the hotel if they had a chance. Secondly, they intended to revisit in the future and this was at the high level. Thirdly, if they took vacation, they chose Boutique Hotel again at the high level. Fourthly the respondents responded that they would revisit the hotel if they traveled to Chanthaburi and its mean was at the high level.

Keywords : Marketing Strategy, Revisit, Hotel, Thai Tourists, Chanthaburi

บทนำ

ปัจจุบันนับว่า “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” กลายเป็นหนึ่งในตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก เพราะไม่เพียงแต่สามารถเพิ่มช่องทางรายได้ให้กับประเทศ ยังสร้างอานิสงส์ต่อธุรกิจต่อเนื่องในหลายภาคส่วน พร้อมกับการจ้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ประชาชน นักวิเคราะห์เชื่อว่าปี 2018 ยังเป็นปีที่ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” เป็นอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก ขณะที่การแข่งขันของแต่ละประเทศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวก็ทวีความรุนแรง สื่อหลายสำนักกระบุว่า การแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมักจะเต็มไปด้วยความคาดหวังที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของผู้บริโภค ทั้งมาตรฐานความพึงพอใจ และปรับเปลี่ยนแผนธุรกิจให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค (ประชาชาติธุรกิจ, 2561)

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายและมีความหลากหลายโดยจังหวัดจันทบุรีนั้นอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งจังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และอนุสรณ์สถานต่าง ๆ และยังมีศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งแต่ละวันจะมีประชาชนมาสักการบูชาเป็นจำนวนมาก แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น น้ำตกพลิ้ว หาดเจ้าหลาว ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวในการมาพักผ่อน แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ซึ่งประชาชนนิยมมานมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ และยังมีงานอัญมณีที่ใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออก อีกด้วย (สำนักงานจันทบุรี, 2558)

จังหวัดจันทบุรี เมืองท่องเที่ยวรองที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายของความเก่าแก่และวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวบ้าน ที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ที่งดงาม ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ที่น่าสนใจ ที่ขอนำเสนอข้อมูลคือ ชุมชนขนมแปดกริมคลองหนองบัว ตั้งอยู่ ต.หนองบัว อ.เมือง ชุมชนเก่าแก่อายุกว่า 200 ปีที่เดิมชาวบ้านประกอบอาชีพทำพลอยและประมงพื้นบ้านแต่เมื่อพลอยเริ่มซบเซาชาวบ้านจึงคิดหารายได้เสริมโดยมีการรวมตัวเพื่อทำตลาดขึ้นนอกจากตลาดหนองบัวนี้จะกลับมาคึกคักอีกครั้งด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน ที่นำฝีมือด้านการทำขนม และอาหารต่างๆ มานำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว จนกลายเป็นชุมชน ขนมแปดกริมคลองหนองบัว แหล่งที่เที่ยวแหล่งใหม่ของจังหวัดจันทบุรีแล้ว ในขณะเดียวกัน อาชีพดั้งเดิมของคนในชุมชน เช่น อาชีพประมงชายฝั่ง ก็ยังกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง อาหารทะเลสดๆ เป็นอีกหนึ่งสินค้าที่นำมาจำหน่ายในตลาด จนกลายเป็นอีกหนึ่งสีสันให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อเลือกหาของทะเลสด รวมไปถึงผลไม้ตามฤดูกาลอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า เศรษฐกิจในไทยในปัจจุบันยังคงมีรายได้จากภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสนับสนุนต่อการกระจายรายได้ และการสร้างงานให้กับชุมชน และการนำกลยุทธ์ทางการตลาดมาช่วยในการทำให้ธุรกิจโรงแรมสามารถอยู่อย่างยั่งยืนและช่วยกระตุ้นยอดขายและผู้ให้บริการได้มากยิ่งขึ้น และในการทำวิจัยเรื่องนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจของผู้จะเข้ามาประกอบธุรกิจโรงแรมในจังหวัดจันทบุรีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้มีการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับโรงแรม
- แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค
- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค
- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด
- แนวคิดและทฤษฎีการกลับมาใช้บริการซ้ำ
- การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการโรงแรมใน อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ปัจจุบันนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จึงไม่สามารถกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการที่แน่นอนได้ ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าใช้บริการโรงแรม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยแบบบังเอิญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิดโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปลายปิดส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวเป็นการเลือกตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมซ้ำ ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ตอนที่ 3 เกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมซ้ำ ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ตอนที่ 4 เกี่ยวกับการตัดสินใจกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการโรงแรม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีและ ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโรงแรม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในขณะที่เยี่ยมชมและเข้ามาใช้บริการโรงแรมภายในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของคำตอบ และลงรหัสในแต่ละข้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยหาค่า ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรม ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.25 ช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 55 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 อาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 38.75 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.25

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่าผู้พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 400 คน ส่วนใหญ่เลือกประเภทห้อง Superior จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 ระยะเวลาในการเข้าพักจำนวน 1 คืน มีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 ความถี่ในการเข้าพัก ครั้งแรก จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 วัตถุประสงค์การเข้าพัก คือมาเที่ยวพักผ่อน มีมากที่สุด จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 84.75 ตัดสินใจด้วยตัวเองในการเลือกที่พักมีมากที่สุด จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 สิ่งอำนวยความสะดวกในการตัดสินใจเข้าพัก มีมากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 โอกาสในการตัดสินใจในการเข้าพัก เลือกวันหยุดสุดสัปดาห์ มีมากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 การจองที่พักผ่านโรงแรมโดยตรง มีมากที่สุด จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ผู้ใช้บริการรู้จักที่พักจากสื่อออนไลน์ (Website/ Facebook/ Line) มีมากที่สุด จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 สาเหตุที่ผู้ใช้บริการตัดสินใจเข้าพักแรม ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว มีมากที่สุด จำนวน 374 คน คิดเป็นร้อยละ 93.50

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.18$ S.D. = 0.63 อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.15$ S.D. = 0.78 อยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.11$ S.D. = 0.63 อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.05$ S.D. = 0.68 อยู่ในระดับมาก ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.57 อยู่ในระดับมาก ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.63 อยู่ในระดับมาก และด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 3.81$ S.D. = 0.57 อยู่ในระดับมาก ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับความสำคัญมากทั้งหมด

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด ดังนี้ จะกลับมาใช้บริการใหม่ อีกครั้ง ถ้ามีโอกาส $\bar{X} = 4.15$ S.D. = 0.75 อยู่ในระดับมาก ในอนาคตมีความตั้งใจจะกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง $\bar{X} = 3.95$ S.D. = 0.85 อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวม $\bar{X} = 4.10$ S.D. = 0.86 อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร $\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.73 อยู่ในระดับมาก ด้านผลิตภัณฑ์ $\bar{X} =$

4.05 อยู่ในระดับมาก หากเดินทางมาพักผ่อน จะเลือกใช้โรงแรมของเราอีก $\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.75 อยู่ในระดับมาก จะกลับมาใช้บริการอีกถ้ามาจังหวัดจันทบุรี $\bar{X} = 3.85$ S.D. = 0.85 อยู่ในระดับมาก ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับความสำคัญมากทั้งหมด

อภิปรายผล

การศึกษารวบรวมข้อมูลในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือนักท่องเที่ยวที่มาพักโรงแรม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 400 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับพนักงานบริษัท ส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท และด้านพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการเลือกห้องพักประเภท Superior โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเลือกระยะเวลาในการเข้าพักของผู้มาใช้บริการ จำนวน 1 คืน ความถี่ในการเข้าพักส่วนใหญ่เลือกครั้งแรก วัตถุประสงค์ที่ผู้ใช้บริการตัดสินใจมาพักโรงแรมส่วนใหญ่เลือกมาเที่ยวพักผ่อนมากที่สุด โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการเข้าพักโรงแรม จะเลือกตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด ซึ่งกระบวนการตัดสินใจในการเข้าพักโรงแรมของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เลือกสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด วันหยุดสุดสัปดาห์ จะเป็นโอกาสในการตัดสินใจในการเข้าพักโรงแรมของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ การจองที่พักของผู้ใช้บริการ ส่วนใหญ่เลือกทำการจองผ่านโรงแรมโดยตรง ส่วนใหญ่เลือกสื่อออนไลน์ (Website/ Facebook/ Line) และ สาเหตุที่ผู้ใช้บริการตัดสินใจเข้าพักโรงแรม ส่วนใหญ่เลือกใกล้สถานที่ท่องเที่ยว และด้านกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่าโดยรวมมีระดับความสำคัญในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปอย่างน้อยที่สุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า โดยภาพรวมด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่าโดยรวมมีระดับความสำคัญที่มาก ในระดับแรก เป็น จะกลับมาใช้บริการใหม่ อีกครั้ง ถ้ามีโอกาส อันดับสองเป็น ในอนาคตมีความตั้งใจจะกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง อยู่ในระดับมาก อันดับสามเป็น หากเดินทางมาพักผ่อน จะเลือกใช้โรงแรมของเราอีก อยู่ในระดับมากและ อันดับสี่เป็น จะกลับมาใช้บริการอีกถ้ามาจังหวัดจันทบุรี มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ที่แตกต่างกัน มีผลต่อผลการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันพบว่า การตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีโดยรวมมีระดับความสำคัญที่มาก ซึ่งได้แก่ จะกลับมาใช้บริการใหม่ อีกครั้ง ถ้ามีโอกาส ในอนาคตมีความตั้งใจจะกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง หากเดินทางมาพักผ่อน จะเลือกใช้โรงแรมของเราอีก จะกลับมาใช้บริการอีกถ้ามาจังหวัดจันทบุรี มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมเช้า ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธราภรณ์ เสือสุริย์ (2558) ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการความไว้วางใจความพึงพอใจการบอกต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ใช้บริการที่จะกลับมาใช้บริการจะได้รับความพึงพอใจในด้านคุณภาพการให้บริการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของโรงแรม ความไว้วางใจ และความมีชื่อเสียง มีอิทธิพลทางบวกต่อการบอกต่อและการกลับมาใช้บริการซ้ำ
ของลูกค้า และความพึงพอใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อการบอกต่อและการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาใช้บริการโรงแรมซ้ำ ของ
นักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ ทำการวิจัย
เชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารกิจการโรงแรม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการ และ
ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกิจการให้มีศักยภาพสูงขึ้น

กิตติประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีและ ขอ
กราบขอบพระคุณนักท่องเที่ยว และชาวบ้านทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล อำนวยความสะดวกในการ
เก็บข้อมูล รวมถึงขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม
เพื่อให้ข้อมูลแก่การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่ให้ความรัก รวมทั้งเป็นกำลังใจมาโดยตลอด และ
ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือตลอดช่วงเวลาที่ได้ทำการศึกษาดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จ
ลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งผู้ศึกษาขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2556). *ตารางแสดงข้อมูลนักท่องเที่ยว ปี 2555 -2556*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.tourism.go.th/>
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2550). *การจัดการและการตลาดบริการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ฉันทหทัย คำสาร. (2555). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมระดับ 4 ดาว
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธารีทิพย์ ทากิ. (2549). *การจัดการงานส่วนหน้าของโรงแรม*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). *การวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: เอเอเน็ .
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2553). *การบริหารการตลาด. ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค (ฉบับ มาตรฐาน)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Anderson, E. W., Fornell, C., & Lehmann, D. R. (2008). *Customer satisfaction, marketshare,
and profitability: Findings from Sweden. Journal of Marketing, 58(3), 53-66.*
- Bendapudi, N., & Berry, L. L. (2009). *Customers' motivations for maintaining relationships
with service providers. Journal of Retailing, 73(1), 15-37.*
- Dessler, G. (2004). *Management: Principles and Practices for Tomorrow's Leader*. (3rd ed).
New Jersey: Prentice Hall.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Hellier, P. K., Geursen, G. M., Carr, R. A., & Rickard, J. A. (2009). *Customer repurchase intention: A general structural equation model*. *European Journal of Marketing*, 37, 1762-1800.

Kotler, P. (2010). *Market management : An Asian perspective*. Singapore: Prentice-Hall.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาบรรทัดฐานความเป็นหญิงในวรรณกรรมเทพนิยายกริมม์ และภาพยนตร์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายกริมม์ ชุตินันท์ บุรณะ, ณิชนน พุ่มยี่สุ่น^{1*}, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

¹สาขาวิชาภาษาไทย สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
²อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเชิงอิทธิพลของตัวละครหญิงจากวรรณกรรมเทพนิยายกริมม์สู่ภาพยนตร์ได้แก่ *เรื่องสโนว์ไวท์ (Little Snow White)*, *ซินเดอเรลลา (Aschenputtel)*, *เจ้าหญิงนิทรา (Little Briar-Rose)* และ *โหม่งงา กับเจ้าชายอสูร (The Singing, Soaring Lark)* จากหนังสือเรื่อง *German Fairy Tales (Grimm, 1985)* และภาพยนตร์ 4 เรื่อง คือ *Mirror Mirror, Maleficent, Maid in Manhattan* และ *Beastly*

ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมเทพนิยายส่งผลต่อตัวภาพยนตร์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายโดยนำเสนอบรรทัดฐานทางสังคมที่มีผลต่อตัวละครหญิงใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. การนำเสนอตัวละครหญิงกับภาพความดีงามกล่าวคือ ลักษณะผู้หญิงเป็นไปตามอุดมคติของสังคม ซึ่งตัวบทวรรณกรรมถ่ายทอดมาสู่ภาพยนตร์โดยไม่มีการดัดแปลง มีลักษณะดีเกินจริงจนเหมือนไม่ใช่มนุษย์ เช่น ตัวละครลินดีใน *Beastly* 2. การนำเสนอตัวละครหญิงกับภาพความเลวร้ายคือ ผู้หญิงที่ปฏิบัติตัวไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ในตอนท้ายจะถูกสังคมลงโทษหรือถูกมองเป็นความชั่วร้าย วรรณกรรมได้ถ่ายทอดสู่ภาพยนตร์ทั้งเหมือนและต่างกัน กล่าวคือ ตัวละครราชินีใน *Mirror Mirror* ร้ายอย่างไร้เหตุผล เหมือนราชินีในวรรณกรรมเรื่อง *Little Snow White* แต่ใน *Maleficent* ถ่ายทอดความร้ายแบบมีเหตุผล โดยกล่าวถึงภูมิหลังของตัวละคร เพื่อให้ผู้ชมได้ปรับความคิดที่มีต่อตัวละครร้ายตัวนี้ ซึ่งแม้จะดัดแปลงจากจากวรรณกรรม *Little Briar-Rose* แต่กลับแตกต่างกัน เพราะ ตัวละครนางฟ้าองค์ที่ 13 ในวรรณกรรมร้ายอย่างไร้เหตุผล สาปเจ้าหญิงแบร์โรสเพียงแค่นั้นเองไม่ถูกเชิญไปงานเลี้ยง 3. ตัวละครหญิงกับความพยายามสร้างบรรทัดฐานความเป็นหญิงแบบใหม่ คือ ได้มีความพยายามสร้างบรรทัดฐานความเป็นหญิงแบบใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน ได้แก่ มีภาวะผู้นำสูง มั่นใจ มีสิทธิในการเลือกคู่ครอง ซึ่งบรรทัดฐานใหม่บางประการก็ขัดกับอุดมคติความเป็นหญิงในสังคม ซึ่งมีมายาคติให้ค่าผู้หญิงที่รูปลักษณ์ และความบริสุทธิ์ การสร้างภาพผู้หญิงว่ามีความสามารถไม่น้อยกว่าผู้ชายถือเป็นการตอบโต้อุดมคติความเป็นหญิงที่สังคมสร้างขึ้น

คำสำคัญ : บรรทัดฐาน, เทพนิยายกริมม์, ตัวละครหญิง

* บทความนี้ปรับปรุงมาจากวิจัยเรื่อง ตัวละครหญิงจากเทพนิยายกริมม์สู่ภาพยนตร์ :การศึกษาเชิงอิทธิพล ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปี 2561**

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

A study on feminist norms in Grimms' Fairy Tales and the movies based on the tales

Chutimon Burana, Nitchamon Phumyeesun^{1†}, Jiraporn Atchariyaprasert²

¹Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities,

²Instructor, Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities

Abstract

This paper aims to conduct a comparative study on an influence of female characters from Grimms' Fairy Tales to movies i.e., *Little Snow White*, *Aschenputtel*, *Little Briar-Rose* and *The Singing, Soaring Lark* from *German Fairy Tales (Grimm, 1985)* and 4 movies i.e., *Mirror Mirror*, *Maleficent*, *Maid in Manhattan* and *Beastly*.

The study revealed that Grimms' Fairy Tales had the effect on the movies based on the tales and represented social norms influencing female characters i.e., a representation of goodness in female character – in other words female characteristics were in align with social ideals, the movies adopted this representation with no modification; therefore, the characters were too unreal such as Lindy in *Beastly 2*. a representation of depravity – in other words the characters had bad conducts not in align with social expectations and they were punished by the society or seen as evil, some representations in the movies were the same as the tales and some were different i.e., the queen in *Mirror Mirror* was unreasonably evil in the same manner as the queen in *Little Snow White*; however, in *Maleficent* (movie), the characters were reasonably evil and presented with their background to create understanding for an audience; on the contrary, *Little Briar-Rose* (as *Maleficent* based on) was different as the 13th fairy was unreasonably evil, cursing princess *Briar-Rose* because she had not invited to the party 3. a representation of new feminist norms i.e., an attempt to create new feminist norms that were ideal for current society i.e., high leadership, confidence, the right to choose life partner, some of which may conflict with social female ideals such as delusions of appearance and purity; with this new representation i.e., equality in abilities between male and female, it is an action to counter female characteristics created by the society.

Keywords : norm, Grimms' Fairy Tales and female character

[†] This paper is modified from “female characters in Grimms' Fairy Tales: a study on influence, Bachelor’s degree, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University, 2018

บทนำ

หากจะกล่าวถึงเทพนิยายในยุคก่อนมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือที่เรียกว่าวรรณกรรมมุขปาฐะ ในสมัยนั้นเทพนิยายถูกประพันธ์ขึ้นเพื่อความบันเทิงให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ เมื่อเวลาผ่านไปเทพนิยายเริ่มมีบทบาทสำคัญในกลุ่มเด็กมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเทพนิยายเต็มไปด้วยจินตนาการ ความสร้างสรรค์ อีกทั้งยังแฝงแง่คิด คติธรรม โดยที่เด็ก ๆ ไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกสอนอยู่ (อารี ถาวรเศรษฐ์, 2546, น.19)

ต่อมาวรรณกรรมมุขปาฐะในยุโรปได้ถูกรวบรวมขึ้นและตีพิมพ์ใน ค.ศ.1812 ในชื่อ “Kinder – und – Hausmärchen” หรือ “Children and Household Tales” โดยเจ็คอบ ลุดวิก คาร์ล กริมม์ (Jacob Ludwig Carl Grimm) และวิลเฮล์ม คาร์ล กริมม์ (Wilhem Carl Grimm) หรือเป็นที่รู้จักในชื่อสองพี่น้องตระกูลกริมม์ (Brothers Grimm) ในช่วงแรกที่เทพนิยายของสองพี่น้องกริมม์ถูกตีพิมพ์ออกมา มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ด้านเนื้อหาที่โหดร้ายรุนแรงและไม่เหมาะสมกับเด็ก แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งจนเป็นฉบับสมบูรณ์และโด่งดังข้ามกาลเวลามาจนถึงทุกวันนี้

วรรณกรรมเรื่อง สโนว์ไวท์ (Little Snow White), ซินเดอเรลลา (Aschenputtel), เจ้าหญิงนิทรา (Little Briar-Rose) และโฉมงามกับเจ้าชายอสูร (The Singing, Soaring Lark) เป็นสี่เรื่องที่สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด จะเห็นได้จากการผลิตซ้ำและตีความใหม่ทั้งในรูปแบบหนังสือการ์ตูน และภาพยนตร์

เป็นที่น่าสังเกตว่าวรรณกรรมในอดีตถูกรวบรวม ดัดแปลงและแก้ไข โดยนักเขียนที่เป็นเพศชาย ซึ่งมีอำนาจในการสร้างภาพลักษณ์หรือกำหนดบทบาทของสตรีอย่างเจาะจงว่า “สตรีที่ดี” และ “สตรีที่เลว” ควรมีลักษณะอย่างไร ดังเช่น เทพนิยายกริมม์ที่ให้ภาพผู้หญิงบริสุทธิ์ ยึดมั่นในความดี อ่อนแอ อ่อนไหว สมควรได้รับการปกป้องจากเพศที่แข็งแกร่งกว่า (สุรภีพรรณ ฉัตรภรณ์, 2550, น.251) สอดคล้องกับแนวคิด “ปิตาธิปไตย” (Patriarchy) หรือแนวคิดที่ยกย่องเพศชายเป็นใหญ่ จึงอาจมองได้ว่างานวรรณกรรมที่เขียนเกี่ยวกับเพศหญิงเป็นเครื่องมือที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมให้เพศหญิงอยู่ภายใต้การปกครองของเพศชาย ซึ่งอาจไม่ได้กล่าวหรือสื่อสารโดยตรง แต่ถ่ายทอดผ่านพฤติกรรมของตัวละครหญิงในเรื่อง

มุมมองของภาพยนตร์ซึ่งเป็นเรื่องในการนำเสนอที่เข้าถึงง่ายและได้รับความนิยมในปัจจุบัน ได้นำเสนอสตรีผ่านตัวละครในเทพนิยายด้วยมุมมองที่แปลกใหม่ เข้ากับยุคสมัยและสังคมมากขึ้น โดยการสร้างบทบาทตัวละครหญิงให้มีลักษณะ เข้มแข็ง อดทน กล้าหาญ สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยนำเทพนิยายฉบับวรรณกรรมของสองพี่น้องตระกูลกริมม์ 4 เรื่อง ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก คือ *Little Briar Rose* (เจ้าหญิงนิทรา), *Little Snow – White* (สโนว์ไวท์), *Aschenputtel* (ซินเดอเรลลา) และ *The singing, Soaring Lark* (โฉมงามกับเจ้าชายอสูร) มาดัดแปลงและตีความใหม่ โดยตัวละครหญิงในเทพนิยายทั้ง 4 เรื่องนี้เปรียบเสมือนตัวแทนของสตรี ซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและบริบททางสังคม แสดงให้เห็นว่าสังคมปัจจุบันมีมุมมองเกี่ยวกับความเป็นหญิงเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต พร้อมกับตั้งคำถามว่าความเป็นหญิงตามอุดมคตินั้นคือ “ความเป็นหญิงที่แท้จริง” หรือไม่

การศึกษาความเป็นหญิงกับบรรทัดฐานทางสังคมจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากได้ถ่ายทอดบทบาทของตัวละครหญิงได้เปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยม ซึ่งเป็นหัวข้อที่ทำให้เห็นมิติของสังคมในแต่ละยุคที่สะท้อนออกมาอย่างมีนัย เชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ บอกได้ถึงปรากฏการณ์ อุดมคติ ความคิด และความเชื่อในแต่ละสมัยได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเรื่องบรรทัดฐานทางสังคมกับความเป็นหญิงเป็นเรื่องที่ยังไม่มีผู้ศึกษาโดยตรง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทความวิจัยชิ้นนี้อาจช่วยสร้างฐานความรู้เกี่ยวกับความเป็นหญิงซึ่งผูกโยงไว้กับบรรทัดฐานอย่างแยกออกมิได้ และเป็นแนวทางให้กับผู้สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบรรทัดฐานภาพความเป็นหญิงที่สะท้อนออกมาจากวรรณกรรมเทพนิยายกริมม์และภาพยนตร์ที่ดัดแปลงจากเทพนิยายกริมม์

การทบทวนวรรณกรรม

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาตามแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคมของสตรี โดยศึกษาชีวิตตัวละครหญิงในแง่ความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมกับสังคม หรือสถาบันทางสังคม ซึ่งจะอธิบายแนวคิด ปรัชญาการมองทางสังคมและวัฒนธรรมขณะเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

แนวคิดบรรทัดฐาน

บรรทัดฐาน (norms) หมายถึง แบบแผน กฎเกณฑ์ ที่สังคมกำหนดให้บุคคลในสังคมนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในบริบทหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ทุกสังคมจะมีบรรทัดฐานเป็นของตนเอง ซึ่งจะแตกต่างกันไป เพื่อเป็นหลักปฏิบัติ ป้องกันไม่ให้เกิดความวุ่นวายเป็นกฎเกณฑ์ที่ยอมรับโดยทั่วไปในหมู่สมาชิกซึ่งปกติความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมจะดำเนินไปโดยใช้สำนึกคิด ไม่ใช่สัญญาชตาญาณและนำสิ่งที่บุคคลอื่นหรือสังคมคาดหวังมาเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงออก ในขณะที่ตัวตนก็คาดหวังว่าผู้อื่นจะปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมตอบมาเช่นไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะดำเนินได้อย่างราบรื่นก็ต่อเมื่อบุคคลในสังคมเดียวกันมีแนวทาง สำนึกคิดแนวทางการปฏิบัติ ความคาดหวังที่เข้าใจกันได้ หรือการสื่อความหมายที่เข้าใจกันได้นั้นเอง (จงจิตต์ โสภณคณาภรณ์, 2550, น.5)

เมื่อพิจารณาเรื่องบรรทัดฐานกับสตรีจะพบว่าบรรทัดฐานทางสังคมได้กำหนดลักษณะสตรีที่พึงประสงค์ให้เป็นไปตามคาดหวังของสังคม เช่น กำหนดบทบาทสตรีในพื้นที่ส่วนตัว ให้จำกัดอยู่เพียงฐานะมารดา ภรรยา และบุตรสาว ว่าจะต้องปฏิบัติตามแนวทางบรรทัดฐานทางสังคม ในฐานะมารดาต้องเลี้ยงดูบุตร อบรมขัดเกลาสั่งสอนสิ่งต่าง ๆ เช่น ค่านิยม จริยธรรม คุณธรรม ให้แก่บุตรโดยสั่งสอนบุตรให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมจนเติบโตเป็นสมาชิกในสังคม ส่วนฐานะภรรยาต้องดูแล ประณีตสามี ตลอดจนดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน และในฐานะบุตรสาวก็ต้องเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาอย่างไม่มีข้อแม้ ซึ่งแบบพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนมาจากบรรทัดฐานของสังคมที่ชายเป็นใหญ่หรือปิตาธิปไตยทั้งสิ้น (จงจิตต์ โสภณคณาภรณ์, 2550, น.6)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ปริญญาณีพนธ์เรื่อง ภาพตัวแทนผู้หญิงในการ์ตูน Disney Princess ของ ภัทรศศิริ ช่างเจิม ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2559)
2. ปริญญาณีพนธ์เรื่อง การสร้างตัวละครหญิงในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายเรื่องซินเดอเรลลา สโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด และเจ้าหญิงนิทรา ของ สุขฤทัย ไม้เกตุ ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2555)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เรื่อง ภาพตัวแทนผู้หญิงในการ์ตูน Disney Princess ของ ภัทรศศิริ ช่างเจิม (2559) มีลักษณะสตรีที่สร้างตามยุคสมัยกระแสสตรีนิยมในแต่ละยุค กล่าวคือ งานในยุคแรกจะสร้างสตรีให้มีลักษณะอ่อนหวาน อ่อนต่อโลก ใส่ชื่อบริสุทธิ์ ไม่มีทางสู้ และไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ยุคต่อมาจึงสร้างสตรีแบบใหม่ตามช่วงที่มีการเรียกร้องและขับเคลื่อนสิทธิสตรี ทำให้ตัวละครหญิงกล้าแสดงความคิดเห็น ดูแลตัวเองได้ และไม่รอความช่วยเหลือจากผู้ชาย สอดคล้องกับเรื่อง การสร้างตัวละครหญิงในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายเรื่องซินเดอเรลลา สโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด และ เจ้าหญิงนิทรา ของ สุขฤทัย ไม้เกตุ (2555) ที่ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในยุคแรกจะสร้างตัวละครหญิงให้เหมือนเทพนิยาย เป็นตัวละครมิติเดียว ตัวละครเอกมักเป็นหญิงสาวที่อ่อนโยน ไม่ทันคนและมีความเป็นกุลสตรีสูง ส่วนตัวละครร้ายจะมีลักษณะขี้ฉ้อ เจ้าคิดเจ้าแค้น และใช้อารมณ์เป็นหลัก ในยุคต่อมาภาพยนตร์ได้สร้างตัวละครหลักและตัวละครร้ายให้มีหลายมิติ กล่าวคือ ภาพยนตร์จะให้ผู้ชมเห็นมุมมองของตัวละครร้าย เพื่อให้เข้าใจเหตุผลของตัวละครร้าย ส่วนตัวละครเอกจะถูกสร้างให้มีความเข้มแข็ง มั่นใจ มีไหวพริบ ท้าทาย และมีภาวะผู้นำสูง

อย่างไรก็ตามการให้ภาพสตรีแบบใหม่ได้ถูกสะท้อนผ่านงานภาพยนตร์เทพนิยายสมัยใหม่ ที่พยายามสร้างภาพสตรีตามสังคมแบบใหม่ คือ มีความกล้า มั่นใจในตัวเอง เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ไม่รอคอยความช่วยเหลือจากผู้ชาย ไม่ต้องการแต่งงาน และสามารถเป็นผู้นำประเทศได้ ซึ่งเป็นลักษณะของสตรีสมัยใหม่ที่ก้าวขึ้นมาับบทบาททางสังคมมากยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่าการสร้างภาพแทนเช่นนี้เป็นความพยายามในการสร้างมุมมอง บรรทัดฐานแบบใหม่เกี่ยวกับสตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีบทธรรมเทพนิยายและภาพยนตร์ โดยอ้างอิงจากระบบสังคม วัฒนธรรม และบรรทัดฐานทางสังคมในขณะนั้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย ศึกษาตัวบทและสภาพสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ โดยเริ่มศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมว่างานวิจัยได้เข้าช้อนกับของผู้อื่นหรือไม่ จากนั้นจึงอ่านตัวบทวรรณกรรมทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เปรียบเทียบเนื้อหาภายในวรรณกรรมทั้งสองภาษาว่ามีความแตกต่างตรงจุดใด และฉบับภาษาใดตรงกับต้นฉบับมากที่สุด อีกทั้งยังศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเยอรมัน สหรัฐอเมริกา ยุโรปและเอเชีย เพื่อศึกษาแนวคิด บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อสตรีของแต่ละประเทศหรือแต่ละทวีปว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2. วิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบฉบับวรรณกรรมและภาพยนตร์ กล่าวคือ ศึกษาตั้งแต่ประวัติศาสตร์สากล ประวัติศาสตร์วรรณคดีและประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในยุโรปและอเมริกา จากนั้นศึกษาเทพนิยายกริมม์ฉบับวรรณกรรมเปรียบเทียบกับฉบับภาพยนตร์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายกริมม์ ซึ่งฉบับวรรณกรรมกับภาพยนตร์สร้างในเวลาที่แตกต่างกันราว 200 ปี (พี่น้องตระกูลกริมม์เริ่มรวบรวมและเผยแพร่นิทานในปี ค.ศ.1812 ในชื่อ “Kinder – und –Hausmärchen” หรือ “Children and Household Tales”) จะสะท้อนรูปแบบบรรทัดฐานที่มีต่อสตรีแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. สรุปและเรียบเรียงข้อมูลจากการวิเคราะห์ กล่าวคือนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาสังเคราะห์ วิเคราะห์ และเรียบเรียงข้อมูลเริ่มจากทำวิวัฒนาการตัวละครหญิงจากเทพนิยายกริมม์สู่ภาพยนตร์ วิเคราะห์ภูมิหลังของ เทพนิยายและภาพยนตร์แต่ละเรื่องและศึกษาการสร้างตัวละครว่ามีลักษณะอย่างไร มีที่มาและอิทธิพลอะไรที่ ส่งผลต่อการสร้างตัวละครนั้น ๆ

4. เขียนรายงานวิจัยและบทความวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง เทพนิยายจากปลายปากกาสู่จอภาพยนตร์ ความเป็นหญิงกับบรรทัดฐานทางสังคม ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงอิทธิพลของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเทพนิยายและภาพยนตร์ ซึ่งดูเฉพาะ บรรทัดฐานที่กล่าวได้ว่าเป็นตัวกำหนดบทบาทของสตรี รวมไปถึงความเป็นหญิงว่าควรเป็นไปในทิศทางใด โดย แบ่งได้ 3 ลักษณะดังนี้

1. การนำเสนอตัวละครหญิงกับภาพความตึงตึง

สังคมได้กำหนดอุปนิสัยที่สตรีพึงมีหรือควรกระทำ หากมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างจากที่กรอบสังคมวางไว้ก็จะไม่ได้รับการยอมรับ ถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ดังนั้นตัวละครหญิงในยุคนี้จึงถ่ายทอดลักษณะ ตัวละครหญิงให้เป็นที่สังคมกำหนด ซึ่งวรรณกรรมได้สะท้อนภาพการกดทับความรู้สึกที่แท้จริงของเพศ หญิงผ่านตัวละครหญิงที่แม่ไม่เต็มใจจะถูกรังแกและถูกเอารัดเอาเปรียบ แต่ก็ต้องฝืนทน ตัวละครหญิงต้องมี อุปนิสัยเป็นไปตามที่สังคมต้องการให้เป็น ได้แก่ อ่อนโยน จิตใจดี และเป็นที่รักของครอบครัว เช่น *เจ้าหญิงแบริร์โรส* ในเรื่อง *Little Briar Rose* เด็บโตขึ้นมาเป็นหญิงสาวที่งดงาม มีจิตใจที่ดีและอ่อนหวาน จนทำให้กลายเป็นที่ รักของทุกคนที่พบเห็น

นอกจากนี้ตัวละครหญิงสาวในวรรณกรรมเรื่อง *The Singing, Soaring Lark* ยังแสดงให้เห็นถึง บทบาทของผู้หญิงที่ตึงตึงในเรื่องของความซื่อสัตย์ต่อเจ้าชายสิงโตผู้เป็นสามี ถึงแม้ว่าหญิงสาวจะตกเป็น คู่ครองของเจ้าชายสิงโตด้วยความไม่เต็มใจ แต่เธอก็ยังคงปฏิบัติกับเจ้าชายสิงโตด้วยความอ่อนโยน อีกทั้งยัง เปิดใจรับในเรื่องของรูปลักษณ์ที่เป็นอมฤตของเจ้าชาย และเมื่อเจ้าชายถูกสาปให้กลายเป็นนกและต้องจาก เธอไปในที่แสนไกลเพราะคำสาป แต่หญิงสาวก็ยังคงติดตามเจ้าชายไปแม้ว่าการเดินทางจะยากลำบากและใช้ เวลานานถึงเจ็ดปี จนเจ้าชายพ้นจากคำสาปและกลับคืนร่างเป็นมนุษย์แต่กลับถูกเจ้าหญิงมังกรลักพาตัวไป และลบความทรงจำของเจ้าชายให้จำหญิงสาวไม่ได้ เธอก็ยังคงไม่ย่อท้อ และค้นหาเจ้าชายจนพบ อีกทั้งหา หนทางเพื่อฟื้นความทรงจำของเจ้าชายและพาเจ้าชายหนีกลับมายังปราสาทของพวกเขา การกระทำของตัว ละครหญิงสาวแสดงให้เห็นว่าสามีของเธอเป็นคนสำคัญมาก แม้จะมีอุปสรรคมากมายเพียงใดแต่หญิงที่ดีควร ยึดมั่นในความรักที่มีต่อคู่ครองและติดตามสามีไปจนถึงที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากทวิมาตรฐานของบรรทัดฐานใน สังคม โดยเฉพาะทวิมาตรฐานทางเพศที่สังคมบังคับผู้หญิงให้เป็นฝ่ายปฏิบัติเท่านั้น เช่น คำนิยมเอกคู่ครอง จะ เห็นได้ว่าสังคมให้การยอมรับการมีคู่ครองมากกว่าหนึ่งคนของเพศชาย โดยไม่เห็นเป็นเรื่องผิดแปลก แต่หาก เพศหญิงใช้คำนิยมเช่นนี้และมีคู่ครองมากกว่าหนึ่งคน จะถูกสังคมดูถูกเหยียดหยาม ตีเตียน ว่าไม่ใช่กุลสตรีที่ ดี โดยไม่ได้พิจารณาเหตุผลของการกระทำนั้น เพียงสรุปว่าพฤติกรรมดังกล่าวเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของ สังคมเท่านั้น (จงจิตต์ โสกันคนณาภรณ์, 2550, น.11)

ส่วนภาพยนตร์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายนั้นพบว่าตัวละครหญิงกับอุปนิสัยดีเกินจริงใน ภาพยนตร์เรื่อง *Beastly* ผ่านตัวละครลินดี เมื่อไคล้ถูกสาปให้มึนหน้าตาอัปลักษณ์ เธอก็ไปอยู่ดูแลและคอยให้

คำปรึกษาเสมอโดยไม่มีการเกี้ยวจะเห็นได้ว่าตัวละครลึกลับที่ปรากฏอุปนิสัยที่ดีในด้านการมองคนจากภายในจิตใจเป็นสำคัญ ดังสะท้อนให้เห็นในตอนที โคล์สสารภาพรักลึกลับดี โดยบอกกับลึกลับดีว่าตนเองอับลักษณ์ เธอคงไม่สามารถทนคบกับคนอับลักษณ์ได้ แต่ลึกลับดีกลับตอบว่าโคล์ไม่ได้อับลักษณ์ในสายตาของเธอ

ตัวละครลึกลับดีเป็นตัวละครที่มีอุปนิสัยดีเกินจริงตลอดทั้งเรื่อง เป็นตัวละครที่ถ่ายทอดโดยตรงจากวรรณกรรมเทพนิยาย ไม่มีการดัดแปลงให้เข้ากับลักษณะนิสัยของคนจริง ๆ หรือกล่าวได้ว่าเธอคือผู้หญิงในอุดมคติของผู้ชายนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าสังคมพยายามที่จะตีกรอบความเป็นหญิงให้กับเพศหญิง และทำให้ตัวผู้หญิงเองเชื่อว่าการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามข้อกำหนดนั้นคือสิ่งที่ถูกต้อง โดยกำหนดบรรทัดฐานว่าหญิงที่มีความดีงามและควรค่าแก่การยกย่องคือหญิงที่ปฏิบัติตนให้อยู่ในลู่ทางที่สังคมกำหนดไว้ ตัวละครหญิงในวรรณกรรมเทพนิยายจึงมีลักษณะนิสัยที่เป็นไปตามมุมมองของสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ คือกำหนดภาพลักษณ์ของผู้หญิงว่าผู้หญิงที่ดีควรเป็นผู้ที่มีความอ่อนหวาน บริสุทธิ์ และอ่อนน้อมยอมตามต่อผู้ที่มีสถานะเหนือกว่า อีกทั้งยังต้องมีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในความดีจึงจะเป็นผู้หญิงที่คนในสังคมยอมรับ ซึ่งลักษณะดังที่กล่าวในข้างต้นอาจเป็นผลมาจากข้อคำนึงทางธุรกิจ กล่าวคือ งานภาพยนตร์ใช้ทุนในการผลิตค่อนข้างสูง และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลงานที่ตนเองสร้างออกมานั้นขาดทุน ผู้ผลิตจึงต้องหาหลักประกันว่าภาพยนตร์ของตนเองจะได้รับความนิยมจากผู้ชม การเลือกวรรณกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มมวลชนจำนวนมากมาดัดแปลง ก็เป็นการการันตีอีกประการหนึ่งว่าภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ จะมีองค์ประกอบ เช่น โครงเรื่อง (plot), แก่นเรื่อง (theme) หรือตัวละคร (characters) ที่เป็นที่ชื่นชอบหรือนิยมสำหรับคนทั่วไป (คณาจารย์ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ, 2560, น.45) ฉะนั้นภาพยนตร์เรื่อง *Beastly* จึงสร้างตัวละครให้มีลักษณะถ่ายทอดโดยตรงมาจากวรรณกรรมโดยไม่มีการดัดแปลง

2. การนำเสนอตัวละครหญิงกับภาพความเลวร้าย

เมื่อสังคมกำหนดว่าผู้หญิงที่ดีควรเป็นเช่นไร การปฏิบัติตนที่ผิดแผกไปจากขนบเดิมที่วางไว้จึงเป็นสิ่งที่ไม่ดี และถือเป็นขบถต่อสังคม ในวรรณกรรมเทพนิยายตัวละครฝ่ายร้ายต่างมีลักษณะตรงข้ามกับระบบระเบียบในสังคมที่กำหนดบทบาทของผู้หญิงไว้ กล่าวคือ ตัวละครร้ายถูกสร้างให้โดดเด่นทั้งด้านความมั่นใจ การสื่อตรงต่อความรู้สึกตนเอง แต่ลักษณะเช่นนี้เป็นสิ่งที่ในสังคมนั้นมองว่าเป็นใหญ่ไม่ให้การยอมรับ มองว่าไม่ใช่ลักษณะของผู้หญิงที่ดีในอุดมคติ ตราหน้าผู้หญิงที่มีลักษณะเช่นนี้ว่าเลวร้ายกาจโดยไร้เหตุผลและจุดจบของผู้หญิงที่เป็นขบถต่อระบบปิตาธิปไตยมีหนทางเดียวคือ การถูกสังคมมองว่าชั่วร้าย น่ารังเกียจ หรือถูกกำจัดด้วยการถูกลงโทษอย่างโหดร้ายและรุนแรง ไม่ต่างจากชีวิตจริงของผู้หญิง ถ้าไม่ปฏิบัติตัวไปตามที่สังคมต้องการให้เป็นพวกเธอก็จะมีสภาพไม่ต่างจากตัวละครร้ายที่มีจุดจบคือการโดนประณามและถูกสังคมลงโทษดังตัวอย่างในเรื่อง *Aschenputtel* ที่พี่สาวทั้งสองต่างโดนนกจิกตาจนพิการ เพราะพวกเธอกับแม่บุญธรรมคอยกลั่นแกล้งแอซเซินพุทเทลและกีดกันไม่ให้ได้รับความสุขหรือความสมหวัง และในตอนท้ายที่สุดก็ไม่มีใครมาขอโทษแอซเซินพุทเทล ทั้งยังหวังกอบโกยผลประโยชน์จากเธอ พี่น้องทั้งสองจึงสมควรที่จะต้องชดใช้ด้วยบทลงโทษที่รุนแรงอย่างการสูญเสียดวงตาและแม่เลี้ยงต้องอับอายที่มีลูกสาวตาบอด

ในเรื่อง *สโนว์ไวท์* (little snow white) ที่ราชินีใช้อำนาจสั่งให้นำ *สโนว์ไวท์* ไปฆ่าในป่า เพียงเพราะเธอดงงามกว่า แสดงให้เห็นถึงการใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล แต่สุดท้าย *สโนว์ไวท์* กลับมีชีวิตรอดและได้แต่งงานกับเจ้าชาย ราชินีจึงต้องถูกลงโทษโดยการใส่รองเท้าเหล็กร้อนจนตาย เพื่อตอบแทนการกระทำอันชั่วร้ายอย่างสา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สม เช่นเดียวกับวรรณกรรมเรื่อง *little briar rose* ที่ปรากฏลักษณะนิสัยของผู้หญิงที่ใจร้าย ผ่านตัวละครนางฟ้าองค์ที่สิบสาม ซึ่งได้สาปเจ้าหญิงเบลร์โรส เนื่องจากโกรธที่ไม่ได้รับเชิญมางานเลี้ยงวันพระราชสมภพของเจ้าหญิง

จากบทบาทในตัวละครทั้ง 3 เรื่อง จะเห็นได้ว่าที่ระบบสังคมมองว่าผู้หญิงไม่ควรใช้อำนาจ เพราะผู้หญิงจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของความรู้สึก ใช้ความรู้สึกเป็นที่ตั้งมากกว่าเหตุผล Freud, 1986 (อ้างถึงใน น้อย บุญยเนตร, 2553 : 40) หรือมักจะใช้อำนาจไปตามอารมณ์และใช้ในทางที่ผิด อีกทั้งยังสะท้อนระบบความเชื่อโบราณที่เชื่อว่าผู้หญิงเป็นสัญลักษณ์ของความโชคร้าย ดังที่เคยมีตำนานเกี่ยวกับแพนโดรา หญิงสาวที่เปิดกล่องความชั่วร้าย ทำให้ทั้งโลกประสบกับโรคภัย ภัยพิบัติ รวมไปถึงนิสัยชั่วร้าย เช่น ความโลภ ที่มาจากกล่องความชั่วร้าย นอกจากนี้เทพนิยายยังต่อยอดให้เห็นสัญลักษณ์ของความโลภร้ายที่มีที่มาจากผู้หญิง โดยการผูกเลขสิบสามเข้ามาเป็นองค์ประกอบในเรื่องคู่กับผู้หญิง ซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนาคริสต์ที่เชื่อว่าเลขสิบสามเป็นเลขแห่งความอัปมงคล มีที่มาจากคัมภีร์ไบเบิล เนื่องจากพระเยซู ถูกตรึงกางเขนในวันศุกร์และจำนวนผู้รับประทานอาหารมื้อสุดท้ายกับพระเยซูมีทั้งหมดสิบสามคน วรากรณ์ สามโกเศศ, 2560 (อ้างถึงใน พัชรินทร์ ชัยวรรณ, 2561 : 137) ซึ่งตรงกับตัวละครนางฟ้าองค์ที่สิบสามที่สาปเจ้าหญิงเบลร์โรสในวรรณกรรมเรื่อง *little briar rose*

ในภาพยนตร์เรื่อง *Mirror Mirror* ตัวละครราชินีได้แสดงความร้ายเกินจริง ซึ่งเป็นไปตามวรรณกรรมเทพนิยาย คือ แสดงอุปนิสัยร้ายอย่างไรเหตุผล ไม่มีเหตุผลในการทำร้ายผู้อื่นทั้งสโนว์ไวท์และโบริตันซาร์ปใช้คนสนิทอย่างไม่มีเหตุผล การกระทำทุกอย่างใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล จึงกล่าวได้ว่าภาพยนตร์เรื่อง *Mirror Mirror* ได้ถ่ายทอดลักษณะตัวละครร้ายเกินจริงที่เป็นลักษณะร่วมกับวรรณกรรมเทพนิยาย โดยภาพยนตร์ไม่ได้ดัดแปลงตัวละครร้ายฝ่ายหญิง ให้มีเหตุผลแต่อย่างใด แม้ว่าสโนว์ไวท์จะแสดงกิริยาเรียบร้อยและเคารพราชินี แต่ราชินีกลับกระชากผมของสโนว์ไวท์และต่อว่า เพียงเพราะไม่ชอบใจที่สโนว์ไวท์มีผมสีดำเงาและเดินเข้ามาในห้องโถงขณะที่ราชินีกำลังเล่นหมากรุกกับเหล่าขุนนางอยู่

ส่วนภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ แม้ตัวละครหญิงจะมีอุปนิสัยร้ายเกินจริง แต่การแสดงออกถึงความร้ายนั้นก็กลับมีเหตุผล มีที่ไปที่ไป ไม่ได้ร้ายอย่างไรเหตุผลเฉกเช่นในวรรณกรรมเทพนิยาย อย่างในภาพยนตร์เรื่อง *Maleficent* ได้สะท้อนตัวละครหญิงที่มีอุปนิสัยร้ายผ่านตัวละครเอก คือ *มาเลฟิเชนต์* โดยในเรื่องจะปรากฏลักษณะร้ายเกินจริงหลายครั้งเริ่มตั้งแต่ตอนที่สเทพานหักหลัง*มาเลฟิเชนต์* เพื่ออำนาจในการขึ้นเป็นพระราชินี *มาเลฟิเชนต์* จึงสาปอโรร่าซึ่งยังเป็นเพียงเด็กทารก ถือเป็นการแสดงอุปนิสัยที่ร้ายกาจ เนื่องจาก ได้สาปผู้บริสุทธิ์ให้ได้รับความเดือดร้อนจากความแค้นของนาง หากพิจารณาจะเห็นได้ว่า*มาเลฟิเชนต์* ร้ายกาจแต่การกระทำดังกล่าวไม่ได้ไร้เหตุผล เนื่องจาก *มาเลฟิเชนต์* แค้นสเทพานอดีตคนรักที่หักหลังนาง โดยการวางยานอนหลับและแอบตัดปีกของนางไปถวายแด่ราชาเฮนรี่ เพื่อสืบทอดราชบัลลังก์ขึ้นเป็นราชาองค์ถัดไป เพราะ*มาเลฟิเชนต์* ต้องการให้อีกฝ่ายได้รับรู้ถึงการสูญเสียและเจ็บปวดของนางที่เสียปีกอันหวงแหนไป จึงสาปเจ้าหญิงอโรร่าที่เพิ่งเกิดมาให้หลับไหลไปชั่ววันจันทร์ เพื่อให้รับรู้ถึงความสูญเสียและเจ็บปวดอย่างเท่าเทียมกัน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าตัวละครหญิง*มาเลฟิเชนต์* ไม่ใช่ตัวละครหญิงที่ไร้เหตุผล แต่เหตุผลอาจจะไม่ถูกพูดถึงมากนัก จึงทำให้คนมักคิดว่าตัวละคร*มาเลฟิเชนต์* เป็นตัวละครที่ร้ายเกินจริง

แนวคิดในสังคมและยุคสมัยที่เปลี่ยนไปเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อตัวละครหญิงในวรรณกรรมเทพนิยายกริมม์แตกต่างจากภาพยนตร์ที่ดัดแปลงจากเทพนิยาย ตัวละครเดียวกันในภาพยนตร์และเทพนิยายต่างมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลักษณะที่แตกต่างไปตามสภาพสังคมในช่วงนั้น กล่าวคือ ตัวละครหญิงในวรรณกรรมเทพนิยายมักจะมีลักษณะนิสัยที่เป็นไปตามมุมมองของสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ คือกำหนดภาพลักษณ์ของผู้หญิงว่าผู้หญิงที่ดีควรเป็นผู้ที่มีความอ่อนหวาน บริสุทธิ์ และอ่อนน้อมยอมตามต่อผู้ที่มีสถานะเหนือกว่า อีกทั้งยังต้องมีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในความดีจึงจะเป็นผู้หญิงที่คนในสังคมยอมรับ ส่วนผู้หญิงที่ไม่ดีนั้น จะมีนิสัยขี้อิจฉาริษยา ยึดอารมณ์เป็นที่ตั้ง และมักจะกระทำการต่าง ๆ อย่างไม่คำนึงถึงเหตุผลและความเหมาะสม ผู้หญิงลักษณะนี้เป็นที่รังเกียจของสังคม แต่ตัวละครหญิงในภาพยนตร์เทพนิยายนั้น ตัวละครเอกซึ่งเป็นตัวละครฝ่ายดี ไม่ได้เป็นคนดีและใสซื่อบริสุทธิ์เหมือนอย่างในวรรณกรรมเสียทีเดียว กล่าวคือ ตัวละครมีความรู้สึกอยากแก้แค้น ตอบโต้ต่อสิ่งที่ไม่เป็นธรรมซึ่งในวรรณกรรมตัวละครฝ่ายดีเป็นเพียงผู้ถูกกระทำเพียงอย่างเดียว ไม่เพียงเท่านั้น ตัวละครหญิงในภาพยนตร์ที่เป็นฝ่ายร้ายก็มีเหตุผลมารองรับในการกระทำต่าง ๆ ของตัวละคร ซึ่งต่างจากในวรรณกรรมที่ตัวละครฝ่ายร้ายที่ไม่มีเหตุผลในการกระทำ

จะเห็นได้ว่าการสร้างตัวละครฝ่ายร้าย จะถูกกำหนดให้มีนิสัยขี้อิจฉาริษยา ยึดอารมณ์เป็นที่ตั้ง และมักจะกระทำการต่าง ๆ อย่างไม่คำนึงถึงเหตุผลและความเหมาะสม ผู้หญิงลักษณะนี้เป็นที่รังเกียจของสังคม ซึ่งเป็นลักษณะของผู้หญิงที่เป็นขบถต่อบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งกำหนดให้หญิงที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่รักษาภริยาและรูปลักษณ์ภายนอกให้งดงามอยู่เสมอ มีความอ่อนน้อมยอมตามผู้ที่มีอำนาจมากกว่าโดยใช้การตอบโต้ แม้ว่าจะถูกกระทำอย่างอยุติธรรมมากเพียงใดก็ตาม แต่ตัวละครหญิงในภาพยนตร์เทพนิยายนั้น ตัวละครเอกซึ่งเป็นตัวละครฝ่ายดี ไม่ได้เป็นคนดีและใสซื่อบริสุทธิ์เหมือนอย่างในวรรณกรรมเสียทีเดียว กล่าวคือ ตัวละครมีความรู้สึกอยากแก้แค้น ตอบโต้ต่อสิ่งที่ไม่เป็นธรรมซึ่งในวรรณกรรมตัวละครฝ่ายดีเป็นเพียงผู้ถูกกระทำเพียงอย่างเดียว ไม่เพียงเท่านั้น ตัวละครหญิงในภาพยนตร์ที่เป็นฝ่ายร้ายก็มีเหตุผลมารองรับในการกระทำต่าง ๆ ของตัวละคร ซึ่งต่างจากในวรรณกรรมที่ตัวละครฝ่ายร้ายที่ไม่มีเหตุผลในการกระทำ

3. ตัวละครหญิงกับความพยายามสร้างบรรทัดฐานความเป็นหญิงแบบใหม่

ปัจจุบันแนวคิดเรื่องความเสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงเข้ามามีอิทธิพลต่อคนในสังคมมากยิ่งขึ้น เห็นได้จากการเปิดโอกาสเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ในหลายประเทศ และเริ่มมีการตั้งคำถามถึงการกำหนดบทบาทของผู้หญิงว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้อง หรือเป็นเพียงการพยายามลดคุณค่าความเป็นหญิงเพื่อที่จะเชิดชูความเป็นชายให้มีอำนาจเหนือกว่าและเกิดเป็นแนวคิดสตรีนิยมขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทวงคืนอิสรภาพและความเป็นธรรมของเพศหญิงให้หลุดพ้นจากการถูกสังคมกดขี่มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อิทธิพลของแนวคิดนี้ได้แพร่หลายและแทรกซึมเข้าไปในจิตสำนึกของคนในสังคมว่าไม่ใช่เรื่องถูกต้องที่จำกัดบทบาทของผู้หญิงให้อยู่ในพื้นที่ส่วนตัว คือเป็นเพียงสมบัติของสามีหรือมีหน้าที่สำคัญคือเป็นแม่บ้าน รวมไปถึงเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิในการได้รับการศึกษาทุกศาสตร์แขนงวิชาเทียบเท่ากับผู้ชาย ทั้งยังสามารถก้าวเข้ามามีบทบาทของผู้ผู้นำในสังคมเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังพยายามสร้างค่านิยมว่าผู้หญิงที่งดงามและมีคุณค่าคือผู้หญิงที่มีความสามารถและเป็นตัวของตัวเอง และมองว่ารูปลักษณ์ภายนอกเป็นสิ่งที่สำคัญรองลงมา กล่าวได้ว่าสังคมกำลังพยายามสร้างบรรทัดฐานความเป็นหญิงขึ้นใหม่เพื่อลบล้างบรรทัดฐานความเป็นหญิงในมายาคติที่สังคมสร้างขึ้นมานั้น ภาพยนตร์ที่ตัดแปลงจากเทพนิยายจึงเป็นการนำมุมมองเกี่ยวกับความเป็นหญิงมาปรับมุมมองใหม่ ตัวละครหญิงในเรื่องจึงมีบทบาทที่เปลี่ยนไปจากต้นฉบับและมีความสมจริงและเป็นผู้หญิงตามแบบฉบับของสังคมยุคใหม่มากยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในภาพยนตร์เรื่อง *Mirror Mirror* ก็ได้นำเสนอผ่านตัวละคร *สโนว์ไวท์* ที่มีอุปนิสัยรักความยุติธรรมมีเมตตาต่อผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากเมื่อ *สโนว์ไวท์* ทราบว่าคนแคระทั้งเจ็ดถูกเนรเทศเพราะมีรูปร่างอัปลักษณ์ เธอก็เห็นใจ และคิดว่าสิ่งที่พวกเขาถูกกระทำไม่ยุติธรรม เพราะมนุษย์ทุกคนไม่สามารถเลือกเกิดได้ กล่าวได้ว่า บทบาทที่สะท้อนผ่านตัวละคร *สโนว์ไวท์* คือ บทบาทของผู้นำที่เรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน ประชาชนทั่วไปนำเงินทั้งหมดที่ได้จากการประกอบอาชีพมาจ่ายภาษีให้แก่ผู้ปกครองเมือง แต่เงินภาษีถูกนำไปจ่ายเพื่อสร้างความสุขให้แก่ผู้ปกครอง โดยไม่คำนึงถึงประชาชนที่กำลังอดอยากและเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่กลุ่มบุคคลไม่พึงประสงค์ที่ถูกราชนิเนรเทศเพราะมีรูปร่างหน้าตาไม่เป็นที่พึงใจ ฉะนั้น บทบาทผู้นำของ *สโนว์ไวท์* เริ่มแสดงให้เห็นชัดเจนเมื่อเธอลุกขึ้นมาต่อต้านราชินี โดยการร่วมมือกับคนแคระเพื่อปล้นเงินจากราชินีกลับไปคืนให้แก่ประชาชน อย่างไรก็ตามแม้ *สโนว์ไวท์* จะกระทำทุกอย่างไปเพื่อทวงคืนความยุติธรรม แต่การกระทำของ *สโนว์ไวท์* ไม่ต่างจากการเป็นขบถต่อบรรทัดฐานความเป็นหญิงที่ถูกกำหนดไว้ จะเห็นได้จากการที่ได้ขังเจ้าชายกับคนแคระไว้ภายในบ้าน ส่วน *สโนว์ไวท์* ที่ได้ออกไปต่อสู้กับอสูรแทน ซึ่งเป็น การฉีกขนบธรรมเนียมและบรรทัดฐานความเป็นหญิงที่กำหนดว่าเพศหญิงต้องอ่อนแอ สมควรได้รับการปกป้อง ด้วยการให้ภาพเพศหญิงปกป้องเพศชาย เพื่อตอบโต้ค่านิยม อุดมคติความเป็นหญิงที่สังคมสร้างขึ้นมาว่า สตรีสามารถเป็นผู้นำได้ และแข็งแกร่งได้ไม่ต่างจากบุรุษ

ส่วนบทบาทการเป็นผู้นำของสตรีในเรื่อง *Maleficent* นั้นถือว่าเด่นชัดและแตกต่างจากเรื่อง *Mirror Mirror* เนื่องจากตัวละคร *มาเลฟิเชนต์* ไม่ต้องพึ่งพาบุรุษในการเป็นผู้นำ เหตุผลเพราะ *มาเลฟิเชนต์* เป็นนางฟ้าที่มีอำนาจสูงสุดในเมืองมัวส์ เธอแข็งแกร่งมากพอที่จะลุกขึ้นมาต่อต้านความอยุติธรรมที่เกิดในบ้านเมืองของเธอ ซึ่งเกิดจากฝีมือมนุษย์ที่ริษยาความมั่งคั่งของเมืองมัวส์ จึงกล่าวได้ว่า *มาเลฟิเชนต์* มีภาวะความเป็นผู้นำโดยสมบูรณ์ทั้งมีความยุติธรรม เมตตา เด็ดเดี่ยวและกล้าตัดสินใจ

นอกจากนี้หลังจากกษัตริย์สเตฟานสิ้นพระชนม์ *มาเลฟิเชนต์* ได้สมานความขัดแย้งระหว่างเมืองมัวส์ และเมืองมนุษย์ให้ทุเลาลง ด้วยการมอบตำแหน่งการเป็นผู้ปกครองให้แก่ออโรราซึ่งเป็นลูกสาวของสเตฟาน ทั้งนี้เพราะความรักที่ *มาเลฟิเชนต์* มีต่อออโรรา อีกทั้งการยอมลงจากอำนาจจึงทำให้ทั้งสองเมืองกลับมาสงบสุขอีกครั้ง

ภาพยนตร์เรื่อง *Maid in Manhattan* ตัวละครหญิง *มารีสา* ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่คริสมาเซล จะไปออกงานการกุศลเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เห็นตนเองจากงานด้านการกุศล เพื่อคะแนนเสียงที่มากขึ้น แต่เธอกลับเห็นต่าง เนื่องจาก การไปงานกุศลทานอาหารในครั้งนี้เสียเงินจำนวน 2,500 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ และประโยชน์ไม่ได้มาถึงโรงเรียนยากไร้อย่างแท้จริง งานการกุศลในครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อให้คนจากสังคมชั้นสูงได้มีข้าวในหน้าหนังสือพิมพ์เท่านั้น ซึ่งการที่ตัวละคร *มารีสา* สามารถแสดงความคิดเห็นได้ เนื่องจากบริบทสังคมที่สร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ให้สิทธิ เสรีภาพ แก่ประชาชนทั้งชายและหญิงให้สามารถออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของนักการเมืองได้ ต่างจากในวรรณกรรมเทพนิยายที่ตัวละครหญิงมักไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะถูกจำกัดบทบาทให้มีหน้าที่ดูแลครอบครัวเท่านั้น ไม่สามารถมีส่วนร่วมในระบอบการปกครองได้ เพราะ ในสมัยนั้นผู้หญิงถูกกีดกันไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง จะเห็นได้จากงานของนักปรัชญา จริยศาสตร์ John Stuart Mill (ค.ศ.1806-1873) เรื่อง “The Subjection of Women” ที่เสนอให้ผู้หญิงมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง แต่กลับถูกหนังสือพิมพ์ชื่อดังในขณะนั้น เช่น Punch ได้เขียนการ์ตูน

ต่อว่าการนำเสนอของมิลล์ โดยให้เหตุผลว่า ผู้หญิงไร้ความคิด ถึงแม้จะได้รับการศึกษาแต่ก็ขาดเหตุผลอยู่ดี (เนืองน้อย บุญเนตร, 2553, น.4)

นอกจากนี้ ตัวละครหญิงในภาพยนตร์เทพนิยายฉบับดัดแปลงจากต้นฉบับ ยังแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงก็มีสิทธิในการเลือกคู่ครองได้ตามใจ และไม่จำเป็นต้องยึดมั่นมายาคติของสังคมที่ว่า ผู้หญิงที่ติจะต้องรักเดียวใจเดียว ซื่อสัตย์และเชื่อฟังสามีโดยไร้ข้อโต้แย้ง ในขณะที่ผู้ชายไม่จำเป็นต้องรักเดียวใจเดียวและสามารถมีภรรยาหลายคนได้โดยที่ไม่ถูกสังคมประณาม ในเรื่อง *Mirror Mirror* ตัวละครราชินีเคลแมนเทียน่าได้ตัดสินใจว่าจะหาคู่ครองใหม่หลังจากพระราชินีซึ่งเป็นบิดาของสโนว์ไวท์หายตัวไป และเป้าหมายของนางคือเจ้าชายอาค็อตที่ยิ่งหนุ่มและสง่างาม อีกทั้งยังร่ำรวย และราชินีก็ทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ครอบครองเจ้าชาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูดในเชิงเกี้ยวพาราสี แสดงให้เห็นชัดเจนว่านางมีใจให้ หรือแม้กระทั่งปรุงยาเสน่ห์เพื่อจะทำให้เจ้าชายหลงรักและเชื่อฟังตนแต่เพียงผู้เดียว กล่าวได้ว่าราชินีเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองว่าชายคนไหนมีคุณสมบัติอันพึงใจที่เหมาะสมจะเป็นคู่ครอง และเป็นฝ่ายที่ริเริ่มความสัมพันธ์ก่อน ทั้งยังไม่สนใจว่าตนเองเคยมีคู่ครองแล้ว แม้ว่าคู่ครองของตนนั้นจะสูญหายแต่ยังไม่แน่ชัดว่าเสียชีวิตก็ตาม แต่ทั้งนี้ ตัวละครราชินีเคลแมนเทียน่าก็ยังเป็นตัวละครที่ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนของเธอ อีกทั้งบทบาทของเธอในสายตาของคนในสังคมก็ยังถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่เลวร้าย เพราะเจตนาในการเลือกคู่ครองและแต่งงานใหม่นั้นก็เพื่อหวังกอบโกยทรัพย์สินจากคู่ครอง และในท้ายที่สุดเมื่อคู่ครองหมดประโยชน์ก็จะถูกกำจัดทิ้ง เช่นเดียวกับตัวละครมารีสาในเรื่อง *Maid in Manhattan* ที่ดูเหมือนว่าการเริ่มต้นความสัมพันธ์ใหม่กับคริส มาแซล จะเป็นไปด้วยดี ทั้ง ๆ ที่เธอเคยแต่งงานแล้ว อีกทั้งยังมีลูกติด แต่การที่ทั้งสองได้รู้จักกันและมีความรู้สึกดี ๆ ต่อกันเริ่มต้นมาจากความหลอกลวง เพราะมารีสาได้ปลอมตัวเป็นสาวโฮโซทั้ง ๆ ที่เธอเป็นเพียงพนักงานทำความสะอาด แม้จะด้วยความไม่ตั้งใจ แต่เธอก็ทำให้เกิดเรื่องราวบานปลายจนส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานและภาพลักษณ์ของเธอเอง แม้สุดท้ายทั้งคู่จะปรับความเข้าใจกันได้และตกลงกันว่าจะไม่ยุติความสัมพันธ์นี้ แต่ก็ทำให้มารีสารู้สึกผิดกับสิ่งที่เธอทำลงไปและเป็นบทเรียนสำคัญที่เธอพร้อมจะหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นอีก

จากตัวอย่างภาพยนตร์ปัจจุบันทั้ง 3 เรื่องในช่วงต้นแสดงให้เห็นว่าการสร้างภาพยนตร์ไม่ได้ตีกรอบให้อยู่ในรูปแบบเดิมอีกต่อไป ชีวิตของตัวละครไม่ได้ถูกต้องหรือดึงมไปเสียทั้งหมด กล่าวคือ ตัวละครไม่ได้มีเพียงมิติเดียว ตัวละครถูกสร้างให้เหมือนจำลองมาจากชีวิตจริงของมนุษย์ และภาพยนตร์ปัจจุบันมักจะสะท้อนมุมมองแตกต่างหรือตรงกันข้ามจากอุดมการณ์อันสวยงามในอดีต เพื่อแสดงให้เห็นว่าชีวิตไม่ได้งดงามเสมอไป ตัวละครเอกหญิงในภาพยนตร์ปัจจุบัน มักจะเป็นกบฏต่อสังคมหรือไม่พอใจในสภาพสังคมที่ตนเองดำรงอยู่ เป็นผู้ทำลายภาพลักษณ์ของอุดมคติเก่า ๆ เช่น ผู้หญิงต้องอ่อนแอ อ่อนโยน มีความสามารถในการปกครองไม่เท่าผู้ชาย ดังนั้นผู้หญิงในภาพยนตร์ปัจจุบันจึงมีลักษณะที่กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว กล้าตัดสินใจ และมีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของผู้หญิงในยุคใหม่ (เยาวนนท์ เชษฐรัตน์, 2559, น. 115)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในช่วงต้นจะเห็นได้ว่า แม้สังคมพยายามจะสร้างบรรทัดฐานใหม่ให้กับความเป็นหญิง เพื่อที่จะพยายามแก้ไขให้ผู้หญิงขึ้นมามีความทัดเทียมกับผู้ชายและมีอิสระทางสังคมมากขึ้น แต่สุดท้ายก็ยังก้าวไม่พ้นจากกรอบความคิดแบบเดิมที่มองว่าการกระทำเหล่านี้เป็นเรื่องไม่สมควร อย่างไรก็ตามเรื่องของการเลือกคู่ครองและการมีคู่ครองได้หลายคนของผู้หญิง ต้องเป็นไปตามระเบียบของสังคมว่าไม่ควรมีสามีหลายคน และผู้หญิงจะแต่งงานใหม่ได้ก็ต่อเมื่อคู่ครองของตนเสียชีวิตลงหรือหย่าร้างกันแล้วเท่านั้น และแม้ว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กฎข้อนี้จะนำไปใช้กับผู้ชายเพื่อให้มีความเท่าเทียมกัน แต่สายตาของคนในสังคมยังคงมองว่าการมีภรรยาหลายคนของผู้ชายไม่ได้เป็นเรื่องใหญ่โตนักเพราะสังคมมองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของบุรุษเพศ แต่กลับแสดงความรังเกียจเมื่อผู้หญิงมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน ส่วนในเรื่องของบทบาทความเป็นผู้นำของผู้หญิง สังคมเปิดรับให้ผู้หญิงก้าวเข้ามามีบทบาททางสังคมได้ แต่อำนาจในการตัดสินใจที่เหนือกว่ายังคงตกเป็นของผู้ชาย กล่าวได้ว่าผู้หญิงมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น แต่อำนาจการตัดสินใจยังคงเป็นของผู้ชายนั่นเอง

อภิปรายผล

การศึกษาตัวละครหญิงจากวรรณกรรมเทพนิยายสู่ภาพยนตร์มีประเด็นน่าสนใจหลายประการ ดังนี้ มีการนำความเชื่อที่ว่าสตรีที่ดีควรมีลักษณะแบบใดมาหล่อหลอมความเป็นหญิงให้ถูกยอมรับและปฏิบัติตามง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการปลูกฝังความเชื่อเหล่านี้ อาจเป็นกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมหรือขัดเกลาทงสังคมซึ่งมีทุกยุคทุกสมัย โดยเริ่มกำหนดบทบาทของเด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ผ่านการเรียนรู้การอบรมสั่งสอนจากสถาบันทางสังคมอันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ซึ่งจะกำหนดบทบาททางเพศให้เป็นไปตามสังคมและวัฒนธรรมมากกว่าทางเพศชีวหรือเพศทางกายภาพ เด็กหญิงและเด็กชายจะถูกขัดเกล่าให้เป็นผู้ใหญ่ในบทบาทที่แตกต่างกัน เช่น เด็กชายจะได้ของเล่นเป็นดาบ หรือเล่นต่อมวย การต่อสู้ต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังให้โตขึ้นไปจะได้ปกป้องครอบครัวหรือปกป้องสตรี ส่วนเด็กหญิงจะได้ของเล่นเป็นตุ๊กตา หรือชุดของเล่นทำอาหาร เพื่อเมื่อเติบโตขึ้นไปจะได้รู้จักดูแลผู้อื่น เหมือนที่ดูแลตุ๊กตา และชอบทำอาหารงานบ้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นทักษะสำคัญในอนาคตสำหรับสตรีที่ใช้ในการดูแลปรนนิบัติสามี ทั้งนี้การปลูกฝังความเชื่อเรื่องลักษณะสตรีที่ดีให้แก่เด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัยก็เพื่อให้เกิดแรงต่อต้านหรือการทำทลายความเป็นหญิงน้อยลง เพื่อรักษาอำนาจของกลุ่มบุคคลในสังคมให้คงอยู่ต่อไป โดยเด็กหญิงมักถูกสอนให้เชื่อฟังคำสั่ง และเอาใจใส่ดูแลผู้อื่น Barry, Bacon and Child, 1957 (อ้างถึงใน นิตยกุล อรรถนุพรรณ, 2530 : 4) ซึ่งจะเห็นลักษณะนิสัยเช่นนี้ได้จากวรรณกรรมเรื่อง The singing or Soaring Lark ที่หญิงสาวเชื่อฟังพ่อที่ให้เธอไปหาเจ้าชายอสูรเพื่อแลกกับที่พ่อจะไม่ถูกเจ้าชายอสูรฆ่า

เทพนิยายกริมม์ยังได้สอดแทรกความพ่ายแพ้ในการต่อต้านความเป็นหญิงที่ถูกนิยามขึ้น โดยการสร้างตัวละครที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมอย่างราชินีในเรื่องสโนว์ไวท์ หรือพี่สาว บุธธรรมทั้งสองคนในเรื่องแอซเซนพุกเทล ส่วนหนึ่งอาจจะสร้างขึ้นเพื่อให้เห็นผลของคนที่ดีจะถูกขึ้นมาต่อสู้กับระบบสังคม เพื่อให้เห็นจุดจบคือความทรมานและความตาย ซึ่งการสร้างเรื่องเช่นนี้อาจเป็นกระบวนการในการควบคุมผู้หญิงให้ยอมแพ้และยอมรับในโชคชะตาของเพศสภาพตนเอง ซึ่งภาพยนตร์ก็ปรากฏลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกัน จะเห็นได้จากการให้ภาพมาเลพิเซนต์ที่แม่จะแก่ต่าง เรียกร้องให้คนมองตัวละครนี้ในมุมใหม่ แต่ไม่ได้ให้ค่าตัวละครนี้เท่าตัวละครอื่น ๆ ซึ่งตัวละครมาเลพิเซนต์จะปรากฏในลักษณะ “เงา” ในตอนที่ดูแอลอโรซ่า ซึ่งมาเลพิเซนต์ก็ดูแอลอโรซ่าเปรียบเสมือนแม่แท้ ๆ แต่สุดท้ายสังคมก็ไม่ให้การยอมรับมาเลพิเซนต์ในฐานะแม่ เพราะบรรทัดฐานทางสังคมกำหนดบทบาทแม่ที่ดีว่าควรมีลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ต่อสู้ ไม่ทำร้ายผู้อื่น ซึ่งมาเลพิเซนต์ไม่ใช่สตรีตามที่บรรทัดฐานทางสังคมคาดหวัง

การฝ่าฝืนบรรทัดฐานทางสังคม อาจมาจากการปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคมแล้ว แต่ไม่ได้รางวัลตอบแทนหรือไม่ได้สิ่งที่กลับไป เช่น สโนว์ไวท์ที่เป็นคนดี มีเมตตา ไม่เคยทำร้ายผู้อื่น แต่กลับถูกปองร้ายจนเกือบถึงแก่ชีวิต จึงมาเป็นโจรขโมยสมบัติของราชินีและลุกขึ้นมาต่อสู้กับอำนาจของราชินี อีกทั้งในเรื่อง

Maleficent ก็ปรากฏลักษณะนี้เช่นเดียวกันจะเห็นได้จากตัวละครมาเลฟิเซนต์ ที่เป็นคนดี รักเดียวใจเดียว ให้โอกาสและเชื่อใจสเตฟานเสมอ แต่สุดท้ายถูกสเตฟานหักหลังด้วยการตัดปีกไปถวายราชาเมืองมนุษย์ จนได้ขึ้นเป็นกษัตริย์และอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงเมืองมนุษย์ มาเลฟิเซนต์จึงแก้แค้นด้วยการสาปอโรร่า บุตรของสเตฟานให้หลับไหลตลอดกาล

การเป็นขบถต่อสังคมของสตรีอาจเกิดจากความไม่ลงรอยของบรรทัดฐาน กล่าวคือ สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดความขัดแย้งของบรรทัดฐาน ซึ่งอาจมาจากหลายปัจจัย โดยอาจเกิดจากบรรทัดฐานของกลุ่มหนึ่งขัดแย้งกับบรรทัดฐานของอีกกลุ่มหนึ่งส่งผลให้สมาชิกในสังคมเกิดความสับสนที่จะปฏิบัติตาม เช่น สตรีต้องปฏิบัติตนเป็นกุลสตรี ไม่ควรให้บุรุษถึงเนื้อถึงตัว เพื่อรักษาศักดิ์ศรีของสตรีและวงศ์ตระกูล แต่ในปัจจุบันสตรีสมัยใหม่ได้มีค่านิยมความคิดเรื่องอิสระในร่างกายของตนเอง ซึ่งเป็นแบบแผนความคิดเช่นนี้กลายเป็นบรรทัดฐานแบบใหม่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในภาพยนตร์เรื่อง *Mirror Mirror* ที่สโนว์ไวท์จูบเจ้าชายก่อน ซึ่งขัดกับบรรทัดฐานแบบเก่าความไม่ลงรอยของสังคมอาจเกิดจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่บรรทัดฐานเก่ายังคงอยู่ เช่น สตรีจะได้รับการสั่งสอนว่ามีหน้าที่ดูแลบ้าน ดูแลสามีและบุตร แต่ปัจจุบันบทบาทของสตรีไม่ถูกจำกัดแค่ในพื้นที่ส่วนตัวเพียงอย่างเดียว เนื่องจากส่วนนี้อาจมาจากสภาพเศรษฐกิจที่ผลักดันให้สตรีออกมาทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มากยิ่งขึ้น ทำให้ต้องละทิ้งบทบาทความเป็นแม่ที่ต้องดูแลรับผิดชอบบ้านเรือนและบุตร อย่างเรื่อง *Maid in Manhattan* ที่มารีสาไม่มีเวลาโผล่ผู้เป็นลูก จึงปล่อยลูกไว้ที่ทำงาน ในขณะที่ตนเองไปทำงานเป็นแม่บ้านเก็บกวาดห้องในโรงแรม จนทำให้ลูกชายเล่นจนเจอกับคริส สมาชิกวุฒิสภา ส่งผลให้เกิดเรื่องเข้าใจผิดระหว่างมารีสาและคริส นอกจากนี้ อาจเกิดจากบรรทัดฐานเก่าเสื่อมความหมายลง แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังไม่มีการบรรทัดฐานใหม่มาแทนที่ได้ อย่างสมบูรณ์ เช่น เพศหญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่ด้อยกว่าเพศชาย ทั้งด้านสรีระและสติปัญญา ทำให้ต้องทำงานอยู่บ้านเป็นแม่บ้าน จะเห็นได้จากในวรรณกรรมเทพนิยายที่สะท้อนลักษณะเพศหญิงที่อ่อนแอ ต้องได้รับการปกป้อง ซึ่งความเชื่อดังกล่าวลดความเข้มข้นลงไปมาก แต่ก็ไม่อาจสร้างบรรทัดฐานความเชื่อใหม่ที่ว่าเพศหญิงเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้มาแทนที่ได้อย่างสมบูรณ์ ตามที่ภาพยนตร์พยายามสร้างภาพแทนใหม่

อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องเพศหญิงไม่ใช่เพศที่อ่อนแอ อีกทั้งยังเข้มแข็ง ไม่ด้อยไปกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานของปราณี วงษ์เทศ เรื่อง *ความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชายอยู่ที่อะไรกันแน่* โดยกล่าวว่า จากการศึกษาการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์ของมารดาพบว่า การตั้งครรภ์ทารกเพศชายจะยาวนานกว่าเพศหญิง 5-9 วัน เด็กหญิงมักจะมีพัฒนาการดีกว่าและเร็วกว่าเด็กชาย และเด็กชายยังมีโอกาสแท้งหรือเสียชีวิตก่อนคลอดมากกว่าเด็กหญิง นอกจากนี้จากสถิติการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตในทุกระดับอายุเพศชายเสียชีวิตมากกว่าเพศหญิง (ปราณี วงษ์เทศ, 2559)

นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับปริญญานิพนธ์เรื่อง *ภาพตัวแทนผู้หญิงในการ์ตูน Disney Princess* (ภัทรศศิริ ช้างเจิม, 2559) ที่พบว่าตัวละครผู้หญิงในการ์ตูน Disney Princess ภาพยนตร์การ์ตูนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้สร้างตัวละครหญิงให้เป็นไปตามความนิยมในแต่ละยุคสมัย ในยุคแรกภาพแทนผู้หญิงจะอ่อนโยน ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ต่อมาในยุคการ์ตูน Disney Princess ได้สร้างตัวแทนผู้หญิงให้มีความกล้าและมั่นใจ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ไม่รอคอยความช่วยเหลือจากเจ้าชาย ไม่ต้องการแต่งงาน และสามารถเป็นผู้นำประเทศได้ ซึ่งเป็นไปทางเดียวกับบทความวิจัยเรื่องนี้ที่พบว่าวรรณกรรมในอดีตก็สะท้อนภาพผู้หญิงที่อ่อนโยน เน้นความใสซื่อบริสุทธิ์ ส่วนภาพยนตร์ในปัจจุบันจะเน้นไปที่การก้าวขึ้นมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทบาทของผู้หญิง ซึ่งเป็นการพยายามสร้างบรรทัดฐานแบบใหม่ อาจกล่าวได้ว่าการสร้างงานในแต่ยุคสมัยจะเป็นไปตามความนิยมของช่วงเวลานั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความเป็นหญิงกับบรรทัดฐานทางสังคม เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจาก เรื่องที่เกี่ยวกับสังคมเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ตัวละครในวรรณกรรมและภาพยนตร์มีพฤติกรรมที่สะท้อนแนวคิดและบรรทัดฐานในสังคมที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะสังคมยุคปัจจุบันที่ปรากฏแนวคิดใหม่ ๆ มากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้น ยิ่งทำให้บรรทัดฐานทางสังคมอาจเปลี่ยนแปลง และมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งสามารถศึกษาได้หลายมุมมอง หากผู้ใดสนใจศึกษาเกี่ยวกับบรรทัดฐานในสังคมที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมและภาพยนตร์จะช่วยให้ทราบแนวคิดและค่านิยมของสังคมผ่านพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาบรรทัดฐานความเป็นหญิงในวรรณกรรมเทพนิยายกริมม์และภาพยนตร์ที่ดัดแปลงมาจากเทพนิยายกริมม์ สำเร็จได้เพราะความเมตตาจากอาจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางที่ควรปฏิบัติรวมถึงบอกข้อผิดพลาดที่ควรแก้ไข และคอยให้กำลังใจเสมอว่าอย่าท้อถอยตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย และคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย พ่อแม่ พี่และเพื่อนในสาขาวิชาภาษาไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในหอสมุดที่ผู้วิจัยเคยไป ทุกท่านมีส่วนช่วยให้วิจัยฉบับนี้สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ, (2560). **วรรณคดีทัศน์ 2**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงจิตต์ ไสภณคณาภรณ์, (2550). **สังคมวิทยาสตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิตยกุล อรรถนุพรรณ. (2530). **ลักษณะของชายและหญิงในปัจจุบันและลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนื่องน้อย บุญนเดตร. (2553, มกราคม-มิถุนายน). **สยบหญิง (The Subjection of Women) : ขบวนการความคิดสังคมวิถิตเรียน**. วารสารอักษรศาสตร์ ฉบับสตรี สังคม อุดมศึกษา 39(1): 1-49.
- ปราณี วงษ์เทศ, (2559). **เพศและวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เรือนแก้วการพิมพ์.
- พัชรินทร์ ชัยวรรณ, (2561, มกราคม-มิถุนายน). **ตัวเลขในนิทาน: การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของตัวเลขในนิทานกริมม์และนิทานพื้นบ้านไทย**. วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์ 37(1): 123-138.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ภัทรศศิริ ช้างเจิม. (2559). **ภาพตัวแทนผู้หญิงในการ์ตูน Disney Princess**. วิทยานิพนธ์วารสาร
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เยาวนันท์ เขมฐรัตน์, (2529). **ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยเทคโนโลยี
และอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ทุ่งมหาเมฆ.
- สุรภีพรรณ ฉัตรภรณ์, (2550). **อาหาร อารมณ์ และอำนาจของสตรีในวรรณกรรมร้อยแก้วตะวันตกร่วม
สมัย**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี ถาวรเศรษฐ์, (2546). **คติชนวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางการพัฒนาอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

ณัฐลีณี สงจันทร์¹, สุนิษา เพ็ญทรัพย์²

^{1,2}สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
Email : nutsinee.so@ssru.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์การศึกษา ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง (2) เพื่อประเมินคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง (3) และเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนามาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่บริโภคอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา โดยสถิติเชิงพรรณนาจะใช้ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard of Deviation) ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 295 คน มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 106 คน มีสถานภาพโสด จำนวน 275 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 322 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 10,001 - 20,000 บาท และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 145 คน

ผลการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความคาดหวังต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนองในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังมากที่สุด คือด้านอาหาร ในขณะที่การศึกษาความพึงพอใจ พบว่า นักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจระดับมากในด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านอาหาร ในส่วนของด้านสถานที่ ด้านภาชนะอุปกรณ์ ด้านความปลอดภัย ด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว และด้านการตระหนัก รักษา และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

จากความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปแนวทางการพัฒนามาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง 3 ประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา คือ 1.ด้านการตระหนัก รักษา และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งภาครัฐควรจัดกิจกรรม/อบรมผู้ประกอบการเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อการปฏิบัติต่อลูกจ้าง ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ 2. ด้านความปลอดภัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผู้ประกอบการ ควรส่งเสริม และยกระดับมาตรฐานร้านอาหารให้ปลอดภัย โดยแต่ละร้านควรมีการควบคุมการเกิดภัย และ 3. ด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว ควรส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ มีการกำหนดมาตรฐานราคากลางที่เหมาะสมและเป็นธรรม ให้ความรู้พนักงานในเรื่องของการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : แนวทางในการพัฒนา, อาหารเพื่อการท่องเที่ยว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Guidelines development of food for tourism of Ranong Province.

Nutsinee Songchan¹, Sunisa Pensup²

^{1,2}Branch Tourism Industry and Hospitality Management Department Faculty of Humanities and Social Sciences,
Email : nutsinee.so@ssru.ac.th¹

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the context of food standards for tourism in Ranong Province; 2) to assess the quality of food standards for tourism of tourists in Ranong province; and 3) to guidelines for the development of food standards for tourism in Ranong province by using both quantitative and qualitative research methodologies. The samples for this research were obtained by using the questionnaire consisting of 400 Thai tourists during their traveling in Ranong province and in-depth interviews with 10 involved people. The statistics used descriptive employed consists of frequency, percentage, means and standard deviation. The majority of tourists are female, 31 – 40 years old, single, with level of Bachelor degree; most of them are company employee and their average income is 10,001 - 20,000 bath.

The research discovered that the visitors expectations, on the average, were at high level, the same as with their satisfaction which was at high level too. Nevertheless, it was found that the level of tourists' satisfaction with environmental awareness and social and cultural responsibility was at the medium.

It was recommended and suggested the the individuals concerned should take the following action in order to conserve and develop of food standards for tourism in Ranong Province : 1) In taking care and responsible for the environment, society and culture, The government should organize training activities. 2) Security, The agencies involved in promoting and raising the standard of safe restaurant services. 3) Tourist services, Facilities for disabled people should be promoted. There is a reasonable and fair middle price standard.

Keywords : Guidelines development, food for tourism

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สถานการณ์การท่องเที่ยวโลกและสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยจากอดีตถึงในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวและการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ อาทิ เมื่อได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ นักท่องเที่ยวจะมีพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง และคำนึงถึงความคุ้มค่าเงินมากขึ้น นิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ โดยเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากความต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละครั้ง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงทางด้านอาหาร ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ดังคำกล่าวขานที่ว่า ‘ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว’ เป็นประเทศที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่สมบูรณ์แห่งหนึ่งของโลก นอกเหนือจากเรื่องอาหารการกินที่ขึ้นชื่อแล้ว ประเทศไทยของเรายังมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวมากมาย ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่งดงาม วัฒนธรรมที่แตกต่างและมีความเป็นเอกลักษณ์ จึงไม่น่าแปลกใจที่จะเป็นประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว องค์ประกอบของการท่องเที่ยวประกอบด้วยหลายปัจจัย อาทิ แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก สายการบิน และอาหาร เป็นต้น ซึ่งอาหารเป็นปัจจัย 4 ที่มนุษย์ขาดไม่ได้ จากผลสำรวจพบว่ามากกว่า 1 ใน 3 ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมดถูกใช้ไปในเรื่องของอาหาร (บัณฑิต อเนกพูนสุข, 2560)

อาหารเป็นองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ เนื่องจากอาหารสามารถบอกถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งสามารถนำเสนอประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็น “ความสนใจพิเศษ” โดยมีอาหารเป็นปัจจัยหลักในการสร้างประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ โดยหากแบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวตามองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO, 2006) จะมีการกำหนดการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก คือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจ การท่องเที่ยวเชิงอาหารถือเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นควบคู่กันมากับการท่องเที่ยวเพราะการรับประทานอาหารถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเงินและมีเวลามากที่สุด

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวอาหาร (Food Tourism) นับเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนานาชาติ แหล่งท่องเที่ยวทั่วโลกจำนวนมากต่างใช้อาหารท้องถิ่นเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เนื่องจากอาหารท้องถิ่นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และมีการสืบทอดต่อกันมานานนับร้อยปี มีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการนำเสนอเอกลักษณ์และวัฒนธรรมตามจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวอันเป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจที่จะให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเป็นครั้งแรกเกิดความประทับใจในรสชาติของอาหารและอยากกลับมาเยือนอีกในครั้งต่อไป ดังนั้นหากประเทศไทยส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยอาหารไทยพื้นบ้าน ก็จะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงรุกอีกด้านหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การพัฒนาอาหารควบคู่กับการท่องเที่ยว รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับอาหารไทยของภาครัฐที่ขยายออกไปสู่ระดับสากล (หทัยชนก ฉิมบ้านไร่, 2558)

การท่องเที่ยวชมอาหารท้องถิ่นไม่ใช่พฤติกรรมแปลกใหม่สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว อาหารถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวมาโดยตลอด ซึ่งนักท่องเที่ยวในยุคใหม่มองการท่องเที่ยวว่าเป็นการผจญภัยและเป็นประสบการณ์แปลกใหม่ อาหารเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมที่จะให้ประสบการณ์แปลกใหม่แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ จึงสามารถกินอาหารท้องถิ่นได้อย่างไม่กลัวหรือรังเกียจ ไม่ว่าจะเป็นอาหารรสจัด กลิ่นรุนแรง ใช้วัตถุดิบแปลกประหลาด ต้องไปนั่งกินข้างถนนหรือในตลาดสดที่เลอะเทอะเปรอะเปื้อน โดยถือเป็นความสนุกสนาน ทำหาย รวมไปถึงการผสมผสานอาหารจากหลากหลายท้องถิ่นเข้าด้วยกัน ให้กลายเป็นฟิวชั่น ผุดสูตรแปลกๆ ประสบการณ์เกี่ยวกับอาหารช่วยให้นักท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสถานที่ได้อย่างลึกซึ้ง (วุฒิชัย กฤษณะประกรกิจ, 2560) อาหารกลายเป็นองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเทียบเท่ากับสภาพอากาศ ที่พัก และสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องกินอาหารวันละ 3 มื้อ จึงแน่นอนว่าเรื่องอาหารคือสิ่งผลักดันการท่องเที่ยวที่สำคัญ หลายประเทศในโลกรณรงค์ดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยมื้ออาหารท้องถิ่น และมีผลทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลามากขึ้น กว่าจะเดินทางไปแสวงหาร้านอาหารและชิมได้ครบ ดังนั้นร้านอาหารในท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง มีประวัติศาสตร์ ตำนาน เรื่องเล่าความเป็นมาจะทำให้ นักท่องเที่ยวรู้สึกว่ามีคุณค่าถึงสถานที่แห่งนั้น และรู้สึกประทับใจอยากกลับมาซ้ำ แต่อาหารยังคงมีอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดระนอง เพราะยังมีอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง เช่น ในเรื่องบรรยากาศร้านอาหารหรือสถานที่ขายอาหาร การบรรจุหีบห่อหรือภาชนะใส่อาหาร มาตรฐานความสะอาด ความปลอดภัย จึงเป็นที่มาของงานวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง
2. เพื่อประเมินคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง
3. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนามาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุงหรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามี เพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่ หลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้ 1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทาง ประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถี ชีวิต 2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว 3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย 4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว 5.ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัย

ของนักท่องเที่ยว 6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ จารุจน์ กลิ่น ดีปสี (2551) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การ ดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น 2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และ กระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดมาตรฐานการบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

มาตรฐานการบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับพื้นฐาน (Minimum Standard) เป็นระดับมาตรฐานที่ผู้ประกอบการด้านอาหารต้องมีต้องปฏิบัติ เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติเทศกิจ พระราชบัญญัติกรมเจ้าท่า เป็นต้น ถ้าไม่มีหรือไม่ปฏิบัติตามถือว่าไม่ผ่านการพิจารณาในมาตรฐานนี้ จะไม่ได้รับการจัดระดับและไม่สามารถรับการรับรองมาตรฐาน

2. ระดับเพื่อการท่องเที่ยว (Tourism Standard) เป็นระดับมาตรฐานที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ โดยให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 20 เกณฑ์ 77 ตัวชี้วัด โดยเน้นในการเพิ่มประสิทธิภาพ ยกย่องคุณภาพบริการ สร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งเป็นการพัฒนาช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล โดยผู้ประกอบการจะต้องมีคะแนนผ่านเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

ลักษณะผู้บริโภคเป็นหน่วยในตัวแปรที่ใช้กันมากที่สุดในการพยากรณ์ รูปแบบการบริโภค อาหารซึ่งสามารถบ่งบอกถึงฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้บริโภค ในงานวิจัยของ Yeganeh & Zohreh (2011) ที่ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวและการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่น กรณีศึกษา 23 มาเซดราเนนเมืองทางตอนเหนือของประเทศอิหร่าน พบว่า ปัจจัยที่สำคัญสำหรับลักษณะผู้บริโภค ได้แก่ เพศอายุการศึกษา สภาพภาพสมรสของผู้บริโภค สาเหตุเนื่องจากนักท่องเที่ยวในประเทศ อิหร่านส่วนใหญ่เป็นเยาวชนจนถึงกลุ่มวัยทำงาน

มีอายุ ระหว่าง 15 ถึง 30 ปีการท่องเที่ยวอาหารในประเทศไทยมีศักยภาพที่จะเติบโตสูงริโภครุ่นใหม่ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวมีภาวะความเสี่ยงและมีแนวโน้มที่จะทดลองอาหารแปลกใหม่ โดยให้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการ ร้านอาหาร เน้นความสำคัญในการสร้างนวัตกรรม ความแปลกใหม่ของเมนูอาหารและการสร้างสรรค์สูตร อาหารที่จะสามารถสร้างแรงดึงดูดใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา ใช้บริการร้านอาหารท้องถิ่น มากขึ้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความถี่มากที่สุดเป็นนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูงซึ่งในการบริโภคอาหารท้องถิ่น ถือว่าเป็นการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้นและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐาน สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูง นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยของ Mak, Lumbers, Eves, & Chang (2011) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของนักท่องเที่ยว พบว่าปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจในการบริโภคอาหารของ นักท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็นห้ามิติ ดังนี้ (1) อาหารเป็นตัวแทนเชิงสัญลักษณ์ของการท่องเที่ยว (2) อาหารมีความสัมพันธ์ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักท่องเที่ยว (3) ความแตกต่างของการท่องเที่ยวที่มีอาหารเป็นแรงจูงใจในการเดินทาง (4) อาหารแสดงถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นและ (5) ความเพลิดเพลินในการรับประทานอาหาร

4. แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ในประเทศไทยการศึกษาวิจัยในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารยังปรากฏ อยู่เป็นจำนวนน้อย แต่ในต่างประเทศมีการศึกษา และวิจัยเพื่ออธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับอาหารและการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้อาหารเป็นตัว ดึงดูดสำคัญเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ Urry (2002 : 3) ได้ให้ความหมายของ นักท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomic Tourist) อธิบายโดยแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Post Modern) ได้ว่านักท่องเที่ยวเชิงอาหารจัดเป็นนักท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในประเภทที่ต้องการความแท้จริง ความเรียบง่าย วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ดังนั้น วัฒนธรรมที่แท้จริงสามารถเป็นที่รู้จักได้ โดยการค้นหาอาหารประจำชาติและอาหารท้องถิ่น Wolf (2002 : 71) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาหารว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวสำหรับการค้นหาและชื่นชมอาหาร และเครื่องดื่มที่เป็นเอกลักษณ์ และได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวจากการศึกษาอาหารท้องถิ่น โดยการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ปรากฏในประเทศไทยในปัจจุบันมักมีรูปแบบในลักษณะของการเรียนทำอาหารไทย (Cooking School) ซึ่งจัดขึ้น ณ ภัตตาคารร้านอาหาร หรือโรงเรียนสอนทำอาหารในประเทศไทยที่เสนอขายรายการการท่องเที่ยวผ่านทางตัวแทนขายการท่องเที่ยวในต่างประเทศ โดยจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในการเรียนทำอาหารที่เสนอขายผ่านทางบริษัททัวร์ คือ จังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) โดยใช้ลักษณะการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกสมาคมส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดระนอง มัคคุเทศก์ เชฟ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับการพัฒนาอาหารเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดระนอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่บริโภคอาหารในอำเภอเมือง จังหวัดระนอง กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็นค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่ใช้แบบประเมินค่า (Rating Scale) ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง เป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยผู้วิจัยได้ใช้มาตราวัดแบบประเมินค่า 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale)

ผลการวิจัย

1. สภาพบริบทมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นายกสมาคมส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดระนอง มัคคุเทศก์ เชฟ (Chef) จำนวน 15 คน พบว่า ส่วนใหญ่แนะนำเมนูใบเหลียงผัดไข่ รongลงมา ได้แก่ กุ้งผัดซอสมะขาม แกงส้มไข่ปลาริวกิว น้ำพริกไข่ปู ตามลำดับ ซึ่งเป็นอาหารที่ขึ้นชื่อและมีการรีวิวในอินเทอร์เน็ต และตาม Social Media ต่างๆ ส่วนร้านอาหารท้องถิ่นที่แนะนำ ได้แก่ ร้าน J&T รongลงมา คือ ร้านถอดรองเท้า ร้านอาหารคูนลิ้น และร้านอาหารเคียงเล ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวมักจะมาร้านดังกล่าว และร้านดังกล่าวข้างต้นเป็นร้านที่มีมาตรฐานทั้งในด้านรสชาติ ด้านอัตลักษณ์ ด้านความสะอาด และความปลอดภัย

2. ผลประเมินคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

2.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 295 คน มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 106 คน มีสถานภาพโสด จำนวน 275 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 322 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 10,001 - 20,000 บาท มีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 145 คน

2.2 ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
 ในจังหวัดระนอง

ความคาดหวังและความพึงพอใจ	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ		Gap Score	อันดับที่
	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	แปลผล		
1. ด้านสถานที่	3.91	คาดหวังมาก	3.37	พึงพอใจปานกลาง	0.54	6
2. ด้านอาหาร	4.02	คาดหวังมาก	3.47	พึงพอใจมาก	0.55	5
3. ด้านกระบวนการ (การเตรียม ปรุงอาหาร การจัดเก็บอาหารที่ปรุง เสร็จ)	3.95	คาดหวังมาก	3.49	พึงพอใจมาก	0.46	8
4. ด้านบุคลากร	4.01	คาดหวังมาก	3.50	พึงพอใจมาก	0.51	7
5. ด้านภาษา อนุกรม	3.97	คาดหวังมาก	3.38	พึงพอใจปานกลาง	0.59	4
6. ด้านความปลอดภัย	3.96	คาดหวังมาก	3.20	พึงพอใจปานกลาง	0.76	2
7. ด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว	3.98	คาดหวังมาก	3.26	พึงพอใจปานกลาง	0.72	3
8. ด้านการตระหนัก รักษา และ รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม	3.98	คาดหวังมาก	3.06	พึงพอใจปานกลาง	0.92	1
ในภาพรวม	3.98	คาดหวังมาก	3.36	พึงพอใจปานกลาง	0.62	

จากการศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความคาดหวังต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคาดหวังในทุกๆด้านในระดับมาก ซึ่งด้านที่นักท่องเที่ยวให้ความคาดหวังมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านอาหาร รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ตามลำดับ โดยด้านการให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นด้านที่นักท่องเที่ยวให้ความคาดหวังในระดับมากเป็นลำดับที่สาม

ในส่วนด้านการศึกษาความพึงพอใจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง พบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านอาหาร ด้านกระบวนการ และด้านบุคลากร ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งด้านที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมาก คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ (การเตรียม ปรุงอาหาร การจัดเก็บอาหารที่ปรุงเสร็จ) และด้านอาหาร ตามลำดับ

สรุปจากจากเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง พบว่าส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงแต่กลับไม่พึงพอใจเท่าที่ควร ได้แก่ ด้านสถานที่ (ประเด็นที่ 1) ด้านภาษา อนุกรม (วัสดุที่ใช้ งาน การทำความสะอาดและการเก็บรักษา) (ประเด็นที่ 5) ด้านความปลอดภัย (สถานที่ตั้ง) (ประเด็นที่ 6) ด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว (ประเด็นที่ 7) ด้านการตระหนัก รักษา และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม (ประเด็นที่ 8) ทั้งนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสนใจให้เพิ่มขึ้นในประเด็นดังกล่าว การใช้กราฟ IPA จะช่วยให้ผู้มีอำนาจสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผนพัฒนาได้ง่ายขึ้น ยกเว้น ด้านอาหาร (ประเด็นที่ 2) ด้านกระบวนการ (การเตรียม

ปรุงอาหาร การจัดเก็บอาหารที่ปรุงเสร็จ) (ประเด็นที่ 3) ด้านบุคลากร (ประเด็นที่ 4) ที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนามาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

1. ด้านการตระหนัก รักษา และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ภาครัฐควรจัดกิจกรรม/อบรมผู้ประกอบการเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อการปฏิบัติต่อลูกจ้าง ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ
2. ด้านความปลอดภัย (สถานที่ตั้ง) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผู้ประกอบการ ควรส่งเสริม และยกระดับมาตรฐานร้านอาหารให้ปลอดภัย โดยแต่ละร้านควรมีการควบคุมการเกิดภัย
3. ด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว ควรส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ มีการกำหนดมาตรฐานราคากลางที่เหมาะสมและเป็นธรรม ให้ความรู้พนักงานในเรื่องของการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว
4. ด้านภาชนะ อุปกรณ์ (วัสดุที่ใช้งาน การทำความสะอาดและการเก็บรักษา) ผู้ประกอบการ ควรใช้ภาชนะและอุปกรณ์ผลิตจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตราย ทำความสะอาดง่าย เหมาะสมกับการใช้งาน และอุปกรณ์การล้างทำความสะอาดต้องอยู่สูงจากพื้น มีที่เก็บที่ถูกต้องลักษณะ
5. ด้านอาหาร กำหนดมาตรฐานคุณภาพอาหารพื้นเมืองระนอง โดยใช้เครื่องหมายรับรอง สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เพื่อช่วยในการส่งเสริมการขายให้แก่นักท่องเที่ยว
6. ด้านสถานที่ ส่งเสริมการติดเครื่องหมาย ห้ามสูบบุหรี่ในบริเวณร้านอาหาร ควรให้ร้านอาหารประกอบการอาหารมีที่ใช้สำหรับการปรุงอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ได้แข็งแรงและได้มาตรฐาน ห้องน้ำสำหรับบริการแก่ผู้พิการ
7. ด้านบุคลากร ควรให้ความสำคัญในส่วน ของพนักงาน โดยพนักงานควรสุกสุกสะอาดที่ดีในการเตรียม ปรุง จำหน่ายและเสิร์ฟอาหาร มีการแต่งกายที่สะอาด เรียบร้อย และเหมาะสมแก่การให้บริการ
8. ด้านกระบวนการ (การเตรียม ปรุงอาหาร การจัดเก็บอาหารที่ปรุงเสร็จ) ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมในส่วนของการเตรียม ปรุงอาหาร และการจัดเก็บ เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่สำคัญ โดยอาจมีการกำหนดมาตรฐานให้ชัดเจน

อภิปรายผล

จากการวิจัย สรุปผลได้ว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยว จังหวัดระนองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์ บุญศรีรัตน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ บริบทมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เพื่อประเมินคุณภาพมาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนามาตรฐานอาหารเพื่อการท่องเที่ยว ในจังหวัดภูเก็ต จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประธานชมรมเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต มัคคุเทศก์ และพ่อครัว/แม่ครัว (Chef) จำนวน 38 คน พบว่า ส่วนใหญ่แนะนำเมนูหม้อฮ้อน รonglongma ได้แก่ โอเอ๋ว หมูฮ้อง และLOBE ตามลำดับ ซึ่งเป็นอาหารที่ขึ้นชื่อและมีการรีวิวในอินเทอร์เน็ต และตาม Social Mediaต่างๆ ส่วนร้านอาหารท้องถิ่นที่แนะนำ ได้แก่ ร้านหม้อตันโพธิ์ รonglongma คือ ร้านลกเทียน ศูนย์อาหารพื้นเมืองใต้ต้นฉำฉา และร้านทุ่งคากาแฟ ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวมักจะมาร้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังกล่าว และร้านดังกล่าวข้างต้นเป็นร้านที่มีมาตรฐานทั้งในด้านรสชาติ ด้านอัตลักษณ์ ด้านความสะอาด และความปลอดภัยเมื่อทำการเปรียบเทียบความคาดหวังกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพมาตรฐานอาหารโดยเครื่องมือ IPA พบว่า ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ (Quadrant 1) ทั้ง 8 ด้าน จึงต้องนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยชนก ฉิมบ้านไร่ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพอาหารพื้นเมืองและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นเมืองจังหวัดน่าน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของอาหารพื้นเมืองน่าน และเพื่อศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่ออาหารพื้นเมืองน่าน และเพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่าน อาหารพื้นเมืองจังหวัดน่าน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้เกี่ยวกับอาหารพื้นเมืองจังหวัดน่าน กลุ่มสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารพื้นเมืองในจังหวัดน่าน และใช้ แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และใช้เทคนิค SWOT Analysis ผลจากการศึกษาอาหารพื้นเมืองน่านส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวพึงพอใจในด้านอัตลักษณ์ของอาหารพื้นเมืองมากที่สุด งานวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นเมืองของจังหวัดน่าน 6 ด้าน คือ ด้านอัตลักษณ์ของอาหารพื้นเมือง ด้านคุณภาพของอาหารพื้นเมือง ด้านราคา ด้านการบริการ ด้านลักษณะของร้านอาหารพื้นเมือง และด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรพัฒนาระบบ Mobile Application ที่สามารถใช้กับเครื่องสมาร์ทโฟน ในการเรียกดูข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบต่างๆได้ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับเผยแพร่การท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดระนอง
- 1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนการทำ Content ประชาสัมพันธ์อาหารพื้นเมืองระนองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว
- 1.3 สมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัด หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผู้ประกอบการร้านอาหารพื้นเมือง ควรประชุมหารือเพื่อที่จะได้ทราบแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและสามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน
- 1.4 ควรศึกษาภูมิหลังของอาหารพื้นเมืองระนองอย่างรอบด้าน เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้บอกเล่าเป็นเรื่องราว (Story) ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ทราบ เป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างอัตลักษณ์ คุณค่าให้กับอาหาร
- 1.5 สมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัด และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการส่งเสริมการตลาดให้มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพอาหารพื้นเมือง ระนองในเชิงบวกมีความต้องการมาท่องเที่ยวเชิงอาหารมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของพฤติกรรมของผู้บริโภคอาหารพื้นเมืองระนอง เพื่อที่จะได้ทราบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นเมืองที่แตกต่างกันหรือไม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ควรมีการศึกษาอาหารพื้นเมืองในบริเวณใกล้เคียง เช่น อาหารพื้นเมืองจังหวัดพังงา เพื่อนำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารจังหวัดอื่นๆ

3. นักวิจัยหรือนักวิชาการ หรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นในประเด็นการยกระดับมาตรฐานคุณภาพอาหารเพื่อการท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยให้ความช่วยเหลือ แนะนำและให้คำปรึกษา จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวจังหวัดระนองที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้

งานวิจัยครั้งนี้ หากก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีนี้แต่บิดามารดา ครูอาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยในงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี และหากมีข้อผิดพลาดประการใดจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธรา กิจวิกรานต์. (2557). ภาพลักษณ์อาหารไทยและการรับรู้คุณภาพอาหารไทยที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการการท่องเที่ยวแบบ บูรณาการ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศไทย. บทความวิชาการปีที่ 24 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2561. สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ศรุดา นิติวรากร. (2557). อาหารไทย: มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 : 171-179.
- สุจิตรา रिมนุสสิต. (2545). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการบริการอาหารแบบขันโตก. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- หทัยชนก ฉิมบ้านไร่. (2558). ศักยภาพอาหารพื้นเมืองและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นเมืองจังหวัดน่าน. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1/2558.
- อภิรมย์ พรหมจรรยา ชูติมา ต่อเจริญ และปทุมมาลัย พัฒโร. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องศึกษาศักยภาพอาหารและเครื่อง ดื่มท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- Carmina Fandos Herrera, Javier Blanco Herranz, Jose M Puyuelo Arilla. (2012). Global Report on Food Tourism.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Tomas Lopez-Guzman, Sandra Sanchez-Canizares. (2011). **Gastronomy, Tourism and Destination Differentiation : A Case Study in Spain.** University of Córdoba.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการ รักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562

สุจิตรา เปรมจิตต์¹, ภาวิตา คำชาย²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

E-mail : s59123440087@ssru.ac.th¹, pawita.ka@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในกรณีของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 โดยศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในข้อมูลของบุคคล ทั้งนี้มีกฎหมายที่ประกาศใช้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอยู่หลายฉบับ เพื่อมิให้บุคคลผู้เก็บรักษาข้อมูลนำข้อมูลซึ่งเจ้าของมิได้อนุญาตไปเผยแพร่ ซึ่งบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานหรือสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560

จากการศึกษาพบว่าแม้จะมีกฎหมายออกมาคุ้มครองสิทธิของบุคคลในกรณีข้อมูลส่วนบุคคล แต่ก็มีกฎหมายที่ออกมาเป็นข้อยกเว้นในการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ ทั้งที่ความผิดนั้นมิใช่กฎหมายอื่นออกมารองรับในการกระทำความผิดนั้นอยู่แล้ว เช่น พระราชบัญญัติการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ 2560

คำสำคัญ : สิทธิส่วนบุคคล, ข้อมูลส่วนบุคคล, ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal difficulties concerning personal right protection as per the Cyber Security Act, B.E. 2562 (2019)

Sujitra Premjitta¹, Phawita Khakkhai²

¹ Law program, Faculty of Social Science and Humanities,

² Advisor, Faculty of Social Science and Humanities,

E-mail : s59123440087@ssru.ac.th¹, pawita.ka@ssru.ac.th²

Abstract

This paper aims to analyze legal difficulties regarding execution of the Cyber Security Act, B.E. 2562 (2019) and suggest guidelines for a revision of legal provisions regarding personal right protection based on the Cyber Security Act, B.E. 2562 (2019). Personal right protection regarding personal data was examined. Several laws concerning personal right protection regarding personal data have been promulgated in order not to allow a person to publish the kept data without an individual consent as the personal data should be protected as per the fundamental rights or natural rights as stipulated in Section 32, Constitution of The Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).

The study showed that ironically, many laws have been issued to protect personal rights (personal data), certain laws have also been issued to violate such rights and some related offences are already covered in other issued laws i.e., The Computer-related Crime Act, B.E. 2560 (2017).

Keywords: personal right, personal data and cyber security

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีในโลกปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคอิเล็กทรอนิกส์ทำให้การจัดเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลการทำธุรกรรม ข้อมูลธุรกิจต่าง ๆ ล้วนถูกเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ หรือในโลกออนไลน์ เช่น internet Banking คำสั่งซื้อของจากเว็บออนไลน์ จะเห็นได้อินเตอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการประกอบธุรกิจและอยู่ในชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีความเสี่ยงที่จะถูกคุกคามหรือถูกละเมิดด้านไซเบอร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภัยคุกคามทางไซเบอร์ เป็นการกระทำหรือการดำเนินการใด ๆ โดยมีขอบเขตใช้คอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมไม่พึงประสงค์โดยมุ่งหมายให้เกิดการประทุษร้ายต่อระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562) และเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบในหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิส่วนบุคคล ผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยในปี 2560 ศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย ได้บันทึกสถิติภัยคุกคามพบว่าประเทศไทย มีสถิติการคุกคามทางไซเบอร์ตลอดทั้งปี ผลโดยรวมทั้งหมด 3237 ครั้ง ในปี 2561 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือน ธันวาคม มีการคุกคามทางไซเบอร์ที่ได้บันทึกไว้ในสถิติแล้วจำนวนทั้งหมด 2520 ครั้ง โดยการคุกคามที่มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของปีนี้คือ “ความพยายามจะบุกรุกเข้าระบบ” ที่บันทึกไว้ได้จำนวน 1102 ครั้ง ซึ่งมากกว่าสถิติที่บันทึกได้ตลอดปี 2560 ถึง 163 ครั้ง (ไทยเซิร์ต, 2562) ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายโดยเกี่ยวข้องกับการใช้งานคอมพิวเตอร์หรือโครงข่ายโทรคมนาคม

ในปัจจุบันมีการกฎหมายออกมาเพื่อคุ้มครองรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เป็นฉบับแรกมีชื่อว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 เป็นกฎหมายที่ใช้การแก้ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ด้วยกฎหมายใหม่นี้รัฐมีอำนาจอย่างมากในการติดตามความเสี่ยงและภัยคุกคามที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ แต่การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์นั้นก็ต้องอยู่ในหลักสากล คือไม่เป็นการเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลซึ่งสิทธิในความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลนี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องใช้อำนาจของตนไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัว และมีการรักษาความปลอดภัยอย่างเหมาะสม

พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เริ่มมีการประกาศใช้ในปี พ.ศ.2562 และมีเนื้อหาในกฎหมายที่ยังไม่ชัดเจน ในประเด็นตามมาตรา 61 นั้นเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดภัยคุกคามขึ้นในการรวบรวมพยานหลักฐานหรือระงับการคุกคามไซเบอร์ สามารถขอข้อมูลจากผู้ครอบครองข้อมูลได้ แต่เนื่องจากคำว่า ข้อมูล ในพระราชบัญญัตินี้ มิได้บัญญัติคำนิยามไว้ จึงตีความหมายได้กว้าง การได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อหาภัยคุกคามอาจได้ข้อมูลในส่วนอื่นไปด้วย และในมาตรา 62 วรรคสอง กฎหมายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ให้อำนาจขอข้อมูลผู้ประกอบการได้ หากผู้ประกอบการให้ข้อมูลลูกค้าก็จะถือว่าไม่เป็นการละเมิดหรือผิดสัญญา ซึ่งอาจจะกระทบต่อการลงทุนและข้อมูลสิทธิส่วนบุคคลเป็นอย่างมาก

ผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายสื่อดิจิทัลฯ ให้ความเห็นว่า “กฎหมายไซเบอร์ให้อำนาจขอข้อมูลผู้ประกอบการธุรกิจได้ หากผู้ประกอบการให้ข้อมูลลูกค้าจะไม่เอาผิด นั้นเท่ากับไปทำลายระบบกฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อมูลส่วนบุคคล ยกตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ที่จะขอเข้ามาดูการสนทนาในมือถือโดยปกติแล้วหากค่ายมือถือยอมเปิดเผยข้อมูลถือว่าผิดสัญญา แต่ถ้าคณะกรรมการกำกับดูแลด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์สั่งถือว่าเป็นการยกเว้นความผิด นั่นเท่ากับว่าเราไปยกเว้นกฎหมายสัญญากับการละเมิด” และอำนาจในการสั่งให้เอกชนต้องให้ข้อมูลหรือต้องปฏิบัติตามที่เลขาธิการสั่งนั้นไม่มีกรอบในการใช้อำนาจ เลขาธิการทำได้เพียงเพราะสงสัยว่าจะมีภัย ซึ่งองค์กรแทบทุกองค์กรที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตอยู่นั้น เห็นได้ว่าเสี่ยงที่จะมีภัยตลอดเวลา และหลายองค์กรโดนโจมตีจากภัยไซเบอร์ทุกวัน การจะอ้างถึงการเชื่อได้ว่าจะมีภัยนั้น ดูจะเป็นอำนาจที่กว้างขวางเกินไป (คณาธิป ทองรวีวงศ์: ภูมิ ภูมิรัตน์, 2562)

โดยกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็ได้ให้ความเห็นว่าข้อกังวลคือเรื่องการให้อำนาจเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายศาลนี้เป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐมากเกินไป ดังนั้นตรงนี้จะบอกไม่ได้ว่าจะทำอย่างไร เนื่องจากเป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นภัยไม่ร้ายแรง (อังคณา นีละไพจิตร) และในมาตรา 66(4) ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดคอมพิวเตอร์ได้ไม่เกิน 30 วันเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์หากเกิดความเสียหาย อาจทำให้เอกชนไม่มั่นใจที่จะลงทุนในกิจกรรมดิจิทัลในไทย (อธิก อัครวานันท์, 2562)

ดังนั้น ผู้ศึกษามุ่งเน้นที่จะศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน หน่วยงานเอกชน และเสนอแนะแนวทางในการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในกรณีของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารทางวิชาการในประเด็นดังต่อไปนี้ (1) ความหมายของการรักษาความมั่นคงความปลอดภัยทางไซเบอร์ (2) ศึกษาเรื่องแนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (3) แนวคิดทฤษฎีเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล (4) แนวคิดเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (5) หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม

1) ความหมายของการรักษาความมั่นคงความปลอดภัยทางไซเบอร์

ประเทศสิงคโปร์ ให้ความหมาย การรักษาความมั่นคงความปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง สถานะที่คอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ได้รับการปกป้องจากการเข้าถึงหรือการโจมตีที่ไม่ได้รับอนุญาต (Cybersecurity Act, 2018)

ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ในมาตรา 3 ได้ให้ความหมาย การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ หมายความว่า “มาตรการหรือการดำเนินการที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกัน รับมือ

และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามไซเบอร์ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศอันกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางทหารและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ”

และให้ความหมายของคำว่า ภัยคุกคามทางไซเบอร์ หมายความว่า “การกระทำหรือการดำเนินการใด ๆ โดยมีขอบโดยใช้คอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมไม่พึงประสงค์โดยมุ่งหมายให้เกิดการประทุษร้ายต่อระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง และเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง” (พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562)

2) แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

เรื่องสิทธิมนุษยชนถูกนำมาให้ความสำคัญค่อนข้างมากในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งแนวคิดเรื่อง สิทธิมนุษยชนหมายถึงสิทธิของมนุษย์ทุกคน คือ ผู้เป็นมนุษย์ย่อมมีสิทธิดังกล่าวตั้งแต่เกิดจนตายโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อจำกัดทางกฎหมาย และความมุ่งหมายของหลักสิทธิมนุษยชนก็คือเพื่อเป็นหลักที่ปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มีมาแต่กำเนิดเป็นสิทธิที่เท่าเทียมกัน ไม่สามารถแบ่งแยกเพิกถอนหรือจำหน่ายจ่ายโอนได้ ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่นำ ๆ ประเทศทำให้เกิดขึ้นเพื่อให้การส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก โดยเป็นผลลัพธ์จากความสูญเสียที่เกิดขึ้นในสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประชาคมระหว่างประเทศได้ตั้งปณิธานว่าจะไม่ให้มีเหตุการณ์ขัดแย้งดังเช่นสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นอีก สหประชาชาติได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีแนวคิดและโครงสร้างตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งกฎบัตรสหประชาชาติเองก็ได้ระบุไว้ถึงการยืนยันความศรัทธาในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ หลังจากนั้นจึงได้เกิดการเจรจาเอกสารที่จะระบุถึงรายการสิทธิที่ควรได้รับความคุ้มครอง ซึ่งในขณะนั้นเรียกกันว่าเป็นร่างแรกของตราสารระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ต่อมาสหประชาชาติได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยข้อมติสหประชาชาติ 217 เอ (III) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2491 ในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจึงถือได้ว่าเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐาน ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลกและเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน (ธนา เวสโกสิทธิ์, 2559, หน้า102-109)

3) แนวคิดทฤษฎีเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

3.1) ความเป็นมาของสิทธิ

ในยุคเริ่มแรกเมื่อมีการก่อตั้งรัฐ มีความเห็นกันว่าสิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่สำคัญและไม่ใช้เนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญเพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่กำหนดโครงสร้างและกลไกในการปกครองของรัฐ แต่ต่อมาในยุคประชาธิปไตย ได้มีการให้ความสำคัญกับสิทธิของประชาชนเป็นอย่างมาก รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรของประเทศต่าง ๆ จึงได้มีการบัญญัติเรื่องสิทธิของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักประกันไม่ให้รัฐใช้อำนาจก้าวล่วงเข้าไปคุกคามสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปจนเกินสมควร

3.2) ความหมายของสิทธิ (Right)

สิทธิ หรือ สิทธิ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมรวมถึงอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระโดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน , 2542)

รองศาสตราจารย์มานิต จุ่มปา ได้ให้ความหมายของคำว่าสิทธิว่า สิทธิ คือ “ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชีวิตและร่างกาย เป็นต้น” (มานิตย์ จุ่มปา, 2557, หน้า 82)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สิทธิ (Right) หมายถึงอำนาจและความชอบธรรมที่มีกฎหมายรับรองไว้ บุคคลจะกระทำการหรือไม่กระทำการใดก็ได้ และสิทธิดังกล่าวทำให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงสิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญ

3.3) สิทธิส่วนบุคคล (Right of Privacy) เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมี และได้รับการคุ้มครอง มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายและจิตใจ มีสิทธิในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของตนได้อย่างอิสระและมีสิทธิที่จะเลือกอยู่โดยลำพังโดยไม่ถูกแทรกแซงและมีความเสมอภาคที่จะไม่ให้ผู้ใดมาล่วงละเมิดทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2555)

อย่างไรก็ตามการเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับในปัจจุบันมีความยากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อไปใช้ เช่น การเก็บข้อมูลของลูกค้าในธนาคาร การเก็บข้อมูลของคนไข้ในโรงพยาบาล การเก็บข้อมูลจากการซื้อขายออนไลน์ เป็นต้น ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ส่วนตัวที่ยอมรับและเหมาะสมในยุคปัจจุบัน คือหลักการที่ว่าบุคคลจะมีความเป็นอยู่ส่วนตัวได้ต่อเมื่อสามารถควบคุมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเองได้หรือควบคุมในการเผยแพร่และใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนเองโดยบุคคลอื่นได้

4) แนวคิดทฤษฎีเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

เมื่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่บุคคลพึงมี จึงทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อคุ้มครองข้อมูลมิให้บุคคลอื่นนำไปใช้โดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล กฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรป ได้กล่าวถึงการคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้ว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง (ดาวัลย์ ขาวสนิท, 2561, น.7-8)

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในไทยนั้น มีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 2562 ซึ่งกำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูล และหน้าที่ของผู้เก็บ ใช้ และเผยแพร่ข้อมูล ให้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของข้อมูล พระราชบัญญัตินี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยไซเบอร์เพราะพระราชบัญญัตินี้กำหนดหน้าที่ให้ผู้ควบคุมหรือผู้ใช้ข้อมูล ต้องดูแลไม่ให้ข้อมูลรั่วไหลออกไป เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal information) นั้นมีความหมายที่กว้างและกฎหมายฉบับต่าง ๆ ในแต่ละประเทศก็ให้ความหมายที่ต่างกันออกไป ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล 2562 ข้อมูลส่วนบุคคล หมายความว่า “ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ”

ความหมายตาม EU Directive ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อความใดๆที่เกี่ยวกับบุคคลธรรมดา อันระบุตัวหรืออาจระบุตัวบุคคลนั้นได้ ซึ่งบุคคลที่อาจถูกระบุตัวได้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม รวมถึงข้อมูลที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสังคมของบุคคลนั้นเป็นต้น (ETDA, 2560)

ในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในประเด็นของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ข้อมูลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลที่มีลักษณะทั่วไป ข้อมูลที่เกี่ยวข้องบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูล เช่น ชื่อ ที่อยู่ อาชีพ อายุ เบอร์โทรศัพท์ สถานภาพในการสมรส การศึกษา เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวม เปิดเผย

หรือใช้ได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และข้อมูลที่มีความอ่อนไหว คือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับบุคคลซึ่งถือเป็นเรื่องเฉพาะตัว หากมีการนำไปเปิดเผยอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึก ชื่อเสียงของเจ้าของข้อมูลได้ หรืออาจก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือเกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูล โดยข้อมูลประเภทนี้เจ้าของข้อมูลต้องการที่จะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับและไม่ต้องการให้เปิดเผยข้อมูล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิ ศาสนา ประวัติสุขภาพประวัติอาชญากรรม สถานะทางการเงิน หรือข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น (อธิพร สิทธิธีรรัตน์, 2558, น.17)

5) หลักนิติรัฐ (Legal state: Rechtsstaat)

คำว่า นิติรัฐ เป็นคำที่ใช้กันในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย มีพื้นฐานและวิวัฒนาการมาจากประเทศเยอรมนี ได้มีการศึกษาทางวิชาการในปลายศตวรรษที่ 19 และตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 ก็ได้มีการใช้คำนี้อย่างแพร่หลาย ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 19 นิติรัฐ หมายถึง รัฐที่ออกกฎหมายอย่างมีเหตุมีผลในศตวรรษที่ 19 นี้นิติรัฐมิได้หมายถึงเป้าหมายหรือเนื้อหาของรัฐ แต่หมายถึงวิธีการหรือลักษณะของการกระทำเป้าหมายหรือเนื้อหาของรัฐให้เป็นรูปธรรม (กมลชัย รัตนสกววงศ์, 2537, น.92) มีผู้ให้คำนิยามความหมายของนิติรัฐไว้หลายท่าน อาทิ

สมยศ เชื้อ ให้อำนาจนิยามคำว่านิติรัฐ หมายถึง รัฐซึ่งยอมรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของราษฎรไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ราษฎรใช้สิทธิและเสรีภาพเช่นว่านั้น พัฒนาบุคลิกภาพของตนได้ ดังนั้น รัฐประเภทนี้จึงเป็นรัฐที่มีการจำกัดอำนาจโดยยอมอยู่ภายใต้กฎหมายของตนอย่างเคร่งครัด (สมยศ เชื้อไทย, 2535, น.127)

หลักนิติรัฐนั้นมีความสำคัญในการจัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ไม่ให้ใช้อำนาจเป็นไปตามอำเภอใจ จึงมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิของบุคคลถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลในการพัฒนาบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล รัฐจึงต้องให้ความเคารพต่อขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จะแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ จะกระทำได้อ้อมเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้น จึงจะสามารถกระทำได้ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลมีผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2547)

ศาสตราจารย์ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ ได้อธิบายว่าประเทศที่ใช้หลักนิติรัฐนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. หลักการแบ่งแยกอำนาจ ไม่ให้อำนาจรัฐแก่ผู้ใดผู้หนึ่งใช้อำนาจเป็นผู้เดียว ให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน
2. ต้องมีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือต้องมีมาตรการในการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
3. กฎหมายจะต้องมีลักษณะที่แน่นอน ชัดเจน ไม่คลุมเครือ
4. ประชาชนมีสิทธิฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบ (ธาริณี มณีรอด, 2559, น.17-18)

ทั้งนี้บทบัญญัติมาตรานี้ชี้ให้เห็นถึงรากฐานความคิดของหลักนิติรัฐ ในกรณีที่ยกกรณีบัญญัติสามารถตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ตามที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจองค์กรณีบัญญัติต้องดำเนินการตรากฎหมายให้สอดคล้องกับเงื่อนไขต่าง ๆ อาทิ

หลักความได้สัดส่วนพอสมควรแก่เหตุ (Principle of proportionality)

ในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นในรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า จะต้องกระทำได้เท่าที่เป็น การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติหลักในเรื่องความจำเป็นไว้นี้แสดงให้เห็นว่า เป็นไปตามหลักนิติรัฐและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การยอมรับหลักพหุสมควรแก่เหตุ หลักความพหุสมควรแก่เหตุนี้เป็นหลักที่มีการจำกัดอำนาจรัฐไม่ให้เกินไป โดยอำเภอใจ องค์กฤษฎีบัญญัติแม้ว่าโดยสภาพไม่ใช่เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจปกครองล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง แต่องค์กฤษฎีก็อาจใช้อำนาจรัฐในการตรากฎหมายซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, ม.ป.ป.) ในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย ยังคงมีหลักอื่น ๆ อีกมากมายที่มีได้มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎหมายที่ตราขึ้นจำกัดสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนจะต้องชัดเจนและมีความแน่นอน เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

นอกจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตจะสามารถรู้ข้อมูลการใช้งานอินเทอร์เน็ต การสื่อสาร ของลูกค้าได้แล้ว ในประเทศไทยยังมีกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐสามารถเข้ามาขอข้อมูลของประชาชนได้ แต่อำนาจเหล่านี้ก็ต้องมีหลักเกณฑ์การใช้อำนาจที่รอบคอบ มีขอบเขตชัดเจน และถูกตรวจสอบได้ (I law, 2562) กฎหมายฉบับที่ให้รัฐสามารถขอข้อมูลได้คือพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ มาตรา 62 และมาตรา 66 ในการรวบรวมข้อมูล สามารถขอข้อมูล เข้าถึงข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และประเมินผลกระทบต่อภัยคุกคามทางไซเบอร์ และในกรณีเร่งด่วน ตามมาตรา 68 สามารถขอข้อมูลปัจจุบันและต่อเนื่อง และในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2560 มาตรา 18 ที่ให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจเข้าถึงข้อมูลอะไรได้บ้าง และในมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลสามารถเปิดเผยข้อมูลได้ หากมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ

2. ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นปัญหาเรื่องการละเมิดสิทธิของบุคคลตามมาตรา 62 มาตรา 66 และ มาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 และค้นคว้ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล และศึกษาหลักนิติรัฐ เพื่อใช้ในการตีความตีความตีความกฎหมายไม่ให้ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิของบุคคลตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ วารสารทางกฎหมาย ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา จากแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ หนังสือ วารสารทางกฎหมาย ตำรา ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต การคุกคามไซเบอร์ในประเทศไทย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการพิจารณาการละเมิดสิทธิของบุคคล และใช้ในการตีความตัวบทกฎหมายเพื่อไม่ให้เป็นการใช้อำนาจเกินขอบเขต

ผลการวิจัย

งานวิจัยเริ่มศึกษาเรื่องการรักษาความปลอดภัยไซเบอร์ นั้นถือกำเนิดจากอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงต้องมีการพัฒนาอย่างมาก การรักษาความปลอดภัยจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะความปลอดภัยในโลกไซเบอร์มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น วิธีการแบบดั้งเดิมจึงไม่ได้คำนึงถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลขององค์กรและการจัดการกับความเป็นส่วนตัวในปัจจุบัน (borwell, 2018)

จากการศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีในเรื่อง สิทธิมนุษยชน นั้นเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายนับตั้งแต่ได้มีการก่อตั้งองค์กรสหประชาชาติเป็นต้นมาและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นสิทธิธรรมชาติ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกฎหมายธรรมชาติ เป็นที่มาของสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน ภายหลังจากได้มีการก่อตั้งองค์กรสหประชาชาติ ได้มีความร่วมมือในการจัดทำปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเนื้อหาในปฏิญญาสากลนั้นถือได้ว่าเป็นมาตรฐานของสิทธิมนุษยชนที่หลาย ๆ ประเทศยอมรับ (อุดมศักดิ์ สิทธิพงษ์, 2555, น.57)

โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคล อาทิ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิไว้ใน ข้อ 12 ว่า “บุคคลใดจะถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นส่วนตัว ครอบครัวที่อยู่อาศัย การสื่อสารหรือจะถูกกลบหลู่เกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการกลบหลู่ดังกล่าวนี้”

และประเทศไทยได้นำหลักการปฏิญญาสากลมาบรรจุลงไว้ในรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย มาตรา 26 มีความว่าการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

มาตรา 32 มีความว่าบุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

จากแนวคิดเรื่อง สิทธิมนุษยชนเห็นได้ว่าสิทธิของบุคคลในด้านข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิทธิที่ได้รับความคุ้มครอง การบังคับใช้กฎหมายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์นั้นเนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ถ้าหากการกระทำคามผิดนั้น มีเหตุร้ายแรงกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ ก็เห็นได้มีความสำคัญที่จะมีกฎหมายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์นี้ เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล มีดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2560

ในมาตรา 18 กล่าวคือ “ภายใต้บังคับมาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดและหาตัวผู้กระทำความผิด (2) เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา 26 หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการ ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่...”

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562

มาตรา 62 ในการดำเนินการตามมาตรา 61 นั้นคือ การรวบรวมข้อมูล หรือพยานเอกสาร พยานวัตถุที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ (2) มีหนังสือขอข้อมูล เอกสาร หรือสำเนาข้อมูลหรือเอกสาร ซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ และผู้ให้ข้อมูลตามวรรคหนึ่งนั้นซึ่งกระทำโดยสุจริตย่อมได้รับการคุ้มครองและไม่ถือว่าเป็นการละเมิดหรือผิดสัญญา

และในมาตรา 66 (4) ในการ ป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามไซเบอร์ ให้ กกม. ยื่นคำร้องต่อศาลให้เจ้าหน้าที่ สามารถยึด อายัดคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ใด ๆ ซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับภัยคุกคามไซเบอร์

แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณามาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 เป็นเรื่องของการที่จะต้องหาหลักฐานหรือระงับภัยคุกคามไซเบอร์ กฎหมายใช้ถ้อยคำในลักษณะคาดการณ์ คือ คาดว่าจะเกิดภัยคุกคาม เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต คณะกรรมการจึงใช้อำนาจเรียกขอข้อมูลจากผู้ให้บริการ เพื่อหาพยาน และประเมินผลกระทบจากภัยคุกคาม ทำให้ได้ไปทั้งข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคาม รวมทั้งข้อมูลอื่นด้วย เช่น ข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ และข้อมูลระบุตัวตนผู้ใช้งาน ทั้งนี้เมื่อผู้ให้บริการให้ข้อมูลไม่ต้องรับผิดในการละเมิดหรือผิดสัญญา (ภูมิ ภูมิรัตน์, 2562)

จากการศึกษาในพระราชบัญญัติได้มีการบัญญัติไว้ว่าในการใช้อำนาจตามมาตรานี้จะต้องมีการขออนุญาตก่อน คณะกรรมการสามารถออกคำสั่งเลย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้นั้นก็มีกฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองเจ้าของข้อมูลคือ ห้ามเจ้าพนักงานที่ได้ข้อมูลไปเปิดเผยข้อมูลนั้นมีความผิดและมีโทษปรับและจำคุก แต่ไว้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ข้อมูลใดมาจากการใช้อำนาจมีข้อยกเว้นว่าหลักข้อห้ามนี้ “มิให้ใช้บังคับในการกระทำเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น” การบัญญัติข้อยกเว้นไว้เช่นนั้นจะทำให้เกิดการจับกุมได้อย่างกว้าง

นอกจากนั้นจากถ้อยคำในมาตรา 66(4) สามารถ ยึดหรืออายัดคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ใด ๆ เพื่อป้องกัน รับมือและลดความความเสี่ยง ผู้ประกอบการบางรายอาจกังวลในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเข้าถึงหรือตรวจสอบข้อมูลเพราะกฎหมายมีลักษณะกว้าง ทั้งนี้ข้อมูลในระบบของผู้ประกอบการมีความหลากหลาย ทั้งข้อมูลทั่วไป ข้อมูลของลูกค้า ข้อมูลความลับทางการค้า ข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา ในทางธุรกิจนั้นก็ส่งผลให้นักลงทุนไม่มีความมั่นใจเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายเช่นนี้มีความเสี่ยงต่อข้อมูลของธุรกิจอย่างมาก แต่เมื่อพิจารณาถึงภัยคุกคามไซเบอร์ เป็นเหตุที่เกิดจากการกระทำความผิดต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระบบคอมพิวเตอร์ การรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่ได้ผล คือ การหยุดจุดคำสั่งของโปรแกรมที่ไม่พึงประสงค์ มีใช้การไปหยุดบริการของผู้ประกอบการทางดิจิทัล (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2562)

อภิปรายผล

หลังจากที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ 2562 ยังมีบทบัญญัติบางมาตราที่ยังไม่ชัดเจน โดยพิจารณาได้ดังนี้

1. จากบทบัญญัติในมาตรา 60 ที่ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดรายละเอียดของลักษณะภัยคุกคามไซเบอร์ เพียงแค่กำหนดว่าภัยนั้นร้ายแรงก็สามารถขอข้อมูลบุคคลได้โดยในมาตรา 62 (2) ให้อำนาจไว้โดยบัญญัติว่า “ในการดำเนินการตามมาตรา 61 เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์และประเมินผลผลกระทบจากภัยคุกคามไซเบอร์ ให้เลขาธิการสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการดังต่อไปนี้ (2) มีหนังสือขอข้อมูล เอกสาร หรือสำเนาข้อมูลหรือเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของผู้อื่นอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินการ คือ สามารถขอข้อมูลจากผู้ให้บริการได้ และมีได้มีการบัญญัติไว้ว่าการขอข้อมูลนั้นต้องขออนุญาตเสียก่อน จึงมีปัญหาในเรื่องของการจำกัดความของคำว่า ข้อมูล ไม่ได้มีนิยามไว้ว่าอย่างไร ทั้งนี้ข้อมูลมีหลายประเภท และก็เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ควรได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงข้อมูลทางการค้าซึ่งเป็นความลับของผู้ให้บริการ ซึ่งอาจเป็นการไปละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลเมื่อพิจารณาถึงแนวคิดตามปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่า “บุคคลใดจะถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นส่วนตัวครอบครัวยุติธรรมที่อยู่อาศัย การสื่อสารหรือจะถูกกลบเกลื่อนเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการลบล้างดังกล่าวนั้น” ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรนิยามคำว่าข้อมูลไว้ว่ามีอย่างไรบ้างและให้ผู้ให้ข้อมูลเปิดเผยได้เฉพาะข้อมูลที่เป็นไปเพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานมากเกินไปและควรให้มีการบัญญัติในเรื่องการขออนุญาตในการไปขอข้อมูล ให้เป็นไปตามหลักนิติรัฐเพื่อให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจซึ่งกัน เพื่อไม่ให้เกิดการใช้อำนาจตามอำเภอใจ

2. และในบทบัญญัติมาตรา 66 “ในการป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามไซเบอร์ในระดับร้ายแรง กกม.มีอำนาจปฏิบัติการหรือสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ (4) ยึดหรืออายัดคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามไซเบอร์” และสามารถยึดได้เป็นเวลาไม่เกิน 30 วัน ทั้งนี้หากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เพื่อป้องกัน รับมือและลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามที่กระทำต่อระบบคอมพิวเตอร์ จึงไม่เห็นว่าเป็นการสมควรที่จะบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจอย่างกว้างขวางให้เจ้าหน้าที่เช่นนี้ เมื่อพิจารณากฎหมาย Cybersecurity Act 2018 ประเทศสิงคโปร์ ได้มีการอธิบายตัวอย่างของมาตรการแก้ไขในการป้องกันและกำจัดภัยคุกคามความปลอดภัยไซเบอร์ ได้แก่ มาตรา 20(2)(b) ที่บัญญัติถึงมาตรการให้การแก้ไขเมื่อได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ทางไซเบอร์ คือ

(a) การลบซอฟต์แวร์ที่เป็นอันตรายออกจากคอมพิวเตอร์

(b) การติดตั้งการอัปเดตซอฟต์แวร์เพื่อจัดการกับความปลอดภัยทางไซเบอร์

(c) ตัดการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ที่ติดเชื้อชั่วคราวจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์จนกระทั่งดำเนินการตามวรรค(a) หรือ(b)” เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายสิงคโปร์เน้นไปที่การป้องกันต้นเหตุของการเกิดภัยคุกคามไซเบอร์แต่ของประเทศไทยเน้นไปที่การใช้อำนาจยึดอายัดเพื่อนำไปตรวจสอบหรือวิเคราะห์ ซึ่งอาจเกิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลกระทบและอาจได้รับความเสียหายได้ การป้องกันไม่ให้ภัยไซเบอร์เกิดการคุกคามไปมากกว่าเดิมนั้นควรแก้ไขที่จุดคำสั่งของโปรแกรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เป็นปัญหา มิใช่ไปยึดคอมพิวเตอร์นั้น การยึดเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เจ้าของระบบต้องหยุดการให้บริการจะเป็นการสร้างความเสี่ยงแก่ผู้บริโภคและผู้ให้บริการ ซึ่งการหยุดใช้บริการหลายวันจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการ และอาจเกิดการกลั่นแกล้งกันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรเพิ่มคำจำกัดความของคำว่าข้อมูลโดยการแบ่งข้อมูลเป็น 2 ประเภท ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลประเภทที่มีความอ่อนไหว เพื่อที่เจ้าหน้าที่จะไม่ใช้อำนาจได้อย่างกว้างขวางให้เจ้าหน้าที่สามารถขอข้อมูลทั่วไปได้เท่านั้นและแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 62 โดยเพิ่มวรรคสามมีความว่า “ผู้ครอบครองข้อมูลต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและให้ความสะดวกตามมาตรา 61 แก่เจ้าหน้าที่ หากไม่ให้ข้อมูลก็ไม่เป็นความผิดและการดำเนินการตาม (2) ให้ กกม. ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำร้อง”

2. แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 66 “ในการป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามไซเบอร์ในระดับร้ายแรง กกม. มีอำนาจปฏิบัติการหรือสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ.. (4) ยึดหรืออายัดคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามไซเบอร์” เมื่อเปรียบเทียบกับจากมาตรการแก้ไขปัญญาของต่างประเทศ ควรยกเลิกบทบัญญัติในอนุมาตรานี้เสีย โดยบัญญัติใหม่ว่า “มาตรา 66 ในการป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงและลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามไซเบอร์ในระดับร้ายแรง กกม. มีอำนาจปฏิบัติการหรือสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ.. (4) มีหนังสือแจ้งให้ผู้ครอบครองคอมพิวเตอร์ทำการลบซอฟต์แวร์ที่เป็นอันตรายออกจากคอมพิวเตอร์และมีการติดตั้งการอัปเดตซอฟต์แวร์เพื่อจัดการกับความปลอดภัยทางไซเบอร์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ภาวิตา คำชาย อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ในการช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์

และที่สำคัญผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่สนับสนุนผู้เขียนในทางการศึกษา ทั้งด้านกำลังในและทุนทรัพย์ตลอดมา

ผู้เขียนหวังว่า วิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษากฎหมายบ้าง ไม่มากก็น้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

หนังสือภาษาไทย

กมลชัย รัตนสากววงศ์.(2537).**หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน**.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์นิติธรรม

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ.(2549).**หลักการใช้อำนาจขององค์กรที่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิ**

และเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญ(รายงานการวิจัย).กรุงเทพฯ:บริษัทพีเพอร์สจำกัด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 1 : อักษรเจริญทัศน์. กรุงเทพฯ, 2525

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มานิต จุมปา.(2557).**หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ พิมพ์ครั้งที่ 2.**กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์นิติธรรม
ธนา เวสโกสิทธิ์ (2559).**หลักสิทธิมนุษยชนกับหลักนิติธรรม.**วารสารศาลรัฐธรรมนูญ,18(52),102-105
สมยศ เชื้อไทย.(2535).**คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป พิมพ์ครั้งที่2.**กรุงเทพฯ:เรือนแก้วการพิมพ์.
อุดมศักดิ์ สีนธิพงษ์.(2555).**สิทธิมนุษยชน พิมพ์ครั้งที่5.**กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

คณาธิป ทองรวีวงศ์.(2555).**มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว: ศึกษากรณี การรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม.**วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย), 18(2).สืบค้น 30 กรกฎาคม 2562 จาก <file:///C:/Users/User/Downloads/29726-Article%20Text-65383-1-10-20150128.pdf>

ดาวัลย์ ขาวสนิท.(2561).**มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล:ศึกษาเฉพาะกรณี ด้านการเงินการธนาคารของธนาคารพาณิชย์.(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย.** สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2562,จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Dawan.Kha.pdf>
บริษัททสท.โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน), **ภัยคุกคามทางไซเบอร์กับกฎหมายไซเบอร์ไทย [online],** 1 กรกฎาคม 2562 , แหล่งที่มา <https://www.catcyfence.com/it-security/it-360/cybersecurity-threats-with-thai-laws/>

บรรเจิด สิงคะเนติ.(2547).**การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ.**สืบค้น 27 กรกฎาคม 2562 จาก <HTTP://PUBLIC-LAW.NET/PUBLAW/VIEW.ASPX?ID=241>

ธาริณี มณีรอด.(2559).**ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.** (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2562,จาก <http://LIBDOC.DPU.AC.TH/THESIS/159690.pdf>

วรเจตน์ ภาคีรัตน์.(ม.ป.ป.).**เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน : “มาตร” ใน การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย.**สืบค้น 30 กรกฎาคม 2562 จาก <http://lawwebservice.com/lawsearch/AcharnVorachet03.pdf>

อชิพร สิทธิธีร์รัตน์.(2558).**ปัญหากฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในบริบทอิเล็กทรอนิกส์. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต).**มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562 จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5701033531_3922_2696.pdf

Borwell.(2018).**The Evolution of Cyber Security.** Retrieved Sep 3, 2019, from <https://borwell.com/2018/11/08/the-evolution-of-cyber-security/>

ETDA.(2560). **Analytic, Intelligence & Response.**สืบค้น 10 กันยายน 2562, จาก [file:///C:/Users/User/Downloads/RSA%20Conference%202017%20Report%20%E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B8%A2%20ETDA%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/RSA%20Conference%202017%20Report%20%E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B8%A2%20ETDA%20(3).pdf)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายในการใช้สิทธิยึดหนังสือจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง

อัจฉรา สิทธิเหล่าถาวร¹, ภาวิตา คำชาย²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: s59123440063@ssru.ac.th¹, pawita.ka@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

สัญญาจ้างก่อสร้างเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาจ้างทำของ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ในเรื่องเอกเทศสัญญา ลักษณะ 7 ซึ่งผู้ว่าจ้างและผู้รับเหมาก่อสร้าง สามารถตกลงทำสัญญาได้ด้วยวาจา อย่างไรก็ตาม การตกลงด้วยวาจาไม่มีพยานหลักฐานเพื่อนำสืบถึงข้อเท็จจริง เมื่อมีการฟ้องร้องเป็นคดีความ ดังนั้น **บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิยึดหนังสือจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารจากการศึกษาพบว่า (1) เมื่อผู้รับจ้างได้ทำงานตามที่ผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างให้ทำตั้งแต่แรกเริ่ม และในขณะที่ผู้รับจ้างได้เข้าดำเนินการทำงานไปสักระยะหนึ่งผู้ว่าจ้างก็จะสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานเพิ่มเติมจากเดิมต่อไปอีกเป็นอย่างมาก โดยไม่มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นหนังสือต่อกัน โดยผู้ว่าจ้างเพียงให้คำสั่งในงานไว้ด้วยวาจา จึงเกิดปัญหาต่อมา คือ (2) เมื่อผู้ว่าจ้าง ตรวจรับมอบงานที่ส่งมอบก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธการรับมอบงานได้ โดยอ้างเหตุแห่งการปฏิเสธที่จะรับมอบงานที่ส่งมอบซึ่งมีหลายกรณีด้วยกัน เช่น ใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีคุณภาพ ส่งมอบงานล่าช้าไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสัญญา จึงนำมาเป็นเหตุที่ผู้ว่าจ้างยกขึ้นมาเพื่อกล่าวอ้างได้ว่า ผู้รับจ้างส่งมอบงานที่ทำชำรุดบกพร่อง ผลตามกฎหมาย คือ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิหรือชอบที่จะยึดหนังสือจ้างไว้ได้ ดังอาศัยข้อกฎหมายตามมาตรา 599 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งผู้ว่าจ้างสามารถใช้สิทธิยึดหนังสือจ้างไว้ จนกว่าผู้รับจ้างจะปรับแก้ไขงานที่ผู้ว่าจ้างอ้างว่ามีความชำรุดบกพร่องในงานที่ผู้รับจ้างทำ**

คำสำคัญ : สิทธิยึดหนังสือ, สัญญาจ้างก่อสร้าง, จ้างทำของ, การบังคับชำระหนี้

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีสถานะการขยายตัวของเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นเหตุให้ความต้องการของผู้ว่าจ้างในการที่จะสร้างที่อยู่อาศัยใหม่หรือต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิมจึงมากขึ้น ทำให้ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างมีความต้องการเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งปัญหาหนึ่งในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างที่ประสบพบเจอกัน คือในเรื่องของ “สัญญาจ้างก่อสร้าง” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการที่จะกำหนดรายละเอียดในการทำงาน รวมถึงควบคุมคุณภาพและราคาในการก่อสร้างได้ ในทางกลับกันหากข้อกำหนดในสัญญาที่เขียนขึ้นมาไม่มีความละเอียดน้อยเกินไปจะทำให้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาส่วนที่สำคัญได้ทั้งหมด ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นกรณีพิพาทระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับเหมาก่อสร้างในภายหลัง เนื่องจากไม่สามารถหาข้อยุติได้จากสัญญา ทำให้การก่อสร้างล่าช้าออกไป รวมถึงอาจเกิดการฟ้องร้องต่อศาลกันขึ้นเนื่องจากไม่สามารถหาข้อยุติได้ โดยเฉพาะในโครงการก่อสร้างขนาดเล็ก เช่น ก่อสร้างบ้านพักอาศัยทั่วไป งานต่อเติมอาคารขนาดเล็ก เป็นต้น (อดิศร สุรินทร์ธนาสาร, 2557)

สัญญาก่อสร้างเป็นสัญญาจ้างทำของและมีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญาจ้างทำของเป็นเอกเทศสัญญา อยู่ในลักษณะ 7 ของบรรพที่ 3 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่มีใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวันโดยบุคคลผู้ว่าจ้างได้ให้ผู้รับจ้างกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ เพื่อประโยชน์ของผู้ว่าจ้างในการนั้นๆ ส่วนผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างเป็นค่าตอบแทนจากการจ้างทำของนั้นให้ผู้รับจ้าง กล่าวคือ สัญญาก่อสร้างผู้ว่าจ้างตกลงที่จะจ่ายค่าจ้างเมื่อผู้รับจ้างดำเนินผลงานได้ตามข้อตกลงในสัญญา ดังนั้นคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจึงมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาต่อกัน แต่หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดกระทำหรือมีสาเหตุใดที่เป็นการผิดสัญญา แล้วส่งผลให้ต้องมีการยกเลิกสัญญาก่อสร้างเป็นการจบลงของโครงการก่อสร้างระหว่างคู่สัญญาที่อาจต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกัน ซึ่งในกรณีนี้จะก่อให้เกิดความเสียหายในโครงการก่อสร้างส่งผลกระทบต่อมากมายหลายด้าน เช่น โครงการต้องล่าช้า ระยะเวลาของโครงการเพิ่มขึ้นหรือถึงขั้นยกเลิกโครงการ เงินลงทุนที่เพิ่มขึ้น การสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรการทำงานของพนักงานแรงงานจนถึงการเลิกจ้างงาน โดยเฉพาะต่อผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้าง (ปิยเกียรติ เกียรติสมชาย , ว่าที่ ร.ต., 2549, น. 1)

สภาพปัญหาที่ผู้รับเหมาก่อสร้างบ้านมักต้องเผชิญอยู่บ่อยครั้ง คือ เมื่อผู้รับเหมาได้ตกลงเข้าทำสัญญาก่อสร้างบ้านให้ผู้ว่าจ้าง โดยผู้รับเหมาได้ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาที่ทำไว้ต่อกันอย่างถูกต้องครบถ้วนเมื่องานที่ทำได้ถึงกำหนดเวลาแล้วเสร็จพร้อมส่งมอบทันตามสัญญาจ้าง ผู้ว่าจ้างและผู้รับเหมาจะทำการเข้าตรวจสอบงานโดยทีมวิศวกรที่เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงจะทำการรับมอบงานจากผู้รับเหมาโดยแบ่งงานที่รับจ้างทำออกเป็นแต่ละงวดงานไป แต่อย่างไรก็ตามงานที่ผู้รับเหมาได้ทำขึ้นนั้น ผู้ว่าจ้างจะได้ตกลงว่าจ้างให้ผู้รับเหมาทำการต่อเติมเพิ่มเติมงานนอกเหนือจากสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ในแต่ละงวดงานที่ผู้ว่าจ้างต้องการให้ผู้รับเหมาแก้ไขเปลี่ยนแปลงงานนอกสัญญาจ้าง โดยไม่มีการทำสัญญาต่อเติมงานนอกเหนือจากสัญญาจ้างแต่ทำการตกลงกันเพียงด้วยวาจา โดยมีหลักฐานเพียงใบเสนอราคาคว่ำสต็อคอุปกรณ์ที่ใช้ต่อเติมงานที่ผู้ว่าจ้างได้ส่งลายมือชื่อรับทราบรายละเอียดของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการต่อเติมงานเพิ่มจากสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างบ้านเท่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหาตามมาว่า ผู้ว่าจ้างอ้างว่างานที่ทำจากการต่อเติมงานเพิ่มมีความชำรุดบกพร่อง จึงใช้สิทธิยึดหวงเงินจ้างไว้ พร้อมเรียกค่าเสียหาย ในฐานะความผิดที่ผู้รับเหมาเป็นฝ่ายผิดสัญญาต่อเติมงานนอกเหนือจากสัญญาจ้าง และฟ้องร้องผู้รับเหมาเป็นจำเลยในคดีผู้บริโภคต่อศาลต่อไป ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์มาตรา 599 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ส่งมอบเงินเข้าไปก็ดี หรือส่งมอบการที่ทำชำระครบพร้อมก็ดี ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ เว้นแต่ผู้รับจ้างจะให้ประกันตามสมควร ” ดังนั้นสภาพของบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวนี้ มีสภาพไม่เอื้อให้ผู้รับเหมาหรือผู้รับจ้างสามารถบังคับชำระหนี้ได้จากผู้ว่าจ้างเท่าที่ควร ประกอบกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 7 สัญญาจ้างทำของ เป็นกฎหมายที่มีมาแต่เดิมมิได้มีการแก้ไขปรับปรุง และยังใช้มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบทบัญญัติในเรื่องสัญญาจ้างทำของ มิได้บัญญัติให้เห็นว่าการจ้างทำของนั้นเมื่อมีการแก้ไขงานจ้างจะต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับรู้ สัญญาจ้างทำของนี้ เป็นสัญญาประเภทที่สมบูรณ์โดยมีเจตนาตกลงกัน กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องทำตามแบบ คือ ต้องส่งมอบ หรือต้องทำเป็นหนังสือ แต่อย่างไรก็ดี อนึ่งว่าด้วยพยานหลักฐาน กฎหมายก็มิได้บังคับให้ทำหลักฐานเป็นหนังสือเพียงตกลงกันด้วยปาก ก็ฟ้องร้องบังคับคดีได้ (จีต เศรษฐบุต, 2490, น. 148) ส่งผลให้เมื่อผู้รับจ้างมีหนังสือทวงถามให้ผู้ว่าจ้างชำระหนี้ที่ค้างค่าก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างจะปฏิเสธการชำระสินจ้างพร้อมกับเรียกค่าเสียหายในความชำระครบพร้อมของงานที่ผู้รับเหมาได้ทำแล้วเสร็จอย่างบกพร่อง โดยอาศัยบทบัญญัติในมาตรา 599 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ข้างต้นในการใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างไว้ไม่ยอมชำระสินจ้างให้แก่ผู้รับเหมาหรือผู้รับจ้างอย่างสมควรจะเป็น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง

การทบทวนวรรณกรรม

ในการทบทวนวรรณกรรมเรื่อง ปัญหาการใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำมาใช้ประกอบในบทความวิจัยจากแหล่งอ้างอิง ดังนี้ คือ (1) หนังสือ (2) วิทยานิพนธ์ (3) วารสารกฎหมาย โดยรวบรวมและเรียบเรียงอธิบายไว้ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ความหมายและสาระสำคัญของสัญญาจ้างทำของ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้ให้ความหมายของสัญญาจ้างทำของไว้ใน มาตรา 587 โดยบัญญัติไว้ว่า “อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น ” เมื่อพิจารณาความหมายของสัญญาจ้างทำของที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็สามารถที่จะแยกพิจารณาถึงสาระสำคัญของสัญญาจ้างทำของได้ดังนี้ คือ

1. สัญญาจ้างทำของเป็นสัญญาที่มีคู่สัญญา 2 ฝ่าย

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายในสัญญาจ้างทำของ ก็คือ ฝ่ายผู้ว่าจ้างฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่ตกลงให้ผู้รับจ้างทำการงานสิ่งใดจนสำเร็จให้แก่ตน แล้วจะจ่ายสินจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง ส่วนคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ก็คือ ผู้รับจ้างที่ตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จ ให้แก่ ผู้ว่าจ้าง โดยจะได้รับสินจ้างเป็นการตอบแทน ฉะนั้น บุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สัญญาก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้สัญญาฝ่ายใดต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามสัญญาได้

2. วัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างทำของ

สัญญาจ้างทำของนั้นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ก็คือ การที่ผู้รับจ้างตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่ ผู้ว่าจ้าง จนเป็นผลสำเร็จ ผู้ว่าจ้างมิได้ต้องการเฉพาะแรงงานของผู้รับจ้างแต่เพียงอย่างเดียว ดังเช่น นายจ้างต้องการจากลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน

ส่วนที่เกี่ยวกับการงานที่ผู้รับจ้างจะทำให้แก่ผู้ว่าจ้างนั้น อาจจะเป็น

ก. การทำให้เกิดวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมา เช่น การรับจ้างก่อสร้างบ้าน ถนน สะพาน เฟอร์นิเจอร์

ข. การซ่อมแซม ดัดแปลง หรือต่อเติมวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น หลังคาบ้านรั่ว ผู้รับจ้างก็รับจ้างซ่อมหลังคา หรือหากผู้ว่าจ้างต้องการเปลี่ยนบานประตู หรือกระจกหน้าต่าง หรือเปลี่ยนสีของบ้าน จึงจ้างผู้รับจ้างมาดำเนินการ

ค. การทำงานโดยไม่ก่อให้เกิดวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เช่น จ้างว่าความ จ้างหมอรักษาโรคจ้างแสดงภาพยนตร์ จ้างร้องเพลง หรือแสดงดนตรีในวันเกิดหรือวันแต่งงาน

3. สัญญาจ้างทำของเป็นสัญญาต่างตอบแทน

ผู้รับจ้างจะได้สิ่งจ้างจากผู้ว่าจ้าง เมื่อผู้รับจ้างได้ทำการงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์การจ้างของผู้ว่าจ้างแล้ว ผู้ว่าจ้างจึงให้สิ่งจ้างเป็นการตอบแทนแก่ผู้รับจ้าง สัญญาจ้างทำของจึงเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาต่างฝ่ายต่างต้องมีหน้าที่ปฏิบัติการชำระหนี้ต่อกัน โดยสิ่งจ้างที่จ่ายเป็นค่าตอบแทนนี้ โดยมากเป็นเงินตรา แต่หากตกลงจ่ายเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นย่อมทำได้ ดังนั้น สัญญาจ้างทำของไม่สามารถเป็นสัญญาแบบทำให้เปล่าได้ (ไพฑูริศ เอกจริยกร, ดร., 2560, น. 139-143)

สัญญาจ้างทำของไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือต้องทำตามแบบ

สัญญาจ้างทำของก็เหมือนกับสัญญาจ้างแรงงาน เป็นสัญญาที่เกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนา และสมบูรณ์โดยการแสดงเจตนาตกลงกัน กล่าวคือ ไม่ต้องทำตามแบบและไม่ต้องมีพยานหลักฐานอย่างไรก็ฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ (ไพฑูริศ เอกจริยกร, ดร., 2560, น. 169)

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1633/2525 สัญญาจ้างทำของ กฎหมายมิได้บังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้ ดังนั้น แม้โจทก์จะมีได้แบบสัญญาจ้างทำของหรือบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับเช็คมาในฟ้อง หรือบรรยายรายละเอียดว่าจำเลยสั่งให้โจทก์ทำตั้งแต่วันที่... ก็คร่าวบ้างก็เป็นเรื่องรายละเอียดที่จะนำสืบในชั้นพิจารณา ฟ้องโจทก์จึงหาเคลือบคลุมไม่

ในกรณีที่สัญญาจ้างทำของมีการทำสัญญาเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ คู่สัญญาก็สามารถนำสืบหักล้างแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารดังกล่าวได้เช่นกัน ไม่ต้องห้ามตามประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง ส่วนตามประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 ที่บัญญัติว่า “เมื่อใดมีกฎหมายบังคับให้ต้องมีพยานเอกสารมาแสดง ห้ามมิให้ศาลยอมรับฟังพยานบุคคลในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ แม้ถึงว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะได้ยินยอมก็ดี” ศ. โสภณ รัตนากร อธิบายว่า เมื่อได้มีกฎหมายบังคับให้ต้องมีเอกสารมาแสดง นั้นหมายถึง นิติกรรมซึ่งกฎหมายกำหนดว่า จะพิสูจน์กันได้ก็โดยพยานเอกสารนั่นเอง นิติกรรมเหล่านี้กฎหมายเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ การยอมให้พิสูจน์กันด้วยพยานบุคคลอาจเกิดความไม่แน่นอนและมีข้อโต้แย้งกันได้ง่ายจึงได้กำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ (โสภณ รัตนากร, 2537, น. 204)

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2186/2507 จำเลยทำสัญญาจ้างเหมาให้โจทก์ก่อสร้างโรงเรียนเป็นสัญญาจ้างทำของ ซึ่งกฎหมายมิได้บังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือ แม้ตามแบบแปลนท้ายสัญญาจะแสดงว่าเป็นรูปอาคาร 4 ห้องเรียน จำเลยก็มีสิทธินำสืบพยานบุคคลเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารแบบแปลนนั้นได้ว่า

คู่สัญญาที่มีเจตนาอันแท้จริงที่จะทำการจ้างเหมาก่อสร้างอาคารจำนวน 8 ห้องเรียน ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94

สัญญาจ้างทำของในระบบกฎหมาย Civil Law

เดโช ณ ถลาง (2550, น. 65) สัญญาจ้างทำของ (Werkvertrag) กฎหมายเยอรมันได้มีการให้นิยามความหมายไว้ในมาตรา 631 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ความว่า “คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งตกลงที่จะรับทำงานตามที่ได้สัญญาไว้งานหนึ่งโดยคู่สัญญาอีกฝ่ายตกลงที่จะให้ค่าตอบแทนจากการทำงานนั้น” สัญญาจ้างทำของตามกฎหมายเยอรมันจึงเป็นสัญญาต่างตอบแทนเช่นกันและนำเอาหลักทั่วไปมาใช้เช่นเดียวกับสัญญาซื้อขาย จากคำนิยามดังกล่าวตามสัญญาจ้างทำของ สามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้ คือ

1. สัญญาเป็นสัญญาต่างตอบแทน
2. มุ่งหมายให้มีการกระทำการ
3. มุ่งหมายความสำเร็จของงาน
4. ผู้รับจ้างมีอิสระในการทำงาน

และการทำงานที่ทำตามที่ได้ตกลงกันนั้นอาจก่อให้เกิดทรัพย์สินขึ้นหรือเป็นการแก้ไข หรือไม่เกิดอะไรขึ้นให้เห็นเป็นรูปร่างเลยก็ตาม แต่มุ่งเน้นถึงการกระทำเป็นสำคัญ โดยเมื่อพิจารณาจากลักษณะของการกระทำการในสัญญาจ้างทำของแล้วจะเห็นได้ว่าสามารถแบ่งการพิจารณาลักษณะของการทำงานได้เป็น 2 ประเภท คือ สัญญาที่เป็นการกระทำการเท่านั้นกับสัญญาที่เป็นการกระทำการและส่งมอบทรัพย์สิน

สัญญาที่เป็นการกระทำการเท่านั้น เช่น การทำความสะอาด การทำรายงานหรือวิจัย การจ้างลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร หรือจ้างนักแสดงเป็นคราวสั้น เป็นต้น

ส่วนสัญญาที่เป็นการกระทำการและส่งมอบทรัพย์สิน เช่น การจ้างซ่อมรถเก๋ง การจ้างผ่าตัดเสริมความงาม การจ้างปรับแต่งเครื่องใช้ การจ้างวาดรูป การจ้างสถาปนิกออกแบบ เป็นต้น

หลักทั่วไปของมูลหรือบ่อเกิดแห่งหนี้

มูลหรือบ่อเกิดแห่งหนี้มีหลายอย่าง เช่น สัญญา จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้ และละเมิด (Marcel Planiol, 1959, p. 429) หากพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 แล้วจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มูลหรือบ่อเกิดแห่งหนี้มีที่มา 2 ประการใหญ่ๆ คือ (1) หนี้ที่เกิดจากสัญญาหรือนิติกรรม และ (2) หนี้ที่ไม่ได้เกิดจากสัญญา ได้แก่ จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้ และละเมิด (อุกฤษ มงคลนาวิน, 2516, น. 5)

อย่างไรก็ดี มูลหรือบ่อเกิดแห่งหนี้ค้นหาได้มีที่มาจากเฉพาะตามบทบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 เท่านั้น อาจมีที่มาจากกฎหมายอื่น ๆ ก็ได้ ดังนั้น จึงมีนักนิติศาสตร์แบ่งมูลหรือบ่อเกิดแห่งหนี้ออกเป็น ดังนี้ (1) บ่อเกิดแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเจตนาของบุคคล เช่น นิติกรรม สัญญา เป็นต้น และ (2) บ่อเกิดแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยเจตนาของบุคคล เช่น จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้ หรือละเมิด ดังที่แยกไว้เป็นลักษณะ ๆ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น หนี้ในคำอุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมายครอบครัว หนี้ที่จะต้องชำระค่าภาษีอากรหรือหนี้ตามกฎหมายแรงงาน เป็นต้น (จิตติ ติงศรัทธี, 2523, น.1)

ดังนั้น บ่อเกิดแห่งหนี้จึงมีที่มาจากเจตนาของบุคคลในการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นไม่ว่าจะเป็นการทำขึ้นซึ่งนิติกรรมหรือสัญญา เป็นต้น สัญญาจึงเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ได้ทางหนึ่ง “หนี้ในทางสัญญา” (contractual

obligation) คือ หนี้ที่มีบ่อเกิดจากสัญญา แบ่งออกเป็น “หนี้โดยตรง” (primary obligation) ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่า “หนี้ตามที่ตกลงกันไว้” (agreed obligation) ซึ่งเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง (ที่จะต้องส่งมอบสินค้า หรือสร้างบ้าน หรือให้บริการ หรือจ่ายราคาสินค้า เป็นต้น) และ “หนี้โดยอ้อม” (secondary obligation) ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2525, น.12)

คำว่า “หนี้” ตามกฎหมายไทยและกฎหมายญี่ปุ่นมีที่มาจากกฎหมายโรมัน ซึ่งใช้คำว่า “OBLIGATIO” มีความหมายถึง การที่บุคคลฝ่ายหนึ่งถูกผูกพันให้กระทำหรือไม่กระทำการใด และบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิตามกฎหมายในการที่จะบังคับให้บุคคลฝ่ายแรกกระทำหรือละเว้นกระทำการตามที่ผูกพันนั้น แนวความคิดดังกล่าวเป็นรากฐานสำหรับหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เรียกว่า “กฎหมายลักษณะหนี้” ซึ่งบัญญัติในบรรพ 2 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย และบรรพ 3 ของประมวลกฎหมายแพ่งของญี่ปุ่น (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2523, น. 74-75)

สำหรับประเทศไทยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2535 นั้นในบรรพ 2 ที่ว่าด้วยหนี้ ในมาตรา 194 บัญญัติไว้แต่เพียงว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อ้อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ อนึ่งการชำระหนี้ด้วยดเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ย่อมมิได้” จะเห็นได้ว่ามาตรา 194 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้ให้ความหมายของคำว่า “หนี้” ไว้แต่อย่างไร หากแต่ให้หลักไว้ว่า เมื่อเกิดมีหนี้ขึ้นแล้วฝ่ายที่เรียกว่าเจ้าหนี้อ้อมมีสิทธิที่จะเรียกให้ฝ่ายที่เรียกว่าลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ฝ่ายตนได้ จึงเป็นหลักที่ใช้สำหรับบังคับบัญชาคดีเท่านั้น (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2525, น. 8)

นอกจากนี้ยังมีนักนิติศาสตร์ก็ได้พยายามอธิบายและให้นิยามความหมายคำว่าหนี้ไว้ต่างกัน บางท่านเห็นว่า หนี้คือความผูกพันที่มีผลในทางกฎหมายซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ ชอบที่จะได้รับชำระหนี้ มีวัตถุประสงค์เป็นการกระทำหรือดเว้นหรือส่งมอบทรัพย์สินจากบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ (เสนีย์ ปราโมช, 2505, น. 363)

บางท่านได้อธิบายว่า หนี้เป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายที่ต้องกระทำการนั้นเรียกว่า ลูกหนี้ ส่วนฝ่ายที่ได้รับผลจากการกระทำนั้นเรียกว่า เจ้าหนี้ ส่วนการกระทำนั้นแยกออกไปเป็น 3 ชนิด คือ (1) กระทำการอย่างที่เขาใจกัน (2) กระทำการละเว้นการกระทำ และ (3) กระทำการโอนทรัพย์สิน (จิต เศรษฐบุต, 2522, น. 375)

เมื่อพิจารณาสาระสำคัญของหนี้แล้วอาจสรุปได้ว่าหนี้ (obligation) คือ ความผูกพันในกฎหมายระหว่างบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ มีสิทธิหรืออำนาจอันชอบธรรมที่จะบังคับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่าลูกหนี้ ให้จำต้องส่งทรัพย์สินให้ทำการหรือดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ (ปันโน สุขทรศนีย์, 2514, น. 277-278)

ที่ว่าต้องมีเจ้าหนี้และลูกหนี้หมายความว่า หนี้หรือสิทธิเหนือบุคคลนี้ต้องมีคู่กรณี 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิ อีกฝ่ายหนึ่งตกอยู่ในหน้าที่จำต้องชำระหนี้ บุคคลผู้เป็นฝ่ายในหนี้ นั้น อาจจะเป็นบุคคล 2 คน หรือว่านั้นขึ้นไปก็ได้ อาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล อีกทั้งไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเรื่องผูกพันกันระหว่างบุคคลสองคนเท่านั้น อาจมีบุคคลหลายคนเป็นเจ้าหนี้ร่วมอยู่ฝ่ายหนึ่งและมีบุคคลหลายคนเป็นลูกหนี้ร่วมอยู่อีกฝ่ายหนึ่งก็ได้

ความผูกพันในกฎหมายอันก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ในเรื่องหนึ่งนั้น สิทธิในเรื่องหนึ่งเป็นบุคคลสิทธิ (Jus In Personam) คือ เจ้าหนี้ มีสิทธิเรียกร้องให้มีการรับผิดชอบจำกัดตัวบุคคลที่หนี้ผูกพันอยู่เท่านั้น ไม่ผูกพันไปถึงบุคคลภายนอกจึงทำให้ต่างกับทรัพย์สินสิทธิ (Jus In Rem) เพราะทรัพย์สินนั้นก่อให้เกิดอำนาจและหน้าที่ในบุคคลทั่วไปไม่จำกัด ส่วนที่ว่าหนี้จะต้องมีวัตถุแห่งหนึ่งนั้น วัตถุแห่งหนึ่งหมายความถึงข้อกำหนดที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ด้วยการกระทำหรือโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่เจ้าหนี้และในส่วนของวัตถุประสงค์แห่งหนึ่งนั้นหมายความถึงประโยชน์สุดท้ายที่เจ้าหนี้จะพึงได้รับจากการปฏิบัติตามชำระหนี้ของลูกหนี้ ดังนั้นวัตถุประสงค์แห่งหนึ่งจึงเป็นปัจจัยก่อให้เกิดหนี้ขึ้นและมีขอบเขตไม่จำกัด เพราะยอมแล้วแต่ประโยชน์ที่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ต่างมุ่งหมายจะได้รับจากสัญญาเป็นเรื่อง ๆ ไป ส่วนวัตถุแห่งหนึ่งนั้นไม่ว่ามูลหนี้จะเกิดจากอะไรไม่สำคัญวัตถุแห่งหนึ่งยอมมีอยู่จำกัดเพียง 3 ประการเท่านั้น คือ การกระทำหรือโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2525, น.9)

แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของการทำสัญญา

ความหมายและองค์ประกอบของสัญญา

สำหรับคำว่า “สัญญา” มีความหมายและองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความหมายของสัญญา สัญญาคืออะไรนั้น ตามกฎหมายโรมันซึ่งเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักธรรมศาสตร์ (jurisprudence) เมื่อพูดถึงหนี้ที่เกิดจากสัญญาแล้วยอมหมายถึงหนี้ที่เกิดจากข้อตกลง (convection or agreement) ดังนั้นตามหลักธรรมศาสตร์ (jurisprudence) สัญญาคือข้อตกลงซึ่งก่อให้เกิดหนี้หรือสิทธิในบุคคลระหว่างคู่สัญญานั้น (ดาวพลหัทสดี (นามแฝง), 2524, น. 309)

2. องค์ประกอบของสัญญาทางแพ่ง

ไชยยศ เหมะรัชตะ (2525, น. 194-197) สัญญานั้นเป็นนิติกรรมหลายฝ่ายซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ซึ่งแต่ละฝ่ายจะต้องแสดงเจตนาเป็นคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกัน ดังนั้นสัญญาจึงยอมต้องมีองค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ

2.1 ต้องมีบุคคลเป็นคู่สัญญา 2 ฝ่าย

องค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญประการแรกของสัญญาคือ สัญญาต้องมีบุคคลผู้เป็นฝ่ายในสัญญาอย่างน้อยตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป จะมีบุคคลแต่เพียงฝ่ายเดียวแสดงเจตนาทำสัญญาขึ้นหาได้ไม่ ทั้งนี้การแสดงเจตนาเพียงฝ่ายเดียวอาจเป็นได้ก็แต่เพียงนิติกรรมฝ่ายเดียวเท่านั้น เช่น การทำพินัยกรรม การปลดหนี้ การหักกลบลบหนี้ เป็นต้น

บุคคล หรือที่เรียกว่า “คู่สัญญา” หรือ “ฝ่ายในสัญญา” ซึ่งพิจารณาแล้วคู่สัญญาในด้านหนึ่งคือบุคคลที่เป็นผู้ทำสัญญาและในอีกด้านหนึ่งก็คือบุคคลที่ต้องรับผลของสัญญา คู่สัญญานี้อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ไม่ว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการกระทำ หรือที่มีอำนาจในการดำเนินการ และอาจจะมีการให้ตัวแทนเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

บุคคลที่เป็นคู่สัญญานั้นฝ่ายหนึ่งเป็นผู้แสดงเจตนาและอีกฝ่ายหนึ่งก็เป็นผู้รับการแสดงเจตนา ซึ่งหากเจตนาถูกต้องตรงกัน ตามข้อตกลงแล้ว ผลของข้อตกลงนั้นก็คือสัญญาสำเร็จขึ้นตามวัตถุประสงค์ของคู่สัญญา

โดยปกติเมื่อพิจารณาถึงคำว่า คู่สัญญาแล้วจะไม่นิยมพิจารณาในลักษณะที่เป็นตัวบุคคลแต่ละบุคคล แต่จะพิจารณาในลักษณะที่เป็นฝ่ายโดยทุกคนมารวมกันเป็นฝ่ายมักมีผลประโยชน์ร่วมด้วยจึงมารวมกันเป็นฝ่ายทางสัญญา สำหรับสัญญานั้นต้องประกอบด้วยคู่สัญญาอย่างน้อยตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป

2.2 ต้องมีการแสดงเจตนาตรงกัน

องค์ประกอบของสัญญาในประการที่สองนี้เป็นผลมาจากหลัก “สัญญาเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง” ซึ่งสัญญาจะเกิดขึ้นหรือเป็นผลสำเร็จต่อเมื่อมีการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาเป็นคำเสนอและอีกฝ่ายหนึ่งได้แสดงเจตนาเป็นคำสนอง หากคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกันทุกฝ่ายสัญญาย่อมเกิดขึ้น แต่ถ้าคำเสนอและคำสนองไม่ถูกต้องตรงกัน สัญญาก็ย่อมไม่เกิดขึ้น การที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำคำเสนอไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ทำคำสนองอันมีข้อความเพิ่มเติม มีข้อจำกัดหรือมีการแก้ไขอย่างอื่น ๆ อย่างนี้สัญญาย่อมไม่เกิดขึ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 359 วรรคสอง เพราะคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายแสดงเจตนาออกมาไม่ตรงกัน

เจตนาที่แสดงออกมานั้นต้องเสนอสนองถูกต้องตรงกัน ต้องไม่เป็นเจตนาที่เกิดขึ้นโดยสำคัญผิด ถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่ การแสดงเจตนาในการทำสัญญา อาจแสดงเจตนาได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นทางวาจา ลายลักษณ์อักษร หรืออากัปกิริยาก็ได้ แต่ต้องแสดงออกมาให้ถูกต้องตรงกับใจจริงที่ต้องการแสดงการพิจารณาต้องเริ่ม จากกระบวนการในการก่อเจตนาคือ ทำคำเสนอคำสนองแล้วจึงพิจารณาที่เจตนาในการแสดงออกมานั้น สำหรับประเด็นของ “ต้องตรงกัน” นั้นหมายความว่าเจตนาทั้งสองนั้น ได้หล่อหลอมรวมกันเป็นเจตนาเดียวกัน คือ เจตนาร่วมกันของสัญญา

การแสดงเจตนาทำคำเสนอและคำสนองอันจะก่อให้เกิดสัญญาขึ้นได้นั้น คำเสนอและคำสนองดังกล่าวจะต้องถูกต้องตรงกันในเนื้อหาเป็นเบื้องต้น ส่วนกรณีที่จะถือว่าคำเสนอและคำสนองจะถูกตรงกันเมื่อใดนั้นอาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณีคือ

(1) กรณีที่ต้องมีการเจรจา: ที่ว่าสัญญาย่อมเกิดขึ้นเมื่อมีคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกันนั้นหมายความว่า คำเสนอและคำสนองดังกล่าวจะต้องถูกต้องตรงกันในทุกข้อที่ทุกฝ่ายประสงค์จะก่อให้เกิดความผูกพันเป็นสัญญาต่อกัน เหตุนี้ถ้าขาดความตกลงกันในข้อใดข้อหนึ่งซึ่งเป็นข้อสำคัญแล้วสัญญายังไม่เกิดขึ้น ดังนั้นในการทำสัญญาที่มีข้อตกลงหลายข้อ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายย่อมจะต้องทำการเจรจาทกลงกัน ในรายละเอียดของสัญญาทุกข้อไป หากคู่กรณีไม่อ่านทำความเข้าใจความตกลงกันได้หมดทุกข้ออยู่ตราบใด สัญญาที่มุ่งหมายจะทำนั้นย่อมยังไม่เกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 366 วรรคแรก

(2) กรณีที่ไม่ต้องมีการเจรจา: ในบางกรณีแม้คู่สัญญาจะยังไม่มีการตกลงกันข้อใดข้อหนึ่งแต่มีพฤติการณ์ที่พึงอนุมานได้ว่า ถึงหากจะยังไม่ได้ทำการตกลงกันในข้อนั้น สัญญาก็ได้เกิดขึ้นแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 367 กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือคู่กรณีเพียงทำคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกันในเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกันสัญญาก็เกิดขึ้นแล้วโดยไม่ต้องมีการเจรจาทกลงในรายละเอียด ของสัญญาอันนั้นอีกแต่ประการใด ตัวอย่างเช่น สัญญาจ้างว่าความ ซึ่งเป็นสัญญาจ้างทำของชนิดหนึ่งนั้น แม้คู่สัญญาจะยังไม่ได้ตกลงเรื่องค่าจ้างว่าความอันนับได้ว่าเป็นสาระสำคัญของสัญญาจ้างทำของซึ่งจะขาดเสียมิได้และจะมีผลทำให้สัญญาจ้างทำของนั้นไม่เกิดขึ้นก็ตาม แต่ถ้าผู้รับจ้างว่าความได้เข้าว่าความให้แก่ผู้ว่าจ้างอันเป็นการปฏิบัติตามสัญญาไปแล้ว ก็ถือว่าเป็นพฤติการณ์ที่ชี้ให้เห็นว่าคู่สัญญามีเจตนาผูกพันกันแล้วแม้ยังไม่ได้ตกลงกันหมดทุกข้อสัญญาจ้างทำของก็ยังคงเกิดขึ้น ส่วนค่าจ้างว่าความนั้นศาลย่อมกำหนดให้ตามจำนวนที่เห็นสมควรโดยควรคิดว่าคู่สัญญาจะตกลงกันโดยสุจริตหรือตามปกติประเพณี (คำพิพากษาฎีกาที่ 1454/2510)

2.3 ต้องมีวัตถุที่ประสงค์ในทางภาวะวิสัยและอติวิสัย

องค์ประกอบของสัญญาประการสุดท้ายก็คือ ทุกสัญญาต้องมีวัตถุประสงค์ สำหรับวัตถุประสงค์ก็เพื่อเป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่เกิดจากการทำสัญญา หักประโยชน์ในท้ายที่สุดดังกล่าวมาจากตัวสัญญาเอง เราเรียกว่าวัตถุประสงค์ของสัญญานั้นว่าเป็นวัตถุประสงค์ในทางภาวะวิสัย แต่หากประโยชน์ในท้ายที่สุดมาจากตัวคู่สัญญาแล้ว เราเรียกว่าวัตถุประสงค์นั้นว่าเป็นวัตถุประสงค์ในทางอติวิสัย ปกติสัญญาอาจจะมีวัตถุประสงค์ทางด้านภาวะวิสัยและอติวิสัยรวมอยู่ด้วยกันก็ได้ ประการสำคัญ วัตถุประสงค์ในทางอติวิสัยอันจะเป็นวัตถุประสงค์ของสัญญานั้นจะต้องเป็นเป้าหมายอันร่วมกันของคู่สัญญา มิใช่ของแต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว ในสัญญาทุกประเภทจะต้องมีวัตถุประสงค์เสมอ

สาระสำคัญก็คือ สัญญานั้นต้องมีวัตถุประสงค์เสมอ ส่วนวัตถุประสงค์ของสัญญาอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสัญญา โดยอาศัยหลักเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาก็ได้ ซึ่งจะมีข้อจำกัดก็เพียงว่า จะต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ไม่เป็นการพันวิสัย อีกทั้งจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอีกด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 150 ข้อตกลงหรือสัญญาที่ผิดแผกแตกต่างกับกฎหมายอันมิใช่กฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้นย่อมใช้บังคับกันได้หากเป็นโมฆะแต่อย่างใดไม่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 151

สัญญาจ้างทำของและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

“สัญญาจ้างก่อสร้าง” นับเป็นรูปแบบหนึ่งของ “สัญญาจ้างทำของ” นับเป็นหนึ่งในเอกเทศสัญญาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 587-607 โดยที่มาตรา 587 ได้ระบุไว้ว่า “อันว่าจ้างทำของนั้นคือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่อีกบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำงานนั้น” ดังนั้น การจัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างจึงต้องยึดถือแบบอย่างตามการทำสัญญาจ้างทำของ โดยผู้ว่าจ้างมีวัตถุประสงค์ คือ ให้ผู้รับจ้างทำหน้าที่รับสร้างบ้าน แล้วผู้ว่าจ้างจะให้สินจ้างเป็นการตอบแทนแก่ผู้รับจ้าง

โดยข้อกำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยเรื่องสัญญาจ้างทำของนั้นจะถูกบังคับใช้เป็นข้อกำหนดในสัญญาทันทีเมื่อมีการทำสัญญาจ้างทำของกันเกิดขึ้น ซึ่งในข้อกำหนดไม่ได้มีการระบุไว้ถึงรูปแบบการทำสัญญา ดังนั้น สัญญาก่อสร้างจึงสามารถทำสัญญาได้ทั้งแบบเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ นอกจากนี้ข้อกำหนดต่าง ๆ ในสัญญาสามารถเขียนเพิ่มเติม หรือเขียนข้อกำหนดที่ต่างจากที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 587-607 เพิ่มเติมได้ แต่ข้อกำหนดในสัญญาที่เขียนเพิ่มเติมลงไปในนั้นจะต้องไม่ขัดกับมาตรา 150 ที่ไม่ให้เขียนข้อกำหนดที่ต้องห้ามในทางกฎหมาย รวมถึงผิดศีลธรรมและขัดต่อความสงบเรียบร้อย (อติศร สุรินทร์ธนาสาร, 2557, น. 12)

การตีความสัญญา

สำหรับหลักการตีความสัญญาในทางกฎหมายไทยนั้น การตีความจะต้องมีการแสวงหาเจตนารมณ์ที่แท้จริงของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ซึ่งเจตนารมณ์ของคู่สัญญานี้โดยปกติ ได้แก่ เจตนารมณ์ของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายในขณะที่ทำสัญญา โดยมีข้อกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการตีความสัญญา คือ มาตราที่ 10-14, 171 และ 368 ซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักเกณฑ์ได้ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ต้องพิจารณาจากเจตนาอันแท้จริงของคู่สัญญาที่เพิ่มขึ้นมากกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษรโดยการตีความสัญญาขึ้นหากเกิดการใช้อ้อยคำที่ไม่ชัดเจนหรือสามารถตีความได้หลายนัย ศาลจะพิจารณาโดยดูจากความมุ่งหมายของคู่สัญญาเป็นหลัก ไม่ใช่ยึดถือแต่เพียงตามตัวอักษรอย่างเดียว

2. ต้องตีความไปตามประสงค์ในทางสุจริตโดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีของสัญญานั้น ๆ ด้วยการตีความสัญญาจะคำนึงถึงความประสงค์ของคู่สัญญาและต้องยึดตามหลักประเพณีปฏิบัติทั่วไปของธุรกิจนั้น

3. ต้องตีความให้เป็นคุณแก่ผู้เสียเปรียบในมูลหนี้ ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือข้อกำหนดในสัญญาไม่ชัดเจน ศาลจะใช้หลักนี้เพื่อค้นหาเจตนารมณ์ของคู่สัญญา และหากเป็นกรณีสัญญาสำเร็จรูป จะใช้การตีความ “ในกรณีมีข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น” (อรรถยา สิงห์สงบ, 2550)

หลักการทำสัญญา

อดิศร สุรินทร์ธนาสาร (2557, น. 13-14) ในการที่จะทำสัญญานอกจากจะต้องพิจารณาองค์ประกอบของสัญญาแล้ว ยังต้องคำนึงถึงหลักการทำสัญญาที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้ตัวสัญญาที่ได้ทำนั้นมีความเป็นธรรมและสามารถคุ้มครองผลประโยชน์ของตัวคู่สัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักการทำสัญญาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ต้องมีการระบุชื่อของสัญญาให้ตรงกับเนื้อหาในสัญญา
2. ควรมีการระบุสถานที่ทำสัญญาไว้ รวมถึงวันที่ทำสัญญา และมีการระบุให้ชัดเจนว่าวันที่ทำสัญญาเป็นวันเริ่มต้นสัญญาหรือไม่
3. ต้องระบุชื่อ ที่อยู่ และอายุ ของคู่สัญญาให้ชัดเจน
4. ระบุถึงวัตถุประสงค์ของสัญญาให้ชัดเจน รวมไปถึงนิยามศัพท์ที่เป็นต้นเหตุของสัญญา เช่น การก่อสร้างบ้าน ให้ระบุสถานที่ก่อสร้าง
5. ต้องมีการระบุราคาในตัวสัญญาไว้อย่างชัดเจน
6. ระบบถึงหน้าที่ของคู่สัญญา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
7. หากมียกเว้นกฎหมายใด ต้องระบุไว้ในสัญญาให้ชัดเจน
8. ข้อกำหนดในการยกเลิกสัญญา ควรระบุไว้ว่าสัญญายกเลิกได้อย่างไร รวมไปถึงกรณีที่ผิดสัญญาอย่างไรจึงสามารถยกเลิกสัญญาได้ ซึ่งรวมถึงค่าปรับในการยกเลิกสัญญาด้วย
9. ระบุถึงจำนวนสัญญาที่ได้จัดทำขึ้น ว่ามีกี่ฉบับ ใครเป็นผู้ถือ รวมไปถึงหากต้องมีการปิดอากรแสตมป์ ต้องติดให้เรียบร้อย

ความหมายของสิทธิยึดหน่วง

เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับปัจจุบันของไทย มิได้มีบทบัญญัติใดให้ความหมายคำว่า “สิทธิยึดหน่วง” ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งโดยหลักสิทธิยึดหน่วงส่วนใหญ่ก็อยู่ในกฎหมายเฉพาะเรื่องอย่างกระจัดกระจาย และอีกส่วนหนึ่งก็ศึกษาได้จากคำพิพากษาของศาลที่ได้วินิจฉัยจากลักษณะของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นกรณี ๆ ไปจากความเห็นของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ จึงสามารถสรุปได้ว่า “สิทธิยึดหน่วง” หมายถึงสิทธิหรืออำนาจของผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิยึดหน่วงซึ่งครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นและมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น โดย

เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิยึดหน่วงมีสิทธิที่จะยึดถือทรัพย์สินนั้น ให้อยู่ในความครอบครองของตนต่อไปจนกว่าจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้จนสิ้นเชิง (วชิรพร จารุวัฒน์กุล, 2554, น. 26-27)

เปรียบเทียบสิทธิยึดหน่วงกับสัญญาต่างตอบแทน

สัญญาต่างตอบแทน หมายถึงสัญญาที่คู่สัญญาต่างเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกันหรือต่างฝ่ายยังมีหนี้ที่จะต้องชำระตอบแทนซึ่งกันและกัน เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน สัญญาเช่าทรัพย์สิน สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ เป็นต้น

ผลของการไม่ชำระหนี้ตามสัญญาต่างตอบแทนมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 369 กล่าวคือ คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ของตน จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะได้ชำระหนี้แก่ตนก่อนได้ หรืออีกนัยหนึ่งคือทั้งสองฝ่ายต้องมีการชำระหนี้ตอบแทนซึ่งกันและกัน แต่ทั้งนี้ต้องเป็นกรณีที่หนี้ของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ถึงกำหนดชำระพร้อมกันด้วย หากหนี้ของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งถึงกำหนดชำระแต่หนี้ของอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่ถึงกำหนดชำระ ในกรณีเช่นนี้คู่สัญญาฝ่ายที่หนี้ถึงกำหนดชำระจะปฏิเสธไม่ชำระหนี้ของตนโดยเรียกให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งชำระหนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระไม่ได้ การชำระหนี้ตามสัญญาต่างตอบแทนได้แก่ การกระทำ งดเว้นการกระทำ หรือส่งมอบทรัพย์สิน (ศักดิ์ สนองชาติ, 2539, น. 409-410)

การบังคับชำระหนี้

การบังคับชำระหนี้ นั้น เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้นโดยเจ้าหนี้บังคับชำระหนี้ได้ตามประเภทของวัตถุแห่งหนี้ เพราะวัตถุแห่งหนี้แต่ละประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกัน การบังคับชำระหนี้จึงแตกต่างกันไปด้วย การใช้สิทธิเรียกร้องในการให้ลูกหนี้ชำระหนี้ทำให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้ได้เอง หรือต้องใช้สิทธิทางศาลนั้น ก็เป็นไปตามหลักกฎหมายว่าด้วยหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงต้องศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการบังคับชำระหนี้ว่ามีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้อย่างไรบ้าง และจะต้องพิจารณาการบังคับชำระหนี้ตามประเภทของวัตถุแห่งหนี้ด้วย

เมื่อมีหนี้เกิดขึ้น และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ตกลงกันไว้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ดังที่บัญญัติในมาตรา 194 ว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้...” หากลูกหนี้ยังคงเพิกเฉย ไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้ก็ขอบังคับชำระหนี้ได้ ตามมาตรา 213 บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้...” ซึ่งเป็นการใช้สิทธิทางศาล เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิจะบังคับชำระหนี้ได้ด้วยตนเอง มีเพียงสิทธิที่จะขอบังคับเท่านั้น เพราะสิทธิทางหนี้เป็นเพียงสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เท่านั้น หากมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้โดยตรงเหมือนกับทรัพย์สินที่มีอำนาจบังคับการเอาด้วยอำนาจตนเองไม่ (สุนทร มณีสวัสดิ์, 2557, น. 84)

หนี้ที่เกิดจากมูลสัญญานั้น การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้ตามมาตรา 213 หรืออาจใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 386 บัญญัติว่า “ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาโดยข้อสัญญา หรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การเลิกสัญญาเช่นนี้ย่อมทำด้วยแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง... แสดงเจตนาดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ท่านว่าหากอาจจะถอนได้ไม่” ดังนั้น เจ้าหนี้อาจใช้สิทธิบังคับชำระหนี้ตามมาตรา 213 โดยไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 386 ถึงมาตรา 388 หรือเจ้าหนี้อาจจะไม่ใช้สิทธิบังคับชำระหนี้ตามมาตรา 213 โดยไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 386 ถึงมาตรา 388 เพื่อให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามมาตรา 391 ก็ได้ แต่จะใช้สิทธิทั้งสองทางพร้อมกันไม่ได้ ต้องเลือกเอาวิธีใดวิธีหนึ่งเท่านั้น เพราะถ้ามีการเลิกสัญญาแล้วย่อมไม่มีมูลหนี้ที่จะบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงได้ (ไพโรจน์, 2559, น. 87-88)

หลักเกณฑ์ในการบังคับชำระหนี้

พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์ (2559, น. 34-45) การที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 3 ประการ คือ หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ และหนี้นั้นเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

1. หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว

การถึงกำหนดชำระหนี้อาจเป็นการถึงกำหนดตามเวลาที่ได้กำหนดไว้หากหนี้ดังกล่าวไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ในบางกรณีการถึงกำหนดแห่งหนี้้นอาจอนุมานเอาจากพฤติการณ์ต่างๆ ได้ แต่หากหนี้ดังกล่าวไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้และไม่สามารถอนุมานเอาจากพฤติการณ์ต่างๆ ได้ เจ้าหนี้นิยมเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้โดยพลัน ดังประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 203 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้้นมิได้กำหนดลงไว้ หรือจะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้นิยมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน”

2. ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้

เสนีย์ ปราโมช (2560, น. 622-623) การที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิบังคับชำระหนี้นอกจากนี้ต้องถึงกำหนดแล้วยังต้องปรากฏว่าลูกหนี้ได้ละเลยไม่ชำระหนี้ของตน คำว่า “ละเลย” ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า ลูกหนี้ไม่ใส่ใจที่จะชำระหนี้ ความหมายของ คำว่า “ละเลย” ในมาตรา 213 วรรคหนึ่ง คือ การไม่ชำระหนี้ กฎหมายไม่ได้มุ่งที่ความใส่ใจของลูกหนี้ ไม่ว่าลูกหนี้จะใส่ใจหรือไม่ใส่ใจ แม้ลูกหนี้จะไม่ใส่ใจแต่ไม่ชำระหนี้ให้สำเร็จก็ได้ชื่อว่า ละเลยไม่ชำระหนี้ ผลคือ เจ้าหนี้สามารถขอให้ศาลบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่เป็นหนี้กันได้ และการที่ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ตามมาตรา 213 นั้นหมายถึงกรณีไม่ชำระหนี้เสียเลย มิใช่ชำระหนี้ล่าช้าหรือชำระหนี้บกพร่อง ส่วนเมื่อไรลูกหนี้จึงจะได้ชื่อว่าละเลยไม่ชำระหนี้้นเกี่ยวข้องกับปัญหาในเรื่องที่หนี้ถึงกำหนด ตราบใดที่หนี้ยังไม่ถึงกำหนดเวลาจะต้องชำระ ลูกหนี้ก็ยังไม่ได้ชื่อว่าละเลยไม่ชำระหนี้ ในกรณีที่หนี้มีเวลากำหนดชำระไว้ตามเวลาแห่งปฏิทิน ก่อนถึงกำหนดเวลานั้นลูกหนี้ยังได้ประโยชน์แต่เงื่อนไข เว้นแต่การจะไปเป็นเหตุให้ลูกหนี้ออกรายชื่อก่อนเวลาไม่ได้ แต่ในกรณีที่หนี้ไม่มีเวลากำหนดชำระไว้ เมื่อใดที่ลูกหนี้จึงจะชื่อว่าละเลยไม่ชำระหนี้จะต้องเข้าใจว่า ตราบใดที่เจ้าหนี้นี้ยังไม่ได้บอกกล่าวทวงถามไป ลูกหนี้นิยมไม่สามารถจะรู้ได้ว่าเจ้าหนี้ต้องการให้ชำระหนี้้นหรือไม่ เพราะฉะนั้นจะว่าลูกหนี้ได้ละเลยไม่ชำระหนี้้นยังไม่ได้จนกว่าเจ้าหนี้นิยมบอกกล่าวทวงถามไปแล้วลูกหนี้ไม่ใช้

3. เป็นหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

แพรทีพย์ ขาติสวัสดิ์ (2560, น. 34-38) หลักเกณฑ์ประการสุดท้ายสำหรับการใช้สิทธิบังคับชำระหนี้ คือ หนี้้นต้องเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ กล่าวคือ ต้องเป็นหนี้ในแพ่งและการชำระหนี้ไม่ตกเป็นพันวิสัย

3.1 หนี้ในแพ่ง

หนี้้อาจแบ่งออกเป็นหนี้ในแพ่ง และหนี้ในธรรมหรือหนี้ธรรมดาความหมายของหนี้ทั้งสองชนิดนี้อาจอธิบายได้ว่า หนี้ในแพ่ง คือ หนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายที่เจ้าหนี้สามารถเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ส่วนหนี้ในธรรมหรือหนี้ธรรมดา คือ หนี้ที่มีข้อบกพร่องที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิเรียกร้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ แต่มีผลบางอย่างเช่นเดียวกับหนี้ในแพ่ง เช่น ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้ไปแล้วเรียกคืนไม่ได้ นำมาหักกลบลบหนี้กับหนี้อื่นได้ แผลงหนี้ใหม่ได้ ตัวอย่างหนี้ในธรรม เช่น หนี้ที่กฎหมายห้ามฟ้องร้องบังคับคดีหากขาดหลักฐานเป็นหนังสือ

เช่น หนี้ตามสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์และสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ราคา 20,000 บาทขึ้นไปตาม มาตรา 456 วรรคสองและวรรคสาม หนี้ตามสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 538 หนี้กู้ยืมเงินเกินกว่า สองพันบาท ตามมาตรา 653 หนี้ค้ำประกัน มาตรา 680 หนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความตามมาตรา 851 นอกจากนี้ยังมีหนี้ที่ชำระตามหน้าที่ศีลธรรม หรือตามควรแก่อัธยาศัยในสมาคมตามมาตรา 408 (3) โดย ฝ่าฝืนข้อห้ามของกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีตามมาตรา 411 การให้โดยธรรมจรรยาหรือให้ในการสมรสตาม มาตรา 535 (3) (4) เป็นหนี้ในธรรมด้วย

3.2 การชำระหนี้ต้องไม่ตกเป็นพันวิสัย

หนี้ที่เจ้าหนี้จะสามารถบังคับให้ลูกหนี้ชำระได้นั้นต้องยังอยู่ในวิสัยที่จะสามารถบังคับให้ชำระหนี้ได้ หากการชำระหนี้กลายเป็นพันวิสัย เจ้าหนี้อย่อมไม่สามารถบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ การที่จะถือว่าการชำระหนี้กลายเป็นพันวิสัยนั้นในเบื้องต้นมีความหมายว่าการชำระหนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม สามารถทำได้ หากการพันวิสัยนั้นได้เกิดขึ้นแล้วขณะทำสัญญา สัญญานั้นย่อมเป็นโมฆะตามมาตรา 150 อัน หมายถึงว่าไม่มีหนี้เกิดขึ้น ไม่ต้องมาพิจารณาในเรื่องสิทธิของเจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้ แต่หากการชำระหนี้ กลายเป็นพันวิสัยหลังจากที่ได้ทำสัญญากันแล้วลูกหนี้อย่อมหลุดพ้นจากการชำระหนี้ ตามมาตรา 219 ซึ่งมีทั้ง การพันวิสัยในลักษณะที่ไม่มีใครสามารถชำระหนี้ได้ตามมาตรา 219 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าการชำระหนี้ กลายเป็นพันวิสัยเพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่ได้ก่อหนี้และซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ นั้นไซ้ ท่านว่าลูกหนี้เป็นอันหลุดพ้นจากการชำระหนี้” และลักษณะที่เฉพาะตัวลูกหนี้เองไม่สามารถชำระ หนี้หนี้ได้ตามมาตรา 219 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าภายหลังที่ได้ก่อหนี้ขึ้นแล้วนั้น ลูกหนี้กลายเป็นคนไม่ สามารถจะชำระหนี้ได้ไซ้ ท่านให้ถือเสมือนว่าเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้การชำระหนี้ตกเป็นอันพันวิสัยฉะนั้น” เช่น ก. ทำสัญญาซื้อรถยนต์จาก ข. หลังจากทำสัญญาแล้วปรากฏว่ารถถูกไฟไหม้หมดทั้งคัน ไม่ว่าใครก็ไม่สามารถส่งมอบรถคันนี้ให้ ก. ได้ ถือว่าการส่งมอบรถกลายเป็นพันวิสัย หรือ ก. ทำสัญญาจ้าง ข. ให้เป็น หนายความเขียนคำให้การแก้คดี ปรากฏว่า ข. เส้นโลหิตในสมองแตกเป็นอัมพาตทำไม่ได้ แม้การเขียน คำให้การแก้คดีจะเป็นไปได้สำหรับ ข. เท่านั้นแต่กฎหมายไทยถือว่าการชำระหนี้ดังกล่าวกลายเป็นพันวิสัย

เมื่อลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิร้องขอให้ ศาลบังคับการชำระหนี้ให้ ซึ่งกฎหมายวางหลักเกณฑ์ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213

การใช้สิทธิบังคับชำระหนี้ของเจ้าหนี้นั้น เจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้โดยพลการหรือใช้กำลังบังคับลูกหนี้ ไม่ได้ เจ้าหนี้ต้องใช้วิธียื่นฟ้องลูกหนี้ต่อศาล เพื่อให้ศาลบังคับชำระหนี้และการบังคับชำระหนี้มิใช่ว่าเจ้าหนี้ จะบังคับได้ทุกกรณี เจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงได้ต่อเมื่อสภาพแห่งหนี้เปิดช่องให้บังคับชำระ หนี้ได้ ถ้าสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง เจ้าหนี้ต้องบังคับชำระหนี้โดยวิธีอื่นดังที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 213 วรรคสองและวรรคสาม

เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ต้องใช้สิทธิทางศาลฟ้องร้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ศาลย่อมสั่งให้ ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ อันเป็นการบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้ตรงตามความประสงค์ อันแท้จริงแห่งมูลหนี้และตามวัตถุแห่งหนี้ นั้น ๆ โดยวัตถุแห่งหนี้มีอยู่ 3 ประการ คือ กระทำการ งดเว้นกระทำการ และส่งมอบทรัพย์สิน การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงจึงแตกต่างกันไปตามประเภทของวัตถุแห่งหนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจากวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องสัญญาจ้างทำของ สัญญาจ้างก่อสร้าง สิทธิยึดหน่วง และการบังคับชำระหนี้เป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ ท้าบทกฎหมาย ตำราทางกฎหมาย บทความทางกฎหมายและจากวารสารกฎหมาย คำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับจ้างทำของ ตามมาตรา 599 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ

2. ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นปัญหาเรื่องการใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้างและค้นคว้าเรื่อง แบบของสัญญาทางแพ่ง วิธีการบังคับชำระหนี้ในชั้นศาล และการทำสัญญาไว้เป็นหลักฐานแทนการแสดงเจตนาไว้ในสัญญา มาปรับใช้ในงานจ้างก่อสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ที่ได้มาจากเอกสาร อาทิ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างของนายจ้าง ตามมาตรา 599 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ตำรา หนังสือ วารสารทางกฎหมาย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับสัญญาจ้างก่อสร้างของประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ สัญญาจ้างก่อสร้าง คำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับจ้างทำของ ตามมาตรา 599 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา หนังสือ วารสารทางกฎหมาย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับสัญญาจ้างก่อสร้างของประเทศไทย เพื่อใช้ในการตีความบทบัญญัติมาตรา 599 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อลดความได้เปรียบเสียเปรียบของฝ่ายผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาในเรื่อง การใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา คือ ศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง ผู้วิจัยพบว่าปัญหาดังนี้ คือ

1. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 ในเรื่อง การขอบังคับชำระหนี้ต่อศาลกรณีที่ผู้ว่าจ้างไม่ยอมชำระสินจ้างตามสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างให้แก่ผู้รับเหมา เนื่องจากผู้ว่าจ้างอ้างว่างานที่ทำจากการต่อเติมงานเพิ่มมีความชำรุดบกพร่อง จึงใช้สิทธิยึดหน่วงสินจ้างไว้ พร้อมเรียกค่าเสียหายในฐานความผิดที่ผู้รับเหมาเป็นฝ่ายผิดสัญญาต่อเติมงานนอกเหนือจากสัญญาจ้าง และฟ้องร้องผู้รับเหมาเป็นจำเลยในคดีผู้ริโภคต่อศาล หากคู่สัญญาได้ทำข้อตกลงกันไว้ในสัญญาก็มีสิทธิในการเรียกร้องได้โดยการพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ว่ามีความเสียหายจริง ไม่จำเป็นต้องอ้างอิงพยานเอกสารเสมอไป อาจอิงด้วยการใช้พยานบุคคลซึ่งเป็นประจักษ์พยาน ได้รู้ ได้เห็น เกี่ยวข้องด้วยกับเรื่องงานที่จ้างกันทำได้ ซึ่งกฎหมายก็นำสืบได้ แต่ความน่าเชื่อถือของพยานที่น่าสืบจะไม่ดีพอ เพราะต่างฝ่ายต่างก็ยังมีข้อโต้แย้งกันอยู่ ยกตัวอย่างเช่น ในการนำสืบพยานบุคคลของฝ่ายผู้รับจ้างจะยกข้ออ้างอยู่เสมอว่า ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ งานส่งมอบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แล้วโดยงานสมบูรณ์ ไม่มีความชำรุดบกพร่อง หรือ ผู้รับจ้างทำตามคำสั่งที่ผู้ว่าจ้างให้ทำ มิได้ทำการงานนอกคำสั่งแต่อย่างใด หรือ ผู้ว่าจ้างได้ตรวจรับมอบงานไปแล้วโดยไม่ได้โต้แย้งใดๆ ส่วนฝ่าย **ผู้ว่าจ้าง**จะอ้างว่า ผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้าไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน ผู้รับจ้างจึงเป็นฝ่ายผิดสัญญาทำให้ผู้ว่าจ้างเกิดความเสียหาย หรือผู้รับจ้างใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพต่ำ ไม่ได้มาตรฐาน ไม่เป็นไปตามที่ตกลง จึงทำให้งานมีความชำรุดบกพร่อง มีรอยแตกร้าว พื้นยุบ เทพื้นไม่เรียบร้อย เป็นต้น จึงเป็นเหตุทำให้ ผู้ว่าจ้าง ใช้ข้ออ้างดังกล่าวข้างต้น ในการยึดหน่วงเงินจ้างไว้ไม่ยอมชำระราคาสินจ้างให้แก่ผู้รับเหมาหรือผู้รับจ้าง

2. ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานที่มีการตรวจสอบและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและเป็นที่ได้รับความนิยม อาทิ เช่น สัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน FIDIC , AIA (American Institute of Architects), AGC (Associated General Contractors of American), EJCDC (Engineers Joint Contract Documents Committee) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี แม้จะมีสัญญาก่อสร้างที่ได้มาตรฐาน ก็มีได้แก่ปัญหาในงานก่อสร้างได้อย่างครอบคลุมในเฉพาะงาน เพราะ งานก่อสร้างไม่มีรูปแบบของสัญญาที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับคู่สัญญาจะตกลงกัน **เพราะกฎหมายเปิดช่องให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสิทธิที่จะทำสัญญากันได้อย่างเสรี** (อดิศร สุรินทร์ธนาสาร, 2557, น.14)

3. ทางออกของปัญหาอีกทางหนึ่ง คือ การพูดคุย เนื่องจากการฟ้องร้องอาจจะเสียเวลา หรือ ค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น การหันหน้าเข้าคุยตกลงเงื่อนไขกันใหม่อาจจะเป็นผลดีต่อทั้งสองฝ่ายมากกว่าแต่หากไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้ ต้องถึงขั้นฟ้องร้อง ก็อาจใช้แนวทาง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตาม มาตรา 386 ถึง มาตรา 388 เพื่อให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามมาตรา 391 ก็ได้ ดังตัวอย่างฎีกาที่ 1852/2558 ว่าโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาก่อสร้างเนื่องจากไม่ตั้งเสาหลังบ้านให้แล้วเสร็จ โจทก์ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายจากจำเลย แต่การที่โจทก์มีหนังสือซึ่งเป็นเนื้อหาเป็นการทวงถามให้ชำระค่าจ้างและบอกเลิกสัญญาไปยังจำเลยและจำเลยก็มีหนังสือบอกเลิกสัญญาไปยังโจทก์และไม่ยอมให้โจทก์ทำงานต่อไป ตามพฤติการณ์ถือว่าสัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยเลิกกันโดยปริยาย โจทก์จำเลยต่างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการที่สัญญาเลิกกัน แต่เมื่อสัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยซึ่งเป็นสัญญาจ้างทำของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 587 เป็นสัญญาต่างตอบแทน โจทก์จำเลยต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 391 วรรคหนึ่ง โจทก์ทำงานให้จำเลยแล้วเสร็จไปบางส่วนไม่อาจกลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมได้ กรณีต้องบังคับตามมาตรา 391 วรรคสาม จำเลยต้องจ่ายค่าแห่งการงานของโจทก์นั้น

เมื่อดูจากฎีกาฉบับนี้ เมื่อสัญญาเป็นอันเลิกกันเสียแล้ว ให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม แต่ฝ่ายผู้รับจ้างมักจะกลับคืนสู่ฐานะเดิมไม่ได้ เนื่องจากมีการทำงานที่ไม่ได้ใช้เฉพาะแรงงาน แต่มีการขูดเจาะและจ้างบุคคลอื่นมาทำงานแก่ผู้ว่าจ้างหรือโจทก์ ดังนั้น ผู้รับจ้างย่อมต้องได้ค่าแห่งการงานจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างต้องชำระเงินเช่นว่านั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 194 บัญญัติว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้...”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้สิทธิัดหนวงสินจ้างของผู้ว่าจ้างทำของในงานก่อสร้าง ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาที่สำคัญของผู้ว่าจ้างที่ไม่ยอมชำระสินจ้างให้แก่ผู้รับเหมา เนื่องจาก มิได้ทำสัญญาแก่ในงานก่อสร้างเพิ่มเติมเอาไว้ โดยผู้ว่าจ้าง อาจมีการให้ผู้รับเหมาเปลี่ยนแปลงแก้ไขงานอยู่บ่อยครั้ง และในแต่ละครั้งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมงาน ก็จะมีรายละเอียดที่เพิ่มเติมเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้างงานเพิ่มเติม อีกทั้งค่าใช้จ่ายก็มากเพิ่มขึ้นตามกันไปและโดยส่วนมาก เมื่อผู้ว่าจ้างไม่พอใจกับการแก้ไขงานที่ผู้รับเหมาได้แก้ไขเพิ่มเติม ก็อาจเป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาจ้างและเรียกค่าเสียหายจากผู้รับเหมาในที่สุด **ซึ่งวิธีการป้องกันปัญหาคือ** ผู้ว่าจ้างควรจะมีการตามงานผู้รับจ้างสม่ำเสมอ หากเมื่อใดที่ผู้รับจ้างทำงานนอกแบบ ไม่เป็นไปตามสัญญา ให้หยุดการก่อสร้างทันที และตกลงงานที่ว่าจ้างเพียงเท่าที่ได้รับ ความเสียหาย ก็จะเกิดน้อยลง หรือหากผู้ว่าจ้างได้ว่าจ้างบุคคลอื่นมาทำงานต่อเองเนื่องจากผู้รับจ้างทำผิดแบบ ก็อาจจะเรียกค่าเสียหายจากผู้รับจ้างนั้นได้อีก

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมมาตราไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 7 เรื่องจ้างทำของ เพื่อมิให้เกิดข้อโต้แย้งเปรียบเทียบกับระหว่างฝ่ายผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง ดังนี้ คือ อันสัญญาจ้างทำของนั้น หากมิได้มีหลักฐานในการจ้างงานเพื่อทำของไว้เป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างเป็นสำคัญ หรือ หากมิได้มีหลักฐานในการแก้ไขเพิ่มเติมงานไว้เป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้สัญญาจ้างทำของเป็นสัญญาที่มีแบบกำหนดไว้โดยชัดเจน ต่างจากหลักเดิมของสัญญาจ้างทำของที่ไม่ต้องทำตามแบบและไม่ต้องมีพยานหลักฐานอย่างไร ก็ฟ้องร้องบังคับคดีกันได้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ภาวิตา คำชาย เป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาแก่ผู้วิจัย โดยท่านได้ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาในการปรับแก้ไขงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดาและพี่ชายที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยอันเป็นคุณประโยชน์ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือภาษาไทย

- จิต เศรษฐบุตร. (2522). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร: เอร่าวิถ์การพิมพ์.
- จิต เศรษฐบุตร. (2493). **ความรู้เบื้องต้นแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของและรับขน**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักหอสมุด.
- จิตติ ติงศภัทย์. (2523). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2525). **กฎหมายว่าด้วยสัญญา เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร, ดร. (2560). **คำอธิบาย จ้างแรงงาน จ้างทำของ รับขน (พิมพ์ครั้งที่ 13)**.

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ไพโรจน์. (2559). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 11)**.

กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 11.

พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์. (2559). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หนี้ : บทเบ็ดเสร็จทั่วไป**

(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ศักดิ์ สอนองชาติ. (2539). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

สุนทร มณีสวัสดิ์. (2557). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์: หนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 4)**.

กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2505). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1**

(ภาค 1-2) พ.ศ. 2478, แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505. กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2560). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย นิติกรรมและหนี้ เล่ม 2**

(ภาคจบบริบูรณ์) **ปรับปรุงแก้ไขโดยมนตรี พงศาปาน (พิมพ์ครั้งที่ 3)**.

กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

โสภณ รัตนานกร. (2537). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.

อุกฤษ มงคลนาวิน. (2516). **คำบรรยายกฎหมายแพ่งว่าด้วยจัดการงานนอกสั่งและลาภมิควรได้**

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์.

อรรษา สิงห์สงบ. (2550). **กฎหมายว่าด้วยสัญญา**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

วิทยานิพนธ์

เดโช ฌ กลาง. (2550). **ความแตกต่างระหว่างสัญญาซื้อขายและสัญญาจ้างทำของ**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต.

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปิยเกียรติ เกียรติสมชาย. (2549). **กรณีศึกษาการบอกเลิกสัญญาก่อสร้างโดยกระบวนการศาล**.

วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

แพรทีพย์ชาติสวัสดิ์. (2560). **การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงในหนึ่งดเว้นกระทำการ**. นิติศาสตรมหา

บัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วชิรพร จารุวัฒน์กุล. (2554). **ปัญหาเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้และการบังคับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิ**

ยึดหน่วงในคดีล้มละลาย. นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อดิศร สุรินทร์ธนาสาร. (2557). **แนวทางการปรับปรุงสัญญาจ้างก่อสร้างงานขนาดเล็กในประเทศไทย**.

ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิทยานิพนธ์ต่างประเทศ

Marcel Planiol. (1959). *Treatise on the Civil Law, Vol. 2, Part 1*. Louisiana: State Law Institute.

วารสารกฎหมาย

ไชยยศ เหมะรัชตะ. (มิถุนายน 2523). “หลักกฎหมายสัญญาเปรียบเทียบ”. วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ ฉบับพิเศษ อนุสรณ์ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย, 1(12), 74-75.

บทความทางกฎหมาย

ดาวพลหัทสบัติ (นามแฝง). (2524). คำมั่นสัญญา (ตอน 8 ลักษณะของสัญญา). บทบัณฑิตย 38, 3, 309.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จ

กรณีศึกษา คลังสินค้าอันตรายแห่งหนึ่ง

ชญารัฐ ศรีสงคราม, ศุภรัตน์ อัครพิสิฐวงศ์, เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Email: shayarath.srizongkhram@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอโมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตราย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคลังสินค้าอันตรายให้มีระบบการบริการจัดการที่เป็นมาตรฐาน ตอบรับความต้องการที่หลากหลายของลูกค้า โดยวิธีการวิจัยเริ่มต้นจากศึกษากระบวนการทำงานของคลังสินค้าอันตราย และระบุถึงสาเหตุของปัญหาด้วยผังแสดงเหตุและผล หรือผังก้างปลา เพื่อทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้นในคลังสินค้าอันตราย จากนั้นนำสาเหตุดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้กระบวนการทำงานในคลังสินค้าอันตรายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสุดท้ายสรุปปัจจัยหลักที่ส่งผลให้การดำเนินงานในคลังสินค้าอันตรายเกิดประสิทธิภาพ เพื่อนำมาสร้างรูปแบบโมเดลการบริหารจัดการในคลังสินค้าอันตราย โดยจากการศึกษาพบว่า การตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ ระบบการบริการจัดการทรัพยากร รวมถึงการจัดตารางเวลาของผู้ปฏิบัติงาน และรถที่ใช้ในการจัดส่งมีต่อโดยตรงต่อการบริหารคลังสินค้าอันตราย นอกจากนี้อีกหนึ่งสิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้บริการจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จคือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นหากมีการบริหารจัดการที่องค์ประกอบทั้ง 4 จะนำมาสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตราย

คำสำคัญ : คลังสินค้าอันตราย, โมเดลการบริหารจัดการ, การจัดการคลังสินค้า, ผังแสดงเหตุและผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Managing Model for Successfully to Manage Dangerous Warehouse Case Study of Dangerous Warehouse

Shayarath Srizongkham, Thanatpong Srirueangsombat, Saowanee Samantreeporn

Bangkok Thonburi University

Email: shayarath.srizongkham@gmail.com

Abstract

This study aims to propose a model for successfully to manage dangerous warehouse to develop the standard of manage management for dangerous goods that, there are many requirements from the customer. The methodology starts with a study about the flow process of dangerous goods warehouse. Then, to identify the cause of the problem by using the Cause-and-Effect Diagram or Fishbone Diagram for finding the root cause of the problem and solving that problem. After that, that root causes of problems were analyzed and suggested the solution for developing the efficiency of dangerous goods warehouse. Finally, the significant factors that affect to manage warehouse will be summarized with a model. The result of this study shown the preventive inspection for equipment, resource management, schedule planning for operators and vehicles are a significant factor for succession to manage dangerous goods warehouse. Moreover, Information Technology is the critical factor to be focused on connecting between internal and external warehouse. In conclusion, 4 elements will be lead to success in managing the dangerous goods warehouse.

Keywords : Dangerous Warehouse, Managing Model, Warehouse Management

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

จากแนวโน้มการขยายตัวของ การขนส่งสินค้าทางชายฝั่งทะเลที่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.1 ในปี 2558 ซึ่งจัดว่าเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับการขนส่งสินค้าในรูปแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการขนส่งทางถนน ทางราง และทางอากาศ ดังที่ระบุในรูปที่ 1 แบบรายงานต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ ไทยประจำปี 2559 เนื่องจากการขนส่งทางเรือหรือทางชายฝั่งทะเลเป็นการขนส่งชนิดเดียวที่สามารถขนส่ง สินค้าได้คราวละมากๆ และค่าระวางมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการขนส่งในรูปแบบอื่นๆ จึงส่งผลให้ทั้งในอดีตและใน ปัจจุบันรวมถึงอนาคต รูปแบบการขนส่งสินค้าทางเรือหรือชายฝั่งทะเลเป็นรูปแบบการขนส่งที่มีความสำคัญ ต่อประเทศไทย และนอกจากนี้ประเทศไทยยังติดอันดับหนึ่งในสามที่มีท่าเรือที่มีตู้สินค้าผ่านมากที่สุด ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยท่าเรือดังกล่าวคือ ท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งเป็นท่าเรือมีตู้สินค้าผ่านมากที่สุด อันดับที่ 23 ของโลก และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตามรายงานสถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ไว้ดังนี้ คือ มีสินค้าขาเข้า 2,456,602.066 ล้านบาท และสินค้าขาออก 3,254,236.902 ล้านบาท โดยสินค้าที่ ผ่านเข้า ออกที่ท่าเรือแหลมฉบัง ประกอบไปด้วย สินค้าประเภทต่างๆ เช่น สินค้ารถยนต์ สินค้าเกษตร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี หรือพืชผลทางการเกษตร สินค้าภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ สารเคมี เพื่อนำมาเป็นสารตั้งต้นในกระบวนการผลิต โดยข้อมูลดังกล่าวได้ระบุไว้เป็นของปีงบประมาณ 2555 โดยสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง **รูปที่ 1** ปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศ (พันตัน)

รูปแบบการขนส่ง	2555	2556	2557	2558
ทางถนน	458,781	458,828	465,020	482,358
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	3.6%	0.0%	1.3%	3.7%
ทางราง	11,849	11,920	10,829	11,356
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	11.1%	0.6%	-9.2%	4.9%
ทางน้ำภายในประเทศ	47,422	45,413	50,113	50,907
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	1.0%	-4.2%	10.3%	1.6%
ชายฝั่งทะเล	44,263	45,441	46,673	51,872
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	7.2%	2.7%	2.7%	11.1%
ทางอากาศ	68	70	60	59
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	7.9%	2.9%	-14.3%	-1.7%
ปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศรวม	562,383	561,672	572,695	596,552
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	3.8%	-0.1%	2.0%	4.2%

ที่มา: กระทรวงคมนาคมสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทย

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในท่าเรือแหลมฉบังที่ทำให้ท่าเรือต้องหยุดให้บริการ เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความน่าเชื่อถือของภาคส่วนต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ คลังสินค้าอันตรายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการสินค้าอันตรายที่รับจากท่าเรือแหลมฉบัง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการจัดการสินค้าอันตราย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อันตรายของคลังสินค้าอันตราย และแนวทางในการแก้ไขปัญหาของผู้ประกอบการคลังสินค้าอันตราย โดยดำเนินการศึกษาจากเอกสารต่างๆประกอบไปด้วย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสินค้าอันตรายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสินค้าอันตรายโดยทั่วไปและการจัดการสินค้าอันตรายในท่าเรือแหลมฉบัง กฎหมายที่เกี่ยวข้องข้อมูลโดยทั่วไปของท่าเรือแหลมฉบัง และข้อมูลของคลังสินค้าอันตราย การสังเกตจากการปฏิบัติงานจริงของคลังสินค้าอันตราย และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานว่าสอดคล้องหรือเป็นไปตามมาตรฐานอย่างแท้จริงหรือไม่

คลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษาที่รับสินค้าจากท่าเรือแหลมฉบังอาศัยมาตรฐานด้านกฎระเบียบของท่าเรือแหลมฉบังการทำเรือแห่งประเทศไทย กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าอันตรายทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology, IT) มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสินค้าอันตราย ยิ่งกว่านั้นคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษาได้ประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการรับส่งข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอันตราย (DG-Net) ซึ่งการพัฒนาของระบบ DG-Net ให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวนำข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอันตรายไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการสินค้าอันตรายดังกล่าวยังคงมีปัญหาบางประการที่ต้องได้รับการแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาของระบบ DG-Net ดังกล่าวถือว่าเป็นตัวอย่างหนึ่งในการส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการคลังสินค้าอันตรายสำหรับท่าเรือแหลมฉบัง การท่าเรือแห่งประเทศไทย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการได้ศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานของคลังสินค้าอันตรายซึ่งทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นในด้านของระบบการทำงานในด้านต่างๆ เช่น กระบวนการทำงานของคลังสินค้าอันตรายว่ามีระบบการดำเนินงานในลักษณะอย่างไร ปัญหาที่พบระหว่างปฏิบัติการมีอะไรบ้าง และสามารถนำปัญหาที่พบมาวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขในปัญหานั้นๆได้ และยังสามารถให้คำแนะนำแก่บุคคลที่สนใจในกระบวนการทำงานต่างๆ ในรูปแบบโมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้บางส่วนไปต่อยอดองค์ความรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันรวมถึงการประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษากระบวนการทำงานเพื่อการปรับปรุงให้กระบวนการทำงานดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสามารถทำได้โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า เครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด หรือ 7 QC Tool ที่ Dr. J. M. Juran ได้นำมาเสนอในปี ค.ศ. 1954 โดยการเชิญของประเทศญี่ปุ่น โดยเครื่องมือทั้ง 7 ชนิดประกอบด้วย ผังแสดงเหตุและผล (Cause-and-Effect Diagram) หรือผังก้างปลา (Fishbone Diagram) บางครั้งเรียกว่า Ishikawa Diagram ซึ่งเรียกตามชื่อของ Dr.Kaoru Ishikawa ผู้ซึ่งเริ่มนำผังนี้มาใช้ในปี ค.ศ. 1953, แผนภูมิพาเรโต (Pareto Diagram), กราฟ (Graphs), แผ่นตรวจสอบ (Checksheet), ฮิสโตแกรม (Histogram), ผังการกระจาย (Scatter Diagram), และแผนภูมิควบคุม (Control Chart)

และในกรณีการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและที่มาของปัญหา เครื่องมือที่ถูกนำมาใช้คือ ผังแสดงเหตุและผล (Cause-and-Effect Diagram) หรือผังก้างปลา (Fishbone Diagram) ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ เมธิตา (2555) ได้นำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ซึ่งการใช้เครื่องมือดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยพบสาเหตุหลักของปัญหานั้นคือ กระบวนการผลิต จากนั้นได้แก้ไขปัญหามาโดยการปรับขั้นตอนการผลิต การวางแผน การจัด Layout ให้เหมาะสมและการเพิ่มผลิตภัณท์ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับบริษัท จากการเกิดปัญหาด้วยเครื่องมือดังกล่าวทำให้บริษัทสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในปีเดียวกัน อดิศร (2555) ได้ใช้เครื่องมือผังก้างปลาในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ทำให้พบว่ามีความสูญเสียเปล่าที่เกิดขึ้น 3 ประเภทอันได้แก่ ความสูญเสียที่เกิดจากการผลิตงานเสีย การขนย้ายและการเคลื่อนย้าย และจากค้นพบดังกล่าวทำให้สามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการทำงาน โดยลดระยะเวลาการรอคอยในกระบวนการทำงาน และลดรอบเวลาการผลิตรวมในกระบวนการผลิตได้อีกด้วย ผลจากประสิทธิภาพในการนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้ในการศึกษาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ในงานวิจัยนี้จึงได้นำผังแสดงเหตุและผล (Cause-and-Effect Diagram) หรือ ผังก้างปลา (Fishbone Diagram) มาประยุกต์ใช้

สำหรับการศึกษาระบบคลังสินค้าอันตราย ผู้วิจัยได้เริ่มต้นศึกษากระบวนการทำงานของคลังสินค้าอันตรายดังที่ได้ระบุไว้ในงานวิจัยของ นฤมล (2557) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสินค้าอันตรายในท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งเป็นคลังสินค้าอันตรายหลักที่รับสินค้าดังกล่าวจากการขนส่งทางเรือซึ่งเป็นการขนส่งที่มีปริมาณสูงสุดและนอกเหนือจากนี้ยังได้ศึกษากระบวนการจัดการคลังสินค้าของบริษัท ไต่ก้า (ไทย) จำกัด ในงานวิจัยของ ลักขณา (2552) อย่างไรก็ตามเนื่องจากสินค้าอันตรายต้องมีการดูแลรักษา จัดเก็บและควบคุมเป็นกรณีพิเศษ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการจัดเก็บสารเคมีและวัตถุอันตรายตามที่ได้รวบรวมไว้ใน ประถมศาสตร์โรงงานอุตสาหกรรม. (2550) และคู่มือสำหรับการขนส่งสินค้าอันตรายที่ถูกต้องของการท่าเรือ ซึ่งถูกรวบรวมไว้ในวารสาร การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง การท่าเรือแห่งประเทศไทย (2555) รวมถึงผู้วิจัยยังให้ความสำคัญกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บสินค้าอันตราย โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของกฎหมายต่างๆ จากการวิจัยของ กานต์ (2553) และเนื่องจากงานการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตราย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการ และประสิทธิภาพของผู้ประกอบการคลังสินค้าอันตรายจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากงานวิจัยของ คมสัน (2560)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษากระบวนการทำงานของคลังสินค้าอันตราย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่พบในคลังสินค้าของคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานของคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษา
4. เพื่อนำเสนอโมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จ

โดยความคาดหวังของคณะผู้วิจัยเกี่ยวกับโมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตราย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาลังสินค้าอันตรายให้มีระบบการบริการจัดการที่เป็นมาตรฐาน ตอบรับความต้องการที่หลากหลายของลูกค้า และประเภทของสินค้าอันตรายที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นโมเดลต้นแบบในกรณีที่มีการเริ่มต้นธุรกิจคลังสินค้าอันตราย เพื่อลดการลองผิดลองถูกของผู้ประกอบการ ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจะเป็นทางด้านต้นทุน เวลาที่เสียไป หรือแม้กระทั่งภัยอันตรายที่ไม่คาดคิดจากสินค้าอันตรายต่างๆ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปต่อยอดในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเพื่อให้กิจการประสบความสำเร็จ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

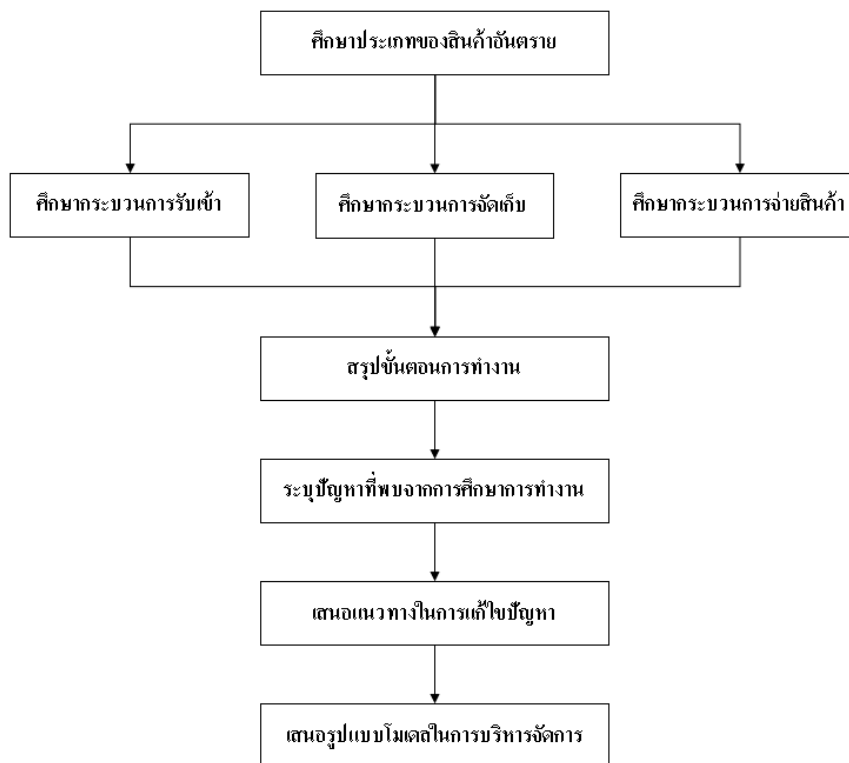
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษากระบวนการทำงาน, ปัญหาระหว่างการทำงาน, และแบบอย่างที่ดีในกระบวนการทำงาน โดยเก็บข้อมูลจากคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษาแห่งหนึ่งที่ได้รับสินค้าอันตรายจากท่าเรือแหลมฉบัง

การดำเนินการวิจัย

ทำศึกษาโดยเริ่มจากประเภทของสินค้าอันตราย จากนั้นศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติงานภายในคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษาแห่งหนึ่งที่ได้รับสินค้าจากท่าเรือแหลมฉบัง โดยการบริการของคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษา ให้บริการในการดูแลสินค้าอันตรายครอบคลุมตั้งแต่การตรวจรับสินค้าอันตราย จากท่าเทียบเรือแหลมฉบัง บันทึกข้อมูลสินค้าเข้าและออกในระบบเครือข่ายข้อมูลและการสื่อสารเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การรับฝาก และการขนส่งสินค้าอันตราย ("DG-NET") ซึ่งเป็นระบบที่ถูกคิดค้นและพัฒนาโดย DITS เพื่อควบคุมและติดตามสถานะการเข้าออกของสินค้าอันตรายทั้งหมดในเขตท่าเรือแหลมฉบัง การขนย้ายสินค้าอันตรายระหว่างท่าเทียบเรือแหลมฉบังกับคลังเก็บสินค้าอันตรายของคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษา และคลังสินค้าของผู้นำเข้าและส่งออกสินค้าอันตราย การนำสินค้าอันตรายเข้าและออกจากตู้คอนเทนเนอร์ และรับฝากสินค้าอันตราย เป็นต้น จากนั้นทำการสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และสถานการณ์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานโดยเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในการไปปฏิบัติงานได้จริง และช่วยพัฒนาให้ระบบการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากนั้นทำการสรุปผลในรูปแบบโมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปใช้เป็นโมเดลต้นแบบในลำดับต่อไปตามรูปที่ 2

รูปที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการทำงานในคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษาได้แบ่งประเภทของสินค้าอันตราย แบ่งเป็น 3 กลุ่มในระบบดังที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: การจำแนกประเภทของวัตถุอันตราย

สินค้าอันตราย	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
คำจำกัดความ	สินค้าอันตรายร้ายแรงมากที่ห้ามบรรทุก หรือขนถ่ายหรือเคลื่อนย้ายบนเรือผ่าน หรือถ่ายลำในเขตท่าเรือแหลมฉบัง	สินค้าอันตรายร้ายแรงที่อนุญาตให้ทำการบรรทุก ขนถ่ายข้างลำในเขตท่าเรือแหลมฉบัง แต่ไม่อนุญาตให้ฝากเก็บในเขตท่าเรือแหลมฉบัง	สินค้าอันตรายที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ซึ่งอนุญาตให้ทำการบรรทุกหรือขนถ่ายข้างลำในเขตท่าเรือแหลมฉบัง แต่ต้องเคลื่อนย้ายไปฝากเก็บที่คลังสินค้าอันตรายทันที
ตัวอย่างสินค้าอันตราย	สินค้าอันตรายประเภท 6.2 สารแพร่เชื้อ ประเภท 7 วัสดุกัมมันตรังสี ยกเว้น สารโคบอลต์-60 และ Tantalum Glass	สินค้าอันตรายประเภท 1 วัตถุระเบิด และประเภท 2.3 ก๊าซพิษ	นอกเหนือจากกลุ่มที่ 1 และ 2

สำหรับกระบวนการทำงานในคลังสินค้าอันตรายกรณีศึกษา มีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้ การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอันตรายในกระบวนการบริหารจัดการสินค้าอันตราย จะเริ่มตั้งแต่การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอันตรายโดยเจ้าของเรือ หรือผู้นำเข้า-ส่งออก หรือตัวแทน ซึ่งประสงค์จะนำเข้าหรือ ส่งออกสินค้าอันตรายในเขตพื้นที่ท่าเรือแหลมฉบัง รวมถึงสินค้าอันตรายทั้งหมดที่บรรทุกมาบนเรือ ผ่านเขตท่าเรือแหลมฉบังต้องดำเนินการตามขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

แผนกรับเข้า

1. ลูกค้าแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอันตรายที่ต้องการนำเข้าหรือส่งออกและสินค้าอันตรายทั้งหมดที่บรรทุกมาบนเรือผ่านเขตท่าเรือแหลมฉบังในเว็บไซต์ก่อนเรือเทียบท่าไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ยกเว้นสินค้าอันตรายที่บรรทุกขึ้นเรือจากประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ ต้องแจ้งข้อมูลก่อนเรือเทียบท่าไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง และเรือที่มาจากท่าเรือ 69 กรุงเทพมหานครหรือท่าเรือภายในประเทศต้องแจ้งข้อมูลก่อนเรือเทียบท่าไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง
2. เมื่อเจ้าหน้าที่ที่แผนกรับเข้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอันตรายที่จะทำการขนส่งหรือขนถ่าย ณ ท่าเรือแหลมฉบังจากเจ้าของเรือหรือผู้นำเข้า-ส่งออกหรือตัวแทนแล้ว ทางคลังสินค้าอันตรายมีกระบวนการในการจัดการสินค้าอันตรายจะแยกเป็นขั้นตอนที่แตกต่างกันตามประเภทของสินค้าอันตราย
3. แผนกวางแผนสินค้าอันตราย (DG Planner) จะนำข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอันตรายจากในระบบและนำไปรับรองการตรวจสอบสินค้าอันตราย จากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความปลอดภัยสินค้าอันตราย (Dangerous

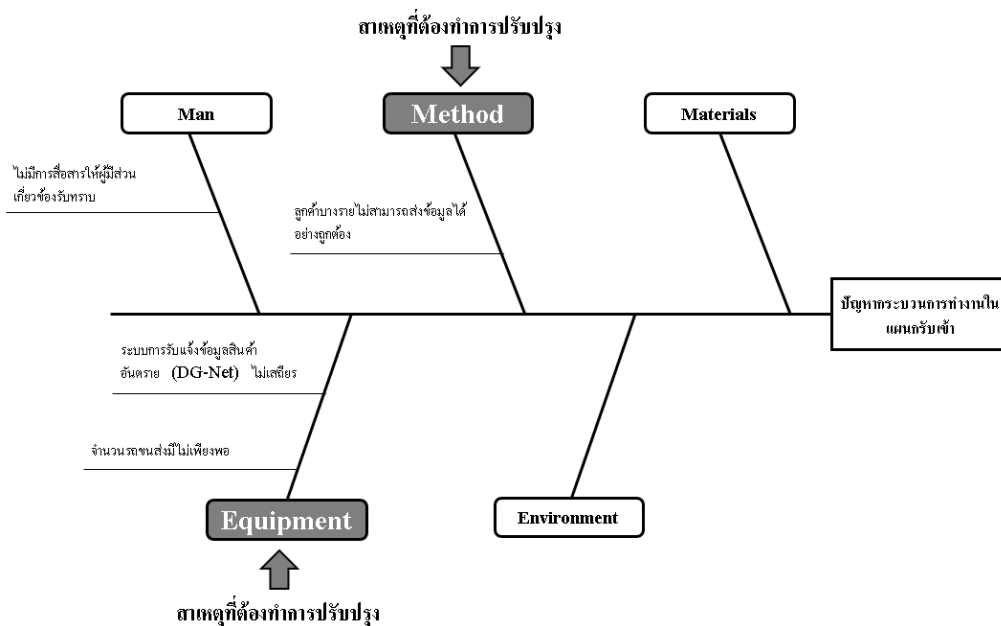
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Goods Safety, DGS) โดยจะมีข้อมูล คือ ชื่อเรือ/เที่ยวการเดินทางของเรือ เบอร์ตู้สินค้า ประเภทสินค้า อันตราย ขนาดชนิดของตู้สินค้าอันตรายและน้ำหนักของตู้สินค้าอันตราย และข้อมูลความปลอดภัยสารเคมี (SDS)

4. แผนกวางแผนสินค้าอันตราย (DG Planner) นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนการจัดการในการจัดเก็บหรือจัดวางตู้สินค้าอันตราย ภายในคลังสินค้าอันตราย รวมไปถึงการวางแผนเกี่ยวกับการขนส่งตู้สินค้าอันตรายไปยังท่าเทียบเรือต่างๆ หรือไปยังโรงงานหรือบริษัทของลูกค้าด้วย ซึ่งการจัดเก็บหรือจัดวางตู้สินค้าอันตราย และสินค้าอันตรายของคลังสินค้าอันตรายนั้นจะเป็นไป ตามข้อกำหนด IMDG Code และคู่มือการเก็บรักษาสารเคมีและวัตถุอันตราย พ.ศ. 2550 ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมประเทศไทย

ปัญหาที่พบในแผนกรับเข้า

ปัญหาที่พบในแผนกรับเข้าสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิแกงปลาที่รูปที่ 3 จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ต้องปรับปรุงคือเครื่องมือและอุปกรณ์ (Equipment) โดยในกระบวนการนี้ระดับระบบที่ใช้และรถที่ใช้ในการขนส่ง นอกจากนี้วิธีการทำงาน (Method) ยังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการคือวิธีการทำงานยังขาดประสิทธิภาพซึ่งทำให้ลูกค้านำข้อมูลไม่ได้ และส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการล่าช้าในการให้บริการ เกิดการรอคอยต่างๆ ในระบบ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือ

รูปที่ 3 แผนภูมิแกงปลาสำหรับวิเคราะห์ปัญหาของแผนกรับเข้าคลังสินค้าอันตราย

แผนกจัดเก็บ

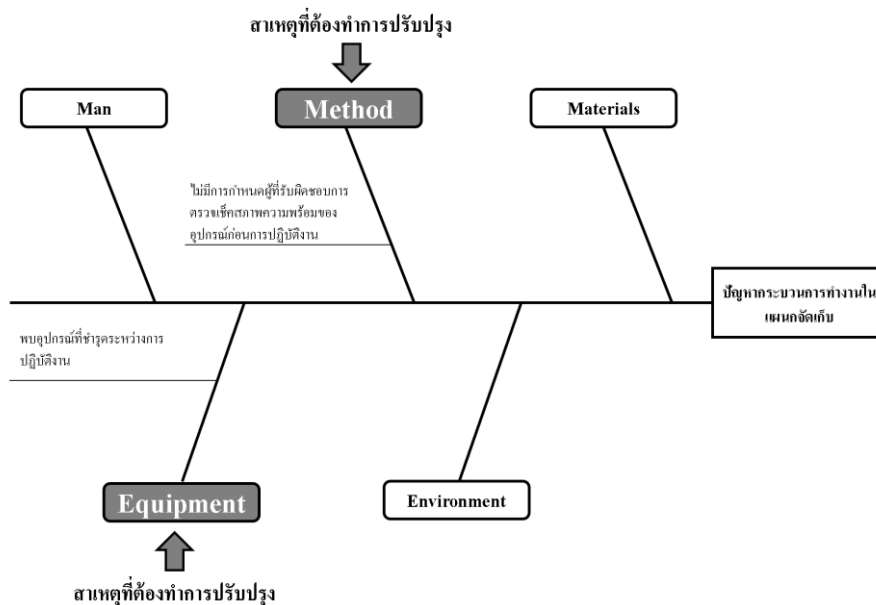
1. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบตู้สินค้าอันตราย ณ ประตูทางเข้า-ออกคลัง (Dangerous Goods Checker, DG Checker) ทำหน้าที่ตรวจสอบเบอร์ตู้สินค้าและสภาพตู้สินค้าอันตรายตามใบตรวจสอบความปลอดภัย ก่อนที่ตู้สินค้าดังกล่าวจะถูกนำไปจัดเก็บหรือจัดวางภายในพื้นที่คลังสินค้าอันตราย

2. เมื่อตู้สินค้าอันตรายถูกขนส่งเข้ามาในพื้นที่ของคลังสินค้าอันตรายเจ้าหน้าที่ DG Checker ดำเนินการประสานงานรับข้อมูลสินค้าที่จะนำเข้ามาเก็บในคลังสินค้าจากทางลูกค้า โดยทางอีเมลแล้วทำการพิมพ์ใบรับสินค้าจากระบบ และส่งต่อข้อมูล คือ ชื่อเรือ เทียบการเดินทางของเรือ เบอร์ตู้สินค้า ประเภทสินค้าอันตราย ขนาด ชนิดของตู้สินค้าสินค้าอันตราย เป็นต้น ให้กับแผนก DG Planner เพื่อกำหนดพื้นที่จัดเก็บหรือจัดวางสินค้าอันตราย (Location) ภายในคลังสินค้าอันตรายให้ถูกต้องเหมาะสม

ปัญหาที่พบในแผนกจัดเก็บ

ปัญหาที่พบในแผนกจัดเก็บสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิแกงปลา ดังรูปที่ 4 จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ต้องปรับปรุงคือเครื่องมือและอุปกรณ์ (Equipment) ที่มีการชำรุดระหว่างใช้งาน โดยเกี่ยวเนื่องกับวิธีการทำงาน (Method) ซึ่งไม่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการตรวจเช็คความพร้อมของอุปกรณ์ก่อนปฏิบัติงานนั่นเอง

รูปที่ 4 แผนภูมิแกงปลาสำหรับวิเคราะห์ปัญหาของแผนกจัดเก็บในคลังสินค้าอันตราย

แผนกจ่ายสินค้า

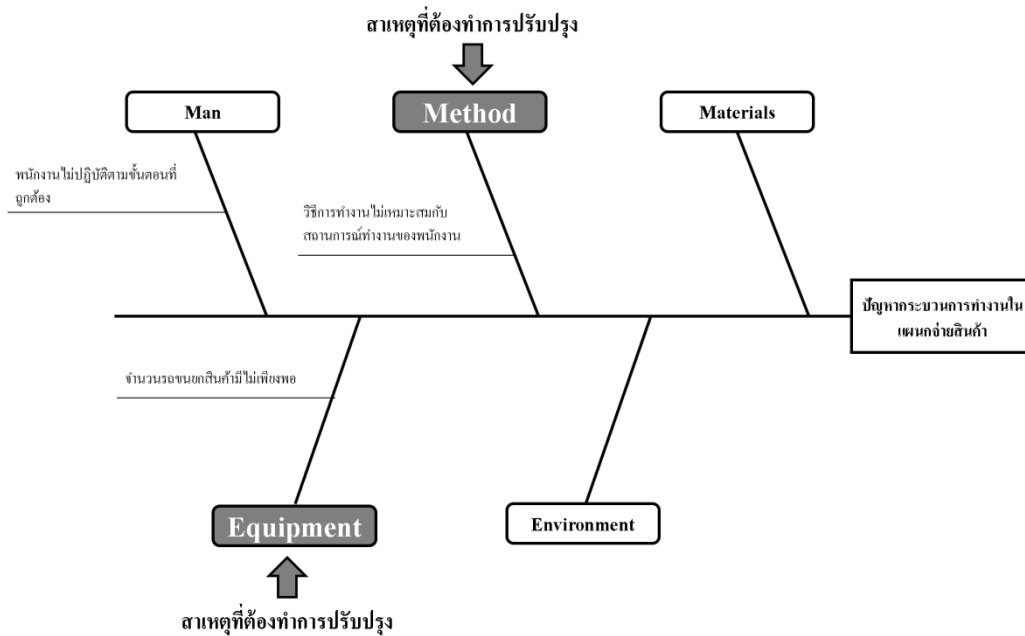
กรณีที่มีการขนส่งตู้สินค้าอันตรายออกจากคลังสินค้าอันตราย เจ้าหน้าที่ DG Checker และระบบกล้อง CCTV ณ ประตูทางเข้า-ออกคลัง จะดำเนินการตรวจสอบเบอร์ตู้สินค้าและสภาพตู้สินค้าอันตรายจากใบตรวจสอบความปลอดภัยอีกครั้ง ก่อนอนุญาตให้ทำการขนส่งตู้สินค้า

ปัญหาที่พบในแผนกจ่ายสินค้า

ปัญหาที่พบในแผนกจ่ายสินค้าสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิแกงปลา ดังรูปที่ 5 จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ต้องปรับปรุงคือเครื่องมือและอุปกรณ์ (Equipment) ที่กล่าวถึงจำนวนรถที่ไม่เพียงพอ และนอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงวิธีการทำงาน (Method) ที่อาจจะไม่เหมาะสมทำให้พนักงานไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 5 แผนภูมิแก๊งปลาสำหรับวิเคราะห์ปัญหาของแผนกจ่ายสินค้าในคลังสินค้าอันตราย

แนวทางในการแก้ปัญหา

ตารางที่ 2: สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไข

สาเหตุของปัญหา	เครื่องมือและอุปกรณ์ (Equipment)	วิธีการทำงาน (Method)
แผนกรับเข้า	- ระบบการรับแจ้งข้อมูลสินค้าอันตราย (DG-Net) ไม่เสถียร วิธีแก้ไข มีการกำหนดการตรวจเช็คระบบในเป็นมาตรฐาน รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมของระบบที่ใช้ด้วย - จำนวนรถขนส่งมีไม่เพียงพอ วิธีแก้ไข มีการวางแผนการใช้รถโดยทำการพยากรณ์ความต้องการประกอบกับการวางแผนงานให้เหมาะสม	- ลูกค้าบางรายไม่สามารถส่งข้อมูลได้อย่างถูกต้อง วิธีแก้ไข พิจารณาความเหมาะสมของระบบที่ใช้
แผนกจัดเก็บ	- พบอุปกรณ์ที่ชำรุดระหว่างการปฏิบัติงาน วิธีแก้ไข กำหนดผู้ที่รับผิดชอบการตรวจเช็คสภาพความพร้อมของอุปกรณ์ก่อนการปฏิบัติงาน	- ไม่มีการกำหนดผู้ที่รับผิดชอบการตรวจเช็คสภาพความพร้อมของอุปกรณ์ก่อนการปฏิบัติงาน วิธีแก้ไข ทบทวนกระบวนการทำงานในกระบวนการตรวจสอบ แล้วระบุลงในแผนการทำงานให้ชัดเจน
แผนกจ่ายสินค้า	- จำนวนรถขนยกสินค้ามีไม่เพียงพอ วิธีแก้ไข มีการวางแผนการใช้รถโดยทำการพยากรณ์ความต้องการประกอบกับการวางแผนงานให้เหมาะสม	- วิธีการทำงานไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทำงานของพนักงาน วิธีแก้ไข ทำการศึกษากระบวนการทำงานว่ามีขั้นตอนใดที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การทำงานจริง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สรุปผลการวิจัย

รูปที่ 6 โมเดลการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จ

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานไม่ว่าจะเป็นกระบวนการรับสินค้าอันตราย กระบวนการจัดเก็บ และกระบวนการจ่ายสินค้า จะเห็นได้ว่า สาเหตุหลักมาจากเครื่องมือและอุปกรณ์การทำงานหรือ Equipment และวิธีการทำงานหรือ Method ซึ่งหากจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้จะต้องอาศัยการตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร รวมถึงการจัดตารางเวลาไม่ว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงานหรือรถที่ใช้ในการจัดส่ง นอกจากนี้อีกหนึ่งสิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้บริการจัดการคลังสินค้าอันตรายให้ประสบความสำเร็จคือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นหากมีการบริหารจัดการที่ दीต้องประกอบด้วย 4 ดังที่แสดงในรูปที่ 6 จะทำให้การดำเนินการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตรายประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

เพื่อโอกาสในการประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการคลังสินค้าอันตราย หลังจากที่ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการแล้ว ควรมีการนำหัวข้อดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์และวางแผนการในอนาคตหรือ Road Map เพื่อให้ทราบทิศทางของนโยบายหรือแผนในอนาคต และเพิ่มโอกาสในแนวความคิดเหล่านั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กานต์ ธนะเศรษฐวิไล. (2553). ผลกระทบของกฎหมายการจัดเก็บสินค้าอันตรายต่อการจัดเก็บสินค้าอันตรายของบริษัท กรณีศึกษา : บริษัท สิงโต จำกัด การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- คมสัน โสมณวัตร. (2560). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการ และประสิทธิภาพของผู้ประกอบการ คลังสินค้าอันตราย Veridian E-Journal, Silpakorn University ISSN 1906 – 3431 ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2560
- นฤมล ศุภระวีศรี. (2557). การจัดการสินค้าอันตรายของท่าเรือแหลมฉบัง การท่าเรือแห่งประเทศไทย การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตร วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2550). คู่มือการจัดการเก็บสารเคมีและวัตถุอันตราย พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร.
- เมธิศา จุ่งลก. (2555). การศึกษาปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพใน ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปของ ห้างหุ้นส่วน จำกัด กรีน เดลี่ฟู้ดส์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ลักขณา ชัยพัฒนานนท์. (2552). การจัดการคลังสินค้าบริษัท ไต่ก้า (ไทย) จำกัด การศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- วารสาร การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง การท่าเรือแห่งประเทศไทย. มิถุนายน 2555 UK P&I Club. 2005. Dangerous Goods Guide. Book it Right and Pack it Tight 1 for Shipper
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทย ประจำปี 2559
- อดิสร แสงฉาย. (2555). การปรับปรุงคุณภาพกระบวนการผลิตเครื่องถ่วงน้ำหนัก: กรณีศึกษา บริษัท สตีลเลอร์ สตีล เวอร์คส์ จำกัด การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนากระบวนการทำงานในคลังสินค้า
กรณีศึกษา คลังสินค้าแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
ชญารัฐ ศรีสงคราม, สุภาพร โคตรสงคราม, เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Email: shayarath.srizongkhram@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานของคลังสินค้าแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งไปศึกษาที่กิจกรรมรับ และส่งสินค้า สำหรับวิธีการในการศึกษา งานวิจัยนี้ได้ใช้วิธีสำรวจและสรุปขั้นตอนกระบวนการทำงานในกิจกรรมหลักทั้งสองโดยใช้แผนภาพกระบวนการทำงานเป็นเครื่องมือในการศึกษาเพื่อระบุสาเหตุที่แท้จริงของกระบวนการทำงาน และนำมาปรับปรุงได้อย่างถูกต้อง โดยการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ปฏิบัติงาน และหัวหน้างานในกระบวนการทำงาน หลังจากที่เราทราบถึงปัญหาที่แท้จริงแล้ว หลักการ ECRS ถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่พบในกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จากการประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวพบว่า ขั้นตอนในการรับสินค้าได้ปรับปรุงโดยใช้หลักการการจัดเรียงใหม่ ในการแก้ปัญหาเนื่องจากเดิมขั้นตอนการทำงานจะมาเตรียมยานพาหนะตอนที่ของมาถึงแล้ว ทำให้บางครั้งได้รับการแก้ปัญหาไม่ทันเวลา จึงมีการจัดเรียงขั้นตอนการทำงานในการรับสินค้าใหม่ สำหรับในแผนกส่งสินค้าปรับปรุงโดยใช้หลักการการรวมกัน คือใช้หลักการรวมระบบในทุกแผนกให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อป้องกันการจัดส่งสินค้าที่ผิดพลาดและการทำงานที่ซ้ำซ้อน

คำสำคัญ : คลังสินค้า, กระบวนการทำงาน, การไหลของข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Strategy Approach for Developing Process for Warehousing Case Study of Warehouse in Bangkok

Shayarath Srizongkhram, Atthasak Duangthong, Saowanee Samantreeporn

Bangkok Thonburi University

Email: shayarath.srizongkhram@gmail.com

Abstract

This study aims to propose the solution to the problem for warehouse operation in Bangkok. Receiving and delivering process were focused on this case. The methodology of this research uses the flow process for collecting the data from the operator. The root cause of the problem and the way to improve the process were concerned. The data were collected with the operator and head of department. After that, the root cause of the problem in receiving and delivery process is concluded. After that, ECRS was developed to solve the problem of increasing productivity. Rearrange concept was applied to solve the problem In receiving process. In the delivery process, rearrange concept was provided to advance prepare vehicle before the goods arrival. Furthermore, the combined concept to integrate the information system by using the same tool. The advantage of result included the right delivery and efficiency work process.

Keywords : Warehouse, Flow process, Data Flow

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

จากรายงานศูนย์วิจัยกสิกรไทยพบว่าธุรกิจโลจิสติกส์ ในปี 2561 น่าจะเติบโตเป็นอย่างดีท่ามกลางการแข่งขันอย่างเข้มข้นของผู้ประกอบการ แนวโน้มการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้บริการด้านโลจิสติกส์น่าจะเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการ จัดการต้นทุนโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อต้องการให้สอดคล้องกับกระแสปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบดิจิทัล อีกทั้งในอนาคตอันใกล้จะได้เห็นภาพการแข่งขันของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในการรองรับ E-Commerce ที่ชัดเจนขึ้น เพื่อแย่งชิง ส่วนแบ่งทางการตลาดของการค้าออนไลน์ที่ขยายตัวอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้ความต้องการบริการโลจิสติกส์ เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว นอกจากนี้ธุรกิจคลังสินค้าเป็นหนึ่งในสี่ของธุรกิจที่ขยายตัวไปพร้อมๆ กับการขนส่งสินค้าทางบก การจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศ รวมถึงไปรษณีย์ภัณฑ์ และรับส่งสินค้า

สำหรับอัตราการขยายตัวของธุรกิจคลังสินค้าในปี 2561 มีการขยายตัวร้อยละ 5.36-7.0 ซึ่งมีมูลค่า 75,500-76,700 ล้านบาท จากปีที่ผ่านมาซึ่งมีมูลค่า 71,700 ล้านบาท โดยเป็นการเติบโตไปในทิศทางเดียวกับธุรกิจ นอกจากนี้ จากการขยายตัวของธุรกิจ E-Commerce จะนำมาซึ่งความต้องการคลังสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้าจากออฟไลน์ แพลตฟอร์ม (Offline Platform) หรือรูปแบบร้านค้าหรือห้างสรรพสินค้าปลีก มาเป็นออนไลน์ แพลตฟอร์ม (Online Platform) ส่งผลให้เกิดความต้องการคลังสินค้าพรีเมียม ในการจัดเก็บและกระจายสินค้า ไปยังผู้บริโภคแทนการจัดเก็บไว้ที่ร้านค้าหรือห้างสรรพสินค้าสาขา

ณัฐพล (2560) มีการสรุปเกี่ยวกับธุรกิจคลังสินค้าว่าถึงแม้จะต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูง แต่รายได้จากค่าเช่าและบริการของผู้ประกอบการรายใหญ่ยังเติบโตได้ดี โดยเฉพาะ ผู้ประกอบการหลักในธุรกิจที่มีรายได้จากค่าเช่าและการให้บริการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.5 และ 16.2 ตามลำดับ เป็นผลมาจากการพัฒนาคลังสินค้าให้ทันสมัย และตรงกับความต้องการของลูกค้า (Premium Warehouse & built-to-suit) พร้อมกับการให้บริการ ระบบโลจิสติกส์ที่ครบวงจร จึงส่งผลให้ทิศทางการเจริญเติบโตของธุรกิจประเภทคลังสินค้า คาดว่า “ยังเติบโตค่อนข้างดี” โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญจากโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกหรือ Eastern Economic Corridor Development (EEC) รวมทั้ง แผนพัฒนาระบบการขนส่งอาทิ โครงการก่อสร้างทางรถไฟ เชื่อมต่อแนวฝั่งตะวันออก-ตะวันตก

อีกมุมหนึ่งเมื่อธุรกิจมีการเติบโตที่เพิ่มมากขึ้น มักจะมาพร้อมกับความต้องการที่หลากหลายของลูกค้า นั้นทำให้ผู้ประกอบการทั้งหลายต่างมุ่งหาแนวทางหรือกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และเพื่อให้สามารถตอบสนองกับความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้ามากที่สุด จึงทำให้เกิดการแข่งขันขึ้นอย่างมากภายในธุรกิจกรณีของคลังสินค้าและศูนย์การกระจายสินค้า ผู้ประกอบการต่างพยายามสร้างจุดขายหรือวิธีการที่ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจในการให้บริการมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาทำเลที่ตั้งคลังสินค้าและศูนย์การกระจายสินค้าที่เหมาะสม ครอบครัณด้วยความสะดวกสบาย ในด้านการเดินทางและการขนส่งตามที่ลูกค้าต้องการ อีกทั้งการบริการนี้กำลังเป็นที่ต้องการสืบเนื่องมาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้นใหม่ดังที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นบริษัทกรณีศึกษา ซึ่งมีธุรกิจประเภทคลังสินค้าเป็นธุรกิจหลัก โดยคลังสินค้าของบริษัทกรณีศึกษาดังกล่าวเป็นคลังสินค้าที่ทำหน้าที่กระจายสินค้าให้กับธุรกิจโลจิสติกส์ทั่วโลก ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาศักยภาพในด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ต่างๆ ตลอดเวลา โดยเริ่มจากการศึกษาการบริหารงานภายในและกระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการด้วยแผนภูมิการไหล เพื่อระบุปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขเป็นลำดับต่อไปด้วยหลักการ ECRS

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพการไหลกระบวนการ (Process Chart)

การศึกษากระบวนการทำงานโดยใช้แผนภาพการไหลกระบวนการ (Process Chart) เป็นวิธีการที่ทำให้สามารถศึกษารายละเอียดของทั้งกระบวนการผลิต และหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้วิธีการดังกล่าวสามารถระบุตัวแปรสำคัญในกระบวนการ (Process Input) และผลลัพธ์ในกระบวนการทำงาน (Process Output) วิธีการนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นการวิเคราะห์กระบวนการทำงานโดยการระดมสมอง (Brainstorming) ทำให้ทราบรายละเอียดที่สำคัญของกระบวนการทำงานอย่างครบถ้วน และยังทำให้พบสิ่งผิดปกติในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอนอย่างละเอียด จึงเป็นที่มาที่ทำให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของข้อบกพร่องที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการทำงาน ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ถูกนำไปใช้กับอย่างแพร่หลายในการหาสาเหตุที่แท้จริงของข้อบกพร่องในกระบวนการผลิต ดังงานวิจัยของ คณิตสร (2561) โดยได้ใช้แผนภาพการไหลของกระบวนการทำงานในส่วนของกระบวนการผลิต หรือเรียกว่า Flow Process Chart ไปใช้ในการหาสาเหตุของข้อบกพร่องในกระบวนการผลิตน้ำดื่ม เพื่อลดต้นทุนด้านเวลาและแรงงานให้กับผู้ประกอบการ และจากการนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาให้กับโรงงาน สำหรับการศึกษากระบวนการทำงานในคลังสินค้า อนันตพันธ์ (2554) ได้นำเทคนิคดังกล่าวมาศึกษาวิธีการทำงานในคลังสินค้า ซึ่งสามารถช่วยลดเวลาในการเบิกจ่ายอะไหล่และเครื่องมือ และลดระยะทางในการเตรียมวัตถุดิบอีกด้วย ในส่วนของคลังสินค้า ธัญดา (2558) ได้ศึกษาวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในคลังสินค้าโดยการใช้แผนภาพการไหลของกระบวนการทำงานโดยการพิจารณาขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนและไม่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งนำระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นมาใหม่เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน และยังมีผลการลดขั้นตอนการทำงานในบางกระบวนการตามแนวทางการจัดกระบวนการทำงานสายธารแห่งคุณค่าของหลักแนวคิดแบบลีน

หลักการ ECRS

หลักการ ECRS คือ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) การกำจัด (Eliminate) คือการศึกษากระบวนการทำงานเพื่อกำจัดความสูญเปล่า 7 ประการที่พบออกไป 2) การรวมกัน (Combine) คือการกระบวนการทำงานว่าสามารถรวมเป็นขั้นตอนการทำงานเดียวกันได้หรือไม่ 3) การจัดเรียงใหม่ (Rearrange) คือกระบวนการจัดเรียงลำดับของกระบวนการทำงานใหม่ หรือสลับขั้นตอนการทำงานใหม่ เพื่อลดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นในกระบวนการ ยกตัวอย่างเช่น การเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็น หรือลดระยะเวลาให้การรอคอย เป็นต้น 4) การทำให้ง่าย (Simplify) คือการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ง่ายและสะดวกขึ้น เช่นการทำอุปกรณ์ช่วยในการจับชิ้นส่วนในกระบวนการผลิต หรือนำระบบอัตโนมัติเข้ามาใช้แทนกระบวนการบางอย่าง เป็นต้น หลักการ ECRS ได้รับความนิยมและถูกนำมาประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงานหลังจากที่ทราบสาเหตุของปัญหา ดังงานวิจัยของ คณิตสร (2561) ได้ใช้หลักการ ECRS ประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาที่พบ ซึ่งหลักการปรับปรุงการทำงานพบว่า สามารถลดเวลาความสูญเปล่าในการทำงานได้จากเดิม 254.40 วินาที เหลือ 174.16 วินาที ลดลงไป 80.24 วินาที คิด เป็น 32.17% สำหรับการนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในคลังสินค้า ธัญดา (2558) ได้นำหลักการดังกล่าวมาลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนในบางกระบวนการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การตัดขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารออกก่อนทำการตรวจนับสินค้าหรือบริการ การรวมขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานในขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันในแต่ละกระบวนการเข้าด้วยกัน โดยการรวมขั้นตอนการตรวจสอบตั้งแต่รับเอกสารให้ครบถ้วนถูกต้อง และนอกจากนี้ยังมีการออกแบบผังผังคลังสินค้าใหม่เพื่อให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษากระบวนการทำงานของคลังสินค้า โดยศึกษาจากคลังสินค้าแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่พบในคลังสินค้าของคลังสินค้ากรณีศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานของคลังสินค้ากรณีศึกษา

นอกเหนือไปจากนี้ สามารถนำแนวทางในการแก้ปัญหาจากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับคลังสินค้าอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบต่อเนื่องและมีมาตรฐานอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพของคลังสินค้าให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกรวมตัวกันเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน และแรงงาน ที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษากระบวนการทำงานและเก็บข้อมูลจากคลังสินค้าขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น

การดำเนินการวิจัย

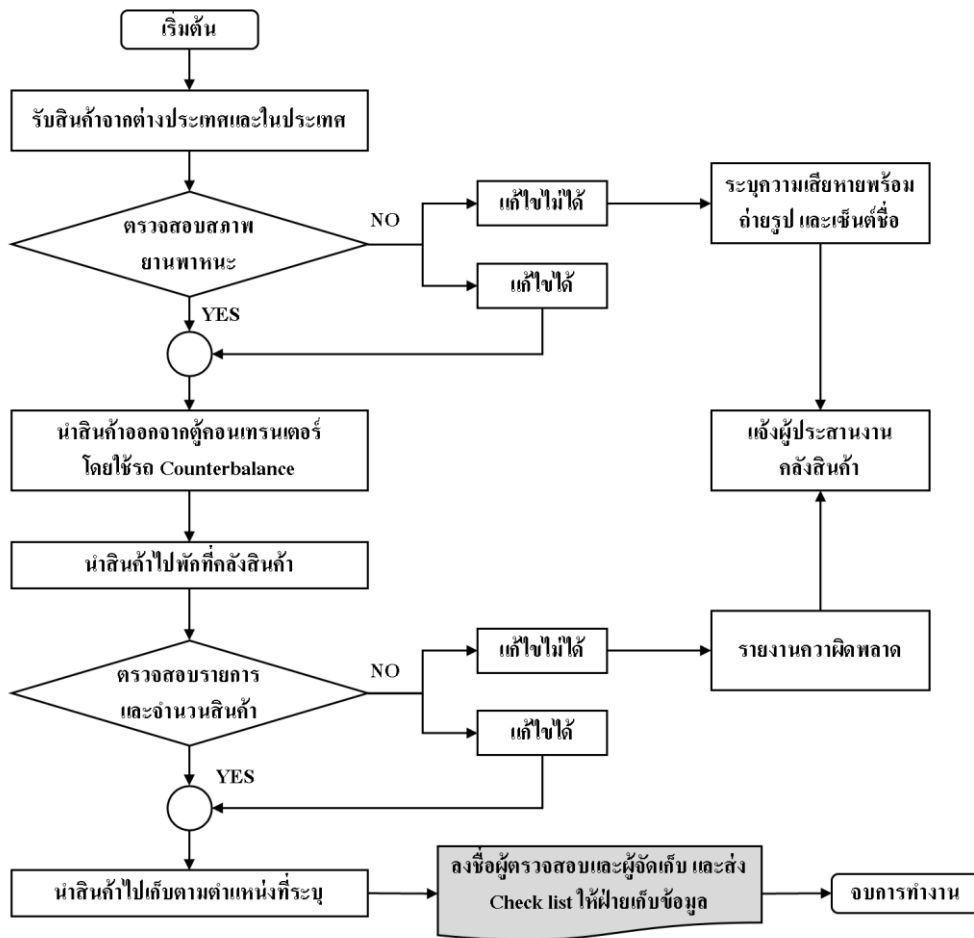
ทำศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติงานภายในแผนกคลังสินค้าของคลังสินค้ากรณีศึกษาในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยทำการสรุปผลการปฏิบัติงานในรูปแบบของการไหลของกระบวนการทำงาน (Flow Process) และเสนอแนวทางการแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยหลักการ ECRS สำหรับการลดความสูญเสียเปล่าที่เกิดขึ้นในระบบการทำงาน โดย E: Eliminate คือการตัดกระบวนการทำงานที่ไม่จำเป็นออกไป C: Combine คือการรวมกระบวนการทำงานที่ซ้ำซ้อนเข้าด้วยกัน R: Re-arrange การจัดเรียงกระบวนการทำงานใหม่เพื่อให้กระบวนการทำงานโดยรวมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ S: Simplify คือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการดังกล่าวเข้ามาช่วยระบุแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา โดยเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในการไปปฏิบัติงานได้จริง และช่วยพัฒนาให้ระบบการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในขั้นตอนการรับสินค้า และการส่งสินค้า

ผลการวิจัย

กระบวนการปฏิบัติงานในแผนกคลังสินค้าสามารถสรุปในรูปแบบการไหลของกระบวนการทำงานได้ดังรูปที่ 1 ขั้นตอนในการรับสินค้า และรูปที่ 2 ขั้นตอนในการส่งสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 1 ขั้นตอนในการรับสินค้า (ก่อนปรับปรุง)

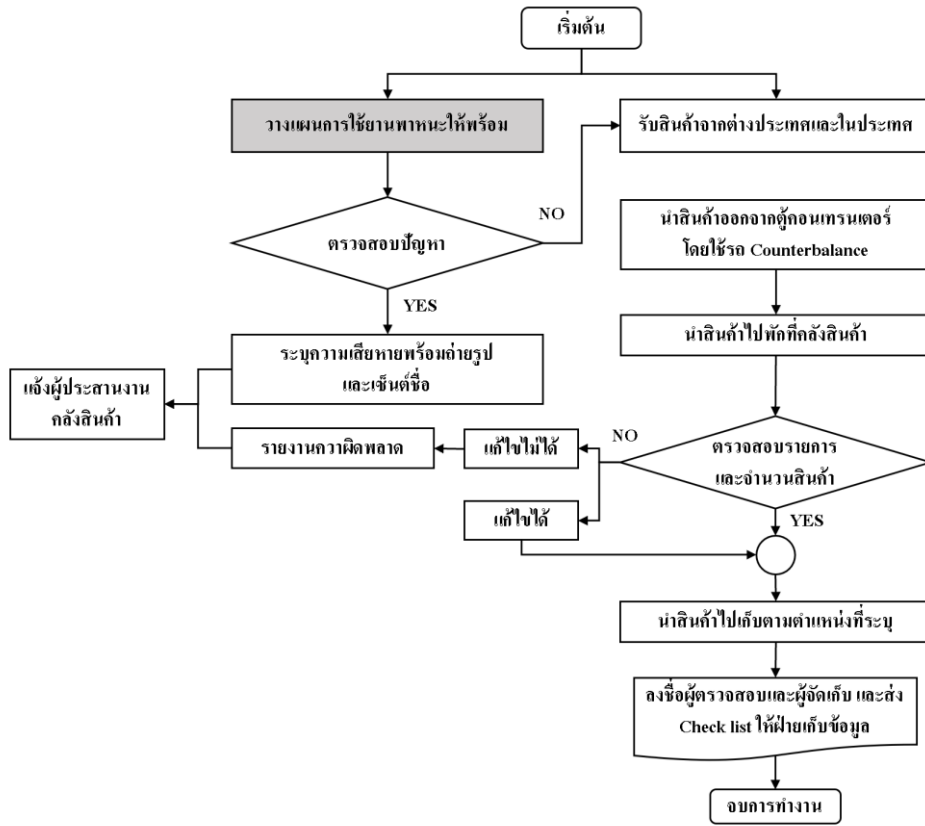
แนวทางการแก้ไขปัญหาประกอบด้วย

การปฏิบัติงานการรับสินค้า พบปัญหาเกี่ยวกับเอกสารไม่ระบุ Location โดยสาเหตุเนื่องมาจากสินค้าบางอย่างไม่ได้ระบุตำแหน่งในการจัดเก็บไว้อย่างชัดเจน โดยแนวทางการแก้ไขสอบถามและให้ฝ่ายกรอกข้อมูลเขียนตำแหน่งใส่เอกสารเอกสารจากต้นทางให้ครบถ้วน มิเช่นนั้นจะไม่รับสินค้าตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อเป็นการลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนด้วย

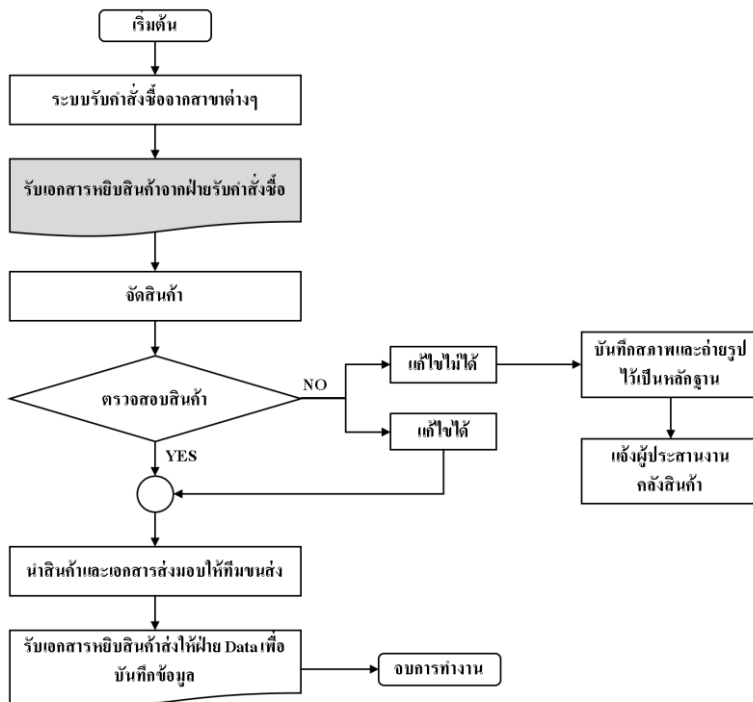
นอกจากนี้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยการนำหลักการ ECRS เข้ามาประยุกต์ใช้ในกรณีของขั้นตอนในการรับสินค้าได้ปรับปรุงโดยใช้ R หรือ Re-arrange ในการแก้ปัญหาเนื่องจากเดิมขั้นตอนการทำงานจะมาเตรียมยานพาหนะตอนที่ของมาถึงแล้ว ทำให้บางครั้งได้รับการแก้ปัญหาไม่ทันเวลา ดังนั้นหลักจากศึกษาการทำงานโดยใช้ Flow Process แล้วพบปัญหาจึงได้ปรับปรุงขั้นตอนการทำงานในการรับสินค้าใหม่ดังรูปที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 2 ขั้นตอนในการรับสินค้า (แนวทางการปรับปรุง)

รูปที่ 3 ขั้นตอนในการส่งสินค้า (ก่อนปรับปรุง)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

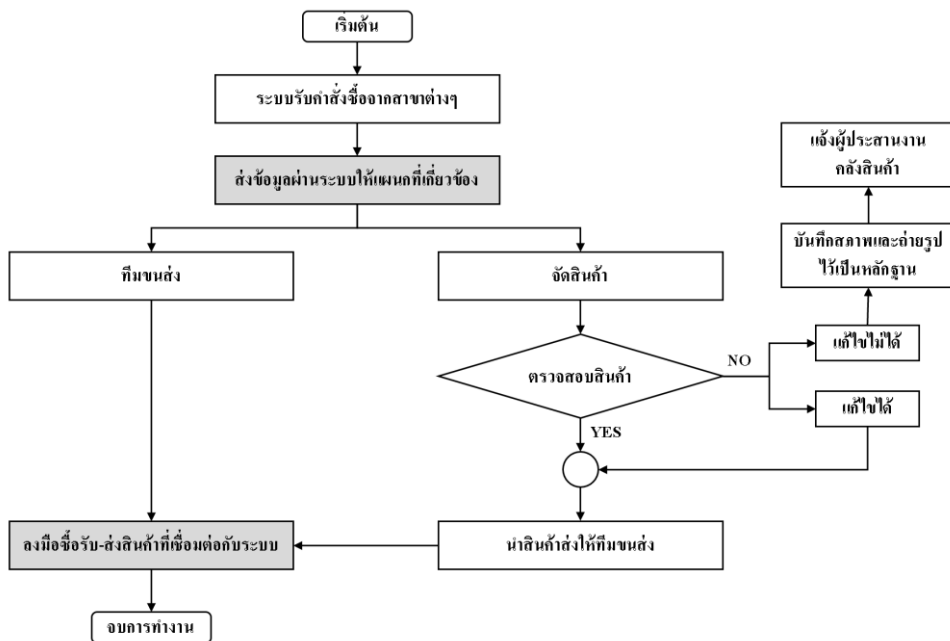
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางการแก้ไขปัญหาประกอบด้วย

การปฏิบัติงานการส่งสินค้า พบปัญหาเกี่ยวกับจำนวนสินค้าก่อนการจัดส่งไม่ครบจำนวน โดยสาเหตุมาจากข้อมูลในใบรับสินค้ากับข้อมูลในใบพนักงานตรวจสอบไม่ตรงกัน เนื่องจากระบบข้อมูลมีความผิดพลาดทำให้หยิบสินค้าไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการ โดยแนวทางการแก้ไข คือใช้หลักการ ECRS โดยสำหรับปัญหานี้ใช้หลักการ Combine กล่าวคือใช้หลักการรวมระบบในทุกแผนกให้เป็นระบบเดียวกันดังรูปที่ 4 เพื่อป้องกันการจัดส่งสินค้าที่ผิดพลาดและการทำงานที่ซ้ำซ้อน

นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับ ความผิดพลาดข้อมูลข้อมูลคือไม่พบสินค้าในตำแหน่งที่ระบบแต่สินค้าไปรวมอยู่กับสินค้าประเภทอื่นที่แตกต่างกัน โดยสาเหตุมาจากพนักงานคลังสินค้ามีความผิดพลาดในการวางสินค้าในตำแหน่งที่ถูกต้อง ในกรณีนี้แนวทางการแก้ไขคือ ตรวจสอบใบที่ต้องการหยิบสินค้าเพื่อให้ทราบถึงผู้รับผิดชอบและทำการสัมภาษณ์ถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ว่ามาจากตัวพนักงานเองหรือระบบเนื่องจากหากเกิดจากระบบ จะได้นำมาพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลต่อไป โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อลดระยะเวลาการจัดเรียงสินค้า เพื่อตรวจสอบสถานะส่งสินค้าให้มีความถูกต้อง แม่นยำ และลดปัญหาสินค้าที่เกิดการชำรุดก่อนส่งต่อไปให้ลูกค้า

รูปที่ 4 ขั้นตอนในการส่งสินค้า (แนวทางการปรับปรุง)

สรุปผลการวิจัย

สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานไม่ว่าจะเป็นกระบวนการรับสินค้า และกระบวนการส่งสินค้า มาจากการส่งต่อข้อมูล หรือการไหลของข้อมูล ซึ่งพบว่าในแต่ละกระบวนการเกิดความผิดพลาดในการไหลของข้อมูลหรือการส่งข้อมูลมากกว่า 50% ซึ่งต้นเหตุของปัญหาเกิดจากการวางระบบการทำงานไม่ชัดเจนทำให้ผู้ปฏิบัติงานยังคงมีการทำงานผิดพลาด อีกทั้งเมื่อพบแล้วว่าปัญหาวิธีการได้มุ่งเน้นไปที่การป้องกันเฉพาะหน้าเท่านั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการแก้ปัญหาที่ใช้แก้ปัญหาในปัจจุบันไม่ใช่การแก้ปัญหาในระยะยาว หากต้องการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในคลังสินค้าควรจะทำการศึกษากระบวนการส่งต่อข้อมูล และการตรวจสอบในคลังสินค้าเพื่อเกิดการปรับปรุงที่ยั่งยืน และไม่เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นซ้ำอีกในอนาคต ควรมีการวางระบบการไหลของข้อมูลใหม่ และมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณิตกร ภูนิคม. (2560). การปรับปรุงประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตด้วยเทคนิคการปรับปรุงงานกรณีศึกษา: โรงงานน้ำดื่มไป๋เชียงใหม่ การประชุมวิชาการช่างงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ประจำปี พ.ศ. 2560 ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 12-15 กรกฎาคม 2560 เชียงใหม่.
- ณัฐพล วุฒิภักข์จร. (2560). Industry Update ธุรกิจคลังสินค้า หน่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจภาคบริการส่วนเศรษฐกิจรายสาขา ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก.
- ธัญดา ใจใหม่คร้าม. (2558). การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคลังสินค้า กรณีศึกษาคลังสินค้า 2 ราษฎร์บูรณะกรุงเทพมหานคร องค์การคลังสินค้า การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อนันท์พันธ์ จันทพันธ์ (2554). การปรับปรุงกระบวนการทำงานในคลังสินค้า: กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์. การศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวคิดการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน :

ความท้าทายสำหรับครูสอนพระพุทธศาสนา

ศุภกาญจน์ วิชานาดี¹, จุฬารัตน์ วิชานาดี²

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Email : supakanjana.v@pnru.ac.th¹, yordkaew55@gmail.com²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้วิธีการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน จากการศึกษาพบว่ากรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาคำอธิบายรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเป้าหมายหรือผลลัพธ์สุดท้าย คือ การพัฒนาให้เกิดหลักเบญจธรรมที่ก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม

แนวทางการนำวิธีการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐานสู่หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มีความเป็นไปได้อยู่ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น คือ นำไปบรรจุลงในมคอ.3 มคอ.5 มคอ.7 และประกันคุณภาพตนเองระดับหลักสูตร ส่วนระยะยาว คือ ให้ผู้มีอำนาจหรือระบบนำกรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานเข้าไปใน มคอ.1 และ มคอ.2 โดยเฉพาะบรรจุเข้าไปในคำอธิบายรายวิชา ส่วนความท้าทายสำหรับครูสอนพระพุทธศาสนาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน ผู้สอนต้องเป็นต้นแบบที่ดีโดยเข้าใจเข้าถึงและปฏิบัติในสัมมาสติและสัมมาสมาธิ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ ได้แก่ โปรโตไซสเนในที่นี้คือเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและโยนิโสมนสิการในที่นี้คือสติและสมาธิเป็นฐาน จึงจะเป็นบุญนิมิตแห่งรุ่งอรุณทางการศึกษา

คำสำคัญ: สติและสมาธิเป็นฐานการเรียนรู้, ครูสอนพระพุทธศาสนา, เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Concept of Buddhism Learning Management through Mindfulness and Concentration Base: Challenges for Buddhism Teachers

Supakanjana Vichanati¹, Jularat Vichanati²

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University
Email : supakanjana.v@pnru.ac.th¹, yordkaew55@gmail.com²

Abstract

This academic article has two objectives: 1) to study the concept of Buddhism learning management through mindfulness and meditation base, and 2) to propose ways to apply the method of learning Buddhism through mindfulness and meditation base. From the study, it is found that the framework for learning Buddhism through mindfulness and meditation base can be used as a guideline framework for developing course descriptions, learning unit, learning activities, learning media, measurement and evaluation, and extra curriculum activities for elementary and secondary schools with the goal or the final result to develop and cultivate the five ennobling virtues in order to bring peace to society.

Guidelines for bringing the method of learning Buddhism through mindfulness and meditation base to the Bachelor of Education curriculum are in 2 possible ways: in the short term, it can be contained into TQF.3, TQF.5, TQF.7, and curriculum SAR; but in the long term, it is in need of a person in authority or the system to apply the framework for learning Buddhism through mindfulness and meditation base into TQF.1 and TQF. 2, i.e. its course description. As for the challenges for Buddhism teachers towards Buddhism learning management through mindfulness and concentration base, the instructor must be a good model by understanding, accessing, and realizing the right mindfulness and the right concentration which is necessary to rely on conditions for the arising of right view, namely Paratoghosa (hearing or learning from others), that is, digital technology for education, and Yonisomanasikara (systematic attention), that is, mindfulness and concentration base. The said method leads to a foregoing sign of the dawn of education.

Keywords : Mindfulness and Concentration Based Learning, Buddhism Teacher, digital technology for education.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากยุค Analog ไปสู่ยุค Digital และยุค Robotic จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน โดยเฉพาะคุณลักษณะทางจิตภาพของเยาวชนไทยในสังคมในปัจจุบัน ได้แก่ ความรวดเร็ว คิดไวทำไว การตัดสินใจหรือแสดงออก รวดเร็ว ความคล่องแคล่วและความว่องไว ใจเร็ว ตัวนได้ รอสั่งได้สิ่งหนึ่งได้ไม่นาน การสนองความต้องการจึงต้องเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือหล่อหลอมทำให้เกิดพฤติกรรม การแสดงออกเป็นไปด้วยความรุนแรง ก้าวร้าว ขาดจิตวิญญานของการตระหนักรู้ การรู้ไม่เท่าทันต่อสิ่งเปลี่ยนแปลง การไม่มีโยนิโสมนสิการและการไม่ใส่ใจความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่อยู่รอบข้าง คุณลักษณะดังกล่าวนี้จึงเป็นภาพสะท้อนเชิงประจักษ์ได้อย่างชัดเจนว่าเยาวชนไทยมีคุณลักษณะดังกล่าว เพราะอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวัน

จากตัวแปรคือคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่ถูกอิทธิพลเทคโนโลยีดิจิทัลครอบงำ จึงเป็นที่มาของการจัดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน ที่มุ่งเติมเต็มคุณค่าและความหมายให้แก่การเสพ และใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล โดยมุ่งให้เป็น “สติดิจิทัล” (Mindful Digital) เพื่อการใช้ หรือการอยู่กับดิจิทัล มีสติรู้เท่าทันมากยิ่งขึ้น ซึ่งสติเป็นธรรมเครื่องก่อกำหนัดต่อโยนิโสมนสิการ ทำให้โยนิโสมนสิการที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นสามารถรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้ หรือไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำหรืออิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลนั้น ๆ ได้

อนึ่งการศึกษาในยุคที่ผ่านมาเน้น “ความรู้” ซึ่งไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต และไม่ตอบโจทย์คุณค่าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน จึงเป็นที่มาของการให้ความสำคัญกับ “ตัวรู้” หรือ “สติ” เพื่อให้รู้จักคุณค่าและความหมายของชีวิต และเมื่อผู้เรียนมีตัวรู้ หรือมีสติมากยิ่งขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาสมาธิให้เจริญเติบโตอย่างมีพลังขึ้นในจิตใจ มีความเมตตา มีจิตใจที่มั่นคง ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยู่ที่เข้ามากระทบ สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทันและอยู่ร่วมกันผู้อื่นอย่างสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 1)

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันซึ่งให้ความสำคัญที่เด็กนักเรียนเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรมเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี (ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ. 839/2561 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2561) โดยผลที่ออกมาได้กรอบแนวทางในการพัฒนาคำอธิบายรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ครูผู้สอนพระพุทธศาสนาไปจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาที่ใช้สติสมาธิเป็นฐานในรูปแบบ Active Learning พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติ ให้ตระหนักถึงการนำหลักธรรมศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมทั้งการมีจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 1)

กรอบแนวคิดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน

กรอบแนวคิดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาคำอธิบายรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ครูผู้สอนพระพุทธศาสนาไปจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาที่ใช้สติสมาธิเป็นฐานในรูปแบบ Active Learning โดยให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ เจตคติ (Attitude) ซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบของบลูม (KPA) เพราะการจัดการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาถือว่ามิตติจิตใจเป็นใหญ่เป็นประธานสำเร็จด้วยใจ หากสามารถพัฒนาคนหรือมนุษย์ต้องพัฒนาจิตใจให้สำเร็จก่อน ทุกอย่างถึงจะพัฒนาโดยอัตโนมัติ โจทย์คือการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐานซึ่งเป็นเครื่องมือกระบวนการพัฒนามนุษย์มุ่งไปที่จิตใจทำอะไรให้เข้าถึง สร้างจิตสำนึกหรือตระหนักในคุณธรรมจริยธรรมคุณค่าแห่งความดีงามและสันติสุขอย่างแท้จริง ที่สำคัญทำอะไรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดีเอนเออจิตใจที่ยั่งยืนจิตใจที่เป็นฝ่ายกุศลธรรมโดยส่วนเดียว และสามารถกำจัดฝ่ายอกุศลธรรมได้อย่างเด็ดขาดหรือชนะใจตัวเองได้

การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติ ให้ตระหนักถึงการนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมทั้งการมีจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ประกอบด้วย 1) กรอบคิดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน (Framework of Mindfulness & Concentration Based Learning) และพัฒนาผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ที่มีจุดมุ่งหมายการพัฒนาเบญจธรรม (สติ เมตตา สุจริต เคารพ สัจจะ) ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน 2) กระบวนการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน (Process of Mindfulness & Concentration Based Learning : MCBL) นิยามศัพท์เบญจธรรม (สติ เมตตา สุจริต เคารพ สัจจะ) ผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ในแต่ละระดับชั้น จุดเน้นการจัดการเรียนรู้ที่มีสติเป็นฐาน คำอธิบายรายวิชา สาระพระพุทธศาสนา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 –ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โครงสร้างรายวิชาการระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 โครงสร้างรายวิชาการระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 - 6 และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการสู่การปฏิบัติจริง (Active Learning) และการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน 3) กระบวนการวัดและประเมินผล ที่เน้นทักษะกระบวนการและคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ และกิจกรรม เสริมหลักสูตรขึ้น พร้อมกับกำหนดให้มีโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานซึ่งเป็นโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 2 โรง รวมทั้งสิ้นจำนวน 450 โรง เริ่มต้นใน 4 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2562 เป็นต้นไป เพื่อให้โรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน มีความเข้าใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ที่ตรงกันและสามารถบริหารจัดการงานด้านหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานแต่ละโรงเรียน จึงกำหนดแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน ดังนี้ (คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 1-2)

กรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานเป็นการอธิบายชุดความคิดที่บ่งชี้ถึงพัฒนาการของการพัฒนาผู้เรียน โดยเริ่มต้นจากแกนกลางหรือไตรสิกขาที่อยู่ภายในที่มุ่งเน้นตั้งแต่สติแล้วใช้สติเป็นเครื่องมือพัฒนาและบ่มเพาะให้เกิดสมาธิที่แข็งแกร่ง และทรงพลัง จนขยายพื้นที่ไปสู่กระบวนการของการพัฒนาชีวิต ตั้งแต่พฤติกรรมดี จิตใจเปี่ยมสุข และปัญญาเบ่งบานในการดำเนินชีวิต โดยเป้าหมายหรือผลลัพธ์สุดท้ายคือ การพัฒนาให้เกิดสติสัมปชัญญะ เมตตากรุณา หน้าที่บริสุทธิ์ กามสังวรและสัจจะ ซึ่งเป็นหลักเบญจธรรมที่สามารถใช้เป็นเครื่องยึดโยงกลุ่มคนต่าง ๆ ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมยุคดิจิทัล (เป้าหมายอย่างแท้จริง)

เส้นทางการเรียนรู้ (Milestone) แห่งการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน

แนวคิด “เส้นทางการเรียนรู้ (Milestone) แห่งการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน” โดยคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แนวคิดมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน โดยมีสาระสำคัญของกระบวนการ ๖ ขั้นตอนซึ่งเน้นการมีสติดูกายดูจิตหรือดูรูปนามนั่นเอง ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ว่าจะใช้รูปแบบใดนั้นจำเป็นต้องประยุกต์หรือเน้น “ตัวรู้” อย่างกลมกลืนกับกิจกรรมนั้นๆ โดยจุดเด่นของการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานต้องมีคำถามสะท้อนคิดหรือ Reflection ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายเชิงปฏิบัติควบคู่ไปด้วย เพราะทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องนำหลักการค้นพบและรู้จักคุณค่าในตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

เส้นทางการเรียนรู้ (Milestone) แห่งการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานโดยสรุปมีคำอธิบายจากคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้ (คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 8-9)

ปลุกให้ตื่น (Awakening) นำมาใช้กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นหมุดหมายแรกที่เน้นกระบวนการของการปลุกให้เกิด “การระลึกรู้” ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมองให้ผู้เรียนเกิด “การตื่นรู้” อันเป็นผลมาจากการมีสมาธิจดจ่ออยู่กับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการออกแบบให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเรียนรู้ ในฐานะที่เด็กในวัยนี้มีฮีโร่ หรือวีรบุรุษประจำตัวตั้งแต่วัยเยาว์อันเป็นผลมาจากการได้เรียนรู้และสัมผัสผ่านสื่อต่าง ๆ การนำวีรบุรุษเหล่านั้นมาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการเรียนจะส่งผลต่อความสนใจ และความใส่ใจของเด็ก ๆ หลังจากนั้น จึงเป็นการนำพระพุทธเจ้าในช่วงวัยของการเป็นเจ้าชายสิทธัตถะโพธิสัตว์น้อยมาสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้ และเป็นต้นแบบสำคัญในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นเด็กดี เก่งและมีความสุขต่อไปในอนาคต

ปลุกให้เติบโต (Cultivating) นำมาใช้กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่สภาพแวดล้อมซึ่งกำลังท้าทายต่อการเลือกที่จะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เร่งปลูกคุณค่าและความหมายให้เกิดขึ้นในใจของเด็ก โดยการเริ่มต้นจากการให้เด็กถามว่า “ตัวเองเป็นใคร” แล้วจะเลือกรับเอาตัวอย่างที่ดีและมีคุณค่ามาเป็นพัฒนาตัวเองเพื่อให้เข้าถึงคุณค่าเหล่านั้นอย่างไร การปลูกคุณค่าเหล่านั้น จะส่งผลให้เมล็ดพันธุ์แห่งความดีงามได้เติบโตขึ้นในใจของเด็ก ๆ เพื่อให้เป็นภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันตัวเด็กมิให้ไหลตามกระแสของโลกยุคดิจิทัลและสามารถสร้างพลังบวกให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขต่อไป

เปลี่ยนให้แก๊วกล้า (Changing) นำมาใช้กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นวัยที่กำลังจัดวางชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีของโลก และสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปวัยนี้จึงเป็นวัยที่กำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนผ่านไปสู่สิ่งที่ดี หรือไม่ดี การพัฒนาในช่วงวัยนี้ จึงเป็นการกระตุ้นและกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณค่าภายในของผู้เรียนอย่างรุนแรง โดยการใช้สติและสมาธิเข้ามาเปลี่ยนโครงสร้างของสมอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตในเชิงบวก โดยการพัฒนาให้ผู้เรียนเปลี่ยนชุดความคิด (Mindset) เพื่อให้มีปัญญาในการไตร่ตรอง และแยกแยะสิ่งต่าง ๆ อย่างมีโยนิโสมนสิการ โดยเหตุนี้ ปัญญาที่มีสติและสมาธิเป็นฐานจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโลกและชีวิต (Wisdom for Change)

เป็นให้เป็น (Being) นำมาใช้กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 เป็นวัยแห่งการพัฒนาชีวิตเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นหมุดหมายที่ปักให้นักเรียนในวัยนี้ได้เรียนรู้และพัฒนาคือการกระตุ้นให้ผู้เรียน “เป็นให้เป็น” เมื่อผู้เรียนได้ตระหนักรู้ในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในระดับหนึ่ง เป็นผู้ใฝ่การศึกษาที่มีกระบวนการที่ถูกต้องจะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าภายในสามารถเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เป็นนักสิ่งแวดล้อมที่สามารถดูแลเอาใจใส่และปกป้องธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้อยู่อาศัย อีกทั้งเป็นนักสันติภาพที่ใช้หลักสันติวิธีเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสังคมสันติสุขในโลก และสังคมที่กำลังขัดแย้งและสร้างความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น การเป็นให้เป็น จึงมิใช่การเป็นเพื่อผู้เรียนเท่านั้น หากแต่เป็นการเป็นที่ไปรับใช้ชาวโลกตามแนวทางที่ว่า “ปัญญาเพื่อชาวโลก” (Wisdom for the World)

จากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อประเด็นหัวข้อคือ “เส้นทางการเรียนรู้ (Milestone) แห่งการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน” ดังกล่าวสังเกตได้ว่า คณะกรรมการฯ ได้ประยุกต์พุทธวิธีการสอนโดยเรียงลำดับจากง่ายสู่ยาก หรือจากพื้นฐานสู่ขั้นสูง ซึ่งสามารถพบได้หลักธรรมต่าง ๆ เช่น อนุปัพพิกถา เป็นต้น ในที่นี้ผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 หรือ ป.1-ป.3 เป็นการตั้งหมุดแรกว่าด้วยการใช้สติขั้นพื้นฐานหรือการระลึกถึงซึ่งพบได้ง่าย ๆ กับสิ่งรอบตัวแล้วครูผู้สอนจะช่วยให้เกิดการตื่นรู้โดยพัฒนากายหรือสมองพร้อมกับจิตให้สะสมสติหรือตั้งฐานสติให้มั่นคง ซึ่งขั้นนี้ในสติปัญญาฐานสี่ชื่อว่าด้วย กายานุปัสสนาและเวทนานุปัสสนาจะเน้นมากเป็นพิเศษในฐานะเป็นเครื่องมือฝึกสติให้พร้อมเป็นฐานการเรียนรู้ เมื่อหมุดแรก (ป.1-3) ได้วางรากฐานไว้อย่างดีแล้ว ซึ่งหมุดแรกนี้ตัวชี้วัดความสำเร็จคือต้องให้ผู้เรียนเกิดการตื่นรู้ มีฉันทะและมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้ฯ หมุดต่อไปคือระดับช่วงชั้นที่ 2 หรือ ป.4-6 เป็นหมุดให้ผู้เรียนเติบโตทางจิตใจสามารถเข้าไปสู่รากฐานของจิตใจหรือเกิดจิตสำนึกและติดตัวตลอดไปได้ เป็นช่วงที่นอกจากใช้สติและสมาธิเป็นฐานโดยประยุกต์กับสติปัญญาฐานสี่แล้ว ยังต้องใช้หลักอรรถ 3 ได้แก่ อัตตตถะหรือประโยชน์ตน, ปรัตถะหรือประโยชน์ผู้อื่น และ อุภยตถะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หรือประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งก็คือประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งในที่นี่เน้นที่อัตตัตถะเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนจะมีภูมิคุ้มกันชีวิตพร้อมไปการเจริญเติบโต ซึ่งได้สร้างเมล็ดพันธุ์แห่งความดีงามไปพร้อมกัน ส่วนขั้นต่อไปคือเปลี่ยนให้แก้วกล้าซึ่งนำไปใช้กับช่วงชั้นที่ 3 หรือ ม.1-ม.3 เป็นหมุดที่ถือว่าเป็นหัวเหลี่ยมหัวต่อสำคัญ จำเป็นต้องใช้สติและสมาธิเป็นฐานการเรียนรู้อย่างเข้มข้น เพื่อให้เกิดโลกทัศน์และชีวทัศน์ในสัมมาทิฐิปฏิบัติอย่างถูกต้องดีงาม เพราะผู้เรียนจะพร้อมนำไปใช้กับชีวิตจริงมากกว่าการท่องจำหรือมุ่งแต่ทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ เพื่อให้สติและสมาธิมั่นคงต่อการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องเน้นสติปัญญาฐานสี่ข้อที่ว่าด้วยจิตตานุปัสสนาไปพร้อม ๆ กับกายเวทนาและธรรมานุปัสสนา หมุดสุดท้าย คือ เป็นให้เป็น ซึ่งนำไปใช้กับช่วงชั้นที่ 4 คือ ม.4-ม.6 เป็นหมุดที่บ่งบอกถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมเผชิญโลกแห่งความเป็นจริง ตั้งตนชอบไว้ดีแล้วสามารถพึ่งตนเองได้โดยธรรม สามารถเป็นพลเมืองของสังคมได้หรือตนเองมีคุณค่าหรือสังคมได้ใช้ประโยชน์จากผู้เรียนได้ หมุดนี้สามารถสังเคราะห์กับหลักอรรถ 3 ข้อที่ว่าด้วยปรัตถะและ อุกยัตถะ ได้ครบสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือปฏิบัติสติและสมาธิเป็นฐาน คือ หลักสติปัญญาฐานสี่ โดยเฉพาะหมุดนี้จะเน้นไปที่ ธรรมานุปัสสนา จึงจะทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามที่มุ่งหมายในเส้นทางการเรียนรู้ (Milestone) แห่งการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน

แนวทางการนำวิธีการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐานสู่หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

เนื่องจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศกำลังปรับเปลี่ยนจากหลักสูตรห้าปีปรับมาเป็นหลักสูตรสี่ปี ซึ่งเป็นช่วงระหว่างการปรับเปลี่ยนตามหลักเกณฑ์คุรุสภา บังคับ โดยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี อิงสมรรถนะ มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานสากล มีมาตรฐานวิชาชีพครู และเป็นครูมืออาชีพที่มีคุณภาพมีการนำทฤษฎีการจัดการเรียนรู้จากประเทศผู้นำด้านการศึกษา อาทิ ประเทศฟินแลนด์ อเมริกา สิงคโปร์ มาเป็นฐานในการออกแบบหลักสูตร อีกทั้งในรายวิชาเอกและรายวิชาชีพครู ร่วมกับการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา โดยจะมีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาตั้งแต่พื้นฐานการทำงานมีการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาพื้นฐาน (การศึกษาทั่วไป) ที่สอดคล้องและตอบสนองแผนยุทธศาสตร์ราชภัฏ 20 ปี สร้างอัตลักษณ์บัณฑิตด้านจิตอาสา ทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งนำศาสตร์พระราชฯ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้าน ภาษาอังกฤษ ควบคู่กับค่ายพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษ Boot Camp เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาทั่วไปผ่านเกณฑ์มาตรฐาน CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านคู่มือ Portfolio ที่บันทึกการเรียนรู้และสิ่งที่ได้รับการพัฒนา ก่อนสำเร็จการศึกษาในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 นักศึกษาวิชาชีพครูจะได้รับการเติมเต็มในส่วนที่ขาดและต้องการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อสำเร็จเป็นครูมืออาชีพที่มีคุณภาพ (iChiangMaiPR.com, มกราคม 25 : 2019)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากลักษณะเหตุปัจจัยในบริบทดังกล่าวข้างต้น ความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการนำวิธีการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐานเข้าสู่หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่จะผลิตครูมาในอนาคตนั้น มีความเป็นไปได้ดังนี้

(1) ระยะสั้น ได้แก่ การบรรจุกรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานเข้าไปใน มคอ. 3 (มคอ. ย่อมาจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หรือ Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HEd) โดยเฉพาะในวิชาชีพครู และวิชาเอกบังคับ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ เช่น หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นหลักสูตรปรับปรุง 4 ปี พุทธศักราช 2562 ในหมวดวิชาชีพครู กลุ่มวิชาชีพครูบังคับ 24 หน่วยกิตนั้น มีวิชาที่น่าสนใจและสามารถเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานได้ เช่น วิชาปรัชญาและจิตตปัญญาครูและวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ส่วนวิชาเอกบังคับสามารถบูรณาการได้ทุกวิชาเพราะในโครงสร้างของคำอธิบายรายวิชาและจำนวนหน่วยกิตได้เปิดกว้างทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 3(2-2-5) ดังนั้นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นต้นแบบให้หลักสูตรดังกล่าวที่มีเหมือนกันทั้งประเทศ 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อนึ่งมหาวิทยาลัยสงฆ์อีก 2 แห่งที่กำลังเปิดสอนหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาการสอนพระพุทธศาสนาและจิตวิทยาแนะแนว (ม.มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา (ม.มหามกุฏราชวิทยาลัย) ซึ่งทั้งสองแห่งนี้เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนาก็สามารถนำไปใช้ได้ทันทีเช่นกัน

โดยทั้งหมดนี้ สามารถใช้กลยุทธ์และแนวทางเข้าไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป กล่าวคือ ปีการศึกษาแรกหรือภาคการศึกษาแรกบรรจุกรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานเข้าไปใน มคอ.3 โดยเฉพาะในวิชาชีพครู และวิชาเอกบังคับ แล้วเมื่อเสร็จสิ้นภาคการศึกษานั้น นำมคอ.5 มาดูผลการศึกษาแล้วรายงานให้ มคอ.7 ทราบเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้ตรวจสอบและเป็นข้อมูลรายงานฐานการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรต่อไป เมื่อได้รับการรายงานผลตรวจสอบประกันคุณภาพการศึกษาแล้วก็นำผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรหรือ IPO (input-process-output) โดยเฉพาะข้อเสนอแนะจุดแข็ง แนวทางเสริม, จุดที่ควรพัฒนา แนวทางแก้ไข นำทั้งหมดนี้มาแก้ไขและพัฒนาให้การเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล

(2) ระยะยาว สามารถบรรจุเข้าไปใน มคอ.1 และ มคอ.2 โดยเฉพาะ มคอ.2 จะมีการปรับเปลี่ยนทุก 3-5 ปี ซึ่งปัจจุบันหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี เป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตร 5 ปี ปรับเป็น 4 ปี นับได้ว่าเป็นโอกาสและผลดีที่สามารถให้ระบบราชการหรือนโยบายรัฐ โดยเฉพาะปัจจุบันเล่มหลักสูตรมคอ.2 ที่ผ่านสภามหาวิทยาลัยยังอยู่ในระหว่างการตรวจสอบจากสกอ.และคุรุสภาด้วยแล้ว ในระยะยาวนี้ทางคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถขอแทรกบรรจุเข้าไปในโครงสร้างหลักสูตรครูทั่วประเทศที่กำลังจะนำไปใช้ (คณะกรรมการรับผิดชอบหลักสูตร, 2562 : 1-8).

ความท้าทายสำหรับครูสอนพระพุทธศาสนาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน

การบรรจุหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานเข้าไปในคำอธิบายรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ใช่เรื่องยากและมีความเป็นไปได้สูงด้วยระบบและกระบวนการทำงานของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ประเด็นสำคัญแห่งความเป็นไปได้และท้าทายสำหรับครูสอนพระพุทธศาสนาทั่วประเทศ คือ ผู้สอนเข้าถึงสติและสมาธิแล้วหรือยัง เพราะไม่ใช่แค่รู้จักวิเคราะห์สังเคราะห์ที่เก่งหรือฉลาด แต่ครูผู้สอนต้องปฏิบัติและเข้าถึงสติและสมาธิได้จริง เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างได้ โดยสิ่งที่น่ากังวลคือ หากนำสติและสมาธิไปใช้ในทางที่ผิด หรือเข้าใจเข้าใจผิด ก็จะเป็นมิจฉาสติ-มิจฉาสมาธิไป เช่น สอนกรณีศึกษาจากข่าวประจำวันแล้วให้จับผิด การตีตราเชิงอคติ การซ้ำเติม เป็นต้น กรณีมิจฉาเหล่านี้ต้องระวัง เพราะฉะนั้นครูสอนพระพุทธศาสนาต้องได้สัมมาสติและสัมมาสมาธิ โดยเริ่มจากได้สติคือระลึกได้เป็นฐานซึ่งได้จากการฝึกสติปัญญาฐานสี่ แล้วพัฒนาให้เข้มแข็งมั่นคงด้วยสัมมาสติ คือระลึกรู้ มีความไม่ประมาทในองค์ธรรม อนึ่งเมื่อได้สัมมาสติแล้วก็จะทำให้โยนิโสมนสิการสมบูรณ์ซึ่งเป็นปัจจัย แล้วมีปัจจัยภายนอกหรือปรโตโฆสะ ในที่นี้ก็คือการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษามาประยุกต์ช่วยการเรียนการสอน เมื่อโยนิโสมนสิการสมบูรณ์ที่สมบูรณ์ด้วยสติแล้วผนวกกับปรโตโฆสะด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา ก็จะนำกระบวนการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลแน่ชัด

อภิปรายผล

กรอบแนวคิดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาคำอธิบายรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้เป็นการอธิบายชุดความคิดที่บ่งชี้ถึงพัฒนาการของการพัฒนาผู้เรียน โดยเริ่มต้นจากแกนกลางหรือไตรสิกขาที่อยู่ภายในที่มุ่งเน้นตั้งแต่สติ แล้วใช้สติเป็นเครื่องมือพัฒนาและบ่มเพาะให้เกิดสมาธิที่แข็งแกร่ง และทรงพลัง จนขยายพื้นที่ไปสู่การกระบวนการของการพัฒนาชีวิต ตั้งแต่พฤติกรรมดี จิตใจเปี่ยมสุขและปัญญาเบ่งบานในการดำเนินชีวิต โดยเป้าหมาย หรือผลลัพธ์สุดท้ายคือ การพัฒนาให้เกิดหลักเบญจธรรมที่สามารถใช้เป็นเครื่องยึดโยงกลุ่มคนต่าง ๆ ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม

เส้นทางการเรียนรู้ (Milestone) แห่งการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานสามารถใช้หลัก 4 ป. ได้แก่ ปลุกให้ตื่น (Awakening) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, ปลุกให้เติบโต (Cultivating) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, เปลี่ยนให้แก่วอกซ์ (Changing) และเป็นให้เป็น (Being) โดยพัฒนาตามลำดับ

แนวทางการนำวิธีการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติและสมาธิเป็นฐานสู่หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตมีความเป็นไปได้อยู่ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น คือ นำไปบรรจุลงในมคอ.3 แล้วเข้าสู่กระบวนการพัฒนา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รายวิชาหรือระบบประกันคุณภาพ ได้แก่ มคอ.5 มคอ.7 และประกันคุณภาพตนเองระดับหลักสูตร ซึ่งมีรอบวงจรทุก ๆ ปี ส่วนระยะยาว คือ ให้ผู้มีอำนาจหรือระบบนำกรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐานเข้าไปใน มคอ.1 และ มคอ.2 โดยเฉพาะบรรจุเข้าไปในคำอธิบายรายวิชาซึ่งเป็นกรอบบังคับในรายวิชานั้นต้องเรียนตามกรอบไว้อยู่

ความท้าทายสำหรับครูสอนพระพุทธศาสนาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐาน ผู้สอนต้องเป็นต้นแบบที่ดีโดยเข้าใจเข้าถึงและปฏิเวธในสัมมาสติและสัมมาสมาธิให้ได้ก่อนจะไปสอนผู้เรียน อนึ่งการเรียนการสอนโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานจะมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจำเป็นต้องใช้หลักปัจจัยให้เกิดสัมมาทิวฐิติ ได้แก่ โปรโตโฆสะ ในที่นี้คือเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและโยนิโสมนสิการในที่นี้คือสติและสมาธิเป็นฐาน จึงจะเป็นบุญนิมิตแห่งรุ่งอรุณทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **กรอบคิดการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน. เอกสารประกอบการสัมมนา.** กรุงเทพฯ: สนง. การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คณะกรรมการรับผิดชอบหลักสูตร. (2562). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562.** เอกสารประกอบสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพฯ: ม.ราชภัฏพระนคร.
- iChiangMaiPR.com, มกราคม 25 : 2019, มจร. **บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา จัปมือ 38มหาวิทยาลัยราชภัฏขับเคลื่อนการพัฒนาวิชาชีพครูด้วย “การใช้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี อิงสมรรถนะ”** สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2562.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสร้างสรรคแนวคิดในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์

“พระเสด็จสู่ฟ้า ราชภูริล้นอาลัย”

จักรพันธ์ ฮวบเอี่ยม¹, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
E-mail: littleguysb@gmail.com¹, noppawan.ng@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างสรรคแนวคิดในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราชภูริล้นอาลัย” จำนวนทั้งสิ้น 189 บท ผลการศึกษาพบว่า กวีนิพนธ์ในหนังสือ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราชภูริล้นอาลัย” มีการสร้างสรรคแนวคิดที่หลากหลาย ได้แก่ แนวคิดที่แสดงความจงรักภักดี แนวคิดที่ยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระเกียรติ แนวคิดที่แสดงถึงการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร แนวคิดที่บอกเล่าเหตุการณ์และปรากฏการณ์สำคัญแนวคิดที่แสดงถึงการอัญเชิญพระราชดำรัส แนวคิดที่แสดงถึงการอัญเชิญพระปฐมบรมราชโองการ แนวคิดที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย แนวคิดที่แสดงถึงการเสด็จสู่สวรรคาลัย แนวคิดที่แสดงถึงสัจธรรมชีวิต ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ผู้แต่งได้มีการเลือกเฟ้นถ้อยคำเป็นอย่างดีเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึก และทัศนคติที่ตนมีต่อเหตุการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร อันจะช่วยกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านเกิดความคิดอยากจะทำดีตนเป็นคนดีและดำรงชีวิตตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระองค์เพื่อประโยชน์สุขแก่สังคมและประเทศชาติบ้านเมือง

คำสำคัญ : แนวคิด, กวีนิพนธ์, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Concept creation in a poetry anthology “In Commemoration of His Majesty King Bhumibol Adulyadej”

Jakaraphan Huapiem¹, Noppawan Ngamrungsot²

^{1,2}Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,
E-mail: littleguysb@gmail.com¹, noppawan.ng@ssru.ac.th

Abstract

This paper aims to study concept creation in 189 poems in a poetry anthology “In Commemoration of His Majesty King Bhumibol Adulyadej”. The study revealed that various concepts have been utilized i.e., royalty, reverence; praise; Thai subject oaths to His Majesty King Bhumibol Adulyadej; main storytelling and phenomenal narrative; royal speech application, adherence to royal command, love and care by His Majesty King Bhumibol Adulyadej to the subjects; ascension to heaven; the fact of life, all of which were authored with beautiful wording to express their emotion and attitude towards the death of Bhumibol Adulyadej to encourage well-doing in readers and inspire readers to follow His Majesty footsteps for the benefits of society and country.

Keywords : concept, poetry and His Majesty King Bhumibol Adulyadej

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองโดยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตั้งแต่โบราณเป็นระยะเวลา ยาวนาน จนในที่สุดระบอบการปกครองก็ได้รับการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่มีความสำคัญสูงสุดของประเทศและเป็นที่ยศสูงสุดของ ประชาชนชาวไทยตลอดมา ไม่ว่าในยุคสมัยใดเราต่างระลึกอยู่เสมอว่า ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองดำรงเอกราช มาได้จนทุกวันนี้ ก็ด้วยพระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ที่นำให้ประเทศชาติ หลีกพ้นอันตรายมาได้ ทรงปกครองแผ่นดินด้วยหลักทศพิธราชธรรม นำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่ราษฎร ทรงทำนุบำรุงประเทศให้รุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นมรดกอันล้ำค่าสืบทอด จากรุ่นสู่รุ่นนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในความเป็นชาติเอกราชที่มีอารยธรรม

จนกระทั่ง วันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2559 เป็นวันที่ประชาชนคนไทยต่างมีความรู้สึกโศกเศร้าอาลัย เมื่อสำนักพระราชวังออกแถลงการณ์ว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จสวรรคตเมื่อเวลา 15.52 น. นับเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่คนไทยมีอาลัยเลื่อน เพราะนอกจาก พระองค์จะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมดวงใจคนไทยทั้งชาติแล้ว พระองค์ยังทรงเป็น "พ่อของ แผ่นดิน" เหตุการณ์ครั้งนี้ นับเป็นการสูญเสียของปวงชนชาวไทย นับแต่นั้นมาปวงชนชาวไทยจึงแสดงความ อาลัยต่อเหตุการณ์ที่พระองค์เสด็จสวรรคตในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการเขียนข้อความ การแต่งกายด้วยชุดสีดำ สุภาพ รวมไปถึงการผลิตงานวรรณกรรมต่าง ๆ เช่น วรรณกรรมเพลง วรรณกรรมการ์ตูนภาพ และหนึ่งในงาน วรรณกรรมนั้น คือ กวีนิพนธ์

กวีนิพนธ์ หมายถึง คำประพันธ์ที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะและมีคุณสมบัติเป็นสื่อกลางของความเข้าใจ ระหว่างผู้แต่งกับผู้อ่าน คำประพันธ์ที่มีศิลปะในการแต่งจะต้องใช้ภาษาที่งดงาม มีจังหวะและเสียงอันไพเราะ ผ่านการเรียบเรียงถ้อยคำ รวมถึงการใช้สัญลักษณ์ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพหรือเกิดจินตนาการ ร่วมรับรู้ ประสบการณ์ทางความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของผู้แต่ง

กวีนิพนธ์ยังเป็นความบันเทิงประเภทหนึ่งที่มีบทบาทต่อมนุษย์มาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน นอกจากนี้ยังนำมาใช้เป็นเครื่องมือกล่อมเกลาผู้คนในสังคมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม บางครั้ง กวี นิพนธ์อาจมีส่วนช่วยกำหนดกรอบความคิดและเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต ซึ่งในหนังสือ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย” ได้ปรากฏแนวคิดที่หลากหลาย

เนื่องจากกวีนิพนธ์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย” ได้สร้างสรรค์ขึ้น ในช่วงเหตุการณ์การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งมี คุณค่าในด้านแนวคิดผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างสรรค์แนวคิดที่ปรากฏขึ้นในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย”

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์แนวคิดในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทบทวนวรรณกรรม

ธนิกาญจน์ จินาพันธ์ (2546) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม แห่งอาเซียน (ซีไรต์)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและคุณค่าจากกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ตั้งแต่ พ.ศ. 2523 – 2544 รวมทั้งหมด 8 เล่ม ดังต่อไปนี้ 1) เพียงความเคลื่อนไหว เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ 2) นาฏกรรมบนลานกว้าง คมทวน คันธนู 3) ปณิธานกวี อังคาร กัลยาณพงศ์ 4) ใบไม้ที่หายไป จิระนันท์ พิตรปรีชา 5) มือนั้นสีขาว ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ 6) ม้าก้านกล้วย ไพวรินทร์ ขาวงาม 7) ในเวลา สุพรรณ ทองคล้าย 8) บ้านเก่า โชคชัย บัณฑิต จากการศึกษาพบว่ากวีนิพนธ์ซีไรต์มีแนวคิดที่มุ่งแสดงความรับผิดชอบและสำนึกเชิงสังคมของกวีทั้งในด้าน การนำเสนอปัญหาของสังคม เช่น ปัญหาโสเภณีปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม ปัญหาการใช้อำนาจ เผด็จการทางการเมืองการปกครอง และการเสนอแนะแนวทางที่ทำให้สังคมเป็นปกติสุข คือการอยู่ร่วมกัน ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติซึ่งต้องเอื้อเพื่อแบ่งปันและเห็นค่าความสำคัญของชีวิตอื่นเทียบเท่าตนเอง ในส่วนของคุณค่าที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ซีไรต์มีคุณค่าสำคัญ 2 ประการคือ คุณค่าด้านการ สืบทอด ขนบและสร้างสรรค์วรรณศิลป์และคุณค่าด้านการสร้างพุทธิปัญญา ในส่วนของคุณค่าด้านการสืบทอด - ขนบ และการสร้างสรรค์วรรณศิลป์นั้น กวีนิพนธ์ซีไรต์แสดงให้เห็นว่ากวี ผู้สร้างได้ศึกษาและใช้ความรู้วรรณคดี โบราณทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหามาสืบต่อและปรับสร้างใหม่ การสืบขนบและสร้างสรรค์ใหม่ทำให้กวีนิพนธ์ซีไรต์เป็นกวีนิพนธ์ร่วมสมัยที่มีรากวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์เชื่อมโยงจากอดีตสู่ปัจจุบันโดยมีแนวคิดและเนื้อหา ตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป ยังผลให้เกิดความคิดแตกยอดจากพื้นฐานที่มีอย่างลึกซึ้งและน่าสนใจ คุณค่า อีกประการหนึ่งคือกวีนิพนธ์ซีไรต์ทั้ง 8 เล่มแสดงให้เห็นประจักษ์ถึงปัญญาและความรู้แจ้งอัน เกิดจากการเรียนรู้ ความจริงและความเป็นไปของธรรมชาติของโลกจนเกิดเป็นความเข้าใจตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมโลก เดียวกันอย่างสันติในที่สุด

ศุภิสรา วัชรสุธากร ,ภัสสร สุดแสง และเยาวเรศ โพธิ์ศรี (2560) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพลงแสดงความอาลัยในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการใช้วงดนตรี กลวิธีการตั้งชื่อเพลง และลักษณะเนื้อหาในเพลงแสดงความอาลัยในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อศึกษาลักษณะการใช้คำในเพลงแสดงความอาลัยในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาพพจน์ ในเพลงแสดงความอาลัยใน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยศึกษาเกี่ยวกับการใช้วงดนตรี กลวิธีการตั้งชื่อเพลง ลักษณะเนื้อหา ลักษณะการใช้คำและภาพพจน์ในเพลงแสดงความอาลัยในพระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดชที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลออนไลน์ระหว่างวันที่ 13 ตุลาคม – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559 จำนวนทั้งสิ้น 67 เพลง โดยรวบรวมเพลงและเอกสารเนื้อเพลงจาก www.youtube.com การศึกษาพบว่ามี การใช้วงดนตรีไม่เป็นทางการ ลักษณะภาษามีความเรียบง่าย แสดงถึงความรักความผูกพันและความใกล้ชิด กับสถาบันพระมหากษัตริย์และลักษณะเนื้อหาในเพลงสอดคล้องกับเหตุการณ์บ้านเมือง เหตุการณ์ในสังคมมี อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นโดยถ่ายอารมณ์ความรู้สึกผ่านบทเพลง รวมไปถึงการใช้คำในบทเพลง ทั้ง การใช้คำสื่ออารมณ์ทั้งความรู้สึกโศกเศร้า เสียหาย อาลัยอาวรณ์ การใช้คำหลากหลายเพื่อแทนอีกความหมายของ อีกคำหนึ่งขึ้น การใช้ราชาศัพท์ที่เหมาะสมถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงความอาลัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกที่เป็นนามธรรมเพื่อการสื่อสารถึงผู้อ่านให้ได้มากที่สุด

จากวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ ความคิดและความรู้สึกของผู้แต่งที่มีการถ่ายทอดออกมาผ่านเนื้อหาตามบริบทหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความน่าสนใจและสามารถนำมาต่อยอดเพื่อศึกษาลักษณะเนื้อหาและแนวคิดต่าง ๆ ที่ผู้แต่งได้ถ่ายทอดออกมาผ่านกวีนิพนธ์ในเล่มอื่น ๆ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์
2. รวบรวมผลงานกวีนิพนธ์ในหนังสือ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” ที่ต้องการใช้ศึกษา
3. ศึกษาและวิเคราะห์การสร้างสรรค์แนวคิดในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. เรียบเรียงผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการสร้างสรรค์แนวคิดในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” สามารถแบ่งแนวคิดได้ ดังนี้

1. การแสดงความจงรักภักดี

แนวคิดนี้แสดงออกถึงความเคารพ และจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทยมีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ดังตัวอย่าง

ในบทกวีของ ตึกตา ลืมตระกูล ความว่า

ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติเกิด
แต่หัวใจจะจงรักและภักดี

แม้ว่าเกิดทุกแดนดินทุกถิ่นที่

พระภูมิของข้าบาททุกชาติไป

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 105)

จากบทกวีข้างต้น มีการแสดงออกถึงความจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทยด้วยการวิงวอนขอให้ได้เกิดเป็นข้ารองพระบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรทุกชาติ และไม่ว่าจะเกิดถิ่นที่แดนใด หัวใจก็จะจงรักภักดีต่อพระองค์ทุกชาติไป

อีกตัวอย่างหนึ่งในบท “องค์ภูมินทร์สวรรคตกำสรดแสน” ของ สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์ ความว่า

ตั้งดวงใจไทยทั้งชาติจะขาดสิ้น
แม้ชีวิตราษฎร์พร้อมจะสละแทน
ก็ร้อยปีก็ร้อยวันนานเพียงไหน
น้อมรำลึกพระมหากษัตริย์

องค์ภูมินทร์สวรรคตกำสรดแสน

ทั่วดินแดนสะอื้นร่ำองน้ำตา

พระสถิต ณ ดวงใจไทยทั่วหล้า

ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 198)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากบทกวีข้างต้น มีการแสดงออกถึงความจงรักภักดีโดยกล่าวว่าเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต พสกนิกรชาวไทยก็โศกเศร้าเสียใจราวกับดวงใจของทุกคนจะขาดสิ้น แม้แต่ชีวิตของพสกนิกรชาวไทยก็พร้อมที่จะสละแทนพระองค์ได้และไม่ว่าวันเวลาจะผ่านไปนานเพียงใด พระองค์ก็ยังสถิตอยู่ในใจของพสกนิกรไทยเสมอ จึงน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ และจะขอเป็นข้าราชการพระบาททุกชาติไป

จากการศึกษาการสร้างสรรคแนวคิดถึงการแสดงความจงรักภักดี พบว่ากวีส่วนใหญ่เลือกที่จะใช้คำว่า “ขอเป็นข้าราชการทุกชาติไป” ซึ่งเป็นคำที่แทนใจของผู้มีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพราะเป็นช่วงเวลาแห่งความอาลัยที่ทุกคนต้องการเยียวยาจิตใจจากการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่

2. การยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระเกียรติ

แนวคิดนี้แสดงออกถึงการยกย่องสรรเสริญและเชิดชูพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าพระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทย ทรงอุทิศ พระวรกายเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรและเพื่อความเจริญของประเทศชาติตลอดมา พสกนิกรชาวไทยจึงได้แสดงความรู้สึกผ่านบทกวี ดังต่อไปนี้

2.1 พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย

แนวคิดนี้แสดงออกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรที่มีต่อปวงชนชาวไทย ทรงบำบัตทุกข์บำรุงสุขให้แก่พสกนิกรเพื่อยุติความเป็นสุขเสมอมา ดังตัวอย่างในบทกวีของ จรีรัตน์ สาครินทร์ ความว่า

มีเด็กถามรักพระองค์ที่ตรงไหน	รักน้ำพระราชหฤทัยแผ่ไพศาล
รักพระราชดำริผลิตผลงาน	รักโครงการที่ทรงเอื้อเพื่อมวลชน
พระราชทานที่ไหนทำงานหนัก	ไม่ผ่อนพักเพราะเสด็จฯ ทุกแห่งหน
พระราชทานคิใดในใจคน	พระราชทานมิพลของคนไทย
นับแต่นี้ไม่มีแล้วพระแก้วเกล้า	ทุกคำเข้าเศร้ามองไม่มองใส
ถึงเย็นย่ำค่ำประโคมเพลงอาลัย	ยิ่งเหมือนใจจะขาดอยู่รอนรอน

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 72)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงแนวคิดยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยกล่าวถึงคำถามของเด็กที่ถามว่า “รักพระองค์ที่ตรงไหน” ซึ่งพสกนิกรชาวไทยต่างมีคำตอบว่ารักพระองค์ที่มีพระราชหฤทัยหรือมีน้ำใจกว้างใหญ่แผ่ไปยังพสกนิกรทั่วถิ่นฐาน พระองค์ยังมีพระราชดำริผลิตผลงานและสร้างโครงการเพื่อประชาชนตลอดมา บางครั้งก็ไม่ได้พักผ่อนเพราะเสด็จไปทั่วทุกพื้นที่ ซึ่งไม่มีราชพาพระองค์ใดทรงงานหนักเท่านี้ และเมื่อไม่มีพระองค์แล้ว จึงทำให้ยังรู้สึกเศร้า หม่อมหมอง จนแทบจะขาดใจ

2.2 พระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ

แนวคิดนี้แสดงออกถึงความเชื่อเรื่อง "สมมติเทพ" หมายถึง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเทพลงมาจุติเกิดเป็นมนุษย์ เพื่อประกอบคุณความดีและสะสมบารมี เมื่อเสด็จสวรรคตก็กลับขึ้นสรวงสวรรค์ เป็นความเชื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตามคติพราหมณ์หรือฮินดูที่ได้มีการยกย่องให้กษัตริย์เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนแห่งเทพเจ้า ดังตัวอย่างในบทกวีของ พลกฤต สุนทรพล ความว่า

ทรงเป็นเทพที่จุติมาบนโลก	เพื่อคลายโศกทุกข์ให้ไทยทั้งผอง
จอมกษัตริย์แห่งด้าวแผ่นดินทอง	ธ ทรงครองใจไทยนิจนิรันดร
วันสิบสามตุลาปีห้าเก้า	ไทยทุกเหล่ากำสรวลและโศกศัลย์
ทรงกลับสู่เมืองฟ้าแดนเทวีญ	ดินแดนอันที่ทรงนิราศมา

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราชบุรินทร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 140)

จากบทกวีข้างต้น มีเนื้อหาที่แสดงถึงแนวคิดยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระเกียรติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นสมมติเทพ โดยกล่าวว่า พระองค์ทรงเป็นเทพที่มาจากดินแดนมนุษย เพื่อคลายความทุกข์โศกให้แก่พสกนิกรชาวไทย และพระองค์ทรงเป็นจอมกษัตริย์ที่ครองใจพสกนิกรชาวไทยตลอดมา แต่วันที่ 13 ตุลาคม 2559 พสกนิกรชาวไทยต่างโศกเศร้าเสียใจที่พระองค์ทรงกลับสู่ดินแดนแห่งเทพ อันสื่อนัยถึงการเสด็จสวรรคต

2.3 พระมหากษัตริย์เป็นพระโพธิสัตว์

แนวคิดนี้แสดงออกถึงความเชื่อเรื่อง “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระโพธิสัตว์” ซึ่งพระโพธิสัตว์หมายถึง ผู้ที่บำเพ็ญบารมีเพื่อการตรัสรู้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า หรือจะตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าที่ลงมาจุติเพื่อโปรดสัตว์บนโลกมนุษย ดังตัวอย่างในบทของ วิวัฒน์ บุรทัต ความว่า

พระโพธิสัตว์เสด็จด้าว	แดนสยาม
ดับทุกข์ทั่วเขตคาม	ถิ่นด้าว
ไซประทีปตื่นตาม	พุทธพจน์ ตรีสเอย
ใจสงบทุกอย่างก้าว	สติพร้อมคลองธรรม

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราชบุรินทร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 185)

จากบทกวีข้างต้น กวีได้แสดงแนวคิดยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระเกียรติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าทรงเป็นพระโพธิสัตว์ โดยกล่าวว่าพระองค์เสด็จมายังประเทศไทยเพื่อดับทุกข์ให้แก่พสกนิกรชาวไทยทั่วทุกเขตแดน และพระองค์ยังมอบปัญญาด้วยหลักคำสอนแห่งองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทำให้จิตใจของพสกนิกรรู้สึกสงบและมีสติรู้ตัวทุกอย่างก้าวของการดำเนินชีวิต

2.4 ทั่วโลกยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

แนวคิดนี้แสดงถึงความยกย่องสรรเสริญ พระปรีชาสามารถพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งเป็นที่ประจักษ์และยอมรับจากทั่วโลก ดังตัวอย่างในบทกวีของ ณรงค์ จันทร์พุ่ม ความว่า

ทรงเป็นนักธรณีที่เชี่ยวชาญ	ประเมินการณ์ดินน้ำล้าวิสัย
ทั้งลมฟ้าอากาศธาตุนิวทริย	ลบแล้งได้ด้วยฝนหลวงรวงเมฆา
พระทรงเป็นยิ่งปราชญ์ทุกศาสตร์ศิลป์	โลกระบิลวิสัยทัศน์วิวัฒน์หล้า
จึงรางวัลสิทธิบัตรหลากอัตรา	เหรียญ “สูงสุดการพัฒนาฯ” เหนือค่าใด

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราชบุรินทร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 135)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงแนวคิดยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระเกียรติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าทรงมีความชำนาญด้านธรณีวิทยา ทรงมีความสามารถในการประเมินเรื่องดิน น้ำ อากาศว่ามีลักษณะอย่างไร และพระองค์ทรงแก้ปัญหาความแห้งแล้งด้วยโครงการฝนหลวงที่พระองค์ทรงดำริขึ้น อีกทั้งพระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถในด้านวิชาการและศิลปะ จนทั่วโลกยกย่องว่าพระองค์ทรงมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง จึงได้มอบสิทธิบัตรและเหรียญเพื่อเชิดชูพระเกียรติของพระองค์อย่างสูงสุด

จากการศึกษาแนวคิด การยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระเกียรติ แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์บทกวีเพื่อแสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยว่ามีมากมายมหาศาล รวมไปถึงแสดงให้เห็นว่าพระองค์มีบุญบารมีสูงส่งดังสมมติเทพที่ลงมาจุติบนโลกมนุษย์ เพื่อช่วยเหลือคุ้มครองและดูแลให้พสกนิกรชาวไทยเกิดความสุขสงบร่มเย็น อีกทั้งพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปรียบเหมือนพระโพธิสัตว์ อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับศาสนาของประเทศไทย เพราะกษัตริย์จะมีพระราชกรณียกิจหลัก 2 ประการ ประการแรก ทรงทำหน้าที่ปกครองประเทศ โดยนำเอาหลักธรรมของพุทธศาสนามาใช้ในการปกครองเพื่อความสงบสุขของประชาชน เช่น ทศพิธราชธรรม หรือประการที่สอง พระมหากษัตริย์ทรงทำหน้าที่อุปถัมภ์ค้ำชูและทำนุบำรุงพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ และด้วยเหตุนี้ทำให้พสกนิกรเชื่อว่ากษัตริย์สังฆมบุญบารมีไว้มากมากถึงขั้นเป็นหน่อพระพุทธรูปหรือผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าในภายภาคหน้าได้ นอกจากนี้ก็วิงยักยกย่องสรรเสริญความสามารถของพระองค์ที่ทรงคิดค้นสร้างสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทย จนทั่วทั้งโลกต่างยกย่อง และยอมรับว่าพระองค์เป็นบุคคลที่มีพระปรีชาสามารถ

3. การให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช แนวคิดนี้แสดงถึงความตั้งใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งอยากทำความดีหรือทำตามคำสอนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นการตอบแทนคุณของพระองค์ที่ทรงอุทิศพระวรกายทำงานหนักเพื่อพสกนิกรชาวไทย พสกนิกรจึงแสดงคำมั่นสัญญาผ่านบทกวี ดังต่อไปนี้

3.1 สัญญาว่าจะเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทและนำคำสอนมาใช้ในชีวิต

แนวคิดนี้แสดงถึงการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรว่าจะเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาททั้งความดีและสิ่งที่พระองค์ทรงปฏิบัติให้เห็นเป็นที่ประจักษ์และจะนำคำสอนของพระองค์มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ดังตัวอย่างในบทของ วันทนา วิเศษสกุลศักดิ์ ความว่า

กว่าเจ็ดสิบปีที่ครองราชย์	ไทยทั้งชาติร่มเย็นเป็นสุขสันต์
“คำพ่อสอน” พรศักดิ์สิทธิ์นิจนิรันดร์	จักยึดมั่นตามรอยบาทที่ยาตรา
	(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 145)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำมั่นสัญญาว่าจะเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยกล่าวว่า กว่า 70 ปีที่พระองค์ทรงครองราชย์นั้น ประเทศไทยร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา เพราะมีคำสั่งสอนของพระองค์ที่เปรียบเหมือนพรอันศักดิ์สิทธิ์ พสกนิกรจึงสัญญาว่าจะเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทตามที่พระองค์นำพาไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3.2 สัญญาว่าจะมีความสามัคคี

แนวคิดนี้แสดงถึงการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-
 ภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าจะรักและสามัคคีปรองดองกัน เพื่อความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้า
 ของประเทศไทย ดังตัวอย่างในบทกวีของ ชำนาญ ทองดี ความว่า

ฝากผลงานพระองค์ทำพร้อมคำสอน	ผืนป่าดอนน้ำดินถวิลหา
ตามรอย ๘ ปฏิบัติด้วยศรัทธา	พัฒนาต่อตั้งยังยืนยง
ขอรับช่วงหวงแหนแผ่นดินนี้	สามัคคีรวมพลังตั้งประสงค์
แม้ไม่มีภัยไม่ถอยหนีพลีชีพลง	เผ่าไทยนี้มั่นคงตลอดกาล

(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 92)

จากบทกวีข้างต้น แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยว่าจะสามัคคีกัน
 โดยกล่าวว่า ผลงานที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงสร้างไว้ พสกนิกร
 ชาวไทยจะนำไปปฏิบัติตามและนำไปพัฒนาต่อให้ยั่งยืน อีกทั้งขอรับช่วงต่อในการดูแลแผ่นดินด้วยความ
 สามัคคีตามที่พระประสงค์ของพระองค์ แม้จะพบกับอันตรายก็จะสู้ไม่ถอยหนีเพื่อให้ประเทศมั่นคงตลอดกาล

3.3 สัญญาว่าจะเป็นคนดีมีคุณธรรม

แนวคิดนี้เป็นการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทร -
 มหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าตนเองจะปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมอยู่ในใจ เพื่อความสุขสงบของ
 ประเทศชาติ และเพื่อตอบแทนพระองค์ที่มีพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ดังตัวอย่างในบทกวีของ
 ปิยวัตร เฉิดกระโทก ความว่า

สืบสามตุลาพระองค์ทรงลาจาก
 น้ำตาหลากไหลแรงทุกแห่งหน
 สถิตอยู่ในใจไทยทุกคน
ขอทำตนเป็นคนดีมีคุณธรรม

(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 138)

จากบทกวีข้างต้น แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยว่าจะเป็นคนดีมี
 คุณธรรม โดยกล่าวว่า วันที่ 13 ตุลาคม ซึ่งเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรม
 นาถบพิตรเสด็จสวรรคต ทำให้น้ำตาของพสกนิกรชาวไทยไหลไปทั่วทุกแห่งของแผ่นดินไทย แต่พระองค์จะ
 สถิตอยู่ในใจของพสกนิกรชาวไทยทุกคน และจะขอทำตนเป็นคนดีกระทำแต่คุณงามความดีเพื่อพระองค์

3.4 สัญญาว่าจะรักและปกป้องดูแลสถาบันทั้งสามของประเทศไทย

แนวคิดนี้เป็นการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทร - มหาภูมิ
 พลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าตนเองจะรักและปกป้องดูแลรักษาสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
 ดังตัวอย่างในบท “ภัทรมหาราชานุสรณ์” ของ ทัฬหีพิสิษฐ์ โสทธิเสวี ความว่า

ถวายสัตย์พระภัทรมหาราช	จะรักษชาติศาสน์ประชาพระทรงศรี
ขอรองบาทราชวงศ์องค์จักรี	จนชีวิสุญสิ้นดินกลบกาย

(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 199)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงแนวคิดการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยว่าจะปกป้อง ดูแลสถาบัน ทั้งสามของประเทศว่า ขอถวายสัตย์สาบานกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถ บพิตร ว่าตนเองจะรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และขอเป็นข้าราชการของราชวงศ์จักรีจนกว่าจะสิ้นชีวิต

จากการสร้างสรรค์แนวคิดการให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่กวีต้องการจะสื่อก็คือความตั้งใจกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อพระองค์ เพราะพระองค์ทรงอุทิศพระวรกายทำงานหนักเพื่อพสกนิกรชาวไทย และด้วยเหตุนี้ พสกนิกรจึงอยากให้คำมั่นสัญญาต่อพระองค์ว่าจะประพฤติตนด้วยการทำความดีมีคุณธรรม มีความสามัคคี และทำตามคำสอนของพระองค์ โดยมีพระองค์เป็นแบบอย่าง รวมไปถึงพสกนิกรจะปกป้องดูแลรักษา ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญทั้งสามของประเทศไทย

4. การบอกเล่าเหตุการณ์และปรากฏการณ์สำคัญ

แนวคิดนี้แสดงถึงเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในช่วงสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พสกนิกรชาวไทยจึงได้ถ่ายทอดออกมาผ่านบทกวี ดังต่อไปนี้

4.1 เหตุการณ์ความสูญเสียในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559

แนวคิดนี้จะเป็นการบอกเล่าเรื่องราว และเหตุการณ์การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ประชาชนได้รับรู้ข่าวที่ถ่ายทอดผ่านทางช่องโทรทัศน์และสื่อ อินเทอร์เน็ต ดังตัวอย่างในบท “สายพระเนตรมาสิ้นแล้ว” ของ กชกร สิริกัญญกุล ความว่า

ป่วยสิบสามตุลาปีห้าเก้า	กระเศร่ากำซาบถิ่นแผ่นดินสยาม
ข่าวองค์ฉัตรประเทศปกเขตความ	สู่สวรรคตเสด็จทามความอาลัย
สายพระเนตรเมตตาสิ้นแล้ว	พระเสโทตั้งหยาดแก้วเคยแววใส
รอยพระบาททั่วถิ่นแผ่นดินไทย	จะมาเห็นอีกที่ไหนในวันนี้

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 60)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงการบอกเล่าเหตุการณ์ความสูญเสียในวันที่ 13 ตุลาคม 2559 ว่า เมื่อเวลา ป่าย พสกนิกรได้ทราบข่าวการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ความเศร้าโศกก็เข้าครอบคลุมทั่วทั้งประเทศไทย และพสกนิกรยังคงนึกถึงสายพระเนตรของพระองค์ที่ คอยเมตตา และนึกถึงภาพเหนือของพระองค์ที่รินไหลเป็นหยดน้ำใส ๆ เพราะพระองค์ทรงเหน็ดเหนื่อยจาก การทรงงานหนัก และยังคงจำภาพของพระองค์ที่ได้ฝากรอยพระบาทไว้ทั่วผืนแผ่นดินไทย ซึ่งในวันนี้คงจะ ไม่ได้เห็นภาพนั้นอีกต่อไปแล้ว

4.2 ปรากฏการณ์หมอกธุมเกตุ

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 (2556, น. 601) คำว่า ธุมเกตุ (อ่านว่า ทู-มะ-เกต) หมายถึง ไฟ ดาวหาง ดาวตก สิ่งที่เป็นหมอกเป็นควันเกิดขึ้นในอากาศผิดธรรมดา มีรูปคล้ายธง ซึ่งมาจาก คำว่า “ธุม” แปลว่า ควันไฟ หมอก และ “เกตุ” คือพระเกตุ ดาวตามความเชื่อทางโหราศาสตร์อันเป็นดาวที่เป็นลาง บอกเหตุร้าย “ธุมเกตุ” ความหมายตรงตามอักษรจึงหมายถึงหมอกควันอันสำแดงให้เห็นโดยพระเกตุ สื่อนัยถึง การมีเหตุร้ายแรงในบ้านเมือง ซึ่งได้ปรากฏขึ้นในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต ดังตัวอย่างในบทของ cristopherrobins ความว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ม้วหมอกฐุมเกตุเกล้า	คลุมนคร
ทวยราชฎร์เทวษอารณั	ร่ำให้
เทพให้ท่านอาทร	โปรดเกิด
หยุดระวีระงัปไว้	ค่านั้จันรินด์ร์

(พระเสด็จสุุฟ้า ราชฎร์ลั้วนาลัย, 2560, น. 234)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงปรากฏการณ์หมอกฐุมเกตุในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรเสด็จสวรรคต โดยกล่าวว่า หมอกฐุมเกตุนี้ได้ปกคลุมไปทั่วกรุงเทพฯ เหล่าพสกนิกรชาวไทยต่างเป็นทุกข์ร่ำไห้และอ่อนวอนให้เทพเทวดาหยุดเวลาไว้แต่เพียงเท่านี้ด้วยเทิด

อีกตัวอย่างหนึ่ง ในบทของ ต่อเกียรติ เงินกอง ความว่า

แหวกม่านหมอกฐุมเกตุอาเทศทิศ	ให้ร่ำวจิตเจียนใจจะขาดห้วง
สุดจะแลแต่ด้นสิ้นทั้งปวง	ให้โหยหวงห้วงหาแสนอาทร

(พระเสด็จสุุฟ้า ราชฎร์ลั้วนาลัย, 2560, น. 103)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงปรากฏการณ์หมอกฐุมเกตุ ที่ได้ปรากฏขึ้นในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรเสด็จสวรรคต โดยกล่าวว่า เมื่อพสกนิกรได้เดินทางและเห็นหมอกฐุมเกตุ ก็ทำให้เศร้าหมองจนแทบจะขาดใจ และพสกนิกรนั้นก็ทำอะไรไม่ได้นอกจากอาลัยอาวรณ์หาพระองค์ด้วยความเศร้าใจ

จากการสร้างสรรค์แนวคิดการบอกเล่าเหตุการณ์และปรากฏการณ์สำคัญในช่วงสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทั้งเหตุการณ์วันที่ 13 ตุลาคม 2559 และปรากฏการณ์หมอกฐุมเกตุ เป็นการนำเหตุการณ์จริงที่กวีได้รับรู้หรือประสบพบเจอมาเรียบเรียงถ้อยคำเป็นบทกวี เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจที่มีต่อเหตุการณ์นั้น

5. การอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

พระราชดำรัส หมายถึง คำพูด เพื่อแนะนำ ให้ข้อคิด มีใจความที่แฝงไปด้วยประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอันเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมบ้านเมือง ซึ่งกวีได้สร้างสรรค์ผลงานด้วยการอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดผ่านบทกวี ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับซึ่งคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

“.....คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก. ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้นแต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน. พอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี้ ในกาลานี้ เมื่อเท่าไร 20 ปีเมื่อปี 2517. 2517 ถึง 2541 นี้ ก็ 24 ปีไซ้ใหม่ วันนั้นได้พูดว่า เราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนมีมากบางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

น้ำตานองหลากลับท่วมพื้นดิน	เอกองค์ภูมินทร์เสด็จสู่สวรรคต
ตะวันเดือนดาวมีดมิดาบัลย์	ทุกข์เศร้าโศกศัลย์นิรันดรกาล
“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม”	พระกรุณาธิคุณเลิศเลอล้ำแผ่นดิน
พระบิสุทธิคุณแห่งองค์นฤบาล	พระราชทานศานติสุขแก่ทุกคน
	(พระเสด็จสู่ฟ้า ราชบุรินทร์ล้นอาลัย, 2560, น. 175)

จากบทกวีข้างต้น มีการอัญเชิญพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” โดยกล่าวว่า พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่กล่าวถ้อยคำแก่พสกนิกรชาวไทยว่าจะปกครองแผ่นดินโดยธรรมในระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ มีจิตใจบริสุทธิ์ และนำความศานติสุขให้แก่พสกนิกรชาวไทยทุกคน เมื่อพระองค์เสด็จสวรรคต พสกนิกรก็ต่างโศกเศร้า น้ำตาไหลท่วมทั่วทั้งแผ่นดิน ทั้งพระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาวต่างก็มีดดับลงร่วมโศกเศร้าไปด้วย

จากการสร้างสรรค์แนวคิดการอัญเชิญพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” แสดงให้เห็นว่าวิถีต้องการจะสื่อสารความคิดแทนพสกนิกรชาวไทยทุกคนว่าต่างก็ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยหลักธรรมส่งผลให้พสกนิกรและประเทศชาติมีความสุขสงบร่มเย็น ตลอดการครองราชย์กว่า 70 ปี ที่ผ่านมา

7. ความรัก ความหวังใยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย

แนวคิดประเภทนี้แสดงให้เห็นถึงความรัก ความเอาใจใส่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่พระองค์ทรงมีเมตตาและทรงห่วงใยทุกข์สุขของพสกนิกรชาวไทย รวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ดังตัวอย่างในบท “ตั้งสายฟ้าฟาด” ของ แพทย์หญิงชัญวลี ศรีสุโข ความว่า

พระเสด็จทั่วแดนไทยทั้งไกลใกล้	ไอ้อกเอยต่อไปไม่ได้เห็น
เพื่อไพร่ฟ้าทรงตราครุฑร่มเกล้าเค็ญ	เหนื่อยหนักเป็นเพราะพระกรุณาประชาชน
พระเสโทหลังไหลไม่ได้พัก	เพราะความรักความห่วงใยจนได้ผล
พอเพียงพาพ้นพรากจากความจน	โลกยินยลบรมกษัตริย์นักปรัชญา
	(พระเสด็จสู่ฟ้า ราชบุรินทร์ล้นอาลัย, 2560, น. 86)

จากบทกวีข้างต้น มีการแสดงถึงความรักความห่วงใยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรมีต่อพสกนิกร โดยกล่าวว่าพระองค์เสด็จไปทั่วทุกที่ในประเทศไทยไม่ว่าจะใกล้หรือไกล ทรงตราครุฑรำล่ำบากและยอมเหนื่อย จนพระเสโทของพระองค์หลังไหลก็เพราะความรักและความห่วงใยที่พระองค์มีต่อพสกนิกร พระองค์ยังสอนให้พสกนิกรรู้จักพอเพียง เพื่อให้ดำรงชีวิตได้และห่างจากความจนจนทั่วทั้งโลกได้ยินและได้เห็นว่าคุณพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์นักปรัชญา

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความรัก ความเอาใจใส่และความเสียสละของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีเมตตาและทรงห่วงใยทุกข์สุขของพสกนิกรชาวไทย รวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติมากกว่าความสบายของพระองค์เอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

8. พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย

แนวคิดนี้แสดงถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จสู่สวรรคาลัย ซึ่งการสวรรคตของพระมหากษัตริย์คือการเสด็จกลับสู่สวรรค์ของเทวดาเพราะพสกนิกรชาวไทยมีความเชื่อว่า พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีบุญญาธิการลงมาจากสวรรค์เพื่อดูแลพสกนิกรบนผืนแผ่นดินไทย ดังตัวอย่างในบทของ ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ ความว่า

กราบถวายบังคมลาฝ่าพระบาท	ทรงลินลาศลับลวงสู่สรวงสวรรค์
ทิ้งปวงราษฎร์โศกสะอื้นทุกคืนวัน	ดับสุริยันชรั่มฟ้าแสนอาลัย
พระราชกิจทรงไว้เพื่อไทยทุกผู้	รำลึกอยู่ตราบชีพจะหาไม่
ส่งเสด็จสู่ทิพย์วิมานสถานไกล	สุขพระทัยโสดถิกสานต์กาลนิรันดร์

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น.190)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสู่สวรรคาลัยหรือสู่ทิพย์วิมาน ส่งผลให้พสกนิกรชาวไทยต่างโศกเศร้าเสียใจอยู่ทุกคืนวัน เสมือนแสงของดวงอาทิตย์ได้ดับลงทำให้ท้องฟ้ามืดมัว แต่พระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงทำไว้ก็จะยังอยู่ในจิตใจของพสกนิกรชาวไทยเสมอ และพสกนิกรชาวไทยต่างขอให้พระองค์เสด็จกลับสู่สรวงสวรรค์และมีความสุขในสถานที่นั้นตลอดไป

อีกตัวอย่างหนึ่ง ในบทของ เกียรติดิศร ความว่า

จักรวาลหลังแล้ว	น้ำตา
ท่วมทั้งไตรโลกา	หม่นไห้
สรรพชีวิตมิดมหา	มิดบอด
กราบแทบพระบาทไท้	ส่งห้วงทิพย์พิมาน

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น.66)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสู่สวรรคาลัย ก็ส่งผลให้พสกนิกรต่างโศกเศร้าหลังน้ำตาไปจนท่วมทั้งจักรวาลและทั้งสามโลก ซึ่งก็คือ มนุษย์โลก เทวโลก พรหมโลก และทำให้สรรพสิ่งต่าง ๆ เหมือนมีชีวิตที่มีมิดมิดหม่นหมอง พสกนิกรชาวไทยจึงทำได้เพียงกราบแทบพระบาทของพระองค์ และรำลึกถึงพระองค์ที่เสด็จสู่สรวงสวรรค์

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย แม้ว่าพสกนิกรชาวไทยจะอาลัยอาวรณ์และโศกเศร้าเสียใจมากมายเพียงใด ก็คงทำได้เพียงกราบแทบพระบาทเพื่อรำลึกและรำลึกนึกถึงพระองค์อยู่ในใจตลอดไป

9. สัจธรรมชีวิต

แนวคิดนี้เป็นการแสดงถึงกฎแห่งธรรมชาติที่สิ่งมีชีวิตทุกอย่างบนโลกต้องประสบพบเจอไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีได้ ซึ่งก็คือ กฎไตรลักษณ์ และสังสารวัฏ หรือการวนเวียนกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย แม้แต่พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีบุญบารมีมาก ก็ไม่สามารถหลุดพ้นจากกฎของธรรมชาติ ดังตัวอย่างในบทของ สอนอง จุลกะทัฬพะ ความว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดั่งขาดขวัญแห่งเมืองที่เรืองรุ่ง
แต่น้ำมากคราวนี้ที่ชลนา
อนิจจังโลกนี้มีเที่ยงแท้
เห็นภาพ ๘ ครั้งใดให้อารมณ์

น้ำท่วมกรุงก่อนเอยเคยรักษา
กลั่นรำลาคความพรากความจากจร
เพราะเกิดแก่ตายดับลับไปก่อน
มรณานุสรณ์มีผ่อนปรน
(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 218)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงแนวคิดของสังฆธรรมชีวิตว่า “อนิจจัง” หมายถึง ความไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง ไม่แน่นอนและ “มรณานุสรณ์มีผ่อนปรน” หมายถึง มนุษย์ควรระลึกถึงความตายว่าความตายไม่เคยผ่อนปรนหรือยกเว้นให้ใครทั้งสิ้น โดยกล่าวว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรสวรรคต ก็เหมือนประเทศได้สูญเสียสิ่งที่มีค่าไป เพราะพระองค์เคยช่วยแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม แต่คราวนี้น้ำที่ท่วมไม่ใช่ น้ำจากภัยพิบัติแต่เป็นน้ำตาจากพสกนิกรด้วยความเศร้าโศกเสียใจ หากด้วยกฎธรรมชาติที่ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมไม่เที่ยงแท้ ต้องวนเวียนอยู่กับการเกิด แก่ เจ็บและตายจึงเข้าใจได้ว่าแม้แต่พระมหากษัตริย์ ความตายก็ไม่สามารถผ่อนปรนได้ พสกนิกรก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงความจริงของชีวิตนี้ได้เช่นกัน

อีกตัวอย่างหนึ่ง ในบท “ดวงใจของแผ่นดิน” ของ วิวัฒน์เพ็ญ ฌ เชียงใหม่ ความว่า

กราบบังคมส่งเสด็จสุดวิโยค
พิลาปรำน้ำดาวอนฟ้าพัน

จะหมุนโลกตามหาคู่ก็คงฝัน
มีอาจขึ้นสังฆธรรมพรา้อาลัย
(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 170)

จากบทกวีข้างต้น แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับสังฆธรรม โดยกล่าวว่า พสกนิกรชาวไทยขอกราบบังคมส่งเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ด้วยความเศร้าโศกอย่างมาก แม้ว่าพสกนิกรจะไม่สามารถหมุนโลกตามหาพระองค์หรือรำร่ำร้องรำพันขอให้พระองค์ฟื้นได้เพราะเข้าใจในกฎธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่สามารถหยุดความตายได้ พสกนิกรจึงทำได้เพียงแต่ระลึกถึงพระองค์ด้วยความอาลัย

จากการสร้างสรรค์แนวคิดสังฆธรรมชีวิต แสดงให้เห็นว่ากวีได้นำหลักธรรมมาสื่อสารให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงกฎธรรมชาติของโลกใบนี้ว่ามนุษย์ย่อมพบกับ การเกิด แก่ เจ็บ และตาย วนเวียนไปไม่รู้จบ โดยไม่มีใครที่จะหลีกเลี่ยงไปได้ แม้แต่พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีบุญบารมีมากก็ไม่สามารถที่จะหลบเลี่ยงกฎธรรมชาติหรือความจริงแท้ของชีวิตนี้ได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการสร้างสรรค์แนวคิดในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” พบแนวคิดที่หลากหลาย เพราะกวีในฐานะที่เป็นพสกนิกรชาวไทยย่อมรับรู้เรื่องราว เหตุการณ์ และข่าวสารการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตลอดมา จึงได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกสะเทือนใจและความคิดผ่านการกลั่นกรองและเรียบเรียงถ้อยคำอย่างประณีตเพื่อสื่อสารไปยังผู้อ่านให้รับรู้ความรู้สึกนึกคิดร่วมกัน ได้แก่ 1) การแสดงความจงรักภักดี เป็นการแสดงออกถึงความเคารพ และจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทยมีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร 2) การยกย่องสรรเสริญ เชิดชูพระเกียรติ เป็นการยกย่องสรรเสริญและเชิดชูพระเกียรติ ของพระบาทสมเด็จพระ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าพระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทย ด้วยการอุทิศพระวรกายเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรและเพื่อความเจริญของประเทศชาติ รวมไปถึงแสดงให้เห็นว่าพระองค์มีบุญบารมีสูงส่งดังสมมติเทพที่ลงมาจุติบนโลกมนุษย์ เพื่อช่วยเหลือคุ้มครองและดูแลให้พสกนิกรชาวไทยเกิดความสุขสงบร่มเย็น อีกทั้งพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปรียบเหมือนพระโพธิสัตว์ อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับศาสนาของประเทศไทย และ ทิวทัศน์โลกต่างยกย่องและยอมรับว่าพระองค์เป็นบุคคลที่มีพระปรีชาสามารถที่ทรงคิดค้นสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาในแก้ปัญหาของพสกนิกรชาวไทย 3) การให้คำมั่นสัญญาของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อพระองค์ เป็นการแสดงถึงความตั้งใจกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งอยากทำความดีหรือทำตามคำสอนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อเป็นการตอบแทน พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ 4) การบอกเล่าเหตุการณ์และปรากฏการณ์สำคัญ เป็นการแสดงถึงเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในช่วงสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ที่ตัวกวีได้ประสบพบเจอมา 5) การอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทร- มหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นการอัญเชิญพระราชดำรัสของพระองค์ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง มาถ่ายทอดผ่านบทกวี เพื่อให้พสกนิกรได้ระลึกถึงและปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ 6) การอัญเชิญพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นการอัญเชิญ พระปฐมบรมราชโองการในระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษกรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2483 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เพื่อที่จะให้เห็นว่าพระองค์ได้ทรงปกครองประเทศด้วยทศพิธราชธรรมอย่างที่พระองค์เคยตรัสไว้ตลอดมา 7) ความรัก ความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรัก ความเอาใจใส่ของพระองค์ที่ทรงมีเมตตาและทรงห่วงใยทุกซอกทุกซอของพสกนิกร รวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ 8) พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย เป็นการแสดงถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จสู่สวรรคาลัย ท่ามกลางความโศกเศร้าของพสกนิกรชาวไทย 9) สัจธรรมชีวิต เป็นการแสดงถึงกฎแห่งธรรมชาติที่สิ่งมีชีวิตทุกอย่างบนโลกต้องประสบพบเจอไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีได้ ก็คือ กฎไตรลักษณ์และสังสารวัฏ หรือการเวียนวนกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย แม้แต่พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีบุญบารมีมากก็ไม่สามารถหลุดพ้นจากกฎของธรรมชาติเหล่านี้ได้

แนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดก็เพื่อแสดงให้เห็นถึง ความรักและความห่วงใยทั้งที่พสกนิกรชาวไทยมีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร หรือ ที่พระองค์ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย และแสดงให้เห็นความโศกเศร้า อาลัยอาวรณ์ของพสกนิกรชาวไทย เมื่อได้สูญเสียพระมหากษัตริย์ที่เป็นเสมือนหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวไทยทั้งชาติจึงทำให้พสกนิกรชาวไทยต่างอาลัยอาวรณ์คร่ำครวญถึงพระองค์ รวมไปถึงการยกย่องเชิดชูพระเกียรติของพระองค์ว่าทรงเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้าน และได้นำความรู้นั้นมาช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทยให้มีความสุข ความเจริญมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ทำให้พสกนิกรชาวไทยนั้นเปรียบเทียบบว่าพระองค์ทรงเป็นเทพหรือพระโพธิสัตว์ที่ลงมาจุติเพื่อช่วยเหลือมนุษย์และประเทศชาติให้มีความสุขสงบร่มเย็นนั่นเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย

ศิริชัย ไหมดวง¹, ปณิธาน บรรณาธรรม²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : s59123401058@ssru.ac.th, bannatham@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งขอบเขตของการวิจัยคือศึกษาคำศัพท์โบราณจากเว็บไซต์ที่มีคนเปิดอ่านมากที่สุดเกินหนึ่งหมื่นครั้งได้รวบรวมไว้จำนวน 3 เว็บไซต์คือ TeenMthai.com , Sanook.com และ Dailynews.com โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 75 คน โดยผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการรับชมละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสเป็นประจำ มีการรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสจากบริบทในละคร นอกจากนั้นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสช่วยให้คนในปัจจุบันเข้าใจความหมายของคำศัพท์โบราณมากขึ้น รวมถึงส่วนใหญ่ไม่ใช้คำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสในการสื่อสาร และนักศึกษาเกินกึ่งหนึ่งมีความมั่นใจในการทำแบบทดสอบการรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณในระดับปานกลาง (2) จำนวนข้อทั้ง 40 ข้อในแบบทดสอบที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยทำแบบทดสอบผ่าน (นักศึกษาตอบถูกกึ่งหนึ่ง หรือ 20 คะแนนขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 75.00 และจำนวนนักศึกษาทั้ง 75 คน ที่ทำแบบทดสอบผ่าน (ข้อที่จำนวนนักศึกษาตอบถูกกึ่งหนึ่งขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 92.00 โดยคำที่นักศึกษาตอบถูกมากที่สุด 5 อันดับแรกคือคำว่าชม้อยชม้ายชายตา, คันฉ่อง, โล้สำเภา, วิปลาสและโดนเอ็ด

คำสำคัญ : การรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณ, บุพเพสันนิวาส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Recognition of archaic words in the television play: Buppesannivas of students majored in Thai program Sirichai Maiduang¹, Phatithan Bannatham²

¹Student majored in Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

²Assistant professor, Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

E-mail : s59123401058@ssru.ac.th¹, bannatham@hotmail.com²

Abstract

This paper, “Recognition of archaic words in the television play: Buppesannivas of students majored in Thai program”, aims to investigate how students majored in Thai program recognize archaic words in a television play: Buppesannivas. Delimitation was archaic words from 3 websites with 10,000+ viewer, three websites were within the score i.e., TeenMThai.com, Sanook.com and Dailynews.com. Population and sample group were 75 third year students majored in Thai program (2019). (1) Most students were female; they have seen the play regularly and recognized the archaic words from contexts of the play. Most students agreed that the play helped people in the current period gain better understanding in archaic words; however, they did not use the words learned from the play in a communication. Half of the students had moderate confidence in an archaic word recognition test with 40 questions; (2) 75% had a moderate result (correct half of the answers or 20 marks); 92% from 75 students passed the test (The number of students answered correctly, since half or more.); 5 most correct answers were Chamoi, Chamaichaita, Kanchong, Losamphao, Wiphalat and Don-en.

Keywords : recognition of archaic words, Buppesannivas

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ละครโทรทัศน์เป็นรายการทางโทรทัศน์รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ความจรรโลงใจแก่ผู้เสพหรือผู้รับชม เน้นความบันเทิงเป็นหลักผลิตขึ้นเพื่อการรับชมภายในเคสสถาน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2562 (1)) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของละครโทรทัศน์ไว้ว่า “น. ละครพูดที่แสดงทางโทรทัศน์ มีการตกแต่งฉากให้เหมือนจริง” โดยในปัจจุบันละครโทรทัศน์ได้รับความนิยมอย่างมากเพราะนอกจากจะให้ความบันเทิงเป็นหลักแล้ว ยังช่วยพัฒนากระบวนการคิดของผู้รับชมว่าละครจะมีกลวิธีการจบเรื่องแบบใด หรือทำไมตัวละครแต่ละตัวจึงมีอุปนิสัยเช่นนั้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาในเรื่องการใช้ภาษารวมถึงการสร้างจินตนาการตลอดจนให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ละครประเภทอิงประวัติศาสตร์ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในสมัยนั้น ๆ และที่สำคัญละครโทรทัศน์ยังแฝงข้อคิดให้ผู้รับชมสามารถมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

ละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศในประเทศไทยมีทั้งละครโทรทัศน์ที่ประพันธ์โดยคนไทยเองและซื้อลิขสิทธิ์มาออกอากาศ หากเป็นละครโทรทัศน์ที่ประพันธ์โดยคนไทยเองเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องชนชั้นสูงในสังคมไทย ตัวละครมุ่งเน้นไปที่ฝ่ายดี ฝ่ายเลว สามารถเดาตอนจบของเรื่องได้ง่าย มักจะจบลงแบบสุขนาฏกรรม (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2562 (2)) และมีแนวเรื่องที่หลากหลาย เช่น ละครสะท้อนสังคม ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ละครย้อนยุค เป็นต้น สำหรับละครย้อนยุคนั้นถือได้ว่าเป็นแนวละครที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย เนื่องจากสะท้อนภาพความรุ่งเรืองของประวัติศาสตร์ไทย

ละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส เป็นละครย้อนยุคเรื่องหนึ่งที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในต้นปี 2561 และได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทยขณะละครกำลังออกอากาศ ความนิยมของละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสทำให้เกิดกระแสการอนุรักษ์วัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งตัวด้วยชุดไทยโบราณ การไปสถานที่ที่ปรากฏในละคร เช่น วัดไชยวัฒนาราม วัดพระมหาธาตุ ทำให้การท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยากลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง นอกจากนั้นมีการเลียนแบบการใช้ภาษาเช่นเดียวกับละครโทรทัศน์ที่มีการใช้คำเก่า คำศัพท์โบราณที่ไม่ได้ใช้สื่อสารในปัจจุบันแล้ว เช่น คำว่าอเจ้า เวจ อืดตะป้อนัง เป็นต้น ซึ่งภาษาเหล่านี้ได้เกิดเป็นสติ๊กเกอร์ไลน์ (มนธิชา ก้องวุฒิเวช, 2560 : 93) รวมถึงเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้รวบรวมคำศัพท์เหล่านี้มาเผยแพร่ เช่น sanook.com พาดหัวว่า “10 คำศัพท์บุพเพสันนิวาส ที่อเจ้าทั้งหลายควรรู้” Mthai.com พาดหัวว่า “รวมคำศัพท์ ละครบุพเพสันนิวาส ที่หลายคนเพิ่งเคยได้ยิน” การใช้ภาษานั้นเกิดกระแสในบุคคลทั่วไปตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ มีการนำคำศัพท์โบราณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์มาใช้ในชีวิตประจำวันอีกครั้งในช่วงที่ละครกำลังออกอากาศ ถึงขนาดที่รัฐบาลเรียกคณะผู้จัด นักแสดง เข้าพบเพื่อพูดคุยและหารือถึงมาตรการที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของไทย (ชาม เชื้อสถาปนศิริ, ออนไลน์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของสวนดุสิตโพล ที่สอบถามในเรื่อง “ละครบุพเพสันนิวาสในทัศนะประชาชน” จากหัวข้อละครบุพเพสันนิวาสมีผลต่อตัวประชาชนเองอย่างไร โดยอันดับ 2 ตอบว่าอยากทำตามละคร เช่น พุดคำโบราณ แต่งชุดไทย รับประทานอาหาร เที่ยวสถานที่ต่าง ๆ

ชาม เชื้อสถาปนศิริ (ออนไลน์, 2561) กล่าวถึงกระแสของบุพเพสันนิวาสไว้ในบทความเรื่องส่องคันฉ่อง (ปรากฏการณ์) บุพเพสันนิวาสว่า “ละครเรื่องนี้ตอบความต้องการลึก ๆ เชิงจิตวิทยาของสังคม คือ ความต้องการหลบหนีปัจจุบัน และย้อนกลับไปแสวงหาความเก่าแก่ สมัยยุครุ่งเรืองสูงสุดของประวัติศาสตร์ไทย เพื่อที่จะบ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บอกว่าคนไทยก็มีดี มีเอกลักษณ์ ความเป็นชาตินิยมและประวัติศาสตร์ ธรรมเนียมมาช้านาน หาใช่ชาติที่ปราศจากรากเหง้าแต่อย่างใด”

กระแสการใช้คำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสนั้นทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการรับรู้คำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้วยนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเป็นผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาและการเปลี่ยนแปลงของภาษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอยู่แล้ว นอกจากนั้นสังคมคาดหวังว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านภาษาไทยมากกว่าคนทั่วไป การศึกษานี้จะทำให้เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเข้าใจความหมายและใช้คำศัพท์โบราณเหล่านั้นได้ถูกต้องหรือไม่เพียงใด อันเป็นการอนุรักษ์ถ้อยคำในภาษาไทยให้อนุชนได้รับรู้และใช้ได้อย่างถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการรับรู้คำศัพท์โบราณละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส จากเว็บไซต์ teen.mthai, sanook.com และ dailynews ได้รวบรวมไว้ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2561 เท่านั้น

การทบทวนวรรณกรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำเหล่านี้ไว้ดังนี้

คำ น. เสียงพูด, เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ, เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด โดยปรกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดซึ่งมีความหมายในตัว, ใช้ประกอบหน้าคำอื่นมีความหมายเช่นนั้น เช่น คำนาม คำกริยา คำบุพบท

ศัพท์ (1) [สับทะ-, สับ] น. เสียง เช่น โทศัพท์, คำ เช่น ศัพท์บัญญัติ (ส. ศพท; ป. สทท ว่า เสียง, คำ)
(2) น. คำยากที่ต้องแปล, ศัพท์แสง ก็ว่า (ส. ศพท; ป. สทท ว่า เสียง, คำ)

โบราณ (1) [โบราณ, โบราณนะ-] ว. มีมาแล้วช้านาน, เก่าก่อน, เช่น อักษรโบราณ หนังสือโบราณ, เก่า, เก่าแก่, เช่น แพทย์แผนโบราณ ของโบราณ (ป. โบราณ; ส. เปราณ).

(2) (ปาก) ว. ไม่ทันสมัย เช่น คนหัวโบราณ. (ป. โบราณ; ส. เปราณ)

ในที่นี้สรุปความหมายของ “คำศัพท์โบราณ” ได้คือ เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นซึ่งมีมาแล้วช้านาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ชิฟแมนและคานุก (2000) ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้คือกระบวนการที่บุคคลแต่ละคนมีการเลือก การประมวลผลและการตีความเกี่ยวกับตัวกระตุ้นออกมา ให้ความหมายและได้ภาพของโลกที่มีเนื้อหา

อุบลวรรณ ภาวานันท์และคณะผู้เขียน (2554) ให้ความหมายการรู้สึกและการรับรู้ คือ การที่อวัยวะรับความรู้สึกมีหน้าที่รับรู้ข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ส่งผ่านเส้นประสาทขึ้นสู่สมอง ข้อมูลจะอยู่ในรูปของพลังงานต่าง ๆ เช่น ความร้อน แสง สี เสียง ฯลฯ อวัยวะรับความรู้สึกแต่ละชนิดจะรับพลังงานได้เฉพาะ เช่น ตารับแสง หูรับเสียง ผิวหนังรับอุณหภูมิ สัมผัส ฯลฯ ข้อมูลเร้าอวัยวะรับความรู้สึกให้แปรพลังงานเหล่านี้เป็นกระแสประสาทเดินทางสู่สมองจะเกิดความรู้สึก เช่น มองเห็น ได้ยิน นั่นคือการรับรู้จึงเป็นขบวนการรับรู้

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2549) ให้ความหมายการรับรู้ หมายถึง การเกิดสัมผัสอย่างมีความหมายและเป็นประสาทสัมผัสเกิดการสัมผัสขึ้น และตีความแห่งการสัมผัสได้รับออกมาเป็นหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายอันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกัน และในการแปลความหมายของการสัมผัสนั้นจำเป็นที่อินทรีย์จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม ดังนั้นหากคนเราไม่มีความรู้เดิมหรือสิ่งเร้าสิ่งนั้น ๆ ไปก็จะไม่มีการรับรู้ในสิ่งนั้น ๆ แต่จะเกิดเฉพาะการสัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546) กล่าวว่า การรับรู้คือกระบวนการที่อินทรีย์หรือสิ่งมีชีวิตพยายามทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมโดยผ่านทางประสาทสัมผัส กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการใช้อวัยวะสัมผัสจากสิ่งเร้าและจัดระบบสิ่งเร้าใหม่ภายในระบบการคิดในสมอง จากนั้นจะแปลสิ่งเร้าที่รับสัมผัสว่าสิ่งเร้าอันนั้นคืออะไร ขึ้นแปลความหมายนี้เป็นขั้นที่มีการใช้ประสบการณ์เก่าเป็นพื้นฐานของการแปลความหมาย

บรรยงค์ ไตจินดา (2543) ให้ความหมายการรับรู้ว่า หมายถึง การที่บุคคลได้รับตีความและตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้น การรับรู้แบ่งได้เป็น 2 กิจกรรม คือ การรับข้อมูลและการแปลข้อมูลให้เป็นข้อความตามความเข้าใจ การรับรู้จะต้องคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ความสนใจและประสบการณ์จึงสามารถทำให้แปลความถูกต้อง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยความจำ ความรู้ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจและการรับรู้นั้นมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดไว้ว่าสิ่งเร้าอย่างเดียวกันอาจจะทำให้คนสองคนสามารถรับรู้ต่างกันได้ การที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างและจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น ประสบการณ์ วัฒนธรรม การศึกษา ดังนั้นการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งนั้นจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ด้วย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาคำศัพท์โบราณ โดยนำคำศัพท์มาจากเว็บไซต์ที่รวบรวมคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์ เรื่องบุพเพสันนิวาสที่มีผู้เปิดอ่านมากที่สุดเกินหนึ่งหมื่นครั้ง 3 เว็บไซต์ ซึ่งคือ TeenMThai.com จำนวน 37

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คำ, Sanook.com จำนวน 9 คำและ Dailynews.com จำนวน 10 คำ ตัดทอนคำที่ซ้ำกันในแต่ละเว็บไซต์จึงได้คำศัพท์โบราณทั้งหมด 40 คำนอกจากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในเรื่องการสร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบ

2. สร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบขึ้นมาทั้งหมด 5 ส่วน โดยแบ่งออกเป็น

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบการรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์ เรื่องบุพเพสันนิวาสจำนวน 40 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามคำศัพท์โบราณที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยใช้สื่อสารในปัจจุบันจำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความมั่นใจในการทำแบบทดสอบ จำนวน 1 ข้อ

3. นำแบบสอบถามและแบบทดสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง

4. ปรับปรุงและนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

5. นำแบบสอบถามและแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

6. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบทดสอบ

7. เรียบเรียงผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

8. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย นำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลคำศัพท์โบราณจากเว็บไซต์ที่ได้รวบรวมคำศัพท์โบราณไว้จำนวน 3 เว็บไซต์คือ TeenMThai.com, Sanook.com และ Dailynews.com ได้ทั้งหมด 40 คำผู้วิจัยได้นำมาทดสอบการรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสโดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาวิจัยพบว่า

นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 85.30 มีการรับชมละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 58.70 และนักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ความหมายจากบริบทในละครมาเป็นลำดับที่หนึ่ง นอกจากนั้นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ช่วยให้คนในปัจจุบันเข้าใจความหมายของคำศัพท์โบราณมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 48.00 รวมถึงส่วนใหญ่ไม่ใช้คำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสในการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 66.70 และนักศึกษาเกินกึ่งหนึ่งมีความมั่นใจในการทำแบบทดสอบคำศัพท์โบราณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 70.70

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การรับรู้ความหมายคำศัพท์โบราณที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยจำนวน 75 คน ทำแบบทดสอบทั้งหมด 40 ข้อ ค่าคะแนนข้อละ 1 คะแนนนั้น มีข้อที่นักศึกษาทำแบบทดสอบผ่าน (ข้อที่จำนวนนักศึกษาตอบถูกถึงหนึ่งขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 75.00 และมีข้อที่นักศึกษาทำแบบทดสอบไม่ผ่าน (ข้อที่จำนวนนักศึกษาตอบถูกไม่ถึงถึงหนึ่ง) คิดเป็นร้อยละ 25.00 และค่าเฉลี่ยของคะแนนคือ 26.43 นอกจากนี้ นักศึกษาทั้ง 75 คนทำแบบทดสอบผ่าน (คะแนนถึงหนึ่งหรือได้คะแนน 20 คะแนนขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 92.00 ส่วนนักศึกษาที่ทำแบบทดสอบไม่ผ่าน (คะแนนไม่ถึงถึงหนึ่งหรือได้คะแนนไม่ถึง 20 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 8.00 และค่าที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยตอบถูกเป็นลำดับที่หนึ่งคือคำว่าขม้อยขม้ายชายตา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนนักศึกษา ลำดับที่สองมี 3 คำ คือคำว่าคั่นฉ่อง, โล้สำเนา และวิปลาส คิดเป็นร้อยละ 97.30 ของจำนวนนักศึกษา ส่วนค่าที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยตอบถูกน้อยที่สุดมี 2 คำ คือคำว่าน้ำมันครึ่งและสะตุ คิดเป็นร้อยละ 17.30 ของจำนวนนักศึกษา

อภิปรายผล

ผลของการศึกษาวิจัย เรื่อง การรับรู้คำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) การศึกษาสถานภาพของนักศึกษาพบว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่ตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จากการสัมภาษณ์อาจารย์นพวรรณ งามรุ่งโรจน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2562 ตอบว่าวิชาภาษาไทยนั้นเป็นวิชาที่ละเอียดอ่อน ใช้อารมณ์และเหตุผลในการอ่านคิด และมีการวิเคราะห์เป็นหลัก ทำให้ผู้หญิงเข้าถึงเนื้อหาวิชาได้มากกว่าผู้ชาย และจากการสัมภาษณ์นางสาวนัฐภรณ์ ผลพุกษา นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2562 ให้เหตุผลว่าการเรียนในศาสตร์ทางด้านภาษาต้องใช้ความละเอียดอ่อน เน้นความสวยงามทางวรรณศิลป์ จึงทำให้เพศหญิงสนใจเรียนมากกว่าเพศชาย หากเป็นเพศชายก็มักจะเป็นเพศที่สาม ประเด็นต่อมา นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ตอบว่า รับชมละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสเป็นประจำ เป็นเพราะในช่วงที่ละครกำลังออกอากาศนั้น ละครมีกระแสได้รับความนิยมติดอันดับ 1 ของโลกในทวิตเตอร์ (ข้อมูลจาก Twitter เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2561) การประเมินค่าความนิยมหรือเรตติ้ง (Rating) อย่างเป็นทางการจากการประกาศโดยต้นสังกัดคือไทยทีวีสีช่อง 3 ที่ระบุว่าละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสมีค่าความนิยมเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร สูงถึง 16.0 หรือค่าความนิยมทั่วประเทศ 11.4 และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจากทุกเพศทุกวัยซึ่งเป็นละครย้อนยุคอิงประวัติศาสตร์ที่คนไทยส่วนใหญ่สนใจ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีความสนใจในเรื่องของนวนิยายเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับงานเขียน การใช้ภาษา การใช้กลวิธีในการเขียน ซึ่งละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสนี้ก็ดัดแปลงมาจากนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาสของรอมแพง ประเด็นสุดท้ายในการศึกษาสถานภาพของนักศึกษาพบว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ตอบว่ารับรู้ความหมายของคำศัพท์โบราณในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสจากบริบทในละครเองสอดคล้องกับคำตอบที่ว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่รับชมละครโทรทัศน์เป็นประจำ ซึ่งบริบทในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสมีการใช้คำศัพท์โบราณค่อนข้างมาก ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ที่ว่ามนุษย์จะรับรู้ได้ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น แรงจูงใจ ความสนใจ เป็นต้น (กันยา สุวรรณแสง, 2544) ซึ่งในระหว่างที่ละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ออกอากาศนั้นละครได้รับความนิยม ทำให้ผู้คนเกิดแรงจูงใจและความสนใจที่จะรับชม เมื่อรับชมแล้วบริบทในละครมีการใช้คำศัพท์โบราณค่อนข้างมากทำให้เกิดการรับรู้ความหมายของคำศัพท์โบราณ

2) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสช่วยให้คนในปัจจุบันเข้าใจความหมายของคำศัพท์โบราณมากขึ้น อาจเป็นเพราะละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ในละครมีการใช้คำศัพท์โบราณค่อนข้างมาก ทำให้ผู้คนในสังคมเกิดกระแส การเลียนแบบไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายด้วยชุดไทย การทำอาหารที่ปรากฏในละคร เช่น หมูโสร่ง เป็นต้น ตลอดจนการไปเที่ยวสถานที่ที่ปรากฏในละคร รวมถึงการใช้ภาษาซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการใช้ภาษาเช่นเดียวกับ ละครโทรทัศน์ที่มีการใช้คำศัพท์โบราณที่ไม่ได้ใช้สื่อสารในปัจจุบันแล้วมาใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันอีกครั้ง เช่น คำว่าอ้อเจ้า เวจ อืดตะปอนัง เป็นต้น นอกจากนี้ภาษาเหล่านี้ได้เกิดเป็นสติ๊กเกอร์ไลน์ (Line Sticker) ใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งภาษาในสติ๊กเกอร์ไลน์นี้ต้องเป็นภาษาที่คนทั่วไปเข้าถึงได้ รู้จัก รู้ความหมายหรือใช้ กันอย่างกว้างขวางจึงจะสามารถสื่อสารกันได้เข้าใจ นอกจากนี้สติ๊กเกอร์ไลน์ที่มีคำศัพท์โบราณไม่ได้มีเพียง ต้นสังกัดอย่างไทยทีวีสีช่อง 3 เท่านั้นที่เป็นผู้ผลิต แต่เป็นสติ๊กเกอร์ไลน์ที่สร้างสรรค์มาจากบุคคลทั่วไปด้วยการที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยตอบว่าละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสช่วยให้คนในปัจจุบันเข้าใจ ความหมายของคำศัพท์โบราณมากขึ้นนั้นยังสอดคล้องกับกระบวนการรับรู้ที่ว่า การรับรู้เกิดจากสิ่งเร้า (ละคร โทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสและคำศัพท์โบราณที่ตัวละครใช้สื่อสาร) จากนั้นบุคคลจะเกิดความรู้สึกอย่างไร หนึ่ง (อยากใช้ตาม) จากนั้นจึงแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ (รู้ว่าคำนั้น ๆ หมายความว่าอย่างไร) และทำให้เกิดการตอบสนองทางการรับรู้ หนึ่ง (การใช้ตาม) (กันยา สุวรรณแสง, 2544) ด้วยเหตุนี้ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มีความคิดเห็นว่าละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสช่วยให้คนในปัจจุบันเข้าใจความหมายของคำศัพท์โบราณ มากขึ้น นอกจากนี้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่ใช้คำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาสในการสื่อสารมากถึงร้อยละ 66.70 อาจเป็นเพราะการทำแบบสอบถามนี้ได้จัดทำขึ้นหลังจาก ละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสจบไปเป็นเวลาประมาณ 8 เดือนด้วยสาเหตุนี้อาจทำให้ความนิยมในการใช้ คำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสในการสื่อสารลดน้อยลง แต่ก็ยังมีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่ยัง ใช้คำศัพท์โบราณเหล่านี้ในการสื่อสารอยู่ โดยคำศัพท์โบราณที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยตอบว่าใช้มากที่สุด คือคำว่าอ้อเจ้า คันฉ่อง โข ไล่สำเภา ตามลำดับ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการ ทำแบบทดสอบคำศัพท์โบราณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้อง กับค่าเฉลี่ยของคะแนนที่อยู่ที่ 26.43 และจำนวนของนักศึกษาที่ทำแบบทดสอบผ่านซึ่งมากถึงร้อยละ 92.00 ทำให้เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยมีการรับรู้และมีความมั่นใจในความหมายของคำศัพท์โบราณจาก ละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสเป็นอย่างดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยทำแบบทดสอบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ค่าคะแนนข้อละ 1 คะแนน โดยจำนวนข้อที่นักศึกษาทำแบบทดสอบผ่านคิดเป็นร้อยละ 75.00 ซึ่งมีมากกว่าจำนวนข้อที่นักศึกษาทำแบบทดสอบไม่ผ่านถึง 3 เท่า จำนวนนักศึกษาที่ทำแบบทดสอบผ่านคิดเป็นร้อยละ 98.00 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด และค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักศึกษาทำได้คือ 26.43 คะแนน และคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 37 คะแนน ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีการรับรู้ความหมายของคำศัพท์โบราณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่รับชมละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสเป็นประจำ และรับรู้ความหมายของคำศัพท์โบราณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสจากบริบทในละครหรือแหล่งอื่น ๆ ส่วนคะแนนที่ต่ำสุดคือ 13 คะแนน อาจอนุมานได้ว่านักศึกษาคนนั้นเป็นนักศึกษา 6 ใน 75 คนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่ไม่เคยรับชมละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสเลย นอกจากนั้นคำศัพท์โบราณที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยตอบถูกเป็นลำดับที่หนึ่งและตอบถูกทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100.0 คือคำว่าขม้อยขม้ายชายตา อาจเป็นเพราะคำนี้ยังมีการใช้อยู่ในปัจจุบัน เพียงแต่ตัดคำให้สั้นลงเหลือเพียงแค่ “ขม้อย” หรือ “ขม้าย” แต่ยังคงความหมายในทางเดิม ซึ่งหมายถึงซ่อนตาฆ่าเลื่องดูเพื่อเรียกร้องให้สนใจ, ชายหางตาด้วยความสนใจ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) และคำที่นักศึกษาตอบผิดมากที่สุดมีสองคำคือคำว่าน้ำมันครึ่งและสะตุ อาจเป็นเพราะสองคำนี้เป็นคำศัพท์เฉพาะ เช่น น้ำมันครึ่งใช้ในอุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนคำว่าสะตุใช้ทางการแพทย์แผนโบราณ เป็นต้น จึงทำให้สองคำนี้เป็นคำศัพท์โบราณที่ไม่ค่อยแพร่หลายเหมือนคำอื่น ๆ ที่อาจนำมาใช้ในนวนิยายหรือละครโทรทัศน์แนวย้อนยุค

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์แนวย้อนยุคที่ต่างยุคสมัยกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการเรียนรู้ความหมายคำศัพท์โบราณจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยฉบับนี้ จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้หากขาดการสนับสนุนจากบุคคลสำคัญหลายท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้วิจัยในหลาย ๆ ด้าน

ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิธาน บรรณาธรรม เป็นอย่างสูงที่อนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด จนงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้ศึกษาเกิดแรงผลักดันไม่ย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อยและอุปสรรคที่ได้พบเจอในการทำวิจัยครั้งนี้เสมอมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขอขอบคุณคณะผู้จัด ผู้เขียนบทประพันธ์ละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ตลอดจนผู้เขียนนวนิยายเรื่องบุพเพสันนิวาส ที่สร้างสรรค์ผลงานที่ทรงคุณค่านี้ให้กับคนไทยได้อ่านและรับชม รวมถึงทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาคำศัพท์โบราณที่แฝงอยู่ในบทประพันธ์นั้น

ขอขอบคุณอาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ในด้านการเรียนในศาสตร์ภาษาไทยตลอด 3 ปีที่ผ่านมา

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบในงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณนางสาวรัตนมณี สมศรี และเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจ และสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไม่ขาดตกบกพร่องมาโดยตลอด จนการศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จและลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กันยา สุวรรณแสง. (2544). **จิตวิทยาทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรวิทยา.
- ชาม เชื้อสถาปนศิริ. (2561). **ค้นร่องส่อง (ปรากฏการณ์) บุพเพสันนิวาส**. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2561, จากเว็บไซต์ : <https://marketeeronline.co/archives/16120>
- นพวรรณ งามรุ่งโรจน์. อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2562.
- นัฐภรณ์ ผลพฤษภา. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2562.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2543). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- มนธิชา ก้องวุฒิเวช. **การใช้ภาษาในสติกเกอร์ไลน์**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2560.
- รวมคำศัพท์ให้ออเจ้าไม่ตกกระแสนิวาส**. (2561). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561, จากเว็บไซต์ : <https://www.dailynews.co.th/entertainment/631250>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2561, จากเว็บไซต์ : <https://www.royin.go.th/dictionary>
- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. **บุพเพสันนิวาส**. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2561, จากวิกิพีเดีย <https://th.wikipedia.org/wiki/บุพเพสันนิวาส>
- _____. **ละครโทรทัศน์**. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2562, จากวิกิพีเดีย <https://th.wikipedia.org/wiki/ละครโทรทัศน์>. (1).
- _____. **ละครโทรทัศน์ไทย**. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2562, จากวิกิพีเดีย <https://th.wikipedia.org/wiki/ละครโทรทัศน์ไทย>. (2).
- ศัลยา สุขนิวัตติ. (2561). **บุพเพสันนิวาส**. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2561, จากเว็บไซต์ <https://mgronline.com/drama/2946/3795/start>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สวนดุสิตโพล. (2561). “ละครบุพเพสันนิวาส” ในทัศนะประชาชน. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2561, จาก
เว็บไซต์ <https://suandusitpoll.dusit.ac.th/WEB/survey-result/2523>
- สิทธิโชค วรรณสันติกุล. (2547). จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- อุบลวรรณภา ภาวนานันท์และคณะผู้เขียน. (2554). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่7). สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Kittiwat S. (2561). 10 คำศัพท์บุพเพสันนิวาส ที่อเจ้าทั้งหลายควรรู้. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561,
จากเว็บไซต์ : <https://www.sanook.com/campus/1389035>
- Schiffman; & Kanuk. (2000). *Customer Behavior – Psychology Aspects*. New Jersey:Prentice-
Hall.
- Yuwadee. (2561). รวมคำศัพท์ละครบุพเพสันนิวาส ที่หลายคนเพิ่งเคยได้ยิน!. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม
2561, จากเว็บไซต์ : <https://teen.mthai.com/variety/144895>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสร้างสรรคัวรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย”

อริชา นาคเถื่อน¹, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email: atichazai2013@gmail.com¹, nopphawan.ng@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างสรรคัวรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” จำนวนทั้งสิ้น 189 บท ผลการศึกษาพบว่า มีทั้งด้านการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ ซึ่ง *ด้านการใช้คำ* มีการเล่นคำ การซ้ำคำและซ้ำความ การสรรคำที่ประกอบไปด้วย คำสี่อวรณ์ คำหลากหลาย และคำราชาศัพท์ ซึ่งการใช้คำเหล่านี้ช่วยให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่านที่แสดงความอาลัยอาวรณ์ต่อเหตุการณ์การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และยังช่วยแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของกวีในฐานะพสกนิกรชาวไทยที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยมาตลอด 70 ปี ที่พระองค์ทรงครองราชย์ ส่วน *ด้านการใช้ภาพพจน์* มีการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ นามนัย ปฏิทรรศน์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน การอ้างถึง และอุปมูขุณา ซึ่งการใช้ภาพพจน์นี้จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของกวี เนื่องจากภาพพจน์มีความสำคัญในการสื่อถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นผ่านการเรียงร้อยถ้อยคำในเชิงเปรียบเทียบมากกว่าการกล่าวอย่างตรงไปตรงมา

คำสำคัญ : วรรณศิลป์, ภาพพจน์, กวีนิพนธ์, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถ-บพิตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Artistic language creativity in poetry anthology “In Commemoration of His Majesty King Bhumibol Adulyadej” Athicha Naktheuoen¹, Noppawan Ngamrungrot²

^{1,2} Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University
Email: atichazai2013@gmail.com¹, noppawan.ng@ssru.ac.th²

Abstract

This paper aims to study artistic language creativity in 189 poems in a poetry anthology “In Commemoration of His Majesty King Bhumibol Adulyadej”. The study revealed that wording and figures of speech were utilized. *Wording* consisted of pun; repetition and restatement; word formation i.e., emotional word, zeugma and royal word, reader who mourned for the death of His Majesty King Bhumibol Adulyadej can be deeply touched by these words and techniques; moreover, these help reflecting poets’ sentiment and feeling as the Thai subjects who swear allegiance to the royal institute and have great a great conscience in His Majesty generosity having bestowed in his reign on the Thai subjects for 70 years. As for *figures of speech*, they consisted of simile, metaphor, symbol, metonymy, paradox, hyperbole, personification, reference and rhetorical question; these help creating imagination and understanding of the poems as they narrow abstract questions into more clear concrete questions by composing a comparative word instead of direct statement.

Keywords : artistic, language, figure of speech, poetry, His Majesty King Bhumibol Adulyadej

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

กวีนิพนธ์ หมายถึง บทประพันธ์ที่แต่งเป็นร้อยกรองมีความไพเราะในเรื่องของการใช้ภาษา มีลักษณะแบบแผน รูปแบบ และกฎเกณฑ์บังคับในการแต่งเฉพาะเจาะจงลงไปอีก โดยรวมแล้วกวีนิพนธ์จะต้องมีความงามอันเกิดจากการเลือกสรรการใช้ภาษาของกวีและการแสดงเนื้อหาสาระต้องก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการควบคู่กันไป (ยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา, 2542 น. 3)

ผู้แต่งกวีนิพนธ์แต่ละบุคคลล้วนเป็นพสกนิกรที่อยู่ในสังคมไทย ย่อมรับรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยที่มีระบอบการปกครองแบบพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่โบราณเป็นระยะเวลายาวนาน สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่มีความสำคัญสูงสุดของประเทศและเป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนชาวไทยตลอดมา ไม่ว่าในยุคสมัยใด พสกนิกรชาวไทยต่างระลึกอยู่เสมอว่าประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองมาได้จนทุกวันนี้ ก็ด้วยพระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ ทรงปกครองแผ่นดินด้วยหลักทศพิธราชธรรม ทรงทำนุบำรุงประเทศให้รุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นมรดกอันล้ำค่าสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การรับรู้บริบทของสังคมไทยดังกล่าวจึงเกิดกวีนิพนธ์ในลักษณะยกย่องเชิดชูพระเกียรติพระมหากษัตริย์นับไม่ถ้วน และเมื่อเกิดเหตุการณ์สำคัญของประเทศกวีก็ย่อมถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและความคิดที่มีต่อเหตุการณ์นั้นผ่านการเรียงร้อยถ้อยคำอย่างประณีต ดังเหตุการณ์ในวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2559 เวลา 15.52 น. เป็นวันและเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รักของพสกนิกรชาวไทยเสด็จสวรรคต กวีจึงสร้างสรรค์บทกวีขึ้นมาเพื่อบอกเล่าและแสดงอารมณ์สะท้อนใจต่อเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จนเกิดเป็นหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” ขึ้นเพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชาธิราชที่ทรงปฏิบัติหน้าที่ที่พระองค์ทรงทำให้พสกนิกรอยู่ดีกินดี พระราชดำรัส พระบรมราโชวาทที่สอนให้พสกนิกรอยู่ในความดีงาม ความพอดีและพอเพียง นับเป็นบุญวาสนาของพสกนิกรชาวไทยที่ได้เกิดมาอยู่ใต้ร่มพระบารมีของพระองค์ ผู้แต่งกวีนิพนธ์ได้แสดงถึงความจงรักภักดีและความผูกพันที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่รักยิ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของพสกนิกรทั้งสิ้นล้วนแสดงถึงความโศกเศร้าเสียใจ ประวัติศาสตร์ความทรงจำ และยังเฉลิมพระเกียรติของพระองค์ให้ทั่วโลกได้รับรู้ ซึ่งบทกวี ทั้ง 189 บท มีการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ ผ่านกระบวนการคิดกลั่นกรองโดยเลือกเฟ้นถ้อยคำเป็นอย่างดี เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดไปสู่ผู้อ่าน หนังสือเล่มนี้จึงมีคุณค่าที่น่าสนใจในด้านความงามทางภาษาวรรณศิลป์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างสรรค้วรรณศิลป์ที่ปรากฏในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย”

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการสร้างสรรค้วรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย”

ทบทวนวรรณกรรม

กิตติมา จันทร์ลาว (2555) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์กวีนิพนธ์ของ สถาพร ศรีสังข์” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบฉันทลักษณ์และกลวิธีการประพันธ์กวีนิพนธ์ของสถาพร ศรีสังข์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โดยศึกษาจากบทกวีนิพนธ์ของสถาพร ศรีสัจจัง ที่ใช้นามจริงและใช้นามปากกาว่า “พนม นันทพฤกษ์” และ “อินตา ร่องวัวแดง” ที่ได้รับการจัดพิมพ์รวมเล่มแล้ว จำนวน 8 เล่ม ได้แก่ 1) ก่อนไปสู่ภูเขา 2) ยืนต้านพายุ 3) คือนกวัยเวียงฟ้า 4) ที่ว่ารัก - รักนั้น 5) ดั่งผีเสื้อเลื่อน : คือชายพเนจร , ป่าภู-ทุ่งราบและเวียงทะเล 6) ณ เฝิงพักห้วย 7) ทะเล ป่าภูและเฝิงพัก 8) ฟ่องนายหัว จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า สถาพร ศรีสัจจัง ใช้รูปแบบในการประพันธ์กวีนิพนธ์ 2 ชนิด คือ รูปแบบฉันทลักษณ์เดิมที่มีมาแต่โบราณ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่ายและรูปแบบกวีพจน์อิสระ ในด้านกลวิธีการประพันธ์มีวรรณศิลป์ที่เด่นด้านการใช้คำ การใช้ภาพพจน์ การสรรคำที่เหมาะสมด้วยเสียงและความหมาย การใช้สัญลักษณ์และมีกลวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย

นาวิณี หล้าประเสริฐ (2550) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ การศึกษาพบว่า ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับคำ และระดับความ ระดับคำพบว่ามีการใช้คำ ได้แก่ สัมผัส ประกอบด้วยสัมผัสสระและสัมผัสอักษร นอกจากนี้ยังปรากฏการเล่นเสียงวรรณยุกต์ด้วย การใช้คำในเนื้อเพลงพระราชนิพนธ์โดดเด่นด้วยการใช้คำซ้อน หลากหลายประเภท ได้แก่ คำซ้อน 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ นอกจากนี้ยังพบการหลากคำและการสรรคำ ส่วนการศึกษาระดับความประกอบด้วยการใช้ภาพพจน์ เนื้อเพลงพระราชนิพนธ์ปรากฏการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อดีพจน์ สัทพจน์ และปฏิพจน์ อีกทั้งพบการใช้สำนวนในเนื้อเพลงพระราชนิพนธ์มี 2 ประเภท คือการใช้สำนวนเดิมและสำนวนที่ดัดแปลงจากเดิม การใช้สัญลักษณ์ในเนื้อเพลงพระราชนิพนธ์พบในเพลงที่มีเนื้อหาสถาบันซึ่งเป็นเพลงประจำมหาวิทยาลัย การสร้างเอกภาพในเนื้อเพลงพระราชนิพนธ์ประกอบด้วยการใช้คำซ้ำความ และมีการใช้ความเปรียบคู่ขนาน

พรทิพย์ ฉายก็ และ จันทนา แก้ววิเชียร (2553) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดยสลา คุณวุฒิ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดยสลา คุณวุฒิ จำนวน 57 เพลง ซึ่งเป็นเพลงที่แต่งขึ้น ระหว่างปี พ.ศ.2541-2553 การศึกษาพบว่า แนวคิดที่พบมากที่สุดคือ แนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษาพบว่ามีการใช้ศิลปะแบบการเล่นคำในวรรณกรรมเพลงมากที่สุด รองลงมาคือการใช้ซ้ำความ การใช้คำและการหลากคำ ศิลปะการใช้ภาพพจน์ พบว่ามีการใช้อุปมาอุปไมย มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นามนัย อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน ปฏิพจน์และอดีพจน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์
2. รวบรวมผลงานกวีนิพนธ์ในหนังสือ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” จำนวนทั้งสิ้น 189 บท
3. ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. เรียบเรียงผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกเป็นด้านการใช้คำและด้านการใช้ภาพพจน์
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการสร้างสรรคัวรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” พบว่า

1. การใช้คำ

ในการศึกษาวรรณศิลป์ด้านการใช้คำในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” พบว่ามีการใช้คำ ได้แก่ การเล่นคำ การซ้ำคำและซ้ำความและการสรรคำ โดยจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

1.1 การเล่นคำ

การเล่นคำคือการนำคำที่มีรูปหรือเสียงพ้องกันหรือใกล้เคียงกันมาเล่นในเชิงเสียงและความหมาย (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549 น. 31) ดังตัวอย่าง ในบท “บทกวีเขียนทั้งน้ำตา” ของ ฐริทัต หงษ์วิวัฒน์ ความว่า

จะข่มตาหลับได้อย่างไรเล่า	เมื่อรุ่งเช้าขาดตะวันอันไสว
จริงหรือฝันฝันหรือจริงกริ่งหัวใจ	เหมือนถูกไฟคลอกสิ้นทั้งวิญญาณ
ลืมหามาเคยภริมย์ในร่มฉัตร	อิมมนัสรมเย็นเป็นสุขสานต์
ลืมหามาพรั่งเข้าคางร้าวราน	พระภูบาลครรโลไปเมืองฟ้า

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 150)

จากบทกวีข้างต้น มีการเล่นคำ คือ “จริงหรือฝันฝันหรือจริง” ซึ่งเป็นการเล่นคำสลับที่ จริงหรือฝัน ฝันหรือจริง เป็นการถามย้ำความรู้สึกของกวีเองว่าเป็นความจริงหรือความฝันที่ได้สูญเสียพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรไป จากที่รู้สึกดีเพราะเคยได้อยู่ใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารของพระองค์ แต่ปัจจุบันไม่มีพระองค์แล้ว ทำให้รู้สึกรอน้ำใจเหมือนถูกไฟคลอก จากที่เคยลืมหามาแล้วอิมมอกอิมมใจรมเย็นเป็นสุข กลับเป็นเช้าที่ลืมหามาเจ็บซ้ำเมื่อทราบข่าวว่าพระองค์เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัยแล้ว

1.2 การซ้ำคำและซ้ำความ

การใช้กลวิธีการซ้ำคำและซ้ำความในบทกวี ถือเป็นการเล่นย้ำความให้หนักแน่นยิ่งขึ้น การซ้ำคำในแง่วรรณศิลป์มักจะซ้ำคำที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้เสริมสร้างความชัดเจนหนักแน่นของสารที่กวีต้องการจะสื่อและก่อให้เกิดคุณค่าด้านวรรณศิลป์อีกด้วย จากการศึกษาบทกวีนิพนธ์ในหนังสือรวมบทกวี “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” พบตัวอย่างการซ้ำคำในบทกวีของ พรทิพย์ คำดี ความว่า

ประจักษ์แล้วคำว่าพระบารมี	ประจักษ์ทุกซั่มทันทิวพระอาลัย
ประจักษ์ชัดกว่าสองหมื่นห้าพันวัน	ประจักษ์ความมหัศจรรย์ ๘ ทรวงงาน
ประทับในดวงใจเนนานเนื่อง	ประทับเรื่องรุ่งเรืองสมัยพิศาล
ประทับพิมพ์พระบาทเยี่ยมแดนกันดาร	ประทับการครองธรรมนำครองใจ

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 139)

จากบทกวีข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “ประจักษ์” หมายถึง ปรากฏชัด อาจเป็นทางตาหรือใจก็ได้ เช่น ประจักษ์แก่ตา ประจักษ์แก่ใจ และซ้ำคำว่า “ประทับ” หมายถึง อยู่ที่, อยู่กับที่ กวีต้องการย้ำให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรได้ทรงทำความดี แม้ว่าพระองค์จะจากไป แต่พระองค์ก็ทรงคล้ายทุกซั่มให้กับพสกนิกรได้ และกว่าสองหมื่นห้าพันวันที่พระองค์ทรงงานเพื่อพสกนิกรชาวไทย สิ่งเหล่านี้ได้ปรากฏเห็นได้ชัด พระองค์จึงอยู่เป็นความสว่างไสวในใจของพสกนิกรไปเป็นเวลานาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพราะฝ่าพระบาทของพระองค์ได้ประทับรอยอยู่ทั่วทุกถิ่นแดนไทย รวมถึงคุณงามความดีของพระองค์ จะครองใจพสกนิกรอยู่ตลอดไป

ส่วนการซ้ำความ ในที่นี้คือ การซ้ำข้อความ วลี หรือประโยค อาจจะซ้ำเพียงแค่สองครั้งหรือมากกว่า ก็ได้ มักซ้ำเพื่อเน้นย้ำความหมายหรือเพื่อสื่ออารมณ์และความรู้สึกที่ต้องการสื่อสารกับผู้อ่านให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ วิวัฒน์ บัตร์เจริญ ความว่า

พระเอยพระภูมิพล	ธ ครองชนครองไฟท
ทศพิธราชธรรมสมัย	น้อมกายใจนบสักการ
พระเอยพระภูมิพล	ราษฎร์ทุกคนรักภูบาล
ร่วมฉัตรปกป้องสถาน	คุ้มภัยรานสบสุขศรี
พระเอยพระภูมิพล	พระทัยดลสมานไมตรี
ไพรัชประเทศทวี	พระบารมีเด่นอดุล

(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 183)

จากกวีข้างต้น มีการซ้ำความ คือ “พระเอยพระภูมิพล” เพื่อเน้นย้ำถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรที่ทรงครองราชย์ด้วยหลักทศพิธราชธรรม พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่พสกนิกรชาวไทยทุกคนรัก เพราะพระองค์ทรงปกป้องคุ้มภัยประเทศเพื่อให้พสกนิกรมีแต่ความสงบสุข อีกทั้งพระองค์ทรงเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ด้วยพระบารมีของพระองค์จึงไม่มีสิ่งใดมาเทียบเท่าได้

1.3 การสรรคำ

การสรรคำ หมายถึง การเลือกสรรคำที่นำมาเรียงร้อยในบทประพันธ์เพื่อให้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ตามจุดมุ่งหมายของกวีหรือผู้สร้างงาน

คำที่เลือกมาต้องเป็นคำที่มีความหมายสมบูรณ์ในแง่ของการสื่อสาร ทั้งการสื่อความหมายในระดับต่าง ๆ การสื่อภาพและการสื่ออารมณ์ที่กวีประสงค์ ดังนั้น การสรรคำจึงมีลักษณะหลากหลาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกวีหรือผู้แต่ง การสรรคำมีปรากฏทั้งในงานร้อยกรองและร้อยแก้ว (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2548 น. 13-14) จากการศึกษาหนังสือรวมบทกวี “พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” พบการสรรคำ ดังนี้

1.3.1 การใช้คำสื่ออารมณ์

การใช้คำสื่ออารมณ์ หมายถึง การเลือกใช้คำเพื่อเร้าใจผู้ฟังหรือผู้อ่านให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกคล้ายตาม เช่น อารมณ์โกรธ เกลียด โศกเศร้า เหงา รัก ชื่นชม ยกย่อง ฯลฯ (พิทยา ลิ้มมณี, 2537 น. 25) ซึ่งการศึกษาบทกวีนิพนธ์ในหนังสือรวมบทกวี “พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย” มีการใช้คำสื่ออารมณ์ดังนี้

1) การใช้คำสื่ออารมณ์โศกเศร้า สลด หดหู่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสลด หดหู่ และเศร้าโศกเสียใจต่อเหตุการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ดังตัวอย่าง ในบทกวีของใจ กัลป์หะรัตน์ ความว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แสนวิโยคโศกกำสรตรันทนัถ	ตั้งเสาหลักมาสะบันขวัญผวา
ฟ้าสะท้านดินสะเทือนเหมือนร่ำลา	ชนท้าวหล้าแสนเศร้าร้าวรานใจ
ขอพระองค์เสด็จสู่สวรรค	นิจนิรันดรตราบสิ้นอสงไขย
แม้ว่ากาลจะผันผ่านนานเพียงใด	ขอเทิดให้สถิตมั่นนิรันดร
	(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 80)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้คำสื่ออารมณ์ว่า “โศก” หมายถึง ความทุกข์ ความเศร้า “กำสรด” หมายถึง ความเศร้า “รันทด” หมายถึง มีจิตใจหวนไห้มากเพราะความโศกสลด เพื่อสื่อถึงความเศร้าโศกเสียใจของพสกนิกรชาวไทยที่ต้องพรากจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่เป็นเสมือนเสาหลักของประเทศชาติได้ขาดสะบันไป ส่งผลให้พสกนิกรต่างเจ็บปวดรวดร้าวใจอย่างมาก และทำได้เพียงน้อมส่งเสด็จพระองค์สู่สวรรคตราบนานเท่านาน แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร ก็ขอยกย่องเชิดชูพระองค์ด้วยใจรักตลอดไป

2) คำที่สื่อถึงอารมณ์ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจ เป็นการใช้คำปลุกเร้าจิตใจให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่น มุ่งมั่น กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ จุฬา ยิ่งตำนาน ความว่า

“คำพ่อสอน” ทุกคำยังจำได้	ชื่อสัตย์ไว้อยู่พอเพียงเป็นวิถี
จะเดินตามรอยพระบาทชั่วชีวิ	เกิดได้ร่มพระบารมีทุกชาติไป
ด้วยอาตุรอาลัยใจจะขาด	กราบพระบาทพระขวัญมิ่งผู้ยิ่งใหญ่
ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย	สถิตในทิพย์พิมานสำราญเทอญ
	(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น.77)

จากบทกวีข้างต้น กวีเลือกใช้คำว่า “ชื่อสัตย์” หมายถึง ประพฤติตรงและจริงใจ “ชั่วชีวิ” หมายถึง ตลอดชีวิต เพื่อสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกของพสกนิกรที่จดจำคำสอนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทุกคำที่พระองค์ทรงสอนให้อยู่ในความดีงาม ชื่อสัตย์และมีชีวิตอยู่แบบพอเพียง ซึ่งพสกนิกรมุ่งมั่นจะทำตามคำสอนของพระองค์ด้วยความจริงใจไปตลอดชีวิต และขอกราบพระบาทของพระองค์พระผู้เป็นมิ่งขวัญของพสกนิกรชาวไทยตลอดจนน้อมส่งเสด็จสู่สวรรคาลัยด้วยความรู้สึกเศร้าโศกอาลัย

3) คำที่สื่อถึงอารมณ์อาลัยอาวรณ์ เป็นการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัยอาวรณ์ต่อเหตุการณ์เสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ ทันทแพทย์วีระวัฒน์ สัตยานุรักษ์ ความว่า

ด้วยจงรักภักดียิ่งชีวิต	ขออุทิศแต่ราชันมิ่งขวัญหล้า
ประจงจับดอกไม้จันทน์ไว้วันทา	ส่งเสด็จสู่ฟ้าทันอาลัย
จัดกลีบใบดอกตูมบานใส่กำนช่อ	น้ำตาคลอตื่นตันและหวนไห
หวนคิดถึงฝ่าพระบาทแทบขาดใจ	จะชอนโศกได้ปานใดในวันลา
	(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 185)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้คำว่า “อาลัย” หมายถึง ระลึกถึงด้วยความเสียดาย “หวนคิดถึง” หมายถึง หวนนึกถึงด้วยใจผูกพัน เพื่อสื่อถึงอารมณ์อาลัยอาวรณ์ของพสกนิกร จึงขออุทิศตนเพื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ด้วยการบรรจงจับจิบของดอกไม้จันทน์ไว้สำหรับกราบไหว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และขอน้อมส่งเสด็จสู่สวรรคตด้วยความอาลัยและระลึกถึงจนแทบจะขาดใจ แม้จะซ่อนความโศกเศร้าก็มิอาจซ่อนไว้ได้

4) คำที่สื่อถึงอารมณ์ยกย่อง สรรเสริญ เป็นการกล่าวยกย่อง สรรเสริญที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร หลังจากเหตุการณ์สวรรคต ดังตัวอย่าง ในบทของ Siriwanna Jill ความว่า

กราบพระบาทอาลาพระโพธิสัตว์	เสด็จมาจัดภัยในโลกหล้า
สู่ภพใหม่เพื่อประกาศศาศดา	แห่งมหาห้วงมหรณพ์นิรันดร์กาล
“ขอเป็นข้าราชการทุกชาติไป”	ขออยู่ใต้บรมมีที่สืบสาน
ทรงเหน็ดเหนื่อยกายมาแสนนาน	แสนร้าวรานดวงใจไทยทั้งปวง

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 237)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้คำว่า “พระโพธิสัตว์” หมายถึง ผู้ซึ่งจะได้มาตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคต เพื่อสื่อถึงอารมณ์ยกย่อง สรรเสริญ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ว่าเปรียบเสมือนพระโพธิสัตว์ที่ลงมาจัดปัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีบนโลกมนุษย์ และขอให้พระองค์เสด็จสู่ภพภูมิใหม่แห่งห้วงทะเลใหญ่ตลอดกาล ต่อแต่นี้ไปจะขอเป็นข้าราชการของพระองค์ทุกชาติไป เพราะพระองค์ทรงเหน็ดเหนื่อยพระวรกายเพื่อพสกนิกรมานานแสนนาน ทำให้พสกนิกรรู้สึกร้าวรานใจกับการพลัดพรากจากพระองค์

1.3.2 การใช้คำหลาก

คำหลาก คือ การใช้คำหนึ่งมาแทนคำอีกคำหนึ่งที่มีความหมายเหมือนกัน เพื่อที่จะไม่ต้องกล่าวคำเดิมให้เกิดความซ้ำซาก หรือเพื่อความงดงาม สละสลวยของถ้อยคำ (สุนันท์ อัญชลีณุกุล, 2546, น. 24) ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ ดวงรัตน์ กมลวาทิน ความว่า

เหมือนโลกภัยทลายลง ณ ตรงหน้า	เหมือนอุราแยกยับแต่ดับสูญ
ครั้นเมื่อวันพลันจำพราวพุทธานุการ	โอ้พระทูลกระหม่อมแก้วลาแล้วไกล
พระภูบาลถึงกาลลับกลับสู่สรวง	ไทยดั่งดวงเดือนเลื่อนลับอับแสงใส
เหมือนนภาไร้อากาศพิลาปไป	เหมือนดวงใจถูกพรากไกลจากจร
นับจากนี้ไม่มีพระองค์แล้ว	ทรงเพริศแพรวทรงธรรมทรงสั่งสอน
ปวงข้า้น้อมขอก้มกราบพนมกร	ส่งเสด็จพระอดิศรสุดอาลัย

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 103)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้คำหลาก ได้แก่ “พุทธานุการ” หมายถึง ผู้ที่จะได้เป็นพระพุทธรูปเจ้าในภายภาคหน้า, “ทูลกระหม่อมแก้ว” หมายถึง คำเรียกพระราชโอรสพระราชธิดาซึ่งเป็นเจ้าฟ้าชั้นเอก, “พระภูบาล” หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน, “พระองค์” หมายถึง ลักษณะนามใช้แก่พระมหากษัตริย์, “พระอดิศร” หมายถึง ผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ ซึ่งคำที่กล่าวมาทั้งหมดนี้หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยกล่าวว่า เมื่อพระองค์เสด็จสวรรคตกลับสู่สรวงสวรรคตแล้ว ก็เหมือนโลกถล่มพังทลายลงตรงหน้า พสกนิกรชาวไทยต่างทุกข์โศกเหมือนนอกแยกจากกันและใจได้ดับสลายจนไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ประเทศไทยในขณะนั้นก็มีมมเหมือนดวงจันทร์ที่ไม่มีแสงสว่าง เหมือนท้องฟ้าที่ไม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีอากาศให้หายใจ และเหมือนหัวใจได้ถูกพรากไปไกลตัว แม้วันนี้จะไม่มีพระองค์คอยให้คำสั่งสอนแล้ว พสกนิกรก็ขอก้มกราบและน้อมส่งเสด็จพระองค์ด้วยความอาลัย

1.3.3 การใช้คำราชาศัพท์

คำราชาศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ แต่ในปัจจุบันคำราชาศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำสุภาพ ไพเราะที่ใช้ให้เหมาะกับฐานะของบุคคลในสภาพสังคมไทย (บรรจบ พันธุเมธา, 2534, น. 101) ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ ป้าเขียน เขียนภาษา ความว่า

จนวันนี้ยังคิดว่าฝ่าพระบาท	ประทับอยู่ศิริราชดังกาลก่อน
ทอดสายพระเนตรเปี่ยมอาทร	ยังมวลหมู่นิกรดังก่อนมา
เพียงทรงพระประชวรทรงพระประชวร	รู้แก้ไยยังครวญยังหวนหา
สะท้อนสะทอกร้าวหนาวน้ำตา	ได้แต่เฝ้าภาวนาว่าไม่จริง
แหงนหน้ามองชั้นสิบหอกสะท้อน	ประจักษ์แน่แก่ดวงมานในทุกสิ่ง
เสียงระอื้นในทรงวงคอยท้วงติง	พระขวัญมิ่งเสด็จสวรรคตครลไถบ

(พระเสด็จสุฬา ราชภู่ลั่นอาลัย, 2560, น. 136)

จากบทกวีข้างต้น กวีได้ใช้คำราชาศัพท์คือคำว่า “ฝ่าพระบาท” หมายถึง ฝ่าเท้า “ประทับ” หมายถึง อยู่ที่ “ทอดสายพระเนตร” หมายถึง ดู, มอง “พระประชวร” หมายถึง ป่วย “เสด็จ” หมายถึง ไป เพื่อสื่อว่าแม้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จะจากไปแล้ว แต่พสกนิกรก็ยังคิดว่าพระองค์ยังประทับอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราชและคิดว่าพระองค์ยังทรงทอดพระเนตรด้วยความห่วงใยต่อพสกนิกรเหมือนก่อน แม้จะรู้ว่าพระองค์ทรงประชวรก็ยังคงอยากให้พระองค์กลับมาเหมือนเดิมและได้แต่ภาวนาว่าไม่ใช่เรื่องจริงเมื่อทราบข่าวว่าพระองค์สวรรคต เมื่อมองไปยังตึกชั้น 16 ที่พระองค์เคยประทับอยู่แล้วก็รู้สึกเย็นเยือกเข้าหัวใจ ซึ่งพระองค์จะยังปรากฏอยู่ในสายตาและหัวใจของพสกนิกรชาวไทยและมีแต่เสียงระอื้นให้ของพสกนิกรที่ต่างเศร้าเสียใจเมื่อพระองค์จากไปสู่สวรรคตาลัย

2. การใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์ หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกนึกคิด และการแสดงเรื่องราวให้มีอรรถรสโดยผู้เขียนต้องรู้จักใช้กลวิธีในการเลือกสรรถ้อยคำอย่างมีศิลปะ เพื่อให้เกิดความงามและจินตภาพในการเขียน ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจซาบซึ้งมากกว่าการกล่าวถ้อยคำอย่างตรงไปตรงมามากใช้กับการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก

ที่เป็นนามธรรม (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น. 357)

การศึกษาการใช้ภาพพจน์ในหนังสือรวมบทกวี “พระเสด็จสุฬา ราชภู่ลั่นอาลัย” มีการใช้ภาพพจน์ดังนี้

2.1 อุปมา คือ ภาพพจน์รูปแบบหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบระหว่างของสองอย่าง ซึ่งอาจไม่ใช่ของชนิดเดียวกัน หรือเรื่องเรื่องเดียวกัน ในการเปรียบเทียบมีคำที่แสดงว่าเหมือนเป็นเครื่องเชื่อม เช่น คำว่า ดัง ดุจ ประหนึ่ง เป็นต้น (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น. 566) ดังตัวอย่าง ในบทของ S.GUY II Nelumbo nucifera ความว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตั้งโพธิ์ใหญ่ไทรร่มล้อมต่อหน้า	เหล่านกกาจักรวญคร้าน้ำตาไหล
ใจก็แหลกปีกก็ล่าอ่อนอาลัย	แทบจะลืมหายใจเสียบัดนั้น
เหมือนท้องฟ้าไร้ตะวันพลันมืดมิด	เหมือนชีวิตไร้หลักจักก่อสร้างสรรค์
เหลือแต่ร่างที่ ‘ใจหาย’ ไปด้วยกัน	เหมือนคืนวันหยุดนิ่งดำดิ่งลง

(พระเสด็จสุุฟ้า ราชภู่ลั้วอนาลัย, 2560, น. 237)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์อุปมาว่า “ตั้งโพธิ์ใหญ่ไทรร่มล้อมต่อหน้า” , “เหมือนท้องฟ้าไร้ตะวันพลันมืดมิด” , “เหมือนชีวิตไร้หลักจักก่อสร้างสรรค์” และ “เหมือนคืนวันหยุดนิ่งดำดิ่งลง” เพื่อเปรียบเทียบว่าเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต ก็เหมือนร่มโพธิ์ร่มไทรของพสกนิกรได้ล้มลงต่อหน้า พสกนิกรจึงต่างเศร้าโศกเสียใจ แม้แต่นกกาจักรวญเพราะเหมือนใจแหลกสลายและปีกก็อ่อนล้าลง เพราะรำลึกถึงพระองค์ และเหมือนกับท้องฟ้าไร้แสงของพระอาทิตย์จนไม่มีแสงสว่างคอยนำทางชีวิต เหมือนชีวิตไม่มีพระองค์ผู้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อีกทั้งเหมือนกับวันเวลาได้หยุดนิ่งแต่เพียงแค่นี้

2.2 อุปลักษณ์ คือ ภาพพจน์รูปแบบหนึ่ง กล่าวเปรียบโดยตรงระหว่างสิ่งที่มีคุณสมบัติร่วมบางประการของสองสิ่ง หรือมากกว่านั้นโดยมีค่าแสดงเปรียบเทียบนั้นว่า เป็น คือ เท่ากับ (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น. 569) ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ น้องแสนดี ความว่า

ตั้งตะวันฉายแสงทุกแห่งหล้า	อรุณฉายทาบฟ้าสว่างไสว
คือความอ่อนอาบหวังดวงหทัย	ด้วยการณกิจโอบดวงใจไทยทุกดวง
ธ ทรงเป็นสุริยันอันยิ่งใหญ่	ธ ทรงเป็นหลักชัยในแดนสรวง
ธ ทรงเป็นตั้งโพธิ์ไทรหนึ่งในทรวง	ธ ทรงเป็นหนึ่งในหลวงแห่งปวงชน

(พระเสด็จสุุฟ้า ราชภู่ลั้วอนาลัย, 2560, น. 118)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ความว่า “ธ ทรงเป็นสุริยันอันยิ่งใหญ่” ซึ่งในบทนี้ใช้คำว่า “เป็น” เปรียบว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระอาทิตย์ที่ยิ่งใหญ่ คอยนำพาแสงสว่างให้แก่พสกนิกรอันสิ้นนัยถึงความอบอุ่นและคุณงามความดี และมีการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ความว่า “ธ ทรงเป็นหลักชัยในแดนสรวง” และ “ธ ทรงเป็นตั้งโพธิ์ไทรหนึ่งในทรวง” เพื่อเปรียบว่าพระองค์ทรงเป็นเสาหลักของประเทศชาติและทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้แก่พสกนิกรชาวไทยทั่วประเทศ แม้วันนี้ไม่มีพระองค์แล้ว แต่พระองค์ก็ยังเป็นที่หนึ่งในใจของพสกนิกรชาวไทยตลอดไป

2.3. สัญลักษณ์ คือ การใช้สิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นตัวแทนสิ่งอื่นที่มีคุณสมบัติ บางประการร่วมกัน (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น. 500) ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ ครูไผ่ เมืองคอน ความว่า

ชุดดำพร้อมห้อมล้อมเต็มสนามหลวง	เหล่าปวงข้าพระบาทมาทำแต่แดแสง
จวบจนคำสุริยาหล้าอ่อนแรง	มวลมหาชนมาร่วมแสดงรวมพลัง

(พระเสด็จสุุฟ้า ราชภู่ลั้วอนาลัย, 2560, น. 72)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้คำว่า “ชุดดำ” เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงความโศกเศร้าอาลัย ในบทนี้สื่อความว่าพสกนิกรชาวไทยร่วมกันแต่งกายชุดสีดำทั่วท้องสนามหลวง เพื่อมาแสดงความอาลัยอาวรณ์ต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เหตุการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และร่วมกันแสดงความจงรักภักดีต่อพระองค์ตั้งแต่ช่วงเวลาย่ำจนถึงเวลาค่ำ

อีกตัวอย่างหนึ่ง ในบท “มีดฟ้ามัวดิน” ของ เชิดพล สาธิตภัทร ความว่า

คราฉลองครองราชย์ปราชญ์กษัตริย์ ชนชนิตต่างร่วมสวมเสื้อเหลือง
จุดเทียนชัยไสวส่องระรองเรือง โลกถือเสื้อปล้ำจินต์ภาพินิต
(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 96)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้คำว่า “เสื้อเหลือง” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สีประจำวันเนื่องในวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อสื่อถึงครั้งที่มีพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติของพระองค์ พสกนิกรชาวไทยต่างร่วมใจกันแต่งกายด้วยเสื้อสีเหลืองเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระองค์ตลอดจนร่วมกันจุดเทียนชัยถวายพระพรพระองค์ อันเป็นภาพที่ปรากฏและพูดถึงกันทั่วโลก

2.4 นามนัย คือ คือ ภาพพจน์รูปแบบหนึ่ง ซึ่งใช้คำหรือวลี แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเด่นหรือมีสัมพันธ์ภาพใกล้ชิดกับสิ่งที่แทนนั้น อาจแทนสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น. 248) ดังตัวอย่าง ในบท “น้ำตาแผ่นดิน” ของ นภลัย สุวรรณาตา ความว่า

ไ้อ้วมหากษัตริย์ทรงฉัตรแก้ว เสด็จแล้วเสด็จลับกลับสวรรคต
ในวันนี้อยู่แล้วแก้วดวงนั้น ประชานันต์วิโยคโศกอาลัย
(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 118)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้นามนัย คือ “ฉัตรแก้ว” หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงเป็นสิ่งสูงค่าและเทิดทูนเหนือเศียรเกล้าของพสกนิกรชาวไทย โดยกล่าวว่าเป็นวันนี้ไม่มีพระองค์ผู้เป็นสิ่งที่ค่าและเทิดทูนเหนือเศียรเกล้าแล้ว เนื่องจากพระองค์เสด็จสวรรคตสู่สวรรคต พสกนิกรจึงต่างเศร้าโศกร้องไห้ระลึกถึงพระองค์

2.5 ปฏิทรรศน์ คือ ภาพพจน์รูปแบบหนึ่ง และเป็นคำกล่าวที่ดูเหมือนว่าแย้งขัดกันเองในคำกล่าวหรือในสถานการณ์นั้น จนไม่น่าเป็นไปได้ แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกแล้วคำกล่าว หรือ สถานการณ์นั้นกลับเป็นไปได้ และเป็นความจริงอีกด้วย (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น.293) ดังตัวอย่าง ในบท “คืนมีดมืดก็สว่าง” ของ โชคชัย บัณฑิต ความว่า

เจ็ดสิบปีที่สร้างจึงกว้างไกล และยิ่งใหญ่ในทรงอันหน่วงหนัก
หกลีบล้านดวงใจใกล้กันนัก ผูกใจภักดีพระภูมิเต็มชีวิต
ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ลันที่ว่างกลางใจลึกในจิต
ภาพความหลังทั้งหลายยังใกล้ซิด คืนมีดมืดก็สว่างอยู่กลางทรง
(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 99)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้ปฏิทรรศน์ คือ “คืนมีดมืดก็สว่าง” ซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริง เพราะโดยธรรมชาติแล้วกลางคืนต้องมีมืด กลางวันต้องสว่าง แต่ในบทนี้เปรียบว่า ในจิตใจที่ว่างเปล่ามีแต่ภาพความหลังเกี่ยวกับพระองค์อยู่ในนั้น เหมือนคืนที่มีดมืดแต่ก็ยังคงมีแสงสว่างเมื่อได้นึกถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงครองราชย์มาตลอด 70 ปี ทรงสร้างชื่อเสียงจนกว้างไกลและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ยิ่งใหญ่ไปทั่วโลก รวมไปถึงยิ่งใหญ่ในใจของพสกนิกรกว่า 60 ล้านคน พสกนิกรจึงผูกใจที่จะจงรักภักดีต่อพระองค์อย่างสุดชีวิต เพื่อน้อมส่งเสด็จพระองค์สู่สวรรคาลัย

2.6 อติพจน์ คือ ภาพพจน์รูปแบบหนึ่ง ที่กล่าวเกินจริงอย่างจงใจด้วยเจตนา เน้นข้อความที่กล่าวนั้น ให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น ให้ความรู้สึกเพิ่มขึ้น อาจเป็นการโอ้อวดเกินจริง แต่อย่างไรก็มีเค้าแห่งความจริง เจือปนอยู่ ไม่ใช่เรื่องกู่ขึ้นหลอกลวงล้วน ๆ (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น. 566) ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ เกียรตินคร ความว่า

จักรวาลหลังแล้ว	น้ำตา
ท่วมทั้งไตรโลกา	ห่มให้
สรรพชีวิตมิดมหา	มิดบอด
กราบแทบพระบาทให้	ส่งห้วงทิพย์พิมาน

(พระเสด็จสุุฟ้า ราชบุรุษลี้วณาลัย, 2560, น. 66)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้อติพจน์ คือ “จักรวาลหลังแล้ว น้ำตาท่วมทั้งไตรโลกา ห่มให้” เป็นการกล่าวถึงจักรวาลต่างร่ำไห้ น้ำตาท่วมไปทั่วทั้ง 3 โลก คือ เทวโลก มนุษย์โลก และยมโลก เพื่อสื่อถึงความโศกเศร้าเสียใจของสรรพสิ่งทั้งหลาย เมื่อต้องสูญเสียพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และทุกชีวิตต่างรู้สึกมิดบอดไร้แสงสว่างนำทาง ซึ่งเป็นการกล่าวเกินจริง เพราะในความจริง จักรวาลไม่สามารถร้องไห้ออกมาได้ และน้ำตาก็ไม่สามารถไหลท่วมทั้งสามโลกได้

2.7 บุคลาธิษฐาน คือ ภาพพจน์ รูปแบบหนึ่งซึ่งกำหนดให้สิ่งซึ่งไม่ใช่มนุษย์ เช่น สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ต้นไม้ ดอกไม้ ความคิด หรือนามธรรมใด ๆ ฯลฯ มีสถานะเป็นมนุษย์ ทำกิริยาอาการพูด คิด มีสติปัญญาและอารมณ์ ให้ความรู้สึก อย่างมนุษย์ทุกประการ (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น. 287) ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ ครอบครวัรัตน์บรรเทิง, ครอบครวัสุภาพันธ์ ความว่า

สิบสามตุลามาหาวิปโยคเศร้าโศกลิ้น	องค์ภูมินทร์เสด็จดับกลับสวรรค
แผ่นดินร่ำร่ำให้สุดจาบัลย์	จารึกวันไทยทั้งผองของน่าน้ำตา

(พระเสด็จสุุฟ้า ราชบุรุษลี้วณาลัย, 2560, น. 70)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้บุคลาธิษฐาน คือ “แผ่นดินร่ำร่ำให้สุดจาบัลย์” ซึ่งกล่าวถึงแผ่นดินที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิตได้กระทำกิริยาอาการร้องไห้คร่ำครวญสะอึกสะอื้นเหมือนมนุษย์ เพื่อสื่อถึงความโศกเศร้าเสียใจที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรเสด็จสวรรคตในวันที่ 13 ตุลาคม แม้แต่ธรรมชาติยังร่วมทุกข์โศกไปกับพสกนิกรชาวไทยที่ร้องไห้ น้ำตาไหลนองหน้า

2.8 การอ้างถึง คือ การที่ผู้แต่งกล่าวอ้างอิงไปถึงบุคคล เหตุการณ์ นิทาน วาทะสำคัญ ประวัตินี้หรือวรรณกรรมอื่น ๆ ซึ่งอยู่นอกเรื่องที่เขียน โดยการกล่าวเอ่ยแต่เพียงสั้น ๆ ไม่มีคำอธิบายยาว ความผลที่สำคัญของการใช้อ้างถึงก็คือ การเพิ่มพลังให้และสร้างความเข้าใจชัดเจนแก่ข้อความนั้น ๆ เพราะเป็นการช่วยความเข้าใจในสิ่งใหม่ได้อย่างรวดเร็ว และซึมซับด้วยการสัมพันธ์เข้ากับประสบการณ์เก่าที่ผู้อ่านมีอยู่แล้ว (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552 น.87) ดังตัวอย่าง ในบทกวีของ จิระนันท์ พิตรปรีชา ความว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทุกหัวอกพสกไทยไหวผวา	ทั้งแผ่นดินรินน้ำตาฟ้าร่ำไห้
แดดรอนรอน...ทินกรจะลาไกล	รวดร้าวใจราววูบดับกับประวี
เจ็ดสิบปีครองไผทครองใจราษฎร์	มิ่งขวัญชาติราชธรรมนำสุขศรี
จารึกไว้ได้ร่มฟ้าพระบารมี	ว่าวันนี้ทุกขร่วมไทยเป็นใจเดียว
	(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 76)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้การอ้างถึงเนื้อเพลง *ยามเย็น* ความว่า “แดดรอนรอน.ทินกรจะลาไกล” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อสื่อถึงช่วงเวลา ยามเย็นที่แสงแดดของพระอาทิตย์ลับไปเป็นเวลาเดียวกับที่ใจของพสกนิกรชาวไทยต่างรู้สึกท้อและร้องไห้ เสียใจทั่วทั้งแผ่นดินเมื่อทราบถึงเหตุการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และรู้สึกเจ็บปวดหัวใจเพราะพระองค์เคยเป็นแสงสว่างให้กับพสกนิกรได้อ่อนแสงลงและหาย ลับไปจากดวงตาในที่สุด แต่พสกนิกรชาวไทยทุกคนได้ตระหนักถึงการครองราชย์และครองใจพสกนิกรชาวไทย มาตลอด 70 ปี เพราะพระองค์ทรงปกครองด้วยทศพิธราชธรรมทำให้ประเทศชาติอยู่ดีมีสุขมีความสุข เจริญรุ่งเรืองจึงขอบันทึกไว้ได้ร่มพระบารมีของพระองค์ ว่าวันนี้ความทุกข์ของพสกนิกรชาวไทยทั้งประเทศรวม ใจกันเป็นหนึ่งเดียว

อีกตัวอย่างหนึ่ง ในบท “พันรำพัน” ของ ศรีวิชัย ทรงสุวรรณ ความว่า

พระเสด็จกลับห้วงสวรรคต	ราษฎร์เสียขวัญวันไหวเอนใจห้าม
หมดแรงกายแรงใจอยากตายตาม	จากเขตคามมาถึงวังด้วยตั้งใจ
“ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด”	ใจมีอาจห้ามน้ำตาครารินไหล
ใจนั้นบอกใจว่าแสนอาลัย	ยามร้องไห้ใจสลดรินทต้อ
	(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 189)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้การอ้างถึงคือ “ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด” ซึ่งเป็นการอ้างถึงคำประพันธ์ ในนิราศภูเขาทอง ของสุนทรภู่ ที่กล่าวไว้ว่าพอถึงหน้าวังก็เศร้าน่าใจมาก เพราะคิดถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ร.2) ซึ่งพระองค์มีพระมหากรุณาธิคุณต่อสุนทรภู่อย่างมากและเคยเข้าเฝ้าพระองค์ อย่างใกล้ชิดบ่อยครั้ง ในบทนี้ได้สื่อถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตกลับสู่สวรรคต พสกนิกรก็ต่างหมดกำลังใจสิ้นหวัง อยากจะตายตามพระองค์ไป และเมื่อพสกนิกร มากกราบพระบรมศพที่วังด้วยความตั้งใจ พอถึงหน้าวังก็โศกเศร้าเหมือนใจจะขาด ไม่อาจจะห้ามน้ำตาไม่ให้ ไหลออกมาได้ เพราะระลึกถึงพระองค์

2.9 ปฏิปจฉา คือ ศิลปะของการใช้คำถามที่ไม่ได้หวังคำตอบผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความ สนใจมากกว่าต้องการคำตอบ (วิภา กงกะนันทน์, 2522, น. 42) ดังตัวอย่างในบทกวีของ กวีตีสาม ความว่า

จะหลับตาได้อย่างไรในคืนนี้	ห้ามน้ำตาที่มีไม่ให้ไหล
จะก้าวข้ามความโศกเศร้าได้อย่างไร	เมื่อเมืองไทยสิ้นในหลวงของปวงชน
	(พระเสด็จสุุฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 60)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้ปฏิปจฉา คือ “จะหลับตาได้อย่างไรในคืนนี้” , “จะก้าวข้ามความโศกเศร้า ได้อย่างไร” ซึ่งในบทนี้เป็นการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เพื่อสื่อความว่าพสกนิกรชาวไทยที่รับทราบถึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เหตุการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ต่างก็เสียใจจนไม่อาจหลับตานอนลงได้ และไม่สามารถหามน้ำตาไม่ให้ไหลหรือก้าวข้ามผ่านความโศกเศร้าไปได้เลย

อีกตัวอย่างหนึ่ง ในบทกวีของบัง สุทธิพงษ์ สมบัติจินดา ความว่า

เจ็ดสิบปีที่สร้างไทยไม่หยุดพัก	ทรงตราครุฑรำงานหนักเข้าจรดค่ำ
ทรงทศพิธราชธรรมมั่นน้อมนำ	ในหัวใจอันงามล้ำเสมอมา
เทวดาต้องไม่ตายไข้ไหมหนอ	ทรงแค่เดินทางต่อสู่เวหา
ไม่ครบร้อยยี่สิบปีที่สัญญา	แต่คงถึงเวลาจำต้องไป

(พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย, 2560, น. 126)

จากบทกวีข้างต้น มีการใช้ปฏิพจน์ “เทวดาต้องไม่ตายไข้ไหมหนอ” ซึ่งกวีได้ถามว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่เปรียบเหมือนเทวดานั้นต้องไม่ตายไข้ไหม เป็นการถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เสมือนเป็นการปลอบใจให้คลายความโศกเศร้าของตัวเอง เมื่อทราบดีว่าพระองค์เสด็จสวรรคตแล้ว และสร้างความรับรู้ของตนบนพื้นฐานความเชื่อว่าพระองค์แค่เดินทางต่อไปยังสรวงสวรรค์ เพราะตลอดระยะเวลา 70 ปีที่ผ่านมา พระองค์ทรงงานอย่างหนักตั้งแต่เข้าจรดค่ำและทรงปกครองประเทศด้วยทศพิธราชธรรมตลอดมา การที่พระองค์สวรรคตไปนั้นเปรียบเสมือนเทวดาที่ไม่ตาย พระองค์เพียงแค่เดินทางกลับไปยังสรวงสวรรค์เท่านั้น แม้ว่าพระองค์จะอยู่ไม่ครบ 120 ปีตามที่เคยตรัสไว้ แต่ก็ถึงเวลาแล้วที่พระองค์จะต้องจากไป

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างสรรคัวรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์นิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้าราษฎร์ล้วนอาลัย” พบว่ามีการสร้างสรรคัวรรณศิลป์ทั้งด้านการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ การใช้คำประกอบไปด้วย *การเล่นคำ* กวีจะเล่นคำที่มีเสียงเดียวกันและเล่นคำสลับที่กันที่ความหมายเดียวกัน *การซ้ำคำและซ้ำความ* กวีใช้คำและข้อความที่ซ้ำกันเพื่อทำให้เน้นย้ำความหมายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่วน*การสร้างสรรคันั้น* กวีจะเลือกใช้คำสื่ออารมณ์ที่หลากหลาย ทั้งการใช้คำสื่ออารมณ์โศกเศร้า สลด หดหู่ , สื่ออารมณ์ปลุกเร้าใจและความรู้สึกที่จริงใจ , สื่ออารมณ์อาลัยอาวรณ์ และสื่ออารมณ์ยกย่อง สรรเสริญ เพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม กวียังใช้คำหลากหลาย คือใช้คำหนึ่งมาแทนคำอีกคำหนึ่ง ส่วนใหญ่จะแทนคำว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อที่จะไม่กล่าวคำเดิมให้เกิดความซ้ำซากและเพื่อความงดงาม สละสลวยของถ้อยคำ นอกจากนี้มีการใช้คำราชาศัพท์ ซึ่งกวีจะเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับฐานะของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ส่วนการใช้ภาพพจน์ ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์นิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้าราษฎร์ล้วนอาลัย” ประกอบไปด้วย *อุปมา* มีการเปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีค่าสำหรับพสกนิกรชาวไทย และเปรียบเทียบความเจ็บปวดของพสกนิกรชาวไทยที่มีต่อเหตุการณ์สวรรคตที่ให้อ่านเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้อุปมานั้น เป็นการใช้อุปมาพจน์ที่โดดเด่นมากที่สุด , *อุปสัทกษณ์* มีการเปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีค่าสำหรับพสกนิกรชาวไทย , *สัทกษณ์* มีการใช้สัทกษณ์แห่งความโศกเศร้าและการไว้อาลัย และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สัญลักษณ์ สี่ประจำวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร , *นามนัย* มีการใช้นามนัยโดยการใช้สิ่งของที่มีค่าหรือสิ่งที่เป็นของสูงมาเรียกแทนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร , *ปฏิทรรศน์* คือการใช้ความขัดแย้งกับความเป็นจริง เพื่อสื่อถึงการรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร , *อดีตจน* ใช้เพื่อบอกเล่าความรู้สึกโศกเศร้าเสียใจในฐานะของพสกนิกรชาวไทยให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจว่าพสกนิกรมีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร , *บุคลาธิษฐาน* มีการนำธรรมชาติมาแสดงกริยาอาการโศกเศร้าเหมือนมนุษย์เพื่อแสดงถึงความรู้สึกสะท้อนใจต่อเหตุการณ์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรเสด็จสวรรคต , *การอ้างอิง* มีการอ้างอิงเนื้อเพลงพระราชนิพนธ์ เพื่อแสดงถึงพระปรีชาสามารถของพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรในด้านดนตรี และอ้างอิงบทประพันธ์ของกวีท่านอื่นด้วย ในที่นี้ได้ยกบทประพันธ์ของสุนทรภู่มาเพื่อทำให้เกิดจินตภาพและเข้าใจความรู้สึกของกวีมากขึ้น ที่แสดงถึงความโศกเศร้าอาลัยอาวรณ์เพราะระลึกถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร , *ปฏิปจฉา* มีการใช้ปฏิปจฉาเพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช้คำถามที่เรียกร้องความสนใจต่อผู้อ่านได้ ซึ่งส่วนใหญ่กวีรู้คำตอบอยู่แล้วเพื่อสื่อถึงความโศกเศร้าเสียใจต่อเหตุการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

จากการศึกษาวิเคราะห์การสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์นิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย” ที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านความงามทางภาษาวรรณศิลป์อันจะช่วยให้การสร้างสรรค์กวีนิพนธ์เกิดความโดดเด่นในการสื่ออารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจต่อเหตุการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และช่วยสื่อความถึงพสกนิกรชาวไทยต่างน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ทรงสละพระวรกายช่วยให้ทุกคนในประเทศกินอยู่อย่างมีความสุขสงบร่มเย็นเสมอมา

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย” เป็นแนวทางหนึ่งให้ผู้สนใจนำไปพัฒนาต่อยอดในการศึกษาด้านวรรณศิลป์ในบทกวีนิพนธ์เรื่องอื่น ๆ หรือศึกษาผลงานของกวีท่านอื่นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้นอาลัย” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณบุคคลหลายท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ อาจารย์นพวรรณ งามรุ่งโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัยเรื่องนี้ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ ชี้แนะแนวทางและให้แง่คิดอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิธาน บรรณาธิการ อาจารย์สอนวิชาการวิจัยทางภาษาไทย ที่มอบความรู้ในการเขียนบทความวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้และนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับบทความวิจัยนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่คอยแนะนำ ชี้แนะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตกเดือนและให้กำลังใจผู้วิจัยได้มีความตั้งใจและมีกำลังใจในการทำบทความวิจัยเรื่องนี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจตลอดการทำบทความวิจัยเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา จันทร์ลาว. (2555). *วิเคราะห์กวีนิพนธ์ของสถาพร ศรีสังข์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนศ เวศร์ภาดา. (2549). *หอมโลภวรรณศิลป์*. กรุงเทพฯ : ปาเจรา.
- นาวิณี หล้าประเสริฐ. (2550). *ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจบ พันธุมเมธา. (2523). *ลักษณะและการใช้ภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิทยา ลิ้มมณี. (2537). *การอ่านตีความ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา. (2542). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ : ยูเนี่ยน อุลตราไวโอเล็ต.
- วิภา กงกะนันทน์. (2522). *วรรณคดีศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2549). *เจิมจันทร์กังสดาล : ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันท์ อัญชลีบุญกุล. (2546). *ระบบคำภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ อรอนงค์ ประดิษฐ์พฤกษ์¹, สุรศักดิ์ มีบัว

^{1,2}ระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : s59123440083@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อสังเคราะห์มาตรการในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุให้เพิ่มสูงขึ้น โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษาพบว่า แม้จะมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยมีเจตนารมณ์ในการดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านต่างๆ แต่มิได้มีการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุเท่าที่ควรจะเป็น ในขณะที่หลายประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญและผลกระทบในส่วนนี้จึงได้กำหนดหน้าที่แก่รัฐ เพื่อให้มีการกำหนดสัดส่วนการจ้างแรงงานผู้สูงอายุเอาไว้โดยชัดเจน จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, สังคมผู้สูงอายุ, พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546, การจ้างแรงงานผู้สูงอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal measures concerning promotion of elderly employment

Aon-anong Praditphreuk¹, Surasak Meebua²

^{1,2}Undergraduate student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities Suan Sunandha Rajabhat University,

¹Email: s59123440083@ssru.ac.th

Abstract

Population ageing is a challenge that Thailand have been currently experienced; as a result, Thailand is now stepping into an ageing society. This leads to unemployment and impacts on elderly living conditions. This paper aims 1) to study a general concept of elderly employment and 2) to synthesize measures to increase promotion of elderly employment. The study was conducted by utilizing qualitative research. It showed that although The Act on the Elderly, B.E. 2546 (2003) was enforced with its intention to look after and aid the elderly in several aspects, promotion of elderly employment was not sufficient. Compared to many other countries, these have been emphasized and the state determined its functions to proportionate an elderly employment ratio clearly given that several Thai laws and measures should be amended to promote the elderly employment further.

Keywords : the elderly, ageing society, The Act on the Elderly, B.E. 2546 (2003) and elderly employment

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ
2. เพื่อสังเคราะห์มาตรการในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุให้เพิ่มสูงขึ้น

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรสหประชาชาติ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเว็บไซต์ (Website) ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต (Internet) ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในส่วนของกฎหมายต่างประเทศ แล้วนำข้อมูลที่ได้รับจากการค้นคว่านำมาทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับกฎหมายในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้า และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความหมายของ “ผู้สูงอายุ”

ตามที่คุณเขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าพบว่าคำว่า “ผู้สูงอายุ” นั้นได้มีการกำหนดคำนิยามหรือความหมายไว้จำนวนมาก สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

สำหรับคำนิยามที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้นิยามไว้ว่า สังคมที่มีประชากรอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สังคมสูงอายุ, 2562, น. 10)

องค์กรสหประชาชาติ (United Nations : UN) ได้ให้นิยาม ผู้สูงอายุ (Older person) หมายถึง ประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป (อภิชาติ เกื้อการย์, 2560, Website)

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ได้ให้นิยามไว้ว่า “ผู้สูงอายุ” คือ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

2. มาตรการส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ

ตามที่คุณเขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าพบว่าพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลมีสิทธิรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้สูงอายุ มากเกินกว่าภาษีเงินได้ โดยสามารถหักรายจ่ายได้ 2 เท่าในการจ้างผู้สูงอายุ เข้าทำงานในสถานประกอบการของตนและผู้สูงอายุต้องมีอายุ 60 ปีขึ้นไป ต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น และผู้สูงอายุที่จะเข้าทำงานจะเป็นลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างอยู่ก่อนแล้ว (กรมสรรพากร, กรมสรรพากรให้ภาคเอกชนนำรายจ่ายค่าจ้างผู้สูงอายุเข้าทำงานไปหักภาษีได้ 2 เท่า, 2560)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีงานทำมีรายได้ที่เหมาะสม อีกทั้งในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ได้ส่งเสริมด้านการทำงานและรายได้ของผู้สูงอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทั้งการทำงานแบบเต็มเวลาและแบบไม่เต็มเวลา การทำงานในระบบและนอกระบบจัดให้มีการฝึกอาชีพ จัดหา
งานที่เหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุ (โสธญา พิภลหอม, 2562, website)

3. การจ้างแรงงานผู้สูงอายุ

ใน พ.ศ. 2561 พบว่าประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 11.8 ล้านคน มีจำนวนผู้สูงอายุที่ยังทำงาน
อยู่ 4.36 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.9 ล้านคน โดยลักษณะการทำงานของผู้สูงอายุประกอบอาชีพงานที่มี
ฝีมือด้านการเกษตรและประมงร้อยละ 58.0 พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้าร้อยละ 18.6 ช่างฝีมือร้อย
ละ 8.7 ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐานร้อยละ 6.7 ข้าราชการระดับอาวุโสและผู้บัญญัติกฎหมายร้อยละ 2.9 ผู้
ควบคุมเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักรด้านประกอบการร้อยละ 2.8 ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ ร้อยละ 1.2
เจ้าหน้าที่เทคนิคและเสมียนมีสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 1.0 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561, น.5)

ตารางแสดงจำนวนการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2561

ประเภทอาชีพ	จำนวนการประกอบอาชีพ (ร้อยละ)
งานที่มีฝีมือด้านการเกษตรและประมง	58.0
พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า	18.6
ช่างฝีมือ	8.7
ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน	6.7
ข้าราชการอาวุโสและผู้บัญญัติกฎหมาย	2.9
ผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักรด้าน ประกอบการ	2.8
ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ	1.2
เจ้าหน้าที่เทคนิคและเสมียน	1.0

ผู้สูงอายุที่ทำงานตามการเป็นแรงงานในระบบและนอกระบบ พบว่าผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ
หรือผู้ทำงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน จำนวน 3.85 ล้านคน หรือ
ร้อยละ 88.2 และเป็นแรงงานในระบบซึ่งหมายถึง ผู้ทำงานที่ได้รับความคุ้มครองหรือมีหลักประกันทางสังคม
จากการทำงาน จำนวน 5.14 แสนคน หรือร้อยละ 11.8 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561, น. 11)

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและการจ้างแรงงานผู้สูงอายุนั้นพบว่ามีกฎหมาย
หลายฉบับที่ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวเอาไว้ สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

4.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

1) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พบว่าตามมาตรา 11(3) นั้น ได้กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับ
การคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่างๆ โดยหนึ่งในนั้น ได้แก่ การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพ
ที่เหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2) ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การรับเงิน การจัดสรรเงิน การจ่ายเงินและการเก็บรักษาเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย พ.ศ. 2561 ได้มีการกำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ซึ่งได้มีการสงเคราะห์เงินแก่ผู้สูงอายุ โดยแบ่งตามอายุดังนี้

ตารางแสดงจำนวนเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ

อายุ	จำนวนเงินที่ได้รับ / เดือน
60 – 69 ปี	600 บาท
70 – 79 ปี	700 บาท
90 ปีขึ้นไป	1000 บาท

3) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตรา 33 ได้กำหนดแนวทางในการจ้างงานคนพิการ คือ ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนับจำนวนลูกจ้างที่มีใช้คนพิการทุกสาขารวมกัน ณ วันที่ 1 ตุลาคม ของทุกปี เพื่อคำนวณจำนวนคนพิการที่ต้องรับเข้าทำงานในอัตราส่วนลูกจ้างที่มีใช้คนพิการทุก 100 คน ต่อคนพิการ 1 คน เศษของ 100 คน ถ้าเกิน 50 คน ต้องรับคนพิการเพิ่มอีก 1 คน ทั้งนี้ในกรณีนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีสำนักงานสาขาให้นับจำนวนลูกจ้างรวมทุกสาขาเข้ากับสำนักงานใหญ่ของนิติบุคคลด้วย

4) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พบว่าตามมาตรา 118/1 ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการเลิกจ้างโดยเหตุเกษียณอายุ

“มาตรา 118/1 การเกษียณอายุตามที่นายจ้างหรือลูกจ้างตกลงกันหรือตามที่นายจ้างกำหนดไว้ให้ถือว่าเป็นการเลิกจ้างตามมาตรา 118 วรรคสอง

ในกรณีที่มีได้มีการตกลงหรือกำหนดการเกษียณอายุไว้ หรือมีการตกลงหรือกำหนดการเกษียณอายุไว้เกินกว่าหกสิบปี ให้ลูกจ้างที่มีอายุครบหกสิบปีขึ้นไปมีสิทธิแสดงเจตนาเกษียณอายุได้ โดยให้แสดงเจตนาต่อนายจ้างและให้มีผลเมื่อครบสามสิบวันนับแต่วันแสดงเจตนา และให้นายจ้างจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างที่เกษียณอายุนั้น ตามมาตรา 118 วรรคหนึ่ง”

5) องค์การสหประชาชาติได้รับรองหลักการ 18 ประการ สำหรับผู้สูงอายุที่เรียกว่า United Nations Principles for Older Persons ไว้ คือ ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการกำหนดการเกษียณอายุการทำงาน (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สิทธิผู้สูงอายุสหประชาชาติ)

4.2 กฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่าในหลายประเทศนั้นได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุเอาไว้โดยตรง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจโดยสามารถแยกได้ ดังต่อไปนี้

1) ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์รัฐบาลได้มีการจัดหลักประกันกองทุน โดยมีการส่งเสริมให้บริษัทเอกชนมีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีรายได้จากการจ้างงาน โดยสนับสนุนเงินแก่บริษัทที่จ้างงานผู้สูงอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แต่มีเงื่อนไขที่ว่าผู้สูงอายุต้องเข้าร่วมกองทุนสำรองชีพ (Central Provident Fund) เพื่อที่ภาครัฐจะได้เข้ามาดูแลการวางแผนเงินบำนาญ ค่ารักษาพยาบาลและค่าเล่าเรียนบุตรให้แก่ผู้สูงอายุ การเข้าร่วมกองทุนสำรองชีพนี้ผู้สูงอายุสามารถนำเงินมาใช้เลี้ยงชีพและทำให้ความเป็นอยู่ภายหลังเกษียณมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย อีกทั้ง รัฐบาลยังได้สนับสนุนให้บริษัทจัดสร้างสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงานของของผู้สูงอายุด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รายงานผู้สูงอายุประเทศสิงคโปร์, 2562)

2) ประเทศอังกฤษ

นอกจากประเทศสิงคโปร์ที่ให้ความสำคัญต่อการจ้างแรงงานผู้สูงอายุแล้ว ประเทศอังกฤษเองก็ให้ความสำคัญการจ้างแรงงานเช่นเดียวกัน โดยมีการฝึกอบรม เสริมความรู้ทักษะพิเศษ การแนะนำอาชีพและการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยมีการวางแผนในการส่งเสริมและสนับสนุน โดยการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลกับหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งยังมีการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินการจัดการสวัสดิการสังคมและระบบหลักประกันรายได้ขั้นต่ำของบุคคลในกรณีที่รายได้นั้นมีอันสะดุดหยุดลง เช่น การเกษียณอายุ การว่างงาน การเจ็บป่วยและการชราภาพ (วิจิตรา วิเชียรชม, 2561)

3) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1967 ได้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการบริการการจ้างงานผู้อาวุโส ในชุมชน (SCSEP) ด้านอายุเกี่ยวกับการจ้างงาน โดยช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป เข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐที่ไม่แสวงหากำไร มีการช่วยเหลือด้านการจัดหางาน การให้เงินสนับสนุนฝึกอบรม รวมทั้งมาตรการเสริมสำหรับแรงงานผู้สูงอายุที่สูญเสียงาน (กระทรวงพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์, หลักการและแนวทางด้านผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุ)

ผลการวิจัย

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักการที่กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองในด้านต่างๆ บางประเด็นเท่านั้น ไม่มีความชัดเจนที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเท่าที่ควรจะเป็น ใน พ.ศ. 2561 มีผู้สูงอายุจำนวน 10.6 ล้านคน แต่ทำงาน 4.36 ล้านคน ถือว่าน้อยมาก เมื่อเทียบกับแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายการจ้างงานคนพิการ จะเห็นได้ว่าการจ้างงานคนพิการงาน มีการกำหนดสัดส่วนในการจ้างงาน คือ ให้นายจ้างคำนวณคนพิการที่ต้องรับเข้าทำงานในอัตราส่วนลูกจ้างที่ไม่ใช่คนพิการทุก 100 คน ต่อผู้พิการ 1 คน ทั้งนี้ การจ้างแรงงานผู้สูงอายุยังไม่มีกำหนดแนวทางเกี่ยวกับมาตรการว่าสถานประกอบการแต่ละแห่งควรจ้างลูกจ้างที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุ 50 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ประเทศไทยได้กำหนดอายุเกษียณการทำงานที่อายุ 60 ปี โดยผู้เกษียณอายุการทำงานยังสามารถทำงานต่อไปได้ กฎหมายไทยในปัจจุบันยังไม่มีกรอบรับให้แก่บุคคลเหล่านี้เมื่อเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ขยายอายุเกษียณการทำงานเป็น 70 ปีขึ้นไปเพื่อรองรับการว่างงาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประจำและได้รับประกันสังคมกับผู้สูงอายุที่ไม่ได้มีงานทำประจำและมีรายได้น้อยหรือไม่มีเลย ผู้สูงอายุในส่วนที่มีรายได้น้อย มีเพียงสวัสดิการบางอย่างของรัฐที่เข้ามาช่วยนอกเหนือจากรายได้ที่ผู้สูงอายุดังกล่าวพึงมี เช่น เบี้ยยังชีพ ในขณะที่ต่างประเทศนั้นได้กำหนดมาตรการการดูแลผู้สูงอายุเอาไว้อย่างชัดเจน เช่น ประเทศสิงคโปร์มีมาตรการเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อใช้ยามชราภาพและการเข้าร่วมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รวมทั้งกฎหมายของประเทศอังกฤษ ที่มีมาตรการช่วยเหลือแรงงานผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคมและหลักประกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บุคคลผู้มีรายได้ต่ำโดยได้รับงบประมาณการสนับสนุนจากกองทุนสำหรับบริหารจัดการและการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุส่งผลให้การให้ความเป็นอยู่ในช่วงชราภาพมีความเป็นอยู่ที่ดี และการว่างงานของผู้สูงอายุในประเทศสิงคโปร์หรือประเทศอังกฤษมีน้อยหรือแทบไม่มีเลย

การที่รัฐบาลมีนโยบายการใช้แรงงานผู้สูงอายุที่ได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลรับผู้สูงอายุที่อายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปโดยมีสัญชาติไทยเข้าทำงาน โดยจะยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น การกำหนดอายุการเข้าทำงานดังกล่าว ถือว่าเป็นการกำหนดอายุที่มากเกินไป เนื่องจากบุคคลที่อายุระหว่าง 55-60 ปี สมรรถภาพร่างกายเริ่มถดถอยลงประสิทธิภาพในการทำงานไม่ดีเท่าที่ควรไม่สามารถที่จะเข้าทำงานตามนโยบายการทำงานนี้ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามเลือกปฏิบัติด้านอายุเกี่ยวกับการจ้างงาน โดยจะช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป เข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ จึงเห็นควรว่าควรจะมีการแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาในเรื่องการจ้างงานผู้สูงอายุ สถานการณ์ปัจจุบันของสังคมประเทศไทย มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานเป็นจำนวนมาก โดยผู้ว่างงานส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย ว่างงานจากการเกษียณอายุ ไม่มีเงินออมไว้ใช้ยามชราภาพและเป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิได้ง่าย ซึ่งขัดต่อนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่กำหนดให้มีการสนับสนุนการทำงานและสนับสนุนรายได้ของผู้สูงอายุ ผู้เขียนเห็นว่าผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะ เมื่อได้พิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่ได้มีการกำหนดมาตรการไว้แล้วนั้น ต่างประเทศสามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์เหล่านี้ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมสังคมไทยในปัจจุบันเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะและชัดเจนมากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาผู้เขียนเห็น รัฐควรให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศไทย ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความทำเหมือนกับบุคคลทั่วไป มิใช่ว่างงานในช่วงชราภาพที่เห็นได้ตามหนังสือพิมพ์หรือตามข่าวที่ปรากฏโดยทั่วไป ดังนั้น ประเทศไทยควรดำเนินการปรับปรุงกฎหมายและแนวทางมาตรการที่เหมาะสม เพื่อลดปัญหาการว่างงาน ลดปัญหาการถูกละเมิดสิทธิ และให้ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิจัยที่กล่าวไปข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้แบ่งประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนั้นภาครัฐควรมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.1 รัฐควรมีนโยบายในการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐจ้างแรงงานผู้สูงอายุ โดยให้มีความเหมาะสมและสะดวกสบายแก่ผู้สูงอายุ ตามแบบนโยบายประเทศสิงคโปร์ เช่น จัดหาที่ทำงานให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการอำนวยความสะดวกกับงานที่ทำนั้น

1.2 ควรขยายการกำหนดอายุในการเกษียณอายุการทำงานของผู้จ้างจาก 60 ปี เป็นอายุ 65 ปี เพื่อลดปัญหาการว่างงานของผู้สูงอายุ

1.3 รัฐควรลดกฎเกณฑ์ในการกำหนดอายุ นโยบายการใช้แรงงานผู้สูงอายุในการเข้าทำงานของบริษัทหรือนิติบุคคลลงมาจาก 60 ปี ขึ้นไป เป็น 55 ปี ขึ้นไป

1.4 รัฐควรกำหนดบทลงโทษในส่วนของนโยบายการใช้แรงงานผู้สูงอายุ ในกรณีของบริษัทหรือหน่วยงานนิติบุคคลที่ไม่รับผู้สูงอายุเข้าทำงาน

1.5 รัฐควรมีการสนับสนุนเงินทุนในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุแก่หน่วยงานเอกชน เช่นเดียวกับกฎหมายต่างประเทศ

2. ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

ควรปรับปรุงหรือพัฒนาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 โดยการเพิ่มให้นายจ้างหรือผู้ประกอบการกำหนดสัดส่วนในการจ้างงานผู้สูงอายุ เพื่อคำนวณจำนวนผู้สูงอายุที่ต้องรับเข้าทำงานในอัตราส่วนลูกจ้างที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุทุก 50 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน เช่นเดียวกับการจ้างงานคนพิการ เพื่อให้เจ้าของกิจการหรือสถานประกอบการทุกแห่งปฏิบัติตาม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). ข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุประเทศไทย 2561.

สืบค้นจาก <http://www.dop.go.th/th/know/1/153>

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. สืบค้นจาก

http://www.dop.go.th/download/laws/regulation_th_20152509163042_1.pdf

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560.

สืบค้น จาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1552463947-147_0.pdf

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). สังคมสูงอายุ. สืบค้นจาก

http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1551432930-155_0.pdf

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. หลักการและแนวทางด้านผู้สูงอายุและแรงงาน

ผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1531117529-123_4.pdf

กรมสรรพากร. (2560, มีนาคม 17). กรมสรรพากรให้ภาคเอกชนนำรายจ่ายค่าจ้างผู้สูงอายุเข้าทำงาน ไปหักภาษีได้ 2 เท่า. สืบค้นจาก

https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news15_2560.pdf

วิจิตรา วิเชียรชม. (2561, เมษายน 16). ย้อนมองการเปลี่ยนแปลง “สังคมผู้สูงอายุ” ในสังคมโลก สู่วางแผนในสังคมไทย. สืบค้นจาก <http://www.thansettakij.com/content/275650>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). **แรงงานสูงอายุในประเทศไทยสิงคโปร์**. สืบค้นจาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/hi2562-025.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). **การทำงานของผูสูงอายุในประเทศไทย**. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites>
- โสธรญา พิกุลหอม. (2562). **มาตรการส่งเสริมการจ้างงานในนักเรียน นักศึกษา และผูสูงอายุตามแนวทางพระราชรัฐ**. สืบค้นจาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/.hi2562-024.pdf>
- อภิชาติ เกื้อการย์. (2560, เมษายน 19). **สังคมสูงวัยกับอาหารสุขภาพ**. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640976>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

ปัทมา ณ ศรีสุข¹, สุรศักดิ์ มีบัว²

^{1,2} สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email: S59123440153@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

เนื่องจากปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำรงชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ต้องต่อสู้ดิ้นรน มีการแข่งขันทางด้านการศึกษาและการทำงาน เพื่อให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ความเครียด ความวิตกกังวล และการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิตตามมา ได้แก่ การเกิดภาวะซึมเศร้า การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศและ 2. เพื่อสังเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผลการศึกษาพบว่า แม้พระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 มาตรา 10(1)(2) กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต ซึ่งภาวะซึมเศร้าเป็นความผิดปกติของจิตใจที่อยู่ในขอบเขตการป้องกันและคุ้มครองสิทธิตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม แม้ได้บัญญัติไว้ในส่วนของการป้องกันและคุ้มครองไว้ แต่ยังไม่ชัดเจนเนื่องจากไม่มีการขยายความของการป้องกันและคุ้มครองว่าควรเป็นไปในทิศทางใด ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า โดยการขยายหน้าที่ของกรมการฯ ในการป้องกันและการคุ้มครองภาวะซึมเศร้าให้ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น ส่วนมาตรการทางสังคมควรโดยนำหลักการของการเข้าถึงโรงเรียนและสถาบันการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เข้ารับการดูแลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะซึมเศร้า หรือเมื่อได้รับการรักษาอย่างถูกวิธี รวมถึงกำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เข้าถึงผู้หญิงที่มีการตั้งครรภ์ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดูแลหญิงตั้งครรภ์ทั้งในส่วนของสภาวะจิตใจ ร่างกาย และความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อลดภาวะความเสี่ยงหรือผลกระทบที่จะตามมา

คำสำคัญ: ผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า, โรคซึมเศร้า, พระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ภาวะซึมเศร้าเป็นกรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอารมณ์เศร้า ท้อแท้หดหู่หรือสิ้นหวังอย่างรุนแรงเกิดขึ้นจนไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรได้ตามปกติ นานกว่าสองสัปดาห์ขึ้นไปจะทำให้บุคคลนั้นเป็นโรคซึมเศร้า โดยในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันและเอารัดเอาเปรียบ นำไปสู่ภาวะความตึงเครียดของบุคคลในสังคมนั้น ๆ ส่งผลให้เกิดภาวะโรคซึมเศร้าและเป็นต้นเหตุของการฆ่าตัวตายที่สำคัญดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวสารที่มีการฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน สำหรับสาเหตุของการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้น ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า เนื่องจากกระแสทางสังคมที่เน้นบริโภคนิยม โดยผู้คนต้องดิ้นรนแข่งขันเกิดความเครียด นอกจากนี้การสื่อสารที่มีความทันสมัยรวดเร็ว ไร้พรมแดนในปัจจุบันอาจส่งผลให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมกรรมการฆ่าตัวตายได้ เช่น สังคมออนไลน์ เว็บไซต์เกี่ยวกับวิธีการฆ่าตัวตายการเผยแพร่ความเชื่อของลัทธิต่าง ๆ ที่เชื่อว่าการฆ่าตัวตายเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายย่องดังผลการรายงานจากสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุขกระทรวงสาธารณสุขและองค์การอนามัยโลกที่ระบุว่าในปี 2559 ทั่วโลกมีการเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายกว่า 8 แสนคนต่อปีหรือ 11.69 ต่อแสนประชากรและในประเทศไทยมีผู้ป่วยโรคซึมเศร้าพบมากในกลุ่มคนวัยทำงาน ผู้สูงอายุและวัยรุ่น ตามลำดับ อัตราการป่วยโรคซึมเศร้าต่อแสนประชากรในปี 2550, 2551 และ 2552 คือ 196.5, 229.9 และ 260.8 ตามลำดับ โดยในปี 2557 ได้มีการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงถึง 15 ล้านคน และพบมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคซึมเศร้า 6 ล้านคน มีอาการซึมเศร้า 1.5 ล้านคนได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้า 5 แสนคนและมีแนวโน้มที่จะฆ่าตัวตาย 6 แสนคน ผู้ที่ฆ่าตัวตายสำเร็จประมาณร้อยละ 30 จะมีอาการของโรคซึมเศร้ามาก่อน ซึ่งประเทศไทยมีผู้ป่วยโรคซึมเศร้าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย 2 เท่าตัว พบในกรุงเทพมหานครมากที่สุดมีอัตราป่วยร้อยละ 5 ขณะที่ต่างจังหวัดมีประมาณร้อยละ 2.3 -2.7 ทำให้คนไทยต้องเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากภาวะซึมเศร้านำสู่การฆ่าตัวตาย เมื่อเห็นได้ว่าการที่บุคคลนั้นจะต้องหาทางออกให้แก่ตนเองโดยการฆ่าตัวตายนั่น ส่งผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัวที่อาจจะขาดเสาหลักของครอบครัวไป อันจะทำให้สภาพจิตใจของคนในครอบครัวนั้นอยู่ในสภาวะที่แย่มากยิ่งขึ้น กฎหมายจึงควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งที่จะมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อป้องกันและคุ้มครองไม่ให้มีการฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, Website)

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 10(1)(2) จะเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าเป็นมาตรการที่บุคคลในสังคมควรได้ศึกษา เพื่อนำไปสู่สิทธิของคนในสังคมที่จะได้รับการคุ้มครองป้องกันเพื่อให้ภาวะซึมเศร้าเกิดขึ้นน้อยลง อันได้มีการศึกษาของกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศไอร์แลนด์และสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองและป้องกันภาวะซึมเศร้าอย่างหลายรูปแบบ เพื่อให้เข้าถึงบุคคลในสังคมแต่ละช่วงวัยรวมถึงบุคคลที่อยู่ในภาวะซึมเศร้าขั้นอันตราย ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและคุ้มครองภาวะซึมเศร้าของประเทศไทยต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษา ค้นคว้า และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิจัยเรื่องนี้ สามารถแยกออกเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของภาวะซึมเศร้า

ภาวะซึมเศร้าไม่ใช่ความอ่อนแอทางจิตใจ แต่เป็นอาการของโรคซึมเศร้า ซึ่งเป็นภัยเงียบด้านสุขภาพ ภาวะซึมเศร้าไม่ใช่เพียงแค่อารมณ์เบื่อเซ็ง ท้อแท้หดหู่ เศร้า เหงาโดยทั่วไป แต่เป็นภาวะที่เกิดจากความผิดปกติของสารสื่อประสาทในสมอง ซึ่งเกิดขึ้นได้กับทุกคน (กระทรวงสาธารณสุข, Website)

อาการที่สำคัญของภาวะซึมเศร้า คือ มีอารมณ์เศร้า ท้อแท้หดหู่ สิ้นหวังอย่างรุนแรงเกิดขึ้นเกือบตลอดเวลา ติดต่อกันอย่างน้อย 2 สัปดาห์ร่วมกับเบื่อหน่าย หมดความสนใจในการทำงานหรือกิจกรรมที่เคยชอบทำ หากไม่ได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้องจะคงอยู่นานเป็นเดือน เรื้อรังเป็นปีและกลับเป็นซ้ำ ได้บ่หายหากอาการซึมเศร้ารุนแรง อาจจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายได้มากกว่าคนทั่วไปถึง 20 เท่า

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีความหมายของโรคซึมเศร้าไว้ ดังนี้

นายแพทย์ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล กล่าวว่า โรคซึมเศร้า หมายถึง เป็นความผิดปกติทางอารมณ์ ที่มีอารมณ์เศร้ามากกว่าปกติ คือ เศร้าจนไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรได้ตามปกติและเศร้านาน คือ นานกว่าสองสัปดาห์ เป็นต้นไป (ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล, Website)

ศาสตราจารย์นายแพทย์มานิช หล่อตระกูล กล่าวว่า โรคซึมเศร้า หมายถึง การเป็นโรคซึมเศร้าไม่ได้หมายความว่า ผู้ที่เป็นเป็นคนอ่อนแอ คิดมาก หรือเป็นคนไม่สู้ปัญหา เอาแต่ท้อแท้ ซึมเซา แต่ที่เขาเป็นนั้นเป็นเพราะตัวโรค กล่าวได้ว่าถ้าได้รับการรักษาที่ถูกต้องเหมาะสม โรคก็จะทุเลาลง เขาก็จะกลับมาเป็นผู้ที่จิตใจแจ่มใสพร้อมจะทำกิจวัตรต่างๆ ดังเดิม (มานิช หล่อตระกูล, Website)

2. อาการทั่วไปของโรคซึมเศร้า

สำหรับผู้ที่เข้าข่ายเป็นโรคซึมเศร้าจะมีอาการต่อไปนี้ 5 อาการติดต่อกันภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์ ได้แก่ (คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, Website)

- 1) ผู้ป่วยมีความรู้สึกสิ้นหวัง รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า รู้สึกโดดเดี่ยว
- 2) ในส่วนของวัยเด็กและวัยรุ่นมีความรู้สึกหงุดหงิดง่ายหรือกระวนกระวายใจอยู่บ่อยๆ
- 3) ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าจะสนใจในกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่เคยชื่นชอบน้อยลง เช่น รู้สึกเบื่อหน่ายอาหารโปรด
- 4) ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าจะมีนิสัยการกินที่เปลี่ยนไปทำให้น้ำหนักลดลงหรือเพิ่มขึ้นเร็วมาก
- 5) ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าจะมีอาการนอนไม่หลับติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือนอนนานผิดปกติ
- 6) ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าจะมีสภาพร่างกายที่อ่อนเพลีย
- 7) ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าจะมีอาการอาการหลง ๆ ลืม ๆ ใช้เวลานานในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ไม่มีสมาธิ ไม่สามารถจดจ่อกับสิ่งที่ทำได้
- 8) ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้ามีความคิด การแสดงท่าทางของการพูดและทำงานเร็วขึ้นหรือช้าลง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

9) ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าจะหาทางออกให้แก่ตนเองโดยมีความรู้สึกอยากฆ่าตัวตาย พยายามฆ่าตัวตาย หรือทำร้ายตัวเอง

3. สาเหตุของการเกิดภาวะซึมเศร้า

สำหรับสาเหตุของการเกิดภาวะซึมเศร้าในปัจจุบันมี 4 สาเหตุ ซึ่งการที่จะทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าได้อาจเกิดจากสาเหตุเดียว หรือสองสาเหตุขึ้นไป ได้แก่ (คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, Website)

สาเหตุประการที่ 1 ด้านร่างกาย คือ การที่สารเคมีที่เข้าไปในร่างกายกลายเป็นสารสื่อประสาทในสมองบางอย่าง แปรปรวนไม่สมดุล โดยพบมีสารสื่อประสาทที่สำคัญเช่น ซีโรโทนิน (Serotonin) และนอร์เอพิเนพริน (Norepinephrine) ลดต่ำลง ที่ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้

สาเหตุประการที่ 2 ด้านกรรมพันธุ์ คือ มีส่วนเกี่ยวข้องกับสูงในโรคซึมเศร้าโดยเฉพาะพ่อแม่หรือคนในครอบครัวที่เป็นโรคซึมเศร้าเด็กที่เกิดมามีโอกาสป่วยเป็นโรคซึมเศร้าในอัตราที่สูง ซึ่งอาการซึมเศร้าจากสาเหตุนี้มีลักษณะเฉพาะตัวคือ มีอาการซึมเศร้าเป็นซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เกิดอาการเป็นพัก ๆ ในช่วงระยะเวลาที่แน่นอน ระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นจะตามด้วยช่วงระยะปลอดอาการซึ่งจะกลับเป็นปกติสมบูรณ์โดยไม่พบความแปรปรวนด้านบุคลิกภาพใด ๆ ให้เห็น

สาเหตุประการที่ 3 ด้านจิตใจ คือ การที่ผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ผิดหวังในชีวิต ล้มเหลวผิดพลาดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเรียนที่พบในวัยเรียนแล้วระบายออกไม่ได้จึงย้อนมากอดันรู้สึกผิดในตนเอง มีความคิดเชิงลบ มีความคิดบิดเบือน ไม่มีใครช่วยเหลือ ไม่มีหวังแล้ว เป็นต้น

สาเหตุประการที่ 4 ด้านสังคม คือ พบว่าปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตเมื่อเศรษฐกิจมีความย่ำแย่ทำให้ผู้คนยากจน ได้รับความยากลำบาก ปัญหาการว่างงานที่จะนำไปสู่ความเครียดในการที่จะใช้ชีวิต ปัญหาในส่วนของการเมืองที่มีความวุ่นวายอย่างมาก อันจะทำให้ผู้คนเกิดความกังวลถึงปัญหาอื่น ๆ ที่จะตามมาอย่างก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามาตรการทางกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ทั้งของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าได้กำหนดไว้หลายวิธีการ ได้แก่

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่าได้มีการตราพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 โดยอำนาจหน้าที่คณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติให้ครอบคลุมด้านการส่งเสริม การป้องกัน และการควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพจิต การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างถูกต้องและเพียงพอ มีการเผยแพร่ข้อมูลสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่นใดในทางที่ก่อให้เกิดทัศนคติไม่ดีต่อบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ได้ตราขึ้นมาเพื่อกำหนดกระบวนการในการบำบัดรักษาบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของบุคคลนั้นและสังคม รวมทั้งกำหนดกระบวนการใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การบำบัดรักษาบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติ
ด้านลบต่อบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต ทำให้บุคคลดังกล่าวไม่ได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม
จึงมีคณะกรรมการในการดูแลกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสุขภาพจิตและสืบเนื่องมาจากภาวะการป่วยสุขภาพจิตมี
มากขึ้นจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562
ประกาศเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ.2562 ที่กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

มาตรา 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนสุขภาพจิตระดับชาติ เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพจิต
การป้องกันและการควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพจิต การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตการ
เข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและ
มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพจิต การป้องกันและ
การควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพจิต

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

ผู้เขียนทำการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบเรื่องภาวะซึมเศร้ากับกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนยกมา 2
ประเทศ ดังต่อไปนี้

1) ประเทศโปแลนด์

ประเทศโปแลนด์ได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยสุขภาพจิตเป็นอย่างมาก จึงได้มี
การบัพัญญัติกฎหมายว่าด้วยโครงการแห่งชาติ เพื่อการคุ้มครองสุขภาพจิต (พระราชบัญญัติ USTAWA เกี่ยวกับการ
การคุ้มครองสุขภาพจิต 19 สิงหาคม 1994) กล่าวคือ พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสุขภาพจิต ซึ่งเป็น
บัพัญญัติกฎหมายว่าด้วยโครงการแห่งชาติ เพื่อการคุ้มครองสุขภาพจิต (NPZOP) บัพัญญัติตามกฎหมาย
พระราชบัญญัติวันที่ 19 สิงหาคม 2537 ว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพจิต การจัดทำโปรแกรม Beyond Secondary
School จุดมุ่งหมายของโปรแกรมการรับรู้ก่อนและรักษาภาวะซึมเศร้าที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถ
ในการเรียนรู้และสนับสนุนสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โปรแกรมนี้สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาปัญหาสุขภาพจิตบุคลากร
ทางการศึกษาและสุขภาพสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครอง /
ผู้ปกครองและผู้อื่นได้อย่างอิสระ ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักการของการคุ้มครองสุขภาพจิตในการทำงานของ
โรงเรียนและสถาบันระบบการศึกษาดูแล สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา การปรับสภาพทางสังคมและ
ในหน่วยทหาร

ส่วนโปรแกรม Beyond Blue เป็นโครงการตำรวจและบริการฉุกเฉินเพื่อลดความเสี่ยงในการฆ่าตัวตาย
เพิ่มจำนวนตำรวจและบุคลากรฉุกเฉิน เพิ่มจำนวนและความสามารถขององค์กรบริการด้านจิตใจและฉุกเฉิน เพิ่ม
และปรับปรุงบุคลากรด้านความปลอดภัยและบริการฉุกเฉิน เพื่อลดอัตราการป่วยและอุบัติการณ์ของภาวะซึมเศร้า /
การลดอาการซึมเศร้า และหลักการสุขภาพจิตของโปแลนด์มีการสร้างความรู้พื้นฐาน โดยการฝึกอบรมอาชีพ
ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ หรืออาชีพอื่น ๆ รวมถึงการรณรงค์มูลนิธิจัดทำสายด่วนโทรศัพท์สัปดาห์ละสองครั้ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สำหรับผู้ที่มีภาวะซีมีเศร่า คนที่ทุกข์ทรมานจากภาวะซีมีเศร่าหรือญาติของพวกเขาสามารถขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจิตแพทย์ที่มีคุณภาพ

2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติ Melanie Blocker Stokes MOTHERS (พระราชบัญญัติ Melanie Blocker Stokes MOTHERS)

ได้รับการสนับสนุนจากวุฒิสมาชิก Menendez, Durbin และ Snowe ได้รับการตราขึ้น เพื่อให้บริการสนับสนุนและการศึกษาให้กับผู้หญิงที่ทุกข์ทรมานจากภาวะซีมีเศร่าหลังคลอดและโรคจิตเพื่อสนับสนุนการรักษาภาวะซีมีเศร่าหลังคลอด พระราชบัญญัติเกี่ยวกับอาการซีมีเศร่าหลังคลอด ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญในการฆ่าตัวตายและการฆ่าตัวตาย โดยมารดาที่มีอาการทางจิตหลังคลอดเช่นเดียวกับความพยายามในการสร้างความตระหนักรู้ของผู้มีอิทธิพลที่ประสบภาวะซีมีเศร่าหลังคลอด ต้องมีการคัดกรองภาวะซีมีเศร่าหลังคลอดและการศึกษาและยังต้องการให้ผู้ให้บริการตามสตรีมีครรภ์เกี่ยวกับประวัติของภาวะซีมีเศร่า นอกจากนี้คุณแม่ใหม่จะต้องผ่านการคัดเลือกสำหรับภาวะซีมีเศร่าและผู้ปกครองใหม่จะต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซีมีเศร่าหลังคลอดให้แบบสอบถามการคัดกรองเพื่อใช้ในการเข้าชมการดูแลสุขภาพก่อนคลอดและหลังคลอดเด็ก และการพัฒนาของการฝึกอบรมและวัสดุที่ให้ข้อมูลเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ในที่สุดจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจัดหาวัสดุที่ให้ข้อมูลให้กับคุณแม่ใหม่ก่อนที่พวกเขาจะออกจากโรงพยาบาล เพื่อป้องกันการทารุณกรรมเด็กและถูกทอดทิ้งในส่วนของการใช้จ่ายในการรักษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ป่วยและการดูแลราคาไม่แพง ลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลและปรับปรุงคุณภาพการดูแลสุขภาพ อนุญาตให้ทุนสนับสนุนการจัดตั้งการดำเนินงานและการส่งมอบระบบที่มีประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับการให้บริการทางคลินิกแก่ผู้หญิงที่มีหรือมีความเสี่ยงสำหรับภาวะซีมีเศร่าหลังคลอดหรือโรคจิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซีมีเศร่าของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
2. เพื่อสังเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซีมีเศร่าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากกระทรวงสาธารณสุข และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นเอกสารทางกฎหมายและมีใช้กฎหมาย นอกจากนี้ยังทำการศึกษาค้นคว้าจากเว็บไซต์ (Website) ต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต (Internet) ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในส่วนของพระราชบัญญัติต่าง ๆ ของต่างประเทศ แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 โดยปัจจุบันได้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การแก้ไขเป็นพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับกฎหมายในประเทศไทย

ผลการวิจัย

เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคมมีสภาพความเปลี่ยนแปลงไปพอสมควรไม่ว่าจะเป็นสภาพของเศรษฐกิจที่ตกต่ำผู้คนมีความยากจนมากยิ่งขึ้น ส่งผลไปสู่ความเครียดของคนในสังคมที่ต้องพบเจอกับปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จนไม่อาจหาทางออกให้แก่ตนเองได้จนอาจเกิดความเศร้าที่สะสมมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้และเมื่อไม่ได้รับการดูแลที่ดีพออาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าที่อยู่ในภาวะอันตรายนั้นคือการฆ่าตัวตาย แม้ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 โดยปัจจุบันได้มีการแก้ไขเป็นพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 แต่เนื่องจากในพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีคำในกฎหมายบัญญัติไว้ในส่วนของคำว่าป้องกันและคุ้มครองที่อาจจะไม่ได้อธิบายในส่วนของรายละเอียดเพื่อให้ผู้คนเข้าใจอย่างแน่แท้ เมื่อผู้เขียนพิจารณาและควรเพิ่มในส่วนของรายละเอียดของคำว่าป้องกันว่าควรมีวิธีการป้องกันอย่างไรบ้างที่จะลดภาวะซึมเศร้า และในส่วนของการคุ้มครองว่าควรคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าอย่างไรที่จะได้ผลดีที่สุดอย่างทั่วถึง

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายของต่างประเทศได้มีพระราชบัญญัติในส่วนของการป้องกันและคุ้มครองไว้อย่างละเอียด โดยของประเทศไอร์แลนด์มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสุขภาพจิต (the Mental Health Care Act) พระราชบัญญัติวันที่ 19 สิงหาคม 2537 ว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพจิตได้มีการจัดทำโปรแกรม Beyond Secondary School เป็นโปรแกรมที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและสุขภาพเพื่อคุ้มครองสุขภาพจิตในการใช้ชีวิตทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา และอีกโปรแกรมคือโปรแกรม Beyond Blue เป็นโปรแกรมที่มอบหมายให้ตำรวจในการบริการฉุกเฉินเพื่อลดความเสี่ยงในการฆ่าตัวตาย ในการให้บริการให้คำปรึกษาด้านจิตใจของผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าหรือผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะอันตราย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยอันทำให้การป่วยและอุบัติการณ์ของภาวะซึมเศร้ามลดน้อยลง รวมถึงลดอาการซึมเศร้าของผู้ที่อยู่ในระยะแรกของการมีอาการที่ซึมเศร้า รวมถึงหลักการสุขภาพจิตของไอร์แลนด์ที่มีการให้ความรู้แก่อาชีพต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปปรับใช้ในเรื่องของภาวะซึมเศร้าเมื่อเกิดกับตนเองหรือคนในครอบครัวรวมถึงเพื่อนที่ทำงานจะได้รู้วิธีการแก้ไขเบื้องต้นเมื่อมีภาวะซึมเศร้า ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีพระราชบัญญัติ Melanie Blocker Stokes MOOTHERS ที่บัญญัติ เพื่อคุ้มครองผู้หญิงที่ทุกข์ทรมานจากภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้หญิงที่คลอดบุตรอาจมีความเครียดตามมาในเรื่องของการที่จะจัดการเลี้ยงดูบุตร รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีการคัดกรองภาวะซึมเศร้าหลังคลอดและการศึกษาและยังมีการให้ผู้ให้บริการตามสตรีมีครรภ์เกี่ยวกับประวัติของภาวะซึมเศร้า โดยจะต้องผ่านการคัดเลือกสำหรับภาวะซึมเศร้าและผู้ปกครองใหม่จะต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าหลังคลอดให้แบบสอบถามการคัดกรองเพื่อใช้ในการเข้ารับการดูแลสุขภาพก่อนคลอดและหลังคลอดเด็ก เพื่อป้องกันการทารุณกรรมเด็กและถูกทอดทิ้ง ส่วนค่าใช้จ่ายในการรักษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ป่วยและการดูแลราคาไม่แพง ลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลและปรับปรุงคุณภาพการดูแลสุขภาพ อนุญาต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้ทุนสนับสนุนการจัดตั้งการดำเนินงานและการส่งมอบระบบที่มีประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับการให้บริการทางคลินิกแก่ผู้หญิงที่มีหรือมีความเสี่ยงสำหรับภาวะซึมเศร้าหลังคลอดหรือโรคจิต

เมื่อพิจารณาจากสภาพของสังคมปัจจุบันภาวะซึมเศร้าอาจจะมีแนวโน้มเพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงเห็นว่าการที่กฎหมายจะต้องมีการป้องกันและคุ้มครองไว้ล่วงหน้าเพื่อลดภาวะซึมเศร้าและผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าให้น้อยลง จึงจำเป็นต้องมีการเพิ่มมาตรการการป้องกันและคุ้มครองภาวะซึมเศร้าจากที่เห็นในกฎหมายของต่างประเทศ ในส่วนของประเทศโปแลนด์ที่มีการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ซึ่งเห็นได้ในประเทศไทยที่เด็กมีความเครียดกดดันในเรื่องของการเรียน ดังนั้น ครูผู้เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็กได้สื่อสารกับผู้ปกครองอาจช่วยให้ลดความกดดันเด็กในการที่จะคาดหวังต่อเด็กมากเกินไปที่จะทำให้เด็กมีความกดดันและมีภาวะเครียด ใน การที่จะนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีพระราชบัญญัติเพื่อคุ้มครองผู้หญิงที่ทุกข์ทรมานจากภาวะซึมเศร้าหลังคลอด จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีการตั้งครรภ์ไม่พร้อมหรือที่เรียกว่าตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรที่จะรับผิดชอบเด็กทารกได้ เช่นนี้จึงทำให้ผู้หญิงเหล่านี้มีความเครียดที่จะเลี้ยงดูบุตร เห็นได้ในสังคมปัจจุบันที่มีการทำร้ายทารกโดยการนำไปทิ้งในถังขยะ แม่น้ำ หรือแม้แต่ก่อนคลอดที่มีการทำแท้งเพื่อปิดความรับผิดชอบสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นปัญหาจากภาวะซึมเศร้าที่ทำให้ผู้หญิงหลังคลอดกระทำเช่นนี้ที่คิดว่าเป็นทางออกของตน จากพระราชบัญญัติดังกล่าวการซักถามประวัติผู้หญิงหลังคลอดทำให้ผู้ให้บริการได้รับรู้ถึงสภาพปัญหาของผู้หญิงหลังคลอด เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือและเฝ้าระวังเพื่อป้องกันทารกไม่ให้เกิดอันตรายหรือต่อตัวมารดาเอง ผู้เขียนจึงเห็นว่ามาตรการป้องกันและคุ้มครองดังที่กล่าวมามีประโยชน์อย่างยิ่งที่สามารถนำมาปรับใช้กับกฎหมายของสังคมไทยได้

อภิปรายผล

ในสภาพของสังคมปัจจุบันที่มีปัญหาทางสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาหลักสำคัญอันนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ของคนในสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ทำให้บุคคลนั้นมีความท้อแท้ใจที่ก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้หรือเมื่อมีการสะสมของปัญหาที่จะนำไปสู่การเกิดโรคซึมเศร้า อันเป็นโรคที่ก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิต เมื่อบุคคลนั้นได้อยู่ในภาวะอันตรายในการที่ตนไม่สามารถหาทางออกเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตให้แก่ตนเองได้ย่อมเลือกโดยการทำลายชีวิตของตนเอง ทั้งนี้ จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ.2562 เกี่ยวกับการกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันคุ้มครองสุขภาพจิต แต่ทั้งนี้เมื่อผู้เขียนเห็นว่าภาวะซึมเศร้านั้นมีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นโรคที่มีควรให้ความสำคัญอย่างทั่วโลก การที่ได้ศึกษากฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าที่มีการคุ้มครองและป้องกันอย่างละเอียด สามารถนำมาปรับปรุงใช้กับสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและคุ้มครองภาวะซึมเศร้าให้ลดน้อยลงหรือเมื่อเกิดเป็นโรคซึมเศร้าแล้วจะได้รับการดูแลจากนโยบายของรัฐอย่างทั่วถึงโดยมีการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คนในสังคมได้รับความคุ้มครองและป้องกันเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและผลการวิจัยที่ปรากฏตามที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้มีการกำหนดข้อเสนอแนะออก 2 ประการ ได้แก่ มาตรการด้านกฎหมายและมาตรการด้านนโยบาย เพื่อป้องกันและคุ้มครองผู้ป่วยภาวะซึมเศร้าที่นำมาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านกฎหมาย

ผู้เขียนเห็นว่าตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 มาตรา 10 (1) แม้จะมีการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการในการส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันและการควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพจิต การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต แต่เนื่องจากรายละเอียดในการที่จะเข้าถึงประชาชนว่าควรมีการป้องกันและคุ้มครองอย่างไรเพื่อให้ภาวะซึมเศร้านั้นลดน้อยลง จึงต้องมีการขยายความหมายหน้าที่ของกรรมการ โดยเจาะจงรายละเอียดของการป้องกันและการคุ้มครองภาวะซึมเศร้า เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ได้มีการดำเนินการป้องกันในด้านการคุ้มครองสุขภาพจิตส่วนใหญ่ไปสู่เด็กวัยรุ่นผู้สูงอายุและต่อบุคคลในสถานการณ์ที่เป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพ การประยุกต์ใช้หลักการของการคุ้มครองสุขภาพจิตในการทำงานของโรงเรียนและสถาบันระบบการศึกษาการดูแลและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและการปรับสภาพทางสังคมและในหน่วยทหารทางใจ การจัดตั้งสถาบันพัฒนากิจกรรมการป้องกันเป็นหลักการให้คำปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาทั้งหมดรวมถึงการรับรู้ถึงความต้องการของบุคคลที่เข้ารับการศึกษา การพัฒนาจิตโดยการจัดหาคนที่มีความผิดปกติทางจิตเพื่อการดูแลสุขภาพแบบบูรณาการและเข้าถึงได้ รวมถึงภายในศูนย์สุขภาพความช่วยเหลือด้านจิตใจและรูปแบบอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมสังคมครอบครัวและอาชีพ สมาคมและองค์กรทางสังคมอื่น ๆ มูลนิธิองค์กรปกครองตนเองแบบมีอาชีพ และการดูแลผู้หญิงทุกวัยที่มีการตั้งครรภ์หรือหลังจากที่คลอดบุตรแล้วเพื่อป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้า ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยนำหลักการของการเข้าถึงโรงเรียนและสถาบันการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เข้ารับการดูแลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะซึมเศร้าหรือเมื่อเกิดขึ้นก็จะได้รับการรักษาอย่างถูกวิธี รวมถึงการเพิ่มกฎหมายในการจัดให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ได้เข้าถึงผู้หญิงที่มีการตั้งครรภ์โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดูแลหญิงตั้งครรภ์ทั้งในส่วนของสภาวะจิตใจ ร่างกาย ความเป็นอยู่ในครอบครัวที่จะส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้าเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะอันตราย

2) ด้านนโยบาย

รัฐควรมีการจัดให้มีนโยบายลดค่าใช้จ่ายจากการรักษาพยาบาลในการคลอดบุตร เพื่อให้ความตึงเครียดของหญิงตั้งครรภ์ในส่วนของค่าใช้จ่ายลดลง รวมถึงคนที่มีความผิดปกติทางจิตอยู่ในโรงพยาบาล ผู้ป่วยจิตเวชควรจัดให้มีสิทธิได้รับผลิตภัณฑ์ยาฟรีโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

รัฐจัดให้หน่วยงานให้คำปรึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสุขภาพจิตหรือรัฐ ควรให้ทางสถาบันการศึกษาจัดหานักศึกษาหรือนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตเพื่อนำไปสู่การบำบัดรักษา เพื่อคุ้มครองบุคคลเหล่านั้นไม่ให้เกิดภาวะอันตราย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. **ความหมายของภาวะซึมเศร้า**. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2562, จาก
http://www.thaidepression.com/www/who_depress/1_who.pdf
- กระทรวงสาธารณสุข. **ภาวะซึมเศร้าและผลของภาวะซึมเศร้า**. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2562, จาก
<https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=28187>
- คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี. **สาเหตุของภาวะซึมเศร้า**. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2562 จาก
<https://med.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/general/09042014-1017>
- คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี. **อาการของภาวะซึมเศร้า**. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2562, จาก
<https://med.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/general/09042014-1017>
- ประเวศ ต้นดีพิวัฒนสกุล. **ความหมายของโรคซึมเศร้า**. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2562 จาก
<https://www.thaihealth.or.th/sook/info-mind-detail.php?id=102>
- พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสุขภาพจิตโปแลนด์. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2562 จาก
<https://app.uio.no/ub/ujur/oversatte-lover/data/lov-19990702-062-eng.pdf>
- พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562
- พระราชบัญญัติ Melanie Blocker Stokes MOTHERS. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2562 จาก
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19941110535/U/D19940535Lj.pdf>
- มาโนช หล่อตระกูล. **ความหมายของโรคซึมเศร้า**. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2562 จาก
<https://med.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/general/09042014-1017>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ : ศึกษากรณีการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนัน ทัศนัย กิขุนทด¹, สุรศักดิ์ มีบัว²

^{1,2} สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹E-mail: s59123440151@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

โดยทั่วไปการเลี้ยงสัตว์มักเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน เป็นพาหนะในการเดินทาง เป็นอาหาร เพื่อใช้ในการแสดง หรือเลี้ยงไว้เพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าสัตว์จะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม รวมถึงการนำสัตว์มาทำการแข่งขันเป็นกีฬาหรือเป็นประเพณีตามท้องถิ่นให้เกิดความสนุกสนาน เช่น ตีไก่ ปลากัดและชนวัว การกระตาดังกล่าวมักเกิดเป็นการพนันในเวลาต่อมา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด และวิวัฒนาการเกี่ยวกับการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อเป็นการพนัน 2. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายมาตรการบังคับใช้เกี่ยวกับกรณีการนำสัตว์มาแข่งขันกีฬาและ 3. เพื่อศึกษากฎหมายว่าด้วยการนำสัตว์มาเล่นเป็นการพนันตามกฎหมายของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุ้มครองสิทธิสัตว์ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนันมิได้เกิดขึ้นเฉพาะแต่ประเทศไทยเท่านั้น แต่ในต่างประเทศก็พบปัญหาดังกล่าวด้วยเช่นกัน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แม้ว่าประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ใช้บังคับแต่การทารุณกรรมสัตว์โดยการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนัน ถือเป็นกรกระทำโดยตรงของมนุษย์ที่เป็นละเมิดสิทธิสัตว์ที่ยังพบเห็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากยังมีช่องว่างทางกฎหมายบางประการที่ไม่สามารถคุ้มครองสัตว์จากการทรมานอันเนื่องจากการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนัน จึงควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองสัตว์มากขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : การคุ้มครองสัตว์, การนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนัน, พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal difficulties in animal protection: a case study of animal gambling game Thasamol Kikulthot^{1*}, Surasak Meebua²

Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail: s59123440151@ssru.ac.th

Abstract

Generally, most animals are raised as domestic animals for a transport, food or performance or other means (with or without owners), as well as animal in sports or local traditions for entertainment i.e., cockfighting game, fish fighting game and Thai bullfighting game, all of which often lead to gambling. This paper aims 1. to study a definition, concept and development concerning animals in gambling sports 2. to identify difficulties in an enforced law (Section) on animals in gambling sports and 3. to conduct a comparative study on Thai laws and foreign laws regarding animal gambling game and to seek a way to improve and amend to the laws concerning animal protection. Qualitative research was applied.

The study revealed that animals in gambling game did not only occur in Thailand but also occurred in foreign country i.e., USA. Even though Thailand had the Cruelty Prevention and Welfare of Animal Act, B.E. 2557 (2014) promogulated, animal cruelty in competition and gambling as a direct human act violating animal rights was still existed owing to certain gaps in the laws which are not applicable to animal cruelty in competition and gambling; therefore, such laws should be amended to gain better animal protection further.

Keywords : animal protection, animal in competition and sport, the Cruelty Prevention and Welfare of Animal Act, B.E. 2557 (2014)

* This is a sole author (student) paper.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ตั้งแต่อดีตมนุษย์ใช้สัตว์เป็นอาหารและนำมาใช้แรงงานในการประกอบอาชีพและนำไปเป็นสัตว์เลี้ยง รวมทั้งเมื่อสัตว์นั้นตายลงจะนำขน หนัง หรือกระดูกมาทำเป็นเครื่องใช้เครื่องประดับ แต่ในบางกรณีก็มีการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการกีฬาหรือการพนัน เช่น ชนไก่ ปลากัด ชนวัว หรือกรณีของวัวกระทิง เป็นต้น ส่วนอีกกรณีก็นำสัตว์มาใช้เกี่ยวกับการทดลองเพื่อค้นหาที่ใช้ในการรักษาโรค จะเห็นได้ว่าสัตว์มีประโยชน์แก่คนมากมายและถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของมนุษย์และมนุษย์มีสิทธิจะกระทำการใด ๆ ก็ได้ตามอำเภอใจต่อสัตว์ เป็นสิ่งที่หลงเหลือมาจากการวิวัฒนาการทางแนวคิดยุคหนึ่งที่ได้แบ่งแยกสังคมมนุษย์และธรรมชาติออกจากกัน แต่เมื่อแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเปลี่ยนจึงเกิดการเปลี่ยนมุมมองว่าสัตว์มีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอันชอบธรรมจากมนุษย์ในปัจจุบัน “ระดับความจำเป็นในวัตถุประสงค์ของการใช้สัตว์” (ศุภมาส ชินวินิจกุล, 2557) การที่จะวัดว่าสิ่งไหนจำเป็นหรือเกินความจำเป็นจะใช้มาตรฐานใดเมื่อเทียบเคียงกับระดับความเจ็บปวดที่สัตว์จะได้รับจากการปฏิบัติของมนุษย์แล้ว การกระทำใดบ้างที่เรียกว่าจำเป็นและสามารถกระทำได้ ในการนำสัตว์มาแข่งขันในฐานะเป็นกีฬาประเภทหนึ่งหรือการใช้สัตว์เพื่อความบันเทิง เช่น ในคณะละครสัตว์หรือการแสดงในสวนสัตว์เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดว่าเป็นการใช้งาน โดยมีวัตถุประสงค์ที่ทำให้สัตว์จะต้องได้รับความเจ็บปวดการบาดเจ็บและการทรมานที่เกินความจำเป็นได้รับการถูกฝึกฝนเพื่อการแสดง หรือเปิดบ่อนพนันไก่ชนโดยการนำไก่ 2 ตัวที่ได้รับการฝึกให้เป็นไก่ชนเพื่อนำมาต่อสู้กันในสังเวียน โดยมีการเดิมพันเป็นเงินตามที่ตั้งกลางกัน การชนไก่เป็นกิจกรรมที่มีความรุนแรงทั้งสองฝ่ายอาจจะต้องเจ็บหรือตายหรือในบางครั้งนั้นก็อาจจะมีการใช้ยาทำให้ไก่นั้นมีความมั่นใจมาทำให้ไก่นั้นมีความดุร้ายมากขึ้น การกระทำเหล่านี้เป็นการทารุณ ทำให้สัตว์ได้รับการทารุณกรรมและได้รับความทรมานอย่างยิ่ง (การเปิดบ่อนไก่ชนให้ถูกกฎหมาย, Website)

สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้นตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ไว้แต่อยู่ในส่วนของความผิดลหุโทษ ซึ่งเป็นการบัญญัติไว้ในฐานะเป็นความผิดหนึ่งทางอาญาตาม มาตรา 381 วางหลักไว้ว่า ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์จนได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น และ มาตรา 382 ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บชรา หรืออ่อน แต่ในส่วนของ การจัดเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์นั้นยังไม่มีกฎหมายที่แน่นอนชัดเจนจนกระทั่งต่อมาได้มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ใช้บังคับโดยกำหนดไว้ชัดเจนว่า “มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร” และ “มาตรา 22 เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดการออกประกาศตามวรรคหนึ่งให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์” โดยมีการนิยามการกระทำต่าง ๆ ที่เข้าข่ายทารุณกรรมรวมถึงวิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ในมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายนี้มีข้อยกเว้นที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์อยู่หลายอย่างตามมาตรา 21 วางหลักไว้ว่า การกระทำดังต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 รวมถึงวิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ในมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งนี้สัตว์ตามกฎหมายฉบับนี้อยู่ใต้นิยามที่ครอบคลุมสัตว์ที่คาบเกี่ยวสัมพันธ์กับมนุษย์โดยตรง

การทารุณกรรมสัตว์โดยการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนันถือเป็นการกระทำโดยตรงของมนุษย์ที่ละเมิดสิทธิสัตว์ที่ยังพบเห็นอยู่ในปัจจุบันและแม้ในปัจจุบันมีกฎหมายออกมาให้มีใบอนุญาตในการเปิดบ่อน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พนันเกี่ยวกับสัตว์ที่ถูกกฎหมาย ออกโดยมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพนันชนไก่และกัตปลา พ.ศ. 2552 แม้จะมีข้อยกเว้นในใบอนุญาต กล่าวคือ ในการที่จะได้รับการพิจารณานั้นจะคำนึงถึง ความปลอดภัย และความแข็งแรงของสถานที่ จำนวนสถานที่ในพื้นที่นั้นว่ามีจำนวนไม่มากเกินไปจนสมควรและเป็นการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์ที่ถูกกฎหมาย เพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้มีมาตรการการควบคุมและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคและต้องไม่ติดกับวัด โรงเรียน โรงพยาบาล แต่ถึงอย่างไรก็ตามกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางเหมาะสมบางครั้งกฎหมายก็อาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการบังคับใช้ เพราะเกิดความไม่เหมาะสมหรือมีช่องว่างช่องโหว่ให้บิดเบือนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสม ถึงแม้จะอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม สัตว์ก็คงยังได้รับความทรมานและความเจ็บ จำเป็นต้องมีการทบทวนแก้ไข ปัญหาหากจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายใหม่ก็จำเป็นต้องกระทำและจะทำให้การแก้ไขกฎหมายมีความเหมาะสม และเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์เหล่านั้นถูกทรมานหรือถูกใช้แรงงานจนถึงแก่ความตาย ดังนี้ เพื่อศึกษาหาแนวทาง ในการเสนอแนะและการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากขึ้น

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิจัยเรื่องนี้ สามารถแยกออกเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการพนัน

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการพนันผู้เขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าในประเด็นประวัติความเป็นมา ความหมายของการพนันเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาการเล่นพนันในประเทศไทย

การพนันในประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทั้งประเทศอินเดีย และประเทศจีน โดยทางอินเดียอาจติดมากับคัมภีร์ทางศาสนาหรือชาดก ส่วนทางจีนน่าจะมีอิทธิพลมากกว่า ทางอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันของชาวจีน อาทิ ถั่ว โป หวย หรือที่ชาวจีนเรียกกันว่า "ฮวยหวย" (กนกศักดิ์ เวชยานนท์, 2508, น. 1-3) เมื่อจีนติดต่อกับไทย การพนันเหล่านี้ได้ติดมาด้วย การเล่นพนันแบบไทยไม่พบหลักฐานที่แน่นอนว่าเป็นอะไร สันนิษฐานว่าอาจเป็นการพนันโดยใช้สัตว์เป็นเครื่องมือ เช่น การตีไก่ การกัตปลากัดและการชนวัว เมื่อครั้งที่ไทยตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า ในเวลานั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำดีไต่กับพระมหาอุปราชา ไก่ของสมเด็จพระนเรศวรชนะ และมีการเยาะเย้ยกันว่า "ไก่เชลย" ถึงกับมีการทำพนันเอาเมืองกันเลยทีเดียว การพนันแบบไทยแท้จึงน่าจะเป็นการใช้สัตว์สู้กัน ตั้งแต่สัตว์เล็ก ๆ จำพวกจิ้งหรีดและปลากัด จนถึงสัตว์ใหญ่ เช่น วัว ควาย หรือช้าง แต่ที่นิยมกันมากน่าจะเป็นการชนไก่ โดยเจ้าของปอนจะหักเงินค่าบำรุงปอนอย่างน้อยร้อยละ 10 จากจำนวนเงินเดิมพัน (ชูชัย สิ้นไชย, 2558, น. 103)

ใน พ.ศ. 2473 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ได้มีการตราพระราชบัญญัติ การพนัน พ.ศ. 2473 ขึ้นใช้บังคับเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการพนันฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งสำหรับเนื้อหาของกฎหมายดังกล่าวคือการรวบรวมกฎหมายการพนันต่าง ๆ มาไว้รวมกันเป็นฉบับเดียว เนื่องจากก่อนหน้านี้กฎหมายเกี่ยวกับการพนันจะเป็นลักษณะเฉพาะเรื่อง ๆ ไป เช่นกฎหมายห้ามมิให้เล่นการพนัน คือ แห่งหวง ทายปลาไหล รูดไม้ตมพัต เสื่อนอนกิน (ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 4 น. 45) ประกาศเรื่องผลนำจับผู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลักลอบเล่นหวยจับยี่กี (ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 11 น. 180) พระราชบัญญัติอากรการพนัน (ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 13 น. 250) กฎเสนาบดีการพนันไพ่ป๊อก (ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 18 น. 373) ต่อมาเมื่อกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับไปได้ระยะหนึ่งก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ที่มีเนื้อหาสาระเป็นการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการพนันให้ทันสมัยยิ่งขึ้น รวมทั้งยังได้เพิ่มเติมประเภทของการพนันเข้าไปเพื่อให้ครอบคลุมการเล่นพนันประเภทต่าง ๆ กฎหมายนี้ใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน

ปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 นั้นมีอยู่หลายประการ เช่น ความไม่ชัดเจนของตัวบทกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำนิยามของคำว่าการเล่น การกำหนดโทษที่ไม่เหมาะสม ผู้กระทำความผิดจึงไม่เกิดความเข็ดหลาบหรือเกรงกลัวต่อโทษและค่านิยมของประชาชนต่อการพนันที่มองว่าการเล่นการพนันแม้กฎหมายจะบัญญัติให้เป็นความผิด แต่ก็ไม่ได้ว่าเป็นความผิดที่เลวร้ายที่เป็นลักษณะความผิดในตัวเองอย่างการฆ่าคนหรือการลักทรัพย์ แต่มองว่าเป็นความผิดลักษณะไม่ใช่ ความผิดในตัวเองเป็นเพียงความผิดที่กฎหมายที่เป็นข้อห้ามเท่านั้น ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จึงไม่รู้สึกรู้สึกลงใจในการกระทำความผิดของตนเอง จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนันโดยเฉพาะพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันนั้น โดยการออกกฎหมายกระทรวงเพิ่มเติมเพื่อระบุด้านความผิดที่เป็นรูปแบบของการเล่นพนันประเภทใหม่ ๆ ประการที่สอง ทำให้คำนิยามของคำว่าการเล่นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนคำนิยามของลักษณะการเล่นพนันให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ประการสุดท้าย เรื่องอัตราโทษนั้น ควรที่จะให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโทษให้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยในส่วนของผู้เล่นการพนัน ควรปรับปรุงแก้ไขให้เป็นโทษปรับที่สูง เช่นไม่เกิน 100,000 บาทและในส่วนของผู้จัดให้มีการเล่นการพนันนั้น ควรแก้ไขโทษปรับดังกล่าวให้เป็นโทษปรับที่มีอัตราสูง เช่นตั้งแต่ 50,000 ถึง 500,000 บาท การกำหนดโทษปรับอัตราสูงเพื่อให้เป็นเครื่องมือให้การป้องกันผู้ที่คิดจะเล่นการพนันให้มีความยับยั้งชั่งใจ ในการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้ว ยังอาจกำหนดการลงโทษด้วยมาตรการอื่นเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวและหลาบจำมากขึ้น เช่น การลงโทษเพื่อเป็นการบริการสังคมมาเสริมซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมแล้ว ยังทำให้ผู้กระทำความผิดต้องแสดงตัวต่อสังคมในขณะที่ทำงานบริการสังคม อันอาจทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความอับอายและเกิดความยับยั้งมากขึ้นในการที่จะหวนกลับไปกระทำความผิดอีก (วีระพงษ์ บุญญเษาศ, 2540, น. 96-97)

1.2 คำนิยามคำว่าการเล่น

จากการศึกษาพบว่าผู้มีผู้ที่ให้คำนิยามของการพนันไว้ ดังนี้

นันทวัฒน์ บรมานันท์ กล่าวว่า “พนัน” หรือการพนัน (Gambling) หมายถึง การเข้าเล่นเพื่อแสวงหาประโยชน์ โดยอาศัยการเสี่ยงโชคด้วยไหวพริบและฝีมือ โดยพนันเอาเงินหรือทรัพย์สิน เช่น การเล่นไพ่ต่าง ๆ บิดเสียด เป็นต้น การพนันเป็นการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงร่วมกันทำการเสี่ยงโชคเอาจากทรัพย์สินที่ตนนำมารวมร่วมกันเพื่อพนันกัน และยังเป็นอบายมุขอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมัวเมาในการเสี่ยงโชค ซึ่งอาจทำให้ครอบครัวของผู้เล่นได้รับความเดือดร้อน และอาจเป็นสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อสังคม ความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม เศรษฐกิจ และศีลธรรมอันดีของประชาชน (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2554)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 เนื่องจากพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ไม่ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “พนัน” ไว้โดยเฉพาะ แต่จากการศึกษากฎหมายดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าคำว่า “พนัน” นั้น มีความหมายเช่นเดียวกับความหมายทั่วไปและความหมายตามพจนานุกรม กล่าวคือ “พนัน” หรือการพนัน คือ การที่บุคคลสองคนขึ้นไปเข้าเล่นเพื่อแสวงหาประโยชน์ โดยอาศัยการเสี่ยงโชคด้วยความฉลาด ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือ เพื่อพนันเอาเงินหรือทรัพย์สิน เช่น การเล่นไพ่ต่าง ๆ บิดเลียต เป็นต้น การเล่นเช่นนั้นเรียกว่า การพนัน (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2554)

ความหมายของ “การพนัน” พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มิได้มีบทวิเคราะห์ศัพท์ไว้โดยตรง แต่สามารถหาความหมายหรือคำจำกัดความของการพนันได้ดังนี้

(1) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 การพนัน หมายถึงการเล่นเอาเงิน หรือสิ่งอื่นโดยอาศัยความฉลาด ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือรวมทั้งโชคด้วย

(2) บทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติการพนัน ฯ ได้กล่าวถึงลักษณะการพนันเอาไว้ ได้แก่ มาตรา 4 ทวิ วรรคสอง บัญญัติว่า “คำว่า “การเล่น” ให้หมายความรวมถึงการทายและการทำนายด้วย” ซึ่งแสดงว่าการพนันในกฎหมายนี้รวมถึงการขันต่อด้วย และในมาตรา 5 บัญญัติว่า “ผู้ใดจัดให้มีการเล่นซึ่งตามปกติยอมจะพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแก่กัน” หรือมาตรา 9 บัญญัติว่า “การเล่นอย่างใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้เล่น” แสดงความหมายของการพนันว่าจะต้องมีการเล่นที่มีลักษณะได้หรือเสียเงินหรือทรัพย์สินกันในตัว

(3) ศาลฎีกาได้วินิจฉัยการเล่นที่เป็นการเล่นไว้ว่าจะต้องมีลักษณะที่ผู้เล่นเสี่ยงต่อการได้และเสีย

(4) คณะกรรมการกฤษฎีกา กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ 3 ได้ให้ความเห็นถึงลักษณะของการพนันเอาไว้สรุปความได้ว่า จะถือว่าเป็นการเล่นได้ผู้เล่นจะต้องเสี่ยงต่อการเสียประโยชน์

(5) คำนิยามจากนักวิชาการด้านกฎหมาย เช่น รุ่งโรจน์ รื่นเรืองวงศ์ “การพนัน คือ สัญญาที่ก่อให้เกิดการเสียเงินหรือทรัพย์สิน โดยคู่สัญญาถือเอาผลแห่งเหตุการณ์ในอนาคตอันไม่แน่นอน ซึ่งคู่สัญญาไม่มีความเกี่ยวข้องเป็นเครื่องชี้ขาด” ชุมพล โลหะชาละ “การพนัน คือ การเข้าเล่นเสี่ยงโชค ซึ่งต้องใช้ไหวพริบและฝีมือมาพนันเอาทรัพย์สินกันโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ตาม เช่น การเล่นไพ่ตอง บิลเลียดรูและตีผี เป็นต้น”

การเล่นตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือการเล่นการพนัน ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การพนันประเภทห้ามเด็ดขาด ได้แก่ การเล่นตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มีจำนวน 28 ชนิด

การเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ก. ประเภทนี้ ห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่น หรือเข้าพนันในการเล่นโดยเด็ดขาด เว้นแต่ในกรณีที่รัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรจะอนุญาตภายใต้บังคับเงื่อนไขใด ๆ ให้มีการเล่นชนิดใดก็อนุญาตได้โดยออกพระราชกฤษฎีกา ตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการพนันฯ จะเห็นได้ว่า การอนุญาตกระทำได้ยาก จึงมีผลเท่ากับไม่อนุญาตให้จัดให้มีการเล่นในตัว

(2) การพนันประเภทอนุญาตได้แก่ การเล่นตามบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มีจำนวน 28 ชนิด เช่น การเล่นต่างๆ ที่ให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งขัน เช่น ชนโค ชนไก่ กัดปลา แข่งม้า ฯลฯ (สุชาติ นพวรรณ, 2554)

2. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับสัตว์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากที่ได้พบทวนวรรณกรรมมีผู้ให้คำนิยามของคำว่าสัตว์ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ ได้ให้ความหมายคำว่าสัตว์ไว้ในมาตรา 4 ว่า “สัตว์” หมายความว่าสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่พรรณและมนุษย์

2) พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยในมาตรา 3 ได้ให้ความหมายถึง คำว่า “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ มีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3 ให้คำนิยาม “การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำให้หรืองดเว้นการกระทำใดๆที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุ

“การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหารและน้ำอย่างเพียงพอ

“เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

3. การทารุณกรรมสัตว์

สำหรับการทารุณกรรมสัตว์สามารถแบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

3.1 สัตว์ในภาพยนตร์

การนำสัตว์มาเป็นนักแสดงในภาพยนตร์นั้นถูกมองว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์อย่างหนึ่งเนื่องจากสัตว์นั้นต้องถูกบังคับให้ทำตามบทที่ผู้กำกับต้องการ ซึ่งในหลาย ๆ ครั้งถูกมองว่าเป็นการจำกัดอิสรภาพของสัตว์ และถึงแม้ในปัจจุบันได้มีหลายประเทศที่ได้มีการออกกฎหมายห้ามทารุณกรรมสัตว์ในหนังแล้วโดยเฉพาะในประเทศแถบอเมริกาและยุโรป แต่ก็ยังมีบางประเทศที่ยังไม่หยุดการกระทำนี้

3.2 สัตว์ในสวนสัตว์

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสวนสัตว์หลาย ๆ แห่งจะมีความพยายามที่จะเพิ่มมาตรฐานในการเลี้ยงดูสัตว์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น รวมทั้งยังมีความพยายามที่จะเพาะเลี้ยงสัตว์ที่มีความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์แล้วก็ตาม เช่น ในคณะละครสัตว์หรือการแสดงในสวนสัตว์เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดว่าเป็นการใช้งาน โดยมีวัตถุประสงค์ทำให้สัตว์จะต้องได้รับความเจ็บปวดการบาดเจ็บและการทรมานที่เกินความจำเป็นได้จากการถูกฝึกฝนเพื่อการแสดง แต่การกักขังสัตว์ในสวนสัตว์ก็ยังเป็นข้อโต้แย้งกัน เพราะคนบางกลุ่มยังเห็นว่าสัตว์ควรที่จะต้องอาศัยอยู่ในป่าไม่ใช่กรง อีกทั้งในการแสดงโชว์สัตว์ต่าง ๆ ยังเป็นการบังคับสัตว์ให้ทำในสิ่งที่ขัดต่อสัญชาตญาณ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โดยเฉพาะการโชว์ให้อาหารสัตว์โดยใช้สัตว์ที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นอาหารให้สัตว์ใหญ่ได้กินโชว์เช่น การโยนหนูเป็น ๆ ให้งูกิน เป็นต้น

3.3 สัตว์เพื่อการกีฬา

กีฬาหลากหลายชนิดมีการนำเอาสัตว์ต่าง ๆ มาร่วมด้วย ซึ่งการล่าสัตว์เป็นกีฬาที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด เนื่องจากถือได้ว่าเป็นการทาทารุณกรรมสัตว์อย่างชัดเจนที่สุด นอกจากนั้นก็กีฬาต่าง ๆ เช่น การสู้กับกระต๊องซึ่งเป็นกีฬาที่นิยมมากในประเทศสเปนและโปตุเกส การเล่นชนไก่หรือเปิดบ่อนพนันไก่ชน มาจากไก่ 2 ตัวที่ได้รับการฝึกให้เป็นไก่ชนและนำมาต่อสู้กันในสังเวียน และมีสิ่งเดิมพันเป็นมูลค่าของเงินมหาศาล การชนไก่เป็นกิจกรรมที่มีความรุนแรงทั้งสองฝ่ายอาจจะต้องเจ็บหรือตายหรือในบางครั้งนั้นก็อาจจะมีการใช้ยาทำให้ไก่นั้นมีความมันเมาทำให้ไก่นั้นมีความดุร้ายมาก ปลายักัด การแข่งม้าและการแข่งสุนัข ฯลฯ ก็เป็นกีฬาอีกจำพวกหนึ่งที่สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้เล่นและผู้ชมจำนวนมาก แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน เพราะสัตว์จำนวนไม่น้อยที่ต้องเสียชีวิต บาดเจ็บ หรือพิการจากการแข่งขันกีฬาดังกล่าว (มนันญา ภูแก้ว, 2557)

4. ผลกระทบจากการทารุณกรรมสัตว์

“สิทธิของสัตว์” (Animal Right) สำหรับประเภทของสัตว์ที่จะกล่าวถึงในบทความนี้ เน้นเฉพาะสัตว์ที่ถูกเลี้ยงหรืออาศัยอยู่กับมนุษย์ไม่ว่าวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงจะเป็นประการใด กล่าวคือ เพื่อเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้แรงงาน เพื่อการทดลองทางวิทยาศาสตร์ หรือเพื่อการค้าก็ตาม แต่จะไม่หมายความรวมถึงสัตว์ป่า หรือสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติปราศจากการดูแล การถูกเลี้ยงดู หรือการให้อาหารโดยมนุษย์ ส่วนคำว่า “สวัสดิภาพของสัตว์” เป็นคำที่ไม่ได้พบเห็นและได้ยินกันบ่อยนัก ไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาใช้มากนักโดยเฉพาะในประเทศไทย และไม่สามารถแสดงความหมายได้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้งในตัวของคำศัพท์นั่นเอง เนื่องจากขอบข่ายของการแปลความหมายของคำศัพท์คำนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของเนื้อหาในเรื่องนั้นๆว่าจะถูกหยิบยกมาอธิบายในแง่มุมใด ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนขอให้ความหมายกว้าง ๆ ของ “สวัสดิภาพของสัตว์” ไว้ว่าหมายถึง การใช้สัตว์ไม่ว่าทางหนึ่งทางใด รวมถึงการฆ่า แม้จะกระทำเพื่อประโยชน์แก่มนุษย์ ควรจะต้องคำนึงถึงวิธีการที่มีมนุษยธรรมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (ศุภมาส ชินวิจิตรกุล , 2557)

สัตว์เป็นสิ่งที่มนุษย์ครอบครองเป็นเจ้าของได้ เว้นแต่จะมีการสงวนไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ทั้งในประเทศ และการคุ้มครองสัตว์ป่าหายากซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นเมื่อเป็นเจ้าของสัตว์แล้ว เจ้าของสามารถดำเนินการอย่างใดก็ได้แก่สัตว์ของตนเองได้เพราะถือเป็นทรัพย์สินของตนจะทิ้งทำลายก็ไม่มีผลผิดฐานทำให้เสียทรัพย์หรือไม่ได้ละเมิดสิทธิของผู้อื่นแต่ถ้าไปทำลายสัตว์ของผู้อื่นหรือสัตว์ป่าก็จะมีผลผิดฐานใช้ค่าเสียหายหรือเป็นความผิดอาญา หากได้กระทำโดยเจตนาทำลายสัตว์ของผู้อื่นหรือสัตว์ป่าแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่คุ้มครองสัตว์ในฐานะเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นหรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ที่ต้องการสงวนรักษาไว้ในคงอยู่อย่างยั่งยืนตามแนวคิดในเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (สยามรัฐออนไลน์, 2559) กรณีนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการกีฬาหรือการพนันเช่น ชนไก่ ปลายักัด ชนวัวหรือกรณีของวัวกระทิง และแม้ในปัจจุบันมีกฎหมายออกมาให้มีใบอนุญาตในการเปิดบ่อนพนันเกี่ยวกับสัตว์ที่ถูกกฎหมาย แม้จะมีข้อยกเว้นในใบอนุญาตกล่าวคือ ซึ่งในการที่จะได้รับการพิจารณานั้นจะคำนึงถึง ความปลอดภัยและความแข็งแรงของสถานที่ จำนวนสถานที่ในพื้นที่นั้นว่ามีจำนวนไม่มากเกินไปจนสมควรและเป็นการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์ที่ถูกกฎหมาย เพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้มีมาตรการการควบคุมและการป้องกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การแพร่ระบาดของโรคและต้องไม่ติดกับวัด โรงเรียนหรือโรงพยาบาล ในการนำสัตว์มาแข่งขันในฐานะเป็นกีฬาประเภทหนึ่งหรือการใช้สัตว์เพื่อความบันเทิงเช่นในคณะละครสัตว์หรือการแสดงในสวนสัตว์เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดว่าเป็นการใช้งานโดยมีวัตถุประสงค์ที่ทำให้สัตว์จะต้องได้รับความเจ็บปวดการบาดเจ็บและการทรมานที่เกินความจำเป็นและสมควรจากการนำมาแข่งขันหรือได้รับการถูกฝึกฝนเพื่อการแสดง อย่างไรก็ตาม ดี แนวคิดในปัจจุบันที่มองสัตว์ในฐานะที่มีสิทธิเป็นของตนเอง ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ถูกทรมาน หรือการกระทำใดๆ ที่คนเข้ามาเกี่ยวข้องอันจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้สัตว์ได้รับการทุกข์ทรมาน หรือถูกทำให้ตายอย่างทารุณแม้ว่าจะเป็นการฆ่าไปเพื่อประกอบอาหารก็ตาม แนวคิดนี้จึงแยกสิทธิของสัตว์ออกจากความเป็นทรัพย์สินของคน ดังนั้น แม้เป็นเจ้าของสัตว์หรือเลี้ยงดูสัตว์นั้นมา หรือซื้อสัตว์นั้นมาเลี้ยงก็ต้องปฏิบัติต่อสัตว์โดยมีพื้นฐานที่จะต้องดูแล รักษา และให้มีสวัสดิภาพตามหลักเกณฑ์มาตรฐานในเรื่องนี้

ในหลายประเทศการเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อสัตว์นี้ได้รับการยอมรับในทางกฎหมาย กรณีของประเทศไทย สิทธิสัตว์ถูกรับรองไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 (ราชกิจจานุเบกษา, 2557) ใช้บังคับ เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ตระหนักเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของสัตว์ และมุ่งหมายที่จะจัดการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมหรือไม่เหมาะสมต่อสัตว์รวมทั้งการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ดีขึ้น ดังที่ปรากฏตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามหมายเหตุท้ายกฎหมาย ความว่า เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรมและเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง ดังนั้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสมจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (ดวงพร อานันทศิริเกียรติ, 2560) สำหรับประเทศไทยเองความพยายามในการผลักดันกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพของสัตว์ยังคงมีให้เห็นบ้างในรูปขององค์กร มูลนิธิ แต่ในแง่ของตัวบทกฎหมายที่จะใช้บังคับแล้ว ณ ปัจจุบัน กล่าวได้ว่าคงจะมีแต่ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 381 ซึ่งอยู่ในหมวดลหุโทษ คงมีโทษปรับเพียงไม่เกิน 1,000 บาทเท่านั้น เมื่อชำระค่าปรับจำนวนเล็กน้อยนั้นครบถ้วนคดีก็เป็นอันเสร็จกันไป ดังนั้นมาตรการในการป้องปรามผู้กระทำการทารุณต่อสัตว์โดยใช้กระบวนการทางกฎหมายคงจะไม่เป็นผล หากว่ากฎหมายที่จะบังคับใช้กับการนี้โดยตรงไม่มีอยู่

5. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ไว้แต่อยู่ในส่วนของความผิดลหุโทษซึ่งก็เป็นการบัญญัติไว้ในฐานะเป็นความผิดหนึ่งทางอาญาตามมาตรา 381 วางหลักไว้ว่า ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์จนได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น และมาตรา 382 ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บชราหรืออ่อน (ประมวลกฎหมายอาญา) แต่ในส่วนของการจัดเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์นั้นยังไม่มีกฎหมายที่แน่นอนชัดเจน

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ใช้บังคับโดยกำหนดไว้ชัดเจนว่า “มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร” และ “มาตรา 22 เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดการออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สภาพและอายุของสัตว์” โดยมีการนิยามการกระทำต่าง ๆ ที่เข้าข่ายทารุณกรรม รวมถึงวิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ในมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้มีข้อยกเว้นที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์อยู่หลายอย่างตามมาตรา 21 วางหลักไว้ว่า การกระทำได้ต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20

- (1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- (2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
- (3) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- (4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- (5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- (6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่นหรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- (7) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตว์แพทย์สภาพตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์
- (8) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์
- (9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น
- (10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ
- (11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพนันชนไก่และกัฒปลา พ.ศ. 2552 ใช้บังคับโดยกำหนดไว้ชัดเจนว่า

1. ขออนุญาตสร้างบ่อน โดยยื่นคำร้องขออนุญาตก่อสร้างหรือดัดแปลงสถานที่เล่นการพนันชนไก่ ซึ่งจะพิจารณาโดยคำนึงถึง

- 1.1 สถานที่ที่จะขออนุญาตต้องมีความมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย
- 1.2 จำนวนสถานที่ในพื้นที่นั้นมีจำนวนไม่มากเกินไป
- 1.3 ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไก่ชน เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้
- 1.4 มีการควบคุมและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค
- 1.5 จะต้องไม่อยู่ใกล้วัด โรงเรียน โรงพยาบาล

2. ขออนุญาตเล่นการพนัน โดยผู้ขออนุญาตจะต้องได้รับอนุญาตสร้างบ่อนก่อน

3. ใบอนุญาต 1 ใบ ใช้ได้ 1 สัปดาห์ ส่วนบ่อนหนึ่งจะขออนุญาตจัดให้มีการเล่นการพนันชนไก่ได้ก็สัปดาห์นั้น ต้องให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติ

4. บ่อนหนึ่งจัดให้มีการเล่นการพนันชนไก่ ได้เฉพาะในวันเสาร์และวันอาทิตย์ของทุกสัปดาห์ที่ไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษา หรือวันสำคัญทางศาสนา ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน 5 วันต่อเดือน ยกเว้น กรณีพิเศษ เช่น งานประจำปีจังหวัดจัด หรือรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายเข้ารัฐหรือสาธารณกุศล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5. กำหนดเวลาชกให้เป็นมาตรฐาน ต้องไม่เกิน 20 นาที/ยก รวมแล้วไม่เกิน 8 ยก และให้พักระหว่างยกไม่น้อยกว่า 20 นาที

6. ถ้าผู้มีใบอนุญาตกระทำการดังต่อไปนี้ อาจหมดโอกาสที่จะขอใบอนุญาตครั้งต่อไป โดยครั้งคราวหรือตลอดไปก็ได้

6.1 ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้หลังใบอนุญาต

6.2 ไม่จัดสถานที่ให้มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะอนามัย

6.3 จัดให้มีการเล่นการพนันอย่างอื่นภายในบริเวณสถานที่เล่นการพนันชนไก่

6.4 มีการก่อความไม่สงบเรียบร้อย ภายในหรือบริเวณที่เล่นการพนันชนไก่

6.5 มีการขายสุรา ต้มสุรา หรือ พกพาอาวุธติดตัว เข้าไปในบริเวณที่เล่นการพนันชนไก่

6.6 จัดให้มีการเล่นการพนันชนไก่โดยมีการเสริม แต่งเตื่อย หรือโดยวิธีอื่นที่ไม่ได้เป็นไปตาม

ธรรมชาติของไก่ชน

ผู้เขียนทำการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายละเอียด ดังนี้

1) รัฐแคลิฟอร์เนีย

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายคุ้มครองสัตว์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้แก่ เจ้าหน้าที่มนุษยธรรมและเจ้าหน้าที่ควบคุมสัตว์ ซึ่งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนี้จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว และเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายนี้ให้มีอำนาจสั่งทำลายสัตว์ที่ถูกทอดทิ้งในเมือง เขต อำเภอได้ทุกชนิด ยกเว้นสุนัขและแมว แต่ต้องจัดทำบันทึกข้อมูลและความเห็นว่าการฆ่าสัตว์หรือนำสัตว์ไปดูแลรักษาในสถานที่ที่เหมาะสม นอกจากนี้ หากพบว่าสัตว์ชนิดใดก็ตามรวมทั้งสุนัขและแมวหรือสัตว์อื่นๆ ถูกทอดทิ้งเพราะเหตุแห่งความอ่อนแอ เจ็บป่วยหรือถูกเจ้าของละเลยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวสามารถนำสัตว์เหล่านั้นมาดูแลรักษาได้

กรณีสัตว์ที่ถูกใช้แรงงานอย่างหนักหรือถูกปฏิบัติอย่างทารุณโหดร้าย และเห็นว่าควรจะต้องมีการรักษาหรือป้องกันความปลอดภัยเพื่อสุขภาพของสัตว์หรือผู้อื่น ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดสัตว์ดังกล่าวได้ในทันที โดยการนำมาดูแลรักษาจนกว่าสัตว์ดังกล่าวจะอยู่ในสภาพที่เหมาะสมก่อนส่งตัวกลับไปยังเจ้าของ โดยให้เจ้าของเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาทั้งหมด

มาตรการบทกำหนดโทษของกฎหมายคุ้มครองสัตว์สหรัฐอเมริกาในรัฐแคลิฟอร์เนีย (Animal Protection Laws of California) The Animal Welfare Act 1966 กฎหมายได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์โดยกฎหมายดังกล่าวถือเป็นความผิดอาชญากรรมและมีโทษทางอาญา คือจำคุกอยู่ในคุกเขตไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์ในเรื่องการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ขณะมีการขนส่งและบรรทุกสัตว์โดยใช้ยานพาหนะสำหรับผู้ไม่ได้เจตนาหรือไม่ทราบถึงกรณีสัตว์นั้นต้องทนทุกข์ทรมาน บาดเจ็บทางร่างกาย และกระทำผิดในส่วนนี้ครั้งแรกปรับ 100 ดอลลาร์ ต่อสัตว์ 1 ตัว (สุภัทรา เจริญวุฒิ, 2558)

2) รัฐมอนแทนา

รัฐมอนแทนา ในประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดการทารุณกรรมสัตว์คือ “การให้สัตว์ทำงานมากเกินไป ทรมาน ทำร้าย หรือฆ่าสัตว์ใด ๆ หรือหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังสัตว์ใด ๆ ในลักษณะที่โหดร้าย ไม่ให้อาหารและน้ำในปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอเพื่อรักษาสุขภาพของสัตว์ให้เป็นปกติ ไม่คุ้มครองสัตว์จากสภาพอากาศที่เลวร้ายตามแต่ละสายพันธุ์ของสัตว์ ไม่ให้การดูแลทางการแพทย์อื่น ๆ ที่เหมาะสม หรือการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ส่งเสริม การให้การสนับสนุนการดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการแข่งขันสัตว์กว่า 2 ไมล์ ยกเว้น การแข่งขัน ความอดทนตามทำนองคลองธรรม ทารุณกรรมสัตว์มีโทษปรับได้ถึง 1,000 ดอลลาร์ และ/หรือจำคุกถึง 1 ปี ในกรณีที่มีสัตว์ที่ได้รับผลกระทบมากกว่าหนึ่งตัว แต่น้อยกว่า 10 ตัว การทารุณกรรมสัตว์ที่เป็นเหตุฉกรรจ์ คือ จงใจหรือเจตนา ฆ่า ทรมาณหรือทำร้ายสัตว์หรือทารุณสัตว์ตั้งแต่ 10 ตัว มีโทษปรับสูงสุดถึง 2,500 ดอลลาร์ และ/หรือจำคุก ไม่เกิน 2 ปี (Stray Pet Advocacy, 2003)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อเป็นการพนัน
2. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายมาตรการบังคับใช้เกี่ยวกับกรณีการนำสัตว์มาแข่งขันกีฬา
3. เพื่อศึกษากฎหมายว่าด้วยการนำสัตว์มาเล่นเป็นการพนันตามกฎหมายของประเทศไทย เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ และหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการคุ้มครอง สัตว์

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนันโดยทำการศึกษา เกี่ยวกับวิวัฒนาการที่มนุษย์นำสัตว์มาแข่งขันเพื่อเป็นการพนัน การทารุณกรรมสัตว์ที่นำมาแข่งขันอาทิเช่น ตี ไล่ ชนวัว ปลากัด และศึกษามาตรการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองสัตว์ในกรณีการนำสัตว์มาใช้ในการ แข่งขันทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อศึกษาหาแนวทางในการ เสนอแนะและการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการศึกษาเชิง เอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ตั๋วบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ในการทารุณ กรรมสัตว์และสิทธิที่สัตว์ควรจะได้รับ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพนันชนไก่และกัดปลา พ.ศ. 2552 นอกจากนี้ยังศึกษาค้นคว้าจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต รวมทั้งข่าวสารที่เกิดขึ้น ทั้งเป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการเสนอแนะแก้ไขข้อกฎหมายให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ามนุษย์เอาสัตว์มาทำเป็นอาหาร นำมาเลี้ยง นำมาใช้แรงงาน และนำสัตว์มา เป็น การละเล่นเป็นประเพณีหรือการโชว์แสดงรวมถึงการนำสัตว์มาเล่นเป็นกีฬาจนเกิดเป็นการพนันที่พบใน ปัจจุบันและกฎหมายยังคุ้มครองได้ไม่ทั่วถึงทั้งในปัจจุบันยังพบเห็นที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย เช่น การชนไก่ ปลากัด หรือการชนวัว โดยการที่เปิดบ่อนพนันไก่ชน มาจากไก่ 2 ตัวที่ได้รับการฝึกให้เป็นไก่ชนและนำมาต่อสู้ กันในสังเวียน และมีสิ่งเติมพันเป็นมูลค่าของเงินมหาศาล การชนไก่เป็นกิจกรรมที่มีความรุนแรงทั้งสองฝ่าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาจจะต้องเจ็บหรือตายหรือในบางครั้งนั้นก็อาจจะมีการใช้ยาทำให้ไถ่นั้นมีความมันเมาทำให้ไถ่มีความดุร้ายมากขึ้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นการทารุณสัตว์ สัตว์ได้รับการทารุณกรรมและได้รับความทรมาน ถึงแม้ว่ากฎหมายคุ้มครองสิทธิสัตว์ได้ให้ข้อยกกฎหมายได้รับอนุญาตในการนำสัตว์มาละเล่นแต่ต้องอยู่ในระเบียบว่าด้วยการพนันชนไก่และกั๊ดปลา พ.ศ. 2552 ถ้ามิได้ปฏิบัติตามจะถือว่าผิดกฎหมาย และยังพบที่กระทำความผิดอีกมากที่ไม่ได้รับการอนุญาตตามกฎหมาย การกระทำดังกล่าวของมนุษย์นั้นได้เป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยสร้างความทรมานและความเจ็บปวดแก่สัตว์ ทั้งนี้ในต่างประเทศที่ผู้เขียนได้ยกมาเปรียบเทียบเช่น ประเทศอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย กฎหมายได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์โดยกฎหมายดังกล่าวถือเป็นความผิดอาชญากรรมและมีโทษทางอาญา คือจำคุกอยู่ในคุกเขตไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์ หรือ มลรัฐมอนแทนา ทารุณกรรมสัตว์มีโทษปรับได้ถึง 1,000 ดอลลาร์ และหรือจำคุกถึง 1 ปี ในกรณีที่มีสัตว์ที่ได้รับผลกระทบมากกว่าหนึ่งตัว แต่น้อยกว่า 10 ตัว การทารุณกรรมสัตว์ที่เป็นเหตุจูงใจ คือ จงใจหรือเจตนา ฆ่า ทรมานหรือทำร้ายสัตว์หรือทารุณสัตว์ตั้งแต่ 10 ตัว มีโทษปรับสูงสุดถึง 2,500 ดอลลาร์ ดังนั้นประเทศไทยเองมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ในการถูกทำทารุณกรรม คือ ประมวลกฎหมายอาญา เป็นสำคัญ ต่อมามีการออกพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของสัตว์และมุ่งหมายที่จะจัดการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมหรือไม่เหมาะสมต่อสัตว์ที่นำมาแข่งขันเพื่อเป็นการพนันรวมทั้งการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีกฎหมายที่ทันสมัยหรือชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่กฎหมายก็ยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร ในทางปฏิบัติหากการบังคับใช้ เนื่องจากมนุษย์นั้นก็ยังคงแอบหรือเอาสัตว์มาเล่นเป็นการพนันและผิดกฎหมายตลอดจนเปิดบ่อนพนันสัตว์เพิ่มมากขึ้นไปในทางที่ผิดกฎหมายไม่ได้รับอนุญาต กฎหมายในปัจจุบันไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพกฎหมายที่มีใช้อยู่เป็นอุปสรรคสำคัญในการบังคับใช้ เพราะเกิดความไม่เหมาะสมหรือมีช่องว่างในการกระทำความผิดที่ยังพบและเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

สรุปและอภิปรายผล

การนำสัตว์มาแข่งขันหรือนำมาละเล่นตามประเพณีจนเกิดเป็นการพนันหรือนำสัตว์มาใช้แรงงานระดับความเจ็บปวดที่สัตว์จะได้รับจากการปฏิบัติของมนุษย์แล้ว การกระทำใดบ้างที่เรียกว่าจำเป็นและสามารถกระทำได้ ในการนำสัตว์มาแข่งขันซึ่งฐานะเป็นกีฬาประเภทหนึ่ง หรือการใช้สัตว์เพื่อความบันเทิง เช่น ตีไก่ ชนวัว ปลากัด และในขณะละครสัตว์หรือการแสดงในสวนสัตว์เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดว่าเป็นการใช้งานโดยมีวัตถุประสงค์ที่ทำให้สัตว์จะต้องได้รับความเจ็บปวด การบาดเจ็บ และการทรมานที่เกินความจำเป็นและสมควรจากการถูกล่าหรือได้รับการถูกฝึกฝนเพื่อการแสดง แม้ในปัจจุบันที่ยังพบเห็นว่ามีมีการนำสัตว์มาละเล่น มาโชว์แสดงนั้นมากมาย ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวพบทั้งประเทศไทยและต่างประเทศทั่วโลกที่ยังพบปัญหานี้อยู่ ด้านประเทศสหรัฐอเมริกา ยังคงมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิสัตว์ในมลรัฐต่างๆ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย และรัฐมอนแทนา และรัฐอื่นๆที่ยังให้การคุ้มครองดูแลรักษาสัตว์ให้สิทธิแก่สัตว์ที่ควรจะได้รับ และกำหนดโทษการทารุณกรรมที่เกิดขึ้นแก่สัตว์ สำหรับประเทศไทยนั้นตามระเบียบว่าด้วยการพนันชนไก่และกั๊ดปลา พ.ศ. 2552 นั้นได้มีการอนุญาตให้เปิดบ่อนพนันโดนการนำสัตว์มาชน เช่น ตีไก่หรือการชนวัว โดยต้องมีใบอนุญาตให้เปิดโดยถูกกฎหมายที่ได้กำหนดไว้หากกระทำการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย สามารถจับกุมการกระทำความผิดนั้นได้ แม้ในปัจจุบันจะได้เปิดโอกาสให้นำสัตว์มาเล่นเป็นการพนันโดยถูกกฎหมายมากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในแต่ละจังหวัดของประเทศไทยโดยถือว่าการส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ไว้เป็นการละเล่นที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สัตว์ที่นำมาพนันก็ยังคงได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำของมนุษย์ที่ยังคงละเมิดสิทธิสัตว์อยู่ แต่ก็ยังคงพบบ่อนที่ผิดกฎหมายแพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยมูลค่าจากการเกิดการนำสัตว์มาพนันมากหรือน้อย บ่อนที่ถูกกฎหมายอาจมีมูลค่าเงินราคาสูงจนที่คนธรรมดาไม่สามารถต่อสู้หรือนำไปพนันได้ จนเกิดการมีบ่อนเถื่อนและนำสัตว์มาเล่นพนันที่ผิดกฎหมายมากขึ้น ถือว่ายังคงเป็นการละเมิดสิทธิสัตว์ สัตว์ก็ยังคงได้รับการทารุณกรรมเช่นเดิม

ทั้งนี้แม้ประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับ การคุ้มครองสัตว์ไว้ แต่อยู่ในส่วนของความผิดลหุโทษ ซึ่งก็เป็นการบัญญัติไว้ในฐานะเป็นความผิดหนึ่งทางอาญา ตามมาตรา 381 วางหลักไว้ว่า ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์จนได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น และมาตรา มาตรา 382 ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงาน อันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชราหรืออ่อนอายุ ต่อมา มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เช่นเดียวกัน ถึงแม้มีกฎหมายที่เหมาะสมเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเป็นไปตามทิศทางของกระแสโลกการบังคับใช้กฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวยังไม่เป็นการคุ้มครองสัตว์ได้ถึงที่สุด ควรมีการแก้ไขปัญหาลักษณะการนำสัตว์มาใช้แรงงานในการแข่งขันเพื่อการพนันได้ และจัดให้มีการคุ้มครองสัตว์ อนุรักษ์สัตว์ไว้ในทางที่ถูกที่ควรและไม่ผิดกฎหมาย การจัดสวัสดิภาพสัตว์คุ้มครองสัตว์และการสงเคราะห์สัตว์เป็นไปอย่างเหมาะสมแก่สิทธิของสัตว์ที่ควรจะได้รับ ผู้เขียนคิดว่าควรยกเลิกการนำสัตว์มาเล่นการพนันดังกล่าว เพื่อไม่ให้เกิดมีบ่อนที่ผิดกฎหมายหรือเพื่อไม่ให้เป็นการสนับสนุนเล่นการพนันในสังคม และเพื่อลดการทารุณกรรมสัตว์ และสิทธิของสัตว์ที่ควรจะได้รับ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะผู้เขียนได้นำมาจากผลการวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ด้านได้แก่

1. ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ปัญหาการนำสัตว์มาแข่งขันเป็นการพนันในปัจจุบันพบเห็นได้มาก ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ถึงแม้ว่ากฎหมายคุ้มครองสิทธิสัตว์ได้ให้มีข้อกำหนดได้รับอนุญาตในการนำสัตว์มาเล่นแต่ต้องอยู่ในกฎระเบียบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายคุ้มครองสิทธิสัตว์ ถ้ามิได้ปฏิบัติตามจะถือว่าผิดกฎหมาย แม้ว่าจะมีกฎหมายที่ทันสมัยหรือชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่กฎหมายก็จะไม่เกิดผลเท่าที่ควรในทางปฏิบัติหากการบังคับใช้ เนื่องจากมนุษย์นั้นก็ยังคงแอบหรือเอาสัตว์มาเล่นเป็นการพนันและผิดกฎหมายตลอดจนเปิดบ่อนพนันสัตว์เพิ่มมากขึ้นไปในทางที่ผิดกฎหมายไม่ได้รับอนุญาต กฎหมายในปัจจุบันไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพกฎหมายที่มีใช้อยู่เป็นอุปสรรคสำคัญในการบังคับใช้และผลกระทบต่อสัตว์นั้นที่นำสัตว์มาเล่นเป็นการพนันซึ่งถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ เนื่องด้วยสัตว์ได้รับความเจ็บปวดและเป็นการทรมานสัตว์ทางหนึ่ง การที่กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ยังถูกใช้บังคับอย่างไม่มีประสิทธิภาพมากนักก็อาจมาจากคนในสังคมยังไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องสิทธิสัตว์ ดังนี้ ควรหาแนวทางและตระหนักให้มนุษย์ได้เข้าใจรู้สึกนึกคิดถึงความเจ็บปวดของสัตว์ที่ได้รับการทรมานจากการกระทำของมนุษย์จากการที่นำสัตว์มาแข่งขันเป็นการพนันหรือเพื่อการบันเทิง และควรมีการจัดวางระบบและแนวทางในการสร้างความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การคุ้มครองสัตว์ตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิของสัตว์ที่ควรจะได้รับ แม้จะมีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองสิทธิสัตว์ไว้แล้ว ผู้เขียนคิดว่ากฎหมายไม่ครอบคลุมมากพอที่จะลงโทษต่อผู้ที่กระทำความผิดที่นำสัตว์มาเล่นการพนันจนได้รับความทรมาน และไม่เคร่งครัดต่อกฎระเบียบที่ออกใบอนุญาตให้เปิดบ่อนพนันที่ถูกกฎหมาย เนื่องจากปัจจุบันยังพบ บ่อนพนันที่ผิดกฎหมายโดยไม่มีใบอนุญาต แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะถูกหรือผิดกฎหมาย สัตว์เหล่านั้นก็ยังได้รับความทรมานจากการพนันของมนุษย์ ควรยกเลิกระเบียบการเปิดบ่อนพนันหรือออกใบอนุญาตเหล่านั้น

2. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การวิจัยปัญหาการนำสัตว์มาแข่งขันเป็นการพนันนั้นได้มีกฎหมายออกมาคุ้มครองสิทธิสัตว์แล้ว คือ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ใช้บังคับโดยกำหนดไว้ชัดเจนว่า “มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร” และ “มาตรา 22 เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดการออกประกาศ ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะสภาพ และอายุของสัตว์” โดยมีการนิยามการกระทำต่าง ๆ ที่เข้าข่ายทารุณกรรม รวมถึงวิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ในมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้มีข้อบกพร่องที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์อยู่หลายอย่างตามมาตรา 21 และยังมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพนันชนไก่และกัฒปลา พ.ศ. 2552 ออกใบอนุญาตสร้างบ่อนพนันสัตว์ที่ถูกกฎหมาย ข้อระเบียบกฎหมายดังกล่าวแม้มีกรณีข้อยกเว้นไม่ให้ปฏิบัติบัญญัติไว้ในกฎหมายแล้วแต่ก็ไม่ครอบคลุมมากพอที่สัตว์จะได้รับความคุ้มครองไม่ให้ถูกทรมาน หรือทารุณกรรมแก่สัตว์ ยังพบการกระทำที่ผิดกฎหมายต่อ ๆ มา ในส่วนของการทารุณกรรมสัตว์โดยการนำสัตว์มาแข่งขันเพื่อการพนันนั้นได้สร้างความทรมานและอาจเกิดความตายแก่สัตว์ ถือเป็นกรกระทำโดยตรงของมนุษย์ที่เป็นละเมิดสิทธิสัตว์ที่ยังพบเห็นอยู่ในปัจจุบัน แต่กฎหมายคุ้มครองสัตว์บางครั้งอาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการบังคับใช้ เพราะเกิดความไม่เหมาะสมหรือมีช่องว่างให้บิดเบือนเปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ไม่มีช่องว่างในการกระทำความผิด

เอกสารอ้างอิง

- กนกศักดิ์ เวชยานนท์. (2508). คำอธิบายวิธีเล่นการพนัน. กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.
- ชูชัย สินไชย, (มิถุนายน – กรกฎาคม 2528), หน้า 103. "การบริหารทรัพยากรแบบไทยๆ", วารสารยุทธธ.
- ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 4 วันอังคาร เดือนหก ขึ้น 2 ค่ำ ร.ศ. 33 (พ.ศ. 2357)
- ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 11 วันหนึ่ง เดือนสิบเอ็ด แรม 1 ค่ำ ร.ศ. 103 (พ.ศ. 2431)
- ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 13 วันที่ 1 เมษายน ร.ศ.
- ประชุมกฎหมายประจำศก, เล่ม 18 วันที่ 28 พฤษภาคม ร.ศ. 121
- พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพนันชนไก่และกัฒปลา พ.ศ. 2552
- วีระพงษ์ บุญโญภาส, วิเคราะห์พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 กับ มาตราที่ควรพิจารณา, วารสารกฎหมาย ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2540)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- การเปิดบ่อนไก่ชนให้ถูกกฎหมาย, สืบค้นเมื่อวัน 24 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.kaichonboxing.com/2018/11/05/>
- การเปิดบ่อนไก่ชนให้ถูก/จาก <http://news.thaieurope.net/content/view/4046/211/> (last visited 18 July 2013).
- ดวงพร อานันท์ศิริเกียรติ (2560). **กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ : มุมมองเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปี7
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2554). **กฎหมายเกี่ยวกับการพนันในประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2562 จาก http://www.gamblingstudyth.org/document_research/73/12/4/
- มนัญญา ภูแก้ว (2557). **พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557**. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2562 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1518
- ศุภมาส ชินวินิจกุล ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557 **การคุ้มครองสวัสดิภาพของสัตว์ The Protection of Animal Welfare** สืบค้นเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2562
- สยามรัฐออนไลน์ 18 พฤศจิกายน 2559. **นิติศาสตร์รอบตน สิทธิของสัตว์ : พัฒนาการในกฎหมาย** สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://thaipublica.org/2018/03/landscape-architecture-and-sustainability05>
- สุชาติ นพวรรณ. (2554) . **การควบคุมและความหมายของการพนัน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2562 จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/>
- สุภัทรา เจริญวุฒิ. (2558). **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดหลักสวัสดิภาพสัตว์**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ , มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Stray Pet Advocacy. (2003). **Cruelty Laws**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2562 จาก http://straypetadvocacy.org/cruelty_laws.html. [2016, June 19]

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความขัดแย้งของตัวละครในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด

ภานุชนาด ไชยโกฏี¹, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : s59123401090@ssru.ac.th,

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งของตัวละครในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด (Let the Right One in) ของโฮสณา เซาร์วิวัฒน์กุล แปลจากนวนิยายประเทศสวีเดนเรื่อง Let the Right One in ของ John Ajvide Lindqvist ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งที่ปรากฏในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด มีทั้งหมด 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความขัดแย้งกับเรื่องความสัมพันธ์ซึ่งปรากฏเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอมมนุษย์และความขัดแย้งระหว่างอมมนุษย์กับอมมนุษย์ 2) ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ปรากฏความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณกับความรัก ความขัดแย้งระหว่างความต้องการมีชีวิตรอดกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง 3) ความขัดแย้งกับสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ ปรากฏเป็นความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับมนุษย์ และสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับอมมนุษย์ และ 4) ความขัดแย้งในเรื่องเพศ ความขัดแย้งเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเกิดจาก ความคิด ความรู้สึกและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันของตัวละครหลักหรือตัวละครที่มีความสัมพันธ์กับตัวละครหลัก

คำสำคัญ : ความขัดแย้งของตัวละคร, นวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด, อมมนุษย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Conflicts between characters in the novel: Let the Right One in

Phanuchanat Chayakothi¹, Jiraporn Atchariyaprasert²

^{1,2}Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University

¹Email: s59123401090@ssru.ac.th

Abstract

This paper aims to analyze conflicts of characters in “Let the Right One in” by Sopana Chaowwiwatkul, translated from the Swedish novel: Let the Right One in by John Ajvide Lindqvist. The study showed that conflicts appeared in “Let the Right One in” divided into 4 characteristics i.e., 1) a relationship conflict appeared as human-human, human-inhuman and inhuman-inhuman conflicts 2) an internal conflict clearly appeared as instinct vs love, self-preservation vs morality and love vs justice 3) a conflict against antagonist appeared as antagonist vs human beings and antagonist vs inhuman beings and 4) a sexual conflict. All conflicts were resulted from different thought, feeling and way of life between main characters and side characters.

Keywords : conflict between character, Let the Right One in (Thai translation edition)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ความขัดแย้งเป็นสาเหตุสำคัญของความวุ่นวายในโลกมนุษย์ แต่ในทางวรรณกรรมความขัดแย้งมีบทบาทสำคัญในการสร้างโครงเรื่องของผู้แต่งนวนิยาย (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2538 หน้า 102) นวนิยายที่มีโครงเรื่องที่ดี และผู้อ่านนิยมนั้น คือโครงเรื่องที่มีปมปัญหาหรือความขัดแย้งที่สำคัญเกิดขึ้นกับตัวละครหลักของเรื่อง มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตัวละครหลักของเรื่อง (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2538 หน้า 101)

ในปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) ปรากฏวรรณกรรมเรื่องหนึ่งที่มีความนิยมนอกจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก นั่นคือเรื่อง “Let the Right One in” เป็นผลงานวรรณกรรมของประเทศสวีเดน ความนิยมของผู้อ่านส่งผลให้วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นหนังสือขายดีในประเทศสวีเดนและทำให้ผู้แต่งคือ John Ajvide Lindqvist กลายเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงทันที อีกทั้งยังมีผู้นำวรรณกรรมมาดัดแปลงสร้างเป็นภาพยนตร์ถึง 2 ครั้ง คือภาพยนตร์เรื่อง “Let the Right One in” โดย Tomas Alfredson ในปี 2008 และภาพยนตร์เรื่อง “Let Me in” ของ Matt Reeves ในปี 2010 (โสภณา เชาว์วิวัฒน์กุล, 2553) ซึ่งได้รับคำชมเชยจากผู้ชมจำนวนมากและได้รับรางวัลต่างๆมากมาย วรรณกรรมเรื่องนี้ได้รับการกล่าวขานและนำมาดัดแปลงเป็นภาพยนตร์แสดงให้เห็นถึงความนิยมและความสำเร็จของวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นอย่างดี

วรรณกรรมเรื่อง “Let the Right One in” มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักโรแมนติก ระหว่างมนุษย์กับแวมไพร์ แต่ก็แฝงไปด้วยความสยองขวัญ รุนแรง ความซับซ้อนของตัวละคร ความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึก เผ่าพันธุ์ และการดำเนินชีวิตของตัวละครมนุษย์และอมมนุษย์อย่างแวมไพร์ นำมาสู่ความขัดแย้งที่เข้มข้นจนถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เรื่องนี้มีโครงเรื่องที่ดีและได้รับความนิยม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ความขัดแย้งของตัวละครในวรรณกรรมเรื่อง “Let the Right One in” ฉบับแปลภาษาไทย ในชื่อเรื่องว่า “รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งของตัวละครในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด (Let the Right One in)

การทบทวนวรรณกรรม

บทความวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งของตัวละครในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด (Let the Right One in) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ (2549) ศึกษาความขัดแย้งในวรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 1-3): การเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหาของตัวละคร สะท้อนให้เห็นแนวคิด ค่านิยมและความเชื่อในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยพิจารณาจากความขัดแย้งในวรรณคดีสำเร็จอารมณ์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จำนวน 16 เรื่อง ได้แก่ ดาหลัง รามเกียรติ์ อุณรุท อิเหนา สังข์ทอง ไกรทอง คาวี มณีพิชัย ไชยเชษฐ์ สังข์ศิลป์ชัย พระอภัยมณี โคบุตร ลักษณะวงศ์ สิงห์ไกรภพ ขุนช้างขุนแผน และกาگی ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งที่ปรากฏมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับตนเอง มนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ ความขัดแย้งเหล่านี้ต่างเป็นปัญหาที่ทำให้ตัวละครเกิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเผชิญปัญหา และทำให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถเกิดได้ทั้งกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต เช่นเดียวกับ
ในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาหาความขัดแย้งของตัวละคร ซึ่งปรากฏ
ความขัดแย้งในลักษณะต่างๆและมีความสอดคล้องกับบทความของจันทร์สุดา ไชยประเสริฐ (2549) ดังนั้น
บทความดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์อย่างมาก ที่จะทำให้ผู้วิจัยสามารถจำแนกได้ว่าความขัดแย้งนั้นเป็นความ
ขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครใดบ้าง หรืออาจเกิดขึ้นในลักษณะของตัวละครกับสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเหนือ
ธรรมชาติ ความขัดแย้งในลักษณะต่างๆเป็นสิ่งที่สำคัญและทำให้เรื่องราวที่มีความสนุก เข้มข้นและน่าติดตาม

นอกจากนี้ อมรา ทองใส (2556) วิเคราะห์ความขัดแย้งในวรรณกรรมแปลเรื่อง ทไวไลท์ ซึ่งเป็น
วรรณกรรมฉบับแปลภาษาไทยโดย เจนจิรา เสรีโยธิน ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมแปลเรื่อง ทไวไลท์
ปรากฏความขัดแย้งตามการแบ่งประเภทความขัดแย้งของ สุวคนธ์ จงตระกูล ได้ครบทั้ง 5 แบบ คือ ความขัดแย้ง
ระหว่างตัวละครกับตัวละคร ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่าง
ตัวละครกับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคม และความขัดแย้งภายในใจของตัวละคร ซึ่งความ
ขัดแย้งที่ปรากฏมากที่สุด คือ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับตัวละคร รองลงมาคือ ความขัดแย้งภายในใจ
ของตัวละคร ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับธรรมชาติ ส่วนความขัดแย้งที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ ความขัดแย้ง
ระหว่างตัวละครกับอำนาจเหนือธรรมชาติและ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคม จะเห็นได้ว่าความขัดแย้ง
ของทั้งสองบทความข้างต้นมีความสอดคล้องกัน แต่ให้ความเฉพาะเจาะจงของตัวละครแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัย
เห็นว่าการให้เห็นความเฉพาะของตัวละครว่าเป็นตัวละครมนุษย์ อมนุษย์ หรือตัวละครอื่น ๆ จะช่วยให้เข้าใจ
ความขัดแย้งนั้นได้มากขึ้น เข้าใจบทบาทของตัวละครและสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา

ในวรรณกรรมแต่ละเรื่องจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งมีลักษณะต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่อง และ
ตัวละครในเรื่อง หากวรรณกรรมเรื่องนั้นเป็นเรื่องราวของมนุษย์ทั้งหมด ความขัดแย้งที่พบส่วนใหญ่จึงเป็น
ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเอง หรือมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่มีในเรื่อง แต่หากวรรณกรรมนั้นมี
ตัวละครหลากหลาย ทั้งตัวละครมนุษย์ ตัวละครอมนุษย์ อย่างในเรื่องรัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด ซึ่งจะทำให้
เห็นความขัดแย้งที่หลากหลายมากขึ้น และเห็นวิธีการแก้ปัญหา หรือแก้ไขความขัดแย้งแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ
สถานการณ์นั้นๆ

สรุปจากการศึกษาบทความวิจัยเกี่ยวกับ ความขัดแย้งของตัวละครในวรรณกรรม ทำให้ทราบว่าความ
ขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นได้หลากหลายลักษณะ เกิดขึ้นได้กับหลากหลายตัวละคร ความขัดแย้งถือเป็นอุปสรรค
อย่างหนึ่งที่ตัวละครต้องเผชิญ ดังนั้นเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น ตัวละครจึงต้องมีวิธีการแก้ปัญหา หรือวิธีจัดการ
กับความขัดแย้ง เพื่อให้ความขัดแย้งนั้นคลี่คลายลงหรือทำให้ความขัดแย้งเหล่านั้นหมดไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งของตัวละครในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด
(Let the Right One in) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษานวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด เป็นนวนิยายที่แปลเป็นภาษาไทย โดยแปลจาก
นวนิยายของประเทศสวีเดนในเรื่อง Let the Right One in ซึ่งเป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย
นำมาดัดแปลงสร้างเป็นภาพยนตร์ถึงสอง 2 ครั้ง และได้รับรางวัลจากสถาบันต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึง
ความสำเร็จของนวนิยายเรื่องนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในวรรณกรรม เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจเรื่องความขัดแย้งในวรรณกรรมมากขึ้น และสามารถวิเคราะห์ความขัดแย้งของตัวละครในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด ได้อย่างถูกต้อง

3. วิเคราะห์ความขัดแย้งของตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด โดยผู้วิจัยจะรวบรวมและจำแนกความขัดแย้งของตัวละครที่พบในเรื่องออกเป็นลักษณะต่างๆ

4. สรุปผลการวิจัยโดยนำผลการวิเคราะห์ความขัดแย้งของตัวละครที่ปรากฏในลักษณะต่างๆ มาอภิปรายผลว่าที่ปรากฏผลสรุปเช่นนั้นเป็นเพราะสาเหตุใด

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความขัดแย้งในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด (Let the Right One in) พบว่าความขัดแย้งของตัวละครสามารถจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ

1. ความขัดแย้งกับเรื่องความสัมพันธ์

ความขัดแย้งกับเรื่องความสัมพันธ์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครสองตัวซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ ความขัดแย้งกับเรื่องความสัมพันธ์ประกอบด้วย ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับอมมนุษย์ และความขัดแย้งระหว่างอมมนุษย์กับอมมนุษย์ ดังนี้

1.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครที่เป็นมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มีดังนี้

1.1.1 ลูกกับแม่

ความขัดแย้งระหว่างลูกกับแม่เป็นความขัดแย้งของตัวละครที่มีความสัมพันธ์เป็นแม่ลูกกัน ความขัดแย้งระหว่างลูกกับแม่ของตัวละคร เกิดขึ้นทั้งกับตัวละครออสการ์และตัวละครทอมมี่ มีสาเหตุหลักคล้ายกันคือครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้เด็กรู้สึกว่ามีปัญหา แยกแยกไปจากผู้อื่น จึงสร้างโลกใหม่ของตนเองขึ้นมา โดยโลกของออสการ์เป็นโลกของความโดดเดี่ยว ไม่ต้องการรู้จักใคร มีความสุขกับการได้ทำในสิ่งที่ตนชอบ ส่วนตัวละครทอมมี่จะมีโลกของการได้อยู่กับเพื่อนมั่วๆ ทำสิ่งต่างๆ ในห้องใต้ดิน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่หล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของเด็ก เมื่อเด็กมีความคิดที่แตกต่างจึงก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งระหว่างลูกกับแม่ได้ เช่น ทะเลาะกับแม่เพราะแม่ไม่เข้าใจตนหรือทำพฤติกรรมที่ไม่ดีจนสร้างความไม่สบายใจให้กับแม่ เป็นต้น

ทั้งนี้ตัวละครทอมมี่ เป็นตัวแทนของคนเมืองที่ยังภูมิใจในความเป็นคนสังคมเมืองอยู่ แม้จะไม่ลงรอยหรือมีปัญหากับคนในสังคมเดียวกันบ้าง แต่ตัวละครก็ไม่มีพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความแปลกแยกหรือปิดกั้นตนเอง และสามารถอยู่กับสังคมคนเมืองกลุ่มเล็กๆ คือการอยู่กับกลุ่มเพื่อนที่มีความเข้าใจให้กัน ซึ่งต่างจากตัวละครออสการ์ที่พยายามหนีจากการเป็นคนเมืองและก้าวเข้าสู่กลุ่มคนแปลกแยก

1.1.2 เพื่อนกับเพื่อน

ความขัดแย้งระหว่างเพื่อนกับเพื่อน เกิดขึ้นกับตัวละครหลักสองตัวคือระหว่างตัวละครออสการ์และตัวละครจอนนี่ มีความสัมพันธ์เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน ตัวละครออสการ์จะถูกตัวละครจอนนี่แกล้งเป็นประจำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพราะรูปลักษณ์และลักษณะนิสัยอ่อนโยนเหมือนผู้หญิง อีกทั้งการกลั่นแกล้งนั้นรุนแรงมากขึ้นจนถึงขั้นอันตรายถึงชีวิต การถูกเพื่อนแกล้งบ่อยครั้งนั้นทำให้ตัวละครออสการ์ปิดกั้นตนเองมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเพื่อนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวละคร มีความคิด พฤติกรรมที่แตกต่างไปจากคนอื่น เพื่อนทำลายความมั่นใจของตัวละครออสการ์ครั้งแล้วครั้งเล่า ส่งผลให้ตัวละครรู้สึกว่าคุณเองไม่สามารถเข้ากับใครได้ จึงพยายามหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดนี้และก้าวเข้าสู่สังคมของคนแปลกแยก ดังนั้นความขัดแย้งระหว่างเพื่อนจึงเป็นสาเหตุสำคัญอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัวละครออสการ์รู้สึกไม่มีความสุขกับชีวิตของคนสังคมเมือง และเปิดโอกาสให้ตัวเองได้สัมผัสกับชีวิตในอีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง นั่นคือสังคมของคนแปลกแยกหรือคนชายขอบ

1.2 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากตัวละครที่เป็นมนุษย์กับตัวละครที่เป็นมนุษย์ โดยมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางเผ่าพันธุ์ ความคิดและการดำเนินชีวิต ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ อมนุษย์ในเรื่องนี้เป็นแวมไพร์ มนุษย์กับแวมไพร์มีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แวมไพร์มีชีวิตอยู่ได้ด้วยการดูดเลือดมนุษย์ซึ่งนั่นหมายถึงต้องฆ่าคน เมื่อฆ่าคนจึงเป็นฆาตกร แวมไพร์จึงย้ายที่อยู่ไปเรื่อยๆเพื่อไม่ให้ใครสืบสาวถึงตัวตนได้ เช่นเดียวกับตัวละครเอลีและตัวละครโฮเคินที่ย้ายเข้ามาอยู่ห้องข้างห้องของตัวละครออสการ์โดยไม่มีใครทราบทั้งสองคนมาจากที่ใด

แวมไพร์จึงเป็นตัวละครตัวหนึ่งที่เป็นตัวแทนของคนชายขอบ ซึ่งเป็นคนที่อยู่ห่างไกลจากสังคม ไม่ได้ได้รับการดูแลหรือได้รับความคุ้มครองอย่างที่คนอื่นได้รับ และมีวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งอาจแตกต่างจากวัฒนธรรมของคนที่อยู่ในเมือง อีกทั้งตัวละครแวมไพร์เป็นเพียงชนกลุ่มน้อย ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในสังคมมนุษย์ โดยที่ไม่มีใครทราบที่มา ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอนและมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากมนุษย์ ดังนั้นการจะอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับแวมไพร์นั้นถือว่าเป็นเรื่องยาก และเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

1.3 ความขัดแย้งระหว่างอมนุษย์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างอมนุษย์กับมนุษย์ คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากตัวละครที่เป็นอมนุษย์กับตัวละครที่เป็นมนุษย์ด้วยกันเอง ซึ่งอมนุษย์ในเรื่องคือแวมไพร์ แม้จะอยู่เผ่าพันธุ์เดียวกันแต่ตัวละครแต่ละตัวย่อมมีความแตกต่างกันเช่นเดียวกับตัวละครมนุษย์ ความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นกับตัวละครเอลีและตัวละครโฮเคิน ความเสียสละของตัวละครโฮเคินที่ทำให้ตัวละครเอลีรอดชีวิต นำมาสู่การสร้างชีวิตใหม่ของตัวละครโฮเคิน ตัวละครโฮเคินถูกดูดเลือดและตกจากอาคารของโรงพยาบาลแต่เขาไม่ตาย ดังนั้นเชื้อแวมไพร์จึงเข้าสู่ร่างกายของตัวละครโฮเคิน ทำให้ตัวละครโฮเคินจากที่เป็นมนุษย์กลายเป็นอมนุษย์ผู้มีชีวิตอมตะเช่นเดียวกับตัวละครเอลี โดยที่เขาไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ามนุษย์ซึ่งเป็นตัวแทนของคนเมืองที่สามารถเปลี่ยนเป็นคนชายขอบได้เสมอ แม้จะไม่ได้ตั้งใจเป็นก็ตาม

แม้จะไม่มีอุปสรรคคิดวางใจในเรื่องของเผ่าพันธุ์ของตัวละคร แต่การให้เกียรติซึ่งกันและกันถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ จากในเรื่องเกิดความขัดแย้งนี้ขึ้นเพราะตัวละครโฮเคินทำร้ายจิตใจตัวละครเอลี ไม่ให้เกียรติคนเผ่าพันธุ์เดียวกัน และจากที่กล่าวไปข้างต้นว่าตัวละครแวมไพร์เป็นตัวแทนของคนชายขอบ เป็นเพียงชนกลุ่มน้อยที่ห่างไกลจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยหรือคนเมืองย่อมเกิดความขัดแย้งขึ้นได้เสมอเพราะต่างคนต่างมีความคิด ความรู้สึกเป็นของตนเอง แต่ก็ต้องคำนึงถึงความถูกต้องและเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกันจึงจะสามารถอยู่กับสังคมนั้นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังนั้นความขัดแย้งระหว่างอมนุษย์กับมนุษย์ เป็นความขัดแย้งของตัวละครแวมไพร์สองตัว ซึ่งเป็นตัวละครหลักที่เกิดความไม่ลงรอยกัน เกิดการกระทำที่ทำร้ายจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นการไม่ให้เกิดที่ดีซึ่งกันและกันจึงนำมาสู่ความขัดแย้ง

2. ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร

ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร เป็นความขัดแย้งที่เกิดภายในจิตใจของตัวละครเอง ทำให้ตัวละครรู้สึกสับสนที่จะต้องตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ประกอบด้วย ความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณกับความรัก ความขัดแย้งระหว่างความต้องการมีชีวิตรอดกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง ดังนี้

2.1 ความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณกับความรัก

ความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณกับความรัก เป็นความขัดแย้งอย่างหนึ่งเกิดขึ้นในตัวละครหนึ่งตัวที่ เกิดภาวะสับสนว่าต้องเลือกทำอะไร ซึ่งความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นกับตัวละครแวมไพร์เอลี

ความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณกับความรักของตัวละครเอลี เกิดขึ้นจากสัญชาตญาณความเป็น แวมไพร์ที่เวลาเห็นเลือดแล้วจะกระหายเลือดจนเกือบควบคุมตัวเองไม่ได้ซึ่งขัดแย้งกับความรู้สึกในใจของ ตัวละครเอลีที่รักตัวละครออสการ์และไม่ต้องการทำร้ายเขา เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นตัวละครเอลีจึงต้องเลือกว่า จะทำตามสัญชาตญาณคือกินเลือดตัวละครออสการ์หรือทำตามความรู้สึกของความรักคือต้องฝืนสัญชาตญาณ ของตัวเองและปล่อยตัวละครออสการ์ไป ซึ่งตัวละครเอลีก็เลือกที่จะทำตามความรู้สึกรักของตนเอง ไม่ทำร้าย ตัวละครออสการ์และวิ่งหนีออกไป การเลือกทำตามความรักของตัวละครเอลีอาจแสดงให้เห็นถึงนัยยะของการหวังผลประโยชน์ในภายภาคหน้า คือต้องการคนมาแทนที่ตัวละครโฮเคินเพื่อช่วยล่าเหยื่อแทนตนโดยที่ตนไม่ต้องออกไปล่าเหยื่อเอง

2.2 ความขัดแย้งระหว่างความต้องการมีชีวิตรอดกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

ความขัดแย้งระหว่างความต้องการมีชีวิตรอดกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับ ตัวละครแวมไพร์ที่จะสามารถมีชีวิตรอดได้ด้วยการกินเลือดคน แต่ภายใต้จิตสำนึกก็มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ดังนั้นจึงเกิดความขัดแย้งขึ้น

ความขัดแย้งระหว่างความต้องการมีชีวิตรอดกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของตัวละครเอลี เกิดขึ้น จากความต้องการที่จะมีชีวิตรอดคือต้องฆ่าคนเพื่อกินเลือดเพื่อให้ตนสามารถมีชีวิตอยู่ได้ซึ่งขัดแย้งกับ ความรู้สึกผิดชอบในตัวละครเอลี การเลือกทำตามความต้องการมีชีวิตรอดจึงเป็นการกระทำที่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งความต้องการมีชีวิตรอดนั้นสามารถพบเห็นได้ทั้งในสังคมเมือง และสังคมชนบททุกคนต้องการมีชีวิต ต้องการความมีตัวตน ดังนั้นการกระทำที่เพื่อต้องการมี ชีวิตรอดอาจพบเห็นได้ทั้งการกระทำที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องซึ่งการกระทำนั้นขึ้นอยู่กับจิตใต้สำนึกของมนุษย์ แต่ละคน ดังนั้น จึงเกิดเป็นความต้องการมีชีวิตรอดขัดแย้งกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

2.3 ความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง

ความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครเมื่อต้องเลือกทำ อย่างไม่อย่างหนึ่ง ซึ่งทางหนึ่งก็คือการทำเพื่อคนรักและความรักของตน ส่วนอีกทางเป็นความถูกต้องที่ตัว ละครรู้และเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใต้สำนึกกว่าอะไรควร อะไรไม่ควร อะไรถูกต้อง อะไรไม่ถูกต้อง

แต่เมื่อความรัก ความปรารถนาเข้าครอบงำจิตใจ จึงทำให้ตัวละครสามารถกระทำเรื่องที่ไม่ดีได้และมองข้ามความถูกต้องไป จึงเรียกว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง

ความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง เกิดขึ้นจากการกระทำที่ต้องช่วยเหลือคนรักอย่างตัวละครเอลีให้สามารถได้กินเลือดเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อ ขัดแย้งกับความถูกต้องนั่นก็คือการฆ่าคนเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำแสดงให้เห็นว่าตัวละครออสการ์กำลังตกอยู่ภายใต้อำนาจของความรัก เป็นการให้ความรักนำพาชีวิตไปสู่เส้นทางที่ไม่ดี แม้จะมีคำกล่าวว่าการรักเป็นสิ่งที่สวยงาม แต่หากให้ความรักครอบงำจิตใจจนไม่รู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ก็เป็นอาจจะก่อให้เกิดโทษหรือความเดือดร้อนได้เช่นกัน ดังนั้น ตัวละครออสการ์จึงแสดงให้เห็นถึงคนที่ตกอยู่ในวังวนของความรักและใช้ความรักในทางที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งยังแสดงให้เห็นอีกว่าตัวละครนั้นเป็นคนที่ไม่ดีเด็ดขาด และขาดความรักความอบอุ่น เมื่อมีคนเข้ามาเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปในชีวิต จึงทำให้หลงลืมบางสิ่งบางอย่างไป และทำให้สามารถกระทำสิ่งที่ผิดได้

ความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง เป็นความขัดแย้งที่ตัวละครใช้ความรู้สึกมากกว่าความเป็นจริงที่ถูกต้อง แสดงให้เห็นมุมมองของคนที่ใช้ความรู้สึกและอารมณ์มากกว่าเหตุผล การมีความรักนั้นไม่ใช่เรื่องที่ไม่ดี แต่ต้องไม่ใช่การทำให้ผิดเพื่อความรักหรือเพื่อคนรัก เพราะมีเช่นนั้นก็จะทำให้ความรักเหล่านั้นกลับมามีความเดือดร้อนให้กับตนเอง ดังนั้นเมื่อเกิดการกระทำเช่นนั้นขึ้น จึงเรียกว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง

3. ความขัดแย้งกับสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์

ความขัดแย้งกับสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ เป็นความขัดแย้งที่ตัวละครต้องต่อสู้กับสิ่งที่ตัวละครไม่ชอบ ซึ่งสิ่งปฏิปักษ์เหล่านั้นอาจทำให้ตัวละครอ่อนแอและพ่ายแพ้ได้ ความขัดแย้งกับสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ประกอบด้วย สิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับมนุษย์และสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับอมนุษย์ โดยจะยกตัวอย่างดังนี้

3.1 สิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับมนุษย์ เป็นความขัดแย้งของตัวละครมนุษย์กับสภาพภูมิอากาศ ตัวละครต้องต่อสู้กับสภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้อต่อตัวละคร ทำให้ตัวละครกระทำบางสิ่งบางอย่างได้ยากลำบากมากขึ้น ในเรื่องตัวละครอาศัยอยู่ในประเทศสวีเดนที่มีสภาพภูมิอากาศหนาวเย็น ดังนั้นการกระทำบางอย่างมักจะเกิดความล่าช้า เพราะอากาศที่หนาวเย็นจะทำให้ทำรู้สึกชาและขยับร่างกายได้ช้ากว่าปกติ เช่นเดียวกับที่ตัวละครโฮเคินต้องหาเหยื่อเพื่อฆ่าและนำเลือดมาให้ตัวละครเอลี ตัวละครนั้นต้องเอาชนะสภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยนี้ให้ได้เพื่อให้ตนนั้นทำงานสำเร็จ

ความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอ เพื่อช่วยให้เรื่องราวเข้มข้นมากขึ้น เพราะตัวละครได้แสดงความสามารถของตนออกมาเพื่อเอาชนะ และฝ่าฟันสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ไปให้ได้

3.2 สิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับอมนุษย์

ความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับอมนุษย์ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่เป็นแวมไพร์ ซึ่งแวมไพร์เป็นสิ่งไม่มีชีวิตจึงมีสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ที่จะทำให้ผู้เป็นอมตะอย่างแวมไพร์ต้องพ่ายแพ้ นั่นก็คือแสงอาทิตย์ แสงอาทิตย์อาจแทนได้ว่าเป็นพระเจ้าหรือสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับแวมไพร์ ตามตำนานนั้น แวมไพร์หันหลังให้กับพระเจ้า ดังนั้นแวมไพร์จึงไม่สามารถถูกแสงอาทิตย์ได้ แสงอาทิตย์เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งที่ทำให้แวมไพร์ต้องพ่ายแพ้ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นด้านอ่อนแอของแวมไพร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังนั้นแสงของดวงอาทิตย์ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์จึงเป็นเหมือนสิ่งที่แสดงถึงการถูกเหยียดหยาม ความไม่ต้องการให้มีตัวตน อันแสดงออกทางคำพูด ความคิดหรือการกระทำที่คนเมืองมีต่อคนชายขอบ สิ่งเหล่านี้ บั่นทอนความรู้สึก ความต้องการมีตัวตนของคนชายขอบ ทำให้คนที่เป็นคนชายขอบต้องรู้สึกเจ็บปวดเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเหล่านั้นเช่นเดียวกับแวมไพร์ที่ไม่สามารถอดทนต่อแสงอาทิตย์ได้

4. ความขัดแย้งในเรื่องเพศ

ความขัดแย้งในเรื่องเพศเป็นความขัดแย้งของตัวละครกับความรู้สึกถึงความผิดปกตินั้นในเรื่องเพศ ทั้งในด้านความรู้สึกและสภาพร่างกายที่ผิดแปลก แตกต่างไปจากเพศหญิงเพศชายในคนปกติ

ความขัดแย้งในเรื่องเพศคือความผิดปกติของร่างกายเอเล่ ที่ไม่มีอวัยวะเพศเหมือนชายหญิงทั่วไป อาจกล่าวได้ว่าตัวละครเอเล่เป็นตัวแทนของเพศที่สาม อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าตัวละครเอเล่เป็นตัวแทนของคนชายขอบที่มองข้ามในเรื่องเพศ ไม่มีคำว่าเพศหญิงและเพศชาย ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้ความเป็นเพศหญิงหรือเพศชายเพื่อเป็นข้อต่อรองในการกระทำต่าง ๆ

นอกจากนั้นความขัดแย้งนี้ยังเกิดขึ้นให้เห็นเป็นความสับสนทางเพศของตัวละครออกัสการ์ แสดงให้เห็นว่า ตัวละครออกัสการ์เป็นตัวแทนคนเมืองที่ให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นเพศหญิงเพศชายอยู่ ซึ่งแตกต่างจากตัวละครเอเล่ซึ่งเป็นตัวแทนของคนชายขอบที่มองข้ามในเรื่องเพศไป ดังนั้นกล่าวได้ว่าในสังคมเมืองยังมีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพอยู่ ซึ่งแสดงว่าการกระทำบางสิ่งบางอย่างเพศชายทำได้ แต่เพศหญิงทำไม่ได้ หรือเพศหญิงทำได้ แต่เพศชายทำไม่ได้ยังคงมีให้เห็นในสังคมเมือง

ความขัดแย้งกับเรื่องเพศเป็นความขัดแย้งที่ตัวละครสับสนกับเรื่องเพศ ความผิดแปลกของอวัยวะเพศ และความรู้สึกทางเพศ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตัวละครหลัก สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวละครนั้นแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้ง ความผิดแปลก ไม่ใช่สิ่งปกติธรรมดาตามธรรมชาติของมนุษย์

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาความขัดแย้งในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด (Let the Right One in) พบว่ามีความขัดแย้งของตัวละครทั้งหมด 4 ลักษณะ ได้แก่ ความขัดแย้งกับเรื่องความสัมพันธ์ ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ความขัดแย้งกับสิ่งที่ปฏิบัติ และความขัดแย้งในเรื่องเพศ

ความขัดแย้งกับเรื่องความสัมพันธ์ ตัวละครแต่ละตัวในเรื่องมีความสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ แม้ตัวละครจะมีความสัมพันธ์กันแต่ตัวละครแต่ละตัวย่อมมีความคิด ความรู้สึกที่แตกต่างกันเสมอ จึงแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของตัวละครแต่ละตัว ซึ่งความซับซ้อนของชีวิตเป็นพื้นฐานของความขัดแย้ง อีกทั้งความขัดแย้งดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกของเรื่องเกิดความรู้สึกและเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ความขัดแย้งของตัวละครที่มีความสัมพันธ์กันนั้น จึงเป็นปัญหาสำคัญที่นำพาตัวละครไปสู่เรื่องราวต่าง ๆ และเป็นส่วนที่ช่วยให้เนื้อเรื่องเข้มข้น เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวละครได้อย่างชัดเจน

ความขัดแย้งกับเรื่องความสัมพันธ์ ประกอบด้วยความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นความขัดแย้งของมนุษย์ซึ่งเป็นตัวแทนของคนสังคมเมือง แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าตัวละครจะอยู่ในสังคมเดียวกันก็ตามล้วนเกิดความขัดแย้งได้เสมอ เพราะมนุษย์แต่ละคนมีความคิด ความรู้สึกที่ต่างกันไปเมื่อต้องมาอยู่ในสังคมเดียวกันย่อมเกิดความขัดแย้งได้เป็นเรื่องปกติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เป็นความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางเผ่าพันธุ์ ความคิดและการดำเนินชีวิต มนุษย์เป็นตัวแทนของสังคมเมืองที่มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชากรมากกว่า ส่วนมนุษยเป็นตัวแทนของคนชายขอบที่เป็นเพียงชนกลุ่มน้อย และไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างที่มีมนุษย์คนอื่น ๆ ได้รับ ตัวละครทั้งสองแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในหลายๆด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการคนที่สังคมแตกต่างกันนั้นจะอาศัยอยู่ร่วมกันได้ยาก อีกทั้งยังมีความขัดแย้งระหว่างมนุษยกับมนุษย เป็นความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากความคิด ความรู้สึกและความปรารถนาที่มีอย่างแรงกล้าในตัวละคร กระทำในสิ่งที่เป็นการทำร้ายจิตใจตัวละครอีกฝ่าย โดยที่อีกฝ่ายไม่ยินดีและไม่ยินยอม ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไม่ให้เกิดซึ่งกันและกัน แม้จะอยู่ในสังคมเดียวกันก็ตาม

ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร เป็นการต่อสู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครเอง มีผลทำให้ตัวละครเกิดความทุกข์หรือสับสนวุ่นวายใจ ซึ่งความขัดแย้งลักษณะนี้สามารถเกิดขึ้นได้กับตัวละครทุกตัว และเป็นความขัดแย้งที่พบได้เสมอทั้งในชีวิตจริงและโลกของนวนิยาย ความขัดแย้งในจิตใจของตัวละคร ประกอบด้วยความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณกับความรัก เป็นความขัดแย้งที่แสดงให้เห็นว่าการที่ตัวละครเลือกกระทำตามความรักนั้นอาจมีนัยยะของการหวังผลประโยชน์ในภายภาคหน้า ซึ่งอาจเป็นเพียงการเอาความรักมาเป็นข้ออ้างเท่านั้น ความขัดแย้งระหว่างความต้องการมีชีวิตรอดกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเป็นความขัดแย้งที่แสดงให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวกับความเห็นแก่ส่วนรวมของตัวละครที่ตัวละครสามารถเลือกกระทำได้ ซึ่งความต้องการมีชีวิตรอดแสดงให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวเพื่อให้ตนมีชีวิตรอด โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีว่าสิ่งใดควรกระทำไม่ควรกระทำ และความขัดแย้งระหว่างความรักกับความถูกต้อง เป็นความขัดแย้งที่แสดงให้เห็นถึงการที่มนุษย์เมื่อเกิดความรักหรือความต้องการเข้าครอบงำจิตใจ ย่อมส่งผลให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้เสมอหากความรู้สึกเหล่านั้นอยู่เหนือความคิดและการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน

ความขัดแย้งกับสิ่งที่เป็นปฏิบัติ สิ่งที่เป็นปฏิบัติกับมนุษย์ในเรื่องนี้ คือสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็น ทำให้มนุษย์ปฏิบัติภารกิจของตนได้ล่าช้า สภาพภูมิอากาศจึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่มนุษย์ต้องต่อสู้ สิ่งที่เป็นปฏิบัติกับมนุษยคือ แสงของดวงอาทิตย์เกิดขึ้นตามธรรมชาติ สิ่งนี้จึงเปรียบเหมือนสิ่งที่แสดงถึงการถูกเหยียดหยามและความไม่ต้องการให้มีตัวตน อันแสดงออกทางคำพูด ความคิดหรือการกระทำที่มนุษย์หรือคนเมื่อมีต่อแวมไพร์หรือคนคนชายขอบ สิ่งเหล่านี้บั่นทอนความรู้สึก ความต้องการมีตัวตนของคนชายขอบ ทำให้คนที่เป็นคนชายขอบต้องรู้สึกเจ็บปวดเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น

ความขัดแย้งในเรื่องเพศ มีสาเหตุมาจากความรู้สึกผิดปกติทางเพศ ความสับสนทางเพศและการมีอวัยวะเพศที่ผิดรูป ความขัดแย้งดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่เกิดความขัดแย้งนั้น เป็นตัวแทนของเพศที่สาม หรือคนชายขอบ บุคคลที่ต้องการมีตัวตนอยู่ในสังคมเช่นเดียวกับคนทั่วไป และต้องการให้คนในสังคมมองข้ามความเป็นเพศหญิงเพศชายและให้ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน

จากการวิเคราะห์ความขัดแย้งของตัวละครดังที่กล่าวไปข้างต้น เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้นวนิยายเรื่องนี้มีโครงเรื่องที่ดี และได้รับความนิยม ความขัดแย้งจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราว ดังนั้นความขัดแย้งจึงจำเป็นต้องมีในวรรณกรรมประเภทต่างๆ เพื่อความสมบูรณ์ที่สุดของวรรณกรรมนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยเรื่องความขัดแย้งในนวนิยายแปลเรื่อง รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด (Let the Right One in) เป็นแนวทางหนึ่งให้ผู้สนใจนำไปพัฒนาต่อยอดในการศึกษาความขัดแย้งของตัวละครในวรรณกรรมประเภทอื่น เพื่อให้เข้าใจเรื่องความขัดแย้งมากยิ่งขึ้นและสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้เมื่อต้องเผชิญกับความขัดแย้ง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาชี้แนะ สั่งสอนและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิธาน บรรณาธรรม อาจารย์ประจำวิชาการวิจัยภาษาไทย ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านที่ทำให้บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอบพระคุณพ่อ แม่ ครอบครัวและเพื่อนๆทุกคนที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้เสมอมา บทความฉบับนี้ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับความอดทน มุ่งมานะ กล้าเผชิญหน้ากับอุปสรรค เพื่อนำพาตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2557). วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ. (2549). ความขัดแย้งในวรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 1-3) :

การเผชิญ ปัญหาและการแก้ปัญหาของตัวละคร. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

โสภณา เชาววิวัฒน์กุล. (2553). รัตติกาลรัก รัตติกาลเลือด. กรุงเทพฯ: ดีแอสไพเรอร์สกรุ๊ป.

อมรา ทองใส. (2556). วิเคราะห์ความขัดแย้งในวรรณกรรมแปลเรื่อง ทไวไลท์. มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่10, 10(1), 61-72.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพศวิถีในนวนิยายเรื่องเล่ห์ลับสลับร่าง ของนรินทร์-พรรณวดี

ภัทร์ธมาศ ธนนท์โชติชยกุล¹, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

¹นักศึกษาศาสาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email: S59123401030@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเพศวิถีและบทบาทของการสลับร่างชาย-หญิงในนวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** ของ **นรินทร์-พรรณวดี** จากการศึกษาพบว่า นวนิยายสร้างตัวละครที่ตรงตามอุดมคติของสังคม คือ เพศชายมีความเป็นผู้นำ เด็ดเดี่ยว แข็งแรง เพศหญิงมีความรักสวยรักงาม ตัวละครทั้งสองได้ใช้คุณค่าตามอุดมคติของสังคมนี้สร้างความชอบธรรมในการกระทำผิดเรื่องเพศและการประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น การดูถูกดูแคลนผู้อื่น การกดขี่ทางเพศ การมีทัศนคติทางเพศที่ผิดไป ซึ่งนวนิยายสื่อให้เห็นว่าไม่มีบทลงโทษให้การกระทำที่เต็มไปด้วยความเหลื่อมล้ำทางเพศนี้ นวนิยายจึงได้ใช้การสลับร่างมาเป็นบทลงโทษเพื่อสร้างความเข้าใจและเผยให้เห็นถึงมายาคติของสังคม โดยแสดงให้เห็นผ่านทัศนะของตัวละครชายหญิง ถึงความเหลื่อมล้ำทางเพศที่สังคมได้ยกย่องคุณค่าในเพศชาย ผู้ชายจึงประทับใจกับความลำบากเมื่อมาอยู่ในร่างผู้หญิง ในขณะที่นวนิยายแสดงให้เห็นโลกของผู้หญิงที่แตกต่างไปจากโลกของผู้ชาย โดยแสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้ชายไม่ได้น่าสนใจหรือดีกว่าเป็นผู้หญิง ดังที่ตัวละคร *เกตรา (เกตราในร่างรามิล)* ยังคงมีพฤติกรรมรักสวยรักงาม ดูแลผิวพรรณตนเองเป็นอย่างดี และยังคงให้คำแนะนำผู้หญิงเกี่ยวกับการแต่งหน้าหรือการเลือกชุดที่เข้ากันเพื่อสวมใส่ แม้ว่า *เกตรา* จะอยู่ในร่างผู้ชายก็ยังคงแสดงพฤติกรรมของผู้หญิง อีกทั้งตัวละคร *เกตรา* ยังไม่ได้แสดงความรู้สึกภาคภูมิใจหรือคิดว่าการใช้ชีวิตที่ไม่ยุ่งยากและมีอิสระของผู้ชายจะมีประโยชน์หรือเป็นสุขกว่าการเป็นผู้หญิงแต่อย่างใด นวนิยายยังเสนอให้เห็นความเป็นเพศที่สังคมได้สร้างขึ้น ว่าแท้จริงแล้วคือการสวมบทบาทหรือการเลียนแบบบุคลิกของเพศตรงข้ามผ่านตัวละครเพศที่สาม ทั้งยังสร้างความเข้าใจในเรื่องเพศให้แก่สังคม แม้ว่านวนิยายจะนำเสนอให้เห็นมายาคติทางเพศของสังคม แต่ยังคงต่อยอดอุดมการณ์เดิมของสังคมถึงคุณค่าทางเพศตามธรรมชาติและการกลับไปสู่สถาบันครอบครัวกับรูปแบบความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศเหมือนเดิม

คำสำคัญ : เล่ห์ลับสลับร่าง, สลับร่าง, เพศวิถี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Sexuality in the novel: Le Lap Salap Rang by Non-In-Phanwadee

Phathamat Thananchothichaiyakul¹, Jiraporn Atchariyaprasert²

¹Student majored in Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities,

²Research advisor, Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities

S59123401030@ssru.ac.th

Abstract

This paper aims to study sexuality and roles of gender bending in the novel: **Le Lap Salap Rang** by **Non-In-Phanwadee**. It was found that characters were portrayed in align with social ideals; that is to say, male characters had leadership materials, were determined, strong while female characters were fond of dressing up; both male and female characters exploited values based on social ideals to justify his/her sexual wrongdoing and misbehavior as feasible i.e., disdain, sexual repression, improper sexual attitudes. No punishment to these kinds of gender inequality was portrayed in the novel. Gender bending was utilized as a punishment for understanding and to debunk social delusions. Gender inequality such as masculinity praised by the society was presented through male and female characters; therefore, a male character experienced difficulties when they were in the female body. Also, the novel portrayed a female world being different from the male one, demonstrating that being a man was not much interested than being a woman i.e., Phethra (Phetra in Ramil body) was still very fond of dressing up and skin care and gave some advice about how to make up or dress to woman – in other words even she was in a man body, she still expressed her female sexuality, Phetra felt no pride or saw a way of life as a carefree man beneficial or better than a woman. Moreover, the novel portrayed a gender as a thing created by the society to perform its role or sexual mimicry through transgender characters and conveyed understanding of sexuality to the society. Even though the novel attempted to debunk social delusions; it also tried to emphasize an original ideology of natural gender, family institution and a sexual relationship between natural gender.

Keywords : Le Lap Salap Rang, gender bending and sexuality

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

มนุษย์ เมื่อเกิดมาก็ถูกกำหนดเพศตามหลักชีววิทยาว่าเป็นชายหรือหญิงตาม เพศสรีระ (Sex) แต่เมื่อเติบโตขึ้น สังคมก็กำหนดบทบาทตามเพศสรีระว่า เพศหญิงต้องประพฤติตนอย่างไร เพศชายต้องปฏิบัติตน เช่นไร เรียกว่า เพศภาวะ (Gender) ซึ่งคนในสังคมก็ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ จนเป็นวัฒนธรรมแห่งความเหลื่อมล้ำทางเพศสืบต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น กระทั่งยุคที่สังคมของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อผู้หญิงได้มีโอกาสทำสิ่งต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกับผู้ชายและพบว่าตนไม่ได้ด้อยไปกว่าเพศตรงข้ามเลย จึงก่อให้เกิดการตั้งคำถามถึงวัฒนธรรมความเหลื่อมล้ำทางเพศของสังคมที่ผิดปกติว่าความแตกต่างทางสรีระนี้เป็นสิ่งที่สามารถกำหนดว่าใครดีใครด้อยได้จริงหรือ การตั้งคำถามเหล่านี้สร้างความตระหนักจนนำไปสู่การเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศจากกลุ่มผู้หญิง ก่อให้เกิดการศึกษาและแนวคิดมากมายเพื่ออธิบายถึงความไม่เป็นรองของผู้หญิงในด้านต่าง ๆ ซึ่งการเรียกร้องสิทธินี้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคม กล่าวคือ ผู้หญิงมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น มีอิสระในการปกครองตนเองและการประกอบอาชีพหรือร่วมกิจกรรมทางสังคม มีโอกาสและพื้นที่ในการแสดงออกได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ชายในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคล้ายกับว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศได้ยุติลงแล้ว หากแต่จากการสังเกตนั้น ถ้าปัญหาเรื่องเพศได้หมดไปแล้วจริง ๆ เหตุใดจึงยังคงมีการนำเสนอประเด็นความเหลื่อมล้ำทางเพศปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ เช่น รายการข่าว หนังสือพิมพ์ ละครโทรทัศน์ งานเขียนต่าง ๆ เป็นต้น หรือแม้แต่ในชีวิตประจำวันก็ตามที่ผู้หญิงคล้ายว่าจะมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย หากแต่ก็ยังพบความคิดที่ว่า โลกภายนอกอันตรายเกินไปสำหรับผู้หญิง หรือว่าแท้จริงแล้ว ความไม่เท่าเทียมกันยังคงดำรงอยู่โดยแฝงตัวภายใต้ความอิสระในการใช้ชีวิต การสื่อประเด็นปัญหาเรื่องเพศต่อสังคมผ่านสื่อต่าง ๆ นั้นมักถูกเพิกเฉยเพราะถูกมองว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ หากแต่มีสื่อหนึ่งที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในการนำเสนอแง่คิดรวมทั้งปัญหาสังคมต่าง ๆ ซึ่งสามารถเข้าถึงคนได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับนั้นคือ ละคร และ นวนิยาย เพราะสื่อทั้งสองประเภทนี้เป็นสื่อบันเทิง สร้างความจรรโลงใจ ได้รับความนิยมทุกยุคสมัย ซึ่งผู้ประพันธ์ใช้เป็นช่องทางสื่อสารให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นผ่านเนื้อเรื่องที่นำติดตาม ทำให้ผู้ชม ผู้อ่านไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกสอนอยู่ โดยในการสื่อสารประเด็นเรื่องเพศ การนำเสนอรูปแบบหนึ่งที่ได้รับความนิยมคือ การสลักร่าง หนึ่งใน นวนิยายสลักร่างที่เป็นที่นิยมของผู้อ่านและผู้ชมที่สุดคือเรื่อง เล่ห์ลับสลักร่าง ของ นรอินทร์-พรรณวดี ที่มีการนำเสนอประเด็นทางเพศที่หลากหลาย เช่น ความแตกต่างทางสรีระ ความหลากหลายทางเพศ มายาคติทางเพศและการประกอบสร้างของสังคม ความเป็นชาย-ความเป็นหญิง ซึ่งน่าสนใจว่านวนิยายจะสามารถสร้างความเข้าใจแก่สังคมอันนำไปสู่การสลายอคติทางเพศและปรับเปลี่ยนมุมมองต่อเพศตรงข้ามได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพศวิถีและบทบาทของการสลักร่างในนวนิยายเรื่อง เล่ห์ลับสลักร่าง ของ นรอินทร์-พรรณวดี

ขอบเขตงานวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากรรณกรรมเรื่อง เล่ห์ลับสลักร่าง ของ นรอินทร์-พรรณวดี ตีพิมพ์ปี 2545

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง เพศวิถีในนวนิยายเรื่องเล่ห์ลับสลับร่างของนรอินทร์-พรรณวดี นั้น ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดเรื่อง เพศวิถี เป็นหลัก โดยจากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่า แนวคิดเรื่องเพศ มีหลากหลายมุมมองมิติหากแต่มีความเชื่อมโยงกัน ดังนี้ พฤติกรรม (Behaviors) หรือ การปฏิบัติทางเพศ การแสดงบทบาททางเพศ หรือ เพศสภาพ (Gender) ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับ เพศสรีระ (Sex) ตามธรรมชาติ แต่เรื่องเพศไม่สามารถตัดสินได้จากลักษณะทางชีววิทยาเพียงอย่างเดียว อีกมิติหนึ่งในการศึกษาเรื่องเพศคือ มิติเชิงนามธรรม ที่เป็นเรื่องราวของความคิดและจิตใจ อีกทั้งแนวคิดเรื่องเพศนี้ยังถูกเชื่อมโยงเข้ากับ มิติทางวัฒนธรรม เพราะธรรมชาติทางเพศของมนุษย์ไม่ได้ถูกปลดปล่อยอย่างอิสระแต่ถูกควบคุมจากสถาบันทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติและให้คุณค่าทางเพศตามค่านิยมเหล่านี้

กฤตยา อาชวนิจกุล ได้ให้ความหมายของ เพศวิถี ไว้ว่า คือวิถีทางเพศที่ถูกหลอมสร้างจากบรรทัดฐาน ค่านิยมและระบบวิธีคิด การแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติและกามกิจ เป็นระบบความคิดและพฤติกรรมที่มีความหมายทางสังคมซึ่งสัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่สร้างความหมายให้แก่เรื่องเพศในหลากหลายแง่มุม

ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ ได้ให้รายละเอียดถึงแง่มุมของ เพศวิถี ว่ามี 6 มิติ ดังนี้

1. มิติของความปรารถนา การประพฤติ ปฏิบัติ และอัตลักษณ์ (Erotic desires, Practices and Identity) คือการนิยามตนเองเชื่อมโยงกับเพศภาวะและการที่คนอื่นนิยามเราด้วย
 2. มิติการนำเสนอร่างกาย (Appearances and display) คือการนำเสนอความเป็นเพศนั้น ๆ ของตนเอง
 3. มิติของพฤติกรรมและกิริยามารยาท (Behaviors and manners) คือพฤติกรรมและกิริยาที่เกี่ยวข้องกับตัวตนทางเพศ การตีความการกระทำในบริบทต่าง ๆ และความรู้สึกร่วมตัว
 4. มิติของการดึงดูดทางเพศ (Attraction) คือการที่สังคมสร้างกฎกติกาของความรักให้รักเฉพาะคนต่างเพศเท่านั้น แต่คนที่รักร่วมเพศก็ไม่ได้หลุดจากกรอบของการรักต่างเพศ เพราะทุก ๆ คนจะรักกับคนที่มิเพศภาวะเดียวกันกับเราเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่มีใครที่หลุดจากกรอบนี้ ซึ่งผู้ที่หลุดจากกรอบนี้คือผู้ที่สามารถสนใจหรือดึงดูดคนได้ทุกเพศทุกวัย นอกจากนี้ความรักยังขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ ชนชั้น และอื่น ๆ อีกด้วย
 5. มิติของความสัมพันธ์ (Relationship) คือการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและวัฒนธรรม บางสังคมไม่มีกติกาของการจบความสัมพันธ์
 6. มิติของเพศสัมพันธ์ (Having sex) เพศวิถีมีการนิยามว่าอะไรคือการร่วมเพศ ทำอย่างไรจึงเรียกว่าการร่วมเพศ และการร่วมเพศที่ถูกต้องหรือผิดปกติเป็นอย่างไร
- โดย ปัจจัยที่มีผลกับการสร้าง เพศวิถี ได้แก่
- ครอบครัว (Family) เด็กจะเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของแต่ละเพศ ความรัก การแสดงความรัก ความเข้าใจผู้อื่นจากครอบครัว
 - เพื่อน (Friend) การที่จะมีวิถีทางเพศดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับสังคมเพื่อนว่าเป็นแบบใดเพราะเด็กเรียนรู้เรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งแตกต่างกันตามประสบการณ์และอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัฒนธรรม (Culture) ทุกวัฒนธรรมมีกฎระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมทางเพศหรือการแสดงออกทางเพศของคนในสังคม คนที่มาจากต่างที่กัน มีสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน จึงทำให้มีค่านิยมและการกระทำที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า **เพศวิถี (Sexuality)** คือวิถีทางเพศ การแสดงออกทางเพศ ระบบความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับความปรารถนาและความพึงพอใจทางเพศ โดยมีบรรทัดฐาน ค่านิยมและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างเพศวิถี

แนวคิดปิตาธิปไตย

แนวคิดปิตาธิปไตยอธิบายการศึกษา *ความเป็นชาย* ไว้ว่า สมมติฐานเดิมเชื่อว่าผู้ชาย - เพศชาย - ความเป็นชาย คือสิ่งเดียวกันโดยดำรงอยู่ในเอกลักษณ์ทางเพศ จึงทำให้ความเข้าใจเรื่องความเป็นชายวนเวียนอยู่กับบทบาททางสังคมของผู้ชาย คือการเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นสามี เป็นพ่อ เป็นผู้ที่กล้าหาญ และเข้มแข็งอดทน ซึ่งตรงข้ามกับบทบาทผู้หญิงอย่างสิ้นเชิง นำไปสู่การสร้างมายาคติต่าง ๆ เกี่ยวกับเพศชาย อันส่งผลให้การศึกษาความเป็นชายมุ่งที่จะตอบโจทย์ความไม่เท่าเทียมทางเพศและอำนาจที่ผู้ชายใช้ควบคุมสังคมจนได้บดบังความเข้าใจเรื่องความเป็นชายในมิติอื่น ๆ และมองข้ามคุณลักษณะเฉพาะที่เพศชายสามารถแสดงออกได้มากกว่าความเข้มแข็งอดทน เช่น ผู้ชายที่มีนิสัยเรียบร้อยอ่อนโยน ซึ่งการมองข้ามความซับซ้อนนี้มาจากอคติที่เชื่อว่า ผู้ชายต้องไม่อ่อนแอหรืออ่อนหวานเหมือนผู้หญิง กระทั่งมีอิทธิพลทำให้การศึกษาความเป็นชายนั้นวนเวียนอยู่กับเรื่องเพศซ้ำตรงข้ามและการแบ่งแยกความเป็นชายออกจากความเป็นหญิงอย่างสิ้นเชิง และภายใต้มายาคติของความเป็นชาย คือการสร้างบรรทัดฐานแบบ *รักต่างเพศ (Heteronormativity)* กล่าวคือ ผู้ชายเป็นศูนย์กลางของการสร้างความสัมพันธ์ทางเพศที่ต้องตอบสนองต่อการสร้างครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวและจากการศึกษาทบทวนความเป็นชายพบว่า ความเป็นชายไม่ใช่เครื่องยืนยันถึงอำนาจแบบปิตาธิปไตยหรือการกดขี่เพศหญิง แต่ความเป็นชายถูกใช้เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะหนึ่ง ที่มากกว่าการกดขี่ผู้หญิง หรือใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ชาย ภาพแทนเกี่ยวกับผู้ชายในแบบเก่า ๆ ที่ชอบใช้อำนาจข่มเหงผู้หญิง จึงเป็นเพียงจินตนาการของนักคิดแนวสตรีนิยมที่รับวาทกรรมทางเพศแบบชีววิทยามาตัดสินความไม่เท่าเทียมทางเพศแบบผิวเผินเท่านั้น

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องเพศวิถีและบทบาทของการสลักร่างในนวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลักร่าง** ของ **นรอินทร์-พรรณวดี** มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษาและทำการคัดเลือกนวนิยายสลักร่างชาย-หญิง
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมเรื่อง **เล่ห์ลับสลักร่าง** ของ **นรอินทร์-พรรณวดี**

ผู้วิจัยเลือกศึกษาประเด็นเพศวิถีในนวนิยายสลักร่างเรื่องนี้ เพราะ เป็นนวนิยายสลักร่างชายหญิงที่มีการนำเสนอถึงความแตกต่างระหว่างเพศชาย-หญิง และความหลากหลายทางเพศได้อย่างชัดเจนมาก รวมถึงการนำเสนอเรื่องบทบาทของแต่ละเพศที่สังคมได้ก่อร่างสร้างขึ้น และมีการแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่แตกต่างกันของตัวละครเพศต่าง ๆ รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการมีอคติทางเพศของสังคมไปพร้อม ๆ กับการสร้างความเข้าใจถึงเพศวิถีที่หลากหลายอันนำมาซึ่งการสลายอคติทางเพศของสังคมในที่สุด อีกทั้งนวนิยายเรื่องนี้ได้รับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความนิยมจากผู้ชมผู้อ่านเป็นอย่างมากทำให้เรื่องนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สามารถสื่อแนวคิดได้อย่างทั่วถึงกับผู้ชม ผู้อ่านได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ

3. ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเพศ แนวคิดปิตาธิปไตย ทฤษฎีสตรีนิยม และ มายาคติ เพื่อนำมาเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. นำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวถึงข้างต้น

5. สรุปและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์

6. อภิปรายและนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

นวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** ของ **นรอินทร์ - พรรณวดี** มีการนำเสนอเรื่องเพศเพื่อเปิดเผยมายาคติของสังคมผ่านการสลับร่าง ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการตอกย้ำอุดมคติความเป็นชาย-หญิงที่สังคมสร้างและให้คุณค่าไปในตัวด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสลับร่าง : รูปแบบและจุดมุ่งหมาย

นวนิยายได้สร้างตัวละครที่จะสลับร่างกันให้มีบุคลิกตรงตามอุดมคติของสังคมทุกประการ กล่าวคือสังคมให้คุณค่ากับบุคลิกภายนอกและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานนั้นคือบุคคลที่ควรได้รับการยอมรับและเคารพยกย่องจากสังคม ดังนี้

รามิล ผู้กองมือเหล็ก นายตำรวจหนุ่มชื่อดังของหน่วยอินทรีเหินฟ้า ผู้มีความภาคภูมิใจในความเก่งกาจสมชายชาตรี เชื่อมโยงกับบทบาททางเพศของผู้ชายที่มีหน้าที่ปกป้อง ดูแล มีความกล้าหาญ อดทนและมีความเป็นผู้นำ

เกตราว ดาราสาวชื่อดังแห่งฟ้าเมืองไทย ฉายา ไช้มุกแห่งเอเชีย ผู้มีความภาคภูมิใจในความงามของตน เชื่อมโยงกับบทบาททางเพศของผู้หญิงและการให้คุณค่าของความงาม

คุณลักษณะดังกล่าวคือเหตุที่ทำให้ตัวละครมีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเองมากเกินไปอันมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอำนาจของความเป็นชายของ **รามิล** ที่ยิ่งถูกขับเน้นออกมาเมื่ออยู่ภายใต้ระบอบสังคมแบบปิตาธิปไตย **รามิล** ได้ใช้อำนาจและข้อได้เปรียบจากทัศนคติของสังคมนี้ในการเอาเปรียบผู้หญิงโดยคิดว่าเป็นเรื่องปกติที่สังคมให้การยอมรับ และผู้ชายไม่ใช่ฝ่ายเสียหาย ในขณะที่ **เกตราว** ก็ใช้อำนาจความสวยและความอ่อนหวานในการควบคุมผู้อื่นให้อยู่ภายใต้อำนาจของตน บางครั้งก็มีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมในทำนองกดขี่ที่ถูกผู้อื่นว่าต่ำต้อยด้อยค่ากว่า เธอเท่านั้นที่สมควรได้รับการดูแลเอาใจลักษณะสุดโต่งของทั้งสองตัวละครทำให้ตัวละครมีทัศนคติที่ผิดและแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่ผิดในเรื่องเพศ นวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** จึงได้ใช้แนวคิด **การสลับร่างสลับวิญญาณ** ที่เป็นดั่งบทลงโทษในเรื่องเพศเพื่อให้ตัวละครได้เรียนรู้และทำความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างเพศและได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมในชีวิตประจำวันของตน โดยนวนิยายได้ใช้การสลับร่างและสะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ผ่านทัศนคติของตัวละครเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ผู้อ่านในเรื่องเพศที่มีถูกมองข้ามว่าเป็นเรื่องธรรมดา ทั้ง ๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญอันก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาย-หญิง และไม่มีกฎหมายใดที่จะสามารถเอาผิดกับการกระทำที่ไม่เท่าเทียมเนื่องด้วยอคติของสังคมนี้ได้เลย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การเผยแพร่อคติของสังคมผ่านการสลับร่าง

นวนิยายสร้างตัวละครและใช้แนวคิดการสลับร่างซึ่งละเมิดข้อจำกัดทางเพศที่สังคมได้สร้างไว้ให้แต่ละเพศว่าควรประพฤติปฏิบัติตนไปในแนวทางเช่นไร ซึ่งแนวทางการปฏิบัตินี้ก็เชื่อมโยงกับเพศสรีระตามธรรมชาติ แต่ในการสลับร่างทำให้ตัวละครข้ามผ่านประสบการณ์เดิมของตน ได้ใช้ชีวิตเป็นเพศตรงข้าม ได้เรียนรู้ความรู้สึกและความแตกต่างของการเป็นเพศตรงข้ามอย่างที่ไม่เคยรู้มาก่อน เช่น การมีประจำเดือน การตั้งครรภ์ การคลอดบุตร เป็นต้น หรือแม้แต่การแสดงให้เห็นข้อจำกัดทางสรีระ ดังตัวอย่างจากนวนิยาย

... “*ยังจะมาถาม ก็คุณอยู่ในร่างของผู้หญิง คือร่างฉัน จะไม่อ่อนแอได้ยังไง*”

“*เฮ้อ... ก็แปลกนะ คุณผู้หญิงมันไม่ได้ แต่ฉันกลับแข็งแรงทั้งต่อยั้งแต่ไม่รู้ไปเอาเรี่ยวแรงมาจากไหน*”

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่ *เกตราในร่างรามิล* กล่าวถึงสาเหตุที่ *รามิล* อ่อนแอก็เพราะอยู่ในร่างของผู้หญิง ในขณะที่เธอมีเรี่ยวแรงมากมายก็เพราะอยู่ในร่างของผู้ชาย การแสดงให้เห็นข้อจำกัดทางสรีระของผู้หญิงที่แตกต่างจากสรีระของผู้ชายเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีความสำคัญมากต่อความไม่เท่าเทียมกันทางเพศและการสร้างบทบาทให้กับหญิง-ชาย เนื่องจากผู้หญิงในอดีตนั้นถูกจำกัดบทบาทให้เป็น *แม่ศรีเรือน* หรือ *ช่างท้าว* หลัง และการเป็น *ภรรยา* ซึ่งสังคมเห็นว่าเหมาะสมกับเพศหญิงเพราะสรีระทางร่างกายของเพศหญิงนั้นบอบบาง ไม่ทะมัดทะแมงเหมือนสรีระชายอันเหมาะสมที่จะทำงานนอกบ้าน บทบาทในการทำงานนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างค่านิยมให้สังคมมองว่าเพศชายมีความสำคัญกว่าเพศหญิง เพราะเพศชายเป็นแรงงานหลักในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ

2.1 การนำเสนอความเป็นคนผิดเพศ

นวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลับร่าง* ได้ใช้แนวคิดการสลับร่างสลับเพศในการดำเนินเรื่อง และจากมุมมองภายนอก ทั้งคู่คือ *คนผิดเพศ* ผ่านสายตาของสังคม *ผู้ชาย(เกตราในร่างรามิล)* มีบุคลิกของผู้หญิงเรียกว่า *กะเทย* *ผู้หญิง(รามิลในร่างเกตรา)* ก็มีบุคลิกของผู้ชายเรียกว่า *ทอม* การที่สังคมตัดสินทั้งสองคนว่าเป็นคนผิดเพศนั้น ได้แสดงให้เห็น *อคติทางเพศ* ของสังคม สังคมได้สร้าง *ความเป็นชาย* *ความเป็นหญิง* โดยเชื่อมโยงเข้ากับเพศสรีระตามธรรมชาติ ทั้งยังสร้างความหมายและให้คุณค่าทางเพศผ่านสรีระและบุคลิกภาพ ก่อให้เกิดความคิดแบบชั่วคราวข้าม เช่น เพศชายต้องเข้มแข็ง กล้าหาญ อดทน เพศหญิงต้องเรียบร้อย อ่อนโยน อ่อนหวาน การตัดสินบุคคลจากบุคลิกหรือพฤติกรรมของสังคมนั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึง *ความบกพร่องของสังคม* ที่เลือกมองข้ามความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลไป แต่ใช้บุคลิกตัดสินบุคคลแต่ละเพศไปอย่างสำเร็จรูปว่าผู้ชายต้องเป็นอย่างนี้ ผู้หญิงต้องเป็นแบบนี้ กระทั่งกลายเป็นบรรทัดฐานทางเพศและหากมีใครที่ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐาน สังคมก็จะมองว่าผิดแผก ผิดธรรมชาติ และไม่ยอมรับ ซึ่งอาจมองว่าความผิดบรรทัดฐานนี้เป็นสิ่งที่ละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคม หากแต่ความเป็นจริงแล้ว ความผิดแผกนี้ก็คือ *การสวมบทบาท* ของสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่ง *บทบาท* นั้นเพียงไม่สอดคล้องกับเพศสรีระที่สังคมได้วางไว้ตั้งแต่แรกและหากการแสดงออกทางเพศตามบรรทัดฐานสังคมเป็น *การสวมบทบาท* ก็อาจกล่าวได้ว่า *การสลับร่าง* ถือเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่มีนัยยะเกี่ยวกับ *เพศที่สาม* และ *การสวมบทบาทของสังคม* เมื่อการแสดงออกทางบุคลิกภาพไม่สอดคล้องกับเพศสรีระ เพศที่สามมี *พฤติกรรมเลียนแบบทางเพศ* จากเพศต้นแบบคือผู้ชายและผู้หญิงจากสิ่งที่ยาคาดว่าผู้ชายหรือผู้หญิงควรจะเป็น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นมายาคติของผู้ชายและผู้หญิงในอุดมคติของสังคมและสะท้อนให้เห็นการตกอยู่ภายใต้อำนาจของสังคมผ่านพฤติกรรมเลียนแบบจากเพศที่สาม ดังนั้น การแสดงบุคลิกของเพศที่สามคือการสวมบทบาทของเพศตรงข้ามเพื่อแสดงออกถึงเพศสภาพภายในของตน ดังที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กะเทยคือเพศสภาพหญิงในร่างชาย ทอมคือเพศสภาพชายในร่างหญิง เหมือนกับการสลับร่างที่เพศสภาพภายในไม่สอดคล้องกับเพศสรีระภายนอก ดังที่ตัวละคร รามิล(เกตราในร่างรามิล) ก็แสดงออกตามเพศสภาพหญิงของตนเอง เกตรา(รามิลในร่างเกตรา) ก็แสดงออกตามเพศสภาพชายของตนเอง จะเห็นได้ว่าตัวละครแสดงออกตามตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ในขณะที่มูมองภายนอกมองว่าทั้งคู่เป็นคนผิดเพศเพราะประพฤติตนไม่ตรงตามบทบาททางเพศที่สังคมคาดหวังไว้

2.2 การนำเสนอความเป็นเพศผ่านการสลับร่าง

นวนิยายไม่ได้เน้นให้เห็นถึงความดีเด่นกว่าในเพศใดเพศหนึ่ง แต่แสดงทัศนคติให้เห็นว่า แต่ละเพศมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงซึ่งไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบหรือตัดสินว่าเพศใดดีเด่นกว่าได้ ทั้งยังสะท้อนทัศนคติผ่านตัวละครเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้อ่าน โดยนวนิยายได้นำเสนอให้เห็นถึงความแตกต่างทางเพศผ่านการสลับร่าง ดังนี้

2.2.1 ความรู้สึกถูกลดทอนคุณค่าความเป็นชาย หรือ ความอภัยในการเป็นผู้หญิง

ผู้หญิง

เนื่องจากสังคมได้สร้างทัศนคติแบบขั้วตรงข้ามที่มีการยกย่องเพศชายและกดทับเพศหญิง สังคมให้ค่าผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชาย เมื่อผู้ชายต้องกลายมาเป็นผู้หญิงที่ด้อยค่ากว่าจึงรู้สึกถูกลดทอนคุณค่าเป็นเพศที่ไม่น่าพึงประสงค์ ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

“ไม่ผิดหรอก แต่เข้าใจไหม นี่ร่างกายของผม **ผู้กองรามิล ผู้กองมือเหล็ก** แต่กลับมาร้องให้เหมือนผู้หญิง **มันน่าเกลียด เข้าใจรีเปล่า**”

นวนิยายใช้บทลงโทษเพื่อให้ตัวละครได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศอันนำมาซึ่งความเข้าใจในความแตกต่างซึ่งกันและกัน

บทลงโทษประการแรกคือ **ความแตกต่างทางสรีระ** กล่าวคือ เพศหญิงกับเพศชายนั้นมีความแตกต่างทางสรีระตามธรรมชาติเป็นพื้นฐาน โดยผู้หญิงจะมีความซับซ้อนทางสรีระมากกว่าผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นการมีประจำเดือน การตั้งครรภ์ การคลอดบุตร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่ผู้ชายจะไม่มีวันได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของการเป็นผู้หญิงหากไม่ได้มาเป็นผู้หญิงเสียเอง

บทลงโทษประการที่สองคือ **การเป็นเพศวัตถุ** ความได้เปรียบในการแสดงออกทางเพศของผู้ชายได้สร้างมุมมองด้านลบให้กับผู้หญิง โดยลดคุณค่าของผู้หญิงลงเป็นเพียง **เพศวัตถุ** ดังตัวอย่างจากนวนิยาย

...เกตรากำลัง**เต็นย้วยวน** ทำท่าปลดสายเสื่อราตรีเหมือนจะเปลื้องเสื่อผ้า

...เกตราเสียวท่าถูกชกเข้าที่ท้องตัวลงไปกับบ่นเพียง **เฮียตงหัวเราะว่าเตรียมเผด็จสวาทเต็มที**

ตัวอย่างจากตอนที่ **รามิลในร่างเกตรา** ใช้เรือนร่างของผู้หญิงย้วยวนผู้ต้องสงสัยเพื่อสืบคดี แสดงให้เห็นถึงอคติของสังคมที่มองว่า **ผู้หญิงเป็นเพศวัตถุ** มีหน้าที่และประโยชน์เพียงเพื่อสนองกามารมณ์ของผู้ชาย แต่รามิลก็ได้ใช้ประโยชน์จากข้อบกพร่องของสังคมนี้ในการสืบคดี โดยตัดสินตามทัศนคติของผู้ชายว่าผู้หญิงด้อยกว่าผู้ชายในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นผู้หญิงจึงไม่สามารถทำอันตรายใด ๆ หรือสู้ตอบโต้ผู้ชายได้อันถือเป็นข้อด้อยที่นำมาใช้ประโยชน์เพื่อให้เหยื่อตายใจเพราะคิดว่าผู้หญิงไม่มีพิษสงเท่าผู้ชาย

2.2.2 ผู้หญิงกับความภาคภูมิใจในโลกที่แตกต่าง

นวนิยายได้สะท้อนศักยภาพของผู้หญิงผ่านตัวละคร **เกตรา** โดยแสดงให้เห็นว่า ศักยภาพเป็นคนละส่วนกับเพศ สังคมไม่สามารถใช้เรื่องเพศมาตัดสินว่าเพศใดเหมาะสมกับงานแบบใดมากกว่ากัน แต่ถึงแม้ผู้หญิง

จะแสดงให้เห็นว่าตนเองก็มีศักยภาพไม่ด้อยไปกว่าผู้ชาย สามารถทำในสิ่งที่ผู้ชายทำได้ ก็ได้ไม่ได้แปลว่าผู้หญิงต้องการจะเป็นแบบผู้ชาย *เกตราว* ได้แสดงให้เห็นถึงโลกของการเป็นผู้หญิงว่า ผู้หญิงก็มีโลกอีกใบที่แตกต่างจากของผู้ชายเช่นกัน ในการสลักร่าง ขณะที่ผู้ชายแสดงให้เห็นถึงอคติทางเพศที่สังคมได้มอบให้ผู้หญิง แต่ในส่วนของผู้ชายที่ *เกตราว* ที่ต้องมาติดอยู่ในร่างผู้ชายนั้นไม่ได้แสดงให้เห็นถึงข้อเสียเปรียบใด ๆ ในเพศชายเลย หากเป็นด้านสรีระก็สามารถเข้าใจได้ว่าเพศชายไม่ได้มีความซับซ้อนทางร่างกายเทียบเท่าผู้หญิง นอกจากความรู้สึกตามสัญชาตญาณของผู้ชายว่ามีหน้าที่ต้องคอยปกป้อง ดูแลผู้อื่น นอกจากนั้น *เกตราว* ก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้ชายจะนำภาคภูมิใจกว่าการเป็นผู้หญิงตรงไหน ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

...รามิลใส่ชุดนอนกรุยกราย โทกศีรษะสูง กำลังละเลงโคลนบนใบหน้า ที่เตียงนอนมีครีมบำรุงผิว และโลชั่นวางอยู่เกลื่อนกลาด

ตัวอย่างจากตอนที่ *เกตราว* ในร่าง *รามิล* กำลังทำกิจวัตรประจำวันตามวิสัยผู้หญิงถึงแม้จะอยู่ในร่างผู้ชายก็ตาม จะเห็นได้ว่า *เกตราว* ก็ยังอยู่ในโลกของตนเอง ดูแลตนเองอย่างผู้หญิงสาวทั่วไปจะทำกัน *เกตราว* ไม่ได้พยายามที่จะเป็นผู้ชาย แต่เธอมีความภาคภูมิใจและพอใจในความเป็นหญิงของเธอ เธอไม่ได้คิดว่ากำลังดูแลร่างของใคร เธอคิดเพียงว่าเธอกำลังดูแลตนเองอยู่เท่านั้น

3. การตอกย้ำคุณค่าทางเพศของสังคม

นวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลักร่าง* มีส่วนในการทำหน้าที่เปิดเผยหรือแสดงให้เห็นมายาคติของสังคม หากแต่มายาคติของสังคมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เพราะฝังรากลึกอยู่ในทัศนคติของคนในสังคมมาช้านานแล้ว นวนิยายจึงทำได้เพียงแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปและข้อบกพร่องของสังคมที่ถูกมองข้าม ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยในการสร้างความเข้าใจมากที่สุดเพื่อประนีประนอมทัศนคติเรื่องเพศให้คนในสังคมเข้าใจในความแตกต่างระหว่างเพศอันจะนำมาซึ่งความเห็นอกเห็นใจและการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม

3.1 การประนีประนอมเรื่องเพศผ่านการสลักร่าง

นวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลักร่าง* ไม่ได้ต้องการสลายข้อตรงข้ามทางเพศเพราะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำลายลงได้ ในทางกลับกัน นวนิยายกลับเปิดโอกาสให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเพศของชายและหญิง โดยเฉพาะความแตกต่างทางสรีระซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเพศมากระทั่งปัจจุบัน ซึ่งการได้เรียนรู้ความแตกต่างเหล่านี้ย่อมนำมาซึ่งความเข้าใจซึ่งกันและกันของทั้งสองเพศ ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

“เมื่อก่อนผมคิดอย่างผู้ชายนี่ครับ ผู้หญิงเกิดมาเพื่อเป็นของสนุกเพลิดเพลินสำหรับพวกเรา แต่มาตอนนี้พอเข้ามาอยู่ในร่างของผู้หญิงจริง ๆ ถึงได้รู้ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนเหลือเกิน ผู้หญิงมีความรู้สึก มีจิตใจ ที่ผมจะไม่มีวันเข้าใจเลยถ้าไม่ได้เข้ามาอยู่ในร่างนี้...”

การประนีประนอมเพื่อสร้างความเข้าใจนี้แสดงให้เห็นทัศนคติที่ว่า เรื่องเพศและความเหลื่อมล้ำทางเพศนั้นฝังรากลึกจนไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมได้ นวนิยายจึงทำได้แค่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงความแตกต่างทางเพศและความแตกต่างนี้ไม่ควรนำมาเปรียบเทียบหรือตัดสินว่าเพศใดเหนือกว่าเพศใดได้ เพราะทั้งสองเพศก็มีความแตกต่างกันและธรรมชาติก็สร้างธรรมชาติทางเพศขึ้นมาให้มีหน้าที่แตกต่างกันด้วย คือ ผู้ชายมีหน้าที่สืบพันธุ์ ผู้หญิงมีหน้าที่อุ้มท้องและคลอดบุตร หน้าที่ทางเพศของมนุษย์มีเพียงเพื่อการดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์เท่านั้น มนุษย์ไม่ควรใช้เรื่องเพศมาตัดสินวิถีชีวิตของคนในสังคม เพราะไม่สามารถตัดสินกันได้อีกทั้งเรื่องเพศกับวิถีทางสังคมก็เป็นเรื่องคนละส่วนกันด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นอกจากนี้นวนิยายยังได้ใช้ตัวละครที่เป็นเพศเดียวกันเพื่อ *ตำหนิพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเพศตนเอง* อันสะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่องของสังคมที่ยกย่องให้คุณค่าอันผิดประเวณีในเพศชายและการกดทับคุณค่ากันเองในเพศหญิง ดังเหตุการณ์ *‘มัวไปเรื่อย’* ของตัวละครในนวนิยายดังนี้

“แกไม่รู้หรือหรือ ผู้ชายเรานะ ธรรมชาติสร้างมาให้มีผู้หญิงได้ทีละหลาย ๆ คน ในโลกนี้ผู้ชายมีจำนวนน้อยกว่าผู้หญิง เพราะฉะนั้นมีสิทธิ์ในการมีคู่ได้มากกว่าเพื่อการสืบเผ่าพันธุ์ เห็นไหม บางศาสนาผู้ชายมีเมียได้ตั้งสี่คน มันเป็นกฎ”

“เอ...แต่ที่ก็ไม่ได้สืบเผ่าพันธุ์นี้ครับ พี่มัวไปเรื่อย ๆ ...ผมว่าพี่สร้างกฎขึ้นมาเองมากกว่า”

ตัวอย่างจากตอนที่ *อาคม* ตำหนิ *รามิล* ถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ นวนิยายได้ใช้ตัวละครผู้ชายตำหนิการกระทำของผู้ชายกันเองเพื่อสร้างความตระหนักให้สังคมเห็นว่า การกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็เพศใดก็ตาม แม้แต่ผู้ชายด้วยกันเองยังคิดว่าไม่สมควรที่จะกระทำเลย กระทั่งในฝ่ายหญิง ก็มีการตำหนิในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

“ไม่นึกเลยนะ ว่าหล่อนจะหน้าด้านอย่างนี้ ยั่วทั้งในจอทั้งนอกจอ หน้าไม่อาย”

จากตอนที่ *อจลา* ล้วงเกิน *รามิล(เกตราในร่างรามิล)* แสดงให้เห็นอคติทางสังคมที่ยังมองว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียหายในเรื่องเพศ ถึงแม้ว่าจะถูกกระทำหรือเป็นผู้กระทำเองก็ตาม สังคมก็ยังคงมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับผู้หญิง ผู้หญิงไม่ควรแสดงออกถึงความต้องการทางเพศ และเมื่อแสดงออกมาซึ่งขัดกับบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม สังคมจึงลงโทษด้วยการตำหนิตีเตียน กระทั่งในผู้หญิงก็ยังมีกรกดทับกันเองโดยใช้ความเป็นหญิงตามระบอบตัดสินความเป็นหญิงที่แตกต่างออกไปว่ามีความผิด

3.2 ตัวละครเพศที่สามกับการให้คุณค่าความเป็นชายจริงหญิงแท้

ประเด็นหนึ่งที่นวนิยายใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารประเด็นทางเพศแก่สังคมคือ *ตัวละครเพศที่สาม* ซึ่งเป็นตัวละครที่พบมากที่สุดในวนิยายเรื่องนี้ กระทั่งการสลักร่างของตัวละครเอกก็ยังแฝงบุคลิกแบบเพศที่สามลงไปด้วย ซึ่งการแสดงออกของเพศที่สามนั้นเป็นการเลียนแบบท่าทางตามเพศต้นแบบที่ตนเองต้องการแสดงออกตามเพศวิถีของตน ดังเช่น *กะเทย* ก็มีการแสดงบุคลิกภาพของผู้หญิง *ทอม* ก็มีการแสดงบุคลิกภาพของผู้ชาย ซึ่งการเลียนแบบเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการ *สวมบทบาท* และยิ่งมีการแสดงออกมาได้เหมือนมากเท่าใด ก็ยิ่งขับเน้นความแตกต่างของแต่ละเพศและความชัดเจนของการสวมบทบาทมากยิ่งขึ้นเท่านั้น หากแต่สังคมได้ให้คุณค่ากับเพศตามสรีระทางธรรมชาติและสร้างบุคลิกให้แต่ละเพศอย่างสำเร็จรูป เมื่อมีการแสดงออกที่ไม่สอดคล้องกับเพศสรีระตามที่สังคมได้สร้างและวางบทบาทไว้ สังคมก็จะลงโทษด้วยการตำหนิตีเตียนและตัดสินบุคคลนั้นว่ามี *ความบกพร่อง* กระทั่งตราหน้าบุคคลเหล่านั้นว่าเป็น *เพศที่สาม* หรือ *คนผิดเพศ* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไม่ต้องพูด นายกลับไปซะ บ้านนี้ไม่ต้องรับพวกวิปริตผิดเพศ”

การสื่อสารประเด็นทางเพศผ่านตัวละครเพศที่สามนั้นได้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของคนในสังคมที่ยังมองว่าความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องของวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่อาจจะมาทำลายวัฒนธรรมทางเพศดั้งเดิมของสังคม คนหัวเก่ายังคงยึดติดกับการมีความรักต่างเพศตามวัฒนธรรมทางเพศที่ถูกปลูกฝังมาแต่เดิม เมื่อความคิดสมัยใหม่ที่มองว่าเพศสรีระไม่สามารถตัดสินเพศวิถีที่แท้จริงของบุคคลได้และความรักก็เป็นเรื่องในส่วนของคุณรู้สึกภายใน ไม่เกี่ยวข้องกับเพศสรีระภายนอก เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องใหม่ที่อาจมีความขัดแย้งกับค่านิยมเดิม ถึงแม้จะมีการเปิดโอกาสในการแสดงออกให้แก่เพศที่สามก็ตาม ดังตัวอย่างจากนวนิยาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“ไม่ไหว...คนเดียวนี้ ประเทืองประทอมมั่วไปหมด”

**“...เอากระจกมาส่งดูตัวเองเสียก่อน เป็นเพศชายพ่อให้มา แต่เลือกดูถูกศักดิ์ศรีเพศตัวเอง
แต่งหน้าทาปาก ไว้ผมกระดก เดินกระเดาะยัดนมจนกระเดิด เป็นแต่वलโลโครก ฤษ...เกิดมาทั้งที่เสียเชิงชาย”
“แต่เสียตายนะ พระเจ้าสร้างมาให้แก่เป็นหญิง มีหน้าทีออกลูก เลี้ยงลูก ให้นมลูก แต่อดริมาทำ
ทอม ตัดผมจนหัวโปก ยัดเป้าจนเป่ง แถมรัดนมจนยานตะเหลนเป้น อย่างแถนะไปยืนอยู่มุมไหนของโลก
แผ่นดินแม่ก็ต้องหลั่งน้ำตา”**

ทั้งสองตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นทัศนคติของสังคมที่ยังคงให้คุณค่ากับความเป็นเพศชายจริงหญิง
แท้ว่าย่อมดีกว่าการเป็นเพศที่สามที่สังคมมองว่าผิดปกติ ผิดธรรมชาติ และตัวอย่างจากตอนที่ โก้ (กะเทย)
ทะเลาะกับ ทอมณี (ทอม) สะท้อนผ่านตัวละครเพศที่สามที่กล่าวติเตียนกันเอง ยิ่งขับเน้นการกดทับเพศที่สาม
ว่าไม่มีคุณค่าเทียบเท่าเพศตามธรรมชาติ

นวนิยายยังต่อยอดมโนคติของสังคมด้วยการกลับไปสู่สถาบันครอบครัวและความรักต่างเพศใน
ตอนท้ายของเรื่อง *เกตุรา(รามิลในร่างเกตุรา)* เป็นผู้คลอบคลุมก่อนที่ทั้งสองจะสลักร่างกันกลับคืนดั้งเดิม
สะท้อนให้เห็นถึงจุดประสงค์ของนวนิยายเรื่องนี้ที่ต้องการเปิดเผยมายาคติเกี่ยวกับเรื่องเพศของสังคมว่าเกิด
อะไรขึ้นบ้างในสังคมปัจจุบันอันมีที่มาตั้งแต่อดีต แต่ท้ายสุด นวนิยายก็ทำได้เพียงแค่สะท้อนให้เห็นภาพความ
เป็นไปของสังคมและการประนีประนอมในเรื่องเพศเท่านั้น แต่ไม่ได้สลายอคติทางเพศใด ๆ ของสังคม เพราะ
ในความจริงแล้ว อคติทางเพศของสังคมนั้นหยั่งรากลึกมาแต่บรรพบุรุษ ซึ่งยากที่จะถอนออกไปได้แล้ว

อภิปรายผล

จากการศึกษา เพศวิถีและบทบาทของการสลักร่างในนวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลักร่าง* ของ *นรอินทร์-
พรธรวดี* นั้น ผลการศึกษาวิจัยข้อมูลพบว่า นวนิยายมีการนำเสนอเรื่องเพศวิถีที่หลากหลายนอกเหนือจาก
ค่านิยมรักต่างเพศ โดยนวนิยายได้นำเสนอให้เห็นความหลากหลายทางเพศผ่านตัวละครเพศที่สาม กระทั่งการ
สลักร่างเองก็ยังสามารถสร้างให้ตัวละครมีบุคลิกคล้ายกับเพศที่สาม สิ่งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการพยายามสลายความ
เป็นเพศของนวนิยาย คือแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วไม่ว่าสรีระร่างกายจะเป็นเพศใด ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะนำมาเป็น
เครื่องตัดสินเพศวิถีภายในหรือแม้แต่บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลได้ สิ่งนี้ได้สอดคล้องกับการสร้างมายาคติของ
สังคมที่ได้ประกอบสร้างบุคลิกความเป็นชาย ความเป็นหญิง มาสวมใส่ให้คนในสังคมว่าควรจะเป็นเช่นนี้ ๆ
เป็นการตัดสินอย่างสำเร็จรูปโดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นอัตบุคคล แต่นวนิยายก็ได้สะท้อนให้เห็นการสร้างนี้
ผ่านการเลียนแบบบุคลิกเพศตรงข้ามของเพศที่สาม ที่สร้างให้สังคมเกิดการจุกคิดขึ้นมาได้ว่า แม้แต่เพศที่สาม
ยังมีการเลียนแบบบุคลิกเพื่อแสดงเพศวิถีภายในของตนเองเพียงแค่มิบุคลิกที่ต่างออกไปก็สามารถทำให้สังคม
ตัดสินบุคคลนั้นว่ามีความบกพร่องแล้ว ในเมื่อเป็นเช่นนี้ก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมได้ประกอบสร้าง
บุคลิกภาพทางเพศขึ้นมาทั้งสิ้นโดยทำให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติตามเพราะคิดว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ เรื่องปกติ
โดยไม่ได้มีการไตร่ตรองหรือกังขากับกฎเกณฑ์ของสังคมแต่อย่างใด ถึงแม้ว่าสังคมปัจจุบันจะมีการให้สิทธิ
เสรีภาพทางเพศมากยิ่งขึ้น แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า ความเหลื่อมล้ำทางเพศก็ยังคงดำรงอยู่ การให้
คุณค่าของเพศตามสรีระยังคงดำรงอยู่ กระทั่งการมองว่าเพศที่สามเป็นสิ่งประหลาดก็ยังคงดำรงอยู่เช่นกัน
เห็นได้จากการที่นวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลักร่าง* ที่ท้ายสุดแล้วก็ไม่สามารถสลายอคติทางเพศของสังคมออกไป
ได้ นวนิยายยังคงกลับไปสู่อุดมคติทางเพศและสถาบันครอบครัวดั้งเดิมในขณะที่ต่อยอดคุณค่าความเป็นเพศตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ธรรมชาติและทำได้เพียงสร้างความเข้าใจถึงความแตกต่างทางเพศเท่านั้นอีกประการที่สำคัญซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าไม่สามารถสลายอคติทางเพศออกไปจากสังคมได้ คือการที่สื่อในยุคปัจจุบันยังคงมีการสื่อสารประเด็นเรื่องเพศออกมาตลอดไม่ว่าจะผ่านไปกี่ยุคสมัยก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องเพศวิถีในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย อาจารย์มีความกรุณาให้คำแนะนำ แนะนำแนวการแก้ไข และสละเวลาส่วนตัวในการตรวจทานงานวิจัยทั้งเรื่องของผู้วิจัยเองและเรื่องของผู้วิจัยอื่น ๆ ตั้งแต่เริ่มทำกระทั่งแล้วเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ช่วยให้คำปรึกษา รับฟังเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระทั่งให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเล่มนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายที่ผู้วิจัยได้พึ่งพาข้อมูลความรู้จากทุก ๆ ท่าน จากทุก ๆ งานวิจัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ที่กระทั่งเกิดเป็นงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยรู้สึกขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, การสัมมนาเรื่องเพศวิถีและการปรับใช้ในงานส่งเสริมสุขภาพทางเพศ จัดโดย

องค์การแพธ UNAIDS และกรมควบคุมโรค เมื่อวันที่ 5-9 พฤศจิกายน 2550.

นรอินทร์, พรรณวดี, (2545). เล่ห์ลับสลับร่าง. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลนายน์

Richard Blonna and Lean Levitan, (2005), **Health sexuality**, Australia : Thomson Learning

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย

กฤษฎาโชค แก้วเจิม¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440037@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การซื้อประกันภัยในปัจจุบันมีความเสี่ยงภัยมากขึ้น เนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไม่คาดถึง และไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตได้ การซื้อประกันภัยจึงต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถทำให้มีการรับประกันภัยได้ ซึ่งในการเลือกซื้อประกันภัยจะต้องพิจารณาระดับความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้น และตรวจสอบความคุ้มครองที่เหมาะสมกับความต้องการ ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดของกรมธรรม์ประกันภัยให้รอบคอบ มิฉะนั้นจะทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียเปรียบได้ ด้วยเหตุนี้ จึงมีปัญหาคำคัญว่าประเทศไทยมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัยไว้หรือไม่อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่นำมาใช้บังคับแก่การบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย แต่ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงภัยและการจัดการความเสี่ยงภัย หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยไว้โดยเฉพาะ

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง, ซื้อ, ประกันภัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal measure about the risk management in buying insurance

Kritsanachok Kawejerm¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Law student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Email : s59123440037@ ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

Current insurance purchases will increase the risk because various events has been occurred unexpectedly, and it is impossible to predict future events. Buying insurance must consider various factors that can be the insurance coverage. In choosing insurance, the level of risk must be considered and the coverage is checked to suit the needs, including terms and details of the insurance policy carefully. Otherwise, it will disadvantage the insured. Therefore, there is a significant problem as to whether Thailand has any legal measures relating to risk management in purchasing insurance or not.

The research found that Thailand has many laws that apply to the risk management buying insurance but none of them has specifically regulating the risk management or the term of insurance policy and the insurance coverage or specific condition in the insurance policy.

Keyword : Risk Management, Buying, Insurance

บทนำ

การซื้อขายประกันภัยในปัจจุบันมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากทุกคนจะต้องทำสัญญาประกันภัยเพื่อได้รับความคุ้มครองตามสัญญา และซึ่งในการซื้อประกันภัยจะต้องพิจารณาองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสมและความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ รวมทั้งจะต้องเลือกซื้อประกันภัยในราคาที่เหมาะสมกับการคุ้มครอง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการซื้อประกันภัย แต่ถ้าซื้อประกันภัยไปแล้ว แต่ไม่ได้รับความคุ้มครอง จะทำให้ไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 ได้กำหนดลักษณะทั่วไปของสัญญาประกันภัยตามมาตรา 861 มีลักษณะเป็นสัญญาเสี่ยงโชคเมื่อผู้เอาประกันภัยไม่ประสงค์จะให้มีความเสี่ยงภัยอยู่กับตน ทำให้ไม่สามารถจัดการความเสี่ยงภัยของตนได้จะต้องมีการโอนความเสี่ยงภัยให้กับผู้รับประกันภัย ซึ่งจะมีความเชี่ยวชาญในการบริหารความเสี่ยงภัยตามวิชาชีพ ซึ่งมีปัญหาที่พบเห็นได้ว่าการซื้อประกันภัยในปัจจุบัน จะมีผลกระทบต่อความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงภัยและการจัดการความเสี่ยงภัยอีกด้วย ซึ่งปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยควรศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย เพื่อหาแนวทางต่าง ๆ ในการบริหารและการจัดการความเสี่ยงในการซื้อประกันภัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. ลักษณะทั่วไปของสัญญาประกันภัย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 วางหลักว่า “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ในสัญญาและในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย” (สรพลจ สุขทรศนีย, 2562 : 16) จะเห็นได้ว่าในบทบัญญัติในมาตรานี้ มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1.1 เป็นสัญญาต่างตอบแทน หมายถึง คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ในการชำระค่าสินไหมทดแทน โดยผู้รับประกันภัยจะจ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา ส่วนผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ในการส่งเบี้ยประกันภัยและมีสิทธิที่จะขอใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเงินตามจำนวนที่กำหนด

1.2 เป็นสัญญาเสี่ยงโชค (Aleatory Contract) จะมีลักษณะคล้ายกับสัญญาที่มีเงื่อนไขบังคับก่อน ซึ่งมีข้อกำหนดของเหตุการณ์ในอนาคต ทำให้สัญญาที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่ทำสัญญาแล้ว และในการชำระหนี้ตามสัญญาจะกระทำกันต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนเกิดขึ้นในอนาคต (มานพ นาคทัต และวรวิฑูฒิ เทพทอง, 2561 : 119)

1.3 เป็นสัญญาไม่มีแบบแต่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ โดยทั่วไปแล้วสัญญาประกันภัยมิได้บังคับว่าต้องมีแบบ หรือต้องทำสัญญาเป็นหนังสือแต่อย่างใด ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ลง

ลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 867 (สรพลจ สุขทรรศนีย์, 2561 : 40)

1.4 เป็นสัญญาที่ต้องอาศัยหลักสุจริตอย่างยิ่งของคู่สัญญา สัญญาประกันภัย ได้มีบทบัญญัติในหลักสุจริตอย่างยิ่ง (Utmost Good Faith) เนื่องจากข้อตกลงของสัญญาประกันภัยจะต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เอาประกันภัยได้เปิดเผยข้อความจริงและไม่แถลงข้อความเท็จ เพื่อให้ผู้รับประกันภัยได้รับข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญในการรับโอนการเสี่ยงภัย (สิทธิโชค ศรีเจริญ, 2561 : 23) เพื่อให้ความคุ้มครองในสัญญาอีกด้วย

1.5 เป็นสัญญาที่รัฐควบคุมดูแล เนื่องจากกิจการประกันภัยเป็นสถาบันการเงินที่ระดมทุนจากประชาชนในรูปแบบของเบี้ยประกันภัย ทำให้รัฐมีความจำเป็นจะต้องมีกฎหมายควบคุมการดำเนินงานของบริษัทประกันภัยตั้งแต่การต่อตั้งต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาล รวมไปถึงการดำเนินต่าง ๆ กับกองทุนเพื่อการเสี่ยงภัย การออกกรมธรรม์ต่าง ๆ การควบคุมเบี้ยประกันภัยและอัตราของเบี้ยประกันภัยที่เรียกเก็บจากประชาชน (สิทธิโชค ศรีเจริญ, 2561 : 25) ซึ่งในปัจจุบันมีกฎหมายเฉพาะ 2 ฉบับ สำหรับควบคุมดูแล คือ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของธุรกิจประกันภัย และมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการประกอบธุรกิจประกันภัยให้มีความคล่องตัวและสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เอาประกันภัยเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีกำหนดขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถควบคุมและกำกับดูแลกิจการธุรกิจประกันภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุนันทา เอกไพศาลสุกุล, 2547 : 1)

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันภัยของประเทศไทย

2.1 ประกันวินาศภัย เป็นสัญญาเพื่อการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (Contract of Indemnity) ซึ่งเป็นความเสียหายที่จะเอาประกันวินาศภัยได้จะต้องเป็นความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นราคาเงินตราได้ เพื่อคุ้มครองความเสียหายความสูญเสีย (Loss) ของวัตถุที่เอาประกันภัย (Subject Matter of Insurance) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 869 วางหลักว่า “อันคำว่า “วินาศภัย” ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้”

2.2 การประกันค้ำจุน (Guarantee Insurance) เป็นสัญญาประกันภัยเพื่อเป็นหลักประกันแก่บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากวินาศภัยที่ผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบและมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่ผู้อื่น เนื่องจากผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดชอบไปทำสัญญาประกันภัยให้กับผู้รับประกันภัย ซึ่งจะมีความรับผิดชอบตามกฎหมายหรือตามสัญญา

2.3 การประกันชีวิต (Life Insurance) เป็นสัญญาที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็นจำนวนที่แน่นอนให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ ซึ่งผู้เอาประกันภัย หรือผู้ซึ่งถูกเอาประกันชีวิตได้ตายลง หรือความทรงชีพอยู่จนถึงเวลาตามที่ตกลงไว้และผู้เอาประกันภัยตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย

2.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ. 2535 เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2535 โดยพระราชบัญญัตินี้ เป็นกฎหมายที่บังคับให้มีการประกันภัยภาคบังคับ โดยให้เจ้าของรถทุกคนที่มีรถจะต้องทำประกันภัยเพื่อเอาความรับผิดสำหรับผู้ประสบภัย หากไม่ทำจะมีโทษปรับตามกฎหมาย และมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อพิสูจน์ความรับผิดชอบอีกด้วย (จิตรรา เพียรล้ำเลิศ, 2555 : 124 – 125)

3. กฎหมายประกันภัยต่างประเทศ

3.1 ประเทศอังกฤษ ในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (The Insurance Act 2015) ได้มีบทนิยามของสัญญาประกันภัยและได้บัญญัติของคำว่า ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ตามพระราชบัญญัติ การประกันภัย ค.ศ. 2015 มาตรา 1 ไว้มีดังนี้ ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยมีความหมายรวมถึง บุคคลผู้ “เป็น” และบุคคลที่ “จะเป็น” คู่สัญญาในสัญญาประกันภัย ที่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัย หากสัญญาประกันภัยได้เกิดขึ้นด้วย เพื่อกำหนดหน้าที่บางประการของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิด แต่เนื่องจากในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ได้กำหนดนิยามของคำว่า “สัญญาประกันภัย” เอาไว้ ซึ่งกฎหมายจารีตประเพณีและการตีความของศาลได้พิจารณาว่า สัญญาลักษณะใด ที่ถือว่าเป็นสัญญาประกันภัย และได้กำหนดประเภทของสัญญาประกันภัยไว้ ซึ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค (consumer insurance contract) หมายถึง สัญญาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ส่วนตัว แต่มิใช่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า ธุรกิจ หรือวิชาชีพ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยของสัญญาประกันภัยจะเป็น “บุคคลธรรมดา” เท่านั้น ส่วนสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจ (non- consumer insurance contract) (Law Commission Paper No 353, 2014 : 20) หมายถึง สัญญาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ทางการค้า ธุรกิจ หรือวิชาชีพ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยของสัญญาประกันภัยประเภทนี้จะเป็น “นิติบุคคล” (Explanatory Notes to Bills: Insurance Bill [hl], 2015)

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายประกันภัยของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีอิทธิพลมาจากหลักทั่วไปของกฎหมายสัญญา ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติในการทำสัญญาประกันภัย และต้องมีองค์ประกอบของสัญญาที่จะมีผลตามกฎหมาย ได้แก่ คำเสนอ – คำสนอง, สิ่งตอบแทน, วัตถุประสงค์ของกฎหมาย คู่สัญญา และแบบซึ่งกรรมธรรม์ประกันภัยจะมาจากกฎหมายสัญญา จะทำให้มีผลใช้บังคับได้ (Emmett J. Vaughan and Therese M. Vaughan, 2003 : 158) และนอกจากนี้สัญญาประกันภัยจะมีลักษณะพิเศษเป็นการเฉพาะตัว เช่น เป็นสัญญาเสี่ยงโชค (Aleatory Contract) คือ สัญญาที่มีการชำระหนี้ที่จะมีผลตามเหตุการณ์โดยมีการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่ไม่เท่าเทียมกัน แต่จะต้องเป็นเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับโอกาสและเหตุการณ์ ต่อมาสัญญาผูกพันฝ่ายเดียว (Unilateral Contract) โดยทั่วไปแล้วคู่สัญญาฝ่ายเดียวมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญา ถือว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้ปฏิบัติตามแล้ว ซึ่งในกรณีนี้ผู้รับประกันภัยจะต้องมีภาระผูกพันที่ให้ความคุ้มครองหรือชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยเมื่อมีสัญญาประกันภัยได้เกิดขึ้น และนอกจากนั้นสัญญาที่มีเงื่อนไข (Conditional Contract) เป็นสัญญาที่ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกันภัยหรือได้รับประโยชน์จากการตอบรับซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขและข้อตกลงของกรรมธรรม์ประกันภัย (George E. Rejda, 2008 : 185) และนอกจากนั้นผู้รับประกันภัยจะต้องระบุรายละเอียดและเงื่อนไข ทำให้มีข้อความที่กำหนดไว้ในนิติกรรมที่เป็นผล หรือสิ้นผลต่อเมื่อมีหรือไม่มีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ส่วนสัญญาสำเร็จรูป (Adhesion Contract) เป็นสัญญาที่ผู้รับประกันภัยได้ร่างสัญญา เนื่องจากบริษัทประกันภัยมีสิทธิที่ร่างสัญญาขึ้นโดยกำหนดขอบเขตความคุ้มครอง เงื่อนไข ข้อยกเว้น หน้าที่ที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องปฏิบัติ รวมทั้งข้อความอื่น ๆ ไว้ในสำเร็จรูปแล้ว แต่ผู้เอาประกันภัยจะไม่มีส่วนร่วมในการร่างสัญญาและไม่สามารถเจรจาต่อรองได้ เพียงแต่ผู้เอา

ประกันภัยจะยอมรับหรือไม่ยอมในสัญญา รวมทั้งข้อต่อรองต่าง ๆ อาจจะทำให้ในบางกรณี และประการสุดท้ายสัญญาส่วนบุคคล (Personal Contract) เป็นสัญญาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย ซึ่งสัญญาส่วนบุคคลจะครอบคลุมที่จะนำมาใช้กับทรัพย์สิน ซึ่งความเสี่ยงภัยได้โอนไปยังบริษัทของผู้รับประกันภัย (Emmett J. Vaughan and Therese M. Vaughan, 2003 : 166)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้เพื่อเป็นตอบจุดประสงค์เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัยและเพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่ 1.1) บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย 1.2) ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย 1.3) งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในการซื้อประกันภัย

2. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1.1) ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย 1.2) คำอธิบายจากตำราและหนังสือ 1.3) ส่วนที่เป็นวิจัยและบทความ

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 2.1) วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปแบบการอธิบายโดยการอ่านและการจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล 2.2) เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาข้อสรุป

3. แหล่งเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารจำพวกตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งของไทยและกฎหมายของต่างประเทศ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ) หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายหลายฉบับที่จะนำมาบังคับใช้กับการประกันภัย แต่ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะนำมาจัดการกับการบริหารความเสี่ยงภัยได้ ทำให้มีผลกระทบต่อธุรกิจในการดำเนินกิจการประกันภัยมากขึ้น รวมทั้งความเสี่ยงภัยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เพราะปัจจัยที่กระตุ้นก่อการเกิดและการเพิ่มความเสียหายมาจากหลายทิศทาง ทำให้มีโอกาสเกิดความเสียหายสูงขึ้นและมีผลกระทบต่อความเสียหายก็มากขึ้นไปด้วย ทำให้บุคคลหรือองค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ และมีความสูญเสียที่ไม่คาดถึงอีกด้วย รวมทั้งกรณีที่ยังเป็นปัญหาในปัจจุบัน คือ การบริหารความเสี่ยงภัยจะมีความจำเป็นอย่างมากและจะต้องทราบถึงสาเหตุของความเสียหาย รวมทั้งที่มาของผลกระทบหรือความเสียหายซึ่งก็คือภัยที่กำลังจะเผชิญ แต่ยังไม่สามารถที่จะจัดการกับความเสียหาย รวมทั้งการโอนความเสี่ยงภัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และกระจ่ายการเสี่ยงภัย ทำให้มีปัญหาทางกฎหมายเป็นอย่างมาก รวมทั้งกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ก็ยังไม่เข้มงวด เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงไม่สามารถบริหารได้เห็นอย่างแน่ชัด ทำให้มีข้อจำกัดที่เกิดขึ้นอีกด้วย

อภิปรายผล

1. ปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัยได้มีการกำหนดความเสี่ยงภัยหรือไม่ เนื่องจากกรมธรรม์ประกันภัยจะเป็นเป็นเอกสารที่ผู้เอาประกันภัยได้ทำขึ้นและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานว่าได้มีการทำสัญญาประกันภัยกันขึ้นจริง เนื่องจากกรมธรรม์ประกันภัยจะทำการลายลักษณ์อักษร และนอกจากนั้นสัญญาประกันภัยจะมีลักษณะเฉพาะตัวของสัญญา ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะไม่สามารถโอนกรมธรรม์ประกันภัยไปให้บุคคลอื่นได้โดยไม่ได้รับความยินยอมของผู้เอาประกันภัยและนอกจากนั้นจะต้องระบุข้อความและมีรายการของกรมธรรม์ประกันภัยด้วย และนอกจากนั้นเงื่อนไขมีความเสี่ยง เป็นพฤติกรรมที่จะสามารถรับความเสี่ยงภัยได้ เช่นการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประกันชีวิต เนื่องจากเงื่อนไขจะต้องเป็นไปตามที่บริษัทประกันภัยที่กำหนด เมื่อพิจารณาจากกรมธรรม์ประกันภัยได้มีระบุถึงข้อความที่กำหนดไว้ว่า เงื่อนไขของกรมธรรม์จะมีความเสี่ยง เป็นการทำให้บริษัทประกันภัยจะมีความเสียหายที่เกิดจากการรับประกันภัย และทำให้บริษัทประกันภัยไม่สามารถรับความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นได้ ปัญหาดังกล่าวจึงควรศึกษาเงื่อนไขหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองและช้อยกเว้นตามกรมธรรม์ประกันภัยให้รอบคอบ มิฉะนั้นทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียเปรียบได้ และจะต้องตรวจสอบข้อความต่าง ๆ อย่างละเอียด และทำความเข้าใจความหมายของถ้อยคำในกรมธรรม์ประกันภัยให้รอบคอบด้วยเช่นกัน

2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้เอาประกันภัยได้ซื้อประกันภัยรถยนต์ไปแต่ไม่ได้รับความคุ้มครองและจะมีผลต่อความเสี่ยงภัยหรือไม่ เมื่อผู้เอาประกันภัยได้ซื้อประกันภัยรถยนต์ไปแล้ว แต่ผลที่เกิดขึ้นมาจากการซื้อประกันภัยมือสอง หรือซื้อประกันผ่านช่องทางด้วยวิธีการใดก็ตามอันเป็นการทำให้เกิดความเสียหายที่เกิดจากการซื้อประกันภัยก็ตาม แต่เมื่อเกิดความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ถ้าความเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุหรือเกิดจากการกระทำต่าง ๆ จะต้องเกิดสภาวะการส่งเสริมภัยทางศีลธรรม (Moral hazard) มากขึ้น ทำให้ค่าสินไหมทดแทนสูงขึ้น และมีผลทำให้เบี้ยประกันภัยซึ่งเป็นรายได้ของบริษัทประกันภัยไม่เพียงพอต่อมูลค่าความเสียหาย (loss) ที่เป็นบริษัทประกันภัย และผลของการซื้อประกันภัยประเภทหนึ่ง จะทำให้ผู้เอาประกันภัยประเมินแล้วมีระดับความเสี่ยงที่เป็นระดับต่ำ ซึ่งปัญหาดังกล่าว ควรมีมาตรการในการซื้อประกันภัยให้เข้มงวดให้มากขึ้น เพื่อให้ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น และควรซื้อประกันภัยตามที่กฎหมายกำหนด และจะต้องเป็นไปตามที่เงื่อนไขในกรมธรรม์ประกันภัยที่กำหนด

3. บริษัทประกันภัยจะสามารถรับโอนความเสี่ยงภัยจากบุคคลที่ซื้อประกันภัยได้หรือไม่ เนื่องจากบริษัทประกันภัยสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่ การรับประกันภัย การป้องกันความเสี่ยง และการโอนความเสี่ยงภัยตามสัญญา ด้วยเหตุนี้บริษัทประกันภัยจะสามารถโอนรับความเสี่ยงภัยได้ เนื่องจากบริษัทประกันภัยสามารถกระทำได้หลายวิธีเพื่อให้มีวิธีการในการบริหารความเสี่ยงภัยอาจทำให้บุคคลหรือองค์กรได้ประโยชน์สูงสุด และจะต้องมีกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงภัยเพื่อให้เหมาะสมกับการซื้อประกันภัยในแต่ละประเภทด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการจัดการกับระบบความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้น เพื่อให้บริษัทประกันภัยสามารถโอนความเสี่ยงภัยได้จากบุคคลที่ซื้อประกันภัยได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางสังคม

การประกันภัยเป็นประกันหลังคาของสังคม เนื่องจากการประกันภัยเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดการจัดการความเสี่ยงภัยที่ดี เนื่องจากการเลือกซื้อประกันภัย จะต้องพิจารณาจากกรมธรรม์ประกันภัยที่สามารถจัดการในการพิจารณาในการรับความเสี่ยงภัย ซึ่งจะต้องพิจารณาจากเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นเงื่อนไขจะต้องเป็นไปตามที่บริษัทกำหนด และนอกจากนั้นการลงทุนมีความเสี่ยงผู้ลงทุนควรตัดสินใจในการลงทุน ซึ่งเป็นการบริหารความเสี่ยงภัยจะต้องเป็นไปตามในการพิจารณาในการรับความเสี่ยงภัย แต่เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาเหล่านี้ได้ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าในการเลือกซื้อประกันภัยจะต้องเลือกซื้อประกันภัยตามกฎหมายที่กำหนด และเงื่อนไขจะต้องเป็นไปตามที่บริษัทกำหนดและสามารถจัดการกับการบริหารความเสี่ยงภัยได้และนอกจากนี้จะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงภัยรวมทั้งศึกษาประกันภัยแต่ละประเภท รวมทั้งกรมธรรม์ประกันภัยของประกันภัยในแต่ละประเภทอีกด้วยเพื่อส่งเสริมในการบริหารความเสี่ยงภัยได้

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยจากเอกสารซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย เนื่องจากในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ไม่สามารถครอบคลุมไปถึงความเสี่ยงภัย และการบริหารความเสี่ยงภัยได้ ดังนั้นจึงแนะนำให้วิจัยเรื่องดังกล่าวต่อสำหรับผู้สนใจ

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา อาจารย์ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ต่อการทำวิจัยฉบับนี้ด้วย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิตรา เพียรล้ำเลิศ, (2555). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
มานพ นาคทัต และวรวิฑูฒิ เทพทอง, (2561). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชากฎหมายพาณิชย์ 2 หน่วยที่ 14, พิมพ์ครั้งที่ 3, นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
สรพลจ สุขทรศนี, (2562). คำอธิบายกฎหมายลักษณะประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
สิทธิโชค ศรีเจริญ, (2561). หลักกฎหมายประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
สุนันทา เอกไพศาลสกุล (2547). พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535. ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2562. จาก http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_083.htm.
อัมพิรา เทพสง่า. (2559). พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (The Insurance Act 2015). ใน ไผทชิต เอกจริยกร และ ทวีศักดิ์ เอื้ออมรวนิช (บพบรรณาธิการ), วารสารวิชาการกฎหมายขนส่งและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พาณิชย์นาวี ปีที่ 11 ฉบับที่ 12. กรุงเทพฯ : โครงการสถาบันกฎหมายขนส่งและพาณิชย์นาวี คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Emmett J. Vaughan and Therese Vaughan, (2003). **Fundamentals of Risk and Insurance**, 9th
ed. New Jersey : John Wiley & Sons.

George E. Rejda, (2008). **Principles of Risk Management and Insurance**, 10th ed. New Jersey :
Prentice Hall.

Insurance Act 2015. (2015). สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2562. จาก <http://www.legislation.gov.uk>.

Law Commission Paper No 353. (2014). **Insurance Contract Law: Business Disclosure;
Warranties; Insurers' Remedies for Fraudulent**, สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2562. จาก
<https://www.scotlawcom.gov.uk>.

Parliamentary. (2015). **Insurance Bill [HL] Explanatory Notes**, สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2562. จาก
<http://www.publications.parliament.uk>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ :

ศึกษากรณีสิทธิในการสมรส

ฉัตรดนัย แก้วเกิด¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: s59123440134@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การสมรสเป็นสิทธิของชายและหญิง โดยถือว่าเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด คือ การจดทะเบียนสมรสต่อหน้านายทะเบียน การสมรสจึงจะสมบูรณ์และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย แต่จากข้อเท็จจริงพบว่า ปัจจุบันมีคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศเกิดขึ้น บุคคลเหล่านี้มีความต้องการสมรส โดยทำตามแบบของกฎหมายเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกับคู่สมรสชายหญิง จึงเกิดปัญหาว่า บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิในการสมรสหรือไม่

ผลวิจัยพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับการจดทะเบียนสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลาย ทางเพศ

คำสำคัญ : บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ, เพศ, สมรส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal problems regarding fundamental rights of lesbian, gay, bisexual, and transgender/transsexual people (LGBT): Research of marriage right

Chatdanai Keawkerd¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Email : s59123440134@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

Marriage is the right of men and women, which is considered as one of legal act required to comply with the form as prescribed by law, namely the marriage registration in presence of the registrar so that the marriage will be complete and protected under the law. Based on the fact that, currently, there are couples who have a variety of sexuality, these people desires to legalize their marriage in order to obtain protection equal to male and female spouses. There is a problem whether LGBT people are eligible to marry or not.

The research shows that Thailand has not specified any law to support the marriage registration of LGBT people.

Keywords : LGBT, sex, marriage

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ คือ บุคคลที่มีความต้องการทางเพศกับบุคคลที่อาจจะเป็นเพศเดียวกัน ซึ่งเกิดได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แต่ในปัจจุบันนี้ได้ปรากฏว่า มีเพศทางเลือกถือกำเนิดขึ้นมา ซึ่งคำว่า “เพศทางเลือก” หมายความว่า เพศที่ถูกกำหนดขึ้นโดยผู้ที่ต้องการเลือกเองว่าตนต้องการเป็นเพศใดหรือที่คนในสังคมเรียกว่า “กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ” ซึ่งคนในกลุ่มนี้ไม่ว่าจะเป็นกะเทย เกย์ ทอม เลสเบียน ฯลฯ ก็ย่อมหมายถึงกลุ่มคนที่มีความพึงพอใจหรือความรักใคร่กับคนเพศเดียวกัน อยากร่วมชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน และสมรสกันเพื่อให้กฎหมายได้คุ้มครองในสิทธิต่าง ๆ เหมือนคู่สมรสชายหญิงทั่วไป คนในสังคมมักมองคนกลุ่มนี้เป็นพวกผิดปกติทางเพศ เป็นตัวประหลาด เป็นที่น่ารังเกียจ รวมถึงไม่ให้เกียรติในความเป็นมนุษย์ด้วยกัน ทำให้คนกลุ่มนี้ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม มีความเหลื่อมล้ำมากกว่าเพศปกติทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด ในหลาย ๆ ด้าน และทัศนคติของบุคคลทั่วไปต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศก็ไม่ดีเท่าที่ควร เป็นเหตุให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลาย ๆ เรื่อง และรวมถึงสิทธิบางประการที่คนกลุ่มนี้ไม่สามารถได้รับเหมือนกับคนเพศปกติทั่วไป จึงมีปัญหาทางกฎหมายว่าบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิในการสมรสหรือไม่อย่างไรอันเป็นปัญหาที่นำมาสู่งานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่สำคัญ แบ่งได้ดังนี้

กะเทย หมายถึง คนที่มีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง, คนที่มีจิตใจและกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตน (สำนักราชบัณฑิตยสถาน, 2560)

เกย์ หมายถึง ผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือร่างกาย

ทอม หมายถึง ผู้หญิงที่มีลักษณะคล้ายกับผู้ชายและชอบผู้หญิงด้วยกันซึ่งอาจไม่ได้เป็นดีเสมอไป ซึ่งคำว่า “ทอม” มาจากคำว่า “Tomboy” ในภาษาอังกฤษ

ดี หมายถึง ผู้หญิงที่มีลักษณะหรือมีกิริยาอาการแสดงออกที่เป็นหญิงและชอบผู้หญิงด้วยกัน ซึ่งอาจไม่ได้เป็นผู้ชายข้ามเพศหรือทอมเสมอไป ซึ่งคำว่า “ดี” มาจากคำว่า “Lady” ในภาษาอังกฤษ

เลสเบียน หมายถึง ผู้หญิงที่รักผู้หญิงด้วยกัน ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือร่างกาย (TCIJออนไลน์, 2558)

อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender Identity) หมายถึง การที่บุคคลคนหนึ่งรับรู้ว่าคุณสมบัติของตนเองที่ต้องการที่จะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย โดยบางคนนั้นมีการรับรู้ว่าคุณสมบัติที่ต้องการเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายตรงกับอวัยวะเพศหรือโครงสร้างทางร่างกายของตนเอง ในขณะที่บางคนนั้นก็มีการรับรู้ว่าคุณสมบัติที่ต้องการเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย แตกต่างไปจากอวัยวะเพศหรือโครงสร้างทางร่างกายของตนเอง โดยเรียกบุคคลในกลุ่มหลังว่าบุคคลที่มีความ

หลากหลายทางเพศ เช่น ผู้ที่มีโครงสร้างทางร่างกายเป็นผู้ชายโดยมีจิตใจและกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตน ที่คนส่วนใหญ่เรียกว่า กะเทย (ไทยรัฐออนไลน์, 2560)

อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ เป็นความคิดที่บุคคลมีเกี่ยวกับความเป็นหญิงความเป็นชายของตน บุคคลต่างก็มีความรู้สึกว่าเป็นหญิง หรือเป็นชายมากน้อยแตกต่างกันไป (สมวดี ไชยเวช, 2556:21)

โดยสาเหตุของภาวะการข้ามเพศนั้น ยังไม่ทราบสาเหตุที่ชัดเจน แต่สาเหตุนั้นอาจมีแนวโน้มที่เกิดจากหลาย ๆ ปัจจัยรวมกันและมีความลึกซึ้งซับซ้อน (โชตวิรัช สุวงศ์, 2557:21)

แนวคิดและกฎหมายเกี่ยวกับการอยู่กินกันฉันสามีภริยาในประเทศไทย

ในทางพฤตินัย การอยู่กินกันฉันสามีภริยา หมายถึง การที่บุคคลสองคนนั้นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันสร้างครอบครัวร่วมกัน (wichianlaw, 2559) ซึ่งแสดงออกให้วิญญูชนทั่วไปและสังคมรับรู้ว่าคุณใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันให้ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายมากนัก เช่น กรณีหากมีบุตร และบุตรนั้นได้เกิดจากหญิงที่ได้มีการสมรสกับชายให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 บัญญัติว่า “เด็กเกิดจากหญิงที่ได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” จากกรณีข้างต้นแสดงให้เห็นถึงอำนาจในการที่จะใช้ปกครองเด็ก เพราะเนื่องจากบุตรเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของมารดาแต่เพียงผู้เดียว สิทธิในการใช้อำนาจปกครองบุตร จะตกเป็นของมารดาแต่เพียงผู้เดียว

ในทางนิตินัย การอยู่กินกันฉันสามีภริยานั้น คือ ชายหญิงจะต้องทำการสมรสกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 ที่บัญญัติว่า “การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น” ซึ่งการสมรสจะต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด โดยการสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1458 ซึ่งบัญญัติว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย” และจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น กรณีหากมีการหย่าร้างกัน ก็จะมีการแบ่งสินสมรสที่ทั้งคู่ได้ทำมาหาได้มาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 ซึ่งบัญญัติว่า “สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน

(1) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส

(2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส

(3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว

ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็นสินสมรสหรือมิใช่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส”

อย่างไรก็ตามหากคู่สมรสมีการหย่าร้างกันสินสมรสจะต้องมีการแบ่งให้ได้สัดส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1533 ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน” (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560:96)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวคิดและกฎหมายเกี่ยวกับการอยู่กินกันฉันสามีภริยาในต่างประเทศ

ประเทศเนเธอร์แลนด์ การสมรสหรือการอยู่ด้วยกันในรูปแบบใดก็ตาม จะมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีบุคคลระหว่าง 2 คนเท่านั้น ไม่สามารถเกิน 3 คนได้ ในการสมรสหลายคนในครั้งเดียวนั้นไม่สามารถกระทำขึ้นได้ นอกจากนี้จะทำการหย่าร้างกับคู่สมรสสายแรกก่อน หรือคู่สมรสสายแรกเสียชีวิตไปก่อน บุคคลที่จะทำการสมรสกันนั้นต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และจะทำการสมรสระหว่างบุคคลที่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงหรือลงมาด้วยกันไม่ได้ (RainDutch, 2560) ประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นเป็นชาติแรกที่มีกฎหมายรับรองการจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมทั้งมอบสิทธิในการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมให้อีกด้วย (TCUออนไลน์, 2556)

ประเทศไต้หวัน โดยการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายได้วันของเพศปกติ คือ ชายกับหญิงนั้น จะทำได้ก็ต่อเมื่อมีบุคคลระหว่าง 2 คนเท่านั้น ซึ่งทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าจะใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน และไม่สามารถทำการสมรสระหว่างบุคคลที่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงหรือลงมาด้วยกันได้ โดยมีเงื่อนไขต่าง ๆ คล้ายกับกฎหมายของประเทศไทยและประเทศเนเธอร์แลนด์ข้างต้น

ในปีพุทธศักราช 2562 ไต้หวันเป็นประเทศแรกที่มีกฎหมายอนุญาตให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถสมรสกันได้ โดยในกฎหมายกำหนดว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีเพศเดียวกันและมีอายุ 18 ปีขึ้นไป หากทั้งสองฝ่ายประสงค์ต้องการที่จะใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา ในลักษณะที่สร้างความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดไม่รังเกียจกัน สามารถไปจดทะเบียนสมรสได้ที่สำนักงานทะเบียนราษฎร แต่ห้ามมิให้ทำการจดทะเบียนระหว่างบุคคลที่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงหรือลงมาด้วยกันหรือญาติสายขนานที่มีความใกล้ชิดสนิทกัน (Radio TaiwanInternational, 2562)

ประเทศคิวบา จากเดิมการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายโดยปกติ จะกระทำได้เมื่อมีบุคคลระหว่าง 2 คนเท่านั้น คือ เพศชายและเพศหญิงสามารถสมรสกันได้ ซึ่งมีเงื่อนไขในการสมรสต่าง ๆ โดยยึดตามหลักศีลธรรม และในปัจจุบันรัฐสภาคิวบาลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่อนุญาตให้เพศเดียวกันหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถสมรสกันได้ โดยไม่ได้ระบุเพศไว้แต่อย่างใด ซึ่งขั้นตอนหลังจากนี้เป็นการจัดทำประชาพิจารณ์และลงประชามติเพื่อประกาศใช้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว (PPTV Online, 2562)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย ตำรา วิชาต่าง ๆ และศึกษาค้นคว้าวิจัยข้อมูลต่าง ๆ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ “เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ” และ “เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารทางวิชาการ เกี่ยวกับสิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ได้แก่

- 1.1 ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ
- 1.2 ข้อมูลที่เป็นเอกสารด้านคดีความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยรวบรวมแล้วผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน
ได้แก่

- 2.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
- 2.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
- 2.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ
- 2.4 ส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาล

3. การวิเคราะห์ ศึกษาและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัด
กลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

4. สถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย
วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมาย จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ห้องสมุดประชาชน หอสมุด
แห่งชาติ ห้องสมุดสำนักอบรมกฎหมายเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ยอมรับ หรือรับรองให้บุคคลที่มีความหลากหลายทาง
เพศสมรสกันได้

อภิปรายผล

ผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยควรมีกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่คุ้มครองและให้สิทธิหรือเสรีภาพในการ
ทำนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากปัจจุบันกาลเวลาได้
เปลี่ยนไป สังคมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ก็ได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลาด้วย ซึ่งบุคคลที่มีความหลากหลายทาง
เพศมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น และมีแนวโน้มที่บุคคลเหล่านั้นต้องการสิทธิและเสรีภาพทางสังคม และได้รับการ
คุ้มครองทางกฎหมายทางด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสถาบันครอบครัว คือ การได้รับการจดทะเบียนสมรสที่ถูกต้อง
เหมือนกับคู่สมรสชายหญิงทั่วไป เพื่อให้กฎหมายได้พัฒนาควบคู่ไปกับสังคมที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ควรมี
การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการให้สิทธิการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศให้ได้รับการ
คุ้มครองจากกฎหมายด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางสังคม

เนื่องจากในสังคมปัจจุบัน บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีจำนวนมาก และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน
อย่างเปิดเผย โดยมีหน้าที่ต่าง ๆ เหมือนดังเช่น บุคคลธรรมดาทั่วไป เช่น หน้าที่ในการเสียภาษี เป็นต้น ดังนั้น
สังคมก็ควรรับรองสิทธิในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันทางกฎหมายให้แก่บุคคลดังกล่าวด้วย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้
รัฐออกกฎหมายให้บุคคลดังกล่าวสมรสกันได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการวิจัยในเรื่องสิทธิการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเท่านั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีการวิจัยเกี่ยวกับสิทธิในการมีทายาทของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่ใช้ชีวิตร่วมกันด้วย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา อาจารย์ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกคนที่สนับสนุนผู้เขียนในทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- โชติวิชช์ สุวงศ์.(2557).คนข้ามเพศ.(พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพฯ : เอสทีจี ซีพี.
- ไพโรจน์ กัมสิริ.(2560).การสมรส.(พิมพ์ครั้งที่9).กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมวดี ไชยเวช.(2556).ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเพศสภาพและพฤติกรรม.(พิมพ์ครั้งที่1).จังหวัดนครปฐม : ภูมิการพิมพ์.
- ทนายความและที่ปรึกษาทางกฎหมาย.(2559).ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562, จาก https://wichianlaw.blogspot.com/2016/09/blog-post_3.html
- ไทยรัฐออนไลน์.(2560).เพศที่สามกับสังคมไทย.สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/953020>
- สำนักราชบัณฑิตยสถาน.(2560).คำเกี่ยวกับเพศ.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562, จาก <http://www.royin.go.th>
- RadioTaiwanInternational.(2562).ได้หวั่นผ่านกฎหมายการสมรสเพศเดียวกัน นับเป็นประเทศแรกในเอเชียที่บัญญัติกฎหมายเฉพาะอนุญาตให้คนเพศเดียวกันจดทะเบียนสมรสได้.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562,จาก<https://th.rti.org.tw>
- RainDutch.(2560).จดทะเบียนในฮอลแลนด์.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562,จาก <http://www.thai-dutch.net/law02.php>
- PPTV Online.(2562).คิวบาไฟเขียวกฎหมายคนเพศเดียวกันแต่งงาน.สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2562, จาก<https://www.pptvhd36.com/news/>
- TCIJออนไลน์.(2556).สิทธิของคู่ชีวิตเพศเดียวกัน.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562, จาก <https://www.tcijthai.com/news/2013/02/watch/2100>
- TCIJออนไลน์.(2558).คำศัพท์เกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลาย.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562,จาก <https://www.tcijthai.com/news/2015/03/watch/5711>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย

ตนุเดช ชูชา¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2} สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440035@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การทิ้งขยะไม่ถูกวิธี อาจก่อให้เกิดปัญหาในการคัดแยกและมีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ถ้าขยะมูลฝอยที่มีจำนวนมากขึ้นและไม่สามารถกำจัดได้ อาจก่อให้เกิดปัญหาขยะเน่าเสียทำให้มีมลพิษทางอากาศและสิ่งปฏิกูลที่มีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อม จึงมีปัญหาคือว่ามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะของประเทศไทยมีลักษณะอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่มิได้มีมาตรการทางกฎหมายบังคับให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งมีแต่เพียงการรณรงค์ภายในโรงเรียนหรือชุมชนให้ช่วยกันคัดแยกขยะก่อนทิ้งเท่านั้น

คำสำคัญ : ขยะ, มลพิษ, กำจัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลซึ่งนับวันจะเป็นปัญหาใหญ่ ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอันเป็นการทิ้งขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม จึงกลายเป็นปัญหาที่จะต้องหาแนวทางในการจัดการลดปริมาณของเหลือใช้ที่เรียกว่า “ขยะ” การคัดแยกขยะมูลฝอยจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์หรือนำกลับไปผลิตใหม่หรือนำไปกำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสม การคัดแยกขยะมูลฝอยในขั้นตอนนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านการกำจัดขยะมูลฝอยของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะคัดแยกขยะมูลฝอยออกเป็นแต่ละประเภท เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย และขยะรีไซเคิล ซึ่งจะส่งผลทำให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น วิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ดีที่สุดก็คือ การคัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดเพราะทำได้ง่ายไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก เพียงแต่ให้แต่ละบ้านจัดให้มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแยกกันไว้เป็นแต่ละส่วน แล้วแต่ว่าในท้องถิ่นนั้น ๆ มีความต้องการที่จะนำเอาขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์หรือนำไปกำจัดด้วยวิธีต่าง ๆ อย่างไร แต่ทั้งนี้ก็ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดผลดีต่อการจัดการขยะมูลฝอยแล้วยังเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนที่เหมาะสมอีกด้วย สำหรับการดำเนินการคัดแยกประเภทของขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติขึ้นมาจริง ๆ นั้นจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้และความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยให้กับประชาชน เพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในการทิ้งขยะมูลฝอยที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย
2. เพื่อให้ได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของขยะ

ขยะเป็นปัญหาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัจจุบัน ขยะยังมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นวิกฤตที่กำลังเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากขยะมูลฝอยทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงที่ก่อให้เกิดโรคต่าง ๆ มากมาย

ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ขยะ คือ หยากเยื่อ มูลฝอย นอกจากนี้ ยังหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้คนไม่ต้องการและทิ้งไป ขยะมีมากมายหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นของแข็ง ของเหลว ขยะที่ย่อยสลายได้และที่ย่อยสลายไม่ได้ ของที่ใช้ประโยชน์ได้และที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ และขยะมีพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (IM2, 2558)

ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 มูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว รวมถึงวัตถุอื่นใดซึ่งเหลือจากกระบวนการผลิตและอุปโภค

ประเภทของขยะ

ประเภทที่หนึ่ง ขยะอินทรีย์ คือ ขยะเน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น **ประเภทที่สอง** ขยะรีไซเคิล คือ บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก เป็นต้น **ประเภทที่สาม** ขยะอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนที่ก่อให้เกิดวัตถุอันตรายต่อคนและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ ตัวอย่าง กระจงสเปรย์ ภาชนะบรรจุยาฆ่าแมลงและเวชภัณฑ์ เป็นต้น **ประเภทที่สี่** ขยะทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ฝ้ายอนามัย ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม เป็นต้น (ปเนต มโนมัยวิบูลย์และคณะ, 2560:11-12)

สาเหตุของปัญหาขยะตกค้างจากการเก็บขน

ประการแรก คือ ชาวบ้านทิ้งขยะไม่เป็นเวลา ไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาจัดเก็บ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่จัดเก็บตอนกลางคืนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาจราจรแต่ชาวบ้านยังคงคุ้นเคยกับการทิ้งขยะตอนเช้า

ประการที่สอง คือ รถเก็บขยะไม่พอ หรือรถเสียเข้าซ่อม ทำให้มีขยะรอการเก็บขนจำนวนมาก แต่หากมีขยะตกค้างรอการเก็บขนสะสมปริมาณมากจะเกิดผลกระทบต่อชุมชนชัดเจนซึ่งท้องถิ่นต้องบริหารจัดการมาเก็บขนไปกำจัด (พิริยตม์ วรรณพุกษ์, 2558:14-16)

ผลกระทบจากขยะมูลฝอย

ความสกปรกไม่เป็นระเบียบ มูลฝอยที่ตกค้างจะสร้างความรำคาญให้แก่ผู้พักอาศัยในชุมชนส่งกลิ่นเหม็น สกปรก ทำให้ชุมชนขาดความระเบียบเรียบร้อย **แหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค** มูลฝอยที่มีเศษอาหารหรือมูลฝอยอินทรีย์ปะปนและเลือดตกค้างไว้ จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค อาจมีแมลงสาบ แมลงวันและหนู มาคุ้ยเขี่ยและนำไปสู่การเกิดโรคต่าง ๆ **สารพิษปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม** มูลฝอยอันตรายบางอย่าง เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ซึ่งมีสารโลหะหนักบรรจุอยู่ในผลิตภัณฑ์ หากปนเปื้อนสู่ดินและน้ำ จะส่งผลเสียต่อระบบนิเวศและเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารซึ่งจะทำให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2556:14-15)

แนวทางการจัดการขยะ

การจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิด เป็นการนำขยะมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำ นำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดมาซ่อมแซมนำมาใช้ใหม่ หรือนำขยะมาแปรรูปเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมมาใช้ใหม่ หลีกเลี่ยงการใช้ขยะอันตราย การนำเศษใบไม้มาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น (เกศนุช ชีระภากรและคณะ, 2555:34)

กฎหมายต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา มีกฎหมายหลักที่เรียกว่า The Code of Federation (CFR) ซึ่งเป็นกฎหมาย ที่ใช้กับทุกรัฐ โดยมีบทบัญญัติที่ 42 กำหนดให้รัฐต่าง ๆ มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งรัฐต่าง ๆ ได้มีการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับในรัฐของตน กฎหมายในแต่ละรัฐนี้แม้จะมีความแตกต่างกันไป แต่ก็มีสาระที่สำคัญตรงกันในการกำหนดแผนการลดขยะจากแหล่งกำเนิด การนำขยะไปใช้ใหม่

ญี่ปุ่น แบ่งกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็น 2 กลุ่ม คือ **กลุ่มแรก** เป็นกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการลดภาระต่อสิ่งแวดล้อม **กลุ่มที่สอง** เป็นกฎหมายว่าด้วยการกำจัดของเสียการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักเกณฑ์การผลิตและการ

ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึง Reduce, Reuse และ Recycle การทำเครื่องหมายเพื่อการเก็บรวบรวมและคัดแยก การนำกลับมาใช้ใหม่และการสร้างผลพลอยได้ (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2558:83)

กฎหมายไทยเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

กรณีการขนส่งขยะตามมาตรา 78 ก็เห็นว่า การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใด ๆ เพื่อบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพเป็นของแข็ง การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากเหมืองแร่ทั้งบนบกและในทะเลการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจาก การสำรวจตั้งนั้น การขนส่งขยะจำต้องคำนึงถึงการควบคุมมลพิษด้วย

กรณีกำหนดชนิดและประเภทของเสียอันตราย ตามมาตรา 79 ก็เห็นว่า ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดชนิดและประเภทของของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิต การใช้สารเคมี หรือวัตถุอันตรายในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสาธารณสุข และกิจกรรมอย่างอื่นให้อยู่ในความควบคุมตั้งนั้น ในกรณีไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและเสียง มลพิษทางน้ำ มลพิษอื่นของเสียอันตราย ซึ่งมาตรา 79 ได้บัญญัติว่าให้มีกฎหมายนำมาบังคับใช้ โดยแก้ไขปัญหาในกรณีไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่อง (พวงค์ ฉัตรวิรุฬห์, 2558:159-160)

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 3 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

กรณีหน้าที่การกำจัดขยะตามมาตรา 18 วรรคหนึ่ง ก็เห็นว่า การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น และมาตรา 20 (2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่ทางสาธารณะ อีกทั้งได้กำหนดบทลงโทษในมาตรา 71 ว่าผู้ใดฝ่าฝืนในมาตรา 19 ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลโดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีห้ามทำเป็นธุรกิจตามมาตรา 19 ก็เห็นว่า ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตั้งนั้น มิให้ทำเป็นธุรกิจหรือมีค่าตอบแทน ยกเว้นจะได้อนุญาต (ไพบุลย์ แจ่มพงษ์, 2560:143)

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยบ้านเมือง พ.ศ.2535

กรณีห้ามทิ้งขยะนอกภาชนะ ตามมาตรา 31 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) บ้วนหรือถ่มน้ำลาย เสมอ หะ บ้วนน้ำหมาก สั่งน้ำมูก เทหรือทิ้งสิ่งใด ๆ ลงบนถนนหรือบนพื้นรถหรือพื้นโดยสาร

(2) ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในสถานสาธารณะนอกภาชนะหรือที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้”

ตั้งนั้นการห้ามทิ้งขยะนอกภาชนะที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้รวมถึงในแหล่งน้ำด้วย

กรณีห้ามมิให้ปล่อยปละละเลย มาตรา 32 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในสถานสาธารณะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(2) ปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่ดินของตนในสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ” ดังนั้น ห้ามมิให้ทิ้งขยะในที่สาธารณะหรือปล่อยปละละเลยในที่ดินของตน

กรณีห้ามทิ้งขยะลงบนถนนหรือในทางน้ำ มาตรา 33 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองเรือหรืออาคารประเภทเรือนแพ ซึ่งจอดหรืออยู่ในท้องที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังไม่ได้จัดส้วมสาธารณะหรือภาชนะสำหรับทิ้งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย” ดังนั้น จึงมีการกำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา 78 โดยให้พนักงานท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ด้านการลงโทษเนื่องจากเป็นผู้ดูแลการจัดการขยะมูลฝอย (นเรศ เชื้อสุวรรณ, 2561:10)

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559

นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษจากมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ได้แก่ 1.ให้มีการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลตั้งแต่ การเก็บกัก การเก็บขน การขนส่งและการกำจัด 2.ควบคุมอัตราการผลิตมูลฝอยของประชากรและส่งเสริมให้มีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ 3.ส่งเสริมให้เอกชนร่วมลงทุนในการก่อสร้างบริหาร หรือดำเนินระบบจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4.ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (อำนาจ วงศ์บัณฑิต, 2557:72)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร การวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย” และ “เพื่อให้ได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ข้อมูลที่เป็นเอกสารด้านคดีความ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นบัญญัติของกฎหมาย ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ และส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา

3. ผู้วิจัยจะดำเนินการ วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

4. สถานที่เก็บข้อมูล ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งของไทยและกฎหมายของต่างประเทศข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

ผลวิจัยพบว่า การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น และมีพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยบ้านเมือง พ.ศ.2535 คือห้ามทิ้งขยะนอกภาชนะลงบนพื้นหรือที่ที่หน่วยราชการได้จัดไว้ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535คือหน้าที่กำจัดขยะเป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น มิให้ผู้ใดทำการเก็บ ขน ขยะโดยทำเป็นธุรกิจซึ่งมีค่าตอบแทน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 คือการควบคุมการขนส่งขยะอันตรายและการกำหนดขยะอันตราย แต่มิได้มีมาตรการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทางกฎหมายบังคับให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง มีเพียงแต่การรณรงค์ภายในโรงเรียนหรือชุมชนให้ช่วยกันคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

อภิปรายผล

1) ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการทิ้งขยะโดยไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น สกปรก และเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคได้ และในประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย โดยตรงมีเพียงพระราชบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของผู้เก็บรวบรวม ขนส่ง และการห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ ดังนั้น จึงควรมีกฎหมายบังคับให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

2) ผู้วิจัยเห็นว่า หากมีการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับการลักลอบทิ้งขยะและของเสียอันก่อให้เกิดมลพิษพิษทางด้านต่าง ๆ หน่วยงานของรัฐควรมีบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดซ้ำหนักขึ้น จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยบ้านเมือง พ.ศ.2535 มิได้มีบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ ดังนั้น จึงควรมีบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดซ้ำหนักขึ้น เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางสังคม

ในปัจจุบันยังคงมีปัญหาของการทิ้งขยะไม่ถูกวิธี ทำให้ประเทศไทยมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกปี ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากมนุษย์ การที่จะแก้ปัญหาทิ้งขยะไม่ถูกวิธีให้ลดน้อยลงนั้นให้ถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยบ้านเมือง พ.ศ.2535 โดยให้มีมาตรการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อเป็นการช่วยลดปริมาณขยะให้น้อยลงและช่วยลดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอย ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งสารเคมี

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา อาจารย์ธันวัด พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

เกศนุช ชีระภากรและคณะ.(2555).คู่มือการจัดการขยะโดยชุมชนมีส่วนร่วม.(พิมพ์ครั้งที่ 1).จังหวัดสงขลา: ดาว फिल्म วิดีโอ กราฟฟิค.
นเรศ เชื้อสุวรรณ.(2561).การจัดการขยะ:ความเข้าใจสู่การปฏิบัติ.(พิมพ์ครั้งที่ 2).นครราชสีมา:สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ปเนต มโนมัยวิบูลย์และคณะ.(2560). **สร้างวัฒนธรรมสังคมปลอดภัย.**(พิมพ์ครั้งที่ 1).จังหวัดเชียงใหม่:ลือคอินดีไซน์เวิร์ค.
- พยงค์ ฉัตรวิรุฬห์.(2558). **คำอธิบาย พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535และระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ.2554.**(พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.
- พิริยุตม์ วรรณพฤษ.(2558).**Roadmapการจัดการขยะ.**(พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ:บริษัท ชัน แพคเกจจิ้ง (2014)จำกัด.
- ไพบูลย์ แจ่มพงษ์.(2560). **การจัดการขยะมูลฝอย.**(พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.(2556).**คู่มือแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน กรุงเทพมหานคร.**(พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ:บริษัทมาตาการพิมพ์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554.**(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท นามมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- วิชัย โถสุวรรณจินดา. (2558). **วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม.มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย,ปีที่11 ฉบับที่2/2558 หน้า83**
- อำนาจ วงษ์บัณฑิต.(2557). **กฎหมายสิ่งแวดล้อม.**(พิมพ์ครั้งที่ 3).กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- IM2.(2558). **ขยะ หมายถึง...สืบค้นเมื่อ 3/7/2562 จาก <https://www.im2market.com/2015/12/15/2189>**

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน

วันชพร จุมพล¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440058@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีบุคคลซึ่งสมัครใจยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทนกันอย่างแพร่หลายซึ่งอาจเข้าลักษณะเป็นผู้ขายบริการทางเพศและมีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 จึงเกิดปัญหาสำคัญว่าประเทศไทยควรกำหนดสิทธิต่าง ๆ ให้แก่ บุคคลซึ่งสมัครใจยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทนหรือไม่

ผลวิจัยพบว่า ในสังคมไทยบุคคลที่มีการสมัครใจยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทนในยังคงถือเป็นเรื่องผิดศีลธรรมและไม่มีกฎหมายฉบับใด กำหนดความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ไว้ให้บุคคลดังกล่าว

สำคัญ : การค้าประเวณี, เพศ, กระทำชำเรา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal issues concerning the acceptance of sex assault with compensation

Wanatchaphon Jumpol¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunanda Rajabhat University

Email : s59123440058@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

At present, persons who voluntarily accept sexual assault with compensation, deemed as the prostitution widely in Thailand and subject to offence under, the Prostitution Prevention and Suppression Act 1996. Therefore, the important problem arises whether Thailand should grant rights to them or not.

Research shows that in Thai society, voluntary acceptance of sexual assault with compensation are still considered as immoral issue and there is no law to protect their rights.

Keywords : Prostitution, Sex, Assault

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

คำว่า การยอมรับการกระทำซ้ำเราโดยมีค่าตอบแทน หรือเรียกอีกอย่างว่า “การค้าประเวณี” หมายถึง การยอมรับการกระทำซ้ำเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการสำสอนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศซึ่งการค้าประเวณีในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นในช่วงสมัยอยุธยา โดยไม่ได้ถูกนำเข้ามาจากชาติตะวันตกตามเรื่องเล่ากัน การค้าประเวณีในไทยเริ่มเป็นที่แพร่หลายกับชาติตะวันตก การค้าประเวณีไม่ถือว่าเป็นผิดกฎหมายในช่วงแรกเริ่มจนกระทั่งมีพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 โดยมีการกำหนดว่าการค้าประเวณีเป็นความผิดอย่างชัดเจนแต่ในสังคมยุคใหม่การค้าประเวณีเริ่มมีแพร่หลายมากขึ้นในช่วงสงครามเวียดนาม ซึ่งปัจจุบันการค้าประเวณีจะเป็นการลักลอบค้าประเวณีและปัจจุบันธุรกิจค้าประเวณีในประเทศไทยถือเป็นธุรกิจแอบแฝงที่ผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 โดยปัจจุบันแม้จะมีการกำหนดเป็นความผิดปัญหาด้านการค้าประเวณีก็ยังมีอยู่ในประเทศไทยเนื่องจากมีการลักลอบค้าประเวณีในสังคมไทยอยู่อีกมาก โดยที่รัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุม หรือกำหนดกฎหมายใด ๆ ได้เลยทำได้เพียงจับและปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ทำให้การค้าประเวณีนี้ยังไม่สามารถกำจัดให้หมดสิ้นไปได้และการกำหนดความผิดเช่นนี้ยังเป็นการทำให้ความเป็นอยู่ของบุคคลที่ทำอาชีพนี้ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก(การค้าประเวณี, 2557)นอกจากนี้ ผู้ขายบริการยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสองในสังคมไทย ที่ไม่มีสวัสดิการอย่างแรงงานอาชีพอื่น ๆ เช่น สวัสดิการลาหยุด การรักษาพยาบาล หรือแม้กระทั่งประกันสังคม ผู้ขายบริการต้องตกเป็นจำเลยทางด้านกฎหมายและสังคม แม้ว่าพวกเขาเหล่านั้นจะได้รับผลกระทบจากช่องว่างทางกฎหมายก็ตาม(ประชาไทย, 2561) จึงเกิดปัญหาสำคัญว่าประเทศไทยควรให้สิทธิต่างๆ หรือการคุ้มครองสิทธิกับบุคคลที่ค้าประเวณีหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำซ้ำเราโดยมีค่าตอบแทน
2. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำซ้ำเราโดยมีค่าตอบแทน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

ค้าประเวณี หมายถึง การยอมรับการกระทำซ้ำเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการสำสอนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ (สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : 253-254)

การค้าประเวณี หมายถึง การขายบริการทางเพศ หรือการขายตัวเพื่อแลกกับสินจ้าง (พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ NECTEC's Lexitron Dictionary, 2552)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำซ้ำเราโดยมีค่าตอบแทน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน

ในสังคมไทยปัจจุบันการค้าประเวณียังเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายตามกฎหมายหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 จึงส่งผลให้ผู้ขายบริการ หรือผู้ค้าประเวณีทำงานอย่างลำบากและมีวิถีชีวิตที่ต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ผู้ขายบริการยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสองในสังคมไทย ที่ไม่มีสวัสดิการอย่างแรงงานอาชีพอื่น ๆ อย่างเช่นสวัสดิการลาหยุด การรักษาพยาบาล หรือแม้กระทั่งประกันสังคม ซึ่งการที่รัฐได้มีการกำหนดโทษเช่นนี้ ก็ได้ทำให้วิถีชีวิตของบุคคลที่ทำอาชีพนี้มีชีวิตที่ดีขึ้น หรือทำให้อาชีพนี้หมดไปจากสังคมไทยแต่อย่างใด หากรัฐมีมาตรการจาก การออกกฎหมายมาควบคุมและจำกัดพื้นที่ของการค้าประเวณีแทนการกำหนดโทษอาจเป็นการป้องกันสังคมจากโรคติดต่อ และปัญหาด้านความเท่าเทียมกันของคนในสังคม(ประชาไทย, 2561) เช่น หนังสือของจูเลีย แมนชานาเรสและเดเร็ก เคนต์ โดยเนื้อหาในหนังสือเป็นเรื่องจริงสุดสะเทือนใจของ "ลอน" เด็กหญิงชาวอิสานที่หนีความรุนแรงในครอบครัว ก้าวเข้าสู่เส้นทางขายบริการทางเพศด้วยความไร้เดียงสาในวัยเพียง 13 ปี เธอขายสิ่งที่มีค่าเพียงสิ่งเดียวที่มี ร่างกายที่ยังเด็กและอ่อนนุ่ม ยิ่งเธอมีรายได้จากการยอมรับการกระทำที่ผิดจารีตและนำอดสูจากลูกค้าชาวต่างชาติมากขึ้นเท่าไร แม่ก็ยังเรียกร้องเงินจากเธอมากขึ้นเท่านั้น เธอต้องรับแขกเป็นร้อย ๆ ราย เคยทำแท้งเมื่ออายุเพียง 15 ปี พยายามฆ่าตัวตาย และค้นพบความรักก่อนจะสูญเสียมันไปในเวลาอันสั้น ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นก่อนเธออายุครบ 18 ปีเสียอีก ซึ่งเนื้อหาในหนังสือสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตที่ยากลำบากและน่าเห็นใจของลอนซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน หรือการค้าประเวณี (จูเลีย แมนชานาเรส และเดเร็ก เคนต์, 2527)

การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการทางเพศในระบบกฎหมายไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางกฎหมาย และการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางกฎหมายในการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการทางเพศเพื่อพัฒนาแนวคิดในทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการทางเพศ และได้มีการเสนอแนวคิดให้มีกฎหมายควบคุมให้ถูกต้องมากกว่าที่ทำให้ผิดกฎหมายอย่างเช่นปัจจุบัน (จรัสศักดิ์ เรืองบุญ, 2559)

หนังสือเรื่องการทำงานกลางคืนของนักศึกษาได้เขียนเกี่ยวกับการทำงานกลางคืนของนักศึกษาจนกระทั่งเข้าสู่การขายบริการจากเพศ ซึ่งทำให้เห็นถึงสังคมไทยในด้านที่ไม่ปลอดภัยต่อนักเรียน หรือนักศึกษาที่จำเป็นต้องทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วย(อารีย์ กุศล, 2546)

การล่อลวงหญิงสาววัยรุ่นจากมณฑลยูนนานเข้ามายังประเทศไทยและถูกบังคับให้ค้าประเวณีซึ่งได้ข้อมูลเบื้องต้นจากหญิงจีนที่ประสบชะตากรรมอันขมขื่นในฐานะที่ถูกล่อลวงมาค้าประเวณีไม่ว่าจะโดยเต็มใจหรือไม่ก็ตามการล่อลวงหญิงจากจีนเพื่อค้าประเวณีในไทยซึ่งปัญหาแบบนี้ควรได้รับการแก้ไข หรือเข้าไปกำกับดูแล (วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2539)

การค้ามนุษย์เพื่อค้าประเวณีนั้น เป็นปัญหาที่มีมายาวนานซึ่งรัฐได้พยายามเร่งแก้ไขอย่างต่อเนื่องและเป็นการศึกษาจากสถานบริการที่มีการค้าประเวณีในอำเภอหาดใหญ่ แต่แม้รัฐจะเร่งแก้ปัญหาอย่างไรการค้าประเวณียังคงเป็นปัญหามาจนถึงปัจจุบัน(สนั่น ยามาเจริญ, 2555)

ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบของการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน

โดยรูปแบบของการค้าประเวณีเป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เกี่ยวกับรูปแบบของการขายบริการทางเพศ หรือการค้าประเวณีซึ่งยังมีให้เห็นเกือบทุกจังหวัดของประเทศไทย ในการแฝงขายบริการตามร้านคาราโอเกะ สถานบริการอาบอบนวด สถานบันเทิง ไม่เว้นแม้แต่ร้านอาหาร และตามแหล่งสถานที่สำคัญ

นอกจากจะเป็นธุรกิจแฝงแล้วยังเป็นการค้าประเวณีในเมืองท่องเที่ยวซึ่งมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากที่เข้ามาเพื่อหาความสนุกสนาน (อิติมา เชื้อเจ็ดตน, 2561:1-2)

จากการสัมมนา “เรื่องสังคมไทยควรมีโสเภณีถูกต้องตามกฎหมายแน่หรือ” ซึ่งจัดขึ้นที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2561 ซึ่งประเด็นสำคัญได้มีการเสวนาถึงเรื่องของการขายบริการทางเพศ ถ้าหากถูกลงทะเบียนลงในอาชีพที่ถูกกฎหมายขึ้นมาจริง ๆ จะมีการควบคุม หรือดูแลสิ่งเหล่านี้ให้อยู่ในกรอบได้อย่างไร (นรภัทร ลีธีระโชติ, 2561)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในประเทศไทย

ประเทศไทยถูกเพ่งเล็งมาจากหลาย ๆ ประเทศในเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีและการค้ามนุษย์ รัฐบาลของประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี แต่การค้าประเวณีเป็นการลักลอบค้าจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแอบแฝงมาในรูปแบบของธุรกิจร้านอาหาร โรงแรม ผับบาร์ เป็นต้น แต่การค้าประเวณีในต่างประเทศส่วนใหญ่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการจดทะเบียนถูกต้อง โดยเฉพาะกลุ่มทวีปยุโรป (สุพรรณนิการ์ ชาคำรณ, 2559)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีพ.ศ.2539 มาตรา 5 ได้มีการบัญญัติกำหนดอัตราโทษของผู้ค้าประเวณี คือ ในกรณีที่ผู้ค้าประเวณีเตร็ดเตร่หรือชักชวนให้บุคคลอื่นซื้อบริการในที่สาธารณะมีโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทแปลความหมายใจความตามบทบัญญัติของกฎหมายได้ว่าผู้ที่กระทำการติดต่อ ชักชวน ครอบงำ เชิญชวน ฯลฯ ในลักษณะการกระทำที่เป็นการเปิดเผยและน่าอับอาย หรือก่อให้เกิดความรำคาญกับผู้อื่นผู้ใดกำหนดไว้เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมชุมชนประเทศชาติ และมาตรา 11 ได้มีการบัญญัติไว้เกี่ยวกับความผิดของบุคคลที่ประกอบกิจการ หรือธุรกิจเกี่ยวกับการค้าประเวณี โดยบุคคลนั้นเป็นเจ้าของ ผู้ดูแล หรือผู้จัดการการค้าประเวณี หรือผู้ควบคุมต้องรับโทษหนักขึ้นหากสถานค้าประเวณินั้นมีบุคคลอายุกว่า 15 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปี หรือมีเด็กอายุไม่เกิน 15 ปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วยไม่ว่าจะทำด้วยใจสมัครหรือไม่ (สุมลรัตน์ นาคพานิช, 2547)

ประมวลวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวข้อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 80 วรรคสองนั้น หมายถึง ความผิดซึ่งหน้า ได้แก่ กรณีเจ้าพนักงานผู้จับไม่ได้เห็นไม่ได้พบการกระทำผิดด้วยตนเอง แต่กฎหมายบัญญัติให้ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าและต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น ความผิดฐานประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพ ความผิดฐานข่มขืน ความผิดเกี่ยวกับลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์และกรรโชกทรัพย์ เป็นต้น

ในการดำเนินการจับกุมผู้ค้าประเวณีมาตรา 40 ได้ระบุให้กรรมการอนุกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาหากกล่าวถึงผู้มีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้ค้าประเวณีตามกฎหมายอาญา คือ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือเจ้าพนักงานตำรวจและคำว่า “เจ้าพนักงาน” ตามความหมายของกฎหมายลักษณะอาญานั้นย่อมมีความหมายถึงผู้ที่ได้รับแต่งตั้งโดยทางการของประเทศไทยให้ปฏิบัติราชการของประเทศไทยเท่านั้นใจความข้างต้นนั้นเป็นการให้อำนาจของผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานได้อย่างสะดวกและไม่ขัดต่อกฎหมาย (เสาวรส หุ่นดี และจรัสเล็งวิทยา, 2558,8-9)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในต่างประเทศ

ประเทศเยอรมนี นับเป็นประเทศที่มีกฎหมายด้านการค้าประเวณีที่ “เสรี” ที่สุดในโลก ไม่ต่างจากเนเธอร์แลนด์และนิวซีแลนด์ จุดเปลี่ยนสำคัญสำหรับเยอรมนี คือ การผ่านกฎหมายเมื่อปี พ.ศ.2545 ที่ทำให้การค้าประเวณีเป็นสิ่งถูกกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบเปิดทางให้ผู้ขายบริการทางเพศสามารถฟ้องเรียกเรื่อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่าจ้างได้ ได้รับการคุ้มครองด้านการประกันสุขภาพ ประกันสังคม และทำให้การขายบริการทางเพศไม่ถือเป็น “สิ่งผิดศีลธรรม” อย่างที่กฎหมายเคยนิยามอีกต่อไป ที่สำคัญ กฎหมายฉบับนี้บังคับให้ผู้ขายและซื้อบริการ ต้องใช้ถุงยางอนามัย หากฝ่าฝืนมีโทษปรับตั้งแต่เกือบ 40,000 บาทไปจนถึงเกือบ 2 ล้านบาท และทางการ สามารถถอนใบอนุญาตของผู้ประกอบการได้ (BBC.COM, 2560)

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการกำหนดความผิดทางอาญาต่อผู้ค้าประเวณี มีการออกข้อกำหนด บทลงโทษต่อผู้ค้าประเวณี โดยมีโทษปรับไม่เกินตั้งแต่ 2,000 ดอลลาร์ ถึง 4,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ถือว่าสหรัฐอเมริกาห้ามกระทำการค้าประเวณีในทุกรูปแบบเพื่อล้มเลิกการค้าประเวณี (เสาวรส หุ่นดี และจรัลเส็งวิทยา, 2558:10)

ประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดความผิดทางอาญาต่อผู้ค้าประเวณี โดยได้มีการกำหนด ห้ามการกระทำ เฉพาะกรณีการเชิญชวนหรือรับเร้าในที่สาธารณะเพื่อค้าประเวณีหากมีการกระทำผิดของผู้ค้าประเวณีมีทั้ง จำคุกกับใช้แรงงานเป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 เยน แต่ทั้งนี้ยกเว้นการค้าประเวณีซึ่ง กระทำโดยตนเองไม่มีความผิด เพื่อปรามการค้าประเวณีไม่ให้แพร่หลายจนเกินไปซึ่งอาจจะก่อให้เกิด ความ ยากลำบากในการควบคุม (เสาวรส หุ่นดี และจรัลเส็งวิทยา, 2558:10)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับการ กระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทนและเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการ กระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ โดยมีขอบเขตดังนี้

- 1.1 บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาประเทศไทย
- 1.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539
- 1.3 บทบัญญัติประมวลวิธีพิจารณาความอาญา

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็น บทบัญญัติของกฎหมาย คำอธิบายจากตำราและหนังสือ งานวิจัย บทความ และคำพิพากษาศาลฎีกา

2 ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

- 2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับ ประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล
- 2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

1. ข้อมูลด้านวิชาการ

ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารจำพวกตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำนักหอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีเอกสารสำคัญทางด้านสาขาวิชานิติศาสตร์อยู่จำนวนมาก

2. ข้อมูลด้านคดีความ

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลเอกสาร จำพวกคำพิพากษาศาลฎีกา งานวิจัย จากห้องสมุดของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเนติบัณฑิตยสภา สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลฎีกา เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีเอกสารสำคัญทางด้านกฎหมายและคดีความอยู่จำนวนมาก

3. ข้อมูลจากสื่อสารสนเทศ

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ) เช่น ข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา เกี่ยวกับเรื่องการค้าประเวณีจากเว็บไซต์ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศาลฎีกา เป็นต้น

ผลวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน หรือการค้าประเวณีนั้น ยังคงเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายอยู่ในปัจจุบันของสังคมไทย จึงทำให้มีการออกกฎหมายเพื่อลงโทษและปรับสำหรับบุคคลที่ทำอาชีพนี้ ซึ่งอาชีพนี้ในปัจจุบันยังคงถือเป็นอาชีพที่ไม่สุจริตและผิดศีลธรรมในสังคมไทย แต่แม้มีการกำหนดความผิดเช่นนี้ ปัญหาการลักลอบค้าประเวณีก็ยังมีอยู่ในสังคมไทยอีกมากและยังไม่สามารถกำจัดปัญหานี้ออกไปจากสังคมไทยได้ 2) กฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน ทั้งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และกฎหมายอาญายังคงมีช่องว่างทางกฎหมายอยู่อีกมาก ซึ่งกฎหมายได้มีการบัญญัติไว้เพียงการกำหนดโทษในการค้าประเวณีไว้อย่างเดียวแต่ไม่ได้มีการให้สิทธิ หรือความคุ้มครองใด ๆ ไว้กับบุคคลที่ค้าประเวณีเลยและยังไม่สามารถเข้าไปควบคุมการค้าประเวณีได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากยังคงมีการลักลอบค้าประเวณีอยู่อีกมากในปัจจุบัน ซึ่งจุดนี้ทำให้ไม่สามารถใช้กฎหมายที่มีอยู่เข้าไปควบคุม หรือดูแลได้

อภิปรายผล

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจเกี่ยวกับการลักลอบค้าประเวณี หรือธุรกิจแฝง

ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาด้านการค้าประเวณีในสังคมไทยนั้นมีอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานานซึ่งการที่มีกฎหมายกำหนดโทษ หรือความผิดไว้เช่นนี้ก็ไม่ได้ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับการค้าประเวณีหมดไปจากสังคมไทย และก็ไม่ได้เกิดผลดีกับบุคคลที่ประกอบอาชีพด้านนี้ ทั้งยังทำให้เกิดการลักลอบค้าประเวณีที่ยากเกินที่จะควบคุมได้หรือเรียกอีกอย่างว่า “ธุรกิจแฝง” ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น การบังคับขืนใจให้ค้าประเวณี เป็นต้น เช่นนี้รัฐควรเข้าไปกำกับควบคุมและดูแลแก้ปัญหาให้ตรงจุด โดยควรมีมาตรการที่คอยสอดส่องดูแลปัญหาด้านนี้อย่างจริงจังและเข้มงวด หรือโดยควรปรับแก้กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจแฝงนี้โดยให้มีการออกตรวจ หรือดูแลคั่นกันธุรกิจแฝงนี้เพื่อไม่ให้ธุรกิจแฝงนี้สร้างปัญหา หรือเพื่อกำจัดสิ่งผิดกฎหมายที่พบว่าเกิดจากธุรกิจแฝงเหล่านี้

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับตัวบุคคลผู้ยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน หรือค้าประเวณี

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการปรับแก้กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีแต่เพียงการกำหนดโทษและความผิดของบุคคลที่ค้าประเวณีทั้งผู้ซื้อและผู้ขายแต่ไม่ได้มีการให้ความคุ้มครอง หรือสิทธิใด ๆ ไว้แก่บุคคลที่ค้าประเวณีเลย อีกทั้งแม้มีการกำหนดความผิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาด้านนี้ก็ไม่ได้หมดไปและอาจทำให้ยากเกินจะควบคุมได้ จึงทำให้เกิดธุรกิจแฝงขึ้นมาเช่นนี้รัฐควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 หรือควรทำให้อาชีพนี้เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายในสังคมไทยเพื่อที่รัฐจะสามารถเข้าไปควบคุมและดูแล หรือแก้ปัญหาค้างนี้ได้อย่างถูกต้องและสามารถควบคุมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทนเป็นปัญหาที่มีมายาวนานในสังคมไทยซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และแม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ปัญหานี้ก็ยังคงไม่หมดไปจากสังคมไทย เนื่องจากยังมีการลักลอบค้าประเวณีอยู่อีกมากในประเทศไทย แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะได้กำหนดโทษของทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย แต่การกำหนดโทษก็ไม่ได้ทำให้การค้าประเวณีนี้หมดสิ้นไปกลับทำให้เกิดเป็นธุรกิจแฝงเพิ่มขึ้นในสังคมไทยแทน จึงควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายโดยการทำให้การค้าประเวณีถูกต้องเพื่อที่รัฐจะได้เข้าไปกำกับ ควบคุม หรือดูแลและให้สิทธิต่างๆแทนเพื่อการจัดการประกอบธุรกิจแอบแฝง เนื่องจากธุรกิจแอบแฝงจะทำให้การควบคุมกฎหมายเป็นไปได้ยากและเพื่อลดพื้นที่ค้าประเวณีในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทนในสังคมปัจจุบัน โดยเป็นการวิจัยเอกสารจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 เป็นหลักเพื่อให้งานวิจัยมีการพัฒนาต่อไป จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทนเพิ่มเติมในเรื่อง การเข้าไปควบคุม หรือจำกัดเขตพื้นที่การยอมรับการกระทำชำเราโดยมีค่าตอบแทน หรือการค้าประเวณี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวกจาก อาจารย์ธันวัท พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาจนวิจัยตลอดจน ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

จูเลีย แมนซานาเรส และเดเร็ก เคนต์.(2527).แค่13 (Only13: The True Story of Lon).(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ อินสปายร์.
 วรศักดิ์ มหัทธโนบล.(2539).การค้าประเวณีหญิงเงินในไทย : ศึกษากรณีการล่อลวงหญิงเงินจากมณฑลยูนนานเพื่อประกอบอาชีพโสเภณีในไทย.ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 อารีย์ กุศล.(2546).การทำงานกลางคืนของนักศึกษากับการเข้าสู่การขายบริการทางเพศ.เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 จีระศักดิ์ เรืองบุญ.(2559).ปัญหาการกำหนดกฎหมายเกณฑ์เกี่ยวกับการให้บริการทางเพศในระบบกฎหมายไทย. คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เสาวรส หุ่นดี และจรัล เล็งวิทยา(2558).มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการ
ค้าประเวณี.มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การ ค้า ประ เว ณี (2557) . การ ค้า ประ เว ณี . สืบ ค้น เมื่ อ 24/5/2562 จาก
<https://pattraporn66.blogspot.com/2014/07/2.html>

ประชาไทย(2561).โสเภณีกับชีวิตที่ต้องดูแลตัวเอง.สืบค้นเมื่อ 24/5/2562 จาก
<https://prachatai.com/journal/2018/08/78088>

นรภัทร ลีธีระโชติ(2561).สังคมไทยควรมีโสเภณีถูกต้องตามกฎหมายแน่หรือ. เอกสารประกอบการสัมมนา
 เมื่อ 28/08/2561

ธิติมา เชื้อเจ็ดตน(2561).การค้าประเวณี ปัญหาที่ยังคงค้างคาอยู่ในประเทศไทย.สืบค้นเมื่อ 23/5/2562 จาก
<https://lpnthailand.files.wordpress.com/2018/09.pdf>

ภาณุพงษ์ ชุ่มชื่น(2547).โสเภณีเด็ก : กรณีศึกษาเมืองพัทยา.มหาวิทยาลัยบูรพา
 สันัน ยามาเจริญ(2555).การค้ามนุษย์เพื่อค้าประเวณี. คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จาก
<https://rd.hu.ac.th/Download%20File/Full%20Text%20Research/601346.pdf>

สุพรรณนิการ์ ชาคำรณ.(2559).การค้าประเวณีกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเปรียบเทียบ ระหว่างไทย -
ประเทศเนเธอร์แลนด์(ย่าน Red Light Districe).ที่ทัศน วัฒนธรรม.ปีที่14(ฉบับที่ 3).

สุมลรัตน์ นาคพานิช(2547).ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลางสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. สืบค้นเมื่อ
 24/5/2562 จากhttps://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_047.htm

สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน(2554).ความหมายของคำว่า “การค้าประเวณี”.สืบค้นเมื่อ 23/5/2560 จาก
<https://www.royin.go.th/dictionary/>

BBC(2560) . การ ค้า ประ เว ณี ใน ต่ า ง ป ระ เ ท ศ . สืบ ค้น เมื่ อ 24/5/2562 จ า ก
<https://www.bbc.com/thai/features-40367176>

Dictionary(2552) . ความหมายของคำว่า “ การ ค้า ประ เว ณี ” . สืบ ค้น เมื่ อ 24/5/2562 จ า ก
<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-en-lexitron/การค้าประเวณี>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉาย

ศุภากรณ์ สิงห์ลือ¹, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²Email : nophawan.ng@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉาย โดยผู้วิจัยศึกษานวนิยายรักของฉัตรฉาย จำนวน 14 เรื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2561 ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายรักของฉัตรฉายมีองค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ *โครงเรื่อง* ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก *แนวคิดหลัก* ที่นำเสนอเกี่ยวกับความรัก *ตัวละคร* มีลักษณะที่หลากหลายทั้งที่เป็นตัวละครมิติเดียวและหลายมิติ *ฉาก* ที่ส่งผลต่อความรักของตัวละคร *บทสนทนา* มีความสำคัญต่อความรักของตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิง คือทำให้ความรักความสัมพันธ์ของพระเอกและนางเอกไปในทางที่ดีขึ้น หรือเข้าใจกันมากขึ้น *กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง* ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวละครเอก แนวคิดและเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ *กลวิธีการเล่าเรื่อง* เป็นการเล่าเรื่องแบบผสมระหว่าง “มุมมองแบบพระเจ้า” กับ “มุมมองแบบผู้เขียนอยู่นอกเรื่อง” โดยเล่าผ่านตัวละครเอกโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 รวมทั้งใช้ชื่อของตัวละคร

คำสำคัญ : นวนิยายรักของฉัตรฉาย, ลักษณะเฉพาะ, องค์ประกอบของฉัตรฉาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Characteristics of elements in Chatchai (Hideko_Sunshine)’s romance novels Kachaporn Singlo¹, Noppawan Ngamrungsot²

^{1,2} Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

E-mail: noppawan.ng@ssru.ac.th

Abstract

This paper aims to study characteristics of elements in 14 Chatchai’s romance novels (Hideko_Sunshine) published in 2014-2019. The study revealed 7 elements i.e., *plot* consisted of love story; *main concept* consisted of love story; *character* consisted of one-dimensional and multidimensional characters; *setting* affecting character relationships; *dialogue* playing a major role of love between male and female characters, that is to say, improving their relationships or understanding; *title* related to the main characters, concepts and key events and *storytelling* as “the eye of god” and “third person narrative” via the main characters using third-person pronoun and character’s names.

Keywords : Chatchai (Hideko_Sunshine)’s romance novel, characteristics and elements reflected by Chatchai

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

นวนิยาย หมายถึง วรรณกรรมบันเทิงคดีแบบใหม่ มีพัฒนาการมาจากการเล่านิทานหรือนิยายเป็นเรื่องราวที่แสดงถึงพฤติกรรมตามธรรมชาติของมนุษย์ ด้วยการสมมุติขึ้นเป็นเรื่องราวต่าง ๆ อย่างสมจริง เรื่องราวดังกล่าวนั้นอาจมีเค้าโครงเรื่องมาจากเรื่องจริง เป็นแง่มุมใดมุมหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ หรือเป็นเรื่องที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นด้วยจินตนาการของตนเองก็ได้ (สมเกียรติ รัชชมนัน, 2558, น.6)

นวนิยายมีหลายประเภท หนึ่งในนั้นคือประเภท นวนิยายรัก คือ นวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ไม่ว่าจะเป็นรักสุขหรือรักโศกก็ตาม (สุพรรณิ วราทร, 2519, น.14– 20) นวนิยายรักถือว่ามีผู้นิยมอ่านเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีนักเขียนสร้างสรรค์ผลงานประเภทนี้ออกมาอย่างมากมาย แม้เนื้อหาอาจมีประเภทอื่นเข้ามาปะปนอยู่ร่วมด้วย แต่โครงเรื่องหลักก็เกี่ยวกับความรักเป็นสำคัญ จึงทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและกลวิธีการนำเสนอของนวนิยายประเภทนี้เป็นอย่างมาก

แสงอรุณ วรรณจุ ชื่อเล่น “โอเอ” หรือ “ฉัตรฉาย” (นามปากกาแนว LOVE) หรือ “Hideko_Sunshine” (นามปากกาแนว JLS: Jamsai Love Series) เป็นนักเขียนของสำนักพิมพ์แจ่มใส และเป็นนักเขียนนวนิยายประเภทนวนิยายรักที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก เพราะมีผลงานออกอย่างแพร่หลาย และทุกเรื่องเป็นนวนิยายขายดีในเว็บออนไลน์ของสำนักพิมพ์แจ่มใส เช่น นวนิยายเรื่อง กุหลาบประกาศิต ถือเป็นนวนิยายเรื่องแรกของนามปากกา “ฉัตรฉาย” ได้รับการตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2555 ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการลงคะแนนจากนักอ่านให้ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำอีกครั้ง และเมื่อได้รับการตีพิมพ์อีกครั้งก็ได้รับคัดเลือกเป็นนวนิยายขายดีในเว็บออนไลน์ของสำนักพิมพ์ด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉาย ทั้งโครงเรื่อง แนวคิด ตัวละคร ฉาก บทสนทนา กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องและกลวิธีการเล่าเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่ฉัตรฉายใช้ในการเขียนนวนิยายรักทุกเรื่อง ก่อนจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่สู่สายตาผู้อ่าน จนทำให้ตนเองกลายเป็นนักเขียนที่โด่งดังได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉาย

ทบทวนวรรณกรรม

นิชนันท์ พานิชพงศ์ (2548) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ลักษณะเฉพาะของนวนิยายรักแนวท่องเที่ยวของไทย” มุ่งศึกษาและกำหนดลักษณะเฉพาะของนวนิยายรักแนวท่องเที่ยว รวมทั้งศึกษากลวิธีการนำเสนอข้อมูลเชิงสารคดีการท่องเที่ยวในนวนิยายรักแนวท่องเที่ยว โดยศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลนวนิยายรักแนวท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 10 เรื่อง พบว่า นวนิยายรักแนวท่องเที่ยวในกลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบของนวนิยายอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังสร้างให้องค์ประกอบของนวนิยายมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวโดยตลอด กล่าวคือ ด้านโครงเรื่อง ผู้แต่งให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของตัวละครเอก โดยจะกำหนดสอดคล้องไปกับการดำเนินเรื่อง และในตอนท้ายของเรื่อง ปมขัดแย้งมักจะคลี่คลายเมื่อการท่องเที่ยวสิ้นสุด ด้านแนวคิด นำเสนอเกี่ยวกับความรักและการมีชีวิตคู่เป็นสำคัญ ด้านตัวละคร มีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นตัวละครหลายมิติและมิติเดียว ตัวละครสถิตหรือพลวัต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านฉาก ส่วนใหญ่เป็นฉากที่มาจากสถานที่จริง ส่วนในด้านบทสนทนานั้น นอกจากมีหน้าที่ช่วยในการดำเนินเรื่องแล้ว ยังมีหน้าที่เฉพาะในการนำเสนอข้อมูลการท้องเที่ยงอย่างเห็นได้ชัดอีกด้วย ในด้านกลวิธีการเขียน พบว่า รูปแบบการเขียนใช้ทั้งแบบทั่วไปและแบบจดหมาย กลวิธีที่สำคัญคือ กลวิธีการผสมผสานข้อมูลเชิงสารคดีการท้องเที่ยงผ่านผู้เล่าเรื่อง ในรูปแบบของบทสนทนาและการบรรยายฉาก บางเรื่องใช้เชิงอรรถท้ายหน้าเพื่อทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม ส่วนกลวิธีในการใช้ภาษา ใช้การบรรยายหรือการบรรยายกึ่งพรรณนา การตั้งชื่อเรื่อง บางเรื่องมีความสอดคล้องกับการท้องเที่ยง หรือเนื้อเรื่องหรือแนวคิดหรือตัวละคร นอกจากนี้ยังพบว่าบางเรื่องมีการนำภาพของสถานที่ต่าง ๆ มาประกอบลงในนวนิยาย เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

ภพ สวัสดิ์ (2550) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ลักษณะเด่นในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม” มุ่งศึกษาลักษณะเด่นของนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมคือ โครงเรื่อง แนวคิดและตัวละคร พบว่า ด้านโครงเรื่องมี 2 ลักษณะคือ เน้นเสนอแนวคิดและความซับซ้อนของเหตุการณ์ ด้านแนวคิด ผู้เขียนเสนอแนวคิด 3 แนวคือ ขาดความรักความเข้าใจ ค่านิยมบางประการควรยึดมั่นอย่างเหมาะสม และมนุษย์มีความซับซ้อนในตัวเอง ด้านตัวละคร ผู้เขียนสร้างตัวละครด้วยการกำหนดปัญหาในจิตใจจากภูมิหลังที่มีปัญหาของตัวละคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย
2. ค้นคว้าและรวบรวมนวนิยายรักของฉัตรฉายทั้งหมด 14 เรื่อง
3. ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. เรียบเรียงผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉาย พบว่า

1. โครงเรื่อง

โครงเรื่อง ตามความหมายของ สมเกียรติ รัชชมนี (2558, น. 29 - 30) ได้จำแนกโครงเรื่องของนวนิยายไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

- 1) โครงเรื่องใหญ่ (Main plot) จะเป็นแนวเรื่องซึ่งผู้แต่งต้องการให้เรื่องดำเนินไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นการผูกปมเรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น แล้วมีการคลี่คลายปมเหล่านั้นในตอนจบ
- 2) โครงเรื่องย่อย (sup plot) เป็นเรื่องที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่

จากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โครงเรื่องของนวนิยายรักของฉัตรฉาย พบว่า บางเรื่องนั้นมีโครงเรื่องใหญ่เพียงโครงเรื่องเดียว ในที่นี้เรียกว่า “โครงเรื่องเดี่ยว” และบางเรื่องมีทั้งโครงเรื่องใหญ่และโครงเรื่องย่อยแทรกอยู่ในที่นี้เรียกว่า “โครงเรื่องซ้อน” โครงเรื่องซ้อนอาจมีมากกว่าหนึ่งโครงเรื่อง ดังนั้น ผู้วิจัยจะแบ่งโครงเรื่องของนวนิยายรักของฉัตรฉายเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 นวนิยายที่มีโครงเรื่องเดี่ยว

ตัวอย่างนวนิยายที่มีโครงเรื่องใหญ่เพียงโครงเรื่องเดียว คือ เรื่อง “วิวาท์หวานรานใจ”

โครงเรื่องใหญ่ คือ ลอองค์ ยอมแต่งงานกับ รณภพ เพื่อกลบข่าวฉาวที่ว่าเธอเป็นมือที่สามของครอบครัวคนอื่น แต่ลอองค์ไม่รู้ว่าแท้จริงแล้วที่รณภพยอมแต่งงานกับเธอก็เพราะเขาชอบเธอจริง ๆ ชีวิตหลังแต่งงานของทั้งคู่กำลังไปด้วยดี แต่ว่าเพียงขวัญแพนเก่าของรณภพได้เข้ามาทำให้ทั้งคู่มีปัญหากัน แต่สุดท้ายทั้งคู่ก็ปรับความเข้าใจกันในที่สุด

1.2 นวนิยายที่มีโครงเรื่องซ้อน

ตัวอย่างนวนิยายที่มีโครงเรื่องซ้อน คือ เรื่อง “พันธกานต์บุษบา”

โครงเรื่องใหญ่ คือ คณานางค์ แม่มาয়ลูกติด บังเอิญพบกับ ปฎิรัฐ ผู้ชายที่เคยแอบชอบเมื่อห้าปีก่อนและปฎิรัฐก็แอบชอบเธอเหมือนกัน แต่เพราะตอนนั้นคณานางค์คบหาอยู่กับ อคิน ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของปฎิรัฐ ปฎิรัฐจึงตัดใจ เมื่อบังเอิญพบกันอีกครั้งและรู้ว่าเธอเลิกกับอคินแล้ว อีกทั้งไม่มีใครรู้ว่าพ่อของลูกเธอคือใคร เพราะคณานางค์บอกกับทุกคนว่าพ่อของลูกเธอได้เสียชีวิตไปแล้ว ปฎิรัฐที่ชอบคณานางค์อยู่แล้ว จึงไม่รีรอที่จะเข้าไปสานสัมพันธ์กับคณานางค์ แม้อคินนางค์จะมีลูกแล้วก็ตาม ความสัมพันธ์ของทั้งคู่ถือว่าไปได้ดี ทว่าเมื่ออคินกลับมาจากอเมริกา จึงทำให้ทุกคนรวมทั้งปฎิรัฐรู้ว่าอคินคือพ่อของลูกคณานางค์ ซึ่งอคินได้บอกกับปฎิรัฐไปว่าเขาต้องการกลับมาขอคืนดีกับคณานางค์ ขอให้ปฎิรัฐเลิกยุ่งกับคณานางค์ เหตุนี้ทำให้ปฎิรัฐและคณานางค์ต้องห่างกัน แต่คณานางค์ก็ยืนยันกับอคินว่าเธอไม่ได้รักเขา เพราะคณานางค์นั้นรักปฎิรัฐ อคินจึงต้องยอมแพ้ และในที่สุดคณานางค์กับปฎิรัฐก็ปรับความเข้าใจและแต่งงานกัน

โครงเรื่องย่อย คือ คณานางค์ ได้ไปร่วมงานปาร์ตี้วันเกิดของ อคิน ที่ผับแห่งหนึ่ง คณานางค์จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกัน เหตุการณ์จากคณานางค์ ทำให้คณานางค์ตั้งท้องลูกของอคิน คณานางค์ตัดสินใจบอกอคิน แต่แม่ของอคินไม่ยอมรับ และบอกให้เธอไปเอาเด็กออก แต่เธอก็ตัดสินใจกับเด็กไว้ โดยไม่กลับไปติดต่อกับอคินอีกเลย ส่วนอคินนั้นแม่ของเขาได้ส่งเขาไปเรียนต่อที่อเมริกา ห้าปีต่อมา อคินได้กลับมาขอคืนดีกับคณานางค์ แต่คณานางค์ยังโกรธอคินมาก ในที่สุดทั้งคู่ก็ได้ปรับความเข้าใจกัน จึงกลับมาเป็นเพื่อนกันได้ และให้โอกาสอคินได้ทำหน้าที่พ่อ โครงเรื่องนี้ ทำให้เกิดปมขัดแย้งภายในโครงเรื่องใหญ่ขึ้น เนื่องจาก อคิน คือลูกพี่ลูกน้องหรือญาติของปฎิรัฐ จึงทำให้ปฎิรัฐตัดสินใจดีตัวออกหากจากคณานางค์ สุดท้ายทั้งสามคนก็ปรับความเข้าใจกันได้ทำให้บทสรุปของเรื่องนี้จบลงด้วยดี

จากการวิเคราะห์โครงเรื่องในนวนิยายรักของฉัตรฉาย พบว่า มีโครงเรื่องที่เป็นทั้งโครงเรื่องเดี่ยว ซึ่งมีโครงเรื่องใหญ่เพียงอย่างเดียว และโครงเรื่องซ้อน ซึ่งมีโครงเรื่องย่อยแทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ด้วย

นอกจากนี้ยังพบลักษณะเฉพาะของโครงเรื่องในนวนิยายรักของฉัตรฉาย คือ โครงเรื่องทั้งหมดจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรักที่เด่นคือ โครงเรื่องใหญ่จะเป็นเรื่องราวความรักระหว่างตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอกกับตัวละครเอกฝ่ายหญิงหรือนางเอก นอกจากนี้โครงเรื่องย่อยยังเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรักได้แก่ ความรักระหว่างตัวละครรองฝ่ายชายกับตัวละครรองฝ่ายหญิง ความรักของคนในครอบครัว คือ ความรักระหว่างแม่กับลูก พ่อกับลูก และพี่กับน้อง รวมทั้งความรักในแบบของเพื่อนที่สื่อให้เห็นถึงมิตรภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านวนิยายของฉัตรฉายเป็นนวนิยายที่เกี่ยวกับ ความรักทั้งสิ้น

2. แนวคิด

“แนวคิด” ตามความหมายของ นาธิกา มงคลคำนวนเขตต์ (2527, น. 36) คือ ความคิดสำคัญของเรื่องซึ่งผู้เขียนต้องการเสนอต่อผู้อ่าน แนวคิดนี้มีบทบาทหรือมีหน้าที่เป็นแกนหลักและมีอิทธิพลต่อการกำหนดลักษณะของโครงเรื่อง ตัวละคร และรายละเอียดต่าง ๆ ภายในเรื่อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาแนวคิดในนวนิยายรักของฉัตรฉาย ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะแนวคิดที่เกี่ยวกับความรัก เนื่องจาก ฉัตรฉายเป็นนักเขียนนวนิยายรัก จึงนำเสนอความคิดสำคัญเกี่ยวกับความรัก ดังตัวอย่าง

เรื่อง “กะรัตพลอย” มีแนวคิดเกี่ยวกับความรัก คือ การให้อภัยกันและปล่อยวางเรื่องราวในอดีตที่เป็นอุปสรรคต่อความรัก เช่น ความแค้น เห็นได้จาก “ภัทรพล” กับ “กะรัตพลอย” เกิดความรู้สึกรักกัน แม้ครอบครัวของทั้งคู่จะเป็นศัตรูกันและเคยทำร้ายกันจนถึงขั้นสูญเสียชีวิตอันเป็นที่รักของแต่ละครอบครัวไป แต่ทั้งคู่ก็เลือกที่จะให้อภัยกันและปล่อยวางเรื่องราวทุก ๆ อย่าง

เรื่อง “เพลิงรักรานบุปผา” มีแนวคิดเกี่ยวกับความรัก คือ ความรักที่ดีต้องมีความถูกต้อง เห็นได้จาก “เพลิงพล” กับ “การะบุหนิง” รักกัน แต่ไม่สามารถรักกันอย่างถูกต้อง เพราะเพลิงพลมีคู่มั่นอยู่แล้วแต่สุดท้ายคู่มั่นก็ยอมถอนหมั้นเพื่อหลีกเลี่ยงให้กับความรักของทั้งคู่ จึงทำให้ความรักนี้เป็นไปอย่างถูกต้อง เรื่องทุกอย่างจึงจบลงด้วยดี

เรื่อง “กรงกฤษณา” มีแนวคิดเกี่ยวกับความรัก คือ ความรักคือความเข้าใจคนรักและสามารถยอมรับในตัวตนของคนรักได้ เห็นได้จาก “วรรณรดา” สามารถยอมรับ “มนภาส” ที่กลายเป็นอมมุขย์ได้ และเข้าใจมนภาสที่เขาแค้นเคืองกับแม่เลี้ยงของตนเอง

เรื่อง “รักโดยพถุติณัย” มีแนวคิดเกี่ยวกับความรัก คือ การดูแล เอาใจใส่ และเข้าใจคนรัก เห็นได้จากตัวละครเอก “ดาเนียล” ที่ดูแลและเอาใจใส่ “เอื้อยพราว” อย่างดี ไม่ว่าจะเอื้อยพราวต้องการสิ่งใด ดาเนียลสามารถหามาให้ได้ทุกอย่าง แม้เอื้อยพราวจะทำนิสัยที่ไม่ดีใส่ดาเนียลก็ตาม เพราะเอื้อยพราวไม่ได้เต็มใจแต่งงานกับดาเนียล แต่เธอยอมแต่งงานก็เพราะว่าพ่อของเธอได้ขอให้ดาเนียลช่วยใช้หนี้จำนวนหกสิบล้านบาทเพื่อแลกกับการได้เธอไปเป็นภรรยา ซึ่งดาเนียลก็เข้าใจเอื้อยพราวเพราะเขารู้ว่าแท้จริงแล้วเอื้อยพราวเป็นคนนิสัยดี แต่ที่ทำนิสัยไม่ดีก็เพราะต้องการให้ดาเนียลเปื้อเธอและขอหย่ากับเธอ ในที่สุดเอื้อยพราวก็ใจอ่อนให้ความเอาใจใส่ของดาเนียล

เรื่อง “กุหลาบประกาศิต” มีแนวคิดเกี่ยวกับความรัก คือ ความรักคือการไม่ทำร้ายกันทั้งร่างกายและจิตใจ เห็นได้จาก “ปฏิปักษ์” ที่ทำร้าย “อลิตา” และ “พีระพัฒน์” ก็ทำร้าย “ระรินทิพย์” ปฏิปักษ์เป็นพี่ชายของพีระพัฒน์อีกทั้งอลิตาก็เป็นพี่สาวของระรินทิพย์ เมื่อปฏิปักษ์เกิดความรู้สึกรักต่ออลิตาและพีระพัฒน์เองก็เกิดความรู้สึกรักต่อระรินทิพย์เช่นกัน ปฏิปักษ์และพีระพัฒน์จึงได้ไปสารภาพรักกับคนที่ตนเองชอบ แต่อลิตาและระรินทิพย์ต่างก็ไม่ไว้ใจพวกเขา เนื่องจากพวกเขาเคยทำร้ายพวกเขามาก่อน พวกเขาจึงพิสูจน์ตนเองให้พวกเขาเห็น และในที่สุดพวกเขาก็ให้อภัยพวกเขา

จากการวิเคราะห์แนวคิด พบว่า มีลักษณะเฉพาะที่นำเสนอแนวคิดหลักเกี่ยวกับ “ความรัก” โดยมีมุมมองของความรักในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น ความรักคือการปรับความเข้าใจกัน เชื่อใจกันและกัน ห่วงใยกัน ดูแล เอาใจใส่กันและช่วยเหลือกันหรือแนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกคู่ครองหรือคนรัก การให้เกียรติต่อคนรัก รวมถึงความรักที่ดีต้องเป็นความรักที่ถูกต้อง ไม่ผิดต่อศีลธรรม เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึงแง่คิดของความรักในหลากหลายแง่มุมเพื่อให้มีประโยชน์ต่อผู้อ่านนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ตัวละคร

การศึกษาตัวละครในนวนิยายรักของฉัตรฉาย ผู้วิจัยจะแบ่งประเภทของตัวละครตามแนวทางของ อี เอ็ม ฟอรัสเตอร์ (Forster, 1963, น.46 อ้างถึงใน อีราวัตี ไตลังคะ, 2543, น.51-52) ที่แบ่งตัวละครออกเป็น 2 ประเภท คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ตัวละครมิติเดียว (Flat Character) หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมซึ่งสามารถสรุปได้อย่างไม่ยากเย็น และจะคงลักษณะเช่นนี้ตลอดเรื่อง

2. ตัวละครหลายมิติ (Lound Character) หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมอย่างหลากหลาย พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงนิสัยหรือทัศนคติได้ตามปกติและสร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้อ่าน

การศึกษาตัวละครในนวนิยายรักของฉัตรฉาย ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะตัวละครเอกและตัวละครที่มีบทบาทสำคัญต่อเนื้อเรื่องและโครงเรื่อง โดยจะยกตัวอย่างดังนี้

เรื่อง “มุกพราวตะวัน”

ในการศึกษาตัวละครในเรื่อง มุกพราวตะวัน พบว่า ตัวละครเอกนั้นมีทั้งลักษณะเป็นตัวละครมิติเดียวและตัวละครหลายมิติ ได้แก่

ตัวละครมิติเดียว คือ

พรามุก เป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีลักษณะนิสัย คือ ฉลาด อ่อนหวาน อ่อนน้อมถ่อมตนมารยาทงาม ใจอ่อน ขี้สงสาร อาจเพราะถูกอบรมบ่มนิสัยมาเป็นอย่างดีจากผู้เป็นแม่ และผู้มีพระคุณอย่างทิพธาดาที่เอ็นดูพรามุกเหมือนลูกแท้ ๆ คนหนึ่ง คอยสอนเรื่องมารยาท สอนทำอาหาร แกะสลัก ร้อยมาลัย รวมถึงจ้างครูมาสอนดนตรีไทยและสอนการรำรำให้แก่พรามุกเป็นอย่างดี

ตัวอย่างลักษณะนิสัยของพรามุก ที่ผู้เขียนนำเสนอผ่านความคิดของตัวละคร “ภคนันท์” ซึ่งเป็นแฟนเก่าของทิพากร มีความว่า

“เธอยังนึกเอ็นดูเลยว่าอีกฝ่ายเป็นเด็กเรียบร้อย อ่อนหวาน และนอบน้อม แต่ไม่คิดเลยว่า พอโตขึ้นเด็กสาวจะกลายเป็นสาวสวยขึ้นมาขนาดนี้”

(ฉัตรฉาย, 2559, น. 59)

ตัวละครหลายมิติ คือ

ทิพากร เป็นตัวละครเอกฝ่ายชายที่มีลักษณะนิสัย คือ เก่ง ฉลาด เด็ดขาด สุขุม จริงจัง เป็นผู้ใหญ่ คนภายนอกมองว่าเขาค่อนข้างเย็นชาและถือตัว แต่สำหรับคนในครอบครัวถือว่าเขาเป็นคนที่ใจดีและเอาใจใส่คนรอบข้างเสมอ

ตัวอย่างลักษณะนิสัยของทิพากร ที่ผู้เขียนนำเสนอผ่านความคิดของตัวละคร “พรามุก” มีความว่า

“พรามุกยอมรับว่าทิพากรเป็นคนดู ความเย็นชาจากเขาเป็นสิ่งที่เธอหวาดกลัวมาตั้งแต่เด็ก ทว่าเมื่อได้ทำงานร่วมกับเขา ได้รับคำปรึกษาจากเขา และได้ใกล้ชิดเขามากขึ้นทุกวัน เธอถึงได้รู้ว่าความจริงแล้วเขาก็เป็นคนใจดี และใส่ใจคนรอบข้างคนหนึ่ง เพียงแต่ไม่ค่อยแสดงออกเท่านั้นเอง

และสิ่งที่เธอชื่นชมมากที่สุดก็คือความสามารถในการทำงานของเขา”

(ฉัตรฉาย, 2559, น. 80)

จากการวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายรักของฉัตรฉาย พบว่า ลักษณะเฉพาะในนวนิยายรักของฉัตรฉายมีตัวละครทั้งที่มีมิติเดียวและหลายมิติ

ตัวละครมิติเดียว คือ มีลักษณะนิสัยเป็นเช่นไรก็จะเป็นเช่นนั้นตลอดไป เช่น ถ้าเป็นบุคคลที่มีนิสัยดีก็จะดีไปหมดทุกอย่าง ทั้งความคิดที่ดี เข้าใจผู้อื่นเสมอ ไม่เคยคิดร้ายหรือคิดจะทำร้ายใคร ส่วนการกระทำก็จะบ่งบอกว่าเป็นคนดีไปด้วย เช่น กิริยามารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน พุดจาดี นิสัยอ่อนหวาน ส่วนตัวละคร

มิติเดียวที่มีลักษณะนิสัยที่ไม่ดีเพียงอย่างเดียว ทั้งความคิดและการกระทำ ไม่ปรากฏอยู่ในนวนิยายรักของฉัตรฉาย

ตัวละครหลายมิติ มีลักษณะที่น่าสนใจ คือ มีลักษณะนิสัยทั้งดีและไม่ดีอยู่ด้วยกัน ซึ่งแต่ละนิสัยของตัวละครจะมีที่มาอย่างสมเหตุสมผล ทำให้ตัวละครมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น เช่น ตัวละครที่มีลักษณะนิสัยฉลาด เด็ดขาด มีความเป็นผู้นำ ดูแล้วน่าเกรงขามหรือมีอำนาจ อาจเพราะตัวละครเหล่านี้มีอาชีพเป็นนักธุรกิจหรือเจ้าของธุรกิจที่ต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างสูง จึงต้องมีความเด็ดขาด น่าเกรงขาม เพื่อให้คู่อำนาจในการควบคุมลูกน้องให้อยู่ในอวาทของตน ซึ่งตัวละครลักษณะนี้พบมากในตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอกทั้งสิ้น ส่วนตัวละครเอกฝ่ายหญิงหรือนางเอก ส่วนมากมีลักษณะนิสัยที่ดี ความคิดที่ดี แต่พวกเธอเพียงแค้นนิสัยที่ตัวเองรักศักดิ์ศรีมากจนกลายเป็นคนไม่ยอมคนหรือคนอารมณ์ร้อน

4. ฉาก

ฉากในนวนิยายรักของฉัตรฉายมีหน้าที่ทำให้เกิดเหตุการณ์และทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้ มีหน้าที่ปูพื้นฐานให้เห็นลักษณะนิสัยและฐานะของตัวละคร ทำหน้าที่เสมือนตัวละครฝ่ายตรงข้ามกับตัวเอก กล่าวคือ ทำหน้าที่เป็นอุปสรรคหรือปมปัญหาให้แก่ตัวละคร ฉากยังเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเป็นสัญลักษณ์แทนบางสิ่งบางอย่าง เช่น สภาพอากาศแทนอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร และฉากช่วยสร้างความน่าสนใจและสร้างบรรยากาศให้กับเรื่อง เช่น ความรื่นรมย์หรือความน่ากลัว ลึกลับสยองขวัญ

นอกจากนี้ฉากในนวนิยายรักของฉัตรฉายมีหน้าที่ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะ คือ ทำหน้าที่ส่งผลต่อความรักของตัวละคร ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ

1. ฉากที่ส่งผลไปในทางที่ดีหรือทำให้ตัวละครสมหวังในความรัก ได้แก่ ฉากที่มีบรรยากาศเหมาะสมต่อการปรับความเข้าใจกันของตัวละคร เช่น ฉากที่ตัวละครในนวนิยายได้สร้างขึ้นเองเพื่อจ้อขอคืนดีหรือให้อีกฝ่ายรู้สึกประทับใจ

ตัวอย่าง ฉากในเรื่อง “บุหงา ณ ราตรี” คือฉากที่ “ปลายเทียน” จ้อ “พิชญะ” ด้วยการนำภาพวาดและภาพถ่ายของพิชญะ มาจัดแต่งที่ห้องนอนของเขา ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

“ชายหนุ่มคิดกับตัวเองขณะเดินเข้าไปในบ้านแล้วตรงขึ้นไปยังห้องพักส่วนตัว ทว่าพอประตู เปิดออกก็ต้องตกใจเมื่อเห็นว่าห้องนอนของเขาถูกประดับด้วยภาพวาดและภาพถ่ายมากมายซึ่ง คนในภาพเหล่านั้นก็คือเขาเอง ชายหนุ่มมองภาพทุกภาพและจำได้ว่าทุกช่วงเวลานั้นเขาอยู่กับ ปลายเทียน

เธอคงแอบถ่ายภาพเขาเก็บไว้และวาดภาพเพื่อเป็นตัวแทนของความทรงจำ”

(ฉัตรฉาย, 2559, น. 424)

ฉากนี้ส่งผลให้ปลายเทียนและพิชญะได้คืนดีกัน เนื่องจากก่อนหน้านี้ปลายเทียนเห็นพิชญะอยู่กับผู้หญิงคนอื่นและมีท่าทีสนิทสนมกันมากเกินไป บวกกับพิชญะเองก็เป็นคนเจ้าชู้มากมาก่อน ปลายเทียนจึงเข้าใจผิดว่าพิชญะมีผู้หญิงคนอื่น จึงทำให้ปลายเทียนหนีพิชญะจากไร่ระเปียงรักกลับไปกรุงเทพฯ แต่เมื่อปลายเทียนรู้ความจริงจากภูเบศพี่ชายของเธอเองว่า ผู้หญิงคนนั้นคือเพื่อนสนิทของพิชญะและผู้หญิงคนนั้นก็มีแฟนซึ่งเธอเข้าใจพิชญะผิดไปเอง เธอจึงกลับมาที่ไร่ระเปียงรักเพื่อจ้อพิชญะด้วยตนเอง

2. ฉากที่ส่งผลไปในทางที่ไม่ดีหรือทำให้ตัวละครขัดแย้งกัน ได้แก่ ฉากที่ทำให้ตัวละครฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจผิดต่อกัน เช่น ฉากเตียงในห้องนอนที่สภาพผ้าปูที่นอนยับยู่หลังจากที่ตัวละคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิงเข้าไปข้างในห้องนอนด้วยกัน เมื่อตัวละครเอกฝ่ายหญิงก็ได้เข้าไปเห็นสภาพของผ้าปูเตียง จึงทำให้ตัวละครเอกฝ่ายหญิงโกรธตัวละครเอกฝ่ายชายมาก

ตัวอย่าง ฉากในเรื่อง “เล่ห์รานรัก” คือ ฉากที่ “อนามิกา” เห็นสภาพของผ้าปูที่นอนที่ยับยู่ของ “อนาวินณ” หลังจากที่อนาวินณและโอสวีเรียเข้าไปในห้องด้วยกันสองคน ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

“เธอมองปราดไปที่เตียงเป็นอันดับแรก พอเห็นผ้าปูที่นอนยับยู่ก็โกรธจนเลือดขึ้นหน้า เมื่อเข้านี้เธอจัดเตียงเองกับมือ และไม่มีใครใช้ห้องนอนกระทั่งเขากับโอสวีเรียเข้ามาเห็นสภาพเตียงแล้ว เธอก็พอเดาได้ทันทีว่าพวกเขาโรมรันกันเร่าร้อนขนาดไหน”

(ฉัตรฉาย, 2561, น. 219)

ฉากนี้ส่งผลให้ออนามิการู้สึกโกรธอนาวินณมาก เลยทำให้ออนามิกามีท่าทีเย็นชาต่ออนาวินณ ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้อนามิกายังไม่มีท่าทีเช่นนี้ เหตุที่เกิดฉากนี้ขึ้นเป็นเพราะอนาวินณตั้งใจจัดฉากว่าตนมีอะไรกันกับโอสวีเรียซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของอนาวินณ เพื่อให้อนามิกาโกรธและยอมบอกว่าแท้จริงแล้วเธอปลอมตัวมา

5. บทสนทนา

จากการวิเคราะห์บทสนทนาในนวนิยายรักของฉัตรฉาย พบว่า มีผลต่อเรื่อง คือ **ช่วยการดำเนินเรื่อง** คือ ให้อารมณ์ของเนื้อเรื่องหรือช่วยให้เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์กับตอนนั้น ๆ เช่น ในตอนที่ตัวละครกำลังทำอาหาร บทสนทนายก็จะเกี่ยวกับขั้นตอนในการทำอาหาร **ช่วยสร้างตัวละคร** คือ ช่วยให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครทั้งอาชีพ บุคลิกและลักษณะนิสัยของตัวละคร **ช่วยสร้างบรรยากาศในการดำเนินเรื่อง** คือ ช่วยให้เนื้อเรื่องมีบรรยากาศที่น่าตื่นเต้น เร้าใจหรือเร้าความอยากรู้อยากเห็นให้กับตัวละครและผู้อ่าน **ช่วยสร้างความสมจริง** คือ บทสนทนาที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้จริงของมนุษย์ทั่วไป เช่น บทสนทนาที่แสดงถึงอารมณ์ตลก ขบขัน หรือแสดงถึงอารมณ์โกรธแค้น และ **ช่วยให้เรื่องกระชับ** คือ บทสนทนาที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน และอย่างไร ได้โดยไม่ต้องมีการบรรยายอย่างยืดยาว ดังนั้น ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของบทสนทนาที่มีต่อความรักของตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอกและตัวละครเอกฝ่ายหญิงหรือนางเอก ดังนี้

ช่วยสร้างความสมจริง

บทสนทนาในเรื่อง “เจ้าสาวได้อาณัติ” คือบทสนทนายระหว่าง “มาร์คัส” และ “นีรนารา” มีความว่า “ปล่อยนีนเดี่ยวนี้นะ! ปล่อย! ไม่ต้องมาอยู่กับนีน!”

หญิงสาวตวาดทั้งน้ำตาและพยายามดึงแขนออกจากการจับกุมของมาร์คัส เธอดีรนรน โวยวาย และตวาดเสียงดังเหมือนเสียดสีทั้ง ๆ ที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

“ให้ผมปล่อยแล้วนีนก็จะฆ่าตัวตายนั่นหรือ!” เขาตวาดใส่เธอเสียงดัง “บ้าไปแล้วหรือไง! ทำไมต้องทำร้ายตัวเองด้วย!”

“นีนทำร้ายตัวเองหรือ ตอนนี้นีนกำลังช่วยให้ตัวเองเป็นอิสระต่างหากเพราะนีนไม่ยอมทนอยู่กับคุณ! คุณนั่นแหละที่ทำร้ายนีน คุณทำร้ายชีวิตนีนและทำให้นีนต้องเป็นแบบนี้!” น้ำตาของนีรนาราไหลพราก หญิงสาวทั้งโกรธทั้งเสียใจและเจ็บปวดจนทนไม่ไหวอีกแล้ว

“นีน...” มาร์คัสเรียกชื่อหญิงสาวด้วยความเจ็บปวดราวกับถูกกรีดหัวใจออกเป็นชิ้น ๆ เขารั้งบางเข้ามากอดเอาไว้โดยไม่มีคำพูดแก้ตัวใด ๆ และได้แต่ขอโทษเธอในใจที่ทำให้เธอรู้สึกแยถึงขนาดนี้

(ฉัตรฉาย, 2561, น.225)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากบทสนทนา มีความสมจริง เพราะคำพูดของนิรนาราแสดงให้เห็นถึงอารมณ์โกรธ เสียใจ และความรู้สึกเจ็บปวดของเธอ จากการที่เธอถูกมาร์คส์บังคับให้ทำตามใจของเขาทุกอย่าง เช่น บังคับให้เธอเลิกติดต่อกับแฟนเพื่อมาอยู่กับเขาบนเกาะมันตรา และบังคับให้เธอมาอยู่กับเขาห้าปีเพื่อชดใช้หนี้สี่ล้าน จนทำให้นิรนารารู้สึกอึดอัด สิ้นหวัง จนทนไม่ไหว เธอจึงตัดสินใจฆ่าตัวตายตามพ่อของเธอไป ถึงแม้ว่ามาร์คส์จะมาช่วยไว้ได้ทันก็ตาม ซึ่งอารมณ์เหล่านี้คืออารมณ์ที่เกิดขึ้นได้จริงของมนุษย์โลกทั่วไป และทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความรู้สึกและอารมณ์ของเธอได้จากบทสนทนาอย่างชัดเจน

บทสนทนานี้ถือว่ามีความสำคัญต่อความรักของพระเอกและนางเอก เมื่อมาร์คส์ได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงของนิรนารา มาร์คส์จึงเลิกทำนิสัยที่ไม่ดีใส่นิรนาราแล้วหันมาดูแลเธออย่างดีแทน หลังจากนั้นเมื่อทั้งสองได้อยู่ด้วยกันแบบไม่มีอคติต่อกันอีก จึงทำให้ทั้งคู่รู้สึกห่วงใยจนถึงขั้นรักกันและแต่งงานกันในที่สุด

นอกจากนี้ยังพบลักษณะเฉพาะของบทสนทนาในนวนิยายรักของฉัตรฉายอีกด้วย คือ บทสนทนามีความสำคัญต่อความรักของตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เช่น ทำให้ความรักของพระเอกและนางเอกไปในทางที่ดีขึ้น เข้าใจกันมากขึ้น เลิกอคติต่อกันหรือเปิดใจให้กันมากขึ้น และช่วยคลี่คลายสถานการณ์ที่ย่ำแย่ต่อความรักของตัวละครเอก

6. กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง

จากการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายรักของฉัตรฉาย พบว่า **ตั้งชื่อเรื่องตามชื่อตัวละครสำคัญ** ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นความสำคัญของตัวละครสำคัญนั้น ๆ ตัวละครสำคัญอาจเป็นตัวละครฝ่ายชายฝ่ายหญิงก็ได้ **ตั้งชื่อเรื่องด้วยประโยค วลี หรือถ้อยคำ** ที่สละสลวยมีความหมายบ่งบอกถึงนัยที่เกี่ยวข้องกับโครงเรื่องหรือตัวละครในเรื่อง **ตั้งชื่อเรื่องด้วยการใช้สัญลักษณ์** สัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงแก่นเรื่องหรือแนวคิดสำคัญของเรื่อง **ตั้งชื่อเรื่องตามคำเรียกธรรมชาติ** เป็นการระบุคำที่เกี่ยวกับธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดาว ทะเล ภูเขา พายุ เป็นต้น โดยนำคำต่าง ๆ เหล่านี้ ผูกเป็นวลีให้สละสลวยเป็นการแสดงแนวคิดสำคัญของเรื่องไปในตัว **ตั้งชื่อเรื่องตามคำเรียกกาลเวลาและฤดูกาล** มีลักษณะการตั้งชื่อเรื่องคล้ายคลึงกับการตั้งชื่อเรื่องตามคำเรียกธรรมชาติ คือ มีคำเรียกกาลเวลา เช่น กลางวัน กลางคืน เช้า สายบ่าย เย็น เที่ยงคืน และคำเรียกฤดูกาลต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

พิชพยัคฆ์

ตั้งชื่อเรื่องด้วยประโยค วลี หรือถ้อยคำ

“พิช” หมายถึง สิ่งที่น่ากลัวเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือให้ความเดือดร้อนแก่จิตใจ

ตั้งชื่อเรื่องด้วยการใช้สัญลักษณ์

“พยัคฆ์” หมายถึง เสือโคร่ง ซึ่งเปรียบกับตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอก คือ ไตรภพ

พิชพยัคฆ์ สื่อความหมายโดยนัยถึงตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอก ซึ่งพระเอกมีลักษณะนิสัยคล้ายเสือโคร่งที่ฉลาด ใจขบขริ่มและสง่างาม แต่ก็แฝงไปด้วยความร้ายกาจ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้

มุกพราวตะวัน

ตั้งชื่อเรื่องตามชื่อตัวละครสำคัญ

“มุกพราว” มาจากชื่อของตัวละครเอกฝ่ายหญิงหรือนางเอก คือ พราวมุก หรือ มุก นั่นเอง

“ตะวัน” มาจากชื่อของตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอก คือ ทิพากร หรือ ซัน (Sun) ซึ่งหมายถึงดวงอาทิตย์, พระอาทิตย์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตะวัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มุกพราวตะวัน สื่อความหมายโดยนัยถึงตัวละครเอกทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงหรือพระเอกและนางเอกเพราะเป็นการนำชื่อของทั้งสองตัวละครมารวมกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนี้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับพระเอกและนางเอกเป็นหลัก

จันทรในธารา

ตั้งชื่อเรื่องตามชื่อตัวละครสำคัญ และตั้งชื่อเรื่องตามคำเรียกธรรมชาติ

“จันทร” หมายถึง พระจันทร์, ดวงจันทร์ มาจากชื่อของตัวละครเอกฝ่ายหญิงหรือนางเอก คือ จันทกานต์ หรือ จันทร

ตั้งชื่อเรื่องตามคำเรียกธรรมชาติ

“ธารา” หมายถึง สายธาร, ลำธาร, น้ำ มาจากชื่อของตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอก คือ วาริธร ที่มีแม่คำเป็นคำว่า วาริ, วารี ซึ่งมีความหมายว่า น้ำ

จันทรในธารา สื่อความหมายโดยนัยถึงตัวละครเอกทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงหรือพระเอกและนางเอกเพราะเป็นการนำชื่อของทั้งสองตัวละครมารวมกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนี้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับพระเอกและนางเอกเป็นหลัก อีกทั้งยังสื่อถึงนางเอกด้วยว่า จันทรซึ่งอยู่ในธารา เปรียบดั่งนางเอกซึ่งเป็นของพระเอก

จากการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง พบว่า ลักษณะเฉพาะในการตั้งชื่อเรื่อง คือ ชื่อเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องกับนวนิยายไม่ทางใดก็ทางหนึ่งหรือมีความหมายโดยนัยที่สื่อถึงแนวคิดหลักและตัวละคร เช่น เกี่ยวกับตัวละครเอก คือ ตั้งชื่อโดยใช้ชื่อตัวละครเอก เพื่อเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของตัวละครนั้น ๆ หรือเพื่อบอกว่าเนื้อเรื่องส่วนมากมีตัวละครนี้มาเกี่ยวข้องเกือบทั้งหมด การตั้งชื่อเรื่องยังเกี่ยวกับแนวคิดสำคัญคือ เพื่อเน้นให้เห็นว่าในนวนิยายเรื่องนี้มีแนวคิดที่สำคัญอย่างไร และต้องการแสดงให้เห็นถึงสิ่งใด เช่น “เจ้าสาวใต้อาณัติ” แนวคิด คือ ความรักไม่ได้เกิดจากการบังคับจิตใจกัน ดังคำว่า “ใต้อาณัติ” ซึ่ง “อาณัติ” หมายถึง ข้อบังคับหรือคำสั่ง เห็นได้จากการที่ “มาร์คัส” พยายามบังคับ “นิรนารา” ให้ทำตามใจเขาทุกอย่าง เช่น บังคับให้เธอไปอยู่บนเกาะมันตราภกับเขาในฐานะผู้หญิงของเขาเป็นเวลาห้าปีจนทำให้นิรนาราทนไม่ไหวตัดสินใจฆ่าตัวตาย แต่มาร์คัสมาช่วยได้ทัน หลังจากนั้นมาร์คัสจึงดูแลและเอาใจใส่นิรนารามากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการตั้งชื่อที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง คือ เพื่อบอกว่านวนิยายเรื่องนี้มีเหตุการณ์ที่สำคัญ และเหตุการณ์นั้นมักจะเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวในนวนิยาย เช่น เรื่อง “วิวาทหวนรานใจ” ซึ่ง “รณภพ” ที่เป็นตัวละครเอกฝ่ายชายและ “ล่อองค์” ที่เป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิง จำเป็นต้องแต่งงานกัน เพื่อปกป้องชื่อเสียงของล่อองค์ที่กำลังเสียหายจากข่าวที่ว่าเธอคือมือที่สามของครอบครัวคนอื่น ทำให้เหตุการณ์สำคัญและจุดเริ่มต้นของเรื่องคือ “การแต่งงาน”

7. กลวิธีการเล่าเรื่อง

จากการวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องในนวนิยายรักของฉัตรฉาย พบว่า ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบเดียวกันหมดทุกเรื่อง ซึ่งถือเป็นลักษณะเฉพาะในการเล่าเรื่อง คือ เล่าเรื่องแบบผสมระหว่าง “มุมมองแบบพระเจ้า” และ “มุมมองแบบผู้เขียนอยู่นอกเรื่อง” โดยเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกด้วยการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 เช่น “เขา” “เธอ” “หล่อน” รวมทั้งใช้ชื่อของตัวละคร ดังตัวอย่าง

เรื่อง “ร้อยเล่ห์มายามาลัย”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวอย่าง การใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบมุมมองแบบพระเจ้า ที่เล่าถึงเรื่องราวของงานประกาศรางวัลหงส์ทองและเรื่องราวของ “ขวัญชีวา” และ “คามินทร์” ซึ่งเป็นดารารายเพื่อนสนิทของขวัญชีวา ดังความว่า

“งานประกาศรางวัลหงส์ทองจัดขึ้นในปลายเดือนธันวาคมของทุกปีเพื่อมอบรางวัลให้กับ ‘คนบันเทิง’ ในหลากหลายสาขา เป็นกำลังใจในการทำงานด้านต่าง ๆ เช่น ผู้กำกับ นักแสดง เพลงประกอบละคร ฯลฯ นี่จึงถือเป็นรางวัลสำคัญที่คนในวงการบันเทิงรอคอยเลยก็ว่าได้ในงานนี้ขวัญชีวาได้ถูกเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลนักแสดงนำหญิงยอดเยี่ยม ในขณะที่คามินทร์ก็ถูกเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลนักแสดงนำชายยอดเยี่ยมเช่นกัน

ไม่เพียงเท่านั้น ละครเรื่อง ‘ณ ไร่ตะวันฉาย’ ยังถูกเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลละครยอดเยี่ยมอีกต่างหาก เรียกได้ว่าหลังจากกวาดเรตต์อย่างถล่มทลาย ละครเรื่องนี้ยังเป็นที่จับตามองของใครต่อใครด้วย

บรรยากาศในงานดำเนินไปอย่างราบรื่นทุกปี เพราะทีมงานจัดงานเป็นบุคคลที่มีฝีมือทั้งนั้น ขวัญชีวานั่งกับวีวีและคามินทร์ที่ย้ายมาอยู่ในสังกัดเดียวกันกับเธอมาหลายเดือนแล้ว ทั้งสามคนคอยลุ้นรางวัลต่าง ๆ ตลอดงาน แม้ว่าคามินทร์จะพลาดรางวัลนักแสดงนำชาย แต่เขาก็ไม่เสียใจ เพราะได้เป็นถึงพระเอกละครเพื่อสังคมที่ได้รับรางวัลละครยอดเยี่ยมแห่งปีและรางวัลละครยอดนิยมด้วย”

(ฉัตรฉาย, 2557, น. 402-403)

จากตัวอย่างนั้นแสดงให้เห็นถึงการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบ “มุมมองแบบพระเจ้า” คือผู้เขียนรู้ทุกอย่าง เนื่องจากเล่าถึงงานประกาศรางวัลหงส์ทองอย่างละเอียดว่า เป็นงานที่จัดขึ้นปลายเดือนธันวาคมของทุกปีเพื่อมอบรางวัลให้กับคนบันเทิงในหลากหลายสาขา เช่น นักแสดง ผู้กำกับ ฯลฯ และ เล่าถึง “ขวัญชีวา” ว่าได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลนักแสดงนำหญิงยอดเยี่ยมอีกด้วย ส่วน “คามินทร์” ก็ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลนักแสดงนำชายยอดเยี่ยมเช่นกัน ที่สำคัญผู้เขียนยังรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของคามินทร์อีกด้วยว่า เขารู้สึกไม่เสียใจที่ไม่ได้รับรางวัลนักแสดงนำชายยอดเยี่ยมเพราะอย่างไรเขาก็เป็นถึงพระเอกละครเพื่อสังคมที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมแห่งปีและรางวัลยอดนิยมเช่นกัน

ตัวอย่าง การใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบมุมมองแบบผู้เขียนอยู่นอกเรื่อง โดยเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกด้วยการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 รวมทั้งใช้ชื่อของตัวละคร ซึ่งเล่าเรื่องผ่านความคิดของตัวละคร “ขวัญชีวา” ที่นึกถึง “ปฎิพรรณธน์” ว่า สิบเจ็ดปีแล้วที่ขวัญชีวาไม่ได้เจอกับปฎิพรรณธน์ทั้ง ๆ ที่บ้านพักของเขาและบ้านพักของพ่อเธอที่ไร่ระเปียงรักไม่ได้อยู่ห่างกันเท่าไร และปฎิพรรณธน์ยังเป็นเจ้านายของพ่อเธออีกด้วย และเธอก็ไปเยี่ยมพ่อที่ไร่ระเปียงรักบ่อยครั้ง แต่เธอกับปฎิพรรณธน์กลับไม่เคยเจอกันเลย แต่พ่อได้เจอกันอีกครั้งเธอก็ทำให้เขารู้สึกไม่ดีกับเธอเสียแล้ว ดังความว่า

“สิบเจ็ดปีแล้วที่เธอไม่ได้เจอผู้ชายคนนี้ทั้ง ๆ ที่บ้านพักของเขาในไร่ระเปียงรักกับบ้านของพ่อเธอก็ไม่ได้ห่างกัน.แถมเขายังเป็นเจ้านายของพ่อเธอและก่อนหน้านี้เธอก็กลับบ้านไปเยี่ยมเยียนพ่อในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์บ่อยครั้ง แต่เธอกับเขาไม่ได้เจอกันเลย อาจเป็นเพราะช่วงสุดสัปดาห์เขาจะเดินทางมากรุงเทพฯ ก็ไม่ได้ ถึงอย่างนั้นหญิงสาวก็ยังติดตามเรื่องราวของเขาผ่านคำบอกเล่าของผู้เป็นบิดากับตามหน้านิตยสารอยู่บ้าง แต่ไม่อยากจะเชื่อเลยว่าการพบหน้ากันอีกครั้ง เธอก็ทำให้เขารู้สึกไม่ดีด้วยเสียแล้ว

ช่างเถอะ! ปฎิพรรณธน์รู้สึกไม่ดีกับเธอมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว เพิ่มเรื่องถูกสาตเดาก็ยวบเข้าไปอีกเรื่องคงไม่ทำให้คนอย่างเขารู้สึกแย่กับ (อดีต) เด็กบ้านนอกอย่างเธอก็อีกสักเท่าไรหรอก”

(ฉัตรฉาย, 2557, น. 22)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตัวอย่างนั้นแสดงให้เห็นถึงการใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบ มุมมองแบบผู้เขียนอยู่นอกเรื่อง โดยเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอก คือ ขวัญชีวา ด้วยการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 เช่น เขา หมายถึง ปฏิพรรธน์, เธอ หมายถึง ขวัญชีวา และใช้ชื่อตัวละคร ได้แก่ ปฏิพรรธน์

อภิปรายผล

การศึกษาลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉาย ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบพื้นฐานในนวนิยายของฉัตรฉายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2561 ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

โครงเรื่อง มีลักษณะเฉพาะ คือ โครงเรื่องทั้งหมดเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ที่เด่นคือโครงเรื่องใหญ่เป็นเรื่องราวความรักระหว่างตัวละครเอกฝ่ายชายหรือพระเอกกับตัวละครเอกฝ่ายหญิงหรือนางเอก นอกจากนี้โครงเรื่องย่อยยังเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักอีกด้วย ซึ่งอาจเป็นความรักของตัวละครเอกกับตัวละครอื่น หรือความรักของตัวละครอื่นด้วยตัวเอง ส่งผลให้เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ของนวนิยายดำเนินเรื่องไปในทิศทางที่เกี่ยวกับความรัก

แนวคิด มีลักษณะเฉพาะ คือ แนวคิดหลักที่นำเสนอเกี่ยวกับ “ความรัก” โดยมีมุมมองของความรักในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น ความรักคือการปรับความเข้าใจกัน เชื่อใจกันและกัน ดูแลและเอาใจใส่กัน หรือแนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกคู่ครองหรือคนรัก การให้เกียรติต่อคนรัก รวมถึงความรักที่ดีต้องเป็นความรักที่ถูกต้อง ไม่ผิดต่อศีลธรรม เป็นต้น ส่งผลให้ผู้อ่านได้เห็นถึงมุมมองของความรักในรูปแบบที่หลากหลายและเข้าใจความรักมากขึ้น

ตัวละคร มีลักษณะเฉพาะ คือ มีตัวละครทั้งตัวละครที่มีมิติเดียวและหลายมิติ ตัวละครมิติเดียว มีลักษณะนิสัยเป็นเช่นไรก็จะเป็นเช่นนั้นตลอดไป เช่น ถ้าเป็นบุคคลที่มีนิสัยดี ก็ดีไปหมดทุกอย่าง ทั้งความคิดที่ดี เข้าใจผู้อื่นเสมอ ไม่เคยคิดร้ายหรือคิดจะทำร้ายใคร ส่วนการกระทำก็บ่งบอกว่าเป็นคนดีไปด้วย ตัวละครหลายมิติ มีลักษณะที่น่าสนใจ คือ มีทั้งลักษณะนิสัยที่ดีและไม่ดี ซึ่งแต่ละนิสัยของตัวละครจะมีที่มาอย่างสมเหตุสมผล ทำให้ตัวละครมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น เช่น ตัวละครเอกของเรื่องมีลักษณะนิสัยที่ฉลาด เด็ดขาด มีความเป็นผู้นำ ดูแลนำเกรงขามหรือมีอำนาจ อาจเพราะตัวละครเหล่านี้มีอาชีพเป็นนักธุรกิจหรือเจ้าของธุรกิจ ที่ต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างสูง ซึ่งต้องมีความเด็ดขาด นำเกรงขาม เพื่อให้ดูแลอำนาจในการควบคุมลูกน้องให้อยู่ในโอวาทของตน ตัวละครเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ทั่วไปได้มากขึ้น

ฉาก มีหน้าที่ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะ คือ ทำหน้าที่ส่งผลต่อความรักของตัวละคร ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ ฉากที่ส่งผลไปในทางที่ดีหรือทำให้ตัวละครสมหวังในความรัก และฉากที่ส่งผลไปในทางที่ไม่ดีหรือทำให้ตัวละครขัดแย้งกัน ฉากถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพราะทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปในทิศทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

บทสนทนา มีลักษณะเฉพาะ คือ มีความสำคัญต่อความรักของตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เช่น ทำให้ความรักของพระเอกและนางเอกไปในทางที่ดีขึ้นเข้าใจกันมากขึ้นและช่วยคลี่คลายสถานการณ์ที่ย่ำแย่ต่อความรักของตัวละครเอก เช่น คลี่คลายสถานการณ์ที่ทำให้ตัวละครเอกรู้สึกกังวลต่อความรักที่อีกฝ่ายมิให้กัน

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง มีลักษณะเฉพาะ คือ ชื่อเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องกับนวนิยายไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง หรือมีความหมายโดยนัยที่สื่อถึงแนวคิดหลักและตัวละคร ได้แก่ *การตั้งชื่อเกี่ยวกับตัวละครเอก* คือ ตั้งชื่อโดย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การใช้ชื่อตัวละครเอก เพื่อเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของตัวละครนั้น ๆ หรือเพื่อบอกว่าเนื้อเรื่องส่วนมากมีตัวละครนี้มาเกี่ยวข้องเกือบทั้งหมด การตั้งชื่อเรื่องยังเกี่ยวกับแนวคิดสำคัญ คือ เพื่อเน้นให้เห็นว่าในนวนิยายเรื่องนี้มีแนวคิดที่สำคัญอย่างไรและต้องการแสดงให้เห็นถึงสิ่งใดและสุดท้าย การตั้งชื่อเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง เพื่อบอกเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง และเหตุการณ์นั้นมักจะเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวในนวนิยาย

กลวิธีการเล่าเรื่อง มีลักษณะเฉพาะ คือ ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบเดียวกันหมดทุกเรื่อง คือ เล่าเรื่องแบบผสมระหว่าง “มุมมองแบบพระเจ้า” และ “มุมมองแบบผู้เขียนอยู่นอกเรื่อง” โดยเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอกด้วยการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 เช่น “เขา” “เธอ” “หล่อน” รวมทั้งใช้ชื่อของตัวละคร ส่งผลให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้

นวนิยายรักของฉัตรฉายนั้น นับเป็นนวนิยายที่มีคุณค่าด้านความรัก เพราะนวนิยายเหล่านี้มีโครงเรื่องเกี่ยวกับความรักที่น่าติดตาม เพลิดเพลินและยังมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวกับความรักในแง่มุมที่แตกต่างกันไป ทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึงมุมมองของความรักในหลากหลายมุมมากยิ่งขึ้น ตัวละครต่าง ๆ ก็มีบุคลิกลักษณะนิสัยที่มีความสมจริงและแตกต่างกันออกไปตามภูมิหลังของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ทั่วไปได้มากขึ้น ฉากในนวนิยายช่วยให้ผู้อ่านสร้างจินตนาการต่าง ๆ ได้ดี อีกทั้งผู้เขียนยังใช้กลวิธีการเขียนทั้งกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องและกลวิธีการเล่าเรื่องในการเขียนนวนิยาย เพื่อให้นวนิยายมีความสมจริงมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยนี้เน้นการศึกษาลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบพื้นฐานในนวนิยายรัก การศึกษาในลักษณะนี้สามารถนำไปใช้ในการศึกษานวนิยายเรื่องอื่น ๆ หรือนำไปศึกษานวนิยายของนักเขียนคนอื่น ๆ ได้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง ลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบในนวนิยายรักของฉัตรฉายสำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และกำลังใจ ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ นพวรรณ งามรุ่งโรจน์ ที่ปรึกษาบทความวิจัยเรื่องนี้ที่ได้ให้คำปรึกษาชี้แนะ แสดงความคิดเห็น และตรวจสอบบทความวิจัยทุกขั้นตอนอย่างละเอียด ให้บทความวิจัยนี้ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปณิธาน บรรณาธรรม ที่ได้มอบความรู้ในวิชาการวิจัยทางภาษาไทย ให้ผู้วิจัยได้มีความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับบทความวิจัยนี้ ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยที่คอยแนะนำและให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยได้มีกำลังใจในการทำบทความวิจัยจนสำเร็จสุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ บิดา มารดา ญาติ-พี่น้องและมิตรสหาย ที่ได้ช่วยส่งเสริม และให้กำลังใจ กันตลอดมา ในขณะที่ผู้วิจัยจัดทำรายงานการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรฉาย. (2557). *กะรัตพลอย*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.

ฉัตรฉาย. (2557). *พันชกานต์บุษบา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.

ฉัตรฉาย. (2557). *ร้อยเล่มห้ายามาลัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ฉัตรฉาย. (2558). *พิชพยัคฆ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2558). *เพลิงรักรานบุปผา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2559). *กรงกฤษณา*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2559). *บุหงาณราตรี*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2559). *มุกพราวตະวัน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2559). *วิวาห์หวานรานใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2560). *จันทร์ในฮารา*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2560). *รักโดยพุดินัย*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2561). *กุหลาบประกาศิต*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2561). *เจ้าสาวใต้อาณัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ฉัตรฉาย. (2561). *เล่ห์รานรัก*. กรุงเทพฯ: บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด.
- นาธิกา มงคลคำนวนเขตต์. (2527). *เรื่องสั้นไทยประเพณีมุ่งเสนอแนวคิดระหว่าง พ.ศ. 2475–2484*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นิชนันท์ พานิชพงศ์. (2548). *ลักษณะเฉพาะของนวนิยายรักแนวท่องเที่ยวของไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษร
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภพ สวัสดิ์. (2550). *ลักษณะเด่นในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ รัชชมนั. (2558). *การแตงนวนิยาย*. นนทบุรี: สัมปชัญญะ.
- สุพรรณิ วราทร. (2519). *ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. 2475*. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- อิรวดี ไตลังคะ. (2543). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สิทธิในการจ้างตั้งครรถ์หรือการอุมบุญของคูรักเพศเดียวกัน : ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้ที่มีสิทธิจ้างตั้งครรถ์แทนหรือการอุมบุญ ในประเทศไทยและประเทศรัสเซีย

ธัญชนก แสงสร้อย¹, กมลวรรณ อยู่วัฒน์²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: s59123440141@ssru.ac.th¹, Kamonwan.na@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

จากการศึกษาการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการเจริญพันธุ์ การอุมบุญคือการให้หญิงผู้อื่นมาตั้งครรถ์แทนเพื่อกำเนิดบุตรให้ จากการปฏิสนธิภายนอกมดลูกหรือการปฏิสนธิภายนอกร่างกายแทนคู่สามีและภริยาที่ไม่สามารถมีบุตรได้ด้วยการปฏิสนธิโดยธรรมชาติ การปฏิสนธินั้นอาจจะใช้สเปิร์มหรือไข่จากคู่สามีภริยาหรือจากสเปิร์มหรือไข่ของคู่สามีภริยาคนใดคนหนึ่งผสมกับไข่หรือสเปิร์มที่ได้จากที่ผู้อื่นมาบริจาค แล้วจึงนำตัวอ่อนฝังเข้าไปในมดลูกของหญิงที่รับตั้งครรถ์แทน ซึ่งทารกที่คลอดออกมาถือเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของคู่สามีภริยา ซึ่งการอุมบุญนั้นในปัจจุบันสามารถทำในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ต้องเป็นคู่สามีภริยาที่เป็นหญิงชายเท่านั้นและต้องจดทะเบียนสมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การอุมบุญในประเทศไทยจึงถือว่ายังมีข้อจำกัดต่อผู้ที่ต้องการมีบุตรแต่การสมรสไม่เป็นไปตามข้อบังคับ เช่น คูรักเพศเดียวกันที่กฎหมายไทยยังไม่รองรับการจดทะเบียนสมรสของคูรักเพศเดียวกันเพศ จึงทำให้คูรักเพศเดียวกันไม่สามารถที่จะทำการจ้างตั้งครรถ์ได้เหมือนกับคู่สมรสชายหญิง จึงถือเป็นการปิดกั้นการมีบุตรโดยวิธีการจ้างตั้งครรถ์หรืออุมบุญของผู้ที่รักร่วมเพศ แตกต่างกับบางประเทศที่ได้ออกรับการจ้างตั้งครรถ์หรือการอุมบุญให้กับคูรักร่วมเพศ อย่างเช่นประเทศรัสเซีย ซึ่งมีกฎหมายรับรองสิทธิของพลเมืองไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นคู่สมรสชายหญิง คู่สมรสเพศเดียวกันหรือแม้แต่ชายหญิงซึ่งไม่มีคู่สมรสก็สามารถใช้สิทธิในการจ้างตั้งครรถ์และเข้าถึงกฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการแพทย์ได้ และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ของไทยจึงควรให้สิทธิและเปิดโอกาสให้แก่คูรักเพศเดียวกันที่ประสงค์จะมีบุตรโดยการจ้างตั้งครรถ์หรือการอุมบุญให้สามารถดำเนินการตามหลักการดังกล่าวได้เช่นคู่สมรสชายหญิงเพื่อความเท่าเทียมกันในสังคมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : เทคโนโลยีในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์, คูรักเพศเดียวกัน, การจ้างตั้งครรถ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตามกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อตั้งครรภ์และให้กำเนิดบุตรภายหลังจากการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิง กฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อรับรองและคุ้มครองสถานะและความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรในอดีตจึงมุ่งหมายจะคุ้มครองการตั้งครรภ์ด้วยวิธีทางธรรมชาติเท่านั้น ต่อมาเมื่อสังคมพัฒนาขึ้น คนในสังคมมีความรู้ความสามารถมากขึ้น จึงเริ่มมีการนำเอาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางการแพทย์ จึงมีการนำเอาความรู้ทางด้านทางการแพทย์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยเหลือ เยียวยาและแก้ไขปัญหาในสังคมสำหรับสามีภริยาที่อยู่กันด้วยกันเพื่อหวังสร้างครอบครัวด้วยการมีทายาทไว้สืบสกุล

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในโลกต่างให้การยอมรับและมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ ทั้งนี้ เพื่อกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว โดยในประเทศรัสเซียที่มีกฎหมายรับรองการอุ้มบุญหรือการใช้เทคโนโลยีในการแพทย์ด้านการเจริญพันธุ์ในเชิงพาณิชย์ ซึ่งประเทศรัสเซียถือว่าเป็นอีกประเทศหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่อยากมีบุตรไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ยังไม่ได้มีคู่สมรสหรือคู่รักร่วมเพศ หญิงรักหญิง หรือชายรักชายสามารถใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ในการเจริญพันธุ์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

สำหรับประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2558 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 แก้ไขปัญหาสำหรับครอบครัวที่ประสงค์จะมีบุตรแต่ไม่อาจมีบุตรได้ตามความประสงค์ โดยวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้มีการตั้งครรภ์แทนไว้ตามมาตรา 21 โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของทั้งผู้ว่าจ้างตามสัญญารับตั้งครรภ์แทนและผู้รับจ้างตั้งครรภ์แทน ซึ่งผู้ที่สามารถทำสัญญาว่าจ้างให้บุคคลอื่นตั้งครรภ์แทนได้นั้น จะต้องเป็นชายและหญิงที่มีสถานะเป็นสามีและภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์จะมีบุตร แต่ภริยาซึ่งเป็นคู่สมรสไม่อาจตั้งครรภ์ได้ตามต้องการ อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ เปิดโอกาสให้ผู้ที่สามารถยื่นคำร้องเพื่อเข้าผูกพันตนในฐานะคู่สัญญาว่าจ้างตั้งครรภ์ได้เฉพาะสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายที่มีสัญชาติไทยหรือสามีภริยาที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทยและจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีเท่านั้น

ซึ่งหากพิจารณาจากสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนไปจะเห็นว่า รูปแบบการสร้างครอบครัวมีความเปลี่ยนแปลงมากขึ้น การอยู่กินผูกพันฉันสามีภริยาระหว่างชายหญิงจึงมิได้มีแต่เฉพาะการจดทะเบียนสมรสแล้วแต่เพียงรูปแบบเดียวเช่นในอดีต ขณะเดียวกัน เมื่อสังคมเปิดกว้างมากขึ้นในเรื่องทางเพศจึงมิได้ยึดติดให้การสร้างครอบครัวจะมีเฉพาะชายหญิงเท่านั้น และมีแนวโน้มที่เปิดโอกาสให้มีการจดทะเบียนคู่ชีวิตสำหรับคู่รักเพศเดียวกันดังเช่นนานาอารยประเทศตามร่างพระราชบัญญัติ คู่ชีวิต พ.ศ... ดังนั้น จึงเห็นควรทำการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายสำหรับคู่รักเพศเดียวกันในการทำสัญญาจ้างตั้งครรภ์แทนพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 เพื่อรองรับสิทธิและกำหนดหน้าที่ของคู่รักเพศเดียวกันตามร่างพระราชบัญญัติ คู่ชีวิต พ.ศ...

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจ้างตั้งครรภ์แทนของคู่รักเพศเดียวกันตามกฎหมายไทยและกฎหมายรัสเซีย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจากหนังสือ ตำรา คำอธิบายทางกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ บทความและวารสารกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงแนวทางที่จะใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายสำหรับการจ้างตั้งครุภัณฑ์แทนโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ของคู่รักเพศเดียวกัน อันจะนำไปสู่การกำหนดคุณสมบัติและมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิและกำหนดหน้าที่ของบุคคล

ทบทวนวรรณกรรม

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของวิวัฒนาการในสังคม ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่เก่าแก่และเป็นสถาบันมูลฐานที่มั่นคงที่สุดสถาบันหนึ่ง (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2556, หน้า 91) การสมรสเป็นจุดแรกเริ่มของนิติสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างบุคคล (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2552, หน้า1) ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นบุคคลเพศชายหญิง หรือไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนที่มีเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันก็ย่อมประสงค์ที่จะมีครอบครัวของตนเอง ในปัจจุบันนี้ศาลในต่างประเทศหลายประเทศเริ่มมีความตระหนักถึงบุคคลที่มีวิถีรักเพศเดียวกันมากยิ่งขึ้น เช่น ในประเทศรัสเซีย แฉกเช่นเดียวกับประเทศไทยในปัจจุบันที่ได้มีการเปิดกว้างด้านเพศสภาพมากขึ้น จึงมีการร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.... ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาและพระราชบัญญัติดังกล่าวอาจมีการประกาศใช้ในอนาคต ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการเปิดโอกาสในคู่รักเพศเดียวกันได้มีสิทธิในการจดทะเบียนคู่ชีวิตเพื่อใช้ชีวิตร่วมกันโดยผ่านการรองรับทางด้านกฎหมายไม่ว่าจะเป็นสิทธิประโยชน์ในด้านทรัพย์สินจะแบ่งเป็นสินสมรสและสินส่วนตัว นอกจากนั้นคู่รักเพศเดียวกันยังได้รับสิทธิในการหย่าขาดกันแฉกเช่นคู่สามีภรรยาชายหญิง แต่ในร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ... ยังไม่ได้มีการให้สิทธิคู่รักเพศเดียวกันในการมีทายาทสืบเชื้อสายไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมร่วมกันหรือการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยในการเจริญพันธุ์หรือการอุ้มบุญ จึงอาจทำให้คู่รักเพศเดียวกันได้รับสิทธิด้านการมีบุตรไม่เทียมเท่าคู่สมรสที่เป็นชายหญิง

การอุ้มบุญ หรือการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ในการเจริญพันธุ์ คือการปฏิสนธิของไข่และสเปิร์มภายนอกมดลูกโดยไม่มีกรรมร่วมประเวณี ด้วยการนำสเปิร์มของฝ่ายชายที่มีความต้องการจะเป็นบิดาและไข่ของฝ่ายหญิงที่มีความต้องการจะเป็นมารดาเพื่อใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยในการทำให้เกิดปฏิสนธิกันระหว่างสเปิร์มและไข่และนำไปใส่ฝากไว้ในมดลูกของผู้หญิงที่รับอุ้มบุญ เพื่อให้ผู้หญิงที่รับอุ้มบุญนั้นตั้งครุภัณฑ์แทน (Pobpad,(2016).อุ้มบุญทางเลือกคนมีบุตรยาก.สืบค้นเมื่อ พ.ศ. 2562, <https://www.pobpad.com/อุ้มบุญ>) และทำการคลอดบุตรออกมาแทนผู้เป็นมารดาที่อาจจะมียารักษาที่ไม่ค่อยสมบูรณ์ทำให้ไม่สามารถที่จะตั้งครุภัณฑ์ด้วยตนเองได้ โดยอาจทำให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อร่างกายได้เมื่อตั้งครุภัณฑ์เอง

เทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในประเทศไทย

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการร่างกฎหมายขึ้นรับรองการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการเจริญพันธุ์ให้เป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว โดยใช้ชื่อว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558” โดยสาระสำคัญของวิจัยนี้อยู่ในหมวดสาม มาตรา 21 (1) แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งวางหลักไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 18 การดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนอย่างน้อยต้องเป็นไปตามเงื่อนไขตามมาตรา 21

(1) สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งภริยาไม่อาจตั้งครรภ์ได้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ต้องมีสัญชาติไทย ในกรณีที่สามีหรือภริยามีได้มีสัญชาติไทย ต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(2) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องมีใบบุพการีหรือผู้สืบสันดานของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายตาม (1)

(3) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นญาติสืบสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายตาม (1) ในกรณีที่ไม่มีญาติสืบสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ให้หญิงอื่นรับตั้งครรภ์แทนได้ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

(4) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นหญิงที่เคยมีบุตรมาก่อนแล้วเท่านั้น ถ้าหญิงนั้นมีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายที่อยู่กินฉันสามีภริยา จะต้องได้รับความยินยอมจากสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายดังกล่าวด้วย

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นข้อกำหนดที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนตน โดยผู้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนจะต้องเป็นสามีภริยาที่จดทะเบียนสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมายของไทย ปัจจุบันการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย ผู้ที่สามารถจดทะเบียนสมรสได้จึงต้องเป็นชายและหญิงตามเพศที่ถือกำเนิดเท่านั้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่มีกรรองรับการจดทะเบียนสมรสของคู่รักเพศเดียวกัน จึงทำให้คู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถจดทะเบียนสมรสให้มีสถานะเป็นคู่สมรสได้ ซึ่งเป็นสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายได้

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อห้ามตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ โดยลักลอบอุ้มบุญจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งหากเป็นกรณีที่แพทย์ที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ หรือเรียกโดยย่อว่า “กคทพ.” จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากมีการรับจ้างอุ้มบุญ มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท หากมีการซื้อ ขายอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อน มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นนายหน้า ซึ่งช่องทางให้มีการตั้งครรภ์แทน มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2015). สืบค้นเมื่อ พ.ศ.2462

เทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่เปิดโอกาสให้พลเมืองสามารถเข้าถึงสิทธิในการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์เพื่อช่วยในการเจริญพันธุ์ โดยอนุญาตให้มีการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ในเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ โดยประเทศไทยได้ประกาศใช้ “กฎหมายของสหพันธรัฐรัสเซีย” ฉบับวันที่ 21 พฤศจิกายน 2554 หมายเลข 323-FZ บนพื้นฐานของการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนในรัสเซีย ซึ่งได้รับรองโดยสภาผู้แทนราษฎรรัสเซียเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 และได้รับการอนุมัติจากสหพันธรัฐรัสเซียเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2554 โดยระบุเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่สามารถที่จะใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ในการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เจริญพันธุ์ไว้ตามมาตรา 55 (FEDERAL LAW OF THE RUSSIAN FEDERATION dated November 21, 2011 No. 323-Φ3) ดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์เป็นวิธีการรักษาภาวะมีบุตรยาก ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการปฏิสนธิและการพัฒนาของตัวอ่อนในระยะแรกจะดำเนินการนอกอวัยวะของมารดา มารดาตั้งครรภ์แทน
2. ขั้นตอนการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ข้อห้ามและข้อจำกัดในการใช้งานได้รับการอนุมัติโดยผู้บริหารระดับสูงที่ได้รับอนุญาต
3. ชายและหญิงทั้งคู่แต่งงานและไม่ได้แต่งงานมีสิทธิ์ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ในที่ที่ได้รับความยินยอมโดยสมัครใจจากการแทรกแซงทางการแพทย์ ผู้หญิงคนเดียวก็มีสิทธิ์ที่จะใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ด้วยความยินยอมโดยสมัครใจของเธอในการแทรกแซงทางการแพทย์
โดยบุคคลทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีทางการแพทย์ในการเจริญพันธุ์ได้อย่างเท่าเทียม ทั้งคู่สามีภรรยา คนโสด คนรักเพศเดียวกัน (สุชาติ ทวีสิทธิ์, 2557)
4. เมื่อใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ไม่อนุญาตให้มีการเลือกเพศของเด็กในอนาคต ยกเว้นในกรณีที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดโรคที่สัมพันธ์กับเพศสัมพันธ์
5. พลเมืองมีสิทธิในการเก็บรักษาและเก็บรักษาเซลล์สืบพันธุ์เนื้อเยื่อของอวัยวะสืบพันธุ์และตัวอ่อนโดยใช้เงินทุนส่วนบุคคลและวิธีการอื่นที่กำหนดโดยกฎหมายของสหพันธรัฐรัสเซีย
6. เซลล์สืบพันธุ์เนื้อเยื่ออวัยวะสืบพันธุ์และตัวอ่อนมนุษย์ไม่สามารถนำไปใช้ในทางอุตสาหกรรมได้
7. พลเมืองตั้งแต่อายุสิบแปดถึงสามสิบห้าปีมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้บริจาคเซลล์สืบพันธุ์ที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีและได้รับการตรวจทางพันธุกรรมทางการแพทย์
8. เมื่อใช้เซลล์สืบพันธุ์และตัวอ่อนของผู้บริจาคพลเมืองมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผลการตรวจทางการแพทย์การแพทย์และพันธุกรรมของผู้บริจาคเกี่ยวกับเชื้อชาติและสัญชาติของเขารวมถึงข้อมูลภายนอก
9. มารดาที่ตั้งครรภ์แทนคือผู้ปกครองเด็ก (รวมถึงการคลอดก่อนกำหนด) ภายใต้สัญญาาระหว่างคุณแม่วัยแทน (ผู้หญิงที่แบกลูกอ่อนในครรภ์หลังจากถ่ายโอนตัวอ่อนของผู้บริจาค) และผู้ปกครองที่มีศักยภาพซึ่งใช้เซลล์สืบพันธุ์
10. แม่ที่ตั้งครรภ์แทนอาจเป็นผู้หญิงที่มีอายุระหว่างยี่สิบถึงสามสิบห้าปีที่มีลูกสุขภาพดีอย่างน้อยหนึ่งคนซึ่งได้รับรายงานทางการแพทย์เกี่ยวกับสุขภาพที่น่าพอใจซึ่งได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากการแทรกแซงทางการแพทย์ ผู้หญิงที่แต่งงานตามขั้นตอนที่กำหนดโดยกฎหมายของสหพันธรัฐรัสเซียสามารถเป็นตัวแทนเสมือนได้เฉพาะเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากคู่สมรสของเธอ คุณแม่ที่ตั้งครรภ์แทนไม่สามารถเป็นผู้บริจาคไข่ได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งการถือครองและการเกิดของเด็กเป็นไปไม่ได้ด้วยเหตุผลทางการแพทย์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิในการจ้างตั้งครรภ์หรือการอุ้มบุญของคู่รักเพศเดียวกัน : ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการรับจ้างตั้งครรภ์แทนในประเทศไทยและประเทศรัสเซีย พบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่รับรองการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์อย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 โดยมีการคุณสมบัติของผู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการเจริญพันธุ์ได้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาศัยการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ พ.ศ.2558” ในฐานะคู่สัญญาจ้างตั้งครุฑ ตามมาตรา 21 (1) จะต้องเป็นคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายไทย ซึ่งต้องเป็นคู่สมรสที่เป็นชายหญิงเท่านั้น ดังนั้น คู่รักเพศเดียวกัน ซึ่งไม่มีสถานะเป็นคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ จึงไม่อาจที่จะสามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 ด้วยเหตุไม่เข้าเงื่อนไขในเรื่องคุณสมบัติที่ต้องเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย ทำให้คู่รักร่วมเพศบางคู่ต้องไปอาศัยใช้เทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ของประเทศอื่นที่เปิดโอกาสให้กับคู่รักร่วมเพศมากกว่ากฎหมายไทย ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่จะมีบุตรไว้สืบสกุล ในขณะที่สหพันธรัฐรัสเซีย ซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์เช่นเดียวกัน แต่กลับมีบทบัญญัติที่กำหนดให้สิทธิแก่พลเมืองกว้างกว่ากฎหมายไทย โดยสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอมีบุตรโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์เกิดขึ้นได้ทั้งคู่สมรสหญิงชายที่จดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย คู่รักเพศเดียวกัน ไม่ว่าจะ เป็นชายกับชาย หรือหญิงกับหญิง หรือกระทั่งชายโสดหรือหญิงโสดก็เป็นผู้มีคุณสมบัติที่สามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้อย่างเท่าเทียมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าทั้งประเทศไทยและสหพันธรัฐรัสเซีย มีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการเจริญพันธุ์เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิของพลเมืองที่ประสงค์จะมีบุตรแต่ไม่อาจมีบุตรได้ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวตามสภาพความเป็นไปของสังคม โดยกฎหมายของทั้งสองประเทศต่างคำนึงถึงความจำเป็นของการมีทายาทไว้สืบสกุล เพื่อดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์ อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นของทั้งสองประเทศนั้นมีรายละเอียดที่แตกต่างกันอยู่บ้างในเรื่องของเงื่อนไขและหลักเกณฑ์บางประการ เช่น เรื่องของคุณสมบัติของคู่สัญญาจ้างตั้งครุฑ ก็เป็นไปตามบริบทและความจำเป็นของประเทศในขณะนั้น ดังนั้น เมื่อสังคมมีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา กฎหมายที่ใช้บังคับของในสังคมนั้น ๆ จึงต้องสามารถแก้ไข ปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

รัฐมีแนวโน้มที่จะรับรองและคุ้มครองสิทธิของคู่รักเพศเดียวกันในการสร้างครอบครัวเช่นเดียวกับการสมรสของชายหญิงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น จึงควรพิจารณาถึงการให้สิทธิแก่คู่รักเพศเดียวกันที่ประสงค์จะมีบุตรสามารถดำเนินการจ้างตั้งครุฑได้เฉกเช่นกับคู่สมรสชายหญิง เพื่อเติมเต็มความเป็นครอบครัวตามเจตนารมณ์ของการสร้างสถาบันพื้นฐานของสังคม เช่นในประเทศรัสเซียและเพื่อให้มีความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้นทางสังคมไทย ทั้งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของคู่รักเพศเดียวกันในเชิงเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์พ.ศ. 2558 สืบค้นจาก : www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2558/A/038/1.PDF
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ.(2556).คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว,พิมพ์ครั้งที่ 8 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, (2015). สืบค้นจาก : www.nhrc.or.th/News/Information-News/กฎหมายอุ้มบุญ-เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์กับความเป.aspx (15 กรกฎาคม 2562) “บทลงโทษการลักลอบอุ้มบุญ”
- สุชาดา ทวีสิทธิ์ (2557). สืบค้นจาก : <https://ilaw.or.th/node/3250> “กฎหมายอุ้มบุญ : แร่งขับเค็ลื้อนสำหรับคนอยากมีลูก”
- FEDERAL LAW OF THE RUSSIAN FEDERATION สืบค้นจาก : <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/102297/123594/F-1477641865/323-FZ.pdf> “กฎหมายประเทศรัสเซีย”
- Pobpad, (2016). อุ้มบุญทางเลือกคนมีบุตรยาก. สืบค้นจาก : <https://www.pobpad.com/อุ้มบุญ> (1 กันยายน 2462) “ความหมายการอุ้มบุญ”
- Пятница, (2016). สืบค้นจาก : <https://www.kp.ru/guide/vspomogatel-nye-reproduktivnye-tehnologii.html> “กฎหมายประเทศรัสเซีย”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเชียลมีเดีย

ณัฐนรี มณีวงศ์วรรณ¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email: s59123440040@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารทางโซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทในสังคมหลายประการ โดยเฉพาะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางโซเชียลมีเดียในกรณีที่มีเผยแพร่ข้อมูลของบุคลากรทางการแพทย์ อาทิ แพทย์ พยาบาลผู้ป่วยโดยมีการถ่ายรูป ภาพ วิดีโอ อัปเดตเสียง ระหว่างการปฏิบัติงานในสถานพยาบาลลงโซเชียลมีเดียจึงเกิดปัญหาสำคัญว่าการถ่ายภาพในสถานพยาบาลเป็นการละเมิดต่อสิทธิของบุคคลดังกล่าวหรือไม่และมีมาตรการทางกฎหมายบังคับใช้อย่างไรบ้าง

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่นำมาใช้ควบคุมการสื่อสารและมีเสรีภาพทางโซเชียลมีเดียแต่ก็ไม่มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับการถูกถ่ายภาพของแพทย์ พยาบาล ผู้ป่วยไว้โดยเฉพาะ

คำสำคัญ: ถ่ายภาพ, สถานพยาบาล, โซเชียลมีเดีย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal issues related to social media recording in hospitals

Natnaree Maniwonwan¹, Tanawat Pisitchinda²

^{1,2}Jurisprudence Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University
Email: s59123440040@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

Now a days, social media communication technology has played widely a role in societies, especially by the dissemination of various information via social media. In the event that the information of medical personnel, such as doctors, nurses, or patients are disseminated by taking pictures, video and sound recordings when they are working in the hospitals for posting to social media, there is a significant problem that taking pictures in the hospital is a violation of the rights of the said persons or not and what legal measures are enforced.

The research found that Thailand has laws regulating communication and social media freedom but there is no law specifically protecting the rights from being taken pictures of doctors, nurses or patients.

Keywords : photography, hospital, social media

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันมีการสื่อสารทางเทคโนโลยีมากขึ้นซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนรุ่นใหม่ทุกวงการ คือ โซเชียลมีเดีย (Social Media) โซเชียลมีเดียเป็นการสื่อสารทางสังคมออนไลน์ที่มีลักษณะทั่วถึงและรวดเร็ว เป็นการสื่อสารแบบเปิดกว้างจึงอาจทำให้ขาดความเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เกิดการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แม้ว่าจะเป็นการสื่อสารทางสังคมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้แต่อาจสร้างความเสียหายจากการกระทำต่าง ๆ อาทิ การคลออดบุตรในโรงพยาบาล มีคนกลุ่มหนึ่งถ่ายภาพเด็กโดยอ้างว่าเด็กน่ารักและเป็นสิทธิเสรีภาพจึงตามไปถ่ายภาพและโพสต์ลงโซเชียลมีเดีย โดยมีได้รับอนุญาตจึงทำให้เกิดความพอใจแก่บิดามารดาของเด็กเนื่องจากแสงไฟจากโทรศัพท์หรือกล้องอาจทำให้สายตาเด็กมีปัญหาได้ รวมทั้งการโพสต์ภาพเด็กอาจทำให้เกิดความเสียหายโดยการที่บุคคลอื่นนำภาพไปใช้ในทางไม่ดี เป็นต้น ดังนั้นการถ่ายรูปภาพ วิดีโอ อัปเดตเสียง บุคลากรทางการแพทย์หรือผู้ป่วยในสถานพยาบาลลงโซเชียลมีเดียในขณะที่บุคลากรทางการแพทย์ปฏิบัติหน้าที่นั้นหรือภาพผู้ป่วยขณะทำการรักษาอันเป็นปัญหาสำคัญมาสู่งานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเชียลมีเดีย
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์กฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงในโซเชียลมีเดีย

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพและสถานพยาบาล

สถานพยาบาล ตามพจนานุกรมการสาธารณสุขไทย (2561) ได้บัญญัติคำว่า สถานพยาบาล ไว้ว่า สถานพยาบาล (กฎ) น.สถานพยาบาลของรัฐรวมถึงสถานพยาบาลในกำกับของรัฐ สถานพยาบาลของสภาวิชาชีพ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและสถานพยาบาลอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกระทรวงกำหนด **สถานพยาบาลตามกฎหมาย** พระราชบัญญัติสถานพยาบาลพ.ศ.2541 มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ว่า “สถานที่ยุบรวมตลอดถึงยานพาหนะซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ การประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม การประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามกฎหมายว่าด้วย วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การประกอบวิชาชีพทันตกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรมการประกอบวิชาชีพ กายภาพบำบัดตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพกายภาพบำบัด การประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ การประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและการประกอบวิชาชีพ การแพทย์แผนไทยประยุกต์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผน ไทยหรือการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นตามกฎหมายว่าด้วยงานนั้น ทั้งนี้โดยกระทำเป็นปกติธุระไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่”

ผู้ป่วย ตามพจนานุกรมการสาธารณสุขไทย (2561) ได้บัญญัติคำว่า ผู้ป่วย ไว้ว่า “ผู้ป่วย (กฎ) น.ผู้ขอรับบริการในสถานพยาบาล” **แพทย์** ตามราชบัณฑิตยสถาน (2556)ได้บัญญัติคำว่า แพทย์ ไว้ว่า “แพทย์ น. หมอรักษาโรค”

การถ่ายภาพ หมายถึงการถ่ายภาพเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง ในสถานที่นั้น โดยเป็นการเก็บสภาพแสงไว้มันบนวัตถุไวแสงทางเคมี เช่นฟิล์มถ่ายภาพหรือวงจรรวมไฟฟ้าไวแสง CMOS , CCD เป็นต้น โดยบรรจุอยู่ในอุปกรณ์ที่เราเรียกว่ากล้องถ่ายรูป (ศูนย์ข้อมูลและการบริการ,2559) **โซเซียลมีเดีย**ตามราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้บัญญัติคำว่า โซเซียลมีเดีย ไว้ว่า “ สื่อสังคม หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้คุณค่าทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ สื่อเหล่านี้เป็นของบริษัทต่าง ๆ ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของตน” **การเผยแพร่** ตามราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้บัญญัติไว้ว่า เผยแพร่ ไว้ว่า “เผยแพร่ เป็นคำกริยา แปลว่า โฆษณาให้แพร่หลาย เช่น เผยแพร่ความรู้”ในทางกฎหมายการเผยแพร่ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ได้บัญญัติไว้ว่า “เผยแพร่ต่อสาธารณชน หมายความว่า “ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน โดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพการก่อสร้างการจำหน่ายหรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น”

ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

สิทธิส่วนบุคคลของมนุษย์มีอยู่ตามธรรมชาติไม่มีผู้ใดกำหนดหรือสร้างขึ้น เป็นหลักพื้นฐานที่มนุษย์ย่อมมีและได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่ไม่มีผู้ใดจะล่วงละเมิดได้อยู่ภายใต้หลักจริยธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรมทางสังคมและกฎหมาย สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่อยู่โดยเสมอภาคในการดำรงชีวิต การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมย่อมเกิดการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นจึงต้องมีกฎหมายควบคุมในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม โดยมีรัฐชาติ ปัตย์หรือผู้ปกครองรัฐเป็นผู้ออกกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคนในรัฐ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคนไทยเริ่มต้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความมนุษย์ที่ได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงเริ่มมีการรับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 เป็นฉบับแรก คุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ต่อมาเมื่อวัฒนธรรมทางสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจึงอาจมีการกำหนดสิทธิในการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมของมนุษย์ตามยุคสมัย อาทิ สิทธิในการสื่อสารการใช้อิเล็กทรอนิกส์ สิทธิในการเผยแพร่ เป็นต้น (มาลี วัชรชาอุชัย,2556:1-19)

กฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเซียลมีเดีย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีความรวดเร็วทำให้การจัดเก็บข้อมูล การใช้ การเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลกระทำได้ง่ายและรวดเร็ว (สุขวสา ถมั่งรักสัตว์,2562:33) อย่างไรก็ตาม แม้บุคคลมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันได้ แต่หากการสื่อสารเป็นไปในทางมิชอบและก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลซึ่งมีการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ (มานิตย์ จุมปา,2561:82) สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มีปรากฏอยู่ในมาตรา 36 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่บุคคลสื่อสารถึงกันรวมทั้งการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” ด้วยเหตุนี้ การเผยแพร่ข้อมูลจึงต้องพิจารณาว่า หากเป็นข้อมูลของบุคลากรทางการแพทย์หรือผู้ป่วย แม้ว่าผู้กระทำจะมีได้กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายโดยตรง แต่ถ้าเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายย่อมส่งผลต่อผู้ถูกกระทำและเป็นการละเมิดสิทธิ (นาจริย์ ชยะบุตร,2560:33)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนทางด้านความเสียหายทางแพ่งจะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ โดยนำผลจากการกระทำมาวินิจฉัยว่า ละเมิดสิทธิของผู้อื่นโดยผิดกฎหมายแล้วผู้ถูกละเมิดเสียหายจึงจะถือได้ว่าความเสียหายนั้นเป็นผลมาจากการกระทำที่เป็นละเมิด(องอาจ เจ๊ะยะหลี,2558:24) โดยมีกฎหมายแพ่งที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” และหากบุคคลใดเผยแพร่ข่าวซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือทางทำมาหาได้ แม้ว่าบุคคลนั้นมิได้รับรู้ถึงข้อมูลแหล่งที่มาหรือผู้กล่าวข้อมูลนั้น เพียงแต่เผยแพร่ ถือเป็นการกระทำที่ส่งผลเสียแก่ผู้อื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้” และวรรคสอง “ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่” ซึ่งตามมาตรา 423 นี้ รวมถึงการส่งข้อความทางอินเทอร์เน็ตด้วย (สุขม ศุภนิത്യ,2555:89)

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นโดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เกษัชกร คนจำหน่ายยานางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ ทนายความ หรือผู้สอบบัญชีหรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้นแล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงว่า หากบุคลากรทางการแพทย์เป็นผู้ที่เผยแพร่ก็อาจมีความผิดดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตาม ความลับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 วรรคหนึ่งต้องเกิดจากกรณีเจ้าของข้อเท็จจริงมีความประสงค์จะเก็บข้อเท็จจริงนั้นไว้เป็นความลับด้วย (คณิต ณ นคร,2561:206) ส่วนการที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวาระแรกเปิดเผยความลับของผู้อื่น อันตนได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน” หมายความว่า หากเป็นความลับซึ่งผู้รับการศึกษาทราบในขณะอบรมแล้วนำไปเปิดเผยก็จะมีผลผิดและต้องรับโทษเช่นเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 วรรคหนึ่ง (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ,2560:302)

นอกจากนี้ การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 วรรคหนึ่ง ยังบัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ ต่อบุคคลอื่นเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท” วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำความผิดอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำความผิดโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ถูกระทำ อันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” บทบัญญัติดังกล่าวหากเป็นการถ่ายภาพในห้องตรวจคนไข้ก็ย่อมอาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำที่ได้รับความเดือดร้อนรำคาญและความผิดฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้ อาทิ ความผิดฐานกระทำอนาจาร เป็นต้น

ตัวอย่าง คำพิพากษาฎีกาที่ 12983/2558 วินิจฉัยว่า การที่จำเลยแอบติดตั้งกล้องบันทึกภาพไว้ที่ใต้โต๊ะทำงานของโจทก์ร่วมและบันทึกภาพสรีระร่างกายของโจทก์ร่วมตั้งแต่ช่วงลิ้นปี่จนถึงอวัยวะช่วงขามองเห็นกระโปรงที่โจทก์ร่วมสวมใส่ ขาท่อนล่างและขาท่อนบนของโจทก์ร่วม โดยที่กล้องบันทึกภาพมีแสงไฟสำหรับเพิ่มความสว่างเพื่อให้มองเห็นภาพบริเวณใต้กระโปรงของโจทก์ร่วมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การกระทำของจำเลยสอดส่องให้เห็นถึงความใคร่และกามารมณ์ โดยที่โจทก์ร่วมมิได้รู้เห็นหรือยินยอม อันเป็นการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศต่อโจทก์ร่วม โดยโจทก์ร่วมตกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ แม้จำเลยจะมีได้สัมผัสต่อเนื้อตัวร่างกายของโจทก์ร่วมโดยตรง แต่การที่จำเลยใช้กล้องบันทึกภาพใต้กระโปรงโจทก์ร่วมในระยะใกล้ชิด โดยโจทก์ร่วมไม่รู้ตัวย่อมรับฟังได้ว่า จำเลยได้กระทำโดยประสงค์ต่อผลอันไม่สมควรในทางเพศต่อโจทก์ร่วม โดยใช้กำลังประทุษร้ายซึ่งตามบทนิยามมาตรา 1 (6) แห่งประมวลกฎหมายอาญา การใช้กำลังประทุษร้ายอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 นอกจากหมายความว่ ทำการประทุษร้ายแก่กายแล้ว ยังหมายความว่ทำการประทุษร้ายแก่จิตใจด้วย ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอันใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ การกระทำของจำเลยดังกล่าว ทำให้โจทก์ร่วมต้องรู้สึกสะเทือนใจอับอายขายหน้า จึงถือว่เป็นการประทุษร้ายแก่จิตใจของโจทก์ร่วมแล้ว อันแตกต่างจากการที่บุคคลใช้สายตามองดูหน้าอก ช่วงขา หรือชุดชั้นในของหญิงที่สวมใส่อยู่ไม่ไว้ในที่ใด ๆ ดังที่จำเลยกล่าวอ้างในฎีกา จึงไม่อาจนำมาเปรียบเทียบกันได้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำอนาจารโจทก์ร่วม ครอบคลุมองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 แล้ว และที่จำเลยฎีกาว่ห้องตรวจคนไข้ไม่ใช่สาธารณสถาน การกระทำของจำเลยจึงไม่ครอบคลุมองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 นั้น เห็นว่ ห้องตรวจคนไข้ที่เกิดเหตุ เป็นส่วนหนึ่งของโรงพยาบาล เนินสง่า อันเป็นสถานที่ราชการซึ่งเป็นสาธารณสถาน แม้ประชาชนที่ไปใช้บริการในห้องตรวจคนไข้ที่เกิดเหตุจะต้องได้รับอนุญาตและผ่านการคัดกรองจากพยาบาลหน้าห้องตรวจก่อนดังที่จำเลยฎีกา แต่ก็เป็นเพียงระเบียบขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการใช้บริการของโรงพยาบาลเท่านั้น หากทำให้ห้องตรวจคนไข้ดังกล่าวซึ่งเป็นสาธารณสถานี่ประชาชนมีความชอบธรรมจะเข้าไปได้ ต้องกลับกลายเป็นที่รโหฐานแต่อย่างใดไม่ ห้องตรวจคนไข้ที่เกิดเหตุจึงยังคงเป็นสาธารณสถาน ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงครอบคลุมองค์ประกอบความผิดฐานกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการรังแก หรือข่มเหงผู้อื่น หรือกระทำให้อื่นได้รับความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณสถาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 แล้ว

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550

การเผยแพร่ข้อมูลการรักษาพยาบาลระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่รักษาผู้ป่วยในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายจะกระทำไม่ได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 7 บัญญัติว่ “ข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลเป็นความลับส่วนบุคคลผู้ใดจะนำไปเปิดเผยในประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหายไม่ได้เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลนั้นโดยตรงหรือมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผยแต่ไม่ไว้ในกรณีใด ๆ ผู้ใดจะอาศัยอำนาจหรือสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข่าวสารของราชการหรือกฎหมายอื่นเพื่อขอเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลที่ไม่ใช่ของตนไม่ได้”
ดังนั้น การเผยแพร่ภาพถ่าย วิดีโอ หรืออัดเสียงในขณะที่ผู้ป่วยกำลังทำการรักษาหรือบุคลากรทางการแพทย์
ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ย่อมอาจเป็นการเปิดเผยข้อมูลด้านสุขภาพดังกล่าว

พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560

การใช้สิทธิเสรีภาพนั้นหากเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น รัฐย่อมมีสิทธิในการกำหนด
มาตรการทางกฎหมายเพื่อจำกัดหรือการใช้เสรีภาพได้รวมถึงการใช้โซเชียลมีเดียด้วย (วีรวิชัย เลิศรัตน์ อารัง
กุล, 2560:28) สำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 มาตรา 14 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำ
ความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (1)
โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวงนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมด
หรือบางส่วนหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชนอันมิใช่การ
กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา (2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่ง
ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของ
ประเทศความปลอดภัยสาธารณะความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็น
ประโยชน์สาธารณะของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน (3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์
ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆอันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อ
การร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา (4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆที่มีลักษณะอัน
ลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ (5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดย
รู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม(1)(2)(3) หรือ(4)” และในวรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิด
ตามวรรคหนึ่ง(1) มิได้กระทำต่อประชาชนแต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งผู้กระทำผู้เผยแพร่หรือส่ง
ต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้ง
ปรับและให้เป็นความผิดอันยอมความได้”

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 มาตรา 16 ยังบัญญัติด้วยว่า “ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบ
คอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่นและภาพนั้นเป็น
ภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้นตัดต่อเติมหรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดโดยประการที่
น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นถูกเกลียดชังหรือได้รับความอับอายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี
และปรับไม่เกินสองแสนบาท” และวรรคสองบัญญัติว่า “ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อภาพ
ของผู้ตายและการกระทำนั้นน่าจะทำให้บิดามารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูก
เกลียดชังหรือได้รับความอับอายผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง” ส่วนวรรคสามบัญญัติว่า
“ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยสุจริตอันเป็นการติชมด้วย
ความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำผู้กระทำไม่มีความผิด” ส่วนวรรคสี่
บัญญัติว่า “ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นความผิดอันยอมความได้” สำหรับวรรคห้าบัญญัติว่า
“ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองตายเสียก่อนร้องทุกข์ให้บิดามารดา คู่สมรสหรือบุตรของ
ผู้เสียหายร้องทุกข์ได้และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย” จากบทบัญญัติดังกล่าวเมื่อบุคคลใดเผยแพร่ ตัดต่อ
เปลี่ยนแปลงภาพบุคคลอื่นโดยมิได้รับอนุญาต แม้ว่าผู้นั้นจะมีผู้นำเข้าหรือ ตัดต่อ เปลี่ยนแปลง เพียงแต่ส่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ต่อข้อมูลก็อาจมีความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 มาตรา 16 ซึ่งรวมถึงกรณีภาพดังกล่าว
ดังกล่าวมีการบันทึกจากสถานพยาบาลด้วย (อภิชาติ รอดสม,2558:469)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร(Documentary Research)โดยการศึกษาค้นคว้าจากตัวบท
กฎหมาย ตำราวิชาต่าง ๆ และศึกษาค้นคว้าวิจัยข้อมูล ที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูล
ทั้งหลายมาทำการศึกษาวิเคราะห์และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการถ่ายภาพ
และแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์กฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเซียลมีเดีย โดยมี
รายละเอียดเกี่ยวข้องดังนี้

ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ

สำหรับข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการ
ถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเซียลมีเดีย ตำราและหนังสือคำอธิบายทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม
การถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเซียลมีเดีย งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการถ่ายภาพใน
สถานพยาบาลลงโซเซียลมีเดีย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.เมื่อผู้วิจัยรวบรวมแล้วผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติกฎหมายไทย
- 2.ผู้วิจัยจะดำเนินการ วิเคราะห์ ศึกษาและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่าน
และจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป
- 3.สถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเอกสารจำพวกตำรา หนังสือ บทความ
งานวิจัย บทบัญญัติกฎหมาย จากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดสำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การเผยแพร่ภาพถ่ายบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วยมีลักษณะเป็นการทำละเมิด
สิทธิเนื่องจากมิได้รับความยินยอมให้ถ่ายภาพ วิดีโอ อัดเสียงในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาและมีการเผยแพร่
ลงโซเซียลมีเดียอาจก่อให้เกิดความเสียหาย โดยการถูกรังเกียจ อับอาย รวมทั้งเป็นการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล
บุคคลที่ไม่อนุญาตในผู้อื่นล่วงละเมิดได้ ในปัจจุบันจึงมีกฎหมายในการคุ้มครองบุคลากรทางการแพทย์และ
ผู้ป่วยในการถูกละเมิดโดยการถ่ายภาพในสถานพยาบาลลงโซเซียลมีเดียดังนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 36 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาตรา 423
นอกจากนี้ ยังอาจเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 มาตรา 397 รวมถึงพระราชบัญญัติ
สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 7 และพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดคอมพิวเตอร์พ.ศ.2560
มาตรา 14 มาตรา 16 และพบว่า กฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์ที่ถูกถ่ายภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลงโซเชียลมีเดียขึ้น กฎหมายได้บัญญัติไว้เพียงแค่การลงภาพอันเป็นเท็จ บิดเบือน ปลอมแปลง ตัดต่อหรือดัดแปลงทั้งหมดหรือบางส่วน แต่หากข้อเท็จจริงแล้วรูปภาพผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์ที่ผู้ละเมิดถ่ายภาพและเผยแพร่ลงโซเชียลมีเดียได้เผยแพร่รูปภาพที่เป็นเท็จ บิดเบือน ปลอมแปลง ตัดต่อหรือดัดแปลงแต่อย่างใด จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายเพิ่มเติมในการที่ผู้กระทำละเมิดเผยแพร่ภาพถ่าย วิดีโอหรืออัดเสียงบุคคลอื่น แม้ว่าภาพถ่าย วิดีโอ อัดเสียงนั้นจะเป็นเรื่องจริงที่มีได้ถูกบิดเบือน ปลอมแปลง ตัดต่อหรือดัดแปลงก็ตาม ตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 รวมทั้งการที่แพทย์ปฏิบัติหน้าที่หรือการที่ผู้ป่วยรักษา แม้ว่าภาพที่ถ่ายจะมีใช่เป็นความลับ อาทึ บุคลากรทางการแพทย์กำลังจ่ายยาให้ผู้ป่วย แพทย์กำลังจดบันทึกอาการผู้ป่วยหรือผู้ป่วยนอนบนเตียงในโรงพยาบาล เป็นต้น และควรมีมาตรการในการกำหนดไว้ให้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550

อภิปรายผล

ปัญหาการถ่ายภาพผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพหรือไม่

ผู้วิจัยพบว่า บุคคลมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกัน แต่การสื่อสารดังกล่าวก็อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 36 ได้นอกจากนี้ การที่บุคคลใช้เสรีภาพของตนจนกระทบต่อสิทธิของผู้อื่นทำให้เสียหายและได้รับผลจากการกระทำด้วยการถ่ายภาพของผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์อาจเป็นการทำละเมิดในทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และมาตรา 423 รวมทั้งมีความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 323 มาตรา 397 และความผิดในลักษณะอื่น ๆ จึงควรมีมาตรการเพิ่มโทษให้มากขึ้นกว่าบทบัญญัติเดิมและควรมีมาตรการทางกฎหมายโดยเฉพาะเพื่อคุ้มครองการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์

ปัญหาการถ่ายภาพผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์โดยถ่ายภาพ วิดีโอ อัดเสียงลงโซเชียลมีเดียเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า การเผยแพร่ภาพถ่ายผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์ในสถานพยาบาลลงโซเชียลมีเดีย แม้จะมีลักษณะเป็นการเผยแพร่ข้อเท็จจริง หรือผู้กระทำอาจจะเป็นผู้ส่งต่อ ตัดต่อ เปลี่ยนแปลงก็ย่อมเป็นการเผยแพร่ข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 มาตรา 16 และยังมีลักษณะเป็นการนำข้อมูลของผู้ป่วยมาเผยแพร่อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 7 ก็ตาม แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวอาจจะไม่เพียงพอต่อการป้องปรามพฤติกรรมของบุคคลส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดโทษและควบคุมการกระทำลักษณะดังกล่าวเอาไว้โดยเฉพาะเพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลต่างๆ รวมถึงสิทธิส่วนบุคคลของบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วยด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางสังคม

ปัจจุบันนี้มีการใช้เทคโนโลยีทางการถ่ายภาพซึ่งติดมากับเครื่องมือสื่อสารภายในสถานพยาบาลจำนวนมาก ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของบุคลากรทางสาธารณสุขและผู้ป่วยรัฐจึงควรมีการออกมาตรการทาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กฎหมายกำหนดความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดกล่าวไว้โดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

เนื่องจากวิจัยนี้ค้นคว้าจากเอกสารทางกฎหมายประกอบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม จึงควรมีวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับคดีที่มีการถ่ายภาพ วิดีโอ อัดเสียงของบุคลากรทางการแพทย์หรือผู้ป่วยและวิจัยเกี่ยวกับคดีที่มีการละเมิดกฎหมายสุขภาพหรือสถานพยาบาล

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาอาจารย์ธวัชพิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ฅ นคร (2561). **ประมวลกฎหมายอาญา : หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน
ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ (2560). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ**. (ครั้งที่ 14) กรุงเทพฯ:
วิญญูชน.
- นาจรี ชัยบุตร **มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการข่มเหงรังแก
ออนไลน์**. พ.ศ.2560 นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย (2561). **พจนานุกรมการสาธารณสุขไทยพ.ศ. 2561 ฉบับ 100 ปี**. นนทบุรี:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- มานิตย์ จุมปา (2561). **หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ**. (ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- มาลี วัชรชาญชัย (2556). **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล**. สืบค้นเมื่อวันที่
19/10/2562, จาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/4289>
- วีรวิษญ์ เลิศรัตน์ธำรงค์กุล. **เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญบนเครือข่ายสังคมออนไลน์
ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับที่ 2**. พ.ศ.
2560 วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ศูนย์ข้อมูลและการบริการ (2559). **การถ่ายภาพเพื่อประชาสัมพันธ์**. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2562, จาก
http://www.pk.pnu.ac.th/qa/km/km_information.pdf?bid=111
- สุขวสา ฅม้งรักษ์สัตว์. **การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์**. พ.ศ.2562วารสารเกษม
บัณฑิต ปีที่20 ฉบับที่ 1
- สุขม ศุภนิตย์ (2555). **คำอธิบาย กฎหมายลักษณะละเมิด**. (ครั้งที่ 8) กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- องอาจ เจ๊ะยะหลี (2558). **คำอธิบาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะละเมิด**.
กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล
- อภิชาติ รอดสม. **ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเรื่อง การดูแลรักษาแบบประคับประคองใน
ระยะสุดท้ายของชีวิตและการนำความรู้ไปใช้**. พ.ศ.2558วารสารวิชาการสาธารณสุขปีที่ 24 ฉบับที่ 3

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน

ณัฐชยา พลภักษ์¹, ดวงพร แสงทอง²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email: S59123450065@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่านและเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่านจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำนวน 92 คน โดยใช้แบบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-Test และ F-Test

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน ด้านสภาพการทำงาน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความสัมพันธ์ในการทำงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่าปัจจัยบุคคลที่มีด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานมีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : แรงจูงใจ การปฏิบัติงาน กรมราชทัณฑ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ระบบเรือนจำซึ่งเป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษในหลายประการตั้งแต่การแก้แค้นทดแทนการข่มขู่ยับยั้งและแบบทั่วไปคือการลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อยับยั้งมิให้ผู้อื่นกระทำตามและเกรงกลัวที่จะกระทำผิดรวมทั้ง การข่มขู่ยับยั้งเฉพาะรายซึ่งเป็นการลงโทษตัวผู้กระทำผิดโดยตรงเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำผิดอีกในอนาคต ขณะเดียวกันการจำคุกยังเป็นการตัดโอกาสในการกระทำผิดโดยแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมเพื่อมิให้สามารถก่อความเดือดร้อนต่อสังคมได้อีกแต่การแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมโดยวิธีการจำคุกนั้นเป็นเพียงการแยกออกจากสังคมชั่วคราวเนื่องจากผู้กระทำผิดเหล่านี้ต้องพ้นโทษและกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำจึงมีการปรับเปลี่ยนจากวิธีการที่เน้นเพียงควบคุมพร้อมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซึ่งปัจจุบันถือเป็นภารกิจสำคัญที่กรมราชทัณฑ์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเห็นได้จากพันธกิจของกรมราชทัณฑ์ที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) ควบคุม ผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ (2) แก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมเสียให้เป็นพลเมืองที่มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีลักษณะที่แตกต่างจากข้าราชการหน่วยงานอื่นๆ อีกทั้งต้องมีความรู้เฉพาะด้านและการใช้ทักษะในการทำงานที่หลากหลายซึ่งต้องสร้างความ เป็นมืออาชีพในการทำงานให้บรรลุผลตามพันธกิจของกรมราชทัณฑ์ที่กำหนดตระหนักถึงการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญด้วยการเน้นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้านความเสมอภาค สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ (กองกรมราชทัณฑ์ 31 ก.ค. 2545) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรมีผลต่อความสำเร็จของงานในองค์กรและยังสร้างความสุขของผู้ทำงานอีกทั้งองค์กรใดก็ตามหากบุคคลในองค์กรไม่มีแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็เป็นเหตุที่ทำให้ผลงานและผลการปฏิบัติงานต่ำคุณภาพของงานลดลงไปในทางตรงกันข้ามหากองค์กรมีบุคคลที่มีแรงจูงใจและความพึงพอใจในการทำงานสูงก็จะมีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานคุณภาพงานก็จะมีประสิทธิภาพสูง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาข้อเสนอแนะในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์จังหวัดน่าน โดยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยตามประเด็นต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่านจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและแต่ละด้านแตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดที่เป็นเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำนวนทั้งสิ้น 92 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ในจังหวัดน่าน ตัวแปรที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. รายได้
5. ประสบการณ์ทำงาน

ตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน ได้แก่

1. ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
2. ปัจจัยบำรุงรักษา ประกอบด้วย ค่าตอบแทนและสวัสดิการด้านความสัมพันธ์ ในการทำงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านสภาพการทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารของหน่วยงาน รวมทั้งกรมราชทัณฑ์ในจังหวัดอื่นๆ สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ รวมถึงไปถึงการกำหนดนโยบายและเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน
2. เพื่อใช้เป็นสารสนเทศของกรมราชทัณฑ์ในการสร้างแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์จังหวัดน่าน และกรมราชทัณฑ์จังหวัดอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์การให้สามารถขับเคลื่อนและพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ดังนี้

1. แรงจูงใจ หมายถึง พลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรมและยังกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมนั้นด้วยคนที่มีแรงจูงใจสูงจะใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยไม่ลดละแต่คนที่มีแรงจูงใจต่ำจะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิกการกระทำก่อนบรรลุเป้าหมาย

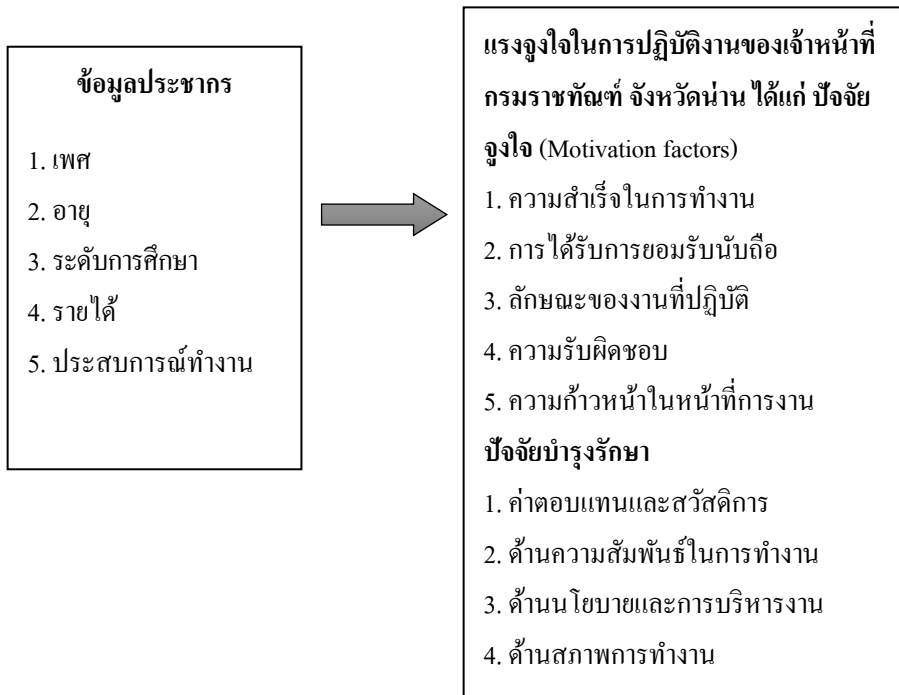

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การปฏิบัติงาน หมายถึง การดำเนินงานหรือกระทำกิจกรรมใด ๆ ภายใต้กฎระเบียบหรือหน้าที่หรือตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
3. เจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในกรมราชทัณฑ์ ในจังหวัดน่าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทั่วไป
4. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ปัจจัยจูงใจแรงจูงใจหรือแรงผลักดันให้บุคคลที่ ปฏิบัติงานแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งช่วยกระตุ้นทิศทางหรือแนวทางของพฤติกรรมให้บุคคลกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายด้วยความเต็มใจและเป็นไปตามแรงจูงใจของบุคคลโดยแบ่งออกเป็นแรงผลักดันทั้งจากภายนอกและภายใน ได้แก่ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยการบำรุงรักษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนากรอบแนวคิดในขั้นตอนจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบแล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดหรือทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎี 2 ปัจจัยของ (Herzberg and other.) ทฤษฎีของ เฮอริชเบอร์ก (Herzberg and other.) มีปัจจัยหรือองค์ประกอบ 2 ประการ ที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ องค์ประกอบจูงใจและองค์ประกอบค้ำจุนหรือองค์ประกอบสุขอนามัย

องค์ประกอบจูงใจ

เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติโดยตรง และเป็นสิ่งจูงใจให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงานประกอบด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นประสบผลสำเร็จอย่างดี สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับงาน และรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น
 2. การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลในหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ๆ ที่มาขอคำปรึกษา ซึ่งอาจแสดงออกในรูปการยกย่องชมเชย การให้กำลังใจ การแสดงความยินดีการ แสดงออกที่ทำให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ
 3. ลักษณะของงาน หมายถึง งานที่น่าสนใจ ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำทนายให้ลงมือทำ หรือเป็นงานที่มีลักษณะทำตั้งแต่ต้นจนจบโดยลำพัง
 4. ความรับผิดชอบ หมายถึง การได้รับมอบหมายให้ดูแลงานใหม่ๆ และมีอำนาจอย่างเต็มที่ ไม่มีการ ตรวจสอบหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด
 5. ความก้าวหน้าในหน้าที่ หมายถึง การได้รับเลื่อนชั้น การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น มีโอกาสได้ศึกษา ต่อเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ได้รับการฝึกอบรมดูงาน
- องค์ประกอบค่าจูนหรือองค์ประกอบสุขอนามัย**
- เป็นองค์ประกอบที่ช่วยป้องกันการปฏิบัติงานของบุคลากรที่จะเกิดความไม่ชอบงานหรือหย่อน ประสิทธิภาพลง ประกอบด้วย
1. เงินเดือน หมายถึง สิ่งตอบแทนการปฏิบัติงานในรูปเงินรวมถึงการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงาน นั้น เป็นที่พอใจของบุคคลที่ทำงาน
 2. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต หมายถึง ความน่าจะเป็นที่บุคคลจะได้รับความก้าวหน้า ในทักษะวิชาชีพ
 3. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หมายถึง ความมีสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี
 4. สถานะของอาชีพ หมายถึง อาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับและนับถือของสังคม มีเกียรติและมีศักดิ์ศรี
 5. นโยบายและการบริหาร หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์กร การติดต่อสื่อสาร ภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ
 6. สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ รวมทั้งลักษณะ สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ
 7. ชีวิตส่วนตัว หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับงาน เช่น การไม่ถูกย้ายไปทำงานใน ที่แห่งใหม่ซึ่งห่างไกลครอบครัว
 8. ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน
 9. การปกครองบังคับบัญชาหรือการนิเทศงาน หมายถึง ความสามารถหรือความยุติธรรมของ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นิเทศงานในการดำเนินงานและการบริหารงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน” โดยการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดที่เป็นเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำนวนทั้งสิ้น 92 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) รายได้ 4) ระดับการศึกษา 5) ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์จังหวัดน่าน ตามปัจจัยทฤษฎี 2 ปัจจัยรวมข้อคำถามทั้งหมด 27 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การได้รับการยอมรับนับถือ 3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 6. ค่าตอบแทนและสวัสดิการ 7. ด้านความสัมพันธ์ในการทำงาน 8. ด้านนโยบายและการบริหารงาน 9. ด้านสภาพการทำงาน โดยจะเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Rensis Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ในแต่ละด้านโดยกำหนดค่าคะแนน สำหรับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดตามลำดับ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ Inferential Statistic (สถิติอนุมาน) ในการวิเคราะห์สมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่านแตกต่างกันจะทดสอบโดยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ค่า T-test (Independent Sample T-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันและจะทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่า F-test (Independent Sample F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA (One Way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล และวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อตอบคำถามวิจัยโดยนำเสนอในรูปแบบของตารางสรุปผลและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์จังหวัดน่าน สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 68.5 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 31.5 และมีอายุ 36-40 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมาคืออายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.8 อายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.3 และ 25 - 30 ปี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คิดเป็นร้อยละ 6.5 ตามลำดับโดยส่วนใหญ่เน้นจบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 77.2 รองลงมา คือสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 22.8 มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.1 รองลงมารายได้ต่อเดือน 20,001–30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.9 ประเภทประสบการณ์ทำงาน 1–10ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.2 และ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.8

ตารางจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน ด้านภาพรวม

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	3.97	.604	มาก	2
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.52	.748	มาก	6
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.25	.665	มาก	1
4. ด้านความรับผิดชอบ	3.97	.697	มากที่สุด	3
5. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน	3.68	.832	มาก	4
6. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	3.01	.817	ปานกลาง	9
7. ด้านความสัมพันธ์ในการทำงาน	3.23	.808	ปานกลาง	7
8. ด้านนโยบายและการบริหารงาน	3.12	.793	ปานกลาง	8
9. ด้านสภาพการทำงาน	3.57	.664	มาก	5
ภาพรวมทั้งหมด	3.59	.482	มาก	

จากตารางจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.59 และเมื่อพิจารณารายด้านสรุปได้ว่า ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.25 รองลงมา ด้านความสำเร็จในการทำงานค่าเฉลี่ย 3.97 ด้านความรับผิดชอบค่าเฉลี่ย 3.97 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงานค่าเฉลี่ย 3.68 ด้านสภาพการทำงานค่าเฉลี่ย 3.57 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ค่าเฉลี่ย 3.52 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด 3 ลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ด้านความสัมพันธ์ในการทำงานค่าเฉลี่ย 3.23 ด้านนโยบายและการบริหารงานค่าเฉลี่ย 3.12 และสุดท้ายที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการค่าเฉลี่ย 3.01

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตาราง 2.1 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ (n=92)สรุปเป็นตารางด้านภาพรวม พบว่า

ปัจจัยแรงจูงใจ	T-Test				
	เพศ	N	\bar{x}	S.D.	Sig
ภาพรวม	ชาย	63	3.52	.468	.937
	หญิง	29	3.75	.482	

เจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่2.1

ตาราง 2.2 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ (n=92) สรุปเป็นตารางด้านภาพรวม พบว่า

ปัจจัยแรงจูงใจ	แหล่งความแปรปรวน	ds	SS	MS	F	Sig
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	.270	.090	.379	.769
	ภายในกลุ่ม	88	20.927	.238		
	รวม	91	21.197			

เจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ที่มีอายุแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่2.2

ตาราง 2.3 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา (n=92) สรุปเป็นด้านภาพรวม พบว่า

ปัจจัยแรงจูงใจ	T-Test				
	ระดับการศึกษา	N	\bar{x}	S.D.	Sig
ภาพรวม	ปริญญาตรี	71	3.57	.498	.295
	สูงกว่าปริญญาตรี	21	3.68	.422	

เจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่2.3

ตาราง 2.4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ (n=92) สรุปเป็นด้านภาพรวม พบว่า

ปัจจัยแรงจูงใจ	T-Test				
	รายได้	N	\bar{x}	S.D.	Sig
ภาพรวม	10,000-20,000	70	3.56	.474	.508
	20,001-30,000	22	3.70	.504	

เจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ที่มีรายได้ต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 2.4

ตาราง 2.5 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์ทำงาน (n=92) สรุปเป็นด้านภาพรวม พบว่า

ปัจจัยแรงจูงใจ	T-Test				
	ประสบการณ์	N	\bar{X}	S.D.	Sig
ภาพรวม	1-10 ปี	71	3.61	.486	.891
	11-20 ปี	21	3.52	.473	

เจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 2.5

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน มีการวิจัยศึกษาที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์จังหวัดน่านนั้นได้มีการแบ่งหน้าที่ในแต่ละส่วนตามความถนัดตามความรู้ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนไว้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายที่กำหนดหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแรงจูงใจในการทำงานก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะสามารถนำมาต่อยอดให้การทำงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายของงานนั้นๆ ดังนั้นในภาพรวมของแรงจูงใจการปฏิบัติงานนั้นจึงออกมาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติกา ระโส (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และประสบการณ์ทำงาน

เพศ พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำแนกตามเพศ ดังนี้ เพศชายและเพศหญิงโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะการที่ได้คัดเลือกเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แล้วจะไม่มีการจำกัดเพศไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงเพราะองค์การต้องการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ดีไม่ได้เน้นเรื่องเพศในการปฏิบัติงานเพราะเมื่อเข้ามาปฏิบัติงานทุกคนก็ต้องปฏิบัติในกฎ ระเบียบ และอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน จึงเป็นเหตุผลที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของโชติกา ระโส (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและงานวิจัยของวีรยุทธ วาณิชกมลนันท์ (2559) ศึกษาาระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทสยามกลาสอินดัสทรี จำกัด (โรงงานอยุธยา) ที่พบว่าด้านเพศมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อายุ พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำแนกตามอายุ ดังนี้ อายุที่แตกต่างกันนั้นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อายุที่แตกต่างกันได้คัดเลือกมาในตำแหน่งงานที่ถนัดตรงกับความสามารถแบ่งตำแหน่งงานชัดเจนจึงทำให้การมีอายุที่แตกต่างกันแต่การปฏิบัติรับผิดชอบไม่แตกต่างกันเนื่องจากการได้รับงานที่ตรงกับตำแหน่งไม่เกี่ยวกับว่าจะอายุเท่าไรเมื่อคัดเลือกมาปฏิบัติงานแล้วก็จะปฏิบัติได้อย่างเต็มที่จึงเป็นเหตุผลที่แรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับวิจัยของชาลิสา สุคนธ์พงศ์ (2553) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในสำนักงานพลังงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และวิจัยของสถาพร ไกรถวิล (2553) การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่าด้านอายุมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำแนกตามระดับการศึกษา มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาที่ระบุไว้ชัดเจนก่อนคัดเลือกเข้ามาปฏิบัติงานจึงทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับตำแหน่งงานนั้น ๆ จึงมีโอกาสทำให้องค์กรมีความก้าวหน้ามากขึ้นเพราะระดับการศึกษาได้ไว้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะปฏิบัติงานได้ตามความรู้ที่ได้ศึกษามาเพื่อนำมาพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านความสำเร็จในการทำงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาบทิพย์ ศิริชมพู่ (2554) การศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ พนักงานส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดนครพนมที่พบว่าระดับแรงจูงใจโดยรวมแตกต่างกันและตั้งวิจัยของโชติกา ระโส (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

รายได้ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำแนกตามรายได้ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่า ส่วนมากนั้นจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาเป็นส่วนใหญ่ จึงมีรายได้ตามขั้นต่าที่เท่า ๆ กันตามระดับการศึกษาจึงมีรายได้ที่ไม่ได้แตกต่างกันสอดคล้องกับวิจัยของสถาพร ไกรถวิล (2553) การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี และยังสอดคล้องกับวิจัยของ ชาลิสา สุคนธ์พงศ์ (2553) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในสำนักงานพลังงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่ารายด้านไม่แตกต่างกัน

ประสบการณ์ทำงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะมีความประสบการณ์ทำงานมากี่ปีแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้วก็ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่เหมือนกันปฏิบัติตามกฎระเบียบและมีการอบรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน นั้น ๆ เหมือนกัน จึงเป็นสาเหตุที่มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลิสา สุคนธ์พงศ์ (2553) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในสำนักงานพลังงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่าน พบว่ามีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เสนอเป็นรายได้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ **ด้านความสำเร็จในการทำงาน** จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่านมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ให้มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เต็มที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ว่าความสำเร็จของงานมาเป็นอันดับแรกๆ **ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ** เพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นหน่วยงานควรให้โอกาสทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบาย **ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ** ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นควรมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถในระดับความรู้ความสามารถและเปิดโอกาสให้ได้พัฒนาตนเองจากประสบการณ์ใหม่ๆ **ด้านความรับผิดชอบ** ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นควรมอบหมายงานตามความรับผิดชอบในงานที่ถนัดตามความรู้ความสามารถและความสนใจในงานจริง ๆ เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น **ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน** ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นควรจัดให้มีการประเมินอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน **ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ** ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นควรแก้ไขเรื่องค่าตอบแทนและสวัสดิการให้เพียงพอกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน **ด้านความสัมพันธ์ในการทำงาน** ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ควรมีความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อกันรวมถึงควรยอมรับฟังความคิดเห็นกันและกัน **ด้านนโยบายและการบริหารงาน** ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นหน่วยงานควรกำหนดนโยบายให้มีระบบกลไกในการพิจารณาความก้าวหน้าในตำแหน่งงานด้วยความเป็นธรรม **ด้านสภาพการทำงาน** ดังนั้นเพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นหน่วยงานควรตรวจสอบสภาพแวดล้อมเช่น แสงสว่างอุณหภูมิให้มีความเหมาะสมสม่ำเสมอรวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์จังหวัดน่าน ควรมีการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานและจัดการประเมินความสามารถควบคู่ไปด้วย

ข้อเสนอเชิงวิชาการ

ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วยเพื่อหาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกและเจาะจงมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์ จังหวัดน่านฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำจาก อาจารย์ดวงพร แสงทอง ซึ่งอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่ตรวจสอบและแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ณ เวลาที่ดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลต่าง ๆ จนเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณา ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำหลักการและแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดีและขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในกรมราชทัณฑ์จังหวัดน่านที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมและให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามด้วยความเต็มใจ

เอกสารอ้างอิง

โชติกา ระโส. (2555). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ปาไลตา อาษาศรี. (2557). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดกาฬสินธุ์**. นิสิตครุศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- วีรยุทธ วาณิชกมลนันท์. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทสยาม
กลาสอินดัสทรี จำกัด โรงงานอยุธยา**. หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกล
ยุทธ์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สถาพรไกรถวิล. (2553). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์ การเกษตรใน
จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ชาลิสสา สุ คนธพงศ์. (2553). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในสำนักงานพลังงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**.
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี
- กาทิพย์ ศิริชมพู่. (2554). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์
สวรรค์จังหวัดนครพนม** (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
มหาสารคาม.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะโดยอายุ

รณิดา เมืองมา¹, ทัตตนันท์ คงลำธาร²

^{1,2}ปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440126@ssru.ac.th¹, tattanan.kh@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การกำหนดหลักเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะของประเทศไทยถือตามหลักสากลขณะทำการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อมาเมื่อมีการร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองผู้เยาว์อายุไม่เกินสิบแปดปี โดยพิจารณาเกณฑ์อายุในการให้ความคุ้มครองตามความรู้สึกลึกซึ้งและรอบรู้ผลดีและผลเสียแห่งการกระทำของตัวบุคคลซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะ เมื่อผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีกระทำความผิดจะไม่ได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้ผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีไม่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่กฎหมายมองว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนแต่ก็ไม่ถูกมองว่าเป็นผู้ใหญ่ จึงมีปัญหาสำคัญว่าการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายอื่น ๆ หรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย อาทิ ประเทศสเปนและอาร์เจนติน่า ได้กำหนดให้ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะเมื่ออายุสิบแปดปีบริบูรณ์มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย และผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นผู้เยาว์ซึ่งเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะมีความสอดคล้องกับกฎหมายเยาวชนและครอบครัว การกำหนดหลักเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองเยาวชนและการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปี

คำสำคัญ : ผู้เยาว์, เยาวชน, เกณฑ์อายุบรรลุนิติภาวะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายถึงอายุสิบแปดปี เมื่ออายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายให้ถือเป็นผู้เยาว์ กรณีที่ผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดขึ้น ทำให้คดีดังกล่าวไม่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว ถือว่าเมื่อผู้ที่มีอายุกว่าสิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปีกระทำความผิดจะได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเดียวกับผู้บรรลุนิติภาวะ แต่ศาลอาจใช้พินิจลดโทษให้หนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าความรู้สึกผิดชอบของผู้เยาว์ยังมีไม่เต็มที่ ซึ่งเป็นเหตุที่ต้องพิจารณาจากตัวผู้เยาว์ที่กระทำความผิดนั้น กล่าวคือประมวลกฎหมายอาญามาตรา 318 และ มาตรา 319 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว หรือแม้แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2562 มาตรา 45 และ มาตรา 49 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น แต่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ที่มีอายุกว่าสิบแปดปี เช่นนี้ ตามนัยของกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองทางกฎหมาย เกี่ยวกับผู้เยาว์ที่มีอายุกว่าสิบแปดปี โดยพฤติการณ์ของผู้เยาว์แสดงให้เห็นถึง ความรู้ผิดชอบและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ กฎหมายจึงไม่ได้ให้ความคุ้มครองบุคคลกลุ่มนี้

กฎหมายไทยไม่ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และผู้เยาว์ไว้ชัดเจนทำให้เกิดความสับสนในเรื่องของเกณฑ์อายุของบุคคลในสถานะต่าง ๆ ต่างจากกฎหมายในบางประเทศที่กำหนดเกณฑ์อายุและสถานะบุคคลไว้ชัดเจน เช่น ประเทศอาร์เจนตินา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แห่งชาติ อาร์เจนตินา กำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะ คือ สิบแปดปีบริบูรณ์ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่านั้นเรียกว่า “ผู้เยาว์” และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดการบรรลุนิติภาวะ คือ บุคคลนั้นมีความเจริญทางสติปัญญาถือเป็นผู้ใหญ่ สามารถจัดการงานของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อตนเองได้ ผู้เยาว์ที่มีอายุกว่าสิบแปดปี ถือเป็นผู้ที่มีความเจริญทางสติปัญญาและสามารถจัดการงานของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อตนเองได้ระดับหนึ่ง อีกทั้งกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนมิได้ให้ความคุ้มครอง ซึ่งเป็นการเข้าใจง่ายหากประเทศไทยมีการบัญญัติเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ เพื่อลดช่องว่างในการให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ที่มีอายุมากกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายอื่นๆ ให้ความคุ้มครองเช่นเด็กและเยาวชนและเพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถใช้สิทธิที่พึงได้รับหรือไม่

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ รวบรวม ข้อเสนอ แนวทางการแก้ไขปรับลดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา19 จากเดิมนยี่สิบปีบริบูรณ์ลดลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบรรลุนิติภาวะ

บรรลุนิติภาวะ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ดังนี้ “มีอายุถึงกำหนดที่กฎหมายให้พ้นจากภาวะความเป็นผู้เยาว์และให้มีความสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายทั้งปวงได้โดยสมบูรณ์ด้วยตนเอง โดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ หรือเมื่อผู้เยาว์ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย”

ความหมายของบุคคลธรรมดา

บุคคลย่อมถือเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย เป็นผู้ซึ่งมีความสามารถในการถือสิทธิต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การใช้สิทธิที่เขามีต่อไป (อังคณาดี ปิ่นแก้ว, 2560 : 17 – 24) โดยการเริ่มต้นสภาพบุคคลนั้นตามมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเอาเมื่อทารกคลอดจากครรภ์มารดาแล้วและมีชีวิตรอดอยู่ การคลอดสำเร็จเมื่อทารกมีความเป็นอยู่แยกจากครรภ์มารดาแล้ว แม้จะมีลักษณะผิดปกติต้องถือว่าเริ่มสภาพบุคคลแล้ว (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2560 : 25-26)

ความหมายของผู้เยาว์

ผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะการบรรลุนิติภาวะหรือการพ้นจากภาวะผู้เยาว์ตามที่กฎหมายกำหนด มีได้ 2 กรณี คือ (1) อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ (2) อายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ (สลิด ชูชื่น, 2552) แต่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย คือ สมรสเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว หรือเมื่อศาลอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ความสามารถในการใช้สิทธิของผู้เยาว์ แยกได้ 2 กรณี คือกรณีที่ผู้เยาว์สามารถใช้สิทธิกระทำได้เองตามฐานานุกรมและกรณีที่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม (กฎหมายคอมพิวเตอร์, 2562)

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของผู้เยาว์ได้ดังนี้ ความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ บุคคลผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ความหมายตามมาตรา 318 และมาตรา 319 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ ผู้ที่มีอายุกว่าสิบห้าปี แต่ไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ ซึ่งตรงกับความหมายของเยาวชนตามบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะ

การที่มนุษย์อยู่รวมกันในสังคมจะต้องอาศัยพึ่งพากันและเกิดการแบ่งหน้าที่และสิทธิกัน อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนเกิดไม่สามารถจะทำทุกอย่างได้เหมือนผู้ใหญ่ทันทีเพราะสังคมมองว่ายังเด็กอยู่ โดยรัฐจึงต้องมีการกำหนดการบรรลุนิติภาวะของประชาชน ตามหลักวิชารัฐศาสตร์เบื้องต้น ที่กำหนดหน้าที่รัฐในการสร้างความมั่นคงแน่นอนแก่สังคม ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนในสังคมได้ใช้ชีวิตอย่างมั่นคงแน่นอนกันถ้วนหน้า รัฐจึงต้องเข้ามาจัดการโดยใช้เครื่องมือทางกฎหมายในการกำหนดอายุว่าอายุเท่านี้ถึงจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะและมีสิทธิ์ได้อย่างสมบูรณ์ (Wachiravit Kongkarai, 2560) แต่เดิมกฎหมายโรมันกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ราวทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาประเทศในภาคพื้นยุโรปค่อยๆมีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์อายุผู้บรรลุนิติภาวะลดมาเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์ สำหรับในประเทศไทยเคยมีการหยิบยกปัญหานี้ขึ้นมาอภิปรายโดยมีผู้สนับสนุนให้ลดอายุการบรรลุนิติภาวะลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์เพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการชำระประมวลกฎหมายส่วนใหญ่เห็นว่าเกณฑ์อายุเดิมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความรับผิดชอบตามที่แท้จริงของคนไทยแล้วจึงควรคงไว้ตามเดิมคือยี่สิบปี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บริบูรณ์ ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบจากกฎหมายประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลี และประเทศฟิลิปปินส์ (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2560) ปัจจุบันการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในทุกระดับ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ได้ปรับอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง (นางอรณิช รุ่งธิปานนท์, 2561) เช่นนี้เพื่อความสอดคล้องกับความสามารถตามกฎหมายของผู้มีอายุกว่าสิบแปดปี การลดหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะจึงควรนำกลับมาพิจารณาใหม่ด้วยเหตุทั้งด้านสังคมและวิชาการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุนิติภาวะโดยอายุของประเทศไทย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 ความว่า “บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์” ผู้มีอายุถึงกำหนดที่กฎหมายให้พ้นจากภาวะความเป็นผู้เยาว์และให้มีความสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายทั้งปวงได้โดยสมบูรณ์ด้วยตนเอง โดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์หรือเมื่อผู้เยาว์ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น คำว่า “ผู้เยาว์” ตามประมวลกฎหมายนี้ หมายความว่าผู้ที่มีอายุกว่าสิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์

ประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา 317 ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรางเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี” คำว่า “เด็ก” ตามประมวลกฎหมายอาญา หมายความว่า ผู้ที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปี เป็นการให้ความหมายตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ความหมายของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติไว้ในบทบัญญัติ มาตรา 318 และมาตรา 319 ความว่า “ผู้ใดพรางผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี” ตามบทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้ อายุของผู้เยาว์ที่ประมวลกฎหมายนี้ให้ความคุ้มครองตรงกับอายุของเยาวชนตามความหมายของบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

กฎหมายได้บัญญัติว่าเด็ก หมายถึงบุคคลที่มีอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ ซึ่งถือว่า

เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุยังไม่เกิน15ปีบริบูรณ์ถือยังเป็นเด็กตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ ส่วนเยาวชนต้องมีอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ถือเป็นเยาวชนตามกฎหมายฉบับนี้

พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระราชบัญญัติดังกล่าวคุ้มครองเด็ก คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่สมรส โดยมีการจดทะเบียนสมรสชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว แต่ไม่นับรวมการสมรสโดยพฤตินัย

**กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุนิติภาวะโดยอายุของต่างประเทศ
 ประมวลกฎหมายแพ่งสาธารณรัฐเช็ก**

“มาตรา 30 อายุของการบรรลุนิติภาวะ (1) บุคคลธรรมดาจะได้รับความสามารถตามกฎหมายอย่างเต็มที่ เมื่อถึงอายุของการบรรลุนิติภาวะ อายุของการบรรลุนิติภาวะจะมาถึงเมื่ออายุครบสิบแปดปี (2) ก่อนครบอายุของการบรรลุนิติภาวะจะได้รับความสามารถทางกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบโดยได้รับความสามารถตามกฎหมายหรือโดยการสมรส ความสามารถทางกฎหมายที่ได้รับจากการสมรสไม่ได้สิ้นสุดลงเมื่อสิ้นสุดการสมรสหรือทำให้การสมรสเป็นโมฆะ” (The Civil Code Act of the Czech Republic, 2012) ประมวลกฎหมายแพ่งสาธารณรัฐเช็กได้อธิบายเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ การบรรลุนิติภาวะโดยอายุ ในที่นี้ได้บัญญัติอายุของการบรรลุนิติภาวะคือ สิบแปดปีบริบูรณ์ บุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีจะได้รับความคุ้มครองในฐานะผู้เยาว์ตามกฎหมาย และการบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ซึ่งการบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสจะไม่ถูกยกเลิกภายหลังแม้การสมรสจะสิ้นสุดลงหรือทำให้การสมรสเป็นโมฆะ

รัฐธรรมนูญสเปน

เกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามรัฐธรรมนูญสเปน “มาตรา 12 ชาวสเปนจะบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุสิบแปดปี” (Spanish Constitution, 1978) กล่าวคือ บุคคลที่มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์คือผู้ที่พ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะโดยอายุเป็นพลเมืองผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและเชิงพาณิชย์แห่งชาติ ประเทศอาร์เจนตินา

มาตรา 25 ผู้เยาว์และเยาวชน

ผู้เยาว์คือผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ตามประมวลกฎหมายนี้บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งมีอายุสิบสามปีเรียกว่า เยาวชน (Civil Code and Commercial of the Nation, 2014)

ตามบทบัญญัตินี้ ผู้เยาว์ คือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ผู้ที่มีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปคือผู้ที่พ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะ และ เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุไม่เกินสิบสามปี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในส่วนนี้เพื่อสนับสนุนแนวคิดเรื่องการลดหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะของประเทศไทยจากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์ ลดลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์
2. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษากฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายต่างประเทศ หนังสือ ตำรากฎหมาย บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะ
3. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการอ่านตีความหมาย รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลจากหนังสือ ตำรากฎหมาย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความที่เกี่ยวข้อง จัดองค์ประกอบแนวความคิด ตีความข้อมูลและสรุปผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยได้มีการใช้หลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุ ยี่สิบปีบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศสวีเดน ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลีและประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งบางประเทศที่กล่าว ข้างต้นมีส่วนร่วมในการช่วยร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย

2. ในปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่มีส่วนร่วมในการช่วยร่างประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ของประเทศไทยนั้นได้มีการเสนอร่างแก้ไขอายุการบรรลุนิติภาวะจากเดิมยี่สิบปีเป็นสิบแปดปีด้วยเหตุ ด้านสังคมและวิชาการและจะมีการประกาศใช้ภายในปีพ.ศ. 2565 ประเทศไทยซึ่งเดิมกำหนดหลักเกณฑ์อายุ การบรรลุนิติภาวะโดยการเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ จึงควรมีการปรับแก้ไขอายุการบรรลุนิติภาวะ เป็นสิบแปดปีด้วยเหตุด้านสังคมที่มีความก้าวหน้ามากขึ้นและเพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดสิทธิและหน้าที่ ของบุคคลตามกฎหมายไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะของผู้เยาว์ตาม มาตรา 19 แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ กฎหมายกำหนดให้บุคคลพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ หรือเมื่อผู้เยาว์ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีตามประมวลกฎหมายนี้ ถือว่า เป็นบุคคลในลักษณะที่มีสติปัญญาครบบริบูรณ์และสามารถรับผิดชอบชีวิตตนเองได้แล้วพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติ คຸ້มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2546) ซึ่งมุ่งคຸ້มครองผู้ที่มีอายุต่ำสิบแปดปี จึงไม่ได้ให้ ความคຸ້มครองผู้เยาว์ในช่วงอายุนี้นี้ ทั้งนี้แม้ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี จะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสตาม มาตรา 1448 แต่ยังมีข้อจำกัดเรื่องอายุในกฎหมายบางฉบับ เช่น การขอรับใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ การ เลือกลง การสมัครงานตามกฎหมายแรงงาน เป็นต้น ซึ่งหากผู้เยาว์ที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรสก่อนมีอายุสิบ แปดปีจะไม่สามารถกระทำการดังที่กล่าวมาข้างต้นได้ ในทางกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญาได้จำกัด ความสามารถในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีอาญาไว้ กล่าวคือผู้เยาว์จะไม่สามารถเป็นโจทก์ฟ้องคดีได้เอง หรือขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการก็ได้ ไม่ว่าจะได้รับความยินยอมหรือไม่ (สำนักงานอัยการคดี เยาวชนและครอบครัวจังหวัดสตูล, 2562) ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้กำหนดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี ผู้ที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีอายุสิบเจ็ดถึงสิบแปดปี ผู้เยาว์ ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีซึ่งส่วนใหญ่เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแต่ยังถูกจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรม ต่าง ๆ จึงควรให้มีการขยายความรับผิดชอบและความสามารถในการทำนิติกรรมเพื่อประโยชน์ต่อผู้เยาว์ใน ทำนิติกรรมรวมทั้งการจัดการสิทธิและทรัพย์สินของผู้เยาว์เอง

จากการศึกษาพบว่าข้อกำหนดหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะประเทศไทยได้เปรียบเทียบกับจาก กฎหมายประเทศสวีเดน ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลีและประเทศ ฟิลิปปินส์ (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2560) เมื่อศึกษาจากประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งสาธารณรัฐเช็ก รัฐธรรมนูญสเปนประมวลกฎหมายแพ่งและเชิงพาณิชย์แห่งชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเทศอาร์เจนตินา พบว่าประเทศดังกล่าวมีการกำหนดให้บุคคลย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุสิบแปดปีบริบูรณ์ ซึ่งในปัจจุบันประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างประเทศญี่ปุ่นได้มีการแก้ไขอายุการบรรลุนิติภาวะจากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์เป็นสิบแปดปีบริบูรณ์ด้วยเหตุผลสำคัญด้านสังคม การพิจารณาปรับลดอายุการบรรลุนิติภาวะลงในอีกประมาณ 3 ปีข้างหน้า ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2565 เป็นต้นไป นิยามของคำว่าผู้ใหญ่ในญี่ปุ่นจะ เปลี่ยนจากคนอายุยี่สิบปีเป็น “คนอายุสิบแปดปี” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งแรกในช่วงประมาณ 140 ปีนับตั้งแต่ต้นสมัยเมจิ (โชมิต ทิพย์เทียมพงษ์, 2562) จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบทางด้านสังคมและกฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศผู้วิจัยเห็นว่าหลักเกณฑ์การกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะประเทศไทยควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องทางด้านสังคมและวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

แม้ว่าหลักเกณฑ์การกำหนดอายุในการบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ความหมายว่าบุคคลย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุยี่สิบปีบริบูรณ์ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความสารถและสิทธิต่างๆที่กฎหมายอนุญาตให้ผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง เช่น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกทั้งการพิจารณาคดีของผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเมื่อกระทำความผิดพบว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์จะได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเยาวชนและครอบครัวและผู้ที่มีอายุกว่าสิบแปดปียังไม่บรรลุนิติภาวะแต่เมื่อกระทำความผิดจะได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเดียวกับผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้วแม้อัตราโทษของบุคคลกลุ่มนี้จะน้อยกว่าผู้บรรลุนิติภาวะจึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะจากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 19 ให้ลดลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิต่างๆตามกฎหมายในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยเรื่องนี้ค้นคว้าจากตัวบทกฎหมายและวิเคราะห์จากความสามารถตามกฎหมายของบุคคล ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้สิทธิตามกฎหมายเป็นผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปี จึงควรมีการแก้ไขปรับลดอายุการบรรลุนิติภาวะเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายไทย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวก อาจารย์ทัศนัท คงลำธาร ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2560). **หลักกฎหมายบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

อังคณาวิ ปิ่นแก้ว. (2560). **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- กฎหมายคอมพิวเตอร์. (2562). ผู้เยาว์ หมายถึง. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2562. จาก:
<https://pornwalai14981.wordpress.com/about/>
- โฆษิต ทิพย์เทียมพงษ์. (2562). จาก “เด็กสู่ผู้ใหญ่” ในนิยามของคนญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2562.
จาก : <https://mgronline.com/japan/detail/9620000004833>
- สลิต ชูชื่น. (2552). กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2562. จาก:
<https://www.gotoknow.org/posts/310408>
- สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสตูล. (2562). ระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินคดีเด็ก. สืบค้น
เมื่อ 15 สิงหาคม 2562. จาก: <http://www.satun-ju.ago.go.th/index.php/2013-06-22-10-53-25>
- อรณิช รุ่งธิพานนท์. (2561). การกำหนดคุณสมบัติอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ 2560. สืบค้น
เมื่อ 22 ตุลาคม 2562. จาก: http://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2561/rr2561-apr3.pdf
- Wachiravit Kongkarai. (2560). ในสายตาของรัฐ ใครเป็นผู้ใหญ่บ้าง. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2562. จาก:
<https://www.the101.world/age-of-majority/?fbclid=IwAR3pTRRS0Q3FZBF-EBAwEfpV9J2MpoJEKH7UBsDQ0QsdO9ZRJXsXosalR7Q>

เอกสารอื่นๆ

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
ประมวลกฎหมายอาญา.
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562. (ฉบับที่4)
พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2562. (ฉบับที่7)
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.
Civil Code and Commercial of the Nation. (2014)
Spanish Constitution.(1978)
The Civil Code Act of the Czech Republic. (2012)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 : ศึกษาการสูบบุหรี่ในบ้าน สุภาดา สุภาลักษณ์¹, สุรศักดิ์ มีบัว²

^{1,2} นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Email : s59123440166@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับผู้ที่สูบบุหรี่ในบ้านไม่ว่าจะเป็นคู่สมรส บุตรหรือญาติพี่น้อง ย่อมเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบการสูบบุหรี่ในบ้าน และ 2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ในบ้าน เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดจากการสูบบุหรี่ภายในบ้าน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษาพบว่า แม้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัวพ.ศ. 2562 มาตรา 4 ได้บัญญัติเรื่องความรุนแรงในครอบครัว แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้ระบุว่าการสูบบุหรี่ในบ้านเป็นความรุนแรงในครอบครัว บุคคลในบ้านจึงยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองและยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควรจะเป็น จึงควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการสูบบุหรี่ในบ้านให้เป็นสถานที่เขตปลอดบุหรี่ รวมทั้งกำหนดมาตรการในการคุ้มครองการสูบบุหรี่ในบ้านตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

คำสำคัญ : บุหรี่, ควันบุหรี่มือสอง, พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Family Development and Protection Act B.E. 2562 (2019) : a study on smoking at home Suphada Suphalak¹, Surasak Meebua²

^{1,2}Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities Suan Sunandha Rajabhat University

¹Email: s59123440166@ssru.ac.th

Abstract

A person living with smoker i.e., their spouse, child or relative is at risks of many disease. This paper aims to 1) to study problem conditions and impacts from smoking at home 2) to study a concept, theory and principle of law concerning smoking at home in order to analyze problems and solutions to smoking at home. Qualitative research was utilized in the study. It was found that The Family Development and Protection Act B.E. 2562, Section 4 contained domestic violence; however, the laws did not categorized smoking at home as domestic violence, making a person living at home unprotected by such laws and no sufficient assistance given to the family. As such the laws concerning smoking at home should be amended, by rendering a home as non-smoking area, as well as measures concerning smoking at home as per The Family Development and Protection Act B.E. 2562 should be formulated.

Keywords : cigarette, secondhand smoke, The Family Development and Protection Act B.E. 2562 (2019)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 มีการนิยามความรุนแรงในครอบครัว โดยมาตรา 4 บัญญัติว่า “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่บุคคลในครอบครัวได้กระทำต่อกันโดยเจตนาให้เกิดหรือในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ สุขภาพ เสรีภาพ หรือชื่อเสียงของบุคคลในครอบครัว โดยพบว่าคนที่สูบบุหรี่ทั่วโลกเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ประมาณ 650 ล้านคน (ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ, 2558, Website) ส่วนคนที่ไม่ได้สูบบุหรี่หลายแสนคนต้องเสียชีวิตด้วยโรคที่เกิดจากการได้รับควันบุหรี่มือสองภายในบ้าน ปัจจุบันผู้หญิงที่มีสามีสูบบุหรี่มีโอกาสเสี่ยงเป็นมะเร็งปอดเพิ่มขึ้น 24% และเด็กทารกที่มีผู้ปกครองสูบบุหรี่ในบ้านมีโอกาสเกิดภาวะไหลตายเพิ่มขึ้น 2 เท่า (ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, 2562, Website)

การระบาดของการบริโภคบุหรี่เริ่มเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว ทำให้ประชาชนของประเทศต้องเผชิญกับปัญหาของโรคที่เกี่ยวข้องกับการได้รับควันบุหรี่ อาทิ โรคหัวใจหลอดเลือด โรคปอด และมะเร็ง เป็นต้น ซึ่งมีอันตรายและก่อให้เกิดความพิการเรื้อรังหลายประเทศ ในระยะการเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยา พบว่าโรคเรื้อรังที่มีสาเหตุจากการได้รับควันบุหรี่มือสองกำลังกลายเป็นปัญหา และเป็นสาเหตุการตายสูงกว่าสาเหตุอื่นๆ การบริโภคบุหรี่ยังเริ่มในช่วงวัยรุ่น เด็กและเยาวชน จะริเริ่มสูบบุหรี่ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น อยากรู้อยากเห็น อยากรอง การต่อต้าน เลียนแบบการสูบบุหรี่ของพ่อแม่และญาติ อิทธิพลจากเพื่อน รวมทั้งอยากแสดงตัวตนเองเป็นผู้ใหญ่ (วิลาวัณย์ ประทีปแก้ว และคณะ, 2549)

ดังนั้น จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เขียนต้องการศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบการสูบบุหรี่ในบ้าน รวมทั้งวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดจากการสูบบุหรี่ภายในบ้าน เพื่อคุ้มครองบุคคลที่อยู่ในบ้านให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบการสูบบุหรี่ในบ้าน
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ในบ้าน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้เขียนทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทความฉบับนี้ โดยแยกการอธิบาย ความหมายของ บุหรี่ ความหมายของควันบุหรี่มือสอง การสูบบุหรี่ในประเทศ สถิติการสูบบุหรี่ของคนไทย กฎหมายเกี่ยวกับ บุหรี่ และแนวคิดเกี่ยวกับบุหรี่ รวมทั้งผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพร่างกายของผู้อื่น ออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับบุหรี่

1.1 ความหมายของบุหรี่

บุหรี่ยุคแรกมาจากใบยาสูบซึ่งในทางพฤกษศาสตร์พืชชนิดนี้มีชื่อว่า “Nicotiana Tubacum” ความหมายของคำว่าบุหรี่ยุคแรกตามพระราชบัญญัติยาสูบพุทธศักราช 2509 ระบุไว้ว่าบุหรี่ยุคแรกคือยาเส้นที่มีลักษณะเป็น ใบยาแห้งหรือยาอัด ถูกนำมามวนด้วยกระดาษหรือวัสดุที่ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อใช้งานแทนกระดาษหรือแม้แต่ใบยาแห้ง โดยจะทำการหั่นยาสูบเป็นให้เป็นฝอย หรือที่เรียกกันว่ายาเส้น แล้วมวนด้วยกระดาษมวนยาเส้นหรือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ใบทองแห้ง จากนั้นจึงจุดไฟที่ส่วนปลายของมวนยาสูบเพื่อสูบ เช่นเดียวกัน พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของบุหรี่ไว้ว่าหมายถึงซิการ์แรตบุหรี่ยาเส้นหรือยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบหรือหมายถึงยาสูบที่มีลักษณะเป็นมวนยาเส้นที่มวนสูบเองหรือยาเส้นที่ใช้กลิ้งยาสูบ (อรรถวรรณ หุ่นดี, 2542, น. 16)

สรุปได้ว่าบุหรี่ยาสูบที่มีลักษณะเป็นมวนยาเส้นหรือยาเส้นปรุงซิการ์แรตบุหรี่ยาเส้น ไม่ว่าจะมวนใบยาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่สร้างขึ้นใช้แทนกระดาษหรือใบยาแห้งหรือยาอัดว่าด้วยกฎหมายยาสูบ

1.2 ส่วนประกอบของบุหรี่ยาสูบ

เมื่อทราบคำนิยามของบุหรี่ยาสูบแล้วผู้เขียนจะอธิบายส่วนประกอบของบุหรี่ยาสูบในลำดับถัดไป โดยบุหรี่ยาสูบนั้นมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้ (อรรถวรรณ หุ่นดี, 2542, น. 16)

1) ใบยาที่ใช้ทำบุหรี่ยาสูบมีนิโคตินประมาณ 30 มิลลิกรัม ส่วนใบยาที่ทำยาสูบกลิ้งมี 35 มิลลิกรัม และในซิการ์มีสูงถึง 100 มิลลิกรัม

2) สารประกอบอื่นๆ เช่น น้ำตาล แป้ง ไขมัน โปรตีน ฟีนอล กรดไขมัน และแร่ธาตุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในดินที่ใช้การเพาะปลูกใบยา

3) กระดาษที่ใช้มวนบุหรี่ยาสูบส่วนใหญ่เป็นพวกเซลลูโลส

1.3 ความหมายของควันบุหรี่ยาสูบ

ควันที่เกิดจากการเผาไหม้ที่ปลายมวนบุหรี่ยาสูบที่ถูกจุดแล้วและควันที่ผู้สูบบุหรี่พ่นออกมา ค.ศ. 1928 เป็นปีแรกที่มีการรายงานถึงอันตรายจากการได้รับควันบุหรี่ยาสูบไว้อย่างเป็นทางการ จากนั้นจึงเริ่มมีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการได้รับควันบุหรี่ยาสูบอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับแล้วว่า การสูบบุหรี่มีผลทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพได้ไม่แตกต่างจากผู้สูบบุหรี่เองและยังไม่มีรายงานที่ยืนยันถึงระดับความปลอดภัยของการได้รับควันบุหรี่ยาสูบ

ความคิดเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับควันบุหรี่ยาสูบ

ดร.ทพญ.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ ผู้อำนวยการ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) กล่าวว่า สถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ภายในครอบครัว ดังนั้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ควรเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวด้วยเช่นกันซึ่งสองปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้สูบบุหรี่ตัดสินใจเลิกบุหรี่คือ คนในครอบครัวขอร้อง และการมีปัญหาสุขภาพ เพราะฉะนั้นความร่วมมือในระดับครอบครัวมีส่วนสำคัญมากต่อการเลิกสูบบุหรี่อย่างเด็ดขาด โดยการให้สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้กระตุ้นหรือให้คำแนะนำ จะมีผลทำให้ผู้สูบบุหรี่ได้ตระหนักว่าการสูบบุหรี่นอกจากจะส่งผลเสียต่อสุขภาพของตนเองแล้วยังส่งผลกระทบต่อคนในครอบครัว และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่สิ่งที่ได้ผลดีที่สุดคือการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่พ่อแม่อบรมสั่งสอนลูกเพื่อเป็นต้นแบบที่ดีแก่ลูก ดร.ทพญ.ศิริวรรณ เผยผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสูบบุหรี่ในครอบครัวว่า จากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากร ปีพ.ศ. 2557 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า มีครัวเรือนทั้งหมด 20,593,402 ครัวเรือน ซึ่งมีครัวเรือนที่มีคนสูบบุหรี่ 4,049,366 ครัวเรือนทำให้คนไม่สูบบุหรี่ได้รับควันบุหรี่ยาสูบในบ้านสูงถึง 12,633,746 คน (ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์, 2560, Website)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้าน ดร.จิราพร ชมสวน หัวหน้าโครงการทบทวนวรรณกรรมข้อมูลสนับสนุนการสื่อสารสาธารณะเพื่อ การรณรงค์ลดการบริโภคยาสูบ พ.ศ. 2560 กล่าวว่าจากผลการศึกษาการได้รับควันบุหรี่มือสองส่งผลกระทบต่อคนใกล้ชิดในครอบครัวไม่น้อยไปกว่าคนที่สูบบุหรี่ซึ่งควันบุหรี่ทำให้คนใกล้ชิดมีความเสี่ยงเป็นโรคหลอดเลือด อักเสบปอดบวม หอบหืด หลัอกเสบโดยคนในครอบครัวของคนทีสูบบุหรี่มีโอกาสเป็นมะเร็งปอดมากกว่าคนใน ครอบครัวของคนทีไม่สูบบุหรี่เป็น 2 เท่า และมีความเสี่ยงเป็นโรคหัวใจ 3 เท่า และเสียชีวิตเร็วกว่าปกติถึง 4 ปีรวมทั้งควันบุหรี่ยังส่งผลต่อผู้หญิงตั้งครรภ์ทำให้มีโอกาสแท้งตกลือดในระหว่างคลอดและหลังคลอดมากเป็น 2เท่าของหญิงตั้งครรภ์ทีไม่ได้รับควันบุหรี่ และลูกทีคลอดอาจมีน้ำหนักและความยาวตัวน้อยกว่าปกติ พัฒนาการทางด้านสมองช้ากว่าเด็กปกติอาจมีความผิดปกติทางด้านระบบประสาทและระบบความจำ (จิราพร ชมสวน, 2560, Website)

1.4 ความเป็นมาของการสูบบุหรี่ในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีการใช้ยาสูบตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้วโดยมีหลักฐานจากจดหมายเหตุของเมอร์ซิเออร์ เดอลาลูแบร์ (Monsieur De La Loubere) อัครราชทูตฝรั่งเศสทีเดินทางมาเมืองไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มหาราชเมื่อ พ.ศ. 2230 ได้เขียนเล่าเรื่องประเทศสยามว่าคนไทยชอบใช้ยาสูบอย่างฉุนทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยได้ยาสูบมาจากเมืองมะนิลาในหมู่เกาะฟิลิปปินส์จากประเทศจีนและทีปลูกในประเทศเองในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าสิงหนาทราชดรุรงค์ฤทธิ์ได้ทรงประดิษฐ์บุหรี่ ก้นป้านขึ้นเพื่อสูบควันและอมยากับหมากพร้อมกัน

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการผลิตบุหรี่ขึ้นโดยบริษัททีมีชาวอังกฤษ เป็นเจ้าของได้เปิดดำเนินการเป็นบริษัทแรก ใน พ.ศ. 2460 การผลิตบุหรี่ในระยะแรกจะมวนด้วยมือ

ต่อมาในรัชสมัยพระสมเด็จกรมหมื่นจุมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการนำเครื่องจักรเข้ามาจากประเทศเยอรมนี และทำการผลิตบุหรี่ออกมาจำหน่ายหลายยี่ห้อการสูบบุหรี่จึงแพร่หลายมากขึ้น

จนกระทั่งใน พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้จัดตั้งโรงงานยาสูบขึ้นโดยซื้อกิจการมาจากห้างหุ้นส่วนบูรพา ยาสูบ จำกัด (สะพานเหลือง) ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ และดำเนินการกิจการอุตสาหกรรมยาสูบภายใต้การควบคุมของ กรมสรรพสามิตกระทรวงการคลัง

หลังจากนั้นรัฐบาลได้ซื้อกิจการของบริษัทกวางฮก บริษัทฮอฟฟีน และบริษัทบริติชอเมริกันโทแบคโค เพิ่มขึ้นแล้วรวมกิจการภายใต้ชื่อว่า โรงงานยาสูบกระทรวงการคลังมาจนถึงปัจจุบัน (ประกิต วาทีสาธกกิจ และกรองจิต วาทีสาธกกิจ, 2547)

1.5 ส่วนประกอบของบุหรี่

สารทีประกอบอยู่ในบุหรี่ยีมีสารประกอบประเภทต่างๆ อยู่ประมาณ 4,000 ชนิด และมีสารก่อมะเร็ง ไม่ถึง 42 ชนิดซึ่งสารบางชนิดเป็นสารทีอันตราย ได้แก่ (สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ, 2541)

1) นิโคติน เป็นสารทีทำให้ผู้ที่สูบบุหรี่หรือผู้ที่มีการติดบุหรี่ ออกฤทธิ์โดยตรงต่อสมองทั้งและยังเป็นตัว กระตุ้นทีผลต่อการกดประสาทส่วนกลาง ถ้าได้รับสารนี้ในขนาดเล็กน้อย เช่น การสูบบุหรี่ 1-2 มวนแรก อาจมี ผลต่อการกระตุ้นทำให้รู้สึกมีอาการกระปรี้กระเปร่า แต่ถ้าสูบบุหรี่มากหลายมวนจะทำให้ไปกดประสาท ส่วนกลาง และทำให้มีความรู้สึกต่าง ๆ ซ้ำขึ้นมาถึงร้อยละ 95 ของนิโคติน จะไปจับอยู่ที่ปอด และบางส่วนจะ จับอยู่ที่บริเวณเยื่อหุ้มริมฝีปาก และถูกดูดซึมสู่กระแสเลือดโดยการดูดซึมสารนี้เข้าไปจะส่งผลต่อต่อมหมวกไต โดยตรง ทั้งยังทำให้อะดรีนาลีนในร่างกายนเกิดการหลั่ง ความดันโลหิตจึงสูงขึ้น หัวใจเต้นเร็วและจั้งหวะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเต้นผิดปกติ หลอดเลือดบริเวณแขนและขาหดตัวลง รวมไปถึงระดับไขมันในเลือดเพิ่มสูงขึ้น การสูบบุหรี่ 1 มวนร่างกายผู้สูบจะได้รับสารนิโคติน 0.8-1.8 มิลลิกรัม ซึ่งเกินกว่าค่ามาตรฐานสากลที่กำหนดไว้คือ 1 มิลลิกรัม ทั้งนี้การสูบบุหรี่ที่มีก้นกรองไม่ได้ทำให้ร่างกายได้รับสารนิโคตินน้อยลงได้ บางส่วนจะจับอยู่ที่บริเวณเยื่อหุ้มริมฝีปาก และถูกดูดซึมสู่กระแสเลือดโดยการดูดซึมสารนี้เข้าไปจะส่งผลกระทบต่ออวัยวะโดยตรง ทั้งยังทำให้อะดรีนาลีนในร่างกายเกิดการหลั่ง ความดันโลหิตจึงสูงขึ้น หัวใจเต้นเร็วและจังหวะการเต้นผิดปกติ หลอดเลือดบริเวณแขนและขาหดตัวลง รวมไปถึงระดับไขมันในเลือดเพิ่มสูงขึ้น การสูบบุหรี่ 1 มวนร่างกายผู้สูบจะได้รับสารนิโคติน 0.8-1.8 มิลลิกรัม ซึ่งเกินกว่าค่ามาตรฐานสากลที่กำหนดไว้คือ 1 มิลลิกรัม ทั้งนี้การสูบบุหรี่ที่มีก้นกรองไม่ได้ทำให้ร่างกายได้รับสารนิโคตินน้อยลงได้

2) ทาร์เป็นสารคล้ายน้ำมันดิบ ประกอบด้วยสารที่มีหลายชนิด ที่เกาะรวมกันเป็นสารสีน้ำตาลเป็นสารที่ก่อให้เกิดโรคมะเร็งได้เช่น มะเร็งปอด กลองเสียงหลอดลม หลอดอาหาร ไต กระเพาะปัสสาวะและอื่น ๆ ซึ่งร้อยละ 50 ของทาร์จะไปจับที่ปอดทำให้มีผลข้างเคียงคือเกิดการระคายเคืองซึ่งเป็สาเหตุของการไอเรื้อรัง ในคนที่สูบบุหรี่วันละหนึ่งซอง ปอดจะไดรับน้ำมันทาร์เข้าไปประมาณ 30 มิลลิกรัม/มวน หรือ 110 กรัม/ป บุหรี่ของประเทศไทยมีสารทาร์อยู่ระหว่าง 12 – 24 มิลลิกรัม/มวน

3) คาร์บอนมอนอกไซด์ เป็นก๊าซที่มีความสามารถทำลายการนำพาออกซิเจนของเม็ดเลือดแดง มีผลให้เม็ดเลือดแดงไม่สามารถจับกับออกซิเจนได้เหมือนระยะเวลาปกติทำให้เซลล์ร่างกายเกิดอาการขาดออกซิเจน จะรู้สึกมึนงง ทำอะไรได้ช้าลง และไม่มีแรงกาย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้หัวใจต้องทำงานหนักมากขึ้นจนเป็นโรคหัวใจได้

4) ไฮโดรเจนไซยาไนด์ เป็นกาซพิษที่มีผลต่อการทำลายเยื่อหุ้มหลอดเลือดส่วนต้นทำให้เกิดอาการไอเรื้อรังมีเสมหะอยู่ตลอดเวลาโดยในช่วงที่เราตื่นนอนตอนเช้าจะมีเสมหะมากขึ้น

5) ไนโตรเจนไดออกไซด์ เป็นกาซพิษที่มีผลต่อทำลายเยื่อหุ้มส่วนปลายและถุงลมทำให้ผนังถุงลมบางและโป่งพองโตมากยิ่งขึ้น และทำให้ถุงลมเล็กในปอดแตกจนเป็นถุงที่มีขนาดใหญ่ทำให้ลดพื้นที่ใช้จับและแลกเปลี่ยนกาซออกซิเจน ทำให้การที่เราหายใจเข้าออกลดลง จนเกิดอาการโรคถุงลมโป่งพองในที่สูด

6) แอมโมเนีย มีฤทธิ์ระคายเคืองเนื้อเยื่อ มีผลทำให้มีการสับสนตาแสบจุมก หลอดลมมีการอักเสบ ไอ และมีเสมหะมากกว่าปกติ

7) สารกัมมันตภาพรังสีในควันบุหรี่ของผู้ที่มีการสูบบุหรี่มีสารโพลีเนียม 210 ที่มีรังสีอัลฟาอยู่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งปอดและควันบุหรี่ยังเป็นพาหะร้ายแรงมากสูร่ากายในการนำสารกัมมันตภาพรังสีทำให้บุคคลที่อยู่ใกล้เราที่ไม่ได้สูบบุหรี่หายใจเอาอากาศที่มีสารพิษเหล่านี้เขาไปด้วย

1.6 สถิติการสูบบุหรี่ในประเทศไทย

จากผลการสำรวจผู้สูบบุหรี่ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของจำนวนประชากร พ.ศ. 2560 จากผลสำรวจพบว่าจากผู้สูบบุหรี่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 55.9 ล้านคนเป็นผู้ที่สูบบุหรี่ 10.7 ล้านคน (ร้อยละ 19.1) และเป็นผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำ 9.4 ล้านคน (ร้อยละ 16.8) และเป็นผู้ที่สูบบุหรี่เป็นเวลานาน ๆ ครั้ง 1.3 ล้านคน (ร้อยละ 2.3) กลุ่มอายุ 25-44 ปีมีอัตราการสูบบุหรี่ที่สูงที่สุด (ร้อยละ 21.9) กลุ่มอายุ 20-24 ปี (ร้อยละ 20.7) กลุ่มอายุ 45-59 ปี (ร้อยละ 19.1) สำหรับในกลุ่มของผู้สู้งวัย (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 14.4 กลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการสูบบุหรี่ที่ต่ำที่สุด (ร้อยละ 9.7)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวโน้มของการสูบบุหรี่ในจำนวนประชากรในอายุ 15 ปีขึ้นไปลดลงไม่มากนัก แต่ก็ยังลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 20.7 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 19.9 ในปี 2558 และร้อยละ 19.1 ในปี 2560 จำนวนผู้ชายที่สูบบุหรี่มีจำนวนลดลงมากกว่าผู้หญิงที่สูบบุหรี่ โดยจำนวนของผู้ชายลดลง ร้อยละ 40.5 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 39.3 ในปี 2558 และร้อยละ 37.7 ในปี 2560 สำหรับจำนวนของผู้หญิงลดลงจากร้อยละ 2.2 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 1.8 ในปี 2558 และร้อยละ 1.7 ในปี 2560 อายุเฉลี่ยของผู้ที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกมีผลต่อการมีสุขภาพที่ดีและจำนวนปีของการสูญเสียสุขภาพ อายุเฉลี่ยของผู้ที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกของผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำเพิ่มขึ้นมาเพียงเล็กน้อยจาก 17.8 ปี ในปี 2557 เป็น 18 ปี ในปี 2560

ที่มา : สํารวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2561 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

1.7 ผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพร่างกายของผู้อื่น

จากการศึกษาพบว่าควันบุหรี่มี 2 ชนิด คือ ควันที่เกิดจากควันตัวบุหรี่และควันที่เกิดจากการเผาไหม้ ควันที่เกิดจากตัวบุหรี่เป็นควันที่ผู้สูบบุหรี่สูดจากมวนโดยตรง ควันเหล่านี้จะกรองด้วยตัวยาสูบในบุหรี่ชั้นหนึ่งก่อนจะถูกสูดหายใจเข้าไปในปอด ขณะที่ควันบุหรี่จากการเผาไหม้ที่ปลายบุหรี่และลอยไปในอากาศโดยไม่ผ่านการกรองจะมีสารเคมีที่เป็นพิษในปริมาณที่มากกว่า สารเคมีประเภทนี้โคตินก้าซคาร์บอนมอนอกไซด์ และแอมโมเนียพบในควันที่เกิดจากการเผาไหม้มากกว่าควันที่เกิดจากตัวบุหรี่ โดยเฉพาะสารก่อมะเร็งคือสารไนโตรซามีน พบมากกว่าถึง 50 เท่าจากการศึกษาพบว่าผู้ที่อยู่ในห้องที่มีควันบุหรี่เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ถึงแม้ไม่ได้เป็นผู้สูบบุหรี่ก็ตาม จะได้รับสารไนโตรซามีนจากการหายใจและสารดังกล่าวจะเข้าสู่ร่างกายในปริมาณเทียบเท่าการสูบบุหรี่ที่มีก้นกรองถึง 15 มวน ดังนั้นผู้ที่อยู่ในห้องเดียวกับผู้ที่สูบบุหรี่แต่ไม่ได้สูบบุหรี่จึงได้รับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อันตรายมากกว่าผู้ที่สูบบุหรี่เสียอีก ฉะนั้นผู้ที่จะต้องได้มีการสัมผัสกับควันบุหรี่ของผู้ที่สูบบุหรี่เป็นเวลานาน ๆ (สมาคมอนามัยแห่งประเทศไทย, 2543, น. 3)

จะเห็นได้ว่าบุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ พี่น้อง หรือลูก และผู้อื่นจะได้รับพิษภัยโดยตรง ควันบุหรี่อย่างที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้เลย โดยหายใจเข้าออกเอาควันบุหรี่ชนิดที่เป็นควันที่เกิดจากการเผาไหม้ ทั้งนี้พบว่าเด็กที่มีคนในครอบครัวบุหรี่จะมีอาการหลายอย่างที่เกิดขึ้น เช่น หลอดลมในปอดและหุ้ชั้นกลางมีการอักเสบ ปอดบวม และโรคหืด ส่วนเด็กที่เกิดจากแม่ที่สูบบุหรี่ในขณะตั้งครรภ์จะมีน้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐานคลอดก่อนกำหนด ไปจนถึงมีโอกาสแท้งได้ ซึ่งอาการเหล่านี้เกิดจากการได้รับสารจากควันบุหรี่ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้สูบบุหรี่และได้รับควันบุหรี่อย่างต่อเนื่องส่งผลให้ปอดถูกทำลายรวมไปถึงมีอัตราการเกิดมะเร็งปอดสูงกว่าผู้ไม่สูบบุหรี่ที่อยู่กับผู้สูบบุหรี่จัด ทั้งนี้หนึ่งในสามของผู้ไม่สูบบุหรี่เป็นมะเร็งปอดพบว่ามีอายุอยู่ร่วมกับผู้สูบบุหรี่ ผู้หญิงที่ไม่สูบบุหรี่แต่สามีสูบบุหรี่จะมีโอกาสมะเร็งปอดมากกว่าผู้หญิงที่สามีไม่สูบบุหรี่ นอกจากนี้ผู้หญิงเหล่านี้ยังเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจมากกว่าถึง 3 เท่าและเสียชีวิตมากกว่า

2. กฎหมายเกี่ยวข้องกับบุหรี่

พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 มีสาระสำคัญ คือการกำหนดประเภทของสถานที่ใหม่เขตสูบบุหรี่เขตปลอดบุหรี่ หากเจ้าของสถานบริการที่มีได้มีการจัดสวนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่จะต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือถ้ามิได้จัดเขตสูบบุหรี่ให้เป็นไปตามมาตรฐานลักษณะที่กฎหมายกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาทหรือสถานทีนั้นๆ ไม่ได้มีเครื่องหมาย ในเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดก็ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท สำหรับผู้ที่สูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ยังต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท เช่นเดียวกัน สำหรับสถานที่ต่างๆ ที่อยู่ในข่ายของกฎหมายฉบับนี้บังคับได้แก่สถานที่ ดังนี้ สถานที่ที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด “ห้ามสูบบุหรี่โดยเด็ดขาด” ได้แก่ สถานที่สาธารณะดังต่อไปนี้

- 1) รถยนต์หรือรถโดยสารประจำทางทั่วไป ทั้งรถปรับอากาศและรถที่ไม่ปรับอากาศ
- 2) รถยนต์โดยสารที่ทำการรับจ้างทั่วไป ทั้งปรับอากาศและรถที่ไม่ปรับอากาศ
- 3) ตูรถและรถโดยสารของการรถไฟ สวนที่มีการปรับอากาศ
- 4) เรือโดยสารประจำทางและเรือโดยสารทั่วไป
- 5) เครื่องบินโดยสารภายในประเทศ
- 6) ลิฟต์โดยสาร
- 7) รถรับส่งนักเรียน
- 8) หองชมมหรสพ

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดค่านิยมของความรุนแรงในครอบครัวไว้ในมาตรา 4 หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่บุคคลในครอบครัวได้กระทำต่อกันโดยเจตนาให้เกิดหรือในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ สุขภาพ เสรีภาพ หรือชื่อเสียง ของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ และได้กำหนดค่านิยมของคำว่าบุคคลในครอบครัวไว้ หมายความว่า ผู้บุพการี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้สืบล้านดาน คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตรบุญธรรม รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

การคุ้มครองสวัสดิภาพ

มาตรา 22 การคุ้มครองสวัสดิภาพ เป็นการดำเนินการเพื่อให้บุคคลในครอบครัวได้รับความปลอดภัย มีความสัมพันธ์ที่ดี และป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และให้หมายความรวมถึงการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) การคุ้มครองหรือการป้องกันบุคคลในครอบครัวไม่ให้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และการป้องกันการกระทำความผิดอาญาซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- (2) การส่งเสริมหรือการสนับสนุนไม่ให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- (3) การไกล่เกลี่ยหรือดำเนินการให้มีการประนีประนอมเมื่อเกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- (4) การเยียวยาหรือการบรรเทาทุกข์ผู้ซึ่งถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- (5) การบำบัดฟื้นฟูผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- (6) การติดตามดูแลบุคคลในครอบครัวเมื่อเกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

มาตรา 23 ผู้ใดพบเห็นหรือทราบว่ามีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้แจ้งข้อมูลหรือข่าวสาร กรณีดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือแจ้งต่อศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวโดยตรง เพื่อให้การคุ้มครองสวัสดิภาพการแจ้งตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ การแจ้งดังกล่าวเมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญาและทางปกครอง

มาตรา 24 เมื่อได้มีการแจ้งตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ให้ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวตามที่ได้รับแจ้งโดยไม่ชักช้า เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบการศึกษา

การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารจาก ตำราทางกฎหมาย และทางวิชาการ บทความวิชาการทางกฎหมายและข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 และ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ในบ้านให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (conceptual framework) หรือตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2. ขั้นตอนการศึกษา

ผู้เขียนได้กำหนดประเด็นปัญหาการสูบบุหรี่ภายในบ้านตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 เพื่อนำมาปรับใช้ในกรณีศึกษาในเรื่องของการกำหนดสภาพปัญหาและผลกระทบการสูบบุหรี่ในบ้าน ประกอบกับการเสนอแนวทางในการเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนการให้กรอบแนวทางในการดำเนินการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายความรู้และทัศนคติการได้รับควันบุหรี่ภายในบ้านจากผู้สูบบุหรี่ที่ทัศนคติต่อการเลิกสูบบุหรี่และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ เปรียบตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่อง ปัญหาการสูบบุหรี่ในบ้านเป็นภัยต่อครอบครัว เนื่องจากควันบุหรี่มือสอง

4. การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้องกับการสูบบุหรี่ในบ้าน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องข้องกับการสูบบุหรี่ในบ้าน เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กำหนดกระบวนการในการแก้ไขสภาพปัญหาและผลกระทบการสูบบุหรี่ในบ้าน

ผลการวิจัย

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ที่มีการนิยามความรุนแรงในครอบครัว มาตรา 4 บัญญัติว่า “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่บุคคลในครอบครัวได้กระทำต่อกันโดยเจตนาให้เกิดหรือในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ สุขภาพ เสรีภาพ หรือชื่อเสียง ของบุคคลในครอบครัว

จากการศึกษากฎหมาย เรื่องปัญหาการสูบบุหรี่ในบ้านครอบครัวนี้ได้กล่าวถึงลักษณะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคลภายในบ้านรวมทั้งทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของคนในบ้านนั้นย่อมเข้าข่ายความผิดด้านความรุนแรง

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ในมาตรา 4 เรื่องการสูบบุหรี่ในบ้านส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในครอบครัวอื่น ๆ นับเป็นสภาพปัญหาของผู้ที่ได้รับควันบุหรี่โดยตรงกับการอยู่ร่วมบ้านกับผู้สูบบุหรี่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากควันบุหรี่ที่ผ่นออกมา นับเป็นสาเหตุของการเกิดโรค และปัญหาสุขภาพอื่นๆตามมาและยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากหน่วยงานใด ดังนั้น ผู้ทำวิจัยเห็นว่าควรมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองกลุ่มครอบครัวที่บุคคลในบ้านสูบบุหรี่ให้ห่างไกลจากควันบุหรี่ กฎหมายฉบับนี้อาจมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากการสูบบุหรี่ในบ้านซึ่งเป็นเหตุความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นอาจถูกส่งบำบัดหรือฟื้นฟูเยียวยาหรือถูกสั่งห้ามไม่ให้เข้าใกล้เด็กถ้าบุหรี่ปิษต่อเด็กหรือบุคคลในครอบครัว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

จากการศึกษาในเรื่องการสูบบุหรี่ในบ้านซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในครอบครัวและจะเป็นสภาพปัญหาและผลกระทบต่อบุคคลที่ได้รับควันบุหรี่ในบ้านซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดโรค อาทิ โรคมะเร็ง โรคหัวใจ หรือโรคปอด สารพิษในควันบุหรี่เป็นอันตรายกับทุกคน ที่ได้รับควันบุหรี่อยู่เป็นประจำและต่อไปในอนาคต จากการศึกษาด้านความรุนแรงด้านสุขภาพของคนรอบข้างของผู้ที่สูบบุหรี่ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรง นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาศูนย์ครอบครัว พ.ศ.2562 มาตรา 4 ที่มีกรณียามความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่บุคคลในครอบครัวได้กระทำต่อกัน โดยเจตนาให้เกิดหรือในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ สุขภาพ เสรีภาพ หรือชื่อเสียงเช่น เด็กหรือภรรยาที่สามีสูบบุหรี่และจากผลการวิจัย พบว่าครอบครัวที่สามีไม่สูบบุหรี่ไม่มีความเสี่ยงเท่ากับครอบครัวที่สามีสูบบุหรี่ จากข้อกฎหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กฎหมายยังไม่ได้มีการบัญญัติคุ้มครองบุคคลภายในบ้านจากการได้รับอันตรายจากควันบุหรี่

ดังนั้น จากการศึกษาจากเอกสารบทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้บัญญัติถึงลักษณะ และกำหนดขอบเขตจากข้อกฎหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่และการสังเคราะห์มาตรการคุ้มครองการสูบบุหรี่ในบ้านตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาศูนย์ครอบครัว พ.ศ.2562 จากการอภิปรายผลแนวทางในการป้องกันการสูบบุหรี่ในครอบครัวโดยการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัว โดยการคอยดูแลเอาใจใส่บุคคลในครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น และควรจัดให้มีกิจกรรมภายในบ้านให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมควบคุมพฤติกรรมของผู้ที่สูบบุหรี่ภายในบ้าน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลที่สูบบุหรี่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว ทำให้ไม่ก่อปัญหาและไม่สูบบุหรี่ นอกจากนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรสร้างกฎบ้านปลอดบุหรี่ซึ่งเป็นวิธีการที่ครอบครัวสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ และการมีกฎบ้านปลอดบุหรี่จะช่วยลดปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัว และช่วยลดปัญหาการเกิดโรคจากควันบุหรี่มือสองอีกด้วย วิธีนี้สามารถป้องกันปัญหาการสูบบุหรี่ภายในบ้านได้อีกด้วย หากมีกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ภายในบ้านผู้ที่สูบบุหรี่ก็จะไม่กล้าสูบบุหรี่เพราะกลัวความผิดตามกฎหมาย จะทำให้ผู้ที่สูบบุหรี่ให้ความร่วมมือโดยการไม่สูบบุหรี่ และทำให้บ้านน่าอยู่สมาชิกในบ้านปลอดจากควันบุหรี่และไม่เสี่ยงเกิดโรคจากควันบุหรี่มือสองอีกด้วย

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่าการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ภายในบ้านจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขในด้านกฎหมาย และการนำผลงานวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวอาจจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นต่อสังคมทั้งในครอบครัว และต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพี่น้องประชาชนทุกคน รวมทั้งหากมีการออกกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในบ้านที่ชัดเจน ผลที่คาดว่าจะได้รับต่อครอบครัวและสังคมก็จะได้รับการแก้ไขปรับปรุง และทำให้สมาชิกในบ้านไม่ต้องเสี่ยงเกิดโรคจากควันบุหรี่อีกต่อไปอีกทั้งยังลดมลพิษในอากาศ ทำให้มีสุขภาพที่ดี และทำให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในเรื่องข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.1 ควรจัดให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสถาบันครอบครัวเกี่ยวกับการได้รับควันทันทีที่มีสอง และเพื่อลดการสูบบุหรี่ในอนาคตเพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมมารลอกเลียนแบบของเด็กและเยาวชน

1.2 ควรจัดให้มีการอบรมเชิงวิชาการ และทักษะการเรียนรู้ในชุมชนให้กับครอบครัวและผู้ทีสูบบุหรี่ในบ้านเพื่อสร้างพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ให้แก่เด็กและคนในชุมชน

1.3 ควรมีการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ส่งเสริมการทำหน้าที่ที่ดีในครอบครัว คอยดูแลเอาใจใส่บุคคลในครอบครัว และส่งเสริมการต่อต้านการสูบบุหรี่ในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 มาตรการทางสังคมคือ คนในชุมชน คนในหมู่บ้าน นักการเมือง ผู้นำท้องถิ่นควรที่จะเป็นหูเป็นตาและเฝ้าสังเกตพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ในบ้านแต่ละชุมชน เพื่อให้ห่างไกลจากเด็กและบุคคลในบ้านให้ปลอดจากควันทันที และควรจัดทำกิจกรรมเพื่อชักจูงให้เด็กออกกำลังกายหรือการกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดการลอกเลียนแบบจากผู้ปกครองที่สูบบุหรี่

2.2 ควรมีการวิธีป้องกันการสูบบุหรี่ในสถานที่ ที่เหมาะกับผู้ที่สูบบุหรี่หรือครอบครัวที่สูบบุหรี่ และควรจัดให้มีกิจกรรมภายในครอบครัว เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ไม่สูบบุหรี่โดยกิจกรรมควรมีพ่อแม่ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

2.3 ควรรณรงค์ให้มีการสร้างมาตรการบ้านปลอดบุหรี่ในชุมชนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมควบคุมพฤติกรรมของผู้ที่สูบบุหรี่ภายในบ้าน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลที่สูบบุหรี่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

ประภิต วาทีสาธกกิจ และกรองจิต วาทีสาธกกิจ. (2547). การสูบบุหรี่ในประเทศไทย สืบค้นเมื่อ 25

กันยายน 2562 จาก https://soreda.oas.psu.ac.th/files/935_file_Chapter2.pdf?fbclid=IwAR0d05c06zBLk5K0s9rv1TeiUz-8oMvd_E86_mkpHWN4aEK3OqOyzJY6YFc

wAR0d05c06zBLk5K0s9rv1TeiUz-8oMvd_E86_mkpHWN4aEK3OqOyzJY6YFc

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัวพุทธศักราช 2562. (22 พฤษภาคม

2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 67 ก.

วิลาวัลย์ ประทีปแก้ว และคณะ. (2549). พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี. สืบค้นเมื่อ

25 กันยายน 2562 จาก [http://www.trc.or.th/trcresearch/pdffiles/ART%2020/cat20%20\(5\).pdf?fbclid=IwAR1fQh_Jau_IS7-fuJxVu3i6PfnJn5TtchQNWtJcQ7DL4ylZMw8U2wq7vvk](http://www.trc.or.th/trcresearch/pdffiles/ART%2020/cat20%20(5).pdf?fbclid=IwAR1fQh_Jau_IS7-fuJxVu3i6PfnJn5TtchQNWtJcQ7DL4ylZMw8U2wq7vvk)

%20(5).pdf?fbclid=IwAR1fQh_Jau_IS7-fuJxVu3i6PfnJn5TtchQNWtJcQ7DL4ylZMw8

U2wq7vvk

ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ และจิราพร ชมสวน. (2560). นักวิชาการเผยคนไทยเสี่ยงโรคร้ายจากควันทันทีที่มี

สอง 12 ล้านคน. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก <https://www.isranews.org/isranews-news/55279-news-55279.html>

news/55279-news-55279.html

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. (2562). สูบบุหรี่ในบ้านสามารถเอาผิดตามกฎหมายได้

ฐานใช้ความรุนแรงในครอบครัว มีผล 20 ส.ค.นี้. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

https://www.hfocus.org/content/2019/06/17281?fbclid=IwAR3_Rji1nG6MSddbQ2e6FIA03W4phuXsk7VBKFauxR8y56zzqYSUFfP03xQ

- ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ. (2558). **ควันบุหรี่มือสอง ตัวการเลิกบุหรี่ไม่สำเร็จ**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก <http://www.bangkokhealth.com/health/article/%E0%B8%84%E0%B8%A>
- สมาคมอนามัยแห่งประเทศไทย. (2543). **ผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อร่างกายผู้อื่น**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก https://soreda.oas.psu.ac.th/files/935_file_Chapter2.pdf?fbclid=IwAR0d05c06zBLk5K0s9rv1TeiUz-8oMvd_E86_mkpHWN4aEK3OqOyzJY6YFc
- สถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ. (2541). **สารประกอบในบุหรี่**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก https://www.siamhealth.net/public_html/Health/smoking/content.htm
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2557). **พระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550**. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก www.krisdika.go.th
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **เผยแพร่ผลสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พ.ศ. 2560**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N31-08-61-1.aspx>
- อรรรรณ หุ่นดี. (2542). **ความหมายของบุหรี่**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930227/chapter2.pdf?fbclid=IwAR2rxhlptoBZkfAuhGJPrO0PuB9FN0RLz8kTToHgcXV3chNJ4qkWEbGGo58

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการ สวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี

สุนิตา แสงไวย¹, ขวัญข้าว พูลเพิ่ม²

^{1,2} สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Email : s59123458066@ssru.ac.th¹, kwankhao.po@ssur.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ คอนแรน (Cochran, 1953) ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนที่ 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการเรื่องสุ่มแบบสะดวก (Accidental Sampling) เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว สรุปว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการทางด้านการส่งเสริมการตลาดมากที่สุด ($\bar{x}=3.48$) รองลงมาคือด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}=3.43$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{x}=3.40$) ด้านสถานที่ ($\bar{x}=3.39$) ด้านกระบวนการ ($\bar{x}=2.97$) และน้อยที่สุดคือด้านบุคลากร ($\bar{x}=2.97$) และด้านราคา ($\bar{x}=2.81$)

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจ, สวนน้ำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

THE MARKETING MIX FACTORS AFFECTING TO THE DECISION ON USING THE SERVICES OF USOTEL WATERPARK UDONTHANI

Sunita Sangwai¹, Kwankhao Poonperm²

^{1,2}Student Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences
Email : s59123458066@ssru.ac.th¹, kwankhao.po@ssur.ac.th²

Abstract

This research, aimed to study the influence of the marketing mix factors affecting the decision on using the services of Usotel Waterpark Udonthani. The sample size was defined by using the uncertain population calculation formula of Cochran (Cochran, 1953) at 95% of confidence level, 5% allowable error which resulted the sample size in this research at 400. The instruments used in this research were questionnaires for data collection of Thai tourists came to use services of Usotel waterpark Udonthani. The statistics data were descriptively analyzed, including means, frequency and standard deviation.

The study found that the market mix factors affecting the decision on using the services of Usotel waterpark Udonthani were in the moderate level. When each aspect had been studied, it concluded that the most influenced marketing mix factors were promotion ($\bar{x}=3.48$), Next is product ($\bar{x}=3.43$), physical characteristics ($\bar{x}=3.40$), place ($\bar{x}=3.39$), process ($\bar{x}=3.11$), personnel ($\bar{x}=2.97$) and price respectively ($\bar{x}=2.81$).

Keywords: Marketing Mix, The decision, Waterpark

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในประเทศไทยมีสวนน้ำแห่งใหม่เปิดตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศแถบร้อน ประชาชนจึงนิยมท่องเที่ยวสวนน้ำเพื่อคลายร้อน ประกอบกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ธุรกิจสวนน้ำจึงเป็นธุรกิจที่มีโอกาสในการเติบโตตามแนวโน้มของภาคการท่องเที่ยว นับว่าเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของแหล่งท่องเที่ยว โอกาสทางการตลาดก็จะเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ธุรกิจสวนน้ำในปัจจุบัน เกิดการแข่งขันอย่างทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่สวนน้ำใหญ่สวนน้ำเคยตั้งอยู่เป็นส่วนหนึ่งของโรงแรมหรือห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันเป็นการมุ่งเน้นลงทุนในจังหวัดต่าง ๆ (ธนาทิพย์ เศรษฐกาญจนศรี, 2558) ซึ่งการดำเนินธุรกิจสวนน้ำ ยังพบในพื้นที่ที่ไม่ใช่เมืองท่องเที่ยวหลัก เช่น อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา นครปฐม สงขลา เป็นต้น มีการลงทุนก่อสร้างสวนน้ำในรูปแบบที่หลากหลาย ดังนั้น ธุรกิจสวนน้ำรายใหม่ ๆ จึงมีการปรับกลยุทธ์การประกอบธุรกิจได้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวสวนน้ำให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงตามวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน อันจะส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจสวนน้ำสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวสวนน้ำ และสร้างรายได้ได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวสวนน้ำตามฤดูกาล ได้แก่ เทศกาลต่าง ๆ ฤดูร้อน และช่วงปิดเทอม (ศุภชัยวิจักกรไทย, 2558)

จากการสำรวจพบว่า จังหวัดอุดรธานี มีสวนน้ำที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในพื้นที่และต่างจังหวัด ซึ่งภายในเขตอำเภอเมือง มีทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ สวนน้ำยูโซเทล สวนน้ำเพลย์พอทและสวนน้ำอุดรวอเตอร์เวิลด์ ซึ่งสวนน้ำยูโซเทล เป็นที่นิยมในอันดับต้น ๆ เนื่องจากที่ตั้งของสวนน้ำยูโซเทล ตั้งอยู่ใจกลางเมืองทำให้การคมนาคมเข้าถึงได้ง่ายสะดวกสบายต่อการเดินทาง จึงทำให้ผู้ปกครองพาบุตรหลานไปพักผ่อนเล่นน้ำคลายร้อน ในช่วงวันหยุดของสัปดาห์ อีกทั้งสถานที่แห่งนี้ยังรองรับวัยรุ่นที่ชอบเครื่องเล่นแบบท้าทายทันสมัยและน่าตื่นเต้น จึงเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวแบบครอบครัว รองลงมาคือกลุ่มวัยรุ่น และวัยเริ่มต้นทำงาน สวนน้ำแห่งนี้ก็มีบริการเครื่องเล่นที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลเหล่านี้เช่นกัน

สวนน้ำยูโซเทล ตั้งอยู่ที่ ถนนพิบูลย์ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สวนน้ำยูโซเทล เป็นสวนน้ำดิเจ็ทอลแห่งเดียวในภาคอีสานควบคุมระบบน้ำ ด้วยระบบไมโครโปรเซสเซอร์ที่แม่นยำ และเที่ยงตรงซึ่งส่งผลโดยตรงกับคุณภาพน้ำและความสะอาด เป็นสวนน้ำที่ได้รับมาตรฐานความปลอดภัยระดับสูงสุด ที่มาพร้อมอุปกรณ์เครื่องเล่นอันทันสมัยและคุณภาพดีเยี่ยม ยังมีห้องพักผ่อนคอยบริการ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจ่อมมีทั้งที่เป็นห้องพักผ่อนและบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบครอบครัว มีห้องฟิตเนสและมีห้องจัดประชุมสัมมนาไว้ให้เช่าอีกด้วย สวนน้ำแห่งนี้ โดดเด่นด้วยหอคอยสูง 17 เมตร และเครื่องเล่นสไลด์เดอร์อันน่าตื่นเต้น กว่า 4 แบบ ถึงแม้ว่าสวนน้ำยูโซเทล จะโดดเด่นในอุปกรณ์เครื่องเล่นที่ทันสมัย แต่กลยุทธ์ทางการตลาดถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสร้างความแตกต่าง และตรงประเด็นตามความต้องการของลูกค้าในปัจจุบันอีกด้วย (Usotel Waterland, สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2562) ดังนั้น ส่วนประสมทางการตลาด ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานการตลาดในธุรกิจ โดยเฉพาะภาคบริการที่มีผลิตภัณฑ์ทั้งที่สามารถจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เป็นกระบวนการที่นำเสนอสินค้าต่อลูกค้าในด้านกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าในยุคปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของการตัดสินใจทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อุดรธานี เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

ส่วนประสมทางการตลาด องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานการตลาดเป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้ กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมในการวางกลยุทธ์ทางการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541)

แนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ iva เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ให้บริการ ซึ่งเป็นธุรกิจที่แตกต่างสินค้าอุปโภคและบริโภคทั่วไป จำเป็นจะต้องใช้ (Kotler, 1997) ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) 7 อย่าง หรือ 7P's ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งซึ่งสนองความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ได้คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้าและลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยทั่วไปแล้วผลิตภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลิตภัณฑ์ที่อาจจับต้องได้ (Tangible Products) และ ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Products)

2. ด้านราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงินลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การกำหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจน และง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่ต่างกัน

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

4. ด้านการส่งเสริม (Promotions) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

5. ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือกการฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่งขึ้นเป็นความ สัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการต่าง ๆ ขององค์กร เจ้าหน้าที่ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ให้บริการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างค่านิยมให้กับองค์กร

6. ด้านกายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence/Environment and Presentation) เป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอให้กับลูกค้าให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม ทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะป็นด้าน

การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

7. ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติในด้านการบริการ ที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ

ดังนั้น ส่วนประสมทางการตลาด จึงเป็น องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการตลาดทางธุรกิจ เป็นกระบวนการที่นำเสนอสินค้าต่อลูกค้าในด้านกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการที่หลายหลายของนักท่องเที่ยว จนกระทั่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

การตัดสินใจ (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2535) ให้ความหมายคือ การเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทางเลือกโดยอาศัยทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่สามารถตอบสนองเป้าหมาย (กรองแก้ว อยู่สุข, 2537) หรือเลือกที่จะปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางที่มีอยู่ และวิธีการที่เลือกนั้นย่อมได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าถูกต้องเหมาะสมหรือดีที่สุด (กวี วงศ์พัฒน์, 2539) ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น การตัดสินใจ จึงเป็น การเลือกพิจารณาโดยใช้ข้อมูล หลักการและเหตุผล วิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนในการหาทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากหลาย ๆ ทางเลือกที่สามารถตอบสนองเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (ศุภลักษณ์ อัครางกูร, 2551) ให้ความหมายคือ การแสดงออกของการกระทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามแบบคล้ายคลึงกันหรือบ่อยครั้ง จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มหรือของตน โดยมีปัจจัยกำหนดการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยส่วนตัว และปัจจัยภายนอกทั้งนี้ ปัจจัยส่วนตัว เช่น สุขภาพ รายได้ ทัศนคติ และประสบการณ์ ส่วนปัจจัยภายนอก เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น (ชวัลนุช อุทยาน, 2551) ให้ความหมายคือ การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ดังนั้น พฤติกรรมนักท่องเที่ยว จึงเป็น การแสดงออกของการกระทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามแบบคล้ายคลึงกันหรือบ่อยครั้งเพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

แรงจูงใจ (กิตติ ยัคคานนท์, 2532: 78) ให้ความหมายคือ แรงจูงใจเป็นพลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งทำหน้าที่เร้าและกระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อให้บุคคลนั้นดำเนินการใดๆ ไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (ฐนิตา ปัตตานี, 2546: 12) แสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อจะนำไปสู่จุดประสงค์ของตนเองหรือปัจจัยต่างๆ ที่เป็นพลังและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งแรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวหรือทั้งสองอย่างพร้อมกันก็ได้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2541 : 106) กระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมในการกระทำกิจกรรมต่างๆอย่างทิศทางที่ชัดเจนซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ ความพยายาม รวมทั้งความสามารถที่จะทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการและสร้างความสำเร็จสูงสุด ดังนั้น แรงจูงใจ จึงเป็น พลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลแต่ละคนซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอก กระตุ้นให้แสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อจะนำไปสู่จุดประสงค์และบรรลุเป้าหมายตามความต้องการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการคำนวณ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ คอนแรน (Cochran, 1953) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 384 ตัวอย่าง และสำรองไว้ 16 ตัวอย่างรวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 400 ตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Accidental Sampling) โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ คือแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะแบ่งตามอัตราส่วนของนักท่องเที่ยว ที่เลือกใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี ในช่วงระยะเวลา 10.00 - 17.00 น. ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ รวมทั้งหมดเป็น 400 ชุด ระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2562

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของสวนน้ำยูโซเทล ทั้งหมด 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ โดยมีลักษณะเป็น มาตรการส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert (1961) แบ่งความเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี คำนวณหาค่าเฉลี่ย เมื่อนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาตีความหมายได้ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

โดยได้ทำการคำนวณหาความกว้างของอัตราภาคชั้น (Class interval) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล (วิจิต อุ๋อัน, 2548) ช่วงความกว้างของแต่ละระดับคะแนน จะมีค่าเท่ากับ 0.8 โดยสามารถแปรค่าเฉลี่ยเป็นความหมายได้ ดังนี้

- 4.21 - 5.00 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีผลมากที่สุด
- 3.41 - 4.20 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีผลมาก
- 2.61 - 3.40 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีผลปานกลาง
- 1.81 - 2.60 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีผลน้อย
- 1.00 - 1.80 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีผลน้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นและวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลแบบตารางและอธิบายพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ ซึ่งเป็นคำถามแบบประเมินค่า Rating Scale 5 ระดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.48	0.9	มาก
2. ด้านผลิตภัณฑ์	3.43	0.6	มาก
3. ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.40	0.6	ปานกลาง
4. ด้านสถานที่	3.39	0.7	ปานกลาง
5. ด้านกระบวนการ	3.11	0.6	ปานกลาง
6. ด้านบุคลากร	2.97	0.6	ปานกลาง
7. ด้านราคา	2.81	0.6	ปานกลาง
รวม	3.23		ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\bar{x}=3.23$) เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการในด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x}=3.48$) รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}=3.43$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{x}=3.40$) ด้านสถานที่ ($\bar{x}=3.39$) ด้านกระบวนการ ($\bar{x}=3.11$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านบุคลากร ($\bar{x}=2.97$) และด้านราคา ($\bar{x}=2.81$) ตามลำดับ เพราะทางกิจการสวนน้ำยูโซเทล ได้มีการอัปเดต โปรโมทโปรโมชันต่าง ๆ ผ่านทางเฟสบุ๊คอยู่เป็นประจำ จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก เมื่อแจกแจงส่วนผสมทางการตลาด 7P ในแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 แสดงผลศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการส่งเสริมการตลาด			
1.1 การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์	3.51	0.9	มาก
1.2 การจัดโปรโมชั่นและการส่งเสริมการขายผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น facebook เป็นต้น	3.44	1.0	มาก
รวม	3.48		มาก
2. ด้านผลิตภัณฑ์			
2.1 ความมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี	3.42	0.7	มาก
2.2 เครื่องเล่นได้รับการรับรองมาตรฐานความปลอดภัย	3.37	0.9	ปานกลาง
2.3 ความหลากหลายของเครื่องเล่น สามารถรองรับความต้องการของผู้ใช้บริการได้หลายกลุ่ม	3.43	0.8	มาก
2.4 ความเพียงพอของจำนวนเครื่องเล่นต่อผู้ให้บริการ	3.45	0.8	มาก
2.5 ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนน้ำ เช่น ห้องน้ำ-ห้องอาบน้ำ และจุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม	3.49	0.9	มาก
รวม	3.43		มาก
3. ด้านลักษณะทางกายภาพ			
3.1 การจัดแต่งความสวยงามและบรรยากาศของสวนน้ำยูโซเทล	3.42	0.8	มาก
3.2 ความสะอาดของพื้นที่ภายในสวนน้ำยูโซเทล	3.37	1.0	ปานกลาง
ตารางที่ 2 (ต่อ)			
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.3 การบำรุงรักษาเครื่องเล่นให้ดูสะอาดและปลอดภัย	3.39	0.8	ปานกลาง
3.4 ความชัดเจนของป้ายแผนผังสวนน้ำ และข้อปฏิบัติในการใช้บริการ	3.41	0.8	มาก
รวม	3.40		ปานกลาง
4. ด้านทำเลที่ตั้ง			
4.1 ความเหมาะสมของทำเลที่ตั้ง	3.30	0.9	ปานกลาง
4.2 ความสะดวกในการเดินทาง การเข้าถึงสวนน้ำยูโซเทล	3.37	0.9	ปานกลาง
4.3 มีการจัดโซนพื้นที่ แยกประเภทเครื่องเล่นและกิจกรรม	3.51	0.8	ปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รวม	3.39		ปานกลาง
5. ด้านกระบวนการ			
5.1 ความรวดเร็วและความหลากหลายทางช่องทางในการ จำหน่ายบัตรผ่านประตู	3.01	0.7	ปานกลาง
5.2 ความสะดวกรวดเร็วของระบบจัดการบริการอื่นๆ เช่นการ ซื้อสินค้าและอาหาร การเช่าอุปกรณ์	3.07	0.7	ปานกลาง
5.3 ความเหมาะสมของระบบจัดการจำนวนผู้ใช้บริการกับ จำนวนเครื่องเล่น	3.26	0.7	ปานกลาง
รวม	3.11		ปานกลาง
6. ด้านบุคลากร			
6.1 ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ	2.93	0.8	ปานกลาง
6.2 ความรู้และการให้คำแนะนำในการใช้บริการเครื่องเล่น ของเจ้าหน้าที่	2.95	0.8	ปานกลาง
6.3 มารยาทและความใส่ใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.02	0.7	ปานกลาง
6.4 ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ฉุกเฉินช่วยชีวิตตามบริเวณ ต่างๆ ภายในสวนน้ำ	2.98	0.9	ปานกลาง
รวม	2.97		ปานกลาง
7. ด้านราคา			
7.1 ความเหมาะสมของราคาบัตรผ่านประตู	2.76	0.7	ปานกลาง
7.2 ความเหมาะสมของราคาอาหารและเครื่องดื่มภายในสวน น้ำยูโซเทล	2.66	0.7	ปานกลาง
ตารางที่ 2 (ต่อ)			
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้ บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7.3 ความเหมาะสมของราคาค่าเช่าชุด-อุปกรณ์ภายในสวนน้ำ ยูโซเทล	2.98	0.7	ปานกลาง
7.4 มีส่วนลดราคาบัตรผ่านประตูในโอกาสพิเศษ	2.85	0.8	ปานกลาง
รวม	2.81		ปานกลาง

จากตารางที่ 2 จะพบได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี เมื่อแจกแจงส่วนประสมทางการตลาด 7P แต่ละด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=3.48$) โดยนักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการจากการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ($\bar{X}=3.51$) เพราะในปัจจุบัน สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่ายตาย ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=3.43$) โดยนักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการจากความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความสะดวกภายในสวนน้ำ เช่น ห้องน้ำ-ห้องอาบน้ำ และจุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ($\bar{x}=3.49$) เนื่องจากต้องเพียงพอต่อจำนวนคนที่ใช้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{x}=3.40$) โดยนักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการจากการจัดแต่งความสวยงามและบรรยากาศของสวนน้ำยูโซเทล ($\bar{x}=3.42$) เพราะการจัดตกแต่งความสวยงามก็ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาใช้บริการเช่นกัน ด้านสถานที่ ($\bar{x}=3.39$) โดยนักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการจากมีการจัดโซนพื้นที่ แยกประเภทเครื่องเล่นและกิจกรรม ($\bar{x}=3.51$) เพราะการแยกโซนเครื่องเล่น จะช่วยให้ง่ายต่อการดูแลของผู้ปกครองด้วยส่วนหนึ่ง ด้านกระบวนการ ($\bar{x}=3.11$) โดยนักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการจากความเหมาะสมของระบบจัดการจำนวนผู้ใช้บริการกับจำนวนเครื่องเล่นอยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\bar{x}=3.26$) เพราะจุดปล่อยนักท่องเที่ยวลงจากเครื่องเล่น มีพนักงานคอยประจำอยู่ทุกจุดและพร้อมให้บริการเสมอ ด้านบุคลากร ($\bar{x}=2.97$) โดยนักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการจากมารยาทและความใส่ใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=3.02$) ด้านราคา ($\bar{x}=2.81$) ความเหมาะสมของราคาอาหารและเครื่องดื่มภายในสวนน้ำยูโซเทล ($\bar{x}=2.98$) เนื่องจากราคาอาหารและเครื่องดื่มค่อนข้างมีราคาสูง จึงทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจในเรื่องนี้ในจำนวนหนึ่ง

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x}=3.23$) เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่านักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการ ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x}=3.48$) โดยตัดสินใจมาใช้บริการจากการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ($\bar{x}=3.51$) สอดคล้องกับ ธนาทิพย์ เศรษฐกาญจนศรี (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ในการใช้บริการสวนน้ำในประเทศไทย กรณีศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด ในเรื่องการโฆษณาต่างๆผ่านทาง Social Network มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการสวนน้ำ รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาใช้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x}=3.43$) โดยตัดสินใจมาใช้บริการจากความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนน้ำ เช่น ห้องน้ำ-ห้องอาบน้ำ และจุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ($\bar{x}=3.49$) สอดคล้องกับภุริพัฒน์ สดใส (2558) ได้ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสวนน้ำขนาดใหญ่ในประเทศไทย ทั้งหมด 7 ด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสวนน้ำขนาดใหญ่ในประเทศไทย ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดและปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสวนน้ำขนาดใหญ่ และสอดคล้องกับจิตพิสุทธิ์ หงส์ขจร (2560) ได้ศึกษาส่วนประสมทางการตลาด 7P ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง พบว่า ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่และด้านส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลสำรวจ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาใช้บริการนั้น พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาอยู่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ที่ผู้ประกอบการควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การตั้งราคาให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว และสัมพันธ์กับกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดในแต่ละช่วงเวลา โดยพิจารณาถึงความคุ้มค่าของนักท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจมาใช้บริการสวนน้ำมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ของสวนน้ำยูโซเทล จังหวัดอุดรธานี พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดของสวนน้ำยูโซเทล เนื่องด้วยจังหวัดอุดรธานี มีสวนน้ำเกิดขึ้นอีกหลายแห่งด้วยกันจึงจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาข้อเสนอแนะดังกล่าว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการสวนน้ำยูโซเทลเพิ่มมากขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและศึกษาเฉพาะสถานที่ ดังนั้นจึงควรศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวลาในการตัดสินใจมาใช้บริการโดยยึดหลักส่วนประสมทางการตลาด 7P ในสวนน้ำอื่น ๆ ในเมืองท่องเที่ยวของประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงและประสบความสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดีจาก อาจารย์ขวัญข้าว พูลเพิ่ม อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัย และเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยนี้ รวมถึงกำลังใจและความช่วยเหลือต่างๆเป็นอย่างดีจากครอบครัว รุ่นพี่ รุ่นน้องและเพื่อนๆทุกท่าน ส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การให้บริการในธุรกิจสวนน้ำ ตลอดจนผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ ซึ่งหากงานวิจัยนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กวี วงศ์พุด. (2539). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพระดับปริญญาตรี.

กิตติ ยัคคานนท์. (2532). **เทคนิคการสร้างผู้นำ**. กรุงเทพฯ : เซซฐสตุติโอ.

กรองแก้ว อยู่สุข. (2537). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิตพิสุทธิ์ หงส์ขจร. 2560. (2562, มกราคม 25). **ส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง**. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/31R3E3b>

ชวลินุช อุทยาน. 2551. (2562 ตุลาคม 24). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://touristbehaviour.wordpress.com>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ฐนิตา ปัตตานี. (2532). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานข้าราชการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนาทิพย์ เศรษฐกาญจนศรี. 2558. (2562, เมษายน 25). ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ในการให้บริการสวนน้ำในประเทศไทย กรณีศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2lINxnl>
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2535). ความลึบองค์กร : พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมนิมิต.
- วิชิต อุ๋อัน. (2548). การจัดการเชิงกลยุทธ์ : ขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ กรณีศึกษาเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กเพรส.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: อีระพาล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : อีระพาล์มและไซเท็กซ์.
- ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2551). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- ศุภย์วิชัยกสิกรไทย. 2558. (2562, มีนาคม 20). ตลาดสวนน้ำโตต่อเนื่อง จากการดึงคนของสวนน้ำใหม่ๆ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://marketeer.co.th>
- ไศภิตสุภางค์ กุณวงศ์. 2556. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตัดสินใจใช้บริการสวนสนุกในประเทศไทย. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย นานาชาติแอสแตมฟอร์ด, คณะบริหารธุรกิจ, สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว.
- ภูริพัฒน์ สดใส. 2558. (2562, เมษายน 25). ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสวนน้ำขนาดใหญ่ในประเทศไทย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2k1tUb8>
- Cochran, W.G. (1953). Sampling Techiques. New York : John Wiley & Sons. Inc.
- Kotler, P. (1997). Marketing management: analysis, planning implementation and control. (9th ed). New Jersey: Asimmon & Schuster.
- Likert, R. (1961). New pattern of Management. New York : McGraw-Hill Book.
- Usotel Waterland. (2562, สิงหาคม19). สวนน้ำยูโซเทล วอเตอร์แลนด์. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/UsotelWaterland>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พื้นที่ “สงคราม” ในนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป (Le Grand Troupeau)* ของฌอง ฌีโอนโน (Jean Giono) อัศวินท์ โฉมทอง¹, วรุณี อุตมศิลป์²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Email : akarawin.c@student.chula.ac.th¹, warunee.u@chula.ac.th²

บทคัดย่อ

นักเขียนนวนิยายฝรั่งเศส ฌอง ฌีโอนโน (Jean Giono, 1895-1970) ถูกเกณฑ์ไปรบในสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ.1914 - ค.ศ.1918) และนำความทรงจำของตนมาประพันธ์เป็นนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป (Le Grand Troupeau)* ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นว่าสงครามทำลายสมดุลชีวิตตามธรรมชาติของทุกสรรพสิ่ง ฌีโอนโนเปิดเรื่องด้วยภาพฝูงแกะอันเป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์ที่ถูกต้อนเข้าสู่สงคราม ความโดดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้คือการเล่าเรื่องตัดสลับกันระหว่างเหตุการณ์ที่ดำเนินไปในหมู่บ้านชนบทอันเป็นพื้นที่แนวหลัง กับเหตุการณ์ในสมรภูมิแนวหน้า ฌีโอนโนสร้างเอกภาพระหว่างตัวละครกับมิติสถานที่อย่างชัดเจน ตัวละครทั้งในพื้นที่แนวหน้าและในพื้นที่แนวหลังต่างก็ตกเป็นเหยื่อของ “อสูรสงคราม” ผู้ที่จากไปรบต้องเผชิญความทุกข์ยากและเสี่ยงต่อความตาย ผู้ที่ไม่ได้ไปรบก็ต้องต่อสู้เพื่อให้มีชีวิตรอดเช่นเดียวกัน แม้ว่าสงครามจะสร้างความสูญเสียแก่สรรพชีวิต แต่มนุษยชาติก็ยังไม่ไร้ความหวังไปเสียทั้งหมด ในฉากปิดเรื่องของนวนิยาย ฌีโอนโนสร้างเหตุการณ์ที่มีชีวิตใหม่ถือกำเนิดขึ้นมาให้เป็นสัญลักษณ์แห่งความหวังของมวลมนุษย์

คำสำคัญ: ฌอง ฌีโอนโน, นักเขียนนวนิยายฝรั่งเศสศตวรรษที่ 20, *เลอ กรองด์ ทูโรโป*, นวนิยายฝรั่งเศส, สงครามโลกครั้งที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“War” Space in Jean Giono’s *Le Grand Troupeau*.

Akarawin Chomthong¹, Warunee Udomsilpa²

^{1,2}M. A. Program in French Language and literature, French Section, Department of Western Languages, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University

Email : akarawin.c@student.chula.ac.th¹, warunee.u@chula.ac.th²

Abstract

French novelist, Jean Giono (1895-1970) was called up for a military service in World War I (1914-1918) and included his war’s memories in the novel entitled *Le Grand Troupeau*. The author demonstrates that the war destroys natural harmony of life. He depicts, in the novel’s opening scene, the flock of sheep as a symbolic image of men driven in war. The outstanding feature of this novel is based on the narration of scenes systematically alternated between in the rustic community back home and the front lines. Giono establishes the unity of the novel through the characters and the spatial dimensions. All characters in both spaces become victims of the “monstrous war”. Those who depart for the battlefields suffer from misery and risk their life; those who stay at home must struggle for survival as well. Although war devastates all living beings, it seems humanity still has some hope. In the novel’s ending scene, Giono illustrates this hope, symbolized by the birth of new lives.

Keywords : World War I, Jean Giono, 20th Century French Novelist, *Le Grand Troupeau*, French Novel

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ฌอง ฌีโอนอ (Jean Giono, 1895-1970) นักเขียนนวนิยายชาวฝรั่งเศสศตวรรษที่ 20 เกิดที่มานอสก์ (Manosque) เมืองในแคว้นโพรวองซ์ (Provence) ทางใต้ของประเทศฝรั่งเศส เขามีความโดดเด่นในการประพันธ์นวนิยายแนวท้องถิ่นนิยมที่ใช้แคว้นบ้านเกิดเป็นฉากหลังในท้องเรื่อง ตัวละครของฌีโอนอมีมิติทางอารมณ์และจิตใจอย่างลึกซึ้ง ฌีโอนอใช้ภาษาภาพพจน์เพื่อบรรยายให้เห็นพลังแห่งธรรมชาติ เผยให้เห็นถึงความโหดร้ายของชีวิตและความรุนแรงภายในใจของมนุษย์

การศึกษาและวิจ्यानวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป (Le Grand Troupeau)* ในประเทศฝรั่งเศสปรากฏในวารสารวิชาการที่รวบรวมบทความวิจัยเกี่ยวกับผลงานของฌีโอนอ อาทิ บทความเรื่อง “Le Grand Troupeau” ของมิเชล กราแมง (Michel Gramain) ที่วิเคราะห์กระแสตอบรับจากผู้อ่านและความคิดเห็นของนักวิจารณ์วรรณคดีต่อนวนิยายเล่มนี้ กราแมงวิเคราะห์ว่ามีผู้ให้ความเห็นว่าฌีโอนอใช้ภาษาที่รุนแรงเกินไปและไม่เป็นธรรมชาติ ทว่านักวิจารณ์บางกลุ่มกลับเห็นว่าบทพรรณนาต่าง ๆ มีความลุ่มลึกและเข้มข้น บทความเรื่อง “Le Grand Troupeau, poème des temps maudits” ของมารี-หลุยส์ ฟลูแซร์ (Marie-Louise Fluchère) ศึกษาวรรณศิลป์ของฌีโอนอในนวนิยายเรื่องนี้ ฟลูแซร์ให้ความเห็นว่าฌีโอนอใช้ภาพคู่ตรงข้ามเพื่อนำเสนอเอกภาพของนวนิยาย บทความเรื่อง “D’un seul tenant, comme un fil de sabre” ของฌอง อาร์รูย (Jean Arrouy) ศึกษาการใช้วัจนลีลาใน *เลอ กรองด์ ทูโรโป* อาร์รูยสรุปว่าการเปรียบเทียบคนกับสัตว์ในนวนิยายเรื่องนี้สะท้อนภาพของมนุษย์ที่ถูกกดทอนคุณค่าในภาวะสงคราม

ในประเทศไทยมีการศึกษาวิจัยผลงานของฌีโอนอในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตซึ่งเขียนเป็นภาษาฝรั่งเศสทั้งหมด ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของนวรรตน์ อัครเทศามงคล เรื่อง “Le rôle du narrateur et du temps dans deux Chroniques romanesques de Jean Giono : *Un roi sans divertissement* et *Les Ames Fortes* / บทบาทของผู้เล่าและเวลาในนวนิยายบันทึกเหตุการณ์ เรื่อง *เอ็ง รัว ซ็อง ดีแวร์ติสม็อง* และ *เลซาม ฟ็อร์ด* ของ ฌ็อง ฌีโอนอ” วิเคราะห์บทบาทของผู้เล่าและเวลาในนวนิยายสองเรื่องของฌีโอนอ วิทยานิพนธ์ของสุพัสรี เมนะทัต เรื่อง “L’art du recit dans deux romans de Jean Giono : *Regain* et *Le Hussard sur le toit* / ศิลปะการเล่าเรื่องผลงานของ ฌอง ฌีโอนอ : *เรอแกง* และ *เลอ ฮุสซาร์ ซูร์ เลอ ตัวท์*” ศึกษาศิลปะการประพันธ์ในนวนิยายสองเรื่องของฌีโอนอ และวิทยานิพนธ์ของนาถพร กาญจนภิญโญวงศ์ เรื่อง “Le tragique dans *Mort d’un personnage* de Jean Giono / โศกนาฏลักษณ์ในนวนิยายเรื่อง *มอร์ เด็ง แปร์ซอนนาม* ของ ฌ็อง ฌีโอนอ” วิเคราะห์ความเป็นโศกนาฏกรรมจากนวนิยายหนึ่งเรื่องของฌีโอนอ เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนว่าตัวบทศึกษาในวิทยานิพนธ์ทั้งสามเล่มนี้มีได้ครอบคลุมนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* อีกทั้งประเด็นศึกษาก็มีได้เกี่ยวข้องกับแก่นเรื่องสงครามอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* ในประเทศฝรั่งเศสอยู่ในรูปแบบของบทความเป็นส่วนใหญ่และเน้นประเด็นภาษาและลีลาการประพันธ์ของผู้แต่งเป็นสำคัญ ในประเทศไทยยังไม่พบว่ามีมีการนำนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* มาศึกษาอย่างละเอียด ผู้เขียนบทความจึงนำตัวบทนวนิยายเรื่องดังกล่าวมาวิเคราะห์กลวิธีที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการนำเสนอแก่นเรื่องสงคราม บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส เรื่อง “L’image de la guerre dans *Le Grand Troupeau* de Jean Giono” ซึ่งมีชื่อภาษาไทยว่า “ภาพสงครามในนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* ของฌอง ฌีโอนอ”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทความนี้ใช้แนวทางการวิเคราะห์ตัวบท (l'approche de l'analyse textuelle) ประกอบกับการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากความเรียงเชิงอัตชีวประวัติของฌีโอบีโนและบทวิจารณ์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* การนำเสนอบทความนี้แบ่งเป็น 2 หัวข้อใหญ่ หัวข้อแรกประกอบด้วยประสบการณ์ของนักเขียนในสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ.1914 - 1918) อันเป็นที่มาของนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* และกลวิธีสำคัญที่ฌีโอบีโนใช้ในการเล่าเรื่อง หัวข้อที่สองแสดงการวิเคราะห์หัตถ์สถานที่ซึ่งแบ่งออกเป็นสองพื้นที่อันได้แก่ สนามรบของทหารในแนวหน้าและสมรภูมิของพลเรือนในแนวหลัง ฌีโอบีโนชี้ให้เห็นผ่านตัวละครว่า ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใด มนุษย์ล้วนต้องกลายเป็นเหยื่อของ “อสูรสงคราม” ไม่แตกต่างกัน

การอ้างอิงตัวบทนวนิยายเพื่อประกอบการวิเคราะห์ในบทความนี้ใช้ข้อความจากฉบับภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ใน *Œuvres romanesques complètes, tome I* หรือ *นวนิยายฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1* ของฌีโอบีโน ซึ่งสำนักพิมพ์กาลิมาร์ด (Gallimard) จัดพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 1971 ในชุด Bibliothèque de la Pléiade อันเป็นฉบับพิมพ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ามีความถูกต้องและมีข้อมูลครบถ้วนมากที่สุด ใช้อ้างอิงอย่างกว้างขวางในวงวิชาการ

สำนวนแปลจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยทั้งหมดที่ปรากฏในบทความนี้เป็นสำนวนแปลของผู้เขียนบทความและอาจารย์ที่ปรึกษา การถอดเสียงอ่านคำภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยใช้วิธีเก็บตัวสะกดตามรูปคำในภาษาต้นฉบับ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในข้อความจากตัวบทนวนิยายและในการอ้างอิงต่าง ๆ ทั้งหมดยึดถือตามรูปแบบการพิมพ์ของภาษาฝรั่งเศส ชื่อเฉพาะต่าง ๆ จะกำกับด้วยภาษาฝรั่งเศสในวงเล็บเมื่อกล่าวถึงเป็นครั้งแรก

1. *เลอ กรองด์ ทูโรโป*: จากชีวิตจริงสู่เรื่องเล่า

วรรณกรรมสงครามมักประพันธ์ขึ้นเพื่อเล่าถึงวีรกรรมของนักรบผู้กล้าที่ยอมสละชีพเพื่อพิทักษ์แผ่นดินมาตุภูมิ ผู้ประพันธ์พรรณนาความเจ็บปวดและความตายในสนามรบเพื่อนำมาซึ่งบทเรียนอันยิ่งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ของวีรบุรุษ สรรเสริญความเสียสละ เชิดชูเกียรติยศและความภาคภูมิใจที่แลกมาด้วยชีวิต ทว่าฌีโอบีโนมิได้นำเสนอภาพสงครามตามขนบเดิมที่มีทหารหาญเป็นวีรบุรุษผู้กล้าและประกอบวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ เขามีประสบการณ์ตรงจากการถูกเกณฑ์ไปรบในสมรภูมิจากสงครามโลกครั้งที่ 1 เขาไม่เพียงต้องเผชิญกับความน่าสะพรึงกลัวและน่าสยดสยองของ “มหาสงคราม” (La Grande Guerre) เท่านั้น แต่ยังต้องอดทนต่อความยากลำบากเพื่อเอาชีวิตรอดในสนามรบอีกด้วย ฌีโอบีโนมีอาชีพนักเขียนที่หล่อหลอมนี้ได้แม้กาลเวลาจะผ่านไปนานแล้วก็ตาม ประสบการณ์ดังกล่าวได้กลายมาเป็นวัตถุดิบในการประพันธ์นวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* จึงอาจกล่าวได้ว่านวนิยายเรื่องนี้นับเป็น “พื้นที่” ในการบันทึกความทรงจำรูปแบบหนึ่งถึงสงครามของนักเขียน

1.1 ประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ในสมรภูมิจากสงครามโลกครั้งที่ 1

ฌีโอบีโนถูกเกณฑ์เข้ากองทัพตั้งแต่อายุเพียง 20 ปี เขาเล่าว่าใน ค.ศ. 1913 เขาเคยปฏิเสธที่จะเข้าโรงเรียนเตรียมทหารเหมือนกับเพื่อน ๆ และเมื่อต้องไปสงคราม เขาแทบไม่เคยได้รับบาดเจ็บในสนามรบ ฌีโอบีโนกล่าวด้วยว่าไม่ได้ลงมือสังหารผู้ใดเลยในสมรภูมิ คำบอกเล่าของนักเขียนผู้นี้ในความเรียงชื่อว่า “Refus d'obéissance” ซึ่งตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 1937 จึงขัดแย้งกับภาพของทหารตามขนบผู้กล้ากล้า ฮึกเหิม และหวังจะเอาชนะข้าศึก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผมไม่อาย แต่จำต้องใคร่ครวญในสิ่งที่กระทำลงไป นั่นคือความขลาดกลัว ตอนนั้นผมไม่ยอมรับ และไม่มีความกล้าที่จะเอ่ยว่า “ผมจะไม่ไปรบ” หากก็ไม่อาจหาญพอที่จะหนีทหาร ผมมีข้ออ้างเดียวเท่านั้นก็คือผมยังอายุน้อย / Je n'ai pas honte, mais à bien considérer ce que je faisais, c'était une lâcheté. Je n'avais l'air d'accepter. Je n'avais pas le courage de dire : « Je ne pars pas à l'attaque. » Je n'ai pas eu le courage de désertier. Je n'ai qu'une seule excuse : c'est que j'étais jeune.

ฌีโฌโนเล่าประสบการณ์จากสมรภูมิจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ไว้ในความเรียงอีกบทหนึ่งชื่อว่า “Recherche de la pureté” เขาได้เล่าประสบการณ์ในยุทธการที่แวร์เดิง (Verdun) สภาพความเป็นอยู่อันลำบากยากแค้นทำให้ทุกสรรพชีวิตต้องกระเสือกกระสนเพื่อความอยู่รอดแม้การดิ้นรนนั้นจะทำให้มนุษย์มีสภาพไม่ต่างจากสัตว์ก็ตาม ฌีโฌโนเล่าว่ากองร้อยของเขาขาดเสบียงนานถึง 8 วัน ทหารทุกคนจึงต้องทำทุกวิถีทางเพื่อบรรเทาความหิวโหย อาทิ คั้นหาน้ำและเก็บขมปังจากซากศพ เคี้ยวกินสายหนังคาดกระตักน้ำ หรือแม้แต่ต้องยอมกินเนื้อหนูและดื่มปัสสาวะของตนเพื่อประทังชีวิต

พวกเราทั้งหิวและกระหายน้ำ พวกเรามองเห็นศพซากหนึ่งทอดร่างอยู่ที่พื้น เน่าแล้วและมีฝูงแมลงวันไต่ตอมเต็มตัว แต่กระตักน้ำยังคาดคาเอวอยู่ พวกเราปลดก้นขมปังออกจากศพ เลือกกระตักใบที่ยังมีน้ำอยู่เต็ม กระตักอื่น ๆ นั้นถูกกระสุนยิงทะลุ เนื้อขมปังยุ่ย ก็เพียงแค่เฉือนส่วนที่แนบติดกับร่างทิ้งไปเท่านั้น ทั้งหมดนี้คือสิ่งที่เราทำกันตลอดวันอยู่เป็นเวลานาน 25 วัน นานจนไม่มีอะไรจะให้เก็บจากซากศพเหล่านี้มากินได้อีก พวกเรากินไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นอะไร ผมเคี้ยวสายหนังคาดกระตักน้ำ ตกค่ำ เพื่อนทหารคนหนึ่งก็หาหนูกลับมาได้หนึ่งตัว และบางครั้งพวกเราก็ดื่มปัสสาวะของตัวเอง นี่แหละ การรบที่แวร์เดิงอันน่าตื่นตาตื่นใจ / On a faim. On a soif. On voit là-bas un mort couché par terre, pourri et plein de mouches mais encore ceinturé de bidons On détache de son corps les boules de pain. On prend les bidons pleins. D'autres bidons ont été troués par les balles. Le pain est mou. Il faut seulement couper le morceau qui touchait le corps. Voilà ce qu'on fait tout le jour. Cela dure depuis vingt-cinq jours. Depuis longtemps il n'y a plus de ces cadavres garde-manger. On mange n'importe quoi. Je mâche une courroie de bidon. Vers le soir, un copain est arrivé avec un rat., et de temps en temps nous buvons notre urine. C'est l'admirable bataille de Verdun.

แม้ฌีโฌโนจะรอดชีวิตมาได้แต่สงครามก็ได้พรากหลุยส์ ดาวิด (Louis David) เพื่อนรักในวัยเด็กของเขาไป ดาวิดถูกเกณฑ์ไปสงครามเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1914 และเสียชีวิตในสมรภูมิที่แคว้นอัลซาส (Alsace) ฌีโฌโนทราบข่าวร้ายนี้เมื่อกลับจากยุทธการที่แวร์เดิงในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1916 การตายของเพื่อนรักสร้างความสะเทือนใจอย่างยิ่ง ฌีโฌโนถึงกับเขียนคำอุทิศให้ดาวิดไว้ในต้นฉบับดั้งเดิมของนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* และในนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่อง *ฌอง เลอ เบลอ (Jean Le Bleu)* ฌีโฌโนก็ได้เขียนถึงเพื่อนผู้จากไปคนนี้ไว้ในบทที่ชื่อว่า “Louis David” เขากล่าวโทษประเทศชาติว่าเป็นสาเหตุการตาย อย่างไรก็ตาม ฌีโฌโนได้

ถ้าเพียงแต่นายจะตายเพื่อสิ่งที่มีเกียรติ ถ้าเพียงแต่นายจะล้มลงเพื่อปกป้องผู้หญิงหรือเพื่อหาของกินให้ลูกได้อิ่มท้อง แต่ที่นี่ เปลาเลย คนพวกนั้นหลอกนายก่อนแล้วก็ฆ่าทิ้งเสียในสงคราม นายจะให้ฉันทำอย่างไรกับฝรั่งเศสประเทศนี้ที่ดูเหมือนว่านายได้พยายามปกป้องเอาไว้แบบเดียวกับที่ฉันทำ ตัวฉันนั้น เมื่อเห็นแม่น้ำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ฉันก็จะเอ่ยว่า “แม่น้ำ” เมื่อเห็นต้นไม้ ฉันก็จะเอ่ยว่า “ต้นไม้” แต่ฉันจะไม่เอ่ยเลยว่า “ฝรั่งเศส” เพราะมันไม่มีจริง / Si encore tu étais mort pour des choses honorables : si tu t'étais battu pour des femmes ou en allant chercher la pâture de tes petits. Mais non, d'abord on t'a trompé et puis on t'a tué à la guerre. Qu'est-ce que tu veux que j'en fasse de cette France que tu as, paraît-il, aidé à conserver, comme moi ? Moi, quand je vois une rivière, je dis « rivière » ; quand je vois un arbre, je dis “arbre” ; je ne dis jamais “France”. Ça n'existe pas.

ข้อความข้างต้นทำให้เข้าใจได้ว่ามิโอโนไม่เห็นด้วยกับการสละชีพเพื่อชาติ ซึ่งไม่ได้มีคุณค่าเหนือกว่าการปกป้องผู้เป็นที่รัก และยังกล่าวหารัฐบาลว่าลวงพลเมืองไปตายในสงครามอีกด้วย แต่ก็คงจะไม่ถูกต้องนักที่จะกล่าวหามิโอโนว่าปราศจากความรักชาติ เราอาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่มิโอโนไม่เห็นด้วยก็คือความรักชาติอย่างไม่มีลืมหูลืมตา

แม้สงครามโลกครั้งที่ 1 ได้สิ้นสุดลงไปตั้งแต่ ค.ศ. 1918 ทว่ามิโอโนประพันธ์นวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* ใน ค.ศ. 1929 ระยะเวลาที่ทิ้งช่วงนานถึง 11 ปีนี้ทำให้เราสันนิษฐานได้ว่าภาพความโหดร้ายของสงครามคงจะยังประทับแน่นอยู่ในความทรงจำของผู้แต่ง มิโอโนกล่าวถึงเหตุผลในการประพันธ์เรื่องสงครามไว้ดังนี้

เมื่อกล่าวถึงการต่อต้านสงคราม ผมจะยกเหตุผลได้อย่างฉับไว ความน่าสะพรึงกลัวที่ยังรู้สึกว่าจะสดใหม่ หวนกลับมาที่ปลายลิ้น ผมทำให้ [ผู้อ่าน] ได้กลิ่นจากซากศพ ทำให้เห็นภาพช่วงท้องที่เหวอะหวะ ผมนำพาวิญญานซึ่งอาบโคลนตมและเบ้าตากลวงโปด้วยถูกนกกาจิกกินมาใส่จนเต็มห้องที่ผมนั่งเล่าอยู่นี้ ปลุกชีพผองเพื่อนที่เปื่อยเน่าขึ้นมา ทั้งของผมเองและของผู้ซึ่งกำลังฟังอยู่ / Quand je parlais contre la guerre, j'avais rapidement raison. Les horreurs toutes fraîches me revenaient aux lèvres. Je faisais sentir l'odeur des morts. Je faisais voir les ventres crevés. Je remplissais la chambre où je parlais de fantômes boueux aux yeux mangés par les oiseaux. Je faisais surgir des amis pourris, les miens et ceux des hommes qui m'écoutaient.

ข้อความดังกล่าวทำให้เราเข้าใจได้ว่านักเขียนไม่เคยลืมนประสบการณ์ของตนเองในสนามรบภาพสงครามมิได้กลายเป็นอดีตที่ค่อย ๆ เลือนหายไปจากความทรงจำตามกาลเวลา ไม่ได้ถูกกลบฝังอย่างมิดชิด ทว่ายังคงชัดเจน รอให้รื้อฟื้นขึ้นมาเล่าได้ใหม่ในงานประพันธ์

1.2 กลวิธีการเล่าเรื่องในนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป*

ในบทความชื่อ “*เลอ กรองด์ ทูโรโป*” ของมิเชล กราแมง ผู้เขียนให้ข้อมูลว่านักเขียนฝรั่งเศสหลายคนประพันธ์นวนิยายที่ทำให้ผู้อ่านจินตนาการได้ถึงสมรภูมิสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 พวกเขาพรรณนาเสียงย่ำฝีเท้าของกองทหาร เสียงระดมยิงปืนใหญ่ เสียงร้องของทหารที่บาดเจ็บ รวมทั้งกลิ่นซากศพที่คละคลุ้งไปทั่ว นักเขียนเหล่านี้ส่วนใหญ่มีโอกาสไปร่วมรบและรอดชีวิตกลับมาเขียนเล่าประสบการณ์ของตนเองทั้งในรูปแบบอัตชีวประวัติและเรื่องแต่ง นวนิยายที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง อาทิ เรื่อง *เลอ เฟอ (Le feu)* ของ อองรี บาร์บุส (Henri Barbusse) ตีพิมพ์ใน ค.ศ.1916 และได้รับรางวัลวรรณกรรมกงคูร์ต (Prix Goncourt) เรื่อง *เลสส์ ครัวร์ส์ เดอ บัวส์ (Les croix de bois)* ของโรลองด์ ดอร์เมอแลส (Roland Dorgelès) ตีพิมพ์ใน ค.ศ.1919 และชนะเลิศรางวัลวรรณกรรมเฟมินา (Prix Fémina) เป็นที่น่าสังเกตว่านวนิยายเหล่านี้ประพันธ์ขึ้นทันทีภายหลังจากสงครามสิ้นสุดลง แต่มิโอโนเริ่มเขียน *เลอ กรองด์ ทูโรโป* เมื่อปลาย ค.ศ.1929 เขา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัดสินใจที่จะ “เขียนอะไรสักอย่างว่าด้วยสงคราม” ระหว่างแรมคืนในชนบทแห่งหนึ่ง (“และยามค่ำของวันฝนพรำนั่นเอง ขณะนั่งอยู่หน้าเตาผิงในเรือนแรมเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ผมก็ได้ตัดสินใจที่จะเขียนอะไรสักอย่างว่าด้วยสงคราม / C’est le soir de cette journée pluvieuse que, devant la cheminée d’une petite auberge, je me suis décidé de composer quelque chose sur la guerre.”)

ในช่วงต้น ฌีโคโนประสบปัญหาในการประพันธ์นวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* เป็นอย่างมาก เขาเขียนต้นฉบับถึงสี่ครั้ง แต่ละฉบับมีรายละเอียดปลีกย่อยต่างกัน เขาเขียนจดหมายถึงเพื่อนและเล่าอุปสรรคในการประพันธ์ว่า “นวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* เป็นหนังสือที่เขียนยาก ฉันต้องเขียนใหม่ถึงสี่ครั้ง ทำให้เสียเวลาไปนับไม่ถ้วน ฉันไม่ชอบหนังสือเล่มนี้นักหรือ / *Le Grand Troupeau* a été un livre très pénible à écrire pour moi, je l’ai réécrit quatre fois, alors, j’ai perdu un temps infini Je n’aime pas beaucoup ce livre.” ฌีโคโนตั้งใจให้ *เลอ กรองด์ ทูโรโป* เป็นเรื่องหนึ่งของนวนิยายไตรภาคที่ชื่อว่า *วันสิ้นโลก (Apocalypse)* ซึ่งจะประกอบด้วยเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* เรื่อง *เลอ ปัวส์ ดู ซิแยล (Le Poids du ciel)* และเรื่อง *เพรซ็องส์ เดอ ลา มอร์ต (Présence de la mort)* ทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้เป็นคู่ตรงข้ามกับนวนิยายไตรภาคชุดก่อนหน้าซึ่งมีชื่อว่า *กูตแพน (Pan)* ทว่าท้ายที่สุด ฌีโคโนเขียนนวนิยายชุด *วันสิ้นโลก* จบแค่เพียงเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* เท่านั้น

นวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* แบ่งเป็น 3 บทใหญ่ แต่ละบทใหญ่ประกอบด้วยบทย่อยในจำนวนไม่เท่ากัน รวมทั้งสิ้น 20 บทย่อย ฌีโคโนตั้งชื่อให้แต่ละบทย่อยอย่างชัดเจนและสร้างเอกภาพของมิติสถานที่ กล่าวคือ ฉากหลังในแต่ละบทแบ่งได้เป็น “พื้นที่แนวหลัง” กับ “พื้นที่แนวหน้า” พื้นที่แนวหลังคือหมู่บ้านบนที่ราบสูงวาลองซอล (Valensole) ในแคว้นโพรวองซ์ พื้นที่แนวหน้าคือเขตสนามรบที่ตัวละครผู้ถูกเกณฑ์เข้าสงครามแสดงบทบาทของตน ฌีโคโนใช้การเล่าเรื่องด้วยสรรพนามบุรุษที่ 3 และใช้เสียงผู้เล่านิรนามซึ่งมีใช้ตัวละครหนึ่งใดในเรื่อง ผู้ประพันธ์กำหนดชัดเจนว่าเหตุการณ์ในแต่ละบทย่อยทั้งบทจะเกิดขึ้นบนพื้นที่แนวหลังหรือแนวหน้า การเล่าเรื่องจะตัดสลับไปมาระหว่างพื้นที่ทั้งสอง เฉพาะบทที่ 12 เท่านั้นนำเสนอเหตุการณ์ทั้งในพื้นที่แนวหน้าและในพื้นที่แนวหลังภายในบทเดียวกัน การเล่าเรื่องสลับพื้นที่และให้ความสำคัญแก่ทั้งสองพื้นที่เสมอกันจึงนับเป็นจุดเด่นในกลวิธีการเล่าเรื่องที่ฌีโคโนใช้ในนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* ดังจะเห็นได้จากคำวิจารณ์ของอแลง ติสซูต์ (Alain Tissut) ติสซูต์ให้ความเห็นว่า “เมื่อเปรียบเทียบกับ “นวนิยายสงคราม” เรื่องอื่น ๆ ที่ตีพิมพ์ก่อนหน้านี้ โครงสร้างของนวนิยายเรื่องนี้มีความแปลกใหม่ที่วิธีการดำเนินเรื่องคู่ขนานของฉากเหตุการณ์ในแนวหน้ากับแนวหลังอย่างเป็นระบบ / L’originalité de la construction de l’œuvre, par rapport aux “romans de guerre” qui l’ont précédée, tient au contrepoint systématiquement instauré entre scènes du front et scènes de l’arrière.” กลวิธีการเล่าเรื่องของฌีโคโนทำให้เห็นว่าทุกชีวิต ไม่ว่าจะอยู่ในแนวหลังหรือแนวหน้าล้วนได้รับผลกระทบและต่างก็ตกเป็นเหยื่อของสงครามด้วยกันทั้งสิ้น

2. แนวรบสองพื้นที่

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* คือการเปรียบเทียบคนกับสัตว์ ซึ่งปรากฏให้เห็นชัดเจนตั้งแต่ในชื่อนวนิยาย คำว่า “เลอ กรองด์ ทูโรโป” แปลได้ว่า “ฝูงสัตว์ขนาดใหญ่” ซึ่งหมายถึงฝูงแกะที่ปรากฏในฉากเปิดเรื่องขณะถูกต้อนลงมาจากภูเขา แต่ละตัวบาดเจ็บ อ่อนล้า และกระหายน้ำ คำนี้ยังหมายความถึงเหล่าทหารที่ถูกเกณฑ์ไปแนวหน้า ถูก “ต้อน” เข้าสู่สมรภูมิประหนึ่งฝูงสัตว์และกลายเป็นเหยื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของสงคราม รวมทั้งมีความหมายครอบคลุมถึงพลเรือนในแนวหลังที่เสมือนถูกผลักเข้าสู่อีกสมรภูมิตั้งแต่ในวัยเด็ก เดียวกัน เนื่องจากต้องต่อสู้ดิ้นรนเอาชีวิตให้รอดไม่ต่างจากทหารในสนามรบ

2.1 สมรภูมิและบรรยากาศการทำลายล้างในพื้นที่แนวหน้า

ในนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* ผู้ประพันธ์พรรณนาสภาพพื้นที่เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการได้ถึงบรรยากาศในสนามรบ ฌีโอบีเริ่มนำเสนอเหตุการณ์บนพื้นที่แนวหน้าในตอนต้นที่ 1 บทที่ 3 ซึ่งมีชื่อว่า “เลอ กอร์โบ” (“Le Corbeau”) ตัวละครเอกนามว่าโจเซฟ (Joseph) กำลังดูแลเพื่อนทหารสองคนที่บาดเจ็บสาหัสในสนามรบและเฝ้ารอให้รถพยาบาลทหารมารับ ฌีโอบีพรรณนาสภาพพื้นที่ด้วยข้อความที่แสดงให้เห็นบรรยากาศเงียบสงบ กดดันด้วยอากาศหนักที่บราวกับไม่มีอากาศหายใจ อาทิ “ความเงียบแผ่ลงมากดทับผืนดิน / Le silence descend et pèse sur la terre de tout son poids.” “ละอองหมอกสีขาวลอยคลุ้งตาม หมู่มัวร์วากับกำลังลุกไหม้ ทุกสรรพสิ่งสำลักความร้อนหนาที่บิซึม / Une vapeur toute blanche monte des arbres, comme s'ils étaient en feu ; une épaisse chaleur grise étouffe tout.” สภาพบรรยากาศดังกล่าวสื่อได้ถึงสภาวะไร้ชีวิตซึ่งสอดคล้องกับชะตากรรมของทหารในสมรภูมิมรณะ

ในพื้นที่แนวหน้า ผืนดินอันเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นแม่ ก่อเกิดชีวิต และให้พืชพันธุ์ผลอาหาร กลายเป็นพื้นที่แห่งความตาย ผืนดินซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งชีวิตได้ถูกคุกคามจากอาวุธสงคราม ฌีโอบีใช้ถ้อยคำพรรณนาภาพผืนดินที่ถูก “แหวกออก” อาทิ “[กระสุนปืนใหญ่ลูกโตๆ] แหวกออกท้องทุ่งเข้าไปจนถึงระดับน้ำลึกมืด แล้วน้ำก็ผุดพุ่งขึ้นมาแตกเป็นประกาย / [De gros obus] éventrent la prairie jusqu'au fond noir des eaux et l'eau jaillit dans les éclats, toute luisante.” น้ำที่พุ่งขึ้นมาจากใต้ดินเพราะถูกกระสุนยิงถล่มนี้อาจเปรียบได้กับธารโลหิตที่ไหลทะลักออกจากกาย นอกจากนี้ ฌีโอบีบรรยายให้ผืนดินทำกิริยาได้เหมือนกับมนุษย์ อาทิ “ผืนดินแผ่วเสียงคร่ำครวญอยู่ใต้รถลำเลียงพลขนาดมหึมา / [L] a terre gémissait sourdement sous le poids d'un énorme charroi.” คำว่า “คร่ำครวญ” ชี้ให้เห็นว่าหากผืนดินมีชีวิต ก็คงจะบังเกิดความเจ็บปวดรวดร้าวเนื่องจากถูกทำร้ายสาหัสจากสงครามจนต้องเปล่งเสียงร้องด้วยความระทมทุกข์ในยามสงคราม ผืนดินในแนวหน้ายังแปรสภาพเป็นดินโคลนที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทัพ ผู้อ่านจะเห็นภาพทหารที่มีใบหน้าและเครื่องแต่งกายเปื้อนโคลน ตัวละครที่รู้สึกคลื่นเหียนเมื่อได้กลิ่นโคลนและศพใบหน้าคว่ำจมดินขึ้นแฉะ พื้นที่โคลนตมในสมรภูมิจึงเทียบเท่าหลุมฝังกลบร่างทหารที่ถูกปลิดชีพ

ผู้ประพันธ์เปรียบอาวุธสงครามเป็นดังอาวุธร้ายที่คุกคามชีวิตมนุษย์ ฌีโอบีใช้ภาษาภาพพจน์ประเภทอุปมาอุปไมย (la métaphore filée) ซึ่งทำให้ปืนกลที่กำลังกราดกระสุนกลายเป็นสัตว์ร้าย ภาพลักษณ์ดังกล่าวปรากฏซ้ำอย่างมีนัยยะสำคัญดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

พวกเราได้ยินเสียง *ปืนกล* รัวผ่านเหนือสนามเพลาะ มันจิก *กรงเล็บเหล็ก* ตะกุกไปทั่ว พวกเราได้ยินเสียง ฝีเท้าของมันดังแกรกราก เสียงจากการที่มันเขย่าตัวจนสั่นสะเทือนทั้งกาย มันกระโดดเป็นนกก ผืนดินพ่นควันออกมาภายใต้ *กรงเล็บ* ของมัน / Au-dessus du trou, on entendait passer *la mitrailleuse*. Elle griffait là tout autour avec *ses ongles de fer*. On entendait le déclic de ses grandes pattes, puis ce tressaillement de tout son corps, quand elle se secouait puis elle sautait comme un oiseau, puis la terre fumait sous *ses griffes*.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปืนกลสองกระบอกใช้**กรงเล็บฉีก**ร่างมนุษย์และผืนดิน / Deux mitrailleuses *déchirent* les hommes et la terre *à coups de griffes*.

ปืนกลกำลัง**ขบเคี้ยว**เนื้อไม้ของสะพานข้ามและเนื้อหนังของซากศพ **ปืนกลกิน**สิ่งที่มีความร้อนและมีชีวิต / *La mitrailleuse* est en train de *mâcher* le bois de la passerelle et la chair des morts. *la mitrailleuse mange* quelque chose de chaud et de vivant ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นกล่าวถึงปืนกลอาวุธร้ายแรงชนิดนี้แปรสภาพเป็นอสูรสงคราม มีกระสุนเป็น “กรงเล็บ” เหลมคมปานเหล็กกล้า ตะครุบและฉีกร่างของเหยื่อซึ่งในที่นี้ได้แก่มนุษย์และพื้นดิน สาดกระสุนเข้าไปใส่สิ่งปลูกสร้างคือสะพานและสิ่งมีชีวิตคือทหาร ยิ่งทะลุเข้าไปในเนื้อไม้และร่างกายคนราวกับขบขยี้ อีกทั้งยังกลืน “กิน” เลือดเนื้อของสิ่งมีชีวิตทั้งเป็น

ผู้ประพันธ์ยังกำหนดให้สัตว์กินซากกลายเป็นสิ่งที่คุกคามชีวิตและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิโอโนพรรณนาภาพความตายหลังการรบอย่างละเอียด พุ่งสังหารที่มีศพทหารเกลื่อนกลาดแปรสภาพเป็นพื้นที่เลี้ยงฉลองของสัตว์กินซากประเภทหนูและกา เราจะเห็นภาพฝูงหนูรุมแทะกินร่างบรรดานักรบหนุ่มน้อยอย่างน่าสังเวช

ฝูงหนูมาดมซากศพ กระโดดจากซากหนึ่งไปยังอีกซากหนึ่ง พวกมันเลือกศพที่ยังเยาว์วัย สองข้างแก้มเกลี้ยงเกลาไร้เครา พวกมันมาดมกลิ่นที่แก้ม แล้วเริ่มกัดกินเนื้อบริเวณระหว่างจมูกกับปาก จากนั้นจึงทะรมฝีปากและเนื้อตรงแก้มที่เริ่มคล้ำเขียว พวกมันเขี่ยจิกลูกตาออกมา เสียบ้าตาแล้วขบกัดลูกตาราวกับเจาะเปลือกไขฟองกระจ้อยร่อย พวกมันละเลียดเคี้ยว ปากหุบหิมิบขณะดูดกลืนน้ำเมือก / Les rats venaient les renifler. Ils sautaient d'un mort à l'autre. Ils choisissaient d'abord les jeunes sans barbe sur les joues. Ils reniflaient la joue et ils commençaient à manger cette chair d'entre le nez et la bouche, puis le bord des lèvres, puis la pomme verte de la joue. Pour les yeux, ils les sortaient à petits coups de griffes, et ils léchaient le trou des paupières, puis ils mordaient dans l'œil, comme dans un petit œuf, et ils le mâchaient doucement, la bouche de côté en humant le jus.

และภาพฝูงกาฉีกทั้งซากมนุษย์ที่ยัง “นุ่มและสด เลือดสีแดงจับตัวเป็นลิ่ม พลันพวกมันก็เริ่มจิกลงไปตรงนั้น เริ่มดึงทั้งเนื้อหนังนั้น แล้วก็สวาปามพลางส่งเสียงร้องเรียกพวกตัวเมียมาด้วยเป็นบางครั้ง / C'était là tendre et tout frais, le sang rouge y faisait encore la petite boule. Ils se mettaient à becqueter là, tout de suite, à arracher cette peau, puis ils mangeaient gravement en criant de temps en temps pour appeler les femelles.”

การที่ทหารหาญต้องกลายเป็นเหยื่ออันโอชะของสัตว์กินซากทำให้ภาพของมนุษย์ที่พลีชีพในสมรภูมิถูกลดทอนเกียรติและศักดิ์ศรีลง พื้นที่แนวหน้าในนวนิยายเรื่องนี้จึงมิได้เป็นพื้นที่สุดตีวีรกรรมของผู้กล้า ทหารที่ถูกเกณฑ์เข้าสู่สงครามมิได้ตายเยี่ยงวีรบุรุษเฉกเช่นในมหากาพย์ยุคกลางเรื่อง *ซองซง เดอ โรลองด์ (Chanson de Roland)* มิโอโนชี้ให้เห็นว่าสงครามทำให้มนุษย์เสมือนถูกต้อนเข้าโรงฆ่าสัตว์ หรือถูกนำไปสังเวทแก่เทพเจ้าแห่งสงคราม

2.2 สนามรบเพื่อชีวิตและการทำงานหนักในพื้นที่แนวหลัง

ในนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* มิโอโนมิได้เลือกให้ความสำคัญเฉพาะพื้นที่แนวหน้าเท่านั้น แต่ยังนำเสนอชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครในพื้นที่แนวหลังโดยเฉพาะที่เป็นชาวบ้านสามัญและมีอาชีพทำกสิกร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รม ซึ่งได้รับผลกระทบจากสงคราม ต้องพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รักซึ่งส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว พวกผู้หญิงในแนวหลังไม่เพียงต้องทนตรากตรำทำงานหนักแทนผู้ที่จากไปรบ แต่ยังต้องระทมทุกข์ด้วยความหวาดวิตกในความปลอดภัยของผู้ที่อยู่ในสมรภูมิ รวมทั้งต้องจำทนต่อความรู้สึกเหงาและอ้างว้างเมื่อปราศจากสามีหรือชายคนรักอยู่เคียงข้าง เราจะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงในแนวหลังยึดเอาวัตถุสิ่งของมาเป็นสัญลักษณ์แทนคนรักหรือแม้กระทั่งยอมฝ่าฝืนหลักศีลธรรมเพื่อเติมเต็มความปรารถนาทางกายตามสัญชาตญาณของมนุษย์

เมื่อโจเซฟผู้เป็นสามีและกำลังหลักของครอบครัวถูกเกณฑ์ไปสงคราม จูเลีย (Julia) จึงต้องรับผิดชอบงานทุกอย่างภายในไร่แทน จูเลียต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดไม่เพียงแต่ของตนเองเท่านั้น แต่ยังต้องหาเลี้ยงปากท้องสมาชิกในครอบครัวอีกสองคน ได้แก่ เฒ่าเฒ่าโรม (Le vieux Jérôme) พ่อสามี และมาเดอลาน (Madeleine) น้องสาวของโจเซฟ อาจกล่าวได้ว่าการต่อสู้ของจูเลียในสมรภูมิแห่งชีวิตมิได้ยิ่งหย่อนไปกว่าสามีที่อยู่ในสนามรบ หญิงสาวผู้นี้ต้องอดทนและพยายามอย่างหนักเพื่อทำงานในท้องทุ่งให้ทัดเทียมกับผู้ชาย

ผู้ประพันธ์สร้างฉากเหตุการณ์เชิงสัญลักษณ์เพื่อนำมาใช้แรงงานของจูเลียในบทบาทผู้ชาย ระหว่างเก็บเกี่ยวพืชผล จูเลียได้นำข้าววัชที่อาจสื่อได้ถึงความเป็นชายมาลับเคียวเกี่ยวข้าว เธอจัดวางข้าววัชให้อยู่ในตำแหน่งเดียวกับที่บุรุษเพศจะพึงกระทำและด้วยท่าทางแบบเดียวกัน จูเลียคิดว่าตนทำได้ดีเหมือนโจเซฟและรู้สึกว่าการมีเพศกำลังดุจเดียวกับผู้ชาย อย่างไรก็ตาม แม้ตัวละครหญิงจะทำหน้าที่ในไร่แทนแรงงานชายได้แต่ฌีโนก็แสดงทัศนคติว่าไร่นาที่ขาดเพศชายเป็นผู้หว่านเมล็ดพันธุ์นั้นจะให้ผลผลิตไม่สมบูรณ์เต็มที่ ดังจะเห็นได้จากฉากที่เฒ่าปาเป (Le vieux Papé) มองดูทุ่งข้าวสาลีที่ปลูกด้วยน้ำมือผู้หญิง พลังคิดว่า “ทุ่งข้าวสาลีนี้มีต้นข้าวงอกขึ้นหรือมหารักรากับเคราของเด็กหนุ่ม ต้นข้าวสาลีสีเหลือง ลีบฝ่อ ตกหน้าตรงนี้ บางตาตรงนั้น ต้นข้าวที่หว่านจากมือผู้หญิง ต้นข้าวอ่อน / les champs avec ce blé rare, comme de la barbe de jeune homme ; ce blé jaune et tout anémique, ici en touffes, là tout clair ; ce blé semé de main de femme ; ce blé d'enfant.” เมื่อแรงงานชายต้องจากไปในสงครามและทิ้งไร่นาให้ว่างเปล่า ไร่การเพาะปลูก ผืนดินอันเคยเป็นพื้นที่ยังชีวิตให้แก่มนุษย์จึงกลายเป็นที่อยู่ของวัชพืชไร้ค่า อาจกล่าวได้ว่าสงครามทำลายสมดุลแห่งชีวิต ทำให้โลกขาดความอุดมสมบูรณ์และความเจริญงอกงามตามธรรมชาติ

ตัวละครหญิงที่สามีไปรบยังต้องทนทุกข์กับความโดดเดี่ยวอ้างว้าง ฌีโนบรรยายให้เห็นว่าตัวละครใน *เลอ กรองด์ ทูโรโป* เป็นมนุษย์ที่ยังมีความต้องการตามธรรมชาติ จึงต้องแสวงหาหนทางบรรเทาหรือตอบสนองความปรารถนาทางกายของตน ตัวละครหญิงสัมผัสสิ่งของเครื่องใช้ของคนรักในยามที่คิดถึง หรือใช้ฆานประสาธสร้างจินตนาการถึงคนรัก มาเดอลานนำเข็มขัดของโอลิวิเยร์ (Olivier) ชายคนรักมาคาดเอวเพื่อจะได้รู้สึกประหนึ่งว่าวงแขนของเขากำลังโอบรัดร่างเธออยู่ กลิ่นในโรงนาชวนให้จูเลียระลึกถึงโจเซฟผู้เป็นสามี เธอรู้สึกได้ถึง “กลิ่นที่มีชีวิตชีวา ดุจเดียวกับสาบหมา กลิ่นจากการทำงานหนักและการออกแรง / [C]ette odeur vivante, comme l'odeur du cheval, l'odeur du travail et de la force.” กลิ่นนี้คอยกระตุ้นเร้าอารมณ์รัญจวนให้บังเกิดแก่จูเลียซึ่งเป็นหญิงสาวที่แต่งงานแล้ว ทว่าสงครามทำให้จำต้องห่างไกลจากระสเนหาของสามีอย่าง “ไร้หนทางเยียวยา! / Pas de remède !” และท้ายที่สุด จูเลียยินยอมปล่อยตัวไปตามแรงปรารถนาอันเกิดขึ้นด้วยวิสัยมนุษย์ หญิงสาวมีความสัมพันธ์ทางกายกับชายหนึ่งทหารนามว่าตวน (Toine) ผู้อ่านอาจตั้งคำถามได้ว่าฌีโนกำลังประณามการฝ่าฝืนจารีตประเพณีของสังคมและคำสั่งสอนด้านศีลธรรมผ่านการกระทำของตัวละครนี้อยู่หรือไม่ หากพิจารณาในมุมมองของศาสนา จูเลียได้ละเมิดข้อห้ามเรื่องชู้สาว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ซึ่งเป็นบาปผิด แต่ดูเหมือนว่าผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นว่าสัญชาติญาณและธรรมชาติของมนุษย์เป็นแรงขับให้ตัวละครกระทำสิ่งที่กฎสังคมและกฎศาสนาตัดสินว่า “ผิด”

มาเดอลานเป็นอีกตัวละครหนึ่งที่ต่อสู้อุปสรรคเพื่อให้มีชีวิตรอดในสมรภูมิแนวหลัง หญิงสาวตั้งครรถ์นอกสมรสกับโอลิวีเยร์ จึงถูกจูเลียรบเร้าให้ทำลายทารกในครรภ์ ฌีโอนโนเสนอฉากเหตุการณ์ที่มาเดอลานกำลังจะตั้งยาพิษเพื่อให้แท้ง ตัดสลับกับฉากในโรงนาที่สรรพสัตว์แม่ลูกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้อ่านจะเห็นภาพลูกแกะร้องหาแม่อยู่ในโรงนา แม่ม่ากระที่บกับขณะถูกลูกแกะมาดูตึงทั้งหัวนม รวมทั้งแม่แกะส่งเสียงอ่อนโยนเรียกลูกภาพของสัตว์คู่แม่ลูกแสดงให้เห็นสายสัมพันธ์ระหว่างมารดากับบุตรได้อย่างน่าสะเทือนอารมณ์และสอดคล้องกับการตัดสินใจของมาเดอลาน หญิงสาวเลือกที่จะรักษาชีวิตเด็กในครรภ์ไว้ในท้ายที่สุด เธอให้เหตุผลว่า “ฉันกำลังจะมีลูกของ [โอลิวีเยร์] คือตัวเขาในอนาคต นี่เป็นวิธีเดียวที่ฉันต้องทำเพื่อรักษาชีวิตของเขาเอาไว้ โอลิวีเยร์ของฉัน / J'aurai un petit de [Olivier], ça sera lui, c'est le seul moyen que j'ai de le sauver, moi, mon Olivier.” การเลือกปกป้องทารกในครรภ์นับเป็นการต่อสู้กับสงครามภายในจิตใจของตัวละคร ซึ่งเราอาจจัดให้เป็นพื้นที่ยุทธภูมิแนวหลังอีกรูปแบบหนึ่ง

เหตุการณ์ในแนวหลังของนวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* ทำให้ผู้อ่านทราบทั้งวิถีชีวิตและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครผู้ไม่ได้ถูกเกณฑ์ไปสงครามแต่ก็ยังคงเข้าสู่สมรภูมิที่ไม่ได้ใช้ยุทธภัณฑ์ ทว่ามีการทำงานหนักเป็นอาวุธ และมีความอ้างว้างเดียวดายเป็นศัตรูตัวฉกาจ

บทสรุป

นวนิยายเรื่อง *เลอ กรองด์ ทูโรโป* ทำให้เราเห็นได้ว่าฌีโอนโนมิได้เลือกนำเสนอภาพสงครามตามขนบเดิม และมีได้ยกองค์การสะเซซิปในสนามรบเยี่ยงวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ อาจกล่าวได้ว่านวนิยายเรื่องนี้ทำลายมายาคติของมหากาพย์สงครามตามการรับรู้และภาพจำที่ผู้อ่านคุ้นเคย ผู้ประพันธ์ทำให้ผู้อ่านมองเห็นว่าสงครามทำลายล้างทุกสรรพชีวิตทั้งคน สัตว์ และพืช รวมทั้งตัวธรรมชาติเอง นับเป็นการสูญเสียอันสูญเปล่า สงครามสิ้นคลอนสมดุลงานชีวิตในธรรมชาติและทำให้มนุษย์จำต้องฉีกกรอบศีลธรรมเพื่อเอาชีวิตรอด สงครามได้ทั้งร่อยรอยบาดแผลไว้กับทุกตัวละครสำคัญ ฝ่ายชายกลายเป็นผู้พิการทางกาย โจเซฟต้องสูญเสียแขนข้างหนึ่ง โอลิวีเยร์ยอมตัดนิ้วตนเองเพื่อให้ร่างกายไม่สมประกอบและจะได้กลับบ้าน ฝ่ายหญิงกลายเป็นผู้มีบาดแผลทางจิตใจ จูเลียจำยอมมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับชายอื่นและมาเดอลานเกือบจะต้องจำใจฆ่าทารกในครรภ์อันเป็นผลให้เด็กคลอดออกมาพิการ ทว่าฌีโอนโนก็ยังให้ความหวังแก่ผู้อ่าน ฉากปิดเรื่องของนวนิยายสื่อถึงอนาคตของมนุษยชาติ ทั้งทารกและลูกแกะที่ถือกำเนิดในเวลาไล่เลี่ยกันมีนัยยะสำคัญของการดำรงอยู่ของชีวิตเปรียบเสมือนเทียนเล่มใหม่ที่จุดไฟติดขึ้นมาแล้ว แม้เปลวเทียนจะยังริบหรี่ ทว่าแสงสว่างอันน้อยนิดนี้ก็จะเป็แรงแห่งศรัทธาที่ส่องนำทางช่วยให้มนุษย์ก้าวผ่านช่วงเวลาแห่งความทุกข์เข็ญยามสงครามไปได้

เอกสารอ้างอิง

- Arrouye, J. (1988). D'un seul tenant, comme un fil de sabre. *Bulletin de l'Association des Amis de Jean Giono*, 30 (automne-hiver 1988) : 115 - 133.
- Fluchère, M. L. (1988). *Le Grand Troupeau*, poème des temps maudits. *Bulletin de l'Association des Amis de Jean Giono*, 30 (automne-hiver 1988) : 103 - 114.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Giono, J. (1971). *Œuvres romanesques complètes, tome I*. Coll. Bibliothèque de la Pléiade. Paris : Gallimard.
- Giono, J. (1972). *Œuvres romanesques complètes, tome II*. Coll. Bibliothèque de la Pléiade. Paris : Gallimard.
- Giono, J. (1988). *Récits et essais*. Coll. Bibliothèque de la Pléiade. Paris : Gallimard.
- Gramain, M. (2014). Le Grand Troupeau. *Revue Giono*, 8 (2014 – 2015), 229-244.
- Naowarat Assavatesamonkol. (1999). Le rôle du narrateur et du temps dans deux *Chroniques romanesques* de Jean Giono : *Un roi sans divertissement* et *Les Ames Fortes*. (Mémoire de maîtrise, Université Chulalongkorn).
- Natthaporn Kanjanapinyowong. (2011). Le tragique Dans *Mort d'un personnage* de Jean Giono. (Mémoire de maîtrise, Université Chulalongkorn).
- Sacotte, M et Laurichesse J.Y. (2016). *Dictionnaire Giono*. Paris : Classiques Garnier.
- Supatcharee Manatat. (2002). L'art du récit dans deux romans de Jean Giono : *Regain* et *Le Hussard sur le toit*. (Mémoire de maîtrise, Université Silpakorn).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon

หัทธยา แซ่จิ่ง¹, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123401077@ssru.ac.th¹, nopphawan.ng@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครเอกฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 22 เรื่อง จากการศึกษาพบพฤติกรรมด้านบวก จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ความอ่อนโยน ความเข้มแข็ง ความร่าเริงสดใส การมองโลกในแง่ดี ความเป็นสุภาพบุรุษ ความเป็นตัวของตัวเอง ความจริงจัง ตั้งใจ ความสุภาพเรียบร้อยและความกตัญญูทศเวที ส่วนพฤติกรรมด้านลบพบ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ความใจอ่อน ความดีใจเกินไป เอาแต่ใจ การมองโลกในแง่ร้าย ความเจ้าชู้ ไม่จริงใจ ความโหดร้าย ชอบใช้ความรุนแรง ความก้าวร้าวหยาบคาย การไม่รู้จักรปล่อยวางและความเจ้าอารมณ์ โดยพฤติกรรมเหล่านี้ผู้แต่งสร้างขึ้นเพื่อให้ตัวละครดูสมจริงและคล้ายคลึงกับมนุษย์มากที่สุด

คำสำคัญ : นวนิยายออนไลน์, ตัวละคร, พฤติกรรมด้านบวก, พฤติกรรมด้านลบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Positive and negative behavior of characters in online novels by

Sweet_Moon

Hatthaya Saejeung¹, Noppawan Ngamrungrot²

^{1,2}Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University
Email: s59123401077@ssru.ac.th¹, noppawan.ng@ssru.ac.th²

Abstract

This paper aims to study positive and negative behaviors of main male characters and female characters in 22 online novels by Sweet_Moon. 9 positive behaviors were identified i.e., kindness, strength, cheerfulness, optimism, chivalry, selfness, earnestness, determination, politeness and gratefulness. As for negative behaviors, they were spinelessness, stubbornness, selfishness, pessimism, unfaithfulness, insincerity, cruelty, violence, aggression, obsessiveness and moodiness, all of which were utilized by the author to create the most realistic and human-like characters.

Keywords : online novel, character, positive behavior, negative behavior

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

นวนิยายออนไลน์ในปัจจุบันเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้อ่านให้ความสำคัญกับความรวดเร็วและความสะดวกสบายมากขึ้น จึงหันไปเสพวรรณกรรม หรือบันเทิงคดีประเภทต่าง ๆ ในรูปแบบของหนังสือที่อยู่ในอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเนื้อหาสาระที่ได้รับก็เหมือนกับได้รับจากหนังสือที่เป็นรูปเล่ม อีกทั้งยังสามารถซื้อได้ทันทีที่นักเขียนนำผลงานมาลงจำหน่ายทางเว็บไซต์ โดยที่ไม่ต้องรอการอนุมัติตีพิมพ์จากสำนักพิมพ์ ถือได้ว่าเป็นการตอบสนองผู้อ่านได้ทันทั่วถึง และทำให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงอย่างต่อเนื่อง

นวนิยายออนไลน์มีความหลากหลายทั้งทางเนื้อหาและรูปแบบ แต่ที่ยังครองใจผู้อ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ นวนิยายแนวลึกลับ ซึ่งผู้แต่งยังคงให้ความสำคัญกับนวนิยายแนวลึกลับมาก เนื่องจากเป็นแนวเรื่องที่เข้าถึงผู้อ่านได้ง่าย และสะท้อนให้เห็นแง่มุมความรักของมนุษย์ในหลายรูปแบบ และส่วนสำคัญที่จะทำให้นวนิยายน่าสนใจนั้นคือ ตัวละคร ที่จะนำพาผู้อ่านไปสู่เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในเรื่อง และสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้อ่าน จึงมีผู้ให้ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในนวนิยายออนไลน์

ในปัจจุบันมีเว็บไซต์นวนิยายเกิดขึ้นมากมายซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ เว็บไซต์ธวัลลัย (Tunwalai) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้นักเขียนสามารถนำเสนอผลงานได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องรอการตรวจสอบจากทางเว็บไซต์ และนักเขียนที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ด้วยยอดผู้ติดตามและยอดนักอ่านที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือนางสาวจุฑารัตน์ ชะวะศิริ หรือนามปากกา Sweet_Moon เป็นนักเขียนที่มีความสามารถด้านการเขียนนวนิยายแนวลึกลับวิยรุ่ม โดยจุดเด่นในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon คือการสร้างพฤติกรรมตัวละครให้มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านอารมณ์ ความคิด และการแสดงออก Sweet_Moon นำเสนอตัวละครให้เห็นทั้งด้านที่ดี และไม่ดี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon ทั้งหมด 22 เรื่อง โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาพฤติกรรมของตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิง เพื่อแสดงให้เห็นว่าการสร้างตัวละครของ Sweet_Moon มีความสมจริงและคล้ายคลึงกับมนุษย์ในชีวิตจริงอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิงในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon

ทบทวนวรรณกรรม

สิทธา อุปนิกขิต เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมตัวละครวิยรุ่มที่ปรากฏในนวนิยายบนอินเทอร์เน็ตและทัศนคติของผู้อ่าน” มุ่งศึกษาวิเคราะห์ลักษณะนวนิยายบนอินเทอร์เน็ตลักษณะพฤติกรรมตัวละครวิยรุ่มในนวนิยายบนอินเทอร์เน็ต และวิเคราะห์ทัศนคติของผู้อ่าน พบว่านวนิยายบนอินเทอร์เน็ตมีการเผยแพร่ที่แตกต่างกับการเผยแพร่นวนิยายที่เป็นเล่ม โดยใช้สื่อประสมเป็นองค์ประกอบและมีการเผยแพร่ทันที โดยไม่มีผู้กรองสารแบบที่นวนิยายเล่มมีบรรณาธิการเป็นผู้กรองสาร ในพฤติกรรมของตัวละครวิยรุ่มพบว่านวนิยายรักตัวละครมีลักษณะคู่รักวิยรุ่มชายหญิงทะเลาะกัน และวิยรุ่มหญิงจะเป็นฝ่ายถูกกระทำจากวิยรุ่มชายเสมอ นวนิยายแฟนตาซีมีลักษณะเป็นความก้าวร้าวที่เข้าไปโดยหน้าที่ และแสดงออกถึงความเก่งกาจและความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กล่าวหาญในการต่อสู้ นวนิยาย Y มีลักษณะพฤติกรรมรักร่วมเพศ และแสดงออกถึงกิจกรรมทางเพศในเพศชาย และเพศหญิงด้วยกัน สำหรับทัศนคติของผู้อ่านพบว่าผู้อ่านต้องการให้ตัวละครวัยรุ่นมีลักษณะที่เหมือนและสมจริงกับชีวิตของมนุษย์ทั่วไปมากกว่าลักษณะตัวละครวัยรุ่นในนวนิยายบนอินเทอร์เน็ตดังกล่าว

พัชรราวลี จินนิกร เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่อง ผู้ชนะสิบทิศ” มุ่งศึกษาภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่อง ผู้ชนะสิบทิศ โดยศึกษาตัวละครหญิงที่มีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนจำนวน 10 ตัว ได้แก่ ตละแม่จันทร์ธา ตละแม่กุสุมา นันทะวดี กันทิมา อเทตยา ตองสา ปอละเตียง เซงสบู โขอ้ว และตละเจ้ามูขุอา ยพบว่าภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1.ภาพลักษณ์เชิงบวกประกอบด้วยภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม ภาพลักษณ์ด้านความมีคุณธรรม และภาพลักษณ์ด้านความมีวุฒิภาวะ 2.ภาพลักษณ์เชิงลบประกอบด้วยภาพลักษณ์ด้านการขาดคุณธรรม และภาพลักษณ์ด้านการขาดวุฒิภาวะ กลวิธีการนำเสนอตัวละครกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์แบ่งเป็น 2 กลวิธี ได้แก่ 1.กลวิธีการนำเสนอตัวละครประกอบด้วยการบรรยายลักษณะของตัวละคร ทั้งการบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรงและการบรรยายลักษณะของตัวละครทางอ้อม การตั้งชื่อตัวละคร และการใช้คู่ตรงข้าม 2.กลวิธีการใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ประกอบด้วย อุปมา นามนัย อติพจน์ อุปลักษณ์ และการอ้างอิง และการใช้สัญลักษณ์ยาขอบ สามารถใช้กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ได้สอดคล้องเหมาะสมส่งผลให้ผู้อ่านเห็นภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงได้อย่างชัดเจน

วิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร
2. ค้นคว้ารวบรวมนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon ทั้งหมด 22 เรื่อง
3. ศึกษาพฤติกรรมตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. เรียบเรียงผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon พบว่า

1. พฤติกรรมด้านบวกของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon

พฤติกรรมด้านบวก หมายถึง พฤติกรรมที่ตัวละครสื่อออกมาในเชิงบวก เป็นพฤติกรรมที่ส่งผลดีต่อตนเองและคนรอบข้าง เป็นพฤติกรรมที่ผู้แต่งเปลี่ยนแบบมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ในชีวิตจริง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงด้านที่ดีของมนุษย์ ซึ่งอาจมาจากลักษณะนิสัยที่มีมาแต่กำเนิดหรือการอบรมเลี้ยงดูจากคนในครอบครัว ซึ่งในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon พบพฤติกรรมด้านบวกของตัวละคร ได้แก่

1.1 ความอ่อนโยน

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยที่อ่อนโยน จิตใจดี ใส่ใจคนรอบข้างและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งตัวละครจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวผ่านการกระทำ ความคิดหรือคำพูดที่สื่อออกมา

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความอ่อนโยน คือ “ไหมฟ้า” จากเรื่อง “LOVE MISCREANT พันธะร้าย ทำลายรัก” ในเรื่องไหมฟ้าและทิมทั้งสองคนเคยรักกันมาก แต่ทิมต้องไปเรียนต่อที่ต่างประเทศทำให้ทั้งคู่ต้องแยกจากกัน ทิมได้มีแฟนใหม่และฟังจะกลับมาบ้าน เนื่องจากแฟนใหม่บอกเลิก การกลับมาบ้านครั้งนี้ทำให้ทิมเปลี่ยนไปมาก เขามักจะกลั่นแกล้งหรือทำร้ายไหมฟ้าอยู่เสมอ เนื่องจากเกลียดที่ไหมฟ้าทำดีกับเขาเหมือนกับแฟนเก่าที่เคยทำ แต่ไหมฟ้าก็ไม่เคยโกรธหรือคิดแค้นต่อเขา มีแต่คอยดูแลและปลอบใจทิมในยามที่โศกเศร้าเสียใจเมื่อต้องเสียคนรักไป โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของไหมฟ้า ผ่านคำพูดของไหมส์พ่อของทิม ดังความว่า

“เธอเป็นเด็กที่จิตใจดี อ่อนโยน ถูกทิมแกล้งขนาดนี้ก็ยังเป็นห่วงเขาอีก”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “ยูอา” จากเรื่อง “UR LOVE แผนซ่อนร้าย ดึงพี่ชายแสนดีให้ตกหลุมรัก” ในเรื่องยูอาได้รับหน้าที่ให้ดูแลน้องสาวของเจ้านายที่ยังเด็กมากและทำอะไรไม่ทันคิด ยูอาจึงคอยเตือนและคอยดูแลเธอในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดี และมักจะเผยด้านที่อ่อนโยนออกมาให้เห็นเสมอ ตัวอย่างลักษณะนิสัยและพฤติกรรมด้านบวกของยูอา ผ่านทางความคิดของแคร่ น้องสาวของเจ้านายยูอา ดังความว่า

“พี่ยูเป็นผู้ชายที่อ่อนโยนและแสนดี จนฉันเองก็แอบหวั่นใจ”

1.2 ความเข้มแข็ง

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยที่เข้มแข็ง ต่อสู้ดิ้นรน โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ถึงแม้จะเจอกับสถานการณ์ที่เลวร้ายเพียงใด ก็สามารถผ่านมันไปได้ด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความเข้มแข็ง คือ “เพ” จากเรื่อง “BADBOY HOT อันตราย ร้ายรักสุดชั่ว” ในเรื่องเพเป็นเพียงเด็กกำพร้าที่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไร้ญาติขาดมิตรมาตั้งแต่เด็ก ทำงานหาเลี้ยงตัวเองโดยตลอด แต่เธอก็ไม่เคยย่อท้อต่อความลำบาก ความเข้มแข็งในจิตใจทำให้เธอไม่รู้สึกลัวหวาดกลัวหรือน้อยใจในโชคชะตา เธอกลับมองว่าทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาล้วนเป็นประสบการณ์ที่สอนให้เธอรู้จักเรียนรู้ โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของเพ ดังความว่า

“เธอพยายามหาความรู้ใส่ตัวตลอดเวลา เพราะเธอต้องอยู่คนเดียว เธอ

จึงต้องเข้มแข็ง..เธอไม่เคยร้องไห้เลยสักครั้งที่โชคชะตาเล่นตลกกับเธอแบบนี้”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “มินญา” จากเรื่อง “LOVE HOT ร้าย รัก ร้อน ของผู้ชายสารเลว” ในเรื่องมินญาเป็นเด็กกำพร้าที่ครอบครัวเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ จึงต้องทำงานหาเลี้ยงตัวเองเพียงลำพัง เธอจึงใช้ความเข้มแข็งต่อสู้กับปัญหาที่เข้ามา ใช้ชีวิตบนพื้นฐานความประหยัดอดออม และไม่เคยย่อท้อต่อความลำบาก โดย ผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านบวกของมินญาผ่านความคิดของตัวมินญาเอง ดังความว่า

“ฉันกินอยู่อย่างประหยัด แต่ถึงอย่างนั้นฉันก็ไม่เคยย่อท้อกับชีวิตที่แสนลำบากนี้เลย”

1.3 ความร่าเริงสดใส

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยที่ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นตัวละครที่คอยสร้างรอยยิ้มให้กับตัวละครอื่นและผู้อ่าน เป็นตัวละครที่ช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกคลายเครียด

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความร่าเริงสดใส คือ “ตี้” จากเรื่อง “DANGEROUS TIME เวลารัก” ในเรื่องตี้มักจะโดนเพื่อน ๆ ล้อว่าเป็นยัยฉิ่ง ไร้รสนิยม แต่เธอก็ไม่เคยคิดมากกับคำดูถูกนั้น ยังคงยิ้มรับกับทุกอย่างและคอยสร้างรอยยิ้ม เสียงหัวเราะให้คนรอบข้างเสมอ โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของตี้ ผ่านทางความคิดของแอลพี่รหัสของตี้ ดังความว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“ผมยิ้มให้น้องรหัสที่แสนเฉิ่ม ถึงเธอจะเฉิ่มอย่างที่เพื่อนเธอบอก ทว่ามีบางอย่างทีสะกดเขา นิสัยที่ร่าเริงแจ่มใส ท่าทางที่ไม่ได้แต่งแต้ม มันดูเป็นธรรมชาติมากจริง ๆ”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “แคร้” จากเรื่อง “UR LOVE แผนซ่อนร้าย ดึงพี่ชายแสนดีให้ตกหลุมรัก” ในเรื่องแคร้มีลักษณะนิสัยเป็นเด็กร่าเริงสดใส เนื่องจากเติบโตมาจากครอบครัวที่อบอุ่น ล้อมรอบไปด้วยความรัก เธอจึงเป็นเหมือนวิตามินให้คนรอบข้าง ใครอยู่ใกล้ก็ย่อมได้รับความสดใสจากเธอ โดยผู้แตงนำเสนอพฤติกรรมด้านบวกของแคร้ผ่านทางความคิดของเชษฐภักดิ์ลูกน้องของแคร้ ดังความว่า

“แคร้เป็นเด็กร่าเริงมาตั้งแต่เด็ก ไม่แปลกที่ใครๆอยู่ด้วยแล้วจะมีความสุข”

1.4 การมองโลกให้แง่ดี

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยมองโลกในแง่ดี มองทุกอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุมีผล เมื่อผู้อื่นกระทำการที่ไม่ดีกับตัวเองก็พยายามเข้าใจการกระทำของผู้อื่นว่าที่เขาทำไปย่อมมีเหตุผล ไม่เคยโกรธแค้นหรือคิดชิงชังใคร

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมองโลกในแง่ดี ได้แก่ “อ๊อฟ” จากเรื่อง “NO HEART คนไร้หัวใจ” ในเรื่องอ๊อฟคบอยู่กับบราซันย์ที่เป็นศัตรูของไวท์ ไวท์คิดอยากแก้แค้นบราซันย์จึงไปจับตัวอ๊อฟมาทักขังไว้และทำร้ายเธออยู่บ่อยครั้ง และเมื่ออ๊อฟได้รู้เหตุผลว่าที่ไวท์ทำไปทั้งหมดก็เพราะแฟนของเธอเคยทำไม่ดีกว่าไวท์ก่อน เธอก็ไม่เคยโกรธแค้นไวท์อีก และเข้าใจว่าทุกอย่างที่ไวท์ทำย่อมมีเหตุผลเสมอ โดยผู้แตงได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของอ๊อฟ ผ่านทางความคิดของอ๊อฟเอง ดังความว่า

“ฉันเชื่อว่าทุกอย่างที่ไวท์ทำไปเขาต้องมีเหตุผล ถึงแม้เขาจะทำร้ายฉันมามาก แต่ฉันก็ไม่เคยโกรธเขาเลย”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “ยิ้ม” จากเรื่อง “ONE TWINS พี่ชายทวงรัก” ในเรื่องยิ้มเป็นคุณหนูตกอับที่บ้านล้มละลายแล้วพ่อแม่ก็ทิ้งเธอไปเพื่อหนีหนี้ เธอจึงต้องอาศัยอยู่คนเดียวแต่เธอก็ไม่เคยโทษพ่อแม่ที่ทิ้งเธอไปเลยและมองว่าท่านทั้งสองย่อมมีเหตุผลเสมอ โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านบวกของยิ้ม ผ่านทางความคิดของยิ้มเอง ดังความว่า

“ฉันเป็นพวกมองโลกในแง่ดีนะ ต่อให้เจอกับอะไร ฉันก็ต้องยิ้มไว้เหมือนกับชื่อของฉัน ฉันเชื่อว่าสุดท้ายแล้วฉันจะผ่านมันไปได้”

1.5 ความเป็นสุภาพบุรุษ

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยเป็นสุภาพบุรุษ ให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ ไม่ทำร้ายผู้ที่ยอ่อนแอกว่า ดูแลปกป้องคนในครอบครัว และไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความเป็นสุภาพบุรุษ ได้แก่ “ขุนทัพ” จากเรื่อง “LOSE BALANCE พี่ขุนหลงเด็ก” ในเรื่องขุนทัพกับแก้มยู่มีความรู้สึกดี ๆ ให้กันทั้งที่ทั้งสองมีสถานะเป็นพี่น้องกัน เพราะแก้มยู่เป็นเด็กที่แม่ขุนทัพรับอุปการะเป็นบุตรบุญธรรม ขุนทัพจึงแสดงความเป็นสุภาพบุรุษโดยการไปบอกความจริงเรื่องที่เขาอยู่กับแก้มยู่รักกันกับผู้เป็นแม่ เพื่อความถูกต้องและรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของแก้มยู่ไม่ให้แก้มยู่ถูกมองไม่ดี โดยผู้แตงได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของขุนทัพ ผ่านทางคำพูดของขุนทัพเอง ดังความว่า

“ผมกับแก้มยู่เราสองคนกินเลยคำว่าพี่น้องกันแล้วครับแม่ ผมพร้อมจะรับผิดชอบและดูแลแก้มยู่ทุกอย่าง ผมรักแก้มยู่ และไม่อยากทำให้น้องเสื่อมเสียจึงมาสารภาพทุกอย่างกับแม่”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “อิฐ” จากเรื่อง “GOOD BOY ทราบาบร้าย พันธนาการรัก” ในเรื่องอิฐตกหลุมรักก็วีตั้งแต่ครั้งแรกที่เจอกัน ทั้งคู่มิโอกาสได้เจอกันหลังจากนั้นบ่อยครั้งและพัฒนาความสัมพันธ์กันมาเรื่อยๆ ซึ่งในระหว่างนั้น อิฐรักและให้เกียรติก็วีมาก ไม่เคยล่วงเกินเหลือทำอะไรให้ก็วีเสียหายเลยแม้แต่หน่อย โดยผู้แต่งได้นำเสนอพฤติกรรมด้านบวกของอิฐ ผ่านทางความคิดของสิตาคู่หมั้นของอิฐ ดังความว่า

“อิฐทิ้งหล่อ ทั้งรวย และเป็นสุภาพบุรุษ ไม่มีใครเหมาะสมกับฉันเท่า เขา ฉันจะไม่ยอมให้ใครมาแย่งเขาไปเด็ดขาด”

1.6 ความเป็นตัวของตัวเอง

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีความเป็นตัวเองสูง ไม่สนใจกระแสนิยม ไม่พยายามเปลี่ยนตัวเองตามคนอื่น และเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง ทำอะไรก็ไม่กลัวที่จะล้มเหลวและมั่นใจว่าสิ่งที่ตนเองทำเป็นสิ่งที่ดีแล้ว ฟังพาดตนเองและสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีความกล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องต่างๆ นับว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของตัวละครนี้

ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวของตัวเอง คือ “โพน” จากเรื่อง “NUMB PUT เมียผมหนึ่งเฉย แต่รักจริง” ในเรื่องโพนเป็นผู้หญิงที่มีความเป็นตัวเองสูงมาก ไม่สนใจว่าจะถูกคนอื่นมองอย่างไร ไม่พยายามเปลี่ยนตัวเองเพื่อใคร ใช้ชีวิตเรียบง่ายตามแบบฉบับของตัวเอง โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของโพน ผ่านความคิดของเพื่อนสนิทของโพน ดังความว่า

“โพนเป็นอย่างงี้มาแต่ไหนแต่ไร เธอไม่เคยสนใจว่าคนอื่นจะมองยังไง มีความเป็นตัวเองสูง หนึ่งเฉยกับทุกสิ่ง เธอแตกต่างจากผู้หญิงคนอื่น ๆ และผมมองว่านั่นคือเสน่ห์อย่างหนึ่งของเธอ”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “เอฟ” จากเรื่อง “NOT GOOD ลอง (ไม่) รัก” ในเรื่องเอฟหลงรักไคตั้งแต่แรกเห็น เธอจึงตัดสินใจที่บอกความรู้สึกที่มีต่อเขา โดยที่ไคกลัวว่าตัวเองจะผิดหวัง และคิดอยู่เสมอว่าสิ่งที่เธอทำเป็นสิ่งที่ดีที่สุสุดแล้ว โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของเอฟ ผ่านทางคำพูดของเอฟเอง ดังความว่า

“เมื่อได้บอกความรู้สึกกับเขาไปแล้ว ต่อให้ต้องผิดหวังแต่ฉันก็ทำมันดีที่สุสุดแล้วจริง ๆ ฉันเชื่อว่าสักวันเขาต้องเห็นความรักของฉัน”

1.7 ความจริงจัง ตั้งใจ

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยจริงจัง ตัดสินใจทุกอย่างอย่างมีเหตุผลคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ให้ความสำคัญกับทุกเรื่องที่ทำ ตั้งเป้าหมายอะไรไว้แล้วก็จะทำให้สำเร็จตามที่ต้องการด้วยความตั้งใจและใส่ใจ

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความจริงจัง ตั้งใจ คือ “แม็ก” จากเรื่อง “TWO TWINS น้องชายตามรัก” ผู้แต่งสร้างตัวละครให้มีความจริงจัง คือ ในเรื่องแม็กเป็นช่างภาพให้กับบริษัท ถ่ายแบบแห่งหนึ่ง ซึ่งงานที่เธอได้รับแล้วแต่เป็นงานที่ใหญ่และใหม่สำหรับเธอ เธอจึงต้องจริงจังและตั้งใจในการทำงานเป็นอย่างมาก เพื่อให้ผลงานออกมาดีที่สุสุด โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของแม็ก ผ่านทางความคิดของขุนทัพ ดังความว่า

“แม็กเป็นคนจริงจังกับงานมาก ผมรู้ว่าถ้าโซลหรือไพเรทที่ป่วนงานงานของเธอพัง ทั้งสองคนจะต้องเจอแม็กเล่นงานอย่างหนักแน่นอน ถึงแม้อเธอจะมาทำงานได้ไม่นานแต่ผลงานที่ออกมาทำให้ผมรู้ว่าแม็กตั้งใจและทุ่มเทกับมันมากจริง ๆ”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “ไฟเรท” จากเรื่อง “ONE TWINS พี่ชายทวงรัก” ในเรื่องเป็นเจ้าของโชว์รูมรถยนต์แห่งหนึ่งที่เขา มีหุ้นส่วนร่วมกันกับเพื่อนอยู่ ไฟเรทตั้งใจและทุ่มเทร่างกายแรงใจให้กับโชว์รูมแห่งนี้มาก เขาเป็นคนจริงจังกับงานและการสร้างอนาคตของตัวเอง จึงทำให้ตกเป็นเป้าหมายของสาว ๆ หลาก ๆ คน โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของไฟเรท ผ่านทางคำพูดของภรรยาเพื่อนสนิทไฟเรท ดังความว่า “ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคตของตัวเองมันไม่เคยปล่อยผ่าน นี่ละมั้งเป็นอีกเหตุผลที่สาว ๆ หลายคนอยากได้มัน”

1.8 ความสุภาพเรียบร้อย

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยสุภาพเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่มีมารยาทการวางตัวที่ดี รักนวลสงวนตัว คิดและทำแต่เรื่องที่ดีด้วยความจริงใจไม่เสแสร้ง

ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสุภาพเรียบร้อย คือ “แก้มย้อย” จากเรื่อง “LOSE BALANCE พี่ขุนหลงเด็ก” ในเรื่องแก้มย้อยเป็นเด็กที่ถูกรับมาอุปการะเลี้ยงดูจากมหาเศรษฐีคนหนึ่ง เธอได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาอย่างดี ทำให้เธอมีนิสัยที่น่ารัก สุภาพเรียบร้อย พูดจาไพเราะอ่อนหวาน และเชื่อฟังคำสั่งสอนจากผู้ใหญ่เสมอ โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของแก้มย้อย ผ่านทางคำพูดของนารา ดังความว่า

“น้องแก้มย้อยเป็นเด็กที่น่ารักมากเลยนะคะพี่ขุน ทั้งเรียบร้อย พูดจาก็ เพราะนาราไม่แปลกใจเลยที่พี่ขุนจะตกหลุมรักเธอ ขนาดนาราเป็นผู้หญิง ด้วยกันยังอดชื่นชมน้องไม่ได้เลย”

1.9 ความกตัญญูกตเวทิต

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีความกตัญญูรู้กตเวทิต สำนึกในบุญคุณผู้ที่ให้การช่วยเหลือและอุปการะเลี้ยงดูมาตลอด ยกย่องเทิดทูน และทำทุกอย่างเพื่อตอบแทนผู้มีพระคุณ แม้ตนเองจะไม่มีความสุขก็ตาม

ตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูกตเวทิต คือ “นารา” จากเรื่อง “XXX KINDLE มังกรเฝ้ารัก” ในเรื่องนาราเป็นเด็กกำพร้าที่ถูกนำมาเลี้ยง จึงถูกพ่อแม่บุญธรรมโหดสับให้ทำงานหามรุ่งหามค่ำ เพื่อนำเงินมาให้ทั้งสองที่ติดการพนัน แต่นาราก็ไม่เคยบ่นสักคำ เพราะคิดเสมอว่าการที่เธอเติบโตมาได้ก็เพราะพ่อแม่บุญธรรมเป็นคนเลี้ยงดูมา เธอจึงพร้อมจะทำทุกอย่างเพื่อตอบแทนพระคุณพ่อแม่บุญธรรมของเธอ โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของนารา ผ่านทางคำพูดนาราเอง ดังความว่า

“ถึงแม้พ่อกับแม่จะทำร้ายนารายังไง แต่อย่างน้อยพวกเขาก็มีส่วนที่ ทำให้นารามีทุกวันนี้ได้ นาราจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อตอบแทนพวกเขาละ”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “เนปจูน” จากเรื่อง “BAD GUY ถึงร้ายก็รัก” ในเรื่องเนปจูนเป็นเด็กกำพร้าที่พ่อแม่เอามาทิ้งไว้ชอกตึกโรงจมน้ำแห่งหนึ่งตั้งแต่อายุ 15 ปี เธอจึงเหมือนกับขอลานที่ได้แต่นั่งรอให้เจ้าของโรงรับจำนำข้าวและนำมาบริจาคให้ ต่อมาเธอได้พบกับฟินิกซ์ที่มอบแหวนวงหนึ่งให้กับเธอแล้วบอกว่าถ้ามีโอกาสค่อยมาตอบแทนเขา ซึ่งแหวนวงนั้นมีมูลค่ามหาศาลทำให้เนปจูนได้มีชีวิตใหม่ พอโตขึ้นเธอก็ออกตามหาเขาเพื่อที่จะตอบแทนพระคุณเขา สุดท้ายเธอก็หาฟินิกซ์จนเจอแล้วสัญญากับตัวเองว่าจะทำทุกอย่างที่เขาต้องการเพื่อตอบแทนบุญคุณ โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านบวกของเนปจูนผ่านทางความคิดของเนปจูนเอง ดังความว่า

“ฉันจะทำทุกอย่างที่เขาต้องการ เพื่อตอบแทนที่เขาให้ชีวิตใหม่กับฉัน”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. พฤติกรรมด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon

พฤติกรรมด้านลบ หมายถึง พฤติกรรมที่ตัวละครสื่อออกมาในเชิงลบ เป็นพฤติกรรมที่ส่งผลร้ายต่อตนเองและคนรอบข้าง เป็นพฤติกรรมที่ผู้แต่งเลียนแบบมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ในชีวิตจริง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงด้านที่ไม่ดีของมนุษย์ ซึ่งอาจเกิดจากอุปนิสัยส่วนตัว สภาพแวดล้อม หรือสังคมที่อาศัยอยู่ ซึ่งในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon พบพฤติกรรมด้านลบของตัวละคร

2.1 ความใจอ่อน

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยเป็นคนที่ใจอ่อน เป็นตัวละครที่ไม่มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ เมื่อโดนกระตุ้นด้วยความน่าสงสาร ก็จะเกิดอารมณ์เห็นอกเห็นใจผู้อื่นโดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่ผู้อื่นแสดงออกมานั้นเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องหลอกลวง สุดท้ายก็มักจะนำพาตัวเองไปสู่ความเสียใจอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งตัวละครจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวผ่านการกระทำ ความคิดหรือคำพูดที่สื่อออกมา

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความใจอ่อน คือ “ลาสนีม” จากเรื่อง “SHAKE GIVE UP เขยารัก กระแทกหัวใจจอมวายร้ายหน้าใส” ในเรื่องเซคชอบลาสนีมมากทั้ง ๆ ที่รู้ว่าลาสนีมมีแฟนอยู่แล้ว เขาก็วางแผนจะแย่งลาสนีมมาเป็นของตัวเอง โดยการบอกชอบลาสนีมและเขาขอเพียงแค่ว่าได้รักเธอฝ่ายเดียวก็เพียงพอแล้ว ด้วยความใจอ่อนลาสนีมก็เกิดความรู้สึกเห็นใจ เซคจึงพยายามทำทุกอย่างให้เขารู้สึกดีขึ้นโดยการยอมไปไหนมาไหนกับเขาบ้างในบางครั้ง สุดท้ายลาสนีมก็ถูกเซคหลอกลวงจนพลาดไปมีความสัมพันธ์กับเขาโดยสาเหตุก็มาจากความใจอ่อนจนเกินเหตุของเธอ โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของลาสนีมผ่านทางความคิดของยูอาเพื่อนสนิทของลาสนีม ดังความว่า

“ตั้งแต่รู้จักกันมาลาสนีมเป็นผู้หญิงใจอ่อนมาก ผมเชื่อว่าถ้าเซคสำนึกได้และปรับปรุงตัวเองให้ลาสนีมเห็น ไม่นานลาสนีมก็จะให้อภัยเขาเอง แต่ ตอนนั้นต้องใช้เวลาทั้งคู่ได้ทบทวนหัวใจตัวเองก่อน”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “หอม” จากเรื่อง “LOVE CASANOVA สยบรักร้าย ผู้ชายจอมเจ้าชู้” ในเรื่องหอมเป็นผู้หญิงที่ใจอ่อน โกรธคนอื่นได้เพียงชั่วคราว เช่น เมื่อตอนที่ริวโกหกหลอกลวงว่ารักเธอ และหอมมารู้ความจริงในภายหลังว่าที่ริวแสดงออกว่ารักเธอนั้นเพียงเพราะต้องการมีสัมพันธ์กับเธอเท่านั้น ทำให้หอมเสียใจและโกรธริวมาก แต่พอริวมาขอโทษหอมก็เกิดความรู้สึกใจอ่อนเห็นอกเห็นใจ และให้เขาอภัยทันที โดยไม่คิดไตร่ตรองถึงการกระทำของอีกฝ่ายที่เคยทำไม่ดีกับตนเอง ผู้แต่งนำเสนอผ่านทางความคิดของริว ดังความว่า

“จุดอ่อนของหอมก็คือความใจอ่อน เธอโกรธผมได้ไม่นานหรอก พอผมไปขอโทษและง้อเธอนิดหน่อยเธอก็หายแล้ว นี่อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผมอยากเก็บเธอไว้เพราะเธอไม่เจ๋งเท่ากับผู้หญิงคนอื่นที่ผมเคยควง”

2.2 ความตื้อรั้น เอาแต่ใจ

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยเป็นคนที่ตื้อรั้น เอาแต่ใจ เป็นตัวละครที่ยึดถือความคิดความต้องการของตัวเองเป็นใหญ่ เมื่อต้องการอะไรแล้วไม่ได้ตามที่หวังจะแสดงความไม่พอใจออกมาอย่างชัดเจน โมโหหงุดหงิดและพาลใส่ผู้อื่นอย่างไรเหตุผล และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของใคร ไม่ยอมให้ใครมาบงการชีวิต และไม่ยอมแพ้ให้กับอะไรง่าย ๆ

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความตื้อรั้น เอาแต่ใจ คือ “เซอร์รี่” จากเรื่อง “MY TEACHER ผู้ชายคนนี้น่ารัก” ในเรื่องเซอร์รี่เป็นคนที่ตื้อรั้นและเอาแต่ใจมาก ไม่ยอมให้ใครเข้ามายุ่งวุ่นวายกับชีวิตตัวเองเอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ เนื่องจากเกิดมาในครอบครัวที่ถูกตามใจมาตั้งแต่เด็กจึงทำให้มีนิสัยที่แก้ไม่หาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เมื่อคนอื่นว่ากล่าวตักเตือนก็จะเกิดอารมณ์ไม่พอใจ เพราะนิสัยที่ไม่ยอมคนของเธอเอง โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของเซอรีผ่านทางความคิดของวิน ดังความว่า

“เซอรีเป็นผู้หญิงที่อึดและหัวแข็งมาก ดื้อมาก และหัวรั้นด้วย
 ผู้หญิงอย่างเธอเอาตัวเองเป็นใหญ่ และแน่นอนว่าคงไม่ฟังใครแม้แต่เขา”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “เรริน” จากเรื่อง “LOVE COOL ร้ายรักผู้ชายจอมเย็นชา” ในเรื่องเรรินมีลักษณะนิสัยเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง และอยากได้อะไรก็ต้องได้ โดยที่ไม่สนว่าสิ่งที่ตนเองอยากได้เป็นเรื่องที่สมควรหรือไม่ เช่นการที่เธอไปหลงรักเซฟผู้ชายที่มีภรรยาแล้ว และพยายามจะไปแย่งเขามาเพื่อเป็นของตนเอง โดยผู้แต่งนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของเรริน ผ่านทางความคิดของเรรินเอง ดังความว่า

“ฉันบอกแล้วไงถ้าฉันอยากได้อะไรฉันก็ต้องได้ ฉันอยากได้เซฟและ
 แน่ใจต่อให้ยื่นเมียจืดชืดนั้นต้องเสียใจ ฉันก็จะทำ”

และอีกตัวอย่างหนึ่ง คือ โชล จากเรื่อง “STAR SECRETS ใจดอลคลั่งรัก” ในเรื่องโชลเป็นนายแบบชื่อดังที่ได้รับฉายาว่าเป็นนายแบบที่ขี้เหวี่ยง ขี้วินมากที่สุด เมื่อเขาต้องการอะไรแล้วไม่ได้ดังใจก็จะพาลหงุดหงิดอารมณ์เสียใส่คนอื่นโดยไร้เหตุผล ถ้าไม่ชอบอะไรแล้วเขาก็จะไม่ทำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องงานก็ตาม โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของโชลผ่านทางคำพูดของพริกหวาน ดังความว่า

“นายนี้มันนอกจากจะขี้เหวี่ยง ขี้วินแล้ว ยังขวางโลกอีกนะทำอะไรตามใจตัวเองตลอด”

2.3 การมองโลกในแง่ร้าย

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย มองทุกอย่างไปในทางที่ไม่ดี เนื่องจากในอดีตชีวิตพบเจอแต่ความผิดหวังล้มเหลวมาาก ทำให้มีทัศนคติต่อโลกในด้านลบ และมองทุกอย่างอย่างเป็นสีดำ ใช้ชีวิตบนความหดหู่ เศร้าใจ

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการมองโลกในแง่ร้าย คือ “ควิน” จากเรื่อง “NO LOVE เรื่องนี้ความรักไม่เกี่ยว” ในเรื่องควินเป็นคนที่มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากครอบครัวมีปัญหา พ่อแม่หย่าร้างกันตั้งแต่เธอยังเด็ก ทำให้ขาดความรักความอบอุ่น อีกทั้งทั้งพ่อและแม่ทำเหมือนว่าไม่ต้องการเธอคอยผลัดใส่ใส่ส่งเธอให้ไปหาอีกฝ่ายเสมอ จนสุดท้ายเธอต้องไปอาศัยอยู่กับป้า ทำให้เธอมีปมและคิดว่าในโลกนี้ไม่มีใครต้องการเธอ โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของควิน ผ่านทางคำพูดของควินเอง ดังความว่า

“ไม่มีใครสนใจฉันหรอก แม่เราก็ไม่ได้คุยกันมานาน แม่ตัดความสัมพันธ์กับฉัน พ่อก็มีเมียใหม่ไม่ได้ติดต่อฉันมานานแล้ว ส่วนป้าก็ไม่ได้ดูแลฉันได้ตลอดเวลา ไม่มีใครที่โหดสนใจฉันหรอก ฉันอยู่คนเดียวมาตลอด เพราะถึงยังไงฉันก็เป็นคนที่ไม่เคยมีใครต้องการอยู่แล้ว”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “เซฟ” จากเรื่อง “LOVE HOT ร้าย รัก ร้อน ของผู้ชายสารเลว” ในเรื่องเซฟเป็นคนที่มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากเคยถูกผู้หญิงที่เคยรักหักหลังโดยการนอกใจไปมีผู้ชายคนอื่นจนตั้งท้อง ทำให้เขาเสียใจและมีอคติต่อผู้หญิงทุกคนที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายกับแฟนเก่าของเขา และคิดว่าผู้หญิงทุกคนเหมือนกันหมด โดยผู้แต่งนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของเซฟ ผ่านทางความคิดของมินญา ดังความว่า

“เขามันก็แค่ผู้ชายสารเลวคนหนึ่งที่จิตใจมีตม มองว่าผู้หญิงทุกคน ต้องเป็นเหมือนกันหมด
 เพียงแค่ฉันเหมือนกับแฟนเก่าเขา เขาก็ใช้มันเป็นเหตุผลที่คอยกลั่นแกล้งทำร้ายฉัน ไม่รู้ว่าฉันเคยไปทำกรรมอะไรไว้ทำไมต้องมาเจอกับผู้ชายคนนี้ด้วย”

2.4 ความเจ้าชู้ ไม่จริงใจ

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยเป็นคนที่เจ้าชู้ ไม่จริงใจกับใคร เป็นตัวละครที่รักสนุก แต่ไม่ผูกพัน คงผู้หญิงไม่เคยซ้ำหน้า และไม่เคยมคิดที่จะมีพันธะกับใคร หวงความโสดไม่ชอบการมีครอบครัว ชอบหวานแสนให้ใส่เพชรตรงข้ามเพื่อมีความสัมพันธ์กันชั่วข้ามคืนโดยไม่มีการผูกมัดใด ๆ

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความเจ้าชู้ ไม่จริงใจกับใคร คือ “ริว” จากเรื่อง “LOVE CASANOVA สยบรักร้าย ผู้ชายจอมเจ้าชู้” ในเรื่องริวเป็นผู้ชายที่ได้รับฉายาว่าเป็นคาสโนวาตัวพ่อ ไม่มีใครไม่รู้ ถึงกิตติศักดิ์ความเจ้าชู้ของเขา ริวเป็นผู้ชายที่หวงความโสดและเกลียดการมีครอบครัวมาก จึงมีสัมพันธ์กับผู้หญิงเพียงชั่วข้ามคืนไม่เคยคิดจริงจังและเอาตัวเองไปผูกมัดกับใคร โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของริวผ่านทางคำพูดของริวเอง ดังความว่า

“ผมเป็นผู้ชายเจ้าชู้ เป็นพวกไม่ชอบผูกมัดกับใครและก็ไม่เคยรักใคร่จริง”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “ฟาโรห์” จากเรื่อง “NO LOVE เรื่องนี้ความรักไม่เกี่ยว” ในเรื่องฟาโรห์เป็นผู้ชายเจ้าชู้ คงผู้หญิงไม่เคยซ้ำหน้า เห็นผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องมือตอบสนองความใคร่ โดยไม่สนใจความรู้สึกของใคร ไม่เคยมคิดที่จะรักและจริงจังกับใคร โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของฟาโรห์ผ่านทางคำพูดของฟาโรห์เอง ดังความว่าดังความว่า

“ผู้หญิงที่มานอนกับฉันทุกคน พวกเธอรู้ว่าฉันไม่ผูกมัดกับใคร และที่สำคัญคนอย่างฟาโรห์ไม่คิดจะรู้สึกดีกับใคร แค่เซ็กซ์เท่านั้นที่ฉันต้องการ นอกเหนือจากนั้นแล้วไม่เกี่ยว”

2.5 ความโหดร้าย ชอบใช้ความรุนแรง

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยโหดร้ายชอบใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหาพ้อไม่ได้ ตั้งใจกลังไม่ลงมือกับคู่สนทนาโดยไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ ทำร้ายคนอื่นอย่างไรเหตุผลใช้กำลังเป็นใหญ่

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความโหดร้าย ชอบใช้ความรุนแรง คือ “มอร์แกน” จากเรื่อง “BAD MORGAN ภายใต้อารมณ์รัก” ในเรื่องมอร์แกนแต่งงานกับซีตาร์ทั้งสองมักมีปัญหากันเป็นประจำ เนื่องจากซีตาร์เป็นผู้หญิงที่สวย เปรียบพร้อมทุกอย่าง ซีตาร์มีเพื่อนผู้ชายที่รู้จักหลายคนทีคอยแฉแฉเวียนมาหา ด้วยความหึงหวง มอร์แกนจึงเกิดอารมณ์ไม่พอใจ และจบด้วยการปล้ำมือทำร้ายซีตาร์ทุกครั้ง เป็นการกระทำที่โหดร้ายสำหรับผู้หญิงคนหนึ่ง จนสุดท้ายซีตาร์ก็ทนความโหดร้ายของมอร์แกนไม่ได้ ทำให้ชีวิตการแต่งงานต้องพังลง โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านลบของมอร์แกน ผ่านทางความคิดของซีตาร์ ดังความว่า

“ผู้ชายคนนี้อันตราย โหดร้าย และชั่วช้าที่สุดเท่าที่เธอเคยเจอมา เขาไม่สนว่าฉันจะเป็นอย่างไร เขาไม่เคยฟังฉันเลยสักนิด”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “ไวท์” จากเรื่อง “NO HEART คนไร้หัวใจ” ในเรื่องไวท์เป็นหัวหน้ามาเฟียของรัฐแห่งหนึ่ง เขาขึ้นชื่อเรื่องความโหดร้าย ป่าเถื่อน ใครที่ตั้งตนเป็นศัตรูกับเขา ย่อมโดนเขาฆ่าอย่างไร้ความปราณีมาแล้วทั้งสิ้น จึงไม่มีใครคิดจะยุ่งหรือตั้งตัวเป็นศัตรูกับไวท์มากนัก โดยผู้แต่งนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของไวท์ ผ่านทางความคิดของริชาร์ดผู้อุปการะเลี้ยงดูไวท์ ดังความว่า

“เขารู้ว่าไวท์เป็นคนยังไง เขาฆ่าทุกคนได้โดนที่ไม่รู้สึกอะไร โหดร้ายและเลวทราม จนใครก็เอาไม่อยู่”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.6 ความก้าวร้าว หยาบคาย

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยก้าวร้าว หยาบคาย ทั้งการกระทำและคำพูด คำที่พูดออกมาแล้วแต่เป็นคำที่ไม่สมควรพูด ไม่รู้จักกาลเทศะ ไร้มารยาท และพูดจาไม่ให้เกียรติคนฟัง

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความก้าวร้าว หยาบคาย ได้แก่ “ปิ่น” จากเรื่อง “PSYCHO ROMANCE รักเด็กเลว” ในเรื่องปิ่นกับบัวเจอกันด้วยความบังเอิญ เนื่องจากปิ่นไปช่วยบัวที่ถูกโจรกระชากกระเป๋า หลังจากนั้นบัวก็มารู้ว่าปิ่นกำลังจะโดนไล่ออกเพราะโดดเรียน เกเร และมีเรื่องชกต่อยเป็นประจำ บัวจึงอาสาเป็นผู้ปกครองคอยดูแลปิ่น แต่ปิ่นกลับไม่พอใจและด่าทอบัวด้วยคำพูดที่หยาบคาย โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของปิ่นผ่านทางคำพูดของปิ่นเอง ดังความว่า

“เรื่องของฉัน มาเลือกไรด้วย ไม่ต้องมาช่วย ฉันไม่ต้องการไสหัวไปซะ!”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “ฮาม” จากเรื่อง “DANGEROUS TIME เวลารัก” ในเรื่องฮามต้องรับตีที่เป็นลูกสาวคนงานในไร่มาอยู่ด้วยตามคำสั่งของแม่ เนื่องจากตีสอบติดมหาวิทยาลัยเดียวกันกับฮาม เพื่อดูแลฮาม ส่วนฮามที่ไม่ชอบได้อยู่แล้วยังไม่พอใจ ไม่ว่าจะทำอะไรฮาก็ไม่พอใจและคอยด่าทอคู่ตีด้วยคำพูดที่หยาบคายอยู่ตลอดเวลา โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของฮามผ่านทางคำพูดของฮามเอง ดังความว่า

“สาระแนมาเรียกฉันต่อหน้าเพื่อนทำไมวะ เลือกไม่เข้าเรื่อง อย่าเสนอหน้ามาที่คณะฉันอีกไสหัวไปเลยไป!”

2.7 การไม่รู้จักรักปล่อยวาง

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้ไม่รู้จักรักการปล่อยวาง ยึดติดกับเรื่องในอดีตที่มันผ่านมาแล้ว และเอาอดีตที่เลวร้ายมาคอยทำร้ายตัวเองและคนรอบข้าง จนทำให้ไม่มีความสุข

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่รู้จักรักการปล่อยวาง คือ “กวี” จากเรื่อง “GOOD BOY ตราบาปร้าย พันธนาการรัก” ในเรื่องกวีคบหาอยู่กับแฟนซี แต่เนื่องจากแฟนซีเป็นทายาทเศรษฐี แม่ของเขาจึงไม่พอใจจึงสั่งให้กวีเลิกกับแฟนซี หลังจากนั้นไม่นานกวีก็ได้กลับมาเจอกับแฟนซีอีกครั้ง แต่ทั้งคู่ทะเลาะกัน จนเกิดอุบัติเหตุทำให้แฟนซีเสียชีวิตและเป็นสาเหตุที่ทำให้กวีไม่ยอมเปิดใจให้ผู้ชายคนไหนอีก เพราะคิดว่าตนเองเป็นสาเหตุที่ทำให้คนรักตัวเองต้องตาย โดยผู้แตงนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของกวีผ่านทางคำพูดของอิฐชายที่ตกหลุมรักกวี ดังความว่า

“มันไม่ใช่ความผิดของคุณ คุณไม่ควรนำเรื่องที่ผ่านมาแล้วมาปิดกั้นหัวใจตัวเอง ทำให้ตัวเองไม่มีความสุขแบบนี้ซะรี”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “มังกร” จากเรื่อง “XXX KINDLE มังกรเผารัก” ในเรื่องมังกรเคยคบกับนารา แต่นาราโดนครอบครัวบังคับให้แต่งงานกับเศรษฐีคนหนึ่ง ถ้าไม่ตกลงเขาขู่ว่าจะทำร้ายมังกร ทำให้นาราทกลงและบอกเลิกมังกร มังกรเสียใจมาก เขาจึงกลายเป็นคนมีจิตใจที่เต็มไปด้วยความแค้น ทำทุกอย่างเพื่อจะแก้แค้นนาราที่ทำให้เขาเสียใจ โดยผู้แตงนำพฤติกรรมด้านลบของมังกร ผ่านคำพูดของมังกรเอง ดังความว่า

“ตอนนี้ในใจของผมเต็มไปด้วยไฟแค้น ที่พร้อมจะเผาเผาเธอ คนที่ทำให้ผมเจ็บปางตาย เธอจะต้องเจ็บกว่าฉันร้อยเท่าพันเท่านารา”

2.8 ความเจ้าอารมณ์

ในด้านนี้ Sweet_Moon สร้างตัวละครให้มีนิสัยเจ้าอารมณ์เป็นตัวละครที่ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ตัวเอง อารมณ์ร้อน ใช้อารมณ์ตัดสินทุกอย่างมากกว่าการใช้เหตุผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวอย่างตัวละครที่มีพฤติกรรมที่เจ้าอารมณ์ คือ “นัม” จากเรื่อง “NUMB PUT เมียผมหนึ่งเฉย แต่รักจริง” ในเรื่องนัมคบหาอยู่กับโหมและอาศัยอยู่ด้วยกัน แต่ทั้งสองก็มีปัญหากันอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากนัมคอยหาเรื่องโหมเมื่อเห็นเธออยู่ใกล้ชิดกับผู้ชายคนอื่น โหมโหมจะอธิบายเขาก็มักจะใส่อารมณ์และไม่ยอมฟังเหตุผลของโหม จนสุดท้ายก็ทำให้ทะเลาะกัน โดยผู้แต่งนำพฤติกรรมด้านลบของนัม ผ่านคำพูดของโหม ดังความว่า

“นายอย่าใช้แต่อารมณ์ได้มัย มีสักครั้งไหมที่นายจะฟังเหตุผลของฉฉฉฉฉฉ นายเคยเชื่อใจฉฉฉฉฉฉบ้างไหมนัม”

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ “ฟินิกซ์” จากเรื่อง “BAD GUY ถึงร้ายก็จะรัก” ในเรื่องฟินิกซ์คบหาอยู่กับเนปจูน แต่ทั้งสองก็มักมีปัญหากันบ่อยเพราะแฟนเก่าของฟินิกซ์พยายามมาขอเขาคืนดี ด้วยความเจ้าอารมณ์ ฟินิกซ์จึงเปลืองใช้อารมณ์ใส่เนปจูนทุกครั้งเวลาที่มีปัญหากัน โดยผู้แต่งนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมด้านลบของฟินิกซ์ผ่านความคิดของริคเพื่อนสนิทของฟินิกซ์ ดังความว่า

“ฟินิกซ์มันเป็นพวกใจร้อน ชอบใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล และยิ่ง ตอนนี้นำกำลังอารมณ์ร้อนทั้งคู่ การที่ผมพาเนปจูนออกมาอาจจะช่วยมันสองคน ก็ได้ ถ้าขึ้นเนปจูนยังอยู่กับมันต่อ คราวนี้คงได้แตกหักกันจริงๆแน่”

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon นั้น ผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงการสร้างตัวละครให้มีความสมจริง ความคล้ายคลึงกับมนุษย์ ซึ่งพฤติกรรมในด้านบวก ได้แก่ *ความอ่อนโยน* ในด้านนี้ตัวละครมีนิสัยอ่อนโยน จิตใจดี ใส่ใจคนรอบข้างและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น *ความเข้มแข็ง* ตัวละครมีลักษณะนิสัยที่เข้มแข็ง ต่อสู้ดิ้นรน โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากแม้จะเจอกับสถานการณ์ที่เลวร้ายก็สามารถผ่านมันไม่ได้ด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง *ความร่าเริงสดใส* ตัวละครจะมีลักษณะนิสัยที่ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นตัวละครที่คอยสร้างรอยยิ้มให้กับตัวละครอื่น แม้ว่าจะโดนตัวละครอื่นว่ากล่าวตู่ถูกก็ไม่เคยคิดโกรธ หรือนำคำพูดเหล่านั้นมาบั่นทอนจิตใจตนเอง *การมองโลกในแง่ดี* ตัวละครจะมีลักษณะนิสัยมองโลกในแง่ดี มองทุกอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุมีผล ไม่เคยโกรธแค้นหรือคิดชิงชังใคร *ความเป็นสุภาพบุรุษ* ตัวละครจะมีนิสัยเป็นสุภาพบุรุษ ให้เกียรติผู้อื่นและไม่กระทำการที่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง *ความเป็นตัวของตัวเอง* ตัวละครมีนิสัยที่ไม่สนใจกระแสนิยม รักในความเป็นตัวของตัวเอง และเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง *ความจริงจัง ตั้งใจ* ตัวละครจะมีนิสัยจริงจัง ตัดสินใจทุกอย่างอย่างมีเหตุผลคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบให้ความสำคัญกับทุกเรื่องที่ทำ *ความสุภาพเรียบร้อย* ตัวละครจะมีนิสัยเรียบร้อย อ่อนหวาน พุดจาไพเราะและอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ *ความกตัญญูกตเวทิตะ* ตัวละครจะมีนิสัยเป็นคนที่มีความกตัญญูรู้กตเวทิตะ สำนึกในบุญคุณผู้ที่ให้การช่วยเหลือและอุปการะเลี้ยงดูมา

ส่วนพฤติกรรมด้านลบ ได้แก่ *ความใจอ่อน* ตัวละครจะมีนิสัยเป็นคนที่ใจอ่อน เมื่อถูกกระตุ้นจากการแสดงออกของตัวละครอื่นที่สื่อให้เห็นถึงความน่าสงสาร ตัวละครหลักก็มักจะเกิดความรู้สึกสงสารเห็นอกเห็นใจขึ้นมาทันทีโดยที่ไม่ได้ไตร่ตรองให้ถี่ถ้วนว่าสิ่งที่อีกฝ่ายแสดงออกมานั้นเป็นเรื่องจริงหรือไม่ นับว่าเป็นตัวละครที่ไม่มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ *ความดื้อรั้น เอาแต่ใจ* ตัวละครจะมีนิสัยดื้อรั้น เอาแต่ใจ เป็นตัวละครที่ยึดความต้องการของตัวเองเป็นใหญ่ โดยที่ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น *การมองโลกในแง่ร้าย* ตัวละครจะมีนิสัยเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย มองทุกอย่างไปในทางที่ไม่ดี ใช้ชีวิตบนความหดหู่ เศร้าใจ *ความเจ้าชู้ ไม่จริงใจ*

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวละครจะมีนิสัยเป็นคนเจ้าชู้ ไม่จริงจังกับใคร หวงความโสดไม่ชอบการผูกมัดกับใคร *ความโหดร้าย ชอบใช้ ความรุนแรง* ตัวละครจะมีนิสัยโหดร้ายชอบใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหา ทำร้ายคนอื่นอย่างไรเหตุผลใช้กำลัง เป็นใหญ่ *ความก้าวร้าว หยาบคาย* ตัวละครจะมีนิสัยก้าวร้าว หยาบคาย พุดจาไม่ให้เกิดริตคนฟัง *การไม่รู้จักรัก ปล่อยวาง* ตัวละครไม่รู้จักการปล่อยวาง ยึดติดกับเรื่องในอดีตที่มันผ่านมาแล้ว และเอาอดีตที่เลวร้ายมาคอย ทำร้ายตัวเองและคนรอบข้าง *ความเจ้าอารมณ์* ตัวละครจะมีนิสัยที่ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ตัวเอง ใช้อารมณ์ มากกว่าเหตุผล

จากการศึกษาพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_moon จะเห็นได้ว่า Sweet_moon สร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี เป็น พฤติกรรมที่สะท้อนมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความสมจริงของนวนิยาย อีกทั้งยังได้รับความสนุกสนานและความประทับใจด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon เป็นแนวทางหนึ่งให้ผู้อ่านอาจจะศึกษาพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของผู้แต่งท่านอื่น เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างในการสร้างพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง พฤติกรรมด้านบวกและด้านลบของตัวละครในนวนิยายออนไลน์ของ Sweet_Moon เสร็จสมบูรณ์ได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากหลายบุคคลที่ให้ข้อมูล ความรู้ ความช่วยเหลือ แนะนำแนวทาง และรวมไปถึงการให้กำลังใจ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปณิธาน บรรณาธรรม ที่ได้มอบความรู้ในวิชาการวิจัยทางภาษาไทย ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้กับการทำบทความวิจัยเล่มนี้ได้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์นพวรรณ งามรุ่งโรจน์ ที่ได้ช่วยตรวจสอบ บทความวิจัยโดยละเอียดในทุกขั้นตอน คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ดูแลช่วยเหลือและให้กำลังใจมา โดยตลอด ทำให้บทความวิจัยเล่มนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง ที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจกันตลอดมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งบทความวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- สิทธิ อูปนิกขิต. (2553). *พฤติกรรมตัวละครวัยรุ่นที่ปรากฏในนวนิยายบนอินเทอร์เน็ตและทัศนคติของผู้อ่าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- พัชราราลี จินนิกร. (2559). *การศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- Sweet_Moon. (2558, กรกฎาคม 14). *LOVE HOT ร้าย รัก ร้อน ของผู้ชายสารเลว*. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2558, สิงหาคม 28). *LOVE COOL ร้ายรักผู้ชายจอมเย็นชา*. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Sweet_Moon. (2558, กันยายน 24). *LOVE CASANOVA* สยบรักร้าย ผู้ชายจอมเจ้าชู้. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, มกราคม 1). *BADBOY HOT* อันตราย รักสุดขีด. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, มีนาคม 6). *UR LOVE* แผนซ่อนร้าย ดึงพี่ชายแสนดีให้ตกหลุมรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, มีนาคม 22). *GOOD BOY* ตราบาปร้าย พันธนาการรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, พฤษภาคม 15). *SHAKE GIVE UP* เขยารัก กระแทกหัวใจจอมวายร้ายหน้าใส. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, มิถุนายน 13). *NO LOVE* เรื่องนี้ความรักไม่เกี่ยว. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, ตุลาคม 24). *NO HEART* คนไร้หัวใจ. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, พฤศจิกายน 17). *DANGEROUS TIME* เวลารัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, พฤศจิกายน 23). *NOT GOOD* ลอง(ไม่)รัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2559, ธันวาคม 30). *LOVE MISCREANT* พันธะร้าย ทำลายรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, มกราคม 12). *BAD MORGAN* ภายใต้อิทธิพลความรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, กุมภาพันธ์ 21). *MY TEACHER* ผู้ชายคนนี้ฉันรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, กุมภาพันธ์ 28). *BAD GUY* ถึงร้ายก็รัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, เมษายน 7). *ONE TWINS* พี่ชายทวงรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, พฤษภาคม 25). *TWO TWINS* น้องชายตามรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, มิถุนายน 27). *PSYCHO ROMANCE* รักเด็กเลว. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, สิงหาคม 11). *LOSE BALANCE* พี่ชุนหลงเด็ก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
- Sweet_Moon. (2560, พฤศจิกายน 5). *XXX KINDLE* มังกรเผารัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Sweet_Moon. (2561, มกราคม 8). *STAR SECRETS* ไอศอลลคั้งรัก. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>
Sweet_Moon. (2561, เมษายน 3). *NUMB PUT* เมียผมนิ่งเฉย แต่รักจริง. สืบค้นจาก <http://www.tunwalai.com>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การรับบุตรบุญธรรม: ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทย ในปัจจุบันกับกฎหมายไทยในสมัยโบราณ

กรวิก กุลธรรมย์¹, กมลวรรณ อยู่วัฒน์²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email: Pizzaza108@hotmail.co.th¹, Kamonwan.na@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การรับบุตรบุญธรรม คือ การที่บุคคลคนหนึ่งรับเอาบุตรของบุคคลอื่น มาเลี้ยงดู, มาดูแล โดยที่ได้ได้รับความยินยอมเสมือนว่าเป็นบุตรของตนเองตามกฎหมาย ในปัจจุบันการรับบุตรบุญธรรมจะต้องทำการจดทะเบียนจึงจะสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งแม้ตามกฎหมายตราสามดวงมีการบัญญัติที่กล่าวถึงการรับบุตรบุญธรรมไว้ แต่ก็ยังคงไม่ได้มีบัญญัติในเรื่องหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการรับบุตรบุญธรรม โดยกฎหมายมิได้นำเอาเงื่อนไขในเรื่องอายุของบุคคลที่จะรับบุตรบุญธรรมมาใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาการรับบุตรบุญธรรมเช่นอย่างกฎหมายในปัจจุบันที่ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และมีอายุแก่กว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี ทั้งการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายตราสามดวงเป็นไปในลักษณะการเลี้ยงดูตามธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ โดยมีได้กำหนดให้ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายและในบางกรณีก็กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการทดลองเลี้ยงก่อนการจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งตามกฎหมายตราสามดวงหากบิดามารดาโดยกำเนิดเรียกบุตรคืน บิดามารดาโดยกำเนิดจำต้องจ่ายค่าตอบแทนการเลี้ยงดูให้แก่บิดามารดาบุญธรรมด้วย ซึ่งตามกฎหมายปัจจุบันมิได้มีบทบัญญัติในทำนองนี้ไว้

คำสำคัญ : การรับบุตรบุญธรรม , บุตร , กฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Adoption of Thai adoptions in Thai law at present with Thai law in ancient times

Korawik Kunthanlamai¹, Kamonwan Yoowattana²

^{1,2}Department of law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: Pizzaza108@hotmail.co.th¹, Kamonwan.na@ssru.ac.th²

Abstract

Adoption is when a person accepts the children of another person. Come to take care, come to take care By receiving consent as if he were his own child under the law. Current law Adoption must be registered to be legally complete. Although the law enacted with the enactment mentioned that the adoption. But still do not have a clear rule regarding adoption. The law does not take the condition of the age of the person to be adopted as a basis for consideration of adoption, such as the current law that the adopter must be at least 25 years old and be at least 15 years older than the adopted. Both the adoption under the law enacted in accordance with customary practice Which does not require registration under the law and in some cases stipulates conditions regarding trials before registration as an adopted child. Which according to the law enacted, if the parents by clutching the child back Natural parents also have to pay alimony to their adoptive parents. Which, according to the current law, does not have a statute of law similar to this.

Keywords : Adoption, Child, Law

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่คอยทำหน้าที่หล่อหลอมให้สมาชิกในครอบครัวเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม โดยรัฐได้นำเอาหน้าที่ดังกล่าวมากำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายบังคับให้บิดามารดาและบุตรมีสิทธิและหน้าที่ต่อกันในการอุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง โดยบิดามารดามีหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรในระหว่างเป็นผู้เยาว์ และอุปการะเลี้ยงดูบุตรที่พ้นจากการเป็นผู้เยาว์แล้วแต่ทุพพลภาพไม่อาจหาเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของบิดามารดาต่อบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายและบุตรตามกฎหมายซึ่งเกิดขึ้นจากการรับบุตรบุญธรรม ด้วยการรับบุตรของบุคคลอื่นมาเป็นบุตรของตนตามกฎหมาย

การรับบุตรบุญธรรม ถือเป็นมาตรการหนึ่งของรัฐที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้การรับรองเพื่อคุ้มครองสิทธิของพลเมืองในการสร้างครอบครัว ทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ที่ไม่สามารถมีบุตรได้ให้สามารถรับบุตรของบุตรคนอื่นมาเป็นบุตรของตนได้ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้อีกทางหนึ่ง ช่วยให้เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรืออยู่ในสถานสงเคราะห์สามารถมีครอบครัวที่สมบูรณ์ได้

สำหรับการรับบุตรบุญธรรมในประเทศไทย มีปรากฏให้เห็นตั้งแต่ในอดีตตามกระบวนการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในขณะนั้น โดยบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรธรรมไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตต่อกัน ทั้งจะมีความเกี่ยวพันกันในทางเครือญาติหรือไม่ก็ได้ (รศีกฎา เอกบุตร, 2539 : 191) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงเกณฑ์การรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายในอดีต กลับไม่มีหลักฐานเอกสารยืนยันอย่างแน่ชัดว่า การรับบุตรบุญธรรมเกิดขึ้นครั้งแรกเริ่มเมื่อไหร่และในสมัยใดจนกระทั่งมีหลักฐานปรากฏว่ามีการกล่าวถึงการรับบุตรบุญธรรมไว้ตามกฎหมายตราสามดวง (สุริยา ชินะกาญจน์, 2552 : 7) ซึ่งระบุไว้ตามหมวด 12 ข้อ 4 ของกฎหมายลักษณะผัวเมีย โดยบิดามารดาอาจยกบุตรหญิงอายุ 7 ขวบลงมาให้คนอื่นเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรมได้ ซึ่งเป็นลักษณะของการรับบุตรบุญธรรมตามธรรมดาด้วยการเลี้ยงดู โดยมีได้มีการกล่าวถึงรายละเอียดอย่างอื่นไว้ในขณะที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้มีการกำหนดรายละเอียดและเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้หลายประการ ทั้งในเรื่องของคุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรม วิธีการในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เงื่อนไขการทดลองเลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งการยกเลิกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากการรับบุตรบุญธรรมในอดีต อย่างไรก็ตาม ในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม สำหรับกรณีบุตรบุญธรรมเป็นเด็ก หากบิดามารดายินยอมและเอกสารครบถ้วนตามหลัก เกณฑ์การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย (ศุภธัช ศรีวิพัฒน์, 2561: 87.)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทยในอดีตเปรียบเทียบกับกรรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายในการรับบุตรบุญธรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับรากฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีปฏิบัติ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายลักษณะผัวเมียกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

ศึกษาเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายลักษณะผัวเมีย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.2522

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของบุตรบุญธรรม

ตามพจนานุกรม ได้ให้ความหมายของคำว่า “บุตรบุญธรรม” ว่าหมายถึง บุคคลหนึ่งซึ่งบุคคลอื่นที่มีใช้บิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายได้จดทะเบียนรับเป็นบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุตรโดยสายโลหิตของผู้รับบุตรบุญธรรม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

รัศฎา เอกบุตร อธิบายว่า บุตรบุญธรรม (Adoption) คือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งไปรับบุคคลหนึ่งมาอุปการะเลี้ยงดูเหมือนบุตรของตนเอง โดยบุคคลนั้นไม่ใช่บุตรโดยกำเนิดของตน ซึ่งผู้รับบุตรบุญธรรมกับผู้ที่จะมาเป็นบุตรบุญธรรมจะมีความเกี่ยวพันกันในทางเครือญาติหรือไม่ก็ได้ คืออาจไม่ใช่ญาติสืบสายโลหิต (รัศฎา เอกบุตร, 2439 : หน้าเดิม)

การรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายตราสามดวง

ประเทศไทยได้มีการรับบุตรบุญธรรมมาแต่โบราณ ซึ่งตามกฎหมายตราสามดวงปรากฏให้เห็นในกฎหมายลักษณะผัวเมีย หมวด 12 ข้อ 4 และกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ บทที่ 109 มาตรา 11 ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมไว้อย่างกว้าง ๆ และตามกฎหมายลักษณะมรดกบทที่ 8 ซึ่งได้มีการรับรองสิทธิในการรับมรดกของบุตรบุญธรรม ส่วนบทที่ 12 ได้มีการกำหนดสัดส่วนของมรดกที่บุตรบุญธรรมจะได้รับตั้งแต่อายุหนึ่งเดือนถึง 7 ขวบ (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2559 :182) ดังนั้น โดยหลักในการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายในขณะนั้น จึงเป็นการรับบุตรคนอื่นมาเลี้ยงอย่างเช่นบุตรของตนเอง ซึ่งเป็นการเลี้ยงดูตามธรรมเนียมปฏิบัติ โดยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของคุณสมบัติของผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมไว้อย่างชัดเจน โดยบุตรบุญธรรมมีสิทธิได้รับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรมเช่นเดียวกันกับทายาทที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม สำหรับการเลือกรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายลักษณะผัวเมีย หมวด 12 ข้อ 4 นั้นกฎหมายให้เป็นสิทธิของบุตรบุญธรรมเองว่าจะเลือกว่าจะอยู่กับบิดามารดาที่แท้จริงหรืออยู่กับผู้รับบุตรบุญธรรม โดยกฎหมายได้แบ่งเกณฑ์อายุของบุตรที่บิดามารดาบุญธรรมนำมาเลี้ยงออกเป็นสามส่วนด้วยกันคือ บุตรตั้งแต่เกิดจนหนึ่งปี บุตรตั้งแต่ 2 ปี ถึง 4 ปี และบุตรตั้งแต่ 5 ปี ถึง 7 ปี ซึ่งหากปรากฏว่ามีการเรียกตัวบุตรบุญธรรมคืน ซึ่งคือการเลือกรับบุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรมสามารถคิดค่าตัวบุตรบุญธรรมได้ด้วย โดยบิดามารดาที่เรียกบุตรคืนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าบำเหน็จให้แก่ผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นค่าตอบแทนการเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมในระหว่างนั้น

การรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5

เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายครั้งใหญ่ เป็นเหตุให้การแก้ไขกฎหมายลักษณะผัวเมียและประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2477 แทน โดยมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมด้วย เนื่องจากเห็นว่ากฎหมายไทยในขณะนั้นมีข้อบกพร่องหลากหลายข้อ ทำให้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้มีแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ (วิมลศิริ ชำนาญเวช, 2528, :80) ซึ่งตามบรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไทยด้วยกัน โดยผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมไม่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างกัน หรืออาจเป็นกรณีที่คนต่างชาติมารับเด็กไทยไปเป็นบุตรบุญธรรม ดังนั้น กฎหมายจึงมีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการทดลองเลี้ยงดู ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาว่าเด็กที่จะถูกรับเป็นบุตรบุญธรรมกับผู้ที่จะรับสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขเช่นครอบครัวปกติหรือไม่

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจาก หนังสือ ตำราทางกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ บทความ และวารสารกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการรับบุตรบุญธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และแนวทางที่จะใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายสำหรับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในสังคมไทยต่อไป

ผลการศึกษา

พบว่าประเทศไทยนั้นจากในสมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบันนั้นในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายการรับบุตรบุญธรรมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายทั้งในเรื่องอายุของบุตรบุญธรรม อายุผู้รับบุตรบุญธรรม สิทธิต่างๆของผู้รับบุตรบุญธรรม และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับบุตรบุญธรรมตั้งแต่อดีตในกฎหมายไทย โดยกฎหมายตราสามดวงไม่ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับอายุของบุคคลที่จะรับบุตรบุญธรรมว่าต้องมีอายุเท่าไร ทั้งนี้ น่าจะเป็นไปตามกฎหมายที่ในทำนองเดียวกับการสร้างครอบครัวด้วยการสมรส ทั้งกฎหมายก็ได้กำหนดว่าจะต้องมีอายุห่างจากบุตรผู้เยาว์ที่รับเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยกี่ปี เช่นอย่างในกฎหมายปัจจุบันตามมาตรา 1598/19 ที่ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และมีอายุแก่กว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี ขณะเดียวกับหลักฐานที่พบเห็นเกี่ยวกับอายุของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายตราสามดวง มีเพียงอายุของบุตรบุญธรรมตั้งแต่หนึ่งเดือนถึง 7 ขวบเท่านั้น โดยไม่มีการบัญญัติถึงอายุของผู้เยาว์นอกจากนี้ ส่วนการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายปัจจุบันแม้จะกำหนดเกี่ยวกับความห่างของอายุของผู้รับบุตรบุญธรรมไว้อย่างน้อย 15 ปี ก็เป็นเพียงเกณฑ์พิจารณาถึงความเหมาะสมในการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ระหว่างบิดามารดา โดยมีได้มีการกำหนดอายุขั้นต่ำและขั้นสูงของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเอาไว้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดี จะเห็นว่าการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายตราสามดวงเป็นไปในลักษณะการเลี้ยงดูตามธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ โดยกฎหมายมิได้กำหนดรูปแบบวิธีการให้ต้องจดทะเบียนและให้ต้องเข้าสู่กระบวนการทดลองเลี้ยงดูก่อนในกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมไม่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตต่อกัน และในกรณีที่มีการเลิกรับบุตรบุญธรรมเนื่องจากการเรียกบุตรคืนบิดามารดาโดยกำเนิดจำต้องจ่ายค่าตอบแทนการเลี้ยงดูให้แก่บิดามารดาบุญธรรมด้วย ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายปัจจุบันที่ได้มีบทบัญญัติในการเรียกคืนค่าอุปการะเลี้ยงดูเมื่อมีการยกเลิกการรับบุตรบุญธรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายตราสามดวงกับการรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พบว่าการรับบุตรบุญธรรมของไทยมีความเปลี่ยนแปลงและแตกต่างกันมาก ทั้งในเรื่องของคุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งตามกฎหมายปัจจุบันเมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และต้องมีอายุแก่กว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี จึงจะสามารถจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ตามกฎหมายที่ในการสร้างครอบครัวและเพื่อเป็นการแก้ไขเยียวยาสำหรับครอบครัวที่ไม่อาจมีบุตรได้ด้วยการจดทะเบียนรับบุตรของบุคคลอื่นมาเป็นสมาชิกในครอบครัวก็ตาม แต่ก็มิใช่สิ่งที่กฎหมายเปิดโอกาสให้คู่สมรสสามารถดำเนินการได้ในทุกกรณี เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของอายุของผู้ที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี เท่านั้น ดังนั้น ชายหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ยังมีอายุยังไม่ครบ 25 ปีบริบูรณ์ก็ไม่อาจใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะมีลักษณะที่แตกต่างกันอยู่หลายประการแต่ก็เป็นไปตามยุคสมัยและสภาพสังคมวัฒนธรรมในขณะนั้น

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมในทำนองศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ไพโรจน์ กัมพูสิริ .(2537).สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์การรับบุตรบุญธรรม.
 _____.(2559). รวมบทความกฎหมายลักษณะครอบครัว, บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด
 รัชฎา เอกบุตร.(2539).คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ว่าด้วยครอบครัว, กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์วิญญูชน.
 ศุภชัย ศรีวิพัฒน์, แนวทางแก้ไขกระบวนการรับบุตรบุญธรรมเพื่อป้องกันการค้ำมนุษย์ ในจังหวัดบุรีรัมย์
 วิมลศิริ ชำนาญเวช, (2528).กฎหมายกับชีวิต,กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554,กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
 กำธร กำประเสริฐ และ สุเมธ จานประดับ.(2552).ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก.
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 ชนิษฐา ลีตส์. (2552). หลักกฎหมายการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม with Child adoption Act,B.E.2522 and
 Ministerial Regulation No.9 (B.E.2543).บริษัท ชนิษฐา แอนด์ ลีตส์ จำกัด.
 ประสพสุข บุญเดช.(2560).หลักกฎหมายครอบครัว.บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
 วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2561).
 แสง บุญเฉลิมวิภาส.(2559).ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย.บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
 ญาดา ศิริสม,(2554).วิเคราะห์ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนคู่ชีวิต : ศึกษากรณีการรับบุตรบุญธรรม.
 วิทยานิพนธ์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุรียา ชินะกาญจน์, (2441) .มาตรการทางกฎหมายในการรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์, วิทยานิพนธ์คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ชาคริยา พวงสมบัติ¹, ชันทอง ใจดี²

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123450002@ssru.ac.th¹, khanthongja@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี และ (2) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรีวิธีการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 371 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าT-test ,F-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการแจ้งข่าวสาร (\bar{X} =2.93) รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ (\bar{X} =2.78) ด้านการสนับสนุน (\bar{X} =2.75) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผล (\bar{X} =2.66) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน ได้แก่ เพศและอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพ , รายได้ ,ระดับการศึกษา ,สถานภาพ และระยะอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การป้องกันอาชญากรรม, ตำบลดงขี้เหล็ก, จังหวัดปราจีนบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Public Participation in crime prevention Tambon Dong Khilek Prachin Buri Province

Chakriya Puangsombat¹, Khanthong Jaidee²

^{1,2} Police Administration Program Suan Sunandha Rajabhat University
Email : s59123450002@ssru.ac.th¹, khanthong.ja@ssru.ac.th²

Abstract

The objective of this study is to (1) study the level of public participation in crime prevention dong khi lek subdistrict and prachinburi (2) to compare personal factors with the level of public participation in crime prevention. dong khi lek subdistrict prachinburi province, research methodology using a sample of 371 people collecting data by using questionnaires. the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test and one-way analysis of variance (anova).

The research found that

1. public participation in crime prevention overall, it is at a medium level. when considering in each aspect the aspect with the highest average value was the notification (\bar{x} = 2.93), followed by the cooperation (\bar{x} = 2.78), the support (\bar{x} = 2.75) and the least, the evaluation (\bar{x} = 2.66). respectively

2. the comparison of the participation of people with different personal factors such as gender and age are different. participation in crime prevention is no different. while the personal factors such as occupation, income, education level, status and living distance are different in the community. are involved in crime prevention differently

Keywords : participation, Crime Prevention, Dong Khi Lek, Prachinburi

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน ระดับความรุนแรงปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ เช่น การฆาตกรรม การทะเลาะวิวาท การข่มขืน หรือการกระทำชำเราทางเพศ การปล้น ชิงทรัพย์ หรือก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.32 ระบุว่า มีความรุนแรงมาก เพราะสภาพสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนไป เศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนเครียดกันมากขึ้น อารมณ์รุนแรงขึ้น สภาพจิตใจที่เสื่อมลง ขาดศีลธรรม ไม่มีจิตสำนึก เกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบ มีเหตุการณ์เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และผู้ที่ก่อเหตุมีอายุลดน้อยลง อีกทั้งยังมีวิธีการที่รุนแรงและโหดเหี้ยมมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนหนึ่งเกิดจากการเลี้ยงดูของครอบครัว ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาให้ กฎหมายอ่อนแอ ไม่เด็ดขาด สังคมไทยอ่อนแอและบางส่วนระบุว่ามีความรุนแรงต่างดาวเข้ามาในไทยมากขึ้นและขาดการควบคุม รองลงมา ร้อยละ 41.52 ระบุว่า มีความรุนแรงค่อนข้างมาก ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ยาเสพติด การแต่งกายของผู้หญิงที่ล่อแหลม มีการก่อเหตุอาชญากรรมแทบรายวัน ซึ่งสมัยก่อนมีการก่ออาชญากรรมไม่เยอะเหมือนในปัจจุบันและสื่อทุกวันนี้เข้าถึงได้ง่าย จึงเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ (ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่อง ปัญหาอาชญากรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 23-24 สิงหาคม 2560)

การป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนคือหัวใจสำคัญของ “ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” และอํารังไว้ซึ่งความยุติธรรม ยิ่งนับวันสถิติปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น บ่งบอกถึงปัญหาสังคมที่กำลังเผชิญ คนร้าย แก๊งมิจฉาชีพแฝงตัวอยู่ทุกสังคม รูปแบบการก่อเหตุปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นเอกภาพในมาตรการป้องกันอาชญากรรม พล.ต.อ.จักรทิพย์ ชัยจินดา หัวหน้าใหญ่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มอบหมายงานป้องกันและปราบปรามให้ พล.ต.อ.เฉลิมเกียรติ ศรีวรขาน รอง ผบ.ตร.กำกับดูแลงานป้องกันอาชญากรรม แผนมาตรการปราบปรามอาชญากรรมปี 2561 ภารกิจหลักคือ จะขับเคลื่อนงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภายใต้แผนปฏิบัติการ “พิทักษ์ภัยให้ประชาชน2561” เน้นงานสำคัญ 4 ด้าน 1) มุ่งเน้นการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุขึ้น ด้วยการพัฒนาระบบจัดระบบสายตรวจตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพระบบฐานข้อมูลให้ทันสมัยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ทั้งแอปพลิเคชัน Police I Lert U โครงการตู้แดง 4.0 (Red box QR code 4.0) ของ ภ.3 การนำเทคโนโลยีเรียลไทม์ หรือ SAS System (เอสเอเอส ซีเอสดีเอ็ม) ซึ่งเป็นกล้องติดตามตรวจสอบและให้ทุกสถานีตำรวจ ระดมกวาดล้างอาชญากรรมห้วงเวลาการปฏิบัติไม่น้อยกว่า 10 วันต่อเดือน และทำการปิดล้อมตรวจค้นทุกวันที่ 10,20 และ 30 ทุกเดือน 2) งานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมทุกมิติ แสวงหาความร่วมมือสร้างอาสาสมัคร ตำรวจบ้าน ตำรวจชุมชน สร้างชุมชนเข้มแข็งร่วมป้องกันอาชญากรรม 3) งานปราบปรามอาชญากรรมพิเศษตามขอบเขตการมอบอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบปฏิบัติการปิดล้อมตรวจค้นจับกุมเครือข่ายผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมพิเศษ 4) การขับเคลื่อนนโยบายและการวิเคราะห์ประเมินผล ในการขับเคลื่อนนโยบายงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม (ข่าวทั่วไป 3 มกราคม พ.ศ.2561 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ เปิดแผนพิทักษ์ภัยให้ประชาชน)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ความกังวลความต้องการและคุณค่าของประชาชนได้รับการบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทางโดยมีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและการที่ประชาชนมี

โอกาสแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจจะเกิดขึ้น หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจจะสามารถตัดสินใจใดๆที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากประชาชนก่อนเท่านั้น Creighton (2005) และทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วมหมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามาส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ โดยหลักการที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดจำนวนอาชญากรรมในสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจในการบริหารงานยุติธรรม (Decentralization) พร้อม ๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ 1)ประชาชนและชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในความพยายามใด ๆ ที่จะป้องกันอาชญากรรม 2)องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนหรือโครงการที่เอกชนเป็นผู้ริเริ่มขึ้น 3)จัดให้มีโครงการร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ระหว่างภาครัฐและเอกชนในระดับต่างๆ 4)เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายจะต้องมีหน้าที่ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในการปกป้องกันอาชญากรรม ประธาน วัฒนวานิชย์ (2546: 24)

ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงซีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ประชาชนมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยงานภาครัฐมากหรือน้อย ซึ่งเป็นการสนับสนุนสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงซีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงซีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (n.d.อ้างถึงใน วีระพงษ์ บัวทอง ,2552,หน้า 14-15) จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (1)การมีส่วนร่วมในขั้นต้นเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ (2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ (1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร ได้แก่ สละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ (2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน การฝึกอบรมผู้ที่เข้าปฏิบัติในโครงการ (3) การมีส่วนร่วมเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านวัตถุ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน (2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านสังคม เช่น โรงเรียน ส่วนกลางชุมชน การเพิ่มคุณภาพชีวิต (3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านบุคคล ได้แก่ ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลการของการทำงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป บทบาทส่วนใหญ่จะเป็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

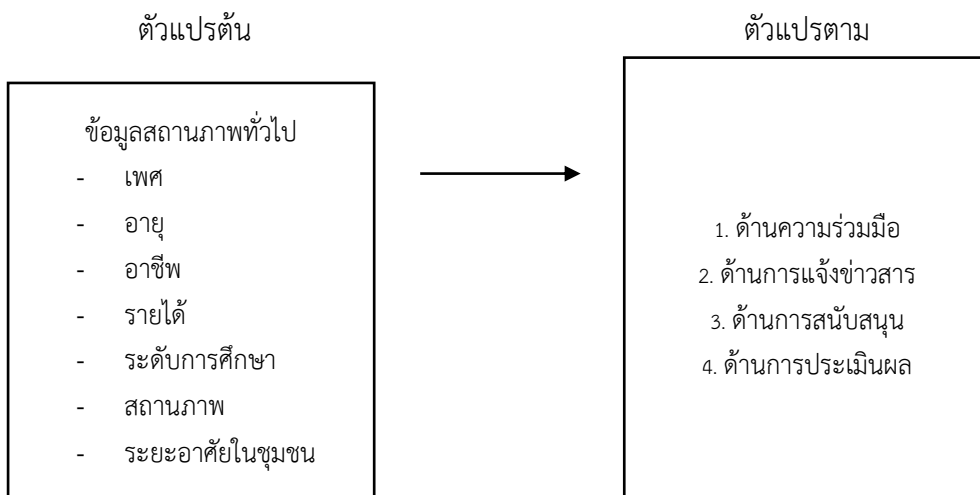
William Erwin (1976) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

2. ความหมายของอาชญากรรม

กรีซ ปังฉิมส์วส์ตี (2547) ได้กล่าวว่า อาชญากรรม คือ การกระทำที่กฎหมายห้ามไว้หรือละเว้นสิ่งที่ไม่กฎหมายในขณะนั้นบัญญัติให้กระทำและการกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยเจตนาที่จงใจหรือคาดหมายผลแห่งการกระทำนั้นได้ก็ดี ประมาทก็ดี แต่ในทัศนะของอาชญาวิทยานั้น มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาได้ลึกซึ้งต่อไปว่าการกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้น ได้เป็นไปในลักษณะอย่างไรและด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง และการกระทำนั้นเป็นการนำผลร้ายโดยตรงและโดยอ้อมมาสู่สังคมมากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Cohen and Uphoff (n.d.อ้างถึงใน วีระพงษ์ บัวทอง) ทั้ง 4 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม โดยขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจมาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรตามด้านความร่วมมือ ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหรือสละทรัพย์ ประยุกต์เป็นด้านการสนับสนุน ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านสังคม บุคคล เพิ่มคุณภาพชีวิต ประยุกต์เป็นด้านการแจ้งข่าวสาร และขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ค้นหาข้อดี ข้อบกพร่อง ประยุกต์เป็นด้านการประเมินผล โดยสรุปดังกล่าวผู้วิจัยใช้ทั้ง 4 ขั้นตอนที่มีในเนื้อหาของแนวคิดเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดตัวแปรตาม ดังนี้

กรอบแนวคิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี มีจำนวนประชากรทั้งหมด 10,145 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้จำนวนสมาชิกทั้งหมด 371 คน ซึ่งได้มาแบบเป็นเป็นระบบโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี โดยศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยข้อคำถามที่แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ และระยะอาศัยในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นการถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านความร่วมมือ 2.ด้านการแจ้งข่าวสาร 3.ด้านการสนับสนุน 4.ด้านการประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

การกำหนดพื้นที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนมีนาคม ประมาณ 5 วันในการรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดตามหมู่บ้านที่จัดเก็บ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่แปรผลผ่านการตรวจสอบและวิเคราะห์ความถูกต้องตามเกณฑ์
2. นำแบบสอบถามมาประมวลผลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทางสถิติ ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ T-

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

test , F-test และหาค่า ANOVA และนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.1 อายุของประชาชนส่วนใหญ่มีอายุ 20 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.7 ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 29.1 รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนอยู่ในช่วง 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.6 ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. ปวส. คิดเป็นร้อยละ 47.4 สถานภาพส่วนใหญ่สมรส คิดเป็นร้อยละ 67.7 และระยะเวลาอาศัยในชุมชนส่วนใหญ่ 1 – 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 97.8

2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.78 เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการแจ้งข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 2.93 รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ย 2.78 รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุน มีค่าเฉลี่ย 2.75 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 2.66 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ต.ดงขี้เหล็ก จ.ปราจีนบุรี	ระดับการมีส่วนร่วม			
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.ด้านความร่วมมือ	2.78	0.999	ปานกลาง	2
2.ด้านการแจ้งข่าวสาร	2.93	1.009	ปานกลาง	1
3.ด้านการสนับสนุน	2.75	1.017	ปานกลาง	3
4.ด้านการประเมินผล	2.66	0.984	ปานกลาง	4
รวม	2.78	0.935	ปานกลาง	

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ และระยะเวลาอาศัยในชุมชน ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	T / F	Sig
เพศ	4.411	0.211
อายุ	1.520	0.220
อาชีพ	4.991	0.000
รายได้	7.196	0.000
ระดับการศึกษา	7.242	0.000
สถานภาพ	15.009	0.000
ระยะอาศัยในชุมชน	-3.566	0.011

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ประชาชนตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพและระยะอาศัยในชุมชนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศและอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับ .05 ไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงการช่วยเหลือและการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์ (2557) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน มีประเด็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านความร่วมมือ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ประชาชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมและประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤกร คำประสิทธิ์ (2557) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาตำบลเขาคันทรอง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความร่วมมือเป็นพยานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.2 ด้านการแจ้งข่าวสาร พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ประชาชนให้ความสำคัญในการแจ้งเหตุ เบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงทำให้ประชาชนใช้สิทธิ์ที่ตนเองมีนั้น ช่วยลดการเกิดอาชญากรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤกร คำประสิทธิ์ (2557) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการแจ้งข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนร่วมเป็นสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมและพร้อมที่จะแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวในชุมชนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

1.3 ด้านการสนับสนุน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ประชาชนมีการส่งเสริมเรื่องวัสดุอุปกรณ์การจติดกิจกรรมป้องกันอาชญากรรม จึงทำให้ประชาชนเชื่อว่ามีอำนาจในการสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ ไกรสกุล จุฑาภรณ์ คงรักษ์ (2558) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธรบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีสนับสนุนกิจการ อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลืองบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ

1.4 ด้านการประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ประชาชนมีการวางแผนมาตรการการป้องกันอาชญากรรมร่วมกันน้อย เนื่องจากเป็นส่วนที่มีการเกี่ยวข้องกับประชาชนน้อยและเป็น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์ (2557) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมือง นครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผลความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ไม่มีการติดตามและประเมินผลการวางแผนป้องกันอาชญากรรม และไม่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันอาชญากรรม

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลงิ้วเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

2.1 ด้านเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชาย และเพศหญิงนั้นมีประสบการณ์ที่เสมอภาคกันและไม่มีเพศใดเพศหนึ่งโดดเด่นกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ ไกรสกุล และจุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิณ (2558) ที่ทำการศึกษาร่วมกันของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงทุกคนต่างมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันอาชญากรรม

2.2 ด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อายุ 20-50 ปี มีระดับความรู้ ความเข้าใจ และความคิดที่ไม่ต่างกันมาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกโครงการไม่จำกัดอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศและคณะ ที่ทำการศึกษาร่วมกันของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.3 ด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยอาชีพรัฐวิสาหกิจมีความใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมสูงกว่าอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การทำงานของอาชีพรัฐวิสาหกิจมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมที่มีประโยชน์ภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา อินอุทัย (2557) ที่ทำการศึกษาเรื่องการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี พบว่า โดยกลุ่มอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมดีที่สุดในที่สุด

2.4 ด้านรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยประชาชนที่มีกลุ่มรายได้จำนวน 20,000 – 30,000 บาท มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีรายได้สูง ส่วนใหญ่มีการทำงานและหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อความปลอดภัยของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมล นามป้อง และ วิจิตรา ศรีสอน (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ของสถานีตำรวจภูธรนาดินดำ อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ประชาชนที่มีรายได้(ต่อเดือน) ต่างกันมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวางแผน

2.5 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยระดับการศึกษาปริญญาโทมีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนให้ความสนใจและความสำคัญต่อการป้องกันอาชญากรรมทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ (2555) ที่ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ

2.6 ด้านสถานภาพ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยประชาชนที่มีสถานภาพสมรสมีส่วนร่วมสูงกว่าสถานภาพอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานภาพสมรสมีความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้มานั้นแลกเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดภายในครอบครัวเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเสียเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพงษ์ ตันศิริ (2560) ที่ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีสถานะในครอบครัวต่างกัน สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้นำครอบครัว

2.7 ด้านระยะอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีระยะอาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยระยะอาศัยในชุมชนของประชาชน 1 – 20 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มที่อาศัยในระยะ 5 เดือน – 1 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานหลายปีทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคีและมีการเฝ้าระวังสถานการณ์เป็นกลุ่มเพื่อป้องกัน การเกิดอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของ สาวิตรี ณรงค์น้อย (2552) ที่ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

จากการที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ข้อมูลเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ได้ดังนี้

1. ด้านความร่วมมือ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรจัดกิจกรรมภายในชุมชนและร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อเป็นประโยชน์และมอบข้อมูลการป้องกันอาชญากรรมแก่ประชาชน
2. ด้านการแจ้งข่าวสาร หน่วยงานภาคเอกชนควรเข้ามาส่งเสริมเรื่องการประชาสัมพันธ์และควรมีการประกาศข่าวทางสื่อออนไลน์ในเรื่องของกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม
3. ด้านการสนับสนุน ประชาชนควรช่วยเหลือเรื่องวัสดุอุปกรณ์ในการจัดโครงการที่มีประโยชน์กับชุมชนและให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่
4. ด้านการประเมินผล ประชาชนในชุมชนควรให้ความร่วมมือในเรื่องติดตามการจัดกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม และช่วยกันแก้ไขในสิ่งที่บกพร่องของชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในเชิงวิจัยคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ประชาชนตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถอธิบายได้
2. ควรมีการศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม
3. ควรมีการศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ตำบลดงขี้เหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กริช ปัจฉิมสวัสดิ์.(2547). **วิธีปฏิบัติเพื่อการป้องกันอาชญากรรมโดยทั่วไป**.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์.(2557). **การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์**.วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- นุฏกร คำประสิทธิ์.(2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม:กรณีศึกษาตำบลเขาคันทรัง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี**.วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรศาสตร สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ประธาน วัฒนวานิช.(2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา**.กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพิมพ์ประกายพริก.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ.(2555).การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษา
สถานที่เกิดเหตุ.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิมล นามป้อง และวิจิตรรา ศรีสอน.(2558).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ
ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรนาดีนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดเลย.
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วีระพงษ์ บัวทอง.(2552).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่
ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.การศึกษานิพนธ์.
- สุนิสา อินอุทัย.(2557).การป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบล
แสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
ทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิทย์ ไกรสกุล และจุฑาภรณ์ คงรักษักวิน.(2558).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
ปราบปรามอาชญากรรม : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.วิทยานิพนธ์นิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- สาวิตรี ณรงค์น้อย.(2552).การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน (อป.พร.)ในการป้องกัน
อาชญากรรมในชุมชน.วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชา
สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์.(2561).เปิดแผนพิทักษ์ภัยให้ประชาชน.ค้นเมื่อ19กันยายน2562,จาก
www.ryt9.com.
- อธิพงษ์ ต้นศิริ.(2560).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณี
อำเภอแกลง จังหวัดระยอง.วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการ
ภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Creighton,J,L.(2005).The Public Participation Handbook Making Better Decisions Through
Citizen Involvement ,San Francisco : Jossey Bass.
- NIDA POLL.(2560).ผลสำรวจปัญหาของนิต้าโพลอาชญากรรมนิต้าโพล.ค้นเมื่อ20กันยายน2562,จาก
www.nidapoll.na.ac.th.
- William,E.(1976).Electoral Participation in a Low Stimulus Election.Rural Development, 4(1)
:111-124.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทบาทของอารมณ์ต่อตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างจากนิทานกริมม์

ดวงฤทัย ศรีสุพรรณ¹, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

^{1,2}สาขาวิชา ภาษาไทย สังกัด มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Email : s59123401092@gmail.com

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทอารมณ์ของตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างมาจากนิทานของกริมม์จำนวน 5 เรื่อง คือ Ever After : A Cinderella Story (2541), Hard Candy กัดคอกกลางเลือด (2548), Mirror Mirror (2555), Snow White and the Huntsman (2555), Hansel & Gretel : Witch Hunters (2556)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าภาพยนตร์ที่สร้างจากนิทานกริมม์ นำเนื้อเรื่องของนิทานมาดัดแปลง ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร เหตุการณ์ในการดำเนินเรื่อง เพื่อให้ภาพยนตร์เกิดความน่าสนใจชวนให้ผู้ชมติดตามภาพยนตร์นำเสนอให้เห็นการปรับเปลี่ยนอารมณ์ของตัวละครจากนิทานและทำให้เห็นบทบาทอารมณ์ต่าง ๆ ได้แก่ บทบาทของอารมณ์รัก บทบาทของอารมณ์เศร้าเสียใจ บทบาทของอารมณ์กลัว บทบาทของอารมณ์โกรธ และบทบาทของอารมณ์พึงพอใจ ซึ่งตัวละครได้แสดงผ่านออกมาทางพฤติกรรม คือ การแสดงออกทางใบหน้า การแสดงออกทางการกระทำ และการแสดงออกทางคำพูด บทบาทของอารมณ์เป็นสิ่งที่มอิทธิพลหรือเป็นแรงกระตุ้นให้ตัวละครเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี นอกจากนี้ยังสื่อให้เห็นความคิดทัศนคติหรืออคติบางอย่างของสังคม ได้แก่ การแบ่งชนชั้น การแบ่งสถานภาพทางเพศ กรอบการแสดงออกทางพฤติกรรมกับช่วงวัยด้วย

คำสำคัญ : บทบาทอารมณ์, ภาพยนตร์, นิทานกริมม์, ตัวละคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

How emotion plays a role in characters in movie based on Grimms Fairy Tales.

Duangluthai Srisuphan¹, Jiraporn Atcharyaprasert²

^{1,2}Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University

¹E – mail: s59123401092@gmail.com

Abstract

This paper aims to analyze how emotion plays a role in characters in movies based on 5 Grimm’s Fairy Tales i.e., Ever After : A Cinderella Story (1998), Hard Candy (2005), Mirror Mirror (2012), Snow White and the Huntsman (2012) and Hansel & Gretel : Witch Hunters (2013).

It was found that many aspects were adapted into movies based on Grimms' Fairy Tales i.e., story, plot, character and action in order to stimulate the audiences to watch and follow. The movies presented an emotion change of the characters based on the tales and presented characters’ roles and emotions i.e., love, sorrow, fear, anger and satisfaction, all of which were express through their behaviors i.e., face expression, action, words. Emotion acted as influence or was a motivation leading to several behaviors expressing in a good way and bad way; moreover, they also presented their certain thoughts and attitudes of society i.e., caste system, sexism and behavioral expression framework based on their ages.

Keywords : emotion and role; movie, Grimms' Fairy Tales, character

บทนำ

อารมณ์คือการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจ เนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและอินทรีย์ จึงแสดงตอบโต้สิ่งนั้นไปตามสถานการณ์ สิ่งเร้าคือ สภาพแวดล้อมทางสังคมหรือเหตุการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอารมณ์ทำให้อีกบุคคลหนึ่งสามารถรับรู้ได้ทั้งทางกายและจิตใจ หากเป็นการแสดงออกของมนุษย์จะเห็นได้ทั้งทางการพูด การมอง หรือกิริยาอาการต่าง ๆ ที่สื่อออกมาให้เรารับรู้ถึงลักษณะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งอารมณ์จะมีทั้งอารมณ์ที่ดีและไม่ดี อารมณ์ที่ดี คือ อารมณ์ที่มีความสุขประกอบด้วย เช่น อารมณ์ของความรัก ความร่าเริง อารมณ์ที่ไม่ดี คือ อารมณ์เสียมีความทุกข์ ประกอบด้วย เช่น อารมณ์โกรธ ความกลัว ความเศร้า โดยจะส่งผลให้เรามีพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายแตกต่างกันออกไป และอาจถือได้ว่าอารมณ์ก็เป็นส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งสำหรับมนุษย์ที่ทำให้มีความแตกต่างไปจากสัตว์

จากข้อความที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นการสังเกตอารมณ์จากคนทั่วไปปกติเราสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมและท่าทางของบุคคลนั้นแต่ถ้าหากเป็นตัวละครในนิทาน นวนิยาย หรือเรื่องสั้นต่าง ๆ ที่ถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การสังเกตอารมณ์ของตัวละครเหล่านี้ทำได้จากการอ่านผ่านทางตัวอักษรที่ผู้เขียนพยายามถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ของตัวละครออกมาเพียงเท่านั้น เช่น ลักษณะอารมณ์ของตัวละครในนิทานกริมม์ เช่น เรื่องซินเดอเรลล่า ผู้เขียนพยายามที่จะสื่ออารมณ์ของตัวละครให้ผู้อ่านรู้ว่าในฉากนี้ตัวละครเกิดอารมณ์โศกเศร้าจึงบรรยายผ่านออกมาทางตัวอักษรว่า “ซินเดอเรลล่าน้ำตาไหลพราก ได้แต่ย้อนกลับไปหาลูกศพของแม่” (พ.ศรีสมิต, 2543 : 15) ผู้เขียนสื่อถึงตัวละครซินเดอเรลล่าเมื่อเกิดอารมณ์โศกเศร้าเสียใจจึงแสดงออกมาด้วยการร้องไห้และเดินไปหาที่พึ่งทางจิตใจของเธอ เป็นต้น ซึ่งการแสดงของตัวละครที่ผู้เขียนถ่ายทอดอารมณ์ออกมาในนิทานกริมม์ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าตัวละครหนึ่งตัวไม่สามารถมีอารมณ์เดียวได้ตลอดทั้งเรื่อง แม้กระทั่งตัวละครที่เป็นตัวละครร้ายก็ตาม

นิทานกริมม์เป็นนิทานที่โด่งดังไปทั่วโลกซึ่งถูกสร้างขึ้นมาจากความสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตของประเทศเยอรมัน โดย เจคอบ กริมม์ และ วิลเฮล์ม กริมม์ สองพี่น้องสัญชาติเยอรมัน ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจาก อาจารย์ทางประวัติศาสตร์ คือ ฟรีดริค ฟอน ซาวินิ (thairath, 2556 : ออนไลน์) เนื้อหาจะเป็นไปในทางของเรื่องเหนือจริงเสียมากกว่า ลักษณะของตัวละครมักจะประกอบไปด้วย แม่มด แม่เลี้ยง เจ้าชาย เจ้าหญิง สัตว์ร้ายและอมนุษย์

เมื่อนิทานกริมม์ถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ได้มีการปรับบทหรือเนื้อหาเพื่อให้ตัวละครดูมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น อารมณ์ของตัวละครและบทบาทของตัวละครย่อมเกิดความเปลี่ยนแปลงตามบทที่ได้ปรับขึ้นมาเพื่อสร้างภาพยนตร์โดยเฉพาะ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในส่วนของบทหรือเนื้อเรื่องจึงทำให้ผู้วิจัยเกิดข้อสงสัยในเรื่องของอารมณ์ของตัวละครจะมีผลต่อการแสดงบทบาทของตัวละครเหล่านั้นอย่างไรหรือการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของตัวละครมีผลช่วยให้การดำเนินเรื่องราวของภาพยนตร์มีความน่าสนใจและสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้นด้วยเหตุผลเหล่านี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาลักษณะบทบาทของอารมณ์จากการแสดงของตัวละครในภาพยนตร์จากนิทานกริมม์ ได้แก่ เรื่อง Ever After: A Cinderella Story สร้างจากเค้าโครงนิทานเรื่องซินเดอเรลล่า, Hard Candy กับดักลวงเลือด สร้างจากเค้าโครงนิทานเรื่องหนูน้อยหมวกแดง, Mirror Mirror และ Snow White and the Huntsman ภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่องสร้างจากเค้าโครงนิทานเรื่องสโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด, Hansel & Gretel: Witch Hunters สร้างจากเค้าโครงนิทานเรื่องฮันเซลกับเกรเทล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้วิจัยเลือกภาพยนตร์ทั้ง 5 เรื่องนี้เนื่องจากเนื้อเรื่องและการวางบทบาทของตัวละครในภาพยนตร์ทั้ง 5 มีความเปลี่ยนแปลงไปจากนิทานของกริมม์ คือ เรื่อง Ever After: A Cinderella Story (สร้างโดย Andy Tennant) ตัวละครเอกอย่าง แดเนียล มีความคิดกล้าแสดงออก กล้าทำ ไม่กลัวแม่เลี้ยง ลูกสาวของแม่เลี้ยง คือ แจคเกอลีนมีความเห็นใจแดเนียล เรื่อง Hard Candy กับดักลวงเลือด(สร้างโดย David Slade) ผู้สร้างภาพยนตร์ได้กลับมาพลิกโฉมใหม่ซึ่งมีเนื้อหาที่แตกต่างมากพอสมควร คือ หมาป่าเปลี่ยนเป็นมนุษย์ ผู้ที่ไล่ล่าเป็นเด็กสาวอายุ 14 ปี เรื่อง Mirror Mirror (สร้างโดย Tarsem Singh) และเรื่อง Snow White and the Huntsman(สร้างโดย Rupert Sanders) เป็นเรื่องที่มีเค้าโครงมาจากสโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ดของกริมม์ เหมือนกันแต่ต่างกันในส่วนของเนื้อหาซึ่ง Mirror Mirror จะมีความสุขสนุกสนาน ตัวละครมีความตลก ส่วน Snow White and the Huntsman เป็นเรื่องของศึกสงคราม การต่อสู้อย่างชัดเจนระหว่างพระราชินีและสโนว์ไวท์ เรื่อง Hansel & Gretel: Witch Hunters (สร้างโดย Tommy Wirkola) เป็นเรื่องราวของสองพี่น้องที่ถูกทิ้งไว้ในป่าซึ่งถูกนำมาสร้างต่อเป็นภาพยนตร์โดยให้ตัวละครสองพี่น้องเป็นผู้ล่าแม่มด ซึ่งการดำเนินเรื่องในลักษณะนี้ของภาพยนตร์เป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏให้เห็นในนิทานของกริมม์ จึงส่งผลให้การแสดงอารมณ์ของตัวละครในภาพยนตร์มีความเปลี่ยนแปลงไปจากนิทาน

วัตถุประสงค์

งานวิจัยเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทอารมณ์ของตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างจากนิทานกริมม์

การทบทวนวรรณกรรม

อารมณ์ หรือ Emotion มาจากภาษาละตินว่า Emovere ซึ่งมาจากคำว่า E แปลว่า ออกนอก (Out) และ Movere แปลว่า เคลื่อน (Move) ดังนั้นคำว่า Emotion จึงสามารถแปลเป็นไทยได้ว่าเคลื่อนออก ตื่นเต้น หรือปั่นป่วน ซึ่งอารมณ์ในหนังสือจิตวิทยาได้ให้ความหมายของอารมณ์ไว้หลายสำนวนด้วยกันและสามารถสรุปได้ว่า อารมณ์เป็นสิ่งที่เกิดจากสภาวะทางจิตใจโดยมีสิ่งเร้าเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรม ท่าทางของบุคคลนั้น ๆ อารมณ์เป็นสิ่งที่เกิดจากความรู้สึก ความรู้สึกคือ การรับรู้และการสัมผัสถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มากระทบกับตัวของบุคคลมีทั้งความรู้สึกทางด้านร่างกายและความรู้สึกทางด้านจิตใจ ซึ่งความรู้สึกที่เป็นจุดเริ่มต้นของอารมณ์เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เช่น ความรู้สึกดีใจ ความรู้สึกเสียใจ ที่ได้รับจากสิ่งเร้าเข้ามา ๆ จึงก่อให้เกิดเป็นอารมณ์ที่ทำให้บุคคลภายนอกรับรู้จากการแสดงพฤติกรรม

นอกจากนี้ยังมีผู้สนใจ “อารมณ์” จนนำไปสู่การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และทดลองจนทำให้เกิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอารมณ์ขึ้นมาหลากหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีความเกี่ยวพันระหว่างการรู้การคิดและแรงจูงใจของอารมณ์ (Richard Lazarus) ทฤษฎีเหตุการณ์ทางอารมณ์ (Howard Weiss) ทฤษฎีอารมณ์สมดุล (Bud Craig) ทฤษฎีเจมส์ - เลงส์ (James – Lange Theory) จากทฤษฎีที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ทำให้เห็นว่าอารมณ์เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์และอารมณ์เป็นสิ่งที่ไม่คงที่สามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่เป็นตัวการทำให้เกิดอารมณ์ ซึ่งเราสามารถสังเกตอารมณ์ของตัวละครในภาพยนตร์ได้ในลักษณะดังกล่าวนี้เช่นกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เนื่องจากอารมณ์เป็นพื้นฐานที่ปรากฏอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนเมื่อมีการผลิตหรือสร้างภาพยนตร์ ผู้สร้างย่อมใส่องค์ประกอบเหล่านี้เพื่อให้เกิดความสมจริงเพราะสิ่งที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจหรือมีความทรงจำในภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ได้ขึ้นอยู่กับการสร้างตัวละครที่ดีโดยมีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องเพราะอารมณ์จะเป็นตัวเชื่อมระหว่างตัวละครและผู้ชมซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมนั้นเกิดอารมณ์คล้อยตามไปกับตัวละครได้ ดังที่ สุวีริ ศิวะแพทย์ (2549 : 139) ได้กล่าวไว้ว่า “การสร้างตัวละครนั้นถ้าหากต้องการให้ผู้ชมมีความคล้อยตามไปกับภาพยนตร์ได้ผู้เขียนบทภาพยนตร์ต้องใส่อารมณ์ ความรู้สึกไปในตัวละครด้วยเพราะอารมณ์สามารถแสดงตัวตนของตัวละครได้”

ซึ่งลักษณะการสร้างตัวละครที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังที่ปรากฏในหนังสือของนิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551 : 153) ดังนี้ การตัดสินใจของตัวละคร การตัดสินใจในแต่ละครั้งของตัวละครได้เกิดแรงจูงใจ แรงปรารถนา หรือแรงกระตุ้น ให้เกิดการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยให้ผู้ชมรับรู้ถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวละครได้และการสร้างภูมิหลังของตัวละคร เรื่องราวในอดีตจะส่งผลถึงการแสดงพฤติกรรมของตัวละครและสามารถช่วยทำให้ตัวละครในแต่ละตัวมีความสมบูรณ์ มีความเป็นธรรมชาติ เหมือนกับมนุษย์ทั่ว ๆ ไป เช่น การสร้างตัวละครในภาพยนตร์จากนิทานกริมม์

นิทานกริมม์จัดอยู่ในประเภทของนิทานมหัศจรรย์ตามที่ประคอง นิมมานเหมินท์ (2543 : 8) ได้ อธิบายความหมายของนิทานมหัศจรรย์ไว้ว่า เป็นนิทานที่ไม่มีเทวดาหรือนางฟ้ามาเกี่ยวข้อง เป็นเรื่องของ ความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ ไม่บ่งบอกสถานที่หรือเวลาที่แน่นอน ตัวเอกของเรื่องต้องผจญภัยและได้รับความช่วยเหลือจากอมมนุษย์หรือมนุษย์ ดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งจินตนาการ

นิทานกริมม์มีเนื้อเรื่องที่ไม่ซับซ้อน มีความเพลิดเพลินพร้อมทั้งเสริมสร้างจินตนาการให้กับเด็ก คือ เป็นเรื่องที่เหนือความเป็นจริง เช่น มนุษย์คุยกับสัตว์รู้เรื่อง สัตว์สามารถหาสิ่งของที่ต้องการให้ได้ ที่פקอาศัย สร้างด้วยขนม มนุษย์ได้ตอบกับสิ่งของ และที่สำคัญมีข้อคิดคติสอนใจให้ผู้อ่าน เนื่องจากนิทานมีลักษณะ เนื้อหาดังที่กล่าวไปและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจึงถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ที่ดึงดูดใจของผู้ชมด้วย เนื้อหาที่มีความเปลี่ยนแปลงไปแต่ยังคงความเป็นนิทานไว้อยู่

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง บทบาทของอารมณ์ต่อตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างจากนิทานกริมม์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาหาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์
2. ค้นคว้าหาข้อมูลของนิทานกริมม์และภาพยนตร์ที่ถูกสร้างมาจากนิทานกริมม์ซึ่งมีลักษณะ

เป็นคนแสดงเพียงเท่านั้นเนื่องจากตัวละครที่เป็นคนแสดงจริง ๆ การแสดงล้วนมาจากจิตวิญญาณ ภายในตัวจึงสามารถถ่ายทอดอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจได้ดีกว่าโดยผ่านทางสีหน้า แววตา น้ำเสียง และการกระทำ ส่วนตัวละครการ์ตูนเป็นเสมือนภาพแทนของมนุษย์แต่ไม่มีจิตวิญญาณ ผู้สร้างตัวละครเหล่านี้ล้วนใส่เพียงอากัปกริยาที่มีลักษณะคล้ายคนเพื่อทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่าขณะนี้ตัวละครมีความคิด อารมณ์เป็นอย่างไร เท่านั้น

3. วิเคราะห์ลักษณะอารมณ์จากการแสดงของตัวละครที่ปรากฏในภาพยนตร์
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์แล้วนำมาสรุปผลจากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงใหม่

ผลการวิจัย

จากการที่ได้วิเคราะห์บทบาทของตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างมาจากนิทานกริมม์พบว่า ภาพยนตร์ที่สร้างมาจากนิทานกริมม์ล้วนมีความต่างแตกต่างกันในเรื่องของเนื้อหาและถึงแม้บางเรื่องจะเป็นเรื่องที่น่ามาจากนิทานเรื่องเดียวกันแต่มุมมองการนำเสนอของผู้สร้างภาพยนตร์แตกต่างกันออกไป

แต่สิ่งที่มีความคล้ายกันคือ การแสดงออกทางอารมณ์ มีทั้งอารมณ์รัก อารมณ์โกรธ อารมณ์เศร้า เสียใจ อารมณ์กลัว อารมณ์พึงพอใจ เห็นได้ว่าอารมณ์ทั้ง 5 ประเภทนี้เป็นอารมณ์พื้นฐานที่ต้องมีในภาพยนตร์ และเป็นอารมณ์ที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ อารมณ์เหล่านี้ผู้สร้างภาพยนตร์ได้นำมาปรับเปลี่ยนไป จากเดิมของนิทานจึงทำให้ตัวละครที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เป็นเหมือนคนที่มีอยู่จริงในสังคม ซึ่งถือได้ว่าเป็น บทบาทอย่างหนึ่งของอารมณ์ที่ทำให้ผู้ชมคิดว่าตัวละครในภาพยนตร์มีลักษณะที่เป็นเหมือนคนในสังคมจริง ๆ เพราะอารมณ์เป็นส่วนเชื่อมที่ทำให้ตัวละครและผู้ชมเป็นส่วนหนึ่งของมันและกัน นั่นคือบทบาทของอารมณ์ที่ทำให้มิติตัวละครในภาพยนตร์และผู้ชมเกิดความเป็นคน ๆ เดียวกัน นอกจากนี้บทบาทของอารมณ์ต่อตัวละคร ในภาพยนตร์ยังเป็นตัวกลางที่สื่อให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นอยู่โดยมีลักษณะการแสดงออกที่ แตกต่างกันไปตามพื้นฐานของอารมณ์ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของอารมณ์โกรธ

อารมณ์ประเภทนี้เป็นอารมณ์อีกประเภทหนึ่งที่พบเห็นได้บ่อยของตัวละครในภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็น ตัวละครที่เป็น นางเอก พระเอก หรือตัวละครที่เป็นตัวละครร้าย ทุก ๆ ตัวละครมักมีอารมณ์เหล่านี้แทรกอยู่ ด้วย แต่แสดงออกมาในท่าทีที่แตกต่างกันออกไปตามเฉพาะบุคลิกของตัวละครเหล่านั้นที่ได้รับบทบาทมา ซึ่ง การแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละครแสดงให้เห็นบทบาทของอารมณ์โกรธที่ปรากฏในภาพยนตร์ ดังต่อไปนี้

1.1 การดำรงและการตอกย้ำสถานะทางชนชั้นในสังคม

อารมณ์โกรธที่แสดงออกผ่านทางพฤติกรรมของตัวละครได้ตอกย้ำให้เห็นถึงสถานะทางสังคมที่ถึงแม้ จะได้รับการยอมรับบ้างแล้วแต่บางสถานการณ์คนในสังคมก็ไม่อาจยอมรับให้กลุ่มคนที่มีชนชั้นที่ต่ำกว่ามีความเท่าเทียมกับกลุ่มชนชั้นที่สูงกว่าได้เพื่อที่จะคุมให้กลุ่มชนชั้นต่ำมีความเป็นระเบียบได้อย่างถูกต้องตาม กฎเกณฑ์ และกลุ่มคนชนชั้นที่ต่ำกว่าเหล่านี้ก็ต้องยอมรับเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิตตนเอง ซึ่งในสิ่งเหล่านี้มีผล ต่อการแสดงออกทางอารมณ์เป็นอย่างมาก คือ กลุ่มคนชนชั้นสูงสามารถที่จะแสดงออกทางอารมณ์ในลักษณะใดก็ได้ถึงแม้กลุ่มคนที่ถูกใส่อารมณ์จะมีเป็นผู้ที่อาวุโสกว่าก็ตาม แต่กลุ่มคนยึดถือตามชนชั้นไม่ได้ยึดตามวัย หรืออายุจึงมีสิทธิ์ที่จะสามารถแสดงอาการใด ๆ ออกมาก็ได้ ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Ever After : A Cinderella Story** ผู้สร้างได้พยายามสร้างตัวละครมาการ์เร็ต เป็นตัวละครที่เอาแต่ใจ ถ้าหากเธอไม่ได้ในสิ่งที่ ตามต้องการเธอจะแสดงอารมณ์โกรธออกมาทันที เช่น เธอไม่ได้รับอาหารตามที่เธอได้สั่งเอาไว้ เธอจึงแสดง พฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่าเธอกำลังเกิดอารมณ์โกรธ คือ พุดด้วยน้ำเสียงที่แข็งและเน้นในทุกถ้อยคำที่พูดพร้อม กับตวาดใส่แม่บ้านของเธอที่จัดทำอาหารมาให้ซึ่งเป็นผู้ที่อาวุโสมากกว่าเธอ ในการแสดงการกระทำนี้ผู้สร้างไม่ สร้างให้ มากาเร็ตเกิดความรู้สึกผิดในการกระทำแต่อย่างใด และแม่บ้านถึงแม้จะเกิดอารมณ์โกรธขึ้นมา หลัจากที่ได้เห็นมากาเร็ตแสดงอาการอย่างนั้นแต่ไม่สามารถโต้กลับมากาเร็ตได้เนื่องจากเธอมีสถานะทางชน ชั้นที่ต่ำกว่าเป็นเพียงผู้ถูกจ้างไม่ใช่ผู้จ้าง ซึ่งการแสดงในครั้งนี้ของตัวละครผู้สร้างไม่สร้างบทให้แม่บ้านมีการ ตอบโต้กลับ มากาเร็ตได้แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ในสังคมจะยอมรับคนที่มีสถานะต่ำกว่าแต่ก็ไม่เปิดกว้างใน

การยอมรับทั้งหมด จึงได้ตอกย้ำให้เห็นชัดถึงสถานะทางชนชั้นในสังคมที่ยังมีความเหลื่อมล้ำอยู่ หรือในภาพยนตร์เรื่อง **Mirror Mirror** สโนว์ไวท์เกิดอารมณ์โกรธที่แม่มดนำเงินของประชาชนมาใช้เพื่อความสุขสบายของตัวเอง บ้านเมืองที่รื่นเริงกลับกลายเป็นบ้านเมืองที่แสนจะทุกข์ยาก จึงบอกด้วยน้ำเสียงที่ดูดันทว่าแท้ที่จริงเธอเป็นผู้ที่จะได้ครองบัลลังก์ ทำให้แม่มดเกิดอารมณ์โกรธให้ทหารคนสนิทลวงสโนว์ไวท์ไปฆ่า ซึ่งการแสดงออกทางอารมณ์ในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า สโนว์ไวท์มีความคิดที่ว่าตัวเองเป็นบุคคลที่มีสถานะสูงกว่าแม่มดจึงได้แสดงอารมณ์โกรธออกมาอย่างไม่คำนึงถึงสิ่งที่ตามมา แต่ในขณะนั้นแม่มดเป็นผู้ที่มีสถานะสูงกว่า เพราะเป็นผู้ปกครองบ้านเมือง และผู้คนส่วนใหญ่ไม่มีใครเคยเห็นสโนว์ไวท์แม่มดจึงมีอำนาจเหนือกว่าสโนว์ไวท์ทุกอย่าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีชนชั้นที่เหนือกว่าย่อมมีอำนาจที่มากกว่าผู้ที่มีชนชั้นต่ำกว่า ผู้ที่ชนชั้นต่ำกว่าไม่มีสิทธิแสดงพฤติกรรมใด ๆ ทั้งสิ้นและผู้ที่มีชนชั้นต่ำกว่ามักเป็นผู้ที่ถูกกระทำเสมอ

1.2 การสื่อถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย

ในการแสดงออกทางพฤติกรรมของอารมณ์โกรธในลักษณะนี้แสดงออกมาอย่างมีนัยยะบางอย่างที่ผู้สร้างต้องการสื่อให้คนในสังคมทราบและนำไปกล่าวกับผู้ที่ยังอยู่ในวัยเด็กควรประพฤติปฏิบัติตัวอย่างไรให้มีความเหมาะสมกับวัยเพื่อความปลอดภัยของตัวเอง ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Hard Candy กับดักลวงเลือด** เป็นเรื่องราวของเด็กสาววัย 14 ปี คือเฮลีย์ได้นัดเจอกับชายหนุ่มที่มีอายุมากกว่าหลายปี คือแจฟฟ์ เฮลีย์ได้จับแจฟฟ์มัดไว้กับเก้าอี้ จากนั้นมีการโต้เถียงระหว่างความต้องการของเด็กสาวและผู้ใหญ่ ซึ่งทำให้เฮลีย์นั้นเกิดอารมณ์โกรธจึงได้แสดงสีหน้าที่บึ้งตึงและการพูดที่ทวาดใส่หน้าแจฟฟ์อย่างรุนแรง เนื่องจากเฮลีย์คิดว่าแจฟฟ์เป็นผู้ชายที่โตและมีวุฒิภาวะมากพอที่จะรู้จักห้ามเด็กสาวไม่ให้กระทำในสิ่งที่ไม่สมควรแต่แจฟฟ์กลับข่มขืนเด็กสาวเหล่านั้นและฆ่าทิ้ง เมื่อเด็กสาวมีความต้องการอยากทดลองในสิ่งที่ไม่ควร แจฟฟ์ก็ไม่ควรที่จะสนับสนุนให้เด็ก ๆ ทำในสิ่งที่ผิดควรที่จะห้ามมากกว่าส่งเสริม และถึงแม้เด็กสาวจะแสดงการแตงที่ยั่ววนแสดงถึงความต้องการที่โตมากกว่าอายุแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเด็กสาวเหล่านั้นจะมีความต้องการทางเพศเหมือนกับผู้ใหญ่ไปเสียหมด ซึ่งแจฟฟ์นั้นได้กระทำทุกอย่างเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของตัวเองเมื่อเห็นเด็กสาวแรกรุ่น การกระทำในครั้งนี้ของเฮลีย์เป็นการกระทำที่เกิดจากความไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่แจฟฟ์ได้กระทำลงไปกับเด็กสาวเพราะแจฟฟ์เป็นผู้ใหญ่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เฮลีย์โกรธแจฟฟ์มาก ซึ่งผู้สร้างได้สร้างตัวละครเฮลีย์เป็นตัวแทนของเด็กที่พยายามสื่อให้ผู้ชมรับรู้ว่าเด็กควรมีพฤติกรรมที่เหมาะสมไปตามวัย พฤติกรรมบางอย่างที่จัดอยู่ในประเภทพฤติกรรมไม่ดี เช่น การแสดงออกยั่วทางเพศ เด็กไม่ควรทำเนื่องจากอาจเกิดภัยอันตรายต่อตนเองได้จากผู้ที่ไม่หวังดี เหมือนกับที่ผู้สร้างได้สร้างตัวละครแจฟฟ์มาเพื่อเป็นตัวละครที่เตือนใจเด็ก ๆ

1.3 การใช้ความรุนแรงต่อเพศตรงข้าม

อารมณ์โกรธเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงที่มีต่อบุคคลที่ทำให้เกิดอารมณ์ขึ้นมา ซึ่งในภาพยนตร์ที่สร้างมาจากนิทานกริมม์ตัวละครได้แสดงพฤติกรรมถึงการใช้ความรุนแรงต่อเพศตรงข้ามอย่างไม่รู้สึกรู้ผิด การแสดงออกโดยการใช้ความรุนแรงเป็นเหมือนเครื่องมือที่ช่วยให้ตัวเองระบายอารมณ์โกรธเหล่านั้นออกมา ซึ่งในสังคมสามารถพบเจอได้บ่อยในเรื่องของการใช้ความรุนแรงต่อเพศตรงข้ามโดยเฉพาะเพศหญิงที่โดยส่วนใหญ่จะถูกกระทำจากฝ่ายชายให้เกิดความทรมานทางร่างกายและจิตใจ เหตุผลที่เพศชายใช้ความรุนแรงกับเพศหญิงเนื่องจากเห็นว่าไม่สามารถปกป้องตัวเองหรือต่อสู้พลังกำลังของผู้ชายได้ ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Hansel & Gretel: Witch Hunters** ผู้สร้างภาพยนตร์ได้สร้างเหตุการณ์ให้นายอำเภอพร้อมกับชาย

ฉกรรจ์มากตักทำร้ายเกรเทลในป่าด้วยความโกรธแค้นที่สองพี่น้องได้มาขัดขวางในการฆ่าผู้หญิงที่นางอำเภอคิดว่าเป็นแม่มด ขณะที่กำลังตามหาพี่ชาย เป็นการแสดงถึงภาพความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิงในสังคม เป็นการทำร้ายอย่างทารุณมาก เช่น ใช้เข้ากระแทกที่หน้าท้อง การตบตีทางใบหน้า แต่เกรเทลรอดมาได้จากอสูรเอ็ดเวิร์ดที่เข้ามาช่วยได้ทันเวลา ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่าผู้สร้างภาพยนตร์พยายามสื่อให้เห็นว่าสังคมในปัจจุบันยังมีการใช้ความรุนแรงต่อเพศหญิงอยู่ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรที่จะเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันนี้ ผู้สร้างภาพยนตร์จึงสร้างตัวละคร อสูรเอ็ดเวิร์ดให้มาช่วยเกรเทลเพื่อทำให้การใช้ความรุนแรงต่อเพศหญิงนั้นถูกห้ามไม่ให้กระทำอีก อสูรเอ็ดเวิร์ดจึงเป็นเหมือนตัวแทนความคิดของผู้สร้างภาพยนตร์ที่ไม่เห็นด้วยในการใช้ความรุนแรงต่อเพศหญิงในสังคม

1.4 การทดแทนความสูญหายทางอารมณ์

แสดงอารมณ์โกรธของตัวละครที่พยายามปกป้องในสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจหรือเป็นการแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์โกรธมาจากการได้เห็นสิ่งที่ตัวละครอีกตัวหนึ่งกระทำแล้วมีความรู้สึกที่ไม่เห็นชอบเมื่อได้รับเข้ามาเรื่อยๆ หรือเป็นเหตุการณ์ที่ไม่อาจรับได้จึงทำให้ตัวละครนั้นเกิดอารมณ์โกรธขึ้นมา หากเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อจิตใจโดยตรงอารมณ์โกรธที่เกิดขึ้นอาจอยู่ในระดับที่รุนแรง คือ การทำร้ายร่างกาย ดังในภาพยนตร์เรื่อง *Ever After: A Cinderella Story* แดเนียลเข้ามาพบว่าแม่เลี้ยงรอดมิลล่ากับลูกสาวทั้งสองโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ มากาเร็ต นำชุดแต่งงานของแม่เธอมาลองสวมใส่เพื่อนำไปใส่ในงานเลี้ยงฉลอง แดเนียลไม่เห็นด้วยที่จะนำชุดของแม่เธอไปใช้จึงเกิดอาการไม่พอใจจึงบอกว่า “นี่ของแม่ฉันนะ” เพื่อสื่อว่าชุดแต่งงานชุดนี้เป็นของแม่เธอ ในตอนนี้ชุดแต่งงานเป็นของแดเนียลเพราะเธอเป็นลูก เมื่อมากาเร็ตตอบแดเนียลว่า “อ้อตายไปแล้ว” ซึ่งเหมือนเป็นการสื่อแบบมีนัยยะว่า แม่ของแดเนียลได้เสียชีวิตไปแล้วก็ไม่อาจที่จะใส่ชุดนี้ได้แล้ว และเพื่อยืนยันว่าอย่างไรแล้วเธอก็จะใส่ชุดนี้ แดเนียลได้ยืนยันถึงโกรธมากอย่างที่เธอไม่เคยเป็นมาก่อน แดเนียลรีบเดินเข้าไปหามากาเร็ตด้วยสีหน้าที่บึ้งตึง คิ้วขมวด ปากมึนแนบ จากนั้นเธอได้เข้าไปที่ตาของมากาเร็ตอย่างแรงจนมากาเร็ตล้มไปที่เตียงหล่นไปที่พื้น ในการกระทำของแดเนียลถือว่าเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ที่มีความรุนแรงเนื่องจากการทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บโดยเหตุผลที่เธอใช้ในการตัดสินใจในการแสดง ออกครั้งนี้คือเธอโดนทำร้ายจิตใจด้วยการถูกพรากของรักที่มีคุณค่าทางจิตใจอย่างมากจึงทำให้เธอแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกไปแบบนั้นและไม่มีความรู้สึกผิดใด ๆ ตามมา เพราะเธอเห็นว่านั่นคือการลงโทษที่มากาเร็ตสมควรที่จะได้รับแล้วตามความเหมาะสม เนื่องจากชุดที่มากาเร็ตนำมาสวมใส่เป็นชุดแต่งงานของแม่ที่ถือได้ว่าชุดแต่งงานชุดนี้มีคุณค่าทางจิตใจเพราะถูกใช้ในวันสำคัญของพ่อและแม่แดเนียลชุดแต่งงานชุดนี้จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แดเนียลใช้แทนความรักที่ขาดหายไปจากพ่อและแม่ของเธอ

จากที่ได้กล่าวถึงลักษณะบทบาทของอารมณ์โกรธพบว่าตัวละครจะทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ต้องเกิดจากอารมณ์ที่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ มาประกอบกับความคิดของตนเองเห็นได้จากบทบาทของอารมณ์โกรธ คือ การตำรังและการตอกย้ำสถานะทางชนชั้นในสังคม การสื่อถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย การใช้ความรุนแรงต่อเพศตรงข้าม และการทดแทนความสูญหายทางอารมณ์ อารมณ์โกรธถือว่าเป็นอารมณ์ที่รุนแรงหากขาดการควบคุมอารมณ์ที่ดีอาจทำให้เกิดการสูญเสียถึงชีวิตได้

2. บทบาทของอารมณ์รัก

อารมณ์ประเภทนี้มักปรากฏให้เห็นในภาพยนตร์ทุกเรื่อง แต่ขึ้นอยู่กับผู้เขียนบทภาพยนตร์ว่าจะให้ออกมาในรูปแบบใด ซึ่งเมื่อตัวละครเกิดมีความรักกับอีกตัวละครหนึ่ง ใบหน้าของตัวละครจะเริ่มเปลี่ยนแปลง

ไป มีความยิ้มแย้ม ดวงตาที่แสดงถึงความมีนัยยะบางอย่างที่พยายามจะสื่อว่า ชอบ หรือ รัก ใบหน้าที่กรุ้ม กริมของตัวละคร หรือมักจะแสดงพฤติกรรมการยืนอายุต่อตัวละครที่มีความรู้สึกดีด้วย ซึ่งการแสดงออกทาง พฤติกรรมของตัวละครแสดงให้เห็นบทบาทของอารมณ์ดังต่อไปนี้

2.1 ความเสมอภาคของสถานภาพทางเพศ

การแสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อสื่อถึงอารมณ์รักของตัวละครทั้งสื่อผ่านออกมาทางใบหน้า คือ แววตา ที่สื่อถึงการมีนัยยะบางอย่างที่อีกฝ่ายสามารถจับผิดหรือทำให้ทราบถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้น รอยยิ้มที่มีความสุขซึ่งเป็นรอยยิ้มที่ไม่เหมือนกับยิ้มให้ตัวละครอื่นที่ไม่ได้เกิดอารมณ์รักด้วย การแสดงออกทางการกระทำ คือ การแย่งชิง เพื่อให้ได้ตัวละครที่ตัวเองรัก การแสดงออกด้วยการให้ความช่วยเหลือ แสดงออกด้วยความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง และการแสดงออกทางคำพูด เป็นการแสดงออกที่ช่วยตอกย้ำอารมณ์ที่เกิดขึ้นของตัวละครมีอิทธิพลที่ให้ เหตุผลถึงการกระทำที่ได้กล่าวมาเป็นอย่างดี เพราะคำพูดเป็นสิ่งที่มีความหนักแน่น ๆ กันกับการแสดงออก ทางการกระทำ ทำให้พิจารณาได้ว่าบทบาทของอารมณ์รักนอกจากจะมีอิทธิพลทำให้ตัวละครมีความต้องการ แสดงอารมณ์ความรู้สึกกับตัวละครที่เป็นเพศตรงข้ามกันให้รับรู้ความรู้สึกของตัวเองแล้วยังสามารถสะท้อนให้ เห็นถึงความเสมอภาคของสถานภาพทางเพศระหว่างเพศชายและเพศหญิงได้เป็นอย่างดี คือ ในภาพยนตร์ ผู้สร้างได้สร้างตัวละครหญิงให้มีความกล้าแสดงอารมณ์ความต้องการของตัวเองออกมาผ่านทางพฤติกรรม เพื่อให้ตัวละครชายได้รับรู้ถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ โดยไม่ต้องรอให้ตัวละครฝ่ายชายมาแสดงความรัก กับตัวเองก่อนเหมือนกับในนิทานกริมม์ที่เป็นโครงสร้างในการสร้างภาพยนตร์ที่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ ดังใน ภาพยนตร์เรื่อง **Ever After: A Cinderella Story** ตัวละครหญิงคือ แดเนียล กล้าที่จะตอบรับอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครชาย คือ เจ้าชายเฮนรี่ ได้อย่างตรงไปตรงมา ไม่มีความเขินอายในการแสดงออกทาง อารมณ์ตอบกลับให้เจ้าชายเฮนรี่ได้รับรู้ เช่น การสบตา การตอบรับคำนัดหมายหรือการยินยอมไปพบเจอใน สถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว ภาพยนตร์เรื่อง **Hansel & Gretel: Witch Hunters** ผู้สร้างได้สร้างตัวละครฝ่าย หญิง คือ แม่มดขาว ความแสดงออกทางอารมณ์รักที่เกิดขึ้น ถึงแม้ในช่วงแรกอาจสื่อออกมาทางอ้อมเนื่องจาก มีนัยยะของตัวละครที่ชาติพันธุ์มีความแตกต่างกัน แต่ต่อมาผู้สร้างได้สร้างให้เธอแสดงออกมาอย่างเปิดเผยมาก ขึ้นคือ ความต้องการความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง ถึงแม้ในเรื่องนี้ตัวละครฝ่ายหญิงอาจมีความเขินอายบ้างในตอนแรก ซึ่งอาจเกิดจากความคิดถึงการไม่ถูกยอมรับด้วยสถานภาพทางชาติพันธุ์แตกต่างกัน แต่อิทธิพลของอารมณ์รัก กลับทำให้เธอก้าวกล้าแสดงออกมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิดความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง ภาพยนตร์เรื่อง **Mirror Mirror** เป็น อีกภาพยนตร์หนึ่งของผู้สร้างพยายามสร้างให้ตัวละครฝ่ายหญิงมีความกล้าแสดงออก กล้าเปิดเผย อีกทั้งเรื่องนี้ เป็นตัวละครเจ้าหญิงในอุดมคติที่ต้องเป็นฝ่ายรอคอยความรักจากเจ้าชายแต่ผู้สร้างกลับสร้างให้เธอมีความ แตกต่าง คือ ตัวละครเจ้าหญิงสโนว์ไวท์ เป็นฝ่ายที่แย่งชิงความรักมาเป็นของตนเอง โดยสาเหตุของการกระทำ ที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากความคิดที่มีอารมณ์รักเข้ามาประกอบจึงกลายเป็นแรงผลักดันที่ตัวละครเจ้าหญิงสโนว์ ไวท์ไม่อาจที่จะยอมเสียของรักให้กับคนอื่นไปได้จึงได้แสดงการกระทำในลักษณะนี้ออกมา

ภาพยนตร์เรื่องนี้มีความแตกต่างจากสองเรื่องที่ได้กล่าวมาก่อนในข้างต้นคือ ทั้งสองเรื่องตัวละครหญิง เป็นเพียงสามัญชน แต่เรื่องนี้มีสถานะเป็นธิดาภคินี จึงทำให้เห็นว่าอารมณ์ไม่อาจแบ่งชนชั้นได้ จาก ภาพยนตร์ทั้งสามเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้สร้างพยายามแสดงให้คนในสังคมเกิดการยอมรับในตัวของผู้หญิง มากขึ้น ทำให้เห็นว่าผู้หญิงควรได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย มีสิทธิแสดงความต้องการของตนเอง มาได้อย่างเปิดเผยโดยสื่อผ่านทางตัวละครฝ่ายหญิงให้มีพฤติกรรมตามที่ได้อ้างมานี้

2.2 การเปิดรับความแตกต่างทางชนชั้น

การแสดงพฤติกรรมของตัวละครนอกจากจะช่วยทำให้เห็นบทบาทอารมณ์รักในประเภทของความเสมอภาคทางสถานภาพทางเพศแล้วยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการเปิดรับความแตกต่างทางชนชั้นของคนในสังคมปัจจุบันมากขึ้น เนื่องจากในอดีตเรามักจะแบ่งชนชั้นทางสังคม บุคคลใดที่อยู่ในสถานะต่ำกว่าจะไม่ได้รับการยอมรับในกลุ่มคนที่มีสถานะสูงกว่า เช่น การคบหาของคู่ที่เหมาะสมกันควรเป็นคู่ที่มีศักดิ์เท่าเทียมกันหากบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีศักดิ์ต่ำกว่าจะได้รับการดูหมิ่นจากบุคคลรอบข้างจนเกิดความอับอาย แต่ในปัจจุบันสังคมเปิดกว้างมากขึ้นยอมรับผู้ที่มีสถานะต่ำกว่ามากขึ้นแต่ก็ไม่เปิดรับอย่างกว้างมากเสียทีเดียว คือ ต้องมีคุณสมบัติบางประการให้พอเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมได้ เช่น มีความสามารถ มีความฉลาด มีความรอบรู้ เป็นต้น ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Snow White and the Huntsman** ผู้สร้างภาพยนตร์ได้สร้างตัวละครชายที่เป็นเพียงสามัญชนธรรมดาคนหนึ่งที่เป็นเพียงพรานป่า ชื่อ เอริก ให้เกิดอารมณ์รักต่อเจ้าหญิงสโนว์ไวท์ และสโนว์ไวท์เกิดอารมณ์รักต่อพรานป่าเอริก จะเห็นได้ว่าตัวละครทั้งสองตัวมีชนชั้นที่แตกต่างกัน เอริก เป็นเพียงสามัญชน สโนว์ไวท์เป็นธิดากษัตริย์ เอริกจูบเจ้าหญิงให้ฟื้นกลับมามีชีวิตอีกครั้งทั้งที่เรื่องนี้ต้องเป็นตัวละครเจ้าชายซึ่งมีสถานภาพที่เหมาะสมกัน แต่ผู้สร้างได้สร้างความแตกต่างเพื่อพยายามสื่อถึงการเปิดรับให้ทุกชนชั้นมีความเท่าเทียมกันแต่ ผู้ที่จะได้รับความเท่าเทียมต้องมีความสามารถเพื่อไม่ให้บุคคลที่อยู่สูงกว่าเกิดถูกดูหมิ่นได้ อย่างตัวละครเอริกมีความเก่งกล้าทางด้านการต่อสู้สามารถปกป้องตัวเองได้ ข้อนี้ถือเป็นจุดเด่นในตัวสามัญชนธรรมดาอย่างเอริกที่จะสามารถมาอยู่เคียงข้างคอยปกป้องเจ้าหญิงสโนว์ไวท์ได้ แต่ภายในเรื่องผู้สร้างก็ไม่อาจให้ทั้งคู่ยืนเคียงข้างกันได้เนื่องจากเห็นว่ากษัตริย์เป็นชนชั้นที่อยู่สูงสุดและยังมีกลุ่มบุคคลที่ยังไม่เห็นด้วยที่จะเปิดรับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าอยู่เคียงข้างกษัตริย์ได้เพราะถือเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก

นอกจากนี้ ภาพยนตร์เรื่อง **Hansel & Gretel: Witch Hunters** ผู้สร้างตัวละครเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงกลุ่มบุคคลที่ต้องการความยอมรับจากคนในสังคม คือ แม่เมดขาวและแม่เมดอธรรม เปรียบเสมือนเป็นกลุ่มคนชายขอบที่ถูกมองว่าเป็นชนชั้นที่ต่ำกว่า ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ส่วนกลุ่มคนในหมู่บ้านรวมถึงตัวละครเกรเทลและฮันเซลเป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลในสังคม ต้องการให้กลุ่มคนชายขอบหรือกลุ่มแม่เมดไม่มีอยู่ในสังคม เพราะกลุ่มคนเหล่านี้อาจสร้างความเดือดร้อนมาให้กับสังคม ซึ่งการแสดงออกทางอารมณ์รักของแม่เมดขาวพยายามที่จะสื่อให้ฮันเซลทราบว่าตัวเองเกิดอารมณ์ความรู้สึกอย่างไรแต่ไม่อาจบอกสถานภาพที่แท้จริงได้เนื่องจากกลัวการปฏิเสธ การไม่ถูกยอมรับเพราะต่างกลุ่มกันแต่เธอก็ได้พยายามให้ฮันเซลทราบว่ากลุ่มแม่เมดขาวอย่างเธอแตกต่างไปจากกลุ่มแม่เมดดำ จึงได้รับการยอมรับจากฮันเซลและบุคคลในหมู่บ้านที่ทราบเรื่อง จึงสะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันการที่จะถูกยอมรับจากกลุ่มคนที่มีสถานภาพต่างกันได้ต้องมีความสามารถแต่ความสามารถนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดีสร้างประโยชน์ให้กับสังคมได้ถึงจะได้รับการยอมรับอย่างแม่เมดขาว ถึงแม้เธอจะเป็นแม่เมดมีความสามารถในเรื่องของคาถาเวทมนต์แต่เธอก็ไม่เคยนำมาทำร้ายใครกลับช่วยทำลายกลุ่มแม่เมดอธรรมที่เป็นกลุ่มคนชายขอบอีกกลุ่มหนึ่งที่จะนำความเดือดร้อนมาให้กับคนในสังคมและคอยช่วยเหลือฮันเซลคนที่ตัวเองรักซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อสังคมอีกด้วย

2.3 การแสดงถึงสายสัมพันธ์ทางครอบครัว

การแสดงถึงบทบาทของอารมณ์รักประเภทนี้จะแตกต่างไปจากอารมณ์รักระหว่างเพศตรงข้ามไปโดยสิ้นเชิง เป็นอารมณ์รักที่สามารถสัมผัสได้จากสายใยความเป็นครอบครัวเนื่องจากปกติคนเราจะถูกปลูกฝังให้รักผู้ที่เป็นเชื้อสายเดียวกัน คือ พ่อ แม่ พี่และน้อง พ่อและแม่เป็นผู้บังเกิดเกล้าที่ทำให้เราเติบโตมาได้จนถึงทุก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วันนี้ แม่เป็นผู้ที่ให้กำเนิด พ่อเป็นผู้ที่ทำให้เราเกิดมา พี่และน้องเป็นบุคคลที่เกิดมาจากพ่อแม่คนเดียวกัน สิ่งเหล่านี้เหมือนเป็นสายใยบาง ๆ ที่เชื่อมระหว่างคนภายในครอบครัว อารมณ์รักที่มีให้แก่กันจึงแตกต่างกันไปจากความรักระหว่างเพศตรงข้ามที่ต้องการจะครองคู่กับคนที่รักเพียงอย่างเดียว อารมณ์รักในประเภทนี้มีความต้องการให้คนในครอบครัวมีความสุข จึงเป็นแรงผลักดันให้คนในครอบครัวโดยเฉพาะผู้ที่ เป็นพ่อและแม่มีความคิดที่ไม่อยากให้ลูกลำบาก เกิดความสุขสบาย ทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกมีชีวิตที่ดี ส่วนลูกจะให้พ่อแม่เป็นสิ่งที่อยู่เหนือสุดของชีวิตคือ เป็นผู้ที่มีพระคุณต่อเราโดยไม่สามารถหาสิ่งใดมาทดแทนได้ เมื่อพ่อแม่เริ่มแก่เฒ่าต้องดูแลท่านให้ดีที่สุด สิ่งเหล่านี้คือผลของอารมณ์รักที่คนภายในครอบครัวมีให้ต่อกัน

อารมณ์รักที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้เหมือนมีบางสิ่งบางอย่างที่คนในครอบครัวสามารถรับรู้ถึงกันได้แม้จะไม่ได้ออกมาทางคำพูด เพียงแค่แสดงออกทางใบหน้าและการกระทำถึงแม้จะยังไม่ชัดเจนทำให้เกิดความสับสนอยู่บ้างในบางครั้งแต่สายใยที่มีอยู่ในตัวก็สามารถทำให้เชื่อมต่อกันได้อย่างไม่มีข้อสงสัยถึงแม้เสียงของคนรอบข้างอาจมีความคิดขัดแย้งก็ตาม ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Mirror Mirror** ในช่วงท้ายของภาพยนตร์ผู้สร้างได้สื่อให้เห็นสายใยของพ่อและลูก คือ พระบิดา และสโนว์ไวท์ ในตอนที่ สโนว์ไวท์จะใช้กริชฆ่าอสูรร้าย แต่สโนว์ไวท์ได้เห็นถึงความผิดปกตินี้ในสีหน้าและแววตาของอสูรที่พยายามจะสื่ออะไรบางอย่างออกมาจึงทำให้สโนว์ไวท์เกิดความสับสนซึ่งด้วยความรักและสายใยที่มีภายในจิตใจจึงทำให้สโนว์ไวท์ไม่เลือกที่จะฆ่าแต่ใช้กริชตัดสายสร้อยที่แขวนอยู่ตรงคอของอสูรแทนจึงปรากฏว่าอสูรร้ายกลายเป็นพ่อของสโนว์ไวท์นั่นเอง การกระทำของสโนว์ไวท์และอสูรชี้ให้เห็นถึงอารมณ์ของความรักของพ่อและลูกที่มีให้ต่อกัน สายใยความเป็นพ่อลูกที่เชื่อมโยงกันและกันอยู่ ซึ่งสโนว์ไวท์สัมผัสได้จากแววตาและท่าทีของอสูรที่ดูมีท่าทีอ่อนน้อมเมื่อมาอยู่ตรงหน้าของเธอ อีกทั้งยังสามารถชี้ให้เห็นว่าถึงแม้ผู้บังเกิดเกล้าของเราจะเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดีสักแค่ไหนเราก็ไม่อาจจะละทิ้งท่านให้อยู่ตามลำพังได้ ดังเช่น สโนว์ไวท์ที่ใช้กริชตัดสร้อย ก็เปรียบเสมือนเป็นมือที่ช่วยพยุงพระบิดาให้ลุกขึ้นออกมาจากความเลวร้ายที่ท่านได้เผชิญอยู่ให้กลับมาสู่ทางที่ดี ภาพยนตร์เรื่อง **Snow White and the Huntsman** ผู้สร้างได้ใส่อารมณ์ความเจ็บปวดของตัวละครร้าย คือ แม่เมด ได้ถ่ายทอดอารมณ์ออกมาอย่างทุกข์ทรมานเนื่องจากน้องชายคนเดียวของตัวเองได้ถูกพรานป่าเอริคฆ่า ด้วยอารมณ์ของรักที่มีให้น้องชายอย่างมหาศาลความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับน้องชายแม่เมดจึงรับรู้อารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหากมีผู้ใดมาทำร้ายผู้ที่เป็บุคคลในครอบครัวของเราให้เจ็บปวดถึงแม้เราจะไม่ได้เป็นฝ่ายที่โดนเองแต่ความเจ็บปวดนั้นเราก็สามารถรับรู้และรู้สึกร่วมได้เป็นผลมาจากอารมณ์รักนั่นเอง หรือ ภาพยนตร์เรื่อง **Ever After: A Cinderella Story** เมื่อพ่อของแดเนี่ยลตาย แดเนี่ยลจึงนำหนังสือยูโทเปียที่พ่อซื้อมาให้ เป็นเล่มสุดท้ายเป็นของที่ไว้ดูแลแทนความคิดถึง ซึ่งในการกระทำของแดเนี่ยลถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากอารมณ์รักที่มีต่อพ่ออย่างมากจึงเป็นแรงผลักดันให้เธอนำหนังสือเล่มธรรมดาเล่มหนึ่งสำหรับคนอื่น ๆ ทั่วไปแต่มีความพิเศษสำหรับเธอที่รู้เท่านั้นมาไว้เป็นสิ่งที่ดูแลแทนความรัก ความคิดถึงที่มีต่อพ่อ หนังสือยูโทเปียของแดเนี่ยลจึงเปรียบเสมือนเป็นพ่อที่ได้จากไปแล้ว แต่ยังคอยอยู่เคียงข้างแดเนี่ยลทำให้แดเนี่ยลสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ และเป็นสิ่งที่ย้ำเตือนให้แดเนี่ยลรู้ว่าถึงแม้พ่อจะจากไปแล้วแต่พ่อก็ยังคงอยู่ภายในใจของเธอเสมอ

ภาพยนตร์ทั้งสามเรื่องนี้ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของพฤติกรรมและการกระทำของตัวละครแต่สิ่งที่มีเหมือนกันคือสายใยหรือสายสัมพันธ์ทางครอบครัวที่เกิดจากอารมณ์ของความรักที่ส่งผลให้ตัวละครเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาคือ สโนว์ไวท์ใช้กริชตัดสร้อยที่คออสูรร้ายทั้งที่ควรฆ่า แม่เมดรับรู้ถึงความ

เจ็บปวดอย่างแสนสาหัสที่น้องชายได้รับการกระทำของเอริค และแคเนียลเก็บหนังสือยูโทเปียมาเป็นตัวแทนของพ่อ

2.4 การสื่อถึงความสัมพันธ์ของมิตรภาพ

บทบาทของอารมณ์รักในประเพณีนี้เกิดจากการแสดงออกทางอารมณ์รักที่ปรากฏได้ในตัวละครที่เป็นเพื่อน กลุ่มคนที่มีความจงรักภักดี เป็นอารมณ์ที่เกิดจากความใกล้ชิดของตัวละครทั้งสองฝ่ายซึ่งที่ต่างฝ่ายต่างมีอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อกันแต่ไม่ใช่ในเชิงชู้สาว เป็นอารมณ์รักที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่ตัวละครทั้งสองฝ่ายจะคอยปกป้องซึ่งกันและกันไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเกิดอันตราย ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Snow White and the Huntsman** กลุ่มคนแคระทั้งเจ็ดได้พยายามปกป้องสโนว์ไวท์จากแม่มดชั่วร้ายที่คอยไล่ล่าเธอ ในที่สุดก็ช่วยสโนว์ไวท์ไว้ไม่ได้กลุ่มคนแคระจึงพากันเศร้าใจที่ไม่อาจปกป้องเธอได้ในการกระทำของตัวละครในครั้งนี้ถึงแม้จะมีอารมณ์เศร้ามาประกอบด้วยเมื่อสโนว์ไวท์ตาย แต่ถือว่าเป็นอารมณ์รักของกลุ่มคนที่มีความจงรักภักดีต่อสโนว์ไวท์ เนื่องจากเธอเป็นกษัตริย์ ประชาชนทุกคนยอมถูกปลุกฝังให้รักกษัตริย์และกลุ่มคนแคระทั้งเจ็ดเชื่อว่าสโนว์ไวท์จะเป็นผู้ที่สามารถปราบแม่มดได้บ้านเมืองจะกลับมาสงบสุขอีกครั้งหนึ่ง เป็นบุคคลที่สามารถจะนำพาชีวิตไปในทางที่ดีได้ จากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นส่วนประกอบที่ทำให้เกิดเป็นอารมณ์รักและส่งผลให้เกิดความคิดที่จะปกป้องให้สโนว์ไวท์ปลอดภัยถึงแม้จะต้องเสี่ยงด้วยชีวิตของตนเองก็ตามหรือในภาพยนตร์เรื่อง **Mirror Mirror** ผู้สร้างได้พยายามสร้างให้เหล่าคนแคระทั้งเจ็ดมีส่วนช่วยเหลือในเรื่องของความรักของสโนว์ไวท์เหมือนในนิทานเรื่องสโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ดของพี่น้องกริมม์ที่ยกโทษแค้นให้เจ้าชายทำให้ทั้งคู่ได้ครองรักกันแต่ในภาพยนตร์คนแคระคอยให้กำลังสโนว์ไวท์ที่เจ้าชายจะแต่งงานกับแม่มดเนื่องจากถูกมนต์เสน่ห์และเหล่าคนแคระคอยพูดให้สโนว์ไวท์เกิดความกล้าหาญที่จะช่วงชิงให้คนรักกลับมาเป็นของสโนว์ไวท์โดยมีพวกเขาคอยช่วยเหลือ ซึ่งสามารถสังเกตได้ว่าเหตุผลที่เหล่าคนแคระต้องแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ออกมาเพราะเกิดจากอารมณ์รักและความผูกพันที่มีต่อสโนว์ไวท์ไม่อยากให้สโนว์ไวท์ต้องเกิดความเจ็บปวดจากความผิดหวัง ซึ่งภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องนี้มีความเหมือนกันในส่วนที่อารมณ์รักได้มีบทบาทในการสร้างมิตรภาพที่ดีเหล่านี้ออกมาเป็นมิตรภาพที่เกิดจากความจงรักภักดี ทั้งนี้ยังทำให้เห็นว่าการสร้างมิตรภาพที่ดีต้องเกิดจากอารมณ์รักของทั้งสองฝ่ายมีให้ต่อกันอย่างจริงใจไม่ทำร้ายกันคอยปกป้องดูแลกันในยามที่เกิดปัญหา

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นลักษณะบทบาทของอารมณ์รักที่ปรากฏให้เห็นผ่านจากตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างจากนิทานกริมม์ จะเห็นได้ว่าอารมณ์รักไม่ใช่เป็นเพียงอารมณ์ที่ทำให้ตัวละครรู้สึกเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่ยังส่งผลมาถึงความคิด การตัดสินใจ ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของตัวละคร อารมณ์รักเปรียบเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เราต้องการนำมาใช้เป็นเหตุผลเพื่อทำให้เรากล้าที่จะแสดงออกทางความรู้สึกโดยไม่ต้องนึกถึงผลตามมา เป็นส่วนช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของผู้สร้างที่ต้องการสะท้อนสภาพทางสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. บทบาทของอารมณ์กลัว

อารมณ์ประเภทนี้เป็นอารมณ์ที่ปรากฏในเฉพาะตัวละครที่ได้รับการถูกรังแกจากตัวละครอีกฝ่าย และรู้สึกว่าตัวเองนั้นไม่ได้รับความปลอดภัย กำลังถูกคุกคามจากตัวละครที่ประสงค์ร้าย จะปรากฏให้เห็นได้ทั้งตัวละครที่เป็น นางเอก และพระเอก หรือตัวละครที่เป็นตัวร้ายในเรื่อง ซึ่งการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละครแสดงให้เห็นบทบาทของอารมณ์กลัวดังต่อไปนี้

3.1 การสร้างตัวตนให้ดำรงอยู่ได้ภายในสังคม

การแสดงออกทางอารมณ์ผ่านพฤติกรรมที่ได้ทำให้เห็นถึงบทบาทของอารมณ์กลัวในหัวข้อนี้เป็นการแสดงออกที่ตัวละครพยายามทำให้เกิดการยอมรับจากสังคมที่ได้ดำรงอยู่ ไม่เป็นบุคคลที่ถูกมองข้าม ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Snow White and the Huntsman** พระราชินีเกิดอารมณ์กลัวที่ตัวเองจะแก่ชราลงจึงได้แสดงพฤติกรรมอันชั่วร้ายคือ ให้ทหารนำพาหญิงสาวบริสุทธิ์ให้เธอนำความสาวมาทำให้เธอเป็นอมตะและหนึ่งในนั้นก็คือสโนว์ไวท์ อารมณ์กลัวของพระราชินีแสดงให้เห็นถึงการพยายามดิ้นรนสร้างตัวเองให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเธอเป็นสาวงามที่สุด จากการปลุกฝังทางคำสอนของผู้เป็นแม่ว่าความงามเป็นสิ่งที่ทำให้ตัวเราจะได้ในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งจากการสร้างตัวละครในรูปแบบนี้แสดงให้เห็นถึงในสังคมปัจจุบันคนส่วนใหญ่จะให้คุณค่าหรือให้การยอมรับผู้หญิงที่สวยมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีความสวยจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้หญิงในสังคมปัจจุบันทำการศัลยกรรมมากขึ้นเพื่อให้ตัวเองเป็นที่ยอมรับในสังคมก็เหมือนกับพระราชินีที่นำความสาวของหญิงสาวบริสุทธิ์มาทำให้ตัวเองดูสวยงามตลอดเวลา

3.2 การก่ออาชญากรรมทางเพศ

การแสดงออกทางอารมณ์กลัวของตัวละครจากพฤติกรรมที่ได้สื่อสารออกมาในภาพยนตร์ได้แสดงให้เห็นถึงการก่ออาชญากรรมทางเพศที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในสังคม ซึ่งเห็นได้จากอารมณ์กลัวของตัวละครในภาพยนตร์เรื่อง **Hard Candy กับดักลวงเลือด** แจฟฟ์ที่ถูกเฮรี่ข่มขืนด้วยวิธีต่าง ๆ นานา จึงทำให้แจฟฟ์หวาดกลัวอย่างมากไม่อาจคาดเดาได้ว่าเด็กสาวเฮรี่จะข่มขืนตนเองในวิธีใดอีกจนมาถึงวิธีที่ทำให้แจฟฟ์เสียชีวิตได้คือการตัดอวัยวะเพศซึ่งการกระทำในครั้งนี้ของเฮรี่เป็นการลงโทษเพื่อไม่ให้แจฟฟ์ไปข่มขืนเด็กสาวคนอื่นอีก ซึ่งการกระทำที่รุนแรงของเฮรี่ได้สร้างอารมณ์กลัวให้กับแจฟฟ์โดยมีผลมาจากแจฟฟ์ได้ข่มขืนเด็กสาว เฮรี่เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนความคิดของผู้สร้างที่ต้องการให้หยุดการกระทำที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศในสังคมจึงได้สร้างตัวละครเฮรี่มาข่มขืนแจฟฟ์ เพื่อให้แจฟฟ์เห็นโทษจากการกระทำของตัวเองและไม่ทำให้แจฟฟ์ไปก่ออาชญากรรมทางเพศได้อีก ซึ่งแจฟฟ์เปรียบเสมือนตัวบุคคลที่ทำผิดที่ผู้สร้างภาพยนตร์ได้สร้างขึ้นมาเป็นตัวแทนของคนที่เกิดอาชญากรรมทางเพศ

3.3 สภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อเด็ก

การแสดงพฤติกรรมของตัวละครนอกจากจะแสดงให้เห็นบทบาทของอารมณ์ในเรื่องของ การสร้างตัวตนให้ดำรงอยู่ได้ภายในสังคม การก่ออาชญากรรมทางเพศแล้วยังแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อเด็ก คือ ในปัจจุบันสังคมเต็มไปด้วยสิ่งที่ดีและไม่ดีหากเด็กได้รับการดูแลที่ดีอย่างไม่เพียงพออาจทำให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งไม่ดีเหล่านั้นได้เนื่องจากยังขาดวุฒิภาวะ ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Hansel & Gretel: Witch Hunters** ในช่วงท้ายของเรื่องเมื่อถึงเวลาพระจันทร์เต็มดวงเหล่าแม่มดจึงมาพร้อมกันตามที่ได้นัดหมายไว้เพื่อมาทำพิธีให้ตัวเองเป็นอมตะรอดจากการถูกฆ่าเอ็ดเวิร์ดได้นำพาตัวเด็กทั้ง 12 คนที่ถูกจับมาเพื่อประกอบพิธีระหว่างการเดินทางของเด็ก ๆ ทั้งหลายไปที่หม้อต้มที่ได้จัดเตรียมไว้พบเห็นแม่มดต่าง ๆ ที่หน้าตาน่ากลัวและอัปลักษณ์จึงเกิดอาการกลัวยังเห็นได้ชัด เห็นได้จากอาการตกใจ หวาดผวาและการก้าว ๆ อย่างรีบร้อนของเด็ก ๆ ในการกระทำของเด็กเกิดจากอารมณ์กลัวที่ได้พบเห็นกลุ่มชนที่แปลกประหลาดอย่างที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน เด็กยังไม่รู้จักวิธีป้องกันตนเองมีวุฒิภาวะยังไม่มากจึงทำได้เพียงการก้าวเท้าอย่างเร่งรีบซึ่งก็ถือว่าเป็นการปกป้องตัวเองเพื่อให้รอดพ้นจากกลุ่มชนเหล่านั้น แต่การก้าวอย่างเร่งรีบอาจทำให้เด็กเลือกก้าวไปในทางที่ผิดได้ คือ ถึงแม้เด็กจะพยายามหลีกเลี่ยงหนีจากกลุ่มชนเหล่านั้นไปให้ไกลที่สุดแต่การก้าววนั้นเป็นการก้าวไปในทางที่พาตัวเองไปสู่ความตาย กลุ่มชนแปลกประหลาดที่มีท่าทางน่ากลัวเหมือนเป็นสิ่งที่ไม่ดีที่เด็กสามารถ

พบเจอได้ในสังคมที่อาจถูกล่อลวงจากคนไม่ดีนำพาเด็กไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ดีได้ ซึ่งผู้สร้างภาพยนตร์ได้สร้างตัวละครที่มีนัยยะแฝงบางอย่างที่ต้องการสื่อถึงสภาพทางสังคมที่เด็กสามารถพบเจอได้และไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้จากสิ่งไม่ดีเหล่านั้นได้ด้วยตัวเองต้องมีผู้ใหญ่คอยชี้แนะทางและช่วยเหลือ ซึ่งก็คือผู้สร้างภาพยนตร์ได้สร้างตัวละครฮันเซลมาช่วยให้เด็ก ๆ ปลอดภัยจากการถูกจับ ก็เหมือนเป็นผู้ใหญ่ที่มาชี้แนะทางให้เด็กเลือกในสิ่งที่ถูกต้อง

4. บทบาทของอารมณ์พึงพอใจ

อารมณ์ประเภทนี้เป็นอารมณ์ที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในตัวละครบางตัวที่ได้ทำบางอย่างจนประสบผลสำเร็จ และเกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองนั้นได้กระทำลงไป หรือได้บางสิ่งบางอย่างมาที่สามารถทำให้ตัวละครอีกตัวละครหนึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปทั้งชีวิต และเป็นอาการที่ตัวละครบางตัวได้กลับมาพบเจอกันอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งไม่คาดคิดว่าจะได้เจอกันอีก หรือไม่คาดคิดว่าจะได้เจอกันในสถานที่ที่คาดไม่ถึง ซึ่งอารมณ์พึงพอใจที่ปรากฏออกมาให้เห็นผ่านทางการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละครมี คือ อารมณ์พึงพอใจที่ได้พบเจอกัน อารมณ์พึงพอใจที่เกิดขึ้นในประเภทนี้เป็นอารมณ์ที่ตัวละครทั้งสองฝ่ายมีความจำเป็นต้องห่างกันไกล เช่น พลัดพรากจากกัน ต้องออกไปทำธุรกิจเพื่อดูแลคนในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละครแสดงให้เห็นบทบาทของอารมณ์พึงพอใจใจดังต่อไปนี้

4.1 สร้างความผูกพันของสายสัมพันธ์ครอบครัว

การแสดงพฤติกรรมของตัวละครได้แสดงบทบาทของอารมณ์พึงพอใจที่สื่อให้เห็นสายสัมพันธ์ทางครอบครัวได้อย่างชัดเจน โดยตัวละครจะแสดงออกมาทั้งทางใบหน้า คือ รอยยิ้มที่เกิดจากอารมณ์ดีใจที่ได้รับในสิ่งที่ตัวเองต้องการ การแสดงออกทางการกระทำ คือ การวิ่งเข้าไปกอดกับบุคคลอันเป็นที่รัก การแสดงออกทางคำพูดที่แสดงให้เห็นถึงความคิดถึง ความดีใจที่ได้พบกัน ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Ever After: A Cinderella Story** ในช่วงการเริ่มเรื่องพ่อของแดเนี่ยลกลับมาจากการทำธุระที่ต่างเมือง แดเนี่ยลได้เห็นพ่อกลับมาบ้านจึงแสดงความดีใจด้วยกอดและจูบผู้เป็นพ่อ จึงทำให้จิตใจของคนทั้งคู่เต็มไปด้วยความสุข ในการกระทำครั้งนี้จะเห็นได้ว่าเป็นผลมาจากอารมณ์ความดีใจที่คนทั้งสองมีให้ซึ่งกันและกัน ถึงจะมีอารมณ์รักเข้ามาเกี่ยวข้องคือ ความรักของพ่อและลูกแต่จะเห็นว่าอารมณ์ดีใจชัดเจนที่สุดเป็นอารมณ์ที่ทั้งคนรอและคนที่ไปต่างมีจิตใจมุ่งหวังเดียวกันคือ การได้พบเจอหน้ากันอีกครั้งของตัวละคร ซึ่งทำให้เห็นถึงความเป็นห่วง ความห่วงหาที่เห็นได้จากพฤติกรรมที่ออกมาของตัวละคร ถึงแม้สภาพแวดล้อมของแดเนี่ยลจะเต็มไปด้วยผู้คนรอบกายแต่ก็ไม่เหมือนการที่ได้รับความรู้สึกอบอุ่นที่ได้จากผู้เป็นพ่อแท้ ๆ ภาพยนตร์เรื่อง **Mirror Mirror** ในช่วงท้ายของเรื่อง สโนว์ไวท์ได้ตัดสินใจใช้ดาบประจำตัวที่พระบิดาได้มอบให้ก่อนที่จะหายสาบสูญไปในครั้งที่ออกไปปราบอสูรร้ายในป่าที่ได้ยินมาจากราษฎร ทันใดนั้นเกิดแสงสว่างขึ้นมาในปริบตาปรากฏเป็นร่างที่คุ้นตา คือ พระราชบิดา ของสโนว์ไวท์นั่นเอง สโนว์ไวท์เห็นดังนั้นดีใจมากจึงรีบโอบกอดพระบิดาผู้เป็นที่รักยิ่ง การกระทำของตัวละครสื่อให้เห็นชัดถึงอารมณ์พึงพอใจที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมากจึงส่งผลให้ตัวละครแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกไป เช่นนั้นเพื่อเป็นการสื่อว่าดีใจมากขนาดไหนและเป็นการสื่อว่าตัวละครสโนว์ไวท์ไม่คิดว่าจะได้เจอพ่อของเธออีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากไม่ได้พบเจอกันมาเป็นเวลานานและสโนว์ไวท์คิดว่าพระบิดาได้เสียชีวิตไปแล้ว เป็นภาพยนตร์อีกหนึ่งเรื่อง que แสดงถึงบทบาทของอารมณ์พึงพอใจที่มีความผูกพันของสายสัมพันธ์ครอบครัวระหว่าง พ่อและลูก ภาพยนตร์เรื่อง **Hansel & Gretel: Witch Hunters** ในตอนที่ฮันเซลและ เกรเทลพยายามออกตามหาหอกันและกัน สุดท้ายก็ได้มาเจอกันที่บ้านเก่าของตัวเอง ทำให้ทั้งคู่นั้นเกิดอารมณ์ความรู้สึกพึง

พอใจที่ได้เจอกันอีกครั้งหนึ่ง อารมณ์ดีใจที่เกิดขึ้นจากตัวละครทั้งสองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความเป็นห่วงที่ได้พลัดพรากจากกันไปเมื่อได้ออกไปทำตามหน้าที่และทั้งคู่เป็นพี่น้องที่เติบโตมาด้วยกันโดยไม่มีพ่อและแม่จึงส่งผลต่อจิตใจของตัวละครเป็นอย่างมากเมื่อได้พบเจอกันอีกครั้ง ภาพยนตร์เรื่องนี้ถึงแม้จะไม่ใช่นายสมพันธ์ พ่อลูกเหมือนภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องที่ได้กล่าวมาในข้างต้น แต่ก็ยังเป็นสายสัมพันธ์ทางครอบครัวที่ตัวละครทั้งสองตัวมีสถานภาพเป็นพี่น้องกัน บุคคลในครอบครัวที่เกิดจากแม่คนเดียวกันย่อมได้รับการปลูกฝังให้รักกันช่วยเหลือกัน จึงเกิดเป็นสายใยความสัมพันธ์ทางครอบครัวอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งชี้ให้เห็นว่าไม่ได้มีเฉพาะ พ่อ แม่ ลูก แต่ยังมีไปถึงบุคคลที่เกิดจากแม่คนเดียวกันด้วย

4.2 ความผูกพันของมิตรภาพ

ตัวละครได้แสดงพฤติกรรมที่สื่อถึงบทบาทของอารมณ์พึงพอใจในประเภทนี้ด้วยการแสดงออกทางพฤติกรรมด้วยการร่วมมือร่วมใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จ การแสดงออกด้วยการสร้างความฮึกเฮิม ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Snow White and the Huntsman** เมื่อสโนว์ไวท์ได้ฟื้นขึ้นหลังจากที่ได้กินแอปเปิ้ลอาบยาพิษเข้าไปทำให้ประชาชนเกิดอารมณ์พึงพอใจและดีใจเป็นอย่างมากที่เห็นความหวังสุดท้ายที่สามารถจะต่อสู้กับพระราชินีที่ชั่วร้ายได้กลับฟื้นคืนมาอีกครั้งจึงก่อให้เกิดความฮึกเฮิมภายในใจที่มีความต้องการต่อสู้เพื่อให้ได้เมืองที่สงบสุขคืนมาอีกครั้งและเพื่อปกป้องความหวังหนึ่งเดียวให้ได้รับความปลอดภัยเพื่อส่งเธอได้กลับขึ้นไปครองราชบัลลังก์ จากการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ของตัวละครได้แสดงให้เห็นว่าอารมณ์พึงพอใจไม่จำเป็นที่จะแสดงออกมาให้เห็นทางการกอดเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่ยังสื่อให้เห็นว่าอารมณ์พึงพอใจยังมีอิทธิพลส่งผลทำให้คนเราแสดงพฤติกรรมความกล้าหาญที่มีอยู่ภายในตัวได้อีกด้วย ซึ่งเป็นความผูกพันของมิตรภาพอย่างหนึ่งที่สโนว์ไวท์ได้รับจากประชาชน

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นบทบาททางอารมณ์พึงพอใจ คือ ความผูกพันของสายสัมพันธ์ครอบครัวและความผูกพันของมิตรภาพ ซึ่งเห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมาให้เห็นของตัวละครในภาพยนตร์ที่มีความต้องการพบกับบุคคลอื่นเป็นที่รัก การเฝ้ารอคอยที่เมื่อไรจะได้เจอกันอีกครั้งถือว่าเป็นความทุกข์ทรมานอย่างหนึ่งที่ตัวละครได้รับก่อนที่จะได้เจอกัน นอกจากนี้อารมณ์พึงพอใจยังเป็นส่วนที่ช่วยให้คนเรากล้าแสดงออกถึงความกล้าหาญ กล้าแสดงจุดยืนของตัวเองที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง

5. บทบาทของอารมณ์เศร้าเสียใจ

อารมณ์ประเภทนี้เป็นอารมณ์ที่แสดงถึงความเศร้าโศก ความผิดหวัง ที่ได้รับจากสิ่งรอบข้างซึ่งในบางครั้งอาจมีการแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยการร้องไห้ หลีกออกไปอยู่คนเดียวซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความผลกระทบต่อจิตใจและความคิดของตัวละครเป็นอย่างมาก ซึ่งอารมณ์เศร้าที่ปรากฏออกมาให้เห็นผ่านทางการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละคร คือ อารมณ์เศร้าเสียใจที่เกิดจากความสูญเสีย เป็นอารมณ์ที่สร้างความทรมานภายในจิตใจของตัวละครเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นสูญเสียทั้งของรักหรือบุคคลอื่นเป็นที่รักไปล้วนสร้างความเศร้าให้กับตัวละครทั้งสิ้นและอารมณ์เศร้าที่เกิดขึ้นนี้มักทำให้ตัวละครแสดงพฤติกรรม ออกมาด้วยการร้องไห้และไม่ฟังเสียงจากบุคคลรอบข้างเนื่องจากอยู่ในอาการที่ไม่อยากยอมรับในความเป็นไปในเหตุการณ์ที่ได้เจอ ซึ่งบทบาทของอารมณ์เศร้าเสียใจ คือ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงออกจากสังคม

5.1 พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงออกจากสังคม

การแสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อแสดงอารมณ์เศร้าเสียใจของตัวละครในภาพยนตร์ ผู้สร้างภาพยนตร์ได้สื่อให้เห็นคนเราเมื่อเกิดอารมณ์สิ่งที่จะทำคือ การร้องไห้และพยายามหลีกเลี่ยงออกห่างจากบุคคลรอบข้างมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความต้องการที่อยากอยู่คนเดียว เป็นพฤติกรรมที่ตัวละครพยายามหลีกเลี่ยงออกจากสังคมเมื่อเกิดอารมณ์เศร้าเสียใจ ดังในภาพยนตร์เรื่อง **Ever After: A Cinderella Story** ภาพยนตร์เรื่องนี้ถึงแม้จะเป็นเรื่องราวความรักของแคเนียลกับเจ้าชายเฮนรี่แต่ในภาพยนตร์ก็ไม่อาจสร้างให้มีความสุขสมหวังได้ทุกครั้ง ในภาพยนตร์ต้องมีความผิดหวัง ความเศร้า เพื่อให้ผู้ชมคล้อยตามไปกับภาพยนตร์ ในภาพยนตร์เรื่องนี้ตัวละครได้แสดงพฤติกรรมสื่ออารมณ์ของความเศร้าเสียใจ ในตอนที่พ่อของแคเนียลได้เกิดผลัดตกจากหลังม้าซึ่งผู้วิจัยคาดว่าเกิดจากอาการที่พ่อของแคเนียลป่วยแล้วอาการกำเริบขึ้นขณะที่ม้าออกจากบ้าน เมื่อแคเนียลเห็นจึงรีบวิ่งมาหาผู้เป็นพ่อด้วยอาการที่ตกใจไม่เข้าพ่อของแคเนียลก็สิ้นลมหายใจ แคเนียลแสดงอารมณ์เศร้าด้วยการร้องไห้และโอบกอดผู้เป็นพ่อไว้อย่างสุดชีวิต ใครมาห้ามก็ผลักคนเหล่านั้นออกไปเนื่องจากความเศร้าที่เห็นผู้เป็นพ่อสิ้นไปต่อหน้าต่อตาอยากจะทำอะไรก็ได้ให้นานที่สุดและด้วยความที่ยังเป็นเด็กจึงได้แสดงความก้าวร้าวออกมาบ้างเล็กน้อย จากการกระทำของแคเนียลแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่พ่อได้เสียชีวิตเป็นเหตุการณ์ที่เธอยังไม่สามารถรับได้เนื่องจากเธอเหลือพ่อเพียงคนเดียวในชีวิต นับจากนี้เธอต้องใช้ชีวิตเพียงคนเดียวถึงแม้จะมีแม่เลี้ยงคอยดูแลแต่ความสัมพันธ์ที่มีนั้นไม่เหมือนพ่อแม่แท้ ๆ ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงส่งผลให้เธอแสดงพฤติกรรมที่ไม่มีความต้องการให้ใครมายุ่งเกี่ยวกับเธอและพ่อของเธอซึ่งถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงออกจากสังคมอย่างหนึ่งเช่นกัน ภาพยนตร์เรื่อง **Mirror Mirror** ถึงแม้ภาพยนตร์เรื่องนี้จะมีความสนุกสนานมากแต่ก็ยังมีอารมณ์เศร้าที่ผู้สร้างภาพยนตร์ได้วางไว้เพื่อให้ภาพยนตร์เรื่องนี้มีความน่าชมมากยิ่งขึ้น โดยอารมณ์เศร้าเสียใจที่ปรากฏในภาพยนตร์ คือ สโนว์ไวท์ที่ทราบจากคนแคระทั้งเจ็ดว่าพระราชินีจะอภิเษกกับเจ้าชายที่เธอรักจึงทำให้เธอรู้สึกเศร้าเสียใจ สโนว์ไวท์จึงแสดงอาการออกมาทางพฤติกรรมด้วยการร้องไห้และหลีกหนีออกมาอยู่คนเดียว การแสดงออกทางพฤติกรรมของสโนว์ไวท์เป็นการแสดงออกจากการรู้สึกผิดหวังกับสิ่งที่ได้ยื่น จึงเกิดอารมณ์เศร้าใจที่คนที่รักไปแต่งงานกับคนอื่นเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อจิตใจจึงทำให้สโนว์ไวท์แสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากคนในสังคม

ภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องที่ได้ยกมานี้เป็นภาพยนตร์ที่ตัวละครแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์เศร้าเสียใจออกผ่านทางอาการกระทำโดยการหลีกเลี่ยงจากบุคคลรอบตัวถึงแม้จะมีวิธีที่แตกต่างกันแต่ก็ทำให้เห็นถึงบทบาทของอารมณ์เศร้าได้อย่างชัดเจนจะพบว่าตัวละครทั้งสองเรื่องตกอยู่ในอาการที่ไม่อาจจะรับได้เมื่อได้สูญเสียบุคคลที่เป็นที่รักไป ทั้งเป็นการสูญเสียโดยไม่อาจกลับมาได้อีกแล้วและการสูญเสียไปให้กับตัวละครอื่นที่ไม่ใช่ตนจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ตัวละครเกิดอารมณ์เศร้าและเกิดความคิดที่จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกในการกระทำลักษณะแบบนั้น คือ การร้องไห้ การหลีกหนีออกมาอยู่ตัวคนเดียว

บทบาทอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะพบได้ว่าอารมณ์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อขึ้นอยู่สิ่งที่ได้เจอในช่วงเวลานั้นของตัวละคร อารมณ์เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพื่อเป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองให้ตัวละครอื่น ๆ ทราบซึ่งการแสดงออกของอารมณ์มักจะมีเหตุผลคอยผลักดันให้ตัวละครกระทำเช่นนั้นออกไปและการแสดงอารมณ์เหล่านั้นออกมาเป็นเหมือนตัวแทนความคิดของผู้สร้างภาพยนตร์ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อทำให้ผู้ที่ชมได้ทราบถึงความคิดของผู้สร้างเพราะภาพยนตร์เป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถทำให้บุคคลเกิดความคล้อยตามไปกับความคิดของผู้ที่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนตามความต้องการของตนเองหรือทำให้เกิดข้อคิดและตระหนักในสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ให้มากขึ้น

บทบาทของอารมณ์กับสังคมวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์บทบาทอารมณ์ของตัวละครในภาพยนตร์ที่สร้างจากนิทานกริมม์นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงบทบาทของอารมณ์ในด้านต่าง ๆ แล้วยังพบว่าอารมณ์ที่ผู้สร้างได้ใส่ลงไปในตัวละครยังสามารถสื่อสารให้เห็นถึงในนัยยะทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. การขับเคลื่อนความต่างและความเสมอภาคทางชนชั้น

อารมณ์ในภาพยนตร์ที่ผู้สร้างภาพยนตร์ได้สรรค์สร้างลงไปในตัวละครแต่ละตัวได้สะท้อนให้เห็นถึงชนชั้นทางสังคม ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลในสังคมได้ถูกจัดแบ่งเป็นชั้น ๆ โดยมีระบบของอันดับชี้ให้เห็นว่า คนที่อยู่ในตำแหน่งหรือฐานะนั้น ๆ มีเกียรติหรือได้รับการยกย่องอยู่ในอันดับที่สูงกว่า เท่ากันหรือต่ำกว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในฐานะอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน บุคคลที่มีฐานะทางสังคมคนละชั้นจะมีความเท่าเทียมกันในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ อิทธิพล แบบแผนชีวิต ตลอดจนความสะดวกสบาย ความมีหน้าที่ในสังคม แตกต่างกับ (baanjomyut, 2543 : ออนไลน์) ซึ่งอย่างในภาพยนตร์เรื่อง Snow White and the Huntsman เป็นภาพยนตร์ที่ถูกสร้างมาจากนิทานเรื่อง สโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด ซึ่งผู้สร้างได้สร้างมาอีกหนึ่งที่แสดงถึงอารมณ์ของความรักสามัญชนคนธรรมดาอย่างนายพรานที่ได้จับผู้หญิงที่มีศักดิ์เหนือกว่าตนเองคือเจ้าหญิงสโนว์ไวท์ อารมณ์รักของเอริคทำให้เขากล้าที่จะทำถึงแม้จะรู้ว่าไม่ควรทำ อารมณ์เหมือนเป็นแรงผลักดันให้เราทำอะไรที่เราไม่เคยคิดที่จะกล้าทำมาก่อน ผู้สร้างพยายามสื่อให้เห็นว่าบทบาทของอารมณ์รักนั้นเมื่อผู้ใดรู้สึกแล้วถึงแม้จะทราบว่าอีกคนหนึ่งจะสูงกว่าแต่ก็ไม่สามารถหักห้ามใจตนเองให้อยู่ในทางที่ถูกต้องได้ บทบาทของอารมณ์รักของภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าความรู้สึกไม่อาจแบ่งแย่งทาง ชนชั้นได้ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมเสมอภาคกันไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีฐานะหรือไม่มีฐานะ ซึ่งหากเป็นในนิทานกริมม์จะเห็นได้ว่าเจ้าหญิงจะรู้สึกรักได้แต่กับผู้ที่ป็นเจ้าชายเท่านั้นซึ่งหากเป็นบทบาทอารมณ์รักในนิทานกริมม์จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีฐานะเหมือนกันเท่านั้นถึงจะมีสิทธิเท่าเทียมกัน นอกจากนี้การกระทำของเอริคยังสื่อให้เห็นว่าความรักต่างชนชั้นกันเริ่มเปิดกว้างมากขึ้นแต่ก็ยังไม่ได้รับการยอมรับเสียทีเดียวเนื่องจากยังมีบุคคลอื่นที่ยังไม่เห็นด้วยอยู่มากเห็นได้จากการที่ตัวละครทั้งสองคือเอริคและสโนว์ไวท์มีอารมณ์รักให้แก่กัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันแต่เมื่อถึงเวลาครองราชย์เป็นกษัตริย์เอริคกลับไม่ได้ยืนอยู่เคียงข้าง สโนว์ไวท์ซึ่งบ่งบอกให้รู้ว่าถึงแม้ความรักต่างชนชั้นกันเริ่มเป็นที่ยอมรับแล้วแต่ก็ยังไม่เปิดรับเสียทีเดียวเลยเนื่องจากยังมีกลุ่มคนที่ถือว่าคนที่มีชนชั้นสถานภาพใกล้เคียงกันต้องเป็นผู้ที่เหมาะสมกันมากที่สุด อีกทั้งตัวละครมีฐานะที่สูงกว่ามากจึงเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่จะจัดให้คนที่ต่างสถานภาพทางชนชั้นยืนอยู่เคียงกันอย่างเปิดเผยหรือภาพยนตร์เรื่อง Ever After: A Cinderella Story คือในด้านของอารมณ์โกรธของลูกสาวแม่เลี้ยง คือ มากาเรต ทำให้เห็นว่าผู้ที่มีอำนาจที่เหนือกว่าอีกคนสามารถที่จะทำอะไรกับอีกฝ่ายก็ได้ เช่น ระหว่างเจ้านายกับลูกน้อง การแสดงออกทางอารมณ์จะแตกต่างกันซึ่งจะเห็นได้ในสังคมปัจจุบัน ที่เจ้านายสามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้มากกว่าผู้ที่เป็นลูกน้อง ทั้งวาจาและการกระทำ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ผู้ที่มีอายุอ่อนกว่าจะไม่ควรแสดงปฏิกิริยาที่ไม่ดีต่อผู้ที่อาวุโสกว่าซึ่งเห็นได้จากที่แดเนียลแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีใส่ผู้ใหญ่คือแม่เลี้ยง ที่มาแสดงความเป็นเจ้าของชุดแต่งงานของแม่แดเนียล แดเนียลจึงถูกแม่เลี้ยงทำโทษด้วยการกักขังเธอภายในห้องสื่อให้เห็นว่าถึงแม้ผู้ใหญ่จะเป็นฝ่ายที่ผิดแต่ผู้ที่มีอายุน้อยก็ไม่สมควรที่จะแสดงกิริยาไม่ดี ถึงอย่างไรการแสดงออกเช่นนั้นผู้อายุน้อยมักเป็นฝ่ายที่ดูไม่ดีเสมอ

2. การแบ่งแยกสถานภาพทางเพศ

อารมณ์เป็นสิ่งที่มืออยู่ภายในตัวกันทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย แต่ผู้หญิงเมื่อเกิดอารมณ์ความรู้สึกสิ่งใดแล้วไม่อาจเปิดเผยออกมาตรงๆได้เหมือนกับผู้ชาย ซึ่งในทางสังคมมองว่าหากเพศหญิงเป็นฝ่ายที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกก่อนจะเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีอย่างเช่นคนในสังคมไทย เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง **Ever After: A Cinderella Story** เป็นเรื่องของแคเนียลและเจ้าเฮนรี่ ผู้สร้างได้สร้างความแตกต่างทางความคิดในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกสำหรับผู้หญิง ผู้สร้างได้สร้างให้แคเนียลเป็นผู้หญิงที่กล้าคิด กล้าพูด จึงทำให้เห็นว่าเมื่อเธอเกิดอารมณ์รักขึ้นมา อารมณ์จึงเป็นแรงผลักดันทำให้เธอทำทุกอย่าง เช่น หนีออกไปเจอกับเจ้าชายกล้าที่จะต่อว่าแม่เลี้ยงเมื่อแม่เลี้ยงคิดที่จะจับคู่ให้ลูกสาวของตัวเองได้คู่กับเจ้าชาย เป็นต้น อารมณ์รักผลักดันให้เธอพยายามที่จะไขว่คว้าความรักในครั้งนี้มาให้ได้ ซึ่งเป็นการกระทำคนส่วนใหญ่ในสังคมไม่ค่อยที่จะยอมรับเนื่องจากจะถูกว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ผู้หญิงที่ดีควรที่จะรอให้ฝ่ายชายมาบอกรักหรือแสดงการกระทำที่สื่อว่ารักตนเองจะดีกว่าที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายแสดงออกเอง ซึ่งสำหรับภาพยนตร์เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าบทบาทของอารมณ์ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชายมีสิทธิ์เสมอกันทั้งการกระทำและความรู้สึก หรืออารมณ์ยังทำให้เห็นถึงการถูกกดขี่ข่มเหงของเพศหญิงที่โดนเพศชายกระทำ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึง ความนิยมการใช้ความรุนแรงต่อเพศหญิงของเพศชายในปัจจุบัน

3. กรอบของช่วงวัยกับการแสดงออกทางอารมณ์

ในสังคมทั้งอดีตและปัจจุบันผู้ที่มีอายุน้อยกว่าต้องเคารพต่อผู้ที่มีอายุมากกว่าการแสดงออกทางพฤติกรรมต้องไม่ก้าวร้าวต่อผู้ใหญ่ จึงสามารถทำให้เห็นว่าการแสดงออกของผู้ใหญ่จะมีความตรงไปตรงมากกว่าผู้ที่เด็กกว่าเสมอ เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง **Mirror Mirror** อารมณ์โกรธของพระราชินีที่เมื่อเห็นสโนว์ไวท์ออกมาจากห้อง พระราชินีโกรธมากจึงไล่ให้เธอกลับไปอยู่ในห้องซึ่งสโนว์ไวท์ไม่สามารถที่จะคัดค้านได้เนื่องจากพระราชินีศักดิ์เป็นแม่เลี้ยงจึงจำต้องยอมจำนนเดินกลับไปห้องของตนเอง หรืออารมณ์ความเศร้าเสียใจในนิทานกริมม์เรื่องซินเดอเรลล่า ที่เธอไม่อาจพูดหรืออธิบายแม่เลี้ยงได้ถึงความรู้สึกอัดอัด หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ที่เป็นแม่เลี้ยงจึงได้แต่เพียงไปนั่งร้องไห้ด้วยความโศกเศร้าแต่เพียงผู้เดียว จึงทำให้เห็นบทบาททางอารมณ์สำหรับผู้ที่มีอายุมากกว่ากับผู้ที่มีอายุน้อยกว่านั้นแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางสังคมที่เด็กไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเลือกให้เด็กทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าถูกต้องเสมอถึงแม้จะไม่ใช่ว่าความต้องการของเด็กก็ตาม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นสังคมที่ผู้อาวุโสมีความเป็นใหญ่เหนือผู้ที่มีอายุน้อยกว่า เนื่องจากมีความคิดกันว่าผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจึงต้องฟังและปฏิบัติตามถึงแม้จะไม่เห็นด้วยในการกระทำเหล่านั้น บางครั้งผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเห็นเป็นเรื่องไม่สมควร แต่ผู้ที่มีอายุมากกว่ากลับเห็นว่าการกระทำสิ่งนั้นสามารถสร้างความได้เปรียบให้กับตัวเองหรือคนรอบข้างตัวเองได้ก็ควรที่จะทำ เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง **Ever After: A Cinderella Story** แจคเกอลีน ลูกสาวของแม่เลี้ยงรอดมิลลัมักไม่เห็นด้วยกับการกระทำของแม่เธอที่พยายามกลั่นแกล้งแคเนียลไม่ให้สมหวังกับเจ้าชายแต่แจคเกอรินก็ต้องเชื่อฟังและทำตามที่แม่เธอบอกเพราะไม่อยากจะโดนว่า และโดนลงโทษ หรือเรื่อง **Hard Candy กับดักลวงเลือด** เฮอร์รี่เด็กสาววัย 14 มาทวงความเป็นธรรมให้กับเด็กสาวที่ถูกแจฟฟ์ฆาตกรฆ่าจนถึงแม่ในบางครั้งเด็กสาวจะเต็มใจแต่ทำไมผู้ใหญ่อย่างแจฟฟ์ถึงไม่ห้ามเด็กสาวเหล่านั้นแต่เมื่อมองอีกมุมหนึ่งของภาพยนตร์เรื่องนี้จะเกิดคำถามว่าเด็กหญิงช่วงอายุ 10 – 15 เกิดความต้องการทางเพศแล้วหรือ เด็กในวัยนี้มีพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับเรื่องแบบนี้แล้วหรือไม่ ซึ่งผู้สร้างภาพยนตร์ได้แสดงความคิดผ่านออกมาทางภาพยนตร์แบบมีนัยยะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คือ เด็กสาวเฮรี่พยายามยั่วแฉงพีให้เกิดความต้องการทางเพศด้วยอารมณ์โกรธที่แฝงอยู่ในใจ ถึงแม้เฮรี่จะกระทำการเหล่านั้นด้วยอารมณ์โกรธแค้นแต่เป็นสิ่งที่สมควรสำหรับช่วงวัยของ เฮรี่ ผู้สร้างจึงสร้างเหตุการณ์ที่ทำให้เธอเกือบเสียชีวิตเพื่อเป็นบทลงโทษให้กับเด็กในช่วงวัยนี้ได้เห็นว่าเมื่อพาตัวเองเข้าไปกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมผลลัพธ์ที่ต้องเจอคืออะไร อาจจะดูรุนแรงแต่นั้นเป็นสิ่งที่สังคมได้ตั้งไว้แล้ว

4. กรอบการแสดงออกความรักความปรารถนา

ความรักความปรารถนามีส่วนประกอบจากอารมณ์รักเป็นหลักเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมทำให้เกิดพฤติกรรมสิ่งต่าง ๆ ตามมาเพราะมีอารมณ์รักเป็นแรงผลักดัน ซึ่งในปัจจุบันการแสดงออกทางความรักความปรารถนาของทั้งเพศชายและเพศหญิงจะเริ่มให้เกิดความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย เนื่องจากคนในสังคมเริ่มตื่นตัวกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพกันมากขึ้น ดังนั้นเพศหญิงและเพศชายย่อมต้องมีความเท่าเทียมในทุกเรื่อง เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง *Hansel & Gretel: Witch Hunters* แม่หมอชวพยายามสื่อให้ฮันเซลรู้ว่าตนเองเกิดอารมณ์รักและความปรารถนาที่ต้องการให้ฮันเซลตอบรับความรู้สึกของเธอ แม่หมอชวพยายามทำทุกอย่าง เช่น ช่วยเหลือฮันเซลจากการโดนทำร้าย หรือแสดงพฤติกรรมที่เธอต้องการมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับฮันเซลก่อน แต่ถึงอย่างไรนั้นในเรื่องของการแสดงออกในเรื่องของความรักความปรารถนายังมีผู้ไม่เห็นด้วยที่ฝ่ายหญิงจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้เท่าเทียมกับเพศชายเพราะเมื่อถึงฉากสุดท้ายของภาพยนตร์ แม่หมอชวพยายามเสียชีวิตซึ่งสื่อแบบมีนัยยะว่า สังคมยังไม่ยอมรับผู้หญิงที่มีลักษณะเช่นนี้ หรือในภาพยนตร์เรื่อง *Mirror Mirror* เมื่อสโนว์ไวท์ซึ่งตัวเจ้าชายมาจากงานแต่งงานกับพระราชินีแม่เลี้ยงได้สำเร็จพบว่าเจ้าชายโดนมนต์สะกดจึงพยายามทำทุกอย่างให้เจ้าชายคลายจากมนต์สะกดสุดท้ายพบว่าต้องแก้มนต์ด้วยการจูบที่เกิดจวากอารมณ์รักและความปรารถนาที่มีต่อเจ้าชาย ที่ผู้สร้างสร้างกลับกันให้สโนว์ไวท์ต้องจูบเจ้าชายเพื่อสื่อว่าผู้หญิงควรแสดงอารมณ์รักออกมาได้ไม่จำเป็นต้องเป็นฝ่ายเพศชายเสมอไป แต่ถึงอย่างไรนั้นทุกการกระทำก็ยังถูกจ้องมองจากคนในสังคมเพื่อให้พฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่มากจนเกินความพอดี ดังที่ผู้สร้างให้คนแคระทั้งเจ็ดพยายามแอบมองเมื่อสโนว์ไวท์จูบเจ้าชาย ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้สร้างพยายามบอกว่าเพศหญิงควรแสดงออกทางความรักความปรารถนาได้อย่างปกติ การแสดงออกสิ่งเหล่านี้สำหรับเพศหญิงไม่ใช่ความผิดเหมือนกับที่คนในสังคมบางส่วนยังไม่ยอมรับและมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำสำหรับผู้หญิง เช่น ในสังคมไทย

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นการแสดงออกความรักความปรารถนายังเป็นเรื่องที่คนในสังคมยังไม่ยอมรับที่ให้ผู้หญิงแสดงออกได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย ถึงแม้จะแสดงออกมาได้แต่ก็ควรไม่มากจนเกินไปจนทำให้คนในสังคมต้องออกมาตอบโต้กับพฤติกรรมเหล่านั้นดังที่แม่หมอชวพยายามต้องเสียชีวิต เนื่องจากแสดงออกมาจนเกินไป เกินกว่าที่สังคมจะยอมรับได้คือ การชักชวนให้มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งอย่างโจ่งแจ้ง

อภิปรายผล

จากการที่ได้วิเคราะห์อารมณ์จากการแสดงของตัวละครในภาพยนตร์พบว่าอารมณ์ของตัวละครในภาพยนตร์มีความเปลี่ยนแปลงไปจากนิทานเพราะการสร้างภาพยนตร์ต้องคำนึงถึงความสมเหตุสมผลในการสร้างและต้องทำให้แปลกใหม่ไปจากเรื่องที่มีอยู่เพราะพบว่าภาพยนตร์ที่นำนิทานกริมมาสร้างนั้นจะสร้างตามนิทานของกริมม์ที่ได้เขียนไว้แต่ก็มีการตัดรายละเอียดในส่วนที่มากเกินไปซึ่งอาจทำให้ภาพยนตร์ดูไม่สมจริงถึงแม้จะสร้างมาจากนิทานก็ตาม เมื่อผู้สร้างพบวานิทานเคยถูกสร้างมาก่อนแล้วจึงได้เพียงแต่นำเค้าโครงมาสร้างเพียงเท่านั้นเพื่อให้ผู้ชมทราบว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มาจากนิทานเรื่องอะไรและของใครนอกจากนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ได้ปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่องและบทบาทการแสดงของตัวละครมีความแปลกใหม่ที่ผู้ชมไม่อาจจะคาดเดาได้จึงทำให้อารมณ์ที่ตัวละครสื่อสารออกมาผ่านทางพฤติกรรมและกระบวนการคิดที่แตกต่างจากในนิทาน ดังนี้ อารมณ์ความรักในภาพยนตร์ การแสดงอารมณ์ของตัวละครในภาพยนตร์ต้องมีที่มาที่ไปเพื่อทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในอารมณ์ที่ตัวละครได้สื่อออกมาซึ่งในเรื่อง Ever After: A Cinderella Story เจ้าชายเฮนรี่ได้แสดงอารมณ์ความรักที่มีต่อแดเนียลเพราะเจ้าชายเฮนรี่ชื่นชอบในความคิดของแดเนียล การกระทำและลักษณะนิสัยมากกว่ารูปร่างภายนอกซึ่งแตกต่างไปจากนิทานที่เจ้าชายเกิดอารมณ์รักเพียงเพราะเห็นว่าเป็นหญิงสาวที่งดงามที่สุดจึงเลือกเป็นคู่ครองแต่ในความเป็นจริงเจ้าชายจะเลือกคู่มาเคียงข้างตนนั้นคงต้องดูปัจจัยหลาย ๆ อย่าง คือ ความคิด ความรู้ ทักษะคติ รูปร่างและยศศักดิ์ของผู้หญิงคนนั้น ซึ่งในเรื่องถึงแม้แดเนียลจะเป็นเพียงหญิงสามัญชนธรรมดาแต่ความคิดของเธอนั้นกว้างไกลกว่าอีกทั้งรูปร่างที่สง่างามก็นับว่าเหมาะสมที่จะได้ครองคู่กับเจ้าชาย อารมณ์โกรธในภาพยนตร์ ในนิทานจะเห็นว่าตัวละครจะโกรธก็ต่อเมื่อได้รับสิ่งที่ขัดต่อความต้องการที่อยากจะให้เป็นซึ่งในภาพยนตร์ก็เป็นเช่นเดียวกันเพราะอารมณ์เหล่านี้เป็นพื้นฐานของมนุษย์เมื่อนำมาถูกใส่ในตัวละครของภาพยนตร์และนิทานความคล้ายคลึงกันนั้นก็ต้องปรากฏให้เห็นบ้างแต่แตกต่างกันในส่วนที่อารมณ์โกรธจะเป็นอารมณ์ของตัวละครร้ายอย่างแม่มดหรือพระราชินีในเรื่องสโนว์ไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด สังเกตเห็นได้ในตอนที่พระราชินีทราบว่สโนว์ไวท์นั้นยังไม่ตายจึงทำให้เกิดอารมณ์โกรธที่พุ่งพล่านภายในจิตใจจึงทำให้เกิดความคิดที่ชั่วร้ายเป็นแผนการฆ่าสโนว์ไวท์แต่ในภาพยนตร์อารมณ์โกรธสามารถเกิดขึ้นได้กับตัวละครเอกอย่างเจ้าหญิงสโนว์ไวท์ซึ่งทำให้เห็นว่าบุคคลเมื่อได้รับแรงกระตุ้นที่ตรงข้ามกับจิตใจของตนเองถึงแม้จะเป็นบุคคลที่ไม่มีนิสัยก้าวร้าวรุนแรงแต่เมื่อได้รับผลโดยตรงที่จิตใจก็สามารถทำให้เปลี่ยนเป็นคนละคนได้อย่างในเรื่อง Snow White and the Huntsman ซึ่งสโนว์ไวท์ได้เห็นการกระทำของแม่เลี้ยงที่ใช้เวทมนต์เช่นฆ่าประชาชนที่มีใจจงรักภักดีต่อเธอจึงทำให้เธอโกรธและแสดงพฤติกรรมที่โหดร้ายออกมาด้วยฆ่าพระราชินีอย่างเลือดเย็นเพราะถ้าหากไม่ฆ่าพระราชินีก็จะฆ่าทุกคน อารมณ์กลัวในภาพยนตร์เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ในตัวละครทุกตัวซึ่งถือได้ว่าเป็นอารมณ์ที่มีอยู่ในจิตใจของทุกตัวละครแม้กระทั่งตัวละครที่เป็นตัวร้ายก็ตาม อย่างในเรื่อง Hard Candy กับดักลวงเลือด ตัวร้ายคือ แจฟฟี่ฆาตกรที่ฆ่าฆาตกรเด็กสาวได้แสดงอารมณ์หวาดกลัวเมื่อตัวถูกทำร้ายกลับบ้างด้วยการตัดอวัยวะ อารมณ์ดีใจในภาพยนตร์ อารมณ์ประหลาดนี้เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับทุกตัวละครเช่นกันเมื่อตัวละครได้พบกับสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะได้เจอกันซึ่งจะพบได้ในภาพยนตร์ คือ เรื่อง Ever After: A Cinderella Story และ Hansel & Gretel: Witch Hunters และทุกการกระทำของตัวละครที่พยายามถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเป็นผลมาจากอารมณ์และเหตุผลของเหตุการณ์นั้น ๆ มาเป็นแรงขับเคลื่อนให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกไป

นอกจากนี้ยังพบว่าอารมณ์ต่าง ๆ ทั้ง อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ อารมณ์เศร้าเสียใจ อารมณ์พึงพอใจ และอารมณ์กลัว จะมีบทบาทของอารมณ์ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป คือ บทบาทของอารมณ์รักจะมีบทบาทที่แสดงให้เห็นถึงความรักความสัมพันธ์ที่มีให้กันทั้งบุคคลภายในครอบครัวและบุคคลที่มีมิตรภาพให้กันและกัน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการยอมรับความแตกต่างทางชนชั้นที่คนในสังคมปัจจุบันเริ่มเปิดรับเข้ามา บทบาทของอารมณ์โกรธ จะมีความแตกต่างไปจากบทบาทอารมณ์รักเพราะเป็นอารมณ์ที่รุนแรงส่วนใหญ่จะสร้างความเสียหายให้กับผู้ที่เกิดอารมณ์ โดยอารมณ์นี้ได้แสดงให้เห็นถึง การตอกย้ำของกลุ่มที่มีชนชั้นที่แตกต่างกันซึ่งจะเป็นกลุ่มที่คนในปัจจุบันยังไม่เปิดรับถึงการมีสิทธิเท่าเทียมกัน เช่น เจ้านายและลูกน้อง การแสดงถึงการชอบใช้ความรุนแรงของคนในสังคม อีกทั้งอารมณ์นี้ยังมีส่วนช่วยชี้ให้เห็นถึงบุคคลที่มีความสูญเสีย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มักจะนำสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจมาใช้ทดแทนอารมณ์ที่สูญเสียไป เช่น อารมณ์รักจากบุคคลในครอบครัว บทบาทอารมณ์กลัว เป็นบทบาทที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าของบุคคลที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่นตามมา หรือสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีแต่สิ่งอันตรายรอบตัว บทบาทอารมณ์พึงพอใจ เป็นอารมณ์ที่มีความคล้ายคลึงกันกับบทบาทอารมณ์รักซึ่งอารมณ์เป็นส่วนประกอบในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยอารมณ์นี้จะแสดงให้เห็นถึงความผูกพันความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความรู้สึกดี ๆ ให้แก่กันเป็นพื้นฐาน และสุดท้ายบทบาทอารมณ์เศร้าเสียใจ เป็นบทบาทที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เมื่อเกิดความรู้สึกไม่ดีภายในจิตใจจะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการอยู่ห่างจากคนในสังคมและอาจแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีตามมา ในบทบาทของอารมณ์เหล่านี้ยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางสังคมที่มีการแบ่งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต คือ การซับซ้อนความต่างและความเสมอภาคทางชนชั้น การแบ่งแยกสถานภาพทางเพศ กรอบของช่วงวัยกับการแสดงออกทางอารมณ์ กรอบการแสดงออกความรักความปรารถนา ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่กลุ่มคนในสังคมตั้งเป็นกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตร่วมกัน

จากสิ่งที่ได้กล่าวมาในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าบทบาทอารมณ์ในภาพยนตร์ที่ปรากฏออกมาผ่านตัวละครมีลักษณะแตกต่างกันออกไป คือ บทบาทอารมณ์รักจะแสดงออกมาให้เห็นถึงกลุ่มคนที่มีความรู้สึกที่ดีให้แก่กันโดยจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นเชิงบวกต่อตัวละครอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ บทบาทอารมณ์โกรธเป็นบทบาทที่กลุ่มคนจะแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อกันโดยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งแยกทางชนชั้นของคนบางกลุ่มและการชอบใช้ความรุนแรงของคนในสังคมได้อีกด้วย บทบาทอารมณ์กลัวเป็นบทบาทที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าในทางที่ผิดซึ่งอาจส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน บทบาทอารมณ์พึงพอใจ เป็นอารมณ์ที่ส่งผลในเชิงบวกต่อตัวละครอีกตัวหนึ่งแต่จะเป็นการแสดงที่ตัวละครได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการโดยมีอารมณ์รักเป็นพื้นฐาน และบทบาทอารมณ์เศร้าเสียใจเป็นบทบาทที่แสดงให้เห็นถึงกลุ่มบุคคลที่พยายามหลีกเลี่ยงจากสังคมเมื่อได้รับในสิ่งที่ตนเองไม่สามารถรับได้ในสิ่งที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์พบว่ามีประเด็นที่น่าศึกษา นอกเหนือจากบทบาทของอารมณ์จากการแสดงของตัวละครในภาพยนตร์ คือ การเปรียบเทียบตัวละครร้ายในนิทานและภาพยนตร์จากนิทานกริมม์ เนื่องจากการได้เห็นถึงข้อแตกต่างของตัวละครร้ายในนิทานกริมม์และภาพยนตร์จากนิทานกริมม์

เอกสารอ้างอิง

- นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ. (2551). คิดและเขียนให้เป็นบทภาพยนตร์. บริษัท อมรินทร์ บুক เซนเตอร์ จำกัด, นนทบุรี.
 พ.ศรีสมิต. (2543). เทพนิยายกริมม์แสนสนุก. บริษัท ไพลินบุ๊คเน็ต จำกัด, กรุงเทพมหานคร.
 ประคอง นิมมานเหมินท์. (2544). นิทานพื้นบ้านศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
 สุวีริ ศิวะแพทย์. (2549). จิตวิทยาทั่วไป.โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์, กรุงเทพมหานคร.
 ทีมงานนิตยสารตัวตุ่น. (2556). 200 ปี เทพนิยายกริมม์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/318051>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 10 กันยายน พ.ศ.2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การรับบุตรบุญธรรม: ศึกษากรณีบิดามารดาบุญธรรมหย่าขาดจากกัน

ศิวานถ อัครโกวิท¹, กมลวรรณ อยู่วัฒน์²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
E-mail: warayutboy1@hotmail.com¹, kamonwan.na@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การรับบุตรบุญธรรมเพียงคนเดียว : ศึกษากรณีบิดามารดาบุญธรรมหย่าขาดจากกันมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาเงื่อนไขเกี่ยวกับอำนาจการปกครองของผู้รับบุตรบุญธรรม กรณีที่บิดามารดาและบุตรบุญธรรมหย่าขาดจากกัน (2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขการรับบุตรบุญธรรม และอำนาจการปกครองของผู้รับบุตรบุญธรรม (3) เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ในเรื่องผู้รับบุตรบุญธรรมในกรณีที่มีการหย่าร้างกันของคู่สมรสซึ่งเป็นผู้รับบุตรบุญธรรม ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และข้อเสนอแนะของผู้วิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาจำแนกได้ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาเงื่อนไขเกี่ยวกับอำนาจการปกครองของผู้รับบุตรบุญธรรม กรณีที่บิดามารดาและบุตรบุญธรรมหย่าขาดจากกัน (1.1) ถ้าหากบิดามารดาผู้รับบุตรบุญธรรมหย่าขาดจากกันให้อำนาจปกครองนั้นกลับมาเป็นของบิดามารดาโดยกำเนิด (1.2) หากปรากฏว่าบุตรผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาโดยกำเนิดหรือไม่อาจปฏิบัติเช่นนั้น ก็ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาดโดยคำนึงถึงความเหมาะสมและผลประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์เป็นสำคัญ

ความสำคัญ : การรับบุตรบุญธรรม, การใช้อำนาจปกครอง, การอุปการะเลี้ยงดูบุตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Adoption: case study of divorced parents

Sivanat Asavakovit¹, Kamonwan Yoowatana²

^{1,2}Faculty of Law Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University
Email: warayutboy1@hotmail.com¹, kamonwan.na@ssru.ac.th²

Abstract

Research subject Adoption alone: a case study of divorced parents Aims to (1) to study the conditions regarding the governing power of the adopter In the event that the parents and adoptions divorce (2) to study the conditions for adoption And the governing power of the adopter (3) in order to propose a solution to the law in improving the rules on the adoption of an adopter in the event of divorce by the spouse who is the adopter To be more appropriate And suggestions of researchers By using qualitative research methods Use data analysis by content analysis The study results are classified as follows (1) to study the conditions regarding the governing power of the adopter In the case that the parents and the adopted child are divorced (1.1) If the adoptive parents divorced, the parental power will be returned to the natural parents (1.2) If it appears that the minor child does not have a biological parent or is unable to do so Then the court will decide, taking into account the well-being and interests of the minor children

Keywords : Adoption, use of parental power, child support

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ตามสัญญาตาตฤณของมนุษย์โดยปกติ มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการความรัก ความอบอุ่นและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และรวมไปถึงบรรดาเครือญาติที่คอยให้คำแนะนำความรัก ความอบอุ่นต่อกัน ซึ่งการเริ่มต้นครอบครัวส่วนใหญ่จะเริ่มจากความสัมพันธ์ของชายหญิงที่มีความรักให้กันผูกพันกันในฐานะคนรัก จนเกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีและพัฒนาไปสู่การสมรสในที่สุด ส่วนหนึ่งก็เพื่อจะได้คอยช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันและจะได้มีบุตรไว้สืบสกุลต่อไปสมดังที่ตั้งใจไว้ อย่างไรก็ตามไม่ว่าการสมรสของชายหญิงทุกคู่จะสามารถมีบุตรได้ตามต้องการ ดังนั้น เพื่อเป็นการเยียวยาให้แก่ครอบครัวที่ไม่อาจมีบุตรได้ มาตรการในการรับบุตรบุญธรรม ซึ่งเป็นการรับบุตรของบุคคลอื่นมาอุปการะเลี้ยงดูเช่นบุตรของตนเองจึงถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อใช้แก้ไขปัญหาให้กับครอบครัวเหล่านี้ รวมถึงการช่วยเหลือเด็กที่ที่ไม่มีบิดามารดาหรือเด็กกำพร้าหรือบุตรที่บิดามารดาไม่สามารถที่จะส่งเสียเลี้ยงดูได้ และรวมไปถึงกรณีมีบุตรยากโดยในกรณีการมีบุตรยากนี้พบในวัยเจริญพันธุ์ทั้งหมดชนิดปฐมภูมิร้อยละ 67-71 และชนิดทุติยภูมิร้อยละ 29-33 (จุฑารัตน์ ศรีม่วง, 2555) ซึ่งการรับบุตรบุญธรรมในประเทศไทยมีมาเป็นเวลาช้านานแล้ว เพื่อการตอบสนองความต้องการในการมีครอบครัว ซึ่งในอดีตนั้นเมื่อวิทยาการทางการแพทย์และเทคโนโลยียังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ยังไม่ทันสมัย จึงยังไม่อาจใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยการเจริญพันธุ์ได้ การรับบุตรธรรมจึงเป็นทางเลือกหลักที่สำคัญของครอบครัวอุปถัมภ์

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสังคมไทยมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างเป็นจำนวนมาก มีทั้งครอบครัวที่สมบูรณ์แบบที่มีทั้งบิดามารดาและบุตรอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข แต่ในขณะเดียวกันก็อีกหลายครอบครัวก็ไม่ได้เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ เช่น อาจเป็นครอบครัวแตกร้าง ครอบครัวพ่อเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว หรือแม้กระทั่งครอบครัวที่บิดามารดาไม่มีทายาท สำหรับบางครอบครัวที่คู่สมรสซึ่งประสงค์จะมีบุตร แต่ไม่สามารถจะมีบุตรได้ตามความประสงค์ และมีความพร้อมในเรื่องการเงินก็สามารถใช้สิทธิในการใช้กลไกทางกฎหมายโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ที่เอื้ออำนวยให้แก่บุคคลที่ประสงค์จะมีบุตรเพราะไม่สามารถมีบุตรเองได้ แต่การใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์นี้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ซึ่งจะเป็นการตัดโอกาสของบุคคลที่ต้องการมีบุตรแต่มีทุนทรัพย์ไม่เพียงพอ ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรม จึงยังคงเป็นอีกทางเลือกที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของบิดามารดาที่ต้องการจะมีบุตรและคุ้มครองสภาพจิตใจของเด็กในเวลาเดียวกัน เพราะบุคคลเหล่านี้ทางจิตวิทยาอาจจะมีความรู้สึกขาดความอบอุ่น ขาดความสมบูรณ์ให้มีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบดังที่ต้องการ ปัจจุบันอัตราการรับบุตรบุญธรรมนั้นนับว่ามีเป็นจำนวนมาก โดยผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลสถิติการรับบุตรบุญธรรมตั้งแต่ปี 2554-2560 มีจำนวนการรับบุตรบุญธรรมทั้งสิ้น 9,133 ราย (รายงานสถิติจำนวนทะเบียนรับบุตรบุญธรรม, ม.ป.ป.)

ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/26 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเป็นบุตรบุญไว้ว่า “ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกในขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม” ซึ่งเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ เพราะเมื่อมีการรับบุตรธรรม อำนาจปกครองที่อยู่กับบิดามารดาโดยกำเนิดจะโอนมาเป็นของบิดามารดาบุญธรรมทันทีนับแต่เวลาที่มีการจดทะเบียนรับบุตรผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมและในการรับบุตรบุญธรรมก็ได้มีข้อกำหนดเรื่องคุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมว่าจะต้องเป็นคู่สมรส ดังนั้น ชายโสดหญิงโสดจึงสามารถรับบุตรบุญธรรมได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลที่ใช้อำนาจปกครอง จึงควรเป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพียงคนเดียว ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความลักลั่นในการใช้อำนาจปกครองเหนือบุตรผู้เยาว์ อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีคู่สมรสเป็นผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้เยาว์ย่อมเป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสฝ่ายที่รับบุตรบุญธรรมแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่หากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต้องการที่จะรับผู้เยาว์นั้นเป็นบุตรบุญธรรมของตนด้วยกฎหมายก็เปิดโอกาสให้สามารถดำเนินการได้และคู่สมรสทั้งสองจะอยู่ในฐานะบิดามารดาบุญธรรม ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองเหนือบุตรผู้เยาว์ร่วมกัน ตามมาตรา 1566 เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา 1569 ที่จะควบคุมความสามารถในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ ตามมาตรา 21

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดข้อสงสัยว่า ถ้าหากคู่สมรสยินยอมพร้อมใจไปรับผู้เยาว์มาเป็นบุตรบุญธรรมด้วยกัน หากต่อมาคู่สมรสประสงค์ที่จะหย่าขาดกันแล้ว ผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมจะกลายเป็นบุตรบุญธรรมของฝ่ายใด เพราะถ้าหากตีความตามตัวบทมาตรา 1598/26 แล้วก็จะทำให้เข้าใจว่า ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลได้เพียงคนเดียว ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาปัญหาการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่บิดามารดาบุญธรรมหย่าขาดจากกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเงื่อนไขเกี่ยวกับอำนาจการปกครองของผู้รับบุตรบุญธรรม กรณีที่บิดามารดาและบุตรบุญธรรมหย่าขาดจากกัน
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขการรับบุตรบุญธรรม และอำนาจการปกครองของผู้รับบุตรบุญธรรม
3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ในเรื่องผู้รับบุตรบุญธรรมในกรณีที่มีการหย่าร้างกันของคู่สมรสซึ่งเป็นผู้รับบุตรบุญธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจาก หนังสือ ตำราทางกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ บทความ และวารสารกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการรับบุตรบุญธรรม

ทบทวนวรรณกรรม

1. การรับบุตรบุญธรรม

1.1 การรับบุตรบุญธรรมของประเทศไทย การที่บุคคลคนหนึ่งรับบุคคลอีกคนหนึ่งมาเป็นบุตรบุญธรรมของตนนั้นมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้วเพราะเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ที่ต้องการมีความสัมพันธ์ฉันบิดามารดาและบุตรต่อกัน บุคคลที่ไม่มีบุตรหรือมีบุตรแต่ไม่ใช่เพศที่ตนต้องการหรือไม่ถูกใจตน ส่วนบุตรกำพร้าหรือบุตรที่บิดามารดาไม่สามารถจะส่งเสียเลี้ยงดูได้ก็ต้องการที่จะมีบิดามารดาที่สามารถให้การอุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษาและให้ความเมตตารักใคร่ตน จึงทำให้เกิดการมีบุตรบุญธรรมขึ้น

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันนี้การรับบุตรบุญธรรมได้มีวัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การรับบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่กลายเป็นเรื่องของคนที่ไม่มีบุตร บุคคลเหล่านี้ในทางจิตวิทยามีความรู้สึกกังวลขาดความสมบูรณ์และความสุขทางจิตใจ ซึ่งการเลี้ยงเด็กจะช่วยทำให้เกิดมีความรู้สึกเพลิดเพลิน ความสมบูรณ์ทางจิตใจ บรรเทาความเหงาและความว่าเหวของตนได้ วัตถุประสงค์ในการรับบุตรบุญธรรมจึงขยายเพิ่มมากขึ้น เป็น 3

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประการ คือ 1) เพื่อแสดงความเมตตากรุณาและเสียสละ 2) เพื่อสนองความต้องการของผู้รับบุตรบุญธรรมของผู้รับบุตรบุญธรรม และ 3) เพื่อสนองความต้องการของบุคคลที่ขาดบิดามารดา การรับบุตรบุญธรรมจึงถือได้ว่าเป็นการจัดหาบ้านและครอบครัวใหม่ให้กับบุตรบุญธรรม โดยตัดความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่มีต่อกันระหว่างบิดามารดากับบุตรในเรื่องอำนาจการปกครอง ในกรณีของต่างประเทศ เช่น ประเทศอเมริกา ซึ่งความต้องการของประเทศนี้ คือการสืบทอดวงตระกูลให้สืบกันไป ไม่ให้ประชากรในตระกูลลดน้อยลง จึงต้องมีการรับบุตรบุญธรรมขึ้นมา ต่างจากของไทยที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน อาจจะช่วยปัญหาบ้างความต้องการบ้างจึงต้องมีการรับบุตรบุญธรรมขึ้นมานั่นเอง (ประสพสุข บุญเดช, 2558, น.740-741)

1.2 ลักษณะทั่วไปของการรับบุตรบุญธรรม สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1.2.1 การรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดา เป็นการรับบุตรบุญธรรมที่บุตรบุญธรรมยังมีได้ตัดขาดบิดามารดากำเนิด เพียงแต่บิดามารดานั้นไม่มีอำนาจในการปกครองบุตรได้อีก แต่ในส่วนของสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตรบุญธรรมนั้นก็ยังคงมีอยู่ต่อกันเช่นเดิม

1.2.2 การรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ เป็นการรับบุตรบุญธรรมในลักษณะที่บุตรบุญธรรมได้ตัดขาดความสัมพันธ์กับครอบครัวเดิมโดยสิ้นเชิง รวมทั้งสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตรบุญธรรมก็สิ้นสุดลงไปด้วย แต่ในประเทศไทยนั้นได้ยึดหลักการรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดาเพียงรูปแบบเดียว (อวิการ์ตน์ นิยมไทย, 2554)

1.3 เงื่อนไขของการรับบุตรบุญธรรม แบ่งได้ 2 ประเภท

1.3.1 กรณีผู้รับบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว

1.3.1.1 ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี และต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี ตามมาตรา 1598/19

1.3.1.2 ผู้จะรับบุตรบุญธรรมหรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน ในกรณีที่คู่สมรสไม่อาจให้ความยินยอมได้หรือไปเสียจากภุมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่ และหาตัวไม่พบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรสนั้น ตามมาตรา 1598/25

การรับบุตรบุญธรรม ถ้าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี ผู้นั้นต้องให้ความยินยอมด้วย (1598/20)

1.3.2 กรณีการรับบุตรบุญธรรมเป็นเด็ก

1.3.2.1 บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีจะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้ นั้นต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี ตามมาตรา 1598/19

1.3.2.2 การรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมจะกระทำต่อเมื่อได้รับความยินยอมของบิดาและมารดาของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ตามมาตรา 1598/21

1.3.2.3 ผู้จะรับบุตรบุญธรรมหรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน ในกรณีที่คู่สมรสไม่อาจให้ความยินยอมได้หรือไปเสียจากภุมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่ และหาตัวไม่พบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรสนั้น ตามมาตรา 1598/25

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.3.2.4 การรับบุตรบุญธรรม ถ้าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี ผู้
นั้นต้องให้ความยินยอมด้วย ตามมาตรา 1598/20

1.3.2.5 ในการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ถ้าผู้เยาว์เป็นผู้ถูกทอดทิ้งและอยู่ในความ
ดูแลของสถานสงเคราะห์เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็ก ให้สถานสงเคราะห์เด็กเป็นผู้
ให้ความยินยอมแทนบิดาและมารดา ตามมาตรา 1598/22

1.3.2.6 ในกรณีที่ผู้เยาว์มิได้ถูกทอดทิ้ง แต่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถาน
สงเคราะห์เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็ก บิดาและมารดาหรือบิดาหรือมารดาในกรณี
ที่มารดาหรือบิดาคนใดคนหนึ่งตายหรือถูกถอนอำนาจปกครอง จะทำหนังสือมอบอำนาจให้สถานสงเคราะห์
เด็กดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมแทนตนก็ได้ ตามมาตรา 1598/23
(รัฐสภา เอกบุต, 2561, น.116-177)

2. การเป็นบุตรบุญธรรมเพียงคนเดียว

ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลเพียงคนเดียวของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา 1598/26 “ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกใน
ขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม

ถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะจดทะเบียนรับผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรบุญ
ธรรมของตนด้วยจะต้องได้รับความยินยอมของคู่สมรสซึ่งเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมอยู่แล้วและมีให้นำ มาตรา
1598/21 มาใช้บังคับ” จะเห็นได้ว่าตามปกติในการรับบุตรบุญธรรมในขณะที่ยังเป็นผู้เยาว์นั้น จะเป็นบุตรบุญ
ธรรมของบุคคลเพียงคนเดียวต่างกับผู้รับบุตรบุญธรรมที่อาจรับบุตรบุญธรรมหลายคนในคราวเดียวกันได้ แต่
ถ้าหากว่าผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลหนึ่ง และ ไปเป็นบุตรบุญธรรมของอีกคนหนึ่งด้วย ซึ่งในทาง
ปฏิบัติคงไม่มีใครทำเช่นนั้น อย่างไรก็ดี มาตรา1598/26 ได้วางหลักไว้อย่างชัดเจนในการห้ามผู้เยาว์ที่เป็นบุตร
บุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกในขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่บุตรบุญธรรมของคู่
สมรส เช่น นายฟ้าอายุ15ปีเป็นบุตรบุญธรรมของ นายเงินได้เพียงคนเดียวเท่านั้น จะเป็นบุตรบุญธรรมของ
นางเสียวไม่ได้ ต้องห้าม ตามมาตรา 1598/26 เว้นแต่ นางเสียวจะเป็นภรรยาของนายเงินด้วยเท่านั้น เพราะ
ในกรณีนี้นายเงินและนางเสียวสามีภรรยาไม่มีข้อขัดข้องในการอุปการะเลี้ยงดูใช้อำนาจปกครองนายฟ้าผู้เป็น
บุตรบุญธรรมแต่ประการใด และเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้วที่ต้องการให้ผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตร
บุญธรรมไม่เกิดปัญหาในเรื่องการใช้อำนาจการปกครองของตัวบุตรบุญธรรมเพราะถ้าหากผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่ง
เป็นคู่สมรสหย่าร้างกันก็จะเกิดข้อขัดแย้งในการอุปการะเลี้ยงดูและการใช้อำนาจการปกครองเกิดขึ้น (ประสพ
สุข บุญเดช, 2558, น.756-757) ส่วนกรณีการรับบุตรบุญธรรมเพียงคนเดียวของประเทศไทยนั้น ซึ่งตาม
มาตรา 346 วรรคแรก ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลหนึ่งแล้ว จะไปเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอีกคน
หนึ่งในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้นเป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม นอกจากนี้ผู้เยาว์อาจมี
ผู้รับบุตรบุญธรรมของใหม่ก็ได้ หากผู้รับบุตรบุญธรรมคนเดิมถึงแก่กรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรมคนหนึ่งในสองคน
ถึงแก่กรรมและคู่สมรสคนใหม่ของผู้รับบุตรบุญธรรมที่ยังมีชีวิตอยู่ยื่นคำร้องขอรับผู้เยาว์นั้นเป็นบุตรบุญธรรม
ตามมาตรา346 วรรคสอง (ไพโรจน์ กัมพูสิริ , 2559 , น.188)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. การใช้อำนาจปกครองบุตรภายหลังบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่า

การหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยาทำให้ความสัมพันธ์ของสามีภริยาในฐานะคู่สมรสสิ้นสุดลง ทั้งสองฝ่ายจึงไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกันนับแต่นั้นเป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม แม้การสมรสจะสิ้นสุดตามมีผลกระทึอนต่อความสัมพันธ์ในฐานะบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายต่อบุตรและมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายต่อบุตรแต่อย่างใด ดังนั้น โดยหลักปกติทั้งสองจึงยังอยู่ในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองเช่นเดิม

อย่างไรก็ดี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1520 ก็เปิดโอกาสให้สามีภริยาสามารถตกลงกันในเรื่องการใช้อำนาจปกครองบุตรว่า “ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

ในกรณีหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ให้ศาลซึ่งพิจารณาคดีฟ้องหย่านั้นชี้ขาดด้วยว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ในการพิจารณาคดีชี้ขาดถ้าศาลเห็นว่ามีความเหตุที่จะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสนั้นได้ตามมาตรา 1582 ศาลจะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสและสั่งให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครองก็ได้ ทั้งนี้ ให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรนั้นเป็นสำคัญ” จะเห็นได้ว่าการที่จะกำหนดว่าให้บิดาหรือมารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหลังการหย่านั้นต้องพิจารณาเรื่องของความผาสุกและประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์เป็นสำคัญ ซึ่งการกำหนดว่าจะให้ใครเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

3.1 กรณีการหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ถ้าหากคู่สมรสทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ว่าจะให้สามีหรือภริยาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ก็ให้เป็นไปตามความตกลงของคู่สมรสนั้น แต่การตกลงนั้นจะต้องทำความตกลงเป็นหนังสือจะตกลงกันด้วยวาจาไม่ได้ เช่น ทำหนังสือตกลงกันว่าให้บุตรอยู่กับบิดาโดยให้บิดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้การตกลงกันนั้นจะต้องกำหนดไว้ในหนังสือโดยชัดแจ้งว่าให้ฝ่ายใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหากแต่เพียงระบุว่า ให้บิดาเป็นผู้อุปการะ เช่นนั้นจะถือว่าทั้งสามีและภริยายังเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์อยู่ทั้งสองคน แต่ถ้าหากสามีและภริยาไม่สามารถตกลงกันได้ให้ก็ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยว่าจะให้สามีหรือภริยาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ เมื่อสามีหรือภริยาตกลงกันเป็นหนังสือเรียบร้อยแล้วฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์และจดทะเบียนหย่าไปแล้วต่อมาภายหลังต้องการจะเปลี่ยนแปลงข้อตกลงดังกล่าว สามีและภริยาจะเปลี่ยนแปลงกันเองไม่ได้แต่จะต้องมาร้องต่อศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1521 เพื่อให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ซึ่งศาลจะตัดสินโดยคำนึงถึงความผาสุกและผลประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์

3.2 กรณีการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล เมื่อสามีหรือภริยานำคดีฟ้องหย่าขึ้นสู่ศาล ศาลที่พิจารณานั้นจะต้องชี้ขาดด้วยว่าสามีหรือภริยาฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ ในการชี้ขาดนี้ศาลจะต้องคำนึงถึงความผาสุกและผลประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์เป็นสำคัญ

4. การเลิกรับบุตรบุญธรรม

การรับบุตรบุญธรรมอาจมีการเลิกกันได้หากคู่กรณีทุกฝ่ายตกลงกันที่จะเลิกรับบุตรบุญธรรมต่อกัน หรือมีเหตุตามกฎหมายที่ทำให้การรับบุตรบุญธรรมต้องเลิกกัน แต่กรณีผู้รับบุตรบุญธรรมถึงแก่ความตายไม่เป็นที่เหตุให้การรับบุตรบุญธรรมยกเลิกไป บุตรบุญธรรมยังเป็นบุตรบุญธรรมของผู้รับบุตรบุญธรรมที่ตายอยู่ตามเดิม (ประสพสุข บุญเดช , 2558 , น.775)

4.1 กรณีตกลงเลิกรับบุตรบุญธรรมกันเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1598/31 กำหนดว่า ถ้าบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้วผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมสามารถที่จะตกลงเลิกรับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บุตรบุญธรรมกันเองได้ แต่ถ้าหากบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ การเลิกบุตรบุญธรรมนั้นจะเลิกได้ ต่อเมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมกับบิดาและมารดาของบุตรบุญธรรมตกลงกัน และถ้าบุตรบุญธรรมมีอายุต่ำกว่า 15 ปีบุตรบุญธรรมจะต้องตกลงด้วย ถ้าบิดาและมารดา หรือบิดาหรือมารดาของบุตรบุญธรรมถึงแก่ความตาย หรือไม่ยินยอมให้เลิกบุตรบุญธรรมโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือบิดาหรือมารดาเป็นคนวิกลจริต หรือหายไปจากถิ่นที่อยู่ เช่นนี้ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้เลิกบุตรบุญธรรม ถ้าหากการรับบุตรบุญธรรมกระทำโดยคำสั่งศาล หรืออยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กโดยผู้รับผิดชอบในสถานสงเคราะห์เด็ก เป็นผู้ให้ความยินยอม การเลิกบุตรบุญธรรมจะทำได้เมื่อมีคำสั่งศาล นอกจากนี้หากผู้เยาว์เคยอยู่ในความปกครองของสถานสงเคราะห์ในขณะที่จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมหรือไม่มีบิดามารดาที่จะดูแลผู้เยาว์ได้อีกต่อไป ผู้รับบุตรบุญธรรมที่จะเลิกบุตรบุญธรรมจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่ออุปการะเลี้ยงดูและสงเคราะห์เรียนจนกว่าผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะ (ประสพสุข บุญเดช, 2558, น.776-778)

4.2 เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมสมรสกับบุตรบุญธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/32

4.3 เมื่อมีเหตุฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1598/33 “คดีฟ้องเลิกการรับบุตรบุญธรรมนั้น เมื่อ

(1) ฝ่ายหนึ่งทำการชั่วร้ายไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง หรือถูกเกลียดชัง หรือได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(2) ฝ่ายหนึ่งหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่งอันเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้ ถ้าบุตรบุญธรรมกระทำการดังกล่าวต่อคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

(3) ฝ่ายหนึ่งกระทำการประทุษร้ายอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีหรือคู่สมรสของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างร้ายแรงและการกระทำนั้นเป็นความผิดที่มีโทษอาญา อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(4) ฝ่ายหนึ่งไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกได้

(5) ฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกได้

(6) ฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินสามปี เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาท อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(7) ผู้รับบุตรบุญธรรมทำผิดหน้าที่บิดามารดาและการกระทำนั้นเป็นการละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 1564 มาตรา 1571 มาตรา 1573 มาตรา 1574 หรือมาตรา 1575 เป็นเหตุให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

(8) ผู้รับบุตรบุญธรรมผู้ใดถูกถอนอำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดและเหตุที่ถูกถอนอำนาจปกครองนั้นมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้นั้นไม่สมควรเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมต่อไป บุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

ถ้าหากผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุตรบุญธรรมต้องการที่จะยกเลิกการรับบุตรบุญธรรม แต่ถ้ามีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอม หากเป็นเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดใน 8 ข้อนี้ ฝ่ายนั้นสามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ (อำพรรัตน์ พงษ์พรหม, 2558, น.11-12)

เมื่อได้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว หากไม่มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดข้างต้น บิดามารดาผู้ให้กำเนิดจะมาขอเลิก และเรียกร้องเอาบุตรของตนคืนไม่ได้ (วัชรากร, 2550)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จะเห็นได้ว่ากฎหมายมิได้กำหนดเหตุการณ์ฟ้องเลิกรับบุตรบุญธรรมกว้างมากนักเพราะเกรงว่าจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิและหน้าที่ของบุตรบุญธรรมและบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรบุญธรรมนั้น (ประสพสุข บุญเดช, 2558 , น.779-784)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ในกรณีที่บิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหย่ากัน กฎหมายมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์ไว้อย่างชัดเจนถึงวิธีการในการกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่ในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ภายหลังการหย่า หากการหย่านั้นเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย บิดามารดาสามารถทำความตกลงด้วยตนเองเป็นหนังสือเกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ได้โดยอิสระบนพื้นฐานของความตกลง ดังนั้น การใช้อำนาจปกครองภายหลังการหย่าในกรณีนี้ จึงอาจตกลงกำหนดให้บิดามารดายังคงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองร่วมกันหรือตกลงให้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์อยู่กับบิดาหรือมารดาแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือตามส่วนก็ได้ ส่วนในกรณีที่บิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหย่ากันโดยคำพิพากษาของศาลนั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลที่พิจารณาต้องเป็นผู้ชี้ขาดว่าสามีหรือภริยาฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ โดยคำนึงถึงความผาสุกและผลประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์เป็นสำคัญ ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองบุตรผู้เยาว์ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากกรณีของผู้รับบุตรบุญธรรม ตามมาตรา 1598/26 ที่สามีภริยาเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมร่วมกันตามข้อยกเว้นของกฎหมายในการเป็นบุตรบุญธรรมเพียงคนเดียว หากปรากฏว่าบิดามารดาตามกฎหมายด้วยการรับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันหย่าขาดจากกันกลับมิได้มีบทกฎหมายบัญญัติที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในเรื่องของการใช้อำนาจปกครองว่าควรเป็นอย่างไร และไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครองบุตรตามมาตรา 1520 มาใช้บังคับโดยอนุโลมแต่อย่างไร

อภิปรายผลการวิจัย

แม้โดยเจตนารมณ์ กฎหมายจะประสงค์ให้บุตรบุญธรรมมีสิทธิและหน้าที่ต่อครอบครัวบุญธรรมเฉกเช่นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการกำหนดให้บุตรบุญธรรมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น โดยไม่ตัดสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำเนิดมา แต่ให้บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่วันเวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรม และให้อำนาจปกครองดังกล่าวโอนไปยังบิดามารดาบุญธรรมโดยอัตโนมัติตามมาตรา มาตรา 1598/28 ก็ตาม แต่ด้วยมูลเหตุแห่งการเป็นบุตรบุญธรรมกับการเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตต่อกันมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในกรณีที่บิดามารดาหย่าขาดจากกันย่อมมีผลกระทบต่อตัวบุตรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของบุตรบุญธรรม แม้การหย่าขาดระหว่างบิดามารดาบุญธรรม ซึ่งเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมจะไม่กระทบต่อความสมบูรณ์ของการเป็นบุตรบุญธรรมก็ตาม แต่ด้วยวัตถุประสงค์ของการรับบุตรบุญธรรมก็เพื่อให้ผู้เยาว์มีครอบครัวที่สมบูรณ์ที่คอยให้ความรักความอบอุ่น ทั้งมีบุคคลที่คอยทำหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ควบคุมความสามารถในการทำนิติกรรม ดังนั้น หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะสำหรับกรณีบิดามารดาบุญธรรมหย่าขาดจากกันให้อำนาจปกครองนั้นกลับมาเป็นของบิดามารดาโดยกำเนิด น่าจะเป็นผลดีกับบุตรผู้เยาว์มากกว่าประการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อื่น ทั้งนี้ เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของบุตรบุญธรรมและเป็นการเยียวยาเพื่อให้บุตรกลับมาอยู่ในความดูแลของบิดามารดาโดยกำเนิดก่อน และเพื่อให้แน่ใจว่าบุตรบุญธรรมจะไม่ได้รับผลกระทบในเชิงลบภายหลังการหย่า

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มมาตรการภายหลังการหย่าของบิดามารดาบุญธรรม โดยกำหนดให้อำนาจปกครองเหนือบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้เยาว์นั้น กลับมาเป็นของบิดามารดาโดยกำเนิด นับแต่บิดามารดาบุญธรรมหย่าขาดจากกัน และหากปรากฏว่าบุตรผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาโดยกำเนิดหรือไม่อาจปฏิบัติเช่นนั้น ก็ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาดโดยคำนึงถึงความผาสุกและผลประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์เป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- การรับบุตรบุญธรรม Protégé. (ม.ป.ป.). สืบค้น สิงหาคม, 1, 2562, จาก <https://sites.google.com/site/2011pattayamomo/vivre-le-francais-chiwit-ni-frangses/le-droit-de-mes-enfants-siththi-luk-chan-ni-frangses/kar-rab-butr-buythrrm-protege>
- จุฑารัตน์ ศรีม่วง. (2555). ความพึงพอใจในชีวิตสมรสและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้ป่วยหญิงที่มาปรึกษา ณ คลินิกมีบุตรยาก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. สืบค้น สิงหาคม, 1, 2562, จาก https://cuir.car.chula.ac.th/dspace/bitstream/123456789/42077/1/jutharat_sr.pdf
- ประสพสุข บุญเดช. (2558). คำอธิบายกฎหมายครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2559). รวบรวมความกฎหมายลักษณะครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ : วิทยุชน
- รัศภา เอกบุตร. (2561). คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ปริญญา นิพนธ์ปริญญาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพฯ สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562 จาก [file:///C:/Users/HP/Downloads/2350-1-8869-1-10-20190314%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/2350-1-8869-1-10-20190314%20(1).pdf)
- รายงานสถิติจำนวนทะเบียนรับบุตรบุญธรรม. (ม.ป.ป.). สืบค้น สิงหาคม, 1, 2562, จาก http://stat.bora.dopa.go.th/stat/marry/check_yrk.html
- อวิการัตน์ นิยมไทย. (2554). การรับบุตรบุญธรรม. สืบค้น สิงหาคม, 3, 2562, จาก <http://web.senate.go.th/lawdatacenter/includes/FCKeditor/upload/Image/b/reform/reform18.pdf?fbclid=IwAR0vE3z5hA0iMYcfSOozs5uion5IcCiVMnjXo1L33vNxHg0eULv0K6a4wCY>
- อำพรรัตน์ พงษ์พรหม. (2558). ปัญหาการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม(สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม). สืบค้น สิงหาคม, 2, 2562, จาก [file:///C:/Users/HP/Downloads/5d73a92d%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/5d73a92d%20(1).pdf)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี จุฑารัตน์ มงคลโชค¹, ชันทอง ใจดี²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email: S59123450060@ssru.ac.th¹, khanthong.ja@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา โดยมีกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา จำนวน 388 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.196$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.073$) รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.010$) ($\bar{X}=2.946$) ($\bar{X}=2.753$) ตามลำดับ และประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการอาศัยในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การจัดการ, ขยะมูลฝอย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศ พบว่า คนไทยกว่า 60 ล้านคน สามารถสร้างขยะได้มากถึง 14 ล้านตันต่อปี แต่ในระบบการจัดเก็บขยะกลับมีไม่ถึง 70% ของขยะที่เกิดขึ้น แต่เดิมการกำจัดขยะในประเทศไทยใช้วิธีการเทกองแล้วกลบ หรือเผา ซึ่งเป็นวิธีที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหากลิ่นเหม็น ที่อยู่อาศัยเป็นแหล่งพาหะนำโรค ปัญหาการเผาขยะมูลฝอยก่อให้เกิดควันและอากาศเป็นพิษ สถานการณ์มลพิษประเทศไทยปี 2561 พบว่าการขยายตัวของชุมชนเมือง การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการบริโภค ทำให้ในปี 2561 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 27.8 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 รว 1.64% ซึ่งถูกคัดแยกและนำกลับไปใช้ประโยชน์ 34% กำจัดอย่างถูกต้อง 39% และกำจัดไม่ถูกต้อง 27% ทั้งนี้แม้ว่าปริมาณการจัดการขยะอย่างถูกวิธีมีเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะยัง ไม่มีกฎระเบียบที่จะคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะทั่วไป และมีแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย โดยให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการของเสียอันตรายอย่างครบวงจร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย ต่อมารัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งในการกำจัดขยะมูลฝอยตามเกณฑ์มาตรฐาน และตามแนวทางการจัดการมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรงบประมาณก่อสร้างหลุมฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่เกิดจากการกระจายอำนาจในเชิงพื้นที่เพื่อการบริหารราชการแผ่นดินมีความคล่องตัว จัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้มากที่สุด และตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างทันที่ทั้งที่ ในการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจมหาชนไม่ว่าจะเป็นการจัดทำบริการสาธารณะ การดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณ หรือการกระทำใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และต้องชอบด้วยกฎหมายที่บัญญัติอำนาจไว้ให้ และจะกระทำการขัดต่อกฎหมายไม่ได้เช่นกัน (ณัฐพล ใจจริง และกฤษณ์ วงศ์วิเศษธร. ม.ป.ป.) อำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 อาทิเช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย บทบาทของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลต้องป้องกัน และแก้ไขภาวะมลพิษในเขตพื้นที่ อาทิ การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย กรณีการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับ แสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด สิ่งที่เขาต้องการ ปัญหาที่เขา กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติ (วารุณี ซาคำรุณ, 2551) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากประชาชน ในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ที่รู้ถึงสภาพปัญหา และความต้องการต่าง ๆ ของท้องถิ่นตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งหากผู้ที่ทราบปัญหาและความต้องการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวางแผนการพัฒนา น่าจะเป็นสิ่งที่ดีเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างตรงจุดกับความต้องการมากขึ้น และยังเป็นภาระลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา เพราะเมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งยังช่วยให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน และไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชนมากขึ้นด้วย (สัมพันธ์ ใจกว้าง, 2554)

จากสภาพปัญหา และความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อที่จะได้รับรู้ และปรับปรุงแก้ไขจากสภาพปัญหานั้นมาพัฒนาในด้านที่ดีให้ดียิ่งขึ้น ให้ชุมชนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และปรับใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน มีผล ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 388 คน

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ตัวแปรตาม

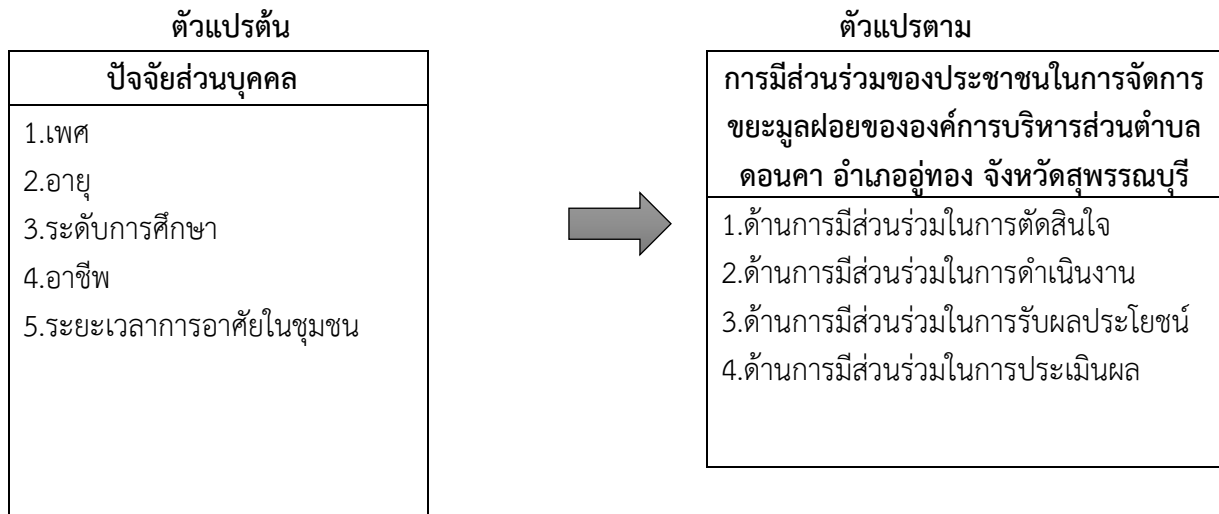
แนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. 1981) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. 1997) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษานี้ โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอดู่ตอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Survey research) โดยมีเครื่องมือคือแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรทั้งหมดในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา จำนวน 13,285 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 คน โดยการคำนวณประชากร จากสูตรของ Taro Yamane (Yamane. 1967: 886-887) โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าไม่เกิน 5% และแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อจะได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถิติพรรณนา โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตาม เพศ ใช้สถิติ T – test และอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.0 เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 และมีระยะเวลาการอาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 83.5

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอดู่ตอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (\bar{X} =4.07) รองลงมาคือ ด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (\bar{X} =3.01) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (\bar{X} =2.94) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (\bar{X} =2.75) อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลตอนคา

การจัดการขยะมูลฝอย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	ลำดับ
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.010	.3844	ปานกลาง	2
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.946	.4494	ปานกลาง	3
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.073	.5651	มาก	1
4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.753	.4257	ปานกลาง	4
รวม	3.196	.3385	ปานกลาง	

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลตอนคา ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig.
เพศ	1.951	.052
อายุ	14.053	.000
ระดับการศึกษา	9.616	.000
อาชีพ	4.652	.001
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน	4.387	.013

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P=.000) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

- ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีส่วนร่วมน้อยกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี,

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.000$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

- ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านภาพรวม จำแนกตามการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่มีการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

- ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมน้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง อาชีพเกษตรกร อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.013$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

- ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาการอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี ส่วนร่วมน้อยกว่าประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในชุมชน 5 – 10 ปี และระยะเวลาการอาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และวางแผน กับองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มากนัก เนื่องจากไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือเสนอปัญหา และประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ขาดการตระหนักถึงปัญหา และผลกระทบที่ตามมาของขยะมูลฝอย เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดต่อมลพิษทางอากาศ ปัญหากลิ่นเหม็น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเบญจพรรณ สุวรรณท้าว (2558) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลนางเลิ้ง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”, กุสุมา เขียวเพกา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้ง 2 เรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันหน่วยงานมีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านความสะอาด การรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี การมีรายได้เสริมจากการคัดแยกขยะ ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนดีขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปภาวรินทร์ นาจาปา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด” ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่ประชาชนมีอาชีพรับจ้าง ไม่สะดวกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน และเสนอปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน เนื่องจากต้องทำงานเพื่อเลี้ยงปากท้องของตนเอง และครอบครัว จึงทำให้การแก้ไขปัญหาไม่ตรงตามจุด และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิทธิธันท์ วารุณสหรัชฌณ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะ หน่วยงานได้รับงบประมาณประจำปีอย่างจำกัด จึงไม่เพียงพอต่อการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน และประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับพออยู่พอกิน ซึ่งไม่เพียงพอในการช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิรารรรถ อินทรีย์สังวร (2552) ได้กล่าวถึง เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมได้ว่า ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองค่าใช้จ่ายในการเข้าไปมีส่วนร่วมเกินกว่าที่เขาประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ จึงทำให้ขาดความร่วมมือจากประชาชน หากจะพิจารณาจากวิจัยก่อนหน้านี้ จะเห็นได้ว่า งานวิจัยของ เบญจพรรณ สุวรรณท้าว (2558) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลนางเลิ้ง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในด้านการดำเนินการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีระดับน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ขั้นตอนการประเมินผลเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐมากกว่าภาคประชาชน จึงทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนิศร ยืนยง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก” ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลตอง อําเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ประชาชนเพศชาย และเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันเพศชาย และเพศหญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน มีการปฏิบัติการรักษาความสะอาดร่วมกันภายในบริเวณชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้มีส่วนร่วมในการจัดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปภาวรินทร์ นาจาปา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด” ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าประชาชนที่มีกลุ่มช่วงอายุอื่น ๆ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีอายุที่ค่อนข้างมาก มีปัญหาด้านสุขภาพอาจร่วมทำกิจกรรมได้ไม่สะดวก และลูกหลานมีเงินเดือนให้ จึงไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรม หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิจักขณ์ เพชรนุช และกฤษฎา นันทเพ็ชร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน การมีส่วนร่วมในโครงการ ๆ แตกต่างกัน

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า ย่อมเข้าใจในทุกกระบวนการมีส่วนร่วม นั้น จึงทำให้ผู้ที่มีโอกาสทางด้านการศึกษามากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ สามารถเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมได้มากกว่า หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วงษ์ประกาย เจริญเพ็ง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป่า อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี” ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะแตกต่างกัน

ด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน โดยยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายนั้น ต้องใช้เวลาอยู่กับการขายตลอดทั้งวัน จึงทำให้ไม่สามารถมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิชญ์ หยกจินดา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี” ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

ด้านระยะเวลาการอาศัยในชุมชน ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่ากับช่วงปีอื่น ๆ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนระหว่าง 5 – 10 ปีขึ้นไป และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความผูกพันกับชุมชนจึงให้ความสำคัญถึงปัญหาขยะมูลฝอยภายในชุมชน และเล็งเห็นถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในชุมชนต่ำกว่า 5

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปี หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้าเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของจำเนียร จันทร์ผลึก (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง” ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้เสนอแนะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หน่วยงานภาครัฐควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ประชาชนจะได้รู้สึกว่าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนอย่างแท้จริง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรจัดกิจกรรมให้แต่ละหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะเพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชน เพื่อให้แต่ละหมู่บ้านเกิดความสามัคคี และพึ่งพาอาศัยกัน
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรมีการพัฒนาต่อยอดจากแผน หรือกิจกรรมเดิมให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตัวเอง และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางที่ดียิ่งขึ้น
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หน่วยงานภาครัฐควรชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนได้รับรู้ เช่น ด้านงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และควรมีการประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเชิงคุณภาพ และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เพื่อนำข้อมูลมาสรุปผลใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการขยะอย่างถูกวิธีและมีความเหมาะสมกับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- จิรวรรณ อินทรีย์สังวร. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร์ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. (การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ณัฐพล ใจจริง และกฤษณ์ วงศ์วิเศษธร. ม.ป.ป. **ข้อบัญญัติท้องถิ่น**. <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ข้อบัญญัติท้องถิ่น> (ผศ.ดร.ณัฐพล ใจจริงและกฤษณ์ วงศ์วิเศษธร).
- เบญจพรรณ สุวรรณท้าว. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลนางเลิ้ง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วารสารมหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 5(1), 212-238.
- ปภาวรินทร์ นาจาปา. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด**. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- วารุณี ชาคำรุณ. (2551). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- วงศ์ประกาย เจริญเพ็ง. (2559). **การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป่า อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี**. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยปทุมธานี).
- วิจักขณ์ เพชรนุช และกฤษณา นันทเพ็ชร. (2560). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ 5 ล้านบาท) กรณีศึกษาโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชุมชนบ้านเนินทางรถไฟเมืองพิทยา จังหวัดชลบุรี**. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(3), 1141-1153.
- วิชณุ หยกจินดา. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี**. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สิทธิธินันท์ วารุณสหรัชภณ. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. (การศึกษานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สัมพันธ์ ใจกว้าง. (2554). **การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในการพัฒนาแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปล้อง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย**. (การศึกษานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1980). **Rural Development Participation : Concept and Measures For Project Development committee Center For International Studies**. Cornell University.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน

ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

สุวิภา ขาวผ่อง¹, ชันทอง ใจดี²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email: S59123450054@ssru.ac.th¹, khanthong.ja@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐ ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐ ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านค้าที่อยู่ในตลาดประชารัฐ ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 108 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน (\bar{X} = 3.255) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (\bar{X} = 3.866) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (\bar{X} = 3.335) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (\bar{X} = 2.963) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (\bar{X} = 2.855) อยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการประกอบการ ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐ ไม่แตกต่างกัน และ ผู้ประกอบการที่มีอายุ ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนา, ประชากรัฐ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยได้ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหามานาน รัฐบาลชุด พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงได้มีการทบทวนนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ โดยหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริม นโยบายเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อลด ความเหลื่อมล้ำ สร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีรายได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนด วิสัยทัศน์กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วย การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม และเป็นการ วางรากฐานไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ เมื่อ วันที่ 17 ตุลาคม 2560 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักนโยบาย ให้ดำเนินโครงการตลาดประชารัฐ ด้วยการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาพื้นที่ตลาดใหม่และขยายพื้นที่ตลาดที่มีอยู่เดิมให้ผู้ประกอบการแต่ละกลุ่มประเภท สินค้าในแต่ละระดับมีพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้า ทั้งเกษตรกรผู้มียาได้น้อย ผู้ประกอบการ หาบเร่ แผงลอย รวมทั้งผู้ประกอบการที่เดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย และส่งเสริมศักยภาพให้ผู้ประกอบการให้มีการ พัฒนาและแข่งขัน ซึ่งโครงการตลาดประชารัฐนั้นได้มีการจัดสรรพื้นที่ตลาดในส่วนภูมิภาค ให้ผู้ประกอบการ จำหน่ายสินค้าแล้ว จำนวน 72,125 ราย ทำให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากทั่วประเทศ โครงการประชารัฐจึง เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนที่เข้มแข็งในการสร้างโอกาสสร้างอาชีพ สร้างรายได้ นำไปสู่การลดความ เหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว นั้นจะต้องมีความร่วมมือในการพัฒนาจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงผู้ประกอบการในตลาดประชารัฐ หนองเตียนซึ่งสำคัญต่อการพัฒนาเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ประกอบการรู้ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายใน ตลาดเป็นอย่างดี และรู้ถึงแนวทางการแก้ไขอย่างตรงจุด การที่เปิดให้ประชาชนเข้าร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจของท้องถิ่นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของ การที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้า ร่วมในกิจกรรมนั้นๆ โดยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมแบบครบวงจรตั้งแต่ต้น จนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งเดียว (อรทัย ก๊กผล 2552)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วม ของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เพื่อที่จะได้รับรู้ถึงสภาพปัญหา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการมีส่วนร่วมจะ จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียนหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐ หนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ผลทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียนแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการทั้งหมดในตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอมือง จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งสิ้น 150 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 108 คน

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ

ตัวแปรตาม

แนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

แนวคิดทฤษฎี

ความหมายของการมีส่วนร่วม

โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ Cohen and Uphoff (1981) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนและสร้างกรอบพื้นฐานการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วม การตัดสินใจ ว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ 3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการประเมินผล ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ฉลุย หนูจิตร (2551) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในด้าน การริเริ่มประเมินปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหา การดำเนินแก้ไขปัญหา ขั้นการได้รับผลประโยชน์และขั้นการติดตามประเมินผลดำเนินงานไปถึงการร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนา

นโยบายโครงการประชารัฐ

เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาลเพื่อใช้ให้เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาตั้งแต่จากระดับท้องถิ่นขึ้นมา โดยมุ่งเน้นให้มีความร่วมมือกันระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ, เอกชน และประชาชน ในแก้ไขปัญหาต่างๆ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต สร้างโอกาส สร้างอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ ทางสังคม ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย โครงการประชารัฐทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และมีความยั่งยืน ซึ่งจะมีชุมชนเป็นตัวดำเนินการหลักในการขับเคลื่อน เพราะคนในท้องถิ่นเองนั้นย่อมรู้ว่าชุมชนของตนเองยังขาดอะไร และต้องการอะไร ทำให้ได้รับประโยชน์ตามความต้องการและทั่วถึง

โดยมีรัฐบาลช่วยเหลือในเรื่องงบประมาณที่มาในรูปแบบของการจัดตั้งกองทุน เช่นกองทุนประชารัฐ หรือกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจุดประสงค์ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ส่งผ่านหรือแจกจ่ายไปให้ตั้งแต่ระดับตำบล, หมู่บ้าน

ซึ่งส่วนใหญ่มักเรียกกันง่ายๆ ว่า กองทุนหมู่บ้าน ส่วนขนาดของเม็ดเงินของกองทุนที่จะได้รับในแต่ละครั้ง หรือแต่ละหมู่บ้านนั้นอาจจะไม่เท่ากัน ที่ผ่านมาก็มีได้รับเช่น ไม่เกิน 200,000 บาทในครั้งแรก และครั้งต่อไป อาจจะยดงบประมาณเพิ่มขึ้น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการ โครงการพระราชรัฐ หรือโครงการอื่นๆ ว่าสามารถดำเนินไปได้ อยู่ และมีรายได้ หรือไม่สูญเสียเปล่า หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการ สทบ. ได้กล่าวถึง ประชาธิรัฐ ว่าเป็นการรวมพลัง 4 ฝ่ายหลักในสังคม ได้แก่
 1. ฝ่ายการเมือง 2. ฝ่ายหน่วยงานรัฐ (ราชการ) 3. ฝ่ายชุมชน (ประชาชน) 4. ฝ่ายประชาสังคม (เอกชน)

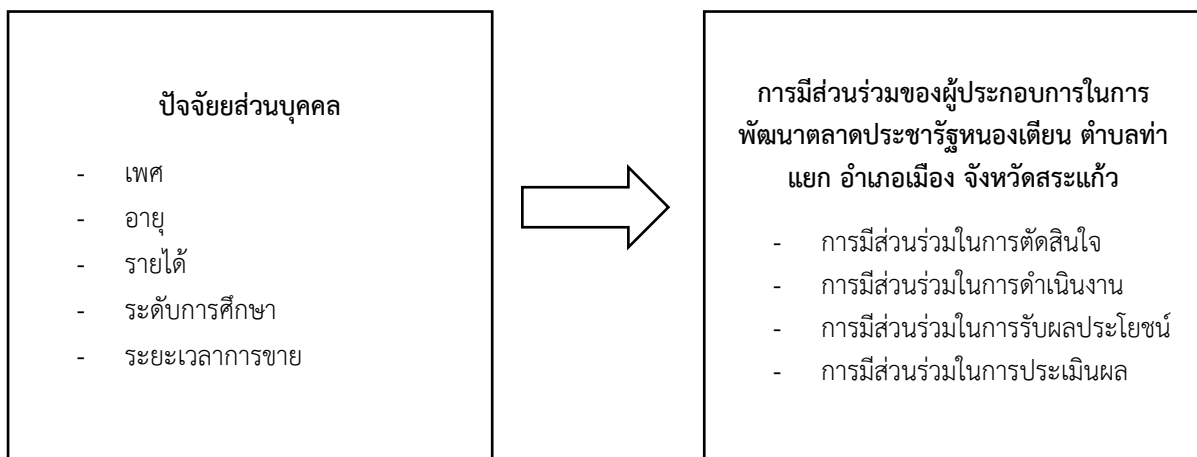
โครงการพระราชรัฐมุ่งเน้นเป้าหมายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และสังคมให้กับภาคประชาชน โดยจะผลักดันประสบการณ์ บทเรียน และภูมิปัญญาภาคประชาชน สู่นโยบายประเทศ มีการสร้างการเมืองภาคประชาชนเพื่อให้มีการตรวจสอบการเมืองในระบบชนึก และประสานกำลังทุกภาคส่วนทั้ง รัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อพัฒนาสังคมทุกระดับ รวมพลังสร้างสรรค์ โดยไม่กีดกันผู้ใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัพฮอฟ (Cohen, J.M. and N.T. Udhoff. 1977) เป็นกรอบแนวคิดหลัก ในการศึกษาครั้งนี้ โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอมืองจังหวัดสระแก้ว

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

การวิจัย เรื่อง การการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอมือง จังหวัดสระแก้ว เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Survey research) โดยมีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชากร โดยศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอมือง จังหวัดสระแก้ว” จำนวน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชากรทั้งหมด 150 คน โดยการคำนวณประชากร จากสูตรของ (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 108 คน โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ให้มีความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่าไม่เกิน 5% และแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อจะได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถิติพรรณนา โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน จำแนกตาม เพศ ใช้สถิติ T – test และอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการประกอบการ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.5 เป็นเพศหญิง จำนวน 61 คน มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 มีระดับรายได้ ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 มีระยะเวลาในการประกอบการระหว่าง 2 – 3 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0

2. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว มีค่าเฉลี่ย 3.25 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 3.86 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ย 3.33 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ย 2.96 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ค่าเฉลี่ย 2.85 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ก็ยังอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ภาพรวมจากตัวชี้วัด 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้านตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

การพัฒนาตลาดประชารัฐ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.335	.4935	ปานกลาง	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.963	.5456	ปานกลาง	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.866	.4672	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.855	.6252	ปานกลาง	4
รวม	3.255	.3192	ปานกลาง	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐแตกต่างกัน ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig.
เพศ	.934	.352
อายุ	3.074	.013
ระดับการศึกษา	.737	.532
รายได้	2.582	.080
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ	.060	.981

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ประกอบการที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียนแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ประกอบการที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียนแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = .000$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

- ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีส่วนร่วมมากกว่าผู้ประกอบการที่มีอายุ 41 - 50 ผู้ประกอบการที่มีอายุ มากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้ประกอบการที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี, ผู้ประกอบการที่มีอายุ 20 - 30 ปี, ผู้ประกอบการที่มีอายุ 31 - 40 ปี, ผู้ประกอบการที่มีอายุ 41 - 50 ปี และผู้ประกอบการที่มี อายุ 51 - 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการประเมินผล จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุ 20 - 30 ปี มีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้ประกอบการที่มีอายุ 31 - 40 ปี ผู้ประกอบการที่มีอายุ มากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้ประกอบการที่มีอายุ 31 - 40 ปี, ผู้ประกอบการที่มีอายุ 41 - 50 ปี, และผู้ประกอบการที่มีอายุ 51 - 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐ หนองเตียน แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ประกอบการที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียนแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบการแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียนแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบการแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบแผนของตลาดอย่างแท้จริง และเข้าใจว่าโครงการตลาดประชารัฐเป็นโครงการที่รัฐจัดตั้งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นอันว่าให้รัฐเป็นผู้ดำเนินโครงการเพียงฝ่ายเดียว จึงทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐ กัญภัย (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าผู้ประกอบการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการที่ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการที่เป็นความพึงพอใจของตนเอง ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการสามารถกระทำการต่าง ๆ ให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ หยกจินดา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบการบางส่วนมีข้อจำกัดด้านเวลาเนื่องจากมีภาระหน้าที่อื่นต้องปฏิบัติ ทำให้การเสนอปัญหาต่าง ๆ ไม่ครบทุกคนในที่ควรจะเป็น จึงส่งผลให้การลำดับความสำคัญของปัญหาที่แท้จริงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อที่หน่วยงานภาครัฐจะนำไปแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อขับเคลื่อนโครงการอยู่ในระดับน้อย ส่งผลให้ระดับ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการ มีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา มุกดา (2557) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผลวิจัยพบว่า ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างเช่น ปัญหาห้องน้ำขาดแคลน ซึ่งผู้ประกอบมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่เกิดการล่าช้าในการแก้ไขปัญหา ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป (2556) ได้ศึกษาเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดโบราณบางพลีและกำหนด แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมปานกลางได้แก่ การมีส่วนร่วมร่วมดำเนินกิจกรรม

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบการอาจมีความเข้าใจว่า การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผล ผู้ประกอบการอาจไม่มีหน้าที่ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ในการประเมินผล เช่น การตรวจสอบด้านงบประมาณต่าง ๆ ด้านความสำเร็จของโครงการ เป็นต้น การประเมินผลดังกล่าว จะเป็นบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ระดับ ปานกลาง หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา ศรีนุ่น (2558) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง น้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

ด้านเพศ พบว่าผู้ประกอบการที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน โดยปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่าซึ่งในปัจจุบันเพศหญิงมีบทบาทและสิทธิในสังคมเท่าเทียมกับผู้ชายมากขึ้น เมื่อเทียบกับอดีต แต่ในปัจจุบันนั้น เพศหญิงมีบทบาทในหลาย ๆ ด้านทางสังคม ทำให้เพศหญิงมีสิทธิมากขึ้น และมีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่จึงส่งผลทำให้ผู้ประกอบการที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวดี ไกรสกุล และ จุฑาภรณ์ คงรัชภวิน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ผลวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ พบว่าผู้ประกอบการที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วม แตกต่างกัน โดยยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐน้อยกว่าผู้ประกอบการที่มีกลุ่มอายุอื่นๆ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีอายุค่อนข้างมาก ทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลต่าง ๆ ไม่สะดวกหรือ เกิดความยากลำบากเกินไป ซึ่งต่างจากผู้ประกอบการที่มีอายุน้อยกว่า ที่มีภาระกำลัง และมีความสะดวกในการมาส่วนร่วมมากกว่า จึงส่งผลทำให้ผู้ประกอบการที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วม แตกต่างกัน หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป (2556) ได้ศึกษาเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดโบราณบางพลีและกำหนด แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดโบราณบางพลีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แตกต่างกัน

ด้านระดับการศึกษา พบว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน โดยปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบในทุกระดับการศึกษามีสิทธิที่เท่าเทียมกัน ในการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะผู้ประกอบการที่มีการศึกษาอยู่ในระดับใด ในทุกระดับการศึกษาก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อรักษาผลประโยชน์และสิทธิของตนเองและเพื่อร่วมรับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกับทุกคน หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาชนก เหล็กกล้า และ ศศ.ดร.ปราโมทย์ ประจนปัจฉิม (2554) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน

ด้านรายได้ พบว่าผู้ประกอบการที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน โดยปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า รายได้อาจจะยังไม่ใช่ตัวกำหนดกฎเกณฑ์ที่จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ผู้ประกอบการทุกคนตระหนักว่าการมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะมีรายได้มากน้อยเพียงใดก็จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ เพราะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐนั้นสำคัญและยังส่งผลโดยตรงต่อชีวิต การเป็นอยู่ของผู้ประกอบการทุกคน หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา เขียวเพกา (2560) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

ด้านระยะเวลาในการประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบการ แตกต่างกัน มีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน โดยปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะว่า ระยะเวลา ในการประกอบการไม่ว่ามากน้อยเพียงใดก็ยังไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการเข้าไปมีส่วนร่วม และการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นจะต้องไม่มีเงื่อนไข ในเมื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นส่งผลต่อผู้ประกอบการโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โอลี และ มาร์สเดน ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า มีส่วนร่วมนั้น คือการที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากร และระเบียบต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้น จะต้องไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบเงื่อนไขต่าง ๆ หากพิจารณาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานิสงค์ โอทาตะวงศ์ (2557) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแห อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

จากการที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้กำหนดข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อ ตลาดประชารัฐหนองเตียน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลตลาดประชารัฐ ควรมีการจัดประชุมเพื่อหารือในการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในเวลาที่เหมาะสมให้กับผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้ประกอบการส่วนมากหรือทุกคนนั้นได้เข้าร่วมประชุม ซึ่งการเสนอปัญหาต่าง ๆ ของทุกคนทำให้นำไปสู่การพัฒนาตลาดประชารัฐให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หน่วยงานควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเสนอปัญหา และช่วยผู้ประกอบการแก้ไขปัญหาที่พบอยู่บ่อย ๆ เช่น ปัญหาห้องน้ำขาดแคลน ทั้งนี้การที่ผู้ประกอบการและหน่วยงานช่วยกันดำเนินการแก้ไขปัญหา จะทำให้ปัญหาที่พบอยู่บ่อย ๆ นั้นดีขึ้นกว่าเดิม

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หน่วยงานและผู้ประกอบการควรมีการร่วมมือกัน ในการจัดกิจกรรมๆ ของตลาด ให้ทันสมัย เช่นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เป็นสื่อในการโฆษณา ให้เข้ากับ ยุคสมัย จะทำให้เกิดประโยชน์ที่ดีขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หน่วยงานควรแสดงออกให้ผู้ประกอบการนั้นมีส่วนร่วมในการประเมินผลต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้มีการตรวจสอบถึงความโปร่งใสในการบริหาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากตลาดประชารัฐหนองเตียน ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เป็นแหล่งทำการซื้อขายทำให้ผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงเรื่องการมีจิตใต้สำนึกของผู้ประกอบการในเรื่องของการพัฒนาตลาดที่แท้จริงให้ดีขึ้น

2. นอกจากการสอบถามข้อมูลจากผู้ประกอบการแล้ว ยังจำเป็นต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลตลาดประชารัฐหนองเตียนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลตลาดประชารัฐหนองเตียนโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- กฤษมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (สาขารัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉลวย หนูจิตร. (2551). การมีส่วนร่วม.
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดโบราณบางพลีและกำหนด แนวทาง พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัฐ กัญภัย. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาสังคมไทย : ภาพสะท้อนที่เกิดในเพลง Rap

ปนัดดา ฤทธิมัต¹, วรณญา อัจฉริยบตี²

¹นักศึกษาศาสาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email : namwhan_namwhanwhan_@hotmail.com, 59123401017@ssru.ac.th¹, warunya.aj@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความเรื่องปัญหาสังคมไทย : ภาพสะท้อนที่เกิดในเพลง Rap มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่ปรากฏในเพลง Rap โดยศึกษาจากเพลง Rap ของไทยในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2561 ใน www.youtube.com และคัดเลือกเฉพาะเพลงที่มียอดการรับชมหนึ่งแสนครั้งขึ้นไป นับตั้งแต่วันที่เพลงนั้นเผยแพร่ จนถึงวันที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล จำนวนทั้งหมด 30 เพลง

ผลการวิจัยพบว่าในเพลง Rap นั้นปรากฏปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยหลากหลายปัญหา ได้แก่ ปัญหาการเมืองการปกครอง ปัญหาการศึกษาไทย ปัญหาช่องโหว่ของกฎหมาย ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบชาวนาหรือคนยากจน ปัญหาที่เกิดจากการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร ปัญหาที่เกิดจากการเสพติดสังคมออนไลน์ ปัญหาการหลอกลวงจากขบวนการมิฉาซีพในรูปแบบของขบวนการ ปัญหาความลุ่มหลงมกมายเกี่ยวกับรางวัล และปัญหาจากการอพยพของชาวโรฮีนจา โดยพบว่าปัญหาที่ปรากฏในเพลง Rap มากที่สุดก็คือปัญหาการเมืองการปกครอง รองลงมาคือปัญหาการศึกษาไทย และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ปัญหาที่พบในเพลง Rap มากที่สุดตามที่ได้ศึกษานั้น คือ ปัญหาการเมือง เหตุเพราะปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ กล่าวคือเมื่อประเทศประสบปัญหาทางการเมือง ซึ่งอาจมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้น ก็จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าเดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศไทย เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดอันตราย เมื่อเป็นเช่นนี้ประเทศไทยก็จะสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เกิดสถานะเศรษฐกิจซบเซา และภาครัฐอาจต้องหยุดชะงักนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อรอให้สถานการณ์บ้านเมืองกลับสู่สภาวะปกติเสียก่อน

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักร้องเพลง Rap ชาวไทยใช้เพลง Rap เป็นเครื่องมือถ่ายทอดและสะท้อนปัญหาในสังคม เนื่องจากด้วยลักษณะของเพลง Rap ที่มีเอกลักษณ์ทางด้านภาษาที่สามารถนำเสนอเนื้อหาได้อย่างตรงไปตรงมา

คำสำคัญ : ภาพสะท้อน, สังคม, เพลง, แร็ป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Thai social problems: how rap songs reflect the social problems

Phanatda Ritmat¹, Warunya Atchariyabode²

¹Student majored in Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

²Instructor, Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

Email : namwhan_namwhanwhan_@hotmail.com, 59123401017@ssru.ac.th¹, warunya.aj@ssru.ac.th²

Abstract

This paper, Thai social problems: how rap songs reflect the social problems, aims to study a reflection of problems appeared in Thai rap songs. The songs published on www.youtube.com on 6th October 2018 with 100,000+ viewers were selected. Since that date, data has been collected from 30 songs.

Rap songs reflected various problems in Thai society i.e., politic and governance, education, gaps in the laws, South Thailand insurgency, bribery, deforestation, exploitation of farmers or the poor, adolescent pregnancy, social online addiction, begging scam (crime syndicate), obsession with shaman, Rohingya refugee crisis; a song related to politics and governance was in the largest number; as for education problems and South Thailand insurgency, they were identified in a lesser number (respectively).

Notably, the songs expressing a problem in politics and governance were found in the largest number as such problem is serious, affecting Thailand economic, security and development of nation – in other words when a problem reveals itself to the country, violence may occur; as a result, tourists may avoid traveling to Thailand to avert dangers. With a decline in tourism, large amount of income generated from tourism for Thailand will be lost leading to economic depression and hiatus in government policy or projects, waiting to return to a normal situation.

With notable viewpoint, Thai rap songs is a tool to express and reflect problems in the society as they use language that can express its meaning directly.

Keywords : Reflection, Society, Music, Rap.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2536 วงทีเคโอ เป็น Rapper กลุ่มแรกในประเทศไทย สังกัดคีตา เรคคอร์ด แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากกระแสดนตรีไทยในเวลานั้นยังไม่นิยมเพลงในลักษณะนี้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 กระแสการฟังดนตรีในเมืองไทยได้เปลี่ยนไปจากแนวดนตรีกระแสหลักไปสู่แนวอิสระมากขึ้น จึงทำให้เพลง Rap ได้รับความนิยมมากขึ้น Rapper ที่ประสบความสำเร็จและได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบันก็คือ โจอี้ บอย และในปี พ.ศ. 2544 ค่ายจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ ก็ได้มี Rapper ที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากนั่นก็คือ ดาจิม อย่างไรก็ตามเพลง Rap ก็ยังเป็นที่นิยมกับผู้ฟังเฉพาะกลุ่มเท่านั้น (คชาชัย วิชัยดิษฐ, 2548)

จนกระทั่งในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมา บริษัท เวิร์ค-พอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท โต้ะกลมโทรทัศน์ จำกัด ได้ผลิตรายการ The Rapper ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 20.00 - 21.45 น. ทางช่องเวิร์คพอยท์ และรายการ Show Me The Money Thailand ที่ซื้อลิขสิทธิ์จากประเทศเกาหลีใต้ เพื่อค้นหา Rapper หน้าใหม่ของวงการ โดยออกอากาศทุกวันอังคาร เวลา 20.30 - 22.00 น. ทางทรูโฟรยู ช่อง 24 ทั้งสองรายการได้รับกระแสตอบรับจากคนดูเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากเรตติ้งของรายการ The Rapper ที่ออกอากาศสามตอนแรกก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.760 ส่วนรายการ Show Me The Money Thailand มีเรตติ้งเฉลี่ยอยู่ที่ 0.177 (วิเคราะห์เจาะเรตติ้ง, 2561) รวมถึงจำนวนผู้รับชมรายการผ่านทาง www.youtube.com ที่มียอดการเข้าชมวิดีโอสูงสุดถึงหลักล้าน เช่น รายการ The Rapper EP.16 รอบ Final Rhyme เผยแพร่เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ที่มียอดการเข้าชม 2,754,767 ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2561) และรายการ Show Me The Money Thailand EP.9 เผยแพร่เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2561 มียอดการเข้าชม 1,136,016 ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2561) ทั้งยังเป็นที่ถูกพูดถึงในสื่อสังคมออนไลน์อีกด้วย จึงนับได้ว่ารายการดังกล่าวสามารถปลุกกระแสเพลง Rap ให้เป็นที่นิยมมากขึ้นตามไปด้วย

ถึงแม้ว่าเนื้อร้องของเพลง Rap จะมีถ้อยคำหยาบคาย และมีเนื้อหารุนแรง แต่เพลง Rap บางเพลงนั้นได้ถ่ายทอดปัญหาของสังคมไทยอย่างตรงไปตรงมา เพลง Rap จึงเปรียบเสมือนกระจกส่องสะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี เช่น เพลงราตรีสวัสดิ์ของ Fukking Hero ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บทเพลงนี้ได้ถ่ายทอดถึงหน้าที่ของทหารที่ประจำการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่กันอย่างเข้มแข็งและเสี่ยงอันตรายถึงชีวิต แต่ก็เพื่อปกป้องประเทศชาติและประชาชน เพลงธุรกิจการศึกษาของ Chitswift ได้สะท้อนปัญหาการศึกษาไทยที่มีเงินเข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อระบบ ผู้ใหญ่กลุ่มหลงในอำนาจของเงิน จึงส่งผลให้การศึกษาไทยนั้นกลายเป็นธุรกิจ เป็นต้น

จากกระแสความนิยมเพลง Rap ในประเทศไทยที่มีเพิ่มมากขึ้น และเนื้อหาของเพลงที่มีลักษณะเฉพาะมุ่งแสดงให้เห็นปัญหาสังคมไทย จึงทำให้ผู้วิจัยนำเพลง Rap มาศึกษาว่ามีปัญหาใดบ้างที่สะท้อนผ่านเพลง Rap

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่ปรากฏในเพลง Rap

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมผ่านบทเพลงและวรรณกรรมต่าง ๆ จากงานวิจัย บทความ และวิทยานิพนธ์ และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ดังนี้

ธีระวัฒน์ ประกอบบุญ (2546) วิทยานิพนธ์เรื่อง “เพลงเพื่อชีวิตกับภาพสะท้อนสังคมไทย : วิเคราะห์เนื้อหาเพลงเพื่อชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2540” ศึกษาเพลงเพื่อชีวิตซึ่งเป็นเพลงที่บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือแม้กระทั่งการเมือง โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการชุมนุมทางการเมือง เพลงเพื่อชีวิตได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมอย่างยิ่ง คือนำเสนออุดมการณ์ แนวคิด และปลุกใจผู้มาร่วมชุมนุมให้มีใจฮึกเหิม

ผลการวิจัยพบว่าเพลงเพื่อชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2516 - 2519 จะมุ่งจะเสนออุดมการณ์ทางการเมือง ชัดเจนกว่าเพลงเพื่อชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2540 แต่โดยรวมแล้วไม่ได้ต่างกันมากนัก นอกจากนี้เพลงเพื่อชีวิตได้ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรัฐบาล ด้านสังคม เพลงเพื่อชีวิตได้สะท้อนภาพปัญหาความทุกข์ยาก ชีวิตของกรรมกร ความยากจน ปัญหาทางท้องถิ่นภาคอีสาน การเรียกร้องความยุติธรรมทางสังคม ถ่ายทอดเรื่องราวของความเหลื่อมล้ำทางสังคม การเอาผิดเอาเปรียบในระบบทุนนิยม และปัญหานักเรียนยกพวกตีกัน และด้านเศรษฐกิจ เพลงเพื่อชีวิตได้สะท้อนปัญหาค่าครองชีพสูง ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ และปัญหาชาวนาประสบภัยธรรมชาติ

เจตต์ คชฤทธิ์ (2556) งานวิจัยเรื่อง “ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ” เนื่องจากเพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่ถ่ายทอดภาพชีวิตของคนไทยและสังคมได้อย่างชัดเจน ไม่ซับซ้อน ผู้วิจัยจึงศึกษาเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาสะท้อนปัญหาความยากจนของคนไทย ซึ่งในเพลงลูกทุ่ง ผู้แต่งได้ถ่ายทอดให้เห็นความจน 4 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ จนทรัพย์สิน จนโอกาส จนอำนาจ และจนศักดิ์ศรี

จนทรัพย์สิน คือ ขาดแคลนรายได้และสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือปัจจัยที่ 4 ด้านนั่นเอง ซึ่งผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลที่จนทรัพย์สิน มักเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพชาวไร่ ชาวนา ลูกจ้างกรรมกรที่ต้องตรากตรำทำงานแลกเงินมาเลี้ยงชีพ รวมถึงการกู้เงินมาใช้จ่ายด้วย เช่น เพลงยาใจคนจน ที่ผู้แต่งถ่ายทอดให้เห็นถึงความลำบากทุกข์ยากของชีวิตที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนทำงานหารายได้มาเลี้ยงชีพ เพลงห้องนอนคนจน ที่แสดงให้เห็นสภาพที่อยู่อาศัยของคนจนที่ประกอบสร้างขึ้นจากวัสดุเหลือใช้ เพลงคนจนคนจร ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้ยากไร้ที่ต้องอพยพเร่ร่อนไปยังที่ต่าง ๆ

จนโอกาส คือ ไม่มีโอกาสได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐ หรือการไม่ได้รับการศึกษา เช่น เพลงนักสู้ ม.3 เพลงปริญญาใจ ที่สะท้อนให้เห็นถึงคนที่ไม่มีโอกาสเรียนหนังสือในระดับสูง ๆ เนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์ จึงต้องทำงานเป็นลูกจ้างใช้แรงงานอย่างเหน็ดเหนื่อย หรือเพลงมนต์การเมืองที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการพัฒนาประเทศตามโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล (สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์) แต่ประชาชนในชนบทก็ยังไม่สามารถเข้าถึง หรือได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาดังกล่าว เพลงน้ำมันแพง ที่กล่าวถึงภาวะวิกฤติราคาน้ำมันในช่วงปี พ.ศ. 2522

จนอำนาจ คือ คนจนไม่มีอำนาจต่อรองคนรวยหรือคนที่อยู่เหนือกว่า ซึ่งจะเห็นได้จากเพลงจักรยานคนจน ที่สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของเงินอันเป็นเหตุที่ทำให้เสียคนรักไป หรือเพลงจูบไม่หวาน ที่ถ่ายทอดให้เห็นถึงความเจ็บช้ำของชายหนุ่มผู้ยากไร้ที่ถูกคนรวยแย่งชิงคนรักไป

จนศักดิ์ศรี คือ การสะท้อนให้เห็นถึงการถูกเหยียดหยาม เช่น การเหยียดชนชั้น เหยียดอาชีพ เช่น เพลงข้าต้อยเพียงดิน เพลงรักจางที่บางปะกง เพลงอ.ส.รอรักที่สะท้อนให้เห็นว่าคนจนนั้นไม่มีเกียรติ ไม่มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ศักดิ์ศรี และถูกคนรวยเหยียดหยาม และเพลงอย่าลืมเมืองไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงการถูกเหยียดหยามคนยากไร้หรือคนชนบท

ฉลองชัย โฉมทอง (2557) วิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาพสะท้อนทางการเมืองผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาวง Dezember” ศึกษาภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเนื้อเพลงของวง Dezember ซึ่งเป็นวงดนตรีเมทัลไทย เนื่องจากเพลงของวงนี้มีเนื้อหาเสียดสีการเมืองอย่างชัดเจน ทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนในการชุมนุมของกลุ่มกปปส. (คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข) ณ พื้นที่เวทีแยกราชประสงค์ ในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2557 อีกด้วย

จากการวิเคราะห์เพลงทั้ง 3 เพลงของวง Dezember พบว่าผู้แต่งได้นำประเด็นจากข่าวทางสังคมมาถ่ายทอดผ่านบทเพลงเพื่อเป็นการบันทึกเหตุการณ์ ต่อต้านและเสียดสีปัญหาทางการเมือง โดยภาษาที่ใช้ในการแต่งเพลงมีลักษณะเป็นคำหยาบคาย และมีรูปแบบการร้องเป็นการใช้ทำนองผสมกับการตะคอกและมีเสียงพูดรวมอยู่ด้วย ส่วนทัศนคติของผู้ฟังที่มีต่อวง Dezember นั้นมีทั้งที่เห็นด้วยกับการที่วงใช้ดนตรีในการสะท้อนภาพสังคมและสนับสนุนให้วง Dezember อยู่คู่ดนตรีเมทัลไทยต่อไป กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยมีความเห็นว่าไม่ควรนำดนตรีไปเป็นเครื่องมือทางการเมือง หรือเพื่อสร้างความแตกแยก แบ่งพรรคแบ่งฝ่าย และกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยกลุ่มนี้มีความเห็นว่าเห็นด้วยกับบางเพลงของวง Dezember แต่บางเพลงอารมณ์ของเพลงระหว่างดนตรีกับเนื้อเรื่องไม่สัมพันธ์

วีรชน เกษสกุล (2560) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “หมอลำ : ภาพสะท้อนทางคติชน ความเชื่อ และการเมือง” ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าดนตรีหรือเพลงไม่ได้เพียงให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังเท่านั้น แต่มนุษย์ยังนำดนตรีไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองตั้งแต่โบราณอีกด้วย ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดทางการเมืองที่ปรากฏในเพลงหมอลำ โดยสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และบทสัมภาษณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีคติความเชื่อและแนวคิดทางการเมืองอย่างไร และผู้เขียนต้องการจะสื่ออะไรต่อผู้ฟัง ควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจกับบริบททางการเมืองด้วย

ผลการวิจัยพบว่า หมอลำได้ก่อตัวมาจากการอ่านหรือโอ่หนึ่งสือในงานศพ และพิธีกรรมที่ใช้ในการรักษาโรค ซึ่งตัวบทจะนิยมเขียนเกี่ยวกับชาดก พุทธประวัติ และเรื่องราวที่เกี่ยวกับวีรบุรุษ มีเนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางพระพุทธศาสนาในการนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติตน ส่วนในด้านการเมืองนั้นเพลงหมอลำบางเพลงมีเนื้อหาแสดงอุดมการณ์ทางการเมือง ต่อต้านรัฐบาล รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้งอีกด้วย

สาวิตรี สิงห์ใหม่ (2549) สารนิพนธ์เรื่อง “ภาพสะท้อนการศึกษาไทยในวรรณกรรมของ ถวัลย์ ภาสกรจรัส” โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ภาพสะท้อนด้านการศึกษาไทยในวรรณกรรม และวิเคราะห์ทัศนะทางการศึกษาของถวัลย์ ภาสกรจรัส

ผลการวิจัยพบว่าภาพสะท้อนการศึกษาไทยในวรรณกรรมของถวัลย์ ภาสกรจรัส จำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่านิยมทางการศึกษา

สำหรับการจัดการเรียนการสอนนั้นแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การจัดการเรียนการสอนแบบเก่าที่ครูเป็นผู้ให้ความรู้อยู่ฝ่ายเดียว โดยที่นักเรียนไม่ได้แสดงความคิดเห็นออกมา ส่วนอีกรูปแบบ คือ การจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ที่ไม่ได้เรียนอยู่แค่ในห้องเรียนหรือเรียนตามตำราเท่านั้น แต่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อัยยาศัย และบทบาทของครูจากที่เพียงให้ความรู้อย่างเดียว ก็ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์ความรู้ที่ได้เรียนไป

ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยถวัลย์ได้สะท้อนภาพของครูในลักษณะต่าง ๆ ทั้งครูที่มีพฤติกรรมเหมาะสม ให้ทั้งความรู้ ความรัก และเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี ครูที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม คือ ครูที่โกงข้อสอบบรรจุครูอื่นเนื่องจากมีอิทธิพลการแข่งขันสูง จึงต้องใช้วิธีลัดเพื่อประสบความสำเร็จ แต่ผลที่ตามมาก็คือประสิทธิภาพของนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีลักษณะดังกล่าวจะลดต่ำลง รวมทั้งการสะท้อนถึงรายได้ของอาชีพครูซึ่งไม่มากนัก ทำให้ครูต้องไปกู้ยืมเงินหรือประกอบอาชีพเสริม เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ด้านนักเรียน ถวัลย์ได้สะท้อนภาพนักเรียนทั้งที่มีความยากจน ทำให้ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปได้ นักเรียนเหล่านี้จึงเรียนจบเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น และนักเรียนที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา เมื่อเรียนจบก็นำความรู้กลับมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ด้านผู้ปกครอง ถวัลย์ได้สะท้อนลักษณะผู้ปกครองออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งแม้จะมีฐานะไม่ร่ำรวย แต่ก็อดทนทำงานเพื่อหาเงินส่งบุตรหลานเรียนหนังสือกับอีกลักษณะ คือ ผู้ปกครองที่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และต้องการให้บุตรหลานมาช่วยทำงานที่บ้านมากกว่า และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่มีพฤติกรรมทุจริตงบประมาณการศึกษา และผู้ที่ทำการค้าวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ก็มีการโกงเงินค่าอุปกรณ์ด้วย

ผลงานของถวัลย์ได้ปรากฏค่านิยมทางการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมการส่งบุตรหลานศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ค่านิยมที่มีอคติต่อการศึกษาสายอาชีพว่าเมื่อเรียนจบไปแล้ว ไม่สามารถไปประกอบอาชีพอะไรได้ และค่านิยมการเลือกงานและแห่กันเข้าไปทำงานในเมืองกรุง แล้วไม่กลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตน

ทัศนะทางการศึกษาของถวัลย์ มาศจรัส คือ เขาให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยมองว่าการศึกษารากฐานของชีวิต การจัดการเรียนการสอนที่รูปแบบใหม่ที่ให้อิสระต่อผู้เรียนมากขึ้น เขามีความเห็นว่าการศึกษานักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างรอบด้านมากขึ้น ในเรื่องของชื่อเสียงสถาบันการศึกษา เขามีความเห็นว่าการไม่ใช่สิ่งกำหนดอนาคตของผู้เรียน แต่เป็นความรู้ความสามารถที่จะทำให้เราประสบความสำเร็จในชีวิต รวมทั้งตำหนิการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บางคน ที่ละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ คำนึงแต่ประโยชน์ส่วนตนจนทำให้ส่วนรวมเดือดร้อน ซึ่งเห็นได้จากการทุจริตงบประมาณต่าง ๆ

รัฐชนีย์ ศรีสมาน (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “ บทปริภาษในเพลงละครนอก : ภาพสะท้อนค่านิยมไทย ” จากวรรณคดีเรื่องไกรทอง ไชยเชษฐ์ มโนห์รา สังข์ศิลป์ชัย และสังข์ทอง เพื่อศึกษาภาพสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับเพศสถานะ ค่านิยมเกี่ยวกับวัยวุฒิ ค่านิยมเกี่ยวกับเชื้อชาติ และค่านิยมเกี่ยวกับสถานะและคุณสมบัติของพระมหากษัตริย์

ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมที่เกี่ยวกับเพศสถานะในอดีตให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชายมีกำลังร่างกายที่สามารถออกรบหรือทำงานเพื่อสังคมได้ แต่หากชายใดไม่ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับความเป็นผู้นำ ก็จะถูกมองว่าเป็นเรื่องที่น่าอับอายอย่างยิ่ง ส่วนเพศหญิงจะต้องรักษานวลสงวนตัว และหากประพฤติตนไม่เหมาะสมหรือไม่เรียบร้อย ก็จะถูกมองว่าผิดจริยธรรม คุณค่าของผู้หญิงก็จะลดลงในสายตาของผู้ชาย รวมถึงค่านิยมที่เพศชายสามารถมีภรรยาได้หลายคน แต่จะต้องควบคุมดูแลภรรยาของตนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญ มิฉะนั้นฝ่ายชายจะถูกตำหนิจากผู้อื่นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่านิยมเกี่ยวกับวัยวุฒิ พบว่าในสังคมไทยนั้นผู้ที่มีอายุน้อยต้องเคารพผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเช่นกัน นอกจากนี้หากเด็กกระทำความผิดผู้ใหญ่จะต้องอบรมสั่งสอน และมีความยุติธรรมในการตัดสินการกระทำต่าง ๆ อีกด้วย

ค่านิยมเกี่ยวกับเชื้อชาติสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของคนไทยในอดีต ที่มองชาวต่างชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นว่ามีลักษณะผิดแปลกไปจากตนจนทำให้ดูน่ากลัว รวมถึงความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ที่อาจส่งผลให้เกิดการวิวาทกัน หรือทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน

ค่านิยมเกี่ยวกับสถานะและคุณสมบัติของพระมหากษัตริย์ สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาถวายเป็นเจ้าชีวิต เจ้าแผ่นดิน มีพระราชอำนาจสูงสุด และลักษณะของตัวละครในวรรณคดีที่เป็นพระมหากษัตริย์จะมีความกล้าหาญและมีวาจาสิทธิ์

วนิดา บำรุงไทย และเกศรินทร์ คันธมาลา (2554) วิจัยเรื่อง “การศึกษาภาพสะท้อนสังคมในวรรณคดีเรื่อง พระสี่เสาธรรมาโศก” เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ครอบครัว ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และการศึกษาจากวรรณคดีเรื่องดังกล่าว โดยวิเคราะห์ตัวบทตามวัตถุประสงค์จากวรรณคดีไทยเรื่อง พระสี่เสาธรรมาโศก ฉบับที่บุญเดือน ศรีวรรณ และศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ ตรวจสอบชำระต้นฉบับ และกรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ ในปีพ.ศ. 2547

ผลการวิจัยพบว่า วรรณคดีเรื่องพระสี่เสาธรรมาโศกนี้ สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยด้านเศรษฐกิจที่ว่าประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเหมาะสมแก่การเพาะปลูก ซึ่งอาชีพดังกล่าวก็ยังคงเป็นอาชีพหลักของคนไทยตั้งแต่อดีตกระทั่งถึงปัจจุบัน

ด้านการเมืองการปกครอง วรรณคดีเรื่องพระสี่เสาธรรมาโศก สะท้อนให้เห็นระบอบการปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเป็นปีที่แต่งวรรณคดีเรื่องนี้ โดยมีรูปแบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมที่พระมหากษัตริย์พึงมี นั่นก็คือ การยึดหลักทศพิธราชธรรม การมีวาจาสิทธิ์ และการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

ในด้านครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์สามารถมีพระมเหสีหรือพระชายาได้มากกว่า 1 คน หรือแม้กระทั่งขุนนางและผู้ที่มีฐานะดีก็สามารถมีภรรยาได้มากกว่า 1 คนเช่นกัน ทั้งนี้เป็นสิ่งที่สังคมไทยในอดีตยอมรับ สะท้อนให้เห็นหน้าที่ของพระมเหสีของพระมหากษัตริย์ที่ต้องคอยปรนนิบัติพระสวามี และความสัมพันธ์อันรักใคร่กลมเกลียวของคนในครอบครัว

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในอดีต เช่น การกินหมาก การบวชชีหรือบวชชีพรหมณ์ เป็นต้น การละเล่นต่าง ๆ เช่น พนันวิ่งวัว ก่าตัด เป็นต้น สะท้อนให้เห็นประเพณีพระราชพิธีราชาภิเษก พระราชพิธีพระศพ และประเพณีการถวายเครื่องราชบรรณาการ สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องพระโพธิสัตว์ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์และเคราะห์กรรม ความเชื่อเรื่องความฝัน ความเชื่อเรื่องชาติภพ และความเชื่อเรื่องบุญเพสันนิวาส สะท้อนให้เห็นค่านิยมของมนุษย์ที่มีการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน มีความกตัญญูต่อบิดามารดา และผู้มีพระคุณ

ด้านการศึกษา ได้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยในอดีตมีการศึกษาแบบนอกระบบ คือ ศึกษาวิชาความรู้จากพระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งได้รับการอบรมสั่งสอนจากมารดา

คชาชัย วิชัยดิษฐ์ (2548) ศึกษาจุดกำเนิดและการแพร่กระจายวัฒนธรรมฮิปฮอปในประเทศไทย พบว่า ฮิปฮอปเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของวัยรุ่นแอฟริกัน-อเมริกัน ที่มีการ Rap เป็นองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งการ Rap นั้น เป็นการร้องโดยไม่มีทำนองไปตามจังหวะ คำร้องมีลักษณะเสียดสี ต่อต้าน และใช้ถ้อยคำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รุนแรง หยาดคาย สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้นำการ Rap มาใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2528 โดยแทรกการร้องลักษณะดังกล่าวไว้ในเนื้อเพลง แต่ยังไม่ใช้การร้องแบบ Rap ทั้งเพลง ในเวลาต่อมาก็ได้มีศิลปิน Rapper สร้างสรรค์ผลงานมากขึ้นเรื่อย ๆ กระทั่งประสบความสำเร็จและที่มีชื่อเสียง เช่น ดาจิม โจอี้บอย และ Thaitanium จากนั้นในปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา แนวเพลง Rap ประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยมีจำนวนผู้ฟังเพิ่มขึ้นและขยายวงกว้างมากขึ้น

ทฤษฎีสื่อสาร สื่อมวลชน กับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม กล่าวถึงสิ่งที่ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านสื่อได้อย่างเสรี ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเพลงเป็นสื่อประเภทหนึ่ง ซึ่งศิลปินได้ใช้เพลงเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นและสะท้อนภาพสังคมในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเสรี

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยศึกษาเพลงหรือวรรณกรรมที่ตนให้ความสนใจ แล้ววิเคราะห์เพลงหรือวรรณกรรมเหล่านั้นว่าปรากฏปัญหาใดบ้าง สะท้อนภาพสภาพสังคมในขณะนั้นอย่างไร ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยที่ไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมเนื้อเพลง Rap แล้วคัดเลือกเพลงที่มียอดการรับชมหนึ่งแสนครั้งเป็นต้นไป นับตั้งแต่วันที่เพลงนั้นเผยแพร่ จนถึงวันที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก www.youtube.com
2. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรม ได้แก่ นวนิยาย และเพลง
3. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจุดกำเนิดของฮิปฮอป
4. ศึกษาและรวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ศึกษาและเนื้อเพลง Rap ที่คัดเลือกตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 30 เพลง
6. จัดประเภทและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ปรากฏในเพลง Rap ที่ศึกษาทั้ง 30 เพลง
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าในเพลง Rap นั้นสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยหลากหลายปัญหา ได้แก่ ปัญหาการเมืองการปกครอง ปัญหาการศึกษาไทย ปัญหาช่องโหว่ของกฎหมาย ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการเอาไรต์เอาเปรียบชาวนาหรือคนยากจน ปัญหาที่เกิดจากการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร ปัญหาที่เกิดจากการเสพติดสังคมออนไลน์ ปัญหาการหลอกลวงจากขบวนการมิชชันนารีในรูปแบบของขอทาน ปัญหาความลุ่มหลง งามายเกี่ยวกับรางวัล และปัญหาจากการอพยพของชาวโรฮีนจา ทั้งนี้เพลง Rap ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยจำนวน 30 เพลงนั้น พบปัญหาสังคม ดังตารางต่อไปนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ที่	ปัญหาสังคม	จำนวนเพลง
1	ปัญหาการเมือง	6 เพลง
2	ปัญหาการศึกษาไทย	4 เพลง
3	ปัญหาช่องโหว่ของกฎหมาย	3 เพลง
4	ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	2 เพลง
5	ปัญหาการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่	1 เพลง
6	ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการตัดไม้ทำลายป่า	1 เพลง
7	ปัญหาการเอาใจเอาเปรียบชาวนา หรือคนยากจน	1 เพลง
8	ปัญหาที่เกิดจากการเสพติดสังคมออนไลน์	1 เพลง
9	ปัญหาการถูกหลอกลวงจากขบวนการมิชฉาชีพในรูปแบบขอทาน	1 เพลง
10	ปัญหาความลุ่มหลงมกมายเกี่ยวกับบ่วงทรง	1 เพลง
11	ปัญหาที่เกิดจากการอพยพของชาวโรฮีนจา	1 เพลง
12	ปัญหาที่เกิดจากการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร	1 เพลง

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเพลง Rap ที่สะท้อนปัญหาในสังคมแต่ละประเด็น ดังนี้

ปัญหาการเมืองการปกครอง เป็นปัญหาที่มีการนำมาแต่งเพลง Rap มากที่สุด ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาก็พบว่ามีการกล่าวถึงทั้งปัญหาการทุจริตของนักการเมือง ปัญหาจากการชุมนุมทางการเมืองที่ใช้ความรุนแรง ปัญหาระบบอุปถัมภ์ที่ผู้มีอำนาจเอื้อประโยชน์แค่ญาติพี่น้องและพวกพ้องของตน และปัญหาการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เช่น เพลงสหายร่วมชาติของ Fukking Hero ซึ่งกล่าวถึงการที่ประชาชนต้องทนให้นักการเมืองนำภาษีที่ควรจะไปพัฒนาประเทศชาติ แต่กลับโกงกินไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ทั้งยังถูกเอาเปรียบจากนโยบายต่าง ๆ ดังเนื้อเพลงที่ว่า “...ชาวไร่ ชาวนา ถูกสูบเลือดด้วยตัวปลิง ยืนยันความเป็นประชากรด้วยหมายเลขในซิมการ์ด ภาษีอากรได้บ้างได้ไหมจากกองสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อเอาไปพัฒนาชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรือง แต่สุดท้ายท่านยังขูดน้ำบาดาล ไม่มีแม่แต่น้ำประปาจะแตก...” (Fukking Hero, 2554)

เนื้อเพลงข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการที่ชาวไร่ชาวนาถูกเอาเปรียบ ทั้งในเรื่องสลากกินแบ่งรัฐบาลที่จะนำเงินส่วนนี้ไปพัฒนาประเทศชาติ แต่ประชาชนก็ยังลำบาก โดยเฉพาะประชาชนในถิ่นทุรกันดารที่ยังต้องขูดน้ำบาดาลเพื่ออุปโภคบริโภค เพราะยังไม่มีน้ำประปาใช้

ปัญหาการศึกษาไทยที่ปรากฏในเพลง Rap ได้กล่าวถึงปัญหาการทุจริตของบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาการทุจริตการสอบ ปัญหาการมีทัศนคติต่อการเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์ในทางลบปัญหาการสร้างภาพเพื่อให้โรงเรียนผ่านการประเมิน และปัญหาค่านิยมในการเรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียง เช่น เพลงธุรกิจการศึกษา ของ Chitswift ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษาจากนักเรียนอยู่หลายครั้ง แต่โรงเรียนก็ยังไม่ได้มีการพัฒนาให้เห็นเป็นรูปธรรม ในขณะที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกลับมีรถยนต์หลายคัน ซึ่งนับว่าเป็นพฤติกรรมที่น่าสงสัย ดังเนื้อเพลงที่ว่า “...เรียกเก็บค่าบำรุงเอาไว้ปรับปรุงโรงเรียนตั้งหลายพัน เด็ก ๆ ก็ได้แต่รอ ส่วนตัว ผอ. มีรถไปหลายคัน...” (Chitswift , 2559)

จากเนื้อเพลงข้างต้น Rapper ได้กล่าวถึงการเก็บค่าบำรุงการศึกษาของทางโรงเรียน แต่โรงเรียนกลับไม่มีการพัฒนาไปตามค่าใช้จ่ายที่ทางโรงเรียนเรียกเก็บ ในขณะที่เดียวกันผู้อำนวยการโรงเรียนกลับซื้อรถยนต์คันใหม่ จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าอาจมีการทุจริตเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน

ปัญหาช่องโหว่ของกฎหมาย คือ กฎหมายบางมาตราหรือในบางเรื่องมีบทลงโทษเบาเกินไปสำหรับสิ่งที่ผู้ร้ายกระทำ รวมถึงการตัดสินใจคดีความที่มีข้อครหาว่าผู้ที่มีอำนาจ มีอิทธิพล และมีฐานะร่ำรวยนั้นมักชนะคดีหรือศาลยกฟ้องคดี ซึ่งเพลง Rap ที่สะท้อนปัญหาดังกล่าว เช่น เพลงกฎหมาย (ม)าย ของ CobraK ที่กล่าวถึงกฎหมายเยาเวชน โดย Rapper มีความคิดเห็นว่าบทลงโทษของเยาเวชนที่ทำความผิดกฎหมายนั้นเบาเกินไป เพราะเด็กบางคนเมื่อพ้นโทษแล้วก็กลับมากระทำผิดซ้ำ หรือบางคนนั้นเป็นการกระทำที่โหดเหี้ยมจนเกินไป ดังเนื้อเพลงที่ว่า

“...และที่โหดแย่มากคือกฎหมายเยาเวชน ควรให้ออกัสเต็กแต่บางคนมันทรชน คดีอุกฉกรรจ์น่าจะแขวนคอตาย แต่เพราะมันยังเด็กถึงยังเดินลอยชาย ไปฆ่าคนตายไม่ได้คิดที่จะกลัว เพราะผู้ใหญ่ติดปากอัยการคุมกะลาหัว รับโทษแป็บเดียวก็ออกจากสถานพินิจ แต่ตัวผู้เสียหายฝันร้ายตลอดชีวิต...” (CobraK , 2560)

จากเนื้อเพลงข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการกระทำผิดของเยาเวชนที่เฝ้ามองโทษเกินจะรับได้ แต่เนื่องจากยังเป็นเยาเวชน บทลงโทษที่ได้รับจึงเล็กน้อย ไม่เหมาะสมกับการกระทำอันเลวร้ายที่ได้ก่อ เมื่อถูกนำตัวไปควบคุมความประพฤติที่สถานพินิจ ก็เป็นเพียงระยะเวลาสั้น ๆ กฎหมายเบาบางเช่นนี้ เยาเวชนที่ไม่ดีจึงไม่เกรงกลัวกฎหมาย

ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาภาพสะท้อนสังคมผ่านการ Rap ผู้วิจัยพบว่าเนื้อเพลงที่กล่าวถึงปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงการแก้ไขปัญหาของภาครัฐที่ Rapper มีความคิดเห็นว่าเป็นการแก้ไขที่ไม่ตรงจุด ดังเนื้อเพลงที่ว่า “...มาย้อนดูเลยเรื่องการแก้ไขของรัฐบาลไทยว่ามั่นแน่วสั๊กแคไหน ก็สมัยแล้วที่จะดับไฟใต้ รับปากอย่างดีแต่ก็ทำกันไม่ได้ มีอยู่คนหนึ่งตั้งใจขึ้นมาปราบโจร แต่ไม่เข้าใจทำไมต้องปราบโจร ...” (CobraK , 2557)

จากเนื้อเพลงข้างต้นกล่าวถึงการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ไม่ว่าจะเปลี่ยนรัฐบาลไปกี่สมัย ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ รวมทั้งการเสียดสีรัฐบาลหนึ่งทีออกมาขอร้องให้ผู้ก่อความไม่สงบหยุดก่อเหตุด้วยการพูดว่าจะปราบโจรเหล่านั้น

ปัญหาการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ บ่อยครั้งที่เราได้รับข่าวสารคดีความต่าง ๆ ผ่านสื่อ ซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอำนาจ ยศถา หรือร่ำรวยระดับประเทศบางคน ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้พ้นผิดหรือชนะคดีความ ในขณะที่คนยากจนต้องรับโทษจำคุกเนื่องจากไม่มีเงินประกันตัวหรือสู้คดี

จากการศึกษาภาพสะท้อนปัญหาสังคมผ่านการ Rap พบเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว นั่นก็คือเพลงเงินในกระเป๋าไม่เท่ากัน ของ Codene 420 ดังเนื้อเพลงที่ว่า “...มีงเอาเงินมาปิดบังปิดเบือนความจริง ใช้เงินหาผลประโยชน์ทำตัวเองให้พ้นมลทิน มันคือช่องทางหนีของพวกมึงอันจะกิน...” (Codene 420 , 2561)

เนื้อเพลงข้างต้นกล่าวถึงการที่ผู้มีฐานะร่ำรวยมักนำเงินไปให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่เมื่อกระทำความผิดเพื่อให้ตนเองพ้นโทษหรือชนะคดีความ โดยอาจบิดเบือนความจริงหรือทำให้เรื่องเงียบไม่เป็นที่สนใจของสื่อหรือประชาชน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ได้แก่ เพลงพนาไร้ม ของ River Rhyme ซึ่งกล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการสร้างเขื่อน เนื่องจาก

การสร้างเขื่อนนั้นจำเป็นต้องใช้พื้นที่ป่าเป็นจำนวนมาก และส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาดังบทความของ ศศิน เฉลิมลาภที่ว่า “...การก่อสร้างเขื่อนแม่วงก์เป็นการทำลายป่าต้นน้ำ อาจเกิดการลักลอบตัดไม้ริมอ่างเก็บน้ำที่ยากต่อการควบคุม เป็นการเร่งให้เกิดการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เช่น นกยูง เสือโคร่ง สูญเสียแหล่งที่อยู่ของสัตว์ป่า ทำลายโอกาสการฟื้นฟูของอุทยาน ส่งผลกระทบต่อมรดกโลกทุ่งใหญ่-ห้วยขาแข้ง ทำให้ระบบนิเวศถูกคุกคาม ง่ายต่อการลักลอบล่าสัตว์ป่า นอกจากนั้นเขื่อนมีขนาดเล็ก ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เขื่อนไม่แก้ปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้ง ทำลายความเชื่อมั่นด้านสิ่งแวดล้อมของไทยและเป็นช่องทางให้โครงการพัฒนาขนาดใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่อนุรักษ์อื่น ๆ ต่อไป...” (ศศิน เฉลิมลาภ , 2555 : 83)

ซึ่งเพลงพนาไรท์มีการ Rap ถึงประเด็นดังกล่าว ดังนี้ “...สร้างเขื่อนมาปั่นไฟไปหลายล้านกิโลวัตต์ จะไปสนใจทำไมก็ล้านชีวิตก็แค่สัตว์ เพราะมนุษย์มันตั้งตนประเสริฐกว่า สัตว์ก็รักชีวิตเพียงแค่มันไม่มีปากมาตาคณยังมีเมืองสัตว์ต้องมีป่า ก็ถ้ามีงไม่มีบ้านจะอยู่ที่ไหนละไอห่า บ้านของสัตว์ป่าคือป่าดงพงไพร เวลาสัตว์โดนฆ่าไม่เคยตกลงปลงใจ ขอพื้นที่ป่าให้สัตว์ได้อยู่และแพร่พันธุ์ ส่วนพวกนักการเมืองโล่มันไปตายช่างแม่งมัน...” (River Rhyme , 2559)

จากเนื้อเพลงข้างต้นสะท้อนให้เห็นผลกระทบของการสร้างเขื่อนว่าต้องตัดไม้ทำลายป่า ต้องใช้พื้นที่ป่าไปสร้างเขื่อน ซึ่งส่งผลให้สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีอาหารในการดำรงชีวิต และสัตว์ป่าอาจ สูญพันธุ์ไปในที่สุด

ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบขบวนการหรือคนยากจน เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความรู้สึกหดหู่เนื่องจาก ขบวนการซึ่งเปรียบเป็นกระดูกสันหลังของชาติกลับต้องมาเป็นหนี้เหล่านายทุนที่มีแต่ความโลภ

จากการศึกษาภาพสะท้อนปัญหาสังคมผ่านการ Rap ผู้วิจัยพบเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว โดยจะยกตัวอย่างเนื้อเพลง ดังนี้ “...โลกไม่ยุติธรรมแบ่งคนด้วยกระดาษ เหมือนกับว่าคนโง่เป็นเหยื่อของคนที่ฉลาด ขบวนการปลุกข้าวกัมหน้าหันหลังจน นายทุนก็ทำนาแต่ว่าทำบนหลังคน เอาเปรียบเขาไปเรื่อย สร้างหนี้สัมปทานคน เปลี่ยนชีวิตขบวนการมาขอทานประจานตน...” (CobraK feat. Phetuz , 2555)

เนื้อเพลงข้างต้นกล่าวถึงความโลภของนายทุนที่เอารัดเอาเปรียบขบวนการ โดยอาจตราคาผลผลิตจากการเกษตรให้ต่ำลง ในขณะที่ต้นทุนในการเพาะปลูกมีราคา ส่งผลให้ขบวนการบางคนมีเงินไม่พอใช้ ต้องกู้หนี้ยืมสินทั้งในระบบและนอกระบบ จนในที่สุดต้องยอมไปเป็นขอทานเพื่อขอเงินมาเลี้ยงชีพ

ปัญหาที่เกิดจากการตั้งครมก่อนวัยอันควร ซึ่งจากการศึกษาภาพสะท้อนสังคมผ่านการ Rap พบว่ามีเพลงที่มีเนื้อหากล่าวถึงปัญหาการตั้งครมก่อนวัยอันควรนั่นก็คือ เพลงขยะสังคม ของ THEBIGDOGG โดย Rapper ได้ Rap ถึงผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครมก่อนวัยอันควร ดังนี้ “...เธอท้องยังไม่พร้อมที่จะเรียกว่าแม่คน เป็นนักเรียนม.ต้นเปลี่ยนจับปากกาเป็นขวคนม และทุกครั้งที่ถูกร้องเธอก็รำคาญและดุดัน วันหนึ่งเธอทนไม่ไหวได้ทิ้งลูกน้อยให้ตาย...” (THEBIGDOGG , 2555)

เนื้อเพลงข้างต้น Rapper ได้กล่าวถึงการที่เด็กผู้หญิงหนึ่งคนที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน แล้วต้องเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นแม่คนทั้งที่ยังไม่พร้อม ก็จะไม่สามารถดูแลเลี้ยงดูบุตรได้อย่างถูกวิธี ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เนื่องจากวุฒิภาวะและประสบการณ์ยังไม่มากพอ รวมถึงการทิ้งลูกไว้ให้พ่อและแม่ของตนรับหน้าที่เลี้ยงดูต่อไป

ปัญหาที่เกิดจากการเสพติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จากการศึกษาภาพสะท้อนสังคมผ่านเพลง Rap ผู้วิจัยพบว่ามีเพลงที่ Rap เกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ผิดนั่นก็คือเพลงสังคมกัมหน้า ของ CobraK โดยผู้วิจัยจะยกตัวอย่างท่อน Rap ที่กล่าวถึงปัญหาดังกล่าว ดังนี้ “...สังคมแบบใหม่โซวี้ได้ร่มผ้า ทัศนียาวไกลสังคมนิยมอ้า...” (CobraK , 2557)

เนื้อเพลงข้างต้นกล่าวถึงเรื่องที่มีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์บางราย โพสต์รูปถ่ายหรือคลิปวิดีโออาจารย์หรือที่สื่อไปในเรื่องเพศ

ปัญหาการหลอกลวงจากขบวนการมิชชาชีพในรูปแบบของขอทาน ได้แก่ เพลงขอทาน ของ CobraK ที่กล่าวถึงสังคมไทยว่ามีมิชชาชีพที่อยู่ในรูปแบบขอทาน ใช้ความสงสารเป็นเครื่องมือให้ผู้คนให้เงินด้วยการแกล้งทำเป็นพิการ โดยอาจใช้เทคนิคการแต่งแผลเข้าช่วย การช้อนขาในกางเกงเพื่อหลอกลวงคนว่าตนขาหัก หรือการลักพาตัวเด็กมาเป็นขอทาน ดังเนื้อเพลงที่ว่า “...หากินกับความสงสารเรียกน้ำที่เข้าตา ธุรกิจขอทานสืบเนื่องเป็นอาชีพ มูลค้ำมหาศาลกับการส่งเสริมมิชชาชีพ ขอทานบางคนชีวิตจริงยิ่งกว่านิทาน ร่างกายครบสามสองแต่ถูกยึดเยียดความพิการ มาเพียบบริหารขอทานนอน โยธรา ใช้เด็กมาบังหน้าทั้งไปซื้อและขโมยมา บางคนขาขาดจากอุบัติเหตุที่รอดมา ถึงเวลากลับบ้านทำไม่มีขาออกมา บางคนเป็นมะเร็งระยะสุดท้ายมาเรียไร ขอมมาเป็นสิบปีไม่เห็นจะเป็นเสียไร สลับขาลอกโรนัลโดบวกเมสซี ชีวิตถูกยากจนแต่กลับบ้านกับแท็กซี่ ถ้าปล่อยไว้แบบนี้ไม่ทำอะไรสักอย่าง มันคงอีกไม่นานขอทานคงขับแลมโบกินี...” (CobraK , 2558)

เนื้อเพลงข้างต้นกล่าวถึงขอทานบางคนที่ไม่ได้พิการโดยกำเนิด แต่ถูกขบวนการมิชชาชีพลักพาตัวไปตัดอวัยวะของร่างกายให้กลายเป็นผู้พิการแล้วพาไปขอทาน ซึ่งเงินที่ได้จากการบริจาคก็ถูกนำไปใช้โดยผู้ร่วมขบวนการเหล่านั้น รวมถึงบางคนที่หลอกลวงว่าป่วยเป็นโรคร้าย อาจมีชีวิตอยู่ได้อีกไม่นาน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วคนคนนั้นไม่ได้ป่วย แต่ใช้ความสงสารเป็นเครื่องมือให้ผู้อื่นนำเงินมาให้ตน

ปัญหาความลุ่มหลงมกมายเกี่ยวกับร่างทรง ได้แก่ เพลงร่างทรง...นะจ๊ะ ของ CobraK ที่กล่าวถึงผู้ที่อ้างว่าตนเป็นร่างทรงของทวยเทพต่าง ๆ แล้วทำนายชะตาชีวิตหรือแม้กระทั่งรักษาโรคร้ายไข้เจ็บได้ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพ เนื้อ Rap กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าไม่ได้ดูถูกความเชื่อของใคร แต่เมื่อฟังเพลงดังกล่าวแล้วพบว่า Rapper มีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังตระหนักและใช้สติ ไม่หลงเชื่อร่างทรงจนมกมาย ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างท่อน Rap ของเพลงนี้ ดังนี้ “..ไม่เกี่ยวกับศาสนาและดูถูกความเชื่อใคร จะด่าไอ้พวกหลอกลวงเชื่อโรคเชื่อไร ร่างทรงมีมานานและตอนนี้อาการโคมา อ้างตัวเป็นทวยเทพอูตรีเหมือนคนบ้า...ไม่เชื่ออย่าลบหลู่ทำให้คนไร้ปัญญา ไม่เชื่อต้องพิสูจน์ทำให้โลกพัฒนา แก้กึ่งแกักรมทำเป็นมิชชาชีพ รักษาโรคได้ไหนละใบประกอบวิชาชีพ...” (CobraK , 2558)

เนื้อเพลงข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความลุ่มหลงมกมายเกี่ยวกับร่างทรง ทั้งเชื่อว่าร่างทรงนั้นสามารถรักษาโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ ได้ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพหรือศึกษาทางการแพทย์มาแต่อย่างใด

ปัญหาจากการอพยพของชาวโรฮีนจา ได้แก่ เพลงโรฮีนจา ของ CobraK ที่กล่าวถึงประเด็นการช่วยเหลือชาวโรฮีนจาว่าเป็นภาระของประเทศไทย เนื่องจากรัฐต้องนำภาษีมาใช้ในการดูแลจัดหาที่อยู่อาศัยและอาหารให้กับชาวโรฮีนจา ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยนั้นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวเลย อีกทั้งในชาวโรฮีนจาเรียกร้องขอสิ่งต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากหน่วยงานของรัฐจัดหาให้ การที่ชาวโรฮีนจาไม่ปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่ และการที่ชาวโรฮีนจามีเพศสัมพันธ์กันตั้งครรรภ์เพิ่มขึ้น ซึ่งเพลงโรฮีนจานั้นได้ Rap ถึงปัญหานี้ว่า “..เมื่อเวลาผ่านไปมันเริ่มไม่ฟังที่เราบอกทำตัวเป็นภาระที่ได้คืบจะเอาตอก มือเข้าจะเอาซากาแพขนมปัง คนไทยแตกขนมปังแต่มีงจะแตกขนมวัง ต้องการเนื้อวักก็ประท้วงไม่แตกข้าว กฐนะเปียบที่ตังไว้ เอ้า มีงก็แหกเข้า จานเงินก็ไม่ล้างที่นอนก็ไม่เก็บ ต่ากันให้ตายพวกแมงก็ไม่เช็ด เจ้าหน้าที่ก็เดือดร้อนแต่คงต้องฝืนทำ อย่างอื่นไม่ชัดเจนแต่เรื่องที่เก่งคือสืบพันธุ์ จากเพียงแค่หลักหมื่นพุงทะยานสู่หลักล้าน วันหนึ่งจะส่งกลับแล้วเราจะโดนค้ำน แล้วยังมาเรียกร้องงบประมาณการเลี้ยงดู คอยดูกันไปเถอะอนาคตจะกลายเป็นเลี้ยงงู มองในอีก

แถมให้ช่วยเหลือคนลำบาก ไปเอ็นดูเขาแต่เอ็นเรากำลังขาด เงินที่ช่วยเหลือเป็นภาษีของคนไทย คุณภาพคนไทยต้องมาก่อนไม่ใช่คนอื่นคนใดโว้ย....” (CobraK , 2558)

จากเนื้อเพลงข้างต้นแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่ตามมาจากการที่ประเทศไทยรับชาวโรฮิงจามาดูแลเจ้าหน้าที่ของไทยต้องคอยดูแล จัดระเบียบ และอำนวยความสะดวกให้คนเหล่านั้น ในขณะที่ชาวโรฮิงจาไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เจ้าหน้าที่ตั้งไว้ ทั้งยังเรียกร้องขอสิ่งต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้รับ สร้างความเหน็ดเหนื่อยและลำบากใจให้แก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งงบประมาณที่นำมาใช้มาจากภาษีประชาชนชาวไทย ในขณะที่ชาวไทยเองยังไม่ได้รับสวัสดิการจากภาครัฐอย่างเพียงพอ และการช่วยเหลือชาว โรฮิงจานั้น อาจจะเป็นการเลี้ยงดูงูเห่าไว้ในบ้าน นั่นคือกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวอาจนำพาความเดือดร้อนมาสู่ประเทศไทยได้

สรุปและอภิปรายผล

จากการทำวิจัยเรื่องปัญหาสังคมไทย : ภาพสะท้อนที่ปรากฏในเพลง Rap ผู้วิจัยพบว่าปัญหาที่ปรากฏในเพลง Rap มากที่สุดก็คือปัญหาการเมืองการปกครอง รองลงมาคือปัญหาการศึกษาไทย ปัญหาช่องโหว่ของกฎหมาย และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ เมื่อประเทศประสบปัญหาทางการเมือง ซึ่งอาจมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้น ก็จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าเดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศไทย เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดอันตราย เมื่อเป็นเช่นนี้ประเทศไทยก็จะสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เกิดสภาวะเศรษฐกิจซบเซา และภาครัฐอาจต้องหยุดชะงักนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อรอให้สถานการณ์บ้านเมืองกลับสู่สภาวะปกติเสียก่อน ส่วนปัญหาอื่น ๆ นั้นพบจำนวนน้อย ผู้วิจัยคิดว่าปัญหาดังกล่าวเหล่านั้นแม้จะพบจำนวนน้อย แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักร้องเพลง Rap ชาวไทยใช้เพลง Rap เป็นเครื่องมือถ่ายทอดและสะท้อนปัญหาในสังคม เนื่องจากด้วยลักษณะของเพลง Rap ที่มีเอกลักษณ์ทางด้านภาษาที่เป็นถ้อยคำรุนแรง สบด ต่าทอ และเสียดสี ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ส่งผลให้นักร้องสามารถนำเสนอเนื้อหาได้อย่างตรงไปตรงมาคือกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโดยไม่อ้อมค้อม หรือพูดชื่อปัญหานั้นตรง ๆ

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่ Rapper แต่งเพลง Rap สะท้อนปัญหาสังคมไทยนั้น ก็เพื่อปลุกจิตสำนึกให้ผู้ฟังตระหนักถึงปัญหา และร่วมกันหาทางแก้ไขให้หมดสิ้นไป ดังเช่นเพลงพนาไรห่มที่เรียกร้องให้หยุดการตัดไม้ทำลายป่า และพยายามปรับตัวอยู่กับธรรมชาติ เพื่อรักษาสีเขียวแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. เพลง Rap ที่มีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสังคมไทยที่นอกเหนือจากขอบเขตของงานวิจัยเล่มนี้มีอยู่หลายเพลง ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ผู้สนใจศึกษาภาพสะท้อนสังคมผ่านเพลง Rap อื่น ๆ เพิ่มเติม
2. นอกจากภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏผ่านเพลง Rap แล้ว การใช้ภาษาก็เป็นอีกประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยเสนอแนะให้ผู้สนใจเรื่องนี้ได้ไปศึกษาต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “ ปัญหาสังคมไทย : ภาพสะท้อนที่ปรากฏในเพลง Rap ” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือทั้งคำปรึกษา คำแนะนำ และกำลังใจเป็นอย่างดีตลอดการทำวิจัย

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์วรุณญา อัจฉริยะบดี ที่ปรึกษาวิจัยของข้าพเจ้า ที่ได้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ขั้นตอนแรกกระทั่งขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งคำแนะนำเหล่านั้นเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจนวิจัยเล่มนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอกราบขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่ทำให้กำลังใจ และสนับสนุนส่งเสริมทุกกิจการงานต่าง ๆ ของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจในการดำเนินงานแม้ว่ามีอุปสรรคขัดขวาง ก็สามารถผ่านพ้นไปได้
 สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและอยู่เคียงข้างกันเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- คชาชัย วิชัยดิษฐ. 2548. จุดกำเนิดและการแพร่กระจายวัฒนธรรมฮิปฮอปในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์(การสื่อสารมวลชน). บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจด็จ คชฤทธิ์. 2556. ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 3 (กรกฎาคม – ธันวาคม) : 187 – 201.
- ฉลองชัย โฉมทอง. 2557. ภาพสะท้อนทางการเมืองผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาวง Dezember. วิทยานิพนธ์(สังคมวิทยาและพัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระวัฒน์ ประกอบบุญ. 2546. เพลงเพื่อชีวิตกับภาพสะท้อนสังคมไทย : วิเคราะห์เนื้อหาเพลงเพื่อชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2540.วิทยานิพนธ์ (สื่อสารมวลชน.บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพลงราตรีสวัสดิ์.2555.(ออนไลน์).<https://www.youtube.com/watch?v=xsqFwQk4FTw>. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงสหายร่วมชาติ. 2554. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=9yU2lADyqo>. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงไม่ว่าใครจะชนะ เราแพ้. 2554. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=OZpNwQSeZYU>. สืบค้นวันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงเงินฆ่าคน. 2554. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=nm6zPP76WsE>. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงบทกวีของลูกปิ่น. 2555. (ออนไลน์). https://www.youtube.com/watch?v=yXxdL_ZB678. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงเงินไว้อย. 2555. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=lhtVrojLNUg>. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงDregsofsociety(ขยะสังคม). 2555. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=mOOT5QuZgbE>. สืบค้นวันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงวัยระเริง. 2556. (ออนไลน์). https://www.youtube.com/watch?v=EpJkBKT2_FU. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- เพลงเรียนให้ตาย. 2556. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=Hfpv95dNaNw>. สืบค้น
วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงความจริง. 2556. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=5HbluSPe9YU>. สืบค้น วันที่ 6
ตุลาคม 2561
- เพลงไฟใต้. 2557. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=yaUaKEVJSiY>. สืบค้น วันที่ 6
ตุลาคม 2561
- เพลงกระทรวงฝึกหมาพิการ. 2557. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com>. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงเด็กนิเทศ. 2557. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=ptaKZcM6iE8>. สืบค้น วันที่ 6
ตุลาคม 2561
- เพลงประชาธิปไตย. 2557. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=9FEFkunaVw>. สืบค้น
วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงสังคมก้มหน้า. 2557. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=BmDUWx0o8OY>. สืบค้น
วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงอาณาจักรนักร้อง. 2558. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=-CWBHUjD-0M>. สืบค้น
วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงโรฮินจา. 2558. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=uP6abKfO5OM>. สืบค้น วันที่ 6
ตุลาคม 2561
- เพลงขอทาน. 2558. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=bfSHd-igM94>. สืบค้น วันที่ 6
ตุลาคม 2561
- เพลงร่างทรง...นะจ๊ะ. 2558. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=LYirRts3ENA>. สืบค้น
วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงธุรกิจการศึกษา. 2559. (ออนไลน์). https://www.youtube.com/watch?v=WhaP_UuW3MY.
สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงOC(T)YGEN. 2559. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com>. สืบค้นวันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงสิ่งที่ประเทศกูไม่มี. 2559. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=QthhkUBOarE>.
สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงพนาไรห่ม. 2559. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=3IOG9yCKT2Q>. สืบค้นวันที่ 6
ตุลาคม 2561
- เพลงกฎหมาย. 2560. (ออนไลน์). https://www.youtube.com/watch?v=gL8LVvVO_K8. สืบค้น วันที่
6 ตุลาคม 2561
- เพลงโลกดีดี. 2560. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=0R17GUkfx98>. สืบค้น วันที่ 6
ตุลาคม 2561
- เพลงWonderland. 2560. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=fSMkKL6xZBQ>. สืบค้น
วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงเวลาไม่หยุดหมุน. 2561. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=kS54m86g7UU>.
สืบค้นวันที่ 6 ตุลาคม 2561

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- เพลงหลงทาง. 2561. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=vljSn4tpNQA>. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงเงินในกระเป๋าไม่เท่ากัน. 2561. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=FgzY4bcX7Oo>. สืบค้นวันที่ 6 ตุลาคม 2561
- เพลงเด็กเอ๋ย เด็กดี. 2561. (ออนไลน์). <https://www.youtube.com/watch?v=AQQIXf19kJo>. สืบค้น วันที่ 6 ตุลาคม 2561
- มติให้ออก ผอ.ชนมจิน โกง 'ค่าข้าว' นร.อนุบาล. 2561. (ออนไลน์). <https://www.thairath.co.th/content/1306282>. สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2561
- รัฐชนีย์ ศรีสมาน. 2552. บทปริภาษในเพลงละครนอก : ภาพสะท้อนค่านิยมไทย. วารสารมนุษยศาสตร์. 16 (กรกฎาคม – ธันวาคม) : 8 – 21.
- วิเคราะห์เจาะเรตติ้ง. 2561. (ออนไลน์). <https://www.tvdigitalwatch.com/analysis-therapper-vs-smtmt-04-61/>. สืบค้นวันที่ 14 กันยายน 2561
- วีรชน เกษสกุล. 2560. หมอลำ : ภาพสะท้อนทางคติชน ความเชื่อ และการเมือง. วิทยานิพนธ์ (รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศศิณ เฉลิมลาภ. 2555. (ออนไลน์). เหตุผลในการคัดค้านโครงการเชื่อมแม่วงก์ https://drive.google.com/file/d/1Mpidmnu4jmZ8_ExKhGIRkynCl9tAWiXQ/view. สืบค้นวันที่ 28 พฤศจิกายน 2561
- สาวิตรี สิงห์ใหม่. 2549. ภาพสะท้อนการศึกษาไทยในวรรณกรรมของ ถวัลย์ มาศจรัส. วิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- 5 ปี ‘บอส’ กระทั่งแดงชนตร.ตาย ดึงเซหวังคนลีม หรือ ใครบกพร่อง!? . 2560. (ออนไลน์). <https://www.thairath.co.th/content/904840>. สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2561
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. 2550. สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการใช้ชุดฝึกอบรบการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ศรัณภัสร์ แวกโกเนอร์¹, จักกฤษณ์ โปณะทอง²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
Email: rathsweet3@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรบการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรบด้วยชุดฝึกอบรบการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 30 คน ใช้เป็นกลุ่มกรณีศึกษา ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดฝึกอบรบการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร แบบทดสอบคุณภาพชีวิต และแบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า ที (t-test for Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) นักศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรบสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
- 2) การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรบเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กรณีศึกษา, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ชุดฝึกอบรบการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The effect of using training packages to enhance quality of life of students. Rajabhat University in Bangkok: A cast study of Phranakhon Rajabhat University

Saranpath Waggoner¹, Chakrit Ponathong²

¹ Educational Administration and Management Program Srinakharinwirot University,
Email : rathsweet3@gmail.com¹

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the average before and after using the training packages to enhance the quality of life of Rajabhat University students in Bangkok: A cast study of Phranakhon Rajabhat University. 2) To study the satisfaction of the students who received the training as well packages to enhance quality of life of students. Rajabhat University In Bangkok.

The samples used were students. Phranakhon Rajabhat University, 2nd year, 1st semester, academic year 2019, consisting of 1 classroom, consisting of 30 people, used as a case study group. Using simple random sampling, the experiment was carried out using a single group research method. Tested before and after the experiment (One Group Pretest - Posttest Design). The research instruments consisted of Training packages to enhance the quality of life for students Rajabhat University In Bangkok Life quality test And the satisfaction assessment form The data was analyzed by using mean, standard deviation and t-test for dependent samples.

The research results found that:

- 1) Students have higher average scores after participating in training activities than before participating in training activities. Significantly at the .05 level
- 2) Assessment of satisfaction with the training for enhancing the quality of life of students overall and on each side at a high level.

Keywords : A cast study, students. Rajabhat University In Bangkok, training packages to enhance quality of life

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ผลจากแนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย (Modernization) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ในการพัฒนาประเทศนั้น มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีค่า ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่ดีถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศ และผลการพัฒนา 23 ปีที่ผ่านมาว่า “ เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน ” (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544) ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ในแนวคิดที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับอันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนที่มีคนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง (อภิชัย พันธเสน, 2560)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี จะต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษาที่ต่อเนื่อง ดังระบุไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 34) กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ว่า “ การศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรคกำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคลและประเทศชาติ ยูเนสโก (UNESCO, 1978) และ องค์การอนามัยโลก (WHO, 1995) ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตเป็นมโนทัศน์หลายมิติที่ประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อส่วนบุคคลได้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล โดยแบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตออกเป็น 4 ด้าน คือ 1.ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

โดยทั่วไปนิสิตและนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานิสิตนักศึกษาจะมีอายุระหว่าง 17 - 22 ปี เป็นผู้กำลังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2526) ที่กล่าวถึงนักศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า เป็นวัยที่มีพลังกายและพลังความคิด ที่จะสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ อย่างดี โดยเฉพาะวัย 18-19 ปี เป็นวัยที่นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าสมองได้รับการพัฒนาถึงขีดสูงสุด คือ วัยที่จะเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาสมองของชาติในระดับนี้ ด้วยความตั้งใจและระมัดระวังที่สุด อาจกล่าวได้ว่าภารกิจหลักที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการขั้นสูงที่พร้อมจะรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถนำความรู้ความคิดมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนสร้างบุคลิกภาพพัฒนานิสัย และพฤติกรรมของนักศึกษาให้พร้อมที่จะเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่และทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และพร้อมที่จะสร้างสรรค์ประเทศให้เจริญก้าวหน้า หรือโดยอีกนัยหนึ่งก็คือ การสร้างคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากสภาพปัญหาในปัจจุบัน พบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย หรือผู้ใหญ่ในวัยต้น เป็นวัยที่ยังมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตน้อย เป็นวัยที่ต้องปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ อีกมากมาย และอีกประการหนึ่ง นักศึกษายังไม่มีรายได้ ต้องพึ่งพาอาศัยบิดามารดา หรือญาติพี่น้องในด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา จึงทำให้นักศึกษาเกิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความวิตกกังวล และเกิดปัญหาขึ้นในปัจจุบัน (สำเนา ขจรศิลป์, 2537) และจากการสัมภาษณ์นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 (สัมภาษณ์ 14 -16 กันยายน 2561) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีปัญหาส่วนใหญ่เรื่องด้านสุขภาพร่างกาย คือ ป่วยบ่อยด้วยสภาวะอากาศที่แปรปรวนตลอดเวลา ปัญหาด้านจิตใจ คือไม่มีความสุขในการเรียน เพราะมีความเครียดในเรื่องส่วนตัวและเรื่องอื่นๆ ปัญหาด้านสังคมคือไม่สามารถเข้ากับเพื่อนใหม่ เพราะความหลากหลายทัศนคติ และปัญหาด้านค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอปัญหาเรื่องการเดินทางมาสถานศึกษาไม่เอื้ออำนวย เพราะมีจราจรคับคั่งทุกวัน และปัญหาด้านครอบครัว ที่มีพ่อแม่อย่างร้าย เมื่อมีปัญหาไม่สามารถปรึกษาครอบครัวได้ และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ (บังอร ศรีวรรณและ คณะ, 2542) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเรียน ร้อยละ 47.0 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุขศรี สงวนสัตย์, 2552) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเรื่องอาหารและโภชนาการ ไม่ถูกสุขลักษณะสภาพแวดล้อมในโรงอาหาร ความสะอาดและรวมไปถึงสุขภาพร่างกายของนักศึกษาด้วย

จากสภาพปัญหาเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต เช่น ผลการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ และมีปัญหาด้านร่างกายจิตใจ ที่มีภาวะความเครียดเรื่องการเรียน การคบเพื่อน และเวลาเกิดปัญหาไม่สามารถปรึกษาผู้ปกครอง และเงินไม่พอใช้ ปัญหาการเดินทางไม่สะดวก จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษา พบว่า นักศึกษา ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสุขภาพจิตใจ ด้านสัมพันธภาพสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว ด้านค่าใช้จ่าย รวมทั้งหมด 8 ด้าน ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งสาเหตุที่พบมากที่สุดก็คือ ด้านสังคม การคบเพื่อนไม่ดี ทำให้การเรียนตกต่ำ พากันเที่ยวกลางคืนและดื่มสุรา และเสพยาเสพติด รวมไปถึงค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ ทำให้ไม่อยากไปเรียน และปัญหาด้านครอบครัวไม่สามารถปรึกษาหารือกับครอบครัวเวลามีปัญหา เกิดกีด และสภาวะทางจิตใจไม่ดี ทำให้สุขภาพมีปัญหาเช่นกัน ปัญหาที่สำคัญอีกประการ คือ สภาวะความไม่มั่นคงทางด้านจิตใจ เช่น ไม่มีความสุขในการเรียน เนื่องจากการแข่งขันเพื่อให้ได้คะแนนสูงสุด ความเครียดและเหนื่อยล้าที่ต้องรับผิดชอบกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัยพร้อมๆ กับการเรียน มีเจตคติทางลบและสัมพันธภาพต่ออาจารย์และเพื่อนๆ ก็ตกต่ำไปด้วยซึ่งส่งผลให้สภาพจิตใจของนักศึกษาไม่พร้อมต่อการศึกษาในภาคหน้า

ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้พยายามจัดประสบการณ์การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับนักศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้มีความสุขในรั้วมหาวิทยาลัย อันจะส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดี สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5 ประการ ได้แก่ ความรู้ ทักษะการคิด ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสารและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้น วิธีทางที่จะไปสู่ความสุขและความสำเร็จในชีวิตนั้น จะต้องอาศัยการปรับตัวในด้านต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิต ลาซารัส (Lazarus. 1969,) กล่าวว่า มนุษย์ต้องมีการปรับตัวและพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการภายในของตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคม อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวและพฤติกรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของตนเองนั้น ต้องอาศัยการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ด้วยการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบตามแนวของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น การจัดแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย กิจกรรมสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมและการฝึกอบรม เป็นต้น ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ต้องเน้นทั้งความรู้คุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ยังต้องส่งเสริมผู้สอนและผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ โดยการประสานความร่วมมือจากชุมชนรวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) จากความสำคัญของคุณภาพชีวิตและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการพัฒนาชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร อันเป็นกลุ่มบุคคลซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หลังการฝึกอบรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

แนวความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ยูเนสโก (Unesco. 1978: 7) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการมี การอยู่อย่าง มีความสุข มีความพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่เป็นส่วนสำคัญมากของบุคคล

เลวิส (Lewis. 1982: 9) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต คือ ระดับที่บุคคลมีความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตน มีความมุ่งหมายในชีวิต และมีความวิตกกังวลน้อยที่สุด

เฟอร์แรนส์ (Ferrans, 1992) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกมีความสุข (Sense of Well-Being) ซึ่งมีผลมาจากความรู้สึกพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจในแต่ละด้านของชีวิตที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (2550) ได้อธิบายไว้ว่า ความสุขที่เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกหรือทั่ว ๆ ไปใช้คำว่า “ความอยู่ดีมีสุข” หรือ “คุณภาพชีวิต” ซึ่งเป็นรูปธรรม และวัดเชิงภาวะวิสัย (Objective) ดัชนีที่ใช้ในปัจจุบันเป็นการวัดองค์ประกอบความสุขจากปัจจัยภายนอก เช่น สุขภาพ ระดับการศึกษา การทำงาน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สภาพครอบครัว ความเป็นอยู่สภาพความเป็นอยู่ในชุมชน

องค์การสหประชาชาติ (วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ, 2544) มีแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต 9 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านการบริโภคอาหาร 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านอาชีพและสภาพของงานที่ทำ 5) ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย 6) ด้านหลักประกันทางสังคม 7) ด้านเครื่องนุ่งห่ม 8) ด้านสถานที่พักผ่อนและเวลาพักผ่อน และ 9) ด้านสิทธิมนุษยชน

ปัจจัยที่ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

องค์การอนามัยโลก ได้กำหนดปัจจัยสำคัญของคุณภาพชีวิตสำหรับบุคคลทั่วไปว่า ควรประกอบด้วยปัจจัยสำคัญของคุณภาพชีวิต 6 ด้าน คือ (กัญจนพร อ่วมสำอางค์, 2547)

1) ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลัง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและพักผ่อนรวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตนและการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล เป็นต้น

3) ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of Independence) คือ การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่พึ่งพาอาศัยต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

4) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

5) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

6) ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality/Religion/Personal Beliefs) คือ การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิต-วิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำรงชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สุขศรี สงวนสัตย์ (25521) ได้กล่าวใน กิจกรรมแนะแนวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตว่า นักการศึกษา นักปราชญ์ นักคิด นักบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เรียน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เช่น ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้นเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพกายและใจดี เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุข

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบันนับเป็นสิ่งยากยิ่ง โดยเฉพาะในยุคที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เทคโนโลยี ส่งผลกระทบโดยตรง และโดยทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคน ทุกเพศ ทุกช่วงวัยของชีวิต ปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อน รุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย ความอ่อนไหวทางจิตใจ ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญ คือ บุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะการคิดตัดสินใจแก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องใช้กระบวนการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่เยาว์วัย เพราะจุดมุ่งหมายของการแนะแนวเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อ และพัฒนาตนสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น การแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคนโดยองค์รวม ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการ ความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตคนไทยได้อย่างเหมาะสม

ความสำคัญและความจำเป็นของการฝึกอบรม

สมเกียรติ พ่วงรอด (2544) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทันสมัยและทันเหตุการณ์ อันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของบุคคลหรือการพัฒนาองค์กร ข้อสรุปดังกล่าวนี้สอดคล้องกับ สุภาพร พิศาลบุตร (2542) ที่ได้สรุปความหมายของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กรจึงนับว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาองค์กร

2. การฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ 1) เพิ่มพูนความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ 2) เพิ่มพูนทักษะหรือความชำนาญในการปฏิบัติงาน และ 3) เปลี่ยนแปลงเจตคติและพัฒนานิสัยการทำงานให้ถูกต้องเหมาะสม

3. เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาความสามารถและประสิทธิภาพของบุคคล เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบให้เกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงานหรือความสัมพันธ์ขององค์กร

องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม

นิพนธ์ ศุขปริดี (2537) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม ได้ดังนี้

1. คู่มือการฝึกอบรม ในชุดฝึกอบรมที่ดีจะต้องมีคู่มือการใช้ และบำรุงรักษาชุดฝึกอบรม สื่อ กิจกรรม และการประเมินการฝึกอบรม

2. สื่อในชุดฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของชุดฝึกอบรมซึ่งจะเป็นเครื่องมือของ ผู้ให้การฝึกอบรม ใช้เป็นคู่มือในการวางแผนการฝึกอบรม ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การฝึกอบรม การเตรียมการทั้งด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และวิธีการฝึกอบรม

3. กิจกรรมในชุดฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมได้จัดเตรียมสื่อและวิธีการ ของการจัดฝึกอบรมไว้อย่างพร้อมมูล เพื่อให้ผู้ให้การฝึกอบรม ดำเนินการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดฝึกอบรม

4. การประเมินในชุดฝึกอบรม องค์ประกอบในชุดฝึกอบรมเกี่ยวข้องกับประเมินมี 2 ลักษณะคือ การประเมินผู้รับการฝึกอบรมและการประเมินชุดฝึกอบรมเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้รับการฝึกอบรมและประเมินประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม จะต้องมียุทธวิธีประเมิน และเครื่องมือประเมิน

สรุปได้ว่า การพัฒนาชุดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้จริงนั้น ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นต่อน มีกระบวนการอย่างมีหลักการ และเป็นไปตามหลักวิชาการทางเทคโนโลยี การศึกษา หรือหลักการศึกษาก็จะทำให้ชุดการฝึกอบรมและชุดการสอนที่สร้างขึ้น สามารถใช้ได้อย่างบรรลุ วัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 30 คน ใช้เป็นกลุ่มกรณีศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักศึกษาจำนวน 30 คน ใช้เป็นกลุ่มกรณีศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขต กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย จุดประสงค์การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล โดยมี หัวข้อ การฝึกอบรม 7 ด้าน ดังนี้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพสังคม ด้านครอบครัว ด้านค่าใช้จ่าย ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพร่างกาย

2.2 แบบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 35 ข้อ

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 4 ด้าน เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการ ฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีการดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

3.1 ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขต กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่สร้างขึ้นไป นำไปดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จำนวน 7 คน นำข้อเสนอแนะจากการ สนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและภาษาตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้ฝึกอบรม

3.2 แบบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไป หาค่าความเชื่อมั่นก่อนนำไปใช้จริง

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มาตราจว สอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน จากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่นก่อนนำไปใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การทดสอบก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยใช้แบบทดสอบวัดคุณภาพชีวิต ของนักศึกษา

4.2 ดำเนินการฝึกอบรม โดยใช้ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

4.3 ทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมโดยแบบทดสอบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และทำแบบประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อการใช้ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขต กรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t (t-test for Dependent Samples)

5.2 นำผลการทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตาราง 1 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม

คุณภาพชีวิตของนักศึกษา	n = 30				t	p
	Pre -test		Post-test			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ด้านที่อยู่อาศัย	2.40	4.49	4.40	0.49	-14.74	.001
ด้านจิตใจ	2.53	0.57	4.50	0.50	-13.32	.001
ด้านสัมพันธภาพสังคม	2.57	0.50	4.47	0.50	-13.71	.001
ด้านครอบครัว	2.47	0.50	4.67	0.47	-21.87	.001
ด้านค่าใช้จ่าย	2.67	0.47	4.53	0.50	-13.17	.001
ด้านสิ่งแวดล้อม	2.53	0.50	4.50	0.50	-14.99	.001
ด้านสุขภาพร่างกาย	2.57	0.50	4.60	0.49	-16.65	.001
โดยรวม	2.53	0.25	4.52	0.25	-32.50	.001

จากตาราง 1 แสดงว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยรวมและรายด้าน หลังเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ดังแสดงในตาราง 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยรวม

ด้าน	ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม	n = 30		ระดับความพึงพอใจ
		\bar{x}	S.D	
1.	เนื้อหาการฝึกอบรม	4.64	0.22	มากที่สุด
2.	กิจกรรมฝึกอบรม	4.62	0.19	มากที่สุด
3.	สื่อการฝึกอบรม	3.93	0.52	มาก
4.	การวัดและประเมินผล	3.85	0.49	มาก
	รวม	4.43	0.17	มาก

จากตาราง 2 แสดงการประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเนื้อหาการฝึกอบรมและด้านกิจกรรมฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษา และผ่านกระบวนการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา จากนั้น โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับเนื้อหา สื่อ และกระบวนการฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมฝึกอบรม เป็นการจัดโดยนักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาประกอบกับนักศึกษาจะต้องนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง จึงตั้งใจและทำกิจกรรมต่างๆ ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมอย่างครบถ้วน และเนื่องจากกิจกรรมฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องทำกิจกรรม ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปรายและสรุปร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ จงกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2544) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งการติดตามประเมินผล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรฝึกอบรมทำให้เกิดความกระตือรือร้น เพิ่มความมุ่งมั่นให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่จะทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น สอดคล้องกับ ธวัชชัย จิตวารินทร์ (2553) ที่พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญา วิทยาลัยชุมชนพังงา ซึ่งหลังจากพัฒนาชุดกิจกรรมแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้อันประกอบด้วยวงจรหรือขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างสม เรียนรู้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม 2) การสรุปแนวคิดที่เรียนรู้เป็นนามธรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3) การสังเกต คิดไตร่ตรอง และ 4) การทดลองนำความรู้ ประสบการณ์ที่เรียนรู้ไปปฏิบัติจริง แล้วการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเป็นวงจรซ้ำๆ โดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว แต่ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ในแต่ละสถานการณ์ และสอดคล้องกับ ขวัญฤทัย ทองบุญฤทธิ์ (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาด้วยชุดบทเรียน e-learning รายวิชาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ผลการพบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดบทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จึงสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมที่เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมที่จัดเป็นขั้นตอน และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่าเรื่อง การนำเสนอ การเล่นเกมฝึกทักษะ การทำกิจกรรมในรูปแบบการร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การฝึกประเมินตนเอง ทำให้เกิดความรู้และทักษะ นอกจากนี้ เนื้อหาสาระในชุดกิจกรรมยังมีเนื้อหาและกิจกรรมที่ทันสมัย เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ตั้งแต่การตั้งชื่อกิจกรรม การกำหนดเนื้อหากิจกรรม และรูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตและการเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกชอบในสิ่งที่ได้รับการฝึกอบรมจากชุดกิจกรรม ดังที่ มิลเลท (Millet, 1954) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยทำให้งานประสบความสำเร็จ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำกิจกรรมในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติ ส่งผลให้มีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นและแสดงศักยภาพออกมาเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปสุตา แก้วมณี (2560) ศึกษาพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อมัลติมีเดียบูรณาการร่วมกับเครือข่าย สังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปี 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า การเรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ บุญศิริ อนันตเศรษฐ (2544) ที่ศึกษาวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ในระดับมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่าเมื่อผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมมีความพึงพอใจมาก เมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนโดยการบรรยาย ดังนั้นจึงสามารถอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า ชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักศึกษา สอดคล้องกับ นริภัทร ผิวพอใช้ (2555) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบชุดฝึกอบรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศตามลักษณะของกลุ่มผู้เรียน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ผลการศึกษาพบว่าระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และผลการทดลองใช้รูปแบบชุดฝึกอบรมพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นแนวทางนำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในการปรับปรุงตนเองให้มีคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมนักศึกษา และการแนะแนวให้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. สถาบันการศึกษาสามารถนำชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถดำเนินชีวิตของตนเองในด้านที่มีปัญหาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษา ได้ช่วยเหลือเพื่อให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดี

3. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร ควรศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาในภาคอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยติดตามผลหลังจากนักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อติดตามดูคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในระยะยาว

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยภาคราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น จึงไม่ครอบคลุมไปยังนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคอื่น ดังนั้นจึงควรไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ภาควิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) กรุงเทพฯ: ม.ป.ป.
- กัญจนพร อ่วมสำอางค์. (2547). การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกอง การศึกษา สงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา เขตภาคกลาง. (ปริญญาานิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ).
- ขวัญฤทัย ทองบุญฤทธิ. (2559, กรกฎาคม - ธันวาคม). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาดว ยบทเรียน e-Learning รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา. สักทอง:วารสารวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (สทวท.). 3(2): 41 – 46.
- จงกลณี ชุตินาเทวินทร์. (2542). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา. กรุงเทพฯ: เออีพีวิง.
- นริภัทร ผิวพอใช้. (กุมภาพันธ์, 2555). การพัฒนารูปแบบชุดฝึกอบรมการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ตาม ลักษณะของกลุ่มผู้เรียนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต. วารสารครุศาสตร์. 39(2): 68 – 84.
- นิพนธ์ ศุขปรีดี. (2537). ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการฝึกอบรม หน่วยที่ 8 – 11. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธวัชชัย จิตวารินทร. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตรในท้องถิ่นหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วิธีการทางวิทยาศาสตร์กับการแก้ปัญหา วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตสำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญาวิทยาลัยชุมชนพังงา. วารสารปริชาติ. ฉบับพิเศษ: 1-7.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ธวัชชัย เอกสันติ. (2554). การประยุกต์ทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อปรับพฤติกรรมการเล่นเกมส์ออนไลน์ของวัยรุ่น. (ปริญญาานิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).
- บั้งอร ศรีวรรณ. (2542). คุณภาพชีวิตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏจันทรเกษม. (วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏจันทรเกษม).
- บุญศิริ อนันตเศรษฐ. (2562, สิงหาคม). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=1082544000551>.
- ปสุตา แก้วมณี (2560, มกราคม – มิถุนายน) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อมัลติมีเดียบูรณาการร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์เรื่อง นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 13(1): 83 - 103.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2526). องค์การและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา 421650. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ. (2544). วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สุขศรี สงวนสัตย์. (2552). คุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ฝ่ายแนะแนว การศึกษาและอาชีพ กองพัฒนานักศึกษา. นครนายก: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. สำนักงาน. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). รายงานการวิจัยประสิทธิภาพของการศึกษา แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพ แห่งชาติ. (2561, ธันวาคม). รู้จักและเข้าใจ: ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก www.nationalhealth.or.th/gettoknow-tammanoon.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). รายงานการวิจัยประสิทธิภาพของการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2537). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1: พื้นฐานและบริการนักศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิชัย พันธเสน. (2560). เศรษฐกิจพอเพียง : พระอัจฉริยภาพและพระกรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Ferrans, C. E. & Power, M. J. (1992). Psychometric Assessment of the Quality of Life Index. *Research in Nursing and Health*, 15(2), 29 - 38.
- Lazarus, R.S. (1969). *Patterns of Adjustment and Human Effectiveness*. New York: McGraw-Hill book company.
- Lewis, F. (1982). Experienced personal control and a quality of life in life-stage center patient. *Nursing Research*, 31,113.
- Millet. (1954). *Management in the Public Service. The quest for effective performance*. New York: McGraw-Hill Book.
- UNESCO. (1978). *Indicators of Environmental Quality and Quality of Life*. Paris: UNESCO.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร

สาขาบางกอกน้อย

สุภาวดี เชื้อหงษ์¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

^{1,2}สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ สังกัดมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
Email s59123450034@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane ที่จำนวน 400 คน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดิน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดิน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ, สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร, การให้บริการประชาชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Study of Service Quality of Bangkok Metropolitan Land Office, Bangkoknoi Branch

Supawadee Chueahong¹, Boonwat Sawangwong²

^{1,2}Branch Police administration Under the Humanities and Social Science

Email s59123450034@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

The Purposes of this research for study were 1) the service quality of Bangkok Metropolitan land office, Bangkoknoi Branch. 2) To compare the results according to people's opinion of service recipients based on Bangkok metropolitan land office, Bangkoknoi branch classified by individual factors: gender, age, educational level, occupation and salary. The participants of this quantitative research were 400 people with 95 percent reliability by using Taro Yamane. Data were collected by using a questionnaire and analyzed by using descriptive and inferential statistics.

Findings of the study were as follows.

1) The overall service quality provided by Bangkok metropolitan land office, Bangkoknoi branch was at high level. Considering by its aspect, 'service quality' was at high level. The aspect that gained the highest mean score was 'modern principles service', followed by 'equitable service,' 'Timely service', and 'continuous service'. The aspect that gained the lowest mean score was 'sufficient service providing'.

2) The comparison of results can be concluded as follows: viewpoints showed that in general, users with differences in education level and occupation had significantly different viewpoints towards the service quality of the land office at the .05 level. On the contrary, those with the differences in gender, age and salary generally did not have any significant different viewpoints towards the service quality of the land office.

Keywords : Service Quality, Bangkok Metropolitan Land Office, public service

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นมาโดยตลอด เนื่องจากในสังคมประชาธิปไตยนั้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นพันธกิจอันสำคัญอันดับแรกของรัฐพึงกระทำ ยิ่งในช่วงปัจจุบันได้มีกระแสการเรียกร้องให้ปรับเปลี่ยนสภาพสังคมให้เข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ คือ การยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen - Centered) การบริหารราชการแผ่นดินต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนสามารถช่วยเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้แก่ประชาชน โดยได้กำหนดให้การพัฒนาคุณภาพการให้บริการเป็นเป้าประสงค์อันดับแรกของยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการหน่วยงานของรัฐมากขึ้นลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานให้น้อยลงเพื่อบริการประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552 : 1-2)

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2557 ลงวันที่ 29 ธันวาคม ได้กำหนดให้กรมที่ดินมีภารกิจหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในที่ดินของบุคคล และจัดการที่ดินของรัฐ โดยการรังวัดทำแผนที่ การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน การให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศที่ดิน เพื่อให้บุคคลมีความมั่นใจในการถือครองที่ดิน และได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพตลอดจนการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ กรมที่ดินยังให้ความสำคัญกับประชาชนหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเพื่อมุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อตอบสนองการให้บริการที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโปร่งใส เป็นธรรม อีกทั้งจำนวนประชาชนที่มาขอรับบริการของสำนักงานที่ดินทั่วประเทศในแต่ละปีที่ผ่านมา มีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษามาตรฐานการบริการ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภายใต้ข้อจำกัดของอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ สำนักงานที่ดินให้บริการประชาชนที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคในรูปแบบสำนักงานที่ดินจังหวัด 77 แห่ง สำนักงานที่ดินสาขา/ส่วนแยก/อำเภอ รวม 753 แห่ง รวมทั้งสิ้น 830 แห่ง และมีประชาชนมาขอรับบริการด้านการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เฉพาะที่มีทุนทรัพย์ มากกว่า 7 ล้านบาทต่อปี และดูแลหลักฐานทางทะเบียนมากกว่า 35 ล้านแปลง (กองแผนงาน กรมที่ดิน, 2561)

สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย เป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้การกำกับดูแลของกรมที่ดินมีหน้าที่ให้บริการประชาชนในด้านต่างๆเกี่ยวกับที่ดิน ได้แก่ การออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายให้แก่เจ้าของที่ดิน การรังวัดทำแผนที่ แบ่งแยกโฉนดที่ดิน การควบคุมการดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุญาตตามพระราชบัญญัติอาคารชุด การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน เป็นต้น ดังนั้นการให้บริการจึงเป็นหัวใจสำคัญของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ซึ่งมีความจำเป็นต้องเข้าถึงและเข้าใจประชาชนผู้มาใช้บริการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก รวมทั้งได้รับการตอบสนองความต้องการ คุณภาพการให้บริการเป็นความสามารถในการตอบสนองความต้องการของภาครัฐต่อการให้บริการแก่ประชาชน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างในด้านการบริการ การเสนอ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คุณภาพการให้บริการที่ตรงกับความคาดหวังของผู้มาใช้บริการ เป็นสิ่งที่ต้องกระทำ ผู้รับบริการจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการเมื่อเข้าใช้บริการ ณ สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อยและเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริการ

สมิต สัจฉกร (2550) ให้คำจำกัดความ การบริการ ว่าหมายถึง การปฏิบัติงานที่กระทำหรือติดต่อและเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ การให้บุคคลต่างๆ ได้ใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง ทั้งด้วยความพยายามใดๆ ก็ตามในการทำให้คนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับความช่วยเหลือ

เวอร์ม่า (VermaB.M, 1986 : 207) กล่าวว่า การให้บริการที่ดีส่วนหนึ่งขึ้นกับการเข้าถึงบริการและได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเข้าถึงการบริการ ดังนี้

1. ความเพียงพอของบริการที่มีอยู่ (Availability) คือ ความเพียงพอระหว่างบริการอยู่กับความต้องการของการบริการ
2. การเข้าถึงแหล่งบริการ ได้อย่างสะดวกโดยคำนึงถึงลักษณะที่ตั้ง การเดินทาง
3. ความสะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ (Accommodation)
4. ความสามารถของผู้รับบริการ ในการที่จะเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ
5. การยอมรับคุณภาพของบริการ (Acceptability) ซึ่งในการนี้จะรวมถึงการยอมรับลักษณะของผู้ให้บริการด้วย

หลักการและแนวทางเกี่ยวกับการให้บริการ

มิลเลทท์ (Millet. 1954: 397; อ้างถึงใน วาสนา เจริญรอย. 2542: 14) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการบริการ คือ การสร้างความพึงพอใจในการบริการแก่ประชาชน โดยมีหลักหรือแนวทาง ดังนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มีฐานคติที่ว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่ของกฎหมาย ไม่มีมีการแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การให้บริการอย่างรวดเร็วทันต่อเวลา (Timely Service) หมายถึง ในการให้บริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงเวลา ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลยถ้าไม่มีความตรงต่อเวลา ซึ่งจะสร้างความไม่พึงพอใจให้แก่ประชาชน

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะจะต้องมีลักษณะมีจำนวนการให้บริการ และสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม ซึ่งมีผลให้เห็นว่าความเสมอภาคหรือการตรงเวลาจะไม่มี ความหมายเลย ถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอและสถานที่ตั้งให้บริการ สร้างความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

ความหมายของคุณภาพการให้บริการ

วิลเลียมส์ โทโคสูง (2553, หน้า 18) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ หมายถึง ความสามารถในการส่งมอบบริการที่ตรงกับความต้องการของผู้มารับบริการที่สามารถรับรู้ได้ โดยมีการส่งมอบบริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สามารถวัดและประเมินได้จากกระบวนการให้บริการ และผลลัพธ์การให้บริการ

จากรูวรรณ กะวิเศษ (2556: 198) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ (Service quality) หมายถึง การตอบสนองความต้องการต่อลูกค้าของธุรกิจบริการ โดยคุณภาพของบริการมีความสำคัญในการสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งได้ การนำเสนอคุณภาพการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำ ซึ่งทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจถ้าได้รับบริการในรูปแบบที่ต้องการ

Zeithaml, Parasuraman และ Berry (1990: 19) กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการเป็นการประเมินของผู้บริโภคเกี่ยวกับความเป็นเลิศหรือความเหนือกว่าของบริการ และคุณภาพในการให้บริการนั้น เป็นการมุ่งตอบคำถามสำคัญ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) คุณภาพในการให้บริการคืออะไร (What is service quality?) 2) อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพในการให้บริการ (What causes service-quality Problems?) 3) องค์กรสามารถแก้ปัญหาคุณภาพในการให้บริการที่เกิดได้อย่างไร (What can organization do to solve these Problems?)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปาริชาติ พรหมโคตร (2560) ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาท่าอุเทน ส่วนแยกบ้านแพง ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาท่าอุเทน ส่วนแยกบ้านแพง ตามความคิดเห็นของผู้มารับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีคุณภาพการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ด้านการ

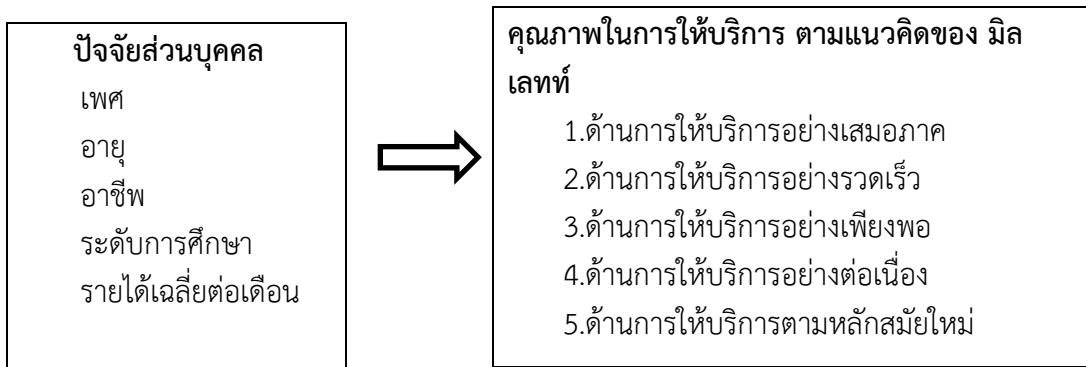

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้บริการที่ตรงเวลา รองลงมา คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า

ฉัตรชนก มิชันหมาก (2559) ศึกษาาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลกโดยรวมอยู่ในระดับดี สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการให้บริการตามหลักการบริหารสมัยใหม่ และรองลงมาตามลำดับคือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุดคือ ด้านการบริการอย่างเพียงพอ

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ มิลเลทท์ มาสร้างกรอบได้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นหลัก

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มาใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ซึ่งมีเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 4 เขต ได้แก่ บางกอกน้อย ดลิ่งชัน บางพลัด และทวีวัฒนา จากสถิติผู้มาใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2561-วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562 จำนวน 24,728 คน (ที่มา : สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยการใส่สูตรคำนวณ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่จัดสร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขออนุญาตไปยังเจ้าพนักงานสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มประชากร

1.2 ดำเนินการติดต่อเจ้าพนักงานสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจกกำหนดเวลาเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่วางแผนไว้ พร้อมทั้งส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในกลุ่มประชาชนผู้ไปใช้บริการ จำนวน 400 คน

1.3 เก็บแบบสอบถามกลับคืนมา แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ แล้วนำไปประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม เพื่อการศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นลักษณะให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามมาตรารัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในการวัดระดับความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง คุณภาพการให้บริการดีมาก

4 คะแนน หมายถึง คุณภาพการให้บริการดี

3 คะแนน หมายถึง คุณภาพการให้บริการปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง คุณภาพการให้บริการน้อย

1 คะแนน หมายถึง คุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่จะทำให้ทราบถึงคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ทางเนื้อหา (Content analysis) จาก แนวคิด ทฤษฎี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติอนุมาน หรือสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) รวมถึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.2. วัดระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขา บางกอกน้อย โดยเลือกใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ในการวิเคราะห์

2.3. การทดสอบสมมติฐาน เลือกใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA ในการหาค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และใช้ LSD (Least significant difference test) เพื่อทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ว่า ตัวแปรคู่ใด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.5

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสถิติทดสอบ t – test และค่าสถิติทดสอบ f-test

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 ส่วนเพศหญิง จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่างตั้งแต่ 21-40 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.8

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 118 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.5

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 25,001 บาท จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละร้อยละ 45.3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรก คือ ด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาคือ ด้านการให้บริการอย่าง เสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) ด้านการ ให้บริการอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย โดยภาพรวม

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย	ระดับคุณภาพการให้บริการ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค	3.89	0.468	มาก	2
2. ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว	3.85	0.475	มาก	3
3. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ	3.40	0.547	ปานกลาง	5
4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง	3.69	0.452	มาก	4
5. ด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่	3.96	0.697	มาก	1
ภาพรวม	3.76	0.413	มาก	

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย (1) จำแนกตามเพศภาพรวม พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .088 แสดงว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ เพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (2) จำแนกตามอายุภาพรวม พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .255 แสดงว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (3) จำแนกตามระดับการศึกษาภาพรวม พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .004 แสดงว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย แตกต่าง กัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า .05 จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่าง กัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย (4) จำแนกตามอาชีพภาพรวม พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 แสดงว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย แตกต่าง กัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า .05 จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ อาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่าง กัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย (5) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนภาพรวม พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .067 แสดงว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่ แตกต่าง กัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่าง จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนผู้มาใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

คุณภาพการให้บริการ	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
1. ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค	.800	.495	.098	.071	.053
2. ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว	.258	.223	.125	.056	.177
3. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ	.051	.836	.011	.004	.063
4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง	.604	.296	.000	.014	.052
5. ด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่	.057	.060	.004	.000	.623
รวม Sig	.088	.255	.004	.002	.067

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ) พบว่า ประชาชนผู้ไปใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการโดยภาพรวม ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีมาตรฐานของกระบวนการให้บริการต่อผู้มาใช้บริการทุกคนเหมือนกันทั้งเพศชายและหญิง โดยให้ความเสมอภาคในการให้บริการแก่ประชาชนทุกชนชั้นอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีเพศหรือสถานะทางสังคมในระดับใด เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการก็จะให้บริการในมาตรฐานเดียวกัน โดยไม่มีความเหลื่อมล้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ อนุสรณ์ พุทธิระพีพรรณ (2556) ศึกษาคุณภาพการบริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา สาขาปากช่อง ตามทัศนะของผู้ใช้บริการ ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานที่ดิน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ) พบว่า ประชาชนผู้ไปใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขา บางกอกน้อย ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการโดยภาพรวม ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 21-40 ปี และอายุ 41-60 ปี ซึ่งจะมีความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการให้บริการเหมือนกัน และสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ได้มีมาตรฐานกระบวนการในการให้บริการต่อผู้มาใช้บริการทุกคน เหมือนๆกันโดยให้ความเสมอภาคในการให้บริการแก่ประชาชนทุกคนขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน **ซึ่งสอดคล้องกับ** พุทธิตา ยี่ประษา (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนผู้รับบริการที่มีอายุ ต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) พบว่า ประชาชนผู้ไปใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค และด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ไม่แตกต่างกัน ส่วนโดยภาพรวมและด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่ มีความคิดเห็นต่อการให้บริการ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เป็นไปได้ที่จะมีความรู้ สติปัญญา ประสบการณ์ในการใช้บริการหรือการรับรู้เรื่องราวข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วทันสมัยและเข้าใจกับสิ่งต่างๆในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งการได้รับบริการนั้นยังส่งผลไปถึงทัศนคติเกี่ยวกับความคาดหวัง คือ ความรู้สึกนึกคิดเห็นด้วยวิจารณ์ญาติเกี่ยวกับความคาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้าถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าควรจะมี ควรจะเป็น ควรจะเกิดขึ้นหรือว่าควรจะเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็นที่มีต่อการรับบริการของบุคลากร **ซึ่งสอดคล้องกับ** ปารีชาติ พรหมโคตร (2560) (ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาท่าอุเทน ส่วนแยกบ้านแพง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนผู้มาใช้บริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล (อาชีพ) พบว่า ประชาชนผู้ไปใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขา บางกอกน้อย ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค และด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ไม่แตกต่างกัน ส่วนโดยภาพรวมและด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องและด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่ มีความคิดเห็นต่อการให้บริการ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน การให้บริการของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขา บางกอกน้อย ก็จะแตกต่างไปตามลักษณะของงานที่จะให้บริการ ซึ่งแต่ละอาชีพอาจมีการเรียกร้องสิทธิที่ควรได้รับต่างกันทำให้การบริการอาจเกิดความล่าช้า ไม่สามารถที่จะทำให้เสร็จภายในวันเดียวได้จึงต้องมีการนัดเจ้าของเรื่องมาใหม่ในวันหลัง หรือลักษณะงานบางอย่างอาจง่ายต่อการให้บริการ จึงสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว เช่น งานเกี่ยวกับฝ่ายทะเบียน ฝ่ายรังวัด **ซึ่งสอดคล้องกับ** นิवास พรหมคำบุตร (2558) ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนผู้ไปใช้บริการสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร (รายได้เฉลี่ยต่อเดือน) มีความคิดเห็นต่อการให้บริการโดยภาพรวม ด้านการ สาขาบางกอกน้อย ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการตามหลักสมัยใหม่ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานที่ดินให้ความเสมอภาคในการให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีรายได้ต่อเดือนในระดับใดทางสังคม **ซึ่งสอดคล้องกับ** นงนุช จันดีกระยอม)2557(ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินของจังหวัดมหาสารคาม สาขาโกสุมพิสัย ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม สาขาโกสุมพิสัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ควรขยายอาคารเพื่อเพิ่มพื้นที่นั่งรอรับบริการ เนื่องจากในแต่ละวันมีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมากหรือหากมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ใช้สอยในอาคารไม่เพียงพอไม่สามารถขยายอาคารได้อาจต้องพิจารณาถึงความจำเป็นขยายจุดรอรับบริการด้านนอกอาคารและสถานที่จอดรถไม่เพียงพอต่อผู้มารับบริการ เนื่องจากประชาชนที่มาติดต่อสำนักงานที่ดินส่วนมากนำรถส่วนตัวมาเองเยอะกว่ามาด้วยรถเมล์อาจเป็นเพราะเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว จึงทำให้ที่จอดรถไม่เพียงพอ ทางสำนักงานที่ดินควรขยายพื้นที่อาคารจอดรถเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนผู้มารับบริการ

2. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ควรมีการให้บริการโดยการจัดเจ้าหน้าที่ออกไปให้บริการนอกสถานที่

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของบุคลากรในสำนักงานที่ดินอื่น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องถึงการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการ เพื่อมุ่งสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริการประชาชนและหาแนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพทั้งจากตัวเจ้าหน้าที่และจากผู้ใช้บริการเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกนำมาเปรียบเทียบ เพื่อให้การให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาบางกอกน้อย เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ อาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิจัยมาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ดร.บัวบุตรี ศิริวัฒน์ ที่ให้คำปรึกษาเรื่องบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ตลอดจน อาจารย์ของสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจทุกท่าน ที่ให้ความสะดวกด้านอำนวยความสะดวก และประสานงาน ในการทำงานวิจัยให้ผู้เขียนตลอดมาตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำงานวิจัยของผู้เขียนครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน กรมที่ดิน (2561) แผนปฏิบัติการกรมที่ดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: กรมที่ดิน
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน (2552). การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำแผนปฏิรูปราชการ 4 ปี. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2562 จาก [http:// www.opdc.th](http://www.opdc.th)
- จรรุวรรณ กะวิเศษ (2556). ศิลปะการให้บริการ. กรุงเทพฯ: แม็คอีดีเคชั่น.
- ฉัตรชนก มีชั้นหมาก (2559). ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลก. การค้นคว้าอิสระ ropic. (สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นิवास พรหมคำบุตร (2558). การให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระ ropic. (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นงนุช จันดีกระยอม (2557). คุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม สาขาโกสุมพิสัย. การค้นคว้าอิสระ ropic. สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริชาติ พรหมโคตร (2560). คุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาท่าอุเทน ส่วนแยก บ้านแพง. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต. (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พุดิตา ยี่ประชา (2559). คุณภาพการให้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระ ropic. (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วีไลลักษณ์ โตโคกสูง. (2553) คุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎร ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วาสนา เจริญรวย. การบริการประชาชนของสำนักงานที่ดินในจังหวัดระยอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- สมิต สัชฌุกร (2550). การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ (Excellence service) พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- อนุสรณ์ พุทธิระพิพรรณ (2556). คุณภาพการบริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา สาขาปากช่อง ตามทัศนคติของผู้ใช้บริการ. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. (สาขาวิชาบริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Verma, B.M. *Agricultural Service Delivery System in India: Delivery of public Service in Asia Countries: Case in Development Administration*. Bangkok: Thailand, 1986.
- Zeithaml, V.A. Parasuraman and L. L. Berry. (1990). *Delivering quality service: Balancing customer perceptions*. New York: The Free.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน

สุธิชา สุขศรี¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

E-mail : S59123450001@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติค่าที (T-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้การสังเคราะห์และความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน และการมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 บุคลากรที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงานต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การบริการ, จันทบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Personnel’s Participation of Krajae Subdistrict Administration Organization Nayai-am District Chanthaburi Province for Inhabitants’ Service

Suthicha Suksri¹, Boonwat Sawangwong²

¹Branch Police Administration under the Suan Sunandha Rajabhat University,

²Faculty of Humanities and Social Saience under the Suan Sunandha Rajabhat University,

E-mail : S59123450001@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

This study aims to study personnel’s participation level of Krajae Subdistrict Administration Organization Nayai-am District Chanthaburi Province for inhabitants’ service, and to compare personnel’s participation level of Krajae Subdistrict Administration Organization Nayai-am District Chanthaburi Province for inhabitants’ service by classifying with individual factor. The populations for the study are 30 personnel of Krajae Subdistrict Administration Organization Nayai-am District Chanthaburi Province. Research instrument is questionnaire. Statistics for analyzing data are frequency, percentage, average, and standard deviation. Hypothesis is tested by t-test and f-test through One Way ANOVA. Statistical significance level is defined at 0.05.

The results indicate that personnel’s participation of Krajae Subdistrict Administration Organization Nayai-am District Chanthaburi Province for inhabitants’ service is in high level. The participation that has the highest average is being open-minded, the next are participation for cooperation level, participation for giving information level, participation for inhabitants reinforcement level, and participation for having a role, in order. Hypothesis testing found that different genders of personnel have different participation for inhabitants’ service in Krajae Subdistrict Administration Organization Nayai-am District Chanthaburi Province, with statistical significance level of .05. Personnel with different age, education level, salary, experience, duration of work, and position have no difference participation for inhabitants’ service in Krajae Subdistrict Administration Organization Nayai-am District Chanthaburi Province.

Keywords : participation, service, Chanthaburi

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันระบบการบริหารจัดการในภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่งมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องการขับเคลื่อนการบริหารจัดการภาครัฐให้บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ การให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ และการให้บริการของท้องถิ่นที่ยังขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใส การใช้งบประมาณยังไม่เพียงพอ ระบบและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการขาดธรรมาภิบาลในสังคมไทย ทำให้การทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ไปจึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ต้องเร่งปฏิรูป การบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง เพื่อให้เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริม การพัฒนาประเทศในทุกด้านให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 12 ทั้งการบริหารจัดการภาครัฐ ให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชน มีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจ รับผิดชอบที่เหมาะสม ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น และวางพื้นฐานเพื่อให้บรรลุตามกรอบเป้าหมายอนาคตในปี 2579 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560-2564 : 129)

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานพัฒนาในระดับตำบล เป็นองค์กรที่ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นหลักหรือเป็นแกนนำที่สำคัญในการพัฒนาที่จะแก้ไขปัญหา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในระดับตำบล ตลอดจนกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตื่นตัว และร่วมพัฒนา กิจกรรมในด้านต่าง ๆ ในการพัฒนานั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ดังนั้นบุคลากรจึงเป็นผู้ที่มีบทบาท และมีความสำคัญต่อการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยยึดหลักธรรมาภิบาล นอกจากจะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร สามารถนำไปสู่ความโปร่งใสในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

การมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตมนุษยบนโลกใบนี้ เพราะมนุษย์ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและต่างต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามวาระโอกาสที่มาถึง ที่ได้รับจากการยอมรับจาก การสร้างขึ้นด้วยตนเอง เช่น การรับหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน รวมทั้งผู้นำขององค์กร ความสำคัญของ บทบาทหน้าที่ การงานต้องมีภาวะเบียบและองค์กรที่มั่นคงคอยช่วยรับนโยบายให้สอดคล้องกับกฎหมายของ บ้านเมือง แต่ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมภายในองค์กรนั้น รวมถึงการร่วมด้วยช่วยกันในด้านความคิดเห็น การบริหารจัดการแล้ว ยังต้องมีการประสานงานกันระหว่างส่วนต่างๆภายในองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รับฟัง ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลเพื่อช่วยให้บุคลากรและหน่วยงานทำงานควบคู่กันไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ร่วมกันเสริมสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (พระมหาประภาสิต สิริเมธ, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการให้บริการประชาชนเพราะการมีส่วนร่วมของบุคลากรจะทำให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาให้กับองค์กรเพื่อที่จะพัฒนาองค์กรให้ มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการให้กับประชาชน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งจากการทำงาน ทำให้ ได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและยอมรับการเปลี่ยนแปลงและความมุ่งมั่นใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร (เสาวนีย์ เตือนเด่น, 2557) จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์กรบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการบริการประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์กรบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์กรบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

บุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชน แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวนทั้งหมด 30 คน

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงาน

ตัวแปรตาม

ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์กรบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนกระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นถูกกำหนดไว้หลายระดับ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลกระบวนการและระดับของการมีส่วนร่วมจากแหล่งข้อมูลก่อนนำมาสรุปและ เรียบเรียงเป็นกระบวนการ “การมีส่วนร่วมของบุคลากร” ซึ่งมีดังต่อไปนี้

International Association of Participation (2006 อ้างถึงใน รัฐอิสานา ใจเพียร, 2558 : 17)ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วม IAP2 ตัวแบบการมีส่วนร่วมที่เสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วม (International Association of Public Participation) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ชั้น ซึ่งเป็นตามหลักการเดียวกับของ Arnstein คือ ยิ่งสูงขึ้นยิ่งสะท้อนอำนาจ แบ่งเป็น 5 ระดับคือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือชุมชน การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถ ตัดสินใจได้ด้วยตนเองและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพ

2. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกัน ในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้น ความคิดเห็นจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าน่าจะนำไปสู่การ เสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

3. การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นลักษณะการเปิดโอกาส ให้มีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูล อย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่างๆ

4. การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นลักษณะการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ

5. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นลักษณะการให้ข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลในลักษณะ ประชาสัมพันธ์โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้นหัวใจสำคัญ คือ การให้ข้อเท็จจริง ครบคลุมและเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547 อ้างถึงใน ธัญมน กำแสง 2558:12) กล่าวถึง ระดับการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป มีด้วยกัน 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนได้ส่วนเสียต่อผลลัพธ์ของกิจกรรม การมีส่วนร่วมทำ ร่วมปฏิบัติในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมดและการมีส่วนร่วมสนับสนุน เนื่องจากไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่ช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ เพื่อให้งานสำเร็จ

ความหมายของการให้บริการ

การบริการ เป็นหัวใจหลักของหน่วยงานที่มีผลต่อการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ให้เกิดความพึงพอใจเพื่อให้มาในสิ่งที่ต้องการและนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น จึงมีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องกับการ “บริการ” ไว้ดังนี้

คู่มือการบริการประชาชน (2536) ได้ให้ความหมายของการบริการที่ดีว่า การที่ข้าราชการทำงานติดต่อประชาชน ปฏิบัติต่อประชาชนที่มาขอรับบริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค เป็นธรรมและมีอัธยาศัยต่อประชาชนด้วยดี ภายใต้กฎหมายข้อบังคับและระเบียบต่างๆที่กำหนดไว้ ดังนั้น การบริการที่ดีจะเกิดขึ้นได้เมื่อข้าราชการมีความรู้ มีความสามารถในงานที่รับผิดชอบ และคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีบุคลิกที่น่าเลื่อมใส

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของ (International Association of Participation 2006) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษารั้งนี้ โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่

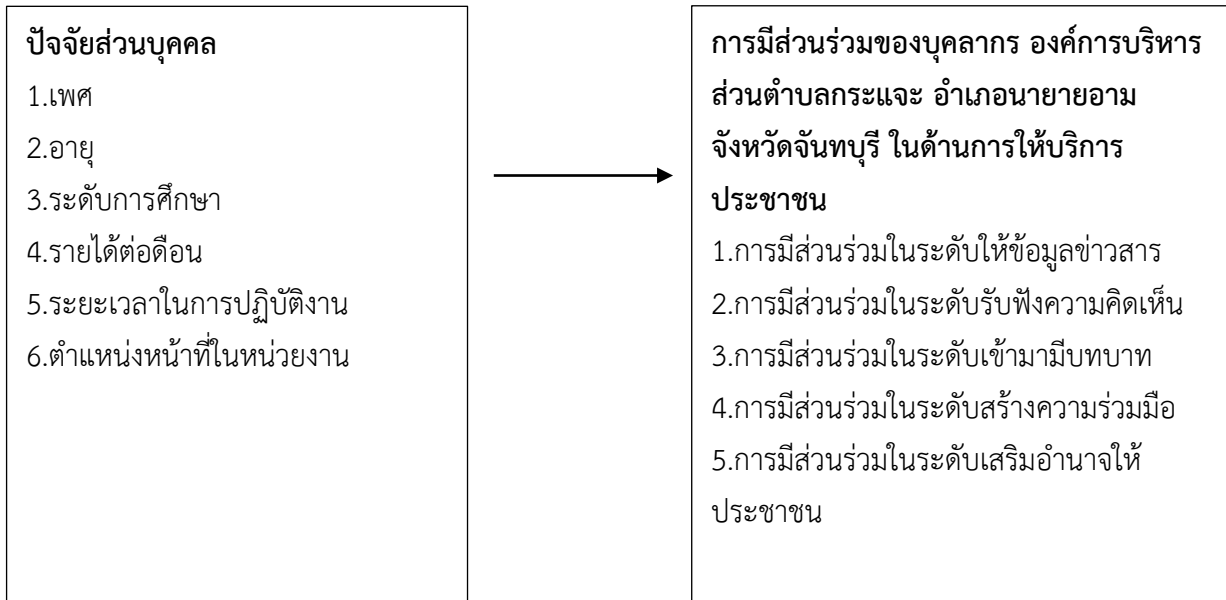

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในหน่วยงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีเครื่องมือคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของบุคลากรทั้งหมดในองค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวนทั้งหมด 30 คน โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% และให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าไม่เกิน 5%

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถิติเชิงพรรณนา โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในด้านการบริการประชาชน โดยสถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อสถิติที่ใช้ ได้แก่ T-test ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้านเพศ F-test แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.7 เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน มีอายุ 31 – 35 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีระยะเวลาในการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปฏิบัติงาน 6 – 10 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 มีตำแหน่งข้าราชการ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0

2. ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน

การมีส่วนร่วมของบุคลากร ในด้านการให้บริการประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	Mean	S.D.	ตัวแปร	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร	4.14	.599	มาก	3
2. การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น	4.23	.573	มากที่สุด	1
3. การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท	4.02	.633	มาก	5
4. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ	4.22	.609	มากที่สุด	2
5. การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน	4.08	.618	มาก	4
รวม	4.14	.520	มาก	

3. การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน

(1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .032 แสดงว่า บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .384 แสดงว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .109 แสดงว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(4) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .972 แสดงว่า บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(5) จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .100 แสดงว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(6) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงาน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .387 แสดงว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน

(n=30)

การมีส่วนร่วมของบุคลากร ในด้านการให้บริการ ประชาชน	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	รายได้ ต่อเดือน	ระยะเวลา ในการ ปฏิบัติงาน	ตำแหน่ง หน้าที่ใน หน่วยงาน
1.ระดับให้ข้อมูลข่าวสาร	.058	.509	.170	.885	.012	.376
2.ระดับรับฟังความคิดเห็น	.188	.628	.532	.691	.334	.139
3.ระดับเข้ามามีบทบาท	.023	.402	.155	.761	.070	.487
4.ระดับสร้างความร่วมมือ	.110	.190	.073	.894	.317	.766
5.ระดับเสริมอำนาจให้ ประชาชน	.045	.688	.214	.697	.589	.702
ภาพรวม	.032	.384	.109	.972	.100	.387

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1.บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
2.บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
3.บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
4.บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
5.บุคลากรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
6.บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น และด้านการมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน และการมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นเสนอปัญหาเพื่อนำไปแก้ไขและพัฒนา ร่วมกันวางแผนและตัดสินใจในการทำโครงการเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ และยังสามารถตรวจสอบการทำงานได้อย่างเต็มที่ ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ พิศุขตา เพชรสุวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพย์รัตน์ ชมพู่แสง (2550) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้ใช้สติปัญญา ความเฉลียวฉลาดและความพยายามเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดแผนการทำงาน กำหนดเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญมน ก้าแสง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานมาตรฐานใน สถานสงเคราะห์คนพิการ ทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมในด้านการบริการประชาชน ในงานด้านนี้อาจจะเหมาะสมกับเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิงอาจมีการบริการ การสื่อสาร ที่ดีกว่าเพศชาย จึงทำให้บุคลากรที่เพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

บุคลากรที่มีบุคลากรที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงาน แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ บุญทัน สร้อยชมพู (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาโรงพยาบาลชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม และ อนุรุทธ์ อังสุสิงห์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาองค์การ สำนักงานพื้นที่พิเศษ เชียงใหม่ซาฟารี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าบุคลากรจะปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพ ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจในงานความรับผิดชอบ และความกระตือรือร้นที่จะทำงาน ซึ่งการทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้น อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงาน แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคล ที่จะนำความสามารถนั้นไปพัฒนาองค์กรเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าและความสำเร็จ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอनाายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีบทบาทเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมภายในองค์กรมากขึ้น โดยการให้อำนาจในการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลโดยตรง เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและยอมรับผลที่ตนเองเป็นผู้เกี่ยวข้อง

2. องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำมาพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ ควรเพิ่มการจัดกิจกรรมภายในองค์กร เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อลดความขัดแย้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ข้อมูลมีประสิทธิภาพและมีความครอบคลุมมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอनाายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในด้านการให้บริการประชาชน สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา โดยเฉพาะ อาจารย์ บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา ชี้แจงแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ นายประจวบ เหมเวช และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลกระแจะ อำเภอनाายายอาม จังหวัดจันทบุรี ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม ทำให้ได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ให้การศึกษาเล่าเรียน อบรมสั่งสอน ตลอดจนให้กำลังใจอย่างมากในการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งรุ่นพี่ เพื่อนๆ ที่ให้คำปรึกษา จนทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากมีสิ่งใดบกพร่องและผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยเป็นอย่างสูง โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานหรือผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา สุขสมัย และคณะ. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม. กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2536). คู่มือการบริการประชาชน. โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร 10400.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี

อนिता หมื่นสอน¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

^{1,2} สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Email: s59123450013@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี จำนวน 388 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงอุปมาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ One-way ANOVA และเมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านหลักนิติธรรม

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เพศ อายุ การศึกษา และ อาชีพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนรายได้และระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของประชาชน, หลักธรรมาภิบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Public opinions towards good governance-based administration of Khok Salung Subdistrict Administrative Organization in Lopburi Province

Anita Muensorn¹, Boonwat Sawangwong²

^{1,2}Branch Police administration Under the Faculty of Humanities and Social Sciences

Email: s59123450013@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

The objectives of this study were (1) to study public opinions towards good governance-based administration of Khok Salung Subdistrict Administrative Organization in Lopburi Province and (2) to compare public opinion, classified by personal factors towards good governance-based administration of Khok Salung Subdistrict Administrative Organization in Lopburi Province.

The sample of this research was 388 people living in area under the supervision of Khok Salung Subdistrict Administrative Organization in Lopburi Province. A questionnaire was used as a tool for data collection. The sample size was determined based on Yamane's formula (1973). Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage and inferential statistics, including t-test and One-way ANOVA. If there were statistically significant differences at the .05 level, a pairwise comparison was conducted using LSD.

The results of this study indicated that overall opinion of the respondents towards good governance-based administration of Khok Salung Subdistrict Administrative Organization in Lopburi Province was at a high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was participation, followed by responsibility, and rule of law.

By comparing different opinions, classified by personal factors, the respondents with different gender, age, educational level, and occupation had different opinions towards good governance-based administration of Khok Salung Subdistrict Administrative Organization in Lopburi Province with a significance level of .05. In contrast, the respondents with different income and length of staying had indifferent opinions towards good governance-based administration.

Keywords : Public opinion, Good governance, Administrative Organization

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

จากวิกฤติเศรษฐกิจและการเงิน สังคมไทยเกิดความตื่นตัวในการสร้างธรรมาภิบาลและการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในวงกว้าง อันเป็นผลมาจากทรัพยากรที่จำกัดและกระแสตื่นตัวในระดับสากลและภายในประเทศ ซึ่งการปกครองด้วยหลักบริหารจัดการที่ดีงามหรือหลักธรรมาภิบาล นั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติโดยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลตัดสินใจตรวจสอบ ลดการทุจริตคอร์รัปชันลง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยเฉพาะในเรื่องของความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนการยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารงาน และในขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมเสียสละเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ประมวล รุจนเสรี. 2542 : 2)

องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความสำคัญทางการเมืองเพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งยึดหลักว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 บังคับใช้ไปแล้ว พบว่า มีการร้องเรียนและตรวจพบการทุจริตคอร์รัปชันหลายรูปแบบในองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเหตุให้องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นหย่อนประสิทธิภาพในการบริหาร ไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจส่งผลให้สังคมเกิดความเคลือบแคลงใจในกระบวนการกระจายอำนาจ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ.2530 : 279)

ดังนั้นเมื่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันสภาพการบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับมีสถิติการร้องเรียนเรื่องการทุจริตและการบริหารจัดการ ไม่โปร่งใสมีการทุจริตคอร์รัปชันจำนวนมาก ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี เพื่อนำไปแก้ไขปัญหการบริหารจัดการตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและและสนองต่อนโยบายของรัฐให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการให้บริการประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของความคิดเห็น

นันทา ตั้งสมบัติยทธ์ (2538 : 21) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะแสดงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือเป็นการแสดงออกถึงการลงความเห็นของบุคคลหนึ่งในข้อเท็จจริง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

นวลจันทร์ ทิศนชัยกุล (2547: 15-16) กล่าวว่า ปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ได้แก่

1. ปัจจัยจากตัวบุคคล ได้แก่ คุณสมบัติเฉพาะตัวของคน ๆ นั้น รวมถึงความเชื่อ ค่านิยมที่ได้รับจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว
2. ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่าง ๆ ของทุกคนอาจเกิดจากการปะสังสรรค์คบหาสมาคมและอิทธิพลกลุ่ม นอกจากนี้การได้รับการสัมผัสจากสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อความคิดเห็นของบุคคลที่จะได้รับข้อมูล ข่าวสารของแต่ละบุคคล

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544 : 17-18) กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ว่าด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ กฎหมาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรมมีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใสและตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของตนเองเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่าง ๆ
2. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การตรวจสอบความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ
3. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ
4. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านปริมาณและคุณค่า
5. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความสำเร็จผลของโครงการต่าง ๆ รวมถึงการประหยังบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

6. หลักคุณธรรม ได้แก่ การร้องเรียน หรือ การร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลงคุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริการจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดสังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีระเบียบวินัย

ธรรมาภิบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ปัจจุบันแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลได้มีบทบาทต่อหลาย ๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย แม้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับรัฐบาลกลาง แต่การนำหลักธรรมาภิบาลดังที่ปรากฏในระเบียบมาประยุกต์ใช้กับรัฐบาลในระดับท้องถิ่น ก็นับว่าเป็นหลักการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศและสังคม ซึ่งแนวคิดและหลักการสร้างองค์การบริหารในส่วนท้องถิ่นให้มีหลักธรรมาภิบาล ก็เป็นที่ยอมรับและมีการศึกษากันอย่างแพร่หลายในระดับสากล ในทางปฏิบัติหากสามารถเลื่อนองค์กรส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาลก็จะเป็นประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการพัฒนาชุมชน การพัฒนาการเมืองท้องถิ่น และที่สำคัญปัญหาการทุจริตเบาบางลง และสิ่งที่ท้าทายองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในขณะนี้คือ การปรับกลยุทธ์ ทศคนตี วิธีคิด วิธีการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลให้ไปสู่การเป็นราชการยุคใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารปกครองท้องถิ่น (อรพินท์ ส孚โชคชัย และคนอื่น ๆ. 2543 : 37)

วิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัมปนาท พรพรม (2552) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณดำเนินงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้วยการเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และด้านหลักความโปร่งใสด้วยการนำข้อบัญญัติ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ เผยแพร่ให้ประชาชนทราบ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณพบว่า อายุ สถานภาพ ช่วงระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.5

มนัส แก้วเนียม (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. โดยรวมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และนำรักรการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และหน้าหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก 2. เปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชากรที่มีเพศ อายุ และตำแหน่งแตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรพื้นฐาน	ตัวแปรศึกษา
ปัจจัยส่วนบุคคล 1. เพศ 2. อายุ 3. การศึกษา 4 อาชีพ 5. รายได้ 6. ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นหลัก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี จำนวนทั้งสิ้น 10,471 คน ปี พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ใช้สูตร Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 และวิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่จัดสร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอต่อคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี

1.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาด้วยวิธีการขอความอนุเคราะห์แจกจ่าย โดยให้โอกาสกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ตอบแบบสอบถามอย่างเป็นอิสระ และ รับคืนแบบสอบถามกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ได้ทั้งหมด 388 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

1.3 นำผลที่ได้มาสังเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ตอน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบตามรายการ (Check-list) ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ลักษณะแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม ความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1932 : 1-55)

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)

2. ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) คือ t-test , One - way ANOVA, LSD

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.6 ซึ่งมีอายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมามีอายุ 46 ปีขึ้นไป, อายุระหว่าง 25-35 ปี และอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.9, 26.8 และ 6.7 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น, ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า และระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.9, 26.8 และ 6.7 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมา มีอาชีพเกษตรกร, อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว, อาชีพอื่น ๆ และอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 30.4, 11.3, 10.8 และ 4.6 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.6 รองลงมา มีรายได้ 10,001-15,000 บาท, มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และมีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.8, 10.3 และ 8.2 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ระยะเวลา 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 58.2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รองลงมาอยู่ในระยะเวลา 21-30 ปี, อยู่ในระยะเวลา 11-20 ปี และอยู่ในระยะเวลาต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.1, 13.4 และ 7.2 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอันดับแรกคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี	ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
	\bar{X}	S.D	แปลผล	
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.83	0.328	มาก	6
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.14	0.415	มาก	4
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.93	0.475	มาก	5
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.52	0.478	มากที่สุด	1
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.23	0.398	มากที่สุด	2
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.16	0.426	มาก	3
รวม	4.14	0.255	มาก	

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี (1) จำแนกตามเพศ พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .006 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ซึ่งมีค่า Sig. น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (2) จำแนกตามอายุ พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ซึ่งมีค่า Sig. น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .029 แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ซึ่งมีค่า Sig. น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (4) จำแนกตามอาชีพ พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .023 แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ซึ่งมีค่า Sig. น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ อาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (5) จำแนก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตามรายได้ พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .467 แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีค่า Sig. มากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน H_1 นั่นคือ รายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย (6) จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .185 แสดงว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีค่า Sig. มากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน H_1 นั่นคือระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของประชาชน	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้	ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่
1.ด้านหลักนิติธรรม	.021	.160	.033	.488	.029	.006
2.ด้านหลักคุณธรรม	.018	.145	.476	.197	.630	.546
3.ด้านหลักความโปร่งใส	.001	.044	.021	.023	.933	.958
4.ด้านหลักการมีส่วนร่วม	.328	.016	.213	.123	.548	.027
5.ด้านหลักความรับผิดชอบ	.802	.000	.215	.114	.405	.048
6.ด้านหลักความคุ้มค่า	.352	.001	.065	.022	.956	.060
รวม Sig.	.006	.000	.029	.023	.467	.185

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูงจังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

ภาพรวมของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง มีการบริหารงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติ ตามที่กำหนดมีการบริหารองค์กรโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม บริหารงานด้วยความโปร่งใสประชาชนสามารถตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นมีการดูแลเอาใจใส่ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานขององค์กรให้ดีขึ้นอยู่เสมอเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

กัมปนาท พรพรม (2552) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณดำเนินงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้วยการเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และด้านหลักความโปร่งใส ด้วยการนำข้อบัญญัติ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ เผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้านจากความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี

(1) ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน เพราะเพศชายและเพศหญิง มีความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมทางสังคมไม่เท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัส แก้วเนียม (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชากรที่มีเพศ อายุ และตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน เพราะ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นที่อยากจะให้้องการบริหารส่วนตำบลมีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาให้ดีขึ้น จึงส่งผลให้ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัมปนาท พรพรม (2552) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณพบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อายุ สถานภาพ ช่วงระดับการศึกษาและอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญ 0.5

(3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นของคนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน เพราะ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันการเข้าถึงการจัดกิจกรรมหรือโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เท่ากันเท่ากันจึงส่งผลให้ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ บวร วิเศษสุนทร (2550) การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามการศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

(4) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน เพราะ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะต้องมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่องค์การบริหารจัดได้ จึงส่งผลให้ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับภักดี ศรีเมือง (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า พบว่า 1. ประชาชนมีความคิดต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมันกลางเช่นเดียวกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า และด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามลำดับ 2. ประชาชน ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีความคิดต่อการนำหลักธรรมาภิบาลด้านความคุ้มค่า และด้านนิติธรรม มาบริหารแตกต่างกัน และประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความเห็น ต่อการนำหลักธรรมาภิบาลด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่าในด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ และด้านนิติธรรมมาบริหารแตกต่างกัน

(5) ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน เพราะ ประชาชนที่มีรายได้มากหรือรายได้ น้อยก็ต้องมีการมองเรื่องความโปร่งใสและตรวจสอบได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะทุกคนมีสิทธิจะได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบล จึงส่งผลให้ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับกมลทิพย์ เทพทิพย์อัมภรณ์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชน เขตอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอบ้านแหลม อานกัน อย่างมีนัยตามใจดีที่ระดับ.05 ส่วนประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(6) ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน เพราะ ประชาชนที่มีระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ต่างกันต่างมีความต้องการรับประโยชน์และมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบล จึงส่งผลให้ประชาชนที่มีต่างกันระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (2543) ที่กล่าวว่า ธรรมนูญไม่ใช่ปลายทางในตัวเอง แต่เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่สาระที่ยิ่งใหญ่กว่า นั่นคือ การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ทุกคนทุกกลุ่ม ทุกชั้น จะมีโอกาสและมีอำนาจต่อรอง ได้แย่ง และประสานผลประโยชน์กันอย่างสันติ ถ้ามีกระบวนการนี้เกิดขึ้น นั่นหมายความว่าเราได้สร้างความพอดี เพราะจะไม่มีกลุ่มใดได้ทุกอย่างและไม่มีกลุ่มใดเสียทุกอย่าง ทุกคนในสังคมจะมีโอกาสเท่ากัน ทุกคนจะมีศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียม และสังคมจะเกิดความเสมอภาค จนบรรลุเป้าหมายของหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูงให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส ซึ่งพบว่ามีความต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง จังหวัดลพบุรี ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากอาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาให้การทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัวบุตรี ศิริวัฒน์ ที่ให้คำปรึกษาเรื่องบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ตลอดจนจนรวมถึงอาจารย์ทุกท่านของสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจทุกท่าน ที่ให้ความสะดวกด้านอำนวยความสะดวก และประสานงาน ในการทำวิจัยให้ผู้เขียนตลอดมาตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำวิจัยของผู้เขียนครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ เทพทิพย์อัมภรณ์. (2555). การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชน เขตอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

กัมปนาท พรพรม. (2552). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2547). อาชญากรรมป้องกันการควบคุม. กรุงเทพฯ : พรทิพย์การพิมพ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- นันทา ตั้งสมบัติยุดุทธ์ (2538). รายงานวิจัยความคิดเห็นและความคาดหวังที่มีรูปแบบภาวะผู้นำของ
ผู้บังคับบัญชา : ศึกษากรณีข้าราชการในส่วนกลาง กรมส่งเสริมเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บวร วิเศษสุนทร. (2550). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ , วิทยาลัยกฎหมาย และการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อสาารักษาคินแดน.
- ประมวล รุจนเสรี. (2542). การบริหาร-การจัดการที่ดี (Good Governance). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสา
รักษาคินแดน
- ภักดี ศรีเมือง. (2549). การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี
องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, สารานิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์การปกครอง, บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มนัส แก้วเนียม. (2551). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง
สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรา-
ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์การปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2530) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการ
และผู้นำ รัฐบาล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2543). ความสำเร็จและบทเรียนของประเทศต่าง ๆ ในการสร้างธรรมาภิบาลและการ
ป้องกันปรามโดยทุจริตคอร์รัปชัน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. อัดสำเนา.(เอกสารคำกล่าวบรรยายในการประชุม
วิชาการ เรื่อง ความสำเร็จและบทเรียนของประเทศต่าง ๆ ในการสร้างธรรมาภิบาลและการป้องกัน
ปรามทุจริตคอร์รัปชัน ณ ห้องพิมานเมฆ โรงแรม เดอะแกรนด์ กรุงเทพฯ).
- อรพินท์ สฟโชค และคนอื่น ๆ. แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย,2543.
- Likert, R.A. (1932, May). “Technique for the Measurement of Attitudes,” Arch Psychological.
25(140) : 1 – 55.
- Yamane, Taro.1973. Statistics: An Introductory Analysis. Third editio. Newyork : Harper and
Row Publication.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ศุภพล คำชื่น

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : suppon_4@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำนวน 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ด้วยสถิติทดสอบ F และสถิติทดสอบ Brown-Forsythe ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($= 3.76$) หากพิจารณารายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ($= 3.86$) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน ($= 3.86$) ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ($= 3.75$) ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ($= 3.73$) และด้านความสมดุลในบทบาท ($= 3.62$) ตามลำดับ และ (2) ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาพรวม ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม และด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาพรวม ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม และด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การทำงานเป็นทีม บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Teamworking of Academic Supporting Staff of Suan Sunandha Rajabhat University

Suppapon khamchun

Master of Public Administration Department Faculty of Humanities and Social Sciences,
Suan Sunandha Rajabhat University
Email : suppapon_4@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the teamwork of academic supporting staffs of Suan Sunandha Rajabhat University, and 2) compare academic supporting staffs' perspectives on the teamwork of Suan Sunandha Rajabhat University. The samples of this study are 285 Suan Sunandha Rajabhat University academic supporting staffs by using the method of purposive sampling. The data was collected by means of questionnaires. The statistics used for the analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA by using the F-test or Brown-Forsythe test. The following are research findings: (1) The overall and the five aspects of teamwork of the academic supporting staffs of Suan Sunandha Rajabhat University were high level. ($\bar{X} = 3.76$) The levels of all 5 aspects were ranked from high to low in with appropriate leadership ($\bar{X} = 3.86$), sound procedures ($\bar{X} = 3.86$), support and trust ($\bar{X} = 3.75$), agreed goals ($\bar{X} = 3.73$), and balanced roles respectively ($\bar{X} = 3.62$), and (2) The perspectives of academic supporting staffs with different sexes on the teamwork of the Suan Sunandha Rajabhat University were not significantly different; the perspectives of academic supporting staffs with different ages on the teamwork of the Suan Sunandha Rajabhat University were different in overall, balanced roles, agreed goals, appropriate leadership, and sound procedures aspect with the statistical significance of .05, and the perspectives of academic supporting staffs with different work experiences on the teamwork of the Suan Sunandha Rajabha University were different in overall, balanced roles, agreed goals, support and trust, appropriate leadership, and sound procedures aspect with the statistical significance of .05.

Keywords : Teamworking, Academic Supporting Staff

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้การทำงานในปัจจุบันต้องมีการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อให้ทันกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้หลายหน่วยงานหลายองค์กรเกิดการพัฒนาการทำงานให้ประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้สูงขึ้น โดยองค์กรจะเน้นในด้านการพัฒนาบุคลากรในด้านประสิทธิภาพ (พสุ เดชะรินทร์, 2549) ในปัจจุบันองค์ภาครัฐและเอกชนพยายามปรับปรุงรูปแบบการทำงานให้เป็นรูปแบบการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (ทรงวุฒิ ทาระสา, 2549, น. 16) การทำงานเป็นทีมจะประสบความสำเร็จและพัฒนาการทำงานที่ส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้นต้องมีการสร้างและการพัฒนาการทำงานเป็นทีมอันได้แก่ การสร้างความเข้าใจการทำงานเป็นทีม การสร้างความไว้วางใจในการทำงานเป็นทีม การสื่อสารในการทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม การเสริมสร้างความร่วมมือในการการทำงานเป็นทีม และการติดตามเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการทำงานเป็นทีม (อุทัย บุญประเสริฐ, 2532, น. 57) จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ประสพการณ์ทำงาน ประเภทของสัญญาจ้าง มาศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อทำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ประสพการณ์ทำงาน ประเภทของสัญญาจ้าง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การทบทวนวรรณกรรม

การทำงานเป็นทีมหมายถึงการทำงานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปโดยที่แต่ละคนมีความรู้ความสามารถที่แต่ต่างกันทำงานโดยมีเป้าหมายเดียวกัน มีการร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน คอยสนับสนุนกัน ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการวางแผนการทำงานร่วมกันมีการทบทวนวิธีการทำงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ (มัลลิกา วิชุกรอิงครัต, 2553, น. 11; สุเมธ งามกนก, 2551, น. 12; ทรงวุฒิ ทาระสา, 2549, น. 16; จีรวัจน์ วงศาโรจน์, 2547, น. 11; เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์, 2542, น. 115)

องค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพ จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะที่ดีตามแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างกลุ่มทีมงานที่มีประสิทธิภาพ (The Building Blocks of Effective Teamwork) ของวูดค็อก (Woodcock, 1989, น. 75-116) ประกอบด้วย (1) ความสมดุลในบทบาท (Balanced Roles) (2) วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน (Clear Objectives and Agreed Goals) (3) การเปิดเผยต่อกันและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา (Openness and Confrontation) (4) การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน (Support and Trust) (5) ความร่วมมือและการใช้ความขัดแย้ง (Co-operation and Conflict) (6) กระบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน (Sound Procedures) (7) ภาวะผู้นำที่เหมาะสม (Appropriate Leadership) (8) การทบทวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ (Regular Review) (9) การพัฒนาบุคลากร (Individual Development) (10) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม (Sound Inter-group Relations) และ (11) การติดต่อสื่อสารที่ดี (Good Communications)

ลักษณะทีมงานที่มีประสิทธิภาพแนวใหม่ตามแนวคิดของปาร์คเกอร์ (Parker, 1990, น. 16) ประกอบด้วยคุณลักษณะ 12 ประการ ดังนี้ (1) มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์สมาชิกของทีมงาน (2) บรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง และสมาชิกของทีมงานสามารถช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงาน (3) สมาชิกของทีมงานมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการทำงาน (4) สมาชิกรับฟังซึ่งกันและกัน และตั้งใจฟังการแสดงความคิดเห็นของคนอื่นอย่างตั้งใจ (5) สมาชิกของทีมงานทุกคนควรมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง (6) การหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาความคิดหรือการตัดสินใจด้วยเทคนิคความเห็นพร้อม (7) การเจรจาติดต่อระหว่างทีมงานที่บรรยากาศจะเต็มไปด้วยความเปิดเผย และจริงใจต่อกันไว้วางใจซึ่งกันและกัน (8) บทบาทและการมอบหมายงานที่ชัดเจน (9) ทุกคนในทีมมีภาวะผู้นำร่วม และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ส่งเสริมการทำงานและพฤติกรรมที่ธำรงรักษาความสัมพันธ์ของทีมงาน (10) สมาชิกต้องการความร่วมมือจากสมาชิกภายนอก (11) รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย (12) มีการประเมินผลตนเองเพื่อตรวจสอบว่าผลการปฏิบัติงานและประเมินอุปสรรคต่อประสิทธิผลของงาน

จากองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพตามแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างกลองทีมงานที่มีประสิทธิภาพของวูดค็อก และลักษณะทีมงานที่มีประสิทธิภาพแนวใหม่ตามแนวคิดของปาร์คเกอร์ ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม และด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษาเป็นบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 985 คน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 285 คน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล จำนวน 285 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูล และเป็นส่วนที่บรรยายวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยว่ามีขั้นตอนในการทำอะไรบ้าง แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษารายได้ ประสบการณ์ทำงาน และประเภทของสัญญาจ้าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีจำนวน 25 ข้อ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความสมดุล ในบทบาท จำนวน 5 ข้อ (2) ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 5 ข้อ (3) ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน จำนวน 5 ข้อ (4) ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม จำนวน 5 ข้อ และ (5) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน จำนวน 5 ข้อ คำถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) ที่มีระดับ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ตาม แนวความคิดของเบสท์ (Best, 1986) ดังนี้ (1) 4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (2) 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก (3) 2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง (4) 1.50 – 2.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย และ (5) 0.00 – 1.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎี มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษา และทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ 4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มี IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม ผลตรวจสอบแบบสอบถามพบว่ามีข้อคำถามที่ผ่านตามเกณฑ์ 25 ข้อ ที่ครอบคลุมในแต่ละด้านและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยปรับแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้ว 4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .875 และนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ 1) การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามเพศ ด้วยสถิติทดสอบ t และ 2) การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-Way Analysis of Variances หรือ ANOVA) ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 ขึ้นไป ก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียวจะทดสอบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทดสอบ Levene ซึ่งหากผลการทดสอบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างพบว่า ความแปรปรวนของทุกกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกันจะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบ F หากภายหลังการทดสอบพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบแบบ Scheffe และในกรณีผลการทดสอบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างพบว่า ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบ Brown-Forsythe หากภายหลังการทดสอบพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบแบบ Dunnett T3

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.8 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 24.2 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.3 และอายุระหว่าง 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.3 จบศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 43.2 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 6.0 มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมา คือ ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.7 และระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.4 มีอายุงานระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมา คือ ระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.8 และระหว่าง 16 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.0 และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยประเภทชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมาคือ พนักงานมหาวิทยาลัยประเภทประจำ คิดเป็นร้อยละ 44.2 และพนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 9.8

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.37) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.36) ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.43) ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.42) และด้านความสมดุลในบทบาท ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.52)

เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หัวหน้าทีมสามารถให้คำแนะนำกับสมาชิกในทีมได้ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.57) หัวหน้าเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการคิดการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.81) และหัวหน้าทีมเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมได้กำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.81) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมาชิกทุกคนในทีมมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.73) มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.65) และกระบวนการทำงานสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.71) ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมาชิกในทีมมีการสนับสนุนช่วยเหลือกัน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.64) สมาชิกในทีมมีความจริงใจต่อกัน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.85) และสมาชิกในทีมงานมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.68) ด้านมีเป้าหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ร่วมกัน สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.78) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงาน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.02) และท่านมีความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.84) และด้านความสมดุลในบทบาท สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการแบ่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.98) มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่การทำงานตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.83) และมีการทำงานตามความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.95)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน

ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงานเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามเพศ ด้วยสถิติทดสอบ t พบว่า กลุ่มตัวอย่างบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นการทำงานเป็นทีม ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน และในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามอายุ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยสถิติทดสอบ Brown-Forsythe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน และในภาพรวม แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Dunnett T3 ด้านความสมดุลในบทบาท พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ำกว่า 25 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26 – 35 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 – 45 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านความสมดุลในบทบาท ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 55 ปี ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26 – 35 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 – 45 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 55 ปี ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีต่ำกว่า 25 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26 – 35 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 – 45 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 55 ปี รวมทั้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26 – 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 55 ปี ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีต่ำกว่า 25 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26 – 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 – 45 ปี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประสบการณ์ทำงาน 11 – 15 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านกระบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 16 - 20 ปี สำหรับผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยสถิติทดสอบ F พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Scheffe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 1 – 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 6 - 10 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 16 – 20 ปี และพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 1 – 5 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 6 - 10 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 11 – 15 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 16 - 20 ปี มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงาน 21 - 25 ปี

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยสามารถนำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของลำเทียน เผ่าอาจ (2559) เรื่อง การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสนันท์ สุริยะนาการณ์ (2556) เรื่อง พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่พบว่า ระดับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากร กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน และด้านความสมดุลในบทบาท ผู้วิจัยสามารถนำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ปรากฏว่า เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อสภาพการทำงานเป็นทีมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.37) โดยเฉพาะในประเด็นหัวหน้าทีมสามารถให้คำแนะนำกับสมาชิกในทีมได้ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.57) ซึ่งเป็นไปตามหลักการการทำงานเป็นทีมกล่าวคือ ผู้นำทีมต้องให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกด้วยกัน (เล็ก สมบัติ, 2545, น. 11) รองลงมาได้แก่ ประเด็นหัวหน้าเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการคิดการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.99$,

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

S.D. = 0.81) สอดคล้องกับแนวคิดผู้นำแบบประชาธิปไตยกล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิดมีความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็น และเลือกวิธีปฏิบัติงานของตนเอง (เนตร์พัฒนา ยาวีรา, 2549, น. 94) สำหรับประเด็นหัวหน้าทีมที่มีความกล้าคิดกล้าตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.78) ถึงแม้ประเด็นนี้จะได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ แต่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก หัวหน้าทีมที่มีความกล้าคิดกล้าตัดสินใจสอดคล้องกับคุณลักษณะ ประการของทีมงานที่มีประสิทธิภาพแนวใหม่กล่าวคือ การทำงานของทีมประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์หรือสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Parker, 1990, น. 16)

ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน ปรากฏว่า เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อสภาพการทำงานเป็นทีมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.36) โดยเฉพาะในประเด็นสมาชิกทุกคนในทีมมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.73) อาจเนื่องจากกองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กำหนดนโยบายด้านบุคลากรไว้ว่า ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรทุกระดับจึงทำให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงาน รองลงมาได้แก่ ประเด็นมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.65) อาจเนื่องจากกองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กำหนดนโยบายด้านการบริหารไว้ว่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจึงทำให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน และประเด็นกระบวนการทำงานสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.71) อาจเนื่องจากกองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กำหนดอัตลักษณ์ (Identity) ไว้ว่า ใส่ใจบริการ โปร่งใสเป็นธรรม ผู้นำการพัฒนา จึงทำให้กระบวนการทำงานสามารถตรวจสอบได้ สำหรับประเด็นมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนภายในทีมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.98) ถึงแม้ประเด็นนี้จะได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ แต่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างกล่องทีมงานที่มีประสิทธิภาพ (The Building Blocks of Effective Teamwork) คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน (Sound Procedures) ที่ว่า การทำงานของทีมมีการประชุมปรึกษาหารือและหาแนวทางปฏิบัติร่วมกันการตัดสินใจจะใช้ข้อมูลและความเห็นของสมาชิกในทีมทุกคน (Woodcock, 1986, น. 75 - 116)

ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ปรากฏว่า เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อสภาพการทำงานเป็นทีมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.43) โดยเฉพาะในประเด็นสมาชิกในทีมมีการสนับสนุนช่วยเหลือกันมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.64) สอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการทำงานเป็นทีมที่ว่า สมาชิกที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมมีความเสียสละและอุทิศตนเพื่อช่วยงานของกลุ่ม (ฉันทนา จันทรบรรจง, 2543, น.179) รองลงมาได้แก่ ประเด็นสมาชิกในทีมมีความจริงใจต่อกัน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.85) สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างกล่องทีมงานที่มีประสิทธิภาพ (The Building Blocks of Effective Teamwork) คือ การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน (Support and Trust) ที่ว่า สมาชิกทุกคนสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกัน (Woodcock, 1986, น. 75 - 116) สำหรับประเด็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นๆ ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.93)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สอดคล้องกับงานวิจัยของมิ่งขวัญ สันหัตถการ (2546) เรื่อง การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ตามทฤษฎีของผู้บริหารและครู ที่พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการทำงานเป็นทีมด้านการมีส่วนร่วม ในประเด็นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นสมาชิกทีมงานมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ

ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ปรากฏว่า เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อสภาพการทำงานเป็นทีมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.42) โดยเฉพาะในประเด็นท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.78) สอดคล้องกับองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการทำงานเป็นทีม ได้แก่ สมาชิกที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสม กล่าวคือ สมาชิกเป็นผู้ยอมรับฟังและเคารพความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและของกลุ่ม (ฉันทนา จันทรบรรจง, 2543, น. 179) รองลงมาได้แก่ ประเด็นท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงาน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.02) สอดคล้องกับอัจฉรา สังข์สุวรรณ (2539) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของทีมงานต้องมาจากการกำหนดร่วมกันของสมาชิกในทีมงาน ต้องแน่นอน ชัดเจน และสมาชิกทุกคนยอมรับ สำหรับประเด็นท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายกำหนดร่วมกันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.74)) ถึงแม้ประเด็นนี้จะได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ แต่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบในการทำงานเป็นทีมที่ว่า การทำงานเป็นทีมต้องมีเป้าหมายร่วมกันการทำงานเป็นทีมจะเกิดผลดี กล่าวคือ การทุกคนในทีมงานช่วยกัน ร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของทีม (วรภรณ์ ตรีกุลสุษติ, 2550, น. 9)

ระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านความสมดุลในบทบาท ปรากฏว่า เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อสภาพการทำงานเป็นทีมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.52) โดยเฉพาะในประเด็นมีการแบ่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.98) อาจเนื่องจากกองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กำหนดนโยบายด้านบุคลากรไว้ว่า การกระจายความรับผิดชอบแก่บุคลากรอย่างเท่าเทียม และสอดคล้องกับความสามารถและความถนัด และสอดคล้องกับองค์ประกอบในการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การแบ่งงานกันทำตามความสามารถ กล่าวคือการมอบหมายงานและหน้าที่ความรับผิดชอบให้ตรงตามความรู้ความสามารถของบุคคล (วรภรณ์ ตรีกุลสุษติ, 2550, น. 9) รองลงมาได้แก่ ประเด็นมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่การทำงานตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.73) สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างกลองทีมงานที่มีประสิทธิภาพ (The Building Blocks of Effective Teamwork) คือ ทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (Regular Review) ที่ว่า การติดตามผลการปฏิบัติงานของที้อย่างสม่ำเสมอว่ามีปัญหาใดที่จะต้องร่วมกันปรับปรุงแก้ไข (Woodcock, 1986, น. 75 - 116) สำหรับประเด็นมีการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 1.09) ในประเด็นนี้อาจไม่เป็นไปตามกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีมตามที่สุริพร พิงพุดคุณ (2550, น. 162-163) กล่าวไว้ว่า สิ่งทีมต้องปฏิบัติเป็นอันดับแรกคือการกำหนดหน้าที่การทำงานทั้งหมดที่ทีมต้องปฏิบัติ พร้อมทั้งมอบหมายงานเหล่านั้นให้แก่สมาชิกตามความสามารถอย่างเหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน ปรากฏว่า ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามเพศ ด้วยสถิติทดสอบ t พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาพรวม ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม และด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของลำเทียน เผ่าอาจ (2559) เรื่อง การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิฤทธิ์ ทุนธนเวโรจน์ (2550) เรื่อง การทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศต่างกันมีระดับการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามอายุ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ด้วยสถิติทดสอบ Brown-Forsythe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาพรวม ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม และด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แตกต่างจากงานวิจัยของนิธิฤทธิ์ ทุนธนเวโรจน์ (2550) เรื่อง การทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุต่างกันมีระดับการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน รวมทั้งแตกต่างจากงานวิจัยของมนัสนันท์ สุริยะนาการณ์ (2556) เรื่อง พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ด้วยสถิติทดสอบ Brown-Forsythe พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาพรวม ด้านความสมดุลในบทบาท ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน และด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ด้วยสถิติทดสอบ F พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แตกต่างจากงานวิจัยของนิธิฤทธิ์ ทุนธนเวโรจน์ (2550) เรื่อง การทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในการทำงานต่างกันมีระดับการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน รวมทั้งแตกต่างจากงานวิจัยของมนัสนันท์ สุริยะ นาคารณ์ (2556) เรื่อง พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวง วัฒนธรรม พบว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาการทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะการทำงานเป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทาได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านความสมดุลในบทบาท ผลการวิจัยพบว่า มีการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ประเด็นอื่น ๆ แต่ประเด็นนี้มีความสอดคล้องแนวคิดการบริหารกล่าวคือ การทำงานโดยมีการแบ่งหน้าที่การ ปฏิบัติงานไม่เหมาะสมกับการทำงานเป็นทีม ดังนั้น ประเด็นมีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับหน้าที่ต่ำกว่า ประเด็นอื่น ๆ ถัดมาจากการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงาน จึงควรปรับปรุงให้มีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับ หน้าที่ เพื่อให้สมาชิกแสดงศักยภาพในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ

2. ด้านมีเป้าหมายร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายกำหนดร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ควรสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนในทีมงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตาม เป้าหมายกำหนดร่วมกัน การที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจะทำให้ศักยภาพของทีมงานสูงขึ้น เพราะสมาชิกแต่ละคนมีความสามารถและความถนัดต่างกันเมื่อได้ทำงานตามความสามารถและความถนัดก็ จะช่วยให้ประสิทธิภาพของทีมงานมีสูงกว่าการที่สมาชิกบางคนช่วยกันปฏิบัติงาน

3. ด้านการสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ควรสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนในทีมงานมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เนื่องจากการ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาก็จะทำให้สมาชิกรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานและจะทำให้เกิดการสนับสนุนและ การไว้วางใจต่อกันอันจะส่งผลให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพสูงกว่าการแก้ปัญหาโดยสมาชิกบางคน

4. ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าทีมมีความกล้าคิดกล้าตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำ กว่าประเด็นอื่น ๆ ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจแก่ผู้ทำหน้าที่หัวหน้า ทีมงาน หรือควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) เพื่อพัฒนาศักยภาพในการตัดสินใจ เพราะการที่หัวหน้าทีมมีความกล้าคิด กล้าตัดสินใจจะทำให้หัวหน้าทีมสามารถนำทีมไปสู่เป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านกระบวนการปฏิบัติงานชัดเจน ผลการวิจัยพบว่า มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนภายในทีมมี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ควรมีการจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนเพื่อให้สมาชิกทุกคนในทีมงานยึด เป็นแนวในการปฏิบัติงานและสมาชิกทุกคนในทีมงานปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งการมีขั้นตอนการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจนทำให้ลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน อาจกล่าวได้ว่าทีมงานที่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ ปฏิบัติงานสูงกว่าทีมงานที่ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทิชา หาสุนทรี อาจารย์ ดร.ดร. พิมพ์ชนา ศรีบุญยพรรัฐและผู้มีส่วนร่วมทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในการทำงานวิจัยและบทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- จิรวัจน์ วงศาโรจน์. (2547). พัฒนางานด้วยการสร้างทีมงาน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉันทนา จันท์บรรจง. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานบริหารและจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ทรงวุฒิ ทาระสา. (2549). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต5 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นิธิฤทธิ์ ทุนธนเวโรจน์. (2550). การทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2549). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์.(2542). แนวคิดและกลยุทธ์ในการปรับระบบองค์การ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พสุ เดชะรินทร์. (2549). โครงการพัฒนาการเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง. ในรายงานผล การศึกษาพัฒนา รูปแบบเบื้องต้นของหน่วยงานภาครัฐ : องค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง สำหรับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มิ่งขวัญ สันหัตถการ.(2546). เรื่อง การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามทรรศนะของผู้บริหารและครู. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มัลลิกา วิชชุกรองครัด. (2553). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูเทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนัสนันท์ สุริยะนาการณ์. (2556). พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- เล็ก สมบัติ. (2545). กลยุทธ์การบริหารงานสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วราภรณ์ ตระกูลสถุขติ. (2550). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ:ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุรีพร พิงพุดคุณ. (2550). การบริหารจัดการทีมงาน. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุเมธ งามกนก. (2551).การสร้างทีมงาน (Team building).วารสารศึกษาศาสตร์ 19(1), 31-43.
- อัจฉรา สังข์สุวรรณ. (2539). ผู้นำกับการทำงานเป็นทีม. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 6(4), 11-16.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Best, J. W. (1986). Research in education. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice Hall.
- Parker, G.M. (1990). Team Players and Team Work : The New Competitive Business Strategy.
San Francisco, CA : Jossey - Bass.
- Woodcock, M. (1989). Team development manual (2nd ed.). Worcester: Great Britain by
Billing & Son.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics: An Introductory
Analysis (2nd ed.). Tokyo: John Weatherhill.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร นฤมล ศิกษมัต¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

E-mail : S59123450024@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร จำนวน 395 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (T-test) ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ รองลงมาคือด้านการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการป้องกันในระดับชุมชนตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร พบว่าประชาชนที่มีเพศ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การป้องกัน, อาชญากรรม, ชุมพร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Public Participation in the Prevention of Crime in the Chumphon Municipality Area.

Naruemon Siksamat¹, Boonwat Sawangwong²

¹Branch Police Administration under the Suan Sunandha Rajabhat University,

²Faculty of Humanities and Social Science under the Suan Sunandha Rajabhat University,

E-mail : S59123450024@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the level of public participation in the prevention of crime in Chumphon Municipality area 2) to compare the level of public participation in the prevention of crime in the Chumphon Municipality area, which was classified by personal factors. The sample consisted of 395 people who live in the Chumphon Municipality area by using the Yamane's formula. Data were collected using questionnaires. The statistics used for the analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, statistics of t-test, One-Way ANOVA, and LSD (Least Significant Difference).

The research found that

1) The overall of public participation in the prevention of crime in Chumphon Municipality area is at the moderate level. When considering each aspect in order from the average found that the aspect of the suppression, especially in cooperation with the police has the highest mean. Followed by prevention at the individual and family levels. And the prevention at the community level has the least mean, respectively.

2) Comparative results of public participation in the prevention of crime in the Chumphon Municipality area found that people who have gender and marital status are different have no difference in public participation in the prevention of crime in the Chumphon Municipality area. As for the people who have different ages, occupations, educational levels and duration of residence in the locality have the differences of public participation in the prevention of crime in the Chumphon Municipality area with statistical significance at the level of 0.05.

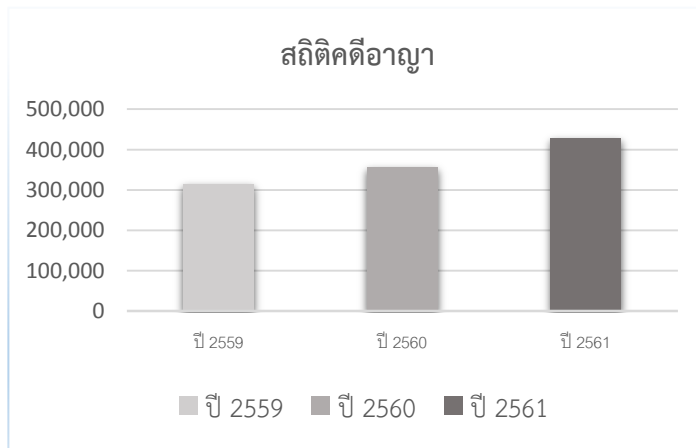
Keywords: participation, prevention, crime, Chumphon

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมหากมองย้อนกลับไปในอดีตจะเห็นได้ว่าอาชญากรรมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น และยังมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น สิ่งที่ยืนยันได้ดีคือสถิติอาชญากรรมดังกราฟที่ 1.1 ที่มีเพิ่มมากขึ้นทุกปี รวมไปถึงข่าวสารที่ตีพิมพ์ลงหน้าหนังสือพิมพ์ ข่าวที่ออกตามช่องโทรทัศน์หรือแม้กระทั่งในโลกออนไลน์ที่มีการแชร์ข่าวอาชญากรรมกันเกือบทุกวัน ปัญหาอาชญากรรมนี้ทำลายความสงบสุขของสังคมไทย เป็นตัวขัดขวางการดำเนินชีวิตที่เป็นปกติสุขของประชาชนอย่างมาก อาชญากรรมจึงถือว่าเป็นภัยของสังคมที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงประชาชนทั่วไปต้องตระหนักและต้องร่วมกันหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้บางเบาและไม่ให้เกิดขึ้นอีก แต่เนื่องจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและอาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้นในทุกๆวันถือได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ของตำรวจในทุกสถานี เป็นภาระอันยิ่งใหญ่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ทั่วประเทศ ซึ่งในแต่ละท้องที่ทั่วประเทศในแต่ละสถานีนั้นย่อมมีปัญหาในการดำเนินงานเช่นกัน เช่น ขาดกำลังพล ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งไม่เพียงพอในการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้แก้ปัญหานั้นยังคงมีอยู่และต้องแก้ต่อไปเรื่อยๆและหากปล่อยให้ปัญหานี้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆของรัฐฝ่ายเดียวปัญหาดังกล่าวก็จะไม่หมดไป เพราะปัญหานี้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของประชาชนในการสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ด้วย สถิติคดีอาญาประเภทความผิดคดีชีวิต ร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติดทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2559 - 2561

กราฟที่ 1.1 แสดงสถิติคดีอาญา ปี 2559 - 2561

แหล่งที่มา (Sources) : ระบบสารสนเทศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สืบค้น : ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2562

เขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรเปรียบเสมือนศูนย์กลางทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัด สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ประชากรในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย โดยเฉพาะในบริเวณชุมชนย่านธุรกิจการค้าซึ่งสถานประกอบการค้าจะเป็นร้านค้าบริการและร้านค้าปลีกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยร้านให้บริการต่างๆและร้านขายสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ร้านเสริม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สวายเป็นต้น ส่วนอาชีพอื่นได้แก่ การทำนา ทำสวนผลไม้ ประมง จะอยู่ในพื้นที่รอบนอกเขตเทศบาลเมืองชุมพร (สภาพและข้อมูลพื้นฐาน, สำนักงานเทศบาลเมืองชุมพร 2562) ในเขตพื้นที่เทศบาลชุมพรนี้มีแหล่งชุมชนแออัด หอบ้าง มีประชาชนจากพื้นที่อื่นเข้ามาอาศัยเยอะพอสมควรและยังมีแหล่งเสื่อมโทรมกระจายอยู่ทั่วไป ปัจจัยหลายด้านดังที่กล่าวไปทำให้พื้นที่นี้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย และคดียาเสพติดเกิดขึ้นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะเป็นอีกหนึ่งตัวช่วยสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมนี้ เพราะการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันนั้นจะทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีความเข้มแข็ง ประชาชนช่วยเหลือกันแก้ไข การก่อเหตุของคนร้ายจึงทำได้ยากขึ้น การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมจึงจำเป็นต้องร่วมมือกับหลายฝ่ายและประชาชนในท้องถิ่นที่ควรร่วมมือกันเพื่อป้องกันอาชญากรรมให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

จากปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร” เพื่อที่จะได้นำผลวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรและเป็นแนวทางในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนเพื่อให้ปัญหาอาชญากรรมลดน้อยลงและให้ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ประพันธ์พงศ์ ชิมพงษ์ (2551 อ้างถึงใน กฤษณ์ มีบำรุง, 2556 :19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติการ กล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นและเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือนามของกลุ่มหรือการกระทำผ่านองค์กรดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Reeder (1974 :39 อ้างถึงในสมชาย ศรพล,2558 :8) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการกระทำต่อกันทางสังคมซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

Paul Tappan (1947 อ้างถึงในสุณีย์ กัลป์ยะจิตร,2559 :7) ได้ให้ความหมายว่า อาชญากรรมเป็นการกระทำโดยเจตนาที่จะละเมิดต่อกฎหมาย (ตามกฎหมายแล้วแต่กรณี) ความมุ่งมั่นที่ไม่มีการป้องกันหรือแก้ตัวและถูกลงโทษโดยรัฐตามความร้ายแรงหรือความผิดทางอาญา ในการศึกษาผู้กระทำความผิดอาจมีข้อสันนิษฐานว่าไม่ใช่คนเป็นอาชญากรจนกว่าพวกเขาจะถูกพิสูจน์ให้เห็นมีการกระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

สวัสต์ อมรวีวัฒน์ (2542 อ้างถึงใน จิระศักดิ์ เหล่าอินทร์,2557 :35-38) ได้กล่าวว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนโดยการที่ประชาชนสามารถป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินและความมั่นคงในระดับพื้นฐานของคนได้ โดยแบ่งการมีส่วนร่วมได้ 3 ระดับคือ

1. การป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว เป็นพื้นฐานในการป้องกัน ซึ่งประชาชนทั่วไปจะต้องมีจิตสำนึกในการป้องกัน

2.การป้องกันในระดับชุมชน เป็นความร่วมมือร่วมใจกันของประชาชนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ในการที่จะควบคุมอาชญากรรม ซึ่งร้อยตำรวจเอกปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (อ้างถึงใน จิระศักดิ์ เหล่าอินทร์,2557 :35-38) ได้กล่าวว่า มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย คือมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนช่วยกันสังเกตสอดส่อง และแจ้งพฤติกรรมของบุคคลโดยการจัดตั้งคณะกรรมการประชาชนป้องกันอาชญากรรมขึ้น เพื่อกระจายความคิดและวิธีการ ปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนรณรงค์ต่อต้านโจรภัย ตามแผนการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนครอบครัวเข้าเป็นสมาชิกอาสาสมัครโครงการ

3.การปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะสามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรมหลังจากที่มีการกระทำความผิด ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1980 :324-328 อ้างถึงใน สมโภชน์ แก้วรักษ์,2554 :25) กล่าวว่า มีบุคคล 4 ฝ่ายที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมได้แก่ อายุและเพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน และระยะเวลาพักอาศัยในท้องถิ่นและสถานภาพการทำงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เปล่งอรุณ ไมอินทร์ (2554) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนเพศ อายุ และศาสนาต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัญหาคือประชาชนไม่มีความรู้ในการตัดสินใจแก้ไขการป้องกันอาชญากรรมและเจ้าหน้าที่ไม่เปิดโอกาสประชาชนมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจในกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม

สมโภชน์ แก้วรักษ์ (2554) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร” ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สันติภาพ โคตรชมพู (2554) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามของสถานีตำรวจภูธรประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการป้องกันอาชญากรรมและด้านการสืบสวนปราบปรามอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามของสถานีตำรวจภูธรประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจออกตรวจตราในพื้นที่ให้มากขึ้น รองลงมาคือควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและต้องการให้แก้ไขปัญหากลุ่มวัยรุ่นจับกลุ่มกันดื่มสุราระเลาะวิวาทเสียดัง ตามลำดับ

นฤกร คำประสิทธิ์ (2557) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการป้องกันทรัพย์สินในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการแจ้งข่าวสารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสนับสนุนการปราบปรามในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการประเมินผลการปราบปรามในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สมชาย ศรีพล (2558) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาลศาลาแดง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาลศาลาแดง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว ด้านการป้องกันในระดับชุมชน และด้านการปราบปราม โดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตามลำดับ

ปลวัชร มาศกลิน (2554) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

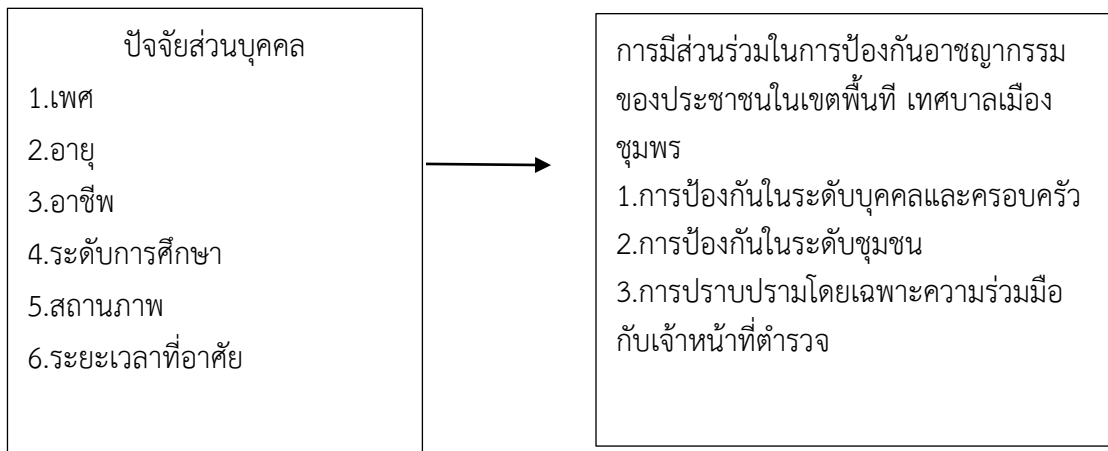
ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการช่วยคุ้มครองกันเจ้าหน้าที่ตำรวจค้นยานพาหนะตามจุดตรวจ และจุดสกัดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการออกตรวจป้องกันเหตุและด้านการแจ้งเบาะแสการกระทำผิดทางอาญามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือของประชาชนของสวีสดี อมรวิวัฒน์ (2542 อ้างถึงในจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์, 2557 :35-38)) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในวิจัยการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร โดยแนวคิดการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือของประชาชนของสวีสดี อมรวิวัฒน์ แบ่งเป็น 3 ระดับคือ 1) การป้องกันในระดับส่วนบุคคลและครอบครัว 2) การป้องกันในระดับชุมชน 3) การปราบปรามโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้เป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร” นี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาการมีส่วนร่วมใน 3 ระดับคือการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว, การป้องกันในระดับชุมชนและการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร จำนวนทั้งสิ้น 33,658 คน (ข้อมูลประจำเดือนมกราคม พ.ศ.2562, สำนักงานเทศบาลเมืองชุมพร) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้มีได้ ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูล ปัจจัยส่วนบุคคล และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 53.9 เป็นเพศชาย จำนวน 213 คน มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 38 มีสถานภาพสมรส จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 และมีระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น 16 ปีขึ้นไป จำนวน 212 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.7

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับแรกคือด้านการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีค่าเฉลี่ย 3.32 รองลงมาคือด้านการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.28 และด้านการป้องกันในระดับชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.93 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร โดยภาพรวมทุกด้าน

การป้องกันอาชญากรรม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.ด้านการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว	3.28	0.589	ปานกลาง	2
2.ด้านการป้องกันในระดับชุมชน	2.93	0.618	ปานกลาง	3
3.ด้านการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ	3.32	0.609	ปานกลาง	1
รวม	3.18	0.466	ปานกลาง	

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .218 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .005 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(3) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(4) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .009 แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(5) จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .289 แสดงว่าประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(6) จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ	อายุ	อาชีพ	ระดับการศึกษา	สถานภาพสมรส	ระยะเวลาที่อาศัย
1.ด้านการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว	.052	.002	.000	.000	.002	.002
2.ด้านการป้องกันในระดับชุมชน	.650	.636	.593	.163	.009	.006
3.ด้านการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ	.599	.004	.001	.001	.679	.002
ค่า Sig. รวม	.218	.005	.000	.009	.289	.000

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1.ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2.ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3.ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4.ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
5.ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
6.ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร ต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประชาชนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม ไม่ตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหาอาชญากรรมเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นเพราะภัยอาชญากรรมนั้นไม่ได้เกิดใกล้ตัวประชาชนโดยตรง และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและตำรวจในบางกลุ่มนั้นไม่ค่อยมีความสัมพันธ์อันดีเท่าไรนัก แต่ไม่ใช่ว่าประชาชนทุกคนจะเป็นดังที่กล่าวมาข้างต้น ประชาชนบางส่วนก็ยังต้องการความปลอดภัยและการได้รับการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้ประชาชนบางส่วนนั้นยังคงให้ความร่วมมือกันภายในชุมชนและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดีเพื่อไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้นกับตนเองและสังคมโดยรวม ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เปล่งอรุณ ไมอินทร์(2554)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่าสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมงานป้องกันอาชญากรรมดีพอและไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมากเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจเป็นเพราะพฤติกรรมของตำรวจเองทำให้ประชาชนมักไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเข้าร่วมกิจกรรมระดับปานกลางหรือน้อย การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารยังไม่กระจายไปสู่หมู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมโภชน์ แก้ววัชร(2554)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทำให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น จึงได้ร่วมกำหนดแนวทางการควบคุม ยับยั้งการเกิดอาชญากรรมในชุมชนและร่วมเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สันติภาพ โคตรชมพู (2554)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทั้ง 2 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการป้องกันอาชญากรรมทั้งนี้เพราะประชาชนอาจจะมีความเชื่อมั่นว่าตำรวจสามารถดูแลประชาชนได้ จึงให้ความสนใจในด้านการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าด้านการสืบสวนปราบปราม แต่เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการป้องกันและปราบปรามเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงอย่างเดียวจึงไม่ให้ความร่วมมือและความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร ด้านการป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนและคนในครอบครัวของตนเองนั้นมีความสามัคคีรักใคร่กันดี ทำการใดๆก็เห็นพ้องต้องกัน ร่วมมือร่วมใจกันช่วยกันสอดส่องดูแลบ้านเรือน ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมต่อตนเองและคนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์ (2551 อ้างถึงใน กฤษณ์ มีบำรุง, 2556 :19)** ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติการ กล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นและเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือการกระทำผ่านองค์กรตั้งนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นฤกร คำประสิทธิ์ (2557)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าด้านการป้องกันทรัพย์สินภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการป้องกันในระดับชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร ด้านการป้องกันในระดับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนบางส่วนให้ความสำคัญกับอาชญากรรมที่เกิดในพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ เมื่อมีเหตุผิดปกติก็มีการแจ้งข่าวสารให้ตำรวจและคนในชุมชนทราบ ร่วมมือร่วมใจกันรับผิดชอบสอดส่องดูแลชุมชน และประชาชนบางส่วนนั้นอาจจะไม่ได้สนใจสภาพแวดล้อมภายนอกบ้านของตนเองเท่าไรนัก ทำให้ประชาชนบางกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์หรือรู้จักกันดีกับประชาชนในชุมชน ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร ด้านการป้องกันในระดับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (อ้างถึงใน จิระศักดิ์ เหล่าอินทร์, 2557 :35-38)** กล่าวถึงมาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย คือมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนช่วยกันสังเกต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สอดคล้อง และแจ้งพฤติกรรมของบุคคลโดยการจัดตั้งคณะกรรมการประชาชนป้องกันอาชญากรรมขึ้น เพื่อกระจายความคิดและวิธีการ ปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนรณรงค์ต่อต้านโจรภัย ตามแผนการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนครัวเข้าเป็นสมาชิกอาสาสมัครโครงการ และขัดแย้งกับวิจัยของสมชาย ศรีพล(2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาลศาลาแดง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าด้านการป้องกันในระดับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าในชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนอีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจและได้เข้าร่วมรับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนที่ตำรวจจัดขึ้นตลอดทั้งประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

3. ด้านการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร ด้านการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไว้ใจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจคอยดูแลและช่วยในป้องกันภัยอาชญากรรม ประชาชนยังให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าเป็นที่พึ่งของประชาชน แต่ประชาชนส่วนน้อยก็ยังมีส่วนที่อคติกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยเพราะว่าภาพลักษณ์บางส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นถูกทำลายไปจากข่าวต่างๆ จึงทำการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร ด้านการปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในระดับปานกลาง ให้ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของปลวธร มาศกลิน(2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าด้านการแจ้งเบาะแสการกระทำ ความผิดทางอาญาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะผู้ช่วยเหลือตำรวจไม่มีเบาะแสในการกระทำผิดทางอาญา เนื่องจากไม่ได้ประสบพบเจอคนร้ายที่กระทำผิดเพราะการที่ประชาชนแจ้งเบาะแสมากขึ้นนั้นเกิดขึ้นจากการที่ประชาชนพบเห็นบุคคลที่มีการกระทำผิดทางอาญาแล้วแจ้งความแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรงทำให้ผู้ช่วยเหลือตำรวจไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องมากเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤกร คำประสิทธิ์(2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าด้านการสนับสนุนการปราบปรามในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติภาพ โคตรชมพู(2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าด้านการสืบสวนปราบปรามโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนคิดว่าควรให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ลักษณะงานด้านการสืบสวนปราบปรามนั้นเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดกฎหมายถือว่าเป็นงานที่อันตรายประชาชนจึงไม่อยากจะเข้าไปเกี่ยวข้องเนื่องจากเกรงกลัวว่าจะได้รับอันตราย

2. ประชาชนที่มีเพศ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีเพศ และสถานภาพสมรสต่างกัน เข้าใจถึงปัญหาและผลของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาชญากรรมเหมือนกัน คิดเห็นเหมือนกัน ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมเหมือนกัน การรับรู้ข่าวสารมาจากแหล่งข้อมูลที่คล้ายๆกัน เช่นข่าวในโทรทัศน์ ข่าวในโลกออนไลน์ จึงทำให้ทั้งประชาชนที่มีเพศชาย หญิง สถานภาพโสด สมรส หรือหย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมโภชน์ แก้วรักษ์(2554)ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศ สถานภาพทางครอบครัวแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าวุฒิภาวะและความรู้ความเข้าใจในปัญหาอาชญากรรมของประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัมนั้นไม่เหมือนกัน ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัมนั้นอาจจะคิดเห็นถึงความสำคัญหรือมีความตระหนักถึงภัยอาชญากรรมต่างกัน จึงทำให้ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพรแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980 :324-328 อ้างถึงใน สมโภชน์ แก้วรักษ์,2554 :25) กล่าวว่า มีบุคคล 4 ฝ่ายที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมได้แก่ อายุและเพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษาสถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้และทรัพย์สินและระยะเวลาพักอาศัยในท้องถิ่นและสถานภาพการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ประชาชนควรตระหนักถึงความสำคัญและความร้ายแรงของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่ควรละเลยหรือปล่อยให้ปัญหานั้นเป็นปัญหาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นฝ่ายแก้ไขฝ่ายเดียว
2. ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับประชาชนด้วยกันและเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานในการร่วมมือกันป้องกันอาชญากรรม เพื่อให้การป้องกันอาชญากรรมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆควรมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่กัน เพื่อให้เกิดความสุข ความสามัคคีกันมากขึ้น
4. หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภัยอาชญากรรมและควรมีกิจกรรมส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรม เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานหรือสภาพปัญหาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่โดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและเข้าถึงปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองชุมพร เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีด้วยความเมตตาจากอาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ที่อนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัย ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความเอาใจใส่อย่างมาก และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะ ช่วยเหลือ แนะนำแนวทาง และช่วยเหลือประสานงานในด้านต่างๆจนทำให้วิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณเทศบาลเมืองชุมพร และประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมพร ที่ได้กรุณาให้ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจจนเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดา มารดาที่ให้ชีวิตและคุณธรรมที่เป็นเครื่องชี้นำทางชีวิต และคอยให้กำลังใจสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอนอบน้อมเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ มีบำรุง. (2556). การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดมหานาคเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยรังสิต
- จิระศักดิ์ เหล่าอินทร์. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
- นฎกร คำประสิทธิ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษาตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยรังสิต
- ปลวัชร มาศกลิน. (2554). การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยา, มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- เปล่งอรุณ ไมอินทร์. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตตำบลพุมเรียง อำเภอยาไชย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- ระบบสารสนเทศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2562). สถิติคดีอาญา4กลุ่ม. ค้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2562, จาก <http://gis.police.go.th/home#>
- สมชาย ศรพล. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาลศาลาแดง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- สมโภชน์ แก้วรักษ์. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอมืองชุมพร จังหวัดชุมพร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- สันติภาพ โคตรชมภู. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรระโคกชัย อำเภอรำไพบุรี จังหวัดบุรีรัมย์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สุณีย์ กัลยาจิตร์. (2559). อาชญวิทยาในอนาคตและการพัฒนากระบวนการยุติธรรม. หจก.สินทวีกิจ พรินต์ติ้งสำนักงานเทศบาลเมืองชุมพร. (2562). สภาพและข้อมูลพื้นฐาน. ค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.chumphontown.go.th>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 : ศึกษากรณีการล่วงละเมิดทางเพศ ต่อลูกจ้าง

The Labour Protection Act B.E. 2541 : A Case Study of Sexual Abuses on Employees

สุรศักดิ์ มีบัว¹, ทัตตนันท์ คงลำธาร²

^{1,2}อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail : surasak.mee@ssru.ac.th¹, tattanan.kh@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมานานและยังปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปจากการนำเสนอข่าวของสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อลูกจ้างทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และ 2) เพื่อสังเคราะห์บทลงโทษทางกฎหมายให้มีความเหมาะสมเพื่อลดจำนวนการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า แม้จะมีกฎหมายที่คุ้มครองลูกจ้างจากการล่วงละเมิดทางเพศของผู้ที่เป็นนายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงานหรือผู้ตรวจงาน แต่สถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างในที่ทำงานยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากบุคคลดังกล่าวมีอำนาจเหนือกว่าซึ่งลูกจ้างต้องเชื่อฟัง รวมทั้งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาและสั่งการ อีกทั้งบทลงโทษทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดรูปแบบการลงโทษเพียงการปรับประการเดียวและไม่มี การกำหนดอัตราส่วนของความรุนแรงของโทษไว้ ทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่เกิดความเกรงกลัวและยังคงกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างต่อไป ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุงบทลงโทษทางกฎหมายโดย กำหนดรูปแบบการลงโทษประการอื่นควบคู่กับการลงโทษปรับ และกำหนดความรุนแรงของบทลงโทษทางกฎหมายตามลำดับอำนาจในการบังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและส่งผลให้การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างในที่ทำงานลดลง

คำสำคัญ : การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง, พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

For Thailand, sexual abuses on employees have been common problems for a long time. A large number of abuses can be observed via new medias. The abuses, regarding many cases, cause both direct and indirect problems to the victims as they were traumatized by the experiences. Overall, I decided to study on these matters with the purpose of 1) understanding the concept of sexual abuse protection for the employees as provided by Labor Protection Act B.E. 2541 and 2) creating the practical punishment for the purpose of reducing the abuses. The study was done through a method of Qualitative Research, compiling the relevant information from various sources.

Regarding the study, I found that the sexual abuses on employees still normally occur throughout the Thai society despite the existence of relevant laws. The abuse can come from the employer, supervisor, overseer, inspector, or anyone holding professional and social position higher than the employees. Unfortunately, the abuse become more numerous over the past few years. 1 of the possible cause of the more frequent occurrence is that the offenders have, though not always, higher position than those of the victims, making the cover-up easier because of their powers.

Additionally, a fine is only the punishment provided by the Labour Protection Act B.E. 2541 for sexual abuse. There was no other type of punishment to be sentenced to the offender. Moreover, there was no difference in punishment regarding the position of the offender. The weak and single punishment caused the would-be offender to be unfearful to the consequence of his action and thus indirectly allow the offender to continue his action for several times. I believe that the punishment should be revised by adding more severe punishment to the section. The punishment added should be more severe by considering on the rank of the supervision for the purpose of discouraging the would-be offender from committing a crime.

Keyword : Sexual Abuses on Employees, Labour Protection Act B.E. 2541

บทนำ

ลูกจ้างมีความสำคัญต่อนายจ้างเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้ขับเคลื่อนให้นายจ้างสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ดี นายจ้างบางรายยังกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเอาใจเอาเปรียบลูกจ้าง ด้วยวิธีการต่างๆ จึงทำให้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ขึ้นมา ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างบุคคลที่เป็นนายจ้างและลูกจ้าง โดยกำหนดให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในการว่าจ้าง การใช้แรงงาน รวมทั้งการจัดสวัสดิการที่จำเป็นและสมควรแก่ลูกจ้าง (เกษมสันต์ วิลาวรรณ, 2562, น. 18) เพื่อให้ลูกจ้างได้รับความคุ้มครองในด้านต่างๆ ส่งผลให้มีสุขภาพพลามัยที่สมบูรณ์ และได้รับค่าตอบแทนตามที่ควรจะเป็น สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อไปในระยะยาวทำให้ประเทศมีความมั่นคงด้านแรงงาน และเป็นปัจจัยดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น จนทำให้ประเทศมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่อไป สำหรับความคุ้มครองที่กำหนดในพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้คุ้มครองลูกจ้างในหลายๆ ด้านประกอบไปด้วย ด้านการทดลองงาน หลักประกันการทำงาน การเปลี่ยนแปลงตัวนายจ้าง การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง การใช้แรงงานหญิง การคุ้มครองแรงงานหญิงมีครรภ์ การใช้แรงงานเด็ก วันและเวลาการทำงาน วันหยุดและวันลา ค่าตอบแทนการทำงาน การหยุดกิจการชั่วคราว การพักงาน การเลิกจ้าง การจ่ายค่าชดเชย การย้ายสถานประกอบกิจการหรือการปรับปรุงหน่วยงานของนายจ้าง เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ดี ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง เป็นสำคัญ (Sexual Harassment) แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 16 กำหนดไว้ อย่างชัดเจนในการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างจากบุคคลที่เป็นนายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาและสั่งการ ทำให้ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องจำยอมหรือตกเป็นเหยื่อของการล่วงละเมิดทางเพศรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง ซึ่งไม่จำกัดวิธีการในการแสดงออกโดยอาจแสดงออกทางวาจา ทางกายหรือสัญลักษณ์ก็ได้ ซึ่งต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไปโดยมุ่งพิจารณาถึงเจตนาในการกระทำเป็นสำคัญ (ธีระ ศรีธรรมรักษ์, 2550, น. 52) แต่อย่างไรก็ดี แม้จะมีกฎหมายกำหนดคุ้มครองลูกจ้างไว้อย่างชัดเจนและกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายไว้ กล่าวคือ หากการล่วงละเมิดทางเพศนั้นเป็นการอนาจารหรือข่มขืนกระทำชำเราย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาอีกทางหนึ่งซึ่งมีบทลงโทษทางกฎหมายที่รุนแรง แต่หากการล่วงละเมิดทางเพศที่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการอนาจารหรือข่มขืนกระทำชำเราคำพิพากษาของศาลมักตีความโดยกว้างว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างเพื่อคุ้มครองแรงงานแทบทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างยังเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในสถานที่ทำงานแทบทุกแห่ง สิ่งเหล่านี้นอกจากเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยังส่งผลให้ลูกจ้างจำนวนไม่น้อยที่ไม่ยินยอมแต่ไม่กล้าเรียกร้องสิทธิหรือปกป้องสิทธิของตน ไม่สามารถทนทำงานต่อไปได้และลาออกจากหน้าที่การทำงานในที่สุด ทำให้กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของลูกจ้างในอันที่จะต้องแสวงหาหน้าที่การงานใหม่ต่อไป สำหรับสาเหตุที่ทำให้สถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างยังคงเกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันนอกจากนายจ้างเป็นผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตามที่กล่าวไปข้างต้น อีกส่วนหนึ่งเกิดจากบทลงโทษทางกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดไว้เพียงรูปแบบการปรับประการเดียวเท่านั้นแต่ไม่มีการลงโทษรูปแบบอื่นควบคู่ไปด้วยกัน เช่น การจำคุก ทั้งที่การกระทำลักษณะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังกล่าวเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของลูกจ้างอย่างร้ายแรง ทำให้นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน เกิดความรู้สึกไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษยังคงอาศัยตำแหน่งหน้าที่การงานหรือสถานะที่ตนเป็นผู้บังคับบัญชากระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อไป ส่งผลให้ลูกจ้างไม่ได้รับการคุ้มครองตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
2. เพื่อสังเคราะห์บทลงโทษทางกฎหมายให้มีความเหมาะสมเพื่อลดจำนวนการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยแยกอธิบายออกเป็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของสัญญาจ้างแรงงาน

สัญญาจ้างแรงงานนั้นมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นสัญญาต่างตอบแทนที่ประกอบไปด้วยคู่สัญญา 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายลูกจ้าง (Employee) และฝ่ายนายจ้าง (Employer) ซึ่งลูกจ้างจะต้องทำการงานเพื่อประโยชน์แก่การประกอบกิจการของนายจ้างและต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา รวมทั้งการสั่งการของนายจ้างได้โดยชอบตามวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ขณะเดียวกันนายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายสินจ้างเป็นการตอบแทนตลอดระยะเวลาที่ลูกจ้างทำงานให้ โดยกฎหมายมิได้กำหนดแบบของสัญญาไว้ แต่สมบูรณ์ด้วยการแสดงเจตนาตกลงกันด้วยวาจาหรืออาจทำสัญญาเป็นหนังสือก็ได้ (ปภาศรี บัชรินทร์, 2560, น. 5)

2. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง

ผู้เขียนทำการอธิบายแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างโดยแยกเป็นหัวข้อ ดังนี้

2.1 คำนียามการล่วงละเมิดทางเพศ

การล่วงละเมิดทางเพศ หรือ Sexual Harassment มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายท่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น กล่าวไว้ว่า การล่วงละเมิดทางเพศนั้นกฎหมายมิได้กำหนดคำนิยามเอาไว้โดยเฉพาะ แต่อาจหมายถึงการกระทำด้วยประการใดๆ อันไม่พึงประสงค์ในทางเพศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกียรติภูมิของความเป็นมนุษย์ของลูกจ้าง ไม่ว่าจะกระทำโดยทางร่างกาย วาจาหรือการแสดงออกประการหนึ่งประการใดก็ได้ (พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น, 2548, น. 150)

นอกจากนี้พรเทพ ทวีกาญจน์ กล่าวว่า “ล่วงเกินทางเพศ” แปลมาจากคำว่า “sexual harassment” หมายถึง การกระทำที่แสดงออกโดยทางกายหรือทางวาจา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรบกวนทางเพศและบุคคลที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นเกิดความรู้สึกพอใจหรือไม่เต็มใจ แต่จำยอมเนื่องจากบุคคลนั้นมีอำนาจเหนือกว่าในหน้าที่การงานในองค์กรนั้น (พรเทพ ทวีกาญจน์, 2556, น. 15)

2.2 รูปแบบการล่วงละเมิดทางเพศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เกษมสันต์ วิลาวรรณ กล่าวว่า การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างนั้นอาจกระทำการหรือแสดงออกมารูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการล่วงเกิน ซึ่งเป็นการแสดงอาการเกินสมควรต่อลูกจ้างอันเป็นการล่วงจารีตประเพณีหรือจรรยาบรรณ โดยอาจแสดงออกมาในรูปแบบของการลวนลาม ดูหมิ่นหรือสบประมาทต่อลูกจ้างก็ได้ การคุกคาม ซึ่งเป็นการแสดงอำนาจด้วยกิริยาหรือวาจาให้ลูกจ้างต้องตกอยู่ในภาวะที่ต้องหวาดกลัวหรือทำให้หวาดกลัว รวมทั้งการก่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งผลให้ลูกจ้างต้องเป็นทุกข์ เกิดความกังวลหรือไม่เป็นสุข เกิดความรำคาญ ระคายเคืองหรือไม่สบายใจก็ได้ (เกษมสันต์ วิลาวรรณ, 2562, น. 61)

คณะกรรมการโอกาสการจ้างงานอย่างเท่าเทียมกัน หรือ EEOC ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐบาลกลางที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติของสหรัฐอเมริกา ยังกล่าวอีกว่าการล่วงเกินทางเพศหรือการคุกคามทางเพศนั้นเป็นการขัดแย้งความต้องการทางเพศต่อบุคคลอื่น อาจแสดงออกในรูปแบบทางกาย ท่าทาง คำพูดหรือกิริยาอาการอย่างใดก็ได้ โดยครอบคลุมหลายระดับไม่ว่าจะเป็นการสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย เสื้อผ้า การใช้สายตาทะโลม หรือการพูดจาลามก การกอด จูบ และการส่งข้อความผ่านสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ ในทางเพศ (กุลพล พลวัน, 2561, Website)

นอกจากนี้องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ กล่าวว่า การล่วงละเมิดทางเพศอาจแสดงออกมา 4 รูปแบบ ได้แก่ การล่วงละเมิดทางร่างกาย เช่น การกอด การจูบหรือการสัมผัสอวัยวะต่างๆ ของร่างกายในลักษณะเชิงชู้สาว การล่วงละเมิดทางวาจา เช่น การวิจารณ์สรีระของบุคคลอื่น เกี่ยวพาราสิหรือพูดจาทะโลมหรือพูดจาลามก การล่วงละเมิดทางท่าทาง เช่น การแสดงอาการเชิญชวนให้มีเพศสัมพันธ์โดยใช้กิริยาท่าทางการล่วงละเมิดโดยการเขียนหรือใช้ภาพประกอบ เช่น การส่งรูปถ่ายในลักษณะโป๊เปลือย (องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ, 2546, น. 85-86 อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ ศรีศรีร่ำ, 2550, น. 9)

สำหรับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 นั้นเดิมกำหนดไว้เพียงห้ามมิให้มีการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างเท่านั้น แต่ต่อมาใน พ.ศ. 2551 ได้ขยายความรวมไปถึงการกระทำอันเป็นการคุกคามและก่อความเดือดร้อนรำคาญในทางเพศต่อลูกจ้างด้วยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 (सानิตย์ หนูนิล, 2558, น. 263)

2.3 บุคคลที่ห้ามมิให้ล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้กำหนดบุคคลที่ห้ามมิให้ล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างไว้ ประกอบไปด้วยบุคคลที่เป็นนายจ้าง หมายความว่ารวมถึง บุคคลทุกคนที่เป็นนายจ้างตามคำนิยามมาตรา 5 ประกอบไปด้วย นายจ้างตัวจริง นายจ้างตัวแทน นายจ้างผู้รับมอบอำนาจ และนายจ้างรับเหมาค่าแรงตามมาตรา 11/1 บุคคลที่เป็นหัวหน้างาน คือ ผู้ที่มีตำแหน่งหัวหน้าของหน่วยงานทุกระดับ รวมทั้งผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าว เช่น ผู้จัดการแผนก หรือผู้จัดการฝ่าย เช่น ผู้จัดการฝ่ายบุคคลของบริษัท ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ หรือหัวหน้าส่วนก็ได้ บุคคลที่เป็นผู้ควบคุมงาน คือ ผู้มีหน้าที่ควบคุมงานทุกระดับของทุกหน่วยงาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาและสั่งการให้ลูกจ้างปฏิบัติงานไปอย่างราบรื่นตามความประสงค์ของนายจ้าง ซึ่งอาจปฏิบัติงานชั่วคราวหรือประจำก็ได้ รวมทั้งบุคคลที่เป็นผู้ตรวจงาน คือ ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบประเมินหรือตรวจตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทุกระดับทุกหน่วย (เกษมสันต์ วิลาวรรณ, 2562, น. 61)

2.4 บุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การล่วงละเมิดทางเพศหรือการคุกคามทางเพศในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นมานานแล้วแต่มีการต่อต้านอย่างเด่นชัดใน พ.ศ. 2523 โดยองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิสตรีและสิทธิมนุษยชนมีการเคลื่อนไหวและรณรงค์ให้คนในสังคมเกิดการรับรู้และผลกระทบที่เกิดขึ้น จนต่อมาใน พ.ศ. 2531 มีตัวแทนจากฝ่ายผู้ใช้แรงงานเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการล่วงละเมิดทางเพศ ทำให้เกิดเป็นประเด็นที่ผู้คนในสังคมเห็นความสำคัญส่งผลให้เกิดการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ขึ้น (เจนวิทย์ นวลแสง ภัทรภรณ์ เกษตรสาระและอชิรญา ภู่งพงศกร, 2559, น. 1) แต่อย่างไรก็ดี การคุ้มครองการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างนั้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 16 กำหนดไว้เพียงการกระทำต่อลูกจ้างที่เป็นเพศหญิงหรือเด็กเท่านั้น สำหรับคำว่า “ลูกจ้างเด็ก” นั้น คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ครบ 18 ปี ส่วนคำว่า “ลูกจ้างหญิง” คือ บุคคลที่เป็นเพศสภาพเป็นหญิงตั้งแต่กำเนิด ผลจากการบัญญัติกฎหมายไว้เช่นนี้ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่ลูกชายเพศสภาพเป็นเพศชายซึ่งมีอายุเกิน 18 ปีบริบูรณ์ไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนั้น อันเป็นการเลือกปฏิบัติทางเพศต่อลูกจ้างอย่างไม่เท่าเทียม ทำให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างที่เป็นเพศชายเกิดขึ้น จนต่อมาในปี 2551 ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 เพื่อให้การคุ้มครองบุคคลที่เป็นลูกจ้างอย่างเท่าเทียมครอบคลุมทุกเพศ ซึ่งคำว่า “ลูกจ้าง” ตามมาตรา 5 หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร คือ ลูกจ้างทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถานะหรือระดับเป็นลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างทดลองงาน หรือลูกจ้างรายวัน ล้วนแล้วแต่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายทั้งเพศหญิง ลูกจ้างเด็กและลูกจ้างที่เป็นเพศชายด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ

การลงโทษนั้นเป็นสิ่งที่ย่อมเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติทางกฎหมาย เพื่อให้ลดจำนวนการกระทำความผิดและส่งเสริมให้คนในสังคมปฏิบัติตามกฎหมาย สำหรับการลงโทษมีแนวคิดและทฤษฎีที่แตกต่างกันออกไป โดยรองศาสตราจารย์ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน จำแนกออกเป็น 3 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎี การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน หรือ Retribution ทฤษฎีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกในในความผิดที่ได้กระทำลงโดยกำหนดวิธีการลงโทษที่รุนแรงเพื่อให้สาสมกับความผิดที่ผู้กระทำกระทำลง เช่น การประหารชีวิตหรือการทรมานด้วยวิธีการต่างๆ 2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง หรือ Deterrence Theory ทฤษฎีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่และยับยั้งตัวผู้กระทำความผิด (เฉพาะราย) ไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต และยับยั้งให้บุคคลอื่นในสังคม (ยับยั้งทั่วไป) มิให้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากเห็นผลร้ายที่เกิดขึ้นจากที่บุคคลนั้นถูกลงโทษ วิธีการลงโทษตามทฤษฎีนี้จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญสามประการ ได้แก่ การลงโทษต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว มีความแน่นอนและได้รับอัตราโทษที่รุนแรง และ 3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือ Rehabilitative Theory ทฤษฎีการลงโทษนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดสำนึกและกลับตัวเป็นคนดีของสังคมและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก โดยการมุ่งให้บุคคลนั้นได้มีความรู้และการฝึกอาชีพ เพื่อนำสิ่งเหล่านี้ไปประกอบอาชีพหลังจากพ้นโทษไปแล้ว (ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, Website)

4. รูปแบบการลงโทษทางอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญาไว้ 5 สถาน ประกอบไปด้วย ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและรับทัณฑ์โทษ ซึ่งโทษทางอาญาแต่ละสถานมีวัตถุประสงค์

ในการลงโทษที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การลงโทษโดยการประหารชีวิตนั้นเป็นการลงโทษที่รุนแรงที่สุดหรือเป็นบทลงโทษผู้กระทำความผิดขั้นสูงสุด เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมอย่างถาวร การลงโทษโดยการจำคุกเป็นการนำเอาตัวบุคคลไปขังไว้ในเรือนจำตามระยะเวลาที่ศาลพิพากษา การกักขังเป็นการนำตัวบุคคลไปกักตัวไว้ในสถานที่กักขังที่กำหนดไว้ แต่ไม่ใช่ที่เรือนจำ การปรับเป็นการลงโทษโดยบังคับเอากับผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาของศาล ส่วนการริบทรัพย์สินนั้นเป็นการบังคับเอาจากทรัพย์สินและทรัพย์สินที่รับตกเป็นของแผ่นดิน

5. บทกำหนดโทษบุคคลที่ล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง

สำหรับนายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงานที่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิของลูกจ้างนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มีความผิดและมีโทษทางอาญาโดยต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท รวมทั้งลูกจ้างยังสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกทางหนึ่ง (เกษมสันต์ วิลาวรรณ, 2562, น. 61)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อย่างเป็นระบบตั้งแต่การศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง แนวคิดและรูปแบบในการลงโทษ โดยดำเนินการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย หนังสือ ตำบทยุทธศาสตร์ สารนิพนธ์และบทความที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่มีการเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data) และเว็บไซต์ต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบปัจจัยที่ทำให้ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างยังคงเกิดขึ้นทั้งที่มีบทลงโทษทางกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การอภิปรายผลการศึกษาและสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงบทลงโทษทางกฎหมายและข้อเสนอแนะทางสังคมให้สามารถลดการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างลงได้

ผลการวิจัย

ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างนั้นเกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตและในปัจจุบันสถานการณ์ล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างยังคงรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นและคำพิพากษาของศาลที่ได้วินิจฉัยตัดสินคดีเหล่านี้ไว้จำนวนมาก เนื่องจากนายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงานหรือผู้ตรวจงานยังคงกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่ละเมิดต่อจารีตประเพณีอันดีงามของสังคม เป็นการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน (พร เทพ ทวีกาญจน์, 2556, น. 16) และละเมิดต่อเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างรุนแรง (พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น, 2548, น. 149-150) รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลของนายจ้างอีกด้วย เมื่อพิจารณาการตีความของศาลที่พบในปัจจุบันมักตีความอย่างกว้างโดยพิพากษาว่าการกระทำส่วนใหญ่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างแทบทั้งสิ้น เพื่อให้ลูกจ้างได้รับการคุ้มครอง หากปรากฏว่าการกระทำนั้นมีเจตนาหรือประสงคในทางเพศต่อลูกจ้าง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความพึงพอใจหรือความสะใจ โดยอาจแสดงออกมาใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปแบบทางร่างกาย วาจา กิริยาท่าทางหรือสัญลักษณ์ก็ได้ (เกษมสันต์ วิลาวรรณ, 2562, น. 61) นอกจากนี้ยัง
หมายความว่ารวมถึงการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ไม่เหมาะสมในเพศโดยการเขียนหรือใช้ภาพประกอบ
แต่อย่างไรก็ดี หากการกระทำนั้นๆ ต้องด้วยความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการข่มขืนกระทำชำเรา
หรือการกระทำอนาจารย่อมมีความผิดและรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญาอีกทางหนึ่ง จะเห็นได้ว่าแม้ศาล
มุ่งคุ้มครองลูกจ้างจากการกระทำของบุคคลเหล่านั้นโดยตีความอย่างกว้าง แต่ไม่สามารถที่จะทำให้ปัญหา
เหล่านั้นหมดไปได้ สำหรับปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์ดังกล่าวรุนแรง เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นมีอำนาจบังคับ
บัญชา หรือมีอำนาจที่เหนือกว่าบุคคลที่เป็นลูกจ้าง ทำให้ลูกจ้างมีหน้าที่ต้องเชื่อฟังคำสั่งและอยู่ภายใต้การ
บังคับบัญชา หากขัดขึ้นหรือไม่ยินยอมย่อมมีผลต่อการทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นต่อไป ด้วยเหตุผล
เนื่องจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมมีผลโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อลูกจ้างที่ไม่สามารถทนทำงานต่อไปได้อย่างปกติสุข
(ปภาศรี บัวสรรค์, 2560, น. 63) หากลูกจ้างขัดขึ้นหรือไม่ยินยอมตามความต้องการอาจได้รับผลร้ายเกี่ยวกับการ
การทำงานโดยต้องถูกลงโทษทางวินัยหรือถูกกลั่นแกล้งโยกย้ายหน้าที่ให้เกิดความยากลำบากในการทำงาน
เกิดความไม่มั่นคงต่อหน้าที่การงานหรือไม่เติบโตในหน้าที่การงาน จึงไม่กล้าเรียกร้องสิทธิและดำเนินคดีต่อ
บุคคลดังกล่าว บางรายอาจต้องทนทุกข์ในการทำงาน เกิดความเครียดและตกอยู่ในภาวะกดดัน ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพในการทำงานและสภาพจิตใจเกิดความอึดอัด

อภิปรายผล

บทลงโทษทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดรูปแบบ
การลงโทษเพียงการปรับประการเดียวโดยการบังคับเอาผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในคำ
พิพากษาของศาลเท่านั้น โดยไม่มีบทลงโทษประการอื่นควบคู่ไปด้วยกัน อีกทั้งผู้ที่ล่วงละเมิดทางเพศซึ่งเป็น
นายจ้างหรือผู้ซึ่งเป็นหัวหน้างาน ผู้ควบคุมงานหรือผู้ตรวจงาน เป็นผู้ที่มีฐานะทางการเงินที่ดีทำให้บุคคลนั้นไม่
สำนึกในการกระทำและความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ลูกจ้าง นอกจากนี้ยังไม่มีกำหนดอัตราส่วนของความ
รุนแรงของโทษไว้โดยแบ่งตามอำนาจในการบังคับบัญชาของบุคคลตามที่กำหนดในมาตรา 16 ทำให้บุคคล
เหล่านั้นได้รับบทลงโทษเท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาโดยตรงหรือโดยอ้อม ทำให้ไม่เกิด
ความรู้สึกเกรงกลัวไม่เกิดการข่มขู่เพื่อยับยั้งหรือส่งผลในเชิงการปราบปรามตามทฤษฎีการลงโทษเท่าที่ควร
แต่ยังคงกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างต่อไป ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุง
บทลงโทษทางกฎหมายโดยกำหนดรูปแบบการลงโทษประการอื่นควบคู่กับการลงโทษปรับ และกำหนดความ
รุนแรงของบทลงโทษทางกฎหมายตามลำดับอำนาจในการบังคับบัญชาของบุคคลเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความ
เกรงกลัวและส่งผลให้การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างในที่ทำงานลดลงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวไปข้างต้นผู้เขียนจึงกำหนดข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ข้อ เพื่อให้เกิดการ
คุ้มครองลูกจ้างจากการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย

1.1 ควรนำรูปแบบการลงโทษทางอาญาโดยจำคุกมาลงโทษผู้ฝ่าฝืนตามมาตรา 16 แห่ง
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ควบคู่กับการลงโทษด้วยวิธีการปรับ เนื่องจากเป็นการกระทำที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของลูกจ้าง หากบุคคลเหล่านั้นได้รับการลงโทษที่กระทำต่อเสรีภาพย่อมเกิดการเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศซ้ำอีก และในขณะเดียวกันเป็นการยับยั้งให้บุคคลทั่วไปไม่กล้ากระทำในลักษณะเดียวกันตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) ส่งผลให้การล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างลดลงและได้รับการคุ้มครองมากขึ้นโดยสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

1.2 ควรแบ่งระดับการลงโทษผู้ที่ล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้างตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ให้ได้รับการลงโทษในระดับที่แตกต่างกัน โดยยึดอำนาจในการบังคับบัญชาหรือการให้คำปรึกษาหรือให้โทษมาเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ หากบุคคลนั้นมีอำนาจในการบังคับบัญชาลูกจ้างคนนั้นโดยตรง มีส่วนในการให้คำปรึกษาหรือให้โทษโดยตรงจะได้รับการลงโทษที่รุนแรงหรือสูงกว่าผู้ที่มีได้มีอำนาจในการบังคับบัญชาโดยตรงหรือห่างออกไป เนื่องจากบุคคลนั้นย่อมเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลในการกดดันให้ลูกจ้างไม่สามารถทนทำงานต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะทางสังคม

ควรสร้างความเข้มแข็งขององค์กรลูกจ้างในการต่อต้านการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง โดยบุคคลที่ทำงานในสถานประกอบกิจการเดียวกันควรช่วยกันสอดส่องและเป็นหูเป็นตา รวมทั้งร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแแก่คณะทำงานของสถานประกอบกิจการนั้นๆ ที่จัดตั้งขึ้นของแต่ละสถานประกอบการ เมื่อพบเห็นการกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อลูกจ้าง เพื่อให้ลูกจ้างได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ส่งผลให้บุคคลตั้งนั้นไม่กล้ากระทำในลักษณะดังกล่าวซ้ำขึ้นอีก นอกจากนี้ควรมีช่องทางในการร้องเรียนการถูกล่วงละเมิดทางเพศที่หลากหลายในแต่ละสถานประกอบกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาขอรับความช่วยเหลือโดยตรง ช่องทางการร้องเรียนทางโซเชียลมีเดียต่างๆ หรือทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็ได้

เอกสารอ้างอิง

- เกษมสันต์ วิลาวรรณ. (2560). คำอธิบายกฎหมายแรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เจนวิทย์ นวลแสง ภัทรภรณ์ เกษตรสาระและอชิรญา ภู่งศกร. (2559). ความรับผิดชอบทางอาญาและการเยียวยา ผู้เสียหายจากการคุกคามทางเพศศึกษากรณี ประเทศไทย สหพันธ์รัฐเยอรมัน และเครือรัฐ ออสเตรเลีย. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย, 8(2), 325-368.
- ธีระ ศรีธรรมรักษ์. (2550). กฎหมายแรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปภาศรี บัวสรรค์. (2560). กฎหมายแรงงานและประกันสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น. (2548). คำอธิบายกฎหมายแรงงานเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ภานุวัฒน์ ศรีคร่ำ. (2550). การล่วงเกินทางเพศแรงงานชาย. สารนิพนธ์หลักสูตรพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- सानิตย์ หนูนิล. (2558). ปัญหาการคุกคามทางเพศในอุตสาหกรรมบริการ : แนวคิด ผลกระทบและแนวทางการแก้ไข. ปัญญาภิวัฒน์, 7(3), 263-274.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. (2546). สิทธิของแรงงานหญิงและความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย. เอกสาร ประกอบการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.
- กุลพล พลวัน. (2561). การล่องเกินทางเพศ ความผิดใหม่ในกฎหมายและสังคมไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1254173
- ณัฐรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. ทฤษฎีการลงโทษ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 จาก https://www.stou.ac.th/Schools/Slw/upload/41716_6.pdf
- พรเทพ ทวีกาญจน์. (2556). การล่องละเมิดทางเพศในสถานประกอบกิจการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 จาก http://www.tpa.or.th/tpanews/upload/mag_content/68/ContentFile1289.pdf

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ฐิติมา พรหมราษฎร์¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

²อาจารย์สาขาวิชาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

Email : s59123450043@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 380 คน โดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อแยกออกเป็น 3 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้ ด้านความเสมอภาค พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวมในระดับมาก ด้านการเลือกตั้ง พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวมในระดับมาก ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวมในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา โดยจำแนกตามเพศและอายุ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นทางการเมืองแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา ประชนทุกคนควรมีสิทธิในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทุกคน

คำสำคัญ : ความคิดเห็นทางการเมือง, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Political opinions of students in the Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University

Thitima prommarat¹, boonwat sawangwong²

¹Branch, Police Public Administration under the Faculty of Humanities and Social Sciences,

²Lecturer, Police Public Administration under the Faculty of Humanities and Social Sciences,

Email : s59123450043@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

This study aims 1) to study the political opinions of students in the Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University 2) to compare the political opinions of students Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University 3) to study suggestions about the political opinions of students in the Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University The sample group used in the study was students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University, academic year 2018, amount 380 people by using the formula of Taro Yamane to calculate the sample size.

The results of the political opinions of the students found that students have political opinions at a medium level and when divided into 3 aspects, with details as follows: Equality: It is found that students have political opinions at a high level. In the election, students have political opinions. In general, it was found that the students had political opinions at a high level.

Hypothesis test results by comparing comparative analysis of students' political opinions by gender and age with the following details students of different genders have comment political is no different. Students of different ages There are different political opinions.

The results of the analysis of the suggestions regarding the political opinions of students Everyone should have the right to vote for political opinions.

Keywords : Political opinions, Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การเมืองประเทศไทยมีระบบการปกครองมายาวนานจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชเมื่อปี พ.ศ.2475 อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตลอดมา จนมาเป็นระบอบประชาธิปไตยนานประมาณ 86 ปีการเมืองไทยมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา โดยมีการยึดอำนาจการปกครองจากฝ่ายพลเรือนโดยฝ่ายทหารโดยการยึดอำนาจแต่ละครั้งจะอ้างเหตุผลแห่งการยึดอำนาจกันไป เช่น อ้างเหตุ คนในชาติแตกความสามัคคี มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน เหตุผลมีการคอร์รัปชันในฝ่ายรัฐบาลบ้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในครั้งนี้นับแบ่งออกเป็นสองระยะคือการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันและการปกครองที่คาดว่าจะเกิดต่อไปในอนาคต การปกครองระบอบประชาธิปไตยปัจจุบัน จะมีสถาบันทางการเมือง มีพรรคการเมืองตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการพรรคการเมือง มีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วย หัวหน้าพรรคสองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค และกรรมการบริหารพรรค ฝ่ายต่างๆ ขึ้นเป็นพรรคการเมือง ดำเนินการกิจการทางการเมือง เพื่อสนองความต้องการ ของประชาชน ที่จะต้องได้จากการเลือกตั้ง มีนโยบายพัฒนาสังคมและประเทศชาติ แต่ละพรรคการเมืองก็มีการพัฒนาพรรค แข่งขันกันเสนอนโยบายต่างๆ ต่อประชาชนให้มีทางเลือก สุดแต่ประชาชนจะชอบระบอบแบบใด ของพรรคการเมืองใด เมื่อถึงกรอบเวลาที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนด พรรคต่างๆก็เสนอนโยบายเข้าสมัครรับเลือกตั้งให้ประชาชนตัดสินเลือกตั้งลงคะแนนพรรคใดก็ได้เสียงข้างมาก จะมีโอกาสรวบรวมเสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจัดตั้งรัฐบาลตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยเพื่อเข้าร่วมบริหารประเทศ ฝ่ายที่ได้คะแนนน้อยหรือรองลงมา ก็เป็นฝ่ายค้าน มีหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล คัดค้านตรวจสอบงานที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาหรือบริหารงานผิดพลาด มีการทุจริตแล้วอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ซึ่งประชาชนแต่ละคนต่างก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งปัจจุบัน เรื่องการเมืองก็เป็นที่หน้าจับตามองโดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่ให้ความสนใจเรื่องการเมืองไทยที่มากขึ้นกว่าอดีต

ทั้งนี้เพราะวิสัยของมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมจึงมีการกระทบกระทั่ง และละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นได้ เพราะประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจความคิดเห็นที่ดีต่อทางการเมือง และการมีอุดมคติทางการเมืองการปกครอง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ล้วนเป็นปัญหาที่กระทบต่อภาพรวมสมควรมีการศึกษาถึงต้นเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นทางการเมือง ของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเสมอภาค ด้านการเลือกตั้ง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ว่านักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีความคิดเห็นทางการเมืองเป็นเช่นไร เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการเสริมสร้างความเข้าใจในระบอบการปกครองประชาธิปไตยของประชาชนต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองด้านความเสมอภาค ด้านการเลือกตั้ง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้ศึกษาได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่เกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองการปกครอง ดังต่อไปนี้

1) แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

อำนาจ เขียวประชুম (2541 : 43) ได้สรุปความหมาย ความคิดเห็นไว้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อ สิ่งใด สิ่ง หนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐาน ประสบการณ์และสถานการณ์แวดล้อม ของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง ในการ แสดงออกและความรู้สึกของบุคคลนั้น จะเป็นไปตามทัศนคติของบุคคล

สุพัตรา สุภาพ (2520 : 28) กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งใดโดยเฉพาะ ด้วยการพูด หรือการเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และ พฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาประเมินค่าก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่ง การแสดงออกนี้จะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นได้

2) แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

วิสุทธิ โปธิแทน (2524 : 63) ให้ความหมาย “การเลือกตั้ง” ว่า การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือ บุคคลจำนวนหนึ่งจากหลายๆคน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าสมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่ง จากบัญชีรายชื่อหลายๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มโนนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดภาวะความตึงเครียด ขจัดความขัดแย้ง หรือสืบต่ออำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่ง จากการเลือกตั้งตระหนัก อยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตน ด้วยการเลือกและเลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้น การเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเลือกรัฐบาล

3) แนวความคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง

สุขุม นวลสกุล (2542) ได้ให้ความหมายของอุดมการณ์ทางการเมืองไว้ว่า อุดมการณ์เป็นคุณลักษณะ ประการหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในชุมชนการเมืองทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นชุมชนการเมืองในอดีตหรือปัจจุบัน ซึ่งสมัยเดิม

นั้นอุดมการณ์ที่สำคัญ คือ อุดมการณ์ทางศาสนา และ อุดมการณ์ทางศีลธรรม อุดมการณ์ทั้งสองอุดมการณ์นี้ นอกจากจะพบในยุคสมัยดังกล่าวแล้ว ซึ่งแม้ปัจจุบันก็ยังมีอยู่ในสังคมเกษตรกรรมซึ่งมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อุดมการณ์ทางศาสนา และทางศีลธรรมยังมีความสำคัญอยู่มากต่อมาเมื่อวิทยาการก้าวหน้า สังคมที่เปลี่ยนไป วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีได้ช่วยทำให้สังคมเจริญขึ้น แต่พร้อมกันนั้นปัญหาต่างๆ ก็ได้เกิดตามมากมาย เป็นปัญหาของมนุษย์ในสังคมใหม่ภายใต้อิทธิพลของวิทยาการที่มีบทบาทในสังคม ที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นหลายอย่างหลายประการ มีความยุ่งยากสับสนโดยเฉพาะในสังคมอุตสาหกรรม แม้จะมีอุดมการณ์ แม้จะมีอุดมการณ์ทางศาสนา และศีลธรรมช่วยในการดำเนินอยู่ก็ตาม แต่ก็มีอุดมการณ์ใหม่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากอิทธิพลของสังคมอุตสาหกรรม วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมเดิม ซึ่งเปลี่ยนแปลงมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมากทั้งนี้เนื่องจากสิ่งแวดล้อม ความจำเป็นของความอยู่รอด และเพื่อที่จะดำรงชีวิตอย่างมีหลักประกันในสังคมแบบใหม่ ทำให้มนุษย์พัฒนาอุดมการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบันขึ้น เช่น อุดมการณ์ที่ได้มาจากลัทธิการเมือง และเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมรับ นิยมปฏิวัติ เสรีนิยม สังคมนิยม ประชาธิปไตย เป็นต้นอุดมการณ์เหล่านี้ได้ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาสังคมในยุคปัจจุบัน แต่ขณะเดียวกันก็มีผลบังคับกลไกทางการเมือง ความมั่นคง และระบบการเมือง การปกครองของชุมชนทางการเมืองใดๆ ให้ผันแปรไปตามเจตนารมณ์นั้นๆ

ซึ่งอุดมการณ์นั้นมีหน้าที่ และ ประโยชน์ พอสรุปได้ดังนี้คือ

1) อุดมการณ์ช่วยทำให้เกิดความชอบธรรม (Legitimize) ในระบบการปกครองซึ่งในยุคแห่งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ความเชื่อในอุดมการณ์ “เทวสิทธิ์” มีส่วนช่วยให้บ้านเมืองอยู่ในความเรียบร้อย เพราะราษฎรสามัญมีความรู้สึกว่าได้ถูก ฟาลิซิด ให้เป็นผู้ปกครอง หรือเป็นผู้นำ ส่วนในยุคที่อุดมการณ์ประชาธิปไตยเฟื่องฟูเพื่อย่อมมีสถาบันรัฐสภา และอื่นๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าราษฎรมีบทบาทในการปกครองอย่างน้อยก็โดยทางอ้อม หรือโดยมีสิทธิเพียงนานๆ ครั้งก็ตาม

2) อุดมการณ์ช่วยทำให้เกิดความชอบธรรมสำหรับการเรียกร้อง หรือปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ ในสังคม คนบางกลุ่มรู้สึกว่าจะได้รับผลประโยชน์จากการที่รัฐบาลมีบทบาทน้อย โดยปล่อยให้ปัจเจกชนมีบทบาทมากย่อมสนับสนุนแนวคิดแบบที่ตนต้องการ เช่นระบบเสรีนิยมแบบเก่า หรือบางกลุ่มอาจจะต้องการอิสระเต็มที่จนถึงขนาดสนับสนุนให้มีอุดมการณ์แบบรัฐนิยม คือไม่ให้มีองค์กรการทางการเมืองระดับชาติ

3) อุดมการณ์ช่วยให้ล้มเลิกความชอบธรรมของระบบการเมือง อุดมการณ์มีหน้าที่และประโยชน์ทั้งทางบก และทางลบ หรือสามารถบ่อนทำลายระบบการเมืองการปกครองที่มีอยู่เดิมได้ ตัวอย่างได้แก่ อุดมการณ์ชาตินิยมสามารถทำลายระบบจักรวรรดินิยม ลงได้

4) ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับความคิดทางการเมือง

4.1 ความหมายของทฤษฎีการเมือง

ทฤษฎีการเมือง ความหมายจากพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2493 ได้ให้คำนิยามของคำว่า ทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎี ได้แก่ ความเห็น การเห็นใจด้วย ลักษณะที่คิดคาดเอาตามวิชาตรงกันข้ามกับภาคปฏิบัติ (theory)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2529) ได้อธิบายไว้ว่า “ทฤษฎี” เป็นภาษาสันสกฤต หากเป็นบาลีคือ ธิฎฐิ ซึ่งแปลว่า ความเห็น

4.2 ความหมาย และลักษณะของทฤษฎีการเมือง

ทฤษฎีการเมือง (Political Theory) เป็นสาขาหนึ่งของรัฐศาสตร์ และถือเป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญา ด้วยในการศึกษาทฤษฎีการเมืองนั้น มีศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องด้วยและ ควรทราบถึงความหมาย ศัพท์เหล่านี้ได้แก่ ความคิดเห็นทางการเมือง (Political Ideology) สังกัปทางการเมือง (Political Concepts) ลัทธิการเมือง (Political Ism) ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเมืองดังกล่าวมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความคิดเห็นทางการเมือง (Political Thought) หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับเรื่องการเมือง อย่กว้างๆ ความคิดเห็นทางการเมืองมีแนวโน้มเน้นหนักไปทางด้านพรรณนา (descriptive) และมักเน้นหนักความคิดเชิงประวัติศาสตร์ คือเป็นการเรียงลำดับว่าใครคิดอย่างไร โดยปกติไม่ค่อยมีการแยกเป็นหัวข้อวิเคราะห์

2) ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) เป็นการศึกษาการเมืองในระดับลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับสาขาวิชาอื่นๆ เพื่อให้รู้แจ้ง ปรัชญาการเมืองมักเน้นหลักจริยธรรม ซึ่งเป็นหลักการหรือเหตุผลที่ถูกต้อง และมีคุณธรรม ถือเป็นรากฐานของการเมืองแต่ละแบบ ปรัชญาการเมือง อาจมีลักษณะที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ คือเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ และมุ่งค้นหาสิ่งต่างๆ หรือหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ในส่วนที่วิทยาศาสตร์เข้าไปไม่ถึง

3) อุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) มักใช้ในรูปของความเชื่อ และความคิดในระดับไม่ลึกซึ้งนัก เน้นเรื่องความเชื่อความศรัทธามากกว่าเหตุผล แต่อุดมการณ์ทางการเมืองมีผลในการยึดถือ และมักเป็นพลังผลักดันให้เกิดการกระทำ หรือมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดขึ้น และอุดมการณ์นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งถูกต้อง หรือหลักของศีลธรรมคุณธรรม แต่เป็นความคิดหรือความเชื่อที่ปลูกฝังเพื่อให้เกิดผลทางการเมือง

4) สังกัปทางการเมือง (Political Concepts) หมายถึง ความคิดหรือทัศนคติเกี่ยวกับศัพท์เชิงนามทางการเมือง เช่น ความยุติธรรม, จุดหมายแห่งรัฐ, ผู้ปกครองที่ดี, สิทธิเสรีภาพของแต่ละคน ทฤษฎีการเมืองพยายามความความเกี่ยวข้องโยงระหว่างสังกัปต่างๆ ดังกล่าว โดยให้ต้องด้วยเหตุผลและความเหมาะสม

5) ลัทธิการเมือง (Political Ism) ได้แก่ หลักการทางการเมืองซึ่งลักษณะผสมผสานจากความคิดเห็นหรือทฤษฎีของเมธี หลายท่านประกอบกันเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับระบบเมือง ซึ่งชี้แนะการจัดวางอำนาจ, โครงสร้างทางการเมือง, ความเกี่ยวพันระหว่างองค์การที่ใช้อำนาจกับบุคคล, และประโยชน์คุณค่าที่จะบังเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามลัทธิ ซึ่งลัทธิการเมืองต่างๆ อาจก่อให้เกิดลัทธิการเมืองได้เมือง กว่าหนึ่งลัทธิ

ลักษณะของทฤษฎีการเมือง

1) ทฤษฎีการเมืองมีลักษณะชัดเจนและแน่นอนกว่าปรัชญาทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสาระคำอธิบายและความหมายโดยทั่วไปทฤษฎีการเมืองจะเป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้าและพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงที่อาจยอมรับกันได้ (แต่ยังไม่เป็นความจริงแท้สมบูรณ์เหมือนกับวิทยาศาสตร์)

2) ทฤษฎีการเมืองจะมีลักษณะที่สำคัญอย่างน้อยสามประการคือ(1)ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลต่างๆที่ได้มาจากการศึกษารวบรวมความเป็นจริง(2)ลักษณะทั่วไปซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เหล่านั้นจากสภาพที่เป็นจริงในสังคม (3)คุณค่าซึ่งหมายถึงประโยชน์ที่พึงจะบังเกิดขึ้นได้และหน้าที่ที่จะเป็นผลเพียงพอที่จะใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

3) ทฤษฎีการเมืองเสนอแนะเกี่ยวกับจุดหมายปลายทางของรัฐหรือการปกครองได้ด้วยจุดหมายไปทางนี้เป็นเรื่องสำคัญเช่นทฤษฎีการเมืองจะให้ความคิดตั้งนี้ความหมายของวัตถุประสงค์และจุดหมายปลายทางของการปกครองโอกาสที่จะเข้าถึงจุดหมายไปทางดังกล่าว

คือการลงทุนหรือราคาของการที่จะได้ซึ่งจุดหมายไปทางที่ได้กำหนดขึ้นรวมตลอดถึงผลข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้นผลที่ตามมาจากการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์รวมทั้งการเสี่ยงภัยต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัตินั้นปรากฏการณ์ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำเพื่อให้เข้าถึงซึ่งจุดหมายปลายทาง

4.3 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเมือง

ทฤษฎีการเมืองมุ่งให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญต่อไปนี้คือ

1) เกี่ยวกับกลุ่มซึ่งหมายถึงกลุ่มอิทธิพลที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของบุคคล

2) เกี่ยวกับคุณภาพหมายถึงสภาวะที่สามารถดำรงคงอยู่ได้

3) เกี่ยวกับอำนาจการควบคุมและอิทธิพลปัจจุบันถือว่าเป็นแนวความคิดที่สำคัญอย่างยิ่งในทฤษฎีการเมือง

4) การดำเนินการหรือการปฏิบัติการเมืองหมายถึงพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มในสภาวะการอยู่อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่มุ่งหวัง

5) ชนชั้นนำหมายถึงกลุ่มผู้นำหรือชนชั้นนำซึ่งจะต้องปรากฏอยู่ในทุกระบบการเมือง

6) การตัดสินใจถือว่าเป็นแนวความคิดพื้นฐานประการหนึ่งในทางการเมืองระบบกระบวนการและผลของการตัดสินใจเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะแห่งระบบการเมืองต่างๆได้

7) ปฏิกริยาและเกมหมายถึงการกระทำที่มีลักษณะโต้ตอบต่อการกระทำใดใดเป็นการศึกษาในทำนองคาดคะเนว่าปฏิกริยาตอบโต้ตอบควรจะเป็นประเภทใดในความคิดในข้อนี้ถือได้ว่าเป็นแนวความคิดในระบบรองของแนวความคิดที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ

8) หน้าที่หมายถึงการมุ่งศึกษาหน้าที่หรือการดำเนินงานเพื่อให้บังเกิดผลหน้าที่เหล่านั้นบางครั้งก็อาจจะมีผลกระทบต่อสังคมหรือบางทีอาจจะเป็นสิ่งที่สนับสนุนสังคมนั้นได้เช่นหน้าที่ของความเชื่อแบบ แผนแห่งพฤติกรรมสถาบันและวิทยาศาสตร์

แนวความคิด (8ประการ) ดังกล่าวข้างต้นนับเป็นเรื่องใหม่ในที่สติการเมืองแต่แนวความคิดที่มีอยู่เดิมของทฤษฎีการเมืองนั้นยังมีความคิดที่สัมพันธ์อยู่เชิงสถาบันรัฐบาลเสรีภาพความยุติธรรมความเสมอภาคอำนาจอธิปไตยและลักษณะสำคัญสากลของมนุษย์ เป็นต้น

กล่าวสรุป ทฤษฎีการเมืองช่วยให้วิชาการปกครองหรือวิชารัฐศาสตร์มีลักษณะ เป็นปึกแผ่น มีกฎเกณฑ์ และ มีความแน่นอนมากขึ้น

5)งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุทัย หงส์มณี (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอำนาจอธิปไตยของประชาชน ด้านเสรีภาพ อยู่ในระดับมากและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

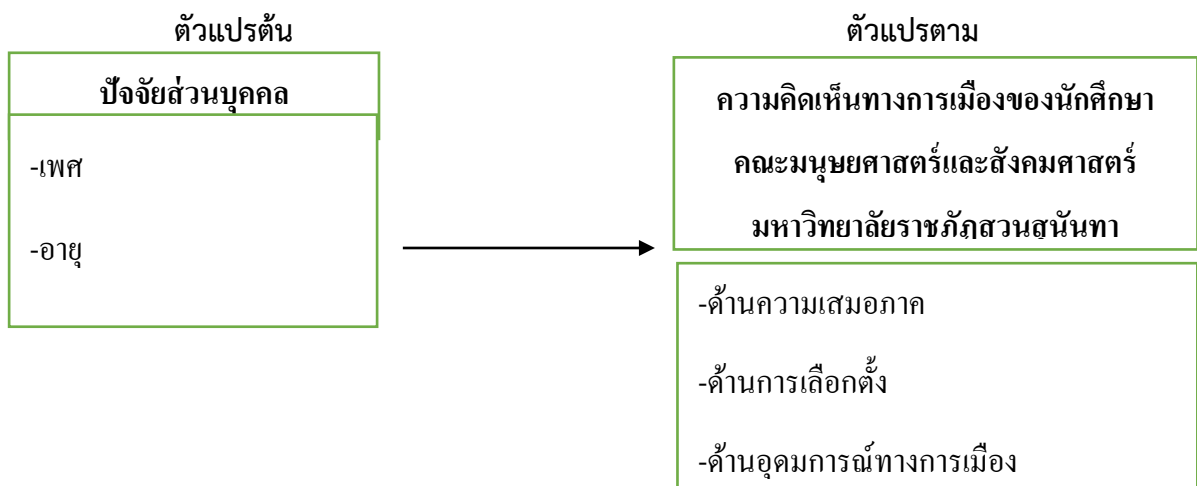
ด้านความเสมอภาค อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ นักศึกษาที่มี เพศ และ อายุ มีความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

สมโชค เหมือนสุดใจ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนวัดปทุมวาสน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และ เพศ ต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนวัดปทุมวาสน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรรณา ชันทอง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้เรื่องประชาธิปไตยของพนักงานบริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด มหาชน ผลการวิจัย พบว่า ความรู้เรื่องประชาธิปไตยของพนักงานบริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด มหาชนโดยรวมทั้ง 3 ด้าน 1)ด้านรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย 2) ด้านอุดมการณ์ของประชาธิปไตยและ 3) ด้านการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก พนักงานบริษัท รอยัลอินดัสตรีส์ (ไทยแลนด์) จำกัด มหาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และ ภูมิลำเนาแตกต่างกันมีความรู้ เรื่องประชาธิปไตยโดยรวมทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นทางการเมือง ผู้วิจัยได้ศึกษางานของ **อุทัย หงษ์สมณี (2553)** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2561 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5,437 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 380 คน ซึ่งได้จากวิธีการคำนวณจากสูตร ทาโร ยามาเน่

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและใบเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. รวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 380 ชุด ครบถ้วนแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล
3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

2) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ได้รับกลับคืนและคัดเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. เกณฑ์การแปลความหมาย ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยรวบรวมคะแนนที่ได้ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการกำหนดช่องกว้างระหว่างระดับ โดยพิจารณาระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\text{ระดับค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ระดับคะแนน	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
5	4.20-5.00	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
4	3.40-4.19	ระดับความคิดเห็นมาก
3	2.60-3.39	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
2	1.80-2.59	ระดับความคิดเห็นน้อย
1	1.00-1.79	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 61.30 ต่อมาคือ เพศชาย จำนวน 147 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.70 มีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 อายุ 20 ปี จำนวน 169 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.50 อายุ 21 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 และ อายุ 22 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0

2) ผลการศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อแยกออกเป็น 3 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความเสมอภาค พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวม ในระดับมาก
2. ด้านการเลือกตั้ง พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวม ในระดับมาก
3. ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวม ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความคิดเห็นทางการเมือง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.ด้านความเสมอภาค	4.15	0.254	มาก
2.ด้านการเลือกตั้ง	3.88	0.203	มาก
3.ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง	4.13	0.190	มาก
รวม	3.80	0.215	มาก

3) ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา โดยจำแนกตามเพศและอายุ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
ชาย	147	4.04	0.126	-1.140	0.255
หญิง	233	4.05	0.124		

2. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกัน

อายุ	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.192	3	0.064	4.155	0.006
ภายในกลุ่ม	5.780	376	0.015		
รวม	5.972	379			

4) ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชาชนทุกคนควรมีสิทธิในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทุกคน
2. รัฐบาลควรให้เด็กและเยาวชนทุกคนต้องได้รับสิทธิในการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันทั้งหมด
3. ประชาชนทุกคนควรที่จะได้รับสิทธิต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ในชนชั้นอะไรก็ตาม

อภิปรายผล

1) ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผลการศึกษา ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันไป อาจเป็นเพราะช่วงอายุ ความรู้ทางด้านสังคม การเมือง และมีความคิดที่แตกต่างกันไป ในเรื่องการเมือง ด้านความเสมอภาค ด้านการเลือกตั้ง และด้านอุดมการณ์ทางการเมือง จึงทำให้นักศึกษามีความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุตัย หงษ์มณี (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อุดมการณ์นั้นนอกจากจะพบในยุคสมัยดังกล่าวแล้ว ซึ่งแม้ปัจจุบันก็ยังมีอยู่ในสังคมเกษตรกรรมซึ่งมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อุดมการณ์ทางศาสนา และทางศีลธรรมยังมี **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด** คือ ข้อ 5 ประชนทุกคนมีสิทธิในการนับถือศาสนา และความเชื่อต่างๆ ตามลัทธิของตนเองได้อย่างเสรี ซึ่งมีค่าแปลผล ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าประชาชนทุกคนไม่ว่าจะชาติไหน ทุกคนมีสิทธิในการนับถือศาสนา และความเชื่อต่างๆ ต่างคนต่างมีอุดมการณ์ในความเชื่อที่แตกต่างกันไป **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด** คือ ข้อ 3 ประชาชนทุกคนมีแนวความคิดความเชื่อเป็นของตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม ซึ่งมีค่าแปลผล ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า ทุกคนมีแนวความคิด ความเชื่อไม่ว่าจะทางศาสนา หรือ เรื่องอื่นๆ ต่างคนก็มีความคิด ความเชื่อที่ต่างกันไปตามวัฒนธรรม เชื่อชาติ ศาสนาที่ตนเองนั้นนับถือ

2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมือง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีเพศและอายุต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1) นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เพศเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ถึงแม้จะแตกต่างกัน แต่ก็ไม่มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เพราะนักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมือง ด้านความเสมอภาค ด้านการเลือกตั้ง และ ด้านอุดมการณ์ทางการเมืองเหมือนกัน จึงทำให้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อุทัย หงษ์มณี (2553)** ได้ทำวิจัยเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรราชวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน

2.2) นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า อายุเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ก็มีผลที่มีผลต่อความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งด้านที่นักศึกษามีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันคือ ด้านการเลือกตั้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของ **อุทัย หงษ์มณี (2553)** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การเสนอแนะเชิงนโยบายเป็นรายด้านตามลำดับดังนี้

1. ด้านความเสมอภาค ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรรักษาระดับนี้ไว้ เพื่อให้ ปลุกฝังความรู้ความเข้าใจ ด้านความเสมอภาค เพื่อให้เกิดประโยชน์ และนำไปพัฒนาสังคมต่อไปให้ไ้ระดับมากที่สุด
2. ด้านการเลือกตั้ง ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรให้ความรู้แก่การเลือกตั้งแก่นักศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งให้มากที่สุด เพื่อที่นักศึกษาจะได้มีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด
3. ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรรักษาระดับนี้ไว้ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง และตระหนักถึงคุณค่า อันจะนำไปสู่การพัฒนาต่อไปให้ไ้ระดับมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการจัดทำวิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันอื่นๆ เพื่อทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป
2. ควรมีการจัดทำวิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นทางการเมือง ของนักศึกษาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. ควรมีการจัดทำวิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นทางการเมือง ของนักศึกษาที่มีผลต่อการเลือกตั้ง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ เมธี สุตรสุคนธ์ และ อาจารย์ บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้กรุณาที่ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิจัยนี้ มาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ที่ได้ชี้แนะแนวทางในการทำบทความวิจัยและช่วยเหลือประสานงานและดำเนินการในเรื่องการนำเสนอให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ บุคลากร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยและพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนนักศึกษาที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้

คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ครู คณาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ความรัก ความเมตตา และประสิทธิประสาทวิชาการความรู้ แก่ผู้วิจัย ให้มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ยุวบล บุตรเวียงพันธ์. (2551). การศึกษาความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อกระบวนการบริหาร เทศบาล ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิสุทธิ โปธิแท่น. (2524). ประชาธิปไตยแนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรอนงค์ เพ็ชรรัตน์. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานเทศบาลสุราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมโชค เหมือนสุดใจ. (2558). ความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชุมชนวัดบูรณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุขุม นวลสกุล. (2548). ทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณและสมัยกลาง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพัทธา สุภาพ. (2520). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
- อำนวยการ เชี่ยวประชุม. (2541). ความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนในเขตจังหวัดอุดรธานีต่อการปกครองท้องถิ่นแบบสุขาภิบาล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อุทัย หงส์มณี. (2553). **ความคิดเห็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย. หลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย**

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

มกรรวัช รัตนสมบัติ¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
E-mail : 559123450020@ssru.ac.th¹, : Boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ การสมรส และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ และเพื่อทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยกำหนดกลุ่มขนาดตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane จำนวน 398 คน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดงต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนา, ท้องถิ่น, เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The participation of people in the development of Din Daeng District, Bangkok

Makorntawat Rattanasombat¹, Boonwat Sawangwong²

^{1,2}Branch Police Administration under the Suan Sunandha Rajabhat University,
E-mail : S59123450020@ssru.ac.th¹, : Boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

The purpose of this research is to study and Including to compare the level of public participation of people in the development of Din Dang District, Bangkok by gender, age, education level, occupation, income, marital status, and the duration of living in the area. And to know the problems, obstacles, and suggestions about the participation of people in the development of Din Dang District, Bangkok. This research is a quantitative research. The sample size is determined by 398 Taro Ya mane calculation formulas, with a connection level of 95%. The tools for data collection are questionnaires.

The research found that

1) The level of people that participation in the development of Din Dang area, Bangkok. In general, it is at a low level. When considering each side in order from the average, it was found that the highest was the participation in monitoring and evaluation. Next was the participation in finding the problem and what cause the problem. And participation in operations and the participation in planning of activities respectively

2) Comparative results of public participation in local development in Din Dang District. Found that people with gender, age, education level, occupation, income, marital status, and the duration of living in different area. The number that shown on the participation of people is different as 0.05.

Keywords : participation, development, Local, Din Dang District, Bangkok.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยไม่เพียงแต่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นด้วย เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และส่วนราชการมีหน้าที่ในการส่งเสริมประชาธิปไตยความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น (ณัฐหทัย เดโชพัฒนชาญานิน, 2556)

กรุงเทพมหานครมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 50 เขต และเขตดินแดงเป็น 1 ในนั้น เขตดินแดงมีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทั่วไปจะเป็นแหล่งการค้า การบริการ และ แหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่นเป็นอย่างมาก (สำนักงานเขตดินแดง, 2561) จากการที่ในชุมชนมีผู้อยู่อาศัยอยู่จำนวนมากนี้จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามขึ้นมามากมาย ทั้งด้านชุมชนแออัด ปัญหาด้านขยะต่าง ๆ การปกครองที่ไม่ครอบคลุม หากให้องค์กรฝ่ายปกครองของสำนักงานเขตทำหน้าที่ดูแลฝ่ายเดียวคงไม่สามารถดูแลปัญหาทั้งหมดได้อย่างทั่วถึง การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องร่วมมือกับหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งประชาชนในท้องถิ่นที่ต้องมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็น การพัฒนาท้องถิ่น ช่วยกันดูแลในส่วนต่าง ๆ ให้มากขึ้น จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้น ผู้วิจัยจึงทำวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนาชุมชน โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น ให้ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และระยะเวลาที่อาศัย ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เจริญ ภัสระ (2540, อ้างถึงใน โสภิตา ศรีนุ่น, 2558) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายประชาชนยอมรับผิดชอบและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และ ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทฤษฎีที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย ดังนี้

1.1. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสถานะสังคมที่เป็นอยู่

1.2. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม และในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการเรียนรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

1.3. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหา ของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และความชำนาญ ร่วมกับการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

1.4. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกริคิด แสดงซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติ โดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนาสามารถรวมกับคำว่าท้องถิ่นจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมุ่งหวังผลเฉพาะให้เกิดขึ้นแก่ชาวบ้านหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

2.1 สาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” เพื่อให้การพัฒนาประเทศระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. พัฒนาค้นให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดีอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้คุณภาพของ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของ ประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์บน พื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพมีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างการ ผลิตและบริหารบนฐานความรู้และนวัตกรรมใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพ และเอกลักษณ์ความ เป็นไทยควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศและการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน กฎกติกา และกลไกสนับสนุนการแข่งขันและการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และมีการ สร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้ และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร คุ้มครองสิทธิ และส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการ พัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริตยุติธรรมรับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจาย อำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการ ใช้ทรัพยากรแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้อัญเชิญ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" มาเป็น ปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็น องค์กรร่วมที่มี "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยให้ความสำคัญกับการปัญหา จากวิกฤตเศรษฐกิจให้ลุล่วง และสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการ เปลี่ยนแปลงจากภายนอกขณะเดียวกันมุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ,2549)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตรัยรัตน์ พิทักษ์กุล (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล นครรังสิต จังหวัดปทุมธานี พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลนครรังสิต ประชาชนในเขต เทศบาลนครรังสิต มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของเทศบาลนครรังสิตในด้านการตัดสินใจมากที่สุดรองลงมาได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผลตามลำดับ

2. เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต จำแนกตามปัจจุบันส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ แตกต่างกันมีระดับมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันมีนัยสำคัญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทางสถิติที่ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพการสมรส แตกต่างกันไปไม่พบความแตกต่างการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

วันกวี คุมคง (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมมรการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล แหลมฉบัง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมใน การวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นต่อองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของประชาชนในเขตเทศบาลแหลมฉบัง พบว่า เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในเขตแหลมฉบังซึ่งประชาชนที่มีระยะเวลา การอยู่อาศัยบนเขตพื้นที่มากกว่า 20 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด เขตพื้นที่การอยู่อาศัยใน 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลทุ่งสุขลา ตำบลบึง ตำบลหนองขาม ตำบลบางละมุง ตำบลสุรศักดิ์ พบว่า ประชาชนส่วน ใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะคือ ควรมีนโยบายในการให้ ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมรการพัฒนา โดยอาจผ่านผู้นำชุมชนหรือ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น รถประชาสัมพันธ์ เคเบิลทีวี ฯ และควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีกิจกรรม ร่วมกัน เพื่อเกิดความสามัคคีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

โสภิตา ศรีนุ่น (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเบตง อำเภอบตง จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเบตง อำเภอบตง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท/เดือน ประชาชนมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอบตง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ มากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ และพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และ อาชีพ แตกต่างกันไป มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอบตง จังหวัดยะลา ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเบตง อำเภอบตง จังหวัดยะลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรณิฉัย นิตโรจน์ (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของ กรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองเขตวังทองหลวง พบว่าการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในขั้นตอนการวางแผน และการประเมินผลการดำเนินงานตามชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษ กิจพอเพียงนั้นไม่เกิดขึ้นเนื่องจากเป็นแผนที่ได้รับการกำหนดมาแล้วจากกรุงเทพมหานคร โดยการจัดทำ โครงการโดยสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร และส่งมาให้สำนักงานเขตทั้ง 50 เขตดำเนินการตามแผน ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดนโยบาย หรือโครงการโดยภาครัฐ เป็นแบบบนล่าง (Top-Down Policy Formulation)และการประเมินก็เป็นประเมินด้านเดียวเช่นกัน แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอน การปฏิบัติหรือดำเนินการตามชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษกิจพอเพียง นั้น ตั้งแต่ขั้นตอนการ คัดเลือกแกนนำชุมชน และอบรมวิทยากรกระบวน ขั้นตอนการจัดเวทีเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจ ขั้นตอน การสำรวจข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการยกร่างแผนชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษกิจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พอเพียง ขั้นตอนการจัดเวทีประชาพิจารณ์ จนถึงขั้นตอนนำเสนอแผนชุมชนพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อสำนักงานเขต นั้น จะพบว่ามีปัญหาอุปสรรคมากมายทั้งทางด้านของภาครัฐคือ ฝ่ายพัฒนาชุมชนเอง หรือภาคประชาชนเอง เกิดขึ้นมากมาย เช่น การอบรมคณะทำงานจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างพอเพียงในการสร้างวิทยากรกระบวนการได้ และขั้นตอนที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมวิทยากรกระบวนการเกิดความรู้ความเข้าใจยังไม่มีประสิทธิภาพพอเพียงที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

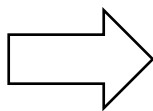
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีของ เจมส์ คีตตี้ ปิ่นทอง (2538, หน้า 272-273) โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่
2. ตัวแปรตาม มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ตัวแปรต้น

ปัจจัยส่วนบุคคล
1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้ต่อเดือน
6. สถานภาพการสมรส
7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” นี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 72,669 คน (ข้อมูลประจำปี พ.ศ. 2562) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยมี สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับการบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และ ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าเพศของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 และเพศชาย จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมา คือ อายุ 31-40ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 รองลงมาอายุ 41-50 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 รองลงมาต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 คน และ อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0

ตอนที่ 2 ผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ($\bar{X} = 2.45$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุของปัญหา ($\bar{X} = 2.40$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.37$) และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 2.37$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในพื้นที่เขตดินแดง	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับ
	Mean	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	2.40	0.738	น้อย	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม	2.37	0.657	น้อย	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	2.37	0.662	น้อย	3
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน	2.45	0.696	น้อย	1
ภาพรวม	2.40	0.598	น้อย	

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ 0.926 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึง ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึง ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึง ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(4) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(5) จำแนกตามรายได้ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึง ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(6) จำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึง ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(7) จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึง ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้	สถานภาพการสมรส	ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา	0.745	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม	0.391	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	0.924	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน	0.383	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ภาพรวม	0.926	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

1. การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 398 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่างตั้งแต่ 20-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10001-20000บาท/เดือน สถานภาพการสมรสคือโสด และ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่คือ 5-15 ปี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่เขตดินแดง ส่วนใหญ่ไม่ค่อยตระหนักและไม่ค่อยให้ความสนใจต่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานครเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จีรบรรณ อินทรีย์สังวร (2552, น.19) กล่าวว่า เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีหลายเงื่อนไข โดยหนึ่งในเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา จำเป็นต้องไปเรียนหนังสือตามภารกิจประจำวันอย่างต่อเนื่อง จึงอาจไม่มีเวลาพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย

ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ) พบว่า ประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น มีเพศที่ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานไม่ต่างกัน และระดับการมีส่วนร่วมด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งความแตกต่างในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาระหว่างเพศชายและเพศหญิง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเพศชายและเพศหญิงอาจด้วยเพศหญิงมีจำนวนมากกว่ามีเวลาอยู่ในพื้นที่มากกว่าและอาจจะมิมุมมองและความละเอียดที่ต่างกัน การแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้เพศชายและเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นริศ ชำนุรักษ์ (2548) อังโนถึงตริยรัตน์ พิทักษ์กุล, 2555) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนเพศหญิงซึ่งมีจำนวนมากกว่าเพศชายและมีเวลาวางที่อยู่ที่อยู่กับพื้นที่มากกว่าเพศชาย จึงได้มีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลเพื่อค้นหาปัญหา ร่วมจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาตามความเร่งด่วน ร่วมในการตัดสินใจเลือก/ความต้องการของประชาชนในชุมชนชุมชนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน และเสนอแนะให้เทศบาลมีการสนับสนุนและให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนเพื่อนำไปเสนอแผนงาน/โครงการในการจัดทแผนพัฒนาเทศบาล มากกว่าประชาชนเพศชาย

ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ) พบว่า ประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ที่มีอายุที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนในช่วงวัยที่ต่างมีความรับผิดชอบที่ต่างกัน ช่วงอายุประชาชนที่ต่ำกว่า 20 ปีอาจมีหน้าที่ที่ต้องศึกษาเล่าเรียนจึงไม่สามารถเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นได้เท่าที่ควร และประชาชนที่ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปอาจมีปัญหาในด้านสุขภาพต่างๆ จึงอาจส่งผลให้ช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีระดับของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บรรเจิด สอพิมาย (2550) อังโนถึง วิษณุ หยกจินตตาม, 2557) พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าประชาชนที่มี อายุุน้อยอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ยังมองไม่ออกว่าการมีส่วนร่วมสำคัญ เพียงใด ซึ่งต่างจากประชาชนที่มีอายุมากกว่า ที่มีประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้าน มองภาพได้ กว้างกว่าและเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วม ประชาชนที่มีอายุต่างกัน จึงมีระดับการมีส่วนร่วมต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) พบว่า ประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนในทุกุระดับการศึกษามีความคิด มีหลักการในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดงที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวินท์ ศาสนพิทักษ์และวิมลรัตน์ ยิ้มละมัย (2549) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ ในภาพรวมมีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนในทุกุระดับการศึกษามีความคิดในเรื่องของการให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่สูงมักจะเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่น้อยกว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยส่วนบุคคล (อาชีพ) พบว่า ประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ที่มีอาชีพที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนประกอบอาชีพหลากหลายแตกต่างกัน ช่วงเวลาว่างของประชาชนจึงไม่ตรงกัน จึงเล็งเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ซึ่งที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราวรรณ นิลเกตุ (2553อ้างในถึง วิษณุ หยกจินตตาม, 2557) พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยรวมรายด้านแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าประชาชนที่ต่างอาชีพกัน ย่อมมีมุมมองและประสบการณ์ที่เกิดจากความเคยชินในการประกอบอาชีพของตน จึงอาจทำให้เกิดความแตกต่างเรื่องความคิดเห็นในการมีส่วนร่วม

ปัจจัยส่วนบุคคล (รายได้ต่อเดือน) พบว่า ประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ที่มีรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่มีรายได้อยู่ในระดับสูงกว่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มากกว่าประชาชนที่มีรายได้อยู่ในระดับต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์นและนอร์แมน (John, Norman, 1997, p97 อ้างในถึง โสภิตา ศรีนุ่น, 2558) ได้ศึกษา กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลมีหลายปัจจัย โดยหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญ คือรายได้ เป็นปัจจัยในเชิงโครงสร้างทางสังคม เหตุที่รายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการมีส่วนร่วมนั้น เป็นเพราะว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมมิได้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติแต่อย่างใด อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการเสียโอกาสในการกระทำการอื่นเมื่อพิจารณาในทางเศรษฐศาสตร์ดังนั้นโดยทั่วไปแล้วบุคคลที่มีฐานะในเชิงรายได้และในทางสังคมสูงมักจะมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำ

ปัจจัยส่วนบุคคล (สถานภาพการสมรส) พบว่า ประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ที่มีสถานภาพการสมรสที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเพราะว่าสถานภาพเป็นสิ่งที่บ่งบอกสถานภาพทางสังคมของบุคคลให้ผู้อื่นรับรู้และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่มีวิจัยที่สอดคล้อง

ปัจจัยส่วนบุคคล (ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่) พบว่า ประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่นานกว่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มากกว่าประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันกวี คุ่มคง (2557)พบว่าระยะเวลาการอยู่อาศัยมากกว่า20ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าระยะเวลาการอยู่อาศัย 16-20ปี, 11-15ปี, 6-10ปี, 1-5ปี ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรทำการศึกษา ด้านต่าง ๆ ของนโยบายที่มีอยู่ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อที่จะได้ ข้อมูลของนโยบายที่มีคุณภาพในการนำไปใช้
2. ควรจะศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของประชาชนที่มีส่วนร่วมในด้านการ พัฒนา เพื่อนำผลการศึกษาไปกำหนดกลยุทธ์และนโยบายในการทำงานของสำนักงานเขต

ข้อเสนอแนะ ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาข้อมูลของสำนักงานเขตอื่น ๆ ในเรื่องเดียวกันนี้เพื่อจะได้นำ ข้อมูลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป
2. การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปเห็นควรให้ผู้วิจัยท่านต่อไป ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานครนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนเนื้อหา ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ของอาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาใน การทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณสำนักงานเขตดินแดง และประชาชนในเขตดินแดง ที่ได้กรุณาให้ผู้วิจัยได้เข้าไป เก็บ รวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจจนเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ อินทริย์สังวร. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพ้ว อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระรัฐ ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2538). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ณัฐหทัย เดโชพัฒนชญานิน. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การ พัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปรานบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมือง และชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ตรัยรัตน์ พิทักษ์กุล. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราช ภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- พรณิฉัย นิติโรจน์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2561). จำนวนประชากรในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php
- วันกวี คุมคง. (2557). การมีส่วนร่วมมรการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิษณุ หยกจินตตาม. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตดินแดง. (2561). ข้อมูลประชากรในพื้นที่เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://www.bangkok.go.th/dindaeng?fbclid=IwAR3YUPDdwhOwcOd1haTlEXBmKlz_gE599BfAnahLXWchTCC3gqHLp973Ogc
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์, วิมลรัตน์ ยิ้มละมัย. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ธนากาญจน์ ทองวัตร¹, วันจักร น้อยจันทร์²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email : S59123450038@ssru.ac.th¹, wanchak.no@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัย และ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวนทั้งสิ้น 6,221 คน ซึ่งใช้สูตรคำนวณของยามานะ (Yamane, 1973) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 375.83 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการคำนวณ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติค่าที (T-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้การสังเคราะห์และความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษา ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ การใช้งานพาหนะและนักศึกษาที่มีและไม่มีใบอนุญาตขับขี่ มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักศึกษาที่มีอายุ ระดับชั้นปี และประสบการณ์การขับขี่ มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : พฤติกรรม, ความปลอดภัย, นักศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

A study on Behavior of Using Cars on the Road for the Safety of Students in the Faculty of Humanities and Social Sciences, Suansunandha Rajabhat University Thanakan Thongwat¹, Wanchak Noichan²

^{1,2}Police Administration, Faculty of Humanities and Social Science under the Suan Sunandha Rajabhat University
Email : S59123450038@ssru.ac.th¹, wanchak.no@ssru.ac.th²

Abstract

The purposes of this study are to study road use behavior for safety, and to compare road use behavior of Humanities and Social Sciences students in Suan Sunandha Rajabhat University by separating into individual factors. The participants are 6,221 Humanities and Social Sciences students in Suan Sunandha Rajabhat University. The study conducted with Yamane's formula (Yamane, 1973). Statistical significance level is defined at 0.05. There are 375.83 samplings, so researchers specify 400 samplings to prevent calculation mistake. Instrument for study is questionnaire. Statistics for analyzing data are average and standard deviation. Hypothesis is tested by T-test and F-test with OneWayANOVA. Statistical significance level is defined at 0.05.

The results indicate that road use behavior of Humanities and Social Sciences students in Suan Sunandha Rajabhat University is in low level. In consideration with each point, acknowledgement benefits of following traffic regulations have the highest average, with medium level. The second high average is road use behavior for students' safety. Hypothesis testing found that students with different genders, vehicles, and authorized and unauthorized driving license have different road use behavior for safety, with statistical significance level of .05. Students with different ages, years, and driving experiences have no different road use behavior for safety.

Keywords : Behavior, Safety, Students

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตการอุบัติเหตุจราจรมากเป็นลำดับที่ 4 ของกลุ่มประเทศอาเซียนโดยเป็น รองประเทศมาเลเซีย พม่า และฟิลิปปินส์ โดยมีผู้เสียชีวิต 14,033 คนต่อปี และบาดเจ็บจำนวน 104,725 คนต่อปี ซึ่งคิดเป็นมูลค่าความสูญเสียถึง 254,935 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 2.36 ของ GDP และประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสมาชิกในองค์กรสหประชาชาติ จึงได้สนองตอบต่อปฏิญญามอสโก โดยกำหนดให้ปี พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ. 2563 เป็นทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน มีเป้าหมายเพื่อลดอัตราการตายจากอุบัติเหตุทางถนนลง ให้ไม่เกินอัตรา 10 ต่อประชากรหนึ่งแสนคนต่อปี เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญโดยการมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ขับขี่ยานพาหนะ (กระทรวง สาธารณสุข, 2560)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจัดเป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่มีพื้นที่เสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งตั้งอยู่ใน 1 ถนนอุทงนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร บริเวณรอบข้างซึ่งอยู่ติดกับมหาวิทยาลัยดุสิตและโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ซึ่งถนนหนทางมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาคือถนนราชวิถีถือว่าเป็นเส้นทางหลักที่ผู้คนนิยมใช้ในการเดินทางไปทำงานและรวมถึงนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและนักศึกษามหาวิทยาลัยดุสิตที่มีจำนวนมาก ทำให้ถนนราชวิถีมีปริมาณการจราจรที่หนาแน่น จึงเป็นเหตุให้พื้นที่นี้เป็นจุดสำคัญที่เสี่ยงเกิดอุบัติเหตุโดยเฉพาะกับนักศึกษาที่ใช้รถใช้ถนนบริเวณนั้นเป็นหลัก

จากการสังเกตผู้วิจัยเห็นว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาค่อนข้างใช้รถใช้ถนนกันเป็นจำนวนมากผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน

นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยที่ต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 6,221คน (สถิติจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนจากฝ่ายวิชาการ ในปี พ.ศ.2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปี ประสบการณ์การขับขี่ ยานพาหนะที่ใช้ ใบอนุญาตขับขี่และการรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามกฎจราจรของนักศึกษา

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

แนวคิดทฤษฎีและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ

คณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ, 2553 ได้ให้ความหมายของอุบัติเหตุ คือ ภัยที่เกิดจากการขาดความสำนึกของความปลอดภัยที่เกิดขึ้นโดยไม่เจตนากระทำ แต่อาจกระทำโดยประมาทเลินเล่อ ขาดความรู้ ไม่มีสติควบคุม รีบร้อน เหน็ดเหนื่อยและง่วงนอน และแบ่งพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. ความบกพร่องของคน หรือผู้ใช้ทาง ซึ่งทำให้เกิดอุบัติเหตุถึงร้อยละ 85 โดยพบว่า

1.1 ผู้ขับขี่ เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่สำคัญที่สุด และมีปัญหาในการแก้ไข พฤติกรรมให้ปลอดภัยได้ยากมาก สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ขับขี่ด้วยความประมาท ขาดความระมัดระวัง ขาดความชำนาญในการขับขี่ มีความผิดปกติทางด้านร่างกายและ จิตใจ ขาดความรู้ในเรื่องกฎแห่งความปลอดภัย เมาสูรา และเสพยาบ้า เป็นต้น

1.2 คนโดยสารและคนเดินเท้า ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ขาดความระมัดระวังไม่ข้าม ถนนตรงทางข้าม หรือสะพานลอย ไม่ข้ามถนนเมื่อรถติดไฟแดง ห้อยโหนหรือยื่นส่วนหนึ่งส่วนใดของ ร่างกายออกนอกตัวรถ

2. สิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งเป็นสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 15 สาเหตุจาก สิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ สภาพของถนนชำรุดบกพร่อง สภาพของถนนไม่มีมาตรฐาน สภาพดินฟ้าอากาศมีทัศนวิสัยไม่ดี กฎระเบียบของการจราจรที่ใช้อยู่ไม่ชัดเจน และไม่เหมาะสมกับสภาพ สังคมปัจจุบัน

2.1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการคือ

1) ปัจจัยด้านผู้ขับขี่ เนื่องจากผู้ขับขี่ (Driver) เป็นตัวการที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุโดยตรง เพราะผู้ขับขี่เป็นคนบังคับ และควบคุมยานพาหนะให้อยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งการบังคับรถเพื่อหลีกเลี่ยง การเกิดอุบัติเหตุและการบังคับรถที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดอุบัติเหตุ

2) ปัจจัยด้านยานพาหนะ ยานพาหนะที่มีสภาพชำรุดบกพร่อง ขาดการตรวจสอบและบำรุงรักษาที่ดี ก่อนใช้งานตลอดจนยานพาหนะที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน อาจจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดอุบัติเหตุจราจรได้

3) ปัจจัยด้านถนน ถนนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการจราจร หากถนนมีการออกแบบที่ไม่ได้มาตรฐานตามหลักวิศวกรรม หรือมีสภาพชำรุดบกพร่อง ขาดการตรวจสอบและบำรุงรักษาที่ดี อาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุจราจรได้

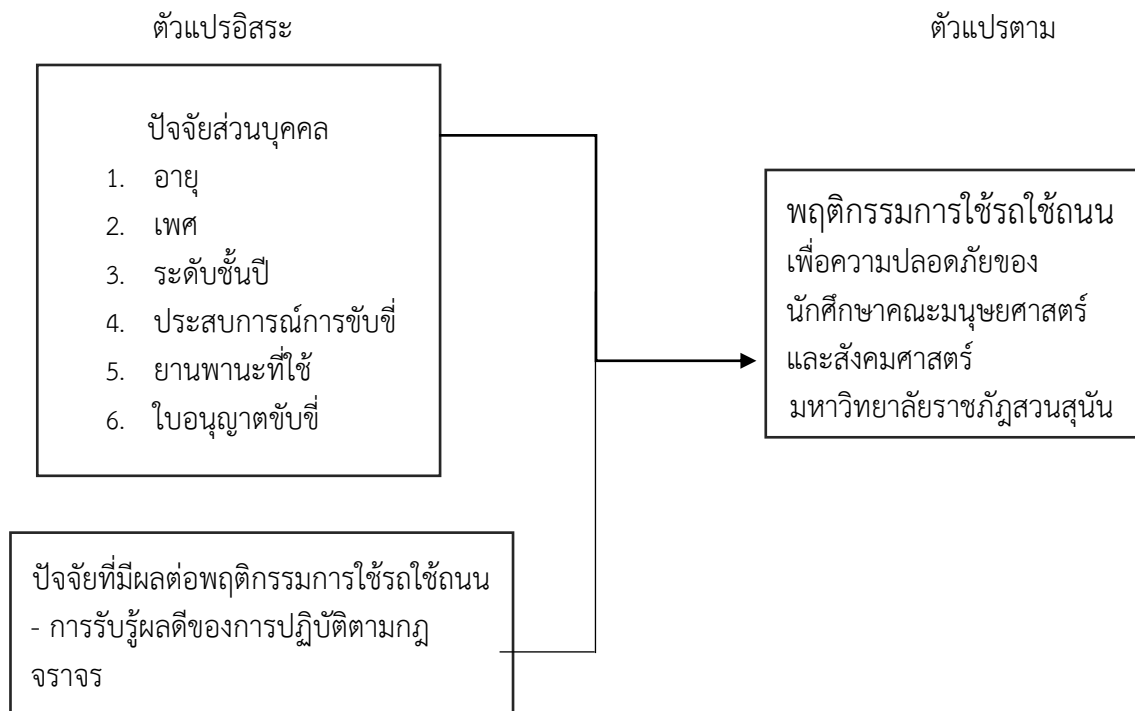

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมของถนน อาจเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุจราจรได้ โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของถนน อาจแยกได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้อุปสรรคทาง ธรรมชาติ อุปสรรคที่เกิดจากการกระทำของคน และสิ่งกีดขวางบนช่องจราจร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำทฤษฎีพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุของ (คณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ, 2553) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษาครั้งนี้ โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี ประสบการณ์การขับขี่ ยานพาหนะที่ใช้ ใบอนุญาตขับขี่ ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Survey research) โดยมีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของจำนวนนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375.83 คน โดยการคำนวณ จากสูตรของ Taro Yamane (Yamane. 1967: 886-887) โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าไม่เกิน 5% ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการคำนวณ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีการคำนวณ $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$
 $n = \frac{6,221}{1+6,221(0.05)^2}$
 $n = 375.83$ คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถิติพรรณนา โดยหา ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำแนกตาม เพศและการมีใบอนุญาตขับขี่ ใช้สถิติ T - test และอายุ ระดับชั้นปี ประสบการณ์การขับขี่ และยานพาหนะที่ใช้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลำดับแรก คือ การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.46$) และรองลงมา คือ พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.93$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัย	ระดับการมีส่วนร่วม			ลำดับ
	Mean	S.D.	ตัวแปร	
1. การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัย	2.46	.414	ปานกลาง	1
2. พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัย	1.93	.186	น้อย	2
รวม	2.20	.241	น้อย	

3. การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

(1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- (2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .281 ค่านักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
- (3) จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .477 นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
- (4) จำแนกตามใบอนุญาตขับขี่ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .020 นักศึกษาที่มีใบอนุญาตขับขี่ต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
- (5) จำแนกตามประสบการณ์การขับขี่ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .286 นักศึกษาที่มีประสบการณ์การขับขี่ต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
- (6) จำแนกตามยานพาหนะ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .021 นักศึกษาที่ใช้ยานพาหนะต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยแตกต่างกัน Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

(n=400)

พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษา	อายุ	เพศ	ระดับชั้นปี	ใบอนุญาตขับขี่	ประสบการณ์การขับขี่	ยานพาหนะ
1.การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัย	.473	.038*	.092	.374	.001*	.015*
2.พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัย	.000*	.026*	.467	.000*	.000*	.000*
ภาพรวม	.281	.008*	.477	.020*	.286	.021*

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้านการรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสาเหตุมาจาก นักศึกษามักจะละเมิดกฎจราจร การคิดว่ากฎหมายจำกัดความเร็วไม่มีประโยชน์ในการช่วยลดอุบัติเหตุ การสวมหมวกกันน็อกขณะออกถนนใหญ่เท่านั้น

การขับรถยนต์ การละเลยกฎเพื่อจะหนีพ้นจากสภาพการจราจร และการชะลอรถขณะสัญญาณไฟจราจรสีส้ม/เหลือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจน์กรรณ สุธังคะ, 2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการขับขี่ของวัยรุ่นที่มีผลต่อความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงในการขับขี่รถจักรยานยนต์ ประกอบด้วย กลุ่มตัวชี้วัดที่มีค่าเป็น บวก 4 ตัว คือ การใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความเร็ว การฝ่าฝืนกฎจราจร ความกล้าทำทนาย และความประมาทจากการขับขี่ หมายความว่า ถ้าผู้ขับขี่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการความเร็ว การฝ่าฝืนกฎจราจร และความประมาทจากการขับขี่มากขึ้นพฤติกรรมเสี่ยงในการขับขี่รถจักรยานยนต์ก็จะเพิ่มขึ้น

พฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนด้านการขับขี่ด้วยความเร็วทำให้เกิดความสนุก การขับขี่ด้วยความเร็วไม่เกิน 90กม./ชม. การข้ามถนนทันทีเมื่อรถว่างโดยไม่รอสัญญาณไฟจราจร ไม่ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย และการเดินบนถนนเมื่อบนฟุตปาทมีสิ่งกีดขวาง สอดคล้องตาม กฎกระทรวง พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ลักษณะ 5 ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับความเร็วของรถ มาตราที่ 67 ผู้ขับขี่ต้องขับขี่ด้วยอัตราความเร็วตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือตามเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้ในทาง และมาตรา 68 ผู้ขับขี่ซึ่งจะเลี้ยวรถ ให้รถอื่นแซงหรือผ่านขึ้นหน้า จอดรถ หยุดรถ หรือกลับรถต้องลดความเร็วของรถ ลักษณะ 13 คนเดินเท้า มาตราที่ 103 ทางใดที่มีทางเท้าหรือไหล่ทางอยู่ข้างทางเดินรถให้คนเดินเท้าเดินบนทางเท้าหรือไหล่ทาง ถ้าทางนั้นไม่มีทางเท้าอยู่ข้างทางเดินรถให้เดินริมทางด้านขวาของตนมาตรา 104 ภายในระยะไม่เกินหนึ่งร้อยเมตรนับจากทางข้ามห้ามมิให้คนเดินเท้าข้ามทางนอกทางข้ามมาตรา 105 คนเดินเท้าซึ่งประสงค์จะข้ามทางเดินรถในทางข้ามที่มีไฟสัญญาณจราจรควบคุมคนเดินเท้า ให้ปฏิบัติตามไฟสัญญาณจราจรที่ปรากฏต่อหน้า ผู้วิจัยคาดว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎจราจรจึงทำให้ผลการวิจัยออกมาได้ผลน้อย ซึ่งสอดคล้องตาม ทฤษฎีแนวทางการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุจากการจราจรตามหลักการ 3E (วิจิตร บุญยะโหดระ,2538) ในด้านการศึกษา (Education) การให้การศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับปรุง คนขับรถ คนเดินเท้าให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน รู้จักรับผิดชอบเข้าใจกฎข้อบังคับและการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ต้องมีให้กันและกันเพื่อความปลอดภัยของสมาชิกในสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาหรือในส่วนของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ควรมีการจัดอบรมเรื่องการปฏิบัติตามกฎจราจรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎจราจรโดยเฉพาะเรื่อง การสวมหมวกนิรภัย การข้ามถนนตรงทางม้าลาย การซ้อนสาม การดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี่ การขับขี่ด้วยความไม่ประมาท แก่นักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น
2. ทางด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการบังคับใช้กฎหมายจราจรที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด จริงจัง และต่อเนื่อง
3. ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาหรือในส่วนของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ควรมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการสร้างจิตสำนึก ปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัย ทัศนคติ บุคลิกภาพของนักศึกษา โดยเฉพาะเพศหญิง กลุ่มคนที่รถจักรยานยนต์ส่วนตัวและไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ให้มีความตระหนักถึงอันตรายจากการเกิดอุบัติเหตุมากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนนด้วย เช่น ลักษณะบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างและประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจราจรของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนเพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา โดยเฉพาะอาจารย์วันจักร น้อยจันทร์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาชี้แจง แนะนำ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่องานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ รวมถึงพี่สาวและน้องสาว ครอบครัวของข้าพเจ้า ที่ให้เงินทุนสนับสนุนและกำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆที่ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการใช้โปรแกรมคำนวณและขอขอบคุณนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบครั้งนี้ จนทำให้วิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ดรุณี ศรีมณีรัตน์. (2558). **แนวทางการพัฒนานโยบายเพื่อลดอุบัติเหตุการจราจรทางบกในกรุงเทพมหานคร : เขตสายไหม**. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชาการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อชิราษ มณีภาค. (2558). **ประสิทธิผลการบริหารจัดการการลดอุบัติเหตุทางถนนในกรุงเทพมหานคร**. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นวพร จารุณี. (2561). **การจัดการความปลอดภัยการจราจรทางถนน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กาญจน์กรอง สุธังคะ. (2559). **พฤติกรรมการขับขี่ของวัยรุ่นที่มีผลต่อความเสี่ยงในการเกิด อุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์**. สาขาวิชาวิศวกรรมขนส่ง สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- พงษ์สิทธิ์ บุญรักษา. (2555). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการขับรถจักรยานยนต์ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี**. สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สำนักวิชาแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- จุฑารัตน์ สติรปัญญา. (2548). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจราจรของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา**. สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

H.W. Heinrich.(มปป). **ทฤษฎีโดมิโนของการเกิดอุบัติเหตุ**. ค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562, จาก
www.ipesp.ac.th/learning/supitcha/html/C2-1.html.

กฎกระทรวง พระราชบัญญัติจราจรทางบก. (2522). **กฎหมาย พรบ. และข้อบังคับการใช้รถใช้ถนน**. ค้นเมื่อ
วันที่ 26 มีนาคม 2562, จาก www.kmcenter.rid.go.th.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

นุรฮายาตี มะสาแม¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์², วันจักร น้อยจันทร์³

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail : Mee.nurhayatee2540@gmail.com¹, wanchak.no@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

จากการศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพที่ประชาชนได้รับการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส โดยจำแนกตามสถานภาพทั่วไป เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่มาใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ ประชาชนจำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และANOVA

ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.46, S.D.=0.35) การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพที่ประชาชนได้รับการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน พบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีระดับประสิทธิภาพที่ได้รับการให้บริการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีระดับประสิทธิภาพที่ได้รับการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การให้บริการ, องค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The efficiency on public service of Yee Ngor subdistrict administrative organization in Yee Ngor, Narathiwat province

Nurhayatee Masamae¹, Boonwat Sawangwong², Wanchak Noichan³

¹ Department of Police Administration Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University,
E-mail : Mee.nurhayatee2540@gmail.com¹, wanchak.no@ssru.ac.th²

Abstract

This study was designed to 1) study the efficiency on public service of Yee Ngor subdistrict administrative organization in Yee Ngor, Narathiwat Province. 2) compare influential factors on the levels of the efficiency on public service of Yee Ngor subdistrict administrative organization in Yee Ngor, Narathiwat province. The quantitative research method and questionnaire were employed and utilized. The sample included 400 people who were serviced at Yee Ngor subdistrict administrative organization in Yee Ngor, Narathiwat province. They were calculated by using Taro Yamane formula. This study also deployed the statistical application of mean, standard deviation or S.D., T-test, F-test.

The study found that 1) the overall efficiency on public service of Yee Ngor subdistrict administrative organization in Yee Ngor, Narathiwat province was at moderate level (\bar{x} =3.46, S.D.=0.35). 2) Those who had different sex didn't have different involvement in the levels of the efficiency on public service at significance level 0.05. 3) Those who had different age, educational level, occupation, or salary had different involvement in the levels of the efficiency on public service at significance level 0.05.

Keywords : Efficiency, Public Service, Yee Ngor subdistrict administrative organization, Narathiwat province

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

รูปแบบปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการปกครองตนเอง ในการบริหารจัดการดูแลท้องถิ่นของตนเองมีตั้งแต่กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่เล็กที่สุดเพื่อดูแลระดับตำบลให้มีการพัฒนา และเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ว่าส่วนรวมเกิดจากองค์ประกอบ ส่วนย่อย ถ้าส่วนย่อยเจริญก้าวหน้าส่วนรวมก็ย่อมเจริญตามไปด้วย (เฉลิมพร อภิชนาพงศ์, 2553) ซึ่งสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมบริการที่มี ทั้งหมดเป็น 2 ส่วน คือ 1. บริการเกี่ยวกับสาธารณูปโภค การให้บริการที่ให้แก่ประชาชนทั่วไปอันเป็นการให้บริการที่กระจายกันไปทั้งพื้นที่ โดยผู้รับบริการไม่จำเป็นต้องมาขอรับบริการโดยตรง ที่องค์การบริหารส่วนตำบลก็สามารถรับบริการได้ เช่น กิจกรรมการป้องกันน้ำท่วม การระบายน้ำ การซ่อมแซมถนนทางเท้า การบริการจัดเก็บขยะ การดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของทางเท้า งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ฯลฯ (สกุณา เจริญกล้า, 2557) 2. บริการเฉพาะด้าน ซึ่งเป็นการให้บริการแก่ประชาชนแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการโดยเฉพาะ มีข้าราชการของหน่วยงานต่างๆ เป็นผู้คอยให้บริการ ณ ที่สำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ศูนย์บริการสาธารณสุข งานทะเบียนราษฎร งานโรงเรียนและงานขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ฯลฯ (ปรัชญากร คีสาลัง, 2557)

ประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดจากความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรเช่นกัน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร รวมทั้งความสุขของผู้ทำงานด้วย กล่าวได้ว่าหากองค์กรใดบุคลากรไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็อาจจะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คุณภาพของงานลดลง และเป็นผลเสียต่อองค์กร ทำให้งานเกิดความเสียหาย และทำให้เกิดปัญหาทางวินัยได้อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็ย่อมส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรนั้นๆ หากหน่วยงานใดเห็นความสำคัญของประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงานของตน และมีความเข้าใจในปัจจัย หรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ อีกทั้งตระหนักอยู่เสมอว่า ความรู้สึกกระตือรือร้นในการทำงานนั้นสามารถเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ตามสภาพการณ์และเวลา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2548)

องค์การบริหารส่วนตำบลยิงอ ตั้งอยู่เลขที่ 227/5 หมู่ 2 บ้านกุเล็ง ตำบลยิงอ อำเภอยิงอ จังหวัดนราธิวาส มีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนตามวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ส่งเสริมการศึกษามุ่งพัฒนาตำบลยิงอก้าวหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้บริการขององค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจที่สุด การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การจึงจำเป็นต้องได้รับการทบทวน ติดตาม ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ วางแผนพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือประชาชน และสะท้อนความพึงพอใจของประชาชนอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจประสิทธิภาพของประชาชนที่มารับบริการว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลยิงอ, 2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการให้บริการ จึงสนใจศึกษาการมีประสิทธิภาพในการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเยื้อง อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส เพื่อที่จะสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอ ปรับปรุง แก้ไข การให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเยื้องให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเยื้อง อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพที่ประชาชนได้รับจากการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเยื้อง อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส โดยจำแนกตามสถานภาพทั่วไป

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเยื้อง อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยกำหนดขอบเขตการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพ ว่าหมายถึง การวัดผลการทำงานขององค์กร เน้นการทำงานได้ปริมาณมากน้อยแค่ไหน คุณภาพงานดีมาก น้อยแค่ไหน ใช้เงิน ใช้เวลา ใช้แรงงานไปมากน้อยแค่ไหน เป็นผลดีต่อผู้รับบริการมาก น้อยแค่ไหน โดยรวมควมมีประสิทธิภาพจึง หมายถึง การทำงานให้ได้ปริมาณและคุณภาพมากองค์กรมีความสมัครสมานสามัคคี มีสันติภาพและความสุข ร่วมกัน เป็นผลดีต่อส่วนรวมและผู้รับบริการ แต่ใช้เวลา แรงงานและงบประมาณน้อย

รพี แก้วเจริญ และทิตยา สุวรรณชฎ (2510) ได้ให้ความหมายคำว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จ ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงปัจจัยนำเข้าหรือความพึงพอใจ และณัฐกุล

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการ

ศรีณย์ รัตนสิทธิ์ (2550) สมาคมการตลาดแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Marketing Association : AMA) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “บริการ” หมายถึง กิจกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่สามารถสร้างความพอใจให้แก่ผู้รับได้ การบริการไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงอยู่กับการขายสินค้าหรือการบริการอื่น การบริการอาจจะใช้สินค้าหรือไม่ใช้สินค้าเป็นองค์ประกอบก็ได้ และหากมีการใช้สินค้าเป็นองค์ประกอบ ก็จะไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นไปให้ผู้รับบริการ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ

ชนะดา วีระพันธ์. (2555) ได้ให้ความเห็นในเรื่องหลักการให้บริการที่ดีว่า มีหลักการดังต่อไปนี้

1. การให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของส่วนใหญ่
2. การให้บริการโดยยึดหลักความสม่ำเสมอ
3. การให้บริการโดยยึดหลักความเสมอภาค
4. การให้บริการโดยยึดหลักประหยัด
5. การให้บริการโดยยึดหลักความสะอาด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ

สุนารี แสงพยุห์, (2557) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะว่า กลุ่มคนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วน

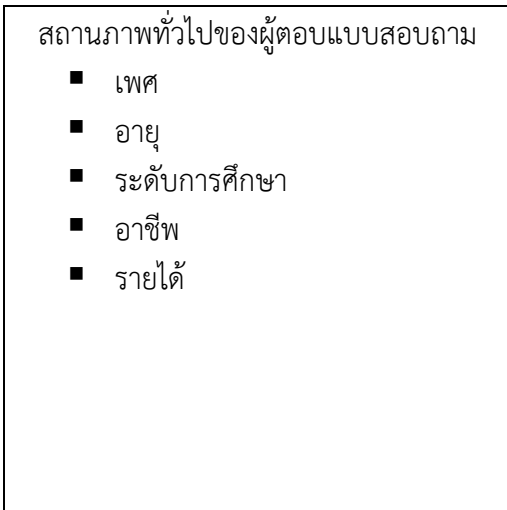
1. สถานที่และบุคคลที่ให้บริการ
2. ปัจจัยที่นำเข้าหรือทรัพยากร
3. กระบวนการและกิจกรรม
4. ผลผลิตหรือตัวบริการ
5. ช่องทางการให้บริการ
6. ผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการ

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

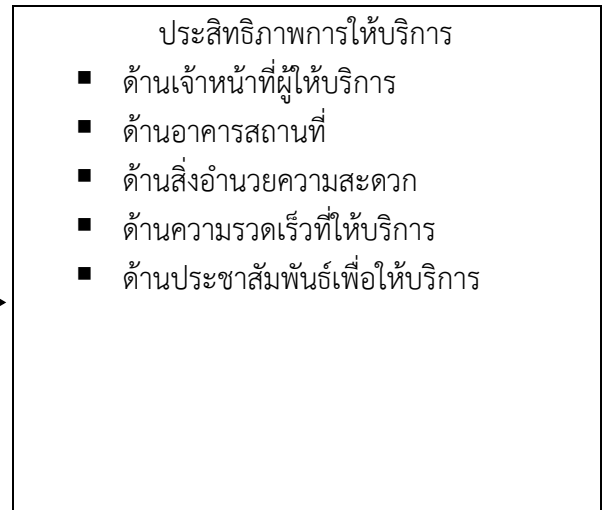
อุทัย หิรัญโต, (2523 ,หน้า 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชน ในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการ บางอย่าง โดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุม ของรัฐหาได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 6,876 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเยื้อง, 2561)ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีคำนวณจากสูตรของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บังเอิญ โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้มาขอรับบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอ ยี่งอ จังหวัดนราธิวาส ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ.2562

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปในแต่ละด้าน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำแนกตามสถานภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอ ยี่งอ จังหวัดนราธิวาส มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4= มาก 3=ปานกลาง 2= น้อย 1= น้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลหรือสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพรรณนาการให้บริการแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอ ยี่งอ จังหวัดนราธิวาส สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ ระดับประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ อำเภอ ยี่งอ จังหวัดนราธิวาส จำแนก ตามสถานภาพทั่วไป สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ

ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการ	\bar{X}	S. D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	3.77	0.39	มาก
2. ด้านอาคาร/สถานที่	3.62	0.44	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.42	0.44	ปานกลาง
4. ด้านความรวดเร็วที่ให้บริการ	3.47	0.46	ปานกลาง
5. ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการ	3.00	0.68	ปานกลาง
รวม	3.46	0.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.46, S.D. =0.35) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่งอ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.77 ซึ่งอยู่ใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระดับมาก รองลงมาเป็นด้านอาคาร/สถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.62 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านความรวดเร็วที่ให้บริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.47 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพที่ประชาชนได้รับการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเยื้อง อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

ตัวแปร	\bar{X}	S.D	F/T	Sig	คู่ที่แตกต่าง
เพศ					
ชาย	3.47	0.383	.554	0.572	-
หญิง	3.45	0.316			
อายุ			24.558	0.000	(1)<(2), (1)<(3), (2)<(3), (2)>(4), (3)>(4)
(1) ต่ำกว่า 25 ปี	3.28	0.225			
(2) 26-35 ปี	3.45	0.328			
(3) 36-45 ปี	3.70	0.413			
(4) 46 ปีขึ้นไป	3.37	0.279			
ระดับการศึกษา			29.617	0.000	(1)<(2), (1)>(3), (2)>(3)
(1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.37	0.318			
(2) ปริญญาตรี	3.60	0.360			
(3) ปริญญาตรีโทหรือสูงกว่า	3.13	0.101			
อาชีพ			4.502	0.001	(1)>(4), (1)>(6), (3)>(4), (3)>(6)
(1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.52	0.402			
(2) พ่อบ้าน/แม่บ้าน	3.50	0.192			
(3) ธุรกิจส่วนตัว	3.57	0.375			
(4) เกษตรกร	3.36	0.279			
(5) ค้าขาย	3.47	0.456			
(6) รับจ้าง	3.37	0.295			
รายได้			11.23	0.000	(1)>(2), (1)>(4), (1)>(5), (2)<(3), (3)>(4), (3)>(5)
(1) ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.39	0.317			
(2) 5,001-10,000 บาท	3.64	0.477			
(3) 10,000-15,000 บาท	3.44	0.349			
(4) 15,001-20,000 บาท					
(5) 20,001 บาทขึ้นไป	3.38	0.202			

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยิ่งอ จำแนกตามเพศ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.572 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่าง เพศชาย เพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยิ่งอ จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการ แตกต่างกัน (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 จึงต้องนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อทดสอบว่ารายคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่มอายุ 26-35 ปี (sig. = .001) และกลุ่ม 36-45 ปี (sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มอายุ 26-35 ปี ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่มอายุ 36-45 ปี (sig. = .000) และกลุ่ม 46 ปีขึ้นไป (sig. = .040) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มอายุ 36-45 ปี ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่มอายุ 46 ปีขึ้นไป (sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยิ่งอ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกัน (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 จึงต้องนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อทดสอบว่ารายคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่มปริญญาตรี (sig. = .000) และปริญญาโทหรือสูงกว่า (sig. = .007) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มปริญญาตรีระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่มปริญญาโทหรือสูงกว่า (sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยิ่งอ จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการ แตกต่างกัน (Sig. = .001) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 จึงต้องนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อทดสอบว่ารายคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่มเกษตรกร (sig. = .006) แลกลุ่มรับจ้าง (sig. = .002) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มธุรกิจส่วนตัว ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่มเกษตรกร (sig. = .001) และกลุ่มรับจ้าง (sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยิ่งอ จำแนกตามรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกัน (Sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 จึงต้องนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อทดสอบว่ารายคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มต่ำกว่า 5,000 บาท ระดับประสิทธิภาพการได้รับบริการแตกต่างกับกลุ่ม 5,001-10,000 บาท (sig. = .000) และกลุ่ม 15,001-20,000 บาท (sig. = .001) และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กลุ่ม 20,001 บาทขึ้นไป (sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่ม 5,001-10,000 บาท ระดับประสิทธิผลการให้บริการแตกต่างกับกลุ่ม 10,001-15,000 บาท (sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่ม 10,001-15,000 บาท มีระดับประสิทธิผลการให้บริการแตกต่างกับกลุ่ม 15,001-20,000 บาท (sig. = .000) และกลุ่ม 20,001 บาทขึ้นไป (sig. = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยิงอ อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส พบว่าระดับประสิทธิผลการให้บริการต่อประชาชนโดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านอาคาร/สถานที่ มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรวดเร็วที่ให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยิงอ อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน พบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยิงอ อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับประสิทธิผลการให้บริการต่อประชาชนโดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านอาคาร/สถานที่ มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรวดเร็วที่ให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มารับบริการกับตำบลยิงอ อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส พอใจกับประสิทธิผลการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยิงอ ในด้านบุคคลและสถานที่ภายนอก คือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านอาคาร/สถานที่ มากกว่าด้านที่เป็น วัตถุประสงค์ของภายใน คือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรวดเร็วที่ให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรวดเร็วที่ให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการ สามารถมองเห็น หรือสัมผัสได้ชัดเจน แต่ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและด้านอาคาร/สถานที่ ซึ่งเป็นบุคคลและสถานที่ภายนอก ไม่มีเครื่องมือที่วัดได้ ชัดเจนจากภายนอก หรือสัมผัสได้ว่าไม่อยู่ในระดับที่คงที่สม่ำเสมอ ทำให้ประชาชนที่มารับ บริการกับตำบลยิงอมีความคิดเห็นดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งแย้งกับการศึกษาของ กาญจนา ทับทิมทอง (2551) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย อำเภอม่วงน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย พบว่าประสิทธิภาพการให้บริการของตำบลวังน้อย มีประสิทธิภาพการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีประสิทธิภาพการให้บริการมากที่สุด คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมาคือ ด้านประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการ ด้านอาคาร/สถานที่ และด้านความรวดเร็วที่ให้บริการ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านพนักงานผู้ให้บริการ

2. เปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกัน จะมีระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนแตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีระดับประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจาก อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน แต่เพศเป็นสิ่งที่ประชาชนโดยทั่วไปรู้กันอยู่แล้วว่า เพศชายหรือเพศหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งแย้งกับการศึกษาของ พระมหาเตชินท์ สิทธิธัญญ์ (ผกา) (2554) เรื่องประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอมือง จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น ไม่แตกต่างกัน ในส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น แตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนเดา วีระพันธ์ (2555) เรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี ซึ่งพบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอบ้านทอง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ในจังหวัดนราธิวาส เพื่อสร้างมาตรฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนราธิวาส ทำให้เกิดการให้บริการที่ดีแก่ผู้มาใช้บริการ
2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาของการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้วยเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาข้อเท็จจริง ว่าปัญหาเกิดจากสิ่งใดและนำผลที่ได้มาแก้ปัญหาให้มีการบริการที่ดีต่อองค์กรต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ อาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์และอาจารย์วันจักร น้อยจันทร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยในครั้งนี้ ที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบและแก้ไขมาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการทำแบบสอบถามจนทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ท้ายนี้ผู้เขียนขอให้เป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ครอบครัวของผู้เขียน ตลอดจนผู้เขียน หนังสือและบทความต่างๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียนจนสามารถให้รายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ทับทิมทอง. (2551). **เรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เฉลิมพร อภิชนาพงศ์. (2554). ความพึงพอใจของผู้รับบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบางบัวทอง. **สุทธิปริทัศน์**. 25 (77)กันยายน – ธันวาคม P.63-86.
- ชนะดา วีระพันธ์. (2555). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี**. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ระพี แก้วเจริญ และ ชิตยา สุวรรณชะอุ. (2510). **การแบ่งเวลาปฏิบัติราชการของข้าราชการพลเรือนในระดับ บริหารอาวุโส**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนัก นายกรัฐมนตรี.
- ปรัชญากร คีสาลัง. (2557). **ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี**. ปรินญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- พระมหาเตชินท์ สิทธาภิภู (ผกา). (2554). **ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สกุณา เจริญกล้า. (2557). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดแก้ว อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). **สังคมวิทยาองค์การ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีณย์ รัตนสิทธิ์ (2550) **พัฒนาการของนियามการตลาดของสมาคมการตลาดแห่งสหรัฐอเมริกา**. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์**. 50(1) P 127-144.
- สุนารี แสงพยุห์. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร ดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการพัฒนา, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร.
- อุทัย หิรัญโต, (2523). **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร.
- องค์การบริหารส่วนตำลึงจ้อ .(2561). ข้อมูลพื้นฐานตำบล เข้าถึงจาก http://abtyingo.go.th/?page_id=1223. เข้าถึง เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2561.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอมะนังจังหวัด จังหวัดสมุทรปราการ

ณัฐการณ์ เมืองราช¹, วันจักร น้อยจันทร์²

¹สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ สังกัดมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ สังกัดมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

Email: s59123450011@ssru.ac.th¹, wanchak.no@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับของการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอมะนังจังหวัดสมุทรปราการ (2) เพื่อเปรียบเทียบการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอมะนังจังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน อัตราเงินเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด จำนวน 137 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับของการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลากด อำเภอมะนังจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านค่าใช้จ่าย และด้านเวลา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอมะนังจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน อัตราเงินเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีระดับการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การประเมิน, ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงาน, บุคลากร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Self Assessment on Job Performance Efficiency of Personnel in Nai Khlong Bang Pla Kot Subdistrict Administrative Organization, Phra Samut Chedi, Samut Prakan Nattakan Muangraj¹, Wanchak Noichan²

¹Branch Police Administration under the Human Sciences and Social sciences,

²Lecture, Police Administration under the Human Sciences and Social sciences,

Email: s59123450011@ssru.ac.th¹, wanchak.no@ssru.ac.th²

Abstract

The objectives of this research were to: (1) study level of self assessment on job performance efficiency of personnel in Nai Khlong Bang Pla Kot Subdistrict Administrative Organization (SAO), Phra Samut Chedi, Samut Prakan and ; (2) to compare the level of self assessment on job performance efficiency of personnel in Nai Khlong Bang Pla Kot SAO, Phra Samut Chedi, Samut Prakan. It was classified by personal factors. Such as gender, age, educational background, job position, salary and job duration. The target group of population used to study was 137 personnel in Nai Khlong Bang Pla Kot SAO. The tool used to collect data was a questionnaire and statistic used to analyze data included mean, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA, Least Significant Difference (LSD) determined the statistical significance at the level of 0.05.

The result findings were as follows:

1. The level of self assessment on job performance efficiency of personnel in Nai Khlong Bang Pla Kot Subdistrict Administrative Organization (SAO), Phra Samut Chedi, Samut Prakan in overall was at a high level. While considered in each dimension, ranking from the highest to the lowest as follows: job quality, followed by job quantity, expenditure and time, respectively.

2. According to comparison in self assessment on job performance efficiency of personnel in Nai Khlong Bang Pla Kot Subdistrict Administrative Organization (SAO), Phra Samut Chedi, Samut Prakan, the overall was found that personnel in different gender, age, educational background, job position, salary and job duration had level of self assessment on job performance efficiency that was not different in the overall and factors. So, we rejected the hypothesis which was set up.

Keywords : Assessment, Efficiency, Job performance, Personnel

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการ พัฒนาและสร้างความเจริญให้กับตำบล ดังนั้น ทุกองค์การบริหารส่วนตำบล มักมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลถูกกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชนรวมทั้งผลจากการปรับปรุงฐานะ และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (ลัดดา โกลม, 2551)

เนื่องจากโลกของเราในปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดน กระแสความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของโลก มีผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก จึงทำให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการปรับตัวให้เข้ากับกระแสอยู่ตลอดเวลา โดยมีการกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา เช่น การฝึกอบรมบุคลากร การจัดการบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การหาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพัฒนาองค์กรต่างๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของบุคคลผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้มีขีดความสามารถ และศักยภาพในการบริหารงานที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงให้สามารถปฏิบัติงานที่หมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามแผนพัฒนา จะต้องอาศัยปัจจัยการบริหารต่างๆ เช่น คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การจัดการ (Management) เครื่องจักร (Machine) การตลาด (Market) เทคนิคหรือวิธีการทำงาน (Methods) และเวลา (Minute) ซึ่งปัจจัยการบริหารที่สำคัญที่สุดคือ คนหรือบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่จัดการองค์ประกอบต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (โสภณ มณีชาติ และคณะ, 2556) ด้วยเหตุนี้ บุคลากรในองค์กร จึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ให้ดำเนินการไปตามระบบขององค์กรที่วางไว้ บุคลากรจึงจำเป็นต้องมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้าบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการวางแผนเป้าหมายให้ดำเนินงานที่มีคุณภาพ และมีการวางแผนเวลาในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับปริมาณงานและประหยัดค่าใช้จ่ายในองค์กรให้น้อยที่สุด ย่อมส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนและปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารองค์กรในปัจจุบัน องค์กรจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ จะต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรซึ่งการที่บุคลากรจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือและการเสียสละในการทำงานของบุคลากรในองค์กร เพื่อนำผลจากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตนเอง

Boud (1995) ให้ความหมายของการประเมินตนเอง ว่าเป็นการอธิบายถึงมาตรฐานและ/หรือเกณฑ์เพื่อใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานและตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตซึ่งนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดไว้

Airasian and Gullickson (2002, อ้างถึงใน ประกอบ กรณีกิจ, 2550: 76) ได้กล่าวว่า การประเมินตนเอง ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปมี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การระบุหรือกำหนดขอบเขตของปัญหา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อสนเทศ
3. การสะท้อนความคิดและตัดสินใจ
4. การประยุกต์และปรับเปลี่ยน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, อ้างถึงใน เพ็ญศิริ อิมอุดม, 2551: 27) กล่าวถึง การประเมินตนเองที่แท้จริงแล้วนั้นคือ การรู้ตนเอง เป็นการประเมินขั้นสูง ดังคติชาวจีนที่ว่า “รู้เขารู้เรา” เรามุ่งแต่การรู้เขาแต่ไม่คำนึงถึงการรู้เราว่าเป็นอย่างไรสมควรปรับปรุงตรงส่วนใด ซึ่งหมายความถึงการประเมินเพื่อปรับเปลี่ยนให้รับรู้ตนตามความจริง (real self) เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมรูปแบบหนึ่งที่จะสามารถทำให้รู้ตนเองได้นั้นต้องมีการประเมินจากตนเองและผู้อื่น

กิจกรรมการประเมินตนเองได้ดียิ่งขึ้น (อรวรรณ เหล่าอารีย์, 2549: 9)

S Staff, Strength, Sustainable อาศัยจุดแข็งด้านบุคลากรในหน่วยงาน ที่มีความมุ่งมั่นในการดำเนินกระบวนการพัฒนาคุณภาพด้วยความมั่นคงและยั่งยืน

M Measurement, Maintenance ต้องวัดได้โดยสร้าง quality indicators ชำรงไว้ซึ่งกิจกรรมที่ภาคภูมิใจของทีมงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

E Effectiveness, Efficiency ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเน้นผลผลิตโดยรวม (productivity) ต้องมีความคุ้มค่า และเป็นไปด้วยความประหยัดทรัพยากร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Good, C.V. (1973 อ้างถึงใน พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร, 2552: 13) ให้ความหมายของ ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการกระบวนกรที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ตามความประสงค์ โดยใช้เวลาและความพยายามเพียงเล็กน้อย

Peterson & Plowman (1989 อ้างถึงใน สุธาสนี ไทรศรีวิณะ, 2556: 9) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของประสิทธิภาพ ไว้ 4 ข้อ คือ

1) คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีคุณภาพสูง คือผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์ คุ้มค่า และมีความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว นอกจากนี้ผลงาน ที่มีคุณภาพควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ

2) ปริมาณงาน (Quantity) งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมายที่บริษัทวางไว้ และควรมีการวางแผนบริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3) เวลา (Time) คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น

4) ค่าใช้จ่าย (Costs) ในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการคือ จะต้องลงทุนน้อยและได้กำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

เดเนียล วิท (1967 อ้างถึงใน พระวรชัย ปยุตโต, 2560) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (1951 อ้างถึงใน พระวรชัย ปยุตโต, 2560) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองท้องถิ่นเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้และฝึกฝนให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้และประสบการณ์ทางการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยการปฏิบัติ ช่วยส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันและการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อจะทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ และเป็นการตอบสนองความต้องการโดยรวมของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน และเป็นการพัฒนาท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุตินา ม่วงมณี (2556) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน งานการเจ้าหน้าที่ เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. พนักงาน งานการเจ้าหน้าที่ เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า มิติที่มีค่าสูงสุด คือ มิติผลผลิตและผลลัพธ์ รองลงมาคือ มิติกระบวนการบริหาร และมิติที่มีค่าต่ำสุดคือ มิติค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต 2. ผลเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน งานการเจ้าหน้าที่ เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมพบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษา ประเภทพนักงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานในองค์กรต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน งานการเจ้าหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

สุธาสนิ ไทรศรีวัฒน์ (2556) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศหญิงมากที่สุด มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับตำแหน่งข้าราชการ มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 10,001 -20,000 บาท มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี 2. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านคุณภาพของงาน ด้านค่าใช้จ่าย ตามลำดับ 3. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ปัจจัยที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ

ลัดดา โกมล (2551) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอมืองน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1.พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอมืองน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพอยู่ในระดับสูงมีด้านการปฏิบัติงาน ด้านความคิดสร้างสรรค์,ด้านการมีส่วนร่วม,ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ,ด้านเทคนิคความรู้ และความสามารถในการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ และความสามารถในด้านทักษะการบริหารงาน อยู่ระดับปานกลาง 2.พนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ส่วนพนักงาน ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน 3.พนักงานมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) พนักงานควรมีการฝึกอบรม ทักษะ ความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีการประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน 2) องค์กรควรกำหนดนโยบาย หรือวางแผนแนวทางในการพัฒนาพนักงานและองค์กร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น 3) ควรจัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม เพื่อกระตุ้นจูงใจให้พนักงานเกิดขวัญกำลังใจที่ดี ในการปฏิบัติงาน 4)หน่วยงานควรจัดซื้อ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และนำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน ที่จะช่วยเอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว อย่างถูกต้องและแม่นยำ
ในการปฏิบัติงานของพนักงานมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การ
บริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
(Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ
และพนักงานจ้างทั่วไปที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์
จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 137 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด : 2562)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีขั้นตอนการเก็บ
รวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยติดต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อขอหนังสือแจ้งหน่วยงานที่จะ
ทำการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือเพื่อขออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด
และชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบาง
ปลากด ทุกท่านด้วยตนเอง และนัดหมายการเก็บแบบสอบถามคืน

1.4 ผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามคืน จากนั้นตรวจสอบข้อมูลและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามความต้องการ แนะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในครั้งนี้
ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
ระดับตำแหน่งงาน อัตราเงินเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้ง 4 ด้าน
ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย โดยมีระดับค่าประสิทธิภาพในการ
ปฏิบัติงานอยู่ 5 ระดับ ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท
(Likert) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (สุธาสิณี ไทรศรีวิฒนะ, 2556: 46) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด โดยการใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด จำแนกตามตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ส่วนอายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน อัตราเงินเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One-Way ANOVA เป็นการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศชายจำนวน 74 คน ร้อยละ 54.0 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 40 คน ร้อยละ 29.2 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 62 คน ร้อยละ 45.3 มีระดับตำแหน่งงาน คือพนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 62 คน ร้อยละ 45.3 มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 10,001– 20,000 บาท จำนวน 90 คน ร้อยละ 65.7 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 64 คน ร้อยละ 46.7

การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า บุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพของงาน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.06) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ งานที่ท่านได้รับมอบหมายแต่ละครั้งทำให้ท่านได้ทักษะใหม่ๆ จากการทำงาน ทำให้งานที่ท่านปฏิบัติมีคุณภาพมากขึ้น (\bar{X} = 4.12) ผลการปฏิบัติงานของท่านมีความถูกต้องครบถ้วน และเชื่อถือได้ (\bar{X} = 4.10) การปฏิบัติงานของท่านเป็นไปด้วยความรอบคอบและเรียบร้อย (\bar{X} = 4.05) ภาระงานที่ท่านปฏิบัติอยู่มีความชัดเจน ถูกต้องเหมาะสม (\bar{X} = 4.03) ผลงานของท่านได้รับความพึงพอใจจากผู้ร่วมงานหรือผู้ใช้บริการ (\bar{X} = 4.01) อันดับที่สองคือ ด้านปริมาณอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.06) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ท่านมีการวางแผน บริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ (\bar{X} = 4.22) งานที่ท่านได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่าน (\bar{X} = 4.05) งานที่ท่านปฏิบัติมีความถูกต้องและตรงตามเป้าหมายของงานที่วางไว้ (\bar{X} = 4.05) งานที่ท่านได้รับมอบหมายมีขอบเขตที่ชัดเจน (\bar{X} = 4.01) ปริมาณงานที่ท่านได้รับไม่เกินความสามารถในตำแหน่งที่ท่านปฏิบัติอยู่ (\bar{X} = 3.97) ด้านค่าใช้จ่าย อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.99) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ท่านหมั่นดูแล รักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ ให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีระยะเวลาการใช้งานได้อย่างยาวนานและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.12$) การวางแผนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งเป็นไปตามงบที่ตั้งไว้และเกิดความประหยัด ($\bar{X} = 4.08$) องค์กรของท่านสามารถบริหารจัดการด้านงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.00$) องค์กรมีการประชุมบริหารงานด้านงบประมาณและค่าใช้จ่าย ทุกเดือน ทุกปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.96$) องค์กรมีการจัดอบรมให้บุคลากรมีความรู้ในการซ่อมบำรุงอุปกรณ์เบื้องต้นที่ชำรุดในระหว่างปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.80$) และด้านเวลาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) โดยเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ท่านมีการพัฒนาการทำงานและหาเทคนิคในการทำงานให้เกิด ความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.05$) ท่านสามารถปฏิบัติงานเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.04$) ท่านสามารถบริหารเวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและไม่เกิดความล่าช้า ($\bar{X} = 4.04$) ท่านมีการจัดลำดับการทำงานประเภทของงานก่อน-หลังอย่างชัดเจนและปฏิบัติงานได้ตามเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 3.91$) ท่านมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานให้งานมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ($\bar{X} = 3.88$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1.ด้านคุณภาพของงาน	4.06	.516	มาก	1
2.ด้านปริมาณงาน	4.06	.573	มาก	2
3.ด้านเวลา	3.98	.575	มาก	4
4.ด้านค่าใช้จ่าย	3.99	.645	มาก	3
โดยรวม	4.02	.505	มาก	

การเปรียบเทียบระดับการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน อัตราเงินเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .065 แสดงว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .235 แสดงว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .580 แสดงว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (4) จำแนกตามระดับตำแหน่งงาน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .865 แสดงว่า บุคลากรที่มีระดับตำแหน่งงานต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (5) จำแนกตามอัตราเงินเดือน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .274 แสดงว่า บุคลากรที่มีอัตราเงินเดือนต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (6) จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .663 แสดงว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig.
เพศ	-.300	.065
อายุ	1.437	.235
ระดับการศึกษา	.656	.580
ระดับตำแหน่งงาน	.319	.865
อัตราเงินเดือน	1.311	.274
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	.529	.663

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชพล งามธรรมชาติ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายการผลิตบริษัท XYZ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของพนักงานสายการผลิตบริษัท XYZ เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอภิปรายดังนี้

1.1 บุคลากรมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาระงานที่บุคลากรปฏิบัติอยู่มีความชัดเจน ถูกต้อง เหมาะสม การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรอบคอบและเรียบร้อย ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้อง และเชื่อถือได้ และผลงานได้รับมีความพึงพอใจจากผู้ร่วมงานและผู้ให้บริการ งานที่ได้รับมอบหมายแต่ละครั้งทำให้บุคลากรได้ทักษะใหม่ๆจากการทำงาน ทำให้งานที่ปฏิบัติมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกรมอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก เนื่องจากบริษัทมีการควบคุมการทำงานที่มีมาตรฐาน โดยชิ้นงานต้องผ่านการตรวจสอบก่อนส่งมอบให้กับลูกค้า ซึ่งพนักงานก็สามารถทำงานได้ตรงตามมาตรฐานและชิ้นงานออกมามีคุณภาพดี

1.2 บุคลากรมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ งานที่บุคลากรได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และมีขอบเขตที่ชัดเจน ปริมาณงานที่ได้รับไม่เกินความสามารถในตำแหน่งที่ปฏิบัติอยู่ งานที่ปฏิบัติมีความถูกต้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และตรงตามเป้าหมายของงานที่วางไว้ และมีการวางแผนบริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณา จารีย์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ค่าตอบแทนกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ห้างสรรพสินค้า ไดอาน่า สาขาหาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จำนวนพนักงานในหน่วยงานที่สังกัดมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย ภาระงานที่ได้รับมอบหมายเหมาะสมกับความสามารถ ปริมาณงานที่นอกเหนือจากงานประจำเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ปริมาณงานประจำมีความเหมาะสมกับหน้าที่

1.3 บุคลากรมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเวลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรสามารถปฏิบัติงานเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สามารถบริหารเวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและไม่เกิดความล่าช้า และมีการพัฒนาการทำงานและหาเทคนิคในการทำงานให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานให้งานมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น มีการจัดลำดับการทำงานประเภทของงานก่อน-หลังอย่างชัดเจนและปฏิบัติงานได้ตามเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเวลา อยู่ในระดับมาก คือ ตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน มีการพัฒนาวิทยาการใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวก รวดเร็วขึ้น

1.4 บุคลากรมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านค่าใช้จ่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรหมั่นดูแล รักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ ให้มีระยะเวลาการใช้งานได้อย่างยาวนานและมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งเป็นไปตามงบที่ตั้งไว้ และเกิดความประหยัด องค์กรสามารถบริหารจัดการด้านงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่า องค์กรมีการจัดอบรมให้บุคลากรมีความรู้ในการซ่อมบำรุงอุปกรณ์เบื้องต้นที่ชำรุดในระหว่างปฏิบัติงาน องค์กรมีการประชุมบริหารงานด้านงบประมาณและค่าใช้จ่ายทุกเดือน ทุกปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธาสิณี ไทรศรีวิฑนะ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านค่าใช้จ่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรเอาใจใส่ ดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้อย่างประหยัด คุ้มค่า และทะนุถนอม การปฏิบัติงานมีการกำหนดค่าใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสมคุ้มค่า

2. การเปรียบเทียบระดับการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด ทั้งเพศชายและหญิงมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระ วงศ์แสง (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไทยเบฟเวอเรจโลจิสติก จำกัด พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อาจเป็นเพราะอายุที่แตกต่างไม่ได้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา โกมล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกัน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อาจเป็นเพราะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด ไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใด ย่อมมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติมา ม่วงมณี (2556) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน งานการเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน งานการเจ้าหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน

2.4 บุคลากรที่มีระดับตำแหน่งงานต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อาจเป็นเพราะตำแหน่งงานที่ต่างกันไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญ์กวีภรณ์ กลิ่นนันทนวล (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.5 บุคลากรที่มีอัตราเงินเดือนต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อาจเป็นเพราะอัตราเงินที่ต่างกันของบุคลากรไม่ได้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลดา อักษรศิริวิทยา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พบว่า พนักงานที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.6 บุคลากรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ต่างกัน ไม่ได้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ แยมเพื่อน (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานปฏิบัติการ บริษัท เอเชีย นามารีน เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) พบว่า พนักงานที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพ และด้านผลผลิต ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ไม่ต้องระบุชื่อผู้ให้ความคิดเห็น ในเรื่องสาเหตุ ปัญหา และอุปสรรค ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
2. ควรมีการสร้างระบบการทำงานที่ไม่ยึดติดกับตัวบุคคลแต่ให้คำนึงถึงประสิทธิภาพของงาน ความถูกต้องรวดเร็วของงาน และเป้าหมายขององค์กรเหนือสิ่งอื่นใด
3. มีการฝึกอบรมบุคลากรในหน่วยงานเรียนรู้งานของฝ่ายอื่นๆ ในลักษณะแลกเปลี่ยนกันทำ เฉพาะงานที่ต้องมีการให้บริการและติดต่อประสานงาน ไม่ใช่งานในเชิงลึก เพื่อให้การประสานงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย งานไม่ติดขัด บุคลากรทุกคนในหน่วยงานต้องตอบโจทย์ความต้องการของผู้เข้ามาติดต่อกันได้ทุกคน ไม่ต้องรอบคอบใครคนใดคนหนึ่ง
4. มีแบบชี้วัดความสำเร็จของงานภายในองค์กร เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ระดับคะแนน เป็นเกณฑ์การพิจารณา เพื่อเป็นการวัดประสิทธิภาพของผลงานก่อนที่จะใช้งานจริง และลดปัญหาข้อผิดพลาด ในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. มีการศึกษาวิจัยโดยวิธีที่นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แต่เปลี่ยนเป็นการศึกษา โดยการสัมภาษณ์บุคลากรโดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน และเข้าถึงปัญหาอย่างแท้จริง
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบล ดังนั้น จึงควรมีการวิจัย เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบล ผลการดำเนินงานของส่วนกลางใน ท้องถิ่นอื่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล พัทธยา กรุงเทพมหานคร
3. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านวิธีการ ด้านค่าตอบแทน ด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรรองการบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ สำเร็จลุล่วงได้อย่าง สมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากท่านอาจารย์ วันจักร น้อยจันทร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รายงานการวิจัยเล่มนี้ ซึ่งได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ งานวิจัยฉบับนี้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่ได้รับ ขอขอบพระคุณเป็นอย่าง สูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ของสาขาการบริหารงานตำรวจทุกท่าน เพื่อนนิสิตทุกคนที่คอยช่วยเหลือให้ คำปรึกษาแนะนำมาตลอด ตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากดทุกคน ที่ให้ข้อมูล ในการทำวิจัยในครั้งนี้ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กัญแก้วพารณ กลินี่มนวล.(2554).**ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก
อิทธิบาท ๔**.วิทยานิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- ชลดา อักษรศิริวิทยา.(2559).**ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเงินรถ องค์กรขนส่ง
มวลชนกรุงเทพฯ**.สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์กร
มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชุติมา ม่วงมณี.(2556).**ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน งานการเจ้าหน้าที่ เทศบาลตำบลนาป่า
อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี**.การค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ณัชพล งามธรรมชาติ.(2559).**แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสายการผลิต บริษัท XYZ จำกัด.
งานนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- นลพรรณ บุญฤทธิ์.(2558).**ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วน
จังหวัดชลบุรี**.งานนิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุษมณี ยีหมะ.(2550).**การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกอบ กรณีกิจ.(2550).**การพัฒนาารูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้การประเมินตนเอง เพื่อ
ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครู**.วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระวรชัย ปยุตโต.(2560).**การเมืองและการปกครองท้องถิ่น**. ขอนแก่น:หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร.(2552).**แนวคิด ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ:ปัญญาชน.
- เพ็ญศิริ อิมอุดม.(2551).**ผลของการประเมินตนเองด้านพฤติกรรมจริยธรรมที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา**:การศึกษาทดลองแบบสี่กลุ่มของโซโลมอน.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรม
หาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา โกมล.(2551).**ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวังน้อย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา**.สารนิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วรรณ จารีย์.(2557).**คำตอบแทนกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ห้างสรรพสินค้าไดอาน่า
สาขาหาดใหญ่**.วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมยศ แยมเพื่อน.(2551).**ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานปฏิบัติการบริษัท เอเชีย
มารีน เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)**.สารนิพนธ์ บธ.ม (การจัดการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สุธาสนี ไทรศรีวัฒน์.(2556).ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วน
จังหวัดปทุมธานี.การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสน
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุระ วงศ์แสง.(2553).ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ
โลจิสติกส์ จำกัด.การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- โสภณ มณีชาติ, สุนันทา พัฒนะ และสิริมาลย์ แสงสุวรรณ.(2556).ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน
ส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระ
บรมราชูปถัมภ์.
- อรวรรณ เหล่าอารีย์.(2549).การศึกษาสถานภาพการดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตาม
กรอบมาตรฐานการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ศูนย์มะเร็ง ชลบุรี .ปัญหาพิเศษ รัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัครเดช ไม้จันทร์.(2560).ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กลุ่มอุตสาหกรรม
ติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา.วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบางลึก อำเภอมือง จังหวัดชุมพร

จิราพัชร จันทร์จนา¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123450093@ssru.ac.th¹ boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน (2) เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนจำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ตามลำดับคือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมาคือด้านความมีเหตุผลมีค่าเฉลี่ย 4.42 ด้านเงื่อนไขความรู้มีค่าเฉลี่ย 4.42 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีค่าเฉลี่ย 4.41 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านความพอประมาณมีค่าเฉลี่ย 4.28
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลบางลึก จังหวัดชุมพร ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ปัจจัยด้านอาชีพ และปัจจัยด้านรายได้ แตกต่างกัน

คำสำคัญ : หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การดำเนินชีวิต, ประชาชน, ตำบลบางลึก อำเภอมือง จังหวัดชุมพร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The applying philosophy of sufficiency economy in the lives of peoples in Bang Luck District, Muang, Chumphon Province.

Jerapat Jantarodjana¹ Boonwat Sawangwong²

Police Administration Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok.

e-mail : s59123450093@ssru.ac.th¹ boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

The aims of this research were to 1) study the extent to which Sufficiency Economy Philosophy is practiced in the way of life 2) to compare the practices of Sufficiency Economy Philosophy in Subdistrict Municipality Bang Luek district, Mueng, Chumphon province. The sample population is consisted of 367 personnel. Questionnaire was used as a tool for data collection. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-way ANOVA).

The results showed that

1. The application of Philosophy of Sufficiency Economy to conduct the way of life a case of people. Overall picture it was found that the high. When considering each aspect, aspect is the ‘Moral conditions’ followed by ‘Rational’ ‘Cognition’ ‘Are immune’ and ‘Tolerable’.

2. The results of hypothesis testing shows that Application of Philosophy of Sufficiency Economy to conduct the way of life that with different personnel such as sex, age, education, worked and income.

Keywords : Sufficiency Economy Philosophy, Way of life, people, Bang Luek district, Muang, Chumphon Province.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 ได้มุ่งเน้นการใช้แนวคิดทางตะวันตกมาใช้ในการดำเนินชีวิต และการบริหารประเทศ โดยความสำคัญกับการพัฒนาให้ เป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้นและลดความสำคัญของภาคการเกษตรกรรมอันเป็นอาชีพหลักของประชากรไทย ทำให้ระบบเศรษฐกิจขาดความสมดุล แรงงานคนย้ายเข้าสู่เมืองเพื่อรับจ้างและประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม มีการพึ่งพิงต่างประเทศ เช่น การกู้ยืมเงินทุน การใช้วัตถุดิบ เครื่องจักรและเทคโนโลยี ทำให้ประเทศเข้าสู่ถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง มีสถาบันการเงินและหน่วยงานธุรกิจต่าง ๆ อยู่ในฐานะล้มละลาย มีภาระต้องชำระหนี้ต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 อย่างไรก็ดี ในท่ามกลางภาวะวิกฤตนั้นเอง ประชาชนชาวไทยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

โดยได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ประชาชนชาวไทย ถึงความสำคัญในการปรับทิศทางการพัฒนาประเทศสู่แนวเศรษฐกิจพอเพียงพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” แก่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว จนถึงระดับชุมชนในการพัฒนาและบริหารให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการผลกระทบใด ๆ

ในสภาวะการเศรษฐกิจของประเทศปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจมีความไม่แน่นอน เกิดความผันแปรอยู่ตลอดเวลาเป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงได้มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมายึดแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้ทรงพระราชทานให้พสกนิกรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ได้มีการนำไปปฏิบัติทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางลี่ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร เนื่องจากประชาชนมีอาชีพและการดำเนินชีวิตจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างมาก มุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินให้ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือ ก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางลี่ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนจำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ในเขตเทศบาล ตำบลบางลี่ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) ได้ให้ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นส่วนหนึ่งในแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้พระราชทานเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิต โดยเน้นการยึดหลักความพอเหมาะหลักพอดี หลักความมีเหตุผลและความไม่ประมาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือปฏิบัติด้วยพระองค์เองอย่างต่อเนื่องยาวนานและทรงได้ดำรงชีวิตเป็นแบบอย่างได้อย่างสมบูรณ์พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริให้คนไทยนำหลักการเหล่านี้ไปปฏิบัติตั้งแต่ปี 2517 ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2517 ความตอนหนึ่งว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมากกว่า 30 ปี และหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเน้นย้ำถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลายครั้ง เพื่อเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับและเพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตต่าง ๆ ภายใต้อันตรายและความผันผวนต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจและสังคมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นทางสายกลาง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ระบบภูมิคุ้มกัน ความรอบรู้ ความรอบคอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนและความเพียร มีสติ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2539) กล่าวว่า การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องเสริมสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและการใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกหลักวิชาเมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป การมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกฐานะเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียวโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชน โดยสอดคล้องด้วยก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้

อภิชัย พันธเสน (2550) ได้ความเชื่อมโยงของคุณลักษณะและเงื่อนไขของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งวิถีคิดที่จะนำชีวิตไปสู่การมีชีวิตที่มีความทุกข์น้อยหรืออิกนัยคือ ชีวิตที่มีความสุขเพิ่มขึ้นและเป็นทั้งวิธีการปฏิบัติตน การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะช่วยให้กิจการสามารถดำรงอยู่ในลักษณะที่ไม่เสี่ยงมากเกินไป ทำให้ไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่ไม่อาจคาดเดาล่วงหน้าได้หรือถ้าหากได้รับผลกระทบก็สามารถฟื้นตัวได้ในเวลารวดเร็ว ซึ่งการที่ภูมิคุ้มกันจะมีสูงมากขึ้น ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้น และมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใดก็สามารถจัดการได้ แต่การพึ่งพาตนเองได้นั้นจำเป็นต้องมีวิถีคิดในเรื่องของความพอประมาณ ความหมายของความพอประมาณ ก็คือ ทำทุกอย่างที่สามารถจัดการเองได้ ไม่เกินกำลังความสามารถหรือโลกมากในขณะเดียวกันก็ต้องไม่หย่อนยาน หรือเฉื่อยชาเป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองได้ ดังนั้นความพอประมาณจึงเป็นวิถีคิดที่สามารถจะหนุนช่วยความสามารถในการพึ่งพาตนเองให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นและสัมฤทธิ์ผลได้จริง อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เมื่อบุคคลสามารถมีภูมิคุ้มกันที่ดีแล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไปเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเขาสามารถดำเนินการทุกอย่างได้

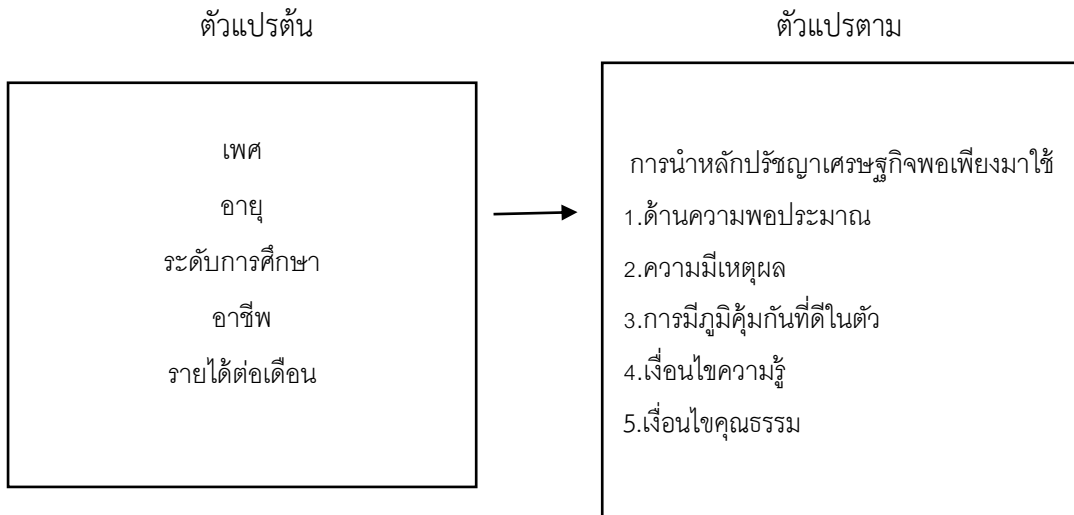

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทนตลอดจน มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น นั่นคือ ความมีเหตุผล แต่การจะมีวิถีคิดและปฏิบัติตามคุณลักษณะทั้ง 3 นั้นจะต้องมีสิ่งที่ยอดเยี่ยมนำ ได้แก่ ความรู้และคุณธรรมการมีความรู้ซึ่งประกอบด้วย รู้จริง รอบคอบ และระมัดระวัง การมีปัญญาที่ถูกกำกับด้วยสติ ภายใต้งู้อ้นไขดังกล่าวคุณธรรมก็จะเกิด คือ ความซื่อสัตย์ ขยัน และโอปอ้อมอารี ตลอดจน เมตตา กรุณา และมุทิตา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชนในตำบลบางลึก อำเภอมะเอนก จังหวัดชุมพร ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกันมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางลึก ซึ่งมีจำนวนประชากรประมาณ 8,106 คน และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งจะใช้ในการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมีคำตอบให้เลือกตอบ (check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยสอบถามเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตในเขตเทศบาลตำบลบางลี่ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว 4) เงื่อนไขความรู้ 5) เงื่อนไขคุณธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Opened Form) ซึ่งให้ผู้ตอบได้เขียนระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ค่าจํานวนร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อแสดงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตในเขตเทศบาลตำบลบางลี่ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ค่า t-test (Independent Sample t-test) ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม โดยทดสอบตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต เขตเทศบาลตำบลบางลี่ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร

2.2 F-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไปโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) โดยทดสอบตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนเมื่อพบ ความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยสุด (Least Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชายจำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 มีอาชีพ เกษตรกรรม จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 รายได้ส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9

2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบางลี่ อำเภอมือง จังหวัดชุมพรโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ ด้านความมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ย 4.42 ด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.42 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.41 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ย 4.28

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม

ระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับ
	Mean	S.D.	แปลผล	
1. ด้านความพอประมาณ	4.28	.469	มาก	5
2. ด้านความมีเหตุผล	4.42	.376	มาก	2
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	4.41	.365	มาก	4
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	4.42	.414	มาก	3
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.48	.377	มาก	1
ภาพรวม	4.40	.295	มาก	

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลบางลึก อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig.
เพศ	-2.477	.014
อายุ	3.704	.006
ระดับการศึกษา	18.236	.000
อาชีพ	6.603	.000
รายได้ต่อเดือน	15.437	.000

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่

-ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่าประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกับประชาชนที่มีอายุ 40-49 ปีอายุ 50-59 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

-ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การศึกษาโดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษามีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกับประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

-ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง การปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

-ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาทมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 15,001 - 20,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาล ตำบล บางลึกอำเภอเมือง จังหวัดชุมพรตามรายด้าน พบว่า

ด้านความพอประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในทุกครัวเรือนมีหลักเศรษฐกิจพอเพียงพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิดา บัวระภา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี บ้านหลักร้อยหกสิบ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย พบว่าด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก เพราะประชาชนยังให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุดของสังคมอยู่ หากครอบครัวเข้มแข็ง สังคมก็จะเข้มแข็งไปด้วย

ด้านความมีเหตุผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความดีก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความอึดอ้อมใจ ความสบายใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติ ซึ่งต้องใช้เวลาพิจารณาที่จะกระทำกิจกรรมใด ๆ ด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ไม่ย่อท้อ ไร้อคติ คำนึงถึงเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชญา ทองใบ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของครู โรงเรียนโยธินวิทยา อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร พบว่าด้านความมีเหตุผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูเป็นผู้มีการพิจารณาที่จะดำเนินการใด ๆ ด้วยความถี่ถ้วน รอบคอบ ไม่ย่อท้อ ไร้อคติ คำนึงถึงเหตุและปัจจัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงาม เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์และความสุขทั้งต่อตนเองและสังคม จึงเป็นผู้มีเหตุผลและให้ความเกื้อกูลผู้อื่นเมื่อประสบปัญหาเรื่องการทำงานและเรื่องส่วนตัว รู้จักวิเคราะห์ ผลกระทบด้านบวกและลบของการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างมีเหตุผลก่อนที่จะเลือกใช้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุของปัญหา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชลธิดา บัวระภา (2553)** ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนศึกษาเฉพาะกรณี บ้านหลักร้อยหกสิบ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย พบว่าด้านการมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับมากเนื่องจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามีส่วนสำคัญช่วยปลูกจิตสำนึกที่ดีให้ประชาชนเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะนำพาชุมชน สังคมและประเทศชาติให้มีความสุข

ด้านเงื่อนไขความรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านมีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ถาวร ศรีมันตะ (2554)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวแกนนำ บ้านสร้างช้าง ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธรพบว่าด้านเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับมาก เพราะ มีการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมีความสอดคล้องกับคำสอนของศาสนาในการดำเนินชีวิตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ผกาทิพย์ นวลจันทร์ (2554)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง หลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมตระหนักเห็นความสำคัญและความจำเป็นกับการใช้หลักคุณธรรมและประพฤติตนเป็นคนดี สร้างคุณธรรมความดี ละเว้นการทำชั่ว รู้จักเกรงกลัวละอายต่อบาป 2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศหญิงมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ระดับครอบครัวมากกว่าเพศชายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นนทิพงศ์ หุ่นเก่า (2556)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสาร ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสาร เพศชายกับเพศหญิงมีระดับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณแตกต่างกัน โดยข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสารเพศชายมีระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณสูงกว่าข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสาร เพศหญิงเป็นเพราะว่า ข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสารเพศหญิงมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของสังคม

ด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตสูงกว่าอายุอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และเป็นรายได้เสริมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นนทิพงศ์ หุ่นเก่า (2556)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสาร ผลการวิจัย อายุ พบว่าข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสารที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีระดับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมากกว่าผู้ที่มีอายุ 41-50 และผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี เป็นเพราะว่าข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสารที่มีอายุน้อยยังมีรายได้ไม่มากนัก จึงมีการจัดสรรรายได้ของตนเองให้เพียงพอต่อการใช้ชีวิตในแต่ละเดือน

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษามีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตมากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เป็นพื้นที่ในชนบท ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะเป็นผู้สูงอายุ และจะมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา เป็นผู้ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้จริงมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศาสตราจารย์ ปิ่น วิโรจน์ พันธวรรณ และ ธนพร อาษาพร (2555)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมแตกต่างกัน เพราะกลุ่มตัวอย่างเมื่อมีการศึกษาที่สูงขึ้นก็จะมีรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น มีความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินการต่าง ๆ และจะดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาน้อย

ด้านรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ 20,001 บาทขึ้นไปมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้อื่น ๆ เพราะ ประชาชนที่มีรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป มีการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่น้อยกว่าและมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่ค่อยคำนึงถึงการเก็บออม และแบ่งปันส่วนไว้ใช้ในยามจำเป็นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พงษ์สุรย์ พิรักษา (2556)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของกำลังพลกองโรงงานซ่อมสร้างยุทโธปกรณ์สายสรรพาวุธ ศูนย์ซ่อมสร้างสิ่งอุปกรณ์สายสรรพาวุธกรมสรรพาวุธทหารบก ผลการวิจัย พบว่าข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สาเหตุอาจเนื่องมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลนั้นมีตัวบ่งชี้ของค่าใช้จ่ายตามสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันมีการปรับตัวของสินค้าขึ้นตามสถานการณ์ ทำให้เกิดการใช้จ่ายที่สูงขึ้น สินค้ามีราคาแพงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการที่ได้ศึกษาการวิจัยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบางลึก อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรผู้วิจัยได้ข้อมูลเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ดังนี้

1. ควรจัดให้มีโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาโดยมีการเชิญประชาชนที่ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงและผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้มาบรรยายภายในชุมชน
2. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตำบลบางลึก เพื่อจะได้นำรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางลึก อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีด้วยความเมตตาจากอาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ที่อนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัย ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางและช่วยเหลือ ประสานงานในด้านต่าง ๆ จนทำให้วิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดชุมพร ที่ได้กรุณาให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถามด้วยความเต็มใจจนเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์ใด ๆ ที่ได้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่คณาจารย์ ตลอดจนกัลยาณมิตรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

จิรัชญา ทองใบ. (2554). การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของครู โรงเรียนยโสธรพิทยาคม อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ชลธิดา บัวระภา. (2553). การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน :ศึกษาเฉพาะกรณี บ้านหลักร้อยหกสิบ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ถาวร ศรีมันตะ. (2554). การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวแกนนำ บ้านสร้างช้าง ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

นันทิพงษ์ หุ่นแก้ว. (2556). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสาร วิทยานิพนธ์ (สาขาวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ผกาทิพย์ นวลจันทร์. (2554). หลักการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

พงษ์สุรีย์ พิรักษา. (2556). การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของกำลังพลกองโรงงานซ่อมสร้างยุทโธปกรณ์สายสรรพาวุธ ศูนย์ซ่อมสร้างสิ่งอุปกรณ์สายสรรพาวุธกรมสรรพาวุธทหารบก การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สาคร ชำนาญปิ่น, วิโรจน์ พันธวรรณ และ ธนพร อาษาพร. (2555). การดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สุเมธ ตันติเวชกุล.(2539). ความหมายและนิยามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อภิชัย พันธเสน. (2550). สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ.กองทุนสนับสนุนการวิจัย

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activity. Education and Psychological Measurement, 30 (3): 607-610.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นิเวศสำนึกในวรรณกรรมเยาวชนลูกโลกสีเขียว

ชลธิชา มนตรี¹, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

¹สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
²อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email : s59123401071@ssru.ac.th¹, jiraporn.ad@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษานิเวศสำนึกในวรรณกรรมเยาวชนลูกโลกสีเขียว โดยศึกษาจากวรรณกรรมเยาวชนโครงการลูกโลกสีเขียวที่ได้รับรางวัลดีเด่น ผลการวิจัยพบว่าวรรณกรรมทั้ง 5 เรื่องมีการปลูกจิตสำนึกให้มนุษย์สนใจที่จะดูแล อนุรักษ์ ฟื้นฟู และไม่ละเลยธรรมชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม บอกเล่าประโยชน์ของธรรมชาติและสร้างจิตสำนึกเชิงนิเวศให้ผู้อ่านอย่างหลากหลาย ดังนี้ 1. จิตสำนึกของมนุษย์ต่อนิเวศ ในด้านการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการปกป้องช่วยเหลือ 2. บทบาทของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ แบ่งออกเป็น มนุษย์กับการรักษานิเวศ และมนุษย์กับการทำลายนิเวศ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับนิเวศ 4. การปลูกจิตสำนึกเชิงนิเวศ และ 5. จิตสำนึกเชิงนิเวศระหว่างคนเมืองและคนป่า แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติมีการพึ่งพาอาศัยกัน เพราะธรรมชาติให้ประโยชน์แก่มนุษย์และมนุษย์ก็จะช่วยดูแลรักษาธรรมชาติให้คงอยู่สืบไป ในการศึกษาพบว่ามนุษย์จะเป็นฝ่ายพึ่งพาธรรมชาติมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิต ได้แก่ การหาอาหารจากธรรมชาติ การสร้างที่อยู่อาศัย การใช้ยาสมุนไพรรักษาโรค และเรื่องเครื่องนุ่งห่ม ด้านการตั้งถิ่นฐาน ด้านการประกอบอาชีพ และความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม

คำสำคัญ : นิเวศสำนึก, วรรณกรรมเยาวชนลูกโลกสีเขียว, จิตสำนึก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Ecological awareness in young-adult fiction: green world

Chonthicha Montri¹, Jiraporn Atchariyaprasert²

¹ Student majored in Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

² Instructor, Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

Email : s59123401071@ssru.ac.th¹, jiraporn.ad@ssru.ac.th²

Abstract

This paper aims to study ecological awareness in young-adult fiction: Green World. 5 literacy works received excellence awards were selected to study and it was found that 5 works mentioned environment and nature directly and indirectly and provided diverse narratives of nature and ecological awareness i.e., 1. ecological awareness campaign in preservation and recovery 2. human awareness through the works categorized into awareness towards animal and nature 3. Human roles towards ecology in the works categorized into human and ecological preservation and human and ecological destruction 4. awareness development reinforced by belief and 5. ecological awareness of townsfolk and countryman. It was found that human and nature were in an interdependent relationship as the nature offered benefits for humanity; on the other hands, human preserved the nature. Notably, human depended on nature so much than nature itself such as livelihood i.e., food sources; shelter; medical herb and clothing; settlement, occupation and cultural relationship.

Keywords : ecology, literature, awareness and livelihood

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

วรรณกรรมแนวนิเวศวิทยา คือการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวรรณกรรมโดยใช้ความรู้ด้านนิเวศวิทยา แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อม มาเป็นพื้นฐานในการศึกษา มีการสอดแทรกธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านงานเขียนหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นสารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร และการสอดแทรกเรื่องราวของธรรมชาติ นั้น สามารถสะท้อนให้มนุษย์มีจิตสำนึก ใส่ใจ อนุรักษ์ธรรมชาติมากขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม งานเขียนต่าง ๆ นั้นล้วนให้ประโยชน์ ข้อคิด และข้อเสนอแนะแก่ผู้อ่านไม่มากก็น้อย

การอ่านวรรณกรรมเยาวชนหรือนิทานสำหรับเด็กและเยาวชนแนวนิเวศวิทยานั้นก็ล้วนเป็นการปลูกฝังความรู้ จิตใจที่ต้องการจะอนุรักษ์ และให้เห็นถึงลงบทโทษต่างๆจากการที่ธรรมชาติถูกทำลาย ทำให้มนุษย์ได้สำนึกว่าตนเองมีส่วนทำร้าย ทำลายธรรมชาติทั้งการทำโดยรู้สึกรู้ตัวคือการตั้งใจทำลายเพื่อผลประโยชน์ของตนเองหรือทำลายเพราะปัจจัยอื่น ๆ และทำลายทั้งที่ไม่รู้สึกรู้ตัวคือการทำลายโดยที่ตนเองไม่ได้ตั้งใจ เรื่องราวของธรรมชาติถูกถ่ายทอดออกมาอยู่เสมอ ทำให้ผู้คนที่อ่านงานวรรณกรรมส่วนใหญ่เกิดความตระหนักและสนใจที่จะดูแลและใส่ใจ รักษาธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ดังที่ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2556, น.40) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมวิจารณ์เชิงนิเวศ คือวาทกรรมชนิดหนึ่ง ที่พยายามให้ความหมายและสร้างความรู้ใหม่ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในวรรณคดี โดยกำหนดแนวคิดและความหมายในการศึกษาวรรณคดีทั้งในด้านกฎเกณฑ์ วิธีการวิเคราะห์วิจารณ์ในฐานะที่เป็น "พื้นที่ใหม่" (heterotopia) ของทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ ที่แสดงให้เห็นการต่อสู้ช่วงชิงทางความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างนิยามความหมายให้กับการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวรรณคดี ที่แตกต่างไปจากทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์อื่น ๆ

จากปัญหาในเขตและสิ่งแวดล้อมที่เลวร้าย รวมไปถึงจิตสำนึกของมนุษย์ที่ต้องการจะดูแล อนุรักษ์ธรรมชาติมีน้อยลง ทำให้งานเขียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลดน้อยลงไปเช่นเดียวกัน จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาเรื่องราวของความสัมพันธ์และจิตสำนึกของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านงานเขียนวรรณกรรม พร้อมกับต้องการศึกษากลวิธีในการประพันธ์ของผู้แต่งที่เป็นสื่อให้ผู้คนหันมาสนใจ และตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และงานเขียนลูกโลกสีเขียวเป็นงานเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ รักษาป่า ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงเลือกงานวรรณกรรมจากโครงการลูกโลกสีเขียวมาทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องภาพอาถรรพณ์ ของภาณุมาศ ภูมิถาวร เรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง ของญิบ พันจันทร์ เรื่องเด็กชายกับใบโพธิ์ ของ วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร เรื่องหางปวงเจ้าหญิงแห่งบึงหญ้า ของสิริมงคล แท้สูงเนิน เรื่องหิ่งห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส ของอุไรรัตน์ โรจน์นานนท์ วรรณกรรมที่ผู้วิจัยค้นคว้ามานั้น ก็เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงจิตสำนึกของมนุษย์ผ่านงานเขียนวรรณกรรม การอ่านวรรณกรรมลูกโลกสีเขียวนอกจากจะได้รับความบันเทิงและความสนุกสนานแล้ว ยังเป็นการสร้างสำนึกของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมให้ตระหนักถึงสิ่งต่างๆที่มนุษย์ได้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ พร้อมปลูกฝังให้ผู้อ่านสนใจที่จะเริ่มมาดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ลดการทำร้ายทำลายธรรมชาติ การอ่านวรรณกรรมลูกโลกสีเขียวยังได้เห็นธรรมชาติที่งดงามที่มนุษย์ส่วนหนึ่งตั้งใจที่จะดูแลอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป

วรรณกรรมแนวนิเวศวิทยาทำให้ผู้อ่านและผู้ที่ต้องการศึกษางานในสาขาวิชานี้มีความตระหนักและเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น และวรรณกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีจิตสำนึกต่อธรรมชาติและ การศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วรรณกรรมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติสามารถศึกษาได้จากหลายแห่งรวมทั้งศึกษาจากวรรณกรรมลูกโลกสีเขียวที่นอกจากจะเป็นงานเขียนบันเทิงคดีแล้ว ยังมีงานสารคดี งานเขียนเรียงความ และงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจิตสำนึกของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลงานเขียนดีเด่นโครงการลูกโลกสีเขียว

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมวิจารณ์แนวนิเวศสำนึก (Ecocriticism) ของทางฝั่งตะวันตกนั้นอาจกล่าวได้ว่าเริ่มปรากฏขึ้นในช่วงทศวรรษ 1960-1970 ที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติการศึกษา งานเขียนภายใต้แนวคิดเชิงนิเวศวิทยาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ความผูกพันกับชนบทและท้องถิ่นเริ่มปรากฏออกมามากขึ้นแต่ยังไม่มีการพูดถึงอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งในช่วง ค.ศ.1989 และมีศึกษาวรรณกรรมแนวนิเวศวิทยาขึ้นมาจนมาถึงปัจจุบัน (เกษม จันทร, 2544, น.11)

ในการศึกษาวรรณกรรมเชิงนิเวศ เซอร์ริล กลีตเฟลต ผู้เริ่มต้นการศึกษาวรรณกรรมในแนวนิเวศสำนึก อธิบายถึงความหมายและขอบข่ายของการวิจารณ์เชิงนิเวศไว้ว่า เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ยึดโลกเป็นศูนย์กลางที่จะนำไปสู่การศึกษาวรรณกรรม นักวิจารณ์แนวอนุรักษ์ธรรมชาติและนักทฤษฎีอนุรักษ์ธรรมชาติได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ เช่น ธรรมชาติได้รับการนำเสนอในบทประพันธ์อย่างไร บทบาทของฉากธรรมชาติที่แสดงในโครงเรื่องของนวนิยายเป็นอย่างไร ค่านิยมที่แสดงในวรรณกรรมนั้นสอดคล้องกับภูมิปัญญาของการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือไม่ งานเขียนเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติของนักเขียนชายกับนักเขียนหญิงเหมือนกันหรือไม่ ผลกระทบเกี่ยวกับวิกฤตสิ่งแวดล้อมได้แทรกซึมเข้าไปในเนื้อหาของวรรณกรรมร่วมสมัยและวัฒนธรรมประชานิยม ด้วยแนวทางใดและด้วยเหตุผลใด ทำอย่างไรจึงจะให้วิทยาศาสตร์เปิดตัวเองมาสู่การวิเคราะห์วรรณกรรม อะไรคือจุดร่วมที่พอจะเป็นไปได้ระหว่างวรรณคดีศึกษากับวาทกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่จะสัมพันธ์กันได้ในสาขาวิชา เหมือนกับวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้ยกมา ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของธรรมชาติ ฉากและความนึกคิดของตัวละครที่มีต่อธรรมชาติให้สอดคล้องกับแนวคิดของเซอร์ริล กลีตเฟลต นอกจากนั้นยังได้ศึกษาแนวคิดของ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2556, น.32-33) ที่ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ในหนังสือวรรณคดีสีเขียว กระบวนทัศน์และวาทกรรมธรรมชาติในวรรณคดีไทยว่า การขยายขอบเขตการศึกษาบทบาทของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในงานวรรณกรรม ได้รับแรงกระตุ้นมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก การเกิดวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ ประการที่สอง การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ จากกระบวนทัศน์แบบลดส่วนหรือแบบกลไก คือการมองโลกหรือธรรมชาติในฐานะเครื่องจักรกลชนิดหนึ่งที่ไม่มีชีวิต และเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปจัดการควบคุมเพื่อนำมารับใช้ความต้องการของมนุษย์มาสู่กระบวนทัศน์แบบองค์รวม ที่เชื่อว่าทุกๆสรรพสิ่งในโลกทั้งรูปธรรมและนามธรรมล้วนดำรงอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย และมีความเชื่อมโยงผสมผสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันอย่างแยกไม่ได้ โลกจึงมิได้เป็นเพียงวัตถุที่รับรู้ได้โดยมนุษย์เท่านั้น หากยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่ซับซ้อนอีกมากมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เกินการรับรู้ของมนุษย์ กระบวนการที่คนนี้จึงเชื่อว่า มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มีชีวิตอยู่ใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติและมีสภาวะแบบเดียวกับธรรมชาติ

เมื่อได้ศึกษาวรรณกรรมนิเวศวิทยาทำให้เกิดจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดย Shalit ได้ให้ความเห็นว่าคนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับสัตว์หรือมนุษย์และมองสิ่งแวดล้อมในมุมแคบ โดยเฉพาะพวกที่เห็นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ยิ่งมองว่ามนุษย์มีความสำคัญมากกว่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นการจัดทำนโยบายของนักการเมือง เป็นสิ่งที่สามารถนำไปจัดการกับสิ่งแวดล้อมแต่ก็ไม่สามารถทำอะไรได้มาก เพราะนักการเมืองมักให้ความสนใจแต่คะแนนเสียงมากกว่าการให้ความสนใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อม มักให้ความสำคัญเร่งด่วนกับโครงการที่เห็นผลไว้เข้าตาประชาชนมากกว่าการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เห็นผลช้ากว่า Shalit แนะนำให้แก้ปัญหาโดยใช้หลักการประชาธิปไตยร่วมกับสังคมนิยม ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและหาเหตุผลที่ดี มาโนมน้าวให้ทุกคนเข้าใจหลักการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพราะพวกเขาสรีทุนนิยมเห็นแก่ได้ส่วนใหญ่ มักขาดจิตสำนึกในด้านนี้ (Katetip Jitnom, 2557)

เช่นเดียวกับการศึกษาเปลี่ยนจิตสำนึก นักสิ่งแวดล้อมเชื่อว่าการให้ความรู้แก่ประชาชนจะนำไปสู่การเปลี่ยนจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรักและความห่วงใยธรรมชาติ จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา และถ้าหากสามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของประชาชนให้รักและใกล้ชิดกับธรรมชาติได้ ระบบนิเวศนั้นก็คงจะอยู่รอดปลอดภัยขึ้นอย่างแน่นอน การให้การศึกษากับเปลี่ยนจิตสำนึกนี้เป็นวิธีการที่ทันสมัยและไม่มีการบีบบังคับใจแต่ประการใด (Katetip Jitnom, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยนั้น ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาวรรณกรรมเชิงนิเวศ โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือ ผู้วิจัยกำหนดว่าจะศึกษางานเกี่ยวกับวรรณกรรมนิเวศวิทยา และหาตัวบทที่ต้องการศึกษาคือการหาวรรณกรรมทั้ง 5 เรื่อง จากโครงการลูกโลกสีเขียว
2. เลือกตัวบทที่จะศึกษา โดยเลือกวิเคราะห์วรรณกรรมที่มีเนื้อหากล่าวถึงเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากสื่อความรู้ต่างๆ เช่น หนังสือเรียน สารคดี วรรณกรรม ฯลฯ
4. วิเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมนิเวศวิทยาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
5. รวบรวมและเรียบเรียงผลจากการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “นิเวศสำนึกในวรรณกรรมเยาวชนลูกโลกสีเขียว” พบความสัมพันธ์และจิตสำนึกของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวรรณกรรมอยู่ 5 ประเด็น ดังนี้

1. จิตสำนึกของมนุษย์ต่อนิเวศ

เมื่อมนุษย์กับธรรมชาติเริ่มอยู่ห่างไกลกันทำให้ผู้คนเริ่มมีความคิดต่อนิเวศและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในการเขียนงานวรรณกรรมแนวนิเวศนั้นผู้แต่งจึงต้องใส่เนื้อหาที่สามารถสร้างความคิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปลูกจิตสำนึกของผู้อ่านให้มีความสนใจที่จะดูแล รักษา อนุรักษ์ระบบนิเวศไว้ โดยมีการแสดงออกถึงจิตสำนึกของมนุษย์ผ่านงานวรรณกรรมไว้ดังนี้

1.1 จิตสำนึกด้านการอนุรักษ์

จิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน 5 เรื่องที่ผู้แต่งแสดงให้เห็นการมีจิตสำนึกที่จะรักษาป่าของมนุษย์ไว้ผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละครหรือเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เรื่องภาพอาถรรพณ์นั้น การที่ตัวละครทราบว่าป่าจะถูกแบ่งออกไปให้นายทุนอย่างถูกกฎหมายแต่ทุกคนก็ไม่ได้ท้อแท้ ปละมุงมันจะให้พื้นที่นับพันไร่กลับมาเป็นของส่วนรวมให้ได้อีกครั้ง ผู้แต่งเขียนให้ผู้อ่านเอาใจช่วยและเป็นกำลังใจให้ตัวละครปกป้องป่าให้สำเร็จ พร้อมทั้งมีการแก้ปัญหาโดยอาศัยสื่อมวลชนทุกแขนง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่งได้ตีพิมพ์เรื่องราวของป่าแม่มะเลื่อมอย่างต่อเนื่องนานนับสัปดาห์เพื่อให้ประชาชนในเรื่องรับรู้ และมีความหวังว่าสักวันหนึ่งผืนป่าจะต้องกลับมาเป็นของคนไทยทุกคนดังเดิม สะท้อนให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าไม่ว่าเราจะ เป็นใคร อายุเท่าใด หรือเพศอะไร ถ้าเรามีจิตสำนึกหรือมีความต้องการที่จะดูแลและอนุรักษ์ธรรมชาติ เราก็สามารถทำได้เสมอ และมีผู้ที่พร้อมจะสนับสนุนเราอยู่ตลอดเวลา เพียงเราเริ่มคิดที่จะดูแลป่า ก็สามารถช่วยเหลือป่าจากผู้บุกรุกได้แล้ว หรือการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ในเรื่องผีเสื้อและสายรุ้งผ่านบทสนทนาของตัวละครดังนี้

“กลัวอนาคตลูกหลานต้องตกทุกข์ได้ยาก ต้องลำบากยิ่งขึ้น เพราะป่าที่เคยร่มเย็น บางครั้งไม่มีลมเย็นจากป่า แต่สายลมร้อนเริ่มมาเยือน” (อุ๊บุป พันจันทร์, 2549, น.26)

ผู้แต่งสื่อถึงความคิดของตัวละครที่กังวลใจว่าป่าที่อุดมสมบูรณ์อยู่นี้จะหายไป กังวลถึงอนาคตว่าจะไม่มีป่าที่ร่มเย็นถ้าทุกคนไม่ร่วมมือร่วมใจกันดูแลและอนุรักษ์ผืนป่าไว้ ในเรื่องเผ่ามนนี่ไม่ได้ต้องการอะไรจากผืนป่า นอกจากที่อยู่อาศัย การรักษาโรค และอาหาร ไม่ได้หวังยึดครองเป็นเจ้าของป่า ทำให้กลุ่มมนนี่ปลูกจิตสำนึกให้มั่นนิรันดร์หลังได้เห็นถึงความสำคัญของป่า ว่าเมื่อมีป่าก็มีชีวิต เช่นเดียวกับกับเรื่องเด็กชายกับไบโพรธี มีการแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์เด่นๆ คือ ในตอนที่ชาวบ้านยังไม่ไปเก็บไบโพรธีทองคำทุกคนอยู่กันอย่างสุขสบาย มีน้ำมีอาหารให้กินตลอดปี แต่เมื่อความโลภครอบงำ ชาวบ้านไม่สนใจที่จะดูแลธรรมชาติ และยังไปเก็บไบโพรธีมา ทำให้ธรรมชาติถูกทำลาย เหมือนชีวิตมนุษย์ในปัจจุบันที่ไปทำลายเบียดเบียนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ระบบนิเวศไม่สมดุลและเกิดความต้องการครอบครองสิ่งต่าง ๆ ไปเรื่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่เรามีน้ำดื่มมีข้าวให้กิน มีที่นอน มียารักษาโรคก็เพียงพอต่อการดำรงชีวิตแล้ว เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ต้องการมีสิ่งที่มีราคาอย่างไบโพรธีทองคำแต่กลับใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ ไบโพรธีทองคำจึงเป็นสิ่งไร้ค่า สิ่งที่มีคุณค่าที่แท้จริงคือน้ำเปล่าที่ใช้ในการดำรงชีวิตต่างหาก ทำให้ไบโพรธีทองคำที่เคยมีคุณค่าก็มีราคาถูกกว่าน้ำที่หาได้ตามธรรมชาติเสียอีก ในส่วนของวรรณกรรมเรื่องหางบัวเจ้าหญิงแห่งบึงหญ้า ในวรรณกรรมเรื่องนี้ตัวละครใช้ชีวิตอยู่ริมบึงน้ำที่มีการพึ่งพาธรรมชาติ ชาวบ้านต้องจับสัตว์น้ำ สัตว์บก สัตว์ปีกเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต พระสงฆ์ในเรื่องได้กล่าวไว้ว่าการจับสัตว์เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตเรานั้นสามารถทำได้ แต่สำหรับสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์โดยเฉพาะนกน้ำบางชนิดนั้นขอให้ชาวบ้านเว้นไว้ อย่าทำลายมัน เพื่อประโยชน์ของระบบนิเวศ ท่านจึงขอไว้ “สามอย่า” คือ อย่าล่า อย่าเลี้ยง และอย่ากิน

จิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ในวรรณกรรมล้วนแต่เป็นเรื่องที่ผู้แต่งต้องการถ่ายทอดเพื่อปลูกฝังให้ผู้อ่านต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมไม่ให้แปรปรวนและสูญหายไป พร้อมทั้งยังช่วยให้มนุษย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เห็นประโยชน์และคุณค่าของธรรมชาติ ป่าไม้ ลำธาร สัตว์ป่า และช่วยกันอนุรักษ์ ดูแล รักษา ธรรมชาติเพื่อเป็นประโยชน์ต่ออนาคตอีกด้วย ในเรื่องของจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์นั้น ผู้แต่งจะสร้างให้เห็นถึงธรรมชาติที่สวยงาม มีประโยชน์ต่อสิ่งมีชีวิตทั่วโลก เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้อ่านต้องการดูแลรักษาสิ่งที่สวยงามนี้ไว้ไม่ให้สูญหายไป

1.2 จิตสำนึกด้านการฟื้นฟู

เรื่องผีเสื้อและสายรุ้งนำเสนอให้เห็นภาพ ชาวบ้านเผ่ามันนิทุกคนต้องการให้ป่ากลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง เพื่อให้ตนเองมีน้ำใช้ มีลมเย็น มีอาหารไว้ประทังชีวิต เมื่อตกเย็นชาวบ้านจะเห็นผู้เฒ่าออกมาอ้อนวอนร้องขอไม่ว่าจะร้องขอต่อดวงจันทร์หรือเจ้าหน้าที่รัฐว่า “ขอให้ป่าและค่างคืนมา” หลายคนฟังก็อาจจะคิดหรือเข้าใจผิดว่าผู้เฒ่าต้องการครอบครองป่าและจับค่างกิน แต่ความจริงแล้วพ่อผู้เฒ่าหมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่ถูกทำลาย ต้องการจะฟื้นฟูให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิม ทั้งน้ำ ทั้งป่า ทั้งอาหาร สัตว์ป่า และธรรมชาติอื่น ๆ การสร้างจิตสำนึกในการฟื้นฟูนั้น ผู้แต่งสร้างตัวละครที่ชื่อ ‘วะแย’ เกิดความสงสัยว่าชีวิตของคนในเมืองจะอาศัยอย่างไร ทำไมไม่เหมือนในป่า ทำให้ผู้อ่านวรรณกรรมได้กลับมาย้อนคิดว่าตนเองก็สามารถใช้ชีวิตง่าย ๆ ไม่ต้องเบียดเบียนใคร เพียงเริ่มต้นจากการปรับการใช้ชีวิตของตน ดังนี้

“คนเมืองหลวงมากเหมือนมด อากาศที่นั่นหายใจแทบไม่ออก บนถนนมีแต่ควันพิษ รถปรับอากาศก็มี รถเมล์ร้อนก็มี เรือด่วนเจ้าพระยาก็มี บนยอดตึกสูง ๆ มีแต่โฆษณา” เบอละพูดยืดยาว ” (ณิธิ พันธุ์จันทร์, 2549, น.33)

จากคำบอกเล่าของเบอละทำให้ตัวละครอย่าง “วะแย” ฟังแล้วตั้งคำถามกับตนเองว่าการไม่มีต้นไม้แล้วคนเมืองจะสร้างทับนอนได้อย่างไร จะหาผลไม้กินได้ที่ไหน จะเอาอะไรกิน ลิงค่างจะอยู่อย่างไร หมูป่าก็คงไม่มีที่จะขุดรูอยู่ กลางคืนจะสว่างเหมือนกลางวันได้อย่างไร จะเอาแสงมาจากไหน น้ำมาจากไหนจึงไหลไปได้ทุกบ้านหรือไหลมาจากยอดเขาอย่างบ้านเรา แล้วต้นไม้ในเมืองหายไปไหนหมด ทำให้ผู้อ่านตระหนักได้ว่าธรรมชาตินั้นสำคัญยิ่ง เมื่อเราไม่มีบ้าน ไม่มีรถ เราก็สามารถดำรงชีวิตได้ แต่ถ้าหากขาดธรรมชาตินั้น มนุษย์ก็จะมีสิ่งที่อยู่อาศัย อาหาร และน้ำดื่ม เมื่อได้อ่านวรรณกรรมแล้วก็เกิดความตระหนักที่จะฟื้นฟูธรรมชาติที่ถูกทำลายไปให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ดังที่เคยเป็น เช่นเดียวกันกับเรื่องเด็กชายกับใบโพธิ์เป็นตอนที่ชาวบ้านร่วมมือกันและกลับมาสามัคคีกันอีกครั้ง เพื่อช่วยให้ธรรมชาติกลับคืนแก่หมู่บ้าน ซึ่งในตอนแรกนั้นชาวบ้านทุกคนก็อยู่กันอย่างมีความสุข มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ เมื่อความโลภเข้ามาก็ทำให้ธรรมชาติที่เคยมีหายไป และชาวบ้านจึงตระหนักได้ว่าไม่มีสิ่งใดมีค่าเท่าธรรมชาติแล้ว ทุกคนจึงร่วมมือกันนำไปโพธิ์ทองที่เคยเด็ดมาไปคืนต้นโพธิ์

การสร้างจิตสำนึกด้านการฟื้นฟูในวรรณกรรมผู้แต่งแสดงให้เห็นถึงความเสียหายของธรรมชาติที่ถูกทำลายทั้งจากการกระทำของมนุษย์ และได้เห็นผลเสียที่เกิดจากการทำลาย ทำให้ผู้อ่านรู้สึกหดหู่ ความไม่สวยงามของธรรมชาติปลุกจิตสำนึกให้ผู้อ่านต้องการฟื้นฟูให้ธรรมชาติที่เคยงดงามกลับมามีชีวิตขึ้นอีกครั้ง การฟื้นฟูในวรรณกรรมลูกโลกสีเขียวที่ยกมานี้ ตัวละครต้องการฟื้นฟูธรรมชาติเพราะธรรมชาตินั้นเป็นที่อยู่อาศัยของพวกเขา ผู้แต่งอาจจะสร้างจิตสำนึกด้านนี้มาโดยตรงและบอกผู้อ่านให้เห็นถึงปัญหาผ่านคำพูดและความคิดของตัวละคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.3 จิตสำนึกในการปกป้องช่วยเหลือ

การสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับจิตสำนึกในการปกป้องช่วยเหลือสิ่งมีชีวิตนั้น ผู้เขียนงานวรรณกรรม ไม่ได้สร้างให้เห็นความสำคัญของสัตว์ต่างๆ เท่านั้น แต่ยังต้องการที่จะสร้างความคิดให้ผู้อ่านปกป้อง รักษาป่า ลำธาร แม่น้ำ ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถปกป้องตนเองจากสิ่งอันตรายได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีการศึกษาเรื่อง จิตสำนึกของมนุษย์ที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ

1.3.1 การปกป้องช่วยเหลือสัตว์

จิตสำนึกในการปกป้องช่วยเหลือสัตว์ โดยแสดงถึงจิตสำนึกที่มนุษย์มีต่อสัตว์โดยตรง ในวรรณกรรม นั้นจะแสดงผ่านเหตุการณ์ที่ตัวละครประสบเอง ซึ่งมีทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องภาพอาถรรพณ์และเรื่องหาว บ่วงเจ้าหญิงแห่งบึงหญ้า เช่น เรื่องภาพอาถรรพณ์ แสดงถึงจิตสำนึกที่มนุษย์มีต่อสัตว์โดยตรง เช่น เมื่อครั้งที่ มี งูกำลังถูกมนุษย์ทำร้ายอยู่บนต้นไม้ ตัวละครในเรื่องอย่างจาร์ก็พยายามห้าม ในตอนที่งูตายเขารู้สึกเสียใจที่ไม่ สามารถช่วยเหลืองูตัวนั้นได้ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเสียใจไปด้วย หรือจะเป็นตอนที่ตัวละครพากันกลับไปป่า อีกครั้งเมื่อรับประทานอาหารกันเสร็จ พวกเขาไม่ลืมเตือนเพื่อนให้เก็บพลาสติกให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันไม่ให้ สัตว์ป่ามาพบเห็นและกินเข้าไปอาจทำให้เกิดอันตรายได้

การสร้างจิตสำนึกต่อสัตว์ทางอ้อม จะเป็นการสร้างจิตสำนึกของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ผ่านคำสอน ผ่าน การปลูกฝังของตัวละครผู้ใหญ่ที่ถ่ายทอดสู่เด็ก ซึ่งได้แก่ เรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง เรื่องเด็กชายกับใบโพธิ์ เช่น การ สร้างจิตสำนึกต่อสัตว์เรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง ตัวละครผู้เฒ่าซึ่งเป็นหัวหน้าเผ่าจะสร้างจิตสำนึกให้คนในเผ่าและ ลูกหลานของตนไม่ทำอันตรายต่อสัตว์ป่าไม่ว่าจะเป็นสัตว์เล็กที่สามารถจับต้องได้รวมถึงสัตว์ใหญ่ การฆ่า สัตว์ทำได้เพียงไม่กี่เหตุผลคือ ต้องฆ่าเพื่อป้องกันตัว และฆ่าเพื่อต้องใช้ในการประทังชีวิต ชาวป่าต่างเสียใจที่ สัตว์ป่าต่างถูกล่าโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร เขาคิดว่าพวกเขาล่าสัตว์ สัตว์ในป่าก็ไม่มีวันหมด เพราะพวกเขา ล่าเพื่อเอามากินทีละตัว ตัวหนึ่งกินได้หลายวัน ตัวไหนที่แข็งแรงเป็นหัวหน้าฝูงก็ไม่เอามากิน เพราะสัตว์ป่า ชนิดนั้นจะได้มีชีวิตอยู่ต่อไปไม่สูญพันธุ์ แต่ชาวบ้านกลับพากันเข้ามาหลายกระบอกร เมื่อเจอฝูงสัตว์ก็ล่าไปหมด ไม่เหลือแม้แต่ตัวเดียว สัตว์ในป่าสามารถบ่งบอกได้ว่าป่านั้นมีความอุดมสมบูรณ์มากเพียงใด ยกตัวอย่างการ สร้างจิตสำนึกทางอ้อม ดังนี้

“วิ่งไล่ผีเสื้อได้ แต่อย่าตี อย่าจับให้ตายคามือ ผีเสื้อก็มีชีวิต เราก็มีชีวิต” (อุษิ พันจันทร์, 2549, น.27)

จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงความมีจิตใจดีของชาวป่า รู้จักที่จะปกป้อง ดูแล และไม่เบียดเบียนสัตว์ และสิ่งมีชีวิต เพราะผีเสื้อแม้ไม่ได้สร้างประโยชน์ให้มนุษย์ในทางตรงแต่ทางระบบนิเวศสิ่งมีชีวิตทุกสิ่งก็มี ประโยชน์ต่อกันเสมอ และการที่ผู้แต่งกล่าวว่า ผีเสื้อก็มีชีวิต เราก็มีชีวิต แสดงให้เห็นว่าผีเสื้อก็รักชีวิตของ ตนเองเช่นเดียวกับที่เรารัก การที่คนในเผ่าสอนลูกนั้นก็เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เด็กรักและเห็นคุณค่าของ สิ่งมีชีวิตที่ต้องอยู่อาศัยอยู่ในป่าผืนนี้เช่นเดียวกับพวกเขา

ในเรื่องเด็กชายกับใบโพธิ์ ผู้แต่งไม่ได้สร้างจิตสำนึกการปกป้องช่วยเหลือสัตว์โดยตรง แต่เป็นการ ปลูกฝังให้ตัวละครเรียนรู้การดูแลรักษาสิ่งมีชีวิตผ่านอารมณ์ความรู้สึกสงสารสัตว์ โดยสร้างให้มีสุนัขเดินเข้ามา ในบ้านของตัวละคร ซึ่งตอนแรกพอจะไล่ แต่เกิดความสงสารและความเอ็นดูจึงเลี้ยงไว้เป็นการมีจิตสำนึกที่เกิด จากความสงสารว่าเมื่อถ้าไล่ไปแล้วหมาจะไปอยู่ที่ไหน ใช้ชีวิตอย่างไร จึงรับเลี้ยงเพื่อดูแลให้สัตว์มีชีวิตที่ไม่ ลำบาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จิตสำนึกในการปกป้องช่วยเหลือนสัตว์นั้น ผู้แต่งต้องการให้มนุษย์ตระหนักถึงความสำคัญและแสดงให้เห็นคุณค่าของสัตว์ ว่าสัตว์ต่างๆก็มีชีวิตมีลมหายใจ ถึงจะไม่สามารถสื่อสารกับมนุษย์ได้แต่เขาก็รักชีวิตของตนเองไม่ต่างจากมนุษย์ เมื่อไม่มีสัตว์ระบบนิเวศต่างๆก็แปรปรวนทำให้ธรรมชาติสูญหายไปเรื่อยๆ การทำร้ายสัตว์นั้นก็เหมือนการทำลายธรรมชาติให้ห่างไกลออกไปจากมนุษย์เช่นกัน

1.3.2 การปกป้องดูแลธรรมชาติ

เรื่องภาพอาถรรพณ์ ผู้แต่งได้ตั้งโครงการตระเวนวันเพื่อสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนด้วยการปลูกฝังให้เข้าใจว่า ตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะรักษาป่าไว้ได้ โดยหัวหน้าทีมได้บอกกับสมาชิกว่า เราอาจจะเป็นแค่คนเล็กๆคนหนึ่ง ที่ขอมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า รักษาต้นไม้ทุกต้นให้มันมีชีวิตอยู่อย่างยาวนานที่สุด ไม่ทำลายธรรมชาติให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่เรา เรามาที่นี่เพื่อให้รู้ซึ่งถึงบุญคุณของป่า ถ้าไม่มีป่าไม้ก็จะเกิดความแห้งแล้ง อากาศร้อน และเกิดน้ำท่วม เป็นการปลูกจิตสำนึกในเรื่องของป่าไม้ เช่นเดียวกับกับเรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง นำเสนอให้เห็นว่าสัตว์ป่าสามารถวิ่งหนี บินหนี และร้องขอชีวิตยามเจ็บปวด แต่ธรรมชาติต่างๆไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำ ต้นไม้ ใบหญ้า ไม่สามารถดิ้นรนจากการถูกทำลาย ชาวป่าส่วนใหญ่เสียใจที่ต้นไม้ถูกโค่นทำลายจากคนในเมือง จนมีความคิดว่า ถ้าตนเองเป็นต้นไม้ก็อยากจะเดินหนีคนโค่นไปไกล ๆ ที่ดินไหนไม่มีการโค่นต้นไม้ก็อยากจะอยู่ที่ตรงนั้น มนุษย์จึงต้องมีจิตสำนึกที่จะดูแลรักษาธรรมชาติ เพราะนิเวศต่าง ๆ เชื่อมโยงกันเสมอ เมื่อขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ก็จะทำให้ระบบนิเวศแปรปรวน ส่งผลให้เกิดภัยต่างๆตามมา

“ไม้ล้มลงต้นหนึ่ง น้ำทะเลก็หายไป ถ้าภูเขาไม่มีป่า ทะเลก็ไม่มีน้ำ” (อุโบ พันธ์จันทร์, 2549, น.65)

จากข้อความนี้เป็นคำสอนของเฒ่ามณีที่สอนต่อๆกันมา เพื่อให้มนุษย์ซึ่งมีพลังสมอง มีสองมือสำนึกได้ว่าสามารถดูแลหรือทำลายสิ่งต่างๆ เพราะฉะนั้นเมื่อต้องการให้มนุษย์ร่วมกันดูแลรักษาป่าไว้ก็ต้องเริ่มจากการเปลี่ยนความคิด ให้เห็นถึงความสำคัญของป่า เห็นภัยต่างๆที่ตามมาเมื่อไม่มีป่า การปลูกจิตสำนึกจึงเป็นหนทางเดียวที่ทำให้การรักษาป่าเป็นไปได้ ไม่เพียงแต่ต้นไม้เท่านั้นที่คนต้องให้ความสำคัญ การรักษาแม่น้ำลำธารเองก็เช่นกัน เพราะไม่เพียงแต่มนุษย์เราเท่านั้นที่ต้องใช้น้ำ สัตว์ต่าง ๆ และต้นไม้ทุกต้นก็ต้องการน้ำมาหล่อเลี้ยงเพื่อให้ตนเจริญเติบโต แต่ก่อนลำธารต่างๆในป่าเคยใช้ดื่มใช้กินมาหลายร้อยปี แต่วันนี้ดื่มไม่ได้เพราะการบุกรุกป่าของชาวบ้านที่ต้องการมีสวนเป็นของตัวเอง สร้างความเดือดร้อนให้คนป่าและสัตว์ทุกชนิด น้ำที่เคยดื่มกลับมียาฆ่าหญ้าไหลลงแม่น้ำลำธาร ไปจนถึงทะเลสาบ ปลาในคลองก็เฝ้าตายเพราะสารต่าง ๆ มากมาย ทำให้เฒ่ามณีต้องคอยหาน้ำดื่มที่หยดย่อยลงมาจากต้นไม้แทนการดื่มน้ำในลำธาร

วรรณกรรมชี้ให้เห็นว่าไม่เพียงแต่เราต้องดูแลรักษาสัตว์เท่านั้น แต่ต้องดูแลต้นไม้ ลำธารด้วย ทั้งหมดล้วนมีชีวิตที่ต้องการการดูแลรักษาเช่นกัน ผู้แต่งได้สร้างสำนึกของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติผ่านวรรณกรรมไว้หลายแบบ ไม่ว่าจะเป็น การให้คำสอน ข้อคิด และคติเตือนใจ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร หรือภาพความสวยงามของธรรมชาติ เพื่อให้ผู้อ่านนั้นได้ซึมซับ พร้อมกับมีความคิดที่ต้องการรักษาป่า ต้นไม้ ลำธารไว้ให้คงงามอยู่เสมอเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทุกชีวิต

2. บทบาทของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ

มนุษย์มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ระบบนิเวศสมบูรณ์หรือแปรปรวน ในวรรณกรรมมีการสอดแทรกบทบาทของมนุษย์ให้ผู้อ่านได้เห็นแนวทางการปฏิบัติและผลที่ได้รับเมื่อไม่ดูแลรักษานิเวศไว้ บทบาทของมนุษย์ในวรรณกรรมมีทั้งทางดีและไม่ดี มีทั้งเรื่องของการดูแลรักษาและการทำลาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.1 มนุษย์กับการรักษานิเวศ

บทบาทของมนุษย์กับการรักษานิเวศปรากฏในวรรณกรรม 2 ลักษณะคือ การรักษารัฐธรรมนูญและการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยปรากฏในวรรณกรรมหมดทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องภาพอาถรรพณ์ เรื่องเด็กชายกับไบโพลี เรื่องหางบัว เจ้าหญิงแห่งบึงหญ้าและเรื่องหิ้งห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส

วรรณกรรมเรื่องภาพอาถรรพณ์และเรื่องเด็กชายกับไบโพลี นำเสนอให้เห็นบทบาทของมนุษย์ในการรักษารัฐธรรมนูญ โดยผู้แต่งเน้นถึงการดูแล รักษา ธรรมนูญ โดยในเรื่องภาพอาถรรพณ์ ความรู้ที่ได้รับมาจากโครงการตระเวนวัน ทำให้ตัวละครรู้วิธีการที่จะดูแลอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การไม่ทิ้งขยะไว้ในป่า รับประทานอะไรก็ต้องเก็บเสมอ รวมถึงการดับไฟให้สนิทเพื่อป้องกันการเกิดไฟป่า เป็นการแสดงออกของตัวละครที่มีความห่วงใยทั้งสัตว์ที่อยู่ในป่าและเห็นถึงความเดือดร้อนของการไม่ดูแลและรับผิดชอบการกระทำของพวกเขา ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนควรทำ เพื่อไม่ให้สร้างความเดือดร้อนต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ส่วนเรื่องเด็กชายกับไบโพลี นำเสนอผ่านความเดือดร้อนที่สิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศต้องพบไม่ว่าจะเป็น ความแห้งแล้งของลำธาร ป่าไม้แห้งเหี่ยวล้มตายทั้งป่า ทำให้ตัวละครเด่น คือ ก้องจิ้งจกตัดสินใจจะเอาไบโพลีไปคืนต้นต้นโพธิ์ด้วยความกล้าหาญ ก้องต้องการรักษาระบบนิเวศเอาไว้ เพื่อให้ชาวบ้านกลับมาอยู่อย่างมีความสุขอีกครั้ง เขาตระหนักถึงปัญหาที่ตามมา ธรรมชาติแปรปรวนจนทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนเพราะอาหารและลำธารไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนแต่เดิม ก้องจึงเสียสละเดินเอาไบโพลีที่เคยเด็ดมาจากต้น ขึ้นเขาไปคืนด้วยตนเอง

เรื่องหางบัว เจ้าหญิงแห่งบึงหญ้า และเรื่องหิ้งห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส นำเสนอให้เห็นบทบาทของมนุษย์ในการรักษาสิ่งแวดล้อม ในวรรณกรรมเรื่องหางบัวเจ้าหญิงแห่งบึงหญ้า เมื่อนักท่องเที่ยวมาศึกษาบึงอันกว้างใหญ่แห่งนี้ ด้วยความต้องการที่จะรักษา และดูแลระบบนิเวศของบึง นักท่องเที่ยวจึงทำโครงการเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เรามาดูแลพร้อมกับจัดตั้งอุทยานและตั้งศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืดขึ้นมา เพื่อเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด ในบึงแห่งนี้มีกระชังอยู่ด้วยจึงต้องสร้างฟาร์มเลี้ยงจระเข้ให้เป็นสัดส่วน ทำสะพานพร้อมเปิดให้คนภายนอกเข้าชมความอุดมสมบูรณ์ของอุทยานแห่งนี้ นอกจากมนุษย์จะมีบทบาทช่วยเหลือสิ่งมีชีวิต พืช และสัตว์ ในบริเวณนั้นแล้ว ยังช่วยเหลือมนุษย์ด้วยกันให้มีงานทำเป็นหลักเป็นแหล่งอีก โดยชาวบ้านแห่งนั้นจะมีงานทำอยู่ที่อุทยานและศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืด เป็นต้น ส่วนเรื่องหิ้งห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครมีบทบาทในการรักษารัฐธรรมนูญและสิ่งแวดล้อมผ่านการกระทำ เช่น การทำน้ำตาลปีบขายของตัวละคร นอกจากจะต้องการอนุรักษ์อาชีพนี้ไว้แล้ว ถูที่ใส่น้ำตาลปีบก็หลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกเพื่อช่วยลดโลกร้อนและไม่ต้องการทำลายสิ่งแวดล้อม

บทบาทของมนุษย์กับการรักษานิเวศ คือการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของตัวละครที่เป็นมนุษย์ว่ามีบทบาท หน้าที่ ในการดูแลรักษารัฐธรรมนูญและสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง เช่นการไม่ทิ้งขยะไว้ในป่าของเด็กในโครงการตระเวนวันจากรวมเรื่องภาพอาถรรพณ์ การใช้ถุงพลาสติกเพื่อลดโลกร้อนจากรวมเรื่องหิ้งห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้มนุษย์ได้ทราบว่าทุกคนสามารถทำสิ่งต่างๆในการรักษารัฐธรรมนูญและสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน

2.2 มนุษย์กับการทำลายนิเวศ

เรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง มีการนำเสนอการทำลายนิเวศ ไม่ว่าจะเป็นการฆ่าสัตว์ การทำลายป่า โดยตัดต้นไม้เพื่อที่จะนำไปขาย และผู้ทำลายจะเป็นมนุษย์ในเมืองที่มีหน้าที่การทำงานใหญ่โต แต่มีความเห็นแก่ตัว โดยในวรรณกรรมมีตอนที่ตัวละครตัดไม้หอมเพื่อเอาไปขาย รู้ทางหนีทีไล่ ทำงานกันเป็นขบวนการ มีการบุกรุกป่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โดยการอ้างว่าได้รับการสัมปทานให้โค่นต้นไม้ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ไม่มีชาวบ้านคนใดรู้ว่าเขาได้รับสัมปทานจริงหรือไม่ หรือถ้าได้รับสัมปทานจริงเขาสามารถโค่นต้นไม้ได้ที่ใด จำนวนเท่าไร เมื่อก่อนมนุษย์กับธรรมชาติจะอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพิง ช่วยเหลือกัน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยน คนคิดของคนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น เห็นประโยชน์ของธรรมชาติว่ามีมากมายมหาศาลเพียงไร ทำให้เกิดความโลภ ความเห็นแก่ตัว จึงเป็นที่มาของการทำลายป่า และล่าสัตว์ ดังตัวอย่าง

“ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ธรรมชาติถูกทำลาย ผืนป่ามีเนื้อที่ป่าน้อยลง สัตว์ป่าถูกล่า” (ญิบ พันจันทร์, 2549, น.20)

บทบาทมนุษย์กับการทำลายนิเวศแสดงให้เห็นถึงปัญหาของธรรมชาติที่ถูกมนุษย์ทำลาย การเขียนให้เห็นถึงความโหดร้ายของมนุษย์ที่เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองมากกว่าประโยชน์ส่วนร่วมไม่ได้สร้างความเสียหายเพียงเล็กน้อย เพราะเมื่อระบบนิเวศแปรปรวนสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ย่อมได้รับผลกระทบไปด้วย วรรณกรรมจึงเตือนใจและเตือนสติให้ผู้อ่านได้รับรู้และเห็นถึงความเตือนร้อนของสิ่งมีชีวิตต่างๆ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับนิเวศ

มนุษย์กับธรรมชาตินั้นต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันเพื่อการมีชีวิตรอด มนุษย์ต้องใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ระบบนิเวศต้องได้รับการดูแลจากมนุษย์ ความสัมพันธ์ด้านการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มต่างๆ การประกอบอาชีพ และวัฒนธรรม ล้วนต่างต้องพึ่งพาสิ่งต่างๆจากธรรมชาติทั้งสิ้น

3.1 ความสัมพันธ์ด้านการดำรงชีวิต

การพึ่งพาธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นมีทั้งการพึ่งพาด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นปัจจัยสี่ของการดำรงชีวิต วรรณกรรมแนวนิเวศสำนักส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่องการพึ่งพาของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติเสมอ

ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติด้านอาหารในเรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง ตัวละครส่วนใหญ่เป็นชาวป่า ทำให้ต้องพึ่งพาอาหารจากป่ามากกว่า และคนในเมืองเองที่ต้องซื้ออาหารจากชาวป่าเพื่อดำรงชีวิต โดยผู้แต่งให้ความสำคัญเรื่องอาหารอยู่ไม่น้อย แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของป่าว่า เมื่อมีป่า ก็จะมีอาหาร ไม่ต้องเสียเงินฟุ่มเฟือยซื้ออาหารมารับประทาน แต่สามารถหาอาหารจากสิ่งใกล้ตัว ดังนี้

“ในน้ำใสมีปลาแหวกว่ายขึ้นเหนือน้ำ เขาใช้เบ็ดตกปลาพอประทังชีวิต” (ญิบ พันจันทร์, 2549, น.40)

อาหารจากป่านั้นมีทั้งบนบก ทั้งบนอากาศ ทั้งในแม่น้ำลำธาร ตัวละครส่วนใหญ่จะ ตกปลา ยิงนก ขุดเผือกขุดมัน หาผลไม้รับประทานเพื่อประทังชีวิตในแต่ละวัน การหาอาหารของตัวละครนั้นต้องมีความคุ้นชินกับการใช้ชีวิตอยู่ในป่า การที่จะมั่นใจว่าของสิ่งนี้กินไปแล้วจะอันตรายหรือไม่ บางครั้งก็หาจากสัญชาตญาณ บางครั้งก็ดูจากการกินของสัตว์ป่า เมื่อสัตว์กินแล้วไม่เป็นอะไร ชาวป่าก็สามารถกินของสิ่งนั้นได้เช่นกัน นอกจากด้านอาหารแล้ว มนุษย์ยังได้พึ่งพาธรรมชาติในเรื่องของที่อยู่อาศัย ในเรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติในการสร้างบ้าน ที่อยู่อาศัย หรือที่ตัวละครในเรื่องอย่างเผ่ามณีเรียกว่า “ทับ” นั้น สร้างจากสิ่งต่างๆที่มีอยู่ตามธรรมชาติ โดยการไ้ไม้จามสองอันปักไว้ ไ้จามไม้มีไม้วางพาด จากนั้นเอาไม้เล็กๆหรือลำไม้ไผ่หลายๆลำวางพาด ด้านหนึ่งวางบนดิน ก่อหน้าใบตอง ใบหวาย ใบพุดข้างมาวางซ้อน ๆ กันเพื่อกันแดดกันฝน บางคนเอาปีกไม้ที่ชาวบ้านเลื่อยทิ้งไว้มารองนอน หรือใช้ไม้ไผ่มาต่อ ๆ กันเพื่อกัน

เป็นที่นอน ส่วนวรรณกรรมเรื่องหางปวง เจ้าหญิงแห่งบึงหญ้า การสร้างเรือน หรือที่อยู่ของตัวละครในวรรณกรรม ส่วนใหญ่จะสร้างเป็นไม้ติดบึงน้ำ โดยการใช้ประโยชน์จากไม้เพื่อทำเรือและสร้างบ้าน และวรรณกรรมเรื่องห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส การสร้างที่อยู่อาศัยของตัวละครนั้น จะเป็นบ้านเรือนไทย มีศาลายื่นออกมาทำน้ำ ไม้มีเครื่องปรับอากาศ มีแต่หน้าต่างที่คอยรับลมจากธรรมชาติ เพราะต้องการอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติให้มากที่สุด นอกจากนั้นมนุษย์ยังใช้ประโยชน์จากธรรมชาติในด้านยารักษาโรค ดังปรากฏในเรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง โดยเผ่ามันนิใช้สมุนไพรจากธรรมชาติ ไม่ได้เข้าไปใช้บริการกับโรงพยาบาลเมือง เพราะเป็นคนป่าและไม่ได้มีบัตรประชาชน จึงเป็นเรื่องยากที่จะได้รับการรักษาที่ถูกต้องจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ในเผ่าจึงต้องดูแลรักษาตนเองยามป่วยไข้จากสมุนไพรใกล้ตัว พ่อเฒ่าของเผ่ามันนิเคยบอกไว้ว่า ป่าทั้งป่าเป็นห้องยา มันนิก็เหมือนหมอยา ต้องรู้จักจัดยาและผสมยา ถ้ามันนิถูกทำลายถึงมีสมุนไพรก็ไร้ความหมาย แต่ถ้ามีแต่มันนิแต่ไม่มีสมุนไพรก็ไร้ค่า เผ่ามันนิรักษาได้ทุกอย่างตั้งแต่ป่วยไข้ ภัยจากสัตว์ป่า ธรรมชาติ หรือการเกิดแก่เจ็บตาย เช่น การคลอดลูก ดังนี้

“พลบน้ำคร่ำแตก ได้ยินเสียงลูกร้องอูแว้ว ก้องป่า พ่อเคี่ยมหุยานจุดตะเกียงน้ำมันส่องแสงวอมแวมไว้ก่อนแล้ว เขาใช้ไม้ไผ่ตัดสายสะดือให้ลูกขาดจากรก” (ญิบ พันจันทร์, 2549, น.25)

การคลอดลูกนั้นเป็นเรื่องใหญ่สำหรับมนุษย์ เพราะถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นระหว่างการคลอด นั่นก็หมายถึงความสูญเสีย แต่เผ่ามันนิกลับขยายเผ่าขึ้นมาเรื่อยๆจากการทำคลอดเองของคนในป่า โดยใช้ยาสมุนไพรรักษาทั้งตอนกำลังตั้งครรภ์ ตอนคลอด หลังคลอด ตลอดจนการตัดสายสะดือยังใช้ไม้ไผ่ซึ่งสามารถหาได้ตามธรรมชาติมาใช้ หรือการที่คนในเผ่าต้องการลองใช้น้ำตาลจากในเมืองมาปรุงอาหารทำให้ปวดฟัน จึงนำกะลาไปเผาไฟ ใช้ถ่านกะลาต้มเกลือก่อนเอาน้ำต้มนั้นมาให้คนในเผ่าอมแก้ปวดฟัน บางครั้งชาวป่าป่วยเป็นไข้มาเลเรีย ก็รักษาด้วยสมุนไพรตามป่า ส่วนด้านเครื่องนุ่งห่มนั้น ในเรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง ก่อนที่ความเป็นเมืองจะเข้าไปนั้นแต่ก่อนคนในเผ่าไม่มีเสื้อผ้าใส่ หรือถ้าจะใส่ก็อาศัยธรรมชาติคือการหาใบไม้มานุ่งเพื่อออกมาพบชาวบ้านในหมู่บ้าน แต่เมื่อเห็นคนเมืองเขาใส่เสื้อผ้ากัน คนในเผ่ามันนิจึงหาผ้ามาใส่ เมื่อขาดก็หมุนเรื่อยๆ และวรรณกรรมเรื่องหางปวงเจ้าหญิงแห่งบึงหญ้า ไม่ได้มีปรากฏความสัมพันธ์ของมนุษย์กับนิเวศในเรื่องของเครื่องนุ่งห่มอย่างชัดเจน แต่ผู้แต่งกล่าวถึงในเชิงการแต่งตัวของตัวละคร คือ กล่าวถึงปีกอบใบลาน ของตัวละครหญิงที่ชื่อบุณพริก ซึ่งเป็นการนำสิ่งของจากธรรมชาติมาสานจนได้งอบใบนี้

3.2 ความสัมพันธ์ด้านการตั้งถิ่นฐาน

ความสัมพันธ์ด้านการตั้งถิ่นฐานแสดงให้เห็นความคิดของมนุษย์ที่รู้จักเลือกสถานที่สร้างถิ่นฐานเพื่อให้สะดวกต่อการดำรงชีวิต ในเรื่องภาพอาถรรพณ์การตั้งถิ่นฐานของบ้านพี่ช้อฟ้าที่ช่วยเหลือเด็ก ๆ จากการหลงป่า จะเลือกตั้งในที่ที่ใกล้ลำธาร เพื่อง่ายต่อการหาน้ำใช้ในชีวิตประจำวัน และเลือกสถานที่ที่สามารถปลูกผักได้ เพื่อนำมาเป็นอาหาร วรรณกรรมเรื่องผีเสื้อและสายรุ้งการตั้งถิ่นฐานเป็นจุดสำคัญของเผ่ามันนิไม่ใช่จะตั้งอยู่ตรงไหนก็ได้ เพราะในป่าสิ่งมีชีวิตต่างๆอาศัยอยู่ร่วมกัน อันตรายก็มีอยู่รอบทิศทาง เผ่ามันนิจึงเลือกสถานที่ที่ต่อให้มีฝนตกหนักแค่ไหนก็จะมีน้ำท่วมขัง และจะต้องเป็นสถานที่ที่สามารถหาเผือกหามัน หาผลหมากรากไม้ และหาอาหารมาประทังชีวิตได้ ดังนี้

“จนกระทั่งพบเนินที่ชอบอยู่ใกล้สายน้ำ ฝนตกหนักแค่ไหนน้ำไม่ท่วม มีผลไม้มัชุกชุมอยู่ไม่ไกล มีต้นไม้ใหญ่ยักษ์เป็นเพื่อนกันลมกันฝน” (ญิบ พันจันทร์, 2549, น.41)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถานที่ตั้งถิ่นฐานนอกจากจะต้องมีน้ำ มีแหล่งอาหารอยู่ใกล้แล้วยังต้องสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นอันตรายจากภัยป่า อันตรายจากสัตว์ป่า แต่ที่ป้องกันไม่ได้คืออันตรายจากมนุษย์เมืองที่ต้องการเอาไรต์เอาเปรียบบุกรุกพื้นที่สร้างความเดือดร้อนให้สิ่งมีชีวิตในผืนป่า

ความสัมพันธ์ด้านการตั้งถิ่นฐาน ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมที่มีการตั้งถิ่นฐานในป่า หรือการตั้งถิ่นฐานในเมือง สิ่งทีวรรณกรรมทุกเรื่องมีนั้น คือการตั้งถิ่นฐานใกล้แม่น้ำ ลำคลอง และลำธารทุกเรื่อง เพื่อความสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การเลือกที่อยู่อาศัยของชาวป่าไม่ได้เลือกเพราะใกล้แหล่งอาหารเพียงอย่างเดียวแต่ต้องดูว่าสถานที่นั้นสามารถหลีกเลี่ยงสัตว์ป่าได้หรือไม่ ต่างจากในเมืองถึงแม้จะมีการสร้างที่อยู่อาศัยริมน้ำแต่ก็ไม่ต้องกังวลเรื่องสัตว์ป่า

3.3 ความสัมพันธ์ด้านการประกอบอาชีพ

วรรณกรรมเรื่องผีเสื้อและสายรุ้งนำเสนอว่าอาชีพของเผ่ามันนิไม่ได้เป็นอาชีพที่ตายตัว เพราะชาวป่าทุกคนไม่ได้ต้องการเงินเพราะไม่รู้ความสำคัญของเงินเหมือนมนุษย์ในเมือง แต่ก่อนในผืนป่าอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสิ่งต่างๆ ไม่ต้องออกไปซื้อของกินของใช้ แต่ในตอนนี้ของป่าหายาก ชาวป่าจึงต้องเก็บของที่ตนหาได้ เช่น เห็ด สะตอป่า หรือทำด้ามจอบด้ามพร้าออกไปขายให้ชาวบ้านในเมือง และต้องการนำเงินไปซื้อของใช้กลับเข้ามาในป่า รวมถึงเงินที่ต้องส่งเสียลูกของตนเรียนหนังสืออีกด้วย

เรื่องหิ้งห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส ตัวละครมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติคือการเก็บมะพร้าว ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมาเพื่อประกอบเป็นอาชีพของตน ชายทั้งมะพร้าวสด ทั้งนำมะพร้าวมาทำน้ำตาลขาย ปัจจุบันอาชีพการทำน้ำตาลมะพร้าวของชาวสวนลดลงไปมาก คนไม่ค่อยสืบทอดกันเพราะเป็นอาชีพที่ค่อนข้างลำบาก ต้องตั้งใจทำอย่างจริงจัง การที่จะได้น้ำตาลปีบมานั้นไม่ใช่เพียงรดน้ำต้นไม้เท่านั้น แต่มีหลายขั้นตอนมาก

วรรณกรรมที่ไม่ได้มีการกล่าวถึงการประกอบอาชีพ คือเรื่องภาพอาถรรพณ์ เพราะตัวละครในเรื่องเป็นเพียงเด็กนักเรียนในเมือง และการอยู่ในเมืองทำให้การประกอบอาชีพของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องนี้ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ

ความสัมพันธ์ด้านการประกอบอาชีพ เป็นการประกอบอาชีพเพื่อนำเงินมาจุนเจือครอบครัว การสร้างรายได้ของมนุษย์นั้น ธรรมชาติก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมนุษย์ วรรณกรรมแนวนี้เวศสำนักจึงมีการเขียนที่แสดงให้เห็นถึงการประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ เพื่อให้มนุษย์ตระหนักว่าตนเองนั้นกำลังพึ่งพาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.4 ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม

เรื่องผีเสื้อและสายรุ้งนั้นได้ปรากฏวัฒนธรรมที่เรียกว่าไปชุดหัวมัน ชาวป่าจะอยู่กันเป็นครอบครัว การสร้างทับหรือที่อยู่อาศัยนั้นในตอนเป็นเด็กกลุ่มมันนิจะอยู่ทับเดียวกับพ่อแม่ แต่เมื่อโตขึ้นเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้วจะแยกกันไปสร้างทับต่างหาก เพื่อเตรียมพร้อมต่อการมีครอบครัวเป็นของตนเอง แต่ถ้าเป็นคนโสด เมื่อโตขึ้นก็ต้องแยกทับจากพ่อแม่เช่นเดียวกัน แต่จะอยู่ในทับเพียงคนเดียว เมื่อเผ่ามันนิมีครอบครัวและยังคงอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ เมื่อมีอารมณ์รักใคร่ก็จะพากันเดินเข้าป่า เพื่อหาสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ข้างจอมปลวก ข้างโขดหิน หรือที่มีพุ่มไม้บังตาเพื่อไม่ให้ใครเข้ามายุ่งหรือเกี่ยวข้อ บางครั้งก็จะเอาไม้ไผ่ปักไว้ตรงปากทางเข้า ปลายไม้ไผ่นั้นจะมีหล้าอยู่หนึ่งกำมือถูกหนีบไว้ เพื่อให้คนที่ผ่านไปมาทราบว่าจะไม่ควรเดินเข้าไปหรือทำการรบกวนใด ๆ

ชาวบ้านเรียกการกระทำนี้ว่า “ไปขุดหัวมัน” การกระทำเช่นนี้เป็นการสร้างวัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์โดยมี ธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง

ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับนิเวศในวรรณกรรม แสดงให้เห็นว่าการใช้ชีวิตของมนุษย์นั้นล้วนต้อง อาศัยสิ่งต่างๆในธรรมชาติ เพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ดังนั้นผู้เขียนจึงนำเสนอให้เห็นประโยชน์ของ ธรรมชาติที่สอดแทรกผ่านงานวรรณกรรม และชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีความฉลาดที่เลือกสร้างที่อยู่อาศัยใกล้แม่น้ำ เพื่อให้ตนเองสะดวกต่อการดำรงชีวิต และให้มนุษย์ตระหนักว่าตนเองนั้นกำลังพึ่งพาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. การปลุกจิตสำนึกเชิงนิเวศ

การปลุกจิตสำนึกเชิงนิเวศปรากฏผ่านความเชื่อเรื่องภาพอาถรรพณ์ ไม่ได้มีความเชื่อที่เล่าต่อ ๆ กันมาเป็นเรื่องราว แต่เป็นความเชื่อผ่านความฝันและรูปภาพที่ตัวละครถ่ายทอดมา ว่าป่าที่พวกเขาไปเป็นป่า อาถรรพณ์ ทำให้พวกเขาต้องการเข้าไปค้นหาความจริงผ่านความเชื่อนั้น โดยผู้แต่งแต่งให้มีปมในเรื่องความ เชื่อเพียงเพราะต้องการให้ตัวละครเข้าไปตามหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องที่พวกเขาฝันถึง แต่กลับกลายเป็นว่า ความฝันนั้นไม่ใช่เรื่องราวในอดีต แต่เป็นลางบอกเหตุว่าจะมีการบุกรุกป่า โดยลางบอกเหตุนี้ตัวละครทั้งหมด เชื่อกันว่าเป็นคำเตือนจากเจ้าป่าเจ้าเขานั่นเอง

ส่วนวรรณกรรมเรื่องผีเสื้อและสายรุ้งมีความเชื่อเรื่อง “ญาเงาะ” หรือ “แม่คนเดิม” ที่อยู่ห่างออกไป ไกลแสนไกล โดยที่อยู่ของแม่คนเดิมมีการเล่าต่อกันมาว่า มีสายน้ำเล็ก ๆ ไหลออกมาจากฐานที่นั้งของแม่คน เดิมหลายสาย ซึ่งเชื่อกันว่าต้นน้ำแต่ละสายที่ไหลออกมานั้น เป็นบ่อเกิดของต้นน้ำของโลก สายน้ำญาเงาะมา จากป่าใหญ่รอบ ๆ ฐาน ต้นไม้แต่ละต้น กิ่ง ก้าน ใบ ลำต้น ม้วนขดเป็นวงหรือโค้งงอเป็นรูปต่างๆเมื่อต้นไม้ เมื่อยต้องการพักผ่อน ไม้ใหญ่รอบฐานญาเงาะแต่ละต้นมักจะค่อยๆเปลี่ยนที่อยู่ให้ตนเองเสมอ ๆ เพื่อต้องการ เลือที่อยู่ให้เหมาะสมกับตนเอง เกิดเป็นความสมบูรณ์ของป่า ตรงไหนเป็นพื้นที่โล่ง ต้นไม้เล็ก ๆ ก็จะเดิน นำหน้าไปก่อน ฐานของแม่คนเดิมนั้นเป็นขี้ผึ้งและเมื่อวันใดที่โลกถูกทำลายด้วยฝีมือมนุษย์ เช่น การเกิด สงคราม การทดลองระเบิด อารมณ์ของนางก็จะแปรปรวน ทำให้แทนขี้ผึ้งก้อนนั้นเริ่มร้อนจนละลายลงมาใน ที่สุดคล้ายกับน้ำแข็งขั้วโลกที่ละลายลงมาทำให้น้ำทะเลหนุนสูงขึ้น ต้นไม้รอบฐานจะบิดเบี้ยวทำให้เกิดแผ่นดิน ร้าวแตกแยก ในปัจจุบันก็เปรียบเหมือนการเกิดแผ่นดินไหวทั้งในน้ำและบนบกสร้างความเดือดร้อนให้สิ่งมีชีวิต บนโลกแม่คนเดิมจะเฝ้ามองมนุษย์ทุกคนตลอดเวลา ทำให้มันนินทิงหลายไม่ทำความชั่ว ไม่คิดร้าย ไม่โลภ ไม่อิจฉาริษยา เพราะกลัวญาเงาะจะเห็น ชาวเผ่ามันนินทิงเชื่อกันว่าใครทำความดีตายไปก็จะได้พบแม่คนเดิมพร้อม กับได้กลับไปสู่สถานที่ที่ตนหวังไว้ แต่ถ้าคนที่ตายไปเป็นคนไม่ดีแม่คนเดิมก็จะไม่ยอมรับ วิญญาณจะล่องลอย ต้องไปอาศัยอยู่ตามต้นไม้ ลูกไม้ ก้อนหิน ในที่มืด หรืออาศัยอยู่ในสัตว์ที่น้ำรังเกียจ และยังมีความเชื่อเรื่องการ หานกแบกปีกสีเลือด ซึ่งเป็นนกที่มีปีกใหญ่กว่าปกติ แต่ก็เหมือนไม่มีปีกเพราะปีกนั้นไม่มีขนพับโค้งงอขึ้น ด้านบนจึงดูเหมือนนกเดินแบกปีกของตนเอง ขาทั้งสองข้างของมันมันคง แข็งแรง วิ่งเร็วเหมือนกับสายลม เผ่า มันนินทิงพยายามหานกแบกปีกให้เจอเพราะแม่คนเดิมมีความปรารถนาที่จะเจอวิญญาณของคนๆนั้นหลังความ ตาย การมีความเชื่อเรื่องแม่คนเดิมทำให้มนุษย์คิดดี ทำดี ไม่ทำร้ายคิดร้ายต่อใคร เพราะไม่ออกไปสิงอยู่ตาม ต้นไม้ ผลไม้ หรือก้อนหิน ที่ขยับตัวไปไหน ทำอะไรไม่ได้ นอกจากนั้นวรรณกรรมเรื่องผีเสื้อและสายรุ้งยังมี ความเชื่อเรื่องการเกิดรุ้งกินน้ำ คือสัตว์เลี้ยงของญาเงาะซึ่งเป็นงูใหญ่ลำตัวสีน้ำตาลสลับแดงที่ท้องมีสีแดงอ่อน สีเขียว และสีอื่นๆสลับลายอีกเจ็ดสี และเมื่อใดที่ฝนตกงูใหญ่ก็จะเลื้อยออกมาจากป่าช้า ๆ ลำตัวยาวเลื้อยโค้ง พาดผ่านเส้นทาง โดยเรียกงูตัวนี้ว่า “หูก” ปีไหนที่หูกปรากฏให้เห็นบนท้องฟ้าเป็นเส้นโค้งและมีแสงเจ็ดสีบ่อย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นั่นก็จะเชื่อกันว่าปีนั้นป่าแห่งนี้จะอุดมสมบูรณ์ เป็นความเชื่อที่ทำให้มนุษย์ดูแลและอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อให้ระบบนิเวศเป็นไปอย่างที่เราควรจะเป็น เพื่อให้เกิดหวูหรือรุ่งกินน้ำ เป็นการปลูกจิตสำนึกผ่านความเชื่อให้มนุษย์เห็นความสำคัญของธรรมชาติ

การปลูกจิตสำนึกเชิงนิเวศผ่านความเชื่อนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่ทำให้สิ่งมีชีวิตมีความศรัทธา และมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทั้งเรื่องของการออกตามหาสิ่งต่างๆในภาพถ่ายในเรื่องภาพอาถรรพณ์ เรื่องที่มาของญาเงาะ นกแบกปีก และหวู ผู้แต่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ตัวละครต้องจงรักภักดี ต้องเกรงกลัวต่อธรรมชาติ เพื่อให้มนุษย์ช่วยกันดูแล และไม่กล้าทำร้ายทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเท่านั้น นับว่าเป็นการปลูกจิตสำนึกผ่านความเชื่อของคนให้ช่วยกันปฏิบัติตนเป็นคนดี

5. จิตสำนึกเชิงนิเวศระหว่างคนเมืองและคนป่า

เรื่องผีเสื้อและสายรุ้งแยกความคิดของคนป่าและคนเมืองออกอย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าคนป่าอย่างเผ่ามันนิกลัวคนเมือง ไม่ว่าจะกลัวความโลภ เล่ห์เหลี่ยม และความโหดเหี้ยม ผู้ใหญ่ในเผ่าจะเตือนลูกหลานอยู่เสมอถึงความแตกต่างระหว่างป่ากับเมือง ยกตัวอย่างเช่น

“ถ้าไปโรงเรียนแล้วเรียนไม่ได้ให้มาบ้าน เพราะในเมืองทุกอย่างไม่เหมือนบ้านเรา คนในเมืองก็ต่างไปจากพวกเรา” พ่อพูดถึงความแตกต่างระหว่างเมืองกับป่า” (ญิบ พันจันทร์, 2549, น.20)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เผ่ามันนิต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อลูกของตนในวันข้างหน้า แต่การที่จะได้ศึกษาเล่าเรียนก็ต้องเข้าไปในเมือง เพราะโรงเรียนไม่มีอยู่ในป่า การเข้าไปในเมืองทำให้มันนิเห็นความแตกต่างระหว่างการใช้ชีวิตในเมืองและป่าได้อย่างชัดเจน และบางครั้งเผ่ามันนิก็ได้ลองรับแบบการใช้ชีวิตของคนในเมืองมาปรับใช้ เช่น แต่ก่อนกินเนื้อสัตว์ มีการแคะพินรักษาฟัน พอดอนนี้กินน้ำตาลมากๆ เกิดการปวดฟัน ไม่มียารักษา ตัวยาหาในป่าไม่ได้เพราะไม่รู้จะใช้อย่างไรรักษาทำให้เกิดปัญหาตามมา การใช้ชีวิตนั้นก็ต่างกันมาก คนในเมืองไม่ได้ขุดเผือกขุดมันหรือนอนในทับเหมือนกับคนป่า การเดินทางของคนในเมืองก็เป็นไปอย่างสะดวก อาหารการกิน การรักษาโรคก็มีอย่างครบครัน ทำให้คนในเมืองมองว่าคนป่าใช้ชีวิตด้วยความลำบาก อย่างเช่นตัวอย่างนี้

“ก็ดีกว่าค้างหัวหยิกหย่องในป่า ห้องน้ำก็ไม่มี เห็นแม่บอกว่ายังนอนบนพื้นดิน กินบนพื้นทราย ยังกินหัวมัน จริงไหมๆ” (ญิบ พันจันทร์, 2549, น.32)

จากตัวอย่างเป็นคำพูดของมนุษย์ในเมืองที่พูดกับมันนิที่เข้ามาศึกษา ผู้คนในเมืองมองว่าการอยู่ร่วมกับธรรมชาติขาดความสะดวกสบาย ไม่มีห้องน้ำแล้วจะอยู่อย่างไร จะนอนที่ใด กินข้าวที่ใดหรือกินกับอะไร คนเมืองมองว่าการใช้ชีวิตของคนในป่าไม่ได้มีตัวเลือกมากมายเหมือนอยู่ในเมืองใหญ่แต่ในทางกลับกันความคิดของคนในเผ่ามันนิที่มองว่าการใช้ชีวิตในเมืองไม่มีความสะดวกสบายสู้อยู่ในป่าไม่ได้ จะทำอะไรก็ต้องไปเป็นลูกจ้างเขา อาหารก็ไม่ได้กินฟรีเหมือนการไปหาของป่า ต้องมีเงินมาแลก ไปไหนมาไหนก็เหมือนมีคูกัง ผู้คนเลี้ยงน้ำใจไม่เอื้อเฟื้อเหมือนคนในเผ่าของตน

การใช้ชีวิตของมนุษย์และธรรมชาติก็มีความสัมพันธ์กัน ผู้แต่งแสดงให้เห็นถึงการมีจิตสำนึกที่จะรักษาป่าของมนุษย์ที่ยังมีอยู่ผ่านวรรณกรรมทั้งยังแสดงความกังวลใจกลัวว่าป่าที่อุดมสมบูรณ์อยู่นี้จะหายไป ทำให้ต้องปลูกจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังได้เห็นถึงความสำคัญของป่า วรรณกรรมลูกโลกสีเขียวที่เลือกมามีความเป็นนิเวศสำนึกทุกเรื่อง การสร้างจิตสำนึกในวรรณกรรมผู้แต่งมีการสร้างทั้งในด้านอนุรักษ์และการฟื้นฟูให้คืนกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง การสร้างจิตสำนึกในวรรณกรรมสามารถสร้างได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จิตสำนึกจากคำสอนของผู้ใหญ่ สร้างจากความเชื่อหรือวัฒนธรรม เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติจึงไม่ใช่การเบียดเบียนกัน แต่เป็นการพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งในด้านการดำรงชีวิต การตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ และในด้านวัฒนธรรม

วรรณกรรมทั้ง 5 เรื่องนั้นมีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติว่ามีการพึ่งพาอาศัยกัน โดยส่วนใหญ่มนุษย์จะเป็นฝ่ายพึ่งพาธรรมชาติมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นด้านการดำรงชีวิต ได้แก่ การหาอาหารจากธรรมชาติ การสร้างที่อยู่อาศัย การใช้ยาสมุนไพรรักษาโรค และการนำสิ่งต่างๆ ที่หาได้ตามธรรมชาติมาเป็นเครื่องนุ่งห่มให้ตนเอง ด้านการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ใช้ความสามารถหาที่ตั้งถิ่นฐานในที่ที่อุดมไปด้วยอาหาร ใกล้เคียงน้ำ เพื่อสะดวกต่อการดำรงชีวิต และหาที่อยู่ที่ไม่มีน้ำท่วมขัง สามารถหลบภัยได้ไม่ว่าจะเป็นภัยจากสัตว์ป่าหรือภัยจากธรรมชาติ ความสัมพันธ์ด้านการประกอบอาชีพ มนุษย์ประกอบอาชีพได้จากการนำเอาของจากธรรมชาติไปขายเพื่อเลี้ยงครอบครัวของตน จะเห็นได้ว่าธรรมชาติมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก เป็นเหตุผลให้มนุษย์ต้องใส่ใจ ดูแลระบบนิเวศให้สมดุลอยู่เสมอ การเริ่มต้นที่จะดูแลนิเวศนั้นทำได้โดยการเริ่มปลูกจิตสำนึกให้แก่มนุษย์ การศึกษาวรรณกรรมทั้ง 5 เรื่อง พบว่าทุกเรื่องมีการปลูกจิตสำนึกให้มนุษย์สนใจที่จะดูแลอนุรักษ์ ฟื้นฟู และไม่ละเลยธรรมชาติ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “นิเวศสำนึกในวรรณกรรมเยาวชนลูกโลกสีเขียว” พบว่ามีลักษณะที่น่าสังเกต คือ ในวรรณกรรมลูกโลกสีเขียวไม่ค่อยมีการกล่าวถึงตัวละครที่ทำลายธรรมชาติเป็นตัวเป็นตน ไม่ได้ปรากฏตัวละครผู้ทำลายอย่างเด่นชัด มีการกล่าวเพียงว่าการที่ธรรมชาติถูกทำลายนั้นล้วนเป็นฝีมือของมนุษย์ซึ่งไม่ได้มีบทบาทเด่นเท่าตัวละครฝ่ายอนุรักษ์ นั่นเป็นเพราะผู้แต่งต้องการปลูกฝังให้ผู้อ่านมีความต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องการแสดงให้เห็นว่าเมื่อเราอนุรักษ์ธรรมชาติแล้วจะเกิดผลดีอย่างไรบ้าง จึงแต่งให้ตัวละครอนุรักษ์เด่นชัดกว่าตัวละครผู้ทำลาย ในส่วนบทสรุปของตัวละครนั้น ฝ่ายทำลายธรรมชาติมักจะถูกลงโทษในตอนจบเรื่องเสมอ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการทำลายธรรมชาตินั้นเป็นเรื่องไม่ดีทั้งต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลก ซึ่งบทลงโทษนั้นยังคงอยู่ในกรอบที่มนุษย์สามารถควบคุมได้ คือการติดคุก การได้รับโทษทางกฎหมาย และปัจจัยที่ทำให้ตัวละครเลือกที่จะอนุรักษ์และไม่อนุรักษ์ธรรมชาติ ล้วนมาจากประโยชน์ของตนเองทั้งสิ้น ในส่วนของการเลือกอนุรักษ์นั้นเพราะตัวละครมีความสุขในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ต้องการปกป้องที่อยู่อาศัยของตนเอง ปกป้องสถานที่ที่ตนเองรักและผูกพันจึงเลือกที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อให้ตนเองมีความสุข และปัจจัยในการเลือกที่จะทำลายธรรมชาติเพราะตัวละครต้องการอำนาจ และเงิน จึงเลือกที่จะทำลายธรรมชาติเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ในส่วนของการตอบโต้ของธรรมชาตินั้นคือการที่ธรรมชาติไม่งดงามดังเดิม เกิดความแห้งแล้ง มนุษย์ไม่สามารถพึ่งพาอาศัยธรรมชาติได้ จึงเป็นเหตุผลให้ตัวละครเลือกฝ่ายอนุรักษ์เลือกปกป้องธรรมชาติ และเพราะเป็นวรรณกรรมเยาวชนผู้แต่งจึงให้ตัวละครเด็กเป็นตัวดำเนินเรื่อง จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย วรรณกรรมที่ได้ศึกษานั้นมีการใช้ตัวละครเด็กดำเนินเรื่อง 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องภาพอาถรรพณ์ เรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง เรื่องเด็กชายกับไบโพลาร์ เรื่องหิ้งห้อยปีกบางกับการเดินทางของน้ำใส ยกเว้นเรื่องหางปวงเจ้าหญิงแห่งบึงหญ้าเท่านั้นที่ไม่มีตัวละครเด็กตัวละครในเรื่องนี้จะเป็นสัตว์และผู้ใหญ่ทั้งสิ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “นิเวศสำนึกในวรรณกรรมเยาวชนลูกโลกสีเขียว” ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรจะศึกษาดังนี้

1. ควรศึกษาวรรณกรรมอื่นๆในโครงการลูกโลกสีเขียวในแวนนิเวศวิทยา
2. ควรศึกษาวิถีชีวิตของชนเผ่าม้งในวรรณกรรมเรื่องผีเสื้อและสายรุ้ง เพราะตัวละครล้วนอาศัยอยู่ในป่าตั้งแต่เกิดจนตาย ทำให้มีการใช้ชีวิตไม่เหมือนคนในเมือง
3. ควรศึกษาเรื่องเหนือธรรมชาติในวรรณกรรมนิเวศสำนึก

เอกสารอ้างอิง

- เกษม จันทร์แก้ว. (2544). วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ญิบ พันจันทร์. (2559). ผีเสื้อและสายรุ้ง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปวรรณกรรม.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2556). วรรณคดีสีเขียว กระบวนทัศน์และวาทกรรมธรรมชาติในวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นาคร.
- Katetip Jitnom (2557, กุมภาพันธ์ 14). จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก https://reo16.mnre.go.th/reo16/files/com_knowledge/2014-12/20141212_saieqoui.pdf

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ทัศนีย์วรรณ ทองสุก¹, วันจักร น้อยจันทร์²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : s59123450113@ssru.ac.th¹, Eve0890272405@gmail.com, wanchak.no@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด ในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 297 คน การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เลือกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน มีภาพรวมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.37, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.53) เมื่อพิจารณาทั้ง 6 ด้าน พบว่า ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.71, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.80) รองลงมาได้แก่ ด้านที่ 4 การร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.51, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.77) รองลงมาด้านที่ 3 การร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.49, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.85) รองลงมาด้านที่ 1 การป้องกันตนเองให้พ้นจากยาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.45, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.74) รองลงมาด้านที่ 5 การเข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.43, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71) ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านที่ 6 การเข้าร่วมในการตรวจตราดูแลและประเมินผลที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.37, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.87) ตามลำดับ

2) ประชาชนที่มี เพศ สถานภาพ และอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การป้องกันยาเสพติด, จังหวัดราชบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Participation in Drug Prevention of Citizen In Hinsi Village, Yanghak, Paktor, Ratchaburi Province

Thatsaneewan Tongasuk¹, Wanchak Noichan²

¹Department of Police Administration Faculty of Humanities and Social Sciences SuanSunandha Rajabhat University

²Department of Police Administration Faculty of Humanities and Social Sciences SuanSunandha Rajabhat University

Email : s59123450113@ssru.ac.th¹, Eve0890272405@gmail.com, wanchak.no@ssru.ac.th²

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the participation in drug prevention and 2) to compare the participation in drug prevention between personal factors of the citizen in Hinsi village, Yanghak, Paktor, Ratchaburi. The sample included 297 people calculated by using Krejcie and Morgan formula. Data were collected using 5 level rating scale questionnaire and checklist and were statistically analyzed in percentage, mean, standard deviation, t-test and One-Way Analysis of Variance (One-Way ANOVA)

The results of this study as follows:

1) The overall level of participation in drug prevention was at a medium level ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.53). When considering 6 aspects, it was found that the aspect with the highest average value was the 2nd aspect; the participation in drug prevention in the community at a high level ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.80). The subordinate was 4th aspect; the decision participation in the right direction at a medium level ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.77). The subordinate was 3rd aspect; the meeting to discuss at a medium level ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 0.85). The subordinate was 1st aspect; protecting oneself from drugs at a medium level ($\bar{x} = 3.45$, S.D. = 0.74). The subordinate was 5th aspect; the participation in project operations at a medium level ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.71). And the lowest average value was the 6th aspect; the participation in the surveillance, monitoring, and evaluation of occurrences at a medium level ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.87).

2) When classified by the people who have gender, status, occupation found that is participate in drug prevention significantly differently at .05 level. It is following the assumptions set. And classified by the people who have age, education, residence found that is not participating in drug prevention significantly differently at .05 level.

Keywords : Participation, Drugs Prevention, Ratchaburi province

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อมวลมนุษยชาติทั่วโลก ยาเสพติดเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงภายในและภายนอกของทุกประเทศ จะทวีความรุนแรงมากขึ้นและซับซ้อนยากต่อการป้องกันและปราบปรามมากยิ่งขึ้น องค์การสหประชาชาติ (The United Nations) วัชรพ ประสารราชกิจ. 2543

แนวคิดหลักของแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 คือ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่โดยกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคีที่เกี่ยวข้องในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล แก้ปัญหาแบบองค์รวมด้วยการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร สร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติดและการลดอุปทานยาเสพติด และผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพโดยกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติดด้วยภูมิคุ้มกันและมาตรการลดผู้ค้าและผู้เสพ และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดบรรลุผลตามพันธกรณีและวิสัยทัศน์ อาเซียนภายในปี 2562 แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่วิกฤติที่สำคัญของประชาคมโลกสำหรับประเทศและชุมชนปัญหานี้เป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องแก้ไขและได้ให้ความสำคัญโดยตลอดและมีการส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในทั้งด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยการดำเนินงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่จำเป็นต้องอาศัยกำลังและความร่วมมือจากประชาชนทุกคนในทุกภาคทุกส่วนในสังคมเป็นอย่างมาก เพื่อให้ปัญหายาเสพติดหมดสิ้นไปโดยเร็วและรวมถึงยังทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนมาสนใจในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง แต่ปัญหายาเสพติดก็มิได้ลดลงและไม่สามารถควบคุมปัญหาไม่ให้ลุกลามหรือคงอยู่กับที่ได้ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดควรที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหายา โดยอย่างยิ่งเฉพาะในเรื่องของการแพร่ระบาดของของยาเสพติดด้วยวิธีเข้าถึงแหล่งผลิต ผู้ร่วมประชุม เพื่อออกกฎ ระเบียบ หรือร่วมมือกับตำรวจในการสอดส่องดูแลช่วยเหลือให้ปราศจากยาเสพติด หรือกระทั่งเป็นการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัวและสังคม และมีการสืบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับแหล่งผลิตจำหน่ายยาเสพติด และแจ้งให้ตำรวจทราบและสืบสวนจับกุมทำให้การป้องกันปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ระดับชาติที่จะต้องดำเนินการแก้ไข สาเหตุของการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีอัตราสูงเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี และมีผลมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การค้ายาเสพติดที่ทำให้ผลกำไรสูง เนื่องจากต้นทุนที่ต่ำจนกลายเป็นปัญหาสังคมที่รุนแรงทั้งในชนบทและในเมือง

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยดังกล่าวคือ ประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน หินสี ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้เกิดปัญหาทางด้านสังคมหลายประการ เช่น ปัญหาวัยรุ่น ป่วนเมือง ปัญหาครอบครัว ปัญหาทะเลาะวิวาท อาชญากรรมในการขโมย และอาชญากรรมต่างๆ ที่ตามมาซึ่งจะนำไปถึงสาเหตุของปัญหาดังกล่าวแล้วจะพบว่าในทุกสภาพของปัญหาล้วนมีสาเหตุมาจากยาเสพติดได้ เป็นบ่อเกิดที่ทำให้ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปยังกลุ่มเยาวชนและผู้ใช้แรงงานที่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยตรง ปัจจัยขององค์ประกอบความสำเร็จและความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สำคัญคือประชาชน ซึ่งมีส่วนในการชี้แนวทางที่ถูกต้องในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้าราชการในการป้องกันยาเสพติดและในการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดจะต้องยึดพื้นที่ๆ เป็นหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัว ชุมชน เยาวชนให้ทุกๆ ฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาและให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหา โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาและพร้อมที่จะให้ความสำคัญในการป้องกันแก่เด็กและเยาวชน เพื่อลดความต้องการในการใช้ยาเสพติดที่ควบคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพในการติดยาที่ดี เพื่อลดปริมาณและปัญหาในการผลิตและจำหน่ายของยาเสพติดโดยอาศัยประชาชนในพื้นที่ การป้องกันยาเสพติดมีวัตถุประสงค์เพื่อลดโอกาสการกระทำผิดเกี่ยวกับการซื้อขาย การเสพยาเสพติดในชุมชน ได้แก่ การสร้างเขตปลอดยาเสพติดในชุมชน โดยมีกิจกรรมตรวจสอบสุขภาพโดนสมาชิกร่วมกันสอดส่องตรวจตราในชุมชน โดยมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานเจ้าหน้าที่ตำรวจ แนวคิดในการดำเนินงาน การป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชนโดยมาตรการป้องกันยาเสพติดมาตรการการบำบัดและฟื้นฟู (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, หน้า 1-80) ดังนั้นประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็งและผ่านพ้นไปด้วยดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด ในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวทางในการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

จินตวิริ์ เกษมสุข (2554) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหายของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง จึงหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกับกลยุทธการประชาสัมพันธ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นแนวความคิดใหม่ที่มีรากฐานมาจากแนวคิดของระบอบประชาธิปไตย เป็นกระแสของความคิดที่ทำให้ผู้คนในสังคมตระหนักดีว่า การดำเนินกิจการใดๆ ก็ตาม ผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้เสียควรเป็นผู้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะความคิด การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ในยุคปัจจุบันจึงต้องประยุกต์แนวคิดให้ตอบรับกับแนวคิดประชาธิปไตย โดยต้องสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอันเป็นส่วน

หนึ่งของการปฏิบัติงาน และเป็นส่วนสำคัญของแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนกลุ่มที่มีส่วนได้เสียและได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้น การพัฒนาจึงเริ่มจากความต้องการของชุมชนแทนความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ

2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

อรรถวรรณ หุ่นดี (2531, หน้า 101-105) กล่าวถึงคนติดยาเสพติดไว้ว่า ส่วนมากจะเป็นคนที่มีบุคลิกชอบเอาแต่พึ่งพิงผู้อื่นคนประเภทนี้เมื่อได้พบสิ่งใดที่ทำให้เกิดความพึงพอใจให้ตนสบายใจก็จะยึดเหนี่ยวเอาไว้เป็นที่พึ่ง โดยที่จะเอาตัวเองไปเกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างถาวร ยาเสพติดให้โทษหมายความว่า สารเคมี หรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลาและสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกลับให้รวมถึงพิษ หรือส่วนของพิษที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษาแต่ไม่หมายความถึง ยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามที่กฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด

การป้องกันปัญหา ยาเสพติดตามแนวคิดของ Nowlis, Helen H. (อ้างถึงใน มนัส ธีราจันทร์, 2557, หน้า 23-25) หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้าโดยการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาข้อมูลข่าวสารและความรู้ ทั้งในระบบโรงเรียนนอก ระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กันในเรื่องคุณภาพชีวิตและยาเสพติด การป้องกันตนเองครอบครัวและชุมชนให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่บุคคลให้มีความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาอุปสรรคและเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตเพื่อส่งเสริมให้บุคคลใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข รวมทั้งการปรับปรุงสภาพใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายไปใช้ยาเสพติด การแก้ไขปัญหา ยาเสพติด หมายถึง การดำเนินการภายหลังจากเกิดปัญหา ยาเสพติดแล้วเพื่อให้ปัญหาถูกขจัดออกไปจากตนเอง ครอบครัว ชุมชน โดยการบำบัดรักษา ตลอดจนใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อคืนคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชนโดยการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดภายใต้องค์ประกอบของยาเสพติด อันได้แก่คน ยา และสิ่งแวดล้อม Nowlis, Helen H. (อ้างถึงใน มนัส ธีราจันทร์, 2557, หน้า 23-25) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้เสนอรูปแบบของการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดไว้ 4 รูปแบบดังนี้

3.1. รูปแบบทางศีลธรรมและกฎหมาย การดำเนินงานในรูปแบบนี้จึงให้ออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด

3.2. รูปแบบทางสุขภาพอนามัย รูปแบบนี้เน้นการควบคุมปริมาณยาเสพติดในท้องตลาดให้ลดน้อยลง รมรงศ์ให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากการใช้ยาเพื่อให้นักในสังคมรับรู้ ส่วนผู้ที่ติดยาเสพติดก็ให้บำบัดรักษา

3.3. รูปแบบทางจิตวิทยาสังคม รูปแบบนี้เน้นการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์และเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการป้องกันลักษณะนี้จะเน้นปลูกฝังค่านิยม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไม่ให้เข้าไปใช้ยาเสพติด ตลอดจนปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลผลักดันให้คนหันไปใช้ยาให้ดีขึ้น

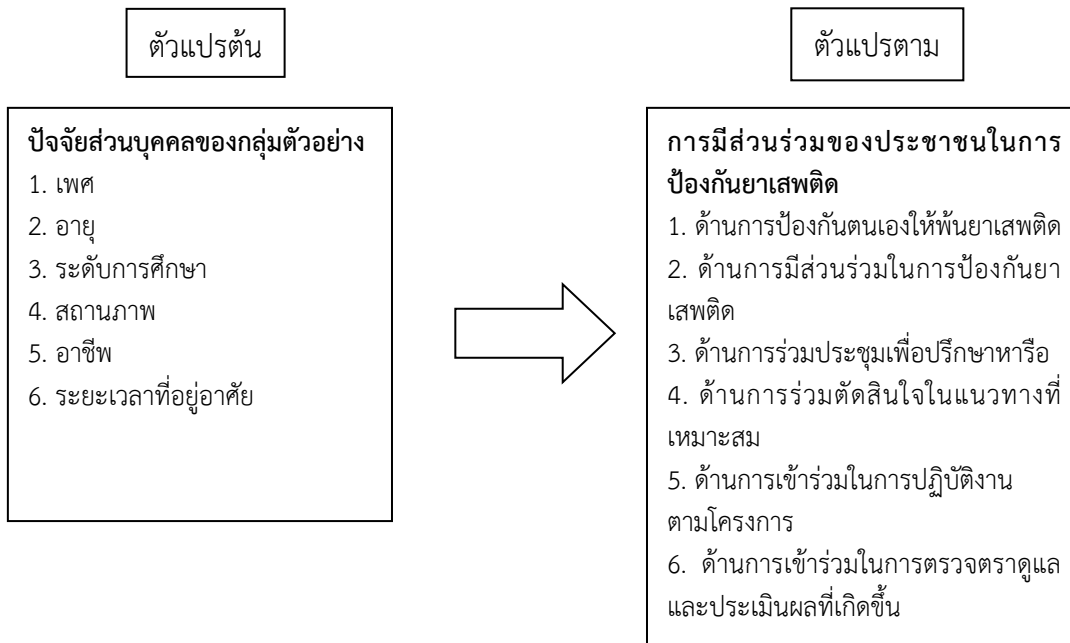
3.4. รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรม เน้นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ลดความกดดันส่งผลการใช้ยาเสพติดน้อยลง เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและองค์กรทางสังคมควรตอบสนองพื้นฐานความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุลศักดิ์ บุญแดง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาอุปสรรคและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 396 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน t-test และ One-way ANOVA หากพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงเปรียบเทียบรายคู่ ภายหลังทดสอบความแปรปรวน ด้วยวิธีการแบบ LSD

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการถัดไป คือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุ อาชีพ รายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กรอบแนวคิดการวิจัยได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด ในชุมชน หมู่บ้าน หินสี ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ของประชาชนในชุมชน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน หมู่บ้าน หินสี ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากประชากรในชุมชนหมู่บ้าน หินสี ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยใช้สูตรของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากร 1,304 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 297 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

โดยมีวิธีการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียด ดังนี้

1. วิธีการในการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามโดยตรงถึงประชากรกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน หินสี ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 297 คน โดยก่อนที่จะมีการกรอกแบบฟอร์มแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้มีการอธิบายรายละเอียดต่างๆ ในแบบฟอร์มให้ทราบ และให้เวลาในการกรอกแบบสอบถามแล้วทำการเก็บรวบรวมหลังจากเสร็จสิ้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถจำแนก ได้ ดังนี้

(1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

(2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการบรรยายข้อมูล และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และแปลความหมายค่าเฉลี่ย

(3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน หินสี ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ t-test กรณีปัจจัยส่วนบุคคลมี 2 กลุ่ม และทำการทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One-Way ANOVA)

กลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้าน หินสี ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากการกำหนดสัดส่วนของลักษณะที่สนใจประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากร 1,304 คน โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 297 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

- n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N = ขนาดของประชากร
e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้
 χ^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($\chi^2=3.841$)
p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรีโดยประมาณ 1,304 คน (บรรยายสรุปข้อมูลตำบลยางหัก, 2558)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากการกำหนดสัดส่วนของลักษณะที่สนใจประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากร 1,304 คน โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 297 คนโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน หมู่บ้านหินสีตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรีในด้านต่างๆดังนี้

- ด้านการป้องกันตนเองให้พ้นยาเสพติด
- ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด
- ด้านการร่วมในการตัดสินใจในแนวทางที่เหมาะสม
- ด้านการร่วมในที่ประชุมเพื่อปรึกษา
- ด้านการเข้าร่วมโครงการปฏิบัติงานตามโครงการ
- ด้านการเข้าร่วมในการตรวจตราดูแลและประเมินผล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านการป้องกันตนเองให้พ้นจากยาเสพติด	3.45	0.74	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน	3.71	0.80	มาก
3. ด้านการร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ	3.49	0.85	ปานกลาง
4. ด้านการร่วมตัดสินใจหาแนวทางที่เหมาะสม	3.51	0.77	มาก
5. ด้านการเข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ	3.43	0.71	ปานกลาง
6. ด้านการเข้าร่วมในการตรวจตราดูแลและประเมินผลที่เกิดขึ้น	3.37	0.87	ปานกลาง
รวม	3.49	0.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน มีภาพรวมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.37, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.53) เมื่อพิจารณาทั้ง 6 ด้าน พบว่าด้านที่สูงที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.71, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.80) รองลงมาได้แก่ การร่วมตัดสินใจหาแนวทางที่เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.51, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.77) รองลงมาด้านที่ 3 การร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารืออยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.49, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.85) รองลงมาด้านที่ 1 การป้องกันตนเองให้พ้นจากยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.45, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.74) รองลงมาด้านที่ 5 การเข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.43, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.71) ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านที่ 6 การเข้าร่วมในการตรวจตราดูแลและประเมินผลที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.37, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.87) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	t/F	Sig.	ค่าที่แตกต่าง
เพศ					
1) ชาย	3.64	0.49	4.68	0.00*	(1) < (2)
2) หญิง	3.36	0.54			
อายุ	-	-	1.82	0.11	-
ระดับการศึกษา	-	-	2.10	0.10	-
สถานะภาพ					
1.โสด	3.50	0.34	10.06	0.00*	(1) > (4), (2) > (4), (3) > (4),
2.หย่าร้าง	3.62	0.47			
3.อยู่ด้วยกันแต่ไม่สมรส	3.69	0.63			
4.สมรส	3.19	0.51			
อาชีพ					
1.ราชการรัฐวิสาหกิจ	3.50	0.34	5.88	0.01*	(2)<(3), (3)>(5)
2.ค้าขาย	3.37	0.39			
3.พนักงานบริษัท	3.72	0.42			
4.เกษตรกรกรรม/รับจ้าง	3.60	0.54			
5.นักเรียนนักศึกษา	3.34	0.63			
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	-	-	0.41	0.75	-

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดจำแนกตามเพศ พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า เพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดจำแนกตามอายุ พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.11 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.10 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดจำแนกตามสถานะภาพ พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า สถานภาพ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheff's Method) โดยผลการทดสอบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน เป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ที่มีสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกับผู้ที่มีสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด สูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรส

ผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกับผู้ที่มีสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด สูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรส

ผู้ที่มีสถานภาพอยู่ด้วยกันไม่สมรส มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกับผู้ที่มีสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีสถานภาพอยู่ด้วยกันไม่สมรส มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด สูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรส

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอาชีพ ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า สถานภาพที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheff's Method) ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน เป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ที่มีอาชีพค้าขายมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด สูงกว่าผู้ที่มีอาชีพค้าขายผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด แตกต่างกับผู้ที่เป็นนักเรียนนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด สูงกว่าผู้ที่เป็นนักเรียนนักศึกษา

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.75 ซึ่งมากกว่า 0.05 หมายความว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ของชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน

ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน มีภาพรวมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทั้ง 6 ด้าน พบว่า ด้านที่สูงที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี เพศ สถานภาพ และอาชีพ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาจากภาพรวมการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่าประชาชนที่หมู่บ้านหินสี ตำบล ยางหัก อำเภอ ปากท่อ จังหวัด ราชบุรี มีความหลากหลายทั้งด้าน อายุ อาชีพ สถานภาพ รวมทั้งระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนนี้ ซึ่งประชาชนต่างมี ความคิด ประสบการณ์ และการรับรู้ปัญหาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลางไม่อยู่ในระดับมากหรือน้อยได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลศักดิ์ บุญแดง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการถัดไป คือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีการศึกษา ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย

พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เนื่องจากว่าปัจจัยในการดำรงชีวิตประจำวันเพศหญิงมีอายุเฉลี่ยที่สูงกว่าเพศชายเป็นปัจจัยทางสังคมจึงทำให้อัตราเฉลี่ยของเพศหญิงเป็นเพศที่มีจำนวนเพศที่มากกว่าผู้ชาย ซึ่ง ส อ ด ค ล ็ อ ง ก ั บ งานวิจัยของ วีระพงษ์ บัวทอง (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในเขตตำบลสันทราย จำนวน 345 คน งานวิจัยของ กิตติศักดิ์ เขาวะปรีชากุล (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จำนวน 194 คน และงานวิจัยของ วุฒิชัย เร่งพัฒนพิบูล (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวนจำนวน 396 คน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากเพศชายมักถูกมองว่ามีความกล้าหาญกว่าเพศหญิง อีกทั้งในสังคมไทยเพศหญิงถูกมองว่ามีหน้าที่ภายในบ้าน เช่น การอบรมสั่งสอน ลูก การทำอาหาร ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน ส่วนเพศชายจะมีหน้าที่นอกบ้าน เช่น การประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน อายุ เป็นการบ่งบอกถึงบุคคลที่มีอายุที่แตกต่างกันมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตที่มากและได้รับความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดมากกว่าคนที่อายุน้อยกว่าดังนั้นอายุของประชาชนน่าจะเป็นตัวชี้วัดของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดเขต แจ่มกระจ่าง (2547) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของครูระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จากการศึกษาพบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน เพราะว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ มีส่วนทำให้คนเกิดความคิด รู้จักตนเอง คนที่มีการศึกษาอาจเป็นที่ยอมรับในสังคมซึ่งระดับการศึกษานี้อาจเป็นตัวแปรของการมีส่วนร่วมในสังคมที่สามารถป้องกันแก้ปัญหาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพลินสุข ทองคำมัน (2546) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติดศึกษาเฉพาะกรณีตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายจากการศึกษาพบว่าการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ วุฒิชัย สอนประสาน (2547) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาบ้านของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาบ้านของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ประชาชนที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด แตกต่างกัน เนื่องจากว่าประชาชนมีสถานภาพที่ต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในการแก้ไขปัญหาที่ไม่เหมือนกันจึงทำให้ประชาชนมีสถานภาพที่ต่างกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ใจเอื้อ (2544) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชน:กรณีศึกษา ตำบลหนองเสือช้างอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี คือประชาชนในเขตตำบลหนองเสือช้าง จำนวน 200 คน พบว่า ประชาชนมีสถานภาพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดที่ต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.0.5

ประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด แตกต่างกัน อาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยในชุมชนจึงมีอาชีพที่หากหาอาชีพจึงเป็นปัจจัยในการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ เขาวะปรีชากุล (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จำนวน 194 คน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน จะมีข้อจำกัดเรื่องเวลา การทำงาน การเลี้ยงครอบครัว ความวิตกในด้านความปลอดภัยของครอบครัวแตกต่างกัน อีกทั้งบางอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ ฯลฯ ก็มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดสูงกว่าอาชีพอื่น

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัย ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน เนื่องจากว่าบุคคลแต่ละบุคคลมีการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันจึงทำให้มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตประจำวันแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติต สังข์ประไพ (2553) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทและการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีส่วนร่วมของผู้ประกอบการที่มีต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานประกอบการประเภทที่พักอาศัย
เชิงพาณิชย์ในเขตอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
อายุ 36-50 ปีมีตำแหน่งเป็นผู้ดูแล/เจ้าหน้าที่ที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์มีระยะทำงาน 6-10 ปี ผู้พักอาศัยส่วนใหญ่
เป็นพนักงานบริษัท เป็นสถานประกอบการประเภทหอพัก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีบทบาทมีส่วนร่วมในการ
ป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในเรื่องการแจ้งเบาะแส การให้ข้อมูลข่าวสารและการรับทราบข่าวสารในการ
ป้องกันและปราบปรามยา เสพติดของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำไปปฏิบัติ

1. จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนหมู่บ้านหินสี ตำบล ยางหัก อำเภอ
ปากท่อ จังหวัดราชบุรีในภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการป้องกันตนเองให้พ้นจากยาเสพติด ด้านการร่วม
ประชุมเพื่อปรึกษาหารือ . ด้านการร่วมตัดสินใจหาแนวทางที่เหมาะสม ด้านการเข้าร่วมในการปฏิบัติงานตาม
โครงการดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรมีการเพิ่มการอบรมการให้ความรู้ในด้านต่างๆในการป้องกันปัญหา
เสพติดควรจัดให้มีเวทีในชุมชนเพื่อให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเป็น
การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการจัดการและแก้ไขปัญหา

2. . ด้านการเข้าร่วมในการตรวจตราดูแลและประเมินผลที่เกิดขึ้นเป็นด้านที่ประชาชนในชุมชนให้
ความร่วมมือในด้านนี้น้อยที่สุดควรมีการส่งเสริมในเรื่องของการจัดทำโครงการกำหนดแนวทางการตรวจตรา
ดูแลและประเมินผลโครงการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติด อย่างชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาของยาเสพติดในชุมชนหมู่บ้านหินสี
ตำบล ยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัด ราชบุรี เช่น ทำไมประชาชนในชุมชนถึงมีส่วนร่วมในโครงการ ป้องกัน
แก้ไขปัญหาเสพติด มากน้อยหรือไม่ให้ความร่วมมือ

2. ควรศึกษาวิจัยที่จะศึกษาให้ชัดเจนและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมเอกสารอ้างอิงให้ชัดเจนเพื่อ
เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป

3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อรับทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
ร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ เชาวะปรีชากุล. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเขต
เทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตวิริ์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จุลศักดิ์ บุญแดง. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาล
ตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- เพลินสุข ทองคำมัน. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลม่วงคำ อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มนัส ธีราพันธ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ ตำบลเหมือง อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรพ ประสารราชกิจ. (2543). อาชญากรรมข้ามชาติและการบังคับใช้กฎหมายในความรับผิดชอบของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิวัฒน์ ใจเอื้อ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของชุมชน: กรณีศึกษา ตำบลหนองเสือช้าง อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระพงษ์ บัวทอง. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. (การศึกษานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- วุฒิชัย เร่งพัฒนพิบูล. (2554). การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิชัย สอนประสาน. (2547). การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาบ้าของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สถิตย์ สังข์ประไพ. (2553). บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการที่มีต่อการป้องกันและแก้ไข ปัญหายา เสพติดในสถานประกอบการประเภทที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.
- สุดเขต แจ้งกระจ่าง. (2547). การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของครูระดับประถมศึกษา ในเขต อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อธิพงษ์ ต้นศิริ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดศึกษากรณี อำเภอกแก ลง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรชรน หุ่นดี. (2531). ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2558-2562).สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปป.ส.)แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.) แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.(นโยบายและยุทธศาสตร์).กรุงเทพมหานคร:สำนักงาน (ปป.ส.)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย

อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ทิตยศรา การบรรจง¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

E-mail : S59123450049.@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้เป็น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จำนวน 398 คน โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทายามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (T-test) ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการบริหาร

2) ประชาชนที่มี เพศและสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนา, ชุมชน, เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมไปถึงประเทศชาติ ให้ไปในทิศทางที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งการพัฒนาชุมชนจึงเป็นกระบวนการที่ทางรัฐบาลต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันประชาชนยังขาดความมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เกิดจากปัญหาในด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเกิดจากสาเหตุที่ประชาชนมีความคิดว่า ทุกอย่างเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ถ้าตนไม่ทำ ก็ไม่ได้เกิดปัญหาอะไรขึ้น และประชาชนเพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือในการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะที่เป็นวัตถุ ไม่มีการซ่อมแซมใดๆ เพราะถือว่าตนไม่ใช่เจ้าของ รัฐบาลจึงต้องหาวิธีเพื่อที่จะให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น โดยที่ประชาชนเป็นผู้รับรู้ สนับสนุนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นหลัก รัฐบาลจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนมากยิ่งขึ้นในทุกด้าน เพื่อที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหาภายในชุมชน รวมไปถึงการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น รู้วิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนอีกด้วย

ปัจจุบันประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตเทศบาลที่มีประชาชนหนาแน่น ซึ่งปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เป็น เด็ก เยาวชน วัยทำงาน ที่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ข้าราชการ สาเหตุหลักส่วนใหญ่ที่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายจำนวนมากเป็นคนนอกพื้นที่ จึงไม่ให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่อยู่อาศัย โดยไม่ได้สนใจในการมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชน สนใจทุ่มเทกับการหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายไม่ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการทราบว่าประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ให้ความร่วมมือมากน้อยเพียงใด และประชาชนให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างไร

ดังนั้น จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ” เพื่อที่จะนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

1) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2539 :12 อ้างถึงในวิชาญ หงส์นฤชัย, 2549 :17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนไม่ว่าปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมกันคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามและประเมินผล

บุญสม เศรษฐโอฬารกิจ(2550 :12 อ้างถึงในนงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555 : 14)กล่าวสรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างความอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดี ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในชุมชนต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญที่จะนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิโรจน์ รูปดี (2547 อ้างถึงในวรภรณ์ พรหมแก้ว, 2556 : 17) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

1. ความเกรงผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า
2. ความต้องการเป็นกลุ่มบวก
3. ความเชื่อในตัวผู้นำ
4. ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
5. การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน
6. การยอมรับแบบอย่าง
7. ความไม่พอใจสภาพแวดล้อม
8. การยอมรับในอำนาจรัฐ
9. ฐานะเศรษฐกิจ

1.2 ปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน

วรทัต ลัยนันท์ (อ้างถึงในจิรพล สนธิคุณ, 2554 :30) กล่าวถึง สาเหตุของความขัดแย้งจากการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. มีค่านิยมแตกต่างกัน
2. จุดมุ่งหมายของตนไม่ตรงกัน
3. ความคิดเห็นไม่ตรงกัน
4. เป้าประสงค์ไม่เหมือนกัน
5. มีความจำกัดของทรัพยากร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

6. เกิดความเปลี่ยนแปลงในองค์กร

1.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงในวิชญ์ หยกจินดา, 2557 :10–11) เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

สนธยา พลศรี (2545 อ้างถึงในพรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560 :30) ได้กล่าวถึง “การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มีคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ”

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 34 อ้างถึงในนงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555 :23) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า “ ความเพียรพยายามร่วมกันของประชาชนเพื่อปรับปรุงความสามารถของประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และการผนึกกระตมความเพียรพยายามในการกระทำกิจกรรมทั้งปวงของประชาชน ”

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (ม.ป.ป. อ้างในไพศาล วงษ์อารี, 2522 :24,อ้างถึงในพรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560 :30) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคือต้องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นก่อนที่จะมีการพัฒนาตามมาจะต้องมีสิ่งอื่นหรือลักษณะอื่นเข้ามาผสมผสานจึงจะเรียกรูปแบบการเปลี่ยนแปลงนั้นว่าการพัฒนา ลักษณะที่เพิ่มเข้ามานั้นที่สำคัญคือ ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

กรมการพัฒนาชุมชน (อ้างถึงในจิรพล สนธิคุณ, 2554 :45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชน ให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นวิธีการที่นำเอาบริการของรัฐบาลผนวกเข้ากับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

2.1 หลักการ วิธีการและกระบวนการพัฒนาชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ (2550 อ้างถึงในพรหมเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560 :30–31) ได้กล่าว
หลักการ วิธีการและกระบวนการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้

1. ทุกคนในชุมชนต้องให้ความร่วมมือให้เกิดประโยชน์ได้ มากที่สุดในการสร้างความเจริญให้
ท้องถิ่นนั้นดีขึ้น

2. ทุกคนในชุมชนควรจะได้รับ การส่งเสริมให้ได้เข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติต่างๆ
ตามโครงการพัฒนาชุมชน

3. ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนโดยเสรี เพื่อจะได้รับความคิดเห็น
ต่างๆตลอดจนความต้องการของผู้คนในท้องถิ่น

4. ผู้นำชุมชนควรที่จะได้รับการเปลี่ยนตัวกันบ้างตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและจะต้องมี
การเตรียมบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนไว้หลาย ๆ คน

5. พึงให้การศึกษแก่คนในชุมชนอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

6. หากจะต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การนั้นจะต้องสามารถทำหน้าที่ได้อย่างดีไม่ใช่
ว่าจัดตั้งหน่วยงานนั้นขึ้นเพื่อแสดงผลของการพัฒนาชุมชน

7. การปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติต่างๆ ควรให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้คนใน
ท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจวิธีการต่างๆ ของระบบนี้ได้ถูกต้อง

วิธีการพัฒนาชุมชน

1. เกี่ยวกับด้านเสนอคำแนะนำของชาวบ้านในการพัฒนา หมายถึง การแก้ไขปรับปรุงปัญหาหาก
ชุมชนท้องถิ่นนั้นมีจารีตประเพณีที่กีดกัน การพัฒนาก็ดำเนินไปไม่ได้ ต้องให้การศึกษาให้คนในท้องถิ่นรู้เข้าใจ
และยอมรับว่ามีปัญหาอะไรบ้าง มีวิธีการแก้ไขอย่างไร จากนั้นจะได้วางโครงการปฏิบัติงานต่อไป

2. เกี่ยวกับด้านผู้มีอาชีพที่จะเป็นผู้นำของชุมชน ช่วยเหลืออย่างมีส่วนร่วม ในทางการพัฒนาชุมชนให้
สามารถดำเนินไปได้ ผู้นำต้องให้ประสบการณ์เป็นการเรียนรู้แก่คนในชุมชนมากกว่าเป็นผู้วางแผน ไม่เพ่งเล็ง
หนักไปทางสร้างสะพาน ขุดบ่อ จัดระเบียบสังคม แต่ต้องให้คนในชุมชนรู้ตัวหรือเกิดความเข้าใจว่าเขามีหน้าที่
และความสำคัญที่จะต้องเข้าร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

3. เกี่ยวกับด้านนักสำรวจ นักวิจัย ค้นหาวิธีการต่างๆ ที่จะให้เข้าใจกระบวนการในการศึกษาแก่ผู้นำ
ชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชน

ขั้นที่ 1 ประชุม ปรีกษาหรือหารือร่วมกันตามแนวทางที่ได้จัดวางไว้ เป็นการปรึกษาเกี่ยวกับความ
จำเป็นของสมาชิกในชุมชนจะรู้ว่ามื่ออะไรที่มีความต้องการบ้าง คนในชุมชนมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน
จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือตนเอง

ขั้นที่ 2 วางแผนไว้อย่างเป็นระเบียบสำหรับงานที่คนในชุมชนตกลงเลือก สิ่งสำคัญต้องรู้งานนั้น ต้อง
อยู่ในลักษณะที่ช่วยตัวเองได้

ขั้นที่ 3 การสนับสนุนให้ คนในชุมชนทำประโยชน์ให้ได้มากที่สุดตามที่แต่ละคนจะสามารถทำได้

ขั้นที่ 4 สร้างความปรารถนาและความตกลงใจในสิ่งที่จะดำเนินการ เพื่อปรับปรุงของชุมชนต่อไป ให้
เกิดขึ้นในจิตใจของคนในชุมชนแห่งนั้น ผู้คนที่เข้าร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยแท้จริงนั้นจะเข้าใจและรู้ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ว่ามีการปรับปรุงอย่างอื่นจะต้องทำอีก ผู้ที่มีส่วนช่วยยอมภาคภูมิใจในผลสำเร็จของงาน ถ้าไม่มีกระบวนการพัฒนานี้ขึ้นการพัฒนาก็ไม่มีผล

2.2 ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

พัฒน์ บุญยรัตนพันธ์ (2517 :1-2 อ้างถึงในนงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555 :27) ได้กล่าวถึงหลักปรัชญามูลฐานของงานพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนอันหนึ่ง
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิและสามารถที่กำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ
3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่เรียนรู้เปลี่ยนแปลงทักษะ ประพฤติปฏิบัติและพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้
4. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความริเริ่มความเป็นผู้นำและความคิดใหม่ๆ ซึ่งซ่อนเร้นอยู่และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ ถ้าพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ได้รับการพัฒนา
5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้านเป็นที่พึงปรารถนาและมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และรัฐ

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรพล สนธิคุณ (2554) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทั้ง 4 ด้านมีค่าแปลผลในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชน ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สัญญา ภูอาจตัน (2558) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนที่ตอบสอบถามมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลางรองลงมาคือ ด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำสุด เป็นต้น 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีเพศ และระยะเวลาที่ทำงานพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครแหลมฉบังต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบังโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบังโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุภชัย สอนสุภาพ (2556) ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอบางบาล จังหวัดมณฑลอุดร โดยรวม 4 ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างและสาธารณูปโภค มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลางและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการอนุรักษ์ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชน ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มี อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

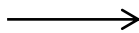
จากการศึกษากรอบแนวคิดผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ วิชาญ หงส์นฤชัย (2549) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. สถานภาพสมรส
6. รายได้ต่อเดือน
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ

1. ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม
2. ด้านการบริหาร
3. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
5. ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ ” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชาชนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 73,805 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้มีได้ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมารวบรวมวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ มาประมวลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับบรรยายข้อมูล Least Significant ปัจจัยส่วนบุคคล และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีการของ LSD (Difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 มีอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 มีสถานภาพโสด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 218 คิดเป็นร้อยละ 54.8 และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 3.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับแรก คือ ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมา คือ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) และน้อยที่สุด คือด้านการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมทุกด้าน

การพัฒนาชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	\bar{X}	(S.D.)	แปรผล	ลำดับ
1.ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม	3.47	0.753	มาก	1
2. ด้านการบริหาร	2.90	1.086	ปานกลาง	5
3.ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.36	0.94	ปานกลาง	2
4.ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	3.13	1.058	ปานกลาง	4
5.ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี	3.29	0.999	ปานกลาง	3
รวม	3.21	0.851	ปานกลาง	

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .555 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .008 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .002 แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(4) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(5) จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .065 แสดงว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig.มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(6) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .013 แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(7) จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .008 แสดงว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
5. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
6. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
7. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนบางส่วนไม่ค่อยให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชนมากนัก เนื่องจากคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง แต่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ประชาชนบางส่วนนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนดี อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในส่วนนั้นให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน อาจส่งผลกระทบต่อตนเอง เนื่องจากคิดว่าเป็นที่อยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางลักขณ์ ธรรมบำรุง (2555)** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลบ้านเขี้ยวหลาน ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จิรพล สนธิคุณ (2554)** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากชุมชนพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่งมีรูปแบบลักษณะชนบท มีพื้นที่กว้างขวาง แบ่งเป็นหมู่บ้านต่างๆหลายหมู่บ้าน ซึ่งบางหมู่บ้านมีความห่างไกลกันทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมีน้อย ประกอบกับประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องใช้เวลาในแต่ละวันทุ่มเทกับการดูแลพืชสวนส่งผลให้ประชาชนมีเวลาพบปะกันน้อย แต่ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการให้ชุมชนได้รับการพัฒนาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจึงหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนเสมอถ้ามีโอกาส

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. **ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม** การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนส่วนใหญ่จึงเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาและร่วมกันดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **บุญสม เศรษฐโอราหกิจ (2550)** กล่าวสรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างความเข้มแข็งอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดี ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในชุมชนต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุขชัย สอนสุภาพ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา ยังไม่มีแม่บท และการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่อย่างใด ประชาชนส่วนใหญ่ ทั้งขยะมูลฝอยตามภาษาขณะที่จัดหามาเองในครัวเรือน บางครัวเรือนไม่มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย จะใช้วิธีการเก็บใส่ถุงรวมกับขยะประเภทอื่นๆ แล้วนำไปทิ้ง แต่บางครัวเรือนนำไปทิ้งตามที่สาธารณะ ริมทางเดิน ใต้ต้นไม้ และในลำห้วย เกิดปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะปัญหาแมลงวันและสัตว์นาโรคชนิดต่างๆ การคัดแยกขยะก่อนทิ้งยังไม่เป็นระบบทำให้เกิดการปนเปื้อนไม่สามารถแยกวัสดุกลับมาใช้ใหม่หรือได้แต่คุณภาพต่ำ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน คัดแยกขยะไม่พอเพียงและไม่ต่อเนื่อง ไม่มีกฎระเบียบที่รองรับการดำเนินงาน เนื่องจากประชาชนยังให้ความร่วมมือน้อยและยังไม่เข้าใจในการนำขยะไปใช้ประโยชน์ในชุมชนที่ถูกหลักวิชาการ

2. ด้านการบริหาร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการทำงานของผู้นำและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้ประชาชนนั้นอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับผู้นำและคณะกรรมการด้วย ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านการบริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงในวิชญ์ หยกจินดา, 2557 :10-11)** เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้ไม่สอดคล้องกับวิจัยอื่น

3. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ทางชุมชนจัดขึ้น ส่วนการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐนั้นไม่ทั่วถึงในชุมชน ทำให้ประชาชนไม่ทราบว่าควรจะไปช่วยเหลือหรือมีส่วนร่วมในส่วนไหนของงานที่ชุมชนจัดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุขชัย สอนสุภาพ** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัย ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่นั้นอาจได้รับ

ผลกระทบจากสาธารณูปโภคที่เกิดความเสียหายโดยตรง เช่น ไฟฟ้า ประปา ประชาชนส่วนน้อยอาจจะคิดว่าตนเองไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขเท่านั้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สัญญา ภูอาจตัน (2558)** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะประชาชนมีส่วนร่วมน้อย ในการรับทราบการประเมินผลในโครงการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การติดตามผลการซ่อมแซมถนนหรือระบบระบายน้ำในชุมชน การรับฟังแผนงานหรือยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

5. ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนช่วยกันคอยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชน เมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติก็จะคอยแจ้งคณะกรรมการชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจและมีการรณรงค์การป้องกันปัญหาเสียดังกล่าวในชุมชน จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น

2. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน สามารถสังเกตเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่ให้ความสำคัญและขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเหมือนกัน ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนที่มีสถานะโสด สมรส หม้าย เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนมีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันนั้นไม่เหมือนกัน ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชนที่จะส่งผลทำให้ชุมชนมีความก้าวหน้ามากขึ้น จึงทำให้ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทานตะวัน อินทร์จันทร์ ได้เสนอว่า มีบุคคล 4 ฝ่าย ที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน ระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะที่อยู่ในโครงการ พื้นที่ดินถือครองและสถานภาพการทำงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของประยูร ศรีประสาธน์ ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีด้วยกัน 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลอุปสรรค

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนของตนเองมากขึ้น
2. ประชาชนควรพัฒนาความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาชุมชนให้มากยิ่งขึ้น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน”
2. ควรมีการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน ”
3. ควรมีข้อเสนอแนะในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัย โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความเอาใจใส่อย่างมาก และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน เพื่อนนิสิตทุกคนที่คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำมาตลอด และขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ที่อบรมสั่งสอน ให้ความรัก ความเมตตาแก่ผู้วิจัย ให้มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงานในปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จิรพล สนธิคุณ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่, ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

นงลักษณ์ ธรรมบำรุง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลบ้านเขี้ยวหลาน ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- วิษณุ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่างตำบลทับไทร อำเภอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชาญ หงส์นฤชัย. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เขตดุสิตกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาชุมชนสวนอ้อย แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วรารณ พรหมแก้ว. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช, รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- สุภชัย สอนสุภาพ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอนายม จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุวิทย์ จันทร์แก้ว. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ มนิตา ใจเงิน¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

^{1,2}สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Email: s59123450030@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ข้าราชการพนักงานประจำและพนักงานชั่วคราวที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่า

1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.1 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 35.7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีอายุการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.9 และมีสถานภาพเป็นลูกจ้างชั่วคราวคิดเป็นร้อยละ 35.7

2) ในภาพรวมของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ข้าราชการ พนักงานประจำ และพนักงานชั่วคราวที่ปฏิบัติหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม และด้านความมีเหตุผลอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความพอประมาณ ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และด้านเงื่อนไขความรู้ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

3) การเปรียบเทียบระหว่างการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้งกับปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราวที่ปฏิบัติหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง สามารถสรุปผลการทดสอบได้ดังนี้ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้งไม่แตกต่างกันในปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุการทำงาน ส่วนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้งแตกต่างกันในปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพอเพียง, การบริหาร, องค์การบริหารส่วนตำบล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The main philosophy applied in the administration Thung lang Subdistrict Administration Organization Long district, Phrae province

Manita jai-ngern¹, Boonwat Sawangwong²

^{1,2}Branch Police administration Under the Faculty of Humanities and Social Sciences

Email: s59123450030@ssru.ac.th¹, boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

This study aims 1) Study level The main philosophy applied in the administration Thung lang Subdistrict Administration Organization Long district, Phrae province 2) Compare the difference between personal factors The main philosophy applied in the administration Thung lang Subdistrict Administration Organization Long district, Phrae province This research is a quantitative research subjects used in this study. Senior officials and temporary staff on duty thung lang Subdistrict Administration Organization A total of 42 instruments for data collection, the data were analyzed using descriptive statistics and the region come.

Findings of the study were as follows.

1) The majority of respondents were female, 26 were by 57.1 per cent were aged between 41-60 years, 57.1 percent had a high school education / equivalent. 35.7 percent of the average monthly income of 5,000-10,000 baht, equivalent to 33.3 percent of working age 5-10 years accounted for 42.9 percent, and the status of temporary employees accounted for 35.7 percent.

2) In an overview of the main navigation philosophy applied to officials and temporary staff on duty Thung lang Subdistrict Administration Organization. Have adopted the philosophy applied at a high level. Considering each side The moral conditions And rationality In most And modesty The immunity Knowledge and conditions At a high level, respectively.

3) A comparison between the introduction of the philosophy applied in the administration of the Thung lang Subdistrict Administration Organization with the privacy commissioner. Permanent and temporary employees who perform the Thung lang Subdistrict Administration Organization. Test results can be summarized as follows. Implementing the philosophy applied in the administration of the Thung lang Subdistrict Administration Organization, no difference in factors such as sex, age, education. The average monthly income of the working age adopting the sufficiency economy philosophy applied in the administration of the Thung lang Subdistrict Administration Organization of different factors, including marital status.

Keywords : Sufficient economy, Management, Sub district Administrative Organization

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระมหากรุณาธิคุณซึ่งแนะ “เศรษฐกิจพอเพียง” อันเป็นปรัชญาที่พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำเนินชีวิต แก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 และชัดเจนมากขึ้นในปี 2540 เป็นปีที่ประเทศไทยต้องรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพเพื่อที่จะยืนหยัดในการพึ่งตนเองและพัฒนาในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารประเทศ โดย ยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงภายใต้ กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานกำลังใจและพระราชดำริเกี่ยวกับ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในปี 2540 และ 2541 แต่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเวลานั้นยังไม่เป็นที่รู้จักและนำไปใช้กันมากนัก จนกระทั่งมาถึงปี 2549 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับความสนใจและมีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้งเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญ และสมควรที่จะน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร และตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ดังนั้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เน้นในด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างเด่นชัด การสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการให้มีความรอบรู้ ที่เหมาะสม รวมทั้งการดำรงชีวิตด้วยความ อดทน ความเพียร สติปัญญาและความรอบคอบ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เป็นแนวทางที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับทุกคน เพื่อให้มีหลักในการบริหารองค์กรที่ดี ที่พอเพียงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม จะเห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กร โดยเฉพาะการพัฒนาและการสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต สามารถที่จะพัฒนาองค์กรและแก้ปัญหาต่างๆ ภายในองค์กรได้รวมทั้งการดำรงตนให้เป็นคนดีในสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง ประกอบด้วย 3 หัวข้อ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บุญเสริม บุญเจริญผล (2543 หน้า 4-3) ได้ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงคือ เป็นวิธีการดำเนินการเลี้ยงชีวิตแบบรู้จักพอ ด้วยการพยายาม ผลิตรายได้ขึ้นมาเอง ให้พอเพียงสำหรับคนในครอบครัวกินและใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หากผลิตได้เหลือเกินเหลือใช้จึงขาย หากผลิตได้ไม่พอก็ต้องซื้อบ้าง มิได้มุ่งผลิตเพื่อขายอย่างเดียว โดยไม่นำมาบริโภคด้วย นอกจากนั้นการผลิตและการบริโภคต้องอยู่ในหลักของความพอดี รู้จักพอในการผลิตและบริโภค

เกษม วัฒนชัย (2549 หน้า 254) แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เน้นในเรื่องของความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ภายใต้กรอบแนวคิด “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” กล่าวคือ 3 ห่วง ประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยที่ทั้งหมดนั้นอยู่ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ การมีความรู้และคุณธรรม สามารถดำเนิน กิจกรรมด้านต่างๆอย่างสมดุล

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ณัฐพงศ์ ทองภักดี (2550: 11) กล่าวถึง การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมของบุคคลว่า พฤติกรรมอย่างเดียวกันถ้าทำภายใต้เงื่อนไขเดียวกันอาจมีความ พอเพียงแต่ถ้าทำภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกันอาจไม่เพียงพอ การจะทำความเข้าใจจึงไม่สามารถประเมินเพียงการมองพฤติกรรมปลายทางได้ แต่ควรมองถึงปลายทางที่ตัดสินใจภายใต้ เงื่อนไขและในสภาพแวดล้อมในขณะนั้นด้วยว่า เป็นตามองค์ประกอบของความพอเพียงหรือไม่ พฤติกรรมนั้นมีความเสี่ยงเพียงใด และสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงหรือยั่งยืนหรือไม่ ดังนั้น การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ ความเข้าใจผิดคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของภาคเกษตรเท่านั้น ปรัชญานี้ไม่สามารใช้ได้กับการบริหารในภาคอื่นๆ เช่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาครัฐวิสาหกิจ เหตุที่คนจำนวน มากคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของภาคเกษตรก็เนื่องจากว่าความสนใจในการประยุกต์ใช้ ในระยะแรกได้เริ่มต้นอย่างจริงจังในภาคเกษตรกรรมก่อนเนื่องจากภาคเกษตรยังขาดความสามารถในการพัฒนาและขาดหลักการบริหารอย่างสูง นอกจากนี้ภาคเกษตรยังเป็นภาคที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้คนส่วนใหญ่จึงเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมเมืองหรือภาคการเกษตรที่อาศัยเทคโนโลยีขั้นสูง แท้จริงแล้วการมีพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและบริหารในทุกภาคส่วน และทุกสาขาอาชีพได้เป็นอย่างดี ไม่จำเป็นจะต้องเป็นในภาคเกษตรกรรมเท่านั้น

หลักการเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้กับองค์กรได้ดังนี้ ให้องค์กรใช้นโยบาย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ความมีสติ สงบ และมีหลักการ การพึ่งพาตนเอง มานะ อุตสาหะ การพึ่งพาอาศัย รู้จักสามัคคี ภูมิสังคม อุดรอยรั้ว เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การเติบโตเป้าหมายที่ละขั้นอย่างยั่งยืน เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของพนักงานในองค์กร โดยเฉพาะผู้นำองค์กร ตลอดจนพนักงานและฝ่ายขายในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และ กว้างขวางทั้งด้านวัตถุ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กชกร ชำนาญกิตติชัย (2554) ศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.98 มีอายุระหว่าง 18 – 19 ร้อยละ 94.92 ศึกษาโปรแกรมการบริหารธุรกิจ ร้อยละ 30.80 และโปรแกรมนิติศาสตร์ ร้อยละ 31.75 อาศัยต่างจังหวัด ร้อยละ 69.20 สถานภาพทางเศรษฐกิจของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีรายได้พอๆ กับรายจ่าย ร้อยละ 52.38 มีการออมเงินต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 59.37 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่กู้เงินรัฐบาลเพื่อการศึกษา ร้อยละ 62.54 2) ในภาพรวมของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ นักศึกษาได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ด้านความรู้ในการดำเนินชีวิต ด้านมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ด้านระบบภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต และด้านความพอประมาณในการดำเนินชีวิต 3) การทดสอบความแตกต่างระหว่างการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา สามารถสรุปผลการทดสอบได้ดังนี้การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกันในทุกปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ โปรแกรมที่ศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพทางเศรษฐกิจการออมเงิน และการใช้บริการเงินกู้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บุษยาม มั่นฤกษ์ (2556) ศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารอบต. ในจังหวัดนครปฐม ร้อยละ 64.7 เป็นเพศ ชาย มีอายุเฉลี่ย 38.72 ปี ร้อยละ 69.6 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 45.4 จบระดับปริญญาตรี ร้อย ละ 35.7 จบสาขาวิชาการเมืองการปกครอง ร้อยละ 39.1 จบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยละ 99.0 นับถือศาสนาพุทธ มีประสบการณ์การทำงาน เฉลี่ย 12.7 ปี มีประสบการณ์การทำงานด้าน การบริหารเฉลี่ย 6.7 ปี ร้อยละ 22.2 มีสถานภาพในองค์กรเป็นรองนายกฯ และมีรายได้เฉลี่ย 17,115 บาทต่อเดือน 2 ระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลภาพรวม อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 4 ด้าน พบว่า ด้านการจัดการองค์การ ด้านการดำเนินงาน และด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72, 3.70, 3.59 ตามลำดับ) ส่วนด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38) 3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริการจัดการของผู้บริหารอบต. มี 6 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพในองค์กร กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ มากกว่าผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ผู้บริหารที่มีสถานภาพเป็นนายกฯ มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้มากกว่าผู้บริหารที่มีสถานภาพต่ำกว่า นอกจากนี้ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การทำงานด้านการ บริหารและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 4 จากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ประโยชน์ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ฯ พบว่า ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างตอบมากที่สุด คือ สามารถประหยัดงบประมาณขององค์กรเกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า (ร้อยละ 25.5 ของคำตอบ) ปัญหาอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างตอบมากที่สุด คือ

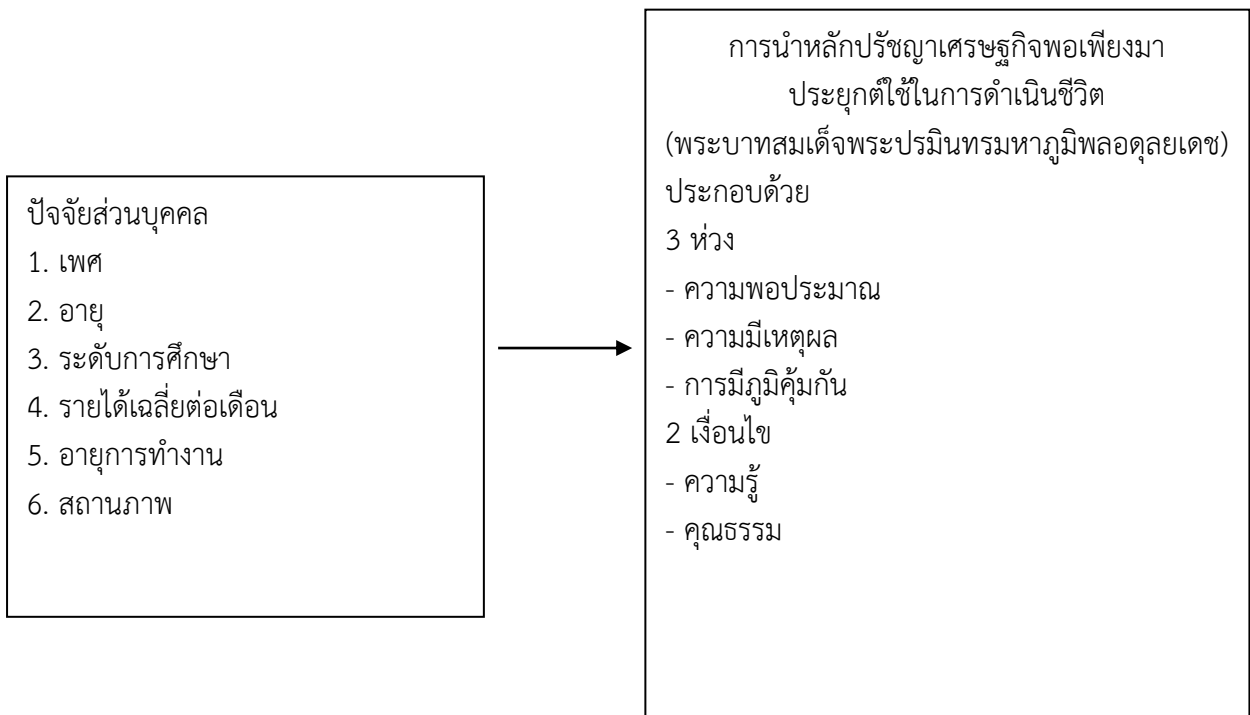
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บุคลากร/ประชาชนในพื้นที่ที่ยังยึดติดกับวัฒนธรรมประเพณีและแนวคิดวัตถุนิยม บริโภคนิยมและวัฒนธรรมเดิมขององค์กร(ร้อยละ 35.7 ของคำตอบ) ส่วนข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างตอบมากที่สุด คือ ควรมีการปลูกฝังผู้บริหารให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ (ร้อยละ 27.3 ของคำตอบ)

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำมาสร้างกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นหลัก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราวที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 42 คน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่จัดสร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอต่อคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่

1.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษา โดยนำแบบสอบถามไปให้โดยตรงด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม โดยให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำแบบสอบถามอย่างอิสระ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.3 นำผลที่ได้จากแบบสอบถาม มาสังเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบตามรายการ (Check-list) ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุการทำงาน สถานภาพ

ตอนที่ 2 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ลักษณะแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวข้องกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอธิบายระดับเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่

2. สถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐาน ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway ANOVA) และการทดสอบค่าที่ t-test

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 และเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-60 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อายุการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ มีอายุการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9

สถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นลูกจ้างชั่วคราว 15 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับแรก คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$) รองลงมาคือ ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$) และน้อยที่สุด คือ ด้านเงื่อนไขความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ (ภาพรวม)

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ			ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
ด้านความพอประมาณ	4.40	0.587	มาก	3
ด้านความมีเหตุผล	4.50	0.462	มากที่สุด	2
ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	4.40	0.547	มาก	4
ด้านเงื่อนไขความรู้	4.20	0.489	มาก	5
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.80	0.478	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.46	0.408	มาก	

การทดสอบสมมติฐานผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่

(1) จำแนกตามเพศภาพรวมพบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.771 แสดงว่า ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีเพศต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ เพศที่แตกต่างกัน มีการนำไปใช้ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

(2) จำแนกตามอายุภาพรวม พบว่าค่า Sig. 0.121 แสดงว่า ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ อายุที่แตกต่างกัน มีการนำไปใช้ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

(3) จำแนกตามระดับการศึกษา ภาพรวม พบว่าค่า Sig. 0.543 แสดงว่า ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีการนำไปใช้ ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(4) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนภาพรวม พบว่าค่า Sig. 0.398 แสดงว่า ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีการนำไปใช้ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

(5) จำแนกตามอายุการทำงานภาพรวม พบว่าค่า Sig. 0.558 แสดงว่า ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีอายุการทำงานต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ อายุการทำงานที่แตกต่างกัน มีการนำไปใช้ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (6) จำแนกตามสถานภาพภาพรวม พบว่าค่า Sig. 0.165 แสดงว่า ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีสถานภาพต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 นั่นคือ สถานภาพที่แตกต่างกัน มีการนำไปใช้ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	อายุการทำงาน	สถานภาพ
1.ด้านความพอประมาณ	0.923	0.303	0.901	0.347	0.432	0.823
2.ด้านความมีเหตุผล	0.877	0.658	0.351	0.514	0.332	0.598
3.ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	0.720	0.067	0.151	0.451	0.721	0.049
4.ด้านเงื่อนไขความรู้	0.266	0.250	0.874	0.089	0.782	0.033
5.ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	0.799	0.209	0.374	0.089	0.863	0.252
รวม Sig.	0.771	0.121	0.543	0.398	0.558	0.165

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีเพศต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีอายุการทำงานต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ข้าราชการ พนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว ที่มีสถานภาพต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ) พบว่า พนักงานเพศชายและหญิงมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา เนตรแจ่มศรี (2550: 71) ที่ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การ ปฏิบัติกรณีศึกษาประชาชนชุมชนเกาะเกร็ดอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี” ที่พบว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติไม่แตกต่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ) พบว่า พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยศักดิ์ เสนานุช (2552: 133-134) ที่ศึกษาเรื่อง “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน : ศึกษากรณีหมู่บ้านต้นกระโดน ตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” ที่พบว่า คนในชุมชนที่มีอายุแตกต่างกันมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ราชแก้ว (2550: 106-108) ที่ศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี” ที่พบว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล (รายได้เฉลี่ยต่อเดือน) พบว่า พนักงานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ราชแก้ว (2550: 98-99) 101 ที่ศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี” ที่พบว่า พนักงานขับรถโดยสารประจำทางที่มีรายได้แตกต่างกันมี การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุการทำงาน) พบว่า พนักงานที่มีอายุการทำงานที่แตกต่างกันมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ฌสิตา อริญยะพันธ์ (2552 :39) ที่ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2” ที่พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคล (สถานภาพ) พบว่า พนักงานที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีภูมิคุ้มกัน และ ด้านเงื่อนไขความรู้ แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างในด้านการมีภูมิคุ้มกัน และ ด้านเงื่อนไขความรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีสถานภาพในการปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สูงกว่า สามารถรับมือและหาทางป้องกันความล้มเหลวจากสถานะการต่าง ๆ ได้ดีกว่า มีความรู้ความเข้าใจ มีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบมากกว่าผู้ที่มีสถานะอื่น ๆ รองลงมา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้ ผู้บริหาร พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา บุญยัง (2552:164) ที่ศึกษาเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล” ที่พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารของอบต. เป็นปัจจัย แห่งความสำเร็จในการส่งเสริมให้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ผู้บริหารอบต. ที่มีภาวะผู้นำสูง มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารงานมากกว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำน้อย และสอดคล้อง กับการศึกษาของ ภูริปัญญา เกิดศรี (2553: 76) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการประยุกต์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดินศึกษากรณีตำบลนิคมกระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัด สุพรรณบุรี” ที่พบว่า บุคลากรที่มีภาวะผู้นำมากกว่ามีความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าบุคลากรที่มีภาวะผู้นำน้อย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการอบรมด้านความรู้และการปฏิบัติงานตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ บุคลากรขององค์การ เพื่อความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะกับกลุ่มบุคลากรขององค์การที่มีสถานภาพการทำงานประสบการณ์การทำงานและ ประสบการณ์การทำงานด้านการบริหารที่น้อย (เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการทำงานและประสบการณ์การทำงานด้านการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการนำหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ) และสอดคล้องกับคำถามปลายเปิด ในเรื่องข้อเสนอแนะในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอบต. ที่กล่าวถึงมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังในเรื่องการประยุกต์หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการแก่กลุ่มบุคลากรขององค์การ

2. ควรมีการส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร ด้านการมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภูมิคุ้มกัน ให้มากยิ่งขึ้น (เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร ด้านการมีภูมิคุ้มกันต่ำรองลงมาจากด้านเงื่อนไขความรู้ ค่าเฉลี่ย 4.40)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งแล้ง อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือของอาจารย์ บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ที่ได้กรุณาที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบและแก้ไขร่างงานวิจัยมาโดยตลอดผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ งานวิจัยของผู้เขียนครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีที่ได้เมตตาสละเวลาให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีและขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ให้โอกาสในการทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา บุญยัง. (2552). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- เกษม วัฒนชัย. (2549). การเรียนรู้ที่แท้และพอเพียงในหลักคิด “พอเพียง”. สำนักพิมพ์ มติชน : 154-161.
- กชกร ชำนาญกิตติชัย. (2554). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- ชัยศักดิ์ เสนานุช. (2552). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน : ศึกษากรณีหมู่บ้านต้นกระโดน ตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณลิตา อรัญยะพันธ์. (2550). การบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต2. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณัฐพงศ์ ทองภักดี. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ความเป็นมาและความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุษยามัน ฤกษ์. (2556). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญเสริม บุญเจริญผล. (2543). แนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกริก. (1 มกราคม - มิถุนายน).
- ภริปัญญา เกิดศรี. (2553). ปัจจัยความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตปฏิรูปที่ดินศึกษารณิตำบลนิคมกระเสียว อำเภอด่านช้างจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รัตนา เนตรแจ่มศรี. (2550). การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาประชาชน
เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อัจฉรา ราชแก้ว. (2550). การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสาร
ประจำทาง จังหวัดปทุมธานี. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์

จังหวัดปัตตานี

กฤติยา บุญมี¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์², วันจักร น้อยจันทร์³

¹สาขาวิชาบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email :s59123450089@ssru.ac.th.com¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th¹, wanchak.no@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่การเก็บแบบสอบถาม การศึกษาครั้งนี้ศึกษาถึงคุณภาพชีวิตทั้งหมด 8 ด้านคือ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ด้านสุขภาพ และความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน ด้านประชาธิปไตยในหน่วยงาน ด้านบทบาทระหว่างการทำงานกับสุขภาพที่มีความสมดุล ด้านความภูมิใจองค์กร และด้านประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทำการทดสอบด้วย T-Test F-Test และ ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.32 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงเงินเดือนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตการทำงาน บุคลากรเทศบาล จังหวัดปัตตานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยมีระบบราชการเป็นระบบการทำงานอย่างหนึ่งของรัฐที่มีความสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า เป็นกลไกการบริหารงานที่ทุกรัฐบาลเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินให้ความสำคัญและเป็นกลไกหลักในการวางแผนออกนโยบายให้บุคลากรปฏิบัติตาม การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน เป็นไปตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534) ประกอบด้วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ระบบราชการไทยมีการจัดรูปแบบองค์การที่มีกฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับ และขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน สามารถป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจได้ เพราะการทำงานต้องเป็นไปตามขั้นตอนกฎเกณฑ์ และมีหลักฐานเสมอการทำงานตามระบบราชการเปรียบเสมือนการผลิตสิ่งของด้วยเครื่องจักรสามารถผลิตออกมาได้ แต่โครงสร้างระบบราชการมีโครงสร้างของส่วนราชการที่มีขนาดใหญ่ และ ซับซ้อนจึงทำให้เกิดการบริหารงานไม่คล่องตัว ดังนั้นบุคลากรที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้ต้องใช้ชีวิตการทำงานอยู่กับสิ่งที่ตนพอใจก็จะทำให้มีสภาพจิตใจและอารมณ์ที่ดีซึ่งส่งผลที่ดีต่อการทำงาน (โกวิท พวงงาม , 2559)

องค์การบริหารส่วนตำบลนับได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีขนาดเล็กและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งขึ้นโดย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 ซึ่งได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลใช้ในมาตรา 40 สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ว่างมาติดต่อกัน สามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 15,000 บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบล ที่ได้ประกาศของกระทรวงมหาดไทย กำหนดไว้ อาจตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งจะต้องระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้ในประกาศด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น (รัตนติกรณ์ จินบุตรม ,2551)

เทศบาลตำบลนาประดู่ อยู่ในจังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่อยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่นการรบกวนระเบิด เมื่อเวลาประมาณ 11.00 น. วันที่ 12 เมษายน 2562 คนร้ายลอบยิงเข้าใส่ด้านหน้าสถานีตำรวจภูธรนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และนำระเบิดซุกซ่อนไว้ในรถจักรยานยนต์ ก่อนกดชนวนระเบิดขึ้นเสียงดังสนั่นหวั่นไหว เบื้องต้นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกสะเก็ดระเบิดได้รับบาดเจ็บ 1 นาย และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้รับบาดเจ็บ จำนวน 1 ราย นำส่ง โรงพยาบาลโคกโพธิ์ ก่อนหน้านี้ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2562 สถานีตำรวจภูธรนาประดู่ ถูกคนร้ายจำนวน 6 คน ซึ่งรถจักรยานยนต์ 3 คัน ใช้อาวุธปืนไม่ทราบชนิดและขนาดยิงใส่ เป็นให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บ 1 นาย ก่อนเสียชีวิตในเวลาต่อมา ขณะนำส่งไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลโคกโพธิ์ มีผู้บาดเจ็บทั้งหมด 5 ราย จากตัวอย่างเหตุการณ์ดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ามีความรุนแรงต่อเนื่องและยืดเยื้อยาวนานทำให้ประชาชน พระภิกษุ ครู ตำรวจ ทหาร พยาบาล นักเรียน และข้าราชการอื่น ๆ มีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ และส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความหวาดกลัวระแวง ไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งผลต่อการเป็นอยู่และขวัญกำลังใจ

บุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อองค์กรอย่างยิ่งโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณภาพสูง จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างดี อย่างไรก็ตามการที่บุคลากรจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างดี และมีคุณภาพเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้นบุคลากรจำเป็นต้องได้รับขวัญและกำลังใจ เพื่อให้เกิดความต้องการที่จะปฏิบัติงานนั้นด้วยขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งที่ทำให้คนอยากจะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทำงานให้ได้ดีด้วยความสมัครใจและมีความสุขกับการทำงานซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารจะละเลยไม่ได้ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารหรือหัวหน้างานที่ต้องให้ความสำคัญ โดยการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในองค์กรให้ได้ (วัชรกานต์ นุ่นเกลี้ยง , 2552)

จากปัญหาดังกล่าวศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อต้องการทราบถึงคุณภาพชีวิตในการทำงาน และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้เป็นที่น่าพึงพอใจให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร เทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร เทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน เงินเดือน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

ณัฐพันธ์ เชนนันท์ (2551) ได้ให้นิยามว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง การประเมินสถานะในลักษณะต่าง ๆ ของงาน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการสร้างความสมดุลระหว่างงานและชีวิตของบุคคลคุณภาพชีวิตการทำงานจะให้ความสำคัญกับผลของงานที่มีต่อบุคคล และ ประสิทธิภาพขององค์กร รวมทั้งความพอใจของบุคลากรกับการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจขององค์กร นอกจากนี้คุณภาพชีวิตการทำงานจะมีผลกระทบต่อบุคคลและองค์กร ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค

ฮิวส์และคัมมิงส์ (Huse and Commings.1985) ได้นิยามความหมายของ “คุณภาพชีวิตการทำงาน” ว่าเป็นความสอดคล้องกันระหว่างความปรารถนาหรือความพึงพอใจในงานของบุคคลกับประสิทธิผลขององค์กร หรืออีกนัยหนึ่งคุณภาพชีวิตคือประสิทธิผลขององค์การอันเนื่องมาจากความผาสุก (Well-Being) ในงานของผู้ปฏิบัติงาน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ประสบการณ์ในการทำงานซึ่งทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานนั้น ๆ คุณภาพชีวิตในการทำงานจะส่งผลต่อองค์การ 3 ประการ คือ ประการแรก ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์การ ประการที่สอง ช่วยเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานเป็นแรงจูงใจแก่พวกเขาในการทำงาน และประการสามคุณชีวิตในการทำงานจะช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย

Hackman and Suttle (1977) ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นสิ่งที่สนองความผาสุกและความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานทุก ๆ คนในองค์กรไม่ว่าจะเป็นระดับคนงาน หัวหน้างาน ผู้บริหารงานหรือแม้แต่เจ้าของบริษัทหรือหน่วยงาน การมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี นอกจากมีส่วนทำให้บุคคลพึงพอใจแล้วยังอาจส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองเรื่องด้านอื่น ๆ เช่น สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ หรือผลผลิตต่าง ๆ และที่สำคัญคุณภาพชีวิตในงานจะนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันองค์กรได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้อัตรา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การขาดงาน การลาออก และอุบัติเหตุลดน้อยลงขณะที่ประสิทธิผลขององค์กรในแง่ขวัญและกำลังใจ ความพึงพอใจในงาน ตลอดจนคุณภาพและปริมาณของผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น

Kerce and Kewley (1993) กล่าวว่าคุณภาพชีวิตการทำงานหมายถึง กลุ่มหรือวิธีการหรือเทคโนโลยีในการทำให้สิ่งแวดล้อมในการทำงานเอื้ออำนวยให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และ พนักงานมีความ พึงพอใจในงานเพิ่มมากขึ้น โดยจะมุ่งผลลัพธ์ไปที่ตัวพนักงานมากกว่าการบริหารจัดการนอกจากนี้ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การปรับเปลี่ยนระบบงาน การทำให้งานน่าสนใจ การใช้วิธีการใหม่ ๆ ในระบบ การให้รางวัล และการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ดังนั้นคุณภาพชีวิตการทำงานของคนในองค์กรจึงประกอบด้วย ความพึงพอใจในงานโดยรวม ความพึงพอใจในงานเฉพาะด้าน ลักษณะงาน ความผูกพันกับงาน

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในการทำงาน

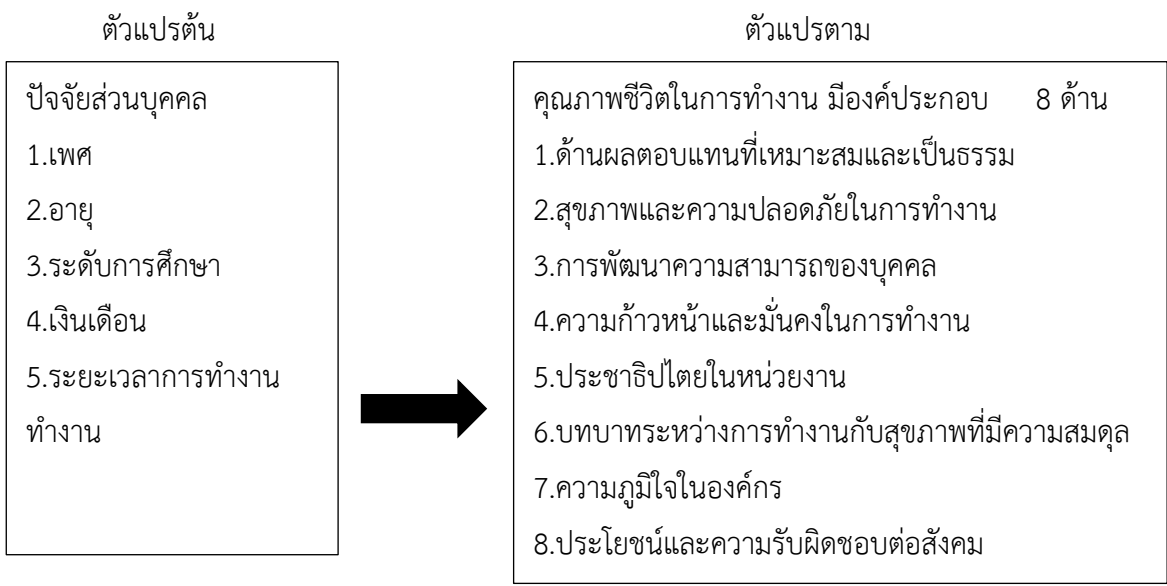
นักวิชาการหลายท่านทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติหลายประเทศได้รวบรวมแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานในองค์กร ดังนี้

แนวคิดของ วอลตัน (Walton , 1973) ได้ให้มุมมองของคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ 8 ด้าน

1. ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ
2. สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย
3. โอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร
4. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน
5. การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน
6. ธรรมเนียมในองค์กรหรือประชาธิปไตยในองค์กร
7. บทบาทระหว่างการทำงานกับสุขภาพที่มีความสมดุล
8. ประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ (วอลตัน Walton,1973)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ทั้งหมด 80 คน (ฝ่ายบุคคลเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ณ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562) เป็นผู้ตอบแบบสอบถามงานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คือแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบข้อมูลทั่วไปจำนวน 6 ข้อ โดยเป็นแบบปลายปิด(Close ended question)ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพบริการ ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด(Close ended question)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือแบบสอบถาม(questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีวิธีการดังนี้ สร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกประเด็น ที่ต้องการทดสอบเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

นำแบบสอบถาม จำนวน 80 ฉบับ ที่ได้รับจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์และลงรหัส เพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรและการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร
2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโดยการทดสอบ (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One - Way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

คุณภาพชีวิตในการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับคุณภาพ ชีวิต
1.ด้านค่าตอบแทนและความเป็นธรรม	2.93	.487	ปานกลาง
2.ด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน	3.17	.563	ปานกลาง
3. ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล	3.19	.657	ปานกลาง
4. ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในการทำงาน	3.13	.686	ปานกลาง
5. ด้านประชาธิปไตยในหน่วยงาน	3.38	.657	ปานกลาง
6. ด้านบทบาทระหว่างการทำงานกับสุขภาพที่มีความสมดุล	3.46	.673	มาก
7. ด้านความภูมิใจในองค์กร	3.42	.636	มาก
8. ด้านประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม	3.72	.514	มาก
รวม	3.32	.514	ปานกลาง

จากตารางที่1 พบว่าระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32, SD = .514$) เมื่อแยกเป็นรายด้านตามคุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก 3.72 รองลงมา คือ ด้านบทบาทระหว่างการทำงานกับสุขภาพที่มีความสมดุล อยู่ในระดับมาก 3.46 รองลงมาคือ ด้านความภูมิใจในองค์กร อยู่ในระดับมาก 3.42 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม อยู่ในระดับปานกลาง 2.93

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	F/T	P-Valae	คู่แตกต่าง
เพศ					
(1) ชาย	3.36	0.489	0.651	0.517	-
(2) หญิง	3.28	0.539			
อายุ					
(1) 20-30 ปี	3.06	0.504	1.851	0.128	-
(2) 31-35 ปี	3.95	0.603			
(3) 36-40 ปี	3.22	0.454			
(4) 41-50 ปี	3.47	0.429			
(5) 50 ปีขึ้นไป	3.45	0.378			

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	F/T	P-Valae	คู่แตกต่าง
การศึกษา					
(1) มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.22	0.554			
(2) อนุปริญญา /ปวส.	3.39	0.417	0.784	0.506	-
(3) ปริญญาตรี	3.36	0.536			
(4) สูงกว่าปริญญาตรี	3.09	0.556			
รายได้					
(1) น้อยกว่า10,000 บาท	3.34	0.436			
(2) 10,001-15,000 บาท	3.05	0.705	0.975	0.426	(1)>(2), (2)<(3)
(3) 15,001-20,000 บาท	3.60	0.357			
(4) 20,001 บาทขึ้นไป	3.28	0.520			
ระยะเวลาในการทำงาน					
(1) 1-2 ปี	3.34	0.568			
(2) 3-4 ปี	3.17	0.517	1.900	0.137	-
(3) 5-6 ปี	3.23	0.614			
(4) 6 ปีขึ้นไป	3.52	0.258			

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง เพศชาย($\bar{x} = 3.36$, S.D. = 0.429) และเพศหญิง ($\bar{x} = 3.28$, S.D = 0.539) มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน (p-value = .128) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน (p-value = .506) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงเงินเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน (p-value = .039) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 โดยเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่พบว่า ช่วงเงินเดือน 10,001-15,000 บาท ($\bar{x} = 3.05$) มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกับ ช่วงเงินเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท($\bar{x} = 3.34$) และช่วงเงินเดือน 15,001-20,000 บาท ($\bar{x} = 3.60$)

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับระยะเวลาในการทำงานที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน (p-value = .137) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

สรุปผลการวิจัย

1.ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้านตามคุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากรองลงมา คือ ด้านบทบาทระหว่างการทำงานกับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุขภาพที่มีความสมดุล อยู่ในระดับมากรองลงมาคือ ด้านความภูมิใจในองค์กร อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือนแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เพราะ การใช้ชีวิตของบุคลากรในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความหวาดระแวงส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวัน และเงินเดือนไม่เพียงพอการใช้จ่ายภายในครอบครัว แต่มีความมั่นคงในการทำงานมีการสนับสนุนให้บุคลากรสามารถเรียนต่อในระดับต่าง ๆ และมีการส่งบุคลากรไปอบรมดูงานนอกสถานที่ทำให้บุคลากรได้เรียนรู้ประสบการณ์ ถึงแม้จะไม่สบายแต่ก็มีความมั่นคง ซึ่งแย้งกับการศึกษาของ รัตนภรณ์ บุญมี (2558) เรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาดี ที่พบว่าผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาดี พบว่าพนักงานเทศบาลตำบลนาดี มีคุณภาพชีวิตในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับดีโดยด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด คือ ด้านความภูมิใจในองค์กร รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้า ด้านสภาพที่ทำงานปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และด้านภาวะอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านสังคมสัมพันธ์ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ ตามลำดับและที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน

การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน ไม่ได้เป็นสิ่งที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน แต่รายได้ต่อเดือนเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตจึงทำให้คนที่มียาได้ต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวันรัตน์ ตานานนท์ (2550) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ศาลยุติธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ศาลยุติธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ มีความแตกต่างกันของระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. เท่ากับ .014) ในด้านกลุ่ม / ฝ่ายที่ปฏิบัติงาน ส่วนปัจจัยบุคคลด้านเพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับ รายได้ประจำเดือน และรายได้นอกเหนือจากเงินเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน

การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเงินเดือน แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกันเนื่องจากเงินเดือนเป็นสิ่งที่ต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน ทำให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ แม่กอง (2558) เรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ที่พบว่า เงินเดือนพบ ว่าโดยภาพรวมของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมายอที่มีเงินเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าบุคลากรที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 10,001 บาท บุคลากรที่มีเงินเดือน 10,001-15,000 บาท และบุคลากรที่มีเงินเดือน 15,001-20,000 บาท ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะบุคลากรที่มีเงินเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีคุณภาพชีวิตด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอด้านคุณค่าทางสังคมหรือการทำงานร่วมกันด้านการพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงานด้านบทบาทระหว่างการทำงานกับสุขภาพที่มีความสมดุลด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมมีคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมและใส่ใจบุคลากรในการจัดการรายได้ที่ได้มาแต่ละเดือนเพียงพอต่อการใช้จ่ายในแต่ละเดือน และเพียงสำหรับใช้จ่ายตามอัตภาพของบุคลากรในครอบครัว

2. จากผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาผลงานอย่างเป็นธรรม และควรมีการส่งเสริมช่วยให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรอยู่อย่างสบาย และสนับสนุนนโยบายในการพัฒนาความเจริญเติบโตในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลในหลากหลายพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลในพื้นที่ที่หลากหลาย และทราบถึงความแตกต่างของคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรเทศบาลด้วย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี วิจัยฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก อาจารย์ บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจมาตลอดในระยะเวลาการทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วันจักร น้อยจันทร์ ที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิเคราะห์ และการเขียนบทความ จนทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ นายกเทศมนตรีตำบลนาประดู่ บุคลากรเทศบาลตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประการสุดท้ายกราบขอบคุณ สมาชิกในครอบครัวที่คอยอยู่เบื้องหลังเป็นกำลังใจให้เสมอมา
หากรายงานวิจัยฉบับนี้สามารถสร้างคุณค่าหรือเกิดประโยชน์อันใดต่อสังคม ผู้ศึกษาขอมอบความดี
ให้แก่ผู้ที่มีพระคุณข้างต้น แต่ถ้ามีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับเพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงใน
การศึกษาครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2559). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2551). พฤติกรรมองค์การ . กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปวันรัตน์ ตนานนท์. (2550). คุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ศาลยุติธรรมในจังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตน์ดิกรณ์ จินบุตร. (2552). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธารมย์จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร , สกนคร.
- รัตนภรณ์ บุญมี. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาดี. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรกานต์ นุ่นเกลี้ยง. (2552) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในจังหวัดปัตตานี ภายใต้
สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนันต์ แม่กอง. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตพื้นที่อำเภอ
มายอ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Hackman, J.R., and Suttle J.L. (1977). **Improving life of work:Behavioral science approach
to organizational change**. California: Goodyear publishing.
- Huse ,E .F , & Cummings , T. G. (1985) .**Organization development and change** . Minnesota
: West publishing.
- Kerce, E.W., and Kewley, S.B.(1993). “Quality of work life surveys in organizations”. **New
direction method and application**. Newbury Park.
- Walton ,R.E. (1973) .Quality of working life: What is it? .**Slone Management Review**.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวละคร “คนบ้า” ในภาพยนตร์ไทยเรื่อง หลังคาแดง, ไอ้ฟัก และไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2

วิลาวัลย์ คลังทอง¹, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

¹นักศึกษาศาสาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
²อาจารย์คร.สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email : S59123401027@ssru.ac.th¹, Jiraporn.ad@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพเสนอ ตัวละคร “คนบ้า” ในภาพยนตร์ไทยจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ หลังคาแดง, ไอ้ฟัก และไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2

ผลการศึกษาพบว่าการนำเสนอตัวละคร “คนบ้า” ในลักษณะที่หลากหลาย โดยนำเสนอลักษณะพฤติกรรมการแสดงออก ได้แก่ การแสดงออกทางร่างกายของตัวละคร “คนบ้า” ในด้านการแต่งกาย และแต่งหน้า การแสดงออกทางการกระทำหรือคำพูดซึ่งแตกต่างจากตัวละครที่เป็นคนปกติ การนำเสนอคนบ้ากับมิติทางเพศ ได้แก่ คนบ้าที่เป็นเพศหญิงภายใต้กรอบของสังคม คนบ้าที่เป็นเพศชายภายใต้กรอบของสังคม นำเสนอเรื่องการกีดกัน “คนบ้า” ออกจากสังคม ได้แก่ การกีดกันตัวละคร “คนบ้า” จากครอบครัว การกีดกันตัวละคร “คนบ้า” จากกลุ่มเพื่อน กีดกันตัวละคร “คนบ้า” จากชุมชน และการนำเสนอทัศนคติที่มีต่อ “คนบ้า” ได้แก่ “คนบ้า” ในฐานะผู้ป่วยที่ต้องเข้ารับการรักษาอาการ “คนบ้า” เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจของสังคม “คนบ้า” ในฐานะเพื่อนมนุษย์กับคนปกติ “คนบ้า” ในฐานะคนรักกับคนปกติ

คำสำคัญ : คนบ้า, คนปกติ, ภาพเสนอ, ภาพยนตร์ไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The “insane one” characters in Langkha Daeng, Ai-Fak and Thibaan...The Series (second season) (Thai movie) Wilawan Khlangthong¹, Jiraporn Atchariyaprasert²

¹Student majored in Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

²Instructor (Dr.), Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

Email: S59123401027@ssru.ac.th¹, Jiraporn.ad@ssru.ac.th

Abstract

This paper aims to study a representation of the “insane one” characters in 3 Thai movies i.e., Langkha Daeng, Ai-Fak and Thibaan... The Series (second season).

It was found that the insane ones were represented in various characteristics i.e., body language acting through dressing and makeup and action or verbalization that are strange from a normal person. Sex representations in the insane ones were as an insane female and male under the social framework. Social status was represented as an isolated “insane” person i.e., isolating the “insane” characters from their family, friends and community. Social attitude towards the “insane” characters was represented as a sick ones which need a medical attention, as an abomination of the society, as a friend with normal person and a love one with normal person.

Keywords : insane one, normal one, representation and Thai movie

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดด้านสิทธิเสรีภาพทางความคิดและยกระดับชีวิตของบุคคลมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากความพยายามของชนชั้นปกครองในสังคมที่มีการดำเนินนโยบายการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ นโยบายขับเคลื่อนทางการศึกษา และนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม แต่ทว่าก็ยังไม่ครอบคลุมและยังผลไปยังกลุ่มคนส่วนน้อยที่มีอยู่ในสังคมเท่าที่ควรนัก เมื่อพิจารณาในมุมมองของความเป็นจริง บุคคลที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ผิดแผกแปลกแยกออกไปจากคนในสังคม อย่างคนชายขอบ กลุ่มเพศสภาพที่แปลกแยกและแสดงออกถึงลักษณะอาการ ความบ้า ที่ปรากฏในสังคม ซึ่งสังคมยังให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นสิ่งที่แปลกประหลาด ผิดแผกแตกแยกหรือเป็นส่วนเกินทางวัฒนธรรมที่ติงาม เป็นสิ่งหนึ่งที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยง และไม่ให้การยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของสังคม แม้ว่าบุคคลนั้นได้สร้างผลประโยชน์หรือไม่ได้สร้างความเดือดร้อนใด ๆ ต่อสังคมก็ตาม

ความบ้ายังมีปรากฏในสังคมปัจจุบันอย่างเป็นรูปธรรมในรูปแบบชีวิตประจำวันและรูปแบบของ “ภาพยนตร์” ซึ่งภาพยนตร์ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอเรื่องราวที่สัมพันธ์กันระหว่างภาพยนตร์กับภาวะที่เกิดขึ้นต่อคนกลุ่มหนึ่งในฐานะภาพแทนสังคม และการประกอบการสร้างความจริงของมนุษย์ และมีการนำเสนอเรื่องราวของมนุษย์หลากหลายรูปแบบ การนำเสนอภาพยนตร์บางประเภท ยังมีการแฝงแนวความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่มีผลต่อการแสดงออก ทั้งทางพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้ผู้รับชมภาพยนตร์นำข้อคิดที่ได้ไปปรับเปลี่ยนทัศนคติความคิดและจัดการกับความเข้าใจของตนที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง

การนำเสนอภาพยนตร์ผ่านเรื่องราวและตัวละครนั้น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเอง ที่กำหนดบทบาทและพื้นที่เพื่อแบ่งแยกระหว่างความผิดปกติหรือความบ้าออกจากสังคม ซึ่งขัดแย้งกับหลักการแห่งสิทธิและเสรีภาพทางความคิดและการปฏิบัติตนของบุคคลนั้น ๆ ที่ควรจะได้รับอย่างคนทั่วไป จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ตัวละคร “คนบ้า” ในภาพยนตร์ไทยเรื่อง **หลังคาแดง**, **ไอ้ฟัก** และ **ไต่บ้าน... เดอะซีรีส์ภาค 2** นี้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการสะท้อนความคิดและความรู้สึกของคนบ้าในอีกด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นทั้งทางพฤติกรรมและจิตใจของกลุ่มคนเหล่านี้ให้กับคนในสังคมได้รับทราบ

วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพเสนอตัวละคร “คนบ้า” ในภาพยนตร์ไทยเรื่อง **หลังคาแดง** เรื่อง **ไอ้ฟัก** และเรื่อง **ไต่บ้าน... เดอะซีรีส์ภาค 2**

การทบทวนวรรณกรรม

จากงานศึกษาของวันเพ็ญ บงกชสถิต ได้กล่าวไว้ว่า ความบ้าเป็นที่ปรากฏไปทั่วโลกในรูปแบบความเชื่อของแต่ละยุคแต่ละรูปแบบแล้วต่อมาก็ได้มีผู้ที่มีหลักทฤษฎีในการหาเหตุผลมาประกอบและมีความน่าเชื่อถืออันก็คือเรอเน เดการ์ต (Rene Descartes) เป็นผู้ปฏิวัติแนวคิดที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากกว่าสิ่งที่ถูกกล่าวถึงอย่างเลื่อนลอย อย่างเช่น อำนาจเหนือธรรมชาติ ปีศาจ ซาดาน แม่มดพ่อมดที่ไม่มีใครสามารถปฏิเสธแนวคิดของเขาได้ ซึ่งเดการ์ตได้ศึกษาผ่านหลักการเช่นเดียวกันกับทางคณิตศาสตร์ที่เขาเคยศึกษามา โดยเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นภายใต้ความเป็นเหตุเป็นผลและเชื่อว่าเราสามารถหาคำตอบให้กับสิ่งเหล่านั้นได้ ภายใต้ทฤษฎีแม่บทของเขาที่เรียกว่า “ฉันคิด ดังนั้นฉันจึงมีตัวตน” โดยใช้หลักการ 4 ข้อนั้นก็คืออย่าเชื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ว่าสิ่งใดคือความจริงจนกว่าสิ่งนั้นจะปราศจากข้อสงสัย แยกปัญหาออกเพื่อการวิเคราะห์ที่กระจ่าง พิจารณาจากปัญหาที่เล็กไปสู่ปัญหาที่ใหญ่ขึ้น และสุดท้ายคือการตรวจสอบสิ่งที่ได้ทั้งหมดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของวันเพ็ญ บงกชสถิต (ม.ป.ป:20-25) ที่ได้คำตอบที่แน่นอนมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นพระเจ้ามีจริงหรือไม่ ปีศาจและแม่มดมีตัวตนอย่างไร ซึ่งแนวคิดของเดการ์ตนั้นปฏิเสธความคิดและความเชื่อทางตำนานศาสนาที่มีมาแต่เดิมจนหมดสิ้น ภายหลังจากการปฏิวัติแนวคิดนี้ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากส่งผลให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับงานเขียนของ ธีรยุทธ บุญมี (2551:12) กล่าวว่ายุคสมัยที่กำลังเข้าสู่ความเป็นปัจจุบัน เป็นสมัยใหม่มากขึ้นความคิดเดิมในอดีตหลงเหลืออยู่บ้างแต่ไม่ได้มีความชัดเจนอย่างเมื่อก่อนเนื่องจากโลกมีความเป็นเหตุเป็นผลและมีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น เมื่อเริ่มเข้าสู่ยุคสมัยที่เกิดปรากฏการณ์ทางการเมือง ความคิดใหม่ ๆ จึงค่อย ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีบุคคลสำคัญปรากฏขึ้นในช่วงนี้หลายคน อาทิ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) สะท้อนแนวคิดความเป็นสาธารณนิยม สะท้อนแนวคิดทางอภิปรัชญาเป็นต้น หลังจากนั้นจึงเข้าสู่ยุคความคิดที่เป็นสมัยใหม่มากขึ้นนั่นก็คือ แนวคิดของ มิเชลล์ ฟูโกต์ นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสที่ศึกษาปัญหาความบ้าและความผิดปกติแตกต่างของบุคคลที่ซ่อนอยู่ภายใต้กลไกอันสลับซับซ้อน โดยศึกษาผ่านภาพสะท้อนของช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ โดยมีการวิเคราะห์และหาคำตอบภายใต้สิ่งที่เขาเรียกว่าวาทกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางด้านแนวคิดแขนงต่าง ๆ รวมไปถึงหลักปรัชญาที่มีอยู่ในประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดที่เกิดขึ้นกับสังคม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ มิเชลล์ ฟูโกต์ และนำมาใช้วิเคราะห์ตัวบทในการศึกษาครั้งนี้ การศึกษาโดยการวิเคราะห์ตามแนวคิดของ มิเชลล์ ฟูโกต์ (คีตา บุญพานิช 2558:3-10) พบว่าแท้ที่จริงแล้ว ความบ้า นั้นคืออาการป่วยทางจิตที่เกิดจากสังคม ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งผู้ที่มีอาการผิดปกตินั้นได้แสดงออกทางด้านอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และการถ่ายทอดออกสู่ลักษณะภายนอกให้คนปกติที่เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ทั่วไปได้เห็น จนทำให้เกิดการแบ่งแยกบริเวณระหว่างกลุ่มคนปกติและคนผิดปกติ โดยมีการสร้างสถานกักกัน Hospital General เพื่อจำกัดบริเวณของกลุ่มคนผิดปกติออกจากสังคมที่เรียกตัวเองว่าปกติ และเมื่อสถานกักกันสิ้นสุดลง ก็ได้มีสถานที่ที่เป็นเสมือนชั่วคราวข้ามเกิดขึ้นนั่นก็คือ Bicetre Hospital ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อรักษา ความบ้า หรือผู้ที่มีอาการผิดปกติทางระบบประสาทด้วยวิธีการทางแพทย์หรือที่รู้จักกันในชื่อของ การรักษาทางจิตเวช โดยมีการรักษาผู้ป่วยอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการสมัยใหม่ ภายใต้การร่วมมือกันของ ฟิสิลิป ไพนเนล(Philippe Pinel) นักฟิสิกส์ชาวฝรั่งเศส และ ซามูเอลเอลตุค (Samuel Tuke) สาธุชนผู้เคร่งศาสนาชาวอังกฤษ ดังที่ คีตา บุญพานิช (2558) ได้กล่าวไว้จากการศึกษา ความบ้า ตั้งแต่ประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบันนั้น จะเห็นได้ว่า ความบ้า ปรากฏชัดในทุกหนทุกแห่งของอดีต ซึ่งแล้วแต่ระยะเวลาในช่วงนั้นที่ความบ้าจะแสดงออกมาในรูปแบบใด หรือใครกลุ่มใดให้ ความสนใจ เมื่อเทียบกันให้ชัดเจนมากขึ้น ดังเช่นหากมองย้อนกลับเมื่อช่วงยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงช่วงศตวรรษที่ 18 ความบ้า ถูกมองในรูปแบบของความเชื่อ ตำนาน เรื่องราว รวมไปถึงพลังเหนือธรรมชาติ ซึ่งผ่านการแสดงออกทั้งภายในและภายนอกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งภายใต้อำนาจความคิดของกลุ่มคน ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งในเวลาต่อมา ความบ้า กลับปรากฏขึ้นอีกครั้งในรูปแบบของสภาวะทางจิต ความผิดปกติของระบบประสาท ที่มีการรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์ มากกว่าที่จะเป็นการกักขัง ทารุณด้วยวิธีการที่โหดเหี้ยมดังเช่นในอดีต ปัจจุบันแม้โรงพยาบาลจิตเวชจะให้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงการกักขังผู้ป่วยที่อยู่ภายในโรงพยาบาลนั้นจะได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องแม้ในอดีตจะแสดงออกในเชิงลบก็ตาม แท้จริงแล้วความบ้าที่แสดงออกชัดเจนขึ้นในปัจจุบันก็ยิ่งสรุปไม่ได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้คนให้การยอมรับแต่อย่างใด บ้างยังถูกกีดกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นอกจากสังคมด้วยเหตุผลบางประการ บ้างก็ได้รับการรักษาอย่างดีในเชิงของการรักษาทางการแพทย์ด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรม ตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษากรณีคนบ้าอย่างเห็นได้ชัดเจนนคือ งานวิจัยของเจนใจ ปุณโณปถัมภ์ (2007) ศึกษาเรื่อง “ความบ้าที่เป็นอาการของสังคมอเมริกันในนวนิยายอเมริกันศตวรรษที่ 20 โดยศึกษาจาก เดอะซาวนด์แอนด์เดอะพิวรี ของวิลเลียม ฟอล์กเนอร์, แคทซ์-22 ของโจเซฟ เฮลเลอร์ และวัน ฟลู โอเวอร์ เดอะคูกูส์ เนสท์ ของเคน คีซี” เป็นการวิจัยที่ศึกษาความเป็นไประหว่างความสัมพันธ์ของ ความบ้า ในวัฒนธรรมและสังคมอเมริกัน จากนวนิยายสามเรื่องในศตวรรษที่ 20 ได้แก่ เดอะซาวนด์แอนด์เดอะพิวรี ของวิลเลียม ฟอล์กเนอร์,แคทซ์-22 ของโจเซฟ เฮลเลอร์ และวัน ฟลูโอเวอร์ เดอะ คูกูส์ เนสท์ ของเคน คีซี ซึ่งเสนอให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนปรับบทบาทการใช้วาทกรรมในความเป็นวัฒนธรรมร่วมสมัยของชาวอเมริกัน ซึ่งมีผลอย่างชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงไปของ ความบ้า ที่มีผลมาจากการตีความ การนิยาม และความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ในสังคม และการวิจัยในครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึง ความบ้า ที่กลับมามีบทบาทในสังคมอเมริกาอีกครั้ง หลังจากถูกกีดกัน จำกัด และถูกกีดกันออกไปจากสังคมตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 60 ซึ่งการกลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้งนั้นส่งผลให้แนวคิดของฟูโกต์ ที่กล่าวถึง ความบ้า ว่ามีโซ่อาการทางร่างกายหรือจิตใจที่มีผลจากความเจ็บป่วย แต่เป็นเพียงอุปาทานและกรอบทางความคิดภายใต้กลไกของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมตัดสินและสร้างข้อจำกัดขึ้นเพื่อแบ่งแยกและกีดกันกลุ่มคนบางกลุ่มที่ดูผิดแปลกให้ออกไปจากการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้ตั้งข้อสงสัยว่า ความบ้า ในช่วงเวลาที่ผ่านมานในอดีตนั้นเป็นสิ่งที่ถูกจำกัดไว้เพื่อให้คนบางกลุ่มในสังคมที่มีการแสดงออกพฤติกรรมบางประการที่แตกต่างไปจากคนปกติในการสื่อสาร หรือเป็นอันตรายต่อสังคม แต่ด้วยเหตุผลบางอย่างที่ทำให้คำตอบไม่ได้ในความเป็นอเมริกันร่วมสมัย ความบ้า หรือสภาวะทางจิต ที่เคยไร้ตัวตนนั้น ได้กลับมามีบทบาทอีกครั้งในรูปแบบการสะท้อนผ่านกระแสนิยมของผลงานอย่างนวนิยายและภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ผู้คนจำนวนมากกล้าออกมายอมรับในความผิดปกติทางจิตของตนเอง และเข้ารับการรักษาบำบัด ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงไปของ ความบ้า ที่มีการสร้างบริบทแตกต่างไปจากอดีตหลายส่วน ไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณีรวมไปถึงวัฒนธรรมของความเป็นอเมริกันร่วมสมัยที่สร้างปรากฏการณ์ที่ถูกกีดกันของความบ้าซึ่งไร้ตัวตนในอดีตให้กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ คือ ภาพยนตร์ไทยเรื่องหลังคาแดง, ไร่พิง และไต้หวัน...เดอะซีรี่ส์ภาค 2

1. ศึกษาค้นคว้าความรู้จากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจและต่อยอดการวิเคราะห์ตัวบท

2. วิเคราะห์ข้อมูล ศึกษารวบรวมข้อมูลภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ “ความบ้า” และมีตัวละคร “คนบ้า” และศึกษาแนวคิดเรื่อง “ความบ้า” จากนักคิด นักทฤษฎีต่าง ๆ จากนั้นคัดเลือกภาพยนตร์ที่นำมาศึกษา “คนบ้า” ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทย โดยใช้เกณฑ์คือ ภาพยนตร์จำนวน 3 เรื่อง ได้มีการนำเสนอตัวละครคนบ้าเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในเรื่องทั้งสิ้น ซึ่งแตกต่างจากภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ได้เน้นการนำเสนอตัวละครคนบ้าในทุกมิติ ซึ่งเป็นลักษณะอาการของคนบ้าที่เกิดขึ้นจริงภายในสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. นำเสนอการวิเคราะห์ตัวละคร “คนบ้า” ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยในเชิงพรรณนากล่าวคือ การยกตัวอย่างและวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในภาพยนตร์ จากนั้นจึงสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ตัวละคร “คนบ้า” ในภาพยนตร์เรื่อง **หลังคาแดง, ไร่ฟักและไต้หวัน... เดอะซีรีส์ภาค 2** พบว่ามีการนำเสนอ ดังนี้

1. ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกของ “คนบ้า”

ภาพยนตร์มีการนำเสนอ “ความบ้า” ผ่านตัวละคร โดยแสดงออกผ่านพฤติกรรมทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ลักษณะพฤติกรรมภายนอกอาจกล่าวได้ว่า เป็นลักษณะทางกายภาพของคนบ้าที่แสดงออกมาสู่สายตาของคนทั่วไปได้เห็น อย่างเช่น การแต่งกาย การแต่งหน้า แม้กระทั่งการแสดงออกทางการกระทำหรือทางคำพูดผ่านบทสนทนาที่ผ่านระบบความคิดในแบบของคนที่ถูกเรียกว่าเป็นคนบ้า ซึ่งมีความผิดปกติไปจากคนปกติทั่วไปในสังคม คือ การแสดงออกทางการแต่งกาย ภาพยนตร์มีการนำเสนอ “คนบ้า” ผ่านการแต่งกายซึ่งประกอบไปด้วย การสวมชุดแปลกประหลาดที่มาจากความชอบของตัวละครคนบ้า การแต่งกายที่บ่งบอกถึงชนชั้นทางสังคมของคนบ้า การแต่งหน้าของตัวละครคนบ้าเพศหญิง ซึ่งปรากฏในภาพยนตร์จำนวน 3 เรื่อง **หลังคาแดง, ไร่ฟักและไต้หวัน... เดอะซีรีส์ภาค 2** ตัวอย่างเช่น เรื่อง **ไต้หวัน... เดอะซีรีส์ภาค 2** ตัวละคร “โรเบิร์ต” ตัวละครคนบ้าเพศชายที่แต่งกายสกปรก สวมใส่เสื้อผ้าขาดรุ่งริ่ง ทั้งนี้เป็นการนำเสนอคนบ้าผ่านชนชั้นของคนบ้าที่มีในสังคม กล่าวคือคนบ้าเป็นผู้ที่ไม่มีรายได้ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เขาไม่สามารถเลือกชุดหรือมีกำลังในการซื้อเสื้อผ้ามาผลัดเปลี่ยนจากเดิมที่สวมใส่อยู่ก็เป็นได้ นอกจากนั้นยังมีเนื้อตัวมอมแมม ทรงผมรุงรัง ที่เป็นภาพปรากฏสู่คนภายนอกและกลายเป็นบุคคลที่ไม่น่าคบหาหรือเข้าใกล้ นอกจากนี้ยังมีการแสดงออกทางการกระทำหรือคำพูด โดยภาพยนตร์มีการนำเสนอ “คนบ้า” ผ่านการกระทำของตัวละครคนบ้า ทั้ง 3 เรื่อง ซึ่งการกระทำของตัวละครเน้นไปที่การแสดงออกว่าคนบ้านั้นแตกต่างไปจากคนปกติโดยสิ้นเชิงทางการแพทย์ถือว่าเป็นลักษณะอาการการแสดงออกของผู้ที่มีอาการผิดปกติทางสมองหรือโรคจิตเวช จะหายขาดได้ก็ต่อเมื่อได้รับการรักษาทางการแพทย์และวิธีการจิตวิทยาบำบัดสภาพจิตใจภายในของผู้ป่วยเท่านั้น ผู้ป่วยจึงจะสามารถกระทำตัวเหมือนคนปกติทั่วไปได้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่อง **หลังคาแดง** ตัวละครผู้ป่วยจิตเวช แสดงออกถึงความบ้าของตนเองได้อย่างชัดเจน เช่น ตัวละคร “ต้อย” ชอบพูดคุยกับกระเป่าอยู่เสมอ หากมองในความเป็นจริง คนปกติทั่วไปจะไม่สามารถสนทนากับสิ่งที่ไม่มีชีวิตได้ บทสนทนาจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีผู้พูดและผู้ฟังในขณะเดียวกัน ตัวอย่างที่ 2 ตัวละครคนบ้าในภาพยนตร์เรื่อง **ไร่ฟัก** กล่าวคือ “สมทรง” ตัวละครคนบ้าผู้หญิงที่มีสติปัญญาขาด ๆ เกิน ๆ ที่มีการตอบโต้คนปกติทั่วไปด้วยการเปิดกระโปรงต่อหน้าพระสงฆ์และชาวบ้าน ภายในบริเวณวัดซึ่งถือเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยความเชื่อและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวบ้าน การที่สมทรงเปิดกระโปรงนั้นเป็นเพียงลักษณะ การกระทำที่อยากตอบโต้คนปกติเท่านั้น ซึ่งตัวละครสมทรงนี้มีสถานะในสังคมเป็นคนบ้า คนปกติทั่วไปจึงตัดสินว่าเธอทำอะไรผิดแปลกไปจากคนปกติทั่วไป

2. คนบ้ากับมิติทางเพศ

การนำเสนอภาพยนตร์เกี่ยวกับคนบ้าจำนวน 3 เรื่อง คือเรื่อง **หลังคาแดง** เรื่อง **ไร่ฟัก** เรื่อง **ไต้หวัน... เดอะซีรีส์** 2 ได้มีการนำเสนอคนบ้าที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย โดยมีการแสดงออกทางลักษณะและพฤติกรรมที่แตกต่างจากเพศของคนบ้า กล่าวคือคนบ้าที่เป็นเพศหญิงมีการนำเสนอวิถีชีวิตบทบาทการรับรู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความชอบเหมือนกับเพศหญิงทั่วไปที่ปรากฏในสังคม ส่วนการนำเสนอคนบ้าเพศชายมีการแสดงให้เห็นถึงบทบาททางสังคมที่ได้ตั้งไว้กับเพศชายอย่างคนปกติทั่วไป ดังต่อไปนี้ คนบ้าที่เป็นเพศหญิง มีการนำเสนอตัวละครคนบ้าที่เป็นเพศหญิงปรากฏในภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **หลังคาแดง** และ **ไอ้ฟัก** โดยภาพยนตร์มีการนำเสนอความรู้สึกนึกคิดของคนบ้าเพศหญิงผ่านการแสดงออกทางอารมณ์และกายภาพภายนอก ดังตัวอย่างเรื่อง **ไอ้ฟัก** มีการนำเสนอตัวละครคนบ้าที่เป็นเพศหญิงคือ สมทรง ภาพยนตร์นำเสนอให้เห็นถึงบทบาทของความเป็นผู้หญิงในตัวสมทรงคือ การที่ลุงฟูรับสมทรงมาดูแลในฐานะเมีย ทำให้ชาวบ้านมีมุมมองในด้านการกดทับคนบ้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากลุงฟูเป็นผู้ชายที่แก่แล้ว ชำร่วยสมทรงยังมีสถานะทางสังคมว่าเป็นคนบ้า จึงเป็นเหตุทำให้ชาวบ้านรังเกียจสมทรงมากกว่าเดิม ทั้งนี้ยังปรากฏการเหยียดเพศหญิงในตัวละครสมทรงดังต่อไปนี้

...ขนาดชาวบ้านเกลียดกันทั้งตำบลนะ มันยังไม่ยอมจัดการกับอ๊บน้ำมันเลย...

...เค้าว่ากันว่าคนบ้ามันทำอย่างไรว่าเก่ง ไอ้ฟักคงจะติดใจ เลิกไม่ได้เลยละ...

จากบทสนทนาข้างต้นเป็นการสนทนาของกลุ่มชาวบ้านขณะที่นิทราสมทรงในทางไม่ดี กล่าวคือคนบ้าเป็นบุคคลที่สังคมไม่ให้การยอมรับอยู่แล้วในเบื้องต้น การที่คนบ้าสร้างความเดือดร้อนเป็นผลทำให้คนบ้ายิ่งถูกกดดันจากสังคมและถูกกีดกันออกจากสังคมจากผู้คนที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและบางคนที่ตอบรับตามกระแสสังคมนั้น ดังข้อความข้างต้นเป็นการพูดกดทับคนบ้าที่เป็นเพศหญิงไปในทางที่เสื่อมเสียเชิงผู้ชาย แม้ว่าเรื่องที่พูดถึงนั้นจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่ก็ตาม ซึ่งคนส่วนมากมักจะเชื่อในด้านลบมากกว่าที่จะให้คุณค่าแก่คนบ้า ประการที่สอง คนบ้าที่เป็นเพศชาย มีการนำเสนอตัวละครคนบ้าที่เป็นเพศชาย ปรากฏในภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **หลังคาแดง** และ **ไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2** ภาพยนตร์มีการนำเสนอความรู้สึกนึกคิดของคนบ้าเพศชายผ่านการแสดงออกทางอารมณ์ ความต้องการ และลักษณะกายภาพภายนอก ดังตัวอย่างเช่นเรื่อง **หลังคาแดง** มีการนำเสนอตัวละครคนบ้าที่เป็นเพศชายที่มีลักษณะอาการผิดปกติออกไปจากเดิม ในตัวละครโกยทองคนบ้าที่มีลักษณะอาการแปลกประหลาดจากความหวาดระแวงกลัวว่าทรัพย์สินที่ตนได้หามาจากความยากลำบากนั้นจะมีผู้มาปล้นไปจนหมด ทำให้เขาต้องคอยพยายามปลอมตัวและหลบซ่อนไม่ให้ใครจำได้แม้กระทั่งคนในครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่า เพศชายมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้และต้องเป็นผู้นำของครอบครัว ซึ่งเป็นภาพที่ปรากฏขึ้นจริงจากสังคมคือการมีผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัวก็จะพาครอบครัวไปสู่สิ่งที่ดี แต่ทว่าหากบุคคลนั้นได้กลายเป็นคนบ้าก็จะหมดอำนาจในการเป็นผู้นำและถูกกีดกันจากสังคม

การนำเสนอคนบ้าผ่านมิติทางเพศหญิงและเพศชายเป็นการนำเสนอให้เห็นว่า ความบ้านั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศในสังคม สังคมมีความความคาดหวังในตัวบุคคลในแต่ละเพศกล่าวคือ หากเป็นเพศหญิงก็จะมีบทบาทหน้าที่มารองรับความเป็นหญิงตั้งแต่เกิดเช่น บทบาทในความเป็นลูกผู้หญิงคือ ต้องรักษาวลสงวนตัว บทบาทความเป็นแม่ ทำงานบ้านและรักษาเนื้อตัวให้เป็นที่สง่างามเสมอ ผู้ชายก็จะมีบทบาทหน้าที่ในส่วนของตนตั้งแต่เกิดเช่นเดียวกันเช่น การเป็นผู้สืบทอดของตระกูล การเป็นผู้นำครอบครัว มีลักษณะท่าทางที่สมบูรณ์แข็งแรงปกป้องผู้อื่นได้ หากบุคคลไม่ได้ปฏิบัติตามหรือมีคุณสมบัติทางบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ก็จะกลายเป็นคนบกพร่องทางหน้าที่ ยิ่งไปกว่านั้นหากบุคคลที่เป็นทั้งเพศหญิงและเพศชายมีการแสดงออกที่ผิดปกติจากคนทั่วไปเขาก็จะถูกกดทับจากคนในสังคมเพิ่มมากขึ้น เช่น การรังเกียจ การพยายามกีดกันออก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากพื้นที่ทางสังคม ถูกตัดสินโดยผู้คนในสังคมว่าเป็นผู้ที่ไร้ซึ่งความเป็นมนุษย์ และเกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนในสังคมเดียวกันไปในที่สุด

3. การกีดกัน “คนบ้า” ออกจากสังคม

ภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอเรื่องราวของมนุษย์กลุ่มหนึ่ง ที่เรียกว่า “คนบ้า” เป็นกลุ่มคนที่ถูกแบ่งแยกออกจากสังคมไปโดยสิ้นเชิง เช่น การถูกแบ่งแยกออกจากครอบครัวเพราะถือว่าบุคคลนั้นมีความผิดปกติและไม่สามารถอยู่ร่วมหรือทำกิจกรรมได้อย่างปกติเหมือนกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวของตนเอง ซึ่งมีการแบ่งแยกโดยการนำไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลจิตเวชจนกว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะพฤติกรรมของตนให้เป็นอย่างคนปกติ จึงจะเป็นที่ยอมรับของคนปกติทั่วไปอีกครั้ง จากการศึกษาที่มีการนำเสนอการแบ่งแยกคือการกีดกันจากครอบครัว การนำเสนอ “คนบ้า” เกิดการแบ่งแยกบุคคลออกจากครอบครัวปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง **หลังคาแดง** ตัวอย่างเช่น ตัวละคร “ซ้อเล็ก” เธอมีลักษณะอาการสติแตกไม่อยู่กับร่องกับรอยเนื่องจากได้รับแรงกดดันจากครอบครัว เรื่องการให้กำเนิดกับสามีคนจีน เธอตั้งความคาดหวังและพยายามจะมีลูกที่เป็นเพศชายให้กับครอบครัวแต่ก็ผิดหวังครั้งแล้วครั้งเล่า ทำให้เธอกลายเป็นคนสติไม่ดีในที่สุด ดังข้อความว่า

...ไม่รู้อะไรจะทำยังไง ออกมา 8-9 คน เป็นผู้หญิงหมด ท้องที่ไร้อ้วก็ไปไหว้เจ้าทุกที ไปไหว้เป็น 10 ทีมีลูกผู้ชายไม่ล้าย อ้วถึงต้องมากลายเป็นคนที่อยู่บนสวรรค์นี้ อย่่าตีอ้วเลย ๆ ...

จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่า สาเหตุที่ทำให้ซ้อเล็กกลายเป็นคนสติไม่ดีนั้นเกิดจากความคาดหวังอย่างสูงจากครอบครัวที่เป็นเชื้อสายจีน ซึ่งครอบครัวคนจีนนั้นมักจะนิยมชมชอบลูกที่เป็นเพศชายมากกว่าลูกที่เป็นเพศหญิงตามความคิดความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ กล่าวคือลูกชายคือผู้ที่เลี้ยงพ่อแม่ ลูกชายคือผู้สืบทอดตระกูล และเพศชายเป็นกำลังสำคัญในการดูแลและเป็นผู้นำของครอบครัว ดังนั้นการที่ซ้อเล็กมีลูกเพศชายให้แก่ตระกูลไม่ได้ จึงทำให้ซ้อเล็กไม่ได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัว ซึ่งเดิมทีนั้นซ้อเล็กถูกมองว่าเป็นคนปกติทั่วไปที่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในครอบครัวได้เมื่อเธอได้รับแรงกดดันในเรื่องการให้กำเนิดเพศลูกนั้นก็ทำให้อ้วนั้นกลายเป็นคนบ้าและถูกกีดกันออกจากครอบครัวโดยการนำตัวมารักษาที่โรงพยาบาลจิตเวช หรือมองในอีกแง่มุมหนึ่งคือเป็นการกดทับคนบ้ากับความเปราะบางในสังคมว่ามีคุณค่าเพียงที่ผลิตลูกเพศชายให้แก่ครอบครัว ซึ่งการนำเสนอตัวละครข้างต้นเป็นการมองข้ามคุณค่าความเป็นมนุษย์จากมนุษย์ด้วยกันเอง และนำเสนอการกีดกันจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งภาพยนตร์มีการนำเสนอ “คนบ้า” ผ่านตัวละครที่ถูกแบ่งแยกและกีดกันออกจากกลุ่มเพื่อนด้วยตัวเอง ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง **หลังคาแดง** และ **เรื่องไต้หวัน...**

เดอะซีรี่ส์ภาค 2 ดังในภาพยนตร์เรื่อง **ไต้หวัน...เดอะซีรี่ส์ภาค 2** พบว่าตัวละครโรเบิร์ตถูกกีดกันจากกลุ่มเพื่อนเนื่องจากโรเบิร์ตได้กลายเป็นภาระของกลุ่มเพื่อนในทุกด้าน ทั้งการดูแลและคอยแก้ไขปัญหาที่โรเบิร์ตกระทำอย่างเช่น การปล่อยหนักกลางถนนหมู่บ้าน กลุ่มเพื่อนจึงหมดความอดทนและนำตัวโรเบิร์ตไปทิ้งที่ไต้หวัน ซึ่งเป็นการนำเสนอให้เห็นว่าคนบ้าคือภาระของกลุ่มเพื่อน เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาค้นต้นที่ต้องการกีดกันคนบ้าออกจากชีวิต เนื่องจากภาพยนตร์ต้องการนำเสนอว่าคนบ้านั้นเป็นภาระแก่กลุ่มเพื่อนหรือครอบครัวอย่างมาก และการนำตัวคนบ้าไปปล่อยทิ้งนั้นเป็นการตัดสินว่าคนบ้าไม่ควรอยู่ร่วมกับคนปกติเพราะมักจะสร้างแต่ปัญหามาสู่กลุ่มคนที่อยู่รอบข้างหมายถึงกลุ่มคนปกติในสังคมนั่นเอง การกีดกันตัวละคร โรเบิร์ตจากกลุ่มเพื่อนก็เป็นการสื่อให้เห็นว่า คนบ้านั้นเป็นสิ่งที่คนในสังคมไม่ให้การยอมรับ เพราะคนบ้านั้นถูกมองว่าเป็นปัญหาที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์และผลดีต่อคนทั่วไปในสังคม ทั้งนี้ยังปรากฏการกีดกันจากชุมชน การ

แบ่งแยก “คนบ้า” ออกจากชุมชนถือว่าเป็นการแบ่งแยกตามลักษณะโครงสร้างของสังคมอีกชั้นหนึ่งทีนอกจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน แต่ยังมีอีกโครงสร้างที่เป็นตัวกลางสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตัวละครโดยตรง กล่าวคือชุมชนเป็นอำนาจอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมโดยชุมชนนั้นเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินลงโทษบุคคล ทั้งนี้ยังสร้างมุมมองในทางลบให้แก่คนบ้า จนทำให้คนบ้ากลายเป็นเพียงส่วนประกอบของสังคมที่มีความแตกต่างจากคนปกติทั่วไปในชุมชน และเป็นผลทำให้คนบ้าถูกกีดกันจากสังคมในระดับชุมชน ซึ่งปรากฏในภาพยนตร์ 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง **ไอ้ฟักและไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2**

ตัวอย่างเช่นเรื่อง **ไอ้ฟัก** ปรากฏในตัวละครสมทรงหญิงสาวที่มีลักษณะอาการบ้า มักสร้างความเดือดร้อนให้แก่คนในหมู่บ้านจึงถูกขับไล่ออกจากพื้นที่ชุมชนเพราะพวกเขาเชื่อว่าจะทำให้ชุมชนมีแต่ความสงบสุขแสดงให้เห็นว่า “คนบ้า” มักเป็นบุคคลที่สร้างปัญหาให้แก่ผู้คนในชุมชนทั่วไป ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากการที่มีคนบ้าเป็นสมาชิกอยู่ร่วมในชุมชนด้วย วิธีการรับมือของคนปกติมักจะแก้ปัญหาโดยการขับไล่คนบ้าให้ออกห่างจากพวกเขาซึ่งเป็นวิธีการกีดกันคนบ้าออกจากกลุ่มคนปกติขั้นต้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า เพราะในความเป็นจริงของสังคมนั้นไม่สามารถกีดกันคนบ้าออกจากพื้นที่ทางสังคมได้ทั้งหมด ดังนั้นคนปกติจึงยังสามารถพบเห็นคนบ้าได้ทั่วไปในสังคม

4. ทักษะที่มีต่อ “คนบ้า”

ทักษะโดยทั่วไปของคนปกติที่มีต่อความบ้าปรากฏในตัวละครของภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ คือ “คนบ้า” ในฐานะที่เป็นผู้ป่วย “คนบ้า” เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ “คนบ้า” ในฐานะเพื่อนมนุษย์ และ “คนบ้า” ในฐานะคนรัก ซึ่งทักษะของคนปกติดังกล่าวนี้มีผลต่อ “คนบ้า” เป็นอย่างมากทั้งในด้านการดำรงชีวิตและการถูกบุคคลที่มีอำนาจตัดสินใจในการปฏิบัติต่อคนบ้าทั้งการลงโทษ การตัดสินว่าคนบ้าเป็นคนไม่ดี และหากมองในมุมของความเท่าเทียมกันในสังคมก็จะมีกลุ่มคนปกติที่มองคนบ้าในฐานะมนุษย์ด้วยกันและคนบ้าเป็นคนที่มีความค่าเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไปในสังคม “คนบ้า” ในฐานะผู้ป่วยภาพยนตร์มีการนำเสนอมุมมองของตัวละครที่เป็นคนปกติที่มีต่อตัวละครคนบ้า ซึ่งถือว่าเป็นผู้ป่วยเป็นโรคทางจิตเวช และคนบ้าเสียสติ ปรากฏในภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง **หลังคาแดง และไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2** ตัวอย่างเช่น เรื่อง **หลังคาแดง** ให้ภาพแทนของตัวละครเจ้าหน้าที่รักษาคนป่วยและญาติของผู้ป่วยโดยคนทั้งสองกลุ่มได้มีบทบาทและมีอิทธิพลในการตัดสินความเป็นมนุษย์ของตัวละครคนบ้าเป็นอย่างมาก เช่น การที่ญาติตัดสินใจพาคนบ้ามารักษาอาการป่วยที่โรงพยาบาลจิตเวช ในขณะที่เดียวกันคนบ้าก็ไม่มีสิทธิเลือกว่าตนอยากเข้ารับการรักษาหรือไม่ เขาล้วนถูกบังคับนำตัวมาส่งทั้งไว้ที่โรงพยาบาลเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อคนบ้า กล่าวคือเมื่อบุคคลนั้นมีลักษณะอาการที่ผิดปกติ เช่น พุดคุยคนเดียว หรือมีอาการหวาดกลัวระแวงอยู่ตลอดเวลา บุคคลนั้นก็จะถูกตัดสินในขั้นต้นว่าเขาเป็นคนบ้า ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิตของคนบ้านั้นก็จะกลายเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ การนำเสนอตัวละครคนบ้าในฐานะผู้ป่วยเป็นการสะท้อนความจริงของสังคมในปัจจุบันคือ กลุ่มคนบ้าที่ปรากฏในสังคมจะถูกตัดสินว่าเป็นผู้ที่มีอาการเจ็บป่วยทางด้านจิตใจและมักแสดงความเจ็บป่วยนั้นผ่านลักษณะพฤติกรรมในแต่ละรูปแบบ ซึ่งแต่ละรายมีลักษณะที่ต่างกันไป คนบ้าเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษาและบำบัดด้วยวิธีการต่างๆ โดยบางรายอาจใช้ระยะเวลายาวนานหรือไม่สามารถกำหนดควบคุมได้ว่าบุคคลจะสามารถหายป่วยจากโรคทางจิตเวชได้อย่างแน่ชัดหรือไม่ หากแต่เป็นการเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมของคนบ้าโดยใช้รูปแบบตั้งลักษณะที่เป็นปกติและผิดปกติไว้เพื่อรองรับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การบำบัดรักษาและตัดสินว่าคนบ้ากลายเป็นคนปกติที่สามารถออกไปใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

ประการต่อมา “คนบ้า” เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ภาพยนตร์มีการนำเสนอมุมมองต่อ “คนบ้า” ผ่านตัวละคร ในภาพยนตร์ ทั้ง 3 เรื่อง คือ ภาพยนตร์เรื่อง **หลังคาแดง, ไอ้ฟัก และไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2** ในภาพยนตร์ เรื่อง **หลังคาแดง** ดังตัวอย่างปรากฏในตอน “โหมศรี” แสดงอาการรังเกียจต่อผู้ป่วยในโรงพยาบาลจิตเวช คือ ไม่กล้าเดินเข้าไปใกล้กับผู้ป่วย รวกับว่าหากเข้าไปใกล้แล้วจะติดเชื้อโรคบ้า ซึ่งในความเป็นจริง “ความบ้า” มิใช่โรคติดต่อแต่อย่างใด ตามที่ภาพยนตร์ได้มีการนำเสนอภาพลักษณ์ว่า “ความบ้า” เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ โดยตัวละครหรือแสดงลักษณะเกินจริง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะท้อนความเป็นจริงของคนปกติบางกลุ่มในสังคมที่พยายามหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปใกล้คนบ้าเพราะกลัวว่าคนบ้าจะทำร้ายหรือทำอันตรายแก่พวกเขา

ในภาพยนตร์เรื่อง **ไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ 2** มีการนำเสนอ “ความบ้า” ที่ถูกรังเกียจจากตัวละครคือ “โรเบิร์ต” ถูกชาวบ้านรังเกียจเพราะมีพฤติกรรมชอบสร้างความเดือนร้อนแก่ชาวบ้าน ทั้งนี้ยังปรากฏความรังเกียจที่มีต่อ “ความบ้า” ของ “โรเบิร์ต” ในกลุ่มเพื่อนของเขา ดังที่ปรากฏในข้อความต่อไปนี้

“ไอ้ขี้เดียด”

“บ่ไหวดอก ให้มานำเก็บขี้เก็บเยี่ยว”

“มีแต่กูเก็บ บ่เอาแล้ว ขี้เดียด”

จากข้อความข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า “ความบ้า” ในตัวละครโรเบิร์ต กลายเป็นพฤติกรรมที่น่ารังเกียจและไม่ใช่สิ่งที่ต้องการให้อยู่ร่วมกลุ่มกับหมู่เพื่อนด้วยกันอีกต่อไปเพราะความบ้าในที่นี้ถูกนำเสนอในภาพของกลุ่มเพื่อนที่ต้องมีการรับมือต่อพฤติกรรมที่แปลกประหลาดของตัวละคร “โรเบิร์ต”

การนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครในภาพยนตร์ถึงแง่มุมจากคนปกติที่มีการมองคนบ้าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจนั้น เป็นการกีดกันคนบ้าอีกครั้งจากการกระทำระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองภายในเรื่องยังเป็นการสะท้อนไปถึงสภาพความเป็นจริงในสังคม กล่าวคือคนปกติทั่วไปมักจะมีมุมมองต่อคนบ้าว่าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจจริง ๆ ซึ่งยังไม่มีเหตุผลหรือข้อกังขาใด ๆ มารองรับ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้ภาพแทนว่า คนที่เป็นบ้านั้น เป็นสิ่งหนึ่งที่เกิดภายในสังคม เมื่อสถานะจากคนปกติเปลี่ยนไปเป็นคนบ้าจากการตัดสินใจโดยอำนาจของแพทย์หรือแรงกดดันทางสังคม สิ่งที่เป็นตัวแปรตามสถานะของคนบ้านั้นก็คือ สิทธิและเสรีภาพของเขาจะหมดไป สังคมจะเลือกรับเฉพาะบุคคลที่มีลักษณะอาการปกติตามกรอบที่สังคมได้สร้างขึ้นมาในทุกยุคสมัย

ประการต่อมา “คนบ้า” ในฐานะเพื่อนมนุษย์ ภาพยนตร์มีการนำเสนอ “คนบ้า” โดยนำเสนอตัวละครที่มอง “คนบ้า” ว่าเป็นบุคคลที่ยังมีความสำคัญหรือยังมีคุณค่าเท่าเทียมกับตน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันหรือในสังคมนั้นยังมีผู้คนที่เห็นความสำคัญของผู้ที่มีลักษณะอาการบ้าอยู่ ถึงแม้จะปรากฏเพียงส่วนน้อย กล่าวคือ มีความสงสารเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง และคอยให้ความช่วยเหลือบุคคลนั้น ๆ จากการถูกสังคมรอบข้างทำร้าย ซึ่งปรากฏในภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องคือ **หลังคาแดง, ไอ้ฟัก และไต่บ้าน...เดอะซีรีส์ภาค 2** ตัวอย่างเช่น ในเรื่อง **หลังคาแดง** ได้นำเสนอการมองคนบ้าในฐานะความเป็นเพื่อนมนุษย์ผ่านตัวละคร “ทองดี” ที่เป็นคนปกติ โดยมองคนบ้าอย่างเปิดเผยว่าสาเหตุใดที่ทำให้บุคคลนั้นกลายมาเป็นคนบ้า และมุ่งเน้นที่จะช่วยเหลือคนบ้าในฐานะเพื่อนมนุษย์ โดยหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนบ้า ดังข้อความที่ปรากฏตอนทองดีสนทนากับเจ้าหน้าที่ว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“ก็คุณไม่ได้สนใจเขาจริง ๆ นี่ เนี่ย ๆ ๆ ก็เป็นอย่างงี้
แล้วพวกนั้นเขาจะแก้ไขปัญหาวอกไปเผชิญโลกภายนอกได้ยังไง”

จากข้อความข้างต้น เป็นการนำเสนอมุมมองของ “ทองดี” ที่แสดงให้เห็นว่าเขาสามารถเข้าใจคนบ้า
ในฐานะมนุษย์โลกคนหนึ่งได้เป็นอย่างดี เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเห็นคุณค่าในตัวละคร “คนบ้า” ซึ่งใน
ความเป็นจริงทางสังคมไทยก็มีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่แสดงความสงสารต่อคนบ้า เป็นการสะท้อนถึงหลักความ
เชื่อทางศาสนาของบุคคลแต่ละสังคม ในเรื่องความมีเมตตาแก่เพื่อนมนุษย์ เพราะถือว่าคนบ้ายังมีความเป็น
มนุษย์และยังมีสติและเสรีภาพในการที่จะได้รับการปฏิบัติหรือแนวทางการเยียวยารักษาอาการแสดงออกที่
ผิดปกติให้กลับมาเป็นปกติ ให้สามารถกลับมาดูแลชีวิตตัวเองได้อย่างคนทั่วไปในสังคม ซึ่งการนำเสนอการมอง
คนบ้าในฐานะเพื่อนมนุษย์เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยนั้นเป็นสังคมที่มีการช่วยเหลือเจือจุนต่อกัน
แม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ใช่ญาติหรือมีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับคนบ้า แต่การให้ความช่วยเหลือก็เป็นกรนำเสนอ
ภาพทางสังคมในด้านดี ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

ประการต่อมา “คนบ้า” ในฐานะคนรัก ภาพยนตร์มีการนำเสนอตัวละครที่มีมุมมองต่อคนบ้าในฐานะ
ที่เป็นคนรักกล่าวคือมีตัวละครที่แสดงออกต่อคนบ้าในฐานะคนรัก ซึ่งเป็นลักษณะการปฏิบัติตามแบบเดียวกัน
กับที่คนปกติทั่วไปมีความรู้สึกรักใคร่ชอบพอและหวังดีต่อกัน ปรากฏในภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่อง
หลังคาแดง และ **ไอ้ฟัก** ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่อง **หลังคาแดง** มีตัวละครคนปกติที่มีความรักต่อคนบ้า นั่นก็
คือตัวละครทองดี ซึ่งเป็นคนปกติที่เกิดอาการตกหลุมรักตัวละครคนบ้าอย่างอาลัย ภาพยนตร์มีการนำเสนอ
ความรักระหว่างหนุ่มสาวภายในโรงพยาบาลจิตเวชตามแบบอย่างของคนปกติทั่วไปที่มีความรัก ความห่วงใย
และหวังดีต่อผู้ที่ตนรักอย่างจริงใจ ดังที่ปรากฏในตอนทองดีพยายามให้กำลังใจอาลัย

“อาลัยลองไว้ใจผมสักครั้งนะ อาลัยฟังผม ฟังผมสิ ฟังนะ
ที่มันผ่านไปแล้ว ให้มันผ่านไป

แล้วอย่าไปคิดถึงมันอีกนะ แล้วเรามาเริ่มต้นกันใหม่ที่บ้านริมน้ำของเราไง”

จากบทสนทนาข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ความรักที่เกิดขึ้นระหว่างคนปกติและคนบ้ามีลักษณะ
เหมือนกันกับคนปกติทั่วไปกล่าวคือ มีการให้กำลังใจ พัฒนาความสัมพันธ์และวางอนาคตร่วมกันได้ตามแบบ
คู่รักทั่วไปหรือกรอบของสังคม เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ความรักสามารถเกิดขึ้นได้กับคนทุกคน ทุกเพศและ
ทุกวัยภายในสังคม กระทั่งเกิดขึ้นกับคนบ้าที่ถูกกีดกันออกจากพื้นที่ทางสังคม แต่เมื่อพิจารณาจากความเป็น
จริง มักจะไม่มีกรปรากฏเรื่องราวความรักระหว่างคนบ้ากับคนปกติ เพราะคนปกติส่วนใหญ่มองว่าคนบานั้น
ไม่มีคุณค่าหรือไม่มีความรู้สึกที่สามารถรับรู้ความรักหรือควบคุมความคิดของตนให้อยู่กับปัจจุบันได้อย่างที่คน
ปกติและไม่ให้การยอมรับในทางสังคม หากคนปกติที่รักกับคนบ้าก็อาจจะถูกคนในสังคมมองว่าเป็นคนที่มี
ความผิดปกติทางความคิดหรืออาจจะกลายเป็นคนบ้าตามคนรักไปในที่สุด

ภาพยนตร์เรื่อง **ไอ้ฟัก** มีตัวละครคนปกติที่มองคนบ้าในฐานะคนรัก คือตัวละครลุงฟูที่แสดงออกถึง
ความรักที่มีต่อตัวละครคนบ้าสมทรง แต่ทั้งนี้ยังเป็นกรนำเสนอที่กดทับคนบ้าอีกครั้ง เนื่องจากลุงฟูเป็นชายที่
สูงอายุแล้ว ต่างจากสมทรงที่ยังอยู่ในวัยสาวจึงถูกมองในลักษณะชายแก่บ้ากามกล่าวคือ สังคมกำหนดกรอบ
ทางความรักขึ้นมาในเรื่องอายุคู่รักที่ควรคบหากันควรเป็นบุคคลที่มีอายุไม่ต่างกันมากจึงจะเหมาะสมต่อการ
ครองรักกัน และช่วยกันสร้างฐานะสร้างครอบครัว แต่ในทางกลับกันภาพยนตร์ได้นำเสนอภาพตัวละครลุงฟู
ชายแก่ที่ได้ดูแลสมทรงเป็นอย่างดีโดยไม่ได้คิดร้ายต่อสมทรง ดังบทสนทนาต่อไปนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

...นางอาจจะมีอะไรแปลก ๆ แต่นางก็ไม่เป็นอันตรายหรอก...
...เหมือนเทวดาส่งนางมาให้...

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนปกติที่มองคนบ้าในฐานะคนรักได้นั้นสามารถยอมรับสถานะและพฤติกรรมการแสดงออกของคนบ้า ซึ่งขัดแย้งกับความคิดของบุคคลทั่วไปที่มองว่าคนบ้าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ และไร้ค่าของสังคม การแสดงออกของตัวละครที่เห็นคุณค่าของคนบ้าซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นสะท้อนให้เห็นว่าหากคนปกติทั่วไปเลือกมองคนบ้าในทางที่ดี คนบ้าก็เป็นบุคคลที่มีคุณค่าเช่นเดียวกันกับที่มนุษย์คนอื่นได้รับและเป็นคนที่มีความรู้ทางจิตใจต่อผู้รักของตนซึ่งเป็นการฝ่าฝืนกรอบทางวัฒนธรรมที่สร้างไว้ว่าหญิงที่ดีควรคู่กับชายที่ดี

จากการนำเสนอทัศนคติที่มีต่อคนบ้านั้นเป็นการสะท้อนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้กับคนทุกคน ทุกเพศ และทุกวัยภายในสังคม กระทั่งเกิดขึ้นกับคนบ้าบุคคลที่ถูกสังคมมองว่าเป็นสิ่งที่ควรกีดกันออกจากพื้นที่ทางสังคม โดยพวกเขาถูกจำแนกให้เป็นไปตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ จนถูกเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองตั้งสถานะให้ ทั้งในเชิงบวกคือ เป็นเพื่อนมนุษย์ เป็นคนรัก เชิงลบคือ ถูกมองว่าเป็นผู้ป่วยและเป็นที่น่ารังเกียจ เมื่อพิจารณาจากความเป็นจริงของสังคมอีกด้านก็มักจะไม่มีการปรากฏเรื่องราวความรักระหว่างคนบ้ากับคนปกติเพราะคนปกติส่วนใหญ่มองว่าคนบ้าไม่มีคุณค่าหรือไม่มีความรู้สึกรักที่สามารถรับรู้ความรักหรือควบคุมความคิดของตนให้อยู่กับปัจจุบันได้อย่างที่คนปกติและไม่ให้การยอมรับในทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหากคนปกติที่รักกับคนบ้าก็อาจจะถูกคนในสังคมมองว่าเป็นคนที่มีความผิดปกติทางความคิดหรืออาจจะกลายเป็นคนบ้าตามคนรักไปในที่สุดเนื่องจากฝ่าฝืนกรอบทางวัฒนธรรม

อภิปรายผล

ภาพยนตร์จำนวน 3 เรื่องนี้นำเสนอตัวละคร “คนบ้า” เป็นตัวละครหลัก กล่าวคือ **หลังคาแดง** เป็นเรื่องราวของคนบ้าที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นผู้ป่วย โดยต้องเข้ารับการรักษาจากจิตแพทย์ **ไอ้ฟัก** นำเสนอตัวละคร “คนบ้า” ผู้หญิง ซึ่งถูกกลดทอนคุณค่าของตัวเองจากคนในชุมชน ส่วน **ไต้หวัน...เดอะซีรีส์ ภาค 2** นำเสนอตัวละคร “คนบ้า” ผู้ชายที่มีปมทางจิตใจ ทำให้เขากลายเป็นคนบ้าประจำหมู่บ้าน โดยมีนำเสนอในลักษณะที่เป็นภาระของผู้อื่น ตัวละคร “คนบ้า” ในภาพยนตร์ไทย **หลังคาแดง, ไอ้ฟัก และ ไต้หวัน...เดอะซีรีส์ภาค 2** นั้นมีหลายรูปแบบได้แก่ การนำเสนอการกีดกันคนบ้าออกจากสังคม ซึ่งมีการกีดกันในหลายระดับ ทั้งกีดกันจากครอบครัว การกีดกันจากกลุ่มเพื่อน รวมไปถึงการกีดกันจากชุมชน เป็นภาพสะท้อนที่เกิดขึ้นกับตัวคนบ้าในสังคมที่มักจะถูกกีดกันออกจากกลุ่มคนที่เรียกว่าตนนั้นปกติ ยังเป็นปัญหาสำคัญของสังคมที่มักใช้อำนาจตัดสินผู้อื่นในด้านการใช้สิทธิและผลประโยชน์ เช่น หากบุคคลกลายเป็นคนทุพพลภาพก็จะหมายถึงบุคคลนั้นไร้ซึ่งความสามารถในการทำงานใด ๆ และไร้ซึ่งความสามารถในการปกครองหรือครอบครองทรัพย์สินที่ตนพึงมี และยังมีการนำเสนอลักษณะพฤติกรรมแสดงออกของความบ้าด้านการแต่งกาย หรือด้านการกระทำหรือคำพูด ซึ่งเป็นลักษณะภายนอกที่คนปกติใช้ตัดสินว่าบุคคลนั้นเป็นคนบ้าทั้งที่ความเป็นจริงอาจเกิดจากความชอบ ทัศนคติของคนปกติที่มีต่อคนบ้า ทั้งการมองคนบ้าในฐานะผู้ป่วย มองคนบ้าในฐานะเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ มองคนบ้าในฐานะเพื่อนมนุษย์ มองคนบ้าในฐานะคนรัก เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงภายในสังคม เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของคนทั่วไปที่มีต่อคนบ้าและนำเสนอมุมการโต้ตอบของคนบ้าภายใต้มายาคติของสังคมที่มีจารีตประเพณีเป็นที่ยึดถือ เมื่อคนบ้าได้ตอบด้วยวิธีที่ขัดต่อระบบของสังคมก็ยิ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทำให้พวกเขาหมดความเป็นเพื่อนมนุษย์กับคนส่วนใหญ่ไปในที่สุด ทั้งนี้คนบ้ายังถือเป็นบุคคลที่ไม่มีสิทธิออกเสียงทางสังคม แม้ว่าภาพยนตร์นั้นเป็นสื่อนำเสนอให้เห็นถึงสภาวะที่เกิดขึ้นต่อคนบ้ำว่าเขาได้รับบทลงโทษหรือความเห็นใจจากสังคมอย่างไร นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังมีการนำเสนอคนบ้ำในมิติทางเพศชายหญิงเช่น บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของคนบ้ำเพศหญิงและการถูกกดทับทางเพศ บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของคนบ้ำเพศชาย ซึ่งล้วนแต่เป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ตั้งขึ้นมาในแต่ละยุคสมัยในสังคมมนุษย์นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพเสนอ “ความบ้ำ” ในภาพยนตร์ไทย ที่นำเสนอ “ความบ้ำ” ผ่านตัวละครในภาพยนตร์เท่านั้น โดยอาจศึกษาภาพเสนอ “ความบ้ำ” ที่นอกเหนือจากตัวละครในภาพยนตร์ เช่น จากนวนิยาย ละครโทรทัศน์ หรือในสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยสามารถสำเร็จลงได้ เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างมากจาก อาจารย์ ดร. จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยที่คอยชี้แนะแนวทางและตรวจแก้ไขงานของผู้วิจัยจนสำเร็จได้ กราบพระคุณคุณแม่ คุณอาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งสอนผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจ ตามงาน สู้ไปพร้อมกันจนวิจัยสำเร็จ ลุล่วงได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ จันทรทัต. (ม.ป.ป). **บทความวิเคราะห์ มิเชล ฟูโกต์: ร่างกายใต้บงการปฐมบทแห่งอำนาจในวิถีสมัยใหม่**. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.artsedcenter.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539325313Ntype=9>
- คีตา บุญยพานิช. (2558). **มโนทัศน์การกีดกันความบ้ำของมิเชล ฟูโกต์**. ภาควิชาปรัชญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจนใจ ปุณโณปถัมภ์. (2007). **ความบ้ำที่เป็นอาการของสังคมอเมริกันในนวนิยายอเมริกันศตวรรษที่ 20 โดยศึกษาจาก เดอะซาวนด์แอนด์เดอะพิวรี ของวิลเลียม ฟอล์กเนอร์, แคทซ์-22 ของโจเซฟ เฮลเลอร์ และวัน ฟลู โอเวอร์ เดอะคูกูส์ เนสต์ ของเคน คีซี**. ภาควิชาอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทบ้านเดอะซีรี่ส์. (2561). สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.beartai.com/lifestyle/movies/222864>
- วันเพ็ญ บงกชสถิต. (ม.ป.ป). **อารยธรรมตะวันตกกับพัฒนาการของปรัชญาตะวันตกตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๗-๑๘**. หลักสูตรวิชาปรัชญาตะวันตกสาขาวิชาปรัชญา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- หลังคาแดง. (2561). สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://raremeat.blog/หลังคาแดง-1987/>
- ไอ้ฟัก. (2553). **ความจริง..คำพิพากษา..และไอ้ฟัก**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://prachatai.com/journal/2010/05/29823>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมือง

สมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม

อริสรา พุ่มไสว¹, รพีพัฒน์ จันทนินทร², อรรถสิทธิ์ นิกรวัด³

^{1,2,3} สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123450048@ssru.ac.th¹, rapeepat@ssru.ac.th², attasit.ni@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane) ได้จำนวนตัวอย่าง 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรม ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) และด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$)

2) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมุติฐาน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การป้องกันอาชญากรรม, พื้นที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Participation in the Crime Prevention of Population in Samut Songkham Town Municipality, Samut Songkhram

Aeisara Pumsawai¹, Rapeepat Juntanintorn², Attasit Nikornwat³

^{1,2,3}Branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University
Email : s59123450048@ssru.ac.th¹, rapeepat@ssru.ac.th², attasit.ni@ssru.ac.th³

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of participation in the crime prevention of the population in Samut Songkham Town Municipality, Samut Songkhram. 2) compare the level of participation in the crime prevention of population in Samut Songkham Town Municipality, Samut Songkhram that was classified by personal factors. The sample group used to study was people who lived in Samut Songkham Town Municipality, Samut Songkhram. The calculation of the sample group size that was used in the research used the Yamane formula. It showed a sample number of 400 people. The tool used to collect data was a questionnaire and statistic used to analyze data included percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test, Least Significant Difference (LSD) determined the statistical significance at the level of 0.05.

The research found that

1) The level of participation in crime prevention in Samut Songkhram municipality Samut Songkhram Province Overall is at a high level. Considering in each aspect, it was found that the aspect of protection of oneself and property to be free from crime The overall participation was at a high level (\bar{x} = 4.34) and the participation in the support of crime prevention activities. Overall, participation is at a high level (\bar{x} = 4.11).

2) Comparison of the level of public participation in crime prevention in Samut Songkhram municipality Samut Songkhram Province Classified by personal factors, it was found that people with gender, age, education level, occupation, monthly income and the length of time they live in different communities The level of public participation in crime prevention is different. With statistical significance at the level of .05, therefore accepting the hypothesis

Keywords : participation of population, crime prevention, area

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันได้มีการก่อปัญหาอาชญากรรมมากมายตามที่ปรากฏให้เห็นตามข่าวโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หรือสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการก่อเหตุลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ และยิงรวมไปถึงการทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกายผู้อื่น การฆาตกรรม ที่สะท้อนขวัญใจไปกว่านั้นคือการฆ่าและทำร้ายร่างกายบุพการี และการฆ่าข่มขืน กระทำซ้ำเรา และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยีในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ก่อเหตุมีอายุน้อยลงและยังมีวิธีการที่โหดเหี้ยมมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนหนึ่งเกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบ การเลี้ยงดูของครอบครัว ซึ่งผู้ก่อเหตุส่วนใหญ่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันสถิติการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นมากเรื่อยๆ ซึ่งหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันหาแนวทางป้องกันและแก้ไขเพื่อบรรเทา ภัยอันตราย การเกิดอาชญากรรมให้ลดน้อยลง แม้ว่าภาครัฐจะมีการเพิ่มมาตรการแนวทางแก้ไข เครื่องมือกลไกทางการปกครองต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ลดลง แต่เนื่องด้วยงบประมาณที่ทางรัฐบาลจัดมาให้ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีจำนวนจำกัด ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ เอกชน และประชาชน การได้รับความร่วมมือในทุกหน่วยงานและประชาชนทุกคนอย่างจริงจัง จะทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพและอัตราการเกิดอาชญากรรมในชุมชนลดน้อยลง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เพราะเป็นเขตชุมชนจึงเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญ และน่าสนใจที่จะนำมาศึกษา วิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในชุมชน แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

จินตวิริ์ เกษมศุข (2554) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนภายในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุน ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้น จำเป็นต้องมีความ

ร่วมมือทำพร้อมๆกัน ในทุกระดับ ต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความ เป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach) เกิดขึ้นประมาณ ค.ศ.1920 โดยมีรากฐานมาจากแนวความคิด และผลการวิจัยของกลุ่มนักอาชญาวิทยาแห่งรัฐชิคาโก สหรัฐอเมริกา หรือ สำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม (The Ecological School of Criminology) ภายใต้การนำของ Robert E.Park สรุปได้ว่าทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เพื่อใช้ป้องกันอาชญากรรม คือ การจัดการสภาพทั่วไปด้วยในระดับเมือง ชุมชน หรือละแวกบ้านร่วมมุงสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตร่างกาย ทรัพย์สินของตนเอง และให้บุคคลในชุมชนปลอดภัยจากอาชญากรรม โดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล หากประชาชนในชุมชน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อนบ้านช่วยสอดส่องดูแล การจัดกิจกรรมต่างๆในทุกชนเพื่อให้คนในชุมชนทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม หรือแม้กระทั่งการมีอาสาสมัครในชุมชนช่วยกันตรวจตราบ้านเมืองในชุมชนก็จะทำให้ประชาชนชุมชนมีความสามารถปลอดภัยจากอาชญากรรมได้

ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design) กฤษณ์ มีบำรุง (2556) ได้อธิบายว่า Jeffery (1977) ได้พัฒนา ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม ขึ้นมาโดยมีหลักพื้นฐานมาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ จะทำให้คนร้ายพัฒนาแรงกระตุ้นในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งมีทั้งความพึงพอใจหรือความหวัดกลัวจากการประกอบอาชญากรรม เช่น คนร้ายจะถูกกระตุ้นให้ลงมือกระทำผิดหากพบบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในซอยเปลี่ยว ซึ่งไม่มีไฟส่องสว่าง หรือไม่ค่อยมีผู้คนสัญจรผ่านไปมา หรือคนร้ายจะกระทำการลักทรัพย์รถยนต์ที่จอดไว้ในห้างสรรพสินค้าที่ไม่มีระบบการควบคุมการเข้าออกของยานพาหนะที่ดี ฯลฯ ดังนั้น สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของคนร้ายได้

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) เป็นแนวคิดเริ่มต้นจาก เซอร์โรเบิร์ต ฟิล ผู้ก่อตั้ง ตำรวจมหานครลอนดอน จากแนวคิด ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน โดยสรุปหลักการนี้เป็นแนวคิดในการป้องกันอาชญากรรมแนวใหม่ที่เชื่อว่า ตำรวจกับประชาชนทำงานร่วมกันได้ โดยการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นั้น หน่วยงานตำรวจจะต้องเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสุจริตชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ โดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะในการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา และร่วมพัฒนาศักยภาพความเป็นอยู่โดยรวมของชุมชน หรืออีกนัยหนึ่ง หลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เป็นหลักการการทำงาน ของตำรวจซึ่งส่งเสริม สนับสนุน แก่ต้นเหตุเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน โดยใช้เทคนิคการแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา ด้วยความร่วมมือ ระหว่างตำรวจและชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพดล พิมพ์มุข (2552) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า 1)การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามประเมินผลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการให้ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในขณะที่ด้านปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2)การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ประชาชนที่มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

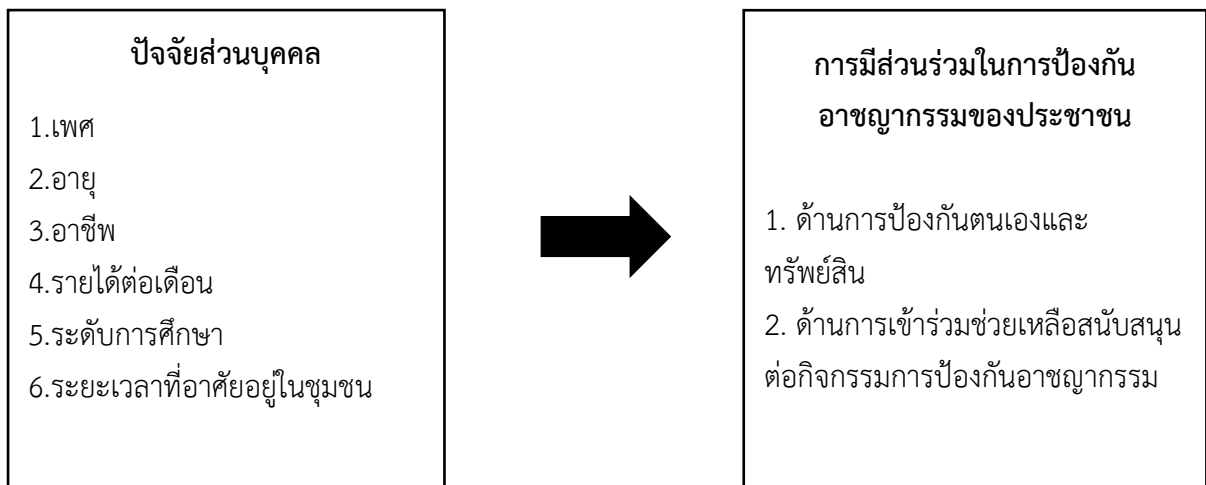
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กฤษณ์ มีบำรุง (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ผลดังนี้ 1.) ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรมในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ได้เข้าร่วมโครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจเมื่อต้องออกจากบ้านเป็นระยะเวลาต่างๆ ระวังอยู่เสมอว่าคนร้ายเป็นได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้นและก่อนออกจากบ้าน หรือที่พักอาศัยได้ให้คนที่เชื่อถือได้หรือไว้วางใจดูแลบ้านหรือที่พักอาศัยตลอดเวลามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ 2.) ด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในงานประเพณีงานมหรสพต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการอบรมตามโครงการต่างๆ เช่น โครงการเยาวชนต่อต้านยาเสพติด การประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว และได้บริจาคทรัพย์สินเพื่อให้การสนับสนุนหรือสวัสดิการแก่เพื่อนบ้านหรือราษฎรอาสา ที่ปฏิบัติหน้าที่เข้าเวรยามและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านหรือชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ และ 3.) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุอาชีพ รายได้ต่อเดือนและระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศอาชีพ และระดับการศึกษาสูงสุดที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีจำนวนทั้งหมด 28,088 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม : 2561) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 400 คน การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ .05 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามโดยตรงถึงประชากรกลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรสงครามก่อนที่จะมีการกรอกแบบฟอร์มแบบสอบถามผู้วิจัยได้มีการอธิบายถึงรายละเอียดต่างๆ ในแบบฟอร์มให้ทราบก่อน และให้เวลาในการกรอกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมหลังจากเสร็จสิ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย จำแนกตามตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ใช้การทดสอบค่า t-test ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ส่วน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One-way ANOVA เป็นการทดสอบค่า F-test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 มีระดับการศึกษาอยู่ที่มัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่เฉลี่ย 10,001-15,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 21 ปี จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม	\bar{X}	S.D.	แปรผล
1. ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรม	4.34	.294	มาก
2. ด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม	4.11	.335	มาก
รวม	4.22	.257	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) จำแนกตาม เพศ พบว่า ค่า sig. เท่ากับ .015* แสดงว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน (2) จำแนกตาม อายุ พบว่า ค่า sig. เท่ากับ .000* แสดงว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน (3) จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า ค่า sig. เท่ากับ .044 แสดงว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน (4) จำแนกตาม อาชีพ พบว่า ค่า sig. เท่ากับ .011 แสดงว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน (5) จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน พบว่า ค่า sig. เท่ากับ .000* แสดงว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน (6) จำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ค่า sig. เท่ากับ .000* แสดงว่า ประชาชนที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า *sig.* น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig.
เพศ	-2.43	.015*
อายุ	6.010	.000*
ระดับการศึกษา	2.718	.044*
อาชีพ	3.326	.011*
รายได้ต่อเดือน	4.708	.000*
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	9.290	.000*

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรม และด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอภิปรายดังนี้

1.1. ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรม ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ท่านได้อบรมบุตรหลาน อย่านำได้หลงเชื่อหรือไปไหนกับคนแปลกหน้าโดยเด็ดขาด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ท่านได้เข้าร่วมโครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจเมื่อต้องออกจากบ้านเป็นระยะเวลานานๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ท่านได้แยกเก็บทรัพย์สินของมีค่าไว้ที่บ้าน เพื่อป้องกันการวิ่งราวทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ หรือทรัพย์สินหล่นหาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ท่านได้ตัดหญ้าหรือต้นไม้สูงรอบบริเวณบ้านอยู่เป็นประจำ โดยให้สามารถมองรอบบริเวณบ้านได้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการหลบซ่อนตัวของคนร้าย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด และการติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในบ้านเพื่อช่วยป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม ขึ้นมาโดยมีหลักพื้นฐานมาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพจะทำให้คนร้ายพัฒนาแรงกระตุ้นในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งมีทั้งความพึงพอใจหรือความหวัดกลัวจากการประกอบอาชญากรรม เช่น คนร้ายจะถูกกระตุ้นให้ลงมือกระทำผิดหากพบบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในซอยเปลี่ยวซึ่งไม่มีไฟส่องสว่าง หรือไม่ค่อยมีผู้คนสัญจรผ่านไปมา หรือคนร้ายจะกระทำการลักทรัพย์ยานยนต์ที่จอดไว้ในห้างสรรพสินค้าที่ไม่มีระบบการควบคุมการเข้าออกของยานพาหนะที่ดี ฯลฯ ดังนั้น สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของคนร้ายได้ โดยการติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในบ้าน หรือการตัดหญ้าหรือต้นไม้สูงรอบบริเวณบ้านอยู่เป็นประจำ โดยให้สามารถมองรอบบริเวณบ้านได้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการหลบซ่อนตัวของคนร้าย

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณ์ มีบำรุง (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1.) ด้านการป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยอาชญากรรมในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในการป้องกัน 2.) ด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ปราบปรามอาชญากรรม ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการเข้าร่วมช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ท่านได้รณรงค์ให้สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้านทำการป้องกันอาชญากรรม โดยการติดตั้งเหล็กดัดที่ประตูหน้าต่างภายในบ้านหรือที่พังกออาศัย การเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ในที่ปลอดภัย หรือการเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน เป็นต้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพบเห็นอาชญากรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน หรือชุมชนท่านแจ้งให้ตำรวจทราบทันที มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านบริจาคทรัพย์สิน เพื่อให้การสนับสนุนเพื่อนบ้านหรือราษฎรอาสาที่ปฏิบัติหน้าที่เข้าเวรยามรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน หรือชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านได้มีส่วนร่วมในการอบรมตามโครงการต่างๆ เช่น โครงการเยาวชนต่อต้านยาเสพติด โครงการต่างๆที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และท่านได้แจ้งข้อมูล แหล่งมั่วสุมที่มีแนวโน้มจะก่ออาชญากรรมในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ คือ การจัดการสภาพทั่วไปด้วยในระดับเมือง ชุมชน หรือละแวกบ้านร่วมมุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตร่างกาย ทรัพย์สินของตนเอง และให้บุคคลในชุมชนปลอดภัยจากอาชญากรรม โดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล โดยหากประชาชนในชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อนบ้านช่วยสอดส่องดูแล การจัดกิจกรรมต่างๆในทุกชนเพื่อให้คนในชุมชนทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม หรือแม้กระทั่งการมีอาสาสมัครในชุมชนช่วยกันตรวจตราบ้านเมืองในชุมชนก็จะทำให้ประชาชนชุมชนมีความสามารถปลอดภัยจากอาชญากรรมได้

และสอดคล้องกับแนวคิดของจินตวีร์ เกษมสุข (2554) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนภายในพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุน ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้น การมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหานั้น จำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อมๆกัน ในทุกระดับ ต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพดล พิมพ์มุข(2552) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า 1)การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2)การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมุติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรปลูกฝังในระดับเยาวชน สร้างจิตสำนึกที่ดีให้รู้ถึงพิษภัยอันตราย และจัดกิจกรรมให้ความรู้ในเชิงบวกให้คิดอาชญากรรมไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัวแต่เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถป้องกันได้
2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรเพิ่มงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เพียงพอต่อการบริหารองค์กร เนื่องจากบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอื่นๆต่อไป เพื่อที่จะมีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย
2. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชน เพื่อที่จะได้แก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากท่านอาจารย์เมธี สุตรสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรพีพัฒน์ จันทนินทร และ อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาบทความและวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่ได้รับ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ของสาขาการบริหารงานตำรวจทุกท่าน เพื่อนักศึกษาทุกคนที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำมาตลอด ตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงครามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

กฤษณ์ มีบำรุง. (2556). “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายกรุงเทพมหานคร” หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบริหารรัฐกิจและรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). “การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.” กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- นพดล พิมพ์มุข. (2552) .“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย” หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545) .“การวิจัยเบื้องต้น”.(พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลูกแม่ปิง. (2554). “ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน” : สืบค้นเมื่อ มิถุนายน,20, 2562 จาก <http://www.sobsuan.com/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&p=112842&highlight=>
- Burgess, Ernest J. (1952) . “The Growth of the City: An Introduction to a Research Project.” Pp. 47-62 in Robert E. Park, Ernest W. Burgess and Roderick D. McKenzie (eds), thecity. Chicago: The University of Chicago Press.
- Jeffery, Ray C. (1977). “Crime Prevention through Environmental Design.” Second Edition. Beverly Hills, CA: Sage.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน

อภิษฐา บดินทร์เดชาทร¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

¹สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ สังกัดมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

Email: s59123450031@ssru.ac.th, boonwat.sa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน และ (2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 122 นาย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า T-test และค่า F-test โดยใช้ในการสังเคราะห์และความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA และถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีของ LSD (Least Significant Difference) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการยอมรับนับถือ รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านการสนับสนุนจากองค์กรตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสวัสดิการและผลตอบแทน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอายุ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาในการรับราชการ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัย, ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงาน, สถานีตำรวจภูธรเวียงสา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Efficiency in Performance of Police Officers at Wiang Sa Police Station Nan province

Police Administration Program, Humanities, and Social Sciences,
Lecturer in the Police Administration Program, Humanities, and Social Sciences,
Email: s59123450031@ssru.ac.th, boonwat.sa@ssru.ac.th

Abstract

The purpose of this research were to study the factors affecting the efficiency in the performance of police officers at Wiang Sa police station in Nan province and to compare factors affecting the efficiency in the performance of police officers at Wiang Sa police station in Nan province, which were classified by personal factors. The samples were a total of 122 police officers at Wiang Sa police station, Nan province. The data were collected by questionnaires. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test, and F-test by using the One Way ANOVA synthesis and variance, and if differences were found, the differences in pair were later analyzed by LSD method with statistical significance at the level of 0.05.

The research found that police officers at Wiang Sa police station, Nan province has an opinion about the factors that affect their efficiency in performance overall is at a medium level. When considering each aspect found that the aspect with the highest mean is respect. Followed by the relationship with colleagues, the progress in the position, the endorsement from the organization. And the aspect with the least mean is welfare and benefits respectively. The hypothesis test found that police officers who have different gender and educational level have an opinion on the factors that affect their efficiency in performance at Wiang Sa police station, Nan province overall is not different. Police officers who have different ages, rank, duration of service and the average monthly income have the opinions on the factors that affect their efficiency in performance overall at Wiang Sa police station in Nan province is different with statistical significance at the level of 0.05.

Keywords : factor, efficiency, performance, Wiang Sa Police Station

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นองค์กรภาครัฐองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยมีข้าราชการตำรวจเป็นบุคลากรขององค์กร มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดทางกฎหมาย ทำการสืบสวนสอบสวนให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย (ตริยางกูร ฉายแสง 2553 : 3)

สถานีตำรวจ เป็นหน่วยงานที่สำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้วยบทบาทหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น สถานีตำรวจจึงเป็นหน่วยงานแรกที่สัมผัสกับปัญหาความเป็นอยู่และทุกข์สุขของประชาชนโดยตรง เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจมีภารกิจหน้าที่ต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นก็ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน และนี่จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ตำรวจต้องให้บริการและทำให้ประชาชนรู้สึกประทับใจและปลอดภัย ซึ่งการที่จะได้มาซึ่งความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนนั้นก็ต่อเมื่อ ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะการให้บริการสามารถสร้างความพึงพอใจและความประทับใจหรืออาจจะไม่พึงพอใจเลยในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจและสิ่งนี้เองก็จะทำให้ประชาชนผู้มาใช้บริการมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีกับตำรวจและภาพลักษณ์ด้านบริการของสถานีตำรวจก็จะดูไม่ดี ดังนั้นการปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพัฒนาสถานีตำรวจจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในสังคมและเพื่อให้การบริการประชาชนที่ดีที่สุด หากสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานีตำรวจได้มาก ประชาชนที่ใช้บริการย่อมจะได้รับผลโดยตรงจากการปฏิบัติงานในทางที่ดีและก่อให้เกิดความพึงพอใจเชื่อถือศรัทธาตำรวจมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของทุกสถานีตำรวจก็จะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ส่วนรวมที่ดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐบาล

การที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน นั้นก็เป็นเพราะผู้วิจัยมีภูมิลำเนาอยู่ที่นี้ ครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูงก็อยู่ที่นั่นด้วย ฉะนั้นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน จึงนับได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานได้ไม่เต็มความสามารถ อาจทำให้ผลการปฏิบัติงานนั้นไม่มีประสิทธิภาพ ผลจากการศึกษาครั้งนี้สามารถเห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

แนวคิดของ จอห์น ดี.มิลเลท (John D.Millet,) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการบริการให้กับประชาชน โดยพิจารณาจาก เช่น การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า เป็นต้น

แนวคิดของ Vroom and Deci (1997 อ้างถึงใน นลพรรณ บุญฤทธิ, 2558 :12) ได้ทำการศึกษาพบว่าในการปฏิบัติงานของบุคคลที่จะก่อให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้านคือ ความสามารถความชำนาญของผู้ปฏิบัติงานและการจูงใจในการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การใช้ความสามารถอย่างเต็มที่การปฏิบัติงาน ที่มีประสิทธิภาพนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องคำนึงถึงความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นกับบุคคลเสียก่อน

สมใจ ลักษณะ (2552 อ้างถึงใน นลพรรณ บุญฤทธิ, 2558 :14) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการทำงาน จำแนกออกได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. ประสิทธิภาพส่วนบุคคล บุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน คือ บุคคลที่ตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถใช้กลวิธีหรือเทคนิคในการสร้างผลงานได้มาก เป็นผลงานที่มีคุณภาพ เป็นที่พึงพอใจในการทำงาน เป็นบุคคลที่จะเพิ่มพูนคุณภาพและปริมาณของผลงาน คิดค้นดัดแปลงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

2. ประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึงการที่องค์กรสามารถดำเนินการต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ขององค์กรโดยใช้ทรัพยากรปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งกำลังคนอย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเสียน้อยที่สุด มีลักษณะของการดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์ได้ด้วยดีโดยประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากรและบุคคลองค์ระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อผลผลิตและบริการได้ตามเป้าหมาย องค์กรมีความสามารถใช้อยุทธศาสตร์กลยุทธ์วิธีการเทคนิคและเทคโนโลยีอย่างฉลาดทำให้เกิดวิธีการทำงานอย่างเหมาะสม มีความราบรื่นในการดำเนินงาน มีอุปสรรคและความขัดแย้งน้อยที่สุดบุคลากรมีขวัญและกำลังใจที่ดีมีความสุขความพอใจในการทำงาน

แนวคิดของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการทำงานที่มีผลกับประสิทธิภาพการทำงาน โดยเรียกทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎี 2 องค์ประกอบ หรืออาจเรียกว่า ทฤษฎี 2 ปัจจัย Herzberg ได้ตั้งข้อสมมติฐานว่า มีองค์ประกอบ 2 ประเภท ที่มีผลต่อจูงใจในการทำงานด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1) องค์ประกอบภายนอก (Extrinsic factor) ได้แก่
 - ค่าจ้างหรือเงินเดือน
 - เงื่อนไขของการทำงาน
 - ความมั่นคงของงาน
 - ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้บังคับบัญชา หรือเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา
- 2) องค์ประกอบภายใน ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ความสำเร็จ
- ความเป็นที่ยอมรับ และความรัก
- ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
- ความก้าวหน้าส่วนตัว
- ความรับผิดชอบ

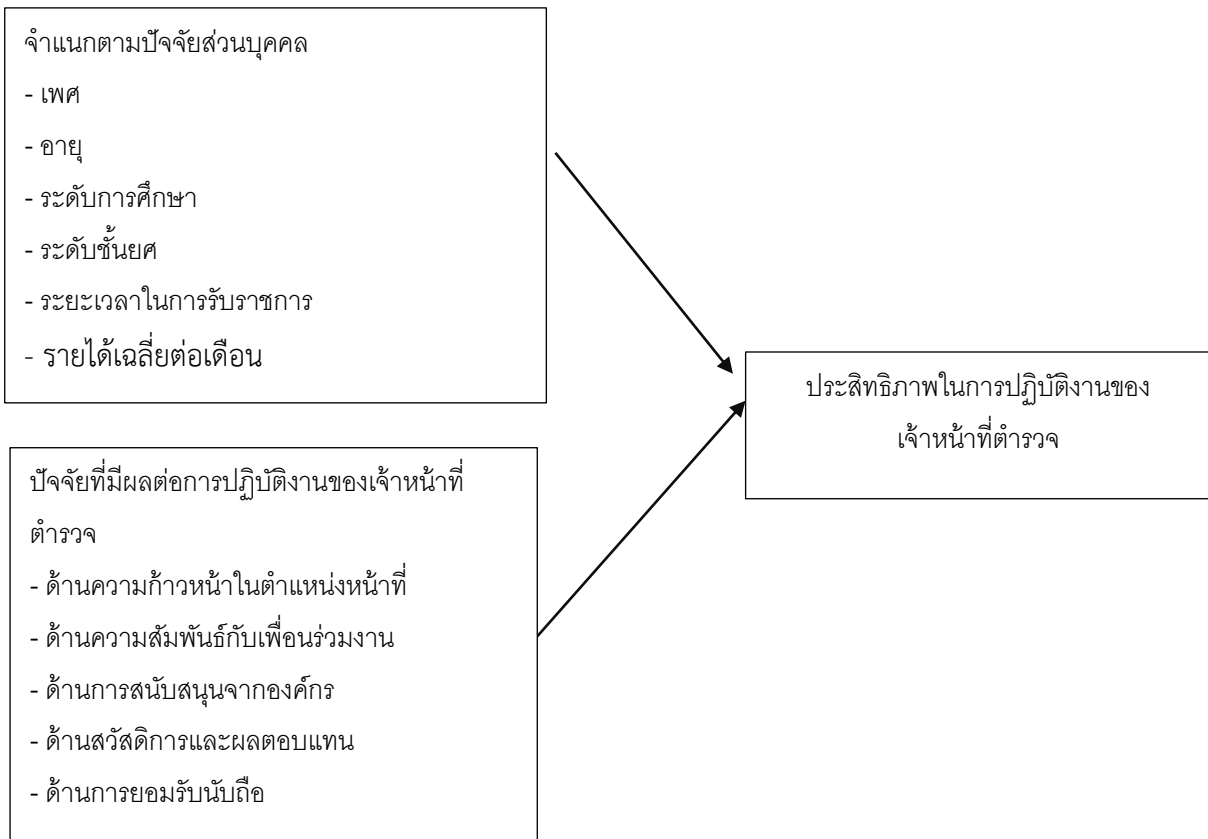
ปัจจัยทั้ง 2 กลุ่มนี้เป็นปัจจัยคนละประเภทกัน ซึ่งผู้บริหารหรือหัวหน้างานต้องสร้างให้เกิดปัจจัยจูงใจให้เกิดขึ้นในบุคคลที่ร่วมงาน เพื่อให้เกิดความพอใจและรักษาระดับของปัจจัยอนามัยให้คงที่ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอยในการทำงาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มีผลมาจากปัจจัยอนามัยและปัจจัยจูงใจได้แก่ โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความพอใจในผลตอบแทน และความรักและภูมิใจในอาชีพการงาน ซึ่งเอาแนวคิดของ เฮิร์ชเบิร์กครอบคลุมปัจจัยเหล่านี้จึงได้นำ แนวคิดนี้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เกิดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและผ่านกระบวนการวิเคราะห์จนเกิดเป็นกรอบแนวคิด

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

ศิริวิชญ์ เวชกิจ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกองช่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่ง ลักษณะงาน เพศอายุระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ไม่เป็นปัญหาและไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานของกองช่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของกองช่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในอันดับแรก คือปัจจัยด้านขั้นตอนปฏิบัติงานโดยเห็นว่าขั้นตอนในการปฏิบัติงานมีความยุ่งยากซับซ้อนและไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานทำให้เกิดความล่าช้า เป็นปัญหาอันดับหนึ่ง รองลงมาคือปัจจัยด้านอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยี 3) ปัจจัยด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่และปัจจัยด้านภาวะผู้นำเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานและมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในกองช่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ธวัชกุล ยุคธรร (2552) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางมด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลบางมด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านโอกาสความก้าวหน้า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ อยู่ในระดับมาก ด้านการสนับสนุนจากองค์กรและด้านการได้รับการยกย่องนับถือ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจำแนกตามลักษณะ ประชากร พบว่าข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ระยะเวลาในการรับราชการ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กรรณิกา ศศิประภา (2552) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ของข้าราชการทหารโรงเรียนช่างฝีมือ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการทหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ในด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติและด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหาร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าข้าราชการทหารที่มีอายุสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งอายุราชการ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้าราชการทหารที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 122 นาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือ แบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุระดับ การศึกษาระดับชั้นยศ ระยะเวลาในการรับราชการ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต(Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่ม เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา 122 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อเพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเวียงสา
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลในสถานีตำรวจภูธรเวียงสาให้ได้ข้อมูลครบถ้วน
3. นำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ด้วยการคำนวณทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จะนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ทุกชุดและนำมาลงรหัส ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเวียงสา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของระดับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ t-test และ F-test เมื่อพบว่าความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD (Least Significant Difference)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้แก่

1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีการ ของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 97.37 อายุ 41 - 50ปี ร้อยละ 45.1 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 67.2 ระดับชั้นยศ ชั้นประทวน ร้อยละ 58.2 ระยะเวลาในการรับราชการ 21 - 30ปี เป็นร้อยละ 57.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001บาทขึ้นไป ร้อยละ 44.3

ตอนที่2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.38$) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{X} = 3.05$) ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ($\bar{X} = 2.74$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสวัสดิการและผลตอบแทน ($\bar{X} = 2.62$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน	ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน			ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	
1. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	3.05	0.71	ปานกลาง	3
2. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.38	0.49	ปานกลาง	2
3. ด้านการสนับสนุนจากองค์กร	2.74	0.70	ปานกลาง	4
4. ด้านสวัสดิการและผลตอบแทน	2.62	0.74	ปานกลาง	5
5. ด้านการยอมรับนับถือ	3.53	0.98	มาก	1
รวม	3.06	0.50	ปานกลาง	

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .942 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
 สมมติฐาน 2 จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .480 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานที่ 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .572 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 จำแนกตามระดับชั้นยศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .066 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับชั้นยศต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 จำแนกตามระยะเวลาในการรับราชการ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .555 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาในการรับราชการต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .250 แสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ระดับชั้นยศ	ระยะเวลาในการรับราชการ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ด้านความก้าวหน้าตำแหน่งหน้าที่	.149	.073	.807	.000	.257	.020
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	.323	.000	.780	.491	.000	.014
ด้านการสนับสนุนจากองค์กร	.218	.099	.188	.359	.009	.172
ด้านสวัสดิการและผลตอบแทน	.611	.117	.275	.103	.198	.069
ด้านการยอมรับนับถือ	.399	.904	.304	.763	.820	.222
ค่า Sig. รวม	.942	.480	.572	.066	.555	.250

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับชั้นยศต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระยะเวลาในการรับราชการต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่าง	ปฏิเสธสมมติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน” ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล การเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ โดยนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 97.37 อายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 45.1 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 67.2 ระดับชั้นยศ ชั้นประทวน ร้อยละ 58.2 ระยะเวลาในการรับราชการ 21 - 30 ปี เป็นร้อยละ 57.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 44.3 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชกุล ยุคลธร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ซึ่งมีอายุ 30 - 40 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ระยะเวลาในการรับราชการ 10 - 20 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามด้านต่างๆ พบว่า

2.1 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่ง งานที่ปฏิบัติอยู่ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และเกณฑ์การประเมินผลงานไม่ได้มีส่วน ทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา ศศิประภา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหารโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ที่ด้านโอกาสที่จะได้รับความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะอาชีพนี้มีความมั่นคง และการมีโอกาสได้เลื่อน ตำแหน่งที่สูงขึ้นกว่าเดิม และการมีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากผู้บังคับบัญชา

2.2 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเพื่อนร่วมงาน มีความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และไม่รู้สึกอึดอัดใจในการที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว (2542 อ้างถึงใน ทวนโรสณา โตะนิแต 2550 :26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงาน ดังนี้ เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่เพื่อนร่วมงาน เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาองค์การสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลในองค์การ ทำให้เกิดความจงรักภักดีในหมู่คณะขององค์การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ในกิจการต่างๆ เพิ่มขึ้น

2.3 ด้านการสนับสนุนจากองค์กร พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีวัสดุอุปกรณ์ เช่น วิทยุสื่อสาร กุญแจมือ อาวุธปืน ยานพาหนะได้แก่ รถยนต์ จักรยานยนต์ และจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่ได้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ธวัชกุล ยุคลธร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ที่ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหน่วยงาน หน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ย้ายออกไปก็จะมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่มาทดแทนเสมอ มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเหมาะสมและเพียงพอ สถานที่ทำงานเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน หน่วยงานมีการวางแผนเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนสมเหตุสมผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.4 ด้านสวัสดิการและผลตอบแทน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อัตราเงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสม พอใจกับสวัสดิการที่นอกเหนือจากเงินเดือน และได้รับความสะดวกสบายในเรื่องที่พักอาศัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา ศศิประภา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร ในด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน อยู่ในระดับปานกลาง เพราะเงินเดือนที่ได้รับในปัจจุบันมีความเหมาะสม สวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันเพียงพอ และความเหมาะสมของระบบเงินสะสม (กองทุน ก.บ.ข.)

2.5 ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะด้านการยอมรับนับถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะต้องได้รับการไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงาน การเป็นที่ยอมรับนับถือ มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ศิริวิชญ์ เวชกิจ (2556) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกองช่างองค์การบริหารงานส่วนจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ในด้านการยอมรับในผลงาน ซึ่งต้องได้รับการไว้วางใจในการทำงานสำคัญจากผู้บังคับบัญชา ได้รับความชื่นชมจากเพื่อนร่วมงาน และผลการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีข้อเสนอแนะและการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน
2. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการองค์กรของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและเข้าถึงปัญหาอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยตลอดมา ทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสะดวกสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ที่สละเวลาในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัย ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เพื่อให้งานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเวียงสา จังหวัดน่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และเจ้าของเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่ใช้อ้างอิงในการทำการศึกษาค้นคว้าและประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชา คุณบิดร มารดา ตลอดจน บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในปัจจุบัน และความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บรรณานุกรม

- กรรณิกา ศศิประภา. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ของข้าราชการทหารโรงเรียนช่างฝีมือทหาร**. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (การจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- ตริยงยุทธ ฉายแสง, วรณวีร์ บุญคุ้ม. (2553). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม**. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย.
- ตวนโรสณา โต๊ะนิเต (2550). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา**. ปรินญาสร้างเสริมสุขภาพมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ธวัชกุล ยุคธรรม. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางมด กรุงเทพมหานคร**. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี**. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว. (2542). **องค์การและการจัดการ Organization and management**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : พิกซ์ อักษร.
- สมใจ ลักษณะ. (2552). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิริวิษณุ เวชกิจ. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกองช่างองค์การบริหารงานส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. ปรินญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิตการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- Vroom, H V. (1964). *Work and motivation*. New York; Wiley & Sons.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ ท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ธนภรณ์ ศุภอรธกุล¹, รพีพัฒน์ จันทนินทร², อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์³

^{1,2,3}สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
¹s59123450023@ssru.ac.th, ²rapeepat@ssru.ac.th, ³attasit.ni@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุและความเสียหายเกี่ยวกับอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาความคาดหวังในการจัดการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังในการจัดการเยียวยา และบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 334 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า

1) เหตุปัจจัยที่สำคัญของการเกิดสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด เกิดจากการที่ฝนตกหนักจากพายุฝนฟ้าคะนองติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้น้ำในคลองไม่สามารถระบายไปที่อื่นได้ การลงมาสะสมของน้ำป่าไหลหลากจากพื้นที่อื่น ประกอบกับ การเก็บเกี่ยวทางการเกษตรที่ล่าช้าทำให้ระบายน้ำได้ช้า และการระบายน้ำออกจากเขื่อนเนื่องจากเป็นพื้นที่รับน้ำจึงทำให้เกิดน้ำท่วมได้ง่าย

2) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โคนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายจ่ายแล้วพบว่าด้านการวางเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความพึงพอใจ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาและด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษาและอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของประชาชนมีเพศไม่แตกต่างกัน อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่แตกต่างกัน และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคาดหวัง, ประชาชน, การเยียวยา, อุทกภัย, ตำบลลาดชิด, อำเภอผักไห่, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

People Expectation towards Treatment and Relief from Flooding in Lat Chit Subdistrict Administrative Organization Area, Phak Hai, Phra Nakhon Si Ayutthaya

Tanaporn Supaattakul¹, Rapeepat Juntanintorn², Attasit Nikornwat³

¹ Branch Police Administration under the Sciences and Social Sciences,
¹s59123450023@ssru.ac.th, ²rapeepat@ssru.ac.th, ³attasit.ni@ssru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the causes and damages of flooding in Lat Chit Subdistrict Administrative Organization (SAO) area, Phak Hai, Phra Nakhon Si Ayutthaya, to 2) study the expectation in management of treatment and relief from flooding in Lat Chit SAO area, Phak Hai, Phra Nakhon Si Ayutthaya and to 3) to compare the expectation in management of treatment and relief from flooding in Lat Chit SAO area, Phak Hai, Phra Nakhon Si Ayutthaya. The sample group that was used included 334 people who were more than 18 years old in responsible area of Lat Chit SAO. The sample group was selected by easy random method. The tool used to collect data was a questionnaire.

The result findings were as follows:

1) The important factors of flooding occurrence in Lat Chit Subdistrict Administrative Organization area caused by heavy rain from thunderstorm by consecutive days that stopped the canal from being drained out to other places and by the accumulation of flash floods from other areas. Moreover, it caused by delayed agricultural harvesting that made delayed draining and by draining from barrage because it was an area that can receive water, so it could easily get flooding.

2) People expectation towards treatment and relief from flooding in Lat Chit Subdistrict Administrative Organization Area, Phak Hai, Phra Nakhon Si Ayutthaya in the overall was at the middle level. While considered in each dimension, ranking from the highest to the lowest as follows: targeting, followed by satisfaction, development plan making and participation, respectively. Divided by gender, age, monthly income, educational background, career and job position, it was at the middle level.

3) The comparative result in people expectation towards treatment and relief from flooding in Lat Chit Subdistrict Administrative Organization Area, Phak Hai, Phra Nakhon Si Ayutthaya divided by the same gender, age, educational background, career, job position and the different monthly income.

Keywords : Expectation, population, treatment, flooding, Lat Chit, Phak Hai, Phra Nakhon Si Ayutthaya

บทนำ

น้ำท่วมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เนื่องจากฝนที่ตกในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปริมาณมาก และตกติดต่อกันเป็นเวลานาน จนเกิดน้ำท่วมเหนือผิวดินลงสู่ร่องน้ำลำธาร และในแม่น้ำมากกว่าปกติ ซึ่งในขณะที่น้ำจำนวนมากไหลไปตามร่องน้ำ ลำธารและแม่น้ำนั้น หากลำน้ำตอนใด ไม่สามารถรับปริมาณน้ำทั้งหมดให้ไหลอยู่เฉพาะภายในตัวลำน้ำ ก็จะทำให้มีระดับน้ำสูงกว่าตลิ่ง และไหลล้นไปทั่วพื้นที่ทั้งสองฝั่งลำน้ำ หรืออาจไหลไปท่วมซึ่งตามทีลุ่มต่ำไหลออกไปเป็นบริเวณกว้างด้วย นอกจากนี้ตามพื้นที่ลุ่มและพื้นที่ในเขตชุมชน ซึ่งไม่มีระบบการระบายน้ำที่สมบูรณ์ เมื่อเกิดฝนตกหนักเป็นมานานๆในแต่ละครั้งมักเป็นปัญหาทำให้เกิดน้ำท่วมขังบนพื้นที่ แล้วทำความเสียหายโดยตรง กับ อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้าง เส้นทางคมนาคมการขนส่ง สาธารณูปโภค พื้นที่การเกษตรและปศุสัตว์ เป็นอย่างมาก และสุดท้ายอาจปัญหาน้ำท่วมขังอาจก่อให้เกิดโรคระบาดตามมา อุทกภัยเป็นภัยธรรมชาติที่มนุษย์นั้นไม่สามารถยับยั้งได้ และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในจังหวัดที่ประสบกับปัญหาอุทกภัยเป็นประจำเกือบทุกปี เนื่องจากที่ตั้งของจังหวัดนั้นเป็นบริเวณพื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง และประชาชนส่วนใหญ่ที่ปลูกบ้านบริเวณริมแม่น้ำ เพื่อใช้อุปโภคบริโภคและใช้ในการสัญจร เนื่องจากในสมัยก่อนนั้นยังไม่มีถนน ทำให้การสร้างบ้านเรือนส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย ปัจจุบันได้พัฒนาให้มีการสร้างถนนขึ้นเพื่อให้สะดวกในการสัญจรไปมา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่เสี่ยงในการเกิดอุทกภัยจำนวน 1,171,252 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 62 ของพื้นที่ทั้งหมดในจังหวัด ปัจจุบัน พื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา นั้นเป็นทุ่งรับน้ำในฤดูน้ำหลาก ดังนั้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา เมื่อเกิดปัญหาอุทกภัยขึ้น จึงทำให้ พืชผลของเกษตรกรนั้นเสียหายเป็นอย่างมาก (ศิริวรรณ การวิเศษ, 2555)

องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด เป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับกับพื้นที่ลุ่มมาก ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่านตำบลลาดชิด โดยไหลผ่านไปตามลำคลองลาดชิด ร้อยละ 71.46 ของพื้นที่ทั้งหมดนั้นเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการเกษตร ประชาชนในตำบลลาดชิดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นทุ่งนา เมื่อถึงฤดูฝนมีฝนตกชุกน้ำในคลองจะมีระดับที่สูงขึ้นและไหลเข้าท่วมพื้นที่การเกษตรตลอดจนพื้นที่ที่อยู่อาศัย ซึ่งเกือบทุกปีที่ผ่านมาในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดนั้นได้ประสบกับปัญหาอุทกภัยมาตลอด และเนื่องจากทุ่งผักไห่นั้นเป็นทุ่งรับน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนตำบลลาดชิดต้องประสบกับปัญหาอุทกภัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นประชาชนในพื้นที่ มีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการจัดการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดอย่างไร และในความคิดหวังของประชาชนในตำบลลาดชิดที่มีต่อการจัดการน้ำของ องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดนั้นเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาผลของการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเรื่องเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุและความเสียหายเกี่ยวกับอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

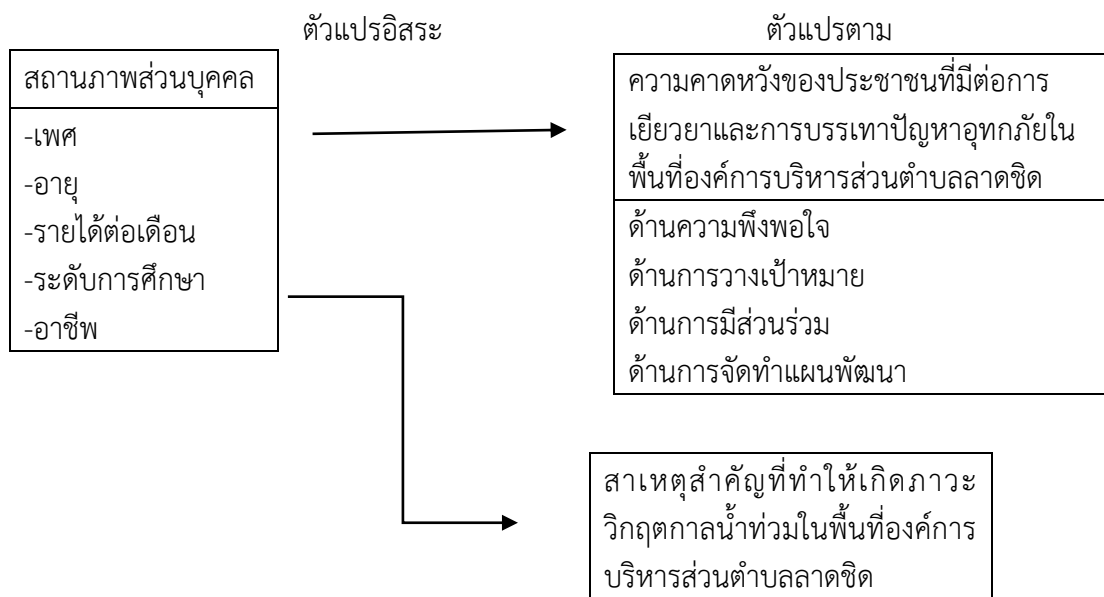
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังในการจัดการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอดักใต้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังในการจัดการเยียวยาและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอดักใต้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน

ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด ที่มีปัจจัยพื้นฐาน ด้านเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอดักใต้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามประเด็นดังต่อไปนี้

ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

Victor H. Vroom Victor H. Vroom ได้เสนอแนวคิดการจูงใจที่เรียกว่าทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) เขาได้อธิบายว่าบุคคลมักจะทำงานโดยมีความคาดหวังว่าในการทำงานนั้นเขาจะได้ผลตอบแทนตามที่เขต้องการเป็นการพยายามอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลที่มีความข้องกับเป้าหมายและความหวังในสิ่งที่เขาจะได้รับทฤษฎีความคาดหวังจะเกี่ยวข้องกับปัจจัย คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามกับการทำงาน (Effort-performance relationship) คือความพยายามทุ่มเทให้กับการทำงานกับผลงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้ความพยายามในการทำงานในครั้งนั้น
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับรางวัล (Performance. Reward relationship) คือการทำงานในระดับใดระดับหนึ่งซึ่งจะทำให้บรรลุผลสำเร็จและรางวัลที่จะได้รับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลกับเป้าหมายส่วนบุคคล (Rewards personal goals, relationship) คือมูลค่าหรือคุณค่าของรางวัลที่องค์การให้เพื่อตอบแทนแก่พนักงานมีคุณค่ามากพอที่จะใช้เป็นแรงจูงใจพนักงาน

สุรางค์ จันทร์2524(อ่างในอุดมศักดิ์ ด้านคงรักษ์:2558) กล่าวว่า ความคาดหวังหมายถึง คือ อันดับของจุดหมายที่ตั้งไว้เป็นความคาดหวังที่น่าจะเป็นไปได้ ชีวิตของคนเราทุกคนย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวังด้วยกันทั้งสิ้น พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกในปัจจุบัน เราย่อมคาดหวังผลในอนาคต ฉะนั้นความคาดหวังจึงเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชน

สุณีย์ ชีรดากร (อ่างในแอ็ด อินทรอุดม,2558)ได้อธิบายว่า ความคาดหวังเป็นการทำนายเหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง การคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่บุคคลเคยมีประสบการณ์มาก่อนในช่วงชีวิตจริงของบุคคลนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ มักจะไม่ตรงกันเสมอไป ช่องว่างระหว่างสิ่งที่มี ความคาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ เรียก Discrepancy ซึ่งจะเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการตื่นตัว

ไพฑูรย์ เจริญพันธ์วงศ์ ได้อธิบายไว้ว่า ความคาดหวังหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองอย่างหนึ่งว่า ตนเองจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ หรือต่องานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ความคิดดังกล่าวรวมไปถึงการคิดถึงบุคคลอื่นด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

มาสโลว์(Maslow) เป็นนักจิตวิทยาและนักมนุษยวิทยาซึ่งได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเป็นนักจิตวิทยาและผู้ให้คำปรึกษาเป็นพื้นฐานในการเสนอทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ว่าจะมีความต้องการเป็นระดับต่างๆ ลาเฮย์ (Lahey, 2004, p. 383) กล่าวถึง กรอบความคิดที่สำคัญของทฤษฎีมาสโลว์ซึ่งระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากพื้นฐานไปยังระดับสูงสุด

ตามแนวคิดของมาสโลว์ ได้แบ่งลำดับขั้นความต้องการ ออกเป็น5 ชั้น ดังนี้

- 1.ความต้องการด้านร่างกายหรือด้านกายภาพ (Physiological Needs)
- 2.ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)
- 3.ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Need)
- 4.ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความภาคภูมิใจ (Self- Esteem Need)
- 5.ความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-Actualization Needs)

แนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาวะวิกฤติ

Henry Fayol (อ่างใน อาคม ใจแก้ว และคนอื่นๆ, 2544) เป็นเจ้าของแนวความคิดว่าด้วยหลักการจัดการในการในการบริหารงานของผู้บริหารงานทั้งภาครัฐและเอกชน(Private and Public) หลักการจัดการดังกล่าวมีความยืดหยุ่นได้ (Flexibly) สารของหลักการจัดการมี 14 ข้อ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. การจัดแบ่งงาน (division of work) หลักการก็คือการทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็ต้องติดตามไปด้วย

3. ความมีวินัย (discipline) ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และเคารพ กฎเกณฑ์ขององค์กร การที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้นเกิดจากความเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน ทั้งนี้ เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์กร ก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4. เอกภาพของสายบังคับบัญชา (unity of command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว สายบังคับบัญชาจะมีลักษณะเป็นทอดๆไป แต่ทุกคนจะรู้ว่าใครคือเจ้านายของตน

5. เอกภาพในทิศทาง (unity of direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์กรจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รับแผนเดียว และจากหัวหน้าเดียว

6. ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์กรนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์กรจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว

7. มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์กรเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว แต่องค์กรก็ต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถ และเป็นไปอย่างยุติธรรม

8. ระบบการรวมศูนย์ (centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึงระดับของการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไร การจะกระจายอำนาจ หรือรวมอำนาจเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นจะอยู่ที่ ว่าทำอย่างไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณี แนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์กรที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9. สายบังคับบัญชา (scalar chain) หมายถึงสายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อก็จะเป็นไปตามนี้ คือจะเป็นไปตามระดับชั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าสายการบังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้า ก็ให้มีการข้ามชั้นตอนได้ และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10. ความเป็นระบบระเบียบ (order) หมายความว่า คนก็ดี หรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายก็ดี จะอยู่ในที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสม ความเป็นระบบระเบียบนี้ในส่วนหนึ่งหมายความว่าถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นคนป่วยงาน ลางาน ก็สามารถมีคนทดแทนได้ เพราะความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11. ความเท่าเทียมกัน (equity) ในที่นี้ ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตา และยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการ มิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

12. ความมั่นคง และสามัญฐานะของบุคลากร (stability of tenure of personnel) ทั้งนี้โดยมองว่าการที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อยๆนั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้ เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13. การริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative) ผู้ได้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14. วิญญาณแห่งหมู่คณะ (esprit de corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความราบรื่นและความเป็นปึกแผ่นใน

แนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับอุทกภัย

สมิทธ ธรรมสโรช (2534) ได้ให้ความหมายของอุทกภัยไว้ว่าหมายถึงอันตรายอันเกิดจากน้ำท่วมหรืออันตรายเกิดจากสภาวะที่น้ำไหลเอ่อล้นฝั่งแม่น้ำลำธารหรือทางน้ำเช่นท่วมพื้นที่ที่ตามปกติแล้วไม่ได้อยู่ได้ระดับน้ำหรือเกิดจากการสะสมน้ำบนพื้นที่ซึ่งระบายออกไม่ทันทำให้พื้นที่นั้นปกคลุมไปด้วยน้ำ

Burton & Kates (1964 อ้างถึงใน ภาณุมาศ กำคำเพ็ชร, 2550) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะอุทกภัยซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและอุตุนิยมวิทยาต่อมาในปี 1968 ได้เสนอการศึกษาในการปรับตัวของประชาชนต่อภาวะอุทกภัยที่เกิดขึ้นโดยการปรับตัวต่อเหตุการณ์ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากภาวะอุทกภัยโดยการลดความรุนแรงของภาวะอุทกภัยซึ่งสามารถใช้การวางแผนการใช้ที่ดินโดยมีสิ่งปกคลุมดินรวมไปถึงการควบคุมการไหลบ่าของน้ำสามารถทำได้โดยการทำที่กักเก็บน้ำคั่นดินกั้นน้ำผนังกั้นลำน้ำเพื่อลดการไหลบ่าของน้ำจะสามารถช่วยการไหลบ่าของน้ำได้การปรับลดความสูญเสียโดยกำหนดระบบเตือนภัยอาจมีการเคลื่อนย้ายและการเตรียมตัวฉุกเฉินการออกแบบสิ่งปลูกสร้างการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการเคลื่อนย้ายแบบถาวรด้านการลดความสูญเสียจะมีประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่

1. การกระจายความสูญเสียจะมีองค์กรของรัฐเข้ามาดูแลให้คำแนะนำเช่นการบรรเทาสาธารณภัยโดยความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ การมีประกันอุทกภัย เป็นต้น
2. การวางแผนสำหรับลดความสูญเสียจัดให้มีการเตรียมการล่วงหน้าสำหรับสถานการณ์ ๆ รวมทั้งการประกันอุทกภัยและการทนอยู่ในสภาพความสูญเสียจะขึ้นอยู่กับปัจจัยของแต่ละบุคคลที่สามารถทนอยู่กับความสูญเสียได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนิสา อักษรานุชาต(2551)ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วน ตำบลเสาภา อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลเสาภา อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราชกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 375 คนเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การสำรวจข้อมูลที่คาดการณ์ไว้และ

คาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วน ตำบลเสาภา อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพัฒนาสังคมด้านพัฒนาการเมืองและการบริหารจัดการด้านพัฒนาสาธารณสุขด้านเศรษฐกิจด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเสาภา อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราชประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะด้านพัฒนาการเมืองและการบริหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จัดการมากที่สุตรอง ลงมาด้านเศรษฐกิจและด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอแนะน้อยที่สุด

นภาพร วิลาจันท์(2556)ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการความเสี่ยงอุทกภัยกรณีศึกษา ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด 1) ศึกษาเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการความเสี่ยงอุทกภัยกรณีศึกษา ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการความเสี่ยงอุทกภัยกรณีศึกษา ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยประชากร 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการความเสี่ยงอุทกภัยกรณีศึกษา ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 5511 คนสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คนและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาดและผู้นำชุมชนตำบลม่วงลาดจำนวน 14 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งทดสอบสมมติฐานโดยค่าทดสอบที (t- test) และ One- Way ANOVA

อนุชา ปงลังกา(2557)ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาราชจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาราชจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาราชจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ปกครองของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาราชจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 389 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าทดสอบที t- test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One Way ANOVA และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ เชฟเฟ

อุตมศักดิ์ ด่านคงรักษ์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนบ้านยวนนแหลที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนบ้านยวนนแหลที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จอำเภอมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช 2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนบ้านยวนนแหลที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จอำเภอมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล 3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขความคาดหวังของประชาชนบ้านยวนนแหลที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จอำเภอมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 292 คนโดยใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie 84 Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0. 93 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยไมโครคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ด้วยการหาค่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ร้อยละค่าความถี่ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างกันระหว่างตัวแปรที่แตกต่างกันโดยใช้การทดสอบสมมติฐานด้วยค่าคะแนนทีและค่าคะแนนเอฟ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 2,019 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ .05 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Radom Sampling)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิธีการในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามโดยตรงถึงประชากรกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก่อนที่จะมีการกรอกแบบฟอร์มแบบสอบถามผู้วิจัยได้มีการอธิบายถึงรายละเอียดต่างๆ ในแบบฟอร์มให้ทราบก่อน และให้เวลาในการกรอกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมหลังจากเสร็จสิ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 สาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะวิกฤตการณ์น้ำท่วมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลที่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลในโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการเยียวยาบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายชื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอด่านช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังของประชาชนกับสถานภาพบุคคล โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ t-test และ F-test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอด่านช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 177 คน มีอายุ 36-45 ปี มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมีอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงานคือ เกษตรกรรม/ค้าขาย

2. สาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วม พบว่า ประชาชนตำบลลาดชิด เห็นด้วยว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์น้ำท่วมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิดมีสาเหตุมาจากน้ำท่วมเกิดจากการที่ฝนตกหนักจากพายุหรือพายุฝนฟ้าคะนองติดต่อกัน เป็นระยะเวลาติดต่อกันทำให้น้ำในคลองไม่สามารถระบายไปที่อื่นได้ ร้อยละ 71.3 พื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มและอยู่บริเวณลำน้ำหรือริมแม่น้ำ ร้อยละ 60.8 เป็นพื้นที่ที่เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ไม่เป็นระเบียบและมีการบุกรุกหรือก่อสร้างสิ่งก่อสร้าง ร้อยละ 77.5 เป็นพื้นที่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ ร้อยละ 69.2 เป็นพื้นที่รับน้ำ ร้อยละ 79.0 การเก็บเกี่ยวทางการเกษตรล่าช้าทำให้ระบายน้ำได้ช้า ร้อยละ 70.4 ขาดประสิทธิภาพในการจัดการน้ำ ทำให้ระบายน้ำได้ช้า ร้อยละ 76. เกิดจากการระบายน้ำในเขื่อนที่มากเกินไป ร้อยละ 76.0 เกิดจากการพังทลายของเขื่อนที่ใช้เก็บน้ำ ร้อยละ 76.3 และเกิดจากน้ำป่าไหลหลาก น้ำ ร้อยละ 76.3

3. ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอด่านช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.01$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังด้านการวางแผนรับมือ อยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับแรก กลาง ($\bar{x} = 3.02$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 2.89$) ด้านการจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{x} = 2.84$) และด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง ลำดับสุดท้าย ($\bar{x} = 2.71$)

ความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านความพึงพอใจ	2.71	.79	ปานกลาง
ด้านการวางแผนรับมือ	3.02	.91	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วม	2.89	1.06	ปานกลาง
ด้านการจัดทำแผนพัฒนา	2.84	1.12	ปานกลาง
รวม	3.01	.91	ปานกลาง

4.การเปรียบเทียบ ระดับวิจัย ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหา อุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนก ตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ (1)จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า sig. เท่ากับ .703 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (2) จำแนกตามอายุ พบว่าค่า sig. เท่ากับ .162 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (3) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า sig. เท่ากับ .496 แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (4) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า sig. เท่ากับ .749 แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน (5) จำแนกตามอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน พบว่า sig. เท่ากับ .449 แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงานที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig.
เพศ	-.382	.703
อายุ	1.648	.162
รายได้ต่อเดือน	.847	.496
ระดับการศึกษา	.406	.749
อาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน	.926	.449

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหา อุทกภัย ในพื้นที่ตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่ควรนำมา อภิปราย ดังนี้

1.ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน โดยรวม พบว่า ประชาชนเพศชายและเพศหญิง มีความคาดหวังมีความคาดหวังต่อการเยียวยาและบรรเทาปัญหาอุทกภัย ไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการเยียวยา และบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกันและ เมื่อพิจารณารายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคาดหวังต่อการการเยียวยา และบรรเทาปัญหาอุทกภัย ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการจัดทำแผนพัฒนา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2. ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด พบว่า ด้านความพึงพอใจ ด้านการวางแผนเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการจัดทำแผนพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า คาดหวังที่จะมีการอพยพประชาชน ในขณะที่เกิดปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง คาดหวังที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบรรเทา ความเดือดร้อน และการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ประสบปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง คาดหวังที่จะให้มีการเข้าให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว อยู่ในระดับปานกลาง และ คาดหวังที่จะให้มีการดูแลรักษาพยาบาลให้แก่ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อนุชา ปงลังกา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านความพึงพอใจในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการวางแผนเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าคาดหวังที่จะ มีแนวทางมาตรการและงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการบรรเทาปัญหาน้ำท่วมอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง คาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในด้านการดูแลประชาชนและการรักษาพืชผลทางการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง และคาดหวังที่จะมีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าและเป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ ตานคงรักษ์(2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนบ้านยวนแหล่ที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านการวางแผนเป้าหมายอยู่ใน ระดับมากเพราะความคาดหวังที่จะมีแนวทางมาตรการและงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการบรรเทาปัญหาน้ำท่วมอย่างเป็นระบบ ความคาดหวังที่จะมีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า และความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จด้านการดูแลประชาชนผลทางการเกษตร และสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

Victor H. Vroom Victor H. Vroom ได้เสนอแนวคิดการตั้งใจที่เรียกว่าทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) เขาได้อธิบายว่าบุคคลมักจะทำงานโดยมีความคาดหวังว่าในการทำงานนั้น เขาจะได้ผล ตอบแทนตามที่เขาต้องการเป็นการพยายามอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลที่มีความข้องเกี่ยวกับเป้าหมายและความหวังในสิ่งที่เขาจะได้รับทฤษฎีความคาดหวังจะเกี่ยวข้องกับปัจจัย คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามกับการทำงาน (Effort-performance relationship) คือความพยายามทุ่มเทให้กับการทำงานกับผลงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้ความพยายามในการทำงานในครั้งนั้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับรางวัล (Performance. Reward relationship) คือการทำงานในระดับใดระดับหนึ่งซึ่งจะทำให้บรรลุผลสำเร็จและรางวัลที่จะได้รับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลกับเป้าหมายส่วนบุคคล (Rewards personal goals, relationship) คือมูลค่าหรือคุณค่าของรางวัลที่องค์กรให้เพื่อตอบแทนแก่พนักงานมีคุณค่ามากพอที่จะใช้เป็นการจูงใจพนักงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.3 ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า คาดหวังที่จะมีการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอยู่ในระดับปานกลาง คาดหวังที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบรรเทาปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง และคาดหวังที่จะให้ห้องปฏิบัติการส่วนตำบลให้ความสำคัญในการร่วมมือของประชาชนเพื่อลดความเสี่ยงจากปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร วิลาจันทร์(2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการความเสี่ยงอุทกภัย กรณีศึกษา : ตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านการจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า คาดหวังที่จะมีแผนการประสานงานกับองค์การสาธารณสุขในการป้องกันปัญหาน้ำท่วม อยู่ในระดับปานกลาง คาดหวังที่จะมีการจัดตั้งหน่วยควบคุมความปลอดภัยไม่ให้เกิดปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก อยู่ในระดับปานกลาง และคาดหวังที่จะให้ มีการซ่อมแซม พื้นฟู ที่พักอาศัยของประชาชน ให้สามารถใช้งานได้เบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสา อักษรานูชาต (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเสภา อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอเพื่อการวิจัยดังต่อไปนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด ควรมีการจัดประชุมหารือเรื่องการผันน้ำเข้าทุ่งกับประชาชนเพื่อลดอัตราการเสียหายของพืชพรรณการเกษตร
2. ควรมีการจัดตั้งศูนย์พักพิงแก่ผู้ประสบภัย เพื่อ เป็นที่พักอาศัยชั่วคราวให้แก่ผู้ที่บ้านน้ำท่วมจนไม่สามารถเข้าอยู่อาศัยได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ตำบลอื่นๆเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความสอดคล้องกัน
2. ควรทำการศึกษา ความคิดเห็นของประชาชน เพื่อทราบถึงความต้องการในการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัย เพื่อนำมาปรับในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย เรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการเยียวยาและการบรรเทาปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบลลาดชิด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากท่าน อาจารย์เมธี สุตรสุนันท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ ที่ปรึกษา รายงานการวิจัยเล่มนี้ อาจารย์รพีพัฒน์ จันทนิทร และ อาจารย์อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษา บทความและวิจัยเล่มนี้ ซึ่งได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆเพื่อให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานวิจัยฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่ได้รับขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณอาจารย์ ของสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจทุกท่าน เพื่อนทุกคนที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำมาตลอดตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอประชาชนตำบลลาดชิดทุกคน ที่ให้ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดีขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- นภาพร วิลานันท์. (2556). **ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการความเสี่ยงอุทกภัยการศึกษา : ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด.** การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ แขนงวิชาการจัดการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ภานุมาศ กำคำเพ็ชร. (2550). **แนวทางป้องกันและบรรเทาภัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรพร สังข์คง. (2548). **แนวทางการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในเขตเทศบาลเมืองนครนายก.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ศิริวรรณ การวิชชา. (2555). **การจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** การค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมิทธ ธรรมสโรช. (2534). **งานวิจัยภัยธรรมชาติในประเทศไทย.** หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรรัฐร่วมเอกชน รุ่นที่3. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการป้องกันราชอาณาจักร.
- สุนิสา อักษรานุชาต. (2550). **ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเสภา อำเภอลิขิน จังหวัดนครศรีธรรมราช.** สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- โสภา ชานะมูล. (2562). **น้ำท่วมแม่น้ำ หนทางแก้ไขของเมืองใหญ่ๆในโลก.** สืบค้นวันที่ 2562,05,08 สืบค้นจาก http://www.water.civil.mut.ac.th/idea_9.php
- องค์การบริหารส่วนตำบลลาดชิด. (2562). **แผนพัฒนาสี่ปี พ.ศ.2561 – 2564 .** สืบค้นวันที่ 2562,05,26 สืบค้นจาก http://www.ladchid.go.th/page_5.php.
- อชิร มาละเงิน. (2552). **ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้างฉัตร อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ.** สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- อนุชา ปงลังกา. (2557). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือ ผู้ ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** ภาคนิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- อาคม ใจแก้ว. (2544). งานวิจัยโครงสร้างและกระบวนการบริหารเพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัย:
กรณีศึกษาเทศบาลนครหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อุดมศักดิ์ ด่านคงรักษ์. (2558). ความคาดหวังของประชาชนบ้านยวนแหลมที่มีต่อการบริหารงานของ
เทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. การค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ใน
พระบรมราชูปถัมภ์.
- เอกชัย วรรณสุทธิและคนอื่นๆ (2552) ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัยน้ำทาง
กรุงเทพมหานครในอีก 8 ปีข้างหน้ากรณีศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการกรุงเทพฯ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏจันทรเกษม.
- แอ๊ด อินทรอุดม. (2558). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาก
นคร อำเภอเมือง จังหวัด จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ฤทธิชัย แสงธรรม. (2553). กระบวนการจัดการปัญหาอุทกภัยของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณ
ภัยศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดในความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 16
ชัยนาท. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

เลปวรรณ เกิดศรี¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email : S59123450028@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า T-test และค่า F-test โดยใช้การสังเคราะห์และความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การป้องกัน, ยาเสพติด, จังหวัดชุมพร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Participation of Citizen in Tham Sing, Muang Chumphon, Chumphon Province Towards Preventing Drug Problems.

Lepawan Kerdsri¹ Boonwat Sawangwong²

¹Branch Police Administration under the Suan Sunandha Rajabhat University,

²Faculty of Humanities and Social Science under the Suan Sunandha Rajabhat University,

Email : S59123450028@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th²

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the participation of the citizen in Tham sing, Muang Chumphon, Chumphon province towards preventing drug problems and 2) to compare the level of the participation of the citizen in Tham sing, Muang Chumphon, Chumphon province towards preventing drug problems, which classified by personal factors. The sample was the citizen of 400 people who are living in Tham Sing Subdistrict, Mueang Chumphon District, Chumphon Province. The instruments used in this research were questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, and F-test by using the synthesis and One Way ANOVA with statistical significance at the level of 0.05

The research found that

1) The study indicated that the participation of the citizen in Tham Sing, Muang Chumphon, Chumphon province towards preventing drug problems is at a high level. Cooperation with government agencies has the highest mean. Followed by the strengthening of the community and the aspect of promoting anti-drug activities with the least average.

2) The hypothesis test found that the difference of age, education level, and living periods have the participation in preventing drug problems of a citizen in Tham Sing, Muang Chumphon, Chumphon province overall were different with statistical significance at the level of 0.05. The different of gender, jobs, and the salary per month have the participation in the prevention of drug problems in Tham Sing Subdistrict, Mueang Chumphon District, Chumphon Province in overall not difference.

Keywords : participation, prevention, drug, Chumphon

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ บั่นทอนความเจริญของประเทศชาติ หากประเทศใดมีประชาชนติดยาเสพติดจำนวนมาก ก็ไม่สามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองได้ ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาเสพติดมาช้านาน โดยสภาพ ปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง จากรายงานของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามกรมสุขภาพจิต พบว่า ผู้เข้ารับการรักษาเสพติด กระทั่งปี 2556-2558 จำนวน 156,884 คน 98,421 คน และ 55,683 คน ตามลำดับ โดยเป็นผู้เข้ารับการรักษาในหน่วยงานสังกัดกรมสุขภาพจิต จำนวน 3,975 คน 4,071 คน และ 3,912 คน ตามลำดับ จากสถิติการเข้ารับการรักษาแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่กลับพบว่าผู้เข้ารับรักษาเป็น เยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50 (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559) ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีโอกาสเข้าไป เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ควรได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติด และปัจจัยอื่นๆ รวมทั้งการ เสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการกลับไปใช้ซ้ำ ซึ่งเมื่อจำแนกชนิดยาเสพติดที่มีผู้เข้ารับการรักษา มากที่สุด คือ ยาบ้า ร้อยละ 75.20 รองลงมา คือ กัญชา ร้อยละ 6.83 และกระท่อม ร้อยละ 4.17 ด้านพฤติกรรม การใช้ยาเสพติดที่น่าเป็นกังวล คือ การใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้การ บำบัดรักษามีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ปัจจุบันยังพบว่าเด็กและเยาวชนมีการนำสารต่างๆ ที่หา ได้ง่ายมาผสมกันเพื่อให้ออกฤทธิ์เหมือนสารเสพติด ซึ่งเด็กและเยาวชนมีการทดลองดื่มสารเหล่านี้เนื่องจาก มองว่าเกิดจากส่วนผสมของสารที่ไม่เป็นอันตราย โดยที่ไม่ได้คำนึงว่ามีฤทธิ์เสพติด ปัญหาสารเสพติดเป็น ปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมอง โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

แม้รัฐบาลจะประกาศเอาชนะยาเสพติดก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า การป้องกัน รวมถึงการปราบปราม ยาเสพติดจะเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่เพียงฝ่ายเดียว การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายที่ ต้องร่วมมือกัน สิ่งหนึ่งที่สามารถทำได้ คือ การให้การศึกษาและความรู้เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติดอย่าง ต่อเนื่องแก่เด็กและเยาวชน เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และประชาชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหายา เสพติดแล้ว ต้องเอาใจใส่ดูแลลูกหลาน ให้ความรักความอบอุ่นรวมทั้งเป็นที่พึ่งของเด็กได้ เมื่อเด็กมีปัญหา สามารถพูดคุย ช่วยแก้ปัญหาให้เด็กและใช้เหตุผลกับเด็กไม่ใช้อารมณ์ เพราะการใช้อารมณ์จะทำให้เด็กเกิด ความน้อยเนื้อต่ำใจ กลุ่มใจซึ่งเป็นเหตุให้หนีออกจากบ้านหรือหนีไปพึ่งพายาเสพติด

ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เป็นตำบลที่มีประชาชนหนาแน่น และประชาชนกลุ่ม ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นเด็ก เยาวชน และวัยทำงาน ซึ่งประกอบกับอาชีพที่ประชาชนในพื้นที่ประกอบนั้นคือ เกษตรกรรม เช่น สวนยาง สวนปาล์ม สวนทุเรียน เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานในการทำงานมาก ทำให้ ประชาชนบางส่วนอาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดเพราะคิดว่าจะช่วยให้ทำงานได้มากขึ้นและไม่เหน็ดเหนื่อย และประกอบกับสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นป่าและภูเขา ซึ่งหากมีการค้าหรือขาย รวมถึงการเสพทำให้เป็นไปได้ ง่ายมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าประชาชนในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จะมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร มากน้อยเพียงใด มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนของตนเองอย่างไร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยอยากทราบว่าประชาชนในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร มีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดเพื่อที่จะได้นำผลของการวิจัยมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนป้องกันปัญหาเสพติดที่อาจจะเกิดขึ้น โดยมีประชาชนเป็นแนวร่วมในการป้องกันในระดับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัย ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

อากาภรณ์ จันทร์สว่าง (2522 อ้างถึงใน รณภพ โปธิพิพิธ, 2556) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการนั้นๆ เหตุผลเบื้องต้นแรกของการที่คนเราสามารถร่วมกันได้ควรจะต้องเป็นเสมือน

ริตเตอร์ (1974 อ้างถึงใน บัญชา สารศิริ, 2556) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

2) ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีของมาสโล (Maslow) (อ้างถึงใน บัญชา สารศิริ, 2556) ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎีดังต่อไปนี้ถึง **ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน** หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้เกิดผลดีจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม มีการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะ

เกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของมาสโล ที่เรียกว่า ลำดับขั้นความต้องการ คือความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับดังนี้

1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการด้านอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and Security Needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือ ถูกขโมยทรัพย์สินหรือความมั่นคงในการทำงาน และการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในการทำงาน และการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงทางสังคม

3) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการความรักความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem Needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องของความรู้ ความสามารถและความสำคัญของบุคคล

5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง ที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่าง ตามความต้องการพิเศษของบุคคลที่พยายามผลักดันชีวิตของตนให้เป็นไปในแนวทางที่ดีที่สุด

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศักดิ์ คงทับทิม (2546) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตพื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจภูธรตำบลบางกระบือ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนยังขาดความรับผิดชอบ 2) ตามผลการทดสอบตามสมมติฐานพบว่า ผู้นำชุมชนที่มี อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด แตกต่างกันไป จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่ เพศ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ฉัตรเอก หล้าล้ำ (2548) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหาร และความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

สมศักดิ์ ฤทธิ์ภักดี (2551) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ 2) ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันไป โดยกลุ่มนายก/รองนายก/สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มข้าราชการ/พนักงานประจำ

วิวัฒน์ ใจเอื้อ (2554) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชน : กรณีศึกษาตำบลหนองเสือช้าง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ระดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนาและการดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เพราะ ขาดการฝึกอบรม ขาดข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาเสพติดที่เพียงพอของชุมชน

ภาคิน สง่าศรี (2555) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดตำบลบ้านแก่ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก 1) การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่าผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับ มาก ทั้งนี้เพราะปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย 2) การมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการวางแผน พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือเพื่อดำเนินงานในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และที่มีส่วนร่วมน้อย คือการมีส่วนร่วมจัดทำแผนงาน หรือโครงการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

บัญญัติ สารศิริ (2556) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองยโสธร อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ตามลำดับ 2) ตามผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่ เพศ อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี ระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) สรุปข้อเสนอแนะทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ คือ ควรสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยให้แก่ประชาชนให้มากขึ้นในการแจ้งเบาะแสยาเสพติด ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด คือ ควรจัดกิจกรรมด้านการศึกษาเพื่อให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด ด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน คือ ประชาชนควรช่วยกันสังเกต ดูแล ผู้กระทำความผิดแล้วรีบแจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

วรมธ เจริญไกร (2559) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการปราบปรามยาเสพติด ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด ตามลำดับ 2) ตามผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) สรุปข้อเสนอแนะทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการปราบปรามยาเสพติด คือ ควรดำเนินการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังและรวดเร็ว ด้านป้องกันยาเสพติด คือ ควรสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดให้เพียงพอ ด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คือ ร่วมกันสร้างหรือดำเนินการจัดให้มีสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด คือ ควรมีอุปกรณ์เผยแพร่ข่าวสารให้เพียงพอและทันสมัย

รณภพ โพธิพิพิธ (2556) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในองค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอบางแพ จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการ

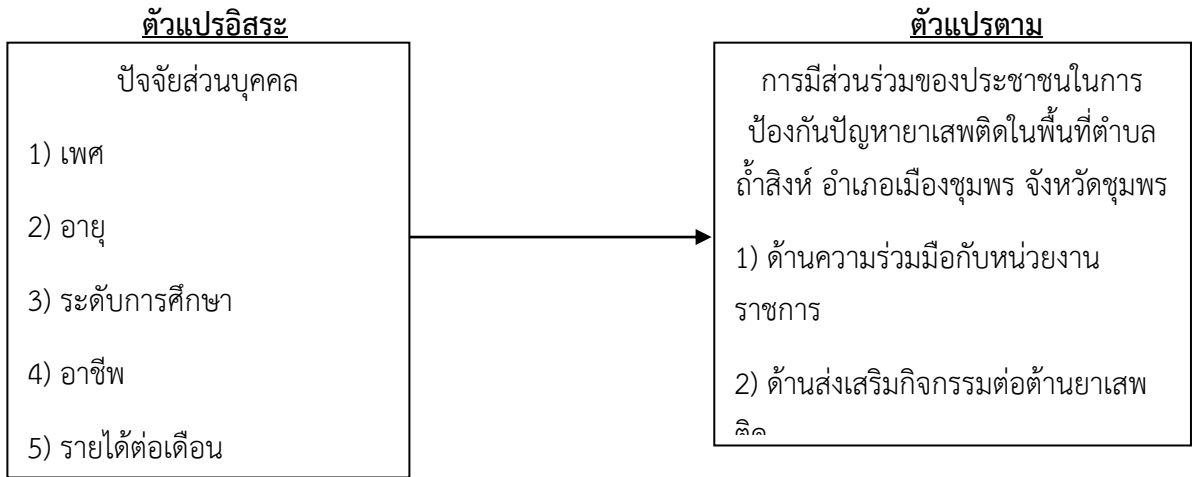

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง 2)ตามผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ของ บัญชา สารศิริ (2556) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ของบัญชา สารศิริ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ 2) ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด 3) ด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ได้เป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร” ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 6 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 3,436 คน (สำนักงานเทศบาลเมืองชุมพร, 2562 สถิติประชากรและบ้าน ระดับตำบล ของตำบลถ้ำสิงห์ ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ถึง 9 มีนาคม พ.ศ.2562 เวลา 13:13 น.) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร มาประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D. ค่า T-Test, F-Test สำหรับบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 และระยะเวลาที่อาศัยส่วนใหญ่อาศัย 21-30 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับแรก คือ ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ (\bar{X} = 3.75) รองลงมา คือ ด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน (\bar{X} = 3.75) และ ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด (\bar{X} = 3.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรโดยภาพรวมทุกด้าน

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร	ระดับการมีส่วนร่วม			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ	3.75	0.901	มาก	1
2	ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด	3.72	0.965	มาก	3
3	ด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	3.75	0.881	มาก	2
รวม		3.74	0.863	มาก	

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .354 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐาน 2 จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .466 แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .246 แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัย พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน	ระยะเวลาที่อาศัย
ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ	.315	.001	.002	.736	.421	.001
ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด	.405	.000	.000	.178	.011	.000
ด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	.507	.001	.017	.341	.635	.003
ค่า Sig. รวม	.354	.000	.000	.466	.246	.000

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนโดยส่วนใหญ่มีความร่วมมือและเห็นด้วยกับการที่จะร่วมกันป้องกันปัญหาเสพติดไม่ให้เกิดขึ้นในเขตชุมชนของตน ไม่ว่าจะเป็นในด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ประชาชนส่วนใหญ่จะคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมต่างๆของคนในชุมชน และมีการแจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับรู้ ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ภายในชุมชนมีการจัดแข่งขันกีฬาต่อต้านยาเสพติดของทุกๆปีเพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจในกีฬามากกว่ายาเสพติด และด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ทุกคนในชุมชนจะช่วยกันสอดส่องดูแลปัญหาซึ่งกันและกัน และยังมีการส่งเสริมให้ภายในชุมชนมีร้านค้าขึ้นมาเพื่อเป็นการหารายได้อย่างสุจริตอีกหนึ่งทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัญชา สารศิริ (2556)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองยโสธร อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วชิระ โอสถ (2549)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทบาทโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ด้านการป้องกัน และด้านการปราบปราม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภาคิน สง่าศรี (2555)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย การศึกษาเรียนรู้สามารถแสวงหาความรู้ได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือการเข้าร่วมประชุม อบรม และเนื่องจากรัฐบาลได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาเสพติด และเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการแก้ไขจึงได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ ด้วยการยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามยาเสพติด บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างพลังแผ่นดิน สร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งของรัฐบาลตามแผนที่ 1 แผนการสร้างพลังสังคม และพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติด จากที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะเป็นผลให้ผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ จากการบอกเล่า และจากประสบการณ์

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) **ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ** การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในพื้นที่ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนทุกคนในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่อาจจะเกิดหรือไม่ก็ได้ว่าไม่ใช่หน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทุกคนที่ต้องร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับรู้ การสอดส่องดูแลความเรียบร้อยของชุมชน หรือการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดตั้งโครงการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัญชา สารศิริ (2556)** เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองยโสธร อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในอำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร มองเห็นปัญหาอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดของชุมชน ว่ามิใช่หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้นที่มีหน้าที่ป้องกันยาเสพติด แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนที่จะต้องร่วมมือกันทั้งในเรื่องการสอดส่องดูแลชุมชนให้ปลอดภัย ซึ่งการร้องขอให้ตำรวจเข้ามาใช้มาตรการเด็ดขาดในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และยังสามารถแจ้งเบาะแสยาเสพติดให้กับตำรวจทราบทันทีโดยไม่ลังเลการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการลดปัญหาเสพติดในชุมชน การแจ้งข่าวยาเสพติดโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลมืดเมื่อพบบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมศักดิ์ ฤทธิภักดี (2551)** เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมาก

2) ด้านส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากภายในชุมชนมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬาตำบล กิจกรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาจิตและสมาธิ และการจัดทำโครงการต่อต้านยาเสพติดอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ฉัตรเอก หล้าล้ำ (2548)** เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต1 ด้านความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเฉพาะยาเสพติดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา รัฐบาลจึงมีโครงการต่างๆ ที่เป็นการรณรงค์ ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหา เช่น โครงการ หู ปีนัมเบอร์วัน โครงการ Just Say No และโครงการโรงเรียนสีขาว ซึ่งแต่ละโครงการล้วนประสบความสำเร็จด้วยดี

3) ด้านสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลปัญหาภายในชุมชน มีการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ส่งเสริมให้มีร้านค้าภายในชุมชนเพื่อเสริมสร้างรายได้ และยังมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและชุมชนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วุฒิชัย เร่งพัฒนพิบูล (2554)** เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ระดับมาก เนื่องจากผู้นำชุมชนกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง หน่วยงานราชการมีการลงพื้นที่ชี้แจงข้อกฎหมายและโทษของยาเสพติดตลอดจนแนวทางการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ ทำให้หัวหน้าครอบครัวได้นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมไปอบรมสมาชิกในครอบครัวให้ห่างไกลยาเสพติด ทำให้ประชาชนมองว่า ปัญหา

เสพติดเป็นปัญหาที่ใกล้ตัว เกิดความตระหนักโดยเริ่มจากการสอดส่องพฤติกรรม เผยแพร่แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้คนใกล้ตัวก่อนเป็นลำดับแรก เช่น คนในครอบครัว เพื่อนสนิท เป็นต้น

2) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างก็มีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด ไม่ว่าจะเพศชายหรือหญิงทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้เหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชาญชัย เอมอ่อน (2552)** เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของประชาชนเขตชายแดนจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ประชาชนทุกเพศทุกวัยมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้านไม่แตกต่างกัน ประชาชนให้การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแข็งขัน ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเสพติดในชุมชน และการแจ้งเบาะแสหรือให้ข้อมูลกับส่วนราชการเกี่ยวกับปัญหาเสพติด

3) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างก็มีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากวุฒิภาวะของแต่ละคนไม่เหมือนกันจึงอาจจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรเมธ เจริญไกร (2559)** เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กลุ่ม 18-30 ปี มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มากกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป มากกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี และมากกว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาของประชาชนแต่ละคนไม่เท่ากันทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ไม่เหมือนกันหรือต่างกันออกไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรเมธ เจริญไกร (2559)** เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มระดับการศึกษาประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มากกว่ากลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่า และมากกว่ากลุ่มระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างก็มีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพไม่ได้เป็นตัวบ่งบอกถึงระดับการมี

ส่วนร่วมใดๆ การที่คนประกอบอาชีพต่างกันก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุขกิจ สารปิง (2549)** เรื่อง การมีส่วนร่วมของกำลังพลในการป้องกันปัญหาเสพติดในหน่วย : กรณีศึกษาของรักษาความปลอดภัย กรมสรรพาวุธทหารเรือ พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และแหล่งข้อมูลข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกำลังพลในการป้องกันปัญหาเสพติดในหน่วย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

6) จากสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเงินไม่ได้เป็นตัววัดสำคัญของการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะรายได้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันเท่าไรทุกคนก็สามารถมีส่วนร่วมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนุการ ธรรมวิจารณ์ (2546)** เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกโครงการสายใยสัมพันธ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดของตำบลระหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกโครงการสายใยสัมพันธ์ในการป้องกันปัญหาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

7) จากสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยต่างกันมีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละบุคคลที่มีระยะเวลาอาศัยที่น้อยกว่าอาจจะมีส่วนร่วมน้อยกว่าเพราะไม่รู้จักพื้นที่ที่ดีพอ หรือยังมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นไม่มากพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เกรียงศักดิ์ แผนนรินทร์ (2557)** เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงอยากให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหามาตรการเพื่อรักษามาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้คงไว้ และพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น

2) ประชาชนทุกคนตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาเสพติดในปัจจุบัน และหาวิธีการป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดทั้งหลาย เช่น การคบเพื่อน ความอยากรู้อยากลอง โฆษณาชวนเชื่อต่างๆ เป็นต้น

3) ประชาชนทุกคนควรตระหนักว่าหน้าที่ในการป้องกันปัญหาเสพติดมิได้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันดูแลสอดส่อง และแจ้งเบาะแสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- 1) คว้าศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปัญหาหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
- 2) คว้าศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
- 3) คว้าศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่โดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและเข้าถึงปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหายาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร สำเร็จได้ด้วยอาศัยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ที่วิเคราะห์แบบสอบถาม ตลอดจนชี้แนะข้อบกพร่องในการวิจัยครั้งนี้ จนทำให้วิจัยเล่มนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณบิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจสำคัญ ช่วยให้มีแรงในการทำงานนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอขอบคุณกัลยาณมิตรในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาทุกท่าน ที่คอยแลกเปลี่ยนให้คำปรึกษาและข้อแนะนำ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสุขและได้รับประสบการณ์ที่ดีในการเรียนมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ตลอดจนรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้ระบุนามที่ทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ คงทับทิม. (2546). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปัญหาหายาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรตำบลกระต๊อบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เกรียงศักดิ์ แผนนรินทร์. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ฉัตรเอก หล้าล้ำ. (2548). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, โปรแกรมวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ชาญชัย เอมอ่อน. (2552). การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหายาเสพติดของประชาชน เขตชายแดนจังหวัดมุกดาหาร. หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ปัญหา สารศิริ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองยโสธร
อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. หลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การ
ปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตยโสธร.
- ภาคิน สง่าศรี. (2555). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดิน
เอชชะยาเสพติดตำบลบ้านแก้ง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. หลักสูตรปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รณภพ โพธิพิพิธ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในองค์การ
บริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. หลักสูตรปริญญารัฐ-ประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วชิระ โอสรส. (2549). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะ
กรณี อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. หลักสูตรสารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
มหาสารคามวิทยาเขตยโสธร.
- วรมธ เจริญไกร. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชะอวด
จังหวัดนครศรีธรรมราช. หลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง,
มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตยโสธร.
- วิวัฒน์ ใจเอื้อ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน :
กรณีศึกษาตำบลหนองเสือช้าง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. หลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิชัย เร่งพัฒนพิบูล. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด :
กรณีศึกษาเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. หลักสูตรรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารงานยุติธรรมและสังคม, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ ฤทธิศักดิ์. (2551). การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของบุคลากรองค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเทศบาลเมืองชุมพร. (2562). **สภาพและข้อมูลพื้นฐาน.** ค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562, จาก
<https://www.chumphontown.go.th>
- สุภกิจ สารปิง. (2549). การมีส่วนร่วมของกำลังพลในการป้องกันปัญหายาเสพติดในหน่วยกรณีศึกษาของ
รักษาความปลอดภัย กรมสรรพาวุธทหารเรือ. หลักสูตรปริญญารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุการ ธรรมวิจารณ์. (2546). การมีส่วนร่วมของสมาชิกโครงการสายใยสัมพันธ์ในการป้องกันปัญหายา
เสพติดของตำบลระหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความสุขในการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สตรีรัตน์ ศรีดาวเรือง¹, รพีพัฒน์ จันทนินทร², อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์³

^{1,2,3} สาขาวิชา การบริหารงานตำรวจ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

¹s59123450021@ssru.ac.th, ²rapeepat@ssru.ac.th, ³attasit.ni@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 171 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่า T-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความสุขในการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ได้แก่ ด้านความรู้สึกต่ออาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.98$) และด้านความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.83$)

2. ผลการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามที่พักอาศัย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : ความสุขในการเรียน , นักศึกษาการบริหารงานตำรวจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Happiness in Study of Students with Branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Satreerat Sridaoruang¹, Rapeepat Juntanintorn², Attasit Nikornwat³

^{1,2,3}Branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences,
¹s59123450021@ssru.ac.th, ²rapeepat@ssru.ac.th, ³attasit.ni@ssru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of happiness in study of students with branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University and to 2) compare the happiness in study of students with branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University. The sample group used to study was 171 students with branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University by accidental sampling and stratified sampling. The tool used to collect data was a questionnaire and statistic used to analyze data included mean (\bar{X}), standard deviation (SD), t-test and One-Way ANOVA, Least Significant Difference (LSD) determined the statistical significance at the level of 0.05.

The result findings were as follows:

1) The level of happiness in study of students with branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University in overall was at a high level (\bar{X} =3.93). While considered in each dimension, it was found that students were happy in study at high level (\bar{X} =3.98) that were feelings towards teachers and classmates, feelings towards teaching activities at high level (\bar{X} =3.98) and feelings towards the environment in the university at high level (\bar{X} =3.83).

2) Compare the happiness in study of students with branch in Police Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University. For classify to gender is not different. Classify to age is different. Classify to educational background is different and classify to accommodation is not different.

Keywords : Happiness in study, students with branch in Police Administration

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มุ่งสู่โลกาภิวัตน์ และความหลากหลายของข่าวสารทำให้สังคมได้รับการพัฒนาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ดังนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ชีวิตพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แต่จากการศึกษาที่ผ่านมากระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนมุ่งเน้นและกำหนดทิศทางโดยผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนที่เป็นองค์ความรู้ของผู้สอนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นสาระและเนื้อหา โดยละเลยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพและกระบวนการเรียนของผู้เรียนเป็นผลทำให้การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการเรียนรู้อย่าง วิจัย วงษ์ใหญ่ (2542 อ้างถึง คู่บุญ ศกุนตนา, 2552)

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นย้ำเรื่องคุณภาพและความสอดคล้องกับความต้องการของชาติเป็นประเด็น วางแผนยุทธศาสตร์และมาตรการการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงในการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อความสุขของสังคมและความสามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายคู่ขนานที่มีความสำคัญ ในระบบหลักสูตรกลไก การบริหารจัดการ การพัฒนา การลงทุนในเทคโนโลยี และปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษาจะต้องประสานสัมพันธ์กันในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นคนดีมีความสุขและมีขีดความสามารถเท่าเทียมมาตรฐานสากลไม่ว่าในการศึกษาระดับใด ทั้งนี้เน้นการเป็นชาติรุ่นใหม่ที่มีจิตวิญญาณของความเป็นไทย มีสำนึกต่อรากเหง้าทางวัฒนธรรมและต่อบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของครอบครัว ชุมชนและสังคม จาตุรงค์ ฉายแสง (2556, หน้า 1-2 อ้างถึง คู่บุญ ศกุนตนา, 2552, หน้า 1)

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษา เนื่องจากจะทำให้ทราบถึงระดับความสุขของนักศึกษารวมไปถึงจะได้นำไปใช้แก้ไขปรับปรุง เพื่อก่อให้เกิดความสุขในการเรียนและประโยชน์ต่อสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

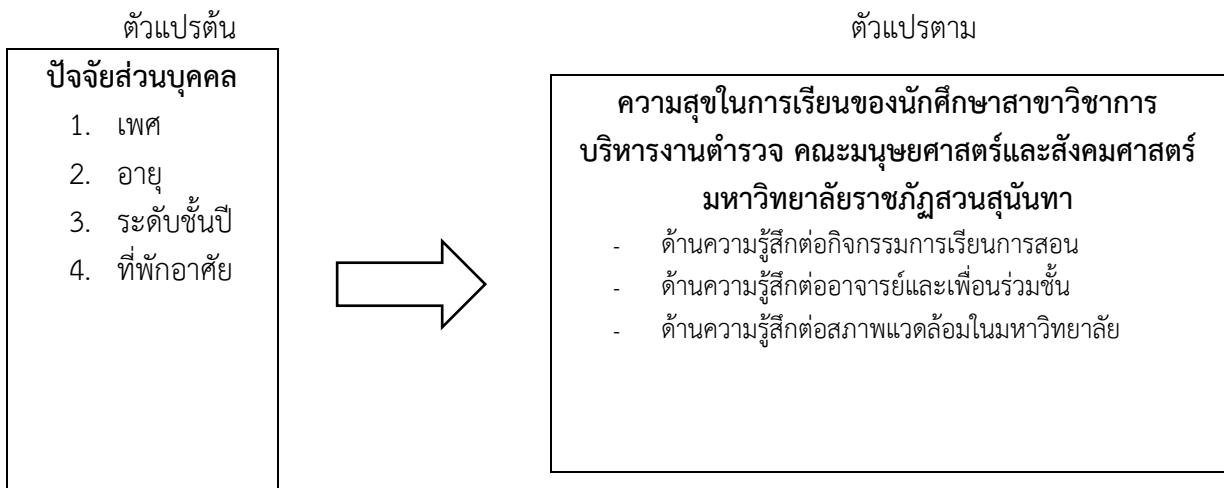
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานของการวิจัย

นักศึกษาที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษาและที่พักอาศัยต่างกันส่งผลต่อความสุขในการเรียนของ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทาแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข

กิติยวดี บุญชื้อและคณะ, 2540 ได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข โดยสรุปสาระสำคัญไว้ว่า “การเรียนรู้ที่มีความสุขจะต้อง มีแนวคิดพื้นฐานเกิดจากการสร้างความรักและความศรัทธาให้กับนักเรียน เพราะศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นของ การเรียนรู้ที่ดีที่สุด การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการได้สัมผัส และสัมพันธ์กับของจริง และธรรมชาติ การเปิด โอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตนเอง และบุคคลรอบข้างช่วยให้เขาปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม รอบตัว การประยุกต์กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน” การพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ต้องมีความสมดุลในการจัดกระบวนการเรียนการสอน บรรยากาศ และสภาพแวดล้อม โดยให้เด็กได้สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียน และเสริมสร้าง ประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีความสุขตามสภาพจริง และกระบวนการประเมินตามสภาพจริงในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

แนวคิดทฤษฎีและปรัชญาที่เกี่ยวกับความสุข

อาริสติปปุส (Aristippus) อาริสติปปุสเป็นนักปรัชญาสุขนิยมคนแรกใน อาริสติปปุส มีทรรศนะว่าสิ่งดี ทุกสิ่งตัดสินกันด้วยความสุขต้องเป็นความสุขที่กำลังได้รับอยู่ในขณะนั้น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นความสุขที่มีค่ามากกว่า ความสุขในความทรงจำหรือความสุขที่คาดหวังเอาไว้ พุดให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ อาริสติปปุส เน้นความสำคัญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของความสุขในปัจจุบันมากกว่าความสุขในอดีตหรือในอนาคต เพราะอดีตผ่านไปแล้ว ส่วนอนาคตก็ยังไม่ถึง จึงไม่ควรไปหวังอะไรเป็นเพียงสิ่งเลื่อนกลางเมื่อเปรียบเทียบกับความสุขในปัจจุบัน ความดีหรือค่าทางศีลธรรม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลรวมของความสุขในอดีตหรือในอนาคต กล่าวคือ เราแสวงหาความสุขให้มากที่สุดก็ในขณะนี้ เท่าที่จะมีโอกาส เพราะวันพรุ่งนี้เราอาจไม่มีโอกาสหาความสุขแล้วก็ได้ นอกจากเน้นความสุขในปัจจุบัน

เอพิคิวรัส (Epicurus) เอพิคิวรัสเป็นนักปรัชญาสุขนิยมชาวกรีก เอพิคิวรัสให้พรศนะว่า ความสุขมีสองอย่างคือ (1) ความสุขทางผัสสะอันเป็นความสุข ทางกายกับ (2) ความสุขที่เกิดจากความสงบอันเป็นความสุขทางใจ นับตั้งแต่ถือกำเนิดเกิดมาสิ่งมีชีวิตทุกชนิดต่างแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความทุกข์ แม้ว่าความสุขจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ แต่มนุษย์ก็ควรดำเนินทางสายกลางไม่ควรหมกมุ่นกับความสุขทางผัสสะมากจนเกินไป

เอพิคิวรัส แบ่งแรงปรารถนาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) แรงปรารถนาตามธรรมชาติมีสองอย่างคือ ที่จำเป็นกับที่ไม่จำเป็น แรงปรารถนาที่จำเป็นคือ สิ่งที่มนุษย์ต้องการเพื่อการดำรงชีวิต อันได้แก่ ปัจจัย 4 มีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งสิ่งเหล่านี้มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหา จะขาดเสีย ส่วนแรงปรารถนาที่ไม่จำเป็น ได้แก่ แรงปรารถนาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ไม่จำเป็นสำหรับชีวิต เช่น ความต้องการทางเพศ แรงปรารถนาประเภทนี้เอพิคิวรัสสอนให้ดำเนินสายกลาง

2) แรงปรารถนาประเภทที่สองคือ แรงปรารถนาที่มีได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติซึ่งถือว่าไม่จำเป็นสำหรับชีวิต เช่น สิ่งฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ความมั่งคั่งหรูหรา ชื่อเสียงเกียรติยศ สิ่งเหล่านี้นอกจากจะไม่จำเป็นสำหรับมนุษย์แล้ว ยังให้โทษอีกด้วย เพราะถ้ามนุษย์ทุ่มเทชีวิตเพื่อแสวงหาหมันหรือตกเป็นทาสของมัน มนุษย์ก็จะพบกับความทุกข์

ความหมายที่เกี่ยวกับความความสุข

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายว่า สุข คือ ความสบายกายสบายใจ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มีการใช้คำว่า ความอยู่ดีมีสุข (Well - Being) ให้ความหมายเป็นความสำเร็จโดยมีอิสรภาพ ในการเลือกดำรงชีวิต ฉะนั้น ความสุข (Happiness) จึงเป็นส่วนหนึ่งของความอยู่ดีมีสุขเป็นเครื่องชี้วัด ด้านสังคม

พระพรหมคุณาภรณ์ (2550) ให้ความหมายของความสุข คือ การเน้นการฝึกจิต และปฏิบัติ ธรรม กระทำความดี และความเคารพในตนเอง โดยแบ่งความสุขออกเป็น 3 ประเภท คือ ความสุขด้านรูปธรรม หมายถึง ความสุขที่ตามองเห็น คือ การมีทรัพย์สิน มีอาชีพที่มั่นคงตำแหน่งยศศักดิ์ ฐานะเป็นที่ยอมรับของสังคม มีมิตรสหายบริวารและครอบครัวที่ดี ความสุข ด้านนามธรรม หมายถึง ความสุขที่ ลึกล้ำเกินกว่าที่ตามองเห็น คือ คุณงามความดี ความสุขจากคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่น มีศรัทธาในสิ่งที่ดีงาม มีปัญญาที่ทำให้รู้จักการปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและความสุขด้านนามธรรมขั้นสูง ที่เรียกว่า โลกุตตระ หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจเป็นอิสระด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลาย รู้ชีวิตตามความเป็นจริง ปลดปล่อยให้ กฎธรรมชาติทั้งหลายเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ให้ความทุกข์เข้ามากระทบจิตใจ มีความสุขอยู่กับตัวเอง และมีชีวิตที่สมบูรณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภารดี อนันต์นาวิ (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” พบว่า

1. ความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาด้านอยู่ในระดับมากที่สุด-มาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้สึกต่ออาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย และความรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ระดับมาก

1.1 ด้านความรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงสามอันดับแรก นิสิตเต็มใจทำงานที่อาจารย์มอบหมาย นิสิตยกย่องเพื่อนเสมอ เมื่อเพื่อนทำถูกต้อง นิสิตมีความตื่นตันทันทีที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ นิสิตชอบค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากที่อาจารย์สอน

1.2 ด้านความรู้สึกต่ออาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด-มาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ นิสิตให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมต่างๆในห้องเรียน นิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และเพื่อนร่วมห้องเรียน นิสิตและเพื่อนมีความสามัคคีกันในการทำงานกลุ่มและกิจกรรมต่างๆในห้องเรียน ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ นิสิตยกย่องเพื่อนเสมอ เมื่อเพื่อนทำถูกต้อง

1.3 ด้านความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม บริเวณมหาวิทยาลัยมีบรรยากาศที่ร่มรื่นและอากาศเย็นสบายน่าพักผ่อน มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นิสิตได้มีโอกาสเพิ่มทักษะ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ มหาวิทยาลัยมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้แก่ นิสิตอย่างเพียงพอ

2. ปัจจัยคุณลักษณะของนิสิต ปัจจัยการเรียนการสอน ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ปัจจัยลักษณะกลุ่มเพื่อน ปัจจัยการสนับสนุนจากครอบครัว และปัจจัยการบริการทางการศึกษา ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถพยากรณ์ความสุขในการเรียนของนิสิต ได้ร้อยละ 97

2.1. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ ปัจจัยด้านลักษณะกลุ่มเพื่อน ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากครอบครัว ส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านคุณลักษณะของนิสิตไปยังความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถพยากรณ์ความสุขในการเรียนของนิสิต ได้ร้อยละ 1.01

2.2. ปัจจัยด้านการบริการทางการศึกษาและปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านการเรียนการสอนไปยังความสุขในการเรียนของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถพยากรณ์ความสุขในการเรียนของนิสิต ได้ร้อยละ 80

จตุรวัฒน์ ผนังรัมย์ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2559” พบว่า

1. ระดับความสุขของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความสุขต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมของมหาวิทยาลัย นักศึกษาภาคภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย มีคะแนนอยู่ในระดับมาก นักศึกษา รู้สึกเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เจ้าของร่วมในมหาวิทยาลัย มีคะแนนอยู่ในระดับมาก นักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างมี ความสุข มีคะแนน อยู่ในระดับมาก และคะแนนโดยรวมทั้ง 9 ด้าน นักศึกษามีความสุขระดับปาน กลาง

2. การเปรียบเทียบระดับความสุข ตามภูมิหลังของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาเพศหญิงมี ความสุข มากกว่านักศึกษาเพศชาย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความสุขมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ นักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีธรณี มีความสุขมากกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน พื้นที่ภาคตะวันออก มีความสุข มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อื่น ๆ และนักศึกษาที่ยังไม่มี คะแนนเฉลี่ยสะสม มีความสุขมากกว่า นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุข ตามภูมิหลังของนักศึกษา พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับ ความสุขด้านครอบครัว คะแนนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขด้านความมีน้ำใจ รายได้ ครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขด้านสุขภาพ และความสุขโดยรวม นักศึกษาที่มี ทุนการศึกษาจากการกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขด้านสุขภาพการเงิน นักศึกษาที่เคยได้รับ ทุนการศึกษามี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขด้านครอบครัว นักศึกษามีรายได้รวมเฉลี่ยทั้งหมดต่อ เดือนมีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับความสุขด้านจิตวิญญาณ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่ง เป็นการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 299 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 171 ชั้นปีที่ 1-3 ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 171 ชุด โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง

1.2 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบ แบบสอบถาม แล้วนำผลการตอบไปจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาเป็นแบบสอบถามมี 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และที่พักอาศัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ลักษณะเป็นคำตอบแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการ บริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ข้อมูลระดับความสุข

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ข้อ ด้านความรู้สึกรู้สึกต่ออาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น มี 5 ข้อ และด้านความรู้สึกรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย มี 5 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาสถิติต่างๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และที่พักอาศัย โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.2 เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด นำข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสุขของนักศึกษาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสุขของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา การทดสอบสมมติฐานจึงใช้ค่าสถิติ t-test กรณีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล มี 2 กลุ่ม และทำการทดสอบด้วยสถิติ F-test กรณีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 83.6 ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นปี 3 จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ส่วนใหญ่อาศัยที่หอพัก จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 80.1

2. ผลการวิเคราะห์ความสุขในการเรียนของนักศึกษาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความสุขในการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ได้แก่ ด้านความรู้สึกรู้สึกต่ออาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.98$) และด้านความรู้สึกรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.83$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความสุขในการเรียนของนักศึกษาการบริหารงานตำรวจ	ระดับของความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอน	3.98	0.50	มาก
2. ด้านความรู้สึกต่ออาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น	3.98	0.59	มาก
3. ด้านความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย	3.83	0.73	มาก
รวม	3.93	0.42	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .359 แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจที่มีเพศต่างกัน มีความสุขในการเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .015 แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจที่มีอายุต่างกัน มีความสุขในการเรียน โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสุขในการเรียน โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (4) จำแนกตามที่พักอาศัย พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .521 แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจที่มีที่พักอาศัยต่างกัน มีความสุขในการเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig.
เพศ	-.919	.359
อายุ	3.566*	.015
ระดับการศึกษา	7.642*	.001
ที่พักอาศัย	-.646	.521

อภิปรายผล

1. การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อภิปรายผลวิจัยผลได้ดังนี้ การเปรียบเทียบระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระดับการศึกษา แตกต่างกันไป จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามที่พักอาศัย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านความรู้สึกรู้สึกต่ออาจารย์ และเพื่อนร่วมชั้น และด้านความรู้สึกรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย อภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 อันดับแรก นักศึกษาเห็นความสำคัญกับสิ่งที่อาจารย์สอน นักศึกษามาถึงห้องเรียนก่อนเวลาและนั่งด้านหน้า และนักศึกษาเต็มใจทำงานที่อาจารย์มอบหมาย ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานจริง มีการทำงานเป็นกลุ่ม มีการรายงานผลงานที่ดำเนินการ และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของบพิตร อิสระ(2550) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

ด้านความรู้สึกรู้สึกต่ออาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 อันดับแรก นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์และเพื่อนในห้องเรียน นักศึกษายกย่องเพื่อนเสมอ เมื่อเพื่อนทำถูกต้อง และนักศึกษาให้ความร่วมมือกับอาจารย์และเพื่อนในการทำกิจกรรมต่างๆในห้องเรียน ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีนโยบายให้นักศึกษามีความรักและสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเอื้ออาทรมีประเพณีให้รุ่นพี่รับรุ่นน้อง และมีการจัดงานบายศรีสู่ขวัญ งานไหว้ครู และกิจกรรมฝึก เพื่อให้นักศึกษาได้พบกันมีกิจกรรมทำร่วมกัน และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสายทิพย์ แก้วอินทร์(2548) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ที่มีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าด้านสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก

ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียง 3 อันดับแรก มหาวิทยาลัยมีแหล่งการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษาได้จัดทำกิจกรรมร่วมกันอย่างเต็มที่ และบริเวณมหาวิทยาลัยมีบรรยากาศที่ร่มรื่น อากาศเย็นสบาย ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทุกบริเวณของมหาวิทยาลัย เช่น มีอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล มีแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ มีห้องสมุดให้นักศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่นักศึกษาต้องการ บริเวณมหาวิทยาลัยบรรยากาศร่มเย็นสามารถนั่งพักผ่อนค้นคว้าในสิ่งที่ต้องการศึกษาตามความต้องการ และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ พิเศษ(2548) ได้ศึกษาเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และบพิตร อิสระ(2550) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. ควรมีนโยบายให้อาจารย์ผู้สอนสนับสนุนให้นักศึกษามีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากที่อาจารย์สอน เพื่อให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่รักในการค้นคว้าหาความรู้
2. ควรมีนโยบายให้อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักยกย่องเมื่อเพื่อนทำถูกต้อง เพื่อให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่รู้จักการยกย่องและให้เกียรติเพื่อนร่วมชั้น อาจจะทำให้ นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการจัดสถานที่ที่เพียงพอสำหรับให้นักศึกษาสามารถนั่งพักผ่อนหย่อนใจได้ เพื่อให้ นักศึกษามี ความรู้สึกรักว่ามามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แล้วรู้สึกสุขกายสบายใจ อยากที่จะมาเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนารูปแบบการเรียนอย่างมีความสุขของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อ ประสิทธิภาพในการเรียนมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยนี้ เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูง จาก อาจารย์ รพีพัฒน์ จันทนินทรและ อาจารย์ อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์ ที่ปรึกษางานวิจัยฉบับนี้ ที่กรุณาให้ คำปรึกษา คำแนะนำ มีการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ไว้ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติวดี บุญเชื้อ และคณะ. (2540). “**ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข**” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ.
- ขวัญเนตร คาวีวงศ์. (2555). “**เรียนให้มีความสุข**” คณะกรรมการศึกษาและพัฒนาความรู้ทางจิตวิทยาและ สังคม. คู่บุญ ศกุนตนาค. (2552). “**ผลของความสอดคล้องระหว่างแบบการเรียนกับการสอนที่มีต่อความสุขใน การเรียนรู้ของนักเรียน**” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุรวัฒน์ ฝนิกรรัมย์” (2560). “**การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2559**” มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ธนพล บรรดาศักดิ์ กนกอร ชาวเวียง และนฤมล จันทระเกษม. “**ความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษา พยาบาล**” วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท.
- นุสราน นามเดช และคณะ. (2549). “**ความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยบรมราชชนนี สระบุรี**”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- บพิตร อิศระ. (2550). “การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร” คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550) “ธรรมบุญชีวิต” พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- แพรวพรรณ พิเศษ(2548). “โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” ภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2558). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา” ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานะ สินธูวงษานนท์. (2550). “ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- รศรินทร์ เกรย์ วรชัย ทองไชย และเรวดี สุวรรณพเก้า. (2533). “ความสุขเป็นสากล” สืบค้นเมื่อ มีนาคม 15,2562, จาก <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/FileUpload/PDF/Report-File-367.pdf>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน” ราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร.
- สายทิพย์ แก้วอินทร์.(2548). “การเรียนรู้ที่มีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น” ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาริสติปปุส,เอพิคิวรุส “แนวคิดทฤษฎีและปรัชญาที่เกี่ยวกับความสุข” สืบค้นเมื่อ มีนาคม 20 ,2562, จาก <http://yokeedesign.blogspot.com/2009/07/hedonism.html>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงาน*

จิรพงศ์ อนุพันธ์^{1*}, สุณัฐา กรุดทอง², สุวรรีย์ ยอดฉิม³

^{1,2,3} สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email : s59123405013@ssru.ac.th¹, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การจัดทำวิจัยเรื่องในครั้งนี้ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงานในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมโฆษณาประกาศรับสมัครงานของกิจการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ จำนวน ทั้งหมด 50 กิจการ โดยวิเคราะห์จาก เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา ทักษะความสามารถ และได้ทำการหาผลรวม และ ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า กิจการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่นั้นมีความต้องการรับบุคลากรเพศหญิงเข้ามาทำงานมากกว่าเพศชาย ในส่วนด้านอายุและประสบการณ์จากผลวิจัยเห็นได้ว่ากิจการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่จำกัดอายุและประสบการณ์ของบุคลากรในการรับเข้าทำงานในกิจการการท่องเที่ยว แต่ก็มีการบางแห่งที่ต้องการรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถในการทำงาน และทางด้านการท่องเที่ยวเข้ามาทำงาน วุฒิการศึกษา จากผลวิจัยจะเห็นได้ว่ากิจการการท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะรับบุคลากรที่จบการศึกษาไม่ต่ำกว่า ระดับปริญญาตรี หรือจบจากสาขาการท่องเที่ยวเป็นหลัก ทางด้านความสามารถผู้วิจัยได้เลือกทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของคนทั่วโลกที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในกิจการการท่องเที่ยว และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจาก ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสำคัญต่อการทำงานในกิจการการท่องเที่ยว

คำสำคัญ : คุณสมบัติของบุคลากร, กิจการท่องเที่ยว, รับเข้าทำงาน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในรายวิชาสัมมนาเพื่อการวิจัยทางภาษาอังกฤษธุรกิจ (ENL4910) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Qualifications of personnel in tourism industry in Thailand

Jirapong Anupan¹, Sunattha Krudthong², Suwaree Yordchim³

¹Business English Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Email : s59123405013@ssru.ac.th¹, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

Abstract

The research of this subject as the objective is to study the qualifications of personnel in tourism industry in Thailand. the researcher has collected 50 job advertisements for tourism industry job postings from websites, analyzed by gender, age, work experience education people skill and have to find the sum and percentage. The research found that most of the tourism businesses have a need for female personnel to work. which is no different from males regarding the age and experience, the research shows that most tourism businesses do not limit the age and experience of the personnel employed in the tourism business. but there are some businesses that require personnel with experience, knowledge, and ability to work. and the tourism industry came to work for the educational diploma. from the research, it can be seen that the tourism business needs to recruit personnel who graduate, undergraduate or graduated mainly from the tourism field in the ability, the researcher selected English language skills. because English is the common language of people around the world who use it for communication, it is very important in the tourism industry. and skills in using computers due to current information technology important for working in tourism.

Keywords : qualifications of personnel, tourism business, employment

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันจากจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นในทุกๆปีจากจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทย เป็นจำนวนประมาณ 30 ล้านคนในปี 2558 และได้เพิ่มขึ้นเป็น 38 ล้านคนในปี 2561 อ้างอิงจากสถิติของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในไทยและค่ากล่าวของ ยุทธศักดิ์ สุภสร ผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจากบทความของ Orawan Marketeer (2562) ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลต่อการพัฒนาของประเทศ โดยธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นธุรกิจหนึ่งที่จะส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ จากค่ากล่าวของ นายพงษ์ภาณุ เศวตรุนทร์ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่กล่าวไว้ใน ไทยรัฐฉบับพิมพ์ (2560) ได้ระบุว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวนั้นได้สร้างมูลค่าเพิ่มแก่เศรษฐกิจไทยนั้นมีความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 17.7% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี 2559 เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ธุรกิจการท่องเที่ยวจึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักทางเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย

ตาม พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535 มาตรา 3 นิยามคำว่า “ธุรกิจนำเที่ยว” หมายความว่า การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือให้บริการหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง ที่พัก อาหาร ทักษนาจรและมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยอ้างอิงจากบทความของ Bopitv (2551) โดยธุรกิจการท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบันนี้มีกิจการการท่องเที่ยวอยู่ทั้งหมดประมาณ 400 แห่ง กิจการท่องเที่ยวนั้นจึง สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท เป็นดังนี้ ได้แก่ (1) กิจการนำเที่ยวรับเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศอย่างเดียว (2) กิจการนำเที่ยวคนในประเทศไปยังต่างประเทศ (3) กิจการนำเที่ยวภายในประเทศอย่างเดียว (4) กิจการนำเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ (5) กิจการที่ดำเนินธุรกิจทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

บุคลากรที่มีคุณภาพจึงจัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากต่อการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวในประเทศไทย เพราะบุคลากรเป็นที่มาของประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของการทำงาน เป็นปัจจัยในการผลักดันให้ผลงานที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่องค์กรตั้งเอาไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ ณัฐกานต์ (2555) ได้อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญ และสามารถที่จะเอื้อประโยชน์ให้องค์กรดำเนินธุรกิจต่างๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ตรงกับสายงานเข้ามาทำงานในกิจการการท่องเที่ยว เพื่อช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการการท่องเที่ยวในประเทศ

ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจได้เห็นถึงความสำคัญของธุรกิจการท่องเที่ยวจึงได้ให้มิววิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ เพื่อเรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว จึงได้มีนักศึกษาที่สนใจในสายงานนี้เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการศึกษาคณะสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงาน เพื่อลดปัญหาของการไม่เข้าใจในลักษณะงานของกิจการการท่องเที่ยว ความไม่พร้อมในการเข้าไปทำงานในกิจการการท่องเที่ยวและการขาดทักษะความรู้ทางวิชาชีพหรือมีแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของกิจการการท่องเที่ยว และยังเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทั่วไปที่มีความสนใจในสายงานการท่องเที่ยวและยังสามารถนำไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่อยากจะเข้าไปทำงานในสายงานการ
ท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาคุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงาน
ในประเทศไทย และ เพื่อศึกษาประเภทของกิจการการท่องเที่ยวในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ทางผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากโฆษณาประกาศรับสมัครงานของกิจการ
ท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ www.jobthai.com, www.careerjet.co.th, www.th.indeed.com,
www.jobsdb.co.th www.th.jobble.com , www.jobtopgun.com และเว็บไซต์ของกิจการท่องเที่ยว โดย
ทางผู้วิจัยได้ทำการเลือกมาจำนวนทั้งหมด 50 กิจการ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทของกิจการ ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 กิจการนำเที่ยวรับเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศอย่างเดียว (In – bound Operator) มีทั้งหมด
17 แห่งดังนี้

ลำดับ	กิจการนำเที่ยวรับเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศอย่างเดียว
1.	Thai Marano Travel Co., Ltd.
2.	บริษัท Tropical Voyages จำกัด
3.	J & S Integrate Desire Co., Ltd.
4.	HWARUENN EXPRESS & TRADE CO.LTD
5.	Mango All Range Co., Ltd.
6.	SST Global
7.	ELEPHANT JUNGLE SANCTUARY CO., LTD.
8.	THOMAS COOK IN DESTINATION MANAGEMENT (THAILAND)
9.	CBS Travel Asia Co., Ltd.
10.	Maiyou international Co., Ltd.
11.	OM TOURS AND TRADING (THAILAND) CO., LTD.
12.	คิว ฮอติเคย์ เชียงใหม่
13.	Personnel Consultant Manpower (Thailand) Co., Ltd.
14.	WIN-WIN (Asia) Co., Ltd.
15.	Joinusthai
16.	ELEPHANT POOPOOPAPER PARK CHIANG MAI
17.	บริษัทติสค์พเวอรี่ฮอติเคย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 กิจการนำเที่ยวคนในประเทศไปยังต่างประเทศ (Out – bound Operator) มีทั้งหมด 16 แห่งดังนี้

ลำดับ	กิจการนำเที่ยวรับเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศอย่างเดียว
1.	TOURKRUB
2.	MUSHROOM TRAVEL
3.	Roong Sarp Grand Tour
4.	Jawaraj Tours
5.	New World Travel Co., Ltd.
6.	Bluefly Travel (Thailand) Co., Ltd.
7.	Imagine Tour & Travel Service Co., Ltd.
8.	VOSAIO TRAVEL LIMITED
9.	KTT KOREA TRAVEL CO., LTD.
10.	Global Compass (Thailand) Ltd.
11.	EDC Travel Pus Co., Ltd.
12.	Thai modern travel
13.	EDELWEISS TOURS THAILAND
14.	NEWGENS TRAVEL CO., LTD.
15.	World Surprise Travel Co., Ltd.
16.	บริษัท ออเรนทราเวล จำกัด

ตารางที่ 3 กิจการนำเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Local & Worldwide Operator) มีทั้งหมด 17 แห่งดังนี้

ลำดับ	กิจการนำเที่ยวรับเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศอย่างเดียว
1.	Thai travel center
2.	Siam travel mart
3.	VR AGENCY TRAVEL & TRADE COMPANY LIMITED
4.	Pan Air Travel Service Co., Ltd.
5.	บริษัท สนุก ฮอลิเดย์ จำกัด
6.	Internet Business Network Co., Ltd.
7.	AROUND JOURNEY CO., LTD.
8.	Lion International Travel Service (Thailand) Co., Ltd.
9.	บริษัท ยูไฟว์ดับเบิลเอท แทรฟเวล จำกัด
10.	QUALITY EXPRESS CO., LTD.
11.	Journeys Exotica (Thailand) CO., LTD.
12.	TNG travel network groups co. ltd
13.	Spice Roads Co., Ltd.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

14.	Boutique Biz Company Limited
15.	บริษัท เบญจจินดา โฮสติ้งจำกัด
16.	HGC Group Thailand Co., Ltd
17.	500Rai RESORTS & TOURS

เนื่องจากวิจัยเบื้องต้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาสัมมนาเพื่อการวิจัยทางภาษาอังกฤษธุรกิจ (ENL4910) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยจึงไม่สามารถเข้าถึงการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคลได้ ด้วยเรื่องของระยะเวลาของการวิจัยที่จำกัดและขอบเขตการเดินทางของผู้วิจัย จึงเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากประกาศรับสมัครงาน เพราะสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความชัดเจนและเป็นจำนวนมาก ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Excel โดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประเภทดังนี้ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา ทักษะความสามารถ และได้ทำการจำแนกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นตาราง เพื่อศึกษาคุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอ คุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงานโดยผลวิเคราะห์และแยกได้ ดังนี้ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา ทักษะความสามารถ จากการเก็บรวบรวมจากโฆษณาประกาศรับสมัครงานของกิจการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์มาจำนวนทั้งหมด 50 แล้วได้สรุปออกมาเป็นคำร้อยละ ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติด้านเพศ

เพศ	ประเภท			ผลรวม	คิดเป็นร้อยละ
	In bound	Out bound	Local & Worldwide		
ชาย	16	14	16	46	92
หญิง	17	16	17	50	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กิจการท่องเที่ยว In bound, Out bound, Local & Worldwide เพศหญิง เป็นเพศที่ทุกกิจการท่องเที่ยวต้องการรับเข้าทำงาน เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียด รอบคอบ ส่วนเพศชายคิดเป็นร้อยละได้ 92% ซึ่งมีเพียง 4 กิจการท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการรับเพศชายเข้าทำงาน จาก 50 กิจการท่องเที่ยว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติด้านอายุ

อายุ	ประเภท			ผลรวม	คิดเป็นร้อยละ
	In bound	Out bound	Local & Worldwide		
ไม่จำกัดอายุ	14	9	11	34	68
25-30	2	5	3	10	20
30-35	4	1	1	6	12

จากตารางที่ 2 พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว In bound , Out bound , Local & Worldwide กิจกรรมส่วนใหญ่มีความต้องการรับบุคลากรโดยไม่จำกัดทางด้านอายุ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 68% มีเพียงบางส่วนที่ต้องการบุคลากรที่มีอายุในช่วง 25 ปีถึง 30 ปี เป็นจำนวน 10 กิจกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20% และต้องการบุคลากรที่มีอายุในช่วง 30 ปีถึง 35 ปี เป็นจำนวน 6 กิจกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12% เนื่องจากบางกิจกรรมต้องการบุคลากรที่มีอายุ เพราะ บุคลากรเหล่านี้มีประสบการณ์และความสามารถในการทำงานมาก่อน

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์คุณสมบัติด้านประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์	ประเภท			ผลรวม	คิดเป็นร้อยละ
	In bound	Out bound	Local & Worldwide		
ไม่มีประสบการณ์	10	6	8	24	48
1-2 ปี	6	8	8	22	44
3-4 ปี	1	2	1	4	8

จากตารางที่ 3 พบว่า กิจกรรมท่องเที่ยว In bound, Out bound, Local & Worldwide กิจกรรมส่วนใหญ่มีความต้องการรับบุคลากรที่ไม่มีประสบการณ์ เป็นจำนวน 24 กิจกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 48% และรับบุคลากรมีประสบการณ์อย่างน้อย 1 ถึง 2 ปีที่ทำงานในด้านการท่องเที่ยวเป็นจำนวน 22 กิจกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 44% ในส่วนของกิจกรรมที่ต้องการบุคลากรที่มีประสบการณ์ 3 ถึง 4 ปี มีเพียง 4 กิจกรรมเท่านั้นซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8% เนื่องจากบางกิจกรรมต้องการบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 1 ปีขึ้นไปในด้านการท่องเที่ยวมาก่อน

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์คุณสมบัติด้านการศึกษา

การศึกษา	ประเภท			ผลรวม	คิดเป็นร้อยละ
	In bound	Out bound	Local & Worldwide		
ไม่จำกัดวุฒิการศึกษา	8	2	5	15	30
ปริญญาตรี	9	14	12	35	70

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 4 พบว่า กิจการท่องเที่ยว In bound, Out bound, Local & Worldwide กิจการส่วนใหญ่มีความต้องการรับบุคลากรที่วุฒิการศึกษาจบปริญญาตรีที่จบมาทางด้านสาขาการท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 35 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 70% และมีกิจการที่ต้องการรับบุคลากรโดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษาทั้งหมด 15 กิจการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30%

ตารางที่ 5 ผลวิเคราะห์คุณสมบัติด้านความสามารถ

ความสามารถ	ประเภท			ผลรวม	คิดเป็นร้อยละ
	In bound	Out bound	Local & Worldwide		
ด้านภาษาอังกฤษ	14	13	10	37	74
ด้านคอมพิวเตอร์	8	12	10	30	60

จากตารางที่ 5 พบว่า กิจการท่องเที่ยว In bound , Out bound , Local & Worldwide กิจการส่วนใหญ่มีความต้องการรับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน ภาษาอังกฤษมีจำนวนทั้งหมด 37 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 74% เนื่องจากภาษาอังกฤษนั้นถือเป็นภาษากลางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันทั่วโลก และหากมีทักษะภาษาที่ 3 จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ เช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น ส่วนความต้องการรับบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์มีจำนวนทั้งหมด 30 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 60% เนื่องจากกิจการท่องเที่ยวต้องการบุคลากรที่มีความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์ได้และ สามารถใช้โปรแกรมขั้นพื้นฐานของคอมพิวเตอร์ได้

อภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์คุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงาน ผลวิจัยพบว่า กิจการการท่องเที่ยวที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ โดยเริ่มจากเพศ จะเห็นได้ว่ากิจการการท่องเที่ยวต้องการบุคลากรเพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่ทุกกิจการท่องเที่ยวต้องการรับเข้าทำงาน มากกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่มี ความละเอียด รอบคอบ เอาใจใส่ และได้มีบทความบอกว่า เพศหญิงโดยเฉลี่ยนั้นมีการศึกษาสูงกว่าเพศชายในปี 2560 (วรรณ ขาญด้วยวิทย์ 2561) และปัจจัยต่อมาในการรับเข้าทำงาน คือเรื่องของภาษาจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์มาแล้ว ส่วนใหญ่กิจการการท่องเที่ยวต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของคนทั่วโลกในการติดต่อสื่อสาร โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรปวีณ์ กุลพรเพ็ญ (2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการการท่องเที่ยว เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศแห่งการท่องเที่ยว แต่ความรู้ภาษาอังกฤษนั้นก็ไม่เพียงพอเนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยของเราได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community – AEC) ทำให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมากขึ้นและสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาลเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในไทยมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวชาวจีน เกาหลี ญี่ปุ่น จึงทำให้เราควรศึกษาภาษาที่ 3 เป็นทางเลือกไว้ในการทำงานในอนาคต ซึ่งนอกจากทักษะทางด้านภาษาแล้วในปัจจุบันยังจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในด้านคอมพิวเตอร์ เนื่องจากในปัจจุบันนี้เป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ยุคโลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง คอมพิวเตอร์นั้นจึงมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของเราอย่างมาก ทำให้กิจการท่องเที่ยวต้องมีการปรับตัวและได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานให้เข้ากับยุคสมัย เช่น การซื้อตั๋วผ่านเว็บไซต์ การสำรองที่พัก เป็นต้นและเทคโนโลยีสารสนเทศยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการจัดการภายในกิจการการท่องเที่ยว ทั้งทางด้านการเจาะเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย การกระจายข้อมูลข่าวสารทางด้านโปรโมชั่นและยังช่วยให้กิจการการท่องเที่ยวได้เติบโตและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น และในปัจจุบันได้มีการนิยมจองบริการผ่านการท่องเที่ยวทางออนไลน์แพร่หลายซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25 ของการจองท่องเที่ยวทั้งหมด อ้างอิงจากบทความของ รศ.ดร. อรุณี อินทรไพโรจน์ (2562) และนอกจากการจองผ่านทางออนไลน์แล้วในปัจจุบันนี้ยังได้มีนักท่องเที่ยวที่นิยมใช้แอปพลิเคชันทางมือถือในการจองทางออนไลน์ทั่วโลก ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ LIU Xi (2560) เรื่องปัจจัยการเลือกแอปพลิเคชันเพื่อจองที่พักออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทย ทำให้ทราบว่าแอปพลิเคชันบนมือถือนี้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการดำเนินกิจการการท่องเที่ยวทั่วโลก เพราะฉะนั้นเราจึงควรมีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกิจการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์คุณสมบัติที่กิจการท่องเที่ยวต้องการรับบุคลากรเข้าทำงานผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้ต่อ ในทางการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับกิจการการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าควรค่าแก่การให้ความสำคัญกับสายงานนี้

สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจัดทำวิจัยเป็นแบบสอบถาม สัมภาษณ์บุคลากรในกิจการการท่องเที่ยวเกี่ยวกับคุณสมบัติและคุณลักษณะ เพื่อที่จะได้ข้อมูลแบบละเอียดและสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาในสายงานการท่องเที่ยวในประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้จัดทำวิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ใน สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับการสนับสนุนจาก อาจารย์ ดร. อังคิรา เหลืองนภา ที่ได้สอนในการเขียนวิจัยและได้ให้คำแนะนำในการเขียนบทความวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ญัฐกานต์ (2555) ความสำคัญของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จากhttps://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=2295&pageid=3&read=true&count=true (สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562)
- [2] วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. (2561). 3 ทศวรรษ ของการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงานไทย จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644092> (สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- [3] อรปวีณ์ กุลพรเพ็ญ. (2561). **ความสำคัญของภาษาอังกฤษและการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับชาวไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นลูกเรือในสายการบินแห่งชาติ การประชุมวิชาการด้านการบินระดับชาติ ครั้งที่ 1** (สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562)
- [4] อรุณี อินทรไพโรจน์ **ธุรกิจท่องเที่ยวไทยออนไลน์ (e-Tourism)** จาก<http://www.blog.rmutt.ac.th/?p=76> (สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2562)
- [5] ไทยรัฐฉบับพิมพ์ (2560) ปี 59 **ทำเงินเข้าไทยกระเป่าตุง! รัฐปลื้มตัวเลขท่องเที่ยวสวยหรู** จาก <https://www.thairath.co.th/content/860228> (สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562)
- [6] Bopitv. (2551). **พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535** จาก <http://www.openbase.in.th/node/1556> (สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562)
- [7] LIU Xi (2560) **ปัจจัยการเลือกแอปพลิเคชันเพื่อจองที่พักออนไลน์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทย** (สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562)
- [8] Orawan Marketeer (2562). **ยุทธศาสตร์ สุธสร มั่นใจกลยุทธ์เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้เข้าป่าแน่นอน** จาก <https://marketeeronline.co/archives/93819> (สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

การวิเคราะห์รูปแบบของอรรถภาคที่ปรากฏในบทคัดย่อ ที่เผยแพร่ในการประชุมระดับชาติและวารสารวิชาการระดับนานาชาติ*

รตนนท์ บุพลับ¹, อังคัรวรา เหลืองนภา²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email: ratanonbuplab@gmail.com¹, angvarrah.li@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วิเคราะห์อรรถภาค (move analysis) เพื่อศึกษาหารูปแบบของอรรถภาค (Pattern of moves) ในบทคัดย่อ โดยได้ทำการรวบรวมบทคัดย่อจำนวนทั้งหมด 50 บทความ 25 บทคัดย่อแรกรวบรวมจากการประชุมวิชาการบทความทางด้านมนุษยศาสตร์ของการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และอีก 25 บทคัดย่อ รวบรวมจากวารสาร PASAA ของสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งหมด 13 ฉบับ ระหว่างปี ค.ศ. 2012 – 2019 โดยทำการสุ่มคัดเลือกคัดเลือก (sampling) ผู้วิจัยใช้โปรแกรม AntMover – A Text Structure Analyzer (Anthony L, 2003) ในการวิเคราะห์อรรถภาค โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ใน 3 แม่แบบ คือ การปรากฏของอรรถภาค (Move occurrence) การเรียงลำดับของอรรถภาค (The sequence of moves) และ รูปแบบของอรรถภาค (the Patterns of moves) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า รูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้น (Beginning patterns of moves) ที่เผยแพร่ในการประชุมระดับชาติมักเริ่มด้วย Making topic generalizations และตามด้วย Announcing principal finding ซึ่งต่างจากบทคัดย่อที่เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ เริ่มด้วย Announcing present research ตามด้วย Announcing principal finding และในส่วนของอรรถภาคจบ (Ending patterns of moves) บทคัดย่อทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับการกล่าวถึงผลการศึกษาหลักเป็นลำดับสุดท้ายของบทคัดย่อเสมอ ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจที่จะเขียนบทคัดย่อในงานวิจัย เพื่อความเข้าใจ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางการเขียน

คำสำคัญ : อรรถภาค, การวิเคราะห์อรรถภาค, บทคัดย่อ, Ant-Mover

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในรายวิชาสัมมนาเพื่อการวิจัยทางภาษาอังกฤษธุรกิจ (ENL4910) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

The Analysis in Pattern of Moves Occurred in Abstracts Published In National Conference and International Journal

Ratanon Buplab¹, Angvarrah Lieungnapar²

^{1,2}Business English Humanities and Social sciences Suan Sunandha Rajabhat University,
Email: ratanonbuplab@gmail.com¹, angvarrah.li@ssru.ac.th²

Abstract

This study analyses the patterns of moves of abstracts published in national conference and international journal. The data in this study consists of 50 abstracts. 25 abstracts published in national conference retrieved from the 2nd Nation academic conference: Humanities and social science learning (NACHSL). The other 25 abstracts published in international journal were retrieved from 13 volumes of PASAA journal published between 2012-2019 by Chulalongkorn university language institute (CUIL). AntMover – A Text Structure Analyzer (Anthony L, 2003) is used as a main tool for the analysis. Abstracts are examined in 3 aspects of moves: Move occurrence, the sequences of moves and the patterns of moves. The results show that the beginning patterns of moves published in national conference seem to start with the move “making topic generalizations”, followed by the move “announcing principal finding”. In contrast, the beginning patterns of moves published in international journal tend to start with the move “announcing present research”, followed by the move “announcing principal finding”. The Ending patterns of moves written by both undergraduate students and postgraduate researchers are quite similar by starting with the move “announcing principal finding”. The result from the study can be beneficial to people who are interested in writing research abstracts and eager to learn the differences between research abstracts of national conference and international journal.

Keywords : moves, move analysis, research article, AntMover

บทนำ

ถึงแม้บทคัดย่อเป็นการสรุปอย่างสั้น ๆ ของงานวิจัยทั้งหมด แต่ถ้าเขียนบทคัดย่อได้ดี ก็จะทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะศึกษางานวิจัยนั้นมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าบทคัดย่อเปรียบเสมือนตัวแทนของงานวิจัยที่กล่าวถึง ข้อมูลโดยสรุปของงานวิจัย โดยส่วนมากแล้ว บทคัดย่อทางด้านมนุษยศาสตร์หรือบทคัดย่อทางด้านวิทยาศาสตร์มักประกอบไปด้วย ขอบเขตของการวิจัย จุดประสงค์ของการวิจัย และผลของการวิจัย แต่อย่างไรก็ตาม การเขียนบทคัดยอนั้นจะมีความแตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับสาขาวิชาของรายงานการวิจัยนั้น ๆ

บทคัดย่อ (abstract) คือหน้าต่างที่สะท้อนไปยังงานวิจัยให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในงานวิจัย บทคัดย่อ (abstract) ถูกเขียนออกมาด้วยจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน ทำให้สื่อสารออกไปยังผู้อ่านด้วยความหมายที่แตกต่างกัน สิ่งที่น่าสนใจคือในแต่ละประโยคหรือย่อหน้าในบทคัดยอนั้นมีรูปแบบของความหมายซ่อนอยู่ภายในตัวของมันเอง เพื่อทำหน้าที่จูงใจหรือทำการอธิบายไปยังผู้อ่าน โดยรูปแบบเหล่านั้นจะมีการจัดเรียงลำดับที่แตกต่างกันออกไปเพื่อที่จะสื่อสารไปยังผู้อ่าน ตามความประสงค์ของผู้เขียน เพื่อให้การเขียนบทคัดย่อมีประสิทธิภาพและสื่อสารออกไปยังผู้อ่านตามความประสงค์ของผู้เขียน ผู้เขียนจึงควรที่จะศึกษารูปของความหมาย ลักษณะการใช้ภาษา รวมไปถึงการเรียงลำดับของรูปแบบข้อความในการเขียนบทคัดย่อ โดยทั่วไปแล้ว บทคัดย่อทางด้านมนุษยศาสตร์หรือสังคมศาสตร์นั้นไม่ค่อยมีโครงสร้าง กล่าวคือบทคัดย่อไม่ได้ถูกแบ่งออกอย่างเจาะจง อย่างเช่น การเกริ่นนำ วิธีการ หรือ ผลของการวิจัย (Editage Insights, 2017) แต่ในส่วนของบทคัดย่อทางด้านวิทยาศาสตร์มักประกอบไปด้วยข้อมูลที่เจาะจงและตรงประเด็น โดยส่วนมาก ในบทคัดย่อทางด้านวิทยาศาสตร์มักเริ่มต้นด้วย ความเป็นมา ตามด้วย วิธีการ ผล และข้อสรุป (Joe Ricker, 2019)

ในปัจจุบันมีงานวิจัยเผยแพร่กันอย่างกว้างขวาง บ้างประกอบไปด้วยข้อมูลและเนื้อหาจำนวนมากหลายหน้า ดังนั้น จึงเป็นไปได้เลยที่ผู้อ่านจะสามารถอ่านบทความวิจัยทั้งหมดและเข้าใจถึงเนื้อหาที่บทความต้องการจะสื่อได้ในเวลาอันสั้น เพื่อที่จะให้ผู้อ่านสนใจที่จะอ่านบทความวิจัยได้นั้น บทคัดย่อมักเป็นสิ่งแรก ๆ ที่ผู้อ่านสนใจที่จะอ่านรองจากชื่อของงานวิจัย การที่จะดึงความสนใจจากผู้อ่านได้ บทคัดย่อควรใช้ข้อความที่สั้นกระชับ มีความชัดเจน และมีความถูกต้อง ด้วยเหตุนี้เอง บทคัดย่อจึงมีลักษณะหรือรูปแบบของการเรียงลำดับข้อมูลที่แสดงถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการสื่อสารในแต่ละย่อหน้าที่แตกต่างกันตามจุดประสงค์ของผู้เขียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดในการวิเคราะห์สัมพันธสาร (discourse analysis) John Swales (1990) เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดนี้โดยศึกษาถึงการจัดเรียงตัวของข้อความและประเภทของบทความ ซึ่งลักษณะของประเภทที่ปรากฏอย่างแตกต่างกันนั้นนำมาซึ่งเจตนาเพื่อการสื่อสาร ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น การศึกษาดังกล่าวนี้นี้ถูกเรียกว่า การศึกษาอรรถภาควิเคราะห์ (move analysis)

อรรถภาค (move) บอกให้เห็นถึงจุดประสงค์ในการสื่อสารของประโยคหรือย่อหน้าในบทความ (Swales, 1990) ต่อจากนั้น นักภาษาศาสตร์ได้ทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์อรรถภาค (move analysis) ในภาคสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น Genre analysis (Anthony L, 2000) อีกทั้ง Anthony L ยังได้พัฒนาโปรแกรมที่ใช้ในการวิเคราะห์อรรถภาค (move analysis) ขึ้นในปี 2003 โดยโปรแกรมที่เขาได้พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า AntMover – A Text Structure Analyzer

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

จากการทบทวนวรรณกรรมนักวิจัยยังได้ศึกษารูปแบบของอัตถภาคของบทคัดย่อในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น Phaisarn Yamwong ศึกษาบทคัดย่อในสาขาวิชาจิตวิทยา และ Chaniphon P. & Songsri S. (2017) ศึกษาบทคัดย่อในสาขาวิชาสัตว์ทดลอง ผลการศึกษาอัตถภาคของทั้งสองสาขาวิชามีความแตกต่างกันออกไป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบของอัตถภาคของบทคัดย่อ Phaisarn และ Chaniphon P. & Songsri S. (2017)

อัตถภาค (moves)	Phaisarn Yamwong	Chaniphon P. & Songsri S. (2017)
1	อัตถภาคส่วนนำ	อัตถภาคแสดงถึงข้อมูลภูมิหลัง
2	อัตถภาคจุดมุ่งหมาย	อัตถภาควัตถุประสงค์
3	อัตถภาควิธีการ	อัตถภาคการออกแบบการวิจัย
4	อัตถภาคผลผลิต	อัตถภาคบริบท
5	อัตถภาคข้อสรุป	อัตถภาคตัวอย่าง
6		อัตถภาคการทดลอง
7		อัตถภาค การวัดผล
8		อัตถภาคผลการวิจัย
9		อัตถภาคข้อสรุปผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เพื่อค้นหาความแตกต่างและรูปแบบของอัตถภาค ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างบทคัดย่องานวิจัยจากบทความการประชุมวิชาการ มจร. สวนสุนันทา และ บทคัดย่อจากสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในความสำคัญของบทคัดย่อ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการปรากฏของอัตถภาค (Move occurrence) การเรียงลำดับของอัตถภาค (The sequence of moves) และรูปแบบของอัตถภาค (the Patterns of moves) ของบทคัดย่อที่เผยแพร่ในการประชุมระดับชาติและวารสารวิชาการระดับนานาชาติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การรวบรวมบทคัดย่อจำนวนทั้งหมด 50 บทคัดย่อ โดยแบ่งออกเป็น 25 บทคัดย่อที่รวบรวมจากบทความทางด้านมนุษยศาสตร์ของการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานระดับชาติ ด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และอีก 25 บทความที่รวบรวมจากบทความทางด้านภาษาอังกฤษ ของสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งหมด 13 ฉบับระหว่างปี ค.ศ. 2012 – 2019 โดยทำการสุ่มคัดเลือกคัดเลือก (sampling) จากบทความทั้งหมด คลังข้อมูลภาษาที่ทำการศึกษาในครั้งนี้มีจำนวนคำทั้งหมด 9,289 คำ ดังรายละเอียดของคลังข้อมูลภาษาในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา

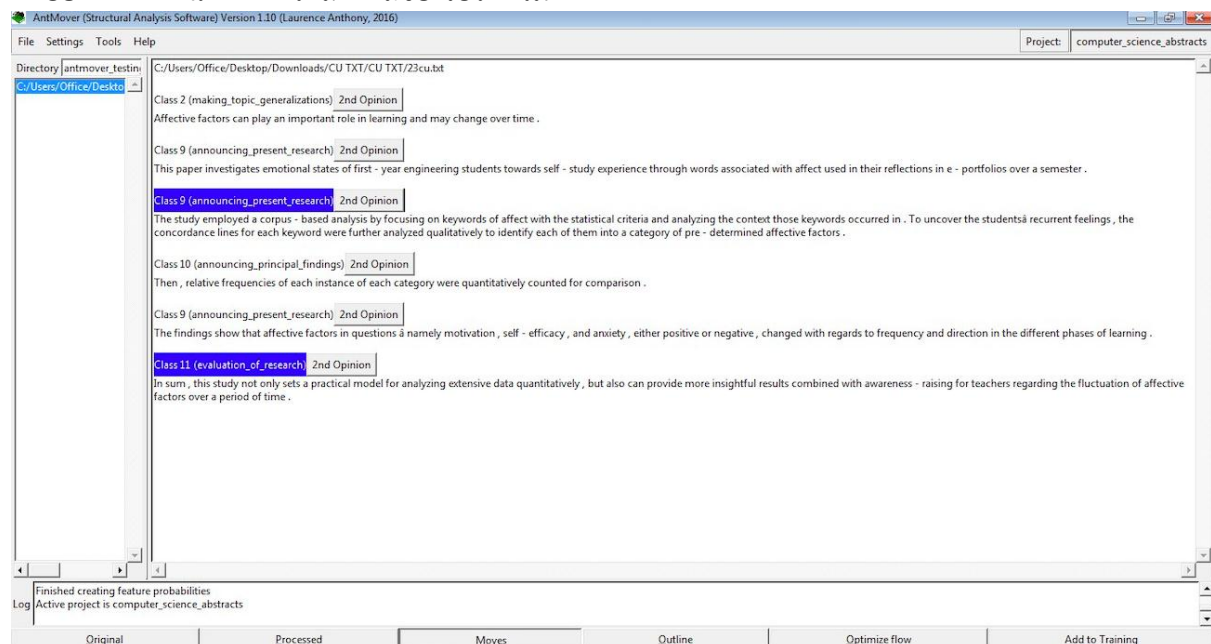
	การประชุมวิชาการ มรภ.สวนสุนันทา	สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำนวนคำ	4,590	4,699
รวม	9,289	

การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือ

1. โปรแกรม Pages ใช้ในการจัดเรียงบทความที่ทำการรวบรวมมาจากการประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ เพื่อแปลงไฟล์ให้เป็นไฟล์นามสกุล .txt รวมถึง ใช้เพื่อนับจำนวนคำทั้งหมดของบทความ
2. โปรแกรม AntMover A Text Structure Analyzer คือเครื่องมือที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์โครงสร้างของบทความในทุก ๆ ประเภทของบทความ (Anthony L, 2003) ใน การศึกษานี้ใช้ในการวิเคราะห์บทความโดยทำการวิเคราะห์ทีละบทความ จำนวนทั้งหมด 50 บทความ ดังตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 1 หน้าต่างการแสดงผลของโปรแกรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

หน้าต่างการแสดงผลของโปรแกรมแสดงให้เห็นถึง ทางด้ายซ้ายของหน้าต่างที่บอกถึงบทความที่นำมาวิเคราะห์ และทางด้านขวาของหน้าต่าง แสดงถึงบทคัดย่อที่ถูวิเคราะห์และทำการแบ่งประเภทของอรรถภาค โดยใช้ฟังก์ชัน move ในแถบตัวเลือกฟังก์ชันด้านล่าง

3. โปรแกรม Microsoft Excel ใช้ในการรวบรวมผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิเคราะห์ผลผ่านโปรแกรม AntMover A Text Structure Analyzer

คำอธิบายของอรรถภาค (Explanation of move)

ตารางที่ 3 คำอธิบายและตัวอย่างของอรรถภาค

อรรถภาค	คำอธิบาย	ตัวอย่างอรรถภาค
Claiming Centrality	ผู้เขียนกล่าวถึงสถานการณ์โดยรวมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	Beliefs about language learning are considered key for success in language learning. (Sirawit Apairach & Jutarat Vibulphol, 2015)
Making topic generalizations	ผู้เขียนกล่าวถึง การกล่าวไปสู่หัวข้อวิจัย	These beliefs can be shaped by contextual factors (Sirawit Apairach & Jutarat Vibulphol, 2015)
Indicating a gap	ผู้เขียนกล่าวแสดงให้เห็นถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่างานวิจัยนั้นยังไม่ได้ทำการศึกษาในเรื่องใด	However, it is often the learners ' mixed language proficiency which causes major problems in the classroom. (Nuangpolmak A, 2012)
Announcing present research	เป็นการนำเสนองานวิจัยโดยการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ และ กระบวนการของงานวิจัย	The study employed a corpus - based analysis by focusing on keywords of affect with the statistical criteria and analyzing the context those keywords occurred in... (Wasana Phasomyard, Pattamawan Jimarkon, Sonthida Keyuravong. 2013)
Announcing principal finding	ผู้เขียนกล่าวแสดงให้เห็นเกี่ยวกับผลการศึกษาหลัก ๆ ที่ได้ทำการศึกษามา	A higher number of English program students showed beliefs that are supportive of autonomous learning such as seeing the importance of practicing in various means... (Sirawit Apairach & Jutarat Vibulphol, 2015)
Evaluation of research	การประเมินผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ	In sum, this study not only sets a practical model for analyzing

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

		extensive data quantitatively, but also can provide more insightful results combined with awareness... (Phasomyard W, Jimarkon P, Keyuravong S. 2013)
--	--	--

การวิเคราะห์

หลังจากที่ได้ทำการรวบรวมบทความทั้งหมด 50 บทความเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำบทความที่ละบทความไปประมวลผลในโปรแกรมวิเคราะห์โครงสร้างบทความ (AntMover – A Text Structure Analyzer) ในการวิเคราะห์อรรถภูมิก่อนสามารถทำการวิเคราะห์ได้ทั้ง 2 แบบ คือผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ด้วยตัวของผู้วิจัยเอง และผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมดังกล่าว ทั้งนี้การใช้การวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมนั้นเพื่อความแม่นยำของการวิเคราะห์ เมื่อโปรแกรมแสดงผล ผู้วิจัยได้ทำการคัดลอกผลลัพธ์ที่ได้ขึ้นไปเก็บรวบรวมไว้ก่อน ผลการวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมวิเคราะห์โครงสร้างบทความ (AntMover – A Text Structure Analyzer)

การปรากฏของอรรถภูมิก่อน (Move occurrence)

เมื่อได้รวบรวมผลการวิเคราะห์ครบทั้ง 50 บทความแล้ว ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้เข้าไปจัดระเบียบและบันทึกผลผ่านโปรแกรม Microsoft Excel โดยผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงอรรถภูมิก่อนที่ปรากฏใน 25 บทความแรก จากบทความการประชุมวิชาการ มรภ. สวนสุนันทา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบอรรถภูมิก่อนที่ปรากฏในบทความระหว่างบทความการประชุมวิชาการและวารสารวิชาการ

อรรถภูมิก่อน	บทความการประชุมวิชาการ		วารสารวิชาการ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
Claiming Centrality	1	0.76	2	1.89
Making topic generalizations	23	17.56	13	12.26
Indicating a gap	0	0	2	1.89
Announcing present research	20	15.27	21	19.81
Announcing principal finding	55	41.98	44	41.51
Evaluation of research	32	24.43	24	22.64

จากตารางแสดงให้เห็นว่า อรรถภูมิก่อนที่ควรมีมากที่สุดในบทความของทั้งบทความจากการประชุมวิชาการ และ บทความวารสารวิชาการ คือ Announcing principal finding โดยอรรถภูมิก่อนที่มีปรากฏในจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือ Making topic generalizations, Announcing present research, Evaluation of research นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า อรรถภูมิก่อนที่มักไม่พบในบทความคือ Claiming Centrality และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

Indicating a gap ซึ่งอรรถภาค Indicating a gap นั้นไม่มีการกล่าวถึงเลยในบทคัดย่อที่มาจากการประชุมวิชาการ

การเรียงลำดับของอรรถภาค (The sequence of moves)

หลังจากที่ทราบถึงอรรถภาคที่มีปรากฏในบทคัดย่อจำนวนทั้งสิ้น 50 บทคัดย่อแล้วนั้น ในส่วนนี้ได้ทำการตรวจสอบถึงการเรียงลำดับของอรรถภาคของบทคัดย่อจากบทความการประชุมวิชาการ มรภ. สวนสุนันทา และบทคัดย่อสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้ทำการแทนค่าจำกัดความของอรรถภาค (Definitions of move) ออกเป็นดังนี้

Claiming Centrality	แทนเป็น C
Making topic generalizations	แทนเป็น M
Indicating a gap	แทนเป็น I
Announcing present research	แทนเป็น R
Announcing principal finding	แทนเป็น F
Evaluation of research	แทนเป็น E

โดยผลการวิเคราะห์การเรียงลำดับของอรรถภาคของ 25 บทคัดย่อแรกจากบทความการประชุมวิชาการ มรภ. สวนสุนันทา และ บทคัดย่อจากสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในลำดับถัดไป

รูปแบบของอรรถภาค (Patterns of moves)

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์การเรียงตัวของอรรถภาคแล้วนั้น ในส่วนนี้จะนำข้อมูลที่ได้มาแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของอรรถภาคที่ปรากฏในบทคัดย่อ ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบรูปแบบของอรรถภาค ดังตารางที่ 5 และ ตารางที่ 6

ตารางที่ 5 รูปแบบของอรรถภาค ของบทคัดย่อจากการประชุมวิชาการ มรภ. สวนสุนันทา

รูปแบบ	รูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้น (Beginning patterns of moves)	จำนวน
1	M → F	9
2	R → M	5
3	R → F	4

รูปแบบ	รูปแบบของอรรถภาคจบ (Ending patterns of moves)	จำนวน
1	F → E	7
2	E → F	7

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้น (Beginning patterns of moves) ในบทคัดย่อจากการประชุมวิชาการ มรภ. สวนสุนันทา มีรูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้นที่มักถูกใช้ในการเริ่มบทคัดย่อมากที่สุดคือ Making topic generalizations และตามด้วย Announcing principal finding ซึ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

รูปแบบของอรรถภาคที่ยังถูกใช้ในการเริ่มบทคัดย่อรองลงมาคือ Announcing present research ตามด้วย Making topic generalizations และสุดท้าย คือ Announcing present research ตามด้วย Announcing principal finding และในส่วนของอรรถภาคจบ (Ending patterns of moves) นั้นปรากฏว่าทั้งสองรูปแบบนี้นั้นมักถูกใช้ในส่วนนี้เท่า ๆ กัน ซึ่งได้แก่ Announcing principal finding ตามด้วย Evaluation of research และ Evaluation of research ตามด้วย Announcing principal finding

ตารางที่ 6 รูปแบบของอรรถภาค ของบทคัดย่อจากสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบ	รูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้น (Beginning patterns of moves)	ร้อยละ
1	R → F	8
2	M → F	6
3	R → M	1
4	C → F	1

รูปแบบ	รูปแบบของอรรถภาคจบ (Ending patterns of moves)	จำนวน
1	F → E	8
2	E → F	6

ตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้น (Beginning patterns of moves) ในบทคัดย่อจากสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีรูปแบบที่ใช้ในการเริ่มบทคัดย่อมากที่สุดนั้นคือ Announcing present research ตามด้วย Announcing principal finding และรูปแบบที่ถูกใช้รองลงมาคือ Making topic generalizations ตามด้วย Announcing principal finding และยังมีรูปแบบอื่น ๆ ที่ถูกใช้แต่ในจำนวนที่น้อยคือ Announcing present research ตามด้วย Making topic generalizations และ Claiming Centrality ตามด้วย Announcing principal finding ในส่วนของอรรถภาคจบ (Ending patterns of moves) รูปแบบที่ถูกใช้มากที่สุดคือ Announcing principal finding ตามด้วย Evaluation of research และรองลงมาคือ Evaluation of research ตามด้วย Announcing principal finding

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา การเรียงลำดับของอรรถภาคที่เกิดขึ้นเป็นรูปแบบของอรรถภาค นั้นมีรูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้น (Beginning patterns of moves) ปรากฏขึ้นทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ Making topic generalizations และตามด้วย Announcing principal finding (M-F), Announcing present research ตามด้วย Announcing principal finding (R-F), Announcing present research ตามด้วย Making topic generalizations (R-M) และ Claiming Centrality ตามด้วย Announcing principal finding (C-F). โดยมีรูปแบบที่ถูกใช้ซ้ำกันอยู่ 3 รูปแบบคือ Making topic generalizations และตามด้วย Announcing

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

principal finding (M-F), Announcing present research ตามด้วย Making topic generalizations (R-M) และ Announcing present research ตามด้วย Announcing principal finding (R-F) โดยบทคัดย่อจากการประชุมวิชาการ มรภ. สวนสุนันทา นั้นมักเริ่มด้วย Making topic generalizations และตามด้วย Announcing principal finding (M-F) ส่วนบทคัดย่อจากวารสารวิชาการ สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั้นมักเริ่มด้วย Announcing present research ตามด้วย Announcing principal finding (R-F) ในส่วนของ รูปแบบของอรรถภาคจบ (Ending patterns of moves) นั้นพบว่ามีรูปแบบที่ปรากฏขึ้น 2 รูปแบบ คือ Announcing principal finding ตามด้วย Evaluation of research (F-E) และ Evaluation of research ตามด้วย Announcing principal finding (E-F) โดยทั้ง 2 รูปแบบนี้ถูกใช้ซ้ำกันทั้งในบทคัดย่อจากการประชุมวิชาการ มรภ. สวนสุนันทา และ บทคัดย่อจากวารสารวิชาการ สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า รูปแบบของอรรถภาคในบทคัดย่อนั้นมีความแตกต่างกันอยู่น้อย ในส่วนของรูปแบบของอรรถภาคเริ่มต้น (Beginning patterns of moves) ที่มีปรากฏ 4 รูปแบบ และซ้ำกันอยู่ถึง 3 รูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามการวางลำดับของรูปแบบของอรรถภาคในบทคัดย่อนั้นมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือบทคัดย่อจากการประชุมวิชาการอาจต้องการสื่อสารให้เข้าใจง่าย แต่บทคัดย่อจากวารสารวิชาการอาจต้องการสื่อสารไปยังผู้อ่านที่เจาะจง และ ส่วนของ รูปแบบของอรรถภาคจบ (Ending patterns of moves) ที่มีปรากฏ 2 รูปแบบ และซ้ำกันทั้ง 2 รูปแบบ สามารถกล่าวได้ว่า ไม่ว่าบทคัดย่อนั้นจะถูกเริ่มต้นด้วยรูปแบบของอรรถภาครูปแบบใด และ มีการจัดเรียงรูปแบบของอรรถภาคในบทคัดย่อแตกต่างกันอย่างไร สุดท้ายแล้ว มักให้ความสำคัญกับ Announcing principal finding และ Evaluation of research

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการวิเคราะห์อรรถภาคด้วยโปรแกรม AntMover นั้นช่วยให้การวิเคราะห์ที่ในปริมาณมากนั้นง่ายขึ้นกว่าการวิเคราะห์ด้วยคน แต่อย่างไรก็ตามโปรแกรมวิเคราะห์นี้อาจมีการวิเคราะห์ที่ผิดพลาดบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยควรทำการตรวจสอบผลอีกครั้ง เพื่อความถูกต้องของผลการวิเคราะห์

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ที่ได้ให้ความรู้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดของการทำวิจัย จนสามารถสำเร็จลุล่วงมาได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

Anthony, L. (2000). Implementing genre analysis in a foreign language classroom. TESOL Matters, Vol. 10:3, pp.18-18.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

- Chaniphon P. & Songsri S. (2017). A Study of Move Sequencing and Language Use of Review Article Abstracts in the Laboratory Animal Field. PASAA PARITAT JOURNAL. volume 32 (2017).
- Editage Insights. (2017). The complete guide to writing a brilliant research paper. [web blog.] Retrieved from <https://www.editage.com/insights/the-complete-guide-to-writing-a-brilliant-research-paper>
- Joe Ricker. (2019). How to Write a Scientific Abstract. [web blog.] Retrieved from <https://study.com/academy/lesson/how-to-write-a-scientific-abstract.html>
- Nuangpolmak A. (2012). THE USE OF MULTILEVEL WRITING TASKS IN AN EFL CLASSROOM. PASAA Volume 44. July 2012.
- Phasomyard W. & Jimarkon P. & Keyuravong S. (2013). WHEN AFFECTIVE FACTORS CHANGE: A CORPUS-BASED ANALYSIS OF STUDENTS’ REFLECTIONS IN ENGLISH E-PORTFOLIOS. PASAA Volume 46. July-December 2013.
- Phaisarn Y. A Move Analysis of English Language Research Abstracts in the Field of Psychology. Valaya Alongkorn Rajabhat University.
- Sirawit Apairach & Jutarat Vibulphol. (2015). Beliefs about Language Learning of Thai Upper Secondary School Students in Different Educational Contexts. PASAA Volume 50. July - December 2015.
- Tya Vidhayasai & Sonthida Keyuravong & Thanis Bunsom. (2015). Investigating the Use of Google Translate in “Terms and Conditions” in an Airline’s Official Website: Errors and Implications. PASAA Volume 49. January - June 2015.
- Swales, J. (1990). Genre Analysis. Cambridge: Cambridge University Press.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของบางกอกโพสต์*

ศิรดา พันธุ์เพ็ง^{1*}, สุนัฏฐา กรุดทอง², สุวรี ยอดฉิม³

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
^{2,3}อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email: s59123405064@ssru.ac.th, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาโครงสร้างกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์รวมถึงความหมาย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคำกริยาวลีที่ปรากฏทั้งหมดในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของเว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 จำนวน 30 บทข่าว เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ โปรแกรม Microsoft Word และ Microsoft Excel จากผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้คำบุพบทเป็น with และ up มากสุด ในทั้งหมด 30 บทข่าว และเมื่อศึกษากาล (Tense) ของคำกริยาวลี จะพบว่าคำกริยามีการเปลี่ยนรูปไปตามกาล (Tense) ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาข่าวว่าเป็นเรื่องที่กำลังเกิดขึ้นหรือจบไปแล้ว อีกทั้งจากการศึกษาโครงสร้างและความหมายของกริยาวลีในครั้งนี้นั้นพบว่า การแปลโดยการอ่านจากบริบทช่วยให้สามารถแปลคำศัพท์ได้ แม้อาจจะไม่สมบูรณ์แต่ถือว่าได้ความหมายที่ใกล้เคียง เกิดความเข้าใจในประเด็นสำคัญของเนื้อหาข่าวได้

คำสำคัญ : กริยาวลี, ข่าวท่องเที่ยวออนไลน์, บางกอกโพสต์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในรายวิชาสัมมนาเพื่อการวิจัยทางภาษาอังกฤษธุรกิจ (ENL4910) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Phrasal Verb in Travel News Online of Bangkok Post

Sirada Punpeng¹, Sunattha Krudthong², Suwaree Yodchim³

¹Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,

^{2,3}Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,

Email: s59123405064@ssru.ac.th, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

Abstract

This research aims to study the structure of the verb phrases including the meaning in those news. Data of the phrasal verb in 30 travel news online of Bangkok Post from August to September 2019 have been collected from Bangkok Post website by using Microsoft Word and Microsoft Excel. The research found that the structure of the verb phrase in 30 news most common prepositions are “with” and “up”. When studying the tense. It is found that the verb is transformed according to tense which depends on news story. And from the verb structure and meaning also found that translation by reading context can help vocabulary translating even though it is not accurate but having close meaning. Be understanding the main news stories.

Keywords : Phrasal verb, Travel News online, Bangkok Post

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องทำให้สังคมโลกยุคนี้เป็นสังคมโลกไร้พรมแดน (Crystal, 2003) กลายเป็นสังคมดิจิทัลที่ทุกอย่างล้วนพึ่งพาเทคโนโลยี ทุกคนต่างมีสมาร์ตโฟนหรือเครื่องมือสื่อสารที่รองรับสัญญาณอินเทอร์เน็ต จึงทำให้คนเน้นใช้งานเพื่อติดตามข่าวสารหรือเพื่อสืบค้นข้อมูลต่างๆ จากสิ่งเหล่านี้ได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น การอ่านข่าวออนไลน์ก็เป็นสิ่งที่นิยมมากเช่นกัน เพราะรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจอีกทั้งทันสมัยและเข้าถึงง่าย เพียงแค่กดค้นหาในช่องทางออนไลน์หรือเว็บไซต์หลักของสำนักข่าวต่างๆ ทำให้เราสามารถรู้ถึงเหตุการณ์ในปัจจุบันได้ทันที

ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการท่องจำหรือการพูดตามซ้ำๆ ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ได้นานและไม่ส่งผลให้เกิดความจำระยะยาว (Krashen & Treerll, 1988) จึงทำให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษหันมาใช้สื่อออนไลน์เพื่อช่วยพัฒนาและเสริมทักษะด้านต่างๆ มากขึ้น ซึ่งวิธีการเรียนนั้นมีอยู่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการดูหนังออนไลน์ ฟังเพลง หรือการอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่นำเสนอสาระในรูปแบบภาษาอังกฤษและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการอ่านข่าวออนไลน์เป็นหนึ่งในวิธีที่นิยมเช่นเดียวกัน ด้วยรูปแบบการเขียนที่มีลักษณะรวมถึงการใช้คำที่จำแนกตามความง่ายทางภาษาและประเภทของข่าว กลุ่มคำศัพท์เฉพาะ อีกทั้งประโยชน์ในการติดตามข่าวสารหรือเรื่องราวที่น่าสนใจในอีกช่องทางหนึ่งด้วย

ในการอ่านข่าวภาคภาษาอังกฤษนั้น เรามักจะเจอกลุ่มคำศัพท์บางกลุ่มที่ไม่สามารถแปลความหมายหรือเข้าใจได้ในทันที ก่อให้เกิดความสับสนและความเข้าใจผิดในประเด็นข่าวที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งกลุ่มคำศัพท์ที่เป็นปัญหาตามที่กล่าวข้างต้นนี้คือ กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ที่มีโครงสร้างเป็นกริยา+คำบุพบท ดังเช่นผลการศึกษาในบทความวิจัยเรื่อง “ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล” ซึ่งผู้วิจัยให้ข้อมูลว่านักศึกษาเกิดความผิดพลาดในการแปลกริยาวิเศษณ์ โดยแปลแยกส่วนที่ละคำ คิดเป็นร้อยละ 16.9 (พรชัย พรวิริยะกิจ และวรินทร์ แดนดี, 2558) ดังนั้นเรื่องของกริยาวิเศษณ์จึงเป็นเรื่องที่ยากโดยเฉพาะกับเด็กไทยที่มักละเลยอยู่เสมอ

ปฏิเสธไม่ได้ว่าในเนื้อหาข่าวภาคภาษาอังกฤษนั้นย่อมมีคำกริยาวิเศษณ์ (phrasal verb) เพิ่มเข้ามาในการเขียนข่าวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับข่าวท่องเที่ยวเนื่องจากเนื้อหาของข่าวที่เป็นการเขียนบรรยายถึงสถานที่ต่างๆ จึงต้องใช้คำดึงดูดคนอ่านให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะออกไปพบเจอสิ่งใหม่ หากภาษาที่ใช้มีเพียงแค่ประธาน กริยา และกรรม อาจทำให้ข่าวนั้นๆ ขาดความน่าสนใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำคำกริยาวิเศษณ์มาประกอบเพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพและออกเดินทางตามสถานที่ที่ข่าวนำเสนอ หรืออีกนัยหนึ่งนั้นการอ่านข่าวท่องเที่ยวเป็นวิธีหนึ่งของการพัฒนาคลังคำศัพท์กริยาวิเศษณ์ในตนเองซึ่งในที่นี้หมายถึงการแปลและตีความ

ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาคำกริยาวิเศษณ์ (Phrasal Verb) โดยทำการค้นคว้าและศึกษาจากข่าวท่องเที่ยวออนไลน์เว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 ทั้งหมด 30 บทความ โดยวิธีการรวบรวมคำกริยาวิเศษณ์ที่พบลงในโปรแกรม Microsoft Word และ Microsoft Excel จากนั้นจึงวิเคราะห์ความหมายของคำกริยาวิเศษณ์เปรียบเทียบกับพจนานุกรมออนไลน์ของ Dictionary of English Phrasal Verb, Macmillan Dictionary, Oxford Dictionary, Longman Dictionary และ Cambridge Dictionary อีกทั้ง ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบความหมายภาษาไทยกับพจนานุกรม Longdo Dictionary เพื่อเป็นแปลคำกริยาวิเศษณ์ให้สมบูรณ์ตรงตามบริบทและเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจด้านคำศัพท์กริยาวิเศษณ์ การแปล และการอ่าน ในอนาคต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ต้องการจะศึกษาดังนี้

- 1) รวบรวมคำกริยาวลีที่พบทั้งหมดในข่าวท่องเที่ยวภาษาอังกฤษจากเว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 จำนวน 30 บทความ
- 2) วิเคราะห์โครงสร้างและความหมายของคำกริยาวลีที่พบทั้งหมดในข่าวท่องเที่ยวภาษาอังกฤษของเว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 จำนวน 30 บทความ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยศึกษาคำกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของบางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 ทั้งหมด 30 บทความ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ทำการค้นคว้าข่าวท่องเที่ยวในเว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 จำนวน 30 บทความ โดยสืบค้นจากเว็บไซต์ <https://www.bangkokpost.com/travel/> ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของสำนักพิมพ์บางกอกโพสต์ผู้ผลิตข่าวสารรายวันภาคภาษาอังกฤษของประเทศไทย

1.2 รวบรวมเนื้อหาข่าวท่องเที่ยวในเว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 ทั้งหมด 30 บทความ ลงโปรแกรม Microsoft Word จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยการอ่านเพื่อหาคำกริยาวลีเพื่อเปรียบเทียบกับพจนานุกรมออนไลน์ต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หลังจากรวบรวมคำกริยาวลีที่พบในเนื้อหาข่าวท่องเที่ยวทั้งหมดแล้ว จึงนำมาเปรียบเทียบกับพจนานุกรมออนไลน์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- Cambridge Dictionary (<https://dictionary.cambridge.org/>),
- Dictionary of English Phrasal Verb (<https://www.usingenglish.com/reference/phrasal-verbs/>)
- Longman Dictionary (<https://www.ldoceonline.com/>)
- Macmillan Dictionary (<https://www.macmillandictionary.com/>),
- Oxford Dictionary (<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>),
- Longman Dictionary (<https://www.ldoceonline.com/>) และได้มีการเปรียบเทียบ

ความหมายภาษาไทยกับพจนานุกรม Longdo Dictionary (<https://www.longdodict.com/>) เมื่อได้ความหมายของคำกริยาวลีทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำประโยคที่คำกริยาวลีเหล่านั้นปรากฏ มาแยกใส่โปรแกรมตารางคำนวณ Microsoft Excel (เวอร์ชัน 2010) ซึ่งพัฒนาและคิดค้นโดยบริษัทไมโครซอฟท์

2.2 นำประโยครวมทั้งความหมายของคำกริยาวลีทั้งหมดจากโปรแกรมตารางคำนวณ Microsoft Excel มาวิเคราะห์โครงสร้างและความหมายเพิ่มเติม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

1. คำกริยาวิเศษณ์ในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของบางกอกโพสต์

จากการรวบรวมคำกริยาวิเศษณ์ในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของเว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 จำนวน 30 บทความ พบว่ามีคำกริยาวิเศษณ์โดยที่ไม่นับคำซ้ำปรากฏในเนื้อหาข่าวทั้งสิ้น 28 คำ โดยเรียงตาม Alphabetical order จาก A to Z แสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคำกริยาวิเศษณ์ที่พบในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์

No.	Phrasal Verb	Meaning
1	accounts for	to give an explanation of something
2	ask for	to say that you want to speak to somebody or be directed to a place
3	blends in	if someone or something blends in with people or objects, they match them or are similar, and you do not notice them
4.	caught up with	to reach the same quality or standard as someone or something else
5.	come up with	[come up with something] to think of something such as an idea or a plan
6.	cope with	To deal successfully with a difficult situation or job
7.	deal with	To take the necessary action, especially in order to solve a problem, SYN: handle
8.	drawing up	to prepare and write something such as a document or plan
9.	drop by	to make a short visit somewhere
10.	end with	[end with something] to have something as the final part
11.	fit in with	if something fits in with other things, it is similar to them or goes well with them
12.	going ahead (with)	to start to do something, especially after planning it or asking permission to do it
13.	keep up with	to do whatever is necessary to stay level or equal with someone or something
14.	made up	to combine together to form something larger
15.	open up	to create a new opportunity or possibility

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 แสดงคำกริยาวลีที่พบในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ (ต่อ)

No.	Phrasal Verb	Meaning
16.	pass by	to go past a person, place, vehicle etc
17.	planned out	to think about and decide what you are going to do or how you are going to do something
18.	pointed out	to tell someone about some information, often because you believe they do not know it or have forgotten it
19.	pushed for	[push for something] to try hard to get or achieve something
20.	scale up	to increase the size, amount, or importance of something
21.	set to	to start working or dealing with something in an energetic and determined way
22.	set up	to prepare the equipment that will be needed for an activity so that it is ready to be used
23.	shell out	to pay money for something, especially when the cost is unexpected and not wanted
24.	signed up to	to commit yourself to a project or course of action, especially one that you have agreed with a group of other people, countries or organizations
25.	sort out	to separate something from a larger group
26.	take care of	to protect someone or something and provide the things that that person or thing needs
27.	take over	to take control of something
28.	take part (in)	to be involved in an activity with other people

จากตารางที่ 1 และ 2 พบว่ากริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวมักใช้คำบุพบทเป็น with และ up มากที่สุด และจากการค้นคว้าความหมายของแต่ละคำศัพท์นั้น พบว่า บางคำเราสามารถแปลเป็นไทยได้อย่างตรงตัว ยกตัวอย่างเช่น take care of ที่แปลว่า ดูแล, เอาใจใส่ ซึ่งเป็นคำที่คุ้นเคยและพบเห็นบ่อย แต่ในบางคำศัพท์ เราอาจไม่เคยพบและไม่สามารถแปลได้ในทันที ดังเช่น shell out ที่แปลว่า จ่ายเงิน (อย่างไม่เต็มใจ) หากเราไม่ทราบความหมายที่แท้จริงอาจแปล shell ว่า เปลือก และ out แปลว่า ออก เมื่อรวมคำเข้าด้วยกันแล้วทำให้ความหมายกำกวมไม่ชัดเจน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องค้นคว้าในพจนานุกรมเพิ่มเติมรวมถึงการดูบริบทโดยรอบประกอบอีกทางหนึ่ง

2. โครงสร้างและความหมายของกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์บางกอกโพสต์

จากการศึกษาโครงสร้างกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของเว็บไซต์บางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 จำนวน 30 บทความ พบว่า กริยาวลีมีโครงสร้างดังนี้

2.1 กริยาวลีมีโครงสร้างในการใช้ คือ Verb (กริยา) + Preposition (คำบุพบท) ดังแสดงในตาราง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 3 แสดงโครงสร้างของคำกริยาวลี

Verb	Preposition	Noun
account	for	the biggest portion
deal	with	the growing price war
take	over	the department

จากตาราง พบว่า โครงสร้างเป็นไปตามหลักไวยากรณ์ที่คำกริยาวลี (Phrasal verb) จะต้องตามหลังด้วยคำนาม

2.2 โครงสร้างกริยาวลีสามารถเปลี่ยนแปลงรูปตามกาล (Tense)

เนื่องจากข่าวเป็นการเขียนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ถึงแม้ว่าจะเป็น การนำเสนอในวันนี้ ตอนนี้แต่เหตุการณ์เหล่านั้นล้วนเกิดขึ้นไปแล้วหรือบางครั้งเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ดังนั้นเรื่องของกาล (Tense) จึงเข้ามาเกี่ยวข้องและส่งผลให้คำกริยา มีการเปลี่ยนรูป เพื่อที่ผู้อ่านจะได้เข้าใจในเรื่องของเวลาของเหตุการณ์นั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น

Report indicated the capacity of airports and the transport system have not caught up with the pace of tourism growth.

(Smart cities option to deal with glut / PUBLISHED : 21 AUG 2019 AT 07:00)

จะเห็นได้ว่า caught up (with) เป็นกริยาที่เปลี่ยนรูปซึ่งอาจตีความได้ว่าเป็น Past simple tense แต่เนื่องจากว่าในประโยคมีคำว่า have นำหน้าจึงอนุมานได้ว่ากริยาตัวนี้ไม่ใช่กริยาช่อง 2 แต่เป็นช่อง 3 (Past participle) โดยการใช้โครงสร้างของ Present perfect tense

The government should take the lead in drawing up a structure and come up with a support plan.

(Smart cities option to deal with glut / PUBLISHED : 21 AUG 2019 AT 07:00)

จะเห็นได้ว่า drawing up และ come up with ไม่มีการเปลี่ยนรูป เพราะเนื้อหาข่าวต้องการที่จะสื่อถึงเวลาปัจจุบันว่ารัฐบาลควรนำร่องโครงการและมีแผนการสนับสนุน จึงใช้ Present simple tense

Visa waiver pushed for China, India

*(Visa waiver pushed for China, India. Significant increase in visitors projected
PUBLISHED : 20 AUG 2019 AT 07:03)*

จะเห็นได้ว่า push for ได้มีการเปลี่ยนรูปเป็น pushed for โดยการเติม -ed ท้ายคำ เพราะต้องการสื่อถึงเหตุการณ์ในอดีตที่จบไปแล้ว ตามเนื้อหาข่าวที่รายงานถึงการผลักดันเรื่องการยกเลิกวีซ่าจีนและอินเดีย จึงใช้ Past simple tense

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.3 ความหมายของกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของบางกอกโพสต์

อย่างที่ทราบกันดีว่า โครงสร้างกริยาวลีและความหมายนั้นสามารถตีความได้หลากหลายจึงไม่อาจแปลตรงตัวได้ เมื่อต้องการศึกษาจึงต้องดูจากประโยคและบริบทโดยรวมรวมถึงการค้นคว้าในพจนานุกรมเพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้องและชัดเจน ตัวอย่างเช่น

Each team is made up of two persons.

(Red Cross road trip / PUBLISHED : 22 AUG 2019 AT 04:00)

จะเห็นได้ว่า made up สามารถแปลได้หลายความหมาย เช่น สร้าง, ชดเชย, แต่งหน้า หรือจัดไว้ แต่เราไม่สามารถนำคำว่า สร้าง, ชดเชย หรือแต่งหน้า มาเป็นคำแปลของประโยคนี้นี้ได้ เพราะจะทำให้ความหมายของประโยคผิดเพี้ยน เราจึงต้องใช้คำว่า จัดไว้ เพื่อให้เกิดความหมายที่เหมาะสมกับประโยค

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องคำกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวออนไลน์ของบางกอกโพสต์ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ปี 2562 จำนวน 30 บทความนั้นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาโครงสร้างและความหมายของกริยาวลีที่พบทั้งหมดในข่าว ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าคำกริยาวลีในข่าวท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้วมีโครงสร้างในรูปอดีตเพื่อเป็นการบอกเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดแล้ว อีกทั้ง การวิเคราะห์ความหมายของคำกริยาวลีในเนื้อหาข่าวท่องเที่ยวพบว่า การแปลโดยการดูจากบริบทของประโยคนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากไม่ใช้การอ่านรูปประโยคทั้งหมดอาจจะทำให้ความหมายและเนื้อหาของข่าวเปลี่ยนไปจากที่ควรจะเป็น ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างมากที่ผู้ศึกษาต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากพจนานุกรมออนไลน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของไทยหรือต่างประเทศ เพื่อเป็นช่องทางเลือกหนึ่งในการเรียนรู้ภาษาและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ของตัวเอง

ข้อเสนอแนะ

การเรียนรู้คำศัพท์และความหมายจากข่าวภาษาอังกฤษออนไลน์นั้นมีประโยชน์อย่างมาก นอกเหนือจากการอ่านเพื่อติดตามข่าวสารแล้ว ผู้ศึกษายังได้เห็นการใช้ภาษาและแนวการเขียนที่ต่างไปจากงานเขียนอื่น รวมถึงการได้เรียนรู้ถึงหลักไวยากรณ์ โครงสร้าง ศัพท์เฉพาะ รวมถึงความหมายที่สามารถตีความได้อย่างหลากหลายเมื่อมาอยู่ในงานข่าว ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องทำความเข้าใจในบริบทของข่าวเสียก่อนว่าเป็นเรื่องใดโดยสามารถรู้ได้จากการพาดหัวข่าว เพราะสิ่งที่อยู่ในเนื้อหาข่าวจะสอดคล้องกับพาดหัวข่าวเรื่องนั้นๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยและนำเสนอผลงาน ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ ในการเขียนบทความจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- [1] พรชัย พรวิริยะกิจ, วรินทร์ แดนดี. (2558, กรกฎาคม - ธันวาคม). “ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนักศึกษาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล,”ใน **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ปีที่ 4** ฉบับที่ 2: 19-24. สืบค้นจาก file:///C:/Users/sirada/Desktop/Research%20Article/ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ.pdf [1 กันยายน 2562]
- [2] Bagkok Post. **Bangkok Post Travel**. สืบค้นจาก <https://www.bangkokpost.com/travel/> [15 สิงหาคม 2562]
- [3] Cambridge Dictionary. **Cambridge dictionary Make your word meaningful**. สืบค้นจาก <https://dictionary.cambridge.org/> [8 กันยายน 2562]
- [4] Krashen & Treerll (1998). **The natural approach: language acquisition in the classroom**. สืบค้นจาก https://www.researchgate.net/publication/272776608_SD_Krashen_TD_Terrell_The_natural_approach_language_acquisition_in_the_classroom [1 กันยายน 2562]
- [5] Longdo Dict. **Longdo Dictionary**. สืบค้นจาก <https://www.longdodict.com/> [1 กันยายน 2562]
- [6] LONGMAN. **Longman dictionary**. สืบค้นจาก <https://www.ldoceonline.com/> [6 ตุลาคม 2562]
- [7] Macmillan Dictionary. **MacmillanDictionary**. สืบค้นจาก <https://www.macmillandictionary.com/> [8 กันยายน 2562]
- [8] Oxford Dictionary. **Oxford Learner's dictionaries**. สืบค้นจาก <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> [6 ตุลาคม 2562]
- [9] UsingEnglish. **Dictionary of English Phrasal Verb**. สืบค้นจาก <https://www.usingenglish.com/reference/phrasal-verbs/> [8 กันยายน 2562]

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์

เยาวเรศ แก้วสา^{1*}, สุณัฐา กรุดทอง², สุวรรีย์ ยอดฉิม³

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

^{2,3}อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email: s59123405018@ssru.ac.th¹, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

ภาษาอังกฤษมีความสำคัญในการทำงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในสายงานโลจิสติกส์ที่กำลังเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าทำงานในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ และเพื่อเปรียบเทียบการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในแต่ละตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตำแหน่งสายงาน Logistic, Sales, Customer Service, Shipping, Warehouse, Transportation, Supply Chains, Export & Import, Secretary และ Operations จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ซึ่งได้มาจากเว็บไซต์ jobsDB.com, Indeed.com เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โปรแกรม Microsoft Excel

ผลการวิจัย พบว่า ในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์มีความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในการทำงาน ได้แก่ 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยในระดับตำแหน่งงานในด้านหาผลรวมในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ได้ใช้ภาษาอังกฤษทุกวัน โดยพบว่า มีการใช้ทักษะการพูดกับทักษะการเขียนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดต่อประสาน พูดคุยกับลูกค้าหรือเพื่อนร่วมงานทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รองลงมา ทักษะการฟังกับทักษะการอ่านน้อยที่สุด เช่น เกิดจากการไม่เข้าใจการสื่อสารของลูกค้าหรือการรู้คำศัพท์ที่น้อย กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษดังกล่าวในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่ติดต่อประสานหรือพูดคุยกับลูกค้า เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน พบว่า ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทักษะการพูดกับทักษะการเขียนอยู่ในภาพรวมมากกว่า รองลงมา คือ ทักษะการฟังกับทักษะการอ่านอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเปรียบเทียบหาผลรวมในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษ พบว่าในแต่ละตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ มีผลรวมในการใช้ภาษาอังกฤษต่างกันและเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ : ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ, ตำแหน่งงาน, โลจิสติกส์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในรายวิชาสัมมนาเพื่อการศึกษาทางภาษาอังกฤษธุรกิจ (ENL4910) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Need of Using English in Logistical Work Field

Yaowaret Kaews¹, Sunattha Krudthong², Suwaree Yordchim³

¹Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,

^{2,3}Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,

Email: s59123405018@ssru.ac.th¹, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

Abstract

English is very important in the workplace. Especially in the field of logistics that is currently needed in the current labor market, therefore, the researcher has studied the demand for English in the position of logistics. To prepare to work in the position of Logistics and to compare the use of English language skills in listening, speaking, reading and writing in each position in the logistics field. The sample group used in this research is Logistic, Sales, Customer Service, Shipping, Warehouse, Transportation, Supply Chains, Export & Import, Secretary, and Operations positions, which are all from the position of Website.com, Indeed.com. The tools for researching and collecting data are Microsoft Excel.

It was found that the samples used the said English skills at a moderate level, most of them contacted or spoke with customers, etc. When comparing the use of English language skills in listening, speaking, reading and writing, it was found that English language skills in the line position Logistics Especially in speaking and writing skills in the overall picture, followed by listening and reading skills at the lowest level. By comparing the sum of the English language skills used Found that in each position of Logistics There are equal and equal results in the use of the English language.

Keywords : Demand of use English, Position, logistic

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

งคมโลกในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาฐานความรู้ควบคู่กับการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขันในแต่ละประเทศ ดังนั้น การจะช่วยให้ประเทศพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกได้นั้น ทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละประเทศจะต้องมีความรู้ความชำนาญในสาขาอาชีพของตน มีความเข้าใจในหลักคิดและแง่มุมทางวัฒนธรรมของประเทศที่ตนเข้าเกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องมีความสามารถในการใช้ภาษากลางในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพอย่างเชี่ยวชาญ (Pausell, 1983: 277-286) ซึ่งภาษากลาง (lingua franca) ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากและเป็นที่ยอมรับมากที่สุดภาษาหนึ่งก็คือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งปัจจุบันมีสถานะเป็น “ภาษาอังกฤษนานาชาติ” (International English) หรือ “ภาษาอังกฤษโลก” (Global or World Englishes) (Kachru, 2005, cited in Will Baker, 2012) ทั้งนี้เนื่องมาจากจำนวนประชากรโลกมากกว่าหนึ่งในสี่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับปฏิบัติงานได้จนถึงระดับคล่องแคล่ว และมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (Crystal, 2003: 6)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพนักงานบริษัทในประเทศไทยยังคงประสบปัญหาทางการใช้ภาษาอังกฤษ (เพ็ชรวิเชียรและ ริช โมนา เค, 2552) เช่น การที่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ถูกหลักไวยากรณ์ในการบริการลูกค้า ไม่เข้าใจความต้องการของลูกค้า การรู้คำศัพท์ที่น้อย (พิมพ์จินดา อากาส, ระพีพร ฐิตตะคุโน, และ ศุภรัตน์ ทศนสีลพร, 2556) กล่าวว่า สำหรับบริษัทที่มีชาวต่างชาติทำงานร่วมกับคนไทย มีสาขาอยู่ต่างประเทศ หรือบริษัทต้องติดต่อลูกค้าที่เป็นชาวต่างชาติ บริษัทดังกล่าวจะพิจารณาบุคลากรที่มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อเข้าทำงาน ดังนั้นหากคนไทยต้องการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก ก็จะต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางได้ในระดับดี เนื่องจากในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ล้วน แต่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสารนั่นเอง

คำนิยามของ Logistics ตาม Council of Logistics Management (CLM) ในปี ค.ศ. 1998 กล่าวไว้ว่า “Logistics โลจิสติกส์ หมายถึง “กระบวนการในการวางแผน ดำเนินการ และควบคุมประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการไหล การจัดเก็บวัตถุดิบ สินค้าคงคลังในกระบวนการ สินค้าสำเร็จรูป และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดที่มีการใช้งาน โดยมีเป้าหมายเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ” ทั้งนี้ กระบวนการต่างๆ ของระบบ Logistics โลจิสติกส์ จะต้องมัลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่สอดคล้องประสานกัน ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน” (ธนิต โสรรัตน์, 2558)

ธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยนับเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจการค้าและการบริการ ทั้งในภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม ในทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การผลิต จนกระทั่งสินค้าและบริการเหล่านั้นเดินทางถึงผู้บริโภค การบริหารจัดการโลจิสติกส์ที่ดีจะสามารถยกระดับศักยภาพกระบวนการผลิตและการกระจายสินค้า/บริการ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งด้านเวลา ต้นทุน คุณภาพ และระดับการให้บริการที่เหมาะสม (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2558)

การประกอบการด้านธุรกิจโลจิสติกส์ได้รับอิทธิพลที่เกิดจากการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก มีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นและผู้ประกอบการตลอดจนผู้ทำงานในสายงานนี้จำเป็นต้องมีความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการประสพผลสำเร็จในหน้าที่การงาน เนื่องจากในสายงานด้านธุรกิจโลจิสติกส์นั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก ตั้งแต่กิจกรรมขาเข้า (Inbound) และกิจกรรมขาออก (Outbound) โดยโลจิสติกส์ขาเข้า (Inbound Logistics) ประกอบไปด้วยการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบจากแหล่งกำเนิดไปสู่บริษัทที่ทำการผลิต ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดส่งวัตถุดิบ ได้แก่ การบริหารการขนส่ง การบริหารวัสดุ คงคลัง การบริหารการสั่งซื้อ และการบริหารข้อมูลการจัดหาวัตถุดิบ (โครงการภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและเอกชน SMEs Projects) และโลจิสติกส์ขาออก (Outbound Logistics) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ออกจากโรงงานไปยังลูกค้า ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการกระจายสินค้า ได้แก่ การบริหารการขนส่ง ย้ายสินค้า การบริหารคลังสินค้าสำเร็จรูป การกำหนดที่ตั้งคลังสินค้า การบริหารการจัดการด้านคำสั่งซื้อ และการบริหารข้อมูลด้านสถานะตลาดของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้กิจกรรมการเคลื่อนย้ายสินค้าสำเร็จรูปยังรวมถึงการนำสินค้าที่ใช้แล้วกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่อีกด้วย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่จำเป็นต้องมีการใช้ภาษาอังกฤษเข้ามาเกี่ยวข้อง (โครงการภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน SMEs Projects)

ในส่วนของความสำคัญของภาษาอังกฤษนั้น ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ช่วยให้การติดต่อทางธุรกิจมีความสะดวกสบายมากขึ้นทำให้คนทำงานที่อยู่กันคนละประเทศมีความเข้าใจกันมากขึ้น จึงเป็นที่เข้าใจตรงกันว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักของการทำงาน หากพูดไม่ได้ก็อาจจะทำให้เกิดผลกระทบกับการทำงานได้หรือแม้แต่การสมัครงานเอง หากเราไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี โอกาสที่จะได้งานทำก็มีน้อยลง ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อสื่อสารและยังเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงาน เมื่อเราต้องติดต่อกับคนต่างวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และจะมีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อยๆ สำหรับการทำงานที่คนทั้งโลกต้องมาติดต่อสื่อสารกัน ธุรกิจสามารถเดินหน้าไปได้อย่างราบรื่นเมื่อทุกคนสามารถเข้าใจในสิ่งที่อีกคนหนึ่งพูดถึง ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาที่ถูกใช้อย่างแพร่หลาย และยังเป็นการเปิดโลกกว้างทางความคิด คนทำงานที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีจะได้เปรียบคนทำงานคนอื่นๆ เพราะสามารถติดต่อพูดคุยกับคนได้ทุกรูปแบบ ทุกชาติ ทุกภาษา โอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในการทำงานเกิดขึ้นจากการใช้ภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน เราจึงต้องเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นหากคนไทยต้องการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก ก็จะต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางได้ในระดับดี เนื่องจากในการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ล้วนแต่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสารนั่นเอง (Crystal, 2003)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานในปัจจุบันว่าภาษาอังกฤษได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการทำงานในสายงานด้านธุรกิจโลจิสติกส์ด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับความรู้ ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในการเข้าทำงานในสายงานนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ว่า ทักษะภาษาอังกฤษด้านใดบ้างเป็นที่ต้องการในการทำงานในสายงานนี้
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทักษะภาษาอังกฤษ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ของตำแหน่งในสายงานโลจิสติกส์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

หลักการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษ

การสำรวจความจำเป็นของการใช้ภาษาอังกฤษนั้นมีหลักการวิเคราะห์หลายประการเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการที่แท้จริงของผู้ทำงานดังทฤษฎีต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ความรู้ทางภาษาอังกฤษขณะปัจจุบัน (Present Situation Analysis: PSA)

Dudley-Evans & St. John (1998) กล่าวว่า การวิเคราะห์สถานการณ์ความรู้ทางภาษาอังกฤษขณะปัจจุบันทำให้ประเมินได้ถึงจุดอ่อนและจุดแข็งด้านทักษะทางภาษา และประสบการณ์การเรียนรู้ทางภาษาของผู้ทำงาน Jordan (1997) กล่าวว่า แหล่งข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์ความรู้ทางภาษาอังกฤษขณะปัจจุบันนั้น คือ ตัวผู้ทำงาน ลักษณะการเรียนการสอน และสถานที่ทำงานของผู้ทำงาน เพื่อให้ผู้วิเคราะห์ทราบว่าลักษณะภาษาอังกฤษทั้งทางหลักการใช้ภาษา และสถานการณ์การใช้ภาษาของผู้ทำงานที่ใช้อยู่ในขณะนี้เป็นอย่างไรรวมถึงการทดสอบแบ่งระดับความสามารถทางภาษาที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ความรู้ทางภาษาอังกฤษขณะปัจจุบัน นอกจากนี้ ข้อมูลเบื้องหลังของผู้ทำงานแต่ละคน เช่น จำนวนปีที่เรียนภาษาอังกฤษ หรือระดับการศึกษา ก็สามารถทำให้ผู้วิเคราะห์ทราบถึงสถานการณ์ความรู้ทางภาษาอังกฤษขณะปัจจุบันของผู้ทำงานได้เช่นเดียวกัน

2. การวิเคราะห์ความต้องการด้านการใช้ภาษาอังกฤษ

West (1998) กล่าวว่า หลักการวิเคราะห์ความจำเป็นด้านการใช้ภาษาอังกฤษนั้นเปรียบเหมือน “ร่ม” ที่จะต้องวิเคราะห์ให้ครอบคลุมทั้งตัวผู้ทำงาน และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยหลักการของการวิเคราะห์ความต้องการด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ตามแนวทางของ Hutchinson & Waters (1987) ที่อ้างในใน West (1998) กล่าวว่า การวิเคราะห์ด้านความขาดแคลนนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นย่อยเป็น 2 ด้าน คือ

1) ความจำเป็นของการใช้ภาษาอังกฤษ (necessities) เป็นความจำเป็นทางด้านการใช้ภาษาอังกฤษที่ผู้ทำงานจำเป็นต้องรู้เพื่อสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพในสถานการณ์เป้าหมายแต่ละสถานการณ์ Hutchinson & Waters (1987) ได้ให้ตัวอย่างของความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษ ดังเช่น นักธุรกิจต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างการทำงานในหัวข้อการเขียนจดหมายธุรกิจ การเขียนอีเมล การใช้ภาษาในการสื่อสารในการประชุม นอกจากนี้กลุ่มนักธุรกิจพวกนี้ยังอาจจะต้องการรู้ความหมายโดยนัยของรูปประโยคหรือคำศัพท์ที่ใช้วงการธุรกิจ

2) การระบุถึงความจำเป็นในการใช้ภาษาให้ตรงกับสถานการณ์ และรูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันตามลักษณะการใช้งานของแต่ละสาขาอาชีพนั้น ความต้องการของผู้ทำงาน และการใช้งานภาษาอังกฤษเฉพาะทาง ผู้วิเคราะห์อาจจะต้องสำรวจความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษที่มีอยู่ในขณะปัจจุบันของผู้ทำงาน เพื่อจะให้เห็นได้ว่าผู้ทำงานภาษาอังกฤษแต่ละคนนั้นมีความขาดแคลนภาษาอังกฤษ (lacks) ที่จำเป็นในการทำงานอย่างไร Jordan (1997) กล่าวสนับสนุนว่า การวิเคราะห์ด้านความขาดแคลนนั้นทำให้ผู้วิเคราะห์เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ความรู้ของผู้ทำงานในปัจจุบัน และสถานการณ์เป้าหมายอันจะทำให้ทราบถึงระดับทักษะทางภาษาที่จะช่วยให้ผู้ทำงานประสบความสำเร็จ

งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า ในประเทศไทยมีงานที่นำเสนอแนวคิดที่น่าสนใจ ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานวิจัยของ ฝะอบ พวงน้อย บุปผา เสโตบล นาทยา แก้วใส และวรรณ ศรีเพ็ญ (2546) พบว่า เนื้อหาสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพที่มักใช้ในชีวิตการทำงานจริงนั้น ประกอบด้วย เนื้อหาพื้นฐาน 7 ประเด็นหลัก คือ (1) การแนะนำตัว และการทักทาย (2) การรับโทรศัพท์ (3) การอธิบาย ลักษณะงานหรือสินค้า (4) การรับคำสั่ง (5) การเขียน จดหมายสมัครงาน (6) การสัมภาษณ์งาน และ (7) การ นำเสนอผลงาน รวมทั้งมุ่งเน้นการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

ส่วนคณะผู้วิจัยโรงเรียน โปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ (2553) พบความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษ ดังนี้ (1) เพื่อให้มีความสามารถด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับตำแหน่งงาน หน้าที่ และวัฒนธรรม (2) เพื่อพัฒนา ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเป็น พื้นฐาน บูรณาการกับการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (3) เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ เห็นประโยชน์และคุณค่าของภาษาอังกฤษในการแสวงหาความรู้

งานวิจัยของนางสมร พงษ์พานิช (2554) พบว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการ มีความสำคัญต่อการสัมภาษณ์งานเป็นลำดับแรก ลำดับต่อมา คือ มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพต่าง ๆ

งานวิจัยของ Hui-Uen, Ruth, Hui-Lung และ Floyd (1999) พบว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการเรียนในปัจจุบันและต่อการทำงานในอนาคต รวมทั้ง พบว่า นักศึกษาต้องการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ พื้นฐาน ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 และต้องการพัฒนาทักษะการฟังมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการใช้ภาษาอังกฤษที่มีผลต่อการเข้าทำงานต่อ หรือความต้องการของนายจ้างดังเช่น Grant & Dickson (2006) สำรวจความต้องการของนายจ้างจาก 63 ประเทศทั่วโลกที่อยู่ในสภาวิศวกรรมการเคมีโลก (the World Chemical Engineering Council: WCEC) ในปี 2004 โดยส่งแบบสอบถามให้กับหัวหน้าฝ่ายบุคคลของบริษัทที่อยู่ในองค์กรสภาวิศวกรรมการเคมีโลกแบบสุ่ม เพื่อถามถึงความต้องการของลูกจ้างในอนาคตเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทางวิศวกรรม และทักษะอื่น ๆ ที่ ต้องใช้ในการทำงาน ผลปรากฏว่านายจ้างให้ความสำคัญต่อการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารในการทำงานเป็น ลำดับที่ 3 จาก ความต้องการจำนวน 26 ประการของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้าง

นอกจากนี้ Lee (2003) สำรวจความต้องการในการจ้างงานของนายจ้างที่มีต่อความสามารถของ วิศวกร โดยให้นายจ้างจำนวน 312 คน ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า นายจ้างเห็นว่าการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างการสื่อสารในการทำงาน เช่น ความสามารถในการพูดที่ชัดเจน การพูดบอกขั้นตอนการทำงานที่ ถูกต้อง หรือการนำเสนอผลงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ภาษาอังกฤษนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. Logistic หมายถึง เป็นระบบการจัดการการส่งสินค้า ข้อมูล และทรัพยากรอย่างอื่นจากจุดต้นทาง ไปยังจุดบริโภคตามความต้องการของลูกค้า ดังนั้น โลจิสติกส์เกี่ยวข้องกับการผสมผสานของ ข้อมูล การขนส่ง การบริหารวัสดุคงคลัง การจัดการวัตถุดิบ การบรรจุหีบห่อ

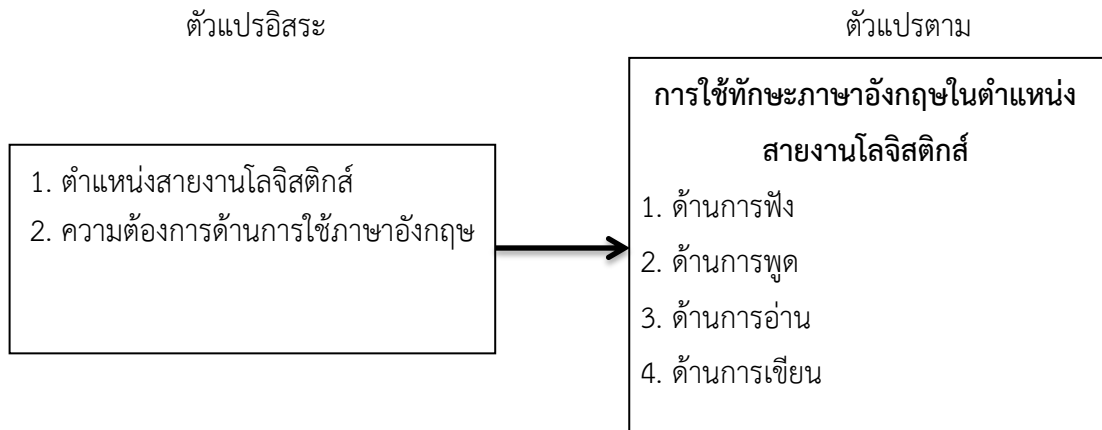
2. Warehouse หมายถึง สถานที่สำหรับวาง จัดเก็บ พัก กระจายสินค้าคงคลัง คลังสินค้ามีชื่อเรียก ได้ต่าง ๆ กัน อาทิ ศูนย์กระจายสินค้า และโกดัง ฯลฯ

3. Transportation หมายถึง การเคลื่อนย้ายคน (People) สินค้า (Goods) หรือบริการ (Services) จากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่ง และการขนส่งผลิตภัณฑ์ในประเทศไทยส่วนมากยังคงใช้ระบบการขนส่ง ด้วยรถธรรมดาและมีการขนส่งด้วยรถห้องเย็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย คือ ข้อมูลจากเว็บไซต์ jobsDB.com, Indeed.com, ซึ่งเป็นเว็บไซต์หางานหรือสมัครงาน ในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ อย่างละ 10 ตำแหน่ง ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ jobsDB.com, Indeed.com สำหรับประกาศรับสมัครงาน เพื่อให้ผู้หางานค้นหาและสำรวจศักยภาพที่แต่ละคนมีในตัวไม่ว่าจะอยู่ในสายงานใด อุตสาหกรรมใด ที่มีความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ จำนวนทั้งหมด 100 แห่ง ลงใน Microsoft Word โดยเก็บเป็นไฟล์ .doc

2. ทำการแยกและคัดลอกข้อมูลในไฟล์ .docx ที่ได้หามาไว้แล้ว มาใส่ลงในโปรแกรม Microsoft Excel โดยชื่อที่ 1 ตั้งชื่อเป็น (Job Titles) และชื่อที่ 2 ตั้งชื่อเป็น (Analyze language skills)

3. นำข้อมูลตำแหน่งงาน มาแบ่งตามในตารางออกมา ได้แก่ ตำแหน่งสายงาน Logistic, Sales, Customer Service, Shipping, Warehouse, Transportation, Supply Chains, Export & Import, Secretary และ Operations โดยได้จำนวนทั้งหมด 100 แห่ง อย่างละ 10 ตำแหน่ง

4. นำข้อมูลทักษะภาษาอังกฤษ มาแบ่งตามในตาราง ได้แก่ ตัวเลข และทักษะภาษาอังกฤษออกมา โดยได้จำนวนทั้งหมด 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ได้ดังนี้ คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Logistic จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Logistics Staff
2. Logistic Administrator
3. Logistics Specialist
4. Logistic Officer
5. Logistics Manager
6. Logistics Supervisor
7. Purchasing and Logistic manager
8. Export Documentations Officer
9. Import & Export (BOI) Supervisor
10. Assistant Supply Chain Manager/Logistic Officer (Inbound)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Sales จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Sales Manager
2. Sales Support
3. Sales Executive
4. Sales Administrative Officer
5. Export Sales Executive
6. Senior Planning Manager in demand
7. Senior Manager - Transport
8. Air Freight Senior Sales Coordinate
9. Air Freight Senior Sales Coordinator (Logistics)
10. Asst. Export Sales Manager

ตารางที่ 3 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Customer Service จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Customer Service Representative
2. Customer Service Officer (Export/Import)
3. Customer Services Specialist (Airfreight Import)
4. Customer Service Officer (Ocean Freight)
5. Customer Service (Inbound Coordinator)
6. Customer Coordinator Staff
7. Customer Service Supervisor - Freight Forwarder
8. Customs Clearance Officer
9. Customer Service - Inter Company Business
10. Customer Order Desk Manager (Supply Chain field)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Shipping จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Shipping Management Officer
2. Shipping Officer
3. Shipping/Receiving Manager
4. Shipping Coordination Manager
5. Junior Shipping Coordinator
6. Shipping Specialist
7. Shipping Clerk export documents
8. Dispatch Controller (Section Manager Level)
9. Ocean Operations Clerk (Export)
10. Production control/Shipping - Staff

ตารางที่ 5 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Warehouse จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Warehouse Manager
2. Warehouse Supervisor
3. Warehouse Administrator
4. Assistant Warehouse Officer
5. Assistant Manager - Warehouse & Operations
6. Senior Contract Manager (Warehouse and transportation)
7. Logistics/Warehouse Operations Specialist
8. Inventory Control Officer (Warehouse Officer)
9. Warehouse Staff
10. Production Control Staff (Warehouse control)

ตารางที่ 6 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Transportation จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Transport Planning Officer
2. Transport Operation Section Manager
3. Transportation Planner (Export and Last Mile Coordination)
4. Transportation and Customs Specialist - Import
5. Transportation Logistics Coordinator
6. Assistant Transport Manager
7. Delivery (Transportation) Manager
8. Business Development Manager - Transportation Service Provider
9. Business Development Supervisor (Sales -Transportation)
10. Transportation Analyst - Supervisor

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 7 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Supply Chains จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Supply Chains Officer
2. Supply Chain Manager
3. Supply Chain Planning Manager
4. Lead Supply Chain Manager
5. Supply Chain Analyst (Buyer / Planner / Production Control)
6. Supply Chain Executive
7. Supply Chain Engineer
8. Supply Chain Supervisor
9. Regional Supply Chain Project Manager
10. Assistant Supply Chain Manager/Logistic Officer (Inbound)

ตารางที่ 8 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Import/Export จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Export & Import Senior Staff
2. Import - Export Staff to Assistant Chief
3. Import/Export Supervisor
4. Import Officer/Export Officer
5. Import/Export Assistant and Customer Service
6. Administrator (Import - Export)
7. Merchandise Import – Export (Japanese)
8. Exhibition Executive (Export)
9. Ocean Export Operations Specialist
10. Coordinate, Import & Export

ตารางที่ 9 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Secretary จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Executive Secretary
2. Assistant Secretary
3. Junior Executive Assistant (Secretary)
4. Secretary to CEO
5. Corporate Secretary
6. Secretary and Administrative Officer
7. Secretary to Managing Director (Foreigner)/
8. Secretary (Foreigner Boss)
9. Secretary (Contractor)
10. Secretary/Office Administrator

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 10 แสดงกลุ่มตัวอย่างตำแหน่ง Operation จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง ดังนี้

1. Trailer Operation Manager
2. Event Operation Manager
3. Supervisor- Operations
4. Assistant Manager, Warehouse Operation
5. Freight Customer Service and Operation (Sea/Air)
6. Ocean Freight Operation Officer
7. OPERATION OFFICER
8. Operations Associate Officer
9. Logistics/Warehouse Operations Specialist
10. Operation Analyst

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โปรแกรม Microsoft Excel มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โปรแกรม Microsoft Excel ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้ง่าย และนำมาสร้างกราฟ นำเสนอข้อมูล ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกราฟแท่ง กราฟเส้น วงกลม ในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งมีความถูกต้องแม่นยำสูงมาก และยังสามารถด้านการคำนวณ โปรแกรม Microsoft Excel สามารถป้อนสูตรการคำนวณทางคณิตศาสตร์ เช่น บวก ลบ คูณ หาร เป็นต้น

2. ทำการแยกและวิเคราะห์ทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ คือ หาผลรวมของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ ใน 1 กลุ่มตัวอย่างตำแหน่งสายงาน จาก 10 ในตำแหน่งนั้นว่า มีตำแหน่งใดบ้างที่มีความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษมากที่สุดและน้อยที่สุด ได้แก่ Logistic 10 ตำแหน่ง, Sales 10 ตำแหน่ง, Customer Service 10 ตำแหน่ง, Shipping 10 ตำแหน่ง, Warehouse 10 ตำแหน่ง, Transportation 10 ตำแหน่ง, Supply Chains 10 ตำแหน่ง, Export & Import 10 ตำแหน่ง Secretary 10 ตำแหน่ง และ Operations 10 ตำแหน่ง แล้วนำมาสรุปผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากเว็บไซต์สำหรับลงประกาศรับสมัครงานในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์

2. ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากในตำแหน่งสายงาน Logistic, Sales, Customer Service, Shipping, Warehouse, Transportation, Supply Chains, Export & Import, Secretary และ Operations โดยจำนวนทั้งหมด 100 แห่ง แล้วนำมาแบ่งตามในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ละ 10 ตำแหน่ง ได้แก่ Logistic 10 ตำแหน่ง, Sales 10 ตำแหน่ง, Customer Service 10 ตำแหน่ง, Shipping 10 ตำแหน่ง, Warehouse 10 ตำแหน่ง, Transportation 10 ตำแหน่ง, Supply Chains 10 ตำแหน่ง, Export & Import 10 ตำแหน่ง Secretary 10 ตำแหน่ง และ Operations 10 ตำแหน่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. ใช้โปรแกรม Microsoft Excel มาวิเคราะห์ตัวเลขทักษะภาษาอังกฤษของในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ เพื่อหาผลรวมของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในแต่ละตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ และเพื่อเปรียบเทียบการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ จากเว็บไซต์สำหรับลงประกาศรับสมัครงาน โดยการรวบรวมข้อมูลทักษะภาษาอังกฤษที่มีความต้องการใช้ในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ เมื่อได้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ทั้งหมดแล้ว แล้วจึงได้ทำการวิเคราะห์ทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทักษะภาษาอังกฤษของในแต่ละตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ และหาค่าผลรวมในแต่ละทักษะว่า ทักษะด้านไหนบ้างที่มีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษมากที่สุดและน้อยที่สุดในการเข้าทำงาน โดยแยกใส่ในตารางโปรแกรม Microsoft Excel ได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในแต่ละตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ โดยตารางแบ่งได้เป็นข้อมูลทักษะภาษาอังกฤษ 4 ทักษะได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง

1. ผลการเปรียบเทียบการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ จำแนกระดับตำแหน่งงาน

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าผลรวมของข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน (คน) การใช้ทักษะภาษาอังกฤษ โดยหาผลรวมใน 1 กลุ่มตัวอย่างตำแหน่งสายงาน จาก 10 ในตำแหน่งนั้นว่า มีตำแหน่งใดบ้างที่มีความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษมากที่สุดและน้อยที่สุด

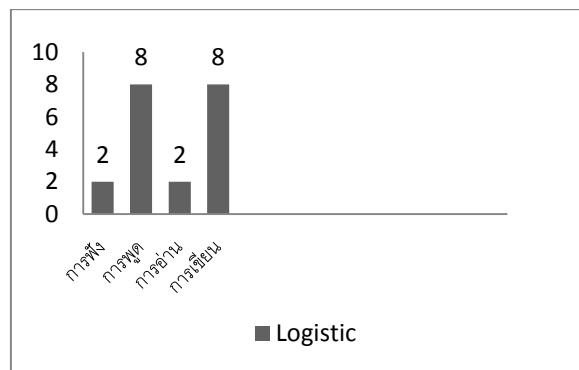
ประเภท	การฟัง จำนวน (คน)	การพูด จำนวน (คน)	การอ่าน จำนวน (คน)	การเขียน จำนวน (คน)
Logistic	2	8	2	8
Sales	2	8	2	7
Customer Service	-	6	-	8
Shipping	-	6	2	8
Warehouse	-	8	-	9
Transportation	-	5	1	9
Supply Chain	-	8	1	9
Export & Import	-	8	-	8
Secretary	-	5	1	8
Operations	-	7	-	8
รวม	4	69	9	82

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

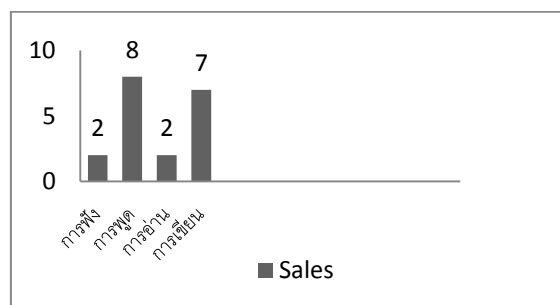
จากผลการวิจัย ความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ จำนวนทั้งหมด 10 ตำแหน่ง พบว่า ระดับการใช้ทักษะภาษาอังกฤษของในแต่ละตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ ส่วนใหญ่ทักษะที่ต้องการมากที่สุดและต้องการในทุกตำแหน่งงาน คือ ทักษะการเขียน โดยผลรวมทั้งหมด 82 ผลรวมของทักษะการเขียนทุกตำแหน่งที่ต้องการ และทักษะการพูด ผลรวมทั้งหมด 69 ผลรวมของทักษะการพูดทุกตำแหน่งที่ต้องการเช่นกัน รองลงมา คือ ทักษะที่มีความต้องการน้อย คือ ทักษะการอ่าน ผลรวมทั้งหมด 9 ผลรวม และทักษะการฟังที่มีความต้องการน้อยที่สุด ผลรวมทั้งหมด 4 ผลรวม ซึ่งต้องการเพียง 2 ตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่ง Logistic และ ตำแหน่ง Sales

ผลจากการวิเคราะห์ในตาราง พบว่า แผนภูมิที่ 1 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน Logistic

จากตารางแผนภูมิที่ 1 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Logistic มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการพูดกับการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวนละ 8 คน รองลงมา คือ ทักษะการฟังกับทักษะการอ่าน จำนวนละ 2 คน ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน Sales

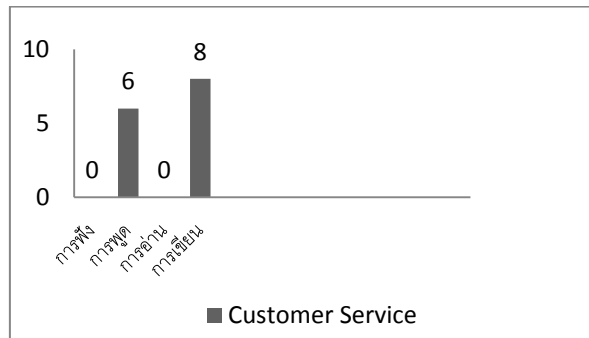

จากตารางแผนภูมิที่ 2 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Sales มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการพูด ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 คน และทักษะการเขียน ใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 7 คน รองลงมา คือ ทักษะการอ่าน ใช้อยู่ในระดับน้อย จำนวนละ 2 คน ตามลำดับ

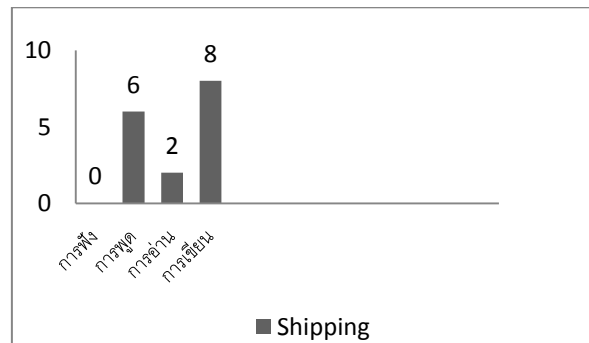
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แผนภูมิที่ 3 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน
Customer Service

จากตารางแผนภูมิที่ 3 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Customer Service มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ทักษะการพูด ใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 คน

แผนภูมิที่ 4 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน
Shipping

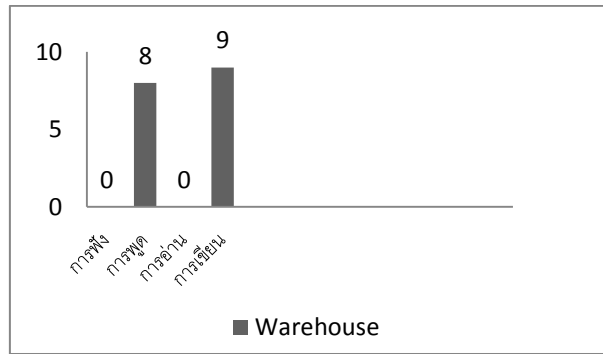

จากตารางแผนภูมิที่ 4 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Shipping มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 คน และทักษะการพูด ใช้อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 6 คน รองลงมา คือ ทักษะการอ่าน ใช้อยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 คน ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 5 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน
Warehouse

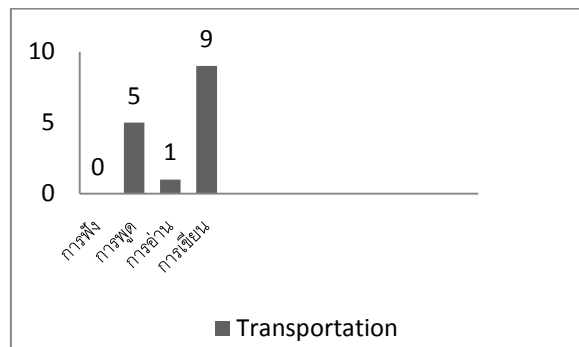

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

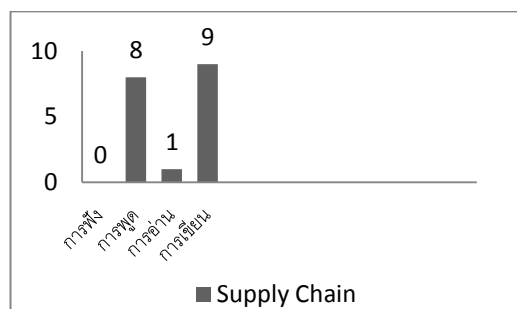
จากตารางแผนภูมิที่ 5 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Warehouse มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 คน และทักษะการพูด ใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 คน

แผนภูมิที่ 6 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน Transportation

จากตารางแผนภูมิที่ 6 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Transportation มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการเขียน ส่วนใหญ่ ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 คน และทักษะการเขียน ใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ทักษะการอ่าน ใช้อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 คน ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 7 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน Supply Chain

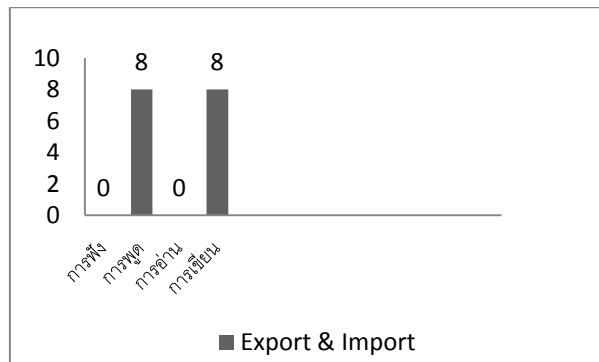

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

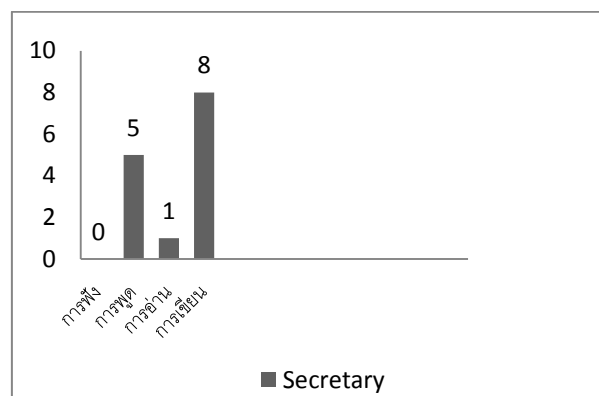
จากตารางแผนภูมิที่ 7 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Supply Chain มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 คน และทักษะการพูด ใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ทักษะการอ่าน ใช้อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 คน ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 8 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน Export & Import

จากตารางแผนภูมิที่ 8 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Export & Import มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการพูดกับการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับเท่าเทียมกัน จำนวนละ 8 คน

แผนภูมิที่ 9 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน Secretary

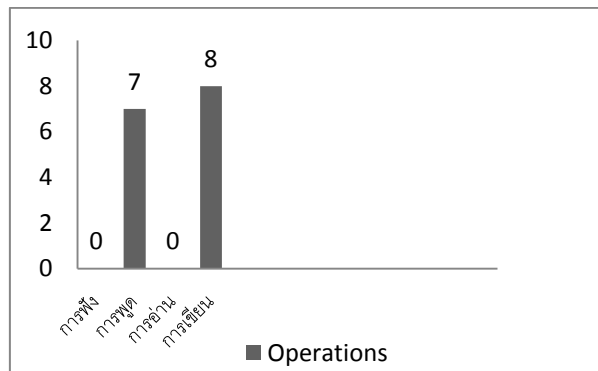

จากตารางแผนภูมิที่ 9 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Secretary มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 คน และทักษะการพูด ใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ทักษะการอ่าน ใช้อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 คน ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 10 ผลจากการวิเคราะห์แผนภูมิของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงาน Operations

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางแผนภูมิที่ 10 พบว่า จากใน 10 กลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง Operations มีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการเขียน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 คน และทักษะการพูด ใช้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 7 คน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณของความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน พบว่า มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ใช้ทักษะภาษาอังกฤษเป็นตำแหน่ง Warehouse, Transportation, Supply Chain Export & Import และ Secretary ดังนั้นการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งงานจึงมีความสำคัญโดยมีความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Hutchinson & Waters (1987) ที่กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษ ดังเช่น การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างการทำงานในหัวข้อการเขียนจดหมายธุรกิจ การเขียนอีเมล การใช้ภาษาในการสื่อสารในการประชุม นอกจากนี้ยังอาจจะต้องรู้ความหมายโดยนัยของรูปประโยค หรือ คำศัพท์ที่ใช้วงการธุรกิจเฉพาะอีกด้วย โดยเมื่อเปรียบเทียบตามระดับตำแหน่งงานพบว่า

1.1 ในตำแหน่ง Warehouse มีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียน อาทิเช่น เขียนอีเมลส่งเพื่อให้ทางคลังสินค้าดำเนินการต่อ หรือสรุปรวบรวมข้อมูลการทำงานของฝ่ายคลังสินค้ารายงานให้ผู้บังคับบัญชา

1.2 ในตำแหน่ง Transportation มีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียน อาทิเช่น ระบุและวิเคราะห์ปัญหาการขนส่งและพัฒนาและดำเนินการแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่ง หรือสร้างรายงานและข้อมูลเชิงลึกหลายมิติสำหรับการขนส่ง

1.3 ในตำแหน่ง Supply Chains มีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียน อาทิเช่น จัดทำรายงานและข้อมูลสรุปเพื่อนำเสนอผู้บริหารทีม หรือวิเคราะห์ความต้องการวัตถุดิบสำหรับการวางแผนการผลิตและการตัดสินใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.4 ในตำแหน่ง Export & Import มีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการพูดกับทักษะการเขียน อาทิเช่น ทำเอกสารด้านนำเข้า-ส่งออก หรือติดต่อประสานงานราชการ เช่น กรมศุลกากร BOI

1.5 ในตำแหน่ง Secretary มีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียน อาทิเช่น จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการประชุมและจัดการระบบเอกสารงานเข้า-ออก หรือเขียนจดหมายโต้ตอบและพิมพ์งานที่สำคัญ

2. การใช้ทักษะภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ ได้แก่ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผะอบ พวงน้อย บุพผา เสโตบล นาทยา แก้วใส และวรรณิ ศรีเพ็ญ (2546) ที่พบว่า เนื้อหาสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพที่มักใช้ในชีวิตการทำงานจริงนั้น ประกอบด้วยเนื้อหาพื้นฐาน 7 ประเด็นหลัก คือ (1) การแนะนำตัว และการทักทาย (2) การรับโทรศัพท์ (3) การอธิบาย ลักษณะงานหรือสินค้า (4) การรับคำสั่ง (5) การเขียนจดหมายสมัครงาน (6) การสัมภาษณ์งาน และ (7) การนำเสนอผลงาน รวมทั้งมุ่งเน้นการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ทักษะการพูดกับทักษะการเขียนมากที่สุดและใช้ทักษะการฟังกับทักษะการอ่านน้อยที่สุด

จากผลการศึกษาดังกล่าวเห็นได้ว่า ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ในการทำงานในปัจจุบันมีความจำเป็นต่อการทำงานมากที่สุด พบว่า ในทักษะการพูดในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ต้องการติดต่อประสานหรือพูดคุยกับลูกค้าหรือเพื่อนร่วมงานทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก และในทักษะการเขียนในตำแหน่งสายงานโลจิสติกส์ต้องการเขียนคำสั่งหรือคำแนะนำเป็นภาษาอังกฤษเพื่อส่งให้กับเพื่อนร่วมงานทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ หรือการเขียนอีเมลภาษาอังกฤษเพื่อส่งให้กับหัวหน้าหรือเพื่อนร่วมงานทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญในการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การใช้ทักษะภาษาอังกฤษ พบว่า ด้านทักษะการพูดกับทักษะการเขียนอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะในตำแหน่งต้องการคนที่มีประสบการณ์เข้ามาในองค์กร รองลงมา โดยเฉพาะในด้านทักษะการฟังกับทักษะการอ่านอยู่ในระดับน้อยที่สุด เพราะส่วนใหญ่เป็นปัญหา อาทิเช่น เกิดจากการไม่เข้าใจการสื่อสารของลูกค้าหรือการรู้คำศัพท์ที่น้อย ดังนั้น เพื่อที่จะพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านต่าง ๆ จึงควรมุ่งเน้นการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ฝึกพูดภาษาอังกฤษ เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ทุกวัน เขียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น เพื่อให้มีการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป พบว่า จึงต้องมีการที่จะสำรวจข้อมูลลึกเข้าไปในเรื่องดังกล่าวอีก อาทิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนสู่การพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษให้ตรงกับความต้องการกับหน้าที่ในการทำงาน โดยควรทำการวิจัยสำรวจความต้องการและเจตคติของบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสายงานด้านโลจิสติกส์ เกี่ยวกับความสำคัญของภาษาอังกฤษในงานอาชีพและชีวิตประจำวันของบุคคลในสาขาอาชีพนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรจะทำการวิจัยโดยกำหนดตัวแปรเพิ่มเติม เช่น ศึกษาด้านแรงจูงใจ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในทักษะนั้นๆ มากกว่าทักษะอื่นๆ ของบุคคล ในในสาขาอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสายงานด้านโลจิสติกส์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยและนำเสนอผลงานในครั้งนี้ ตลอดจนขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. อังคิรา เหลืองนภา ที่ได้ให้คำแนะนำในการเขียนบทความจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2552). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. นนทบุรี: กระทรวงพาณิชย์.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2558). *ธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์*. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562, จาก https://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=5205
- กระทรวงแรงงาน. (2555). *แผนพัฒนากำลังคนในระดับประเทศ พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562, จาก <http://www.siamintelligence.com/human-resource-development-plan-for-aseancommunity-2015>
- กองส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ. (2562). *กรมพัฒนาฯ เตรียมดันธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์สู่มาตรฐาน ISO 9001*. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562, จาก https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469413704
- ธนิต โสรัตน์. (2558). *ความรู้เกี่ยวกับลอจิสติกส์เบื้องต้น (Basic of Logistics)*. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562, จาก http://www2.diw.go.th/logistics/doc_logis/Tanit_LogisticsBook.doc
- นงสมร พงษ์พานิช. (2554). การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะ วิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2551. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 18 (1), 88.
- ผะอบ พวงน้อย, บุปผา เสโตบล, นาทยา แก้วใส และวรรณ ศรีเพ็ญ. (2546). ยุทธวิธีการเรียนการสอน: การ พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเทคนิคเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ: การประยุกต์ทฤษฎีที่ลงตัว. *วารสาร พัฒนาเทคนิคศึกษา*, 15(45), 44-57.
- พิมพ์จินดา อาการส, ระพีพร ฐิตตะคุโน, และศุภรัตน์ทัศนลีลพร. (2556). *การสำรวจปัญหาและความ ต้องการพัฒนาทักษะการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพขับเรือโดยสาร บริเวณ หาดอ่าวนาง จ.กระบี่*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสารสากล, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- เพ็ชรวิภา วัชรวิเชตรและ ริช โมนา เค. (2552). *คู่มือฝึกอังกฤษเพื่อพูดกับฝรั่ง* (ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ดวงกมลพับ ลิชซิ่ง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่. (2553). รายงานการวิจัยความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562, จาก http://www.lannapoly.ac.th/web2550/quality/web/upload_manual/file/20120821125723.pdf
- Crystal, D. (2003). *English as a Global Language*. (2nd ed.) Cambridge: Cambridge University Press.
- David Crystal (2003). English as a global language. Pausell, P.R. (1983). “The importance and implement of a business foreign language oversea internship program”. *Foreign Language Annals*, 16, 277-286.
- Grant, C. D., & Dickson, B. R. (2006). *Personal skills in Chemical Engineering Graduates: The development of skills within degree programmes to meet the needs of employers*. *Education for Chemical Engineers*, 1, 23-29.
- Hui-Uen, Chia, Ruth, Johnson, Hui-Lung, Chia & Floyd, Olive. (1999). *English for College Students in Taiwan: a Study of Perceptions of English Needs in a Medical Context*. Retrieved 15 September 2019, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0889490697000525>
- Kachru, B. B. 2005. *Asian Englishes: Beyond the canon*. New Delhi: Oxford University Press.
- Lee, F. T. (2003). *Identifying essential learning skills in students' Engineering education*. Paper presented at the 26th HERDSA Annual Conference, Christchurch, New Zealand. Retrieved 15 September 2019 from <http://www.herdsa.org.au/wpcontent/uploads/conference/2003/PDF/HERDSA31.pdf>.
- Surbhi S. (2017). *Difference Between Inbound and Outbound Logistics*. Retrieved 15 September 2019, from <https://keydifferences.com/difference-between-inbound-and-outbound-logistics.html>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การใช้คำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์*

วิมลพันธ์ เทพจิตร¹, สุนัฏฐา กรุดทอง², สุวรรีย์ ยอดฉิม³

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
^{2,3}อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email: S59123405015@ssru.ac.th¹, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

ภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้วยังรวมถึงการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านบทประพันธ์ภาพยนตร์ที่แต่งขึ้นมาผ่านบทสนทนาของตัวแสดงแต่ละคน

ภาพยนตร์จึงเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีคำสแลงและสำนวนอยู่มากมายหลายชนิด ภาษาของคำสแลงและสำนวนเป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการและไม่ได้มีความหมายตรงตัว ส่วนมากเป็นภาษาที่วัยรุ่นมักใช้เพื่อสื่อสารซึ่งกันและกัน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของคำและความหมายของคำสแลงและสำนวนที่ใช้ในภาพยนตร์ โดยศึกษาจากภาพยนตร์ที่ได้รับการจัดอันดับภาพยนตร์ทำเงินใน Box Office ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 จำนวน 10 เรื่อง พบว่ามีข้อมูลคำสแลงในภาพยนตร์ทั้งหมด 52 คำ ซึ่งคำที่ใช้ในภาพยนตร์มากที่สุดคือ “Ain’t” มีจำนวน 6 ประโยค, “Wanna” มี 5 ประโยค และ “Gonna” มี 4 ประโยค และยังพบว่ามีสำนวนในภาพยนตร์ทั้งหมด 29 สำนวน สำนวนที่ใช้ในภาพยนตร์มากที่สุดคือ “I could care less” มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ประโยค, “Cart off” และ “Come at” มีการใช้อย่างละ 3 ประโยค และ “I don't buy it” และ “Not even close” มีการใช้อย่างละ 2 ประโยค ทั้งนี้ยังมีคำสแลงและสำนวนที่น่าสนใจอีกมากมาย ซึ่งงานวิจัยนี้ได้้นำคำสแลงและสำนวนที่พบมาเทียบกับเว็บไซต์ที่รวบรวมคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ทำให้เห็นความหมายและจำนวนความถี่ของคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษที่ใช้บ่อย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่อไป

คำสำคัญ : ภาษาอังกฤษในภาพยนตร์, ความหมายของคำสแลงและสำนวน, คำสแลงและสำนวนในภาพยนตร์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในรายวิชาสัมมนาเพื่อการวิจัยทางภาษาอังกฤษธุรกิจ (ENL4910) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The use of slangs and idiomatic English in the movies

Wimonpan Thepchit¹, Sunattha Krudthong², Suwaree Yodchim³

¹Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,

^{2,3}Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,
Email: S59123405015@ssru.ac.th¹, sunattha.kr@ssru.ac.th², suwaree.yo@ssru.ac.th³

Abstract

English movie is one of popular media from the past to present. It provides enjoyment and can be used as English learning sources through its written script communicated through conversation of the performers in the movie.

Movies are a type of media that often has many types in them. Slang and idiom in the language of slang and idioms is informal and does not have exact meaning. Most teenagers use the language to communicate among others. The objective of this research is to study the characteristics of words and meanings of slang and idioms used in The research sample is taken from 10 movies ranked as money making movies in Box Office between 2009 – 2019.

The results show that there are 52 slang words in the sample movies. Most slang words used in the movie are "Ain't" with a total of 6 sentences, "Wanna" with a total of 5 sentences and "Gonna" with a total of 4 sentences. also found that there are 29 idiomatic expressions in the movies. The most used words in the film are "I could care less" with a total of 4 sentences, "Cart off" and "Come at" with a total of 3 sentences and "I don't buy it", "Not even close" with a total of 2 sentences. There are still many interesting slang and idioms . This research uses slang and idioms compared to websites that compile slang words and idioms in English. By using Microsoft Excel to show the meaning and frequency of slang and idioms in English. For the benefit of learning English for further communication.

Keywords : English language in movie , semantic of slang and idiom , slang and idiom in movie.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันภาพยนตร์เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีความได้รับความนิยมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากความสร้างสรรค์ทางความคิดของมนุษย์ โดยสะท้อนถึงบริบทของวิถีชีวิตและสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัยผ่านมุมมองของภาพฉากต่างๆจากกล้องและบทสนทนา ภาพยนตร์ยังเป็นสื่อสำคัญสำหรับการสื่อสาร ข้อความ หรือแม้กระทั่งแนวคิดไปยังมวลชนจำนวนมาก โดยเล่าเรื่องผ่านองค์ประกอบของภาพยนตร์ อาทิ เช่น ฉาก ตัวละคร บท เป็นต้น (สรนสรณ์ ยุติบรรพ์, 2553). และด้วยเหตุที่ภาพยนตร์เป็น เครื่องมือสื่อสารที่เป็น ลักษณะของสื่อผสม หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อศิลปะร่วม จึงทำให้ภาพยนตร์มี บทบาทในการสื่อ ความหมายได้ดีกว่าสื่อแขนงอื่น (สุวารี เจียมเงิน, 2532 : 4)

ภาพยนตร์มีการจำแนกหลายประเภทตามลักษณะต่างๆ เช่น จำแนกตามลักษณะการนำเสนอ จำแนกตามหน้าที่หลักของการสื่อสารและจำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ในฐานะที่ภาพยนตร์เป็นสื่อที่มี วัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสาร ในการสร้างภาพยนตร์ผู้สร้างจึงต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้รับสารหรือผู้รับชมเป็นหลัก (สมาน งามสนิท, 2530 : 178)

มีงานวิจัยหลายฉบับที่ระบุว่า ภาพยนตร์ภาษาอังกฤษสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาภาษาอังกฤษใน ด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะคำศัพท์ในภาพยนตร์ ซึ่งคำศัพท์ใน ภาพยนตร์มักจะเกิดถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เพื่อเข้าใจกันเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับ กันว่าถูกต้อง หรือเรียกอีกอย่างว่าคำสแลง (Slang) และถ้อยคำสำนวนที่ไม่ได้มีความหมายตรงตัว หรือเรียกอีก อย่างว่าสำนวน (Idiom) ที่เป็นการสร้างคำใหม่ ทำให้ภาษาอังกฤษมีวงศัพท์ที่กว้างขึ้นและแพร่หลายในสังคม และสื่อต่างๆ อีกทั้งยังสามารถทำให้เกิดอรรถรสในการชมภาพยนตร์ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย (กัญญนัช ชะนะจิตร, 2560)

ทั้งนี้ คำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์ ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาของคนในสังคมและ ในด้านการศึกษา เพราะคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์นั้นมีความหมายที่เฉพาะ ซึ่งคำสแลงและ สำนวนที่วัยรุ่นสร้างขึ้นมานั้น ก็เพื่อที่จะใช้สื่อสารกันภายในกลุ่มและแพร่หลายในสื่อออนไลน์จึงทำให้เป็นที่ รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเด็กรุ่นใหม่บางคนอาจนำมาใช้ผิดรูปแบบของการเรียนการศึกษา (รณนยา ทิพย์มณฑี, 2559) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา วิเคราะห์ลักษณะและการใช้คำสแลงและสำนวน ภาษาอังกฤษในภาพยนตร์ จากสถิติ 10 อันดับภาพยนตร์ทำเงินใน Box Office เพื่อทราบถึงลักษณะการใช้ ภาษาในภาพยนตร์ในช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจภาพยนตร์ที่โด่งดังและเป็น ที่รู้จักทั่วโลก ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะภาษาในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้ทำวิจัยมีวัตถุประสงค์ต้องการจะศึกษาดังนี้

- 1) รวบรวมคำสแลงที่พบและตัวอย่างประโยคที่ใช้คำสแลงในภาพยนตร์
- 2) ศึกษาความหมายของคำสแลงและสำนวนที่พบในภาพยนตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยศึกษาการใช้คำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์ ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 จำนวน 10 เรื่อง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสำรวจข้อมูล

1.1 สำรวจข้อมูลภาพยนตร์จากการจัดอันดับภาพยนตร์ทำเงินใน Box Office จากเว็บไซต์ <https://www.thailandboxoffice.com/>

1.2 สืบค้นบทประพันธ์บางส่วนจากภาพยนตร์ 10 เรื่อง ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 ลงโปรแกรม Microsoft Word

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ศึกษาการใช้คำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์ โดยการนำคำศัพท์ของคำสแลงและสำนวนที่พบบนเว็บไซต์ที่รวบรวมคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษ จากเว็บไซต์ <http://www.editorialwords.com/category/words-and-words-only/idioms-phrases/> และเว็บไซต์ <https://www.scholarship.in.th/slang-all-the-time/>

2.2 หลังจากรวบรวมคำศัพท์แล้ว จึงนำมาแยกใช้ใส่ตารางของโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อให้เห็นคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษ อีกทั้งให้เห็นจำนวนความถี่อย่างชัดเจน จากนั้นให้ความหมายของคำสแลงและสำนวนที่พบ โดยนำมาเปรียบเทียบกับพจนานุกรมออนไลน์ ดังต่อไปนี้

1. Cambridge Dictionary (<https://dictionary.cambridge.org/>)
2. Macmillan Dictionary (<https://www.macmillandictionary.com/>)
3. Longdo Dictionary (<https://dict.longdo.com/mobile/>)
4. Oxford Dictionary (<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงอันดับความถี่ของการใช้คำสแลง (slang) เรียงจากมากไปน้อย

อันดับ	คำสแลงที่พบ	จำนวนที่พบ (คำ)
1	Ain't	6
2	Wanna	5
3	Gonna	4
4	What's up?	4
5	Damn	3
6	Take it easy	3
7	Suck	2
8	Junker	2
9	Rep	2
10	Heads up!	2
11	Dude	2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อันดับ	คำสแลงที่พบ	จำนวนที่พบ (คำ)
12	Buzz off	1
13	K	1
14	Whack-job	1
15	Wishy-washy	1
16	Gem	1
17	Fat-shaming	1
18	Gourd	1
19	Tube	1
20	Pinch	1
21	Young'un	1
22	Messin	1
23	Catchy	1
24	Ruin	1
25	Murry	1
26	No sweat	1

ผลจากการวิจัยคำสแลงในภาพยนตร์ สามารถแสดงจำนวนการใช้คำสแลงในภาพยนตร์ 10 เรื่อง ได้ตามตารางที่ 1 และจะพบได้ว่า คำสแลงอันดับที่ 12-26 มีการใช้คำสแลงน้อยที่สุดในการจัดอันดับภาพยนตร์ทำเงินใน Box Office ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งมีคำว่า Buzz off, K, Whack-job, Wishy-washy, Gem, Fat-shaming, Gourd, Tube, Pinch, Young'un, Messin, Catchy, Ruin, Murry และ No sweat ซึ่งมีค่าละ 1 ประโยคเท่านั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างประโยคและความหมายของการใช้คำสแลง (slang) เรียงจากมากไปน้อย

คำสแลงที่พบ	ความถี่	ตัวอย่างประโยค	ความหมายของคำสแลง
Ain't	6	-They killed a little frog that <u>Ain't</u> done nothing. - Roles damsel in distress <u>ain't</u> wanna time to make the chimi.	Ain't = is/am/are+not ในที่นี้คือ - am not - is not
Wanna	5	Roles damsel in distress <u>ain't</u> <u>wanna</u> time to make the chimi.	Wanna = want to
Gonna	4	- I'm not <u>gonna</u> fight you. You're my friend. - I tell you what, that ' <u>gonna</u> Wear real thin , real fast.	Gonna = going to.
What's up?	4	Oh, hey. <u>What's up?</u> I'm a superhero.	What's up? = How are you?
Damn	3	<u>Damn</u> right.	Damn = curse
Take it easy	3	I don't have any plans this weekend. I think I'll <u>take it easy</u> .	Take it easy = relax
Suck	2	It's good except it <u>sucks</u> so let me do the plan and that way it.	Suck = very bad
Junker	2	- I am just a <u>junker</u> ,man.	Junker = jalopy
Rep	2	She's got a <u>rep</u> .	Rep = Reputation
Heads up!	2	<u>Heads up!</u> We're inbound.	Heads up! = Be careful
Dude	2	<u>Dude</u> , just messin' around.	Dude = friend
Buzz off	1	Never seem her. <u>Buzz off</u> .	Buzz off = Push off
K	1	Put a bounty on him ! Forty <u>K</u>	1 K = 1000

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คำสแลงที่พบ	ความถี่	ตัวอย่างประโยค	ความหมายของคำสแลง
Whack-job	1	Just maybe ,we will be able to live full lives before that <u>whack-job</u> ever gets there.	Whack-job = crazy
Wishy-washy	1	Um, realize that make me seem <u>Wishy-washy</u> .	Wishy-washy=irresolute
Gem	1	You are a <u>gem</u> . You'll have a beer.	Gem = finest
Fat-shaming	1	You are <u>Fat-shaming</u> a salad.	Fat-shaming = criticism
Gourd	1	And now he's a six-foot <u>Gourd</u> with cpliepsy.	Gourd = useless
Tube	1	So he got a <u>tube</u> back to the office.	Tube = Underground
Pinch	1	OH! I don't think that 's true. I think he <u>pinched</u> it.	Pinch = steal
Young'un	1	That's why I kept you on as a <u>Young'un</u> .	Young'un = Young child
Messin	1	Dude, just <u>messin'</u> around.	Messin = messing
Catchy	1	You got a <u>catchy</u> name for..?	Catchy = memorable
Ruin	1	Vicious I have a little bit of news don't <u>ruin</u> my morning.	Ruin = destroy
Murry	1	Eh... <u>Murry</u> , one small thing.	Murry = Just a moment
No sweat	1	It's <u>no sweat</u> .	No sweat = no problem

จากตารางที่ 2 ที่ได้ทำการศึกษาภาพยนตร์จำนวน 10 เรื่อง พบว่ามีคำสแลงจำนวนทั้งหมด 52 คำ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีการใช้คำสแลงคำว่า “Ain’t” มากที่สุด จำนวน 6 คำ, คำสแลงคำว่า “wanna” มีการใช้ 5 คำ และคำว่า “gonna” และ “What’s up?” มีการใช้อย่างละ 4 คำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 3 แสดงอันดับความถี่ของการใช้สำนวน (idiom) เรียงจากมากไปน้อย

อันดับ	สำนวนที่พบ	จำนวนที่พบ (คำ)
1	I could care less	4
2	Cart off	3
3	Come at	3
4	I don't buy it	2
5	Not even close	2
6	On the house	1
7	Go over someone's head	1
8	In the same boat	1
9	Spur of the moment	1
10	Take for granted	1
11	On edge	1
12	Roll off the tongue	1
13	To the ground	1
14	Every dog has its day	1
15	To heel	1
16	Over the top	1
17	Lay low	1
18	Have a row (with something or someone)	1
19	Drift off	1
20	Screw it	1

ผลจากการวิจัยสำนวนในภาพยนตร์ สามารถแสดงจำนวนการใช้คำแสดงในภาพยนตร์ 10 เรื่อง ได้ตามตารางที่ 3 และจะพบได้ว่า สำนวนอันดับที่ 6-20 มีการใช้สำนวนน้อยที่สุดในการจัดอันดับภาพยนตร์ทำเงินใน Box Office ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งมีคำว่า On the house , Go over someone's head , In the same boat , Spur of the moment , Take for granted , On edge , Roll off the tongue , To the ground , Every dog has its day , To heel , Over the top, Lay low, Have a row (with something or someone) , Drift off และ Screw it ซึ่งมีค่าละ 1 ประโยคเท่านั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 4 แสดงตัวอย่างประโยคและความหมายของการใช้สำนวน (idiom) เรียงจากมากไปน้อย

สำนวนที่พบ	ความถี่	ตัวอย่างประโยค	ความหมายของสำนวน
I could care less	4	<u>I could care less</u> whether you live or whether you die.	I could care less = I don't care
Cart off	3	You-you can't just <u>cart off</u> them.	Cart off = remove
Come at	3	And after they <u>come at</u> you...	Come at = attack
I don't buy it	2	<u>I ain't buying it.</u>	I don't buy it = believe
Not even close	2	<u>Not even close</u>	Not even close = It not for real
On the house	1	The man is dry. Give him one <u>On the house</u> , Ok?.See?	On the house = free
Go over someone's Head	1	His people are completely literal. Metaphors are gonna <u>go over his head</u> .	Go over someone's head = be baffling
In the same boat	1	In a second, we're gonna be <u>in the same boat</u> .	In the same boat = in the same situation
Spur of the moment	1	This was not a <u>Spur of the moment</u> decision.	Spur of the moment = on impulse
Take for granted	1	Do not <u>take me for granted</u> .	Take for granted = ungrateful
On edge	1	<u>On edge</u>	On edge = tense
Roll off the tongue	1	Doesn't really <u>roll off the tongue</u> , doesn't it?	Roll off the tongue = articulation
สำนวนที่พบ	ความถี่	ตัวอย่างประโยค	ความหมายของสำนวน
To the ground	1	Dothraki heathens who will burn your villages <u>to the ground</u> .	To the ground = To burn something
Every dog has its day	1	After all, <u>every dog has his day</u> .	Every dog has its day = every person has period of success or luck
To heel	1	And bought the Seven kingdom <u>to heel</u> .	To heel = subjugate
Over the top	1	I felt like the glaring was a little <u>over the top</u> .	Over the top = excessive
Lay low	1	well, look, you will stay here with us for few days, <u>lay low</u> .	Lay low = weaken
Have a row (with something or someone)	1	Because I <u>have a row</u> in the shop with a chip and PIN machine.	Have a row (with something or someone) = dispute

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Drift off	1	Be in when I <u>drift off</u> I will dream about you.	Drift off = Sleep
Screw it	1	<u>Screw it</u> , I'm Iron Man.	Screw it = forget it

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยคำสแลง ตารางที่ 1 และตารางที่ 2 มีจำนวนและความหมายของคำสแลงที่พบในภาพยนตร์จำนวน 10 เรื่อง พบว่ามีคำสแลงจำนวนทั้งสิ้น 52 คำ ประกอบไปด้วยคำสแลงที่ปรากฏในภาพยนตร์ทั้งสิ้น 26 คำ จากการจัดอันดับภาพยนตร์ทำเงินใน Box Office ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 จำนวน 10 เรื่อง โดยแต่ละคำมีจำนวนที่ใช้และความหมายในภาพยนตร์ เรียงจากจำนวนคำที่ใช้มากที่สุดตามลำดับ อาทิเช่น

1. Ain't มีความหมายว่า is/am/are+not ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ไม่” มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- They killed a little frog that Ain't done nothing.
 - Roles damsel in distress ain't wanna time to make the chimi.
- ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง The Guardians of the Galaxy

2. Wanna หมายความว่า want to ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ต้องการที่จะ...” มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- Roles damsel in distress ain't wanna time to make the chimi. ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง Deadpool

3. Gonna มีความหมายว่า going to ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “กำลังจะ...” มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ประโยค

- ตัวอย่างประโยค เช่น
- I'm not gonna fight you. You're my friend.
 - I tell you what,that ' gonna Wear real thin , real fast.
- ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง The Guardians of the Galaxy

4. What's up? มีความหมายว่า How are you? ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “เป็นไงบ้าง”มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- Oh, hey. What's up? I'm a superhero.
- ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง Shazam

5. Take it easy มีความหมายว่า ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “”มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- I don't have any plans this weekend. I think I'll take it easy.
- ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง Captain Marvel

และจากผลการวิจัยสำนวน ตารางที่ 3 และตารางที่ 4 มีจำนวนและความหมายของสำนวนที่พบในภาพยนตร์จำนวน 10 เรื่อง พบว่ามีสำนวนจำนวนทั้งสิ้น 29 คำ ประกอบไปด้วยสำนวนที่ปรากฏในภาพยนตร์ทั้งสิ้น 20 คำ จากการจัดอันดับภาพยนตร์ทำเงินใน Box Office ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จำนวน 10 เรื่อง โดยแต่ละคำมีจำนวนที่ใช้และความหมายในตัวอย่างภาพยนตร์ เรียงจากจำนวนคำที่ใช้มากที่สุดตามลำดับ อาทิเช่น

1. I could care less มีความหมายว่า I don't care ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ไม่สนใจ” มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- I could care less = I don't care.

ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง The Guardians of the Galaxy

2. Cart off มีความหมายว่า remove ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ลบออก” มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- You-you can't just cart them off.

ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง The Gifted

3. Come at มีความหมายว่า attack ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “มาที่, โจมตี” มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- And after they come at you.

ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง The Gifted

4. I don't buy it มีความหมายว่า believe ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “เชื่อ” มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- I ain't buying it.

ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง The Guardians of the Galaxy

5. On the house มีความหมายว่า free ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ฟรี” มีจำนวนทั้งสิ้น 1 ประโยค ตัวอย่างประโยค เช่น

- The man is dry. Give him one On the house, Ok?.See?

ประโยคนี้อยู่ในภาพยนตร์ เรื่อง Blade Runner (2049)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องการใช้คำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์ ระหว่างช่วง พ.ศ.2552 - พ.ศ. 2562 จำนวน 10 เรื่อง นั้นเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษที่พบในภาพยนตร์ โดยมีการยกตัวอย่างประโยคและให้ความหมายของคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษ และจากผลการวิจัยพบว่า คำสแลงที่พบในภาพยนตร์มากที่สุด มักใช้คำว่า Ain't และสำนวนที่พบในภาพยนตร์มากที่สุด มักใช้คำว่า I could care less ซึ่งจากการวิเคราะห์ความหมายของคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษ โดยการนำมาเปรียบเทียบกับพจนานุกรมออนไลน์ ดังต่อไปนี้

1. Cambridge Dictionary (<https://dictionary.cambridge.org/>)

2. Macmillan Dictionary (<https://www.macmillandictionary.com/>)

3. Longdo Dictionary (<https://dict.longdo.com/mobile/>)

4. Oxford Dictionary (<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พบว่า การใช้คำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษในภาพยนตร์นั้นจะต้องคำนึงถึงความหมายในบริบทของภาพยนตร์เป็นอย่างมาก เพื่อให้สอดคล้องกับส่วนต่างๆของประโยคในภาพยนตร์และเพื่อรรถรสในการชมภาพยนตร์ อีกทั้งการศึกษาคำศัพท์และความหมายของคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์นั้นยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับคำสแลงและสำนวนภาษาอังกฤษและยังสามารถช่วยในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเพียงความหมายของคำสแลงและสำนวนจากภาพยนตร์ในเบื้องต้นที่สื่อถึงการศึกษารายชื่อในภาพยนตร์ โดยเน้นไปที่การศึกษาคำสแลงและสำนวนที่มีมักจะพบอยู่ในภาพยนตร์เท่านั้น ซึ่งแท้จริงแล้วยังมีคำสแลงและสำนวนอีกเป็นจำนวนมากที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่น่าสนใจและสามารถศึกษาได้ ดังนั้นในงานวิจัยขึ้นไปจึงสามารถศึกษาคำสแลงที่น่าสนใจ อาทิเช่น คำสแลงในเพลง คำสแลงในละคร คำสแลงในนิตยสาร หรือคำสแลงที่ใช้ในสื่อออนไลน์ ซึ่งอาจจะได้ผลลัพธ์เหมือนหรือแตกต่างกันไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยและนำเสนอผลงานในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] กัญญชัช ชะนะจิตร. (2560). การสร้างคำและความหมายของสแลงในเฟสบุ๊ก. สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร.คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [2] สธนสรณ์ ยุติบรรพ์. (2553). ลักษณะการใช้และความหมายภาษาสแลงในนิตยสารวัยรุ่นสาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม.บัณฑิตวิทยา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [3] สุวารีย์ เจียมเงิน, 2532. "กรณีศึกษาเฉพาะการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ไทย", สารนิพนธ์สาขาภาพยนตร์และภาพถ่าย คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [4] รัชณี ศิริไสยาสน์. (2551). การศึกษาการสร้างคำและความหมายของคำสแลงในพจนานุกรมฉบับมติชน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [5] รมัญญา ทิพย์มณฑิธร. (2559). การแปลสำนวนภาษาอังกฤษจากซีรี่ส์แนววัยรุ่นเป็นภาษาไทย. สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร.คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [6] Cambridge Dictionary. Cambridge dictionary Make your word meaningful. สืบค้นจาก <https://dictionary.cambridge.org/> [8 กันยายน 2562]
- [7] Longdo Dict. Longdo Dictionary. สืบค้นจาก <https://dict.longdo.com/mobile/> [2 กันยายน 2562]
- [8] Macmillan Dictionary. MacmillanDictionary. สืบค้นจาก<https://www.macmillandictionary.com> [8 กันยายน 2562]

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

[9] Oxford Dictionary. Oxford Learner's Dictionaries. สืบค้นจาก
<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> [6 ตุลาคม 2562]

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์คำศัพท์ในข้อสอบคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)^{*}

จุฑามณี วีระพลากร¹, อังคัรวรา เหลืองนภา²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email: s59123405001@ssru.ac.th¹, angvarrah.li@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ปัจจุบันข้าราชการถือเป็นอาชีพที่มั่นคงและมีสวัสดิการมากมาย จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าอาชีพข้าราชการเป็นอาชีพอันดับ 6 ที่เด็กไทยสนใจทำงานในอนาคต อย่างไรก็ตามการสอบเข้ารับราชการนั้นต้องผ่านการสอบโดยใช้ข้อสอบกลาง คือข้อสอบคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่าผู้สอบส่วนใหญ่ได้คะแนนสอบวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำ อาจมีสาเหตุหลักมาจากการไม่รู้คำศัพท์และหน้าที่ของคำ (Part of speech) การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหน้าที่ของคำศัพท์ที่พบบ่อยในข้อสอบ ก.พ. และศึกษาคำศัพท์ที่ปรากฏบ่อยในข้อสอบทั้งหมด เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถหาข้อสอบจริงได้จึงใช้ข้อสอบเสมือนจริงที่เก็บจากเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ ผู้วิจัยศึกษาคำศัพท์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอนคอร์แดนซ์ (AntConc version 3.5.7 2018) เพื่อช่วยระบุคำศัพท์ที่ปรากฏบ่อยในข้อสอบ ผลการวิจัยพบว่าหน้าที่ของคำที่ปรากฏบ่อยที่สุดคือ คำนาม และ คำกริยา ในส่วนของคำศัพท์ที่พบบ่อยเกี่ยวข้องกับบริบทในการทำงานเป็นส่วนมาก นอกจากนี้ผลวิจัยยังทำให้ทราบถึงคำศัพท์ในหมวดต่างๆที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการทำข้อสอบ ก.พ. ทั้งนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายของหน้าที่ของคำศัพท์ (Part of Speech) ที่พบในแต่ละคำ

คำสำคัญ : ข้อสอบก.พ., หน้าที่ของคำ, คำศัพท์, โปรแกรมสำเร็จรูปคอนคอร์แดนซ์

^{*} บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในรายวิชาสัมมนาเพื่อการวิจัยทางภาษาอังกฤษธุรกิจ (ENL4910) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีการศึกษา 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Vocabulary Analysis in the Civil Service Commission Examination (Gor-Por)

Juthamane Weerapalakorn¹, Angvarrah Lieungnar²

^{1,2}Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University,
Email: s59123405001@ssru.ac.th¹, angvarrah.li@ssru.ac.th²

Abstract

Nowadays, civil servants are still considered a stable career with welfare. From the initial survey, it was found that civil servants are still popular among Thai students. To be able to work as civil servants, the Civil Service Commission Examination (Gor-Por) must be passed. In order to pass the exam, the test takers need to have a knowledge vocabulary. The purpose of this research is to study the Part of Speech of the vocabulary in the Gor-Por examination and to study the vocabulary that appears frequently in the tests. Since the researchers are not able to find the real test, we used the virtual exam from the trusted websites. We studied vocabulary by using the AntConc version 3.5.7 2018 to help identify the words that appear frequently in the tests. The results show that the function of the words that appear most often is nouns and verbs, and the frequent vocabularies found in the tests are often associated with work context. In addition, the research results also provide knowledge of vocabulary in various categories that are important and necessary for taking the Gor-Por exam. It also points out that one word usually has more than one part of speech.

Keywords : Gor Por test, part of speech, vocabulary, AntConc

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันข้าราชการถือเป็นอาชีพที่มั่นคงและยังมีสวัสดิการที่มากมาย นอกจากนี้การสำรวจเด็กนักเรียนในสถาบันการสอน The Act ในปี 2560 พบว่าอาชีพข้าราชการเป็นอาชีพอันดับ 6 ที่เด็กไทยสนใจที่จะทำงานในอนาคต แสดงให้เห็นว่ามีเด็กไทยอยู่ไม่น้อยที่ให้ความสนใจในอาชีพการรับราชการ อย่างไรก็ตามการจะเข้ารับราชการนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากจะต้องทำการสอบบรรจุเข้าเพื่อรับราชการก่อนจึงจะสามารถเข้ารับราชการได้ ในหน่วยงานของราชการนั้นจะใช้ข้อสอบกลางในการวัดความรู้และความสามารถเพื่อบรรจุเข้ารับราชการ ซึ่งข้อสอบกลางคือข้อสอบคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

ข้อสอบก.พ. คือ ข้อสอบที่ใช้ในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ามาทำงานให้กับหน่วยงานราชการ เพื่อให้สามารถทำงานตามนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ภาคด้วยกันได้แก่ ภาค ก. ภาค ข. และ ภาค ค. ในส่วนของภาค ก. มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้วัดความรู้ทั่วไป โดยข้อสอบนั้นมีจำนวน 85 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 รายวิชาด้วยกันได้แก่ วิชาความรู้ทั่วไปจำนวน 40 ข้อ วิชาภาษาไทย 20 ข้อ และวิชาภาษาอังกฤษ 25 ข้อ ในส่วนของ ภาค ข. เป็นการสอบบรรจุเข้ารับตำแหน่งเฉพาะทาง เช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาข้าราชการทหารหรือข้าราชการตำรวจ ซึ่งเนื้อหาในการสอบจะแตกต่างกันออกไปตามความถนัดของสายงานและตำแหน่ง ขณะที่ภาค ค. เป็นการสอบสัมภาษณ์

การสอบในส่วนของภาค ก. รายวิชาที่ผู้สอบมักได้คะแนนต่ำคือข้อสอบวิชาภาษาอังกฤษ โดยข้อสอบแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1.การอ่าน 2.บทสนทนา 3.ไวยากรณ์ และ 4.คำศัพท์ ในส่วนของรายวิชาภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่าคำศัพท์มีความสำคัญต่อการทำข้อสอบทั้งในส่วนของการอ่านและข้อสอบส่วนอื่นๆ เนื่องจากคำศัพท์นั้นจะปรากฏให้เห็นในทุกส่วนของข้อสอบ คำศัพท์ถือเป็นสิ่งสำคัญมากไม่ว่าจะเป็นในด้านการทำงานและในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการสอบคำศัพท์จึงถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เนื่องจากคำศัพท์นั้นเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาที่สำคัญที่สุดในบรรดาองค์ประกอบต่างๆของภาษา ดังนั้นคำศัพท์ถือเป็นสิ่งที่สำคัญของทุกภาษา Ghadessy (2000)

ปัจจุบันได้มีการจัดทำหนังสือเตรียมสอบ ก.พ. ภาค ก. ขึ้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะในรายวิชาภาษาอังกฤษ แต่จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าไม่มีการสรุปคำศัพท์ที่พบบ่อยในข้อสอบก.พ. ภาค ก. ในหนังสือเตรียมสอบ แต่อาจพบบ้างบนเว็บไซต์ของสถาบันติวสอบต่างๆ แต่มีอยู่จำนวนน้อยมาก

นอกจากนั้นในหนังสือเตรียมสอบไม่ได้ให้ความสำคัญกับหน้าที่ของคำ (Part of speech) ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้คำศัพท์ เพราะการทราบหน้าที่ของคำจะช่วยให้ผู้ทำข้อสอบสามารถทำข้อสอบได้ถูกต้องมากขึ้น เนื่องจากหน้าที่ของคำศัพท์นั้นถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ (จำรัก ชื่อตรง, 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของ คำศัพท์ และ หน้าที่ของคำ (Part of speech) ในข้อสอบ ก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ โดยจะศึกษาคำศัพท์และแบ่งออกเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ทราบถึงหมวดหมู่ของคำศัพท์ที่พบบ่อยในข้อสอบ เพื่อช่วยให้ผู้ทำข้อสอบได้เห็นประเภทของคำศัพท์ที่มักปรากฏในข้อสอบและช่วยให้ผู้สอบสามารถเตรียมตัวในการสอบได้ดียิ่งขึ้น (Cameron, 2001 และ Nation, 2001)

การศึกษาในครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษาคำศัพท์ที่พบบ่อยในข้อสอบก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ โดยแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ และวิเคราะห์หาหน้าที่ของคำศัพท์ที่พบบ่อย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ของคำ (Part of speech) ที่พบบ่อยในข้อสอบส่วนคำศัพท์
2. เพื่อศึกษาหาความถี่และแบ่งหมวดหมู่ของคำศัพท์ที่พบบ่อยในข้อสอบ

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับคำศัพท์และหน้าที่ของคำ ผู้วิจัยได้ใช้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอหัวข้อตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำศัพท์

ธีรพบ สยามพันธ์ (2550 : ออนไลน์) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ด้านคำศัพท์ คำศัพท์นั้นถือเป็นพื้นฐานทางภาษาและเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เป็นอันดับแรกเพราะ คำศัพท์นั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรกในการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ดังนั้นการศึกษาคำศัพท์จึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ วรรณพร ศิลาขาว (2539:16)

คำศัพท์ที่อยู่ในพจนานุกรมส่วนใหญ่มีจำนวนมาก ผู้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถจดจำคำศัพท์ได้ทุกคำ แต่การที่จะจำคำศัพท์ได้มากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถและรูปแบบในการจำ โดยรูปแบบการจำนั้นมีอยู่มากมายไม่ว่าจะเป็นการจำจากภาพ หรือ การจัดคำเป็นหมวดหมู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการจัดหมวดหมู่คำศัพท์ โดยการแบ่งคำศัพท์เป็นหมวดหมู่นั้นถือเป็นวิธีหนึ่งในการจดจำคำศัพท์ได้ดีเช่นกัน (ธีรพบ สยามพันธ์, 2550)

2. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของคำศัพท์ (Part of speech)

Nunan (2004) กล่าวว่า การเรียนรู้ไวยากรณ์จะช่วยให้เราสามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งในทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้ดี พื้นฐานของไวยากรณ์ได้แก่หน้าที่ของคำ (Part of speech) โดยกลวิธีที่สามารถช่วยให้สามารถเรียนรู้คำศัพท์ควบคู่ไปกับไวยากรณ์ได้ คือการวิเคราะห์หน้าที่ของคำ (Nation, 2001)

จึงอาจสรุปได้ว่าสิ่งที่สำคัญในการ ฟัง พูด อ่านและเขียน คือ ความรู้ด้านคำศัพท์และหน้าที่ของคำ หากรู้หน้าที่ของคำ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษสามารถเข้าใจรูปแบบของคำและประโยค และยังสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องหลักไวยากรณ์ Canale (1980)

วิธีการดำเนินงาน

รวบรวมข้อสอบ ก.พ. ภาค ก. จำนวน 10 ชุด และ ทำการวิเคราะห์โดยการหาความถี่ของหน้าที่คำศัพท์ (Part of speech) และวิเคราะห์หน้าที่ของคำ (Part of speech) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยค้นหาตัวอย่างข้อสอบได้ทั้งหมด 8 เว็บ แต่เนื่องจากข้อมูลของข้อสอบในแต่ละเว็บนั้นมีจำนวนข้อที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเลือกมาเพียงแค่ 3 เว็บ โดยเป็นเว็บที่น่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรงของข้อสอบ เนื่องจากข้อสอบนั้นเป็นข้อสอบความเสมือนจริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกข้อสอบ ก.พ. ภาค ก รายวิชาภาษาอังกฤษมาทั้งหมด 10 ชุด โดยนำมาจากเว็บไซต์ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- <http://www.thaigovtest.com/>
- <https://gorpor.com>
- <http://korpor.udon-job.com>

ผู้วิจัยเลือกใช้ 3 เว็บไซต์นี้ เนื่องจาก 2 เว็บไซต์แรกนั้นมีการอธิบายข้อสอบและคำตอบที่ชัดเจนให้แนวคิดที่เข้าใจง่าย นอกจากนี้ยังเป็นเว็บไซต์สถาบันการสอนที่มีความน่าเชื่อถือ มีผลงานต่างๆในการสอนให้ผู้เข้าเรียนกวดวิชาที่สถาบันเหล่านี้สามารถทำข้อสอบก.พ.ได้คะแนนที่สูงตามที่เกณฑ์ต้องการ ในส่วนของเว็บไซต์ที่ 3 เป็นเว็บไซต์ประจำจังหวัดอุดรธานี เป็นกระบอกเสียงในการหางานและมีแนวทางในการเตรียมสอบรวมถึงแนวข้อสอบให้อย่างหลากหลาย ซึ่งถือเป็นเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถืออย่างยิ่ง

ในข้อสอบแต่ละชุดมีองค์ประกอบ 4 ส่วนด้วยกันได้แก่การอ่าน (40%) บทสนทนา (20%) ไวยากรณ์ (20%) และ คำศัพท์ (20%) รวมทั้งหมด 50 คะแนน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 โปรแกรมสำเร็จรูปคอนคอร์แดนซ์ (Concordance : AntConc version 3.5.7 2018) เป็นโปรแกรมใช้ในการเปรียบเทียบ หรือ วิเคราะห์ความถี่และจัดประเภทของคำในคลังข้อมูลภาษา นอกจากนั้นโปรแกรม AntConc ยังเป็นโปรแกรมที่สามารถดาวโหลดได้ฟรีและประมวลผลอย่างรวดเร็วใช้งานได้ง่ายและสะดวก (Anthony, 2013) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกโปรแกรม AntConc เพื่อหาความถี่ของคำศัพท์

2.2 โปรแกรม Microsoft Excel เป็นโปรแกรมทางด้านตารางคำนวณหรือที่เรียกว่า เซปรตชีต (Spreadsheet) เป็นโปรแกรมในชุด Microsoft Office มีความสามารถในด้านการสร้างตาราง, การคำนวณ, การวิเคราะห์และการนำเสนอหรือรายงานในรูปแบบตารางและกราฟ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกโปรแกรม Microsoft Excel ในการวิเคราะห์หน้าที่และหมวดหมู่ของคำศัพท์ โดยทำการแสดงผลในรูปแบบตาราง

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำไฟล์ข้อมูลที่ได้ทำการรวบรวมในโปรแกรม Microsoft word เข้าสู่โปรแกรมสำเร็จรูปแอนท์ไฟล์คอนเวอร์เตอร์ (AntFileConverter) เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการแปลงไฟล์ข้อมูลให้เป็นไฟล์ txt. เพื่อใช้ในการประมวลผลของโปรแกรมสำเร็จรูปคอนคอร์แดนซ์ (Concordance : AntConc)

3.2 นำไฟล์ txt. เข้าสู่โปรแกรมสำเร็จรูปคอนคอร์แดนซ์ (Concordance : AntConc) เพื่อหาความถี่ของคำศัพท์ โดยการคลิกที่เมนู word list แล้วกด start จากนั้นโปรแกรมจะประมวลผลออกมาแล้วทำการนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม Microsoft Excel 2010 โดยผู้ทำวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบในการศึกษา ดังนี้

3.2.1 ส่วนที่ 1 ใช้ Microsoft Excel 2010 ในการวิเคราะห์หน้าที่ของคำ (Part of speech) ที่พบมากที่สุด โดยพิจารณาเฉพาะคำตอบในส่วนของคำศัพท์

3.2.2 ส่วนที่ 2 ใช้ Microsoft Excel 2010 เพื่อจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ โดยเลือกคำศัพท์จำนวน 600 คำแรก จากทุกส่วนของข้อสอบ ที่มีค่าความถี่สูงที่สุด

3.3 นำหน้าที่คำศัพท์ (Part of speech) ที่พบในข้อสอบก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ แบ่งลักษณะใน Microsoft Excel 2010

3.4 นำเสนอผลในรูปแบบตาราง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นคือ

จากศึกษาหน้าที่ของคำศัพท์ (Part of speech) ในข้อสอบก.พ. ภาค ก. รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาเฉพาะคำตอบในส่วนของคำศัพท์ นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์ความถี่ของคำศัพท์และแบ่งหมวดหมู่ของคำศัพท์ในข้อสอบก.พ. ภาค ก. รายวิชาภาษาอังกฤษ ออกเป็น 13 หมวดหมู่ด้วยกัน โดยพิจารณาจากคำศัพท์ทุกส่วนได้ดังนี้

1. ผลของการศึกษาหน้าที่ของคำ (Part of speech) โดยพิจารณาเฉพาะคำตอบในส่วนของคำศัพท์

ตารางที่ 1 ความถี่ของหน้าที่ของคำศัพท์ที่พบในข้อสอบก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ

หน้าที่ของคำ	ความถี่	ตัวอย่าง
Noun	21	The president is planning for a newto run our company 1. vision 2. method 3. investment 4. decision
Verb	20	If they can buy personal computers, they should also be able tothe software. 1. plan 2. advise 3. afford 4. arrange
Adjective	7	Mr. Somchai graduated in Engineering with..... degree from Oxford University. 1. master 2. Mister 3. minor 4. major
Adverb	1	Walking <u>briskly</u> is a way of exercise. 1.continuously 2.slowly 3. quickly 4.widely
Conjunction	1	Judy was very sick yesterday; she went to work and stayed in her office all day. 1. furthermore 2. In addition 3. consequently 4. nonetheless

จากตารางที่ 1 พบว่าหน้าที่ของคำศัพท์ที่มีความถี่สูงสุดคือ คำนาม และ คำกริยา รองลงมา คือ คำคุณศัพท์ และพบบ้างในส่วนของคำขยายกริยา และ คำสันธาน เป็นการแสดงให้เห็นว่าคำนาม นั้นมีความสำคัญมากในการทำข้อสอบก.พ. นอกจากมีความสำคัญทางด้านข้อสอบแล้ว ยังสำคัญต่อชีวิตประจำวันและการทำงานอีกด้วย เนื่องจากคำที่อยู่รอบๆตัวเรานั้นส่วนมากแล้วเป็นคำนาม เช่น สถานที่ สิ่งของ เครื่องใช้ อาหารการกินต่างๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ผลการวิเคราะห์ Part of speech ของคำที่พบในข้อสอบก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ
 (พิจารณาเฉพาะในส่วนของคำศัพท์)

ตารางที่ 2 คำศัพท์และหน้าที่ของคำที่ปรากฏในข้อสอบก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ (พิจารณาเฉพาะใน
 ส่วนของคำศัพท์) บางคำสามารถเป็นได้มากกว่าหนึ่งหน้าที่ มีดังนี้

ลำดับ	คำศัพท์และ Part of speech ที่ปรากฏในข้อสอบ	นอกเหนือจากที่ปรากฏสามารถเป็น Part of speech ได้ดังนี้			
		Noun	Verb	Adjective	Adverb
1	Springboard (n.)	✓			
2	Venison (n.)	✓			
3	Foundation (n.)	✓			
4	Odor (n.)	✓			
5	Waterway (n.)	✓			
6	Confluence (n.)	✓			
7	Method (n.)	✓			
8	Customer (n.)	✓			
9	Version (n.)	✓			
10	Behaviour (n.)	✓			
11	Breed (n.)	✓	✓		
12	Gesture (n.)	✓	✓		
13	Auction (n.)	✓	✓		
14	Risk (n.)	✓	✓		
15	Cash (n.)	✓	✓		
16	Function (n.)	✓	✓		
17	Taste (n.)	✓	✓		
18	Storm (n.)	✓	✓		
19	Criminal (n.)	✓		✓	
20	Boss (n.)	✓	✓	✓	
21	Fine (n.)	✓	✓	✓	✓
22	Continue (v.)		✓		
23	Approve (v.)		✓		
24	Attend (v.)		✓		
25	Afford (v.)		✓		
26	Repair (v.)		✓		
27	Apologize (v.)		✓		

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลำดับ	คำศัพท์และ Part of speech ที่ปรากฏในข้อสอบ	นอกเหนือจากที่ปรากฏสามารถเป็น Part of speech ได้ดังนี้			
		Noun	Verb	Adjective	Adverb
28	Discover (v.)		✓		
29	Protect (v.)		✓		
30	Seen (v.)		✓		
31	Reside (v.)		✓		
32	Step down (phrv.)		✓		
33	Take over (phrv.)		✓		
34	Queue up (phrv.)		✓		
35	Complicated (v.)		✓	✓	
36	Refuse (v.)	✓	✓		
37	Fold (v.)	✓	✓		
38	Hope (v.)	✓	✓		
39	Weigh (v.)	✓	✓		
40	Encourage (v.)	✓	✓		
41	Rattle (v.)	✓	✓		
42	Obvious (adj.)			✓	
43	Fertile (adj.)			✓	
44	Easy (adj.)			✓	
45	Temporary (adj.)			✓	
46	Similar (adj.)	✓		✓	
47	Doubtful (adj.)		✓	✓	
48	Master (adj.)	✓	✓	✓	

จากตารางที่ 2 จากคำศัพท์ 48 คำที่ปรากฏนั้น พบว่าเป็นคำนาม และ คำกริยา มีจำนวนที่ค่อนข้างมาก โดยพบคำนาม มีจำนวนทั้งหมด 21 คำ คิดเป็น 43.75% คำกริยา มีจำนวนทั้งหมด 20 คำ คิดเป็น 41.66% และ คำคุณศัพท์ มีจำนวนทั้งหมด 7 คำ คิดเป็น 3.36% นอกจากนี้ยังพบคำศัพท์จากจำนวน 48 คำ ที่สามารถเป็นได้มากกว่า 1 หน้าที่ มีจำนวน 21 คำ คิดเป็น 43.75 % ซึ่งถือว่ามีอยู่จำนวนไม่น้อย

นี้อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สอบเกิดความสับสน เนื่องจากคำ 1 คำ สามารถมีได้หลายความหมาย ยกตัวอย่างเช่น Fine เป็นได้ทั้ง N, Adj. และ V. โดยมีความหมายดังนี้ N.= เบี้ยปรับ Adj.= ดี, เลิศ, วิจิตร V.= ปรับ, ปรับโทษ Adv.= ก็ได้

และบางคำไม่สามารถสังเกตได้จาก Prefix หรือ Suffix เช่นคำว่า Temporary และ Discover ซึ่งในข้อสอบ Temporary ทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ และ Discover ทำหน้าที่เป็นคำกริยา แต่คนส่วนใหญ่มักคิดว่าเป็นคำนาม เนื่องจากดูจากรูปปร่างหน้าตาของคำศัพท์ที่ลงท้าย -ry และ -er

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังนั้นอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สอบมีความสับสนในการทำข้อสอบเนื่องจากขาดความเข้าใจในเรื่องของ Part of speech นอกจากนี้ Part of speech ยังเป็นส่วนหนึ่งของไวยากรณ์และเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับที่ Canale (1980) กล่าวว่า หากผู้โครงสร้างไวยากรณ์ดีนั้น จะช่วยให้ผู้พูดสามารถเข้าใจรูปแบบของคำและประโยค นอกจากนี้ยังสามารถสื่อสารได้อย่างถูกไวยากรณ์อีกด้วย

3. ผลการวิเคราะห์คำศัพท์ จากข้อสอบเสมือนจริง 10 ชุด พบคำที่มีค่าความถี่ สูงสุด 20 อันดับแรก

ตารางที่ 3 ความถี่ของคำศัพท์ที่พบมากที่สุดในข้อสอบ ก.พ. จากข้อสอบ

ลำดับที่	ความถี่	คำศัพท์
1	518	the
2	327	to
3	240	a
4	198	company
5	178	is
6	173	you
7	169	in
8	151	i
9	145	of
10	143	and
11	99	it
12	88	that
13	78	are
14	76	for
15	66	be
16	64	on
17	60	have
18	55	from
19	54	at
20	54	what

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นคำที่มีความถี่ในการพบมากที่สุด คือคำประเภท Function words ได้แก่ the, to, a, is, you เป็นต้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาในข้อสอบนั้น มักใช้คำเหล่านี้เป็นการขึ้นต้นหรือ การเชื่อมในประโยค และ รองลงมาคือคำประเภท Content words ได้แก่ company ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เป็นการแสดงให้เห็นได้ว่าข้อสอบนั้นมีการออกข้อสอบในเรื่องของการทำงานอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. หมวดหมู่ของคำศัพท์ทั้งหมด 13 หมวดหมู่ ที่พบในข้อสอบ ก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ 10 ชุด

ตารางที่ 4 หมวดหมู่ของคำศัพท์ที่พบในข้อสอบ ก.พ.

ลำดับที่	หมวดหมู่ของคำศัพท์	คำศัพท์ (ความถี่)
1	การทำงาน	company(198), letter(19), meeting(18), send(16), work(15), public(11), office(10) process(8), email(8), working(7), attend(6), experience(6), goal(6), informal(6), address(4), invite(4), specialist(4)
2	การศึกษา	education(35), school(25), reading(15), students(11) learning(8), teach(7), book(5), homework (5), teacher(5), study(5)
3	คำระบุเวลา / วัน / เดือน/ ปี รวมถึง ฤดู	time(25), year(8), days(8), today(8), week(8), whether(6), rain(5), summer(4), November(4)
4	การซื้อและขาย	money(12), pay(10), buy(7), customer(7), goods(5), expenses(4), free(4), price(4), product(4)
5	การท่องเที่ยว	tour(6), plan(5), way(5), ticket(5), tourist(5), passport(4), accommodation(4), airport(4), guide(3)
6	สังคมและรัฐบาล	government(10), population(8), social(7), party(6), president(6), against(6), interrupt(6), political(5)
7	เครื่องประดับ/สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน	closet(6), jewelry(5), house(4), oil(4), bath(4), bag(3), diamond(3)
8	ครอบครัวและความสัมพันธ์	family(13), children(12), mother(8), friend(8), child(6)
9	ประเทศและทวีป	country (10), America (7), Thailand (6), India (6)
10	อาหารและยา	restaurant(10), broccoli(8), eat(6), order(6), drugs(4)
11	กีฬาและสุขภาพ	life(9), health(7), body(7), cancer(5), football(5)
12	การสื่อสาร	language(22), telling(10), Thai(19), calling(6)
13	การขนส่ง	bus(4), arrived(4), delivery(4), drive(3)

จากตารางที่ 6 จากการแบ่งคำศัพท์เป็นหมวดหมู่ แสดงให้เห็นว่าหมวดหมู่คำศัพท์ที่พบมากที่สุด คือ หมวดหมู่การทำงาน ซึ่งมีคำศัพท์มากมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเช่น company, letter, meeting, work, process and attend รองลงมาคือหมวดหมู่ทั่วไปและหมวดหมู่การศึกษา แสดงให้เห็นว่าข้อสอบก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษนั้นมักออกข้อสอบในเรื่องของการทำงานเป็นส่วนมาก แต่อย่างไรก็ตามยังคงพบคำศัพท์จำนวนไม่น้อยในหมวดหมู่อื่นๆ เป็นการชี้ให้เห็นว่าคำศัพท์หมวดหมู่อื่นๆก็มีความสำคัญเช่นกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สรุปผลการวิจัย

ผลวิจัยครั้งนี้พบหน้าที่ของคำโดยพิจารณาเฉพาะคำตอบในส่วนของคำศัพท์แสดงให้เห็นว่าหน้าที่ของคำที่มักใช้ในการออกข้อสอบมีด้วยกัน มี 3 ประเภท ได้แก่ คำนาม, คำกริยา และ คำคุณศัพท์ ประเภทที่พบมากที่สุดคือ คำนาม และ กริยา งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่านักศึกษาไทยมักประสบปัญหาในเรื่องของคำคุณศัพท์ (Intratat, 2001) พบว่าคำคุณศัพท์เป็นหนึ่งในภาษาอังกฤษที่นักศึกษาไทยไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ เนื่องจากนักศึกษาไทยมักเข้าใจผิดว่าคำคุณศัพท์ภาษาอังกฤษคือคำกริยาจึงส่งผลให้เกิดการใช้คำคุณศัพท์ในลักษณะที่ผิดไวยากรณ์ ในขณะที่เดียวกันข้อสอบก.พ.มักจะออกในเรื่องของคำนามและคำกริยา ดังนั้นอาจเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ที่สอบทำข้อสอบไม่ได้นั้นเกิดจากความสับสนที่คำศัพท์บางคำนั้นสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งความหมาย

การวิเคราะห์ความถี่ของคำศัพท์ 600 คำแรกที่มีค่าถี่สูงสุด แบ่งเป็นมีคำที่บอกเนื้อหา ได้แก่ คำนาม, คำกริยา, คำคุณศัพท์ จำนวน 110 คำ และเป็นคำที่ไม่ได้บอกเนื้อหาได้แก่ คำกริยาวิเศษ, คำบุพบท, คำสรรพนาม และ คำนำหน้านาม จำนวน 590 คำ คำที่บอกเนื้อหาสามารถแบ่งหมวดหมู่ได้ 13 หมวดหมู่ ผลวิจัยพบว่าหมวดการทำงานมีการใช้คำศัพท์จำนวนมากที่สุด รองลงมาคือหมวดการศึกษา หมวดคำระบุเวลา / วัน / เดือน/ ปี รวมถึง ฤดู, การซื้อและขาย, การท่องเที่ยว, สังคมและรัฐบาล, เครื่องประดับ/สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน, ครอบครัวและความสัมพันธ์, ประเทศและทวีป และพบบ้างใน อาหารและยา, กีฬาและสุขภาพ, การสื่อสาร และ การขนส่ง

พบว่าบางหมวดหมู่นั้นมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับการทำงาน และ บางหมวดหมู่อาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรงหรือมากนัก เช่น หมวดหมู่ของ อาหารและยา หรือ สุขภาพและกีฬา แต่ยังมีคำศัพท์หมวดหมู่นี้ปรากฏในข้อสอบให้พบ ดังนั้นอาจเป็นการแสดงให้เห็นว่าคำศัพท์นั้นสามารถนำมาใช้ได้ทุกคำ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ใดก็ตามในชีวิตประจำวันรวมถึงการทำงานเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ เนื่องจากวิชานี้ศึกษาเพียงแค่หน้าที่ของคำ (part of speech) และคำศัพท์ที่พบในข้อสอบ ก.พ. ภาค ก. วิชาภาษาอังกฤษ โดยการแบ่งคำศัพท์ออกเป็นหมวดหมู่ 13 หมวดหมู่ด้วยกัน นอกจากนี้ควรมีการวิจัยในส่วนอื่นๆของข้อสอบเพิ่มเติม เช่น ไวยากรณ์ การอ่าน และ บทสนทนา หรืออาจเพิ่มหมวดหมู่ของคำศัพท์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น

นอกจากนี้การนำข้อมูลไปใช้นั้น สามารถนำการวิเคราะห์คำศัพท์ทั้งหมดเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเตรียมตัวสอบข้อสอบก.พ. ภาค. ก วิชาภาษาอังกฤษ โดยการค้นหาเว็บแบบฝึกหัดในการทำเพื่อให้คุ้นเคยกับคำศัพท์เหล่านี้จนสามารถจำความหมายของคำศัพท์และสามารถเดาเนื้อหาในข้อสอบก.พ. ภาค ก. ได้ นอกจากนั้นอาจารย์หรือครูยังคงต้องคำนึงถึงหน้าที่ของคำ(Part of speech) เนื่องจากมีความสำคัญต่อกาเรียนรู้อย่างมาก ทั้งนี้ก็เรียนและนักศึกษก็ต้องตระหนักถึงความสำคัญของคำศัพท์และหน้าที่ของคำเช่นเดียวกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยและนำเสนอผลงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- จำรัก ชื่อตรง. (2555). การพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดกลุ่มคำภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคและไวยากรณ์พื้นฐาน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ธีรพล สยามพันธ์. (2550). เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2562 [เว็บไซต์]. จาก <http://gotoknow.org/blog/udompanya/98751>
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดที่มีเกมและไม่มีเกมประกอบการสอน ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกประถมศึกษา), กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พีโย. (2018). ข้อสอบ ก. ภาค ก. ระดับปริญญาตรี เสมือนจริง. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2562. [เว็บไซต์]. จาก www.gorpor.com/category/วุฒิ-ป-ตรี-/
- วรรณพร ศิลลาขาว. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (2562). รายงานผลประจำปี. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2562. [เว็บไซต์]. จาก <https://www.niets.or.th/th/>
- Admin On. (2015). แนวข้อสอบ ก.พ. 2560 แจกฟรี ข้อสอบภาค ก. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562. [เว็บไซต์]. จาก <http://korpor.udon-job.com/>
- Anthony, L. (2014). Program AntConc (Version 3.4.4). สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2562. [เว็บไซต์]. จาก <http://www.laurenceanthony.net/software/antconc>
- Cameron, L. (2001). Teaching languages to young learners. Cambridge: Cambridge University Press.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. Applied Linguistics, 1, 1-47.
- Ghadessy, Mohsen. (2000). “Word Lists and Materials Preparation : A New Approach,” English Teachings Forum. 17 (1) : 24-27
- Govpractice. (2016). แนวข้อสอบ ก.พ. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562. [เว็บไซต์]. จาก <http://www.thaigovtest.com/>
- Intratat, C. (2001). Thai errors in using English adjectives. KMUTT Research and Development Journal, 24(2), 117-130.
- Nation, I. S. P. 2001. Learning vocabulary in another language. Cambridge: Cambridge University Press
- Nunan, D. (2004). Task-based language teaching. Cambridge, UK ; New York, NY : Cambridge University Press, 126

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรซิตี้บัส

ธนกร เชียงหลิว¹, นัฐนันท์ นารี², อิศรีย์ ตียะพิพัฒน์³

^{1,2,3} นักศึกษา สาขาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
Email: s59123458131@ssru.ac.th¹, s59123458002@ssru.ac.th², itsaree.ti@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเดินทางของผู้ใช้บริการอุดรซิตี้บัส และปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการอุดรซิตี้บัส จังหวัดอุดรธานี โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้บริการอุดรซิตี้บัส (สายสีแดง) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้มาใช้บริการอุดรซิตี้บัส จำนวน 400 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 20 ปี สถานภาพโสด เป็นนักเรียนนักศึกษา ซึ่งศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท โดยมีจุดประสงค์ในการใช้บริการอุดรซิตี้บัสเพื่อกลับบ้าน ใช้บริการช่วงค่ำ เวลา 16.01 – 21.00 รอรถ 1 – 5 นาที ด้านปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรซิตี้บัส พบว่า บุคคลที่ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดแต่ละด้าน พบว่า บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจด้านบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านราคา ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ ปัจจัยทางการตลาด อุดรซิตี้บัส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

THE MARKETING MIX OF UDON CITY BUS SERVICE WHICH MOST INFLUENCING THE SATISFACTION OF THE SERVICES USERS

Tanakorn Chianglew¹, Nattinan Naree², Itsaree Tiyapiphat³

^{1,2,3}Student Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Email: s59123458131@ssru.ac.th¹, s59123458002@ssru.ac.th², itsaree.ti@ssru.ac.th³

Abstract

The purpose of this research is to study the behavior of passengers and marketing mix influencing satisfaction of Udon City Bus service, Udon Thani Province. The representative samples are totally 400 service users of Udon City Bus (Red Route) by accidental sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The result concluded that the most service users are female, under 20 years of age, single status. Mostly of the samples are students who are studying at the secondary level or lower. The mostly samples receive monthly income lower than 10,000 baths. The purpose to use bus service is to get back home, used service during evening time 04.01 – 09.00 p.m., waited for the bus approximately for 1-5 minutes. The result revealed that the service users very satisfied with the operation of the bus service. The marketing mix of Udon City Bus service which most influencing the satisfaction of the services users were people, physical evidence, process, place, promotion and price respectively.

Keyword : Satisfaction, Marketing Mix, Udon City Bus

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

จังหวัดอุดรธานีถือเป็นจังหวัดเศรษฐกิจและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงให้ความนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในทุกๆ ปี ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาทางจังหวัดอุดรธานีมีการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวตามบริเวณใกล้เคียงต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กำลังพยายามผลักดันให้จังหวัดอุดรธานี ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวรองให้เป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก ต่อเนื่องจากขอนแก่นและโคราช ซึ่งอุดรธานีนั้นจะเป็นเมืองบริการ จะเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจการท่องเที่ยวเติบโตได้ถึง 11% ดังนั้นจังหวัดอุดรธานีจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการขนส่งมวลชน จึงได้มีการจัดตั้งรถโดยสารขึ้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวและประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นหันมาใช้รถขนส่งมวลชน อีกทั้งยังให้บริการนักท่องเที่ยวและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ (10 กรกฎาคม 2562, คู่แผ่นดิน)

ระบบขนส่งมวลชนถือได้ว่าเป็นระบบที่ผ่านขั้นตอนของวิวัฒนาการมาแล้วเป็นเวลานานหลายยุคหลายสมัย อีกทั้งมันคือการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับระบบขนส่ง ซึ่งในปัจจุบันระบบขนส่งมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งการพัฒนาาระบบขนส่งมวลชนในเมืองภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพมีส่วนอย่างยิ่งในการช่วยลดปริมาณการใช้รถส่วนบุคคล อันเป็นการบรรเทาปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาอุบัติเหตุทางถนน และรองรับการเดินทางของผู้อาศัยและนักท่องเที่ยวของเมืองภูมิภาคในอนาคต ซึ่งในจังหวัดอุดรธานีมีการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน คือ รถโดยสารขึ้น (Udon City Bus) ขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวขึ้น ให้บริการขนส่งมวลชนแก่ประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี เริ่มให้บริการเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 มีเส้นทางเดินรถ 2 สายคือ สายสีแดง และสายสีน้ำเงิน โดยสายสีแดงผ่านสถานที่สำคัญเช่น ยูดีทาว์น สถานีรถไฟ เซ็นทรัลพลาซ่า บขส.1 ตลาดไทยอีสาน วงเวียนน้ำพุ ทุ่งศรีเมือง โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล วิทยาลัยอาชีวศึกษา วัดโพธิสมภรณ์ บขส.2 โรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์ และสนามบินอุดรธานี สายสีน้ำเงินผ่านสถานที่สำคัญเช่น โรงพยาบาลค่าประจักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดิเกคอม ตลาดบ้านห้วย โรงเรียนอุดรคริสเตียน ด้วย Smart Bus รถเมล์ปรับอากาศแบบขานต่ำ เอื้อแก่คนชราและผู้พิการ พร้อมทั้งมีระบบ Free Wi-Fi , CCTV, GPS , Application ผู้ใช้บริการสามารถเช็คตำแหน่งรถได้จากแอปพลิเคชันของรถโดยสารขึ้นว่าขณะนี้รถอยู่บริเวณไหน ทำให้เกิดความสะดวกสบายเพิ่มขึ้น และมีระบบกล้อง CCTV ช่วยดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้โดยสาร

อย่างไรก็ตาม รถโดยสารขึ้น จังหวัดอุดรธานี เพิ่งเปิดตัวให้บริการและในอนาคตจะมีการใช้ระบบ สมาร์ทโมบิลิตี้ ซึ่งเป็นระบบให้สีแยกไฟแดงต่างๆ เชื่อมกับระบบการเดินรถของ รถโดยสารขึ้น ขณะนี้รถวิ่งผ่านไฟจราจรจะเปลี่ยนเป็นสีเขียวเพื่อให้รถ รถโดยสารขึ้น สามารถเคลื่อนผ่านไปได้อย่างคล่องตัวมากที่สุด (ผู้นำท้องถิ่น, 9 เมษายน 2562) ผู้ประกอบการยังไม่ได้ศึกษาความพึงพอใจให้แก่ผู้โดยสารผู้ใช้ระบบแอปพลิเคชัน และเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารขึ้น เพื่อให้ผู้ประกอบการให้บริการรถโดยสารขึ้น สามารถนำผลวิจัยในครั้งนี้มาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของ รถโดยสารขึ้น จังหวัดอุดรธานี ในด้าน ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการ เพื่อ

ตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้บริการหรือผู้โดยสารให้มากที่สุด พร้อมเป็นการเพิ่มปริมาณของผู้ใช้บริการให้มากขึ้นเพื่อสนับสนุนนโยบายของจังหวัดอุดรธานีในการลดปัญหาการจราจรติดขัดอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเดินทางของผู้ใช้บริการอุดรซิตี้บัส จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการอุดรซิตี้บัส จังหวัดอุดรธานี

ทบทวนวรรณกรรม

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ (Service Marketing Mix) คือ เครื่องมือหรือปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมที่ธุรกิจต้องใช้ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย หรือเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความต้องการสินค้าและบริการของตน ซึ่งหมายถึงส่วนประกอบที่เป็นปัจจัยในการวางแผนการตลาดในสินค้าหรือบริการ ส่วนประสมทางการตลาดของการบริการจึงประกอบด้วย 7Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงาน กระบวนการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Kotler, 1997)

1. ผลิตภัณฑ์ (Product; P1) บริการจะเป็นผลิตภัณฑ์อย่างหนึ่ง แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีตัวตน ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Product) มีลักษณะเป็นอาการนาม ไม่ว่าจะเป็นความรวดเร็ว ความสะอาด ความสบายใจ ความสบายกาย การให้ความคิดเห็น การให้คำปรึกษา

2. ราคา (Price; P2) ราคาเป็นสิ่งที่กำหนดรายได้ของกิจการ กล่าวคือ การตั้งราคาสูงก็จะทำให้ธุรกิจมีรายได้สูงขึ้น การตั้งราคาต่ำก็จะทำให้รายได้ของธุรกิจนั้นต่ำ แต่มีได้หมายความว่าธุรกิจหนึ่งจะตั้งราคาได้ตามใจชอบ ธุรกิจจะต้องอยู่ในภาวะของการมีคู่แข่งหากตั้งราคาสูงกว่าคู่แข่งมาก แต่บริการของธุรกิจนั้นไม่ได้มีคุณภาพสูงกว่าคู่แข่งมากเท่ากับราคาที่เพิ่ม ย่อมทำให้ลูกค้าไม่มาใช้บริการกับธุรกิจนั้นต่อไป

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place; P3) ในการให้บริการนั้น สามารถให้บริการผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายได้ 4 วิธี คือ 1) การให้บริการผ่านร้าน (Outlet) เช่น ร้านตัดผม ร้านซักรีด ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น แล้วขยายสาขาออกไปเพื่อให้บริการลูกค้าได้สูงสุด มีจุดประสงค์ให้ผู้ใช้บริการและผู้รับบริการมาพบกัน 2) การให้บริการถึงที่บ้านลูกค้าหรือสถานที่ที่ลูกค้าต้องการ การให้บริการแบบนี้เป็นการส่งพนักงานไปให้บริการถึงที่บ้านลูกค้าหรือสถานที่อื่นตามความสะดวกของลูกค้า เช่น การบริการจัดส่งอาหารตามสั่ง ส่งพนักงานทำความสะอาดไปทำความสะอาดอาคาร เป็นต้น 3) การให้บริการผ่านตัวแทน การให้บริการแบบนี้เป็นการขยายธุรกิจด้วยการขยายแฟรนไชส์ หรือการจัดตั้งตัวแทนในการให้บริการ เช่น บริการขายตั๋วเครื่องบินผ่านบริษัทท่องเที่ยวและโรงแรม เป็นต้น และ 4) การให้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นให้บริการโดยอาศัยเทคโนโลยีมาช่วยลดต้นทุนจากการจ้างพนักงาน เพื่อทำการให้บริการเป็นไปได้อย่างสะดวกและทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง เช่น การให้บริการผ่านเครื่องเอทีเอ็ม เป็นต้น

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion; P4) การส่งเสริมการตลาดของธุรกิจบริการจะมีความคล้ายกับธุรกิจขายสินค้า กล่าวคือ การส่งเสริมการตลาดของธุรกิจบริการทำได้ในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การให้ข่าว การลดแลกแจกแถม การตลาดทางตรงผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งการบริการที่

ต้องการเจาะลูกค้าระดับสูง ต้องอาศัยประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ ส่วนการบริการที่ต้องการเจาะลูกค้าระดับกลางและระดับล่างซึ่งเน้นราคาต่อข้างต่ำ ต้องอาศัยการลดแลกแจกแถม

5. พนักงาน (People; P5) พนักงานจะประกอบด้วยบุคคลทั้งหมดในองค์กรที่ให้บริการนั้น ซึ่งจะรวมถึงแต่เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงานในทุกระดับ ซึ่งบุคคลดังกล่าวทั้งหมดมีผลต่อคุณภาพของการให้บริการ

6. กระบวนการให้บริการ (Process; P6) กระบวนการให้บริการเป็นส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสำคัญมาก ต้องอาศัยพนักงานที่มีประสิทธิภาพหรือเครื่องมือทันสมัยในการทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถส่งมอบบริการที่มีคุณภาพได้

7. ลักษณะทางกายภาพ (Physical; P7) หมายถึง ภาพลักษณ์หรือสิ่งซึ่งผู้บริโภคสามารถเห็นได้ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงภาพลักษณ์ในการให้บริการได้อย่างชัดเจน

ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ท่าที ความรู้สึก หรือเจตนาคติในทางที่ดีของบุคคลผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยการเปรียบเทียบกันระหว่างสินค้าหรือบริการกับความคาดหวังนั้นๆ ถ้าสินค้าหรือบริการนั้นต่ำกว่าความคาดหวังจะทำให้เกิดความไม่พอใจ (Dissatisfaction) แต่ถ้าสินค้าหรือบริการนั้นตรงกับ ความคาดหวังจะเกิดความพึงพอใจ (Satisfaction) และถ้าสินค้าหรือบริการนั้นเกินความคาดหวังจะทำให้เกิดความประทับใจ (Delight) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริโภคกลับมาซื้อสินค้าหรือบริการนั้นซ้ำอีกครั้งรวมถึงการบอกต่อกับบุคคลอื่นๆต่อไป (Kotler, 2000)

พฤติกรรมของผู้บริโภค (Customer Behavior) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ หรือบริการต่างๆ เพื่อบริโภค หรือพฤติกรรมการตัดสินใจและการกระทำของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ และใช้บริการสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจสูงสุดจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายใน เช่น ความคิด ทศนคติ และค่านิยม นอกจากนี้การแสดงออกนั้นๆ อาจมาจากการกระทบของปัจจัยภายนอก เช่น วัฒนธรรม และ สังคม ผู้บริโภคทั่วโลกนั้นมีความแตกต่างกันในลักษณะด้านประชากรศาสตร์อยู่หลายประเด็น เช่น ในเรื่องของอายุรายได้ระดับการศึกษาศาสนาวัฒนธรรม ประเพณีค่านิยม และรสนิยม เป็นต้น พฤติกรรมการกินการใช้การซื้อ และความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์จึงแตกต่างกันออกไป ทำให้มีการซื้อการบริโภคสินค้าและบริการหลายๆ ชนิดที่แตกต่างกัน (สุปัญญา ไชยชาญ, 2543)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรซิติบัส

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการคำนวณ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้น จึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ (Cochran, 1977) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 384 ตัวอย่าง และสำรวจไว้ 16 ตัวอย่างรวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 400 ตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple sampling) เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ คือแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ใช้บริการ ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2562 ถึงเดือนสิงหาคม 2562

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาครั้งนี้ มีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ทั้งหมด 3 ตอน โดยตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และพฤติกรรมการเดินทางของผู้ใช้บริการ อุตริชิตีบีเอส ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จุดประสงค์การใช้บริการ อุตริชิตีบีเอส ความถี่ในการใช้บริการ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ และระยะเวลาที่ใช้ในการรอรถ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ อุตริชิตีบีเอส ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) และตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจโดยรวมในการใช้บริการ อุตริชิตีบีเอส เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (checklist) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณสถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละความถี่ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งความเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการ อุตริชิตีบีเอส คำนวณหาค่าเฉลี่ยเมื่อนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาตีความหมายได้ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
- 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

โดยได้ทำการคำนวณหาความกว้างของอัตราภาคชั้น (Class interval) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ช่วงความกว้างของแต่ละระดับคะแนน จะมีค่าเท่ากับ 0.8 โดยสามารถแปรค่าเฉลี่ยเป็นความหมายได้ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับพอใจมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับพอใจมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมในการใช้บริการรถ อุตริชิตีบีเอส โดยใช้แบบสอบถามแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการใช้ระบบขนส่ง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพปัจจุบัน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จุดประสงค์ของการใช้บริการ ความถี่ในการใช้บริการ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ และระยะเวลาที่ใช้ในการรอรถ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	162	40.50
2. หญิง	238	59.50
รวม	400	100
อายุ		
1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	200	50.00
2. 21-30 ปี	82	20.50
3. 31-40 ปี	42	10.50
4. 41-50 ปี	36	9.00
5. 51-60 ปี	20	5.00
6. 60 ปีขึ้นไป	20	5.00
รวม	400	100.00
สถานภาพ		
1. โสด	300	75.00
2. สมรส	82	20.50
3. หย่าร้าง/หม้าย	10	2.50
4. แยกกันอยู่	8	2.00
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
1. มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า	200	50.00
2. มัธยมศึกษาปีที่ 6	110	27.50
3. ปริญญาตรี	80	20.00
4. สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.50
รวม	400	100.00
อาชีพ		
1. พนักงานรัฐวิสาหกิจ/รับราชการ	16	4.00
2. พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	26	6.50
3. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	70	17.50
4. นิสิต/นักเรียน/นักศึกษา	280	70.00
5. พ่อบ้าน/แม่บ้าน	6	1.50
6. อื่นๆ	2	0.50
รวม	400	100.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
1. ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	266	66.50
2. 10,001 – 20,000 บาท	100	25.00
3. 20,001 – 30,000 บาท	22	5.50
4. 30,001 – 40,000 บาท	4	1.00
5. 40,001 – 50,000 บาท	4	1.00
6. 50,000 บาทขึ้นไป	4	1.00
รวม	400	100.00
จุดประสงค์ในการใช้อุตรชีวิตีบัส		
1. ไปทำงาน	14	3.50
2. ไปศึกษา	120	30.00
3. ทำธุระส่วนตัว	34	8.50
4. กลับบ้าน	136	34.00
5. ท่องเที่ยว	20	5.00
6. ไปห้างสรรพสินค้า/ตลาด	76	19.00
รวม	400	100.00
ความถี่ในการใช้บริการ		
1. น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	36	9.00
2. สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	76	19.00
3. สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง	114	28.50
4. สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง	80	20.00
5. ใช้งานทุกวัน	94	23.50
รวม	400	100.00
ช่วงเวลาที่ใช้บริการ		
1. ช่วงเช้า (06.00 - 09.00 น.)	90	22.50
2. ช่วงสาย (09.01 - 12.00 น.)	74	18.50
3. ช่วงบ่าย (12.01 - 16.00 น.)	42	10.50
4. ช่วงค่ำ (16.01-21.00 น.)	124	31.00
5. ช่วงเช้า(06.00-09.00 น.)และช่วงเย็น/ค่ำ(16.01-21.00 น.)	70	17.50
รวม	400	100.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ใช้ในการรอรถ		
1. 1-5 นาที	178	44.50
2. 6-10 นาที	148	37.00
3. 11-15 นาที	40	10.00
4. 16-20 นาที	14	3.50
5. 21-25 นาที	12	3.00
6. 26-30 นาที	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมในการใช้บริการ อุดรชิตี๋บัส ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีจำนวนผู้ที่ใช้บริการอุดรชิตี๋บัส ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.50 และเพศชาย ร้อยละ 40.50 สถานภาพโสด ร้อยละ 75.00 อายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 50.00 ซึ่งสอดคล้องกับผู้ใช้บริการส่วนมากเป็นนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 70.00 ศึกษาอยู่ใน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 50.00 อายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 50.00 จุดประสงค์ในการเดินทางของผู้ใช้บริการ คือ การกลับบ้าน ร้อยละ 34.00 และการเดินทางไปศึกษา ร้อยละ 30.00 นอกจากนี้ ยังใช้บริการอุดรชิตี๋บัสเพื่อไปห้างสรรพสินค้าหรือตลาด ทำธุระส่วนตัวท่องเที่ยว ไปทำงาน ร้อยละ 36 นอกจากนี้ ผู้ใช้บริการเลือกใช้บริการอุดรชิตี๋บัสสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 28.50 โดยช่วงเวลาที่ผู้ใช้บริการมากที่สุด คือ ช่วงเย็น (16.01-21.00) ร้อยละ 31.00 และใช้เวลาในการรอรถ 1-5 นาที คิดเป็นร้อยละ 44.50

การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ อุดรชิตี๋บัส ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรชิตี๋บัส

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรชิตี๋บัส	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.67	0.23	พอใจมากที่สุด
2. ด้านราคา	4.20	0.55	พอใจมาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.47	0.42	พอใจมากที่สุด
4. ด้านส่งเสริมการตลาด	4.38	0.30	พอใจมากที่สุด
5. ด้านบุคคล	4.77	0.35	พอใจมากที่สุด
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.60	0.41	พอใจมากที่สุด
7. ด้านกระบวนการให้บริการ	4.50	0.48	พอใจมากที่สุด
รวม	4.51		พอใจมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 2 พบได้ว่าปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรชิตี๊บบัส พบว่า บุคคลที่ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่า บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจด้านบุคคลมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมาด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.67$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.60$) ด้านกระบวนการการให้บริการ ($\bar{X} = 4.50$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.38$) และน้อยที่สุดคือด้านราคา ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อแจกแจงปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรชิตี๊บบัสแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรชิตี๊บบัส

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการอุดรชิตี๊บบัส	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์			
1.1. มีประสิทธิภาพและสมรรถภาพที่ดี	4.45	0.54	พอใจมากที่สุด
1.2. มีความสวยงาม ทันสมัย	4.50	0.59	พอใจมากที่สุด
1.3. มีความสะอาด	4.64	0.48	พอใจมากที่สุด
1.4. มีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ	4.98	0.16	พอใจมากที่สุด
1.5. ให้บริการตอบสนองความพึงพอใจผู้ใช้บริการ	4.79	0.42	พอใจมากที่สุด
รวม	4.67	0.23	พอใจมากที่สุด
2. ด้านราคา			
2.1. อัตราค่าบริการเหมาะสม	4.07	0.96	พอใจมาก
2.2. อัตราค่าบริการคุ้มค่ากับบริการที่ได้รับ	4.50	0.58	พอใจมากที่สุด
2.3. อัตราค่าบริการต่ำกว่าถ้าเทียบกับการเดินทางด้วยบริการอื่น	4.04	0.84	พอใจมาก
รวม	4.20	0.55	พอใจมาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
3.1. ช่องทางการจัดจำหน่ายตัวมีความสะดวก เข้าถึงได้ง่าย	4.37	0.54	พอใจมากที่สุด
3.2. ป้ายรถบัสสามารถหาได้ง่าย	4.41	0.57	พอใจมากที่สุด
3.3. มีจุดเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะอื่นๆ (สนามบิน หรือ สถานีขนส่ง)	4.59	0.55	พอใจมากที่สุด
3.4. มีช่องทางในการใช้งานหลากหลาย	4.52	0.71	พอใจมากที่สุด
รวม	4.47	0.42	พอใจมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการอูรชิตีบีเอส	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด			
4.1. มีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง	4.11	0.71	พอใจมาก
4.2. มีโปรโมชั่นที่คุ้มค่า น่าสนใจ	4.18	0.79	พอใจมาก
4.3. มีการจัดโปรโมชั่นอย่างต่อเนื่อง	4.28	0.47	พอใจมากที่สุด
4.4. โปรโมชั่นตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ	4.94	0.28	พอใจมากที่สุด
รวม	4.38	0.30	พอใจมากที่สุด
5. ด้านบุคคล			
5.1. คนขับพูดจาไพเราะ สุภาพอ่อนน้อม	4.94	0.35	พอใจมากที่สุด
5.2. คนขับมีจิตใจในการให้บริการ	4.56	0.56	พอใจมากที่สุด
5.3. คนขับแต่งกายสะอาด เรียบร้อย	4.96	0.32	พอใจมากที่สุด
5.4. คนขับมีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร	4.64	0.55	พอใจมากที่สุด
รวม	4.77	0.35	พอใจมากที่สุด
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ			
6.1. ป้ายรถบัสมีความสะอาด	4.43	0.80	พอใจมากที่สุด
6.2. ป้ายรถบัสมีมากมายสามารถเข้าถึงได้ง่าย	4.54	0.57	พอใจมากที่สุด
6.3. ป้ายรถบัสมีสัญลักษณ์และเวลาบอกอย่างชัดเจน	4.51	0.58	พอใจมากที่สุด
6.4. ป้ายรถบัสมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน	4.93	0.41	พอใจมากที่สุด
รวม	4.60	0.41	พอใจมากที่สุด
7. ด้านกระบวนการการให้บริการ			
7.1. การชำระค่าบริการมีความสะดวกรวดเร็ว	4.54	0.61	พอใจมากที่สุด
7.2. การให้บริการมีความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย	4.42	0.64	พอใจมากที่สุด
7.3. การจอดรับ-ส่งผู้โดยสารมีความเหมาะสม	4.53	0.56	พอใจมากที่สุด
รวม	4.50	0.48	พอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอูรชิตีบีเอสแต่ละด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในด้านมีความปลอดภัยน่าเชื่อถือมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$) รองลงมาคือ ให้บริการตอบสนองความพึงพอใจผู้บริการ ($\bar{X} = 4.79$) และน้อยที่สุดมีประสิทธิภาพและสมรรถภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.45$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านราคา ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.20$) ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจใน ด้านอัตราค่าบริการคุ้มค่ากับบริการที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ อัตราค่าบริการเหมาะสม ($\bar{X} = 4.07$) และน้อยที่สุดคือ อัตราค่าบริการต่ำกว่าถ้าเทียบกับการเดินทางด้วยบริการอื่น ($\bar{X} = 4.04$)

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย บุคคลที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในด้านมีจุดเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะอื่น ๆ (สนามบิน หรือ สถานีขนส่ง) มากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมาคือ มีช่องทางในการใช้งานหลากหลาย ($\bar{X} = 4.52$) และน้อยที่สุดคือ ช่องทางการจัดจำหน่ายตัวมีความสะดวก เข้าถึงได้ง่าย ($\bar{X} = 4.37$)

ด้านการส่งเสริมการตลาด บุคคลที่มาใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด โปรโมชันตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.94$) รองลงมาคือ มีการจัดโปรโมชันอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.28$) มีโปรโมชันที่คุ้มค่า น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.18$) น้อยที่สุดมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ($\bar{X} = 4.11$)

ด้านบุคคล พบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) ปัจจัยทางการตลาดบุคคลที่มาใช้บริการพึงพอใจคนขับแต่งกายสะอาดเรียบร้อยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$) รองลงมาคนขับพูดจาไพเราะ สุภาพอ่อนน้อม ($\bar{X} = 4.94$) รองลงมาคือคนขับมีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ($\bar{X} = 4.64$) และน้อยที่สุดคนขับมีจิตใจในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.56$)

ด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้โดยสารที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้รถอุดรชิตี๊บบัสเมื่อพิจารณาแต่ละส่วนพบว่ามีความพึงพอใจด้านผู้โดยสารครบครัน ($\bar{X} = 4.93$) รองลงมาป้ายรถบัสมีมากมายสามารถเข้าถึงได้ง่าย ($\bar{X} = 4.54$) ป้ายรถบัสมีสัญลักษณ์และเวลาบอกอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.51$) น้อยที่สุดป้ายรถบัสมีความสะอาด ($\bar{X} = 4.43$)

ด้านกระบวนการให้บริการ บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจ การชำระค่าบริการมีความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา การจองรับ-ส่งผู้โดยสารมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.53$) น้อยที่สุดมีการให้บริการมีความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.42$)

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจโดยรวมในการใช้บริการอุดรชิตี๊บบัส

ความพึงพอใจโดยรวมในการใช้บริการอุดรชิตี๊บบัส	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รวม	4.71	0.46	พอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้บริการ อุดรชิตี๊บบัสอยู่ในระดับ พึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าผู้มาใช้บริการอุดรชิตี๊บบัสมากที่สุดคือ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70 มีจุดประสงค์ในการเดินทางไปศึกษาและเดินทางกลับบ้าน จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64 โดยผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการตลาดอุดรชิตี๊บบัส ($\bar{X} = 4.38$) เพราะจัดโปรโมชันลดราคาค่าโดยสารสำหรับนักเรียน นักศึกษา 10 บาท ตลอดเดือนสิงหาคม 2562 จึงทำให้ มีจำนวนผู้ใช้บริการมากขึ้น โดยสอดคล้องกับงานของ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2553) ที่ได้กล่าวถึง แนวความคิด

เกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดว่า ด้านการส่งเสริมตลาดหรือการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อบอกลูกค้าถึงลักษณะสินค้าของธุรกิจ ด้วยการโฆษณาในสื่อต่างๆ การทำการลดราคาประจำปีการลดแลกแจกแถม จะทำให้คนมาซื้อสินค้าหรือบริการมากขึ้น

การให้บริการขนส่งมวลชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี หรืออุดรซิตี้บัส เป็นรถเมล์ปรับอากาศแบบชานต่ำ พร้อมให้บริการคนชราและผู้พิการ บริการ Free Wi-Fi, CCTV, GPS, Application ผู้มาใช้บริการสามารถเช็คตำแหน่งรถได้ว่าอยู่ตรงไหนจึงสามารถประมาณเวลาในการเข้าป้าย อำนวยความสะดวกสบายและดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้โดยสารซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงศ์ ชัยกิตติภรณ์ และ อุบลวรรณ ภวานันท์ (2559) ที่ได้กล่าวถึงรถประจำทางของ ขสมก. ที่นำระบบ GPS Application มาใช้ในการให้บริการรถโดยสารประจำทาง ขสมก. รวมไปถึงการปรับเวลาเดินรถ และการใช้ช่องทางพิเศษในการเดินรถ (Bus lane) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเดินทางด้วยตนเองได้ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ และจัดการระบบขนส่งให้ง่ายขึ้น

ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในด้านบุคคลในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) ด้วยการให้บริการของพนักงานขับรถมีจิตใจในการให้บริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุภาพอ่อนน้อม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการใส่เครื่องแบบที่มีมาตรฐานทำให้ส่งเสริมบุคลิกภาพ น่าเชื่อถือ ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ และเชื่อมั่นในการใช้บริการซึ่งขัดกับงานวิจัยของ กิตติพงศ์ ชัยกิตติภรณ์ และ อุบลวรรณ ภวานันท์ (2559) ที่ได้กล่าวถึงพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ขสมก. กรุงเทพมหานคร พบว่า การให้บริการของพนักงานขับรถไม่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส เพราะเหตุผลส่วนบุคคล สภาพบรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมในแต่ละวัน เช่น อากาศร้อน หรือ การจราจร พนักงานอยู่ในรถนานจึงเป็นสาเหตุให้หงุดหงิด อารมณ์เสีย เป็นต้น

ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) ด้วยอุดรซิตี้บัสมีช่องทางการจัดจำหน่ายมีเข้าถึงง่าย สะดวกสบาย สามารถใช้จ่ายได้หลายช่องทางไม่ว่าจะเป็น ธนบัตร เหรียญ หรือบัตรสมาชิก บัตรรถสามารถหาได้ง่าย และเชื่อมต่อกับระบบขนส่งอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธา คำประสิทธิ์ (2559) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายของบริการรถทัวร์นครชัยแอร์มีอิทธิพลต่อผู้ใช้บริการอย่างมาก หากมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่ครอบคลุม สะดวกสบาย รวดเร็ว จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ ทำให้ไม่รู้สึกถึงความยุ่งยาก รวมถึงใช้เวลาไม่นานในการซื้อตั๋วโดยสาร และสามารถชำระที่ไหนก็ได้ส่งผลให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำ นอกจากนี้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในจุดเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะอื่นๆ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เนื่องจากอุดรซิตี้บัสได้วิ่งผ่านกับแหล่งขนส่งสาธารณะอื่นๆ ได้แก่ สนามบินนานาชาติอุดรธานี สถานีรถไฟ สถานีขนส่งผู้โดยสารอุดรธานี แห่งที่ 1 และสถานีขนส่งผู้โดยสารอุดรธานี แห่งที่ 2 ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่นๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา วัฒนสมโชค (2558) ที่ได้ศึกษาพบว่า การเชื่อมต่อกับบริเวณรถไฟไฟฟ้าไปยังระบบขนส่งมวลชนอื่นๆ หรือสถานที่ต่างๆ เช่น อาคารสำนักงาน ห้างสรรพสินค้า โรงแรม ก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ (บีทีเอส) ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจาก ผู้คนในกรุงเทพมหานครต่างมีชีวิตที่ค่อนข้างเร่งรีบ ไม่ว่าจะเป็นการเร่งในการไปทำงาน เรียนหนังสือ ท่องเที่ยว หรือทำธุระอื่นๆ ดังนั้นหากสถานีรถไฟบีทีเอสมีการเชื่อมต่อกับสถานที่สำคัญก็สามารถทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรซิตี้บัส ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ อุดรซิตี้บัส ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้แก่นักท่องเที่ยว หรือประชาชนต่างจังหวัดให้มากขึ้น และควรมีถึงขยะ หรือจุดทิ้งขยะสำหรับบริการบนรถเพื่อความสะอาดบนรถ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเส้นทางการเดินรถสายสีน้ำเงิน เส้นทาง แยกบ้านจั่น – ตลาดรังษิณา เพื่อศึกษาเส้นทางให้ครบทั้ง 2 เส้นทางและเปรียบเทียบการให้บริการและระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอุดรซิตี้บัสทั้ง 2 เส้นทาง แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาข้อด้อยของทั้ง 2 เส้นทางเพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงศ์ ชัยกิตติภรณ์ และ อุบลวรรณ ภาวนันท์. (2559). การพัฒนาการให้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.). วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 14(1), 155-179.
- คู่มือแผ่นดิน. (2562, กรกฎาคม 10). อุดรธานี.ททท.ภาคอีสาน พร้อมดันให้อุดรธานี เป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก คาดปี 63 เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวโต 11%. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2m2uENW>
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2553). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ผู้นำท้องถิ่น. (2562, เมษายน 09). “อุดรซิตี้บัส” สมาร์ทบัสแก้ปัญหาจราจร สู่การยกระดับขนส่งมวลชนท้องถิ่น. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://joo.gv/INLHxs>
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- สิทธา คำประสิทธิ์. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถทัวร์นครชัยแอร์. (การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สุปัญญา ไชยชาญ. (2543). การวิจัยการตลาด: Marketing Research. กรุงเทพฯ: พี.เอ. ลีฟวิง.
- โสภิตา วัฒนสมโชค. (2558). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ (บีทีเอส) ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- Cochran, W.G. (1977). Sampling Techniques. 3d Ed. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Kotler, P. (1997). Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control (14th Global ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Kotler, P. (2000). Marketing Management. The Millennium edition. New Jersey: Prentic Hall.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุในประเทศไทย

The Public Private Partnerships in Elderly Welfare Provided in Thailand.

รัฐชาติ ทัศนัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
kunrattachart@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย ใช้การวิจัยแบบผสมผสานทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 17 คน และการสนทนากลุ่มจากผู้สูงอายุจังหวัดละ 15 คน ขณะที่การศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุจากจังหวัดที่เป็นตัวอย่างโดยมีจำนวนทั้งสิ้น 2,044 ผลการวิจัยพบว่า กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยมีจำนวนมากกระจายอยู่ในหลายหน่วยงานไม่เชื่อมโยงซึ่งกัน จึงควรมีกฎหมายเฉพาะซึ่งจะทำให้การดำเนินการมีความเป็นไปได้ สวัสดิการที่ผู้สูงอายุต้องการจากการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นสวัสดิการทั่วไปแต่ก็ให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับสวัสดิการการจ้างงาน การรักษาพยาบาล และที่อยู่อาศัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ พบว่าตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษานั้นสามารถอธิบายความสำเร็จในภาพรวมได้ร้อยละ 37.1 ($R^2 = 0.371$) ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีเพียง 4 ปัจจัยเท่านั้นที่ส่งผลต่อความสำเร็จภาพรวม อันประกอบด้วย การดำเนินการของภาคเอกชน การดำเนินการของภาคประชาชน การบริหารจัดการและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 การวิจัยเชิงคุณภาพได้ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินการภาครัฐเป็นอีกปัจจัยที่มีส่วนสำคัญด้วยเช่นกัน แนวทางในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุประกอบด้วย 5 ปัจจัยดังกล่าวซึ่งเป็นองค์ประกอบหลัก และมีองค์ประกอบเสริมคือ มาตรการการจูงใจทางภาษี และการกระตุ้นทางเศรษฐกิจซึ่งเมื่อมานำมา เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกันก็จะเป็นแนวทางในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย

คำสำคัญ : การเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน สวัสดิการ ผู้สูงอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

The main objective of this research is to study the guidelines for creating a partnership between the government and the private sector in the provision of elderly welfare in Thailand. This research is a mixed methods research. Collect data from 17 in-depth interviews and group discussions from 15 elderly persons in each province. While quantitative studies the research team collected data from 2,044 elderly from the sample provinces. The results showed that the regulations, policies and guidelines relating to the creation of partnership between the public and private sectors in the provision of elderly welfare in Thailand are distributed in many agencies, not linked to each other. Therefore, there should be specific laws which will make the operation possible. Welfare that the elderly want from the creation of a partnership between the public and private sectors is general welfare, but special attention is paid to the welfare of employment. Medical treatment and housing. Factors affecting the success of establishing a partnership between public and private sectors to providing welfare for elderly. It was found that all variables that were studied were 37.1 percent ($R^2 = 0.371$). The study found that only 4 factors affected overall success include Private sector operations, Public sector operations, Management And Cooperation from all sectors With statistical significance at 0.001. Qualitative research has indicated that Government operations are another important factor as well. However, qualitative research suggests that government action is another important factor as well. The guidelines for creating a partnership between the government and the private sector in the provision of elderly welfare are made up of 5 factors, which are the main components and the supplementary elements are Tax incentive measures And economic stimulation, which, when linked to each other, will be a guideline for creating a partnership between the government and the private sector in the provision of elderly welfare in Thailand.

Keywords : Public Private Partnerships, Welfare, Elderly,

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางประชากรโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุนับเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ การเป็นสังคมผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนในหลายประการ สิ่งหนึ่งที่ผู้สูงอายุเหล่านั้นคาดหวังว่าตนนั้นจะต้องได้รับสิทธิในการบริการหรือการเข้าถึงการบริการจากภาครัฐหรือภาคเอกชนซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการที่ผู้สูงอายุเหล่านั้นทำงานมาตลอดช่วงชีวิต ซึ่งในส่วนของผลผลิตอาจออกมาในรูปของเงินสวัสดิการ เงินบำนาญ หรือสวัสดิการในประเภทอื่น ๆ ที่ภาครัฐเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการจัดหาและบริการ ซึ่งการจัดสวัสดิการต่าง ๆ นั้นนับว่าต้องใช้งบประมาณจากภาครัฐเป็นจำนวนมาก จากการศึกษาที่ประเทศไทยนั้นอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องมีการพัฒนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในโครงสร้างพื้นฐานทั้งในกลุ่มของ Hard Infrastructure หรือแม้แต่ Soft Infrastructure ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ประกอบกับรายรับที่ได้ของภาครัฐไม่เพียงพอ (พลภัทร บุราคม, 2558) จึงทำให้ประเทศไทยมีงบเพื่อการลงทุนเพียงร้อยละ 16 - 17 ขณะที่ใช้งบในด้านของรายจ่ายประจำสูงที่สุด ถึงกว่าร้อยละ 73 - 74 (วรพล โสคติยานุรักษ์, 2559) การนำแนวคิดของการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน(Public-Private Partnership : PPP) มาปรับใช้ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวจะเข้ามาแก้ไขปัญหาทางการเงินและปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ภาครัฐไม่สามารถดำเนินนโยบายได้เต็มที่ โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสามารถบริหารจัดการตามนโยบายหรือโครงการที่ภาครัฐต้องการได้ (New Public Management -NPM) (Pattberg et al., 2012) การนำแนวคิดเรื่องของการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนมาปรับใช้ในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทยมีประโยชน์หรือข้อดีอื่น ๆ เช่น การที่ผู้สูงอายุจะได้รับการบริการที่ดี ได้เข้าถึงการบริการที่เกิดจากความร่วมมือ มีทางเลือกที่เพิ่มมากขึ้น ขณะที่ภาครัฐก็จะได้แหล่งทุนที่มีมากขึ้น ช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุนต่าง ๆ มีขีดความสามารถของประเทศที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ภาคเอกชนก็จะได้ออกโอกาสในการลงทุน ส่วนประชาชนในช่วงวัยอื่น ๆ ก็จะได้รับโอกาสในการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น (Delmon, 2009)

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงกฎ ระเบียบ นโยบาย แนวทางปฏิบัติ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย และวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎ ระเบียบ นโยบาย แนวทางปฏิบัติ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาลักษณะสวัสดิการที่ผู้สูงอายุต้องการจากการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย
4. เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่ามี แนวคิด ทฤษฎี กฎ ระเบียบตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (2561) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนว่าเป็นการบริการที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของภาครัฐที่ ภาคเอกชนทำให้โดยเป็นข้อตกลงที่ชัดเจนเพื่อนำส่งการบริการ สาธารณะหรือโครงสร้างพื้นฐานของฝ่ายรัฐ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณภาครัฐและส่งเสริมการจ้างงานในภาคเอกชน ส่วนวิธีการดำเนินการได้ศึกษาจากทั้งแนวคิด การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management –NPM) (Pattberg et al., 2012: 2), สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (2562), และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ (2535) จากแนวคิดการสร้างการเป็นหุ้นส่วนดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์กับปัญหาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของไทย ซึ่งเป็นปัญหาทั้งงบประมาณและการดำเนินงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ (2559) , ชัชชชา บุญเนียมแดง (2560), ได้กล่าวถึงมาตรการของประเทศเกาหลีที่ส่งเสริมให้เอกชนจ้างงานผู้สูงอายุมากขึ้น นอกจากนี้ กองกฎหมาย สำนักงานปลัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(2561) และวิพรรณ ประจวบเหมาะ(2553) ได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุควรครอบคลุมการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตในบั้นปลายอย่างมีความสุขและไม่เป็นภาระของใคร ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดและกฎระเบียบดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องเนื่องกันเพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่ การสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ โดยมีตัวแปรต้นที่สำคัญดังนี้ 1)การดำเนินการภาครัฐ 2)การดำเนินการภาคเอกชน 3)การดำเนินการภาคประชาชน 4)การเข้าถึงในการให้บริการของผู้สูงอายุ 5)การบริหารจัดการในการเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน 6)ความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่วนตัวแปรตามคือ ความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 10,731,000 ราย เลือกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดที่มีดัชนีการสูงวัยและมีลำดับความรุนแรงของการเป็นผู้สูงอายุของแต่ละจังหวัดสูงที่สุดในแต่ละภาคจึงได้ตัวแทน 5 จังหวัด ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1973) ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของจังหวัดที่เป็นตัวแทนดังนี้ กรุงเทพฯ 400 คน ลำปาง 399 คน ขอนแก่น 398 คน สิงห์บุรี 396 คน และพัทลุง 398 คน ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพใช้กลุ่มตัวอย่าง 17 คนในการสัมภาษณ์โดยเป็นเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเชิงลึกจำนวน และการสนทนากลุ่มใช้ตัวแทนจากผู้สูงอายุตามจังหวัดทั้ง 5 จังหวัดที่ได้กล่าวไปจังหวัดละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Research) โดยใช้การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณสำหรับตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ ข้อ 3 โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ในส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับโดยวิธีการของ (Likert Scale) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ ข้อ 4 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้การบันทึกภาพและเสียง การจดบันทึก ในการสนทนากลุ่ม นอกจากนี้ยังใช้การสังเกตการณ์ประเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ อนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และ ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) และใช้การ 1) การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) 2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) สำหรับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถอธิบายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยมีจำนวนมากกระจายอยู่ในหลายหน่วยงานไม่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน จึงควรมีกฎหมายเฉพาะซึ่งจะทำให้การดำเนินการมีความเป็นไปได้

2. สวัสดิการที่ผู้สูงอายุต้องการจากการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุมีดังนี้ 1. การรองรับเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้สูงอายุ 2. การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 3. กิจกรรมนันทนาการ 4. การจัดหลักสูตรผู้สูงอายุ 5. การจ้างงาน 6. ท่องเที่ยว 7. งบประมาณ 8. ต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ทางการแพทย์ 9. ต้องการให้ปรับปรุงโรงพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุ 10. สวัสดิการคำปรึกษาพยาบาล 11. เพิ่มเงินเบี้ยยังชีพ 12. อยากให้ทุกคนเข้าถึงสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ไม่เลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการหรือการบริการเฉพาะที่ผู้สูงอายุต้องการ เช่น รถรับส่งผู้สูงอายุ คลินิกผู้สูงอายุ การจ้างงานผู้สูงอายุ การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หลักประกันทางการเงิน

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยปัจจัย พบว่าตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษานั้นสามารถอธิบายความสำเร็จในการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในภาพรวมได้ร้อยละ 37.1 ($R^2 = 0.371$) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีเพียง 4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการสร้างความสำเร็จในการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในภาพรวม อันประกอบด้วย การดำเนินการของภาคเอกชน การดำเนินการของภาคประชาชน การบริหารจัดการ และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จดังกล่าว โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 (ดังแสดงในตารางที่ 1) นอกจากนี้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการดำเนินงานภาครัฐก็เป็นปัจจัยที่สำคัญด้วยเช่นกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

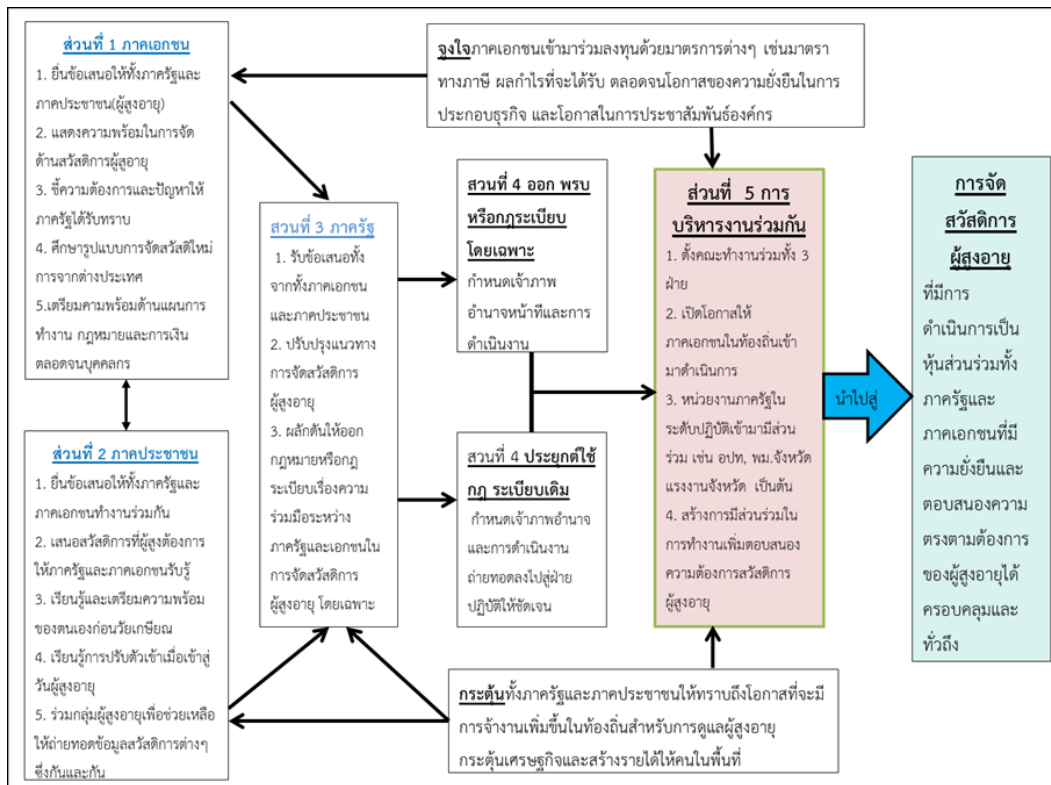
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ: ความสำเร็จในการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุในภาพรวม

Success factors	B	Std. Error	Beta	t	Sig	Collinearity Tolerance	VIF
การดำเนินการภาครัฐ	0.015	0.020	0.021	0.735	0.463	0.375	2.666
การดำเนินการภาคเอกชน	0.069	0.017	0.142	3.949	0.000***	0.249	4.013
การดำเนินการภาคประชาชน	0.194	0.028	0.208	6.996	0.000***	0.362	2.759
การบริหารจัดการในการเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน	0.065	0.019	0.108	3.407	0.001***	0.322	3.109
การเข้าถึงในการให้บริการของผู้สูงอายุ	0.006	0.035	0.005	0.162	0.871	0.341	2.930
ความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	0.206	0.032	0.206	6.442	0.000***	0.314	3.185
R ²			0.371				
Durbin-Watson			1.823				

4. แนวทางที่เหมาะสมในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางดังกล่าวประกอบด้วย 5 ส่วนซึ่งเป็นองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบเสริมบางตัวซึ่งเมื่อนำมาเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกันก็จะเป็นแนวทางในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย (ภาพที่ 1)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1 แสดงผลแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย

อภิปรายผล

แม้ว่าจากผลจะพบว่าการดำเนินการของภาครัฐในเชิงปริมาณนั้นไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยซึ่งอันเนื่องมาจากการดำเนินการของภาครัฐในอดีตที่ส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน แต่อย่างไรก็ตามผลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นแตกต่างออกไปว่าภาครัฐก็ยังมีส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการดำเนินนโยบายดังกล่าวเพราะการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐในประเทศไทยบทบาทภาครัฐยังคงมีความสำคัญอยู่เป็นอย่างมาก ส่วนการดำเนินการของภาคเอกชนนั้นถือเป็นการขับเคลื่อนในลักษณะของการดำเนินการหรือการนำไปปฏิบัติซึ่งสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นรูปธรรมได้ดีกว่าภาครัฐ นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่พบว่าการดำเนินการของภาคเอกชนนั้นส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) ที่พบว่าการดำเนินการในลักษณะของการเห็นหุ้นส่วนร่วมของภาคเอกชนนั้นนำมาซึ่งความสำเร็จเนื่องจากการมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของภาคเอกชนที่มีมากกว่าภาครัฐ ในส่วนของการดำเนินกาของภาคประชาชนนั้นส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย เนื่องมาจากการที่การดำเนินการต่าง ๆ นั้นมักจะเป็นโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งในทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการของภาคประชาชน ส่วนการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บริหารจัดการก็นับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ก็พบว่ามีความสอดคล้องกับที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งจากผลการศึกษานี้พบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษารวมทั้งรายงานของ Ramakrishnan (2012) และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (2562) ที่พบว่าการบริหารจัดการต่าง ๆ ทั้งในการเลือกภาคเอกชน การกำหนดโครงการ การออกนโยบาย การติดตามโครงการต่าง ๆ นั้นส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นหุ้นส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ความร่วมมือก็เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการที่ภาคส่วนต่าง ๆ มีเป้าประสงค์ที่จะดำเนินการต่าง ๆ บางประการร่วมกัน ดังนั้นเมื่อเกิดความร่วมมือแล้วย่อมทำให้การดำเนินการหรือโครงการต่าง ๆ ที่ได้วางไว้เกิดความสำเร็จ ทั้งนี้จากการศึกษานี้พบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของอลงกต สารกาล (2561) ซึ่งพบว่า การที่ภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาสังคมเป็นกลุ่มที่ร่วมมือกัน ทำงานร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติและระดมทรัพยากรร่วมกันนั้นส่งผลต่อความสำเร็จของการเป็นหุ้นส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินการในลักษณะของการสร้างการเป็นหุ้นส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการในการจัดสวัสดิการจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด โดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จอันประกอบด้วย การดำเนินการของภาคเอกชน การดำเนินการของภาคประชาชน การบริหารจัดการ และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้ควรมีการออกกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติงานตลอดจนภาคเอกชนและผู้สูงอายุที่จะเข้าร่วม ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องดังกล่าวควรประชาสัมพันธ์และจัดให้เป็นวาระแห่งชาติ จึงจะสามารถผลักดันให้เกิดขึ้นได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559, ธันวาคม 7). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545-2564*. Retrieved from กรมกิจการผู้สูงอายุ: <http://www.dop.go.th/th/laws/1/28>
- กองกฎหมาย สำนักงานปลัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561, ตุลาคม 20). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550*. Retrieved from กฎหมายการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์: <http://law.m-society.go.th/law2016/law/view/652>
- ชัชชชา บุญนิยมแดง, จ. ถ. (2560). การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในสาธารณรัฐเกาหลี : กรณีศูนย์ผู้สูงอายุในเขตมหานครโซล. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 34--42.
- พลภัทร บุราคม. (2558). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการเงิน การคลัง และสถาบันการเงิน*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรพล ไสคดียานูร์กี. (2559). *เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชาตลาดการเงินและนโยบายการเงิน*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- วิพรรณ ประจวบเหมาะ. (2553). *สู่ศตวรรษประชากรสูงวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. (2561, ธันวาคม 20). *สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ*. Retrieved from การให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินงานกิจการภาครัฐ: <http://www.ppp.sepo.go.th/contents/65>
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. (2562, มกราคม 5). *กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง แนวปฏิบัติ ภายใต้ พ.ร.บ. ร่วมลงทุนฯ ปี 2556 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง*. Retrieved from พระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการรัฐ: http://www.ppp.sepo.go.th/tiny_mce/plugins/filemanager/thumbs//PPP56.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559, ธันวาคม 2). *ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชการ*. Retrieved from สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/main.php?filename=gennews_home
- อลงกต สารกาล, ศ. ช. (2561). *แนวทางการสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม:กรณีศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด*. Retrieved from วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์: <https://www.tcithaijo.org/index.php/polscicmujournal/article/view/114776>
- Delmon Jeffrey. (2009). *Private Sector Investment in Infrastructure: Project Finance PPP Project and Risk*. Netherlands: Kluwer Law International.
- Pattberg Philipp et al. (2012). *Public-Private Partnership of Sustainable Development: Emergence, Influence and Legitimacy*. Massachusetts: Edward Elgar Publishing.
- Ramakrishnan, D. (2012). Public Private Partnership (PPP) in Indian Health Care. <http://ssrn.com/abstract=2186897>.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistic : An Introductory Analysis*. 3d ed. New York: Harper and Row.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาทางกฎหมายในเสนอข้อกล่าวหากับกรรมการ ป.ป.ช. ต่อศาลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

อรรถพล ชมพัฒนา

สาขาวิชานิติศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : Attaponlaw@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในเสนอข้อกล่าวหากับกรรมการ ป.ป.ช.ต่อศาลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาในทางกฎหมายในการเสนอเรื่องต่อศาลเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เนื่องจากในอดีตนับตั้งแต่จัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช.ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มีเพียงคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรดังกล่าวเพียงคดีเดียว ซึ่งการควบคุมฝ่ายปกครองที่ดีควรมีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและบุคคลผู้ได้รับความเสียหายนั้นต้องสามารถนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่องค์กรของรัฐเพื่อตรวจสอบได้ สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 236 นั้น ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ กรรมการ ป.ป.ช.ในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโดยประชาชนไว้สูงถึงจำนวนสองหมื่นรายชื่อ จึงควรมีการแก้กฎหมายให้ลดหลั่นจำนวนรายชื่อลงตามสัดส่วนของคณะกรรมการผู้ถูกกล่าวหา และนอกจากนั้นกฎหมายยังเปิดช่องให้ประธานรัฐสภาในการใช้ดุลพินิจเมื่อได้รับข้อกล่าวหาจากประชาชนหรือจากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้ว ไม่เสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระในการตรวจสอบกรรมการ ป.ป.ช. ได้นั้นยังเป็นข้อบกพร่องและสมควรที่จะมีการกำหนดถึงมาตรการในการกลั่นกรองการใช้ดุลพินิจของประธานรัฐสภาอีกทั้งกำหนดให้ชัดเจนว่า การใช้ดุลพินิจดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำทางกฎหมายมิใช่การกระทำทางการเมืองเพื่อสิทธิในการใช้สิทธิทางศาลของผู้เสียหายต่อไป

คำสำคัญ : ถอดถอนกรรมการ ป.ป.ช., ผู้ไต่สวนอิสระ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal difficulties in submission of indictment against National Anti-Corruption Commission (NACC) to the court as per the constitution

Atthapol Chomphattana¹

¹ Law program, Faculty of Humanities and Social Science, Suan Sunandha Rajabhat University
Email: Attaponlaw@gmail.com

Abstract

A study, legal difficulties in submission of indictment against National Anti-Corruption Commission (NACC) to the court as per the constitution, aims to analyze such legal difficulties to investigate the exercise of power of NACC as since the NACC has been found as per 1997 Constitution of Thailand, only one the Supreme court, Criminal Division for Persons Holding Political Position of the Supreme Court, which has its function to inspect a performance of the organization, judgement was given. A good control in the Administration should have effective way in an investigation and a request for investigation by an affected person to government agencies should be feasible. As per 2017 Constitution of Thailand, Section 136, the investigate into the NACC commission member can be conducted with a petition signed by 20,000 people; therefore, a revision should be done in order to proportionate a petition sign in align with the accused commission member ratio. When the indictment from the people or House of Representatives are received, certain gaps of laws allow the President of the National Assembly to use his/her discretion not to escalate the matter to the Chief Justice to establish an independent counsel to investigate the NACC; this is deemed as a weak point and a measure should be determined to screen the discretion given by the President of the National Assembly in order to determine that it is in legislative manner not the political one to allow a victim to exercise his/her rights in the court.

Keywords : removal of NACC member from office and independent counsel

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยประสบกับปัญหาทุจริตคอร์ปชั่นนับแต่อดีตกาล ทั้งในด้านภาครัฐและเอกชน การทุจริตในภาครัฐผ่านองค์กรของรัฐนั้นส่งผลกระทบต่อความเสียหายของประเทศเป็นอย่างมาก โดยการทุจริตในภาครัฐนั้นมักเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ โดยอาศัยอำนาจที่เหนือกว่าแทรกแซงต่อองค์กรหรือตำแหน่งที่ต่ำกว่า จึงเป็นการยากที่จะให้องค์กรของรัฐซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลขององค์กรใดองค์กรหนึ่งจะสามารถตรวจสอบองค์กรเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 จึงจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาคอยทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารโดยให้มีความเป็นอิสระสามารถดำเนินการใด ๆ โดยปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรของรัฐหรือสถาบันการเมืองอื่น ซึ่งองค์กรที่หน้าที่สำคัญในการตรวจสอบการทุจริตในภาครัฐ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบไปด้วยกรรมการทั้งหมด 9 คน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ผ่านคำแนะนำของวุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่หลักในการตรวจสอบและควบคุมองค์กรของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐไม่ว่าจะในด้าน การป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่รัฐในระดับสูง แม้ว่าคณะกรรมการดังกล่าวจะสามารถใช้อำนาจในนามขององค์กรได้โดยอิสระและปราศจากการแทรกแซงจากฝ่ายบริหารก็ตาม แต่ก็ปฏิเสธมิได้ว่าการใช้อำนาจดังกล่าวนี้ยากที่จะไม่เกิดโอกาสในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปในทางที่มีชอบด้วยกฎหมายตลอดไป เมื่อประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติรัฐ ดังนั้นการกระทำใด ๆ ที่อาศัยการใช้อำนาจรัฐ การกระทำความดังกล่าวนั้นสมควรที่จะตรวจสอบด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่จัดตั้งองค์กรอิสระในนามของ คณะกรรมการ ป.ป.ช.ขึ้น และรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มาอันได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2550 และ พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติกระบวนการในการถอดถอนและดำเนินคดีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงไว้ด้วย

อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับดังกล่าวได้กำหนดกระบวนการในการดำเนินคดีกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อศาลแตกต่างกันไป โดยยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดี ป.ป.ช. ต่อศาล ซึ่งนับตั้งแต่จัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เป็นต้นมา มีเพียงคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคดีหมายเลขแดงที่ อม.1/2548 เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพียงคดีเดียวเท่านั้น ซึ่งเห็นได้ว่าการแก้ไขกระบวนการในการดำเนินคดีกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อศาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 นั้นเป็นการกำหนดขึ้นโดยยังไม่มีสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและในคดีหมายเลขแดงที่ อม.1/2548 นี้ได้ถูกรื้อเริ่มโดยพลตำรวจเอกประทีป สันติประภาพกับพวก ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภา 108 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 95 คน รวม 203 คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เข้าชื่อร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับดังกล่าวยังมีได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อริเริ่มกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการปฏิบัติหน้าที่ การเปิดโอกาสนี้แก่ประชาชนกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช. นี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปรากฏเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ก็ยังคงหลักการนี้ไว้ อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่บังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 จนถึงปัจจุบัน กลับยังไม่พบข้อเท็จจริงว่ามีประชาชนได้เข้าชื่อถอดถอนคณะกรรมการ ป.ป.ช.เลย ทั้งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะอันมีผลกระทบต่อประชาชน จึงมีปัญหาอันสมควรศึกษาว่าภายใต้กระบวนการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นฉบับที่บังคับใช้ในขณะนี้ มีกระบวนการหรือกลไกในการดำเนินคดีกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.ต่อศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมริเริ่มให้มีการตรวจสอบและนำไปสู่การฟ้องคดีต่อศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างแท้จริงหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการเสนอข้อกล่าวหาเกี่ยวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.ต่อศาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่าง ๆ
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายและความเหมาะสมที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กระบวนการในการดำเนินคดีเสนอข้อกล่าวหาเกี่ยวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.ต่อศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวความคิดของหลักนิติรัฐ

นิติรัฐ เป็นคำที่ใช้เรียกระบอบการปกครองที่รัฐนั้นยอมจำกัดตนเองให้อยู่ภายใต้กฎหมายที่รัฐนั้นตราขึ้น โดยกฎหมายที่รัฐตรานั้นจะต้องมีหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนเพื่อที่จะรับรองสถานะของบุคคลภายในรัฐว่ารัฐยินยอมที่จะเคารพถึงสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล รัฐจะไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นไปในทางแทรกแซงสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยปราศจากกฎหมายให้อำนาจ องค์การของรัฐทุกองค์การจะต้องยอมผูกพันตนต่อกฎหมายนั้น แต่อย่างไรก็ตามต้องปรากฏด้วยว่ากฎหมายดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับความยุติธรรมทั้งในทางรูปแบบและในทางเนื้อหา รัฐจะไม่ตรากฎหมายขึ้นมาโดยกำหนดกฎเกณฑ์ในเนื้อหานั้นอย่างใดก็ได้ (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2557, น. 159-190) และเมื่อรัฐหรือองค์กรของรัฐมีอำนาจในการบังคับการไปตามกฎหมายแล้ว องค์การของรัฐหรือหน่วยงานฝ่ายปกครองซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจแทนรัฐดังกล่าวนี้จะต้องถูกควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้วย และไม่ว่ารัฐจะจัดระบบการตรวจสอบอย่างไรก็ตาม รัฐจะต้องมีองค์กรตุลาการที่เป็นอิสระและเป็นกลางเป็นองค์กรสุดท้ายที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทั้งปวง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีสถานะเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญเพื่อมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์กรรัฐต่าง ๆ แต่ในอีกฐานะหนึ่ง ก็เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐด้วย จึงต้องถูกตรวจสอบได้ และหากการใช้อำนาจของกรรมการ ป.ป.ช.นั้น ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นการกระทำโดยไม่ชอบแล้ว ย่อมถูกดำเนินคดีโดยองค์กรตุลาการได้เช่นกัน อันเป็นไปตามหลักความคิดว่าด้วยนิติรัฐ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายจะกำหนดกระบวนการเพื่อนำข้อกล่าวหาไปสู่ศาลอย่างไร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย

รูปแบบของระบบการปกครองนั้น ย่อมมีความสัมพันธ์ต่อการจัดสรรอำนาจ การเข้าสู่อำนาจขององค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐ ตลอดจนการจัดความสัมพันธ์ในการตรวจสอบขององค์กรต่าง ๆ สำหรับการปกครองในระบบประชาธิปไตยนั้น การจัดความสัมพันธ์ก็ระหว่างองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐประชาชน อาจมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

2.1 ประชาธิปไตยทางตรง

เป็นแนวความคิดที่ถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยตรง ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่าในสังคมดังกล่าวนั้นผู้ปกครอง คือ ประชาชนทั้งหมดร่วมกัน รัฐสภาหรือผู้แทนที่ประชาชนคัดเลือกเพื่อทำหน้าที่แทนตนนั้นเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการใช้อำนาจผ่านประชาชนเท่านั้น (ชาลวชัย แสงวงศ์, 2557, น. 247) ดังนั้นแล้วเมื่อประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจึงต้องมีเครื่องมือหรือกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจของผู้แทนของตน โดยกลไกเหล่านั้นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญสองประการ กล่าวคือ มีการริเริ่มโดยประชาชนหรือมีการตัดสินใจขั้นสุดท้ายโดยประชาชน เป็นสำคัญ เช่น การเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน การลงประชามติ การปลดผู้แทนออกจากตำแหน่ง (กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย, 2552, น.10-12)

2.2 ประชาธิปไตยทางอ้อม

เป็นรูปแบบตรงข้ามกับประชาธิปไตยทางตรง หรือเรียกอีกอย่างว่า ประชาธิปไตยแบบผู้แทนโดยประชาชนจะเป็นผู้ไว้วางใจในการเลือกผู้แทนเข้าไปตัดสินใจแทนตนผ่านการเลือกตั้ง เหตุเพราะความก้าวหน้าของมนุษย์นั้นพัฒนาการอย่างก้าวไกล ส่งผลให้ประชากรในสังคมขยายตัวเพิ่มเป็นอย่างมาก การปกครองโดยประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปได้ยากและไม่อาจตัดสินใจต่อสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้ทันทั่วทั้งที่ ดังนั้นประชาธิปไตยทางอ้อมนั้นจึงมีความสำคัญและยืดหยุ่นกว่าประชาธิปไตยทางตรงในบางกรณี

2.3 ประชาธิปไตยกึ่งทางตรง

เป็นการผสมผสานของระบอบประชาธิปไตยทางตรงและทางผู้แทนเข้าด้วยกัน โดยมีความสำคัญที่หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาธิปไตยรูปแบบนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองทางปกครองระดับต่างๆแตกต่างกันไป ประชาชนสามารถควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้แทนที่ตนเลือกตั้งเข้าไปทำงานได้ (กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย, 2552, น. 31)

หากพิจารณาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 237 ที่วางเงื่อนไขให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการ ตามมาตรา 234(1) กล่าวคือ มีพฤติการณ์ร้ายวณผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควรนั้น แม้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้นจะมีได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง เนื่องจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 232 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวนเก้าคน นั้นมาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์ผ่านคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้ถูกสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ซึ่งคณะกรรมการสรรหาดังกล่าวนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มาตรา 203 ประกอบมาตรา 207 ประกอบไปด้วยประธานศาลฎีกา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้าน ประธานศาลปกครองสูงสุด และบุคคลซึ่งองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกประธานรัฐสภาและผู้นำฝ่ายค้านในการใช้อำนาจแทนตนในการสรรหาคณะกรรมการ ป.ป.ช.มาดำรงตำแหน่ง อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะให้มาตรการในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้นประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวด้วยอันสอดคล้องต่อหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในประชาธิปไตย

3. องค์กรของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

องค์ประกอบของความเป็นรัฐนั้นประกอบด้วย ประชากร ดินแดน อำนาจอธิปไตย แต่รัฐนั้นเป็นนิติบุคคลที่ถูกสมมติขึ้นมีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่อาจแสดงเจตจำนงของตนได้โดยสภาพ ดังนั้นเมื่อรัฐประสงค์จะแสดงเจตจำนงของตนการกระทำดังกล่าวจึงต้องผ่านตัวแทนของรัฐหรือที่เรียกว่าองค์กรของรัฐ

องค์กรของรัฐนั้นมีขึ้นเพื่อปฏิบัติการกิจของรัฐ เช่น ออกกฎหมาย จัดทำบริการสาธารณะ ดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือพิพาทคดีสันติคดี องค์กรแต่ละองค์กรจึงมีภารกิจหน้าที่แตกต่างกันไปตามลักษณะขององค์กร แต่อย่างไรก็ตามองค์กรของรัฐบางประเภทเป็นองค์กรที่มีลักษณะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ถูกก่อตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญกำหนดหน้าที่เอาไว้โดยมีลักษณะเกี่ยวข้องกับทิศทางการนำรัฐหรือมีส่วนร่วมโดยตรงในการก่อตั้งเจตจำนงของรัฐ ซึ่งได้แก่ พระมหากษัตริย์ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรย่อย เช่น นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา เป็นต้น (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2550,น.5) หากพิจารณาจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรตามรัฐธรรมนูญได้แก่ องค์กรใช้อำนาจนิติบัญญัติ เช่น รัฐสภาอันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา(คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 31/2547) องค์กรฝ่ายบริหาร เช่น คณะรัฐมนตรี (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 33/2543) องค์กรใช้อำนาจตุลาการ เช่น ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2543 และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 52/2546) องค์กรอิสระ เช่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือคณะกรรมการเลือกตั้ง (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 29/2548,60/2548,52/2546)

4. ลักษณะของการควบคุมฝ่ายปกครอง

การควบคุมฝ่ายปกครองที่ดีนั้นต้องมีหลายองค์การในการตรวจสอบและควบคุมกิจกรรมของรัฐในด้านต่างๆเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่การควบคุมจากหลากหลายองค์กรนั้นต้องมีลักษณะที่ไม่ซ้ำซ้อนกันแต่ควรส่งเสริมซึ่งกันและกัน และนอกจากนั้นการควบคุมจะต้องมีคุณภาพอย่างเหมาะสมในการให้รัฐนั้นสามารถใช้อำนาจรัฐในการดำเนินกิจกรรมของรัฐได้โดยเหมาะสม มิใช่ให้เอกสิทธิแก่เอกชนจนเกินไปอันส่งผลให้รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจดำเนินกิจการสาธารณะได้ (วรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2530, น.14-16, อ่างถึงไฉ นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2552,น.192-194)

สำหรับองค์กรในการควบคุมการใช้อำนาจรัฐในด้านต่างๆนั้น จะต้องมามีลักษณะที่เป็นอิสระ เป็นกลาง เนื่องจากต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบองค์กรอื่น แต่อย่างไรก็ตามตัวองค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบองค์กรอื่นนั้นจะต้องถูกตรวจสอบได้ด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากถ้าไม่สามารถตรวจสอบองค์กรดังกล่าวได้แล้วก็จะกลายเป็นว่าผู้ใช้อำนาจควบคุมนั้นใช้อำนาจไม่ชอบเสียเอง ทั้งนี้ตามหลักนิติรัฐที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อ 1. แต่อย่างไรก็ตามในการตรวจสอบองค์กรดังกล่าวหรือองค์กรฝ่ายปกครองทั้งหลายนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับหลัก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชาธิปไตยตามที่ได้กล่าวไปในหัวข้อ 2. คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการนำเรื่องมาสู่องค์กรต่างๆได้อย่างกว้างขวางขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบแต่ไม่จำเป็นต้องไม่กว้างขวางจนเกินไปจนถึงขนาดที่สามารถนำเรื่องใดมาสู่องค์กรก็ได้ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อระบบบริหารงานของภาครัฐในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้นแล้วเฉพาะผู้ที่ถูกผลกระทบโดยตรงหรือได้รับผลกระทบโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้นที่สามารถนำเรื่องดังกล่าวเข้าเสนอต่อองค์กรเพื่อให้กระทำการตรวจสอบพิจารณาได้ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2530, น.14-16, อ้างถึงใน นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2552, น.192-194) การปฏิบัติหน้าที่ ป.ป.ช. เป็นการใช้อำนาจรัฐอย่างหนึ่ง การตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมต้องมีขึ้นได้ แต่การจะจัดระบบการตรวจสอบคณะกรรมการ ป.ป.ช.ตามหลักประชาธิปไตยอย่างไรนั้น ย่อมมีปัญหาว่า รัฐธรรมนูญและกฎหมายควรกำหนดช่องทางอย่างไร เพียงใด จึงจะถือว่าสอดคล้องกับหลักนิติรัฐ และหลักประชาธิปไตย โดยไม่เป็นการเสื่อมต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของภาครัฐ

5. การตรวจสอบด้วยกลไกทางการเมือง

5.1 ระบบรัฐสภา: ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษถือว่าเป็นแม่แบบของการปกครองในระบอบรัฐสภาที่ได้รับจากนานาชาติ และอังกฤษเป็นประเทศที่กำหนดรูปแบบของกลไกในการตรวจสอบทางการเมืองซึ่งเรียกว่า Impeachment หรือการขับออกจากตำแหน่ง โดยมีที่มาจากในอดีตที่รัฐสภายุโรปจำกัดอำนาจของกษัตริย์ที่สามารถแต่งตั้งและถอดถอนฝ่ายบริหารได้ รัฐสภาจึงสร้างกลไกในการขับออกจากตำแหน่งดังกล่าวนี้ เพื่อมาถ่วงดุลการแต่งตั้งของกษัตริย์อังกฤษ โดยเป็นกระบวนการที่ใช้กล่าวหาว่าสมาชิกฝ่ายบริหารนั้นใช้อำนาจไปทางทุจริต ประพฤติมิชอบ หรือกระทำการทรยศ ขัดต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ (กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย, 2552, น. 41-43)

ในปัจจุบันระบบ Impeachment ของรัฐสภาอังกฤษมีรูปแบบในการกล่าวหาโดยเริ่มจากสมาชิกสภาสามัญ (the House of Common) เป็นผู้เริ่มการกล่าวหาต่อที่ประชุมสภา ว่าขุนนางหรือสมาชิกสภาสามัญด้วยกันเอง รัฐมนตรีทุกชั้นทุกตำแหน่ง กระทำความผิดอาญาหรือนำความเสียหายมาสู่ประเทศ โดยในที่ประชุมสภาสามัญจะพิจารณาว่ามีมูลเหตุตามความผิดที่กล่าวหาหรือไม่หากเห็นว่าผิดก็จะนำเรื่องเสนอสู่สภาขุนนาง (the House of Lords) ซึ่งเป็นสภาสูงมีอำนาจสอบสวนและตัดสินว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดหรือไม่โดยพิจารณาแยกแต่ละบทความผิดที่ถูกกล่าวหา และลงมติเป็นบทความผิดไป ซึ่งหากเห็นว่ากระทำความผิดจริงดังที่กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากตำแหน่งและอาจได้รับโทษทางอาญา (กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย, 2552, น. 43-44)

4.2 ระบบประธานาธิบดี: ประเทศสหรัฐอเมริกา

กลไกในการขับออกจากตำแหน่งของสหรัฐอเมริกานั้นมีต้นแบบที่มาจากอังกฤษ แต่เจตนารมณ์ในการร่างกลไกดังกล่าวออกมาเพื่อบังคับใช้นั้นแตกต่างกัน โดยผู้ร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าฝ่ายบริหารหรือประธานาธิบดีต้องถูกควบคุมและตรวจสอบได้ ฝ่ายบริหารต้องมีความรับผิดชอบและเข้มแข็งและไม่เชื่อว่าผู้บริหารจะไม่สามารถกระทำความผิดได้ แต่ก็ได้ขยายขอบเขตการนำไปใช้กับเจ้าหน้าที่รัฐและผู้พิพากษาด้วย

ขั้นตอนในการ Impeachment ของสหรัฐอเมริกานั้นมีความคล้ายคลึงกับอังกฤษเป็นอย่างมาก โดยเป็นอำนาจของผู้แทนราษฎรในการเริ่มการกล่าวหาต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร หากเห็นว่ามีความผิดตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาปี 1787 บทที่ 2 มาตรา 4 บัญญัติว่า “ประธานาธิบดี รอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประธานาธิบดี และข้าราชการพลเรือน ทุกคนของสหรัฐฯจะต้องออกจากตำแหน่ง หากถูกฟ้องขับออกจากตำแหน่งและถูกตัดสินว่ากระทำผิดฐานกบฏ รับสินบน หรือกระทำผิดอาญาร้ายแรงอื่น” ซึ่งหากพิจารณาคำว่า ข้าราชการพลเรือน นั้นจึงหมายความว่ารวมถึงผู้พิพากษา สมาชิกองเกรสและสมาชิกวุฒิสภาอีกด้วย โดยความผิดนั้นจะต้องเป็นความผิดฐานทรยศต่อประเทศชาติ โดยช่วยเหลือหรือสนับสนุนเข้าข้างฝ่ายศัตรู หรือความผิดฐานรับสินบน หรือเป็นความผิดอาญาชั้นสูงอันได้แก่ การใช้ตำแหน่งเกินขอบเขตเพื่อให้หน่วยงานของรัฐเสื่อมเสีย การมีพฤติกรรมไม่ถูกต้องขัดต่อหรือ หน้าที่อย่างร้ายแรง การใช้อำนาจในตำแหน่งเพื่อจุดประสงค์ไม่ถูกต้องหรือผลประโยชน์ส่วนตัว โดยวุฒิสภาจะเป็นสภาผู้ตัดสิน โดยลงมติลับแยกแต่ละบทตามข้อกล่าวหาซึ่งในบทนั้นการที่จะเป็นความผิดได้จะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของวุฒิสมาชิกที่เข้าประชุมขณะนั้น แต่อย่างไรก็ตามระบบ Impeachment ของสหรัฐอเมริกานั้นแตกต่างจากอังกฤษ เพราะสหรัฐอเมริกานั้นเป็นเพียงการถอดถอนออกจากตำแหน่งนั้น ไม่เป็นการลงโทษทางอาญา การฟ้องคดีอาญานั้นเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่สามารถฟ้องได้ภายหลังขับออกจากตำแหน่ง (กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย, 2552,น.44-47)

5. ผู้ไต่สวนอิสระ

5.1 ผู้ไต่สวนอิสระในสหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกา นั้น องค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงของฝ่ายบริหาร คือ Special Prosecutor ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ Attorney General ถูกแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี ในตำแหน่งรัฐมนตรีของ Department of Justice ซึ่งเป็นกระทรวงยุติธรรม โดยสาเหตุที่ทำให้สาธารณชนทั่วไปไม่ไว้วางใจในการตรวจสอบของ Special Prosecutor คือ เหตุการณ์ที่พรรคเดโมแครตถูกจารกรรมข้อมูลในช่วงไล่เลี่ยกับการชนะการเลือกตั้งของประธานาธิบดีนิกสัน โดยมีผู้ต้องสงสัยทั้งหมดเจ็ดคน ฝ่ายบริหารมีการตั้ง Special Prosecutor ขึ้นมาเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริง ผลของการไต่สวนปรากฏว่าประธานาธิบดีมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำผิด ต่อมาประธานาธิบดีนิกสันใช้อำนาจของตนไปในทางที่มีขอบเขตต้นให้ผู้ดำรงตำแหน่ง Attorney General ในขณะนั้นปลดหัวหน้าของชุดไต่สวนของ Special Prosecutor ออกจากตำแหน่งและตั้งชุดไต่สวนขึ้นใหม่และเมื่อผู้ดำรงตำแหน่ง Attorney General ขณะนั้นปฏิเสธคำสั่งและขอลาออก ประธานาธิบดีจึงแต่งตั้งผู้มาดำรงตำแหน่ง Attorney General ใหม่และได้ปลดหัวหน้าชุดไต่สวนดังกล่าวและยกเลิกการไต่สวนนั้นลง จึงทำให้มีการสร้างกลไกในการตรวจสอบการใช้ อำนาจของฝ่ายบริหารขึ้นมาใหม่ในสมัยของประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ โดยรัฐสภาตรากฎหมายชื่อว่า The Ethics in Government Act ประกาศใช้วันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ.1978 (พิวัฒน์ สามวัง, 2557,น.49-51)

กฎหมายดังกล่าวได้จัดตั้ง Independent Counsel หรือเรียกว่า ผู้ไต่สวนอิสระ ซึ่งเป็นองค์กรที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สองประการ คือ การขจัดผลประโยชน์ขัดกันของ Department of Justice ซึ่งอยู่ในการควบคุมของประธานาธิบดี และ สร้างความมั่นใจว่าบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการไต่สวนจะเป็นอิสระจากการแทรกแซงไม่ว่าจากฝ่ายใด ๆ แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบขององค์กรดังกล่าวนี้หาใช่ เป็นองค์กรขึ้นมาใหม่แตกต่างหากจาก Department of Justice อย่างเด็ดขาด Independent Counsel นั้นยังคงเป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้ Department of Justice ซึ่งมี Attorney General เป็นผู้บังคับบัญชาเช่นเดิม แต่มีรูปแบบลักษณะพิเศษขององค์กรในกรณีที่ถูกจัดตั้งขึ้น คือ เป็นอิสระไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของประธานาธิบดีหรือ Attorney General(พิวัฒน์ สามวัง, 2557,น.52-54) แต่อย่างไรก็ตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตามองค์การดังกล่าวนั้นไม่ได้มีรูปแบบในการจัดตั้งถาวร จะจัดตั้งขึ้นเป็นเฉพาะกรณีไป เมื่อปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นแล้วองค์การดังกล่าวก็จะสิ้นสุดตัวลง กล่าวได้ว่าองค์การพิเศษ Independent Counsel ของสหรัฐอเมริกา นั้นเป็นที่มาของการจัดตั้งผู้ไต่สวนอิสระตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช พ.ศ.2550 ในประเทศไทย ที่กำหนดหน้าที่ของผู้ไต่สวนอิสระให้มีอำนาจหน้าที่เสมือนเป็นองค์กรคู่ขนานของ ป.ป.ช. ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นเรื่องต่อ ป.ป.ช. แล้วแต่ ป.ป.ช.ไม่ดำเนินการไต่สวนหรือดำเนินการล่าช้าพอสมควร หรือไต่สวนแล้วไม่มีมูลความผิดตามกล่าวหา จึงจะยื่นเรื่องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อแต่งตั้งผู้ไต่สวนอิสระ

5.2 ผู้ไต่สวนอิสระในประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560

คณะกรรมการ ป.ป.ช.เป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์กรต่าง ๆ ดังนั้นแล้วเพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในองค์กรทั้งในด้านขององค์กร ป.ป.ช. เอง หากมีกรณีกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. กระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงไม่อาจให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รวบรวมและไต่สวนกลั่นกรองข้อเท็จจริง แต่หากให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรตุลาการเป็นผู้รวบรวมและรับฟังข้อเท็จจริงในชั้นต้นเพื่อส่งมูลคดี และให้พิจารณาตัดสินข้อกล่าวหาด้วยแล้ว อาจนำไปสู่กับการขัดกันแห่งผลประโยชน์โดยการนำความรู้สึกส่วนตัวไปปะปนกับข้อเท็จจริงได้ ด้วยเหตุจึงควรจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาทำหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทำความเข้าใจก่อนที่จะมีการนำคดีไปยื่นฟ้องต่อศาล (สมชาติ เลิศลิขิตวรกุล, 2543,น.40-41) เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 236 เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ในการตั้งผู้ไต่สวนอิสระขึ้นมาเพื่อกลั่นกรองข้อเท็จจริงก่อนเสนอต่อศาล จึงบัญญัติตั้งผู้ไต่สวนอิสระมาเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร(2560) ผู้ไต่สวนอิสระตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 จึงแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และผู้ไต่สวนอิสระในสหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการการดำเนินการศึกษารั้ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจากตัวบทกฎหมาย ตำรากฎหมาย หนังสือ บทความทางวิชาการ โครงการวิจัยทางกฎหมาย คำพิพากษาของศาล การดำเนินคดีกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.ในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่าง ๆ ได้กำหนดระบบกลไกในการดำเนินคดีกับคณะกรรมการ ป.ป.ช.ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้จัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จากฝ่ายบริหารและองค์กรอื่น ๆ อันเป็นกลไกหนึ่งในการปฏิรูปการเมือง แต่เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้การทำคามผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือมีพฤติการณ์ใดเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรงเสียเอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้กำหนดระบบและกลไกไว้ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.1.1 กรณีกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. กระทำการขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์ที่เป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 299 บัญญัติให้ผู้ที่สามารถริเริ่มให้มีการดำเนินการต่อกรรมการ ป.ป.ช.ผู้นั้น ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการ ป.ป.ช.ผู้นั้น พ้นจากตำแหน่งได้ โดยมติของวุฒิสภาให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา กรณีนี้ เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่วุฒิสภาซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งในองค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้วินิจฉัย และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 นั้น สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ทั้งยังเป็นองค์กรที่เห็นชอบในตัวบุคคลที่สมควรดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. จึงถือว่าสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน แม้ว่าจะเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยทางอ้อมก็ตาม

1.1.2 กรณีกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 299 บัญญัติให้ผู้ที่ริเริ่มให้มีการดำเนินการต่อกรรมการ ป.ป.ช.ผู้นั้น ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เข้าชื่อเสนอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผ่านทางประธานวุฒิสภาเพื่อพิจารณามีคำพิพากษาในข้อกล่าวหาว่าผิด กรณีนี้เป็นการกล่าวหาที่มีโทษทางอาญา จึงควรได้รับการพิจารณาโดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อพิจารณาลงโทษ

1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดระบบและกลไกในการตรวจสอบและดำเนินการต่อกรรมการ ป.ป.ช.ไว้ โดยยึดตามหลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แต่มีรายละเอียดในบางกรณีที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1.2.1 กรณีกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. กระทำการขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์ที่เป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 248 บัญญัติให้ผู้ที่สามารถริเริ่มให้มีการดำเนินการต่อกรรมการ ป.ป.ช.ผู้นั้น ได้แก่ (1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือ (2) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน เข้าชื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการ ป.ป.ช.ผู้นั้น พ้นจากตำแหน่งได้ โดยมติของวุฒิสภาให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา กรณีนี้ มีความแตกต่างไปจากเดิมที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการริเริ่มด้วย ส่วนกรณีที่ให้อำนาจแก่วุฒิสภาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจถอดถอนกรรมการ ป.ป.ช.นั้น ยังมีข้อถกเถียงในเรื่องความเป็นประชาธิปไตย เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นั้น สมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดมิได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

1.2.2 กรณีกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

249 บัญญัติให้ผู้ริเริ่มให้มีการดำเนินการต่อกรรมการ ป.ป.ช.ผู้นั้น ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา เช่นเดิม แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดจำนวนสมาชิกรัฐสภาที่เข้าชื่อไว้มีสัดส่วนเพียงจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา236 ได้กำหนดระบบและกลไกในการตรวจสอบและดำเนินการต่อกรรมการ ป.ป.ช.ไว้ แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ.2550 เรื่องที่จะเสนอให้มีการตรวจสอบและดำเนินคดีนั้น ยังมีลักษณะเช่นเดิม แต่กำหนดให้มีระบบและกลไกเดียวเท่านั้น ดังนี้

1.3.1 ข้อกล่าวหา ได้แก่ มีพฤติการณ์ร้ายว่ผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นข้อกล่าวหาตามหลักการเดิมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับก่อน

1.3.2 ผู้มีสิทธิริเริ่มให้ตรวจสอบดำเนินคดี ได้แก่ (1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือ (2) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

1.3.3 ผู้มีอำนาจพิจารณา ได้แก่ ศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ภายใต้หลักเกณฑ์ดังนี้

(1) การส่งเรื่องจากรัฐสภาไปยังศาลฎีกานั้น ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาส่งเรื่อง

(2) เมื่อประธานศาลฎีกาได้รับเรื่องแล้วต้องตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการดังต่อไปนี้

ก ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด

ข. เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย แต่หากเป็นกรณีร้ายว่ผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ระบบและกลไกในการตรวจสอบและดำเนินคดีกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 นั้น แม้ผู้ริเริ่มจะยังคงหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็ตาม แต่สิ่งที่เปลี่ยนไป คือ ผู้ที่รับและพิจารณาเรื่องที่กล่าวหาานั้น คือ ประธานรัฐสภา ซึ่งหมายถึงประธานสภาผู้แทนราษฎรโดยตำแหน่ง มิใช่ประธานวุฒิสภาดังเช่นรัฐธรรมนูญฉบับก่อน เหตุเป็นเพราะว่าวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มิได้มีส่วนใดที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน นอกจากนี้ ยังได้เปลี่ยนองค์กรที่จะวินิจฉัยการถอดถอนออกจากตำแหน่งในกรณีจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงที่เดิมเป็นอำนาจของวุฒิสภาไปเป็นของศาลซึ่งเป็นองค์กรตุลาการ องค์กรฝ่ายนิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บัญญัติจึงไม่มีอำนาจในการวินิจฉัยอีกต่อไป

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 133(3) บัญญัติให้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ และมาตรา 256 บัญญัติให้ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สามารถเสนอญัตติขอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ ส่วนแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 163 บัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้ และมาตรา 164 บัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่ง และมาตรา 291 บัญญัติให้ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สามารถเสนอญัตติขอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้

ในกรณีนี้จะพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และรัฐธรรมนูญ 2560 มีหลักการตรงกันที่ให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้โดยต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อ ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 170 ที่กำหนดไว้ถึงห้าหมื่นคน แต่ในการเสนอชื่อเพื่อถอดถอนบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กำหนดไว้ถึงสองหมื่นรายชื่อ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มิได้กำหนดให้สิทธิประชาชนไว้ สำหรับการพิจารณาในส่วนการเข้าชื่อของประชาชนในด้านอื่นๆแล้วนั้น เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กับ พ.ศ.2560 นั้นมีบทบัญญัติที่เหมือนกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การที่ประชาชนเข้าชื่อการเพื่อเสนอให้มีการตรวจสอบดำเนินคดีกับกรรมการ ป.ป.ช. ในอดีตนั้น เป็นการขอให้ถอดถอนบุคคลระดับเดียวกับที่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด และเป็นการเข้าชื่อที่มีจำนวนสูงกว่าการเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ไม่มีการกำหนดสิทธิของประชาชนในการเสนอชื่อเพื่อถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้แล้ว สำหรับในปัจจุบันก็ยังมีผู้กล่าวถึงช่องทางในการดำเนินคดีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่บ้าง เช่น นายประหยัด พวงจำปา รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เคยแถลงถึงกรณีตนถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดจงใจปกปิดบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน สรุปความได้ว่า ว่าการดำเนินคดีดังกล่าวเป็นการกลับแก้ง เพราะดำเนินการไม่ชอบหลายประการ และได้กล่าวผ่านสื่อมวลชนไปยังพรรคการเมือง หรือ ส.ส. พรรคต่าง ๆ ว่าหากเห็นว่ากรณีของตนไม่ได้รับความเป็นธรรมก็ควรหยิบยกไปไต่สวนในสภา เพราะมีจำนวนสมาชิกสภาเพียง 125 เสียงยื่นเรื่องต่อประธานสภา สามารถไต่สวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะ หรือประชาชนสองหมื่นคนเข้าชื่อถอดถอนในประเด็นการดำเนินการที่มีชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ ตนยินดีให้ความร่วมมือในกระบวนการว่าถูกต้องหรือไม่ (ไทยโพสต์ออนไลน์, 2562) แต่ยังไม่พบว่ามีมีการพิจารณาเรื่องนี้ในสภาโดยการริเริ่มจากการเข้าชื่อของประชาชน หรือกรณีนายศรีสุวรรณ จรรยา เลขาธิการสมาคมองค์การพิทักษ์รัฐธรรมนูญไทย เคยให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน สรุปความได้ว่า เคยรวบรวมรายชื่อประชาชนเพื่อยื่นถอดถอน ป.ป.ช. แต่นายศรีสุวรรณ จรรยา เห็นว่าการดำเนินการโดยช่องทางนี้ดูจะเป็นไปด้วยความล่าช้า จึงจะใช้ช่องทางของรัฐสภาในการถอดถอน คณะกรรมการป.ป.ช. แทน (Special

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Scoop, 2562) เป็นต้น

อภิปรายผล

1. การเสนอเรื่องในการตรวจสอบคณะกรรมการป.ป.ช.โดยประชาชน

บัญญัติเรื่องกลไกในการตรวจสอบ ป.ป.ช. โดยบัญญัติหลักเกณฑ์ในการตั้งผู้ไต่สวนอิสระขึ้นมาใหม่ แต่ก็เป็นไปได้ว่าโอกาสในการตั้งผู้ไต่สวนอิสระนั้นจะยากยิ่งกว่าเดิม นับตั้งแต่ขั้นแรกของการเข้าชื่อของประชาชนเพื่อกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน ยื่นเรื่องต่อประธานรัฐสภานั้นเป็นเงื่อนไขเริ่มแรกในกระบวนการตรวจสอบและควบคุมกระบวนการทำงานของคณะกรรมการดังกล่าว แต่ว่าเงื่อนไขดังกล่าวนี้นับว่ามีโอกาสเกิดขึ้นยากสำหรับบุคคลทั่วไปผู้ได้รับความเสียหายส่วนตัวจากพฤติกรรมของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ร้ายวณผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เนื่องจากโอกาสในการรวบรวมรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดนั้นมีจำนวนค่อนข้างมาก ถึงแม้ว่าผู้เสียหายจะมีหลักฐานพอสมควรและได้รับความเสียหายจริง ๆ แต่ถ้าไม่ใช่คดีที่ได้รับความสนใจเป็นวงกว้างก็อาจไม่ได้รับความสนใจและไม่สามารถรวบรวมรายชื่อถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดได้เลย เช่น ถ้าผู้เสียหายเป็นข้าราชการที่ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใดใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางขัดต่อกฎหมายเพื่อกลั่นแกล้ง โอกาสในการรวบรวมรายชื่อให้ครบสองหมื่นรายชื่อสำหรับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อมายื่นเรื่องต่อประธานรัฐสภานั้นเป็นไปได้ยากหรือมีโอกาสเป็นไปแทบไม่ได้เลย เปรียบเทียบกับกรณีนักการเมืองที่จะถูกร้องขอให้ตรวจสอบว่ามีพฤติกรรมร้ายวณผิดปกติหรือไม่ เช่นกรณี พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ ที่ยืมนาฬิกาจากเพื่อน 21 เรือน คดีดังกล่าวได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมากและมีโอกาสในการรวบรวมรายชื่อให้ครบตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดได้สูงกว่าเรื่องทั่วไปเพราะเป็นเรื่องทางการเมืองร่วมด้วย

2. การใช้ดุลพินิจของประธานรัฐสภาในการเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งผู้ไต่สวนอิสระ

บทบัญญัติมาตรา 236 นั้นกำหนดให้การยื่นเรื่องกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้นยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่กล่าวหาให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง ซึ่งหากพิจารณาจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตราดังกล่าว กำหนดให้อยู่ในดุลพินิจของประธานรัฐสภาว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และหากประธานรัฐสภาไม่เสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกา กฎหมายมิได้บัญญัติผลลัพท์ไว้ในเรื่องการใช้ดุลพินิจดังกล่าวว่า หากการใช้ดุลพินิจดังกล่าวของประธานรัฐสภาเป็นที่สุดหรือไม่ และสามารถถูกตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของประธานรัฐสภาจากองค์กรใดได้บ้าง ดังนั้นแล้วจึงต้องพิจารณาก่อนว่า การใช้ดุลพินิจของประธานรัฐสภาในการไม่เสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งผู้ไต่สวนอิสระนั้นเป็นการกระทำทางการเมืองหรือการกระทำทางกฎหมาย

ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าหากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำทางการเมืองนั้นย่อมไม่มีองค์กรอื่นใดในการเข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจของประธานรัฐสภาในกรณีนี้ได้หากมีการกล่าวหาว่าประธานรัฐสภาใช้ดุลพินิจเป็นไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ เพราะจะให้คณะกรรมการป.ป.ช. เข้ามาตรวจสอบประธานรัฐสภาในเหตุที่ประธานรัฐสภาถูกกล่าวหาว่าจากการใช้อำนาจตรวจสอบคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจส่งผลให้มีการขัดกัน

เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนได้ ส่วนการใช้กลไกทางการเมืองโดยประชาชนนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ไม่ได้ให้อำนาจประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้ดังเช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 มาตรา 270 ที่กล่าวถึงการถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีมีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติต่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยให้วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจาก ตำแหน่งได้

ดังนั้นแล้วการใช้อำนาจของประธานรัฐสภานั้นน่าจะเข้าลักษณะของการใช้อำนาจตามกฎหมาย เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติถึงหน้าที่ของประธานรัฐสภาไว้ว่าเมื่อได้รับข้อกล่าวหาพร้อมหลักฐานตามสมควร แล้ว หากเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยให้เสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกานั้นเห็นได้ว่ามีลักษณะเป็นกฎหมาย บัญญัติถึงการใช้อำนาจของประธานรัฐสภา ซึ่งการใช้อำนาจดังกล่าวมิใช่การใช้ตามอำเภอใจแต่เป็นไปใน ลักษณะที่มีกฎหมายรองรับให้อำนาจไว้ หากประชาชนที่เป็นผู้รวบรวมรายชื่อในการกล่าวหาเป็นผู้ได้รับความ เสียหายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยตรงควรจะต้องถือว่าการใช้ดุลพินิจไม่เสนอเรื่องของประธานรัฐสภาละเมิด สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ของบุคคลดังกล่าวในการนำเรื่องเข้าสู่องค์กรในการตรวจสอบหน่วยงาน ของรัฐ ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคดีได้ โดยยื่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณา คำร้องและยื่นคำร้องต่อศาลภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้อง และหากไม่ยื่นภายในกำหนดเวลา หกสิบวัน ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 46 ประกอบมาตรา 48

3. มติของผู้ไต่สวนอิสระ

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระแล้ว เมื่อผู้ไต่สวน อิสระดำเนินการไต่สวนเสร็จ หากผู้ไต่สวนอิสระเห็นว่าคณะกรรมการป.ป.ช.ผู้ถูกกล่าวหาคนนั้นมีพฤติการณ์ ตามที่ถูกกล่าวหาหากเป็นกรณีฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงก็ให้เสนอเรื่องต่อศาล ฎีกาเพื่อวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 มาตรา 237(2) หรือหากเห็นว่าเป็นกรณีมีพฤติการณ์ร่ำรวย ผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายก็ให้ผู้ไต่สวนอิสระ ส่งสำนวนไปให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมือง ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 มาตรา 237(3) แต่หากเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้ คำสั่งดังกล่าวเป็นที่ยุติ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 มาตรา 237(1) นั้นเหมาะสมแล้วหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็น ว่าการตรวจสอบคณะกรรมการป.ป.ช.นั้นมีการตรวจสอบหลายองค์กรและหลายขั้นตอนจากประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา และผู้ไต่สวนอิสระ ซึ่งการควบคุมฝ่ายปกครองที่ตั้นนั้นจะต้องมีลักษณะของการควบคุมที่ หลากหลายแต่ไม่ซ้ำซ้อนกันมากจนเกินไป หากให้มีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มช่องทางให้เพิกถอนดุลพินิจของผู้ไต่ สวนอิสระได้แล้วนั้นย่อมส่งผลให้ความอิสระของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ซึ่งเป็นองค์กรอิสระขาดหายไป แม้ว่า ประชาชนมีสิทธิในการนำเรื่องที่ตนเสียหายมาสู่องค์กรเพื่อมุ่งหวังในการตรวจสอบและควบคุมแต่การควบคุม ดังกล่าวนั้นจะต้องมีความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและการคุ้มครองสิทธิของ ประชาชนด้วย (อ้างอิง) ดังนั้นแล้วจึงบทบัญญัติดังกล่าวที่ให้คำสั่งของคณะผู้ไต่สวนอิสระเป็นที่ยุตินั้นมีความ เหมาะสมชอบด้วยกฎหมายแล้ว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

1. ในบทบัญญัติมาตรา 237 กำหนดเกณฑ์ในกระบวนการเริ่มต้นตรวจสอบโดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา 234(1) โดยยื่นข้อกล่าวหาต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นมีเหตุอันควรสงสัยก็จะดำเนินการเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อดำเนินการตั้งผู้ไต่สวนอิสระ

โดยในบทบัญญัติดังกล่าวนี้กำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นชื่อนั้นเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับโอกาสในการรวบรวมรายชื่อได้สำเร็จ หากประชาชนผู้นั้นได้รับผลกระทบโดยตรงจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ แต่ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนน้อย หรือหากเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปที่ไม่มีงบประมาณในการโฆษณาเพื่อประสงค์จะถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ดังนั้นแล้วจึงควรลดอัตราของประชาชนสำหรับการรวบรวมรายชื่อเพื่อถอดถอนโดยเปลี่ยนจากการกำหนดไว้สองหมื่นรายชื่อไม่ว่าจะยื่นเพื่อตรวจสอบคณะกรรมการป.ป.ช. ก็คนก็ตาม เป็นอัตราที่ลดหลั่นลงมา เช่น หากต้องการยื่นเพื่อตรวจสอบคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพียงหนึ่งรายชื่อจากทั้งหมดจำนวนเก้าคน ก็ใช้เพียง 2222 รายชื่อของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเทียบกับอัตราของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสองหมื่นคนต่อคณะกรรมการหนึ่งคน

2. กำหนดมาตรการโดยชัดเจนก่อนที่ประธานรัฐสภาจะใช้ดุลพินิจนั้น โดยตั้งคณะกรรมการที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาของประธานรัฐสภา เพื่อตรวจสอบพยานหลักฐานว่ามีมูลหรือไม่ก่อนเสนอแนะด้วยมติเสียงข้างมากของคณะกรรมการต่อประธานรัฐสภา และถ้ามติเสียงข้างมากของคณะกรรมการเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลควรเสนอเรื่องต่อไปยังประธานศาลฎีกา หากประธานรัฐสภามีคำสั่งให้ไม่เสนอเรื่อง ให้แจ้งเหตุผลและประกาศคำสั่งนั้นภายในสามสิบวัน หากไม่มีผู้ใดคัดค้านให้ข้อกล่าวหาที่ตกไปและเป็นที่สุด แต่หากมีผู้ใดคัดค้านให้ตั้งคณะกรรมการจากตัวแทนองค์กรอิสระแต่ละองค์กรฝ่ายละหนึ่งคน มติของคณะกรรมการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นคำสั่งของประธานรัฐสภา

3. แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 ในบทบัญญัติมาตรา 236 ไว้ให้ชัดเจนในการใช้ดุลพินิจของประธานรัฐสภาในกรณีปฏิเสธไม่เสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกานั้นมีผลในทางกฎหมายอย่างไร และกำหนดให้มีองค์กรในการเข้ามาตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของประธานรัฐสภานอกจากคณะกรรมการป.ป.ช.

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์ ไพบุลย์ ชูวัฒนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการ ตลอดจนช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด จนบทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ผู้ศึกษาจึงขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย.(2552). การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- การเมือง. (2562, 18 สิงหาคม). “ประหยัด” โวยโดนกลั่นแกล้งอ้างกรรยาถือกรรมสิทธิ์แทนคนอื่นซึ่งช่อด
ถอนป.ป.ช.. ไทยโพสต์ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2562,
<https://www.thaipost.net/main/detail/43549>.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2557). กฎหมายมหาชน วิวัฒนาการของกฎหมายมหาชนในต่างประเทศและในไทย
พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). กฎหมายปกครอง พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: วิญญูชน
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2530). ระบบการควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐ. วารสารกฎหมายปกครอง.ฉบับที่
13,หน้าที่ 14-16.
- พิวัฒน์ สามวัง. (2557). องค์กรผู้ไต่สวนอิสระ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2557) .คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการตา
ราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2550). รายงานการวิจัย เรื่อง องค์กรอิสระตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.กรุงเทพมหานคร :คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. หน้าที่ 418-419.
- สมชาติ เลิศลิขิตวรกุล. (2543). การดำเนินคดีอาญาต่อกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Special Scoop. (2562, 26 มิถุนายน). “ฝ่ายค้าน” ขานรับแนวทางศรีสุวรรณ เตรียมหารือ 7 พรรคยื่นถอด
ถอน ป.ป.ช.. MGRonline. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2562, จาก
<https://www.thaipost.net/main/detail/43549>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา

ปรารธนา มหาสุขพิบูล¹, ขันทอง ใจดี²

¹สาขาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์ประจำสาขาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email; S59123450086@ssru.ac.th¹, khanthong.ja@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา (2) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ บุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ทั้งหมด 153 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test และวิเคราะห์ค่าแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.94) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.54) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.99) ด้านพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.93) ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.96) และด้านความเป็นประโยชน์ของสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.29)

2. ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน ที่มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ สถานภาพการสมรส และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีคุณภาพชีวิตต่างกัน

คำสำคัญ : โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา, บุคลากร, คุณภาพชีวิต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the quality of working life of personnel at Wat Rai Khing Witthaya School. (2) to study the comparison of the quality of working life of personnel at Wat Rai Khing Witthaya School In which the population sample is 153 personnel in Wat Rai Khing Witthaya School which the tools used for data collection were questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test, and one-way analysis of variance (ONE WAY ANOVA). Statistics at the level of 0.05

The research found that

1. The quality of life of the personnel of Wat Rai Khing Witthaya School in the overall picture is at a high level (\bar{x} = 3.94) with sufficient remuneration. Is at a high level (\bar{x} = 3.54) in an environmentally safe manner Is at a high level (\bar{x} = 3.99) in the development of personnel competencies Is at a high level (\bar{x} = 3.93) on the progressive progress of work Is at a high level (\bar{x} =3.96) and social benefits Is the highest level (\bar{x} =4.29)

2. The comparison results classified by personal factors showed that gender, education level and monthly income The quality of life was not different but the age, marital status and duration of work Have different quality of life

Keywords : Wat Rai Khing Witthaya School, personnel, Quality of life

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การคาดหวังของมนุษย์อันสูงสุดคือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนอกจากจะเกิดขึ้นแก่ตนเองแล้วยังหวังที่จะให้เกิดแก่ครอบครัวเครือญาติและบุคคลอื่น ๆ ในสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วยปัจจุบันคุณภาพชีวิตได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาประเทศตังนั้นเป้าหมายทุกด้านไม่ว่าจะในด้านสังคม เศรษฐกิจการปกครอง ฯลฯ ล้วนมุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ในสังคมคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้ระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้และเพื่อการทำให้การพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนาบุคคลแต่ละคนและแต่ละครอบครัวจึงมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษามีแนวคิดและเจตคติที่ดีการรู้จักบริหารตนเองการมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่นการมีอาชีพมีรายได้มีคุณธรรมและศีลธรรม ฯลฯ หากทุกคนในสังคมสามารถปฏิบัติได้เช่นนี้ก็เท่ากับว่าสามารถช่วยยกระดับทั้งของตนเองและสังคมให้มีคุณค่ามีความเจริญงอกงามพัฒนาไปสู่สังคมอุดมคติปัญหาต่าง ๆ ในสังคมจะลดลงหรือหมดไปตังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกในสังคมทุกคนมีความกินดีอยู่ดีมีความสุขสมบูรณ์

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับการบริหารทรัพยากรขององค์กรต่าง ๆ เป็นอย่างมากเช่นการบริหารเงินเดือนการพัฒนาโอกาสและความก้าวหน้าในสายงานสวัสดิการและแรงงานสัมพันธ์ความปลอดภัยในการทำงานการมีพนักงานที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานของพนักงานในองค์กรแต่ยังส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานอีกด้วย (วิเชียรสว่างแสง, 2556) ผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโลกาภิวัตน์เทคโนโลยีสารสนเทศได้เปลี่ยนมุมมองและความคาดหวังของประชาชนในการให้ความหมายขององค์กรที่ดีคุณภาพชีวิตในการทำงานและความพึงพอใจในงานกำลังถูกระบุว่าเป็นดัชนีความก้าวหน้าที่สัมพันธ์กับหน้าที่และความยั่งยืนซึ่งการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับองค์กรเป็นการช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้บุคลากรดึงศักยภาพที่มีอยู่มาใช้อย่างเต็มกำลังความสามารถส่งผลต่อความสำเร็จตามภารกิจงานขององค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม (ไชยา แจ่มจันทร์, 2553)

คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับบุคลากรในการทำงานเป็นความรู้สึกที่ดีและมีความสุขในระหว่างการทำงาน ทำให้รู้สึกว่าการทำงาานนั้นทำให้ชีวิตคนเรามีคุณค่าสามารถเพิ่มความรู้สึกที่ดีให้กับตัวเอง การมีส่วนร่วมในการทำงาน เพิ่มความผูกพันให้กับองค์กร อัตราการขาดงานลดน้อยลง เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน (รัตนภรณ์ บุญมี, 2550) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้พนักงานทางองค์กรจะต้องมีนโยบายหรือกิจกรรมที่คอยดูแลพนักงานหรือบุคลากร อาทิ การให้โบนัสประจำปี การมีกลุ่มช่วยเหลือเงินสมทบทุนการศึกษาให้สำหรับบุตรหลานคนในครอบครัวแม้แต่การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้มีความเหมาะสม อาคาร ตึกห้องทำงานที่สะอาดและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เป็นต้น ที่สำคัญคือวัฒนธรรมขององค์กรต้องมีการปลูกฝังให้บุคลากรมีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันองค์กรจึงจะประสบความสำเร็จได้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีของพนักงานหรือบุคลากรสามารถนำมาใช้ได้กับทุกๆ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนองค์กรที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องเกิดจากบุคลากรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีและอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (ผจญ เฉลิมสาร, 2551)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยามีความสำคัญต่อกาดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งจำนวนบุคลากรภายในโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยามีเพียง 153 คน ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินงานในหลายๆ ด้าน อาทิ จำนวนแม่บ้านทำความสะอาดที่มีน้อยและพื้นที่ของโรงเรียนมีขนาดใหญ่ ทำให้ยากต่อการดูแลทำความสะอาด จำนวนพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีอย่างจำกัดไม่เพียงพอต่อการอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนทำให้บุคลากรครูต้องเข้ามาช่วยกันผลัดเปลี่ยนเวรดูแลนักเรียนในช่วงเช้าและช่วงเย็นที่หน้าประตูทางเข้าเพื่อสอดส่องความปลอดภัยให้กับนักเรียนอีกทางหนึ่ง ด้วยสภาพแวดล้อมที่มีจำนวนนักเรียนที่มีมากกว่าบุคลากรอาจทำให้เกิดการทำงานที่ผิดพลาดหรือมีปัญหาคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาได้

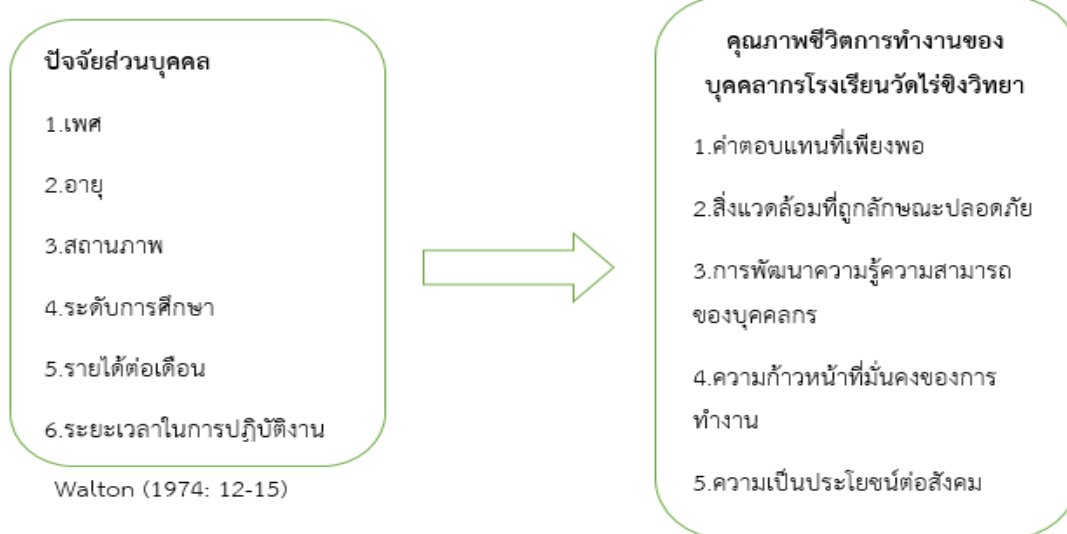
ผู้วิจัยจึงเร่งเห็นและอยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาเป็นอย่างมาก หากบุคลากรมีความรู้ความสามารถและสามารถพัฒนาตนเองได้อยู่ตลอดเวลา จะทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีขึ้นและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลต่อองค์กรทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยามีชื่อเสียงเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลและเป็นยอมรับของบุคคลทั่วไป ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรอื่นหรือผู้ที่สนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของบุคลากร เพื่อพัฒนาบุคลากรขององค์กรตนเองให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เกิดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงานและผ่านกระบวนการวิเคราะห์จนเกิดเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีของ Walton

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจของมาสโลว์

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์แล้ว เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวว่าทฤษฎีสองปัจจัยเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานอีกด้วย ปัจจัยสองกลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors)

ทฤษฎีสองปัจจัยนี้ อยู่ภายใต้ฐานความคิดความต้องการทางจิตวิทยา โดยปัจจัยจูงใจจะทำให้เกิดความพอใจในงาน ขณะที่ความพึงพอใจในงานเพียงแต่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจเท่านั้นพนักงานจะรู้สึกว่ามีแรงจูงใจและความพึงพอใจในงานมากขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีปัจจัยจูงใจมากขึ้นเท่านั้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการปัจจัยค้ำจุนเฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg)

เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg) ยังกล่าวอีกว่าการที่จะให้มีปัจจัยจูงใจมากๆได้ จำเป็นต้องพัฒนางาน (Job enrichment) ซึ่งจะได้ประโยชน์ต่อพนักงานทุกคน ทำให้เกิดแรงจูงใจและความพึงพอใจในงานเพื่อบำรุงจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ถ้าหากไม่ได้จัดให้มีขึ้นผู้ปฏิบัติงานจะรู้สึกผิดผิดปกติและเกิดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงาน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรได้ ส่วนปัจจัยจูงใจมีขึ้นเพื่อสร้างความพึงพอใจในผลงานกระตุ้นให้กระตือรือร้นในการทำงานยิ่งขึ้น ดังนั้น ถ้าหากผู้บริหารต้องการให้ผู้ปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจเพื่อให้ผลงานมีคุณภาพสูง ควรจัดให้มีการจูงใจที่เหมาะสม

ทฤษฎี ERG ของแอลเดอร์เฟอร์ (ERG Theory)

เคลย์ตัน แอลเดอร์เฟอร์ (Claton Elderfer) แห่งมหาวิทยาลัยเยล ได้รับปรับปรุงลำดับความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์ใหม่ เหลือความต้องการเพียงสามระดับคือ

1. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองนั้น หากความต้องการระดับใดได้รับการตอบสนองน้อย ความต้องการประเภทนั้นจะมีอยู่สูง
2. ขนาดของความต้องการ ถ้าหากความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำกว่าได้รับการตอบสนองมากพอแล้ว ก็ยังจะทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่สูงกว่ามีมากยิ่งขึ้น
3. ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ถ้าหากความต้องการประเภทที่อยู่สูงมากอุปสรรคขัดขวางได้รับการตอบสนองน้อย ก็จะทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำลงไปมีความสำคัญมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยกำหนดระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ทั้งหมด 153 คน (ฝ่ายบุคคลโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562) เป็นผู้กรอกแบบสอบถามงานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรเป็นผู้กรอกแบบสอบถามงานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเท่ากับ 153 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย คือ ตัวแปรคู่ หรือ F – test : ANOVA วิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (ONE WAY ANOVA) เพื่อวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยข้อคำถามที่จะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นการถามระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. พัฒนาการรู้ความสามารถของบุคลากร 2. ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน 3. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ 4. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย 5. ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่นำมาประมวลผลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

นำแบบสอบถาม จำนวน 153 ฉบับ ที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์และลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Window โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2. ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) อธิบายระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรและการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร

3. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร โดยการทดสอบ (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA)

สมมติฐานในการวิจัย

บุคลากรในโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันและมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่ร้อยละ 66.0 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มากที่สุด เพศชายคิดเป็นร้อยละ 34.0 และมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 46.4 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.8 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.1 ในขณะที่ร้อยละ 49.7 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-10 ปี

2. ระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ค่าเฉลี่ย 4.29 รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ค่าเฉลี่ย 3.99 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ค่าเฉลี่ย 3.54 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ด้านภาพรวม

n = 153			
คุณภาพชีวิตการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ	3.54	0.77	มาก
2.ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย	3.99	0.70	มาก
3.ด้านพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร	3.93	0.64	มาก
4.ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน	3.96	0.59	มาก
5.ด้านความเป็นประโยชน์ของสังคม	4.29	0.58	มากที่สุด
รวม	3.94	0.48	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า

3.1 บุคลากรในองค์กรที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามเพศ

คุณภาพชีวิต	เพศ	\bar{X}	S.D.	t	df	Sig.
ภาพรวม	ชาย	3.95	.483	.167	151	.868
	หญิง	3.94	.495			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามเพศพบว่า ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีค่า Sig. เท่ากับ .974

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

.101 .725 .696 .665 .868 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือบุคลากร เพศชายและเพศหญิง มีคุณภาพชีวิตการทำงาน ของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่มีมั่นคงของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อ สังคม ไม่แตกต่างกัน

3.2 บุคลากรในองค์กรที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามอายุ

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.689	.896	3.958	.009
	ภายในกลุ่ม	149	33.741	.226		
	รวม	152	36.430			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

3.3 บุคลากรในองค์กรที่มีการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 4

ผลการเปรียบเทียบของคุณภาพชีวิตการทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตาม อายุ พบว่า โดยภาพรวม ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่มีมั่นคงของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีค่า Sig. เท่ากับ .283 .094 และ .070 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือบุคลากรที่มี อายุแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยภาพรวม ด้านความรู้ ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่มีมั่นคงของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามการสมรส

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.08	.361	1.52	.211
	ภายในกลุ่ม	149	35.3	.237		
	รวม	152	36.4			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบของคุณภาพชีวิตการทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตาม สถานภาพการสมรส พบว่า โดยภาพรวม ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่มีมั่นคงของการทำงาน และ ด้านภาพรวม มีค่า Sig. เท่ากับ .507 .065 .617 .210 และ .211 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือบุคลากรที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยภาพรวมด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

3.4 บุคลากรในองค์กรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามระดับการศึกษา

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.030	.015	.061	.941
	ภายในกลุ่ม	150	36.4	.243		
	รวม	152	36.4			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบของคุณภาพชีวิตการทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม และด้านภาพรวม มีค่า Sig. เท่ากับ .403 .627 .787 .083 .975 และ .941 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยภาพรวม ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม และด้านภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3.5 บุคลากรในองค์กรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.964	.482	2.03	.134
	ภายในกลุ่ม	150	35.4	.236		
	รวม	152	36.4			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบของคุณภาพชีวิตการทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า โดยภาพรวม ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่ยั่งยืนของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม และด้านภาพรวม มีค่า Sig. เท่ากับ .071 .098 .477 .521 .536 และ .134 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือบุคลากร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยภาพรวม ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่มีมั่นคงของการทำงาน ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม และ ด้านภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3.6 บุคลากรในองค์ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.87	.624	2.69	.048*
	ภายในกลุ่ม	149	34.5	.232		
	รวม	152	36.4			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบของคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่มีมั่นคงของการทำงาน และ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีค่า Sig. เท่ากับ .448 .392 .161 และ .225 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือบุคลากรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานกัน มีคุณภาพชีวิตที่ทำงานบุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยภาพรวม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะปลอดภัย ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าที่มีมั่นคงของการทำงาน และ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ผู้วิจัยมีการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้ 1. คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานสากล มีการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การดูแลใส่ใจต่อนักเรียน มีการจัดอบรมสื่อการเรียนการสอนที่ดีเยี่ยมให้กับนักเรียน บุคลากรมีจำนวนที่น้อยรายแต่มีประสิทธิภาพในการดูแลนักเรียนได้ในระดับที่สูง นอกจากนี้บุคลากรยังมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เป็นมาตรฐาน ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยามีศักยภาพทางการศึกษาที่เป็นเลิศ งานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิง อยู่ในระดับที่ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สกฤษสุข (2550) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานที่ปฏิบัติงาน ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันในระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันของคุณภาพชีวิตบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาต่างกัดังนี้

ด้านเพศ พบว่าบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีเพศแตกต่างกัน มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริวัตร ประเสริฐยา (2556) ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์การที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท โทโตะคุ (ประเทศไทย) จำกัด พนักงานที่มี เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ พบว่าบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีอายุแตกต่างกัน มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สุกุลสุข (2550) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานที่ปฏิบัติงาน ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานแตกต่างกัน

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่าบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริวัตร ประเสริฐยา (2556) วัฒนธรรมองค์การที่มีความสัมพันธ์กับ คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท โทโตะคุ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าพนักงานที่มี สถานภาพการสมรสต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านสภาพการทำงานแตกต่างกัน

ด้านระดับการศึกษา พบว่าบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภณิตา กบรัตน์ (2556) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ศึกษาเฉพาะกรณีกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 1 มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน

ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่าบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนินทร์รัฐ ใจสะอาดพัฒนพร (2555) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน ปฏิบัติการ บริษัทผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่าบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิระประภา นระราแก้ว (2553) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตแรงงานภายใต้ มทร. 8001-2546 คุณภาพชีวิตและการทำงานของพนักงานที่ แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยายังมีจำนวนของบุคลากรที่น้อยซึ่งไม่เพียงพอต่อการดูแลนักเรียนภายในโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ดังนั้น ผู้อำนวยการควรมีการเปิดรับสมัครเจ้าหน้าที่ อัตราร้าง เพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ให้มากขึ้นและยังสามารถช่วยดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า บุคลากรของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาในตำแหน่งชำนาญการ ยังมีอยู่เป็นจำนวนมากทำให้คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงยังไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้อำนวยการควรมีการจัดฝึกอบรมโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรตำแหน่งชำนาญการได้จัดทำผลงานเสนอต่อผู้อำนวยการ เพื่อขอเลื่อนตำแหน่งจากชำนาญการเป็นชำนาญการพิเศษต่อไป

3. คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาในเรื่องความปลอดภัย ยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ดังนั้นผู้อำนวยการควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพิ่ม เพราะปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแค่สองส่วน แต่มีแค่เจ้าหน้าที่เฝ้าหน้าประตูหน้ากับประตูหลัง ซึ่งหลักตามความเป็นจริงโรงเรียนมีทางเข้า-ออก สามทางควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำการทั้งสามประตู เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับบุคลากรและนักเรียนภายในโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาคูณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนวัดไร่ขิง
2. ศึกษาคูณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนวัดไร่ขิง

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา แจ่มจันทร์. (2553). การช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้บุคลากร, วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนินท์รัฐ ใจสอาดพัฒนพร. (2555). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัทผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชนมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผจญ เฉลิมสาร. (2551). แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีของพนักงานหรือบุคลากร, วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภณิตา กบรัตน์. (2556). ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน : ศึกษาเฉพาะกรณีกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 1, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกริก.
- ภูริวัตร ประเสริฐยา. (2556). วัฒนธรรมองค์การที่มีความสัมพันธ์กับ คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท โทโตะคุ (ประเทศไทย) จำกัด, วิทยานิพนธ์ปริญญาบัตรบริหารธุรกิจ บัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- รัตนภรณ์ บุญมี. (2550). คุณภาพชีวิตในการทำงานทำให้ชีวิตคนเรามีคุณค่าสามารถเพิ่ม, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการ นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ลัดดาวัลย์ สุกสุข. (2550). ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานที่ปฏิบัติงาน ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัราชภัฏพระนคร.
- ศิระประภา นระแก้ว. (2553). คุณภาพชีวิตแรงงานภายใต้ มทร. 8001-2546, วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิเชียร สว่างแสง. (2556). การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงาน, วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยว วัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี

¹พัชราภรณ์ ศรีสุพล, ²สุวรรณภา ลาโง้น, ³อิสริย์ ตริยะพิพัฒน์

^{1,2,3}นักศึกษาศาสาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

Email : s59123458003@ssru.ac.th¹, s59123458138@ssru.ac.th², itsaree.ti.ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี และ ศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานีกลุ่มตัวอย่างที่ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นนิสิต/นักศึกษา วัดอุประสงค์เพื่อมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เดินทางมากับครอบครัว ใช้เวลาอยู่ที่วัดไม่เกิน 1 ชั่วโมง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ โดยจะมีค่าใช้จ่ายในการทำบุญต่ำกว่า 300 บาท ในการศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี พบว่านักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้วพบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยด้านความตั้งใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และน้อยที่สุด คือด้านการเข้าถึง

คำสำคัญ : องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวการตัดสินใจ วัดพระแท่นบ้านแดง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

TOURISM COMPONENT FACTOR AFFECTING TO DECISION MAKING TO CHOOSE TO VISIT WAT PHRA THAEN, BAN DAENG VILLAGE, UDON THANI PROVINCE

¹PhacharaphornSrisuphon, ²SuwannaLangon, ³Itsaree tiyapiphat

¹Student Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, Tel 063-9796496
Email : s59123458003@ssru.ac.th¹, s59123458138@ssru.ac.th², itsaree.ti.ssru.ac.th³

Abstract

This research has the objectives to study tourists' behavior in visiting or touring Wat (Temple) PhraThaen, Ban Daeng Village, UdonThani Province and to study the tourism component factors affecting to selection to travel to tour the temple of WatPhraThaen, UdonThani Province from 400 people population size. The instruments used in the research were questionnaires for data collection. The data were processed with a statistic software by using statistic data analysis, including frequency, percentage, means, and standard deviation.

The study result was found that most of the sample populations were female of under 20 years of age, having primary education background, having revenues not over 5,000 Baht. Most of them were pupils/students. Their purpose in visiting was to pay homage to the place. They accompanied their families to visit and spent their time at the place no longer than 1 hour. Most tourists would come on weekend holidays whereas their charity or donation costs were lower than 300 Baht. In the study of the tourism component factors affecting to selection to travel to tour the temple of WatPhraThaen, UdonThani Province, it was found that the tourists agreed to the program in the most level. When each aspect had been studied, it was that the tourists mostly agreed on the attractiveness, followed by the temple's service giving, facilitation provision and the least level fell on the accessibility.

Keywords : tourism component, Decision, WatPhraThaen, Ban Daeng Village.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

วัดหรือศาสนาสถานในปัจจุบันได้กลายเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นเหตุให้วัดหรือศาสนาสถานบางแห่งได้ปรับบทบาทใหม่เพิ่มจากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์ และ ศาสนาพิธีของชาวบ้าน หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้คนในชุมชนที่แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่กระทั่งกลายมาเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่นมีสาเหตุมาจากการที่วัดได้ขยายบทบาทโดยอาศัยคุณสมบัติของศาสนาสถานเป็นแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งการปรับแต่งบทบาทของวัดในมิติของการท่องเที่ยวการไม่สูญเสียสภาพเดิมยังคงสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนาปี พ.ศ. 2557 โดยกรมการศาสนา ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่สนับสนุนให้นำทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมาเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งบางแห่งก็เป็นมรดกของชุมชน ประกอบกับประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา มีวัดเป็นศูนย์กลางของสังคม และ คุณค่าอันดังกล่าวข้างต้นการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และ ศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวที่พัฒนาจิตใจควบคู่ไปพร้อมกับส่งเสริมความเป็นไทย (กรณีศึกษา คำดี, 2558)

ปัจจุบันวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญประเภทหนึ่ง ซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมและความเจริญของชาติที่สามารถย้อนกลับได้ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรมรวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาทางวัฒนธรรมกับชุมชน และ การตั้งถิ่นฐานของชุมชนทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และ ชาวต่างประเทศนิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทั้งที่มาเพื่อหาความรู้ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในทางกลับกันผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวัดก็มีมากขึ้นด้วย เช่น ด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ไม่เข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและการละเลยวัฒนธรรมอันพึงประสงค์ เช่น การแต่งกาย การขึ้นปีนปายไปบนสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือการล่วงล้ำไปในเขตหวงห้าม และ ด้านกายภาพ และ การจัดบริการสาธารณะต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น สุนิสา ฐานพรอนันต์ (2540)

หลวงพ่อบุญลย์แห่งวัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี พระเกจิผู้เป็นที่เคารพอย่างสูง ของชาวจังหวัดอุดรธานี เป็นผู้ที่มีบารมีอันสูงที่สามารถทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำ สิ่งดึงดูดใจภายในวัดมีจุดเด่นในหลายหลายด้านอาทิ เช่น เจดีย์หลวงพ่อบุญลย์ และ รูปเหมือนหลวงพ่อบุญลย์ที่มีความสูงถึง 25 เมตร และ สูงที่สุดในโลกที่สร้างมาอย่างยิ่งใหญ่อลังการวิจิตรตระการตา เป็นต้น หลวงพ่อบุญลย์มีวิชาอาคมเป็นเลิศมีปฏิภาณอันน่าเลื่อมใส รูปเหมือนหลวงพ่อบุญลย์สร้างจากจิตศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั่วสารทิศที่ร่วมกันก่อสร้างจนแล้วเสร็จสมบูรณ์โดยไม่ได้ใช้งบประมาณของทางราชการที่แสดงให้เห็นความเลื่อมใสศรัทธาที่มีต่อหลวงพ่อบุญลย์มีความเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงทุกวันนี้เป็นเวลากว่า 117 ปี คาดการณ์ว่าใกล้เคียงกับการก่อตั้งเมืองอุดรธานี 128 ปี ถือเป็นวัดเก่าแก่ที่ยังคงเป็นอนุสรณ์ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้และเป็นที่รำลึกถึงเกียรติประวัติและคุณงามความดีของหลวงปู่บุญลย์

เรื่องเล่าของหลวงปู่บุญลย์เต็มไปด้วยอภินิหารในด้านการช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ยากลำเค็ญในด้านการดำเนินชีวิตอีกทั้งหลวงปู่บุญลย์ยังมีชื่อเสียงด้านอิทธิฤทธิ์และไสยศาสตร์เครื่องรางของขลัง นักท่องเที่ยวและลูกศิษย์จากทั่วสารทิศจึงเห็นคุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ และเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างไม่ขาดสาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาในครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี เพื่อต้องการทราบความเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ว่าตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านไหนบ้าง และ ด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุด สิ่งที่เราควรได้รับการปรับปรุง โดยการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปพัฒนาวัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอีกที่หนึ่งของจังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

เนาวรัตน์ พลายน้อยและคณะ (2538) เสนอว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่นั่นมักจะกล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยว เวลาสำหรับการท่องเที่ยว และความตั้งใจที่จะท่องเที่ยว ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้เป็นตัวกำหนดที่สำคัญยิ่งต่อการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ องค์ประกอบเหล่านี้จึงเป็นกรอบกำหนดทิศทางและขนาดของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้แตกต่างกันออกไปตามข้อจำกัดที่แต่ละบุคคลมีอยู่ กล่าวคือ บุคคลที่มีรายได้ต่ำ มีเวลาน้อย หรือไม่ตั้งใจที่จะท่องเที่ยวย่อมสามารถท่องเที่ยวได้ไกล และในเวลาสั้นเท่านั้น ขณะที่คนที่มีรายได้สูง มีเวลามาก และมีความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวสถานที่ที่ทันสมัยและมีคุณภาพเหนือกว่า เป็นต้น

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ พฤติกรรมการเดินทาง วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว การพักผ่อนและอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้เป็นดังนี้คือ

1. วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว จากวัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งหมดนั้น อาจกล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีจุดประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวหรือพักผ่อนมากที่สุด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2530) และ ยังมีวัตถุประสงค์อื่นในการเดินทางด้วยคือ เพื่อการเยี่ยมญาติ เพื่อน รวมทั้งการไปราชการหรือการติดต่อ ธุรกิจต่าง ๆ อยู่ในสัดส่วนที่สูงพอสมควร นอกจากนี้ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวยังมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เพื่อการศึกษา เพื่อการ ประชุมสัมมนาเพื่อการศาสนา ฯลฯ

2. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว การเดินทางหรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพทางกายภาพและโครงสร้างของการคมนาคมขนส่ง แต่โดยภาพรวมแล้ว นักท่องเที่ยวชาวไทยมักนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว เพราะมักจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปเรื่อยๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางที่ผ่านและมีความเป็นอิสระ สะดวกสบาย สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ดี (จงพิศ ศิริรัตน์และคณะ, 2534)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยว ในด้านการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยจะไม่ชอบโดดเดี่ยว หรือทำอะไรในลักษณะโดยลำพัง แต่จะมีผู้ร่วมเดินทางด้วย ในลักษณะการเดินทางเป็นกลุ่ม และกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ซึ่งการเดินทาง กับกลุ่มเพื่อนนี้นักท่องเที่ยวสามารถแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างเป็นอิสระมากกว่าการเดินทางท่องเที่ยวกับบุคคลอื่น นอกจากนี้ ยังจะมีการเดินทางท่องเที่ยวแบบครอบครัวและการท่องเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยว รวมทั้งการไปท่องเที่ยวในลักษณะพิเศษ เช่น การประชุมสัมมนาและบริการท่องเที่ยว เพื่อสวัสดิการด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2530 และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2536)

4. สิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยสามารถจัดแบ่งได้เป็นหลายประเภท เช่น ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ป่าเขา น้ำตก ชายหาด ถ้ำ อุทยาน เป็นต้น ประเภทวัด หรือแหล่งประวัติศาสตร์ และประเภทศิลปวัฒนธรรม และความสนใจพิเศษ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยมากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2530 และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2538)

5. ระยะเวลาในการท่องเที่ยวสำหรับจำนวนวันเฉลี่ยต่อครั้งในการพักผ่อนของนักท่องเที่ยว ชาวไทย พบว่า มีค่าเฉลี่ยเป็นจำนวน 4 วัน ต่อครั้ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2530 และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2536)

6. ลักษณะของการพักผ่อน โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะพักผ่อนตามบ้านญาติหรือเพื่อน ซึ่งเป็นรูปแบบดั้งเดิมของการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมไทย ส่วนที่เหลือจะพักตามสถานที่พักผ่อนประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม บังกะโลหรือเรือน ทิศนาจร เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2530 และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2536)

7. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจากการศึกษาปี พ.ศ.2526 พบว่าคนไทยเสียค่าใช้จ่ายในการ ท่องเที่ยว 629 บาท/คน/วัน และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวรอบปี 2526 รวมทั้งสิ้นประมาณ 31,575 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2530) (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2536) ต่อมาสถานวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2536 พบว่าโดยรวมนักท่องเที่ยวชาวไทยเสียค่าใช้จ่าย เฉลี่ยต่อคนต่อวันเท่ากับ 1,333.80 บาท โดยมีวันพักเฉลี่ยทั้งประเทศเท่ากับ 4.4 วัน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2536) และจากการสำรวจได้สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งละ ประมาณ 2.22 วันต่อครั้งโดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 1,657.31 บาทต่อคนต่อวัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540) ประมาณ 2.22 วันต่อครั้งโดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 1,657.31 บาทต่อคนต่อวัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540)

8. ลักษณะของการใช้จ่ายเงิน เมื่อพิจารณาการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าพาหนะในการเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าใช้จ่ายในการบันเทิง ค่าซื้อของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ พบว่าลักษณะการใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไป โดยค่าใช้จ่ายสำหรับอาหาร และ เครื่องดื่มเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือค่าใช้จ่ายในการซื้อของ ค่าพาหนะและค่าที่พักตามลำดับ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2530 และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2536)

การตัดสินใจ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2543) ได้กล่าวถึง กระบวนการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวว่าคนเรานั้นเมื่อมีความต้องการอยากที่จะเดินทางท่องเที่ยวที่จะทำการตัดสินใจก่อนว่าที่ไหนที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวใช้บริการรูปแบบไหน ใช้ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวกี่วัน ซึ่งการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวจะมีกระบวนการตัดสินใจอยู่ 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังตลาดเป้าหมายซึ่งโดยทั่วไปสามารถทำได้ 4 แบบ คือการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการขายโดยพนักงานขายเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการที่อยากจะเดินทางท่องเที่ยว

ขั้นที่ 2 นักท่องเที่ยวได้รับข่าวสารการท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวได้รับข่าวสารการท่องเที่ยวเป็นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว บริการทางการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อชักจูงและกระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากที่จะเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว

ขั้นที่ 3 ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวในขั้นตอนนี้หลังจากที่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้รับข่าวสารทางการท่องเที่ยวแล้วจนกระทั่งเกิดความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวขึ้นภายในใจ ซึ่งการเดินทางท่องเที่ยวนั้นจะสามารถตอบสนองความต้องการภายในของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 4 สิ่งจูงใจทางการท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวถูกกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจูงใจทางการท่องเที่ยวเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยผลัก (Push Factor) อันเป็นสภาพเงื่อนไขที่ผลักดันให้เกิดความต้องการท่องเที่ยว โดยต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจในชีวิตประจำวัน เช่น การมีเวลาว่างมากขึ้น การมีรายได้เพียงพอ หรือการขยายตัวทางการศึกษา และความมั่นใจในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นต้น และอีกปัจจัยหนึ่งคือปัจจัยดึง (Pull Factor) อันเป็นสภาพที่ท่องเที่ยวใหม่ การส่งเสริมการตลาดจากรัฐกิจการท่องเที่ยวการขยายตัวของบริษัทจัดนำเที่ยว ระบบคมนาคมขนส่งที่ดี เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้รับข่าวสารจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว เสริมด้วยแรงกระตุ้นจากสิ่งจูงใจทำให้เกิดความต้องการอยากเดินทางท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่ตนเองต้องการเดินทางไปมากที่สุดจะถูกเลือก

ขั้นที่ 6 การวางแผนค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนในการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการเดินทางตามแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ตัดสินใจเลือกแล้ว ซึ่งจะต้องวางแผนค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในการท่องเที่ยว เช่น ค่าที่พัก ค่ายานพาหนะในการเดินทาง ค่าเยี่ยม ชมสถานที่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 7 การเตรียมตัวก่อนเดินทางท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมตัวก่อนออกเดินทางที่จะท่องเที่ยวหลังจากที่ได้วางแผนถึงค่าใช้จ่ายเรียบร้อยแล้ว ซึ่งการเตรียมตัวก่อนออกเดินทางท่องเที่ยวมีหลายอย่างที่ต้องคำนึงถึง เช่น การจองตั๋วพาหนะเดินทาง การจองตั๋วรายการนำเที่ยว การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการจัดเตรียมเสื้อผ้ากระเป๋าท่องเที่ยว เป็นต้น

ขั้นที่ 8 การเดินทางท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวออกเดินทางสู่จุดหมายปลายทางหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้เลือกไว้แล้ว จนกระทั่งกลับสู่ที่พักในภูมิลำเนาเดิม โดย นักท่องเที่ยวจะมีการประเมินการเดินทางท่องเที่ยวเป็นช่วงๆ ตามที่ได้รับประสบการณ์เริ่มตั้งแต่ยานพาหนะที่ไปสู่จุดหมาย หรือแหล่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ท่องเที่ยวสภาวะแวดล้อมต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนที่พัก อาหารการกิน และบริการอื่นๆ ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ตรงกับที่ได้คาดหวังไว้หรือไม่

ขั้นที่ 9 ประสพการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวจะทำการประเมินประสพการณ์ที่ได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ หลังจากเสร็จสิ้นการเดินทางท่องเที่ยวแล้ว ซึ่งการประเมินของนักท่องเที่ยวที่ได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวว่าจะเกิดความรู้สึกพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจนั้นเป็นการประเมินของนักท่องเที่ยวที่ได้รับหรือสัมผัสผ่านการท่องเที่ยวในครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ คน สภาวะแวดล้อมตลอดจนการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยว

ขั้นที่ 10 ทักษะคิดต่อการเดินทางท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวเกิดทัศนคติต่อการเดินทางท่องเที่ยวหลังจากประเมินประสพการณ์จากการท่องเที่ยวแล้ว ทัศนคติที่ดีจะเกิดขึ้นหากนักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกหรือสิ่งที่ดีก็จะเกิดเป็นความพึงพอใจ และยังสามารถทำให้อยากที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกด้วย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการตัดสินใจท่องเที่ยวกระบวนการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวว่า เมื่อบุคคลมีความต้องการอยากที่จะเดินทางท่องเที่ยวก็ทำการตัดสินใจก่อนว่าที่ไหนที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวใช้บริการรูปแบบไหน ใช้ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวกี่วัน ซึ่งการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวนั้นเป็นกิจกรรมที่ได้รับการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างมีเหตุผล ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจในการท่องเที่ยวจึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นมาเฉยๆ

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวมีนักวิชาการหลายท่านสรุปไว้ใกล้เคียงกันดังนี้ Cooper & Boniface (1998) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 4 A's คือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) แหล่งท่องเที่ยวควรมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนใจมีเสน่ห์เฉพาะตัว
2. การเข้าถึง (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจได้มากหากมีความสะดวกในการเข้าถึง
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) แหล่งท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจและสบายซึ่งในการเที่ยวชม
4. บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary Service) แหล่งท่องเที่ยวควรจัดสรรบริการด้านต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังสถานที่ท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการคำนวณ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ (Cochran, 1977) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และ ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 384 ตัวอย่าง และสำรองไว้ 16 ตัวอย่างรวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 400 ตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple sampling) โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดงจังหวัดอุดรธานีรวมทั้งหมดเป็น 400 ชุด ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ มีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ทั้งหมด 3 ตอน โดยตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง ระยะเวลาในการเดินทาง ช่วงเวลาในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการทำบุญ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดงทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านความดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง และ ด้านองค์ประกอบของการบริการโดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งความเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี คำนวณหาค่าเฉลี่ยเมื่อนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาตีความหมายได้ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยเป็นอย่างมาก
- 4 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยได้ทำการคำนวณหาความกว้างของอัตราภาคชั้น (Class interval) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ช่วงความกว้างของแต่ละระดับคะแนน จะมีค่าเท่ากับ 0.8 โดยสามารถแปรค่าเฉลี่ยเป็นความหมายได้ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยพอใจมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณสถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานีส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 168 คน ร้อยละ 58.00 และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพศชาย จำนวน 232 คน ร้อยละ 42.00 โดยมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 118 คน ร้อยละ 29.50 และ
 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 91 คน ร้อยละ 22.75 ซึ่งส่วนมากมีระดับการศึกษาในระดับ
 ประถมศึกษาจำนวน 137 คน ร้อยละ 34.25 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท จำนวน 245 คน
 ร้อยละ 61.25 โดยรวมมีอาชีพเป็นนิสิต/นักศึกษา จำนวน 164 คน ร้อยละ 41.00 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	168	42.00
2. หญิง	232	58.00
รวม	400	100.00
อายุ		
1. ต่ำกว่า 20 ปี	118	29.50
2. 21 - 30 ปี	91	22.75
3. 31 - 40 ปี	57	14.25
4. 41 - 50 ปี	62	15.50
5. 51 - 60 ปี	57	14.25
6. 60 ปีขึ้นไป	15	3.75
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
1. ประถม	137	34.25
2. มัธยมศึกษา	110	27.50
3. อนุปริญญา	57	14.25
4. ปริญญาตรี	94	23.50
5. สูงกว่าปริญญาตรี	2	00.50
รวม	400	100.00
รายได้ต่อเดือน		
1. ไม่เกิน 5,000 บาท	245	61.25
2. 5,001 – 10,000 บาท	35	08.75
3. 10,000 - 15,000 บาท	86	21.50
4. 15,000 บาทขึ้นไป	34	08.50
รวม	400	100.00
อาชีพ		

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. นิสิต/นักศึกษา	164	41.00
2. พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	44	11.00
3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ/รับราชการ	30	07.50
4. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	34	08.50
5. พ่อบ้าน/แม่บ้าน	75	18.75
6. เกษตรกรรม	53	13.25
รวม	400	100.00

การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาวัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาวัดพระแท่นบ้านแดงเพื่อสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.25 เดินทางมาเพื่อสร้างบุญกุศล เพื่อชมสถาปัตยกรรมของวัด และเพื่อการสะเดาะเคราะห์ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 นิยมเดินทางมาเป็นครอบครัว จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 เดินทางกับเพื่อน เดินทางคนเดียว และหน่วยงานองค์กร จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่ในวัดไม่เกิน 1 ชั่วโมง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.75 และมากกว่า 1 ชั่วโมงขึ้นไป จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 นิยมเดินทางมาในช่วงวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ จำนวน 371 คน และเดินทางมาช่วงวันธรรมดา วันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 มีค่าใช้จ่ายในการทำบุญต่ำกว่า 300 บาทจำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 96.75 และใช้จ่ายในการทำบุญ 300 บาทขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาวัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์		
1. เพื่อการสะเดาะเคราะห์	2	00.50
2. เพื่อการสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	281	70.25
3. เพื่อสร้างบุญกุศล	62	15.50
4. เพื่อชมสถาปัตยกรรมของวัด	55	13.75
รวม	400	100.00
ท่านเดินทางท่องเที่ยวกับใคร		
1. เดินทางคนเดียว	33	08.25
2. ครอบครัว	220	55.00
3. เพื่อน	145	36.25
4. บริษัทนำเที่ยว	0	00.00
5. หน่วยงาน องค์กร ชมรม	2	00.50

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รวม	400	100.00
ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในวัดพระแท่นบ้านแดง		
1. ไม่เกิน 1 ชั่วโมง	191	47.75
2. 1 - 2 ชั่วโมง	173	43.25
3. 3 - 4 ชั่วโมง	36	09.00
4. มากกว่า 4 ชั่วโมง	0	00.00
รวม	400	100.00
ช่วงเวลาในการเดินทาง		
1. วันธรรมดา	23	05.75
2. วันเสาร์ – อาทิตย์	371	92.75
3. วันหยุดนักขัตฤกษ์	6	01.50
รวม	400	100.00
จำนวนในการใช้จ่ายเพื่อการทำบุญในวัดพระแท่นบ้านแดง		
1. ต่ำกว่า 300 บาท	387	96.75
2. 301 – 600 บาท	13	03.25
3. 601 – 900 บาท	0	00.00
4. 901 – 1200 บาท	0	00.00
5. มากกว่า 1200 บาท	0	00.00
รวม	400	100.00

การศึกษาปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่าด้านความตั้งใจส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว มากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบของการบริการ ($\bar{X} = 4.53$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.07$) และ น้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าถึง ($\bar{X} = 4.01$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยว วัดพระแท่น จังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ความตั้งใจ	4.64	0.59	มากที่สุด
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.07	0.73	มาก
3. ด้านการเข้าถึง	4.01	0.63	มาก
4. ด้านองค์ประกอบของการบริการ	4.53	0.72	มากที่สุด
รวม	4.31		มากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 4 ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านความดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง และด้านองค์ประกอบของการบริการ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านแล้วพบว่า

ด้านความดึงดูดใจ ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการที่วัดพระแท่นบ้านแดงเพราะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดดเด่นและแตกต่างจากที่อื่น และ วัดพระแท่นบ้านแดงมีหลวงพ่อพิบูลย์เป็นเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงควรแก่การสักการบูชา มากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมาคือ วัดพระแท่นบ้านแดงมีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ทรงคุณค่า ($\bar{X} = 4.31$) และน้อยที่สุดคือ วัดมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสะเดาะเคราะห์หรือสร้างบุญ บารมีโชคลาภ ดวงชะตา

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการที่วัดมีจุดบูชาดอกไม้ธูปเทียนเพียงพอ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ มีการจัดระเบียบสถานที่ให้เข้าวัดดูมงคล ($\bar{X} = 4.15$) และ น้อยที่สุดคือ พื้นที่ทิ้งขยะเพียงพอ ($\bar{X} = 3.86$)

ด้านการเข้าถึง เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการที่วัดมีสัญญาณ GPS ระบุตำแหน่งที่ตั้ง มากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ป้ายบอกทางมีสภาพที่ดีตัวหนังสือชัดเจน และ ตั้งอยู่ในที่ที่สามารถเห็นได้ง่าย ($\bar{X} = 4.56$) และ น้อยที่สุดคือ มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.14$)

ด้านองค์ประกอบของการบริการ เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการที่วัดมีเจ้าหน้าที่มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี พูดจาดียิ้มแย้มแจ่มใส มากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.57$) และ น้อยที่สุดคือ มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการเป็นพิเศษ ($\bar{X} = 4.45$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านความดึงดูดใจ			
1.1 วัดพระแท่นบ้านแดงมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดดเด่นและแตกต่างจากที่อื่น	4.73	0.61	มากที่สุด
1.2 วัดพระแท่นบ้านแดงมีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ทรงคุณค่า	4.70	0.63	มากที่สุด
1.3 วัดพระแท่นบ้านแดง มีชื่อเสียงด้านพระเครื่องที่ศักดิ์สิทธิ์	4.69	0.64	มากที่สุด
1.4 วัดพระแท่นบ้านแดง มีภูมิทัศน์ของวัดมีความสงบร่มเย็น	4.68	.0.67	มากที่สุด
1.5 วัดพระแท่นบ้านแดงมีหลวงพ่อพิบูลย์เป็นเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงควรแก่การสักการบูชา	4.73	0.60	มากที่สุด
1.6 วัดมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสะเดาะเคราะห์หรือสร้างบุญ บารมีโชคลาภ ดวงชะตา	4.34	0.96	มากที่สุด
รวม	4.64		มากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	แปลผล
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
2.1 มีการจัดระเบียบสถานที่ให้เข้าวัดอุ้มงคล	4.15	0.99	มาก
2.2 มีจุดบูชาดอกไม้ธูปเทียนเพียงพอ	4.39	0.85	มากที่สุด
2.3 ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มมีจำนวนเพียงพอ	3.96	1.00	มาก
2.4 ห้องน้ำเพียงพอต่อการบริการ	3.99	0.99	มาก
2.5 พื้นที่ทิ้งขยะเพียงพอ	3.86	0.98	มาก
รวม	4.07		มาก
3. ด้านการเข้าถึง			
3.1 ป้ายบอกทางมีสภาพที่ดี ตัวหนังสือเห็นชัดเจน และตั้งอยู่ในที่ที่สามารถเห็นได้ง่าย	4.56	0.76	มากที่สุด
3.2 มีสัญญาณ GPSระบุตำแหน่งที่ตั้ง	4.57	0.74	มากที่สุด
3.3 สภาพถนนดี และมีความปลอดภัยในการเดินทาง	3.79	0.92	มาก
3.4 มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการสม่ำเสมอ	3.14	1.06	ปานกลาง
รวม	4.01		มาก
4. ด้านองค์ประกอบของการบริการ			
4.1 มีเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พูดจาดียิ้มแย้มแจ่มใส	4.58	0.75	มากที่สุด
4.2 มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมไหว้พระในวัด	4.50	0.81	มากที่สุด
4.3 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.57	0.79	มากที่สุด
4.4 มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการเป็นพิเศษ	4.45	0.86	มากที่สุด
4.5 มีการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.57	0.75	มาก
รวม	4.53		มาก

อภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาวัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาในช่วงวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ จำนวน 371 คน และ เดินทางมาช่วงวันธรรมดา วันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปริณา ลาปะ (2558) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กำหนดช่วงวันเวลาที่ใช้ในการเดินทาง คือ วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์) และการศึกษาวิจัยของ สามารถ ปิติพัฒน์ (2556) ได้ศึกษา พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทะเลบัวแดง อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์ – อาทิตย์) และ วันหยุดนักขัตฤกษ์ เนื่องจากเป็นวันที่ว่างจากการทำงานหรือภารกิจอื่น ซึ่งทำให้มีโอกาสในการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อนได้มากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาวัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี พบว่า การศึกษาปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาวัดพระแท่นบ้านแดงเพื่อสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.25 เดินทางมาเพื่อสร้างบุญกุศล เพื่อชมสถาปัตยกรรมของวัด และ เพื่อการสะเดาะเคราะห์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อารีย์ นัยพินิจ และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพื่อทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น ไหว้พระ ทำบุญ การตักบาตร เป็นต้น

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ ที่ต้องการศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านความดึงดูดใจส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว มากที่สุดรองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบของการบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ น้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าถึง พบว่าสอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) ที่ว่าปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ ความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าถิ่นเป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะทำท่องเที่ยวในวันขึ้นหรือกลับมาเที่ยวซ้ำอีก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงกานต์ เชื้ออนชนะ (2556) เรื่องการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ลุ่มน้ำว่า จังหวัดน่าน ที่ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ มีลักษณะชวนตาชวนใจ มีเสน่ห์สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยือน

ข้อเสนอแนะ

1. ทางวัดควรจัดเตรียมผ้าถุงให้แก่นักท่องเที่ยวที่แต่งกายไม่เหมาะสม
2. ชุมชนควรมีความร่วมมือในการบริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเอกชน และคนในชุมชน ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยววัดพระแท่นบ้านแดง และ ทำการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2530). สรุปรูปภาพการณ์ท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กองแผนงานฝ่ายวิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กรรณิกา คำดี. (2558). วัดศาสนสถานในมิติของการท่องเที่ยว. วารสารบัณฑิตศึกษามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 4(2), 175-191.
- จงพิศน์ศิริรัตน์, สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร และสมมาตร จุลิกพงค์. (2534). โครงการสำรวจสถิตินักท่องเที่ยวภาคใต้ปี 2534. สงขลา : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงภาพยนตร์ อีจีวี สาขาบิกซีอุดรธานี

ศรัณย์ อุดมบัว¹, สุริตา พรหมไตร², ขวัญข้าว พูลเพิ่ม³

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
^{2,3} อาจารย์ สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
Email : s59123458139@ssru.ac.th¹, s59123458001@ssru.ac.th², kwankhao.po@ssur.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการโรงภาพยนตร์ อีจีวี (Entertain Golden Village: EGV) สาขาบิกซี อุดรธานี กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณ ประชากรกลุ่มตัวอย่างทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ Yamane (1967) ระดับความเชื่อมั่น 95% และ ยอมให้คลาดเคลื่อนที่ 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการเรื่องสุ่มแบบสะดวก (Accidental Sampling) เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลลูกค้าที่มาใช้บริการโรง ภาพยนตร์อีจีวี (Entertain Golden Village: EGV) สาขาบิกซี อุดรธานีวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงภาพยนตร์ อีจีวี สาขาบิกซี อุดรธานี พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.67$) รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) ($\bar{x}=4.65$) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability) ($\bar{x}= 4.64$) ด้านความเป็น รูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ($\bar{x}=4.62$) ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค (Responsiveness) ($\bar{x}=4.51$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, คุณภาพการบริการ, โรงภาพยนตร์, อีจีวี (Entertain Golden Village: EGV), อุดรธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

CUSTOMER SATISFACTION IN QUALITY OF SERVICE EGV CINEMA BIG C BRANCH UDONTHANI

Saran udombua¹, Suthita Promtai², Kwankhao Poonperm³

¹Student Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Email : s59123458139@ssru.ac.th¹, s59123458001@ssru.ac.th², kwankhao.po@ssur.ac.th³

Abstract

The purpose of this research was to study the customer satisfaction in quality of service EGV Cinema, Big C Branch, Udon Thani Province. Determined the sample group by using the formula of Yamane (1967) to calculate the population the sample group with finite numbers. The level of confidence was 95% and allows to be error of 5%. There were 400 samples were used with convenient random methods. The questionnaires were distributed to collect the information of the customers' satisfaction of using the services of EGV Cinema, BIG C Branch, Udon Thani Province and brought to descriptive data analysis with percentage, means and standard deviation.

The study of customer satisfaction on the quality of service of EGV Movie Theater, Big C Udonthani Branch found that tourists were satisfied with the empathy of the customers at the highest level ($\bar{x}=4.67$). The following were quality assurance ($\bar{x}=4.65$), service reliability ($\bar{x}=4.64$), tangibility of service ($\bar{x}=4.62$) and customer responsiveness ($\bar{x}=4.51$).

Keywords : satisfaction,service quality,cinema,egv udonthani

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การชมภาพยนตร์เป็นกิจกรรมเพื่อความบันเทิงประเภทหนึ่งที่หลายคนมักเลือกทำเมื่อต้องการพักผ่อนหรือผ่อนคลายจากการเรียนหรือการทำงาน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ง่าย รวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายไม่มากนักเมื่อเทียบกับกิจกรรมเพื่อความบันเทิงในรูปแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นในภาวะเศรษฐกิจแบบใดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ก็ยังสามารถสร้างรายได้และเจริญเติบโตได้เรื่อยมา การใช้บริการโรงภาพยนตร์ในปัจจุบันมีกิจกรรมและทางเลือกต่างๆ ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นทั้งความบันเทิงรูปแบบอื่นๆ ที่เป็นธุรกิจควบคู่กับโรงภาพยนตร์ เช่น คาราโอเกะ โบว์ลิง เป็นต้นรวมถึงรูปแบบของโรงภาพยนตร์เองก็มีให้เลือกหลากหลายประเภทมากยิ่งขึ้นเช่น ในรูปแบบ 2 มิติ 3 มิติ หรือ 4 มิติ เป็นต้น ส่งผลให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้นมูลค่าตลาดภาพยนตร์ที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ปี 2561 ที่ผ่านมามีมูลค่าสูงนับล้านบาท ซึ่งมูลค่าตลาดภาพยนตร์ยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งมีปัจจัยบวกมาจากกระแสของภาพยนตร์ต่างประเทศที่ดีขึ้นรวมทั้งจำนวนสาขาของโรงภาพยนตร์ที่มีการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้ว ภาพยนตร์ที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมากและมีประเภทของภาพยนตร์หลากหลายกว่าในอดีต ทำให้มีภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ฐานลูกค้าของอุตสาหกรรมโรงภาพยนตร์กว้างมากขึ้นโดยธุรกิจโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2440 โดยชาวญี่ปุ่น และธุรกิจโรงภาพยนตร์ได้เจริญเติบโตมาจนกระทั่งปัจจุบัน ที่ได้มีโรงภาพยนตร์เพื่อตอบสนองความบันเทิงให้แก่ผู้บริโภคไปทั่วประเทศ (อนัญญา จันท์แก้ว, 2559)

สำหรับจังหวัดอุดรธานี เป็นอีกหนึ่งจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ธุรกิจโรงภาพยนตร์ได้เจริญเติบโตเป็นอันมาก เนื่องจากมีผู้ประกอบการโรงภาพยนตร์ถึง 3 บริษัทให้บริการแก่ชาวจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ โรงภาพยนตร์ในเครือ SF โรงภาพยนตร์ในเครือ Major และโรงภาพยนตร์ในเครือ EGV ซึ่งทั้งสามโรงภาพยนตร์ ได้ทำการแข่งขันกันทั้งในด้านภาพยนตร์และการบริการเพื่อดึงดูดผู้บริโภคให้เลือกใช้บริการของโรงภาพยนตร์ตนเอง โรงภาพยนตร์อีจิว (Entertain Golden Village: EGV) สาขาบึงสี อุดรธานี เป็นโรงภาพยนตร์ขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนของโรงภาพยนตร์เพียง 4 โรง ซึ่งหากเปรียบเทียบกับโรงภาพยนตร์ในเครือเดียวกันในเครือของเมเจอร์ซีนีเพล็กซ์ (Major Cineplex) เซ็นทรัลพลาซ่าอุดรธานี เป็นโรงภาพยนตร์ขนาดกลางซึ่งมีจำนวนโรงภาพยนตร์มากกว่า ดังนั้น โรงภาพยนตร์ EGV สาขาบึงสี อุดรธานี จึงควรจัดทำการศึกษาวิจัยคุณภาพการให้บริการเพื่อทำให้แข่งขันกับโรงภาพยนตร์อื่นๆ ได้โดยคุณภาพการบริการคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ด้านความน่าเชื่อถือ หรือไว้วางใจได้ (Reliability) การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) การให้ความมั่นใจ (Assurance) การรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ (Empathy) เพื่อตรวจสอบคุณภาพการให้บริการของโรงภาพยนตร์ EGV สาขาบึงสี อุดรธานี เพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการเพื่อแข่งขันในตลาดโรงภาพยนตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการโรงภาพยนตร์อีจิว (Entertain Golden Village: EGV) สาขาบึงสี อุดรธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

Mullins (1985) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆหลายๆด้าน เป็นสภาพที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเกิดจากมนุษย์จะมีแรงผลักดันบางประการในตัวบุคคลซึ่งเกิดจากการที่ตนเองพยายามจะบรรลุถึงเป้าหมายบางอย่างนั้นแล้ว จะเกิดความพอใจเป็นผลสะท้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นเป็นกระบวนการหมุนเวียนต่อไปอีก

เสถียร เหลืองอร่าม (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจในงานเป็นผลงานของการจงใจให้มนุษย์ทำงาน โดยออกมาในรูปของความพึงพอใจที่คนทำงานมาก ได้เงินมากบรรยากาศในสภาพที่ทางานดี ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจในงานด้วยเงินและรางวัลตอบแทน ความพึงพอใจในงานจะเกิดขึ้นเมื่อตนมีความรู้สึกกว่าประสบผลสำเร็จในการทำงาน เป็นที่ยอมรับความสามารถในการทางานได้ด้วยตนเอง และมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หากหน่วยงานออกแบบงานได้ดี

อานนท์ จรวิเศษ (2554)กล่าวว่าความพึงพอใจจะเกิดขึ้นกับประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต เป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางบวก และความรู้สึกหรือทัศนคติในทางลบ ซึ่งความรู้สึกหรือทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้นและความรู้สึกหรือทัศนคติด้านลบ แสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

ดังนั้น ความพึงพอใจในการบริการ จึงเป็นภาวะการณแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของบุคคลอันเป็นผลจากการเปรียบเทียบการรับรู้สิ่งที่ได้รับจากการบริการไม่ว่าจะเป็นการรับบริการหรือการให้บริการในระดับที่ตรงกับการรับรู้สิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการนั้น ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการและความพึงพอใจในงานของผู้ให้บริการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ

อนุวัฒน์ ศุภชุตikul (2543) กล่าวว่า บริการที่มีคุณภาพต้องประกอบด้วย 2 ส่วน คือกิจกรรมหรือเทคนิคบริการ และพฤติกรรมบริการ ซึ่งเป็นรูปแบบของมนุษย์สัมพันธ์ ประกอบด้วยกิจกรรมารยาทความกระตือรือร้น ความมีน้ำใจ การพูดจา สีนหน้าท่าทางที่ ผู้ให้บริการแสดงต่อผู้ใช้บริการ ตลอดจนกระบวนการของบริการ เพราะพฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการคาดหวัง

วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริการ คือกระบวนการหรือกระบวนการกิจกรรมในการส่งมอบบริการจากผู้ให้บริการไปยังผู้รับบริการหรือผู้ใช้บริการ โดยบริการเป็นสิ่งที่จับสัมผัสแต่จะต้องได้ยากและเป็นสิ่งที่เสื่อมสูญสลายไปได้ง่าย บริการจะได้รับการทำขึ้นโดยบริการและส่งมอบสู่ผู้รับบริการเพื่อใช้สอยบริการนั้น ๆ โดยทันทีหรือในเวลาเกือบจะทันทีที่ทันใดที่มีการบริการนั้นและมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านบริการหรือชนะใจลูกค้า ความเข้าใจถึงสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังและตอบสนองลูกค้าด้วยบริการเป็นเลิศ โดยเสนอสิ่งที่เหนือกว่าความคาดหวังของลูกค้ารวมถึงความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาให้ลูกค้าได้ภายในเวลาที่เหมาะสม

คุณภาพการให้บริการ Parasuraman et al. (1988) ได้ให้ความหมายของ คุณภาพการบริการว่า หมายถึง ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อการบริการและการรับรู้ที่มีต่อการบริการจริงโดยได้สร้างเครื่องมือ ที่เรียกว่า SERVQUAL โดยกำหนดมิติคุณภาพการบริการออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ คุณภาพบริการจาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ(Tangibles) ด้านความน่าเชื่อถือ หรือไว้วางใจได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(Reliability) ด้านการตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) ด้านการให้ความมั่นใจ (Assurance) และด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ (Empathy) ดังมีรายละเอียดตามนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของการบริการสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ความทันสมัยของเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ให้บริการการแต่งกายของพนักงาน ความสะอาดสบายของสถานที่ให้บริการ

2. ความน่าเชื่อถือ หรือไว้วางใจได้ (Reliability) ความสามารถในการมอบบริการเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าตามที่ได้สัญญาหรือที่ควรจะเป็นได้อย่างถูกต้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ของการบริการภายในเวลาที่เหมาะสม เช่น การรักษาเวลาในการให้บริการ การรักษาสัญญาในการให้บริการ การรักษาข้อมูลของลูกค้า

3. การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) ความตั้งใจที่จะช่วยเหลือลูกค้า โดยให้บริการอย่างรวดเร็ว ความรวดเร็วจะต้องมาจากพนักงานและกระบวนการในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ความรวดเร็วในการได้รับบริการ ความเต็มใจในการให้บริการ ความพร้อมในการให้บริการ

4. การให้ความมั่นใจ (Assurance) การสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าว่าจะได้รับการบริการที่เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ความรู้สึกเชื่อมั่นไว้วางใจในชื่อเสียงและความมั่นคงของบริการความสุภาพของพนักงาน ความพร้อมในการให้บริการของพนักงาน

5. การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ (Empathy) การดูแลและเอาใจใส่ให้บริการลูกค้าด้วยความตั้งใจ เนื่องจากเข้าใจปัญหาหรือความต้องการของลูกค้าที่ต้องได้รับการตอบสนอง เน้นการบริการและการแก้ปัญหาให้ลูกค้าเป็นราย ๆ ไป เช่น ความเพียงพอของประเภทของสินค้าและบริการ ความเอาใจใส่ในการให้บริการ การรู้ความต้องการของลูกค้า

ดังนั้น คุณภาพการบริการคือความสามารถในการตอบสนองความต้องการของธุรกิจให้บริการ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งขั้นได้ การเสนอคุณภาพการให้บริการที่ตรงกับความคาดหวังของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่ต้องกระทำผู้รับบริการจะพอใจถ้าได้สิ่งที่ต้องการ เพื่อเป็นการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเชิงธุรกิจ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการโรงพยาบาลนครโอจีวี สาขาบึงสีฐาน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการคำนวณประชากรที่มาชมโรงพยาบาลที่โรงพยาบาลนคร โอจีวี สาขา สาขาบึงสี ฐาน จำนวน 120,000 คน (สัมภาษณ์, 2562) ดังนั้นจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ของ Yamane (1967) ผู้วิจัยจึงทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 399 คน ผู้วิจัยจึงเก็บแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) กำหนดขนาดความเชื่อมั่นที่ 95% และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.05 จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน คน เวลา 12.00 – 16.00 น. ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ระหว่างเดือนมิถุนายน 2562 ถึงเดือน สิงหาคม 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สูตรคำนวณหากลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ

$$n = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

โดยกำหนดให้

n คือ จำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ประชากรที่มาชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ อีจิวี สาขาบึงซี
 อุดรธานี

e คือค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ = 0.05

เมื่อนำมาแทนค่าในสูตรจะคำนวณได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

$$n = \frac{120,000}{1 + 120,000(0.05)^2}$$

$$n = \frac{120,000}{301}$$

$$n = 398.67 \text{ หรือประมาณ } 399 \text{ คน}$$

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของโรงภาพยนตร์ อีจิวี ทั้งหมด 5 ด้าน Parasuraman et al. (1988) ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ด้านความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจในการบริการ (Reliability) ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค (Responsiveness) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) และด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy) แบ่งความเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ถึงความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการโรงภาพยนตร์อีจิวี สาขาบึงซี อุดรธานีคำนวณหาค่าเฉลี่ย เมื่อนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาตีความหมายได้ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพการบริการมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพการบริการมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพการบริการปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพการบริการน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพการบริการน้อยที่สุด

โดยได้ทำการคำนวณหาความกว้างของอัตราภาคชั้น (Class interval) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ช่วงความกว้างของแต่ละระดับคะแนน จะมีค่าเท่ากับ 0.8 โดยสามารถแปลค่าเฉลี่ยเป็นความหมายได้ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง คุณภาพการบริการมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง คุณภาพการบริการมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง คุณภาพการบริการปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง คุณภาพการบริการน้อย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง คุณภาพการบริการน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้ววิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลแบบตารางและอธิบายพรรณนา(Descriptive Statistic Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่องความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการโรงพยาบาลนตรีอจีวี สาขาบึกซี อุดรธานี ตามแนวคิดทฤษฎีของ Parasuraman et al. (1988) 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy) ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภคร (Responsiveness) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบสอบแบบสอบถาม ตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	208	52.00
2. หญิง	192	48.00
รวม	400	100.00
อายุ		
1. ต่ำกว่า20ปี	112	28.00
2. 20 ปีขึ้นไป-30 ปี	172	43.00
3. 31 ปีขึ้นไป-40 ปี	88	22.00
4. 41 ปีขึ้นไป-50 ปี	28	7.00
5. 51 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
1. ประถมศึกษา	40	10.00
2. มัธยมต้น/ มัธยมปลาย/ เทียบเท่า	180	45.00
3. ปริญญาตรี	160	40.00
4. สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	20	5.00
รวม	400	100.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้		
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	116	29.00
2. 5,001 บาทขึ้นไป-10,000 บาท	152	38.00
3. 10,001บาทขึ้นไป-15,000 บาท	112	28.00
4. 15,001 บาทขึ้นไป	20	5.00
รวม	400	100.00

อาชีพ		
1. นักเรียน/นักศึกษา	124	31.00
2. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	48	12.00
3. ประกอบธุรกิจส่วนตัว	96	24.00
4. พนักงานบริษัทเอกชน	96	24.00
5. เกษตรกร/ประมง	12	3.00
6. รับจ้าง/ลูกจ้าง	24	6.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จำนวน 208 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 52 ส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาคือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 120 คนคิดเป็นร้อยละ 28 ตามลำดับ น้อยสุดคือช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามอายุในช่วงนี้เลย ระดับการศึกษาส่วนมากจะอยู่ที่ มัธยมศึกษาตอนต้น/ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ เทียบเท่า เป็นจำนวน 180 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ รายได้ส่วนมากจะเฉลี่ยอยู่ที่ 5,001 บาทขึ้นไป 10,000 บาท เป็นจำนวน 152 คนโดย คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือรายได้ช่วง ต่ำกว่า 5,000 บาท เป็นจำนวน 116 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 29 ตามลำดับ อาชีพโดยส่วนมากจะเป็นนักเรียน/นักศึกษาเป็นจำนวน 124 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัวและพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งมีจำนวนเท่ากันคือ 96 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 24 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงสี้อุทธธานี

ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงสี้อุทธธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles)	4.62	0.35	มากที่สุด
2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability)	4.64	0.32	มากที่สุด
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค (Responsiveness)	4.51	0.41	มากที่สุด
4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance)	4.65	0.35	มากที่สุด
5. ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy)	4.67	0.38	มากที่สุด
รวม	4.65	0.57	มากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 2 พบได้ว่า ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$) รองลงมาคือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) ($\bar{x} = 4.65$) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability) ($\bar{x} = 4.64$) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ($\bar{x} = 4.62$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค (Responsiveness) ($\bar{x} = 4.51$) เมื่อแจกแจงความพึงพอใจในแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี

ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles)			
1.1 ทำเลที่ตั้งของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี สะดวกต่อการเดินทางมาใช้บริการอยู่ในทำเลที่ดี	4.63	0.56	มากที่สุด
1.2 โรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีอุปกรณ์สำหรับการให้บริการที่ทันสมัยสถานที่รองรับสะดวกสบาย	4.63	0.52	มากที่สุด
1.3 โรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีอาหารหรือเครื่องดื่มจำหน่ายเพียงพอตามความต้องการของลูกค้า	4.59	0.35	มากที่สุด
รวม	4.62	0.35	มากที่สุด
2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability)			
2.1 โรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีความพร้อมในการ ให้บริการทุกด้าน	4.63	0.52	มากที่สุด
2.2 พนักงานของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆเมื่อเกิดข้อผิดพลาด	4.57	0.55	มากที่สุด
2.3 พนักงานของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี รักษาข้อมูลของลูกค้าในการสมัครบัตรสมาชิกต่างๆของโรงพยาบาลเป็นอย่างดี	4.72	0.53	มากที่สุด
รวม	4.64	0.32	มากที่สุด
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค (Responsiveness)			
3.1 พนักงานให้บริการอย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการในการขายตัว ภาพยนตร์หรือขายสินค้าของโรงพยาบาลศูนย์	4.56	0.59	มากที่สุด
3.2 โรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.49	0.61	มากที่สุด
3.3 โรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีพนักงานให้บริการอย่างพอเพียง	4.49	0.64	มากที่สุด
รวม	4.51	0.41	มากที่สุด
4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance)			
4.1 โรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีความน่าเชื่อมั่น ในชื่อเสียงและความมั่นคง	4.60	0.57	มากที่สุด
4.2 พนักงานของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงซี อุดรธานี มีความสุภาพ	4.65	0.52	มากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
เรียบร้อยและอภัยภัยไมตรีที่ดีในการให้บริการ			
4.3 พนักงานของโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานี มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในงาน	4.71	0.50	มากที่สุด
รวม	4.65	0.35	มากที่สุด
5.ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ(Empathy)			
5.1.พนักงานของโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานีให้เกียรติและ ความสำคัญต่อลูกค้า	4.60	0.57	มากที่สุด
5.2พนักงานของโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานี ให้ ความสนใจ และเอาใจใส่ในการให้บริการ	4.70	0.57	มากที่สุด
รวม	4.67	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 จะพบว่าลูกค้ามีความพึง ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy) มากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาคือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) ($\bar{X} = 4.65$) ด้านความ น่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability) ($\bar{X} = 4.64$) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ($\bar{X} = 4.62$) และน้อยที่สุดคือด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค (Responsiveness) ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อแจกแจง ความพึงพอใจแต่ละด้านพบว่า

ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) โดย ด้านทำเลที่ตั้งของโรงพยาบาลศูนย์อีจีวีสาขาบึงสีอุดรธานีสะดวกต่อการเดินทางมาใช้บริการอยู่ในทำเลที่และโรง ภาพยศูนย์อีจีวีสาขาบึงสีอุดรธานีมีอุปกรณ์สำหรับการให้บริการที่ทันสมัยสถานที่รองรับสะดวกสบายมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือด้านโรงพยาบาลศูนย์อีจีวีสาขาบึงสีอุดรธานีมีอาหารหรือเครื่องดื่มจำหน่ายเพียงพอ ตามความต้องการของลูกค้า ($\bar{X} = 4.59$) ตามลำดับ

ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ (Reliability) มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) โดยด้านที่มากที่สุดคือ โรงพยาบาลศูนย์อีจีวีสาขาบึงสี อุดรธานีมีความพร้อมในการให้บริการทุกด้าน ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานีมีความพร้อมในการให้บริการทุกด้าน ($\bar{X} = 4.63$) และ ด้านพนักงานของโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานีมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆเมื่อเกิด ข้อผิดพลาด ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค (Responsiveness) มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) โดยด้านที่มากที่สุดคือ ด้านพนักงานให้บริการอย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการในการขายตัวภพยศูนย์หรือ ขายสินค้าของโรงพยาบาลศูนย์ ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือ ด้านโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานี มีพนักงาน ให้บริการอย่างพอเพียงและด้านโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสีอุดรธานี มีขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ($\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับ

ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ (Assurance) มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) โดย ด้านที่มากที่สุดคือ ด้านพนักงานของโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานี มีความรู้ความสามารถและความ ขำนาญในงาน ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ด้านพนักงานของโรงพยาบาลศูนย์อีจีวี สาขาบึงสี อุดรธานีมีความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุภาพเรียบร้อยและอัธยาศัยไมตรีที่ดีในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.65$) และน้อยที่สุดคือ ด้านโรงภาพยนตร์อิจิวิ สาขาบิกซี อุดรธานีมีความน่าเชื่อมั่น ในชื่อเสียงและความมั่นคง ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ

ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy) มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) โดยด้านที่มากที่สุดคือ ด้านพนักงานของโรงภาพยนตร์อิจิวิ สาขาบิกซี อุดรธานี ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.70$) และด้านพนักงานของโรงภาพยนตร์อิจิวิ สาขาบิกซี อุดรธานีให้เกียรติและความสำคัญต่อลูกค้า ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของโรงภาพยนตร์อิจิวิ สาขาบิกซี อุดรธานี โดยเลือกศึกษาความพึงพอใจทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้บริโภค ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ ตามแนวคิดทฤษฎีของ Parasuraman et al. (1988) ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่าลูกค้ามีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (Empathy) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) โดยลูกค้ามีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของพนักงานของโรงภาพยนตร์อิจิวิ สาขาบิกซี อุดรธานี ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.70$) สอดคล้องกับแนวคิดของ รดาณัฐ เตนศักดิ์ตระกูล (2553) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ทำให้เกิดการแสดงออกของบุคคล ซึ่งมีสาเหตุมาจากความคาดหวังในผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ต้องการจะได้รับโดยบุคคลจะประเมินจากที่ได้รับผลิตภัณฑ์หรือบริการจริงกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่คาดหวังไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล (2543) กล่าวว่า บริการที่มีคุณภาพต้องประกอบด้วย 2 ส่วน คือกิจกรรมหรือเทคนิคบริการ และพฤติกรรมบริการ ซึ่งเป็นรูปแบบของมนุษย์สัมพันธ์ ประกอบด้วยกิจกรรมการทักทาย การต้อนรับ ความมีน้ำใจ การพูดจา สีสหน้าท่าทางที่ ผู้ให้บริการแสดงต่อผู้ใช้บริการ ตลอดจนกระบวนการของบริการ เพราะพฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการคาดหวัง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ สัมมาทรัพย์ (2550) ศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อบริการโรงภาพยนตร์พารากอนซีนีเพล็กซ์ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการบริการโรงภาพยนตร์พารากอน ซีนีเพล็กซ์ ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความพึงพอใจกับการให้ความสนใจและเอาใจใส่ดูแลลูกค้าแต่ละคนของพนักงานบริการ ความสามารถในการเข้าใจความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้อง และความใส่ใจลูกค้าอย่างแท้จริง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล รัตนเวโรจน์วิไล (2552) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตกล้วยน้ำไทต่อการให้บริการของโรงภาพยนตร์เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ สาขาเอกมัย กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความเพียงพอของโรงภาพยนตร์ที่ให้บริการสถานที่ตั้งของโรงภาพยนตร์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ลูกค้าให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ ดังนั้นสถานประกอบการควรต้องให้เกียรติ ให้ความสำคัญ เอาใจใส่และสนใจที่จะให้บริการแก่ลูกค้าเป็นอันดับแรก และควรมีที่นั่งพัก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สำหรับรอมภาพยนตร์ให้เพียงพอดูผู้ที่ไปใช้บริการที่โรงภาพยนตร์และเน้นในเรื่องความรู้ความสามารถของพนักงาน มีทักษะ เชี่ยวชาญ และมีมิตรไมตรีที่ดีในการบริการ คุณภาพการบริการจะต้องมีประสิทธิภาพและได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า หากบริการที่ลูกค้าได้รับจริงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าบริการที่ลูกค้าคาดหวัง แสดงว่าคุณภาพการบริการไม่ดีซึ่งส่งผลให้ลูกค้าเกิดความไม่พึงพอใจ และเปลี่ยนใจไปใช้บริการที่อื่น Parasuraman et al. (1988) แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าการบริการที่ได้รับจริงเท่ากับหรือสูงกว่าบริการลูกค้าคาดหวังไว้ แสดงว่าคุณภาพการบริการดีและส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และเกิดความภักดีในโรงภาพยนตร์อีจี้วี สาขาบิกซี อุดรธานีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ของโรงภาพยนตร์อีจี้วีสาขาบิกซี อุดรธานี พร้อมทั้งศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการตลาด เนื่องด้วยจังหวัดอุดรธานี มีโรงภาพยนตร์อยู่หลายที่จึงต้องดึงดูดให้ผู้ใช้บริการโรงภาพยนตร์ได้เข้ามาใช้บริการที่สถานประกอบการของตน

2. ควรมีการสุ่มทำแบบสอบถามให้กับผู้ที่ทำแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุหรืออายุเกิน 50 ปีเนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงและมีเวลาว่าง ซึ่งอาจจะพัฒนาเป็นกลุ่มลูกค้าหลักในอนาคตขึ้นไปให้มากกว่านี้เพราะอาจจะมีข้อเสนอแนะอื่นๆให้มากกว่ากลุ่มวัย 20-30 ปี

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพล รัตนเวโรจน์วิไล. 2552. (2562, เมษายน 10). ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตกล้วยน้ำไทต่อการให้บริการของโรงภาพยนตร์เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ สาขาเอกมัย กรุงเทพมหานคร. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2orDlGL>

รดาณัฐ เด่นศักดิ์ตระกูล. 2553. (2562, มีนาคม 4). ความพึงพอใจของลูกค้าด้านคุณภาพการบริการในการซ่อมบำรุงอากาศยานและชิ้นส่วนอากาศยาน. ของบริษัทอุตสาหกรรมการบิน จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการตลาด, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2nsBVHU>

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย. ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา, 18 (3),

วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2543) คุณภาพในงานบริการ 1 พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.

เสถียร เหลืองอร่าม. 2549. หลักการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โพลีสามต้น.

หน้า 8 - 11.

อนัญญา จันท์แก้ว. 2559. (2562, มีนาคม 2). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการโรงภาพยนตร์ในเครือเมเจอร์ซินีเพล็กซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2AUtAQA>

อนวัธน์ ศุภชุตกุล. 2543. (2562 ตุลาคม 28) เครื่องมือพัฒนาคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล.

อนวัธน์ ศุภชุตกุล. 2543. (2562, มีนาคม 7). การพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ: ดีไซน์ต์.

อรุณรัตน์ สัมมาทรัพย์. (2550). (2562, มีนาคม 18). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อบริการโรงภาพยนตร์พาราگونซีนีเพล็กซ์. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/35aPUTI>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- อานนท์ จรวิเศษ. 2554. (2562, ตุลาคม 28) ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค สาขาตาก. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- Mullins, L. T. (1985). Management and organisational behaviour. London: Pitman Publishing.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. Journal of marketing, 64, Spring, 12-40. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2AXqRFG>
- Yamane, Taro. 1967. Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed., New York : Harper and Row. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2OB4HkL>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี มนัญชยา กุลทะวงษ์¹, ผกามาศ คำตาแสง², กันต์กนิษฐ กุลชาติธีรธรรม³

^{1,2,3}สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123458054@ssru.ac.th¹, s59123458005 @ssru.ac.th², kankanith.ku@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) ของแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ (Cochran, 1997 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และสำรองไว้ 16 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วย ด้านภาพรวมทั่วไป ด้านความชัดเจนของข้อความที่แสดง และด้านเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) ของแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านแล้วสรุปว่า ด้านเนื้อหาของข้อความมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านภาพรวมทั่วไป และน้อยที่สุด คือ ด้านความชัดเจนของข้อความ

คำสำคัญ : รูปแบบการประชาสัมพันธ์, แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์, สื่อออนไลน์ (Facebook)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

PUBLIC RELATIONS MODEL OF FACEBOOK FOR HO CHI MINH HISTORICAL STUDY AND TOURISM SITES AT UDON THANI Mananchaya Kuntawongi¹, Phakamas Kamtasang², Kankanith Kullachatteeratham³

^{1,2,3}Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Suan Sunandha Rajabhat University

Email : s59123458054@ssru.ac.th¹, s59123458005 @ssru.ac.th², kankanith.ku@ssru.ac.th³

Abstract

This research used the quantitative methodology to study the public relations model of Facebook for Ho Chi Minh historical study and tourism sites at Udon Thani. Determine the sample size using the formula to calculate the sample size of the unknown population of (Cochran, 1997 refer of Thirawut Ekakun, 2000) with 95% confidence level. Inaccurate the sample size 384 tourists and reserved for 15 tourists. The sample size of 400 tourists by used the accidental sampling. A questionnaire was used to collect data consist of the general perspective, perspicuity of information and content. Analysis of quantitative data was by averages, percentages, and standard deviations.

The study found the public relations model of Facebook for Ho Chi Minh historical study and tourism sites at Udon Thani. With the highest appropriate level. It was found the highest level is the content, inferior by the general perspective and the least is perspicuity of information.

Keywords : Public relations model, Ho Chi Minh historical site, Social Network (Facebook)

บทนำ

การประชาสัมพันธ์ยุคไทยแลนด์ 4.0 นับเป็นจุดเปลี่ยนของโลกการสื่อสารในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเรานิยามยุคสมัยนี้อย่างไร สิ่งที่ได้สัมผัสกับความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมนั้นย่อมเป็นที่ประจักษ์พัฒนาการของการสื่อสารการประชาสัมพันธ์ไปสู่รูปแบบใหม่ การใช้สื่อใหม่ที่เรียกกันว่าสื่อ แอปพลิเคชัน (Application) และสื่อใหม่ (New Media) เข้ามามีบทบาทการผสมผสานในยุคโลกาภิวัตน์ มีการดำเนินดิจิทัล (Digital) เพื่อการเข้าถึงความต้องการของผู้รับ เพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงและวัดผลได้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างโอกาสทางการรับรู้ให้กว้างขวางขึ้นหรืออย่างที่ภาคธุรกิจใช้คำว่า การตลาดกลยุทธ์ การประชาสัมพันธ์จึงมีความจำเป็นที่ต้องคอยขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์ในทุกยุคทุกสมัย การใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เป็นวิธีการดำเนินการที่จะสร้างความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปสู่การยอมรับวิถีปฏิบัติให้แพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง โดยวิธีการดังกล่าวต้องอาศัยการใช้สื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่า ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายยอมรับอะไร อย่างไร และจะต้องมีแผนการสื่อสารที่เป็นขั้นตอน และมีกลวิธีที่เหมาะสมจึงจะเกิดประสิทธิผล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลในสังคม การเลือกใช้กิจกรรมและสื่อต่างๆ ทางการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ปฏิบัติตามนโยบายโน้มน้าวให้เห็นด้วยคล้อยตามเกิดความร่วมมือร่วมใจกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (สุรเดช สุเมธาวิวัฒน์, 2559)

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คน มีการใช้สื่อออนไลน์เพื่อแบ่งปันช่วงเวลาที่มีคุณค่าและในเชิงการตลาด โดยการนำเอาวิธีทำการตลาดแบบคลาสสิกและยังสามารถใช้ได้มาถึงทุกวันนี้คือ การตลาดแบบปากต่อปาก โดยที่สินค้าหรือบริการถูกคนหนึ่งบอกเล่าไปยังเพื่อนหรือคนรู้จักให้รับรู้ถึงคุณภาพ ความน่าสนใจของสินค้านั้นๆ ว่าเป็นสินค้านั้นมีคุณภาพ มีความน่าสนใจ วิธีนี้นอกจากจะมีการส่งต่อข้อมูลของสินค้ากระจายไปให้คนอื่นได้รับรู้ต่อแล้ว สินค้ายังได้รับความน่าเชื่อถือจากบุคคลที่บอกเล่าเพิ่มเติมให้กับผู้รับข้อมูล เกิดการบอกต่อได้ในวงกว้างและรวดเร็ว ซึ่งหนีไม่พ้นการบอกต่อผ่าน Social Network หรือสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะสังคมออนไลน์ยอดนิยมอย่าง เฟซบุ๊ก (Facebook) เมื่อมีเรื่องราวที่น่าสนใจได้มีการกด Like กด Share ส่งต่อไปเรื่อยๆ ในกลุ่มคนที่รู้จักและหากคนที่รู้จักสนใจกด Like หรือกด Share ต่อจะเริ่มมีการกระจายวงกว้างออกไปเรื่อยๆ ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการตลาดแบบปากต่อปาก ที่มีความรวดเร็วมากในระบบออนไลน์ หากสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการทำการตลาดของธุรกิจออนไลน์ของเราได้ ซึ่งให้ผลตอบแทนที่ดียิ่งกว่าการทำโฆษณาแบบจงใจสร้างโฆษณา เพราะเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นสังคมออนไลน์ที่ถือได้ว่าเป็นที่ยอดนิยมที่สุดและมีผู้คนเข้าใช้งานมากที่สุด (Serman, 2014)

ภายใต้บริบทในยุคของ “สื่อสังคมออนไลน์” (Social Network) ที่อาศัยการเชื่อมต่อแบบไร้สายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “สื่อใหม่” (สื่อใหม่ (New Media)) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ผ่านอุปกรณ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์สื่อสารประเภทต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟน หรือคอมพิวเตอร์แบบพกพา (แท็บเล็ต) เป็นต้น สอดคล้องกับความเห็นของ

พิชิต วิจิตรบุญรักษ์ (2554) ที่กล่าวว่า “สื่อสังคมออนไลน์” (Social Media) เป็นรูปแบบการสื่อสารข้อมูลที่เข้าถึงผู้คนทุกระดับในปัจจุบัน โดยมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย เมื่อความสำคัญของสื่อออนไลน์มีมากขึ้นในทางกลับกันสื่อออนไลน์ก็ยังเป็นตัวชี้วัดถึงความนิยมของสื่อหลักได้ดี ไม่ว่าจะเป็สื่อวิทยุ โทรทัศน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่ต่างก็ตกอยู่ในสภาวะถดถอยหรือถูกปิดตัวไป เพราะไม่สามารถตอบสนองหรือเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารได้อย่างฉับไวหรือรวดเร็วเท่ากับสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น สื่อออนไลน์จึงเป็นเครื่องมือ หรือช่องทางที่ทำให้หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรต่างๆ รวมถึงบุคคลทั่วไปเลือกนำมาใช้ ประโยชน์มากขึ้น โดยเฉพาะเครื่องมือสื่อสารที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่าง เฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งช่วย ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมภาพลักษณ์/สร้างสัมพันธภาพที่ดีขององค์กร เพิ่มรายได้ให้กับธุรกิจ สร้างการมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกได้อย่างรวดเร็ว ช่วยประหยัดต้นทุน และเข้าถึงคนได้เป็นจำนวนมาก (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561)

ปี 2471 ท่านโฮจิมินห์เดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นเมืองเล็กๆ ประชากรบางตา ป่าไม้อุดม สมบูรณ์เต็มไปด้วยไม้มีค่ารายล้อมรอบตัวเมือง ท่านใช้เวลากับการแปลทฤษฎีเพื่อใช้เป็นข้อมูลเผยแพร่และ ฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่ทำการเคลื่อนไหวในการกู้ชาติ โฮจิมินห์ เป็นชื่อของอดีตประธานาธิบดีของเวียดนาม เป็นที่รู้จักและคุ้นหูของคนไทยส่วนใหญ่ ท่านโฮจิมินห์เข้ามาเคลื่อนไหวในไทย โดยใช้ชื่อว่า เต๋าจิ้น เพื่อจัดตั้ง แนวร่วมชาวเวียดนามผู้รักชาติเพื่อปลดแอกเวียดนามจากการปกครองของฝรั่งเศส ต่อมาในปี 2472 ท่านได้ เดินทางออกจากอุดรธานีไปยังจังหวัดอื่นๆ และกลับไปยังประเทศเวียดนามดำเนินการต่อสู้กับฝรั่งเศสจนได้รับ เอกราช ปัจจุบันในเนื้อที่ 4 ไร่ ลูกหลานคนไทยเชื้อสายเวียดนามได้รวบรวมเงินซื้อที่ดินประวัติศาสตร์แปลงนี้ และมอบให้ทางจังหวัดอุดรธานีจัดสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แม้ปัจจุบันสิ่งก่อสร้างต่างๆ ได้ สูญสลายไปหมดแล้ว ผู้ก่อตั้งได้จำลองอาคารบ้านพักของลุงโฮ ที่มีลักษณะเป็นบ้านชั้นเดียวก่อสร้างแบบง่ายๆ ฝาเป็นไม้ไผ่ขัดแตะ มุงด้วยจาก สร้างติดพื้นดิน ปูพื้นด้วยกระเบื้องดินเผา ภายในแบ่งพื้นที่เป็นห้องโถงกลาง จัดแสดงโต๊ะประชุม โต๊ะเรียน และห้องครัว มีเตียง มุ้ง โต๊ะทำงาน จัดไว้ให้สภาพเหมือนกับสมัยที่ลุงโฮอาศัย อยู่ ส่วนด้านนอกจำลองเล้าหมู เล้าไก่ ยุงข้าว และแปลงผักเอาไว้ อาคารบ้านพัก เป็นอาคารชั่วคราวเปิดโล่ง ที่จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดอุดรธานี ภาพถ่ายเก่ารวมไปถึงนิทรรศการ ลุงโฮในเมืองไทยและจังหวัดอุดรธานี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2549 เป็นสัญลักษณ์แห่งความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม และเป็นจุดหนึ่งในแผนที่ ประวัติศาสตร์อันสำคัญของท่านโฮจิมินห์ในต่างแดน (แหล่งศึกษาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์, 2561)

ในส่วนของเทศบาลตำบลเชียงพิณได้ให้ความสำคัญ ส่งเสริมพัฒนาและดูแลแหล่งศึกษาและท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่ง ศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองและอยู่ภายในชุมชนที่ อาจเข้าถึงได้ยาก ทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมากนัก ขาดการประชาสัมพันธ์ มีเพียง เฟซบุ๊ก (Facebook) ที่เป็นช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการประชาสัมพันธ์ให้ตรงกับ กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย จึงต้องมีการปรับปรุง แก้ไขช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จึงเป็นที่มาของการตัดสินใจทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการประชาสัมพันธ์แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ผลของการวิจัยเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์และการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้อง กับกลุ่มเป้าหมายและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวตามลักษณะประชากรศาสตร์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไปพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและน่าดึงดูดใจในจังหวัดอุดรธานี และนำมาซึ่งการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

นิยามและความหมายของการประชาสัมพันธ์

2.1.1 สมาคมการประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (IPRA) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่าการประชาสัมพันธ์ คือ ภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการ (Management Function) ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนงานที่ดีและมีการกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อสร้างสรรค์และธำรงรักษาไว้ซึ่งความเข้าใจดี มีความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) และได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มประชาชนที่องค์การสถาบัน เพื่อให้สอดคล้องกับประชาคติหรือความต้องการของประชาชน พร้อมทั้งใช้วิธีการเผยแพร่กระจายข่าวสารสู่ประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบรรลุถึงผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย คือ องค์การและกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 สมาคมการประชาสัมพันธ์แห่งสหรัฐอเมริกา (PRSA) ได้ให้คำจำกัดความของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า การประชาสัมพันธ์เป็นอาชีพที่ให้บริการผลประโยชน์อย่างถูกต้องตามกฎหมายแก่บรรดาลูกจ้างและผู้ว่าจ้าง อาชีพการประชาสัมพันธ์จึงมีวัตถุประสงค์พื้นฐานอยู่ที่ความเข้าใจร่วมกัน และความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่างๆ ของสถาบันสังคม

2.1.3 สถาบันการประชาสัมพันธ์แห่งสหราชอาณาจักร(The British Institute of Public Relations) ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า การประชาสัมพันธ์ คือ การกระทำที่มีการวางแผนอย่างสุขุมรอบคอบและมีความพยายามอย่างไม่ลดละเพื่อสร้างสรรค์และธำรงไว้ซึ่งความเข้าใจอันดีร่วมกันระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นได้ว่า นิยามความหมายข้างบนนี้ เป็นนิยามความหมายหรือคำจำกัดความของสถาบันและสมาคมวิชาชีพ (Professional Society) ทางด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรงกับงานประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ในการควบคุมมาตรฐานแห่งวิชาชีพนี้รวมทั้งการให้การศึกษาความรู้ และฝึกฝนอบรม (Training) ด้านวิชาชีพการประชาสัมพันธ์ให้แก่บรรดานักประชาสัมพันธ์และผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านนี้โดยเฉพาะ (สะอาด ตัณศุภผล, 2557)

นักวิชาการทางด้านการประชาสัมพันธ์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพแขนงนี้ได้ให้นิยามความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้หลายทัศนะต่างๆ ดังต่อไปนี้

John E. Marston (1979) ให้ทัศนะว่า

การประชาสัมพันธ์ เป็นคำที่ให้นิยามหรือคำจำกัดความได้ยากพอๆ กับคำว่า ศาสนา (religion) หรือการศึกษา (education) ทุกคนต่างก็ยอมรับว่า ทั้งศาสนาและการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญแม้กระนั้น คนสองคนก็ไม่เคยให้คำจำกัดความของคำทั้งสองนี้ได้อย่างถูกต้องหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ปัจจุบันมีผู้สนใจในวิชาการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น การเรียนรู้และเข้าใจถึงคำจำกัดความของการประชาสัมพันธ์ย่อมเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประโยชน์แก่ผู้ศึกษา แต่การให้คำจำกัดความอันเป็นที่ยอมรับแก่ทุกๆ คนนั้นมีใช้ของง่าย เราควรที่จะเริ่มต้นให้คำนิยามหรือคำจำกัดความอย่างกว้างๆ เสียก่อนเพื่อหลีกเลี่ยงรายละเอียดที่ปลีกย่อยมากเกินไป (Hairsplitting) จากนั้นเราจึงค่อยบีบกระชับความหมายให้รัดกุมคมคายยิ่งขึ้นในภายหลัง

การประชาสัมพันธ์ คือ การสื่อสารที่มีการวางแผนและเป็นการสื่อสารเพื่อการชักจูงใจ (Persuasive Communication) โดยการจัดวางรูปแบบขึ้น เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือกลุ่มประชาชนที่มีความหมายอย่างสำคัญต่อหน่วยงานนั้น

สิ่งสำคัญของคำจำกัดความข้างต้นนี้ คือ การวางแผน การจูงใจ การสื่อสาร และกลุ่มประชาชนที่มีความหมายอย่างสำคัญต่อหน่วยงานนั้น เราทราบว่า การประชาสัมพันธ์มีใช้สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างบังเอิญ แต่ทว่าเกิดขึ้นจากการวางแผนอย่างระมัดระวัง ส่วนที่ต้องมีการสื่อสารก็เพราะว่าการประชาสัมพันธ์นั้นเราจะต้องสื่อสารเผยแพร่ไปยังกลุ่มชนต่างๆ ที่เราต้องการ แต่สิ่งสำคัญยิ่งในที่นี้คือ การจูงใจ ซึ่งเป็นกิจกรรมของมนุษย์ (Human Activity) ที่มีมานับแต่โบราณกาลแล้ว เช่น การพุดจูงใจของนายความขณะเสนอคดีต่อคณะลูกขุน การเทศนาจูงใจของนักบวช พ่อค้าพุดจูงใจให้ผู้คนซื้อสินค้าของตน รวมทั้งการพุดจูงใจในรณรงค์แข่งขันเพื่อการเลือกตั้ง ฯลฯ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยการจูงใจทั้งสิ้นเพื่อผลแห่งความเชื่อถือหรือปฏิบัติตามสิ่งที่เราประสงค์

1. การประชาสัมพันธ์ คือ สถานการณ์ การกระทำ หรือคำพูดใดๆ ที่ทรงอิทธิพลต่อประชาชน
2. การประชาสัมพันธ์ คือ ศิลปะในการทำให้บริษัทของท่านเป็นที่นิยมชมชอบและเยอเยอรับถือของพนักงานลูกจ้างภายในบริษัท รวมทั้งลูกค้าและประชาชนซึ่งเป็นผู้ซื้อจากบริษัทและประชาชนซึ่งบริษัทขายสินค้าให้
3. การประชาสัมพันธ์ คือ การสื่อสารความคิดอย่างมีทักษะไปสู่ประชาชนกลุ่มต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ได้ผลสมดังที่เราตั้งความปรารถนาไว้
4. การประชาสัมพันธ์ คือ การค้นหาว่าประชาชนชอบอะไรในตัวเราและทำสิ่งนั้นให้มากขึ้น และค้นหาว่าประชาชนไม่ชอบอะไรในตัวเราแล้วทำสิ่งนั้นให้ลดน้อยลง
5. การประชาสัมพันธ์ คือ ภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารในอันที่จะประเมินถึงทัศนคติหรือความคิดเห็นของประชาชน แล้วจัดตั้งนโยบายต่างๆ ขององค์การให้สอดคล้องกับผลประโยชน์และความต้องการของประชาชน รวมทั้งการดำเนินการปฏิบัติงานด้วยการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและยอมรับในหน่วยงาน

Cutlip และ Center (1985) ให้คำจำกัดความว่า

การประชาสัมพันธ์ คือ การติดต่อสื่อสารและการสื่อความหมายทางด้านความคิดเห็นจากองค์การสถาบันไปสู่กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นและประชามติที่ประชาชนมีต่อองค์การสถาบันด้วยความพยายามอย่างจริงจัง โดยมุ่งที่จะสร้างผลประโยชน์ร่วมกันและช่วยให้สถาบันสามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกลมกลืน (Harmonious Adjustment) กับสังคมได้ ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์จึงถูกนำมาใช้ในลักษณะความหมาย 3 ประการด้วยกันคือ

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การสถาบันกับกลุ่มประชาชน
2. วิธีการที่องค์การสถาบันใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. คุณภาพและสถานภาพแห่งความสัมพันธ์นั้นๆ

Newsom และ Scott (1985) เน้นว่าการประชาสัมพันธ์ เป็นงานที่มีความสลับซับซ้อน เพราะงานนี้ไม่เพียงแต่จะต้องมีทักษะหลายๆ ด้านด้วยกัน หากแต่ยังต้องมีพลังแห่งความคิด (brainpower) เพื่อสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี สิ่งนี้เองที่เป็นงานท้าทายต่อการประชาสัมพันธ์

Dr.Rex F.Harlow (1942) แห่งสถาบันการวิจัยและการศึกษาทางด้านการประชาสัมพันธ์ ได้อธิบายถึงความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า การประชาสัมพันธ์ คือ ภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์และดำรงรักษาสายงานการติดต่อสื่อสารร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับและความร่วมมือระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์จึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆ ในทางการบริหาร ช่วยให้ฝ่ายบริหารคำนึงถึงประชามติและการบอกกล่าวข่าวสารให้แก่ประชาชนทราบ เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของประชาชนรวมทั้งการช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถใช้การวิจัยและใช้เทคนิคการติดต่อสื่อสารที่มีจริยธรรม (Ethical Communication) เป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ขององค์การวารสาร

Farlow (1979) แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ อธิบายว่า

การประชาสัมพันธ์ คือ สิ่งที่มีความหมายดังชื่อของมันเอง แม้ว่าบางครั้งอาจจะมีการใช้กันอย่างผิดพลาดบ้างก็ตาม แต่โดยความหมายที่ตรงไปตรงมาแล้ว การประชาสัมพันธ์ก็คือกิจกรรมที่เพิ่มพูนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ (Image) ที่ดีในจิตใจของประชาชน

Edward L. Bernays (1961) แสดงความคิดเห็นว่า การประชาสัมพันธ์มีความหมาย 3 ประการด้วยกัน คือ

1. เผยแพร่ชี้แจงให้ประชาชนทราบ
2. ชักชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยและเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสถาบัน
3. ประสานความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องให้เข้ากับจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินงานของสถาบัน

นอกจากนี้ **Bernays** ยังได้แสดงทัศนะของเขาไว้เมื่อไม่นานมานี้ (ค.ศ.1979) ว่าคนบางคนคิดว่า การประชาสัมพันธ์ คือ การขัดสี ตกแต่งภาพลักษณ์ (Image) ให้ดูสวยสดงดงามซึ่งแท้จริงแล้วงานประชาสัมพันธ์มีมากกว่านั้น จนปัจจุบันนี้ได้มีการเปิดสอนวิชาการประชาสัมพันธ์ในชั้นอุดมศึกษาตามสถาบันชั้นสูงและมหาวิทยาลัยต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา เช่น บรรดามหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิดสอนทางด้านการหนังสือพิมพ์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (College of Journalism and Mass Communication) ซึ่งต่างก็เปิดสอนวิชาการประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมรวมทั้งการเปิดสอนในชั้นระดับปริญญาทางด้านการบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard Graduate School of Business Administration) สถาบันชั้นอุดมศึกษาเหล่านี้ เปิดสอนวิชาการประชาสัมพันธ์ขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของสังคม ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะสามารถนำเอาวิชาการความรู้ดังกล่าวไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่ออาชีพของตนในอนาคตภายหน้า

Marvin M. Black (1947) ให้คำจำกัดความว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การประชาสัมพันธ์ คือ ศิลปะและศาสตร์ในอันที่จะแสวงหาช่องทางให้องค์กร สถาบันและประชาชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและบังเกิดความพึงพอใจร่วมกัน

John W. Hill (1977) ผู้ก่อตั้งบริษัท Hill & Knowlton ซึ่งเป็นสำนักงานที่ปรึกษาและให้บริการทางด้านการประชาสัมพันธ์หรือบริษัทธุรกิจดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีชื่อเสียงและใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เน้นว่า การประชาสัมพันธ์ คือ ภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อชื่อเสียง ความนิยมชมชอบที่ประชาชนมีต่อหน่วยงาน และการให้ความสนใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์ จะต้องให้ความสำคัญเท่ากับธุรกิจด้านอื่นๆ ของหน่วยงาน

ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์

งานประชาสัมพันธ์เป็นงานสื่อสารที่มีความสำคัญและเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง มีระบบงานที่ซับซ้อน แต่งานประชาสัมพันธ์จะช่วยส่งเสริมลักษณะความเป็นผู้นำขององค์กรและบุคคล ทั้งยังช่วยให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือทั้งจากพนักงานภายในและจากประชาชนภายนอกนับว่างานประชาสัมพันธ์มีคุณค่าต่อสถาบันต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างค่านิยมของหน่วยงานได้ดีขึ้น หมายถึง การสร้างความรู้สึกประทับใจที่บุคคลหลายๆ กลุ่มมีต่อหน่วยงานนั้นๆ รวมทั้งลูกจ้าง ลูกค้า ผู้บริโภค ชุมชน พ่อค้า และรัฐบาล โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มชนเหล่านี้ เผยแพร่ชี้แจงข่าวสารให้ประชาชนเห็นคุณความดีให้เกิดความเลื่อมใสและสร้างความผูกพันทางใจ เช่น การที่หน่วยงานประสบความสำเร็จมีกำไรพอควร และแบ่งส่วนของกำไรให้กับพนักงานในรูปของเงินเดือนที่สูงพอควร ตลอดจนมีสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมตามอัตรา ขณะเดียวกันก็เป็นสมาชิกที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชนเป็นเพื่อนบ้านที่ดี มีนโยบายส่งเสริมพนักงานให้มีตำแหน่งและความรับผิดชอบสูง มีการฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน

2. การประชาสัมพันธ์ช่วยป้องกันรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน หมายถึง มีการพัฒนาปรับปรุงตัวเองรวมทั้งสินค้าและบริการต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนแล้วโอกาสที่ประชาชนจะได้รับความไม่สะดวกเกิดความเข้าใจผิด หรือมองในแง่ร้ายซึ่งจะเป็นผลในการนำไปวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดเสียชื่อเสียงย่อมไม่มีหรือมีน้อยมาก เพราะเราได้ตรวจสอบความคิดเห็นทัศนคติของประชาชนและทำการปรับปรุงอยู่เสมอ

3. การประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานและฝ่ายบริหาร เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการให้ข่าวสารข้อเท็จจริงและความถูกต้อง มิได้เป็นการจงใจหรือการโฆษณาชวนเชื่อด้วยกลวจา ย่อมทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกับฝ่ายบริหารขึ้น

4. การประชาสัมพันธ์ช่วยการขายและการตลาด การประชาสัมพันธ์เป็นการปูพื้นค่านิยม ทัศนคติที่ดีให้เกิดกับหน่วยงานเมื่อประชาชนมีค่านิยม ความรู้สึกที่ดีแล้วก็มีใจพร้อมที่จะรับฟังข่าวสาร การโฆษณาสินค้าหรือบริการต่างๆ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากได้และตัดสินใจซื้อในที่สุด ประชาสัมพันธ์ที่มีการตรวจสอบทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยมของกลุ่มเป้าหมาย ยังช่วยให้ฝ่ายการตลาดวางแผนงานตั้งแต่ผลิตสินค้า จัดจำหน่าย โฆษณา ฯลฯ ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพด้วย

ประเภทของการประชาสัมพันธ์

โดยทั่วไปการประชาสัมพันธ์ อาจแบ่งตามลักษณะงานกว้างๆ ได้ 2 ประเภท คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. การประชาสัมพันธ์ภายใน (Internal Public Relations) คือ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคลภายในสถาบันเอง อันได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ เสมียน พนักงาน ลูกจ้าง รวมตลอดจนถึงนักการภารโรง คนขับรถภายในองค์การสถาบันให้เกิดมีความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคีกันในหมู่เพื่อนร่วมงาน รวมทั้งด้านการเสริมสร้างขวัญ และความรักใคร่ผูกพัน จงรักภักดี (Loyalty) ต่อหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ภายในจึงมีความสำคัญมาก การประชาสัมพันธ์ภายนอกองค์การ สถาบันจะดีไปไม่ได้เลย หากการประชาสัมพันธ์ภายในขององค์การสถาบันยังไร้ประสิทธิภาพ เพราะความสัมพันธ์อันดีภายในหน่วยงานจะมีผลสะท้อนไปกับการสร้างความสัมพันธ์ภายนอกด้วย และการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในหน่วยงานยังเอื้ออำนวยให้การบริการ และการดำเนินงานขององค์การสถาบันเป็นไปด้วยความราบรื่น คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการที่พนักงาน ลูกจ้างภายในสถาบันมีความเข้าใจในนโยบาย และการดำเนินงานของสถาบันเป็นอย่างดี ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้าง ประสิทธิภาพแก่การประชาสัมพันธ์ภายนอกด้วย

สำหรับสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ภายในนั้น อาจใช้การติดต่อสื่อสารด้วยวาจาแบบซึ่งหน้า (Face of Face) หรืออาจใช้สิ่งพิมพ์ภายในองค์การ (House Journal) ช่วย เช่น หนังสือเวียน จดหมายของภายใน วารสารภายใน เป็นต้น

2. การประชาสัมพันธ์ภายนอก (External Public Relations) คือ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนภายนอกกลุ่มต่างๆ อันได้แก่ประชาชนทั่วไป และประชาชนที่องค์การสถาบันเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำความคิดเห็น ผู้นำในท้องถิ่น ลูกค้า ผู้บริโภค รวมทั้งชุมชนละแวกใกล้เคียง ฯลฯ เพื่อให้กลุ่มประชาชนเหล่านี้เกิดความรู้ ความเข้าใจในตัวสถาบัน และให้ความร่วมมือแก่สถาบันด้วยดี การทำการประชาสัมพันธ์ภายนอกต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนที่มีกลุ่มขนาดใหญ่หรือจำนวนมากจึงอาจใช้เครื่องมือสื่อสารต่างๆ เข้ามาช่วยเผยแพร่กระจายข่าวสารมวลชนด้วย อันได้แก่ สื่อมวลชน (Mass Media) เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบัน องค์การ สถาบันต่างๆ ก็นิยมใช้เครื่องมือสื่อสารมวลชนเหล่านี้เข้าช่วยในการประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการประชาสัมพันธ์

1. เพื่อสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
2. เพื่อปกป้อง และรักษาชื่อเสียงสถาบันมิให้เสื่อมเสีย
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายใน

วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน สถาบัน องค์การต่างๆ

1. เพื่ออธิบายถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และประเภทของการดำเนินธุรกิจของหน่วยงานนั้นๆ ให้กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่ออธิบายให้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการ (management) ได้ทราบถึง ทักษะคติ มติ หรือความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน

3. เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าและค้นหาจุดบกพร่องต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน

4. เพื่อให้ประชาชนยอมรับ ซึ่งถ้าเป็นหน่วยงานธุรกิจภาคเอกชน เช่น บริษัทห้างร้านเพื่อให้ลูกค้ายอมรับในบริษัทตน รวมทั้งยอมรับในผลิตภัณฑ์และบริการที่บริษัทจำหน่ายอยู่ ทั้งมีส่วนเพิ่มปริมาณการขายทางอ้อม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5. เพื่อทำหน้าที่ขจัดปัญหาต่างๆ ภายในหน่วยงาน

6. เพื่อแนะนำฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการให้สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องเพื่อความเจริญก้าวหน้าและชื่อเสียงที่ดีของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์ในเชิงปฏิบัติ

1. เพื่อดึงดูดความสนใจ

2. เพื่อสร้างความเชื่อถือ

3. เพื่อสร้างสรรค์ความเข้าใจ

ซึ่งทั้งสามประการนี้จะทำให้องค์การสถาบันสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นั่นคือประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความสนใจ เชื่อถือ และความเข้าใจให้แก่ประชาชนพร้อมทั้งโน้มน้าวชักจูงให้ประชาชนเห็นด้วยกับการกระทำขององค์การสถาบัน (บ้านจอมยุทธ, 2543 : เว็บไซต์)

การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการใช้ เฟซบุ๊ก (Facebook)

ในสังคมยุคปัจจุบัน ปฏิเสธไม่ได้ว่า “สื่อสังคมออนไลน์” หรือ Social Media ได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก รวมถึง เป็นจุดเปลี่ยนของโลกแห่งการสื่อสารไปสู่รูปแบบใหม่ ๆ ที่รวดเร็ว การใช้สื่อใหม่หรือ ที่เรียกกันว่า “New Media” ได้ดำเนินมาสู่ระบบยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นการแข่งขันกันด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ถูกคิดค้นการใช้งานบนเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต มีอุปกรณ์สื่อ อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์โทรศัพท์แบบ สมาร์ทโฟน หรือคอมพิวเตอร์แบบพกพา (แท็บเล็ต) เป็นต้น คอยทำหน้าที่เป็นช่องทาง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ใช้งานหรือกลุ่มเป้าหมาย หลาก ๆ องค์กรหรือหน่วยงานเห็น ประโยชน์ในข้อนี้ได้ นำ “สื่อสังคมออนไลน์” มาปรับประยุกต์ใช้และบูรณาการ การปฏิบัติงานของตน ในงานด้านการประชาสัมพันธ์ก็เช่นเดียวกัน โดยหลักการแล้ว มีองค์ประกอบเพียง 2 ส่วน ที่ทำให้การประชาสัมพันธ์นั้นบรรลุผลตามเป้าหมายได้คือ

1. สื่อประชาสัมพันธ์ หมายถึง ช่องทางการสื่อสารที่จะนำข่าวสารไปสู่ กลุ่มเป้าหมาย และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กร

2. กิจกรรมประชาสัมพันธ์ซึ่งนักประชาสัมพันธ์ต้องสามารถนำกิจกรรมต่าง ๆ ไปเผยแพร่เพื่อให้เกิดการกล่าวถึง สิ่งสำคัญ คือ นักประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินการวางแผน ในการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ได้อย่างเป็นระบบ มีการจัดทำแผนงานด้วยการตั้ง วัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่าต้องการสื่อไปยังกลุ่มเป้าหมายใดอย่างไร ข้อความที่ต้องการสื่อ ออกไปคืออะไร กลยุทธ์/ยุทธวิธีในการใช้สื่อเป็นอย่างไร หรือมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคใน ด้านใดบ้าง ทั้งนี้การเลือกสื่อต้องพิจารณาเลือกสื่อที่เหมาะสมและสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ให้ได้มากที่สุด อีกทั้งควรเป็นสื่อที่ควบคุมได้เพื่อข้อความที่ต้องการสื่อออกไปนั้นถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการใช้ เฟซบุ๊ก (Facebook) ในที่นี้เป็น การปฏิบัติงานบนเฟซบุ๊ก (Facebook) “สถานิติบัญญัติแห่งชาติ” ซึ่งเป็น วิธีดำเนินการที่จะช่วยสร้างความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปสู่การ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ภารกิจ ผลงาน และกิจกรรมต่างๆ

ของสถานิติบัญญัติแห่งชาติไปสู่ประชาชนและสาธารณชนทั่วไป โดยวิธีการดังกล่าวต้องอาศัยการใช้สื่อต่าง ๆ ผสมผสานกัน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่าต้องการให้กลุ่มเป้าหมาย ในที่นี้เรียกว่า

“สมาชิกpage/ผู้เข้าชม” ได้เกิดการรับรู้หรือยอมรับอะไร อย่างไร ต้องมีแผนการสื่อสารที่เป็นขั้นตอน มีกลวิธีดำเนินการที่เหมาะสม จึงจะเกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินงานได้ดีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกpage/ผู้เข้าชมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเลือกใช้กิจกรรมและสื่อต่างๆ ทางทางประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การปลูกจิตสำนึก โน้มน้าวให้เห็นด้วยหรือคล้อยตามกับกิจกรรมขององค์กร รวมไปถึง การยอมรับ สร้างศรัทธาและการให้ความร่วมมือกับองค์กร (ชญาณุช ศิริพรเพิ่มศักดิ์, 2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ (Cochran, 1997 อ้างใน ชีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และสำรองไว้ 16 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ(Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย ด้านภาพรวมทั่วไป ด้านความชัดเจนของข้อความที่แสดง และด้านเนื้อหาของรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) โดยเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Response Question)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ประกอบด้วย ด้านภาพรวมทั่วไป ด้านความชัดเจนของข้อความที่แสดง และด้านเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์ Rating Scale 5 ระดับในการประเมินค่า คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีการกำหนดค่าระดับแรงจูงใจแต่ละช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ได้ช่วงระหว่างขั้นเท่ากับ 0.8 คะแนน และนำมาจัดช่วงคะแนนและเกณฑ์ความหมายของระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมน้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ ได้แก่ ด้านภาพรวมทั่วไป ด้านความชัดเจนของข้อความ และด้านเนื้อหา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า Rating Scale 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook)

ภาพรวมทั่วไป	(\bar{x})	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความดึงดูดของรูปภาพใน เฟซบุ๊ก (Facebook)	4.38	0.64	มากที่สุด
2. สีของหน้า เฟซบุ๊ก (Facebook)	3.81	0.58	มาก
3. ความรวดเร็วในการค้นหาชื่อเพจ	4.46	0.64	มากที่สุด
รวม	4.22		มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านภาพรวมทั่วไปของรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความรวดเร็วในการค้นหาชื่อเพจ มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา คือ ความดึงดูดของรูปภาพในเฟซบุ๊ก (Facebook) ($\bar{x} = 4.38$) และระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ สีของหน้า เฟซบุ๊ก (Facebook) ($\bar{x} = 3.81$) ตามลำดับ เพราะแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ได้มีการอัปเดตข้อมูลข่าวสารผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาจากด้านความชัดเจนของข้อความที่แสดง และด้านเนื้อหา ดังแสดงในตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงความชัดเจนของข้อความผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook)

ความชัดเจนของข้อความที่แสดง	(\bar{x})	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความเหมาะสมของสีอักษร	3.49	0.60	มาก
2. ความเหมาะสมของขนาดอักษร	3.44	0.58	มาก
3. ความเหมาะสมของแบบอักษร	3.46	0.58	มาก
4. ความคมชัดของข้อความ	3.50	0.57	มาก
รวม	3.47		มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านความชัดเจนของข้อความที่แสดงผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคมชัดของข้อความ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.50$) รองลงมา คือ ความเหมาะสมของสีอักษร ($\bar{x} = 3.49$) ความเหมาะสมของสี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อักษร ($\bar{X} = 3.46$) และมีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมของขนาดอักษร ($\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงเนื้อหาของข้อความที่แสดงผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook)

เนื้อหา	(\bar{X})	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ	3.81	0.62	มาก
2. ข้อมูลที่ได้รับ มีประโยชน์และน่าสนใจ	4.63	0.52	มากที่สุด
3. มีการ Update ข้อมูลอยู่ตลอดเวลา	4.69	0.53	มากที่สุด
4. ช่องทางการประชาสัมพันธ์เหมาะสม	4.35	0.55	มากที่สุด
รวม	4.37		มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ในด้านเนื้อหาของข้อความที่แสดงผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการ Update ข้อมูลอยู่ตลอดเวลา มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ ข้อมูลที่ได้รับ มีประโยชน์และน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.63$) ช่องทางการประชาสัมพันธ์เหมาะสม ($\bar{X} = 4.35$) และมีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ในด้านเนื้อหาของรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตอบแบบแบบสอบถามเรื่องมีการ Update ข้อมูลอยู่ตลอดเวลา อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ปัทมาพร สัมไทย (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การเปิดรับสื่อ ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรของบุคลากรคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า โดยกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรประเภทป้ายประกาศ/บอร์ดประชาสัมพันธ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.66 ส่วนสื่อประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรประเภทจดหมายข่าวแพทย์โดมมีการเปิดรับน้อยที่สุดคิด เป็นคิดเป็นร้อยละ 2.59 ด้านความคมชัดของข้อความที่แสดงผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 3.50$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ฐิติพร คณาวงษ์ (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง สัมฤทธิ์ผลการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโครงการ “12 เมืองต้องห้ามพลาด” ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และสื่อของ ททท. และพันธมิตรมีผลต่อแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาด ด้านเนื้อหาของข้อความที่แสดงผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ดิภาหลัง สุขกุล และ ฌวีพร โทวนิช (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์มากกว่า 3 เดือน / ครั้ง ส่วนใหญ่เปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์คือแผ่นพับและสื่อบุคคล ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เข้าชมเพียง 1 ครั้ง นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจต่อพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า ในเรื่องความรู้และความสะดวกสบายของลานจอดรถ

ข้อเสนอแนะ

จากผลสำรวจรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหาของข้อความที่แสดงผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ดังนั้น ควรมีการอัปเดตข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ปรับเปลี่ยนรูปภาพของหน้า เฟซบุ๊ก (Facebook) ให้มีความสนใจ พัฒนาข้อความ เนื้อหา ให้มีคำที่ดึงดูดผู้คนให้เข้ามาอ่านมากยิ่งขึ้น รวมถึงการดูแล เฟซบุ๊ก (Facebook) โดยการรักษาอัตราการโต้ตอบที่รวดเร็ว มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและเข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ควรมีการศึกษาช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางไลน์ เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ของแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เพื่อเพิ่มความหลากหลายของช่องทางการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวและสามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณุช ศิริพรเพิ่มศักดิ์. 2560 (2562, กันยายน 11) แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก (Facebook) “สถานิติบัญญัติแห่งชาติ” เพื่อการประชาสัมพันธ์. กลุ่มงานผลิตเอกสารเผยแพร่ สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ติกาหลัง สุขกุล และ ฌวีพร โทวนิช (2558). (2562, ตุลาคม 28). การพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2WiyQY1>
- บ้านจอมยุทธ. (2543). (2562, กันยายน 11) สืบค้นจาก <https://bit.ly/2USy95F>
- ปัทมาพร สัมไทย (2558). (2562, ตุลาคม 28). การเปิดรับสื่อ ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์. สืบค้นจาก. <https://bit.ly/2pX5lyL>
- พิชิต วิจิตรบุญรักษา. 2554. (2562, ตุลาคม 28). สื่อสังคมออนไลน์. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2WlteMM>
- วารชต์ มัชยมนบุรุษ. 2558. (2562, กันยายน 11). การตลาดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่ทำงานกระยะยาวในจังหวัด เชียงใหม่. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2FPaKHi>
- สะอาด ตันสุภผล. (2557). นิยามและความหมายการประชาสัมพันธ์. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2561 จาก <https://bit.ly/2Dv2GiZ>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561. (2562, ตุลาคม 28). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook). สืบค้นจาก <https://bit.ly/2PnbCOY>
- สุรเดช เมธาภินันท์. 2559. (2562, กันยายน 11). *หลักและกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ 4.0*. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2sPuFot>
- แหล่งศึกษาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์. 2561. (2562, กันยายน 11). สืบค้นจาก <https://bit.ly/2CsvW9x>
- Bernays, Edward L. (1961). *Your future in public relations*. New York : Richard Rosen. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2pRwPpH>
- Black, Marvin M. (1947). *Practical public relation*. New York : Harper Bros. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/336mrLL>
- Cocharn, 1997 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543 (2562, ตุลาคม 28). การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย. สืบค้นจาก <https://bit.ly/31NFiXX>
- Cutlip, S. M., Center, A. H. & Broom, G. M. (1985). *Effective Public Relations*. (6th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2562 จาก <https://bit.ly/2tgr17o>
- Farlow, H. (1979). *Publicing and Promoting Programs*. New York: Mc Graw – Hill สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2562 จาก <https://bit.ly/31QWCMJ>
- Harlow, R. F. (1976). Building a public relations definition. *Public Relations Review* 2, no.4 (Winter), p.36. cited in A., Therker, (Ed.). (2001). *The public relations handbook*. London: Routledge. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2MhNQAj>
- John, E. Marston. (1979). *Modern public relations*. New York: McGraw Hill. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2562 จาก <https://bit.ly/2tgr17o>
- Marvin M. Black. (1947). (2562, ตุลาคม 28). *Practical Public Relations*, New York: Harper & Bros.
- Newsom and Scott. (1976). Doug Newsom and Alan Scott, *This is PR: The Realities of public Relations*. (Belmont Calif: Wadsworth Publishing Company Inc.,1976), p.16. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2562 จาก <https://bit.ly/2oj70ye>
- Sedwick, C. & Rondon, J. (2013). Marketing and public relations for the physical therapist. *PT in Motion*, 5(11), 18-23. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2lmxBBL>
- Serman. 2014. ข้อดีของการใช้ Facebook Fanpage โพรโมทธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2UTnms8>
- Wilcox, D.L. & Cameron, G.T. (2012). *Public Relations : Strategies and Tactics*. (10th ed.). Boston: Allyn Bacon. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2lmxBBL>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย : แหล่งศึกษาและท่องเที่ยว

เชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี

สุมินตรา มะโยธี¹, กันต์กนิษฐ์ กุลชาติธีรธรรม²

^{1,2}สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

Email : s59123458051@ssru.ac.th¹, Kankanith.ku@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวยังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี รวมทั้ง 400 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีอายุอยู่ในช่วง 20 - 30 ปี ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจเลือกเส้นทางท่องเที่ยว จะเดินทางมาวันธรรมดา เพื่อทัศนศึกษาและแสวงหาความรู้ ส่วนใหญ่จะเดินทางมาครั้งแรกและนิยมมาเป็นกลุ่ม มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 500 บาท เมื่อศึกษาด้านแรงจูงใจภายในต่อสถานที่ท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในระดับมาก เมื่อศึกษาแต่ละด้านพบว่า ด้านความต้องการเฉพาะเจาะจงด้านประวัติศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่าในการมาท่องเที่ยว ด้านความต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ด้านความพร้อมในการเดินทางท่องเที่ยวตามลำดับ เมื่อศึกษาด้านแรงจูงใจภายนอกต่อสถานที่ท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในระดับมาก เมื่อศึกษาแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกตามลำดับ

คำสำคัญ : แรงจูงใจ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว แหล่งประวัติศาสตร์โฮจิมินห์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

THE MOTIVATION AND BEHAVIORS OF THAI TOURISTS: A CASE STUDY OF HO CHI MINH HISTORICAL STUDY AND TOURISM SITES IN UDON THANI

Sumintra Mayothee¹, Kankanith Kullachatteeratham²

^{1,2}Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Email : s59123458051@ssru.ac.th¹, Kankanith.ku@ssru.ac.th²

Abstract

The purpose of this research was to study motivations and behavior of Thai tourists by using Ho Chi Minh Historical Study and Tourism Sites in Udon Thani as a case study. The sample of this research were totally 400 Thai tourists who visited Ho Chi Minh Historical Study and Tourism Sites in Udon Thani by accidental sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The result revealed that most of Thai tourists who visited Ho Chi Minh Historical Study and Tourism Sites in Udon Thani were female, between 20 – 30 years old with bachelor's degree, domiciled in the northeastern. The most samples were a student, get information via internet. Tourism behaviors that decide to choose a tourist route is on weekdays for field trips and knowledge seeking. The most samples come for the first time and come as a group with an expense below 500 bath. The result revealed that the tourists have internal motivation at high level, the most is specific in historical, worth for travelling, the need for new experiences and readiness in travelling respectively. The result revealed that the tourists have external motivation at high level the most is person, public relation, tourist attraction, security, accessibility and facilities respectively.

Keywords : Motivation, Tourist's behavior, Ho Chi Minh Historical Sites

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ประเทศไทยมีรายได้การท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านแสนบาท และอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitiveness Index : TTDI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 30 โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีทั้งสิ้น 10 ยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคและเมืองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม อารยธรรมของยุคประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ และกีฬาสู่นานาชาติ เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมในทุกพื้นที่ ท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงและสุขภาพในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ในจังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ โดยเพิ่มนวัตกรรมบริการการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี รวมทั้งพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงในลักษณะเครือข่าย เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักไปสู่เมืองรอง ชุมชน และท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2559)

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทยในปัจจุบัน มีความสำคัญ อย่างยิ่งในทางประวัติศาสตร์ เป็นที่ตั้งของแหล่งอารยธรรม บ้านเชียง ซึ่งเป็นร่องรอยของอารยธรรมมนุษย์ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่ง มีการทำหัตถกรรมที่น่าสนใจต่างๆ เช่น ผ้าขิด ชุมชนพื้นบ้านวิถีชีวิตที่เรียบง่าย นอกจากนี้จังหวัดอุดรธานียังมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบแสดงให้เห็นว่าบริเวณ ที่เป็น จังหวัดอุดรธานีในปัจจุบันนี้ เคยมีชุมชนมนุษย์อยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ หรือราว 5,000-7,000 ปีมาแล้ว เป็นชุมชนโบราณที่มีอารยธรรมความเจริญในระดับสูงสันนิษฐานว่าเครื่องปั้นดินเผาสีลายเส้นที่พบที่ บ้านเชียงนั้น อาจเป็นเครื่องปั้นดินเผาสีลายเส้นที่เก่าแก่ที่สุดของโลก บริเวณนี้มีชุมชนอาศัยอยู่ต่อมาแต่เป็นเพียงชุมชนเล็กๆ ที่ไม่มีบทบาทในทางประวัติศาสตร์ (สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2559)

จากข้อมูลสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรธานีในปี พ.ศ.2562 มีการขยายตัวของจำนวนของผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัดเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงถือได้ว่าจังหวัดอุดรธานีนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ และยังมีอีกแหล่งท่องเที่ยวอีกที่หนึ่งซึ่งผู้คนอาจเคยได้ยินชื่อเสียงของสถานที่นี้ ก็คือ แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เป็นพิพิธภัณฑ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่แสดงอาคารจำลองที่พักอาศัยของลุงโฮที่ยังคงสภาพเดิมอยู่ และมีนันทนาการที่แสดงเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดอุดรธานี

แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามและด้วยสถานที่แห่งนี้อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองและอยู่ภายในชุมชนที่อาจเข้าถึงได้ยาก ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมากนักและไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ว่าเกิดจากแรงจูงใจในด้านใดบ้างที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวไทย เกิดแรงจูงใจในการเดินทางเข้ามายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอุดรธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับแพร่หลายแก่นักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจมาเยือนแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่ตัดสินใจมาเยือนแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

รูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Cohen, 1979)

Cohen (1979) ได้เสนอรูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวแบบนันทนาการ (Recreational Tourists) จะเป็นนักท่องเที่ยวซึ่งเน้นความสำคัญในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการ หรือการพักผ่อนทางร่างกาย
2. นักท่องเที่ยวแบบปลีกตัวหาความเพลิดเพลิน (The Diversions Tourists) จะเป็นนักท่องเที่ยวที่พยายามหาแนวทางเพื่อลืมความจำเจในชีวิตประจำวัน
3. นักท่องเที่ยวมุ่งหาประสบการณ์ (The Experiential Tourists) จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริง นักท่องเที่ยวประเภทนี้สนใจศึกษาและได้รับประสบการณ์ที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปสัมผัส ตัวอย่างเช่น เมื่อเดินทางไปประเทศสเปนก็ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตของผู้คนท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมต่างๆ ที่แท้จริงเป็นของสเปน
4. นักท่องเที่ยวแบบชอบทดลอง (The Experimental Tourists) มีลักษณะที่เห็นเด่นชัดคือชอบติดต่อกับคนท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้ และทำความเข้าใจในชีวิตความเป็นอยู่การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของคนท้องถิ่น
5. นักท่องเที่ยวที่ใช้ชีวิตแบบคนท้องถิ่น (The Existential Tourists) นักท่องเที่ยวประเภทนี้ต้องการฝังตัวเอง หรือใช้ชีวิตภายใต้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดียวกับคนท้องถิ่นนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นเวลานาน ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวที่มาใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งในประเทศไทย เช่น พัทยาหรือ เชียงใหม่ และพยายามใช้ชีวิตเช่นเดียวกับคนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตัวการรับประทานอาหาร การพยายามพูดภาษาท้องถิ่น เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (ปราโมชน์ รอดจำรัส, 2557)

ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่กำเนิดได้จากอิทธิพลหลายประการ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. วัตถุประสงค์ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมหรือช่วยระบบนิเวศน์ให้สมบูรณ์เหมือนเดิม
2. ความพร้อม หมายถึง ความสามารถหรือวุฒิภาวะที่มีอยู่ในตัวนักท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวจะต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกาย จิตใจและด้านงบประมาณ เช่น การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การไต่เขา การปีนหน้าผา การดำน้ำ เป็นต้น
3. สถานการณ์ หมายถึงโอกาสหรือเหตุการณ์ที่เอื้ออำนวยการทำงานหรือกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว เช่น การปฏิบัติหรือการประกาศภาวะฉุกเฉินทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง
4. การแปลความหมาย หมายถึง วิธีคิดเพื่อตอบสนองความพึงพอใจในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ตัวอย่าง เช่น เวลา 7.00 น. เป็นเวลาที่จัดให้นักท่องเที่ยวได้รับประทานอาหารเช้าก่อนออกเดินทาง เป็นต้น
5. การตอบสนอง หมายถึง การทำกิจกรรมตามที่เลือกเอาไว้ก่อนหน้านี้เช่น นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในวันหยุดช่วงเทศกาลสงกรานต์ นักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนการท่องเที่ยวไว้ล่วงหน้าและดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้
6. ผลลัพธ์ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำซึ่งเป็นไปอย่างที่คาดหวังไว้หรือเป็นความผิดหวังเมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ นักท่องเที่ยวจะต้องยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะใด เช่น แหล่งท่องเที่ยวปิด รถเสีย ห้องพักเต็ม ฯลฯ และต้องยอมรับกับความผิดหวังที่เกิดขึ้นหรือเลิกล้มความต้องการเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถ เช่น เกิดน้ำท่วม จนไม่สามารถเดินทางไปที่ท่องเที่ยวได้

ทฤษฎีของการจูงใจ (Theories of Motivation)

ทฤษฎีแรงจูงใจและภายนอก (Gagne & Deci, 2005)

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการเสาะแสวงหาของตนเอง โดยความต้องการมีความสามารถ ความต้องการลิขิตด้วยตนเองและปัจจัยภายในงานหรือสิ่งที่จะทำ

แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมใดออกมาโดยต้องอาศัยสิ่งจูงใจภายนอก (Extrinsic Incentives) รางวัล แรงเสริมหรือกฎข้อบังคับมาเป็นเงื่อนไขตัวกำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมา โดยสิ่งจูงใจภายนอกที่ใช้อาจอาศัยสิ่งจูงใจภายนอกทางบวกเพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ดำรงอยู่และมีความเข้มข้นในการแสดงพฤติกรรมนั้น ได้แก่ การให้รางวัลหรือให้ได้รับผลลัพธ์ในทางบวก หลังจากได้กระทำพฤติกรรมนั้น เช่น การแสดงความชื่นชมยกย่อง การให้รางวัล ของขวัญหรือเงินเป็นต้น หรืออาจให้สิ่งจูงใจภายนอกทางลบ เช่น เงื่อนไขข้อบังคับ กฎระเบียบ การกำหนดเวลา เป็นตัวจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สันติ เกียรติธรรม (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัย แรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.90 , S.D. = 0.49) แรงจูงใจด้านบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.24, S.D. = 0.68) และแรงจูงใจด้านอารมณ์ ความรู้สึก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.61) แรงจูงใจในการเลือกใช้บริการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สว่น้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยรวมอยู่ในระดับมากคือ ด้านกายภาพ ด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ ด้านการพัฒนาตนเอง แต่มีแรงจูงใจด้านวัฒนธรรมรายช้อยู่ในระดับปานกลางคือ เพื่อเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ใกล้เคียง ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.94) ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำที่มีรายได้ ภูมิฐานะแตกต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปผลการวิจัยแรงจูงใจในการเลือกในการเลือกใช้บริการสวนน้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีแรงจูงใจด้านบุคคล ด้านอารมณ์ ความรู้สึก อยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีแรงจูงใจด้านวัฒนธรรมรายช้อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ และภูมิฐานะที่แตกต่างกันส่งผลต่อแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ธรา สุขศิริ (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง แรงจูงใจและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อด้านสภาพแวดล้อมและด้านการจัดการในอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 15-25 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีสถานภาพโสดมีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และมีภูมิฐานะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวมีอยู่ด้วยกัน 3 แรงจูงใจ ได้แก่ 1.แรงจูงใจในด้านการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม 2.แรงจูงใจในด้านเกียรติภูมิ และ 3.แรงจูงใจในด้านการพักผ่อน นักท่องเที่ยวมีทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีมาก เพศของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อคุณลักษณะด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันทำให้เกิดแรงจูงใจในด้านการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ อาชีพ สถานภาพ และรายได้ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันทำให้เกิดแรงจูงใจในด้านเกียรติภูมิแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ และภูมิฐานะ ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันทำให้เกิดแรงจูงใจในด้านการพักผ่อนแตกต่างกัน ได้แก่ อาชีพ แรงจูงใจในด้านการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อทัศนคติมากที่สุด (β 0.321) รองลงมาคือ แรงจูงใจในด้านการพักผ่อน (β 0.170) และแรงจูงใจในด้านเกียรติภูมิ (β 0.029)

จุฑารัตน์ เพ็ชรประคอง และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า (1) นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการมาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) นักท่องเที่ยวที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิฐานะแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการมาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาแตกต่างกัน ผู้ประกอบการหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการจัดการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การคมนาคม การประชาสัมพันธ์ อำนวยความสะดวกตามลำดับเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยว รวมถึงควรจัดบริการการท่องเที่ยวที่ เหมาะสมตามกลุ่มอายุ รายได้ และภูมิฐานะของนักท่องเที่ยว

ฐิติพร คณาวงษ์ (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง สัมฤทธิผลการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโครงการ “12 เมืองต้องห้ามพลาด” ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุ 20-39 ปี สถานภาพโสดและมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้การประชาสัมพันธ์โครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาดผ่านสื่อออนไลน์ และอาชีพข้าราชการมีความสัมพันธ์กับการรับรู้การประชาสัมพันธ์โครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาดผ่านสื่อมวลชน ในส่วนของแรงจูงใจในการตัดสินใจท่องเที่ยวในโครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาด พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีแรงจูงใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในประเด็น “อ่อนคลายจากความเครียด” และ ประเด็น “สถานที่ถ่ายรูปลวยงาม” ระดับมากที่สุด ซึ่งจากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศชายจะมีแรงจูงใจในการตัดสินใจท่องเที่ยวใน 12 เมืองต้องห้ามพลาดน้อยกว่านักท่องเที่ยวเพศหญิง และนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจะมีแรงจูงใจในการตัดสินใจท่องเที่ยวใน 12 เมืองต้องห้ามพลาดมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานด้านรับรู้การประชาสัมพันธ์ที่มีผลกับแรงจูงใจในการตัดสินใจท่องเที่ยวในโครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาด พบว่า การรับรู้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และสื่อของ ททท. และพันธมิตรมีผลต่อแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาด และในส่วนของผลการวิจัยด้านความคิดเห็นต่อโครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาด พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในประเด็น “แหล่งท่องเที่ยวสวยงามน่าประทับใจ”

เมลตา ธนิตนนท์ (2560) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวบ้านบางเขน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 21 - 30 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนมากเป็นนักเรียน - นิสิต - นักศึกษา และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท เมื่อ ทาการวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจและความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันด้านเพศ อายุ และอาชีพ ให้ค่าเฉลี่ยระดับ ความสำคัญของแรงจูงใจในการมาเที่ยวบ้านบางเขนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับด้านความพึงพอใจพบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันด้านอายุ สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ให้ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในการมาเที่ยวบ้านบางเขนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยสามารถนำไปช่วยปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ สามารถนำเสนอรูปแบบการจัดแสดงและกิจกรรมให้แปลกใหม่ น่าสนใจ รวมถึงปรับปรุงเพิ่มเติมด้าน ผลิตภัณฑ์ การบริการ และการประชาสัมพันธ์ และยังสามารถนำเสนอแก่หน่วยงานที่ดูแลด้านการ ท่องเที่ยว เป็นประโยชน์ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อื่น ๆ หรือที่ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียง กันกับบ้านบางเขน ให้สามารถนำเสนอในรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และนำไปสู่การดึงดูดให้มีการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องแรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เนื่องจากไม่ทราบขนาดกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอน จึงใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรตาม (Cochran, 1997) ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 385 คน เพื่อป้องกันการผิดพลาดในการเก็บจำนวนตัวอย่าง คณะผู้วิจัยจึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอีก 15 คน รวมทั้งหมด 400 คน โดยเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 ชุด ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคม 2562

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างเป็นคำถามแบบปลายปิด ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวที่แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เป็นคำถามแบบปลายปิด และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวที่แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี โดยเป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวัดระดับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับแรงจูงใจแต่ละช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีแรงจูงใจ/ความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัย ได้ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผลข้อมูลอัตราภาคชั้น โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างของอัตราภาคชั้นจะได้ช่วงระหว่างชั้นเท่ากับ 0.8 คะแนน และนำมาจัดช่วงคะแนนและเกณฑ์ความหมายของระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการ/ความเหมาะสม/แรงจูงใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความต้องการ/ความเหมาะสม/แรงจูงใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความต้องการ/ความเหมาะสม/แรงจูงใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความต้องการ/ความเหมาะสม/แรงจูงใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความต้องการ/ความเหมาะสม/แรงจูงใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณสถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี โดยมีรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	181	45.25
2. หญิง	219	54.75
รวม	400	100

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
1. ต่ำกว่า 20 ปี	121	30.25
2. 20 - 30 ปี	241	60.25
3. 31 - 40 ปี	38	9.50
4. 41 - 50 ปี	0	0.00
5. 51 - 60 ปี	0	0.00
6. 60 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	400	100
ระดับการศึกษา		
1. เทียบเท่า/ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	128	32.00
2. เทียบเท่า/ต่ำกว่า ปวช.	53	13.25
3. ปริญญาตรี	218	54.50
4. ปริญญาโท	1	0.25
รวม	400	100
ภูมิภาคที่อาศัยอยู่		
1. ภาคเหนือ	54	13.50
2. ภาคกลาง	3	0.75
3. ภาคใต้	1	0.25
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	340	85.00
5. ภาคตะวันออก	1	0.25
6. ภาคตะวันตก	1	0.25
รวม	400	100
อาชีพ		
ข้าราชการ	29	7.25
พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	1	0.25
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	11	2.75
พนักงานเอกชน	1	0.25
เกษตรกร	0	0.00
นักเรียน/นักศึกษา	358	89.50
อื่นๆ (ไปรตระบุ)	0	0.00
รวม	400	100

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสาร		
หนังสือพิมพ์	0	0.00
อินเทอร์เน็ต	363	90.75
วารสาร/นิตยสาร/คู่มือการเดินทาง	1	3.00
วิทยุ/โทรทัศน์	0	0.00
เพื่อน/ญาติ	36	9.00
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ททท.	0	0.00
บริษัททัวร์	0	0.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อยู่ในช่วงอายุ 20 – 30 ปี มากที่สุด รองลงมาคืออยู่ในช่วงอายุ ต่ำกว่า 20 ปี และน้อยที่สุดคือ อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี ประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด รองลงมาคือประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ และน้อยที่สุดคือประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคืออยู่ในระดับเทียบเท่า/ต่ำกว่ามัธยมศึกษา และน้อยที่สุดคืออยู่ในระดับเทียบเท่า/ต่ำกว่า ปวช. ภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมาคืออยู่ในภาคเหนือ และน้อยที่สุดคืออยู่ในภาคกลาง และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือผ่านทางเพื่อน/ญาติ

จากการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวที่แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ด้านวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว ด้านความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยว ด้านความสนใจเฉพาะ/พิเศษในการเดินทาง ด้านช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ด้านประเภทการเดินทาง และด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว		
พักผ่อน/ท่องเที่ยว	46	11.50
ทัศนศึกษา/แสวงหาความรู้	352	88.00
อื่นๆ	2	0.50
รวม	400	100

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยว		
มาครั้งแรก	335	83.75
1 ครั้ง/เดือน	61	15.25
2 ครั้ง/เดือน	4	1.00
3 ครั้ง/เดือน	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100
ความสนใจเฉพาะ/พิเศษในการเดินทาง		
ศึกษาหาความรู้	331	82.75
ต้องการประสบการณ์ใหม่	69	17.25
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100
ช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทาง		
วันธรรมดา	296	74.00
วันหยุดสุดสัปดาห์	101	25.25
วันหยุดนักขัตฤกษ์	3	0.75
รวม	400	100
ประเภทการเดินทาง		
มาคนเดียว	31	7.75
มากับครอบครัว	81	20.25
มาเป็นกลุ่ม	288	72.00
มากับบริษัททัวร์	0	0.00
รวม	400	100
ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว		
ต่ำกว่า 500 บาท	399	99.75
501 – 1,000 บาท	1	0.25
มากกว่า 1,000 บาท	0	0.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ด้านวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทัศนศึกษา/แสวงหาความรู้ มากที่สุด รองลงมาคือเพื่อพักผ่อน/ท่องเที่ยว และน้อยที่สุดคือ อื่นๆเป็นการเดินทางมาเยี่ยมญาติ ตามลำดับ ด้านความถี่ของการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เดินทางท่องเที่ยว พบว่า มีความถี่ในการเดินทางเป็นการเดินทางมาครั้งแรกมากที่สุด รองลงมาคือเดินทางมา 1 ครั้ง/เดือน และน้อยที่สุดคือ 2 ครั้ง/เดือน ตามลำดับ ด้านความสนใจเฉพาะ/พิเศษในการเดินทาง พบว่า มีความสนใจเฉพาะ/พิเศษในการเดินทางศึกษาหาความรู้มากที่สุด รองลงมาคือต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ตามลำดับ ด้านช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า ช่วงเวลาที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวคือวันธรรมดามากที่สุด รองลงมาคือในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ และน้อยที่สุดคือในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตามลำดับ ด้านประเภทของการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามจะเดินทางแบบเป็นกลุ่มมากที่สุด รองลงมาคือมาครอบครัว และน้อยที่สุดคือเดินทางมาคนเดียว ตามลำดับ ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว พบว่า ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเดินทางต่ำกว่า 500 บาท มากที่สุด รองลงมาคือใช้จ่าย 501 – 1,000 บาท ตามลำดับ

จากการศึกษาแรงจูงใจภายในของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ด้านความต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ด้านความต้องการเฉพาะเจาะจงด้านประวัติศาสตร์ ด้านความพร้อมในการเดินทางท่องเที่ยว/ศึกษาข้อมูลก่อนเดินทาง/มีการวางแผนท่องเที่ยวไว้ล่วงหน้า/มีความพร้อมทางด้านจิตใจ และด้านความคุ้มค่าในการมาท่องเที่ยวที่แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องแรงจูงใจภายในของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยว

แรงจูงใจภายในที่ทำให้ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว	(\bar{x})	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. ความต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ	4.34	0.52	มากที่สุด
2. ความต้องการเฉพาะเจาะจงด้านประวัติศาสตร์	4.54	0.56	มากที่สุด
3. ความพร้อมในการเดินทางท่องเที่ยวท่านศึกษาข้อมูลก่อนเดินทาง/มีการวางแผนท่องเที่ยวไว้ล่วงหน้า/มีความพร้อมทางด้านจิตใจ	3.87	0.74	มาก
4. ความคุ้มค่าในการมาท่องเที่ยวที่แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี	4.36	0.63	มากที่สุด
รวม	4.27	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแรงจูงใจภายในด้านความต้องการเฉพาะเจาะจงด้านประวัติศาสตร์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่าในการมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ด้านต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากการศึกษาแรงจูงใจภายนอกของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความสามารถในการเข้าถึง และด้านบุคลากร ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องแรงจูงใจภายนอกของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยว

แรงจูงใจภายนอกที่ทำให้ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว	(\bar{X})	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. ด้านการประชาสัมพันธ์ ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของแหล่งท่องเที่ยวผ่านทาง Facebook/การบอกต่อจากญาติ เพื่อน/หนังสือพิมพ์ เป็นต้น	4.62	0.54	มากที่สุด
2. ความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนที่ 1 พิพิธภัณฑฯ ซึ่งจัดแสดงรูปภาพ ประวัติความเป็นมา ส่วนที่ 2 เป็นการจำลองที่พักอาศัยของท่านโฮจิมินห์ เป็นต้น	4.55	0.55	มากที่สุด
3. ด้านความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย/กล้อง CCTV/ถังดับเพลิง เป็นต้น	3.88	0.63	มาก
4. ด้านความสามารถในการเข้า มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน/รถโดยสารประจำทางเข้าถึงได้สะดวก	3.87	0.64	มาก
5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีลานจอดรถรองรับได้ 30 คัน/ทางลาดสำหรับผู้พิการ/ห้องน้ำสำหรับผู้พิการ/บริการน้ำดื่มฟรี	3.81	0.65	มาก
6. ด้านบุคลากร วิทยากรอธิบายเข้าใจง่าย และให้ความรู้ดี เป็นอย่างดี สามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าใจได้เป็นอย่างดี	4.75	0.44	มากที่สุด
รวม	4.25	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแรงจูงใจภายนอกด้านบุคลากร วิทยากรอธิบายเข้าใจง่าย และให้ความรู้ดีอย่างดี สามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ดีมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการประชาสัมพันธ์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของแหล่งท่องเที่ยวผ่านทาง Facebook/การบอกต่อจากญาติ เพื่อน/หนังสือพิมพ์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือด้านความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนที่ 1 พิพิธภัณฑฯ ซึ่งจัดแสดงรูปภาพ ประวัติความเป็นมา ส่วนที่ 2 เป็นการจำลองที่พักอาศัยของท่านโฮจิมินห์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

การศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เป็นครั้งแรกและเดินทางมาแบบเป็นกลุ่ม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมลดา ธนิตนนท์ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวบ้านบางเขน โดยในการวิจัยครั้งนี้มีพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่มายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาบ้านบางเขนเป็นครั้งแรก โดยมาเข้าชมกับกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว คือ เพื่อทัศนศึกษา/แสวงหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen (1979) ที่ได้เสนอรูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวไว้ประการหนึ่ง คือ นักท่องเที่ยวมุ่งหาประสบการณ์ (The Experiential Tourists) จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริง นักท่องเที่ยวประเภทนี้สนใจศึกษาและได้รับประสบการณ์ที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปสัมผัส

ด้านแรงจูงใจภายในที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มายังแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านความต้องการเฉพาะเจาะจงด้านประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรา สุขศิริ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อด้านสภาพแวดล้อมและด้านการจัดการในอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ได้ศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์พิมายส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มีแรงจูงใจในด้านการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เพราะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในด้านสถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ต้องการที่จะแสวงหาความรู้ ศึกษาเรื่องราวความเป็นมา รวมไปถึงการศึกษาวัฒนธรรมของผู้คนสมัยก่อน

ในด้านของความต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ นักท่องเที่ยวมีระดับแรงจูงใจในระดับ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ เกิงสุวรรณ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำด้านการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการใช้บริการสวนน้ำเป็นการได้รับความรู้ใหม่ๆ ประสบการณ์จากการใช้บริการสวนน้ำ พัฒนาทักษะด้านสรีระต่างๆ เกิดความคล่องตัวยืดหยุ่น โดยเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ให้นักท่องเที่ยว

ด้านแรงจูงใจภายนอกของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแรงจูงใจภายนอกด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวมีระดับแรงจูงใจในระดับ มาก เพราะสถานที่ท่องเที่ยว มีลานจอดรถรองรับได้ 30 คัน ทางลาดสำหรับผู้พิการ ห้องน้ำสำหรับผู้พิการ และบริการน้ำดื่มฟรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ เพ็ชรประคอง และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า แรงจูงใจด้านอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับ มาก เพราะ มีป้ายบอกทางชัดเจน มีสถานที่สะอาดและเพียงพอ มีร้านอาหารสุขอนามัยและราคาถูก มีถังขยะ แก้วน้ำ มีสถานที่จอดรถเหมาะสม

ด้านแรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะนักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของแหล่งท่องเที่ยวผ่านทาง Facebook การบอกต่อจากญาติ หรือเพื่อน หนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ เพ็ชรประคอง และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษา พบว่า แรงจูงใจด้านการประชาสัมพันธ์ ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับ มาก เพราะ นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลจากแหล่งและสื่อออนไลน์ คนรู้จัก และ ททท. แต่ไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จูฑิพร คณาวงษ์ (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ เรื่อง สัมฤทธิ์ผลการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโครงการ “12 เมืองต้องห้ามพลาด” ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยในการวิจัยครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในประเด็น “ผ่อนคลายจากความเครียด” และ ประเด็น “สถานที่ถ่ายรูปสวยงาม” ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการสำรวจแรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรปรับปรุงแก้ไขด้านความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ในส่วนของพิพิธภัณฑ์ควรมีรูปแบบใหม่ๆ ในการจัดแสดงรูปภาพและประวัติความเป็นมา ให้น่าสนใจและน่าดึงดูดมากกว่านี้ หรือควรมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะสามารถทำได้ในขณะที่เดินชมพิพิธภัณฑ์ เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าชมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาปรับปรุงด้านของความสามารถในการเข้าถึง ควรมีป้ายบอกทางเป็นระยะๆ เพราะเนื่องจากแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งอาจจะเข้าถึงได้ยาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มของนักท่องเที่ยวชาวไทย จึงควรมีการศึกษาของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติว่ามีแรงจูงใจและพฤติกรรมในการเดินทางเข้ามาแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี เพราะเนื่องจากที่แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวโฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานี มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเยี่ยมชมด้วยเช่นกัน และมีแรงจูงใจและพฤติกรรมอย่างไรมีความเหมือนหรือแตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. ควรทำการศึกษาเรื่องของ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ของแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์จังหวัดอุดรธานี เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ จังหวัดอุดรธานีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จุฑารัตน์ เพ็ชรประคอง. (2561). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. ปารีชาต. 31(3). 178-184.

จูฑิพร คณาวงษ์. (2558). สัมฤทธิ์ผลการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโครงการ “12 เมืองต้องห้ามพลาด” ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ธรา สุขศิริ. (2559). แรงจูงใจและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อคุณลักษณะด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- ปราโมชน์ รอดจำรัส. (2557). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2Vbsdpl>
- เมตตา ธนิตนนท์. (2560). การศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวบ้านบางเขน. (การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- สันติ เกิ่งสุวรรณ. (2558). แรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสวนน้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย. (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2t8TNom>
- สำนักงานจังหวัดอุดรธานี. (2559). ข้อมูลทั่วไปจังหวัดจังหวัดอุดรธานี. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2562 จาก <https://bit.ly/31TtdBG>
- Cohen. (1979). รูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2562 จาก <https://bit.ly/2AnXZWz>
- Gagne, M., & Deci, E. (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 26, 331-362. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561 จาก <https://bit.ly/2r8dLba>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี มินตรา แสงลี¹, สุภาวดี พิมมะทา², เอกชัย สิทำมา³

^{1,2,3}สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
Email : S59123458132@ssru.co.th¹, S59123458135@ssru.co.th², Ekkachai.si@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานีและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างไม่ใช้ความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจาก ตัวแทนชุมชนจำนวน 10 ราย เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างต่อตัวแทนชุมชน ใช้แนวคิดวิถีชีวิตในการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรมต่าง ๆ (Activities) พบว่าชุมชนมีความพร้อมในการพัฒนา ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิตชุมชน ส่วนองค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจะต้องมีการพัฒนาต่อไป แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมุ่งเน้น 1.) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เหมาะสม มีการส่งเสริมให้รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่หลากหลายหาเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของชุมชน รูปแบบเชิงวิถีชุมชนเฉพาะตัวให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างความแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอื่นๆ 2.) แสวงหาโอกาสในการขยายตลาด โดยเฉพาะตลาดในประเทศ และขยายเครือข่ายการตลาดจากในประเทศไปต่างประเทศ

คำสำคัญ : วิถีชีวิต, การพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวโดยชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Guidelines for community-based tourism development of Bann Dongyang Pornphiboon in Udonthani province

Mintra Sanglee¹, Suphawadee Phimmatha², Ekkachai Sithamma³

^{1,2,3}Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences
Suan Sunandha Rajabhat University

Email : S59123458132@ssru.co.th¹, S59123458135@ssru.co.th², Ekkachai.si@ssru.ac.th³

Abstract

The purpose of this research is to study the potential of tourist attractions of Bann Dongyang - Pornphiboon, Udon Thani Province and offer the community based tourism development to Bann Dongyang - Pornphiboon, Udon Thani Province. There is quality data collected by purposive sampling from 10 community representatives. The instrument used for data collection is semi- structured interview with use legacy of life in studying community ways of life in tourist attractions and tourism development theory. such as attraction, accessibility, accommodations, and activities.

The result revealed that the community potential is ready for development in tourism resource and participation which consists of tourist sites in the community lifestyle. The facilities in the community tourist attractions, there must be further development. Community tourism development guidelines should focus on 1. Develop tourism patterns by suitable communities and promoting tourism forms by various communities to find out the identity or strengths of the community In terms of facilities to make a difference to the tourist sites by other communities 2. Find opportunities to expand the market especially the domestic market And expanding the marketing network from domestic to foreign countries

Keywords : Way of life, Tourism development, Community based tourism

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในประเทศไทยมีการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็นหลากหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเฉพาะทาง เป็นต้น นอกจากนี้ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้พิจารณาจากความต้องการหรือพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมทำให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่เพิ่มขึ้น (Tangmo, 2010)

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว นักทัศนอาจร และผู้มาเยือนทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ประกอบกับระบบการคมนาคมขนส่งที่สามารถติดต่อเชื่อมโยงกับจังหวัดต่าง ๆ ทั้งใกล้และไกลได้อย่าง สะดวก รวดเร็ว และจากการที่ผู้มาเยือนจังหวัดอุดรธานีเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการปรับปรุงและ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะรองรับผู้มาเยือน ขณะเดียวกันสิ่งที่จะต้องทำควบคู่กันไป คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้เกิดขึ้น เพราะแหล่งท่องเที่ยวใหม่จะช่วยขยายระยะเวลาการพักของนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น อุดรธานีจึงเป็นเมืองแห่งมรดกโลกในแถบอีสานเหนือ ที่มีบ้านเชียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีที่สำคัญและยังมีแหล่งผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าทอและเครื่องปั้นดินเผา ผ้าทอฝีมือชาวบ้านเชื้อสายไทยพวน กลุ่มทอผ้าเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน มีจุดเด่นอยู่ที่การนำธรรมชาติโดยรอบมาเป็นต้นแบบในการ สร้างสรรค์ลวดลาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

ชุมชนบ้านดงยาง-พรพิบูลย์ เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเพื่อไปเยี่ยมชมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน ร่วมทำกิจกรรมการเยี่ยมชม ทอผ้ามัดหมี่ เย็บหมี่ ชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์มีสัญลักษณ์ คือ หม้อนิล อุปกรณ์สำคัญในการเยี่ยมชม ด้วยเรื่องราวเอกลักษณ์ วิถีชุมชนเหล่านี้สามารถนำไปต่อยอดการทำประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเมืองหลัก และเมืองรองรวมถึงเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ชุมชนกับการตลาดท่องเที่ยวออนไลน์นำมาซึ่งรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Taweesak Kampong, 2561)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจากความสำคัญข้างต้น คณะผู้ศึกษาจึงได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญที่จะศึกษาวิถีชีวิตและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีวิถีชีวิต

วิถีชีวิตหมายถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ โดยการสะท้อนพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงถึงทัศนคติค่านิยมวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีศีลธรรมและคุณธรรมจนกลายเป็นแบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แผนกฎเกณฑ์ที่สามารถร่วมกันปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง พวงเพชร สุรัตน์วิกุล (2544) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต (Way of life) ไว้ว่า วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอนพฤติกรรม ต่างๆที่มนุษย์ทำ ไม่ว่าจะเป็นการแปรงฟันสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องประดับตลอดจนการเล่นกีฬา ดูโทรทัศน์ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้นวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของครอบครัวเศรษฐกิจการ ปกครองการศึกษาศาสนาเป็นต้นวัฒนธรรมจะกำหนดว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดีสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดรวมทั้งเป้าหมาย ในชีวิตว่าควรเป็นอย่างไรฉะนั้นกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการกินการดื่ม การพูด การอ่าน การเขียนการคิดการทำงานการเล่นการติดต่อสัมพันธ์ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้นวัฒนธรรม จึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม วิถีชีวิตของคนถูกกำหนดให้แตกต่างกันด้วยวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆเช่น ชาวเขาก็แตกต่างจาก ชาวเมืองคนไทยอิสลามก็แตกต่างจากคนไทยพุทธดังนั้นวิถีชีวิตของชาวไทยหรือต่างชาติที่ดีจะมีวิถีชีวิต ที่เป็นลักษณะของตนเองจึงไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครสูงหรือต่ำ ถ้าหลังป่าเถื่อนกว่าอีกวัฒนธรรมหนึ่งและ วิถีชีวิตของคนในสังคมนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม จำเป็นที่ต้องเรียนรู้ปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งใหม่ๆเพื่อการอยู่รอดแต่สิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตคือคติ ธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งปัจจัยสี่จึงทำให้มนุษย์จำเป็น ต้องการแลกเปลี่ยนการผลิตซึ่งกันและกันในชุมชน (สุพัตรา สุภาพ, 2541) วิถีชีวิตจึงเป็นการสรุปความคิดและแนวการปฏิบัติตนของชุมชนนั้นๆซึ่งโดยทั่วไปแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนนั้นๆที่มีคุณค่าเกิดจากการรวบรวม จากประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญแก่ความเป็นคนและหล่อหลอมกลมกลืนกันในชุมชนซึ่งก่อให้เกิด แรงผลักดันในการพัฒนาชุมชนที่สำคัญซึ่งหากต้องการเข้าใจชุมชนจะต้องศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2540) ผู้วิจัยใช้แนวคิดวิถีชีวิต ในการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนศรีวัง วิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตของชุมชน การให้ความหมายของชุมชนศรีวัง ซึ่งชาวบ้านใช้วิถีชีวิตแบบสุขสงบ มีการดำเนินชีวิต อย่างพอเพียง มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และท่ามกลางพื้นที่และทรัพยากรที่มี

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยว

กุลวดี ละม้ายเงิน (2559) กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียกว่า 5As ได้แก่ 1.ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความ สนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจากมี ความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่าง ๆ ป่าที่มีพันธุ์ไม้โบราณชาติ หรือความงามดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในภูเขา 2.ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของ นักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความ สะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่ง ท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบาย 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใด สถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่ง ท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ 4. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ต้องการ คือ ที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทางไปท่องเที่ยวที่นั่นบางครั้งอาจมีการนอนพักค้าง ภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการ ที่พัก แรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย 5. กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ำรำ การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวแบบ มวลชน (Mass Tourism) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายใน แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ผู้สนใจเฉพาะ เช่น กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มนักผจญภัย กลุ่มนักวิชาการ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งอำนวยความสะดวก

แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) คือ การจัดการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน คำว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีพัฒนาการมาจากการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วม ของประชาชนและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน (Community Based Sustainable Tourism) (พจนานุกรม, 2540) การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ (วิระพล ทองมา และประเจต อำนาจ, 2547)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี มีแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. คณะผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนดงยางพรพิบูลย์ด้านลักษณะทางกายภาพ ประวัติความเป็นมา สังคม วัฒนธรรม สภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลักษณะการท่องเที่ยว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้
2. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและใช้กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษากรอบแนวคิดและประเด็นที่ตั้งไว้ จากผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งหมด 10 คน โดยแนวคำถามเป็นแบบปลายเปิดเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามเพื่อให้ได้ประเด็นคำถามที่ครอบคลุม โดยทั้งนี้จะตั้งอยู่บนความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับสถานการณ์

ผลการวิจัย

จากการเข้าสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี องค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและชมรมการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนพบว่า ชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์มีวิถีชีวิตชุมชนที่ยาวนาน ตั้งอยู่ในอำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี เป็นหมู่บ้านแฝด เกิดจากการผสมระหว่าง 2 ชุมชน คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บ้านดงยาง และ บ้านพรพิบูลย์ ซึ่งเคยเป็นเขตปกครองเดียวกัน ในอดีตเป็นชุมชนที่อยู่ร่วมกันของคนสามเผ่า คือ โคราช ร้อยเอ็ด และโยธธา ซึ่งย้ายมาตั้งรกรากในชุมชนนี้ ก่อนชาวบ้านดงยางมีความประสงค์จะแยกหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจึงประชุมประชาคมหมู่บ้าน และมีมติขอแยกหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2544 เพื่อการปกครอง และพัฒนาให้ทั่วถึง แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่มาของชื่อ บ้านดงยาง เนื่องจากบริเวณป่าที่บุกเบิกมีต้นยางป่าอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกชื่อจนคุ้นเคยว่า “บ้านดงยาง” นั่นเอง บ้านพรพิบูลย์ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยมีผู้นำในการตั้งหมู่บ้าน คือ นายนิพนธ์ ศรีเดช หมู่บ้านตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย (พระราชกฤษฎีกาตั้งหมู่บ้าน) เมื่อ พ.ศ. 2544 โดย “พิบูลย์” คือชื่อของหลวงปู่ที่ได้ตั้งอำเภอพิบูลย์รักษ์ขึ้น จึงตั้งชื่อนี้เพื่อให้สอดคล้องกัน โดยชุมชนมีเนื้อที่ทั้งหมด 3,500 ไร่ ทิศเหนือ ติดบ้านนายม ต.ดอนกลอย ทิศใต้ ติดบ้านโพธิ์ ทิศตะวันออก ติดบ้านดงไร่ และ ทิศตะวันตก ติดบ้านดงยาง คนในชุมชนประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม และ อาชีพเสริม คือ การทำผ้ามัดหมี่ย้อมคราม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และลดรายจ่ายต่อครัวเรือนลง มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวชุมชน คือ ดอนปู่ตา นอกจากนี้ ยังมีวัดอีก 3 วัด มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 โรงเรียน และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 ศูนย์ โดยการดูแลแบ่งเป็น 5 คุ่ม มีประธานคุ้มทั้งสิ้น 5 คน โดยมีคำขวัญประจำหมู่บ้าน ดังนี้ “ผ้าครามงามยังมีต้นสอ ร่วมสืบทอดยาย่าสู่เหลนหลาน พัฒนาสู่สากลจนเชี่ยวชาญ เป็นตำนานครามแพรว พิบูลย์ภักดิ์” ตราสัญลักษณ์ ประจำหมู่บ้านคือหมอนิล หมอนิล คือ อุปกรณ์สำคัญในการย้อมคราม ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรายได้สำคัญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวชุมชน บ้านดงยาง-พรพิบูลย์ โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่า หมอนิล เปรียบเสมือนกับคนที่มีชีวิต ชอบการยกย่อง การยกยอบให้พูดเพราะๆ โดยมีความต้องการปรับปรุง ก่อนทำการย้อมครามจริง เพื่อให้หมอนิลย้อมสีติดดี ได้แก่ มะขามเปียก สับปะรด มะเฟือง อ้อย เหล้าโทขาว สำหรับส่วนผสมของการย้อมครามจริง ได้แก่ เนื้อคราม และ น้ำด่าง (เกิดจากใบไม้เผาแล้ว) ใช้สำหรับย้อมผ้าให้เป็นสีคราม

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวและดำเนินชุมชนที่มีความสอดคล้องต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งสามารถสรุปได้ตามทฤษฎีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5As ได้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี มีกิจกรรมหลักที่สำคัญคือ การทอผ้ามัดหมี่ย้อมครามธรรมชาติ เป็นภูมิปัญญาที่มีแค่ในเขต อำเภอพิบูลย์รักษ์เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ผ้าย้อมหมอนิล” หรือ “ผ้าซุบหมอนิล” เป็นการใช้สีครามธรรมชาติในการย้อมผ้าฝ้าย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรฯได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้ามัดหมี่ย้อมครามจากบรรพบุรุษ โดยตอนแรกเป็นการทอผ้าเพื่อใช้ในบ้านและใช้ ประกอบพิธีกรรม ต่อมาได้พัฒนาฝีมือและทักษะการทอผ้าโดยใช้สารเคมีให้เกิดลวดลายและสีสันทันสมัยตามความต้องการของตลาด ต่อมากลุ่มได้รับคำแนะนำจากลูกค้าบางราย เนื่องจากผ้าย้อมคราม ที่กลุ่มผลิตมีสีเข้มไม่เหมาะกับสีผิวของลูกค้า น่าจะทำให้สีอ่อนลงและดูเป็นธรรมชาติ มากขึ้น กลุ่มจึงได้คิดค้นและพัฒนาวิธีการย้อมคราม เพื่อให้สีผ้าดูอ่อนลงตรงตามความต้องการของลูกค้า โดยนำผ้าไปหมักโคลน ทำให้ผ้าสีอ่อนและนุ่มขึ้น ไม่มีกลิ่นเหม็นของคราม เป็นที่นิยมของลูกค้าจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผ้ามัดหมี่ย้อมครามพิบูลย์รักษ์เป็นผ้าฝ้ายมัดหมี่ที่ทอมือเน้นคุณภาพ ความประณีตในการทอเนื้อหนานุ่มสีไม่ตกเมื่อสวมใส่แล้วซับเหงื่อเย็น

2. การเข้าถึง (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี มีสภาพของเส้นทางการเดินทางที่สะดวกโดยเฉพาะเส้นทางหลักในการเดินทาง นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หลายเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวถนนลาดยางสายหลัก ถนนเส้น อำเภอหนองหาน - อำเภอเพ็ญ เลี้ยวเข้าทางหลวงชนบท สายบ้านดงยาง – บ้านนาบกหงษ์เป็นถนน 2 เลนส์ค่อนข้างแคบ ทำให้การจราจร ต้องใช้ความระมัดระวัง สภาพการเข้าถึง

3. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities) แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี มีร้านค้า ร้านอาหาร แต่ยังมีจุดอ่อนในชุมชน เช่น ห้องน้ำที่ให้บริการนักท่องเที่ยวจำนวนไม่เพียงพอ และยังมีสถานที่รองรับที่จำกัด เนื่องจากเป็นสถานที่ตั้งในเขตชุมชน ถ้านักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเป็นจำนวนมากต้องโทรไปแจ้งก่อน เพราะว่ามีสถานที่ที่จะไม่สามารถรองรับได้

4. ที่พัก (Accommodation) ทางชมรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรดงยางและคนในชุมชนได้ร่วมกันจัดให้มีที่พักที่รองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด หรือมีความต้องการที่จะสัมผัสวัฒนธรรมของคนในชุมชน โดยมีการจัดทำที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถมาเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้านได้ และสมาชิกในบ้านก็มีความยินดีและเต็มใจต้อนรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว และพานักท่องเที่ยวเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน เช่น ใสบาตรตอนเช้า เดินชมสวนครามและขั้นตอนการทำผ้ามัดหมี่ย้อมคราม รวมไปถึงการร่วมรับประทานอาหารกับเจ้าของบ้าน เป็นต้น

5. กิจกรรมต่าง ๆ (Activities) แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี นอกจากจะพาทำกิจกรรมเกี่ยวกับการทำผ้ามัดหมี่ย้อมครามแล้ว และยังมีบริการด้านวิชาการ การศึกษาดูงานการทำผ้ามัดหมี่ย้อมครามแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยทำการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการ สัมภาษณ์ และการทบทวนเอกสาร จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มานำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาด้วยการ เชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกันตามกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตชุมชนที่ยาวนาน คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพหลัก ที่มีมา ตั้งแต่อดีต คือ เกษตรกรรมและมีอาชีพเสริม คือ การทำผ้ามัดหมี่ย้อมคราม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น ในการย้อมผ้านั้น ชาวบ้านจะมีอุปกรณ์สำคัญในการย้อมครามนั้นคือหม้อมินิล ซึ่งการย้อมผ้านั้นถือเป็นอีก หนึ่งรายได้สำคัญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวชุมชน โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่า หม้อมินิล เปรียบเสมือนกับ คนที่มีชีวิต ชอบการยกย่อง การพูดคุยยอ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับผลวิจัยของพงเพชร สุรัตน์กวี กุล (2544) ที่ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต (Way of life) ไว้ว่า วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมถูกกำหนดโดย วัฒนธรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอนพฤติกรรม ต่างๆที่มนุษย์ทำ ไม่ว่าจะเป็นการ แปร่งฟันสวมใส่เสื้อผ้าเครื่องประดับตลอดจนการเล่นกีฬา ดูโทรทัศน์ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรม ทั้งสิ้นวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของครอบครัวเศรษฐกิจ ปกครองการศึกษาศาสนา นอกจากนี้ ชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ยังเป็นแหล่งรวบรวมภูมิปัญญาการทำผ้ามัดหมี่ย้อมครามพื้นบ้าน แต่มีบุคคลากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้ามัดหมี่ย้อมครามที่คอยให้ความรู้ยังไม่เพียงพอในแต่ละวัน รวมถึงองค์ประกอบด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ต่าง ๆ มีความเอื้ออำนวยต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ปัญหาที่พบคือยังขาดการพัฒนากระบวนการบริการ และงบประมาณในการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ตลาดต้องการได้เท่าที่ควร ฉะนั้น จากการศึกษาได้สอบถามข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว จึงวิเคราะห์องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ ได้หลายประการซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของพยอม ธรรมบุตร (2549) ที่ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้าง พื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) 2) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พัก แรมประเภทต่างๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่างๆกันซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างๆกันได้แก่ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ชานูนาศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวก 3) แหล่งท่องเที่ยว(Attraction)นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ สูงสุดของการเดินทางเพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ 4)กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities)นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวมิได้หมายถึง เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้นแต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆได้แก่การเดินทางไปการล่อง กระจายรายได้ 5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหารโรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการร้านค้า ร้านขายของที่ระลึกห้องสุขาเป็นต้น ซึ่งชุมชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมมือร่วมใจกันในการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ ไปพัฒนาชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและเป็นที่ต้องการของตลาดท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสิ่งที่ควรมีการดำเนินการ คือ โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน การผลักดันชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ สู่อุตสาหกรรมมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างมิติใหม่ให้กับการท่องเที่ยวจังหวัดอุดรธาณินั้น ทางชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์จะต้องมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความเหมาะสม กล่าวคือ ควรจัดสรรการใช้พื้นที่เปล่าภายในอาณาเขตของชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์เป็นสัดส่วนได้อย่างคุ้มค่าที่สุด ต้องมีการวางแผนการก่อสร้างที่เป็นระบบระเบียบ ทั้งด้านสถานที่ และสาธารณูปโภค การจัดพื้นที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะปัจจุบันการจัดการจุดนั่งพักภายในชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ มีเพียงแคโต๊ะม้าหินอ่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของยุวดี นิรันดร์ตระกูล ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ใช้ทุนจากธรรมชาติอย่างประหยัด ให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ในที่นี้หมายถึงท้องถิ่นได้มีโอกาสตั้งแต่เริ่มรับรู้ ตัดสินใจมีส่วนร่วมและรับประโยชน์ เหล่านี้ถือเป็นกระบวนการที่สมบูรณ์ พิจารณาทั้งในเรื่องทุนธรรมชาติ และทุนทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อทุน ทางเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้นในการทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยมีชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี เป็นกรณีศึกษา ยังไม่ได้มีการสำรวจความต้องการจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือน และการประเมินความพร้อมในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา สำรวจความคิดเห็นทั้งชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ ชุมชนท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อประเมินศักยภาพความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และเพื่อให้ชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติจากแหล่งท่องเที่ยวหลักในอุดรธานีได้

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับทั้งและระดับจังหวัด ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมในด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ จังหวัดอุดรธานี เพิ่มมากขึ้นในรูปแบบสื่อประเภทโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์เอกชัย สีท่ามา อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริง และความทุ่มเทของอาจารย์ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คุณศุภดา อ่วมงามทรัพย์ ประชาชนในชุมชนดงยาง-พรพิบูลย์ คุณสมร คำวิเศษ ประธานชมรมท่องเที่ยว คุณนิตยา เพ็งเหลา สมาชิกชมรมท่องเที่ยว คุณสมบุญ บุญขาว และคุณกาญจนา นามดี พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง ที่ให้ข้อมูล ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ได้เป็นอย่างดี จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ความดีอันเกิดจากคุณค่า และประโยชน์ที่พึงมีในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้คณาจารย์ผู้ให้วิชาความรู้ และผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทุกท่าน ส่วนความบกพร่องที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560. (2562, กุมภาพันธ์ 04). ท่องเที่ยววิถีไทยเก๋ไก๋ สไตล์ลึกลับซึ้ง ภาคอีสาน.

สืบค้นจาก <https://bit.ly/2LWYZxa>.

กุลวดี ละม้ายเงิน. (2552). ศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทงจังหวัดสุพรรณบุรี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540). ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมชุมชนและชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พจนา สวนศรี. (2540). การจัดการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.).

พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. (2544). มนุษย์กับสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วีระพล ทองมา และ ประเจต อำนวย. (2547). รายงานผลการวิจัย ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุพัตรา สุภาพ. (2541). ปัญหาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

Tangmo, 2010. (2562, กุมภาพันธ์ 4). [เว็บไซต์]. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว Tourism. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2kBy0Y4>

Taweesak Kampong, 2561. (2562, กุมภาพันธ์ 04). อ.พิบูลย์รักษ์ เชิญชวนสัมผัสวิถีถิ่น 3 ชุมชน ซึ่งมีวิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว และอัตลักษณ์ ที่น่าสนใจ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและภาคธุรกิจ เพื่อสร้างรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2mj32nW>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความพึงพอใจของบุคคลที่เลือกใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม

เดอะซัลโว อารีน่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

เกียรติศักดิ์ ศรีทับ¹, จริญญา พรหมเทศ², เอกชัย สิทำมา³

^{1,2,3}สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
Email : kiattisak2602@gmail.com¹, katjarinya@gmail.com², ekkachai.si@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ศึกษาความพึงพอใจของบุคคลที่มาใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ที่สนใจสนามฟุตบอลหญ้าเทียม จากการเข้าใช้บริการในปี 2562 จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลในครั้งนี้ เป็นผู้ให้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมแห่งนี้ ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน มีวิธีหากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการหากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูล บุคคลที่มาใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า ในการศึกษาแต่ละด้าน พบว่าบุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีสถานะเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีอายุในช่วง 20 – 40 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เห็นว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ช่องทางการจัดจำหน่าย และ ราคามากที่สุดรองลงมา คือ ด้านส่งเสริมการตลาด และ ด้านบุคลากรที่ให้บริการ ต่อมาเป็นระดับคุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม ด้านกายภาพ และ นำเสนอน้อยที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ โดยผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจด้านราคา เพราะสามารถตรวจสอบราคาสุทธิก่อนตัดสินใจจองสนาม และ ตรวจสอบราคาการเข้าใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมได้จากทางเพจของสนามฟุตบอลว่ามีโปรโมชั่นรูปแบบไหนบ้างที่เหมาะสมกับตนเองก่อนตัดสินใจจองสนาม

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, คุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม, เดอะซัลโว อารีน่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

SATISFACTION OF ARTIFICIAL SOCCER FIELD USERS THE ZALVO ARENA, MUEANG DISTRICT, UDON THANI PROVINCE

Kiattisak Srithap¹, Jarinya Promthet², Ekkachai Sithamma³

^{1,2,3}Tourism Industry and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences

Email : kiattisak2602@gmail.com¹, katjarinya@gmail.com², ekkachai.si@ssru.ac.ch³

Abstract

The purpose of this research is to study satisfaction of artificial turf soccer field, The Zalvo Arena, Mueng District, Udon Thani Province. The samples are 400 users of The Zalvo Arena by simple sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The result revealed that the most users were male who was a student, 20-40 years old, single status, mostly are studying at bachelor's degree. The result revealed that users are satisfied with the high level. The most satisfaction is place and price followed by promotion and people, quality of artificial turf soccer field, physical evidence and product respectively. Users are satisfied with the price because they can check the price before making a booking and they can check the service price via the page to see what kind of promotion is right for you before making a reservation.

Keywords : Satisfaction, Quality of artificial turf soccer field, The Zalvo Arena

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันการดูแลสุขภาพสภาพเป็นเทรนด์ใหม่ที่ได้รับความนิยมมากทั้งในและต่างประเทศ เห็นได้จากการที่หนุ่มสาว นักเรียน นักศึกษา วัยทำงานหันมาดูแลตัวเองกันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร-กินคลีน การดูแลบุคลิกภาพ และ การให้บริการสนามฟุตบอลเช่าเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของผู้ที่ชอบออกกำลังกายเป็นหมู่คณะเพลิดเพลินไปกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสนามฟุตบอล รวมไปถึงมิตรภาพทางสังคมของกลุ่มคนที่ชื่นชอบในการเล่นกีฬาฟุตบอล ในปัจจุบันจังหวัดอุดรธานีมีการสนับสนุนการกีฬาโดยเฉพาะกีฬาฟุตบอลเนื่องจากการตื่นตัวของคนในจังหวัด ซึ่งทีมสโมสรของจังหวัดได้เข้าแข่งขันในลีกอาชีพ Thai League 2 เป็นลีกอาชีพระดับสองในประเทศไทย เพราะมีคนหันมาเล่นกีฬามากขึ้น จึงทำให้มีการให้บริการสนามฟุตบอลเช่ามากขึ้นในจังหวัดอุดรธานี (ปรีวัฒน์ สุขประเสริฐ, 2558)

จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่ให้ความสนใจในการเล่นกีฬาฟุตบอลเป็นอย่างมาก แต่ส่วนมากจะติดปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง เวลา โอกาส สถานที่ ในการเล่นกีฬาฟุตบอลเพื่อออกกำลังกายเนื่องจากเวลาเลิกงานหรือเลิกเรียนอาจเป็นเวลา 17.00 น. ไม่มีสนามฟุตบอลในการออกกำลังกาย ดังนั้น สนามหญ้าเทียมจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ทุกคนได้ออกกำลังกายหลังจากเวลาเลิกงาน หรือเลิกเรียน ธุรกิจสนามฟุตบอลหญ้าเทียมกำลังเติบโตขึ้นมากส่งผลให้มีสนามหญ้าเทียมในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้นในการเลือกตัดสินใจเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม โดยพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านตัวสนามฟุตบอล ราคาที่น่าสนใจ ความสะดวกในการเดินทางรวมถึงทำเลที่ตั้งของตัวสนามฟุตบอลหญ้าเทียม (นบ บงกช นฤชาญภัทร์รัฐ, 2554)

เนื่องจากสนามฟุตบอลหญ้าเทียมที่จังหวัดอุดรธานีถูกสร้างขึ้นอย่างมากมาย จึงเกิดการแข่งขันกันด้านธุรกิจเพื่อตอบใจลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ดังนั้นแต่ละสนามจึงต้องสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมของตนเองให้มากที่สุด (เฉลิมพล เป็นมงคล วรายุทธ มหิมา, 2555) สนามเดอะซัลโว อารีน่า เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการเลือกใช้สนามฟุตบอลเช่า เราจึงเลือกสนามเดอะซัลโวในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เดอะซัลโว อารีน่า เป็นสนามที่เปิดให้บริการมาหลายปี และมีคนให้ความสนใจเข้ามาใช้บริการมากมาย ซึ่งสนามฟุตบอลเช่าในจังหวัดอุดรธานีมีอีกหลายแห่ง ทำไมคนที่มาใช้บริการจึงให้ความสนใจสนามแห่งนี้ และมีคนเข้ามาใช้บริการตลอดเวลาหลายปีที่ผ่านมา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของบุคคลที่มาใช้บริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองบัว จังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ครั้งนี้คือ ผู้ที่สนใจสนามฟุตบอลหญ้าเทียม จากการเข้าใช้บริการในปี 2562 จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลในครั้งนี้ เป็นผู้ให้บริการสนามกีฬาฟุตบอลหญ้าเทียม ตำบลหนอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บัว ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน โดยมีวิธีหากลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการหากลุ่มตัวอย่างของยามานะ
ดังนี้

$$N = \frac{N}{1 + (Ne^2)}$$

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 95 เปอร์เซ็น

N = จำนวนประชากรในการศึกษา

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามในการ ตัดสินใจ
เลือกใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ
สถานะ วุฒิการศึกษา และ อายุ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของบุคคลที่เลือกใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมของผู้ตอบ
แบบสอบถาม ประกอบด้วยความพึงพอใจของผู้ใช้บริการใน 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้าน
ช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากรที่ให้บริการ ด้านกายภาพและนำเสนอ และ
ระดับคุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม โดยแบ่งระดับการให้คะแนนความพึงพอใจ 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ มาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อยมาก

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าตัวแปร โดยแบ่งเป็นระดับทัศนคติเป็น 5 ระดับ

- 4.500 – 5.000 หมายถึงความพึงพอใจ มากที่สุด
- 3.500 – 4.499 หมายถึงความพึงพอใจ มาก
- 2.500 – 3.499 หมายถึงความพึงพอใจ ปานกลาง
- 1.500 – 2.499 หมายถึงความพึงพอใจ น้อย
- 0.500 – 1.499 หมายถึงความพึงพอใจ น้อยมาก

การแปล ความหมายของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระหว่าง 0.00 – 0.09 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสนามฟุตบอล
หญ้าเทียมไม่แตกต่างกัน

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 ขึ้นไป หมายถึง ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม
แตกต่างกันมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

พบว่าจำนวนร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลต่อการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนผู้ใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม ส่วนมากเป็นเพศชาย ร้อยละ 86% โดยมีสถานะ นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 56% การศึกษาอยู่ในช่วง ปริญญาตรี ร้อยละ 54% โดยรวมมีอายุอยู่ในช่วง 20-40 ปี ร้อยละ 58% ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	344	86
2. หญิง	56	14
รวม	400	100
สถานะ		
1. นักเรียน/นักศึกษา	224	56
2. บุคลากร	100	25
3. ประชาชนทั่วไป	52	13
4. โพรตระบุ	24	6
รวม	400	100
วุฒิการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	172	43
2. ปริญญาตรี	216	54
3. สูงกว่าปริญญาตรี	12	3
รวม	400	100
อายุ		
1. ต่ำกว่า 20 ปี	116	29
2. 20 – 40 ปี	232	58
3. สูงกว่า 41 ปี	52	13
รวม	400	100

จากผลสำรวจพบว่าความพึงพอใจที่มีผลต่อการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี ตามส่วนผสมทางการตลาดได้แก่ ด้านการผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากรที่ให้บริการ ด้านกายภาพและนำเสนอและระดับคุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม ดังตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจในการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี

ความพึงพอใจในการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.89	0.30	มาก
2. ด้านราคา	4.05	0.35	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.05	0.33	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.01	0.29	มาก
5. ด้านบุคลากรที่ให้บริการ	4.01	0.29	มาก
6. ด้านกายภาพและนำเสนอ	3.97	0.30	มาก
7. ระดับคุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม	4.00	0.23	มาก
รวม	3.99		มาก

จากตารางที่ 2 จะพบได้ว่าความพึงพอใจที่มีผลต่อการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานีพบว่า บุคคลที่ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อศึกษาแต่ละด้านแล้ว พบว่าบุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและราคามากที่สุด ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมการตลาดและด้านบุคลากรที่ให้บริการ ($\bar{x} = 4.01$) ต่อมาเป็น ระดับคุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาเป็น ด้านกายภาพและนำเสนอ ($\bar{x} = 3.97$) และน้อยที่สุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x} = 3.89$) เมื่อแจกแจงความพึงพอใจแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจในการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี

ความพึงพอใจในการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์			
1.1 เจือ้นใจในการใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม	3.78	0.67	มาก
1.2 สามารถเลือกเป็นสมาชิกได้ตามความเหมาะสมของลูกค้า	4.03	0.66	มาก
1.3 มีมาตรฐานคุณภาพสนามที่ดี และผู้ดูแลผ่านการฝึกอบรมมาอย่างดี	3.76	0.62	มาก
1.4 มีอุปกรณ์ในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกหลายประเภท	3.97	0.30	มาก
รวม	3.89		มาก
2. ด้านราคา			
2.1 ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพของสนาม	4.04	0.56	มาก
2.2 ราคาสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการได้เหมาะสม	3.98	0.53	มาก
2.3 สามารถตรวจสอบราคาสุทธิ ก่อนตัดสินใจจองสนาม	4.12	0.64	มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รวม	4.05		มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
3.1 สามารถจองสนามได้หลาย หลายช่องทาง	4.06	0.55	มาก
3.2 สามารถทำรายการจองและ เลือกระยะเวลาได้เอง	4.11	0.49	มาก
3.3 การให้คำแนะนำของพนักงาน มีความชัดเจน และเป็นที่ เข้าใจได้อย่างดี	3.98	0.55	มาก
รวม	4.05		มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด			
4.1 มีการลดราคาค่าบริการ	4.01	0.56	มาก
4.2 มีการแจก/เครื่องดื่ม	4.06	0.61	มาก
4.3 มีการให้เงื่อนไขพิเศษเมื่อ เป็นสมาชิกของสนาม	3.92	0.66	มาก
4.4 มีการส่งเสริมการขายที่ หลากหลายอยู่เป็นประจำ	4.06	0.66	มาก
รวม	4.01		มาก
ตารางที่ 3 (ต่อ)			
5. ด้านบุคคลากรที่ใช้บริการ			
5.1 พนักงานมีความเป็นกันเอง และยิ้มแย้มแจ่มใส	4.10	0.63	มาก
5.2 พนักงานที่ดูแลสนามฟุตบอลหญ้าเทียม มีความรู้ความ เข้าใจในการแนะนำ กติกาในการเล่น	3.95	0.65	มาก
5.3 พนักงานให้บริการอย่างสุภาพและให้เกียรติลูกค้า	3.91	0.65	มาก
5.4 มีพนักงานอำนวยความสะดวกการใช้งานภายในสนาม ฟุตบอลหญ้าเทียมอย่างเพียงพอ	4.06	0.58	มาก
รวม	4.01		มาก
6. ด้านกายภาพและการนำเสนอ			
6.1 มีอุปกรณ์ไว้ให้บริการอย่างเพียงพอต่อจำนวนสมาชิก	3.96	0.53	มาก
6.2 มีการจัดพื้นที่การให้บริการสนามเป็นหมวดหมู่ แยกพื้นที่ การให้บริการอย่างเหมาะสม	3.91	0.60	มาก
6.3 สภาพภายในสนามฟุตบอลหญ้าเทียมสะอาดเป็นระเบียบ	4.05	0.56	มาก
6.4 อากาศภายในสนามฟุตบอลถ่ายเทสะดวก ไม่ร้อนอบอ้าว จนเกินไป	3.79	0.62	มาก
รวม	3.97		มาก
7. ระดับคุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม			
7.1 ท่านสนใจแนวคิดของการบริการสนามหญ้าเทียมมาก เพียงใด	4.02	0.60	มาก
7.2 ราคาที่เหมาะสม	3.97	0.61	มาก
7.3 คุณภาพของสนามฟุตบอล	4.12	0.59	มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

7.4 สถานที่ตั้งของสนามหญ้าเทียม	3.96	0.56	มาก
7.5 สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน	3.94	0.60	มาก
7.6 ความสะดวกสบายของสถานที่	4.00	0.71	มาก
รวม	4.00		มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจที่มีผลต่อการเลือกใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี คือ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย บุคคลที่มาใช้บริการพึงพอใจสามารถทำรายการจองและเลือกระยะเวลาได้เองทางช่องทาง ออนไลน์ต่างๆมากที่สุด ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมาคือ สามารถจองสนามได้หลายหลายช่องทาง ($\bar{x} = 4.06$) และน้อยที่สุดคือ การให้คำแนะนำของพนักงาน มีความชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจได้อย่างดี ($\bar{x} = 3.98$)

ด้านราคา บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจที่สามารถตรวจสอบราคาสุทธิ ก่อนตัดสินใจจองสนามฟุตบอล หญ้าเทียม มากที่สุด ($\bar{x} = 4.12$) ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพของสนาม ($\bar{x} = 4.04$) และน้อยที่สุดคือ ราคาสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการได้เหมาะสม ($\bar{x} = 3.98$)

ด้านส่งเสริมการตลาด บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจในการแจก/เครื่องดื่ม ($\bar{x} = 4.06$) รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการขายที่ หลากหลายอยู่เป็นประจำ ($\bar{x} = 4.06$) มีการลดราคาค่าบริการ ($\bar{x} = 4.01$) และน้อยที่สุดคือ มีการให้เงื่อนไขพิเศษเมื่อ เป็นสมาชิกของสนาม ($\bar{x} = 3.92$)

ด้านบุคลากรที่ให้บริการ

ระดับคุณภาพสนามฟุตบอลหญ้าเทียม บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจคุณภาพของสนามฟุตบอล ($\bar{x} = 4.12$) รองลงมาคือ ท่านสนใจแนวคิดของการบริการสนามหญ้าเทียมมากเพียงใด ($\bar{x} = 4.02$) ความสะดวกสบายของสถานที่ ($\bar{x} = 4.00$) ราคาที่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.97$) สถานที่ตั้งของสนามหญ้าเทียม ($\bar{x} = 3.96$) และน้อยที่สุดคือ สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ($\bar{x} = 3.94$)

ด้านกายภาพและนำเสนอ บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจ สภาพภายในสนามฟุตบอลหญ้าเทียม สะอาดเป็นระเบียบ ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมาคือ อากาศภายในสนามฟุตบอลถ่ายเทสะดวก ไม่ร้อนอบอ้าว จนเกินไป ($\bar{x} = 3.97$) มีอุปกรณ์ไว้ให้บริการอย่างเพียงพอต่อจำนวนสมาชิก ($\bar{x} = 3.96$) และน้อยที่สุดคือ มีการจัดพื้นที่การให้บริการสนามเป็นหมวดหมู่ แยกพื้นที่การให้บริการอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 3.91$)

ด้านผลิตภัณฑ์ บุคคลที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจ สามารถเลือกเป็นสมาชิกได้ตามความเหมาะสมของลูกค้า ($\bar{x} = 4.03$) รองลงมาคือ มีอุปกรณ์ในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกหลายประเภท ($\bar{x} = 3.97$) ต่อมาคือ เงื่อนไขในการใช้สนามฟุตบอลหญ้าเทียม ($\bar{x} = 3.78$) และสุดท้ายคือ มีมาตรฐานคุณภาพสนามที่ดี และผู้ดูแลผ่านการฝึกอบรมมาอย่างดี ($\bar{x} = 3.76$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าผู้มาใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารี จังหวัดอุดรธานี มากที่สุดคือ กลุ่มเพศชาย นักเรียน/นักศึกษาอยู่ มีอายุในช่วง 20 – 40 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจด้านราคา เพราะสามารถตรวจสอบราคาสุทธิก่อนตัดสินใจจองสนาม และ ตรวจสอบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ราคาการเข้าใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมได้จากทางเพจของสนามฟุตบอลว่ามีโปรโมชันรูปแบบไหนบ้างที่เหมาะสมกับตนเองก่อนตัดสินใจจองสนาม การจองสนามผู้มาใช้บริการยังกำหนดเวลาได้ว่าจะใช้บริการเวลาไหน ส่วนมากผู้ใช้บริการจะใช้บริการช่วงเย็นของ ทุก ๆ วัน ซึ่งเป็นเวลาเลิกงานหรือเลิกเรียน นอกจากนี้ก็ยังมีผู้มาใช้บริการช่วง 22.00 น. – 00.00 น. สำหรับผู้ใช้บริการที่เลิกงานในช่วงดึกของวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ปรีวัฒน์ สุขประเสริฐ (2558) กล่าวว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความสำคัญในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมของผู้บริโภคในเขตภาคีเจริญ สามารถตรวจสอบราคาสุทธิก่อนตัดสินใจจองสนามฟุตบอลหญ้าเทียมในระดับสำคัญมากในเรื่อง ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพของสนาม ราคาสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการได้อย่างเหมาะสมและสามารถตรวจสอบราคาสุทธิก่อนตัดสินใจจองสนามฟุตบอลหญ้าเทียมได้อย่างถูกต้องแม่นยำในอนาคตที่จะช่วยให้มีรายได้มั่นคงยิ่งขึ้น

สนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานีมีคุณภาพการบริการที่ดีแจกเครื่องดื่มให้กับผู้มาใช้บริการ น้ำ 2 แพ็คต่อ 1 สนามต่อ 1 ชั่วโมง ผู้มาใช้บริการจองสนามมากกว่า 1 ชั่วโมง ก็จะได้น้ำดื่มเพิ่มขึ้นตามจำนวน ผู้ที่ใช้บริการจึงมีความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการตลาดเป็นอันดับต่อมา นอกจากการแจกน้ำดื่มสนามฟุตบอลหญ้าเทียมยังมีพนักงานที่ดูแลมากเพียงพอต่อจำนวนผู้มาใช้บริการ พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับกติกาการเล่นฟุตบอลเป็นอย่างดี ค่อยให้คำแนะนำแก่ผู้มาใช้บริการ พนักงานมีอัธยาศัยดียิ้มแย้มแจ่มใสและพูดคุยกับผู้มาใช้บริการอย่างสุภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ปรีวัฒน์ สุขประเสริฐ (2558) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความสำคัญในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมของผู้บริโภคในเขตภาคีเจริญในระดับ สำคัญมาก ในมีการลดราคาค่าบริการและมีการแจก/เครื่องดื่ม เมื่อสมัครสมาชิก มีการให้เงื่อนไขพิเศษเมื่อเป็นสมาชิกของสนามและมีการส่งเสริมการขายที่หลากหลายอยู่เป็นประจำและพนักงานที่ดูแลสนามฟุตบอลหญ้าเทียม มีความรู้ความเข้าใจในการแนะนำกติกาในการเล่น ในการแนะนำ การใช้อุปกรณ์ในการออกกำลังกายเป็นอย่างดีมีพนักงานอำนวยความสะดวกการใช้งานภายในสนามฟุตบอลหญ้าเทียมอย่างเพียงพอ พนักงานมีความเป็นกันเองและยิ้มแย้มแจ่มใสและพนักงานให้บริการอย่างสุภาพและให้เกียรติลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

จากผลสำรวจความพึงพอใจของบุคคลที่ใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี พบว่าปัจจัยด้านความพึงพอใจ บุคคลที่ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและราคา ดังนั้นสถานประกอบการควรมีบริการยืนยันการจองสนามผ่านทางอินเทอร์เน็ตแสดงราคาไว้อย่างชัดเจนในทุกช่องทางการจัดจำหน่าย และเน้นในเรื่องความความสะดวกสบายเป็นอันดับแรก และควรมีสถานที่จอดรถที่เพียงพอกับบุคคลที่มาใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม ผู้ประกอบธุรกิจสามารถนำข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อปรับใช้ หรือพัฒนาแนวคิดในการทำวิจัยในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ของสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานีพร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดของสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เนื่องด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จังหวัดอุดรธานี มีแหล่งออกกำลังกายที่หลากหลายที่ดึงดูดบุคคลที่มีความประสงค์ที่จะออกกำลังกายและกีฬาฟุตบอลก็เป็นปัจจัยสำคัญของการออกกำลังกายอีกด้วย

2. การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมเดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี ควรศึกษากลุ่มบุคคลที่ใช้บริการสนามหญ้าเทียมในสถานที่อื่นๆด้วยว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบุคคลที่มาใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม เดอะซัลโว อารีน่า จังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมพล เป็นมงคล และ วรายุทธ มหิมา. (2555). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียม. ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยี,มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2562 จาก shorturl.at/fnBV8

ปรีวัฒน์ สุขประเสริฐ. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการสนามฟุตบอลหญ้าเทียมของผู้บริโภคในเขตภาคอีสาน. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2562 จาก <https://bit.ly/2sf7OTc>

นบงกช นฤชาญภัทรรัฐ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สนามฟุตบอลให้เช่าของผู้ใช้บริการในกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562 จาก <https://1th.me/OOLFE>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพแทนนางเอก “ร้ายได้แต่ไม่เลว” ในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน

พิมลเลขา จันทรหอม¹, จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email : s59123401089@ssru.ac.th¹, jiraporn.ad@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ภาพแทนนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนตัวละครนางเอกในนวนิยาย ทัศนีย์ คล้ายกัน โดยวิเคราะห์จากงานเขียนประเภทนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ แรงปรารถนา ความน้ำผึ้ง สามมิติตรา บัวปริมน้ำ ไฟล้างไฟ บ่วงเสนหา

ผลการศึกษาพบว่าตัวละครนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่านักเขียนได้สร้างให้ตัวละครนางเอกให้แสดงบุคลิกในด้านร้ายหรือด้านไม่ดีของตัวเองออกมา ได้แก่ ความต้องการเอาชนะ ความเย่อหยิ่ง ความแค้น ความเอาแต่ใจตัวเอง และนำเสนอภาพลักษณ์ เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ทุกเรื่อง แต่งตัวจัดจ้านสะกดตาและปราดเปรียว และเป็นผู้หญิงสวยและมีเสน่ห์ มีความมั่นใจในตัวเองสูง กล่าวพูดกล้าแสดงออก มีภาวะของความเป็นผู้นำ มีความคิดเป็นของตัวเอง จากการศึกษาจะพบว่าตัวละครนางเอกที่นักเขียนสร้างให้มีบุคลิกและภาพลักษณ์เช่นนี้จะมีบทบาทและสถานภาพทางสังคมที่คล้ายกัน ได้แก่ สถานภาพทางครอบครัวที่มีปัญหา การมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลว การถูกหักหลัง การขาดความรักจากคนในครอบครัว ในด้านบทบาททางสังคมของตัวละครนักเขียนสร้างให้ตัวละครนางเอกมีบทบาทแตกต่างจากนางเอกในยุคก่อน คือ การนำเสนอ บทบาทของการเป็นลูก แม่ และภรรยา ที่แตกต่างจากนางเอกในยุคก่อน เพื่อนำเสนอภาพของผู้หญิงที่มีสิทธิและเสรีภาพในตัวเองและนักเขียนยังสื่อให้เห็นถึงอำนาจในตัวละครนางเอกที่มีต่อตัวละครอื่น ๆ มากขึ้นอีกด้วย และนำเสนอภาพของตัวละครนางเอกในของด้านศีลธรรมคือ การนำเสนอภาพแทนของนางเอกที่ไม่ใช่ตัวละครที่มีแต่ด้านดีเพียงด้านเดียวเสมอไปแต่ได้เสนอภาพของนางเอกที่มีพฤติกรรมในด้านที่ไม่ดีจนบางครั้งอาจขัดกับกรอบจารีตที่ถูกสังคมมองว่าดี เพื่อเป็นการนำเสนอให้เห็นว่าตัวละครนางเอกถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่มีความรัก

คำสำคัญ : ภาพแทน, นางเอก, ทัศนีย์ คล้ายกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Representation of “bad-but-not-rotten” heroine types in the novels by Arita (Thasanee Khlaikan) Pimollekha Janhom¹ and Jiraporn Atchariyaprasert²

¹Student majored in Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

²Instructor, Thai language program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

Email : s59123401089@ssru.ac.th¹, jiraporn.ad@ssru.ac.th²

Abstract

This paper, “Representation of heroines in the novels by Arita”, aims to study a representation of heroines by analyzing 6 novels authored by Arita i.e., **Rang Pratana, Khaonampheung, Samee Thee Thra, Bua Prim Nam, Fai Lang Fai and Buang Sanaeha.**

Heroines in the novels had similar personalities and representations; they were modern women, their dressing styles were chic, bright and smart; they are beautiful and charming; self-confident, sociable and have leadership materials. The heroines showed bad habits clearly i.e., obsession with winning, arrogance, resentment and selfish. These habits and representations were influenced by several factors such as a social status that the heroines had to face i.e., difficulties caused by their family financial status, bad marriage life, betrayal, bad family relationship. Their sex roles were changed from a child, wife and mother to a woman with rights and freedom. Heroines’ influences had more impacts to other characters. Morality was also represented i.e., the heroines had multidimensional morality - in other words they also had certain bad behaviors which, sometimes, were conflicted with good custom and tradition frameworks in order to present realistic heroines who are human and can be loved.

Keywords : representation, heroine and Arita (Thasanee Khlaikan)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ตัวละคร เป็นองค์ประกอบหนึ่งของนวนิยายที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นส่วนที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่นักเขียนวางไว้ ตัวละครยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างปมปัญหาในเนื้อเรื่องของนวนิยายเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ การสร้างตัวละครนั้นนักเขียนอาจจะสร้างขึ้นจากจินตนาการของนักเขียนเองหรืออาจจะได้รับแรงบันดาลใจจากพฤติกรรมมนุษย์ที่อยู่รอบตัว ซึ่งในนวนิยายทั่วไปตัวละครที่จะปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในทุก ๆ เรื่องก็คือตัวละครหลักของเรื่อง ได้แก่ พระเอก นางเอก และตัวร้าย

ตัวละคร “นางเอก” เป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่จะปรากฏอยู่ในนวนิยายแทบจะทุกเรื่อง กล่าวได้ว่าในนวนิยายบางเรื่องสร้างตัวละครนางเอกให้เป็นตัวดำเนินเรื่องสำคัญที่สุดเลยก็มี ในอดีตนักเขียนนวนิยายมักจะทำให้ภาพแทนตัวละคร นางเอก เป็นตัวแทนของผู้หญิงที่มีคุณธรรม อยู่ในศีลธรรม หรือเป็นผู้หญิงที่มีความบริสุทธิ์ทางจิตใจและการกระทำ ไม่ตอบโต้หรือทำร้ายใคร เรียบร้อย ไม่สู้คน ต้องให้พระเอกคอยปกป้อง อาจเป็นเพราะในสังคมสมัยก่อนที่คนมักมองว่าลักษณะนิสัยของผู้หญิงที่ดีจะต้องมีความเป็นกุลสตรี เป็นแม่บ้านแม่เรือน อยู่ในกรอบขนบธรรมเนียม มีศีลธรรม และดูน่าทะนุถนอม ลักษณะเช่นนี้จะปรากฏอยู่ในนิสัยของนางเอกจาก นวนิยายยุคก่อน ๆ หลายเรื่อง ที่เห็นได้ชัดเลยก็คือ แม่พลอย จากวรรณกรรมเรื่องสี่แผ่นดิน หรือการให้ภาพของนางเอกผู้มีส่วนสารต้องเผชิญชะตากรรมชีวิตโดนนางร้ายรังแก เช่น ดาวพระศุกร์ จากนวนิยายเรื่องดาวพระศุกร์ ไศรยา จากนวนิยายเรื่องจำเลยรัก ฯลฯ จะเห็นได้ว่านางเอกจากนวนิยายเหล่านี้จะถูกสร้างขึ้นให้เป็นภาพแทนของผู้หญิงที่อยู่ในกรอบของสังคมของแต่ละยุคสมัยอย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันสถานภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของผู้หญิงก็มีปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน ผู้หญิงเริ่มเป็นเพศที่มีบทบาทต่อสังคมมากขึ้น มีความรู้ฉลาดหลักแหลม มีความเข้มแข็งและสามารถดูแลตัวเองได้ มีภาวะของความเป็นผู้นำ และมีสิทธิและเสรีภาพในตัวเองมากขึ้น ทำให้ภาพลักษณ์นางเอกในนวนิยายในยุคปัจจุบันก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสถานภาพของสังคมในปัจจุบัน นักเขียนหลายท่านเริ่มมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครนางเอกให้เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อสะท้อนบริบทและมุมมองทางสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งภาพลักษณ์เหล่านั้นก็ตรงกับความชอบของคนผู้อ่านเป็นอย่างมากเพราะนอกจากจะเพิ่มอรรถรสในการอ่านนวนิยายให้สนุกยิ่งขึ้นและยังเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงในปัจจุบันมีบทบาทที่มีความสำคัญต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

ทัศนีย์ คล้ายกัน เป็นอีกหนึ่งนักเขียนมากความสามารถ ที่มีชื่อเสียงจากการเขียนนวนิยายรักแนวดราม่า และนิยมสร้างตัวละครนางเอกให้มีบทบาทที่โดดเด่นและมีภาพลักษณ์ที่แตกต่างจากนางเอกในยุคเดิม ทัศนีย์เป็นนักเขียนผู้มากความสามารถที่มีประสบการณ์ในเส้นทางนักเขียนมาอย่างยาวนาน ทัศนีย์เป็นเจ้าของนามปากกามากมาย ได้แก่ อารีตา ดาริกา กันยามาส นาวิกา สุนันทา ทิพเกสร มณีบุษย์ เหมือนจันทร์ โดยมีผลงานการเขียนมากมายบางเรื่องได้รับความนิยมจนถูกนำมาสร้างเป็นละคร เช่น หมอลำ(ซัมเมอร์) เจ้าบ่าวกันครัว สามใบ(ไม่)เถา ลิขิตกามเทพ แรงปรารถนา สามิติตรา เพลงสีรุ้ง ไฟล้างไฟ บ่วงเสน่หา คุณพ่ोजอมซ่าส์ จ้าวพายุ รักไร้อันดับ ฯลฯ ซึ่งตัวละครนางเอกส่วนใหญ่ของทัศนีย์ จะปรากฏพฤติกรรมที่ต่างจากนางเอกในขนบแบบเดิมอย่างสิ้นเชิง ตัวละครนางเอกของทัศนีย์จะเป็นผู้หญิงที่มีความคิดและพฤติกรรมในลักษณะสมัยใหม่ มีภาวะของความเป็นผู้นำ มีการศึกษา เก่ง ฉลาดมีความเป็นสาวสังคม สู้คน ร้ายมาร้ายกลับ และยังสามารถนำเสนอพฤติกรรมในด้านลบในตัวนางเอก เช่น มีความเอาแต่ใจ ดูถูกคน มีความเจ้าคิดเจ้าแค้น ซึ่งเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครนางเอก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในลักษณะที่ใหม่และแตกต่างจากนางเอกในแบบเดิม ทศนีย์เคยให้สัมภาษณ์รายการ The Writer 12 ทางสำนักข่าวอิสราไว้ว่า “พระเอก นางเอกร้ายได้แต่ต้องไม่เลย” คำกล่าวนี้ของทศนีย์แสดงให้เห็นว่าตัวละครของนางเอกที่ทศนีย์สร้างขึ้นเป็นตัวละครนางเอกที่ดูมีมิติมากขึ้นกว่านางเอกในแบบเดิม คือ นางเอกในแบบของทศนีย์ไม่จำเป็นต้องให้ภาพของผู้หญิงที่มีจริยธรรมหรือมีแต่ด้านที่ดีด้านเดียวเสมอไปแต่เป็นการนำเสนอภาพนางเอกที่มีทั้งพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบในตัวเองนั้นเป็นการสะท้อนภาพความเป็นมนุษย์ในสังคมอย่างแท้จริง เพราะแท้จริงแล้วมนุษย์ทุกคน ล้วนมีความรัก โลก โกรธ หลง ด้วยกันทั้งนั้น ทศนีย์เคยกล่าวไว้ในรายการ The Writer 12 ทางสำนักข่าวอิสราไว้ว่า “เราไม่ได้สร้างตัวละครเวลาเขียนนวนิยาย แต่เรากำลังสร้างมนุษย์คนหนึ่งขึ้นมา แม้ว่าเขาจะถูกเรียกว่าพระเอกนางเอก”

แต่ถึงอย่างไรแม้ตัวละครนางเอกจะมีพฤติกรรมด้านลบอยู่ในตัวเองซึ่งต่างจากภาพนางเอกในอดีต แต่นักเขียนก็ยังเลือกใช้คำจำกัดความในตัวละครตัวนี้ว่า “นางเอก” อยู่ดี ยังเป็นตัวละครผู้หญิงที่ได้คู่กับพระเอก และมีชีวิตที่มีความสุขในตอนจบ นั้นเป็นเพราะตัวละครนางเอกยังคงเป็นตัวละครที่มีความรู้สึกนึกคิดของผู้หญิงที่มีศีลธรรมในใจอยู่ เธอยังเป็นตัวละครที่มีเมตตาอยู่ มีศีลธรรมอันดีในจิตใจอยู่ เพียงการแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นของพวกเธอเพียงเพื่อต้องการต่อต้านและเอาชนะสภาพแวดล้อมที่พวกเธอกำลังเผชิญอยู่ ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในตัวมนุษย์ที่อยู่ในชีวิตจริง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของตัวละครนางเอกผู้หญิงจากนิยายของทศนีย์ คล้ายกัน เพื่อศึกษาการนำเสนอภาพแทนตัวละครนางเอกว่านักเขียนมีกลวิธีการสร้างตัวละครนางเอกให้แตกต่างไปจากยุคสมัยเดิมอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนตัวละครนางเอกในนวนิยายของทศนีย์ คล้ายกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่ปรากฏอยู่ในทุกยุคทุกสมัยนับตั้งแต่มีงานเขียนประเภทบันเทิงคดีเกิดขึ้น เพราะตัวละครนางเอกเป็นตัวละครหลักฝ่ายหญิงที่นักเขียนมีจุดประสงค์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวละครที่ถ่ายทอดความคิด ทศนคติ อารมณ์และค่านิยมของความเป็นผู้หญิงในแต่ละยุคสมัยเอาไว้ ตัวละครนางเอกจึงเป็นตัวละครหลักอีกตัวหนึ่งที่สามารถสะท้อนแนวคิดและค่านิยมของผู้หญิงในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี และจากประเด็นความสำคัญนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาความหมายและวิวัฒนาการของตัวละครนางเอก เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและค่านิยมทางสังคมผ่านตัวละครนางเอกในแต่ละยุค

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539 : 174) ได้กล่าวถึงความหมายของตัวละครไว้ว่า “ตัวละครในวรรณกรรมที่เป็นคน มักเป็นแบบจำลองของคนที่นักเขียนนำมาปรุงแต่งตามจินตนาการจะทำให้เกิดภาพลวงตาขึ้น ทำให้ผู้อ่านเห็นรูปแบบต่าง ๆ ของมนุษย์ในหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม บุคลิกภาพ และภาวะอันเป็นธรรมชาติใกล้ของมนุษย์ อันจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและผู้คนรอบข้างมากขึ้น”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2523 : 114) ได้ให้ความหมายของตัวละครไว้ว่า “ตัวละคร” คือ ผู้มีบทบาทในเรื่อง เรื่อง ตัวละครในเรื่องจะต้องเหมือนมนุษย์แต่จะต้องไม่ใช่มนุษย์จริงคนใดคนหนึ่ง มิฉะนั้นจะกลายเป็นบุคคลจริงในจดหมายเหตุ ในชีวประวัติ หรือในประวัติศาสตร์พงศาวดารไป และการทำให้ตัวละคร มีลักษณะที่สมบูรณ์จะต้องสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครให้มีความหลากหลาย มีความสมจริง มีความคิดและความต้องการอย่างมนุษย์จริง เช่น ต้องการความรัก ต้องการเพื่อนที่เข้าใจ เป็นต้น”

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2529 : 144) ได้กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครไว้ว่า “นวนิยายทั่วไปอาศัยลักษณะของตัวละครเป็นเนื้อหาอันสำคัญที่สุดของหนังสือ และความสนใจของผู้อ่าน หนังสือเรื่องนั้นก็ไม่ได้ดึงดูดความเอาใจใส่ได้นาน เคยมีผู้กล่าวว่า นวนิยายที่เนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่ต้องอาศัยลักษณะของตัวละครหรืออาศัยเหตุการณ์อื่นที่นอกเหนือลักษณะนิสัยแล้ว นับว่าเป็นนวนิยายไม่ได้”

จากการศึกษาความหมายและความสำคัญของตัวละครพบว่า ตัวละครเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่องานเขียนประเภทนวนิยาย นักเขียนจะสร้างตัวละครเพื่อสะท้อน แนวคิด ทักษะคติของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยผ่านตัวละคร แม้ว่าตัวละครจะเป็นสิ่งที่สมมุติขึ้นแต่ในด้านลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของตัวละครเป็นสิ่งที่มีความจริงในสังคม ซึ่งตัวละครจะมีความสำคัญที่แตกต่างกันออกไปตามบทบาทของตัวละคร สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามบทบาทของตัวละครนั้น ได้แก่ ตัวละครเอกและตัวละครรองตามความสำคัญของบทบาทในตัวละครนั้น ๆ

ตัวละคร “นางเอก” จัดอยู่ในประเภทของตัวละครเอกหรือตัวละครสำคัญของเรื่อง ซึ่งเป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่เป็นตัวดำเนินเรื่องสำคัญของนวนิยายหรือบทละครหลายๆเรื่อง เว็บไซต์วิกิพีเดีย. ตัวเอก. [ระบบออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา <https://th.wikipedia.org> [2 มีนาคม 2562] ได้กล่าวถึงตัวละครเอกไว้ว่า ตัวเอก คือบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องและมักถูกกล่าวถึงในฐานะที่เป็นตัวละครหลักของเรื่อง เรียกว่า “พระเอก” หากเป็นผู้ชาย และเรียกว่า “นางเอก” หากเป็นผู้หญิง อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมบางเรื่องอาจมีเฉพาะพระเอกหรือนางเอกก็ได้เรื่องจะดำเนินตามและมักจะมุ่งความสนใจไปที่ตัวเอก บ่อยครั้งที่เรื่องเล่าด้วยมุมมองของตัวเอก และถ้าในกรณีที่การเล่าเรื่องไม่ได้เป็นแบบการบรรยายแบบบุรุษที่หนึ่ง ความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของตัวเอกมักถูกแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนมากกว่าตัวละครอื่น ๆ

ตัวเอกมักเป็นตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการ แม้ว่านวนิยายจะมีศูนย์กลางอยู่ที่เหตุการณ์หรือตัวละครอื่น ๆ (เช่นในเรื่องสั้น Bartleby the Scrivener ของเฮอริแมน เมลวิลล์) ตัวเอกจะเป็นตัวละครที่มีพลวัต และมักจะทำให้นวนิยายคลี่คลายไปในทิศทางที่นำไปสู่บทสรุปหลักของชิ้นงานนั้น และมักทำให้ผู้อ่านเกิดความชื่นชมหรือความสนใจได้ ตัวเอกนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นวีรบุรุษของเรื่อง ผู้ประพันธ์หลายคนเลือกเล่าเรื่องจากมุมมองของตัวละครที่อาจไม่ใช่ศูนย์กลางของเรื่อง แต่อยู่ในฐานะที่จะแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวนั้น อย่างไรก็ตาม บ่อยครั้งกว่าที่เรื่องจะเกี่ยวข้องกับตัวเอก แม้ว่าตัวเอกจะไม่ได้สร้างวีรกรรมอะไรในเรื่องนั้น แต่การกระทำของตัวเอกมักสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง นอกจากนี้ตัวเอกกับผู้บรรยายไม่จำเป็นต้องเป็นตัวละครเดียวกัน ทั้งคู่อาจเป็นตัวละครเดียวกันได้ แต่แม้กระทั่งผู้บรรยายบุรุษที่หนึ่งก็ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเอก เนื่องจากผู้บรรยายนั้นอาจแค่รำลึกเรื่องราว โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในเหตุการณ์จริงเช่นเดียวกับผู้ฟัง”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลินิน แสงพัฒนา ได้กล่าวถึงบทบาทของตัวละครนางเอกในงานวิจัยเรื่อง สัมพันธบทของตัวละครนางเอกในสื่อละครโทรทัศน์กรณีศึกษา ละครโทรทัศน์เรื่อง แรงเงา (2557: 2) ไว้ว่า “ บทบาทของตัวละคร “นางเอก” มักเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ละครโทรทัศน์มีความน่าสนใจ และเป็นตัวละครสำคัญตัวละครหนึ่งที่อยู่ในสายโซ่ของสัมพันธบท (Intertextuality) จากการผลิตซ้ำเช่นกัน และยังทำหน้าที่สะท้อน ภาพลักษณ์สถานภาพ สิทธิ และทำทีในการแสดงออกของผู้หญิงในบรรทัดฐานของสังคม (Social Norms) ตามบริบททางด้านวัฒนธรรมและค่านิยมในสมัยนั้น ๆ ตามความคิด ความเชื่อ และความรู้ ความเข้าใจของคนในสังคมได้”

สรุปได้ว่า ตัวละครนางเอกคือตัวละครเอกผู้หญิงอีกหนึ่งคนที่สามารถจะเป็นตัวหลักนวนิยายหรือไม่ก็ได้ แต่จะเป็นตัวละครที่นักเขียนสร้างขึ้นมาเพื่อนำเสนอภาพของผู้หญิงที่ดีทั้งในด้านบุคลิกภาพภายนอกและในจิตใจ เป็นตัวละครหญิงที่มักถูกนำเสนอภาพในด้านบวกและเป็นตัวละครที่สะท้อนมุมมองและความเป็น ผู้หญิงในแต่ละยุค และมักเป็นตัวละครหญิงที่ได้รับผลที่ดีเสมอในตอนจบของเรื่อง นางเอกในนวนิยายบางเรื่องอาจจะไม่ได้มีนิสัยที่ดีที่สุดในเรื่องแต่นักเขียนต้องการที่สร้างให้เป็นตัวละครที่ภาพสะท้อนความเป็นผู้หญิงในแต่ละยุคสมัย ด้าน ทศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม ของความเป็นผู้หญิงที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตลอด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนค้นคว้าข้อมูล

1.1 ศึกษานวนิยายที่แต่งโดยทัศนีย์ คล้ายกัน เพื่อคัดเลือกตัวละครนางเอกโดยคัดเลือกมาทั้งหมด 6 เรื่อง ซึ่งจากนวนิยายทั้ง 6 เรื่องนี้ ได้มีการนำเสนอลักษณะพฤติกรรมของนางเอกต่างจากนางเอกในยุคก่อน คือ นักเขียนได้นำเสนอแสดงพฤติกรรมในด้านร้ายหรือนิสัยที่ไม่ดีให้มาอยู่ในตัวของนางเอก แต่ถึงอย่างไรก็ยังไม่ให้ภาพของความเป็นนางเอก

1.1.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติ ผลงานและคำสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องของ นวนิยาย ตลอดจนการสร้างผลงาน และตัวละครของทัศนีย์ คล้ายกัน

1.1.2 ศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของตัวละคร

2. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครนางเอกจากนวนิยายของ ทัศนีย์ คล้ายกัน

3. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพแทนนางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่านักเขียนได้มีการนำเสนอภาพของนางเอกในนวนิยายให้มีความแตกต่างจากนางเอกในนวนิยายขนบเดิม ๆ ที่เคยเป็นมา โดยผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของภาพลักษณ์นางเอกในนวนิยายของ ทัศนีย์ คล้ายกันไว้ 5 ลักษณะ ดังนี้

นางเอกกับ “บุคลิกและภาพลักษณ์” จากการศึกษตัวละครนางเอกในงานนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่านักเขียนได้มีการนำเสนอบุคลิกภาพและภาพลักษณ์ของตัวละครนางเอกไว้แตกต่างจากนางเอกในยุคเดิม ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านรูปร่างหน้าตา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สามารถสร้างจินตนาการให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดีและยังสามารถบอกได้อีกด้วยว่าตัวละครนางเอกนั้นมีภาพลักษณ์อย่างไร ซึ่งตัวละครนางเอกในนวนิยายของ ทศนีย์ คล้ายกัน นักเขียนได้นำเสนอรูปร่างหน้าตาของตัวละครนางเอกให้ต่างไปจากนางเอกตามขนบเดิม ๆ ซึ่งลักษณะด้านรูปร่างหน้าตาที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของทศนีย์ คล้ายกัน มี 2 ลักษณะ ได้แก่ ภาพนางเอก”ผู้หญิงที่เซ็กซี่” จากการศึกษาตัวละครนางเอกจากนวนิยายของทศนีย์ คล้ายกัน พบว่านักเขียนสร้างตัวละครนางเอกเป็นผู้หญิงที่ดูสวย เซ็กซี่ปรากฏอยู่ในนวนิยายทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง แรงปรารถนา ไฟลั้งไฟ สามิติตรา คาวน้ำผึ้ง และบัวปริ่มน้ำ นางเอกทั้ง 5 เรื่อง นักเขียนสร้างให้เป็นภาพของหญิงสาวสมัยใหม่ที่มีฐานะร่ำรวยและเป็นสาวสังคมที่มีเพื่อนฝูง ชอบออกงานสังสรรค์ตัวละครนางเอกจึงเป็นผู้หญิงที่แต่งตัวเก่งและดูสมัยใหม่ เช่น สุดอาภา นางเอกจากนวนิยาย เรื่อง แรงปรารถนา นักเขียนได้นำเสนอภาพของผู้หญิงที่เป็นสาวสังคม ชอบงาน รื่นเริง และเป็นคนที่แต่งตัวทันสมัยอยู่เสมอชอบแต่งตัวเซ็กซี่ ซึ่งในนวนิยายมักจะโดนคนอื่นตำหนิและนินทาเรื่องการแต่งกายของเธออยู่เสมอว่าเป็นผู้หญิงที่แต่งตัวไม่เรียบร้อย ไม่เหมาะกับการเป็นผู้หญิง แต่สุดอาภาก็ไม่สนใจในคำนินทาของคนอื่น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในตัวของเธอสุดอาภาและเป็นการสร้างให้ตัวละครนางเอกให้ออกจากรอบของความเป็นผู้หญิงที่ต้องแต่งตัวเรียบร้อย อีกทั้งในนวนิยายนักเขียนยังมีการเปรียบเทียบบุคลิกของตัวละครสุดอาภาและรวีพรรณซึ่งเป็นตัวละครที่เป็นปฏิปักษ์กับนางเอก จากบทสนทนาของพนักงานในบริษัทของรวีพรรณที่กล่าวถึงการเปรียบเทียบของรวีพรรณกับสุดอาภา โดยพนักงานคนนั้นได้เปรียบเทียบความสวยของสุดอาภากับรวีพรรณว่า รวีพรรณเป็นผู้หญิงที่มีความสวยแบบผู้หญิงเย็น ๆ ดูอ่อนหวาน ในขณะที่ สุดอาภาที่มีความสวยที่ร้อนเหมือนไฟ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความแตกต่างกันชัดเจนของทั้ง 2 ตัวละคร ซึ่งเป็นการสร้างภาพของตัวละครที่แตกต่างจากตัวละครในยุคก่อน ๆ ที่นางเอกจะเป็นผู้หญิงเรียบร้อย ส่วนตัวร้ายเป็นผู้หญิงที่ดูเซ็กซี่ ลักษณะที่ 2 คือ ภาพนางเอกที่ไม่ได้สวยมาก ตัวละครนางเอกเป็นตัวละครผู้หญิงตัวหลักของเรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วนักเขียนมักจะสร้างให้ตัวละครนางเอกมีความสวยและมีความโดดเด่นในด้านหน้าตาเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เกิดความมีเสน่ห์ดึงดูดพระเอก แต่ในนวนิยายของ ทศนีย์ คล้ายกัน พบว่านักเขียนมีการสร้างตัวละครนางเอกบางตัวที่ไม่ได้มีความสวยไปมากกว่าตัวละครหญิงอื่น ๆ มากนัก ไม่ได้มีความสวยที่ดึงดูด ทำให้พระเอกหรือตัวละครชายตัวอื่นตกหลุมรักตั้งแต่แรกแต่นักเขียนจะสร้างให้ตัวละครนางเอกมีความมั่นใจในตัวเองและเป็นผู้หญิงเก่งมีความสามารถจนทำให้คนรอบข้างหรือพระเอกต้องหลงรักเธอ ซึ่งนางเอกที่พบว่ามีความดังกล่าวนั้นมี 2 เรื่องที่เห็นได้ชัด คือ เรื่องสามิติตรา เรื่องบ่วงเสนหา อย่างเช่น ตัวละคร เหมือนชนก นางเอกนวนิยายเรื่อง บ่วงเสนหา นักเขียนได้สร้างให้เหมือนชนกไม่ได้เป็นผู้หญิงที่ดูสวยสะดุดตาหรือโดดเด่นแต่เป็นผู้หญิงที่มีบุคลิกภาพที่น่าสนใจ เป็นผู้หญิงเก่งในขณะที่ตัวละครนางร้ายเป็นผู้หญิงที่หน้าตาสวยและดูโดดเด่นกว่าเหมือนชนกกับไม่สะดุดตาเพศตรงข้ามเท่าเหมือนชนก

จากการศึกษาตัวละครนางเอกด้านรูปร่างหน้าตาและความสวย จะเห็นได้ว่านักเขียนต้องการที่จะนำเสนอภาพนางเอกที่ดูเป็นผู้หญิงที่ดูร้อนแรง มีความเซ็กซี่และมีเสน่ห์สามารถดึงดูดเพศตรงข้ามได้เป็นอย่างดีและการนำเสนอภาพผู้หญิงกับการเป็นสาวสังคมที่ต้องเพิ่มเติมเสริมแต่งให้ตัวเองดูดีตลอดเวลา มากกว่าการสร้างให้นางเอกมีรูปร่างหน้าตาที่ดูอ่อนหวาน อ่อนโยน และดูบริสุทธิ์ มันเป็นสะท้อนให้เห็นว่าตัวละครนางเอกจากนวนิยายของทศนีย์ คล้ายกัน เป็นผู้หญิงที่มีความสมัยใหม่ เป็นสาวสังคม เป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจในตัวเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านบุคลิกภาพ จากการศึกษาตัวละครนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่าตัวละครนางเอกมีการแสดงออกด้านบุคลิกภาพที่แตกต่างจากตัวละครนางเอกที่ในยุคสมัยก่อน ๆ ทั้งหมด 3 ลักษณะ ได้แก่ นางเอกที่มีความมั่นใจในตัวเอง จากการศึกษาตัวละครนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่านักเขียนได้สร้างให้ตัวละครนางเอกมีบุคลิกภาพของผู้หญิงที่มีความมั่นใจในตัวเองทุกเรื่อง เพื่อเป็นแสดงให้เห็นถึงบุคลิกของผู้หญิงสมัยใหม่ที่เป็นเป็นผู้หญิงมั่นใจในตัวเอง กล้าแสดงออก และเปิดเผย แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างภาพลักษณ์ด้านลบให้กับตัวละครนางเอกเช่นกันเพราะนางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน เป็นนางเอกที่มีความมั่นใจในตัวเองมากเกินไปจนบางครั้งก็ไม่ฟังคนอื่น เช่น กะรัต นางเอกจากนวนิยายสามมิติตรา กะรัตเป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจในตัวเองมาก เธอมักจะคิดว่าสิ่งที่คิดนั้นถูกต้องและดีที่สุดจนบางครั้งก็กลายเป็นสิ่งที่ผิดพลาดในชีวิตของเธอ เธอมักจะตัดสินใจเรื่องราวในชีวิตของเธอด้วยตัวเองโดยไม่ฟังคำคัดค้านของคนรอบข้าง เช่นเดียวกับ สุดอาภานางเอกจากนวนิยายเรื่อง แรงปรารถนา เธอเป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจในตัวเองสูงมาก กล้าคิดและกล้าทำเห็นได้จากการที่เธอการตัดสินใจแต่งงานใหม่ตอนที่เธอไปใช้ชีวิตอยู่ที่ต่างประเทศโดยไม่บอกพ่อและพี่ ๆ ของเธอ เป็นแสดงให้เห็นภาพของนางเอกที่มีความมั่นใจในตัวเอง กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดเป็นของตัวเอง ไม่ได้อยู่ภายใต้การตัดสินใจของผู้อื่นเหมือนกับนางเอกในยุคก่อน ลักษณะที่ 2 นางเอกปากร้าย ตัวละครนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน ภาพของผู้หญิงที่ลักษณะของผู้หญิงที่ไม่ยอมคน ปากร้าย กล้าโต้ตอบ ตัวละครตัวอื่นจนบางทีก็ถูกมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่มีการยาท แต่แท้จริงแล้วนักเขียนต้องการนำเสนอภาพของนางเอกที่กล้าโต้ตอบและไม่ตกเป็นฝ่ายผู้ถูกกระทำเพียงอย่างเดียว ซึ่งตัวละครนางเอกที่เป็นผู้หญิงในลักษณะแบบนี้ได้แก่ เรื่องสามมิติตรา เรื่องบ่วงเสนหา กะรัตและเหมือนชนกเป็นผู้หญิงที่มียอมคนเธอจึงกล้าที่จะตอบโต้คนอื่นด้วยถ้อยคำที่รุนแรงกับคนที่ทำให้เธอรู้สึกไม่พอใจอยู่เสมอ การสร้างตัวละครนางเอกให้เป็นผู้หญิงที่ปากร้ายกล้าโต้ตอบโต้ผู้อื่นแสดงให้เห็นว่าตัวละครนางเอกของทัศนีย์ คล้ายกัน เป็นผู้หญิงที่ไม่ยอมคน ออกจากกรอบนางเอกในยุคก่อนที่นำเสนอภาพของผู้หญิงที่ยอมโดนกระทำ ไม่ตอบโต้ผู้อื่น ด้านที่ 3 นางเอกเป็นผู้หญิงเก่ง นักเขียนได้นำเสนอภาพให้นางเอกภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่เก่งและมีความสามารถ ภาพลักษณ์ของการเป็นหญิงที่เก่งของตัวละครนางเอกจะถูกนำเสนอผ่านในด้านของการมีการศึกษาที่ดีและการมีหน้าที่การงานที่ดี และมีต้นทุนชีวิตในเรื่องของการเรียนที่ดีคือการเป็นผู้หญิงที่เรียนดีเรียนจบต่างประเทศ ได้เรียนหนังสือสูง ๆ หรือแม้ในวัยทำงานนักเขียนก็จะสร้างให้ตัวละครนางเอกเป็นผู้หญิงที่มีการงานที่ดีเป็นเจ้านายคน มีภาวะของเป็นผู้นำ ซึ่งตัวละครนางเอก ที่มีลักษณะของนางเอกแบบนี้ ได้แก่ เรื่องควานน้ำผึ้ง เรื่องบัวปริมน้ำ เรื่องไฟล้างไฟ เรื่องบ่วงเสนหานางเอกทั้ง 4 เรื่อง นักเขียนสร้างมีภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่เก่งมีความสามารถที่ดี มีการศึกษาที่ดี มีความเป็นผู้นำมากกว่าเป็นผู้ตาม

จากการศึกษาตัวละครนางเอกในด้านบุคลิกภาพและภาพลักษณ์จะเห็นได้ว่าตัวละครนางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน เป็นผู้ที่ถูกนำเสนอในภาพของผู้หญิงที่มีความกล้า ให้ภาพของผู้หญิงที่กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าทำ มีความเป็นสาวสังคมในแวดวงสังคมที่มีความมั่นใจในตัวเอง มีภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่เก่งมีภาวะของการเป็นผู้นำ มีหน้าที่การงานและการศึกษาที่ดี เป็นผู้หญิงฉลาดมีไหวพริบและทันคน ซึ่งเป็นการสะท้อนสภาพสังคมยุคนี้ได้เป็นอย่างดีว่าผู้หญิงในยุคสมัยนี้ต้องเป็นผู้หญิงที่เก่งและมีการศึกษาที่ดี แต่ในขณะเดียวกันนักเขียนเองก็ยังนำเสนอให้เห็นว่าสังคมมักจะมองผู้หญิงที่บุคลิกเช่นนี้เป็นผู้หญิงที่ไม่เป็นกุลสตรี เป็นผู้หญิงที่ดูร้ายและพูดแรงในสายตาของคนในสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นางเอกกับ “สายสัมพันธ์ในครอบครัว” จากการศึกษาตัวละครนางเอกพบว่านักเขียนได้นำเสนอภาพของความสัมพันธ์ในตัวละครนางเอกเป็นสำคัญและปรากฏสายสัมพันธ์ระหว่างนางเอกและครอบครัว ดังนี้

สายสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ พี่ น้อง นักเขียนได้มีการสร้างให้ตัวละครนางเอกให้มีสถานภาพทางครอบครัวที่มีสายสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ พี่ น้อง ได้แก่ ครอบครัวแตกแยก นักเขียนได้มีการสร้างภาพครอบครัวตัวละครนางเอกให้มีสถานภาพของครอบครัวที่แตกแยกพ่อแม่ทะเลาะกันและเลิกรากันไป พ่อหรือแม่ไปมีครอบครัวใหม่ ซึ่งลักษณะสถานภาพของครอบครัวในลักษณะนี้ปรากฏให้เห็นอยู่ในนวนิยายทั้งหมด 2 เรื่อง คือ สามิติตรา บ่วงเสนหา นางเอกของนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง มีสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่เลิกรากันและพ่อของเธอแต่งงานใหม่หรือไปมีผู้หญิงคนอื่น นางเอกทั้ง 2 เรื่อง ได้รับผลกระทบจากสภาพครอบครัวที่แตกแยกอยู่บ้างและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นางเอกแสดงพฤติกรรมในด้านร้ายออกมา เช่น เหมือนชนก นางเอกนวนิยายเรื่อง บ่วงเสนหา เพราะครอบครัวที่แตกแยกพ่อแม่ของเธอเลิกรากันไปทำให้เธอกลัวว่าพ่อและแม่ของเธอจะไม่รักเธอเหมือนอย่างเดิมเธอจึงพยายามเรียกร้องความสนใจและพยายามเอาชนะคนที่เธอคิดว่าเป็นคนที่แย่งความรักของพ่อแม่เธอไป แม้ว่าตัวละครนางเอกทั้ง 2 เรื่องจะมีสภาพครอบครัวที่แตกแยกแต่ว่าทั้งสองไม่ใช่ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น เพราะครอบครัวทั้งสองให้ความรักความอบอุ่นเป็นอย่างมาก และนักเขียนยังพยายามนำเสนอให้เห็นถึงสถานภาพของครอบครัวที่แตกแยกและการปรับตัวกับสถานภาพนี้ของตัวละครนางเอก

จากการศึกษาสภาพทางครอบครัวของตัวละครนางเอกยังพบว่านักเขียนยังมีการนำเสนอภาพความไม่สมบูรณ์แบบของครอบครัวนางเอกคือ การให้นางเอกมีสภาพครอบครัวที่แม่เสียชีวิตและถูกเลี้ยงดูจากผู้เป็นพ่อ ลักษณะนิสัยที่ปรากฏจึงมีความคล้ายกันคือ การขาดความเป็นผู้หญิงที่จะมีความอ่อนโยน ไม่มีความรักนวลสงวนตัว แต่ในทางตรงกันข้ามนางเอกที่เติบโตโดยขาดผู้เป็นแม่เลี้ยงดูหรือเติบโตจากการเลี้ยงดูของผู้เป็นพ่อแต่เพียงผู้เดียวจะมีความเป็นผู้นำ กล้าคิดกล้าทำและมีความคิดที่นอกกรอบ ขาดความเป็นกุลสตรีเพราะได้รับความแข็งแกร่งแบบผู้ชายจากผู้เป็นพ่อแต่ไม่ได้รับความอ่อนโยนจากผู้เป็นแม่ และถึงแม้ตัวละครนางเอกจะเป็นผู้ที่ขาดความรักและความอบอุ่นจากผู้เป็นแม่ แต่พวกเธอก็ไม่ได้เป็นที่ขาดความอบอุ่นเพราะพ่อและคนในครอบครัวของพวกเขาได้มอบความรักให้กับพวกเธออย่างเต็มที่ ซึ่งนางเอกที่ความสัมพันธ์ในครอบครัวเช่นนี้ได้แก่ คาวน้ำผึ้ง แรงปรารถนา

ในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่ามีนางเอกที่ถูกเลี้ยงดูผู้ที่ไม่ใช่พ่อแม่แท้ หรือ พ่อแม่แท้ ๆ เสียชีวิตตั้งแต่ยังเล็ก นางเอกที่เติบโตในครอบครัวลักษณะนี้ จะปรากฏลักษณะนิสัยเป็นผู้หญิงเก่ง แกร่ง สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ เป็นคนที่สู้ชีวิต มีความเป็นผู้นำเพราะต้องดูแลตัวเองและคนอื่นในครอบครัว แต่ในขณะเดียวกันก็จะกล้าทำอะไรโดยไม่มีใครคอยเตือนให้ยั้งคิด ซึ่งนางเอกที่เติบโตในครอบครัวลักษณะนี้มีทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ บัวปริมน้ำ และไฟล้างไฟ

สถานภาพทางครอบครัวอีกลักษณะที่พบในนวนิยายของ ทัศนีย์ คล้ายกัน คือนางเอกกับความล้มเหลวของชีวิตคู่ จากการศึกษาจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่าบางเรื่องตัวละครนางเอกเคยผ่านการมีชีวิตคู่มาก่อนและได้รับความล้มเหลวในชีวิตคู่จนทำให้เป็นปมในการใช้ชีวิตคู่ในอนาคต ซึ่งนางเอกที่ปรากฏความสัมพันธ์ในครอบครัวลักษณะแบบนี้มีทั้งหมด 3 เรื่อง ๆ ได้แก่ สามิติตรา บัวปริมน้ำ และแรงปรารถนา จะเห็นได้ว่านักเขียนพยายามสร้างตัวละครนางเอกให้ผ่านการแต่งงานมาแล้ว เพื่อต้องการให้นางเอกออก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากกรอบของสังคมที่ว่าผู้หญิงที่ดีคือผู้หญิงที่บริสุทธิ์ที่ไม่เคยแต่งงาน ในสังคมไทยตัวละครนางเอกมักจะถูกจำกัดความไว้ว่า คือผู้หญิงบริสุทธิ์และได้ครองคู่กับพระเอกเพียงคนแรกและคนเดียวเท่านั้น ซึ่งถ้าเป็นนวนิยายสมัยก่อนหากตัวละครนางเอกผ่านการแต่งงานหรือการมีสามีมาก่อนนั้นจะไม่ใช่เป็นที่นิยมของผู้อ่าน ซึ่งในนวนิยายของนักเขียนเองก็ยังสร้างสังคมรู้สึกว่ายังไม่ยอมรับภาพของผู้หญิงในฐานะแม่มาเย้าเท่าไรนัก เช่น กะรัต นางเอกจากนวนิยายเรื่อง สามีตีตรา เป็นหญิงสาวที่ผ่านการแต่งงานมาแล้วถึงสามครั้งและถูกตราหน้าว่าเป็นผู้หญิงกินผัว แต่เธอก็ตัดสินใจที่จะแต่งงานกับพิศุทธิ์อีกครั้ง ทำให้ครอบครัวของทางฝั่งพิศุทธิ์เองก็รู้สึกไม่พอใจที่พิศุทธิ์ จะแต่งงานกับผู้หญิงมาเย้าแต่สุดท้าย กะรัตและพิศุทธิ์ก็ได้ใช้ชีวิตคู่กันอย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าแม้ว่านักเขียนต้องการสะท้อนให้ภาพของผู้หญิงที่เคยผ่านความรักผ่านการแต่งงาน ผ่านการมีความสัมพันธ์กับชายอื่นมาแล้วแต่พวกเขาก็สามารถจะเริ่มต้นใหม่และมีความรักที่ดีได้เหมือนกัน และต้องการนำเสนอว่าการเป็นผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานมาแล้วไม่ใช่เรื่องที่ผิด

นางเอกกับฐานะทางครอบครัว นางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่าตัวละครนางเอกในทุกเรื่องเป็นคนที่มีความฐานะทางบ้านที่ดีสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งฐานะของนางเอกออกเป็น 2 ฐานะ ได้แก่ ฐานะร่ำรวย กับฐานะปานกลาง

ฐานะร่ำรวย นางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน เป็นผู้หญิงที่เกิดในตระกูลที่ร่ำรวยเป็นมหาเศรษฐี มีหน้ามีตาในสังคมหรือขึ้นชื่อว่าเป็นสาวสังคมเลยทีเดียว นางเอกที่มีฐานะร่ำรวยจะปรากฏลักษณะที่มีนิสัยที่คล้ายกันคือ มีความเป็นคนที่เอาแต่ใจตัวเอง เย่อหยิ่ง ไม่ยอมคน รู้สึกว่าตัวเองเหนือกว่าคนอื่น เพราะพวกเขามองว่าเงินเป็นเครื่องมือที่อำนาจและทุกสิ่งสามารถจัดการได้ด้วยเงิน และเพราะฐานะที่ร่ำรวยกว่าคนอื่นทำให้เธอไม่เคยต้องยอมหรืออ่อนไหวให้ใคร ทำให้เธอเป็นผู้หญิงที่ไม่ยอมคนและไม่ยอมลดทอนในตัวเอง ซึ่งตัวละครนางเอกที่มีฐานะเช่นนี้มีทั้งหมด 4 เรื่อง แรงปรารถนา สามีตีตรา บ่วงเสน่หา คาวน้ำผึ้ง

ฐานะปานกลาง จากการศึกษาตัวละครนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่ามีนางเอกที่มีฐานะไม่ได้ร่ำรวยมากนักแต่ก็พอมีพอกินโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น มีหน้าที่การงานที่ดีเลี้ยงดูตัวเองได้ ซึ่งตัวละครนางเอกที่ปรากฏฐานะทางบ้านในลักษณะนี้มีทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ บัวปริมน้ำ ไฟล้างไฟ

จากการศึกษาตัวละครนางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่าตัวละครนางเอกมีฐานะทางบ้านที่ปานกลางไปจนถึงดีมาก หรือบางคนเป็นถึงมหาเศรษฐีเรียกได้ว่าเป็นผู้หญิงที่มีความสมบูรณ์ทางฐานะคนหนึ่งก็ว่าได้ จะเห็นได้ว่าตัวละครนางเอกส่วนใหญ่เติบโตในครอบครัวที่มีฐานะดีเป็นมหาเศรษฐี นางเอกจาก นวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน จึงเป็นนางเอกไม่ได้อยู่ในฐานะต่ำต้อยกว่าตัวละครตัวอื่น ในขณะเดียวกันเธอมีฐานะที่มีมากกว่าตัวละครตัวอื่นด้วยซ้ำและมีฐานะที่ร่ำรวยกว่าพระเอกเป็นอย่างมาก ซึ่งมีความแตกต่างจากนวนิยายในอดีตที่ตัวละครนางเอกจะเป็นหญิงสาวผู้ต่ำต้อยดูน่าสงสารในขณะที่พระเอกเป็นคุณชายหรือมหาเศรษฐีผู้ร่ำรวย จะเห็นได้ว่านักเขียนมีการยกความเป็นผู้หญิงให้มีความเท่าเทียมกับผู้ชายด้วยสร้างนางเอกเป็นผู้มีมั่งมีและไม่ให้รู้สึกตัวเองต่ำต้อยกว่าผู้ชายและเป็นการสร้างอำนาจให้กับตัวละครนางเอกอีกด้วย

นางเอกกับบทบาททางเพศ จากการศึกษาตัวละครนางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน นักเขียนได้นำเสนออารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม ความคิด ของความเป็นเพศหญิงผ่านตัวละครนางเอก แบ่งออกเป็นบทบาทต่าง ๆ ได้แก่ นางเอกกับความเป็นลูกสาวนอกกรอบ ภาพของตัวละครนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ มีการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นำเสนอภาพตัวละครนางเอกในด้านบทบาทของความเป็นลูกสาวแตกต่างจากเดิม คือตัวละครนางเอกเป็นผู้หญิงที่มีอิสระในการใช้ชีวิตของตัวเองอย่างเต็มที่โดยไร้ซึ่งกรอบที่ผู้เป็นพ่อและแม่เป็นตัวกำหนด จะเห็นได้ว่านวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน ต้องการสร้างให้ตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่สิทธิและมีเสรีภาพในตัวเองไม่ยอมทำตามความต้องการของคนในครอบครัวต้องการสร้างสิทธิในผู้หญิง จะเห็นได้ว่าครอบครัวของตัวละครนางเอกเองก็เป็นครอบครัวที่ให้อิสระแก่ลูกของพวกเขา มาก ๆ เป็นการสะท้อนสภาพครอบครัวและวิธีการเลี้ยงลูกของคนในปัจจุบันว่าสังคมในยุคนี้ผู้เป็นพ่อและแม่ให้สิทธิและเสรีภาพกับลูกของตัวเองมากขึ้น แม้บางครั้งความต้องการของผู้ใหญ่จะขัดกับความต้องการของตัวละครนางเอกแต่เธอก็เลือกในเส้นทางของเธอ ขณะเดียวกันนักเขียนก็ไม่ได้สร้างให้ตัวละครนางเอกได้รับความประสบความสำเร็จในการตัดสินใจของตัวเองเสียทีเดียว แต่นักเขียนก็ยังแสดงให้เห็นว่าแม้พวกเขาจะออกนอกกรอบก็ไม่ได้แปลว่าสิ่งที่เธอก็เลือกเป็นสิ่งที่ดีที่สุดแต่เธอต้องยอมรับในสิ่งที่เธอก็เลือกให้ได้ นางเอกในบางเรื่องได้รับความผิดหวังจากสิ่งที่ตัวเองตัดสินใจ แต่พวกเขาก็มีความเข้มแข็งที่สามารถอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้นางเอกที่มีลักษณะดังกล่าวปรากฏอยู่ในนวนิยายทั้งหมด 3 เรื่อง แรงปรารถนา สามิตตรา บ่วงเสนหา ตัวละครนางเอกทั้ง 3 คน เป็นนางเอกที่ออกจากกรอบค่านิยมเดิมที่ผู้หญิงจะต้องอยู่ในกรอบของพ่อแม่ กะรัตและสุดอาภาเธอก็จะเลือกใช้ชีวิตด้วยตัวของเธอเองโดยไม่ได้ปรึกษาครอบครัวและสนใจคำคัดค้านของครอบครัวหรือเหมือนชนกที่เธอจะมีอิสระในการใช้ชีวิต ถึงแม้ตัวละครนางเอกมีความเป็นลูกสาวนอกกรอบ แต่พวกเขาไม่ใช่ผู้หญิงที่ก้าวร้าวแต่นักเขียนนำเสนอภาพของผู้หญิงที่มีสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชีวิตของตนเองและนำเสนอภาพครอบครัวสมัยใหม่ที่ไม่ได้บังคับหรือกดดันลูก

บทบาทที่ 2 ภรรยาผู้อยู่เหนือสามี บทบาทของการเป็นภรรยาของในนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ มีลักษณะที่ของหน้าที่ของภรรยาที่เปลี่ยนไปคือ การเป็นภรรยาที่เป็นผู้ควบคุมสามีให้ปฏิบัติหรือทำตามความต้องการของตัวเองได้ ภรรยาที่เป็นภรรยาผู้ใหญ่มากกว่าสามี นักเขียนได้นำเสนอภาพของภรรยาเปลี่ยนไป นางเอกของนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน เป็นภรรยาที่คู่อำนาจเท่าเทียมสามี เป็นผู้หญิงที่สามารถมีปากมีเสียงในครอบครัว กล่าวพูดการเรียกร้องความต้องการของตัวเอง นักเขียนต้องการเสนอให้เห็นถึงสิทธิความเท่าเทียมกันในหญิงชายผ่านบทบาทของสามีภรรยา คือผู้หญิงมีสิทธิที่จะสามารถออกความเห็นภายในบ้านได้แสดงภาวะความเป็นผู้นำ และนำเสนอภาพของภรรยาที่ออกไปทำงานนอกบ้านและสามีที่ทำงานอยู่ภายในบ้าน ซึ่งตัวละครนางเอกที่ปรากฏบทบาทในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน ได้แก่เรื่อง สามิตตรา บัวปริมน้ำ บ่วงเสนหา แม้ว่านักเขียนพยายามจะสร้างความเท่าเทียมในตัวชายหญิงแต่จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของนางเอกเป็นสิ่งที่ทำให้สภาพครอบครัวนั้นพังทลายลงเพราะนิสัยดังกล่าวที่มากเกินไปของพวกเธอ อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอภาพของปัญหาครอบครัวของตัวละคร เป็นการแสดงให้เห็นว่าถ้าคนเราเมื่อทำหน้าที่ของภรรยาแต่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจปัญหามากกว่าเหตุผลก็จะทำให้ชีวิตคู่พังลงเช่นกัน เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าแม้จะนักเขียนจะพยายามสร้างให้ผู้หญิงมีอำนาจมากกว่าผู้ชายอย่างไร แต่ก็ยังไม่สามารถออกจากกรอบของการที่ผู้ชายจะต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวไปได้

บทบาทความเป็นแม่ มักจะปรากฏอยู่ในตัวละครนางเอกตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน แม้ว่านักเขียนจะสร้างตัวละครนางเอกที่ยังคงเป็นแม่ที่รักลูกและต้องการลูกซึ่งบทบาทของความเป็นแม่พบในตัวละครนางเอกทั้ง 2 เรื่อง คือ บัวปริมน้ำ และบ่วงเสนหา แต่ผู้วิจัยพบว่าในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง นางเอกจะมีสถานะของความเป็นแม่ตั้งแต่อายุยังน้อยในตอนแรกทั้งสองไม่มีความพร้อมของความเป็นแม่ นักเขียนได้สร้างให้ตัวละครนางเอกให้มีความไม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมบูรณ์แบบในด้านของความแม่ ไม่มีความรับผิดชอบต่อบทบาทของเป็นแม่ ซึ่งแตกต่างจากตัวละครนางเอกในยุคก่อน นั้นเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงภาพสะท้อนของสังคมกับการมีลูกในช่วงเวลาที่ยังไม่พร้อม แต่สุดท้ายตัวละครนางเอกของทัศนีย์ ก็ยังถูกนำเสนอบทบาทของการเป็นแม่ที่รักลูก มีความรับผิดชอบและยังให้ความสำคัญต่อบทบาทของแม่ที่มีในตัวละครนางเอก เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญในสถานะของแม่ลูกอย่างมาก แม้ว่าตัวละครนางเอกจะเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยด้านอื่น ๆ ที่ไม่ดี แต่ถ้าหากในบทบาทของแม่แล้วเธอเป็นแม่ที่รักลูกมาก ๆ ถึงแม้ในตอนแรกพวกเขาอาจจะขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ไปบ้าง นั้นเป็นเพราะอารมณ์ความโกรธที่นางเอกสร้างขึ้นให้อยู่เหนือความดีและความถูกต้อง

จากการศึกษาตัวละครนางเอกกับบทบาททางเพศ พบว่านักเขียนได้พยายามสร้างบทบาททางเพศของผู้หญิงให้มีสิทธิและเสรีภาพผ่านตัวละครนางเอกซึ่งมีความแตกต่างจากนางเอกในยุคก่อน นางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกันนำเสนอภาพของผู้หญิงที่สิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย และเป็นที่มีเสรีภาพในการใช้ชีวิตไม่ได้อยู่ภายใต้กรอบของพ่อแม่ สามี หรือกรอบของสังคม ความคิดและพฤติกรรมของพวกเธอที่มีต่อบทบาททางเพศได้เปลี่ยนไป เธอมีความคิดที่มีความเป็นผู้นำมากกว่าเป็นผู้ตามและพยายามออกจากกรอบที่สังคมกำหนดให้เธอเป็นในแบบที่สังคมต้องการถึงจะเรียกว่าผู้หญิงที่ดี

นางเอกกับกรอบศีลธรรม นางเอกกับศีลธรรมเป็นสิ่งที่ต้องอยู่คู่กันเพราะตัวละครนางเอกเปรียบเสมือนตัวแทนของฝ่ายศีลธรรมอันดีในขณะที่ตัวร้ายเป็นตัวผู้ไร้ศีลธรรม แต่ในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกันไม่ได้เป็นเช่นนั้น นางเอกเป็นตัวละครที่มีความหลายมิติมากยิ่งขึ้น คือนักเขียนสร้างให้ตัวละครนางเอกมีทั้งด้านมืดและด้านสว่าง หรือการที่สร้างให้นางเอกมีลักษณะที่ขัดแย้งกับศีลธรรมอันดี โดยพฤติกรรมที่ตัวละครนางเอกกระทำขัดแย้งกับศีลธรรมอันดี ได้แก่ นางเอกกับการเป็นมือที่สาม ตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่ขาดศีลธรรมอันดีคือการเป็นคนที่ทำให้ความรักหรือความสัมพันธ์ของผู้อื่นพังทลายโดยการไปเป็นมือที่สามของความรักของพวกเขา สิ่งที่ทำพวกเธอทำเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อศีลธรรมอันดีของการเป็นผู้หญิงที่ดี จากการวิเคราะห์ลักษณะนิสัยเช่นนี้ของตัวละครนางเอกนั้นเกิดจาก พฤติกรรมด้านที่ไม่ดีในตัวละครนางเอก คือ ความรักสนุกจนลืมนึกถึงความถูกต้อง ความต้องการเอาชนะคนอื่น เป็นการแสดงให้เห็นถึงมิติตัวละครนางเอกที่ไม่ใช่ผู้หญิงที่มีแต่ด้านดีด้านเดียวเสมอไป เช่น สุดอาภา นางเอกนวนิยายเรื่อง แรงปรารถนา สุดอาภาเธอเป็นคนที่ไม่ยอมแพ้ใคร และเธอเองก็อยากเอาชนะพิทยาเธอจึงพยายามที่จะให้พิทยาแต่งงานกับเธอจนลืมนึกถึงความผิดถูกเพราะพิทยานั้นมีคนรักอยู่แล้ว และสิ่งที่เธอก็ก่อให้เกิดเรื่องราวมากมาย แต่สุดท้ายเธอก็ได้รับผลของการกระทำของเธอเพราะสุดท้ายเธอก็มีชีวิตคู่ที่ล้มเหลวเช่นกันและเธอก็คิดว่าสิ่งที่เธอทำนั้นไม่ถูกต้อง

นางเอกกับบทบาทของผู้สร้างความแค้น นางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกันเป็นตัวละครนางเอกมีความแค้นต่อตัวละครอื่นในเรื่องและเธอไม่ใช่ผู้หญิงที่นิ่งเฉยต่อความแค้น เธอพร้อมจะเอาคืนคนที่เธอคิดว่าทำให้เธอและคนที่เธอรักเจ็บปวดแม้ว่าสิ่งที่เธอทำมันอาจจะรุนแรงเพราะเกิดจากความไม่ตั้งใจ ซึ่งนางเอกที่ปรากฏลักษณะนี้มีอยู่ด้วยกัน 2 เรื่อง คือ เรื่องไฟล้างไฟ บ่วงเสนหา ลีลาและเหมือนชนกเป็นผู้หญิงที่มีความเจ้าคิดเจ้าแค้นในตัวเอง เธอคิดจะแก้แค้นคนที่ทำร้ายเธอและคนที่เธอรักจนก่อให้เกิดเรื่องราวมากมาย จะสังเกตได้ว่านางเอกของทัศนีย์จะใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหาทุกอย่างแทนที่จะใช้เหตุผลและสิ่งที่ได้รับกับคืนมาจากการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แก้แค้นคือความเจ็บปวดที่เป็นผลจากการกระทำของเธอเอง ซึ่งลักษณะนิสัยเช่นนี้ของตัวละครนางเอกเป็นการแสดงให้เห็นว่านางเอกจากนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน เป็นนางเอกที่สู้และไม่ยอมคน

จากการศึกษาตัวละครนางเอกกับกรอบศีลธรรมพบว่านางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน จะลักษณะนิสัยบางอย่างที่ขัดกับกรอบศีลธรรมในสังคมไทยนั้นเป็นเพียงเพราะความต้องการเอาชนะคนที่เป็นศัตรูของเธอ และการใช้อารมณ์ในการแก้ไขปัญหา หรือการที่เธอเป็นผู้ถูกกระทำก่อนแต่เธอไม่ยอมแพ้และต่อสู้ในวิธีที่ไม่ถูกต้องแต่สุดท้ายแล้วตัวละครนางเอกก็คิดได้และรู้สึกผิดจากการกระทำของตัวเอง สุดท้ายแล้วนักเขียนก็ยังสร้างให้ตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่เป็นภาพแทนของผู้หญิงที่มีจิตใจที่สำนึกอันดีรู้ที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองทำและยังคงมีด้านดี ๆ ในตัวละครนางเอก เช่น เป็นคนที่มีจิตใจดีและชอบช่วยเหลือคนอื่นซึ่งปรากฏอยู่ในนางเอกทุกเรื่องของ ทัศนีย์ คล้ายกัน

นางเอกกับอำนาจ จากการศึกษาตัวละครนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน พบว่าตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่มีบทบาทในสังคมมากขึ้น นางเอกมีอำนาจเหนือคนอื่น ๆ ตัวละครนางเอกมีลักษณะของผู้หญิงที่มีอำนาจด้านต่าง ๆ ได้แก่ นางเอกที่อำนาจเหนือพระเอก นางเอกในลักษณะนี้คือนางเอกที่สามารถโต้ตอบพระเอกได้โดยไม่เกรงกลัว ไม่ยอมให้พระเอกเป็นผู้กระทำ ซึ่งนักเขียนแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมในตัวละครชายหญิง เพราะที่ผ่านมาเราจะพบว่าตัวละครนางเอกเป็นฝ่ายถูกกระทำจากพระเอกเสียมากกว่า แต่ในนวนิยายของ ทัศนีย์ คล้ายกัน จะปรากฏลักษณะของนางเอกที่ไม่ยอมพระเอก แต่นางเอกจะกล้าสู้หรือพยายามเอาชนะพระเอกแทน ซึ่งลักษณะนิสัยเช่นปรากฏอยู่ในนางเอกนวนิยายทุกเรื่อง ลักษณะที่ 2 นางเอกที่อำนาจเหนือตัวร้าย นางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน นักเขียนสร้างให้ตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่สู้คนไม่ยอมคนหรืออ่อนแอ สามารถที่จะสู้กับตัวร้ายและมีอำนาจในการจัดการตัวร้ายได้ จากการศึกษาตัวละครนางเอกกับอำนาจพบว่านักเขียน สร้างให้ตัวละครนางเอกมีอำนาจเหนือตัวละครตัวร้ายปรากฏในนวนิยายทั้งหมด 2 เรื่อง ได้แก่ บ่วงเสน่หา ไฟล้างไฟ

จากการศึกษาตัวละครนางเอกกับอำนาจพบว่าตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่เริ่มมีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อตัวละครอื่น และเริ่มมีอำนาจต่อสู้หรือสามารถจะเอาชนะตัวละครตัวอื่น ๆ เช่น พระเอก ตัวร้าย หรือตัวละครตัวอื่น ๆ นางเอกของทัศนีย์ คล้ายกัน ไม่ใช่ นางเอกที่ไร้การตอบโต้ตัวละครอื่นอีกแล้ว แต่เป็นตัวละครที่กล้าจะตอบโต้และเอาชนะตัวละครอื่น และเหตุผลที่ทำให้ตัวละครนางเอกเป็นตัวละครที่มีอำนาจมากขึ้น ประการแรกเลยคือ ฐานะของตัวละคร ตัวละครนางเอกส่วนใหญ่ที่มีอำนาจเหนือตัวละครอื่น ๆ คือมีฐานะร่ำรวยกว่าตัวละครตัวนั้น มีหน้ามีตาในสังคมมากกว่า อาจจะเป็นเจ้าของบริษัท เจ้าของบ้านที่ตัวละครนั้นอาศัยอยู่ นักเขียนมีการสร้างให้ตัวละครมีอำนาจเพื่อแสดงถึงความเท่าเทียมหรือความเหนือกว่าและเป็นการสร้างเอกลักษณ์ใหม่ให้กับตัวละครนางเอก ประการที่สองคือ การที่มีอำนาจเหนือตัวละครตัวร้ายด้วยความฉลาด ความมีไหวพริบ และบุคลิกภาพที่ดีกว่าทำให้นางเอกเป็นผู้หญิงที่มีอำนาจเหนือตัวร้ายและสามารถเอาชนะตัวร้ายได้

อภิปรายผล

จากการสรุปผลภาพแทนนางเอกในนวนิยายของทัศนีย์ คล้ายกัน ทั้ง 6 เรื่อง เป็นการนำเสนอภาพของนางเอกในยุคสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี การนำเสนอภาพของนางเอกที่ออกจากกรอบนางเอกในยุคเดิม ๆ นางเอกของทัศนีย์ คล้ายกัน มีลักษณะเป็นสาวสังคม มีบุคลิกภาพที่ดี มีภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่เก่งมีหน้าที่การงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และการศึกษาดี เป็นผู้หญิงที่มีฐานะดี โดยภาพรวมแล้วเป็นผู้หญิงที่มีความสมบูรณ์แบบในด้านของบุคลิกภาพ และภาพลักษณ์ภายนอกซึ่งต่างจากนางเอกในยุคก่อน ๆ ที่ไม่ได้เป็นผู้หญิงที่มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์แบบมากเท่านี้ แต่ในขณะเดียวกันด้านลักษณะนิสัยของนางเอกก็มีลักษณะนิสัยที่ต่างจากนางเอกในยุคก่อนมากเช่นเดียวกัน ทศนีย์ คล้ายกัน ได้สร้างให้ตัวละครนางเอกให้เป็นผู้หญิงที่มีลักษณะนิสัยออกจากกรอบของผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรีหรือเป็นผู้หญิงที่ดีที่สังคมสร้างกรอบไว้ นางเอกของนวนิยายของทศนีย์ คล้ายกันเป็นผู้หญิงที่มีความรัก โลก โกรธ หลง อยู่ในตัวเองมาก เอาอารมณ์และความรู้สึกของตัวเองอยู่เหนือเหตุผล ซึ่งเป็นนิสัยที่เธอต้องการที่จะแสดงออกมาเพื่อต่อต้านหรือเอาชนะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอารมณ์เหล่านี้เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ทุกคน การสร้างตัวละครนางเอกให้สะท้อนถึงภาพของผู้หญิงที่ตกอยู่ในแรงอารมณ์ของตัวเอง แต่พวกเธอก็สามารถก้าวผ่านและได้รับบทเรียนจากสิ่งที่เธอก่อขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการนำเสนอบทบาทที่เปลี่ยนไปในตัวละครนางเอก คือ การนำเสนอภาพของนางเอกให้เป็นผู้หญิงที่มีความคิดและลักษณะนิสัยที่หลุดออกจากกรอบที่สังคมกำหนดไว้ นางเอกของทศนีย์ คล้ายกันเป็นนางเอกที่ไม่ยอมคน ผู้หญิงที่เก่งและมีความมั่นใจ มีภาวะของความเป็นผู้นำ

นอกจากนี้ตัวละครนางเอกของทศนีย์ คล้ายกันยังเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงผู้หญิงและสังคมในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็ในด้านของบทบาททางเพศที่สร้างที่เป็นการสร้างความเท่าเทียมให้หญิงชายเรื่องเสรีภาพในผู้หญิงเป็น การสื่อให้เห็นว่าผู้หญิงสมัยใหม่เป็นผู้หญิงที่มีภาวะของผู้นำสามารถดูแลและตัดสินใจอะไรเองได้ บทบาทของ ความเป็นแม่เราจะพบได้ว่าในสังคมปัจจุบันจะเกิดปัญหาของมีลูกในช่วงเวลาที่ยังไม่พร้อม นักเขียนสร้างตัวละคร นางเอกให้ประสบปัญหานี้เช่นกันแต่ตัวละครนางเอกก็สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ ด้านมุมมองต่อผู้หญิงที่ผ่าน การแต่งงานมาแล้วในอดีตจะเห็นได้ว่าผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานจะไม่ใช่ที่ยอมรับหากจะเริ่มต้นการมีครอบครัว ใหม่อีกครั้ง แต่ในสังคมปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้นผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานมาแล้วและมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลวสามารถเริ่มต้น ชีวิตคู่ได้อีกครั้งเมื่อเจอคนดี หรือแม้แต่ในเรื่องของกรอบศีลธรรมที่จะเห็นได้ว่าผู้คนในสมัยนี้มักจะมองข้ามไปบ้าง เห็นได้ชัดอย่างเช่น ของชู้สาว คนส่วนใหญ่มักจะเอาความรู้สึกของตัวเองเป็นที่ตั้งจนลืมนึกถึงศีลธรรมและความ ถูกต้องเช่นเดียวกับตัวละครนางเอกในนวนิยายของทศนีย์ คล้ายกัน ที่ต้องการเอาชนะของอื่นจนทำสิ่งที่เรียกว่าผิด ศีลธรรมที่กรอบสังคมกำหนด ซึ่งนักเขียนได้นำเสนอมุมมองเหล่านี้ผ่านตัวละครนางเอกตัวละครที่ผู้คนมักจะมองว่า เป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์แบบและดีที่สุดของเรื่องแต่ก็ยังเคยทำเรื่องราวที่ผิดพลาดมา แต่สุดท้ายแล้วตัวละครนางเอก ยังเป็นตัวละครที่สามารถแก้ไขปัญหาของตัวเองได้ในทุกเรื่อง และมีชีวิตที่ดีในตอนจบของเรื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัว ละครนางเอกยังเป็นตัวละครที่ให้ภาพลักษณ์ของผู้ที่มีด้านคืออยู่เสมอ แต่นักเขียนเพียงต้องการนำเสนอด้านร้าย ๆ ของตัวละครนางเอกเพื่อให้เห็นภาพผู้หญิงที่สู้คนและไม่ยอมคน กล้าคิด กล้าทำ มีรัก โลก โกรธ หลง มีความเป็น มนุษย์คนหนึ่ง แต่ไม่ใช่ตัวละครที่ประพุดติไม่เติกนกว่าที่กรอบของสังคมจะให้อภัยได้ เหมือนที่ทศนีย์ คล้ายกัน กล่าวไว้ใน รายการ The Writer พรสวรรค์ชิบ.ราชินีนวนิยายตรามา ‘อาริตา’ กว่าจะถึงวันนี้ไม่ง่าย.[ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา : <https://www.isranews.org/isranews-article/56780-arita56780.html>. [15 กันยายน 2562]) ว่า “เราไม่ได้สร้างตัวละครเวลาเขียนนวนิยาย แต่เรากำลังสร้างมนุษย์คนหนึ่งขึ้นมา แม้ว่าเขาจะถูก เรียกว่าพระเอกนางเอก พระเอกนางเอก ร้ายได้ แต่ต้อง ไม่เลว”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่ศึกษาต่อไปได้ดังนี้

1. สามารถนำบทความวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการทำรายงานหรือการค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับตัวละครนางเอกได้
2. ผลการวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่สนใจในการวิเคราะห์ตัวละครนางเอกต่อไปได้
3. ควรศึกษาหาข้อมูลของตัวละครนางเอกให้มีความละเอียดมากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- กันยามาส.(2559).บ่วงเสนหา.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ:โสภณการพิมพ์
- กุหลาบ มลลิกะมาส.(2529).วรรณคดีวิจารณ์.พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ทิพย์เกสร.(2541).ไฟล้างไฟ.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา
- นาวิกา.(2553).สามีตีตรา.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดับเบิลยู
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ.ม.ล.(2529).แฉนวนวรรณกรรม.กรุงเทพฯ:อ่านไทย
- แรงเงา.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์.มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ.2557
- ลินิน แสงพัฒนา.สัมพันธ์ของตัวละครนางเอกในสื่อละครโทรทัศน์ กรณีศึกษาละครโทรทัศน์เรื่อง
วรรณิ์ พุทธรเจริญทอง.(2552).อดีต-ปัจจุบัน นวนิยายไทย. พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ควอลิตี้ ปรีนท์.
เว็บไซต์วิกิพีเดีย. ตัวเอก. [ระบบออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา<https://th.wikipedia.org> [2 มีนาคม 2562]
- สุธิดา สิงหาราช.(2558).การประกอบสร้างภาพตัวแทนนางเอกยุคใหม่ในละครโทรทัศน์ไทย.วิทยานิพนธ์บัณฑิต
วิทยาลัย
- อาริตา. (2533). บัวปริ่มน้ำ. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์
- อาริตา. (2555). แรงปรารถนา. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์
- อาริตา. (2560). คาวน้ำผึ้ง. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์
- อิงอร สุพันธ์วานิช. (2554). ผู้หญิงกับสังคมภาพสะท้อนจากวรรณกรรม.พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุษณีย์ พงศ์ประยูร.วิเคราะห์ตัวละครอิจฉาฝ่ายหญิงเชิงจิตวิทยาในนวนิยายไทย ปัจจุบัน ช่วง พ.ศ. 2516 - 2532.
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยทักษิณ.2536

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลบางเมือง

อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
วิไลพร สีสาวิง¹, รพีพัฒน์ จันทนินทร², อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์³

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

¹S59123450077@ssru.ac.th, ²rapeepat@ssru.ac.th และ ³attasit.ni@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ 2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ประชาชนในอำเภอเมืองสมุทรปราการ ทั้งหมด 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า T-test ค่า F-test (One-way Anova) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาปรับใช้กับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการให้บริการต่อประชาชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการบริหารและบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และน้อยที่สุดด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)

2. ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ที่ต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ทัศนคติ, การปฏิบัติงาน, บุคลากร, เทศบาลตำบลบางเมือง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันเทศบาลมีความสำคัญกับประชาชนมาก ด้วยบทบาทหน้าที่การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ให้การดูแลและอำนวยความสะดวกตลอดจนจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆภายในเขตพื้นที่ของเทศบาลได้ครบสมบูรณ์ตรงตามความต้องการของประชาชนและยังคงดูแลเรื่องต่างๆภายในชุมชนผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในเขตพื้นที่และจะนำผลที่ได้ในครั้งต่อไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เป็นองค์กรที่มีความยุติธรรมและเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต่อไป

วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2448 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงจัดตั้งสุขาภิบาลตำบลท่าฉลอม อำเภอเมืองสมุทรสาคร ถือได้ว่าเป็นการปกครองหัวเมืองแห่งแรกของประเทศไทย ผลของการจัดสุขาภิบาลที่ท่าฉลอมเป็นประโยชน์แก่ทางราชการจึงมีการขยายจัดตั้งสุขาภิบาลออกไปในท้องถิ่นต่างๆได้เพิ่มมากขึ้นถือว่าเป็นสถาบันปกครองท้องถิ่นอันเป็นที่มาของการปกครองรูปแบบเทศบาลในปัจจุบัน พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้เสนอข้อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่แก้ไขชื่อเรียกบุคคลและคำศัพท์กฎหมายที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นๆและกำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการไม่แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

Peter F. Drucker (2004) ทฤษฎีการบริหารทีมงานของผู้นำทีมที่มีประสิทธิผลไว้ดังนี้

1. การมีข้อมูลพื้นฐาน ผู้นำควรมีการตั้งคำถามว่าอะไรคือสิ่งที่สมควรดำเนินการ ซึ่งคำถามดังกล่าวมักจะประกอบด้วยงานที่เร่งด่วนที่มากกว่าหนึ่งงานเสมอหรือการจัดกิจกรรมกลุ่มความถี่ในการประชุมรวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ของทีมงานการให้ข่าวสารและการฝึกอบรม แต่ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะไม่ทำงานหลายๆ อย่างหากได้ทำผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมักจะให้ความสนใจไปที่งานนั้นเพียงงานเดียวโดยสามารถขจัดความขัดแย้งในงานนั้น รวมถึงการยอมรับในความขัดแย้งตลอดจนการจัดการกับต้นเหตุแห่งความขัดแย้งนั้นได้ หลังมีการตั้งคำถามว่าอะไรคือสิ่งที่สมควรดำเนินการแล้ว ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพย่อมจะจัดลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความสำคัญของงาน และติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามหลังจากทำงานสำคัญประสบความสำเร็จแล้ว ผู้บริหารจะจัดลำดับความสำคัญของงานในการทำงานขึ้นไป

2. การวางแผนปฏิบัติการ ผู้บริหารจำเป็นต้องวางแผนการดำเนินงานโดยการร่วมระดมสมองจากการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ทีมงานได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในความคิดเห็นร่วมกันโดยที่ ผู้บริหารต้องคิดถึงผลลัพธ์ที่ต้องในแผนนั้นๆ ตลอดจนการทบทวนแผนงานเป้าหมายในอนาคต และตรวจสอบวิธีการดำเนินงานว่าผู้บริหารจะใช้เวลาในแต่ละช่วงงานอย่างไร ผู้บริหารจะกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการโดยการตั้งคำถามคำถามว่า องค์กรควรจะคาดหวังให้ผู้บริหารเองทุ่มเทอะไร ตัวผู้บริหารเองจะอุทิศตัวเพื่อผลลัพธ์อะไร การกำหนดผลงานเสร็จจะอยู่ที่ใด จากนั้นผู้บริหารควรพิจารณาข้อจำกัดในการกระทำต่างๆ ว่าต้องเป็นสิ่งที่ถูกจริยธรรมและองค์กรยอมรับได้ตลอดจนสอดคล้องกับภารกิจ ค่านิยม ,นโยบายขององค์กร

3. ลงมือปฏิบัติเมื่อผู้บริหารแปรแผนงานไปเป็นการปฏิบัติ ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสนใจอย่างเคร่งครัดกับการตัดสินใจ การสื่อสาร โอกาสและการประชุมโดยจะขอกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญคือ

3.1 รับผิดชอบในการตัดสินใจด้วยการทบทวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบยังเป็นเครื่องมือที่ได้รับค่านิยมสำหรับการพัฒนาตนเองได้ โดยที่การตรวจสอบผลลัพธ์การทบทวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบยังเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังจะแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งผู้บริหารรวมถึงสิ่งที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข

3.2 รับผิดชอบในการสื่อสารโดยที่ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีความมั่นใจว่าทั้งแผนปฏิบัติการและความต้องการข้อมูลของผู้บริหารเองเป็นที่เข้าใจของทีมงาน รู้จักการให้รางวัลเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจรวมถึงการฉลองความสำเร็จในการร่วมการคิดร่วมสร้างหรือการระดมสมองร่วมกันมีสร้างระบบบรรยากาศที่ดีในการทำงาน โดยที่ผู้บริหารจะต้องกล่าวถึงแผนการดำเนินงาน รวมทั้งขอความคิดเห็น จากเพื่อนร่วมงานและทีมงานของผู้บริหารเอง ไม่ว่าจะเป็น หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารจำเป็นต้องกล่าวถึงข้อมูลในแผนการดำเนินงานที่สมาชิกในทีมงานควรทราบและมีการประเมินพนักงานในการดำเนินแผนงานโดยมีแบบประเมินที่ชัดเจนตลอดจนการใช้ทักษะการประเมินผลงานของผู้นำโดยพิจารณาถึงผลงานของสมาชิกในทีมงาน

4. คิดถึงส่วนรวมมากกว่าตนเองผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องทราบว่าผู้บริหารเองควรมีความรับผิดชอบต่อสูงสุด แต่ผู้บริหารซึ่งมีอำนาจสั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้ตัวบริหารเองได้รับความไว้วางใจจากองค์กร นั่นหมายความว่าผู้บริหารเองต้องคิดถึงความต้องการและโอกาสขององค์กรก่อนที่จะคิดถึงความต้องการและโอกาสของตัวเอง

หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยระเบียบนี้กำหนดให้หน่วยงานทุกหน่วยของรัฐดำเนินการบริหารจัดการ โดยยึดหลักการ 6 หลัก ได้แก่

1. หลักนิติธรรม (Rule of law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นธรรมและทันสมัยเพื่อให้สังคมยอมรับโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายไม่ใช่ตามอำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม (Morality) ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องความดีและธรรมะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างของสังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ทำอาชีพสุจริตให้เป็นนิสัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

4. หลักความมีส่วนร่วม (Participation) ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ การไต่สวนสาธารณะหรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและมีความกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียในการทำงานของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า (Value) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรมีความประหยัด

จันทรานี สวงวนนาม ให้ความหมายว่า การบริหารงานทุกประเภทในทุกองค์กรจำเป็นต้องมีหลักทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหารโดยทั่วไปถือว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารมีอยู่ 4 ประการซึ่งรู้จักกันในนามของ 4M's ได้แก่

- คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กรที่รวมกันทำงาน
- เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกๆ ส่วนขององค์กร
- วัสดุสิ่งของ (Materials) ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ เทคโนโลยีต่างๆ
- การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์กรที่ทำโดยผู้บริหาร

สรุปการบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิค วิธีการและทรัพยากรอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับคนโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจและประสานงานมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด การบริหารมีความสำคัญต่อทุกคนจะเห็นได้จากการที่ประชาชนอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมีการเลือกคนมาปกครองบังคับบัญชาและการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อสังคมขยายตัวมากขึ้นประชาชนก็จะมีควมซับซ้อน เริ่มสร้างและวางระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ ขึ้นนามุ่งหวังที่จะเกิดความสำเร็จขึ้นในองค์กรและสังคมมีความสุขมากขึ้น

จากแนวคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน เรื่อง “หลักการบริหาร” นำมาปรับเป็นกรอบแนวคิดเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบของงานวิจัยในครั้งนี้และได้สร้างเป็นแบบสอบถามในเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” มี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคคล หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ให้บริการกับสมาชิกได้ประชุมชี้แจงการดำเนินงานจัดทำข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ การรับสมาชิกกองทุนเพิ่มในแต่ละปี

2. ด้านงบประมาณ หมายถึง เงินที่ได้รับจากรัฐบาลที่ทำให้สมาชิกได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบอาชีพและระยะเวลาการส่งใช้คืนเงินมีความเหมาะสมทำให้การกู้ยืมกระบวนน้อยลงและการทำนิติกรรมทางการเงินอย่างถูกต้องมีการพิจารณาอนุมัติให้กู้ยืมตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่กำหนด

3. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก คณะกรรมการในการจัดทําระเบียบข้อบังคับ การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลการให้คำปรึกษาแก่สมาชิก ระบบบัญชี การจัดสรรผลประโยชน์ สวัสดิการ ให้เกิดประสิทธิภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

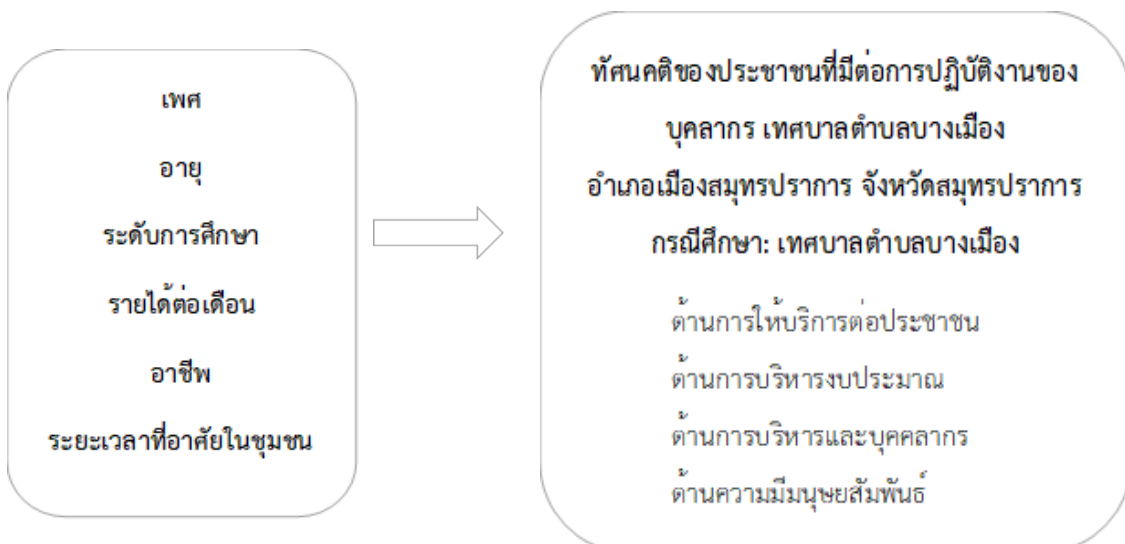
จากแนวคิดของ กฤษณา ศักดิ์ศรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ กล่าวไว้ว่า

1. บุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน คือ บุคคลย่อมมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวและมีความแตกต่างกันตามสิ่งแวดล้อมและพันธุกรรม การวินิจฉัยหรือการตัดสินใจ ควรต้องให้ความสนใจและไม่ควรละเลยต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคล
2. พฤติกรรมของบุคคลย่อมมีสาเหตุที่แสดงออกจากแรงจูงใจอย่างหนึ่งและการสร้างแรงจูงใจสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือแสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้
3. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์มีสมอง วัฒนธรรม ศีลธรรม มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

อนุชา เขียนชื่น (2551) ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า

1. ประชาชนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ทั้ง 3 ด้าน คือ 1.ด้านการให้บริการ 2.ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ 3.ด้านความมีระเบียบวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการให้บริการด้านความมีมนุษยสัมพันธ์และด้านความมีระเบียบวินัยไม่แตกต่างกันแต่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการให้บริการด้านความมีมนุษยสัมพันธ์และด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกัน
3. ประชาชนได้เสนอปัญหาที่สำคัญ คือ 1.ผู้รับบริการไม่ค่อยทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการ 2.เจ้าหน้าที่ขาดการประสานงานกับหน่วยอื่นในการให้ความช่วยเหลือประชาชน 3.เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์และความอดทนในการทำงานในสถานที่เร่งด่วน และได้เสนอข้อแก้ไข คือ 1.ควรจัดให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ 2.เจ้าหน้าที่ ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้ช่วยเหลือประชาชนทำได้รับความเดือดร้อน 3.เจ้าหน้าที่ควรมีประสบการณ์และความอดทนในการทำงานในสถานที่เร่งด่วนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างสูง

กรอบแนวคิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเทคนิคการวิเคราะห์เชิงสถิติที่เหมาะสมได้แก่ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation ; S.D.) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการเปรียบเทียบทัศนคติ ของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาล ตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรต้นด้านเพศ ใช้ทดสอบค่าสถิติ t-test ส่วนตัวแปรตาม ใช้สถิติ F-test (One-way anova) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะ ทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอ เมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ในปี พ.ศ.2562 จำนวน 50,105 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 50,105 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้วิธี เป็นตารางสุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ (R.V.Krejcie) และมอร์แกน (D.W.Morgan) เป็นตารางคำนวณประชากรที่ 50,105 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือ แบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองซึ่ง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ (R.V.Krejcie) และมอร์แกน (D.W.Morgan)
- 2) ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือด้านการให้บริการต่อประชาชนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.00) รองลงมาคือด้านการบริหาร และบุคลากรอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.90) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.84) และน้อยที่สุด คือด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.73) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับทัศนคติของบุคลากรโดยภาพรวม

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร	ระดับทัศนคติ			ลำดับ
	Mean	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการให้บริการต่อประชาชน	4.00	.584	มาก	1
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.73	.794	มาก	4
3. ด้านการบริหารและบุคลากร	3.90	.654	มาก	2
4. ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์	3.84	.806	มาก	3
ภาพรวม	3.87	.572	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับทัศนคติของบุคลากร โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรก คือด้านการให้บริการต่อประชาชน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.00) รองลงมา คือ ด้านการบริหารและบุคลากร อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.90) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.84) และน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับ มาก (\bar{X} = 3.73) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามเพศ

(n=381)

เพศ	จำนวน(คน)	\bar{X}	S.D.	T	Sig.
ชาย	165	3.95	5.82	2.373	.998
หญิง	216	3.81	.555		

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวม ด้านการให้บริการต่อประชาชน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากร และความมีมนุษยสัมพันธ์

มีค่า Sig. เท่ากับ .998, .105, .633, .233 และ.144 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ บุคลากร เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลบางเมืองโดยภาพรวม ด้านการให้บริการต่อประชาชน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากร และความมีมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามอายุ (n=381)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.393	4	.348	1.065	.374
ภายในกลุ่ม	123.034	376	.327		
รวม	124.427	380			

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาล ตำบลบางเมืองจำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวม ด้านการให้บริการต่อประชาชน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากร และความมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่า Sig. เท่ากับ .374, .310, .429, .241 และ .765 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ ด้านการให้บริการต่อประชาชน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากร ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ที่มีอายุไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=381)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.851	4	.463	1.420	.227
ภายในกลุ่ม	122.576	376	.326		
รวม	124.427	380			

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ตำบลบางเมืองของระดับการศึกษาที่มีต่อบุคลากร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากร และความมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่า Sig. เท่ากับ .411, .343 และ .218 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากร ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ที่มีระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านการให้บริการต่อประชาชน มีค่า Sig. เท่ากับ .008 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ด้านการให้บริการต่อประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน (n=381)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.444	5	.089	2.69	.930
ภายในกลุ่ม	123.983	375	.331		
รวม	124.427	380			

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ด้านการให้บริการต่อประชาชน ด้านการบริหารและบุคลากร ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่า sig. เท่ากับ .069, .125, .070 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า ด้านการให้บริการต่อประชาชน ด้านการบริหารและบุคลากร ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ มีค่า Sig. เท่ากับ .010 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการบริหารงบประมาณ แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามอาชีพ (n=381)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.041	5	.408	1.251	.285
ภายในกลุ่ม	122.386	375	.326		
รวม	124.427	380			

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีต่อการบริหารบุคลากร จำแนกตามอาชีพ พบว่า ด้านการให้บริการต่อประชาชน , ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่า Sig. เท่ากับ .394 .139, และ .283 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือประชาชนเมืองสมุทรปราการที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านการบริหารบุคลากร มีค่า Sig. เท่ากับ .044 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือประชาชนที่มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการบริหารบุคลากร แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

(n=381)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.549	3	1.183	3.690	.012
ภายในกลุ่ม	120.878	377	.321		
รวม	124.427	380			

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน พบว่า ด้านการให้บริการต่อประชาชน มีค่า Sig. เท่ากับ .491 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในชุมชน ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านภาพรวม ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากรและด้านความ มีมนุษยสัมพันธ์มีค่า Sig. เท่ากับ .012, .012 .003 และ .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีทัศนคติด้านภาพรวม ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารและบุคลากร และด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. เพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากว่า ประชาชนทุกเพศได้รับการบริการที่เท่าเทียมกันไม่แยกปฏิบัติเจ้าหน้าที่มีการใส่ใจ ดูแล ประชาชนทุกคนส่งผลให้มีทัศนคติไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชา เขียนชื่น (2551) ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลวิจัยพบว่าประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมที่มีเพศแตกต่างกันมีทัศนคติไม่แตกต่างกัน

2. อายุ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบล บางเมือง อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากว่า เจ้าหน้าที่ให้การดูแลประชาชนในทุกช่วงอายุ ไม่แบ่งแยกกว่าเด็กต้องปฏิบัติต่างจากผู้ใหญ่ เจ้าหน้าที่เห็นความสำคัญกับประชาชนทุกวัยเท่าเทียมกัน ประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปีมีระดับทัศนคติมากกว่าประชาชนในช่วงอายุอื่นๆส่งผลให้มีทัศนคติมากที่สุดสอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล ศิลา (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอมือง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอมือง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษา ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่อาจดูแลประชาชนที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าได้ดีกว่าประชาชนที่จบการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระดับสูงเพราะประชาชนที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าอาจขาดความรู้และความเข้าใจในการติดต่อขอรับบริการซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิทธิกร ขอลุลชัน (2551) ศึกษาเรื่องกรณีความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ผลวิจัยพบว่าประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน

4. รายได้ต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากว่ารายได้ของประชาชนไม่ส่งผลกระทบต่อระดับทัศนคติ เจ้าหน้าที่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วนจึงส่งผลให้ประชาชนมีระดับทัศนคติไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ บรรจง พัฒโนทัยและนายทศพล แก้วทิมา (2556) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดราชบุรี : ศึกษาในห้วงเวลา พ.ศ.2556 ผลวิจัยพบว่าประชาชนชาวจังหวัดราชบุรีที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ในห้วงเวลาปี พ.ศ.2556 ไม่แตกต่างกัน

5. อาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากว่าการดูแลประชาชนของเจ้าหน้าที่เทศบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ไม่มีการแบ่งแยกปฏิบัติแต่เจ้าหน้าที่ทุกคนมีการดูแลเอาใจใส่ประชาชนทุกสายอาชีพอย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทมีทัศนคติมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปฏิพัทธ์ ชูเสน และคณะ (2555) ได้ศึกษา เรื่อง “ทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : กรณีศึกษาการดำเนินการในระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 - เดือนมกราคม 2555” ผลวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไม่แตกต่างกัน

6. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันไปไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่อาจดูแลประชาชนที่พียงย้ายเข้ามาอยู่อาศัยได้ดีมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นเวลานานเพราะว่าประชาชนกลุ่มนี้อาจต้องการความดูแลจากเจ้าหน้าที่มากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นเวลานาน ประชาชนที่อาศัยในชุมชน 11 ปี ขึ้นไปมีทัศนคติมากกว่าประชาชนที่อาศัยในช่วงเวลาอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิทธิกร ขอลุลชัน (2551) ศึกษาเรื่อง กรณีความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ระยะเวลา ที่อาศัยในชุมชนต่างกันประชาชน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ที่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีระดับทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ที่มีการใส่ใจ ด้านบริการให้ความสำคัญในด้านปัจจัย 4 และการบริหารงบประมาณให้อำนวยต่อสาธารณูปโภคต่างๆ ด้านบริหารและบุคลากรโดยมีการประสานงานกับประชาชนในเรื่องการกำหนดนโยบายของเทศบาลและด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ที่หน่วยงานให้ความสำคัญเป็นพิเศษทั้งในด้านของการต้อนรับ ยิ้มแย้มและสถานที่ที่มีความสะอาดพร้อมให้บริการแก่ประชาชนจึงเห็นว่าประชาชนได้รับบริการที่ดี ส่งผลให้มีระดับทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชา เขียนชื่น (2551) ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนที่มีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการให้บริการต่อประชาชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่าเจ้าหน้าที่มีการต้อนรับดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้บริการด้วยท่าทางสุภาพและให้คำแนะนำแก่ประชาชนได้ดีเป็นกันเองไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงสถานที่ให้บริการมีความสะอาดเรียบร้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลของการศึกษาของ อนุชา เขียนชื่น (2551) ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่มีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางเมืองได้ทำตามแผนการประชุมของเทศบาลอย่างถูกต้องตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น การเบิกงบประมาณจำนวนหนึ่งล้านบาทมาซ่อมแซมถนนในเขตของชุมชน จึงทำให้ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับผลของการศึกษาของ อำนาจ ชูตินทราศรี ศึกษาเรื่อง “การศึกษาประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองป่าครั่ง อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา : กองทุนหมู่บ้านหนองป่าครั่ง อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารและบุคลากร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางเมืองในด้านการบริหารจัดการชัดเจนมีความโปร่งใส ในการดำเนินงานแต่ละด้านสามารถตรวจสอบได้ และสามารถอธิบายด้วยเหตุผลเพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น ไว้วางใจ มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรปภัทร จันทรสาขาและ กมลชนก ชิตรัถธา ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนจังหวัดภูเก็ตที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ.2556” ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของประชาชนชาวจังหวัดภูเก็ตที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ.2556 อยู่ในระดับมาก

ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่าเจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเป็นมิตร มีความเข้าใจ และให้การอำนวยความสะดวกกับประชาชน เป็นอย่างดี เพื่อให้การทำงานของเทศบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ณพรัตน์ รักษาศิลป์ ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะพิเศษของข้าราชการตำรวจและมวลชนสัมพันธ์ ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของสถานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตำราวจุธรและประชาชนในเขตอำเภอกมลาไสยจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะพิเศษของข้าราชการตำรวจและมวลชนสัมพันธ์ ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของสถานีตำรวจภูธรและประชาชนในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาทัศนคติของบุคลากรในหน่วยงานเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534). มนุษย์สัมพันธ์ , กรุงเทพมหานคร ; พิมพ์ลักษณะ.
- นฤมล ศิลา (2554), ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินทราย อำเภอเมือง จังหวัดตราด ; ตราด
- บรรจง พัฒโนทัยและนายทศพล แก้วทิมา (2556), ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ; ราชบุรีเปรียบเทียบความต้องการของสถานีตำรวจภูธรและประชาชนในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. พิมพ์ครั้งที่ 1, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครปฐม.
- ปฎิพัทธ์ ชูเสน (2555), ทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ; กรุงเทพมหานคร.
- ลิขิต ธีรเวคิน (2548), วิวัฒนาการเมืองการปกครองไทย,พิมพ์ครั้งที่ 7,335.กรุงเทพมหานคร ; มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิกร ขจรจลช้วน (2551), กรณีความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ; จันทบุรี.
- อนุชา เขียนชื่น (2551), ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ; พิมพ์ลักษณะ.
- Peter F. Drucker (2004), ทฤษฎีการบริหารที่มงานของผู้นำทีม.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เฟื่องพร คำสอน¹, รพีพัฒน์ จันทนินทร²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : s59123450016@ssru.ac.th¹, rapeepat.ju@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาภาวะการเป็นผู้นำของผู้บังคับบัญชาในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยทำการเก็บข้อมูลจากบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้การทดสอบค่า (t-test) และ (f-test) และ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ในการทดสอบความสัมพันธ์ในลักษณะของการส่งผลต่อกันของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านพฤติกรรมผู้นำ อยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่าอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลำดับแรกคือบุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กร 3. ระดับภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าระดับภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ตัวแปรด้านคุณลักษณะของผู้นำ สามารถทำนายประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : ระดับภาวะผู้นำ, ผู้บังคับบัญชา, สุราษฎร์ธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคลและ เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารราชการเพราะถือเป็นรากฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบท ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 โดยยกฐานะจากสภาตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ในการทำหน้าที่ต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงประชาชนและต้องทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรและการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างไรก็ตามในองค์กรไม่ได้มีแค่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้นแต่จะต้องมีหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ เช่น นาย กฯ รองนาย กฯ ประธานสภาฯ ปลัดฯ หัวหน้าสำนักปลัด ผู้นำนวยการกองช่าง ผู้อำนวยการกองการศึกษาที่คอยรับเรื่องและคอยดูแลประสานงานกับผู้ปฏิบัติงานตามลำดับ ในการที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยสิ่งที่สำคัญที่สุดนั่นคือบุคลากรในองค์กร ซึ่งถือว่ามีสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างราบรื่น และการที่จะนำให้องค์กรก้าวหน้านั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุนจากผู้ตามอันจะนำมาซึ่งความสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะความเป็นผู้นำของหัวหน้าส่วนต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาภาวะการเป็นผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กรตามลำดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของบุคลากรในองค์กร เพื่อที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะการเป็นผู้นำของผู้บังคับบัญชาในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่บุคลากรในองค์การบริการส่วนตำบล คลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 44 คน การศึกษาในครั้งนี้ใช้เวลาศึกษาตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2562 – เมษายน 2562

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะการเป็นผู้นำของหัวหน้าส่วนต่างๆในองค์การบริการส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริการส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

Bass (1985 ชัยวัฒน์ ตุ่มทอง 2548 : 27) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงผู้ตาม โดยผู้นำต้องเป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตามให้สามารถปฏิบัติเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจะทำการเปลี่ยนแปลง ทักษะคติ ความเชื่อ และความต้องการของผู้ตามจากระดับต่ำไประดับสูง สร้างวิสัยทัศน์ของเป้าหมายและแสดงออกอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้ตามได้เห็นวิธีการที่จะทำงานได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544 อ้างถึงใน พชร วงษ์แก้ว 2557 : 7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง สภาวะหรือศักยภาพความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลในการดำเนินภารกิจต่างๆการสร้างกระบวนการ เพื่อจูงใจให้ผู้อื่น ให้ความร่วมมือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไป ตามแผนงานและจุดประสงค์ที่วางไว้

นิธิพร ลิ้มประเสริฐ(2559 อ้างถึงใน มนตรี ประชากรธัญญกิจ 2558 : 19) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการนำวิธีการที่ผู้นำใช้อิทธิพลที่ตนมีในการโน้มน้าวหรือ ชักจูงใจผู้ตามจากความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้นำ เพื่อให้ผู้ตามปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจและทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ

Mitchell and Larson (1987 การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน 2552 : 79) ได้แบ่งลักษณะภาวะผู้นำมี 3 ลักษณะดังนี้

1. ภาวะความเป็นผู้นำในลักษณะที่เป็นกระบวนการซึ่งเป็นกระบวนการใช้อิทธิพลของผู้นำต่อผู้ตามและต่อเพื่อร่วมงานในหน่วยงานเพื่อให้ผู้ตามและเพื่อนร่วมงานได้ปฏิบัติงานตามที่ผู้นำต้องการโดยมีจุดมุ่งหมายของหน่วยงานเป็นเป้าหมาย ดังนั้นผู้นำที่ได้ตำแหน่งโดยการแต่งตั้ง เช่น อธิการบดี หัวหน้างาน หรือผู้จัดการอาจเป็นผู้ที่ไม่มีภาวะความเป็นผู้นำเลยก็ได้ และในทางกลับกันผู้ที่มีภาวะการเป็นผู้นำอาจเป็นผู้ที่ไม่มีตำแหน่งที่เป็นทางการก็ได้ แต่เป็นบุคคลซึ่งมีอิทธิพลจนสามารถทำให้บุคคลอื่นๆชื่นชอบคล้อยตามความคิดเห็นและร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานให้ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจเต็มความสามารถ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ภาวะความเป็นผู้นำในลักษณะที่มีระดับความชอบธรรม ภาวะผู้นำในลักษณะนี้เกิดขึ้นได้เมื่อผู้ตามและเพื่อร่วมงานในหน่วยงานยินยอมให้ผู้นำใช้อิทธิพลต่อพวกเขาด้วยความเต็มใจเพราะมีความชื่นชอบและให้การยอมรับในตัวของผู้นำในระดับสูง

3. ภาวะความเป็นผู้นำในลักษณะเป็นความสำเร็จของเป้าหมาย ซึ่งภาวะความเป็นผู้นำจะถูกกล่าวอ้างถึงเมื่อจุดมุ่งหมายของหน่วยงานประสบผลสำเร็จอย่างราบรื่น ฉะนั้นหากผู้นำไม่มีความสามารถที่จะนำผู้ตามและเพื่อร่วมงานทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของหน่วยงานได้ แสดงว่าผู้นำไม่มีภาวะความเป็นผู้นำหรือกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำที่ไม่มีความสามารถในการทำงาน

เนตรพัฒนา ยาวีราช (อ้างถึงใน พชร วงษ์แก้ว 2557 : 7-8) ทฤษฎีนี้เป็นการศึกษาถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีส่วนสนับสนุนถึงความเป็นผู้นำซึ่ง เป็นที่ยอมรับเรื่อยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2447-2491 คุณลักษณะของผู้นำในยุคปัจจุบัน ที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการ คือ 1) มีแรงขับสูง หมายถึง ผู้นำมีความพยายามอย่างสูงเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จสูงสุด 2) มีแรงจูงใจสูง หมายถึง ผู้นำมีการจูงใจอย่าง แรงกล้าเพื่อให้งานนั้นประสบผลสำเร็จ 3) มีความซื่อสัตย์ หมายถึง ผู้นำมีการกระทำตามอย่างที่ตนได้สัญญาไว้ มีความซื่อสัตย์เป็นที่น่าเชื่อถือของบุคคลในองค์กร 4) มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ผู้นำมีความมั่นใจในความคิดของตนเองกล้าตัดสินใจ 5) มีความรู้ ในด้านธุรกิจ หมายถึง ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ มีความฉลาดและมีความก้าวหน้า ทางด้านอาชีพสูง มีความรอบรู้และชำนาญการในบริหารองค์กร

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ

Rensis Likert จากความไม่มั่นใจในทฤษฎีคุณลักษณะ แนวทางการศึกษาภาวะผู้นำจึงเปลี่ยนมาศึกษา ด้านพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกต่อผู้ตาม หรือ ผู้ปฏิบัติงานแทนเป้าหมาย โดยแบ่งลักษณะผู้นำเป็น 4 แบบ คือ 1 แบบใช้อำนาจ คือ ผู้บริหารใช้อำนาจเผด็จการสูง ไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาเล็กน้อย บังคับบัญชาแบบขู่เข็ญมากกว่า 2 แบบใช้อำนาจเชิงเมตตา คือ ปกครองแบบพ่อปกครองลูก ให้ความไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา จูงใจโดยการให้รางวัลแต่บางครั้งขู่ลงโทษ 3. แบบปรึกษาหารือ คือ ผู้บริหารจะให้ความไว้วางใจ และการตัดสินใจแต่ไม่ทั้งหมด จะใช้ความคิดและความเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ 4 แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือผู้บริหารให้ความไว้วางใจ และเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ มีการให้รางวัลตอบแทนเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่กลุ่ม

ทฤษฎีตามสถานการณ์

Fiedler ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ส่วน คือ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ระดับของการให้ความนับถือ ความมั่นใจและความไว้วางใจที่ผู้ตามและเพื่อร่วมงานมีต่อผู้แสดงภาวะความเป็นผู้นำ สะท้อนถึงการยอมรับในตัวผู้นำ นอกจากนี้แล้วการใช้อิทธิพลของผู้แสดงภาวะความเป็นผู้นำจะเกิดผลเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับของผู้ตามและเพื่อร่วมงาน 2. โครงสร้างของงาน มีความชัดเจนของงานและองค์ประกอบต่างๆของงานได้แก่ การแบ่งงานออกเป็นย่อยๆ ระบุหน้าที่ชัดเจน งานที่ให้มีความสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างของงานอำนาจของผู้นำจะลดลง แต่ถ้างานใดต้องใช้ความคิด การวางแผน ผู้นำจะมีอำนาจมากขึ้น 3. อำนาจของผู้นำ ผู้นำที่ดีที่สุด คือ ผู้ที่เห็นงานสำคัญที่สุดแต่ถ้าผู้นำที่จะทำเช่นนี้ได้ผู้นำต้องมี

อำนาจและอิทธิพลมากแต่ถ้าผู้นำมีอิทธิพลหรืออำนาจไม่มากพอจะกลายเป็นผู้นำที่เห็นความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างผู้นำและผู้ตามมากกว่าเห็นความสำคัญของงาน

ทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป

เบิร์นส์ (Burns) กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีลักษณะความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมายเป็นวิธีการที่ผู้บริหารจูงใจผู้ตามให้ปฏิบัติตามที่คาดหวังไว้ ด้วยการระบุข้อกำหนดงานอย่างชัดเจน และให้รางวัลเพื่อการแลกเปลี่ยนกับความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายของผู้ตาม การแลกเปลี่ยนนี้จะช่วยให้สมาชิกพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของงาน ความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมายจะมีประสิทธิภาพสูงภายใต้สภาพแวดล้อมที่ค่อนข้างคงที่ ผู้บริหารจะใช้ความเป็นผู้นำแบบนี้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งที่ค่อนข้างสั้นแต่เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการแข่งขันเพื่อชิงความเป็นเลิศ ดังนั้นวิธีที่จะทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จสูงสุดคือผู้บริหารต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง ธรรมชาติของความเป็นผู้นำว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างความเป็นผู้นำกับอำนาจที่มีส่วนสัมพันธ์กับผู้นำและผู้ตามอำนาจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำจัดการบริหารทรัพยากรโดยเข้าไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตนหวังไว้ความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อการบริหารจัดการทำให้เกิดแรงจูงใจ และนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อผู้ตาม

ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

Herbert A. Simon (1960 อ้างถึงใน ทิรัศม์ชญา พิพัฒน์เพ็ญ 2557 : 12) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้คล้ายคลึงกับ Millet คือ พิจารณางานที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น ให้ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กับผลผลิต (output) ที่ได้รับออกมา เพราะฉะนั้นตามทัศนะนี้ประสิทธิภาพจึงเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้าและเป็น การบริการของราชการและองค์กรของรัฐ ก็ควรบวกถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการเข้าไปด้วย ซึ่งอาจเขียน สูตรได้ดังนี้

$E = O - I / S$ E= Efficiency คือ ประสิทธิภาพของงาน

O= Output คือ ผลผลิตหรือที่ได้รับออกมา

I= Input คือ ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ไป

S= Satisfaction คือ ความพึงพอใจในผลงานที่ออกมา

ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์ (อ้างถึงในไพบูล ตั้งใจ 2554 : 7) ความหมายถึง ผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการ พิจารณา คือ 1) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ได้มาตรฐาน รวดเร็ว ถูกต้อง และใช้เทคนิคที่สะดวกขึ้นกว่าเดิม 2) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพ เกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไรทันเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและให้บริการเป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับการบริการ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ หมายถึง (อ้างถึงในไพบูล ตั้งใจ 2554 : 8) การวัดผลการดำเนินงาน ขององค์กรนั้นว่าทำงานได้ปริมาณมากน้อยแค่ไหน คุณภาพงานดีมากน้อยแค่ไหน ใช้เงิน ใช้เวลา ใช้แรงงานไปมากน้อยแค่ไหน เป็นผลดีต่อผู้รับบริการมากน้อยแค่ไหน

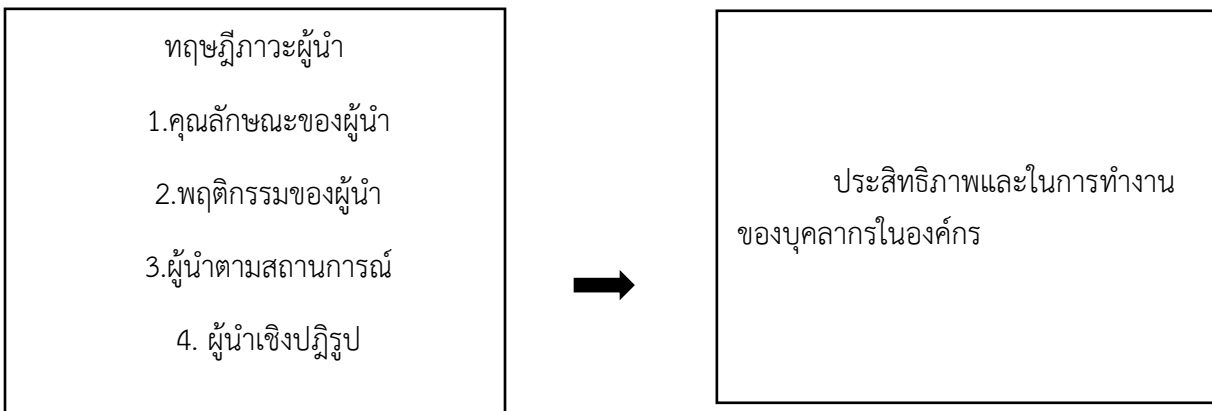
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 อ้างถึงใน เมธีไพโรชิต 2556 : 25) ได้นำแนวคิดของแฮริงตันอีเมอร์สัน (Harrington Emerson) ที่เกี่ยวกับ หลักการทำงานให้มีประสิทธิภาพ 12 ประการดังนี้ 1. ทำความเข้าใจและกำหนดแนวความคิดในการทำงานให้กระจ่าง 2. ให้หลักสามัญสำนึกในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน 3. คำปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง 4. รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน 5. ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม 6. การทำงานต้องเชื่อถือได้มีความฉับพลันมีสมรรถภาพ 7. งานควรมีลักษณะแจ่มแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง 8. งานสำเร็จทันเวลา 9. ผลงานได้มาตรฐาน 10. การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้ 11. กำหนดมาตรฐานที่สามารถเป็นเครื่องมือในการฝึกสอนงานได้ 12. ให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี

Peters (อ้างถึงใน เมธี ไกลชิต 2556 : 26) ถึงปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในองค์การว่ามีดังต่อไปนี้คือ 1. กลยุทธ์ (strategy) เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจ การพิจารณาจุดอ่อนจุด แข็งภายในองค์การ โอกาสและอุปสรรคภายนอก 2. โครงสร้าง (structures) การมีโครงสร้างองค์การที่เหมาะสมจะช่วยในการปฏิบัติงานให้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ระบบ (systems) ระบบขององค์การช่วยทำให้บรรลุเป้าหมาย 4. แบบ (styles) แบบของการบริหารของผู้บริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ 5. บุคลากร (staff) ผู้ร่วมงาน 6. ความสามารถ (skill) 7. ค่านิยม (shared values) ค่านิยมร่วมของคนในองค์การ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของบุคลากรในองค์กรกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลโดยมีกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวนทั้งหมด 44 คน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ในลักษณะของการส่งผลต่อกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 61.4 มีอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.9 จำนวน ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 93.2 มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 43.2

2. ระดับภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมพบว่าระดับภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านพฤติกรรมผู้นำ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมา ด้านคุณลักษณะของผู้นำ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 ด้านผู้นำตามสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 ด้านผู้นำเชิงปฏิรูป อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 และน้อยที่สุดคือด้านประสิทธิภาพการทำงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.90

ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลำดับแรกคือบุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กร ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาคือบุคลากรในองค์กรกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นให้องค์กรมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.93$) สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.91$) ผลงานขององค์กรมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 3.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือบุคลากรในองค์กรสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ($\bar{X} = 3.86$)

ระดับภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ตัวแปรด้านคุณลักษณะของผู้นำสามารถทำนายประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนตัวแปรด้านพฤติกรรมของผู้นำ ด้านผู้นำตามสถานการณ์ ผู้นำเชิงปฏิรูป สามารถทำนายประสิทธิภาพในการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 สามารถอธิบายการผันแปรของประสิทธิภาพได้ร้อยละ 62.8 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตัวแปร	b	β	t	Sig.
ด้านคุณลักษณะของผู้นำ (x1)	.404	.399	2.406	.021
ด้านพฤติกรรมของผู้นำ (x2)	-.289	-.303	-1.773	.084
ด้านผู้นำตามสถานการณ์ (x3)	.382	.377	1.919	.062
ผู้นำเชิงปฏิรูป (x4)	.340	.380	1.967	.056
R = .814 ^a	SEEst= .39944		F =19.137	
R ² = .628	a = .618		Sig = .000	

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำที่ส่งผลกับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ด้านคุณลักษณะของผู้นำส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กรสอดคล้องกับแนวคิดของ Andrew J. Dubrin (ชัยวัฒน์ ตุ่มทอง 2548 : 29) ที่ได้อธิบายไว้ว่า คุณลักษณะของผู้นำมีความสัมพันธ์กับงานซึ่งประกอบไปด้วยความเชื่อมั่นในตัวเอง การสร้างความไว้วางใจ ลักษณะเด่นของผู้นำที่มีต่อผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด เป็นคนกล้าแสดงออก มีการแสดงออกที่เหมาะสม มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน ควบคุมอารมณ์ อ่อนโยน มีความเอื้ออารี มีความอดทนสูงต่อความตึงเครียด และความกดดัน รู้จักตนเองและมีวัตถุประสงค์ในการทำงานกับผู้อื่น สามารถยืดหยุ่นได้ มีความกล้าหาญ และยังสามารถสอดคล้องกับแนวคิดของ Elton Mayo (1933) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำซึ่งอาจเป็นหัวหน้า หรือผู้บริหารในหน่วยงานนั้นมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น การทำงานเป็นทีมนอกจากจะช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จแล้ว ยังช่วยให้สมาชิกในองค์กรเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความจงรักภักดีต่อองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ฟังพา อาศัยซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหา และดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ และยังสามารถสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร วงษ์แก้ว (2557 : 66) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมภายในองค์กรของ พนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพหรือด้านคุณลักษณะนั้นส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมภายในองค์กรมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนตรี ประชากรธัญญกิจ (2558 : 61) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการติดต่อสื่อสารองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และภาวะผู้นำที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ บริษัท บางกอก โคมิตส์ซูเซลส์ จำกัด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบริษัท บางกอก โคมิตส์ซูเซลส์ จำกัด คือด้านการเป็นผู้นำภายใต้ กรอบจริยธรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสก อำเภอนวม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรพัฒนาความรู้ของผู้บังคับบัญชาให้มีความหลากหลายในทุกๆด้านเพื่อที่จะได้นำความรู้มาพัฒนาองค์ให้ดียิ่งขึ้นไปในทุกๆ ด้าน
2. ควรเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพของผู้บังคับบัญชาให้มีบุคลิกภาพที่ดีมีความมั่นใจ กล้าตัดสินใจในสถานการณ์เร่งด่วนให้มากยิ่งขึ้น
3. ผู้นำควรกำหนดเป้าหมายในการทำงานต่างๆให้ชัดเจนและมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น ตัดสินใจในเรื่องต่างๆอย่างเด็ดขาด

ข้อเสนอในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยในด้านอื่นๆที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อจะได้นำไปพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรในหลายๆด้าน
2. ควรมีการศึกษาในองค์กรของรัฐหรือหน่วยงานอื่นๆเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาให้องค์กรมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสก อำเภอนวม จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำเร็จไปได้ด้วยดีนั้นก็เพราะว่าได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา โดยเฉพาะ อาจารย์ รพีพัฒน์ จันทนินทร ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างมากจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณนายกองการบริการส่วนตำบลคลองสก อำเภอนวม จังหวัดสุราษฎร์ธานี นาย ธีรยุทธ แต่งนวล และบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสก อำเภอนวม จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำ ทำให้ได้ผลการศึกษาในเรื่องนี้สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าต่อไป

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอบคุณพระคุณแม่ คุณยาย ที่ได้คอยให้กำลังใจ ให้การศึกษา อบรมสั่งสอนอยู่เสมอ รวมทั้งเพื่อนๆที่อยู่เคียงข้างฝ่าฝืนอุปสรรคต่างๆมาด้วยกันจนทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใดผู้ศึกษาต้องขออภัยเป็นอย่างสูง โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานหรือผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ ตุ่มทอง. (2548) เรื่อง **ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา**. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ณัฐนรี ศรีทอง. (2552). เรื่อง **การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ. โอเอเอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์
- ทริศม์ชญา พิพัฒน์เพ็ญ. (2557). ได้ศึกษาเรื่อง **การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติราชการของเทศบาลนครสงขลา**. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- พชร วงษ์แก้ว. (2557). เรื่อง **ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมภายในองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ไพบูลย์ ตั้งใจ (2554). เรื่อง **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ กรณีศึกษา บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ , มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เมธี ไพรัชิต. (2556). เรื่อง **การหาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท สุธานี จำกัด**. สาขาวิชาเทคโนโลยี อุตสาหกรรม , มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- มนตรี ประชากรธัญญกิจจังหวัด (2558). เรื่อง **การติดต่อสื่อสารองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิผลการทำงาน เป็นทีมของ บริษัท บางกอกโคมิตส์เชลล์**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุทิสสา ไทยงาม. (2553). เรื่อง **ทฤษฎีภาวะผู้นำ**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ชัยภูมิ. โรงพิมพ์เทพอักษร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาศักยภาพลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น

วรรณวิษา ธาระแดน¹, ธัญญารัตน์ สุตะนะ¹, คราวุฒิ ไวยสุศรี^{1,*}

¹สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email: s59122401002@ssru.ac.th, s59122401012@ssru.ac.th, *katawut.wa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาศักยภาพลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะอุทกวิทยาด้วยแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลข เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าศักยภาพของลุ่มน้ำ โดยงานวิจัยนี้ได้นำข้อมูลแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลข (Digital Elevation Model-DEM) เพื่อศึกษารูปร่างความหนาแน่นของเส้นทางน้ำแห่งนี้ ทำการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ลุ่มน้ำ ผลการศึกษาพบว่าแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลขในปี 2557 พบว่าบริเวณลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก มีลุ่มน้ำย่อยทั้งหมด 11 ลุ่ม โดยลุ่มน้ำ KL03 ที่อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และ KL04 ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ได้ค่าการจัดลำดับความสำคัญอยู่ที่ 4.57 และ 4.85 ตามลำดับ ซึ่งมีศักยภาพระดับปานกลาง เนื่องจากมีความหนาแน่นของเส้นทางน้ำอยู่ในระดับปานกลาง โดยรูปร่างของพื้นที่ลุ่มน้ำมีลักษณะเป็นแบบการขยายตัวเป็นวงกลมเนื่องจากค่า Re การขยายตัวของรูปร่างมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งเมื่อตามเกณฑ์แล้วจึงมีรูปร่างเป็นวงกลม ส่วนพื้นที่ลุ่มน้ำ KL10 ซึ่งอยู่ในแนวเหนือใต้ ได้ค่าการจัดลำดับความสำคัญอยู่ที่ 6.64 มีศักยภาพต่ำที่สุด เนื่องจากความหนาแน่นของเส้นทางน้ำอยู่ในระดับต่ำที่สุด โดยการระบายน้ำอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ซึ่งลักษณะของรูปร่างพื้นที่ลุ่มน้ำเป็นแนวยาว จากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ

คำสำคัญ : พื้นที่ลุ่มน้ำ, การจัดลำดับความสำคัญ, ลุ่มน้ำแก่งละว้า – ห้วยจิก ขอนแก่น

บทนำ

การศึกษาศักยภาพลุ่มน้ำนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เข้าใจถึงการเกิดลักษณะของอุทกวิทยาลุ่มน้ำที่เกิดขึ้น โดยจะทำการศึกษารูปร่าง ทิศทางการไหล พื้นที่การสะสมตัวของน้ำในลำน้ำ เพื่อใช้ในการทำความเข้าใจถึงลักษณะการส่งผลกระทบต่อการศึกษาอุทกภัยในบริเวณลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น โดยลักษณะรูปร่างของพื้นที่ลุ่มน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิดน้ำท่วมมาก หรือน้อยแตกต่างกัน (สมโชติ พุทธิชาติ , 2558) และมีความสอดคล้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำตามแผนนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาจัดการเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ โดยจัดระบบน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริม พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ ให้มีปริมาณศักยภาพพอเหมาะต่อการใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกัน พื้นที่รักษาสภาพสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการและใช้น้ำที่ได้ที่มีอย่างสมดุลกับพื้นที่ (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ , 2561)

การศึกษาถึงลักษณะของลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2562 โดยได้รับอิทธิพลของพายุโพดุลที่พัดผ่านเข้ามาในประเทศไทย ส่งผลทำให้เกิดฝนตกหนักเป็นเวลานานซึ่งการเกิดอุทกภัยในครั้งนี้ถือเป็นอุทกภัยครั้งใหญ่ในรอบ 40 ปี สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ด้วยเหตุนี้จึงเห็นความสำคัญในการศึกษาถึงลักษณะของลุ่มน้ำ จึงได้นำเอาข้อมูลแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลขมาทำการวิเคราะห์ลักษณะของลุ่มน้ำ โดยนำเอาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) มาประยุกต์ใช้ (ศธาวุฒิ ไวยสุศรี , 2562)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางอุทกวิทยาลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น ด้วยแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลข (DEM)
2. เพื่อจัดลำดับศักยภาพของอุทกวิทยาลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น

ทบทวนวรรณกรรม

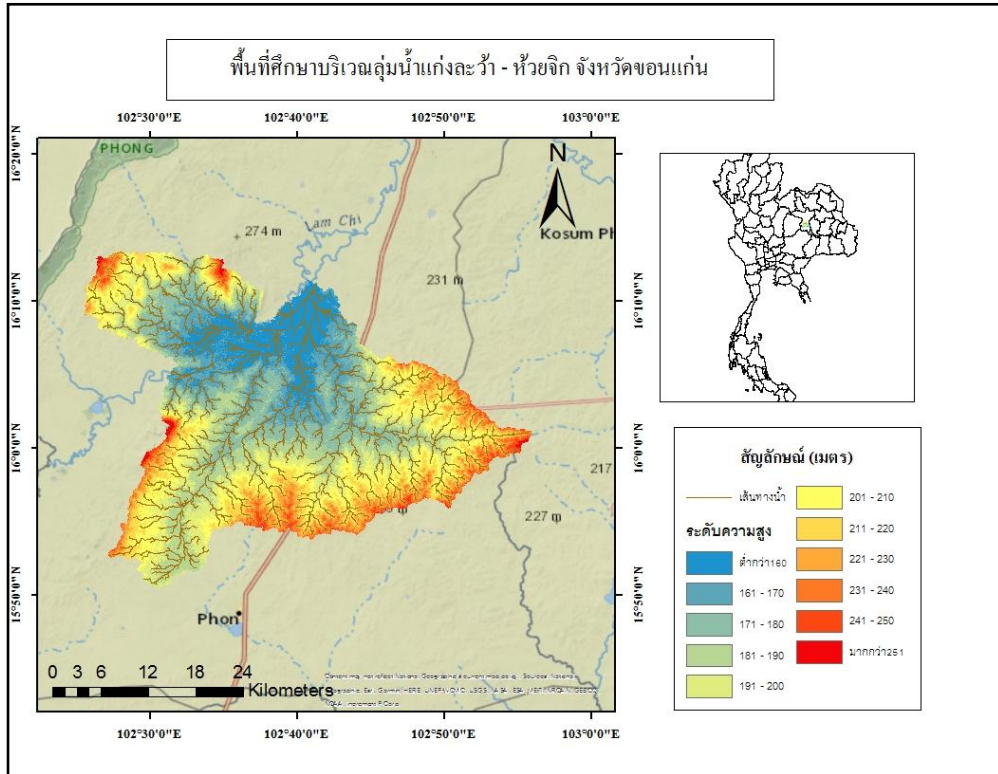
ลักษณะทางกายภาพของลุ่มน้ำ (Physical features of the watershed)

ลุ่มน้ำ (Watershed) หมายถึง พื้นที่ทั้งหมดซึ่งน้ำท่าผิวดินที่เกิดจากฝนที่ตกลงบนพื้นที่นี้จะไหลออกสู่ทางออก (วราวุธ วุฒิวิญชัย และคณะ, 2550) องค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำ ได้แก่ พื้นที่รับน้ำ เส้นแบ่งเขตลุ่มน้ำหรือสันปันน้ำ โครงข่ายลำน้ำที่มาจากพื้นที่รับน้ำ น้ำผิวดิน เช่น ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้นน้ำใต้ดิน และทางออก ซึ่งเป็นจุดรวบน้ำให้ไหลผ่านทางออกจุดเดียวกัน ลุ่มน้ำเป็นพื้นที่ซึ่งรวบรวมน้ำฝน (USGS, 2018)

ประเภทของลุ่มน้ำยังสามารถจัดแบ่งตามรูปร่างได้ ได้แก่ ลุ่มน้ำรูปลี่เหลี่ยมจัตุรัส (Square Watershed) ลุ่มน้ำรูปลี่เหลี่ยม (Triangular Watershed) ลุ่มน้ำรูปลี่เหลี่ยมผืนผ้า (Rectangular Watershed) ลุ่มน้ำรูปวงรี (Oval Watershed) ลุ่มน้ำรูปใบเฟิร์น (Fern Leaf Shaped Watershed) ลุ่มน้ำรูปใบปาล์ม (Palm Shaped Watershed) ลุ่มน้ำรูปหลายเหลี่ยม (Polygon Shaped Watershed) และลุ่มน้ำรูปวงกลม (Circular Watershed) เป็นต้น (อุทกวิทยา , 2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

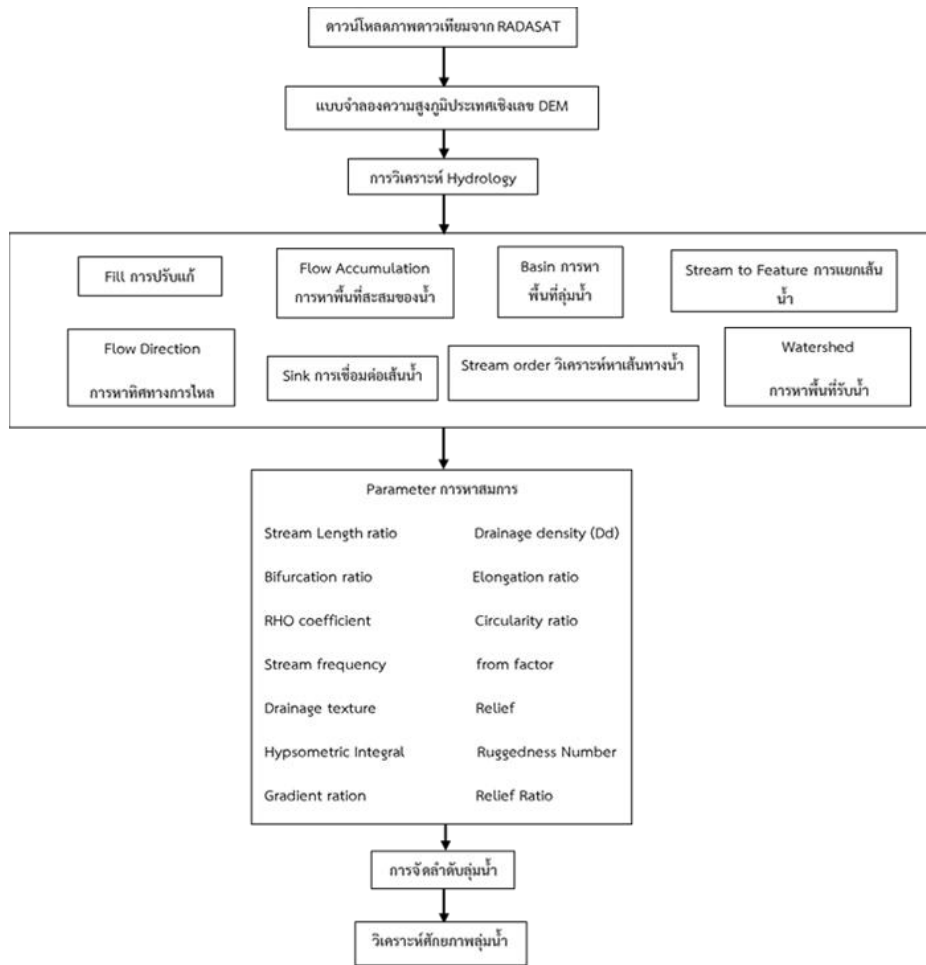
รูปที่ 2 พื้นที่ศึกษาบริเวณลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น

1. การศึกษาทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรม

ศึกษาหลักการและทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับอุทกวิทยาลุ่มน้ำ(watershed hydrology) ศึกษางานวิจัยและกรณีศึกษา เพื่อหากรอบการขั้นตอนในการศึกษาวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 3 กรอบแนวคิดวิธีการวิจัย

2. การวางแผนการรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลทางด้านกายภาพจากภาพถ่ายดาวเทียม RADASAT (U.S.Department of the Interior & U.S. Geological Survey,2017) ในช่วงปี 2014 (พ.ศ.2557) ความละเอียด 30x30 เมตรโดยที่เลือกใช้ภาพถ่ายดาวเทียม RADASAT เนื่องจากภาพมีความคมชัดและไม่มีเมฆมาบดบังทำให้ได้ภาพที่ชัด

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์

ข้อมูล	ปี	ลักษณะข้อมูล	แหล่งข้อมูล
ข้อมูลภูมิประเทศแบบจำลองรายละเอียดเชิงเลข (DEM) ความละเอียด 30 เมตร	23 กันยายน 2557	Grid	https://ers.cr.usgs.gov/

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ลักษณะอุทกวิทยาลุ่มน้ำ โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ทางอุทกวิทยา โดยนำเข้าข้อมูลแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลข (DEM) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) จากนั้นไปที่เครื่องมือ Hydrology เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับน้ำ เลือกคำสั่ง Fill เพื่อปรับแก้ข้อมูล เพื่อที่จะได้เห็นลักษณะพื้นผิวภูมิประเทศ ที่ดูราบเรียบมากขึ้นหลังจากนั้นนำข้อมูล DEM มาวิเคราะห์ด้วยคำสั่ง Flow Direction เพื่อหาทิศทางการไหลของน้ำ ต่อมาก็จะต้องหาพื้นที่การไหลสะสมของน้ำ โดยใช้คำสั่ง Flow Accumulation ในการวิเคราะห์ หลังจากนั้นจะต้องทำการ Sink เพื่อเชื่อมต่อเส้นน้ำไม่ให้เส้นน้ำขาดหายไป ลำดับถัดมาคือการวิเคราะห์หาเส้นทางน้ำโดยใช้เครื่องมือ Stream order และใช้เครื่องมือ Stream to Feature ในการแยกเส้นน้ำ ลำดับสุดท้ายคือการหา Watershed หรือพื้นที่รับน้ำ เพื่อที่ต่อไปจะได้ทำการหา Sub - Basin หรือ ลุ่มน้ำย่อย และจะได้นำไปเข้าสมการและวิเคราะห์ลักษณะของลุ่มน้ำต่อไป โดยทำการคำนวณหาค่าคุณภาพการจลลุ่มน้ำด้วยวิธีการเข้าสู่สมการทุกตัว ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สมการที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะของลุ่มน้ำ

ปัจจัยเชิงปริมาณ	สมการ	อ้างอิง
อัตราส่วนความยาวเส้นทางน้ำ (Stream length ratio)	$RL = \frac{Lu}{Lu - 1}$	Mekel (1970) V.S. Pawar-Patil (2013)
อัตราส่วนจำนวนลำน้ำที่จุดระบาย (Bifurcation ratio)	$Rb = \frac{Nu}{Nu + 1}$	Horton (1932) V.S. Pawar-Patil (2013)
ค่าสัมประสิทธิ์ (RHO coefficient)	$RHO = \frac{RL}{RB}$	Horton (1945)
ความหนาแน่นของการระบายน้ำ (Drainage density)	$Dd = \frac{Lu}{A}$	Horton (1945) V.S. Pawar-Patil (2013)
พื้นที่การระบายน้ำ (Drainage texture)	$T = Nu/P$	Smith (1950)
ความถี่ของธารน้ำ (Stream frequency)	$Fs = \frac{\sum Nu}{A}$	Horton (1945) V.S. Pawar-Patil (2013)
การขยายตัวของลุ่มน้ำ (Elongation ratio)	$Re = \frac{D}{L} 1.128 \frac{\sqrt{A}}{L}$	Schumm (1956) V.S. Pawar-Patil (2013)
อัตราการวิเคราะห์แบบวงกลม (Circularity)	$Rc = \frac{4\pi A}{p^2}$	Strahler (1964) V.S. Pawar-Patil (2013)
อัตราส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาวเฉลี่ยของลุ่มน้ำ (Form factor)	$Ff = \frac{A}{L^2}$	Horton (1945) V.S. Pawar-Patil (2013)
ผลต่างของจุดสูงสุดและจุดต่ำสุดของลุ่มน้ำต่อความยาวของลุ่มน้ำ (Relief)	$R = H - h$	HadleyandSchumm (1961)
อัตราส่วนระหว่างผลต่างของจุดสูงสุดและจุดต่ำสุดของลุ่มน้ำต่อความยาวของลุ่มน้ำ (Relief ratio)	$Rr = \frac{R}{L}$	Schumm (1963)
อัตราความลาดชัน (Gradient ration)	$Gr = \frac{H - h}{L}$	Sreedevi et al. (2005)
อัตราการเกิดน้ำท่วมฉับพลันของลำธาร (Guggedness Number)	$R_N = Dd \times H$	Pattonand Baker (1976)
การจัดระดับความสูงของดินใต้น้ำ (Hypsometric Integral)	$I_{hyp} = \frac{H_{mean} - h}{H - h}$	Strahler (1952)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. จากตารางที่ 2 สมการที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มน้ำ มีทั้งหมด 14 สมการโดยแต่ละสมการเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของกลุ่มน้ำเช่น Dd คือการหาความหนาแน่นของการระบายน้ำ Re คือการหาการขยายตัวของกลุ่มน้ำ Ff คือการหาลักษณะของรูปร่างของพื้นที่ Rn คือการหาคักยภาพการเกิดน้ำท่วมฉับพลัน lhyp คือการหาการกัดเซาะของกลุ่มน้ำและทำการคำนวณหาผลลัพธ์ตามสมการข้างต้น

ตารางที่ 3 ตัวกำหนดการจัดลำดับความสำคัญ

ตัวกำหนดการจัดลำดับความสำคัญกลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก	
ค่ากำหนด	ระดับความสำคัญ
<3.0	สูงมาก (VH)
3.01-4.0	สูง (H)
4.01-5.0	ปานกลาง (M)
5.01-6.0	ต่ำ (L)
>6.1	ต่ำมาก (VL)

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลพื้นที่ มีการระบายน้ำ การไหล ขนาดรูปร่างของกลุ่มน้ำอยู่ในลักษณะที่มีการระบายอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางไปจนถึงระดับต่ำที่สุด จึงแสดงให้เห็นถึงการดูแลการจัดการพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำนี้ไม่ดี อาจส่งผลทำให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้

การวิเคราะห์หาข้อสรุปและแนวทางในการการบูรณาการทางอุทกวิทยาลุ่มน้ำการจัดลำดับศักยภาพลุ่มน้ำจากผลการวิจัยทั้งสองส่วนได้แก่ การวิเคราะห์ลักษณะทางอุทกวิทยาลุ่มน้ำ และการวิเคราะห์ศักยภาพของอุทกวิทยาลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก ทำให้สามารถนำไปต่อยอดในการวิเคราะห์ลักษณะการเกิดอุทกภัยมีความสอดคล้องกันกับพื้นที่ปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการวิเคราะห์ลักษณะทางอุทกวิทยาลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น ด้วยแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลข (DEM) ด้วยการคำนวณตามสูตรสมการตามตารางที่ 2 พบว่าลักษณะของกลุ่มน้ำย่อย KL03 และKL04 มีการขยายตัวตามเกณฑ์ของรูปร่างมีค่ามากกว่า 1 จึงมีลักษณะที่คล้ายวงกลม ความหนาแน่นของการระบายน้ำอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน KL10 มีการขยายตัวตามเกณฑ์ของรูปร่างอยู่ในลักษณะเป็นแนวยาวตั้งแต่เหนือ-ใต้ ความหนาแน่นของการระบายน้ำอยู่ในระดับต่ำที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของอุทกวิทยาลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่นโดยการจัดลำดับความสำคัญของลุ่มน้ำ ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการระบายน้ำของกลุ่มน้ำย่อยทั้ง 11 ลุ่มน้ำ โดยลุ่มน้ำที่มีการระบายน้ำที่ตื้นไม่ปรากฏในการจัดลำดับความสำคัญในครั้งนี้ แต่การจัดลำดับความสำคัญการระบายน้ำในลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง-ต่ำที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 4 ผลจากการวิเคราะห์สูตรสมการ

รูปร่างพื้นฐานและปัจจัยทางสัณฐานวิทยาของกลุ่มน้ำย่อย

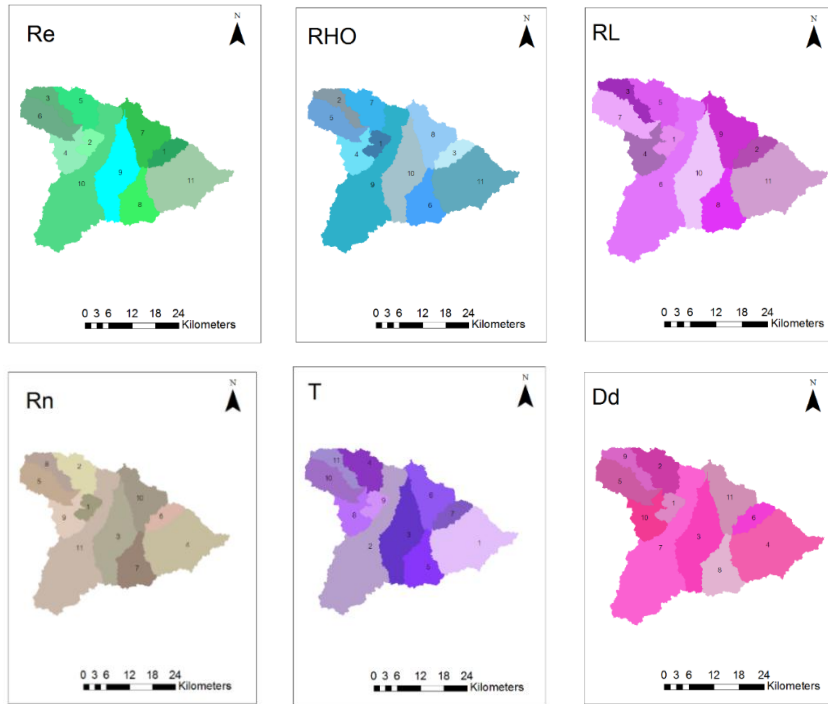
KL	A	P	L_b	L_u	N_u	R_L	R_b	D_d	F_s	T
KL01	222.922	81.117	21.570	226.404	129	1.004	0.992	1.016	2.947	1.590
KL02	90.861	53.919	15.800	86.471	45	1.012	0.978	0.952	7.231	0.835
KL03	40.761	36.447	11.602	40.443	26	1.025	0.963	0.992	16.118	0.713
KL04	29.821	32.043	8.470	33.247	18	1.031	0.947	1.115	22.031	0.562
KL05	76.843	52.598	15.111	84.387	46	1.012	0.979	1.098	8.550	0.875
KL06	45.196	50.967	11.954	42.924	23	1.024	0.958	0.950	14.537	0.451
KL07	65.354	57.708	13.201	42.924	34	1.017	0.971	0.928	10.053	0.589
KL08	108.103	70.939	18.916	60.680	55	1.010	0.982	0.925	6.078	0.775
KL09	85.039	59.015	15.970	100.020	39	1.012	0.975	1.011	7.726	0.661
KL10	323.515	140.467	40.059	86.013	158	1.003	0.994	0.976	2.031	1.125
KL11	162.266	87.523	27.735	315.593	84	1.006	0.988	1.047	4.049	0.960

รูปร่างพื้นฐานและปัจจัยทางสัณฐานวิทยาของกลุ่มน้ำย่อย

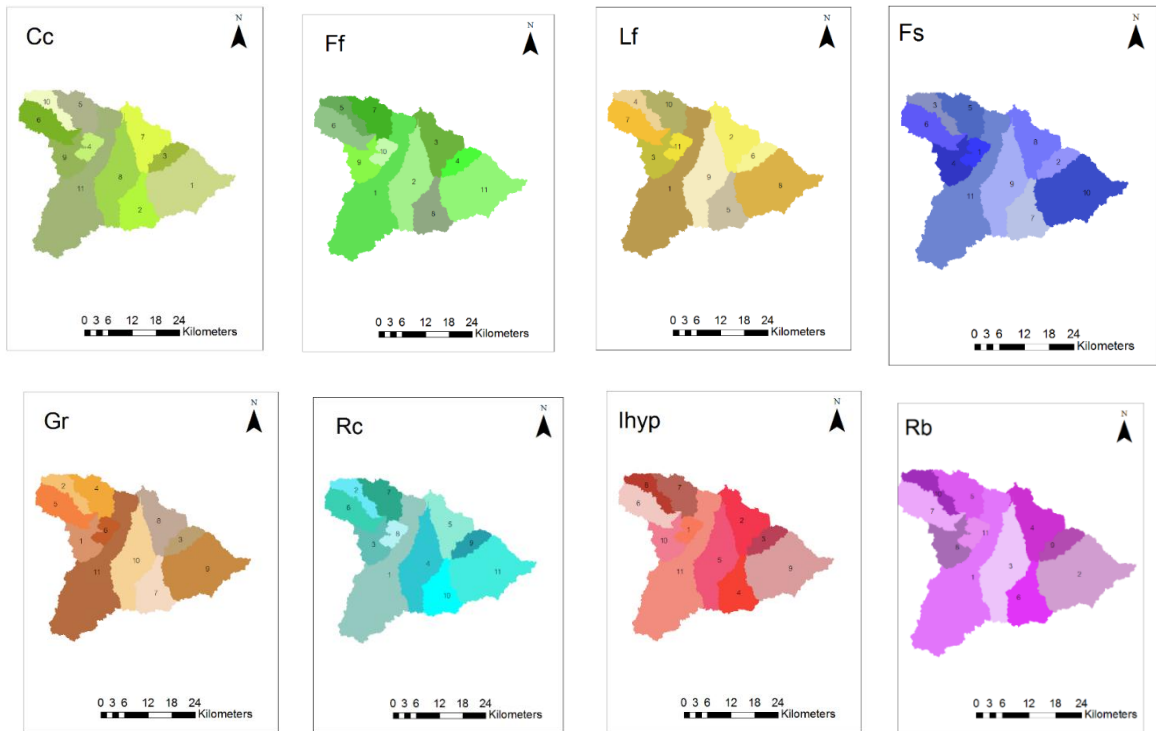
KL	RHO	R_e	R_c	F_f	C_c	L_f	G_r	I_{hyp}	R_N
KL01	1.012	3.628	0.426	0.479	1.521	0.492	0.004	0.895	0.254
KL02	1.034	2.707	0.393	0.364	1.584	0.525	0.004	1.056	0.226
KL03	1.065	2.116	0.385	0.303	1.598	0.504	0.006	1.096	0.232
KL04	1.088	2.118	0.365	0.416	1.643	0.448	0.005	2.250	0.213
KL05	1.034	2.545	0.349	0.337	1.680	0.455	0.006	0.946	0.270
KL06	1.068	2.195	0.219	0.316	2.123	0.526	0.008	0.912	0.236
KL07	1.047	2.511	0.246	0.375	1.999	0.539	0.008	0.865	0.238
KL08	1.028	2.698	0.270	0.302	1.910	0.540	0.004	1.141	0.213
KL09	1.038	2.604	0.307	0.333	1.792	0.494	0.005	1.000	0.244
KL10	1.018	3.207	0.206	0.202	2.187	1.881	0.003	0.840	0.069
KL11	1.018	2.730	0.266	0.211	1.924	0.477	0.003	1.033	0.249

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 3 แผนที่แสดงผลลัพธ์จากสูตรสมการ

รูปที่ 4 แผนที่แสดงผลลัพธ์จากสูตรสมการ

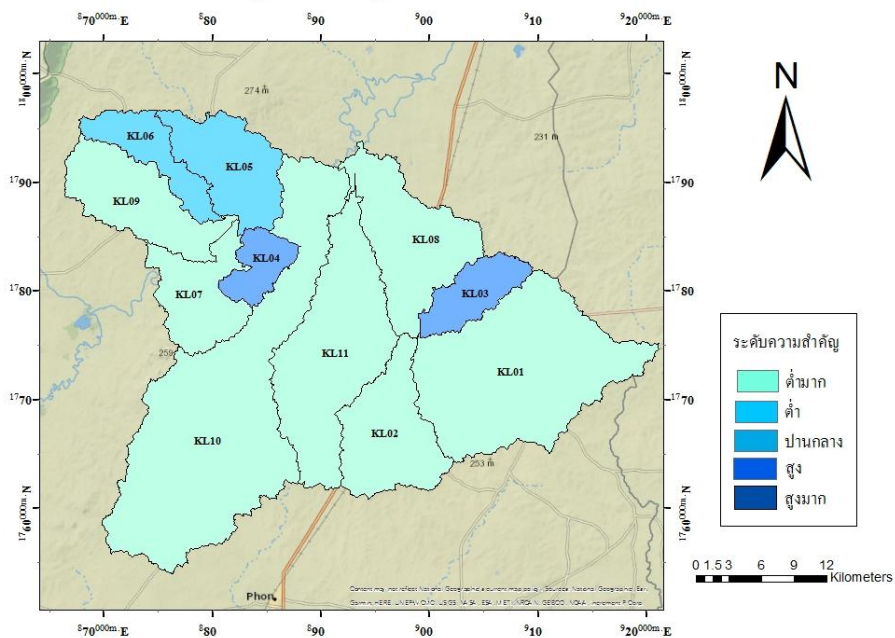
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 5 การจัดลำดับความสำคัญขั้นสุดท้ายของกลุ่มน้ำแก่งละว้า - ห้วยจิก

การจัดลำดับความสำคัญขั้นสุดท้ายของกลุ่มน้ำแก่งละว้า - ห้วยจิก																
ลุ่มน้ำย่อย	RI	Rb	Dd	Fs	T	RHO	Re	Rc	Ff	Cc	Lf	Gr	lhyp	Rn	Compound Parameter	Final Priority
KL01	11	2	4	10	1	11	11	11	11	1	8	9	9	4	7.35	VL
KL02	8	6	8	7	5	6	8	10	8	2	5	7	4	7	6.5	VL
KL03	2	9	6	2	7	3	1	9	4	3	6	3	3	6	4.57	M
KL04	1	11	1	1	9	1	2	8	10	4	11	6	1	1	4.78	M
KL05	5	5	2	5	4	7	5	7	7	5	10	4	7	2	5.35	L
KL06	3	10	9	3	11	2	3	2	5	10	4	2	8	8	5.71	L
KL07	4	8	10	4	8	4	4	3	9	9	3	1	10	9	6.14	VL
KL08	9	4	11	8	6	8	7	5	3	7	2	8	2	10	6.42	VL
KL09	7	7	5	6	10	5	6	6	6	6	7	5	6	5	6.21	VL
KL10	6	1	7	11	2	9	10	1	1	11	1	11	11	11	6.64	VL
KL11	10	3	3	9	3	10	9	4	2	8	9	10	5	3	6.28	VL

*หมายเหตุ: KL = ลุ่มน้ำย่อยทั้งหมด, M = ปานกลาง, L = ต่ำ, VL = ต่ำมาก

แผนที่ศักยภาพของอุทกวิทยากลุ่มน้ำแก่งละว้า - ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น

รูปที่ 5 แผนที่ศักยภาพของอุทกวิทยากลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 5 และรูปที่ 5 จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะศักยภาพของกลุ่มน้ำบริเวณแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่นโดยที่ลุ่มน้ำย่อย KL04 ที่แสดงในตารางมีค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ซึ่งเป็นค่าที่น้อยที่สุดใน 11 ลุ่มน้ำและภาพที่แสดงในแผนที่ด้วยสีน้ำเงิน จึงแสดงให้เห็นถึงความหนาแน่นในการระบายน้ำ พื้นที่ระบายน้ำอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

อภิปรายผล

ในการศึกษาการจัดลำดับความสำคัญทางน้ำ ทำให้รู้ถึงลักษณะของกลุ่มน้ำโดยที่ลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก มีลุ่มน้ำย่อยทั้งหมด 11 ลุ่มน้ำ มีลักษณะระบบของการระบายน้ำอยู่ระดับปานกลาง-ต่ำที่สุด โดยลุ่มน้ำที่อยู่ในระดับปานกลางคือ KL03 และ KL04 ซึ่งมีค่าผลรวมของการจัดลำดับความสำคัญอยู่ที่ 4.57 และ 4.85 ค่าความหนาแน่นอยู่ที่ 0.992 และ 1.115 ซึ่งการระบายอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับส่วนลุ่มน้ำย่อยที่อยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ KL10 มีค่าผลรวมอยู่ที่ 6.64 ค่าความหนาแน่นอยู่ที่ 0.976 ซึ่งเป็นค่าที่มีการระบายน้ำต่ำมาก ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงการระบายน้ำที่ไม่ดีจนถึงต่ำมาก อาจส่งผลทำให้เกิดอุทกภัย ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น ทำให้การไหลของน้ำไม่ดีและอาจส่งผลทำให้เกิดน้ำท่วมซึ่งจนกลายเป็นอุทกภัยหรือภัยน้ำท่วมได้ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Evangelin Ramani SUJATHA, 2014) ที่ซึ่งพบว่าลุ่มน้ำย่อย Palar ที่อยู่ในลักษณะรูปร่างภูมิประเทศที่ใกล้เคียงกันได้ผลการศึกษาที่เหมือนกัน แต่ค่าการจัดลำดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะอุทกวิทยาลุ่มน้ำ และวิเคราะห์ศักยภาพลุ่มน้ำ ซึ่งข้อเสนอแนะสามารถนำข้อมูลเชิงพื้นที่ไปใช้สำหรับสนับสนุนการพัฒนาต่อยอดในการศึกษาหาสาเหตุ ลักษณะการเกิดอุทกภัยได้ จึงต้องการการศึกษาที่สามารถนำไปต่อยอดให้มีการพัฒนาศึกษางานวิจัย ที่บอกถึงผลกระทบที่ส่งผลทำให้เกิดอุทกภัยในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำแก่งละว้า-ห้วยจิก จังหวัดขอนแก่น และการศึกษาที่ยังไม่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land use)

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ กรมพัฒนาที่ดิน และ U.S.Geological Survey ที่อนุเคราะห์ข้อมูลแบบจำลองความสูงของภูมิประเทศเชิงเลข (DEM) โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับใช้ในงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

ยุพเรศ สิทธิพงษ์. (2559). การเปลี่ยนแปลงสิ่งปกคลุมผิวดินในพื้นที่เมืองและผลกระทบต่อลักษณะอุทกวิทยาลุ่มน้ำ : กรณีศึกษาลุ่มน้ำกะตะ ตำบลกะรน อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
วรารุช วุฒิวิชัย, ทองเปลว กองจันทร์, และวัชร เสือดี. (2550). อุทกวิทยาประยุกต์ทางวิศวกรรม. กรุงเทพฯ: สมาคมศิษย์เก่าวิศวกรรมชลประทานในพระบรมราชูปถัมภ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- วีรยา แซ่ลิ้ม, คราอุฒิ ไวยสุศรี, และพรสมิทธิ ฉายสมิทธิกุล (2019). การขยายตัวของพื้นที่เมืองและผลกระทบต่อลักษณะอุทกวิทยาลุ่มน้ำ. *วารสารสมาคมสำรวจข้อมูลระยะไกลและสารสนเทศภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย*.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ . (2561). Retrieved from http://www.onwr.go.th/?page_id=4207
- อารีญา ฤทธิมา. (2561). *วศยช 323 อุทกวิทยา (Hydrology)*. ภาควิชาวิศวกรรมโยธาและสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- Evangelin Ramani SUJATHA, R. S. (2014). Watershed Prioritization of Palar Sub-watershed Based on the Morphometric and Land Use Analysis. *J. Mt. Sci.*
- USGS. (2018). What is a watershed? Retrieved July 12, 2018 from <https://water.usgs.gov/edu/watershed.html>.
- V.S. Pawar-Patil, S. P. (2013). WATERSHED CHARACTERIZATION AND PRIORITIZATION OF TULASI SUBWATERSHED: A GEOSPATIAL APPROACH. *International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology*.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ปัจจัยและการทำนายแบบจำลองการเกิดถล่มโดยใช้ เทคนิคการเรียนรู้ของเครื่อง ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย กาญจนา ศักดิ์ทอง¹, อาริยา ใจชื่อ², มรกต วรชัยรุ่งเรือง³

สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email: s59122401021@ssru.ac.th, s59122401019@ssru.ac.th, morakot.wo@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่มมากที่สุดและวิเคราะห์แบบจำลองที่เหมาะสมต่อการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงเกิดดินถล่มในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยอาศัยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ถึง 2560 ปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์มี 9 ปัจจัย ได้แก่ ความลาดชัน หน้ารับน้ำฝน ความสูงของภูมิประเทศ ชนิดหิน ความโค้งนูนของภูมิประเทศ ความโค้งเว้าของภูมิประเทศ ระยะห่างจากทางน้ำ ระยะห่างจากถนน และระยะห่างจากรอยเลื่อน แล้วทำการสร้างแผนที่แต่ละปัจจัยให้อยู่ในรูปแบบกริดขนาด 30x30 เมตร และแปลงข้อมูลปัจจัยให้อยู่ในรูปแบบ Excel File เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการถดถอยโลจิสติก ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่มมากที่สุดประกอบด้วยปัจจัย ความลาดชัน ระยะห่างจากทางน้ำ ระยะห่างจากรอยเลื่อน และชนิดหิน โดยค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจอยู่ที่ 67% จากนั้นนำปัจจัยทั้งหมดมาวิเคราะห์หาแบบจำลอง ผลการศึกษาพบว่าแบบจำลองนาอีฟเบย์(NB),ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน(SVM) และแรนดอมฟอเรส(RF) ให้ค่าความถูกต้องอยู่ที่ 57.37% 78.20% และ 79.16% ตามลำดับ

คำสำคัญ : ดินถล่ม, การทำนาย, การเรียนรู้ของเครื่อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Factor analysis and Prediction of Model landslide using Machine Learning Model In Dan Sai District, Loei Province

Kanjana Saktong¹, Areeya Jaisue², Morakot Worachairungreung³

Department of Geography and Geographic Information Faculty of Humanities and Social Sciences,
Suan Sunandha Rajabhat University

Email: s59122401021@ssru.ac.th, s59122401019@ssru.ac.th, morakot.wo@ssru.ac.th

Abstract

This study is aimed to analyze the most factors which affect the cause of landslide and also analyze the model which is suitable to the prediction of the landslide risk area in Dansai district, Loei province by the geographic information system (GIS) from 2013 to 2017. There are nine factors for analysis such as slope, slope aspect, relief, lithology, profile curve, plan curve, distance from the drainage, distance from the road and distance from the fault. Then create maps for each factor to be grid size 30x30 meters and transform data of the factors to Excel File to access them to the logistic regression. The research found that the most factors which affect the landslide are slope, distance from the drainage, distance from the fault, and lithology. The R - Squared values are 67%, then analyze all the factors to create the models. Besides, the study found that Naïve Bayes Models, Support Vector Machine and Random Forest have accuracy values at 57.37%, 78.20%, and 79.16% respectively.

Keywords : landslide, prediction, machine learning model

1. บทนำ

ดินถล่มเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม (Lee and Jones, 2004) ถือเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีความรุนแรงเป็นอย่างมาก มักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนัก ในบริเวณพื้นที่ที่เป็นภูเขา ทำให้ชั้นดินอุ้มน้ำไว้ไม่ไหวจนเกิดการอึดตัวและเกิดการพังทลายของผิวดิน (สำนักธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อมและธรณีพิบัติภัย กรมทรัพยากรธรณี, 2553) โดยดินถล่มเป็นภัยพิบัติที่เกิดจากมวลดินและหินที่ไหลมาตามลาดเขา เกิดการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลกโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง (ภาณุวัฒน์ เขียวสลับ, 2558)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้เกิดภัยพิบัติแผ่นดินถล่มขึ้นในประเทศไทยบ่อยครั้ง เมื่อเกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง การไหลบ่าของน้ำอย่างรุนแรง ได้พัดพาเอาหิน ดิน และต้นไม้ ไหลลงมาจากที่สูงเข้าปะทะทำลายบ้านเรือน ตลอดจนสิ่งสาธารณะประโยชน์เกิดความเสียหาย ผลกระทบจากการเกิดภัยพิบัติดินถล่มในแต่ละครั้งจึงสร้างความสูญเสียให้แก่ประชาชนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต อาคารบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างพังทลายจากการทับถมของเศษหินและดินที่เคลื่อนมาทับการไหลของน้ำ พืชผลทางการเกษตร ไร่นา ได้รับความเสียหาย อีกทั้งเส้นทางคมนาคม สาธารณูปโภคถูกตัดขาดและถูกทำลาย (สุเพชร จิระกุล, 2554) รวมถึงประเทศไทยมีน้ำเป็นต้นทุนในการตอบสนองความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ รวมทั้งการพัฒนาด้านการเกษตร เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม โดยคาดว่าในอนาคตข้างหน้า ความต้องการน้ำจะสูงมากขึ้น แต่ปริมาณต้นทุนที่มีอยู่กลับไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากในหลายพื้นที่ของประเทศยังประสบปัญหาพื้นที่ป่าต้นน้ำเสื่อมโทรม เกิดการพังทลายของดิน จึงส่งผลให้ขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง น้ำหลาก เป็นปัญหารุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการผลิตทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ร่างแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, 2558)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้เกิดเหตุการณ์แผ่นดินถล่มขึ้นหลายครั้งในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินหลายครั้ง เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2550 เวลา 02.00 น. ได้เกิดน้ำป่าไหลหลากจากเทือกเขาเข้าท่วมหมู่บ้านน้ำพุ หมู่ 3 ตำบลโป่ง อำเภอด่านซ้าย อย่างหนักทำให้เกิดดินถล่มบ้านเรือน 4 หลังที่อยู่ปากแม่น้ำตงทิพย์ถูกกระแสน้ำซัดพังทั้งหลัง เขตพื้นที่เทศบาลตำบลด่านซ้าย ได้มีน้ำล้นตลิ่งจากลำน้ำหมัน ท่วมบ้านเรือนราษฎรประมาณ 30 หลังคาเรือน โรงเรียนด่านซ้าย ถูกน้ำท่วมสูง 1 เมตร มีผู้เสียชีวิต 3 ราย เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2552 เวลาประมาณ 20.30 น. เกิดฝนตกหนักต่อเนื่อง มีดินถล่มในพื้นที่จังหวัดเลย ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎรในพื้นที่อำเภอด่านซ้าย 4 ตำบล ได้แก่ หมู่ 2 บ้านโคกตาด ตำบลโคกงาม หมู่ 5 บ้านนาขา ตำบลปากหมัน หมู่ 7 บ้านหนามแท่ง ตำบลด่านซ้าย และหมู่ 7 บ้านแก่งม่วง ตำบลนาดี ราษฎรได้รับความเดือดร้อน 300 ครอบครัว 600 คน เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2558 เวลา 18.00 น. ได้เกิดเหตุน้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มที่หมู่ 11 บ้านแก้วดาว ตำบลอู้อู อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีผู้เสียชีวิต 2 ราย ทั้ง 2 อยู่ในหมู่ 11 ตำบลอู้อู อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2559 มีน้ำป่าไหลหลากไหลเข้าท่วมพื้นที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่หลังเกิดฝนตกอย่างหนักทั่วพื้นที่ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย นานกว่าครึ่งชั่วโมง ทำให้มีน้ำป่าที่ไหลหลากมาจากตำบลโพธิ์สูง ลงสู่ลำน้ำห้วยน้ำศอกที่บรรจบกับแม่น้ำหมัน ทำให้ ลำน้ำห้วยน้ำศอกและลำน้ำหมันที่เคยแห้งขอดจนเห็นพื้นดินกลับมีน้ำเพิ่มสูงขึ้น 2-3 เมตร หมู่ 9 บ้านหวนา-แหลม ตำบลนาหอ เป็นอีกหนึ่งจุดที่มีพื้นที่ต่ำ น้ำป่าพร้อมโคลนจึงไหลหลากผ่านหมู่บ้านท่วมสะพานและ ถนนเข้าบ้านเรือนประชาชนโดยน้ำป่ามาไหลมาอย่างรวดเร็วแล้ว

หายไป พบมีบ้านได้รับความเสียหาย 1 หลังและเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2559 เกิดน้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มเข้าที่หมู่ 10 บ้านป่าสะแห ตำบลอูบุม อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน 14 ครัวเรือน (ไทยรัฐ, (2552).ข่าวดินถล่ม. จาก <http://www.thairath.co.th>)

ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาในพื้นที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เพื่อลดหรือบรรเทาความรุนแรงของภัยที่จะเกิดขึ้น รวมถึงลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศอีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดดินถล่มในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

2.2 วิเคราะห์แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

3. การทบทวนวรรณกรรม

ดินถล่ม (Landslide or Mass Movement) คือ การเคลื่อนที่ของมวลดิน หรือหิน ลงมาตามลาดเขา ด้วยอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลกโดยอาจอาศัยตัวกลางระหว่างการพัดพา โดยปกติดินถล่มที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่ “น้ำ” จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดดินถล่มเสมอ โดยน้ำจะเป็นตัวลดแรงต้านทานในการเคลื่อนตัวของมวลดินหรือหินและน้ำจะเป็นตัวที่ทำให้คุณสมบัติของดินที่เป็นของแข็งเปลี่ยนไปเป็นของเหลวได้ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั่วไปอยู่ในบริเวณภูเขาที่มีความลาดชันสูง อย่างไรก็ตาม ในบริเวณที่มีความลาดชันต่ำก็สามารถเกิดดินถล่มได้ถ้ามีปัจจัยที่ก่อให้เกิดดินถล่ม โดยทั่วไปบริเวณที่มักเกิดดินถล่ม คือ บริเวณที่ใกล้กับแนวรอยเลื่อนที่มีพลังและมีการยกตัวของแผ่นดินขึ้นเป็นภูเขาสูง บริเวณที่ทางน้ำกั้นเขาเป็นโตรกเขาลึกและชัน บริเวณที่มีแนวรอยแตกและรอยแยกหนาแน่นบนลาดเขา บริเวณที่มีการฝังของหินและทำให้เกิดขึ้นดินบนลาดเขา ในบริเวณที่มีความลาดชันต่ำและมีดินที่เกิดจากการฝังของชั้นดินบนลาดเขาหนา ดินถล่มมักจะเกิดจากการที่น้ำซึมลงในชั้นดินบนลาดเขาและเกิดแรงดันของน้ำเพิ่มขึ้นในชั้นดินโดยเฉพาะในช่วงที่ฝนตกหนัก ในการวิเคราะห์หาพื้นที่อ่อนไหวต่อการเกิดดินถล่ม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดดินถล่ม ถูกนำมาพิจารณา โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดดินถล่มสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยกระตุ้น การศึกษาพิจารณาปัจจัยทั้งสองประเภท ได้แก่ ความลาดชัน หารับน้ำฝน ความโค้งของพื้นที่ ความสูงของพื้นที่ ชนิดของหิน ระยะห่างจากทางน้ำ ระยะห่างจากถนน ระยะห่างจากธรณีวิทยาโครงสร้างและสิ่งปกคลุมพื้นที่ สำหรับปริมาณน้ำฝนเป็นปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้เกิดดินถล่ม (สำนักงานธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี, 2560)

ในการศึกษาคุณลักษณะและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดดินถล่ม ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน ความลาดชัน ระดับความสูงของพื้นที่ ระยะห่างจากรอยเลื่อน ระยะห่างจากทางน้ำ ระยะห่างจากถนน และลักษณะของหิน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการเปรียบเทียบพื้นที่อ่อนไหวต่อการเกิดดินถล่มในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยแม่สร้อย จังหวัดแพร่ และลุ่มน้ำคลองท่าหน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดดินถล่ม คือ ชนิดของหิน ความลาดชัน ลักษณะของเนื้อดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินและความสูงของพื้นที่ (ภานุวัฒน์, 2558) และยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาในพื้นที่ตำบลเทพราช อำเภอสหัส จังหวัด

นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่ได้รับผลกระทบการเกิดดินถล่ม โดยการศึกษาจากปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการเกิดดินถล่ม ประกอบด้วย ปริมาณน้ำฝน ความลาดชันของพื้นที่ ลักษณะทางธรณีวิทยา และการให้ระดับความสำคัญทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นหลักเนื่องจากในพื้นที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีลักษณะแตกต่างและนอกจากการวิเคราะห์สถานการณ์จำลองของการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า การปลูกพืชคลุมดินช่วยลดพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินโคลนถล่ม (ธงชัยและคณะ, 2556) และนำมาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางภูมิสารสนเทศศาสตร์ในการวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analysis Hierarchy Process : AHP) เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบความสำคัญและการหาค่าน้ำหนักของแต่ละปัจจัยและทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มมากที่สุดส่วนใหญ่อยู่ในเขตลุ่มน้ำ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย (สุเพชรและคณะ, 2555)

ในสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง หรือมีทางน้ำคดเคี้ยวเป็นจำนวนมากและลักษณะภูมิประเทศที่เป็นร่องเขาด้านหน้ารับน้ำฝน บริเวณที่เป็นหุบเขากว้างใหญ่สลับซับซ้อน ส่วนมากเป็นพื้นที่ที่มีภูเขาสูงชันเป็นส่วนใหญ่ มักจะมีโอกาสที่เกิดดินถล่มได้ง่ายกว่าบริเวณอื่นๆ จากการวิเคราะห์ความรุนแรงของพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มในเขตพื้นที่ ตำบลบ้านไผ่ อำเภอน้ำป่าด จังหวัดอุดรดิตถ์ มักจะเกิดเป็นส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่มีภูเขาสูงและอยู่ในป่าสงวน เพราะมีประชาชนได้ลักลอบเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าสงวนบนภูเขาสูง ซึ่งทำให้ต้นไม้ใหญ่ที่ปกคลุมหน้าดินถูกทำลายไป ทำให้ชั้นดินอุ้มน้ำไว้ไม่ไหว ส่งผลกระทบทำให้เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มที่มีความรุนแรงสูงและสร้างความเสียหายได้ (ชลดา, 2560)

ซัพพอร์ทเวกเตอร์แมชชีน (Support Vector Machines, SVM) เป็นเทคนิคหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างแพร่หลายในงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดจำรูปแบบตลอดจนการแก้ปัญหาการจัดกลุ่ม (Classification problem) (Wang et al, 2009) โดยอาศัยหลักการของการหาสัมประสิทธิ์ของสมการเพื่อสร้างเส้นแบ่งแยกกลุ่มข้อมูลที่ถูกป้อนเข้าสู่กระบวนการสอนให้ระบบเรียนรู้โดยเน้นไปยังเส้นแบ่งแยกข้อมูลได้ดีที่สุด (optimal separating hyperplane) เมื่อเราพิจารณาข้อมูลที่ประกอบด้วยข้อมูล 2 กลุ่มดังสมการที่ 1

$$D = \{(x_i, y_i); i = 1, 2, \dots, m\} \quad \dots\dots\dots(1)$$

เมื่อ $x_i = (x_{i1}, x_{i2}, \dots, x_{im}) \in R^m$

$y_i \in \{1, -1\}$ โดย 1 คือ ข้อมูลกลุ่มที่ 1 และ -1 คือ ข้อมูลกลุ่มที่ 2

ซึ่งเป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ SVM โดยที่ SVM นั้นมุ่งเป้าเพื่อหาฟังก์ชันการตัดสินใจที่สามารถแบ่งแยกค่าที่ไม่ทราบได้ดังสมการที่ 2

$$f(x) = \text{sign} \left(\sum_{i=1}^n \alpha_i Y_j K(X, X_k) + c \right) \quad \dots\dots\dots (2)$$

$$\varphi(x) = [\varphi_1(x_1), \varphi_2(x_2), \dots, \varphi_n(x_n)]^T \quad \dots\dots\dots (3)$$

กลุ่มข้อมูล x จากสมการที่ 3 ไม่สามารถแบ่งแยกได้สมการเส้นตรงตาจะถูกแปลงให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถใช้สมการเส้นตรงแบ่งแยกได้ โดยใช้เคอร์เนลฟังก์ชัน(kernel function)

สำหรับการใช้ SVM ในการหาความเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม นั้นมีประสิทธิภาพสูงและจากผลลัพธ์ที่ได้จาก SVM สามารถสร้างแผนที่ความไวต่อการพังทลายของดินถล่มได้ดี (Pham, 2016)

นาอิวเบย์ (Naïve Bayesian, NB) คือ เครื่องจักรการเรียนรู้ที่อาศัยหลักการความน่าจะเป็นตามทฤษฎีของเบย์ (Bayes Theorem) ซึ่งมีอังกอร์ทิมที่ไม่ซับซ้อน เป็นขั้นตอนวิธีในการจำแนกข้อมูล โดยการ

เรียนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาสร้างเงื่อนไขการจำแนกข้อมูลใหม่ หลักการของนาอ็อฟเบย์ใช้ในการคำนวณหาความน่าจะเป็นในการทำนายผล เป็นเทคนิคในการแก้ไขปัญหาแบบจำแนกประเภทที่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ได้ จะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อใช้ในการสร้างเงื่อนไขความน่าจะเป็นสำหรับแต่ละความสัมพันธ์เหมาะสมกับกรณีของเซตตัวอย่างที่มีจำนวนมากและคุณสมบัติ (Attribute) ของตัวอย่างไม่ขึ้นต่อกัน โดยกำหนดให้ความน่าจะเป็นของข้อมูลเท่ากับสมการ

$$P(c|x) = \frac{P(x|c)P(c)}{P(X)}$$

แรนดอมฟอเรส (Random Forest, RF) คือ การการทำแผนภาพต้นไม้ (Decision Tree) สร้างโมเดลขึ้นมาหลายๆ โมเดลโดยวิธีการสุ่มตัวแปรและใช้คุณสมบัติที่ต่างกันในการสอน แล้วนำผลที่ได้แต่ละโมเดลมารวมกันพร้อมนับจำนวนที่มีจำนวนซ้ำกันมากที่สุด สรุปออกมาเป็นผลลัพธ์สุดท้าย วิธีการของ Decision Tree คือ เทคนิคที่ให้ผลลัพธ์ในลักษณะเป็นโครงสร้างต้นไม้ ภายใต้ต้นไม้จะประกอบไปด้วยโหนด (node) ซึ่งแต่ละโหนดจะมีเงื่อนไขของคุณลักษณะเป็นตัวทดสอบ กิ่งของต้นไม้ (branch) แสดงถึงค่าที่เป็นไปได้ของคุณลักษณะที่ถูกเลือกทดสอบและใบ (leaf) ก็คือผลลัพธ์ที่ได้จากการพยากรณ์ ซึ่งข้อดีของการใช้วิธีนี้คือให้ผลพยากรณ์ที่แม่นยำและเกิดปัญหาค่าความผิดพลาดน้อย RF ได้นำมาใช้ในการศึกษาหาพื้นที่การเกิดดินถล่ม มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการทำนายการเกิดดินถล่มซึ่งมีแนวโน้มในการทำนายที่ถูกต้องสำหรับการทำแผนที่ความไวต่อการเกิดดินถล่มและยังสามารถบอกความเสียหายจากการเกิดดินถล่มได้โดยใช้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่มมาคำนวณ (Chena, 2016)

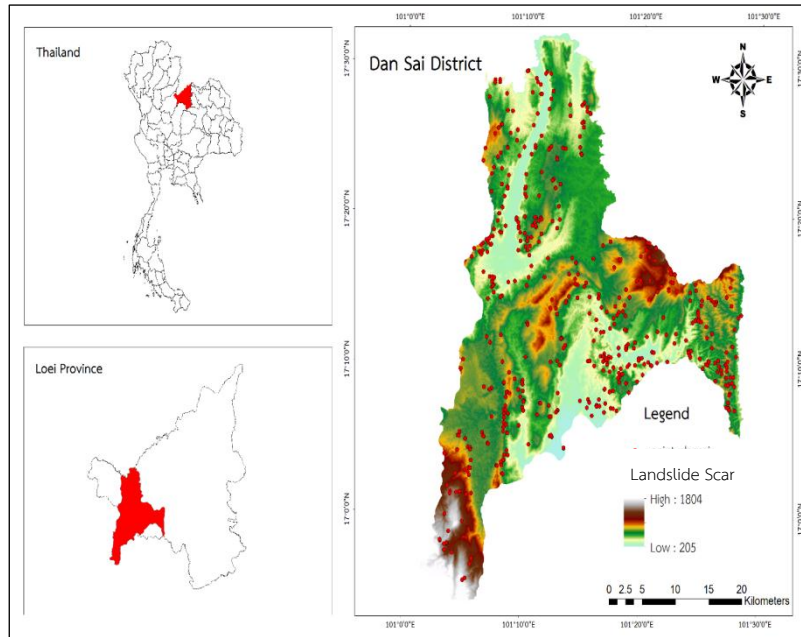
4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 พื้นที่ศึกษา

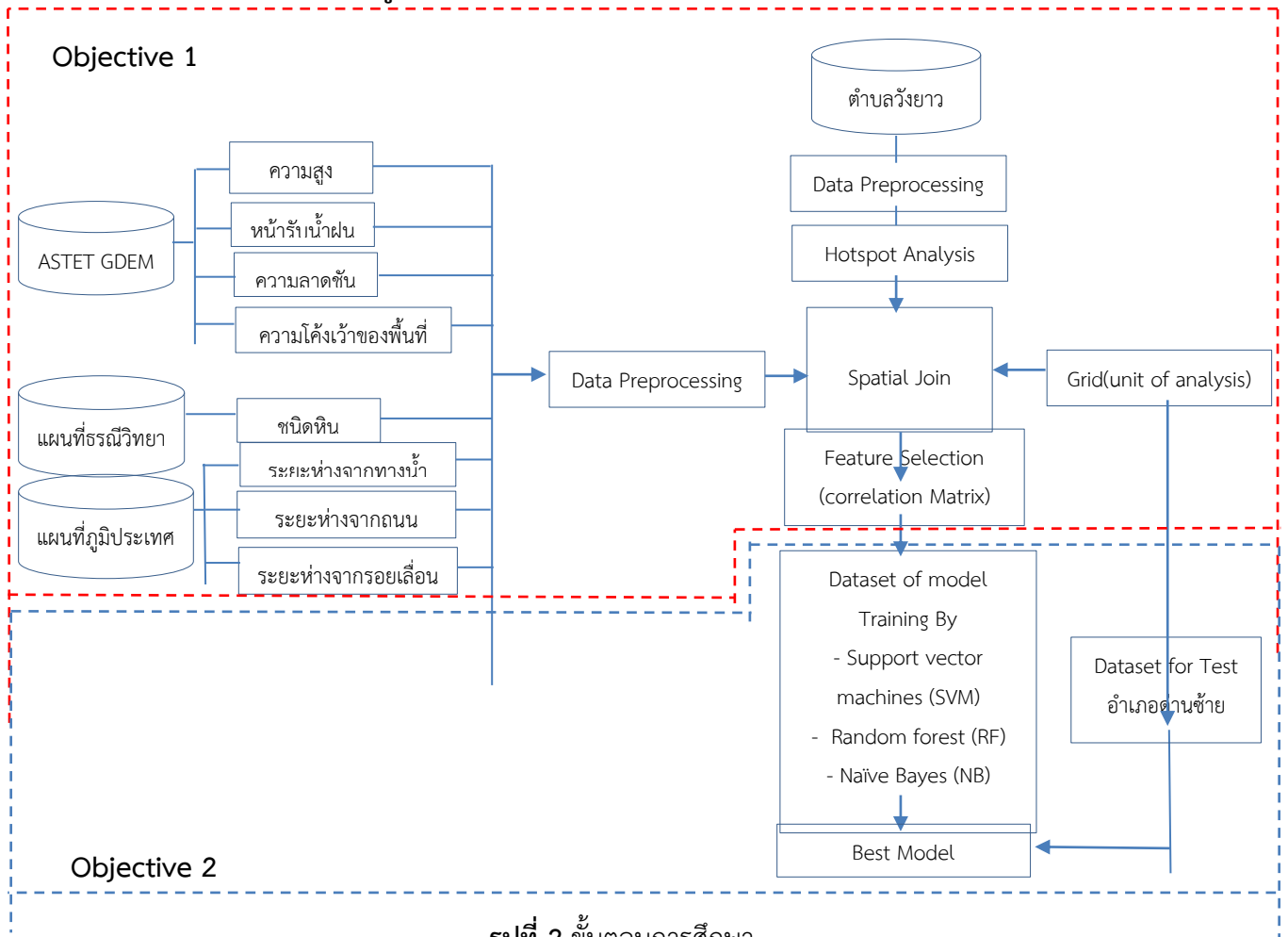
อำเภอด่านซ้ายมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับแขวงไชยะบูลี (ประเทศลาว) ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอภูเรือ อำเภอวังสะพุงและอำเภอภูหลวง ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอหล่มเก่า อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอนาแห้ว มีพื้นที่ประกอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน มีที่ระหว่างหุบเขาบางแห่งเป็นที่ราบสูงลุ่มๆดอนๆ โดยเฉพาะที่ตั้งอำเภอมักภูเขานาอยู่ทั้งสามด้าน คือด้านทิศใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก มีที่ราบแคบๆ ยาวไปทางทิศเหนือ ซึ่งมีเทือกเขาอยู่ทั้งสองข้าง พื้นที่ทางทิศตะวันออก ทิศใต้และทิศตะวันตก มีภูเขาสูงมาก ภูเขาส่วนมากเป็นภูเขาหินและภูเขาทราย เฉลี่ยมีพื้นที่ราบประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทั้งหมด ระหว่างหุบเขามีที่ราบสำหรับทำนา ส่วนตามเชิงเขาเป็นที่ราบและที่ลาดเหมาะสำหรับทำไร่ ปลูกพืชต่างๆ เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง ถั่วแดง ฝ้าย ฯลฯ และปลูกพืชยืนต้น เช่นมะม่วง ลำไย มะขาม เป็นต้น พื้นดินเป็นดินร่วนและดินปนทราย ตามภูเขามักมีป่าเบญจพรรณอยู่ทั่วไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 1 พื้นที่ศึกษาอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

รูปที่ 2 ขั้นตอนการศึกษา

4.2 การรวบรวมข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพื้นที่บริเวณ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ในแต่ละช่วงปี ข้อมูลระดับความสูงเชิงเลข เพื่อการศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่มจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **ดังตารางที่ 1**

ตารางที่ 1 แสดงรายการข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูล	ปี	ลักษณะข้อมูล	แหล่งข้อมูล
1. จุดเกิดดินถล่ม	2555-2560	Point	สำนักงานธรณีกรมทรัพยากรธรณี
2. แผนที่ธรณีวิทยาจังหวัดเลย - ลักษณะของชั้นหิน	2556	Raster	สำนักงานธรณีกรมทรัพยากรธรณี
3. ข้อมูลรอยเลื่อนจังหวัดเลย	2556	Line	สำนักงานธรณีกรมทรัพยากรธรณี
4. ข้อมูลแผนที่ภูมิประเทศ - เส้นทางน้ำ - เส้นทางถนน	2556	Line	สำนักงานธรณีกรมทรัพยากรธรณี
5. ข้อมูลระดับความสูงเชิงเลข (GDEM) ความละเอียดเชิงพื้นที่ 30x30 เมตร - ความลาดชัน (Slope) - หน้าที่รับน้ำฝน (Aspect) - ความโค้งของพื้นที่ (Curvature) - ความสูง (Relief)	2556	Raster	https://earthdata.nasa.gov/

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 รวบรวมข้อมูลปัจจัยที่เป็นตัวการทำให้เกิดดินถล่ม โดยสิ่งที่ต้องพิจารณาคือข้อมูลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องต้องมีความครอบคลุมทั้งพื้นที่ศึกษา สำหรับการศึกษานี้ได้ใช้ปัจจัยที่เป็นตัวการทำให้เกิดดินถล่มทั้งสิ้น 9 ปัจจัย ได้แก่

ความลาดชัน (Slope) เป็นตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์โดยเมื่อมีความลาดชันเพิ่มขึ้น แรงโน้มถ่วงโลกจะเข้ามามีบทบาท ในการควบคุมทิศทางการไหลของน้ำและวัตถุต่างๆ (Ramesh and Anbazhagan, 2015) พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงมีโอกาที่จะเกิดดินไถ่ได้ง่ายกว่าพื้นที่ที่มีความลาดชันต่ำมีผลโดยตรงต่อระดับการเกิดดินถล่ม ทั้งนี้ความลาดชันของภูมิประเทศในพื้นที่สามารถคำนวณได้จากข้อมูลความสูงของภูมิประเทศ (สุภัทรา, 2560)

หน้าที่รับน้ำฝน (Aspect) คือ ทิศทางของหน้าความลาดชัน สามารถบ่งบอกถึงโครงสร้างของชั้นหิน และเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และอุณหภูมि ดังนั้นหน้าที่รับน้ำฝนจึงเป็นหนึ่งในสาเหตุที่อาจทำให้เกิดดินถล่ม (Ramesh, 2015)

ความสูง (Elevation) คือ ลักษณะความสูงต่ำของพื้นที่ เป็นตัวการหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดดินถล่ม โดยทั่วไปแล้วพื้นที่ที่มีความสูงมากย่อมมีโอกาส เกิดดินถล่มได้มากกว่าพื้นที่ที่มีความสูงน้อยและดินถล่มมีโอกาที่จะเกิดอยู่ในช่วงความสูงที่ค่อนข้างแน่นอน (Cevik, 2003)

ความโค้ง (Curvature) คือ เส้นที่เกิดจากการตัดกันระหว่างพื้นผิวกับระนาบแบบสัมผัส (Ramesh, 2015) ซึ่งมีผลกับความเร่งและการชะลอตัวของวัตถุที่ไหลบนพื้นผิว เชื่อมโยงไปถึงกระบวนการเคลื่อนที่ของวัตถุ (Mass movement) หรือกระบวนการผุพัง (Erosion processes) (Kumar, 2015) จึงทำให้สามารถวิเคราะห์ลักษณะทางลาดของลักษณะภูมิประเทศและการไหลได้ โดยทั่วไปแล้วความโค้งของพื้นที่สามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ โค้งนูน (Convex) โค้งเว้า (Concave) และ เส้นตรงหรือพื้นที่ราบ (Flat)

ชนิดหิน ข้อมูลธรณีวิทยามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบถึงลักษณะของการลำดับชั้นหิน ชนิดหิน และคุณสมบัติของหิน ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่มีผลต่อการเกิดดินถล่ม โดยระดับความอ่อนไหวต่อการเกิดดินถล่มจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางธรณีวิทยาที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากความแตกต่างกันของลักษณะหิน เช่น ความแข็งแรง (Strength) ความสามารถในการซึมผ่าน (Permeability) หรือการผุพัง (Weathering) เป็นต้น (Fell, 2008) โดยหินแต่ละชนิดเวลาผุพังจะมีความหนาของดินที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากชั้นหินแต่ละชนิดมีอัตราการผุพังไม่เท่ากัน หินต่างชนิดกันจะมีอัตราการผุพังต่างกัน เช่น หินแกรนิตมีอัตราการผุพังสูง หินภูเขาไฟมีอัตราการผุพังสูงใกล้เคียงกับหินแกรนิต หินดินดาน - หินโคลน เมื่อผุพังจะให้ชั้นดินเป็นดินเหนียวปนทราย และมีความหนาน้อยกว่าหินแกรนิต

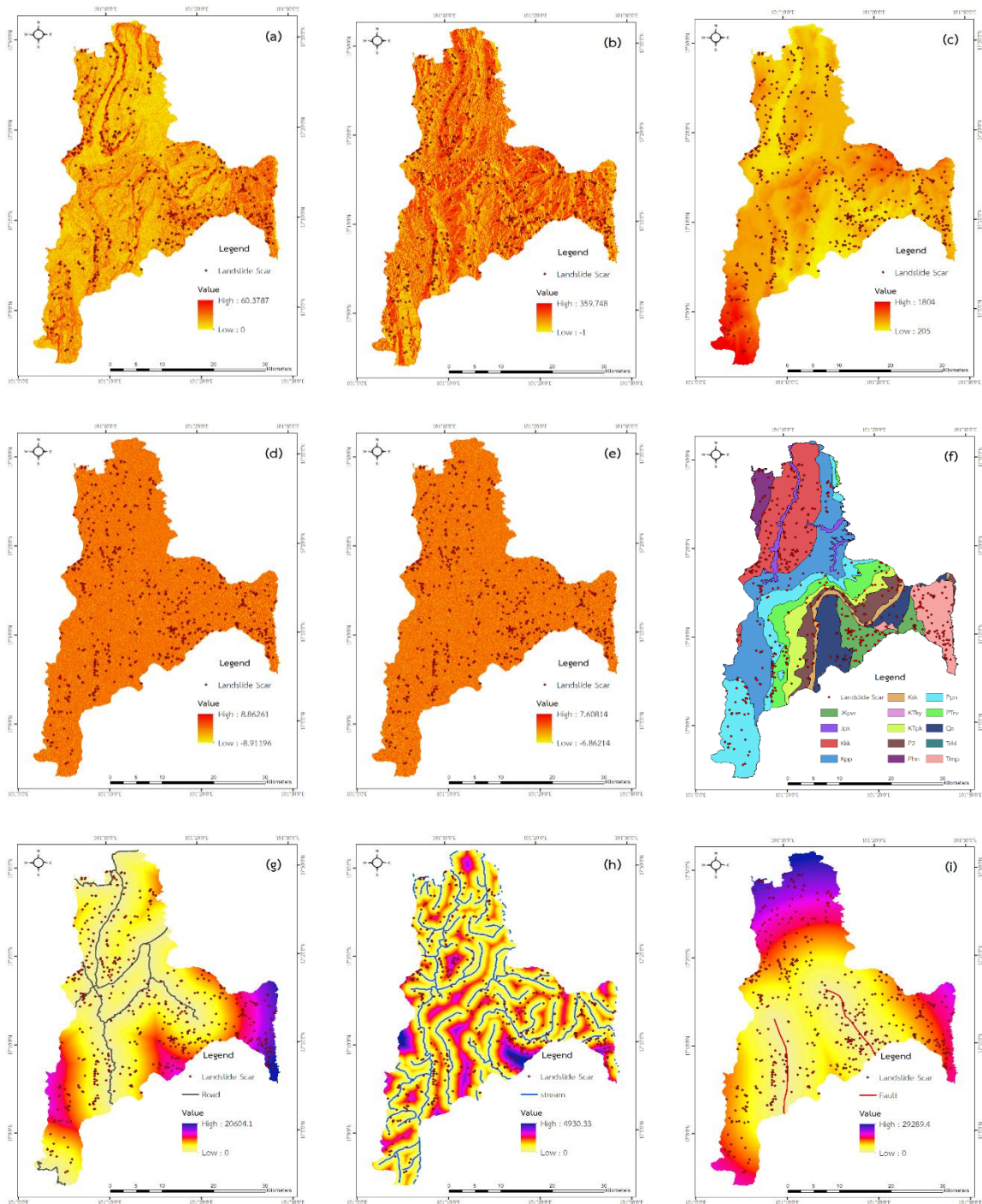
ระยะห่างจากทางน้ำ ทางน้ำเป็นปัจจัยในการทำให้เกิดดินถล่ม โดยเฉพาะในพื้นที่ ที่เป็นภูเขา ไหล่เขามักจะมีการผุพังและถูกพัดพาตามทางน้ำ อีกทั้งการที่ชั้นหินหรือดินอิ่มตัวด้วยน้ำก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดดินถล่มได้เช่นเดียวกัน

ระยะห่างจากถนน ถนนก็เป็นหนึ่งในตัวการที่สามารถทำให้เกิดดินถล่มได้ ถ้าหากมีการสร้างถนนตัดไหล่เขา ทำให้พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงความชันหรือพื้นที่สัมผัสอากาศมากขึ้น ก็เป็นตัวเร่งหนึ่งที่ทำให้ชั้นหินหรือดินบริเวณนั้นมีการผุพังมากขึ้น และเมื่อมีปัจจัยต่างๆ เข้ามากระตุ้นก็อาจทำให้เกิดดินถล่มได้ง่ายขึ้น

ระยะห่างจากรอยเลื่อน เป็นปัจจัยส่งผลกับเสถียรภาพของชั้นหินหรือดินที่แสดงถึงอัตราการผุพังและอาจเป็นตัวเร่งให้เกิดดินถล่ม โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ใกล้กับรอยเลื่อนที่มีพลัง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 3 แผนที่เฉพาะปัจจัย (a)Slope, (b)Aspect, (c)Elevation, (d)Profile curva, (e)Plan curva, (f)Lithology, (g)Distance from road, (h)Distance from stream, (i)Distance from fault

4.3.2 สร้างแผนที่แต่ละปัจจัยให้อยู่ในรูปแบบตารางกริดขนาด 30x30 เมตร ด้วยโปรแกรม ArcGis รวมทั้งแปลงข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่มให้อยู่ในรูปแบบ Excel file เพื่อนำเข้าสู่

กระบวนการวิเคราะห์แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงดินถล่มในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

4.3.3 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดดินถล่มทั้งหมด 9 ปัจจัย ได้แก่ ความลาดชันหน้ารับน้ำฝน ความสูงของภูมิประเทศ ความโค้งของภูมิประเทศ ความเว้าของภูมิประเทศ ชนิดหิน ระยะห่างจากถนน ระยะห่างจากแม่น้ำและระยะห่างจากรอยเลื่อน มาสร้างแบบจำลอง Logistic Regression Analysis โดยใช้โปรแกรม RStudio เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่ม

4.3.4 ประเมินความถูกต้องของแบบจำลองโดยดูจากค่า R-squared หรือ (R^2) โดยค่า R^2 มีค่าระหว่าง 0.00 - 1.00 หากใกล้เคียง 1.00 แสดงว่าแบบจำลองมีความถูกต้องสูงมาก

4.3.5 นำปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการเกิดดินถล่มมาวิเคราะห์แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสม ในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จากแบบจำลองซัพพอร์ท เวกเตอร์แมชชีน(Support Vector Machines, SVM) แบบจำลองนาอิวเบย์(Naïve Bayes,NB) และแบบจำลองแรนดอมฟอเรส (Random Forest, RF)

5. ผลการวิจัย

5.1 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดดินถล่ม ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

จากข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่มทั้งหมด 9 ปัจจัย ได้แก่ ความลาดชัน หน้ารับน้ำฝน ความสูงของภูมิประเทศ ความโค้งของภูมิประเทศ ความเว้าของภูมิประเทศ ชนิดหิน ระยะห่างจากถนน ระยะห่างจากแม่น้ำและระยะห่างจากรอยเลื่อน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดดินถล่มได้แก่ 4 ปัจจัย คือ ความลาดชัน ชนิดหิน ระยะห่างจากทางน้ำและระยะห่างจากรอยเลื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจอยู่ที่ 0.67 แล้วนำไปวิเคราะห์แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดดินถล่มโดยแบบจำลอง Logistic Regression

Environmental factors	Estimate	Std.Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	0.204	0.053	3.843	0.00148***
slope	0.0347	0.00151	23.003	2e-16***
Distance from fault	-0.0000089	0.00000317	-2.806	0.005341**
Distance from stream	0.0000784	0.0000245	3.2	0.001516**
Lithology	0.00605	-0.00605	-2.499	0.012980*

5.2 วิเคราะห์แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

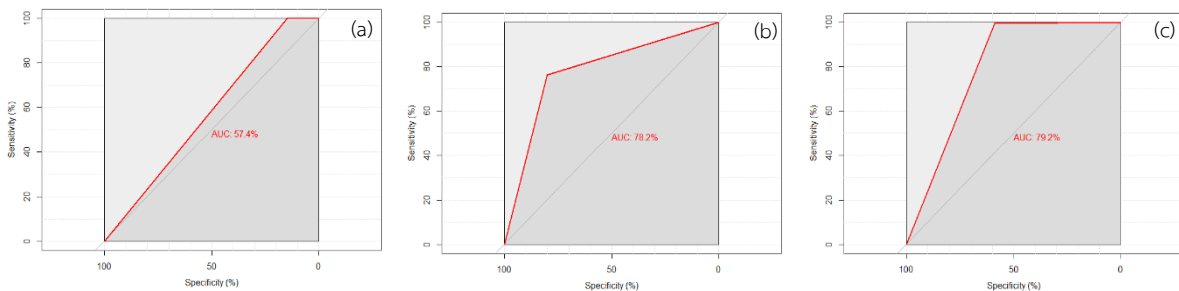
นำปัจจัยที่ได้จากการหาความสัมพันธ์สมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) มาวิเคราะห์หาแบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่อง ผลการศึกษาพบว่าแบบจำลองนาอิวเบย์(NB) ,ซัพพอร์ทเวกเตอร์แมชชีน(SVM) และแรนดอมฟอเรส(RF) ให้ค่าความถูกต้องอยู่ที่ 57.37% 78.20% และ 79.16% ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 3 แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม

Step	Model	AIC
NB	Y~slope+fault+stream+Lithology	57.37
SVM	Y~slope+fault+stream+Lithology	78.20
RF	Y~slope+fault+stream+Lithology	79.16

รูปที่ 4 กราฟแบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม
 (a) Naïve Bayes Models , (b) Support Vector Machine, (c) Random Forest

6. อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดดินถล่มและวิเคราะห์แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่มมากที่สุด คือ 1.ความลาดชัน เมื่อมีความลาดชันเพิ่มขึ้น แรงโน้มถ่วงโลกจะเข้ามามีบทบาทในการควบคุมการไหลของน้ำในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงมีโอกาสที่จะเกิดดินถล่มได้ง่ายกว่าพื้นที่ที่มีความลาดชันต่ำซึ่งมีผลโดยตรงต่อการเกิดดินถล่ม 2.ชนิดหิน เพราะความแตกต่างกันของลักษณะหิน เช่น ความแข็ง ความสามารถในการซึมผ่านหรือการผุพัง ต่างส่งผลทำให้เกิดดินถล่ม เนื่องจากชั้นหินแต่ละชนิดมีอัตราการผุพังไม่เท่ากัน หินต่างชนิดกันจะมีอัตราการผุพังต่างกัน เช่น หินแกรนิต มีอัตราการผุพังสูง หินภูเขาไฟมีอัตราการผุพังสูงใกล้เคียงกับหินแกรนิต หินโคลน-หินดินดาน เมื่อผุพังจะให้ชั้นดินเป็นดินเหนียวปนทรายและมีความหนาน้อยกว่าหินแกรนิต 3.ระยะห่างจากแม่น้ำ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดดินถล่ม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นภูเขา ไหล่เขามักจะมีการผุพังและถูกพัดพาตามทางน้ำ 4.ระยะห่างจากรอยเลื่อน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลกับเสถียรภาพของชั้นหินหรือชั้นดินที่แสดงถึงอัตราการผุพังและเป็นตัวเร่งให้เกิดดินถล่ม โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ใกล้กับรอยเลื่อนที่มีพลัง และแบบจำลองโมเดลที่ให้ค่าความแม่นยำมากที่สุด 79.16% คือ แบบจำลองแรนดอมฟอเรส (Random Forest, RF)

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดดินถล่ม ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยใช้แบบจำลอง Multiple Logistic Regression พบว่าแบบจำลองมีความเหมาะสมที่คำนวณค่า R^2 ได้ 0.67 ถือว่ายอมรับได้ และการวิเคราะห์แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องที่เหมาะสมในการคาดการณ์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม พบว่าแบบจำลองนาอิวเบย์(NB) ,ซัพพอร์ทเวกเตอร์แมชชีน(SVM) และแรนดอมฟอเรส(RF)

ให้ค่าความถูกต้องอยู่ที่ 57.37% 78.20% และ 79.16% ตามลำดับ ทำให้แบบจำลองมีความเหมาะสมมากกว่าการศึกษาของ ภาณุวัฒน์ เขียวสลับ (2558) ที่ใช้เทคนิคลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process, AHP) คำนวณค่าความถูกต้อง (AUC) ได้ 72.59% ที่ถือว่ายอมรับได้

7. ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์แบบจำลองโมเดลในแมชชีนเลิร์นนิงต่อการเกิดดินถล่มยังมีอัลกอริทึมอื่นที่ใช้ในการทำนาย หากผู้ที่สนใจศึกษาพัฒนาต่อยอดงานวิจัยเรื่องนี้ควรศึกษาในด้านการวิเคราะห์แบบจำลองโมเดลในแมชชีนเลิร์นนิงอื่นๆ เช่น แบบจำลองเบย์เซียนเน็ตเวิร์ค (Bayesian network), โลจิสติกส์รีเกรสชัน (Logistic Regression), ฟิชเชอร์ไลน์ยาดิสคริมิแนนต์อะนาลิซิส (Fisher Linear Discriminant Analysis) เพื่อวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือและการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากคณาจารย์ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์มรกต วรชัยรุ่งเรือง อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยที่ได้สละเวลาอันมีค่าแก่คณะผู้วิจัย เพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยดีคณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณกรมทรัพยากรธรณี สำนักธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อมและพิบัติภัยและกรมพัฒนาที่ดิน ที่อนุเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บทความเล่มนี้คงไม่สำเร็จลุล่วงไปได้หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ไทยรัฐ. (2019). ข่าวดินถล่ม, สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.thairath.co.th>

ภาณุวัฒน์ เขียวสลับ. (2015). การประยุกต์ใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ในการเปรียบเทียบพื้นที่อ่อนไหว ต่อการเกิดดินถล่มในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยแม่สรอย จ.แพร่ และลุ่มน้ำคลองท่าหน จ.นครศรีธรรมราช. วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุเพชร จิระจรกุล. (2553). ระบบภูมิสารสนเทศเพื่อการประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินถล่มในเขตอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภัทรา ผมทอง และดวงเดือน อัสวสุธีร์กุล. (2560). การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยจากดินถล่ม ในจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณีวิทยา. (2560). การวิเคราะห์พื้นที่อ่อนไหวต่อการเกิดดินถล่มของอุทยานธรณีสตูลโดยวิธีอัตราส่วนความถี่.

Cevik. (2003). GIS-based landslide susceptibility mapping for a problematic segment of the natural gas pipeline. Hendek (Turkey). Environmental Geology.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Chena. (2017). A comparative study of logistic model tree, random forest, and classification and regression tree models for spatial prediction of landslide susceptibility. CATENA.
- Fall. (2008). Guidelines for landslide susceptibility, hazard and risk zoning for land use planning. Engineering Geology.
- Kumar. (2015). Landslide susceptibility zonation in part of Tehri reservoir region using frequency ratio, fuzzy logic and GIS. Earth System Science.
- Pham. (2016). A comparative study of different machine learning methods for landslide susceptibility assessment: A case study of Uttarakhand area (India). Environmental Modelling & Software.
- Ramesh. (2015). Landslide susceptibility mapping along Kolli hills Ghat road section (India) using frequency ratio. Environmental Earth Sciences.
- wang. (2019). Comparison of convolutional neural networks for landslide susceptibility mapping in Yanshan County, China. Retrieved from Science Direct.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การจำแนกพื้นที่จุดเสี่ยงไฟป่าโดยใช้สมการ Support vector machine

Random forest และ Gradient boosting machine

เจษฎา คำตะนิทย์¹, ชลนที ชาญสมิง², มรกต วรชัยรุ่งเรือง³

สาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : s59122401014@ssru.ac.th¹, s59122401028@ssru.ac.th², morakot.wo@ssru.ac.th³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดไฟป่ามากที่สุด และวิเคราะห์อัลกอริทึมที่มีความสามารถจำแนกและทำนายจุดเกิดไฟป่าได้แม่นยำมากที่สุด ประกอบไปด้วยอัลกอริทึม 3 แบบ คือ Support Vector Machine (SVM), Random forest (RF) และ Gradient boosting machine (GBM) ด้วยวิธีการเรียนรู้ของเครื่องมือ (Machine learning) แบบมีผู้สอน (Supervised learning) ผ่านโปรแกรม RStudio โดยใช้ปัจจัย ความสูง, ความลาดชัน, ทิศด้านลาด, ประเภทของป่า, ดัชนีผลต่างพืชพรรณแบบนอร์มัลไลซ์ (Normalized difference vegetation index : NDVI), ดัชนีความแตกต่างของน้ำแบบนอร์มัลไลซ์ (Normalized Difference Water Index : NDWI), ดัชนีความชื้นในดิน (Soil Moisture Index : SMI), อุณหภูมิพื้นผิว (Land Surface Temperature LST), อุณหภูมิ, ความชื้น, ปริมาณน้ำฝน ระยะห่างจากเส้นถนน และจุดความร้อน(Hotspot) มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้วยการถดถอยเชิงเส้นสองตัวแปร (Regression binary) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นสองตัวแปร (Regression binary) พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องมี ความสูง, อุณหภูมิ, ความชื้น, ทิศด้านลาดทิศตะวันออกเฉียงใต้, ทิศด้านลาดทิศตะวันตก, ป่าเบญจพรรณและป่าดิบเขา พบว่าอัลกอริทึม Support Vector Machine (SVM) นั้นมีความสามารถทำนายจุดเกิดไฟป่าได้แม่นยำที่ โดยที่ค่าความถูกต้องอยู่ที่ 79.06977 เปอร์เซ็นต์ โดยที่อัลกอริทึม Random forest (RF) นั้นมีค่าความแม่นยำอยู่ที่ 76.74419 เปอร์เซ็นต์ และอัลกอริทึม Gradient boosting machine (GBM) มีความแม่นยำน้อยที่สุด อยู่ที่ 72.09 เปอร์เซ็นต์

คำสำคัญ : จุดเสี่ยงไฟป่า, ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน, อัลกอริทึม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Forest Fire Risk Identification and Classification by using equation Support vector machine, Random forest and Gradient boosting machine

Jedsada khamtanit¹, Chonnatee Chansaming², Morakot Worachairungreung³

Geography and Geo-informatics, Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University

Email : s59122401014@ssru.ac.th¹, s59122401028@ssru.ac.th², morakot.wo@ssru.ac.th³

Abstract

The objective of this study was to analyze the most important casual factors for the incident of wildfire and the most accurate algorithms to identify and predict the wildfire incident. This study focused on exploring three main algorithms, namely: Support Vector Machine (SVM), Random Forest (RF) and Gradient Boosting Machine (GBM) using supervised learning as the machine learning task through RStudio program. In this study, height, slope, aspect, forest type, Normalized difference vegetation index (NDVI), Normalized Difference Water Index (NDWI), Soil Moisture Index (SMI), Land Surface Temperature (LST), temperature, humidity, rainfall, distance from the road line, and burned area were investigated to determine the relationship of factors using Binary Regression. The results of analyzing data with Binary Regression indicated that causal factors for the incident of wildfire were height, temperature, humidity, southeast aspect, west aspect, forest type: mixed deciduous forest and hill evergreen forest. The results showed that Support Vector Machine (SVM) was the algorithm that could provide the highest accurate results for predicting wildfire incident with an accuracy value of 79.06977%, followed by Random Forest (RF) algorithm with an accuracy value of 76.74419%. Gradient Boosting Machine (GBM) was the algorithm that could provide the lowest accurate results for predicting wildfire incident with an accuracy value of 72.09%.

Keywords : Fire Forest Risk/ Support Vector Machine/Algorithm

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่มีลักษณะของภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคเหนือจะเป็นพื้นที่ป่า ข้อมูลพื้นที่ป่าจากกรมป่าไม้ปี 2561 พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ป่าทั้งหมด 102,488,302.19 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.68 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ประเทศไทย เมื่อดูเป็นรายภูมิภาคจะพบว่าภาคเหนือมีพื้นที่ป่ามากที่สุด จำนวน 38,533,429.40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.60 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 20,108,513.54 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.62 เปอร์เซ็นต์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 15,750,098.53 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.37 เปอร์เซ็นต์ ภาคกลางจำนวน 12,163,869.66 คิดเป็นร้อยละ 11.87 เปอร์เซ็นต์ ภาคใต้จำนวน 11,207,228.70 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.93 เปอร์เซ็นต์ ภาคตะวันออกจำนวน 4,725,162.36 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.61 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป่าในประเทศไทยตามลำดับ และจากข้อมูลกรมป่าไม้ จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุดจำนวน 9,661,526.03 ไร่คิดเป็นร้อยละ 69.82 ของจังหวัด และจากข้อมูลยังพบว่า อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่มากที่สุดจำนวน 1,679,106.28 ไร่ และจากภาพถ่ายเทียม MODIS ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ยังพบจุดไฟป่ามากที่สุดจำนวน 71 จุด และจากข้อมูลพบจุดไฟป่ามากที่สุดในช่วงเดือนมีนาคม

ไฟป่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปีในจังหวัดเชียงใหม่แม้จะมีการช่วยเหลือจากภาครัฐ แต่ปัญหาของการเกิดไฟป่านี้ไม่สามารถคาดการณ์หรือป้องกันไม่ให้เกิดได้ ทำได้เพียงแก้ไขปัญหาหลังจากเกิดไฟป่าไปแล้ว นอกจากนี้ไฟป่ายังเป็นปัญหาไปสู่การเกิดหมอกควันซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ นั้นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศและรายได้หลักของประเทศมาจากการท่องเที่ยว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นสาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวลดน้อยลงแม้จะมีการศึกษาโดยใช้หลักการซ้อนทับของพื้นที่(Overlay) แต่ผลกลับที่ได้ไม่สามารถทำนายการเกิดพื้นที่ไฟป่าได้

ดังนั้นการศึกษานี้ได้ทำการจำแนกพื้นที่เสี่ยงการเกิดไฟป่าโดยเลือกพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากอำเภอแม่แจ่มเป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและพบจุดเกิดไฟป่ามากที่สุดเป็นจำนวน 71 จุดในเดือนมีนาคม หลังจากการวิเคราะห์การวิเคราะห์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์และการสำรวจระยะไกลมาวิเคราะห์โดยการนำอัลกอริทึม Support vector machine(SVM), Random forest(RF) และ Gradient boosting machine(GBM) โดยนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดไฟป่าในพื้นที่ศึกษา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มาวิเคราะห์เพื่อหาอัลกอริทึมที่มีความแม่นยำและถูกต้องมากที่สุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกอัลกอริทึมมาใช้ในการคำนวณและวิเคราะห์พื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดไฟป่าในพื้นที่ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
2. วิเคราะห์อัลกอริทึมที่มีความสามารถจำแนกและทำนายจุดเกิดไฟป่าได้แม่นยำมากที่สุด

ทบทวนวรรณกรรม

ไฟป่าหมายถึงไฟที่ปราศจากการควบคุม และสามารถลุกลามได้อย่างอิสระ แล้วเผาผลาญเชื้อเพลิงธรรมชาติในป่าได้แก่อินทรีย์วัตถุที่สลายตัวแล้วและอินทรีย์วัตถุที่กำลังสลายตัว ใบไม้แห้ง หญ้า กิ่งก้านไม้ที่แห้ง ท่อนไม้ ตอไม้ วัชพืช ไม้พุ่ม ใบไม้สด และในระดับหนึ่งสามารถเผาผลาญต้นไม้ที่ยังมีชีวิตอยู่ สำหรับประเทศไทยนั้น เพื่อความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและขอบเขตการจัดการไฟป่าจึงกำหนดคานียามของไฟป่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ว่า “ไฟที่เกิดจากสาเหตุใดก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ทั้งนี้ไม่ว่าไฟนั้นจะเกิดขึ้นในป่า ธรรมชาติหรือสวนป่า” โดยไฟป่าที่เกิดจากการขึ้นจากการเผาไหม้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ ความร้อน เชื้อเพลิง และก๊าซออกซิเจน ดังนี้ 1. ความร้อน คือแหล่งความร้อนที่ทำให้เกิดไฟป่าแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ แหล่งความร้อนตามธรรมชาติ และแหล่งความร้อนจากมนุษย์ซึ่งจุดไฟด้วยสาเหตุต่างกัน 2. เชื้อเพลิง อินทรีย์สารทุกชนิดที่ก่อให้เกิดไฟได้ เช่น ต้นไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ นตอไม้ ลูกไม้ หญ้าและวัชพืช 3. ออกซิเจน ออกซิเจนเป็นองค์ประกอบทั่วไปในป่าจึงมีออกซิเจนการจะจ่ายอยู่อย่างสม่ำเสมอในป่า โดยองค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้เรียกว่า ทฤษฎีสามเหลี่ยมไฟ หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ไฟป่าจะไม่เกิดขึ้น (พัฒนาพงษ์, 2550)

จากทฤษฎีสามเหลี่ยมไฟส่งผลต่อพฤติกรรมของไฟป่า โดยปัจจัยหลักที่มีผลต่อพฤติกรรมของไฟป่า ที่มีอยู่ 3 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะเชื้อเพลิง ลักษณะอากาศ และลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1. เชื้อเพลิง ลักษณะของเชื้อเพลิงที่แตกต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมของไฟป่าทั้งสามสามารถแยกลักษณะของเชื้อเพลิงที่มีผลต่อพฤติกรรมของไฟป่าได้ 4 ลักษณะ คือ 1.1 ความชื้นของเชื้อเพลิง หากเชื้อเพลิงมีความชื้นสูงย่อมยากต่อการติดไฟ และการลุกลามก็เป็นไปได้ช้ากว่าความชื้นต่ำ 1.2 ขนาดของเชื้อเพลิง เชื้อเพลิงขนาดเล็ก เช่น กิ่งไม้เล็ก ใบไม้ สามารถลุกลามได้รวดเร็วกว่าเชื้อเพลิงขนาดใหญ่เช่น ท่อนไม้ขนาดใหญ่ ไม้ยืนต้นตาย 1.3 ปริมาณเชื้อเพลิง หากมีเชื้อเพลิงมาก ไฟย่อมมีความรุนแรง 1.4 ความต่อเนื่องของเชื้อเพลิง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไฟลุกลามได้เร็วหรือช้า 2. ลักษณะภูมิอากาศ ที่สำคัญและมีผล 2.1 อุณหภูมิ มีผลต่อความช้าเร็วในการแห้งของเชื้อเพลิง อุณหภูมิสูงเชื้อเพลิงย่อมแห้งได้เร็วกว่าอุณหภูมิต่ำ 2.2 ความชื้น ถ้าอากาศมีความชื้นสูง ย่อมทำให้เชื้อเพลิงมีความชื้นสูงตามไปด้วยจึงยากต่อการติดไฟ 3. ภูมิประเทศ ที่มีอิทธิพล 3.1 ความลาดชัน เป็นตัวกำหนดอัตราความเร็ว และทิศทางของไฟ โดยปกติไฟจะลุกลามขึ้นไปตามความลาดชัน เขาอยู่เสมอ 3.2 ทิศด้านลาด ด้านลาดชันของภูเขาซึ่งรับแสงได้มากกว่า เชื้อเพลิงจะแห้งมากกว่าและลุกลามได้เร็วกว่า (พัฒนาพงษ์, 2550)

ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน (Support vector machine : SVM) เป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้สำหรับการจำแนกประเภทหรือการจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยการวิเคราะห์จะเป็นแนวทางของการคำนวณหาเส้นแบ่งกลุ่มที่เป็นเชิงเส้นและ ไม่เป็นเชิงเส้นโดยพิจารณาจากจุดของข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มที่แตกต่างกลุ่มเหล่านี้เรียกว่า ซัพพอร์ตเวกเตอร์ซึ่งจะนำมาหาสมการเส้นแบ่งกลุ่มที่เหมาะสมต่อไป SVM จะมีทั้งการจำแนก ประเภทแบบไบนารี เพื่อสร้างสมการเส้นตรงในการแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม และการจำแนกประเภทแบบหลายกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาการจำแนกประเภทที่มีมากกว่าสองกลุ่ม โครงสร้างของ SVM ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ การเพิ่มระยะการจำแนกมากที่สุด และการลดข้อผิดพลาดให้ต่ำสุด(ฉานิกา, 2561)

แรนดอมฟอเรส (Random Forest : RF) เป็นชุดการจำแนกแบบไม่ตัดแต่งกิ่ง ซึ่งถูกสร้างเพื่อนำข้อมูลฝึกสอนไปสุ่มเลือกตัวอย่างข้อมูลและคุณลักษณะของข้อมูลแล้วนำมาสร้างเป็นต้นไม้ตัดสินใจ ซึ่งมีตัวอย่างส่วนหนึ่งที่ไม่ถูกและจะถูกนำมาใช้ทดสอบในการตัดสินใจ

ซึ่งจากงานวิจัยได้มีการทำวิจัยโดยหาความสัมพันธ์ โดยค่าความสัมพันธ์(R²)จะต้องมีค่า 0.6 ขึ้นไปซึ่งจะเป็นค่าที่ยอมรับได้ในสายงานวิทยาศาสตร์ โดยค่ายิ่งไกล 1 มากเท่าไรจะยิ่งมีความสัมพันธ์กันมาก (Moksony,1990)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

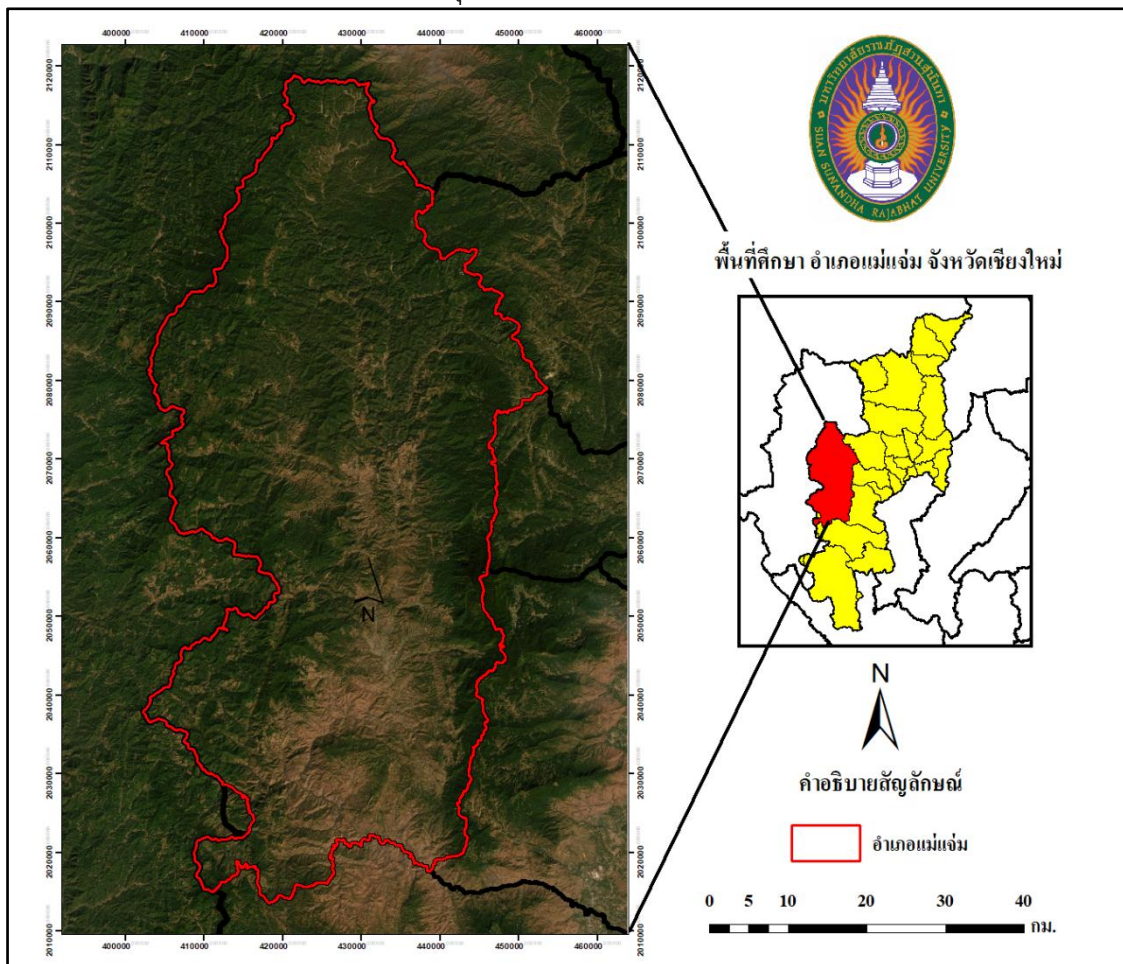
วิธีดำเนินงานวิจัย

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

- 1.1. โปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ และโปรแกรม RStudio version 3.6.1
- 1.2. ข้อมูลจุดเกิดไฟฟ้า ปี 2562
- 1.3. ภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 เดือน มีนาคม ปี 2562
- 1.4. ข้อมูลด้านพื้นที่ของอำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่ (ข้อมูลที่ตั้งและอาณาเขต ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ เส้นถนน แบบจำลองภูมิประเทศเชิงเลข ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ลักษณะภูมิอากาศ)

2. พื้นที่ศึกษา

อำเภอแม่แจ่มมีอาณาเขตทิศเหนือติดกับอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอสะเมิง อำเภอแม่วาง และอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ติดกับอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตกติดกับอำเภอแม่ลาน้อย อำเภอขุนยวม และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัด

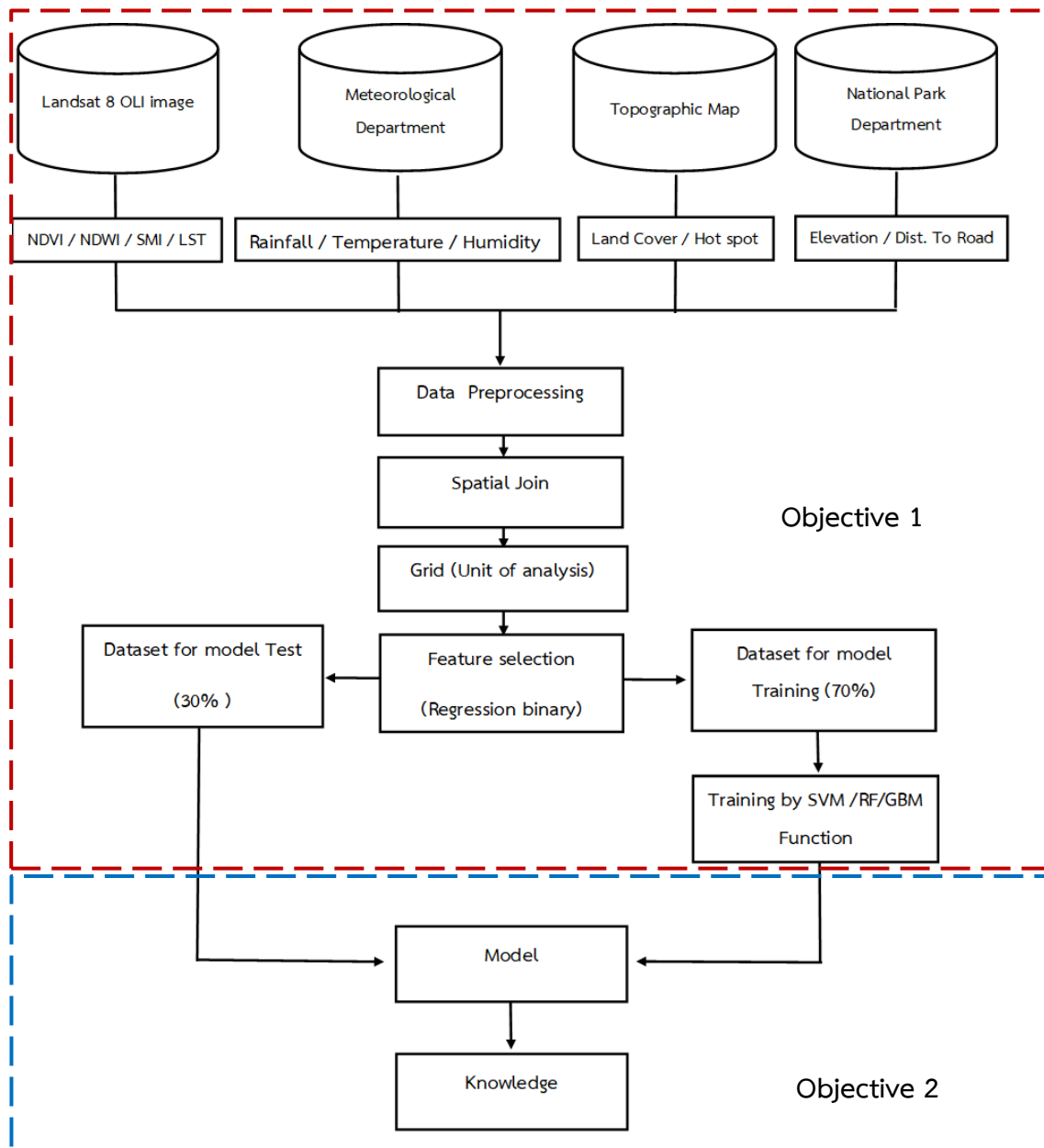
รูป 1 พื้นที่ศึกษา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. ขั้นตอนการเตรียมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย วิเคราะห์อัลกอริทึมที่มีความสามารถจำแนกและทำนายจุดเกิดไฟป่าได้แม่นยำมากที่สุด โดยประกอบไปด้วยอัลกอริทึม 3 แบบ คือ Support Vector Machine (SVM), Random forest (RF) และ Gradient boosting machine (GBM) โดยจะมีวิธีดำเนินการดังนี้

รูปที่ 2 แผนผังขั้นตอนการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3.1 ขั้นตอนการเตรียมข้อมูล

- 3.1.1 ชุดข้อมูลภาพถ่าย ดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติที่มีชื่อว่า Landsat-8 OLI/TIR path 131, row 48 ช่วงวันที่ 19 มีนาคม ปี พ.ศ. 2562 เนื่องจากเป็นช่วงที่อุณหภูมิสูงที่สุดของปี สุ่มเสี่ยงเกิดไฟป่ามากที่สุด นำเข้ามาปรับแก้เชิงเลขในโปรแกรมระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Raster calculator)
- 3.1.2 ข้อมูลจุดเกิดไฟป่าช่วงเดือนเมษายน ปีพ.ศ. 2562 จากสำนักป้องกัน ปราบปราม และควบคุมไฟป่า คัดเลือกเฉพาะในพื้นที่ศึกษา
- 3.1.3 ข้อมูลสิ่งปกคลุมดิน ประกอบด้วยข้อมูลประเภทป่าประเทศไทย จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช คัดเลือกในพื้นที่ศึกษา
- 3.1.4 ข้อมูลเส้นถนนประเทศไทย จาก WFPGeoNODE คัดเลือกเส้นถนนในพื้นที่ศึกษา แล้ว buffer ระยะห่างจากถนน 500, 1000, 1500, 2000 และ มากกว่า 2000 เมตร ตามลำดับ
- 3.1.5 ข้อมูลภูมิประเทศ ประกอบด้วย แบบจำลองภูมิประเทศเชิงเลข Digital Elevation Model (DEM) จาก United States Geological Survey มาสร้างความลาดชัน(Slope) และ ทิศด้านลาด(Aspect) ในโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
- 3.1.6 ข้อมูลภูมิอากาศ ประกอบด้วยอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนหน่วยเป็นองศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนรายเดือนหน่วยมิลลิเมตร ปริมาณความชื้นหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์ จากกรมอุตุนิยมวิทยา ทำการประมาณค่าในช่วงรูปแบบ Inverse Distance Weighted (IDW) จากจุดสถานีตรวจวัดอากาศ

3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์

- 3.2.1 นำข้อมูลปัจจัยทั้งหมดมาจัดเก็บอยู่ในรูปแบบกริดขนาด 30x30 เมตร ด้วยเครื่องมือ Spatial Join รวมข้อมูลปัจจัยทั้งหมดอยู่ในตารางกริดเดียวกัน จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบตาราง
- 3.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Logistic Regression Analysis ในการวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรม RStudio ใช้การถดถอยเชิงเส้นสองตัวแปร (Regression binary) หาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดไฟป่าจาก 14 ปัจจัย ได้แก่ ความสูง, ความลาดชัน, ทิศด้านลาด, ประเภทของป่า, ดัชนีผลต่างพืชพรรณแบบนอร์มัลไลซ์ (Normalized difference vegetation index : NDVI), ดัชนีความแตกต่างของน้ำแบบนอร์มัลไลซ์ (Normalized Difference Water Index : NDWI), ดัชนีความชื้นในดิน (Soil Moisture Index : SMI), อุณหภูมิพื้นผิว (Land Surface Temperature LST), อุณหภูมิ, ความชื้น, ปริมาณน้ำฝน, ระยะห่างจากเส้นถนน, ปริมาณน้ำฝน, และจุดความร้อน(Hotspot) ด้วยการใช้การถดถอยเชิงเส้นสองตัวแปร (Regression binary) ดังสมการที่ 1

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_i x_i + \varepsilon \quad (1)$$

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

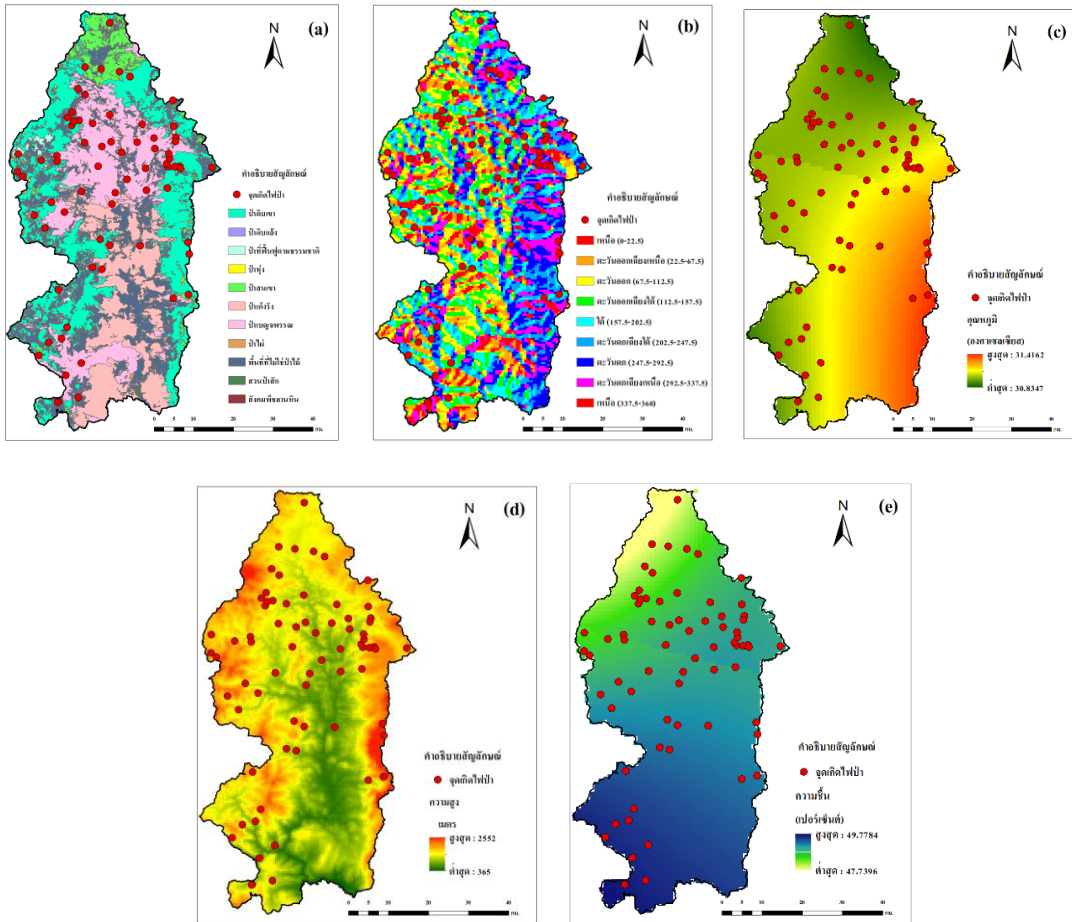
เมื่อ

y = จุดความร้อน

e = ลอการิทึมธรรมชาติ มีค่าประมาณ 2.7182

β = ค่าพารามิเตอร์ตัวแบบ

x = ปัจจัยสิ่งแวดล้อม

รูปที่ 3 แผนที่เฉพาะปัจจัยที่หาความสัมพันธ์แล้ว (a)สิ่งปกคลุมดิน (b)ทิศด้าน (c)อุณหภูมิ (d)ความสูง (e)ความชัน

3.2.3 นำปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยจาก การถดถอยเชิงเส้นสองตัวแปร (Regression binary) มาวิเคราะห์ อัลกอริทึมที่มีความสามารถจำแนกและทำนายจุดเกิดไฟป่าที่ดีที่สุด ได้แก่ Support Vector Machine (SVM), Random forest (RF) และ Gradient boosting machine (GBM) โดยแบ่งข้อมูลพื้นที่ศึกษา เป็นสองส่วน ส่วนที่ 1 ให้เป็นชุดข้อมูลการสอน(Training data) และ ชุดที่ 2 เป็นข้อมูลตรวจสอบ(Test data) อัตราส่วนอยู่ที่ 70 ต่อ 30 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ นำชุดข้อมูลการสอน(Training data) นำเข้ากระบวนการ การเรียนรู้ของ เครื่องมือ (machine learning) โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบมีผู้สอน (Supervised learning)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิเคราะห์ด้วย อัลกอริทึม 3 แบบ คือ Support Vector Machine (SVM), Random forest (RF) และ Gradient boosting machine (GBM) ในการวิเคราะห์ การแบ่งประเภท (Classification) และทำนายผล (Regression)

3.2.4 ตรวจสอบความแม่นยำของอัลกอริทึมทั้ง 3 แบบ โดยใช้ข้อมูล ข้อมูลตรวจสอบ (Test data) มาการตรวจสอบความถูกต้อง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นสองตัวแปร (Regression binary) พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 5 ปัจจัยประกอบด้วย ความสูง, อุณหภูมิ, ความชื้น, ทิศด้านลาด, ประเภทของป่า พบว่าค่า R2 เท่ากับ 0.8093 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยที่ค่า R2 เข้าใกล้ 1 แสดงว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์กัน (Moksony F, 1990)

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดไฟป่าโดยแบบสมการ Logistic Regression

TERM	ESTIMATE S	TD.ERROR STAT	ISTIC	P.VALUE
(INTERCEPT)	16.1	7.41	2.17	3.17e- 2
HUMIDITY	-0.674	0.051	-13.2	9.99E-28
TEMPERATURE	0.586	0.259	2.26	2.49e- 2
NORTHEAST	-0.232	0.0639	-3.63	3.72e- 4
EAST	-0.357	0.0487	-7.33	9.36E-12
SOUTEAST	-0.235	0.0533	-4.4	1.89e- 5
WEST	0.128	0.0816	1.56	1.20e- 1
MONTANE FOREST	-0.412	0.0545	-7.56	2.61E-12
PINE FOREST	-0.489	0.112	-4.35	2.32e- 5
MIXED DECIDUOUS FOREST	-0.164	0.0569	-2.88	4.46e- 3
ELEVATION	-0.172	0.11	-1.56	1.21e- 1

ด้วยอัลกอริทึม 3 แบบ Support Vector Machine (SVM), Random forest (RF) และ Gradient boosting machine (GBM) พบว่าอัลกอริทึม Support Vector Machine (SVM) นั้นมีความสามารถทำนายจุดเกิดไฟป่าได้แม่นยำที่ โดยที่ค่าความถูกต้องอยู่ที่ 79.06977 เปอร์เซ็นต์ โดยที่อัลกอริทึม Random forest (RF) นั้นมีค่าความแม่นยำอยู่ที่ 76.74419 เปอร์เซ็นต์ และอัลกอริทึม Gradient boosting machine (GBM) มีความแม่นยำน้อยที่สุด อยู่ที่ 72.09 เปอร์เซ็นต์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Algorithm	Model	Accuracy
Support Vector Machine (SVM)	Hotspot + forest type + aspect + temperature + humidity + elevation	79.06977
Random Forest (RF)	Hotspot + forest type + aspect + temperature + humidity + elevation	76.74419
Gradient boosting machine (GBM)	Hotspot + forest type + aspect + temperature + humidity + elevation	72.09

รูปที่ 4 ตารางแบบจำลองการจำแนกไฟป่า

Support Vector Machine (SVM)		System		Random forest (RF)		System		Gradient boosting machine (gbm)		System	
		No	Yes			No	Yes			No	Yes
User	No	19	3	User	No	18	4	User	No	16	6
	Yes	6	15		Yes	6	15		Yes	6	15
Accuracy = 79.06977				Accuracy = 76.74419				Accuracy = 72.09			

รูปที่ 5 ตารางเปรียบเทียบ อัลกอริทึมทั้ง 3 แบบ

อภิปรายผล

การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยด้วยสมการ การถดถอยเชิงเส้นสองตัวแปร (Regression binary) ในพื้นที่ศึกษา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยในการทำแบบจำลองนั้นส่งผลต่อการเกิดไฟป่า มี 5 ปัจจัย ประกอบด้วย ความสูง, อุณหภูมิ, ความชื้น, ทิศด้านลาด และประเภทของป่า ค่า R2 มีค่าเท่ากับ 0.8093 โดยที่ทิศด้านลาดที่สัมพันธ์กับการเกิดไฟป่าจะพบทิศด้านลาดดังนี้ ทิศด้านลาดทิศตะวันออกเฉียงเหนือ, ทิศด้านลาดทิศตะวันออก, ทิศด้านลาดตะวันออกเฉียงใต้ และทิศด้านลาดตะวันตก, ส่วนประเภทของป่าจะพบอยู่สามประเภทได้แก่ ป่าเบญจพรรณ, ป่าสนเขาและป่าดิบเขา อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และพบว่า อัลกอริทึมที่ให้ค่าความแม่นยำมากที่สุด คือ Support Vector Machine (SVM) โดยค่าความถูกต้องอยู่ที่ 79.06977 เปอร์เซ็นต์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. สามารถนำแบบจำลอง Support Vector Machine(SVM) ไปเป็นอัลกอริทึมสำหรับใช้ในการคำนวณ
2. สามารถพัฒนาเพื่อใช้ในการป้องกันการเกิดไฟป่าได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถใช้โปรแกรม python เพื่อดึงข้อมูลสภาพภูมิอากาศ เช่น ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ความชื้น เป็นรายวัน เพื่อมาใช้เป็นปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการประเมินพื้นที่จุดเสี่ยงเป็นวันต่อวันได้ ส่วนข้อมูลเชิงพื้นที่อื่น มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยจึงไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง
2. ควรใช้คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำงานเนื่องจากข้อมูลมีปริมาณของข้อมูลที่เยอะมาก หากใช้คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพต่ำจะทำให้การประมวลผลล่าช้าหรือผิดพลาดได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักป้องกัน ปรามปราม และควบคุมไฟฟ้าจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ที่ให้ความอนุเคราะห์ที่ให้ข้อมูลจุดเกิดไฟฟ้าของจังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดไฟฟ้า

ขอขอบคุณกรมอุตุนิยมวิทยาที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอุณหภูมิ ความชื้น และปริมาณน้ำฝนย้อนหลังของภาคเหนือ

ขอขอบคุณ อาจารย์มรกต วรชัยรุ่งเรือง ที่ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ฉานิกา สุขวัฒน์วิจิตร. (2561). แบบจำลอง GA-SVM สำหรับการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยข้อมูลดาวเทียมระบบ SAR และ Optical. วารสารสมาคมสำรวจข้อมูลระยะไกลและสารสนเทศภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย, 18 (ฉบับพิเศษ), 1-10.
- พัฒนพงษ์ จันท์คำ. (2550). การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และการสำรวจข้อมูลระยะไกลประเมินพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า ในหน่วยจัดการแม่หวดของงป่าสาธิตแม่จาว อำเภอจาง จังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- ภรณ์ยา ปาลวิสุทธิ.(2559).การเพิ่มประสิทธิภาพเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจบนชุดข้อมูลที่ไม่สมดุล โดยวิธีการสุ่มเพิ่มตัวอย่างกลุ่มน้อยสำหรับข้อมูล การเป็นโรคติดเชื้อในเนื้อ. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ,12(1), 57.
- ศราวุธ ลีขจรและโสภณวิชัย คำพิลัง. (2558). การจำแนกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้าโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ภาพเชิงวัตถุ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติ น้ำตกตาดโตน ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- Moksony, F. (1990). Small is beautiful. The use and interpretation of R2 in social research. Szociológiai Szemle, Special issue, 130-138.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การลงทุนในหุ้นทางเลือกของคนสองอาชีพ กานต์เกรียงไกร โปธิน้อย¹, ชนินทร์ จักรภพโยธิน²

^{1,2}หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
Email: kantsunshine2538@gmail.com¹, chanin.c@hotmail.com²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีรายละเอียดเกี่ยวกับการลงทุนในหุ้นทางเลือกของคนสองอาชีพ โดยมีเนื้อหาที่ประกอบไปด้วยความหมายของหุ้น ประเภทของหุ้น อาชีพที่สอง (Second Job) ลักษณะของคน Generation Y การลงทุนในหุ้นในฐานะอาชีพที่สอง และข้อเสนอแนะ เนื้อหาในบทความนี้สามารถใช้เป็นแนวทางเลือกสำหรับการตัดสินใจในการลงทุนในหุ้นในฐานะอาชีพที่ 2 ซึ่งเป็นอาชีพที่สามารถช่วยลดข้อจำกัดหลายๆประการได้ ทั้งเรื่องของเวลา เงินทุน และสุขภาพ และสามารถเพิ่มความมั่นคงด้านการเงิน รวมถึงตอบสนองความต้องการของชีวิต

คำสำคัญ : หุ้น, อาชีพที่สอง, เจนเนอร์เรชันวาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การลงทุนในหุ้นทางเลือกของคนสองอาชีพ

Kankhriangkhai Poonoi¹, Chanin Chakkrapopyodhin ²

^{1,2}Public Administration Valaya Alongkorn Rajabhat University,
Email: kantsunshine2538@gmail.com¹, chanin.c@hotmail.com²

Abstract

This article provides details on investing in stocks, the choice of second job. The content contains the meaning of stocks, types of stock, second job, the characteristics of generation Y, investment in stocks as a second job and suggestions. The content in this article can be used as an alternative guidance for the decision making to invest in stocks as a second job, which is a job that can reduce the limitations such as time, budget and health, and increase financial stability, as well as meet the needs of life.

Keywords : Stock, Second Job, Generation Y

บทนำ

ปิยศักดิ์ มานะสันต์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจโลกในปัจจุบันและอนาคตเช่นปี 2020: เศรษฐกิจโลก ไม่แตก ไม่ตาย ไม่โต 2019 เพิ่งผ่านไปเพียง 8 เดือน แต่ปัจจัยลบก็ถาโถมทำให้เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มแย่ลงต่อเนื่อง ทั้งจากภาคการผลิตที่ตกต่ำทั่วโลก เศรษฐกิจโลกในปีนี้และปีหน้าไม่น่าจะเข้าสู่ภาวะวิกฤตหรือถดถอย แต่ก็จะไม่โตมาก เนื่องจากเผชิญความเสี่ยงมากขึ้นจาก

1. สงครามการค้าที่จะรุนแรงขึ้นและจะกระทบต่อภาคการค้าโลก โดยผู้นำโลกในยุคปัจจุบันมีแนวโน้มจะนำสงครามการค้าและเศรษฐกิจมาเป็นหนึ่งในเครื่องมือกดดันประเทศอื่นเพื่อผลเชิงการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนห่วงโซ่การผลิต (Supply chain) จากที่ ๆ มีประสิทธิภาพสูงสุด ต้นทุนต่ำสุด และ/หรือเป็นตลาดใหญ่ไปสู่ประเทศที่แม้ไม่ถูกเก็บภาษีแต่ประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่า ซึ่งในระยะสั้นจะกระทบการบริโภคและลงทุนในประเทศที่ถูกย้ายฐานการผลิตออกไป และในระยะยาวจะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านขีดความสามารถแข่งขันในระดับโลก

2. ดอกเบี้ยต่ำทำให้สถาบันการเงินโลกประสบปัญหาโดยภาครัฐในประเทศตลาดเกิดใหม่จะหันมากู้เพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น ขณะที่ภาคเอกชนในประเทศพัฒนาแล้วจะเริ่มกู้เพื่อเพิ่มการลงทุนมากขึ้น (โดยจะหันไปออกหุ้นกู้มากขึ้น) ซึ่งการที่ดอกเบี้ยต่ำ ประกอบกับภาคเอกชนในประเทศพัฒนาแล้วระดมทุนผ่านการออกหุ้นกู้มากขึ้น รวมถึงภาวะเปราะบางภาคการเงินในระดับโลกและแต่ละประเทศที่ยังคุมเข้มการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน ทำให้ตัวกลางทางการเงินอย่างสถาบันการเงินประสบปัญหาทางการเงินมากขึ้นในปีหน้า

3. ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ เช่น นโยบายของรัฐที่กดดันภาคธุรกิจ รวมถึงความเสี่ยงภูมิรัฐศาสตร์จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การวางแผนจัดการด้านธุรกิจในอนาคตยากลำบากขึ้น

เศรษฐกิจโลกในปีหน้าจะไม่แตก ไม่ตาย แต่ก็จะไม่โต และมีความเสี่ยงมากขึ้น และในปัจจุบันนี้ค่าครองชีพสูงขึ้นตามหลักของเศรษฐกิจ แต่รายได้ของคนส่วนใหญ่ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับกลางๆ ที่ยังมีเงินไม่พอใช้หรืออาจมีใช้จ่ายแค่เดือนชนเดือน บางคนฐานเงินเดือนก็ต่ำกว่าจะถูกปรับเงินเดือนขึ้นก็เป็นไปได้ยาก ต้องผ่านการพิจารณาหลายขั้นตอน และต้องใช้ระยะเวลาตั้งแต่วันนี้จำเป็นอย่างมากที่ทุกคนต้องมีอาชีพที่สองสำรองเอาไว้ อย่างน้อยก็เป็นรายได้เพิ่มเงินเป็นสองทาง ส่งผลให้มีรายได้มากยิ่งขึ้น แต่นอกจากรายได้ที่เข้ามาเพิ่มแล้ว ข้อดีของการที่เรามีอาชีพที่สอง อาจจะบอกว่า เป็นเชือกที่สองของเรา เพราะความแน่นอนคือความไม่แน่นอน เราไม่สามารถรู้อนาคตได้ว่างานหลักที่เราทำอยู่นั้น จะล้มหรือมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อไร ดังนั้นการที่เรามีอาชีพที่ 2 เอาไว้ ก็เปรียบเสมือนเรายังมีเชือกเส้นที่สองยึดเอาไว้ได้อยู่ อย่างน้อย ๆ ก็ไม่ทำให้เราเสียหลักในเรื่องของรายได้

การทำอาชีพที่สอง อาจจะดูเหมือนมันง่ายที่จะทำเลยเพราะในความเป็นจริง เวลา เงินทุน และสุขภาพร่างกายเป็นสิ่งที่เป็นข้อจำกัด การลงทุนในหุ้นจึงเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพที่สอง ซึ่งการลงทุนในหุ้นสามารถตอบโจทย์ได้ดีคือ โดยเฉพาะคนที่มีความต้องการหาประสบการณ์มุมมองใหม่ๆ ในการทำงานที่กว้างขึ้น อยากบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์ อยากมีธุรกิจเป็นของตัวเอง และ ความต้องการความมั่นคงด้านการเงิน อาชีพการลงทุนในหุ้นจึงเป็นอาชีพที่ตอบโจทย์ได้ดี แต่หุ้นก็เป็นดาบสองคมเช่นกันถ้าเราศึกษาไม่ดีพออาจจะทำให้หมดตัวได้เพราะหุ้นก็คือการลงทุน การลงทุนทุกการลงทุนย่อมมีความเสี่ยงอยู่ในตัว แต่หากเราศึกษาดีพอเล่นแบบมีความรู้มีการบริหารดี ๆ การลงทุนในหุ้นจะเป็นอาชีพที่ทำให้เราตอบสนอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตามความต้องการการหาประสบการณ์มุมมองใหม่ๆในการทำงานที่กว้างขึ้น อยากรีบบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์ อยากรู้ธุรกิจเป็นของตัวเอง และ ความต้องการความมั่นคงด้านการเงิน

จากที่กล่าวมาข้างต้นบทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอการลงทุนในหุ้นมาเป็นทางเลือกอาชีพที่สองของคนสองอาชีพ

ความหมายของหุ้น

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2558) ให้ความหมายว่า หุ้น (Stock) เป็นตราสารที่กิจการออกให้แก่ผู้ถือ เพื่อระดมเงินทุนไปใช้ในกิจการโดยผู้ถือตราสารทุนจะมีฐานะเป็น “เจ้าของกิจการ” ซึ่งจะมีสิทธิในทรัพย์สินและรายได้ของกิจการ รวมทั้งมีโอกาสได้รับผลตอบแทนเป็นเงินปันผล (Dividend) ซึ่งขึ้นอยู่กับผลกำไรและข้อตกลงของกิจการนั้น ๆ

Frank (1992 อ้างถึงใน จุฑามาศ ใจทน 2553) การลงทุน หมายถึง การกนเงินไว้จำนวนหนึ่ง ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้เกิดกระแสรับในอนาคต ซึ่งจะชดเชยให้แก่ผู้กนเงิน โดยกระแสเงินสดรับนี้ควรคุ้มกับเงินเพื่อ และคุ้มกับความไม่แน่นอนที่จะเกิดแก่กระแสเงินสดในอนาคต

เพชรชุมทรัพย์(2544) การลงทุนในหลักทรัพย์หมายถึงการซื้อหลักทรัพย์ที่ได้มีการวิเคราะห์อย่างเหมาะสมและเป็นหลักทรัพย์ที่ผู้ลงทุนมีความพอใจในอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังว่าจะได้ ทั้งนี้ได้คำนึงถึงความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาการลงทุนนั้นแล้ว

เบญจวรรณ ไชยยันต์(2539) การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์หมายถึงการซื้อ หลักทรัพย์ที่ได้มีการวิเคราะห์อย่างเหมาะสม และเป็นหลักทรัพย์ที่ผู้ลงทุนมีความพอใจในอัตรา ผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาการลงทุนนั้น แล้ว ซึ่งหลักทรัพย์ที่ลงทุนต้องเป็นหลักทรัพย์ของธุรกิจที่มีการซื้อขายเป็นสินทรัพย์(Asset) ในรูป ของหลักทรัพย์(Securities) ได้แก่หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิหุ้นกู้พันธบัตรชนิดต่าง

ดังนั้นหุ้นก็คือ เป็นตราสารที่กิจการออกให้แก่ผู้ถือหรือผู้ซื้อ เพื่อระดมเงินทุนไปใช้ในกิจการโดยผู้ถือตราสารทุนจะมีฐานะเป็น “เจ้าของกิจการ” ซึ่งจะมีสิทธิในทรัพย์สินและรายได้ของกิจการ รวมทั้งมีโอกาสได้รับผลตอบแทนเป็นเงินปันผล ซึ่งขึ้นอยู่กับผลกำไรและข้อตกลงของกิจการนั้น ๆ โดยการลงทุนในหลักทรัพย์ ผู้ลงทุนไปต้องทำการศึกษาหาความรู้ และทำการวิเคราะห์อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งหลักทรัพย์ตามที่มีความพอใจในอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังไว้ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาการลงทุน ซึ่งหลักทรัพย์ที่ลงทุนต้องเป็นหลักทรัพย์ของธุรกิจที่มีการซื้อขายเป็นสินทรัพย์ในรูปของหลักทรัพย์ให้แก่หุ้นสามัญ และ หุ้นบุริมสิทธิ

ประเภทหุ้น

ประเภทหุ้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. หุ้นสามัญ (Common Stock) เป็นตราสารที่ออกโดยบริษัทมหาชนจำกัด (บมจ.) ที่ต้องการระดมเงินทุนจากประชาชน โดยผู้ถือหุ้นสามัญจะมีสิทธิร่วมเป็นเจ้าของบริษัท มีสิทธิในการออกเสียงลงมติในที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามสัดส่วนของหุ้นที่ถือครองอยู่ กล่าวคือ ร่วมเป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาสำคัญในที่ประชุมผู้ถือหุ้น เช่น การเพิ่มทุน การจ่ายปันผล การควบรวมกิจการ ฯลฯ

2. หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock) เป็นตราสารที่ผู้ถือมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการเช่นเดียวกับหุ้นสามัญ แม้จะไม่มีสิทธิในการออกเสียงลงมติในที่ประชุมผู้ถือหุ้น แต่เมื่อกิจการมีกำไรจากการดำเนินงาน ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิจะได้รับเงินปันผลในอัตราคงที่ ซึ่งอาจจะมากหรือน้อยกว่าผู้ถือหุ้นสามัญก็ได้ ขณะเดียวกัน หากกิจการนั้นต้องเลิกกิจการ และมีการชำระบัญชีโดยการขายทรัพย์สิน ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิก็จะได้รับเงินคืนทุนก่อนผู้ถือหุ้นสามัญ (ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2558)

ช่องทางการลงทุนในหุ้นโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ช่องทาง คือ การซื้อขายผ่านเจ้าหน้าที่การตลาด และการซื้อขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปในปัจจุบันที่นิยมลงทุนคือ การซื้อขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพราะสามารถส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ และตรวจสอบสถานะซื้อขายได้ด้วยตนเองผ่านโปรแกรมการซื้อขายของบริษัท สามารถลงทุนได้ด้วยตนเอง และเหมาะกับคนที่อยากมีธุรกิจเป็นของตัวเอง และยังสามารถค้าคำสั่งซื้อขายได้เอง รวดเร็ว โดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่การตลาด โดยผ่านโปรแกรม

บริษัทหลักทรัพย์หรือโบรกเกอร์ (Broker) คือ บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบ ธุรกิจการเป็นนายหน้า ซื้อขายหลักทรัพย์ได้ผ่านการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ และเข้าเป็น “บริษัทสมาชิก” ของ ตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้วทำให้สามารถส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์เข้าสู่ระบบซื้อขาย ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้โดยตรง

โบรกเกอร์จึงไม่ใช่เป็นแค่คนกลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ให้กับสมาชิกเท่านั้น แต่โบรกเกอร์จะต้องรับผิดชอบหน้าที่ความรับผิดชอบและบริการต่าง ๆ ที่ให้แก่ลูกค้าทุกขั้นตอนอยู่ตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่เปิดบัญชีจนกระทั่งถึงขั้นตอนสิ้นสุดของการชำระราคาและสั่งมอบหลักทรัพย์รวมทั้งช่วยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ หรือแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกซึ่งโบรกเกอร์แต่ละแห่งอาจให้บริการในลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดธุรกิจและความชำนาญ ของบริษัท

โดยรวมแล้วโบรกเกอร์เป็นคนดูแลเรื่องเงินๆ ทองๆ ของผู้ลงทุน ทั้งจ่ายเงินชำระค่าซื้อหุ้น นำหุ้นที่ซื้อ มาส่งมอบ แจ้งถึงสิทธิที่จะได้รับจากหุ้นที่ถืออยู่พวกเงินปันผลและการใช้สิทธิในฐานะผู้ถือหุ้นจึงเป็น หน้าที่ของผู้ลงทุนที่จะเลือกคนที่ไว้วางใจได้มาทำหน้าที่แทนโดยยึดถือผลประโยชน์ของผู้ลงทุนเป็นสำคัญซึ่งเรื่องนี้อาจไม่่ง่ายที่จะเลือก ดังนั้น ผู้ลงทุนควรจะศึกษาข้อมูลและพิจารณาเลือกโบรกเกอร์ที่สามารถให้บริการตอบสนองความต้องการของคุณได้ดีที่สุด (ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2558)

อาชีพที่สอง (Second Job)

อาชีพที่สอง (Second Job) คือการที่เราทำงานมากกว่าหนึ่งอย่าง โดยอาชีพที่หนึ่งจะเป็นงานหลักหรืองานประจำที่ทำอยู่แล้ว แล้วหลังจากที่ทำงานที่หนึ่งเสร็จแล้ว เวลาที่เหลือหลังจากนั้นถ้าทำอาชีพที่สองเพิ่ม จึงเรียกว่า อาชีพที่สอง (Second Job) ส่วนมากคนที่ทำสองอาชีพพบว่าเป็นคนเป็นคน Generation Y ซึ่งมีอายุระหว่าง 22-36 ปี โดยการตัดสินใจทำสองอาชีพอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น การต้องการหาประสบการณ์มุมมองใหม่ ๆ ในการทำงานที่กว้างขึ้น อยากบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์ อยากมีธุรกิจเป็นของตัวเอง และ ความต้องการความมั่นคงด้านการเงิน เป็นต้น

เกียรตินันต์ ล้วนแก้ว (2559) ได้ทำการสำรวจพนักงานประจำในกรุงเทพมหานคร จากผลสำรวจของผู้ที่เป็นพนักงานประจำในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 23 ถึง 35 ปี จำนวน 215 คน ว่าอะไรเป็นประโยชน์สำคัญที่สุดจากการมี Second Job โดย 3 อันดับแรกมีดังนี้ จาก 10เหตุผลในข้อคำถาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อันดับ 1 มีมุมมองในการทำงานกว้างขึ้น (26.4%) ทำให้สามารถพัฒนาการทำงานประจำได้ โดยเฉพาะในด้านการแก้ปัญหาที่ยังไม่เคยเจอมาก่อน

อันดับ 2 ทำให้รู้จักวางแผนและบริหารเวลา (22.4%) การมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากการมี Second Job บังคับให้ต้องมีการคิดและวางแผนล่วงหน้าว่าจะทำอย่างไรจึงจะไม่ให้กระทบกับงานประจำ

อันดับ 3 มีรายได้เสริม (15.4%) ช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้น และรายได้เสริมนี้ยังช่วยให้สามารถเลือกใช้ชีวิตได้ตามที่ตนเองต้องการได้ด้วย

ถ้ามาดูทั้ง 10 เหตุผลรวมกันจะเห็นว่า มีแค่ 15.4% ที่บอกว่ามี Second Job เพราะเงิน ส่วนที่เหลืออีก 84.6% หรือประมาณ 6 ใน 7 คนเห็นว่า Second Job มีประโยชน์ต่องานในปัจจุบัน งานในอนาคต กิจกรรมที่ช่วยลดความเครียด และเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเดินตามความฝัน โดยที่ยังไม่ต้องเสี่ยงออกจากงานประจำ

ดังนั้นสรุปได้ว่าอาชีพที่สอง (Second Job) ก็คือการทำงานมากกว่าหนึ่งอย่าง โดยอาชีพที่หนึ่งจะเป็นงานหลักหรืองานประจำที่ทำอยู่แล้ว แล้วหลังจากที่ทำงานที่หนึ่งเสร็จแล้ว เวลาที่เหลือหลังจากนั้นถ้าเราทำอาชีพที่สองเพิ่ม จึงเรียกว่า อาชีพที่สอง (Second Job) เหตุผลที่ทำมาจากหลายสาเหตุ เช่น อยากมีมุมมองในการทำงานกว้างขึ้น อยากรู้จักวางแผนและบริหารเวลา และมีรายได้เสริม เป็นต้น และส่วนมากคนที่ทำอาชีพที่สองส่วนมากเป็นคน Generation Y

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Schaffer (อ้างถึงใน กรมการจัดหางาน, 2539) ได้ศึกษาวิจัยจากบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดว่าคุณคนเลือกอาชีพเพื่อให้สนองความต้องการของตน และถ้าเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการจะทำให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานเชฟเฟอร์ได้ศึกษาวิจัยจากบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ และได้สรุปว่าคุณคนมีความต้องการด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความภูมิใจในตนเอง
2. ความต้องการความรักและสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้รับความรักและความอบอุ่นจากบุคคลอื่น
3. ความต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ
4. ความต้องการควบคุมผู้อื่นมีอำนาจเหนือผู้อื่น
5. ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น
6. ความต้องการแสดงตนเอง
7. ความต้องการสถานะทางเศรษฐกิจสังคม
8. ความต้องการปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนยึดถือ
9. ความต้องการทำตามผู้อื่น ไม่ต้องมีความรับผิดชอบมาก
10. ความต้องการแสดงความคิดริเริ่มในการดำเนินกิจการต่าง ๆ
11. ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจคือต้องการรายได้ที่สม่ำเสมอ
12. ความต้องการเป็นตัวของตัวเองทำงานอิสระ

เชฟเฟอร์กล่าวว่า การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จและมีความสุขในการประกอบอาชีพมาก น้อยเพียงใดคือการทำงานที่สนองความต้องการของเขาได้ขนาดไหน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังนั้นความสามารถในการเลือกอาชีพของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันและขึ้นอยู่กับส่วนประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น เพศ วัย ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม บุคลิกภาพ เป็นต้น การตัดสินใจประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จนั้นเป็นเรื่องที่ทำความลำบากให้แก่บุคคลมาก เนื่องจากสิ่งเหล่านี้พัฒนามาในแต่ละวัยของชีวิตการเข้าใจพัฒนาการด้านอาชีพ (Career Development) จะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองอิทธิพลของประสบการณ์ในวัยเด็กและแบบฉบับของบุคลิกภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อค่านิยมและการตัดสินใจ

ลักษณะของคน Generation Y

บริษัท โสมบายเออร์ไคด์ จำกัด 2560 กล่าวไว้ว่า กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ.2526-2540 อายุ 22-36 ปี เป็นกลุ่มคนที่โตมาพร้อมกับคอมพิวเตอร์-อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีไอทีเติบโตขึ้นมาท่ามกลางยุคที่เศรษฐกิจทั้งโลกกำลังเติบโตเป็นอย่างมาก การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เริ่มเพิ่มบทบาทขึ้นแบบทวีคูณเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คน เมื่อคนกลุ่มนี้เติบโตมาพร้อมกับการเติบโตของ Internet และ Social Media แน่ใจว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะเชี่ยวชาญในเทคโนโลยี Online อย่างมาก เจ้าพ่อ Face Book อย่าง Mark Zuckerberg ก็เป็นคนกลุ่มนี้ ชอบงานด้านไอที ชอบใช้ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และยังสามารถทำอะไรหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน เพราะชีวิตต่างรายล้อมไปด้วย Smart Device ขนาดต่าง ๆ และ Application ที่ถูกออกแบบมามากมายเพื่อให้ชีวิตง่ายขึ้น

1. Generation Y เป็นกลุ่มคนที่มีพลังในตัวเองมาก ชอบคิดนอกกรอบ มีความมั่นใจในตัวเองสูง ดังนั้นไม่น่าแปลกใจที่คนกลุ่มนี้ จะมีความสามารถในการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ คนกลุ่มนี้ล้วนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในโลกยุคไร้พรมแดน เช่นในปัจจุบัน ทั้งยังเป็นพวกที่ชอบพัฒนาตนเองอยู่เสมออีกด้วย

2. Generation Y เป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะนิสัยชอบการแสดงออก และด้วยการที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง จึงไม่ชอบถูกบังคับให้อยู่ในกรอบ ไม่ชอบอยู่ในเงื้อมมือ มีอิสระในความคิด กล้าซัก กล้าถามในทุกเรื่องที่ตัวเองสนใจ ไม่หวั่นกับคำวิจารณ์ มีความเป็นสากลมาก

3. Generation Y เป็นกลุ่มคนที่มี Lifestyle ที่รักษาความสมดุลของชีวิตแบบ Smart Worker โดยจะให้ความสำคัญกับการจัดสรรเวลาทั้งการทำงานและชีวิตส่วนตัวในจุดที่สมดุลกัน จะให้ความสำคัญกับความสนุกและความสุขกับเพื่อนๆ ไปพร้อม ๆ กัน

4. Generation Y เป็นกลุ่มคนที่มีแนวโน้มที่จะแต่งงานช้าและชอบชีวิตโสด ยิ่งกว่านั้นในเรื่อง Sex Life คนกลุ่มนี้มากมายเบี่ยงเบนไปสู่การรักร่วมเพศเยอะขึ้น พร้อม ๆ กับสังคมที่เปิดกว้างขึ้น กลุ่มคนโสดและกลุ่มผู้รักร่วมเพศเหล่านี้ ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับให้กว้างมากมายทั้งหญิงและชาย จึงกลายเป็นกลุ่มคนที่มีอิทธิพลในทุกวงการ สินค้าและบริการใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายเพื่อรองรับ Lifestyle ได้กลายเป็นกลุ่มที่น่าสนใจอย่างมากสำหรับนักการตลาดยุคใหม่ และถูกเรียกขานว่าคือกลุ่ม Dink (Double Income No Kid)

5. Generation Y เป็นกลุ่มคนที่ต้องการลักษณะงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย เหมาะสมกับความสามารถ มักเอาตัวเองเป็นที่ตั้ง โดยให้ความสำคัญกับครอบครัว กลุ่มเพื่อน และตัวเองมากกว่าองค์กร ด้วยนิสัยชอบสร้างสรรค์กับเพื่อนฝูง นอนดึกตื่นสาย เขาต้องการความยืดหยุ่นในเรื่องเวลา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

6. Generation Y เป็นกลุ่มคนที่จะใช้อารมณ์เพื่อเลือกสรรสินค้า สินค้าต้องมีรูปลักษณ์โดนใจ มีความสวยงามเหมาะกับ Lifestyle ของตัวเอง แต่ก็ยังใช้เหตุผลในการเลือกเสาะหาข้อมูลจาก Internet และ Social Media เพื่อเลือกสรรคุณสมบัติและราคา รวมถึงร้านค้าเงื่อนไขการซื้อที่เขาพอใจที่สุดข้างเลือก เพราะคนกลุ่มนี้มีมาตรฐานสูงและรู้ว่ายังมีทางเลือกอีกมากจากข้อมูลบนโลกออนไลน์จึงมักจะพิจารณาเปรียบเทียบราคาและคุณภาพจนกว่าจะเจอตัวเลือกที่ดีที่สุด

7. Generation Y เป็นกลุ่มคนที่สนใจการลงทุนทำให้เงินที่มีอยู่อกเงยขึ้น มีความรู้ทางการเงินการลงทุน มีทัศนคติที่ต้องการสร้างความมั่งคั่งให้เร็วที่สุดให้กับตัวเอง

แนวโน้มคนทำสองอาชีพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2558) ให้ความหมายว่าแนวโน้ม สิ่งที่น่าสนใจที่สำคัญที่ทำให้คน Generation Y ในยุคนี้ทำธุรกิจอาชีพที่สอง (Second Job) ได้ง่ายขึ้นคือการเติบโตของโลกออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคมออนไลน์ Social Network หรือการตกๆขึ้นอีกครั้งของการค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์ E-commerce การทำงานผ่านอินเทอร์เน็ต โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นปี 2558 บริษัทวิจัยตลาดด้านคมนาคมได้ทำการรวบรวมข้อมูลสถิติผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ประจำปี 2558 พบว่าอัตราการเติบโตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไทยแต่ละเดือนตลอดปี 2558 มีอัตราเติบโตมากกว่าปี 2557 ทุกเดือนและจากการคาดการณ์สำนักงานพัฒนา ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์กรมมหชน สพท. หรือ ETDA พบว่าในปี 2558 มีขายในประเทศไทยมีมูลค่ามากกว่า 2,107,692.88 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.6 9 ของมูลค่าขายสินค้าและบริการทั้งหมดโดยเพิ่มจากปี 2557 ร้อยละ 3.6 5 จึงสรุปได้ว่า e-commerce หรือการทำธุรกิจในระบบอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นนอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานอาทิ 4G ช่วยสนับสนุนทำให้ คนหันมาทำอาชีพที่สอง (Second Job) ผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

การเล่นหุ้นในฐานะอาชีพที่สอง

จากปัจจุบันนี้ค่าครองชีพสูงขึ้นตามหลักของเศรษฐกิจ แต่รายได้ของคนส่วนใหญ่ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับกลางๆ ที่ยังมีเงินไม่พอใช้หรืออาจมีใช้จ่ายแค่เดือนชนเดือน บางคนฐานเงินเดือนก็ต่ำกว่าจะถูกปรับเงินเดือนขึ้นก็เป็นไปได้ยาก ต้องผ่านการพิจารณาหลายขั้นตอน และต้องใช้ระยะเวลาดังนั้นทุกวันนี้จำเป็นอย่างมากที่ทุกคนต้องมีอาชีพที่สอง สำรองเอาไว้ อย่างน้อยก็เป็นการได้เพิ่มเงินเป็นสองทาง ส่งผลให้มีรายได้มากยิ่งขึ้น แต่นอกจากรายได้ที่เข้ามาเพิ่มแล้ว ข้อดีของการที่เรามีอาชีพที่สอง อาจจะบอกว่า เป็นเชือกที่สองของเรา เพราะความแน่นอนคือความไม่แน่นอน

การที่เราจะทำอาชีพที่สอง (Second Job) การทำอาชีพที่สองอาจจะดูเหมือนมันง่ายที่จะทำเลย เพราะในความเป็นจริงในเรื่อง เวลา เงินทุน และ สุขภาพร่างกายเป็นสิ่งที่เป็นข้อจำกัด การลงทุนในหุ้นจึงเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่เหมาะสมกับการคนที่ต้องการหาประสบการณ์มุมมองใหม่ๆในการทำงานที่กว้างขึ้น อยากรบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์ อยากรมีธุรกิจเป็นของตัวเอง และ ความต้องการความมั่นคงด้านการเงิน โดยเหมาะกับกลุ่มคน Generation Y เป็นพิเศษเพราะคนกลุ่มนี้ สนใจการลงทุนทำให้เงินที่มีอยู่อกเงยขึ้น มีความรู้ทางการเงินการลงทุน มีทัศนคติที่ต้องการสร้างความมั่งคั่งให้เร็วที่สุดให้กับตัวเอง

พร้อมทั้งในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายจึงสามารถเข้าถึงความรู้ในเรื่องการลงทุนในหุ้นที่ต้องการได้และรูปแบบการลงทุนในหุ้นที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันเป็นก็คือรูปแบบการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านอินเทอร์เน็ต เพราะสามารถส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ และตรวจสอบสถานะซื้อขายได้ด้วยตนเองผ่านโปรแกรมการซื้อขายของบริษัทจึงเปรียบเสมือนเรามีห้างร้านเป็นของตนเองหรือเป็นเจ้าของธุรกิจของเราเอง พร้อมทั้งในปัจจุบันมีการเปิดโรงเรียนสอนการลงทุนในหุ้นอย่างแพร่หลาย ทำให้เราสามารถเข้าศึกษาหาความรู้ หาเทคนิควิธี และการบริหารการลงทุนในหุ้นได้อย่างง่ายดาย

ดังนั้นการลงทุนในหุ้นถือว่าเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ตอบโจทย์ได้เป็นอย่างดีในการเลือกประกอบอาชีพที่สอง เป็นการตอบโจทย์ความเป็นจริงในเรื่อง เวลา เงินทุน และ สุขภาพร่างกายเป็นสิ่งที่ เป็นข้อจำกัด จากการศึกษาจะเหมาะกับกับกลุ่มคน Generation Y เป็นพิเศษ และ รูปแบบการลงทุนในหุ้นนิยมในปัจจุบันเป็นก็คือรูปแบบการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านอินเทอร์เน็ต

สรุป

การลงทุนในหุ้นถือว่าเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ตอบโจทย์ได้เป็นอย่างดีในการเลือกประกอบอาชีพ ที่สอง ที่สามารถตัดในเรื่องไม่มีเวลาและไม่มีเงินทุนออกไปได้ พร้อมทั้งการลงทุนในหุ้นเป็นอาชีพที่เหมือนกับเป็นการพักผ่อนไปในตัวจากงานหลักที่ทำเป็นประจำ จากการศึกษาพบว่าเหตุผลในการลงทุนในหุ้นในฐานะอาชีพที่สอง สอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Schaffer ที่กล่าวถึงเหตุผลในการเลือกอาชีพหลายประการ เช่น ความต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ ความต้องการสถานะทางเศรษฐกิจสังคม ความต้องการปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนยึดถือ ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจคือต้องการรายได้ที่สม่ำเสมอ และความ ต้องการเป็นตัวของตัวเองทำงานอิสระ เป็นต้น

นอกจากนี้ลักษณะการเล่นหุ้น ยังสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มคน Generation Y ที่อธิบายพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ว่า เป็นกลุ่มคนที่มีพลังในตัวเองมาก ชอบคิดนอกกรอบ มีความมั่นใจในตัวเองสูงต้องการลักษณะงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย เหมาะสมกับความสามารถของตัวเอง มักเอาตัวเองเป็นที่ตั้ง และคนกลุ่มนี้ สนใจการลงทุนทำให้เงินที่มีอยู่กองเงยขึ้น มีความรู้ทางการเงินการลงทุน มีทัศนคติที่ต้องการสร้างความมั่งคั่งให้เร็วที่สุดให้กับตัวเอง พร้อมทั้งคนกลุ่ม Generation Y จะเก่งหรือเข้าใจ Internet และ Social Media ทำให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจในการลงทุนในหุ้นได้ดีกว่าคน Generation อื่น ๆ และยังมีแนวโน้มของคนกลุ่ม Generation Y ในการทำอาชีพที่สองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน และนอกจากนี้กลุ่มคน Generation อื่น ๆ ก็สามารถทำได้ทุกอาชีพในการลงทุนในหุ้นเป็นอาชีพที่สองได้เช่นกันในการตอบโจทย์ความต้องการของแต่ละคนที่แตกต่างกันไป

อย่างไรก็ตามในการการลงทุนในหุ้นก็มีความเสี่ยง ในอาชีพนี้เช่นกัน อาจจะมีผลตัวจากการลงทุนในหุ้น หรือเสียเงินด้วยความไม่รู้ ดังนั้นก่อนจะเริ่มลงมือควรศึกษาเรื่องที่น่าสนใจให้ลึกซึ้งมากพอ ทั้งจากการอ่าน การหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของธุรกิจ แน่ใจว่าต้องสละเวลาช่วงเย็นหรือวันหยุดเพื่อไปเรียนรู้ และจะไม่มีคำว่าศูนย์เปล่าจากการเลือกการลงทุนในหุ้น ในการทำอาชีพที่สอง (Second Job) เพราะสุดท้ายแล้วไม่ว่าข้อดีของการมีงานเสริมจะเป็นอย่างไร การที่เราได้ลงมือทำเยอะขึ้นจะช่วยให้เราเป็นคนที่ยิ่งขึ้น จะเป็นสิ่งที่เราได้กลับมาแน่นอน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

เนื้อหาในบทความนี้สามารถใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจประกอบอาชีพที่สองโดยการลงทุนในหุ้นจากการศึกษาครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นแนวทางของการทำอาชีพที่สองที่ลดข้อจำกัดหลายๆคนได้คือ เรื่องของเวลา เงินทุน และสุขภาพ จากการทำอาชีพที่สองเพื่อหาความมั่นคงด้านการเงิน หรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ จากข้อดีของการลงทุนในหุ้นที่สามารถข้ามผ่านปัญหาเหล่านี้ได้ ดังนั้นแล้วนี่คือหนึ่งในทางเลือกที่ดีในการเลือกอาชีพที่สอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน,กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.คู่มือแนะแนวอาชีพ,2539
เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว (2559) .10 เหตุผลที่คนเลือกจะมี Second Job. [ระบบออนไลน์]. กรุงเทพฯธุรกิจ.
แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638655> (สืบค้นเมื่อ วันที่ 17
เมษายน 2560)
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2558).ประเภทตราสารทุน.[ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา
https://www.set.or.th/th/products/equities/equities_p1.html. (สืบค้นเมื่อ วันที่ 17
เมษายน 2560)
- บริษัท โฮมบายเออร์โกลด์ จำกัด.ลักษณะของคน.2560 Gen Y. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.home.co.th/hometips/detail/82294>. (สืบค้นเมื่อ วันที่ 17 เมษายน 2560)
- เบญจวรรณ ไชยยันต์(2539) การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในจังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้า
แบบอิสระเสนอต่อบัณฑิต,วิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
- ปิยศักดิ์ มานะสันต์ (2562) .เศรษฐกิจโลก 2020: ไม่แตก ไม่ตาย ไม่โต. [ระบบออนไลน์]. กรุงเทพฯธุรกิจ.
แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647920> (สืบค้นเมื่อ วันที่ 17
กันยายน 2560)
- เพชรี ชุมทรัพย์. (2540). หลักการลงทุน (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2558) แนวโน้มคนทำสองอาชีพ [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://libdoc.dpu.ac.th/article/B311.pdf> (สืบค้นเมื่อ วันที่ 17 เมษายน 2560)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อีสปอร์ต (E-sport) เกมกีฬา หรือ ทำลายล้าง

อธิชา มั่งมี¹, ชนินทร์ จักรภพโยธิน²

^{1,2}หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, เบอร์โทร
Email: filmoms17@Gmail.com¹, chanin.c@hotmail.com²

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ กีฬาอีสปอร์ต โดยมีเนื้อหาที่ประกอบไปด้วย ความหมายของอีสปอร์ต ทัศนคติของกีฬาสปอร์ต ผลกระทบของกีฬาสปอร์ต ข้อดีและข้อเสียของกีฬาสปอร์ต บทบาทของรัฐในการสนับสนุนกีฬาสปอร์ต เพื่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจและเกิดความก้าวหน้าในวงการอีสปอร์ตของประเทศไทย รวมถึงข้อเสนอแนะในการเล่นอีสปอร์ตที่เหมาะสม

คำสำคัญ : กีฬาอีสปอร์ต, เกมออนไลน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

E-Sport: Sport Game or Destruction

Aticha mangmee¹, Chanin Chakrapopyodhin²

^{1,2}Public Administration Valaya Alongkorn Rajabhat University,

Email: filmoms17@Gmail.com¹, chanin.c@hotmail.com²

Abstract

This article provides details on E-sports. The content comprises the meaning of E-sports, popularity of E-sports, the impact of E-sports, advantages and disadvantages of E-sports. Also, the role of the public sector as a supporter of E-spots helps to promote economic stimulus and to enhance the progress of E-sport industry in Thailand as well as suggestions for playing E-sports appropriately are given.

Keywords : E-Sports, Game Online

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

อีสปอร์ต (E-sport) เป็นกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ชนิดหนึ่ง ย่อมาจากคำว่า (Electronic Sports) เป็นกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ที่กำลังเป็นที่นิยมทั่วโลก มีทั้งประเภทบุคคลและประเภททีม ซึ่งเป็นการพัฒนาจากการเล่นเกมแบบเดิมๆ ที่ต้องมีการแข่งขันการเพื่อชัยชนะ ซึ่งกีฬาชนิดนี้เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การสร้างทีมแข่งขันไม่ได้หยุดอยู่ที่เพียงกีฬาปกติเท่านั้น แต่ยังมีมาลงในวงการเกมอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วยนักกีฬา อุปกรณ์กีฬาโดยใช้ คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ชนิดต่างๆเป็นสนามแข่งขันและใช้โลกของไซเบอร์เป็นโลกแห่งการแข่งขัน ซึ่งปัจจุบันได้มีทีมกีฬาและการแข่งขัน E-Sports เกิดขึ้นมากมายในระดับโลก เช่น World Cyber Games championship ซึ่งเปรียบได้กับโอลิมปิกของเกม และอื่นๆอีกมากมาย ซึ่งรายการเหล่านี้มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

อีสปอร์ต (E-sport) จึงมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันไม่ว่าเรื่องใดก็ตามย่อมเกิดข้อดีข้อเสียทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าจะเลือกทำให้มันออกทางเป็นทางไหนมากกว่า อย่างการเล่นกีฬาทั่วไปทุกชนิดเมื่อเรามองว่ามันคือเรื่องดีแต่ในทางกลับกันมันก็มีเรื่องแย่ ๆ แฝงเอาไว้ด้วยเสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการเพื่อนำเสนอกีฬาอีสปอร์ตในฐานะที่เป็นกีฬาชนิดหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันมีการสนับสนุนการแข่งขันขึ้นทั้งระดับโลกและระดับประเทศ และเพื่อนำเสนอข้อดีและข้อเสียของกีฬาอีสปอร์ต รวมถึงเพื่อเสนอแนะแนวทางต่อรัฐบาลในการเข้ามามีบทบาทในการควบคุมดูแลส่งเสริม เกมกีฬาอีสปอร์ต (E-sport) เพื่อให้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ ทำให้เกมและอีสปอร์ตได้รับความสนใจจากภาครัฐและเอกชนมากขึ้น

1. ความหมายของ อีสปอร์ต (E-sport)

เปรม ถาวรประภาสวัสดิ (2561) ได้ให้ความหมายของ อีสปอร์ต (E-sport) รูปแบบการแข่งขันกีฬา รูปแบบหนึ่งที่ใช้ปฏิบัติการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบวิธีการเล่นเหมือนกับการเล่นวิดีโอเกมทั่วไปเป็นเกมที่มีการวางแผนกลยุทธ์และการต่อสู้ในระบบออนไลน์ โดยมีผู้เล่นจำนวนหลายคน

กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้ให้ความหมายของ อีสปอร์ต (E-Sports) คือ กีฬาอิเล็กทรอนิกส์หรือกีฬาประเภทบุคคลหรือทีมชนิดหนึ่ง ที่เกี่ยวกับกับการแข่งขันวิดีโอเกม โดยมีการแข่งตามประเภทของวิดีโอเกมเช่น เกมวางแผนการรบ เกมต่อสู้ เกมยิงมุมมองบุคคลที่หนึ่ง การแข่งขันนั้นแบ่งออกเป็นระดับสมัครเล่น กึ่งอาชีพ และระดับมืออาชีพ รวมถึงมีรายการแข่งขันและลีกต่าง ๆ เช่นเดียวกับกีฬาทั่วไป อีสปอร์ตได้รับการบรรจุให้เป็นการแข่งขันกีฬาชิงเหรียญอย่างเป็นทางการในเอเชียนเกมส์

สุทธิกร อาภาณุกุล (2562) ได้ให้ความหมายของ อีสปอร์ต (E-sport) ว่าเป็นกีฬาอิเล็กทรอนิกส์หรือรูปแบบการแข่งขันกีฬารูปแบบหนึ่งที่เล่นกันเป็นทีม

Adaybulletin (2561) กล่าวว่า อีสปอร์ต หมายถึง การละเล่นประเภทหนึ่งโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์หรือสมาร์ตโฟนเป็นสำคัญ ดังนั้นถ้าจะตีความคำว่า กีฬา(sport) เท่ากับกีฬา

ดังนั้นผู้เขียนได้สรุปความหมายของอีสปอร์ต (E-sport) ว่าเป็นกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ หรือ กีฬาประเภทบุคคลหรือทีมชนิดหนึ่ง กรมกีฬาได้จัดอีสปอร์ต (E-sport) เป็นส่วนหนึ่งของกีฬาที่เกี่ยวกับกับการแข่งขันวิดีโอเกม โดยมีการแข่งตามประเภทของวิดีโอเกมเช่น เกมวางแผนการรบ เกมต่อสู้ เกมยิงมุมมองบุคคลที่หนึ่ง โมบา การแข่งขันนั้นแบ่งออกเป็นระดับสมัครเล่น กึ่งอาชีพ และระดับมืออาชีพ รวมถึงมีรายการแข่งขันและลีกต่าง ๆ เช่นเดียวกับกีฬาทั่วไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. กระแสความนิยมของอีสปอร์ต (E-sport) ในปัจจุบัน

2.1 จำนวนผู้เล่นกีฬาอีสปอร์ต (E-Sport)

จากกระแสความนิยมของกีฬาอีสปอร์ตที่เพิ่มขึ้นทั้งระดับโลกและระดับประเทศในประเทศไทยเอง บริษัทที่สนับสนุนกีฬาอีสปอร์ตก็คือ บริษัทการ์นา ออนไลน์ (ประเทศไทย) ซึ่งเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพใหญ่ที่สุดในอาเซียน ให้บริการเกมออนไลน์และแพลตฟอร์มการสื่อสารชั้นนำโดยในประเทศไทยมีสมาชิกลงทะเบียนเล่นเกมบนแพลตฟอร์มพีซี 35 ล้านไอดี และแพลตฟอร์มสมาร์ตโฟน 25 ล้านไอดี ความนิยมในอีสปอร์ตก็เริ่มมีมากขึ้นในยุคของสังคมเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ผู้ใช้สมาร์ตโฟนและเครือข่ายมือถือ 4 จี อีกทั้งพฤติกรรมของคนเริ่มเปิดใจให้กับการเล่นเกมมากขึ้นกว่าเดิมมาก ปัจจุบันคาดว่าในประเทศไทยมีจำนวนผู้เล่นเกมประมาณ 20 ล้านคน แต่เป็นนักกีฬามืออาชีพประมาณเกมละ 5,000 คน (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) และยังมีมีการพูดถึงอีสปอร์ต (E-Sport) อย่างจริงจัง ทั้งการสนับสนุนในด้านการจัดงานอีเวนต์ สร้างอารีนาการแข่งขันตามศูนย์ต่างๆ โดยเล็งเห็นถึงการเติบโตของตลาด และเปิดตัวเลขที่น่าสนใจหลายตัวของวงการนี้ ซึ่งที่ผ่านมากีฬาอีสปอร์ตได้มีจำนวนผู้เล่นเกมอีสปอร์ต (E-Sport) มากขึ้นในทุกๆปีซึ่งในปัจจุบันมีผู้เล่นเกมอีสปอร์ต (E-Sport) ทั้งหมด 27.47 ล้านคนทั้งบน PC & Mobile (พลวัฒน์ ศิริติมาโนช, 2561)

สรุปได้ว่าปีที่ผ่านมากีฬาอีสปอร์ต (E-Sport) ได้มีการพัฒนาจากเดิมขึ้นมากจากที่มีจำนวนผู้ชมและผู้สนับสนุนจำนวนน้อยต่อมาได้มีเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆจนกลายเป็นกีฬา ทำให้คนรู้จักเพิ่มมากขึ้นในทุกๆปีทำให้เกิดอาชีพจากการเล่นเกมอีสปอร์ตมาเป็นอาชีพหลักได้

2.2 จำนวนผู้ชมกีฬาอีสปอร์ต

ข้อมูลจากบริษัทการ์นา ซึ่งเป็นบริษัทที่เป็นผู้ริเริ่มและให้การสนับสนุนวงการกีฬาอีสปอร์ตมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งบริษัทเมื่อปี 2555 มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้สนใจที่จะเป็นนักกีฬาอีสปอร์ตได้มีโอกาสและเวทีในการเข้าแข่งขันเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ พัฒนาความสามารถและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันระดับนานาชาติ ได้จัดงาน Garena World มา 6 ปีติดต่อกันในปีนี้ ยกตัวอย่างจำนวนผู้เข้าชมในการจัดงานอีสปอร์ตในแต่ละครั้งได้เช่น เมื่อวันที่ 31 มี.ค.-1 เม.ย.61 ที่ศูนย์ประชุมไบเทค บางนา ถือว่าเป็นงานเกมและกีฬาอีสปอร์ตใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยจัดงานขึ้นมาให้ชุมชนได้มาร่วมงาน ได้สรุป มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 236,000 คน และมียอดผู้ชมผ่านออนไลน์ 160,000 คน (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) และ (นาย พลวัฒน์ ศิริติมาโนช, 2561) ได้กล่าวปัจจุบันประเทศไทยกีฬาอีสปอร์ตเริ่มเป็นที่ยอมรับในสังคมมากขึ้นทำให้กีฬาอีสปอร์ตมีจำนวนผู้สนใจมากขึ้นในทุกๆปีโดยกีฬาอีสปอร์ตมีจำนวนผู้ชมอยู่ถึง 2.6 ล้านราย

2.3 ผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาอีสปอร์ต

Marketingoops (2561) ได้พูดถึงเกณฑ์ของผู้เข้าร่วมแข่งขันกีฬาอีสปอร์ตโดยเกณฑ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมการแข่งขันอย่างเป็นทางการของกีฬาอีสปอร์ตในประเทศไทยต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.3.1 ประเภทเยาวชน อายุต่ำกว่า 18 ปี แบ่งออกเป็น 2 ระดับ

1) เยาวชนรุ่นเล็ก อายุ 13 ถึง 15 ปี ต้องเป็นสมาชิกของชมรมอีสปอร์ตในสถานศึกษา ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองอย่างเป็นทางการ มีผลการศึกษาผ่านเกณฑ์การตัดสิน

2) เยาวชนรุ่นเล็ก อายุ 16 ถึง 17 ปี ต้องเป็นสมาชิกของชมรมอีสปอร์ตในสถานศึกษา ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองอย่างเป็นทางการ มีผลการศึกษาผ่านเกณฑ์การตัดสิน

2.3.2 ประเภทประชาชนทั่วไป อายุ 18 ปี ขึ้นไป แบ่งเป็น 2 ระดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- 1) ระดับมหาวิทยาลัย เป็นสมาชิกของชมรมอีสปอร์ตในสถานศึกษา ได้รับการรับรองจากสถานศึกษา มีผลการศึกษาผ่านเกณฑ์การตัดสิน มีการฝึกซ้อมตามเกณฑ์ของสมาคมกีฬาอีสปอร์ต
- 2) ระดับประชาชนทั่วไป เป็นสมาชิกของชมรมอีสปอร์ตภายใต้สมาคมกีฬาอีสปอร์ตแห่งประเทศไทย

2.4. การแข่งขันในระดับประเทศของกีฬาอีสปอร์ต

จากที่ผ่านมา ในปี 2560-2561 ได้มีการจัดการแข่งขันกีฬาอีสปอร์ตในระดับประเทศ ซึ่งมีข้อมูลดังนี้
 การแข่งขันกีฬาอีสปอร์ตในปี 2560

รายชื่อเกมส์	FIFA online 3 อ้างอิง:คลังความรู้ (2562)	ROV อ้างอิง: Sanook.com (2560)	Counter-Strike อ้างอิง: Online- station.net (2560)	PUBG อ้างอิง: Online- station.net (2560)
ลักษณะเกมส์	เกมการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล บาสเก็ตบอล	เกมที่ผู้เล่นควบคุมตัวละครเพียงตัวเดียว ซึ่งผสมระหว่างแอคชั่นและเรียลไทม์ เน้นการเล่นเป็นทีมเป็นหลัก	เกมยิงมุมมองบุคคลหนึ่งด้วยมุมมองที่ผู้เล่นจะเห็นเพียงมือที่ถืออาวุธของตัวละครเท่านั้น	เกมที่มีรูปแบบคล้าย FPS แต่ส่วนสำคัญคือการเอาชีวิตรอดเป็นคนที่ล่าสัตว์เป็นแนวเกมที่กำลังได้รับความนิยม
วันที่แข่งขัน	21 - 23 กรกฎาคม 2560	1 - 2 เมษายน 2560	29 ธันวาคม- 7 มกราคม 2560-2561	25-28 พฤศจิกายน 2560
ระดับการจัดแข่ง	การแข่งขันระดับประเทศ	การแข่งขันระดับประเทศ	การแข่งขันระดับประเทศ	การแข่งขันระดับประเทศ
รางวัลการแข่งขัน	เงินรางวัลมูลค่ารวม 2,000,000 บาท	เงินรางวัลมูลค่ารวม 1,000,000 พร้อมทุนการศึกษา	เงินรางวัลมูลค่ารวม 32 ล้านบาท	รางวัลรวมมูลค่ากว่า 200,000 บาท

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การแข่งขันกีฬาอีสปอร์ตในปี 2561

รายชื่อเกมส์	FIFA online 4 อ้างอิง: Fo4.garena (2561)	ROV อ้างอิง:คลังความรู้ (2562)	Point Blank อ้างอิง: Esports.pb.in.th (2561)	PUBG อ้างอิง: Pubgmobile.th.Of ficial (2561)
ลักษณะเกมส์	เกมการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล บาสเก็ตบอล	เกมที่ผู้เล่นควบคุมตัวละครเพียงตัวเดียว ซึ่งผสมระหว่างแอคชั่นและเรียลไทม์ เน้นการเล่นเป็นทีมเป็นหลัก	เกมยิงมุมมองบุคคลหนึ่ง ด้วยมุมมองที่ผู้เล่นจะเห็นเพียงมือที่ถืออาวุธของตัวละครเท่านั้น	เกมที่มีรูปแบบคล้าย FPS แต่ส่วนสำคัญคือการเอาชีวิตรอดเป็นคนสุดท้าย เป็นแนวเกมที่กำลังได้รับความนิยม
วันที่แข่งขัน	6-7 กันยายน 2561	2-6 ธันวาคม 2561	25 มิถุนายน 2561	22 ธันวาคม 2561
ระดับการจัดแข่ง	การแข่งขันระดับประเทศ	การแข่งขันระดับประเทศ	การแข่งขันระดับประเทศ	การแข่งขันระดับประเทศ
รางวัลการแข่งขัน	อันดับที่1-3 จะได้รับเงินรางวัล 25,000 บาท อันดับที่ 4-6 จะได้รับเงินรางวัล 10,000 บาท อันดับที่ 7-12 จะได้รับเงินรางวัล 2,000 บาท	เงินรางวัลมูลค่ารวม 6,000,000 บาท	เงินรางวัลมูลค่ารวม 1,200,000 บาท	เงินรางวัลมูลค่ารวม 500,000 บาท

2.5 มูลค่าทางเศรษฐกิจอีสปอร์ต

กีฬาอีสปอร์ต(E-Sport) กลายเป็นกีฬายอดนิยม ที่สร้างรายได้ให้กับนักกีฬาเกม หรือเกมเมอร์ และนักแคสเกม เหยียบหลักหมื่นหลักแสน ไม่นับรวมอาชีพและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเกมหรืออีสปอร์ต (E-Sport) ที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเกมและอีสปอร์ต ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่สร้างรายได้ให้กับหลายประเทศจำนวนมหาศาล รวมถึงประเทศไทย สะท้อนจากตัวเลขการเติบโตของตลาดเกมในปัจจุบัน ที่มีมูลค่าสูงถึงแสนล้านเหรียญสหรัฐฯ และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 2 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2025 โดยตลาดใหญ่สุดของโลกคือ จีน รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา ในขณะที่ ประเทศไทย อยู่ในอันดับ ท็อป 20 ของโลก (Workpoint new,2561)

จากการเปิดเผยของ อัลเลน ซู ผู้จัดการอาวุโสด้านพันธมิตรทางธุรกิจเกม บริษัท การ์รินา ออนไลน์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้นำตลาดเกมในประเทศไทย ระบุว่า ปี พ.ศ.2559 มูลค่าการเติบโตของตลาดเกมเมืองไทยอยู่ที่ 8.7 พันล้านบาท แบ่งเป็นเกมพีซี 5.6 พันล้านบาท เติบโตจากปีก่อนหน้า 10% และเกมมือถือ (Mobile game) 3.1 พันล้านบาท ซึ่งเติบโตประมาณ 30% จากปีก่อนหน้า และปี พ.ศ.2560 เติบโตต่อเนื่องโดยเกมพีซีโต 13% มูลค่า 6.3 พันล้านบาท และเกมมือถือเติบโตสูง 30% เพิ่มเป็น 4 พันล้านบาท (Workpoint new,2561)

ดังนั้นมูลค่าทางเศรษฐกิจอีสปอร์ต มีการเติบโตที่พุ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ธุรกิจเล็ก-ใหญ่หันมาลงทุนในตลาดเกมและอีสปอร์ตอย่างคึกคัก เช่น การ์รินา ยักษ์ใหญ่ในธุรกิจเกม ที่เดินหน้าสนับสนุนกีฬาอีสปอร์ต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สปอร์ตของไทย โดยจัดการแข่งขันเกมในรายการต่างๆ เพื่อส่งเสริมนักกีฬาอีสปอร์ตของไทย ให้เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับโลก

2.6 แนวโน้มของกีฬาอีสปอร์ตในอนาคต

ไทยรัฐออนไลน์ (2561) กล่าวถึงในต่างประเทศเช่นประเทศจีนที่ส่งนักกีฬาอีสปอร์ตไปแข่งขันในระดับโลก เมื่อเร็วๆ นี้ไปประชุมร่วมกับคณะกรรมการโอลิมปิกที่เมืองเชียงใหม่ ทางผู้บริหารมหานครเชียงใหม่ได้พาไปดูงานที่นิคมอุตสาหกรรมอีสปอร์ต โดยได้แสดงความเข้าใจในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและแสดงวิสัยทัศน์สนับสนุนสร้างเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมอีสปอร์ตเป็นหมู่บ้านอีสปอร์ต โดยจะมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมอยู่ในนี้ ซึ่งแน่นอนว่าทิศทางการเติบโตจะมีความมั่นคงไปพร้อมๆ กัน ที่ผ่านมามีแนวโน้มนักกีฬาอาชีพเงินจำนวนไม่มากเท่าไร แต่ได้ฝากผลงานคว้าแชมป์มาหลายรายการ เขามองว่าเป็นโอกาสที่สร้างนักกีฬาอาชีพขึ้นมาสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ยกตัวอย่างในประเทศไทยเอง ทาง กกท. ได้มีโครงการสอนกีฬาให้กับเยาวชนภาคฤดูร้อน โดยในปีนี้เป็นปีที่สองที่อีสปอร์ตเป็นหนึ่งในชนิดกีฬาที่ถูกบรรจุรวมไว้ด้วยกัน โดยมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมกว่าพันคน โดยอีสปอร์ตมีผู้เข้าร่วมแคมป์ 144 คน อายุ 11-15 ปี มีโปรแกรมและครูที่มีความคิดเชิงบวกไปสอนจะต้องรู้จักแพ้และชนะ อย่าเสียใจมากและอย่าดีใจมาก สามารถบอกเหตุผลในการแพ้ และเอาสิ่งที่ผิดพลาดมาปรับปรุง ซึ่งในงานนี้มีผู้ปกครองเข้าร่วมด้วย ทำให้ภาพลักษณ์ของอีสปอร์ตดีขึ้นมาก

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวโน้มของกีฬาอีสปอร์ตในอนาคตจะมีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันในระดับ โลก ระดับโอลิมปิก และ ระดับประเทศ ยกตัวอย่าง เช่น ในการประชุมเอเชียนเกมส์ปี 2022 เป็นที่แน่นอนแล้วลงมติว่า ในมหกรรมการแข่งขันเอเชียนเกมส์ ที่ประเทศอินโดนีเซีย จะให้การแข่งขันกีฬาอีสปอร์ตเป็นกีฬาสาธิต และในอีก 3 ปีข้างหน้าประเทศจีนเป็นเจ้าภาพ จะยกระดับการแข่งขันเป็นการชิงเหรียญทองต่อไป

3. ผลกระทบจากกีฬาอีสปอร์ต

3.1 ผลด้านบวกของกีฬาอีสปอร์ต

นักกีฬาอีสปอร์ตมี EQ ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ และมีด้านควบคุมตนเอง สูงกว่าปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วพบว่า นักกีฬาอีสปอร์ตมี EQ สูงกว่า นักกีฬาฟุตบอล ในภาพรวม และในด้านควบคุมตนเอง เห็นใจผู้อื่น มีแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพ (Subanrat ,Thanyakarn ; Sae-eyaw ,Tiprada 2018 อ้างถึงใน Neolutionesport 2562)

พร้อมทั้งนักกีฬา E-Sport สามารถสร้างรายได้จากเกมส์อีสปอร์ตได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละคน ซึ่งE-Sport เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ไม่แพ้อาชีพอื่น ๆ สำหรับในระดับนักกีฬาที่เป็นแชมป์ในระดับโลก จะมีรายได้เฉลี่ย 30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งรายได้เหล่านี้จะมาจากสปอนเซอร์ที่สนับสนุนทีม หรือจากทีมที่นักกีฬาสังกัดอยู่ (ประชาชาติธุรกิจ,2561)

3.2 ผลด้านลบของกีฬาอีสปอร์ต

โดย สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กฯ และภาคีเครือข่าย (2561) ได้อธิบายผลด้านลบของกีฬาอีสปอร์ต (E-Sport) เนื่องจากยังไม่ได้มีการยอมรับกันในทางสากลและเป็นข้อยุติในสังคม โดยเฉพาะ ทางฝ่ายวิชาการแพทย์และสาธารณสุขที่ยังไม่เคยรองรับว่าการเล่นเกมส์แข่งขันคือกีฬา อีกทั้งยังขัดต่อองค์การอนามัยโลก ที่นิยาม ว่าการเสพติดอินเทอร์เน็ตและเกมส์ในสมัยปัจจุบันนับว่าเป็นโรคชนิดหนึ่ง ที่เกิดจากเทคโนโลยี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และ นาย อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์(2561) ยังกล่าวอีกว่า ปัจจุบันมีการแพร่หลายของกิจกรรมแข่งขันวิดีโอเกมชิงเงินรางวัล ที่เรียกว่า อีสปอร์ต (E-sport) ซึ่งมีความเสี่ยงว่าเป็น ธุรกิจเกมที่อาจสร้างความเข้าใจผิดว่าเป็นกีฬา และการมุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเล่นเกมมีอาชีพโดยมีเป้าหมายที่เด็กและเยาวชนอย่างไร การกำกับดูแล จะนำไปสู่พฤติกรรมทางลบและภัยจากเทคโนโลยีอื่นๆ ที่ควบคุมได้ยากในอนาคต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทางสังคม สุขภาพและพัฒนาการของเด็กทั้งทางสมอง อารมณ์ จิตใจ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ ในขณะที่นายยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์(2561) ได้กล่าวถึงว่า อีสปอร์ต (E-sport) เป็นเกมส์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมในบางส่วนและเป็นการซ้ำเติม ปัญหาเด็กติดเกมให้มากขึ้น เพราะ อีสปอร์ต (E-sport)มีเนื้อหาที่หลากหลายรุนแรงและยังไม่มีมีการควบคุมอย่างเป็นระบบจากข้อมูลสถาบันสุขภาพจิต เด็กและวัยรุ่นพบว่า ในช่วง 6 เดือนหลังประกาศสนับสนุน อีสปอร์ต (E-sport) และตั้งสมาคมขึ้นมา มีเด็กที่ต้องการเข้ารับการรักษาบำบัดติดเกมแล้วถึง 60 คน

รวมถึง กรมสุขภาพจิต(2561) ได้พูดถึงอัตราเด็กติดเกมเพิ่มขึ้นอย่างน่ากลัว รวมทั้งปัญหาที่ตามมาเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว ละทิ้งการเรียน การพูดปด ลักขโมย ภาวะซึมเศร้า ซึ่งภายหลังจากประกาศสนับสนุนอีสปอร์ตภายใน 6 เดือนแรก ของการประกาศก็เพิ่มกว่าเท่าตัว มีการเปิดค่าย กีฬา E-Sport สนับสนุนให้นักเรียนจัดการแข่งขันในโรงเรียนโดยอ้างว่าเป็นกีฬา

กีฬาอีสปอร์ตถึงแม้ว่าจะมีการรองรับเป็นเกมส์กีฬาแล้วแต่ก็ยังมีข้อเสียในด้านอื่นๆอยู่อีกมากและปัญหาของเด็กติดเกมส์ที่มากขึ้นจากเดิมนั้นนี้ยังมีความวิตกกังวลจากหลายฝ่ายในสังคมไทยถึงภัยคุกคามทางเทคโนโลยี กระทั่งกลายเป็นภาวะ เด็กติดเกม ที่มีผลต่อสุขภาพเยาวชน อาทิ ปัญหาทางกาย สมอ จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา เกิดจากการเสพติดเกมเป็นระยะเวลายาวนานเกินไป หรือมุ่งแต่จะเอาชนะ ใช้ความรุนแรงพุ่งทำลายล้าง เป็นต้น

สรุปได้ว่าในทางสากลกีฬาอีสปอร์ต (E-sport) ก็คือกีฬาที่ใช้ทักษะการวางแผนคิดคำนวณ ซึ่งกีฬาประเภทนี้หลักๆ คือเกมส์ FPS ต่างๆ เช่น เกมส์ยิงปืน ที่ต้องใช้ทักษะความคิดและการวางแผนกันเป็นทีม และการควบคุมอารมณ์ ใช้ความสามารถของตัวเอง และ กีฬาอีสปอร์ตเป็นกีฬาที่ไม่ต้องใช้พลังกำลังมากเท่าใดนัก ก็เหมือนกีฬาบางชนิดที่ใช้ความถนัดด้านอื่นเข้ามาทดแทน เช่นบางกีฬาใช้ความชำนาญ ใช้สมาธิ ประสาทสัมผัส และไม่จริงเสมอไปที่กีฬาอีสปอร์ตจะมีแต่ผลด้านลบอย่างเดียว เช่น ทำอารมณ์ฉุนเฉียว ทำให้กลายเป็นเด็กติดเกมส์ไม่สนใจการเรียน เพราะถ้าเป็นนักกีฬาอีสปอร์ต จะมีการฝึกซ้อมที่เป็นระบบ และมีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตัวเองได้ พร้อมทั้งเกมส์อีสปอร์ตสามารถสร้างรายได้ หรือ ทำเป็นอาชีพหลักได้

4. บทบาทและนโยบายรัฐต่อกีฬาอีสปอร์ต (E-sport)

รัฐบาลหลายประเทศมุ่งส่งเสริมเยาวชนของตนให้เก่งในด้านทักษะเพื่อเป็นนักกีฬา อีสปอร์ต (E-sport) ที่ว่านี้อย่างเอาเป็นเอาตาย ขณะที่รัฐบาลไทยเองก็เริ่มให้การยอมรับกีฬาประเภทนี้ โดยล่าสุดในปลายปีที่ผ่านมาได้ประกาศรับรองให้เป็นกีฬาประเภทหนึ่งไปแล้วที่สำคัญ อีสปอร์ต (E-sport) ถูกจัดให้เป็นกีฬาสาธิตในการแข่งขัน เอเชียเกมส์ ในปีนี้ และในอีก 4 ปีข้างหน้าจะถูกบรรจุให้เป็นอีกกีฬาเข้าช่วงชิงเหรียญทองนำมาเพื่อเกียรติยศและทำชื่อเสียงให้กับประเทศไทย

นโยบายของรัฐบาล ไทยแลนด์ 4.0 นำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ ทำให้เกมและอีสปอร์ตได้รับความสนใจจากภาครัฐและเอกชนมากขึ้น มีตัวเลขจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระบุว่า มูลค่าของอุตสาหกรรมเกมในประเทศไทยมีมูลค่ามากกว่า 10,000 ล้านบาท มีอัตราเติบโตมากกว่า 12% ไม่รวมถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งตรงและทางอ้อมอีกมหาศาล ทีมเศรษฐกิจ ถือโอกาสที่ประเทศไทยเรากำลังเฉลิมฉลองมหาสงกรานต์เพื่อเริ่มศักราชใหม่นี้ขอประมวล อีสปอร์ต (E-sport) ที่กว่าจะฝ่าฟันอุปสรรคมาได้พุดคุยกับบุคคลและองค์กรที่พยายามผลักดันให้เกิดขึ้นในประเทศไทย นำโดยนายสันติ โหลทอง นายกสมาคมกีฬาอีสปอร์ตแห่งประเทศไทย และนายอัลเลน ชู Country Head Strategic Partnership บริษัทการ์นา ออนไลน์ (ประเทศไทย) ซึ่งเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพใหญ่ที่สุดในอาเซียน ให้บริการเกมออนไลน์และแพลตฟอร์มการสื่อสารชั้นนำโดยในประเทศไทยมีสมาชิกลงทะเบียนเล่นเกมบนแพลตฟอร์มพีซี 35 ล้านไอดี และแพลตฟอร์มสมาร์ตโฟน 25 ล้านไอดี (ไทยรัฐออนไลน์, 2561)

ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงผลักดันกีฬาอีสปอร์ตขึ้นมาเพื่อให้กีฬาอีสปอร์ตเป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยรัฐบาลจะมุ่งเน้นสองหัวข้อใหญ่ๆ ก็คือ

1. รัฐบาลควรมีการผลิตต้นนักกีฬาอีสปอร์ตไทย สู่เวทีนานาชาติ ให้เป็นที่ยอมรับ โดยเวทีการแข่งขันในปีหน้าที่จะเข้าร่วม คือ IeSF World Championship และ SEA Games

2. รัฐบาลควรมีการสร้างลีกการแข่งขันภายในประเทศของตนเอง และสร้างเครือข่ายนักกีฬาอีสปอร์ตในระดับมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ก็เพื่อสร้าง EQ ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ และมีด้านควบคุมตนเอง สูงกว่าปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วพบว่า นักกีฬาอีสปอร์ตมี EQ สูงกว่า นักกีฬาฟุตบอล ในภาพรวม และในด้านควบคุมตนเอง เห็นใจผู้อื่น มีแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพ และ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวไปในตัว พร้อมทั้ง เป็นช่องทางในการประกอบอาชีพอีกหนึ่งอาชีพ

สรุปอภิปรายผล

บทความนี้เป็นบทความที่ต้องการให้รัฐบาลมีการสนับสนุนกีฬาอีสปอร์ต จากแนวโน้มกีฬาอีสปอร์ตจากไทยรัฐออนไลน์ (2561) ได้กล่าวว่าในอนาคตจะมีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันในระดับโลก ระดับโอลิมปิก และ ระดับประเทศ ยกตัวอย่าง เช่น ในการประชุมเอเชียนเกมส์ปี 2022 เป็นที่แน่นอนแล้วลงมติว่า ในมหกรรมการแข่งขันเอเชียนเกมส์ ที่ประเทศอินโดนีเซีย จะให้การแข่งขันกีฬาอีสปอร์ตเป็นกีฬาสาธิต จะยกระดับการแข่งขันเป็นการชิงเหรียญทองต่อไป

เมื่อกล่าวถึง บทบาทและโรยบายรัฐต่อกีฬาอีสปอร์ต (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) ได้กล่าวว่ารัฐบาลไทยจึงผลักดันกีฬาอีสปอร์ตขึ้นมาเพื่อให้กีฬาอีสปอร์ตเป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยรัฐบาลจะมุ่งเน้นสองหัวข้อใหญ่ๆ ก็คือ

1. รัฐบาลควรมีการผลิตต้นนักกีฬาอีสปอร์ตไทย สู่เวทีนานาชาติ ให้เป็นที่ยอมรับ โดยเวทีการแข่งขันในปีหน้าที่จะเข้าร่วม คือ IeSF World Championship และ SEA Games

2. รัฐบาลควรมีการสร้างลีกการแข่งขันภายในประเทศของตนเอง และสร้างเครือข่ายนักกีฬาอีสปอร์ตในระดับมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ก็เพื่อสร้าง EQ ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ และมีด้านควบคุมตนเอง สูงกว่าปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วพบว่า นักกีฬาอีสปอร์ตมี EQ สูงกว่า นักกีฬาฟุตบอล ในภาพรวม และในด้านควบคุม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตนเอง เห็นใจผู้อื่น มีแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพ และ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวไปในตัว พร้อมทั้ง เป็นช่องทางในการประกอบอาชีพอีกหนึ่งอาชีพ

เพื่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของกีฬาอีสปอร์ต และ ผลักดันทำให้เกิดนักกีฬามากขึ้นในยุคดิจิทัล ดังนั้น กีฬาอีสปอร์ตถึงจะเป็นกีฬาที่รัฐบาลรองรับและสนับสนุนแล้วแต่กีฬาอีสปอร์ตก็ยังมีทั้งข้อดีทั้งข้อเสีย ผู้เล่นกีฬาอีสปอร์ตควรเล่นอย่างพอเหมาะเพื่อให้เกิดประโยชน์และเกิดอาชีพแก่ตัวเองได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต (2561). อีสปอร์ต. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2562 <https://www.dmh.go.th/news-dmh>
- กระทรวงศึกษาธิการ (2562) กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2562 <https://www.scimath.org/article-technology/item/9118-e-sport>
- คลังความรู้ (2562) กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2562 <https://www.scimath.org/article-technology/item/9118-e-sport>
- ไทยรัฐออนไลน์ (2561) อีสปอร์ต สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2562 <https://www.thairath.co.th/news/business/1257307>
- ประชาชาติธุรกิจ (2561) กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2562 <https://www.prachachat.net/spinoff/spinoff-featured/news-241904>
- เปรม ถาวรประภาสวัสดิ์ (2561) อนาคตของอีสปอร์ตไทย . เอกสารสำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- พลวัฒน์ ศิริติมาโนช (2561) การแข่งอีสปอร์ต สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2562 <https://droidsans.com/thai-gamer-esport-viewer-number/>
- ภควัต เจริญลาภ (2560) ศึกษาคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของกีฬาอีสปอร์ต. นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจบัณฑิตและการผลิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2561) อนาคตของอีสปอร์ตในประเทศไทย. สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สุทธิกร อาภาณุกุล (2561) อีสปอร์ตกีฬารูปแบบใหม่ที่ต้องสร้างมาตรฐาน. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กฯ และภาคีเครือข่าย (2561) อีสปอร์ตเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเสพติดอินเทอร์เน็ต และ ผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนาเด็ก. มหาวิทยาลัยมหิดล
- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2561) ผลกระทบของกีฬาอีสปอร์ต. มหาวิทยาลัยมหิดล
- Adaybulletin (2561) แดกประเด็นอีสปอร์ต สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2562 <https://adaybulletin.com/article-agenda-esport>
- E-sports.pb (2561) การแข่งขันชิงแชมป์ระดับประเทศ Point Blank Thailand Championship สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2562 <http://esports.pb.in.th/tournament/54>
- Marketingoops (2561) อุตสาหกรรมอีสปอร์ตไทย สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2562 <https://www.marketingoops.com/news/biz-news>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Neolutionesport (2562) นักกีฬาอีสปอร์ต สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2562
www.neolutionesport.com/th/news/ผลวิจัยชี้-นักกีฬาอีสปอร์ต/
- Onlinestation (2560) Pubg Thailand E-Sports Tournament สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2562
<https://www.online-station.net/pc-console-game/view/103880>
- PUBG.Th.Official (2561) PUBG Winter War สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2562
<https://www.facebook.com/PUBGMOBILE.TH.OFFICIAL/posts/24048064862133/>
- Thaicsgo (2560) การแข่ง Extremesland Elite Cup สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562
<https://www.thaicsgo.com/2017/12/extremesland-southeast-asiacsgoelitecup/>
- Workpoint new (2561) ตลาดเกมส์โลก สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 <https://workpointnews.com/2018/03/31/ตลาดเกมโลกโตแสนล้าน-e-sport/>
- Sanook (2560) การแข่ง อีสปอร์ต(E-Sports) ชิงเงินล้าน สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2562
<https://www.sanook.com/game/984419/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สภาพปัญหาและแนวทางป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวชในศาสนสถาน

วรารณ ตรีประเสริฐวงศ์

นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
Email : withpang@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวชที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ว่ามีสาเหตุและที่มาอย่างไร และปัจจัยใดที่ส่งเสริมให้เกิดเหตุการณ์เหล่านั้น รวมไปถึงการทบทวนและวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายสำหรับการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อแสวงหามาตรการและกลไกที่จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมายและกลไก ให้ส่งเสริมการปกป้องสิทธิของกลุ่มเสี่ยงให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว คือการที่เด็กเข้าทำการบวชเณร และจำต้องอาศัยอยู่ในศาสนสถานตลอดเวลาตราบเท่าที่ยังคงต้องครองสถานะเหล่านั้น โดยเด็กทุกคนที่เข้าทำการบวชจำต้องตกอยู่ในสถานะที่ไม่อาจต่อรองหรือปกป้องตนเองได้ เพราะต้องอยู่ภายใต้อำนาจของนักบวชที่มีสถานะและอาวุโสมากกว่า และจากการศึกษาตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันของไทยพบว่า ไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายใด ๆ ที่กำหนดถึงมาตรการในการป้องกันเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะพบก็เพียงแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่บัญญัติถึงการคุ้มครองเด็กไว้อย่างกว้าง ๆ และประมวลกฎหมายอาญา ที่บัญญัติถึงการลงโทษผู้กระทำความผิดในกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดทางเพศเด็กขึ้นแล้วเท่านั้น รวมไปถึงวัฒนธรรมและความเชื่อของสังคมไทยที่เป็นปัจจัยเสริมที่ส่งผลให้ไม่เกิดการตั้งคำถามต่อองค์กรศาสนา และผู้เสียหายก็มักที่จะไม่ดำเนินการทางกฎหมายใด ๆ ต่อนักบวช ซึ่งเป็นเหตุให้นักบวชยังคงสามารถทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กได้เรื่อยมา

คำสำคัญ : การล่วงละเมิดทางเพศ, เด็ก, นักบวช

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Problems and Prospects on Protection of Child Sexual Abuse by Priests in the Religious Area

Waraporn Triprasertwong

Graduate Student, Faculty of Law Chiangmai University,

Email : withpang@gmail.com

Abstract

This research describes the approach of child sexual abuse by priests in Thailand to study its cause, origin and any stimulator in which the current laws and regulations of child sexual abuse protection will be reviewed and analyzed to seek any measure or mechanism to effectively prevent such approach and to provide the suggestion and recommendation for such laws and regulation, including such mechanism to preferably support and protect the rights of the children who is at risk.

The study has found that a significant key of the approach is a child ordination and a living term throughout the ordination period as their rights are limited and controlled without self-protection from the gerontocracy rule. According to such current laws and regulations, there is no such direct provision imposing the measure of child sexual abuse protection other than Child Protection Act B.E. 2546 which broadly prescribe such measure and Thailand Penal Code only specifies offender's penalty as if an offense of the child sexual abuse approached, including Thai-based culture and beliefs leading to the arising of non-question behaviors in religious organizations and barely existing of victim's legal action to the priests resulting in the continuously remaining of child sexual abuse by priests.

Keywords : Sexual Abuse, Child, Priest

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การนำเด็กเข้าสู่ร่มเงาของศาสนาผ่านการบวช เป็นความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณีของสังคมไทย ที่หล่อหลอมบิดามารดาและผู้ปกครองให้เลือกที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้าทำการบวชตั้งแต่อายุยังน้อย ซึ่งนอกจากจะคาดหวังให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และได้รับการขัดเกลาให้เป็นคนดีมีศีลธรรมแล้ว ในศาสนาพุทธยังเชื่อว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณบิดามารดาและสามารถนำพาบิดามารดาเกาะชายผ้าเหลือง ไปยังสวรรค์ได้อีกด้วย แต่นอกจากวัตถุประสงค์ของการนำเด็กเข้าทำการบวชดังที่กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ยังมีเด็กอีกจำนวนมากที่อาจจะมิได้มีความเต็มใจนักในการที่จะเข้าไปอาศัยอยู่ในศาสนสถานผ่านการบวช แต่จำต้องยอมที่จะเข้าไปอาศัยร่มเงาของศาสนา เพียงเพื่อให้ตนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนหนังสือ จนจบปริญญา หรือที่เรียกว่าการบวชเรียน ซึ่งมักพบได้ในครอบครัวที่ขาดแคลนทุนทรัพย์แต่ก็ยังคงมองว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ จึงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้เด็กเหล่านี้ จำต้องเข้าไปอาศัยอยู่ในศาสนสถานและตกเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากนักบวชอย่างไม่มีทางเลือก

บ่อยครั้งการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในกลุ่มศาสนาพุทธก็ไม่ปรากฏเป็นข่าว เพราะผู้กระทำความผิดเป็นพระชั้นผู้ใหญ่ที่มีอิทธิพลและเป็นต้นแบบนำถือตามหมู่ชาวพุทธ ซึ่งในรอบหลายปีที่ผ่านมา มีการร้องเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สามเณรถูกล่วงละเมิดทางเพศหลายกรณีด้วยกัน โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมักเกิดจากพระพี่เลี้ยงและสามเณรที่มีวิญญูชนที่โตกว่ากระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อสามเณรที่มาบวช โดยเด็กที่บวชเป็นสามเณรเกือบทั้งหมดจำต้องตกอยู่ในสถานการณ์จำยอมต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และสามเณรอีกส่วนหนึ่งรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติกับการที่ตนถูกล่วงละเมิดทางเพศ ที่ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ปกครองของเด็กผู้เสียหายจำนวนครั้งต่อครั้งเลือกที่จะไม่ปกป้องเด็กและเลือกที่จะไม่ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นพระ โดยมองว่าการที่เด็กชายถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นไม่เสียหายเท่ากับกรณีของเด็กหญิง และสังคมเองก็ยังไม่จับตามองเท่า

สิ่งที่สะท้อนให้เห็นจากข่าวการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ย้อนให้กลับมาตั้งคำถามว่า อะไรเป็นสาเหตุและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เลวร้ายดังกล่าวขึ้นในศาสนสถาน ท่ามกลางแหล่งชุมชนและสังคมอยู่บ่อยครั้ง และรัฐได้มีการสร้างมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันหรือกลไกใด ที่จะสามารถป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเด็กได้อย่างแท้จริงหรือไม่ รวมไปถึงมาตรการทางกฎหมายในการคัดกรองและตรวจสอบผู้ที่เข้ามาทำการบวชนั้นเพียงพอแล้วหรือไม่ และการใช้สถานะของความเป็นนักบวชในการเข้าถึงเด็กซึ่งเป็นเหยื่อ ควรจะต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ หากสถานะเหล่านั้นสามารถเพิ่มปัจจัยในการเข้าถึงเหยื่อซึ่งเป็นเด็กได้ง่ายขึ้น

ดังนั้น เพื่อเปิดเผยถึงเรื่องราวความเสียหายและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับเด็กผู้ตกเป็นเหยื่อของการล่วงละเมิดทางเพศโดยนักบวชที่เกิดขึ้นในศาสนสถานว่ามีสถานการณ์ที่ร้ายแรงเพียงใด อะไรคือสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้ยังคงเกิดเหตุการณ์เลวร้ายเหล่านี้ มาตรการทางกฎหมายและกลไกในการป้องกันต่อกลุ่มเสี่ยงที่มีอยู่ในปัจจุบันของไทยมีประสิทธิภาพที่เพียงพอและสามารถป้องกันเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศเด็กได้จริงหรือไม่ หากไม่มีประสิทธิภาพที่ดีเพียงพอแล้ว ก็จำเป็นต้องแสวงหามาตรการทางกฎหมายและกลไกอื่นใด ที่สามารถป้องกันการเกิดเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อกลุ่มเสี่ยงได้ในอนาคต เพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมายให้ส่งเสริมการปกป้องสิทธิของกลุ่มเสี่ยงให้ดียิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเหตุการณ์การล่องละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวช ว่ามีสาเหตุและที่มาอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เหล่านั้น
2. เพื่อศึกษาทบทวนและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายและกลไกในการป้องกันต่อกลุ่มเสี่ยงจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ที่มีอยู่ในปัจจุบันของไทย
3. เพื่อต้องการที่จะเสาะแสวงหามาตรการทางกฎหมายและกลไกอื่น ที่จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ล่องละเมิดทางเพศต่อกลุ่มเสี่ยงได้ในอนาคต
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมายและกลไกที่มีอยู่ ให้ส่งเสริมการปกป้องสิทธิของกลุ่มเสี่ยงให้ดียิ่งขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดในเรื่องสิทธิเด็กตามแนวทางสิทธิมนุษยชนสากลกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

หลักการในเรื่องสิทธิเด็กเป็นหลักการที่สืบเนื่องมาจากหลักสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งทุกคนต้องให้การเคารพและปกป้อง และเป็นหน้าที่ของแต่ละรัฐในการที่จะปกป้องเด็กทุกคนจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ผ่านมาตรการและกลไกทางกฎหมายของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กได้มีชีวิตและได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างมีคุณภาพ เจริญเติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคมต่อไป โดยเด็กถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เพราะความสามารถในด้านร่างกายและระดับสติปัญญา รวมไปถึงอำนาจในการต่อรองของเด็กนั้นยังไม่สามารถเทียบเท่ากับผู้ใหญ่ได้ อีกทั้งในบางสังคมเองเด็กถูกมองเป็นเพียงสมบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ที่สามารถจะบงการหรือทำอะไรกับเด็กก็ได้ทั้งนั้น จนเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ส่งผลเด็กเหล่านั้นถูกละเลยในการปกป้องและคุ้มครองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ¹

1.2 แนวคิดอัตถิภาวนิยม

ฟริตริค นิทเช ได้สรุปพัฒนาการทางศีลธรรมว่า ในสมัยยุคแรกเริ่มนั้น ชนชั้นสูงที่ปกครองสังคมได้กำหนดมาตรการตัดสินคุณค่าจากลักษณะของตนและลักษณะที่ตรงข้ามกับตนเป็นดีและเลว และชนชั้นสูงบางพวกที่ได้รับตำแหน่งเป็นพระหรือนักบวช ก็ได้เสนอวิถีทางดำเนินชีวิตที่ผิดแปลกไปจากธรรมดาทั่วไปเพื่อแสดงถึงความเป็นชนชั้นของนักบวชมากยิ่งขึ้น เช่น การงดกินเนื้อสัตว์ การถือศีลอด การละเว้นทางเพศ การออกธุดงค์ ไปจนถึงการบำเพ็ญเพียรสู่ศูนย์ภาพเพื่อเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระเจ้าหรือมุ่งสู่นิพพานในเช่นพุทธศาสนา (สมบูรณ วัฒนะ, 2561) ต่อมาในสังคมปัจจุบัน นักบวชก็ยังคงมีกฎและระเบียบที่ต้องประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันตอนมากกว่าคนธรรมดาทั่วไป เพื่อรักษาระดับชั้นของนักบวชให้ยังคงอยู่ในสังคม ซึ่งศาสนาและศีลธรรมนั้น เสมือนเป็นสิ่งครอบงำทางความคิดและวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์ ประเด็นหลักอยู่ที่ว่ามนุษย์มีอุดมการณ์เป็นของตนเอง แต่บางครั้งก็ไม่สามารถสร้างอุดมการณ์ของตนเองให้เป็นจริงขึ้นมาได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมียังมีสิ่งปลอบประโลมใจ และนี่คือหน้าที่หลักของระบบศีลธรรมหรือศาสนา

¹ จำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ข้อมูลจากศูนย์ช่วยเหลือสังคม (One-Stop Crisis Center - OSCC) เปิดเผยว่าใน พ.ศ. 2558 มีเด็กกว่า 10,000 คน เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลรัฐเนื่องจากความรุนแรง โดยประมาณสองในสามของเด็กเหล่านี้ถูกกระทำรุนแรงทางเพศ และเนื่องจากการทำงานของระบบการคุ้มครองเด็กยังมีข้อจำกัด จึงเป็นไปได้ว่ายังมีการล่วงละเมิดอีกมากที่ไม่ได้รับการรายงาน

เพราะเมื่อใดก็ตามที่มนุษย์รู้สึกไม่สบายใจ ก็จะมีความรู้สึกว่าต้องการที่พึ่งเพื่อให้พอดำเนินชีวิตต่อไปได้ ศีลธรรมจึงเป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์อุปโลกน์ขึ้นเพื่อใช้ปลอบประโลมความอ่อนแอแห่งจิตใจของตน (ปิยะฤทธิ์ พลายนณี, 2556) ดังนั้น นักบวชผู้เป็นตัวแทนศาสนา จึงเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญของมนุษย์ในยามที่มนุษย์ตกอยู่ในสภาวะจิตที่อ่อนแอ เพราะนักบวชมีตัวตนและสามารถเข้าถึงได้ใกล้ชิดเสียยิ่งกว่าหลักคำสอนของศาสนาเพียงอย่างเดียว

1.3 แนวคิดอัตบุคคลและวาทกรรม

มิเชล ฟูโกต์ กล่าวว่า แท้จริงแล้วอัตบุคคลนั้นเป็นเพียงมายาภาพที่ประกอบสร้างขึ้นด้วยเครือข่ายของอำนาจทางสังคมและวาทกรรม ซึ่งอำนาจการควบคุมผ่านกระบวนการสร้างบรรทัดฐานเป็นลักษณะเด่นของสังคมสมัยใหม่ และระเบียบวินัยก็คืออุปกรณ์สำคัญของอำนาจในอันที่จะใช้กำกับผู้คนให้อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน ซึ่งโดยปกติเราจะเชื่อว่าสามารถควบคุมร่างกายของตนเองได้ แต่ขณะเดียวกัน ร่างกายของคนเรานั้นก็อาจถูกควบคุมโดยไม่รู้ตัว โดยสรุปแล้ว ระบบความรู้ย่อมสัมพันธ์กับอำนาจ และอำนาจสร้างวาทกรรมทางสังคม วาทกรรมเหล่านี้สร้างความจริง และความจริงก็กลายเป็นสิ่งกำหนดถูก-ผิด ซึ่งขึ้นอยู่กับอำนาจอีกครั้งว่าความจริงในที่นี้ใครเป็นผู้พูด และผู้พูดนั้นมีสถานะทางสังคมเช่นไร ยิ่งผู้พูดมีอำนาจมากเท่าไร ความจริงก็ยิ่งถูกสร้างให้เกิดขึ้นผ่านผู้มีอำนาจได้มากขึ้นเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็พระมหากษัตริย์ นักปราชญ์ หรือนักบวช (Seksanmutl, 2562, มกราคม 24)

2. งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

2.1 ภาพลักษณ์และสถานะของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมไทย

ในสมัยโบราณ การบวชเป็นพระสงฆ์ในศาสนาพุทธสามารถนำไปสู่การเลื่อนสถานะทางสังคมได้เมื่อสึกออกมาแล้ว ก็จะเป็นที่รู้จักของสังคมและมีเครือข่ายความสัมพันธ์ที่กว้างขวางมากกว่าผู้ที่ไม่เคยทำการบวช กลายเป็นบุคคลที่ชาวบ้านเชื่อว่าสามารถพึ่งพาได้ และเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นนี้เอง ส่งผลให้เจ้าเมืองมักแต่งตั้งให้ผู้ที่เคยผ่านการบวชเหล่านี้เป็นนายบ้าน หรือได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญอยู่เสมอ ซึ่งการที่ได้รับเลือกนั้นไม่ใช่เพราะคุณสมบัติด้านศีลธรรมอย่างที่มีกอธิบายกันเพียงอย่างเดียว แต่ที่สำคัญกว่านั้น น่าจะเป็นเพราะว่ามีเครือข่ายทางสังคมมากกว่าผู้อื่น จึงส่งผลให้ชาวบ้านพร้อมที่จะสนับสนุนให้เป็นตัวกลางและเป็นกระบอกเสียงระหว่างชุมชนกับรัฐได้เป็นอย่างดี (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2554)

ในปัจจุบัน ศาสนา ความเชื่อ และอำนาจทางสังคมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันชนิดที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด รวมไปถึงการสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยต้องการที่จะควบคุมเด็กให้อยู่ในกฎระเบียบ และพุทธศาสนาก็เป็นสิ่งที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม (นฤพนธ์ ตัววิเศษ, 2558) ผ่านมายาคติที่สร้างขึ้นโดยวิธีคิดแบบพุทธ ทำให้เชื่อโดยปราศจากการสงสัยและไม่มีการตั้งคำถาม รวมไปถึงการโฆษณาชวนเชื่อจากองค์กรศาสนาที่ว่า การบวชของเด็กนั้นเป็นการตอบแทนบุญคุณสูงสุดต่อบิดามารดาตลอดจนการไม่กล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น อีกทั้ง ยิ่งนักบวชคนใดมีสถานะและอิทธิพลทางสังคมมากเท่าไร ความน่าเชื่อถือต่อประชาชนและสังคมยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

2.2 สถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กโดยนักบวช

มีงานศึกษาถึงปัญหาการล่วงละเมิดจริยธรรมของพระภิกษุสามเณร เฉพาะกรณีที่ปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน นับตั้งแต่ปี 2546 - 2550 (พระปรียะพงษ์ คุณปัญญา, 2552) ซึ่งปรากฏว่ามีคดีที่พระภิกษุสามเณรเป็นผู้ก่อคดีทั้งสิ้น จำนวน 117 คดี โดยมีข้อสรุปถึงสาเหตุของการล่วงละเมิดวินัยของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระภิกษุสงฆ์ว่ามีสาเหตุสำคัญอยู่ 2 ประการใหญ่ ๆ ประการแรก คือ ผู้อุปสมบทไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในการอุปสมบทเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาแต่อย่างใด แต่เป็นการอุปสมบทพระภิกษุและสามเณรไปเพียงตามประเพณีนิยมที่สืบทอดต่อกันมาเท่านั้น ส่วนอีกประการหนึ่ง คือ สภาพขาดการศึกษา โดยผู้ที่ทำการอุปสมบทเข้ามาในพระพุทธศาสนานั้นเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยมาก จึงนำไปสู่สาเหตุหนึ่งของการกระทำ ความผิดเพราะความไม่รู้ถึงบทบัญญัติของพระธรรมวินัยและกฎหมาย ซึ่งสถานที่ก่อเหตุการณ์ล่วงละเมิดทางเพศมากที่สุดคือที่พักสงฆ์หรือกุฏิสงฆ์ และผู้ปกครองของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยพระสงฆ์ครั้งต่อครั้ง เลือกว่าจะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหลังจากทราบเหตุ เนื่องจากมองว่าเด็กชายถูกละเมิดทางเพศไม่ใช่เรื่องเสียหายเท่ากับกรณีเด็กหญิงถูกล่วงละเมิด

ในปี 2559 ได้มีการสำรวจถึงสถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยพระภิกษุสงฆ์ ที่เข้าทำการบรรพชาในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน โดยลักษณะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมักจะเป็นกรณีของพระชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กในวัดสังกัดตน ซึ่งอายุเฉลี่ยของเด็กผู้เสียหายที่ถูกพระสงฆ์ทำการล่วงละเมิดทางเพศ มักจะอยู่ในช่วงอายุ 14 - 18 ปี ผู้ต้องหาที่เป็นพระสงฆ์บางรายก็ยอมรับสารภาพว่าในวัยเด็กตนเคยถูกล่วงละเมิดทางเพศมาก่อน จึงได้มากระทำการล่วงละเมิดทางเพศผู้อื่นต่อมาอีก ซึ่งในปัจจุบันมีเด็กเข้าทำการบวชเณรภาคฤดูร้อนราวแสนคนในแต่ละปี ซึ่งเป็นสิ่งที่ตอกย้ำว่าเด็กเหล่านั้นต้องตกเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

แหล่งข่าวในวงการสงฆ์ได้มีการรายงาน ว่า บ่อยครั้งการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในกลุ่มพระเณรด้วยกันก็ไม่ปรากฏเป็นข่าว เพราะผู้กระทำความผิดเป็นพระชั้นผู้ใหญ่มีอิทธิพล และนับหน้าถือตาในหมู่ชาวพุทธ อีกทั้งเมื่อมีเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นนักบวชนั้นก็มักจะพยายามปกปิดความผิดของตน โดยการกดดันทั้งเด็กและผู้ปกครองด้วยเหตุผลนานาประการ บางครั้งก็ส่งผลให้ตัวเด็กเองเกิดความอับอายและรู้สึกว่าเป็นฝ่ายผิด ก็จะไม่เล่าเหตุการณ์ดังกล่าวให้ผู้ใดทราบ จึงเป็นเหตุให้มักที่จะไม่มีการดำเนินการทางกฎหมายใด ๆ กับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นนักบวช

นอกจากนี้ยังพบการล่วงละเมิดทางเพศเด็กในโรงเรียนสอนศาสนาคริสต์ โดยผู้กระทำความผิดคือบาทหลวงที่เด็กให้ความเคารพศรัทธา และพบว่าเหยื่อผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นไม่ได้รับการเยียวยาทางจิตใจ รวมไปถึงบทบาทของฝ่ายบริหารคณะบาทหลวงในขณะนั้นก็มีปัญหา ทำให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขเยียวยาใด ๆ ซึ่งส่งผลเพียงแต่ให้บาทหลวงผู้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กถูกย้ายไปในจังหวัดอื่นเท่านั้น หรือแม้กระทั่งการกลับเข้ามามีตำแหน่งหน้าที่และมีอำนาจในเขตพื้นที่ดั้งเดิม และยังคงมีพฤติกรรมล่วงละเมิดทางเพศเด็กอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากบาทหลวงผู้ทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กนั้นมีอิทธิพลในสังคม

ไม่เพียงแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้นที่พบเจอกับปัญหาของการล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยใช้ความศรัทธาที่มีต่อศาสนาในการเข้าถึงเด็กซึ่งเป็นเหยื่อ ในสถาบันสอนสมาธิปฏิบัติธรรมขององค์กรพุทธศาสนามหายานที่ใหญ่ที่สุดในโลกตะวันตกซัมบาลา ก็มีการเปิดเผยถึงการที่ศาสดากระทำการล่วงละเมิดทางเพศลูกศิษย์หลายคนเป็นเวลาหลายปี โดยใช้ความศรัทธาหลอกล่อโดยที่เหยื่อมิได้ยินยอม อีกทั้งเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายรายก็ทราบเรื่องราวเหล่านี้ดีแต่กลับร่วมมือกันปิดบังความจริง (Matthew Abrahams, 2019, August 10) ในศาสนาอิสลามก็มีการรายงานถึงการล่วงละเมิดทางเพศเด็กในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามพระคัมภีร์อัลกุรอานอยู่เป็นระลอก ที่เป็นข่าวใหญ่คือกรณีที่เกิดขึ้นในเมืองคาตุนาทางตอนเหนือของประเทศไนจีเรีย ที่พบว่าทั้งชายและเด็กชายราว 500 ราย ถูกทรมาน ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ถูกห้าม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไม่ให้ออกจากอาคารสอนศาสนา และบางรายถูกกักขังไว้นานหลายปี ซึ่งถือเป็นแหล่งทาสมนุษย์ที่ถูกปิดบังด้วยความเป็นองค์กรศาสนา ส่วนเรื่องราวที่ถูกพูดถึงมากที่สุด คือเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่เกิดขึ้นในศาสนาคริสต์คาทอลิก ซึ่งการเข้าบวชเป็นบาทหลวงในนิกายคาทอลิกนั้นจำเป็นต้องเข้าบวชตั้งแต่วัยอยู่ในวัยเด็ก และสถานการณ์ที่ต้องพบเจอในขณะบวชก็จะมีลักษณะคล้ายกับโรงเรียนชายล้วนหรือคุกชายล้วน ซึ่งจะพบเจอตั้งแต่เพศชายเท่านั้น โดยจะมีการเคร่งครัดในระเบียบและมีลักษณะเหมือนพื้นที่ปิดตาย จึงคาดว่าน่าจะส่งผลทางจิตวิทยาให้บรรดานักบวชเหล่านั้นกระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่เป็นเพศชายเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเรื่องราวที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวกับประเด็นความเป็นเพศสภาพใด ๆ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นคือ บรรดานักบวชได้ใช้สถานะตำแหน่งหน้าที่ของตนในการล่วงละเมิดทางเพศเด็กทั้งชายและหญิง และหากเด็กรายใดกล้าที่จะปฏิเสธก็จะโดนขู่ว่าจะถูกพระเจ้าสาปแช่ง ถูกฟาดด้วยไม้กางเขน และถูกลงโทษด้วยวิธีอื่น ซึ่งนอกจากจะมีได้มีการดำเนินการทางกฎหมายใด ๆ แล้ว คริสตจักรประจำรัฐเองก็ได้สมรู้ร่วมคิดในการปกปิดเรื่องดังกล่าวอีกด้วย โดยมีรายงานถึงจำนวนเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศสูงเป็นประวัติการณ์ ส่งผลให้เป็นข่าวใหญ่และเกิดแรงกระเพื่อมต่อการตรวจสอบสถาบันศาสนาทั่วโลก

การล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่เกิดขึ้นเหล่านี้ นอกจากจะเป็นเรื่องของรสนิยมทางเพศที่แตกต่างจากคนทั่วไปแล้ว อีกหนึ่งสาเหตุที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก คือ อาการทางจิตประเภทหนึ่งที่เรียกว่า โรคโคร์เด็ก (Pedophilia) ซึ่งในเรื่องราวที่เกิดขึ้นของการล่วงละเมิดทางเพศในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเพศชายกับเพศชาย หรือเพศชายกับเพศหญิง ก็ยังคงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงเรื่องราวความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจเป็นปัจจัยหลัก สังคมไทยยังคงมองว่าเพศชายมักเป็นฝ่ายกระทำต่อเพศหญิงเท่านั้น แต่รูปแบบความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมยุคปัจจุบัน ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเพศชายเท่านั้นที่เป็นฝ่ายกระทำการล่วงละเมิดทางเพศกับเพศหญิง แต่ยังคงรวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลเพศเดียวกันที่มีรสนิยมรักร่วมเพศอีกด้วย แต่ไม่ว่าจะเป็นเพศใดกระทำต่อเพศใดก็ตาม บุคคลที่เป็นฝ่ายกระทำมักจะเป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นอายุที่มากกว่า แข็งแรงมากกว่า หรือฐานะทางสังคมมากกว่า แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าผู้กระทำนั้นสามารถให้คุณให้โทษแก่ผู้ถูกกระทำได้ และไม่ว่าสาเหตุที่เกิดขึ้นจะมาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม หรือจิตใจของผู้กระทำการล่วงละเมิดก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการล่วงละเมิดทางเพศ คือการไม่เท่าเทียมกันในเชิงอำนาจ (วิลานี พิพิธกุล, 2548) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างนักบวชต่อเด็กผู้เข้าทำการบวชนั้นก็ถือเป็นความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ ที่บรรดานักบวชเหล่านั้นสามารถให้คุณให้โทษต่อเด็กได้ทั้งสิ้น เพราะหากไม่รวมถึงความไม่รู้เพียงสาของเด็กที่ถูกล่อลวงโดยนักบวชแล้ว การที่เด็กจำเป็นต้องเข้าทำการบวชก็เป็นสถานการณ์หนึ่งที่ได้กักขังไปอยู่ภายใต้อำนาจของนักบวชและไปอาศัยอยู่ในศาสนสถานเหล่านั้นด้วยความจำเป็น และเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้เด็ก ๆ เหล่านั้น ตกอยู่ในสถานะเป็นเป้ากลุ่มเสี่ยงต่อการถูกนักบวชกระทำการล่วงละเมิดทางเพศ トラบเท่าที่ยังคงอยู่ในศาสนสถานแห่งนั้น

2.3 มาตรการทางกฎหมายและกลไกในประเทศไทย สำหรับการป้องกันเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

ประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 และได้ให้คำมั่นสัญญากับนานาชาติประเทศว่าจะกระทำทุกวิถีทางในการปกป้องและคุ้มครองเด็กจากความรุนแรงในทุกรูปแบบ อันรวมไปถึงการแสวง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไม่ให้เกิดเหตุการณ์การล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กขึ้นในศาสนสถานได้ จึงเป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่าในกรณีที่เกิดเหตุการณ์พระผู้ใหญ่กระทำการล่องละเมิดทางเพศเด็กในบริเวณศาสนสถานขึ้น เจ้าอาวาสควรที่จะได้รับโทษตามกฎหมายหรือไม่ หากจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อหน้าที่ในการสอดส่องดูแลวัดและควบคุมดูแลพระภิกษุสามเณรในวัดสังกัดตน เพราะเจ้าอาวาสมีสถานะตามกฎหมายอาญา มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ที่ถือเสมือนเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย เป็นผู้ที่มีอำนาจในการปกครองภายใน จึงน่าจะเป็นผู้ที่สามารถหาทางป้องกันหรือแก้ไขได้อย่างทันที่ หากมีสถานการณ์ที่เข้าข่ายของการเกิดเหตุการณ์การล่องละเมิดทางเพศเด็ก

4) กฎมหาเถรสมาคม (ฉบับที่ 17) พ.ศ.2536

กฎมหาเถรสมาคม ข้อ 4⁶ บัญญัติให้พระอุปัชฌาย์เป็นผู้มีหน้าที่เป็นประธานและรับผิดชอบในการให้บรรพชาอุปสมบทตามบทบัญญัติแห่งกฎมหาเถรสมาคม และข้อ 14⁷ ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ที่ต้องงดเว้นการให้บรรพชาอุปสมบทแก่ผู้ที่มีลักษณะต้องห้าม ซึ่งจากการศึกษาเหตุการณ์การล่องละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวชนั้น พบว่าหากไม่มีการดำเนินการทางกฎหมายใด ๆ กับผู้กระทำความผิด เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดสามารถที่จะย้ายจากศาสนสถานหนึ่งไปยังอีกศาสนสถานหนึ่งเท่านั้น และสามารถทำการล่องละเมิดทางเพศเด็กต่อไปได้อีก ซึ่งการล่องละเมิดทางเพศเด็กนั้นถือเป็นการประพฤติดุศีลพระธรรมวินัยจนอาบัติ⁸ ถึงขั้นปาราชิก⁹ ตามพระธรรมวินัยแล้วไม่สามารถที่จะทำการบวชได้อีก แต่บุคคลเหล่านั้นได้กลับเข้ามาบวชใหม่ อันเป็นต้นเหตุในการเข้ามาเพื่อการล่องละเมิดทางเพศเด็กและทำลายศาสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ดังนั้นหากพระอุปัชฌาย์ได้ทำการตรวจสอบถึงประวัติของผู้ที่จะเข้าทำการบวชได้อย่างถี่ถ้วนแล้ว อาจช่วยลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดเหตุการณ์การล่องละเมิดทางเพศเด็กที่จะขึ้นในศาสนสถานได้

5) กลไกอื่นใดในประเทศไทย

โฆษกสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงมาตรการในการดูแลเด็กในระหว่างการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนในสังคมไทยว่า วัดแต่ละแห่งจะมีอาจารย์เป็นผู้นำที่ในการดูแลเด็ก ส่วนสำนักพุทธศาสนาไม่ได้มีหน้าที่ดูแลอะไรเป็นพิเศษ ผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการดูแลการจัดการวัฒนธรรมของบวชเรียนในภาคฤดูร้อนคือพุทธมณฑล ซึ่งจะมีการจัดบวชตามโครงการต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก โดยตัวเลขจำนวนเด็กที่เข้ารับการบวชเณรมีประมาณแสนคนในแต่ละปี เนื่องจากทางสำนักพุทธศาสนามีเงินให้การสนับสนุน บางวัดก็มีจำนวนสามเณรเป็นจำนวนมากกว่าพันรูป แต่นั่นก็เป็นมาตรการในทางปฏิบัติภายในองค์กรเท่านั้น มิได้มีการ

⁶ กฎมหาเถรสมาคม (ฉบับที่ 17) พ.ศ.2536 ข้อ 4 “พระอุปัชฌาย์ หมายความว่า พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เป็นประธาน และรับผิดชอบในการให้บรรพชาอุปสมบทตามบทบัญญัติแห่งกฎมหาเถรสมาคมนี้”

⁷ ข้อ 14 “พระอุปัชฌาย์ต้องงดเว้นการให้บรรพชาอุปสมบทแก่คนต้องห้ามเหล่านี้

- (1) คนทำความผิดหลบหนีอาญาแผ่นดิน
- (2) คนหลบหนีราชการ
- (3) คนต้องหาในคดีอาญา
- (4) คนเคยถูกตัดสินจำคุกโดยฐานเป็นผู้ร้ายสำคัญ
- (5) คนถูกห้ามอุปสมบทเด็ดขาดทางพระศาสนา...”

⁸ อาบัติ หมายถึง โทษที่เกิดจากการล่องละเมิดสิกขาบทหรือข้อห้ามแห่งภิกษุ มีโทษ 3 สถาน คือ 1) โทษสถานหนัก ทำให้ภิกษุต้องอาบัติขาดจากความเป็นภิกษุทันที ได้แก่ อาบัติปาราชิก 2) โทษสถานกลาง ทำให้ภิกษุต้องอาบัติต้องอยู่กรรมก่อนจึงจะ พ้นโทษ ได้แก่ อาบัติสังฆาทิเสส และ 3) โทษสถานเบา ทำให้ภิกษุต้องอาบัติที่ต่ำกว่าอาบัติสังฆาทิเสสต้องปลงอาบัติคือต้องบอกราบขอโทษตนเองแก่ภิกษุด้วยกัน ได้แก่ อาบัติปาจิตตีย์

⁹ ปาราชิก หมายถึง อาบัติขั้นหนักที่สุดในพระวินัย เมื่อภิกษุล่องละเมิดแม้เพียงข้อใดข้อหนึ่งต้องขาดจากความเป็นภิกษุทันที จะบวชเป็นภิกษุอีกไม่ได้ มี 4 ข้อ คือ 1) เสพเมถุน 2) ลักทรัพย์ 3) ข่มขืน และ 4) อวดอุตริมนุสสรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรทางกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่าวัดในแต่ละท้องถิ่นที่อาจไม่ได้มีการปฏิบัติตามรูปแบบเดียวกันนี้ทั้งหมด

เมื่อปี 2561 ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม รองโฆษกสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) ได้เปิดเผยถึงวิธีการดำเนินงานสำหรับการคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำหรับการดำเนินการกับผู้สร้างความเสียหายและเป็นภัยกับพระพุทธศาสนา รวมไปถึงพระสงฆ์ที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม ว่านอกจากจะมีช่องทางในการร้องเรียนไปยังส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนาผ่านทางศูนย์ฮอตไลน์แจ้งภัยทางพระพุทธศาสนา แล้ว ขณะนี้ได้มีการสร้างแอปพลิเคชันแจ้งภัยทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง แต่ถึงแม้ว่าจะได้มีการสร้างแอปพลิเคชันดังกล่าวขึ้น แต่ก็เป็นไปได้เพื่อปกป้องพระพุทธศาสนาเท่านั้น มิได้มีเจตนาในการที่จะสร้างมาตรการในการปกป้องเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยพระสงฆ์แต่อย่างใด

2.4 มาตรการทางกฎหมายและกลไกในต่างประเทศ สำหรับการป้องกันเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

1) หลักสิทธิมนุษยชนสากลและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC)¹⁰

ตามหลักการสากลดังกล่าว เด็กทุกคนที่เกิดมาต้องได้รับความรักและความเอาใจใส่เลี้ยงดูอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ เพื่อให้เด็กได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเติบโตเป็นอนาคตที่ดีของสังคม โดยบิดามารดา ผู้ปกครอง รวมถึงผู้ใหญ่ทุกคนในสังคม ล้วนมีหน้าที่ตามกฎหมายและบทบาททางสังคม ในการที่จะอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองของตน ไม่ให้ตกอยู่ในภาวะอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2) กลไกในต่างประเทศ

ในปี 2560 พระสันตะปาปาฟรานซิส ประมุขแห่งศาสนจักรโรมันคาทอลิก ได้ยอมรับว่ากลไกของศาสนจักรนั้นช่วยตัวเคลื่อนไหวอย่างแข็งขันในการตอบสนองปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก และวิถีปฏิบัติในแวดวงอำนาจของนักบวชในระดับปกครองก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์มาโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้เป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะ โดยหลังจากที่พระผู้ใหญ่ทั้งหลายทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้ว ก็ได้แต่เพียงโยกย้ายนักบวชผู้ล่วงละเมิดต่อเด็กจากโบสถ์แห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่งครั้งแล้วครั้งเล่าเท่านั้น โดยเลือกที่จะปกปิดเรื่องราวดังกล่าวให้เงียบแทนการรายงานการกระทำผิดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งส่งผลให้ปัญหาของการล่วงละเมิดทางเพศเด็กเหล่านี้ฝังรากลึกและส่งผลกระทบที่เลวร้ายมากยิ่งขึ้นไปอีก นอกจากนี้มีนวัตกรรมสำนักของศาสนจักรในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ปรากฏขึ้นในศาสนจักรอย่างค่อนข้างแข็งขัน ตามที่รายงานโดยหนังสือพิมพ์ Washington Post

รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในศาสนจักรคาทอลิก (Child Sexual Abuse in the Catholic Church) ได้เปิดเผยขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2560 โดยศูนย์วิจัยสากลของราชสถาบันเทคโนโลยีแห่งเมลเบิร์น (Center for Global Research at the Royal Melbourne Institute of

¹⁰ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) คือ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยสหประชาชาติ (คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน) และได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ในปี พ.ศ. 2532 และได้กำหนดมาตรฐานสิทธิมนุษยชนของเด็ก เพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความคุ้มครองดูแลเด็กได้อย่างเหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Technology: RMIT) ระบุข้อมูลว่า การที่ศาสนจักรกำหนดให้นักบวชถือครองสถานภาพโสด หรือที่เรียกว่าศีลพรหมจรรย์ (Celibacy) เป็นปัจจัยเสี่ยงอันสูงสุดในการก่อให้นักบวชกระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก และการทำร้ายทางเพศต่อเด็กเคยมียอดพุ่งขึ้นสูงสุด แต่สามารถลดจำนวนลงได้ในช่วงปลาย พ.ศ.2513-2523 ซึ่งนั่นเป็นเพราะว่าเรื่องราวของการล่วงละเมิดทางเพศเด็กได้ถูกนำเสนอให้ปรากฏต่อเวทีสาธารณะมากยิ่งขึ้น ดังนั้น หากรัฐและสังคมได้มีการนำประเด็นของการล่วงละเมิดทางเพศเด็กให้กลายเป็นประเด็นสาธารณะได้มากเท่าไร อาจส่งผลให้มีการพูดถึงปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็กและเกิดการตระหนักรู้ในสังคมได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น

เนื่องจากปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่เกิดขึ้นในศาสนจักรเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สันตะปาปาฟรานซิสได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่าจะยกเลิกระบบบวชต่อสำนักวาติกันสำหรับภรณ์ที่ศีลล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว และได้สร้างแรงกดดันให้นักบวชในศาสนจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักบวชที่มีตำแหน่งสมณศักดิ์ชั้นสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศ ไม่ว่าจะเป็ทางตรงจากการเป็นผู้กระทำผิดเอง หรือทางอ้อมโดยการปกปิดเรื่องราวดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้ทำการเรียกประชุมสังฆราชจากทั่วทุกมุมโลก (Episcopal Conference) ในกรุงวาติกัน รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญด้านความรุนแรงทางเพศและผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการล่วงละเมิดทางเพศโดยบาทหลวง โดยจุดประสงค์ในการจัดการประชุมเป็นไปเพื่อการค้นหาแนวทางที่จริงจังสำหรับการรับประกันความปลอดภัยและการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเด็กภายในโบสถ์ ซึ่งหัวใจหลักของการประชุม คือ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความรับผิดชอบ การตรวจสอบได้ และความโปร่งใส จากการประชุมดังกล่าวได้มีการนำเสนอแนวทางในการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศเด็กขึ้น คือ ระเบียบการปฏิบัติตัวของบาทหลวง การฝึกสังเกตพฤติกรรมที่เข้าข่ายการล่วงละเมิดทางเพศ และเพิ่มช่องทางการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เข้ามตรวจสอบหากเกิดเรื่องไม่เหมาะสมขึ้นภายในโบสถ์ โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากคำแนะนำของการรณรงค์ต่อต้านความรุนแรงต่อเด็กขององค์การสุขภาพโลก และกล่าวเตือนพระสังฆราชว่าควรที่จะยกเลิกแนวความคิดในการปกปิดเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศโดยคิดว่าเป็นการปกป้องชื่อเสียงของพระศาสนจักร

3. สมมติฐานงานวิจัย (Assumption)

เด็กที่เข้าทำการบวชทุกคนจำต้องตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยนักบวชในศาสนสถาน อันเนื่องมาจากการตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่อาจปกป้องตนเองหรือต่อรองได้ แม้จะมีกฎหมายและมาตรการที่กำหนดถึงความผิดในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศเด็กแล้ว แต่ก็ยังขาดมาตรการหรือกลไกบางอย่างในทางป้องกัน ที่ทำให้ปัญหาเดิมยังคงเกิดขึ้นซ้ำซากและตลอดมา หากได้มีการศึกษามาตรการทางกฎหมายและกลไกในศาสนาอื่นหรือรัฐอื่น อาจค้นพบแนวทางที่สามารถนำมาพัฒนาและปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายและกลไกของรัฐไทย หรืออาจได้เรียนรู้ข้อสังเกตและบทเรียนที่เกิดจากประสบการณ์อันล้มเหลวจากมาตรการบางประการได้

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้มุ่งศึกษาปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กโดยนักบวชในศาสนสถาน โดยจะทำการศึกษาเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย รวมไปถึงการเสาะแสวงหามาตรการทางกฎหมายและกลไกในการป้องกันเหยื่อทั้งที่มีในประเทศและต่างประเทศ โดยจะทำการรวบรวมและศึกษาเรื่องราวที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เกิดขึ้นในช่วงเวลา พ.ศ.2546 - 2562 เนื่องจากประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2546 จึงถือได้ว่าประเทศไทยได้มีการอนุวัติการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการให้คำมั่นของประเทศไทยว่าจะปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างเป็นทางการ

1. การรวบรวมข้อมูล จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) จากแหล่งข้อมูลดังนี้ คือ ข้อมูลระดับปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ชาวที่ปรากฏอันเกี่ยวข้องกับ การล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวช และศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ ส่วนข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) จะเป็นการศึกษาผ่านเอกสารทางวิชาการ บทความทางวิชาการ รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่าน การศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวช รวมไปถึง เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการป้องกันกลุ่มเสี่ยงจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยนักบวช และวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ ว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถที่จะป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่อาจเกิดขึ้นได้หรือไม่ เพื่อที่จะเสาะแสวงหาถึงมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวชที่มีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

การล่วงละเมิดทางเพศเด็กโดยนักบวชในสังคมไทยยังคงเกิดขึ้นอยู่เป็นระลอก แม้ว่าจะได้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายในทางป้องกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงมาตรการในเชิงคุ้มครองเด็กอย่างกว้าง ถูกใช้เป็นเพียงกรอบแนวคิดและไม่ได้มีการลงโทษจริง ส่วนในประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติเอาไว้ว่าการล่วงละเมิดทางเพศเด็กเป็นความผิดนั้น ในอดีตมิได้มีการบัญญัติถึงการใช้สถานะหน้าที่หรือตำแหน่งในการล่วงละเมิดเด็กซึ่งเป็นเหยื่อแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อเด็กถูกนักบวชกระทำการล่วงละเมิดทางเพศ จึงเป็นเหตุให้สามารถปรับใช้เข้ากับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กในกรณีปกติที่เป็นบุคคลธรรมดากระทำเท่านั้น ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะการบัญญัติไม่ชัดเจนของประมวลกฎหมายอาญา กลไกในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมไปถึงวัฒนธรรมทางสังคมที่ส่งผลและหล่อหลอมให้รัฐและองค์กรศาสนาไม่อาจควบคุมและดำเนินการลงโทษกับนักบวชผู้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาในปี 2562 ได้มีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 โดยเพิ่มกรณีของเด็กที่ถูกกระทำการล่วงละเมิดทางเพศว่าหากเป็นการกระทำในขณะที่อยู่ภายใต้อำนาจของผู้กระทำด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเพิ่มขึ้น โดยบทบัญญัติดังกล่าวสามารถที่จะนำมาปรับใช้กับกรณีของการที่นักบวชกระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กในศาสนสถานได้

แต่ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดถึงความผิดในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศเด็กแล้วก็ตาม แต่ยังคงขาดมาตรการหรือกลไกในทางป้องกัน โดยมีได้มีการสร้างหลักประกันไว้ว่าเด็กทุกคนจะปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศตลอดเวลาที่ ยังคงอยู่ในศาสนสถาน ซึ่งหากทางภาครัฐและองค์กรศาสนาได้มีการสร้างมาตรการตรวจสอบและคัดกรองประวัติผู้ที่จะเข้าทำการบวช รวมไปถึงตรวจสอบสถานการณ์ภายในวัดอย่างถี่ถ้วนอย่างเป็นระบบ และอาจเพิ่มช่องทางในการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เข้ามา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตรวจสอบหากเกิดเรื่องไม่เหมาะสมขึ้น ก็อาจช่วยลดปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดสถานการณ์เลวร้ายดังกล่าวขึ้นได้ อีกทั้งหากรัฐและสังคมได้นำประเด็นของการล่วงละเมิดทางเพศเด็กเหล่านี้ให้กลายเป็นประเด็นสาธารณะ อาจส่งผลให้มีการพูดถึงปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็กและเกิดการตระหนักรู้ในสังคมได้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การล่วงละเมิดทางเพศเด็กนั้นเป็นที่ชัดเจนว่าเป็นการทำร้ายเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างร้ายแรง ซึ่งขัดต่อหลักการในเรื่องสิทธิเด็กและหลักสิทธิมนุษยชนสากล ในส่วนทางด้านร่างกายนั้น สามารถเห็นได้ชัดและอาจรักษาให้หายขาดได้ แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจของเด็กนั้นเป็นปัญหาต่อเนื่องที่มองไม่เห็นด้วยตาแต่อาจฝังลึกลงไปจิตใจ และส่งผลร้ายในภายหลังอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ แต่ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็กดังกล่าว กลับถูกผู้คนในสังคมมองข้าม โดยมองว่าเด็กชายนั้นไม่ได้รับความเสียหายเท่ากับเด็กหญิง และมักที่จะเลือกไม่ดำเนินการทางกฎหมายใด ๆ ต่อนักบวช โดยสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้นักบวชสามารถกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อไปได้อย่างไม่มีความผิด คือวัฒนธรรม ความเชื่อ และวาทกรรมในสังคมที่ทำให้เชื่อว่าสถาบันศาสนาและนักบวชเป็นสิ่งบริสุทธิ์ และหากนักบวชรายใดเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคมด้วยแล้ว ยิ่งเป็นเหตุให้นักบวชเหล่านั้นยังสามารถเพิ่มปัจจัยในการล่วงละเมิดทางเพศเด็กต่อไปได้อีก

เพื่อต้องการที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ผู้ใหญ่ในสังคมทุกคนล้วนมีหน้าที่ในการปกป้องเด็กทุกคนจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เพราะเด็กคือผู้ที่ไม่สามารถมีอำนาจต่อรองได้เทียบเท่าผู้ใหญ่ไม่ว่าจะด้วยสภาพร่างกายหรือจิตใจ รัฐซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีหน้าที่ในการรับรองถึงสิทธิดังกล่าวและปกป้องเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยจำเป็นต้องสร้างมาตรการทางกฎหมายในการปกป้องเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากนักบวชในทุกรูปแบบที่อาจเกิดขึ้น ไม่ว่าจะด้วยการคัดกรองผู้ที่เข้ามาทำการบวชเป็นนักบวช การตรวจสอบระบบการจัดการดูแลศาสนสถาน คอยสอดส่องสถานการณ์ภายในวัด ซึ่งอาจช่วยลดปัจจัยเสี่ยงในการที่เด็กจะถูกล่วงละเมิดทางเพศจากนักบวชในศาสนสถานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐและองค์กรศาสนาควรเพิ่มมาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบคัดกรองผู้ที่เข้าทำการบวช
2. รัฐและองค์กรศาสนาควรเพิ่มช่องทางในการร้องเรียนถึงปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ที่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่าเด็กจะได้รับการปกป้องและเยียวยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. รัฐและองค์กรศาสนาควรเพิ่มช่องทางในการตรวจสอบประวัติของนักบวชทั่วประเทศ ที่สังคมสามารถตรวจสอบและรับรู้ได้ว่าศาสนสถานใดมีนักบวชที่เคยกระทำความผิดดังกล่าวอยู่บ้าง
4. รัฐและเอกชนควรมีการนำเสนอถึงปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็กที่เกิดขึ้นให้กลายเป็นประเด็นสาธารณะและเกิดความตระหนักรู้ในสังคม เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้หมั่นตรวจสอบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน ซึ่งอาจช่วยลดปัจจัยเสี่ยงในการเกิดเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก และสร้างความเข้าใจในสังคมว่าการล่วงละเมิดทางเพศนั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับเด็กทุกคน โดยมองข้ามวาทกรรมว่าศาสนาและนักบวชคือสิ่งบริสุทธิ์ แต่เป็นองค์กรและบุคคลที่สามารถตรวจสอบได้ผ่านมาตรการทางกฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล ทักษณกุลพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงในการวิจัยจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายและสังคมต่อไป

ขอขอบพระคุณเป็นประโยชน์ทั้งหมดเหล่านี้ให้เป็นความกตัญญูตเวทีตาคุณแต่บิดา มารดา และพี่สาว ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2558). เส้นทางชีวิตของสามเณรและเด็กวัด กรณีศึกษา วัดในเขตพระนครและดุสิต กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2554). ปาฐกถา 60 ปี เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.

ปิยะฤทธิ์ พลายนณี. (2562, มกราคม 23). นิทซ์เซ่: ในทัศนะ....หนึ่ง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://piyarith-tell.blogspot.com/2013/09/blog-post.html>

พระปริยพงษ์ คุณปัญญา. (2553). ปัญหาการล่วงละเมิดจริยธรรมของพระภิกษุสามเณรในสังคมไทยศึกษา เฉพาะกรณีการก่อก่อคดีทางโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).

วิลาสินี พิพิธกุล. (2562, กุมภาพันธ์ 27). เมื่อ “ผู้ชาย” ถูกกลืนกลาม การคุกคามทางเพศที่รุนแรง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/qol/detail/9480000086211>

สมบูรณ์ วัฒนนะ. (2561, ธันวาคม 10). ปรัชญาอัตถิภาวนิยมของฟรีดริค นิตเซ่ (Friedrich Nietzsche). [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://buddhistphilo.blogspot.com/2010/09/friedrich-nietzsche-1844-1900.html>

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2552). คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์: จากวาทกรรมของอัตบุคคล ถึงจุดเปลี่ยนของอัตตา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Matthew Abrahams. (2019, August 10). Shambhala Investigation: Leader Sakyong Mipham Rinpoche Likely Committed Sexual Misconduct. [BLOG]. Retrieved from <https://tricycle.org/trikedaily/shambhala-investigation/>

Seksanrutl. (2562, มกราคม 24). แนวคิดของฟูโกต์ว่าด้วยการศึกษาแบบโบราณคดี: Archaeology method. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://phdcommunication.wordpress.com/2013/02/28/แนวคิดของฟูโกต์ว่าด้วย>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสถานีตำรวจบางขุนนนท์

กรุงเทพมหานคร

ธิตยา ร่มศรี¹, กิตติธเนศ กุลธนฐิติพงศ์²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²ร.ต.ต. สังกัดสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก,

E-mail : S59123450005@ssru.ac.th¹, patcharanan0917102105@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (LSD)

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการประชาชน และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ทัศนคติ, การให้บริการประชาชน, การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่, สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The attitude of the population toward the police work

Bang Khun Non police station, Bangkok

Thitiya Romsri¹, Kittitanet Kultanathitiphong²

¹Brach Police Administration under the Suan Sunandha Rajabhat University,

²Mueang Phitsanulok Police Station,

E-mail : S59123450005@ssru.ac.th¹, patcharanan0917102105@gmail.com²

Abstract

The purposes of this research were (1) to examine the attitude of population toward the police work. (2) to compare the attitude of population toward the police work ,Classified by personal factors. And (3) to find out about the suggestion of the police work at Bang Khun Non police station, Bangkok. A simple consisted of 400 from the population that live in the area of responsibility of Bang Khun Non police station, Bangkok by using the questionnaire. The data were analyzed by using frequency percentage, mean and standard deviation t-test and one way ANOVA, when found that there is a difference, then test the comparison of the mean pairs.

The results showed that the satisfaction on the attitude of population that toward the police work were good at the level. When considering in each aspect including the provision of public services and the operational aspects of the officers, with both sides at a high level when considering the details include the services and the work performance of the staff. The both sides at a high level, the simple test results showed that the people with different levels of education, sex, age and average of income. The attitude towards the performance of the police officers at Bang Khun Non police station in Bangkok was not different.

Keywords : Attitude, The public service, Performance of the officers, Bang Khun Non police station

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

จากนโยบายกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนในด้านเศรษฐกิจตกต่ำ เพื่อเพิ่มความมั่นใจและสร้างความอบอุ่นใจให้แก่ประชาชน โดยยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมถึงมาตรการในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างเคร่งครัด การให้บริการงานตำรวจเป็นข้อมูลที่สำคัญในการปรับปรุงสำนักงานตำรวจแห่งชาติในแต่ละครั้ง ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว ถือว่าประชาชนมีส่วนสำคัญในการชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การจะพัฒนาหรือปรับปรุงหน่วยงานของรัฐ ข้อมูลพื้นฐานมาจากความคิดเห็นของประชาชนในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการบริการ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาทีหลัง การปรับปรุงด้านการบริการ เช่น ปรับโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ และเพิ่มงบประมาณให้พอเพียงกับหน่วยงานของรัฐ การปฏิบัติงานในองค์กรย่อมมีปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน เทคนิคในการบริหารงาน ทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจในการทำงานหรือขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น ถ้าพนักงานมีขวัญและกำลังใจดี พวกเขาจะเกิดความมุ่งมั่น พร้อมทั้งจะอยู่เพื่อพัฒนางานและหน่วยงานอย่างเต็มที่ ในทางกลับกันถ้าหากขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน พวกเขาจะไม่กระตือรือร้นในการทำงาน ส่งผลกระทบให้การทำงานช้าลง ขาดคุณภาพในการทำงาน อรุณ รักธรรม (2523) ได้กล่าวว่า “ขวัญนั้นมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นอันมาก โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานในองค์กรที่เป็นข้าราชการ ขวัญของข้าราชการจะสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างมาก ถ้าข้าราชการมีขวัญไม่ดีย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมและหย่อนสมรรถภาพในการพัฒนาประเทศ” พฤติกรรมของข้าราชการ มาจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศที่ผ่านมา รัฐบาลปัจจุบันมีแผนการพัฒนาระบบราชการ เป็นนโยบายสำคัญ เพื่อให้ข้าราชการเป็นรากฐานและกลไกสำคัญในการที่จะฟื้นฟูวิกฤตของประเทศในด้านต่างๆ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ การตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะนำปัญหาและผลกระทบมาปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและทำให้ชุมชนรู้จักการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างดี เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยมีความสนใจจะศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาด้านการทำงานของสถานีตำรวจบางขุนนนท์ ที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ไม่เต็มความสามารถ อาจทำให้ผลการปฏิบัติงานนั้นไม่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านบวกและลบ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

แนวคิดทฤษฎีและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายทัศนคติ

ศักดิ์ไทย สุรกิจวร (2545) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิดความรู้สึกและแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคลสิ่งของสถานการณ์ต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งและสภาวะความพร้อมทางจิตใจนี้จะต้องอยู่นานพอสมควร

พงศ์ หรดาล (2540) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึก ท่าที ความคิดเห็นและพฤติกรรมของคนที่มาต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร กลุ่มคน องค์กรหรือสภาพแวดล้อมอื่นๆ โดยแสดงออกในลักษณะของความรู้สึกหรือท่าทีในทางยอมรับหรือปฏิเสธ

ธงชัย สันติวงษ์ (2542) ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง สิ่งที่เราทำการอธิบายด้วยวิธีการอ้างอิงถึงสิ่งที่อยู่ในความนึกคิดของผู้บริโภคที่เป็นเหตุทำให้มีผลกระทบต่อแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกจากความหมายของทัศนคติก่อมาทั้งหมด

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นไปในทิศทางที่สม่าเสมอโดยมีองค์ประกอบในการเกิดทัศนคติ 3 ส่วน คือ

1. ส่วนของความเข้าใจ (Cognitive Component)
2. ส่วนของความรู้สึก (Affective Component)
3. ส่วนของพฤติกรรม (Behavior Component)

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวหนึ่งทาง จิตวิทยาสังคม และการสื่อสารและมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลายสำหรับการนิยามคำว่า ทัศนคติ นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวความคิดไว้ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อุทุมพร จามรมาน (2530) ทักษะคิดเป็นสภาวะทางจิตที่กำหนดการคิดที่มีพื้นฐานมาแล้วโดยมีองค์ประกอบ คือ

1. ความรู้สึก เช่น การชอบหรือไม่ชอบคนนั้น หรือ สิ่งนั้น
2. ความรู้สึกหรือความคิด เช่น ความรู้สึกเกี่ยวกับคนนั้น สิ่งนั้น เรื่องนั้น
3. การกระทำ หรือพฤติกรรม เช่น ความตั้งใจจะแสดงกริยาที่เกี่ยวกับคนนั้น หรือสิ่งนั้นๆ

ศักดิ์ สุทรเสณี (2531) กล่าวว่า ทักษะคิด ที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคลว่าทักษะคิด คือ

1. ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก หรือการมีอคติของบุคคล ในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา
2. ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี หรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด
3. ด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมที่จะตอบสนองจากคำจำกัดความต่างๆเหล่านี้ จะเห็นได้ว่ามีประเด็นร่วมที่สำคัญดังนี้ คือ

1. ความรู้สึกภายใน
2. ความพร้อม หรือแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทักษะคิด เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้น โดยสรุป ทักษะคิดในงานที่นี้เป็นเรื่องของจิตใจ ทำที่ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อข้อมูลข่าวสาร และการเปิดรับรายการกรองสถานการณ์ที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทักษะคิดมีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาจะเห็นได้ว่าทักษะคิดประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้นออกมาโดยทางพฤติกรรม

บทบาทและหน้าที่ของตำรวจ

วิสุทธิ์ กิตติวัฒน์ (2528) กล่าวว่า ตำรวจมีบทบาทสำคัญยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งในการปฏิบัติภารกิจของตำรวจนั้น ตำรวจมิได้ดำเนินการอย่างโดดเดี่ยว แต่อยู่ภายใต้สภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆของสังคม ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร กฎหมายและเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งแวดล้อมต่างๆเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์กับประชาชนหรือชุมชน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับตำรวจ โดยเฉพาะในการปกครองระบบประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าตำรวจต้องรับใช้ประชาชนและสังคม เพราะตำรวจนั้นได้รับงบประมาณที่เก็บจากภาษีของประชาชนตำรวจจึงต้องยอมรับความเจ็บปวดที่จะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะเรียนรู้ว่าประชาชน หรือชุมชนต้องการอะไรจากบริการของตำรวจ และพยายามที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน ซึ่งในความพยายามของตำรวจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนนั้นลักษณะหน้าที่หลักของตำรวจคือ เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agents) ซึ่งเป็นผู้ควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้อยู่ภายใต้กรอบหรือระเบียบที่สังคมนั้นๆกำหนดให้ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกในสังคมอยู่กันอย่างเป็นปกติสุขหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นผู้ปกป้องรักษามิให้กฎหมายของสังคมถูกละเมิดและทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองหน้าที่ของตำรวจทั่วไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพรัช พงษ์เจริญ (2540) ศึกษาวิจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจ พบว่าในงานวิจัยส่วนใหญ่ได้ผลออกมาในลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ

1. ต้องการให้ตำรวจมีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน เอาใจเขามาใส่ใจเรา สร้างความรัก ความสัทธา และความเชื่อถือไว้วางใจให้เกิดกับประชาชนผู้มาใช้บริการอันจะเป็นการลดช่องว่างความเห็นห่างที่มีอยู่ให้หมดไป หรือเหลือน้อยที่สุด
2. ต้องการให้ตำรวจเจาะลึกอยู่เสมอมา เกียรติยศ ศักดิ์ศรี และความภาคภูมิใจทั้งหลายทั้งปวงของตำรวจในทุกวันนี้มีประชาชนเป็นผู้ยกย่องให้เกียรติ สนับสนุน และให้กำลังใจ
3. ต้องการให้ตำรวจเป็นมิตรกับประชาชน ไม่ทำตัวเป็นนายประชาชน ไม่เป็นแก๊งพวกพ้อง ไม่ประพฤติและปฏิบัติตัวเหนือกฎหมาย
4. ต้องการให้ตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมาย ไม่เป็นโจรสลัดเอง ไม่ไปคุ้มครองแหล่งอบายมุข หรือสถานที่ผิดกฎหมายต่างๆ ไม่ดื่มและเมาสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่
5. ต้องการให้ตำรวจเติมไปด้วยจิตสำนึกของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ และมีวิญญูณของความเป็นตำรวจอาชีพ ปฏิบัติงานเพื่อพิทักษ์รับใช้และให้บริการแก่ประชาชนด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม เสมอภาค ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย และไม่หวังค่าตอบแทนใดๆ

ณัฐธนต์ ประชาอนุวงศ์ (2547) ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อตำรวจนครบาล เพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อตำรวจนครบาล อันจะทำให้ทราบถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรมสถานีตำรวจ และการให้บริการของตำรวจนครบาล ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาประชากรกลุ่มเป้าหมายในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาล 9 สถานี

จากจำนวนสถานีตำรวจนครบาลทั้งหมด 87 สถานี เป็นขอบเขตในการเก็บข้อมูล สำหรับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ S.D. ในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test และ F-test โดยการทดสอบสมมติฐานกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า

1. ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจในการแสดงทัศนคติต่อบุคลิกภาพ และ พฤติกรรมของตำรวจนครบาล
2. ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจในการแสดงทัศนคติต่อสถานีตำรวจนครบาล
3. ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความพึงพอใจปานกลาง ต่อการให้บริการของตำรวจนครบาล
4. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ การศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพ และ พฤติกรรมของตำรวจนครบาลที่แตกต่างกัน
5. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อสถานีตำรวจนครบาลที่แตกต่างกัน
6. กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ การศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของตำรวจนครบาลที่แตกต่างกัน

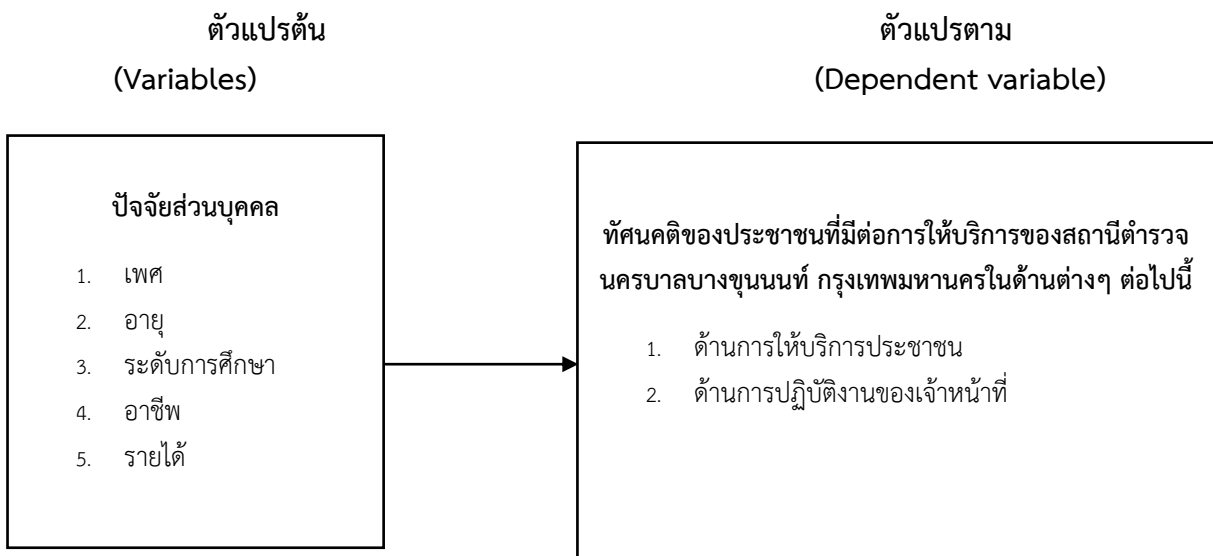

7. ในส่วนสุดท้ายได้มีข้อเสนอแนะการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรม และสถานีตำรวจนครบาล เพื่อประชาชนมีทัศนคติที่ดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งข้อเสนอแนะในด้านการให้บริการของตำรวจนครบาล ที่จะช่วยให้ประชาชนได้มีความพึงพอใจต่อการให้บริการมากขึ้นกว่านี้

สรุเชษฐ ทองขุนนา (2541) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้มาติดต่อใช้บริการสถานีตำรวจนครบาล อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน : ศึกษากรณีสถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน จากการศึกษาพบว่าประชาชนผู้มาใช้บริการที่สถานีตำรวจนครบาลอยู่ในระดับพอใจ เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการปรับปรุงพัฒนาตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชนพบว่ากิจกรรมการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และกิจกรรมการปรับปรุงสถานที่ทำการและสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจของประชาชนผู้มาติดต่อใช้บริการที่สถานีตำรวจ ส่วนกิจกรรมการปรับปรุงการทั่วไปจากการศึกษาไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชน ผู้มาติดต่อใช้บริการที่สถานีตำรวจ และมีข้อเสนอแนะคือจะต้องสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบให้แก่ตำรวจ ปรับปรุงบทบาทค่านิยมจากผู้ปกครองเป็นผู้ให้บริการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมต่างๆของสถานีตำรวจ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริการ ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหวังของตำรวจผู้ให้บริการและประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งก็เป็นไปตามความมุ่งหวังของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาสถานีตำรวจทุกแห่งให้เป็นโรงพักเพื่อประชาชน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีผลต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร” จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีทัศนคติของ ธงชัย สันติวงษ์ (2542) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดด้านการให้บริการของประชาชน จากแนวคิดทฤษฎีทัศนคติของ ดวงเดือน พันธุนาวิณ (2531) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.1 เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 มีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8

2. ความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.966 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการให้บริการประชาชน ค่าเฉลี่ย 4.045 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ค่าเฉลี่ย 3.966 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ก็ยังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ระดับความพึงพอใจของประชาชน ภาพรวม จากตัวชี้วัด 2 ด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน ตามตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์

ความพึงพอใจของประชาชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ด้านการให้บริการประชาชน	4.045	.4367	มาก
2. ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	3.887	.4628	มาก
รวม	3.966	.3919	มาก

- การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์
 - จำแนกตามเพศ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .510 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่ใช้บริการสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ ไม่แตกต่างกัน
 - จำแนกตามอายุ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .093 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน การใช้บริการสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ ไม่แตกต่างกัน
 - จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน
 - จำแนกตามอาชีพ พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .087 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน การใช้บริการสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ ไม่แตกต่างกัน
 - จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ทักษะคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการเป็นการปฏิบัติงานการป้องกัน จึงเน้นการประชาสัมพันธ์และเสียงตามสายโดยใช้สถานีวิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางให้ประชาชนได้ทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่บางขุนนนท์และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อที่จะได้ป้องกันตนเองก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์จะเกิดขึ้น และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร มีความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิสุทธิ กิตติวัฒน์, 2528 : 47) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของเจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่ สาขาอ้อยภาสว่าง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในด้านการบริการทั่วไป การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอำนวยความสะดวกยุทธธรรมทางอาญา การควบคุมและการจัดจราจร การประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของประชาชน การปรับปรุงสถานที่ทำการและสภาพแวดล้อม และการบริหารงานและปกครองบังคับบัญชา จากการศึกษาพบว่า มีประชาชนผู้มารับการบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยภาพรวม และรายได้อยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจของประชาชนผู้มาใช้บริการต่อการให้บริการของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กับการบริการทั่วไป คือการอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำปรึกษาและการดำเนินงานอื่นๆให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการประชาชน ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับมาก เพราะ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้าใจประชาชน ประชาชนจึงนึกถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นที่พึ่งแรกในยามเดือดร้อน เจ้าหน้าที่สามารถคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน เจ้าหน้าที่บริการเกี่ยวกับความปลอดภัย ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อุทุมพร จามรมาน, 2530 : 138) ได้ศึกษา การประเมินผลโครงการตำรวจชุมชนประจำตำบลในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมโครงการตำรวจชุมชนช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง และผู้อื่นในท้องถิ่นของตนเอง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจสามารถทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจตอบสนอง และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งแบ่งเบาภารกิจของสถานีตำรวจหลักในด้านการบริการ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การบริการอำนวยความสะดวกยุทธธรรมให้กับประชาชนในชุมชนที่ห่างไกลจากสถานีตำรวจหลัก และประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งและแบ่งเป็นรายด้านในการอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 1 ด้านการให้บริการประชาชน สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ประชาชนมักเข้าใจ รู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นที่พึ่งแรกในเวลาทีประชาชนเดือดร้อน สามารถคุ้มครองและมีความยุติธรรมในการให้บริการ และบริการด้วยความเต็มใจ สะดวก รวดเร็วในเรื่องความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรเชษฐกร ทองขุนนา, 2541) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้มาติดต่อใช้บริการสถานีตำรวจนครบาลอันเนื่องมาจากโครงพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชนศึกษารณีสถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน จากการศึกษาพบว่าประชาชนผู้มาใช้บริการที่สถานีตำรวจนครบาลอยู่ในระดับพอใจ เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการปรับปรุงพัฒนาตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พบว่า กิจกรรมการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และกิจกรรมการปรับปรุงสถานที่ทำการและสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจของประชาชนผู้มาติดต่อใช้บริการที่สถานีตำรวจ ส่วนกิจกรรมการปรับปรุงการบริการทั่วไป จากการศึกษาไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชน ผู้มาติดต่อใช้บริการที่สถานีตำรวจ และมีข้อเสนอแนะคือจะต้องสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบให้แก่ตำรวจ ปรับปรุงบทบาทค่านิยมจากผู้ปกครองเป็นผู้ให้บริการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมต่างๆ ของสถานีตำรวจ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริการ ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหวังของตำรวจผู้ให้บริการและประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งก็เป็นไปตามความมุ่งหวังของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาสถานีตำรวจทุกแห่งให้เป็นโรงพักเพื่อประชาชน

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 2 ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สรุปลงโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเพื่อทราบถึงความรู้สึกของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและศึกษาความสัมพันธ์ ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อภาพพจน์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัมปนาท ปานสุวรรณ, 2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จากการศึกษาพบว่า ในด้านการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของตำรวจการสนใจกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การมีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับประชาชนได้ดี และความยุติธรรมอยู่ในระดับดี และมีทัศนคติต่อความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความพึงพอใจของประชาชน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการให้บริการอย่างทันเวลา การให้บริการอย่างเสมอภาค การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอย่างก้าวหน้า

การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า

1. จากสมมติฐาน ของการวิจัยที่ว่าประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร รวมทั้ง 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จากการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าเพศไม่เกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร หากพิจารณาความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยุทธการ ประพันธ์, 2558 : 78) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการของเจ้าหน้าที่ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการให้บริการแก่ผู้มารับบริการด้วยความเอาใจใส่ในระดับเดียวกันทั้งที่เป็นเพศชายและเพศหญิง ได้รับบริการในลักษณะเดียวกันจึงทำให้ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน

2. จากสมมติฐานของการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ แตกต่างกัน มีทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ประชาชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ได้รับบริการได้เท่าเทียมกันอาจมีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกันโดยยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วัดผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะประชาชนได้รับการบริการที่เท่าเทียมของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิภาวรรณ นาคเปี่ยม, 2552 : 28) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ด้านอายุ และอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่ดีจากองค์การบริหารส่วนตำบลหลักช้าง โดยไม่คำนึงถึง อายุ และอาชีพ จึงไม่มีผลทำให้ความพึงพอใจผู้ใช้บริการมีความแตกต่างกัน พบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จากผลวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร รวมทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติแตกต่างกัน เป็นไปได้ว่าผู้ที่มารับบริการเหล่านี้มีความคาดหวังในการเข้ารับบริการที่แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัมปนาท ปานสุวรรณ, 2553 : 133) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีความรู้กว้างขวาง มีความเข้าใจได้ดี โดยเฉพาะความรู้เท่าทันเรื่องระบบราชการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย จึงมีมุมมองและประเด็นความคาดหวังในตัวเจ้าพนักงานหลายมุมมองมากขึ้นและแตกต่างจากผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ เมื่อมีมุมมองด้านวิชาการ ระเบียบกฎหมายก็มีความคาดหวังมากขึ้น ก็ย่อมมองเห็นจุดด้อย จุดผิดพลาดที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มากขึ้น

4. จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จากผลวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม แตกต่างกัน จากผลวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ผู้ที่ได้รับการส่วนใหญ่เป็นนักเรียน / นักศึกษา เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาดูแลความปลอดภัยและดูแลการจราจรให้กับประชาชน และรักษาความสงบเรียบร้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภัทร เรื่องศรี, 2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา แตกต่างกัน ประชาชนที่มารับบริการของสถานีตำรวจภูธรคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ได้รับการบริการไม่ค่อยดี เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเอาใจใส่อย่างทั่วถึง จึงทำให้มีความพึงพอใจ แตกต่างกัน

5. จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จากผลวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นนท์ กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (รุจิگانต์ ทองแถม, 2550: บทคัดย่อ) เรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง แตกต่างกันไป เพราะประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคาดหวังคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน จึงส่งผลให้ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด แตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรเพิ่มการจัดกิจกรรมภายในชุมชนระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
2. ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งด้านที่เป็นข้อเท็จจริงและความรู้สึก ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
3. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็น ร้องเรียนเกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานต่อไปได้
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ข้อมูลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ อาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษารายงานการวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างรายงานการวิจัยมาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านของสาขาการบริหารงานตำรวจ ที่ให้ความสะดวกด้านอำนวยความสะดวก และประสานงาน ในการทำรายงานวิจัยให้ผู้เขียนมาตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำรายงานการวิจัยของผู้เขียนครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบคุณประชาชนในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้รายงานวิจัยสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

ณัฐนันต์ ประชาอนุวงศ์. (2547). **ทศนคติและความพึงพอใจของประชาชนกรุงเทพมหานครที่มีต่อตำรวจนครบาล**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ดวงเดือน พันธุนาวิณ. (2531). การวัดและการการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2542). **พฤติกรรมบุคคลในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- พงศ์ หรดาล. (2540). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพรัช พงษ์เจริญ. (2540). **ตำรวจไทยอนาคต (พิมพ์ครั้งที่3)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน.
- วิสุทธิ กิตติวัฒน์. (2528). การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนของตำรวจ. สามมิติของกรมตำรวจใหม่ในทศวรรษใหม่ในทศวรรษใหม่. **เอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ อันดับที่ 50**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). **ความหมายของทัศนคติ**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์.(2542). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิสิทธ์พัฒนา จำกัด.
- สุรเชษฐ์ ทองขุนนา. (2541). “ความพึงพอใจของประชาชนผู้มาติดต่อใช้บริการสถานีตำรวจนครบาลอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน : ศึกษากรณีสถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- อุทุมพร จามรมาน. (2530). **ทัศนคติกับการวัดการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณ รักธรรม. (2523). **การพัฒนาองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การแสดงออกทางอารมณ์และการสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์ ในมิวสิควิดีโอวงโลโมโซนิค (Lomosonic)

พีรณัฐ ผิวขำ¹, พราว อรุณรังสีเวช*²

¹สาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²สาขาวิชานิเทศศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

Email : ¹peeranat_frank@hotmail.com, *²parunran@nyit.edu (Corresponding author)

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนี้ มิวสิควิดีโอเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรับชมซ้ำ ๆ ได้ สื่อดังกล่าวมีความสามารถในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของเพลงควบคู่กับการเล่าเรื่องของตัวละครได้เป็นอย่างดี งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารทางอารมณ์ของตัวละครและการสื่อสารทางสัญลักษณ์ของมิวสิควิดีโอวงโลโมโซนิค (Lomosonic) การวิเคราะห์ที่รวบรวมได้ถูกนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์มิวสิควิดีโอจำนวน 15 เพลง ซึ่งถูกคัดเลือกโดยต้องมีตัวละครแสดงร่วม มิใช่มีแต่สมาชิกวงดนตรีแสดงเท่านั้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการแสดงอารมณ์มักอยู่ใน 3 ช่วงของการเล่าเรื่อง คือ ก้าวร้าว โดดเดี่ยว และสำนึกผิด ความก้าวร้าวของตัวละครชายมักทำให้เกิดการยุติความสัมพันธ์ ความก้าวร้าวบ้างถูกแทนด้วย สี และ ไฟ ความโดดเดี่ยวถูกแสดงโดยตรงเมื่อตัวละครอยู่คนเดียวและครุ่นคิด หรือใช้สิ่งอื่น ๆ มาเปรียบเทียบ เช่น ทะเลกว้างใหญ่ ถนนที่ไม่มีรถรา ส่วนการสำนึกผิด ตัวละครชายที่อกหักและสำนึกผิดได้ มักไม่ได้พบกับความสุขในตอนจบ แตกต่างจากตัวละครที่สำนึกผิดที่ทอดทิ้งมารดา ซึ่งได้รับความสุขในตอนจบเมื่อกลับไปหามารดา ผู้วิจัยเสนอแนะให้ผู้ผลิตมิวสิควิดีโอและศิลปินผสมผสาน การเล่าเรื่อง การใช้สัญลักษณ์สื่อความหมาย และการแสดงออกทางอารมณ์ เพื่อให้ได้การสื่อสารที่สมบูรณ์จากศิลปินไปสู่แฟนเพลง นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้ใช้สื่อมิวสิควิดีโอเป็นส่วนในการขับเคลื่อนสังคม เพื่อสอนผู้ชมให้ทำดี เช่น ให้ตัวละครได้รับผลดีหลังจากสำนึก เป็นต้น

คำสำคัญ : มิวสิควิดีโอ, อารมณ์, สัญลักษณ์, ร็อค

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การเล่าเรื่องราวผ่านทางมิวสิกวิดีโอ (Music Video) ในปัจจุบันมีความแพร่หลายเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรคในรูปแบบความบันเทิงหรือในรูปแบบของทางการค้า สื่อประเภทนี้สามารถเปลี่ยนแนวความคิดของผู้บริโภคในด้านทัศนคติตลอดจนการใช้ชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคสื่อจะรับชมซ้ำ ๆ เมื่อต้องการฟังเพลง นอกจากเพลงและมิวสิกวิดีโอแล้ว อาจมีเพียงวิดีโอเกมส์เท่านั้นที่ผู้บริโภคสื่อนิยมเล่นซ้ำ ส่วนสื่อบันเทิงชนิดอื่น อย่างภาพยนตร์ ละคร การ์ตูน รายการโทรทัศน์ ล้วนไม่ค่อยมีการบริโภคซ้ำเป็นครั้งที่สองเลย (Anderson & Warburton, 2012) ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเนื้อหาการถ่ายทอดทางอารมณ์ของมิวสิกวิดีโอ ไม่ว่าจะผ่านทาง การแสดงออกทางกายหรือสีหน้าของตัวละคร หรืออาจแสดงออกผ่านทางสัญลักษณ์ ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับคือข้อเสนอแนะในการสร้างมิวสิกวิดีโอที่สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้ดี และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยเกี่ยวกับมิวสิกวิดีโอของวงดนตรีที่มีชื่อเสียงต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

(1) การถ่ายทอดทางอารมณ์ผ่านทางภาพยนตร์

การถ่ายทอดทางอารมณ์ในภาพยนตร์เกิดจากการเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ (แซ มังกรวงษ์, 2555) และการใส่เสียงประกอบเพื่อเป็นการทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (พรนิมิต ธีราช และ ภัสวสินี นิติเกษตรสุนทร, 2559) โดยจะมีการแสดงออกทางสีหน้าของตัวละครเพื่อเพิ่มความ “อิน” หรือจินตนาการร่วม (Arunrangsiwed, Bunyapukkna, Ounpipat, & Inpayung, 2018) โดยการใช้มุมกล้อง Close-up ที่ใบหน้าของตัวละคร (Cutting & Armstrong, 2016) มิใช่เพียงแต่ภาพยนตร์เท่านั้น ในปัจจุบันภาพยนตร์แอนิเมชันก็มีการแสดงอารมณ์ความรู้สึกด้วยเช่นกัน (ทักษิณา สุขพัทธ์, 2558)

(2) การถ่ายทอดทางอารมณ์ผ่านทางมิวสิกวิดีโอ

ดนตรีมีบทบาทกับมนุษย์ในทางอารมณ์มาเป็นเวลานาน (พลังพล ทรงไพบูลย์, 2551) เพลงมิได้เปลี่ยนอารมณ์ผู้ฟังได้เท่านั้น แต่อารมณ์ของเพลงสามารถทำให้ผู้ฟังชอบเพลงนั้น ๆ ได้อีกด้วย (Swaminathan & Schellenberg, 2015) เช่น การรู้สึกมีจินตนาการร่วมกับเนื้อเพลงและทำนองเพลง หากฟังเพลงที่มีเนื้อหาและทำนองเศร้า ผู้ฟังก็จะมีอารมณ์เศร้าตามไปด้วย (Korte, Cerci, & Williamson, 2017) โดย Bai และคณะ (2016) พบว่าการแสดงออกทางอารมณ์ในเพลงมี 2 มิติ คือ การแสดงออกทางอารมณ์ (Valence) และการแสดงออกทางร่างกาย (Arousal) เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้สึกให้กับผู้ฟังมากขึ้นจึงได้มีการผลิตเป็นสื่อในรูปแบบมิวสิกวิดีโออย่างมีศิลปะ (Shaffer, 2018) มิวสิกวิดีโอเป็นสื่อที่ช่วยเชื่อมระหว่างอารมณ์ของเพลงและการแสดงออกด้วยอวัจนภาษา (Shin, Kim & Lee, 2016) ซึ่งทำให้ผู้ฟังรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกได้ (นภมณ สว่างวิบูลย์พงศ์, ธฤต วงศ์วรจรยร์, ชัญญานาฏ เกียรติพรโอภาส, วชิราภรณ์ มยุระสาคร, วชิราภรณ์ มยุระสาคร, นิตยรัตน์ ธนะสกุลประเสริฐ, และ ชลาลย์ แต่ศิลปะสาธิต, 2560) จากการใช้ท่าทาง การแสดงทางสีหน้า การใช้สายตา เป็นต้น (มานพ ชูนิล, 2558)

(3) การแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลทั่วไป

บุคคลทั่วไปมักมีการเปลี่ยนแปลงของสภาวะทางอารมณ์ในช่วงวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ (สวณีย์ สุขเจริญ, 2553) ซึ่งส่งผลต่อระบบความคิดของตัวบุคคลและสามารถมีผลต่อไปยังสภาวะความตึงเครียดทางอารมณ์ได้ง่าย (วาริรัตน์ ถาน้อย, รุ่งนภา ภาณิตรัตน์, กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, เตชาวุธ นิตยสุทธิ, และ Thompson,

2554) ดังนั้นการมีความรักในวัยรุ่นมักมีความขัดแย้งที่เกิดจากลักษณะนิสัยและสภาวะทางอารมณ์ที่แสดงต่อกันในทางลบ (สุ่มัทนา สีนสวัสดิ์ และ พนมพร พุ่มจันทร์, 2557) เพราะลักษณะหนึ่งของบุคคลที่มีความรักคือ บุคคลนั้นมักจะให้ความสำคัญต่ออีกฝ่ายมากกว่าตนเอง (สิรินรัตน์ ศรีสรवल, 2547) เพราะฉะนั้นการมีความรักในช่วงวัยรุ่นต้องมีความเข้าใจในการยอมรับตัวตนของคนอื่นก่อน (สุญาดา ชาญนารณ, 2560)

การมีความรักควรมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี (สิริภรณ์ ระวังงาน, 2553) อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น “บุคคลที่มีความรักนั้นมักจะให้ความสำคัญต่ออีกฝ่ายมากกว่าตนเอง” จึงทำให้ความรักเป็นเหมือนการได้รับความรู้สึกที่ดีจากกันและกัน หากความรู้สึกที่ได้รับมีการเปลี่ยนแปลงไปมักจะมีผลกระทบต่อความผูกพันของอีกฝ่ายเสมอ (พงศมนัส บุศยประทีป, 2554) และอาจจะทำให้เกิดการยุติความสัมพันธ์ลงได้ โดยส่วนมากมักให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาให้กันและข้ออ้างที่ว่านิสัยของอีกฝ่ายเปลี่ยนไป (รัมภาศรี สุคนธมาน, 2554) แต่อย่างไรก็ตามต่างฝ่ายต้องทำความเข้าใจในการกระทำของตัวเอง (สุดาจันทร์ สุภาวกุล, 2548) และต้องทำการปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะความสัมพันธ์เป็นสิ่งที่สามารถยืดหยุ่นต่อกันได้ (วสพร ไชยะกุล, 2560)

จากการศึกษาของ วาริน เทพายน (2542) พบว่าเพศหญิงมักจะใช้การตัดสินใจความสัมพันธ์โดยใช้ความรู้สึกมากกว่าเพศชายโดยที่เพศชายมักจะใช้การคิดไตร่ตรอง ดังนั้นเพศหญิงและเพศชายจะมีการรับรู้ในความประทับใจต่างกัน (กัญญ์อรินท์ สีภาศรี, 2560) ต่อมาคือการที่มีการแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ใส่กัน (ปราถนา กระแสสินธุ์, 2544) จะเห็นได้ว่าในสื่อบันเทิงตัวละครเพศหญิงเมื่อมีความสัมพันธ์กับผู้ใดแล้วจะต้องตกอยู่ในอารมณ์ที่เป็นลบ (ชญาณ์ทัต วงศ์มณี, 2552) และจะแสดงอารมณ์เศร้าในตอนที่อยู่คนเดียว (วิภาดา แซ่ตั้ง, 2528)

จากงานวิจัยที่ได้อ้างอิงในการทบทวนวรรณกรรมนี้ จะกล่าวถึงมิติต่าง ๆ ของอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรัก ซึ่งเป็นอารมณ์ในลักษณะเดียวกันกับมิวสิควิดีโอส่วนใหญ่ของประเทศไทย งานวิจัยเหล่านี้กล่าวถึงสาเหตุของการยุติความสัมพันธ์ ความเครียด อารมณ์หลังจากแยกทาง ตลอดจนวิธีการดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ แม้จะมีการขัดเคืองกัน อาทิ การเข้าใจตนเอง และการยืดหยุ่นให้อีกฝ่าย ซึ่งผลการค้นพบสมัยโบราณจะพบว่าผู้หญิงใช้อารมณ์มากกว่าผู้ชาย ซึ่งแตกต่างจากเพลงไทยจำนวนมาก และเพลงต่างชาติแนวอีโม ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ชายใช้อารมณ์และอ่อนไหวกว่าผู้หญิง (Arunrangsiwed, Utapao, Bunyapukkna, Cheachainart, & Ounpipat, 2018) การศึกษาการถ่ายทอดอารมณ์ในมิวสิควิดีโอจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางอารมณ์ในมิวสิควิดีโอที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครโดยตรง
2. เพื่อระบุการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์ในมิวสิควิดีโอ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการผลิตมิวสิควิดีโอในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกมิวสิควิดีโอทั้งหมดตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวงดนตรีโลโมโซนิค (Lomosonic) โดยมิวสิควิดีโอที่ถูกเลือกจะต้องมีตัวละครอื่นที่มีชิ้นดนตรีรวมอยู่ด้วย ตัวละครดังกล่าวอาจมีส่วนในการเล่าเรื่องราวหรือไม่ก็ได้ ส่วนมิวสิควิดีโอที่ถูกคัดออกคือ มิวสิควิดีโอที่ไม่มีเรื่องราวใด ๆ และเน้นแต่การร้องเพลงหรือเล่นดนตรีของศิลปินในสถานที่ต่าง ๆ หลังจากคัดเลือกมิวสิควิดีโอตามข้อกำหนดดังกล่าว (Inclusion Criteria) จึงได้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สื่อกวีตีโอจำนวน 15 มิวสิกวิดีโอ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการ การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เพื่อวิเคราะห์การแสดงออกทางอารมณ์ของตัวละคร (Emotional) ไม่ว่าจะเป็นการแสดงท่าทางโดยตรงหรือผ่านทางสัญลักษณ์ (Symbolic) เนื่องจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทั้งสองคนได้รับชมมิวสิกวิดีโอทั้งหมดพร้อมกัน และพูดคุย ถกเถียงอภิปราย หลังจากการรับชมแต่ละชิ้นเสร็จสิ้น การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ใช้เวลาทั้งหมด 1 วันเต็ม ก่อนที่จะแยกย้ายไปเขียนผลการวิจัยและตรวจสอบผลต่อไป

มิวสิกวิดีโอ 15 เพลงที่ถูกเลือก มีรายชื่อดังต่อไปนี้ (1) กลัวความคิดถึงของฉันจะทำร้ายเธอ, (2) กอด, (3) SORRY, (4) ขอ, (5) ความรู้สึกของวันนี้, (6) เพราะความรักมันไม่เลือกเวลาเกิด, (7) เพลงรัก, (8) ยอมแพ้, (9) หากโลกนี้ไม่มีความรัก, (10) หลอก, (11) ความอ่อนแอ, (12) ทางที่ลมผ่าน, (13) บาด, (14) ส่งมือ, และ (15) หลงทาง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ มิวสิกวิดีโอ 15 เพลง พบว่า ตัวละครที่เป็นมุมมองเดียวกับนักร้อง (Point-of-View Character) มีการแสดงออกทางอารมณ์ แบ่งออก 3 หมวดหลัก ซึ่งการแสดงออกทางอารมณ์เหล่านี้ ได้ถูกแสดงออกทั้งโดยตรงจากตัวละคร และแสดงออกผ่านทางสัญลักษณ์ ซึ่งจะบรรยายควบคู่ไปด้วยในแต่ละหัวข้อ

(1) ความก้าวร้าว และรุนแรง

การที่ตัวละครมีพฤติกรรมความก้าวร้าว นั้น อาจเกิดจากลักษณะนิสัย [เพลง: ความรู้สึกของวันนี้] และสภาพจิตส่วนตัวของตัวละครเอง [เพลง: กลัวความคิดถึงของฉันจะทำร้ายเธอ] หรือเกิดจากภาวะความกดดันที่ตัวละครต้องเจอ [เพลง: ความรู้สึกของวันนี้] และอาจเกิดจากปัจจัยทั้ง 2 อย่างรวมกัน โดยตัวละครมักจะระบายออกด้วยการกระทำที่แสดงถึงความรุนแรง เช่น ทำลายข้าวของ การทำร้ายผู้อื่น [เพลง: กลัวความคิดถึงของฉันจะทำร้ายเธอ] การขว้างปาสิ่งของ [เพลง: ความรู้สึกของวันนี้, SORRY] การชูดขีดในภาพ Polaroid ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนความทรงจำ [เพลง: บาด] เป็นต้น

โดยตัวละครส่วนใหญ่ที่แสดงความก้าวร้าวทางอารมณ์อย่างสุดโต่ง มักเป็นตัวละครชาย ส่วนตัวละครหญิงจะมีความสงบ สุขุม และตัดสินใจเลิกคบหา กับผู้ชายที่ก้าวร้าว สิ่งที่พบในมิวสิกวิดีโอ มีความแตกต่างจากข้อค้นพบในอดีต ที่ว่า ผู้หญิงมักใช้อารมณ์ความรู้สึกในการดำเนินชีวิตคู่ ส่วนผู้ชายมักใช้ความคิดไตร่ตรอง (วาริน เทพยายน, 2542) และในสื่อบันเทิงตัวละครหญิงมักมีอารมณ์ในเชิงลบ (ชญาน์ทัต วงศ์มณี, 2552)

การใช้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความก้าวร้าว โดยที่ตัวละครมิได้แสดงโดยตรง สามารถเห็นได้จากไฟที่เผาตัวละครทุกตัว [เพลง: กลัวความคิดถึงของฉันจะทำร้ายเธอ] สายเส้นที่ชูดขีดบนภาพ [เพลง: บาด] และห้องที่มีโทนสีเป็นสีแดง กับข้าวของที่ดูไม่สะอาดตา [เพลง: ส่งมือ]

(2) ความโดดเดี่ยว

ความก้าวร้าวมิเพียงทำให้ความสัมพันธ์ของตัวละครหนุ่มสาวในมิวสิกวิดีโอต้องยุติลง แต่ความก้าวร้าวยังสามารถเกิดขึ้นจากความโดดเดี่ยว อยู่คนเดียว และต้องครุ่นคิด วาริรัตน์ ถาน้อย และคณะ (2554) กล่าวไว้เกี่ยวกับความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดคนเดียวโดยไม่ปรึกษาใคร จะทำให้บุคคลนั้น ๆ เกิดความเครียดได้ง่าย หากพิจารณาตัวอย่างจากมิวสิกวิดีโอเพื่อสนับสนุน วาริรัตน์ ถาน้อย และคณะ (2554) จะพบได้ว่า เมื่อตัวละครชายออกหัก เขามักจะโดดเดี่ยว อ้างว้าง เหงา [เพลง: เพลงรัก] และตัวละครบางตัวอาจแสดงความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ก้าวร้าว ตลอดจนใช้สารเสพติด [เพลง: กลัวความคิดถึงของฉันจะทำร้ายเธอ] ในขณะเดียวกัน ตัวละครหญิง จะมีความสงบเมื่อคิดถึงปัญหาและความรักในอดีต [เพลง: หากโลกนี้ไม่มีความรัก] บ้างตัดสินใจคบผู้ชายคนใหม่ [เพลง: เพราะความรักมันไม่เลือกเวลาเกิด]

เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ในภาพรวม พบว่า ตัวละครจากเกือบทุกมิวสิควิดีโอที่มีภาวะต้องเผชิญความโดดเดี่ยว เนื่องจากการที่ในอดีต ตัวละครนั้นไม่ได้อยู่เพียงคนเดียว แต่มักจะมีคนที่รักอยู่เคียงข้างเสมอ [เพลง: ขอ, เพลงรัก] แต่มีเหตุการณ์ที่จะต้องแยกจากคนที่รักไปจึงต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงคนเดียว ในภาวะนี้ตัวละครมักจะมีอาการสับสน เหม่อลอย รู้สึกว่ากาลเวลานั้นช้าลง [เพลง: กอด, กลัวความคิดถึงของฉันจะทำร้ายเธอ] และไม่รู้ว่าจะทำอะไรต่อไป ตัวละครจะยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ เช่น การนึกถึงอดีต [เพลง: เพลงรัก] การวาดรูปเพื่อเป็นตัวแทนของคนรักที่จากไป [เพลง: ความรู้สึกของวันนี้] การพาตัวเองไปสถานที่ในความทรงจำ [เพลง: กอด] หรืออยู่ที่พื้นที่ของตัวเอง แล้วไม่ไปไหนเลย [เพลง: ความรู้สึกของวันนี้] แต่สิ่งที่มีความโดดเด่นคือตัวละครหญิงในเพลง SORRY กลับสามารถทำใจได้ ยอมรับความโดดเดี่ยว และลบลูปที่แสดงถึงความทรงจำที่มีกับคู่รักทั้งหมด คล้ายคลึงกับเพลง ยอมแพ้ ที่ตัวละครหญิงตัดสินใจให้แพทย์ยุติการรักษาคนในครอบครัวที่ป่วยในระยะสุดท้าย อาจแสดงให้เห็นว่า วงดนตรี Lomasonic มีทัศนคติต่อผู้หญิงว่าเป็นเพศที่มีความเด็ดเดี่ยว กล้าตัดสินใจ ยอมรับความโดดเดี่ยวในอนาคต ได้ดีกว่าเพศชาย

ในด้านการแสดงออกทางสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความโดดเดี่ยวโดยตรง สามารถพบได้ในเพลง เช่น การเดินคนเดียวในความมืด [เพลง: กลัวความคิดถึงของฉันจะทำร้ายเธอ] การอยู่คนเดียวในเมืองที่สับสน วุ่นวาย [เพลง: กอด, เพลงรัก] การขับรถคนเดียวในท้องถนน [เพลง: หากโลกนี้ไม่มีความรัก] ท้องทะเลที่กว้างใหญ่ กับนกเพียงตัวเดียว [เพลง: กอด, SORRY] และการที่ตัวละครอยู่คนเดียว เขามักนึกภาพความทรงจำโดยในมิวสิควิดีโอมีสัญลักษณ์แทนความทรงจำดังต่อไปนี้ การใช้รูปถ่าย [เพลง: SORRY, บาด] รูปวาด [เพลง: ความรู้สึกของวันนี้] ตลอดจนการใช้ปลาทองเพื่อสื่อถึงการคิดถึงอดีตในระยะเวลาสั้น ๆ [เพลง: เพลงรัก] ส่วนในเพลง ทางที่ลมผ่าน มีการสื่อความหมายเกี่ยวกับความทรงจำในรูปแบบที่แตกต่างคือ SD Card แทนความทรงจำของผู้ชาย 3 คน ที่ผู้หญิงคนหนึ่งขโมยและหนีไป ซึ่งผู้หญิงคนเดียวกันนั้นอาจเสียชีวิตไปแล้ว ตามลักษณะของท่อนคอรัสในเพลง ความอ่อนแอ อาจเปรียบเทียบกับได้ว่า เมื่อคนรักตาย ความทรงจำเกี่ยวกับเธอจะตายตามไปด้วย และผู้ที่สูญเสียความทรงจำก็เสมือนว่าไม่มีชีวิตอยู่

(3) การสำนึกผิด

ตัวละครมักสำนึกผิดในการกระทำของตัวเองจนทำให้ตัวเองต้องตกอยู่ในห้วงของความเศร้าที่เกิดจากตัวเอง ตัวละครที่ตกอยู่ในภาวะนี้มักเกิดการเสียดายเวลาที่ดีในอดีตและอยากจะทำกลับไปแก้ไข โดยส่วนใหญ่ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาว จะไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้ เนื่องจากตัวละครคิดว่า “คงสายไปแล้ว” และการที่อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถพูดคำว่า “ขอโทษ” เช่น การที่คนรักเก่านั้นได้มีคนใหม่แล้ว หรือการยอมรับว่ากระทำของตนเองนั้นแรงเกินไป ในขณะเดียวกัน เพลง “หลงทาง” มีความแตกต่างจากเพลงอื่น เพราะเป็นความสัมพันธ์แบบ บุตรกับมารดา ซึ่งตัวละครได้สำนึกผิดที่ทำงานในกรุงเทพฯ เป็นเวลานานเกินไป และเขาได้มีโอกาสกลับไปให้เวลากับมารดาได้ตามที่ตั้งใจไว้ ข้อค้นพบเหล่านี้คล้ายคลึงกับข้อค้นพบที่ว่า การแก้ไขปัญหามักต้องเริ่มมาจากการเข้าใจพฤติกรรมที่ตนเองเคยทำลงไป (สุดาจันทร์ สุภาวกุล, 2548) และจะดียิ่งกว่านั้นจะนำมาซึ่งความเข้าใจซึ่งกันและกัน (วสพร ไชยะกุล, 2560)

จากย่อหน้าในข้างต้น มิวสิควิดีโอเพลง “หลงทาง” เป็นเพียงเพลงเดียวที่แสดงให้เห็นถึงข้อดีของการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สำนึกผิด และยังมีการใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับเวลาได้แตกต่างจากเพลงอื่น ๆ อย่างในเพลง กลัวความคิดถึงของฉันทน์จะทำร้ายเธอ และ เพลง กอด มีการแสดงความเร็ว-ช้า ของเวลาผ่านทางวัตถุที่เคลื่อนที่ ตัวละครในเพลง กลัวความคิดถึงของฉันทน์จะทำร้ายเธอ ใช้เวลาลงลิฟต์ 10 ชั้น ในการคิดถึงอดีตทั้งหมดเป็นเวลานานมาก นานกว่าความเร็วของลิฟต์ทั่วไป เช่นเดียวกันกับเพลง กอด ที่ตัวละครคิดถึงอดีตทั้งหมดตลอดทั้งเพลง ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงเวลาที่เขาใช้คิดคือไม่กี่วินาทีที่เครื่องบินทยานขึ้นฟ้า

การใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับเวลาในเพลงหลงทางนั้น ใช้นาฬิกาแทนคำว่า “เวลา” โดยตรง ซึ่งมารดาของตัวละครหลักได้ให้นาฬิกาแก่ตัวละครหลัก ซึ่งอาจมีได้หมายถึงการให้กำเนิด แต่เป็นการให้เวลากับบุตรชายเพื่อไปใช้ชีวิตทำอาชีพในฝัน บุตรชายทำอาชีพเป็นนักออกแบบและซ่อมนาฬิกา แสดงให้เห็นว่าเขาสร้างเวลาและมีเวลาให้กับคนอื่นมากมาย เมื่อตัวละครสำนึกได้ จึงกลับไปหามารดา แต่เมื่อเห็นสภาพบ้าน จึงคิดไปเองว่ามารดาเสียชีวิตแล้ว จึงหมั่นนาฬิกาให้เดินย้อนกลับ แต่ท้ายที่สุดเขาได้พบมารดาของเขา เขาจะมอบนาฬิกาให้เธอ เสมือนว่าเป็นการแสดงความรัก และจะบอกว่า ต่อไปนี้จะมีเวลาให้เธอมากขึ้น แต่เธอกลับไม่รับและสวมกอดกับตัวละครหลัก อาจหมายถึงความรักเป็นที่ต้องการและยิ่งใหญ่กว่าเวลา

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ในหลายเพลงของวงดนตรี Lomasonic สามารถเลือกใช้สัญลักษณ์แทนการสื่อความหมายได้อย่างหลากหลายและความเหมาะสม การอ่านผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยนี้และการชมมิวสิควิดีโอที่ถูกกล่าวถึงนั้น สามารถนำไปเป็นแนวทางการผลิตสื่อมิวสิควิดีโอ การมิวสิควิดีโอเป็นสื่อและศิลปะที่รวมศาสตร์หลายด้าน เป็นการใช้เพลง ซึ่งมีการสื่อสารแบบวงภาษา และการแสดงคล้ายคลึงกับภาพยนตร์ แต่เป็นอวจนภาษา ผู้วิจัยแนะนำให้ใช้หลักของเหตุผลที่สัมพันธ์กันระหว่าง 3 สิ่งนี้ เพื่อสร้างมิวสิควิดีโอที่เป็นงานศิลปะที่สมบูรณ์ คือ การแสดงออกทางอารมณ์ของตัวละคร การใช้สัญลักษณ์แทนการสื่อความหมาย และการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อใช้ทั้ง 3 สิ่งนี้ประกอบกัน จะสามารถเพิ่มการถ่ายทอดอารมณ์จากมิวสิควิดีโอไปสู่ผู้ชมได้มากขึ้น เพื่อที่จะให้ผู้ชมได้รับบรรยากาศของภาพและเสียงเกี่ยวกับวงดนตรีที่ตนชื่นชอบ

นอกจากนี้ ผู้ผลิตสื่อควรเพิ่มผลลัพธ์ที่ดีหลังจากที่ตัวละครสำนึกตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากผิดหวังจากความรัก ซึ่งมิวสิควิดีโอที่มีเนื้อเรื่องเช่นนี้เป็นที่นิยมสร้างกันมาก มีเพียงเฉพาะวง Lomasonic หากแต่ศิลปินอื่น ๆ ตลอดจนเพลงลูกทุ่ง การเพิ่มผลลัพธ์ที่ดีจะทำให้ผู้ชมได้รับรู้ว่าการสำนึกตัวเป็นสิ่งที่ดี การผลิตมิวสิควิดีโอในเชิงสร้างสรรค์ยังสามารถถูกศึกษาได้อีกในหลายรูปแบบ เช่น ด้านสตรีนิยม การเหมารวม เป็นต้น

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยควรได้รับการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้ได้ผลที่มีความเที่ยงตรง แน่ชัดยิ่งขึ้น โดยนักวิจัยในอนาคตที่ต้องการตรวจสอบ อาจเลือกใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากมิวสิควิดีโอจำนวนมาก และจากหลากหลายวงดนตรี ทั้งนี้อาจวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ควบคู่ไปด้วย โดยเก็บข้อมูลจากข้อคิดเห็น (Comments) ในสังคมออนไลน์ที่มีมิวสิควิดีโออย่าง YouTube เพื่อทดสอบว่า การสื่อสารทางอารมณ์ของเพลงและมิวสิควิดีโอ สามารถถูกส่งต่อไปยังผู้ชมหรือผู้ฟังได้มากน้อยเท่าไร หรือส่งต่อในด้านใด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยคนหนึ่ง พีรณัฐ ฝิวซ่า ขอขอบคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่เป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังมาโดยตลอด ให้ความเข้าใจและการสนับสนุนทุก ๆ เรื่องผ่านมา ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำปรึกษา และการช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยชิ้นสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และขอคุณวง Lomosonic ที่เป็นแรงบันดาลใจ หลาย ๆ เรื่องและเป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ และผู้วิจัยทั้ง 2 คน พีรณัฐ ฝิวซ่า และ พรราว อรุณรังสีเวช ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ได้ให้โอกาสศึกษาหาความรู้ ได้เขียนงานวิจัยร่วมกัน และให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและสังคมในวันข้างหน้า

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์รินทร์ สีภาศรี. (2560). การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการรับรู้อารมณ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- แฉ มังกรวงษ์. (2555). ศึกษาแบบของการลำดับภาพในภาพยนตร์: กรณีศึกษาภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัล สาขาการลำดับภาพยอดเยี่ยม จากสถาบันภาพยนตร์ศิลปะและวิทยาศาสตร์ (AMPAS) ในช่วงที่ ค.ศ. 1999-2008. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล.*, 15(2), 68-76.
- ชญาน์ทัต วงศ์มณี. (2552). ภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ปรากฏในข่าวประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- ทักษิณา สุขพัทธี. (2558). ภาพยนตร์แอนิเมชันในอดีต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 21(1), 1-14.
- นภมณ สว่างวิบูลย์พงศ์, ธฤต วงศ์วรจรย์, ชัญญานาฏ เกียรติพรโอภาส, วชิราภรณ์ มยุระสาคร, วชิราภรณ์ มยุระสาคร, นิตยรัตน์ ธนะสกุลประเสริฐ, และ ชลาลย์ แต่ศิลปสาธิต. (2560). การเปรียบเทียบช่องทาง การสื่อสารที่มีผลต่อการที่ผู้รับสารรับรู้อารมณ์เศร้าของผู้ส่งสาร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 23(1), 55-70.
- ปรารณา กระแสสินธุ์. (2544). การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กวัยเรียน เมื่อมีบุคคลสำคัญทางสังคมของตน อยู่ร่วมในสถานการณ์ (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พงศมนัส บุศยประทีป. (2554). อิทธิพลของรูปแบบความผูกพันต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ โดยมี รูปแบบการอนุমানสาเหตุและรูปแบบการอนุমানความรับผิดชอบเป็นตัวแปรส่งผ่าน (วิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- พรนิมิต ธีราช และ ภัสวดี นิตเกษตรสุนทร. (2559). การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแส. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 11(ฉบับพิเศษ), 25-33.
- พลังพล ทรงไพบูลย์. (2551). การประพันธ์เพลงประกอบภาพเคลื่อนไหวด้วย Movie Soundtrack คอมพิวเตอร์ Composition in the box. *วารสารดนตรีรังสิต*, 3(2), 22-36.
- มานพ ชูนิล. (2558). การแสดงออกของอารมณ์ในที่ทำงานของพนักงาน. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ ประยุกต์*, 8(1), 106-114.
- รัมภาศรี สุคนธมาน. (2554). เหตุผลของการยุติความสัมพันธ์แบบโรแมนติกกับคู่อริของวัยรุ่นหญิงตอนปลาย และหญิงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. *Veridian E-Journal*, 4(2), 167-179.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- วสพร ไชยะกุล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คู่ครองในอุดมคติและการเลือกรูปแบบการรับมือกับปัญหาโดยมีความเชื่อส่วนบุคคลเกี่ยวกับความสัมพันธ์เป็นตัวแปรกำกับและความพึงพอใจในความสัมพันธ์เป็นตัวแปรส่งผ่าน (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- วาริน เทพายน. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์กับรูปแบบความรักของคู่รัก (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- วาริรัตน์ ถาน้อย, รุ่งนภา ภาณิตรัตน์, กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, เตชาวุธ นิตยสุทธิ, และ Elaine A. Thompson. (2554). แบบวัดความครุ่นคิดต่อสถานการณ์ฉบับภาษาไทยสำหรับวัยรุ่น: คุณภาพของเครื่องมือ. *Journal of Nursing Science*, 29(2), 29-38.
- วิภาดา แซ่ตั้ง. (2528). การแสดงออกทางอารมณ์ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันของนักเรียนมัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของตนเอง (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สวณีย์ สุขเจริญ. (2553). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อจัดการความโกรธของวัยรุ่น (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)
- สิรินรัตน์ ศรีสรवल. (2547). อิทธิพลของภาพลวงตาทางบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- สิริภรณ์ ระวีงาน. (2553). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีองค์ประกอบของความรักทั้งสามเป็นตัวแปรส่งผ่าน (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- สุญาดา ชาญนารถ. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบบุคลิกภาพกับมิติของความรัก. *วารสารปณิธาน*, 13(1), 160-182.
- สุดาจันทร์ สุภาวกุล. (2548). ปรากฏการณ์ ผล และการอนุมานสาเหตุของการทำร้ายความรู้สึก (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- สุ่มทนา สีนสวัสดิ์, และ พนมพร พุ่มจันทร์. (2557). ครอบครัว: การจัดการความขัดแย้งของคู่สมรสเพื่อการครองรักอย่างยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 40(2), 184-195.
- Anderson, C. A., & Warburton, A. A. (2012). The impact of violent video games: An overview. In W. Warburton & D. Braunstein (Eds.), *Growing Up Fast and Furious: Reviewing the Impacts of Violent and Sexualised Media on Children* (pp. 56-84). Annandale, NSW, Australia: The Federation Press.
- Arunrangsiwed, P., Bunyapukkna, P., Ounpipat, N., & Inpayung, P. (2018). Wannabe Effect: The Study of Wishful Identification and Prosocial Media Effect. Paper presented at *The 3rd Technology Innovation Management and Engineering Science International Conference (TIMES-iCON2018)*. Bangkok, Thailand: The Association of Thai Digital Industries & Mahidol University.
- Arunrangsiwed, P., Utapao, K., Bunyapukkna, P., Cheachainart, K., & Ounpipat, N. (2018). Emo Myth: 10-Year Follow-Up Stereotype Test of Emo Teens in 2000s. Paper presented at *ICISW2018: The 80th Anniversary of Suan Sunandha Rajabhat University (SSRU)*

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“*International Conference on Innovation, Smart Culture and Well-Beings.*” Bangkok, Thailand: Suan Sunandha Rajabhat University.

- Bai, J., Feng, L., Peng, J., Shi, J., Luo, K., Li, Z., ... & Wang, Y. (2016). Dimensional music emotion recognition by machine learning. *International Journal of Cognitive Informatics and Natural Intelligence (IJCINI)*, 10(4), 74-89.
- Cutting, J. E., & Armstrong, K. L. (2016). Facial expression, size, and clutter: Inferences from movie structure to emotion judgments and back. *Attention, Perception, & Psychophysics*, 78(3), 891-901.
- Korte, M., Cerci, D., & Williamson, V. J. (2017, August). ‘Playing on autopilot’. New insights on emotion regulation in music students. Paper presented at *the 25th Anniversary Conference of the European Society for the Cognitive Sciences of Music: Book of Abstracts* (pp. 17-18). Belgium: ESCOM.
- Shaffer, C. E. (2018). *Emotion Pictures: The Art and Evolution of Music Videos* (Honors thesis, Wesleyan University).
- Shin, K. H., Kim, H. R., & Lee, I. K. (2016, October). Automated music video generation using emotion synchronization. Paper presented at *2016 IEEE International Conference on Systems, Man, and Cybernetics (SMC)* (pp. 002594-002597). Budapest: IEEE.
- Swaminathan, S., & Schellenberg, E. G. (2015). Current emotion research in music psychology. *Emotion review*, 7(2), 189-197.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างภาพยนตร์และการแสดงออกทางวัฒนธรรม ระหว่างภาพยนตร์ญี่ปุ่นและเกาหลี ศรุตตา บุญทองงาม¹, พราว อรุณรังสีเวช*²

¹สาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²สาขาวิชานิติศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

¹Email : nadia.saruta@facebook.com, s59123325107@ssru.ac.th

*²Email : parunran@nyit.edu (Corresponding author), proud.ar@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันภาพยนตร์จำนวนมากได้ถูกนำไปสร้างใหม่โดยประเทศอื่นที่แตกต่างจากประเทศที่ผลิตสื่อขึ้นดั้งเดิม วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ เพื่อเปรียบเทียบภาพยนตร์เรื่อง Be With You ที่สร้างโดยประเทศญี่ปุ่น (2004) และนำมาสร้างใหม่โดยเกาหลีใต้ (2018) การวิเคราะห์หัตถ์บทได้ถูกใช้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบในหัวข้อโครงสร้างภาพยนตร์และการสื่อสารทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ภาพยนตร์เกาหลีเรื่องดังกล่าวมีความสนุกตลก และตัวละครบิดาทำงานหนักกว่าภาพยนตร์ที่ผลิตโดยญี่ปุ่น แต่ภาพยนตร์เกาหลีมีการสื่อสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตน้อยกว่าประเทศญี่ปุ่น ระบอบปีตาธิปไตยและความเหลื่อมล้ำทางเพศยังสามารถพบได้ในภาพยนตร์เกาหลี แม้ว่าภาพยนตร์จะฉายไปเมื่อไม่นานมานี้คือปี 2018 งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาเปรียบเทียบภาพยนตร์หรือสื่ออื่น ๆ ที่ถูกผลิตซ้ำโดยประเทศที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันมากกว่าเพียงญี่ปุ่นและเกาหลี อย่างเช่น ไทย กับ อเมริกา องค์การที่เกี่ยวข้องกับสื่อบันเทิงในไทยควรพิจารณานำเข้าภาพยนตร์เกาหลีที่มีประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนความรู้แก่เยาวชนในด้านวัฒนธรรม มากกว่าที่จะนำเข้าภาพยนตร์หรือละครวัยรุ่นเกาหลีทั่วไป เพราะความจริงแล้วภาพยนตร์ทั่วไปเหล่านี้ผู้ผลิตสื่อชาวไทยก็สามารถสร้างได้โดยง่ายเช่นกัน

คำสำคัญ : ภาพยนตร์ญี่ปุ่น, ภาพยนตร์เกาหลี, วัฒนธรรม, โครงสร้างภาพยนตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Comparison Between Japanese and Korean Films in Film Structure and Cultural Communication

Saruta Boonthongngam¹, Proud Arunrangsiwed*²

¹ Films and digital Media, Suan Sunandha Rajabhat University,

² Communication Arts, Suan Sunandha Rajabhat University,

¹Email : nadia.saruta@facebook.com

*²Email : parunran@nyit.edu (Corresponding author)

Abstract

Many films, today, have been remade by producers with different nation(s). The objectives of the present study are to compare two versions of the films, “Be With You,” the Japanese version (2004) and Korean version (2018). Textual analysis was used to analyze and compare both films. The themes used to examine are the quality of film structure and cultural communication. The results show that Korean version consists of more enjoyment and hard-working role of parent, but less cultural communication compared to Japanese version. Patriarchy and gender inequality are also found in Korean version, even it was released in 2018. Future studies should compare the films or media which were remade with directors or producers with extremely different cultural background, such as Thai and American. Thai media-related organization should import Korean films that could benefit young audiences and heighten their cultural knowledge, rather than just import random teenager-related-Korean dramas, genre of which could simply be produced by Thai media producers.

Keywords : Japanese films, Korean Films, Culture, Plot structure

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันวงการภาพยนตร์มีการนำภาพยนตร์ที่เคยประสบความสำเร็จ นำกลับมาสร้างใหม่อยู่หลายต่อหลายเรื่อง บางครั้งภาพยนตร์แอนิเมชันก็ถูกนำมาผลิตใหม่เป็นภาพยนตร์ที่แสดงด้วยนักแสดงจริงด้วยเช่นกัน การสร้างภาพยนตร์ใหม่จากบทเดิมเหล่านี้บางส่วนได้ผลิตใหม่ผ่านมุมมองของคนอีกชาติหนึ่ง เช่น ภาพยนตร์เรื่อง 13 เกมสยอง (13 Beloved) ของไทย ถูกนำไปผลิตใหม่ในชื่อเรื่องว่า 13 Sins โดยค่ายภาพยนตร์จากประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ในงานวิชาการพบเพียงการศึกษา เปรียบเทียบนวนิยายญี่ปุ่นที่ถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์เกาหลี (กิมกัทร บั้วระภา และ ทนพร ตรีรัตน์สกุลชัย, 2559) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากรณีความแตกต่างของภาพยนตร์เรื่อง Be With You ในที่ผลิตและนำเสนอโดยคนญี่ปุ่นกับภาพยนตร์ที่ผลิตและนำเสนอโดยคนเกาหลี

การทบทวนวรรณกรรม

การสร้างภาพยนตร์นั้นผู้กำกับจะสร้างภาพยนตร์ผ่านมุมมองของตัวเองผู้กำกับที่มีต่อพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น (มนต์ศักดิ์ เกษศิรินทร์เทพ, สมคเน วรวิวัฒน์, และ ประยุกต์ ศรีทองกุล, 2559) ต่างจากภาพยนตร์ที่ผลิตซ้ำใหม่ เฉพาะอย่างยิ่งโดยชาวต่างชาติ ผู้กำกับจะผสมผสานมุมมองของภาพยนตร์เรื่องเดิมกับวัฒนธรรมของประเทศตนเอง การนำเสนอผ่านมุมมองทั้งสองประเทศ เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงให้ทั้งสองประเทศได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น (อภิรักษ์ ชัยปัญญา, 2558) ครอบครัวเป็นรากฐานที่มีความมั่นคงต่อชีวิตมนุษย์และครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่ถูกนำเสนอผ่านภาพยนตร์ในทุกยุคสมัยของประเทศญี่ปุ่น (จินตนา พุทธเมตตะ, 2552) การนำภาพยนตร์มาผลิตซ้ำหรือสร้างใหม่ย่อมมีการดัดแปลงเนื้อหา ให้แตกต่างจากเดิมเพื่อให้เข้ากับสังคมของคนในประเทศของผู้ผลิตและให้ผู้ชมในประเทศนั้น ๆ มีความรู้สึกร่วมให้มากที่สุด (วิษุฒม์ ปุชิตากร, 2556) โดยการดัดแปลงบทภาพยนตร์ต้องคำนึงถึง ปัจจัยด้านบุคคลากรและปัจจัยด้านงบประมาณด้วย (องอาจ หาญชนะวงษ์, 2561)

วัฒนธรรมสมัยนิยมของญี่ปุ่น (Japanese Pop Culture)

วัฒนธรรมสมัยนิยมของญี่ปุ่น มีอัตลักษณ์ที่เด่นชัดว่าสืบทอดมาจากศาสนาชินโตที่เป็นศาสนาที่อยู่คู่ประเทศญี่ปุ่นมาตั้งแต่ดั้งเดิม (ประติมล บุญประจักษ์, 2560) ถัดมาในยุคเอโดะหรือยุคโทกูงาวะ สิ้นน้ำเงิน ถือเป็นสื่อที่มีความงามและมีสไตล์แบบประเพณีของยุคเอโดะเอง (จิรายุ พงส์วรรุทธิ์, 2561) ซึ่งสิ้นน้ำเงินถูกนำมาใช้เป็นสื่อชุดของตัวละครสำคัญในเรื่องอย่างการ์ตูนเรื่องยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน, โดราเอมอน และตัวละครซาซึเกะในเรื่องนารูโตะ นินจาคาถาโอ้โฮเฮะ ความผิดพลาดอย่างหนึ่งของผู้ชมทั่วไปสมัยก่อนคือพวกเขามักมองว่าภาพยนตร์ญี่ปุ่นสร้างแต่ภาพยนตร์เชิงประวัติศาสตร์ (วรรณิ ส้าราญเวทย์, 2541) ซึ่งแตกต่างกับวัฒนธรรมสมัยนิยมของญี่ปุ่นที่กระจายไปทั่วโลกผ่านทางสื่ออย่างการ์ตูน ละคร แฟชั่น หรือภาพยนตร์ผู้ใหญ่ (AV) ไม่ใช่สื่อที่เน้นเรื่องราวประวัติศาสตร์แต่เป็นเรื่องราวที่เล่าได้สนุกสนาน มีชีวิตชีวา เสริมสร้างจินตนาการ (Craig, 2015) ยังมีภาพยนตร์โทรทัศน์ที่มีเทคนิคพิเศษของญี่ปุ่น (Tokusatsu) และหนังสือการ์ตูน (Manga) อีกจำนวนมากที่เป็นที่นิยมและหลายเรื่องถูกสร้างขึ้นใหม่โดยบริษัทผลิตภาพยนตร์ต่างชาติ เช่น Godzilla, Astro Boy, Alita: Battle Angel, และ Dragonball Evolution เป็นต้น ผู้ชมชาวไทยบางส่วนมีทัศนคติต่อผู้หญิงญี่ปุ่นว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พวกเขาเหล่านี้มีหน้าที่ดูแลลูกให้ดี และมองว่าพวกเขาเป็นผู้ผลิตพลเมือง (Citizen Maker) (วีรวิท คงศักดิ์, 2562)

วัฒนธรรมสมัยนิยมของเกาหลี (Korean Pop Culture)

แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อคนเกาหลีมากที่สุดคือ ซอง (Jeong) กล่าวคือซองเป็นนามธรรม เป็นความรู้สึก รัก รู้สึกห่วงใย ผูกพันและยังยึดติดต่อความสัมพันธ์ที่เราสร้างขึ้น (ชนันภรณ์ อารีกุล, 2561) โดยทั่วไปคนเกาหลีโบราณจะมีลักษณะนิสัยที่รักษาหน้าหรือศักดิ์ศรีของตนเป็นอย่างมาก เรียกได้ว่าพวกเขาไม่สามารถยอมเสียหน้า เสียศักดิ์ศรีได้เลย (นภดลชาติประเสริฐ, 2534) และในช่วงสงครามเกาหลีที่ผ่านมาส่งผลให้คนเกาหลีมีเอกลักษณ์ที่ขยัน เด็ดเดี่ยวและมั่นคงขึ้นเพื่อความอยู่รอดของตน (จักรพรรณ วงศ์พรพวิณ, 2557)

แต่ในทางกลับกัน ผู้ชายเกาหลีอาจมีนิสัยต้องการความเป็นใหญ่ เหนือกว่าภรรยาและบุตร (Park & Morash, 2017) ดังนั้นยิ่งในสมัยโบราณ ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจึงไม่แสดงความรู้สึกหรือความคิดในแบบของพวกเขาออกมาได้ หรือหากพวกเขาพูดตามความคิดตนออกมาก็จะถูกผู้ใหญ่ห้ามปรามในที่สุด (นภดลชาติประเสริฐ, 2534) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยพบว่าสังคมเกาหลียังมีการกลั่นแกล้งกันเองในสายงานพยาบาล ผู้ที่มีอายุและตำแหน่งที่เหนือกว่ามักจะกลั่นแกล้งพยาบาลที่ตำแหน่งต่ำกว่าอีกด้วย (An & Kang, 2016)

กระแสความดังของเคป๊อป (K-Pop) คือ นักร้อง หรือนักแสดงชาวเกาหลีใต้ที่มีความสามารถทัดเทียมกับกลุ่มศิลปินประเทศอื่น ๆ ได้นำพาวัฒนธรรมของประเทศตนเองไปเผยแพร่สู่ประเทศต่าง ๆ ทำให้ชาวต่างชาติได้รู้จักและรับรู้สังคม วัฒนธรรมของประเทศเกาหลีใต้ (Lee & Bai, 2016) วัฒนธรรมสมัยนิยมเกาหลีไม่ได้มีแค่ศิลปินที่สร้างขึ้นแต่ตัวแฟนคลับของพวกเขา ก็เป็นผู้สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาเช่นกัน (Jin & Yoon, 2016) ยกตัวอย่างเช่น การถือป้ายเชียร์ในช่วงที่ศิลปินกำลังแสดง การร้องแฟนชานท์ (Fanchant) เพื่อให้กำลังใจศิลปินในระหว่างที่เขาทำการแสดงบนเวที นอกจากวงการดนตรีแล้วภาพยนตร์เกาหลีก็ถือเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่ถูกส่งออกไปยังต่างประเทศได้ชัดเจนเพราะเป็นงานที่การบันทึกประวัติศาสตร์เอาไว้ได้สมบูรณ์งานหนึ่ง (นพดล อินทร์จันทร์, 2555) โดยปรากฏการณ์เหล่านี้เรียกว่า “Hallyo Phenomenom” หรือ “Rise of K-Pop” ปัจจุบันงานภาพยนตร์เกาหลีมีหลายหลายประเภท แต่ที่ทำรายได้ดีอย่างต่อเนื่องจะเป็นภาพยนตร์รัก โรแมนติก (Romantic) และภาพยนตร์ตลก (Comedy) นอกจากนี้ภาพยนตร์ชายฟาย (Sci-fi) ก็ยังได้รับความนิยมต่างจากช่วงปี แต่ในค.ศ. 1960 - 1990 ที่เกาหลีจะสร้างแต่ภาพยนตร์ที่เน้นความเป็นชาติเท่านั้น (Lee, 2019)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นและเกาหลีต่างมีวัฒนธรรม มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และเมื่อปี พ.ศ. 2547 ญี่ปุ่นได้สร้างภาพยนตร์เรื่อง Be With You ขึ้นโดยทำรายได้ทั่วโลกไปมากกว่าหนึ่งพันแปดร้อยล้านบาท (46.6 ล้านดอลลาร์ ค่าณด้วยอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย 40 บาทในปี ค.ศ. 2004) และเมื่อปี พ.ศ. 2561 เกาหลีใต้ได้ซื้อลิขสิทธิ์ภาพยนตร์เรื่อง Be With You มาผลิตซ้ำโดยไม่เปลี่ยนเนื้อเรื่องหลักของบทสามารถทำรายได้ทั่วโลกไปกว่า 600 ล้านบาท (19.4 ล้านดอลลาร์ ค่าณด้วยอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย 32 บาทในปี ค.ศ. 2004) การส่งออกสื่อบันเทิงของเกาหลี ถือที่มาของรายได้หลักของประเทศอย่างหนึ่ง (Kim & Kim, 2018) ทั้งสองภาพยนตร์มีอายุงานต่างกันถึงสิบสี่ปี ดังนั้นผู้วิจัยจะศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม บริบทและบทบาทตัวละครทางสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างภาพยนตร์ของภาพยนตร์ดั้งเดิมที่ผลิตโดยประเทศญี่ปุ่น และฉบับที่สร้างใหม่โดยเกาหลีใต้
- (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการสื่อสารทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาพยนตร์ของภาพยนตร์ดั้งเดิมที่ผลิตโดยประเทศญี่ปุ่น และฉบับที่สร้างใหม่โดยเกาหลีใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) จากภาพยนตร์เรื่อง Be With You ที่ผลิตโดยประเทศญี่ปุ่นหรือชื่อเรื่องในภาษาไทยคือ “ปาฏิหาริย์ 6 สัปดาห์ เปลี่ยนฉันให้รักเธอ” และภาพยนตร์เรื่อง Be With You ที่ผลิตโดยประเทศเกาหลีใต้หรือ “ปาฏิหาริย์ สัญญารัก ฤดูฝน” โดยจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ตัวบทในงานวิจัยนี้คือ เพื่อเปรียบเทียบ (1) โครงสร้างภาพยนตร์ และ (2) การสื่อสารทางวัฒนธรรม

ภาพยนตร์เรื่อง Be With You ได้ถูกเลือกมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพราะเป็นภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชีย และเรื่องดังกล่าวถูกสร้างโดยประเทศที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน อาจมีความแตกต่างให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ ความแตกต่างด้านระยะเวลายังเป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน เพราะภาพยนตร์เกาหลีเรื่องดังกล่าวถูกสร้างหลังจากต้นฉบับจากญี่ปุ่นถึง 14 ปี ซึ่งอาจช่วยเพิ่มความแตกต่างทางวัฒนธรรมแนวคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดลงของปีศาจปีศาจในเอเชียตะวันออก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยคนหนึ่ง ยังมีความคุ้นชินกับภาพยนตร์ ละครมาซีเรียล (Drama Serial) และดนตรีเกาหลีสมัยนิยม (K-Pop) เป็นอย่างมาก ส่วนผู้วิจัยคนที่สองเคยมีประสบการณ์การเป็นแฟนและความคุ้นเคยกับซีรีส์ญี่ปุ่น (Series) ผู้วิจัยทั้งสองเป็นผู้วิเคราะห์เปรียบเทียบภาพยนตร์เรื่อง Be With You โดยผู้วิจัยคนแรกได้รับชมภาพยนตร์และวิเคราะห์ก่อน เมื่อได้ผลการวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยคนที่สองได้นำส่วนที่ตนวิเคราะห์และแทรกเสริมเข้าไปในบทวิเคราะห์ของผู้วิจัยคนแรก และให้ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจผลการวิจัยได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเขียนเรื่องย่อแบบกระชับของภาพยนตร์ Be With You คือ ครอบครัวหนึ่ง มี พ่อ แม่ และลูกชาย แม่ได้เขียนการ์ตูนให้ลูกโดยใช้ภาพเปรียบเทียบว่าเมื่อตนเสียชีวิตจะกลับมาหาลูกในฤดูฝน เมื่อแม่เสียชีวิต ลูกชายมีความเชื่อตามการ์ตูนดังกล่าว และเขากับพ่อก็ได้พบแม่ที่กลับมาในฤดูฝนจริง ๆ แม่ได้สูญเสียความทรงจำในช่วงแรก ๆ ที่กลับมา หลังจากนั้นทั้งครอบครัวใช้ชีวิตอย่างมีความสุขตลอดฤดูฝนนั้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือเปรียบเทียบภาพยนตร์เรื่อง Be With You ที่สร้างโดยญี่ปุ่น และสร้างซ้ำโดยเกาหลี ในด้านโครงสร้างภาพยนตร์ และการสื่อสารทางวัฒนธรรม ซึ่งได้แสดงภาพรวมของผลการเปรียบเทียบไว้ในตารางที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบ Be With You ฉบับญี่ปุ่น และ เกาหลี

ญี่ปุ่น	เกาหลี
(1) ด้านโครงสร้างภาพยนตร์	
เปิดเรื่องด้วยการแสดงโดยนักแสดง	เปิดเรื่องด้วยแอนิเมชัน
เนื้อเรื่องเรียบง่าย	เล่าเรื่องเร็วขึ้น สอดแทรกความตลก
มีความซาบซึ้ง เข้าถึงอารมณ์	แม้จะมีฉากคิดถึงอดีต กับ ฉากความสัมพันธ์แม่-ลูก มากกว่าญี่ปุ่น แต่เข้าถึงอารมณ์น้อยกว่า
ภาพยนตร์ยาว 119 นาที	ภาพยนตร์ยาว 132 นาที
(2) ด้านการสื่อสารทางวัฒนธรรม	
เสื้อกันฝนของลูกมีสีน้ำเงิน ซึ่งมีความหมายเชิงวัฒนธรรมกับญี่ปุ่น	เสื้อกันฝนของลูกมีสีเหลือง
พ่อทำงานบริษัท แต่งกายน่าเชื่อถือ	พ่อทำงานที่สระว่ายน้ำ แสดงถึงความลำบากและยากจนกว่าญี่ปุ่น
พ่อมีความสุข อย่างผู้ชายในอุดมคติของญี่ปุ่น	พ่อมีความสุขลึกลับ เพื่อให้ภาพยนตร์มีความตลก
เพื่อนผู้ให้กำลังใจเป็นนายแพทย์	เพื่อนผู้ให้กำลังใจเป็นคนทำขนมเค้ก อาจเพราะชาวเกาหลีไว้วางใจคนในระดับเดียวกันมากกว่าคนที่เหนือกว่า
ใช้ตุ๊กตาไล่ฝน ห้อยกลับด้าน เพื่อเรียกฝน เป็นความเชื่อของญี่ปุ่น	ลูกไปแอบล้างรถของเพื่อนเพราะเชื่อว่าจะทำให้ฝนตก ไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเกาหลี แต่มีการใช้ St. Patrick leaf หรือใบไม้สีแฉก เพื่อเรียกฝน ซึ่งไม่พบข้อมูลในงานวิชาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมนี้

(1) โครงสร้างภาพยนตร์

บทภาพยนตร์ดั้งเดิมของญี่ปุ่นจะเป็นไปอย่างเรียบง่าย ตามแบบฉบับภาพยนตร์ญี่ปุ่นที่บรรยากาศการเล่าจะเป็นการเล่าเรื่องแบบเนิบช้า ให้ผู้ชมมีเวลาเก็บรายละเอียดในแต่ละฉากให้ได้มากที่สุด ทำให้ผู้ชมอินไปกับความผูกพันของทั้ง 3 คนได้อย่างเต็มอิม ต่างจากภาพยนตร์ Be With You จากเกาหลี นอกเหนือความรักโรแมนติกแล้ว เกาหลียังเพิ่มความตลกเข้าไปและการเล่าเรื่องจะเป็นไปด้วยความรวดเร็วและกระชับกว่าเล็กน้อย ผู้ชมชาวไทยที่ชื่นชอบภาพยนตร์เกาหลีอาจเข้าใจเรื่องได้เร็วขึ้น และมีเวลาไปเพิ่มรายละเอียดในแต่ละฉากให้ดูมีความเป็นเกาหลีและโรแมนติกแบบเกาหลีมากขึ้น การเสริมความตลกลงไปในภาพยนตร์อาจมองได้ว่าเป็นการผสมผสานภาพยนตร์ 2 แนว คือดราม่าและตลก แต่อย่างไรก็ตามอาจทำให้ลดการถ่ายทอดอารมณ์ที่ซาบซึ้งและกินใจลงไป ซึ่งอารมณ์เช่นนี้มีคุณค่ามากในภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับครอบครัว เพราะจะทำให้ผู้ชมได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของครอบครัวมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยคนที่สองมีความคิดเห็นว่า ต้นฉบับของภาพยนตร์เรื่องนี้อาจได้รับแรงบันดาลใจจากภาพยนตร์ของ Warner Brother เรื่อง Jack Frost (1998) ซึ่งพ่อที่เสียชีวิตได้กลับมาใหม่ในรูปแบบของตุ๊กตาทิมในฤดูหนาว เขาได้แก้ไขข้อผิดพลาดที่เป็นพ่อที่ไม่ดีพอในเวลาที่ชีวิตอยู่ และเมื่อสิ้นสุดฤดูหนาว เขาก็ต้องจากไป

แต่สิ่งที่แตกต่างคือการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูก และ แม่กับลูก และการใช้เทคนิคพิเศษที่น้อยกว่า เมื่อภาพยนตร์ถูกสร้างด้วยชาวเอเชีย อาจเพื่อลดต้นทุนการผลิต (องอาจ หาญชนะวงษ์, 2561) ทั้ง ๆ ที่ประเทศญี่ปุ่นมีความก้าวหน้าด้านการใช้เทคนิคพิเศษและแสงสีในภาพยนตร์ซูเปอร์ฮีโร่แบบแปลงร่าง

ผู้วิจัยคนหนึ่งของบทความนี้มีความเห็นว่า ในภาพยนตร์ที่สร้างโดยเกาหลี ช่วงเวลาที่แม่ได้กลับมาหาลูก เกาหลีถ่ายทอดให้เห็นความสัมพันธ์ของแม่และลูกออกมาได้มากกว่าญี่ปุ่น และช่วงที่ภาพยนตร์กล่าวถึงอดีตของพ่อและแม่ ภาพยนตร์จากฝั่งเกาหลีนั้นมีเนื้อหามากกว่า ทั้งฉากที่ทั้งคู่ไปเดท ฉากที่นัดเจอกันรวมถึงฉากชีวิตวัยเรียนของทั้งคู่ ที่ฝั่งเกาหลีเพิ่มเนื้อหาให้มากกว่าเป็นเพราะเป็นเพราะคนเกาหลีมีความรู้สึกรัก รู้สึกห่วงใย ผูกพันที่แน่นแฟ้นและยังยึดติดต่อความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้น (ชนันภรณ์ อารีกุล, 2561)

ในทางกลับกัน ผู้วิจัยคนที่สองพบว่า แม้ว่าภาพยนตร์เกาหลีจะเล่าถึงความรักความผูกพันของตัวละครพ่อ กับ แม่ ในช่วงก่อนแต่งงานไว้เป็นเวลานานมาก แต่เมื่อพ่อพบว่าแม่กลับมาจากความตาย กลับไม่แสดงความดีใจเท่าที่ควร อาจเป็นงานของผู้กำกับในอนาคตที่จำเป็นต้องระวังเรื่องการแสดงออกทางสีหน้าและร่างกายของนักแสดง นอกจากนี้ เมื่อตัวละครแม่กลับมาที่บ้านและเล่นกับลูกชาย เธอเผลอไปชกหน้าลูกชายจนเลือดกำเดาไหล ซึ่งฉากนี้ไม่ควรมี แม้ว่าผู้กำกับอาจใส่ลงไปเพียงเพื่อแสดงให้เห็นว่าแม่กลับมาแล้วมีความแข็งแรงดี

การเปิดเรื่องของทั้งสองประเทศไม่เหมือนกัน ภาพยนตร์ญี่ปุ่นเปิดตัวภาพยนตร์ด้วยตัวลูกชายตอนโต กำลังทำกิจวัตรประจำวันอยู่ในบ้านและปั่นจักรยานไปยังปาร์กร้างแห่งหนึ่ง แต่ภาพยนตร์เกาหลีเปิดตัวด้วยแอนิเมชัน แม่เพนกวินกับลูกเพนกวินตามนิทานที่แม่เขียนทิ้งไว้ให้ลูก ทำให้ภาพยนตร์เกาหลีเรื่องนี้มีความหลากหลายมากกว่าภาพยนตร์ญี่ปุ่น แต่อย่างไรก็ตาม คำถามที่อาจทิ้งท้ายไว้คือ เกาหลีนำภาพยนตร์เรื่องนี้มาสร้างใหม่ ต่างจากหลังจากแบบฉบับเดิมถึง 14 ปี ถ้าญี่ปุ่นเป็นผู้นำภาพยนตร์เกาหลีเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาสร้างใหม่ ญี่ปุ่นอาจสามารถทำได้แปลกใหม่ตามยุคสมัยได้ไม่แพ้กัน

(2) การสื่อสารทางวัฒนธรรม

ผู้วิจัยคนหนึ่งพบว่า ในภาพยนตร์ญี่ปุ่น ตัวละครลูกชายวัยประถมต้นต้องเดินทางไปโรงเรียนด้วยตัวเอง เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายให้นักเรียนเรียนโรงเรียนในพื้นที่ใกล้บ้านเพื่อกระจายจำนวน ทำให้ระยะทางจากโรงเรียนถึงบ้านไม่ไกลกัน รวมถึงความปลอดภัยในประเทศญี่ปุ่นค่อนข้างสูง (Mori, Armada, & Willcox, 2012) มีถนนสำหรับเดินได้อย่างปลอดภัยและมีการเพิ่มความปลอดภัย ด้วยการให้เด็กประถมสวมหมวกสีเหลืองเพื่อเป็นการบอกและเตือนให้ผู้ใช้ถนนระมัดระวังมากขึ้น แต่ในภาพยนตร์เกาหลี ก่อนไปทำงานพ่อต้องปั่นจักรยานไปส่งลูกที่โรงเรียนแล้วจึงไปทำงานต่อเพราะที่ประเทศเกาหลีไม่มีนโยบายแบบประเทศญี่ปุ่น

สิ่งที่แตกต่างกันอีกเรื่องคืออาชีพของพ่อ ในภาพยนตร์เกาหลี พ่อเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลสระว่ายน้ำ ส่วนในภาพยนตร์ญี่ปุ่น พ่อทำงานบริษัท รูปแบบของงานของพ่อในเกาหลีและการที่บ้านอยู่ห่างไกลจนพ่อต้องขับจักรยานไปส่งลูก อาจเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมว่าคนเกาหลีมีความอดทนและต่อสู้เพื่อความอยู่รอด (จักรพรรณ วงศ์พรพวิณ, 2557) แต่สิ่งที่แตกต่างจากงานวิจัยสมัยก่อนคือ ตัวละครพ่อในเกาหลีมีความ มั่งคั่ง ไม่สุขุม ทำงานลวก ๆ ลูกก็ลูกหลง ซึ่งแตกต่างจากที่ นกอดล ชาตีประเสริฐ (2534) ระบุว่าคนเกาหลีโบราณรักษาหน้าหรือศักดิ์ศรีของตนเป็นอย่างมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้วิจัยคนที่หนึ่งพบว่า ตัวละครในบทดั้งเดิมของญี่ปุ่นจะมีหมอบประจำตัวของพ่อที่คอยดูแล รักษาพ่อ เป็นตัวละครที่คอยรับฟังและอยู่ข้าง ๆ พ่อเสมอ แต่ตัวละครหมอบได้ถูกตัดออกจากภาพยนตร์เกาหลีและถูกเปลี่ยนเป็น เพื่อนสนิทแทน เนื่องจากวัฒนธรรมเกาหลีผู้ใหญ่มักใช้ความอาวุโสกว่ารังแกหรือกดดันผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจนทำให้คนเกาหลีไม่มีความสัมพันธ์ที่เป็นกันเองกับผู้ใหญ่มากนัก (นภดล ชาติประเสริฐ, 2534; An & Kang, 2016) ดังนั้นจากมุมมองผู้กำกับเกาหลีจึงตัดตัวละครหมอบออกแล้วเปลี่ยนเป็นเพื่อนสนิทที่อายุเท่ากัน มาสร้างสีสันให้ภาพยนตร์เรื่องนี้แทน ในการทำงานเป็นพนักงานดูแลสระของพ่อในภาพยนตร์เกาหลีก็เช่นกัน เขาต้องอยู่ใต้การบังคับบัญชาของเจ้าของสระที่มักจะแก้งเขาอยู่เสมอ ในขณะที่ภาพยนตร์ญี่ปุ่นพ่อทำงานเป็นพนักงานบริษัท มีความสามารถทำงานได้ในระดับเท่าเทียมกับพนักงานคนอื่น ๆ เพราะประเทศญี่ปุ่นผู้ชายต้องทำงานหนักหาเลี้ยงครอบครัว มีสิทธิเติบโตในหน้าที่การงานมากกว่าผู้หญิง การแข่งขันกันของบริษัท และการเข้าทำงานมีอัตราแข่งขันที่สูงมาก ดังนั้นใครที่สามารถทำงานในบริษัทใหญ่ ๆ ได้จะมีหน้ามีตาทางสังคมมากขึ้น เป็นสัญลักษณ์ให้คนทั่วไปเห็นว่าผู้ชายญี่ปุ่นต้องทำงานดี ๆ เท่านั้น ในภาพยนตร์ญี่ปุ่นพ่อจึงมีภาพลักษณ์และหน้าที่การงานที่ดีกว่าภาพยนตร์เกาหลี

ผู้วิจัยคนที่หนึ่งยังสังเกตเห็นอีกว่า ฉากขอให้ฝนตกจากทั้งสองประเทศก็มีความแตกต่างกัน ภาพยนตร์ญี่ปุ่นลูกชายนำตุ๊กตาไล่ฝน หรือ เทะรุเทะรุโบซุ ในภาษาญี่ปุ่นมาแขวนกลับหัวเพื่อทำให้ฝนตก ตามความเชื่อของคนญี่ปุ่น ซึ่งคนเกาหลีไม่มีตุ๊กตาไล่ฝนดังนั้นกลวิธีการขอให้ฝนตกของลูกชายจึงเป็นไปการล้างรถของพ่อ เพื่อนร่วมห้องเพราะได้ยินเพื่อนพูดว่า ถ้าล้างรถเมื่อไหร่ ฝนจะตกวันนั้นทันที การลดทอนการสื่อสารทางวัฒนธรรมของภาพยนตร์เกาหลีนั้นมีความขัดแย้งกับ อภิรักษ์ ชัยปัญหา (2558) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่ออีกชาติหนึ่งนำภาพยนตร์มาดัดแปลงหรือทำซ้ำ จะมีการเพิ่มวัฒนธรรมของตนเองลงไป ในขณะที่เดียวกัน วิษุวัตม์ ปุชิตาการ (2556) ได้กล่าวว่า การดัดแปลง อาจมีการเพิ่มการสื่อสารทางวัฒนธรรม หากแต่อาจดัดแปลงเพื่อให้ผู้ชมในชาติของตนเข้าใจและเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยคนที่สองมีความเห็นว่า การที่ผู้กำกับชาวเกาหลีได้ลดการแสดงออกทางวัฒนธรรม อาจเป็นการปรับบทและฉากในภาพยนตร์ให้ผู้ชมชาวเกาหลีเข้าใจได้มากขึ้น เพราะผู้ชมชาวเกาหลีที่มีอายุน้อยในปัจจุบันอาจไม่ค่อยมีความรู้ด้านวัฒนธรรมมากเท่าที่ควร ซึ่งสมมติฐานนี้ ควรได้รับการยืนยันในงานวิจัยในอนาคต

วัฒนธรรมอีกอย่างที่ถูกพบในภาพยนตร์เอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเกาหลีคือ ระเบียบปิตาธิปไตยและความเหลื่อมล้ำทางเพศ โดยทั่วไปในเกาหลีจะเน้นให้ผู้ชายเรียนและทำงาน ส่วนผู้หญิงจะต้องอยู่บ้านเป็นแม่บ้าน (Jin, 2019) และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของสามีอย่างเคร่งครัด (Park & Morash, 2017) สิ่งเหล่านี้ อาจไม่ได้ถูกถ่ายทอดโดยตรงผ่านทางภาพยนตร์ เพราะประเทศอื่น ๆ จำนวนมากมีวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปในทางดีขั้นแล้ว แต่ความเหลื่อมล้ำยังคงสามารถสังเกตได้จาก เมื่อสมัยพ่อและแม่กำลังเรียนด้วยกันก่อนแต่งงาน แม่เคยจะจมน้ำและพ่อได้ว่ายน้ำไปช่วย ซึ่งทำช่วยเหลือผู้หญิงเป็นท่าที่ไม่เหมาะสม และไม่ใช้ท่าช่วยเหลือคนจมน้ำที่ถูกต้อง ฉากที่ลูกชายอยู่ที่โรงเรียนก็เช่นกัน เพื่อน ๆ เพศชายมักพูดในเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับฤดูฝน แต่เพื่อนผู้หญิงกลับพูดเกี่ยวกับความสวยงามของตนเอง อาจเป็นลักษณะหนึ่งของ Postfeminism ในด้านของ Anti-feminism (Sawyer, 2014) นอกจากนี้ในช่วงก่อนแต่งงาน ตัวละครแม่ได้ประสบอุบัติเหตุ และได้บรรยายว่า เธอพึ่งทราบว่ามีสิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือการแต่งงาน และเป็นคนขอให้ผู้ชายมาขอตนเองแต่งงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงไม่สามารถอยู่ได้โดยไม่มีผู้ชาย (Sexual dependence

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตรงข้ามกับ Sexual Independence) และเธอยังยุติการเรียนเพื่อมาแต่งงานและมีลูก แสดงถึงระบอบปีศาจปไตโดยที่ผู้หญิงมีบทบาทเป็นแม่บ้าน ส่วนผู้ชายทำงานนอกบ้าน

นอกจากความเหลื่อมล้ำทางเพศที่ผู้วิจัยคนที่สองสามารถสังเกตเห็นแล้วนั้น ยังมีอคติเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของตัวละคร คือ บทบาทที่ไม่เหมาะสมสำหรับคนอ้วนซึ่งสามารถพบได้ทั่วไปในภาพยนตร์ทั่วโลก เพื่อนของตัวละครพ่อในภาพยนตร์เกาหลีมีรูปร่างอ้วน และเป็นตัวละครที่สร้างความตลก แม้เขาจะพยายามแต่งชุดเป็นเพนกวินเพื่อมาเอาใจตัวละครลูกชาย แต่กลับถูกตัวละครพ่อไล่ออกจากบ้านแบบไม่เกรงใจ และในฉากที่พ่อกับแม่ไปชมภาพยนตร์ด้วยกันในโรงภาพยนตร์ ตัวละครประกอบที่ยืนเท้าเข้ามาระหว่างชอกเก้าอี้ของทั้งสอง คือ คนอ้วน แสดงให้เห็นว่า คนอ้วนไม่มีมารยาทและสกปรก ซึ่งเป็นการสร้างทัศนคติให้ผู้ชมรู้สึกไม่ดีต่อคนอ้วน

การแสดงออกด้านวัฒนธรรมของภาพยนตร์ที่สร้างโดยญี่ปุ่นอาจมีความเกี่ยวข้องกับสีน้ำเงิน เพราะลูกชายจะใส่เสื้อกันฝนสีน้ำเงิน และหลายฉากจะออกไปโทนน้ำเงิน ตามที่ จิรายุ พงษ์วรุตม์ (2561) พบว่าสีน้ำเงินถือเป็นสีที่มีความงามสำหรับชาวญี่ปุ่นในหลายยุคสมัย ในขณะที่เดียวกันลูกชายในภาพยนตร์เกาหลี ใส่เสื้อกันฝนสีเหลือง และไปพบแม่ที่อุโมงค์รถไฟ ซึ่งผู้สร้างภาพยนตร์อาจได้แรงบันดาลใจจากภาพยนตร์สยองขวัญชื่อดังเรื่อง IT (2017) ที่ตัวละครเด็กเล็กสวมเสื้อสีเหลือง และถูกลากลงท่อน้ำ และท้ายที่สุด ศพไปลอยอยู่ในอุโมงค์ท่อน้ำทิ้ง

ข้อเสนอแนะ

ผู้ผลิตภาพยนตร์ชาวเอเชียควรพิจารณาปรับลดความเหลื่อมล้ำทางเพศ และการเหมารวมด้วยเพศและรูปลักษณ์ภายนอก งานวิจัยนี้ ศึกษาเปรียบเทียบภาพยนตร์เรื่องเดียวกันที่ถูกสร้างโดยประเทศที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน คือ ญี่ปุ่นและเกาหลี ในอนาคตควรมีการศึกษาภาพยนตร์ไทยเปรียบเทียบกับฉบับที่ถูกสร้างใหม่โดยชาวต่างชาติที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างอย่างประเทศอเมริกา หรือเปรียบเทียบสื่อญี่ปุ่นที่ถูกสร้างใหม่โดยอเมริกา ประเด็นการศึกษาอาจมีจำกัดเพียงบทบาททางเพศ (Gender Role) และ บรรทัดฐานทางเพศ (Gender Norm) หากแต่อาจรวมถึงการใช้ชีวิตของคนในสังคม อย่างการให้ความสำคัญต่อการพึ่งพ้อาศัยกัน (Collectivism) และความสามารถและพึงพอใจที่จะอยู่ได้ด้วยตนเอง (Individualism)

ญี่ปุ่นอาจเป็นประเทศเดียวที่สามารถสร้างภาพยนตร์ที่ไม่มีตัวร้าย (Villains) แต่เนื้อเรื่องมีความน่าติดตาม อย่างภาพยนตร์ Be With You ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ และ อนิเมชันเรื่อง Ponyo (2008) กับ When Marnie Was There (2014) ส่วนภาพยนตร์ตะวันตกบางเรื่องได้ใช้ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ตัวละครเอกต้องต่อสู้ แทนการมีตัวร้ายในเรื่อง ภาพยนตร์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างเรื่อง Be With You ฉบับเกาหลีนี้ ควรตัดฉากที่แม่ทำให้ลูกเลือดกำเดาไหล เพราะเป็นฉากความรุนแรงในครอบครัวที่ไม่จำเป็นต้องมีในการเล่าเรื่อง นอกเหนือจากความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ ก็ ควรนำเสนอให้เยาวชนเข้าใจว่าความรุนแรงมิใช่ทางออกเพื่อยุติปัญหาเกี่ยวกับคนพาลเสมอไป อย่างเรื่องอุลตร้าแมนคอสโมส ซึ่งมีความแตกต่างจากอุลตร้าแมนตัวอื่น ตรงที่มีความเมตตากับสัตว์ประหลาด เป็นต้น

สุดท้ายนี้ จากที่ผู้วิจัยพบว่าภาพยนตร์ Be With You ฉบับญี่ปุ่นมีการผสมผสานวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องตุ๊กตาไล่ฝน และนโยบายการเดินทางไปโรงเรียน แต่ภาพยนตร์เกาหลีไม่มีเรื่องดังกล่าว หากภาพยนตร์เกาหลีเรื่องอื่น ๆ เป็นเช่นนี้ ผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ และผู้นำเข้าภาพยนตร์ของประเทศไทยควรพิจารณา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คัดเลือกภาพยนตร์เกาหลีที่มีประโยชน์มาเข้าฉาย เช่น ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ มากกว่าที่จะนำเข้าภาพยนตร์ที่แสดงโดยวัยรุ่น ในฉากยุคปัจจุบัน ที่ผู้ผลิตสื่อในประเทศไทยก็มีความสามารถที่จะสร้างสรรค์ได้ไม่แพ้กัน ทั้งนี้จะเป็นการช่วยธุรกิจการผลิตสื่อในประเทศและลดการเสียดุลการค้าไปกับสื่อที่ไม่มีคุณภาพ

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้คือ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย 2 คน และจากการเปรียบเทียบภาพยนตร์ 2 เรื่องเท่านั้น งานวิจัยในอนาคตควรทดสอบผลลัพธ์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ด้วยเชิงปริมาณ หรือ เชิงคุณภาพที่ใช้การสัมภาษณ์ เช่น ยืนยันว่าภาพยนตร์เกาหลีเรื่องอื่น ๆ ที่มีฉากในยุคปัจจุบัน (ไม่รวมภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์) มีการสื่อสารด้านวัฒนธรรมน้อยกว่าภาพยนตร์ญี่ปุ่นยุคปัจจุบันจริงหรือไม่ ตลอดจนอาจวัดระดับความรู้ด้านวัฒนธรรม ก่อนและหลัง ชมภาพยนตร์ ไม่ว่าจะผลิตขึ้นโดยชาติใด ๆ เพื่อทดสอบว่า ผู้ชมสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมจากภาพยนตร์ได้หรือไม่ หรือ ผู้ผลิตภาพยนตร์ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารทางวัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จักรพรรณ วงศ์พรวัฒน์. (2557). จริยาปรัชญาการสร้างอัตลักษณ์ของคนเกาหลีสู่การพัฒนาประเทศ. ธรรมทรรศน์, 14(1), 77-95.
- จินตนา พุทธเมตตะ. (2552). คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเกาหลี. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา, 1(1), 31-40.
- จิรายุ พงษ์วรุตม์. (2561). สิ้นน้ำเงินในวัฒนธรรมญี่ปุ่นสมัยเอโดะ. วารสารศิลป์ พีระศรี คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 6(1), 220-241.
- ชนันภรณ์ อารีกุล. (2561). บทวิจารณ์หนังสือ “มหัศจรรย์เกาหลี: จากเก้าอี้สู่มหาอำนาจทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม” เขียนโดย แดเนี่ยล ทิวดอร์ แพลโดย ลูตีพงษ์ เหลืองอรุณเลิศ. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 3(3), 132-137.
- นภดลชาติประเสริฐ. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัฒนธรรมเกาหลี. วารสารเอเชียตะวันออกศึกษา (International Journal of East Asian Studies), 4(1), 35-40.
- นพดล อินทร์จันทร์. (2555). ภาพยนตร์ชุดเกาหลี : กรณีศึกษากระแสคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีในสังคมไทย. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, 14(27), 132 -144.
- ประติมล บุญประจักษ์. (2560). แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติในภาพยนตร์แอนิเมชันของฮายาโอะ มิยาซากิ เรื่อง เจ้าหญิงโมโนโนเคะ. Veridian E-Journal, Silpakorn University: ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2203-2217.
- ภิรมภัทร บัวระภา และ ทนพร ตรีรัตน์สกุลชัย. (2559). ภาพไทยใน ซะโยะนะระอิทซูกะ: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนวนิยายและภาพยนตร์. วารสารวิชาการของสมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย JSN Journal, 6(2), 147-160.
- มนต์ศักดิ์ เกษศิริรินทร์เทพ, สมคเน วรวิวัฒน์, และ ประยูกต์ ศรีทองกุล. (2559). สัมพันธภาพการสร้างเนื้อหาของภาพยนตร์: กรณีศึกษา โครงการภาพยนตร์สั้น ของนักศึกษาโครงการภาพยนตร์ ปีการศึกษา 2559. นิเทศสยามปริทัศน์, 17(22), 106-114
- วรรณิ ส้าราญเวทย์. (2541). ภาพยนตร์ญี่ปุ่น. วารสารญี่ปุ่นศึกษา, 5(3), 23-26.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- วิษุฒม์ ปุจฉาการ. (2556). สัมพันธบทข้ามสื่อข้ามวัฒนธรรมเรื่อง “ริง” ในนวนิยาย ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ และหนังสือการ์ตูน (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- วีรวิท คงศักดิ์. (2562). วัฒนธรรมการสร้างครอบครัว. วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา, 1(3), 28-42
- องอาจ หาญชนะวงษ์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการเขียนบทภาพยนตร์ที่ดัดแปลง จากตำนานและเหตุการณ์จริง. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 10(2), 253-275.
- อภิรักษ์ ชัยปัญหา. (2558). ทะเลและผีเสื้อ: การนำเสนอภาพตัวแทนใหม่ของสังคมเกาหลีสร่วมสมัยในวงวรรณกรรมไทย. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 23(42), 123-146
- An, Y., & Kang, J. (2016). Relationship between organizational culture and workplace bullying among Korean nurses. *Asian nursing research*, 10(3), 234-239.
- Craig, T. J. (2015). *Japan Pop: Inside the World of Japanese Popular Culture: Inside the World of Japanese Popular Culture*. London & New York: Routledge.
- Jin, M. S. (2019). Korean Male Farmers' Patriarchal Perception: A Case Study of Apo Diary (1969-2000). *Asian Women*, 35(2), 75-91.
- Jin, D. Y., & Yoon, K. (2016). The social mediascape of transnational Korean pop culture: Hallyu 2.0 as spreadable media practice. *New media & society*, 18(7), 1277-1292.
- Kim, S., & Kim, S. (2018). Perceived values of TV drama, audience involvement, and behavioral intention in film tourism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 35(3), 259-272.
- Lee, S., & Bai, B. (2016). Influence of popular culture on special interest tourists' destination image. *Tourism Management*, 52, 161-169.
- Lee, H. (2019). *Contemporary Korean cinema: Identity, culture and politics*. UK: Manchester University Press.
- Mori, N., Armada, F., & Willcox, D. C. (2012). Walking to school in Japan and childhood obesity prevention: new lessons from an old policy. *American journal of public health*, 102(11), 2068-2073.
- Park, S., & Morash, M. (2017). An exploratory study of influences on vulnerabilities to family violence among Vietnamese wives who marry South Korean men. *Critical criminology*, 25(1), 1-19.
- Sawyer, E. A. (2014). *Postfeminism in female team superhero comic books* (Doctoral dissertation, Department of Communication, University of Utah).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

โดยใช้กระบวนการ STEAM Design Process

เบญจวรรณ ลีเจริญ¹, ชฎารัตน์ พิพัฒน์นันท์², ธิติ ธีระเกียรติ³

^{1,3} นักวิจัย โครงการวิจัยและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม,

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย,

Email: bleecharoen@schsrf.org¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้กระบวนการ STEAM Design Process ซึ่งพัฒนาขึ้นในโครงการวิจัยและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม (Starfish Education Foundation) เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของผู้เรียน ซึ่งกระบวนการนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ถาม (Ask) จินตนาการ (Imagine) วางแผน (Plan) สร้างสรรค์ (Create) และ คิดสะท้อนและออกแบบใหม่ (Reflect and Redesign) ใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งคือ ครูผู้สอนจากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 9 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจ และการสังเกตพฤติกรรม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ถูกนำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สถิติภาคบรรยาย การหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย นอกจากนี้ยังได้นำเทคนิคการทำเหมืองข้อความมาประยุกต์ในการหาคำที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อย ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการ STEAM Design Process มีผลช่วยส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย (1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสาร (2) ทักษะด้านอารมณ์ และ (3) ทักษะด้านสังคม

คำสำคัญ : สะเต็มศึกษา, การจัดการศึกษา, เมคเกอร์สเปซ, เหมืองข้อความ, ความถี่ของคำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

Developing the skills necessary for learners in the 21st century by using the STEAM Design Process

Benjawan Leechoen¹, Chadarat Phipathananunth², Thiti Theerathea³

^{1,3} Researcher, Research and educational personnel development project, Starfish Education Foundation,

² Assistant Professor, School of Science and Technology University of the Thai Chamber of Commerce,

Email: bleecharoen@schsf.org¹

Abstract

This article aims to present the guidelines for the use of the STEAM Design Process, which was developed in the research and development of educational personnel of the Starfish Education Foundation. In order to promote the skills needed by the learner, which consists of 5 steps: Ask, Imagine, Plan, Create and Reflect and Redesign. The sample group for collecting data is teachers from schools in Bangkok and suburbs of 9 schools. The tools used in the research are survey and behavior observation. The collected data was analysed by content analysis, descriptive statistics, percentage and mean values. In addition, text mining techniques are used to find the term frequency. The results of the research found that the STEAM Design Process has the effect of enhancing the skills necessary for learners in the 21st century, including (1) learning and innovation skills, including creativity, critical thinking, problem solving, teamwork and leadership and communication (2) emotional skills and (3) social skills

Keywords: STEM Education, Educational Management, Makerspace, Text Mining, Term Frequency

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

บทนำ

ปัจจุบันเป้าหมายของการจัดการศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปลี่ยนแปลง และเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ต้องการในโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) กรอบแนวคิดการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ประเทศไทยได้นำมาจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์มีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม และเตรียมคนไทยให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะ 4 C (Critical Thinking - การคิดวิเคราะห์, Communication - การสื่อสาร, Collaboration - การร่วมมือ และ Creativity - ความคิดสร้างสรรค์) (ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: Partnership for 21st Century Learning) นอกจากนี้ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญซึ่งโรงเรียนจำเป็นต้องส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, องค์กรยูนิเซฟ ประเทศไทย and Right to Play Thailand Foundation, 2017; Winthrop and McGivney, 2017) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวการจัดการศึกษาต้องเน้นการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เด็กทุกคนบรรลุศักยภาพสูงสุดของตน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

อย่างไรก็ตามคุณภาพของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ยังคงเป็นโจทย์ที่ท้าทายศักยภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สุกัญญา งามบรรจง, 2559) จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จาก 100 คะแนน ผลการสอบ PISA (Programme for International Student Assessment) มีคะแนนและลำดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ทั้งๆ ที่โรงเรียนใช้เวลาจัดการเรียนการสอนมากขึ้นเป็นเวลา 7 หรือ 8 ชั่วโมงต่อวัน จากการรายงานนักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ขาดทักษะชีวิต การเรียนการสอนเป็นการอัดแน่นเนื้อหาวิชาการมากกว่าให้เรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนเน้นท่องจำ มากกว่าทำความเข้าใจ มีการบ้านมากเกินไป ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเครียดและต้องการเรียนเสริม เรียนพิเศษเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

มูลนิธิสตาร์ฟิชเอ็ดดูเคชั่นได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะมอบโอกาสให้เด็กทุกคนในประเทศไทยได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม มองว่าการจัดการศึกษาสิ่งสำคัญอันดับแรกเป็นการให้ความสำคัญว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร ทางมูลนิธิฯ จึงได้พัฒนาสตาร์ฟิชเมคเกอร์สเปซ (Starfish Makerspace) ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning : PBL) ผ่านเมคเกอร์สเปซ (Makerspace) ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับนักสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้สร้างสรรค์งานตามความสนใจ เป็นพื้นที่ที่ให้ทุกคนได้ค้นคว้า ออกแบบ วางแผน แลกเปลี่ยน แบ่งปันความคิด สร้าง และแก้ไขผลงาน นอกจากนี้เมคเกอร์สเปซยังช่วยส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงาน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ เช่น จัดอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าและประดิษฐ์ผลงาน โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อช่วยให้นักสร้างสรรค์แก้ไขปัญหา กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น มีความกล้าคิดกล้าทำ ทำสิ่งที่

ตัวเองรัก รู้ถึงความถนัดเฉพาะด้านของตนเอง สร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนในรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายได้

การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเมคเกอร์สเปซเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ค้นคว้า ออกแบบ วางแผน แลกเปลี่ยนแบ่งปันความคิด สร้างและพัฒนาผลงานซึ่งนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ การเรียนรู้ในเมคเกอร์สเปซใช้กระบวนการแนวคิดที่เป็นระบบ เรียกว่า STEAM Design Process เริ่มต้นจากปัญหา นำไปสู่การแก้ไขปัญหา ผ่านการคิดค้นคว้า หาคำตอบ หลังจากนั้นวางแผนอย่างละเอียด ลงมือปฏิบัติ ทดสอบและปรับปรุงแก้ไข การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเมคเกอร์สเปซเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนในรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน สร้างผู้เรียนให้เป็นนักคิด นักแก้ปัญหา เป็นคนมีเหตุผล และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (มูลนิธิสตาร์ฟิชเอ็ดดูเคชั่น, 2562)

STEAM Design Process เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนหรือที่เรียกว่านักสร้างสรรค์ (Maker) ได้ กระตุ้นการคิด ออกแบบ วางแผน และลงมือสร้างสรรค์วิธีการหรือต้นแบบของสิ่งที่จะใช้เพื่อแก้ไขปัญหา รวมทั้งวิเคราะห์เพื่อสะท้อนวิธีในการปรับปรุงและพัฒนาผลลัพธ์ดังกล่าวให้ดีขึ้น (มูลนิธิสตาร์ฟิชเอ็ดดูเคชั่น, 2562) เน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงโดยมีการบูรณาการองค์ความรู้ในสหวิทยาการ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ หรือที่เรียกว่าสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยที่การเรียนรู้แบบ STEAM เป็นการรวมวิชาศิลปะ (Art) เพิ่มเข้าไปในสะเต็มศึกษาคือสามารถใช้ศิลปะด้านต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เช่น การวาด การปั้น การระบายสี การแสดงบทบาทสมมติ ทัศนศิลป์ ดนตรี การเต้นหรือการแสดง เป็นต้น ช่วยให้เกิดการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาให้กับผู้เรียน จึงเป็นที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษา (วศินีส, 2560) การเรียนโดยใช้กระบวนการ STEAM Design Process เริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เพราะง่ายต่อการเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้จริง ในระหว่างกระบวนการสร้างผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อใช้แก้ไขปัญหา เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติผ่านการปฏิบัติจริง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยกระบวนการ STEAM Design Process ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ถาม (Ask) เป็นขั้นตอนที่ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนทำความเข้าใจและตีความปัญหาเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา จากการสังเกต สอบถาม ค้นหาและศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
2. จินตนาการ (Imagine) เป็นการให้ผู้เรียนได้ระดมความคิดเพื่อกำหนดวิธีการ รูปแบบ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย
3. วางแผน (Plan) จัดทำแผนการดำเนินงานรวมถึงรายการที่จำเป็นต้องดำเนินการในการแก้ไขปัญหา การออกแบบและกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินการ การจัดทำรายการของวัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน
4. สร้างสรรค์ (Create) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนลงมือดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ซึ่งทำการสร้างสรรค์งานนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น แบบจำลอง โมเดล สารคดี หนังสือ ชิงงาน หรือแนวคิด การรณรงค์ (campaign)
5. คิดสะท้อนและออกแบบใหม่ (Reflect and Redesign) การวิเคราะห์คุณภาพของผลงาน ประเมินผลการดำเนินงาน การรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่นเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงผลงานต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

ซึ่งกระบวนการใน STEAM Design Process ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ มีความชัดเจนและยืดหยุ่นเพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหารและผู้สอน สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมา ยังไม่พบว่ามีกรวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมเมคเกอร์สเปซ และ STEAM Design Process ซึ่งหากมีการวิจัยและพัฒนากระบวนการดังกล่าวขึ้นได้ ก็จะทำให้หน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมเมคเกอร์สเปซ และ STEAM Design Process ว่าส่งผลดีต่อการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

การทบทวนวรรณกรรม

STEAM Design Process เป็นกระบวนการแบบ Design Thinking ที่เป็นเครื่องมือให้เด็กพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทำงานอย่างเปลี่ยนแปลงระบบ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะด้านสังคมและอารมณ์ (มูลนิธิสตาร์ฟิชเอ็ดดูเคชั่น, 2562) STEAM คือ การเติมศิลปะ หรือ Arts ลงไปใน STEM ทางโรงเรียนอาจใช้ศิลปะในด้านต่าง ๆ เติมลงไปใน STEM ซึ่งศิลปะอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวันอยู่แล้ว ได้แก่ การวาดภาพ การปั้น การแกะสลักการเย็บปักถักร้อย การใช้กระดาษในการสร้างสิ่งต่างๆ การชื่นชมศิลปะ การใช้คอมพิวเตอร์ในการวาดภาพ เป็นต้น อีกทั้งยังรวมถึง ดนตรีและการเต้น เช่น การเล่นดนตรี การชื่นชมในดนตรี การใช้คอมพิวเตอร์สร้างดนตรี ในส่วนของการเต้น เช่น บัลเลต์แจซ การเต้นร่วมสมัย หรือนาฏศิลป์ การออกแบบท่าเต้นการผลิต การชื่นชมการเต้น นอกจากนี้ศิลปะยังรวมถึงการแสดง ละครเวที วิชาการแสดง การใช้เสียง ละครใบ้ ผลิตผลการแสดงและดนตรี บทเดิมและการปรับบท เทคโนโลยีในโรงละคร ละครหุ่นฟิล์ม ได้แก่ การผลิตหนัง แก์หนัง วิดีโอ แอนิเมชัน และการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ วรรณกรรม การอ่าน กลอน การฟังอย่างชื่นชม การใช้เทคโนโลยี หรือแม้แต่แต่งงานสถาปัตยกรรม งานออกแบบสวน และงานภูมิสถาปัตยกรรม ก็นับว่าเป็นงานศิลปะเช่นกัน (วศิณี, 2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการ STEAM Design Process เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีกลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนจากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษามูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮมจำนวน 9 โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คุณครูที่เข้าร่วมโครงการจำนวนรวมทั้งสิ้น 223 คน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1 โดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

1) เป็นส่วนข้อมูลทั่วไป รูปแบบการจัดการเรียนการสอน การสอบถามความคิดเห็นด้านการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนผ่านกิจกรรมเมคเกอร์สเปซ และกระบวนการ STEAM Design Process ที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน และส่วนที่ 2) เป็นการประเมินระดับการส่งเสริมทักษะของผู้เรียนผ่านกิจกรรมเมคเกอร์สเปซที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง กำหนดให้ครูแสดงความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (5 Likert scale) ในการออกแบบและพัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือการทำ Pretest เพื่อทดสอบประโยคคำถามว่าผู้ตอบสามารถอ่านคำถามเข้าใจหรือไม่ และในขั้นตอนที่ 2 คือ การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item-Objective Congruence)

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อโรงเรียน	จำนวนครูที่เข้าร่วมโครงการ (คน)
โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค	50
โรงเรียนมหาวิรานุวัตร	13
โรงเรียนวัดกลางบางแก้ว	20
โรงเรียนเวทวันธรรมมาวาส	28
โรงเรียนวัดอุทัยธาราม	17
โรงเรียนประถมนนทรี	22
โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก	31
โรงเรียนวัดหนัง	26
โรงเรียนวัดนาคปรก	16
รวม	223

หมายเหตุ: โรงเรียนวัดกลางบางแก้วเป็นหนึ่งในโรงเรียนแกนนำของโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) ซึ่งเป็นโครงการในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ได้นำข้อมูลในส่วนของการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์เหมืองข้อความ (Text Mining) ในการค้นหาคำที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อย (Term Frequency) โดยใช้ภาษา Python ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีไลบรารีสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- NumPy สำหรับการจัดการข้อมูลในรูปแบบอาร์เรย์ข้อมูลหลายมิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

- Pandas ใช้ในการทำความสะอาดข้อมูล (Data cleaning) และแปลงโดยข้อมูลอยู่ในรูปแบบตาราง
- Seaborn สำหรับการสร้างกราฟข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ
- PyThaiNLP เป็นโมดูลที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural language processing) ที่เป็นภาษาไทย รองรับระบบตัดคำ และยังสามารถในการจัดการการประมวลผลภาษาไทย
- Deepcut ในการตัดคำภาษาไทย

ขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเทคนิคการทำเหมืองข้อความในการค้นหาคำที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อยโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเตรียมข้อมูล

ในการเตรียมข้อมูลเริ่มจากการนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการแปลงให้อยู่ในรูปแบบของตารางข้อมูลหรือเรียกว่าดาต้าเฟรม

2. การทำความสะอาดข้อมูล (Data cleaning)

เป็นกระบวนการตรวจสอบ แก้ไข หรือลบรายการข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ ออกไปจากชุดข้อมูล เช่น การพิมพ์ผิด พิมพ์ตก หรือข้อผิดพลาดต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลที่น่าไปวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังแสดงในภาพที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

```
_spell_checker = NorvigSpellChecker()
```

```
lishdata=[]
newTexts=[]
text=""
for x in tokenized_texts:
    for i in x:
        if i!=" ":
            lishdata.append(_spell_checker.correct(i))
            text+=_spell_checker.correct(i)
newTexts.append(lishdata)
lishdata=[]
```

```
df1 = pd.DataFrame(lishdata)
df1.head(10)
```

	Design	Maker	Makerspace	Process	Steam	design	กฎ	กติกา	กร	กระดาน	...
0	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
1	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
2	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
3	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
4	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
5	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
6	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
7	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
8	NaN	NaN	1.0	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...
9	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...

ภาพที่ 1 แสดงการทำตรวจสอบการสะกดคำในขั้นตอนการทำความสะอาดข้อมูล

2.3 การตัดคำ (Tokenize) ทำการตัดคำโดยใช้ไลบรารี Deepcut ในการตัดคำภาษาไทย ตัวอย่างของผลที่ได้จากการตัดคำ เช่น

['เกิด', 'การ', 'คิด', 'สร้างสรรค์', ' ', 'การ', 'คิด', 'อย่าง', 'เป็น', 'ระบบ'],

['รู้จัก', 'ทำ', 'งาน', 'เป็น', 'ทีม'],

['ฝึก', 'ปฏิบัติ', 'จริง', 'และ', 'ได้', 'วิเคราะห์', 'จาก', 'กิจกรรม', 'ดี', 'ๆ', 'แบบ', 'นี้']

จากนั้นทำการสร้างรายการที่เก็บค่าจากการตัดคำ โดยในระหว่างการทำงานมีการแก้ไขคำผิดและตัดคำที่ไม่เกี่ยวข้อง และลบคำที่เป็นคำ Stop word คือคำที่ไม่มีมีความหมาย เช่น “การ”, “ความ”, “คือ”, “ที่”, “ซึ่ง”, “ๆ” เป็นต้น ออกไป โดยมีคำสั่งใช้ลบคำที่เป็นคำ Stop word ดังแสดงในภาพที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

```
words = pythainlp.corpus.common.thai_stopwords()
stopword=""
for i in words :
    stopword=stopword+i+"|"
```

ภาพที่ 2 แสดงคำสั่งใช้ลบคำที่เป็นคำ Stop word

2.4 สร้างตารางความถี่ของคำที่ปรากฏ (Term Frequency (TF))

สร้างตารางความถี่ของคำที่ปรากฏดังแสดงในตารางที่ 2 เช่น พบคำว่า “คิด” จำนวน 97 ครั้ง คำว่า “สร้างสรรค์” จำนวน 47 ครั้ง และ “วิเคราะห์” จำนวน 39 ครั้ง เป็นต้น

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างคำและความถี่ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

คำ	ความถี่	คำ	ความถี่
คิด	97	ทักษะ	21
สร้างสรรค์	47	ขั้นตอน	21
วิเคราะห์	39	ความรู้	16
กิจกรรม	35	พัฒนา	16
รู้จัก	34	สื่อสาร	16
นักเรียน	33	ความสุข	16
เกิด	33	ร่วมกัน	15
เพื่อน	29	นวัตกรรม	12
ทำ	26	ออกแบบ	12
ฝึก	24	แบ่งปัน	9

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ถูกนำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์เหมือนข้อความในการค้นหาคำที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อยโดยใช้ภาษา Python ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาคำและความถี่ที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อยแล้วนำมาจัดกลุ่มพิจารณาความเกี่ยวข้องกับทักษะของผู้เรียน เช่น การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกันเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร การรู้จักตนเอง และการรู้จักสังคม และใช้สถิติภาคบรรยาย การหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยรวม ในภาพที่ 3 แสดงผลจากการทำเหมือนข้อความที่ค้นหาคำที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อย พบว่ามีคำว่า

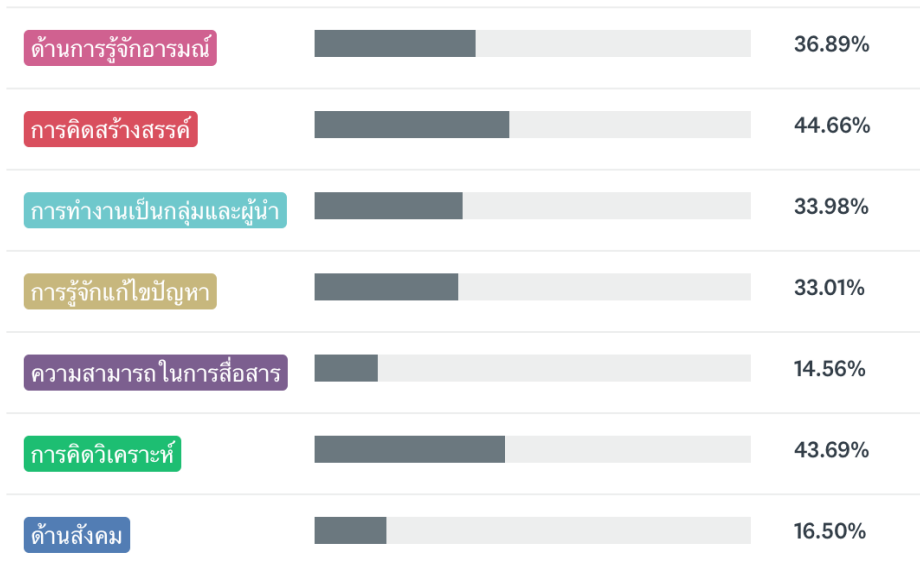

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

“ความคิดสร้างสรรค์” มากที่สุดคือร้อยละ 44.66 รองลงไปคือ “การคิดวิเคราะห์” และ “การรู้จักอารมณ์ตนเอง” คิดเป็นร้อยละ 43.69 และ 36.89 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนคิดเป็นเพศชายร้อยละ 29.14 และเพศหญิงร้อยละ 70.85 โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนร้อยละ 66 มีความเห็นว่าการกิจกรรมเมคเกอร์สเปซ และ STEAM Design Process ส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน โดยสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 ของผู้เรียนได้อยู่ในระดับดีมากที่สุด

ด้านการนำกิจกรรมเมคเกอร์สเปซ และ STEAM Design Process ไปปรับใช้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 63.79 ให้ความเห็นว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้โดยแทรกเข้าไประหว่างการสอนได้เกือบทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ยกตัวอย่างเช่น วิชาศิลปะ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาการงานอาชีพ และที่เหลือได้ระบุว่า สามารถนำไปใช้ในช่วงกิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้

ภาพที่ 3 แสดงผลของคำที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อย

นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากิจกรรมเมคเกอร์สเปซช่วยส่งเสริมทักษะด้านที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แบ่งทักษะตามความคิดเห็นของครูผู้สอนได้เป็น 7 ด้าน ตามกลุ่มทักษะ 3 กลุ่มดังนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านอารมณ์ และ 3) ทักษะด้านสังคม ดังแสดงตามตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์โดยวิธี Content Analysis

ทักษะ	ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสำรวจ
1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 1.1) ความคิดสร้างสรรค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วยกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ คิดทำสิ่งใหม่ๆ 2. เด็กได้สำรวจ ศึกษา ค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ 3. ช่วยให้เกิดเกิดการซักถาม พุดคุยและตั้งคำถามที่แปลกๆ 4. ช่วยฝึกสมาธิ กระตุ้นการคิดสร้างสรรค์ 5. ส่งเสริมในสิ่งที่เด็กถนัดและสนใจ 6. ผู้เรียนได้ใช้ความคิด และจินตนาการ 7. ชอบประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ
1.2) การคิดวิเคราะห์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนเกิดการวางแผน วิเคราะห์ห้ออกแบบชิ้นงาน 2. การคิดวิเคราะห์งานอย่างมีขั้นตอน 3. มีการวางแผนก่อนลงมือทำสิ่งต่างๆ 4. มีความกล้าตัดสินใจ เมื่อต้องเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ต้องรอครูสั่ง
1.3) การคิดแก้ไขปัญหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ 2. สามารถเลือกแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 3. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขสถานการณ์ง่าย ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง 4. ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
1.4) การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกผู้เรียนได้มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน 2. เป็นการฝึกรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับเหตุผลของกลุ่มทำงานร่วมกันตามขั้นตอนที่คิดร่วมกันมีการทำงานที่ได้รับมอบหมายและรักษาหน้าที่ไว้ได้ตามที่กำหนด 3. รู้จักการทำงานเป็นทีมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ 4. การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตาม การสามัคคีทำงานกลุ่มพึ่งพาซึ่งกันและกัน
1.5) ด้านการสื่อสาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมช่วยแสดงถึงสิ่งที่ตนคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี 2. จะช่วยพัฒนาการสื่อสาร เด็กบางคนพูดไม่เก่ง แต่การวาดภาพ การประดิษฐ์ผลงาน จะช่วยให้เด็กถ่ายทอดแนวคิดผ่านสื่อประกอบได้ 3. ช่วยให้ได้เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และตอบคำถามกับผู้อื่น 4. เด็กสามารถอธิบายสิ่งที่ตนเองทำให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

ทักษะ	ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสำรวจ
2) ทักษะด้านอารมณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กสามารถอธิบายความรู้สึกของตนเอง ผ่านชิ้นงานได้ 2. เด็กรู้จักตัวเองมากขึ้น 3. ช่วยให้เด็กสามารถบอกเล่าเรื่องที่ตนเองชื่นชอบผ่านกิจกรรมที่ทำ 4. ช่วยให้ผู้เรียนชิ้นงานที่เลือกทำจนสำเร็จ แม้ว่างานนั้นจะเป็นเรื่องที่ยากสำหรับตนเอง 5. ผู้เรียนสามารถจัดการเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ตามที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม 6. ผู้เรียนเลือกกิจกรรมที่ทำให้ตนเองรู้สึกมีความสุขได้
3) ทักษะด้านสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนที่มีความแตกต่างจากตัวเองได้ เช่น เด็กที่พัฒนาการช้า 2. สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้จากเพื่อนคนอื่น ๆ ที่มีความคิดแตกต่างจากตัวเอง 3. ฝึกการช่วยเหลือเพื่อนคนอื่น ๆ 4. การแบ่งปันอุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนๆ 5. ฝึกฝนปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือกติกาอย่างง่ายได้ เช่น กฎการยืน คืน อุปกรณ์ 6. การทำกิจกรรมผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามกฎข้อตกลงของกลุ่มและชั้นเรียนได้

ที่มา: จากการถอดคำพูด วิเคราะห์ และตีความจากครูผู้สอนของผู้วิจัย

อภิปรายผล

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในเมคเกอร์สเปซเพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมูลนิธิสตาร์ฟิชเอ็ดดูเคชั่นพัฒนาขึ้นจัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้กระบวนการที่เป็นระบบ เรียกว่า STEAM Design Process เริ่มต้นจากปัญหา นำไปสู่การแก้ไขปัญหา ผ่านการคิดค้นคว้า หาคำตอบ หลังจากนั้นวางแผนอย่างละเอียด ลงมือปฏิบัติ ทดสอบและปรับปรุงแก้ไข

ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนเห็นว่ากิจกรรมเมคเกอร์สเปซ และกระบวนการ STEAM Design Process ส่งผลที่ดี สามารถพัฒนาความรู้และทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนได้ ดังนี้ ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) ความคิดสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงทักษะด้านนี้ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ คิดทำสิ่งใหม่ๆ การได้สำรวจ ศึกษา ค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ การซักถาม พูดคุยและตั้งคำถามที่แปลกๆ การประดิษฐ์สิ่งใหม่ เป็นต้น 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงลักษณะของการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนเกิดการวางแผน วิเคราะห์ออกแบบชิ้นงาน การคิดวิเคราะห์งานอย่างมีขั้นตอน การวางแผนก่อนลงมือทำสิ่งต่างๆ มีความกล้าตัดสินใจ เมื่อต้องเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นต้น 3) การแก้ปัญหา จากสำรวจพบว่าลักษณะของผู้เรียนที่สามารถสะท้อนให้เห็น ได้แก่ มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ สามารถเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แก้ไขสถานการณ์ง่ายๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง เป็นต้น 4) การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ได้แก่ ฝึกผู้เรียนได้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

การวางแผนการทำงานร่วมกัน เป็นการฝึกรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับเหตุผลของกลุ่ม ทำงานร่วมกันตามขั้นตอนที่คิดร่วมกัน มีการทำงานที่ได้รับมอบหมายและรักษาหน้าที่ไว้ได้ตามที่กำหนด รู้จักการทำงานเป็นทีมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ เป็นต้น 5) ด้านการสื่อสาร ลักษณะที่พบจากการสำรวจ ได้แก่ สามารถแสดงถึงสิ่งที่ตนคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี เด็กถ่ายทอดแนวคิดผ่านสื่อประกอบได้ เช่น การวาดภาพ สิ่งประดิษฐ์ สิ่งจำลอง การสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และตอบคำถามกับผู้อื่น เป็นต้น ทักษะทั้ง 5 ด้านนี้เป็นองค์ประกอบของทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา งามบรรจง (2559), วิจารณ์ พานิช (2555) และถนอมพร เลหาจรัสแสง (2557), พาที เกศธนากร (2561), พนิดา ซาตยาภา (2559). ทักษะต่อมาที่พบจากการวิเคราะห์คือ 6) ทักษะด้านอารมณ์ ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสำรวจครูผู้สอน ได้แก่ ผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้สึกของตนเอง ผ่านชิ้นงานได้ การรู้จักตัวเองมากขึ้น ช่วยให้สามารถบอกเล่าเรื่องที่ตนเองชื่นชอบผ่านกิจกรรมที่ทำ ช่วยให้ผู้เรียนชิ้นงานที่เลือกทำจนสำเร็จ แม้วางานนั้นจะเป็นเรื่องที่ยากสำหรับตนเอง ผู้เรียนสามารถจัดการเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ตามที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม และผู้เรียนเลือกกิจกรรมที่ทำให้ตนเองรู้สึกมีความสุขได้ เป็นต้น 7) ทักษะทางด้านสังคม ผลการสำรวจครูผู้สอนมีความเห็นว่า กิจกรรมเมคเกอร์สเปซและกระบวนการ STEAM Design Process สามารถส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนได้โดยช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนที่มีความแตกต่างจากตัวเองได้ เช่น เด็กที่พัฒนาการช้า สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้จากเพื่อนคนอื่นๆ ที่มีความคิดแตกต่างจากตัวเอง ฝึกการช่วยเหลือเพื่อนคนอื่นๆ การแบ่งปันการใช้อุปกรณ์ร่วมกับผู้อื่น ช่วยฝึกฝนปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกติกาอย่างง่ายได้ เช่น กฎการยืน คินอุปกรณ และการทำกิจกรรมผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามกฎข้อตกลงของกลุ่มและชั้นเรียนได้

จากผลการสำรวจทักษะทางด้านอารมณ์และสังคมมีสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่กล่าวไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านกิจกรรมแบบเน้นโครงงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตัวตนของตัวเองมากขึ้น รู้จักคุณค่าในชีวิตของตนเองและสังคม (สกว เนตร ไทรแจ่มจันทร์ และคณะ, 2558 ; ปริญญา เรื่องทิพย์ และคณะ, 2560) นอกจากนี้กิจกรรมแบบเน้นโครงงาน ช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากเพื่อนในสังคม ได้แบ่งปัน และได้รับการยอมรับจากเพื่อนจนทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขและความภูมิใจในตัวเอง (สุกัญญา งามบรรจง, 2559; องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) และมูลนิธิไรท์ ทู เพลย์ ประเทศไทย (2560)

โดยกิจกรรมในเมคเกอร์สเปซเน้นการจัดการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนตามแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนถนัด ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนรู้ เน้นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และครูผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งการสะท้อนความคิดของตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุกัญญา งามบรรจง (2559) ที่พบว่า การเรียนรู้หากมีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นระบบ เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม ฝึกฝนด้วยตนเอง เน้นการจัดการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนตามความถนัดเฉพาะของแต่ละคน จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิศนา ขัมมณี (2551) และคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2540) ที่มีการระบุถึงการพัฒนารูปแบบการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นระบบ โดยคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์ประกอบต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

กัน รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกพัฒนาเป็นระบบ จะช่วยเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้รู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และการร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต

นอกจากนี้ผลการศึกษายังสนับสนุนแนวความคิดของ วศินีส อิศรเสนา ณ อยุธยา (2560) ที่ได้กล่าวถึงว่าในการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้พัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่ควรยึดมั่นกับทฤษฎีหรือหลักการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว ควรเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพระหว่างบุคคลและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่ทักษะซึ่งประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม 1) วิธีการคิด (ways of thinking) เป็นความสามารถของ ผู้เรียน ในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม คิดแก้ปัญหาและ การคิดตัดสินใจ 2) วิธีการทำงาน (ways of working) เป็นความสามารถในการสื่อสารและการร่วมมือทำงานเป็นทีมกับบุคคลอื่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้ 3) เครื่องมือในการทำงาน (tools for working) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการทำงาน 4) การดำรงชีวิตในโลก (living in the world) เป็นทักษะชีวิต อาชีพ และความรับผิดชอบในตนเองและต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560; ชนิตดา เทียนฤกษ์, 2557; สุกัญญา งามบรรจง 2559)

อีกทั้งยังพบว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเมคเกอร์สเปซ และ STEAM Design Process ยังช่วยให้ผู้เรียนมีความกล้าคิดแตกต่างมากขึ้น สร้างสรรค์ชิ้นงานโดยไม่ต้องรอคำสั่งจากครูผู้สอนและไม่ลอกเลียนแบบเพื่อน นักเรียนมีโอกาสเลือกแบบการเรียนรู้ (Learning style) ที่ตนเองสนใจและสามารถประสบความสำเร็จตามศักยภาพของตนเอง อีกทั้งผู้เรียนรู้จักการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้เรียนกับชีวิตจริง ซึ่งตรงกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่ต้องการให้ผู้เรียนทุกคนบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนตามความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการ STEAM Design Process ส่งผลที่ดี สามารถพัฒนาความรู้และทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนได้ 7 ด้าน ตามกลุ่มทักษะ 3 กลุ่มดังนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านอารมณ์ และ 3) ทักษะด้านสังคม ครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำกระบวนการ STEAM Design Process ไปใช้เพื่อการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน (Classroom) ที่เป็น Active Learning ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

การศึกษาครั้งถัดไปควรมีการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภายในของผู้เรียน ในด้านของทักษะอารมณ์และสังคม ได้แก่ การรู้จักตนเอง (Self-Awareness) การบริหารจัดการตนเอง (Self-Management) การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง (Responsible Decision Making) และด้านความสัมพันธ์ (Relationship Skills) เพื่อให้สามารถนำผลลัพธ์ที่ได้ไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คณะศึกษาศาสตร์. (2540). การนิเทศโครงการเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: SR PRINTING PARTNERSHIP.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

- ชนิดดา เทียนฤกษ์.(2557). การพัฒนาโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรินญา เรืองทิพย์, ภัทราวดี มากมี, กนก พานทอง, ปิยะทิพย์ ประดุกพรหม และประวิทย์ ทองไชย. (2561). การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 3.
- ทิตนา แวมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒนาผล (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม.). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิสตาร์ฟิชเมคเกอร์. (2562). รู้จัก STARFISH MAKER. [Online]. สืบค้นจาก<https://www.starfishmaker.org>.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วศินีส อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2560). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ STEM Education (สะเต็มศึกษา). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวี ศิริลักษณ์, ปกรณ์ ประจัญบาน และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2557). การพัฒนาตัว บ่งชี้ ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4), 115-165.
- สกาวเนตร ไทรแจ่มจันทร์, จารุวรรณ สกุลคุ, อรรณพ โพธิสุข และจตุพล ยงศร. (2558). การ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนพยาบาลทหาร อากาศ. วารสารพยาบาลทหารบก, 16(2), 21-29.
- สุกัญญา งามบรรจง. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, มูลนิธิไรท์ ทู เพลย์, & องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2561). คู่มือครูศตวรรษที่ 21. เข้าถึงจาก <http://lifskills.obec.go.th/?documentคู่มือครูศตวรรษที่21>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย and Right to Play Thailand Foundation. (2017). ทักษะชีวิต รหัสศตวรรษที่ 21.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.(2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ.
- Winthrop, R. and McGivney, E. (2017). Skills for a Changing World: Advancing Quality Learning for Vibrant Societies. Retrieved from https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/05/Brookings_Skills-for-a-Changing-World_Advancing-Quality-Learning-for-Vibrant-Societies-3.pdf

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางในการใช้สัตว์บำบัดเพื่อการรักษาผู้ป่วยโรคซึมเศร้า

ชมพูนุช แก้วลอย¹, ดวงพร อุไรวรรณ²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี,

E-mail = Chompoo.baby08@gmail.com¹

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์ปัจจุบันมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ที่มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ท่ามกลางแรง กดดันทุกทิศทางจึงอาจก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิตตามมา คือ ภาวะซึมเศร้าและต้องการให้รับรู้ถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นของภาวะซึมเศร้าและโรคซึมเศร้า รวมถึงเสนอแนวทางในการใช้สัตว์บำบัดเพื่อการรักษาโรคซึมเศร้า โดยภาวะซึมเศร้า เป็นอาการของโรคซึมเศร้าซึ่งเป็นภัยด้านสุขภาพ และเป็นภาวะที่เกิดจากความผิดปกติของสารสื่อประสาทในสมองซึ่งเกิดขึ้นได้กับทุกคน หากไม่ได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง อาจจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายได้มากกว่าคนทั่วไป โรคซึมเศร้ารักษาหายได้รักษาโดยใช้ยาหรือรักษาด้วยจิตบำบัด และอื่นๆ อีกหลายวิธีอย่างเช่น สัตว์บำบัด ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมในหลายประเทศ ถือว่าเป็นทางเลือกในการรักษาฟื้นฟูผู้ป่วย โดยวิธีการบำบัดด้วยสัตว์นี้จะช่วยฟื้นฟูทั้งสภาพร่างกายหรือจิตใจควบคู่กันและช่วยลดการใช้ยาซึ่งมีการวิจัยรองรับว่าได้ผลตอบรับอย่างดีช่วยในเรื่องการเยียวยาจิตใจได้ผลดีมาก

คำสำคัญ : ภาวะซึมเศร้า, โรคซึมเศร้า, สัตว์บำบัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Guidelines on the use of animal therapy for the treatment of major depressive disorder.

Chompoonuch Kaewloy¹, Duangporn Auraiwan²

^{1,2}Branch Public Administration Department Humanities and social sciences
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage,
E-mail = Chompoo.baby08@gmail.com¹

Abstract

In today's situation, human beings progress in every aspect of developing and expanding rapidly, affecting life and living conditions that struggle in the midst of the force. In all directions, it may cause mental health problems as depression, and want to recognize the potential danger of depression and depression, as well as offer guidance on use animal therapy for the treatment of depression, a symptom of depression, a health hazard, and a condition caused by a neurotransmitter disorder in the brain, which can happen to everyone. If the treatment is not properly treated, the May end up living by suicide more than others. Treatment of depression can be cured. Treat by medication or therapy, and many other ways such as animal therapy, which is a popular method in many countries, is considered an alternative to treating patients ' rehabilitation. This animal therapy helps to restore both physical or psychological conditions and reduces the use of medications, which research supports as well as good feedback. Help with mental remedies to work well. Keyword: Depression, Major Depressive Disorder, Animal assisted therapy.

Keywords : Depression, Major Depressive Disorder, Animal assisted therapy

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและ สภาพความเป็นอยู่ที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ท่ามกลางแรงกดดันทุกทิศทาง มีการแข่งขันทางการศึกษา และการทำงานต่างคนต่างดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ชีวิต สามารถดำเนินไปได้ ความคาดหวังของตนเองที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่ การงาน รวมถึงความคาดหวังจากผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็น แรงกดดันที่จะนำไปสู่ความเครียดและความวิตกกังวล ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสภาพแวดล้อมและสังคม จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาทาง ด้านสุขภาพจิตตามมา นั่นก็คือ ภาวะซึมเศร้า เมื่อเกิดภาวะซึมเศร้ามากขึ้นก็จะทำให้เกิดผลกระทบจนกลายเป็นโรคซึมเศร้าในเวลาต่อมา ผลกระทบของโรคซึมเศร้าที่เป็นอันตรายและน่าเป็นห่วงมากที่สุด คือ การฆ่าตัวตาย ผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้ารุนแรงและไม่ได้รับการรักษาจะจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตาย สำเร็จสูงกว่าคนทั่วไปถึง 20 เท่า ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ป่วยโรคนี้ มักไม่ทราบว่าตนเองป่วยเป็นโรคซึมเศร้า และไม่ตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้จากการฆ่าตัวตาย ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนใน ครอบครัวและผู้ใกล้ชิด ก่อให้เกิดความสูญเสีย ยากจะรักษา (กนกวรรณ ลิ้มศรีเจริญ, ฌสมพลาญาติ และสุดสบาย จุลกทัฬพะ, 2557: 29-40)

การรักษาภาวะซึมเศร้าหรือโรคซึมเศร้าสามารถรักษาให้หายได้ ซึ่งการรักษาโดยทั่วไปไม่จำเป็นต้องนอนพักในโรงพยาบาล เว้นแต่ในรายที่มีความเสี่ยงต้องสังเกตอาการใกล้ชิด มีอาการรุนแรงหรือต้องตรวจเพิ่มเติม เพื่อแยกกับโรคทางกายบางชนิด ภาวะซึมเศร้าในแต่ละคนอาจจะมีแนวทางการรักษาที่เหมาะสมแตกต่างกันไปและในบางรายอาจต้องการการรักษาหลายอย่างร่วมกัน อย่างเช่น การรักษาโดยใช้ยา ปัจจุบันมียาหลากหลายชนิด พบอาการข้างเคียงลดลงและมีจำนวนผู้ป่วยที่ตอบสนองต่อการรักษาเพิ่มมากขึ้น โดยแพทย์และผู้ป่วยสามารถทำงานร่วมกันในการเลือกยาให้เหมาะสม หรือการทำจิตบำบัด จะช่วยให้ผู้ป่วยสามารถปรับเปลี่ยนหรือเรียนรู้วิธีที่ต่างออกไปในการจัดการปัญหาหรือความท้าทายต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต รวมถึงปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ลบอันเป็นผลมาจากภาวะซึมเศร้า เช่น จิตบำบัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Psychotherapy) การบำบัดโดยการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavioral Therapy) ตัวอย่าง CBT ที่ใช้ในการรักษา คือ Rational Emotive Behavior Therapy (REBT) and Dialectical Behavior Therapy (DBT) และการรักษาด้วยไฟฟ้า (Electroconvulsive therapy or ECT) Transcranial Magnetic Stimulation (TMS) และการกระตุ้นเส้นประสาทเวกัส (Vagus Nerve Stimulation) ซึ่งในการรักษาภาวะซึมเศร้าหรือโรคซึมเศร้าในวิธีที่กล่าวมาอาจจะมีผลข้างเคียงหรืออาจจะทำให้การรักษาในการหายขาดได้ผลช้า จึงมีวิธีการรักษาโดยใช้วิธีทางธรรมชาติของสัตว์เป็นตัวช่วยอีกหนึ่งทางเลือกในการรักษา (ศูนย์รักษาจิต โรงพยาบาลกรุงเทพ, 2560)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าโรคซึมเศร้าเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดการสูญเสียตามมามากมาย จึงมีผู้สนใจศึกษาปัญหาโรคซึมเศร้าในกลุ่มประชากรที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถประเมินหรือตรวจคัดกรองภาวะซึมเศร้า ซึ่งจะทำให้สามารถตรวจพบผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าหรือโรคซึมเศร้าและให้การรักษาได้ตั้งแต่วัยแรก ก่อนส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อชีวิต ซึ่งทางเลือกในการรักษามีความหลากหลายวิธีทั้งการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งการใช้สัตว์บำบัดก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของแพทย์ที่สามารถนำมาช่วยรักษาผู้ป่วยโรคซึมเศร้าได้ โดยไม่ใช้ยามา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ช่วยแก้ปัญหาหรือภาวะที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย โดยมีสัตว์บำบัดที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางและมีสถาปัตยกรรมที่ช่วยส่งเสริมในการบำบัดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อปรับสภาพร่างกายหรืออารมณ์ที่ผิดปกติของผู้ป่วยให้มีความสมดุล สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อให้มีการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ภาวะซึมเศร้า

ภาวะซึมเศร้า หมายถึง ภาวะจิตใจที่แสดงออกถึงความผิดปกติของอารมณ์ เช่น อารมณ์เศร้าไม่มีความสุข เบื่อหน่าย หดหู่ ท้อแท้ สิ้นหวัง เชื่องซึม นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร ขาดสมาธิ วิตกกังวล มองโลกในแง่ลบ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายในที่สุด (นันทิรา หงส์ศรีสุวรรณ, 2559) ภาวะซึมเศร้าเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนทั้งคนปกติ ผู้ป่วยทางกายและผู้ป่วยทางจิตเวช อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ภาวะซึมเศร้าธรรมดาจนถึงภาวะซึมเศร้ารุนแรง หากไม่ได้รับการรักษาจะป่วยเป็นโรคซึมเศร้าในที่สุด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายในที่สุด ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้ารุนแรงหรือเป็นโรคซึมเศร้าและไม่ได้รับการรักษาจะจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ป่วยไม่ทราบว่าตนเองป่วยเป็นโรคซึมเศร้า และไม่ตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ได้รับการรักษา ภาวะซึมเศร้ามีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย อาทิ ความผิดปกติทางพันธุกรรม ความผิดปกติของสารชีวเคมีในสมอง ปัญหาทางด้านจิตใจ และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าสาเหตุของการเกิดภาวะซึมเศร้าเกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก ทั้งที่สามารถควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ (ธนศักดิ์ จันทศิลป์, 2562)

ลักษณะอาการของภาวะซึมเศร้า (สมภพ เรื่องตระกูล, 2559) อธิบายได้ดังนี้

ผู้ป่วยจะมีอารมณ์เศร้า เป็นอาการสำคัญของภาวะซึมเศร้า ความรู้สึกที่แสดงถึงอารมณ์เศร้ามีหลายอย่าง เช่น ใจคอหดหู่ ไม่มีชีวิตชีวา รู้สึกไม่แจ่มใสไม่เบิกบาน เป็นต้น อารมณ์หงุดหงิดโกรธง่าย อารมณ์นี้เป็นอาการสำคัญ พบในผู้ป่วยเกือบทุกราย ผู้ป่วยจะรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงแต่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ความรู้สึกเบื่อและหมดความสนใจ ผู้ป่วยจะรู้สึกเบื่อและหมดความสนใจในสิ่งต่างๆ กิจกรรมประจำวันที่เคยทำก็ไม่อยากทำกิจกรรมต่างๆ ที่เคยชอบก็รู้สึกเบื่อและไม่สนใจดังเช่นเคย ประมาณร้อยละ 60 ของผู้ป่วยความรู้สึกทางเพศจะลดลงหรือไม่มีเลย อาการเบื่ออาหาร มักเบื่ออาหารตั้งแต่เริ่มไม่สบาย การรู้สึกจะเปลี่ยนไปด้วย จะไม่รู้สึกอยากอาหารแม้ต้นจะเคยชอบส่วนมากน้ำหนักจะลดลง 2-5 กิโลกรัม เมื่อพบแพทย์เป็นครั้งแรก มีอาการนอนไม่หลับ มักจะปรากฏเป็นอาการแรก อาจนอนไม่หลับเป็นเวลา 1-2 สัปดาห์ ก่อนมีอาการอื่นในระยะแรกอาจจะหลับยาก หลับไม่สนิท ผื่นร้าย หรือตื่นบ่อย

มีอาการอ่อนเพลีย รู้สึกอ่อนเพลียแม้ไม่ได้ออกกำลังกายและเป็นอยู่เกือบตลอดเวลา การพักผ่อนหรือหลับไม่ช่วยให้ดีขึ้น อาการอาจเกิดเฉพาะส่วนของร่างกายก็ได้มีความคิดเชิงซ้ำ ตั้งแต่เริ่มไม่สบายจะมีความคิดการเคลื่อนไหวตลอดจนการพูดจาเชิงซ้ำ แรกๆ จะสังเกตว่าผู้ป่วยเจ็บและซึมลง ความสนใจต่างๆ ลดลงขณะเดียวกันจะเพิ่มความสนใจตนเอง โดยเฉพาะจะกังวลเกือบตลอดเวลาต่ออาการต่างๆ จะไม่กระตือรือร้นในชีวิต มีอาการสมาธิเสีย ความจำไม่ดีและลืมง่าย เป็นอาการสำคัญโดยจะปรากฏตั้งแต่เริ่มไม่สบาย ผู้ป่วยประมาณร้อยละ 90 มีอาการนี้ ผู้ป่วยจะรู้สึกว่าพูดอะไรไปแล้วนึกไม่ออก อ่านหนังสือแล้วจำไม่ได้หรือทำสมาธิปฏิบัติไม่ได้ ทำให้เกิดความวิตกกังวลมากเพราะทำงานไม่ได้ดีมีความรู้สึกที่ตัวเองไร้ค่า รู้สึกตัวเองไม่มีค่า หรือหมดความสำคัญต่อใครทั้งสิ้น รู้สึกว่าตัวเองไม่ดีในด้านต่างๆ เช่น ความสามารถ สติ ปัญญา หรือเกียรติยศ ชื่อเสียง มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความรู้สึกมีความผิด ผู้ป่วยที่เศร้ามากมักจะรู้สึกมีความผิดและตำหนิตัวเอง โดยที่ ไม่มีความผิดแต่ ใดๆ หรือถ้ามีก็เป็นเรื่องไม่สำคัญ มีความคิดอยากตาย เมื่อเศร้ามาก ๆ จะคิดอยากตาย ซึ่งบ่งว่าผู้ป่วยมีแนวโน้มจะฆ่าตัวตาย พบว่าอาการเศร้ามาก ๆ และความคิดอยากฆ่าตัวตายสัมพันธ์กัน ผู้ป่วยเศร้ามาก ๆ อาการไม่สบายจะมีมาก และรู้สึกทรมาน เมื่อเป็นมากขึ้นถึงจุดที่ไม่อาจทนต่อไปได้ ผู้ป่วยจะหาทางหนีจากการทรมาน และความตายเป็นทางออก ที่ผู้ป่วยส่วนมากนึกถึงเป็นสิ่งแรก ยิ่งเศร้ามากความรู้สึกทรมานจะมีมาก มีความกลัวและวิตกกังวล เป็นอาการสำคัญที่พบบ่อย ความกลัวและกังวลจะวนเวียนอยู่ในความคิด เช่น กังวลว่าทำไมไม่เป็นเช่น นั้นเช่นนี้ กลัวจะไม่หาย กลัวจะวิกลจริต กลัวจะ เป็นโรคร้ายแรง กลัวเมื่ออยู่คนเดียว มีอาการไม่สบายทางกาย มักมีอาการทางการร่วมด้วยเสมอ และเกิดได้กับอวัยวะทุกระบบ ที่พบบ่อย เช่น ปวดท้องท้องอืดเฟ้อ อาหารไม่ย่อย คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ เจ็บหน้าอก ปวดเมื่อยตามตัว

โรคซึมเศร้า

“โรคซึมเศร้า” เกิดจากความผิดปกติของสารเคมีในสมองชื่อ เซโรโทนิน (Serotonin) มีปริมาณลดลงทำให้ผู้ป่วยมีความรู้สึกท้อแท้ หงอยเหงา เบื่อหน่าย ไม่สนุกสนานกับชีวิต ฯลฯ สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรม อาการของโรคส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันและหากไม่ได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง ปล่อยเรื้อรังนานเป็นเดือนเป็นปี จะกลับเป็นซ้ำได้บ่อย หากได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้องสามารถหายได้ หากอาการซึมเศร้ารุนแรงอาจถึงขั้นฆ่าตัวตาย ซึ่งผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีอัตราการฆ่าตัวตายมากกว่าคนทั่วไปถึง 20 เท่า

จากสถิติทั่วโลกพบว่ามีผู้ป่วยโรคซึมเศร้าประมาณ 350 ล้านคน มีความชุกราว 2-10 เปอร์เซ็นต์ และเป็นในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนในไทยมีจำนวนผู้ป่วยซึมเศร้าเพศหญิงเป็นอันดับที่ 3 และเพศชายเป็นอันดับที่ 8 ทั้งนี้ในปี 2557 กรมสุขภาพจิตของไทยได้คัดกรองกลุ่มเสี่ยงจำนวน 12 ล้านคน ในจำนวนนี้มีแนวโน้มป่วยโรคซึมเศร้า 6 ล้านคน ได้รับการวินิจฉัยแล้วว่าเป็นโรคซึมเศร้า 5 แสนคน มีแนวโน้มที่จะฆ่าตัวตาย 6 แสนคน และคาดว่าคนไทยน่าจะจะมีภาวะซึมเศร้าถึงประมาณ 1.2 ล้านคน

โรคซึมเศร้าสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ โรคซึมเศร้าชนิดรุนแรง และโรคซึมเศร้าเรื้อรัง ในที่นี้จะกล่าวถึงชนิดเรื้อรังเพียงโดยสังเขปด้านล่าง ส่วนบทความทั้งหมดจะเน้นไปที่โรคซึมเศร้าชนิดรุนแรงเท่านั้น

โรคซึมเศร้าชนิดรุนแรง (Major Depression) เป็นอาการซึมเศร้าอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตการทำงานหรือการเรียน รวมไปถึงการนอนหลับและการกินอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขอย่างรุนแรง

โรคซึมเศร้าเรื้อรัง (Persistent Depressive Disorder) แม้จะมีอาการและความรุนแรงของอาการน้อยกว่า แต่ภาวะซึมเศร้าชนิดนี้จะคงอยู่กับผู้ป่วยยาวนานกว่ามาก เป็นเวลาอย่างน้อยตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ซึ่งผู้ที่ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าเรื้อรังก็อาจมีบางช่วงเวลาที่ต้องเผชิญภาวะซึมเศร้าชนิดรุนแรงร่วมด้วย

อาการของโรคซึมเศร้า ภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยแต่ละรายจะมีอาการแตกต่างกันไปตามระดับความรุนแรงของโรค เพศ หรืออายุ โดยอาจมีอาการเศร้า หดหู่ วิตกกังวล มีความรู้สึกท้อแท้ ไร้ค่า โดดเดี่ยว สิ้นหวัง หงุดหงิดง่าย ซึ่งอารมณ์เหล่านี้จะมีความรุนแรงและคงอยู่ยาวนานกว่าปกติ ทั้งยังสามารถส่งผลกระทบต่อร่างกายรู้สึกอ่อนล้าตลอดเวลา เจ็บปวดตามร่างกาย นอนหลับยากหรือหลับมากเกินไป หรือมีพฤติกรรมแยกตัวจากสังคม ไม่มีสมาธิ ทำงานไม่ได้ หมดความสนใจในเรื่องที่เคยชอบ ไปจนถึงการคิดฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตัวเองได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สาเหตุของโรคซึมเศร้า โรคซึมเศร้าอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุและปัจจัยประกอบกันจนพัฒนาไปเป็นภาวะซึมเศร้า ได้แก่ การทำงานของสมองบางส่วนที่ผิดปกติและมีระดับของสารเคมีไม่สมดุลกัน ลักษณะนิสัยเดิมของผู้ป่วยที่เอื้อต่อการเผชิญภาวะซึมเศร้า เหตุการณ์ตึงเครียดในชีวิตและการกระทบกระเทือนทางจิตใจอย่างรุนแรง รวมถึงอาการป่วยจากโรคและการใช้ยารักษาโรคที่ตามมาด้วยภาวะแทรกซ้อนหรือผลข้างเคียงในลักษณะอาการซึมเศร้า

การวินิจฉัยโรคซึมเศร้า แพทย์มักวินิจฉัยเบื้องต้นด้วยการพูดคุยสอบถามถึงอาการ ความคิดความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้ป่วยว่าเข้าข่ายภาวะซึมเศร้าหรือไม่ มีความรุนแรงระดับใด โดยใช้ชุดคำถามมาตรฐานในการตรวจสอบ จากนั้นหากเข้าข่ายจะตรวจร่างกาย เช่น ตรวจเลือดหรือตรวจปัสสาวะ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าภาวะซึมเศร้าที่สงสัยไม่ได้เป็นเกิดจากโรคอื่น ๆ เนื่องจากการรักษาที่โรคต้นเหตุจะเป็นการรักษาภาวะซึมเศร้าโดยตรง แล้วพิจารณาถึงวิธีการรักษาที่เหมาะสมในขั้นต่อไป

การรักษาโรคซึมเศร้า การรักษาโรคซึมเศร้าในปัจจุบัน หลัก ๆ มีด้วยกัน 3 วิธี คือ การใช้ยาต้านซึมเศร้า (Antidepressants) การพูดคุยบำบัดทางจิต (Psychotherapy) และการกระตุ้นเซลล์สมองและประสาท (Brain Stimulation Therapies) โดยมากแพทย์จะรักษาด้วยการใช้ยาต้านซึมเศร้าและการพูดคุยบำบัดกับผู้ป่วยควบคู่กันไป ส่วนในรายที่มีอาการรุนแรงมาก มีพฤติกรรมมุ่งทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตาย จึงจะเลือกใช้การกระตุ้นเซลล์สมองและประสาทเพื่อรักษาได้ทันที่ ทั้งนี้แพทย์ยังต้องพิจารณาอีกด้วยว่าจะใช้ยาตัวใด การพูดคุยบำบัด และการกระตุ้นเซลล์สมองรูปแบบใดจึงจะปลอดภัยและเหมาะสมกับผู้ป่วยรายนั้นๆ ที่สุด

ภาวะแทรกซ้อนของโรคซึมเศร้า ภาวะทางจิตใจที่ย่ำแย่สามารถส่งผลในหลายด้าน ทั้งทางร่างกาย พฤติกรรม และนำไปสู่โรคแทรกซ้อนอื่น ๆ ในที่สุด เป็นเหตุให้ผู้ป่วยมีความผิดปกติของร่างกาย เช่น เจ็บปวดตามส่วนต่าง ๆ รอบเดือนผิดปกติมีปัญหาทางเพศ ปัญหาด้านการนอนหลับ พฤติกรรมการกินที่ผิดปกติน้ำหนักเกิน และนำไปสู่การเกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจ และโรคเบาหวานตามมาในที่สุด

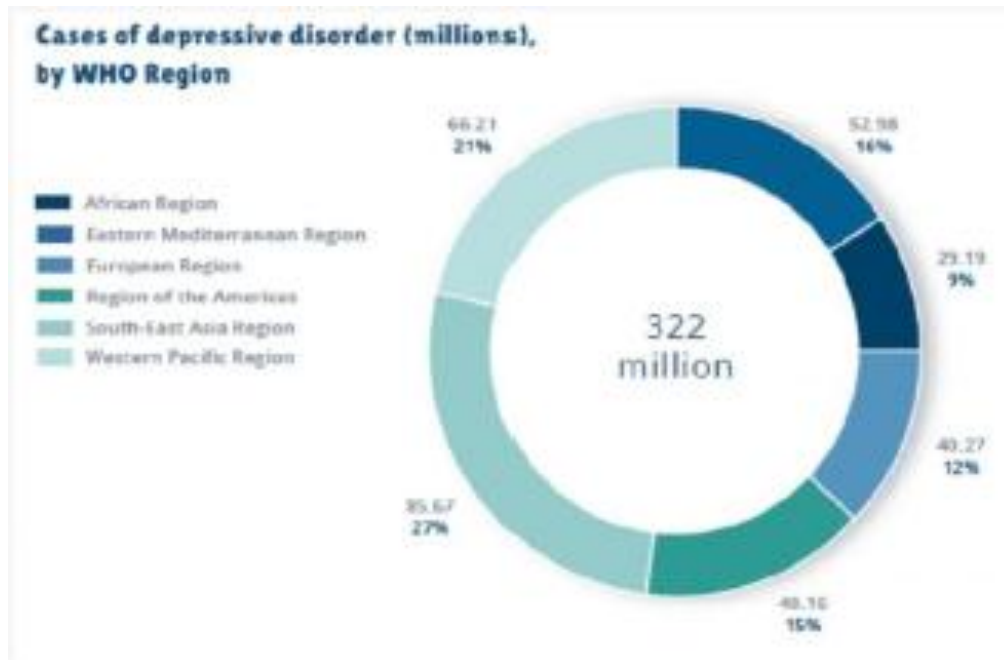
การป้องกันโรคซึมเศร้า ภาวะซึมเศร้าไม่มีวิธีการป้องกันที่แน่นอน เนื่องจากสาเหตุอาจเกิดจากโรคบางประการ เช่น ความผิดปกติในสมอง อาการเจ็บป่วย หรือการใช้ยาที่เกิดภาวะซึมเศร้าแทรกซ้อนได้ ถือว่าเป็นปัจจัยที่อยู่เหนือการควบคุม แต่การสร้างพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีด้วยการเลือกรับประทานอาหารและออกกำลังกาย การรักษาสุขภาพอารมณ์ให้แจ่มใสด้วยการทำกิจกรรมเพื่อความสนุกสนานและผ่อนคลายนับเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดความเสี่ยงจากภาวะซึมเศร้าได้(พบแพทย์, 2562)

โรคซึมเศร้าเป็นปรากฏการณ์ที่สังคมให้ความสนใจและพูดถึงกันมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ด้วยข่าวคราวจากสื่อและโลกออนไลน์ที่คอยกระตุ้นเตือนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เป็นระยะ แต่ในหลายกรณีที่เกิดกับเด็กวัยรุ่น การแสดงออกบางอย่างโดยเฉพาะในโลกออนไลน์ มักถูกตั้งคำถามว่าเป็นความเจ็บป่วยจริงหรือแค่เรียกร้องความสนใจ เหตุจริงใจอาจจะมีได้หลายสาเหตุ โรคซึมเศร้าพบได้ในกลุ่มประชากรวัยผู้ใหญ่มากกว่าเด็กและวัยรุ่น ดังรูปที่ 1 กล่าวว่าโดยในปี ค.ศ. 2017 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) รายงานผลประมาณการว่าทั่วโลกมีผู้ป่วยซึมเศร้าในทุกช่วงอายุรวมกันเป็นจำนวน 322 ล้านคน เกือบครึ่งหนึ่งของตัวเลขดังกล่าวคือประชากรที่อาศัยอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภาคพื้นแปซิฟิกตะวันตก ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ และในรูปที่ 2 สิ่งที่น่าสนใจคือในช่วง 10 ปี ของการเก็บสถิติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 – 2015

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จำนวนผู้มีอาการซึมเศร้าทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้น 18.4% ตัวเลขนี้สัมพันธ์กับอัตราการเพิ่มของประชากรทั่วโลก รวมทั้งสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของผู้อยู่ในช่วงอายุ 55-74 ปี ซึ่งมักพบอาการซึมเศร้าได้มากกว่าช่วงวัยอื่น (อาบทิพย์ สุวลักษณ์, 2561)

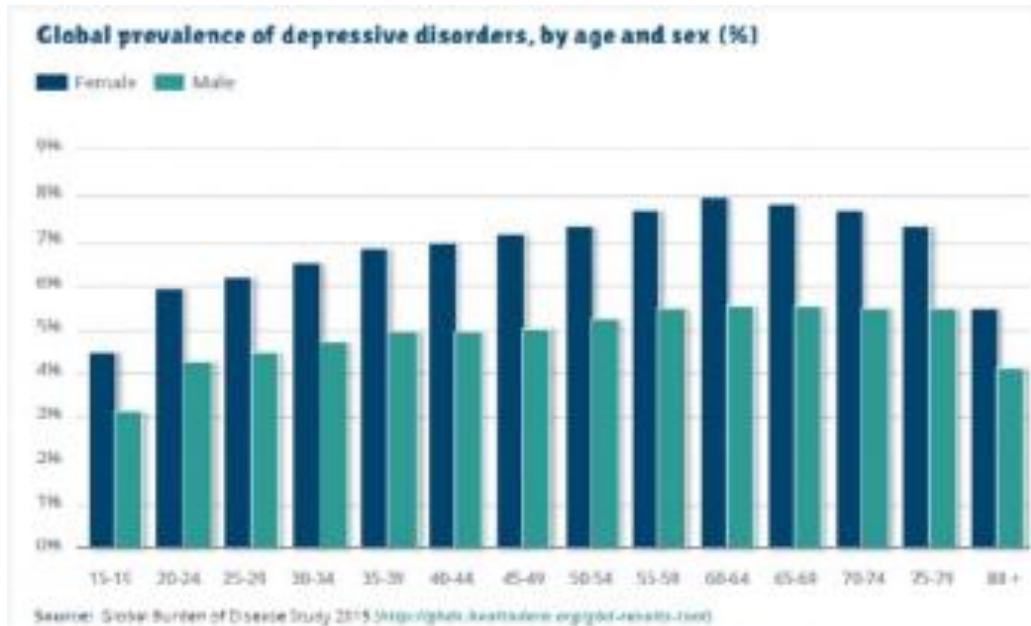

รูปที่ 1 แผนภูมิแสดงสัดส่วนการเกิดโรคซึมเศร้าในกลุ่มประชากรแบ่งเป็นหกภูมิภาคทั่วโลก รายงานโดย WHO ปี ค.ศ.2017

ที่มา : Depression and Other Common Mental Disorders Global Health Estimates, World Health Organization 2017 อ้างอิงถึง อาบทิพย์ สุวลักษณ์, 2561

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 2 แผนภูมิเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้มีอาการซึมเศร้าทั่วโลก โดยแยกเพศและแบ่งตามช่วงอายุ รายงานโดย WHO ปี ค.ศ.2017

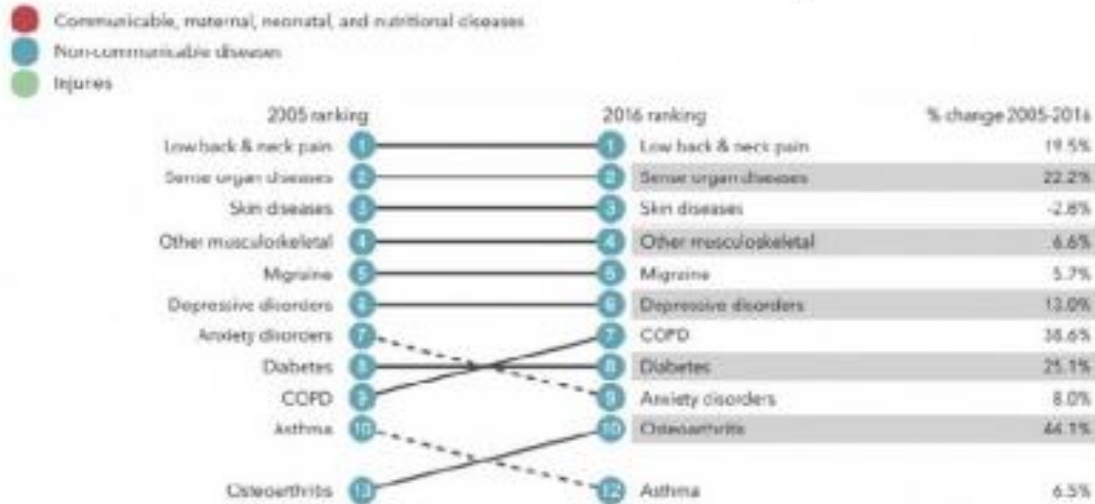
ที่มา : Depression and Other Common Mental Disorders Global Health Estimates, World Health Organization 2017 อ้างอิงถึง อาบทิพย์ สุวลักษณ์, 2561

และรูปที่ 3 แสดงถึงอัตราการเกิดโรคซึมเศร้าที่เพิ่มสูงขึ้นในประชากรทั่วโลกนั้นสอดคล้องกับผลสำรวจในไทยจากการเก็บข้อมูลและรายงานผลโดย The Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME) หรือ healthdata.org สำหรับประเทศไทยนั้นพบว่า ในบรรดาปัญหาสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตหรือสร้างภาวะไร้ความสามารถแก่บุคคล โรคซึมเศร้าถูกจัดเป็นปัญหาอยู่ในอันดับที่ 6 และในช่วงปี ค.ศ.2005 – 2016 อัตราการเกิดโรคเพิ่มสูงขึ้น 13% นอกจากนี้ โรควิตกกังวลก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาสุขภาพจิตที่ส่งผลกระทบต่อและอยู่ในอันดับที่ 9 แต่สถิติการเกิดโรคในช่วงปีที่สำรวจสูงขึ้น 8% ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่าโรคซึมเศร้า (อาบทิพย์ สุวลักษณ์, 2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

What health problems cause the most disability?

รูปที่ 3 ปัญหาสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตหรือทำให้ไร้ความสามารถในประเทศไทยช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2016
 ที่มา: The Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME) อ้างอิงถึง อาบทิพย์ สุวลักษณ์, 2561

เมื่อมองในภาพรวม ปัญหาสุขภาพจิตจะยิ่งส่งผลกระทบเป็นวงกว้างหากเกิดขึ้นกับคนวัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีความรับผิดชอบทั้งในด้านหน้าที่การงานและครอบครัว แต่การเฝ้าระวังปัญหาในวัยผู้ใหญ่ นั้นอาจสายเกินไป เพราะโรคจิตเวช ไม่ว่าจะเป็นซึมเศร้าหรือวิตกกังวลมักส่งสัญญาณของอาการตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่น ทั้งนี้รูปที่ 4 แสดงถึงข้อมูลจากรายงานขององค์การอนามัยโลกเมื่อต้นปี ค.ศ. 2018 ระบุว่า ภาวะซึมเศร้าคือปัจจัยเหตุของความเจ็บป่วยและไร้ความสามารถ (cause of illness and disability) อันดับสามในกลุ่มวัยรุ่น (WHO ระบุอายุวัยรุ่นไว้ตั้งแต่ 10-19 ปี) ส่วนการฆ่าตัวตายก็เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตอันดับสามในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี และในประเทศไทย จากรายงานของกรมสุขภาพจิต ปี พ.ศ.2559 อัตราการฆ่าตัวตายในช่วงอายุ 10-19 ปี อยู่ที่ 4.67% แม้มีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับวัยผู้ใหญ่ตั้งแต่ช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ปี 2561 มีผู้ป่วยโรคซึมเศร้า 1.5 ล้านคน โดยทุก ๆ 2 ชั่วโมง จะมีคนฆ่าตัวตายสำเร็จเฉลี่ย 1 คน สัดส่วนผู้ชายฆ่าตัวตายสูงกว่าผู้หญิง โรคซึมเศร้าเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตาย โดยทั่วโลกพบว่ามีผู้ป่วยโรคซึมเศร้ากว่า 300 ล้านคน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปที่ 4 อัตราการฆ่าตัวตายแยกตามช่วงอายุ ประจำปี 2559
 ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข อ้างอิงถึง อาบทิพย์ สุวลักษณ์, 2561

ทีมผู้เชี่ยวชาญจาก University of California, San Francisco ประเทศสหรัฐอเมริกา นำโดย Henje Blom ได้เผยแพร่บทความรวบรวมข้อมูลผ่านวารสารวิชาการ Acta Paediatrica ในปี ค.ศ. 2016 ซึ่งทางทีมได้ประเมินว่าในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นมีแนวโน้มจะถูกระบุให้เป็นอาการป่วยหรือโรคซึมเศร้ามากขึ้น เนื่องจากเกณฑ์วินิจฉัยโรคจิตเวชที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งก็คือคู่มือวินิจฉัย DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) ของสมาคมจิตเวชศาสตร์อเมริกัน (American Psychiatric Association) ยังไม่ปรับเกณฑ์ให้แยกแยะความแตกต่างของอาการระหว่างช่วงอายุได้เท่าที่ควรจึงมีความเป็นไปได้ว่าในหลาย ๆ กรณีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ของวัยรุ่นถูกเข้าใจว่าเป็นโรคหรือความผิดปกติโดยไม่จำเป็น การใช้ยารักษาโรคจึงอาจส่งผลทำให้ได้ประโยชน์น้อยกว่าต่อคนจำนวนหนึ่ง โดยยาด้านเศร้าที่ใช้กันมากในปัจจุบัน ได้แก่ ยาในกลุ่ม Selective serotonin reuptake inhibitors (SSRIs) ซึ่งช่วยรักษาระดับของสารสื่อประสาทเซโรโทนินในสมองนั้น พบว่ามีผลข้างเคียงที่กระทบการใช้ชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ในวัยรุ่น เช่น เพิ่มน้ำหนัก และรบกวนการนอนหลับ อีกทั้งผลของยาต่อพัฒนาการสมองก็ยังไม่เป็นที่ทราบชัดเจน ด้วยว่าสมองวัยรุ่นนั้นเหมือนดินเหนียวที่ยังปั้นขึ้นรูปไม่เสร็จสมบูรณ์ พัฒนาการยังไม่หยุดนิ่งและมีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ (Neural plasticity) การใช้ยาด้านเศร้าในวัยรุ่นจึงต้องระมัดระวังอย่างมาก ในขณะที่ช่วงวัยที่การรักษาที่เหมาะสมกับอาการก็ช่วยให้วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยผ่านพ้นช่วงวิกฤตไปได้เมื่อตัวยาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันไม่ใช่ทางออกเดียวของการรักษาซึมเศร้า และความไม่สมดุลของเคมีสมองเป็นเพียงชิ้นส่วนหนึ่งของภาพปัญหาและเป็นผลของสาเหตุที่ซ้อนทับกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อยู่ การมองหาหนทางร่วมในการรักษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งมีแพทย์หลายคนได้เสนอสัตว์เลี้ยงบ่าบัด เป็นตัวเลือกในการรักษาผู้ป่วยอีกทาง (อาบทิพย์ สุวลักษณ์, 2561)

สัตว์บ่าบัด

สัตว์เลี้ยงบ่าบัด (pet therapy) นับเป็นรูปแบบหนึ่งของการบำบัดด้วยสัตว์ (animal-assisted therapy) การใช้สัตว์บ่าบัด เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมในหลายประเทศ ถือว่าเป็นทางเลือกในการรักษาฟื้นฟูผู้ป่วย สัตว์ที่นิยมมาใช้ในการบำบัด ได้แก่ สุนัข แมว ม้า โลมา เป็นต้น โดยสัตว์แต่ละประเภทนี้จะถูกคัดเลือกจากนิสัย พฤติกรรม สุขลักษณะและนำมาฝึกฝน โดยวิธีการบำบัดด้วยสัตว์นี้จะช่วยฟื้นฟูทั้งสภาพร่างกายหรือจิตใจควบคู่กันและช่วยลดการใช้ยาการรักษา ซึ่งมีการวิจัยรองรับว่าได้ผลตอบรับอย่างดีโดยเฉพาะกลุ่มเด็กกับผู้สูงอายุ ช่วยในเรื่องการเยียวยาจิตใจได้ผลดีมาก แนวคิดของการบำบัดพบว่า สัตว์ช่วยในเรื่องการสัมผัสรับรู้ เสริมสร้างสมาธิ เพิ่มความไว้วางใจให้สัมผัสที่อบอุ่นและเป็นมิตร เพิ่มแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องซึ่งช่วยให้เรียนรู้เรื่องสัมพันธ์ภาพ และการตอบสนองทางอารมณ์ได้ดีขึ้น (กฤตพจน์ รณิลา, 2561) นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของต่างประเทศที่มารองรับว่า สัตว์เลี้ยงบ่าบัด เป็นการรักษาอีกทางเลือกหนึ่ง อย่างเช่น รายงานการศึกษาของ E. Paul Chemiack และคณะ จากสถาบันผู้สูงอายุ โรงเรียนแพทย์มหาวิทยาลัยไมอามีเมลเลอร์ รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ที่ได้เผยแพร่ในวารสาร Current Gerontol Geriatric Research ปี 2014 ในฐานข้อมูล NCBI ของสถาบันสุขภาพแห่งชาติสหรัฐ โดยทำการศึกษาเรื่อง The Benefit of Pet and Animal-Assisted Therapy to the Health of Older Individuals โดยการศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์เพื่อวัดประสิทธิภาพการรักษาโรคซึมเศร้าและจิตเภทด้วยการใช้สัตว์เลี้ยงบ่าบัด เป็นที่ทราบกันดีว่า สัตว์เลี้ยงเพื่อนสี่ขา นั้น เพื่อช่วยภาวะสุขภาพจิตดี อาทิ ความเหงา ความโดดเดี่ยว แยกตัวจากสังคม ฯลฯ ต่อผู้สูงอายุเป็นอย่างดี แต่ก็ไม่มีรายงานการศึกษาใดยืนยันทางวิทยาศาสตร์ว่าช่วยบำบัดโรคได้มากนักเพียงใดการศึกษาวิจัยจึงเป็นการศึกษาผลต่อพยาธิสภาพของเหล่าสัตว์เลี้ยงที่มีต่อความเจ็บป่วยของบุคคล (ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล, 2561) อย่างไรก็ตาม ปัญหาความเสี่ยงทางร่างกายของโรคจากสัตว์ก็ไม่ได้ถูกมองข้าม เหล่าผู้เชี่ยวชาญจะมีค่าเตือนให้การเลี้ยงและการบำบัดอยู่ภายใต้ขอบเขตเงื่อนไข ซึ่งอาจจะไม่ใช่วิธีการศึกษาที่สมบูรณ์แบบมากนัก ต่อมาได้มีคนนำผลการวิจัยล่าสุดนี้ถูกเผยแพร่ลงใน Applied Animal Behavior Science ระบุว่า สุนัขที่ทำหน้าที่ช่วยบำบัดเหล่านี้ไม่ได้รู้สึกเครียดจากการทำงาน ตรงกันข้ามในบางกรณี พวกมันรู้สึกมีความสุขเสียด้วยซ้ำ การวิจัยครั้งนี้เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลของผู้ป่วยมากกว่า 100 ราย และสุนัขช่วยเยียวยาอีก 26 ตัว รายงานจาก Amy McCullough หัวหน้าวิจัยและผู้อำนวยการด้านการวิจัยและบำบัดแห่งชาติจาก American Humane ในวอชิงตัน ดี.ซี. (ไทยรัฐออนไลน์, 2560)

อีกหนึ่งผลงานวิจัยของดร.คาเรน เอล์เลน (Karen Allen) แห่งมหาวิทยาลัยบอสตัน ได้ทำการวิจัยและประเมินผลเกี่ยวกับ ผลกระทบที่เกิดจากภาวะทางสังคมต่ออัตราการเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต และการหลั่งเอ็นไซม์เรนิน (Renin) ที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดความเครียดในกลุ่มอาชีพผู้ช่วยนักลงทุน (Stockbroker) ในนิวยอร์ก จำนวน 48 คน จากการทดลองให้ยาที่ชื่อ ลิซิโนพริล (Lisinopril) และ แองจิโอเทนซิน-คอนเวอร์ติง เอนไซม์ (ACE) ซึ่งเป็นยาลดความดันโลหิต แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 24 คน กลุ่มแรกรักษาด้วยการให้ยาเพียงอย่างเดียว ส่วนกลุ่มที่ 2 รักษาด้วยยาควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ เช่น หมาหรือแมว หลังการรักษา 6

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เดือน พบว่า กลุ่มที่เลี้ยงสัตว์ไปพร้อม ๆ กับการทานยา มีอัตราการเต้นของหัวใจความดันโลหิต และการหลั่งเอนไซม์เรนนิน (Renin) น้อยลง เมื่อเทียบกับผู้ที่รักษา ด้วยยาเพียงอย่างเดียว (Worarak Ingkamanee, 2560)

และอีกหนึ่งผลงานวิจัยของด็อกเตอร์ Ian Cook นักจิตวิทยาและผู้อำนวยการโครงการวิจัยและคลินิกอาการซึมเศร้าของยูซีแอล ได้กล่าวว่า ด้วยความรักที่ไม่มีเงื่อนไขของสัตว์เลี้ยงช่วยเยียวยาจิตใจกับผู้ที่มิภาวะซึมเศร้าได้เป็นอย่างดี เพราะสัตว์เลี้ยงจะช่วยลดความตึงเครียดและเพิ่มอารมณ์ที่เป็นอยู่ของผู้ป่วยให้เปลี่ยนไปอย่างน้อยก็เปลี่ยนอารมณ์ที่ซึมซึมอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ให้ยิ้มได้ ลุกมามีกิจกรรมต่างๆ เพราะสัตว์เลี้ยงคนเป็นโรคซึมเศร้าจะมีการบ่งบอกสิ่งหนึ่งคือเขาจะรู้สึกไร้ค่า หดความหมาย แต่หากเขาได้ดูแลสัตว์เลี้ยงสักตัวที่เขาควบคุมได้ มันจะทำให้ผู้ป่วยรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเองและเพิ่มความรับผิดชอบ สัตว์เลี้ยงจะช่วยเตือนว่าเขาไม่ได้ไร้ความสามารถนะ แต่เขามีสิ่งหนึ่งที่ต้องดูแล อย่างน้อยก็ไม่เอาแต่นอนติดเตียงแต่ก็ลุกมาเดินเหินกับสัตว์เลี้ยง พาไปออกกำลังกาย วิ่งไปด้วยกัน เหนื่อยแล้วก็กลับมาทานข้าว ตัวเปื้อน สกปรกก็ได้อาบน้ำดูแลมีเพื่อนคอยดูซีรีส์ มีไว้พูดคุยแม้จะตอบกลับมาเป็นเสียง โห่ หรือ เมี้ยว ก็ตาม จากผลวิจัยยังบอกอีกว่า การลูบคลำสุนัขหรือแมวช่วยลดอัตราการเต้นของหัวใจ เจ้าของสุนัขหรือแมวมียอร์โมนความเครียดลดลง เพิ่มระดับสารเคมีในสมองมากขึ้น ในเมื่อมีข้อดีมันก็ย่อมมีข้อเสีย ฉะนั้นเราจึงต้องศึกษาให้ดีในการเลือกสุนัขหรือแมวสักตัวที่จะมาอยู่กับเรา อาทิ หากเป็นคนแก่ หรือ ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย สัตว์เลี้ยงที่ได้รับการยอมรับในการรักษา มักจะเป็นตระกูล โกลเด้น รีทรีฟเวอร์ หรือ ลาบราดอร์ ที่ชื่อสัตย์ต่อเจ้าของ ไม่เล่นแรงเกินไปนัก หรือสุนัขพันธุ์เล็กที่คุดกึ่ง แมวไทยที่อออดอ่อน นิสัยเรียบร้อยน่ารัก แต่ข้อระวังคือ ไม่ควรมอบสัตว์เลี้ยงให้ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่อยู่ในภาวะดูแลตัวเองไม่ได้ คนที่มีภาวะความเครียดจากพิษเศรษฐกิจ เพราะนั่นหมายถึงการเพิ่มรายจ่ายให้กับเขา อาจเป็นตัวกระตุ้นความเครียดเพิ่มมากขึ้น หรือคนที่มีอาการแพ้นสัตว์อย่างรุนแรง (Howl intern, 2562)

กรณีศึกษาในประเทศไทย จากคุณยุ้ย – ชลธิชา ลาภผาติกุล เจ้าของคาเฟ่หมาใหญ่แห่งแรกของประเทศไทย Big Dog café ที่นอกจากนำเข้าสู่สุนัขสายพันธุ์ไฮสปีดส์และแปลกจากทุกมุมโลก ยังเป็นสุนัขบำบัด “โรคซึมเศร้า” คุณยุ้ย เป็นผู้หญิงคนหนึ่งที่เคยอกหักจนกลายเป็นโรคซึมเศร้า แต่แล้วอาการดีขึ้นได้เพราะเธอตัดสินใจที่จะลองเลี้ยงสุนัข เมื่อเธอได้รับความรักจากนักบำบัดสีขาวแล้วเธอก็อยากส่งต่อความรู้สึกดีๆ ออกไปสู่สังคมจนทำให้เกิดเป็นคาเฟ่หมาใหญ่ที่สามารถบำบัดจิตใจลูกค้าได้จุดเริ่มต้นของ Big Dog Cafe คาเฟ่หมาใหญ่ใจดีจากบทสัมภาษณ์คุณยุ้ย กล่าวว่า “ที่มาของคาเฟ่นี้จริง ๆ แล้ว ยุ้ยเป็นคนรักสุนัขอยู่แล้ว แล้วก็เลี้ยงชิสุไว้ 1 ตัว ตอนนี้น้องอายุ 15 ขวบแล้ว ช่วง 2 -3 ปีที่ผ่านมา ยุ้ยอกหัก เครียดจะฆ่าตัวตายถึงขนาดที่ต้องไปปรึกษาหมอจิตเวช หมอบอกว่าเราจำเป็นต้องหาอะไรทำสักอย่าง หรือหาอะไรที่มาทดแทน ถ้าไม่หาแฟนใหม่ก็ต้องมีอะไรทำหรือมีกิจกรรมสักอย่าง ยุ้ยก็เลยคิดว่ายุ้ยอยู่กับหมาแล้วมีความสุข บวกกับว่าไปดูหนังก็เลยอินแล้วก็เริ่มรู้สึกว่าเราอยากได้หมาตัวใหญ่ๆ ไว้ปกป้อง เพราะเรารู้สึกว่าคบกับใครมาก็ไม่มีใครชื่อสัตย์กับเรา ก็เลยซื้อแต่หมาใหญ่ไว้เลี้ยงเอง แต่พอเลี้ยงไปเลี้ยงมาก็เริ่มเยอะ พอเริ่มเยอะก็เลยอยากให้เขารู้สึกว่ามีคุณค่าในตัวเองด้วย ไม่ต้องนอนอยู่ในกรงหรือนอนอยู่ที่บ้านเฉยๆ ก็ไม่ได้ทำอะไร แล้วก็ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ก็เลยตัดสินใจเปิดเป็นคาเฟ่ ตอนแรกไม่ได้ตั้งใจเปิดให้เป็นสุนัขบำบัด เราแค่อยากให้คนเข้ามาซื้อขนม แล้วก็เล่นกับน้องหมา บังเอิญว่าเรามีสุนัขสายพันธุ์แปลกๆ ยุ้ยก็คิดว่าอยากจะทำเป็น Interactive museum คือพิพิธภัณฑ์สุนัขที่มีชีวิต สมมติว่าลูกค้าอยากจะเลี้ยงหรือสนใจพันธุ์ไหน แม้กระทั่งศึกษาข้อมูลสายพันธุ์ของสุนัขที่ไม่เคยเห็นในไทย ส่วนมาจะเป็นสุนัขที่ถูกค้าบางท่าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาจจะมองว่าเราฟังเพื่อหรือเปล่า ทำไมสิ่งแต่สุนัขนอก จริง ๆ ไม่ใช่เลย จุดประสงค์ของยู้ยก็คือแค่อยากรู้จักสุนัข แล้วก็อยากให้คนทั่วโลกได้เจอสุนัขที่ไม่ได้อยู่ในประเทศเขาคือเราจะรวมจากทุกประเทศเลยมาอยู่ที่นี่ มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป สุนัขบำบัดมีผลมาก ที่ร้านลูกค้าเข้ามามีทั้งป่วยเป็นไบโพล่าและโรคซึมเศร้า เขาก็มาอย่างต่อเนื่องแล้วก็บอกว่า วันหนึ่งหมอสั่งให้ลดยาได้ ในวันนี้เขาสามารถลดยาได้แล้ว รวมถึงอารมณ์ก็ดีขึ้นด้วย และสำหรับยู้ยมันไม่ใช่แค่หายจากอาการซึมเศร้า การซึมเศราก็ยังคงมีอยู่บ้างไม่ได้หายไปทีเดียว มันจะค่อยๆ ดีขึ้น แต่มีบางอย่างที่มันกลับเข้ามาแทน หรือเข้ามาเพิ่มด้วย นั่นคือทำให้คนมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีมากขึ้น อ่อนโยนมากขึ้น” (Howl intern, 2562)

(คุณยู้ย - ชลธิชา ลาภผาติกุล เจ้าของคาเฟ่หมาใหญ่แห่งแรกของประเทศไทย Big Dog café)

และกรณีศึกษาในประเทศไทย จากคุณ นัชญ์ ประสพสิน เจ้าของเพจเฟซบุ๊กทูนหัวของป่าว ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ออกมาเล่าประสบการณ์ที่ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า การป่วยเป็นโรคซึมเศร้าของคุณนัชญ์นั้นเริ่มมาจากวัยเด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว และจากสังคมอินเทอร์เน็ต ที่คุณนัชญ์เริ่มเปิดเพจเฟซบุ๊กใหม่ๆ โดนโจมตีจากกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่าเธอเปิดเพจเพื่อหารายได้จากแมว จากนั้นผู้คนในสังคมก็เริ่มประณาม ทำร้ายร่างกายเธอ ทำลายทรัพย์สินของเธอ เธอเล่าอีกว่าเธอไม่สามารถออกจากบ้านได้เพราะกลัวจะโดนทำร้าย เธอจึงกลายเป็นคนเก็บตัว กลัวการมีชื่อเสียง แล้วเธอก็ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า อาการเธอหนักขึ้นจนเกือบจะฆ่าตัวตายหลายครั้ง แต่ก็ไม่สำเร็จ เธอป่วยเป็นโรคซึมเศร้านานนับปีคนรอบตัวเธอจึงแนะนำให้เธอเข้าวัดทำบุญออกกำลังกาย และให้กำลังใจ แต่ก็ไม่ได้ช่วยให้อาการเธอดีขึ้นเลย เธอจึงตัดสินใจไปรับการรักษาจากจิตแพทย์รักษาตัวโดยการเข้าประมาน 2 ปี มีอาการข้างเคียงทำให้ทำงานลำบาก เธอรู้สึกโดดเดี่ยวมาก จนมีจุดเปลี่ยนหนึ่งที่ทำให้เธอเข้มแข็งขึ้นแล้วก็ต่อสู้กับโรคซึมเศร้าได้มากขึ้น เพราะมีแมวเข้ามาในชีวิต แมวตัวนั้นชื่อเสือขาว เป็นแมวที่ถูกรถชนอาการปางตาย ตาบอดหนึ่งข้าง รักษาอาการเกือบ 1 ปี เธอเล่าว่าเสือขาวเป็นแมวที่สู้ชีวิตมาก มันทำให้เธอคิดว่าเธอจะต้องสู้กับโรคซึมเศร้าให้หายจากอาการเหล่านั้นให้ได้ มันทำให้เธอคิดว่าเธอจะต้องมีชีวิตอยู่เพื่อมัน มันทำให้เธอมีจุดมุ่งหมายใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ชีวิต หลังจากนั้นอาการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าของเธอก็ดีขึ้นมาเรื่อย ๆ ตามลำดับ (บทสัมภาษณ์ของ คุณ นัชฎ์ ประสพสิน ในรายการนารีสนทนา วันที่ 21 กันยายน 2560)

(คุณนัชฎ์ ประสพสิน เจ้าของเพจทูนหัวของป่าว)

สรุป (Conclusions)

จากผลการสำรวจจำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าการรักษาส่วนมากจะต้องพึ่งยาเป็นหลักแต่ปัจจุบันการใช้สัตว์เลี้ยงบำบัดถือเป็นศาสตร์ที่กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมากและมีความนิยมแพร่หลายเพิ่มมากขึ้น โดยได้รับการยอมรับว่าสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์เพื่อใช้บำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยของมนุษย์ได้อย่างเป็นผลดี โดยสัตว์ที่นิยมนำมาใช้ในการบำบัดรักษามีทั้งสัตว์เลี้ยงและสัตว์ใช้งานทั่วไป ได้แก่ สุนัข แมว ปลา ม้า ซึ่งสัตว์แต่ละตัวสามารถใช้บำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยได้ของผู้ป่วยของเราได้ สัตว์บำบัดจึงเป็นอีกหนึ่งวิธีของแพทย์ที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ที่ได้ผลดีและทำให้ผู้ป่วยผ่อนคลาย รู้จักมีความรับผิดชอบ รู้สึกสนุกสนาน มีชีวิตชีวาจากการดูแลสัตว์เลี้ยง สร้างความผูกพัน ทำให้ผู้เลี้ยงรู้สึกมีคุณค่า ไม่โดดเดี่ยว สัตว์บำบัดที่ผู้ป่วยนิยมส่วนมากคือ สุนัขซึ่งถือเป็นสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับคนมากที่สุด ดังนั้น จึงเป็นสัตว์ในลำดับต้นๆ ที่ถูกเลือกนำมาฝึกเพื่อใช้ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยก็สามารถใช้สุนัขเข้ามาบำบัดได้โดยการให้เล่นกับสุนัข นั่งดูสุนัขที่วิ่งเล่นไปมาหรือดูการแสดงความสามารถของสุนัข ก็ช่วยทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจและปรับอารมณ์ให้อ่อนโยนลงได้ดี และสัตว์อีกหนึ่งชนิดที่ได้รับความนิยมเท่าๆ กัน คือแมวซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงอีกชนิดหนึ่งที่ใกล้ชิดกับคนมากพอๆ กับสุนัข ด้วยอุปนิสัยขี้อ้อน นุ่มนวลตัวเล็กและน่ารัก จึงมักมีการนำแมวมาช่วยในการบำบัดรักษาผู้ป่วยด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การได้เล่นกับแมวหรือการลูบขนแมวยังช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดและฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อีกด้วย แต่การเลือกแมวที่จะนำมาใช้บำบัดนั้นอาจต้องเลือกแมวบ้านหรือแมวที่ถูกเลี้ยงโดยคนมาตั้งแต่เกิดเพราะโดยสัญชาตญาณของแมวแล้วจะไม่เชื่องง่ายเหมือนสุนัข ดังนั้น หากนำแมวที่ไม่คุ้นเคยมาใช้อาจถูกทำร้ายโดยการถูกข่วนหรือถูกกัดได้

ข้อดีของการใช้สัตว์บำบัดในการรักษา อย่างเช่น ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย เป็นเพื่อนยามเหงา ไม่ปล่อยให้ ความเครียดมีอิทธิพลสร้างกำแพงแยกเราออกจากสังคม การเลี้ยงดูสัตว์ก็จะมี ความรับผิดชอบที่เล็ก ๆ น้อย ๆ ใน การดูแล จะทำให้มองเห็นคุณค่าและความสำคัญในตัวเองมากยิ่งขึ้น การเลี้ยงสัตว์ทำให้ได้ออกกำลังกายไปในตัว ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงขึ้น ช่วยจัดการกับความเครียดได้ดี และส่งผลให้จิตใจดีขึ้นตามไปด้วย ถ้าได้ลูบไล้ขน นุ่ม ๆ ของสัตว์แล้ว จะทำให้ผ่อนคลายมากขึ้น ซึ่งมีอ้างอิงได้จากผลของการวิจัยให้ผู้ชายที่ป่วยเป็นโรคเอสดีได้เลี้ยง สัตว์และประเมินผลพบว่า พวกเขา รู้สึกทุกข์ทรมานจากอาการของโรคซึมเศร้าน้อยลง เมื่อได้อยู่กับสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ยังมีการสำรวจของแพทย์จากกลุ่มผู้ที่เลี้ยงสัตว์จะมีความดันโลหิตและอัตราการเต้นของหัวใจต่ำกว่า กลุ่มผู้ที่ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ นอกจากข้อดีแล้วก็มีข้อเสียของการใช้สัตว์บำบัดในการรักษา อย่างเช่น การเลือกสัตว์ บำบัดในการรักษา ในบางรายผู้ป่วยเป็นโรคที่ไม่เกี่ยวกับสัตว์ก็จะมีปัญหาในการที่จะใช้สัตว์บำบัดในการรักษา การที่ ผู้ป่วยมีความผูกพันต่อสัตว์เลี้ยง แล้วพอสัตว์เลี้ยงก็อาจจะทำให้ผู้ป่วยมีอาการป่วยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการตามหา วิธีการรักษาในรูปแบบต่างๆ ที่แปลกไปจากเดิมอาจจะเป็นการหาตัวเลือกในการรักษาที่ดีก็ย่อมได้

อย่างไรก็ตามการใช้สัตว์บำบัดเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการรักษา ฟันฟูและเยียวยาผู้มีอาการเจ็บป่วยหรือ มีปัญหาเกี่ยวกับร่างกาย จิตใจอารมณ์ แต่สำหรับคนปกติที่มีความแข็งแรงดี ไม่ได้เป็นโรคภัยไข้เจ็บอะไรก็สามารถ ใช้สัตว์มาช่วยทำให้เกิดประโยชน์มากมายได้อย่างน้อยการที่เราเลี้ยงสุนัขหรือแมวซักตัวไว้เป็นเพื่อนก็ช่วยทำให้เรา หายเหงา ผ่อนคลายความเครียด สร้างสมาธิให้สงบ ทำให้อารมณ์ดี อีกทั้งการที่เราให้ความรักและความเมตตาให้กับ สัตว์ที่เราเลี้ยง เราก็จะได้เพื่อนที่ซื่อสัตย์ที่รักเราก็ดีมากพอแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ลิมเจริญศรี, อนุสมพล หาญดี และสุดสบาย จุลกัทพพะ. (2557). “ความซุก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับภาวะซึมเศร้าในนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2 ถึง 6 ของคณะแพทย์ แห่งหนึ่งในประเทศไทย”. วารสาร สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 2559, หน้า 29-40.
- กรมสุขภาพจิต. (2561). “จิตป่วย” ภัยคุกคามสังคมไทย? จุดชนวนทำผิด... ไม่ต้องรับผิดชอบ? สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์: <https://dmh.go.th/newsdmh/view.asp?id=28157>
- กฤตพจน์ รัตนลา. (2561). โครงการสัตว์ช่วย บำบัด. วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรมมหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2561, หน้า 21 – 35.
- ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล. (2561). จากผู้ป่วยโรคซึมเศร้า สู่เจ้าของคาเฟ่สุนัขที่ช่วยบำบัดจิตใจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์: <https://www.bbc.com/thai/thailand-45798353>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). เลี้ยงสัตว์ช่วยบำบัดโรคซึมเศร้า. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์ : <https://www.thairath.co.th/news/942478>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ธนศักดิ์ จันทศิลป์. (2562). โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของความคิดในวัยแรงงานไทยที่มีภาวะซึมเศร้า. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2562 ปีที่ 28 ฉบับที่ 4., 2562, หน้า 592 -597.
- นันทิรา หงส์ศรีสุวรรณ. (2559). ภาวะซึมเศร้า. วารสาร มจร.วิชาการ ปีที่ 19 ฉบับที่ 38. , หน้า 105 – 116
- นัชญ์ ประสพสิน. (2560). ทวนหัวของป่าว. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์:
<https://www.youtube.com/watch?v=qoW1c1MAn0M>
- พบแพทย์ . (2562). โรคซึมเศร้า. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์
<https://www.pobpad.com/%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%8B%E0%B8%B6%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2>
- ศูนย์รักษาจิต โรงพยาบาลกรุงเทพ. (2560). รักษาโรคซึมเศร้า. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์:
<https://www.bangkokhospital.com/th/disease-treatment/depressiontreatment>
- สมภพ เรื่องตระกูล. (2559). โรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้ว.
- อาบทิพย์ สุวลักษณ์. (2561). ‘ซึมเศร้า’ กับ Gen เหงา มองให้ไกลกว่า ‘เจ็บป่วย-เรียกร้องความสนใจ’. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, เว็บไซต์: <https://www.tcijthai.com/news/2018/07/scop/8304>
- Howl intern. (2562). Big Dog Cafe: จากผู้ป่วยโรคซึมเศร้า สู่เจ้าของคาเฟ่หมาใหญ่. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์: <https://www.readhowl.com/2019/07/30/big-dog-cafe/>
- Worarak Ingkamanee. (2560). มนุษย์เอย จงหายเศร้า แมวอย่างเรา ช่วยได้. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 62, จากเว็บไซต์: <https://www.springnews.co.th/news/122741>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเล่นเกมนำไปสู่การสร้างรายได้หรือการเป็นนักกีฬา E-Sport

ธีรภัทร์ ศรีพรหมมินทร์, ดวงพร อุไรวรรณ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

E-mail : theerapat23082540@hotmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการเล่นเกมไม่ใช่เพียงแค่การเล่นเพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียวของผู้ที่เล่นเกม แต่สามารถที่จะสร้างรายได้ให้ได้กับคนบางคนได้ ซึ่งในบทความนี้จะขอนำเสนอแนวทางหรือสิ่งที่สามารถหารายได้จากการเล่นเกม ซึ่งจะขอนำเสนอ 3 แนวทางไม่ว่าจะเป็นการแคสเกม (Game Caster) การเป็นนักกีฬา E-Sport และการซื้อขายของในเกมกันระหว่างผู้เล่น เพื่อที่จะนำเสนอข้อมูลให้กับคนที่ไม่ทราบข้อมูลเหล่านี้โดยเฉพาะกับพ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่หลายๆ ที่อาจยังมองว่าการเล่นเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์เอาเวลาไปทำอย่างอื่นนอกจากการเล่นเกมหรือมองว่าการเล่นเป็นเรื่องเอาเวลาไปเสียโดยเปล่าประโยชน์ เพื่อที่จะนำเสนอว่าเกมในปัจจุบันไม่ใช่เพียงสิ่งหรือสื่อที่ไว้เอาเพื่อเป็นความบันเทิงอย่างเดียว แต่เกมก็คือช่องทางรายได้ อย่างหนึ่งหรืออาชีพอย่างหนึ่งและจะนำเสนอว่ามีรูปแบบหรือวิธีการอย่างไรที่จะสามารถหารายได้จากการเล่นเกมของกลุ่มคนที่เขาสามารถที่จะหารายได้จากการเล่นเกม พร้อมทั้งสรุปวิธีการหารายได้ในแต่ละแนวทางจากการหารายได้จากการเล่นเกม

คำสำคัญ : E-Sport, การเล่นเกม, การสร้างรายได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

Presently, playing games is not just about playing games for entertainment alone. But it can generate income for some people. In this article, I would like to present some guidelines or things that are able to make money from playing games. Which will present 3 ways, such as Game Caster, E-Sport athletes, trading in-game among players. In order to provide information to people who do not know this information, especially to parents or many adults. May think that playing games is useless, taking time to do other things instead of playing games or seeing that playing games is a waste of time. In order to present that games are not just games or media intended for entertainment purposes only. Games are a way of earning money or a profession, and it will show how there are forms or methods of how to be able to earn money from playing games of those who are able to make money from playing games. As well as summarizing methods for earning money in each direction from earning money from playing games.

Keywords : E-Sport, Gaming, Monetization

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ถ้าพูดถึงการเล่นเกมหรือพฤติกรรมการเล่นเกมนั้นในอดีตอาจหมายถึงการเล่นเกมเพื่อความบันเทิง การคลายเครียด รวมถึงอาจจะเป็นกิจกรรมยามว่างหรืองานอดิเรกของใครหลายๆคน การเล่นเกมมีทั้งข้อดี และข้อเสีย แต่สำหรับผู้ปกครองหรือพ่อแม่ส่วนใหญ่ก็คงจะมองเห็นกันว่าการเล่นเกมนั้น คงจะมีแต่เพียงข้อเสียมากกว่าประโยชน์จากการเล่นเกม การเล่นเกมเป็นเรื่องที่ไม่มีประโยชน์เอาเวลาไปทำอย่างอื่นดีกว่า แทนที่จะมานั่งเล่นเกมและอาจทำให้ลูกเป็นคนติดเกม การใช้ชีวิตประจำวันทำให้เขาไม่ยอมทำอะไร นอกจากการเล่นเกม รวมไปถึงร้ายแรงสุดอาจทำให้เขาเป็นคนที่ไม่ตั้งใจเรียนผลการเรียนเสียจากการเล่นเกม จึงทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองหลายๆคนเป็นห่วงและไม่ค่อยสนับสนุนที่จะให้ลูกของตนเองเล่นเกม และจากข้อมูลของกรมสุขภาพจิตบอกว่าในปี 2561 ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมการเล่นติดเกมนับพันล้านคน สำหรับประเทศไทยมีการคาดการณ์ว่ามีเด็กติดเกมและมีปัญหาจากการติดเกม ประมาณ 2 ล้านคน โดย นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต อธิบดีกรมสุขภาพจิต ได้บอกว่าปัญหาพฤติกรรมเสพติดติดเกม เป็นปัญหาจิตเวชเด็กและในวัยรุ่นที่พบบ่อยในอายุระหว่าง 6 - 18 ปี โดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นจะใช้เวลาเล่นเกมวัน 5 ชม.ต่อวัน และเด็กมักแสดงอาการหงุดหงิด ก้าวร้าวเมื่อให้เลิกเล่นและมักไม่ทำตามความรับผิดชอบของตนเองซึ่งเกิดผลกระทบต่างๆตามมา ได้แก่ ปัญหาการเรียนสอบตก ไม่ยอมไปโรงเรียน ขี้ขี้เรียนไม่จบ จากการเล่นนานเกิน 4 ชั่วโมงต่อวันขึ้นไป พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศผ่านการแชทในห้องเกม ปัญหาการเงิน การซื้อขายและการพนัน พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา เช่น การด่าทอด้วยภาษาหยาบคาย พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (กรมสุขภาพจิต, 2561) แต่กลับกันในปัจจุบันการเลี้ยงดูของพ่อแม่ส่วนใหญ่กลับสนับสนุนให้ลูกเป็นคนที่ชอบเล่นเกมโดยการหยิบหรือยื่นโทรศัพท์ให้กับลูกของตนเองเล่น เพื่อที่เขาจะได้ไม่ต้องร้องไห้หรือพ่อแม่มีเวลาที่จะได้ทำอย่างอื่นโดยไม่ต้องมาดูแลลูก เกมนั้นก็มียุคประเภทยุคมากมายไม่ว่าจะเป็นการเล่นออฟไลน์หรือเล่นออนไลน์ มีทั้งที่เล่นคนเดียวหรือเล่นกันหลายคน แต่ส่วนใหญ่ที่นิยมกันจะเป็นเกมออนไลน์ที่ต้องเล่นกันหลายคนหรือเล่นกับผู้อื่นและมีผู้ที่ให้ความหมายของการเล่นเกมออนไลน์ไว้มากมาย อาทิเช่น

สุรางค์ สากร (อ้างอิงใน ชลลดา บุญโท, 2554 : 29) กล่าวว่า เกมหมายถึง กิจกรรมการเล่นที่มีกฎเกณฑ์และกติกาที่ผู้เล่นต้องปฏิบัติตาม เมื่อสิ้นสุดการเล่นจะประเมินความสำเร็จตามกฎเกณฑ์หรือกติกา หรืออาจตัดสินจากการแพ้หรือชนะกัน การเล่นเกมอาจเล่นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ อาจมีอุปกรณ์เล่นก็ได้

จารวี ยั่งยืน (อ้างอิงใน ชลลดา บุญโท, 2554 : 31) กล่าวว่า เกมออนไลน์หมายถึง เกมที่ต้องเล่นผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน สถานศึกษาหรือร้านค้าที่ให้บริการ ซึ่งเกมออนไลน์นั้นอาจเสียค่าใช้จ่ายหรือไม่ก็ได้ และเกมออนไลน์จะทำให้ผู้เล่นมีส่วนร่วมไปกับการดำเนินเรื่องราวต่างๆในเกมเสมือนตัวเอง

ธนพัทธ์ เอมะบุตร (อ้างอิงใน กฤตนิย แซ่อึ้ง และคณะ, 2559 : 17) กล่าวว่า เกมออนไลน์ หมายถึง วิดีโอเกมที่เล่นบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต เกมออนไลน์มีส่วนที่คล้ายคลึงกับเกมหลายผู้เล่นผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Multiplayer) เกมออนไลน์ส่วนมากจะเป็นเกมแบบ MMO (Massive Multiplayer Online) หรือก็คือเกมหลายผู้เล่นที่รับจำนวนผู้เล่นได้มหาศาลในพื้นที่ที่หนึ่ง (ตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป)

สวรรณ บัญเรื่อง (อ้างอิงใน กฤตนิยม แซ่อึ้ง และคณะ, 2559 : 17) กล่าวว่า เกมออนไลน์เป็นโลกๆ หนึ่งที่มีความหลากหลายของเผ่าพันธุ์(สามารถเลือกบุคลิกภาพและบทบาทของตัวเองได้) ระบบเศรษฐกิจ พันธมิตรสถานการณ์ จริตที่เต็มไปด้วยรายละเอียด ความแม่นยำ เสน่ห์ดึงดูดใจ ผู้เล่นเกมสามารถ ปรับแต่งตัว ละคร พุดคุย สื่อสารกับผู้เล่นคนอื่น ๆ ได้

กล่าวโดยสรุปจากความหมายข้างต้น เกมออนไลน์ คือ เกมที่ต้องใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการใช้งานด้วยและเกมออนไลน์สามารถที่จะเล่นที่ไหนก็ได้ ไม่ว่าจะที่บ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน นอกสถานที่ ขอเพียงแค่มีอินเทอร์เน็ต และเกมออนไลน์ก็เสมือนเป็นการจำลองสถานการณ์หรือจำลองโลกเสมือนจริง ขึ้นมามีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆภายในเกม ในการเล่นร่วมกันเพื่อไม่เป็นการเอาเปรียบหรือโกงผู้อื่นเล่น การเล่นเกมออนไลน์ไม่ใช่แค่เป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว เพราะเราไม่ได้เล่นเกมนั้นเพียง คนเดียวต้องนึกถึงคนอื่นด้วย เกมออนไลน์ก็เสมือนโลกของจริงอีกใบ โลกเสมือนจริงหรือเกมออนไลน์เป็น เครือข่ายทางสังคมเพื่อความบันเทิงรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะลอกเลียนหรือดัดแปลงพื้นที่ สิ่งปลูกสร้าง แม้แต่ ประชากรให้มีความเหมือนจริง หรือเหนือจริง โดยอาศัยการออกแบบผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เป็นภาพกราฟฟิก 2 มิติ หรือ 3 มิติ และเชื่อมโยงผู้ใช้งานเข้าด้วยกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (บุญยกภพ สิทธิพรอนันต์, 2552 : 13) และตามแนวคิดของ Bartle เกี่ยวกับโลกเสมือนจริง มองว่าโลกเสมือน คือ พื้นที่จำลองโดยมีคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสนับสนุน โดยระบุเอาไว้ 5 อย่าง ประการที่แรก นอกจากมีกฎเกณฑ์ที่ถูก จำลองจากโลกจริงแล้ว กฎนั้นสามารถเพิ่มเติมโดยสังคมผู้เล่นเป็นผู้กำหนดขึ้นมาใหม่ได้ และบัญญัติเป็น บรรทัดฐานร่วมให้ทุกคนปฏิบัติตาม ประการที่สอง มีตัวตนที่แบ่งแยกกว่าใครเป็นใคร โดยการสร้างตัวตน จำลอง (Avatar) เพื่อปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นด้วยกันและกับโลกเสมือนประการที่สาม การปฏิสัมพันธ์ เกิดขึ้นโดยอิงมาตรฐานเวลาที่เป็นจริงของโลกจริง การกระทำของผู้เล่นในโลกเสมือนจะส่งผลสะท้อนกลับ ทันทีตามช่วงเวลาที่เป็นจริง ประการที่สี่ โลกเสมือนคือการแบ่งปันบริบทของพื้นที่ ซึ่งผู้เล่นมีจำนวนมาก จำลองตัวตนอยู่และดำเนินกิจกรรมที่แตกต่าง เป็นเหตุให้ผู้เล่นต้องปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อเชื่อมโยงโลกเสมือน ตัวตนผู้อื่นเข้าด้วยกัน ประการที่ห้า โลกเสมือนเป็นพื้นที่ที่ถาวร เมื่อผู้เล่นคนหนึ่งออกจากโลกเสมือน กิจกรรม และผู้เล่นอื่นก็ยังคงดำเนินต่อไป การเกิดขึ้นของโลกเสมือนจึงไม่ได้คำนึงผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นการแยกตัว ระบุออกจากผู้เล่น (บุญยกภพ สิทธิพรอนันต์, 2552 : 29-30) การเล่นเกมออนไลน์ก็เสมือนโลกจริงอีกใบที่ได้ ถูกจำลองขึ้นมา เพื่อให้ผู้เล่นได้ทำตัวอิสระ เพราะในโลกแห่งความเป็นจริงอาจจะไม่สามารถทำอะไรแบบนี้ได้ ในโลกของความเป็นจริง และเกมนั้นก็มียุทธศาสตร์มากมาย แต่จะขอแบ่งตามแนวความคิดของ ปันณธร ชัชวรัตน์ และ ดลฤดี เพชรขว้าง (อ้างอิงใน บุญยกภพ สิทธิพรอนันต์, 2552 : 17-20) ซึ่งได้แบ่งเอาไว้ 12 ประเภท ดังนี้

ประเภทของเกมทั้ง 12 ประเภท

1) เกมแอคชั่น (Action Game)	2) เกมเล่นตามบทบาท (Role-Playing Game) หรือ อาร์พีจี (RPG)
3) เกมผจญภัย (Adventure Game)	4) เกมปริศนา (Puzzle Game)
5) เกมการจำลอง (Simulation Game)	6) เกมวางแผนการรบ (Strategy Game)
7) เกมกีฬา (Sport Game)	8) เกมอาเขต (Arcade Game)
9) เกมต่อสู้ (Fighting Game)	10) ปาร์ตี้เกม (Party Game)
11. เกมดนตรี (Music Game)	12) เกมออนไลน์ (Online Game)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จะเห็นได้ว่าการเล่นเกมมันไม่ใช่เพียงแค่เล่นเพื่อความสนุกสนาน มีการสร้างเป็นสังคม เป็นกลุ่ม หรือเสมือนเป็นโลกจริงอีกใบและเกมนั้นก็มิให้ผู้เล่นหลายประเภทมาก และในปัจจุบันการเล่นเกมไม่ใช่เพียงแค่การเล่นเกมเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น เกมสามารถที่จะสร้างรายได้ให้กับผู้ที่เล่นได้อีกด้วย โดยวัตถุประสงค์ของผู้ที่ทำบทความในครั้งนี้จะขอเสนอ 3 แนวทางที่สามารถสร้างรายได้จากการเล่นเกมได้ คือ การเป็นนักแคสเกม การเป็นนักกีฬา E-Sport และการซื้อขายของในเกมกันระหว่างผู้เล่นกับผู้เล่น

การเป็นนักแคสเกม

นักแคสเกม หรือ Game Caster คือ คนที่เล่นเกมไปด้วยและพากย์เกมไปด้วย ทั้งเกม Online และเกม Offline หลากหลายแนวด้วยการอัดคลิปแล้วโพสต์ลงเว็บไซต์ Youtube โดยที่มีการพากย์เสียงด้วยความสนุกสนาน ตื่นเต้น หรือทำเสียงน่ากลัว เพื่อให้คนดูรู้สึกชอบและอินตาม หรือจะสรุปได้ว่าเป็นการเล่นเกมที่คนอื่นดูโดยผ่านตัวเรานั่นเอง ซึ่งบางคนอยากเล่นเกมแต่ไม่มีเวลาเล่น บางคนผู้ปกครองไม่อนุญาตให้ไปร้านเกม บางคนไม่มีคอมพิวเตอร์ บางคนไม่กล้าที่จะเล่นเกมมันๆ หรือบางคนเล่นเกมแล้วไม่สามารถทำควสหรือภารกิจบางอย่างผ่านด่านได้ ก็จะมาเปิดคลิปดูได้ด้วยวิธีการที่ยุคนี้เป็นยุคของสมาร์ตโฟนที่เกือบแทบทุกคนจะต้องมีสมาร์ตโฟนเป็นของตัวเอง กลุ่มคนเหล่านี้ก็จะอาศัยจากการดูคลิปของนักแคสเกม ซึ่งนักแคสเกมหลายคน ก็จะเลือกเกมที่มีเนื้อเรื่องน่าสนใจมาเล่นและแปลให้คนดูฟัง (PPTV Online, 2559) สำหรับนักแคสเกมในประเทศไทยก็มีหลายคนมากมาย จะขอยกตัวอย่าง 10 ช่องที่ตั้งหรือเป็นที่รู้จักทั่วประเทศไทยจากการจัดอันดับของ MTHAI “10 อันดับเกมแคสเตอร์ชื่อดังไปที่ไหนใครๆก็รู้จัก!! ในปี 2018” (Root, 2561) ดังต่อไปนี้

อันดับที่ 1 zbing z. มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 9,644,241 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2557

อันดับที่ 2 HEARTROCKER มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 5,201,144 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2555

อันดับที่ 3 SkizzTV มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 4,814,908 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2555

อันดับที่ 4 Maser Gamer มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 3,304,752 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2555

อันดับที่ 5 UDiEX2 มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 5,740,375 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2561

อันดับที่ 6 Bay Riffer มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 3,027,172 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2554

อันดับที่ 7 CGGG มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 5,740,000 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2559

อันดับที่ 8 Xcrossz หรือ เอ็กครอส มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 2,995,087 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2554

อันดับที่ 9 LowGrade มียอดผู้กดติดตามในช่อง Youtube ถึง 3,120,000 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่เกี่ยวกับเกมคือวันที่ 21 พฤศจิกายน 2560

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อันดับที่ 10 มาลี สวยมาก มียอดผู้ติดตามในช่อง Youtube ถึง 910,000 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และคลิปแรกที่เผยแพร่ในช่อง คือคลิปเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2561

จากการจัดอันดับนักแคสเกมในประเทศไทยทั้ง 10 คนที่ได้นำเสนอไปเป็นแค่เพียงส่วนหนึ่ง ยังมีอีกหลายคนมากมายที่ยังไม่ได้เอามากล่าวถึง และถ้าพูดถึงรายได้ของนักแคสเกมนั้นก็ไม่สามารถที่จะระบุได้ว่ามีรายได้เท่าไรกันแน่ เพราะไม่เคยมีใครออกมาเปิดเผยเรื่องเกี่ยวกับรายได้จากการแคสเกมหรือรายได้จาก Youtube แต่เราก็สามารถดูได้จากชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา ว่ามีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง เช่น ช่อง UDiEX2 หรือ ยูต่าย เขาก็มีเงินหรือรายได้จากการแคสเกม ดูได้จากการที่เขาซื้อบ้าน ซื้อรถสปอร์ต ราคาหลายล้านบาท จากการที่เขาได้ถ่ายคลิปลงเอาไว้ในช่องของตัวเองหรือจะยกตัวอย่างอีกช่องหนึ่ง คือช่อง 1412 หรือการิน อาชีพหลักของเขาคือการเป็นนักแคสเกมหรือเป็นยูทูเบอร์ (YouTuber) ซึ่งเขาก็เป็นอีกคนที่ไม่เคยเปิดเผยรายได้เหมือนกัน แต่ เขาก็มีเงินซื้อรถสปอร์ตหรือซื้อบ้านราคาหลายล้านบาทได้ ซึ่งเขาก็ได้ลงคลิปพวกนี้เอาไว้ในช่องของตัวเองเหมือนกัน แม้การเป็นนักแคสเกมหลายๆคนจะไม่เปิดเผยรายได้ว่ามีรายได้จากการแคสเกมเท่าไร การเป็นนักแคสเกมนอกจากรายได้จาก Youtube แล้ว ก็มีรายได้จากการสนับสนุนจากคนดูด้วย เช่น การโดนเทผ่าน tureWallet ซึ่งจากที่กล่าวไปก็ไม่เคยมีนักแคสเกมคนใดพูดว่ามีรายได้จากการแคสเกมเท่าใด เพราะอาจจะเหตุผลอะไรบางอย่างที่ไม่สามารถออกมาเปิดเผยรายได้ของตนได้ แต่จะขอยกตัวอย่างที่คล้ายๆกัน คือ ช่อง bie the ska (บี้ เดอะสกา) เป็นยูทูเบอร์ (YouTuber) เหมือนกันมีรายได้หลักจากการทำคลิปลง Youtube แต่ไม่ได้ทำคลิปเกี่ยวกับการเล่นเกม ส่วนมากเป็นช่องที่ทำคลิปเกี่ยวกับตลก เฮฮา สนุกสนาน พาไปเที่ยว ซึ่งช่องของบี้ เดอะสกา มียอดคนติดตามถึง 9,950,000 คน (ข้อมูลวันที่ 9 กันยายน 2562) และเขาเคยให้สัมภาษณ์ไว้ในรายการตีท้ายครัว เกี่ยวกับรายได้จากการทำ Youtube แต่ไม่ได้ระบุตัวเลขที่ตายตัวว่าเท่าไร แต่พูดแค่ว่ารายได้ต่อเดือนหลักล้าน (NGOA TV, 2561) แต่ซึ่งจริงๆจากข้อมูลที่เขาได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่ามีรายได้จากการทำ Youtube หลักล้านต่อเดือน ซึ่งจากข้อมูลที่เขาบอกก็ถือว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้เพราะว่าเขาเปิดเป็นบริษัทเกี่ยวกับการทำคลิปลง Youtube โดยมีชื่อบริษัทว่า เดอะสกาฟิล์มจำกัด และมีพนักงานหรือทีมงานหลายคนที่อยู่ภายใต้สังกัดของเขา

การเป็นนักกีฬา E-Sport

คำว่า E-Sport หรือ กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (electronic sports) คือกีฬาประเภทบุคคลหรือทีมชนิดหนึ่งกรมกีฬาได้จัด E-sport เป็นส่วนหนึ่งของกีฬาที่เกี่ยวกับกับการแข่งขันวิดีโอเกม โดยมีการแข่งตามประเภทของวิดีโอเกมเช่น เกมวางแผนการรบ, เกมต่อสู้, เกมยิงมุมมองบุคคลที่หนึ่ง, โมบา การแข่งขันนั้นแบ่งออกเป็นระดับสมัครเล่น กึ่งอาชีพ และระดับมืออาชีพ รวมถึงมีรายการแข่งขันและลีกต่าง ๆ เช่นเดียวกับกีฬาทั่วไป (วิกิพีเดีย, 2562) ซึ่งการแข่งขัน E-Sport มีทั้งการแข่งขันทั้งแบบคนเดียวและเป็นทีม แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการแข่งขันแบบทีม และเกมที่แข่งขันนั้นมีกันหลากหลายเกมมาก มีทั้งการแข่งขันตั้งแต่รายการเล็กจนไปถึงรายการใหญ่ ทั้งรายการของแชมป์ระดับประเทศและระดับโลก แต่ในที่นี่จะขอนำเสนอรายการการแข่งขันชิงแชมป์ระดับโลก เกมที่คนไทยหรือตัวแทนจากประเทศไทยไปคว้าแชมป์โลกมาได้ ซึ่งมีด้วยกันอยู่ 4 เกม คือ เกม PB (Point Blank) , HoN (Heroes of Newerth) , FIFA Online และ PUBG MOBILE

เกม PB (Point Blank) คว้าแชมป์มาได้ 4 ปี

- ปี 2554 รายการ PB International Championship 2011 ทีม MiTH.GlamorousCrazy แข่งที่ประเทศเกาหลีใต้ เงินรางวัล 390,000 บาท (Djnutn, 2556)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ปี 2558 รายการ PB International Championship 2015 ทีม DEFINITE GZ-GAMING แข่งที่ประเทศอินโดนีเซีย กรุงจาการ์การต่ำ เงินรางวัล 1,500,000 บาท (PaPaRoach, 2558)
- ปี 2559 รายการ PB International Championship 2016 ทีม Ozone[V].Hybridman แข่งที่ประเทศไทยศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 8 เงินรางวัล 1,500,000 บาท (ไทยรัฐ, 2559)
- ปี 2561 รายการ PB International Championship 2018 ทีม Signature.PB แข่งที่ประเทศเกาหลีใต้ ณ สนามแข่งขัน OGN E-Stadium เงินรางวัล 1,700,000 บาท (Glaciusonly, 2561)
เกม HoN (Heroes of Newerth) คว่ำแชมป์มาได้ 1 ปี
- ปี 2559 รายการ HoNTour World Finals 2016 ทีม Neolution E-Sport MRR แข่งที่ประเทศไทย ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 8 เงินรางวัล 2,000,000 บาท (ไทยรัฐ, 2559)
เกม FIFA Online คว่ำแชมป์มาได้ 2 ปี
- ปี 2557 รายการ FIFA Online 3 Spearhead Invitational 2014 ทีม Neolution E-Sport และ EstrellAlien แข่งที่ประเทศเกาหลีใต้ ที่กรุงโซล เงินรางวัล 1,500,000 บาท (ไทยรัฐ, 2557)
- ปี 2562 รายการ EACC Spring 2019 ทีม TNP RED แข่งที่ประเทศจีน เงินรางวัล 3,100,000 บาท (ข่าวสด, 2562)
เกม PUBG Mobile คว่ำแชมป์มาได้ 1 ปี
- ปี 2561 รายการ PUBG Mobile Star Challenge 2018 ทีม RRQ Athena แข่งที่นครดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรสต์ เงินรางวัล 6,600,000 บาท (ไทยรัฐ, 2561)

จากข้อมูลเกี่ยวกับเกมหรือรายการที่ตัวแทนจากประเทศไทยสามารถไปคว่ำแชมป์โลกมาได้นั้น แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเด็กไทยหรือทีมไทยเกี่ยวกับฝีมือในการเล่นเกม โดยจากตัวอย่างทั้ง 4 เกมที่คนไทยสามารถไปคว่ำแชมป์โลกมารวมทั้งหมด 8 รายการ รวมเป็นเงินรางวัลกว่า 18 ล้านบาท ซึ่งรายการที่เอามานำเสนอนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งยังมีอีกหลายรายการที่มีการจัดแข่งขันและนอกจากรายการชิงแชมป์โลกยังมีรายการที่จัดภายในประเทศ เช่น รายการแชมป์ระดับประเทศไทยและรายการอื่นๆอีกมากมายภายในประเทศ ซึ่งแค่ข้อมูลที่น่าเสนอไปก็แสดงให้เห็นว่าวงการ E-Sport นั้นมีเงินไหลเวียนอยู่ไม่น้อยและหากมีนักแข่งคนไหนสามารถแข่งหรือชนะรายการทุกรายการหรือทุกปีเขาจะมีรายได้จากการเล่นเกมที่เป็นมูลค่าที่สูงมาก

รายการเกมแข่งขัน E-Sport ที่มีเงินรางวัลมากที่สุด สำหรับรายการเกมแข่งขันที่มีเงินรางวัลการแข่งขันมากที่สุดเท่าที่เคยมีการจัดแข่งขันมา อาจจะเป็นเกมที่มีชื่อว่า Dota2 ในรายการที่ชื่อว่า The International 2019 หรือ TI 2019 จัดการแข่งขันที่เซี่ยงไฮ้ประเทศจีน ในรายการ TI 2019 มีเงินรางวัลรวมกันถึง 32 ล้านเหรียญสหรัฐหรือประมาณ 1,000 ล้านบาท มีทีมที่เข้าแข่งขันทั้งหมด 18 ทีม ทีมละ 5 คน โดยทีมที่ได้อันดับที่ 17-18 ก็ได้รับเงินรางวัลประมาณ 80,000 เหรียญสหรัฐหรือประมาณ 2,400,000 บาท (gaming dose, 2562) ซึ่งขอแค่คุณได้เข้าร่วมงานนี้แค่ไปเล่นแพ็กก็ได้เงินถึง 2.4 ล้านบาท ซึ่งทีมที่คว้าอันดับ 1 หรือผู้ชนะในรายการ TI 2019 ไปได้ก็คือ ทีม OG คว่ำทั้งแชมป์โลกและเงินรางวัลไปกว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

15,600,000 เหรียญสหรัฐหรือประมาณ 480 ล้านบาท ซึ่ง OG เองก็เป็นแชมป์เก่า TI 2018 ปีนั้นก็ทำเงินรางวัลไปกว่า 11,200,000 เหรียญสหรัฐหรือประมาณ 345 ล้านบาท ทำให้ทีม OG แข่ง 2 ปีคว้าเงินรวมกันไปแล้วกว่า 825 ล้านบาท (ข่าวสด, 2562) ซึ่งถ้าเอาอาหารกัน 5 คนแล้วก็ตกอยู่คนละประมาณ 165 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นเงินที่เยอะมากสำหรับการแค่เล่นเกม 2 ปี ทำงานทั้งชีวิตอาจยังไม่ได้เยอะเท่านี้

ตาราง จำนวนเงินรางวัลในการแข่งขันเกม Dota2 ทีม OG

รายการ	ทีม	เงินรางวัล
The International 2018 (TI2018)	OG	345 ล้านบาท
The International 2019 (TI2019)	OG	480 ล้านบาท
		รวม 825 ล้านบาท

ภาพที่ 1 ทีม OG แชมป์รายการ The International 2019 (TI2019)
ที่มา : Neolution E-Sport, 2562

แต่เมื่อมีรายได้ก็ต้องมีการเสียภาษีเป็นเรื่องธรรมดา จะขอยกตัวอย่างของนาย Kyle "Bugha" Giersdorf หนุ่มอเมริกันวัย 16 ปี ที่เขาได้ไปแข่งขันในเกม Fortnite ในรายการ Fortnite World Cup Solo Champion ซึ่งเขาเป็นผู้ที่สามารถชนะในรายการนี้ได้และคว้าเงินรางวัลไปคนเดียวกว่า 3 ล้านเหรียญสหรัฐหรือประมาณ 90 ล้านบาท (MGR ONLINE, 2562) แต่เขาก็ต้องโดนค่าภาษีทีมหาโหด แม้เขาได้รับเงิน 3 ล้านเหรียญสหรัฐ แต่เขาได้รับเงินจริงๆแค่ประมาณ 1.5 ล้านเหรียญสหรัฐหรือประมาณ 45 ล้านบาท คิดเป็นครึ่งหนึ่งของเงินรางวัลที่เขาได้รับ โดยโดนค่าภาษีต้องให้กับสหรัฐ 1.2 ล้านเหรียญ และ รัฐนิวยอร์ก 265,000

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เหรียญ (EsportsHighlight, 2019) แต่ถึงแม้จะโดนค่าภาษีที่มหาโหดแต่ถ้าคิดดูแล้วแค่เล่นเกมไม่กี่ตาก็ได้เงินถึง 1.5 ล้านเหรียญสหรัฐหรือประมาณ 45 ล้านบาท ถือว่าเยอะมากกับการแค่เล่นเกม

ภาพที่ 2 Kyle "Bugha" Giersdorf แชมป์รายการ Fortnite World Cup Solo Champion
ที่มา : MGR ONLINE, 2562

การซื้อขายของในเกม

นอกจากการเล่นเกมนันแล้วของผู้เล่นที่เป็นแค่เพื่อความสนุกสนาน ก็ยังมีการหารายได้จากการเล่นเช่นกัน ซึ่งเกมที่มีการซื้อขายกันระหว่างผู้เล่นกับผู้เล่นหรือการแปลงของในเกม ไอเทมในเกม ให้กลายเป็นเงินจริง ไม่ว่าจะเป็นการขายไอเทมในเกมหรือของในเกม โค้ชเกม การบีมต่างๆไม่ว่าจะเป็นการบีมของ บีมเวลหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการบริโภคสินค้าเสมือนจริง(Virtual products) เป็นการตัดวงผลประโยชน์บนความว่างเปล่า หรือการขายของในรูปแบบที่จับต้องไม่ได้ (สินค้าเงา) ซึ่งได้มีการประมาณการเกี่ยวกับธุรกิจการซื้อขายสินค้าเสมือนจริงไว้ในปี ค.ศ.2007 มีมูลค่าถึง 2.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และการซื้อขายสินค้าเสมือนด้วยเงินจริง (Real – money trade : RMT) เกิดขึ้นครั้งแรกปี ค.ศ.1999 เป็นการซื้อขายระหว่างผู้เล่นกับผู้เล่น (Palyer-to-player) ในเกมออนไลน์แบบจำลองบทบาท Ultima Online (MMORPG) ผู้เล่นนำรายชื่อสินค้าหายาก หรือตัวละครระดับสูงมาโพสต์ไว้ในเว็บประมูล eBay และมีผู้เล่นที่สนใจร่วมเข้าประมูลสินค้านี้ดังกล่าวเป็นเงินจริง (บุญยกพ สิทธิพรอนันต์, 2552 : 2) ซึ่งในที่นี้ผู้นำเสนอจะขออนุญาตเสนออยู่ 2 เกมคือ เกม INFESTATION REVIVAL และเกม Rom (ragnarok mobile)

INFESTATION REVIVAL เป็นเกมแนวเอาชีวิตรอดจากฝูงซอมบี้ นอกจากซอมบี้แล้วยังต้องคอยระวังคนอื่นอีกด้วย เป็นเกมแนวยิงปืน บุคคลที่ 3 ส่วนใหญ่เป็นเกมที่เน้นยิงคนมากกว่าที่จะเล่นเอาชีวิตรอดจากซอมบี้ ซึ่งเกมนี้ของส่วนใหญ่ที่ขายกัน จะเป็น ปืน ยา โล่ กระสุน ชุดเกราะ ซึ่งราคาปืนกลทั่วไปราคากระบอกละ 1-10 บาท ยา DX 150 อัน 50 บาท กระสุน CM 40 อัน 50 บาท (ข้อมูล ณ 19 กันยายน 2562) ซึ่งราคาตรงนี้ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงไปตามการณ์เวลาและขึ้นอยู่กับผู้ขายแต่ละคนที่ต้องการขายในราคาที่ไม่เท่ากัน อาจขายถูกกว่าเพื่อให้สินค้าของตัวเองขายได้ออกไวกว่าคนอื่น แต่ราคากลางก็จะประมาณนี้ และเคยมีปืนที่มีแพงมาก เช่น ปืนสไน M107 กระบอกละ 5,000 บาท หรือปืนสไน Vss กระบอกละ 2,000 บาท ที่ราคาแพง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพราะว่าโอกาสได้มันมายากมากและประกอบกับตัวเกมที่เพิ่งจะเปิดให้บริการได้ไม่นาน ทำให้มันมีราคาแพง เพราะยังมีไม่มีที่กระบอกในเกม แต่ในอนาคตราคาของเหล่านี้ต้องตกหรือถูกลงอย่างแน่นอน

ภาพที่ 3 ราคาของในเกม INFESTATION REVIVAL
 ที่มา : กลุ่ม facebook : Infestation Thailand – Official

Rom (ragnarok mobile) เป็นเกมแนว MMORPG หรือเรียกกันง่าย ๆ ว่าเกมเก็บเวล จุดเด่นเกมนี้คือการเวลตัวละครของเราให้ได้เลเวลที่สูงๆ เพื่อพัฒนาตัวละครของเราไม่ว่าจะเป็นของที่สวยงาม อาวุธชุดเกราะ เพื่อให้ตัวละครของเราเก่งหรือแข็งแกร่งกว่าผู้เล่นอื่น และยังมีแฟชั่นสวยงามเพื่อทำให้ตัวละครของคุณโดดเด่นหรือไม่เหมือนคนอื่น จนมีบางคนในเกมนี้เติมเงินในเกมเป็นล้านๆเพื่อของเหล่านั้น เพราะว่ามันมีแค่ชิ้นเดียวในเกม ซึ่งในที่นี่จะขอนำเสนอของ 2 ชิ้นในเกมที่อาจจะมีราคาแพงที่สุดเท่าที่เคยมีมาแล้ว ราคาเกินล้านทั้งสองชิ้น คือ Key of Heaven และ Unit-01 ซึ่งไอเทมทั้งสองชิ้นนี้เป็นของที่ทีมงานสร้างขึ้นมาแล้วเอามาประมูลในเกม ในรูปแบบระบบการประมูลภายในเกมที่ตัวเกมได้ทำเอาไว้ ซึ่งราคา Key of Heaven ปิดประมูลไปที่ 360,000 Big Cat Coin (ประมาณ 1,684,492 บาท) และส่วนของ Unit-01 ปิดประมูลไปที่ 490,620 Big Cat Coin (ประมาณ 2.3 ล้านบาท) ซึ่งราคาหน่วย Big Cat Coin เป็นค่าเงินในเกมชนิดหนึ่งของเกมนี้ ซึ่งจะต้องเติมเงินเพื่อแลกเป็น Big Cat Coin ซึ่งราคา Big Cat Coin ราคาอยู่ที่ ถ้าเติมเงินราคา 3500 บาท จะได้ Big Cat Coin 748 เหรียญ หรือเท่ากับว่า Big Cat Coin 1 เหรียญ ราคา 4.68 บาท (TF_Youryu, 2562)

ภาพที่ 4 การประมูล Key of Heaven
 ที่มา : TF_Youryu, 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 5 การประมวล Unit-01
 ที่มา : TF_Youryu, 2562

รายได้จากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกมหรือธุรกิจเกม

อย่างที่ได้มีการนำเสนอไปว่าในปัจจุบันเกมถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันของใครหลายคน และก็มีคนหลายคนที่จะทำเงินจากตรงนี้หรือหารายได้จากเกม ถ้าพูดถึงบริษัทที่เกี่ยวข้องกับเกมก็มียุหลายบริษัทที่สร้างหรือผลิตเกมออกมามากมาย เพื่อขายแก่ผู้สนใจหรืออยากเล่นเกมของเขาไม่ว่าจะเป็นทั้งเครื่องเล่นเกมหรือตัวเกม ในปี 2560 ตลาดเกมทั่วโลกมีมูลค่ารวมกันมากถึง 90,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยที่จีนเป็นตลาดที่มีมูลค่าจากเกมมากที่สุด มูลค่ากว่า 24,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และสำหรับประเทศไทยก็ติดอันดับที่ 20 ของโลกมีมูลค่าถึง 9,000 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีการเปิดเผยข้อมูล 5 อันดับบริษัทผลิตเกมรายได้สูงสุด อันดับหนึ่ง Microsoft รายได้สุทธิ 21 พันล้านเหรียญสหรัฐ อันดับที่สอง Tencent รายได้ 5.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ อันดับสาม Sony รายได้รวมกว่า 2.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ อันดับสี่ NetEase มีรายได้กว่า 1.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ อันดับห้า Warner Bros. Interactive รายได้รวมกว่า 1.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ (รัตนชัย ม่วงงาม, 2560) และนอกจากนี้ในปี 2561 ข้อมูลจาก The Entertainment Software Association ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าธุรกิจเกมยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่องถึง 18 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับรายได้ของปี 2560 ถึงขนาดถูกคาดการณ์ไว้ว่ากำลังจะแซงอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่ประเมินจากการขายตั๋วผ่าน Box Offices ทั่วโลกจากรายงานของเว็บไซต์ Deadline Hollywood รายได้ที่ถูกประเมินเอาไว้เบื้องต้นสำหรับยอดขายตั๋วหนังจาก Box Offices ทั่วโลกของสิ้นปี 2018 น่าจะอยู่ที่ราวๆ 41.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 1.32 ล้านล้านบาทไทย) ในขณะที่รายได้จากธุรกิจเกมนั้นแซงไปอยู่ที่ระดับ 43.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 1.39 ล้านล้านบาท) เป็นที่เรียบร้อยแล้วว่าเกมส์ได้กลายเป็นความบันเทิงกระแสหลักสำหรับคนทุกเพศทุกวัยในยุคนี้อย่างแท้จริง แม้แต่อย่าง Netflix นั้นเองก็ยังมีรายได้อยู่ที่ 28.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ปี 2561 (DROIDSANS, 2562) นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์อีกว่าในปี 2568 อุตสาหกรรมเกมจะมีรายได้รวมกันมากถึง 2 แสนล้านเหรียญสหรัฐ (สิริลักษณ์ เล่า, 2561) สำหรับประเทศไทยเองก็มีบริษัทที่เกี่ยวข้องกับเกมเช่นกันอย่างบริษัทการ์ตูนออนไลน์ประเทศไทยจำกัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทสรุป

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอไปการเล่นเกมในปัจจุบันนั้นไม่ใช่เพียงแค่การเล่นเพื่อความสนุกสนานหรือเป็นการเล่นเกมเพื่อความคลายเครียดเพียงอย่างเดียว การเล่นเกมยังสามารถที่จะเป็นการเล่นเกมเพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้เล่นได้อีกด้วย เกมนั้นก็มียุคหลายประเภทมากมายแต่ส่วนใหญ่ที่นิยมกันจะเป็นแบบออนไลน์เพื่อต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนๆหรือผู้อื่นรวมไปถึงการแข่งขัน และจากข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจเกม แสดงให้เห็นว่าในปี 2560 ตลาดเกมทั่วโลกมีมูลค่าสูงถึง 90,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และสำหรับประเทศไทยก็มีมูลค่าเกี่ยวกับเกมสูงถึง 9,000 ล้านบาท ติดอันดับที่ 20 ของโลก และธุรกิจเกี่ยวกับเกมยังมีมูลค่าสูงกว่าธุรกิจหนังหรือภาพยนตร์อีกด้วยในปลายปี 2561 ธุรกิจเกี่ยวกับหนังหรือภาพยนตร์มีมูลค่าอยู่ที่ 41.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 1.32 ล้านล้านบาทไทย) แต่ธุรกิจเกี่ยวกับเกมมีมูลค่าอยู่ที่ 43.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 1.39 ล้านล้านบาท) ซึ่งธุรกิจเกี่ยวกับเกมมีมูลค่าที่สูงกว่า นั้นแสดงให้เห็นมีคนจำนวนมากในปัจจุบันที่ต้องการบริโภคสิ่งเหล่านี้ และยังมีคาดการณ์อีกว่าในปี 2568 ธุรกิจที่เกี่ยวกับเกมจะมีรายได้รวมกันมากถึง 2 แสนล้านเหรียญสหรัฐ และสำหรับในปัจจุบันเกี่ยวกับช่องทางการหารายได้จากเกมนั้นผู้ทำบทความได้สรุปไว้แล้วว่ามียุคด้วยกันอยู่ 3 แนวทางหลักๆที่สามารถหาเงินจากการเล่นเกมได้ คือ 1)การเป็นนักแคสเกม 2)การเป็นนักกีฬา E-Sport และ 3)การซื้อขายของในเกม ซึ่งผู้ทำบทความจะขออธิบายไว้ดังนี้

1.การเป็นนักแคสเกม หรือ Game Caster คือการหารายได้จากการเล่นเกมที่ตัวเองขณะเล่นเกมไปด้วยแล้วนำวิดีโอของตัวเองที่ได้บันทึกไว้ไปเผยแพร่ลง Youtube การหารายได้จากวิธีนี้ถือว่าเป็นวิธีที่ง่ายใครๆก็สามารถที่จะทำได้เหมือนกันแค่เล่นเกมแล้วบันทึกวิดีโอไปด้วยแล้วนำไปคลิปลิงค์ที่บันทึกไปลง Youtube และรายได้นั้นก็จะมีมาจากยอดจำนวนคนที่ดูวิดีโอของเราและยอดคนกดติดตาม เพียงแค่นี้ก็สามารถที่จะหาเงินหรือมีรายได้จากการเล่นเกม จากข้อมูลที่น่าเสนอไปนั้นจากตัวอย่างนักแคสเกม 10 คน ในประเทศไทยก็ไม่เคยมีใครเปิดเผยเกี่ยวกับรายได้ของตนว่ามีรายได้จากการแคสเกมเท่าใด แต่จะขอยกตัวอย่างบุคคล 2 คนก็คือช่อง 1412 หรือ ช่อง UDiEX2 สามารถดูได้จากชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาทั้งพวกเขาทั้ง 2 คนนี้ที่ได้ถ่ายคลิปลิงค์เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ลงไว้ในช่องของพวกเขา ไม่ว่าจะเอาเงินไปซื้อบ้าน ซื้อรถราคาหลายล้านบาท ซึ่งแค่นี้ก็น่าทึ่งแล้วว่ามีรายได้จากการแคสเกมนั้นต้องมีรายได้ที่สูงอย่างแน่นอน และจากวิธีการมันก็ดูเหมือนจะง่ายเกี่ยวกับการเป็นนักแคสเกม แต่ในความเป็นจริงแล้วสำหรับการเป็นนักแคสเกมนั้น ใ้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถที่จะเป็นกันได้ง่ายๆ หรือเป็นกันได้ทุกคนหรือดั่งกันทุกคนสำหรับนักแคสเกมในประเทศไทยมีเต็มที่ไม่น่าที่จะเกิน 100 คนที่ดั่งๆ และสามารถหารายได้จากการเล่นแคสเกมหรือเล่นเกมได้ เพราะนักแคสเกมก็เหมือนดารารหรือเน็ตไอดอล ที่ต้องมีผลงานคือการทำคลิปลิงค์เกี่ยวกับการเล่นออกมาให้คนที่รอผลงานของพวกเขาหรือติดตามผลงานของพวกเขา และมันก็จะมียุคคนที่ชอบและไม่ชอบ และคลิปลิงค์ที่เล่นก็ต้องมีการพูดเอนเตอร์เทนคนที่ดู พูดให้คลิปลิงค์ของคุณสนุกสนาน เพราะถ้าแค่มาเล่นเกมอย่างเดียวมันก็จะทำให้คลิปลิงค์ไม่น่าเบื่อหรือไม่น่าสนใจและคนอาจไม่อยากจะเข้ามาดู จึงถือได้ว่าคนที่แคสเกมต้องเป็นคนที่มีทักษะในการพูดหรือเป็นคนที่ชอบพูดในระดับหนึ่งและต้องเป็นตัวของตัวเองซึ่งสิ่งนี้ไม่สามารถที่จะเรียนรู้กันได้ มันเป็นเอกลักษณ์หรือนิสัยลักษณะของแต่ละคน และการแคสเกมช่วงที่ลำบากมากที่สุดคือตอนเริ่มต้นหรือเริ่มทำ เพราะกว่าจะดังหรือมีคนรู้จัก เป็นที่รู้จักของคนมากมายและมีรายได้มันไม่ใช่เรื่องง่าย และที่สำคัญที่สุดคือความขยันและความสม่ำเสมอในการสร้างผลงานออกมาเพราะรายได้คือจากการบันทึกวิดีโอลง Youtube ซึ่งถ้าเดือนไหนไม่ทำก็ไม่มียุคหรือเดือนไหนทำคลิปลิงค์น้อยก็มียุคได้น้อย รายได้จะมากจะน้อยขึ้นอยู่กับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความขยันของคนที่ทำ แต่ข้อดีของการหารายได้จากการเล่นเกม คือ ไม่ได้จำกัดอายุหรือวุฒิการศึกษาเป็นใครหรืออายุเท่าใด ไม่ต้องใช้ความสามารถหรือทักษะอะไรมากมาย ขอแค่รักหรือชอบในการเล่นเกมนั้นก็สามารถที่จะทำได้ แค่นั่งเล่นเกมแล้วบันทึกวิดีโอไปด้วย และนอกจากช่องทางรายได้จาก Youtube แล้วนักแคสเกมอาจยังมีรายได้จากแหล่งอื่นอีก เช่น twitch โดยโปรแกรมนี้จะเป็นการที่นักแคสเกมมาถ่ายทอดสดการเล่นเกมนของตนผ่านโปรแกรม twitch ซึ่งรายได้มาจากการที่คนดูส่งเงินสนับสนุนให้ ตัวอย่างโอนเงินให้ผ่านแอป TureWallet

2. การเป็นนักกีฬา E-Sport สำหรับการหารายได้วิธีที่สองต้องเป็นคนเล่นเกมเก่งมาก ๆ มีทักษะและฝีมือในเกมที่จะไปแข่งในเกมนั้นๆ และมันมีการแข่งขันกันที่สูงมาก และรายได้ที่ไม่แน่นอนเพราะถ้าหากไปแข่งแล้วไม่ชนะอาจไม่ได้เงินรางวัลเลย ซึ่งรายการการแข่งขันเกี่ยวกับเกมก็มีหลายรายการมากไม่ได้มีแค่การแข่งขันระดับโลก ซึ่งการไปแข่งขันหรือเป็นนักกีฬา E-Sport มันก็มีเงินรางวัลที่สูงเช่นกันแล้วยังไปแข่งกันหลายรายการแล้วชนะทุกรายการรวมกันก็เป็นเงินที่สูงมาก ดังตัวอย่างที่ทีมไทยไปคว้าแชมป์โลกมาแล้ว 8 รายการ รวมเป็นเงินกว่า 18 ล้านบาท และอย่างที่บอกถือเป็นอีกอาชีพที่มีค่าตอบแทนที่สูงแค่เล่นไปเล่นเกมไม่กี่ชั่วโมงก็ทำเงินเป็นแสนเป็นล้านได้ แถมบางรายการไปแข่งที่ต่างประเทศก็ได้ไปเที่ยวอีกด้วย ได้ทั้งไปเล่นเกมและไปเที่ยว และก็มีหลายคนที่ตั้งใจจากการเป็นแชมป์ในรายการเกม แล้วก็ไปแคสเกมหรือสตรีมเกมแล้วก็มีคนติดตามผลงานแล้วก็ตามไปดูเพราะรู้จักจากการที่เป็นนักแข่งอยู่แล้ว เหมือนเป็นการหาฐานคนดูจากตรงนี้ แต่การแข่งขันเกมหรือการเป็นนักกีฬา E-Sport มันต้องใช้ทักษะหรือความสามารถในการเล่น เพราะมันเป็นการแข่งขันต้องเล่นแข่งกับผู้อื่นหรือทีมอื่น ซึ่งมันต้องมีทั้งคนที่แพ้อะไรและชนะ และหากใครจะเอาเป็นอาชีพหลักก็คงไม่เหมาะสมเพราะคนเรานั้นก็อายุมากขึ้นทุกปีร่างกายแก่ลงทุกวัน เช่น สายตาสั้นหรือการตอบสนอง ที่ช้าลง อาจทำให้วันหนึ่งก็ต้องเลิกจากตรงนี้ไปเพราะเนื่องจากสภาพร่างกาย เหมือนๆกับนักกีฬาทั่วไป แต่ถ้ามีโอกาสหรือช่วงเวลาของการกอบโกยก็ควรที่จะเอาไว้มากที่สุด ตัวอย่างเกม Dota2 ในรายการ TI 2018 และ TI2019 ที่ทีม OG ได้เงินรางวัลรวมกันไปกว่า 825 ล้านบาท ซึ่งเอามาหารกัน 5 คน แล้วก็ตกอยู่คนละประมาณ 165 ล้านบาท แค่นั่งเล่นเกม 2 ปี ซึ่งจำนวนเงินตรงนี้สำหรับคนธรรมดาก็คงสามารถที่จะใช้ไปได้ทั้งชีวิตไม่ต้องทำอะไรแล้ว แต่นั่นก็ยังไม่โดนหักค่าภาษีเหมือนกับของ Kyle "Bugha" Giersdorf ที่เขาไปแข่งได้แชมป์รายการ Fortnite World Cup Solo Champion ได้เงินมากกว่า 90 ล้านบาท แต่เขาสามารถที่จะใช้เงินที่ได้มาเพียง 45 ล้านบาทเพราะโดนหักค่าภาษีไปถึงเกือบครึ่งหนึ่งของรางวัล แต่แม้จะโดนหักค่าภาษีแต่ก็เหลือเงินถึง 45 ล้านบาท แค่นั่งเล่นเกมก็มีรายได้ถึง 45 ล้านบาท

3. การซื้อขายของในเกม หรือ ของเสมือนจริง ซึ่งเป็นอีกแนวทางที่สามารถที่จะหาเงินได้จากการเล่นเกมและง่ายเช่นกัน แค่นั่งเล่นเกมแล้วนำของในเกมมาขายหรือการขาย ID แก่ผู้อื่นแล้วแปลงเป็นเงินจริง แต่มันก็มีข้อควรระวังเช่นกันเพราะมันเป็นการซื้อขายของออนไลน์มันก็มีการโกงกันเป็นเรื่องธรรมดา ถึงแม้มันจะเป็นแค่ของในเกมหรือข้อมูลชนิดหนึ่งในระบบ แต่มันก็มีราคาเช่นกันอย่างที่น่าเสนอไปของเกม Rom ที่ของแค่ 2 ชิ้นในเกมมีมูลค่ารวมกันกว่า 4 ล้านบาท

จากการที่กล่าวไปข้างต้นว่าการเล่นเกมสามารถที่จะสร้างรายได้หรือทำเงินให้กับผู้ที่เล่นได้ในปัจจุบัน แต่ปัจจุบันรัฐบาลเองก็ยังไม่ค่อยสนับสนุนเกมหรือให้สนับสนุนเยาวชนเล่นเกม แต่ก็ใช่ว่าวงการเกมในประเทศไทยจะไม่มีเลย สำหรับประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นของเอกชนหรือบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเกมออกมาจัดงานหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมหรือสร้างกิจกรรมให้กับผู้ที่เล่นเกม ไม่ว่าจะเป็นการจัดงานเกมหรือการแข่งขัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ต่างๆภายในประเทศ และบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเกมในประเทศไทยก็มีหลายบริษัท อาทิ บริษัทการ์นาออนไลน์ประเทศไทยจำกัด , GOODGAMES , เอเชียซอฟต์แวร์ คอร์ปอเรชั่น เป็นต้น และหากพูดถึงการจัดกิจกรรมหรือการพยายามที่จะส่งเสริมผลักดันเกมภายในประเทศไทยก็มีมานาน แต่อาจไม่เป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่รู้จักของสังคมไทย เป็นที่รู้จักเพียงกลุ่มคนที่เล่นเกมเท่านั้นและหากใครสนใจก็สามารถที่จะไปดูงานเกมที่จัดใหญ่ที่สุดในประเทศซึ่งมีการจัดทุกปีของช่วงเดือนตุลาคมซึ่งงานว่า THAILAND GAME SHOW และในปี 2562 ซึ่งงาน THAILAND GAME SHOW 2019 ตรงกับวันที่ 25-27 ตุลาคม 2562 จัดที่รอยัล พารากอน ฮอลล์ ชั้น 5 ศูนย์การค้าสยามพารากอน ซึ่งภายในงานก็จะมีการจัดการแข่งขันเกมและกิจกรรมมากมายที่เกี่ยวกับเกม และในปัจจุบันแม้แต่อย่างสโมสรฟุตบอลไทย บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ภายใต้การบริหารของ นาย เนวิน ชิดชอบ ก็มีการผลักดันสร้างทีมกีฬา E-Sport อย่าง บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด อีสปอร์ต เพื่อผลักดันหรือเห็นความสำคัญของวงการเกมหรือ E-Sport เช่นกัน

สุดท้ายนี้จากสิ่งที่ผู้ทำบทความต้องการนำเสนอการสร้างรายได้จากการเล่นเกมมีด้วยกัน 3 แนวทางหลักๆ ไม่ว่าจะเป็น การแคสเกม การเป็นนักกีฬา E-Sport และการซื้อขายของภายในเกม แต่ก็ใช่ว่ามันจะง่ายหรือไม่มีอุปสรรคใดเลย เช่น นักแคสเกมอุปสรรคคือกว่าจะดังหรือเป็นที่รู้จักและต้องมันทำผลงานหรือคลิปวิดีโอออกมาให้แก่คนที่รอดูผลงานของเขา ส่วนนักกีฬา E-Sport อุปสรรคคือการแข่งขันกับทีมอื่นๆหรือผู้เล่นคนอื่นๆ ผลการแข่งขันมันมีทั้งทีมที่แพ้และชนะ และสุดท้ายการซื้อขายของในเกมอุปสรรคคือการโกงกันระหว่างผู้ซื้อหรือผู้ขาย แต่ถึงแม้จะมีอุปสรรคบ้างแต่ถ้าคิดดูๆแล้วแคเล่นเกมก็สามารถที่จะทำให้มีรายได้หรือมีเงินซึ่งเมื่อเอาไปเทียบกับอาชีพอื่นๆ ยังมีรายได้เยอะกว่าด้วยซ้ำและเป็นอาชีพอิสระหรืองานอิสระอยากทำตอนไหนก็ทำได้ไม่มีเวลาหรือกฎในการทำงาน แต่คนที่จะเป็นแบบนี้ได้ก็มีน้อยคนที่สามารถเป็นได้ในปัจจุบันหรือใครจะเอาเป็นอาชีพรองก็ได้ และแนวทางที่ได้นำเสนอจะเห็นว่าปัจจุบันการเล่นเกมสามารถสร้างรายได้ให้เราได้เช่นกัน ทั้งยังอาจกลายเป็นเน็ตไอดอลหรือเป็นที่รู้จักของกลุ่มคนนั้นๆหรือสังคม และก็มีหลายคนที่เป็นทั้งนักแคสเกมและนักกีฬา E-Sport ทำให้เขามีรายได้มากขึ้นไปอีก ซึ่งผู้ทำบทความที่ต้องการที่จะนำเสนอให้เห็นว่า การเล่นเกมในปัจจุบันมันไม่ได้เป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์หรือเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์มันสามารถที่จะสร้างรายได้หรือแปลงของในเกมหรือการที่เราเล่นเกมเป็นเงินได้ มันขึ้นอยู่กับคนที่เล่นเกมนั้นว่าเขาจะทำการนั้นให้มันมีมูลค่าได้อย่างไร ซึ่งหวังว่าจะทำให้ผู้ที่ไม่เข้าใจหรือทราบเกี่ยวกับว่าสังคมหรือโลกของเราก็มีอะไรแบบนี้ด้วย โดยเฉพาะคนที่พ่อแม่หรือผู้ใหญ่หลายๆคนที่ยังไม่เข้าใจ และที่สำคัญต้องเล่นเกมอย่างเหมาะสมจนไม่เสียการเรียนหรือการใช้ชีวิตประจำวันรวมถึงสุขภาพร่างกาย แบ่งเวลาให้เหมาะสมกับทั้งการเรียน ครอบครัว เพื่อน อย่างวลีที่เคยที่คนกล่าว “เราเล่นเกม ปล่อยให้เกมเล่นเรา” แต่ก็น่าอิจฉาเด็กในสมัยนี้มากที่สามารถที่จะหาเงินหรือมีรายได้จากการเล่นเกมได้ โดยที่ยังเรียนกันอยู่และยังเป็นสิ่งที่พวกเขานั้นก็ชอบทำกันอยู่แล้วไม่ได้เป็นการบังคับอะไร อยากทำตอนไหนก็ได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

กฤตนิย แซ่อึ้ง, นรินทร์ รมณชิต, พงศ์ศักดิ์ แก้วประทีป, วิทวัส กองจันทร์, วีรุฒิ นาคนวน, สหรัฐ บัตรพิมาย. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- EsportsHighlight. (2562) Report: Fortnite World Cup Solo Champion Bugha Owes \$1,500,000 In Taxes. สืบค้น 9 กันยายน 2562, จาก <https://esportshighlight.com/report-fortnite-world-cup-solo-champion-bugha-owes-1500000-in-taxes/>
- Glaciuser. (2561). Signature.PB คว่าแชมป์โลกให้ไทยอีกครั้ง ในรายการ PBIC 2018 พร้อมเงินรางวัล 1.7 ล้านบาท ณ ประเทศเกาหลีใต้. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก <https://www.fpsthailand.com/index/signature-pb-คว่าแชมป์โลกให้ไทยอี/>
- MGR ONLINE. (2562). รวย!! แชมป์โลก "Fortnite" รับเงินไปคนเดียว กว่า 90 ล้านบาท. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก <https://mgronline.com/game/detail/9620000072086>
- Neolution E-Sport. (2562). OG แชมป์ The International 2019. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก <https://www.facebook.com/neolutionEsport/photos/a.172813332755709/2376089592428061/?type=3&theater>
- NGOA TV. (2561). ตีท้ายครวั ๒ ปี เดอะสกา ๑ 18 ก.พ. 61 | Full. สืบค้น 9 กันยายน 2562, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=gTqznle-Ogk&t=541s>
- PaPaRoach. (2558). Point Blank: Definite GZ-GAMING โช่วฟอร์มเทพ คว่ารัสเซีย 2-0คว่าแชมป์โลก PBIC 2015. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก https://www.exp.co.th/mmo/content_detail.php?id=5749
- PPTV Online. (2562). เปิดใจ Xcrosz "นักแคสเกม" อาชีพที่สร้างรายได้จำนวนมากจากการพากย์เกม. สืบค้น 15 กันยายน 2562, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ไลฟ์สไตล์/39736>
- Root. (2561). 10 อันดับเกมแคสเตอร์ชื่อดังไปที่ไหนใครๆก็รู้จัก!! ในปี 2018. สืบค้น 16 กันยายน 2562, จาก <https://game.mthai.com/online-games/119015.html>
- TF_Youryu. (2562). อย่างป่า! ชุด EVA UNIT-01 ใน Ragnarok Mobile ถูกประมูลไปในราคาเกือบ 3 ล้านบาท. สืบค้น 15 กันยายน 2562, จาก <https://www.thisisgamethailand.com/content/ชุด-EVA-UNIT-01-ใน-Ragnarok-Mobile-ถูกประมูลไปในราคาเกือบ-3-ล้านบาท.html>
- TheStarrySky. (2562). [Dota 2] TI 2019 กำลังจะเป็นที่สุดของ Esports ด้วยเงินรางวัลสูงถึง 430 ล้านบาท. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก <https://www.gamingdose.com/news/dota-2-ti-2019-กำลังจะเป็นที่สุดของ-es/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเผาอ้อยในภาคการเกษตรของไทย : ปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไข

นพรุจ ศรีทองกุล, ไททัศน์ มาลา

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
E-mail: moss26042541@gmail.com

บทคัดย่อ

ถึงแม้ประเทศไทยจะสามารถส่งออกอ้อยในรูปแบบน้ำตาลและกากน้ำตาลได้กับอันดับ 2 ของโลกรองจากบราซิล แต่ในขณะเดียวกันเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยก็ยังประสบปัญหาในเรื่องราคาอ้อยตกต่ำและมีปริมาณที่ล้นตลาดและที่สำคัญ คือ ปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวอ้อย และปัญหาค่าจ้างแรงงานสูงมากกว่าต้นทุนการผลิตอ้อยทั้งหมดต่อฤดูปลูกซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายพื้นที่ปลูกอ้อยและการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ทำให้เกษตรกรบางส่วนหันมาใช้วิธีการเผาใบอ้อยทั้งก่อนการเตรียมดินและก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวอ้อยเพื่อลดปัญหาด้านแรงงานและสามารถตัดอ้อยได้เร็วทันฤดูเปิดหีบของโรงงานน้ำตาลแต่วิธีการนี้ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น ปัญหาการเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจกที่ทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้นโครงสร้างของดินถูกทำลายการตกค้างของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปัญหาการใช้น้ำและปัญหาผลผลิตและคุณภาพน้ำตาลที่ผลิตได้รวมทั้งยังส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตของโรงงานลดต่ำลงด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแก้ไขและลดปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วนและจริงจังให้เกษตรกรหันมาใช้วิธีการตัดอ้อยสดส่งโรงงานแทนวิธีการเผาอ้อย เพื่อให้ได้คุณภาพอ้อยที่ดีและลดมลพิษจากการเผาอ้อยต่อไป

คำสำคัญ : การแก้ไขปัญหา, การเผาไร้อ้อย, เกษตรกร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

Although Thailand could be the second largest sugar cane inform of sugar and molasses exporter in the world inferior to Brazil, the sugarcane agriculturists still face with the problem of sugar cane low price and oversupply. And that importantly, the problem of high production cost, especially sugar cane harvest labour shortage and a wage that was higher than a whole sugar cane production cost per planting season that handicapped to both an area expansion of sugar cane planting and a productivity per area. It caused some sugarcane agriculturists turn to burn their sugar cane fields both before a cultivation and after harvesting in order to reduce the problem of labour and to cut rapidly sugar cane just in time for the sugarhouse's cane pressing opening season. The result of this process became to be many problems both in a short and long term such as a problem of greenhouse effect that caused a higher global temperature, a destruction of soil structure, a residue of pesticide, a problem of water use and a problem of produced sugar productivity and quality including a problem of a lower factory production efficiency. So it is necessary to urgently solve and reduce that aforementioned problems and promote the sugarcane agriculturists turn to replace the process of sugar cane burning by cutting of fresh sugar cane for factory in order to gain a good productivity and reduce a sugar cane burning pollution.

Keywords : Problem solving, Sugar cane field burning, Sugarcane agriculturists

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

อ้อย คือพืชสำคัญที่เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมน้ำตาลของประเทศไทย ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย อธิบายว่า เมื่อปี 2560-2561 ประเทศส่งออกน้ำตาลรองจาก บราซิล สหภาพยุโรปและออสเตรเลียสร้างรายได้เข้าประเทศปีละมากกว่า 2 หมื่นล้านบาทในแต่ละปีประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานไม่น้อยกว่า 5.4 ล้านไร่ ให้ผลผลิตอ้อยประมาณ 49 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ย 9.5 ตันต่อไร่ ถึงแม้ว่าไทยจะเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลสู่ตลาดโลกแต่ความสามารถเชิงการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งก็จัดว่าต่ำ ต้นทุนการผลิตน้ำตาลค่อนข้างสูงเนื่องจากปัจจัยข้อจำกัดได้แก่พื้นที่ปลูกบางแห่งไม่เหมาะสมสภาพน้ำฝนไม่แน่นอนและการระบาดของโรคและแมลงทำให้ผลผลิตอ้อยต่อไร่ต่ำตลอดจนค่าจ้างแรงงานสูงปัจจุบันการปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาลของประเทศไทยมีสำนักงานอ้อยและน้ำตาลไทยสมาคมชาวไร้อ้อยและสมาคมโรงงานน้ำตาลตลอดจนกรมวิชาการเกษตรทำหน้าที่ดูแลวิจัยและพัฒนาตลอดจนการส่งเสริมทำให้การผลิตอ้อยและน้ำตาลของประเทศไทยให้ก้าวหน้ามาโดยตลอดอ้อยจัดเป็นพืชพลังงานทดแทนอีกชนิดหนึ่งที่มีแนวโน้มว่าจะมีอนาคตและการตลาดที่ดีอ้อยถูกนำไปสกัดเป็นแอลกอฮอล์แล้วผสมกับน้ำมันเป็นแก๊สโซฮอล์เพื่อทดแทนน้ำมันปิโตรเลียมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันภาคใต้มีการปลูกอ้อยเคี้ยวหรืออ้อยคั้นน้ำเพียงอย่างเดียวเพราะไม่มีโรงงานน้ำตาลแต่อ้อยคั้นน้ำก็จัดว่าเป็นพืชไร่เสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรในภาคใต้ได้อย่างดีโดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวอ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ สามารถปลูกได้เกือบทุกภาคของประเทศไทยมีอายุเก็บเกี่ยว 10-12 เดือน เก็บผลผลิตได้ 2-3 ปี สภาพแวดล้อมพันธุ์และการบำรุงดูแลรักษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของอ้อยอ้อยสามารถปลูกได้ในดินเกือบทุกประเภทตั้งแต่ดินร่วนถึงดินร่วนปนทรายพื้นที่ปลูกควรเป็นที่ราบควรหลีกเลี่ยงการปลูกอ้อยในดินเหนียวจัดดินทรายจัดและดินลูกรัง (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, 2561)

ปริมาณพื้นที่,ผลผลิต และราคาอ้อย

ฤดูกาลผลิต	พื้นที่ปลูก(ล้านไร่)	ผลผลิตเข้าโรงงาน (ล้านตันอ้อย)	ราคาอ้อย ขึ้นตัน (บาท)	ราคาอ้อยขึ้น สุดท้าย(บาท)
2556-2557	10.07	103.66	900	958.31
2557-2558	10.53	105.95	900	854.25
2558-2559	11.01	94.04	808	881.47
2559-2560	10.98	92.95	1,050	1083.86
2560-2561	ยังไม่มีรายงาน	134.92	880	ยังไม่กำหนด

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (2560-2561)

ปริมาณพื้นที่และผลผลิตอ้อย

การปลูกอ้อยในปัจจุบันส่วนใหญ่จะปลูกในช่วง เดือนกุมภาพันธ์-เมษายนและเขตที่อาศัยน้ำฝน ส่วนใหญ่จะปลูกในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน การปลูกอ้อยปลายฝน (การปลูกอ้อยข้ามแล้ง) สามารถทำได้เฉพาะในบางพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกที่มีปริมาณและการกระจายของฝนดีและดินเป็นดินทรายเหนือดินร่วนปนทรายการปลูกอ้อยประเภทนี้จะปลูกประมาณกลางเดือนตุลาคม-ถึงเดือน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ธันวาคม การปลูกอ้อยสามารถแบ่งเป็นภาคได้ ดังนี้ (รายงานการผลิตอ้อยของประเทศไทยประจำปีการผลิต, 2560-2561)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด 5,044,952 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง จำนวน 3,092,230 ไร่ (ร้อยละ 61.29) รองลงมาได้แก่ พื้นที่ที่ไม่เหมาะสม 1,287,902 ไร่ (ร้อยละ 25.53) พื้นที่ที่เหมาะสมน้อย 644,040 ไร่ (ร้อยละ 12.77) และอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมากเพียงเล็กน้อย 20,779 ไร่ (ร้อยละ 0.41) (รายงานการผลิตอ้อยของประเทศไทยประจำปีการผลิต, 2560-2561)

ภาคกลางมีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด 3,118,925 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง จำนวน 1,318,970 ไร่ (ร้อยละ 42.29) รองลงมาได้แก่ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมน้อย 1,018,214 ไร่ (ร้อยละ 32.65) พื้นที่ที่ไม่เหมาะสม 446,574 ไร่ (ร้อยละ 14.32) และพื้นที่ที่เหมาะสมมาก 335,167 ไร่ (ร้อยละ 10.75) (รายงานการผลิตอ้อยของประเทศไทยประจำปีการผลิต, 2560-2561)

ภาคเหนือมีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด 2,719,424 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง จำนวน 1,596,718 ไร่ (ร้อยละ 58.72) รองลงมาได้แก่ พื้นที่ที่ไม่เหมาะสม 688,906 ไร่ (ร้อยละ 25.33) พื้นที่ที่เหมาะสมมาก 315,013 ไร่ (ร้อยละ 11.58) และพื้นที่ที่เหมาะสมน้อย 118,787 ไร่ (ร้อยละ 4.37) (รายงานการผลิตอ้อยของประเทศไทยประจำปีการผลิต, 2560-2561)

ภาคตะวันออกมีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด 659,248 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมระดับปานกลาง จำนวน 405,254 ไร่ (ร้อยละ 61.47) รองลงมาได้แก่ พื้นที่ที่เหมาะสมน้อย 128,042 ไร่ (ร้อยละ 19.42) พื้นที่ที่ไม่เหมาะสม 93,538 ไร่ (ร้อยละ 14.19) และอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมาก 32,414 ไร่ (ร้อยละ 4.92) (รายงานการผลิตอ้อยของประเทศไทยประจำปีการผลิต, 2560-2561)

สถิติการส่งออกน้ำตาลทราย

เดือนธันวาคม 2561 ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำตาลจำนวน 1,010,382.35 ตันสำหรับการส่งออก โดยรวมทั้งตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม 2561 (12 เดือน) ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำตาลจำนวน 11,036,331.52 ตัน เพิ่มขึ้น 59% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งส่งออกได้จำนวน 6,940,721.13 ตัน (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สอน. 27 กุมภาพันธ์ 2562)

รายงานการผลิตน้ำตาลทรายของโรงงานน้ำตาลทั่วประเทศ ประจำปีการผลิต 2561/2562

ภาค	ปริมาณอ้อยส่งโรงงาน (ตัน)			C.C.S
	อ้อยสด	อ้อยไฟไหม้	รวม	
เหนือ	13,944,173.650	19,162,587.780	33,106,761.430	12.01
กลาง	11,068,590.670	20,467,974.010	31,536,564.680	11.66
ตะวันออกเฉียงเหนือ	24,220,865.315	36,226,435.250	60,447,300.565	13.48
ตะวันออก	1,705,164.230	4,174,212,700	5,879,376,930	12.89
รวมทั้งประเทศ	50,938,793.865	80,031,209.740	130,970,003.605	12.64

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรมข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากข้อมูลรายงานการผลิตน้ำตาลทรายของโรงงานน้ำตาลทั่วประเทศ ประจำปีการผลิต 2561/2562 ปริมาณอ้อยไฟไหม้ภาคที่มากที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนอ้อยไฟไหม้ 36,226,435.250 รองลงมาคือภาคกลาง จำนวนอ้อยไฟไหม้ 20,467,974.010 ภาคเหนือ จำนวนอ้อยไฟไหม้ 19,162,587.780 และภาคที่อ้อยไฟไหม้น้อยที่สุดคือภาคตะวันออก 4,174,212,700 รวมทั้ง4ภาคปริมาณอ้อยไฟไหม้ทั้งหมดคือ 80,031,209.740 ตัน

จากผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของแต่ละวิธีการเก็บเกี่ยวอ้อยของ สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ระบุว่า "การใช้รถตัดอ้อยต้นทุนต่ำที่สุด" ดังนี้

แรงงานคน เสียค่าใช้จ่าย 186.68 บาท/ตัน

แรงงานคนและรถคีบ (อ้อยไฟไหม้) เสียค่าใช้จ่าย 169.60 บาท/ตัน

ใช้รถตัดอ้อย เสียค่าใช้จ่าย 162.39 บาท/ตัน

แต่การแสดงตัวเลขต้นทุนของชาวไร่อ้อยกลับให้ข้อมูลที่ตรงกันข้ามโดยชาวไร่อ้อยระบุว่า การใช้แรงงานคนตัดอ้อยสดมีต้นทุนต่ำกว่าทุกวิธี เมื่อนำไปเทียบกับราคาขายอ้อยที่ 950 บาท/ตัน ดังนี้

ค่าจ้าง รถตัดอ้อย (สด) 190 บาท/ตัน ขายได้ 950 บาท+ค่าอ้อยสด 70 บาท คงเหลือ 830 บาท/ตัน

ค่าจ้าง คนตัดอ้อย (สด) 90 บาท/ตัน +ค่าคีบ+ค่าคนจัดบนรถบรรทุก 90 = 180 บาท/ตัน (หากเป็นรถคีบตัวเองไม่น่าเกิน 60 บาท) ขายได้ 950+ค่าอ้อยสด 70 บาท คงเหลือ 840 บาท/ตัน

ค่าจ้าง คนตัดอ้อย (ไฟไหม้) ค่าตัด 45 บาท/ตัน +ค่าคีบ+ค่าคนจัดบนรถบรรทุก 90 บาท/ตัน = 135 บาท/ตัน ขายได้ 950 โรงงานหักค่าอ้อยไฟไหม้ 30 บาท/ตัน - โรงงานหักค่าอ้อยปนเปื้อน(ทรายยอด) 20 บาท/ตัน คงเหลือ 775 บาท/ตัน

สาเหตุที่สำคัญของการเผาอ้อย

ชาวไร่อ้อยมีการเผาใบอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยว คือ การขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยวและต้องเร่งเก็บเกี่ยวอ้อย เพราะช่วงเปิดหีบอ้อยแต่ละปีมีเวลาเพียง 4 เดือน ถ้าเก็บเกี่ยวล่าช้าจะเสี่ยงต่อการมีฝนตกในช่วงเก็บเกี่ยว ประกอบกับแรงงานตัดอ้อยต้องการตัดอ้อยไฟไหม้ เพราะสามารถตัดอ้อยไฟไหม้ได้รวดเร็วกว่าทำให้มีรายได้มากกว่าการตัดอ้อยสด 2-3 เท่า ในขณะที่รถตัดอ้อยสดมีจำนวนไม่เพียงพออีกทั้งมีราคาแพงต้องนำเข้าจากต่างประเทศ (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2562). เผาอ้อย...ทางเลือก...ทางรอด)

ประการแรก คือ อ้อยไฟไหม้ตัดง่ายกว่าและรายได้ดีกว่าการที่แรงงานเผาอ้อยก่อนตัดทำให้สามารถตัดอ้อยได้ง่ายไม่ต้องเสียเวลาลอกกาบใบจึงตัดได้ในปริมาณที่มากกว่าอ้อยสดประมาณ 2 เท่า ส่งผลให้โดยรวมแล้วหากแรงงานเลือกตัดอ้อยไฟไหม้จะมีรายได้สูงกว่าตัดอ้อยสดประมาณ 100 บาท/วัน ประกอบกับปัญหาขาดแคลนแรงงานยิ่งส่งผลให้แรงงานมีอำนาจต่อรองในการตัดอ้อยไฟไหม้เพิ่มขึ้น (ภัทริยา นวลโย ฝ่ายนโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจ ธปท.)

ประการที่สอง คือ รถตัดอ้อยมีน้อยและไม่เหมาะสมกับพื้นที่เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถตัดและแรงงานพบว่า การเช่ารถตัดอ้อยมีต้นทุนที่สูงกว่าการจ้างแรงงานประมาณ 1,000-1,400 บาท/ไร่ เนื่องจากรถตัดอ้อยมีจำนวนน้อยเพราะมีราคาสูงถึง 6-12 ล้านบาท ซึ่งเป็นต้นทุนที่สูงมากสำหรับการลงทุนของเกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยนอกจากนี้ยังพบว่า การใช้รถตัดอ้อยอาจไม่เหมาะสมกับกรณีไร่อ้อยใน

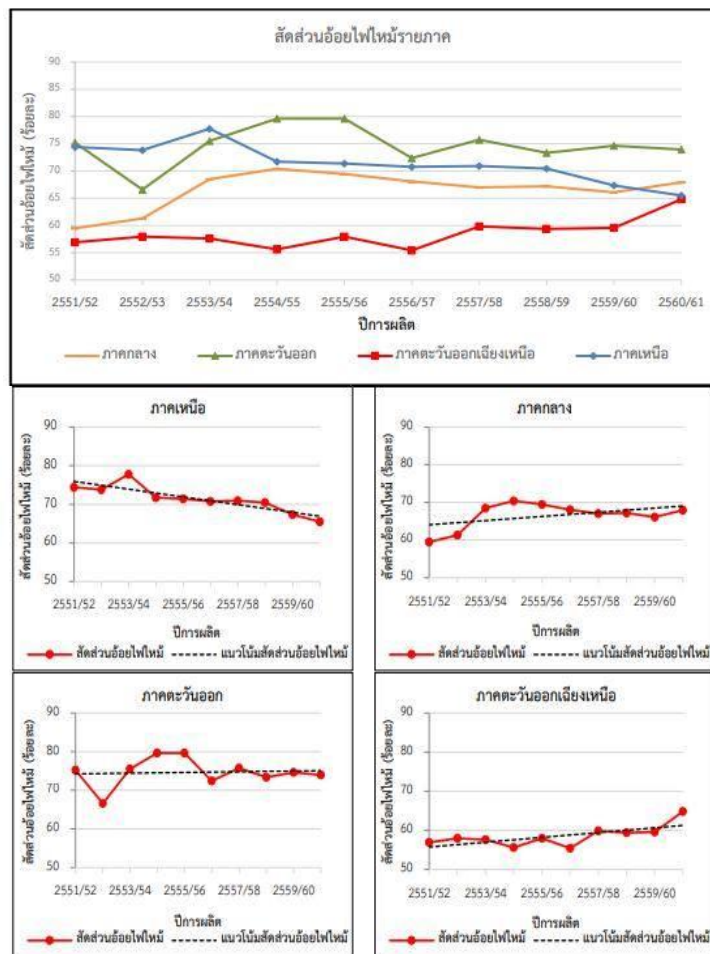

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไทยเนื่องจากระยะห่างในไร่ที่เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ปลูกมีความกว้างน้อยกว่าขนาดหน้ากว้างของตัวรถ (ภัทริยา นวลใย ฝ่ายนโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจ ธปท.)

ประการสุดท้าย คือ โรงงานน้ำตาลให้คิวอ้อยไฟไหม้ก่อนอ้อยสดเนื่องจากหากโรงงานไม่รับซื้อภายใน 48 ชั่วโมง ค่าความหวานและน้ำหนักของอ้อยไฟไหม้จะลดลงเร็วกว่าอ้อยสดโดยหากทิ้งไว้ 2 สัปดาห์อ้อยสดจะมีน้ำหนักลดลงร้อยละ 14 ในขณะที่อ้อยไฟไหม้จะมีน้ำหนักลดลงถึงร้อยละ 20 (ภัทริยา นวลใย ฝ่ายนโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจ ธปท.)

สถิติของการเกิดอ้อยไฟไหม้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม, 2560-2561

จากการวิเคราะห์สัดส่วนอ้อยไฟไหม้เป็นรายภาค พบว่าภาคตะวันออกมีสัดส่วนอ้อยไฟไหม้เฉลี่ยสูงที่สุด ประมาณร้อยละ 74.66 ของปริมาณอ้อยเข้าที่ทั้งหมดในภาค รองลงมาคือ ภาคกลาง ร้อยละ 66.54 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 58.50 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง (Trend Analysis) พบว่าภาคที่มีแนวโน้มสัดส่วนของอ้อยไฟไหม้ลดลง คือ ภาคเหนือ มีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 1.35 ของสัดส่วนอ้อยไฟไหม้ในปีก่อนส่วนภาคที่เหวี่ยงกลับมีแนวโน้มสัดส่วนของอ้อยไฟไหม้เพิ่มขึ้นโดยภาคกลางและภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีก่อนใกล้เคียงกันคือเฉลี่ยร้อยละ 1.57 และ 1.55 ตามลำดับส่วนภาคตะวันออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเล็กน้อย เฉลี่ยร้อยละ 0.07

ปัญหาจากการเผาอ้อย

จากปัญหามลพิษควัน ฝุ่นละออง ที่กระจายอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศการเผาอ้อยของเกษตรกรชาวไร้อ้อยทั่วประเทศถูกมองว่าเป็นอีกต้นเหตุหนึ่งของปัญหานี้ด้วยช่วงปีที่ผ่านมาในสถานการณ์วิกฤตมลพิษทางอากาศ PM 2.5 ในภาคต่างๆชาวไร้อ้อยได้รับการกล่าวโทษมากที่สุดว่าเป็นผู้ก่อมลพิษเกิดจากสาเหตุหลักๆมี 3 แบบดังต่อไปนี้

1. การเผาใบอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยว มีสาเหตุมาจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวอ้อยเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการตัดอ้อยประกอบกับคนงานตัดอ้อยต้องการได้ค่าแรงตัดอ้อยมากขึ้นเนื่องจากตัดอ้อยไฟไหม้ได้มากกว่าตัดอ้อยสดแต่การตัดอ้อยไฟไหม้ก่อให้เกิดการสูญเสียน้ำหนักและคุณภาพความหวานนอกจากสูญเสียน้ำหนักผลผลิตและคุณภาพความหวานแล้วยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม,2561)

2. การเผาใบอ้อยหลังการเก็บเกี่ยว ไร้อ้อยที่ตัดอ้อยสดมีใบอ้อยคลุมดินที่เป็นเชื้อเพลิงที่อาจจะไหม้อ้อยตอดังนั้นหลังเก็บเกี่ยวก่อนที่อ้อยจะงอกชาวไร่จึงการเผาใบอ้อยเพื่อกำจัดเชื้อเพลิงเพราะว่าอ้อยตอจะเสียหายน้อยกว่าอ้อยตอแล้วถูกไฟไหม้แต่การเผาใบอ้อยเป็นการทำลายอินทรีย์วัตถุที่ควรกลับคืนสู่ดินทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลงเมื่อไม่มีใบอ้อยคลุมดินทำให้ดินสูญเสียความชื้นได้ง่ายมีวัชพืชขึ้นเบียดบังอ้อยตอมากขึ้นมีผลทำให้อ้อยโตแคระแกร็นอีกทั้งหนอนกอเข้าทำลายอ้อยตอมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม,2561)

3. การเผาใบอ้อยก่อนการเตรียมดินปลูกอ้อย เกษตรกรจะเผาใบและเศษซากอ้อยในอ้อยตอปีสุดท้ายเพื่อความสะดวกต่อการเตรียมดินเพราะว่าถ้ามีใบอ้อยจะทำให้ล้อรถแทรกเตอร์ลื่นไม่สามารถควบคุมแทรกเตอร์ได้เป็นอุปสรรคต่อการเตรียมดินในแต่ละปีมีพื้นที่ปลูกอ้อยมากกว่า 4 ล้านไร่ มีการเผาใบและเศษซากอ้อยโดยพื้นที่ 1 ไร่ มีใบและเศษซากอ้อยตกค้างอยู่ในไร่ประมาณ 0.63 – 1.51 ตัน ในแต่ละปีประเทศไทยมีการเผาใบและเศษซากอ้อยอยู่ระหว่าง 2.52 – 6.16 ล้านตัน โดยที่ใบและเศษซากอ้อยมีไนโตรเจนอยู่ระหว่าง 0.35 – 0.66 % ดังนั้นในแต่ละปีประเทศไทยจะมีการสูญเสียไนโตรเจนในดินจากการเผาใบและเศษซากอ้อย 8,820 – 40,656 ตันไนโตรเจนต่อปี การเผาใบและเศษซากอ้อยทำให้ดินเกิดปัญหาทางด้านกายภาพของดิน ดินแน่นทึบ รากอ้อยเจริญเติบโตได้ไม่ดี อ้อยไม่ทนแล้งอีกทั้งยังทำให้มีการสูญเสียปุ๋ยไนโตรเจนที่ควรกลับคืนสู่ดิน (กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย,2561)

สรุปสาเหตุหลักที่ประชาชนต้องการเผาใบอ้อยก่อนตัดเพราะแรงงานนั้นหายากและมักจะปฏิเสธการตัดอ้อยสดเพราะตัดยากและต้องสางใบอ้อยออกก่อนทำให้เสียเวลาและทำให้ยุ่งยากอีกทั้งมีค่าแรงที่แพงอัตราค่าจ้างแรงงานตัดอ้อยสดจะคิด 10 ลำ ราคา 4 บาทส่วนอ้อยไฟไหม้จะคิด 15 ลำ ราคา 2 บาท ซึ่งมีความแตกต่างเรื่องราคาทำให้ประชาชนเลือกที่จะเผาใบอ้อยก่อนตัด

ผลกระทบของการเผาใบอ้อย

การเผาใบอ้อยของเกษตรกรได้ก่อให้เกิดผลกระทบทำให้เกิดมลภาวะ เกิดฝุ่น pm 2.5 อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร,2560)

1. ด้านเกษตร อินทรียวัตถุและธาตุอาหารในดินถูกทำลาย ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากสูญเสียธาตุหลักที่เป็นประโยชน์กับพืช เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมดินถูกทำลาย
2. ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน ฝุ่นละอองขนาดเล็ก(PM10)สามารถลอยเคลื่อนที่เข้าสู่ระบบทางเดินหายใจของมนุษย์รวมทั้งเกาะตัวหรือสะสมอยู่ในส่วนต่างๆของระบบทางเดินหายใจ เช่น หลอดลม อักเสบ การละลายเคือง แสบตา อาการหอบหืด หากได้รับในปริมาณที่มากและสะสมเป็นเวลานานอาจเกิดอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้
3. ด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิดการเผาไหม้จะเกิดก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ซึ่งจะทำความสามารถส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์นอกจากนี้สารประกอบอินทรีย์ที่ระเหยได้ซึ่งมีคาร์บอนเป็นองค์ประกอบ เช่น เบนซิน โทลูอิน เมทิลลีนคลอไรด์ และเมทิลคลอโรฟอร์ม จะมีผลกระทบต่อพืชและมนุษย์อีกด้วย
4. ด้านการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและระบบเศรษฐกิจอีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อทัศนวิสัยในการมองเห็นลดลงขณะขับขี่ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่ออุบัติเหตุ

แนวทางแก้ไขปัญหการเผาอ้อย: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรสำรวจความต้องการใช้รถตัดในแต่ละพื้นที่ที่พัฒนารถตัดที่เหมาะสมกับแปลงในไทยรวมทั้งวางระบบคิว เพื่อให้การใช้งานรถตัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังมีแนวทางแก้ไขปัญหาน่าสนใจจากต่างประเทศ คือ การวางแผนระบบตั้งแต่เพาะปลูกถึงเก็บเกี่ยวอย่างครบวงจร เช่น ในประเทศบราซิล โดยเมื่อถึงฤดูเพาะปลูกจะมีการวางแผนร่วมกันกับโรงงานและจะทยอยเก็บเกี่ยวผ่านข้อมูลรายแปลงที่บันทึกไว้พร้อมทั้งวางระบบคิวการใช้รถตัดตลอดจนถึงคิวเข้าโรงงานแต่ละแปลง
2. ใช้รถตัดอ้อยสดทดแทนการใช้แรงงานคน ปัจจุบันแรงงานตัดอ้อยนั้นขาดแคลนและมีค่าแรงสูง เนื่องจากความยากในการตัดจึงนิยมใช้การเผา มากกว่าการตัดสดประกอบกับรถตัดอ้อยหรือเครื่องมือตัดอ้อยมีราคาสูง และการเผาอ้อยยังเป็นสาเหตุหนึ่งของการปัญหาฝุ่นละอองที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างมากเพื่อลดภาระต้นทุนการผลิตและกระตุ้นให้เกษตรกรใช้เครื่องจักรแทนแรงงานที่ขาดแคลนและลดการเผาอ้อยก่อนเข้าโรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย,2561)
3. เพิ่มราคาอ้อยสดให้สูงขึ้น ราคาอ้อยสดต้องสูงขึ้นด้วยจึงต้องใช้วิถีกลไกของรัฐในการแทรกแซงและช่วยเหลือหากรัฐต้องการแทรกแซงให้น้อยที่สุดจึงจะต้องใช้วิธีคือทำให้ต้นทุนในการใช้รถตัดอ้อยลดลง อาทิ เช่น ที่ผ่านมามีคนนำเสนอว่า ให้แต่ละพื้นที่มีรถตัดอ้อยส่วนกลางเพื่อใช้งานร่วมกันหรือพัฒนารถตัดอ้อยให้มีราคาถูก
4. การปลูกอ้อยหลุมแบบวงกลม เป็นการลดปัญหาการจุดไฟเผาอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยวและลดการเกิดมลพิษจากการเผาอ้อยการปลูกจะใช้รถขนหลุมเป็นวงกลมและนำท่อนอ้อยเรียงลงในหลุมเมื่ออ้อยเจริญเติบโตเป็นระเบียบก็จะสามารถเก็บเกี่ยวได้ง่ายไม่ขึ้นรกและไม่จำเป็นต้องเผาหลังการเก็บเกี่ยวด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สรุป

จากปัญหาหมอกควัน ฝุ่นละออง ที่กระจายอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศการเผาอ้อยของเกษตรกรชาวไร่ อ้อยทั่วประเทศถูกมองว่าเป็นอีกต้นเหตุหนึ่งของปัญหานี้ด้วยช่วงปีที่ผ่านมาในสถานการณ์วิกฤตมลพิษทาง อากาศ PM 2.5 ในภาคต่างๆชาวไร่อ้อยได้รับการกล่าวโทษมากที่สุดว่าเป็นผู้ก่อมลพิษและจะส่งผลกระทบต่อ ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนจากสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวไร่อ้อยมีการเผาใบอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยว คือ การขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยวและต้องเร่งเก็บเกี่ยวอ้อยเพราะว่าช่วงเปิดหีบอ้อยแต่ละปีมีเวลาเพียง 4 เดือน ถ้าเก็บเกี่ยวล่าช้าจะเสี่ยงต่อการมีฝนตกในช่วงเก็บเกี่ยวประกอบกับแรงงานตัดอ้อยต้องการตัดอ้อยไฟไหม้ เพราะสามารถตัดอ้อยไฟไหม้ได้รวดเร็วกว่าทำให้มีรายได้มากกว่าการตัดอ้อยสด 2-3 เท่าในขณะที่รถตัด อ้อยสดมีจำนวนไม่เพียงพออีกทั้งมีราคาแพงต้องนำเข้าจากต่างประเทศการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของชาวไร่ อ้อยทำให้เกษตรกรบางส่วนหันมาใช้วิธีการเผาใบอ้อยทั้งก่อนการเตรียมดินและก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวอ้อย เพื่อลดปัญหาด้านแรงงานและสามารถตัดอ้อยได้เร็วทันฤดูเปิดหีบของโรงงานน้ำตาลผลเสียที่ตามมาคือสูญเสีย ผลผลิตน้ำหนักลำอ้อยและคุณภาพของน้ำอ้อยลดลงทำให้ประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลของโรงงานน้ำตาล ลดลงอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- ละอองดาว แสงหล้า L. S., & ธวัชชัย ศุภดิษฐ์ T. S. (1). ผลกระทบจากการเผาใบอ้อยและแนวทางการแก้ไข The Impacts of Sugarane Leaf Burning and Solving Methods. JOURNAL OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT, 2(1). Retrieved from [https://www.tcithaijo.org/index.php/JEM/article/view/31999\(2562, 24 กันยายน\)](https://www.tcithaijo.org/index.php/JEM/article/view/31999(2562, 24 กันยายน)).
- คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2562). เผาอ้อย...ทางเลือก...ทางรอด?. (ออนไลน์) สืบค้น จาก: https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_27Mar2019.aspx (2562,24 กันยายน).
- ประชาชาติธุรกิจ (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <https://www.prachachat.net/columns/news-314852> (2562, 26 กันยายน).
- รายงานการผลิตอ้อยของประเทศไทยประจำปีการผลิต 2560/61(ออนไลน์)สืบค้นจาก : <http://www.ocsb.go.th/th/cms/index.php?SystemModuleKey=production> (2562, 24 กันยายน).
- สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://www.ocsb.go.th/th/home/index.php> (2562,26 กันยายน).
- กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กองยุทธศาสตร์และแผนงานสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและ น้ำตาลทราย.2561 (ออนไลน์) สืบค้นจาก : http://www.ocsb.go.th/th/board_enactment/mission.php?SystemModuleKey=mission
- สังคมการเผาไร่อ้อย (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <https://www.itisablogsite.com> (2562, 24 กันยายน).กรม ส่งเสริมการเกษตร,2560 (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <https://www.egov.go.th/th/government-agency/318> (2562, 28 กันยายน).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การส่งเสริมนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในประเทศไทย ทิพย์วรรณ ชินโรตง, รัชชาติ ทศนัย

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Email: Thippawan@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอการส่งเสริมนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะชะลอภาวะอัตราการเกิดที่น้อยลงของประชากรในประเทศไทย โดยนำแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนความคิดเห็นของผู้เขียนมาประกอบเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายการส่งเสริมนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในประเทศไทยซึ่งประกอบด้วย ผลกระทบจากภาวะอัตราการเกิดของเด็กแรกเกิดที่น้อยลงในประเทศไทย, แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการกับนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด, การป้องกันและการชะลอไม่ให้อัตราการเกิดของประเทศไทยลดน้อยลง โดยการป้องกันดังกล่าวมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การจัดทำมีนโยบายที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประชากรหันมามีบุตรเพิ่มมากขึ้น และภาครัฐเข้ามาส่งเสริมนโยบายประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึงและเข้าถึงได้มากขึ้น ซึ่งการส่งเสริมนโยบายดังกล่าว จะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนหันมามีบุตรเพิ่มมากขึ้นและเป็นการชะลอไม่ให้อัตราการเกิดของเด็กในประเทศไทยลดลงไปกว่าเดิม

คำสำคัญ : นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด, อัตราการเกิดที่น้อยลง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Promoting subsidy policies for raising a newborn child in Thailand

Thippawan Chinthaisong, Rattachart Thatsanai

Bachelor of Public Administration Faculty of Humanities and Social Sciences

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

Email: Thippawan@vru.ac.th

Abstract

This academic paper is a presentation on the promotion of the subsidy policy for raising a newborn child with the objective of slowing down the birth rate of the population in Thailand by bringing the relevant research theories and opinions of the author are guide to explain. The important issues are as follows, Impact of a lower birth rate in Thailand, The concept of the welfare state and the subsidy policy for raising a newborn child, Prevention and delaying the birth rate in Thailand. The protection has important components which are establishment of policies that motivate the population to have more children and the government to promote the public relations policy to make people more aware and more accessible. Which the said promotion policy will increase the chance for people to have more children and delay the birth rate of children in Thailand lower than before

Keywords : Subsidized policy for raising a newborn child, less birth rate

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน สถานการณ์ด้านประชากรกำลังเป็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างประชากรการเกิดของเด็กแรกเกิดที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากสถานการณ์ของประเทศไทยนั้นเมื่อวิเคราะห์โครงสร้างเด็กแรกเกิดในปัจจุบันจะพบได้ว่า สังคมของประเทศไทยมีอัตราการเกิดของเด็กเกิดใหม่มีจำนวนที่ลดลงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากผลการสำรวจของ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2561) พบว่าประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของเด็กเกิดใหม่ลดน้อยลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยในปี 2555 มีจำนวนเด็กแรกเกิดอยู่ที่ 818,901 คน ลดลงเรื่อย ๆ ในปีต่อ ๆ จนถึงปี 2561 ไปเป็น 666,109 คน ดังตารางที่ 1 จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า อัตราการเกิดของเด็กเกิดใหม่ตั้งแต่ปี 2555-2561 ลดลงเฉลี่ยปีละ 25,465.33 คน และลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.35% ต่อปี

ตารางที่ 1 สถิติข้อมูลจำนวนเด็กแรกเกิด

ปี	เพศชาย	เพศหญิง	รวม (หน่วย:คน)
2555	412,952	396,949	818,901
2556	403,022	379,107	782,129
2557	399,852	376,518	776,370
2558	378,037	358,315	736,352
2559	362,395	341,663	704,058
2560	362,510	340,245	702,755
2561	343,099	323,010	666,109

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2561)

โดยปัจจัยที่ทำให้จำนวนเด็กเกิดใหม่ในประเทศไทยลดน้อยลงอย่างต่อเนื่องนั้น ผู้เขียนคิดว่าส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความต้องการวางแผนครอบครัวให้เอื้อต่อรายได้ที่แท้จริงของตนเองเพิ่มมากขึ้น การเลือกที่จะครองโสดมากขึ้น หรือการชะลอการสมรสออกไปจนกว่าจะมีการศึกษาและมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและคู่สามีภรรยาจำนวนมากไม่ต้องการมีบุตรด้วยเพราะเชื่อว่าการมีบุตรเป็นภาระอันหนักในด้านทางการเงิน อีกทั้งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาวะเจริญพันธ์ของประเทศไทยลดลงนั้นตามที่ ศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ ประสาทกุล และ รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ว่าอาจเป็นเพราะคนรุ่นใหม่ไม่อยากแต่งงาน สตรีไทยมีสถานภาพสูงขึ้น ทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทำให้อัตราส่วนของสตรีรุ่นใหม่ที่ไม่แต่งงานเพิ่มสูงขึ้น คู่สมรสที่แต่งงานแล้วในปัจจุบันก็มีความต้องการจำนวนบุตรที่ลดน้อยลง มีการวางแผนครอบครัว ทั้งควบคุมจำนวนบุตรให้ลดน้อยลง และเว้นระยะการมีบุตรเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นว่ายังมีหญิงที่อยู่ในภาวะการมีบุตรยากและไม่สามารถตั้งครภภได้ อีกทั้งยังมีความกังวลในเรื่องของผลกระทบจากการมีบุตรที่จะมาเป็นอุปสรรคต่อความอิสระในวิถีชีวิตและความก้าวหน้าในอาชีพการงาน

ดังนั้นหน่วยงานรัฐจึงมีการเข้ามาส่งเสริมให้หญิงที่มีอายุ 20-34 ปีและมีความพร้อมในการตั้งครภภให้กำเนิดทารกโดยให้สวัสดิการการดูแลหลังคลอดที่ดี ปรับปรุงสิทธิการลาคลอดเพื่อการส่งเสริมการเลี้ยงดูบุตร ทั้งนี้ยังมีนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ที่มุ่งช่วยเหลือครอบครัวที่มีฐานะยากจนเป็นหลักเพื่อ

ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรและให้สามารถเลี้ยงดูบุตรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังเป็น การกระตุ้นให้ประชากรวัยมีบุตรเพิ่มขึ้นและเป็นการจัดสวัสดิการพื้นฐานและเป็นหลักประกันสิทธิขั้น พื้นฐานให้เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเพื่อส่งเสริมให้เด็ก แรกเกิดและปฐมวัยมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงวัยอื่น ๆ

นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นนโยบายสำคัญระดับชาติตามแผนบูรณาการ การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งเป็นการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมโดยจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนให้กับเด็ก แรกเกิดในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน รวมทั้งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นการประกันสิทธิให้เด็กได้รับสิทธิโดยตรง ทั้งด้านการอยู่รอด แล้วยังเป็นการสร้างช่องทางให้เด็กเข้าถึงสิทธิ ในเรื่องอื่น ๆ ตามมา เป็นมาตรการให้บิดา มารดา นำเด็กเข้าสู่ระบบบริการของรัฐ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแล ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีพัฒนาการสมวัย รวมทั้งเป็นการวางหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิด้านการเป็นอยู่รอด ที่ดีขึ้น (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2558)

บทความวิชาการนี้ผู้เขียนจะเน้นประเด็นด้านการส่งเสริมนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรก เกิดในภาวะอัตราการเกิดที่น้อยลงของประชากรในประเทศไทย โดยผู้เขียนจะนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงความคิดเห็นของผู้เขียนมาโดยนำเสนอผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยมี ประเด็นสำคัญๆประกอบไปด้วย ผลกระทบจากภาวะอัตราการเกิดของเด็กแรกเกิดที่น้อยลงในประเทศไทย, แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการกับนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด , การป้องกันและการชะลอ ไม่ให้อัตราการเกิดของประเทศไทยลดน้อยลง ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลกระทบจากภาวะอัตราการเกิดของเด็กแรกเกิดที่น้อยลงในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในอีกหลายประเทศในแถบเอเชียที่กำลังประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน ประชากรที่มีภาวะอัตราการเกิดและอัตราการตายที่ต่ำ ซึ่งอย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อประเทศไทยมีภาวะ อัตราการเกิดที่ลดลงอย่างรวดเร็วจะยิ่งทำให้สัดส่วนของประชากรวัยเด็กลดลง สัดส่วนของคนวัยทำงานลดลง ตามไปด้วย และมีคนสูงอายุที่มากขึ้นนั้นย่อมส่งผลกระทบทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของแรงงานในประเทศได้ดังนี้

1.1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ด้านประชากรในประเทศไทยในเรื่องของการมีภาวะอัตราการเกิด ที่ลดต่ำลงเรื่อย ๆ นั้นผู้เขียน มีความคิดเห็นตรงกับ ธนะพงษ์ โพธิ์ปิติ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลง ทางโครงสร้างประชากร อาจมีผลต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเพราะเนื่องจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุเมื่อมีสัดส่วนของกำลังแรงงาน ต่อจำนวนประชากรทั้งหมดลดลงอย่างต่อเนื่องร้อยละ 0.25 ต่อ ปีซึ่งเป็น เหตุทำให้ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงเพราะขาดแรงงานในการผลิตเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนคิดว่า เมื่อมีอัตราการเกิดที่ต่ำลง มีสัดส่วนของคนในวัยแรงงานที่ลดลงในขณะที่สัดส่วนของผู้สูงอายุมี เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้นย่อมส่งผลเสีย หรือผลกระทบ ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างแน่นอนเพราะเมื่อ ประเทศมีสัดส่วนของคนในวัยทำงานที่ลดต่ำลง จะยิ่งทำให้ขาดแรงงานในการทำงาน ทำให้ไม่เพียงพอต่อการ จ้างทำงาน จ้างแรงงาน ทำให้ส่งผลต่อผู้ประกอบการหรือเจ้าของการผลิตโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีการ ผลิตส่งออกไปทันตามเวลาที่กำหนด

1.2 ผลกระทบทางด้านความมั่นคงของแรงงานในประเทศ

เมื่อโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนไปมีสัดส่วนเด็กเกิดใหม่ลดน้อยลงขณะที่มีวัยทำงานลดลงไปด้วยนั้นจะมีผลกระทบต่อโดยตรงต่อการผลิต ทำให้การผลิตและกำลังแรงงานน้อยลง ผลกระทบการผลิตลดน้อยลงซึ่งอาจจะเกิดการขาดแคลนแรงงานขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้เขียนคิดว่า ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมอาจจะมีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศมากขึ้นหรือมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรหรือนำเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงานคนมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเหตุทำให้ให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและรายได้ของแรงงานของคนในประเทศในอนาคตอย่างแน่นอน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่มีอัตราการเกิดของเด็กเกิดใหม่ที่ลดน้อยลงเรื่อยๆ นั้นย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือทางด้านความมั่นคงของแรงงานในประเทศ ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่า หน่วยงานรัฐจึงต้องมีการสร้างรัฐสวัสดิการขึ้นมากเพื่อแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งเป็นการช่วยส่งเสริม ดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันในทุกภาคส่วน

2.แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการกับนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

รัฐสวัสดิการในความหมายของผู้เขียนคิดว่าหมายถึง รัฐหรือประเทศที่รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมและจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนในประเทศอย่างจริงจัง และเป็นระบบโดยให้ประชาชนได้รับบริการด้านต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล ที่อยู่อาศัย การคมนาคมขนส่ง ซึ่งบริการต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะเป็นบริการแบบให้เปล่าหรือคิดค่าบริการในอัตราที่ต่ำ ดังนั้นผู้เขียนได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรัฐสวัสดิการโดยสรุป ปธานวนิช (2547) ได้กล่าวอธิบายถึงความหมายและหลักการ ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างรัฐสวัสดิการ เพื่อให้เข้าใจมากขึ้นไว้ดังนี้

2.1 รัฐสวัสดิการ หมายถึง รัฐชาติหรือสังคมที่มีบทบาทความรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม เป็นต้น ทั้งนี้รัฐสวัสดิการเป็นการสร้างความผาสุกให้ประชาชนโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการเป็นหลัก รัฐสวัสดิการเป็นทางเลือกในการตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยไม่จำเป็นต้องใช้รัฐที่มีการปกครองในลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชนโดยยังคงระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี ระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล และระบอบการปกครองประชาธิปไตย

2.2 หลักการสำคัญของรัฐสวัสดิการ

หลักการสำคัญของรัฐสวัสดิการได้แก่

- (1) ครอบครัวจะอยู่ดีมีสุขได้จะต้องมีรายได้เพียงพอจากการทำงาน
- (2) รัฐในระบอบประชาธิปไตยมีหน้าที่ที่จะต้องกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรมในกลุ่มต่าง ๆ
- (3) รัฐจะต้องเป็นหลักประกันสำคัญให้แก่ประชาชนยามเมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆขึ้นในชีวิต
- (4) การช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนทำได้หลายวิธี เช่น การให้เงินอุดหนุนแก่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัด เทศบาล การส่งเสริมองค์การสวัสดิการสังคมภาคเอกชน การลดราคาสินค้าบริโภคด้วยวิธีการต่าง ๆ

หลักการของรัฐสวัสดิการเป็นหลักที่เน้นความเป็นมนุษย์หรือมนุษยนิยมและความเท่าเทียมในการได้รับบริการ หรือได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และหลักการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า ซึ่งนับเป็นการลดการ

ทดสอบคุณสมบัติของผู้สมควรได้รับความช่วยเหลือ (Means tests) เพราะการทดสอบคุณสมบัตินั้นเป็นเรื่องที่ยุ้งยากซับซ้อน ปฏิบัติได้ยาก และยังเป็นภาระที่ทับถมเงินประชาชนผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออีกด้วยรัฐสวัสดิการทำให้สังคมมีเอกภาพ มีความสามัคคีและมีความมั่นคง ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างทัดเทียมกัน

2.3 รูปแบบของรัฐสวัสดิการหากจำแนกรัฐสวัสดิการตามวิธีการจัด โดยจำกัดขอบเขตให้เป็นเพียงสวัสดิการที่จัดโดยรัฐเท่านั้น สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย (Wilensky and Lebeaux, 1958 อ้างถึงใน สุรพล ปธานวนิช (2547)

2.3.1 รัฐสวัสดิการแบบส่วนที่เหลือ (The residual conception of social welfare) เป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐจะเข้ามามีบทบาทเมื่อครอบครัว ชุมชน สังคม และระบบตลาดไม่สามารถทำหน้าที่จัดสวัสดิการให้กับบุคคลได้ บทบาทของรัฐจึงเป็นไปเพื่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรืออุดช่องว่างเท่านั้น

2.3.2 รัฐสวัสดิการรูปแบบสถาบันทางสังคม (The institutional conception of social welfare) ในระบบนี้รัฐจะทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการจัดสวัสดิการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ถ้าจำแนกประเภทของรัฐสวัสดิการโดยไม่จำกัดขอบเขตไว้เฉพาะรัฐเท่านั้นที่มีหน้าที่จัดสวัสดิการแต่ให้ครอบคลุมไปถึงสวัสดิการที่จัดโดยองค์กรธุรกิจด้วย วิธีการนี้สามารถจำแนกระบบสวัสดิการออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

1) Model A. สวัสดิการแบบส่วนที่เหลือ (Model A. The residual welfare model of social policy) หรืออาจจะเรียกว่า “สวัสดิการสังคมแบบชั่วคราว บรรเทาปัญหา” หรือ “สวัสดิการแบบเก็บตก” (กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช, 2544) สวัสดิการที่รัฐจะเข้ามามีบทบาทเมื่อครอบครัวและระบบตลาดไม่สามารถทำหน้าที่จัดสวัสดิการให้แก่บุคคลได้

2) Model B. สวัสดิการบนพื้นฐานความสำเร็จของผลการปฏิบัติงาน (Model B. The industrial achievement- performance model of social policy) เป็นระบบสวัสดิการที่ขึ้นอยู่กับผลิตภาพการทำงานของบุคคลนั้น ๆ เป็นการสร้างแรงจูงใจ หรือให้รางวัลที่เป็นส่วนส่งเสริมระบบเศรษฐกิจ

3) Model C. สวัสดิการแบบสถาบันทำหน้าที่กระจายซ้ำทรัพยากร (Model C. The institutional redistributive model of social policy) เป็นระบบสวัสดิการที่จัดแบบทั่วถึง (Universal) ด้วยวิธีการกระจายซ้ำทรัพยากรทางสังคม (Redistributive) โดยอาศัยกลไกด้านภาษีอากร และ มุ่งเน้นสลายสภาพการเป็นสินค้าของสวัสดิการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ ผู้เขียนสรุปเนื้อหา รัฐสวัสดิการในภาพรวม ได้ดังนี้ รัฐสวัสดิการหมายถึงแนวทางการดำเนินนโยบายของรัฐที่เน้นการดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ อย่างน้อยในระดับพื้นฐานแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม เพื่อบรรเทาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากนโยบายการพัฒนาประเทศนั้น และไม่ได้มีข้อกำหนดอย่างชัดเจนถึงกฎเกณฑ์ที่จะตัดสินว่าแนวนโยบายเช่นใดจึงจะจัดว่าเป็นหรือไม่เป็นรัฐสวัสดิการ แต่ก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า “รัฐสวัสดิการ” สามารถเป็นเครื่องมือของรัฐในการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมและความชอบธรรมทางการเมือง โดยอาศัยวิธีการกระจายทรัพยากร และเกณฑ์เรื่องความเป็นสิทธิของพลเมืองที่จะต้องได้รับอย่างเท่าเทียม

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่ายังมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐในการดำเนินนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ที่มีมาตรการให้การจ่ายเงินอุดหนุน เดือนละ 600 บาท ให้กับครัวเรือนที่เสี่ยงต่อ

ความยากจนหรือมีรายได้ต่อปี ไม่เกิน 100,000 บาท ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินนโยบายมีความเป็นทางการ จึงต้องมีการอาศัยหลักการ กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาบังคับใช้ในการดำเนินนโยบาย เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชน อันจะส่งผลต่อการสร้างมาตรฐานที่ดีในการดำเนินนโยบายต่อไป อีกทั้งผู้เขียนเห็นว่าการที่รัฐได้มีการจัดนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดขึ้นมานั้นเป็นการกระตุ้นให้ประชากรที่พร้อมมีบุตรอยากมีบุตรเพิ่มมากขึ้น และเพื่อส่งเสริมให้ประชากรที่ไม่อยากมีบุตรหันกลับมาต้องการอยากมีบุตรเพิ่มขึ้นเพราะมีเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดที่รัฐบาลได้ให้เพื่อเข้ามาตอบใจทยเข้ามาช่วยในเรื่องของการแบ่งเบาภาระในการช่วยเลี้ยงดูบุตรทั้งนี้ยังเป็นนโยบายสำคัญระดับชาติในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่มุ่งเน้นให้เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ และมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยเพื่อเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคตและนำพาประเทศไทยไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป ทั้งยังเป็นนโยบายที่มีความมุ่งเน้นให้ประชากรในประเทศที่มีความพร้อมในการตั้งครรรค์อยากมีบุตรเพิ่มขึ้น

2.4 นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นนโยบายสำคัญระดับชาติตามแผนบูรณาการการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งเป็นการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) โดยจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนให้กับเด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน รวมทั้งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นการประกันสิทธิให้เด็กได้รับสิทธิโดยตรง ทั้งด้านการอยู่รอด แล้วยังเป็นการสร้างช่องทางให้เด็กเข้าถึงสิทธิในเรื่องอื่น ๆ ตามมา เป็นมาตรการให้ บิดา มารดา นำเด็กเข้าสู่ระบบบริการของรัฐ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดนี้ สามารถนำไปใช้ เป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ทั้งทางด้านสุขภาพ โภชนาการ เครื่องนุ่งห่ม และอุปกรณ์เครื่องมือในการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย รวมทั้งเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิด้านการอยู่รอด และการพัฒนาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2558)

นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ถือเป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่รัฐบาลส่งผ่านไปยัง มารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กแรกเกิด โดยให้เงินอุดหนุนเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ส่งผลให้เด็กที่อยู่ในครัวเรือนที่ยากจน ได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยเป็นการคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ทัดเทียมนานาประเทศ รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงบริการของรัฐ ด้วยการส่งต่อข้อมูลหญิงตั้งครรภ์ที่ขอรับสิทธิให้กระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ทีมหมอครอบครัว และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน ให้คำแนะนำดูแลสุขภาพแม่และเด็ก และติดตามพัฒนาการเด็ก รวมทั้งอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในพื้นที่ให้การดูแลในมิติด้านสังคมต่าง ๆ เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์และเด็กได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ

ประโยชน์ของนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดนั้นถือเป็นสวัสดิการพื้นฐานในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย อาทิ จีน , ฟิลิปปินส์ , อินโดนีเซีย ผลการศึกษาในหลายประเทศ พบตรงกันว่าเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาวจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาของ ชลิดา ศรมณี (2559) โดยพบว่าการลงทุนในเด็กเล็กจะได้รับผลตอบแทนในระยะยาวกลับมา 7 เท่าและการลงทุนในกลุ่มเด็กเล็ก ที่อยู่ในครอบครัวที่ยากจน จะได้รับผลตอบแทนระยะ ยาวถึง 17 เท่าดังนั้น การที่ประเทศไทยเห็นความสำคัญและลงทุน กับการพัฒนาเด็กแรกเกิด ในครัวเรือนยากจน และครัวเรือนที่ เสี่ยงต่อความยากจนผ่านโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ย่อมเกิดผลตอบแทนต่อการพัฒนา ประเทศในระยะยาวซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับได้แก่

1. ประโยชน์ต่อเด็ก ผลการศึกษาในหลายประเทศ พบว่าเด็กแรกเกิด ที่ได้รับเงินอุดหนุนจะได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ และเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขได้มาก ได้รับสารอาหารที่ดีกว่าซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งเสริมให้เด็กแรกเกิดและเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย เป็นพื้นฐานที่สำคัญ ในการพัฒนา อย่างต่อเนื่องในช่วงวัยอื่น ๆ ต่อไป

2 ประโยชน์ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจะช่วยแบ่งเบา ภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็ก รวมทั้งเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กสามารถเข้าถึงบริการ สาธารณสุข ได้มากขึ้นทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

3. ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเมื่อมีเด็กที่มีคุณภาพและผลการเรียนดีจากประโยชน์ที่ได้รับ จากเงินอุดหนุน เด็ก ก็จะได้เติบโตเป็น ประชากรที่มีคุณภาพ และช่วยสร้าง ทรัพยากรมนุษย์ ที่เป็นกำลังสำคัญ และเป็นกำลังสร้างรากฐานที่เข้มแข็งในการร่วมพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคตรวมทั้งยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำ ทางสังคมในระยะยาวอีกด้วย

3.การป้องกันและการชะลอไม่ให้อัตราการเกิดของประเทศไทยลดน้อยลง

ประเทศส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการเพิ่มอัตราการเกิดโดยการปรับปรุงและเข้ามาอุดหนุนการดูแลเด็ก มากขึ้นและเพิ่มสิทธิในการลาคลอดของพ่อแม่รวมทั้งได้มีการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกในการดูแลเด็กเข้าไป เป็นส่วนสำคัญของนโยบาย ถ้าหากไม่ส่งเสริมให้เกิดสถานที่ดูแลเด็กและสิทธิการลาคลอดเช่นนี้ ผู้หญิงมี แนวโน้มที่จะพบความยากลำบากในการกลับไปทำงานเต็มเวลา ภายในช่วงเวลาที่เหมาะสมซึ่งมีผลกระทบ กับความต่อเนื่องในการทำงานโอกาสความก้าวหน้าและการพัฒนาทางอาชีพสิ่งเหล่านี้เป็นตัวขัดขวางให้ผู้หญิง ตัดสินใจมีลูก หรือมีลูกเพิ่มขึ้น

การส่งเสริมให้ประชากรอยากมีบุตรเพิ่มขึ้นโดยการให้แรงจูงใจทางภาษีหรือโบนัสสำหรับการมีบุตร อย่างตัวอย่างของประเทศสิงคโปร์ที่ แกวิน โจนสัน และ วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ (ม.ป.ป.) ที่ได้กล่าวถึง ประเทศสิงคโปร์ไว้ว่า ประเทศสิงคโปร์มีการสนับสนุนทางการเงินจำนวนมากเพื่อเป็นโบนัสสำหรับการมีบุตร ซึ่งเป็นโครงการหรือนโยบายที่ได้รับการสนับสนุนโดยภาครัฐและตัวพ่อแม่เองและหลายประเทศมีการลด ภาษีสำหรับผู้มีบุตรซึ่งบางครั้ง มีการลดภาษีให้ค่อนข้างมากหลักการพื้นฐานของนโยบายเหล่านั้น คือผู้ที่ให้ กำเนิดและเลี้ยงดูเด็กเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลือสังคมโดยรวม ดังนั้นจึงควรได้รับการชดเชยต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการ เลี้ยงดูเด็กของพวกเขาทั้งเป็นการช่วยกระตุ้นให้คนอยากมีบุตรเพิ่มมากขึ้น

ประเทศไทยมีการส่งเสริมให้ประชากรอยากมีบุตรเพิ่มขึ้นเพื่อชะลอไม่ให้อัตราการเกิดของเด็กใน ประเทศลดลงไปมากกว่านี้ โดยผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยมีการจัดตั้งนโยบายที่จะใช้ในการกระตุ้นส่งเสริมให้ ประชากรอยากมีบุตรเพิ่มขึ้นเพื่อให้อัตราการเกิดของเด็กไทยมีสัดส่วนจำนวนมากขึ้นกว่าเดิม โดยมีมาตรการ สำคัญในการดำเนินงาน ดังนี้ 1.พัฒนาระบบการให้บริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ระยะก่อนสมรส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ระยะก่อนมีบุตร ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด 2.จัดกิจกรรมรณรงค์ให้คนไทยมีลูก 3. ปรับปรุงแก้ไขสิทธิการลาคลอดสำหรับหญิงตั้งครรภ์และคู่สมรส ส่งเสริมการเลี้ยงดูบุตร 4.จัดสวัสดิการเรื่องที่อยู่อาศัย เอื้อให้คู่สมรสมีที่อยู่ใกล้ที่ทำงาน มีความสะดวก เพียงพอต่อการมีบุตร 5.กำหนดมาตรการทางภาษี ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลบุตร 6.ขยายจำนวนสถานรับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์เด็กเล็กคุณภาพเพิ่มขึ้น ช่วยลดภาระในการดูแลบุตรระหว่างทำงาน และ 7.ปรับปรุงนโยบายเวลาการทำงานให้ยืดหยุ่น สร้างสมดุลการทำงานและชีวิตครอบครัว (ศ.คลินิก เกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข, 2560) โดยยังมีนโยบายที่จัดทำขึ้นมาเพื่อการชะลอไม่ให้อัตราการเกิดของประเทศไทยลดน้อยลง ประกอบไปด้วยดังนี้ โครงการส่งเสริมสาวไทยแก้มแดง มีลูกเพื่อชาติ ด้วยวิตามินแสนวิเศษ, การลดหย่อนบุตร, เงินสงเคราะห์บุตร และนโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โดยมีเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

โครงการส่งเสริมสาวไทยแก้มแดง มีลูกเพื่อชาติ ด้วยวิตามินแสนวิเศษ โดย(ศ.คลินิก เกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข, 2560) ได้มีการจัดโครงการส่งเสริมสาวไทยแก้มแดง มีลูกเพื่อชาติ ด้วยวิตามินแสนวิเศษ ขึ้นมา ตามนโยบายส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2569) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นนโยบาย “รัฐบาลสนับสนุนและส่งเสริมการเกิดเพิ่มขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อเพียงพอสำหรับทดแทนประชากร และการเกิดทุกรายมีการวางแผน มีความตั้งใจและมีความพร้อมในทุกด้าน นำไปสู่การคลอดที่ปลอดภัย ทารกแรกเกิดมีสุขภาพแข็งแรง พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ” อีกทั้งนโยบายเน้น 3 เรื่อง ได้แก่ 1.เพิ่มจำนวนการเกิด เพื่อทดแทนจำนวนประชากร โดยส่งเสริมการเกิดในหญิงอายุ 20-34 ปีที่มีความพร้อม และตั้งใจมีครรภ์ 2.การเกิดทุกรายมีความพร้อม มีการวางแผน มีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ และได้รับความช่วยเหลือในการมีบุตร และ 3.ทารกแรกเกิดแข็งแรง พร้อมเติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย ได้รับการดูแลหลังคลอดที่ดี เด็กได้รับการเลี้ยงดูในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในช่วงวัยต่อไปอย่างมั่นคง

การลดหย่อนบุตร เป็นค่าลดหย่อนแบบเหมาสำหรับคนที่มีลูกโดนเราสามารถลดหย่อนลูกได้คนละ 30,000 บาท ต่อปี แต่ถ้ามีลูกตั้งแต่คนที่สองเป็นต้นไปเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายที่เกิดในปีพ. ศ. 2561 หรือหลังจากนี้ จะสามารถลดหย่อนลูกตั้งแต่คนที่สองเป็นต้นไปได้คนละ 60, 000 บาท ต่อปี ค่าลดหย่อนบุตรเป็นสิทธิประโยชน์สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดายังเป็นมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการมีบุตรที่จะออกมา เป็นการจูงใจให้ประชาชนมีบุตรเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้โครงสร้างประชากรในภาพรวมของประเทศมีความสมดุล มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและในระยะยาวจะทำให้มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่อไป กรมสรรพากร (2560) ซึ่งนอกจากนี้ ผู้เขียนยังมีความเห็นด้วยกับนโยบายการลดหย่อนบุตร อาจจะเป็นการกระตุ้นที่นาสนใจให้กับประชากรคนในประเทศ อาจทำให้ประชากรคนจำนวนหักมากสนใจในการมีบุตรเพิ่มมากขึ้นเพราะนโยบายแบบนี้มีความน่าสนใจที่จะนำมาใช้ในป้องกันการชะลอไม่ให้อัตราการเกิดของเด็กลดน้อยลงไปมากกว่านี้

เงินสงเคราะห์บุตรเป็นสิทธิของประกันสังคม ที่เมื่อแม่ท้องหรือแม่ตั้งครรภ์ จะได้รับสิทธิประกันสังคมกรณีคลอดบุตร โดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเกิดสิทธิต้องเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 หรือ มาตรา 39 จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน ภายในระยะเวลา 36 เดือน ก่อนเดือนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทดแทน สิทธิที่ท่านจะได้รับเงินสงเคราะห์บุตรเหมาจ่ายเดือนละ 400 บาทต่อบุตรหนึ่งคนต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้น บุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีบริบูรณ์ จำนวนคราวละไม่เกิน 3 คน เว้นแต่ผู้ประกันตนเป็นผู้ทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย ในขณะที่บุตรมีอายุแรกเกิดจนถึง 6 ปีบริบูรณ์ จะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนต่อจนอายุ 6 ปีบริบูรณ์ (สำนักงานประกันสังคม , ม.ป.ป)

นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเป็นการให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดแต่มีเงื่อนไขโดยผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดนี้จะต้องมีรายได้ครัวเรือนไม่เกิน 100,000 บาทต่อปีซึ่งจะมีการให้เงินเดือนละ 600บาทต่อเดือน ตั้งแต่อายุ 0-6 ปี อีกทั้งโดยนโยบายนี้มีจุดประสงค์มุ่งให้ประชากรอยากมีลูกเพิ่มมากขึ้นและเด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์ครอบคลุมกับทั้งคนทำงานที่มีได้รับเงินสงเคราะห์บุตรจากประกันสังคมแล้วยังสามารถได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดได้อีกด้วย ถ้ามีรายได้ไม่เกินตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ข้างต้นและตอบโจทย์กับคนที่ไม่ได้สิทธิทางด้านประกันสังคม ทั้งยังเป็น การช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่ว่าเด็กจะเกิดในฐานะครอบครัวที่ยากจนหรือเสี่ยงต่อความยากจนก็มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนนี้และเป็นสวัสดิการพื้นฐานให้เด็กมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาส และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2558)

ดังนั้นการจะทำให้นโยบายที่หน่วยรัฐจัดตั้งขึ้นมา เพื่อเป็นตัวช่วยในการกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนอยากหันมามีบุตรเพิ่มขึ้นหรือต้องการทำให้คนที่ไม่อยากมีบุตรหันมามีบุตรมากขึ้น จากนโยบายที่หน่วยงานรัฐได้จัดตั้งนโยบายขึ้นมาอาจยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหลักไม่มากนัก รัฐจึงควรเข้ามาให้ความสำคัญกับทางด้านการศึกษาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น ด้านการลงพื้นที่เข้าถึงประชาชนให้มากขึ้นและด้านการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับตัวนโยบายที่ใช้กระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนอยากหันมามีบุตรเพิ่มขึ้นโดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนและบอกถึงสิทธิประโยชน์ของตัวนโยบายให้ประชาชนนั้นเข้าใจอย่างทั่วถึง

สรุป

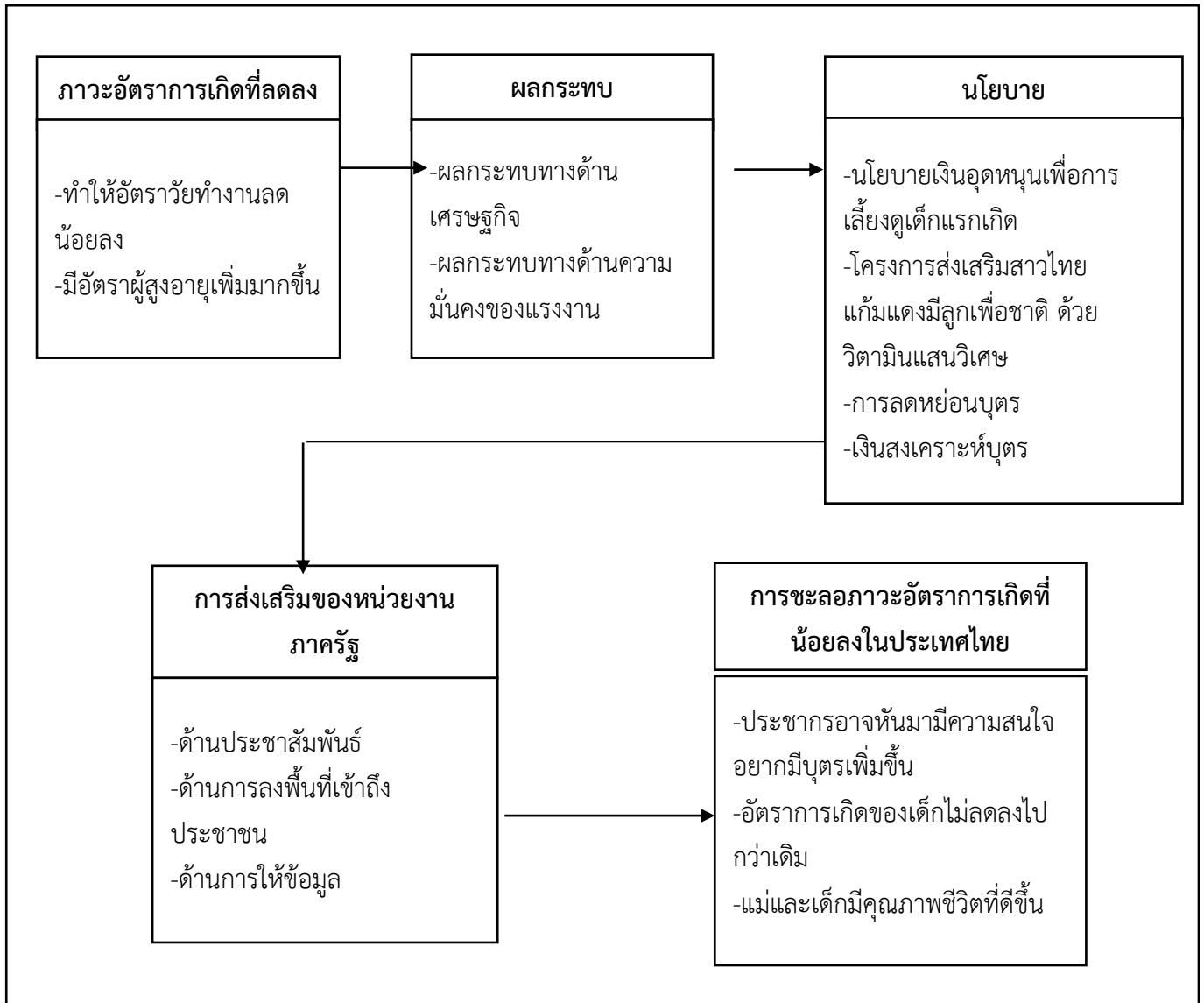
ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีภาวะอัตราการเกิดที่ลดต่ำลงเรื่อย ๆ และมีคนวัยทำงานที่ลดน้อยลงตามไปด้วยนั้น ในขณะที่มีคนวัยสูงอายุมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น ย่อมเป็นเหตุให้ส่งผลกระทบต่อภาระเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อความมั่นคงของแรงงานในประเทศ ทั้งนี้รัฐจึงมีการเข้ามาส่งเสริมกระตุ้นให้ประชากร หันมามีบุตรเพิ่มขึ้นโดยการจัดตั้งให้มีนโยบาย ที่เข้ามาเป็นตัวส่งเสริมและกระตุ้น แรงจูงใจให้ประชากรสนใจที่อยากมีบุตร ไม่ว่าจะเป็น นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด , โครงการส่งเสริมสาวไทยแก้มแดงมีลูกเพื่อชาติด้วยวิตามินแอสวีเศษ , การลดหย่อนบุตร , เงินสงเคราะห์บุตร ดังนั้นการจะทำให้นโยบายที่หน่วยรัฐจัดตั้งขึ้นมา เพื่อเป็นตัวช่วยในการกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนอยากหันมามีบุตรเพิ่มขึ้นหรือต้องการทำให้คนที่ไม่อยากมีบุตรหันมามีบุตรมากขึ้น จากนโยบายที่หน่วยงานรัฐได้จัดตั้งนโยบายขึ้นมาอาจยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหลักไม่มากนัก รัฐจึงควรเข้ามาให้ความสำคัญกับทางด้านการศึกษาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น ด้านการลงพื้นที่เข้าถึงประชาชนให้มากขึ้นและด้านการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับตัวนโยบายที่ใช้กระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนอยากหันมามีบุตรเพิ่มขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนและบอกถึงสิทธิประโยชน์ของตัวนโยบายให้ประชาชนนั้นเข้าใจอย่างทั่วถึง

อภิปรายผล

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2558). นโยบายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2562 จาก <https://csg.dcy.go.th>.
 กรมสรรพากร. (7 ตุลาคม 2560). การลดหย่อนบุตร. เรียกใช้เมื่อ 3 กันยายน 2562 จาก <http://www.rd.go.th>.
 กิตติพัฒน์ นนทปัทมะตุล. (2544). รัฐสวัสดิการ. กรุงเทพฯ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- แกวิน โจนนส์ และ วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. (ม.ป.ป). การเปลี่ยนแปลงของนโยบายและแผนประชากร.
เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2562 จาก <https://thailand.unfpa.org>.
- ชลิตา ศรมณี. (2559). เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด ประสบการณ์ต่างประเทศและของไทย. มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ธนะพงษ์ โปธิปิติ. (2553). การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร.
- ศ.คลินิก เกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข . (8 กุมภาพันธ์
2560). โครงการส่งเสริมสาวแก้มแดง มีลูกเพื่อชาติ ด้วยวิตามินแสนวิเศษ. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน
2562 จาก <https://www.sanook.com>.
- ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล และ รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมา ว่าพัฒนางศ์. (ม.ป.ป). ประชากร
ไทยในอนาคต. เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2562 จาก <http://www.ipsr.mahidol.ac.th>.
- สำนักงานประกันสังคม. (ม.ป.ป). เงินสงเคราะห์บุตร. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2562 จาก
<https://www.sso.go.th>.
- สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2561). เรียกใช้เมื่อ 2 กรกฎาคม 2562 จาก
<http://stat.bora.dopa.go.th>.
- สุรพล ปธานวนิช. (2547). นโยบายสังคมเส้นทางสู่รัฐสวัสดิการ. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพ Quality care for the bed-bound elders by the government

อมรรัตน์ น้อยเกิด¹, รัชชาติ ทศนัย²

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอแนวคิดและข้อเสนอแนะในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพ โดยผู้เขียนได้นำแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนความคิดของผู้เขียนมาประกอบเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบาย โดยมีประเด็นสำคัญประกอบไปด้วย 1. นโยบายของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง การดำรงชีวิตของประชาชนในรัฐจำเป็นต้องอาศัยนโยบายของภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือโดยเฉพาะกลุ่มอ่อนแอหรือด้อยโอกาส นโยบายการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงจึงมีความจำเป็นอย่างมาก 2. การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงโดยการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงแบ่งเป็น การดูแลรักษาในโรงพยาบาล การดูแลในสถานดูแลผู้สูงอายุติดเตียง การดูแลในชุมชน การดูแลที่บ้าน 3. การดำเนินงานของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงอย่างมีคุณภาพโดยมีแนวคิดที่สำคัญคือผู้สูงอายุที่มีพลังตามแนวคิด Active Ageing ขององค์การอนามัยโลก, การดำเนินงานของภาครัฐด้านผู้สูงอายุติดเตียงและทิศทางกลยุทธ์ของการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายในการดูแลผู้สูงอายุ เช่นการสร้างหลักประกันสำหรับผู้สูงอายุ การสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ ดังนั้นนโยบายการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพ จึงเป็นการส่งเสริมการดูแลสุขภาพของตนเองให้มีสุขภาพที่ดี เพื่อให้การดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและไม่ทำให้เกิดการเป็นภาระของผู้อื่นต่อไป

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุติดเตียง นโยบายการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

This academic paper presents the quality concepts and recommendations for caring for the bed-bound elders by the government. In which the author has introduced the concept theories as well as the ideas of the author are assembled to provide guidance in explanations. The important issues are as follows Government policy on caring for bed-aged people. The livelihoods of the people in the state require government policies to help, especially the weak or underprivileged groups, so it is very necessary to take care of the bed-bound elders. 2. Caring for the bed-bound elders are divided into hospital care, bed care for the elderly, community care, home care. 3. Government operations in providing quality bed care for the elderly, with an important concept that the elderly are energetic according to the Active Ageing concept of the World Health Organization, the government's operations on bedridden elderly and the strategic direction of development in order to reach the goal of caring for the elderly such as creating collateral for the elderly establishing partnerships with local government organizations in caring for the elderly. Therefore, the quality of bed-bound elders care by the government is to support the quality of care for the elderly in order to live happily and not cause burdens of other.

Keywords : Bed-Bound elders, Policy on taking care of elderly in bed

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2550 คือมีประชากรสูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 โดยใช้อายุตามปีปฏิทินที่ 60 ปีขึ้นไป เป็นนิยามที่เป็นทางการของ “ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ฉบับปัจจุบัน พ.ศ.2550 (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2550) และในปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.7 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) และจากการฉายภาพประชากรพบว่าสัดส่วนประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องร้อยละ 13.2 ในปี 2553 เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.5 ในปี 2565 และร้อยละ 32.1 ในปี 2583 ทำให้เกิดข้อกังวลในเรื่องการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกันประชากรในวัยแรงงานก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556) การกำหนดนิยามผู้สูงอายุไว้อย่างเป็นทางการคือผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นนิยามที่ใช้อายุที่เริ่มได้รับสิทธิต่าง ๆ จากทางราชการ เช่น อายุเกษียณของข้าราชการหรืออายุที่เริ่มได้รับเบี้ยยังชีพอย่างไรก็ตามด้วยสถานการณ์ของโครงสร้างทางอายุที่เปลี่ยนแปลงไป และความต้องการด้านความเชี่ยวชาญที่สั่งสมในตัวผู้สูงอายุในปัจจุบัน (ถวิล เปลี่ยนศรี, 2559. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging society) นับเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญและต่างหาวิธีในการจัดการและกำหนดนโยบายในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในการเป็นสังคมผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของภาครัฐหลายประการ และยังมีประเด็นของการจัดการบริการต่าง ๆ เข้ามาประกอบเนื่องด้วยส่วนใหญ่แล้วเมื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุสิ่งหนึ่งที่ตามมา คือการที่ผู้สูงอายุเหล่านั้นคาดหวังว่าตนเองจะต้องได้รับสิทธิในการบริการหรือการเข้าถึงการบริการจากภาครัฐ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการที่ผู้สูงอายุเหล่านั้นทำงานมาตลอดช่วงชีวิต ซึ่งในส่วนของผลผลิตนี้อาจออกมาในรูปแบบของสวัสดิการ เงินบำนาญหรือสวัสดิการในประเภทอื่น ๆ ที่ภาครัฐเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการจัดการและบริการให้กับผู้สูงอายุหรือประชาชนทั่วไป

ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่า หน้าที่ของภาครัฐที่นับว่าเป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญในการสนับสนุนและจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุซึ่งเสนอออกมาเป็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนเงินในการดำรงชีวิตหรือค่าครองชีพต่าง ๆ การสนับสนุนที่พักอาศัย การดูแลค่ารักษาเมื่อป่วย การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยต่าง ๆ เป็นต้น ส่งผลให้ภาครัฐมีการกำหนดมาตรฐานเตรียมรองรับการดูแลผู้สูงอายุ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ “การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ” (สุทธิพงศ์, 2554) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน อีกทั้งแผนพัฒนาสังคมผู้สูงอายุฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) เพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุและกำหนดทิศทางของนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่จะรองรับสถานการณ์เหล่านี้ได้อย่างชัดเจนและนำมาใช้ได้จริง ซึ่งผู้เขียนคิดว่า สัดส่วนประชากรวัยเด็กจะเท่ากับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ ด้วยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญของในเรื่องนี้ จึงได้มีการวางแผน และกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ ทั้งด้านอุตสาหกรรม ด้านการลงทุน และ ด้านสวัสดิการสังคม ที่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่เกิดขึ้นตลอดจนการรองรับสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุ เช่น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ 2546 ยุทธศาสตร์และมาตรการของแผน และ ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย และการกำหนดนโยบายและแผนเหล่านี้เป็น

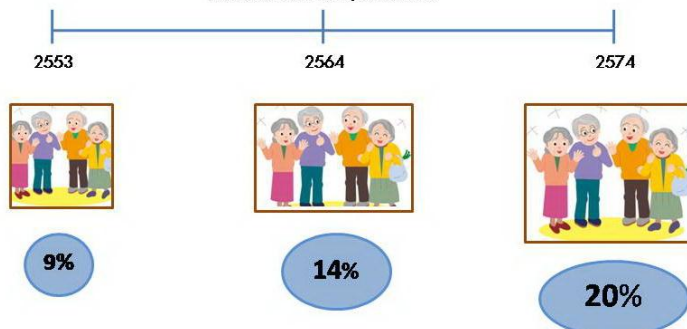
พื้นฐานเบื้องต้นในการกำหนดแนวทางของการดำเนินงาน ส่งเสริม ค้ำครองด้านผู้สูงอายุ ให้เกิดความเท่าเทียมและเป็นไปในทิศทางเดียวกันของหลายๆประเทศทั่วโลกที่ล้วนแต่ประสบกับปัญหาการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

สังคมผู้สูงอายุ เป็นสังคมแห่งการสร้างคุณค่าของวัยสูงอายุด้วยความสามารถศักยภาพ และการพัฒนาของสังคม กล่าวคือ การมองข้ามภาวะทางร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาแล้วหันมามุ่งเน้นคุณค่าของความสามารถ และศักยภาพของผู้สูงอายุ ด้วยจิตใจที่เคารพและยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์อย่างเต็มเปี่ยมเพื่อให้การดำรงชีวิตดำเนินต่อไปได้อย่างมีความสุข และไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งผู้เขียนคิดว่านโยบายและแผนที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อรองรับ สังคมผู้สูงอายุได้มีการปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขให้ สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เพื่อที่เนื้อหาต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นมีใจความที่สอดคล้องกับความต้องการของปัญหา การส่งเสริม และการค้ำครองสิทธิของผู้สูงอายุให้ได้มากที่สุด เพื่อความเท่าเทียม เป็นธรรม และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุในสังคมได้มากขึ้น โดยในปัจจุบันใจความสำคัญในการระบุสิทธิหรือการรับรู้ของผู้สูงอายุมีลักษณะของการ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และค้ำครอง เพื่อเป็นการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในสังคมให้ดียิ่งขึ้นพร้อมทั้งการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุทั้งในปัจจุบัน และอนาคตต่อ ๆ ไป

ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่า สังคมผู้สูงอายุสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพป้องกันการเจ็บป่วย และการดูแลตัวเองเบื้องต้น ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้สูงอายุ ส่งเสริมด้านการทำงาน และหารายได้ของผู้สูงอายุ และสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ (action ageing) การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้นำศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ในตัวเองนำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมนั้นถือว่าการเพิ่มคุณค่าในตัวเองของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ในลักษณะของการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน และสังคม หรืออาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “อาสาสมัคร” หรือ “จิตอาสา” การรวมกลุ่มเหล่านี้จะอยู่ในรูปแบบ สโมสร หรือชมรมโดยอาจจะยึดความร่วมมือของผู้สูงอายุเป็นหลัก และการมุ่งเน้นส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในศักยภาพและความสามารถของผู้สูงอายุนั้นเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” ในอีกไม่เกิน 10 ปีข้างหน้า

สังคมผู้สูงอายุ

สัดส่วนประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป

ภาพที่ 1: การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย
 ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

บทความเรื่องนี้เป็นเรื่องการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้เขียนคิดว่ามีนโยบายในการช่วยเหลือผู้สูงอายุติดเตียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรภาครัฐที่เน้นการจัดโครงการ กิจกรรมในกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงทั้งในด้านนโยบายแนวทางการช่วยเหลือ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียงผ่านหลายช่องทาง ทั้งนี้อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุ สถิติการเข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สะท้อนให้เห็นถึงการไม่เพียงพอและการดูแลของภาครัฐไม่สอดคล้องกับจำนวนหรือความต้องการของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง” ที่มีความต้องการมีภาวะพึ่งพาและอาศัยการดูแลจากญาติพี่น้องและคนในครอบครัวเป็นสำคัญเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ทั้งนี้ผู้เขียนจะนำเสนอคุณภาพของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง โดยการทบทวนวรรณกรรมรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยได้ประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็น ประกอบด้วย นโยบายของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง, การดูแลผู้สูงอายุติดเตียง, การดำเนินงานของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงอย่างมีคุณภาพ

1. นโยบายของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2550 คือมีประชากรสูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 โดยใช้อายุตามปฏิทินที่ 60 ปีขึ้นไป เป็นนิยามที่เป็นทางการของ “ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุฉบับปัจจุบัน พ.ศ.2550 (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ, 2550) และในปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.7 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) และจากการฉายภาพประชากรพบว่าสัดส่วนประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องร้อยละ 13.2 ในปี 2553 เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.5 ในปี 2565 และร้อยละ 32.1 ในปี 2583 ทำให้เกิดข้อกังวลในเรื่องการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกันประชากรในวัยแรงงานก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556)

การกำหนดนิยามผู้สูงอายุไว้อย่างเป็นทางการ คือผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นนิยามที่ใช้อายุที่เริ่มได้รับสิทธิต่าง ๆ จากทางราชการ เช่น อายุเกษียณของข้าราชการหรืออายุที่เริ่มได้รับเบี้ยยังชีพอย่างไรก็ตามด้วยสถานการณ์ของโครงสร้างทางอายุที่เปลี่ยนแปลงไป และความต้องการด้านความเชี่ยวชาญที่สั่งสมในตัวผู้สูงอายุในปัจจุบัน (เปลี่ยนศรี, 2559) จากสถิติที่ได้กล่าวมาทำให้นโยบายภาครัฐได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด โดยจะเน้นการกำหนดนโยบายให้ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ (พลเอกประยุทธ์, 2559) คือ 1. มิติด้านเศรษฐกิจ 2. มิติด้านสังคม 3. มิติด้านสุขภาพ 4. มิติด้านสภาพแวดล้อมและการบริการสาธารณะ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งในแต่ละมิติจะเป็นความสำคัญเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง ดังต่อไปนี้

1.1 มิติด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลให้ความสำคัญต่อปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุติดเตียงเพื่อความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และความสะดวกสบายแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ คือมาตรการยกระดับคุณภาพการให้บริการสาธารณะแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียง เช่น การให้บริการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียง ภายใต้แนวทางการอำนวยความสะดวกสร้างอาชีพ และช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียง เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.2 มิติด้านสังคม เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียง เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยการจัดเตรียม ระบบการดูแลในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และ ครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงิน การคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง

1.3 มิติด้านสุขภาพ เป็นการพัฒนาระบบบริหารสุขภาพ โดยเน้นการป้องกันโรคมามากกว่ารอให้ ป่วยแล้วจึงมารักษา จากวลีที่ว่า “การไม่เป็นโรคเป็น ลาภอันประเสริฐ” เป็นวลีที่อมตะสามารถใช้ได้ในทุกยุค ทุกสมัย และทุกวัย ซึ่งผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและมีแนวโน้มสูงขึ้น รัฐบาลจึงได้จัดบริการด้านสุขภาพและ สังคมแก่ผู้สูงอายุ โดยการจัดให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) และผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุ (Care Manager) อย่างพอเพียง เพื่อช่วยดูแลผู้สูงอายุและผู้อยู่ในระยะพึ่งพิง และให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลถึงที่บ้านอย่าง ต่อเนื่อง สม่าเสมอ ซึ่งผู้เขียนคิดว่ามิติด้านสุขภาพเน้นการเสริมสร้างศักยภาพและชมรมผู้สูงอายุ เพราะการ รวมกลุ่มเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เกิดสุขภาพ

1.4 มิติด้านสภาพแวดล้อมและการบริการสาธารณะ เป็นการจัดการสภาพอากาศและการจัดทำ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่ง และหมอกควัน เพื่อให้มีบรรยากาศที่โปร่งใส และทำให้ผู้สูงอายุติดเตียงได้มีอากาศหายใจที่บริสุทธิ์ซึ่งจะทำให้ไม่ก่อให้เกิดโรคร้ายตามมาที่หลัง

จากที่กล่าวมาผู้เขียนสรุปได้ว่า การดำรงชีวิตของประชาชนจำเป็นต้องอาศัยการดูแลของภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในการอยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุติดเตียงเป็นกลุ่มคนที่ต้องการความช่วยเหลือและ ต้องการการดูแลมากที่สุดเพราะผู้สูงอายุติดเตียงส่วนใหญ่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้และอาจจะรับรู้ข่าวสารได้ไม่ ถูกต้องหรือผิดเพี้ยนไปจากเดิม จึงจำเป็นต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและครอบครัวเป็น สำคัญ

2. การดูแลผู้สูงอายุติดเตียง

ผู้สูงอายุติดเตียง (Bedridden) หมายถึง ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงจนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่นอน อยู่บนเตียง ซึ่งในบางรายอาจจะไม่รู้สึกร่างกาย ในขณะที่บางคนอาจจะขยับตัวได้บ้าง แต่ไม่สามารถช่วยเหลือ ตัวเองได้หรือช่วยเหลือได้ในบางเรื่องได้อย่างเต็มที่ โดยสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยหรือผู้สูงอายุต้องนอนติดเตียงอยู่ ตลอดเวลา คือ การเจ็บป่วยจากการเป็นโรค การประสบอุบัติเหตุ การผ่าตัดใหญ่ (กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

ผู้สูงอายุกว่า 10 ล้านคนนี้มีส่วนหนึ่งที่ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพิง (Dependent) จากความเสื่อมสภาพ ของร่างกายและจากโรคภัยไข้เจ็บที่ทำให้เกิดความพิการ เช่น จากโรคหลอดเลือดสมอง ทำให้เกิดภาวะอัม พฤษหรืออัมพาต หรือจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงร้อยละ 10 หรือ 1 ล้านคน โดยใน จำนวนนี้เป็นผู้ที่ต้องพึ่งพิงบางส่วน หรือเป็นประเภท "ติดบ้าน" ออกไปไหนไม่ได้ ร้อยละ 85 หรือ 8.5 แสน คน เป็นประเภท "ติดเตียง" ร้อยละ 15 หรือ 1.5 แสนคน เป็นจำนวนผู้สูงอายุที่ติดบ้านติดเตียงมีแนวโน้ม สูงขึ้น ทั้งจากสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และจากสัดส่วนผู้สูงอายุ "วัยปลาย" ที่มากขึ้น เพราะ อายุขัยเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็นลำดับ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2561)

ปัญหาผู้สูงอายุติดเตียงปัจจุบันเป็นปัญหาใหญ่ของทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย ที่ให้ความสนใจในการ แก้ปัญหาของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบมานานแล้ว โดยมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติเป็นแผนระยะยาว 20 ปี ฉบับ แรกมาตั้งแต่ปี 2525 และปัจจุบันเป็นแผนฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) และมีกฎหมายเฉพาะ คือ พ.ร.บ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้สูงอายุมาตั้งแต่ พ.ศ. 2546 ซึ่งผู้เขียนคิดว่าระบบการดูแลผู้สูงอายุที่ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพิง คือการดูแลผู้สูงอายุประเภทติดเตียงยังคงต้องการการพัฒนาอีกมากเพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขมากขึ้น

การดูแลผู้สูงอายุติดเตียง หมายถึงการดูแลที่มีขั้นตอนแบบห่วงโซ่อย่างต่อเนื่อง เช่นในระบบมหภาคที่ได้มาจาก 1) กำหนดให้มีข้อกฎหมาย 2) จัดตั้งองค์กรเฉพาะด้าน 3) จัดอบรมบุคลากรเฉพาะทาง 4) จัดอบรมอาสาสมัครดูแลชุมชน 5) มีระบบส่งต่อจากอาสาสมัครดูแลญาติผู้ใกล้ชิดผู้สูงอายุติดเตียง 6) ญาติผู้ใกล้ชิดผู้สูงอายุติดเตียงดูแลผู้สูงอายุติดเตียง ดังนั้นผู้ดูแลจึงเป็นคนสำคัญที่สุดในการปฏิบัติที่มีผลต่อสภาพกายและจิตใจของผู้สูงอายุติดเตียง และถ้าผู้สูงอายุติดเตียงได้รับการดูแลที่ดีจะสามารถชะลอของโรคแทรกซ้อน และภาวะวิกฤตอื่น ๆ อันเกิดจากความเจ็บป่วยได้หากการดูแลไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมจะเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น พลัดตกเตียง แผลกดทับ จะส่งผลให้ต้องรับการรักษาตัวอีกและมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุติดเตียงแย่ลง ผู้ดูแลเกิดภาวะเพิ่มขึ้นและท้อที่สุด ผู้ดูแลอาจจะเกิดความเครียดจากการดูแลที่ต้องปรับตัวอย่างมาก ดังนั้นผู้เขียนคิดว่า ผู้ดูแลจึงเป็นบุคคลที่สำคัญซึ่ง จะต้องรับภาระหน้าที่หนักอย่างต่อเนื่องและอาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจในสภาวะกดดันและความเครียด ประกอบกับความรู้ที่มีในการดูแลอาจไม่ถูกต้องหรือความรู้ที่มีไม่เพียงพอตามหลักการการดูแล ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียงโดยใช้กลไกทางสังคมเป็นสิ่งขับเคลื่อนได้แก่ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อพัฒนานโยบายของภาครัฐในรูปแบบคู่ขนานอย่างแท้จริง

การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงแบ่งกว้างๆ เป็น 4 ระดับ คือ

1. การดูแลรักษาในโรงพยาบาล เช่น โรงพยาบาลบางแห่งเปิดแผนกบริการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงขึ้นเป็นการเฉพาะ
2. การดูแลในสถานดูแลผู้สูงอายุติดเตียง เช่นเป็นการมีสถานรับเลี้ยงดูแลผู้สูงอายุร่วมกับ ผู้ป่วยติดเตียงอื่น
3. การดูแลในชุมชน เช่นเป็นการเยี่ยมบ้านเพื่อดูแลด้านการพยาบาล
4. การดูแลที่บ้าน เช่นมีบริการส่งพนักงานไปดูแลประจำตามบ้านของผู้สูงอายุติดเตียง

ภาพที่2: การดูแลในสถานดูแลผู้สูงอายุติดเตียง
ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่3: การดูแลที่บ้าน
ที่มา: เทศบาลตำบลคลองขุด จ.สตูล

จากข้อความการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงข้างต้นผู้เขียนสรุปได้ว่า การให้บริการของภาครัฐเหล่านี้ยังต้องมีการพัฒนามาตรฐานระบบการกำกับดูแลและระบบการสนับสนุนอีกมาก โดยบริการเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายสูงทั้งสิ้น และอีกทั้งแต่ละบ้านแต่ละชุมชนต้องใช้ญาติพี่น้องมาดูแลกันเอง โดยบางคนต้องลาออกจากงานมาดูแล และจำนวนมากที่จ้างแรงงานต่างชาติมาช่วยดูแลผู้สูงอายุติดเตียง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดโดยประหยัดและไม่สร้างภาระที่เกินกำลังในระยะยาวและทำให้การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. การดำเนินงานของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงอย่างมีคุณภาพ

การดำเนินงานของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงอย่างมีคุณภาพจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและใช้แนวคิดมาวิเคราะห์ในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงเพื่อให้การดูแลถูกต้องตามหลักการดูแลและทำให้ผู้สูงอายุติดเตียงดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ซึ่งดำเนินตามแนวคิด ดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิด Active Ageing ขององค์การอนามัยโลก

Active Ageing ขององค์การอนามัยโลก อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้สูงอายุที่มีพลังประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่

1. มีสุขภาพที่ดี (Healthy)
2. มีความมั่นคง หรือการมีหลักประกันในชีวิต (Security)
3. มีส่วนร่วม (Participation)

Active Ageing เป็นกระบวนการที่สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบสาธารณสุข การมีส่วนร่วมและได้รับความปลอดภัย เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในการวางแผนนโยบายบริหารจัดการ การให้บริการ การจัดสภาพแวดล้อมและโครงสร้างของเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุนั้นต้องคำนึงถึง ดังต่อไปนี้

1. ความหลากหลายของความสามารถและการเป็นแหล่งทรัพยากรของผู้สูงอายุ
2. ความยืดหยุ่นในการตอบสนองและคาดการณ์ความต้องการและความชอบของผู้สูงอายุ
3. ความสำคัญของการตัดสินใจและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ
4. การคุ้มครองป้องกันกลุ่มเสี่ยงในผู้สูงอายุ
5. การสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ในสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โดยผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง ควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ (Active Ageing) เริ่มจากผู้สูงอายุต้องส่งเสริมให้เกิดการดูแลตนเองให้เหมาะสมกับโรคหรือความเจ็บป่วยที่มี ตลอดจนกระตุ้นให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ และมีกลุ่มในสังคม ผู้เขียนคิดว่าการดูแลผู้สูงอายุและกระตุ้นให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยเทคโนโลยี มาเชื่อมต่อสังคมให้กับผู้สูงอายุเหล่านี้เพื่อให้การรับรู้ข่าวสารเข้าถึงโดยทั่วกัน

3.2 องค์การสหประชาชาติ (United Nations)

ได้จัดการประชุมสมัชชาาระดับโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ ครั้งที่ 3 (the 2nd world Assembly on Ageing) ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน ในปี พ.ศ. 2545 ผลจากการประชุม คราวนั้นได้ก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างประเทศในเรื่องของผู้สูงอายุที่เรียกว่า แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศ มาดริด ว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุและที่ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาผู้สูงอายุใน 3 ประเด็นต่อไปนี้

1. ผู้สูงอายุกับการพัฒนา (Older persons and development)
2. สูงวัยอย่างสุขภาพดีและมีสุขภาวะ (Advancing health and well-being into old age)
3. การสร้างความมั่นใจว่าจะมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนและเหมาะสม (Ensuring enabling and supportive environment)

3.3 การดำเนินงานของภาครัฐด้านผู้สูงอายุติดเตียงและทิศทางการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมาย ซึ่งมีประเด็นที่ท้าทาย ดังนี้

1. การสร้างหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อความมั่นคงในวัยสูงอายุ ด้วยการส่งเสริมระบบการออมแห่งชาติ ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในวัยทำงานและยังไม่มีหลักประกันด้านรายได้ใด ๆ จากรัฐให้มีบ้านอายุเพื่อการใช้จ่ายในวัยสูงอายุ ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่า การที่ภาครัฐสร้างหลักประกันด้านรายได้เพื่อให้วัยสูงอายุได้รับหลังจากเกษียณอายุจะต้องวางแผนหรือสร้างนโยบายเพื่อพร้อมรับกับสภาพสังคมผู้สูงอายุในอนาคต เช่น สร้างกลุ่มรายได้ของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพ ส่งเสริมโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีคุณภาพมากขึ้น เป็นต้น

2. การส่งเสริมและขยายโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ โดยภาครัฐส่งเสริมให้นำความสามารถและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาเป็นส่วนหนึ่งของภาคการผลิต ภาคบริการ ภาควิชาการ การให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนงานอาสาสมัครและการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่า การส่งเสริมและขยายโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ เป็นแนวปฏิบัติที่สามารถลดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อให้ประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

3. การสร้างและพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงระยะยาว เป็นการสร้างและพัฒนาระบบของภาครัฐเพื่อจัดบริการรองรับความต้องการการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงระยะยาว โดยมุ่งเน้นที่จะสร้างและพัฒนาภาคต่าง ๆ ให้มีอยู่ทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติทั้งในเขตเมืองและในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านบุคลากรวิชาชีพและอาสาสมัครด้วยการให้บริการแก่ผู้สูงอายุติดเตียงในชุมชน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุติดเตียงให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่าการบริการด้านการดูแล และการฟื้นฟูสุขภาพให้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ติดเตียง มีข้อจำกัดในเรื่องการเคลื่อนไหว จำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาขยายการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้และพัฒนาทักษะเฉพาะด้านการดูแล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้สูงอายุติดเตียง เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงถูกต้องตามหลักให้การดูแลมีคุณภาพมากขึ้นและปลอดภัยต่อตัวผู้สูงอายุ

4. การเสริมสร้างความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุติดเตียง เพื่อให้ผู้สูงอายุติดเตียงได้รับการดูแลด้านคุณภาพชีวิตอย่างครอบคลุมทุกด้าน จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความสามารถของบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่า การเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดย การสนับสนุนทรัพยากร การสนับสนุนความรู้ การนิเทศงาน หรือการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุติดเตียง และองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุติดเตียง เพื่อให้บุคลากรและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสามารถพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุติดเตียงได้อย่างมืออาชีพและมีคุณภาพมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนสรุปได้ว่า การดำเนินงานของภาครัฐด้านผู้สูงอายุติดเตียงและทิศทางกลยุทธ์ของการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายทั้ง 4 ประเด็น เป็นการส่งเสริม การพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง การสร้างรายได้ โดยมีภาครัฐเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงอย่างมีคุณภาพและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น ซึ่งผู้เขียนได้นำแนวคิด Active Ageing ขององค์การอนามัยโลกเข้ามาประกอบในบทความเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพเพราะแนวคิด Active Ageing เป็นกระบวนการที่สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบสาธารณสุข เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และแสดงถึงภาวะสุขสมบูรณ์ของผู้สูงอายุและเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั่วโลกเป็นต้น

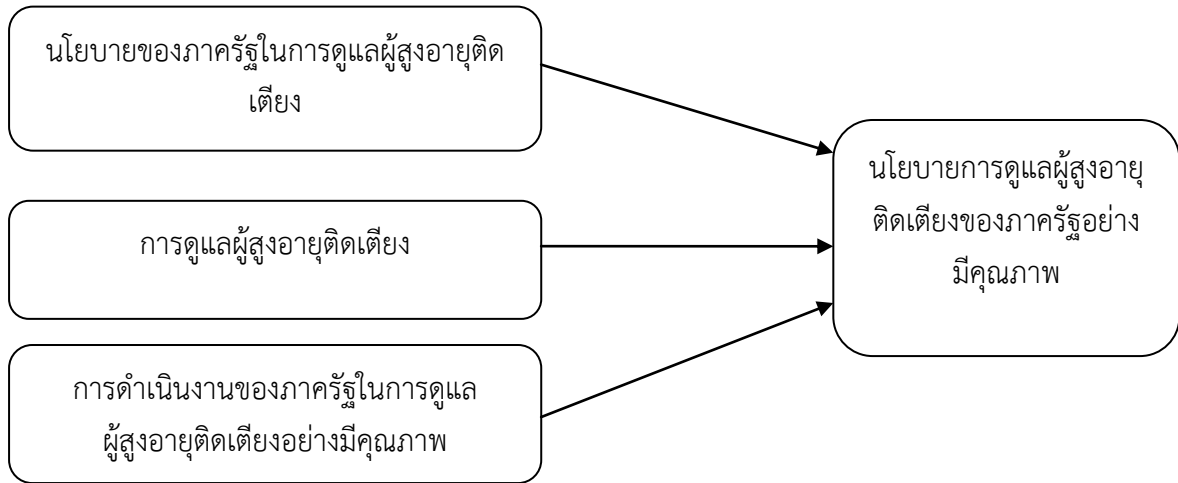
สรุป

การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพ เป็นการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรภาครัฐที่เน้นการจัดโครงการ กิจกรรมในกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงทั้งในด้านนโยบายแนวทางการช่วยเหลือและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียงผ่านหลายช่องทาง ทั้งนี้อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุ สถิติการเข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สะท้อนให้เห็นถึงการไม่เพียงพอและการได้รับการดูแลที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนหรือความต้องการของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง” ที่มีความต้องการมีภาวะพึ่งพาและอาศัยการดูแลจากญาติพี่น้องและคนในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข และในการบริการเหล่านี้ยังต้องมีการพัฒนามาตรฐานระบบการกำกับดูแลและระบบการสนับสนุนอีกมาก โดยบริการเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายสูงทั้งสิ้น และอีกทั้งแต่ละบ้านแต่ละชุมชนต้องใช้ญาติพี่น้องมาดูแลกันเอง ดังนั้น ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การสร้างและพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงระยะยาวและการสร้างหลักประกันรายได้ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการใช้จ่ายหรืองบประมาณให้น้อยที่สุดในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

ภาพที่4: แผนภาพนโยบายการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงของภาครัฐอย่างมีคุณภาพ
 ที่มา: ผู้เขียนบทความ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร.
 กระทรวงสาธารณสุข. (2556). ผู้สูงอายุติดเตียง. วารสารวิชาการสาธารณสุข.
 ถวิล เปลี่ยนศรี. (2559). ผู้สูงอายุ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
 ปิยวรรณ เพ็ญกุล. (22 มีนาคม 2562). การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงที่บ้าน. เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก
 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลคลองขุด: https://www.klongkhudcity.go.th/album/view.php?album_id=522
 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 - 2564. (2545). กรมกิจการผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 24 กันยายน
 2562 จาก <http://www.dop.go.th>: <http://www.dop.go.th>
 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี. (2559). นโยบายของภาครัฐในการดูแล. สถานิติบัญญัติแห่งชาติ.
 มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย2558: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับ
 ลิชซิ่ง.
 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส). (2561). การดูแลผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง (ออนไลน์).
 สืบค้น เมื่อ 21 กันยายน 2562. (21 กันยายน 2562). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
 เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2562 จาก การดูแลผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง: <http://www.thaihealth.or.th>.
 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ.
 สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). การสำรวจผู้สูงอายุ พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร.
 สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). แนวคิดผู้สูงอายุที่มีพลังขององค์การอนามัยโลก. บริษัท เท็กซ์แอนด์เจอร์นัล
 พับลิเคชั่น จำกัด.
 สุทธิพงศ์ บุญพวง. (2554). การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
 แห่งชาติ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสร้างความสมดุลระหว่างสังคมผู้สูงอายุกับสังคมการเกิด

ของประชากรในประเทศไทย

นันทนัช บุญวัฒน์, ดวงพร อุไรวรรณ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Email: nantanat@vru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญคือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีสัดส่วนโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและอีกไม่นานสังคมไทยก็จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์เมื่อถึงเวลานั้นประชากรวัยสูงอายุจะเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ประเทศไทยจึงควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับโดยเมื่อมีคนชราเพิ่มขึ้นสัดส่วนคนทำงานลดลง ส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลงเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศได้ ผู้สูงอายุต้องเกษียณจากการงานไม่มีรายได้ ต้องอาศัยรายได้จากเงินที่เก็บออมไว้และทางภาครัฐต้องช่วยเหลือเกื้อกูลโดยจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุนั้นเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ประชากรในประเทศที่มีอัตราการเกิดน้อยลงเป็นผลมาจาก ทักษะคนดีและค่านิยมเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว, บทบาททางเพศ, เงื่อนไขด้านอาชีพ, การงาน, ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ดังนั้นทางภาครัฐจะต้องศึกษาการบริหารด้านโครงสร้างสร้างของประชากรจากประเทศต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญกับปัญหาเดียวกันและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้เพื่อให้เกิดความสมดุลที่จะนำมาพัฒนาประเทศให้สามารถรองรับกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น

คำสำคัญ : สังคมผู้สูงอายุ , สังคมการเกิด , การสร้างความสมดุล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

At present, Thai society is undergoing a major change. With the growth of age, Thai society has entered an aging society. When a society is totally aging Therefore, Thailand should prepare more people to reduce employment opportunities. This has led to a decline in income and the country's economic problems. The elderly are unemployed. In addition, government departments should provide appropriate support and adequate welfare. In countries with low birth rates, the elderly population is increasing. Attitudes and values towards the family system, gender roles, occupational conditions, economic security, and other public sectors. The country will discuss the population structure of different countries and face the same problems that can be solved. This is to balance and enable developing countries to adapt to more situations.

Keywords : An aging society, the society, creating a balance.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สำหรับประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นที่เรียบร้อยแล้วและกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า โดยสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วดังกล่าวย่อมหมายถึงภาระของรัฐ ชุมชน และครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการยังชีพรวมถึงการดูแลเกี่ยวกับการอยู่อาศัยที่เหมาะสมที่จะต้องสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องร่วมมือกันในการแก้ปัญหาเพื่อรองรับสถานการณ์ผู้สูงอายุตลอดจนทำความเข้าใจและส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งภาวะสังคมสูงอายุนั้นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อตัวบุคคลหรือภายในครอบครัวเท่านั้นแต่ยังส่งผลกระทบต่อวงกว้างไปจนถึงระดับประเทศและระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ ดังนั้น นับจากนี้ไปการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อช่วยให้ประเทศไทยมีการเติบโตทางเศรษฐกิจจะขยายวงกว้างครอบคลุมประเด็นผู้สูงอายุเข้าไปอยู่ภายใต้นโยบายเหล่านั้นด้วย (รติมา คชนันท์, 2561) การเปลี่ยนแปลงทางประชากรและนโยบายสำคัญทางด้านนโยบายในประเทศไทยจำนวนประชากรลดลงประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคที่อัตราการเจริญเติบโตของประชากรชะลอตัว ขณะนี้จำนวนประชากรไทยจะยังคงจะเพิ่มขึ้นโดยผลจากการคาดประมาณพบว่าเพิ่มขึ้นไม่เกินห้าล้านคนและเป็นไปได้ว่าอาจจะเพิ่มเพียงราวหนึ่งล้านคนจากจำนวนประชากรที่มีทั้งหมดในปัจจุบัน การลดลงของประชากรของประเทศไทยน่าจะเกิดก่อนปีพ.ศ. 2563 สาเหตุมาจากภาวะเจริญพันธุ์ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าอัตราทดแทนตลอดช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมาซึ่งมีแนวโน้มว่าจะลดลงไปอีกภาวะเจริญพันธุ์ลดลงอย่างรวดเร็วเพียงแค่ช่วงเวลาประมาณ 20 ปีระหว่าง พ.ศ. 2513 - 2533 อัตราเจริญพันธุ์รวมลดลงจาก 5.5 เป็น 2.2 นับเป็นการลดลงอย่างรวดเร็วที่สุดในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดลงนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สองในสามของประชากรไทยอาศัยอยู่ในชนบทและสองในสามของแรงงานหญิงอยู่ในภาคเกษตรกรรมซึ่งต่างไปจากสถานการณ์ในประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงที่ภาวะเจริญพันธุ์ลดลงซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเหล่านี้แล้ว ผู้หญิงไทยมีระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามากในขณะที่อัตราแรงงานของผู้หญิงอยู่ในระดับที่สูง การเกิดลดลงอัตราภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดลงส่งผลให้จำนวนเด็กเกิดใหม่ลดลงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ประเทศไทย, 2554) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจะพบว่าการสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สะท้อนให้เห็นว่าโลกเราในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ เช่น นโยบายการคุมกำเนิด การใส่ใจดูแลสุขภาพที่มากขึ้น ความเจริญก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการแพทย์ที่ทำให้คนอายุยืนขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ค่านิยม และทัศนคติ ภายใต้ยุคแห่งการแข่งขันที่ทำให้ผู้หญิงมีการแต่งงานช้าและปริมาณการแต่งงานลดลงส่งผลให้อัตราการเกิดของประชากรน้อยลงขณะที่อายุขัยเฉลี่ยของผู้สูงอายุกลับสูงขึ้น โดยในปัจจุบันรัฐบาลทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตกลุ่มผู้สูงอายุดังกล่าว อีกทั้งยังสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งในหลาย ๆ ประเทศก็ได้มีการออกกฎหมายสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุเช่นเดียวกับประเทศไทยที่เมื่อต้น พ.ศ. 2560 รัฐบาลได้ออกกฎหมายสนับสนุนให้บริษัทที่จ้างผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเข้าทำงานและให้หน่วยงานเอกชนสามารถใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้ถึงร้อยละ 100 ของเงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างสูงอายุ (ประชาชาติธุรกิจ, 2561) อีกทั้งภาครัฐและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับสังคมผู้สูงอายุและสังคมเด็กเกิดน้อยเพื่อให้เกิดความสมดุลทางโครงสร้างประชากรในประเทศ

นิยามที่เกี่ยวข้องกับสังคมผู้สูงอายุ

สำหรับประเทศไทย “ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ส่วนคำว่า “สังคมผู้สูงอายุ” องค์การสหประชาชาติ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing society หรือ Aging society) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) และระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super - aged society) โดยให้นิยามของระดับต่างๆ ซึ่งทั้งประเทศไทยและรวมทั้งประเทศต่างๆ ทั่วโลกใช้ความหมายเดียวกันในนิยามของทุกระดับของสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

2. ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

3. ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (ผู้สูงอายุ (Older person), ออนไลน์)

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามว่า “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปโดยเป็นการนิยามนับตั้งแต่อายุเกิด ส่วนองค์การอนามัยโลกยังไม่มี การให้นิยามผู้สูงอายุ โดยมีเหตุผลว่าประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีการนิยามผู้สูงอายุต่างกัน ทั้งนิยาม ตามอายุเกิด ตามสังคม วัฒนธรรม และสภาพร่างกาย เช่น ในประเทศที่เจริญแล้วมักจัดผู้สูงอายุ นับจากอายุ 65 ปีขึ้นไปหรือบางประเทศอาจนิยามผู้สูงอายุตามอายุกำหนดให้เกษียณงาน (อายุ 50 หรือ 60 หรือ 65 ปี) หรือนิยามตามสภาพของร่างกาย โดยผู้หญิงสูงอายุอยู่ในช่วง 45 - 55 ปี ส่วนชายสูงอายุอยู่ในช่วง 55 - 75 ปี

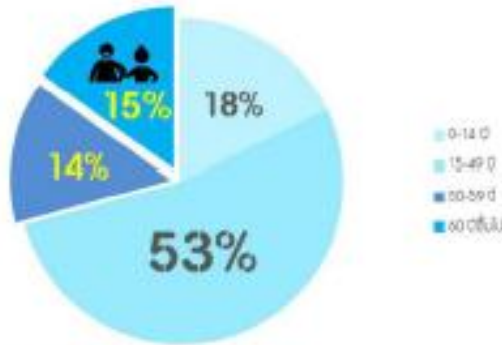
สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้น ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงวัย (มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10) ตั้งแต่ปี 2548 คาดว่าปี 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20) และเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับเต็มที่ในปี 2574 (มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28) จากข้อมูลประชากรตามทะเบียนราษฎรประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 9,802,080 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สัดส่วนของประชากร ปี 2559

ประชากร 9.8 ล้านคนในประเทศไทยคือผู้สูงอายุ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ถึงแม้เราจะใช้สัดส่วนจำนวนประชากรสูงอายุเป็นตัวชี้วัดแต่ไม่ได้ความว่าการเข้าสู่สังคมสูงวัยจะมีแต่เรื่องผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว เพราะการเข้าสู่สังคมสูงวัยมีผลมาจาก 2 ปัจจัย คือ

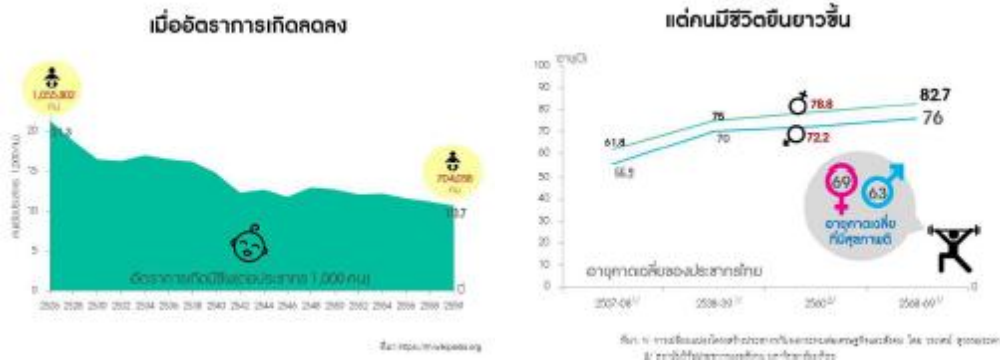

อัตราการเกิดลดลงด้วยสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบันส่งผลให้อัตราการเกิดของประเทศไทยลดลงอย่างมาก จากปี 2526 มีทารกเกิดใหม่จำนวน 1,055,802 คน หรือ 21.3 คน ต่อประชากร 1,000 คน ขณะที่ปัจจุบันลดลงเหลือ 704,508 คน หรือ 10.7 คน ต่อประชากร 1,000 คน

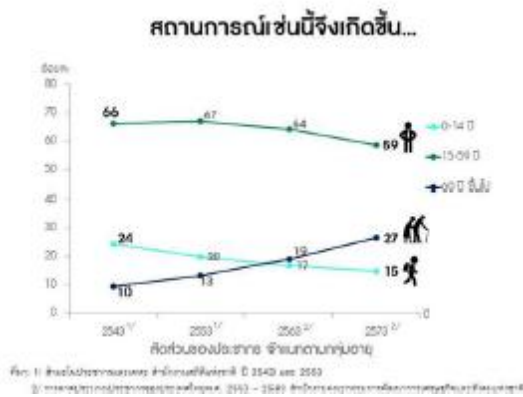
เมื่อประชากรเกิดใหม่ลดลง ย่อมส่งผลถึงจำนวนวัยแรงงานในอนาคต สิ่งที่จะเกิดตามมาคือ การขาดแคลนแรงงานรวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศที่อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื่องจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เมื่อทารกเกิดใหม่ลดลงแต่คนที่อยู่ปัจจุบันกลับมีอายุยืนยาวขึ้นจึงส่งผลให้สัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นสูงขึ้นเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด ในปี 2563 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงวัยมากกว่าวัยแรงงาน และในปี 2573 ประเทศไทยจะมีผู้สูงวัยถึงร้อยละ 27 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด (เกิดน้อย แต่อยู่นาน เหตุแห่ง “สังคมสูงวัย”, ออนไลน์)

โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุในสังคมไทยนั้นได้มีสาเหตุหลักอันเนื่องมาจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์อย่างรวดเร็วทำให้เกิดการเพิ่มจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุและส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรของประเทศในอนาคตหากไม่มีนโยบายหรือแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมรองรับ ประเด็นที่เด่นชัด คือ จำนวนประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจะมีผลต่อผลผลิตรวมของประเทศ ในขณะที่การจัดสรรทรัพยากรเพื่อผู้สูงอายุของประเทศเพิ่มขึ้น ผลกระทบต่อการจัดการด้านสังคม คือ การพึ่งพิงสมาชิกในครอบครัวที่สูงขึ้นอันเนื่องมาจากภาวะถดถอยทางกายภาพของผู้สูงอายุซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว (สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ออนไลน์)

สภาพปัญหาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย

ปัญหาของสังคมสูงวัยมีตั้งแต่รายได้ภาษีที่รัฐสามารถจัดเก็บจะลดลง การขาดแคลนแรงงาน การขาดแคลนบุคลากรในหลายสาขาอาชีพ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น การขาดแคลนบุคลากรด้านสาธารณสุข ไปจนถึงจำนวนนักเรียนไม่พอกับจำนวนโรงเรียนที่มีอยู่ เพราะอัตราการเกิดลดลงปัญหา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เกี่ยวกับลูกหลานแรงงานต่างด้าวซึ่งจะกลายเป็นประชากรของเราในอนาคต ถ้าเราดูแลจัดการไม่ดีปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่รองรับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การขาดแคลนสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การเดินทางสาธารณะจะเพิ่มขึ้นทั้งทางรางและทางอากาศ (CEO blogs กรุงเทพธุรกิจ, ออนไลน์)

ผลกระทบจากการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในระดับมหภาค ได้แก่ ผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รายได้ต่อหัวประชากร การออม การลงทุน งบประมาณของรัฐบาลและการคลัง ผลผลิตภาพแรงงานและการจ้างงาน และในระดับจุลภาค ได้แก่ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ การเตรียมพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องเริ่มตั้งแต่บัดนี้ เพราะมาตรการเกือบทุกอย่างล้วนต้องใช้เวลาในการดำเนินการในการที่ประชากรวัยทำงานจะลดลงตั้งแต่ปี 2561 จะส่งผลให้ผลผลิตรวมของประเทศลดลง หากจะรักษาปริมาณผลผลิตไว้ให้ได้ต้องเพิ่มผลิตภาพของแรงงานให้สูงขึ้นเพิ่มปัจจัยการผลิตอื่นใช้เทคโนโลยีมากขึ้น นำเข้าแรงงานฝีมือจากต่างประเทศหรือขยายเกณฑ์การเกษียณอายุเป็น 65 ปี หรือ 70 ปี การที่มีแรงงานใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยลง ขณะที่แรงงานต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อ การออมทั้งในระดับครัวเรือนและระดับประเทศ ผู้เกษียณอายุเองไม่มีรายได้ต้องนำเงินออมออกมาใช้ อีกประการหนึ่ง พ่อแม่รุ่นใหม่มีลูกน้อยลงหรือไม่มีเลยจึงไม่เห็นความจำเป็นต้องออมมาก ส่วนความต้องการลงทุนของประชาชนจะลดลงไปพร้อมกับการออมด้วย ผลกระทบด้านแรงงานเกิดจากสมรรถนะทางกายภาพที่ลดลงเมื่ออายุมากขึ้นทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ผลผลิตภาพแรงงานสามารถเพิ่มให้สูงขึ้นได้โดยการพัฒนาคุณภาพแรงงานทั้งโดยตรงผ่านการศึกษา การฝึกอบรม การสร้างแรงจูงใจ และโดยผ่านการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การขยายเวลาการเกษียณอายุออกไปก็ช่วยบรรเทาผลกระทบได้ (เราจะเตรียมรับมือกันอย่างไร?...สังคมผู้สูงอายุ, มติชนออนไลน์)

สถานการณ์ผู้สูงอายุในต่างประเทศ

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตามนิยามของสหประชาชาติ จากตารางแสดงเปรียบเทียบการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประเทศญี่ปุ่นจะเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่เร็วกว่าประเทศอื่นๆตามมด้วยประเทศอิตาลี เยอรมันและสวีเดน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

	When proportion of 65+ years old reaches			Years taken	
	7%	14%	20%	7% -> 14%	14% -> 20%
Korea	2000	2018	2026	18	8
U.S.	1942	2013	2028	71	15
Germany	1932	1972	2012	40	40
Japan	1970	1994	2006	24	12
U.K.	1929	1976	2021	47	45
France	1864	1979	2020	115	41
Italy	1927	1988	2007	61	19
Sweden	1887	1972	2012	85	40

International comparison of the years taken to move into the aged society

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศต่าง ๆ

ที่มา: ตารางเปรียบเทียบการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศต่าง ๆ, โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พ.ศ 2542

พ.ศ 2559

ประเทศ	จำนวนประชากรทั้งหมด (พันคน)	ร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป	จำนวนประชากรทั้งหมด (พันคน)	ร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป
สิงคโปร์	3,823	10.5	5,697	18.7
ไทย	61,974	9.6	68,147	16.5
เวียดนาม	79,400	8.6	94,444	10.7
อินโดนีเซีย	208,644	7.2	260,581	8.5
เมียนมา	47,107	7.1	54,363	9.2
มาเลเซีย	22,899	6.1	30,752	9.5
ลาว	5,256	5.4	6,918	6.1
ฟิลิปปินส์	76,285	5.0	102,250	7.4
กัมพูชา	11,928	4.9	15,827	6.9
บรูไน	324	4.0	429	8.1

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรรวมและสัดส่วนประชากรสูงอายุของประเทศสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ 2542 และ ปี พ.ศ 2559

ที่มา: รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ 2559, โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย 2561.

ปัจจุบันจะพบว่านานาประเทศทั่วโลกต่างกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีแนวโน้มจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอีกไม่ช้านับว่าเป็นความท้าทายที่แทบทุกประเทศทั่วโลกต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของประเทศ ทั้งนี้ประเทศพัฒนาแล้วจะมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าประเทศกำลังพัฒนาโดยประเทศในแถบยุโรปส่วนใหญ่ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วตามมาด้วยหลายประเทศในเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศสิงคโปร์ รวมถึงประเทศไทย โดยที่ประเทศสิงคโปร์มีสัดส่วนของผู้สูงอายุใกล้เคียงกับประเทศไทยและแม้ว่าประเทศสิงคโปร์จะเตรียมแผนรับมือกับความท้าทายดังกล่าวตั้งแต่นั้น ๆ แต่ยังคงต้องเผชิญกับปัญหาการมีบุตรน้อยลงและผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังมากขึ้น ส่วนประเทศเกาหลีใต้ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์แล้วแต่ยังไม่มีแผนรองรับที่เป็นรูปธรรมและผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีฐานะยากจน ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นได้เข้าสู่สังคมสูงอายุมานานและขณะนี้มีการวัยตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปถึงประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งหมดกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มที่และเป็นที่ยอมรับทั่วโลกว่าประเทศญี่ปุ่นมีประชากรสูงอายุเป็นสัดส่วนสูงโดยในบรรดาประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศญี่ปุ่นแซงหน้าไปมาก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ม.ป.ป.) นอกจากนี้ ประเทศญี่ปุ่นยังมีระบบบำนาญแห่งชาติเป็นระบบ ขึ้นพื้นฐานครอบคลุมประชาชนช่วงวัยทำงานทุกคน รวมถึงมีมาตรการกระตุ้นการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยออกกฎหมายห้ามกำหนดข้อจำกัดทางอายุเป็นเงื่อนไขในการจ้างงานพร้อมนำระบบการจ้างงานต่อเนื่องหลังเกษียณมาใช้ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ โดยองค์กรระหว่างประเทศอย่างเช่นกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) มองว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศต้นแบบที่ดีสำหรับประเทศในเอเชียที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ของญี่ปุ่นในการปรับตัวและรับมือกับความท้าทายในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (พูนสิทธิ์ ว่องธวัชชัย, 2561) ขณะที่ในภูมิภาคอาเซียนซึ่งมีสมาชิก 10 ประเทศ ทุกประเทศล้วนมีแนวโน้มของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เช่นกัน โดยในพ.ศ. 2559 (ตารางที่ 1) พบว่ามีประเทศสมาชิก 3 ประเทศได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้ว ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.7) ประเทศไทย (ร้อยละ 16.5) และประเทศ เวียดนาม (ร้อยละ 10.7) สำหรับประเทศที่กำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอีก 2-3 ปีข้างหน้า ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 9.5) ประเทศเมียนมา (ร้อยละ 9.2) (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย 2561) อย่างไรก็ตาม จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ในระดับโลกในภูมิภาคต่าง ๆ รวมไปถึงจนถึงนักธุรกิจและนักลงทุนในภาคธุรกิจต่างให้ความสนใจและได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ทิศทางแนวโน้มสถานการณ์ด้านประชากรเพื่อนำไปสู่การวางแผนกำหนดแนวทางเพื่อลดผลกระทบตลอดจนกำหนดกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่จะสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากรได้เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

จากสถิติข้างต้นจะพบว่า ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่เร็วกว่าประเทศอื่นๆ ตามมาด้วยประเทศอิตาลี ประเทศเยอรมันและประเทศสวีเดนก็พบว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสิงคโปร์ ประเทศไทย และประเทศเวียดนาม สะท้อนให้เห็นว่านับจากนี้ไปสังคมผู้สูงอายุจะกลายเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ทั่วโลกต้องเผชิญไม่เพียงแต่เฉพาะในประเทศญี่ปุ่นที่กำลังเผชิญปัญหาดังกล่าวอย่างหนักในขณะนี้ ทั้งนี้องค์การอนามัยโลก (WHO) กำลังพยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและกระตุ้นเตือนให้ทั่วโลกรับมือด้วยการเผยแพร่ข้อเท็จจริงโดยสังเขปไว้ 10 ประการคือ

1. ปัจจุบันจำนวนประชากรผู้สูงอายุของโลกสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยจำนวนประชากรผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจาก 900 ล้านคน ในปี 2015 เป็น 2000 ล้านคน ในปี 2050 จากร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 22 ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. มีหลักฐานยืนยันน้อยกว่าผู้สูงอายุในปัจจุบันนี้มีความสุขดีกว่าคนรุ่นพ่อแม่ และสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุในประเทศที่มีรายได้สูงที่ต้องการความช่วยเหลือในการทำกิจวัตรหลักประจำวันลดลงเพียงเล็กน้อยในช่วงเวลา 30 ปีที่ผ่านมา

3. ความเสื่อมโทรมทางสุขภาพที่ปรากฏมากที่สุดในผู้สูงอายุนั้นไม่ใช่โรคติดต่อ โดยผู้สูงอายุในประเทศที่มีรายได้ปานกลางและต่ำ มีแนวโน้มว่าจะประสบภาวะด้านโรคร้ายไข้เจ็บมากกว่าประเทศร่ำรวย โรคที่เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต ได้แก่ โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเรื้อรังเกี่ยวกับ ปอด และโรคที่เป็นสาเหตุทำให้สมรรถภาพร่างกายเสื่อมลงคือ ปวดหลังปวดคอ ซึมเศร้า เบาหวาน สมอเสื่อม ข้อเสื่อม

4. ในเรื่องของสุขภาพไม่มีผู้สูงวัยที่เป็นตามแบบฉบับ โดยที่ความชราจะมีความสัมพันธ์กับอายุของคน ๆ นั้นก็จริงแต่ก็เป็นเพียงเล็กน้อยคนสูงอายุวัยแปดสิบปีบางคนยังคงมีลักษณะทางกายภาพและจิตใจใกล้เคียงกับคนวัยยี่สิบหลาย ๆ คนในขณะที่บางคนก็อาจมีสุขภาพที่เสื่อมลงตั้งแต่อายุยังน้อย

5. สุขภาพดีในผู้สูงอายุไม่ได้เกิดจากการสู่มั่วว่าตัวแปรด้านสุขภาพของผู้สูงอายุมักมาจากกรรมพันธุ์ แต่ในกรณีส่วนใหญ่มักเกิดจากการสภาวะแวดล้อมทางร่างกายและจิตใจตลอดจนพฤติกรรมดูแลสุขภาพ

6. การเหยียดอายุในปัจจุบันกล่าวได้ว่าแผ่ขยายมากกว่าการเหยียดทางเพศและผิว ไม่ว่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติ การมีอคติเหล่านี้ส่งผลกระทบในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องคุณภาพของสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่อาจจะเสื่อมถอยลง

7. ในการดำเนินงานเกี่ยวกับสาธารณสุขที่ครอบคลุมจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดพื้นฐานในการยกระดับเรื่องสังคมสูงอายุ

8. ระบบสุขภาพจำเป็นต้องทำให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรสูงอายุโดยมีการดูแลแบบที่มีผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลางและบูรณาการตลอดจนการคงไว้ซึ่งศักยภาพและความสามารถของผู้สูงอายุซึ่งปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าระบบสุขภาพทั่วโลกยังคงไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ

9. ในศตวรรษ 21 ทุกประเทศต้องมีระบบบูรณาการในการดูแลรักษาพยาบาลระยะยาว

10. การเข้าสู่สังคมสูงวัยด้วยสุขภาพที่ดีเป็นเรื่องของทุกระดับทุกภาคส่วนของภาครัฐบาลยกตัวอย่างเช่นการมีนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมสภาพแวดล้อมด้านการจ้างงานให้มีความหลากหลายด้านอายุ การเข้าถึงที่อยู่อาศัยและระบบคมนาคมที่ปลอดภัยตลอดจนการป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุยากจน ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของประเด็นและแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมากขึ้นเพื่อการไปสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (WHO, 2017)

จากแนวทางที่องค์การอนามัยโลกได้ให้ไว้ นับว่าเป็นแนวทางที่สำคัญที่ทางภาครัฐจะต้องตระหนักยอมรับ และพยายามปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอเพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเรื่องของเศรษฐกิจนั้นสำคัญมากถ้าผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้มากเท่าไรจะทำให้สามารถช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายทางการเงินและยังสามารถลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้อีกด้วย

แนวทางการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุในต่างประเทศ

จากการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่านโยบายต่าง ๆ ที่ต่างประเทศนิยมนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางเตรียมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุและอาจจะเป็นประโยชน์ต่อไทยสามารถสรุปดังนี้

1. การขยายอายุเกษียณ เป็นนโยบายที่สามารถทำได้ในระยะสั้นแต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ถาวร โดยจากงานศึกษาของ Ariyasajakorn and Manpasat (2014) พบว่าสามารถเลื่อนผลกระทบต่อการชะลอตัว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของเศรษฐกิจไทยออกไปได้ประมาณ 10 ปี ทั้งนี้ หลายประเทศใช้นโยบายนี้เพื่อเพิ่มจำนวนคนวัยทำงาน ซึ่งช่วยบรรเทาผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ โดยประเทศสิงคโปร์เพิ่มอายุเกษียณจาก 65 เป็น 67 ปี และประเทศเกาหลีใต้จะขยายอายุเกษียณจาก 55 เป็น 60 ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นจะให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้ถึงอายุ 65 ปีจากเดิมเพียง 62 ปี ภายใน พ.ศ. 2568

2. การสนับสนุนให้บริษัทจ้างงานผู้สูงอายุ เป็นนโยบายที่สร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งสำหรับประเทศสิงคโปร์รัฐบาลได้ให้เงินสนับสนุนแก่บริษัทที่จ้างผู้สูงอายุให้ทำงานต่อพร้อมกับเงื่อนไขที่ว่า ลูกจ้างต้องเข้าร่วมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเท่านั้น อย่างไรก็ตามโครงการดังกล่าวยังคงไม่ครอบคลุมสำหรับกลุ่มที่ประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนี้ ทางกรยังให้สนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้เอื้อต่อผู้สูงอายุด้วย เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นที่สนับสนุนให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุโดยจัดตั้งองค์กร " Silver Human Resource Center ” เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุได้ทำงานช่วงเวลาสั้นลงหรือทำงานที่เบาและง่าย สำหรับประเทศ

ไทยภาครัฐได้จัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงวัย (Smart Job Center) เพื่อส่งเสริมให้มีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้นในขณะที่เกี่ยวกับรัฐบาลได้ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทที่จ้างผู้สูงวัยตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งต้องมีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท อย่างไรก็ตามแรงงานสูงอายุกลุ่มนี้มีเพียง 3 แสนคน หรือร้อยละ 2.9 ของผู้สูงอายุทั้งประเทศนโยบายนี้จึงเป็นเพียงแค่การช่วยเหลือแรงงานเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยโดยไม่ได้สนับสนุนให้มีการนำทักษะและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างที่หลายประเทศทำ

3. การเพิ่มทักษะและจัดหางานให้เหมาะสมกับแรงงานขึ้นอีกนโยบายที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการหารายได้และยกระดับผลิตภาพของแรงงานในระยะยาวซึ่งสามารถทำได้ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบตลอดช่วงอายุ ซึ่งโดยมากมักได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น “Senior Work Program” ในประเทศญี่ปุ่น และ “Skill Future Program” ในประเทศสิงคโปร์ ที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์พัฒนาทักษะเพิ่มเติม ควบคู่กับการจัดหาทุนที่เหมาะสมให้แก่แรงงานสำหรับประเทศไทยขณะนี้ภาครัฐมีโครงการฝึกอบรมแรงงานสูงอายุเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้นและมีการคุ้มครองทางสังคมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้

4. การยกระดับคุณภาพชีวิต นับว่าเป็นอีกหนึ่งความจำเป็นที่จะต้องวางแผนตั้งแต่เนิ่น ๆ โดยที่ภาครัฐมีส่วนสำคัญในการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายรรวมถึงการจัดสรรรายได้และรายจ่ายอย่างสมดุลโดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้หลังวัยเกษียณผ่านการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนอกจากนี้เอกชนก็มีส่วนช่วยพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ เช่น ประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นที่คิดค้นหุ่นยนต์สำหรับคนสูงอายรรวมทั้งการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ สำหรับประเทศไทยยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ค่อนข้างจำกัดส่วนใหญ่จะเป็นโรงพยาบาลหรือศูนย์บริการทางการแพทย์ที่อยู่ไกลจากบ้านทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากมีความยากลำบากในการเข้าถึงสวัสดิการจากส่วนกลาง

5. การมีส่วนร่วมและประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน นับว่าเป็นอีกแนวทางที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดจากประเทศสิงคโปร์ที่มีแผนนโยบายแห่งชาติเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ โดยเริ่มวางแผนเตรียมตัวมานานกว่า 50 ปี และมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนนโยบายที่มีทิศทางสอดคล้องกันระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างมากที่ประเทศไทยต้องพัฒนาต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทั้งระบบบำนาญและต้องยืดหยุ่นและสอดคล้องกับแนวโน้มนโยบายด้านแรงงานซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปยังภาระการคลังในการดูแลสวัสดิการและรักษาพยาบาลอีกด้วย (ธนภรณ์ จิตตินันทน์ และณัคนางค์ กุลนาถศิริ, 2560)

สถานการณ์สังคมการเกิดในประเทศไทย

สังคมไทยมีการเปลี่ยนผ่านทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ. 2482 - 2488) ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ “การเปลี่ยนผ่านทางประชากร” โดยเริ่มจากการลดลง

อัตราการตายอันเป็นผลจากการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขควบคู่กับการขยายตัวของเศรษฐกิจสังคม และความร่วมมือกับต่างประเทศในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทำให้อัตราตายลดลงอย่างรวดเร็ว และ “อายุคาดเฉลี่ย” ของคนไทยเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราเกิดยังคงสูงอยู่ทำให้อัตราเพิ่มประชากรไทยสูงมากและจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดแรงกดดันอันนำไปสู่นโยบายการวางแผนขนาดครอบครัวในระดับชาติที่มีประสิทธิภาพ จนครอบครัวมีขนาดเล็กกลงในเวลาอันสั้นแต่ในปัจจุบันภาวะเจริญพันธุ์โดยรวมของคนไทยได้ลดลงมาจนถึงจุดที่ต่ำกว่าระดับทดแทนแล้ว กระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้โครงสร้างอายุของประชากรเปลี่ยนไป จากที่เคยเป็นประชากรเยาว์วัยเมื่อ 40-50 ปีที่ผ่านมา กลายเป็นประชากรสูงวัยในปัจจุบัน อันเป็นจุดเปลี่ยนทางประชากรครั้งสำคัญอีกจุดหนึ่งในสังคมไทย คือ การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นขนานไปกับกระแสการย้ายถิ่นที่เข้มข้นและซับซ้อน

จากภาพการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อโครงสร้างประชากร คือ ประชากรในวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี จะลดลงจาก 43 ล้านคนในปัจจุบัน เป็น 40.7 ล้านคนในอีก 10 ปี และ 35.1 ล้านคนในปี 2583 ส่งผลให้อัตราส่วนประชากรวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ลดลงจาก 5.1:1 ในปี 2553 เหลือเพียง 1.7:1 เมื่อถึงปี 2583 อันจะกระทบกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อมูลจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เผยถึงปัจจัยที่ทำให้การเกิดใหม่ลดลงมาจาก

1. ปัจจัยด้านทัศนคติและรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มการครองโสดนานขึ้น และมีบุตรช้าลง เพราะให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อ การทำงาน รวมถึงการซื้อรถและบ้านเป็นอันดับต้นๆ อีกทั้งทำให้ไม่มีอิสระ

2. ปัจจัยด้านสุขภาพ จากการสำรวจมารดาและทารกแรกเกิดทั่วประเทศ พ.ศ. 2551-2552 พบว่าคู่สมรสมีบุตรยากสูงถึงร้อยละ 11 แม้ว่าเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์จะก้าวหน้า แต่มีค่าใช้จ่ายสูง และไม่สามารถเบิกจ่ายได้จากระบบประกันสุขภาพ

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ จากรายงานบัญชีกระแสการโอนประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2554 พบว่าค่าเฉลี่ยค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 20 ปี เป็นเงินประมาณ 1 ล้านบาท และมากกว่าร้อยละ 15 ของรายได้เฉลี่ยครัวเรือนไทยที่มีเดือนละ 25,194 บาท โดยไม่ได้รวมส่วนที่รัฐอุดหนุนหรือสนับสนุนผ่านมาตรการต่างๆ

4. ด้านสังคม ผู้หญิงไทยจบการศึกษาสูงขึ้น ทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทำให้การแต่งงานและมีบุตรช้าลง โดยจากรายงานประชากรไทย พ.ศ. 2558 ชี้ให้เห็นว่าสัดส่วนของครอบครัวเดี่ยวที่ไม่มีบุตรเพิ่มขึ้น 3 เท่าในช่วงปี 2530-2556 อีกทั้งการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2552 พบว่าผู้หญิงที่สมรสแล้วต้องสละเวลาในชีวิตประจำวันของตนเองมากกว่าผู้ชายที่สมรสแล้วถึง 2 เท่า เพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัวและจัดการงานบ้าน (BLT Bangkok, ออนไลน์)

นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางประชากรแล้วกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้าสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่องยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วที่เห็นได้ชัดอย่างหนึ่งคือ ค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวและการแต่งงานเริ่มเปลี่ยนไป สิ่งนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันครอบครัว ทำให้มีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบและเวลาในการเริ่มต้นสร้างครอบครัว การดำรงและการสืบทอดครอบครัว รวมถึงการปรับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงทางประชากรและการเปลี่ยนแปลงครอบครัว เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อกันและกัน ตัวอย่างเช่น การวางแผนครอบครัวเพื่อจำกัดภาวะเจริญพันธุ์ หรือการชะลอการแต่งงาน อาจเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อการเพิ่มสูงขึ้นของจำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแต่ในขณะเดียวกันการมีครอบครัวขนาดเล็กอันเนื่องมาจากการวางแผนครอบครัวและการชะลอการแต่งงานนั้นส่งผลต่อรูปแบบ บทบาท และการทำหน้าที่ของครอบครัวอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ด้วยเหตุนี้การเปลี่ยนแปลงทางประชากรและครอบครัวจึงไม่อาจแยกจากกันได้

จากการที่ภาวะเจริญพันธุ์ลดลงอย่างต่อเนื่อง ประชากรมีชีวิตยืนยาวขึ้นทำให้โครงสร้างประชากรมีสัดส่วนและจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในขณะที่วัยทำงานและวัยเด็กลดลงรูปแบบโครงสร้างอายุในประเทศไทย ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ทำให้ประเทศต้องเผชิญกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การขาดแคลนแรงงาน สวัสดิการประกันสังคมและสุขภาพ ทำให้มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากประสบการณ์ในต่างประเทศพบว่า ส่วนใหญ่ถึงแม้มีนโยบายให้ประชากรมีลูกมากขึ้น แต่ยากที่จะทำให้ภาวะเจริญพันธุ์เพิ่มขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ (Sano & Yasumoto, 2014) สำหรับประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์เพิ่มจำนวนการเกิดมีเพียงมุ่งให้การเกิดของเด็กทุกคนต้องเป็นการเกิดที่ต้องการและปลอดภัย เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและเน้นไปที่การเพิ่มคุณภาพของประชากร (Prasartkul, Vapattanawong & Thongthai, 2011)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถาบันวิจัยประชากรและสังคมให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและครอบครัวมาโดยตลอดและกำหนดให้การวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและครอบครัวต่อสังคมไทย เป็นกลุ่มงานวิจัยหลักกลุ่มหนึ่งของสถาบันฯ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การผลิตองค์ความรู้ด้านประชากร ครอบครัว และสังคม ที่อยู่บนฐานของการวิจัย เพื่อถ่ายทอดไปสู่สาธารณะและผู้กำหนดนโยบายให้เกิดความเข้าใจและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ประเด็นงานวิจัยในขอบข่ายความสนใจของกลุ่มงานวิจัยนี้มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางประชากร และส่วนที่เป็นประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางครอบครัว

สถานการณ์สังคมการเกิดในต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นเรื่องของสังคมการเกิดและสังคมผู้สูงอายุในต่างประเทศจะสังเกตเห็นได้ว่าประเทศพัฒนาแล้วจะมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าประเทศกำลังพัฒนาโดยประเทศในแถบยุโรปส่วนใหญ่ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุประเทศญี่ปุ่นมีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ประชากรในประเทศนั้นลดลงมีหลายปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นเกิดความรู้สึกตระหนกต่อสถานการณ์ทางประชากรของประเทศ โดยเฉพาะการที่ประชากรลดลงข้อมูลที่จะนำเสนอจึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ทางประชากรที่ส่งผลต่อการลดลงของประชากรที่รวมถึงสถานการณ์ที่เด็กเกิดน้อยลง ผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นตลอดจนการลดลงของคนวัยแรงงานที่มีแนวโน้มว่าจะลดลงอย่างมากในอนาคต

แนวทางการรับมือกับสังคมการเกิดในต่างประเทศ

การกำหนดนโยบายของประเทศญี่ปุ่นตามโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ประสบปัญหาภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าระดับทดแทนมาเป็นระยะเวลาหลายปีและคนญี่ปุ่นรับรู้ถึงภาวะเจริญพันธุ์ที่ต่ำมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ผลของภาวะเจริญพันธุ์ที่ต่ำลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วนี้จึงทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (super - aged society) ตามนิยามที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ คือ ประเทศใดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศนั้นให้ถือว่าประเทศนั้นได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ด้วยความกังวลต่อปัญหาโครงสร้างประชากรที่ภาวะเจริญพันธุ์ลดลงเป็นเวลานานและแนวโน้มจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ประเทศญี่ปุ่นกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาสังคมสูงวัยทำให้บุคลากรในประเทศที่อยู่วัยทำงานมีจำนวนลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในอนาคตอันใกล้ ด้านนายชินโสะ อาเบะ นายกรัฐมนตรีของประเทศญี่ปุ่นเสนอให้มีการรับแรงงานจากต่างประเทศเข้ามาอุดช่องว่างแรงงานในประเทศ และเตรียมเสนอให้บริษัทในประเทศอนุญาตให้พนักงานทำงานได้จนถึงอายุ 70 ปี เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานเรื้อรังซึ่งบั่นทอนการเติบโตทางเศรษฐกิจ “เราต้องเร่งดำเนินการนโยบายสำคัญที่ไม่ผูกติดกับกรอบความคิดเดิม ๆ” อาเบะกล่าวถึงแผนปฏิรูปการจ้างงานเมื่อไม่นานนี้ โดยแผนดังกล่าวจะถูกส่งต่อให้คณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นอนุมัติภายในเดือนนี้ นอกจากนี้ รัฐบาลจะแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานด้วยการให้แรงงานสามารถทำงานพิเศษและประกอบอาชีพที่ 2 ได้ง่ายขึ้น โดยจะมีการยื่นแก้ไขกฎหมายแรงงานต่อรัฐสภาภายในปีหน้า อีกกลยุทธ์หนึ่งของรัฐบาลญี่ปุ่นคือ จะยกเลิกคำสั่งแบนธุรกิจแชร์รถ เพื่อรับประกันการเข้าถึงทางเลือกการขนส่งสำหรับประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เช่นเดียวกับลดภาระของคนขับรถในภาคอุตสาหกรรมที่กำลังขาดแคลนคน ขณะเดียวกันดูเหมือนว่าระบบเงินบำนาญของญี่ปุ่นจะไม่มากพอที่จะทำให้ความเป็นอยู่ของคนวัยเกษียณมั่นคงในระยะยาวได้ ท่ามกลางสังคมที่มีผู้สูงอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มากขึ้นสภาพซึ่งดูแลระบบบำนาญของญี่ปุ่นจึงเรียกร้องให้ประชาชนวางแผนการเงินสำหรับชีวิตหลังเกษียณอย่างรอบคอบ (กรุงเทพฯธุรกิจ,ออนไลน์)

โทโมมิ อิเนดะ' สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมของญี่ปุ่น กล่าวว่า การหดตัวลงและการสูงอายุขึ้นของประชากรเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ใหญ่ที่สุดที่ประเทศกำลังเผชิญหน้า ในฐานะประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับที่ 3 ของโลกในงานสัมมนาด้านการลงทุนของเครดิตสวิสที่ฮ่องกง เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ 2562 ที่ผ่านมา อิเนดะ กล่าวว่า ผลจากสถิติแสดงให้เห็นว่าจำนวนประชากรในวัยทำงานของญี่ปุ่นจะลดลงราวร้อยละ 1.1 ภายใน 50 ปี ข้างหน้า แรงงานต่างชาติเท่ากับทางออกรัฐบาลของนายอาเบะ ซึ่งบริหารประเทศมากกว่า 6 ปี มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาประชากรสูงวัยด้วยมาตรการหลายอย่าง อาทิ มาตรการปลอดภาษีและแรงจูงใจอื่น ๆ เพื่อเพิ่มการพัฒนางานวิจัย และการลงทุนด้านการเงินทั้งยังมีความพยายามในการสร้างโอกาสให้กับแรงงานเพศหญิงและผู้สูงอายุ แม้จะมีมาตรการในการกระตุ้นต่าง ๆ การขาดแคลนแรงงานก็ยังคงเป็นปัญหาใหญ่ในญี่ปุ่น อิเนดะ กล่าวว่า ทางออกที่ได้ผลมาที่สุดในขณะนี้คือการเปิดรับแรงงานต่างชาติผ่านกฎหมายใหม่ที่มีการประกาศใช้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในปีที่ผ่านมา ซึ่งตัวเลขแรงงานต่างชาติอาจสูงถึง 350,000 คน ภายในระยะเวลา 5 ปี ข้างหน้า แต่แท้จริงแล้ว มีชาวต่างชาติเข้ามาในญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เข้ามาในรูปแบบของนักเรียน เข้ามาฝึกงาน หรือคนที่เข้ามาในประเทศแบบปราศจากวิชาที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์แต่กฎหมายใหม่ที่ออกมาจะเข้ามาจัดการปัญหาดังกล่าวพร้อมกระตุ้นเศรษฐกิจไปในเวลาเดียวกัน (Voice online, 2562)

จากแนวทางการรับมือกับสังคมการเกิดในต่างประเทศนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศที่นำมาเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างคือประเทศญี่ปุ่นเพราะประเทศนี้มีจำนวนประชากรที่สูงอายุเติบโตมากที่สุดและมีจำนวนการเกิดของประชากรน้อยซึ่งประเทศนี้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างดีเยี่ยมทำให้ประชากรในประเทศถึงแม้จะสูงอายุแต่เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพสามารถทำงานได้แม้ว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือข้อกำหนดในการพัฒนาประเทศ

บทสรุป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเกิดปัญหาสังคมผู้สูงอายุและสังคมการเกิดของประชากรในประเทศนั้นลดลงส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานจากข้อมูลข้างต้นนั้นสังคมผู้สูงอายุและสังคมการเกิดมีความขัดแย้งกันอย่างเห็นได้ชัดดังนั้นทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นทางภาครัฐหรือภาคเอกชนจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความสมดุลระหว่างสังคมผู้สูงอายุและสังคมการเกิดไปพร้อม ๆ กันโดยที่เน้นประชากรเป็นหลักในการสร้างความสมดุลนั้นจะต้องแก้ไขปัญหาทั้งเรื่องของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและอัตราการเกิดของประชากรลดลงเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งประเทศ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาคุณภาพของประชากรทั้งประเทศไม่ว่าจะเป็นประชากรผู้สูงอายุ ประชากรวัยทำงาน ประชากรวัยเด็กให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอแนะนโยบายในการสร้างความสมดุลให้กับสังคมผู้สูงอายุและสังคมการเกิดที่ประสบความสำเร็จในหลากหลายประเทศไว้ดังต่อไปนี้

1. นโยบายขยายอายุเกษียณ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้และได้ใช้ประสบการณ์และศักยภาพอย่างเต็มที่ รวมถึงเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานด้วยเพื่อให้แรงงานที่มีอายุมากให้สามารถพึ่งตนเองได้หลาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเทศใช้นโยบายนี้เพื่อเพิ่มจำนวนวัยทำงานซึ่งช่วยบรรเทาผลกระทบต่อการชะลอตัวของเศรษฐกิจของไทยออกไปประมาณ 10 ปี และสามารถทำได้ในระยะสั้น

2. นโยบายสนับสนุนให้บริษัทจ้างงานผู้สูงอายุและจัดหางานให้เหมาะสมกับแรงงาน ช่วยสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุทางภาครัฐควรออกแบบสภาพแวดล้อมการทำงานเพื่อเอื้อให้แรงงานสูงอายุและแรงงานหญิงได้มีโอกาสในการทำงานมากขึ้น

3. นโยบายเพิ่มทักษะและเสริมทักษะใหม่ให้แก่แรงงาน ภาครัฐออกแบบนโยบายส่งเสริมทักษะทั้งในรูปแบบการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและรูปแบบการเรียนรู้ที่เจาะจงทักษะเฉพาะด้านเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานในสาขาต่างๆโดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะเพิ่มเติมควบคู่กับการจัดหางานที่เหมาะสมให้แก่แรงงาน

4. นโยบายส่งเสริมให้ผู้หญิงทำงานมากขึ้น เพื่อรองรับภาวะตลาดแรงงานที่มีแนวโน้มลดลงและลดช่องว่างระหว่างแรงงานชายและแรงงานหญิง เช่น การเติบโตในอาชีพการงานหรืออัตราค่าจ้างที่แตกต่างกันเพื่อสร้างโอกาสทางอาชีพให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและลดรายจ่ายแก่ประชาชน

5. นโยบายสร้างแรงจูงใจแก่แรงงาน ระบบประกันสังคมและสวัสดิการบำนาญที่ดียังมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าทำงานจะช่วยสร้างความมั่นคงทางรายได้ของประชากรผู้สูงอายุ การกำหนดรูปแบบของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

นอกจากนโยบายต่าง ๆ แล้วการยกระดับคุณภาพการศึกษา การสร้างระบบการคมนาคมในเมืองให้มีประสิทธิภาพ การลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมความปลอดภัยของสังคม นโยบายเพื่อการสร้างครอบครัวที่มีคุณภาพและเพื่อเพิ่มจำนวนประชากรในประเทศควรมุ่งเน้นไปที่นโยบายของครอบครัวเพื่อการแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัว ทั้งในรูปแบบแรงจูงใจด้านภาษีหรือนโยบายทางการเงินอื่น ๆ หรือการจัดสวัสดิการเพื่อให้ครอบครัวตัดสินใจจะมีบุตรได้มากขึ้นการส่งเสริมการมีบุตรมีทั้งหมด 5 ประการ ประการแรก คือ ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการเพิ่มวันลาคลอดของแม่แบบได้ค่าจ้าง ประการที่สอง คือ การมีนโยบายเพื่อให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในการดูแลลูกเป็นการส่งเสริมบทบาทของพ่อและสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว และเป็นการเสริมสร้างความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม ประการที่สาม คือ เพิ่มการลาเพื่อดูแลบุตรให้เป็นสิทธิในการลาแบบหนึ่ง นอกจากการลาพัก เช่น การลาอาจใช้ในกรณีลูกเจ็บป่วย หรือต้องไปร่วมกิจกรรมโรงเรียน เป็นต้น ประการที่สี่ คือ การจัดบริการศูนย์ดูแลเด็กเล็กหรือการให้เงินชดเชยเพื่อการเลี้ยงดูบุตรสำหรับครอบครัวที่ไม่มีคนช่วยเพื่อเลี้ยงดูลูกที่บ้าน เช่น ปู่ย่า ตายาย จะเป็นมาตรการที่สำคัญที่ช่วยเหลื่อพ่อแม่ได้ โดยศูนย์ดูแลเด็กเล็กนอกจากความสะอาดและความปลอดภัย ควรต้องมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้วย ในกรณีต้องไปใช้บริการของเอกชนรัฐควรมีมาตรฐานทางการเงินเพื่อชดเชยมาตรการนี้จะช่วยลดภาระทางการเงินของครอบครัวได้และช่วยให้ผู้หญิงสามารถกลับมาทำงานได้เต็มที่มากขึ้น ประการที่สุดท้าย คือ จัดตั้งกองทุนครอบครัว เพื่อช่วยเหลื่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัว กองทุนนี้ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระในการดูแลสมาชิกในครอบครัว จากการจัดสวัสดิการทั้งห้าประการนี้อาจเป็นแนวทางในการช่วยส่งเสริมการมีบุตรของภาครัฐเพื่อเพิ่มจำนวนประชากรในประเทศให้มีคุณภาพที่ดีอีกด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ. (2554). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงประชากรในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2562, จาก [https://thailand.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/demographic %20thai.pdf](https://thailand.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/demographic%20thai.pdf)
- กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์. (2560). รับมือสังคมผู้สูงอายุ: ตัวอย่างจากต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2562, จาก <https://themomentum.co/happy-life-aging-society/>
- โฆษิต ทิพย์เทียมพงษ์. (2560). ญี่ปุ่นรับมืออย่างไรกับ “สังคมคนแก่”? สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2562, จาก <https://mgronline.com/japan/detail/9600000095683>
- จุฬารัตน แสงทอง. (2560). สังคมผู้สูงอายุ (อย่างสมบูรณ์): ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพ. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2562, จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/rusamelae/article/view/91162>
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก http://library.senate.go.th/document/Ext6078/6078440_0002.PDF
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2562, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/AgePeriodCohort.pdf>
- ชญพร ไหมทราบนามสกุล. (2560). เกิดน้อย แต่อยู่นาน เหตุแห่ง “สังคมสูงวัย”. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2562, จาก <https://blog.goodfactory.co/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A2->
- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). วาระแห่งชาติรับมือ "สังคมผู้สูงอายุ" ส่งเสริมการออม...เพิ่มผลิตภาพแรงงาน. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2562, จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1376552357
- ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์และปราโมทย์ ประสาทกุล. (2561). ประชากรไทยในอนาคต. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2562, จาก <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/Conferencell/Article/Article02.htm>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2557). นิยาม: สังคมผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2562, จาก <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/05-01.html>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2559. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2562, จาก www.dop.go.th/download/knowled~e/th1512367202-108
- รติมา คชนันท์. (2561). สังคมผู้สูงอายุกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/jul2561-1.pdf
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2561). สังคมไทยกับการเปลี่ยนแปลงประชากรและครอบครัว. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2562, จาก <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/ResearchClusters.aspx?ArticleId=45>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุภรต์ จรัสสิทธิธีและรศรินทร์ เกรย์. (2557). นโยบายต่อการเกิดที่ลดลงในประเทศไทยและญี่ปุ่น: ผู้สูงอายุและสตรีเป็นพลังของสังคมได้. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2562, จาก http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr/AnnualConference/ConferenceX/Article05-Low_Fertility.htm
BLT Bangkok. (2561). ชุมชนโยบายลดหย่อนภาษีมีลูกช่วยชาติ. สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2562, จาก <https://www.bltbangkok.com/article/info/8/598>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การอนุรักษ์ไก่ชนพื้นบ้านเพื่อเพิ่มมูลค่าและเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกร ณรงค์ชัย ทองดี

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
E-mail: narongchai111997@hotmail.com

บทคัดย่อ

ไก่สายพันธุ์พื้นเมือง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ เลี้ยงไว้เพื่อเข้าแข่งขันการต่อสู้ และเลี้ยงเพื่อความสวยงาม ไก่ชนสามารถแบ่งออกเป็น 10 สายพันธุ์แต่สำหรับบางคนก็เลี้ยงไว้เพื่อการฆ่าแกมนำเนื้อมาทำเป็นอาหาร ไก่ชน เป็นสัตว์เลี้ยงอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีความผูกพันกับสังคมไทยมาตั้งแต่ครั้งโบราณในประวัติศาสตร์ราชสำนักยุคสุโขทัยก็มีปรากฏหลักฐานการเลี้ยงไก่ชนอย่างแพร่หลายสำหรับไก่ชนในปัจจุบันนี้ นอกจากจะเลี้ยงไว้เข้าแข่งขันการต่อสู้แล้ว บางกลุ่มก็ยังนำมาฆ่าเพื่อทำเป็นอาหารด้วยเมื่อมันต่อสู้แพ้ ตามชนบทคุณสมบัตินี้เห็นการเลี้ยงไก่ประเภทนี้ได้ทั่วไป ตามวิถีชีวิตของสังคมเกษตรกรรม แต่ผู้คนบางกลุ่ม โดยเฉพาะชาวพุทธ เชื่อว่า กีฬาชนไก่เป็นกีฬาโหดร้ายทารุณ ทรมานสัตว์ เช่นเดียวกับกีฬาชนวัว และกีฬาปลากัดสำหรับผู้สนใจกีฬาประเภทนี้ ซึ่งนับเป็นอีกช่องทางของการหารายได้ให้กับครอบครัวหรือเป็นอาชีพเสริมได้ อย่างไรก็ตามหรือจะหาความรู้ในการพัฒนาทั้งฝีมือเลี้ยงของคนและฝีมือการต่อสู้

คำสำคัญ : ไก่สายพันธุ์พื้นเมือง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การอนุรักษ์ไก่ชนพื้นบ้านเพื่อเพิ่มมูลค่าและเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกร

Narongchai Thongdee

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
E-mail: narongchai111997@hotmail.com

Abstract

The native chicken breed is divided into two types that are a fighting cock and a fancy chicken for backyard. For the fighting cock, it is divided into ten species. Someone keeps it in order to be a food. It is one kind of pets that bound up on Thai social since the old days in history that it was appeared an evidence of widespread fighting cock culture at the royal court in the Sukhothai era.

Nowadays, the fighting cock culture is done not only to fight but also to kill as a food in some group of the herdsmen if their cocks lose in the battle. It is commonly seen the fighting cock in the country according to the life style of an agricultural society. For some people, especially the Buddhist believes that a cockfighting is a cruel sport. It is a torment of animal as well as a bullfighting and a fighting fish fighting. To whom may be interested in this sport, it is another way to earn money to support a family or it can be a part-time job. And it is also the way to seek for the development of both fighting cock culture skill and cockfighting skill.

Keyword : The native chicken breed

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ไก่อ้น เป็นไก่ที่กำเนิดและพัฒนามาจากไก่พันธุ์พื้นเมืองที่เรียกว่า ไก่กู โดยปกติไก่กู จะมีนิสัยใจคอแตกต่าง ไปจากไก่สายพันธุ์อื่น ไก่กูเป็นไก่ที่มีหลายสี มีขนาดใหญ่แต่ปราดเปรียว แข็งแรง มีนิสัยเป็นนักสู้ บินเก่งและทรหด มนุษย์เห็นเป็นความสนุกสนาน จึงจับไก่มาเลี้ยงให้ชนกันกลายมาเป็นการชนไก่ในปัจจุบันสายพันธุ์ของไก่ชน แบ่งตามลักษณะสีของลำตัวและถิ่นกำเนิด เนื่องจากไก่ชนมีการพัฒนาสายพันธุ์มาจากไก่พื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น ทำให้มีลักษณะและรูปร่างเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ประจำสายพันธุ์ของไก่ชน รวปี พ.ศ. 2540 ได้มีการจัดตั้งสมาคมอนุรักษ์ และพัฒนาไก่พื้นเมือง (ไก่ชน) เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ประวัติไก่พื้นเมืองไทยสนับสนุนให้มีการรับรองและกำหนดมาตรฐานสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองไทยตามหลักวิชาการ (บัญญัติ และ มนต์ชัย, 2555)

ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มที่เกษตรกรผู้สนใจในการเลี้ยงไก่ชนพื้นบ้านมีความนิยมเพิ่มขึ้นและมีการเผยแพร่วิธีการเลี้ยงและการซื้อขายไก่ชนหลากหลายช่องทางโดยเฉพาะบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยได้รับความนิยมจากผู้สนใจเป็นจำนวนมากจนเป็นช่องทางในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ชนพื้นบ้านเพื่อเป็นอาชีพและรายได้เสริม ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพให้กับเกษตรกรผู้ที่มีความสนใจที่จะเลี้ยงไก่ชนพื้นบ้าน ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ไก่ชนพื้นบ้านสายพันธุ์และการเจริญเติบโตเป็นข้อมูลพื้นฐาน ประกอบกับการอธิบายถึงตลาดของไก่ชนพื้นบ้านและราคาไก่พื้นเมืองในช่วงต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการเพาะเลี้ยง เพื่อส่งเสริมเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพและรายได้เสริมให้กับเกษตรกรผู้ที่มีความสนใจในการเลี้ยงไก่ชนพื้นบ้าน

ประวัติไก่ชนพื้นบ้าน

ไก่พื้นเมือง นับเป็นสัตว์ที่อยู่คู่กับคนไทยมาอย่างยาวนาน เป็นสัตว์พื้นเมืองที่มีคุณลักษณะเด่นมากมาย ไม่ว่าจะ การมีเนื้อคุณภาพดี รสชาติอร่อย ไก่ตัวเมียมีความสามารถในการฟักไข่ ปรับตัวได้ในสภาพขาดแคลนอาหารในหมู่บ้าน บินหนีศัตรูได้ และต่อสู้ป้องกันตัวได้เป็นอย่างดี ฯลฯ ซึ่งคุณลักษณะดีเด่นเหล่านี้ เป็นคุณลักษณะทางพันธุกรรมที่ถ่ายทอดไปสู่ลูกหลานได้ไก่พื้นเมืองของไทยมีการเลี้ยงกระจายอยู่ทั่วไปตามหมู่บ้านของเกษตรกร ซึ่งจำแนกตามลักษณะ ภายนอกและสีขน แบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่มไก่พื้นเมืองในชนบทหมู่บ้านต่าง ๆ มีหลากหลายพันธุ์ เช่น ไก่แจ้ ไก่กู ไก่ตะเภา ไก่เบตง และไก่ชน โดยทั่วไปส่วนใหญ่แล้ว ไก่พื้นเมืองในหมู่บ้านจะเป็นสายพันธุ์ไก่ชน

การผลิตลูกไก่โดยเทคโนโลยีการผสมเทียม

การผสมเทียมในสัตว์ปีกมีประโยชน์ดังต่อไปนี้(สุรชัย, 2530; สุจินต์, 2532)

1) ช่วยให้ประหยัดการเลี้ยงดูพ่อพันธุ์ลง ประมาณ 3-5 เท่าของจำนวนพ่อพันธุ์ที่จะต้องเลี้ยงดูในกรณีที่ใช้วิธีผสม พันธุ์ตามธรรมชาติและถ้าทำการเจือจางน้ำเชื้อสามารถใช้ผสมแม่พันธุ์ได้จำนวนมากขึ้น กว่า การผสมแบบธรรมชาติ

2) ทำให้ประหยัดโรงเรือนและพื้นที่เลี้ยงดูผสมพันธุ์ลง เนื่องจากการผสมเทียมจะแยกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์เลี้ยงไว้ใน กรงต่าง เมื่อเทียบกับการเลี้ยงดูพ่อแม่พันธุ์ โดยใช้โรงเรือนผสมพันธุ์และการผสมเทียมใน

ระบบการเลี้ยงแบบขังกรง ทำให้อัตราการฟักออกเป็นตัวของไก่ และยังมีส่วนช่วยในการดูแลสัตว์แต่ละตัวดีขึ้น การเก็บบันทึกสมบูรณ์ขึ้น

3) เป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการขยายพันธุ์สัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพ่อพันธุ์ที่ได้ผ่านการทดสอบมาแล้วว่าจะให้ลูกที่มีคุณสมบัติเป็นเลิศ เช่น เจริญเติบโตรวดเร็ว ไข่ดก มีตบไข่หลายฟอง เช่น ไก่ไข่ พ่อพันธุ์ที่ว่าจะมีอยู่น้อยตัว การรีดน้ำเชื้อและใช้วิธีการผสมเทียม จะทำให้การขยายพันธุ์ ดังกล่าวเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่ง

4) ช่วยแก้ปัญหากรณีที่เกิดฤดูกาลที่การผลิตต่ำความสมบูรณ์พันธุ์ต่ำในฝูง หรือเพราะสาเหตุจากโรค โดยทำการ ผสมเทียม

แนวทางการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบลดต้นทุน

ปัญหาของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ที่พบเจอบ่อย และหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นก็คือ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในด้านของอาหารไก่ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหลักที่ต้องนำมาพิจารณาเพื่อลดต้นทุน เนื่องจากอาหารเป็นส่วนจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของสัตว์ แต่หากเราสามารถที่จะลดต้นทุนในส่วนนี้ลงได้ จะช่วยให้ผู้เลี้ยงมีกำไรจากการเลี้ยงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยต่อการจัดหาอีกด้วย เนื่องจากอาหารเหล่านี้สามารถหาได้ในท้องถิ่น และการใช้อาหารแบบลดต้นทุน เป็นแนวทางที่ดีในการเลี้ยงไก่แบบอินทรีย์ต่อไปได้ (หมู่บ้านการผลิตไก่พื้นเมืองครบวงจร ปี 2559 ปีที่2)การให้อาหารควรให้น้อย ๆ แต่บ่อยครั้ง เพื่อกระตุ้นการอยากกินอาหาร เพราะให้เยอะไปไก่จะถ่ายมูลใส่อาหารสกปรกไม่น่ากินอาหารธรรมชาติ ได้แก่ ปลวก ผักข้าวโพด กล้วยสุก แมลงทุกชนิด ข้าวเปลือก หญ้าอ่อนสด หนอนแมลงวันจากขี้หมู มันสำปะหลัง หยวกหมัก กากมะพร้าว กากถั่วเหลือง ต้มกล้วย เศษอาหารจากในครัว(หมู่บ้านการผลิตไก่พื้นเมืองครบวงจร ปี 2559 ปีที่2)

มูลค่าทางเศรษฐกิจของไก่ชนในประเทศไทย

วงการไก่ชนได้เติบโตอย่างรวดเร็ว ตัวเลขสมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทย เท่าที่จะรวบรวมมาได้ปัจจุบันมีเกษตรกรเลี้ยงไก่ชนราว 2.6 ล้านคน เลี้ยงไก่ชน 18,243,877 ตัว คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจ 9,803 ล้านบาท และส่งออกปีละ 60 ล้านบาท ไม่เพียงเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเท่านั้น ยังเพื่อแผ้วมาถึงประชาชนไก่ชน 1 ตัว กินข้าวเปลือกวันละ 50 กรัม ดังนั้นใน 1 ปี ต้องใช้ข้าวเปลือก 332,950 ตัน คิดที่ข้าวเปลือกตันละ 10,000 บาท จะต้องใช้ข้าวเปลือกคิดเป็นมูลค่าถึง 3,330 ล้านบาทภาครัฐและคนไทยบางส่วน ไม่ยอมรับไก่ชนเป็นสัตว์เศรษฐกิจ เพราะยังติดกับภาพลบเดิม ๆ มองเป็นการพนันและ ทรมาณสัตว์ บ้างทั้งที่กฎข้อบังคับหลายเรื่องยังอ้างอิงกฎหมาย ที่ออกมากกว่า 60 ปี เช่น บังคับเวลาตีได้แค่ 7 โมงเช้าถึง 1 ทุ่ม ในวันเสาร์-อาทิตย์ สัปดาห์เว้นสัปดาห์ ขึ้นทะเบียนสนามชนก็ยากแสนยากเลยทำให้บ้านเราไม่มีมาตรฐานใด ๆ มารองรับ ทั้งสนามชน ฟาร์ม รวมไปถึงขุมไก่ตังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์วงการไก่ชนไทย จึงเป็นภารกิจหลักของ สมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นบ้านไทย ภายใต้การนำของ น.สพ.ชัย วัชรรงค์ นายกสมาคมฯ ที่จะต้องเดินหน้ากันต่อไป (26 ธ.ค. 2561)ไก่ชนโฉมใหม่ใช้สัตว์เศรษฐกิจ)

ตัวอย่างการเลี้ยงไก่ชนเพิ่มมูลค่าของนายदनัย แจ่มแสง อายุ 48 ปี ชาวนาในพื้นที่ ต.ท่าชัย อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท นายदनัยเปิดเผยว่า จะเริ่มเพาะเลี้ยงตั้งแต่เป็นไข่ฟักออกมาเป็นลูกเจี๊ยบ ซึ่งไก่ชนที่เลี้ยงจะใช้ข้าวคัดพิเศษในการเลี้ยง ซึ่งเป็นข้าวที่ปลูกเอง โดยมีเคล็ดลับการปลูกข้าวเพื่อเลี้ยงไก่ชนคือ จะต้องไม่ใช่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สารเคมีเพื่อให้ได้ข้าวปลอดสารพิษ ซึ่งจะทำให้ไก่มีความแข็งแรงกล้ามเนื้อและระบบภายในดีกว่าไก่ทั่วไปที่เลี้ยงด้วยอาหารเม็ด หรือข้าวที่ปลูกโดยใช้สารเคมีสำหรับไก่ที่เพาะขายนายคณัยบอกว่า จะมี 3 รุ่น คือตั้งแต่รุ่นลูกเจี๊ยบ ที่จะขายในราคาคู่ละ 1,500บาท ไก่รุ่นที่มีอายุ 6 – 7 เดือนราคาตัวละ 4,000 – 5,000 บาท และไก่ชนเต็มวัยอายุ 10 – 12 เดือน ที่ผ่านการฝึกเชิงในการชนแล้วจะได้ราคาถึงตัวละกว่า 10,000 บาท ตามการเจรจาตกลงกับผู้ซื้อซึ่งในแต่ละเดือนนายคณัยมีรายได้ถึงกว่า 20,000 บาท ซึ่งถือว่าดีกว่าการทำนา ทำให้ในปัจจุบันนายคณัยเริ่มลดการทำนาเพื่อขายข้าว มาเป็นการปลูกข้าวปลอดสารเพื่อใช้เลี้ยงไก่ชนขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่รายได้ดีกว่าในปัจจุบัน ซึ่งนายคณัยบอกว่า ในพื้นที่ประสบภัยแล้งการเพาะเลี้ยงไก่ชนก็เป็นอาชีพทางเลือกที่น่าสนใจอีกอาชีพหนึ่ง(เพาะไก่ชนป้อนกีฬาพื้นบ้านทำเงินเดือนละกว่า 2 หมื่น 19 มกราคม 2560)

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

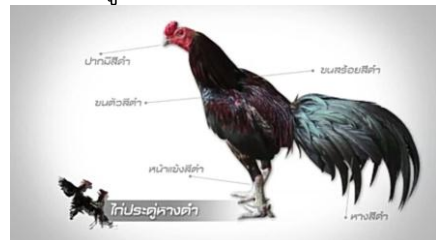
ที่มา: <https://www.google.com/search?client>

ทั้งนี้ไก่ชนพันธุ์ไทยมีทั้งหมด 10 สายพันธุ์ ได้แก่

ภาพที่ 1.1 เหลืองหางขาว

ภาพที่ 1.2 ประดู่หางดำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1.3 เขียวหางดำ

ภาพที่ 1.4 เทาหางขาว

ภาพที่ 1.5 นกแดงหางแดง

ภาพที่ 1.6 ทองแดงหางดำ

ภาพที่ 1.7 นกกดหางดำ

ภาพที่ 1.8 ลายหางขาว

ที่มา: <https://www.cheezebite.com> ไก่ชน-พันธุ์ไก่ชน-วิธีล่อ

ภาพที่ 1.9 เขียวเลาหางขาว

ภาพที่ 1.10 ประดู่เลาหางขาว

ที่มา: <https://www.cheezebite.com> ไก่ชน-พันธุ์ไก่ชน-วิธีล่อ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบายในการพัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมือง

1) ควรส่งเสริมกีฬาชนไก่โดยใช้กติกาชนไก่สากลที่ใช้วิธีการนับคะแนนในแต่ละยกกำหนดเวลาชน และพักในแต่ละยกและสวมหมวกที่เดียวไก่เพื่อป้องกันการทรมาณไก่ขณะเดียวกันกีฬาชนไก่ยังสามารถเป็นตลาดกลางซื้อขายไก่ของเกษตรกรเพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม และใช้กีฬาชนไก่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- 2) ควรส่งเสริมจัดให้มีการประกวดไก่พื้นเมืองสายพันธุ์แท้อย่างต่อเนื่อง
- 3) ควรส่งเสริมการนำภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อยอดได้อย่างกว้างขวางและจัดทำศูนย์เรียนรู้และสาธิตการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
- 4) ส่งเสริมการผลิตในระดับครัวเรือนโดยส่งเสริมให้มีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองร่วมกับระบบเกษตรทางเลือกจัดทำศูนย์เรียนรู้และสาธิตการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
- 5) การส่งเสริมกีฬาชนไก่ให้เป็นที่ว่าการละเล่นพื้นบ้านของประเทศไทยและจัดให้มีการแข่งขันทั้งในระดับท้องถิ่น จังหวัด และภูมิภาค เพื่อเป็นกลยุทธ์ในด้านการตลาด
- 6) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ
- 7) ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งในระบบการผลิตในไร่นาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 8) ควรส่งเสริมให้ความรู้ตามหลักวิชาการและสร้างความเข้าใจในการป้องกันโรคระบาดในไก่พื้นเมือง
- 9) ควรมีการศึกษาสำรวจพันธุ์/สายพันธุ์ไก่อื่น ๆ และนำมาจัดสร้างฝูงพันธุ์ให้ชัดเจนหรืออาจส่งเสริมให้มีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองพันธุ์อื่น ๆ มากยิ่งขึ้น
- 10) ควรส่งเสริมสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

มาตรฐานสนามชนไก่ที่รับรองโดยสมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทย

4. ของโรค	4.2 มีการดูแลทำความสะอาด และพ่นยาฆ่าเชื้อภายในสนาม ทั้งก่อนและหลังชนไก่ทุกครั้ง 4.3 มีอ่างล้างมือ ในพื้นที่ส่วนที่เป็นร้านอาหาร 4.4 มีระบบการจับเก็บ และกำจัดขยะที่ถูกต้อง ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบข้าง
5. ระบบการจัดเก็บข้อมูล	5.1 มีการบันทึกลงทะเบียนผู้ชนไก่ที่นำเข้ามาแข่งขันในสนาม 5.2 มีบันทึก การสุ่มตรวจเชื้อภายในสนาม โดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ 5.3 มีบันทึกจำนวนคนที่เข้ามาในสนามทุกครั้งที่มีการเปิด ให้มีการชนไก่
รายการ	ข้อกำหนด
1. สถานที่ตั้ง	1.1 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน 1.2 พื้นที่ฟาร์มมีรั้วกันชัดเจน มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนไก่ชนที่เลี้ยง 1.3 มีการวางผังฟาร์มที่ดี แล้วจัดพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน แล้วเหมาะสม
2. โรงเรือนเลี้ยงไก่	2.1 ต้องสร้างด้วยวัสดุทนแข็งแรงต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีการระบายอากาศที่ดีไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนและไก่สามารถป้องกันนก หรือพาหนะอื่น ๆ ได้ 2.2 พื้นที่ภายใน โรงเรือนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนไก่ 2.3 มีพื้นที่นอกโรงเรือนสำหรับ เลี้ยงปล่อยอย่างเพียงพอมีพื้นที่หญ้าหรือพืชที่เป็นอาหารธรรมชาติ
3. การจัดการฟาร์ม	3.1 มีระบบการจดบันทึกข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงไก่ 3.2 มีโปรแกรมทำความสะอาด และฆ่าเชื้อภายในโรงเรือน แล้วอุปกรณ์การเลี้ยงอย่างถูกสุขลักษณะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. การป้องกันและควบคุมโรค	<p>4.1 มีโปรแกรมการใช้ยาและวัคซีนภายในฟาร์ม และปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอตามโปรแกรม</p> <p>4.2 มีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรค ยานพาหนะอุปกรณ์และบุคคลก่อนเข้าออกฟาร์ม</p> <p>4.3 มีมาตรการป้องกันและควบคุมพาหะนำโรค รวมถึงสัตว์อื่น ที่จะก่อความเสียหายแก่ไก่</p>
---------------------------	--

ที่มา: สังคมไก่ชนสมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชน เข้าถึงจาก<https://poenkaichon.com>

สรุป

ไก่พื้นเมือง นับเป็นสัตว์ที่อยู่คู่กับคนไทยมาอย่างยาวนาน เป็นสัตว์พื้นเมืองที่มีคุณลักษณะเด่นมากมาย ไม่ว่าจะเป็น การมีเนื้อคุณภาพดี รสชาติอร่อย ไก่ตัวเมียมีความสามารถในการฟักไข่ ปรับตัวได้ในสภาพขาดแคลนอาหารในหมู่บ้าน บินหนีศัตรูได้ และต่อสู้ป้องกันตัวได้เป็นอย่างดีไก่ชนพื้นบ้านแบ่งออกได้ 10 สายพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ปัจจุบันมีการเลี้ยงไก่ชนเพิ่มมากขึ้นสังเกตได้จากมีการขายไก่ชนตามสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปและยังมีการเพาะเลี้ยงไก่ชนโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการฟักไข่ไก่โดยเรียนแบบมาจากธรรมชาติของแม่ไก่และสามารถฟักไข่ไก่ได้ทีละหลายร้อยฟองเพื่อเป็นการประหยัดพื้นที่ภายในฟาร์มของเราอีกด้วยสามารถทำให้เราขายไก่ชนได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิมเพื่อสร้างเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือนและมีข้อเสนอแนะระดับนโยบายในการพัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมืองเพื่อเป็นการยกระดับไก่พื้นเมืองให้ถูกต้องตามนโยบายที่เสนอไปดังนั้นการเลี้ยงไก่ชนพื้นเมืองเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจในการหารายได้ภายในครัวเรือนและเป็นการยกระดับไก่ชนให้เป็นที่หาที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในกีฬาไก่ชน

เอกสารอ้างอิง

- <https://poenkaichon.com> สังคมไก่ชนสมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่-3 (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562)
- <https://www.thairath.co.th/news/society/1454250> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562)
- <https://www.cheezebite.com> ไก่ชน-พันธุ์ไก่ชน-วิธีล่อ (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562)
- <http://ird.stou.ac.th/dbresearch/uploads/112บทที่%207.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2562)
- :(Standard of perfection) หรือเรียกว่า อุดมทัศน์ย์ไก่พื้นเมือง (บัญญัติ และ มนต์ชัย, 2555) อุดมทัศน์ย์ไก่พื้นเมือง
- <http://revista-api.com/> นิตยสารไก่ชน-อีกหนึ่งนิ/
- <https://news.mthai.com/economy-news/544931.html>
- หมู่บ้านการผลิตไก่พื้นเมืองครบวงจร ปี 2559 ปีที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความคิดเห็นของผู้บริโภค และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

นฤนาท นามคันธ์¹, สหภาพ พ่อคำทอง²

¹หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี,

²ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี,

¹e-mail : namejarrett2@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็น ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภค โดยทำการศึกษากับผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยวิธีการเก็บแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 300 ชุด โดยการนำลิงค์แบบสอบถามไปโพสต์ในเพจร้านอาหาร และวิดีโอแนะนำร้านอาหารใน www.youtube.com ร่วมกับการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จากร้านอาหารตามสั่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 เขต ที่ได้รายชื่อจากการสุ่มรายชื่อเขตของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตบางเขน เขตจตุจักร เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ และเขตบางแค เขตละ 20 ชุด รวมจำนวน 100 ชุด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน และใช้สถิติ t-test / ANOVA และ Pearson's Correlation Coefficient ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การทานอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารทำให้ดูดีมีระดับมีรสนิยมมากกว่าการทานอาหารตามสั่งทั่วไป โดยจะให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่ง และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของผู้บริโภค, ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจใช้บริการ, ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Attitude and The Marketing Mix Factors Relating to the Decision Making in Thai Food Cooked at Food Center in Bangkok Province Naluenat Namkuntee ¹, Pariya Rinrattanakorn ²

¹ Master of Communication Arts Program Sripatum University Chonburi Campus, Tell. 064-226-9402

² Director of Master of Communication Arts Program Sripatum University Chonburi Campus, Tell. 081-312-6560

¹e-mail : namejarrett2@hotmail.com

Abstract

This research is aims to study attitude and marketing max factor and the decision-making in thai food cooked at food center. Case study for this research is gathering from 400 sample from customer in Bangkok and collect data from the questionnaire by online questionnaire of the 300 series by adding a link to a questionnaire posted on the restaurant page. And recommendations on restaurants www.youtube.com and manual query storage. From the restaurant in Bangkok. The number of five districts listed in the random list of Bangkok is composed of Bangkhen, Chatuchak, Khet Laksi and Bangkhae. 20 sets per region, total 100 series. Data analysis from percent, frequency, mean, standard deviation, variance, T-teat/ANOVA and Pearson's Correlation Coefficient. The result of research is the customer has attitudes are used of Thai Food Cooked at Food Center is food center is good reputation and good taste more than over the other restaurant and place importance marketing mix ; The most is Promotion, the second is Process and analyze hypothesis is the attitude for thai food cooked at food center and marketing max factor relate to the decision Making in Thai Food Cooked with statistical significance level 0.01.

Keywords : The Attitude, The Marketing Mix Factors, The Decision Making, Thai Food Cooked at Food Center

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ธุรกิจร้านอาหารตามสั่งสามารถพบได้ทั่วไปทุกภาคในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในเขตเมือง หรือเขตชนบทก็ตาม ถ้าหากบริเวณนั้นเป็นเขตชุมชนมีประชาชนอาศัยอยู่ก็จะมีร้านอาหารตามสั่ง เกิดขึ้นตามไปด้วย และถึงแม้ว่าร้านอาหารจะเป็นธุรกิจให้บริการที่มีความจำเป็นต่อการดำรง ชีวิตประจำวันของคนไทย ส่งผลให้มีความอ่อนไหวต่อปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามากระทบในระดับต่ำ แต่ก็ ปฏิเสธไม่ได้ว่า ในปี พ.ศ. 2561 นี้ ธุรกิจร้านอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจร้านอาหารทั่วไปในกลุ่ม ที่ไม่ใช่เชนร้านอาหาร (Chain Restaurants) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารขนาด กลางและขนาดเล็กต่างก็เผชิญความท้าทายที่หลากหลาย (วีระ เจริญนิพนธ์, 2561) ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรไทยมองว่า ตลาดธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดเล็กในปี 2561 นี้ มีแนวโน้มการแข่งขัน ที่สูงขึ้น เนื่องจาก ภาวะเศรษฐกิจมีแนวโน้มเติบโตอย่างชะลอตัวลง การมีร้านอาหารขนาดกลางและ ขนาดเล็กรายใหม่ๆ เข้าสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการเผชิญภาวะต้นทุนสูงขึ้น รวมถึงการแข่งขันจากอาหารพร้อมปรุงและพร้อมรับประทาน ในปี 2561 นี้ ทั้งมีการคาดว่าธุรกิจร้านอาหาร ซึ่งครอบคลุมถึงร้านอาหาร และร้านอาหารทั่วไป มีมูลค่าตลาดประมาณ 375,000 - 385,000 ล้านบาท เติบโตอยู่ในกรอบร้อยละ 4.0 - 6.8 จากในปี 2557 ที่มีมูลค่า 360,600 ล้านบาท (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

โดยจากการเติบโตของธุรกิจประเภทการขายอาหารตามสั่งนี้เอง ทำให้ในปัจจุบันได้มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านอาหารเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารในห้างสรรพสินค้า การสร้างอะเวนิว ที่เป็นแหล่งซื้อสินค้า และให้บริการร้านอาหารต่าง ๆ รวมถึงร้านอาหารตามสั่งโดยตรง ซึ่งร้านอาหารตามสั่งในลักษณะนี้มักจะมีข้อได้เปรียบจากร้านอาหารตามสั่งทั่วไป คือ ความสะดวกของการเดินทาง และพื้นที่จอดรถ ความสวยงามของร้าน บรรยากาศของร้าน เป็นต้น จากที่มาและความสำคัญที่ผู้วิจัยกล่าวถึงในข้างต้น ทำให้ได้ข้อสรุปว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่งรายเล็ก ๆ สามารถอยู่รอดได้ที่สำคัญ คือ การปรับตัว ปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น นอกจากนั้นแล้วจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจร้านอาหารจาก สมาคมภัตตาคารไทย (2562) ที่ได้มีการเสนอรัฐบาลในการจำกัดจำนวนร้านอาหาร เพื่อสร้างสมดุลระหว่างผู้ให้บริการกับลูกค้า เพราะเมื่อภาวะเศรษฐกิจไทยยังไม่ฟื้นตัว กระแสข่าวต่างๆ ทั้งในเชิงรายงาน โพลล์ เรียกร้องขอความช่วยเหลือ ก็เริ่มปรากฏให้เห็นมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งผลโพลล์ที่ระบุถึงความคิดเห็นของประชาชนว่าเศรษฐกิจยังไม่ดี หอการค้าเผยผลสำรวจว่าประชาชน ยังลำบากในภาวะเศรษฐกิจฝืด อัตรารายได้เพื่อ ไม่สอดคล้องกับรายรับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจร้านอาหารโดยตรง คือ

1. ภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว อยู่ในภาวะชบเซา ขณะที่รายได้อาจยังเท่าเดิมทำให้ลูกค้าจำเป็นต้องประหยัดเงิน และหันไปทำอาหารทานเอง หรือไม่ก็ลดจำนวนครั้งในการทาน อาจจะทำให้เสียลูกค้า 1 ครั้ง รวมถึงลดจำนวนเมนูที่สั่งลง

2. ร้านอาหารเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา ในเมื่อความต้องการ ยังเท่าเดิมหรืออาจลดลง เมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจแต่จำนวนร้านอาหารกลับมีเพิ่มขึ้น ก็เกิดการแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดระหว่างกันตามมา

3. สังคมบางส่วนจะมองร้านอาหารเพื่อเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ หรือกิจกรรมหนึ่งๆ เท่านั้น จะเข้าร้านอาหารเมื่อมีวาระกิจกรรม เช่น งานเลี้ยงวันเกิด นัดประชุม ฉลองความสำเร็จต่างๆ แต่พอไม่มีกิจกรรมพวกนี้ก็อาจจะไม่เข้าร้านอาหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. การแข่งขันสูงขึ้น โดยเฉพาะร้านอาหารที่ไม่มีหน้าร้าน แต่เน้นส่งตรงถึงบ้านกำลังมาแรง เพราะประชาชนไม่จำเป็นต้องฝ่ารถติด โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มาทานร้านอาหารอิกย่าน สามารถส่งไปทานถึงที่บ้านได้เลย

ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ หากผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่งไม่มีการปรับตัว ปรับรูปแบบในการให้บริการให้สอดคล้องกับพฤติกรรม ความต้องการของผู้บริโภค ย่อมมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบสูง จนอาจเป็นเหตุให้ต้องปิดกิจการในที่สุด ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภค ที่มีต่อบริการในร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังทำการศึกษาถึงการให้ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร โดยประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านบุคลากร (People) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่งในการนำไปปรับปรุงพัฒนา รูปแบบการให้บริการของร้านที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น อันจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจร้านอาหารตามสั่งของผู้ประกอบการที่มีเงินทุนน้อย และช่วยผลักดันให้ผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่งขนาดเล็ก เงินทุนน้อยได้มีโอกาสในการอยู่รอดและมีรายได้จากการทำธุรกิจร้านอาหารตามสั่งท่ามกลางการเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดของคู่แข่งยักษ์ใหญ่ในท้องตลาดได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากร กับความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากร กับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภค กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร
4. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภค กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารแตกต่างกัน
2. ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารแตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นต่อการให้บริการของร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร การให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากร กับความคิดเห็นต่อการให้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ทำให้ทราบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากร กับการให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริโภค และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารกับการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภค
5. ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาการให้บริการของผู้ประกอบการร้านอาหาร และร้านอาหารตามสั่งในการปรับตัวให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารที่มีแนวโน้มที่จะขยายสาขาไปทั่วประเทศในอนาคต โดยการพัฒนาบริการของร้านค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการพูด หรือเขียน ภายใต้อิทธิพลพื้นฐานของความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น (สงวน คำรศ, 2551) โดยลักษณะความคิดเห็น จะแสดงออกมาต่อสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคน วัตถุ หรือสถานการณ์ต่างๆ ในแง่บวก และลบ คือ ความรู้สึกที่ดี-ไม่ดี ชอบ-ไม่ชอบ พอใจ-ไม่พอใจซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ ที่กระตุ้นให้แสดงความรู้สึกนึกคิดออกมา (Remmer, 1954) ซึ่งถึงแม้ว่า ความคิดเห็นจะเป็นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจ ความรู้สึกของบุคคลแต่ละบุคคล ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ แต่ก็สามารถทำการวัดถึงระดับความคิดเห็นได้ โดยการวัดความคิดเห็น หรือการสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และอาจส่งผลถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของเจ้าของความคิด การวัดระดับความคิดเห็นจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทาง หรือนโยบายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนรวมได้ ซึ่งดวงเพ็ญ ทுகหิต (2550) ได้กล่าวถึงหลักการวัดความคิดเห็นว่ามาตรวัดเจตคติ หรือทัศนคติ หรือความคิดเห็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายมี 4 วิธีคือ

1. วิธีคิดแบบสเกลวัดความต่างทางศัพท์ (S-D Scale = Semantic Differential Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี - เลว, ชยัน - ชี้เกียรติ เป็นต้น
2. วิธีลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็นที่นิยมกันมากที่สุด เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลาผู้ตอบเวลาผู้ตอบแบบ สามารถแสดงทัศนคติในทางที่ชอบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ -2 -1 0 1 2 ตามลำดับ

3. วิธีกัทแมนสเกล (Guttman Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับ ทัศนคติสูง – ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและ กันได้อย่างต่างสุดหรือสูงสุดและ แสดงถึงการสะสมของข้อความคิดเห็น

4. วิธีเทอร์สโตนสเกล (Thurstone Scale) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็น ปริมาตรแล้ว เปรียบเทียบตำแหน่งความคิด หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนเป็น Scale ที่มีช่วงห่างกัน

กล่าวโดยสามารถสรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกของแต่ละบุคคลในการ ตัดสินใจ ประเมินค่า หรือแสดงทรรศนะเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมเป็นองค์ประกอบ ความคิดเห็นแสดงออกได้ทางการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานทางด้าน ความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคลซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ผลิตสินค้า หรือเจ้าของบริการสามารถขาย สินค้า หรือบริการของตนเองได้มากกว่าคู่แข่ง โดยส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์จะ ประกอบไปด้วย ส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบ แต่ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจด้านการ บริการจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ โดยที่ธงชัย สันติวงษ์ (2550) ได้ให้ความหมายของ ส่วนประสมทางการตลาดว่า หมายถึง การผสมที่เข้ากันได้เป็นอย่างดีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการกำหนดราคา การส่งเสริมการขาย ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย และระบบการจัดจำหน่ายซึ่งได้มีการจัดออกแบบเพื่อใช้สำหรับการ เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการ นอกจากนั้นศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2556) ยังได้กล่าวไว้เพิ่มเติมว่า การส่งเสริม การตลาด (Promotion) เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและ พฤติกรรมการซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขายทำการขาย (Personnel Selling) ส่วนประสมทาง การตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ โดยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจด้านการ บริการจะประกอบไปด้วยปัจจัยส่วนประสมทั้งหมด 7 องค์ประกอบด้วยกัน คือ ส่วนประสมด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย กระบวนการให้บริการ บุคลากร โดยส่วนประสมทาง การตลาดทั้ง 7 ส่วนประสมนี้ ผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ให้บริการจะต้องเลือกให้ความสนใจและจัดลำดับความสำคัญ ให้ถูกต้อง จึงจะสร้างความสนใจ ความพึงพอใจ และกระตุ้นการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้ ซึ่งปัจจัยส่วน ประสมทั้งหมด 7 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ถูกนำเสนอสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการ ของลูกค้าและสร้างคุณค่า (Value) และสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจให้เกิดขึ้น

2. ปัจจัยด้านราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ (สินค้าและ/หรือบริการ) โดยผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกัน ราคาเป็นปัจจัยหนึ่งของส่วนประสมการตลาดที่จะ ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้บริโภค

3. ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กระบวนการทำงานที่จะทำให้สินค้าหรือบริการไปสู่ ตลาดเพื่อให้ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าหรือบริการตามที่ต้องการ โดยต้องพิจารณาถึงองค์การต่าง ๆ และทำเลที่ตั้ง เพื่อให้อยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงลูกค้าได้ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและประทับใจของลูกค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง กิจกรรมสนับสนุนให้กระบวนการสื่อสารทางการตลาด ให้ความสนใจว่าตลาดและผู้บริโภคเข้าใจและให้คุณค่าในสิ่งที่ผู้ขายเสนอ

5. ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process) หมายถึง ขั้นตอนในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการให้บริการ ซึ่งจะต้องถูกต้อง รวดเร็ว เป็นที่พอใจและประทับใจในความรู้สึกของผู้บริโภค ซึ่งเป็นการอาศัยกระบวนการบางอย่างเพื่อจัดส่งผลิตภัณฑ์หรือบริการให้กับลูกค้า เพื่อให้เกิดความแตกต่าง

6. ปัจจัยด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (People) หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทั้งหมดซึ่งหมายรวมถึง ทั้งลูกค้า บุคลากรที่จำหน่าย และบุคคลที่ให้บริการหลังการขาย บุคลากรผู้ให้บริการจำเป็นต้องคัดเลือก ให้มีการฝึกอบรม และมีสิ่งจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจและเกิดความแตกต่างจากคู่แข่งชั้นรายอื่น ๆ

7. ปัจจัยด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) หมายถึง การแสดงให้เห็นคุณภาพของบริการโดยผ่านการใช้หลักฐานที่มองเห็นได้

กล่าวโดยสรุป ส่วนประสมทางการตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ โดยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจด้านการบริการจะประกอบไปด้วยส่วนประสมทั้งหมด 7 องค์ประกอบด้วยกัน คือ ส่วนประสมด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย กระบวนการให้บริการ บุคลากร โดยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ส่วนประสมนี้ ผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ให้บริการจะต้องเลือกให้ความสนใจและจัดลำดับความสำคัญให้ถูกต้อง จึงจะสร้างความสนใจ ความพึงพอใจ และกระตุ้นการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

จากการศึกษาพบว่า อุดลย์ จาตุรงค์กุล (2550) ได้กล่าวถึงความหมายของการตัดสินใจซื้อไว้ว่าเป็น กระบวนการที่ผู้บริโภค การตระหนักถึงปัญหาของตนเอง และการแสวงหาทางเลือกต่าง ๆ โดยมีการประเมินค่าทางเลือกต่าง ๆ และตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง ในขณะที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจใช้บริการไว้ว่าการตัดสินใจ หมายถึง การเลือกระหว่างทางเลือกหนึ่งซึ่งคาดหวังว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจ โดยขั้นตอนในการตัดสินใจ ประกอบไปด้วยขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้

1. ผู้ตัดสินใจรับรู้ถึงโอกาส หรือปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ผู้ตัดสินใจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้เพื่อการวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจ
3. ผู้ตัดสินใจจะทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คิดว่าเหมาะสมกับลักษณะของปัญหาและสถานการณ์ เพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป
4. ผู้ตัดสินใจจะดำเนินการ เพื่อนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ
5. ภายหลังจากนำผลการตัดสินใจไปดำเนินงาน ต้องทำการติดตามผลของการปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพียงใด และต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างไร

กล่าวโดยสรุป กระบวนการตัดสินใจซื้อจะประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้ถึงความต้องการ การแสวงหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ซึ่งจะเห็นได้ว่า กว่าที่บุคคลจะตัดสินใจซื้อสินค้า หรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องผ่านกระบวนการทั้ง 5 ขั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาจจะเกิดขึ้นได้จากการซื้อ ดังนั้นนักการตลาดจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการได้ง่ายมากขึ้น

ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจร้านอาหาร

การใช้ชีวิตของคนไทยทุกวันนี้ถือว่าเปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนมาก เพราะทุกอย่างดูจะเร่งรีบไปซะหมด แต่ถึงแม้เวลาจะมีน้อยแค่ไหน กองทัพก็ต้องเดินด้วยท้อง การรับประทานอาหารจึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำเป็นและขาดไม่ได้เลย ธุรกิจร้านอาหารจวนตัวจึงเกิดขึ้นในทุกมุมเมือง รวมไปถึงร้านอาหารประเภทข้าวแกงและอาหารตามสั่งที่อยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน สาเหตุที่คนส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นวัยหนุ่มสาวและคนทำงาน นิยมรับประทานอาหารไทยประเภทข้าวแกงและอาหารตามสั่งนั้น ก็คงเป็นเพราะว่า มีเมนูอาหารที่หลากหลายให้เลือกมากมาย อีกทั้งเป็นอาหารจานเดียวที่หารับประทานได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว แถมอร่อยและไม่แพง โดยนิภาวรรณ สุนทรโอวาท (2555) กล่าวว่า เทคนิคการเปิดร้านอาหารให้อยู่รอดและไม่ขาดทุนนั้น เป็นที่รู้กันดีว่าร้านอาหารประเภทข้าวแกงมีอยู่ทั่วทุกมุม มือใหม่ที่ต้องการจะเปิดร้านอาหารจึงต้องมีการวางแผนและมีเทคนิควิธีการที่จะทำให้ร้านอยู่รอดโดยไม่ขาดทุน กลยุทธ์ก็คือต้องสร้างความแตกต่าง แยกตัวเองออกมาจากความจำเจ ดังนี้

1. การตกแต่งร้าน ร้านอาหารประเภทจานเดียวโดยมากจะไม่จำเป็นต้องลงทุนอะไรมาก แต่เบื้องต้นควรจะต้องตกแต่งร้านให้ดูสะอาดทำให้มีสไตล์แบบเรียบง่าย และการจัดแสงไฟในร้านและในตู้กระจก จะทำให้อาหารดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น
2. ความสะอาด เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เลยเด็ดขาด อุปกรณ์ จาน ชาม แก้วน้ำ หม้อ ถาด ต้องคอยดูแลให้ดี โต๊ะ เก้าอี้ ต้องดูสะอาดตา เพราะถ้ามีเศษอาหารลงเหลือ จะเป็นบ่อเกิดให้มีแมลงวัน แมลงสาบ และหนูมารบกวน และที่ร้ายไปกว่านั้นจะทำให้ลูกค้ารับประทานอาหารไม่ลง และจะไม่กลับมาซื้อซ้ำร้านของท่าน แลบบอกต่อและแชร์ไปให้คนอื่นรู้อีกด้วย
3. การบริการและการดูแลลูกค้า ร้านอาหารประเภทข้าวแกงโดยส่วนใหญ่ มีข้อดีคือไม่ต้องดูแลลูกค้าอะไรมาก บางร้านก็ให้ลูกค้าบริการตัวเอง แต่สิ่งที่ร้านอาหารทุกร้านจะขาดไม่ได้เลยเด็ดขาดก็คือ การยิ้มแย้มแจ่มใส การทักทายพูดคุยเพื่อให้เกิดความเป็นกันเอง เพื่อสร้างฐานลูกค้าเก่าและใหม่ และจงจำไว้ต่อให้ยุ่งขนาดไหน อย่าหงุดหงิดใส่ลูกค้าเป็นอันขาด
4. เมนูอาหาร เมนูอาหารที่หลากหลาย จะเป็นจุดที่ดึงดูดกลุ่มลูกค้าหลายประเภทให้เข้ามาในร้านของเรา การออกแบบเมนูอาหารหลายรูปแบบ เช่น อาหารเผ็ด อาหารไม่เผ็ด อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารเจ อาหารลดน้ำหนัก ย่อมเป็นทางเลือกและเพิ่มกลุ่มลูกค้าใหม่ๆให้กับร้านอาหารของเราให้มากขึ้นอีกด้วย
5. รสชาติและราคา อันนี้สำคัญมาก อย่าลืมว่าลูกค้าที่จ่ายเงินให้ค่าอาหาร ลูกค้ามักจะคาดหวังรสชาติอาหารที่อร่อย ลูกค้าพร้อมจะเปลี่ยนร้านได้ตลอดเวลาถ้าเจอการเอาใจเอาเปรียบด้านราคาและรสชาติอาหารที่ไม่ได้เรื่อง
6. คุณภาพ วัตถุดิบที่สดใหม่มีคุณภาพ บ่งบอกถึงความใส่ใจของเจ้าของร้าน และการอุ่นอาหารให้ร้อนตลอดเวลา จะทำให้อาหารอร่อยมากขึ้นด้วย
7. ทำเลที่ตั้งร้าน ถือเป็นหัวใจทางการลงทุน เป็นที่รู้กันว่าการได้ทำเลที่ดีย่อมมีชัยไปกว่าครึ่ง ดังนั้นผู้ที่ลงทุน จะต้องพยายามหาแหล่งชุมชนให้ได้ เช่น โรงเรียน ย่านธุรกิจบริษัท หมู่บ้าน ตลาด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจร้านอาหารตามสั่งในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ว่า ปัจจุบันมีธุรกิจร้านอาหาร ที่ดำเนินกิจการอยู่ จำนวน 14,413 ราย คิดเป็น 1.98% ของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ทั้งสิ้น มูลค่าทุน 99,155.96 ล้านบาท คิดเป็น 0.59% ของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ทั้งสิ้น โดยกรุงเทพมหานคร จัดเป็นพื้นที่ที่มีธุรกิจร้านอาหารหนาแน่นมากที่สุด ซึ่งในส่วนของการทำงานในธุรกิจร้านอาหารในกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ของธุรกิจมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2557-2560 ซึ่งในปี 2560 มีรายได้รวม 230,194 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 คิดเป็น 12.12% โดยอัตราการเติบโตของรายได้ สูงสุดในปี 2559 อยู่ที่ 13.66% เฉลี่ยอยู่ที่ 10.10% ต่อปี โดยแนวโน้มของธุรกิจร้านอาหารยังคงมีโอกาสเติบโตและทำกำไรได้สูง และมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผสมกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจที่เพิ่มขึ้นทุกปี ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาดธุรกิจร้านอาหารอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีการแข่งขันสูง ผู้ประกอบการจึงควรปรับตัวตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับรสชาติและคุณภาพของอาหาร แต่ยังต้องคำนึงถึงพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค และการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินการเพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงลูกค้าและลดต้นทุนในการดำเนินการ ซึ่งจะส่งผลให้มีกำไรเพิ่มขึ้น (ส่วนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ กองข้อมูลธุรกิจ กระทรวงพาณิชย์, 2561)

โดยการศึกษาประเภทของร้านอาหาร เพื่อให้สามารถนำไปสรุปปัจจัยในการออกแบบ และจัดทำเครื่องมือในการวิจัย เพื่อดูว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมของร้านอาหารที่ไปส่งผลกระทบต่อความน่าเข้าร้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัชญาณภัส โชติพิชชาภิรมย์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ความแตกต่างลักษณะทางประชากรด้าน เพศ สถานภาพ การศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร และพฤติกรรมผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ด้านความถี่ในการใช้บริการ บุคคลที่ร่วมใช้บริการ เหตุผลที่เลือกใช้บริการ และค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร

รัตติญา สิทธิศักดิ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเอสแอนด์พีของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเอสแอนด์พีของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้แก่ ปัจจัยด้านราคา และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ ปัจจัยด้านบุคคล และกระบวนการ ปัจจัยด้านการสร้าง และนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย รวมถึงปัจจัยด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประชากรศาสตร์ในส่วนของอาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเอสแอนด์พี โดยผู้ที่มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/นักเรียน/นักศึกษา และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 60,000 บาท จะมีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเอสแอนด์พีมากกว่าผู้บริโภครายอื่น ๆ

ธัญญิศา รักชาติ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าอยุธยาซิตีพาร์ค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าอยุธยาซิตีพาร์ค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นแตกต่างกัน ผู้บริโภคที่มีบุคคลที่ไปใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นด้วยกันจำนวนบุคคลที่ไปใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นด้วย ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นต่อครั้ง และสื่อที่ทำให้รู้จักร้านอาหารญี่ปุ่น ต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริโภค และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้รูปแบบของการศึกษาวิจัยเป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Study) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดผลครั้งเดียว (One-shot Case Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคทั้งเพศชาย และเพศหญิง อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัย หรือทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริโภค และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร คือ ผู้บริโภคทั้งเพศชาย และเพศหญิง อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัย หรือทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรทั้งหมดที่แน่ชัด ดังนั้นจึงทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดย W.G. Cochran (1953) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ ร้อยละ 95 ซึ่งพบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เท่ากับ 384 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เท่ากับ 400 ตัวอย่าง เพื่อให้ง่ายต่อการคำนวณข้อมูลร้อยละ และการนำเสนอข้อมูลมากขึ้น ซึ่งสำหรับการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ ที่สร้างจาก Google Form ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 200 ชุด โดยการนำลิงค์แบบสอบถามไปโพสต์ในเพจร้านอาหาร และวิดีโอแนะนำร้านอาหารใน www.youtube.com ซึ่งใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การคัดเลือกตัวอย่างให้มีคุณสมบัติตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงได้มีการตั้งคำถามคัดกรองผู้ที่เข้ามาทำแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ คือ

ข้อ 1 ท่านเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือไม่

ข้อ 2 ท่านเคยใช้บริการร้านอาหารตามสั่งตามสั่งในศูนย์อาหารในเขตกรุงเทพมหานครหรือไม่

ข้อ 3 ท่านเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 15 ปี ใช่หรือไม่

หากผู้ตอบแบบสอบถามตอบ “ไม่ใช่” ในข้อใดข้อหนึ่ง หรือทั้งหมด 3 ข้อ ถือว่ามีคุณสมบัติไม่ครบตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ระบบจะทำการจบการตอบแบบสอบถาม โดยจะไม่ขึ้นหน้าแบบสอบถามหน้าต่อไปให้ตอบ ร่วมกบกรลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จากร้านอาหารตามสั่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 เขต ที่ได้รายชื่อจากการสุ่มรายชื่อเขตของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตดินแดง เขตลาดพร้าว เขตพญาไท เขตบางกะปิ เขตราชเทวี เขตบางเขน เขตบางนา และเขตดอนเมือง เขตละ 25 ชุด รวมจำนวน 200 ชุด รวมเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 400 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงทำการนำไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ จากนั้นจึงนำไปทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ซึ่งพบว่า แบบสอบถามทุกตอนมีค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) มากกว่า 0.70 ทุกตอน จึงสามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง ไปสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางประชากร มี 6 ข้อ ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. อาชีพ 4. ระดับการศึกษา 5. รายได้ต่อเดือน และ 6. สถานภาพสมรส โดยมีลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียวและเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended question)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร โดยลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร โดยลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร โดยลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.3 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. แหล่งปฐมภูมิ (Primary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จากผู้บริโภครทั้งเพศชาย และเพศหญิง อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัย หรือทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จนได้จำนวนครบทั้ง 400 ตัวอย่าง

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลครบถ้วน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) ตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความแปรปรวน (Variance) และนำเสนอข้อมูลในตารางเพื่ออธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistical Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย สถิติ t-test / ANOVA และ Pearson's Correlation Coefficient

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลด้านประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารในกรุงเทพมหานครจะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 26 – 35 ปี มากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,000 บาท – 30,000 บาท และพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะมีสถานภาพโสดมากที่สุด

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภค ที่มีต่อบริการในร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีเห็นด้วยต่อบริการในร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่าการทานอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารทำให้อุบัติมีระดับมีรสนิยมนมากกว่าการทานอาหารตามสั่งทั่วไป (เช่นร้านอาหารตามสั่งหน้าปากซอย ร้านริมฟุตบาท ร้านในตลาด เป็นต้น) มากที่สุด โดยมีความเห็นด้วยในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมา คือ โดยภาพรวมแล้วร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครเป็นบริการที่มีมาตรฐาน โดยมีความเห็นด้วยในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมา คือ ด้านด้านกระบวนการ โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และปัจจัยด้านที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้บริโภคให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารโดยรวม

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร	\bar{x}	S.D.	ความสำคัญ
1. ผลิตภัณฑ์ (Product)	3.73	1.00	สูง
2. ราคา (Price)	3.64	0.98	สูง
3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	3.57	0.91	สูง
4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.77	1.05	สูง
5. บุคลากร (People)	3.74	1.10	สูง
6. กระบวนการให้บริการ (Process)	3.65	1.02	สูง
7. สภาพแวดล้อม (Physical)	3.67	0.98	สูง
โดยรวม	3.68	0.91	สูง

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมีอาหารให้เลือกรับประทานอย่างหลากหลาย เช่น อาหารเหนือ อาหารใต้ อาหารญี่ปุ่น อาหารแบบบุฟเฟต์ เป็นต้น มากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93

ด้านราคา พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร มีการบอกราคาของแต่ละเมนูที่ชัดเจนมากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในทำเล ที่เข้าถึงได้สะดวกมากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ที่มีภาพถ่ายตัวอย่างอาหารแต่ละเมนู ติดอยู่บริเวณหน้าร้านช่วยดึงดูดให้ผู้บริโภคสนใจในการบริโภคอาหารมากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81

ด้านกระบวนการ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ควรมีจุดแลกรักษาเงินสดที่เพียงพอสำหรับผู้บริโภคมากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่พนักงานของร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมีการแต่งกายที่เหมาะสม เช่น มีหมวกคลุมผม มีการใส่ถุงมือในการหยิบจับอาหาร เป็นต้น มากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77

ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร มีการแบ่งโซนที่นั่งที่เหมาะสม เช่น โซนสำหรับทางคนเดียว ทานเป็นกลุ่มหลายที่นั่ง โซนสำหรับครอบครัวที่มีเด็ก เป็นต้น มากที่สุด โดยให้ความสำคัญในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76

3. ผลการศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคมีการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้บริโภคมีการตัดสินใจว่า จะใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ในการรับประทานอาหารในมือต่อ ๆ ไป มากที่สุด โดยมีการตัดสินใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อมูลการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร

การตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร	ระดับการตัดสินใจ					\bar{x}	S.D	ความสำคัญ
	สูงมาก (5)	สูง (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)			
1. จะใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ในการรับประทานอาหารในมือต่อ ๆ ไป	98 (24.50)	155 (38.75)	72 (18.00)	51 (12.75)	24 (6.00)	3.63	1.16	สูง
2. จะแนะนำและบอกต่อให้ผู้อื่นมาใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ด้วย	80 (20.00)	135 (33.75)	113 (28.25)	39 (9.75)	33 (8.25)	3.48	1.16	สูง
3. ตัดสินใจบริโภคอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารจากร้านที่ได้รับการรับรองจากบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ (เช่น ป้ายมาตรฐานอาหารสะอาด รสชาติอร่อย Clean Food Good Taste ป้ายธงฟ้า เป็นต้น)	90 (22.50)	134 (33.50)	117 (29.25)	33 (8.25)	26 (6.50)	3.57	1.12	สูง
4. มีความพึงพอใจในการรับประทานอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร	75 (18.75)	132 (33.00)	132 (33.00)	31 (7.75)	30 (7.50)	3.48	1.11	สูง
รวม						3.54	0.99	สูง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร แตกต่างกันอย่างมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศ อายุ และสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคมีความเห็นด้วยต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมาก ก็จะทำให้มีการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมากตามไปด้วย โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง ($r = 0.750$) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร

ตัวแปร	การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร	P
ความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร	0.750**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 4 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร ด้านผลิตภัณฑ์ กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร

ตัวแปร	การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหาร	P
ด้านผลิตภัณฑ์	0.779**	0.000
ด้านราคา	0.734**	0.000
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.712**	0.000
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.740**	0.000
ด้านกระบวนการ	0.724**	0.000
ด้านบุคลากร	0.715**	0.000
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.778**	0.000
โดยรวม	0.821**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตามไปด้วย โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง ($r = 0.778$)

8. ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภค โดยรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมาก ก็จะทำให้มีการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมากตามไปด้วย โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง ($r = 0.821$)

อภิปรายผล

1. ผู้บริโภคที่มีอายุ และสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในส่วนของเพศ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอายุ 15 – 25 ปี จะมีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมากกว่ากลุ่มคนในระดับอายุอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มคนในช่วงอายุดังกล่าวมักจะเป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา รวมไปถึงคนวัยทำงานที่เพิ่งเริ่มทำงาน ทำให้ยังไม่มีเวลา และไม่เห็นความสำคัญในการทำอาหารรับประทานเอง จึงทำให้มีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมากกว่ากลุ่มคนวัย 36 – 45 และมากกว่า 45 ปีขึ้นไป ที่ส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่ครอบครัวแล้ว ในขณะที่สถานภาพก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคมีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารแตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพโสด จะมีความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมากที่สุด ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่รูปแบบการให้บริการของร้านตามสั่งที่สะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนโสด ที่มีอิสระในการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมหลากหลายที่ต้องการทำในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้มีเวลาในการปรุงอาหารรับประทานด้วยตนเองน้อย และมีความคุ้มค่าในการรับประทานอาหารมากกว่าการซื้ออาหารมาทำรับประทานเอง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของวัฒนา รัตนเรืองรักษ์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภทติ่มซำ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุและสถานภาพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติและการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภทติ่มซำ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของขณะเดียวกันทิวา พงษ์ธนไพบูลย์ (2554) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคว่า อายุ โดยจะเป็นตัวกำหนดความต้องการในสินค้านั้นๆ เช่นเดียวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลทำให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงโสดทำงาน ย่อมต้องการผลิตภัณฑ์แตกต่างจากคุณแม่ทำงานดังนั้นรูปแบบการดำเนินชีวิตจึงสะท้อนในหลายแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องชนชั้นทางสังคม บุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิด การใช้เวลารว่าง บทบาทของรูปแบบการดำเนินชีวิตจึงช่วยให้นักการตลาดทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริโภคที่มีเพศ อายุ และสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากเพศ อายุ และสถานภาพสมรส เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคมีทัศนคติ และรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน มีกิจกรรมที่สนใจแตกต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมในการให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแต่ละด้านแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า เพศหญิงจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เช่น การเลือกรับประทานอย่างหลากหลาย เช่น อาหารเนื้อ อาหารใต้ อาหารญี่ปุ่นมากกว่าเพศชาย หรือ การที่ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคา โดยคนที่อายุ 15 – 25 ปี จะให้ความสำคัญกับราคาอาหารตามสั่งที่มีการบอกราคาของแต่ละเมนูที่ชัดเจนมากกว่าผู้บริโภคที่มีอายุมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากเรื่องของอายุ จะเกี่ยวเนื่องปัจจัยประชากรด้านรายได้ด้วย ซึ่งคนที่อายุ 15 – 25 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียน นักศึกษา หรือคนในระยะเริ่มทำงาน ซึ่งยังได้รับค่าตอบแทนไม่สูงเท่ากับคนที่ทำงานมาเป็นระยะเวลาที่นานกว่า ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงมีข้อจำกัดในเรื่องของราคาในการรับประทานอาหารแต่ละมื้อมากกว่ากลุ่มคนที่อายุที่สูงกว่า ดังนั้นจึงพบว่า คนที่มีอายุ 15 – 25 ปี จะให้ความสำคัญกับราคาอาหารตามสั่งที่มีการบอกราคาของแต่ละเมนูที่ชัดเจน เพื่อคำนวณความสามารถในการจ่ายของตนเองมากกว่ากลุ่มคนวัยอื่น ๆ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับสามารถ มูลพิมาย (2552) ได้ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภทสวนอาหารของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศอายุ และสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารประเภทสวนอาหารแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกันทิวา พงษ์ชนไพบุลย์ (2554: 34) ได้กล่าวถึง อายุเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสภาพทางการเงิน โดยสภาพการเงิน ในที่นี้ หมายถึง เงินเดือนจากการทำงาน ยังรวมถึงรายได้อื่นๆ เช่น เงินค่าจ้างพิเศษ เงินโบนัส เงินออม ผู้บริโภคที่มีสภาวะการเงินที่มั่นคงย่อมมีโอกาสเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้มากกว่าผู้ที่มีสภาวะทางการเงินไม่มั่นคง

3. ความคิดเห็นที่มีต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคมองเห็นด้วยต่อบริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมาก ก็จะทำให้มีการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมากตามไปด้วย โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับสูง ($r = 0.750$) โดยผลการศึกษาที่พบ สอดคล้องกับแนวคิดของสงวน คำรศ (2551) กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกโดยการพูด หรือเขียนเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ หรือค่านิยมของบุคคล ความคิดเห็นไม่เหมือนทัศนคติตรงที่ไม่จำเป็นต้องแสดงความรู้อารมณ์ หรือการแสดงพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งเป็นคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมา ซึ่งในแง่ของการตลาด พบว่า คนที่มีความคิดเห็นเห็นด้วยต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น ๆ มักจะมีพฤติกรรมในการซื้อสินค้า หรือเลือกใช้บริการบริการนั้น ๆ มากขึ้นตามไปด้วย

4. ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารของผู้บริโภคโดยรวม และรายด้านทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวม และรายด้านทั้ง 7 ด้านมาก ก็จะทำให้มีการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมากตามไปด้วย โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัชฌาณภัส ไซพิชราภิรมย์ (2559) ได้ทำการศึกษารื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของธัญญธิชา รักษาติ (2559) ได้ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ศูนย์การค้าอยุธยาซิตี้พาร์ค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าอยุธยาซิตี้พาร์ค จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านผลิตภัณฑ์พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการที่ร้านอาหารตามสั่งในศูนย์อาหารมีอาหารให้เลือกรับประทานอย่างหลากหลาย ดังนั้นผู้ประกอบการศูนย์อาหารและร้านอาหารตามสั่งจึงควรมีการวางแผนในการกำหนดเมนูอาหารให้มีความหลากหลาย เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคตัดสินใจมาใช้บริการได้อย่างต่อเนื่อง โดยในการวางแผนในเรื่องของการกำหนด ความหลากหลายของเมนูอาหารนั้น ร้านอาหารตามสั่งควรมีเมนูอาหารหลักประจำร้าน ที่ไม่ว่าลูกค้าจะมารับประทานอาหารเมื่อใด ก็มีเมนูหลักให้เลือกรับประทานทุกครั้งร่วมกับการมีเมนูพิเศษ ประจำวัน ประจำสัปดาห์ ให้ลูกค้าที่ไม่อยากรับประทานอาหารในเมนูหลัก ได้เลือกรับประทาน ซึ่งการจัดการด้านความหลากหลายของเมนูในลักษณะนี้ จะช่วยตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้ากลุ่มที่อยากรับประทานอาหารเมนูเดิม ซ้ำ ๆ และกลุ่มลูกค้าที่ชอบทดลองการรับประทานอาหารเมนูใหม่ แตกต่างกันไปในแต่ละวันได้อย่างครอบคลุม

2. จุดแข็งของร้านอาหารตามสั่งที่ทำให้ผู้บริโภคทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ เลือกรับประทานอาหารตามสั่ง มี 2 ประเด็นหลัก คือ เร็วและถูก ดังนั้นผู้ประกอบการร้านอาหารจึงต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการให้บริการในร้าน ที่จะต้องมีทั้งกระบวนการให้บริการที่รวดเร็วตั้งแต่การรับออเดอร์รายการอาหารจากลูกค้า กระบวนการในการปรุงอาหาร กระบวนการจ่ายเงินค่าอาหารที่รวดเร็ว ดังนั้นสำหรับร้านอาหารตามสั่งที่ในแต่ละวันมีผู้เข้าไปใช้บริการจำนวนมากควรมีจำนวนของบุคลากรที่ให้บริการที่เหมาะสมกับกระบวนการทำงาน และมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการด้วย

3. ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความสะอาดได้มาตรฐานของทั้งอาหาร และพนักงานที่ให้บริการด้วย ดังนั้นในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารตามสั่ง นอกจากเรื่องรสชาติของอาหารที่จะต้องอร่อย ถูกปากผู้บริโภคแล้ว สิ่งสำคัญไม่แพ้กัน คือ อาหารต้องสด สะอาด ถูกหลักอนามัย พนักงานให้บริการ และผู้ประกอบการจะต้องมีเครื่องแต่งกายที่เหมาะสม เช่น การใส่ผ้ากันเปื้อน การใส่หมวกคลุมผม เพื่อป้องกันเส้นผมหลุดร่วงลงสู่อาหาร เป็นต้น

4. ทำเลร้านอาหารที่หาง่าย เดินทางสะดวก ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ทำเลที่ดี มักจะมีอัตราค่าเช่าพื้นที่ที่สูง และมักจะมีผู้ประกอบการอื่น ๆ จับบองพื้นที่แล้ว ดังนั้นหากผู้ประกอบการไม่สามารถเลือกทำเลพื้นที่ที่ง่ายต่อการเดินทางไปใช้บริการได้ สิ่งหนึ่งที่ช่วยได้คือ การใช้สื่อออนไลน์ในการแนะนำร้านค้าของตนเอง ว่ามีเมนูน่าสนใจอย่างไร สามารถเดินทางมาใช้บริการได้ที่ไหน เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่ตั้งและการเดินทางของร้านให้กับผู้บริโภคได้รู้จักนอกจากนี้ผู้ประกอบการจึงควรมีการให้บริการ เดลิเวอรี่ คือ การส่งอาหารไปรับประทานที่บ้าน หรือที่ทำงานได้ โดยไม่ต้องเดินทางมาที่ร้านด้วยตนเอง ซึ่งปัจจุบันบริการส่งอาหารแบบเดลิเวอรี่มีให้เลือกใช้บริการจำนวนมาก เช่น Grap Food / Food Panda / Line Man เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการวิจัยอย่างดียิ่งจาก ดร.สหภาพ พ่อคำทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาและเสียสละเวลาอันมีค่าในการพิจารณาปรับปรุงให้งานนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ที่สุด รวมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ซึ่งคุณประโยชน์จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนแด่บุพการี ผู้ให้กำเนิด ผู้มีพระคุณ และคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กันทิวา พงษ์ชนไพบูลย์. (2554). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: พัฒนาวิชาการ.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ ร่องช่าง.
- ณัชฎาณัฏฐ์ โชติพิชราภิรมย์. (2559). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทชาบูบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen M ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ดวงเพ็ญ ทுகิต. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานีเขต2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2550). องค์การและการบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธัญญ์ธิดา รักชาติ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าอยุธยาซิตีพาร์ค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นิภาวรรณ สุนทรโอวาท (2555). ปัจจัยการออกแบบสภาพแวดล้อมของร้านอาหาร และระดับของร้านอาหารกรณีศึกษา : ร้านอาหารญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.)--บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2555
- วัฒนา รัตนเรืองรักษ์. (2551). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกใช้ บริการร้านอาหารประเภทต้มยำ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีระ เจริญนัยพานิชย์. (2561). ตลาดธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดเล็กในปี 2561. สืบค้นจาก <https://kasikomresearch.com>
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2556). กลยุทธ์การตลาดและการบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). ธุรกิจร้านอาหาร. สืบค้นจาก <https://kasikomresearch.com>
- สงวน คำรศ. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร และพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สมาคมภัตตาคารไทย. (2562). สัญญาณร้านอาหารเริ่มล้มตลาด เศรษฐกิจซบเซา คนกินต้องประหยัดเงิน.
สืบค้นจาก: <https://www.thaihotelbusiness.com/hot-issue/ร้านอาหารเริ่มล้มตลาด/>.
- ส่วนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ กองข้อมูลธุรกิจ กระทรวงพาณิชย์. (2561). ธุรกิจร้านอาหาร.
สืบค้นจาก : https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2562/T26/T26_201902.pdf
- สามารถ มูลพิมาย. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภทสวนอาหาร
ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Remmer, H. H. (1954). Introduction to Opinion and Attitude. New York: Harper and Brothers
Publisher Measurement.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ชุมชนเกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ศิริลักษณ์ อินประสิทธิ์¹, บุญอนันต์ บุญสนธิ²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
E-mail: Siriluck.in@gmail.com¹, Boonanan@vru.ac.th²

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นมรดกทางสังคมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และรักษามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความภาคภูมิใจที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ดังนั้นบทความวิชาการนี้จึงอยากนำเสนอการศึกษาวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ในชุมชนเกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อันประกอบไปด้วย วัฒนธรรมของคนไทยพุทธ วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายมอญ และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายมุสลิม ซึ่งทั้งสามชาติพันธุ์ล้วนแล้วแต่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม ทั้งในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย อาหาร และภาษาในการสื่อสาร เช่น ลักษณะการแต่งกายของคนไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายมอญ และคนไทยเชื้อสายมุสลิม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะสามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของแต่ละชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ผู้คนในชุมชนเกาะเกร็ดต่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าตลอดจนเป็นความภาคภูมิใจที่ผู้คนในชุมชนต้องการนำเสนอให้ผู้คนโดยทั่วไปได้รู้จักกับชุมชนวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์เกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

คำสำคัญ : ชุมชนเกาะเกร็ด, วัฒนธรรมสามชาติพันธุ์, คนไทยพุทธ, คนไทยเชื้อสายมอญ, คนไทยเชื้อสายมุสลิม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Study of Koh Kret Community Three Ethnic Culture at Koh Kret Sub-District of Pak Kret District in Nontaburi Province Siriluak Inprasit¹, Boonanan Boonsonth²

Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
E-mail: Siriluck.in@gmail.com¹, Boonanan@vru.ac.th²

Abstract

Culture is an expression of prosperity, regularity and social heritage that the ancestor has originated and maintained from the past to the present that is worth and proud conserving to remain sustainably. Therefore, this academic article purpose is to study the culture of three ethnicities. In Koh Kret, a small island in the Chao Phraya River, at Koh Kret Sub-district of Pak Kret District in Nontaburi Province. It consisted of culture of the Buddhist Thai, the Mon Thai and the Muslim Thai. And all three ethnicities of the Buddhist Thai, the Mon Thai and the Muslim Thai were different in culture whether it be tradition, dressing style, food and language for communication. For example, their dressing style could nicely indicate each ethnic identity. And for this reason, people in Koh Kret community were all participated in their cultural tradition conserving and inheriting in order to remain it as a worth cultural heritage. It also was a pride of them to present other people know Koh Kret three ethnic culture community at Koh Kret sub-district of Pak Kret district in Nontaburi province.

Keywords : Koh Kret Community, Three ethnic culture, The Buddhist Thai, The Mon Thai, Muslim Thai

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535) ความพยายามของมนุษย์ที่ต้องการจะแยกแยะความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้นมีมาเนิ่นนานตั้งแต่อดีตจนกระทั่งในปัจจุบัน โดยเริ่มในระยะแรกนั้นจะมนุษย์จะแยกแยะความแตกต่างทางวัฒนธรรมจากรูปลักษณ์หรือลักษณะภายนอกของวัฒนธรรมที่มนุษย์สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เช่น ความแตกต่างของภาษา, เครื่องแต่งกาย, อาหารและวิธีการดำรงชีวิตของผู้คนที่มีความแตกต่างกันตามพื้นที่อาศัย แต่ในระยะหลังเกิดลัทธิการล่าอาณานิคมขึ้น ชาวยุโรปตะวันตกได้เริ่มใช้อคติทางชาติพันธุ์มาเป็นพื้นฐานในการแยกแยะความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประชากรทั่วโลก โดยการแบ่งแยกเชื้อชาติตามสีผิว ซึ่งแฝงนัยยะของลำดับชั้นที่แสดงออกถึงความยิ่งใหญ่ของกลุ่มคน ดังเช่นจัดให้คนผิวขาวเป็นชาติพันธุ์ที่มีความยิ่งใหญ่และสูงส่งที่สุดและจัดลำดับให้ชาวผิวสีดำอยู่ลำดับต่ำที่สุด จนก่อให้เกิดลัทธินิยมเชื้อชาติตามสีผิวอย่างบ้าคลั่งหรือลัทธิเหยียดสีผิว ซึ่งเป็นสาเหตุของโศกนาฏกรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นนับไม่ถ้วนในหน้าประวัติศาสตร์

“ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม” (จิตติมา อภัทธานานนท์, 2556) กล่าวว่าหากมีใครเอ่ยประโยคนี้ขึ้นมาเมื่อประมาณ 60 ปีก่อนถือเป็นความคิดที่แปลก เพราะเมื่อต้องเผชิญหน้ากับความแตกต่างผู้คนจะมองเห็นและเข้าใจเพียงว่าความแตกต่างเป็นปัญหา เป็นความยุ่งยากทำให้เกิดความแตกแยก จนก่อให้เกิดมุมมองที่จำกัดต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมขึ้น แม้ว่าประเทศไทยจะประกอบไปด้วยผู้คนมากกว่า 30 เชื้อชาติ ด้วยสาเหตุมาจากนโยบายทางการเมืองและสังคมที่เน้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมาโดยตลอด นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมองว่าตนเองเป็นประเทศที่มีความเป็นชาติพันธุ์เดียว มีวัฒนธรรมเดียวและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาเป็นเวลานาน แนวคิดเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงไม่ได้ถูกเน้นย้ำมากนักในประเทศไทย

อย่างไรก็ตามด้วยสถานการณ์โลกรวมทั้งสถานการณ์ประเทศไทยในปัจจุบันที่ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้รับการยอมรับมากขึ้น จนนำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายของผู้คนและข้อมูลข่าวสารที่เปิดกว้างในประเทศไทย ดังเช่นที่เราได้เห็นการเดินทางเข้ามาของชาวตะวันตกและผู้ที่ยอพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้านของไทยเพื่อเข้ามาพักอาศัยหรือใช้แรงงาน รวมถึงการตื่นตัวในเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ไม่อาจถูกกดทับไว้ได้ดังเช่นที่เคยเป็นในอดีต

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535) ดังนั้นประเทศไทยในปัจจุบันเริ่มมีการเปิดพื้นที่ให้ความแตกต่างที่มีถิ่นในสังคม มองความหลากหลาย ของคนเป็นเรื่องของความสวยงามไม่ใช่สิ่งแปลกปลอม หากคนส่วนน้อยหรือคนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคมมีที่มั่นและเป็นที่ยอมรับ ความขัดแย้งย่อมจะไม่เกิดขึ้น ดังเช่นชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ชุมชนที่อยู่กลางลำน้ำเจ้าพระยาที่ซึ่งรวมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคน ไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายมอญและคนไทยเชื้อสายมุสลิมไว้ด้วยกัน โดยทั้งสามชาติพันธุ์ต่างมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในบางประการ

วัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ที่ผู้เขียนใช้ศึกษาในบทความนี้ประกอบไปด้วย วัฒนธรรมทางด้านประเพณี ความเชื่อ วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย วัฒนธรรมอาหารการกิน และวัฒนธรรมด้านภาษาและการสื่อสารของผู้คนสามชาติพันธุ์ ได้แก่ คนไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายมอญ และคนไทยเชื้อสายมุสลิมที่อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยผู้เขียนต้องการนำเสนอวัฒนธรรมที่

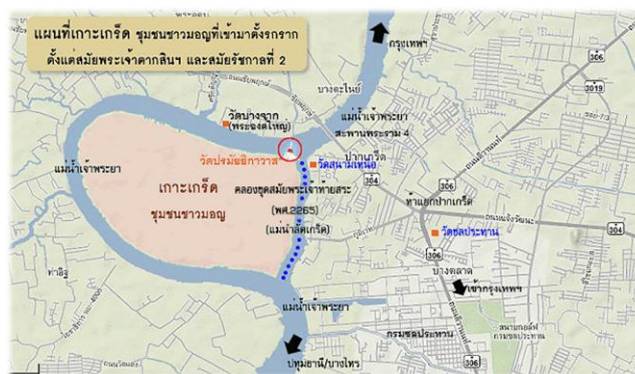
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เปรียบเหมือนมรดกทางวัฒนธรรมของทั้งสามชาติพันธุ์ที่ถูกอนุรักษ์และรักษาไว้ไม่ให้สูญหายไปโดยมีประเด็นที่จะเสนอดังนี้

ความเป็นมาชุมชนเกาะเกร็ด

(พิศาล บุญปลูก 2560:45-53) ชุมชนเกาะเกร็ดหรือเกาะเกร็ด เป็นเกาะที่ตั้งอยู่กลางลำน้ำเจ้าพระยา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีการจดบันทึกทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตั้งแต่ในอดีตควบคู่มากับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดนนทบุรี นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายมาจนถึงช่วงรัตนโกสินทร์ตอนกลาง ถือเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างมาก โดยในอดีตเกาะเกร็ดไม่ได้มีชัยภูมิพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเกาะ แต่เกิดจากการขุดคลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณส่วนที่เป็นแหลมของเกาะ เนื่องจากชาวบ้านต้องการขุดคลองเพื่อให้เกิดการสัญจรน้ำที่สะดวกมากขึ้น จึงเป็นชื่อเรียกคลองในหมู่ชาวบ้านว่า “เกร็ด” หรือ “เตร็ด”

กระทั่งในปีพ.ศ.2265 รัชสมัยของสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9 หรือ พระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ พระมหากษัตริย์องค์ที่ 31 แห่งกรุงศรีอยุธยา (ราชวงศ์บ้านพลูหลวง) ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ทำการขุดขยายคลอง “เกร็ด” จากเดิมที่ชาวบ้านได้ทำการขุดไว้ให้มีความกว้างและลึกมากขึ้น โดยเรียกเส้นทางคลองนี้ว่า “คลองลัดเกร็ด” การขุดขยายคลองลัดเกร็ดเกิดขึ้นเนื่องจากในอดีตการค้าทางสำเภานั้นมีความเจริญมาก มีเรือชาวต่างชาติมาติดต่อค้าขายและเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตกับกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก ทำให้เรือเหล่านั้นต้องเสียเวลาเป็นอย่างมากเมื่อเดินทางถึงบริเวณลำน้ำโค้งที่ปากเกร็ด สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระจึงโปรดเกล้าฯ ให้พระธนบุรีเป็นแม่กองคุมคนจากหัวเมืองปากใต้คือ เมืองธนบุรี เมืองนนทบุรี เมืองสมุทรปราการ เมืองชลบุรี เมืองสมุทรสาคร เมืองสมุทรสงคราม เมืองนครชัยศรี (นครปฐม) และเมืองราชบุรี รวมคนได้หนึ่งหมื่นขุดขยายคลองลัดเกร็ด เพื่อให้เรือขนาดใหญ่สามารถสัญจรผ่านไปมาได้สะดวกและเป็นการลดเวลาในการเดินทางและช่วยให้การเดินทางไปมาระหว่างปากน้ำเจ้าพระยาถึงกรุงศรีอยุธยาสะดวกมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 ผังเกาะเกร็ด

ที่มา : https://www.sarakadee.com/knowledge/2001/may/kred_island_map.htm

เมื่อแรกขุดคลองลัดเกร็ดนั้น สภาพความเป็นเกาะยังไม่ชัดเจนเพราะคลองที่ขุดนั้นยังไม่กว้างมากนัก จึงยังคงเรียก “เกร็ด” ตามที่เคยเรียกกันมาแต่เดิม ดังปรากฏหลักฐานในช่วงที่สุนทรภู่เดินทางไปนมัสการพระพุทธบาทที่กรุงเก่าเมื่อผ่านเกาะเกร็ดนั้นยังคงเรียกชื่อบริเวณนี้ว่า “เกร็ด” โดยกล่าวในนิราศภูเขาทองว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“นิราศภูเขาทองว่า ถึงเกร็ด ย่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา”

กระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คลองลาดเกร็ดมีความกว้างมากยิ่งขึ้นด้วยกระแสน้ำได้กัดเซาะตลิ่งพังเป็นเหตุให้ลำคลองกว้างขึ้นสภาพการเป็นเกาะดูชัดเจน การเรียกขานชื่อเกาะจึงเริ่มขึ้นในช่วงเวลานี้ ส่วนการเรียกชื่อเกาะว่าอะไรนั้นได้นำเอาชื่อของชุมชนที่เป็นชื่อเรียกหมู่บ้านแถบนั้นมารวมกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีสภาพเป็นเกาะจึงเกิดเป็นชื่อ “เกาะศาลากุน” โดยชื่อเกาะศาลากุนนั้นได้มาจากชื่อของเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ (กุน) สมุหนายกที่รับราชการตั้งแต่สมัยรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้สร้างศาลาสำหรับเป็นที่จอดพักเรือสำเภาให้ลูกเรือและบริวารได้พักระหว่างรอรับซื้อสินค้าเพื่อไปขายที่ประเทศจีน ศาลานี้อยู่ชายน้ำเป็นที่พักของเรือจำนวนมากที่เดินทางจนชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า “ศาลาเจ้าสัวกุน” จึงกลายมาเป็นชื่อเกาะที่ชาวบ้านในพื้นที่และผู้เดินทางเรียกกันจนติดปาก

จากเกาะศาลากุนมาเป็นเกาะเกร็ด ชื่อเกาะเกร็ดนั้นเริ่มจากมีการเปลี่ยนแปลงการจัดระเบียบบริหารราชการ แห่งราชอาณาจักรสยามในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เกาะศาลากุนมีฐานะเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอปากเกร็ด ดังนั้นจึงมีการใช้คำว่า “เกาะเกร็ด” เป็นชื่อของเกาะด้วยเป็นการนำเอาคำสองคำมารวมกันคือคำว่า “เกาะ” ซึ่งเป็นสภาพทางภูมิประเทศของพื้นที่บริเวณนี้ และคำว่า “เกร็ด” ซึ่งเป็นชื่อดั้งเดิมของชุมชนแห่งนี้ที่เรียกกันมาตั้งแต่ครั้งสมัยอยุธยา ที่เรียกว่า “เกร็ด” ด้วยเหตุนี้เมื่อนำคำสองคำนี้มารวมกันจึงเรียกว่า “เกาะเกร็ด” และเป็นชื่อของเกาะและชื่อตำบลมาจนถึงปัจจุบันนี้

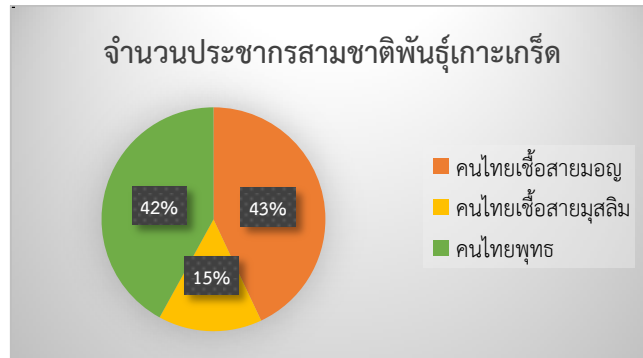
การดำรงชีวิตในชุมชนเกาะเกร็ด

อลิสรา รามโกมุท (2542) ในอดีตหรือแม้กระทั่งในปัจจุบัน เมื่อพูดถึงเกาะเกร็ดคนทั่วไปมักจะได้อินหรือสัมผัสความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของคนไทยเชื้อมอญ ด้วยในอดีตเกาะเกร็ดเป็นพื้นที่อาศัยที่มีคนมอญซึ่งอพยพมาจากพม่าเมื่อครั้งตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้เดินทางมาตั้งถิ่นฐานในหลากหลายภูมิภาคของประเทศเป็นจำนวนมาก คนมอญเหล่านี้มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และด้วยจำนวนคนไทยเชื้อสายมอญที่มีอยู่เป็นจำนวนมากทำให้พื้นที่โดยรอบเกาะเกร็ดจะแสดงถึงความ เป็นมอญอย่างชัดเจน ทำให้วัฒนธรรมประเพณีของคนมอญบนเกาะเกร็ดมีความโดดเด่นมากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ร่องลงมา คือ คนไทยพุทธ ซึ่งมีวัฒนธรรมและประเพณีที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมประเพณีของมอญ เช่น ประเพณีสงกรานต์ รวมไปถึง สถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่น เช่น วัดเสาธงทอง วัดปรมัยยิกาวาส เป็นวัดที่สร้างโดยชาวไทยเชื้อสายมอญและชาวไทยพุทธที่ร่วมกันสร้างขึ้น ซึ่งจะสังเกตเห็นสถาปัตยกรรมของตัววัดที่มีการผสมผสานระหว่าง 2 วัฒนธรรมขึ้น เช่น เสาหงส์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของวัดมอญ

แต่ชุมชนเกาะเกร็ดไม่ได้มีเพียงคนไทยเชื้อสายมอญและคนไทยพุทธอาศัยอยู่เท่านั้น แต่ยังมีอีกหนึ่งชาติพันธุ์ คือ คนไทยเชื้อสายมุสลิมที่ได้ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในชุมชนเกาะเกร็ดมานานกว่าร้อยปี ซึ่งสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าบนเกาะเกร็ดมีอิสลามอาศัยอยู่ คือ มัสยิดญาซีรอตุลญันนะห์ ที่ตั้งอยู่ในหมู่ 2 และ หมู่ 3 ของชุมชนเกาะเกร็ด สะท้อนให้เห็นว่า “เกาะเกร็ด” มีความเป็นพหุวัฒนธรรม 3 ชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความขัดแย้งของผู้คนในชุมชนมาเนิ่นนาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 2 จำนวนประชากรสามชาติพันธุ์เกาะเกร็ด

ที่มา : ฐานข้อมูลงานวิจัยทางชาติพันธุ์ในประเทศไทย – ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ในพื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยวัฒนธรรมแรก คือ วัฒนธรรมไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ด

1. วัฒนธรรมไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ด

สถานิติบัญญัติแห่งชาติ (2550) ในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีคนไทยที่หนีภัยสงครามได้อพยพกลับมาอยู่ที่เกาะเกร็ดในสมัยนั้นรวมกับคนมอญ โดยได้มาอยู่บริเวณด้านตะวันตกของเกาะเกร็ด คนไทยที่มาอยู่เกาะเกร็ดเป็นผู้มีความชำนาญในด้านการทำสวนผลไม้ จึงเกิดผลไม้ที่มีรสดีนานาพันธุ์มีชื่อต่างๆ เช่น ทุเรียน มะม่วง

ในปัจจุบันกลุ่มคนไทยพุทธเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักในประเทศไทย แต่เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะเกร็ดที่มีปริมาณน้อยกว่าคนไทยเชื้อสายมอญที่มีมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในแถบหมู่ที่ 2 บ้านศาลากุนนอก หมู่ที่ 3 บ้านศาลากุน หมู่ที่ 4 บ้านคลองสระน้ำอ้อย และหมู่ 5 บ้านทำน้ำ พร้อมทั้งดำรงอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในด้านประเพณีวัฒนธรรมความเป็นพุทธที่มีเพื่อนรวมชุมชนเป็นคนมอญและคนมุสลิมโดยปราศจากความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

การศึกษาวัฒนธรรมไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ด

- 1.1 วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ
- 1.2 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน
- 1.3 วัฒนธรรมวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย
- 1.4 ด้านภาษาและการสื่อสาร

1.1 วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีไทยมีความประณีตสวยงามแสดงออกถึงความความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยนอ่อนน้อมซื่อสัตย์ต่อกันมาตั้งแต่อดีต จนได้รูปลักษณะประจำชาติที่มีรูปแบบเฉพาะ โดยส่วนใหญ่แล้ววัฒนธรรมประเพณีไทยจะบอกเล่าเรื่องราวความเป็นอยู่แบบไทยและสะท้อนให้เห็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาหลักของประเทศ ตัวอย่างเช่น ประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีที่คนไทย พุทธนิยมทำเพื่อขอขมาต่อแม่น้ำหรือพระแม่คงคา

เช่นเดียวกับคนไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ดที่ให้ความสำคัญต่อประเพณีที่เปรียบเหมือนสัญลักษณ์ของประเทศ สำหรับประเพณีลอยกระทงในเกาะเกร็ดนั้น ทางอำเภอปากเกร็ดและเทศบาลตำบลปากเกร็ดได้จัดประเพณีลอยกระทงขึ้นที่วัดปรมัยยิกาวาส ซึ่งเป็นวัดที่มีชื่อเสียงอย่างมากในชุมชนเกาะเกร็ด โดยภายใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานจะมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การประกวดการประดิษฐ์กระทง การประกวดนางนพมาศ เมื่อถึงเวลาค่ำ ผู้คนในชุมชนทั้งคนไทยพุทธคนไทยมอญที่เข้าร่วมประเพณี ทุกคนพร้อมใจกันลอยกระทงบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถือว่าเป็นอีกหนึ่งประเพณีที่ดึงดูดให้คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วม

ภาพที่ 3 ประเพณีลอยกระทง
ที่มา : ไทยโพสต์ (18 พ.ค. 2561)

1.2 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย "เสื้อผ้า" เป็นหนึ่งในองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ทุกคนที่ไม่ใช่เพียงการนำมาปกปิดร่างกายหรือให้ความอบอุ่นเท่านั้น เสื้อผ้ายังสะท้อนถึงเอกลักษณ์ คุณค่า ความเป็นมาทางวัฒนธรรม ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติอย่างหนึ่ง ดังเช่นผ้าไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยที่มีความแตกต่างกัน

ในส่วนของคนไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ด มีวัฒนธรรมส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของคนไทยในภาคกลาง เช่น วัฒนธรรมทางการแต่งกายของคนไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ด ผู้คนในชุมชนต่างมีอิสระทางการแต่งกายเป็นของตนเองเช่นเดียวกับคนไทยภาคกลางที่นิยมแต่งกายตามสมัยนิยมและจะสวมใส่เสื้อผ้าแบบประเพณีไทยเมื่อมีงานสำคัญ เช่น งานศพ ด้วยเหตุนี้การแต่งกายของคนไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ดจึงมีความเป็นอิสระ โดยขึ้นอยู่กับความชื่นชอบส่วนบุคคลของผู้แต่งกาย

ภาพที่ 4 การแต่งกายแบบไทยในงานทำบุญประเพณี
ที่มา : <http://www.joodnee.com>

1.3 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน (จริยา เดชกุญชร, 2552) ความกลมกล่อมของรสเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด ในอาหารไทยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการกินของคนไทย ด้วยอาหารไทยในแต่ละงานจะมีรสชาติที่หลากหลาย สำหรับอาหารไทยในทุกงานที่ได้รับประทานไม่ใช่เพียงแค่อิ่มท้อง หากคุณค่าที่มากับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความอร่อยนั้นยังแทรกไปด้วยประโยชน์ในการรักษาป้องกันร่างกาย จึงเป็นความโดดเด่นที่ไม่เหมือนใครของอาหารไทย

วัฒนธรรมอาหารของคนไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ดมีความคล้ายคลึงกับอาหารไทยในภาคกลางด้วย มีวัตถุดิบและวิธีการปรุงที่ไม่ได้แตกต่างกัน และมีรสชาติที่ครบรสทั้งรสเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด ตามแบบอาหารไทยนิยมในปัจจุบัน โดยอาหารไทยที่ขึ้นชื่อ คือ ห่อหมกหน่อกะลา อาหารพื้นบ้านของคนไทยพุทธในชุมชนเกาะเกร็ด มีวัตถุดิบที่สำคัญชื่อคือ "หน่อกะลา" เป็นพืชผักพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงอย่างมากในเกาะเกร็ดและพบได้ที่เกาะเกร็ดเท่านั้น ผู้คนในชุมชนจึงนิยมเอาหน่อกระลามาประกอบอาหารต่างๆมากมาย

ภาพที่ 5 ห่อหมกหน่อกะลา จากร้านพรเทพ เกาะเกร็ด จ.นนทบุรี
 ที่มา : Welove หมอนข้าง (<https://www.welovetogo.com>)

1.4 วัฒนธรรมด้านภาษาและการสื่อสาร ในปัจจุบันมนุษย์มีภาษาเป็นของตัวเองแลมีมากกว่า 100 ภาษาที่มีภาษาเขียน ภาษาไทยถือเป็นหนึ่งใน 100 ภาษาที่กล่าวมา โดยภาษาไทยปรากฏครั้งแรกในพุทธศักราช 1826 พ่อขุนรามคำแหงกษัตริย์องค์ที่ 3 ของอาณาจักรสุโขทัยเป็นผู้ประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น เรียกกันว่า “ลายสือไทย” ประกอบไปด้วย พยัญชนะ สระ และเครื่องหมายวรรณยุกต์ ทั้งหมด 44 ตัว อักษรไทยที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นตัวเขียนที่พัฒนามาจากลายสือไทยที่พ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งดัดแปลงมาจากภาษาบาลี ภาษามอญและเขมรในอดีต

ภาษาไทยปรากฏอย่างสากลและใช้ในงานของราชการ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2476 ด้วยการก่อตั้งสำนักงานราชบัณฑิตยสภาขึ้นและปฏิรูปภาษาไทย ภาษาไทยถือว่าเป็นภาษาราชการของประเทศไทยและภาษาแม่ของคนไทยทุกคนรวมถึงชนเชื้อสายอื่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

อักษรไทยยุคโบราณ: พ.ศ. ๑๘๒๖ (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
อ	ฮ	อ	ฮ	อ	ฮ	อ	ฮ	อ
อ	ว	อ	ว	อ	ว	อ	ว	อ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ
ด	ก	ข	ง	จ	ช	ฉ	ซ	ญ

อักษรไทยยุคโบราณ: พ.ศ. ๑๘๒๖ (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)
 อักษรไทยยุคโบราณ: พ.ศ. ๑๘๒๖ (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)
 อักษรไทยยุคโบราณ: พ.ศ. ๑๘๒๖ (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ค	ค	ค	ค
ว	ว	ว	ว
อ	อ	อ	อ
ด	ด	ด	ด
ก	ก	ก	ก
ข	ข	ข	ข
ง	ง	ง	ง
จ	จ	จ	จ
ช	ช	ช	ช
ฉ	ฉ	ฉ	ฉ
ซ	ซ	ซ	ซ
ญ	ญ	ญ	ญ

อักษรไทยยุคโบราณ: พ.ศ. ๑๘๒๖ (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)
 อักษรไทยยุคโบราณ: พ.ศ. ๑๘๒๖ (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)
 อักษรไทยยุคโบราณ: พ.ศ. ๑๘๒๖ (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ภาพที่ 6 อักษรภาษาไทย
 ที่มา : ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

2. วัฒนธรรมมอญในชุมชนเกาะเกร็ด

อรสา เงินฉาย (2550) ชนชาติมอญได้เริ่มตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยตามเมืองต่างๆมาอย่างยาวนาน “มอญเกาะเกร็ด” อพยพเข้ามายังประเทศไทยถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2317 สมัยกรุงธนบุรีโดยมี เจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) เป็นหัวหน้าไพร่พลคนมอญเดินทางเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ทำกินให้แก่คนมอญที่ปากเกร็ดในขณะนั้นบ้านเมือง (ไทย) เพิ่งฟื้นตัวจากสงครามคราวเสียกรุงพลเมืองไทยยังมีน้อยคนมอญจึงกลายเป็นกำลังสำคัญในการฟื้นฟูเกาะเกร็ดจากการเผ่าทำลายจากเหตุการณ์เสียกรุงให้กับพม่าและการอพยพของคนมอญครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2357 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) พม่าบังคับใช้แรงงานมอญอย่างหนักคนมอญได้รับความเดือดร้อนจึงก่อกบฏขึ้นและอพยพเข้ามายังไทย ดังนั้นชาวมอญที่อพยพมาทั้ง 2 ครั้งนี้ถือเป็นต้นบรรพบุรุษที่สืบทอดมาเป็นชาวไทยเชื้อสายมอญปากเกร็ดในปัจจุบัน

การศึกษาวัฒนธรรมมอญเกาะเกร็ด

- 2.1 วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ
- 2.2 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย
- 2.3 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน
- 2.4 วัฒนธรรมด้านภาษาและการสื่อสาร

2.1 วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ คนมอญเกาะเกร็ดให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและประเพณีเป็นอย่างมาก ในทุกช่วงเวลาของชีวิตจะมีพิธีกรรมต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอโดยเริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต รวมไปถึงความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ คือ การนับถือ “ผี” แต่ผีที่คนมอญเกาะเกร็ดนับถือคือ ผีปู่ย่าตายายหรือบรรพบุรุษ วัฒนธรรมและประเพณีมอญโดยส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการเล่นมีความสนุกสนานเป็นที่น่าสนใจของผู้พบเห็น เช่น ประเพณีสงกรานต์ คนมอญให้ความสำคัญกับเทศกาลสงกรานต์ใน ฐานะวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งอยู่ในช่วงวันที่ 13-17 เมษายนของทุกปี ภายในงานประกอบไปด้วยกิจกรรมการแห่ข้าว แห่ การแห่น้ำปลาหวาน และการฟ้อนรำมอญเจ้าประจำปีของแต่ละหมู่บ้าน คนมอญถือกันว่าประเพณีนี้เป็น การขึ้นศักราชใหม่จึงจัดให้มีการเฉลิมฉลองกันอย่างยิ่งใหญ่ด้วย

ภาพที่ 7 ประเพณีสงกรานต์ของคนมอญ
ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.2 วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการแต่งกายประจำท้องถิ่นของคนมอญนั้นจะคล้ายคลึงกับการแต่งกายของพม่า เมื่อครั้งมอญเสียเอกราชแก่พม่า พม่ารับเอาศิลปะวัฒนธรรมทุกประการของมอญไปใช้ เมื่อพบเห็นศิลปะวัฒนธรรมมอญ คนทั่วไปจึงเข้าใจว่าเป็นการแต่งงานแบบพม่า

การแต่งกายตามประเพณีหรือแต่งกายแบบมอญ จะแต่งเมื่อมีงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญ เช่น ประเพณีสงกรานต์ เข้าพรรษา เป็นต้น เมื่อถึงประเพณีนั้นๆ ผู้ชายจะนุ่งโสร่งลายหมากรุก สวมเสื้อก๊วยเฮงมีผ้าพาดไหล่ ผู้หญิงจะนุ่งซิ่นสวมเสื้อลูกไม้ตัดตามนิยมและมีผ้าสไบพาดไหล่ ส่วนผู้สูงอายุอาจนุ่งโจงกระเบนหรือนุ่งซิ่นสวมเสื้อผ่าอกตัดด้วยผ้าลูกไม้หรือผ้าชนิดอื่นๆ และผ้าสไบเฉียง ส่วนการไว้ทรงผมหรือการทำผมผู้ชายจะทำผมทรงเดียวกับชายไทยทั่วไป ผู้หญิงบางส่วนยังพยายามรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมแบบมอญไว้โดยการเกล้าผมมวย

ภาพที่ 8 การแต่งกายแบบวัฒนธรรมมอญ
ที่มา : สำนักข่าวนิวส์พลัส (19พ.ค.2562)

ในปัจจุบันคนมอญเกาะเกร็ดจะไม่นิยมใส่เครื่องแต่งกายเป็นชุดแบบชาวมอญเหมือนในสมัยก่อน แต่เมื่อมีงานพิธีหรือมีประเพณีต่างๆ ทุกคนในชุมชนก็ยังคงพร้อมใจกัน ใส่ชุดประจำชาติพันธุ์เพื่อเป็นการแสดงออกและนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์มอญให้บุคคลภายนอกได้รู้จักดังเช่นที่พบเห็นในปัจจุบัน เมื่อเราเดินทางไปยังเกาะเกร็ด

2.3 วัฒนธรรมอาหารการกิน (ศรุตา นิติวรการ, 2557) อาหารพื้นบ้านมอญจัดเป็นวัฒนธรรมอาหารที่มีการจดบันทึกไว้คู่กับประวัติศาสตร์ชาติไทยมาอย่างยาวนาน เมื่อครั้งมอญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาจนเกิดการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมระหว่างอาหารมอญโบราณละอาหารไทยชาวมอญ

อาหารมอญโบราณซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น ข้าวแช่ เป็นอาหารที่เรียกได้ว่าเป็นเอกลักษณ์อีกหนึ่งอย่างที่ทำให้ผู้คนทั่วไปรู้จักมอญ แต่สำหรับคนไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดในชุมชนปากเกร็ด อาหารมอญที่ขึ้นชื่อและเป็นที่ยอมรับ คือ “ทอดมันหน่อกะลา” โดยหน้าตาจะคล้ายทอดมันทั่วไปแต่ผสมหน่อกะลาเข้าไปด้วย หน่อกะลาลือเป็นพืชที่มีเฉพาะในเกาะเกร็ดเท่านั้น จึงเป็นที่มาของคำพูดที่ว่าถ้ามาเกาะเกร็ดแล้วไม่ทานทอดมันหน่อกะลาเท่ากับมาไม่ถึงเกาะเกร็ด

อาหารชาวมอญจากกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวมอญได้รับถ่ายทอดจากชาวมอญในช่วงที่พระมหากษัตริย์เสด็จประพาสพระราชวังบางปะอินและมักใช้เกาะเกร็ดเป็นที่พักระหว่างทาง เช่น ไขนึ่งทอง ทองหยิบ ทองหยอด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขนมหวานชาววังของไทยที่ได้ถ่ายทอดให้กับคนมอญและในปัจจุบันกลายเป็นอาชีพที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนคนมอญเกาะเกร็ด

ภาพที่ 9 ทอดมันหน่อกะลา
 ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 10 ขนมหวานไทย
 ที่มา : จ๊ะจ๋า ขนมหวานเกาะเกร็ด

2.4 วัฒนธรรมภาษาและการสื่อสาร คนไทยเชื้อสายมอญเกราะเกร็ดยังคงใช้ภาษามอญในการสื่อสารกันบ้างในกลุ่มของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ โดยในชุมชนเกาะเกร็ดก็จะมีสำเนียงเฉพาะที่แตกต่างไปจากชุมชนอื่น ผู้ใหญ่ในชุมชนยังมีการสอนลูกหลานให้พูดภาษามอญ แต่การใช้ภาษามอญเพื่อการสื่อสารในปัจจุบันของคนไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดเริ่มมีน้อยลง ถือเป็นข้อเสียอย่างมากสำหรับผู้ที่ต้องการดำรงอัตลักษณ์ทางภาษามอญไว้

สาเหตุนั้นเป็นเพราะคนมอญรุ่นใหม่ในชุมชนเกาะเกร็ดไม่เห็นถึงความสำคัญของภาษามอญ เลยส่งผลให้แทบทุกคนวิ่งเรียนในชุมชนมอญเกาะเกร็ดไม่สามารถสื่อสารกันได้ด้วยภาษามอญและเนื่องจากชุมชนมอญเกาะเกร็ดส่วนใหญ่ใช้ภาษามอญท้องถิ่นจึงทำให้คนที่ได้รับฟังส่วนมากเกิดการเข้าใจผิดว่าเป็นภาษาพม่า จนบางครั้งทำให้เกิดปัญหาการเข้าใจผิดเรื่องชาติพันธุ์ขึ้น เช่น สำหรับเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนนอกเขตพื้นที่หรือโรงเรียนที่มีคนไทยเป็นส่วนมาก เด็กบางคนที่ถูกพูดภาษามอญมักจะถูกล้อเลียนจากเพื่อนว่าเป็นคนพม่าและด้วยสาเหตุนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กรุ่นใหม่ ๆ ไม่ยอมใช้ภาษามอญในการสื่อสาร

อักษรมอญโบราณ : พุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘

𑜀𑜂𑜆	𑜀𑜃𑜂𑜆	𑜀𑜃𑜄𑜆	𑜀𑜃𑜅𑜆	𑜀𑜃𑜆𑜆	𑜀𑜃𑜇𑜆
อ	อิ	อี	อุ	อู	อู
𑜀𑜃𑜂𑜆	𑜀𑜃𑜄𑜆	𑜀𑜃𑜅𑜆	𑜀𑜃𑜆𑜆	𑜀𑜃𑜇𑜆	𑜀𑜃𑜈𑜆
+	+	+	+	+	+
𑜀𑜃𑜂𑜆	𑜀𑜃𑜄𑜆	𑜀𑜃𑜅𑜆	𑜀𑜃𑜆𑜆	𑜀𑜃𑜇𑜆	𑜀𑜃𑜈𑜆
เอ	ไอ	โ	โอ	เอา	ฤ
𑜀𑜃𑜂𑜆	𑜀𑜃𑜄𑜆	𑜀𑜃𑜅𑜆	𑜀𑜃𑜆𑜆	𑜀𑜃𑜇𑜆	𑜀𑜃𑜈𑜆
+	+	+	+	+	+

ตารางที่ ๗: สระ
 ที่มา: การันต์ วัลเลขน, "พัฒนาการของอักษรโบราณในประเทศไทย",
 ใน สันนิษฐานวัฒนธรรมในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร,
 ๒๕๕๖), หน้า ๑๖๖.

อักษรมอญโบราณ : พุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘

𑜀	𑜁	𑜂	𑜃	𑜄	𑜅	𑜆
ก	ข	ค	ฅ	ฉ	ช	ง
𑜀	𑜁	𑜂	𑜃	𑜄	𑜅	𑜆
จ	ฉ	ช	ฅ	ฉ	ช	ญ
𑜀	𑜁	𑜂	𑜃	𑜄	𑜅	𑜆
ฎ	ฏ	ฏ	ฑ	ฒ	ณ	ณ
𑜀	𑜁	𑜂	𑜃	𑜄	𑜅	𑜆
ด	ต	ถ	ฑ	ฒ	ณ	น
𑜀	𑜁	𑜂	𑜃	𑜄	𑜅	𑜆
บ	ป	ฝ	พ	ภ	ม	ม
𑜀	𑜁	𑜂	𑜃	𑜄	𑜅	𑜆
ย	ร	ล	ล	ว	ศ	ศ
𑜀	𑜁	𑜂	𑜃	𑜄	𑜅	𑜆
ฬ	ม	ส	ห	ห	อ	อ

ภาพที่ 11 อักษรภาษามอญ
 ที่มา : ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. วัฒนธรรมมุสลิมในชุมชนเกาะเกร็ด

กรมการศาสนา กระทรวงการศึกษาธิการ (2545) เมื่อนึกถึงคนมุสลิมในประเทศไทย คนส่วนใหญ่ก็นึกถึงภาพของมุสลิมมลายูที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดภาคใต้ แต่ประเทศไทยยังมีมุสลิมนอกสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สำคัญเป็นมุสลิมมลายูเช่นกันนั่นคือมุสลิมในชุมชนเกาะเกร็ด เป็นคนไทยเชื้อสายมุสลิมมลายูที่มีบรรพบุรุษสืบเชื้อสายมาจากชวาได้เข้ามา ตั้งถิ่นฐานในแถบเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นเมืองประเทศราชของไทยในแถบแหลมมลายู เมื่อครั้งอยุธยาเสียกรุงให้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 เจ้าเมืองปัตตานีต้องการตั้งตัวเป็นอิสระไม่ยอมขึ้นต่อกรุงธนบุรี ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงได้ยกทัพไปปราบ ชาวปัตตานีจึงถูกกวาดต้อนเข้ามาเป็นเชลยในสมัยนั้น

ด้วยเหตุนี้ชาวเมืองปัตตานีที่ถูกจับเข้ามาเป็นเชลยในพื้นที่ภาคกลางส่วนใหญ่จึงดำเนินชีวิตอยู่แถวอยุธยา นครนายก ฉะเชิงเทรา นนทบุรี กรุงเทพฯ และพื้นที่ใกล้เคียงอื่นๆ โดยเมืองปัตตานีในอดีตนั้นรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้จัดรูปแบบการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล โดยยุบ 7 หัวเมืองให้เหลือเพียง 4 และต่อมายุบมณฑลปัตตานี โดยทำการแบ่งมณฑลปัตตานีออกเป็น 3 จังหวัดใน พ.ศ. 2476 คือ ปัตตานี นราธิวาส และยะลา ดังนั้น “สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ก็คือเมืองปัตตานีเก่านั้นเอง

การศึกษาวัฒนธรรมมุสลิมในชุมชนเกาะเกร็ด

- 3.1 วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ
- 3.2 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย
- 3.3 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน
- 3.4 วัฒนธรรมด้านภาษาและการสื่อสาร

3.1 วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ สำหรับมุสลิมวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ต้องเป็นวิถีชีวิตมิใช่สิ่งๆที่เอามาปฏิบัติกันแค่ช่วงเวลาหนึ่งแล้ว โดยการดำเนินชีวิตต้องไม่ขัดแย้งกับคุณค่าที่ประเพณีนั้นมุ่งสั่งสอน ด้วยอิสลามเป็นศาสนาที่มีประเพณีวัฒนธรรมสัมพันธ์กับหลักคำสอนของศาสนา ศาสนาอิสลามสอนว่ามีพระเจ้าสูงสุดแต่เพียงองค์เดียว เรียกว่า องค์อัลเลาะห์ ผู้เป็นพระเจ้าที่ยิ่งใหญ่ ผู้ยิ่งใหญ่กว่ามวลมนุษย์

ดังนั้นที่มาของวัฒนธรรมอิสลามจึงมาจากแหล่งสำคัญ 2 ประการคือ คัมภีร์อัลกุรอานและคำสอนของศาสดามุฮัมมัด มุสลิมทุกคนจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นประเพณีวัฒนธรรมของศาสนาอิสลามเปรียบได้กับธรรมนูญแห่งชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น ประเพณีถือศีลอด การถือศีลอดเดือนรอมฎอนเป็นการทดสอบความศรัทธาอันแรงกล้าต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าที่ประทานพระบัญญัติแก่มวลมนุษย์ เพื่อฝึกฝนให้มวลมนุษย์รู้จักความอดกลั้นอดทน มีจิตใจหนักแน่น และไม่ทอดทิ้งต่อความยากลำบากที่เผชิญอยู่ ณ เบื้องหน้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 12 การถือศีลอดของคนมุสลิม
 ที่มา : สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ (14 พ.ค. 2562)

3.2 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายมุสลิมในเกาะเกร็ดนั้นเป็นไปตามรูปแบบของสังคมมุสลิมที่มีลักษณะเฉพาะของชาติพันธุ์ ซึ่งตามหลักการแต่งกายในศาสนาอิสลามมีวัตถุประสงค์สำคัญคือต้องการปกปิดร่างกาย โดยเฉพาะร่างกายของผู้หญิงมุสลิม ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนร่างเพศหญิงกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของผู้ชายซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นมาในสังคม

การแต่งกายหญิงมุสลิมในเกาะเกร็ดนั้นส่วนมากจะใส่เสื้อผ้ามีสลิ้นหรือเสื้อลูกไม้ตัวยาวแบบมลายู นุ่งซิ่นปาเต๊ะหรือซิ่นทอและสวม “ฮิญาบ” คือผ้าคลุมศีรษะของผู้หญิงมุสลิมเป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้กันเป็นประจำในชีวิตของสตรีทุกคนที่นับถือศาสนาอิสลาม สวมเพื่อป้องกันตนเองจากฟิตนะห์ (ความไม่ดีไม่งามทางสังคม) เช่น ป้องกันการถูกแสวงหรือการหยอกล้อเชิงขู่ว่า

การแต่งกายมุสลิมชายในเกาะเกร็ด โดยส่วนมากจะแต่งตัวตามสมัยนิยมทั่วไป แต่จะสวมหมวกที่เรียกว่า “หมวกกปิเยาะ” ในชีวิตประจำวันและจะแต่งกายแบบเป็นทางการในกรณีประกอบศาสนกิจ เช่น การประกอบพิธีละหมาด

ภาพที่ 13 การแต่งกายแบบคนไทยเชื้อสายมุสลิม
 ที่มา : สถาบันฮาลาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.3 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน ในปัจจุบันคนมุสลิมยึดหลักการบริโภคอาหารตามแนวทางของศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับคนไทยเชื้อสายมุสลิมในชุมชนเกาะเกร็ดนั้นอาหารที่พวกเขา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รับประทานในชีวิตประจำวัน คือ อาหารไทย เพราะที่อาหารมุสลิมมีเครื่องปรุงและขั้นตอนในการทำอาหารค่อนข้างยุ่งยาก อีกทั้งมีรสชาติเผ็ดร้อนไม่เหมาะที่จะรับประทานทุกวัน ดังนั้นอาหารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและศาสนาจะจัดในสถานการณ์พิเศษ เช่น งานเลี้ยงฉลอง โดยจะจัดเป็นสำรับเป็นชุด ยำหรือผัดและชุดเครื่องแกง (แกงมัสมั่น แกงกุรหม่า แกงกะหรี่) อาหารที่กินคู่กับแกงมักเป็นอาหารประเภทแป้ง เช่น โรตีสี่

อาหารแขกถือเป็นต้นแบบของอาหารมุสลิม แต่ในปัจจุบันอาหารแขกได้ผสมผสานกับอาหารไทยจนแยกได้ยาก ทั้งนี้เพราะได้ประยุกต์และแปลงรสให้เข้ากับลิ้นของคนไทยสิ่งที่หลงเหลือและแสดงลักษณะเฉพาะของอาหารแขก คือ กลิ่นฉุนของเครื่องเทศที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชนชาติได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 14 อาหารมุสลิม (อาหารแขก)

ที่มา : สุนิติ จุฑามาศ The Cloud x สถาบันศิลปอิสลาม (ประเทศไทย)

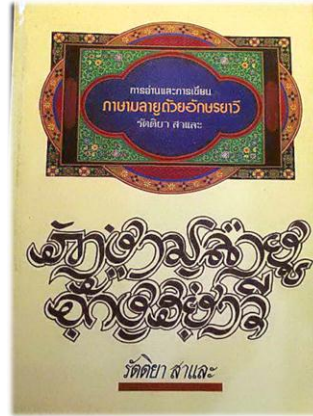
3.4 วัฒนธรรมด้านภาษาและการสื่อสาร ภาษาที่ใช้พูดกันมากในชีวิตประจำวันของคนไทยเชื้อสายมุสลิมมีอยู่ 2 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษามลายูท้องถิ่น หรือนิยมเรียกอย่างไม่เป็นทางการว่าภาษานายู ภาษามลายูท้องถิ่นใช้กันมากในหมู่คนมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ ปัตตานี นราธิวาส ยะลา คนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มองว่าภาษาไทย คือ ภาษาต่างดาว ภาษามลายูคือภาษาหลักโดยพี่น้องในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นแทบจะไม่พูดภาษาไทยเลย ภาษาไทยจึงมีฐานะเป็นภาษาต่างดาว

แต่ในส่วนของคนไทยเชื้อสายมุสลิมในชุมชนเกาะเกิร์ตนั้น มีความเคร่งครัดในความเชื่อและหลักคำสอนทางศาสนา “ภาษามลายู” ถือเป็นภาษาสำคัญที่ต้องใช้สนทนาในกลุ่มคนเชื้อสายมุสลิมด้วยกัน แต่คนไทยเชื้อสายมุสลิมก็ให้ความสำคัญต่อภาษาไทย โดยจะเห็นได้จากการที่คนในพื้นที่ประกอบไปด้วย คนไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายมอญ คนไทยเชื้อสายมุสลิมสามารถสื่อสารและสนทนารวมกันได้อย่างเข้าใจในภาษาและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารรวมกัน เรียกได้ว่าไม่ทิ้งภาษาของชาติพันธุ์และเรียนรู้ภาษาเสริมอย่างภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมไร้ซึ่งปัญหา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ت	ta tah	ب	ba bah	ا	alif alif
ح	ha hah	ج	jim joom	ث	tha thoh
د	dal dal	خ	kha khah	ذ	cha ichoh
ز	zal zain	ر	ra reh	ذ	dzal thaf
ص	shad saaf	ش	shin sheem	س	sin seen
ظ	dao zah	ط	tho thoh	ض	dhad dah
غ	nga	غ	ghain ghain	ع	ain ain
ق	qaf qaf	ف	fa feh	ف	fa feh
ل	lam lam	ك	kaf	ك	kaf kaf
و	wau waw	ن	nun noon	م	mim meem
ي	ya yeh	ه	ha feh	و	va
A	Jawi name			و	nya
	Original name			و	nya
	From Arabic		From Persian		Unique to Jawi

ภาพที่ 15 อักษรรายวิ ชูคอักษรที่ใช้ในการเขียนภาษามลายู
 ที่มา : www.pataniforum.com

ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด

ในอดีตหรือแม้กระทั่งปัจจุบัน เมื่อพูดถึงเกาะเกร็ดเรามักจะได้ยินหรือสัมผัสความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของคนไทยเชื้อมอญ ด้วยจำนวนคนไทยเชื้อสายมอญที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก มากกว่าคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายมุสลิม ทำให้วัฒนธรรมประเพณีของคนมอญบนเกาะเกร็ดมีความโดดเด่นกว่าอีกสองชาติพันธุ์ แต่กระนั้นทั้งสามชาติพันธุ์ต่างอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ช่วยเหลือเกื้อกูล ร่วมไม้ร่วมมือในการพัฒนาและบำรุงทุกข์สุขร่วมกัน โดยลึกลงไปแล้วต่างก็คาดหวังให้เกิดภาพของพหุวัฒนธรรมขึ้นในชุมชนเกาะเกร็ด จึงเป็นช่องทางให้เกิดงานวิจัยแนวทางการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมแบบพหุวัฒนธรรมเกาะเกร็ด งานวิจัยเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ร่วมมือกับนักวิจัยชุมชนจากทั้งสามชาติพันธุ์ในนาม “คณะกรรมการสร้างสรรค์อัตลักษณ์พหุวัฒนธรรมร่วมเกาะเกร็ด” และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ดชุมชนเกาะเกร็ด จากงานวิจัยดังกล่าวทำให้ได้เห็นถึงความพยายามของคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายมอญที่พยายามทลายกำแพงทางด้านศาสนาเพื่อให้คนไทยเชื้อสายมุสลิมสามารถร่วมกิจกรรมของชุมชนได้และความพยายามในการให้เกียรติและให้ความสำคัญของกันและกันของผู้คนทั้งสามชาติพันธุ์ในชุมชน ซึ่งต้องการที่จะนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทั้งสามชาติพันธุ์ เช่น การแต่งกายชุดพื้นบ้าน การแสดงทางวัฒนธรรมต่างๆของคนไทยเชื้อสายมอญและคนไทยเชื้อสายมุสลิม ในงาน “ร้อยรักษ์วัฒนธรรมพหุวัฒนธรรม 3 ชาติพันธุ์ เกาะเกร็ด” เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2562 สะท้อนให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวเชิงวัฒนธรรมของผู้คนทั้งสามชาติพันธุ์ที่ต้องการส่งเสริมให้ชุมชนเกาะเกร็ดเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่รวมความหลากหลายของวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกันทั้งวัฒนธรรมไทยพุทธ วัฒนธรรมมอญ และวัฒนธรรมมุสลิม รวมไปถึงส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ให้คงอยู่เป็นมรดกที่ทรงคุณค่าและความภาคภูมิใจที่รักษาไว้ให้คนรุ่นหลังสืบสานต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 16 โครงการร้อยรักษ์วัฒนธรรม พหุวัฒนธรรม 3 ชาติพันธุ์ เกาะเกร็ด
 ที่มา : สำนักข่าวนิวส์พลัส (19 พฤษภาคม 2562)

บทสรุป

ผู้เขียนขอสรุปบทความเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีว่า : ชุมชนเกาะเกร็ดนั้นเป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานควบคู่มาพร้อมกับประวัติความเป็นมาของจังหวัดนนทบุรี โดยสาเหตุที่ทำให้ชุมชนเกาะเกร็ดมีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์มาอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นเป็นเพราะการอพยพหนีภัยสงคราม รวมไปถึงผู้คนที่ถูกจับมาเป็นเชลยจากการทำศึกสงครามในอดีต อันได้แก่ ชาวไทยและชาวมอญที่อพยพหนีภัยสงครามจากพม่าจนได้มาตั้งถิ่นฐานในชุมชนเกาะเกร็ด และชาวมุสลิมลมายูที่ถูกต้อนมาเป็นเชลยศึกจากการแข่งขันของเจ้าเมืองปัตตานีในอดีต ซึ่งการเดินทางเข้ามาของ คนทั้งสามชาติพันธุ์ได้นำเอาวัฒนธรรมของตนติดตัวมาด้วยทั้งสิ้น ทำให้ชุมชนเกาะเกร็ดกลายเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมมอญ และวัฒนธรรมมุสลิม

ดังนั้นการศึกษาวัฒนธรรมสามชาติพันธุ์ในชุมชนเกาะเกร็ดเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนว่าไม่ใช่สิ่งที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งเสมอไป โดยผู้คนที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข เมื่อทุกคนในชุมชนรู้จักที่จะเคารพและให้เกียรติซึ่งความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกันและกัน ดังเช่นชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ชุมชนที่รวมผู้คนสามชาติพันธุ์อันประกอบไปด้วย คนไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายมอญและและคนไทยเชื้อสายมุสลิม ทั้งสามชาติพันธุ์ต่างมีวัฒนธรรมที่แตกต่างทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย อาหาร และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ต่างฝ่ายต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นสามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของแต่ละชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ผู้คนในชุมชนเกาะเกร็ดจึงได้จัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่เปรียบเหมือนมรดกที่ทรงคุณค่าของบรรพบุรุษให้อยู่คู่กับคนในยุคปัจจุบันและอยู่ไปจนถึงรุ่นลูกหลานเพื่อไม่ให้ทุกคนลืมว่าตนเองนั้นมีที่มาอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงการศึกษาธิการ. (2545). ศาสนาอิสลามในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
 จริยา เดชกุญชร. (2552). สำหรับอาหารไทย. เพชรการเรือน. กรุงเทพฯ.
 ศรุดา นิติวกร. (2557). สำหรับอาหารมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เชียงใหม่.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2550). **วัฒนธรรม : วิถีชีวิตและภูมิปัญญาชุมชนเกาะเกร็ด**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.senate.go.th/assets/portals/22/fileups/148/files/รวมเล่ม%20เกาะเกร็ด.pdf> (30 สิงหาคม 2562).
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2535). **วัฒนธรรมอิสลาม**. กรุงเทพฯ: ทางนำ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2535). **ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- อรสา เงินฉาย. (2550). **การศึกษาสภาพวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์
- อลิสา รามโกมุท. (2542). **เกาะเกร็ด : วิถีชีวิตชุมชนมอญริมแม่น้ำเจ้าพระยา**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : https://www.sac.or.th/databases/ethnicredb/research_detail.php?id=932 (30 สิงหาคม 2562).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทย

ภัทรวิทย์ ไยน้อย¹, บุญอนันต์ บุญสนธิ²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

E-mail : ployidid@gmail.com¹, Boonana@vru.ac.th²

บทคัดย่อ

ปัญหาของยาเสพติดในประเทศไทย เป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จนอาจจะกล่าวได้ว่าในปัจจุบันมีปัญหามันแพร่ระบาดของยาเสพติดเกิดขึ้นทั่วทุกจังหวัดของประเทศไทย ปัญหาเสพติดได้ยู่คู่กับประเทศไทยมาเป็นเวลานาน การดำรงอยู่ของปัญหาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อหลายประการต่อประเทศ ทั้งการเกิดความไม่สงบในสังคม ภาวะเศรษฐกิจถดถอยและระดับประเทศ รวมถึงการทำลายทรัพยากรบุคคลให้กลายเป็นบุคคลที่ไร้คุณภาพเป็นภาระที่สังคมจะต้องแบกรับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนับวันปัญหาเสพติดได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งการขยายพื้นที่การแพร่ระบาด ความหลากหลายและความซับซ้อนของตัวยาตลอดจนปัญหาเยาวชนที่มีแนวโน้มใช้ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ปัญหาเหล่านี้กำลังได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอาชนะยาเสพติดโดยการร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรรัฐวิสาหกิจรวมทั้งประชาชนเข้ามามีบทบาทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดดังกล่าว ดังนั้นบทความนี้จึงนำเสนอการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องให้การสนใจสนับสนุนและร่วมมือกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มของเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ : ปัญหายาเสพติด , เด็กและเยาวชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Driving Guideline For Problem Solving of Drugs in Thai Children and Juvenile

Pattarawadee Yainoy¹, Boonanan Boonsonth²

Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under Royal Patronage

E-mail : ployidid@gmail.com¹, Boonana@vru.ac.th²

Abstract

The problem of drugs in Thailand was continuously intensify that it was also said this problem spread to all over Thailand nowadays. It was paired with Thailand for a long time. The existence of drugs affected country in many things, whether it be a social unrest, an economic condition both household and national economy, and a destruction of human resource as a low quality person that unavoidably became burden for social. The problem of drugs became heated, be it an expansion of drug to wide area, a diversity and complexity of drugs, and an increased tendency of a taking drugs in juvenile. These problems were interested and attended by a responsible man. To win the drugs, it will be done by the corporation of all sectors. These were government, private, state enterprise including people. And all of them had to play a role to prevent and solve problem by the driving guideline for solve as above problem. Therefore this article is to present the driving guideline for problem solving of drugs in Thai children and juvenile according to the national strategy in part of the prevention in a group that has a chance to involve in drugs. And in order to be a guideline for practically prevent and solve the drugs problem. It was considered as the important thing that everyone has to seriously interest, support and corporate to drive a problem solving of drugs in children and juvenile.

Keywords : Drug problems, Children and youth

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยประสบกับปัญหายาเสพติดมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งปัญหาเสพติดได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของโลกปัจจุบันซึ่งมีการติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ผู้เสพโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง คือ เด็กและเยาวชน ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสทดลองใช้ยาเสพติดด้วยความคึกคะนองอยากรู้ อยากลอง จึงมีส่วนมากกว่ากลุ่มประชากรอื่นๆ โดยเฉพาะปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่ายและใช้ยาเสพติดได้สะดวกกว่าในอดีต ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมเนื่องจากเด็กและเยาวชนไม่รู้เท่าทันต่อเล่ห์กลของผู้ค้ายาเสพติด ประกอบกับ ความอยากรู้ อยากลอง ความคึกคะนอง การต้องการความยอมรับในกลุ่มเพื่อน จิตใจที่ไม่หนักแน่น ถือเป็นจุดด้อยที่ทำให้เด็กและเยาวชนหลงกลเข้าไปติดบ่วงหรือตกเป็นทาสของยาเสพติด ดังนั้นการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดจึงต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถขับเคลื่อนโดยกลุ่มเด็กและเยาวชนได้โดยเครือข่ายของเยาวชนเอง ตลอดจนการให้ความรู้ผ่านกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนผ่านองค์ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันนี้ ยาเสพติดได้เข้ามาแพร่หลายในสังคมเราเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเฮโรอีน มอร์ฟิน และอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งนอกจากผู้ใหญ่จะติดยาเสพติดแล้ว ก็ยังมีเยาวชนไทยอายุน้อยลงไปติดยาเสพติดเหล่านี้อีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง เพราะนอกจากผู้เสพยาเสพติดทั้งหลายจะไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ยังมีแนวโน้มก่ออาชญากรรม ตลอดจนทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระทบกระเทือนต่อประชาชนผู้ไม่ได้เสพยาเสพติดอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่เกิดจากความอ่อนแอของหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม คือ ครอบครัว ซึ่งเกิดจากพ่อแม่ด้วยคุณภาพ การที่เอาแต่รักลูกโดยที่ไม่รู้จักสอนหรือให้คำแนะนำลูกจึงทำให้ยาเสพติดสามารถแพร่ระบาดในเข้าไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นไปได้อย่างง่ายดายอีกทางหนึ่ง การแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนจึงต้องยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญการแก้ไขปัญหาเสพติดมาโดยตลอด (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559)

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศ ซึ่งเป็นบ่อนทำลายทรัพยากรและความมั่นคงของประเทศชาติและสังคมเป็นอย่างมาก ได้มีการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่จะป้องกันและปราบปรามมิให้มีการเสพ การซื้อขาย และการผลิตยาเสพติด แต่เนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาใหม่ที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนต่อการดำเนินการ และไม่ได้มีแต่ประเทศไทยแห่งเดียวเท่านั้น ประเทศอื่นๆก็มีการเสพ การซื้อขาย และการผลิตยาเสพติดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนและต่อเนื่องแม้ว่าในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยกำหนดนโยบายและแนวทางการ

ดำเนินงานต่อสถานการณ์ด้านยาเสพติดที่ชัดเจนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมดำเนินการป้องกันแก้ไขและปราบปรามอย่างเต็มที่เพื่อยุติการขยายตัวของปัญหาและลดระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดตามลำดับแต่ปัจจัยที่แพร่ระบาดของยาเสพติดนั้นยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยปัจจุบันผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติดได้พัฒนาการผลิตระบบเครือข่ายการค้าเพื่อขยายตลาดให้กว้างขึ้นรวมทั้งได้พยายามพัฒนาวิธีการต่างๆ เพื่ออำพรางหลีกเลี่ยงการตรวจค้นและจับกุมของเจ้าหน้าที่และมีเครือข่ายของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมในการใช้สารเสพติดตลอดจนเป็นผู้ขาย การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจึงจำเป็นต้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดให้สามารถเข้าถึงกลุ่มประชากรที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการให้สารเสพติดจนการให้ความรู้ของภัยยาเสพติดที่อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นในกลุ่มของเด็กและเยาวชน ดังนั้น การขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งรัฐจะต้องส่งเสริมการขับเคลื่อนโครงแก้ไข้ปัญหาและให้ความรู้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนความร่วมมือของชุมชนที่จะร่วมด้วยช่วยกันผลักดันการขับเคลื่อนการแก้ไข้ปัญหาเสพติดในกลุ่มของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง

ความหมายของยาเสพติด

(พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน : 2542) ให้ความหมาย “ยาเสพติดให้โทษ” ว่ายาเสพติดให้โทษ คือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้า สู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่นต้องเพิ่ม ขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการ เสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไป จะทรุดโทรมลง กับรวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือ ให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่ หมายความว่าถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มี ยาเสพติดให้โทษผสมอยู่

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : 2560) ให้ความหมาย “ยาเสพติด” ไว้ว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่เสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่นต้องการเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไป จะทรุดโทรมลง ซึ่งยาเสพติดนี้ อาจรวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย

สิ่งเสพติด หรือ ยาเสพติด ในความหมายของ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) จะหมายถึงสิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด จะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

สถานการณ์ยาเสพติด

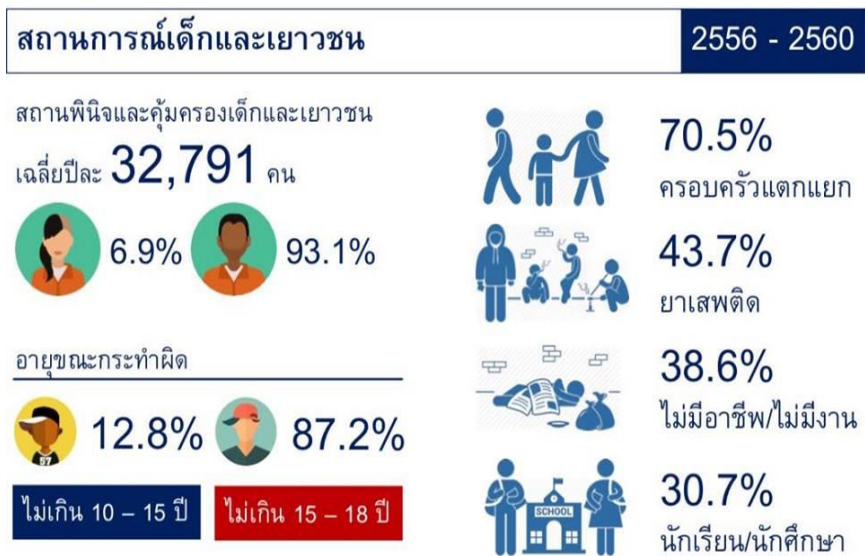
(ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559) สถานการณ์ยาเสพติด ในช่วงปี 2556-2561 ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาเสพติดมาช้านาน โดยสภาพปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง จากระบบรายงาน ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามกรมสุขภาพจิต พบว่า ผู้เข้ารับการรักษาเสพติดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2556-2558 จำนวน 156,884 คน 98,421 คน และ 55,683 คน ตามลำดับ โดยเป็นผู้เข้ารับการรักษาในหน่วยงานสังกัดกรมสุขภาพจิต จำนวน 3,975 คน 4,071 คน และ 3,912 คน ตามลำดับ

(สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) จากสถิติการเข้ารับการรักษาแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่กลับพบว่าผู้เข้ารับการรักษาเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50 เยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เสพติด ควรได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติด และปัจจัยย่อยต่างๆ รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการกลับไปใช้ซ้ำ ซึ่งเมื่อจำแนกชนิดยาเสพติดที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาามากที่สุด คือ ยาบ้า ร้อยละ 75.20 รองลงมา คือ กัญชา ร้อยละ 6.83 และกระท่อม ร้อยละ 4.17 ด้านพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่าเป็นกังวล คือ การใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้การบำบัดรักษามีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ปัจจุบันยังพบว่าเด็กและเยาวชนมีการนำสารต่างๆ ที่หาได้ง่ายมาผสมกัน เพื่อให้ออกฤทธิ์เหมือนสารเสพติด ซึ่งเด็กและเยาวชนมีการทดลองดื่มสารเหล่านี้เนื่องจากมองว่าเกิดจากส่วนผสมของสารที่ไม่เป็นอันตราย โดยที่ไม่ได้คำนึงว่ามีฤทธิ์เสพติด ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองโดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นกลุ่มประชากรที่มีขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 32.44 ของประชากรทั้งหมดในปี 2557 และเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ซึ่งเป็นวัยที่ดำเนินชีวิตในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ใฝ่หาความรู้ อยากเห็น อยากลอง ของใหม่ รักพวกพ้อง รักเพื่อน เชื้อเพื่อน และมองหาแบบอย่างเพื่อดำเนินรอยตามแบบ ทศนคติที่ผิดๆเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น เช่น การเสฟไอซ์ ทำให้ผอม ผิวขาว การเสพยาบ้าทำให้เพิ่มความตื่นตัวในการมีเพศสัมพันธ์ อ่านหนังสือได้นานขึ้น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้สติปัญญาดี สามารถรักษาโรคบางอย่างได้ จากทัศนคติดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกลอยล่องใช้ จนมีการติดสารเสพติดนั้นในที่สุด

ภาพที่ 1 สถานการณ์เด็กและเยาวชน
 ที่มา : สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2560

สาเหตุของปัญหาเสพติด

ปัญหาการเสพติดมาจากสาเหตุทั้งทางสังคม วัฒนธรรม ความยากจน ได้รับการศึกษาน้อย มาจากครอบครัวที่ยากลำบาก การเลี้ยงดูเด็กมีปัญหา ใช้ความรุนแรง ขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และการทำให้เด็กมีปัญหาพัฒนาการทางสุขภาพจิตที่บกพร่องหรือผิดปกติในบางเรื่อง ทำให้วัยรุ่นบางคนที่มาจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สภาพแวดล้อมดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะลงและติดยาเสพติดมากกว่าวัยรุ่นที่มาจากสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า ครอบครัวคนรวย คนชั้นกลาง บางครอบครัวและหรือสภาพแวดล้อมในชุมชน สังคม บางแห่งก็อาจสร้างปัญหาแรงกดดัน สร้างปัญหาด้านความคิดจิตใจให้เด็กบางคนไปเสพติดได้ด้วยเช่นกัน

(ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต, 2559) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติด 4 ประการ ดังนี้

1. ตนเอง เช่น การอยากรู้ อยากรอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ไม่มีความรู้เรื่องสารเสพติด ประสบความล้มเหลวในชีวิต หรือเกิดจากการเจ็บป่วย กรณีอยากทดลองด้วยตนเอง เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไปและไม่คิดว่าตนจะติดยาเสพติด จึงไปทำการทดลองใช้ ในการทดลองใช้ครั้งแรกๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดยาเสพติดก็อาจประมาทไปใช้อีก จนในที่สุดก็ติดยาเสพติดนั้น หรือ ถ้าไปทดลองใช้สารเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียว ก็อาจทำให้ติดได้ และ กรณีถูกหลอกลวง ยาเสพติดมีรูปแบบต่างๆ มากมาย ผู้ถูกหลอกลวงไม่ทราบว่าสิ่งที่ตนได้กินเข้าไปนั้นเป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง คิดว่าเป็นยาธรรมดาไม่มีพิษร้ายแรง หรือเป็นอะไรตามที่ผู้หลอกลวงแนะนำ ผลสุดท้ายกลายเป็นผู้ติดยาเสพติด

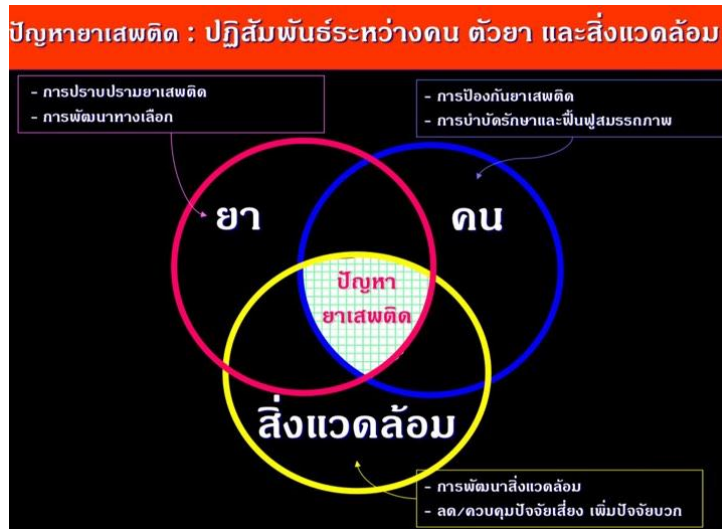
2. ครอบครัว เช่น บุคคลในครอบครัวติดยาเสพติด ครอบครัวไม่มีความอบอุ่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน การหย่าร้างและแต่งงานใหม่ของหัวหน้าครอบครัว พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก รักลูกไม่เท่ากัน และมีการเปรียบเทียบระหว่างลูกแต่ละคน หรือเปรียบเทียบกับลูกเพื่อนบ้าน

3. สิ่งแวดล้อม เช่น มีแหล่งผลิตหรือแหล่งระบาดของยาเสพติดที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีตัวอย่างจากสื่อประเภทต่างๆ สังคมไม่เปิดโอกาสหรือไม่ยอมรับผู้ติดยาได้กลับเข้ามาสู่สังคมปกติ อาศัยอยู่ในในสิ่งสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการติดยาเสพติด

4. เศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจ ตกต่ำ ว่างงาน มีหนี้สินล้นพ้นตัวกลุ่มใจที่เป็นหนี้ก็ไปกินเหล้า หรือสูบกัญชาให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นโดยพยายามทำงานหนักมากขึ้นทั้งๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมาก จึงรับประทานสารกระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดยาเสพติดนั้นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน ตัวยา และสิ่งแวดล้อม

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(กรมสุขภาพจิต 2559) กล่าวว่าเส้นทางการติดยาตั้งแต่เริ่มเสพจนกระทั่งติดสามารถแบ่งได้ เป็น 4 ระยะ ได้แก่

1. เริ่มทดลองอยากรู้ อยากเห็น (Experiment and first-time use) เมื่อมีคนแนะนำให้ทดลอง ร่วมกับความรู้สึกลอยๆ หรือใช้ gateway drug อยู่แล้ว เช่น บุหรี่ เหล้า ซึ่งสารเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่าสารทำให้เกิดความพึงพอใจ สบายได้มากกว่าที่เป็นอยู่ หรือเพิ่มพลังกำลังในการทำงาน
2. ใช้เป็นครั้งคราว (Occasional use) เกิดความติดใจในผลของสารเสพติด เรียนรู้ว่าจะหากใช้ปริมาณมากขึ้นก็จะได้รับผลความรู้สึกดีมากขึ้น เกิดความรู้สึกเป็นสุขอย่างมาก
3. ใช้สม่ำเสมอใช้อย่างพริ้วเฟื้อ (Regular use) หมกมุ่นกับการหาสารมาเสพ มีอาการเมายา การทำงาน การเรียนแย่ลง สัมพันธภาพกับคนรอบข้างไม่ดี ใช้จ่ายเงินเปลือง อาจถูกจับเนื่องจากเสพหรือค้า
4. เกิดภาวะพึ่งพาสุรายาเสพติด (Dependence) ใช้สารมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเกิดอาการทนต่อยา (Tolerance) และภาวะถอนยา (Withdraw) หรือ มีการใช้เกินขนาด (Drug Overdose) โดยไม่ตั้งใจ

ผลกระทบของปัญหา ยาเสพติด (วินัดดา ปิยะศิลป์ 2545) กล่าวว่าผลกระทบของปัญหา ยาเสพติดมี 4 ประการ ดังนี้

1. ผลกระทบของปัญหา ยาเสพติดต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ

1.1 ทำลายประสาทสมอง จิตใจเสื่อม ซึมเศร้า วิดกกังวล เลื่อนลอย และเกิดภาวะผิดปกติทางจิต จากสารเสพติดนั้นๆพิษจากสารเสพติดทำลายอวัยวะต่างๆให้เสื่อมลง มีโรคแทรกซ้อนได้ง่าย ร่างกายซูบซีด อ่อนเพลีย

1.2 เสียบุคลิกภาพ ขาดความสนใจตนเอง ขาดสติสัมปชัญญะการควบคุมกล้ามเนื้อและระบบประสาทบกพร่อง ทำให้ประสบอุบัติเหตุได้ง่าย

2. ผลกระทบของปัญหา ยาเสพติดต่อครอบครัวและสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.1 ครอบครัวที่มีผู้ติดสารเสพติด มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดสารเสพติดในทุกด้าน เช่น การขาดความรับผิดชอบต่อนานานนำไปสู่ความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท ก่อให้เกิดความเครียด และต้องแก้ไขปัญหาบ่อยๆ

2.2 ทำให้สูญเสียสมรรถภาพ การทำงาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเสียทรัพย์สินรายได้ของครอบครัวเนื่องจากต้องซื้อสารเสพติดมาเสพ และรักษาโรคที่เกิดจากสารเสพติด

2.3 ปัญหาสารเสพติดก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากประชาชนและสังคมเป็นวงกว้าง เนื่องจากเกรงว่าบุตรหลานจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติดหรือถูกประทุษร้ายจากผู้เมาสารเสพติด หรือมีความผิดปกติทางจิตจากการใช้สารเสพติด

3. ผลกระทบของปัญหายาเสพติดต่อส่วนรวมและประเทศชาติ

เป็นภัยต่อความมั่นคง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขของคนในประเทศประเทศชาติสูญเสียงบประมาณในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด

(ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ) กล่าวถึงแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา เน้นมาตรการที่เหมาะสมกับช่วงวัยและเป็นระบบต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย – อุดมศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

พัฒนาและส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อปลูกฝัง หล่อหลอมให้เด็กสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยจากยาเสพติด เช่น ทักษะสมอง ทักษะชีวิต ทักษะสังคม ฯลฯ โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนตั้งแต่ปฐมวัย - อุดมศึกษา รวมถึงการสร้างจิตสำนึกที่ดีควบคู่การมีคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของช่วงวัยปฐมวัยและประถมศึกษา ต้องอาศัยกลไกครูเป็นหลักในการถ่ายทอดและสร้างการรับรู้ ที่มีประสิทธิภาพได้ และในส่วนของช่วงวัยมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ต้องอาศัยกลไกเพื่อนเป็นหลักในการถ่ายทอด และสร้างการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพได้

1.1 ระดับปฐมวัย

พัฒนาทักษะสมอง เพื่อวางรากฐานภูมิคุ้มกันระยะยาว ด้วยองค์ความรู้เพื่อการบริหารจัดการชีวิต (Brain Executive Functions : EF) ให้เด็กรู้จักยับยั้งชั่งใจ ยังคิดไตร่ตรอง ควบคุมอารมณ์ ยืดหยุ่น ปรับตัว ฯลฯ เมื่อเด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โตขึ้นจะลดโอกาสการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมการดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ การทุจริต เป็นต้น โดยดำเนินการผ่านกลไก ครู อนุบาล/ครูผู้ดูแลเด็กในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ

1.2 ระดับประถมศึกษา

เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยดำเนินการผ่านกลไกบุคลากรป้องกัน เช่น ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ครูตำรวจ D.A.R.E. ครูพระสอนศีลธรรม วิทยากรป้องกันต่าง ๆ ในการสอนสอดแทรกความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดที่หลากหลายตามบริบท

1.3 ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคุมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม พร้อมด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมกลุ่มเพื่อน เครือข่าย/องค์กรเยาวชน กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตน

1.4 ระดับอุดมศึกษา

เสริมสร้างทักษะสังคม การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสา สร้างพลังการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพื้นที่

2. ด้านการค้นหา

สำรวจ ค้นหา คัดกรอง โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสังเกต ซักถาม ฯลฯ และแบ่งกลุ่มเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสม ได้แก่ กลุ่มทั่วไป กลุ่มเสี่ยง กลุ่มใช้ยาเสพติด

3. ด้านการรักษา

ให้โอกาสเมื่อเด็กพลังพลาดเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือมีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการปรับความคิด/พฤติกรรม สร้างค่านิยมใหม่ ดูแลช่วยเหลือ ติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องเปิดให้โอกาสให้เด็กได้เรียนต่อตามปกติ

- กลุ่มเสี่ยง : ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง การให้คำปรึกษา ติดตาม เยี่ยมบ้าน ฯลฯ
- กลุ่มใช้ยาเสพติด : กรณีค้นพบในสถานศึกษา โดยการทำจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษา ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

4. ด้านการเฝ้าระวัง

สอดส่อง เฝ้าระวัง เป็นหูเป็นตา ร่วมมือกันระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกิจกรรมที่เข้ามาหนุนเสริม เช่น ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด /1 ตำรวจ 1 โรงเรียน /การจัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษา ฯลฯ

5. ด้านการบริหารจัดการ

การพัฒนาบุคลากร /การขับเคลื่อนกลไกคณะกรรมการ คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง /การจัดทำแผนงานงบประมาณ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

(ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น 2559) ให้ข้อมูลว่าพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือ โดยอาศัยความรัก ความเข้าใจ เป็นพื้นฐานในการทำให้ยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และปฏิบัติในสิ่งต่อไปนี้

1. ระวังสติอารมณ์ อย่าว่าความยอมรับความจริง ยอมรับสภาพว่าลูกติดยา เพื่อเตรียมตัวช่วยเหลือบุตรหลาน
2. ไม่ควรแสดงความก้าวร้าวกับลูก เพราะจะทำให้ลูกปกปิดซ่อนเร้นมากขึ้น
3. แสดงความรัก ความเห็นใจอย่างจริงใจ เพื่อให้ลูกหลานยอมเปิดใจ ยอมรับความช่วยเหลือ
4. ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมว่า บุตรหลานติดสารเสพติดประเภทใด ฤทธิ์รุนแรงแค่ไหน ใช้สารเสพติดมานานแล้วหรือยัง ใช้ปริมาณแค่ไหน โดยอาจหาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น เพื่อนสนิท ครูที่โรงเรียน ห้องนอน กระเป๋าเสื้อผ้า เป็นต้น
5. ปรึกษาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น ศูนย์ให้คำปรึกษาปัญหาสารเสพติดหากลูกหลานติดสารเสพติดมานาน จนทำให้สภาพร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป หรือมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เป็ยงเบนไปจากเดิม และครอบครัวหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้ปกครองควรส่งลูกเข้ารับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านจิตใจ ในสถานบำบัดรักษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ความเชื่อมโยงแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์

(ข้อมูลจากยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี 2561-2580)

1. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี 2561-2580 : มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ความมั่นคง เป้าหมาย คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปี 2560-2564

ยุทธศาสตร์ที่ 5 คือ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 คือ ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีมิตรประเทศ และนานาชาติ ในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 ปี (2558-2562) เป้าหมาย 5 ประการ ดังนี้

3.1 เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันยาเสพติด

3.2 หมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการมีความเข้มแข็งในการป้องกันยาเสพติด

3.3 ทำลายเครือข่ายการค้าและองค์การอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง ลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติดและทำลายแหล่งผลิต

3.4 ผู้เสพติดได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีมาตรฐาน

3.5 ประเทศไทยเป็นศูนย์การค้าเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียน

หน่วยงานบูรณาการที่มีงบประมาณในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย มีทั้งหมด 8 กระทรวง 25 หน่วยงาน 2 ส่วนราชการ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ยาเสพติดและเร่งฟื้นฟูการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้เท่าทันภัยยาเสพติดอย่างแท้จริง และเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันเป็นเครือข่าย และแนวทางการปฏิบัติและการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นรูปธรรมได้นั้นจะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วนตลอดจนการเป็นภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังโดยผ่านนโยบายของรัฐและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะประสบผลสำเร็จและสามารถป้องกันและฟื้นฟูบำบัดผู้ใช้ยาเสพติดได้อย่างมีคุณภาพ ฉะนั้นแล้วการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทยจึงเป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนการดูแลสอดส่องภายในชุมชนและการดูแลเอาใจใส่ภายในครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

นัสดา ปิยะศิลป์ และพนม เกตุมาน. (2545). สิ่งเสพติด.
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2544). ความรู้เรื่องยาเสพติด.
สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). ข้อมูลประชากร (2557).
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). ออนไลน์ แหล่งที่มา :
<https://www.oncb.go.th/Pages/main.aspx>
ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์.
ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต. (2559). การแก้ไขปัญหายาเสพติด
สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). ข้อมูลประชากร 2557. Retrieved 30 พฤษภาคม 2559, from
www.ncccd.go.th

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปลากัดยอดนักสู้สัญลักษณ์คู่มือแห่งสยาม พัฒนาเศรษฐกิจสู่การส่งออกสัตว์น้ำ อันดับหนึ่งของประเทศไทย

The Elite Fighter Fighting Fish of Siam Symbol : The Economic Development For Thailand Number One Export of Aquatic Animals

ธนาคาร แสนศิริลานนท์¹, ไททัศน์ มาลา²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
E-mail: bankthanakarn19970904@gmail.com

บทคัดย่อ

ปลากัดไทยเป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งที่อยู่คู่วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน ปลากัดมีลักษณะเด่นคือเป็นนักสู้ที่มีความทรหดอดทนมีสีสันที่สวยงาม ปัจจุบันได้มีการพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดให้มีความสวยงาม จึงทำให้คนไทยและคนทั่วโลกต่างนิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงามอีกทั้งยังเป็นสัตว์น้ำที่มีศักยภาพการส่งออกที่มีมูลค่าสูง และเป็นที่ยอมรับว่าปลากัดเป็นสัตว์น้ำส่งออกอันดับหนึ่งของประเทศไทยสามารถช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสร้างรายได้ให้แก่ผู้เพาะเลี้ยง นอกจากนี้ปลากัดไทยถูกประกาศให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญสามมิติ 1.)ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่มีประวัติความเป็นมาคู่กับประเทศไทยยาวนาน 2.)ด้านความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยปลากัดไทยที่เสนอให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติมีชื่อว่า Betta splendens ชื่อสามัญ Siamese Fighting Fish 3.)ด้านประโยชน์ใช้สอยโดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงและการสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ซึ่งนำไปสู่การค้าเชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันประเทศไทยมีการส่งออกปลากัดไปยังต่างประเทศกว่า 95 ประเทศ โดยเฉพาะช่วงพ.ศ. 2556-2560 ส่งออกปลากัดประมาณ 20.85 ล้านตัวต่อปี มูลค่าไม่ต่ำกว่า 115.45 ล้านบาทต่อปี ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ได้มีการแก้ไขปรับปรุงร่าง พ.ร.บ. สิทธิบัตรเกี่ยวกับปลากัด อีกทั้งการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยง

คำสำคัญ : ปลากัดไทย สัญลักษณ์สัตว์น้ำประจำชาติ สัตว์น้ำส่งออกอันดับหนึ่งของประเทศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

Thai fighting fish is one kind of freshwater fish that was paired with a life style of Thai people since past till present. Its outstanding characteristic are tough and colorful. Nowadays, there is the breeding development of fighting fish to be more beautiful that Thai and other people around the world prefer to keep it as an ornamental fish also it has a high potential export value and it was accepted as Thailand number one export of aquatic animals that can drive the economy and make income for the aquaculture agriculturists. Furthermore, it was announced as the national aquatic animals that considered in 3-D important elements :-

- 1) The culture and history that it was paired with Thailand for a long time.
- 2) The unique that it was announced as the national aquatic animals with the name of “Betta Splendens” as well as a common name “Siamese Fighting Fish. And
- 3) The utility that especially in the promotion of aquaculture or aquafarming, the innovation creating of aquaculture that lead to a commercial trade and an economic value added.

Thailand now exports aboard more than 95 countries especially during the year of 2013 – 2017, it exported for 20.85 million fighting fish a year with export value not less than 115.45 million baht per year and it also trends upward every day. Additionally, it has been adjusted on the bill for fighting fish, including the supporting and enriching from government sector to make income for the aquaculture agriculturists.

Keywords : Thai fighting fish, National aquatic animals symbol, Thailand number one export of aquatic animals

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปลากัดไทยมีประวัติความเป็นมาอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานสามารถพบเห็นปลากัดได้ทั่วไปในแอ่งน้ำตามร่องสวนไร่นาเนื่องจากปลากัดไทยมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ ปลากัดมักมีนิสัยดุร้ายและหวงถิ่นถ้าหากเลี้ยงปลาสองตัวไว้ในอ่างเดียวกันปลากัดจะไล่กัดกันเพราะว่าหวงถิ่น สมัยก่อนคนไทยจึงมักนำปลากัดมาเลี้ยงสำหรับเล่นการพนัน มีหลักฐานขั้นต้นที่บ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ของปลากัดระบุไว้อย่างชัดเจน ในยุคสมัยที่มีการบันทึกข้อมูลและความสำคัญเกี่ยวกับปลากัดยกตัวอย่างเช่น

สมัยรัชกาลที่ 1 พระราชกำหนดห้ามเล่นการพนันชนไก่ชนนกกัดปลาประมวลกฎหมายตราสามดวง จ.ศ. 1166 (พ.ศ. 2347) ความว่าดังนี้ “แต่นี้สืบไปเมื่อนำห้ามอย่าให้ผู้ใดคบหาชักชวนกันชนไก่ชนนกคุ้มชนนกระทานกศรีชมภู แลจับปลาให้กัดพนันกันเป็นอันขาดทีเดียวถ้าผู้ใดมีฟังจับได้พิจารณาเป็นสัจ จะให้ลงพระราชอาญาขับเข็ญปรับไหมตามโทษานุโทษ”

สมัยรัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2383 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มอบปลากัดของพระองค์ให้กับชายไทยคนหนึ่งโดยชายผู้นั้นได้นำให้กับเพื่อนชื่อนายแพทย์ทีโอดอร์ เอดเวิร์ด แคนเทอร์ เป็นแพทย์ชาวอเมริกันซึ่งได้ตีพิมพ์เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับปลากัดไทยชนิดดังกล่าว จนกระทั่งปีพ.ศ. 2452 นายชาลส์ เท็ดเรแกนนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษได้ทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens*

ในยุคปัจจุบัน ปลากัดไทยสร้างความภูมิใจผ่านทางหน้าจอโทรศัพท์มือถือ iPhone โดยรูปถ่ายปลากัดไทย ของนายวิศรุต อังคทะวานิช ช่างภาพชาวไทยที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ถ่ายภาพพื้นหลังของโทรศัพท์ iPhone รุ่น iPhone 6s และ iPhone 6sPlus ทำให้ความสวยงามของปลากัดไทยได้รับการชื่นชมอย่างแพร่หลาย

(กรมประมงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์/ที่มาและความสำคัญปลากัดในสังคมไทยอดีตถึงปัจจุบัน, 2562: ออนไลน์)

ปลากัดสายพันธุ์แท้หรือสายพันธุ์ดั้งเดิมของประเทศไทยมีทั้งหมด 2 ชนิดคือปลากัดดอกไม้แบ่งออกเป็น 2 สายพันธุ์ และปลากัดก่อกวอด แบ่งออกเป็น 5 สายพันธุ์ ซึ่งแต่ละสายพันธุ์มีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งรูปร่างสีของเกล็ดบนลำตัวใบหน้าและหางก็จะมี ความแตกต่างกันออกไปแต่ละพื้นที่แม้แต่ชื่อที่ใช้เรียกก็ต่างกัน ส่วนใหญ่จะเรียกจากลักษณะของปลากัด และแหล่งพื้นที่ที่มีการค้นพบปลากัดอาศัยอยู่ ดังนี้

ปลากัดดอกไม้สงขลา จัดเป็นปลากัดประเภทปลากัดดอกไม้ชนิดหนึ่งที่พบได้ในประเทศไทย โดยพบครั้งแรกจากการสำรวจที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบในแหล่งน้ำที่มีกระแสน้ำไหลบนภูเขาอาศัยบริเวณรากไม้หรือใบไม้ใกล้ฝั่ง

ปลากัดดอกไม้กระบี่ หรือ ปลากัดหัวมงกระบี่ เป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งที่พบได้ในประเทศไทย มีสีสวยงาม ครีบล้าง ครีบท้อง และครีบบางสีแดง ครีบท้องจะมีริมน้ำเงิน อาศัยตามแหล่งน้ำทั่วไปในจังหวัดกระบี่

ปลากัดมหาชัย เป็นปลาน้ำจืดจำพวกปลากัดชนิดหนึ่ง เป็นสายพันธุ์เฉพาะที่พบเฉพาะใน 3 สมุทร คือ สมุทรปราการ สมุทรสงคราม และ สมุทรสาคร รวมถึงบางส่วนของกรุงเทพมหานครลักษณะเด่นของปลากัดปามหาชัย ใบหน้าแก้มจะมีสีเขียวและมีขีดที่ข้างแก้ม เกล็ดแวววาวสีเขียวแก่หรือ เขียวอ่อน เรียงตัวคล้ายกับเม็ดข้าวโพด และหางโพธิ์สวยงาม ชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Betta mahachaiensis*

ปลากัดปามากลาง ปลากัดปาสายพันธุ์นี้แพร่กระจายพันธุ์อยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ลักษณะเด่นของปลากัดปามากลางและภาคเหนือคือแก้มจะมีสีแดง (บางครั้งจึงเรียกว่า “ปลากัดแก้มแดง”) ลำตัวมีสี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

น้ำตาลแดงหรือดำแดง หางสีแดง กระโดงจะมีทั้งสีแดงและสีดำบางๆ ส่วนขายน้ำมีสีแดงลายขีดสลับน้ำเงิน
แกมฟ้า ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Betta Spenders*

ปลากัดป่าภาคใต้ ปลากัดป่าสายพันธุ์นี้แพร่กระจายพันธุ์ในภาคใต้ของประเทศไทย ลักษณะเด่นของ
ปลากัดป่าภาคใต้คือแก้มเป็นสีเขียว บางครั้งจึงเรียกกันว่า “ปลากัดแก้มเขียว” หางเป็นวงโค้งสีแดงคล้ายรูป
พระจันทร์เสี้ยว ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Betta Imbellis*

ปลากัดป่าภาคตะวันออก ปลากัดป่าสายพันธุ์นี้แพร่กระจายพันธุ์ในภาคตะวันออกของไทย ลักษณะ
ของปลากัดป่าภาคตะวันออกจะคล้ายคลึงกับปลากัดป่าภาคใต้ แต่แตกต่างกันที่ใบหน้าและลำตัวจะเป็นสีดำ
เข้ม และมีเกล็ดแวววาวสีเขียวเด่น ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Betta Siamorientalis*

ปลากัดป่าภาคอีสาน ปลากัดป่าสายพันธุ์นี้แพร่กระจายพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มี
เกล็ดที่ใบหน้าเป็นแผ่นๆลักษณะคล้ายของใบหญ้า เกร็ดสีเขียว ตัวใหญ่เป็นอันดับต้นๆของสายพันธุ์ปลากัดป่า
ในปลากัดป่าอีสานจะแยกออกเป็นสองสาย คือ อีสานหน้าสุวรรณดา กับ อีสานหางลาย (กิต้า) ชื่อวิทยาศาสตร์
คือ *Betta smaragdina* (ความรู้เกี่ยวกับปลากัด/สายพันธุ์ของปลากัดป่า 2562, ออนไลน์)

ปัจจุบันปลากัดมีการพัฒนาสายพันธุ์ให้มีความสวยงามและสีสันที่โดดเด่น ต่างจากปลากัดพื้นบ้าน
ของไทยสายพันธุ์ดั้งเดิม เพื่อให้มีขนาดตัวขนาดหางที่ใหญ่กว่าปลาสายพันธุ์ดั้งเดิม ลักษณะหางที่มีหลาย
รูปแบบ สีสันของปลาที่มีความแปลกใหม่และหลากหลายมากยิ่งขึ้นโดยมีทั้งจากการพัฒนาสายพันธุ์จากผู้
เพาะเลี้ยงปลากัดที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติ ให้มีความโดดเด่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยมีสายพันธุ์หลักๆ
ดังนี้

ปลากัดฮาร์ฟมูน (**Half Moon**) เป็นปลากัดที่มีหางแผ่เป็นรูปครึ่งวงกลม โดยขอบครีบหางจะแผ่เป็น
แนวเส้นตรงเดียวกันเป็นมุม 180 องศา ได้มีแนวคิดและความพยายามในการที่จะพัฒนาปลากัดสายพันธุ์นี้
ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ในประเทศเยอรมนี แต่เพิ่งประสบผลสำเร็จเมื่อราว พ.ศ. 2530 โดยนักเพาะเลี้ยงปลากัด
ชาวฝรั่งเศสและชาวเยอรมัน ปลากัดหางพระจันทร์ครึ่งซีกมีลักษณะที่สำคัญ คือ ครีบหางแผ่เป็นรูปครึ่งวงกลม
โดยขอบครีบด้านบนจะแผ่เป็นแนวเส้นตรงเดียวกันเป็นมุม 180 องศา ครีบด้านบนนอกเป็นขอบเส้นโค้งของครึ่ง
วงกลม ก้านครีบหางแตกแขนง 2 ชั้น เป็น 4 แขนง หรือมากกว่า

ปลากัดสองหาง (**Double Tails**) ปลากัดสองหางจัดว่าเป็นประเภทปลาเครื่องสั้นที่มีสองหาง มีแฉก
หางบนกับหางล่างคล้ายรูปหัวใจโดยมีการพัฒนาจนตรงกลางมีลักษณะเว้าลึกเข้ามาจนคล้ายกับมี
สองหาง

ปลากัดหางมงกุฏ (**Crown Tails**) พัฒนาสายพันธุ์ขึ้นใน พ.ศ. 2543 โดยนักเพาะเลี้ยงปลากัดชาว
อินโดนีเซีย เป็นปลากัดสายพันธุ์ใหม่ที่มีหางจักเป็นหนามเหมือนมงกุฏ ลักษณะสำคัญของปลากัดชนิดนี้คือ
ก้านครีบจะแผ่ยาวออกไปจากปลายหาง ลักษณะดูเหมือนหนาม ซึ่งอาจยาวหรือสั้นแตกต่างกันออกไป

ปลากัดจิ้น (**Veil Tails**) เป็นชื่อที่ใช้เรียกปลากัดครีบยาวมาช้านาน มาจากลักษณะครีบที่ยาวรุ่มรายสี
ดูคล้ายเหมือนจิ้งจิ้น โดยผสมคัดพันธุ์ให้ได้ลักษณะที่มีครีบและหางยาวขึ้น ความยาวของครีบหางส่วนใหญ่จะ
ยาวเท่ากับ หรือมากกว่าความยาวของลำตัวและหัวรวมกัน มีการพัฒนาให้ได้สีใหม่ ๆ และสวยงาม พัฒนาโดย
นักเพาะเลี้ยงปลากัดชาวไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปลากัดยักษ์ (Giant Bettas) ปลากัดยักษ์ มีลักษณะพิเศษตรงที่มีขนาดใหญ่กว่าปลากัดชนิดอื่น คือมีความยาวลำตัววัดตั้งแต่ปากถึงโคนหางตั้งแต่ 2 นิ้วครึ่งขึ้นไป ปลากัดยักษ์มีทั้งแบบครีบบาวและครีบสั้น (แต่ครีบบาวหาได้ยาก) รวมถึงยังมีปลากัดป้ายักษ์สายพัฒนาที่ถูกพัฒนาขึ้นจากปลากัดป่าจนมีขนาดลำตัวเกิน 2 นิ้ว

ปลากัดหูช้าง (Big Ear) ปลากัดหูช้าง คือปลากัดที่ถูกพัฒนาให้ครีบอกมีขนาดใหญ่และแผ่กว้างกว่าปลากัดชนิดอื่นอย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้ดูคล้ายกับหูของช้าง ปลากัดหูช้างถือเป็นปลากัดที่เพิ่งถูกพัฒนาขึ้นมาไม่นานนักหากเทียบกับปลากัดแฟนซีชนิดอื่น

ปลากัดป่าลูกผสม (Hybrid) คือการนำปลากัดแฟนซีและกัดป่ามาพัฒนาร่วมกัน หรือปลากัดป่าที่เกิดจากการผสมข้ามสายพันธุ์ มีชื่อเรียกเช่น ปลากัดป่าสายพัฒนา, ปลากัดเอเลี่ยน หรือ ปลากัดไฮบริด ซึ่งแปลว่า ลูกผสม ปัจจุบันรู้จักในชื่อ ปลากัดป่าลายไทย (ความรู้เกี่ยวกับปลากัด/ชนิดของปลากัดแฟนซี 2561, ออนไลน์)

ฟาร์มปลากัดและตลาดการส่งออกปลากัด การทำฟาร์มปลากัดเป็นอีกอาชีพที่สร้างรายได้ดีเป็นอย่างมาก จนบางคนยึดเป็นอาชีพหลัก นอกจากการทำปลากัดเพื่อขายในประเทศแล้ว การส่งออกปลากัดก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่เกษตรกรผู้เลี้ยงหันมาให้ความสนใจ และยังช่วยสร้างรายได้ในแก่คนในชุมชน ทำให้เกิดการจ้างงานในชุมชนทั้งจากการเพาะพันธุ์ปลากัดเพื่อขายตัวปลา และการแปรรูปสินค้าที่เกี่ยวกับปลากัด ในปัจจุบันมีฟาร์มปลากัดหลายแห่ง ที่ประสบผลสำเร็จในการทำปลากัดเพื่อส่งออก และแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าเกี่ยวกับปลากัดมากมาย เพื่อเป็นของฝากหรือของขวัญมอบให้กัน ยกตัวอย่างเช่น สิริनुช เบตต้าฟาร์ม เป็นฟาร์มเพาะเลี้ยงปลากัด ที่แบ่งแยกการเพาะพันธุ์ออกเป็น 2 ชนิด คือ 1. สายพันธุ์ดั้งเดิม คือ ปลากัดป่า เลี้ยงเพื่อเป็นการอนุรักษ์สายพันธุ์ดั้งเดิมเพื่อไม่ให้สูญพันธุ์ 2. สายพันธุ์พัฒนา คือ ปลากัดที่เน้นสีสวยงาม ทำเป็นธุรกิจส่งออกและเปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ มีสายพันธุ์ต่างๆ ดังนี้ ปลากัด Half moon , ปลากัด Crowntail , ปลากัดสองหาง Double Tail , ปลากัดจีน Veiltail ที่ สิริनुช เบตต้าฟาร์ม จะเน้นผลิตปลากัดให้หลากหลายสายพันธุ์ การแปรรูป : ด้านการแปรรูปสินค้ามี 2 ชนิดด้วยกัน คือ การทำเสื้อและกระเป๋าลายปลากัด เนื่องจากปลากัดเป็นปลาสวยงามไม่สามารถแปรรูปได้ แต่ สิริनुช เบตต้าฟาร์ม พยายามขยายการตลาดโดยทำเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทำเป็นเสื้อลายปลากัด กระเป๋าลายปลากัด เพราะบางทีคนที่ชอบปลากัดก็ไม่พร้อมที่จะเลี้ยงปลากัด เพื่อให้ลูกค้ามีทางเลือกมากยิ่งขึ้น สามารถซื้อเป็นของฝากได้ โดยศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค ตัวอย่างประเทศออสเตรเลีย เวลาคนไปเที่ยวก็จะซื้อพวกเสื้อ กระเป๋า ลายจิ้งจอก หมีโคอาล่า เป็นของฝาก เป็นการโปรโมทปลากัดของไทยเราด้วย โดยจะใช้รูปปลากัดที่ฟาร์มถ่ายเสนอต่อยอดสกรีนเป็นลายเสื้อ กระเป๋า ใส่คำว่า Siamese fighting fish ชี้ให้เห็นว่าเป็นปลากัดของไทยเรา รูปปลากัดที่ชี้ก็จะดึงความโดดเด่นเรื่องสีของปลากัด ให้เห็นถึงความสวยงามของปลากัด การตลาด : แบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ตลาดล่างและตลาดบน ตลาดล่าง คือ เป็นการขายส่ง ในลักษณะการขายปริมาณมากให้กับบริษัทส่งออกซึ่งกำหนดราคาไว้ไม่สูงมาก เพื่อให้ลูกค้าบริษัทส่งออกไปขายต่อได้อีกที ราคาขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของปลากัด ตลาดบน คือ เป็นการขายจำนวนน้อยให้กับลูกค้าโดยการถ่ายรูปขายทางอินเทอร์เน็ต ลูกค้าจะนิยมซื้อปลากัดจากรูปภาพ จะขายให้กับลูกค้าต่างประเทศ ราคาขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของปลากัด (เกษตรกรต้นแบบ/สิริनुชเบตต้าฟาร์ม 2560 , ออนไลน์)

ตลาดการส่งออกปลากัด ปลากัดถือได้ว่าเป็นปลาสวยงามส่งออกที่สร้างรายได้เป็นอย่างดีให้กับประเทศและยังเป็นปลาสวยงามอันดับหนึ่งที่มียอดการส่งออกปลายังต่างประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส

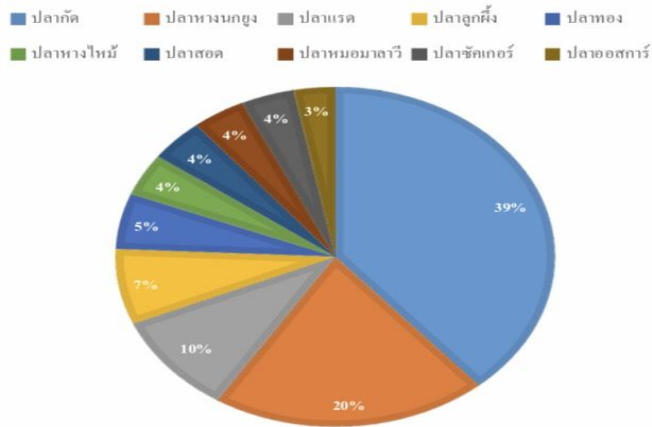

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จีน สิงคโปร์ อิหร่าน ได้มีการบันทึกสถิติการนำเข้า ส่งออก สัตว์น้ำทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อบันทึกปริมาณของสัตว์น้ำทั้งหมดที่นำเข้า ส่งออก ในแต่ละรอบเดือน ซึ่งปลากัดมีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดเป็นสัตว์น้ำส่งออกอันดับหนึ่งของประเทศ ยอดการส่งออกปลาสวยงาม 10 อันดับจากสถิติการนำเข้า ส่งออก สัตว์น้ำทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เดือนมิถุนายน , กันยายน

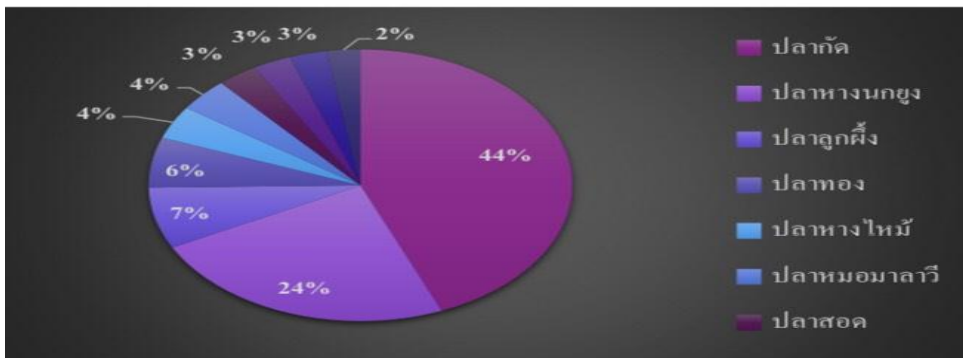
เดือนมิถุนายน 2561 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์น้ำสวยงาม 10 อันดับแรกโดย ปลากัด มีปริมาณการส่งออกสูงที่สุดเป็นจำนวน 1,415,241 ตัว คิดเป็นมูลค่า 11,896,273.70 บาท คิดเป็น 39% ของจำนวนการส่งออกปลาสวยงามทั้งหมด

กราฟแสดงปริมาณการส่งออกปลาสวยงาม 10 อันดับ

(สถิติการนำเข้า ส่งออก สัตว์น้ำทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เดือนมิถุนายน 2561 , ออนไลน์)
 เดือนกันยายน 2561 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์น้ำสวยงาม 10 อันดับแรกโดย ปลากัด มีปริมาณการส่งออกสูงที่สุดเป็นจำนวน 1,650,531.00 ตัว คิดเป็นมูลค่า 16,171,405.81 บาท คิดเป็น 44% ของจำนวนการส่งออกปลาสวยงามทั้งหมด

กราฟแสดงปริมาณการส่งออกปลาสวยงาม 10 อันดับ

(สถิติการนำเข้า ส่งออก สัตว์น้ำทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เดือนกันยายน 2561 , ออนไลน์)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงเสนอ รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ต่อมาในการประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธาน มีมติให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ และการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2562 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธาน มีมติให้ปลากัดไทยเป็นปลาประจำชาติ จนได้ผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีสำหรับสาระสำคัญของการเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1. ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 2. ด้านความเป็นเจ้าของ และ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว “ปลากัดไทย” 3. ด้านประโยชน์ใช้สอย ปลากัดไทยได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอย ในหลายประการ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง และการสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การค้าเชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล จึงได้มีมติเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562(กรมประมงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์/การประชุมคณะรัฐมนตรี/ปลากัดสัตว์น้ำประจำชาติ 2562 : ออนไลน์)

จึงนำมาสู่การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาครัฐถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือส่งเสริมเกษตรกรและผู้เลี้ยงปลากัด ตั้งแต่การเริ่มต้นในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือหรือคำแนะนำสำหรับเกษตรกรมือใหม่ ที่สนใจในการเพาะเลี้ยงปลากัด การจัดเตรียมสถานที่อุปกรณ์ในการเพาะเลี้ยง การหาสายพันธุ์ปลากัด การให้ความรู้หรือคำแนะนำในการเพาะเลี้ยง แหล่งอาหารปลากัด ไปจนถึงการหาตลาดปลาส่งออก จึงทำให้เกษตรกรที่เพาะเลี้ยงปลากัดมีรายได้และสร้างเป็นอาชีพที่มั่นคง นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือระหว่างกรมประมงและเกษตรกรหรือฟาร์มผู้เพาะเลี้ยงปลากัด เปิดเป็นศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงปลากัดอีกหลายแห่ง เพื่อในความรู้แก่ประชาชนที่สนใจในการเลี้ยงปลากัด หรือการเริ่มต้นในการทำฟาร์มปลากัดได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ เพื่อนำไปสร้างต่อยอดเป็นรายได้เสริมหรือเป็นธุรกิจที่มั่นคงได้ ยกตัวอย่างเช่น สิรินุช เบตต้าฟาร์ม ฟาร์มปลากัดส่งออกในจังหวัดนครปฐม เป็นฟาร์มปลากัดที่ได้รับความสนับสนุนการ กรมประมงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อการส่งออกแบบครบวงจร ตั้งแต่การเริ่มต้นเพาะปลากัด การผลิตอาหารให้ปลากัดโดยการเพาะไรแดง ซึ่งเป็นอาหารหลักในการในการเพาะเลี้ยงปลากัด การแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับสายพันธุ์ปลากัด ไปจนถึงการจัดการบริหารฟาร์มปลากัดเพื่อส่งออก (Sirinut Betta Farm/ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการเพาะเลี้ยงปลากัดสวยงามเพื่อการส่งออกแบบครบวงจร 2562 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังมีการจัดงานประกวดพันธุ์ปลาสวยงามที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมประมงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยกตัวอย่างเช่น การประกวดปลาสวยงามและสัตว์น้ำสวยงาม การจัดตู้ปลาและพรรณไม้น้ำ และการประกวดวาดภาพพระบายสี ในงานวันประมงน้อมเกล้าฯ ครั้งที่ 31 งานวันประมงน้อมเกล้าฯ ครั้งที่ 31 เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างกรมประมง คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ศูนย์การค้าพิวเจอร์พาร์คและสเปคส์ ตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำรายได้ทูลเกล้าถวายฯ สมทบทุนมูลนิธิจุฬาภรณ์ ตลอดจนเป็นการส่งเสริม อนุรักษ์ และเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับพันธุ์สัตว์น้ำและปลาสวยงาม และพรรณไม้น้ำชนิดต่างๆ ให้กับประชาชน เกษตรกร และเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การยกระดับการจัดงานก้าวสู่สากล โดยในปีนี้ คณะกรรมการจัดงานวันประมงน้อมเกล้าฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ทรงโปรดให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ เสด็จแทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีเปิดงานวันประมงน้อมเกล้าฯ ครั้งที่ 31 ในวันที่พฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม 2562 ด้านการประกวดปลาสวยงามซึ่งถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี โดยไฮไลท์ เป็นการประกวด “ปลากัดสีและลายธงชาติ” และ “ปลากัดไทยสัตว์น้ำประจำชาติ Betta splendens” คู่ไปกับ การประกวดวาดภาพ “ปลากัดไทย (Siamese Fighting Fish) สัตว์น้ำประจำชาติ ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น “การสอนเพาะปลากัด/ปลากัดลายธงชาติ” การพูดคุยในหัวข้อ : กว่าจะปลากัดไทย สัตว์น้ำประจำชาติ , ปลากัดไทยเอกลักษณ์ของชาติ ในโซเชียลประวัติศาสตร์ชาติไทย , การเพาะพันธุ์การเลี้ยงปลากัดยักษ์ , การสอนถ่ายภาพปลากัด และการประมูลภาพถ่ายปลากัด , ศิลปะโมเดลเรซินปลากัด , การสร้าง logo เพื่อส่งเสริมการขายปลากัด (กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์/งานวันประมงน้อมเกล้าฯ ครั้งที่ 31 ประจำปี 2562 2562 : ออนไลน์)

นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับปลากัด ด้านนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.) หน้าที่สนับสนุนเชิงนโยบายและช่วยผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีกระทรวงที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นเจ้าของหลัก รับผิดชอบด้านการส่งเสริม ให้มีการประสานงานกันระหว่างองค์กรภาครัฐ เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระทรวงวัฒนธรรม โดยมีการวิเคราะห์ด้วยเหตุผลสำคัญ 3 ประการ คือ 1. ความสำคัญด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น บทประพันธ์วรรณคดีและบันทึกพงศาวดาร แสดงถึงความผูกพันต่อปลากัดของคนไทย 2. ความสำคัญด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งยังมีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 3. ความสำคัญด้านเศรษฐกิจและการค้า การเพาะเลี้ยงและเพาะพันธุ์ปลากัดก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลที่มีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ยังมีการคุ้มครองปลากัดในฐานะสัตว์น้ำประจำชาติ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มีการดำเนินการเพื่อยกระดับความคุ้มครองต่อทรัพยากรพันธุกรรมของปลากัดไทยดังนี้

1. แก้ไขปรับปรุง พ.ร.บ. สิทธิบัตรโดยกำหนดให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่ใช้ทรัพยากรพันธุกรรมต้องเปิดเผยแหล่งที่มาและแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่เจ้าของทรัพยากรพันธุกรรม
2. ผลักดันการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมภายใต้กรอบทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO)
3. เชื่อมโยงฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุกรรม รวมถึงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์ในการขอรับสิทธิบัตร
4. พิจารณาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าปลากัดไทยให้เป็นตราสัญลักษณ์ประจำชาติไทย
(แนวทางการพัฒนาทรัพยากรปลากัดสู่การเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ 2561 : ออนไลน์)

สรุป

ปลากัดมีความเป็นมาในอดีตที่อยู่คู่กับคนไทยอย่างยาวนาน มาจนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนาสายพันธุ์ให้มีความโดดเด่นสวยงาม จนเป็นยอมรับในระดับสากลทำให้ปลากัดไทยมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก จึงทำให้มีผู้คนหันมาให้ความสนใจในการเลี้ยงปลากัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ฝึกอบรมการเพาะพันธุ์แก่ผู้ที่สนใจการเลี้ยงปลากัดเพื่อเป็นอาชีพ และการหาตลาดส่งออกให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลากัดสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและทำให้เกิดการจ้างงาน การจัดงานประกวดพันธุ์ปลาสวยงามเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่ฟาร์มปลากัดหรือผู้ที่เพาะเลี้ยงปลากัดให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถช่วยสร้างยอดขายและรายได้เป็นอย่างมาก จนทำให้ปลากัดกลายเป็นสัตว์น้ำที่ยอดการส่งออกสูงที่สุด ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ ภายหลังได้มีการประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทยโดยมีมติเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และได้ประกาศให้ปลากัดเป็นสัญลักษณ์สัตว์น้ำประจำชาติ โดยมีมติสำคัญสามด้าน 1.ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น บทประพันธ์วรรณคดีและบันทึกพงศาวดาร แสดงถึงความผูกพันต่อปลากัดของคนไทย 2. ความสำคัญด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งยังมีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 3. ความสำคัญด้านเศรษฐกิจและการค้าก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลที่มีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ยังมีนโยบายโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.) สนับสนุนเชิงนโยบายและช่วยผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์ต่างเกี่ยวกับปลากัด สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง และการคุ้มครองปลากัดในฐานะสัตว์น้ำประจำชาติ กรมทรัพยากรสัตว์น้ำประจําชาติ ได้มีการดำเนินการเพื่อยกระดับความคุ้มครองต่อทรัพยากรพันธุ์กรรมของปลากัดไทย

อ้างอิง

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ / เล่มที่ ๓๐ / เรื่องที่ ๗ ปลากัด / การเลี้ยงปลากัดของคนไทย ค้นหาค้นหาเมื่อ 23 กันยายน 2562 จาก, <http://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=7&page=t30-7-infodetail01.html>

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ / ที่มาและความสำคัญของปลากัดในสังคมไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ค้นหาค้นหาเมื่อ 23 กันยายน 2562 จาก , https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20190313104859_1_file.pdf

ตำนานและความเป็นมาของปลากัด ค้นหาค้นหาเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562 จาก , <https://il.mahidol.ac.th/e-media/siam-fighting-fish/history.html>

ประวัติความเป็นมา/ปลากัดออมไข่สงขลา ค้นหาค้นหาเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562 จาก , <https://th.wikipedia.org/wiki/ปลากัดออมไข่สงขลา>

ประวัติความเป็นมา/ปลากัดออมไข่กระบี่ ค้นหาค้นหาเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562 จาก , <https://th.wikipedia.org/wiki/ปลากัดออมไข่กระบี่> ค้นหาค้นหาเมื่อ 23 กันยายน 2562 จาก , <https://www.rakbankerd.com/agriculture/rbk-view.php?id=194>

ความรู้เกี่ยวกับปลากัด/สายพันธุ์ของปลากัดป่า ค้นหาค้นหาเมื่อ 23 กันยายน 2562 จาก , <https://www.thbetta.com/ความรู้เกี่ยวกับปลากัด/สายพันธุ์ของปลากัดป่า>

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรปลากัดสู่การเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย ค้นหาค้นหาเมื่อ 23 กันยายน 2562 จาก , https://www4.fisheries.go.th/local/pic_activities/201810180950101_pic

ยุทธศาสตร์กรมประมง 5 ปี ค้นหาค้นหาเมื่อ 23 กันยายน 2562 จาก, <https://www.fisheries.go.th/strategy/UserFiles/files/strategy%202560-2564>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่านิยมหลัก 12 ประการในโคลงโลกนิติ

ปณิธาน บรรณาธิการ¹, อาธิมา พงศ์ไพบูลย์²

¹อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : arthima.po@gmail.com²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในโคลงโลกนิติ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาค่า ประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการ และเพื่อเป็นแนวทางในการนำคำสอนจาก โคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ บทโคลงโลกนิติ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร จำนวน 438 บท

จากการศึกษาพบว่าโคลงโลกนิติมีเนื้อความที่นำไปใช้ปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาลได้ เพียง 11 ประการ เนื้อความในบทโคลงส่วนใหญ่ปรากฏคำสอนในค่านิยมประการที่ 4 เรื่องการใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมมากที่สุด รองลงมาคือค่านิยมประการที่ 6 เรื่องการมีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน ส่วนค่านิยมประการที่ 12 เรื่องคำนึงถึงผลประโยชน์ของ ส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ปรากฏเนื้อความในบทโคลงโลกนิติที่จะนำมาใช้เพื่อ ปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวได้

ส่วนแนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมของรัฐบาลนั้น รูปแบบของคำสอนจะมี 2 ลักษณะคือ การกล่าวโดยตรงเพื่อบอกให้บุคคลต้องประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นคนดีในด้านต่าง ๆ และการ กล่าวเปรียบเพื่อสร้างจินตภาพให้คนเห็นคล้ายตามแล้วเลือกปฏิบัติตนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

คำสำคัญ : ค่านิยมหลัก 12 ประการ, โคลงโลกนิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยท่ามกลางกระแสของสังคมโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อม ตลอดจนการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลต้องมึนโยบายในการปฏิรูปประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งของคนในชาติ ด้วยการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง และรวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลังมาเป็นแนวปฏิบัติ อันจะนำพาประเทศเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่นำนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศ จากการที่ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ บุคคลจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้คนในสังคมไทยจึงต้องเป็นคนดี มีคุณธรรม มีความประพฤติ แนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกในความเป็นส่วนรวม รักสังคม ประเทศชาติ รัฐบาลจึงได้กำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับประชาชนไทย อันนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป ค่านิยมทั้ง 12 ประการนี้ ได้แก่ 1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม 5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี 11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา 12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ค่านิยมทั้ง 12 ประการนี้เป็นแนวปฏิบัติของบุคคลเพื่อให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างสงบสุข

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนเรื่องหนึ่งที่สอนประชาชนทุกกลุ่ม ตั้งแต่ผู้รู้หรือผู้มีปัญญา คนดี คนพาล ผู้เป็นมิตร สตรี ผู้ปกครองหรือพระราชอา อีกทั้งยังมีคำสอนเบ็ดเตล็ดซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต โคลงโลกนิติจึงเป็นวรรณกรรมที่นิยมถ่ายทอดมาสู่อนุชนรุ่นหลังอย่างต่อเนื่องยาวนาน คำสอนในโคลงโลกนิติมีความหมายลึกซึ้ง ชัดเจน แจ่มแจ้ง แสดงให้เห็นความจริงตามหลักของเหตุและผลบนพื้นฐานแนวคิดตามหลักพุทธธรรม และเป็นแนวประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต จึงมีคุณค่าต่อบุคคลทุกเพศ วัย ทุกสถานภาพ ด้วยเหตุนี้หากต้องการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการตามนโยบายของรัฐบาล คำสอนในโคลงโลกนิติจึงมีส่วนสำคัญในการนำมาปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวได้ แต่เนื่องจากคำสอนในโคลงโลกนิติมีถึง 438 บทและไม่ได้ลำดับเนื้อหาคำสอนประกอบกับมีลักษณะการประพันธ์เป็นร้อยกรองที่อาจปรากฏคำศัพท์ที่ต้องแปล ผู้วิจัยจึงเห็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์โคลงโลกนิติเพื่อเป็นแนวทางให้ทุกภาคส่วนนำมาประกอบการปลูกฝังค่านิยมหลักทั้ง 12 ประการตามประกาศของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หาคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

โคลงโลกนิติเป็นโคลงสุภาพขัดเกาแก่แต่โบราณครั้งกรุงเก่า คำนำในหนังสือประชุมโคลงโลกนิติ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ (ทองย้อย แสงสินชัย, 2542 : 6) กล่าวว่าเดิมนักปราชญ์ผู้แต่งเที่ยวเลือกหาคาถาสุภาพิต ภาษาบาลีและสันสกฤตอันมีอยู่ในคัมภีร์ต่าง ๆ คือคัมภีร์โลกนิติบ้าง คัมภีร์โลกนัยบ้าง คัมภีร์อื่น เช่น ชาตก ตลอดจนคัมภีร์พระธรรมบทก็มี เลือกคาถาสุภาพิตเหล่านั้นมาตั้ง แล้วแปลแต่งเป็นคำโคลงไปทุกคาถา รวมเป็นเรื่อง เรียกว่า โคลงโลกนิติ

นियะดา เหล่าสุนทร (2535 : 75-90) กล่าวถึงที่มาของคัมภีร์โลกนิติเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มแรก เชื่อว่าคัมภีร์โลกนิติเป็นงานประพันธ์ของชาวมณีปุระ (ชื่อแคว้นที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของ อินเดีย ใกล้กับพรมแดนของพม่า) เดิมคัมภีร์นี้เป็นภาษาสันสกฤต มี 109 คาถา เพื่อถ่ายทอดเป็นภาษาพม่า มี 167 คาถา

กลุ่มสอง เชื่อตามทฤษฎีของชาวพม่าว่า คัมภีร์โลกนิติเป็นผลงานของจตุรงคพล นักปราชญ์คนสำคัญในราชสำนักของราชวงศ์ปinya คัมภีร์โลกนิติได้รับความนิยมแพร่หลายในพม่า และยังได้ใช้ศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ สุภาณี พัดทอง (2545 : 65) ได้กล่าวถึงโคลงโลกนิติที่เข้ามาในประเทศไทยไว้ว่า ไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่นักวรรณคดีศึกษาส่วนใหญ่เชื่อว่าช่วงปี พ.ศ. 1882-1903 เป็นปีที่แต่งคัมภีร์โลกนิติ

ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2374 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ และมีพระราชประสงค์ให้เป็นบ่อเกิดแห่งวิทยาการ จึงโปรดฯ ให้ผู้มีความรู้ในวิชาการต่าง ๆ รวบรวมความรู้ จารึกไว้บนแผ่นศิลา ติดไว้ตามระเบียงและผนังภายในบริเวณวัด เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชน ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาไทย และโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร (ขณะดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนเดชาดิศร) ทรงรวบรวมโคลงโลกนิติสำนวนเก่าที่มีอยู่ แต่มีความคลาดเคลื่อนผิดพลาดจากการคัดลอกต่อ ๆ กันมา นำมาชำระแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วจารึกในแผ่นศิลา ประดับไว้บริเวณศาลาทิศของพระมณฑปในวัดพระเชตุพนฯ โคลงโลกนิติจึงปรากฏแพร่หลายนับแต่นั้นมา ชื่อโลกนิติ แปลตามชื่อได้ว่า ระเบียบแบบแผนโลก โคลงโลกนิติ ฉบับพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร เป็นสำนวนที่คนไทยรู้จักกันแพร่หลายมากที่สุด ดังโคลงบทแรกที่ว่า

อัญชยมบรมนเรศร์เรื่อง	รามวงศ์
พระผ่านแผ่นไผททรง	สี่ปัทม์
แสงยั้งสิ่งสัดบองค์	โอวาท
หวังประชาชนให้	อ่านแจ้งคำโคลง

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมอันทรงคุณค่าจนมีผู้ที่ศึกษาวิจัยในหลายแง่มุมดังนี้

สุภาณี พัดทอง (2545) ศึกษาเรื่อง “โคลงโลกนิติ” อมตะวรรณกรรมคำสอน และวรรณคดี ตั้งพงศัตถิติ (2556) ศึกษาเรื่อง โคลงโลกนิติ สายธารแห่งสารธรรม ได้กล่าวถึงคำสอนในโคลงโลกนิติในด้านต่าง ๆ สรุปความได้ดังนี้

1. สอนให้รู้จักกฎเกณฑ์ของเหตุและผล เช่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ใครทำโทษโทษนั้น	แทนทด
ใครคิดจิตคคคค	ต่อบ้าง
ใครจริงจิงจริงจรด	รักต่อ กันนา
ใครใครร้างเร้งร้าง	รักร้างแรมไกล ๆ

2. สอนให้รู้เท่าทันวิสัยของมนุษย์และสังคมตามธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กัน ทั้งเรื่องของโลกและชีวิต เช่น

ห้ามเพลึงไว้อ่าให้	มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์	ส่องไซร์
ห้ามอายุให้หัน	คืนเล่า
ห้ามตั้งนี้ไว้ได้	จึงห้ามนิทา ๆ

3. สอนให้รู้ลักษณะของนักปราชญ์ คุณค่าของการศึกษาหาความรู้ พร้อมยกย่องผู้เป็นปราชญ์ เช่น

คนไต่ยืนอยู่ร้อย	พรรษา
ใจบ่มีปรีชา	โหดไร่
วันเดียวเด็กเกิดมา	ใจปราชญ์
สรรเพชญ์บั้นจुरไว้	เด็กนั้นควรยอ ๆ

4. ลักษณะของคนพาล คนโง่ หลงผิด โอ้อวดและคุณและโทษของการสมาคมกับคนดีและคนชั่ว เช่น

หึงห้อยส่องกันสู้	แสงจันทร์
ปิดเทียบเทียมรัตน์อัน	เอี่ยมข้า
ทองเหลืองลู่สุวรรณ	ธรรมชาติ
พาลว่าตนเองอ้า	อาจล้ำเลยกวี ๆ

5. สอนให้รู้จักวิเคราะห์พิจารณาตนเอง ประมาทตน ดำเนินชีวิตให้พอเหมาะพอดี เช่น

รูน้อยว่ามากรู้	เริงใจ
กลกบเกิดอยู่ใน	สระจ้อย
ไปเห็นขเลไกล	กลางสมุทร
ชมว่าน้ำบ่อน้อย	มากล้ำลึกเหลือ ๆ

6. สอนให้รู้จักพิจารณาคน เพื่อให้รู้จักคนและปฏิบัติกับบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น

พระสมุทรสุดลี้กลั่น	คณนา
สายดั่งทิ้งทอดมา	หยั่งได้
เขาสูงอาจวัดวา	กำหนด
จิตมนุษย์นี้ไซร์	ยากแท้หยั่งถึง ๆ

7. สอนให้รู้จักระมัดระวังในการใช้คำพูด เช่น

งาสารฤเหียนห่อน	หุดคีน
คำกล่าวสาธุชนย็น	อย่างนั้น
ทुरुชนกล่าวคำฝืน	คำเล่า
หัวเต่ายาวแล้วสั้น	เล่าหิ้นทรชน ๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

8. สอนให้รู้จักการให้ รู้จักไหว้หรือแสดงเคารพ และรู้จักรักต่อผู้สมควรได้รับ เช่น
ให้ท่านท่านจักให้	ตอบสนอง
นบท่านท่านจักปอง	นอบไหว้
รักท่านท่านควรครอง	ความรัก เรานา
สามสิ่งนี้เว้นไว้	แต่ผู้ทรชน ๆ
9. สอนให้รู้หลักในการครองชีวิตให้มีความสุข ความสำเร็จด้วยความดีงาม รู้จักรักษาทรัพย์
เป็นคนควรคิดกั้ง	กั้นภัย
ทรัพย์มากหมั่นระไว	แหวดล้อม
เคลิ้มคลับหลับลิ้มไหล	เป็นเหตุ
รั้วหมั่นกั้นห้องหอม	ห่อแก้วเงินทอง ๆ
10. สอนให้รักษาความสัตย์ เช่น
เสียสินสรวงศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู้ประสงค์	สิ่งรู้
เสียรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ไฉนา
เสียสัตย์อย่าเสียสู้	ชีพม้วยมรณา ๆ
11. สอนให้รู้จักรักในสิ่งที่ควรรัก และรักอย่างเหมาะสม เช่น
รักมิตรสุภาพไซร์	สมรมิตร
รักเผ่าพงศาสนิท	ชื่อไซร์
รักหญิงอย่าพึงคิด	สินอ้อย เอานา
รักสัตย์ศีลจักได้ๆ	สุขแท้ทางสวรรค์ ๆ
12. หลักการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เช่น
การใดตรงผิดไซร์	เสียถนัด
เอาสิ่งนั้นครองขัด	คิดแก้
หนามยอกสิ่งแคะคัด	ฤออก
หนามต่อหนามนั้นแล	เขี่ยได้คืบถอน ๆ
13. สอนให้เห็นบาป บุญ กรรมและคุณค่าของความดี ยกย่องผู้มีศีลธรรม เช่น
ฟักแพงแดงเต้าถั่ว	งายล
หว่านสิ่งใดให้ผล	สิ่งนั้น
ทำทานหว่านกุศล	ผลเพิ่ม พุณา
ทำบาปบาปชั้นชั้น	ไล่เลี้ยวตามตน ๆ

นอกจากนี้ พระศรีรัตนโอบ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์โคลงโลกนิติตามแนวปรัชญา สังคมเชิงพุทธ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โคลงโลกนิติโดยใช้หลักการและวิธีการตีความตามนัยของปรัชญาสังคมพุทธ ศาสนานิกายเถรวาท ได้ผลวิจัยที่ใกล้เคียงกับที่กล่าวมาข้างต้นทั้งในเรื่องลักษณะของคน การคบคน การรักษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เกียรติยศและธรรม ฯลฯ แต่ก็พบประเด็นที่เพิ่มขึ้นเมื่อศึกษาเทียบเคียงกับพระไตรปิฎก เช่น เรื่องปากทางแห่งความเสื่อม ตามที่ปรากฏใน ปราภวสูตร ในคัมภีร์พระไตรปิฎกและปรากฏในโคลงโลกนิติด้วย เช่น

คนใดละพ้อทั้ง	มารดา
อันทุพลชรา	ภาพแล้ว
ขับไล่ไปมีปรา	นีเนตร
คนตั้งนี่ฤแคล้ว	คลาดพันภัยยัน

วรารัชต์ มหามนตรี (2558) ได้วิจัยเรื่อง อำนาจของภาษาคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ พบว่ารูปแบบการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้รับสารปฏิบัติตามคำสอนตามที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ มี 7 รูปแบบดังนี้

1. การบอกให้กระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำช่วยหน้ากริยาแสดงการบังคับให้กระทำ ได้แก่ จง ให้ ต้อง หรือแสดงการแนะนำให้กระทำตาม ได้แก่ พึง ควร หรือมีการละคำช่วยกริยา แต่ผู้รับสารสามารถทราบได้จากประโยคเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับสิ่งที่บอกให้กระทำ

2. การห้ามกระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำช่วยหน้ากริยาแสดงการบังคับให้เว้นกระทำ ได้แก่ ห้าม อย่า หรือแนะนำให้เว้นกระทำ ได้แก่ อย่าควร ไปควร หรือใช้คำช่วยหลังกริยาแสดงการบังคับให้เว้นกระทำ ได้แก่ ห่อนได้

3. การชี้ประโยชน์ของการกระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำหรือข้อความที่แสดงผลดีหรือผลที่เป็นคุณแก่ตัวของผู้กระทำตาม เพื่อโน้มน้าวใจให้ปฏิบัติตาม

4. การชี้โทษของการกระทำ ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำหรือข้อความแสดงผลเสียที่จะเกิดแก่ตัวของผู้กระทำ โดยมีวัตถุประสงค์แฝงหรือเป็นวัจนกรรมอ้อมเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความเกรงกลัวและเว้นจากการกระทำเหล่านั้น

5. การชื่นชมยกย่องผู้กระทำ หรือสร้างคุณค่าให้เหนือผู้อื่น ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำหรือข้อความแสดงการชื่นชมยกย่องผู้กระทำ หรือสร้างคุณค่าให้เหนือผู้อื่น เช่น ชม สรรเสริญ เลิศล้ำ หายาก เพื่อจูงใจให้กระทำดีตามคำสอน

6. การเปรียบเทียบให้เห็นจริง ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการสอนหรือให้ข้อคิด (สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ) กับสิ่งอื่น (แบบเปรียบเทียบ) เพื่อให้เห็นจริง เช่น ดุจ เฉก กล คือ เสมอเหมือน เป็น หรือใช้คำซ้ำ ๆ เพื่อเปรียบเทียบในประเด็นเดียวกัน

7. การใช้ความกดดันของกลุ่ม ภาษาคำสอนรูปแบบนี้เป็นการใช้ข้อความแสดงว่า หากไม่กระทำตามที่สอนจะทำให้ผู้คนรังเกียจ ต่ำหนิติเตียน ไม่อยากคบหาสมาคม หรือใช้ข้อความห้ามผู้อื่นมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เช่น ข้อความว่า คนหน้ายั้ง พรากผู้สมาคม เป็นที่ติเตียน อย่าเข้าสมาคม คนฉิน

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโคลงโลกนิติมีความดีเด่นทางด้านเนื้อหาและภาษาจนมีผู้ที่นำมาศึกษาวิจัยได้หลากหลายแง่มุม กอปรกับคำสอนจากโคลงโลกนิติมีความเป็นเหตุเป็นผล และสะท้อนความเป็นจริงของชีวิต สามารถนำมาปรับใช้ได้ตามยุคสมัย ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงได้นำโคลงโลกนิติมาศึกษาเชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยนี้ แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยตามนโยบายของรัฐบาล และความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมคำสอนโคลงโลกนิติ โคลงโลกนิติฉบับที่นำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร โคลงโลกนิติฉบับนี้เป็นโคลงโลกนิติที่กระทรวงศึกษาธิการนำมาพิมพ์เผยแพร่เป็นแบบเรียน

2. จัดทำแบบวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยรายการของค่านิยมหลัก 12 ประการ และรายการของคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่มีความเกี่ยวข้องข้องกันแล้วนำไปวิเคราะห์คำประพันธ์ในโคลงโลกนิติทั้งสิ้น 438 บท ผู้วิจัยวิเคราะห์คำประพันธ์ในโคลงโลกนิติตามกรอบแนวคิดจากค่านิยมหลัก 12 ประการเพื่อหาความเชื่อมโยงและสรุปประเด็นเพื่อเป็นแนวทางในการนำโคลงโลกนิติไปช่วยปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในโคลงโลกนิตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการและเพื่อเป็นแนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่คนทั่วไป ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โคลงโลกนิติ ฉบับของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ซึ่งปรากฏคำประพันธ์ทั้งสิ้น 438 บท การนำเสนอเนื้อหาความในคำโคลงโลกนิติผู้วิจัยได้ระบุนวามเลขประจำโคลงตามที่ปรากฏในหนังสือโคลงโลกนิติ ฉบับกรมพระยาเดชาดิศรไว้ในวงเล็บท้ายเนื้อหา

จากการศึกษาโคลงโลกนิติทั้ง 438 บท พบโคลงโลกโลกนิติที่มีความเชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการ ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการปรากฏของเนื้อหาความในโคลงโลกนิติกับค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล

ค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล	การปรากฏเนื้อหาความในโคลงโลกนิติ
1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	✓
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	✓
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์	✓
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม	✓
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม	✓
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	✓
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง	✓
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่	✓
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	✓
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี	✓

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล	การปรากฏ เนื้อความใน โคลงโลกนิติ
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความ ละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา	√
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	×

จากตารางที่ 1 แสดงว่าเนื้อความในโคลงโลกนิติสามารถนำมาใช้ปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ ได้ถึง 11 ประการ ยกเว้นค่านิยมประการที่ 12 ที่กล่าวถึงคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ปรากฏเนื้อความในโคลงโลกนิติที่จะนำมาใช้ปลูกฝังค่านิยมนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโคลงโลกนิติที่เชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการ

ค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาล	จำนวนโคลง	อันดับ
1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	10	6
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	3	10
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์	14	4
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม	28	1
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	4	9
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	24	2
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ ถูกต้อง	14	4
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่	2	11
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว	16	3
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็นมีไว้พอกิน พอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความ พร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี	6	7
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือ กิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา	6	7
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของ ตนเอง	0	12

จากตารางที่ 2 แสดงว่าค่านิยมประการที่ 4 ในเรื่องการใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อมมีปรากฏในโคลงโลกนิติมากที่สุดถึง 28 บท อันดับที่ 2 คือค่านิยมประการที่ 6 เรื่องการมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่นเผื่อแผ่และแบ่งปัน มี 24 บท อันดับ 3 คือค่านิยมประการที่ 9 เรื่อง มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มี 16 บท อันดับ 4 เป็นค่านิยมประการที่ 3 เรื่องกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์และค่านิยมประการที่ 7 เรื่อง เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้องมีอย่างละ 14 บท อันดับ 6 เป็นค่านิยมประการที่ 1 เรื่องมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มี 6 บท อันดับ 7 เป็นค่านิยมประการที่ 10 เรื่อง รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี และค่านิยมประการที่ 11 เรื่องมีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา มีอย่างละ 6 บท อันดับ 9 เป็นค่านิยมประการที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม มี 4 บท อันดับ 10 คือค่านิยมประการที่ 2 เรื่องซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม มี 3 บท และอันดับ 11 คือค่านิยมประการที่ 8 เรื่องมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ มี 2 บท

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ค่านิยมประการที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งปรากฏในโคลงโลกนิติมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากการศึกษาคำประพันธ์ในโคลงโลกนิติพบคำประพันธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับค่านิยมที่ 4 นี้จำนวนมากถึง 27 บท โดยเน้นกล่าวถึงความสำคัญของการมีความรู้ วิธีการให้ได้ความรู้ การให้กำลังใจเพื่อสนับสนุนให้ใฝ่หาความรู้ และโทษของการไม่ใฝ่ใจเรียนรู้ ดังนี้

1) ความสำคัญของการมีความรู้

ความรู้ดูยิ่งล้ำ	สินทรัพย์
คิดค่าควรเมืองนับ	ยิ่งไซ้ไร
เพราะเหตุจักอยู่กับ	กายอาต- มานา
โจรจักเบียนปได้	เร่งรู้เรียนเอา ฯ (116)

โคลงบทที่ 116 นี้ได้รับความนิยมนำมาใช้เพื่อสั่งสอนบุคคลให้ใฝ่หาความรู้เพราะความรู้มีค่ากว่าทรัพย์สินและอยู่กับบุคคลนั้นจนวันตายใครมาแย่งชิงก็ไม่ได้

ความรู้รู้ยิ่งได้	สินศักดิ์
เป็นที่ชนพำนัก	นอบนัว
อย่าเกียจเกลียดหน่ายรัก	เรียนต่อ
รู้ชอบไซ้หอบหิว	เหน้อยแพ้แรงโรย ฯ (120)

โคลงบทที่ 120 นี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีความรู้จะทำให้ได้ยศศักดิ์ ทรัพย์สินมีคุณค่า ดังนั้นบุคคลควรขยันหาความรู้

2) การแสวงหาความรู้

โคลงโลกนิติสอนให้คนตระหนักในความสำคัญของการเป็นผู้รู้ ดังนั้นบุคคลควรแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ความรู้จะได้จากการสังเกต จดจำ ฟัง ดู หรือพูดคุยกับผู้รู้ หากเราแสวงหาความรู้อยู่เสมอก็จะช่วยให้เราเป็นผู้มีความรู้มากขึ้น ดังเช่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เห็นใจจำให้แน่	นึกหมาย
ฟังใต้อย่าฟังตาย	สดับหมั่น
ชนมย์ยืนอย่าฟังวาย	ตรองตรึก ธรรมนา
สิ่งสดับทั้งนั้น	ผิดเพี้ยนเป็นครู ฯ (123)

โคลงบทที่ 123 นี้สอนให้เป็นคนช่างจดจำ แม้ได้เห็นได้ฟังได้รับรู้สิ่งใดให้หมั่นจดจำและตรึกตรองในสิ่งที่ผิดพลาดแล้วนำมาแก้ไข

3) การให้กำลังใจเพื่อสนับสนุนให้มีความเพียรในการหาความรู้

ในโคลงโลกนิตินอกจากจะให้ความสำคัญในเรื่องการมีความรู้และย้าให้บุคคลแสวงหาความรู้แล้วยังให้กำลังใจเพื่อให้คนมีความพยายามในการแสวงหาความรู้อีกด้วย เช่น

ความรู้เรียนเมื่อน้อย	หนังสือ
ค่อยสมรรถจึงหัดปรือ	โล่ตั้ง
รู้แล้วเลศอย่าถือ	ตนถ่อม เกิดพอ
บุญจักให้ใครรัง	เริ่มรู้เป็นเอง ฯ (114)

แมลงวันแสวงเสพด้วย	ลามก
พาลชาติเสาะสิ่งรัก	เรื่องร้าย
ภุมราเห็จเหินหก	หาบุษ- บานา
นักปราชญ์ฤท่อนหม้าย	หมั่นสู้แสวงธรรม ฯ (33)

โคลงบทที่ 114 และ 33 ให้กำลังใจว่าการหาความรู้ต้องค่อย ๆ ฝึกให้เรียนรู้ทีละน้อย ต้องอาศัยความเพียรและเมื่อได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้แล้วก็ยังต้องขยันหาความรู้สั่งสมเพิ่มขึ้น

4) ผลของการไม่ใส่ใจเรียนรู้

ในโคลงโลกนิตียังมีการกล่าวถึงโทษจากการละเลย ไม่ใส่ใจเรียนรู้ ขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อการเล่าเรียนได้ เช่น

เว้นวิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง
เว้นที่ถามอันยัง	ไปรู้
เว้นเล่าลิตสัง-	เกตว่าง เว้นนา
เว้นตั้งกล่าวว่ามี	ปราชญ์ได้ฤณี ฯ (55)

โคลงบทที่ 55 เป็นคำโคลงที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายเพื่อให้คนตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรู้ เพราะถ้าไม่ฟัง ไม่ถาม ไม่เขียน ไม่สังเกตจะไม่มีวันเป็นผู้รู้ได้

แนวทางในการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนที่ได้รับความนิยมสืบเนื่องมาจนาน การนำโคลงโลกนิติไปใช้ในการปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการของรัฐบาลสามารถนำคำสอนที่ปรากฏไปใช้ได้ 2 ลักษณะ คือ การกล่าวโดยตรงและการกล่าวเปรียบ

การกล่าวโดยตรง คือ การสอนให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีและถูกต้องโดยบอกผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากการกระทำดีเหล่านั้นให้เห็นชัดเจน เช่น

เมื่อน้อยเรียนเร่รู้	วิชา
ครั้งใหญ่หาสินมา	สู่เหย้า
เมื่อกกลางแก่ศรัทธา	ทำแต่ บุญนา
ครั้งแก่แรงวอกเว้า	ห่อนได้เป็นการ ฯ (113)

โคลงโลกนิติบทที่ 113 นี้ สามารถนำมาประกอบการปลูกฝังค่านิยมประการที่ 4 คือ ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพราะเนื้อความของโคลงกล่าวโดยตรงแก่ผู้อ่านว่าเป็นเด็กให้เร่งเรียนหนังสือ เต็มโตเป็นผู้ใหญ่ก็ทำงานหาเงิน พอแก่ตัวลงก็เข้าวัดทำบุญเพราะเมื่อแก่ตัวแล้วจะทำงานหรือจะแสวงหาความรู้ สังขารก็ไม่พร้อม

เห็นท่านมืออย่าเคลิ้ม	ใจตาม
เรายากหากใจงาม	อย่าคร้าน
อุตส่าห์พยายาม	การกิจ
เอาเยี่ยงอย่างเพื่อนบ้าน	อย่าท้อทำกิน ฯ (185)

โคลงโลกนิติบทที่ 185 สามารถนำมาใช้ประกอบการปลูกฝังค่านิยมประการที่ 10 ที่สอนให้คนรู้จักพอเพียง เนื้อความในโคลงมีการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาให้บุคคลอย่าไปอยากได้อยากมีเหมือนคนอื่น ถึงแม้เราจะไม่ร่ำรวยมั่งมีแต่มีจิตใจที่ตั้งงาม ขยันทำมาหากินชีวิตก็จะสุขสบายได้ เป็นกล่าวในลักษณะให้บุคคลรู้จักความพอเพียงในสิ่งที่ตนเป็นตนมี แต่ยังคงขยันและปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มที่

การกล่าวเปรียบเทียบ เป็นการสอนโดยกล่าวให้คิดตามด้วยวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นจริงตามคำสอนนั้น เช่น

คุณแม่หนาหนักเพียง	พสุธา
คุณบิดรตุจอา-	ภาคกว้าง
คุณพี่ฟางศิขรา	เมรุมาศ
คุณพระอาจารย์อ้าง	อาจสู้อาคร ฯ (230)

โคลงบทที่ 230 นี้สามารถนำมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมของรัฐบาลประการที่ 3 ได้ในเรื่อง ของความกตัญญู ผู้อ่านจะเกิดจินตนาการจากการกล่าวเปรียบเทียบยิ่งใหญ่ในพระคุณของแม่เหมือนความกว้างใหญ่ของแผ่นดิน พระคุณของพ่อกว้างใหญ่เหมือนท้องฟ้า พระคุณของพี่ยิ่งใหญ่เหมือนภูเขา ส่วนพระคุณครูกว้างใหญ่เหมือนแม่น้ำ การปลูกฝังค่านิยมโดยใช้จินตนาการจากการกล่าวเปรียบเทียบจะทำให้ผู้อ่านเกิดความคล้อยตามเห็นจริงจากสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบได้ และได้ต็มต้ำกับบรรณรสของถ้อยคำและไม่รู้สึกว่าคุณกล่าวสอนโดยตรงแต่เป็นการโน้มนำให้คล้อยตาม

น้ำเคี้ยวขุ่นว่าเงี้ยว	ยุงตาม
ทรายเหลืออบหางยุงงาม	ว่าหญ้า
ตาทรายยี่นิลวาม	พรายเพริศ
ลิ่งว่าหว่าหวังหว่า	หว่าดินโดยตาม ฯ (71)

โคลงบทนี้มีเนื้อความสอดคล้องกับค่านิยมที่ 9 ที่สอนให้คนมีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื้อความในโคลงโดยรวมก็สอดคล้องตามค่านิยมนี้ เมื่อนำไปใช้ปลูกฝังค่านิยม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อ 9 จะเกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้นด้วยการตีความหมายประกอบว่านกยูงเห็นแม่น้ำคดเคี้ยวก็คิดว่าเป็นงูจึงกระโดดลงแม่น้ำ เนื้อทรายเห็นแพนหางนกยูงที่กระโดดลงแม่น้ำก็คิดว่าหญ้าซึ่งเป็นอาหารของตนก็กระโดดตาม ส่วนลิงเห็นตาของเนื้อทรายที่มีสีดำ ก็คิดว่าเป็นลูกหว้าซึ่งเป็นอาหารของตนก็กระโดดตามไปเพื่อไปกินสรุปคือทุกสิ่งตายหมดเพราะไม่ไตร่ตรองขาดสติ ในการนำโคลงโลกนิติที่มีเนื้อความกล่าวเปรียบเทียบไปใช้ปลูกฝังค่านิยมเป็นเหมือนการสร้างจิตสำนึกให้บุคคลค่อย ๆ เกิดการเรียนรู้เองจากการค่อย ๆ ถอดความหมายของคำประพันธ์จนเกิดความเข้าใจ

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนที่แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ โดยผู้ประพันธ์ได้เรียงร้อยถ้อยคำได้อย่างเหมาะสมทั้งเสียงและความหมาย การลำดับเนื้อหาในแต่ละบทจะเรียงจากง่ายไปสู่ยากและมีลักษณะของการเชื่อมโยงความคิดจากเรื่องทั่วไปที่เข้าใจกันได้ง่ายไปสู่เรื่องเฉพาะที่สามารถเข้าใจตามได้จึงเป็นวรรณกรรมที่คนไทยรู้จักกันอย่างแพร่หลายดังที่ กุสุมา รักษมณี (2530: 11) กล่าวว่า “ โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนประเภทโคลงอีกเรื่องหนึ่ง บ้างก็เรียกประชุมโคลงโลกนิติหรือสุภาษิตคำโคลง ลักษณะเนื้อหาเป็นคำสอนที่สามารถใช้เป็นแบบแผนทางโลกสอนแก่บุคคลทุกระดับในสังคม” ซึ่งสอดคล้องกับชลดา เรื่องรักษลิตและสุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2542 : 272-273) ที่กล่าวถึงโคลงโลกนิติในแง่ของการแสดงทัศนะเกี่ยวกับโลกและการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง ที่ต้องทราบกฎเกณฑ์ในการประพฤติ ปฏิบัติตนและปฏิบัติต่อผู้อื่น

ด้วยคุณค่าคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติจึงมีการนำมาทำซ้ำในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบทเพลง ทั้งในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) กล่าวถึงโลกนิติในวรรณกรรมไทยว่า สาระคำสอนบางบทในโลกนิติปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช “ไพร่ฟ้าลูกเจ้าขุน ผิดแลผิดแยกแวกว้างกัน สวนดูแท้แลจึงแล่งความแก่ชาด้วยชื่อ บ่เข้าผู้ลั๊กมักผู้ช้อน” และปรากฏในนิตินิสารสาธก ของพระยาศรีสุนทรโวหาร

“อันความรู้รู้กระจ่างถึงอย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดคงเกิดผล
 อางจะซึกเข็ดขุพสุกนธ์ ถึงคนจนพงศไพรคงได้ดี”

ปรากฏในกฤษณาसनน้องคำฉันท์ ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส	
ธงไชยอันไพบูลในอง	เป็นอาภรณ์แห่งรถยนต์
ธุมาก็ปรากฏแก่รานต์	แลเถกิงระเริงแสง
ราชาก็ปรากฏเป็นปิ่น	นครินทร์เขตรแขวง
สวามีเป็นศรีสวัสดิ์แสดง	ศักดิ์สง่าแก่นารี

อภิปรายผล

โคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมคำสอนที่คนไทยรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี มีบทบาทในการให้ข้อคิดคติสอนใจ ทั้งยังเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคม ดำรงตนอย่างเข้าใจแก่นแท้และธรรมชาติของมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งทางโลกและทางธรรม เมื่อนำเนื้อหาสาระของโคลงโลกนิติมาเชื่อมโยงกับค่านิยมหลัก 12 ประการแล้ว สะท้อนให้เห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มุ่งเน้นค่านิยมประการที่ 4 คือ “ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม” เป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมประการนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาด้านต่างๆ ทั้งการพัฒนาตน สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เน้นการศึกษาเรียนรู้ตลอด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ชีวิต การศึกษายังมีบทบาทในการสร้างคนให้มีความรู้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ สามารถปรับตัวได้ทันเท่ทันความเจริญรุดหน้าของสังคมโลก

เนื้อหาในโคลงโลกนิตินำมาใช้ในการสอนได้ทุกยุคทุกสมัย ดังที่ สุปาณี พัดทอง (2545 : 66) กล่าวว่า ประชุมโคลงโลกนิติมีผู้นิยมนำมาจัดพิมพ์อีกหลายครั้ง และได้รับการบรรจุในแบบเรียนวรรณคดีไทยในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ เนื่องจากมีเนื้อหาที่เป็นคติสอนใจอย่างดียิ่ง เนื้อหาในโคลงโลกนิติได้จำแนกลักษณะของบุคคลประเภทต่าง ๆ คือ ผู้มีปัญญา คนดี คนพาล ฯลฯ คำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติก็ได้รับความนิยมนำกลับสอดแทรกไว้ในคำประพันธ์เรื่องต่าง ๆ เช่น

โคลงโลกนิติ

ทรัพย์มีสี่ส่วนไซ้	ปูนปั้น
ภาคหนึ่งพึงเกียดกัน	เก็บไว้
สองส่วนเบ็ดเสร็จสรรพ	การกิจ ใช้นา
ยังอีกส่วนควรให้	จ่ายเลี้ยงตัวตน

สุภาชิตสอนเด็กของสุนทรภู่

อนึ่งทรัพย์มีสี่ส่วนให้ควรแบ่ง	สองส่วนแจจกใช้ตามปรารถนา
อีกส่วนหนึ่งซื้อเสบียงเลี้ยงอาตมา	ส่วนหนึ่งอย่าหยิบใช้ไว้กับตน

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 43-44)

สาระของโคลงโลกนิติบทนี้ก็สอดคล้องกับค่านิยมประการที่ 10 ที่กล่าวว่ารู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี สาระโคลงโลกนิติก็สอนให้คนรู้จักเก็บออม มีสติตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท การนำไปใช้ปลูกฝังค่านิยมด้วยโคลงโลกนิติบทนี้ก็ใช้วิธีการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาให้เห็นจริงได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องที่สุปาณี พัดทอง (2543 : 68) กล่าวถึงโคลงโลกนิติว่า แต่งเป็นโคลงสี่สุภาพที่ใช้คำง่าย อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที กวีสรรคำมาเรียงร้อยได้อย่างเหมาะสมเจาะ จากลักษณะคำสอนในโคลงบทดังกล่าวเป็นลักษณะของการแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการกระทำดังกล่าว สอดคล้องกับที่ วรารัตน์ มหามนตรี ได้ศึกษาอำนาจของคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ ว่าคำสอนที่ชี้ประโยชน์ของการกระทำเป็นการใช้ข้อความที่แสดงผลดีหรือผลที่เป็นคุณแก่ตัวของผู้กระทำตามคำสอน เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารปฏิบัติตาม (2558 : 149)

คำสอนในโคลงโลกนิติเป็นคติธรรมที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับค่านิยมของรัฐบาลที่กำหนดไว้แต่เป็นรูปแบบการนำเสนอในรูปแบบของวรรณคดีที่มีการเรียงร้อยถ้อยคำด้วยภาษาที่งดงามคำสอนจากโคลงโลกนิติจึงสร้างความสุข ความเพลิดเพลิน และจรรโลงใจให้ผู้อ่านมีความสุขรื่นรมย์ ในส่วนของการนำคำสอนจากโคลงโลกนิติไปใช้ปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการก็สามารถทำได้ทั้งวิธีการนำมากล่าวอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้เข้าใจง่าย หรือจะเลือกคำประพันธ์บางบทที่มีลักษณะของการกล่าวเปรียบเทียบกับมาโนมน้าวให้ผู้รับสารคล้อยตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

วรรณกรรมที่มีคุณค่าในด้านคำสอนเกี่ยวกับหลักในการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม และหลักธรรมคำสอนทางด้านการจรรโลงจิตใจ โดยมากมักจะนำมาปรับใช้ได้ตามยุคสมัย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยหรือนโยบายของรัฐบาลตามยุคสมัย กับวรรณกรรมคำสอนเรื่องอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมหลัก 12 ประการของไทยในโคลงโลกนิติเรื่องนี้ สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จจากหน่วยงานและบุคคลหลายท่านที่ให้ข้อมูล คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นและกำลังใจ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่เห็นคุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ มอบทุนอุดหนุนสำหรับการทำวิจัย ขอขอบคุณผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนาที่อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์

ผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาวธัญวรัศย์ บรรณาธิการ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการแปลบทความเป็นภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทยซึ่งเป็นเจ้าของงานเขียน ข้อมูลเอกสารที่ได้กล่าวนามในรายงานฉบับนี้ ที่ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด และข้อมูลอันมีค่าซึ่งยังประโยชน์อย่างยิ่งในการค้นคว้าวิจัยและเป็นส่วนสำคัญให้การวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ,กรมวิชาการ. (2543). โคลงโลกนิติ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุสุมา รักษมณี. (2530). เอกสารประกอบการบรรยายเนื่องในวาระครบ 200 ปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต และสุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2542). สร้อยผกาจากวี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองย้อย แสงสินชัย. (2542). โคลงโลกนิติ. ฉบับถอดความ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ดวงแก้ว.
- นิยะดา เหล่าสุนทร. (2537). โคลงโลกนิติ: การศึกษาที่มา. กรุงเทพฯ: แม่คำฝาง.
- _____. (2535). **พินิจวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ: แม่คำฝาง.
- พระศรีรัตโนบล. (2560). การวิเคราะห์โคลงโลกนิติตามแนวปรัชญาสังคมเชิงพุทธ. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์. 13 (1), 155-165.
- วรรณศิริ ตั้งพงศิธิ. (2556). โคลงโลกนิติ สายธารแห่งสารธรรม. วารสารศิลปศาสตร์. 13 (1), 33 - 49.
- วรารัตน์ มหามนตรี. (2557). โครงการโลกทัศน์ของคนไทยจากภษิต. รายงานวิจัยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- _____. (2558). อำนาจของภาษาคำสอนที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.37(2), 141-160.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถาบันพระปกเกล้า. (2560, มิถุนายน 14). ค่านิยม 12 ประการ – ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า. [ออนไลน์]. Retrieved from [http:// wiki.kpi.ac.th/index.php? title=%E0%B8%84%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%A1_12_%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%84%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%A1_12_%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3).

สุปาณี พัดทอง. (2545). “โคลงโลกนิติ” อมตะวรรณกรรมคำสอน. วารสารวรรณวิทัศน์. 2 (2), 64-80.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการ ของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก วราพร ปิ่นกุล¹, นัทนิชา หาสนธิ²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ แขนงวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
Email : S58463809015@ssru.ac.th¹, natnicha.ha@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำนวน 178 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55, S.D. = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขอนามัย ($\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.56$) ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.55$) ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 3.46, S.D. = 0.67$) และด้านกรนันทนาการ ($\bar{X} = 3.81, S.D. = 0.64$) อยู่ในระดับมาก ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.33, S.D. = 0.66$) อยู่ที่ระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาในการรับราชการส่งผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขอนามัย และด้านความปลอดภัยและความมั่นคง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกได้เสนอแนะให้ทางผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสวัสดิการเพิ่มการบริหารจัดการ/มาตรการการเป็นอยู่ของข้าราชการด้านสุขอนามัยด้านความปลอดภัย ด้านการศึกษา รวมถึงด้านนันทนาการเพื่อให้ข้าราชการมีความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, สวัสดิการ, ข้าราชการพลเรือน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Factors affecting the satisfaction in the Welfare of the directorate of Civil Affairs officers

Waraporn Pinkul¹, Natnicha Hasoontree²

^{1,2} Department of Public Administration Program in Public and Private Management Graduate College

Suan Sunandha Rajabhat University, Tell. 0624652542

Email : S58463809015@ssru.ac.th¹, natnicha.ha@ssru.ac.th²

Abstract

This research aims to study the satisfaction level of the welfare received from the directorate of Civil Affairs, study the factors that influence satisfaction in welfare of the directorate of Civil Affairs officers classified by personal factors, and ways to solve problems in the welfare of directorate of Civil Affairs officers. The sample of this study consisted of 178 personnel of directorate of Civil Affairs officers. The research instrument used for data collection was a questionnaire. The statistical procedures employed included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The research found that the satisfaction in the welfare of directorate of Civil Affairs officers as a whole were at a high level ($\bar{X} = 3.55, S.D. = 0.45$). When considering each aspect, it was found that high in terms of sanitation ($\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.56$), security and safety ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.55$), education and personnel development ($\bar{X} = 3.46, S.D. = 0.67$), and recreation ($\bar{X} = 3.81, S.D. = 0.64$). In terms of economy ($\bar{X} = 3.33, S.D. = 0.66$) was moderate level. Personal factors, the duration of service affected the satisfaction in the welfare in terms of the economic, sanitation, and security and safety with a statistical significance of 0.05. In addition, the Civil Affairs officers recommended to the management or those involved with the welfare increase the management/measures of officers in sanitation, safety, education, and recreation to make civil servants more committed to the organization.

Keywords : Satisfaction, welfare, civil affair

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันองค์การพัฒนาระดับโลกหลายองค์การได้รณรงค์ให้ประเทศต่าง ๆ ถือว่าสวัสดิการพื้นฐานนั้น เป็นสิทธิ (right) ของมนุษย์ที่สังคมต้องร่วมกันให้หลักประกันว่าสมาชิกในสังคมทุกคนได้รับอย่างเพียงพอ (สมชัย จิตสุชน, จิราภรณ์ แผลงประพันธ์, ยศ วัชรคุปต์ และ นันทพร เมธาคุณวุฒิ, 2554, หน้า 3) สวัสดิการ ถือเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน เนื่องจากในบรรดาทรัพยากรพื้นฐานในการบริหารงานซึ่งประกอบไปด้วย คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีการจัดการคนถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในกระบวนการบริหาร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Humane Resource Management) หรือ การบริหารงานบุคคล (Personnel management) เป็นกระบวนการซึ่งให้ได้มาซึ่งกำลังคนที่เหมาะสมที่สุดกับงานและให้ทรัพยากรกำลังคนนั้นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงการบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ มีความต้องการในด้านต่าง ๆ เช่น ทางด้านสังคม การยกย่อง และความสมหวังของชีวิตมากขึ้น

การจัดสวัสดิการให้กับพนักงานก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาความผูกพันต่อองค์การ หน่วยงาน ภาครัฐและภาครัฐวิสาหกิจ จึงได้พยายามสรรหาวิธีการในการวางแผนเรื่องสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกจ้างให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทำให้เกิดการแข่งขันในเรื่องของสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนให้กับลูกจ้าง ดังนั้นในเรื่องของสวัสดิการถือเป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำไปสู่ประโยชน์สุขของผู้ปฏิบัติงานควบคู่กับประสิทธิภาพการทำงานที่องค์การหรือหน่วยงานที่จะได้รับ จึงจำเป็นต้องหาผลทางส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน (Sense of Security) ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การบริหารงานขององค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1984) และทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (1986) พบว่า สวัสดิการเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานและเป็นสิ่งที่พนักงานสมควรได้รับนอกเหนือจากเงินเดือนและค่าจ้างที่ได้รับตามปกติ เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองก็ทำให้เกิดความพึงพอใจและแสดงพฤติกรรมที่เป็นบวก ถ้ามนุษย์ได้รับสวัสดิการที่ดีและเหมาะสมก็จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความผูกพันต่อองค์การและเต็มใจที่จะทำงานอยู่กับองค์การต่อไป องค์การจะได้รับประโยชน์จากพนักงานในด้านผลการปฏิบัติงานในด้านการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาองค์การให้ได้ดีขึ้น

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพในปัจจุบัน นอกจากองค์การต้องจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบของค่าจ้างและเงินเดือนที่ตอบสนองต่อความสามารถและผลงานของบุคคลแล้ว องค์การต้องสามารถจูงใจและธำรงรักษาให้สมาชิกปฏิบัติงานร่วมกับองค์การได้อย่างเต็มความสามารถและด้วยความเต็มใจ ดังนั้นสวัสดิการจะเป็นสิ่งนอกเหนือจากค่าจ้างแรงงานโดยตรงที่องค์การมอบให้กับสมาชิก สวัสดิการเป็นสิ่งที่องค์การเป็นผู้จัดทำให้กับบุคลากร เช่น ที่พักอาศัย ค่าเล่าเรียนบุตร ทุนการศึกษาบุตร อาหารกลางวัน การจัดสรรคูปองประจำปี การจัดกีฬาสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงาน เป็นต้น การบริหารสวัสดิการพนักงานจึงกลายเป็นคำตอบและวิธีตอบแทนบุคลากรที่ดีที่สุดที่ผู้ประกอบการสามารถจัดหามาให้กับบุคลากรได้ โดยสวัสดิการที่สำคัญ ๆ ที่ควรมีไว้ในองค์การ คือ การสรรหา ฝึกอบรมและการพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการบริหารค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จต่อการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บริหารทรัพยากรมนุษย์ และเป็นพื้นฐานที่สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากร เป็นแรงผลักดันให้ทำงานได้ดีขึ้นรวมถึงสร้างแรงปรารถนาที่อยู่กับองค์กรต่อไป

กรมกิจการพลเรือนทหารบก มีอำนาจหน้าที่ เสนอนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และกำกับกรในเรื่องที่เกี่ยวกับงานด้านมวลชน การเมือง การปกครองในยามสงคราม การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การบรรเทาภัยพิบัติ การช่วยเหลือประชาชน การสนับสนุนการพัฒนาประเทศตามโครงการพัฒนา ตลอดจนการพิทักษ์ประชาชนและการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ในความรับผิดชอบของกองทัพกตามนโยบายของรัฐบาลและหน่วยเหนือปฏิบัติการร่วมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพก พัฒนาหลักนิยมนด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพก บูรณาการการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศตามที่กองทัพกได้รับมอบหมายเพื่อให้การทำหน้าที่ที่เต็มประสิทธิภาพนั้น ข้าราชการ พนักงาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ย่อมต้องการสวัสดิการที่เอื้ออำนวยต่อตนและครอบครัวมากที่สุด (กรมกิจการพลเรือนทหารบก, 2562)

อาชีพทหารเป็นกำลังพลที่มีบทบาทและความสำคัญในการพัฒนาและปกป้องประเทศ แต่ด้วยภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้กำลังพลเกิดความตึงเครียดและความเหนื่อยล้าในการปฏิบัติงานนำไปสู่ความผูกพันในอาชีพและตัดสินใจลาออกในที่สุด นับเป็นการสูญเสียกลุ่มกำลังพลที่สำคัญส่งผลกระทบต่อองค์การดังนั้นการรักษากำลังพลให้คงอยู่กับองค์กรนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญจึงควรศึกษาสิ่งที่สามารถสร้างความพึงพอใจหรือสิ่งที่สนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดีของกำลังพล เพื่อลดความเหนื่อยล้าที่ส่งผลต่อการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีอันเกิดจากการปฏิบัติงานได้นั้นคือ ค่าตอบแทนที่มีใช้ตัวเงินหรือสวัสดิการที่ตรงตามความต้องการของกำลังพลอันก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจากการที่ได้รับผลประโยชน์อย่างเหมาะสมและคุ้มค่ากับการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้ความเหนื่อยล้าในการปฏิบัติงานลดน้อยลงดังนั้นในสังคมแห่งสวัสดิการที่รัฐบาลพยายามกำหนดนโยบายที่เป็นรัฐสวัสดิการให้กับประชาชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการของกำลังพล โดยทำการศึกษาความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก เพื่อเป็นประโยชน์และใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะผู้ที่เกี่ยวข้องภายในองค์กรสำหรับเสริมสร้าง และพัฒนาสวัสดิการให้แก่กำลังพลของกองทัพก ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความพึงพอใจและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความพึงพอใจ คือ สิ่งที่เป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจจึงเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มี ประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับ อาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้ บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบ เป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ (เพ็ญญา จรัสพันธ์, 2557, หน้า 9)

ความพึงพอใจ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสุขสมหวัง ทัศนคติ ความคิดในเชิงบวกของบุคคลเป็นผลจูงใจให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานบรรยากาศที่ดี สวัสดิการด้านต่างๆ เป็นแรงผลักดันให้บุคคลผลิตงานได้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งมีทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังนี้

1.1 ทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow

Maslow เป็นนักจิตวิทยาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแบรนดิส์ ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจ ระบุว่าบุคคลจะมีความต้องการที่เรียงลำดับ เรียกลำดับความต้องการนี้ว่า “Hierarchy of Needs” ซึ่ง ประกอบด้วยลำดับความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำไประดับสูง 5 ระดับ ดังนี้

1.1.1 ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Physiological Needs) คือ ความต้องการด้านร่างกายเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำและที่อยู่อาศัย เป็นต้น

1.1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) คือ ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยปราศจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจ ความมั่นคงในการทำงาน เนื่องจากอาชีพทหารเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมการเป็นอยู่จึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ

1.1.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการที่จะเกี่ยวพันการมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่นเพื่อการตอบสนองความต้องการทางสังคมอาจจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการมีเพื่อน การได้รับการยอมรับโดยบุคคลอื่นๆ การติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานอื่นๆ นอกเหนือจากภายในหน่วยงาน อาชีพทหารเหมือนกับทุกๆ อาชีพ ที่ต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน การปฏิบัติงานถึงแม้จะมีหน้าที่ ภาระรับผิดชอบที่แตกต่างกัน

1.1.4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) คือ ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญตัวเอง มีความภาคภูมิใจในสถานภาพทางสังคมต้องการชื่อเสียงและการยกย่องจากบุคคลอื่น อาชีพทหารเช่นกัน เป็นอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรีผู้ปฏิบัติงานย่อมมีความต้องการที่จะเจริญก้าวหน้าในชีวิต ในด้านการทำงานซึ่งการที่จะประสบผลสำเร็จ เกียรติยศและชื่อเสียงจึงเป็นส่วนหนึ่งในจะให้บรรลุตามความต้องการ

1.1.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) บุคคลมักจะต้องการโอกาสที่จะคิดสร้างสรรค์ภายในงาน หรือพวกเขาอาจจะต้องการความเป็นอิสระและความรับผิดชอบ ซึ่งความต้องการความสมหวังของชีวิตคือ ความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกจูงใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิตจะแสวงหาหนทางที่ท้าทายความสามารถของพวกเขา การเปิดโอกาสให้พวกเขาใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือการคิดค้นสิ่งใหม่

การศึกษาทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ของ มาสโลว์ (Maslow) เป็นการศึกษาศาสตร์ที่จะทำให้ทราบถึงความต้องการของมนุษย์นั้น มีลำดับขั้นตอนที่แน่นอนจากขั้นต่ำไปขั้นสูง ซึ่งความปรารถนาขั้นสูงสุดของมนุษย์ทุกคน คือ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ตนเองมุ่งหวัง แต่การที่มนุษย์จะประสบผลสำเร็จในชีวิตขั้นที่สูงที่สุดนั้น ก็ต้องเริ่มจากขั้นต่ำสุดขึ้นไปก่อนแล้วไล่ลำดับขึ้นมาเรื่อย ๆ และจะเกิดความพึงพอใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมถึงสามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg

Herzberg ศึกษาถึงเรื่องของการจูงใจ โดยเสนอว่ามีปัจจัย 2 อย่างที่มีผลต่อการจูงใจพนักงานให้ทำงาน คือ

2.1.1 Hygiene Factors เรียกว่า ปัจจัยอนามัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่ต้องมีในการทำงานถ้าขาดส่วนนี้ไปจะมีปัญหาเกี่ยวกับพนักงาน แต่ปัจจัยอนามัยนี้ไม่ได้เป็นปัจจัยที่จูงใจให้พนักงานอยากทำงานโดยตรง ประกอบด้วยเงินเดือนและสวัสดิการ การบังคับบัญชา สภาพการทำงาน สถานภาพในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายต่าง ๆ ในการทำงาน เป็นต้น

2.2.2 Motivator Factors เป็นปัจจัยที่สามารถจูงใจพนักงานให้อยากทำงานได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ประกอบไปด้วยความสำเร็จในการทำงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบในงานที่ทำ ความน่าสนใจในงาน การเจริญเติบโตในการทำงาน เป็นต้น

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่าเงินเดือนรวมอยู่ในปัจจัยอนามัยโดย Herzberg มองว่าเงินเดือนเป็นปัจจัยที่ต้องมีและต้องจ่ายเพื่อเป็นการตอบแทนการทำงานของพนักงาน แต่การใช้เงินเดือนเป็นตัวจูงใจโดยตรงจะไม่ได้ผลในการรักษาพนักงานให้อยู่กับองค์กรและยังรวมถึงความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับนับถือรวมถึงการเติบโตในหน้าที่การงานด้วยจึงจะเกิดประสิทธิภาพกับองค์กร ดังนั้นองค์กรควรจะต้องสนองความต้องการของข้าราชการ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่ให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน โดยความพึงพอใจในการทำงานเป็นสิ่งที่บอกได้ถึงคุณภาพชีวิตการทำงาน เช่น การรับจ้าง เงินเดือนที่เพียงพอ หรือจัดให้มีสถานที่ทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความปลอดภัย การจัดกิจกรรมงานสร้างสรรค์ การแข่งขันกีฬาหรือให้รางวัลแก่ข้าราชการ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่ที่มีผลงานดีเด่นและเปิดโอกาสให้ข้าราชการ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่ได้มีการใช้ความสามารถและทำงานให้ได้ผลสำเร็จของงาน เป็นต้น

1.3 ทฤษฎีความเสมอภาค (J. Adams)

ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่าสมาชิกทุกคนต้องการความเสมอภาคในองค์กร โดยสมาชิกแต่ละคนจะพิจารณาอัตราส่วนผลตอบแทนที่ได้รับจากองค์กร (Output) ซึ่งได้แก่ เงินเดือน โบนัส การเลื่อนตำแหน่ง รถประจำตำแหน่ง ฯลฯ ต่อสิ่งที่ได้ทุ่มเทให้กับองค์กร (Input) อันได้แก่ ปริมาณและคุณภาพของงาน ความรู้ การศึกษาและประสบการณ์ของสมาชิก อายุงาน ตำแหน่งในองค์กร ความสามารถเฉพาะทาง ตลอดจนคุณสมบัติอื่นของตนเองเปรียบเทียบกับผู้อื่น หากพนักงานพบว่าเกิดความไม่เสมอภาคก็จะดำเนินการเพื่อกำจัดความไม่เสมอภาค

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กรณีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสิ่งที่ทุ่มเทของตนเองน้อยกว่าอัตราส่วนของผู้อื่น พนักงานอาจทำให้เสมอภาคโดยการลดสิ่งที่ตนเองทุ่มเทเรื่อย ๆ จนกว่าตนเองจะรู้สึกเท่าเสมอภาค หรืออาจดำเนินการแทรกแซงเพื่อลดผลตอบแทนของบุคคลอื่น หรือเรียกร้องให้ตนเองได้ผลตอบแทนสูงมากขึ้น

กรณีอัตราส่วนผลที่ตอบแทนต่อสิ่งที่ทุ่มเทของตนเองมากกว่าอัตราส่วนของผู้อื่น โดยทฤษฎีแล้วพนักงานจะทำงานให้หนักขึ้น หรืออาจเรียกร้องให้บุคคลอื่นได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น หรือแม้กระทั่งของลดผลตอบแทนที่ตนเองได้รับลง แต่ในทางปฏิบัติแล้วกรณีหลังจะมีความเป็นไปได้น้อย

จากทั้งสามทฤษฎี สรุปได้ว่า การจูงใจให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานผู้บริหารจะต้องมีความรู้ในเรื่องความต้องการของบุคลากรแล้ว ค่อยจัดสิ่งสนองความต้องการนั้น ในการสนองความต้องการต้องคำนึงถึงความเสมอภาคเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจะต้องใช้กลวิธีตลอดจนทักษะด้วย เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะความรู้ทางด้านขวัญและกำลังใจ ฯลฯ อันจะเป็นแรงจูงใจในการทำงานให้ราบรื่นและมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

2. สวัสดิการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สวัสดิการ หมายถึง ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้นอกเหนือจาก เงินเดือน เช่น ค่าอาหารกลางวัน ค่าเดินทาง การจัดกีฬาสัมพันธ์ ฯลฯ เป็นสิ่งที่หน่วยงานหรือองค์การจะมอบให้กับพนักงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความราบรื่น มีความสุข สนุกกับการทำงานมากขึ้น ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพที่ดี เพราะฉะนั้นสวัสดิการถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจะเห็นความสำคัญกับสิ่งนี้ โดยสวัสดิการสามารถแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1) สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การช่วยเหลือทางด้านการเงินที่นอกเหนือจากเงินเดือน เช่น การจัดหาที่พักอาศัย อาหารกลางวัน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การค้า กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ เงินกู้เพื่อสวัสดิการที่พักอาศัย

2) สวัสดิการด้านสุขอนามัย หมายถึง สวัสดิการที่องค์การให้ความช่วยเหลือกำลังพล/ครอบครัว การตรวจสุขภาพประจำปี การให้บริการทางด้านกายภาพและการพยาบาล การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล การอนุญาตให้ลากรณีการลาคลอดบุตร และลาป่วยเพื่อพักรักษาตัวในโรงพยาบาล

3) สวัสดิการด้านความปลอดภัยและมั่นคง หมายถึง สวัสดิการเพื่อการช่วยเหลือกำลังพลให้มีความมั่นคงในชีวิต ผลประโยชน์ หรือการบริการตอบแทนที่สร้างความมั่นคง เช่น กองทุนฉุกเฉิน ในกรณีต่างๆ สำหรับกำลังพล ผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำทางด้านกฎหมาย อาคารบ้านพักที่เป็นสัดส่วนและมีมาตรฐานปลอดภัย

4) สวัสดิการด้านการศึกษา หมายถึง สวัสดิการที่จัดเพื่อส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการทำงานมากขึ้น เช่น การให้ลาศึกษาต่อ ทั้งภายในประเทศ และ ต่างประเทศ การให้ทุนการศึกษาต่อ/งานวิจัยทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ การจัดให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาต่อพนักงาน

5) สวัสดิการด้านนันทนาการ หมายถึง สวัสดิการที่จัดให้กำลังพลพักผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน การออกกำลังกาย เพื่อให้กำลังพลมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น การสนับสนุนห้องออกกำลังกาย การจัดแข่งกีฬาภายใน การจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน และการจัดของขวัญปีใหม่ให้แก่กำลังพลและบุตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษางานวิจัยนี้ใช้กระบวนทัศน์เชิงตีความ (Interpretive paradigm) และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นแนวทางการดำเนินการวิจัย โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและรอบด้าน โดยผู้วิจัยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลคือข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกจำนวน 178 คน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวถูกคัดเลือกโดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากที่ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยยังดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแล้วนำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ (Percentage) และแจกแจงความถี่ (Frequencies) บรรยายลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระดับชั้นยศ และระยะเวลาในการรับราชการ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) วิเคราะห์ สหสัมพันธ์การความพึงพอใจ เป็นต้น สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) สถิติวิเคราะห์ความพึงพอใจในสวัสดิการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การทดสอบค่า t-test , การทดสอบค่า F-test หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD (Least significant difference)

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน พบว่า สามารถสรุปผลข้อมูลได้ ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.62 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.83 ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.54 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.70 มีระดับชั้นยศนายทหารชั้นสัญญาบัตร คิดเป็นร้อยละ 55.62 ที่และมีระยะเวลารับราชการต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.57

ข้อมูลด้านความพึงพอใจในสวัสดิการ

ความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขอนามัย ($\bar{X} = 3.68$) ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 3.46$) และด้านการนันทนาการ ($\bar{X} = 3.81$) อยู่ในระดับมาก และด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในสวัสดิการน้อยที่สุดอยู่ที่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) ดังตารางที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 แสดงระดับความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับโดยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยจำแนกเป็นรายด้าน

ความพึงพอใจในสวัสดิการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านเศรษฐกิจ	3.33	0.66	ปานกลาง
ด้านสุขอนามัย	3.68	0.56	มาก
ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย	3.47	0.55	มาก
ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร	3.46	0.67	มาก
ด้านการนันทนาการ	3.81	0.64	มาก
ภาพรวม	3.55	0.45	มาก

การทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกที่แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับชั้นยศไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการที่รับ ดังตารางที่ 2-6 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาในการรับราชการส่งผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขอนามัย และด้านความปลอดภัยและความมั่นคงส่งผลต่อความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับแตกต่างกันเมื่อระยะเวลาในการรับราชการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังตารางที่ 7-11

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับ	เพศชาย		เพศหญิง		t	P-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านเศรษฐกิจ	3.39	0.62	3.26	0.71	1.325	0.187
ด้านสุขอนามัย	3.74	0.56	3.62	0.56	1.454	0.148
ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย	3.51	0.55	3.42	0.54	1.079	0.282
ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร	3.37	0.68	3.56	0.65	-1.891	0.060
ด้านการนันทนาการ	3.81	0.61	3.81	0.68	-0.004	0.997
โดยภาพรวม	3.57	0.43	3.52	0.47	0.666	0.506

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำแนกตามอายุ

กลุ่มอายุ	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.894	3	0.298	1.494	0.218
ภายในกลุ่ม	34.703	174	0.199		
รวม	35.597	177			

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.723	2	0.361	1.813	0.166
ภายในกลุ่ม	34.874	175	0.199		
รวม	35.597	177			

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.314	5	0.263	1.318	0.259
ภายในกลุ่ม	34.283	172	0.199		
รวม	35.597	177			

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำแนกตามระดับชั้นยศ

ระดับชั้นยศ	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.578	3	0.193	0.958	0.414
ภายในกลุ่ม	35.018	174	0.201		
รวม	35.597	177			

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำแนกตามระยะเวลาในการรับราชการ

	ระยะเวลาในการรับราชการ	SS	Df	MS	F	Sig.
ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4.395	3	1.465	3.491	0.017*
	ภายในกลุ่ม	73.018	174	0.420		
ด้านสุขอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	3.993	3	1.331	4.514	0.004*
	ภายในกลุ่ม	51.300	174	0.295		
ด้านความมั่นคงและ ความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	3.592	3	1.197	4.246	0.006*
	ภายในกลุ่ม	49.069	174	0.282		
ด้านการศึกษาและพัฒนา บุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	1.012	3	0.337	0.740	0.530
	ภายในกลุ่ม	79.341	174	0.456		
ด้านการนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.619	3	0.540	1.317	0.271
	ภายในกลุ่ม	71.311	174	0.410		
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.422	3	0.807	4.235	0.006*
	ภายในกลุ่ม	33.175	174	0.191		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญ (LSD: Least-Significant Different) ดังตารางที่ 8-11 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. โดยภาพรวม พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบกที่มีระยะเวลาในการรับราชการแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการต่ำกว่า 10 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกมากกว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 11-20 ปี ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 11-20 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกน้อยกว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการมากกว่า 30 ปีขึ้นไป และข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 21-30 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกน้อยกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการมากกว่า 30 ปีขึ้นไป

2. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบกที่มีระยะเวลาในการรับราชการแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการต่ำกว่า 10 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการมากกว่า 30 ปีขึ้นไป และข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 11-20 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการมากกว่า 30 ปีขึ้นไป

3. ด้านสุขอนามัย พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบกที่มีระยะเวลาในการรับราชการแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านสุขอนามัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการต่ำกว่า 10 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านสุขอนามัยมากกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 11-20 ปี ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 11-20 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านสุขอนามัยน้อยกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการมากกว่า 30 ปีขึ้นไป และข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 21-30 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านสุขอนามัยน้อยกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการมากกว่า 30 ปีขึ้นไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบก จำแนกตามระยะเวลาในการรับราชการ โดยภาพรวม เป็นรายคู่

ระยะเวลาในการรับราชการ	\bar{X}	ต่ำกว่า 10 ปี	11 - 20 ปี	21 - 30 ปี	มากกว่า 30 ปีขึ้นไป
		3.63	3.42	3.50	3.79
ต่ำกว่า 10 ปี	3.63	-	0.216* (0.005)	0.135 (0.147)	-0.162 (0.218)
11 - 20 ปี	3.42	-	-	-0.082 (0.396)	-0.378* (0.005)
21 - 30 ปี	3.50	-	-	-	-0.297* (0.040)
มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป	3.79	-	-	-	-

() ในวงเล็บคือค่า Sig., * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบก จำแนกตามระยะเวลาในการรับราชการ ด้านเศรษฐกิจ เป็นรายคู่

ระยะเวลาในการรับราชการ	\bar{X}	ต่ำกว่า 10 ปี	11 - 20 ปี	21 - 30 ปี	มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป
		3.35	3.16	3.40	3.77
ต่ำกว่า 10 ปี	3.35	-	0.193 (0.090)	-0.047 (0.730)	-0.416* (0.034)
11 - 20 ปี	3.16	-	-	-0.240 (0.093)	-0.608* (0.003)
21 - 30 ปี	3.40	-	-	-	-0.368 (0.086)
มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป	3.77	-	-	-	-

() ในวงเล็บคือค่า Sig., * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบก จำแนกตามระยะเวลาในการรับราชการ ด้านสุขอนามัย เป็นรายคู่

ระยะเวลาในการรับราชการ	\bar{X}	ต่ำกว่า 10 ปี	11 - 20 ปี	21 - 30 ปี	มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป
		3.78	3.53	3.61	4.03
ต่ำกว่า 10 ปี	3.78	-	0.258* (0.007)	0.177 (0.126)	-0.249 (0.129)
11 - 20 ปี	3.53	-	-	-0.082 (0.494)	-0.508* (0.003)
21 - 30 ปี	3.61	-	-	-	-0.426* (0.018)
มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป	4.03	-	-	-	-

() ในวงเล็บคือค่า Sig., * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบกของข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบก จำแนกตามระยะเวลาในการรับราชการ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย เป็นรายคู่

ระยะเวลาในการรับราชการ	\bar{X}	ต่ำกว่า 10 ปี	11 - 20 ปี	21 - 30 ปี	มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป
		3.58	3.30	3.40	3.74
ต่ำกว่า 10 ปี	3.58	-	0.275* (0.003)	0.182 (0.107)	-0.157 (0.327)
11 - 20 ปี	3.30	-	-	-0.093 (0.428)	-0.432* (0.009)
21 - 30 ปี	3.40	-	-	-	-0.339 (0.054)
มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป	3.74	-	-	-	-

() ในวงเล็บคือค่า Sig., * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบกที่มีระยะเวลาในการรับราชการแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการต่ำกว่า 10 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยมากกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 11-20 ปี และข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการ 11-20 ปี มีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยน้อยกว่าข้าราชการกรมกิจการพลเรือนที่มีระยะเวลาในการรับราชการมากกว่า 30 ปีขึ้นไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

การศึกษาความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบก พบว่า ความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสุขอนามัย ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร และด้านการนันทนาการอยู่ในระดับมาก และด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในสวัสดิการน้อยที่สุดอยู่ที่ระดับปานกลาง สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบกมีความพึงพอใจกับการให้เงินช่วยเหลือสวัสดิการในกรณีต่าง ๆ เช่น งานศพ งานสมรส งานอุปสมบทและการคลอดบุตร ซึ่งเป็นความต้องการปัจจัย 4 ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้คุณภาพชีวิตดีกว่าเดิม สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (สาคร สุขศรีวงศ์, 2551, หน้า 165) กล่าวคือ หน่วยงานมีขึ้นเพื่อให้ข้าราชการขององค์กรได้รับความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

2. ด้านสุขอนามัย พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกมีความพึงพอใจกับการจัดตรวจสุขภาพประจำปี การสนับสนุนแพทย์และหน่วยรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยในที่ทำงาน การเบิกค่ารักษาพยาบาลสำหรับกำลังพลและครอบครัว การสนับสนุนเงินในการรักษาในสถานพยาบาลประเภทผู้ป่วยใน การอนุญาตให้ลาคลอดบุตร การอนุญาตให้ลาป่วยเพื่อรักษาตัวกรณีเจ็บป่วย เป็นการสนับสนุนให้ร่างกายและจิตใจเป็นสุขปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านร่างกาย สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (สาคร สุขศรีวงศ์, 2551, หน้า 165) กล่าวคือ หน่วยงานมีขึ้นเพื่อให้ข้าราชการขององค์กรมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ตลอดจนมีสุขภาพจิตที่ดีประกอบด้วยการให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยและการส่งเสริมสุขภาพ การจัดสรรสถานที่ออกกำลังกายและอุปกรณ์ และการจัดสรรสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

3. ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกมีความพึงพอใจกับการสงเคราะห์กำลังพล กรณีเกิดเหตุ ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ การวางแผนงานเพื่อการพัฒนาชุมชน กองทุนเงินกู้ฉุกเฉินและเงินกู้กรณีต่าง ๆ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร การมอบเงินหรือของที่ระลึกสำหรับผู้เกษียณอายุราชการ การรับฟังและพิจารณา เรื่องราวร้องทุกข์รวมถึงการดำเนินการแก้ไข การจัดสถานที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน มีมาตรฐานปลอดภัย การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงานอย่างเพียงพอเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานแก่กำลังพล ซึ่งเป็นความต้องการทางร่างกายและความมั่นคงปลอดภัย สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (สาคร สุขศรีวงศ์, 2551, หน้า 165) กล่าวคือ หน่วยงานมีขึ้นเพื่อให้ข้าราชการขององค์กรได้รับความมั่นคงและปลอดภัย และเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ผู้ปฏิบัติงานก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังสามารถนำสิ่งที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ สภาข้าราชการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552) ได้ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรต่อการจัดสวัสดิการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ระดับความพึงพอใจในสวัสดิการด้านเงินกู้ยืมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรมีความต้องการสวัสดิการด้านเงินกู้ ได้แก่ สวัสดิการการกู้เงินเพื่อคุณภาพชีวิต และสวัสดิการเงินกู้เฉพาะกิจต่างๆ มากที่สุด มากกว่าสวัสดิการด้านอื่นๆ ซึ่งผลมาจากบุคลากรส่วนใหญ่มีรายได้สุทธิน้อยและไม่มีเงินออมในครัวเรือน ประกอบกับเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และสอดคล้องกับ ภัทรภรณ์ สูงหวล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการจัดสวัสดิการที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข: กรณีศึกษาโรงพยาบาลบางบัว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทอง พบว่า บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขมีความพึงพอใจต่อสถานที่ทำงานมีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดดูแลตลอด 24 ชั่วโมงในการเข้า – ออกโรงพยาบาล ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยของตัวบุคคล และประชาชนที่เข้ามารับบริการในโรงพยาบาล

4. ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกมีความพึงพอใจกับการสนับสนุนให้กำลังพลมีการฝึกอบรมภายในหน่วยอยู่เสมอเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานและการสนับสนุนให้กำลังพลมีการฝึกอบรมภายนอกหน่วยอยู่เสมอเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงาน อันจะทำให้ได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และเพิ่มประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (สาคร สุขศรีวงศ์, 2551, หน้า 165) กล่าวคือ หน่วยงานมีขึ้นเพื่อให้ข้าราชการขององค์กรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและเพิ่มประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและได้รับการยอมรับจากองค์กร และสอดคล้องกับ ภัทรภรณ์ สูงหวล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการจัดสวัสดิการที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข: กรณีศึกษาโรงพยาบาลบางบัวทอง พบว่า ทุนการศึกษาที่โรงพยาบาลบางบัวทองมอบให้กับบุคลากรและบุตรของบุคลากรในการเป็นทุนการศึกษา หรือการช่วยเหลือทางด้านการศึกษายังมีอยู่น้อยและไม่ทั่วถึง ทำให้บุคลากรที่ต้องการศึกษาต่อไม่สามารถศึกษาต่อได้ทุกคน

5. ด้านนันทนาการ พบว่า ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกมีความพึงพอใจกับการสนับสนุนเสริมสร้างกำลังพลให้สุขภาพแข็งแรง อาทิ การสร้างห้องออกกำลังกาย การทดสอบร่างกาย การจัดแข่งกีฬาภายในการจัดงานปีใหม่ หรืองานรื่นเริงต่าง ๆ ตามประเพณี การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันแก่กำลังพล การจัดของขวัญปีใหม่ให้แก่กำลังพลและบุตร ความพึงพอใจในภาพรวมของท่านต่อสวัสดิการของกรมกิจการพลเรือนทหารบกคือ ความต้องการทางสังคม สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (สาคร สุขศรีวงศ์, 2551, หน้า 165) และทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (สาคร สุขศรีวงศ์, 2551, หน้า 165) กล่าวคือ หน่วยงานมีขึ้นเพื่อให้ข้าราชการขององค์กรได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ลดความตึงเครียดจากการปฏิบัติงานและมีกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงาน และระหว่างผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานขององค์กรต่อไป

การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับจากกรมกิจการพลเรือนทหารบก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับชั้นยศ และระยะเวลาในการรับราชการ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับชั้นยศที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญเท่าเทียมกัน และความเสมอภาคทั้งชายและหญิงไม่จำกัดอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระดับชั้นยศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสาคร สุขศรีวงศ์ (2551, หน้า 171) กล่าวคือ ข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกทุกคนต้องการความเสมอภาคในองค์กร โดยข้าราชการแต่ละคนจะพิจารณาอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากองค์กรต่อสิ่งที่ได้ทุ่มเทให้กับองค์กร หากพบว่าเกิดความไม่เสมอภาคจะดำเนินการเพื่อลดความไม่เสมอภาคในองค์กร ซึ่งชี้ให้เห็นความสำคัญของความเสมอภาคในองค์กรได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของชานิศญา ศากยวงศ์ (2554) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ทางหลวงที่ 8 (นครราชสีมา) พบว่าความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่จำแนกตามเพศและอายุ มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ส่วนระยะเวลาในการรับราชการที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับแตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กล่าวคือ ข้าราชการกรมกิจการพลเรือน ทหารบกทุกคนต้องการความเสมอภาคในองค์กร หากพบว่าเกิดความไม่เสมอภาคขึ้นในองค์กร ข้าราชการก็ย่อมมีปฏิกริยาตอบโต้เพื่อลดความไม่เสมอภาคดังกล่าวลง เช่น การหนึ่งงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐานิญา เจริญเลิศนิวัฒน์ (2558) ได้ศึกษาความพึงพอใจในค่าตอบแทนสวัสดิการคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กร กรณีศึกษา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ระยะเวลาในการทำงานของพนักงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจและค่าตอบแทนสวัสดิการคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สลักจิต ภูประกร (2555) ศึกษาความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ พบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ต่างกันมีความพึงพอใจในสวัสดิการด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจในสวัสดิการของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกมีประเด็นที่น่าสนใจและนำเสนอ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

- ด้านเศรษฐกิจ ผู้บริหารควรบริหารจัดการที่פקให้กำลังพลอย่างเหมาะสม ปรับลดขนาดที่พักเพื่อเพิ่มปริมาณห้องให้กำลังพลได้เข้าอยู่อาศัย ควรมีการจัดกองทุนเพื่อดูแลบิดามารดาของกำลังพลที่ทุพพลภาพ สวัสดิการดูแลบุตรกำลังพลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร มีเงินช่วยเหลือด้านค่าเดินทาง เพิ่มเงินเดือนให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น โดยสนับสนุนอาชีพเสริมของกำลังพลชั้นผู้น้อยหรือการจัดทำสหกรณ์ของหน่วย

- ด้านสุขอนามัย ผู้บริหารควรมีมาตรการการช่วยเหลือในการรักษาที่เกินสิทธิ์ หรือโควตาในการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทหารแบบ by pass มีบริการในการรักษาพยาบาลที่ดีขึ้นและมีการส่งเสริมด้านการออกกำลังกายและอาหารที่รักษาสุขภาพเพื่อให้กำลังพลมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

- ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง ผู้บริหารควรมีมาตรการตรวจสอบบุคคลและรถเข้า-ออกอาคารพร้อมทั้งเพิ่มความปลอดภัยทั้งกล้องวงจรปิดและผู้ที่ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย

- ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารควรเพิ่มทุนการศึกษามากขึ้น เพียงพอดอกำลังพลที่ต้องการได้รับทุนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในสาขาที่ผู้ขอทุนปฏิบัติงานอยู่ การคัดเลือกคนเข้าทำงานให้ตรงกับความต้องการของหน่วยและให้ปฏิบัติงานให้ตรงกับที่รับเข้ามา มีคอร์สเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 ต่อผู้ที่สนใจใฝ่เรียน และมีการช่วยเหลือค่าเทอมบุตรที่กำลังศึกษาทุกคนในครอบครัว

- ด้านนันทนาการ ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรม CSR กิจกรรมรับน้องใหม่กรมฯ เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชาได้มีกิจกรรมดีๆ ร่วมกัน และมีห้องออกกำลังกายที่มีคุณภาพ และหลากหลายมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารบกที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณผู้ประเมินบทความทุกท่านที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และข้อคิดดีๆ ในการเขียนงานวิจัยครั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการพลเรือนทหารบก (2562, กรกฎาคม 10). ประวัติความเป็นมา กรมกิจการพลเรือนทหารบก. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://doca.rta.mi.th/history.php>.
- ชานิตญา ศากยวงศ์. (2554). การศึกษาความพึงพอใจต่อสวัสดิการของเจ้าหน้าที่สำนักงานหลวงที่ 8 (นครราชสีมา). (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ฐานิญา เจริญเลิศวิวัฒน์. (2558). ความพึงพอใจในค่าตอบแทน สวัสดิการและคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กร: กรณีควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- เพ็ญนภา จรัสพันธ์. (2557). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการลูกค้าเงินบาท โหมบายเซอร์วิส เซ็นเตอร์ จันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สภาข้าราชการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2552). โครงการศึกษาวิจัย ความพึงพอใจของบุคลากรต่อการจัดสวัสดิการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประจำปี 2551. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สลักจิต ภูประการ. (2555). ความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2551). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จี พี ไซเบอร์พริ้นท์.
- สมชัย จิตสุชน, จิราภรณ์ แผลงประพันธ์, ยศ วัชรคุปต์ และ นันทพร เมธาคณวุฒิ. (2554). สู่ระบบสวัสดิการสังคมก้าวหน้าภายในปี พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- Dulebohn, J. H. et al. (2009). Employee benefits: Literature review and emerging issues. *Human Resource Management Review*, 19 (2), 86-103.
- Herzberg, F., Mousner, B., & Synderman, B. B. (1986). *Motivation to Work*. Michigan: A Bell&Howell Information Company.
- Iqbal, S., Raffat, S. K., Sarim, M., & Siddiq, M. (2014). Career Commitment: A positive relationship with employee's performance. *Science International*, 26 (5), pp. 2415-2418.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย The factor influence on the administration of government agencies in Thailand

พิมพ์กานต์ เลื่อนยศ, ดาวราย ลิมสายหัว

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Email: pimpakan0510@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานภาครัฐในประเทศไทย ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่ภาครัฐใช้ในการบริหารงาน คือ แนวคิดปัจจัย 7 ประการของแมคคินซี (McKinsey) ที่จะส่งผลทำให้องค์กรเกิดความสำเร็จในการบริหารหน่วยงาน โดยผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทั้ง 7 ประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานในหน่วยงานภาครัฐของไทย ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านโครงสร้าง การออกแบบโครงสร้างองค์กรจะมีผลต่อสายบังคับบัญชาและมีอิทธิพลต่อการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร (2) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้จริง (3) ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร ผู้บริหารควรมีเทคนิคในการจูงใจในการทำงานและเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ (4) ปัจจัยด้านบุคลากร ต้องมีความรู้ความสามารถที่ตรงและเหมาะสมกับหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายขององค์กร (5) ปัจจัยด้านทักษะ ผู้บริหารและบุคลากรควรได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานอย่างต่อเนื่อง (6) ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ทุกคนในองค์กรควรมีค่านิยมที่ตรงกันและความเชื่อที่ถูกต้องร่วมกันในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และ (7) ปัจจัยด้านระบบ ควรมีการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามระบบที่ได้กำหนดไว้และมีระบบอินเตอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการดำเนินงานครอบคลุมทุกพื้นที่ขององค์กรจะมีส่วนเข้าไปช่วยเหลือ และปรับปรุงให้บุคลากรแต่ละคนปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

คำสำคัญ : ปัจจัย, การบริหารงาน, หน่วยงานภาครัฐ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Abstract

This article aims to study the factors that influence on government administration in Thailand. The concept of administrative theories in this article is the McKinsey's seven administrative factors. The result shows that seven factors that affected the administration of Thai government agencies are (1) Organization structure. The organizational structure design will influence the chain of command and influence the assignment of personnel responsibilities. (2) Organization Strategic. It is important for executives to manage the strategic into practical implementation. (3) Management style. An executives should have techniques to motivate and drive successful operations. (4) Personnel factor. An official staffs must have knowledge and skills that are suitable for the job duties to achieve effective work that meets the goals of the organization. (5) Skill factor. An executives and staffs should developed their knowledge skills and also increase work experience continuously (6) Common values. Every staffs in the organization should adheres to common norms and working beliefs to achieving organizational objectives all together. (7) System factor. All staffs should have operational system and internet that cover all areas of the organization to improve their work to achieve the organization's goals effectively.

Keywords : factor, administration, government agencies

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2561 : 182) การพัฒนาระบบราชการไทยปัจจุบันรองรับยุทธศาสตร์ประเทศ พ.ศ. 2556 - 2561 และขยายผลแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลใน ภาครัฐ การเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืนตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556-2561) จะเป็นกรอบทิศทางที่จะกำหนดกลยุทธ์และ มาตรการให้ระบบราชการไทยพร้อมรับการขับเคลื่อนประเทศ ให้บรรลุเป้าหมาย และดำเนินงานไปในทิศทาง เดียวกัน มีการปรับสมดุลในการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นอย่างมีคุณภาพ มีการทำงานแบบบูรณาการด้วยการ ใช้ยุทธศาสตร์ประเทศเป็นต้นนำ มีภูมิคุ้มกันที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุก ๆ สถานการณ์โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ในการ “สร้างความเชื่อถือไว้วางใจ พัฒนาสุขภาวะ และมุ่งสู่ความยั่งยืน”

พิธีสิทธิ์ คำนวนตศิลป์ และ ธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา (2559) ในปัจจุบันไม่อาจปฏิเสธได้ว่าภาครัฐมี บทบาทสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยในทุกมิติ แม้ว่าเราจะพยายามปฏิรูประบบการจัดบริการสาธารณะ ให้มีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership) แต่ภาครัฐก็ ยังคงมีบทบาทสำคัญทางในเชิงทรัพยากร ความรู้เชิงเทคนิค และอำนาจทางการปกครองที่เหนือกว่าภาคส่วน อื่นๆในสังคมหนึ่ง ปรากฏการณ์ทางการเมืองการปกครองตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาก่อให้เกิดรูปแบบองค์กร ภาครัฐที่หลากหลายนอกเหนือไปจากองค์กรภาครัฐในรูปแบบหน่วยงานราชการเช่นกระทรวงกรม เป็นต้น โดย ทุกวันนี้เรายังคงจะได้รับฟังข่าวสารข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมและการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ เข้าข่ายส่วนราชการได้แก่รัฐวิสาหกิจองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญองค์การมหาชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานภาครัฐที่มีรูปแบบหลากหลายล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงทบวงกรมหรือรัฐวิสาหกิจต่างๆถือเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศ

หน่วยงานภาครัฐทุกรูปแบบที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตประชากรไม่ว่าจะเป็นกรมอนามัย กรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และ หน่วยงานภาครัฐที่เป็นองค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชนพ.ศ. 2542 เช่น สถาบัน รับรองคุณภาพสถานพยาบาล เป็นต้น ตลอดจนองค์การเภสัชกรรมที่มีรูปแบบองค์กรเป็นรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังมีองค์การอิสระที่มีพระราชบัญญัติเฉพาะของตนเอง ได้แก่ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานภาครัฐอีกจำนวนมากที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะด้านอื่นๆ แม้กระทั่งงาน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความรู้เชิงเทคนิคขั้นสูงก็ล้วนแล้วแต่เป็นไปใน ลักษณะเดียวกัน ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อ การกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงนำมาสู่ความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการ บริหารงานภาครัฐในประเทศไทย โดยบทความนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (1) แนวคิดทฤษฎีด้าน การบริหาร (2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย และ (3) สรุป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวคิดทฤษฎีด้านการบริหาร

ศาสตราจารย์ ดร. สุขศรีวงศ์ (2550 :25-25) อธิบายว่าการบริหารในภาษาอังกฤษมีคำใช้อยู่ สองคำ คือ คำว่า Administration และ Management ความต่างอยู่ที่ Administration เน้นในเรื่องนโยบาย ส่วนคำว่า Management เป็นการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ แต่หากพิจารณาในด้านความนิยม Administration นิยมใช้ในทางการบริหารราชการ และคำว่า Management นิยมใช้ในทางการบริหารธุรกิจ แต่สองคำนี้อาจใช้แทนกันได้และหมายถึงการบริหารเช่นเดียวกัน

นพพงษ์ บุญจิตราตุล (2551 :13) อธิบายว่าการบริหาร หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่ผู้กระทำตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้กระบวนการทำอย่างมีระเบียบ ทรัพยากร และเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมการกระทำต่าง ๆ ที่ผู้กระทำตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้กระบวนการทำอย่างมีระเบียบ ทรัพยากร และเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

วิโรจน์ สารรัตน์ (2555 : 1) อธิบายว่าการบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหน้าที่ในการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดการ องค์กร การควบคุมองค์กรสรูป การบริหาร หมายถึง การร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการบริหารเป็นกระบวนการที่มีลำดับขั้นตอนที่จะช่วยในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ออสโธรอน (Osborne 1991 อ้างถึงในสุรศักดิ์ ชะมารัมย์และคณะ, 2560) การบริหารงานภาครัฐ (Public Administration) เป็นการพัฒนาจากปีแรก ๆ ของภาครัฐในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 การบริหารงานภาครัฐ (PA) ในฐานะที่เป็นข้อมูลทางวิชาการของการศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเป็นฐานรากที่แข็งแกร่งมากกว่าทฤษฎีวิจัยในสหราชอาณาจักร และในฐานะที่เป็นสาขาปฏิบัติมาถึงจุดสูงสุดในสหราชอาณาจักรในยุคคริสต์ทศวรรษ 1945-1979 เมื่อรัฐคาดว่ามี ความมั่นใจที่จะตอบสนองความต้องการของสังคมพลเศรษฐกิจทั้งหมดของพลเมือง การบริหารงานภาครัฐ (PA) จะเป็นเครื่องมือของโลกใหม่ที่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการบริหารเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเท่าเทียมกัน องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานภาครัฐ (PA) สามารถกำหนดได้ดังนี้ เช่น การปกครองที่ใช้หลักกฎหมาย (rule law) มุ่งเน้นไปที่การบริหารตั้งกฎเกณฑ์และแนวทาง เป็นต้น

หลักการบริหารตามแนวคิดของ Luther H. Gulick

กูลิค (Gulick 2004 อ้างถึงในสุรศักดิ์ ชะมารัมย์และคณะ, 2560) อธิบายว่าแนวความคิดทฤษฎีและหลักการบริหารได้เจริญถึงจุดสูงสุดหรือจุดสุดยอดในปี ค.ศ. 1937 กูลิคเห็นว่าองค์การเกิดขึ้นมาเพราะมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันได้ช่วยกันแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษของแต่ละคนซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและแรงงานในการทำงานอย่างยิ่งเมื่อสังคมขยายตัวขึ้นลักษณะการแบ่งงานกันทำจะสลับซับซ้อนขึ้นจนในที่สุดจำเป็นต้องสร้างกลไกหรือโครงสร้างบางประการเพื่อผูกโยงหน่วยประสานงานของแต่ละหน่วย (work units) เข้าด้วยกัน ดังนั้นหัวใจของทฤษฎีองค์การจึงเป็นเรื่องของความพยายามจัดโครงสร้างการประสานงานระหว่างหน่วยทำงานย่อยมากมายเหล่านี้ซึ่งหลักในการประสานงานระหว่างหน่วยทำงานย่อยมีอยู่ 2 วิธี คือ การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประสานงานโดยการสร้างกลไกในการควบคุมภายในองค์กรและการประสานงานโดยการผูกมัดทางใจที่ต้องใช้ควบคู่กันไป

1. การประสานงานโดยโครงสร้างกลไกในการควบคุมภายในองค์กรคือการจัดตั้งโครงสร้างอำนาจ (structure of authority) ซึ่งประกอบด้วยสายการบังคับบัญชาระหว่างหัวหน้าและลูกน้องเป็นลำดับชั้น เชื่อมโยงจากยอดถึงฐานของโครงสร้างอำนาจ ดังนี้

1.1 หลักการจัดโครงสร้างอำนาจภายในองค์กร ประกอบด้วย

1) หลักขอบข่ายการควบคุม (unity of control) จำนวนลูกน้องที่หัวหน้าสามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึงมีอำนาจอยู่จำกัดเพราะโดยธรรมชาติหัวหน้าควบคุมดูแลลูกน้องได้เพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

2) หลักเอกภาพการควบคุม (unity of command) องค์กรที่ดีต้องสามารถสร้างโครงสร้างอำนาจภายในองค์กรในลักษณะที่มีหัวหน้าฝ่ายบริหารควบคุมและประสานงานต่างๆแต่เพียงผู้เดียวการจัด

3) หลักความกลมกลืนคือ จัดคนและงานที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกันเพื่อจะได้คนที่มีความเชี่ยวชาญในการทำงานด้านใดด้านหนึ่งมารวมกันทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 หลักเกี่ยวกับหน้าที่ของฝ่ายบริหาร (Chief Executive) หัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่และบทบาททางการบริหารในรูปแบบของหลักที่มีชื่อย่อว่า POSDCoRB ประกอบด้วยสาระสำคัญ 7 ประการ คือ Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดการองค์การ) Staffing (การบริหารงานบุคคล) Directing (การอำนวยความสะดวก) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงาน) และ Budgeting (การงบประมาณ)

2. การประสานงานโดยการผูกมัดทางใจ คือ การทำให้คนที่มาร่วมกันทำงานมีพลังใจประกอบการทำงานเต็มความสามารถและทำงานด้วยความกระตือรือร้น บรรยากาศการทำงานดังกล่าวจะสร้างขึ้นได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management)

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2543 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ว่าเป็นการบริหารโดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์หรือความสัมฤทธิ์ผลเป็นหลัก ใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวบ่งชี้เป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นและแสดงผลงานต่อสาธารณะจากแนวคิดของการบริหารจัดการแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญต่อความประหยัด (Economy) การใช้ต้นทุนหรือทรัพยากรการผลิตอย่างเหมาะสมและมีความคุ้มค่าที่สุด ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ได้ผลงานในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้าประสิทธิผล (Effectiveness) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้การบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้นมีหลักที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ความถูกต้องเป็นธรรม และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

2. หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กันเพื่อให้ความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ การแสดงความคิดเห็นอื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน เช่น รับผิดชอบต่อลูกค้าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับต่อผลการดำเนินการ

6. หลักความคุ้มค่า (Utility) หมายถึงการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงานและการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์การทั้งในแง่ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators) รวมทั้งการกำหนดเป้าหมาย (Targets) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร สมาชิกขององค์การ และตลอดถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์การ ทำให้สามารถวัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวคิดปัจจัย 7 ประการของแมคคินซี (McKinsey)

มูทิตา วรกุลยากุล (2556) อธิบายว่าจากกระแสการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management) ที่มุ่งให้ภาครัฐมีการนำเทคนิคเข้ามาช่วยในการบริหารงานและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายในองค์กร จึงทำให้องค์กรพยายามวิเคราะห์การประสบความสำเร็จในการดำเนินงานภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยภายในองค์กรมีอยู่มากมายทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทั้งนี้การศึกษาปัจจัยภายในจะต้องมีความครอบคลุมและเหมาะสมกับงานวิจัย จึงเห็นว่าการวิเคราะห์ตามแบบจำลอง 7's แมคคินซี เป็นปัจจัยหลักๆ ที่สำคัญในการวิเคราะห์ความสำเร็จขององค์กร และด้วยปัจจัยทั้ง 7 ของแบบจำลอง 7's แมคคินซี มีลักษณะและความแตกต่างกันไปเมื่อมาอยู่รวมกันหรือประยุกต์ใช้พร้อมกันย่อมทำให้ประสบความสำเร็จได้และองค์กรจะสามารถก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรเบิร์ต (Robert, S.K. 1996 อ้างถึงใน ยงยุทธ ไหมตา, 2558) อธิบายว่าในปีค.ศ. 1977 บริษัทแมคคินซี ที่ปรึกษาทางธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกาสนใจในการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ที่จะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้บริหารกำหนดทิศทางขององค์การ โดยการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์การ ช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อที่จะนำยุทธศาสตร์เหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแก่องค์การ และควบคุมการดำเนินผลขององค์การ บริษัทแมคคินซี แบ่งกลุ่มการทำงานเป็น 2 กลุ่ม และค้นหาความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรด้านกลยุทธ์กับรูปแบบโครงสร้างขององค์การ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานหรือการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน 7 ประการ หรือ 7s ประกอบด้วย Structure (โครงสร้างองค์กร) Strategy (กลยุทธ์ขององค์กร) Style (รูปแบบการบริหาร) Staff (บุคคลากร) Skill (ทักษะความสามารถ) Shared values (ค่านิยมร่วม) และ System (ระบบการปฏิบัติงาน) และต่อมาทางบริษัทแมคคินซีได้จำกัดความของตัวแปรทั้ง 7 ประการ ให้มีความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น มีชื่อว่าแนวคิดปัจจัยพื้นฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

7 ประการในการการประเมินองค์กร (McKinsey 7-s Framework) ที่สามารถนำมาวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารองค์กรได้องค์ประกอบของแนวคิด 7s McKinsey มีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 7 ประการ ที่ประกอบไปด้วย

1. โครงสร้าง (Structure) คือ โครงสร้างที่ได้กำหนดขึ้นตามกระบวนการหรือหน้าที่ของโดยมีการรับบุคลากรให้เข้ามาทำงานร่วมกันในฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์งานที่ตั้งไว้

2. กลยุทธ์ (Strategy) คือ การวางแผนกิจกรรมภายในองค์กร โดยให้แผนที่วางขึ้นมานั้นได้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์

3. ระบบการปฏิบัติงาน (System) คือ การจัดระบบการทำงานที่เหมาะสม ตามกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. รูปแบบ (Style) คือ แบบแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

5. บุคลากร (Staff) คือ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ในการกำหนดคุณลักษณะและการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินไปในทิศทางที่กำหนดไว้ได้

6. ทักษะ (Skill) คือ ทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากร แบ่งออกเป็น ทักษะทั่วไปและทักษะด้านความถนัด ได้แก่ ทักษะด้านงานอาชีพ และทักษะด้านความถนัดหรือความชำนาญพิเศษ

7. ค่านิยมร่วม (Share Value) คือ ค่านิยมและบรรทัดฐานที่คนในองค์กรยึดถือร่วมกัน หรืออาจเรียกว่าวัฒนธรรมองค์กร

หลักแนวคิด 7s McKinsey เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยในการบริหารงานขององค์กร ผู้เขียนเห็นว่าปัจจัยทั้ง 7 ประการมีความสัมพันธ์ในเรื่องของความสำเร็จในการบริหารองค์กร หากองค์กรที่มีการกำหนดกลยุทธ์ที่ดี มีโครงสร้างองค์กรที่ดี มีระบบปฏิบัติงานที่ดี บุคลากรมีทักษะในด้านความรู้ความสามารถ มีการจัดรูปแบบองค์กรที่เหมาะสมดี และการมีค่านิยมร่วมกันที่ดี ก็จะส่งผลทำให้การบริหารงานภายในองค์กรประสบความสำเร็จได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

1. ปัจจัยด้านโครงสร้าง (Structure) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรส่งผลต่อหน่วยงานภาครัฐให้ประสบความสำเร็จในการบริหาร คือ การจัดโครงสร้างและขอบเขตขององค์กรให้เกิดความชัดเจนและไม่ซับซ้อน ซึ่งโครงสร้างถือเป็นสิ่งสำคัญ ดังจะเห็นได้จากงานศึกษาวิจัยของมานิษา จีระดิษฐ์ (2559) เรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จและเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานในการเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนตามแนวคิด 7's แมคคินซี ของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เทศบาลเมืองพนัสนิคมประสบความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนในด้านโครงสร้าง คือ เทศบาลเมืองพนัสนิคมมีโครงสร้างที่ชัดเจนและไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน โดยมีการจัดโครงสร้างตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ทำให้เกิดการจัดกลุ่มงานที่ชัดเจน และมีเอกภาพในการบังคับบัญชา ตามโครงสร้างองค์กรมีการระบุขอบเขตงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลทำให้การดำเนินงานของเทศบาลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดแบ่งหน้าที่ โดยมีการดำเนินการจัดโครงสร้าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในชุมชนที่มาจาก การเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนตามระเบียบของเทศบาล และมีการให้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงานในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ชงกรณ กุณฑลบุตร (2552 : 85) ได้กล่าวไว้ว่า โครงสร้าง คือ การจัดแบ่งงาน ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ออกไปให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งการกำหนดรูปแบบการสื่อสารและประสานงานซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบขอบเขตการทำงานของตน ความรับผิดชอบ และอำนาจในการตัดสินใจต่าง ๆ

2. ปัจจัยด้านกลยุทธ์ (Strategy) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ส่งผลต่อการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน และดำเนินการตามกลยุทธ์อย่างมีขั้นตอน ดังจะเห็นได้จากงานศึกษาวิจัยของเสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2560) วิจัยเรื่องการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านกลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บุคลากรในเทศบาลของจังหวัดในเขตภาคกลางมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรและแผนกลยุทธ์ขององค์กร มีความชัดเจน ครอบคลุม และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน โดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรเพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับมานิษา จีระดิษฐ์ (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้เทศบาลเมืองพนัสนิคมประสบความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยด้านกลยุทธ์ กล่าวคือ เทศบาลเมืองพนัสนิคมมีการดำเนินการตามหลักการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม จุดแข็ง และโอกาสขององค์กร มีการกำหนดทิศทางที่เหมาะสม มีการกำหนดพันธกิจที่ชัดเจน และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดี มีการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติโดยมีกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ คือ มีการจัดสรรบุคลากรการจัดสรรงบประมาณ การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ วิธีการปฏิบัติงาน และมีการควบคุมประเมินผลกลยุทธ์ด้วยการตรวจสอบผลการดำเนินการเป็นระยะๆ ตามแผนการปฏิบัติงาน

3. ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร (Style) ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารมีผลต่อการบริหารงานของภาครัฐ คือ มีผู้นำที่ใช้หลักการบริหารองค์กรที่ดีการตัดสินใจอย่างมีแบบแผน และมีภาวะผู้นำ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัยของยงยุทธ ใหม่ตา (2558) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีทัศนคติที่ดีในการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการ มีผลในการผลักดันให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จในหลายๆ ด้าน ทั้งการควบคุมและการป้องกันโรค รวมถึงการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติได้ใช้ข้อมูลที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีระบบการสั่งการที่ดี ที่จูงใจให้เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิษา จีระดิษฐ์ (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้เทศบาลเมืองพนัสนิคมประสบความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน คือ ลักษณะการบริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารเทศบาลมีการดำเนินการโดยใช้หลักการบริหารองค์กรที่ดี คือ ผู้บริหารมีการตัดสินใจอย่างมีแบบแผนด้วยการประชุมคณะผู้บริหารเพื่อลงมติในการตัดสินใจ ผู้บริหารมีการสั่งการทั้งแบบเป็นทางการ และการสั่งการด้วยวาจา โดยพิจารณาเลือกใช้ตามสถานการณ์ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ โดยมีบุคลิกภาพท่าทางที่เหมาะสมและมีสภาพจิตใจที่ดี ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยผู้บริหารมีการช่วยเหลือบุคลากรในองค์กรและประชาชนในเขตเทศบาลได้อย่างดี เนื่องด้วยผู้บริหารเป็นคนในพื้นที่จึงมีการพึ่งพาอาศัยกันเหมือนคนในครอบครัว และมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยผู้บริหารมีการวางแผนองค์กรในอนาคตด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลทำให้เทศบาลมีการต่อยอดในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนัฐริกา ोระนา (2556 : 40 อ้างถึงใน มานีชา จีระดิษฐ์, 2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะของผู้บริหารหมายถึงสมรรถนะของบุคลากรที่ทำงานเพื่อองค์กรเป็นความโดดเด่น เชี่ยวชาญ เฉพาะทางที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ รูปแบบ และระบบการทำงานขององค์กร เช่น ผู้บริหารและบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ ที่จะทำให้อุคลากรสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ได้ตามหน้าที่และลักษณะงานที่ได้รับผิดชอบ

4. ปัจจัยด้านบุคลากร (Staff) ปัจจัยด้านบุคลากรมีผลต่อการบริหารงานของภาครัฐ คือ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ตรงตามความสามารถและมีประสิทธิภาพเนื่องจากบุคลากรถือเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญขององค์กร ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัยของมูทิตา วรกุลยากุล (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องความสำเร็จในการบริหารงานของเทศบาลนครรังสิต ซึ่งผลการศึกษพบว่าปัจจัยด้านพนักงานมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเทศบาลนครรังสิตมีการพัฒนาและอบรมบุคลากรอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารงานบุคคลของภาครัฐ ซึ่งการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมานีชา จีระดิษฐ์ (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นเทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้เทศบาลเมืองพนัสนิคมประสบความสำเร็จในการเป็นเทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยด้านคนหรือพนักงาน โดยองค์กรมีกระบวนการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการเข้าปฏิบัติงานที่ประกอบด้วยสรรหาบุคลากรที่พิจารณาถึงคุณลักษณะของบุคลากรและความถนัดเฉพาะทางของบุคคลมีการทดสอบความรู้ทั่วไป และมีการทดสอบความรู้เฉพาะทาง และการสัมภาษณ์โดยมีการประเมินการสัมภาษณ์ ด้วยการสังเกต กิริยาท่าทาง และพิจารณาปฏิกริยาตอบสนองของผู้สมัคร มีการเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากรมนุษย์โดยการติดต่อวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้แก่บุคลากร และการศึกษาดูงานตามหน่วยงานหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จในด้านนั้นๆ เพื่อให้เทศบาลมีบุคลากรที่มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน

5. ปัจจัยด้านทักษะ (Skill) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานของภาครัฐ คือ การเพิ่มทักษะให้แก่บุคลากร จะทำให้องค์กรเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และพัฒนาเป็นองค์กรที่ทันสมัยขึ้นเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัยของนนทศักดิ์ เอกสันต์ (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว อำเภอลำพูนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านทักษะมีผลต่อการบริหารงานของหน่วยงาน โดยทักษะที่จำเป็น ได้แก่ 1) มีทักษะในการทำงานเป็นที่ได้รับการยกย่อง และเคยได้รับรางวัลดีเด่นด้านผลงาน 2) มีความสามารถในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 3) มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือเทคนิคและวิธีการการเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ 4) บุคลากรสามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี 5) บุคลากรมีความรู้ความสามารถและสมรรถนะตรงกับงานที่ปฏิบัติ 6) บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีและสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกฤตินิ กุลเพ็ง (2553 อ้างถึงในเสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์, 2560) ที่อธิบายว่าผู้บริหารและบุคลากรควรได้รับการพัฒนาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุม สัมมนา การศึกษาดูงาน เป็นต้น และบุคลากรจะต้องมีความรู้ทักษะและความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ชำนาญเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ เพราะทักษะคือสิ่งที่องค์กรต้องการให้ “ทำ” เช่น ทักษะด้าน ICT ทักษะด้านเทคโนโลยีการบริหารสมัยใหม่ เป็นสิ่งที่ต้องผ่านการเรียนรู้และฝึกฝนเป็นประจำจนเกิดเป็นความชำนาญในการใช้งาน องค์กรมุ่งเน้นคนที่มีความสามารถมากขึ้น มุ่งความสามารถที่หลากหลายทำงานได้หลายอย่าง นอกจากจะมีความสามารถในการทำงานแล้ว ยังต้องมีความสามารถในการนำเสนอความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษเป็นต้น ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรมนุษย์ให้มากยิ่งขึ้น

6. ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม (Share Value) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานของภาครัฐ คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บุคลากรควรมีค่านิยมและความเชื่อร่วมกันเกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัยของรุ่งนภา ตาอินทร์ (2551) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดการที่ดี กรณีศึกษา: องค์กรบริหารส่วนตำบลดอนแก้วอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลดอนแก้วมีวัฒนธรรมองค์กรที่มีลักษณะสร้างสรรคในมิตินั้นความสำเร็จ มิตินั้นสัจการแห่งตน มิตินั้นบุคคลและการกระตุ้น และมิตินั้นเมตริสัมพันธ์ ซึ่งทำให้ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้สึกผูกพันในการทำงาน และประชาชนรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมในความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นจึงถือว่าค่านิยมร่วมหรือวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กรบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิษา จีระดิษฐ์ (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เทศบาลเมืองพนัสนิคมประสบความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม คือ คนในองค์กรมีการอุทิศตนให้กับงานอย่างเต็มที่ โดยเทศบาลมีการดำเนินการสร้างค่านิยมร่วมด้วยการปลูกฝังพฤติกรรมของบุคลากร และติดป้ายข้อความเตือนสติในการทำงานเพื่อให้บุคลากรทุกคนมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่ดีในทิศทางเดียวกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทศักดิ์ เอกสันต์(2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกรณีศึกษา: องค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านค่านิยมร่วมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารองค์กรเนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อพฤติกรรมและเป็นแรงจูงใจของบุคลากรภายในให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ค่านิยมร่วมขององค์กรมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยค่านิยมร่วมต้องเป็นคำขวัญ หรือสโลแกน เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำนำไปสู่การปฏิบัติ และต้องทันสมัยสอดคล้องสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและเป็นเข้าใจทั่วทั้งองค์กร

7. ปัจจัยด้านระบบ (System) ปัจจัยด้านระบบส่งผลต่อการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ คือ มีการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามระบบที่ได้กำหนดไว้และมีระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการดำเนินงานครอบคลุมทุกพื้นที่ขององค์กร มีระบบการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ๆ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาวิจัยของ ยงยุทธ ใหม่นา (2558) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอจังหวัดน่าน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าระบบการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จเป็นลำดับแรก และสอดคล้องกับการศึกษาของนนทศักดิ์ เอกสันต์ (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา: องค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านระบบงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสถานภาพการบริหารจัดการองค์กร โดยมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำระบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจสอบการวิเคราะห์และวัดผล การปฏิบัติงานที่ทันสมัย ชัดเจน เปิดเผยและโปร่งใส

สรุป

ระบบราชการไทยปัจจุบันรองรับยุทธศาสตร์ประเทศ พ.ศ. 2556 - 2561 และขยายผลแผนการ ส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน โดยแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการเป็นกรอบทิศทางที่จะกำหนดกลยุทธ์และมาตรการให้ระบบราชการ ไทยพร้อมรับการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่หน่วยงานภาครัฐใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดความสำเร็จพบว่า มีปัจจัย 7 ประการ ที่ส่งผลให้การบริหารงานภาครัฐประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1) **ปัจจัยด้านโครงสร้าง (Structure)** โครงสร้างองค์กรมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากร ดังนั้น การออกแบบโครงสร้างองค์กรจะมีผลต่อสายบังคับบัญชา อำนาจการตัดสินใจ การกำหนดหน้าที่และความ รับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงาน การประสานงาน การใช้กฎระเบียบและวิธีปฏิบัติของบุคลากรตามตำแหน่ง หน้าที่ภายในองค์กร การกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปสู่ระดับปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของ ทุกส่วนในการปฏิบัติงาน การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับตำแหน่งของงานที่ปฏิบัติจะส่งผลให้องค์กรบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2) **ปัจจัยด้านกลยุทธ์ (Strategy)** กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารเนื่องจากสิ่งที่เป็น องค์กรประกอบอยู่ในกลยุทธ์คือการพัฒนาผู้บริหารและทีมงานที่จะสามารถเข้าใจความแตกต่างจากการ ปฏิบัติงานโดยปกติทั่วไป และสามารถนำองค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้จริง เหมาะสมกับขนาดขององค์กรหาวิธีการที่จะนำสู่ผู้ปฏิบัติได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพสร้างความเข้าใจทั่วทั้ง องค์กรอย่างชัดเจน ประกาศให้ผู้ปฏิบัติทุกคนได้รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลง ทุกคนในองค์กรเข้าใจตรงกัน ปฏิบัติงานสู่เป้าประสงค์เดียวกัน พร้อมเพียงประสานกันทุกส่วน ติดตามความก้าวหน้า และควรมีการคิดค้น วิธีการใหม่ที่ดีมีความแตกต่างเพื่อให้เกิดความสำเร็จและแผนยุทธศาสตร์ควรมีความยืดหยุ่นให้สามารถ ปรับเปลี่ยนได้เท่าทันสถานการณ์ถ่ายทอดแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน

3) **ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร (Style)** การมีผู้บริหารที่มีทัศนคติที่ดีในการดำเนินงานหรือการ บริหารจัดการ มีผลในการผลักดันให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรมีเทคนิคในการจูงใจใน การทำงาน เพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำ รวมถึงเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยให้บุคลากรมีความตั้งใจในการที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทำให้ เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) **ปัจจัยด้านบุคลากร (Staff)** การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและ บุคลากรส่วนใหญ่ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานมีความสามารถ มีความเหมาะสมกับปริมาณงาน และได้รับ การฝึกฝนเป็นอย่างดี บุคลากรนั้นต้องเชี่ยวชาญ มีทักษะต่างๆ อำนวยแก่การปฏิบัติงาน หากบุคลากรใน องค์กรมีความรู้ความสามารถในหน้าที่เป็นอย่างดี จะขับเคลื่อนองค์กรไปในทิศทางที่กำหนดไว้ เพราะบุคลากร ในองค์กรถือเป็นปัจจัยที่จะนำองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5) **ปัจจัยด้านทักษะ (Skill)** ผู้บริหารและบุคลากรควรได้รับการพัฒนาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่น สัมมนา การศึกษาคูงาน เป็นต้น และบุคลากรจะต้องมีความรู้ทักษะและความชำนาญเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ บุคลากรและผู้บริหารควรมีทักษะในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษา เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการเพิ่มคุณค่าของทรัพยากรมนุษย์ให้มากยิ่งขึ้น

6) **ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม (Share Value)** ค่านิยมและบรรทัดฐานที่คนในองค์กรยึดถือร่วมกันหรืออาจเรียกว่าวัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่านิยมร่วมเป็นการปลูกฝังให้บุคลากรมีจิตสำนึก ความเชื่อที่ถูกต้องร่วมกัน เพราะถ้าบุคลากรคิดและเชื่อร่วมกันก็จะมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ มีความสุขในการทำงานไม่ขัดค่านิยมของใครคนใดคนหนึ่ง บุคคลนั้นก็จะมีวิถีชีวิตในการทำงานไปในทิศทางที่จะทำให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์และประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นการสร้างค่านิยมร่วมเป็นสิ่งสมควรสร้างขึ้นจากการยอมรับของสมาชิกทุกคนในองค์กร โดยการนำเสนอสิ่งที่คาดหวังในการปฏิบัติร่วมกัน พร้อมกับตกลงวิธีปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเห็นพ้องในค่านิยมที่ได้เลือกขึ้นมาใช้เป็นยุทธวิธีหลักในการทำงานร่วมกัน เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและ

7) **ปัจจัยด้านระบบ (System)** การปฏิบัติงานที่เป็นไปตามระบบที่ได้กำหนดไว้และมีระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการดำเนินงานครอบคลุมทุกพื้นที่ขององค์กรย่อมส่งผลการบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพ องค์กรควรมีระบบการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้องค์กรมีความทันสมัย สะดวกรวดเร็ว ระบบการปฏิบัติงานเป็นกลยุทธ์ทางด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ที่กระบวนการปฏิบัติงานจะมีส่วนเข้าไปช่วยเหลือและปรับปรุงให้บุคลากรแต่ละคนปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

- ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร. (2552). *หลักการจัดการ: องค์กรและการจัดการแนวความคิดการบริหารธุรกิจ* ใน *สถานการณ์ ปัจจุบัน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2543). สามประสานในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. *นานาสาระจากรวมพลังเพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- นนทศักดิ์ เอกสันต์. (2555). *การบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา: องค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองบัว อำเภอลำลูกบัว จังหวัดสุรินทร์*. วารสารวิทยบริการ, 23(2), 63-75
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2551). *นิตยย่อการบริหาร*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ออเรนจ์ กรุ๊ป ดีไซน์ด์.
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และ ธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2559). *พัฒนาการบริหารภาครัฐไทยจากอดีตสู่อนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ชอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา. [10 กันยายน 2562]
- มานิษา จีระดิษฐ์. (2559). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. (งานนิพนธ์, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- มุทิตา วรกุลยากุล. (2556). *ความสำเร็จในการบริหารงานของเทศบาลนครรังสิต*. วารสารวิทยบริการ, 24(1), 114-158

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ยงยุทธ ใหม่ตา.(2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช).
- รุ่งนภา ตาอินทร์. (2551). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดการที่ดี :กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการการบริหารทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- สาครสุขศรีวงศ์. (2550).การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จีพี ไซเบอร์พริ้นท์.
- สุรศักดิ์ ชะมารัมย์และคณะ. (2560). การบริหารงานภาครัฐตามหลักทฤษฎีองค์การ การบริหารงานภาครัฐ (Public Administration) การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) และการบริหารปกครองแนวใหม่ (New Public Governance). วารสารวเนิมของแหรภพุทธศาสตร์ปริทรรศน์ 4(1), 8-24
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. ระบบบริหารราชการของราชอาณาจักรไทย. นนทบุรี: กรกนกการพิมพ์.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดภาคกลาง. (รายงานการวิจัย).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย

กมลพรรณ ศรีปราชญ์, ดาวราย ลิมสายหัว

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
E-mail: sriparch2541@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนพบว่าปัจจัยหลากหลายประการที่มีส่วนช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ปัจจัยด้านสมาชิกชุมชน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านงบประมาณ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน และสมาชิกของชุมชน ปัจจัยด้านการดำเนินการและการบริหารจัดการชุมชน ปัจจัยด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีส่วนสำคัญที่มีความเชื่อมโยงกันและคอยช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้ชุมชนนั้นเกิดความเข้มแข็งขึ้นและกลายเป็นชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

คำสำคัญ : ความเข้มแข็ง, ชุมชน, จังหวัดภาคกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Potential Contributing Factors to the Development of Community Strength in the central province of Thailand

Kamonphan Sriprach, Daorai Limsaihua

Bachelor of Public Administration Faculty of Humanities and Social Sciences

Valaya Alongkorn Rajabhat University In the royal patronage

E-mail: sriparch2541@gmail.com

Abstract

This article focuses on the factors that promote community strength in the central province of Thailand. The study of concepts and theories about the factors that promote the strength of the community found that there are many factors that contribute to the strengthening of the community such as the community leader, the community member, the community management, and budget factor, etc. The previous documents and many research found that the factors that strengthen the communities in the central province of Thailand consist of the factors of community leader and community member, the community operation and management factors, the length of time to live in a community, and the government and private agencies support. These factors encourage communities to be strong and become a community that can be self-reliant with efficiency and sustainability.

Keyword : strength, community, the central province of Thailand

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาความยากจนของประชาชนมาช้านาน อีกทั้งในปัจจุบันประเทศไทยยังประสบปัญหาความขัดแย้งทางความคิดที่แตกต่างกัน โดยขาดกระบวนการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาจนก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นหลายครั้งที่ผ่านมาการแก้ไขปัญหาของภาครัฐมุ่งเน้นการปฏิรูประบบการบริหารราชการส่วนกลางการแก้ไขปัญหาระบบเศรษฐกิจโดยการขึ้นภาษีการแก้ไขปัญหาทางสังคมเน้นที่การควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งการแก้ไขปัญหาต่างๆดังกล่าวสามารถแก้ไขให้ครอบคลุมรอบด้านจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของทุนทางสังคม โดยการพัฒนาชุมชนในเขตเมืองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและนำไปสู่เมืองที่น่าอยู่ โดยภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม (People Participation) ในการแก้ไขปัญหาของเมืองและชุมชน โดยการร่วมคิดร่วมทำร่วมกันวางแผนและร่วมตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นนโยบายจนถึงการประเมินผลนโยบาย เพื่อประชาชนจะสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ตรงตามความต้องการ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (Self Reliance) (โกวิทย์ พวงงาม, 2553)

ปัจจุบันหลายฝ่ายให้ความสำคัญอย่างมากกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพราะเล็งเห็นว่า “ชุมชน” คือรากฐานที่สำคัญของสังคม ชุมชนที่มีความเข้มแข็งคือชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้มีวิธีการหลากหลาย อาทิ การสร้าง การเปิด การส่งเสริม และการสนับสนุน “โอกาส” ให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อันจะนำมาซึ่งประโยชน์สุขของส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งท้ายที่สุด ชุมชนนั้นๆจะต้องสามารถพึ่งพาตนเองได้ ปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต คงไม่มีใครหรือชุมชนใดที่เกิดมาไม่ต้องเผชิญกับปัญหาแต่คำถามสำคัญ คือ เรารับมือกับ “ปัญหา” นั้นอย่างไร เราเฝ้ารอวีรบุรุษหรือวีรสตรีให้มาช่วยหรือว่าทุกคนในชุมชนร่วมด้วยช่วยกันจัดการปัญหาเหล่านั้นด้วยตนเอง เรามักพูดกันเสมอว่าต้อง “เกาให้ถูกที่คัน” เป็นคำพูดที่ฟังง่ายแต่ทำยากเพราะคนเกาที่คันนั้นเป็นคนละคนกัน (จารุวรรณ แก้วมะโน, 2556)

องค์กรชุมชนที่เป็นองค์กรที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกันสร้างขึ้นเองและจัดการเองได้ ไม่ใช่องค์กรที่คนอื่นสร้างให้หรือยึดเย็ดให้หรือจัดการโดยคนอื่น องค์กรชุมชนเกิดขึ้นโดยกระบวนการที่คนในชุมชนมาประชุมปรึกษาหารือกันซ้ำแล้วซ้ำอีก จนปรากฏตัวผู้นำตามธรรมชาติขึ้น มีการจัดการองค์กรมีดัชนีความเข้มแข็งของชุมชน เป็นดัชนีภาพรวมความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งเกิดจากการที่ชุมชนมีความเข้มแข็งในมิติต่างๆ (เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง) ความเข้มแข็งของชุมชนในภาพรวมนี้ได้มาจากการศึกษาความหมาย การศึกษาความหมายหรือนิยามจากจุดยืนหรือมุมมองของชุมชนเอง โดยทฤษฎีฐานได้ให้ข้อเสนอว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งคือชุมชนที่คนในชุมชนสามารถดำรงอยู่ในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรี ไม่รอคอยความช่วยเหลือจากภายนอก คนในชุมชนมีความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต มีความรักและห่วงหาผูกพัน มีวิสัยทัศน์สามารถคาดการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งมองเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ (นภาพรณห์ หะวานนท์และคณะ, 2550:36)

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ “ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง” กล่าวคือ การที่สมาชิกในชุมชนมีความสามารถบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง มีวัตถุประสงค์ร่วมกันเข้าร่วมคิดร่วมทำมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติความเป็นชุมชนจะทำให้มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาวิกฤตในลักษณะต่างๆ (โกวิทย์ พวงงาม, 2553) และชุมชนเข้มแข็ง คือ ชุมชนที่สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการรวมกลุ่มองค์กรในชุมชน ผู้นำมีคุณธรรม มีวิสัยทัศน์และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน สมาชิกใน

ชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ครอบครัวมีความอบอุ่น รักใคร่ปรองดองกัน มีความอบอุ่น รักใคร่ปรองดองกัน อยู่พร้อมหน้าและมีสุขภาพที่แข็งแรงสมาชิกในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาภายในชุมชนได้ด้วยการมีส่วนร่วม(สัมพันธ์ เตชะอริก, 2545) นอกจากนั้นสมาชิกในชุมชนจะต้องมีความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมและมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาหรือร่วมกันพัฒนา เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชน โดยสามารถบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆหรือดำเนินกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ได้ด้วยชุมชนเองรวมถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในชุมชนได้ (สุธิดา บัวสุขเกษม, 2554)

จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้จึงแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1.แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน 2.ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดภาคกลางของไทยและ 3.สรุป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคือ (1) การเตรียมความพร้อมของชุมชน (2) การเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน (3) การสนับสนุนธุรกิจเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจชุมชนตามความพร้อม ความถนัด และความสนใจในแต่ละองค์กรธุรกิจ (4) การเพิ่มบทบาทของภาครัฐในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน และที่สำคัญ คือ (5) การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนในชนบท และสืบต่อมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคม ในการสนับสนุนการพัฒนาโดยส่งเสริมการประกอบอาชีพ การส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชนและการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนการเสริมสร้างความเข้มแข็งประชาคมตำบล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประชารัฐ เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของรัฐ ในการนี้ได้ทดลองดำเนินงานใน 6 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น น่าน เพชรบุรี สงขลา นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ ซึ่งทั้ง 6 จังหวัดกำลังดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่ดีในความร่วมมือของประชาชนทุกกลุ่มในจังหวัด ในระดับพื้นที่ตำบล รัฐบาลได้มีนโยบายการกระจายอำนาจด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นทั่วประเทศ หน่วยประสานความร่วมมือการพัฒนาชนบทของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีการพัฒนาชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยใช้กระบวนการ เอ.ไอ.ซี AIC (A=Appriciate : ความรัก ความเมตตา ความพึงพอใจ, I = Influrence : ปัจจัยที่อิทธิพล, C = Commitment : พันธะสัญญาร่วมกัน การทำแผนปฏิบัติการ) เพื่อสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จกต้องกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืนและการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน จึงจะบรรลุได้การเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับตำบลโดยรวมพลังสร้างสรรค์ของกลุ่ม/องค์กร ประชาชนต่างๆ ทั้งในระดับหมู่บ้านและหลายๆ หมู่บ้าน จะช่วยทำให้ปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขและสามารถพัฒนาสร้างสรรค์ประชาชนในตำบลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม กลุ่มต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นจะร่วมมือการสร้างเวทีแห่งการเรียนรู้และการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทำงานร่วมกัน ภายใต้แนวคิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมแบบเสมอภาคและความร่วมมือแบบพหุภาคี (สมพันธ์ เตชะอธิก, 2541)

เทคนิคการศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วม เกิดจากแนวคิดที่ว่า การศึกษาชุมชนเป็นสิ่งที่ชุมชนควรกระทำ เพราะยังมีประเด็นมากมายที่คนในชุมชนเองก็ไม่ทราบ หรือมองข้ามหรือเข้าใจไม่ถูกต้อง ดังนั้นเทคนิคนี้จะเน้นให้คนในชุมชนเป็นผู้มีร่วมศึกษาและวิเคราะห์โดยนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยมุ่งให้กับบุคคลในชุมชนที่ร่วมกระบวนการสามารถจะวิเคราะห์ ตัดสินใจและเพิ่มพูนศักยภาพเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนได้จากการกระทำเอง ซึ่งเทคนิคการศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ (ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2553) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยและเรียนรู้จากชาวบ้าน
2. เน้นการให้ชาวบ้านเป็นผู้มีส่วนร่วมด้านให้ข้อมูล
3. เน้นการใช้เกณฑ์ของชาวบ้านหรือสิ่งที่รับรู้จากคนภายใน (etic perception) ชุมชน ซึ่งมีใช้เกณฑ์หรือการรับรู้ของคนภายนอก
4. นักวิจัยอยาก رؤ้อยากเห็นเป็นสิ่งที่ดี
5. ใ้หนักถึงการตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่ง
6. ควรนึกถึงความหลากหลายในชุมชนมิใช่จากค่าเฉลี่ย
7. บุคคลภายนอกควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น
8. ต้องแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
9. ให้ความเคารพภูมิปัญญาพื้นบ้าน
10. ต้องมีจินตนาการและมีทักษะในเครื่องมือต่างๆที่จะใช้
11. ต้องเปลี่ยนบทบาทของคนภายนอก(นักวิจัย) และชาวบ้านในชุมชน

การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านที่มีอยู่แล้วและกำลังดำเนินการกิจกรรมพัฒนาอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันแทบทุกชุมชนมีองค์กรชาวบ้านดำเนินกิจกรรมพัฒนาต่างๆ อยู่แล้ว มีทั้งองค์กรชาวบ้านที่ถูกจัดตั้งโดยภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้นำชาวบ้านจัดตั้งขึ้นเอง กิจกรรมพัฒนาที่ดำเนินการมีทั้งในส่วนที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว ในขณะเดียวกันแทบทุกองค์กรก็มีปัญหาดำรงอยู่มาบ้างน้อยบ้าง ดังนั้นจึงใคร่ขอเสนอแนวทางประการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน (สมพันธ์ เตชะอธิก, วิเชียร แสงโชติ, มานะ นาคำ และอกนิษฐ์ ป้องภัย, 2540) ดังนี้

1. การพัฒนาผู้นำองค์กรชาวบ้าน ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรชาวบ้าน คือ ผู้นำที่ดีมีความรู้ กล้าตัดสินใจ เป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน มีเงินทุน มีการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนมีการบริการจัดการภายในองค์กรที่ดี มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมโดยที่ผู้นำมีหลายประเภท
2. การเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์แนวความคิด กระบวนการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม การวางแผนจากชาวบ้าน การวิเคราะห์ การบริหารจัดการ การถ่ายทอดความคิดสู่ประชาชนเน้นการพัฒนาความคิดของกรรมการ และสมาชิกด้วยการประชุม การอบรมศึกษาดูงานองค์กรชาวบ้านแบบลงไปเรียนรู้กันอยู่หลับนอนพูดคุยกิจกรรม สัมภาษณ์สมาชิกชาวบ้านอย่างลึกซึ้ง และใช้วิทยากรผู้เชี่ยวชาญช่วยจัดฝึกอบรมเป็นครั้งคราว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตัวชี้วัดการเรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้านหรือศูนย์เรียนรู้ของชุมชนสะท้อนถึงศักยภาพการเรียนรู้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการพึ่งตนเองภายในชุมชนได้ (2) ตัวชี้วัดผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในหมู่บ้านสะท้อนถึงศักยภาพของความรู้ของคนในชุมชนที่จะพัฒนาตนเองได้ (3) ตัวชี้วัดภาคีเครือข่ายการพัฒนาสะท้อนถึงแหล่งเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ของชุมชนได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้นและ(4) ตัวชี้วัดการทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพสะท้อนถึงศักยภาพการ ตัวชี้วัดการทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพสะท้อนถึงศักยภาพการเรียนรู้ที่จะพัฒนาชุมชนไปสู่การพึ่งตนเอง

3. เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง ชุมชนที่มีศักยภาพและขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของชุมชนสูงรวมทั้งคนในชุมชนมีงานทำและรายได้ที่พอเพียงต่อการเลี้ยงชีพของครอบครัวไม่ให้เกิดการอพยพออกไปหาทำงานที่อื่นโดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ (1) ตัวชี้วัดผู้ย้ายถิ่นที่หาทำงานและต้องการรายได้เพิ่มขึ้นสะท้อนถึงผลกระทบขั้นสุดท้ายของการเป็นชุมชนพึ่งตนเองและ (2) ตัวชี้วัดการประกอบอาชีพเกษตรกรปีใหม่หรือการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสะท้อนถึงการประกอบอาชีพแบบพึ่งพาตนเอง

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

สภาพทางสังคมไทยปัจจุบันลักษณะของชุมชนเข้มแข็งมีหลากหลายรูปแบบและหลากหลายแนวคิด (พีรธร บุญรัตน์และคณะ, 2552 : 22-23) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. คนของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ปัญหา และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

2. คนของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน

3. กระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชน ขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชน ในลักษณะเปิดโอกาสให้แก่สมาชิกมีมวลงเข้ามามีส่วนร่วม มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

4. ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน

5. คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน

6. แผนของชุมชน ประกอบด้วย การพัฒนาทุกๆด้าน ที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกคนและหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

7. การพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป

8. เครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่นๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544 : 6-7) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งปีพ.ศ.2544 พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มในชุมชนจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

(ก) ปัจจัยภายใน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ผู้นำหรือคณะกรรมการ ต้องมีความเสียสละ ซื่อสัตย์ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เน้นการมีส่วนร่วม ยึดถือผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลักและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถจัดหาเงินทุนและตลาดรองรับผลผลิตของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำและมีรายได้อย่างสม่ำเสมอมีการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้และมีความยุติธรรมตลอดจนได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานและพัฒนาความรู้ในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพสินค้าอย่างต่อเนื่อง

2. สมาชิกกลุ่มบุคคลในชุมชน จะต้องมีความสามัคคีและความร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมทำในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายโดยได้รับการฝึกฝน อบรม ศึกษานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญในกิจกรรมที่ทำอย่างต่อเนื่องมีจิตสำนึกที่ดีในการร่วมกันพัฒนาและร่วมกิจกรรมในชุมชน

3. การมีทรัพยากรในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวย จะมีส่วนต่อการดำเนินงานของกลุ่ม เช่น พบว่าชุมชนกลุ่มพัฒนาอาชีพตลาดโตนดและอ้อมทรัพย์ในเขตพื้นที่อำเภอสิงหนครและอำเภอสทิงพระจังหวัดสงขลา มีวัตถุดิบตาลโตนดที่เป็นพืชที่มีอยู่เฉพาะในท้องถิ่นจึงทำให้เพิ่มโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้ง่ายขึ้น

(ข) ปัจจัยภายนอก มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. หน่วยงานภายนอก ซึ่งหมายถึง ภาครัฐและเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมและให้คำแนะนำทางด้านเงินทุน การตลาด อุปกรณ์การผลิต การสนับสนุนด้านวิชาการ การให้คำแนะนำ และคำปรึกษาในการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งประสานขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นให้เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม

2. การประสานเครือข่ายด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้าและการตลาด ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันให้กลุ่มประสบความสำเร็จ หากมีการจัดการด้านคุณภาพสินค้าการตลาดและประชาสัมพันธ์ที่ดีก็จะช่วยให้ผลผลิตจำหน่ายออกสู่ตลาดและเป็นที่ต้องการของตลาดได้

กล่าวโดยสรุป คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คนในชุมชนหรือชาวบ้าน ระบบเศรษฐกิจ การบริหารจัดการ งบประมาณ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น โดยปัจจัยแต่ละด้านจะมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันจากจุดเริ่มต้นหรือขั้นการก่อตั้งไปจนถึงขั้นตอนของการพัฒนา โดยผลลัพธ์หรือสิ่งที่ได้ตามมา คือ ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วม ชุมชนเกิดการรวมตัว และรู้จักพึ่งพาตนเอง อันนำมาสู่การพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้มากที่สุดมี 4 ปัจจัยใหญ่ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำและสมาชิกในชุมชน ปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ปัจจัยการดำเนินงาน/บริหารจัดการชุมชนและปัจจัยระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ปัจจัยรองลงมา เช่น วัฒนธรรมชุมชน รายได้ ระดับการศึกษา การรับรู้และได้รับข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยประสงค์ที่จะนำเสนอเฉพาะปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้นำและสมาชิกในชุมชน

ผู้นำและสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็ง ผู้นำจะต้องเป็นผู้นำหรือแบบอย่างให้กับชุมชนเมื่อพบปัญหาอุปสรรคต่างๆที่ทำให้ชุมชนขาดความเข้มแข็ง โดยสมาชิกในชุมชนจะเป็นผู้ปฏิบัติ

ตาม เพื่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเห็นได้จากงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์รัตน์ (2547), สำราญ สิริภคมงคล (2546) และเอมอร อังสุรัตน์ (2550) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง (กรณีศึกษา : กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดปทุมธานี, ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความควบคุมโรคไข้เลือดออก : ศึกษาเปรียบเทียบ ในชุมชนที่เข้มแข็งกับชุมชนที่อ่อนแอ ของจังหวัด นครสวรรค์และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าผู้นำและสมาชิกในชุมชนถือเป็นหนึ่งปัจจัยที่เป็นตัวริเริ่มให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เพราะชุมชนเป็นที่อยู่อาศัยและสร้างรายได้แก่คนในชุมชน รวมถึงตัวผู้นำ เมื่อชุมชนขาดความเข้มแข็งหรือเกิดปัญหาต่างๆขึ้นมาแล้วคนในชุมชนไม่ให้ความสนใจ ช่วยเหลือหรือเห็นถึงปัญหาต่างๆ อาจจะ ทำให้ชุมชนนั้นๆ มีความเข้มแข็งน้อยลงหรืออาจจะขาดความเข้มแข็งไปในที่สุด ซึ่งผลที่ตามมาสามารถเชื่อมโยงไปถึงด้านอื่นๆได้ เช่น ครอบครัว ความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ รายได้ เป็นต้น ฉะนั้นสิ่งที่ควรที่จะ เริ่มจากตัวผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆ เอง

ความเข้มแข็งของชุมชนอาจจะเริ่มจากตัวผู้นำที่สังเกตเห็นปัญหาที่ทำให้ชุมชนขาดความเข้มแข็ง จึง ทำให้ตัวผู้นำนั้นต้องหาวิธีแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้หมดไปด้วยการใช้ความรู้ ทรัพยากร เงินทุนที่มีในชุมชนมา เปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชน และสมาชิกในชุมชนนั้นต้องคอยช่วยสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหของตัวผู้นำในชุมชนของตนเองด้วยเพื่อให้เกิดการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน หากเริ่มจากตัวสมาชิกในชุมชน มีการประชุมภายในชุมชนเพื่อรวบรวมความรู้ รับฟังความคิดเห็น ประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้วนำมาแก้ไขปัญหาด้วยตนเองหรืออาจขอความช่วยเหลือจากตัวผู้นำใน บางส่วนด้วย

2. ปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

การที่ชุมชนต่างๆ ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมหรือช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนนั้น จะช่วย ให้ความเข้มแข็งของชุมชนในภาคกลางของประเทศไทยมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อใดที่ ชุมชนขาดความเข้มแข็งในด้านต่างๆ หน่วยงานภายนอกก็จะเข้ามาคอยสนับสนุนและช่วยเหลือให้ชุมชนมี ความเข้มแข็งต่อไป จะเห็นได้จากงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์รัตน์(2547), สำราญ สิริภคมงคล (2546), เอมอร อังสุรัตน์ (2550) และอำไพ สว่างศรีและวราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ (2552) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน ผลการศึกษาพบว่าชุมชนต่างๆ ในภาคกลางนั้นได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อช่วยแก้ไขปัญหและสนับสนุนความเข้มแข็งของ ชุมชนให้เกิดการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ปัญหาที่ส่งผลให้ชุมชนขาดความเข้มแข็งนั้นหมดไป ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมีการกำหนดนโยบายขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหภายในประเทศทั้งในระดับภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล โดยภาครัฐจะเป็นผู้ที่กำหนดวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน งบประมาณและกระจายนโยบาย นั้นไปยังชุมชนที่มีปัญหาให้แก้ไขปัญหด้วยตนเอง “รัฐเป็นเพียงผู้กำหนด คนในชุมชนเป็นผู้ปฏิบัติ” ส่วนภาคเอกชนได้เข้ามาให้การสนับสนุนในรูปแบบของเงินทุนและการตลาด ซึ่งเงินทุนเป็นการบริจาคหรือ อาจมอบให้แก่ชุมชนที่ประสบปัญหาด้านเงินทุน ส่วนเรื่องของการตลาด คือ การที่ภาคเอกชนนั้นเข้ามา แลกเปลี่ยนซื้อขายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือการนำเข้าและส่งออก เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าแปรรูป สิ่งของเครื่องใช้ เช่น ข้าว ผ้า ปุ๋ย ทราย กัว มีด ผักผลไม้ เป็นต้น

3. ปัจจัยการดำเนินงาน/บริหารจัดการชุมชน

การดำเนินงาน/บริหารจัดการชุมชนเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงาน สิ่งแรกที่ควรกระทำเมื่อพบปัญหาในชุมชน คือ การวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติ การดำเนินงานหรือบริหารจัดการว่าควรแก้ไขปัญหายังไง ใช้อุปกรณ์อะไร จำนวนผู้ปฏิบัติเท่าไร งบประมาณเท่าไร เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างครบถ้วนและไม่เกิดผลกระทบต่างๆตามมา จะเห็นได้จากงานวิจัยของ รัฐภานุณรัตน์ (2547), เอมอร อังสุรัตน์(2550)และอำไพ สว่างศรีและวราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ (2552) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง (กรณีศึกษา : กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดปทุมธานี, ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน ตำบลจรเข้สามพัน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนตลาดสามชุกร้อยปี อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานและการบริหารจัดการที่ดีเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น การดำเนินงานและการบริหารจัดการที่ดีอาจเกิดจากตัวผู้นำ คนในชุมชนหรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งได้นำเอากระบวนการบริหารจัดการ ระบบการบริหาร ขั้นตอนการดำเนินงานมาจากผู้เชี่ยวชาญ นโยบายภาครัฐ หรือหลักการบริหารในชุมชนของตนเองมาปฏิบัติให้เป็นระบบเพื่อความสมบูรณ์แบบ น่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาคือความเข้มแข็งในชุมชน หากชุมชนแก้ไขปัญหาคือความเข้มแข็งในชุมชนโดยไม่มีหลักการหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน อาจทำให้ผลของการกระทำนั้นออกมาไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ อาจแก้ไขปัญหาคือได้เพียงบางส่วนและไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ตลอด จึงต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาคือได้ต้องตามความต้องการและเตรียมพร้อมแก้ไขปัญหาคือกับผลที่ตามมา

4. ปัจจัยระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆ เนื่องจากระยะเวลาที่อยู่อาศัยของแต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนอาจอยู่มาบางคนอาจเพิ่งเข้ามาอาศัย จึงทำให้แต่ละคนนั้นมีความผูกพันกับชุมชนหรือที่อยู่อาศัยแตกต่างกันไปตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน เมื่ออาศัยอยู่เป็นระยะเวลานานจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรักและห่วงใยในความเป็นชุมชนของตนเอง ดังนั้นระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนจึงมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จะเห็นได้จากงานวิจัยของ ศุภกิติ ไชยสาร (2547) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็ง ของสถานีตำรวจภูธรตำบลปากคลองรังสิต จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าคนที่คนในชุมชนอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นเป็นเวลานานก่อให้เกิดความผูกพัน รักและห่วงใยในความเป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนของตนเอง คนในชุมชนจึงอยากที่จะให้ชุมชนของตนเองนั้นปราศจากปัญหาต่างๆ ที่ทำให้ตนเองและครอบครัวต้องย้ายถิ่นฐานเพราะชุมชนที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันนั้นขาดความเข้มแข็ง เมื่อชุมชนขาดความเข้มแข็งจะส่งผลกระทบต่อปัจจัยสำคัญต่างๆ ของคนในชุมชนได้ เช่น รายได้ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ เป็นต้น ที่ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากกว่า ดังนั้นคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานานจะเกิดการสร้างสรรค์สัมพันธไมตรี เป็นที่รู้จักนับถือแก่คนในชุมชน ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นสิ่งที่ทำให้คนในชุมชนรู้จักช่วยเหลือเพื่อน คนที่รู้จักหรือคนในชุมชนของตนโดยไม่ต้องได้รับการกระตุ้นหรือรับความช่วยเหลือจากภายนอก เพราะเกิดความรักใคร่ สามัคคี เอื้ออาทรและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเองในชุมชน หรือเราเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การพึ่งพาตนเอง” ของคนในชุมชน ดังนั้นระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนจึงมีส่วนผลักดันให้เกิดการสร้างชุมชนอย่างสำคัญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทสรุป

ชุมชนต่างๆ จะมีความเข้มแข็งไม่ได้เลยถ้าหากว่าขาดความร่วมมือ ความสามัคคี ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชนของตนเอง และได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การที่ทุกส่วนหรือทุกหน่วยงานช่วยกันจะทำให้ปัญหาเหล่านั้นหมดไปอย่างสิ้นเชิง เพราะได้รับความช่วยเหลือที่หลากหลายด้าน สิ่งแรกที่จะมองเห็นปัญหาที่ทำให้ชุมชนขาดความเข้มแข็ง คือ ตัวผู้นำและสมาชิกในชุมชนนั่นเอง เมื่อเกิดปัญหาไม่ควรปล่อยปละละเลยหรือคิดว่าปัญหานั้นไม่ใช่ปัญหาของตนให้นึกถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวเพื่อนำความรู้ที่มีทั้งหมดมาร่วมกันแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ส่วนที่สองการดำเนินการและการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ปัญหาต่างๆ หมดไปและไม่กระทบต่อสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชน หากการดำเนินการและการบริหารจัดการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ ปัญหาต่างอาจยังไม่หมดไปและอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนได้ ส่วนที่สามในเรื่องของระยะเวลาของการอาศัยอยู่ของคนในชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนเพราะระยะเวลาในการอาศัยนั้นทำให้คนในชุมชนมีความรักและหวงแหนในชุมชนของตนเอง ไม่ต้องการให้ชุมชนของตนเองประสบปัญหาที่ส่งผลให้ต้องย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย ส่วนสุดท้าย คือ การที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนคอยสนับสนุนชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็งมากขึ้นเรื่อยๆ จนก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ดังคำขวัญที่ว่า “ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมแข็งแรง ประเทศชาติพัฒนา ”

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม.(2553).*การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ:บริษัท บพิศการพิมพ์ จำกัด.
- จารุวรรณ แก้วมะโน.(2556). *บทเรียนชุมชนเข้มแข็ง แผนพัฒนาจังหวัดฉบับเจ้าเมือง*. กรุงเทพฯ: บริษัท สเจริญ การพิมพ์ จำกัด.
- ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2553). *ชุมชนศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทแอกทีฟ พรินท์ จำกัด.
- นภาพรณ หะวานนท์ และคณะ. (2550). *ดัชนีความเข้มแข็งของชุมชน ความกลมกลืนระหว่างทฤษฎีฐานรากกับข้อมูลเชิงประจักษ์*. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สวก).
- พีรธร บุญยรัตพันธุ์และคณะ. (2552). *การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. พิษณุโลก : สำนักพิมพ์โรงพิมพ์ ทิพย์เสนาการพิมพ์.
- รัฐามุณีรัตน์. (2547). *การศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง (กรณีศึกษา : กลุ่มผลิตภัณ์ชุมชนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณ์ จังหวัดปทุมธานี)* วิจัย รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุลและธีรพงษ์ มาลัยทอง. (2550). “การพัฒนาดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน” วรสาร เศรษฐกิจและสังคม. 44(1).
- ศุกกิติ์ ไชยสาร. (2547). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการชุมชนเข้มแข็งของสถานีตำรวจภูธรตำบลปากคลองรังสิต จังหวัดปทุมธานี*.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพันธ์ เตชะอธิก, วิเชียร แสงโชติ, มานะ นาคำและอกนิษฐ์ ป้องภัย. (2540). *การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจริญการพิมพ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2541). *ชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โรงพิมพ์พระธรรมชั้นดี.
- สุธิดา บัวสุขเกษม. (2554). *แนวทางการพัฒนาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษาตำบลหนองประดู่ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรีวิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 40.*
- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2545). *การวิจัยเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน วิจัยเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ภาคเหนือ, 10 -11.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *รายงานการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: สำนักสารนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำราญ สิริภมมงคล. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการควบคุมโรคไข้เลือดออก : ศึกษาเปรียบเทียบ ในชุมชนที่เข้มแข็งกับชุมชนที่อ่อนแอ ของจังหวัดนครสวรรค์วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- เอมอร อังสุรัตน์. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- อำไพ สว่างศรีและวราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนตลาดสามชุกร้อยปี อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนิเวอซิตี

ศิวริน แสงอาวุธ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: guggs48@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีนสาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนิเวอซิตี โดยศึกษาข้อมูลจากการรวบรวมงานเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 40 คน จากการทำแบบทดสอบคนละ 3 ชุด ดังนี้ การเขียนบรรยายภาพ การเขียนเรียงความ และการเขียนตามคำบอก รวมงานเขียนทั้งหมด 120 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาวิชาภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่าข้อผิดพลาดในการเขียน สระของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนิเวอซิตี มี 7 ประเด็นดังต่อไปนี้
1. การเขียนสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว 2. การเขียนสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น 3. การเขียนสระผิดเพราะรูปคล้ายกัน 4. การเขียนสระผิดเพราะเสียงสระเหมือนกันแต่รูปต่างกัน 5. การเขียนสระผิดเพราะไม่เข้าใจการออกเสียง 6. การเขียนรูปสระที่ไม่ใช้ในภาษาไทย และ 7. การเขียนสระผิดเพราะไม่ใส่รูปสระ โดยพบข้อผิดพลาดด้านการเขียนสระผิดเพราะไม่เข้าใจการออกเสียงมากที่สุด และพบข้อผิดพลาดด้านการเขียนรูปสระที่ไม่ใช้ในภาษาไทยน้อยที่สุด

คำสำคัญ : ข้อผิดพลาด, การเขียนสระ, นักศึกษาจีน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

Error Analysis in The Vowels of Chinese Students Majoring in Thai Language, Faculty of Foreign Languages, College of Arts and Sciences, Yunnan Normal University

Siwarin Saengawoot

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

E-mail: guggs48@hotmail.com

Abstract

The objective of this research was to analyze the vowels errors of Chinese students majoring in Thai language, Faculty of Foreign Languages, Arts and Sciences Institute, Yunnan Normal University by studying the written tasks of 40 fourth year students. Each student wrote 3 written tasks: describing pictures, essay writing, and dictation. The total written tasks were 120 from which the researchers analyzed the spelling errors of the Chinese students majoring in Thai language.

The finding revealed that there were 7 aspects of vowels errors including 1) Writing short vowels to long vowels 2) Writing long vowels to short vowels 3) Wrong vowels written because the appearance are similar 4) Wrong vowels are written because the vowel sounds are the same but the appearance are different. 5) Wrong vowel writing because not understanding pronunciation 6) Writing vowels that are not used in the Thai language and 7) Wrong vowel writing because no vowel appearance is added. The most common errors were wrong vowel writing because not understanding pronunciation and Writing vowels that are not used in the Thai language least spelling error.

Keywords : Errors, The Vowels, Chinese students

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

บทนำ

ชาวต่างชาติให้ความสนใจในการเรียนภาษาไทยมากขึ้นในปัจจุบันโดยเฉพาะชาวจีน เนื่องจากความต้องการแลกเปลี่ยนในด้านต่างๆของทั้งสองประเทศ ด้วยเหตุนี้การศึกษาภาษาไทยของชาวจีนจึงเป็นการเรียนรู้ประเทศไทยให้ถ่องแท้ขึ้น ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีนได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในสถาบันการศึกษาของประเทศจีน อย่างไรก็ตามการเรียนภาษาไทยของชาวจีนยังมีปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการเขียนที่มีสาเหตุมาจากภาษาแม่ที่มีความแตกต่างกับภาษาไทย ส่งผลให้การเขียนภาษาไทยของชาวจีนในสถาบันศึกษามีปัญหา

สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอร์ล (College of Arts and Sciences, Yunnan Normal University) ตั้งอยู่ ณ เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาภาษาไทยมาหลายปี โดยในปัจจุบันมีนักศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนก็ยังพบข้อผิดพลาด ซึ่งข้อผิดพลาดด้านการเขียนสะกดคำเป็นปัญหาหนึ่งในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน โดยเฉพาะข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีน ซึ่งพินทิพย์ ทวยเจริญ (2539 : 88) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของภาษาแม่ที่ส่งผลต่อผู้เรียนภาษาต่างประเทศว่ารูปแบบทางภาษาแม่ที่ต่างกันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ต่างกัน ความแตกต่างของภาษาแม่จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาไทยของชาวจีน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอร์ล เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขข้อผิดพลาดและเป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนภาษาไทยให้กับชาวต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระ ของนักศึกษาจีนสาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอร์ล

วิธีการวิจัย

ประชากรในงานวิจัยนี้คือนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอร์ล โดยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือเป็นนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาภาษาไทย ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จากสาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอร์ล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อสร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์และตีความ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการเขียน ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประมวลแนวคิด ทฤษฎี และความรู้มาใช้สร้างเกณฑ์หรือแนวทางในการวิเคราะห์ 2. ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเป็นข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ผลงานการเขียนของนักศึกษาจีนที่ได้ทำแบบทดสอบที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อนำมาใช้ในงานวิจัย ได้แก่แบบทดสอบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียน โดยแบบทดสอบที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้ 3.1 การเขียนบรรยายภาพ 3.2 การเขียนเรียงความ 3.3 การเขียนตามคำบอก การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการรวบรวมงานเขียนของนักศึกษาจำนวน 40 คนจากแบบทดสอบคนละ 3 ชุด รวมงานเขียนเพื่อนำมาวิเคราะห์ 120 ฉบับ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยตรวจวิเคราะห์งานเขียนทั้ง 120 ฉบับ และจำแนกข้อผิดพลาดในการเขียนโดยใช้แบบวิเคราะห์การเขียนผิดในลักษณะต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ 3. ลักษณะการวิเคราะห์ที่มีลักษณะเป็นการพรรณนากตัวอย่างประกอบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระในภาษาไทย 4. นำข้อมูลที่วิเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง 5. นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์อภิปรายผล พร้อมสรุปและให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ภาษาไทยมีแต่รูปสระที่ใช้ประสมกับพยัญชนะอย่างเดียว เมื่อต้องการจะเขียนโดดๆ ก็เอาตัว “ อ ” ซึ่งจัดไว้ในพวกพยัญชนะมาประสมเข้า ออกเสียงเช่นเดียวกับสระเปล่า เว้นแต่สระ ฤ ฦ ฤ ฦ เขียนโดดๆ ก็ได้ (พระยาอุปทิศศิลปสาร. 2546: 3) จากการศึกษาพบว่าข้อผิดพลาดในการเขียนสระ ได้แก่ การเขียนสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว การเขียนสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น การเขียนสระผิดเพราะรูปคล้ายกัน การเขียนสระผิดเพราะเสียงสระเหมือนกันแต่รูปต่างกัน การเขียนสระผิดเพราะไม่เข้าใจการออกเสียง การเขียนรูปสระที่ไม่ใช้ในภาษาไทย การเขียนสระผิดเพราะไม่ใส่รูปสระ ดังนี้

1. การเขียนสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว จากการศึกษาพบข้อผิดพลาดจากการเขียนสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว โดยเน้นที่รูปภาษา ดังต่อไปนี้

ยินดี	เขียนผิดเป็น	ยินดี
ดิฉัน	เขียนผิดเป็น	ดิฉัน
สิ่ง	เขียนผิดเป็น	สิ่ง
อิจฉา	เขียนผิดเป็น	อิจฉา
ภูเก็ต	เขียนผิดเป็น	ภูเก็ต
ทั้ง	เขียนผิดเป็น	ทั้ง
ดิงดูด	เขียนผิดเป็น	ดิงดูด
ขยัน	เขียนผิดเป็น	ขยัน
วัฒนธรรม	เขียนผิดเป็น	วัฒนธรรม
ศิระชะ	เขียนผิดเป็น	ศิระชา
พฤษภาคม	เขียนผิดเป็น	พฤษภาคม
บันเทิงใจ	เขียนผิดเป็น	บันเทิงใจ
ปัจจัย	เขียนผิดเป็น	ปฏัจใจ
สุนัช	เขียนผิดเป็น	สุนั๊ก
มหาสมุทร	เขียนผิดเป็น	มหาสมุทร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

2. การเขียนสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น จากการศึกษาพบข้อผิดพลาดจากการเขียนสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นโดยเน้นที่รูปภาพ ดังต่อไปนี้

คำหลี่	เขียนผิดเป็น	ตะหลี่
แหล่ง	เขียนผิดเป็น	แหลละ
ยูนนาน	เขียนผิดเป็น	หยุนหนัน
ปี	เขียนผิดเป็น	ปิ
ปราศรัย	เขียนผิดเป็น	ประสัย
บุชา	เขียนผิดเป็น	บุชา
สมบูรณ์	เขียนผิดเป็น	สมบูรณ์
ศิระชะ	เขียนผิดเป็น	ศิระชะ
ลูกชาย	เขียนผิดเป็น	ลูกชาย
ยี่สิบเจ็ด	เขียนผิดเป็น	ยี่สิบเจ็ด
ปิ่น	เขียนผิดเป็น	ปิ่น
ม้าน้ำ	เขียนผิดเป็น	มะน้ำ
วิชาการ	เขียนผิดเป็น	วิชาการรณ

3. การเขียนสระผิดเพราะรูปคล้ายกัน จากการศึกษาพบข้อผิดพลาดจากการเขียนสระผิดเพราะรูปคล้ายกัน ดังต่อไปนี้

หยวน	เขียนผิดเป็น	หยวน
ทะเล	เขียนผิดเป็น	ทะเลล
เข้ายวน	เขียนผิดเป็น	เข้ายว
กางเกง	เขียนผิดเป็น	กางแกง
เช่น	เขียนผิดเป็น	เช่น
แก่ง	เขียนผิดเป็น	แก่ง
ไกรธ	เขียนผิดเป็น	ไกรธ

4. การเขียนสระผิดเพราะเสียงสระเหมือนกันแต่รูปต่างกัน จากการศึกษาพบข้อผิดพลาดจากการเขียนสระผิดเพราะออกเสียงเหมือนกัน ดังต่อไปนี้

ร้องไห้	เขียนผิดเป็น	ร้องไห้
ใคร	เขียนผิดเป็น	ไคร
ที่ไหน	เขียนผิดเป็น	ที่ไหน
ใช่	เขียนผิดเป็น	ใช่
สีสัน	เขียนผิดเป็น	สีสรรค์
ใหม่	เขียนผิดเป็น	ใหม่
ใกล้	เขียนผิดเป็น	ใกล้
ไข่ม้อย	เขียนผิดเป็น	ไข่ม้อย
รายได้	เขียนผิดเป็น	รายได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

แก้ไข	เขียนผิดเป็น	แก้ไข
ปัจจัย	เขียนผิดเป็น	จิตใจ
สำคัญ	เขียนผิดเป็น	สัมผัส
สงสัย	เขียนผิดเป็น	สนใจ
บันเทิงใจ	เขียนผิดเป็น	บรรเทิงใจ

5. การเขียนสระผิดเพราะไม่เข้าใจการออกเสียง จากการศึกษาพบข้อผิดพลาดจากการเขียนสระผิด เพราะไม่เข้าใจการออกเสียง ดังต่อไปนี้

อนุสาวรีย์	เขียนผิดเป็น	อนุเสาวรีย์
เขา	เขียนผิดเป็น	เขอ
สดชื่น	เขียนผิดเป็น	สดเซ่น
โรงแรม	เขียนผิดเป็น	รองแรม
ใบไม้ร่วง	เขียนผิดเป็น	ใบไม้ร่อง
เกิด	เขียนผิดเป็น	เกด
ชื่อเสียง	เขียนผิดเป็น	เซื่อเสียง
เช่น	เขียนผิดเป็น	เซิ่น
ด้วยกัน	เขียนผิดเป็น	ด้อยกัน
ถอด	เขียนผิดเป็น	ถูด
กำลัง	เขียนผิดเป็น	กั้งลัง
โลก	เขียนผิดเป็น	ลก
เต็ม	เขียนผิดเป็น	เต้ม
ตกใจ	เขียนผิดเป็น	ตตกใจ
เหล่านั้น	เขียนผิดเป็น	หล่าวนั้น
หมื่น	เขียนผิดเป็น	หมึก
เรียบร้อย	เขียนผิดเป็น	รอปร้อย
สวยงาม	เขียนผิดเป็น	สอยงาม
ความฝัน	เขียนผิดเป็น	ความฟ้า
คือ	เขียนผิดเป็น	เคือ
เล่า	เขียนผิดเป็น	ล่าว
คน	เขียนผิดเป็น	คุน
สังเกต	เขียนผิดเป็น	สะเกต
เพิ่ง	เขียนผิดเป็น	ฝั่ง
สาย	เขียนผิดเป็น	ไส
สมรส	เขียนผิดเป็น	สองรถ
บันเทิงใจ	เขียนผิดเป็น	บันแทนใจ
บันเทิงใจ	เขียนผิดเป็น	บันทื่อใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

บันเทิงใจ	เขียนผิดเป็น	บันเทิงใจ
บันเทิงใจ	เขียนผิดเป็น	บันเทิงใจ
สุนัข	เขียนผิดเป็น	สุนัข
ยี่สิบเจ็ด	เขียนผิดเป็น	ยี่สิบเจ็ด
ยี่สิบเจ็ด	เขียนผิดเป็น	ยี่สิบเจ็ด
เกษตรกรรม	เขียนผิดเป็น	เกษตรกรรม
เสื้อขาว	เขียนผิดเป็น	เสื้อขาว
ความสำคัญ	เขียนผิดเป็น	ความสำคัญ
ความสำคัญ	เขียนผิดเป็น	ความสำคัญ
ครอบครัว	เขียนผิดเป็น	ครอบครัว
พฤษภาคม	เขียนผิดเป็น	พฤษภาคม

6. การเขียนรูปสระที่ไม่ใช้ในภาษาไทย จากการศึกษาพบข้อผิดพลาดจากการเขียนรูปสระที่ไม่ใช้ในภาษาไทย ดังต่อไปนี้

เฉย	เขียนผิดเป็น	เฉย
หมื่น	เขียนผิดเป็น	หมื่น
ชื่อเสียง	เขียนผิดเป็น	ชื่อเสียง
ยอด	เขียนผิดเป็น	ยอด
ทำ	เขียนผิดเป็น	ทำ
เรียน	เขียนผิดเป็น	เรียน
เช่น	เขียนผิดเป็น	เช่น
สุนัข	เขียนผิดเป็น	สุนัข

7. การเขียนสระผิดเพราะไม่ใส่รูปสระจากการศึกษาพบข้อผิดพลาดจากการเขียนสระผิดเพราะไม่ใส่รูปสระ ดังต่อไปนี้

มัธยม	เขียนผิดเป็น	มัธยม
ประชากร	เขียนผิดเป็น	ประชากร
หมื่นขาว	เขียนผิดเป็น	หมื่นขาว
พยายาม	เขียนผิดเป็น	พยายาม
ความฝัน	เขียนผิดเป็น	ความฝัน
สุขภาพ	เขียนผิดเป็น	สุขภาพ
วิชา	เขียนผิดเป็น	วิชา
อุดม	เขียนผิดเป็น	อุดม
มหาสมุทร	เขียนผิดเป็น	มหาสมุทร
ฉายนาม	เขียนผิดเป็น	ฉายนาม
คุณหมอ	เขียนผิดเป็น	คุณหมอ
สูง	เขียนผิดเป็น	สูง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

อุตสาหกรรม	เขียนผิดเป็น	อุตสาหกรรม
ผู้หญิง	เขียนผิดเป็น	ผู้หญิง
พทย์	เขียนผิดเป็น	พทย์
พฤษภาคม	เขียนผิดเป็น	พฤษภาคม
มหาวิทยาลัย	เขียนผิดเป็น	มหาวิทยาลัย
วิชาการ	เขียนผิดเป็น	วิชาการ
มหากษัตริย์	เขียนผิดเป็น	มหากษัตริย์
ยี่สิบเจ็ด	เขียนผิดเป็น	ยี่สิบเจ็ด
ศัตรู	เขียนผิดเป็น	ศัตรู
วันตรุษจีน	เขียนผิดเป็น	วันตรุษจีน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง “ วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนสระของนักศึกษาจีนสาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอลล์ ” ที่ได้สรุปผลข้างต้นแล้วนั้นเป็นข้อมูลนำสู่การอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ในงานวิจัยเรื่องนี้ข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะต้นผิดได้สอดคล้องกับงานวิจัยของปณิธาน บรรณาธรรม(2555) ที่ทำวิจัยเรื่อง นักศึกษาจีนกับข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาจีนจากมหาวิทยาลัยยูนนาน นอร์มอลล์ ที่ลงทะเบียน เรียนรายวิชา THA 1303 การเขียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 49 คน พบว่า นักศึกษาจีนมีข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย 4 ด้าน ได้แก่ การสะกดคำ การใช้คำ การผูกประโยค และการใช้เครื่องหมายวรรคตอน รวม 1151 แห่ง โดยมีข้อผิดพลาดด้านการสะกดคำมากที่สุด ลักษณะที่ผิด คือผิดในเรื่องการเขียนพยัญชนะ การเขียนสระ และการเขียน วรรณยุกต์ รองลงมาคือข้อผิดพลาดในการผูกประโยค ลักษณะที่ผิดมากที่สุดคือ การผูกประโยค โดยขาดคำที่จำเป็น การลำดับคำในประโยคไม่ถูกต้อง และการผูกประโยคโดยเพิ่มคำที่ไม่จำเป็น ตามลำดับข้อผิดพลาดในการใช้คำ ลักษณะที่ผิดมากที่สุดคือ การใช้คำไม่เหมาะสมแก่ความ การใช้คำผิดความหมาย และการเขียนคำทับศัพท์เป็นภาษาอังกฤษ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องงานวิจัยของศรีจันทร์ วิชาติตรง (2542) ที่ทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร ปีการศึกษา 2540 พบว่า นักศึกษามีข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การสะกดการันต์ การใช้คำ การแต่งประโยค การเว้นวรรค การใช้เครื่องหมายอื่นๆ การใช้เครื่องหมาย ไปยาล การใช้อักษรย่อ และการใช้ตัวเลข รวมทั้งสอดคล้องกับข้อค้นพบของบุญวิเศษ (2542) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การพูดและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ใช้ภาษาเขมรและภาษาส่วยใน ชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาด้านการเขียนของนักเรียนที่ใช้ภาษาเขมร ได้แก่ ปัญหาในการ สะกดคำ ทั้งการใช้พยัญชนะผิด การใช้สระผิดและการขาดรูปวรรณยุกต์ สำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาส่วยพบ ปัญหาในการสะกดคำ ด้านพยัญชนะ วรรณยุกต์และสระตามลำดับ และตรงกับผลการวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาต่างชาติของฟาน จองบินห์ (2552) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษา ข้อบกพร่องใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

การเขียนภาษาไทยของนักศึกษาเวียดนาม พบว่า การเขียนภาษาไทยมีข้อผิดพลาด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสะกดการันต์ ในเรื่องพยัญชนะต้น ตัวสะกด สระ วรณยุกต์ และตัวการันต์ 2) ด้านการใช้คำในเรื่อง ใช้คำผิด ความหมาย ใช้คำผิดไวยากรณ์ ใช้คำพุ่มเพื่อย และใช้ภาษาพูดแทน ภาษาเขียน 3) ด้านการใช้ประโยค ในเรื่อง การลำดับคำในประโยคผิด การขาดคำที่จำเป็น การใช้คำเกิน และการใช้สำนวนภาษาแม่ และ 4) ด้านการใช้วรรคตอน ในเรื่องการใช้ย่อหน้า การเว้นวรรคผิด และการใช้เครื่องหมายยัติภังค์ผิด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีผู้วิจัยเรื่องข้อผิดพลาดในการเขียนสระภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศอื่นๆก็จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายขึ้น
2. ควรมีผู้วิจัยข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนในทักษะอื่นๆ ได้แก่ ฟัง พูดและอ่าน ก็จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีประโยชน์
3. ควรมีผู้วิจัยข้อผิดพลาดในการเขียนสระภาษาไทยของผู้เรียนชาวจีนในมณฑลอื่นๆแล้วนำมาเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยเรื่องนี้ก็จะได้ผลการวิจัยที่หลากหลายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- บุญยแสนอ ตรีวิเศษ. 2542. การวิเคราะห์ปัญหาการพูดและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ใช้ภาษาเขมรและภาษาส่วยในชีวิตประจำวัน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย.
- ปณิธาน บรรณาธรรม.2555. นักศึกษาจีนกับข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย. รายงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.ศรีนครินทร์วิโรฒ.
- พินทิพย์ ทวยเจริญ .2539 . ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พาน จงบิณฑ์. 2552. การศึกษาข้อบกพร่องในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาเวียดนาม. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.
- ภาสพงศ์ ผิวพอใช้. 2550. การศึกษาข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาลาวระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ศรีจันทร์ วิชาติตรง.2542. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย ของนักศึกษาสถาบัน ราชภัฏพระนคร ปีการศึกษา 2540. รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏพระนคร.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2546. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้น และบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA)

วรภรณ์ โชษะมณี¹, เสวียน เจนเขว่า², มินมาส พรานป่า³

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³อาจารย์ประจำวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Email : p1415017@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ในด้านการสืบค้น และการแสดงผลการค้นหา 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษาในการใช้ระบบ Web OPAC กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 375 คน และระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 52 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 427 คน โดยแบบสอบถามที่ใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการแสดงผลการค้นหา ($\bar{X} = 4.07$) และด้านการสืบค้น ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ และปัญหาของนักศึกษาในการใช้ระบบ Web OPAC โดยภาพรวมประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) และนักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการจัดอบรมระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) 2) ควรมีบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการใช้ระบบอยู่บริเวณเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้น 3) ควรคู่มือการใช้ Web OPAC ที่เป็นรูปเล่ม 4) ควรปรับปรุงการออกแบบสีของหน้าจอ Web OPAC ให้มีความสวยงาม น่าสนใจ และสะดวก

คำสำคัญ : ระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Phranakhon Rajabhat University Students’ Satisfaction with Online Public Access Catalog and Utility Module of KOHA

Waraporn Sohmanee¹, Sawien Jenkwao², Meenmas Pranpa³

¹ Students of Bachelor of Arts degree programs, Library and Information Science, Phranakhon Rajabhat University

² Assistant Professor Dr. Lecturer in Library and Information Science, Phranakhon Rajabhat University

³ Education Administration, Teacher College, Phranakhon Rajabhat University

Email : p1415017@yahoo.com

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the Phranakhon Rajabhat University Students’ satisfaction with Online Public Access Catalog and utility module of KOHA, in term of access points and search result 2) study the problems and recommendations by using the module from the students. The data consisted of 427 participants from 375 of under graduated and 52 of graduated Phranakhon Rajabhat students. The research was conducted through the constructed questionnaire and also had the Index of Item-Objective Congruence 1.00 and reliability .97. Percentage, mean, and standard deviation were analyzed the data.

The research findings revealed that 1) Overall, students’ satisfaction with OPAC and utility module of KOHA was at high level (\bar{X} =4.02), by ranking with search result (\bar{X} =4.07) and access point (\bar{X} =3.96) respectively, and 2) overall, students’ problems and recommendations by using the module was at moderate level (\bar{X} =3.00). The suggestions of key informants were as follows: 1) should have training course with OPAC and utility module of KOHA, 2) should have the librarian or staff suggest on OPAC and utility module of KOHA at computer area, 3) should have handbook or manual of OPAC and utility module of KOHA usage, and 4) should have improved and designed page and color of OPAC and utility module of KOHA so beautiful, attractive and conspicuous.

Keywords : Online Public Access Catalog and Utility Module of KOHA.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Library automation) หรือระบบห้องสมุดแบบบูรณาการ (Integrated library system) เป็นระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์บันทึกข้อมูลการทำงานด้านต่าง ๆ ของห้องสมุดอย่างต่อเนื่องและครบวงจร โดยเป็นการทำงานของห้องสมุดที่ทำงานร่วมกันเป็นระบบหรือเชื่อมโยงกัน เช่น ระบบวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ (Cataloging module) ระบบจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ (Acquisition module) ระบบบริการยืมคืน (Circulation module) ระบบรายการออนไลน์ (Online Public Access Catalog - OPAC module) ระบบยืมทรัพยากรระหว่างห้องสมุด (Interlibrary loan module) และระบบควบคุมวารสาร (Serial module) เป็นต้น (Prythgerch, 1995 ; Reitz, 2004) ให้สามารถเชื่อมต่อกับผู้ใช้ด้วยเทคโนโลยีเครือข่ายและโทรคมนาคม อันจะทำให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นและเรียกข้อมูลที่ต้องการไปใช้ประโยชน์ในระบบออนไลน์ทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น (Kochtanek, 2002)

ห้องสมุดเริ่มนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในการดำเนินงานตั้งแต่ในทศวรรษ 1960 ต่อมาในช่วงปลายทศวรรษ 1970 ห้องสมุดได้เน้นการบริการให้ผู้ใช้ได้สืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลมากขึ้น ทำให้ระบบรายการออนไลน์ซึ่งเป็นระบบหนึ่ง (Module) ของระบบห้องสมุดอัตโนมัติเริ่มเป็นที่รู้จักของบรรณารักษ์และนักพัฒนาระบบห้องสมุด จนถึงปัจจุบันระบบอัตโนมัติได้มีการพัฒนาชุด (Version) ของระบบเป็นจำนวนมาก เพื่อให้สอดคล้องและรองรับกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี โดยในชุดของระบบห้องสมุดอัตโนมัติแต่ละชุดจะมีระบบรายการออนไลน์เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยในการสร้างฐานข้อมูลของระเบียบรายการทรัพยากรทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และไม่ใช้สิ่งพิมพ์ของห้องสมุดให้สามารถค้นคืนข้อมูลได้ นอกจากนี้ระบบได้ช่วยอำนวยความสะดวกในการปรับปรุงรายการ การเก็บข้อมูลให้ถูกต้องและปลอดภัย ช่วยแก้ไขปัญหาข้อมูลที่ซับซ้อน และช่วยประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล (Matthews, 1984 ; Kumar Guha and Saraf, 2005)

ระบบรายการออนไลน์เป็นระบบย่อยระบบหนึ่งของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ที่ห้องสมุดมักจะพัฒนาเป็นงานแรกๆ โดยพัฒนาควบคู่ไปกับงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศหรืองานสร้างฐานข้อมูล เนื่องจากงานทั้งสองส่วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ในฐานะที่เป็นงานจัดเตรียมฐานข้อมูลเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ โดยขีดความสามารถของระบบรายการออนไลน์ที่ได้มาตรฐานในปัจจุบัน คือ ช่วยให้ผู้สืบค้นสารสนเทศได้โดยใช้คำหลักหรือวลี การใช้เทคนิคการค้นแบบตรรกบูลีน (Boolean logic) การค้นด้วยการตัดคำ (Truncation) และการกำหนดขอบเขตการค้นได้ด้วย เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง สำนักพิมพ์ ภาษา เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (ISSN) และเลขเรียกหนังสือ (Call number) เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ใช้สามารถตรวจสอบสถานภาพของทรัพยากรสารสนเทศว่าพร้อมให้บริการหรือไม่ หรืออยู่ในขั้นตอนใดของการทำงาน และสามารถตรวจสอบประวัติสมาชิก ประวัติการยืมคืน การจอง และการยกเลิกหนังสือ เป็นต้น โดยระบบจะมีการแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ทั้งหมดในห้องสมุดให้ผู้ใช้ทราบผ่านจอภาพ ทำให้ผู้ใช้ที่ไม่ได้อยู่ในห้องสมุดก็สามารถเข้าถึงระบบรายการออนไลน์นี้ได้จากที่อื่น (Matthews, 1984 ; นิธิมา สังคหะ, 2542 ; Kapoor and Goyal, 2007)

ระบบรายการออนไลน์เปรียบเสมือนหัวใจหลักในการให้บริการที่สำคัญที่สุดแก่ผู้ใช้ห้องสมุดระบบอัตโนมัติ เนื่องจากเป็นระบบที่ให้บริการโดยตรงแก่ผู้ใช้ (Ortiz-Repiso et al., 2006: 190) นอกจากนี้ Malliari and Kyriaki-Manessi (2007) กล่าวว่า ถ้าผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อการบริการของระบบออนไลน์ แสดงว่าระบบมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้ Nuut (2006) จึงได้เสนอวิธีการประเมิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คุณภาพและประสิทธิภาพระบบรายการออนไลน์โดยใช้การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้เพื่อศึกษาผลที่ได้ว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อระบบเพียงใด ระบบสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้เพียงใด นอกจากนี้การศึกษา ระบบรายการออนไลน์ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาจะช่วยให้ห้องสมุดทราบว่าบริการให้คำแนะนำ และความรู้เกี่ยวกับการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่จัดบริการแก่ผู้ใช้นั้น ช่วยส่งเสริมความรู้ในการใช้ระบบ รายการออนไลน์เพียงใด

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม วิชาการของมหาวิทยาลัยและส่งเสริมการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าและการวิจัยแก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยตลอดจนบุคคลภายนอก สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็น ห้องสมุดที่เป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของหนังสือ วารสาร เอกสาร สื่อ โสตทัศนูปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ โดยมุ่งให้บริการสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของ นักศึกษา ได้ใช้สารสนเทศที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าทันต่อเหตุการณ์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อเป็นการ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศจึง ได้มีการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการเข้ามาช่วยในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (KOHA) เป็นระบบที่พัฒนาขึ้นในประเทศนิวซีแลนด์ ปัจจุบันได้รับการพัฒนา และนำไปใช้อย่างกว้างขวาง KOHA ทำงานบนระบบปฏิบัติการลินุกซ์หรือวินโดวส์ ระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL หรือ PostgreSQL ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ทั้งในส่วนของระบบและส่วนของผู้ใช้งาน และมีซอฟต์แวร์บริการเว็บเป็น Apache ซึ่งล้วนแต่เป็นซอฟต์แวร์แบบเปิดเผยแพร่และไม่คิดค่าลิขสิทธิ์ทำงาน ได้บนสถาปัตยกรรมแบบ Client/Server โดยใช้ Perl เป็นตัวพัฒนาในการเข้าถึงข้อมูลและเชื่อมต่อกับ ฐานข้อมูลสามารถนำไปใช้งานในการยืม-คืน การค้นหาข้อมูล และรองรับการใช้งานในห้องสมุด (นิสา , 2557) สำหรับระบบงานของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ประกอบด้วยระบบงาน 5 ระบบ ได้แก่ ระบบงานพัฒนา ทรัพยากร(Acquisition Module) ระบบงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ (Cataloging Module) ระบบงาน ยืม-คืน (Circulation Module) ระบบงานควบคุมสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (Serial Control Module) ระบบงาน สืบค้นออนไลน์ (Online Public Access Catalog - OPAC Module) นอกจากนี้ยังสามารถสร้างระบบ บาร์โค้ดได้ รองรับมาตรฐานการลงรายการแบบ MARC การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้วย Z39.50 และเป็นระบบการ ใช้งานผ่านเว็บ (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2553)

ในประเทศไทย ระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบโอเพนซอร์สได้เริ่มต้นนำมาใช้ในหน่วยงานของรัฐที่ ศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ศวท.) โดยได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA มาพัฒนา และทดลองใช้ พร้อมทั้งได้เผยแพร่ไปยังกลุ่มห้องสมุดต่าง ๆ ที่สนใจอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันได้มีห้องสมุดขนาด กลางและขนาดเล็กได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ไปใช้ในการจัดการงานห้องสมุดมากขึ้น สำนักหอสมุด ได้พัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบโอเพนซอร์สขึ้นโดยใช้ KOHA เป็นแนวทางในการพัฒนาและได้ทดสอบ ใช้งานในห้องสมุดศูนย์ความรู้ด้านการเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จนทำให้ได้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จินตามณี ซึ่งเป็นระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบโอเพนซอร์สระบบแรกของไทย (นิสา, 2557)

สำหรับระบบการสืบค้นและบริการสมาชิกของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA รองรับบริการทั้ง ภายในห้องสมุด (On-site OPAC) และบริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web OPAC) โดยแบ่งลักษณะของ การให้บริการได้เป็น 2 ระบบย่อย คือ ระบบรายการออนไลน์ หรือระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เรียกว่าระบบการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สืบค้น ซึ่งจะเน้นลักษณะการให้บริการผู้ใช้ด้วยการสืบค้นทรัพยากรของห้องสมุด โดยระบบได้สร้างช่องทางให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศด้วยคำสำคัญหรือวลี รองรับการสืบค้นตามเงื่อนไขของตรรกบูลีนได้ ผู้ใช้สามารถกำหนดเขตข้อมูลที่ต้องการสืบค้น เช่น หัวเรื่อง ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจำกัดการสืบค้นให้แคบลงได้ด้วย ปีพิมพ์ โดยผู้ใช้สามารถระบุปีหรือช่วงระยะเวลาที่ต้องการ ภาษา ประเภทของทรัพยากร และแหล่งที่จัดเก็บทรัพยากรได้ สำหรับรูปแบบการแสดงผลการสืบค้นระบบอัตโนมัติมีรูปแบบการแสดงผลระเบียบให้ผู้ใช้เลือกได้ในรูปแบบของบัตรรายการ รูปแบบของการแสดงผลรายการแบบ MARC และรูปแบบการแสดงผลรายละเอียดทางบรรณานุกรมของทรัพยากรได้ นอกจากนี้ผู้ใช้อังยังสามารถเลือกผลการสืบค้น รวมผลการสืบค้นแต่ละครั้งเข้าด้วยกันได้ และนำส่งข้อมูลออกทางที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ได้ด้วย

ส่วนระบบบริการสมาชิก เน้นลักษณะการให้บริการผู้ใช้ในการสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง เช่น รายละเอียดการ ยืม การจอง และการแก้ไขข้อมูลส่วนตัวของสมาชิก เป็นต้น โดยระบบได้สร้างช่องทางให้สมาชิกสามารถเข้าถึง ข้อมูลส่วนตัว และอนุญาตให้สมาชิกสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อมูลส่วนตัวในขอบเขตข้อมูลของที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ และที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ห้องสมุดสามารถใช้เป็นช่องทางในการแจ้งเตือนกำหนดส่งคืน หนังสือตลอดจนการแจ้งรับหนังสือจองได้ ในการตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ สมาชิกสามารถเรียกดูข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ได้แก่ สถานการณ์ยืมและกำหนดส่ง รายการจอง และรายการค่าปรับ ที่ผู้ใช้ไม่สามารถใช้บริการตามสิทธิได้ด้วยสาเหตุต่าง ๆ เช่น มีรายการติดค้างหรือผู้ใช้ยืมทรัพยากรครบตามสิทธิ เป็นต้น นอกจากนี้สมาชิกสามารถเรียกดูข้อมูลประวัติการยืม-คืนที่เคยยืมมาแล้วได้ด้วย สำหรับรูปแบบของการแสดงผลการสืบค้น ระบบจะแสดงรายละเอียดของเขตข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ เช่น เลขเรียกหนังสือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง วันที่ยืม วันกำหนดคืนและสถานที่ เป็นต้น ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA จึงเป็นเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกห้องสมุด รวมทั้งผู้ใช้ทั่วไป และเป็นระบบใหม่ที่ได้พัฒนาขึ้นในประเทศไทยโดยนักพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่เป็นคนไทย ซึ่งน่าจะทำให้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติสามารถสนองความเข้าใจในลักษณะการใช้และช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้ให้กับผู้ใช้บริการและห้องสมุดในประเทศไทยได้มาก ระบบห้องสมุดอัตโนมัติได้ถูกออกแบบมาให้มีเขตข้อมูลการลงรายการ วิธีการสืบค้น และรูปแบบของการแสดงผลของระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก ออกแบบให้มีมากกว่าระบบรายการออนไลน์โดยทั่วไป ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้ใช้ประสบปัญหาในการสืบค้น จากประโยชน์และความสำคัญของระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่มีให้บริการโดยตรงต่อผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติวิทีแอลเอช (VTLIS) มาใช้ในปี พ.ศ. 2542 ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 ได้เปลี่ยนมาเป็นระบบห้องสมุดอัตโนมัติโคฮา (KOHA) จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังไม่เคยมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้และปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในการใช้บริการของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ในด้านวิธีการสืบค้นและการแสดงผลทรัพยากรสืบค้น เพื่อใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการสืบค้นและบริการสมาชิกของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ในด้านการสืบค้นและการแสดงผลการค้นหา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษา ในการใช้ระบบ Web OPAC

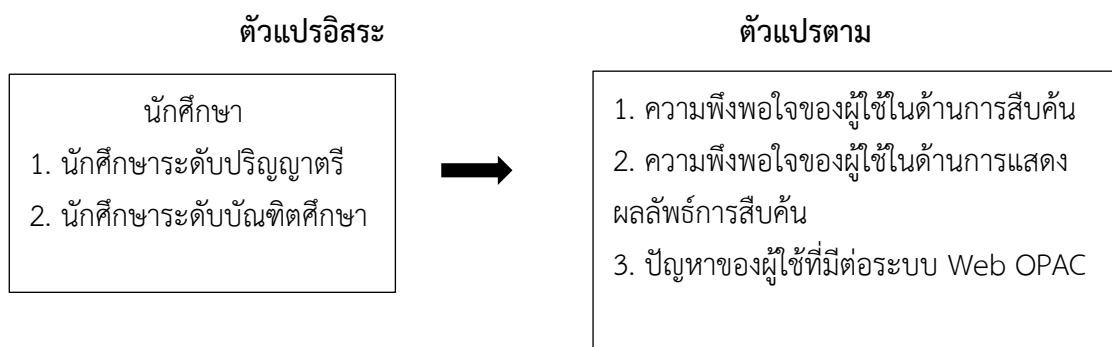
การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา และทบทวนวรรณกรรมในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดยุคใหม่
 - 1.1 ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Library)
 - 1.2 ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (The Integrated Library System)
 - 1.3 ห้องสมุดดิจิทัล (Digital library)
 - 1.4 ห้องสมุดเสมือน (Virtual library)
2. แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ
3. โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบของการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สำรวจความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA)

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนทั้งสิ้น 12,543 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 98 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยเทียบเคียงจากตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 375 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 52 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	12,543	375
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	98	52
รวม	12,641	427

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 427 คน โดยกำหนดคำตอบเป็น 2 แบบคือ แบบเลือกตอบ (check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยกำหนดระดับความถี่ 5 ระดับ ได้แก่

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

แบบสอบถามดังกล่าวแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา วิธีเรียนรู้การใช้ระบบ และวัตถุประสงค์ในการใช้ระบบ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิกของโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ในด้านวิธีการสืบค้นและการแสดงผลการค้นหา

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ(คำถามแบบปลายเปิด) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC

4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา ภาษาและความชัดเจน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ค่า IOC เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าเท่ากับ 1.00
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.97
5. นำแบบสอบถามที่ทดลองแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (check list)
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ในด้านการสืบค้นและการแสดงผลการค้นหา วิเคราะห์โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย อิงเกณฑ์ 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9)
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากตอนที่ 3 ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC ในด้านการสืบค้นและการแสดงผล วิเคราะห์โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย อิงเกณฑ์ 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9)

และตอนสุดท้ายของแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 87.8 เรียนรู้วิธีการใช้ระบบการสืบค้นและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บริการสมาชิกจากการทดลองค้นด้วยตนเอง จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 และมีวัตถุประสงค์ในการใช้ระบบการสืบค้นและบริการสมาชิกเพื่อสืบค้นหนังสือ จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ในภาพรวม

ความพึงพอใจต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการสืบค้น	3.96	0.60	มาก
2. ด้านการแสดงผลลัพธ์การสืบค้น	4.07	0.67	มาก
รวม	4.02	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ด้านการแสดงผลลัพธ์การสืบค้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.67)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ด้านการสืบค้น

ด้านการสืบค้น	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การสืบค้นจากคำสำคัญที่ปรากฏทุกเขตข้อมูล (Keyword)	4.05	0.74	มาก
2. การสืบค้นจากชื่อเรื่อง (Title)	4.07	0.69	มาก
3. การสืบค้นจากชื่อผู้แต่ง (Author)	3.98	0.74	มาก
4. การสืบค้นจากหัวเรื่อง (Subject)	4.04	0.74	มาก
5. การสืบค้นจากเลขหมู่หนังสือ (Call Number)	3.94	0.83	มาก
6. การสืบค้นจากเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN)	3.90	0.89	มาก
7. การสืบค้นจากชื่อชุด (Series)	3.91	0.84	มาก
8. รายการค่าปรับ	3.86	0.89	มาก
9. รายการบัญชีผู้ใช้	3.90	0.85	มาก
10. รายการเปลี่ยนรหัสผ่าน	3.91	0.87	มาก
11. รายการยืมและกำหนดส่ง	4.00	0.88	มาก
รวม	3.96	0.60	มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ด้านการสืบค้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสืบค้นจากชื่อเรื่อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.74) ถัดมาการสืบค้นจากคำสำคัญที่ปรากฏทุกเขตข้อมูล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.69) และการสืบค้นจากหัวเรื่อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.74) ส่วนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ รายการค่าปรับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.89)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ด้านการแสดงผลลัพธ์การสืบค้น

ด้านการแสดงผลลัพธ์การสืบค้น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การแสดงผลการสืบค้นแบบคำสำคัญ	4.19	0.81	มาก
2. การแสดงผลการสืบค้นแบบรายละเอียดทางบรรณานุกรมของทรัพยากร	4.12	0.84	มาก
3. การแสดงรายละเอียดทรัพยากรในรูปแบบบัตรรายการ	4.07	0.89	มาก
4. การแสดงผลการสืบค้นให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง เป็นต้น	4.15	0.84	มาก
5. การแสดงผลการสืบค้นมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ	4.10	0.84	มาก
6. การแสดงผลการสืบค้นสารสนเทศได้รายการที่ตรงตามความต้องการ และรายการที่ใกล้เคียงด้วย	4.08	0.82	มาก
7. ความรวดเร็วของระยะเวลาที่ใช้ในการสืบค้น	4.03	0.86	มาก
8. ความพึงพอใจผลการสืบค้นโดยทั่วไป	4.04	0.81	มาก
9. ความสวยงามของหน้าจอ	3.96	0.87	มาก
10. ตำแหน่งของเมนูที่ปรากฏอยู่ในหน้าจอ	3.99	0.83	มาก
11. การแสดงรายการค่าปรับ	3.98	0.82	มาก
12. การแสดงรายการยืมและกำหนดส่ง	4.08	0.84	มาก
13. การแสดงผลรายการบัญชีผู้ใช้	4.06	0.85	มาก
รวม	4.07	0.67	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) ด้านการแสดงผลลัพธ์การสืบค้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การแสดงผลการสืบค้นแบบคำสำคัญ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.19$, S.D. =

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

0.81) ถัดมาการแสดงผลการสืบค้นให้ข้อมูลต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.84) และการแสดงผลการสืบค้นแบบรายละเอียดทางบรรณานุกรมของทรัพยากร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.84) ส่วนความพึงพอใจที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ความสวยงามของหน้าจอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.87)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC

ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในการใช้ระบบ Web OPAC	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการสืบค้น	2.97	0.98	ปานกลาง
2. ด้านการแสดงผลลัพธ์การสืบค้น	3.02	1.03	ปานกลาง
รวม	3.00	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC โดยภาพรวมประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านประสบปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการแสดงผลลัพธ์การสืบค้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 1.03)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC ด้านการสืบค้น

ด้านการสืบค้น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การสืบค้นข้อมูลมีขั้นตอนยุ่งยาก	3.02	1.11	ปานกลาง
2. ไม่สามารถระบุคำ/วลีในสิ่งที่ต้องการสืบค้นได้	3.01	1.05	ปานกลาง
3. คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับหัวเรื่องที่กำหนดไว้	3.04	1.04	ปานกลาง
4. ไม่ทราบว่าใช้ทางเลือกใดในการสืบค้น	2.94	1.11	ปานกลาง
5. ไม่ทราบวิธีการการสืบค้นโดยใช้คำหรือวลี	2.96	1.13	ปานกลาง
6. ไม่ทราบวิธีการสืบค้นแบบคำสำคัญ	2.91	1.11	ปานกลาง
7. ไม่ทราบวิธีการตรวจสอบประวัติการยืม-คืน	2.87	1.12	ปานกลาง
8. ไม่ทราบวิธีการเข้าใช้ข้อมูลสมาชิก	2.96	1.13	ปานกลาง
รวม	2.97	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC ด้านการสืบค้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หัวข้อที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.04, S.D. = 1.04) ถัดมาการสืบค้นข้อมูลมีขั้นตอนยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.02, S.D. = 1.11) และไม่สามารถระบุค่า/วลีในสิ่งที่ต้องการสืบค้นได้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.01, S.D. = 1.05) ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ไม่ทราบวิธีการตรวจสอบประวัติการยืม-คืน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 2.87, S.D. = 1.12)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC ด้านการแสดงผลการค้นหา

ด้านการแสดงผลการค้นหา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผลการสืบค้นจากเขตข้อมูลชื่อผู้แต่ง (Author) ไม่ถูกต้อง	3.02	1.15	ปานกลาง
2. ผลการสืบค้นจากเขตข้อมูลเลขหมู่หนังสือ (Call number) ไม่ถูกต้อง	3.04	1.11	ปานกลาง
3. ผลการสืบค้นจากเขตข้อมูลหัวเรื่อง (Subject) ไม่ถูกต้อง	3.04	1.11	ปานกลาง
4. ผลการสืบค้นจากเขตข้อมูลชื่อเรื่อง (Title) ไม่ถูกต้อง	3.03	1.14	ปานกลาง
5. ผลการสืบค้นด้วยคำสำคัญที่ปรากฏทุกเขตข้อมูล (Keyword) ไม่ถูกต้อง	3.02	1.15	ปานกลาง
6. ผลการสืบค้นด้วยเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN)	3.01	1.15	ปานกลาง
7. การแสดงผลไม่ปรากฏรายการเชื่อมโยงไปเขตข้อมูลหัวเรื่อง	3.04	1.15	ปานกลาง
8. การแสดงผลการสืบค้นบนหน้าจอ Web OPAC มีรายละเอียดไม่เพียงพอ	3.07	1.11	ปานกลาง
9. ผลการสืบค้นที่ได้มีจำนวนมากเกินไป	3.03	1.14	ปานกลาง
10. ผลการสืบค้นที่ได้มีจำนวนน้อยเกินไป	3.02	1.17	ปานกลาง
11. ผลการสืบค้นที่ได้ไม่ตรงตามความต้องการ	3.01	1.16	ปานกลาง
12. ไม่ทราบการแสดงผลสถานการณ์ยืมและกำหนดส่ง	3.02	1.14	ปานกลาง
13. ไม่ทราบวิธีการเข้าใช้รายการสมาชิก	3.00	1.12	ปานกลาง
14. ไม่ทราบการแสดงผลการค้นหาแบบคำสำคัญ (Keyword)	3.01	1.13	ปานกลาง
15. ไม่ทราบการแสดงผลรายละเอียดทางบรรณานุกรมของทรัพยากร	3.02	1.15	ปานกลาง
16. ไม่ทราบการแสดงผลรายการในรูปแบบบัตรรายการ	2.99	1.16	ปานกลาง
รวม	3.02	1.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC ด้านการแสดงผลการค้นหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.02, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การแสดงผลการสืบค้นบนหน้าจอ Web OPAC มีรายละเอียดไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.07, S.D. = 1.11)

ถัดมาผลการสืบค้นจากเขตข้อมูลเลขหมู่หนังสือไม่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.04, S.D. = 1.11) และผลการสืบค้นจากเขตข้อมูลหัวเรื่องไม่ถูกต้องมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.04, S.D. = 1.11) ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ไม่ทราบการแสดงผลรายการในรูปแบบบัตรรายการ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 2.99, S.D. = 1.03)

ข้อเสนอแนะระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA) สรุปจากแบบสอบถามปลายเปิด ดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมการสืบค้นระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก (ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA)
2. ควรมีบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการใช้ระบบอยู่บริเวณเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้น
3. ควรมีคู่มือการใช้ Web OPAC ที่เป็นรูปเล่ม
4. ควรปรับปรุงการออกแบบสีของหน้าจอ Web OPAC ให้มีความสวยงาม น่าสนใจ และสะดวกตา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก ในด้านการสืบค้นและด้านการแสดงผลการสืบค้น ทั้ง 2 ด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านการแสดงผลการสืบค้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากระบบการสืบค้นมีการแสดงผลการสืบค้นได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และมีการแสดงผลได้รวดเร็ว

อภิปรายผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก ทั้ง 2 ด้าน เป็นรายชื่อ ดังนี้

1. ด้านการสืบค้น ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสืบค้นจากชื่อเรื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาทราบทางเลือกการสืบค้นของโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA และทราบรายการที่ต้องค้นมาจากชื่อเรื่อง ซึ่งในการสืบค้นมีทางเลือกที่หลากหลาย นอกจากนี้ อาจจะมาจากการกำหนดเขตข้อมูลชื่อเรื่องเป็นรายการแรกๆ ที่ปรากฏในจอของระบบการสืบค้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุฐ รุ่งจิตร (2551) เรื่องความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยลักษณะต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก ของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ผลวิจัยนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ด้านการแสดงผลการสืบค้น ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแสดงผลการสืบค้นแบบคำสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการเน้นคำสำคัญที่ตรงกับคำค้นที่นักศึกษาใช้ ซึ่งผลที่ได้จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถตัดสินใจได้เร็วขึ้นว่าผลการสืบค้นที่ได้ตรงกับรายการมากน้อยเพียงใด

ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC ในด้านการสืบค้นประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับหัวเรื่องที่กำหนดไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล วรเจริญศรี (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรายการสารธารณะออนไลน์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร พบว่าผู้ใช้ประสบปัญหาในระดับน้อย ในด้านหัวเรื่องที่กำหนดไว้ไม่ตรงกับคำที่ใช้ค้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการใช้ระบบ Web OPAC ในด้านการแสดงผลการค้นหา การสืบค้น ประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแสดงผลการค้นหาบนหน้าจอ Web OPAC มีรายละเอียดไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาขาดทักษะความรู้ ความเข้าใจในการสืบค้น ไม่ทราบจะใช้ทางเลือกไหนในการสืบค้น ทำให้การแสดงผลการค้นหาไม่เพียงพอกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลวิจัยพบว่า ด้านการแสดงผลการค้นหาบนหน้าจอ Web OPAC มีรายละเอียดไม่เพียงพอ เห็นควรนำไปเป็นข้อมูล ข้อเสนอแนะ แนวทางเพื่อการปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป
2. ควรมีการจัดอบรมการสืบค้นระบบการสืบค้นและบริการสมาชิกของโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ให้แก่นักศึกษา
3. ควรมีการจัดเตรียมในส่วนของบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่คอยแนะนำการใช้ระบบสืบค้นและบริการสมาชิก อยู่บริเวณเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้น
4. ควรมีคู่มือการใช้ Web OPAC ที่เป็นรูปเล่ม
5. ควรปรับปรุงการออกแบบสีของหน้าจอ Web OPAC ให้มีความสวยงาม น่าสนใจ และสะดวกตา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ วัตถุประสงค์ไม่มีเปรียบเทียบตัวแปรอิสระ เช่น เพศ ระดับการศึกษา และคณะ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปรียบเทียบตัวแปรเพื่อจะได้เห็นว่าแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA ในระบบงานย่อย Web OPAC ของห้องสมุดต่าง ๆ ที่นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA มาใช้
3. เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิกเฉพาะนักศึกษา ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงผู้ใช้ที่เป็นอาจารย์และบุคคลภายนอก ดังนั้นควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่เป็นอาจารย์ และบุคคลภายนอกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ฉาย วีระชาติ. (2553). **จินตตามณี : ระบบห้องสมุดโอเพนซอร์สของไทย**. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2562, จาก <http://liblog.dpu.ac.th/?tag=ระบบห้องสมุดโอเพนซอร์ส>
- นิธิมา สังคหะ. (2542). **ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.ใน ห้องสมุดยุคใหม่กับไอที**. กรุงเทพฯ: ชัมชิสเท็ม.
- นิตยา. (2557). **ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA**. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2562, จาก <http://nisa2456.blogspot.com/p/koha.html> ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2562
- รสุ รุ่งจิตร์. (2551). **ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ต่อระบบการสืบค้นและบริการสมาชิก ของระบบห้องสมุดอัตโนมัติวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). **ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย. ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา**, 18 (3): 8 -11.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- อรรถพร วรเจริญศรี. (2545). **ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรายการสารธารณะออนไลน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kapoor, Kanta and Goyal, O.P. “Web-based OPACs in Indian Academic Libraries: A Functional Comparison.” **Electronic Library and Information Systems**. 41, 3 (2007): 291-309. [Online]. Abstract from: Emerald Group Publishing Limited. Item: 00330330710774165 Retrieved July 15, 2019.
- Kochtanek. Thomas R. (2002). **Library Information Systems: From Library Automation to Distributed Information Access Solutions**. Westport, CT. : Library Unlimited.
- Malliari, Aphrodite. and Kyriaki-Manessi, Daphne. "Users' Behaviour Patterns in Academic Libraries ' OPACs: A Multivariate Statistical Analysis" **New Library World**. 108 (2007): 107-122. [Online]. Abstract from: Emerald Group Publishing Limited. Item: 03074800710735311 Retrieved July 15, 2019.
- Matthews, Joseph R. (1984). **Public to Online Catalog**. New York: Neal-Schuman.
- Nuut, Anu. " Evaluation of Library Performance: Current Developments in Estonia" **Performance Measurement and Metrics**. 7,3 (2006): 163-172. [Online]. Abstract from: Emerald Group Publishing Limited. Item: 14678040610713129 Retrieved July 15, 2019.
- Ortiz-Repuso, Virginia et al. "How Researchers are Using the OPAC of the Spanish Council for Scientific Research Library Network." **The Electronic Library**. 24, 2 (2006): 190-211. [Online]. Abstract from: Emerald Group Publishing Limited. Item: 02640470610660378 Retrieved July 15, 2019
- Prythgerch, Ray. (1995). **Harrod' s Libraians' Glossary**. 8th ed. Hants: Gower.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
(หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556)

The Curriculum Evaluation on Bachelor of Arts Program in Library and
Information Science in the Faculty of Humanities and Social Sciences

Phranakhon Rajabhat University. (Revised Version 2013)

กิตติศักดิ์ คงพูน¹, อัครกณัฐ สร้อยสุนทร², เสวียน เจนเขว้า³, อารีย์ รังสิโยภาส⁴, เพชรฯ ศรีคำภา⁵,
เพ็ญรุ่ง แปะงใส⁶, นนทนนท์ แยมวงษ์⁷

^{1,3,4,5,6,7} สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร,

² ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร,

Email: ¹kittisak@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้หลักสูตร และศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (2556 หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช) ใช้รูปแบบชิป)CIPP Model(โดยมีประชากร คือ อาจารย์ นักศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ปีการศึกษา คน เครื่องมือที่ใช้ใน 50 จำนวน 2562 การวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยหาค่าความสอดคล้อง) IOC(จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามระหว่าง 0.80 – 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$) ทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริบท (Context) ($\mu = 3.95$) รองลงมาคือด้านกระบวนการ (Process) ($\mu = 3.85$) ด้านผลผลิต (Product) ($\mu = 3.85$) และด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ($\mu = 3.83$) ตามลำดับ แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของนักศึกษาและอาจารย์ คือ ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรอยู่เสมอให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและเศรษฐกิจในโลกยุคดิจิทัลที่ถูกควบคุมโดยข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องของเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างต่อเนื่องในยุคไทยแลนด์ 4.0 หลักสูตรจึงควรเน้นด้านศาสตร์เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

คำสำคัญ : หลักสูตร, การประเมินหลักสูตร, บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

Abstract

This purposes of this research were to assess and guidelines for curriculum development of program in Library and Information Science (revised program of 2013), Faculty of Humanities and Social Sciences by CIPP Model. The sample population consisted of 50 people who lecturers and students of program in Library and Information Science academic year 2019. The tools being used in this research was questionnaires. The research was conducted through a questionnaire has an Index of Item – Objective Congruence (IOC) is 0.80 – 1.00. Statistics used in data analysis are percentage, mean and standard deviation.

The findings revealed as follows:

Overall, Lecturers’ opinion and students’ opinion with assess curriculum program in Library and Information Science was high level ($\mu = 3.87$), ranking by the mean scores from high to low: context ($\mu = 3.95$), process ($\mu = 3.85$), product ($\mu = 3.85$) and input ($\mu = 3.83$). Guidelines for curriculum development of program in Library and Information Science of lecturer and student was it should be always revise structure of curriculum relate with need labour market and digital economy have been control by data and information which compatibility technology to continual development within Thailand 4.0. Curriculum should be focused on technology related with data and information management for guidelines of curriculum development.

Keyword : Curriculum, Curriculum Evaluation, Library and Information Science, Rajabhat University

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

บทนำ

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (2556 หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช) ได้เปิดรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2556 - โดยมี 2560 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตที่ได้สมรรถภาพ ดังนี้ (1) มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ (2) มีคุณธรรม จริยธรรมและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพบรรณารักษ (3) มีเจตคติที่ดี ต่อวิชาชีพบรรณารักษทั้งความรู้ ศรัทธา ภูมิใจและรับผิดชอบในวิชาชีพของตน (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, 2556, หน้า 7) ปัจจุบันสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีนักศึกษาชั้นปีที่ 4-3 จำนวน 44 คน และมี บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้ว 3 รุ่นจำนวนทั้งสิ้น คน 75 ดังนั้น เมื่อบัณฑิตสำเร็จการศึกษาออกสู่สังคมใน ระยะเวลาหนึ่งจึงเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานสถาบันผู้ผลิตบัณฑิตจำเป็นต้องติดตามผลการปฏิบัติงานทำของบัณฑิต ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด ตอนหนึ่งระบุไว้ว่า 30 มาตรา 4 “... ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา...” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2542)

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในปัจจุบันได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการ พัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารจึงทำให้เทคโนโลยีเข้ามาทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการกับข้อมูลข่าวสารในการจัดเก็บ การค้นหา การเรียกใช้และการเผยแพร่ ทำให้ ส่งผลต่อปัจจัยของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การรู้ข่าวสารผ่านทางโซเชียล ดังนั้นสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงต้องมีการนำศาสตร์เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามา ปรับการเรียนการสอนทั้งนี้ให้สอดคล้องกับปัจจุบันที่เป็นโลกของยุค จึงส่งผลต่อหลักสูตร 4.0 การศึกษาที่ จะต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการเรียนการสอนให้ไปในทางของศาสตร์เทคโนโลยีมากขึ้น เพราะปัจจุบันไม่ว่า จะงานด้านใดของห้องสมุดล้วนมีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องโดยสิ้นเชิง ตลาดแรงงานด้านบรรณารักษอาจจะ ต้องการบุคลากรที่มีองค์ความรู้ในเรื่องของด้านเทคโนโลยีควบคู่ไปกับด้านบรรณารักษจึงจะเป็นคำตอบของ ห้องสมุดในยุค 4.0 (Rubin, 2004, pp. 16-20; ธมลวรรณ ชุนไพชิต, 2550 หน้า 141-142) แต่ไม่ว่าอย่างไร การที่หลักสูตรจะถูกพัฒนาขึ้นได้จะต้องอาศัยปัจจัยในหลาย ๆ เรื่อง เช่น นโยบายของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน รวมถึงนักศึกษาในสาขาวิชาด้วยจะต้องมีความพร้อมในด้านของความรู้ความสามารถที่จะส่งผลต่อการพัฒนา หลักสูตรรวมทั้งส่งผลต่อการทำงาน คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการประเมินหลักสูตร อีกทั้งหลักสูตร บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่ พ 2556 .ศ. และได้มีการนำ หลักสูตรไปใช้เป็นระยะเวลา ปี 5 แล้ว ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์ จึงมีความต้องการที่จะประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ ใช้หลักสูตรในระหว่างดำเนินการใช้ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหาร หลักสูตรให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามกระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษาสร้างความเชื่อมั่นว่าสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระ นครสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หลักสูตรปรับปรุง) พุทธศักราช (2556
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การทบทวนวรรณกรรม

รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบชิป (CIPP Model) (Stufflebeam, 2008) ในส่วนของรูปแบบการประเมินในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context evaluation) คือ การประเมินสภาพแวดล้อมและความต้องการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการวางนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการนั้น ๆ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) คือ การประเมินปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่เป็นตัวทำให้เกิดวิธีการที่จะนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจว่าระบบโครงสร้างต่าง ๆ ของหลักสูตร รวมทั้งวิธีการและการบริหารงานของหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่หรือควรจะใช้วิธีการใดที่เหมาะสมกว่า
3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) คือ การประเมินกระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชาทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินการปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดไว้
4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation) คือ การประเมินผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรในวิธีการและแนวทางดำเนินการสอนตามที่ได้ตัดสินใจแล้ว เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงข้อบกพร่องของการวางแผนการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อดูว่ามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง และเมื่อดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแล้วต้องทำการประเมินในกระบวนการเช่นนี้อีกเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ได้สรุปไว้ว่า รูปแบบการประเมินแบบชิปเป็นลักษณะการประเมินซึ่งไม่เน้นตัดสินคุณค่า ผู้เข้าร่วมการศึกษาจะมีความคิดเห็นในเชิงบวกหรือลบก็ได้ การประเมินหลักสูตรแบบชิปถือว่ามีคามทันสมัยกว่าการประเมินหลักสูตรในรูปแบบอื่น ๆ เพราะสามารถที่จะให้แนวทางกับผู้ประเมินว่าควรตัดสินใจอย่างไรเกี่ยวกับหลักสูตร เช่น จะยุติ จะปรับปรุงหรือพัฒนา เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

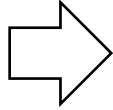
ผู้ศึกษาได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2008) มาเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินการใช้หลักสูตรซึ่งแนวคิดดังกล่าวมา สรุปได้ดังภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

ผู้ให้ข้อมูล

- อาจารย์ผู้สอน
- นักศึกษาสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์

ตัวแปรที่ศึกษา

การประเมินการใช้หลักสูตรในด้าน 4

1. บริบท (Context) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของหลักสูตร จุดประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาสาระ
2. ปัจจัยเบื้องต้น (input) เกี่ยวกับความพร้อมอาจารย์ ผู้สอน นักศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
3. กระบวนการ (process) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการหลักสูตร
4. ผลผลิต (product) เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต ด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ด้านความรู้ ความสามารถที่ส่งผลต่อทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การประเมินการใช้หลักสูตรประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2556) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีการดำเนินการตามลำดับ คือ 1) ประชากรและหน่วยวิเคราะห์ในการวิจัย 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและหน่วยวิเคราะห์

1. ประชากร การประเมินการใช้หลักสูตร บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (2556 หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช) ครั้งนี้ได้ กำหนดกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 6 คน

1.2 นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 44 คน ปีการศึกษา 2562

2. หน่วยวิเคราะห์ หน่วยที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ภาพรวมของการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) ครั้งนี้ คือ บุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย แบบตรวจสอบรายการ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (Checklist) แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2556) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การประเมินการใช้หลักสูตร

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ของ หลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมินตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และตามกลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่ม สำหรับเกณฑ์กำหนดค่าความสำคัญของข้อคำถามในแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้เกณฑ์ใน การวิเคราะห์ตามแนวคิดมาตราวัดของลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) (Likert, 1967, pp. 90-95) และแต่ละ ข้อกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วย ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแนะนำให้ผู้ศึกษาทำการปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งหมด 3 ตอน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. ตอนที่ 2 ข้อมูลการประเมินผลการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเพื่อประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง 2556) ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

ตอนที่ 1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าร้อยละ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	20.00
หญิง	40	80.00
รวม	50	100
สถานะ		
นักศึกษา	44	88.00
อาจารย์	6	12.00
รวม	50	100
อายุ		
20 ปี	5	11.37
21 ปีขึ้นไป	39	88.63
รวม	44	100
ชั้นปีที่		
3	18	40.90
4	26	59.10
รวม	44	100
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาโท	5	83.33
ปริญญาเอก	1	16.67
รวม	6	100
ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	2	33.33
มากกว่า 10 ปี	4	66.67
รวม	6	100

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 เป็นนักศึกษาจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 88.00 อาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 มีประสบการณ์ในด้านการสอน 1-5 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีประสบการณ์ในด้านการสอนมากกว่า 10 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรศิลปศา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

สตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) ของผู้ให้ข้อมูลโดยภาพรวม

	μ	σ	ระดับ
1. ด้านบริบท (Context)	3.95	.53	มาก
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)	3.83	.55	มาก
3. ด้านกระบวนการ (Process)	3.85	.57	มาก
4. ด้านผลผลิต (Product)	3.85	.53	มาก
รวม	3.87	0.55	มาก

จากตาราง พบว่าโดยภาพรวมหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$) ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริบท (Context) ($\mu = 3.95$) รองลงมาคือด้านกระบวนการ (Process) ($\mu = 3.85$) ด้านผลผลิต (Product) ($\mu = 3.85$) และด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ($\mu = 3.83$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) ทั้ง 4 ด้าน

1. ด้านบริบท ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรอยู่เสมอให้สอดคล้องรับกับความต้องการของตลาดแรงงานและเศรษฐกิจในยุคของโลกดิจิทัลที่ถูกควบคุมโดยข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องของเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างต่อเนื่องในยุคไทยแลนด์ 4.0 หลักสูตรจึงควรเน้นศาสตร์ด้านเทคโนโลยีเป็นสำคัญ และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ควรมีห้องเรียนคอมพิวเตอร์เฉพาะสาขารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และหาผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์ หรือวิทยากรที่ชำนาญด้านเทคโนโลยีโดยตรงมาเป็นผู้สอนหรือผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับในด้านนี้ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการต่อยอดพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับนักศึกษาสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทางสาขาวิชาจะได้มีผลงานหรือคุณลักษณะของนักศึกษาที่จบไปว่าสอดคล้องกับแรงงานตลาดและเศรษฐกิจในยุคไทยแลนด์ 4.0

3. ด้านกระบวนการ ควรมีการเพิ่มหรือแทรกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นในรูปแบบของการฝึกปฏิบัติจริง ลงพื้นที่จริงหรือแม้กระทั่งออกไปดูงานตามนอกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับสาขารวมทั้งจัดกิจกรรมออกไปพัฒนาห้องสมุด จัดกิจกรรมตามโรงเรียนและมีกิจกรรมการสอนที่หลากหลายภายในห้องเรียนที่สามารถหลุดจากการนั่งเรียนแบบฟังบรรยายเรียนทฤษฎีแต่ไม่เคยเห็นของจริงหรือได้สัมผัสประสบการณ์โดยตรง

4. ด้านผลผลิต นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสังคม เนื่องจากที่ค่าความเฉลี่ยหัวข้อนี้ที่มีน้อยที่สุดนั้นจะยิ่งสอดคล้องกับด้านบริบทและปัจจัยเบื้องต้นเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันนี้โลกได้เข้าสู่ยุคดิจิทัลไปแล้วเครื่องมือสื่อสังคมบางชนิดจึงไม่ได้นำมาปฏิบัติในการทำงาน หรือมีการผลิตให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

คนรุ่นหลังได้เห็นและรู้จักกัน ส่งผลให้เครื่องมือเหล่านี้ได้เริ่มจางหายและสาบสูญไปแต่ก็ถูกพัฒนามาอยู่ในรูปแบบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้านที่เป็นสื่อโสตทัศนศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

อภิปรายผล

จากการวิจัย การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) พบว่า โดยภาพรวมหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556) ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบริบท (Context) รองลงมาคือด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) และด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย จุดประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย จำนวนหลักสูตรตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม เนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนอุทิศตน เอาใจใส่การจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสวียน เจนเข้ว่า และคณะ (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ พุทธศักราช 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยพบว่าด้านความเหมาะสมของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาของหลักสูตร ปัจจัยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่ารายวิชาต่าง ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสาขาวิชาให้ความสำคัญของการปรับรายละเอียดของรายวิชาโดยเฉพาะมีการปรับคำอธิบายรายวิชาให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงมีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสม มีการบริหารจัดการรายวิชาในหลักสูตรที่ดีส่งผลให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ประกอบกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างครบถ้วน กล่าวคือ เนื้อหาครอบคลุมทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการวิจัย การพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ โอลิวา (Oliva, 2009, p. 6) ซาเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Saylor Alexander & Lewis, 1981, p. 8) โบแชมป์ (Beauchamp, 1981) ทาบา (Taba, 1962, 10) อังร บัวศรี (2532, หน้า 240) สัจด์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 34) และกาญจนา คุณารักษ์ (2543, หน้า 38) ได้กล่าวถึงในทำนองเดียวกันว่า แผนหรือแผนการเรียนรู้ (Plan for Learning) โครงการหรือมวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้มีการออกแบบหลากหลายแต่มีองค์ประกอบหลักที่ไม่แตกต่างกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับสุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 16) ที่กล่าวว่าหลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความสำเร็จเติบโตให้แก่ผู้เรียนและเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคต

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก มีแหล่งสืบค้นแสวงหาความรู้ที่ตอบสนองต่อการสืบค้นหาความรู้ มีทรัพยากรการเรียนรู้ที่เอื้อและสนับสนุนผู้เรียนและตรงกับความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้มีความสะดวกในการเลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อนำมาประกอบการเรียนรู้ในห้องเรียน สภาพห้องเรียนมีสื่อและวัสดุที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีบุคลากรภายนอก (วิทยากร

ผู้ทรงคุณวุฒิ) เข้ามาร่วมในระบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และกระบวนการคิด และมีหน่วยงานองค์กรจากภายนอกให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้อาจารย์มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนการวิจัย ดูแลเอาใจใส่ ติดตามในการทำวิทยานิพนธ์ดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสาขาวิชามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อวัสดุทรัพยากรการเรียนรู้ หนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัยเพื่อให้นักศึกษาได้ค้นคว้าทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์

3. ด้านกระบวนการ ในภาพรวมและรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่า นักศึกษาได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือจากอาจารย์ สาขาวิชามีบรรยากาศเรียนรู้แบบร่วมมือกัน มีการจัดการเรียนรู้ที่ดีเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในประเด็นที่สำคัญทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล ได้รับการกระตุ้นให้กล้าซักถามเพื่อพัฒนาความรู้ในชั้นเรียนอาจารย์และนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพราะว่าสาขาวิชาและผู้สอนให้ความสำคัญกับการนำหลักสูตรไปใช้โดยพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนตามโครงสร้างและจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีการประชุมสาขาวิชาเพื่อขับเคลื่อนการนำหลักสูตรไปใช้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4. ด้านผลผลิต โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นความรู้ทางวิชาการและทักษะการทำงานพบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านบริการ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาความรู้ที่เรียน ส่วนในประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ นักศึกษามีทักษะเฉพาะทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และนักศึกษารู้จักค้นคว้าและแก้ปัญหาในการทำงานตามหลักวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่า ผลผลิตคือคุณภาพของนักศึกษาเป็นตัวชี้วัดที่ย้อนไปสู่กระบวนการใช้หลักสูตรตั้งแต่ต้นคือบริบท ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการที่ต้องสอดรับกันอย่างเหมาะสม เพราะแม้จะมีด้านบริบทหรือการวางแผนกำหนดโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้อย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 258) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เราทราบถึงคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร การประเมินผลมีประโยชน์ในการจัดการศึกษา การใช้หรือพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยผลจากการประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ นักศึกษาประเมินตนเองด้านความรู้ ทักษะทางปัญญาและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมากที่สุด ส่วนมิติของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตประเมินด้านความสามารถทั่วไปสูงสุดรองลงมาคือ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถเฉพาะวิชาชีพ อันดับสุดท้าย คือความสามารถด้านภาษา สอดคล้องกับแนวคิดของ พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไผ่ เปรมสมิทธิ (2556) เห็นว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลของตำแหน่งงานบรรณารักษ์ที่ผู้บริหารคาดหวังคือการมีจิตบริการ อาจเป็นเพราะเป้าหมายสำคัญของวิชาชีพบรรณารักษ์คือการให้บริการผู้ใช้ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Piyasuda Tanloet and Kulthida Tuamsuk (2011) ที่ระบุว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลเรื่องจิตบริการเป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทยในทศวรรษหน้า ส่วนจุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และคณะ (2555) เห็นว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นจริงและที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังมีความแตกต่างกัน โดยคุณลักษณะของบัณฑิตที่ผู้ใช้มหาวิทยาลัยคาดหวังสูงกว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นจริง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ด้านบริบท

1. ควรปรับปรุงหลักสูตรให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน
2. ควรมีการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยเหมาะสมกับนักศึกษาในยุคปัจจุบัน เช่น เพิ่ม
วิชาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน

ด้านปัจจัยเบื้องต้น

1. อาจารย์ควรปรับปรุงทัศนคติ เช่น มองโลกในแง่บวก รูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนให้มีความ
เข้าใจง่ายเพื่อให้เหมาะสมกับนักศึกษาในยุคปัจจุบัน
2. ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติให้มากขึ้นเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการ
ระบบสารสนเทศและการบริการสารสนเทศ เช่น ลงมือปฏิบัติจริงในห้องปฏิบัติการ เพื่อความทันสมัย
สอดคล้องกับความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
3. ควรมีการจัดหาและดูแลสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน วัสดุฝึก เช่น อุปกรณ์ซ่อมหนังสือ
หนังสือคู่มือ ให้เหมาะสมกับความต้องการของหลักสูตร

ด้านกระบวนการและปัจจัยนำเข้า

1. อาจารย์ผู้สอนควรมีหลักการในการประเมินและวัดผลในแต่ละวิชาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันควร
ใช้วิธีการวัดผลหลายวิธีประกอบกันเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะและความมุ่งหมายของแต่ละวิชา ไม่ควรวัด
เฉพาะความจำและเนื้อหาควรมุ่งวัดให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้
2. ควรมีห้องเรียนคอมพิวเตอร์เฉพาะสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และหา
ผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์ หรือวิทยากรที่ชำนาญด้านเทคโนโลยีโดยตรงมาเป็นผู้สอนหรือผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับใน
ด้านนี้ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการต่อยอดพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ ซึ่งหลักสูตรจะได้มีผลงานหรือคุณลักษณะของนักศึกษาที่จบไปว่าสอดคล้องกับแรงงาน
ตลาดและเศรษฐกิจในยุคไทยแลนด์ 4.0

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะรวมทั้งการติดตาม
และนำมาประเมินผลของหลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น เช่น บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ เป็นต้น
2. ควรมีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา คุณารักษ์. (2543). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
จุฑารัตน์ ศรีวงษ์, ศรีณัฏฐ์ ศศิธนากรแก้ว, นชกฤต วันตะเมธ, วัลลภา จันทรี และ ดวงแก้ว
เงินพูลทรัพย์. (2555). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศศาสตร์และสารเทศ
ศาสตร์ พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารบรรณศาสตร์ มศว. 5(2), 89-101.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 2562 พฤศจิกายน 23

- ธมลวรรณ ขุนไพชิต. (2550). การวิจัยกับบทบาทที่เปลี่ยนไปของบรรณารักษ์ยุคดิจิทัล. วารสารวิทยบริการ. 18(3), 141-142.
- ธำรง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ. (2556). ความคาดหวังของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่อสมรรถนะ เฉพาะตำแหน่งของบรรณารักษ์. วารสารบรรณารักษศาสตร์. 33(1), 23-34.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. (2556). หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สังัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- เสวียน เจนเขว้า. (2554). การประเมินการใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ พุทธศักราช 2549. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พรินทรวานกราฟฟิค.
- Beauchamp, G. A. (1981). Curriculum Theory. Itasca, IL: F. E. Peacock.
- Oliva, P.F. (2009). Developing the Curriculum (7th ed). Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Likert, Rensis. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale”. In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Piyasuda, T. & Kulthida, T. (2011). Core competencies for information professionals of Thai academic libraries in the next decade (A.D. 2010-2019). The International Information and Library Review. 43(4), 122-129.
- Rubin, Richard E. (2004). Foundations of Library and Information Science (2nd ed.). New York, NY: Neal-Schuman.
- Saylor, J. Galen, Alexander, William M., & Lewis, Arthur J. (1981). Curriculum Planning for Better Teaching and learning (4th ed.) New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Stufflebeam, D. L. (2008). The CiPP model for evaluation in national conference on educational research 17-18 January 2008. Phitsanulok: Faculty of Education Naresuan University.
- Taba, H. (1962). Curriculum Development: Theory and Practice. New York: Harcourt, Brace.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของ ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดนิตา สายทองสุก¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์², ธัญชนก สุรชันธ์³

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
³มหาวิทยาลัยบูรพา,

Email: danita7741@gmail.com¹, Boonwatsa@ssru.ac.th², thanchanok19@hotmail.com³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2561 ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้มีจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (T-test) ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีของ LSD (Least Significant Difference)

ผลวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้รับความรู้จากสื่อ 3 ลำดับ คือ สื่ออินเทอร์เน็ต บุคคลใกล้ชิด เพื่อน/อาจารย์/ผู้ปกครอง และ วิทยุ/โทรทัศน์ และรู้จักยาเสพติดมากที่สุด 3 ลำดับ คือ ยาบ้า กัญชาและกระท่อม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่เคยถูกชักชวนให้ลองยาเสพติดและไม่ทราบว่าเพื่อนของตนเองนั้นเสพยาเสพติด โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งทราบว่าเพื่อนบางคนเสพยาเสพติดและทราบว่าวิธีการกินเป็นวิธีการเสพยาเสพติดที่เพื่อนใช้กันมากที่สุด และสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งติดยาเสพติดมากที่สุดคือ การอยากลอง โดยมีความคิดเห็นว่ายาเสพติดมีผลกระทบต่อตนเองมากที่สุด

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดจึงทำให้นักศึกษาไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเมื่อเพื่อนชักชวนให้ไปเสพยาเสพติด นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธจากยาเสพติด นักศึกษามีความระมัดระวังเวลาเจอคนแปลกหน้า เมื่อนักศึกษาเครียดจะใช้วิธีอื่นแทนการเสพยา นักศึกษาจะเลือกคบเพื่อนที่ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักศึกษาหลีกเลี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เช่น เที้ยวกลางคืน

คำสำคัญ : ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด, พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Drug defensive behavior of the students of Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Danita Saithongsuk¹, Boonwat Sawangwong², Thanchanok Surakhan³

^{1,2}Police Administration Program, Suan Sunandha Rajabhat University,

³Burapha University,

Email: danita7741@gmail.com¹, Boonwatsa@ssru.ac.th², thanchanok19@hotmail.com³

Abstract

The purpose of this research is to study the understanding and defensive behavior of drug abuse of the students of Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunantha University. The sample that has been participated in this research is the registered student of Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunantha University in the year of 2018. There are 400 participants who participate in this research. The data that has been used in this research came from the survey questionnaire. The statistic method that has been use for analysis purpose are percentage of frequency, mean standard deviation, T-test, One-way ANOVA, and LSD (Least Significant Difference). The result found that;

1. Most of the participants gain the knowledge of drugs abuse through internet, close related relationship (friend, family and teacher), and broadcast media. The most known drugs are Amphetamine, Marijuana, and Kratom. In addition, the research found that most of the participants never been convinced to try any of the mentioned drugs and do not know that their closed related are in the use of any kind of drugs. However, there are some of the participants who know that the use of drugs are existing among their closed related and the most popular way of drug consumption is by drinking. The reason that mostly cause the consumption of drug among the participants is because they want to try and know the effect of the drug.

2. The result of this research shows that most of the participants has an excellent level of drug defensive behavior which can be divided in to 3 level (Highest, middle, lowest). According to the result, the participant has great knowledge of drug abuse so that they decided not to get involved. This sequence belongs to the highest mean. Following by the middle which include many sequences. Firstly, the participant will deny immediately when they get convinced to try any kind of drug. Secondly, the participant has a defensive procedure to protect themselves from the drug. Thirdly, the participant always be careful when they get to meet a stranger. Fourthly, the participant has an alternative way to decrease their stress. Lastly, the participant choose to hang out with the friend who does not have a potential to get involve with any kind of drug. In addition, the lowest mean consist of one sequence. The participant choose to avoid the risk of potential to get involve with any kind of drug.

Keywords : Understanding of drug abuse, Drug defensive behavior

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัญหายาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน โดยมีการแพร่ระบาดและขยายไปทั่วภูมิภาคของประเทศมากขึ้น ซึ่งนับเป็นปัญหาที่ทุกภูมิภาคพบเจอและต้องให้ความสำคัญ จึงต้องการให้ทุกภาคส่วนเร่งแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเร่งด่วน จากรายงานสถานการณ์ยาเสพติดโลกประจำปี 2018 ได้ระบุว่า มีผู้ติดยาเสพติดเพิ่มขึ้น 65% ระหว่างปี ค.ศ. 2016 – 2017 ซึ่งเป็นระดับที่มากที่สุดเท่าที่มีการบันทึกสถิติไว้ และได้มีการระบุไว้ว่า กัญชา ยาบ้า พืชกระท่อม ไอซ์ เฮโรอีน เป็นสารเสพติดที่ได้รับความนิยมมากที่สุด จากสถิติพบว่า มีประชากรโลกอายุระหว่าง 15-64 ปี ราว 275 ล้านคน ใช้ยาเสพติดเป็นจำนวนมาก และมีผู้เสียชีวิตจากการเสพยาเสพติดเกือบ 5 แสนคน ซึ่ง UNODC เชื่อว่าตัวเลขจริง ๆ อาจมากกว่านั้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) โดยพื้นที่ที่มียาเสพติดระบาดมากที่สุดก็มักเป็นกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมทั้งจังหวัดที่ใกล้เคียง อาทิ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม (สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” สถานการณ์ปัญหาเสพติดในประเทศไทย, 2560) เนื่องจากเป็นแหล่งที่ทำการพักยาเสพติดและพร้อมที่จะนำยาเสพติดนั้นไปแพร่ระบาดยังพื้นที่อื่น ๆ และในรายงานนั้นยังระบุอีกว่าพื้นที่กรุงเทพมหานครยังคงเป็นพื้นที่ที่มียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่จำนวนมาก พบว่า ร้อยละ 17.8 ซึ่งกลุ่มผู้เสพนั้นจะอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่กลุ่มอายุ 20 ปี ถึง 25 ปี กลุ่มรองลงมาคือกลุ่มอายุ 15 ปี ถึง 19 ปี และได้มีการพบว่า นักศึกษา จำนวน 5,365,942 คนทั่วประเทศ มีนักศึกษาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดถึง 663, 290 คน (บทความเชิงวิชาการ: วัยรุ่นกับยาเสพติด, 2553) นั้นแสดงให้เห็นว่านักศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่มีโอกาสจะเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากนักศึกษาที่กำลังอยู่ในวัยนี้ เป็นช่วงวัยที่ดำเนินชีวิตอยู่ในช่วงหัวเรียวหัวต่อ เป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง ความคึกคะนอง ต้องการสร้างตัวตนเพื่อเป็นที่ยอมรับจากบุคคลรอบข้างรวมถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในเรื่องของยาเสพติด นักศึกษาเป็นช่วงวัยที่กำลังจะเริ่มใช้ชีวิตด้วยตนเองทำให้มีปัญหาหลาย ๆ อย่างเข้ามาในชีวิต เช่น ทั้งเรื่องเรียน เรื่องครอบครัว เรื่องเพื่อน เรื่องแฟน ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียดและไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไรอาจจะนำไปสู่การแก้ปัญหาในทางที่ผิด เช่น นักศึกษา ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดตึ๊งและยังไม่สามารถป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้ อาจจะทำให้นักศึกษาตกเป็นทาสของยาเสพติด

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้มีวิสัยทัศน์มีความประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ว่ามีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมากน้อยเพียงใดและในขณะเดียวกันเพื่อทราบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางป้องกันยาเสพติดไม่ให้เข้ามา มีผลกระทบต่อ นักศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษานักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ประวัติความเป็นมาของยาเสพติด

สุทธิพันธ์ ธรรมไพจิตร (2544: 2-4) ได้อธิบายว่า ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใด ๆ ที่ได้จากธรรมชาติหรือสังเคราะห์ขึ้น เมื่อเสพหรือการรับสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีใดวิธีหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการกิน สูบ ฉีด ดม เป็นต้น เมื่อเสพยาเสพติดเป็นระยะเวลาอันยาวนานจะส่งผลต่อผู้เสพดังนี้

1. ทำให้ผู้ที่เสพยาเสพติดจำเป็นจะต้องใช้ยาเป็นจำนวนที่มากขึ้น เพื่อส่งผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้ที่เสพยาเสพติดเท่าเดิม ที่เป็นเช่นนี้เพราะร่างกายของมนุษย์นั้นได้รับสารเคมีที่มีฤทธิ์ต่อสมองเข้าไปในระยะเวลาอันยาวนาน ร่างกายจะเกิดอาการติดยา จึงทำให้ฤทธิ์ของสารเคมีนั้นมีผลต่อสมองลดลง ในขณะที่ฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีต่อสมองลดลง แต่ผู้ที่เสพยาเสพติดต้องการผลเท่าเดิมเขาจึงจำเป็นต้องเพิ่มปริมาณยาเสพติดมากขึ้น

2. เมื่อต้องการจะหยุดเสพยาเสพติดจะมีอาการทางร่างกายและจิตใจเกิดขึ้น เรียกว่า อาการคนขาดยาซึ่งอาการขาดยาของยาเสพติดแต่ละชนิดนั้นจะมีอาการและความรุนแรงแตกต่างกันไป อาการขาดยานี้เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้คนที่อยากเลิกยาเสพติดไม่สามารถเลิกได้

3. ผู้ที่ติดยาเสพติดมีความต้องการที่จะเลิกยาเสพติดอยู่บ่อยครั้ง แต่มักจะไม่สำเร็จหรือบางคนนั้นเลิกเสพไปแล้วแต่ก็มักจะกลับมาเสพใหม่อีกครั้ง เนื่องจากยาเสพติดมีอิทธิพลต่อสมองของผู้ที่เสพอย่างมาก

4. ผู้ที่ติดยาเสพติดนั้นมักจะเสียเวลาไปกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น ๆ ผู้ที่ติดยาเสพติดบางรายอาจเสียเวลาไปกับการเสาะหายาเสพติด

5. ผู้ที่ติดยาเสพติดนั้นจะมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านลบ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านอาชีพการงาน ด้านครอบครัว เพราะชีวิตส่วนใหญ่จะเสียเวลาไปกับเรื่องยาเสพติด

ประเภทของยาเสพติด

ส่วนวิชาด้านยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553 : 8-9) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดไว้ ดังนี้

1. แบ่งได้ตามแหล่งที่เกิด ได้แก่

1.1 ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นมาจากธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กระช่อม และ กัญชา

1.2 ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตมาจากการสังเคราะห์ของสารเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน

2. แบ่งตามคุณสมบัติของสิ่งเสพติดทางการแพทย์จัดให้ยาและสารเคมีมีอีกหลายชนิดเป็นสิ่งเสพติดให้โทษโดยแบ่งตามคุณสมบัติของสิ่งเสพติดได้ 5 ประเภท คือ

จำพวกที่ 1 ฝิ่นหรือสารที่มีส่วนประกอบของฝิ่น เช่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เพ็คตินีน โฟแซฟโตน เป็นต้น

จำพวกที่ 2 ยานอนหลับชนิดต่าง ๆ เช่น ฟีนobarbital เซโคแนลโบรไมด์ พาราไฮด์ เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จำพวกที่ 3 ยากล่อมประสาท เช่น ไดอะซีเพม และเมโพรดาเมต เป็นต้น

จำพวกที่ 4 ยากระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน โคเคอิน และไบกระท่อม เป็นต้น

จำพวกที่ 5 ยาที่ทำให้ประสาทหลอน เช่น กัญชา L.S.D. , D.M.T. , S.T.P. และพวกเห็ดชนิดต่าง ๆ

สาเหตุการติดยาเสพติด

สันชัย วสุนธรา, 2547: 10-13 สาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ 4 สาเหตุ ดังนี้

1) ออยากทดลอง มีการลองผิดลองถูก เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นอยากลองสิ่งแปลกใหม่ อยากรู้ อยากรองมีประสบการณ์การกับสิ่งต้องห้ามยิ่งถูกห้ามมากเท่าไรก็อยากจะทำทดลองมากเท่านั้นซึ่งเป็นนิสัยของมนุษย์ส่วนใหญ่

2) ความคึกคะนอง วัยรุ่นมักจะเป็นวัยที่มีความคึกคะนอง ชอบบอวตเก่ง คนพวกนี้อาจจะชอบแสดงความเก่งกล้าต่อกลุ่มเพื่อนเพื่อให้กลุ่มเพื่อนนั้นเกรงกลัว

3) การชักชวนของคนอื่น การชักชวนนั้นอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นทางโฆษณา จากอินเทอร์เน็ต โดยกลุ่มผู้ชายนั้นก็มักจะพูดชักชวนว่ายาเสพติดนั้นมีสรรพคุณสารพัด

สาเหตุที่เกิดจากการถูกล่อลวง ปัจจุบันมีผู้ขายสินค้าประเภท อาหาร ขนม หรือเครื่องดื่ม ได้นำสารเสพติดนั้นลงมาผสมกับสินค้าที่จะขาย เพื่อให้ผู้ที่มาซื้อสินค้าพอรับประทานไปก็จะติดรสชาติของสินค้า และภายหลังก็อาจจะกลับมาซื้อสินค้านั้น

ผลกระทบจากการเสพยาเสพติด

บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์, 2544 ผลกระทบต่อผู้ที่เสพยาเสพติด จะส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งฤทธิ์ของยาเสพติดนั้นจะเข้าไปถึงระบบประสาทและต่อระบบอื่น ๆ ของร่างกายด้วย ทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม ร่างกายผอมซีด อ่อนแรง สมองเสื่อม หรืออาจปวดเป็นโรคระบบต่าง ๆ ที่ยาเสพติดสามารถออกไปฤทธิ์ เช่น โรคปอด โรคทางเดินอาหาร โรคหัวใจ โรคไต โรคตับ เป็นต้น และส่งผลให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายลดลง มีความผิดปกติจากการสื่อสารในสมอง และรวมไปถึงการทำร้ายตนเองและการทำร้ายผู้อื่น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเสพยาเสพติด ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการก่ออาชญากรรม ปล้น ใจ ชิงทรัพย์ หรือการฆ่า เพื่อที่จะทำให้มีเงินมาซื้อยาเสพติด ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของครอบครัว ผู้ที่เสพยาเสพติดจะได้รับความรับผิดชอบ

สมิต วัฒนธัญญกรรม, 2544:22 ผลกระทบต่อสังคมที่เป็นปัญหาที่พบกันอยู่อย่างบ่อยครั้ง คือการก่ออาชญากรรม เช่น การปล้น การจี้ การชิงทรัพย์และการทำร้ายผู้อื่น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้ที่ติดยาเสพติดนั้นส่วนใหญ่จะเป็นที่รังเกียจของสังคมนั้น

2. แนวคิดพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดและแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปิ่นโค (2540:12) ได้อธิบายไว้ว่า การป้องกันยาเสพติดควรที่จะต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้เข้าใจในเรื่องของยาเสพติด โทษพิษภัยและผลกระทบที่เกิดจากการเสพยาเสพติด และการที่จะป้องกันยาเสพติดได้นั้นควรจะต้องรู้จักการปฏิเสธก็จะสามารถทำให้ตนเองนั้นไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและนอกจากนี้ยังมีอีกหลายวิธีที่จะทำให้ตนเองปลอดภัยจากยาเสพติด

2.1 การป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

สมจิตต์ วงศ์ปา (2546:97-99) ได้อธิบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาไว้ ดังนี้ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและยุ่งยาก เพราะมีทั้งปัญหาของยาเสพติด ปัญหาของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ครอบครัว และปัญหาของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัญหาบางอย่างสามารถที่จะแก้ไขได้แต่บางปัญหาก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาก็ต้องจำเป็นที่จะมีการประเมินลักษณะของปัญหาและมีการกำหนดแผนเพื่อที่จะดำเนินการให้ยาเสพติดนั้นลดลงหรือหมดออกไปจากสังคมไทย

2.2 วิธีป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด

นายแพทย์ สมภพ เรืองตระกูล (2543:173-175) วิธีป้องกันตนเองจากการติดสารเสพติด 5 ประการ

- 1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่นักเรียน ให้เด็กนักเรียนได้ทราบเกี่ยวกับฤทธิ์ของสารอาการเสพติดอันตรายและพิษของสารตลอดจนวิธีการแพร่ระบาดเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ร้ายแรงและเป็นอันตรายอย่างยิ่งของสารเสพติดชนิด เมื่อเด็กเกิดความกลัวต่อพิษภัยดังกล่าว โอกาสที่เด็กจะหันไปเสพยาเสพติดก็อาจจะน้อยลง
- 2) ให้เด็กได้มีการพัฒนาการทางด้านอารมณ์และความนึกคิด การเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และความนึกคิดเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจที่จะไม่เสพยาเสพติด
- 3) สร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนต้านยาเสพติดเป็นที่ทราบกันดีว่าสังคมมีส่วนทำให้เด็กเสพยา
- 4) ฝึกทักษะการต่อต้านยาเสพติด การฝึกทักษะให้เด็กเกี่ยวกับวิธีการต่อต้านยาเสพติดปรากฏว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นที่การลงมือทำจริง
- 5) ให้เด็กนักเรียนได้ออกกำลังกายที่มีลักษณะบางอย่างเพื่อเป็นการคลายเครียด

2.3) การป้องกันและแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปริญญา มิเพียร (2552 : 5) ได้สรุปการป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. การป้องกันยาเสพติด คือ การอบรมชี้แนะประชาชนให้เข้าใจถึงโทษและภัยของยาเสพติด การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ชุมชน ในการไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเข้าร่วมการรณรงค์การป้องกันยาเสพติด การส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมมือกันป้องกันปัญหายาเสพติดหรือร่วมมือกับตำรวจในการสอดส่องดูแลชุมชนให้ปราศจากยาเสพติด
2. การเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด คือ การติดตามข่าวสาร การรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติด การร่วมสืบหาข่าว ชี้เบาะแสเกี่ยวกับแหล่งผลิตและการจำหน่ายยาเสพติดและแจ้งให้ตำรวจทราบ การร่วมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนเข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบของยาเสพติด
3. การปราบปรามยาเสพติด คือ การอำนวยความสะดวกในการดำเนินการสืบหาเบาะแสและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับตำรวจอย่างจริงจัง การสนับสนุนให้ตำรวจใช้มาตรการที่เด็ดขาดปราบปรามผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่ายหรือผู้เสพยาเสพติด
4. การบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด คือ การแนะนำให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาตามสถานพยาบาลต่าง ๆ ชักชวนและสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดในชุมชนได้เข้ารับการบำบัดเพื่อให้ผู้ที่ติดยาเสพติดได้เลิกจากการติดยาเสพติดและยังสามารถช่วยให้ผู้ที่ติดยาเสพติดได้กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

3. แนวคิดการปฏิเสธ

รัตนา ดอกแก้ว 2539:30 ได้อธิบายไว้ว่า ทักษะการปฏิเสธเป็นสิทธิของทุกคนและสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องนึกถึงความรู้สึกของอีกฝ่าย ซึ่งจะช่วยให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วย ถ้าหากการปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ได้สำเร็จอาจจะส่งผลให้พฤติกรรมของอีกฝ่ายเปลี่ยนแปลงไปได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พิจารณาระหว่างความสัมพันธ์ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อายุราชการ ว่ามีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานที่ศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่าง เพศ อายุ วุฒิการศึกษาอายุราชการ แต่มีความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางวิทยฐานะความสอดคล้องของวิชาที่สอนกับสาขา

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวนนักศึกษาทั้งหมดของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปีการศึกษา 2561 มีจำนวนทั้งหมด 6, 221คน (สถิติจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนจากฝ่ายวิชาการ ในปี พ.ศ.2561) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัยคือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) ได้ทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่ จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 สถานที่อยู่อาศัยจะอาศัยอยู่ห้องเช่า/หอพัก จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 ปัจจุบันอาศัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่คนเดียว/แฟน จำนวน 153 คิดเป็นร้อยละ 38.3 และรายได้ต่อเดือนมากกว่า 3,501 บาท จำนวน 330 คิดเป็นร้อยละ 82.5

ตอนที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่านักศึกษาส่วนมากได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดทุกท่าน จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 นักศึกษาส่วนมากรับรู้เรื่องยาเสพติดจากสื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 นักศึกษาส่วนมากจะรู้จักยาบ้าและกัญชา จำนวน 399 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยถูกชักชวนให้ลองยาเสพติด จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 และไม่ทราบว่ามีเพื่อนติดยาเสพติด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 นักศึกษาไม่ทราบวิธีการ เสพยาเสพติดของเพื่อน จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 นักศึกษาเข้าใจว่า สาเหตุของการเสพยาเสพติดมาจากการอยากลอง จำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าการเสพยาเสพติดมีผลกระทบต่อครอบครัว จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตอนที่ 3 ระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับแรกคือนักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดจึงทำให้นักศึกษาไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 4.51 รองลงมาคือนักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเมื่อเพื่อนชักชวนให้ไปเสพยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย 4.48 นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธจากยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย 4.46 นักศึกษามีความระมัดระวังเวลาเจอคนแปลกหน้า มีค่าเฉลี่ย 4.40 เมื่อนักศึกษาเครียดจะใช้วิธีอื่นแทนการเสพยา มีค่าเฉลี่ย 4.38 นักศึกษาจะเลือกคบเพื่อนที่ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย 3.95 และน้อยที่สุด คือ นักศึกษาหลีกเลี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เช่น เทียวกลางคืนมีค่าเฉลี่ย 3.83 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยภาพรวม

พฤติกรรมป้องกันยาเสพติด	\bar{X}	ระดับการป้องกันตนเอง S.D	แปรผล	ลำดับ
1. นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธจากยาเสพติด	4.46	.745	มากที่สุด	3
2. นักศึกษามีความระมัดระวังเวลาเจอคนแปลกหน้า	4.40	.687	มากที่สุด	4
3. นักศึกษาหลีกเลี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เช่น เทียวกลางคืน	3.83	.898	มาก	7
4. เมื่อนักศึกษาเครียดจะใช้วิธีอื่นแทนการเสพยา	4.38	.890	มากที่สุด	5
5. นักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเมื่อเพื่อนชักชวนให้ไปเสพยาเสพติด	4.48	.798	มากที่สุด	2
6. นักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดจึงทำให้นักศึกษาไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง	4.51	.686	มากที่สุด	1
รวม	4.28	.72452	มาก	

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

- (1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
- (2) จำแนกตามชั้นปีการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่านักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
- (3) จำแนกตามสภาพครอบครัว พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .003 แสดงว่านักศึกษาที่มีสภาพครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(4) จำแนกตามสถานที่อยู่อาศัย พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .016 แสดงว่านักศึกษาที่มีสถานที่อยู่อาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(5) จำแนกตามปัจจุบันอาศัยอยู่กับใคร พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ 0.118 แสดงว่านักศึกษาที่ปัจจุบันอาศัยอยู่กับใครต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(6) จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนพบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .003 แสดงว่านักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของ ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พฤติกรรมป้องกันยาเสพติด	เพศ	ชั้นปีการศึกษา	สภาพครอบครัว	สถานที่อยู่อาศัย	ปัจจุบันอาศัยอยู่กับใคร	ค่าใช้จ่ายต่อเดือน
1. พฤติกรรมป้องกันยาเสพติด	.000	.000	.003	.016	0.118	.003
สมมติฐาน				ผลการทดสอบ		
1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน				ยอมรับสมมติฐาน		
2. นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน				ยอมรับสมมติฐาน		
3. นักศึกษาที่มีสภาพครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน				ยอมรับสมมติฐาน		
4. นักศึกษาที่มีสถานที่อยู่อาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน				ยอมรับสมมติฐาน		
5. นักศึกษาที่ปัจจุบันอาศัยอยู่กับใครต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน				ปฏิเสธสมมติฐาน		
6. นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน				ยอมรับสมมติฐาน		

อภิปรายผล

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษาส่วนมากให้ความสำคัญกับเรื่องยาเสพติดและรู้โทษภัยอันตรายของยาเสพติด จึงเป็นผลทำให้นักศึกษารู้จักการป้องกันตนเองและไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด นักศึกษาส่วนมากรู้ว่าโทษของยาเสพติดเป็นเช่นไรและเมื่อติดยาเสพติดไปแล้วจะส่งผลกระทบต่อด้านใดบ้างจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญ แฉพินาย ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของ

นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พื้นที่บริเวณของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นพื้นที่ที่มียาเสพติดระบาดมากที่สุดและยังคงเป็นพื้นที่ของกรุงเทพแลปริมณฑล เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่พักอาศัยและพร้อมที่จะกระจายยาเสพติดไปยังพื้นที่อื่น ๆ ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือจึงได้มีการป้องกันรณรงค์เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและได้รับรู้โทษและอันตรายของยาเสพติดจึงส่งผลให้นักศึกษามารถที่จะหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด พบว่า

1. นักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดจึงทำให้นักศึกษาไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง โดยพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติดจึงทำให้ไม่อยากจะเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ และ สมิต วัฒนธัญญกรรม** กล่าวสรุปได้ว่า ทั้งสองแนวคิดนี้ได้อธิบายผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติดไว้ในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้ ผลกระทบต่อตัวผู้เสพ ผลกระทบต่อครอบครัว และผลกระทบต่อสังคม จึงทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักนึกคิดว่ายาเสพติดนั้นไม่ได้ส่งผลต่อตัวผู้เสพแต่ยังส่งผลกระทบต่อคนอื่นอีก นักศึกษาจึงมีความคิดที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมภพ เรื่องตระกูล กล่าวสรุปได้ว่า ยาเสพติดแต่ละชนิดนั้นมีโทษและอันตรายที่แตกต่างกันไป บางชนิดส่งผลให้ร่างกายและจิตใจทรุดโทรม จิตใจเพื่อฝัน แต่ยาเสพติดบางชนิดถ้าตัวผู้เสติดิตดมันขนาดหนักและเมื่อตัวผู้เสพนั้นไม่ได้ทำการเสพส่งผลให้ถึงขั้นเกิดการคิดสั้นฆ่าตัวตาย เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความกลัวและไม่กล้าเข้าไปยุ่งกับยาเสพติด

2. นักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเมื่อเพื่อนชักชวนให้ไปเสพยาเสพติด โดยพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า นักศึกษารู้ถึงโทษภัยอันตรายของยาเสพติดแล้วจึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่อยากจะเข้าไปเกี่ยวข้องจึงเป็นเหตุผลที่นักศึกษาจะต้องทำการปฏิเสธ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ **รัตนดา ดอกแก้ว** กล่าวสรุปได้ว่า ทักษะการปฏิเสธเป็นสิทธิของทุกคนและสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องนึกถึงความรู้สึกของอีกฝ่าย ซึ่งจะช่วยให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วย ถ้าหากการปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ได้สำเร็จอาจจะส่งผลให้พฤติกรรมของอีกฝ่ายเปลี่ยนแปลงไปได้ และสอดคล้องกับแนวความคิดของจตุภูมิ แจ่มหม้อ กล่าวสรุปได้ว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันบางคนเคยถูกชักชวนให้เสพยา ยิ่งถ้าเป็นวัยรุ่นหรือวัยเรียน ซึ่งอยู่ในวัยศึกษาคณะน้องชอบทดลองจะส่งผลเสียร้ายแรงทั้งต่อตัวเองและความรู้สึกของพ่อแม่ ทางที่ดีควรรู้จักปฏิเสธยาเสพติด

3. นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธจากยาเสพติด โดยพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า นักศึกษามีการป้องกันตนเองเพราะนักศึกษารู้ว่ายาเสพติดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวและการป้องกันขั้นแรกคือ การรู้จักการปฏิเสธเมื่อมีกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มคนแปลกหน้าจะนำยาเสพติดมาให้เราทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ **จตุภูมิ แจ่มหม้อ** กล่าวสรุปได้ว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันบางคนเคยถูกชักชวนให้เสพยา ยิ่งถ้าเป็นวัยรุ่นหรือวัยเรียน ซึ่งอยู่ในวัยศึกษาคณะน้อง ชอบทดลองจะส่งผลเสียร้ายแรงทั้งต่อตัวเองและความรู้สึกของพ่อแม่ ทางที่ดีควรรู้จักปฏิเสธยาเสพติด และนักศึกษาจะต้องรู้จักวิธีการปฏิเสธ ซึ่งสอดคล้องกับแนว กรมนอนมัย โดยหลักการปฏิเสธมี 4 ประการ การปฏิเสธด้วยความจริงใจและความเคารพ ควรจะต้องปฏิเสธด้วยความชัดเจนทั้งน้ำเสียง คำพูด และท่าทาง ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะ การมีแค่เหตุผลอาจจะทำให้คำปฏิเสธมีข้อโต้แย้งกลับมา การขอความคิดเห็นจากอีกฝ่ายโดยที่ไม่เอา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก และควรที่จะขอบคุณเมื่ออีกฝ่ายรับการปฏิเสธ ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิเสธที่ดี เพราะได้คำนึงถึงความคิดของอีกฝ่ายเมื่อถูกเข้าชี้ ไม่ควรนำคำพูดเหล่านั้นกลับมาคิดมาก ควรยับยั้งในการปฏิเสธ และหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้

4. นักศึกษามีความระมัดระวังเวลาเจอคนแปลกหน้า โดยพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า คนแปลกหน้าหรือบุคคลที่นักศึกษาไม่คุ้นเคยหรือไม่รู้จักอาจจะนำพายุสาเหตติตเข้ามาถึงตัวของนักศึกษาได้ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ไม่ให้นักศึกษาถึงความระมัดระวังเวลาเจอกับกลุ่มคนแปลกหน้า ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นและแนวความคิดอื่น

5. เมื่อนักศึกษาเครียดจะใช้วิธีอื่นแทนการเสพยา โดยพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า นักศึกษาคิดว่ายาสาเหตติตไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องเลยส่งผลให้นักศึกษาหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติตและหาวิธีการอื่นเพื่อจะเป็นวิธีในการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับแนวความคิดของ**สมภพ เรืองตระกูล** กล่าวสรุปได้ว่า เป็นแนวคิดที่หากิจกรรมสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ เมื่อนักศึกษาเครียดนักศึกษาสามารถที่จะหา กิจกรรมเพื่อทำให้ตัวเองผ่อนคลายทำให้ตัวนักศึกษาไม่เครียด จากแนวความคิดนี้ วิธีการทำให้ตนเองไม่เครียด นั้น คือ การออกไปพักผ่อนกับครอบครัว ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว

6. นักศึกษาจะเลือกคบเพื่อนที่ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติต โดยพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อตัวนักศึกษามาก ในปัจจุบันนี้นักศึกษาส่วนมากอยากเป็นที่ ยอมรับของคนภายในกลุ่ม เห็นเพื่อนทำอะไรก็อยากทำตาม การเลือกคบเพื่อนนั้นเป็นเรื่องที่ยากเพราะเราไม่รู้ ว่าเพื่อนแต่ละคนมีลักษณะนิสัยที่แท้จริงเป็นยังไง บางคนอาจจะคบกับเราเพื่อหวังผลประโยชน์ บางคนอาจจะ ช่วยส่งเสริมเราในด้านต่าง ๆ การคบเพื่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เราไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติตถ้าเรารู้จักคบเพื่อนที่ดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นและแนวความคิดอื่น

7. นักศึกษาหลีกเลี่ยงต่อการใช้ยาเสพติต เช่น เทียวกลางคืน โดยพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า การที่จะสามารถหลีกเลี่ยงต่อการใช้ยาเสพติตนั้นต้องขึ้นอยู่กับสถานที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่ง โดยทั่วไปแล้ว ยาเสพติตมักจะแพร่ระบาดอยู่ตามสถานที่บันเทิง และวัยรุ่นในปัจจุบันชอบการสังสรรค์กับกลุ่ม เพื่อนเป็นประจำ อาจจะส่งผลให้ตัวนักศึกษาได้เจอกับกลุ่มคนที่เสพยาเสพติต นักศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้อง หลีกเลี่ยงให้ไกลจากคนกลุ่มนั้นเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงในการใช้ยาเสพติต

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมป้องกันยาเสพติตของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติตเชิงเปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่น เนื่องจากแต่ละสถานศึกษาจะมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน สภาพปัญหาจึงมีความแตกต่างกัน
2. ควรศึกษาวิจัยถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติตของฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ ตำรวจ ชุมชน สถานที่ศึกษา เพื่อได้ทราบกระบวนการของการแก้ไขปัญหาในภาพรวม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เพื่อป้องกันยาเสพติต”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ควรมีข้อเสนอแนะในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์นักศึกษาโดยตรง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและเข้าถึงปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่ท่านได้ให้ความเมตตาดูแลให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้และช่วยในการตรวจสอบแก้ไขในการทำวิจัยเล่มนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่งจึงมีอาจจะกล่าวคำอื่นได้นอกจาก “กราบขอพระคุณ” อย่างสูง

ขอขอบคุณ อาจารย์พัชรมณี ธนพัฒน์เจริญ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการศึกษาทำวิจัยในครั้งนี้รวมถึงแนะนำในการใช้ภาษาที่ถูกต้องและขอขอบคุณ ดร.บรรจงเศก ทรัพย์โสภา ที่ได้ให้ความรู้และคำปรึกษาในเรื่องของการใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องในการตอบแบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ตอบแบบสอบถามซึ่งทำให้วิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้กราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้การสนับสนุนให้คำปรึกษาและคอยให้กำลังใจในการศึกษาทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ ผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่าคุณค่าของการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเรื่องนี้จะเป็ประโยชน์แก่บิดามารดา เด็ก เยาวชน ทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- จตุภูมิ แจ่มหม้อ. **วิธีปฏิเสธยาเสพติด** ค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2562, จาก http://www.cwky.ac.th/data_90399?fbclid=IwAR3uf4IHzur_8T-8UBRJENga2uWMsCl16UpVr2sm13ueoSxRD1EQDTvpNW8
- เจริญ แฉพิมาย (บทคัดย่อ:2555) . **พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ** . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- นาดยา เข้าประมงค์ (บทคัดย่อ:2550) **สภาพปฏิบัติการป้องกันการยาเสพติดและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- นายแพทย์ สมภพ เรื่องตระกูล.2543 **ยาเสพติดมหันตภัยเจ็บที่ป้องกันได้ วิธีป้องกันตนเองจากยาเสพติด** สำนักพิมพ์ เรือนแก้วการพิมพ์,173-175.
- บุญเรือง ไตรเรืองวรรณ.2544 **การป้องกันยาเสพติด** ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2562 จาก http://dusithost.dusit.ac.th/sci_instrument/scil/drug17.html
- ปิ่นโค. (2540) **ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- รัตนา ดอกแก้ว. ผลการพัฒนาชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- ไร่ไพ ไชยพาลี.(2546) เจตคติต่อยาเสพติดและการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วารสารศึกษาศาสตร์ : บทความเชิงวิชาการ:วัยรุ่นกับยาเสพติด ปีที่12 ฉบับที่3 มหาวิทยาลัยนเรศวร ค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 https://www.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/download/9308/8420/
- สมจิตต์ วงศ์ปา.2546 การพยาบาลผู้ป่วยวัยรุ่นเสพยาบ้า.กรุงเทพมหานคร สถาบันเสพติดธัญรักษ์ สมิต วัฒนธัญญกรรม, 2544 ตำราบำบัดการรักษผู้ติดยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัชรอินเตอร์ปริ้นติ้ง, 22.
- สันชัย วสุนธรา.2547. จิตวิทยา กรุงเทพฯ:สามัญนิติบุคคล.10-13
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). รายงานสถานการณ์ยาเสพติดโลก . ค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2562, จาก <https://www.voathai.com/a/un-global-cocaine-opium-production-hits-record-high/4455570.html>
- สำนักป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ค้นเมื่อวันที่15 มีนาคม 2562, จาก<https://www.msn.com/th-th/news/national/มาถึงจุด-ยาบ้า-ล้นตลาด-ซื้อง่ายในราคาแสนถูก/ar-BBO8hkg>
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.2553. **เรียนรู้เรื่องยาเสพติด** ชีวิตปลอดภัย (2553 : 8-9)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานกองทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชน เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ศศิวิมล พลายชุม¹, ศรารุฒิ บุญรักษ์²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร,
Email : sasiwimon.p87@gmail.com¹, sarawoot.b@pnru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน และ 2) เพื่อศึกษาระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน กลุ่มเป้าหมายคือ พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการใช้ภาษาอังกฤษและระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษและปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษด้านทักษะต่างๆ แยกย่อยในภาพรวม ดังนี้ การฟัง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.05) การพูด ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.10) การอ่าน ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 1.16) การเขียน ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.32) และด้านคำศัพท์ พบว่ามีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 1.10)

2. ระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า การฟัง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.11) การพูด ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 1.12) การอ่าน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.26) การเขียน ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 1.37) และคำศัพท์ พบว่ามีปัญหา มากที่สุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.08)

คำสำคัญ : ความต้องการ, ปัญหาภาษาอังกฤษ, ภาษาอังกฤษที่ใช้ในงานทะเบียนราษฎร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Needs Analysis of English Usage of Civil Registration and Identification Card Staff at Pakkret Municipality of Nonthaburi Province

Sasiwimon Phlaichum¹ Sarawut Boonruk²

^{1,2}Branch Business English Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University,
Email : sasiwimon.p87@gmail.com¹, sarawoot.b@pnru.ac.th²

Abstract

This research aimed to 1) study the needs of using English of civil registration and identification card staff and 2) study the levels of English using problems - listening, speaking, reading, writing, and specific vocabulary used in civil registration and identification card department. The target group consisted of 29 civil registration and identification card staff at Pakkret Municipality, Nonthaburi Province. The instrument used in this research was a questionnaire consisting of 2 parts: Part I is for basic information on the respondent's status, and Part II is the needs of English using and English using problems. The statistics used in analyzing data were frequency, percentage, average, and standard deviation.

Results of the study revealed the following;

1. Regarding the needs of using English of civil registration and identification card staff, it was found the overall needs of each aspects such as listening ($\bar{x} = 3.14$, S.D. = 1.05), speaking ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 1.10), reading ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 1.16), writing ($\bar{x} = 2.79$, S.D. = 1.32), and vocabulary were at a high level ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 1.10).

2. Regarding the levels of problem in using English in civil registration and identification card department, it was found that the problems relating to listening ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = 1.11), speaking ($\bar{x} = 3.16$, S.D. = 1.12), reading ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 1.26), writing ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 1.37), and vocabulary were at a high level ($\bar{x} = 3.54$, S.D. = 1.08).

Keywords : Needs, English Problem, English Used in Civil Registration

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ถูกนำมาใช้ในทุกสาขาอาชีพ ซึ่งแต่ละสาขาอาชีพมีลักษณะภาษาเฉพาะของตน ซึ่งภาษาอังกฤษที่ใช้ในหน่วยงานเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีชาวต่างชาติมาใช้บริการ จึงมีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งตรงกับ ธิติสุดา ชิตรัตน์ (2561, สัมภาษณ์) ให้ข้อมูลว่าด้านพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน มีการให้บริการในด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การแจ้งเกิด การแจ้งตาย การแจ้งย้ายออก การแจ้งย้ายที่อยู่ การทำบัตรประชาชนไม่ว่าจะสูญหาย บัตรหมดอายุหรือบัตรถูกทำลาย ทั้งนี้ก็มีชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการด้วย เนื่องจากความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจและสังคม การขยายตัวของครัวเรือน ทำให้จำนวนประชากรที่เข้ามาอาศัยในจังหวัดนนทบุรีเพิ่มสูงขึ้น

มากไปกว่านั้น พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน ยังมีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ แต่ถึงกระนั้นจากการสังเกตของคณะผู้วิจัยพบว่า พนักงานยังไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ และมีการใช้พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ในการแปลเพื่อช่วยในการสื่อสารกับชาวต่างชาติแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากสื่อสารเป็นคำๆ ไม่ได้สื่อสารเป็นประโยค ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ Flores et al. (2003) พบว่า การละเลยในการแปลความหมายให้ครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาคือ การแปลผิดความ ร้อยละ 16 การใช้คำมาแทนที่ร้อยละ 13 การใช้คำที่คิดค้นขึ้นมาเอง ร้อยละ 10 และการเพิ่มคำอื่นๆ ร้อยละ 8 อนึ่งจากการตรวจสอบเอกสารที่ให้ชาวต่างชาติกรอกข้อมูลยังเป็นภาษาไทย ทั้งนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดอบรมพนักงานเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่ใช้เฉพาะงานดังกล่าว ทั้งนี้พนักงานบางส่วนได้แสดงความคิดเห็นว่า ในหลายปีที่ผ่านมาพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนไม่ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษที่ใช้เฉพาะงานของตน ดังนั้น เมื่อมีชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการ จึงไม่สามารถให้บริการได้เท่าที่ควร และพนักงานในหน่วยงานจำเป็นต้องอาศัยญาติของชาวต่างชาติเป็นคนกลางในการแปลและสื่อสาร ทั้งนี้พนักงานต้องการอบรมในเรื่องของการสื่อสารโดยเน้นบทสนทนา ซึ่งตรงกับ Chaiyasit & Thummawongsa (2017) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของพนักงานบริษัทอิเล็กทรอนิกส์ เฉพาะงานอะไหล่คอมพิวเตอร์ พบว่า บุคลากรต้องการอบรมด้านการสนทนาเป็นหลัก

อนึ่งงานวิจัยนี้เป็นการแสวงหาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ และระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรมพนักงานดังกล่าว ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน เพื่อรองรับชาวต่างชาติในอนาคตที่เข้ามาลงทุนธุรกิจในจังหวัดนนทบุรีต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน

การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเป็นหนึ่งสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการวางแผนหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจและความต้องการในการเรียนของผู้เรียน และส่งผลให้การเรียนนั้นประสบผลสำเร็จตามที่ผู้เรียนตั้งเป้าหมายไว้ นักการศึกษาหลายท่านได้วิเคราะห์และแบ่งประเภทของความต้องการ ดังนี้ ความจำเป็นในการสำรวจความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษว่ามีผลช่วยให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง หัวข้อ และกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนนั้นน่าสนใจ และตรงกับความต้องการของผู้เรียน (Yalden, 1983)

Nunan (1993) กล่าวถึงการวิเคราะห์ความต้องการ 2 ชนิด ที่แตกต่างกันออกไปคือ

1. การวิเคราะห์ผู้เรียน (Learner Analysis) เป็นการยึดจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนโดยคำถามหลักที่สำคัญคือ ผู้เรียนมีจุดประสงค์อะไรในการเรียนรู้ภาษา
2. การวิเคราะห์ภาระงาน (Task Analysis) เป็นการระบุและจัดระบบของทักษะทางภาษาที่จำเป็นต้องใช้ภาษาเพื่อสื่อสารจริง ๆ ในโลกภายนอก

Benech (1996) กล่าวว่าการศึกษาความต้องการของผู้เรียนสามารถทำได้โดยศึกษาและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบทเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการระบุเนื้อหาการเรียนการสอนด้านภาษาอังกฤษ โดยประโยชน์ของหลักการนี้คือสามารถช่วยให้ระบุได้อย่างชัดเจนถึงสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน วิธีการสอนและภาษาที่ผู้เรียนต้องการและจำเป็นต้องใช้ในหน่วยงาน

Rajan (2001) ได้กล่าวว่าขั้นตอนการศึกษาความต้องการของผู้เรียน (Needs Analysis) ควรประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมถึงความจำเป็นและสาเหตุที่ต้องจัดทำหลักสูตรนี้ขึ้นมา
2. การศึกษาความต้องการของผู้เรียนโดยการสัมภาษณ์ หรือแจกแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจะคำนึงถึงความต้องการทางด้านภาษาของผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา (Target Needs) ความต้องการและความสนใจส่วนตัวของผู้เรียนเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ (Learner Needs) ความต้องการของผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานประกอบการหรือนายจ้างของผู้เรียน (Sponsor Needs) และการวัดระดับความสามารถของผู้เรียนก่อนการฝึกอบรมเพื่อวัดระดับความสามารถ และศึกษาปัญหาทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียน (Starting Language Needs)
3. นำผลที่ได้จากการศึกษาความต้องการของผู้เรียนมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร
4. จัดเตรียมเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามหรือคำจำกัดความของภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะไว้ว่าเป็นการสอนที่มุ่งเน้นไปที่ความต้องการผู้เรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสรุปได้ดังนี้

Stevens (1988) ให้คำนิยามของภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ไว้ว่าเป็นการเป็นการสอนภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หัวข้อและเนื้อหาที่เรียนจะอยู่ในขอบเขตที่ผู้เรียนต้องการมากกว่าสอนตามเกณฑ์ของการศึกษาทั่วไป ซึ่งมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างไปจากการสอนภาษาอังกฤษแบบทั่วไป ดังนี้ (1) เป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่จัดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียน (2) เป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาสำคัญและหัวข้อที่เกี่ยวข้องเฉพาะกับอาชีพหรือสาขาวิชาของผู้เรียน (3) เป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาทางภาษาเฉพาะ สำหรับผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม (4) เป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีการกำหนดทักษะเฉพาะทางภาษาที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในสายอาชีพของตน (5) ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีวิธีการสอนภาษาที่แตกต่างไปจากการสอนภาษาในรูปแบบอื่น ๆ แต่มีหลักการพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าลักษณะของการสอนภาษาอังกฤษแบบทั่วไปและการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีความแตกต่างกัน โดย Robinson (1980) กล่าวถึงลักษณะของการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะไว้ว่า 1) การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจะมีปัจจัยเรื่องเวลาเข้ามาเป็นตัวกำหนด เพราะหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่จัดขึ้นจะมีลักษณะเป็นหลักสูตรแบบเข้ม โดยจะมีการกำหนดว่าจะใช้นานเท่าใดกับหลักสูตรนั้น ๆ กล่าวคือมีการระบุไว้ว่าเป็นวิชาที่จัดให้เรียนในกึ่งสัปดาห์ จึงจบ ไม่ใช่การเรียนไปเรื่อย ๆ เหมือนดังเช่นการเรียนภาษาอังกฤษแบบเดิม 2) อายุของผู้เรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ มักจะเป็นวัยผู้ใหญ่หรือวัยใกล้ที่เป็นผู้ใหญ่ โดยมักจะเป็นผู้ที่กำลังประกอบอาชีพอยู่แล้ว หรือกำลังจะเริ่มทำงานนั้น ๆ หรืออย่างน้อยก็เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาแล้ว 3) การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) เป็นการเรียนตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียน ฉะนั้นแนวการสอนจึงเป็นไปในลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก วัสดุการเรียนการสอนจึงต้องสอดคล้องกับผู้เรียนและวัตถุประสงค์ 4) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นความสามารถในการแสดงออกในการใช้ภาษาของผู้เรียน มากกว่าความรู้ในกฎเกณฑ์ของภาษาซึ่งลักษณะอันนี้สอดคล้องกับแนวการเรียนการสอนแบบสื่อความหมายพอดี กล่าวคือ เป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางภาษาไปใช้ได้ตามบทบาทที่ผู้เรียนต้องการนำไปใช้มากกว่าที่จะเน้นให้ผู้เรียนมีแต่ความรู้ทางภาษาทั่วไป 5) ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีจุดประสงค์ในการเรียนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน คือเพื่อการอาชีพหรือเพื่อการศึกษาเป็นหลัก เช่น ต้องการนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งเหมือนกัน จากความหมายและลักษณะข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน เน้นไปที่ความสนใจของผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่าภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นการเรียนที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานพบหลากหลายบริษัทไม่ว่าจะเป็นด้านงานทรัพยากรมนุษย์ ในบริษัทหลากหลายเชื้อชาติ ซึ่งผลวิจัยพบว่า บุคลากรด้านทรัพยากรมนุษย์มีปัญหา ซึ่งเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ ปัญหาด้านการพูด การอ่านและการเขียนที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งพบว่าบุคลากรดังกล่าวต้องการพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับงานเพื่อให้การทำงานในสถานประกอบการมีประสิทธิภาพ (Kaur & Clarke, 2009) ขณะที่ Nuemaihom (n.d.) ได้ศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของพนักงานร้าน เซเว่น อีเลเวนท์ ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานต้องการใช้ทักษะการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษมากกว่าทักษะอื่นๆ และพนักงานยังต้องการคู่มือภาษาอังกฤษพร้อมกับซีดีบทสนทนา ที่ ประกอบด้วยหัวข้อ ดังต่อไปนี้ การทักทาย การปฏิเสธอย่างสุภาพ สอบถามความต้องการ สอบถามราคา การ บอกราคาและอัตราแลกเปลี่ยน การจ่ายเงิน ช่วยเหลือลูกค้า และต้องการอบรมภาษาอังกฤษเป็นเวลา 30 ชั่วโมง ด้าน Chaiyasit & Thummawongsa (2017) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารของพนักงานบริษัทอิเล็กทรอนิกส์ เฉพาะงานอะไหล่คอมพิวเตอร์ พบว่า บุคลากรเห็นว่า ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการอบรมควรเน้นการสนทนา ส่วนผู้จัดการเห็นว่าควรเน้นทักษะทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ การ ฟัง พูด อ่าน และเขียน

ด้านปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่การรถไฟแห่งประเทศไทย พบว่ามีปัญหาด้านการฟังและ การพูดภาษาอังกฤษมากที่สุด (ประภาส บุญทับ, 2558) ด้าน ทิยาพร ศิลป์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะ การพูดภาษาอังกฤษในการทำงานของวิศวกรโยธา พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูด ภาษาอังกฤษที่มีความจำเป็นในการทำงาน ขาดการสนับสนุนจากองค์กรเพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าว จาก การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรที่ใช้ภาษาในการทำงาน พบว่า ปัญหา ด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเป็นปัญหามากที่สุด (สุภาพร เจริญสุข และคณะ, 2561; สไบทิพย์ จันทร หอม, 2561; กฤษณะ สุยะอ้าย, 2561) ขณะที่ Flores et al. (2003) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ข้อผิดพลาดในการ แปลทางการแพทย์ และผลที่เกิดขึ้นจากการให้คำปรึกษาในแผนกกุมารเวช เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา มี ชาวละตินอเมริกาอาศัยอยู่จำนวนมากจึงจำเป็นต้องใช้ล่ามเฉพาะกิจมาช่วยงานแปลจากภาษาอังกฤษเป็น ภาษาสเปน คณะผู้วิจัยได้ทำการอัดเสียง และถอดเสียง ผลการศึกษาพบว่า มีข้อผิดพลาดในการแปลความ เช่น การละเลยในการแปลความให้ครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาเป็นการแปลผิดความ ร้อยละ 16 การใช้คำแทนที่ร้อยละ 13 การใช้คำที่คิดขึ้นเอง ร้อยละ 10 และการเพิ่มคำอื่นๆ ร้อยละ 8 ตามลำดับ

สรุปได้ว่าจากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบว่าความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการ ทำงาน บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าต้องการใช้ทักษะการฟังและการพูด โดยเน้นบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ ในขณะที่เดียวกันปัญหาที่พบในการทำงานของบุคลากรดังกล่าว พบว่าการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเป็น ปัญหามากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน เทศบาล นครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 29 คน โดยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความต้องการใช้ภาษาอังกฤษและระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษ โดยมีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามความต้องการใช้ภาษาอังกฤษและระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุการทำงาน วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง จำนวนชาวต่างชาติ และกลุ่มชาวต่างชาติที่มาใช้บริการ

ส่วนที่ 2 ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยทำหนังสือถึงเทศบาลนครปากเกร็ดเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. คณะผู้วิจัยประสานงานการเก็บข้อมูลโดยทำความเข้าใจวิธีการและกระบวนการแจกแบบสอบถาม
3. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม
4. คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์แล้วนำไปประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 29 ชุด ซึ่งถือว่าครบ 100 เปอร์เซ็นต์
2. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 โดยใช้สถิติ ความถี่ และร้อยละ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์จำนวน ความถี่ และร้อยละ ของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนชาวต่างชาติ และกลุ่มชาวต่างชาติที่มาใช้บริการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 1 เพศ อายุการทำงาน ระดับวุฒิการศึกษา และตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานกองทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวบัตรประชาชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	3	10
1.2 หญิง	26	90
รวม	29	100
2. อายุการทำงาน		
2.1 น้อยกว่า 1 ปี	4	14
2.2 1-5 ปี	6	21
2.3 6-10 ปี	2	7
2.4 11-15 ปี	5	17
2.5 มากกว่า 15 ปี	12	41
รวม	29	100
3. ระดับวุฒิการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	28
3.2 ปริญญาตรี	18	62
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	3	10
รวม	29	100
4. ตำแหน่งและหน้าที่		
4.1 พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวบัตรประชาชน	20	69
4.2 อื่นๆ เช่น ชุกรการ และ ประชาสัมพันธ์	9	31
รวม	29	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 10 โดยมีอายุการทำงานส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมาคืออายุการทำงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 21 น้อยที่สุดคือ อายุการทำงานระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 7 ส่วนระดับวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 28 ตามลำดับ และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 10 และผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งและหน้าที่พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวบัตรประชาชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69 และตำแหน่งอื่น ๆ เช่น ชุกรการ และประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 31

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 จำนวนชาวต่างชาติที่พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวบัตรประชาชนพบ

จำนวนชาวต่างชาติ (ต่อวัน)	ความถี่	ร้อยละ
0-5 คน	29	100

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าจำนวนชาวต่างชาติที่เจอต่อวันอยู่ระหว่าง 0-5 คนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 3 กลุ่มชาวต่างชาติที่พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวบัตรประชาชนพบ

จำนวนชาวต่างชาติ (ต่อวัน)	ความถี่	ร้อยละ
ชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร (native speakers of English) เช่น ชาวอเมริกัน อังกฤษ หรือ ออสเตรเลีย เป็นต้น	14	48
ชาวต่างชาติที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร (non-native speakers of English) เช่น ชาวเอเชีย ชาวตะวันออกกลาง	5	17
พบทั้งชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร	10	35
รวม	29	100

ตารางที่ 3 จะเห็นว่ากลุ่มชาวต่างชาติที่พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวบัตรประชาชนพบส่วนใหญ่แล้วจะพบชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร (native speakers of English) เช่น ชาวอเมริกัน อังกฤษ หรือ ออสเตรเลีย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 48

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์จำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ และปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 4 ระดับความต้องการและปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน

รายการ	ความต้องการ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1. การฟังและเข้าใจความต้องการทั่วไปของชาวต่างชาติ	3.38	1.03	4.00	1.08
2. การฟังและเข้าใจเมื่อชาวต่างชาติไม่พอใจ	3.41	0.93	3.66	1.02
3. การฟังและเข้าใจเมื่อชาวต่างชาติฟังพอใจ	3.44	0.92	3.72	0.95
4. การฟังและเข้าใจรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ของชาวต่างชาติ	3.33	0.97	3.55	0.98
5. การฟังและเข้าใจบทสนทนาทางโทรศัพท์	3.22	1.11	3.33	1.08
6. การฟังและเข้าใจคำสำนวนภาษาอังกฤษ	3.27	1.01	3.22	1.06
7. การฟังและเข้าใจภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกัน	2.72	1.22	3.22	1.30
8. การฟังและเข้าใจภาษาอังกฤษสำเนียงอังกฤษ	2.88	1.07	3.33	1.23
9. การฟังและเข้าใจภาษาอังกฤษสำเนียงอื่นๆ เช่น จีน สิงคโปร์ และอินเดีย	2.61	1.24	3.22	1.26
รวม	3.14	1.05	3.47	1.11

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า ความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน เท่ากับ ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.05) ส่วนปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง มีค่าเป็น ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.11)

ตารางที่ 5 ระดับความต้องการและปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านการพูดของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน

รายการ	ความต้องการ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1. การกล่าวต้อนรับและทักทายชาวต่างชาติ	4.27	1.01	3.44	1.20
2. การสอบถามข้อมูลความต้องการและการตัดสินใจของชาวต่างชาติ	3.33	0.97	3.16	0.98
3. การพูดขอเรื่องชาวต่างชาติอย่างสุภาพ	3.22	0.98	3.22	0.87
4. การอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับเอกสาร หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ชาวต่างชาติควรรู้	3.22	1.00	3.27	0.89
5. การเสนอให้ความช่วยเหลือ	3.39	1.09	3.39	0.97
6. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับทิศทางต่าง ๆ ทั้งภายในสำนักงาน และภายนอกสำนักงาน	3.44	1.04	3.39	0.91
7. การพูดปฏิเสธอย่างสุภาพ	3.27	0.95	3.22	1.06
8. การแนะนำและให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อกำหนด หรือ วัฒนธรรม และประเพณีของไทย	3.27	1.12	2.94	1.21
9. การพูดสนทนาทางโทรศัพท์	3.39	1.28	3.39	1.28
10. การพูดแสดงความขอโทษเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้น	3.16	1.15	2.94	1.21
11. การอธิบายสาเหตุของความผิดพลาด	3.05	1.25	3.11	1.27
12. การเจรจาเพื่อทำความเข้าใจ หรือการต่อรอง	3.16	1.15	3.05	1.34
13. การพูดเพื่อขทวนข้อความที่ฟังไม่เข้าใจ	3.16	1.15	2.88	1.27
14. การออกเสียงสระและพยัญชนะภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง	3.27	1.01	3.05	1.21
15. การออกเสียงเน้นคำหนัก-เบา (Stress)	3.05	1.16	3.05	1.16
16. การพูดสื่อสารได้อย่างสุภาพตามหลักไวยากรณ์ และเหมาะสมตามมารยาทสังคม	3.16	1.29	3.05	1.16
รวม	3.30	1.10	3.16	1.12

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการพูดของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนเท่ากับ ($\bar{X} = 3.30$, S.D = 1.10) ส่วนปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการพูดพบว่า ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 1.12)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 6 ระดับความต้องการและปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านการอ่านของพนักงานกองทะเบียนราษฎร์และบัตรประจำตัวประชาชน

รายการ	ความต้องการ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1. การอ่านข้อมูลจากเอกสารการเดินทางของชาวต่างชาติ	3.63	1.11	3.26	1.19
2. การอ่านจดหมายธุรกิจและแฟกซ์	3.21	1.27	3.21	1.35
3. การอ่านข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	3.31	1.10	3.36	1.16
4. การอ่านอีเมลล์	3.26	1.14	3.31	1.24
5. การอ่านโบรชัวร์ หรือนิตยสาร	3.26	1.09	3.21	1.08
6. การอ่านรายงานการประชุม	3.00	1.20	3.15	1.44
7. การอ่านประกาศขององค์กร	3.00	1.20	3.21	1.35
รวม	3.23	1.16	3.24	1.26

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่า ความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการอ่านของพนักงานกองทะเบียนราษฎร์และบัตรประจำตัวประชาชนมีค่าเท่ากับ ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 1.16) ส่วนปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการอ่าน เท่ากับ ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.26)

ตารางที่ 7 ระดับความต้องการและปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านการเขียนของพนักงานกองทะเบียนราษฎร์และบัตรประจำตัวประชาชน

รายการ	ความต้องการ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1. การเขียนจดหมายได้อย่างถูกต้อง	2.94	1.43	2.89	1.44
2. การเขียนรายงานประจำวัน	2.73	1.28	2.89	1.44
3. การเขียนข้อความเพื่อตอบกลับ หรือแนะนำให้กับชาวต่างชาติ	2.94	1.39	2.78	1.35
4. การเขียนข้อความจากการฝากข้อความทางโทรศัพท์	2.68	1.24	2.89	1.44
5. การเขียนอีเมลล์ได้อย่างเหมาะสมตามหลักไวยากรณ์	2.78	1.39	2.78	1.31
6. การเขียนบันทึกข้อความ (Memo)	2.68	1.24	2.89	1.24
รวม	2.79	1.32	2.85	1.37

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่า ความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการเขียนของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน พบว่า ความต้องการในภาพรวม คือ ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.32) และระดับปัญหาในภาพรวมพบว่า ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 1.37)

ตารางที่ 8 ระดับความต้องการและปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านคำศัพท์ของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน

รายการ	ความต้องการ		ปัญหา	
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1. รู้การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในสำนักงาน	3.31	1.45	3.05	1.25
2. รู้การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับการบอกทิศทาง	3.21	1.03	3.15	1.11
3. รู้การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับชื่อแผนกในสำนักงาน	3.15	0.89	3.15	1.01
4. รู้การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับสถานที่ทั้งภายในสำนักงาน เช่น ห้องน้ำ, โรงอาหาร และภายนอกสำนักงาน (สถานที่ราชการอื่นๆ) เช่น ศูนย์ราชการ กรมศุลกากร เป็นต้น	3.91	1.06	4.30	1.04
5. รู้การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับเอกสารทางราชการ	3.98	1.10	4.38	.93
6. รู้การใช้คำศัพท์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน	3.31	1.10	3.21	1.13
รวม	3.48	1.10	3.54	1.08

จากตารางที่ 8 สรุปได้ว่า ความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษด้านคำศัพท์ของพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนพบว่า ความต้องการในภาพรวม คือ ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 1.10) และระดับปัญหาในภาพรวมพบว่า ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.08)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. เมื่อศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า ความต้องการด้านคำศัพท์ เป็นความต้องการที่พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนต้องการมากที่สุดเป็นอันดับแรก หากจำแนกแล้วนั้น จะพบว่าการใช้คำศัพท์เกี่ยวกับเอกสารทางราชการ การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับสถานที่ทั้งภายในสำนักงาน เช่น ห้องน้ำ โรงอาหาร และภายนอกสำนักงาน (สถานที่ราชการอื่น ๆ) เช่น ศูนย์ราชการ กรมศุลกากร และการใช้คำศัพท์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ล้วนเป็นคำศัพท์ที่พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนต้องการมากที่สุดเป็นสามอันดับแรก หมายความว่า การสื่อสาร โดยใช้ภาษาอังกฤษนั้นจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นหากผู้พูดรู้คำศัพท์เฉพาะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ สุยะอ้าย (2561) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้อจำกัดด้านคำศัพท์เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้คนขับรถสองแถวส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจกับทักษะการฟังการพูดภาษาอังกฤษของตัวเอง ผลการไม่รู้คำศัพท์เพื่อใช้ในการสื่อสารที่เพียงพอ นั้นจึงส่งผลกระทบต่อความต้องการลำดับที่สองนั้นคือความต้องการด้านการพูด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนต้องการการฝึกการกล่าวต้อนรับและทักทายชาวต่างชาติมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สไบทิพย์ จันทรหอม (2561) ที่กล่าวว่า นักเรียนช่างยนต์ ช่างยนต์และครูมีความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากที่สุด คือมิติการใช้ภาษาตามหน้าที่ และสถานการณ์การใช้ภาษาซึ่งเป็นการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในเรื่องการพูดทักทาย การกล่าวลา และการกล่าวขอโทษ

2. ระดับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษ มีหลายประเด็นที่พบและนำมาอภิปรายดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาด้านคำศัพท์พบว่า พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนมีปัญหาในการใช้คำศัพท์ เนื่องจากเป็นคำศัพท์เฉพาะงานที่ปฏิบัติไม่ใช่คำศัพท์ทั่วไป จึงทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณะ สุยะอ้าย (2561) ที่กล่าวว่าปัญหาด้านคำศัพท์ส่งผลให้ไม่สามารถสื่อสารได้ของ คนขับรถสองแถว ซึ่งทำให้ไม่สามารถพูดสื่อสารกับลูกค้าชาวต่างชาติได้ ทำให้เสียโอกาสและสูญเสียรายได้ ประเด็นที่สอง ด้านการแปลเพื่อการสื่อสารของพนักงาน ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติที่มาใช้บริการ เนื่องจากมีชาวต่างชาติมาใช้บริการเป็นประจำแต่พนักงานยังขาดการฝึกฝนภาษาอังกฤษที่ใช้ในงานเท่าที่ควร และจากการสัมภาษณ์พนักงานบางส่วน ให้ความเห็นว่ามีการใช้โทรศัพท์มือถือมาช่วยในการแปลความ และใช้เป็นการสื่อสาร แต่หากสื่อสารเป็นคำๆ ไม่สามารถสื่อสารเป็นประโยคได้ ให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อน และอาจส่งผลถึงภาพลักษณ์การให้บริการได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Flores et al. (2003) ที่มีข้อผิดพลาดในการแปลความ เช่น การละเลยการแปลความให้ครบถ้วนถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาเป็นเรื่องแปลผิด ความ ร้อยละ 16 การใช้คำแทนที่ ร้อยละ 13 การใช้คำที่คิดขึ้นเอง ร้อยละ 10 และเพิ่มคำอื่นๆ ร้อยละ 8 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า การละเลยการแปลความให้ครบถ้วนส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นอย่างมาก ประเด็นที่สาม ด้านการฟังและการพูดของพนักงาน พบว่า มีปัญหาไม่สามารถสื่อสารออกมาเป็นประโยคได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาส บุญทับ (2558) ได้ทำการศึกษา การใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รถไฟแห่งประเทศไทย พบว่า มีปัญหาด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษที่ใช้เฉพาะในงานมากที่สุด เพราะทักษะการฟังและการพูดเป็น ทักษะที่ยากและต้องอาศัยการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ โดยเฉพาะการฟังและการพูดที่ใช้ในการทำงาน ถือว่า มีลักษณะเฉพาะตัวและเป็นปัญหา และจากการสัมภาษณ์พนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัว ประชาชน ให้ความเห็นว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ไม่มีโอกาสได้รับการอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะงาน ของตน จึงทำให้การให้บริการชาวต่างชาติไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิยาพร ศิลปี (2559) พบว่า ขาดการสนับสนุนการอบรมและพัฒนาทักษะด้านการพูดภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับ งานที่ปฏิบัติ จึงส่งผลให้ปัญหาด้านการฟังและการพูด พบเยอะที่สุดในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สุภาพร เจริญสุข และคณะ (2561) สไบทิพย์ จันทรหอม (2561) และ กฤษณะ สุยะอ้าย (2561)

ประเด็นสุดท้าย คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการจัดอบรมหรือพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษที่ใช้เฉพาะงาน ทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อเป็นคู่มือในการฝึกภาษาอังกฤษและไว้ใช้สำหรับอ้างอิงเมื่อ ต้องการใช้งาน และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับ Nunan (1993) ได้ให้ทัศนะว่า เรื่อง การวิเคราะห์ภาระงาน (Task Analysis) ว่าเป็นการระบุและจัดระบบของทักษะทางภาษาที่จำเป็นต้องใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารกับโลกภายนอก และเพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผล การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนสำคัญ ที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

ขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สืบเนื่องจากความต้องการและปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษด้านคำศัพท์ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาและสร้างคู่มือรวมคำศัพท์เฉพาะที่ใช้งานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน โดยแบ่งหมวดหมู่เป็นโครงสร้าง ศัพท์ สำนวนเกี่ยวกับเอกสารราชการ ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสารขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

ขอเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. เนื่องจากกลุ่มประชากรในการเก็บข้อมูลครั้งนี้มีน้อยและไม่ได้ครอบคลุมถึงพนักงานในกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนในจังหวัดหรือพื้นที่อื่นๆ ข้อมูลที่ได้จึงมีความเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น การวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการเก็บข้อมูลพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนในภาพรวม โดยการขยายเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้เพิ่มมากขึ้นและครอบคลุมถึงบุคลากรที่สังกัดกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

2. ควรมีการเพิ่มการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเก็บข้อมูลและเพื่อให้ผลของการศึกษามีความชัดเจน สมบูรณ์และถูกต้องที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากพนักงานกองทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน เทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณเทศบาลนครปากเกร็ด ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

กฤษณะ สุยะอ้าย. (2561). ปัญหาและความต้องการภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ: กรณีศึกษาจากผู้ประกอบอาชีพขับรถสองแถวในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12, 150-165.

ทิยาพร ศิลปี. (2559). ปัญหาและอุปสรรคด้านการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในการทำงานของวิศวกร: ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทเอกชนประกอบธุรกิจก่อสร้างแห่งหนึ่ง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

จิตติสุตา ชิตรัตน์. (2561, 14 ธันวาคม). นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สัมภาษณ์.

ประภาส บุญทับ. (2558). ภาษาอังกฤษสำหรับเจ้าหน้าที่การรถไฟแห่งประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารเกษมบัณฑิต, 16(2), 16-26.

สไบทิพย์ จันท์หอม. (2561). ความต้องการจำเป็นในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับอาชีพช่างยนต์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ: กรณีศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาวิชาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์, 13 (3), 251-265.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สุภาพร เจริญสุข ปิยะพัฒน์ ช่วยอินทร์ และตรีศิลป์ เวชโซ. (2561). ปัญหาและความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานขายทั่วไว้ในจังหวัดตรัง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 12 (28), 256-269.
- Benech, I. (1996). Evidence-based practice in primary care: past, present and future. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 2 (4), 249-263.
- Chaiyasit, S. & Thummawongsa, N. (2017). A Study of Needs of Staff's English Communication Skills: A Case Study of an Electronic Company (Computer Parts). *Proceedings of Academics World 73rd International Conference, Taipei, Taiwan*, 50-53.
- Flores G., Laws MB., Mayo SJ., Zuckerman B., Abreu M., Medina L., Hardt EJ. (2003). Errors in Medical Interpretation and Their Potential Clinical Consequences in Pediatric Encounters. Retrieved from www.pediatrics.aappublications.org/content/111/1/6.abstract
- Kaur, S. & Clarke, C.M. (2009). Analysing the English Language Needs of Human Resource Staff in Multinational Companies. *English for Specific Purposes*, 3 (24). Ltd. New York.
- Nuemaihom, A. (n.d.). Need Analysis of English for Specific Purposes (ESP) for 7-Eleven Employees: a Case Study in Buriram Province. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*.
- Nunan, D. (1993). *Introducing Discourse Analysis*. London: Penguin English.
- Rajan, B.R.S. (2001). Designing and Teaching an ESP Course for Officials from the Finance Sector in Cambodia, Lao PDR and Vietnam. *Proceeding of the English Language Teaching and Learning at the Tertiary Level: From Past to Present and Future Trends*. November, 29th – 30th 2001. Chulalongkorn University, Language Institute.
- Robinson, P. (1980). *ESP (English for Specific Purposes)*. Pergamon Press.
- Stevens, P. (1980). *Teaching English as an international language: From practice to principle*. Oxford and New York, UK & USA: Pergamon Press.
- Yalden, J. (1983). *The Communicative Syllabus: Evolution, Design and Implementation*: Oxford: Pergamon Press.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการปลูกข้าว จิตาภา อ่วมจุก¹, วิไลลักษณ์ เรืองสม²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี,
Email : Jidapa@vru.ac.th¹

บทคัดย่อ

ข้าวถือเป็นอาหารหลักของคนไทยตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน ว่าจะได้ข้าวมาแต่ละเมล็ดนั้นชาวนาเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาต้นทุนการปลูกข้าวที่สูง ซึ่งมาจาก ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าจ้างต่าง ๆ เช่น รถไถนา รถเกี่ยวข้าว ซึ่งการปลูกข้าวในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่จะทำการจ้างเป็นจำนวนมาก เนื่องจากไม่มีอุปกรณ์ที่พร้อมและอุปกรณ์ในการปลูกข้าวมีราคาสูงจึงต้องมีการจ้าง ประกอบกับผู้ที่ทำนานั้นไม่ได้ทำนาปลูกข้าวเพียงอย่างเดียวแต่ยังมีอาชีพอื่นอยู่ จึงไม่มีเวลาดูแลไร่นา ทำให้เกิดแมลงศัตรูพืช วัชพืช เมื่อเกิดปัญหาก็จ้างคนมาฉีดยาทำให้ต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น เมื่อผลผลิตข้าวที่ได้มาไม่มีคุณภาพทำให้ขายได้ราคาที่ตกต่ำ ทำให้ชาวนาประสบปัญหาเรื่องต้นทุนและการปลูกข้าวในปัจจุบันไม่ได้ทำไว้กินในครัวเรือนเพียงอย่างเดียวยังต้องปลูกเพื่อแข่งขันทางการตลาด ดังนั้นต้องให้ความสำคัญกับแนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุนในการปลูกข้าว ด้วยหลักการต่าง ๆ ซึ่งในบทความนี้จะใช้หลักการเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นอีกหนึ่งวิถีทางในการช่วยลดต้นทุนในการปลูกข้าวให้ชาวนาไทยจะได้รับผลกำไร สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และไม่เป็นที่สิ้นใจมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

คำสำคัญ : แนวทางการจัดการ, หลักเกษตรอินทรีย์, ลดต้นทุนการปลูกข้าว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Organic Farming Management Guideline To Reduce Rice Cultivation Cost Jidapa Auamjuk¹, Wilailuk Ruangsom²

^{1,2}Branch Public Administration Department Humanities and social sciences
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage,
Email : Jidapa@vru.ac.th¹

Abstract

Rice is considered as a cultural superfood of Thai from past to present. The rice farmers faced on many problems before they got each rice kernel. Namely, that a problem of a high rice cultivation cost that caused from the cost of rice seed, chemical fertilizer, pesticide and various wages such as tractor, combine harvester. Nowadays, there are most hiring in rice cultivation as a result of the lacking of available rice cultivation equipments and also a high price of them. That it was necessary for the rice farmers to hire. Furthermore, some people who do rice farming did not work only in this job but they also work in another career. For this reason, they had no time to take care of their rice fields that brought about agricultural pests and weeds problem. Thus, when this problem happened they had to hire to spraying pesticide and get rid of weeds that as a result of a rising cost. And when they gained low quality of rice crop products, they could sell only at a low price that caused they face on a cost problem The rice cultivation now is not only do for a household or a family consumption but also a marketing competition. Therefore, it must place importance on the management guideline to reduce a cost of rice cultivation with a variety of principles. For this article, the organic farming principle is one of method to reduce a cost of rice cultivation in order to help Thai rice farmers gain a profit, can support themselves and their family, no debt and have a good living.

Keywords : Management Guideline, Organic Farming, Reduce Rice Cultivation Cost

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การปลูกข้าวถือเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญของประเทศ เพราะข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย การปลูกข้าวมีการกระจายกันทั่วทุกภูมิภาคของประเทศและภูมิภาคที่มีการทำนามากที่สุดคือภาคกลาง ซึ่งฤดูกาลของการปลูกข้าวมี 2 ฤดู คือ ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง การปลูกข้าวนาปีนั้นเป็นข้าวที่ปลูกได้เฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น เป็นฤดูกาลทำนาปกติ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมและเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นไม่เกินเดือนกุมภาพันธ์ เนื่องจากข้าวพวกนี้ต้องอาศัยช่วงแสงที่สั้นลงในต้นฤดูหนาว เป็นกลไกบังคับให้ออกดอกหรือออกรวง พันธุ์ข้าวพื้นเมืองส่วนใหญ่จะเป็นข้าวไวต่อช่วงแสง มักปลูกกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนการปลูกข้าวนาปรังเป็นนาข้าวที่ต้องทำนอกฤดูทำนา เพราะในฤดูทำนาก็จะมากเกินไป ซึ่งข้าวที่ใช้ทำนาปรังจะเป็นข้าวที่แสงไม่มีอิทธิพลต่อการออกดอก เป็นข้าวที่ออกตามอายุ ไม่ว่าจะปลูกเมื่อใดพอครบอายุก็จะเก็บเกี่ยวได้ ข้าวที่ปลูกนอกฤดูการทำนาปกติ เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ในบางท้องที่จะเก็บเกี่ยวอย่างช้าที่สุดไม่เกินเดือนเมษายน นิยมปลูกในท้องที่มีการชลประทานดี เช่น ภาคกลาง (Medifoodsc, 2559) ทั้งนี้การปลูกข้าวขึ้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของดินแต่ละพื้นที่ว่าเหมาะสมกับข้าวพันธุ์ไหน

ในปัจจุบันการปลูกข้าวในแต่ละครั้งมักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนในการปลูกข้าวที่สูง ปัญหาประสิทธิภาพการผลิตตกต่ำ ปัญหาจากข้าวที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำเนื่องจากพันธุ์ที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ปัญหาด้านการตลาด รวมทั้งปัญหาการบริหารจัดการของนโยบายรัฐบาล (นิติ นวรัตน์, 2556) ทำให้ชาวนาไทยไม่สามารถยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้

จากปัญหาด้านต้นทุนในการปลูกข้าวที่สูงของเกษตรกรไทย ซึ่งการปลูกข้าวของชาวนานั้น ต้องอาศัยปัจจัยการผลิตที่สำคัญหลายปัจจัยได้แก่ เครื่องจักรกลทางการเกษตร น้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช และค่าจ้างในการทำนา ไม่ว่าจะเป็นค่าไถนา การเก็บเกี่ยวข้าว เป็นต้น เพื่อการผลิตและให้ได้ผลผลิตหรือผลตอบแทนมากขึ้น แต่ปัจจัยการผลิตดังกล่าวมีราคาค่อนข้างแพง เนื่องจากส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ และใช้ในปริมาณที่มาก นอกจากการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นระยะเวลานาน ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของดิน ทำให้ดินเสื่อมสภาพหรือไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผลผลิตข้าวแทนที่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นกลับมีปริมาณที่ลดลง ทำให้รายได้ที่จะได้รับลดลงตามไปด้วย และไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนไป ชาวนาจึงเกิดภาวะขาดทุนและเกิดหนี้สินตามมา (กลุ่มงานวิชาการที่ 2 สำนักวิชาการ, 2557) ทั้งนี้การลดต้นทุนในการปลูกข้าวเป็นสิ่งสำคัญโดยใช้หลักการเกษตรอินทรีย์ที่สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ข้าวในปัจจุบัน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงทัศนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการปลูกข้าวที่สูงให้ลดลง ภายใต้หลักเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ชาวนาและผู้สนใจทั่วไปทราบและสามารถนำไปปรับใช้ในการปลูกข้าวของตนเองเพื่อนำไปสู่แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าวให้มีประสิทธิภาพ และสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ไม่เป็นหนี้สิน

การบริหารจัดการ

ความหมายการบริหารจัดการ

สมยศ นาวิการ (2538) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กร การมีส่วนร่วม และการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์กรและการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ธงชัย สันติวงษ์ (2540) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง งานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องทำ เพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่ร่วมกัน และร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ กล่าวอย่างง่าย ๆ ว่า การบริหาร คือ การทำงานให้งานสำเร็จลงได้โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำให้สำเร็จ

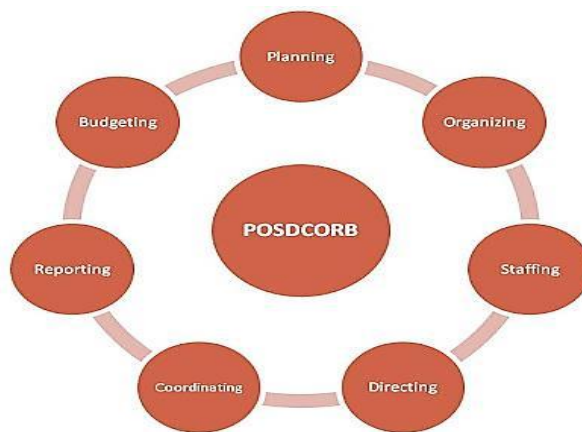
ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา (2540) กล่าวว่า งานบริหารจัดการ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการดำเนินงานให้มีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้งานขององค์กรสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

อำนาจ อีระวนิช (2547) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการทำงานร่วมกัน และโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรอื่น โดยการวางแผน การจัดองค์การ การนำและควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากความหมายของ การบริหารจัดการ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นผู้เขียน สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นวิธีการ รูปแบบ การวางแผน ในการดำเนินงานขององค์กร หน่วยงานนั้น ๆ ที่มีการกำหนดไว้ให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

กระบวนการบริหารจัดการ

Bovisual (2556) กล่าวว่า กูลิค และ เออร์วิค ได้รวบรวมแนวคิดทางด้านการบริหารต่าง ๆ เอาไว้ในหนังสือชื่อ “Paper on the Science of Administration” โดยเสนอแนวคิดกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีชื่อว่า “POSDCoRB” ภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร 7 ประการ โดยนำมาปรับให้ตรงกับกรปลูกข้าวได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กระบวนการบริหาร ชื่อว่า “POSDCoRB” ของนักบริหาร 7 ประการ
 ที่มา: Bovisual (2556)

1. Planning การวางแผน เป็นการวางแผนโครงการปลูกข้าว ซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. Organizing การจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างของการปลูกข้าว โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การเลือกเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม การให้น้ำให้เหมาะสมกับสภาพดิน
3. Staffing การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้
4. Directing การอำนวยการ เป็นภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ การจูงใจ และการตัดสินใจ เป็นต้น
5. Coordinating การประสานงาน เป็นการประสานกันกับกลุ่มที่ปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และให้มีการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น
6. Reporting การรายงาน เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน
7. Budgeting การงบประมาณ เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง เช่น การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในการปลูกข้าว

เกษตรอินทรีย์

ความหมายของเกษตรอินทรีย์ มีอยู่หลายนิยามและคำจำกัดความ แต่คำนิยามที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลน่าจะเป็นจากสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Agriculture Movement - IFOAM) ซึ่งเป็นเครือข่ายขององค์กรด้านเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก ได้ให้ความหมายของ “เกษตรอินทรีย์” คือ ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นระบบ และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ปาสาละ, 2558)

หลักการเกษตรอินทรีย์

กรีนเนท (2562) กล่าวว่า หลักการเกษตรอินทรีย์ของสหพันธ์ฯ ประกอบด้วยหลักการ 4 ข้อสำคัญ คือ สุขภาพ, นิเวศวิทยา, ความเป็นธรรม, และการดูแลเอาใจใส่ (health, ecology, fairness and care) มีรายละเอียดดังนี้

(1) มิติด้านสุขภาพเกษตรอินทรีย์ควรจะต้องส่งเสริมและสร้างความยั่งยืนให้กับสุขภาพอย่างเป็นองค์รวมของดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลก

สุขภาพของสิ่งมีชีวิตแต่ละปัจเจกและของชุมชน เป็นหนึ่งเดียวกันกับสุขภาพของระบบนิเวศ การที่ผืนดินมีความอุดมสมบูรณ์จะทำให้พืชพรรณต่าง ๆ แข็งแรง มีสุขภาพะที่ดีส่งผลต่อสัตว์เลี้ยงและมนุษย์ที่อาศัยพืชพรรณเหล่านั้นเป็นอาหาร

บทบาทของเกษตรอินทรีย์ จะเป็นการผลิตในไร่นา การแปรรูป การกระจายผลผลิต หรือการบริโภคต่างมีเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทั้งปวงตั้งแต่สิ่งมีชีวิตที่มีขนาดเล็กสุดในดินจนถึงตัวมนุษย์เอง เกษตรอินทรีย์จึงมุ่งที่จะผลิตอาหารที่มีคุณภาพสูง และมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อสนับสนุนให้มนุษย์ได้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้เกษตรอินทรีย์จึงเลือกที่จะปฏิเสธการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เวชภัณฑ์สัตว์ และสารปรุงแต่งอาหาร ที่อาจมีอันตรายต่อสุขภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(2) มิติด้านนิเวศวิทยา เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของระบบนิเวศวิทยาและวิถีการแห่งธรรมชาติ การผลิตการเกษตรจะต้องสอดคล้องกับวิถีแห่งธรรมชาติและช่วยทำให้ระบบและวิถี-จักรธรรมชาติเพิ่มพูนและยั่งยืนมากขึ้น

หลักการเกษตรอินทรีย์ในเรื่องนี้ตั้งอยู่บนกระบวนทัศน์ที่มองเกษตรอินทรีย์ในฐานะองค์ประกอบหนึ่งของระบบนิเวศที่มีชีวิต ดังนั้นการผลิตการเกษตรจึงต้องพึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยาและวงจรของธรรมชาติ โดยการเรียนรู้และสร้างระบบนิเวศสำหรับให้เหมาะสมกับการผลิตแต่ละชนิด ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของการปลูกพืช เกษตรกรจะต้องปรับปรุงดินให้มีชีวิต

การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์หรือแม้แต่การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่าจะต้องสอดคล้องกับวิถีการและสมดุลทางธรรมชาติ แม้ว่าวิถีการธรรมชาติจะเป็นสากลแต่อาจจะมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่นนิเวศได้ ดังนั้นการจัดการเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขท้องถิ่น ภูมินิเวศ วัฒนธรรม และเหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม เกษตรกรควรใช้ปัจจัยการผลิตและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการใช้ซ้ำ การหมุนเวียน เพื่อที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

(3) มิติด้านความเป็นธรรม เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยรวมและสิ่งมีชีวิต

ในหลักการด้านนี้ ความสัมพันธ์ของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในทุกระดับควรมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นธรรม ทั้งเกษตรกร คนงาน ผู้แปรรูป ผู้จัดจำหน่าย ผู้ค้าและผู้บริโภค ทุกคนควรได้รับโอกาสในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนช่วยในการรักษาอธิปไตยทางอาหารและช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน เกษตรอินทรีย์ควรมีเป้าหมายในการผลิตอาหารและผลผลิตการเกษตรอื่น ๆ ที่เพียงพอ และมีคุณภาพที่ดี

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่นำมาใช้ในการผลิตและการบริโภคควรจะต้องดำเนินการอย่างเป็นธรรมทั้งทางสังคมและทางนิเวศวิทยา รวมทั้งต้องมีการอนุรักษ์ปกป้องให้กับอนุชนรุ่นหลัง ความเป็นธรรมนี้จะรวมถึงว่า ระบบการผลิต การจำหน่าย และการค้าผลผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องโปร่งใสมีความเป็นธรรมและมีการนำต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาเป็นต้นทุนการผลิต

(4) มิติด้านการดูแลเอาใจใส่ การบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ควรจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังและรับผิดชอบต่อเพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ของทุกคนทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งพิทักษ์ปกป้องสภาพแวดล้อมโดยรวมด้วย

ในหลักการนี้ การดำเนินการอย่างระมัดระวังและรับผิดชอบต่อเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการการพัฒนา และการคัดเลือกเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในเกษตรอินทรีย์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นใจว่าเกษตรอินทรีย์นั้นปลอดภัยและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตามความรู้ทางวิทยาศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ประสบการณ์จากการปฏิบัติ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะสมถ่ายทอดกันมาอาจมีบทบาทในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเปรียบเทียบการปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์กับการปลูกพืชแบบเกษตรสารเคมี

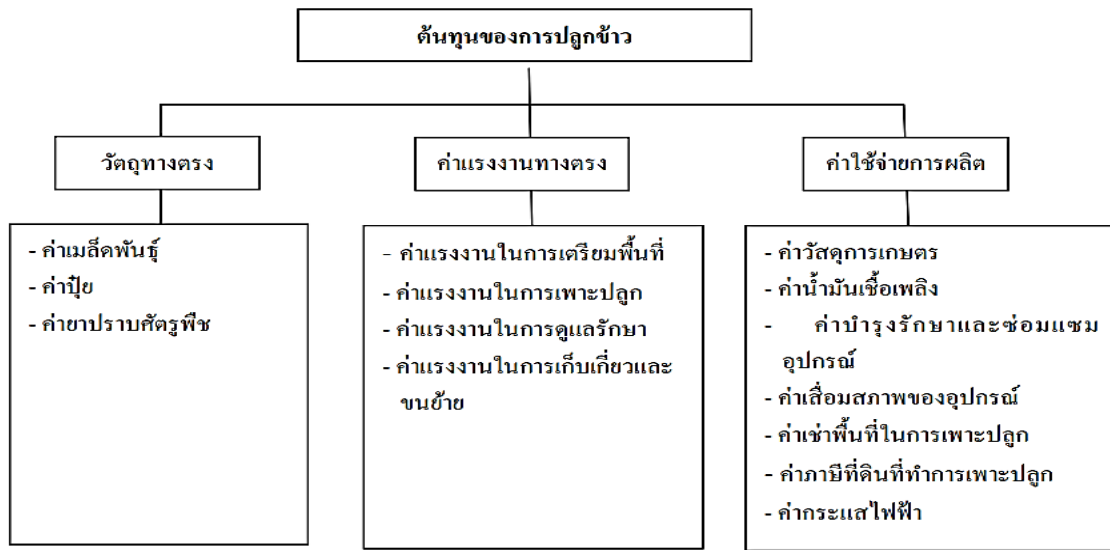
ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบการปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์กับการปลูกพืชแบบเกษตรสารเคมี

การปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์	การปลูกพืชแบบเกษตรสารเคมี
1. ใช้แนวความคิดการเกษตรแบบองค์รวม	1. ใช้หลักการและแนวความคิดการเกษตรแบบแยกส่วน
2. เน้นการผสมผสานให้เกิดความหลากหลายที่แต่ละกิจกรรมเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน	2. เน้นการผลิตแบบเชิงเดี่ยว ที่เป็นพืชหรือสัตว์เศรษฐกิจชนิดเดียว ในลักษณะเกษตรอุตสาหกรรม
3. ใช้พันธุ์ที่คัดเลือกให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่แตกต่างกัน	3. ใช้พันธุ์ที่ได้จากคัดเลือกโดยหลักการทางพันธุศาสตร์ เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง
4. เน้นการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีในท้องถิ่น และใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่ช่วยให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและลดต้นทุนการผลิต	4. เน้นการเพิ่มผลผลิตจากการใช้ปัจจัยการผลิตที่ได้จากภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ฯลฯ
5. ใช้แรงงานคน สัตว์ และเครื่องทุ่นแรงขนาดเล็ก ที่ประหยัดพลังงาน ใช้หลักการธรรมชาติในการจัดการศัตรูพืช การปรับปรุงดิน	5. ใช้เครื่องทุ่นแรงจากพลังงานการเผาไหม้ของน้ำมันเชื้อเพลิงจากฟอสซิล ซึ่งส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ
6. มีเป้าหมายการผลิต เพื่อความยั่งยืนในระยะยาวทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความมั่นคงทางอาหาร	6. มีเป้าหมายเพื่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีกำไรเป็นตัวเงินเป็นเครื่องชี้วัดผลสำเร็จ

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์ (ม.ป.ป.)

ต้นทุนในการปลูกข้าว

พิกุล พงษ์กลาง (2559) กล่าวว่า ต้นทุนในการผลิตข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของประเทศไทย การปลูกข้าวเป็นอาชีพสร้างรายได้แก่ครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งวิธีการปลูกข้าวของชาวนาไทยเปลี่ยนไปจากที่เมื่อก่อนชาวนาหนึ่งคนต้องทำทุกอย่างตั้งแต่ ไถนา ย่นา ไปถึงเกี่ยวข้าว กลายมาเป็นทำเองบางส่วนและจ้างคนอื่นอีกบางส่วน กระทั่งปัจจุบันแทบจะเป็นการจ้างคนอื่นทำทุกขั้นตอน ดังนั้นต้นทุนของการปลูกข้าวจึงเป็นปัจจัยหลักที่ชาวนาต้องให้ความสนใจ ดังนี้

ภาพที่ 2 ต้นทุนของการปลูกข้าว
ที่มา: พิกุล พงษ์กลาง (2559)

1) วัตถุดิบทางตรงในการปลูกข้าว คือ ส่วนประกอบหลักที่ใช้ในการปลูกข้าว ถือเป็นส่วนสำคัญในการผลิตซึ่งสามารถชี้ได้ชัดว่าใช้ในกระบวนการปลูกข้าวเป็นจำนวนเท่าใดและสามารถคำนวณมูลค่าต่อการผลิตข้าวหนึ่งหน่วยได้โดยง่าย วัตถุดิบทางตรงในการปลูกข้าวประกอบด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย และค่ายาปราบศัตรูพืช ที่ใช้ในการเพาะปลูก

2) ค่าแรงงานทางตรงในการปลูกข้าว คือ ค่าจ้างแรงงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการปลูกข้าวโดยตรง และสามารถคำนวณมูลค่าได้ง่าย เริ่มตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นกระบวนการผลิตค่าแรงงานในการปลูกข้าวประกอบด้วย ค่าแรงงานในการเตรียมพื้นที่ ค่าแรงงานในการเพาะปลูก ค่าแรงงานในการดูแลรักษา ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและขนย้าย โดยค่าแรงงานในการปลูกข้าวยังหมายรวมถึง ค่าจ้างเหมาเครื่องจักรทางการเกษตร เช่น รถไถนา รถปลูกข้าว และรถเกี่ยวข้าวเพื่อดำเนินการดังกล่าวข้างต้นด้วย

3) ค่าใช้จ่ายการผลิตในการปลูกข้าว คือ ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากวัตถุดิบทางตรงในการปลูกข้าวและค่าแรงงานทางตรงในการปลูกข้าว ค่าใช้จ่ายการผลิตในการปลูกข้าว ประกอบด้วย ค่าวัสดุการเกษตร ค่ากระแสไฟฟ้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าบำรุงรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ ค่าเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ ค่าเช่าพื้นที่ในการเพาะปลูก และค่าภาษีที่ดินที่ทำการเพาะปลูก

ถือได้ว่าต้นทุนของการปลูกข้าว เป็นปัญหาที่เกษตรกรในปัจจุบันพบเจอ ซึ่งจากปัญหาในเรื่องต้นทุนปัญหาเดียวทำให้มีปัญหาคือตามมา เช่น ปัญหาหนี้สินเกษตรกรเป็นปัญหาเรื้อรัง และนับวันปริมาณหนี้ได้ทับทวีเพิ่มพูนขึ้นอย่างน่าวิตก เกษตรกรมีภาระหนี้สินพอกพูนเพิ่มขึ้นทุกปี ในการแก้ปัญหาหนี้สินการเกษตรให้ลุล่วงต้องดำเนินการ (ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2560) นอกจากนี้ปัญหานี้สินแล้วยังมีปัญหาต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งการนำหลักเกษตรอินทรีย์มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในการปลูกข้าวเป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่ช่วยลดต้นทุนของการปลูกข้าว หรือเรียกว่า “การปลูกข้าวอินทรีย์” (สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว; ม.ป.ป.) ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. การเลือกพื้นที่ปลูก เลือกพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ติดต่อกัน และมีความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยธรรมชาติค่อนข้างสูง ประกอบด้วยธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของข้าวอย่างเพียงพอ มีแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก ไม่ควรเป็นพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากติดต่อกันเป็นเวลานานหรือมีการปนเปื้อนของสารเคมีสูง และห่างจากพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีการเกษตร

2. การเลือกใช้พันธุ์ข้าว พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกควรมีคุณสมบัติด้านการเจริญเติบโตเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ปลูก และให้ผลผลิตได้ดีแม้ในสภาพดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ด้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าว และมีคุณภาพเมล็ดตรงกับความต้องการของผู้บริโภคข้าวอินทรีย์ การผลิตข้าวอินทรีย์ในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ข้าวดอกมะลิ105 และ กข15 ซึ่งทั้งสองพันธุ์เป็นข้าวที่มีคุณภาพเมล็ดดีเป็นพิเศษ

3. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว เลือกใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐานผลิตจากแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการดูแลอย่างดี มีความงอกดี ผ่านการเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ปราศจากโรค แมลงและเมล็ดวัชพืช หากจำเป็นต้องป้องกันโรคที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ก่อนนำมาใช้ในสารละลายจุนสี (จุนสี 1 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร) เป็นเวลานาน 20 ชั่วโมง แล้วล้างด้วยน้ำก่อนนำไปปลูก

4. การเตรียมดิน วัตถุประสงค์หลักของการเตรียมดินคือสร้างสภาพที่เหมาะสมต่อการปลูกและการเจริญเติบโตของข้าว ช่วยควบคุมวัชพืช โรค แมลงและศัตรูข้าวบางชนิด การเตรียมดินมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณสมบัติดิน สภาพแวดล้อมในแปลงก่อนปลูกและวิธีการปลูก โดยไถตะ ไถแปร คราด และทำเทือก

5. วิธีปลูก การปลูกข้าวแบบปักดำจะเหมาะสมที่สุดกับการผลิตข้าวอินทรีย์ เพราะการเตรียมดิน การควบคุมระดับน้ำในนาจะช่วยลดปริมาณวัชพืชได้และการปลูกกล้าข้าวลงดินจะช่วยให้ข้าวสามารถแข่งขันกับวัชพืชได้ ต้นกล้าที่ใช้ปักดำควรมีอายุประมาณ 30 วัน เลือกต้นกล้าที่เจริญเติบโตแข็งแรงดี ปราศจากโรคและแมลงทำลาย

เนื่องจากในการผลิตข้าวอินทรีย์ต้องหลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ทุกชนิดโดยเฉพาะปุ๋ยเคมี จึงแนะนำให้ใช้ระยะปลูกถี่กว่าระยะปลูกที่แนะนำสำหรับปลูกข้าวโดยทั่วไปเล็กน้อยคือ ระยะระหว่างต้นและแถว ประมาณ 20 เซนติเมตร จำนวนต้นกล้า 3 - 5 ต้นต่อกอ และใช้ระยะปลูกแคบกว่านี้หากดินนาที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ในกรณีที่ต้องปลูกหลังจากช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสมของข้าวแต่ละพันธุ์ และมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงาน แนะนำให้เปลี่ยนไปปลูกวิธีอื่นที่เหมาะสม เช่น หว่านข้าวแห้ง หรือหว่านน้ำตม

6. การจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดิน เนื่องจากการปลูกข้าวอินทรีย์ต้องหลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยเคมี การเลือกพื้นที่ปลูกที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูงตามธรรมชาติ จึงเป็นการเริ่มต้นที่ได้เปรียบ เพื่อที่จะรักษาระดับผลผลิตให้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ นอกจากนี้ เกษตรกรยังต้องรู้จักการจัดการดินที่ถูกต้อง และพยายามรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมกับการปลูกข้าวอินทรีย์ให้ได้ผลดีและยั่งยืนมากที่สุด คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินสำหรับการผลิตข้าวอินทรีย์สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1) การจัดการดิน มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมกับการใช้ปลูกข้าวอินทรีย์ดังนี้

- ไม่เผาตอซัง ฟางข้าว และเศษวัสดุอินทรีย์ในแปลงนา เพราะเป็นการทำลายอินทรีย์วัตถุและ จุลินทรีย์ดินที่มีประโยชน์

- ไม่นำชิ้นส่วนของพืชที่ไม่ใช้ประโยชน์โดยตรงออกจากแปลงนา แต่ควรนำวัสดุอินทรีย์จากแหล่งใกล้เคียงใส่แปลงนาให้สม่ำเสมอที่ละเล็กละน้อย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดินโดยการปลูกพืชโดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วในที่ว่างในบริเวณพื้นที่นาตามความเหมาะสม แล้วใช้อินทรีย์วัตถุที่เกิดขึ้นในระบบไปร่นำให้เกิดประโยชน์ต่อการปลูกข้าว

- ไม่ควรปล่อยที่ดินให้ว่างเปล่าก่อนการปลูกข้าวและหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว แต่ควรปลูกพืชบำรุงดินโดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเขียว ถั่วพรี้า โสน เป็นต้น

- ควรวิเคราะห์ดินนาทุกปี แล้วแก้ไขภาวะความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นข้าว (ประมาณ 5.5 – 6.5) ถ้าพบว่าดินมีความเป็นกรดสูงแนะนำให้ใช้ปูนขาว หรือซีเมนต์ปรับปรุงสภาพดิน

2) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์จากธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอ แต่เนื่องจากปุ๋ยอินทรีย์ธรรมชาติแทบทุกชนิดมีความเข้มข้นของธาตุอาหารค่อนข้างต่ำ จึงต้องใช้ในปริมาณที่สูงมาก และอาจมีไม่พอเพียงสำหรับการปลูกข้าวอินทรีย์และถ้าหากมีการจัดการที่ไม่เหมาะสมก็จะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต จึงแนะนำให้ใช้หลักการธรรมชาติที่ว่า “สร้างให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ใส่ที่ละเล็กละน้อยสม่ำเสมอเป็นประจำ” ปุ๋ยอินทรีย์จากธรรมชาติที่ควรใช้ ได้แก่

- ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยมูลสัตว์ ได้แก่ มูลสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งอาจนำมาจากภายนอกหรือจัดการผลิตขึ้นในบริเวณไร่นา นอกจากนี้ท้องถิ่นในชนบทหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้วมักจะปล่อยให้เป็นที่เลี้ยงสัตว์โดยให้ทะเล็มตอซังและหญ้าต่าง ๆ มูลสัตว์ที่ถ่ายออกมาปะปนกับเศษซากพืชก็จะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในนาอีกทางหนึ่ง

- ปุ๋ยหมัก ควรจัดทำในพื้นที่นาหรือบริเวณที่อยู่ไม่ห่างจากแปลงนามากนักเพื่อความสะดวกในการใช้ ควรใช้เชื้อจุลินทรีย์ในการทำปุ๋ยหมักเพื่อช่วยการย่อยสลายได้เร็วขึ้น และเก็บรักษาให้ถูกต้องเพื่อลดการสูญเสียธาตุอาหาร

- ปุ๋ยพืชสด ควรเลือกชนิดที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมควรปลูกก่อนการปักดำข้าวในระยะเวลาพอสมควร เพื่อให้ปุ๋ยพืชสดมีช่วงการเจริญเติบโตเพียงพอที่จะผลิตมวลพืชสดได้มาก มีความเข้มข้นของธาตุไนโตรเจนสูงและไกลกลบปุ๋ยพืชสดก่อนการปลูกข้าวตามกำหนดเวลา

- น้ำหมักชีวภาพ หรือน้ำสกัดชีวภาพ (Bio Extract) ควรให้ทำใช้เองจากวัสดุเหลือใช้ในไร่นาในครัวเรือนนำมาหมักร่วมกับกากน้ำตาลหรือน้ำตาลทรายแดงละลายน้ำ แบ่งได้ 3 ประเภท ตามวัสดุที่นำใช้ได้แก่ น้ำสกัดจากพืช ได้แก่ ผักต่าง ๆ ใบสะเดา ตะไคร้หอม พืชสมุนไพรต่าง ๆ , น้ำสกัดจากผลไม้ เศษผลไม้จากครัวเรือน มะม่วง สับปะรด กล้วย มะละกอ ฟักทอง และน้ำหมักจากสัตว์

3) การใช้อินทรีย์วัตถุบางอย่างทดแทนปุ๋ยเคมี หากปฏิบัติตามคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินข้างต้นแล้วยังพบว่า ดินมีความอุดมสมบูรณ์ไม่เพียงพอหรือขาดธาตุอาหารที่สำคัญบางชนิดไปสามารถนำอินทรีย์วัตถุจากธรรมชาติต่อไปนี้ทดแทนปุ๋ยเคมีบางชนิดได้ คือ

- แหล่งธาตุไนโตรเจน เช่น แหนแดง สาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียว กากเมล็ดสะเดา และเมล็ดสัตว์แห้ง เป็นต้น

- แหล่งธาตุฟอสฟอรัส เช่น หินฟอสเฟต กระจุกป่น มูลไก่ มูลค่างควา กากเมล็ดพืชซีเมนต์ และสาหร่ายทะเล เป็นต้น

- แหล่งธาตุโพแทสเซียม เช่น ซีเมนต์ และหินปูนบางชนิด

- แหล่งธาตุแคลเซียม เช่น ปูนขาว เปลือกหอยป่น และกระจุกป่น เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

7. ระบบการปลูกพืช ปลูกข้าวอินทรีย์เพียงปีละครั้ง โดยเลือกช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสมกับข้าวแต่ละพันธุ์และปลูกพืชหมุนเวียนโดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วก่อนและหลังการปลูกข้าว อาจปลูกข้าวอินทรีย์ร่วมกับพืชตระกูลถั่วได้ ถ้าหากสภาพแวดล้อมเหมาะสม

8. การควบคุมวัชพืช แนะนำให้ควบคุมวัชพืชโดยวิธีกล เช่น การเตรียมดินที่เหมาะสม วิธีการทำนาที่ลดปัญหาวัชพืช การใช้ระดับน้ำควบคุมวัชพืช การใช้วัสดุคลุมดิน การถอนด้วยมือ การใช้เครื่องมือ รวมทั้งการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

9. การป้องกันกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรูพืชหลักการสำคัญของการป้องกันกำจัดโรค แมลงและสัตว์ศัตรูข้าวในการผลิตข้าวอินทรีย์มีดังนี้

- 1) ใช้ข้าวพันธุ์ต้านทาน
- 2) การปฏิบัติด้านเขตกรรม เช่น การเตรียมแปลง กำหนดช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสม ใช้อัตราเมล็ดและระยะปลูกที่เหมาะสม การปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรการระบาดของโรค แมลงและสัตว์ศัตรูข้าว การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและสมดุลของธาตุอาหารพืช การจัดการน้ำ เพื่อให้ต้นข้าวเจริญเติบโตดี สมบูรณ์และแข็งแรง สามารถลดการทำลายของโรค แมลงและสัตว์ศัตรูข้าวได้ส่วนหนึ่ง
- 3) จัดการสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการระบาดของโรค แมลงและสัตว์ศัตรูข้าว เช่น การกำจัดวัชพืช การกำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรคโดยใช้ปูนขาว หรือกำมะถันผงที่ไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี
- 4) รักษาสมดุลทางธรรมชาติ โดยส่งเสริมการแพร่ขยายปริมาณของแมลงที่มีประโยชน์ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน และศัตรูธรรมชาติเพื่อช่วยควบคุมแมลงและสัตว์ศัตรูข้าว
- 5) ปลูกพืชขับไล่แมลงบนคันนา เช่น ตะไคร้หอม
- 6) หากมีความจำเป็นอนุญาตให้ใช้สารสกัดจากพืช เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้หอม เป็นต้น
- 7) ใช้วิธีกล เช่น ใช้แสงไฟล่อ ใช้กับดัก และใช้กาวเหนียว
- 8) ในกรณีที่ใช้สารเคมีกำจัดควรกระทำโดยทางอ้อม เช่น นำไปผสมกับเหยื่อล่อในกับดักแมลงหรือใช้สารพิษกำจัดสัตว์ศัตรูข้าว ซึ่งจะต้องใช้อย่างระมัดระวังและต้องกำจัดสารเคมีที่เหลือรวมทั้งศัตรูข้าวที่ถูกทำลายโดยเหยื่อพิษอย่างถูกวิธี หลังจากปฏิบัติเสร็จแล้ว

แนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการปลูกข้าว

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ มีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการลดต้นทุนการปลูกข้าว ซึ่งการปลูกข้าวของชาวนานั้นตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ถึงการเก็บเกี่ยวนั้นมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สูง ไม่ว่าจะเป็น ต้นทุนจากการไถนา ค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าเชื้อเพลิง ล้วนเป็นค่าใช้จ่ายที่ชาวนาต้องแบกรับภาระ จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการปลูกข้าว มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแสดงทัศนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนในการปลูกข้าวที่สูงให้ลดลงภายใต้หลักเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ชาวนาและผู้สนใจทั่วไปทราบและสามารถนำไปปรับใช้ในการปลูกข้าวของตนเองเพื่อนำไปสู่แนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าวให้มีประสิทธิภาพ และสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ไม่เป็นที่สิ้น

ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ คือ การนำกระบวนการ วิธีการ แนวทางการวางแผน การจัดการ การทำงานประมาณ และการประสานงาน มาปรับใช้โดยมีการปฏิบัติตามหลักเกษตรอินทรีย์ คือ การไม่ใช้สารเคมี การใส่ใจธรรมชาติ ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการใส่ใจสุขภาพของผู้บริโภค

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และสิ่งมีชีวิต และอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญ คือ เน้นการบำรุงดิน เพราะดินเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้พืชมีการเจริญเติบโต

นอกจากนี้การนำแนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ มาใช้นั้นยังเป็นการช่วยลดต้นทุนในการปลูกข้าวรูปแบบหนึ่งเช่น ลดเรื่องค่าสารเคมีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดวัชพืช กำจัดศัตรูพืช เนื่องจากการทำตามหลักเกษตรอินทรีย์นั้นมีการทำปุ๋ย ยากำจัดศัตรู ที่หาได้จากธรรมชาติเช่น สะเดา ตะไคร้หอม เป็นต้น

ทั้งนี้ชาวนาต้องปฏิบัติเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าว ตามแนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

1. มีการวางแผนเกี่ยวกับการเลือกพื้นที่ปลูก มีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังต้องมีการวางแผนเรื่องของการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับพื้นที่และต้องใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีมาตรฐาน ตัวอย่างเช่น ลุงบุญมี สุระโคตร เกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ มีการวางแผนต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการปลูกข้าวอินทรีย์ อาทิการวางแผนการใช้ที่ดิน การวางแผนระบบการปลูก การวางแผนเรื่องการจัดการดินและธาตุอาหาร วางแผนเรื่องการจัดการโรคพืชแมลงศัตรูพืชและวัชพืช การวางแผนจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การวางแผนด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลและการตรวจวิเคราะห์ เป็นต้น (ข้าวอินทรีย์ลุงบุญมี, 2558)

2. มีการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ เนื่องจากการปลูกข้าวอินทรีย์ต้องหลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยเคมี การเลือกพื้นที่ปลูกที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูงตามธรรมชาติ โดยการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมกับการใช้ปลูกข้าวอินทรีย์ เช่น ไม่เผาตอฟาง เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดินโดยการปลูกพืชโดยเฉาะพืชตระกูลถั่วในที่ว่างในบริเวณพื้นที่นาตามความเหมาะสม อีกทั้งการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์จากธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด นอกจากนี้การใช้อินทรีย์วัตถุบางอย่างทดแทนปุ๋ยเคมี เช่น ใช้แหนแดง แหนงธาตุไนโตรเจน, ใช้ขี้เถ้า แหนง แหนงธาตุโพแทสเซียม อีกทั้งมีการควบคุมวัชพืช จากกระบวนการเตรียมดิน จากการปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการปลูกข้าว อีกทั้งยังควบคุมจากปริมาณการให้น้ำในการปลูกข้าว ตัวอย่างเช่น นายธวัชชัย เอี่ยมจิตร เกษตรกรจังหวัดชัยนาท ซึ่งใช้ปุ๋ยมูลสัตว์อัดเม็ดหรือมูลสุกรอัดเม็ด ในการทำนา 20 ไร่ และการกำจัดวัชพืชโดยไม่พึ่งพายาปราบศัตรูพืชที่เป็นสารเคมี โดยการใช้วิธีควบคุมระดับน้ำไม่ให้วัชพืชเติบโต (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร;, 2558)

3. มีการทำงบประมาณ การจัดทำบัญชี เพื่อให้ชาวนาคำนวณค่าใช้จ่ายและรายได้ในครัวเรือน อีกทั้งคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ ตัวอย่างเช่น อาจารย์คะนิง พรมรัตน์ เกษตรกรจังหวัดลพบุรี เดิมเป็นข้าราชการ หลังจากทำนาได้เกษียณ ได้เริ่มปลูกข้าวอินทรีย์ ตั้งแต่ปี 2549 มีพื้นที่ 2 ไร่ โดยมีการคำนวณต้นทุนการปลูกข้าวอินทรีย์ ตั้งแต่การเพาะกล้าเมล็ดข้าว การปรับพื้นที่เพื่อเตรียมทำนา ค่าจ้างต่าง ๆ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งได้มีการจดบันทึกไว้ (พลังเกษตร, 2560)

4. การประสานงาน กับกลุ่มที่ทำเกษตรอินทรีย์ด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ ตัวอย่างเช่น คุณสุกานดา พิมพ์พร เกษตรกรศรีสะเกษ ได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนทำข้าวอินทรีย์หนองปลากุ่มขึ้น โดยช่วงแรกทางกลุ่มได้รับส่งเสริมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) จัดทำโครงการโรงเรียนชาวนาอินทรีย์ เพื่อทำความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ การคัดเลือกพันธุ์ข้าว ที่จะปลูกอย่างเหมาะสม วิธีดูดิน แหล่งน้ำ ไปจนถึงการเปิดโอกาส ให้นักเรียนชาวนาจากที่ต่าง ๆ ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (คุณากร เขาวนารถ , 2559)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สิ่งที่ชาวนาไม่สามารถนำไปปฏิบัติในการลดต้นทุนการปลูกข้าว ตามแนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ดังนี้

1. การอำนวยความสะดวก เหตุผลที่นำมาปรับใช้ไม่ได้เนื่องจากการอำนวยความสะดวก เป็นภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ การจูงใจ และการตัดสินใจ แต่ชาวนานั้นต้องใช้ความเป็นจริงของธรรมชาติในการบริหารงานเพราะเป็นเรื่องของธรรมชาติไม่สามารถคาดเดาได้ แต่สามารถป้องกัน เตรียมตัวรับมือได้ และชาวนาไม่ต้องการอำนวยความสะดวกจากใครชาวนาเป็นผู้อำนวยความสะดวกเองจะทำอะไรก็สามารถทำได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้หลักของเกษตรอินทรีย์

2. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน เหตุผลที่นำมาปรับใช้ไม่ได้เนื่องจากการจัดบุคลากรปฏิบัติงานนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้ แต่ชาวนาไม่จำเป็นต้องมีลูกน้องเป็นการทำนาที่พึ่งพาตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ชาวนาสามารถทำนาปลูกข้าวเองได้เพราะชาวนาเป็นคนที่เข้าใจพื้นที่ ความเหมาะสมการจัดการน้ำ การใส่ปุ๋ยอินทรีย์

3. การรายงาน เหตุผลที่นำมาปรับใช้ไม่ได้เนื่องจากตามกระบวนการบริหารจัดการนั้นการรายงานเป็นกระบวนการเฉพาะขององค์กร คือ เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน แต่ชาวนาไม่ได้เป็นองค์กรที่ต้องรายงานให้กับผู้บังคับบัญชาทราบถึงสิ่งที่ทำว่ามีความคืบหน้าไปถึงไหนแล้ว ทั้งนี้ชาวนาเป็นทั้งผู้บังคับบัญชา ลูกจ้าง ในเวลาเดียวกันมีการตัดสินใจเพียงผู้เดียว

ทั้งนี้จากการแนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการปลูกข้าวนั้นเป็นหลักการที่ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าจะได้ผล แต่ถึงจะใช้ระยะเวลาที่มีผลดีในระยะยาว คือทำให้ดินมีคุณภาพและผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าปลอดภัยกว่าการปลูกข้าวแบบใช้สารเคมี ซึ่งการทำนาในปัจจุบันจะเน้นความสะดวกสบายโดยการใช้สารเคมี ในการกำจัดโรค ฆ่าแมลง เนื่องจากไม่ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน แต่ผลที่ตามมาคือ ทำให้ดินเสื่อมสภาพ ผู้บริโภคมีความกังวลว่าจะมีสารตกค้างจากสารเคมี

บทสรุป

บทความนี้นอกจากจะอธิบายถึงต้นทุนในการปลูกข้าว การบริหารจัดการ การปลูกข้าวแล้วยังได้นำหลักเกษตรอินทรีย์มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าว มาปรับใช้ มาประยุกต์ใช้ในการปลูกข้าวของชาวนาเพื่อให้เข้ากับสภาพพื้นที่การเพาะปลูก อย่างไรก็ตามชาวนาสามารถนำความรู้ที่ได้จากแนวทางการบริหารตามหลักเกษตรอินทรีย์ไปประยุกต์ใช้กับความรู้ที่ชาวนามีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล รวมทั้งการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเกษตรที่ถูกต้องจากนักวิชาการ เพื่อเป็นความรู้กับชาวนาและจะได้นำความรู้นี้ไปต่อยอดให้เกิดแนวทางการลดต้นทุนในการปลูกข้าวต่อไปในอนาคต

สุดท้ายนี้ผู้เขียนคิดเห็นว่าแนวทางการบริหารจัดการตามหลักเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าวนั้นเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของชาวนาที่จะลดต้นทุนการปลูกข้าว เนื่องจากตามหลักเกษตรอินทรีย์ได้เน้นการทำเกษตรที่มาจากธรรมชาติ เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยจากพืชสด ซึ่งไม่มีส่วนประกอบของสารเคมีและยังหาวัตถุดิบที่จะทำปุ๋ยได้ง่าย อีกทั้งยังเป็นหลักการที่ไม่ทำให้ดินเสื่อมสภาพ การมีดินที่คืนนั้นปลูกอะไรก็ได้ผลผลิตที่ดี และมีความปลอดภัยกับผู้บริโภค ถือเป็นหลักการและวิธีการที่สามารถลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของสารเคมีได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- Bovisual. (2556). ทฤษฎีกระบวนการบริหาร POSDCoRB. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29/ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-posdcorb/>.
- Medifoodsco. (2559). การแบ่งชนิดของข้าว. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.medifoodsco.com>.
- กรีนเน็ต. (2562). หลักการเกษตรอินทรีย์. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.greenet.or.th/%E0%B8AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1B4%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B9%8C/>.
- กลุ่มงานวิชาการที่ 2 สำนักวิชาการ. (2557). การปฏิรูปชาวนาไทย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2557/hi2557-003.pdf&ved=2ahUKewjwzorlmuFkAhWlto8KHcuKANMQFjAAegQICRAC&usq=AOvVaw0qUzu152e8euPLzWrxFZUT>.
- ข้าวอินทรีย์ลุ่มบุญมี. (2558). "การเตรียมตัววางแผนก่อนทำเกษตรอินทรีย์มาตรฐานสากล". [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก https://web.facebook.com/kasedtipboonmeeorganicrice/posts/750418611754212/?_rdc=1&_rdr.
- คุณากร เยาวนารถ. (2559). คนทำข้าวอินทรีย์ หนทางปลดหนี้สู่ชาวนาเงินล้าน. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.rakbankerd.com/agriculture/millionaire-view.php?id=10>.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). องค์การและการจัดการทันสมัยยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2558). ทำนาเกษตรอินทรีย์ ต้นทุนน้อย รายได้งาม. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก http://library.baac.or.th/portal/news_detail.php?id=466.
- นิติ นวรัตน์. (2556). ปัญหาของข้าวไทย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/360>.
- ป่าสาละ. (2558). ความหมายของเกษตรอินทรีย์. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/9740>.
- พลังเกษตร. (2560). เกษตรอินทรีย์การทำนาข้าวอินทรีย์1ไร่1แสน. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.palangkaset.com/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%99>.
- พิกุล พงษ์กลาง. (2559). แนวทางการลดต้นทุนของการปลูกข้าว. วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์, 10(13), 17-26.
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยู่ธยา. (2540). หน้าที่ทางการบริหาร. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ดาว.
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2560). บทบาทของกองทัพไทย ในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล:กรณีศึกษาการแก้ปัญหาข้าวและชาวนาไทยอย่างยั่งยืน. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก http://www.sscthailand.org/uploads_ssc/research_201808241535077967321246.pdf.
- สมยศ นาวิการ. (2538). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์. (ม.ป.ป.). เกษตรอินทรีย์ VS เกษตรเคมี. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก
<http://www.organic.moc.go.th/th/news/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%B5>.

สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว. (ม.ป.ป.). การปลูกข้าวอินทรีย์. [เว็บไซต์], สืบค้นจาก
<http://www.ricethailand.go.th/Rkb/organic%20rice/index.php-file=content.php&id=4.htm>.

อำนาจ ธีระวนิช. (2547). การจัดการ. กรุงเทพฯ: ซี.วี.แอล.การพิมพ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการไทย

ธัญญาลักษณ์ สำราญสุข¹, วิไลลักษณ์ เรืองสม²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Email : tunyaluk@vru.ac.th¹

บทคัดย่อ

ความก้าวหน้าในสายอาชีพเป็นสิ่งที่ข้าราชการทุกคนต้องการ เพราะความก้าวหน้าในสายอาชีพเป็นเส้นทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และรวมไปถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่มีผู้ปฏิบัติงานคนใดอยากปฏิบัติงานในที่ทำงานเดิมเป็นเวลานาน สภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่มีการพัฒนา ข้าราชการเป็นหนึ่งในสายอาชีพที่ควรมีความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะข้าราชการเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ในการบริการพัฒนาประเทศ องค์กรและหน่วยงานของราชการต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญและมีการจัดทำโครงการ รูปแบบ การวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพ และขั้นตอนการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการอย่างจริงจัง เพราะในปัจจุบันเห็นได้ชัดว่าข้าราชการไทยในส่วนใหญ่ประสบปัญหากับความก้าวหน้าในสายอาชีพ อาจเป็นเพราะว่าถูกปิดกั้นทางโอกาส มีโอกาสหรือช่องทางการเจริญเติบโตน้อย ด้วยรูปแบบการบริหารและระบบราชการที่มีความล้าสมัย

คำสำคัญ : การสร้าง, ความก้าวหน้าในสายอาชีพ, ข้าราชการไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The formation of Thai Civil Servant Career Path

Tunyaluk Sumransuk¹, Wilailuk Ruangsom²

^{1,2}Branch Public Administration Department Valaya Alongkorn Rajaphat University under the Royal Patronage
Email : tunyaluk@vru.ac.th¹

Abstract

The career path is that what all civil servants wanted. Because it is the way to a success in working including to a good quality of life. There is no performer wants to work at the same old office for a long time as well as an undeveloped working environment. The civil servant is one career that should have a career path because of the civil servant is an important person who performs duty of the development administration. The government organizations and agencies should pragmatically precedence together with set up project, pattern, a planning of career path and a procedure of civil servant career path compilation. As nowadays, it is obviously seen that Thai civil servants confronted a career path problem. It might be because they were blocked in an opportunity. And there was a small chance or growth channel by means of an outmoded administrative system and bureaucratic system.

Keywords : Formation, Career Path, Thai Civil Servant

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ระบบราชการของบ้านเรามักจะเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง มีหลายหน่วยงานสามารถปรับตัวเข้ากับความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น แต่ที่ผ่านมาก็มีคำถามอยู่เสมอว่าวัฒนธรรมและระเบียบกฎเกณฑ์ที่มากมายของระบบราชการนั้น ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ที่มีความตั้งใจทำงานอย่างจริงจังได้เติบโตมากน้อยแค่ไหน ทุกวันนี้ ข้าราชการไทยจำนวนมาก รู้สึกหมดไฟในการทำงาน เพราะมองแทบไม่เห็นความก้าวหน้าของตัวเอง ที่สำคัญคือ ท่อกับระบบที่เปิดช่องให้ผู้ใหญ่ในหน่วยงาน มักแต่งตั้งหรือเลือกคนใกล้ชิดของตัวเองเป็นหลัก แต่ไม่ได้วัดที่ผลงานที่ออกมา สิ่งที่เกิดขึ้นคือคนในระบบราชการมักถูกแต่งตั้งตามความอาวุโสและความสนิทสนม แต่ไม่ได้ดูผลงานเป็นหลัก ในความจริงแล้วจะต้องดูที่ผลงานตั้งแต่เริ่มรับราชการ ว่าข้าราชการมีประสพการณ์ในการทำงานหรือไม่และเคยประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งจะทำงานเพื่อประโยชน์ของสาธารณะมากน้อยเพียงใด หากระบบมีความยุติธรรมกว่านี้ก็จะช่วยข้าราชการได้รับความยุติธรรมมากขึ้น และได้เติบโตตามผลงานของตนเอง ไม่เกิดความรู้สึกท้อถอย แต่ประเทศไทยยังไม่มีระบบที่ว่่านี หากข้าราชการคนใดประสบความสำเร็จก็สมควรได้รับรางวัล เช่น ได้รับตำแหน่งใหม่ที่ดีขึ้น เพื่อให้ได้เติบโตบนพื้นฐานของฝีมือและความสามารถ

นอกจากระบบการแต่งตั้งรูปแบบการอุปถัมภ์ มากกว่าผลงานที่สะท้อนออกมานั้น อีกหนึ่งปัญหาที่ทำให้ข้าราชการไทยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่รู้สึกท้อที่จะพัฒนาตนเองขึ้นไป คือระบบการทำงานที่ไม่เปิดโอกาสให้คิดริเริ่มสิ่งใหม่ ระบบราชการคือการทำงานแบบเดิม ๆ ทำตามสิ่งที่มีอยู่แล้ว ผู้บังคับบัญชาระดับสูงก็ไม่รับฟังความคิดเห็นของข้าราชการระดับล่างว่ามีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง เพราะอ่านตามหนังสืออย่างเดียว ระบบราชการที่แบ่งลำดับชั้นแนวดิ่งทุกคนนั้นเห็นเพียงตัวหนังสืออย่างเดียว ไม่ได้ออกความคิดเห็นเพราะไม่มีผู้ใดรับฟังความคิดเห็น อาจคิดว่าถ้าเสนอความคิดเห็นออกไปก็ทำอะไรไม่ได้ และคิดว่าผู้ที่เสนอความคิดเห็นคือผู้ที่จ้องจะโกงหรือเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน (ตระกูล มีชัย, 2560)

ดังนั้นการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพจึงเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรและทุกหน่วยงานโดยเฉพาะส่วนราชการทั้งหลายควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีนโยบาย แผนการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพที่ดีเหมาะสมกับขนาดโครงสร้างขององค์กรและลักษณะงาน อีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานของส่วนราชการให้ไปสู่ความสำเร็จได้ ก็คือตัวข้าราชการเพราะถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก ๆ ถ้าองค์กรหรือหน่วยงานไม่มีนโยบายหรือแผนการพัฒนาส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพให้กับข้าราชการ อาจทำให้เกิดอุปสรรคหลาย ๆ อย่างในการบริหารได้ ตัวอย่างเช่น ผู้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ไม่มีความทะเยอทะยานที่จะปฏิบัติงาน หากองค์กรและหน่วยงานราชการมีแนวทางที่ดีในการเสริมสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการก็จะสามารถประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้อย่างแน่นอน

ความก้าวหน้าในสายอาชีพ

ความหมายความก้าวหน้าในสายอาชีพ

นฤมล นิราทร (2534) ได้ให้ความหมายของความก้าวหน้าในสายอาชีพว่า คือ การเปลี่ยนแปลงในบทบาทการทำงาน ซึ่งจะให้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในงาน การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือเงินเดือน ความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งอาจจะออกมาในรูปแบบของอำนาจหน้าที่ สถานภาพที่มีระดับสูงขึ้น ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ การที่องค์กรมีส่วนช่วยสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรมี ความก้าวหน้า ทั้งในด้านการเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน การมอบหมายงานในหน้าที่ให้

สูงขึ้นอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นการสร้างโอกาสความก้าวหน้าทั้งสิ้น ซึ่งอาจทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเกิดความตระหนักในการที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง อยู่สม่ำเสมอ

เพ็ญวดี ไมยวงษ์ (2553) ได้ให้ความหมายของความก้าวหน้าในสายอาชีพ คือ เส้นทางความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของพนักงานแต่ละตำแหน่งในองค์กรซึ่งองค์กรได้กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เส้นทางที่แสดงถึงการเติบโตในสายอาชีพของพนักงานเมื่อเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กร

จ็อบส์ ดีปี (2561) ได้ให้ความหมายของความก้าวหน้าในสายอาชีพว่า ความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) หรือเรียกอีกหนึ่งอย่างว่าเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ คือ เมื่อได้เริ่มต้นทำงานในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง จากตำแหน่งนี้สามารถเติบโตไปเป็นอะไรได้บ้าง ในขั้นสูงสุดแล้วอยากเป็นอะไร ซึ่งเมื่อมีเป้าหมายแล้วควรมีการวางแผนเส้นทางเดินว่าจะไปถึงเป้าหมายนั้นได้อย่างไร หากต้องการที่จะเป็นคนทำงานที่ประสบความสำเร็จจะต้องเริ่มวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพของตนเองให้ชัดเจนและเหมาะสม

ดังนั้นความก้าวหน้าในสายอาชีพ เป็นเส้นทางที่ช่วยทำให้ผู้ปฏิบัติงานหรือบุคลากร สามารถพัฒนาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ นั่นก็คือการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมไปถึงสังคมการทำงานที่ดีขึ้น เป็นต้น

ความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) ได้กล่าวถึงความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการว่าคือ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติราชการที่จะไปสู่ตำแหน่งสำคัญ ที่เป็นตำแหน่งเป้าหมายของส่วนราชการ โดยมีการกำหนดและแสดง ให้เห็นถึงเส้นทางการสั่งสมประสบการณ์และผลงาน ในแต่ละตำแหน่ง ที่ครองมาก่อนการเลื่อนไปดำรงตำแหน่งเป้าหมาย ทั้งจากระดับล่างสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือตำแหน่งในระนาบเดียวกัน

ประโยชน์ของความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path)

เพ็ญวดี ไมยวงษ์ (2553) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความก้าวหน้าในสายอาชีพว่าประโยชน์ต่อองค์กรมีดังนี้

1. มีหลักหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคล ด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร
3. การวางแผนฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน
4. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรรายบุคคล
5. การจัดสรรงบประมาณด้านบุคลากร

ประโยชน์ต่อบุคลากร มีดังนี้

1. ทราบถึงความก้าวหน้าในสายอาชีพของตน
2. เป็นการสร้างขวัญกำลังใจและจูงใจในการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ

กลุ่มพัฒนาระบบราชการ กรมส่งเสริมการเกษตร (2561) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความก้าวหน้าในสายอาชีพว่า ประโยชน์ต่อองค์กร คือ

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคล การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมของกำลังคน โดยการสรรหาและคัดเลือกในตำแหน่งงานที่ว่าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การวางแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาความสามารถเข้าสู่ตำแหน่งงาน หรือ โอนย้ายงาน
3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรรายบุคคล
4. การจัดสรรงบประมาณด้านบุคลากรเพื่อสรรหาและคัดเลือกรวมทั้งค่าตอบแทน รางวัล

ประโยชน์ต่อบุคลากร คือ

1. เพื่อจูงใจสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรภายในองค์กร เพราะทุกคนจะทราบความก้าวหน้าของตนเอง
2. การเลื่อนขั้นเงินเดือนและการสร้างโอกาสในการโอนย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียน

รูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ

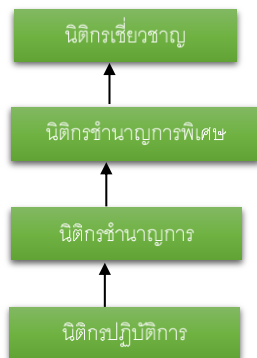
อาจารย์ ภูวิทยาพันธ์ (2547) ได้กล่าวถึงรูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพว่ามีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างโอกาสความก้าวหน้าให้กับข้าราชการในหน่วยงานหรือส่วนราชการ โดยเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้รับรู้ว่าการที่ข้าราชการจะได้รับความก้าวหน้าหรือ ได้รับการเลื่อนไปดำรงตำแหน่งสำคัญในหน่วยงาน หรือส่วนราชการนั้นจะต้องผ่านประสบการณ์การทำงานหรือ รับผิดชอบและผลิตผลงานอะไรบ้าง จึงจะมีคุณสมบัติหรือได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ได้ โดยจำเป็นต้องมีการโอนย้าย (Transfer) หรือการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน (Job Rotation) ในแนวระนาบบ้างก่อนที่จะเลื่อนไปดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นซึ่งรูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพที่องค์กรต่าง ๆ นิยมจัดทำกัน แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

(1) แบบดั้งเดิม (Traditional Career Path) เป็นการกำหนดเส้นทางความเติบโตในแนวตั้งหรือแนวตั้ง (Vertical) ของข้าราชการในลักษณะของการเลื่อนตำแหน่งในสายงานเดิมหรืออยู่ในหน่วยงานเดิม

ข้อดี คือ มีความชัดเจนในความก้าวหน้าในสายอาชีพ สะสมความเชี่ยวชาญในเชิงลึก เหมาะสำหรับหน่วยงานที่มีจำนวนสายงานไม่มาก

ข้อเสีย คือ ไม่เปิดโอกาสเรียนรู้งานด้านอื่น ไม่ค่อยจูงใจเจ้าหน้าที่ผู้มีความสามารถ และไม่พัฒนาขีดความสามารถบุคคลให้เป็นผู้บริหาร

Ttaditionnal career path

ภาพที่ 1 รูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพแบบดั้งเดิม (Traditional Career Path)

ที่มา : หนังสือการวางแผนทางก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

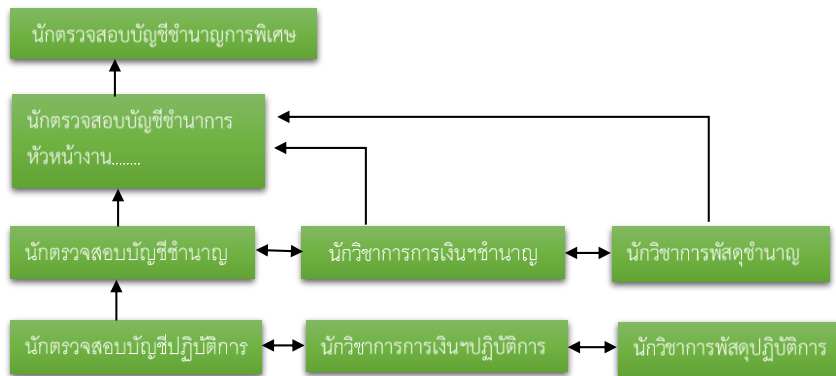
การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(2) แบบเปิดหรือแบบเครือข่าย (Network Career Path) เป็นการกำหนดความก้าวหน้าทั้งในลักษณะแนวตั้งหรือแนวตั้ง (Vertical) และแนวระนาบ (Horizontal) มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานในระดับเดียวกันจนมั่นใจในความรู้ความสามารถ แล้วจึงเลื่อนในระดับที่สูงขึ้น

ข้อดี คือ ส่งเสริมการเรียนรู้งานด้านอื่น ข้าราชการมีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และประสบการณ์

ข้อเสีย คือ มีความยุ่งยากในการจัดกลุ่มงานที่จะสับเปลี่ยนหมุนเวียน

Network Career Path

ภาพที่ 2 รูปแบบเส้นทางก้าวหน้าในสายอาชีพแบบเปิดหรือแบบเครือข่าย (Network Career Path)
ที่มา : หนังสือการวางแผนทางก้าวหน้าในสายอาชีพ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคลสำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

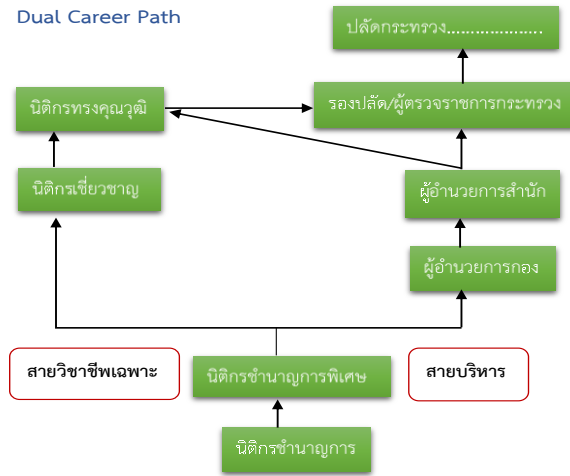
(3) แบบคู่ขนาน (Dual Career Path) เป็นการกำหนดเส้นทางความเติบโตในแนวตั้งหรือแนวตั้ง (Vertical) ในลักษณะของการเลื่อนตำแหน่งตามสายงานที่รับผิดชอบทั้งสายงานด้านบริหาร หรือสายงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเลือกเส้นทางของตนได้ เช่น ดำรงตำแหน่งทางวิชาการก็สามารถโยกย้ายสับเปลี่ยนมาดำรงตำแหน่งในสายบริหารได้ เป็นต้น

ข้อดี คือ มีทางเลือกตามความถนัด

ข้อเสีย คือ จัดทำได้เฉพาะบางลักษณะงาน ส่วนใหญ่จะเป็นงานที่เป็นภารกิจหลัก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 3 รูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพแบบคู่ขนาน (Dual Career Path)

ที่มา : หนังสือการวางแผนทางก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

เนื่องจากรูปแบบการวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพมีข้อดีและข้อเสียที่ต่างกัน ในแต่ละรูปแบบอาจเหมาะกับงานที่ไม่เหมือนกันดังนั้นการเลือกรูปแบบความก้าวหน้าในสายอาชีพแต่ละรูปแบบไปใช้ควรจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะงานและโครงสร้างตำแหน่งขององค์กร

การวางแผนเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ

สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2553) ได้กล่าวถึงการวางแผนเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพว่าการวางแผนเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการนั้นสามารถวางแผนได้ใน 3 ลักษณะ ดังนี้

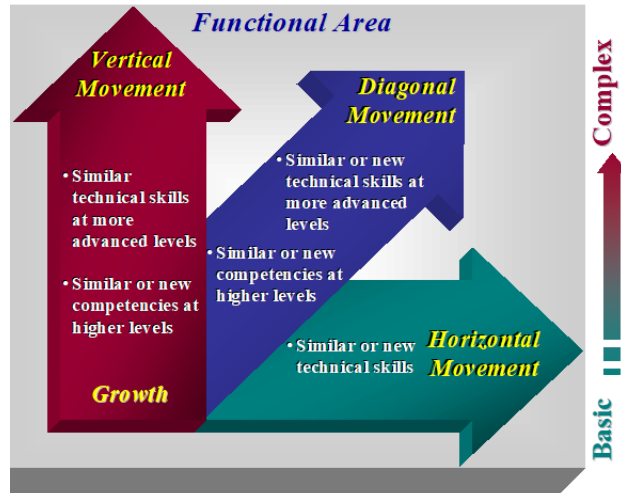
(1) การเลื่อนตำแหน่งงานตามแนวตั้ง (Vertical Movement) เป็นการเลื่อนระดับขึ้นไปในสายงานประเภทตำแหน่งเดิมที่ต้องการความรู้ ทักษะสมรรถนะที่ลึกและซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยอาจต้องการความรู้และทักษะใหม่ในระดับสูงเพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางและจัดทำนโยบายหรือกลยุทธ์ในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

(2) การเลื่อนตำแหน่งงานตามแนวนอน (Horizontal Movement) เป็นการเลื่อนในระดับเดิมแต่เปลี่ยนไปยังสายงาน ประเภทตำแหน่งงานที่แตกต่างจากเดิม เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ลักษณะงานรูปแบบใหม่ๆ การเลื่อนเช่นนี้จึงเป็นการเพิ่มการสั่งสมความรู้ ทักษะสมรรถนะที่หลากหลายยิ่งขึ้น

(3) การเลื่อนตำแหน่งงานตามแนวขวาง (Diagonal Movement) เป็นการเลื่อนระดับขึ้นไปยังสายงาน ประเภทตำแหน่งที่แตกต่างจากเดิม เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ลักษณะงานรูปแบบใหม่ๆ การเลื่อนเช่นนี้จึงเป็นความท้าทายสำหรับผู้ได้รับการมอบหมายเนื่องจากการเพิ่มการสั่งสมความรู้ ทักษะสมรรถนะที่หลากหลาย ซับซ้อน และยากยิ่งขึ้นในเวลาเดียวกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 4 ภาพการวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพมาตรฐาน
ที่มา : แก๊ซโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) ได้กล่าวถึงการวางแผนเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการว่าในการปฏิบัติราชการที่จะไปสู่ตำแหน่งสำคัญของส่วนราชการ โดยมีการกำหนดและแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการสั่งสมประสบการณ์และผลงาน ในแต่ละตำแหน่งที่ตรงมาก่อนการเลื่อนไปดำรงตำแหน่งสำคัญ ซึ่งอาจจะเลื่อนจากตำแหน่งระดับล่างสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือการย้ายตำแหน่งในระนาบเดียวกันดังนี้

- (1) เป็นการวางแผนการพัฒนาเพื่อการแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ โดยยึดหลักความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และผลงานเพื่อการเตรียมความพร้อมกำลังคนคุณภาพของส่วนราชการ
- (2) เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อคัดกรองคนดีคนเก่งโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานจากประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยงานหรือพื้นที่ที่มีความจำเป็นสำหรับใช้เป็นประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อจะดำรงตำแหน่งสำคัญของส่วนราชการนั้น
- (3) เป็นการจูงใจให้บุคลากรในส่วนราชการเกิดการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบโดยตั้งใจปฏิบัติภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายและสร้างผลงานที่เป็นที่ยอมรับพร้อมกับเสนอตนในการสับเปลี่ยนหน้าที่เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลาย
- (4) เป็นการส่งเสริมให้ส่วนราชการวางแผนและกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการแต่งตั้งข้าราชการภายในที่ดำเนินการได้สอดคล้องและตรงตามหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งข้าราชการที่ ก.พ. กำหนด

ขั้นตอนการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล สำนักงาน ก.พ. (2556) กล่าวว่า การจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพภายในส่วนราชการนั้นเปรียบเสมือนการสร้างถนนหรือเส้นทางเพื่อให้ข้าราชการได้เลือกเดินไปสู่เป้าหมายปลายทางซึ่งเป็นตำแหน่งสำคัญของส่วนราชการ โดยมีการกำหนดสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่ข้าราชการจะต้องเดินทางผ่านเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์และมีการกำหนดเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาความพร้อมก่อนออกเดินทางจากแต่ละสถานที่ ซึ่งการดำเนินการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดทำที่เป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้ข้าราชการได้รับทราบและยอมรับก่อนการนำไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปฏิบัติจริง และจะต้องได้รับการสนับสนุนความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากบุคคลหลายฝ่ายจึงจะประสบผลสำเร็จในการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพนั้น ผู้รับผิดชอบหลักคือหน่วยงานทรัพยากรบุคคล แต่ส่วนราชการอาจจัดตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการได้ ทั้งนี้ผู้ที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกลไกในการผลักดันให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จมีดังนี้

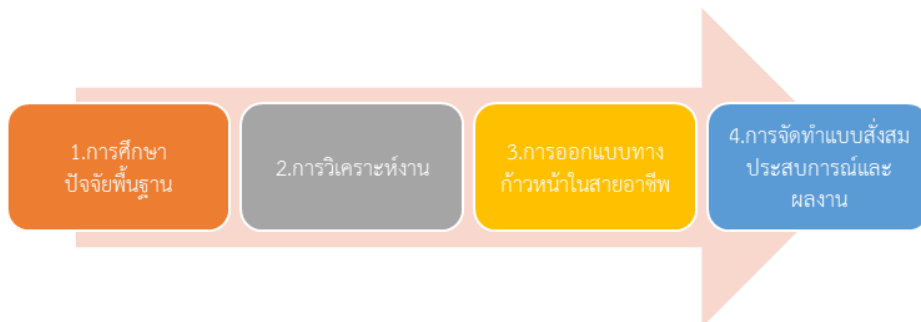
(1) หัวหน้าส่วนราชการ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและให้การสนับสนุนรวมทั้งพิจารณาอนุมัติทางก้าวหน้าในสายอาชีพและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นดังนั้นจึงควรมีการเสนอเหตุผลความจำเป็นของการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาให้ความเห็นชอบและเห็นความสำคัญก่อนเริ่มดำเนินการ

(2) ผู้บริหารระดับสูง หมายถึง รองหัวหน้าส่วนราชการที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ ซึ่งมีบทบาทในฐานะประธานคณะทำงานจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพทำหน้าที่ในการ กำหนดแนวทางดำเนินการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะทำงานและหน่วยงานทรัพยากรบุคคล

(3) หน่วยงานทรัพยากรบุคคล ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน จัดทำแผนการดำเนินการ รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ข้าราชการนำทางก้าวหน้าในสายอาชีพไปปฏิบัติดำเนินการพัฒนาบุคลากร ติดตามและปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม

(4) ผู้อำนวยการสำนัก/กอง เป็นผู้สนับสนุนให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุผลสำเร็จจริงใจและกระตุ้นการทำงานของข้าราชการเพื่อให้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ประเมินผลงานและศักยภาพของข้าราชการอย่างยุติธรรม สนับสนุนการพัฒนาข้าราชการโดยการสอนงาน (Coaching) การเป็นที่ปรึกษา (Mentoring) และการมอบหมายงานที่ทำทายมากยิ่งขึ้นตลอดจนให้โอกาสข้าราชการในการ สับเปลี่ยนหมุนเวียนงานและเติบโตตามสายอาชีพที่ข้าราชการต้องการ

(5) ข้าราชการ เป็นผู้ให้ข้อมูลความต้องการให้ความคิดเห็นและเป็นผู้ใช้ทางก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่วนราชการจัดทำขึ้น กิจกรรมหรือขั้นตอนการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

ภาพที่ 5 กิจกรรมหรือขั้นตอนการจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพ

ที่มา : หนังสือการวางแผนทางก้าวหน้าในสายอาชีพ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

(1) การศึกษาปัจจัยพื้นฐาน เป็นขั้นตอนสำคัญในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของส่วนราชการโดยผู้รับผิดชอบต้องทำความเข้าใจกับทิศทางนโยบาย ยุทธศาสตร์และภารกิจหลักของส่วนราชการอย่างถ่องแท้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างตำแหน่งโครงสร้างอายุข้าราชการมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งข้าราชการรวมถึงธรรมเนียมปฏิบัติในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการในส่วนราชการนั้น ๆ ด้วย

(2) การวิเคราะห์งาน เป็นการศึกษาข้อเท็จจริงของตำแหน่ง เช่น ลักษณะงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ คุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งเพื่อประโยชน์ในการออกแบบทางก้าวหน้าในสายอาชีพ การจัดกลุ่มงาน (Job Family) และเพื่อให้ข้าราชการได้มีโอกาสหมุนเวียนงานและสั่งสมประสบการณ์ที่หลากหลาย

(3) การออกแบบทางก้าวหน้าในสายอาชีพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เพื่อหาข้อสรุปว่าส่วนราชการจะจัดทำทางก้าวหน้าในสายอาชีพของตำแหน่งใดบ้าง(ตำแหน่งเป้าหมาย) และเส้นทางความก้าวหน้าของแต่ละตำแหน่งจะต้องผ่านการปฏิบัติงานเพื่อสั่งสมประสบการณ์และผลงานในตำแหน่งใด หน่วยงานใดและเป็นระยะเวลาเท่าใดจึงจะเหมาะสมจากนั้นจึงดำเนินการออกแบบทางก้าวหน้าในสายอาชีพ

(4) การจัดทำแบบสั่งสมประสบการณ์และผลงาน (Job profile) เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายละเอียดของตำแหน่งเป้าหมายและตำแหน่งในเส้นทางก้าวหน้า (Ladder Position) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง (Accountability) ผลสัมฤทธิ์หลักของงาน(KRA) ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานหลัก (KPI) ความรู้ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งรวมทั้งจัดทำเกณฑ์การพิจารณาเพื่อก้าวสู่ตำแหน่งต่อไป (Performance Measures) เพื่อประโยชน์ในการบริหารทางก้าวหน้าในสายอาชีพ และการวางแผนพัฒนา ความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Development Plan) ที่เป็นรูปธรรมเชื่อมโยงกับทางก้าวหน้าในสายอาชีพ เพื่อให้ข้าราชการทุกระดับมีโอกาสพัฒนาตนเองไปสู่ตำแหน่งเป้าหมายที่ตนเลือกต่อไป

เทคนิคการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ

Cambus star (2561) กล่าวว่า การที่จะก้าวไปถึงเป้าหมายตามที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ หรือการที่จะประสบความสำเร็จในสายอาชีพได้นั้นจำเป็นจะต้องมีเทคนิคการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ ดังนี้

(1) ตั้งคำถามกับตนเองในเป้าหมายอาชีพการงาน การที่จะสร้าง Career Path ให้กับตนเอง ก่อนอื่นให้เริ่มต้นจากการตั้งคำถามกับตนเองในเป้าหมายอาชีพการงานก่อนว่าหลังจากนี้อีก 5 ปี อยากเห็นตัวเองเป็นแบบไหน และอีกสิบปีจากนี้ จะอยู่ตรงไหนขององค์กร ยกตัวอย่างเช่น วันนี้เป็นพนักงานราชการ อีกห้าปีจะเป็นปลัดอบต. และอีกสิบปีข้างหน้าจะเป็นปลัดกระทรวง

(2) สำรวจพื้นฐานด้านการศึกษา เมื่อได้คำตอบให้กับตนเองถัดมาให้มาดูพื้นฐานด้านการศึกษาของตัวเองว่าเรียนมาในสาขานั้น ๆ หรือไม่จากตัวอย่างข้างต้น การที่จะเป็นปลัดก็ควรจะต้องจบสาขารัฐประศาสนศาสตร์ แต่ถ้าเรียนมาสาขาอื่น ซึ่งไม่ตรงกับสายงานที่ทำ เช่น เรียนจบด้านการบัญชี แต่ได้เริ่มงานเป็นพนักงานราชท้องถิ่นการในองค์กรหนึ่ง และได้ถามตัวเองแล้วอยากเติบโตในสายงานด้านนี้ แต่วุฒิการศึกษาไม่ตรงกับงานที่ทำ เพราะฉะนั้นให้หาโอกาสในการเรียนเพิ่มเติมด้านรัฐประศาสนศาสตร์ อาจจะเรียนต่อปริญญาโทสาขารัฐประศาสนศาสตร์ ลงเรียนโปรแกรมพิเศษวิชาที่เกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ เข้าฝึกอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น เพื่อสร้างความได้เปรียบและปิดช่องว่างของความรู้พื้นฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(3) ทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งมาจากประสบการณ์การทำงานและความสำเร็จของงานที่ทำเป็นสิ่งที่ทำให้ได้รับการยอมรับและสามารถพัฒนาสู่ความก้าวหน้าในสายอาชีพได้ดีที่สุด เมื่อรับราชการเป็นข้าราชการพลัดจะต้องแสดงศักยภาพให้เป็นที่ยอมรับ และเมื่อแสดงออกไปเป็นที่ยอมรับของภายในและนอกองค์กรก็ทำให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น รวมไปถึงได้รับการไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่

(4) ความโดดเด่น เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความสำเร็จก็จะเป็นบุคคลที่โดดเด่น เพราะฉะนั้นต้องพยายามสร้างความโดดเด่นในงานที่ทำพร้อมกับแสดงความเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตามที่ดี รวมถึงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาปรับปรุงให้งานที่ทำดีขึ้น อีกทั้งหาโอกาสแสดงความสามารถ สร้างความประทับใจให้กับผู้ร่วมงาน เมื่อผลงานโดดเด่นและมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่ดี ก็จะมีโอกาสพิจารณาเลื่อนขั้น เนื่องจากสามารถพิสูจน์ให้องค์กรเห็นคุณค่าสร้างการยอมรับและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร

(5) การย้ายงาน ระยะเวลาในการทำงาน ไม่ว่าจะพื้นฐานความรู้ ทักษะความสามารถและความเชี่ยวชาญล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง Career Path ให้ตัวข้าราชการเอง และสิ่งสำคัญอีกหนึ่งอย่างคือการย้ายงานหรือระยะเวลาในการทำงานแต่ละที่แต่ละตำแหน่ง ต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(6) ความรู้เชิงลึกหรือประสบการณ์ ควรมีความรู้เชิงลึกหรือประสบการณ์ในด้านนั้น ๆ ให้มากพอที่จะปฏิบัติงาน หากมีความรู้เชิงลึกน้อยอาจทำให้เสียโอกาสในความก้าวหน้าในบางตำแหน่งงานที่ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถเชิงลึกในงาน

ดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จในสายอาชีพได้ ควรมีการกำหนดเป้าหมาย ออกแบบแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการสั่งสมประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ในแต่ละตำแหน่ง ทั้งนี้การกำหนดเส้นทางอาชีพสู่การเติบโตจะทำให้รู้ว่าควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะมีความก้าวหน้าในสายอาชีพได้ และเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพนั้นก็มีความชัดเจนขึ้นขึ้นด้วย

ข้าราชการไทย

ความหมายของข้าราชการไทย

กองบรรณาธิการ (2557) ได้ให้ความหมายของข้าราชการไว้ว่า ข้าราชการ คือกลไกของรัฐ มีบทบาทหน้าที่หนุนนำนโยบายรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติร่วมกับประชาชนทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลถึงประเทศเจริญก้าวหน้า ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ข้าราชการจึงมีความสำคัญเสมือนหนึ่ง “ข้อต่อตรงกลาง” ที่เชื่อมระหว่างข้างบนคือรัฐบาลกับข้างล่างคือประชาชนที่การทำงานจากระดับบริหารลงไปถึงข้าราชการที่อยู่ในพื้นที่

สอบัติ (2557) ได้ให้ความหมายของข้าราชการไว้ว่า เป็นผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน ดั่งนัยพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะต้องมุ่งปฏิบัติภาระทั้งปวงด้วยความอุสาหะเพ่งพินิจ ใช้ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด และความรู้ผิด และสุดท้ายจะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของข้าราชการว่า คือ คนที่ทำราชการตามทำเนียบหรือบุคคลซึ่งรับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากกระทรวง กรม และหน่วยงานต่าง ๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้าราชการมีหลากหลายประเภทซึ่งจะประกอบไปด้วยข้าราชการประจำ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานราชการ และพนักงานจ้าง ที่สังกัดกระทรวง กรม ฝ่ายพลเรือน ทั้งในราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2560)

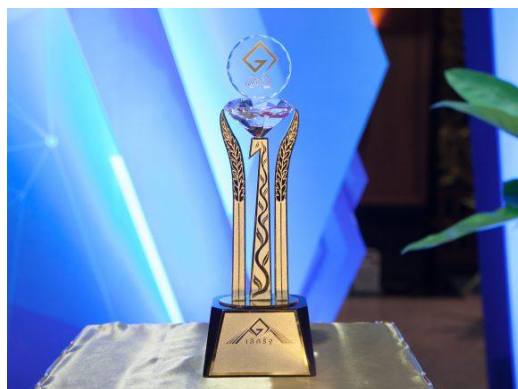
สรุปได้ว่าข้าราชการเป็นกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด และภายใต้ข้อบังคับของผู้บังคับบัญชา ได้รับเงินเดือนหรือผลตอบแทนจาก กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารบ้านเมืองเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยในการปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมิใช่ประโยชน์ส่วนตน อำนวยความสะดวกและดูแลประชาชน กำหนดและจัดนโยบายต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการบริหารประเทศนั้นข้าราชการถือเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ประเทศมีความก้าวหน้า

ตัวอย่างรางวัลที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ

รางวัลเลิศรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2562) ได้กล่าวว่ารางวัลเลิศรัฐ คือ รางวัลแห่งเกียรติยศที่มอบให้หน่วยงานที่ได้มุ่งมั่นปฏิบัติราชการจนประสบความสำเร็จ มีความเป็นเลิศแห่งหน่วยงานรัฐ ทั้งปวง โดยรางวัลเลิศรัฐนั้นจะแบ่งสาขาของรางวัลออกเป็น 3 สาขา ได้แก่

1. รางวัลเลิศรัฐสาขาบริการบริการภาครัฐ เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐที่มีผลการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อประชาชนได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และเป็นที่ยังพอใจ
2. รางวัลเลิศรัฐสาขาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐที่มีการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการได้ทัดเทียมมาตรฐานสากล ซึ่งได้มาด้วยความเพียรพยายาม ความอดทน หลอมรวมกับความตั้งใจจริงของทุกคนในองค์กร เพื่อนำพาองค์กรให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศ
3. รางวัลเลิศรัฐสาขาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการบนพื้นฐานความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 6 รางวัลเลิศรัฐ

ที่มา : กลุ่มพัฒนาระบบราชการ กรมป่าไม้

เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2562 เวลา 09:30 – 15:30 น. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร) ได้มีการจัดงานสัมมนาวิชาการและมอบรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. 2562 “Shift to the future :

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาครัฐปรับ อนาคตเปลี่ยน” ณ ห้องรอยัล จูบิลี่ บอลรูม อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีผู้ที่ได้รับรางวัล ดังนี้ รางวัลเกียรติยศ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาแต้ม ได้รับรางวัลจากผลงานชุมชนพลังงาน แสงอาทิตย์แบบพึ่งพาตนเอง รางวัลเลิศรัฐยอดเยี่ยม สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค รางวัลเลิศรัฐสาขาบริการภาครัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมบัญชีกลาง และกรมประมง รางวัลเลิศรัฐสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม กรมป่าไม้ รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 24 รางวัลรางวัลบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 60 รางวัล รางวัลบริการภาครัฐ จำนวน 123 รางวัล

การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพของข้าราชการไทย

การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการไทย มีเป้าหมายคือให้ข้าราชการได้ทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของความก้าวหน้าในสายอาชีพ ตัวอย่างเช่น ความก้าวหน้าในสายอาชีพในความจริงแล้วนั้นคืออะไรมีวิธีการนำไปปฏิบัติอย่างไร และมีประโยชน์อย่างไร แล้วจึงนำไปปรับใช้กับงานที่ตนเองทำให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด บทความนี้ได้รวบรวมรูปแบบ การวางแผน ขั้นตอนต่าง ๆ ของความก้าวหน้าในสายอาชีพ และรวมไปถึงมีเทคนิควิธีการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพมาให้อ่านบทความเรื่องนี้ได้ทราบและเข้าใจ เนื่องจากเล็งเห็นว่าสิ่งทีกล่าวมาข้างต้นมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการไทยเป็นอย่างมาก เพราะอาชีพข้าราชการไทยนั้นกำลังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับความก้าวหน้าในสายอาชีพในสาเหตุต่าง ๆ มากมาย

ดังนั้น การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการไทย จึงจำเป็นจะต้องการปฏิบัติตามในการนำไปปรับใช้กับองค์กรหรือหน่วยงานราชการดังนี้ มีรูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ การวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ ขั้นตอนการจัดทำทางความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ และมีเทคนิคการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ

องค์กรและข้าราชการจะต้องมีการปฏิบัติตามเพื่อนำไปสู่การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการไทย ดังนี้ ลำดับแรกองค์กรหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้มีความก้าวหน้าในสายอาชีพอย่างเต็มที่ไม่ควรปิดกั้น และเห็นความสำคัญของการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพให้มากที่สุดเพราะอาชีพข้าราชการ เปรียบเสมือนกลไกของรัฐมีบทบาทหน้าที่หนุนนำนโยบายรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติร่วมกับประชาชนทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นส่งผลถึงประเทศเจริญก้าวหน้า ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าในสายอาชีพจะสำเร็จไม่ได้เลยถ้าทั้งสองฝ่ายระหว่างองค์กรกับตัวข้าราชการไม่ให้ความร่วมมือกัน

ต้องมีการจัดทำรูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ ให้ชัดเจนโดย ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ แบบคู่ขนาน (Dual Career Path) เพราะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการนำไปปรับใช้เพราะในรูปแบบนี้ ข้าราชการในแต่ละเส้นทางสามารถย้ายหรือเปลี่ยนประเภทตำแหน่งได้ทั้งสายงานด้านบริหารหรือสายงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หากสามารถพัฒนาตนเอง สร้างผลงานตามที่องค์กรคาดหวังได้ และมีคุณสมบัติตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ารูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบเปิดหรือแบบเครือข่ายนั้นไม่สามารถนำมาใช้ได้ ในการเลือกนำแต่ละรูปแบบมาปรับใช้ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานของแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ด้วย

ข้าราชการต้องมีการวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพมาตรฐาน โดยจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้เสมอ เช่น การวางแผนความก้าวหน้าในสายอาชีพการเลื่อนตำแหน่งงานตามแนวตั้ง การเลื่อนตำแหน่งงานตามแนวนอน หรือการเลื่อนตำแหน่งตามแนวขวาง ควรพิจารณาว่าตนเองเหมาะกับการเลื่อนตำแหน่งในแนว

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไหนต้องดูจากตำแหน่งที่ที่ครองมาก่อนด้วย แต่การเลื่อนตำแหน่งที่ดีและเหมาะสมที่สุดคือการเลื่อนจากตำแหน่งระดับล่างสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ในการวางแผนเพื่อเลื่อนตำแหน่งองค์กรและหน่วยงานต้องสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้ข้าราชการได้เข้าใจว่าการวางแผนนั้นมีความสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ และควรพิจารณาโดยให้ความสำคัญมากที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในองค์กรหรือหน่วยงานได้

ในการขั้นตอนการจัดทำทางความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ จำเป็นจะต้องมีระบบและกระบวนการที่ชัดเจน เพื่อให้ข้าราชการและส่วนที่มีบทบาทในการรับผิดชอบได้ทราบและเข้าใจก่อนที่จะนำไปปฏิบัติจริง ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า ควรยึดหลักขั้นตอนการจัดทำทางความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในการนำมาปฏิบัติหรือปรับใช้กับองค์กรหรือหน่วยงานของตนเอง เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นสำนักงานที่มีบทบาทในการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการโดยเฉพาะ มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ ซึ่งมีอยู่ 4 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ การศึกษาปัจจัยพื้นฐาน การวิเคราะห์งาน การออกแบบทางก้าวหน้าในสายอาชีพ และการจัดทำแบบส่งสมประสงค์และผลงาน

เทคนิคการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ เป็นสิ่งที่ข้าราชการควรให้ความสนใจและมีความพยายามในการปฏิบัติตามมากที่สุด เพราะจะต้องเริ่มจากตัวข้าราชการเอง และยังต้องอาศัยความสามารถส่วนตัวของแต่ละบุคคลด้วย ไม่ว่าจะเป็น

1. การตั้งคำถามกับตนเองในเป้าหมายอาชีพการทำงานต้องมีเป้าหมายเป็นของตนเองให้แน่ชัด
2. พื้นฐานด้านการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญหากพบว่างานที่ตนเองอยากทำไม่ตรงกับสิ่งที่จบศึกษามา ควรไปศึกษาสาขาที่ตรงกับสายงานเพิ่มเติมเพื่อไปทำงานที่ตนเองได้ตั้งเป้าหมายไว้
3. ทักษะและความเชี่ยวชาญมีความสำคัญที่สุดเพราะในแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานราชการทั้งหลายต่างก็ต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในงานเป็นอย่างมากเพราะแต่ละงานนั้นอาจมีความเสี่ยงหากขาดทักษะและความเชี่ยวชาญจะทำให้งานเกิดความเสียหายได้
4. ความโดดเด่น การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ต้องพยายามสร้างผลงานที่ดีมีคุณภาพเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน หรือจากองค์กร ยกตัวอย่างเช่น ข้าราชการที่มีตำแหน่งสูงควรสร้างผลงานที่ดีและมีความน่าเชื่อถือ เพื่อเป็นแบบอย่างให้ข้าราชการระดับล่างได้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ
5. ความรู้เชิงลึกหรือประสบการณ์ก็ต้องมีให้มากพอเช่นเดียวกับทักษะและความเชี่ยวชาญจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้

สำหรับเทคนิคการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพในข้าราชการที่อาจจะไม่สามารถทำได้ในทันทีคือการย้ายงาน เพราะงานราชการมีการกำหนดระยะเวลาการทำงานที่ชัดเจน เช่น สัญญาจ้าง วาระการดำรงตำแหน่ง การย้ายงานจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากสำหรับอาชีพข้าราชการ

จากแนวทางการปฏิบัติที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น หากได้ลองปฏิบัติตาม ผู้เขียนคิดว่าข้าราชการจะสามารถประสบความสำเร็จในการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพได้ไม่มากนักน้อย ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะงานหรือโครงสร้างของแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานด้วย ในส่วนของรางวัลนั้นรางวัลเลิศรัฐที่มีอยู่หลายสาขาด้วยกัน เป็นหนึ่งรางวัลที่จะสามารถกระตุ้นและจูงใจให้ข้าราชการมีความกระตือรือร้นในการที่จะสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพให้กับตนเองได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทสรุป

การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการไทย ผู้เขียนได้มีการรวบรวม รูปแบบ การวางแผน ขั้นตอนการจัดทำทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ และเทคนิคการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพที่สำคัญ ๆ ไว้เพื่อให้ข้าราชการได้ทราบและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ผู้เขียนมีความคาดหวังว่าบทความนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพข้าราชการได้ ทั้งสำหรับข้าราชการที่เพิ่งเริ่มต้นที่จะสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ และสำหรับข้าราชการที่ต้องการจะพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพให้ดียิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนาระบบราชการ กรมป่าไม้. (2561). บรรยากาศในงานสัมมนาวิชาการและมอบรางวัลเลิศรัฐประจำปี พ.ศ. 2561. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.forest.go.th/psdg/2018/09/2096/>
- กองบรรณาธิการ. (2557). สำนักในการเป็น “ข้าราชการ”. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://rcmedianews.wordpress.com/2014/07/03/สำนักในการเป็น-ข้าราชการ/>
- จ๊อบ ดีพี. (2561). Career Path คืออะไร. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://th.jobsdb.com/th-th/articles/career-path-คืออะไร>
- ตระกูล มีชัย. (2560). ฉันทผดไฟก่อนได้เติบโต : ข้อเสนอปรับระบบราชการเพื่อคนรุ่นใหม่. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://thematter.co/pulse/thai-bureaucracy-burnout/39077>
- นฤมล นิราทร. (2534). ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เพ็ญวดี โมยวงษ์. (2553). ความก้าวหน้าในสายอาชีพ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://elib.coj.go.th/Ebook/data/ojoc/v.1/doc/071.ppt>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สอบดี. (2557). ความหมายของคำว่า ข้าราชการ และข้าราชการในประเทศไทย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก https://www.sorbdee.net/form_show_allnews.php?idsara=629
- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2553). การวางแผนทางเดินสายอาชีพและการจัดการความรู้ของสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ในการการสัมมนาการวางแผนทางเดินสายอาชีพ (น.5). กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล สำนักงานก.พ. (2556). การวางแผนทางก้าวหน้าในสายอาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัทอภัยทฤษฎีเอทนิวิ จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). รางวัลเลิศรัฐ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.opdc.go.th/content/MzM>
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2547). Career Development in Practice. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Campus star. (2561). เทคนิคการสร้าง Career Path ให้กับตัวเอง ออกแบบความสำเร็จในเส้นทางอาชีพ.
[เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://campus.campus-star.com/jobs/84200.html>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อมูลและสถิติที่สำคัญสำหรับสังคมสูงอายุ : ถอดบทเรียนจากต่างประเทศที่เป็นสังคมสูงอายุ

กัมลาศ เยาวะนิจ

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

Email : kamalas@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการค้นคว้า ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญจากผลการศึกษาเกี่ยวกับสังคมสูงอายุ โดยมุ่งค้นคว้าจากผลการศึกษาที่มาจากประเทศที่เข้าสู่ภาวะสังคมสูงอายุก่อนหน้าประเทศไทย เพราะจะทำให้ได้เห็นสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในสังคมอื่นที่กลายเป็นสังคมสูงอายุ และทำให้ประเทศไทยสามารถรับมือได้อย่างถูกต้อง วิธีการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เป็นบทความจากวารสารทางวิชาการ หลากหลายสาขา ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าข้อมูลในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณที่ควรจะมี การเก็บรวบรวมเรื่องสุขภาพทางกายโดยรวม สุขภาพจิต ความรู้สึกที่ผู้สูงอายุมีต่อตนเอง สถานพยาบาล บุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ รายจ่ายของประเทศเกี่ยวกับบริการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ข้อมูลทางด้านอิสระในการใช้ชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตของตนเอง ความสัมพันธ์กับครอบครัว และความสัมพันธ์กับภายนอกครอบครัว และข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมควรรวบรวมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ อาชญากรรมที่เกิดกับผู้สูงอายุ ความทั่วถึงและคุณภาพของระบบประกันสุขภาพ ความทั่วถึงและคุณภาพของบริการสาธารณสุขอื่นๆ (เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ) สมดุลระหว่างค่าครองชีพและรายได้ และความสะดวกในการเดินทาง ในตอนท้ายผู้เขียนได้นำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการเป็นสังคมสูงอายุของประเทศไทยว่าควรจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลข้างต้นต่อไป แต่ควรเพิ่มบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและเฉพาะเจาะจงในแต่ละท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : สังคมสูงอายุ คุณภาพชีวิต การบริหารภาครัฐ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Important Data and Statistics for Aging Society: Lessons from Aged Society

Kamalas Yaowanit

Public Administration Program, Valaya-Alongkorn Rajabhat University,
Email : kamalas@vru.ac.th

Abstract

This article aimed at inquiring and analyzing data from researches on aging society which emphasized results from countries turned into aged society before Thailand. The author expected to find important aspects of aged society and can turn them into useful guidelines for Thailand in handling with aging society. This was a documentary research conducted by looking at articles in academic journals from broad range of related disciplines. The author then arrange issues around the well-being of elders according to WHO framework of Quality of Life, raised some important issues related to elders' well-being. The analysis revealed that regarding elders' physical, mental, and spiritual well-being there should be data on overall physical and mental conditions, elders' attitude toward themselves, availability of hospitals and medical staffs, nation's expenditure on this issue. Regarding elders' independence and social relationship, there should be data on elders' self-reliance in daily life, relationship with their families and with ones outside their families. Regarding elders' environment there should be data on safety of their body and belongings, crimes committed to them, availability and quality of health insurance, availability and quality of other public service (e.g. public transportation), balance between cost of living and income, and ease of traveling. Finally, author suggested that the role of data gathering should be decentralized and assigned to local administrative organization in order to gather data mentioned above from the very detail.

Keywords : Aging Society, Quality of Life, Public Administration

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

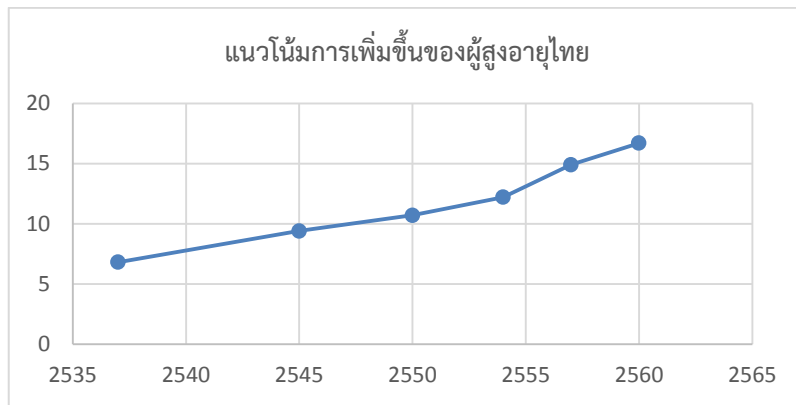
บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่เห็นได้ชัดเจนหลังการพัฒนาาระบบสาธารณสุขทั่วทั้งโลก คือ การมีอายุขัยเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของประชากร ผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือการพัฒนาของสังคมต่างๆ ทั่วโลกไปสู่สังคมผู้สูงอายุ จากการคาดการณ์เกี่ยวกับประชากรโลกทำให้เห็นได้ว่าประชากรสูงอายุของโลกจะมากกว่าประชากรวัยเด็กเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ภายในปี ค.ศ. 2050 และในประเทศที่พัฒนาแล้วจะยิ่งเห็นความแตกต่างชัดเจนเพราะผู้สูงอายุจะมีมากเป็น 2 เท่าของเด็ก (Balestra & Dottori, 2012: 1046) หากพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่าสังคมผู้สูงอายุนั้นสามารถแยกได้เป็น 2 แบบ ตามความหมายที่กำหนดไว้โดยองค์การสหประชาชาติ กล่าวคือ สังคมที่กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) กับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (aged society) โดยสังคมที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นหมายถึงสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ขึ้นไปในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ (ชมพูนุท พรหมภักดี: 2556, 1) สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยก็จะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ จากสาเหตุสำคัญทั้งการพัฒนาระบบสาธารณสุข การลดลงของอัตราการเกิดของประชากร และการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจนทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศอันดับต้นๆ ของโลกที่มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางการจราจร

ข้อมูลจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยครั้งที่ 6 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2560 แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างด้านประชากรของประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีประชากรสูงอายุสูงถึงร้อยละ 10 นอกจากนี้ การคาดการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังได้คาดการณ์ต่อไปว่าในปี พ.ศ. 2564 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปจะมากถึงร้อยละ 20 ซึ่งเท่ากับเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และส่งผลต่อเนื่องให้ในปี พ.ศ. 2574 สังคมไทยกลายเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561: 1) และสามารถแสดงการร้อยละของผู้สูงอายุจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติทั้ง 6 ครั้งออกมาเป็นกราฟได้ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1 แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุไทย
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561

แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีสิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงตามไปมากมายหลายประการ ซึ่งอาจกลายเป็นปัญหาสังคมได้หากไม่มีการรับมือที่เหมาะสมและทันการณ์ แต่โชคดีที่ประเทศไทยไม่ใช่ประเทศแรกๆ ของโลกที่กำลังจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ เพราะหากพิจารณาย้อนไปในอดีตแล้วจะพบว่าหลายประเทศในโลกได้ผ่านประสบการณ์การเป็นสังคมสูงอายุไปก่อนประเทศไทยแล้ว และได้เรียนรู้ผลกระทบต่างๆ จากการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุ ตลอดจนได้คิดค้นวิธีการ มาตรการต่างๆ ที่จำเป็นต่อสังคมผู้สูงอายุ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าการศึกษารับมือกับสังคมผู้สูงอายุในหลายๆ ประเทศที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และหลายๆ ประเทศที่ได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์แล้วนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมตัวของประเทศไทย และเขียนบทความนี้ขึ้นมาเพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าว บทความนี้จึงเป็นการเริ่มต้นของผู้เขียนในการค้นคว้าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสูงอายุ และการบริหารจัดการเพื่อรับมือกับการเข้าสู่สังคมสูงอายุ โดยมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตและนำมาปรับใช้ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อค้นหาและถอดบทเรียนจากสังคมสูงอายุอื่นๆ ที่จะประโยชน์ต่อประเทศไทย และเพื่อสร้างข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลหรือสถิติที่สำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยรับมือกับการเป็นสังคมสูงอายุได้อย่างเหมาะสม

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่จะนำเสนอในบทความนี้ประกอบไปด้วยการทบทวนวรรณกรรม 2 เรื่องด้วยกัน คือ การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต กับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสังคมสูงอายุในกรณีต่างประเทศ ในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตนั้น การจะวิเคราะห์ว่าข้อมูลใดเป็นข้อมูลสำคัญที่ต้องเก็บรวบรวมเพื่อที่จะบริหารจัดการให้ผู้สูงอายุในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ควรจะเริ่มจากการทำความเข้าใจว่าคุณภาพชีวิตหมายถึงอะไร และชีวิตที่มีคุณภาพต้องเป็นอย่างไร ซึ่งหน่วยงานระดับโลกที่ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลความเป็นอยู่ของคนทั่วโลกคือองค์การอนามัยโลก (WHO: World Health

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Organization) ได้เคยสร้างเครื่องมือในการวัดคุณภาพชีวิตที่เรียกว่า WHOQOL-100 เมื่อปี ค.ศ. 1998 ซึ่งมีกรอบแนวคิดว่าคุณภาพชีวิตประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ (World Health Organization, 1998: 8-9) คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านความเป็นอิสระ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านจิตวิญญาณ และภายหลังองค์การอนามัยโลกพิจารณาแล้วว่าเครื่องมือ WHOQOL-100 มีจำนวนคำถามมากเกินไปจึงได้ปรับให้มีความกระชับขึ้น โดยพัฒนามาเป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF (World Health Organization, 1998: 35) ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม

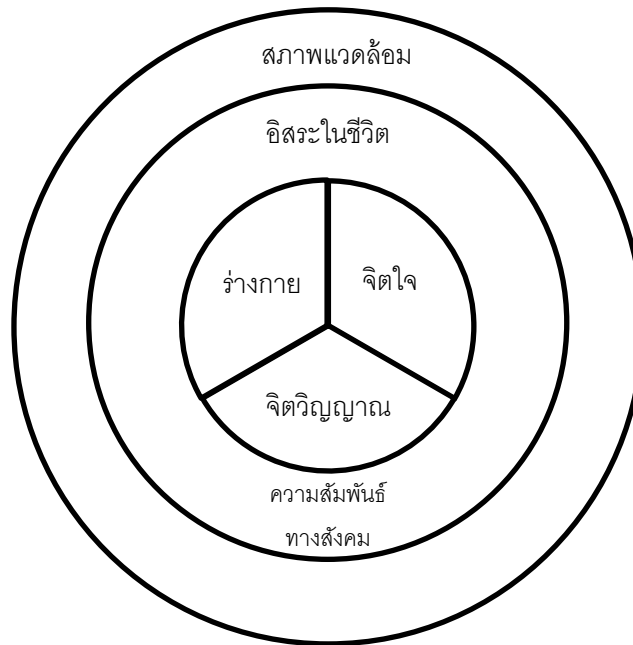
กรอบแนวคิดในการวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกเป็นจุดเริ่มต้นของการทำความเข้าใจเรื่องคุณภาพชีวิต แต่เนื่องจากขอบเขตของการค้นคว้าครั้งนี้อยู่ที่การเป็นสังคมสูงอายุ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ค้นคว้าต่อไปว่าการศึกษาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้นมีประเด็นที่เหมือนหรือแตกต่างออกไปอย่างไรบ้าง ซึ่งจากการค้นคว้าในเบื้องต้นพบว่าการศึกษาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยมีผลงานของ สุทธิพงษ์ บุญผดุง (2554) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไว้โดยมี 6 องค์ประกอบ คือ สภาพร่างกายที่ดี อารมณ์ที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอยู่ที่ดี การตัดสินใจด้วยตนเอง และการรวมกลุ่มทางสังคม และพบว่ากรอบแนวคิดคุณภาพชีวิต 6 องค์ประกอบดังกล่าวได้ไปปรากฏในการศึกษาวิจัยของ กัญญา ชื่นอารมย์ และวลัยนารี พรหมลา (2561) ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีอีกด้วย

การศึกษาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยอีกผลงานหนึ่ง เป็นการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลาในปี พ.ศ. 2560 ได้ใช้กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกเป็นพื้นฐาน กำหนดกรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตว่ามี 5 องค์ประกอบ (เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์, 2560: 99) คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และจิตใจ

เมื่อประมวลกรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตข้างต้นเข้าด้วยกัน จะพบว่าแนวคิดคุณภาพชีวิตข้างต้นมีความเหมือนกันอย่างมาก ประกอบไปด้วยร่างการที่แข็งแรง จิตใจหรืออารมณ์ที่ดีซึ่งในเรื่องนี้อาจรวมถึงความสมบูรณ์ของจิตวิญญาณ อิสระในการใช้ชีวิต ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ประเด็นเหล่านี้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสามารถแยกได้เป็น 3 ชั้น ดังภาพต่อไปนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1 องค์ประกอบต่างๆ ของคุณภาพชีวิต

ที่มา: เรียบเรียงจากเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1998)

เพื่อให้การทบทวนวรรณกรรมที่จะนำเสนอต่อจากนี้เป็นไปตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ผู้เขียนจะนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมตามประเด็นคุณภาพชีวิต โดยเริ่มจากด้านในสุดของคุณภาพชีวิต (ร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ) ดังนี้

ประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพทางร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาหรือค้นคว้าและเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการพบได้ในผลงานของ Scharlach et al. (2000) ที่ได้เสนอให้มีการเตรียมการรับมือกับสังคมสูงอายุโดยการเพิ่มจำนวนผู้เชี่ยวชาญด้านชราภาพวิทยา (Gerontology) ทั้งในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาคณะที่เปิดสอนเฉพาะทาง และการวิจัยทางด้านชราภาพวิทยา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลทางร่างกายและจิตใจที่ดี และความคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางด้านนี้ก็ได้ถูกเน้นย้ำอีกครั้งในผลงานของ Bragg & Hansen (2010) ซึ่งทั้งสองท่านยังได้เสนอแนวคิดเพิ่มเติมว่าบุคลากรที่จำเป็นต่อบริการสาธารณสุขสำหรับสังคมสูงอายุนอกจากแพทย์ และพยาบาลที่คนทั่วไปนึกถึงแล้ว ยังรวมไปถึง นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด และเภสัชกรอีกด้วย เพราะกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลและใส่ใจในเรื่องที่ต่างไปจากคนไข้กุ่มอื่นๆ ผลงานต่อมาที่กล่าวถึงความสำคัญและแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุในด้านจิตใจของผู้สูงอายุคือผลงานของ Takamura (2002) ซึ่งเสนอมุมมองว่าการให้ความสำคัญกับระบบประกันสุขภาพที่เน้นดูแลสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ยังต้องส่งเสริมให้ผู้ให้บริการทางด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุมีทักษะในการทำงานกับวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ด้วย แต่ว่าการดูแลผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้จำกัดอยู่กับแค่การให้บริการทางสาธารณสุขเท่านั้น หากแต่ยังเกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วย ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของ Yenerall (2003) เกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยที่ให้การศึกษาแก่ผู้สูงอายุ แต่ประโยชน์ที่ได้จาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาของผู้สูงอายุมีทั้งประโยชน์จากการได้ความรู้ และประโยชน์จากการพบปะพูดคุยกันของผู้เรียน (ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ) ซึ่งเท่ากับว่าได้ทำให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ในทางจิตใจและจิตวิญญาณ

ผลงานของ Lamm & Blank (2005) และผลงานของ Olshansky et al. (2009) ที่นำเสนอเกี่ยวกับความท้าทายต่างๆ ของการเป็นสังคมสูงอายุ ก็ได้กล่าวถึงหนึ่งในหลายความท้าทายของการบริหารจัดการในสังคมสูงอายุก็คือการวางระบบการประกันสุขภาพเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับบริการสาธารณสุขที่ดี โดยแสดงให้เห็นความยากของการรักษาสมาคมระหว่างบริการสาธารณสุขที่ดี กับความมั่นคงทางการคลังของประเทศมากจนเกินไปที่จะต้องไม่ละเลยด้านใดด้านหนึ่งไป อีกทางออกหนึ่งของปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายทางการดูแลสุขภาพถูกเสนอขึ้นมาโดย Sudo et al. (2018) ซึ่งเป็นตัวแบบที่ได้จากการบริหารจัดการในประเทศญี่ปุ่น ได้ศึกษาและมีระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยมีชุมชนเป็นพื้นฐาน (CbICS: Community-based Integrated Care) ซึ่งเริ่มใช้ในประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 เป็นต้นมา ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การดูแลตนเองของผู้สูงอายุ การดูแลซึ่งกันและกันของผู้สูงอายุ การดูแลโดยสังคมที่มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และการดูแลโดยรัฐบาล ซึ่งการดูแลผู้สูงอายุเช่นนี้จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุลดลงได้อย่างมาก

ประเด็นเกี่ยวกับความยากหรือความท้าทายทางการคลังและงบประมาณในสังคมสูงอายุถูกนำมาวิเคราะห์ในประเด็นที่เจาะจงลงไปอีกโดย Balestra & Dottori (2012) โดยตั้งต้นการเปรียบเทียบว่าถ้าหากรัฐต้องเลือกระหว่างการใช้จ่ายเพื่อบริการสุขภาพ กับใช้จ่ายเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม (ซึ่งต่างก็ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนเหมือนกัน) ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้สูงอายุกับผู้ที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุ ว่ามีความเห็นต่อการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลอย่างไร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างกันระหว่างผู้สูงอายุกับผู้ที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีความต้องการให้รัฐบาลใช้จ่ายเงินกับบริการสุขภาพให้มากขึ้น ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งมีความต้องการให้ใช้จ่ายเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมมากกว่า

จะเห็นได้ว่าความสนใจศึกษาและแสดงทัศนะเกี่ยวกับสังคมสูงอายุ มีหลายผลงานที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจและการคลัง เพราะเชื่อว่าการบริหารทางเศรษฐกิจและการคลังที่ดีจะนำไปสู่บริการสุขภาพที่ดีแก่ผู้สูงอายุได้ หากพิจารณาเรื่องนี้จากวารสารทางวิชาการที่มุ่งเน้นเรื่องบริการสุขภาพ ก็พบความสนใจศึกษาเกี่ยวกับบริการสุขภาพในสังคมสูงอายุด้วยเช่นกัน เช่นในบทความของ Lawrence (2012) ที่นำเสนอเกี่ยวกับความท้าทายของการให้บริการสุขภาพของประเทศต่างๆ ในยุโรป หนึ่งในความท้าทายต่างๆ ก็เป็นเรื่องบริการสุขภาพของสังคมสูงอายุด้วย และในบทความนี้ Lawrence ยังได้นำแนวคิดที่องค์การอนามัยโลกไว้ที่จะเป็นทางออกให้กับการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจและการคลังของสังคมสูงอายุได้ด้วย นั่นคือ แนวคิด Active Aging ที่เสนอว่าการมีอายุมากขึ้นไม่ได้จำเป็นต้องพึ่งพิงคนอื่นมากขึ้นเสมอไป และ Lawrence ยังได้เสนอแนวคิดของตนเองให้มีการยืดระยะเวลาการทำงานของบุคลากรให้เกษียณช้าลงไปเท่าที่จะทำได้ โดยการทำให้เช่นนี้จะไม่ได้ทำให้เกิดผลดีเฉพาะกับเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่ยังจะทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกว่ตนเองถูกตัดขาดจากสังคม มีจิตใจที่ดีได้อีกด้วย

ในระยะเวลาเมื่อไม่นานมานี้ คุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุได้รับความสนใจศึกษาเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากผลงานของ Bai, Lai, & Guo (2016) ที่ศึกษาภาวะซึมเศร้า (Depression) ของผู้สูงอายุในประเทศจีน โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้สูงอายุในประเทศจีนที่อาศัยอยู่กับครอบครัวที่ประกอบไปด้วยลูกหลานของตนเอง มักจะเกิดความรู้สึกว่ตนเองเป็นภาระที่ลูกหลานต้องรับเลี้ยงดู และเกิดภาวะซึมเศร้าและในบางกรณีอาจรุนแรงจนถึงขั้นฆ่าตัวตายได้ จึงได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการพัฒนาโครงการดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุ ให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มีความสัมพันธ์อันดีต่อครอบครัว ซึ่งเรื่องการฆ่าตัวตายของผู้สูงอายุในจีน ได้มีการศึกษาอีกงานหนึ่งที่ศึกษาได้นำเสนอว่าการฆ่าตัวตายของผู้สูงอายุในจีนมีสูงมาก และจำนวนการฆ่าตัวตายนี้อาจสัมพันธ์กับอายุ กล่าวคือ ยิ่งอายุมากก็ยิ่งมีสถิติการฆ่าตัวตายสูงขึ้น (Nie, 2016)

การตีความเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในภายหลังทำให้เกิดมุมมองใหม่ของคุณภาพชีวิตที่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การมีสุขภาพที่ดี จิตใจที่ดีเท่านั้น หากแต่ชีวิตที่ดีนั้นยังรวมถึงการเจริญงอกงามของมนุษย์ (Human Flourish) อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากผลงานของ Hewitt (2017) ที่เสนอว่าควรที่จะมองคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแบบองค์รวม ที่ไม่ใช่เพียงทางชีวแพทย์ (Biomedical) แต่ต้องรวมถึงการเจริญงอกงามของมนุษย์อีกด้วย ซึ่งหมายถึงการพิจารณาในเชิงจริยธรรมควบคู่ไปด้วย

ประเด็นเกี่ยวกับอิสระในชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ เป็นสองประเด็นที่ผู้เขียนจัดให้อยู่ในระดับเดียวกัน เพราะอิสระในชีวิตในที่นี้หมายถึงการที่ผู้สูงอายุได้ดูแลตนเองตามความสามารถ ไม่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นในครอบครัวและในสังคม จึงเกี่ยวข้องอย่างมากกับความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ ผลจากการสำรวจผลงานเกี่ยวกับสังคมสูงอายุพบว่ามีความสนใจศึกษาโดยผลการศึกษาเรื่องนี้ไว้เช่นกัน ซึ่งจะขอเสนอตามลำดับเวลาเป็นสำคัญ ผลงานที่พบเป็นผลงานแรกคือผลการศึกษาของ Sørensen (1991) ที่ศึกษาความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในสังคมสูงอายุ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสังคมสูงอายุจะมีความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชายมากขึ้น เพราะเพศหญิงมีทักษะที่จำเป็นต่อสังคมสูงอายุมากกว่าเพศชาย ผลงานต่อมาที่ศึกษาสังคมสูงอายุ

การศึกษาต่อมาเป็นการศึกษาทางการแพทย์มุ่งเน้นสุขภาพจิตที่เผยแพร่ในปี 2002 ของ Marson (2002) ที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะของผู้สูงอายุในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การขับรถ การทำธุรกรรม โดย Marson เสนอว่าควรจะมีการประเมินผู้สูงอายุในเรื่องต่างๆ เหล่านี้อย่างจริงจัง เพราะหากผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้นจนกระทั่งเสียสมรรถนะเหล่านี้ไปก็ไม่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ ฝืนดำรงชีวิตด้วยตนเอง เพราะอาจเกิดผลเสียทั้งต่อผู้สูงอายุและครอบครัวได้ เช่น การขับรถในขณะที่เสียความสามารถในการมองเห็นหรือการตอบสนองอย่างฉับพลัน หรือการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้สูงอายุที่เริ่มมีอาการป่วยทางสมอง เป็นต้น นอกจากนี้ ในปี 2012 Marson ยังได้นำเสนอผลการศึกษาที่ศึกษาร่วมกับ Sabatino (Marson & Sabatino, 2012) เกี่ยวกับความสำคัญของสมรรถนะในทางการเงินของผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุจำนวนมากป่วยด้วยโรคความจำเสื่อม ทำให้ระบบการคิดและการรับรู้เสียตามไปด้วย และไม่สามารถที่จะดูแลเรื่องการเงินด้วยตนเองได้ ความสนใจเกี่ยวกับประเมินความสามารถในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุได้นำไปสู่การวัดความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ (IADL: Instrumental Activities of Daily Living) ซึ่งวัดความเป็นอิสระในชีวิตของผู้สูงอายุใน 7 ด้าน คือ การใช้โทรศัพท์ การซื้อสินค้า การเตรียมอาหาร การดูแลบ้าน การซักผ้า การใช้บริการขนส่งสาธารณะ และการดูแลการเงินของตนเอง (Lawton & Brody, 1969 cited in Bai, Lai, & Guo, 2016)

แม้ว่าจะมีแนวคิดที่แสดงถึงความเป็นห่วงในสวัสดิภาพของผู้สูงอายุที่ชราลงและเริ่มจะดูแลตัวเองไม่ได้ แต่ในอีกทางหนึ่ง ก็ได้มีผู้เสนอแนวคิดที่ว่าผู้สูงอายุนั้นควรจะได้รับ การส่งเสริมให้ประกอบอาชีพด้วยตนเองให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังผลงานของ Lawrence (2012) ที่กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ เพราะนอกจากจะทำให้ผู้สูงอายุคลายความกังวลใจที่ต้องเป็นภาระของผู้อื่น เพราะพึ่งพาคนอื่นน้อยลงแล้ว ยังเท่ากับว่ายังมี

อิสระในการใช้ชีวิตของตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นคุณภาพชีวิตในด้านอิสระในชีวิตอีกด้วย นอกจากนี้ ประเด็นที่ได้รับการศึกษาและน่าจะทำให้เสนอทางออกเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในระยะยาวได้ จะพบได้จากผลงานของ Ang & Madsen (2015) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบการทำงานของผู้ใช้แรงงาน โดยมีข้อค้นพบว่าแรงงานที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าจะมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่า และการใช้ความรู้มาแปลงเป็นความคิดสร้างสรรค์นั้นจะยิ่งเห็นได้ชัดขึ้นเมื่อผู้ใช้แรงงานนั้นมีอายุมากขึ้น ดังนั้น สิ่งที่ Ang & Madsen อนุมานจากผลการศึกษาครั้งนี้ก็คือการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ผลดีต่อการใช้ความคิดสร้างสรรค์มากกว่ามัธยมศึกษา และอนุมานได้ว่าสำหรับสังคมสูงอายุนั้น ถ้าหากประชากรได้รับการศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษาจำนวนมาก ก็จะเป็นการดีต่อประเทศ

สมรรถนะต่างๆ ที่จำเป็นการดำรงชีวิตประจำวันอย่างเรื่องการขับรถ เป็นปัญหาของผู้สูงอายุเคยมีและสูญเสียสมรรถนะบางอย่างไปเมื่ออายุมากขึ้น แต่ในช่วงเวลาที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศไปอย่างมาก สมรรถนะบางอย่างที่ผู้สูงอายุบางคนไม่เคยมี ก็กลายเป็นอุปสรรคในการใช้ชีวิตได้เช่นกัน นั่นคือความสามารถของผู้สูงอายุในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ (Ji et al., 2010) เพราะในขณะที่เทคโนโลยีใหม่ๆ สร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้ได้โดยง่าย แต่ความสับสนนั้นจะเกิดขึ้นเฉพาะกับคนที่เข้าถึงเทคโนโลยีเท่านั้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นความสนใจศึกษาสังคมสูงอายุในประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างทั่วถึง (Digital Inclusion) การศึกษาเรื่องนี้ยังได้ถูกศึกษาเฉพาะลงไปเกี่ยวกับเทคโนโลยีส่งเสริมการให้บริการตนเอง (SSTs: Self-Service Technologies) ในกรณีของแคนาดา ซึ่งเป็นผลการศึกษาของ Kernaghan (2015) ซึ่งผลการศึกษาพบว่าเทคโนโลยีนี้สามารถทำให้ผู้รับบริการที่ดีขึ้นได้ แต่ว่าบริการบางอย่างยังคงต้องใช้โทรศัพท์หรือการติดต่อแบบพบหน้ากัน

บุคคลที่จะอยู่ดูแลผู้สูงอายุจะเป็นผู้ที่อยู่ในครอบครัวของผู้สูงอายุเอง ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุก็น่าจะหมายถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวด้วย ซึ่งในเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวนี้ Meda (2014) ได้ศึกษาจากประเทศอิตาลี พบว่าในขณะที่อิตาลีกำลังกลายเป็นสังคมสูงอายุ แต่ครอบครัวในอิตาลีกำลังมีขนาดเล็กลง ทำให้การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวมีน้อยลงตามไปด้วย และการที่หลายๆ ครอบครัวต่างก็ดูแลผู้สูงอายุน้อยลง ก็ทำให้ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาการดูแลจากแหล่งอื่นและทำให้ต้นทุนในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุสูงขึ้นตามไปด้วย การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้สูงอายุอีกผลงานหนึ่งเป็นของ Carrascosa (2015) ซึ่งศึกษาบทบาทที่ครอบครัวจะสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุได้ โดยศึกษาจากกรณีของครอบครัวในสเปน พบว่าครอบครัวในสเปนเป็นครอบครัวแบบเดียวกับประเทศในกลุ่ม Mediterranean กล่าวคือ จะเป็นครอบครัวที่มีบทบาทมาก พึ่งพาสวัสดิการจากรัฐน้อย ต่างจากประเทศในกลุ่มยุโรปเหนือ ซึ่งจะพึ่งพาสวัสดิการจากรัฐมาก ข้อเสนอที่ Carrascosa เสนอไว้ก็คือครอบครัวจะมีส่วนในการดูแลผู้สูงอายุมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เป็นสำคัญ

ผลการศึกษาหนึ่งที่กล่าวถึงไปแล้วก่อนหน้านี้ที่เสนอเรื่องการเตรียมตัวรับกับสังคมสูงอายุที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Takamura, 2002) ก็มีส่วนที่กล่าวถึงคุณภาพชีวิตในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเช่นกัน เพราะในผลงานดังกล่าวมีข้อเสนอให้มิโนบายของรัฐบาลที่คอยส่งเสริมและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เพราะสามารถอยู่ร่วมกับคนที่มีความแตกต่างจากตนเองได้ การศึกษาในประเด็นที่คล้ายๆ กันในสังคมสูงอายุ เพราะเป็นการศึกษาเรื่องการอยู่ร่วมกันของสังคมสูงอายุที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานจำนวนมากในกรณี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของเกาหลีใต้ อิตาลี และญี่ปุ่น โดย Kim & Torres-Gil (2008) พบว่าสังคมสูงอายุอย่างเกาหลีใต้ต้องเผชิญปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศ จึงต้องเปิดรับแรงงานจากต่างประเทศเข้าไปจำนวนมาก ประกอบกับสังคมเกาหลีใต้เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมเข้มแข็ง เมื่อมีชาวต่างชาติเข้าไปทำให้เกิดความตึงเครียดทางวัฒนธรรมได้

การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุก็เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยเช่นกัน จากผลการศึกษาของ Yenerall (2003) ที่กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้ ในการศึกษาดังกล่าว Yenerall ได้สำรวจเหตุผลของการศึกษาของผู้สูงอายุในมหาวิทยาลัยต่างๆ ใน Finland พบว่าเหตุผลในลำดับต้นๆ ที่ทำให้ผู้สูงอายุมาเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ได้อยู่ที่ความรู้ แต่อยู่ที่การเข้าสังคม การได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนใหม่

ประเด็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การมีชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุจะต้องรวมไปถึงการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีด้วย ซึ่งหมายถึงสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การเข้าถึงบริการสาธารณสุข การเข้าถึงการนันทนาการต่างๆ การขนส่งมวลชน หรือแม้กระทั่งสภาพเศรษฐกิจ ผลการสำรวจบทความทางวิชาการที่น่าเสนอเรื่องเหล่านี้ของผู้สูงอายุพบว่ามียุทธศาสตร์ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเร่งพัฒนาบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านชราภาพวิทยา คือ ผลงานของ Scharlach et al (2000) ที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ ผลงานของ Bragg & Hansen (2010) แต่เรื่องเกี่ยวกับบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับความสนใจศึกษาหรือแสดงความคิดเห็นไว้มากกว่าก็คือการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่รองรับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ และเกี่ยวโยงไปถึงการบริหารจัดการทางการเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ ดังจะเห็นได้จากผลงานของ Lamm & Blank (2005) ที่กล่าวถึงความท้าทายเหล่านี้ในกรณีของสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ผลงานของ Torres-Gil (2007) ที่ศึกษาจากองค์การขนาดใหญ่หลายแห่งที่อยู่ในภาวะมีผู้เกษียณจำนวนมาก และมีแรงงานในองค์การน้อย รวมถึงการตั้งข้อสังเกตว่ากลุ่มผู้สูงอายุในปัจจุบันซึ่งเป็นผู้ที่เกิดในยุค Baby Boom จะมีการออมน้อยมาก ทำให้การใช้ชีวิตหลังเกษียณยากลำบาก ความเสี่ยงที่จะมีระบบสาธารณสุขของไม่พอเพียงกับความต้องการในกรณีของสหรัฐอเมริกาจะยิ่งน่ากังวลเมื่อพิจารณาประกอบกับผลงานของ Olshansky et al. (2009) เพราะในผลงานนี้แสดงผลการวิเคราะห์ว่าการคาดการณ์เกี่ยวกับประชากรของสหรัฐอเมริกาอาจจะคาดการณ์ผิดไป ประชากรสูงอายุจะมีมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ และเพิ่มขึ้นเร็วกว่าที่คาดการณ์ไว้

สภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุอีกอย่างหนึ่งคือสภาพแวดล้อมทางกายภาพรอบๆ ที่อยู่อาศัย ซึ่งในเรื่องนี้ก็มีความสนใจศึกษาไว้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากผลงานของ Ishikawa (2015) ซึ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุในญี่ปุ่น ว่ามีความพึงพอใจต่อสภาพความเป็นอยู่ในระดับใด และมีความสัมพันธ์ต่อความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจหรือไม่ ผลการศึกษาทำให้พบว่าความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจทำให้เกิดความพอใจต่อหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นระบบขนส่ง การใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต บริการทางการแพทย์ที่มากเพียงพอ แต่จะไม่สามารถลดความไม่พอใจในเรื่องค่าครองชีพลงได้ และยังได้ค้นพบว่าการเลือกที่อยู่อาศัยนั้นผู้สูงอายุจะพิจารณาจากสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตเป็นสำคัญ หากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมก็อาจจะย้ายถิ่นฐานได้ การศึกษาสภาพแวดล้อมสำหรับการใช้ชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุบางผลงานอย่างเช่นผลงานของ Loukaitou-Sideris et al. (2016) ศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับสวนสาธารณะในเมืองลอส แองเจลิส เหตุที่สนใจศึกษาเรื่องนี้เป็นเพราะว่าสวนสาธารณะจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงทั้งในแง่ของสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และความสัมพันธ์ทางสังคม แต่ปัญหาคือผู้สูงอายุมักจะได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะน้อยกว่าที่ควรจะเป็น เพราะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สวนสาธารณะบางแห่งไม่ได้ออกแบบมาให้กับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ Loukaitou-Sideris et al. ยังได้เสนอสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเมื่อจะออกแบบสวนสาธารณะให้แก่ผู้สูงอายุ กล่าวคือ สวนสาธารณะจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทางกายภาพ (พื้นไม่ลื่น ไม่เป็นหลุมบ่อ) ปลอดภัยจากอาชญากรรม เดินทางและเข้าถึงได้สะดวก และเชื่อมต่อกับธรรมชาติ

ผลจากการศึกษาผลการวิจัยจากบทความเกี่ยวกับสังคมสูงอายุในต่างประเทศในหลากหลายสาขาวิชาที่เกี่ยวกับทำให้พบว่าการศึกษาเกี่ยวกับสังคมสูงอายุแต่ละผลงานให้ความสนใจศึกษาสังคมสูงอายุในประเด็นที่แตกต่างกัน แต่เมื่อประกอบผลการศึกษาจากหลายๆ สาขาเข้าด้วยกันแล้วก็จะพบว่ามีการศึกษาค่อนข้างครบถ้วนในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการไปตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. การสืบค้นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการเรียบเรียงเนื้อหาการนำเสนอ
2. การสืบค้นบทความเกี่ยวกับสังคมสูงอายุในต่างประเทศ โดยสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ที่ได้รับการสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อถอดบทเรียนจากประเทศต่างๆ
3. วิเคราะห์บทเรียนจากประเทศต่างๆ แล้วเรียบเรียงตามกรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตที่ได้ และวิเคราะห์ต่อว่าข้อมูลใดบ้างที่จำเป็นต่อการรับมือกับการเป็นสังคมสูงอายุ
4. สร้างข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่สำคัญต่อการรับมือกับการเป็นสังคมสูงอายุ

ผลการวิจัย

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะนำเสนอว่าข้อมูลสำคัญที่ควรรวบรวมเมื่อก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุนั้นมีอะไรบ้าง ซึ่งการค้นคว้าข้างต้นที่ได้ค้นคว้าจากรวบรวมวารสารทางวิชาการจากหลากหลายวงการ ไม่ว่าจะเป็นวงการนโยบายสาธารณะ การบริหารภาครัฐ สังคมวิทยา และการแพทย์ทำให้เห็นได้ว่าประเด็นที่มีความสนใจศึกษาหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นประเด็นที่เคยเป็นปัญหามาแล้วในประเทศต่างๆ ที่เข้าสู่ภาวะสังคมสูงอายุไปก่อนหน้านี้ ซึ่งจากการเรียบเรียงของผู้เขียนและนำไปเทียบกับกรอบแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกแล้วก็จะเห็นว่ามีคามสนใจศึกษาเกี่ยวเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ ความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ซึ่งผลการศึกษาทั้งหมดข้างต้นจะเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ในส่วนนี้ โดยเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบว่าสังคมไทยที่เริ่มเข้าสู่สังคมสูงอายุในระยะแรกๆ แล้ว ควรจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องอะไรบ้างเพื่อที่จะบริหารจัดการให้เป็นสังคมสูงอายุที่มีคุณภาพได้ และเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ ผู้เขียนจะนำเสนอโดยอาศัยกรอบแนวคิดคุณภาพชีวิต 3 ชั้น เป็นพื้นฐาน ดังนี้

ข้อมูลสุขภาพร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ควรจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุในด้านสุขภาพทางกายภาพ สุขภาพจิตใจ ความรู้สึกของผู้สูงอายุเกี่ยวกับตนเอง และมีข้อมูลว่าผู้สูงอายุมีแหล่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจและความเชื่อทางศาสนาที่ดีที่ทำให้ใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากน้อยเพียงใด แต่เรื่องข้อมูลสุขภาพทางร่างกายของผู้สูงอายุนั้น จะรวบรวมเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ เพราะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้สูงอายุจะมีสุขภาพดีนั้นต้องมีระบบการให้บริการทางสาธารณสุขที่เพียงพอด้วย ดังนั้น จึงต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาล และบุคลากรที่มีความชำนาญในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยเพื่อจะได้พิจารณาได้ว่ามีความเพียงพอหรือไม่

บริการสาธารณสุขเป็นบริการสาธารณะที่ต้องการการสนับสนุนทางการเงินอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้สามารถมั่นใจได้ว่าบริการสาธารณสุขจะได้รับงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ ก็จำเป็นจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้สูงอายุ ข้อมูลเกี่ยวกับสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐเรื่องบริการสาธารณสุขของผู้สูงอายุต่องบประมาณโดยรวมของทั้งประเทศว่ามีสัดส่วนที่เหมาะสมหรือไม่เช่นกัน

ข้อมูลเรื่องอิสระในการใช้ชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคม ควรจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุว่าสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด ต้องการความช่วยเหลือจากคนรอบข้างในเรื่องใดบ้าง เพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าผู้สูงอายุมีอิสระในการใช้ชีวิตมากน้อยเพียงใด ส่วนเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมควรมีข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวของผู้สูงอายุ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัวว่ามีการพบปะพูดคุยกันมากน้อยเพียงใด เป็นความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพดีเพียงใด และรวมไปถึงความสัมพันธ์ที่ผู้สูงอายุมีต่อบุคคลอื่นนอกครอบครัวของตนเองด้วย

ข้อมูลเรื่องสภาพแวดล้อม ควรจะมีข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ จำนวนคดีและเหตุการณ์ที่กระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ สถานที่ที่เกิดเหตุเหล่านี้ซึ่งถือเป็นข้อมูลสำคัญในการพิจารณาสภาพแวดล้อมในแง่ของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีข้อมูลเรื่องระบบประกันสุขภาพที่ผู้สูงอายุใช้ ความเพียงพอและความสามารถในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมในด้านบริการสาธารณสุข และข้อมูลที่หลายๆ ฝ่ายอาจยังไม่เห็นความสำคัญแต่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้เช่นกัน นั่นคือ ข้อมูลการเข้าถึงบริการสาธารณสุขอื่น ๆ นอกเหนือไปจากบริการทางการแพทย์ เช่น ระบบขนส่ง สวนสาธารณะ เป็นต้น รวมไปถึงเรื่องสมดุลงระหว่างค่าครองชีพกับรายได้ และความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งจ่ายใช้สอย

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลทางสถิติที่หน่วยงานสำคัญของประเทศไทยได้เก็บรวบรวมอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นสำนักงานสถิติแห่งชาติ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่าข้อมูลที่ผู้เขียนกล่าวถึงข้างต้นว่าเป็นข้อมูลที่จำเป็นนั้นได้ถูกเก็บรวบรวมเป็นระยะและค่อนข้างจะครบถ้วนทุกประเด็นที่ผู้เขียนกล่าวถึง และน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายหรือแนวทางต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่าข้อมูลที่หน่วยงานสำคัญของไทยได้รวบรวมไว้จะทำให้เข้าใจสถานการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ แต่สิ่งที่ต้องยอมรับเกี่ยวกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมนี้ก็คือ ข้อมูลเหล่านี้ทำให้เข้าใจภาพรวมของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้เท่านั้น หากต้องการที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่ดีอย่างถ้วนหน้า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ในระดับที่ถี่กลงไป กล่าวคือ เก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ในระดับท้องถิ่น เพราะจะทำให้ได้รายละเอียดลงไปถึงผู้สูงอายุในแต่ละครอบครัว และนำไปสู่การบริหารจัดการเพื่อรองรับความต้องการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของผู้สูงอายุได้มากขึ้น โดยหน่วยงานที่ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมีศักยภาพพอจะรับผิดชอบเรื่องนี้ได้ก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลแต่ละแห่ง ซึ่งอาจจะทำภายใต้ความร่วมมือและสนับสนุนของผู้ดูแลท้องถิ่นอย่างกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา นกน้อย, และ วรณภรณ์ บริพันธ์. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธราชชนครินทร์, 9(3), 94-105.
- กัญญา ชื่นอารมย์, และ วลัยนารี พรหมลา. (2560). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 3(2), 94-104.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2554). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (10 เมษายน 2561). สถิติบอกอะไร ผู้สูงวัยปัจจุบันและอนาคต. *ข่าวประชาสัมพันธ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ*, หน้า 1-2.
- Ang, J., & Madsen, J. (2015). Imitation versus Innovation in an Aging Society: international evidence since 1870. *Journal of Population Economics*, 28(2), 299-327. doi:10.1007/s00148-014-0513-0
- Bai, X., Lai, D., & Guo, A. (2016). Ageism and Depression: Perception of older people as a burden in China. *Journal of Social Issues*, 72(1), 26-46. doi:10.1111/josi.12154
- Balestra, C., & Dottori, D. (2012). Aging society, health and the environment. *Journal of Population Economics*, 25(3), 1045-1076. doi:10.1007/s00148-011-0380-x
- Bragg, E., & Hansen, J. C. (2010). A Revelation of Numbers: Will America's Eldercare Workforce be Ready to Care for an Aging America? *Generation: Journal of the American Society on Aging*, 34(4), 11-19.
- Carrascosa, L. (2015). Aging Population and Family Support in Spain. *Journal of Comparative Family Studies*, 46(4), 499-516.
- Hewitt, J. (2017). Just Healthcare in an Aging Society: The Need for a Human Flourishing-Based Understanding. *Asia Pacific Journal of Health Law & Ethics*, 10(2), 1-28.
- Ishikawa, N. (2015). DISSATISFACTION WITH DWELLING ENVIRONMENTS IN AN AGING SOCIETY: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF THE KANTO AREA IN JAPAN. *Review of Urban & Regional Development Studies*, 27(3), 149-176. doi:10.1111/rurd.12038
- J. Yenerall. (2003). Educating an aging society: The University of the Third Age in Finland. *Educational Gerontology*, 29(8), 703-716. doi:10.1080/03601270390225785

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Ji, Y., Choi, J., Lee, J., Han, K., Kim, J., & Lee, I. (2010). Older Adults in an Aging Society and Social Computing: a research Agenda. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 26(11), 1122-1146. doi:10.1080/10447318.2010.516728
- Kernaghan, K. (2015). Serving Seniors: Innovation and Public Sector Service Delivery. *The Innovation Journal*, 20(2).
- Kim, B., & Torres-Gil, F. (2008). Aging and Immigration: the case of South Korea (with a look at Italy and Japan. *Generation*, 32, 80-86.
- Lamm, R., & Blank, R. (2005). The Challenge of an Aging Society. *The Futurist*, 39(4), 23-27.
- Lawrence, R. (2012). Urban Health Challenges in Europe. *Journal of Urban Health*, 90(1), 523-536. doi:10.1007/s11524-012-9761-z
- Loulaitou-Sideris, A., Levy-Storms, L., Chen, L., & Brozen, M. (2016). Parks for an Aging Population. *Journal of the American Planning Association*, 82(3), 236-251. doi:10.1080/01944363.2016.1163238
- Marson, D. (2002). Competency Assessment and Research in an Aging Society. *Generations*, 99-103.
- Marson, D., & Sabatino, C. (2012). Financial Capacity in an Aging Society. *Generations*, 36(2), 6-11.
- Meda, S. G. (2014). No Country for Old Men? Italian Families Facing the Challenges of an Aging Society. *Journal of Comparative Family Studies*, 45(2), 275-292.
- Nie, J. (2016). Erosion of Eldercare in China: a Socio-Ethical Inquiry in Aging, Elderly Suicide and the Government's Responsibilities in the Context of the One-Child Policy. *Ageing International*, 41(4), 350-365. doi:10.1007/s12126-016-9261-7
- Olshansky, S., Goldman, D., Zheng, Y., & Rowe, J. (2009). Aging in America in the Twenty-first Century: Demographic Forecasts from the MacArthur Foundation Research Network on an Aging Society. *The Milbank Quarterly*, 87(4), 842-862.
- Scharlach, A., Damron-Rodriguez, J., Robinson, B., & Feldman, R. (2000). Educating Social Workers for an Aging Society: a vision for the 21st century. *Journal of Social Work Education*, 36(3), 521-538.
- Sørensen, A. (1991). The Restructuring of Gender Relations in an Aging Society. *Acta Sociologica*, 34(1), 45-55. doi:10.1177/000169939103400104
- Sudo, K., Kobayashi, J., Noda, S., Fukuda, Y., & Takahashi, K. (2018). Japan's healthcare policy for the elderly through the concepts of self-help (Ji-jo), mutual aid (Go-jo), social solidarity care (Kyo-jo), and governmental care (Ko-jo). *Bioscience Trends*, 12(1), 7-11. doi:10.5582/bst.2017.01271
- Takamura, J. (2002). Social Policy Issues and Concerns in a Diverse Aging Society: Implication of increasing diversity. *Generations*, 26(3), 33-38.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

World Health Organization. (1998). WHOQOL User Manual. Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse, World Health Organization.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิจัยของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

นนทนันท์ แยมวงษ์¹, ชลลดา พิงรำพรรณ², สิริพร พงศ์หิรัญสกุล³

¹สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

^{2,3}สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Email : nonthanun.y@pnru.ac.th¹, chollada.p@pnru.ac.th², siriporn.po@pnru.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ปัญหา และความต้องการในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จำนวน 75 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

1.1 การศึกษาหาความรู้ และการเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาหาความรู้ และการเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีเพื่อนแนะนำหรือสอนการใช้ให้ ถัดมา ศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต และสอบถามจากอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชา

1.2 วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 3 ลำดับแรก ได้แก่ เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำรายงานการวิจัย ภาระงานมอบหมายจากผู้สอน ถัดมา เพื่อติดตามข่าวสาร หรือบริการต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ

1.3 เหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ค้นหาสารสนเทศได้สะดวก รวดเร็ว ถัดมา เข้าถึงได้ตลอดเวลา และไม่จำกัดสถานที่ และ มีความทันสมัยมากกว่าฉบับพิมพ์ เนื่องจากมีการปรับปรุงเนื้อหาได้ตลอดเวลา

1.4 เครื่องมือค้นหาที่นักศึกษาใช้ในการค้นหาสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย 3 ลำดับแรก ได้แก่ โปรแกรมค้นหากูเกิล ถัดมา ฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย (Thailis) และฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thaijo)

1.5 สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้ตรงกับความต้องการในระดับใด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้ตรงกับความต้องการ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ในระดับมาก ถัดมา สืบค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ และ ในระดับปานกลาง

1.6 ช่วงอายุการผลิตของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ช่วงอายุการผลิตของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ที่ผลิตขึ้นในช่วงปีปัจจุบัน ถัดมา ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอายุการผลิตในช่วง 1-5 ปี และ ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตในช่วง 10 ปีขึ้นไป

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษามีปัญหาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การดาวน์โหลดข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความล่าช้าในระดับมากที่สุด ถัดมา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้าในระดับมาก และกลยุทธ์การค้นข้อมูลและเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง

3. ความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษามีความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายข้อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ต้องการให้ห้องสมุดมีปริมาณสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นในระดับมากที่สุด ถัดมา ต้องการให้รวบรวมแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แบบไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น คลังสถาบัน ฐานข้อมูลงานวิจัย เป็นต้น ไว้ที่หน้าเว็บไซต์มหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงในระดับมาก และ ให้เพิ่มความเร็วในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Use of Electronic Information for Doing Research of Undergraduate Students, Program in Human Resource Management, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

Nonthanun Yamwong¹, Chollada Pungrampan², Siriporn Ponghirunsakul³

¹Program in Library and Information Science Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

^{2,3}Program in Human Resource Management Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

Email : nonthanun.y@pnru.ac.th¹, chollada.p@pnru.ac.th², siriporn.po@pnru.ac.th³

Abstract

The purpose of this research were to study the use of electronic information, problems and needs for Doing Research of Undergraduate Students, Program in Human Resource Management, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University. The research was conducted through a questionnaire, and the data were collected from 75 Undergraduate Students, Program in Human Resource Management, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research were summarized below:

1. The condition among the use of electronic information.

1.1 The highest of learning and increasing skills in using electronic information of participants. Their friend recommend and teach how to use it, Learning by themselves from internet and asking from lecturer.

1.2 The highest of the purposes of the use of electronic information. Their using for information searching for doing research and task from lecturer 83.94 percentage, follow information or services in the internet and information seeking for each subject.

1.3 The highest of reason the use of electronic information. Information searching so continence and quickly, accessing anytime and anywhere. It has newest more than printed issue because rearrange all the time.

1.4 The highest of tools for electronic information searching. Using Google search engine, Thailis Database Full text and ThaiJo Journal Article Database Full text.

1.5 The highest of results of searching an electronic information. Serve them purpose, not serve them purpose, and moderate serve them purpose.

1.6 The highest of age of the use of electronic information. Electronic information up to date, 1-5 years of an electronic information, and more than 10 years.

2. Problems of using electronic information

Overall, the participants have a problems of using electronic information was at a moderate. Particularly, the highest of problems of using electronic information. Downloading

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

for low speed internet was at a highest. Not enough computer laboratory was at a high and strategy and tools for searching electronic information was a moderate.

3. The needs of using electronic information.

Overall, the participant's need of using electronic information was at a moderate. Particularly, the highest of need of using electronic information. They would like to library has electronic information increase was at a highest. They would like collect information sources for free access for example Institutional repository research database etc. on university website or library website for access was at a high and increase high speed internet for connecting of university was at high.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การเรียนในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ หรือศึกษาเพื่อทำรายงานประกอบการเรียนในบางรายวิชา เมื่อผู้เรียนได้รับมอบหมายหัวข้อ หรือหัวข้อที่สนใจจะทำ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เปลี่ยนแปลงไปแหล่งสารสนเทศแรกที่นักศึกษานึกถึงคือ แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต เนื่องจากปัจจุบันผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว กอปรกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยเฉพาะเครือข่ายและการสื่อสารข้อมูลที่มีพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดดกอปรกับการดำเนินงานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นสนับสนุนให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการออกแบบ และสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ และนำมาเชื่อมต่อเครือข่ายซึ่งช่วยให้สามารถจัดเก็บ เผยแพร่ ค้นหา และเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้โดยง่ายทำให้เกิดทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภท และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ในระยะไกลโดยไม่จำกัดสถานที่ นอกจากนี้ การเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายโดยไม่จำกัดสถานที่ นอกจากนี้ การเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายทำให้ไม่จำกัดช่วงเวลาการใช้ ทำให้ผู้ใช้สามารถเลือกใช้เวลาใดก็ได้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายขึ้น และได้รับความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นกว่าเดิม (Adams and Bonk, 1995, p. 123; Palmquist and Kim, 1998, p. 7)

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นแหล่งบริการสารสนเทศภายในที่ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์โดยทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่มีให้บริการทั้งภายใน และภายนอกห้องสมุด รวมทั้งแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และจากระบบเครือข่ายอื่น ๆ โดยในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้สามารถรับสารสนเทศได้ทั้งแบบที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (Adams and Bonk, 1995, p. 125; Klobas, 1995, p. 95) นักศึกษาผู้ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2556 มีรายวิชาสถิติและการวิจัยทางธุรกิจ ซึ่งอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพโดยนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ต้องลงทะเบียนเรียนทุกคนโดยรายวิชานี้จะมีงานมอบหมายจำนวน 1 ชิ้นงาน คือ รายงานการวิจัย มีความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ยังมีการใช้ค่อนข้างน้อยมากเมื่อเทียบกับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฐานข้อมูลออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์คณะวิทยาการจัดการ ตลอดจนปัญหาและความต้องการในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานวิจัยของนักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สามารถเข้าถึงได้จากระบบสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำรายงานการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
2. เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการ ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Electronic resources หรือสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Electronic information หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Electronic materials ซึ่งมีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ ดังนี้ ก่อเกียรติ ขวัญสกุล (2547, น. 201) ให้ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ว่า หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้ทำการประมวลผล หรือวิเคราะห์แล้ว ทำการรวบรวม และบันทึกไว้ในวัสดุที่ต้องใช้งานกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สารสนเทศที่บันทึกไว้นั้น สามารถนำกลับมาใช้ค้นคว้าได้อีกโดยไม่จำกัดครั้ง อาจเป็นการบันทึกเก็บไว้ในลักษณะเป็นแฟ้มข้อมูล หรือฐานข้อมูล ส่วนน้ำทิพย์ วิภาวิน (2547, น. 106) ให้ความหมายของสื่อสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ว่า หมายถึง สารสนเทศที่เกิดจากการผสมผสานระบบโทรคมนาคมเข้ากับระบบสารสนเทศ โดยอาศัยเทคนิคอิเล็กทรอนิกส์สร้างข้อมูลในรูป เสียง และภาพ ทั้งภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว มีลักษณะการสื่อสารที่สามารถตอบโต้ได้ทันที รูปแบบของการใช้เนื้อหา และประเภทรายการสามารถทำได้หลากหลาย ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น นอกจากนี้ ดิคกินสัน (Dickinson. 1994, pp. 1, 94) ให้ความหมายของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ว่า หมายถึง ข้อมูลสารสนเทศใด ๆ ที่สามารถเข้าถึงผ่านระบบคอมพิวเตอร์ สารสนเทศอาจจะบันทึกอยู่ในคอมพิวเตอร์ หรือสามารถเข้าถึงจากเครื่องอ่านซีดีรอม หรือสามารถเข้าถึงได้โดยผ่านโมเด็ม และโทรศัพท์ และเจ็นคินส์ (Jenkins. 1999, p. 6) ให้ความหมายของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ว่า หมายถึง วัสดุที่ต้องการเข้าถึงโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ว่าจะผ่านคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์มือถือ โดยสามารถเข้าถึงได้จากระยะไกลผ่านทางอินเทอร์เน็ต รูปแบบที่พบบ่อยที่สุด เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่บันทึก และเผยแพร่ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ โดยต้องใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร และคอมพิวเตอร์ ในการผลิต จัดเก็บ เข้าถึง และค้นคืน ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวจะอยู่ในรูปหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือฐานข้อมูลออนไลน์

2. การทำวิจัย

การวิจัยเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ที่เป็นระบบและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบันนักวิชาการได้ให้ความหมายของการวิจัยไว้มากมาย ดังนี้ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2547, 19-20) ให้ความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการค้นคว้าข้อเท็จจริง หรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติอย่างมีระบบระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความรู้ที่เชื่อถือได้ ส่วน ดุจเดือน พันธุนาวัน (2549, 9) ให้

ความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง การแสวงหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบในการตั้งคำถามทางการวิจัย มีการแบ่งกิจกรรมวิจัยย่อย ๆ เพื่อตอบคำถามทางการวิจัย มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานตลอดจนมีการตีความข้อมูลที่วิเคราะห์เหล่านั้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ ว่า “อะไร” เกี่ยวข้องกับอะไร และเป็นเพราะเหตุใด

กล่าวโดยสรุป การวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษา ค้นคว้าความจริงเพื่อหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงที่ดำเนินไปอย่างมีระเบียบมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานตลอดจนมีการตีความข้อมูลที่วิเคราะห์เหล่านั้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ ว่า “อะไร” เกี่ยวข้องกับอะไรเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้องต่อปัญหาที่ตั้งไว้

3. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในสภาพแวดล้อมอิเล็กทรอนิกส์

จากงานวิจัยของโอซีแอลซี (OCLC. 2005, Online) แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้การใช้สารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

3.1 รูปแบบของสารสนเทศ เทคโนโลยีมีผลต่อการสร้างและผลิตสารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบสิ่งพิมพ์ สารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และสื่อประสมในช่วงที่ทศวรรษที่ผ่านมา การผลิตหนังสือและวารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์ยังคงดำเนินอยู่ แต่ลดปริมาณการผลิตลง ในขณะที่การผลิตหนังสือและวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ นั้นเพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลและเวปไซด์เว็บบยังกระตุ้นให้เกิดการสร้างสารสนเทศดิจิทัลจำนวนมากซึ่งสามารถเผยแพร่และเข้าถึงทางออนไลน์ได้สะดวกและง่ายดาย นอกจากนี้ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า รูปแบบนั้นไม่สำคัญเท่ากับเนื้อหา กล่าวคือ ทำอย่างไรผู้ใช้จึงจะสามารถเข้าถึงและได้รับสารสนเทศที่ต้องการอย่างทันท่วงที โดยไม่คำนึงว่าสารสนเทศนั้นจะอยู่ในรูปแบบใด

3.2 ระบบสารสนเทศ เทคโนโลยีได้พลิกโฉมหน้าการสร้าง จัดเก็บ จัดระบบและเผยแพร่สารสนเทศ ทั้งในด้านสถาปัตยกรรมระบบและด้านบริการสารสนเทศ ระบบสารสนเทศต่าง ๆ เชื่อมโยงกันในสภาพที่ซับซ้อนมากขึ้น การจัดให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันในระดับต่าง ๆ รวมถึงความจำเป็นที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศอื่น ๆ และโปรแกรมการใช้งานของห้องสมุดต่าง ๆ ที่ต้องเสนอบริการพื้นฐานที่เหมือนกันและเชื่อมโยงกันได้ ระบบสารสนเทศจะเน้นเรื่องการเข้าถึงสารสนเทศเป็นหลัก

3.3 ผู้ใช้สารสนเทศ ผู้ใช้รับผลกระทบจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กล่าวคือ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศโดยผ่านเครือข่ายต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ทำให้ผู้ใช้มีความคาดหวังในระดับสูงต่อบริการที่จะได้รับจากระบบสารสนเทศ นอกจากนั้นพัฒนาการของอินเทอร์เน็ต เวิลด์ไวด์เว็บบ และเทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศทำให้ผู้ใช้ที่มีทักษะการรู้สารสนเทศ มีความพึงพอใจอย่างสูงกับการเข้าถึงสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทางออนไลน์ เพราะสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้ใช้งานจำนวนมากที่พบว่าการเปลี่ยนอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลทำให้สภาพแวดล้อมทางสารสนเทศมีความซับซ้อนและเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสารสนเทศ รูปแบบการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ ซึ่งใช้เวลาวันละหลายชั่วโมงกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านหน้าจอกอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือสมาร์ตโฟนไม่ว่าจะเป็นอ่านข่าวสาร การศึกษา การติดต่อสื่อสาร และความบันเทิง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาในต่างประเทศสำรวจพบ ได้แก่ งานวิจัยของเมียร์ซาและมาห์มูด (Mirza; & Mahmood, 2012, 123-131) พบว่า นักศึกษามีลักษณะการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำงาน งานวิจัยของซาฟาร์ (Zafar, 2013, 31-37) พบว่า นักศึกษาทราบทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรืออาจารย์ รองลงมาคือโบรชัวร์เกี่ยวกับการแนะนำการใช้ห้องสมุด และเว็บไซต์ห้องสมุด และงานวิจัยของคัวร์ (Kaur, 2012, 182-193) พบว่านักศึกษานำทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ถัดมาคือใช้ผ่านหน้าเว็บไซต์ห้องสมุด

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาในประเทศไทยสำรวจพบ ได้แก่ งานวิจัยของแสงเดือน ผ่องพุ่ม (2542) ชโรชนีย์ ชัยมินทร์ (2549) สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี (2550) ติตารัตน์ เพ็ญวิจิตร (2557) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้พบว่า นักศึกษามีลักษณะการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำรายงานเชิงวิชาการ การทำวิทยานิพนธ์ การทำรายงานการวิจัย เป็นต้น นอกจากนี้งานวิจัยติตารัตน์ เพ็ญวิจิตร (2557) อูษา สังวาลย์ (2562) เหตุผลที่นักศึกษานำทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องที่นักศึกษากำลังทำรายงานการวิจัย และเนื้อหาสารสนเทศมีความถูกต้อง มีความทันสมัยของสารสนเทศ และสามารถเรียนรู้การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง และเห็นว่าตนเองมีมีการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์บนอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีการศึกษา 2561 รวมจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 75 คน โดยเป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบปลายปิด มีหลายคำตอบให้เลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 2 สภาพการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำรายงานการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีหลายคำตอบให้เลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 3 ปัญหา และความต้องการ ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แบบสอบถามดังกล่าวผ่านการตรวจคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content validity) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ ภาค กศ.พบ. (เสาร์-อาทิตย์) จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่น 0.79 และ 0.72 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่างในห้องเรียนในช่วงวันที่ 4, 7, 11 และ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ได้แบบสอบถาม จำนวน 75 ฉบับ และเป็นแบบสอบถามที่ความสมบูรณ์ จำนวน 75 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อจัดกระทำตามข้อมูล ดังนี้

4.1 ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ สภาพการใช้ ปัญหา และความต้องการในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำรายงานการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีจำนวน 75 คน ซึ่งเป็นนักศึกษานักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 100

2. สภาพการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

2.1 การศึกษาหาความรู้ และการเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาหาความรู้ และการเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีเพื่อนแนะนำหรือสอนการใช้ให้ ร้อยละ 74.63 ถัดมา ศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 63.21 และสอบถามจากอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชา ร้อยละ 30.39

2.2 วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 3 ลำดับแรก ได้แก่ เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำรายงานการวิจัย ภาระงานมอบหมายจากผู้สอน ร้อยละ 83.94 ถัดมา เพื่อติดตามข่าวสาร หรือบริการต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 62.45 และค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ร้อยละ 51.83

2.3 เหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ค้นหาสารสนเทศได้สะดวก รวดเร็ว ร้อยละ 93.65 ถัดมา เข้าถึงได้ตลอดเวลา และไม่จำกัดสถานที่ ร้อยละ 82.13 และ มีความทันสมัยมากกว่าฉบับพิมพ์เนื่องจากมีการปรับปรุงเนื้อหาได้ตลอดเวลา ร้อยละ 68.45

2.4 เครื่องมือค้นหาที่นักศึกษาใช้ในการค้นหาสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย 3 ลำดับแรก ได้แก่ โปรแกรมค้นหากูเกิล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ร้อยละ 96.78 ถัดมา ฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย (Thailis) ร้อยละ 82.24 และ ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thaijo) ร้อยละ 75.48

2.5 สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้ตรงกับความต้องการในระดับใด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้ตรงกับความต้องการ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ในระดับมาก ร้อยละ 77.53 ถัดมาสืบค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ ร้อยละ 69.71 และ ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.65

2.6 ช่วงอายุการผลิตของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ช่วงอายุการผลิตของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นในช่วงปีปัจจุบัน ร้อยละ 86.46 ถัดมา ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอายุการผลิตในช่วง 1-5 ปี ร้อยละ 65.73 และ ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตในช่วง 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 48.21

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษามีปัญหาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การดาวน์โหลดข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความล่าช้าในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.93) ถัดมาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้าในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.76) และกลยุทธ์การค้นข้อมูลและเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.86)

4. ความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษามีความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณารายข้อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ต้องการให้ห้องสมุดมีปริมาสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.64) ถัดมา ต้องการให้รวบรวมแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แบบไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น คลังสถาบัน ฐานข้อมูลงานวิจัย เป็นต้น ไว้ที่หน้าเว็บไซต์มหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.92) และให้เพิ่มความเร็วในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.75)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ การศึกษาหาความรู้ และการเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาหาความรู้ และการเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการใช้ โดย มีเพื่อนแนะนำหรือสอนการใช้ให้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาสามารถเข้าถึง โกล์ชิดกับเพื่อนได้มากกว่า รวมถึงนักศึกษาคือวัยรุ่นซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเชื่อเพื่อนมากกว่าใคร ๆ รวมถึงการเพิ่มเติมด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตจากเครื่องมือสื่อสารของนักศึกษาได้โดยง่ายนักศึกษาจึงเลือกที่จะเปิดอินเทอร์เน็ต แล้วศึกษาเนื้อหา วิธีการสืบค้นต่าง ๆ ด้วยตนเองไม่ว่าจะเป็นจากเว็บไซต์ยูทูป หรือเนื้อหาต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสอบถามจากอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาได้เรียนรายวิชาและมีการมอบหมายงาน รวมถึงมีการเรียนการสอนจึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

1.2 วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำรายงานการวิจัย ภาระงานมอบหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากผู้สอน เพื่อติดตามข่าวสาร หรือบริการต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ทั้งอาจเป็นเพราะนักศึกษามีความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็วในการค้นหาและได้มาซึ่งข้อมูลสอดคล้องกับงานวิจัยของเมียร์ซ่าและมาห์มูด (Mirza; & Mahmood, 2012, 123-131) พบว่า นักศึกษามีลักษณะการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิจัย งานวิจัยของซาฟาร์ (Zafar, 2013, 31-37) พบว่า นักศึกษาทราบทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรืออาจารย์ และงานวิจัยของแสงเดือน ผ่องพุ่ม (2542) ชโรซีนีย์ ชัยมินทร์ (2549) สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี (2550) ติตารัตน์ เพ็ญวิจิตร (2557) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้พบว่า นักศึกษามีลักษณะการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบการเรียนค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำรายงานเชิงวิชาการ การทำวิทยานิพนธ์ การทำรายงานการวิจัย เป็นต้น นอกจากนี้งานวิจัยของสิทธิรัฐ แสงแจ่ม (2545) สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี (2550) ติตารัตน์ เพ็ญวิจิตร (2557) เหตุผลที่นักศึกษาใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องที่นักศึกษาทำรายงานการวิจัย และเนื้อหาสารสนเทศมีความถูกต้อง มีความทันสมัยของสารสนเทศ

1.3 เหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะค้นหาสารสนเทศได้สะดวก รวดเร็ว ตลอดจนเข้าถึงได้ตลอดเวลา และไม่จำกัดสถานที่ และ มีความทันสมัยมากกว่าฉบับพิมพ์ เนื่องจากมีการปรับปรุงเนื้อหาได้ตลอดเวลา ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย สามารถทำงานส่งอาจารย์ได้ทันตามเวลา รวมถึงการที่นักศึกษาไม่ต้องการเดินทางไปห้องสมุดอาจเป็นเพราะไม่มีเวลา หรือได้สารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ หรือสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศยังไม่มีความสะดวกแล้ว

1.4 เครื่องมือค้นหาที่นักศึกษาใช้ในการค้นหาสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการทำรายงานการวิจัย 3 ลำดับแรก โปรแกรมค้นหากูเกิล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโปรแกรมค้นหาที่นิยมใช้ส่วนใหญ่คือกูเกิลเป็นโปรแกรมที่สามารถค้นหาเรื่อง หรือสิ่งที่ผู้ค้นต้องการค้นได้ตรงตามความต้องการมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของคัวร์ (Kaur, 2012, 182-193) พบว่า นักศึกษาใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ถัดมาคือใช้ผ่านหน้าเว็บไซต์ห้องสมุด โดยฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย (Thailis) ก็เป็นฐานข้อมูลที่นักศึกษาสืบค้นมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สอนรายวิชาได้แนะนำแหล่งสารสนเทศนี้ให้กับนักศึกษารวมถึงฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thaijo) ด้วยเช่นกันจึงทำให้นักศึกษานิยมใช้มากกว่าฉบับพิมพ์

1.5 สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้ตรงกับความต้องการในระดับใด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้ตรงกับความต้องการทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามีการเรียนรู้ในรายวิชาการจัดเก็บและระบบค้นคืนสารสนเทศ ในหัวข้อกลยุทธ์การค้นหาสารสนเทศ ซึ่งทำให้นักศึกษาสามารถสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด

1.6 ช่วงอายุการผลิตของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ช่วงอายุการผลิตของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นในช่วงปีปัจจุบันทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการทำรายงานการวิจัยของนักศึกษาจำเป็นต้องการทบทวนวรรณกรรมในปีปัจจุบันก่อนการพิมพ์มีการเน้นย้ำจากผู้สอนรายวิชาสถิติและการวิจัยว่าต้องสืบค้นวรรณกรรมในช่วงปีปัจจุบัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หรือที่มีอายุการผลิตในช่วง 1-5 ปี และ ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตในช่วง 10 ปีขึ้นไป อาจเป็น สารสนเทศที่มีผู้แต่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้สารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ที่พบทั้งนี้อาจเป็นงานวิจัย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งปีก่อนข้างเก่า หรือผู้เขียนอนุญาต ให้เผยแพร่ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อาจเป็นปีเก่า ๆ ทั้งนี้นักศึกษาต้องไปสืบค้นหาที่เป็นตัวเล่มซึ่งจะได้ปีที่ ใหม่กว่า

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษามีปัญหาการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาได้เรียนในรายวิชาการจัดการเก็บและระบบค้นค้นสารสนเทศควบคู่กันไปทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นในขณะเดียวกันนักศึกษามีปัญหาดาวนโหลดข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความ ล่าช้าทั้งนี้อาจเป็นเพราะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยมีปัญหา หรือมีการเข้าเป็นจำนวนมาก อีกทั้งห้องปฏิบัติ คอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้าว่านักศึกษาต้องการใช้ห้องคอมพิวเตอร์อาจไม่เพียงพอเพราะ ในช่วงที่มีการเรียนการสอนอาจทำให้นักศึกษาไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นทำงาน หรือมีสำรองไว้ให้ใช้อาจ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

3. ความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษามีความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะนักศึกษามองว่าแหล่งสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้นั้นมีเพียงพอต่อความต้องการของตนเอง ใน ขณะเดียวกันนักศึกษามีความต้องการให้ห้องสมุดมีปริมาณสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น รวมถึง ต้องการให้รวบรวมแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แบบไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น คลังสถาบัน ฐานข้อมูลงานวิจัย เป็นต้น ไว้ที่หน้าเว็บไซต์มหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงเพื่อเวลานักศึกษามีสืบค้น ข้อมูลจะได้ไม่เสียเวลาในการสืบค้นมากจนเกินไป ตลอดจนให้เพิ่มความเร็วในการเชื่อมต่อกับเครือข่าย อินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. มีการจัดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา
2. มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้บริการ
3. มีการรวบรวมแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาให้กับนักศึกษานำเว็บไซต์

เอกสารอ้างอิง

- ก่อเกียรติ ขวัญสกุล. (2547). สารสนเทศเพื่อการค้นคว้า. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์และ บรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชโรชนีชัย ชัยมินทร์. (2549). การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิณ. (2549). หลักและวิธีประมวลเอกสารเพื่อความเป็นเลิศในการวิจัยทางจิตพฤติกรรม ศาสตร์. กรุงเทพฯ: เอ.ที. พรินติ้ง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ธิดารัตน์ เพ็ญวิจิตร. (2557). การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาของนักศึกษาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- น้ำทิพย์ ภิภาวิน. (2547). การใช้ห้องสมุดยุคใหม่ = Using Modern Library. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2547). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- สิทธิรัฐ แสงแจ่ม. (2545). ทศนคติของอาจารย์ต่อการอ้างอิงสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์บนเว็ลด์ ไรด์ เว็บในการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี. (2550). การใช้ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- แสงเดือน ผ่องพุ่ม. (2542). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- อุษา สังวาลย์. (2562). การใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- Adams, J. A. & Bonk, S. C. (March, 1995). Electronic Information Technologies and Resources: Use by University Faculty and Faculty Preferences for Related Library Services. *College & Research Libraries*, 56(2), 119-131.
- Dickinson, G. K. (1994). *Selection and Evaluation of Electronic Resource*. Colorado: Libraries Unlimited.
- Jenkins, C. & Morley M. (1999). *Collection Management in Academic Library*. (2nd ed.). USA: Gower.
- Kaur, K. (2012). Academics' Attitudes towards Use of Electronic Journals: A Case Study of Punjab and Chandigarh. *The International Information & Library View*, 44(3), 182-193.
- Klobas, J. E. (1995). Beyond Information Quality: Fitness for Purpose and Electronic Information Resource Use. *Journal of Information Science*, 19(2), 95-114.
- Palmquist, R. A. & Kyung-Sum Kim. (1998). Modeling the Users of Information Systems: Some Theories a Methods. In *Electronic Resources: Use and User Behavior* (pp. 3-25). New York: Haworth Press.
- Mirza, M. S. & Mahmood, K. (2012). Electronic Resources and Services in Pakistani University Library: A Survey of Users' Satisfaction. *The International Information & Library View*, 44(3), 123-131.
- OCLC. (2005). *Perceptions of Library and Information Resources*. Retrieved September 22, 2019, from http://www.oclc.org/reports/pdfs/percept_pt2.pdf.
- Zafar, A. (2013). Students' Perception of Electronic Resources in MBBS Nursing Aga Khan University. *Pakistan Library & Information Science Journal*, 44(1), 31-37.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จ เพ็ญประภา เรืองปัญญา¹, วิไลลักษณ์ เรืองสม²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี,
Email : Penprapa@vru.ac.th¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีเป้าหมายเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับบทบาทธรรมาภิบาลต่อการบริหารงานภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จ และยกย่องชมเชยหน่วยงานภาครัฐที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยการบริหารงานต้องเริ่มจากการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน การควบคุม และความจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม ในการบริหารงานภาครัฐนั้นมีสาเหตุมาจากความบกพร่องและขาดประสิทธิภาพรวมถึงการกระทำผิดทุจริตและขาดจริยธรรม ทำให้ภาครัฐต้องการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันรวมถึงต้องการให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ในการเปิดเผยข้อมูลให้มีความโปร่งใส เพราะการบริหารงานต่างมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของประเทศให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น จึงได้มีการนำหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มาปรับใช้ในการบริหารงาน และมาจากความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้ส่งผลดีต่อการบริหารงานภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ได้กำหนดไว้

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล, การบริหารงานภาครัฐ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Good Governance and Pubic Administration to Succeed

Penprapa Ruengpanya¹, Wilailuk Ruangsom²

^{1,2}Branch Public Administration Department Humanities and social sciences
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal, Patronage,
Email : Penprapa@vru.ac.th¹

Abstract

This article aims to present about the role of good governance in public administration to succeed and to praise the government agencies that administrate with a good governance. The administration or management had to begin from planning, organizing, directing, coordinating, controlling and training needs. For the public administration, it caused from a deficiency and an inefficient and included a corruption and an unethical. From this reason, a government sector would like to prevent a corruption as well as asked for all sectors to participate in an acknowledgement about a disclosure of transparency information. Because of the administration was importance to the development and the progress of nation in a better direction. So, the good governance that consisted of the rule of law, morality, accountability, participation, responsibility, cost-effectiveness or economy were applied to the administration. And it originated from the cooperation of all government, private and public sectors that was good for the public administration to be success and achievement as defined.

Keywords : Good Governance, Public Administration

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

คำว่า Good Governance มีใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อปี 1989 ในรายงานเรื่อง Sub-Sahara Africa : From Crisis to Growth ซึ่งเป็นรายงานที่ธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐในแอฟริกาใน การพัฒนาประเทศ คำว่า Good Governance เริ่มมีบทบาทในแง่ของโลกาภิวัตน์ก็เพราะทั้งธนาคารโลกและกองทุนเงินระหว่าง ประเทศต่างเชื่อว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะทำได้โดยหากประเทศนั้นปราศจาก Good Governance ทำให้ธนาคารโลกจึงได้สร้างลักษณะของธรรมาภิบาลระดับโลกขึ้น เพื่อให้หน่วยงานและเครือข่ายในองค์กรผลักดันให้ประเทศต่างๆ ดำเนินตามแนวทางธรรมาภิบาลซึ่งลักษณะองค์ประกอบที่กว้างขวางนี้ไม่ได้ชี้ชัด ว่าประเทศนั้นๆ จะต้องอยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจงและพบ ว่าในช่วงแรกของการใช้คำนี้ยังไม่มีความไม่ลงรอยกันระหว่างองค์กรระหว่าง ประเทศ แต่เนื่องจากอิทธิพลของธนาคารโลกที่มีอยู่อย่างมากในไม่ช้าคำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2540 ก่อนที่จะลุกลามไปสู่ประเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2540 ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ทำให้ประเทศไทยมีการบังคับใช้และปรับแก้กฎหมายต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนภายในประเทศ ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2540 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (ยกเลิกเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2547) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

อีกทั้งในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 นี้ยังได้กำหนดรายละเอียด เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน วัตถุประสงค์ การศึกษาวิเคราะห์และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการบริหารต่างๆ เป็นหมวดๆ ไปถึง 7 หมวด (หมวดที่ 2-หมวดที่ 8) ไว้เป็นแนวทางการบริหาร การปกครอง อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ว่าด้วยการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ในบทบัญญัติส่วนนี้ได้กำหนดวิธีการทำงานของส่วนราชการว่าต้องปฏิบัติตามหลักการ 3 ประการด้วยกันคือ 1. หลักความโปร่งใส 2. หลักความคุ้มค่า และ 3. หลักความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ

การบริหารภาครัฐให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบต่อองค์การต่อสังคม ประชาชน โดยขอบเขตของความรับผิดชอบต่อครอบคลุมทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน เรื่องผลประโยชน์สาธารณะ ความเป็นธรรม ความยุติธรรมในสังคม สิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างความเชื่อมั่นระบบกลไกของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นด้านความยุติธรรม ด้านการจัดทำบริการสาธารณะ การรักษาความมั่นคงของรัฐ การใช้อำนาจบริหารจัดการงานโดยทั่วไป ซึ่งต้องมีความโปร่งใสเป็นธรรมพร้อมที่จะถูกตรวจสอบชี้แจงต่อสาธารณะชน อีกทั้งกระบวนการที่สามารถสร้างสำนึกแห่งภาวะความพร้อมรับผิดชอบแห่งการถูกตรวจสอบได้ให้เกิดขึ้นกับผู้ใช้อำนาจได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นผู้มีส่วนได้เสียหรือสังคมต้องสามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลได้อย่างทั่วถึงเต็มที่ซึ่งต้องมีกระบวนการตรวจสอบที่มีคุณภาพจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กลุ่มต่างๆในสังคมอย่างกว้างขวางเพราะความโปร่งใสจะเป็นเครื่องมือในการจัดการความไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม ไม่เหมาะสม ไม่ชอบธรรมของการใช้อำนาจหรือการกระทำของคนได้อย่างดี

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าในส่วนของประเทศไทย ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาล ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ ทำให้ในปัจจุบันด้านการบริหารงานภาครัฐนั้นเป็นมิติกระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารงานภาครัฐ และนอกจากนี้ได้มีการเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะเป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุผลได้ตามเป้าหมายให้ประสบผลสำเร็จ และได้มีการเปิดกว้างให้มีการแข่งขัน โดยพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายใดของงานภาครัฐในแบบใดที่ยังควรกระทำ โดยส่วนราชการและส่วนใดที่ควรปล่อยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน นอกจากนี้ต้องมีการปฏิสัมพันธ์ของระบบย่อยต่างๆ ในระบบภาครัฐ และกับระบบที่ใหญ่กว่าภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจการเมือง ซึ่งอย่างไรก็ตามการที่จะบริหารภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นก็มาจากการนำเอาหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ที่เลือกมาปรับใช้ ในด้านการบริหารงานภาครัฐ

ธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมาภิบาลของภาครัฐ เป็นหนึ่งในประเด็นทางด้านการปกครองที่มีความสำคัญ และมีการศึกษาอย่างกว้างขวาง สำหรับคำว่า “ธรรมาภิบาล” ได้มีความหมายดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2549) กล่าวว่าธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

สถาบันพระปกเกล้า (2547) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หรือ Good governance หมายถึง หลักการบริหารจัดการที่ดี อันเกี่ยวข้องกับนโยบายของส่วนราชการและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร สำหรับรัฐบาลไทย ให้ความสำคัญหลักของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

World Bank ได้ให้ความหมายว่า Good governance เป็นลักษณะและวิถีทางของการที่อำนาจได้ถูกใช้ในการจัดการบริหารทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนาและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยนัยของความหมายของธนาคารโลกเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีธรรมาภิบาลเพื่อช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระ ที่ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามสัญญา อีกทั้งระบบราชการ ฝ่ายนิติบัญญัติ และสื่อที่มีความโปร่งใสรับผิดชอบ และตรวจสอบได้(บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี, 2544, น. 7)

จากความหมายที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ผู้เขียนสามารถสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล คือ การบริหารจัดการหรือการปกครองที่ดี ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ความต้องการของคนในสังคม และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบทั้งหมด 6 ประการ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม กฎข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของสังคม และภาคสังคม ประชาชนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล โดยคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยส่งเสริมให้ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนในสังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อุดหนุน มีระเบียบวินัยประกอบวิชาชีพ สุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาด้วยการแสดงหรือแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

การสร้างหลักธรรมาภิบาล

การสร้างธรรมาภิบาลนั้นมาจากความร่วมมือของทั้งสถาบันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม บทบาทของรัฐที่สำคัญนั้น คือรัฐเป็นผู้มีบทบาทในการวางรากฐานและรักษากฎระเบียบต่างๆ การสร้างธรรมาภิบาลของรัฐนั้นจำเป็นต้องอาศัยระบบการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ มีการระมัดระวังภายใต้กฎหมาย และนโยบายที่โปร่งใสตรวจสอบได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมีการปฏิรูประบบราชการเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบภายใต้กรอบของกฎหมาย ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสร้างธรรมาภิบาลของภาครัฐนั้นจะต้องพยายามปฏิรูปการบริหารจัดการให้ถูกต้องตามหลักเหตุผลและหน้าที่ มีระบบความรับผิดชอบด้านการเงินที่มีประสิทธิภาพมาใช้ และให้มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ยกย่องความชำนาญของภาครัฐให้มีความทันสมัยเป็นต้น

โกวิท พวงงาม (2553) กล่าวว่า การสร้างเสริมธรรมาภิบาล ด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงาน จึงเป็นแนวทางให้การบริหารได้ตระหนักและให้ความสำคัญของธรรมาภิบาล ด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม เพื่อหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้แต่ละหน่วยงานมีการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม และความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ซึ่งในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของแต่ละหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน นั้นเห็นว่า จะต้องมีการแก้ไขและเครื่องมือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในการป้องกันการทุจริต อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการลดลงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และการสร้างความน่าเชื่อถือในด้านความโปร่งใส และการใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อจัดบริการสาธารณะให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในแต่ละหน่วยงานที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม รวมทั้งเพื่อสร้างระบบคุ้มครองคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน โดยมีกระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาลมีสิ่งที่จะต้องเชื่อมโยงกัน คือ 1. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการสังคม 2. ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ 3. ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถามและถูกวิจารณ์ได้

ซึ่งการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ถือเป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและโดยหลักการเสริมสร้างธรรมาภิบาลจะมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคน ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องมีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และ ความรอบรู้ ที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบโครงสร้าง กลไก และกระบวนการบริหารจัดการบนหลักธรรมาภิบาลที่เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมโดยต้องมีการปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีความโปร่งใส และเน้นบทบาทในการอำนวยความสะดวก กำกับดูแล แทนการควบคุมและสั่งการเน้นการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ

อีกทั้งในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีดังกล่าว ยังได้กำหนดกลยุทธ์ แนวทางการปฏิบัติและมาตรการในดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสร้างระบบธรรมาภิบาลและสังคมที่ดีว่าต้องมีการปฏิรูปใน 3 ส่วน อันได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3 ได้กำหนดไว้ว่า ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา 3/1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2535 เป็นว่า มาตรา 3/1 การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน การจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุ และแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูลการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการ และการสั่งการให้ส่วนราชการ และข้าราชการปฏิบัติก็ได้ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 119 ตอนที่ 99 ก, 2 ตุลาคม 2545, หน้า 1-2) เพื่อให้มีการนำหลักการในมาตรา 3/1 ไปใช้ในทางปฏิบัติ อันก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ต่อมาในสมัยในสมัยรัฐบาลของ พ. ต. ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้มีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้นตั้งที่มีเนื้อความในมาตรา 6 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล ดังจะเห็นได้ในบางมาตราของรัฐธรรมนูญได้มีการกล่าวถึงแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเอาไว้เช่นกัน และรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2. ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพ หรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น ดังนั้นสำหรับหลักธรรมาภิบาลในประเทศไทย ก็เริ่มมีการใช้กันแพร่หลายภายหลังจากที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ และหลังจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540

ผลจากการประสบวิกฤตครั้งนี้สุดท้ายไทยเองต้องแก้ปัญหาโดยการขอกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ International Monetary Fund (IMF) จำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการทำไทยกู้เงินครั้งนี้เองต้องทำให้ประเทศไทยต้องผูกพันกับคำว่าธรรมาภิบาล ทั้งนี้ก็เพราะว่ากองทุนการเงินระหว่างประเทศได้วางกฎระเบียบเงื่อนไขแก่บรรดาประเทศต่างๆ ที่จะได้รับความช่วยเหลือทางการเงินว่าการที่ประเทศนั้นจะได้รับเงินกู้จาก IMF ประเทศเหล่านั้น จะต้องสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นและมีการดำเนินการตามนโยบายสาธารณะที่ได้ตกลงไว้ในสัญญาการรับสนับสนุนทางการเงินอย่างเคร่งครัดและตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาดูเหมือนว่าธรรมาภิบาลก็ได้เป็นที่สนใจของเหล่านักวิชาการทั้งหลาย ต่างก็ได้ออกมาแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งได้คิดค้นศัพท์ในความหมายในภาษาไทยเพื่อมาใช้แทนคำว่า Good governance ใช้เสียใหม่ เพื่อให้สังคมได้มีโอกาสเลือกใช้จนกว่าจะมีความลงตัว แต่สุดท้ายคำว่าธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดูเหมือนจะเป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย แม้กระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ฉบับที่ 18 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ก็ยังคงใช้คำว่า ธรรมาภิบาล เช่นกัน

ความสำเร็จในการสร้างระบบธรรมาภิบาล

จุฬารัตน์ สีสูงเนิน (ม.ป.ป) ได้กล่าวว่า ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จหน่วยงานต้องดำเนินการดังนี้

1. ต้องร่วมมือกันบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ทุกภาคในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้นๆ ไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ต้องเข้าใจมีจิตสำนึก เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการดำเนินการในเรื่องนี้

3. หลักการและวิธีการใช้อำนาจ หมายถึง กระบวนการสร้าง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในสังคมใดๆ ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจหากทั้งสองฝ่ายพอใจในวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ย่อมหมายความว่า สังคมนั้นมีการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

4. ดำเนินการให้เป็นไปตามองค์ประกอบ องค์ประกอบการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีมี 4 ประการ คือ 1. ความเชื่อของผู้มีอำนาจว่าอำนาจสามารถแบ่งปันได้ 2. กลไกการแบ่งปันอำนาจ 3. กลไกการกระจายอำนาจ 4. ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจและการกระจายอำนาจ

ประโยชน์ของหลักธรรมาภิบาล

จุฑารัตน์ สีสุนเนิน (ม.ป.ป) กล่าวถึงประโยชน์ธรรมาภิบาลได้ว่ามีความสำคัญต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้กันอย่างแพร่หลายในการบริหารงาน ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยให้การบริหารจัดการงานดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. สามารถส่งผลดีให้กับการดำเนินงานของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้
3. ช่วยให้การบริหารงานมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอนโดยเปิดเผยต่อสาธารณะให้รับรู้กันทั่วไปได้

การบริหารงานภาครัฐ

ขวัญใจ ป้อมพระเดช (2555) สรุปว่า การบริหารงานภาครัฐ หมายถึง กระบวนการใช้ศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหาร ในการร่วมมือและพัฒนาการทำงานของคุณคนในองค์กร เพื่อให้เกิดการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีระบบและนำมาซึ่งความสำเร็จจุลลวงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและนอกองค์กร สร้างความสำเร็จให้กับองค์กรอันนำไปสู่การพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2555) ได้กล่าวว่า การบริหารงานภาครัฐ คือ การบริหารราชการที่ดำเนินการในบริบททางการเมือง จุดรวมของมั่นที่ระบบราชการ การศึกษาและแนวทางปฏิบัติของระบบราชการเรียกว่า การบริหารภาครัฐ เกี่ยวกับการจัดการหน่วยงานของรัฐที่นำเอานโยบายของรัฐไปปฏิบัติเพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐในผลประโยชน์ของประชาชน การบริหารกิจการของรัฐบาลจึงเป็นที่รู้จักกันในนามการบริหาร

ศิวาภรณ์ ไชยเจริญ และ วลัยภัช สุขสวัสดิ์ (2560) กล่าวว่า การบริหารงานภาครัฐ หมายถึง ระบบราชการ ระบบราชการกับการเมือง การแบ่งส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ อำนาจหน้าที่ การดำเนินการตามกฎหมายและนโยบายของรัฐ หลักการปฏิบัติงานภาครัฐเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด การบริหารองค์กรภาครัฐ การบริหารการดำเนินงานบริการสาธารณะ การจัดการภาครัฐแนวใหม่และธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากความหมายที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ผู้เขียนสามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานภาครัฐ คือ การบริหารราชการที่ดำเนินการในบริบททางการเมือง มีกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งรัฐอาจดำเนินการเองหรือไม่ ก็ได้ ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมือง และความเป็นมาของแต่ละประเทศ ถ้าไม่ดำเนินการเองอาจมอบหมายให้ภาคประชาชน หรือภาคเอกชนดำเนินการแทน

องค์ประกอบของการบริหารภาครัฐ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552) ได้กล่าวว่า การบริหารงานภาครัฐมีองค์ประกอบดังนี้

1. การวางแผน คือ การใช้การตรวจสอบอนาคต และกำหนดแผนเพื่อการปฏิบัติ และมีความมีเอกภาพ ความต่อเนื่อง ความยืดหยุ่น และความถูกต้องคือ ลักษณะกว้างๆของแผนปฏิบัติการที่ดี ซึ่งความสำเร็จในการนำเอาการวางแผนระบย่อยออกปฏิบัติไม่ใช่เรื่องที่จะทำให้บรรลุได้ง่ายๆ ขณะที่ขนาดองค์การเพิ่มขึ้น การกิจการวางแผนก็มีความซับซ้อนมากขึ้น ต้องการคนมากขึ้น และการตัดสินใจที่ซับซ้อนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เครื่องป้องกันสามารถประกันถึงความสำเร็จของความพยายามในการวางแผนองค์การ เครื่องป้องกันเหล่านี้ ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง องค์การวางแผนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การนำออกใช้ที่เน้นการวางแผน และรวมถึงคนที่เหมาะสมด้วย

1.1 การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารระดับสูง ฝ่ายบริหารระดับสูงในองค์การต้องสนับสนุนความพยายามของการวางแผน มิฉะนั้นสมาชิกคนอื่นๆขององค์การอาจไม่ทำงานการวางแผนอย่างจริงจัง เมื่อไรที่เป็นไปได้ ฝ่ายบริหารระดับสูงควรชี้แนะอย่างจริงจัง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวางแผน จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดโครงสร้างองค์การวางแผน ส่งเสริมการวางแผนในฐานะกระบวนการที่ต่อเนื่องไม่ใช่กิจกรรมปีละครั้ง และการเตรียมคนเพื่อการเปลี่ยนแปลงมักมาจากการวางแผนซึ่งเป็นสัญญาณที่ชัดเจนที่ฝ่ายบริหารระดับสูงอยู่เบื้องหลังการทำงานการวางแผน

1.2 องค์การวางแผนที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ องค์การวางแผนที่ได้ออกแบบมาเป็นอย่างดีคือ เครื่องมือเบื้องต้นที่การวางแผนทำสำเร็จและประสิทธิผลของการแผนถูกตัดสิน ผู้วางแผนต้องใช้เวลาออกแบบองค์การวางแผนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดเท่าที่จะสูงได้ องค์การวางแผนควรมี 3 คุณลักษณะ คือ 1. ควรถูกออกแบบเพื่อใช้กระบวนการบริหารที่จัดตั้งภายในบริษัท 2. องค์การวางแผนควรมีความง่าย แต่ซับซ้อนเพียงพอที่จะประกันถึงความร่วมมือในการทำงานของผู้เข้าร่วมวางแผนทุกคน การวางแผนอาจเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่จัดการจัดองค์การวางแผนขนาดใหญ่ ผู้วางแผนควรทำให้องค์การวางแผนมีความง่าย และทำให้ด้านที่ซับซ้อนของมันเป็นที่เข้าใจได้อย่างชัดเจน 3. องค์การวางแผนควรมีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ สภาวะการวางแผนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และองค์การวางแผนต้องสามารถตอบสนองต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

1.3 การนำออกปฏิบัติ เนื่องจากผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการวางแผนคือ การกระทำบางอย่างที่จะช่วยทำให้บรรลุจุดประสงค์ขององค์การที่ระบุไว้ การวางแผนควรพุ่งเป้าไปยังการนำออกปฏิบัติ ดังที่ดริคเกอร์ (Drucker) ได้ชี้ให้เห็นว่า แผนจะมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อการนำออกปฏิบัติช่วยทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

1.4 การรวมคนที่เหมาะสม เมื่อวางแผนต้องรวมบุคคลที่เหมาะสมด้วย เมื่อไรที่เป็นไปได้ ผู้วางแผนควรขอปัจจัยป้อนเข้าจากผู้บริหารในขอบข่ายการทำหน้าที่ที่เขาเป็นผู้วางแผน ผู้บริหารเหล่านี้ใกล้ชิดกับกิจกรรมประจำวันในภาคส่วนของเขาในองค์การ และสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่าแก่ผู้วางแผน ผู้บริหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เหล่านี้ อาจเกี่ยวข้องกับการนำแผนออกใช้เมื่อมีการพัฒนาแล้ว ดังนั้น จึงสามารถให้ผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับความยากง่ายในการนำแผนต่างๆออกใช้

2. การจัดการ ในที่นี้ การจัดการหมายถึง การสร้างโครงสร้างคู่ที่ประกอบด้วยโครงสร้างมนุษย์และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุผลสำเร็จ

3. การสั่งการ หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งกิจกรรมในหมู่บุคลากรขององค์การ เฮนรี ฟาโยล กล่าวว่า ผู้บริหารที่ต้องสั่งการโดยมีสิ่งที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1. มีความรู้อย่างละเอียดเกี่ยวกับบุคลากรของตน 2. กำจัดการไร้ความสามารถ 3. มีความรู้เป็นอย่างดีในข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจและพนักงาน 4. เป็นตัวอย่างที่ดี 5. ตรวจสอบองค์การเป็นระยะๆ และใช้แผนภูมิสรุปเพื่อการตรวจสอบในโอกาสต่อไป ฟาโยลได้เน้นแผนภูมิองค์การเป็นอย่างมาก 6. จัดประชุมสัมมนาผู้ช่วยหัวหน้าโดยเฟื่องฟูไปยังการทำงาน

4. การประสานงาน ประกอบด้วย การทำงานร่วมกัน และทำกิจกรรมและความพยายามทั้งหลายให้กลมกลืนกัน เฮนรี ฟาโยล ได้เสนอแนะการพบปะประจำสัปดาห์ของหัวหน้าแผนกและผู้ประสานงานเพื่อปรับปรุงการประสานงาน การประสานงานเป็นกระบวนการของการรวมกัน และทำให้สอดคล้องกันของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้พวกเขาทำงานร่วมกันสู่จุดประสงค์ขององค์การ นี่เป็นคำจำกัดความของฟาโยล ในกระบวนการรวมกิจกรรมทั้งหลายขององค์การเข้าด้วยกัน เพื่อให้การทำงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ

5. การควบคุม ประกอบด้วย การตรวจสอบว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นสอดคล้องกับแผนที่นำมาใช้ คำสั่งที่ออกไปและหลักการที่จัดตั้งหรือไม่

6. ความจำเป็นสำหรับการฝึกอบรมทางการบริหาร ในลักษณะนี้ เฮนรี ฟาโยลดูเหมือนจะเป็นนักวิชาการคนแรกที่ได้ขอร้องต่อการฝึกอบรมทางการบริหารสำหรับทุกคนในทุกๆระดับ ความสามารถทางการบริหารไม่สามารถพัฒนาผ่านความรู้ทางวิชาการตามลำพัง ดังนั้น ฟาโยล จึงเขียนว่า ทุกคนต้องการมโนทัศน์บางอย่างของการบริหารในบ้าน ในกิจการของรัฐ ความต้องการ ความสามารถทางการบริหารมีความสำคัญเท่าเทียมกับการดำเนินงาน และสำหรับประชาชนแต่ละคน

ความสำคัญของการบริหารงานภาครัฐ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552) กล่าวว่า การบริหารงานภาคราชการมีความสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อหน่วยงานของภาครัฐ เจ้าหน้าที่ประชาชน และประเทศชาติ โดยสามารถแบ่งความสำคัญของการบริหารงานภาครัฐ ได้ดังนี้

1. การบริหารงานภาครัฐมีองค์ประกอบทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องมาก
2. การบริหารงานภาครัฐได้รับการคาดหวังจากประชาชนสูงและมีการตรวจสอบสาธารณะ
3. การบริหารงานภาครัฐมีเป้าหมายกว้างขวางแต่ไม่ชัดเจนและค่อนข้างเป็นนามธรรม

ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กติกาของสังคมและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ใช้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัยในสังคมสมัยใหม่ ทุกประเทศมีแนวทางการปรับปรุงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม (Governance) ที่เป็นจุดร่วมเหมือนกัน คือความสงบสุขของประชาชน เสถียรภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล เท่าทันโลก อันจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้ ประเทศไทยก็มีการปรับเปลี่ยนหลายประการโดยเฉพาะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่โดยปรากฏใน “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือความพยายามในการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) สำหรับสังคมไทยโดยเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้นการประกันและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนภาครัฐมีการบริหารการปกครองที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบโดยประชาชนมากขึ้น

ในสภาวะการปรับเปลี่ยนอาจก่อให้เกิดความสับสนกับบุคลากรในองค์กรซึ่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจึงจำเป็นที่หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเร่งเสริมสร้างความเข้าใจแนวคิดของการปรับเปลี่ยนที่เป็นอยู่ เพื่อก่อให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังมุ่งให้ได้รับหลักการและแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้อง กับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และความตื่นตัวของประชาชนที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ

ระบบราชการนับเป็นกลไกสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารประเทศ โดยเฉพาะในระยะเวลาที่ประเทศต้องประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในขณะนี้ ภาครัฐจะต้องเป็นพลังขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ แต่ที่ผ่านมากลไกภาครัฐโดยรวมยังล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ถ่วงรั้งให้ระบบราชการไม่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประชาชนได้เท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูประบบราชการอย่างจริงจัง ให้ระบบราชการเป็น ราชการยุคใหม่ ที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนสังคมไทยสู่การแข่งขันในสังคมโลก สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

การบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐ (good governance) หรือบางที่เรียกว่าธรรมาภิบาลนั้นเป็นตัวช่วยกระตุ้นอย่างมากต่อการพัฒนาและขยายตัวในทางการบริหารงาน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐมีอยู่อย่างใกล้ชิดในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมกติกาการดำเนินงาน ย่อมมีผลต่อการเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีทำให้ในปัจจุบันด้านการบริหารงานภาครัฐได้ตระหนักว่าการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลนั้นเป็นมิติกระบวนการทัศน์ใหม่ของการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งอย่างไรก็ตามการที่จะบริหารภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นก็มาจากการนำเอาหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ที่เลือกมาปรับใช้ในด้านการบริหารงานภาครัฐการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมจะต้องมีการดำเนินการหลายอย่าง เช่น การบังคับใช้กฎหมายโดยปราศจากอคติ ไม่มีหลายมาตรฐาน การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การดูแลและสิทธิ เสรีภาพของชนกลุ่มน้อย การปกป้องดูแลความเป็นอิสระของตุลาการ

การบริหารงานให้เป็นไปตามหลักคุณธรรม ผู้ปกครองบริหารบ้านเมืองจะต้องมีคุณธรรมประจำตนเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม มีสัมมาคารวะ ดำรงตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติดีงาม จัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้ตกถึงมือประชาชนผู้ยากไร้และเดือดร้อนด้วยความเป็นธรรม ไม่ใช่อำนาจที่มีอยู่เบียดเบียน บีบบังคับ หรือก่อกวนให้ผู้อื่น มีความอดทน รักษาอาการกาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย ไม่แสดงความโกรธ หากมีการลงโทษผู้กระทำผิดก็ทำตามเหตุผล มีความอดสาหะในการปฏิบัติหน้าที่และบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม ไม่เอนเอียงด้วยคำพูด อารมณ์ หรือลาภสักการะใดๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การบริหารงานให้เป็นไปตามหลักความโปร่งใส รัฐจะต้องเน้นการสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลในการบริหารราชการแผ่นดิน ไปยังประชาชนให้ทั่วถึง ไม่มีการปิดบังหรือให้ข้อมูลแต่บางส่วนเพื่อประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง ข้อมูลที่เผยแพร่จะต้องเข้าใจได้และส่งเสริมอนุญาตให้ประชาชน สื่อสารมวลชนและกลุ่มหลากหลายในสังคมมีโอกาสเข้าถึงข้อมูล

การบริหารงานให้เป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วม รัฐจะต้องส่งเสริมกระบวนการของการมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองทั้งกระบวนการ นับตั้งแต่ กระบวนการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำร่วมติดตามผล ร่วมรับผลประโยชน์หรือความเสียหาย และร่วมเสนอแนะแก้ไขพัฒนา จะต้องส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกันทั้งเพศชายและหญิง ส่งเสริมความเป็นตัวแทนของประชาชนในแต่ละภูมิภาคได้เข้ามาปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีส่วนร่วมการกระจายที่เหมาะสม รวมถึงตลอดถึงการส่งเสริมให้ประชาสังคม สมาคม มูลนิธิ องค์กรสาธารณะ ประโยชน์ได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมือง

การบริหารงานให้เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบ รัฐต้องพร้อมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของรัฐหรือความประมาทเลินเล่อหรือความสามารถปกป้องคุ้มครองประชาชนของรัฐในบางกรณี

การบริหารงานให้เป็นไปตามหลักความคุ้มค่า รัฐต้องมีการนำภาษีอากรของประชาชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โครงการที่รัฐลงทุนจะต้องเป็นไปอย่างประหยัดไม่รั่วไหล เกิดผลคุ้มค่า มีความยั่งยืนสามารถใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน

จากที่กล่าวมาหลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปใช้ในการบริหารภาคงานภาครัฐได้จริง ทำให้ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐที่ประสบผลสำเร็จและได้รับรางวัลจากการบริหารงานโดยยึดตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งผู้เขียนขอยกตัวอย่างของหน่วยงานภาครัฐดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขรับรางวัลประเมินคุณธรรม ความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐอันดับ 1 ระดับกรม โดย นพ.ยงยศ ได้กล่าวว่า ข้าราชการ เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ได้ร่วมประกาศจุดยืนในการไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ โดยใช้มาตรการ “3 ป. 1 ค.” คือ ปลูกและปลูกจิตสำนึก ป้องกันปราบปราม และเครือข่าย ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เข้มแข็ง ตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารงานที่โปร่งใส ซึ่งเป็น 1 ใน 4 ยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุข โดยมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต ร่วมสร้างวัฒนธรรมความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในกระทรวงสาธารณสุขอย่างจริงจัง สร้างค่านิยมซื่อสัตย์สุจริต ลดความเสี่ยงในการทุจริต และทำหน้าที่ตรวจสอบและเฝ้าระวังการทุจริต ซึ่งการได้รับรางวัลของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขนั้นต่างมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสที่นำมาใช้ในการวางแผนการทำงานที่ต้องอาศัยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทำการทุจริตในขณะที่มีการวางแผนงานและนอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนงาน ประสานงาน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้เป็นสาธารณะและมีความเข้าใจมากขึ้นต่อการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขรับรางวัลประเมินคุณธรรม ความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ
อันดับ 1 ระดับกรม

ที่มา : <https://www.hfocus.org/content/2017/12/15062>

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ส.ถ.) เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้โดยตรงความต้องการพร้อมทั้งสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องโปร่งใส นอกจากนี้ทางกรมบัญชีกลางได้แจ้งว่ากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณด้านความปลอดภัยความรับผิดชอบทางละเมิดระดับดี ซึ่งรางวัลประกาศเกียรติคุณที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับนี้ ถือเป็นรางวัลที่มีเกียรติเป็นหลักประกันที่สะท้อนได้ว่ากรมเป็นองค์กรที่มีความชัดเจนรอบคอบ ป้องกัน ไม่ให้เกิดความผิดพลาด อีกทั้งรางวัลนี้จะเป็นกำลังใจที่ดียิ่งต่อข้าราชการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในฐานะผู้บริหารเราได้ให้ความสำคัญตั้งแต่ระดับการปฏิบัติโดยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและทิศทางให้กับบุคลากรในสังกัดโดยมุ่งมั่นที่จะนำหน่วยงานให้บริหารและปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในการดำเนินกิจกรรมทุกรูปแบบสู่สาธารณะ เพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใสยิ่งไปกว่านั้นสิ่งสำคัญที่สุดในการป้องกันการทุจริตได้อย่างยั่งยืนคือการปลูกจิตสำนึกปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรในสังกัดในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของธรรมาภิบาลยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลผลลัพธ์ให้สามารถเป็นองค์กรต้นแบบในด้านธรรมาภิบาลให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาพที่ 2 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ส.ถ.) รับรางวัลเกียรติคุณด้านปลอดภัยความรับผิดชอบทางละเมิด
จาก ก.บัญชีกลาง

ที่มา : https://www.posttoday.com/social/general/585494#img-1_D.jpg

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังนั้นจากความข้างต้นที่ได้กล่าวไว้ 2 กรณีตัวอย่าง ในมุมมองของผู้เขียนมีความเห็นว่า สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สอ.) ต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำหลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม ตามหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงานภาครัฐในแต่ละด้านให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากในปัจจุบันภาครัฐได้มีการเน้นเรื่องการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้น จึงต้องยึดหลักในการบริหารมาปฏิบัติตามจึงมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในหลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วมที่ต้องมาจากความร่วมมือของทุกฝ่าย เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่ให้การสนับสนุนต่อการบริหารภาครัฐ เพราะถ้าปราศจากธรรมาภิบาล ถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากเพียงใดก็ขาดประสิทธิภาพ ไร้คุณค่า ปราศจากการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ถ้าหากนำธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารภาครัฐก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

บทสรุป

จากการศึกษา เรื่องธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จ ธรรมาภิบาลได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารภาครัฐ เพราะธรรมาภิบาลทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบบประชาธิปไตยที่แท้จริงมีความชอบธรรมกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้าง และกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งทำให้ในปัจจุบันได้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน สำหรับในการบริหารภาครัฐ แนวความคิดการบริหารภาครัฐในปัจจุบันให้ความสำคัญกับแนวคิดธรรมาภิบาล กล่าวคือ หลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับประชาชนและแนวความคิดเรื่องของการเป็นพลเมืองชุมชน และ ประชาสังคม ดังการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน และการตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการให้คุณค่าในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การกระจายอำนาจให้แก่ชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความสำเร็จในทางการบริหารภาครัฐ ซึ่งการบริหารภาครัฐจะไม่ประสบความสำเร็จหากเป็นการดำเนินการเพียงลำพังจากภาครัฐเท่านั้น ดังนั้น ภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาคองค์กร เอกชน ภาคสื่อมวลชนต้องร่วมมือกันในการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐในทุกด้านโดยเฉพาะการทำให้บุคลากรของรัฐยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายหลักในการปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง และที่ขาดไม่ได้คือ การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารภาครัฐให้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). ธรรมาภิบาลท้องถิ่น:ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส. กรุงเทพฯ:มิสเตอร์ก็อปปี.
ขวัญใจ ป้อมพระเดช. (2555). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี. งานนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
จุฑารัตน์ สีสูงเนิน (ม.ป.ป). บทที่ 5 หลักธรรมาภิบาลในองค์กร. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/ajutaratsisungnone/neuxha/bth-thi-5-hlak-thr-rmaphi-bal-ni-xngkhkr>
ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2555). การบริหารภาครัฐ. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. 2549. ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี. (2544). ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2552) . ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารภาครัฐ.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 119 ตอนที่ 99 ก. 2 ตุลาคม 2545.

ศิวาภรณ์ ไชยเจริญ และ วัลลภช สุขสวัสดิ์. (2560). การบริหารงานภาครัฐ.[เว็บไซต์].สืบค้นจาก https://thaimooc.org/courses/course-v1:NU-MOOC+nu007+2017_T1/about

สถาบันพระปกเกล้า. 2547. วัตรระดับการบริหารจัดการที่ดี. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2544). คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย ธัญญารัตน์ โอนอ่อน¹, วิไลลักษณ์ เรืองสม²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี,
Email : Thanyarat@vru.ac.th¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เกิดจากการศึกษาวารสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย โดยเป็นการอธิบายถึงความหมาย แนวคิดพื้นฐาน ปัจจัยขององค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมถึงการเสนอให้เห็นถึงการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของไทยว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและสามารถทำให้เป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบกับบุคลากรในองค์กรได้ขยายขอบเขตความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มหรือระดับทีม และระดับองค์กร เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่บุคคลในระดับต่าง ๆ ต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความคิดใหม่ ๆ และการแลกเปลี่ยนของความคิดที่ได้รับการยอมรับเอาใจใส่และเป็นองค์การที่ซึ่งบุคคลเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การพัฒนา, องค์กรแห่งการเรียนรู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Learning Organization Development of Government and Private Sector In Thailand

Thanyarat Aon-on¹, Wilailuk Ruangsom²

^{1,2}Branch Public Administration Department Humanities and social sciences
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal, Patronage,
Email : Thanyarat@vru.ac.th¹

Abstract

This article studied by using the documentary research approach from the journals and documentaries that were related to the development of learning organization of government and private sector in Thailand. By the explanation about meaning, basic concept, factor of learning organization including the presentation about an importance of it that it could be the competitive advantages, and besides, the personnel in organization continuously extended their capabilities all individual level, group or team level and organization level in order to meet the goal that a person in each level literally wanted. Furthermore, it was new ideas organization and the branching in thought that were attentively accepted. And it was also an organization that a person constantly could learn.

Keywords : Development, Learning Organization

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ รวมทั้งทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ หรือที่เรียกกันว่ากระแสแห่งโลกาภิวัตน์ (Globalization) หากองค์กรใดมีการเรียนรู้ มีการปรับตัวที่ดีก็จะสามารถดำรงอยู่ได้ ดังนั้นจึงได้มีการนำเอาแนวคิดขององค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กร โดยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไม่ใช่แค่พัฒนาที่ตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยหลายปัจจัยที่จะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ เช่น กลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ การปฏิบัติเชิงการบริหาร การปฏิบัติเชิงจัดการ บรรยากาศ กระบวนการทำงาน เป้าหมายหรือข้อมูลย้อนกลับ การปฏิบัติงาน การฝึกอบรมหรือการศึกษา การพัฒนารายบุคคลหรือทีม การให้รางวัลหรือการยอมรับ หรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งคือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องอาศัยทั้งตัวบุคคลหรือตัวบุคลากรเอง และการสนับสนุน ส่งเสริมจากตัวองค์กรหรือหน่วยงานด้วยเช่นกัน และจะต้องมีการพัฒนาเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้องค์กรมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาศัยการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้มีการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในงาน มีการจัดการความรู้ที่เหมาะสม ทำให้บุคลากรและองค์กรมีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงสุด เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่บุคคลในระดับต่าง ๆ ต้องการอย่างแท้จริง เป็นองค์กรที่มีความคิดใหม่ ๆ และการแตกแขนงของความคิดได้รับการยอมรับเอาใจใส่และเป็นองค์กรที่ซึ่งบุคคลเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องในเรื่องของวิธีการที่จะเรียนรู้ไปด้วยกันทั้งองค์กร สรุปได้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นหลักที่สมาชิกในองค์กรจะใช้เพื่อพัฒนาตนเอง และองค์กรสู่ความเป็นองค์กรที่มีความอัจฉริยะที่จะสามารถดำรงอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นคงซึ่งการที่จะปรับเปลี่ยนองค์การสู่ความเลิศได้ในที่สุด (เปี่ยมพงศ์ นัยบ้านด่าน, 2543)

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญและสามารถทำให้เป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันทั้งของภาคเอกชนและภาครัฐ และหากองค์กรใดมีการพัฒนาหรือส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองตามหลักขององค์กรแห่งการเรียนรู้จะสามารถทำให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สามารถขยายขอบเขตความสามารถของบุคลากรได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มหรือระดับทีม และระดับองค์กร ซึ่งเกิดจากการแตกแขนงของความคิด ความรู้ ความสามารถหรือประสบการณ์ของบุคลากรภายในองค์กรทำให้เกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีร่วมกัน และเกิดเป็นองค์ความรู้ขององค์กร

ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้

ภาขิลิน เอี่ยมบุญสง (2551) ได้ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้หมายถึง องค์กรที่สมาชิกในองค์กรมีความตื่นตัวและมีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านวิสัยทัศน์คุณค่าและปรัชญาที่และองค์กรยึดถือ มีบรรยากาศของการเรียนรู้รายบุคคลและทีม มีการสอนคนของตนเองให้มีกระบวนการคิด มีการนำเสนอแนวคิด และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับองค์กร วิเคราะห์ เพื่อช่วยให้เข้าใจและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคล ระหว่างองค์กรเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย เพื่อพัฒนา เพื่อความเติบโตและเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

ลำดวน โรจรัตน์ (2551) ได้ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้หมายถึง องค์กรที่มีบรรยากาศที่เอื้อให้บุคคล กลุ่มหรือทีมในองค์กร ได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

และต่อเนื่อง สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีพลังร่วมในการทำงานและการแก้ไขปัญหาขององค์กร สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีระบบจัดการความรู้ รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้และการทำงานได้อย่างเหมาะสม

อาจารย์ ลำมะนา (2553) ได้ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่มีการดำเนินการให้ บุคคล ทีมงาน มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนตนเอง และนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้เกิดการรับรู้ในรูปแบบต่างๆจนเกิดการเรียนรู้ภายในองค์กรอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและส่งผลให้เกิดการพัฒนาองค์กร อันนำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร

จากความหมายข้างต้น ผู้เขียนได้สรุปความหมายว่า “องค์กรแห่งการเรียนรู้” หมายถึง การที่บุคคล ทีมงาน และองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดและการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน จนทำให้เกิดการเรียนรู้หรือมีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้นั้นไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพแก่องค์กรได้

แนวคิดพื้นฐานของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

แนวคิดเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดหรือคุณลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญไว้เหมือนหรือแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดที่มีองค์ประกอบที่เป็นนามธรรม ได้แก่แนวคิดของ Senge และ Mcgill and Slocum โดยที่แนวคิดของ Senge และ Mcgill and Slocum มีลักษณะที่เป็นนามธรรมเป็นลักษณะความคิดที่ลึกซึ้งต้องอาศัยการศึกษาอย่างจริงจังและมีความเข้าใจอย่างชัดเจน และนำไปปฏิบัติใช้อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรรจึงจะประสบความสำเร็จ ซึ่งทั้งสองแนวคิดนี้มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

1.1 แนวความคิดของ Senge ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

1.1.1 Personal Mastery: ความรอบรู้หรือเชี่ยวชาญพิเศษของบุคคล การเรียนรู้ของบุคคล แต่ทุกคนจะเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นพื้นฐานสำหรับ “องค์กรแห่งการเรียนรู้” การที่บุคคลจะมี Personal Mastery ได้นั้นบุคคลต้องมีการบังคับหรือฝึกตัวเองให้เป็นคนๆที่เรียนรู้ตลอดเวลา บุคคลที่รอบรู้หรือใฝ่ใจพัฒนาตนจึงเป็นมิติที่ต้องการฝึกฝนเพื่อสร้างวินัยแห่งมุมมองอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของความต้องการที่แท้จริง หรือบวิสัยทัศน์ของแต่ละคน เพื่อขยายขีดความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่ต้องการจากกระบวนการเรียนรู้ที่มีอย่างต่อเนื่อง เมื่อสมาชิกในองค์กรมีการรอบของ Personal Mastery ทุกคนจะมีความกระตือรือร้นสนใจและใฝ่หาที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความปรารถนาที่จะเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนมุ่งสู่จุดหมายและความสำเร็จที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ลักษณะการเรียนรู้ของคนในองค์กรจะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ขององค์กรได้ สมาชิกขององค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น จะต้องมึคุณลักษณะที่เรียกว่า Human Mastery คือ มีความเป็นนายของตนเองสูง การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะต่อเนื่อง มีจิตวิญญาณของการเรียนรู้ (Spirit of Learning) มีความสามารถในการสร้างสรรค์เชิงรุกซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้นแก่สมาชิกขององค์กรต่อไป

1.1.2 Mental Model: รับรู้ภาพลักษณ์โลกรอบตัวอย่างถูกต้อง การที่บุคคลในองค์กรรับรู้และเข้าใจงานที่ทำแบบองค์รวมสามารถเชื่อมโยงตำแหน่งที่ตนอยู่กับภาพรวมทั้งหมดได้ ทำให้เกิดความกระจ่างกับรูปแบบความคิดความเชื่อที่ดีซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนเพื่อพัฒนาความคิดความเชื่อให้สอดคล้องกับความแปรเปลี่ยนไปของโลก ไม่ยึดติดกับความเชื่อเก่า ๆ ที่ล้าสมัยไปแล้ว และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สามารถมีวิธีการที่จะตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏอยู่ได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ Mental Ability ที่ไม่ผันแปรหรือท้อถอยเมื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มีค่านิยมและการเข้าใจโลกในสภาพที่ถูกต้อง

1.1.3 Shared Vision: การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการสร้างทัศนคติของการร่วมมือกันอย่าง ยึดมั่นของสมาชิกในองค์การเพื่อพัฒนาภาพในอนาคตและความต้องการที่จะมุ่งไปสู่ความปรารถนา ร่วมกันของ สมาชิกทั้งองค์การเป็นการที่สมาชิกทุกคนมีความตระหนักและเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขององค์การ มีมุมมองร่วมกันเกี่ยวกับปรากฏการณ์ แห่งความเปลี่ยนแปลงและอนาคตขององค์การ เพื่อช่วยสมาชิกให้เกิด การยอมรับ ยินยอมพร้อมใจและให้ข้อผูกพันต่อจุดหมายในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์การที่ต้องการ ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง องค์การแห่งการเรียนรู้จะต้องเป็นองค์การที่สมาชิกทุกคนได้รับการพัฒนา วิสัยทัศน์ของตนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์รวมขององค์การ

1.1.4 Team Learning: การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกเป็น กลุ่มในองค์การ โดยอาศัยความรู้และความคิดของมวลสมาชิกในการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความฉลาดรอบรู้ และความสามารถของทีมให้บังเกิดผลยิ่งไปเสียว่าการอาศัยความสามารถของสมาชิกของแต่ละบุคคล องค์การแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการรวมพลังของกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์การเป็นการรวมตัวของทีมที่มี ประสิทธิภาพสูงสมาชิกในทีมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกันโดยอาศัยสื่อข้อมูลแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การเรียนรู้ระหว่างบุคคลเกิดจากการแลกเปลี่ยน ข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยลดลักษณะที่ก่อให้เกิดอิทธิพลครอบงำแนวความคิดของบุคคลอื่นต่อไป และกระตุ้น ให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวางภายในทีม

1.1.5 Systems Thinking: การคิดอย่างเป็นระบบครบวงจร การคิดอย่างเป็นระบบถือได้ว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้ และการมีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ และจะมาซึ่งการพัฒนาแบบ ยั่งยืนของทรัพยากรบุคคลในองค์การ การคิดอย่างเป็นระบบเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้มา จากความเชี่ยวชาญพิเศษของบุคคล (Personal Mastery) ให้ต่อเนื่องเป็นระบบ การที่แต่ละคนมีแนวคิดแบบ องค์รวมทำให้เกิดทัศนวิสัยการมองผลงานได้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้เห็นรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเป็นวิธีคิดที่ใช้อธิบายพฤติกรรมความเป็นไปต่าง ๆ ในรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลที่ สืบเนื่องกันเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกระบวนการความเป็นไปใน โลกแห่งความเป็นจริง

1.2 แนวคิดของ Mcgill and Slocum ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

1.2.1 ความเปิดเผยตรงไปตรงมาของสมาชิกในองค์การ ในระดับบุคคลต้องยอมรับขีดจำกัด ทางความรู้ของตนเองว่ามีพื้นฐานและประสบการณ์ที่อาจจะดีกว่าหรือด้อยกว่าผู้อื่น ต้องเปิดกว้างยอมรับ ความคิดเห็นและรู้จักยอมรับในความสำเร็จของผู้อื่น

1.2.2 ประสิทธิภาพของบุคคล มีความสามารถวิเคราะห์สภาวะการณ์ต่าง ๆ มีการเรียนรู้ แนวคิดและพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุแห่งปัญญา รู้จักเรียนรู้ความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีต

1.2.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดค้นเอง และไม่กลัว ความล้มเหลวโดยจะต้องเริ่มคิดในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์กร ต้องมีนิสัยที่ยืดหยุ่นได้ทั้งในเรื่องส่วนตัว และเรื่องงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.2.4 ความรู้สึกร่วม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง ต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการที่จะนำองค์กรให้อยู่รอดและพัฒนาเป็นองค์กรชั้นนำ

1.2.5 คิดอย่างเป็นระบบ โดยต้องมีการคิดแบบองค์รวมและเป็นระบบ เมื่อองค์กรเกิดปัญหาต้องหาสาเหตุแห่งปัญหานั้นได้

จากองค์ประกอบของทั้งสองแนวคิดจะเห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงกันที่ให้ความสำคัญในเรื่องของความรอบรู้และความชำนาญในตัวบุคคลเป็นอย่างมาก และเห็นว่าสมาชิกในองค์กรต้องเป็นคนที่เปิดกว้างทางความคิด องค์กรจึงจะพัฒนาต่อไปได้

2. แนวคิดที่มืองค์ประกอบที่เป็นรูปธรรม ได้แก่แนวคิดของ Marquardt and Reynolds และ Pedler et.al โดยเป็นการลงรายละเอียดในวิธีการนำไปปฏิบัติซึ่งจะทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้

2.1 แนวคิดของ Marquardt and Reynolds ประกอบไปด้วย

2.1.1 โครงสร้างที่เหมาะสม มีชั้นการบังคับบัญชาให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดความอิสระในการทำงาน และเกิดความคล่องตัวในการประสานงานกับทีมข้ามสายงานหรือระหว่างแผนกอื่น ๆ ให้มีมากขึ้น

2.1.2 มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ มีวัฒนธรรมองค์กรที่เด่นชัด มีการทำงานและการเรียนรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ สมาชิกในองค์กรมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ภายในองค์กรไปพร้อม ๆ กับผลกำไรของบริษัทด้วย เพราะวัฒนธรรมขององค์กรโดยเฉพาะวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้จะต้องมาจากค่านิยมและนโยบายขององค์กร จึงจะเกิดเป็นวัฒนธรรมร่วมขององค์กรหรือ "องค์กรนวัตกรรม" ที่แข็งแกร่งได้

2.1.3 มีการมอบอำนาจในงาน เป็นการกระจายอำนาจความรับผิดชอบและการตัดสินใจแก้ปัญหาไปสู่พนักงานระดับล่างอย่างทั่วถึงกัน ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานได้ฝึกฝนการเรียนรู้และค้นคว้าหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองมากขึ้น รวมถึงการได้มีอิสระในการตัดสินใจ ซึ่งจะทำให้เรียนรู้ผลลัพธ์จากสิ่งที่ตนได้ตัดสินใจลงไปอีกด้วย

2.1.4 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม องค์กรแห่งการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่นแล้ว ยังต้องมีลักษณะที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งองค์กรต้องทำการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อองค์กร เพื่อสะท้อนภาพให้เห็นถึงความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมได้อย่างชัดเจน

2.1.5 การสร้างและถ่ายโอนความรู้ มีความสามารถในการถ่ายโอนความรู้เหล่านั้นไปยังสมาชิกอื่นในองค์กรเพื่อให้เกิดผลอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีการสร้างฐานข้อมูลที่เข้าถึงกันได้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2.1.6 เทคโนโลยีการเรียนรู้ โดยการนำวิทยาการคอมพิวเตอร์อันทันสมัยเข้ามาสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดการเรียนรู้ เพราะเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้การปฏิบัติงานที่มีการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีการเก็บ ประมวล ซึ่งจะช่วยทำให้มีการกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็วมากขึ้น

2.1.7 มุ่งเน้นคุณภาพ การที่องค์กรให้ความสำคัญกับการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) ที่เน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ผลการเรียนรู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทั้งโดยตั้งใจ และไม่ตั้งใจกลายเป็นผลงานที่ดีขึ้น โดยถือหลักในการพัฒนาคุณภาพตามคุณค่าในสายตาของผู้รับบริการ

2.1.8 เน้นย้ำความมีกลยุทธ์ มีการยึดถือเอาการเรียนรู้ให้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการดำเนินธุรกิจขององค์กรหรือยึดถือเอาเป็นกลยุทธ์สำคัญขององค์กร เช่น เน้นย้ำถึงกลยุทธ์ของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (action learning) หรือเน้นย้ำสมาชิกถึงกลยุทธ์การเรียนรู้โดยเจตนา โดยให้กลยุทธ์ทั้งสองที่กล่าวมารวมเป็นจิตสำนึกของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำไปสู่กลยุทธ์การบริหารจัดการองค์กรในด้านอื่น ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

2.1.9 บรรยากาศสนับสนุน เป็นบรรยากาศภายในองค์กรที่มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิก เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมและพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นอิสระและต่อเนื่อง เป็นองค์กรที่เอาใจใส่ต่อความเป็นมนุษย์ เคารพศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันไร้ซึ่งการแบ่งแยกและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำงาน

2.1.10 ทีมงานและเครือข่าย การทำงานในลักษณะนี้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้กลายเป็นพลังร่วมในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยสมาชิกในองค์กรจะต้องตระหนักถึงความร่วมมือกัน การแบ่งปันความรู้ การทำงานและแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสามารถนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการได้

2.1.11 วิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่เป็ความมุ่งหวังขององค์กรที่ทุกคนจะต้องร่วมกันทำให้เกิดความเป็นรูปธรรมขึ้น เป็นการเน้นให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่มีทิศทางเป็นไปตามความต้องการร่วมกันขององค์กร

2.2 แนวคิดของ Pedler et.al ประกอบไปด้วย 11 ประการ โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม

2.2.1 ด้านกลยุทธ์

2.2.1.1) กลยุทธ์การเรียนรู้ ปกติแล้วบริษัทจะปรับแต่งทิศทางและกลยุทธ์ไปในทิศทางที่เหมาะสม การก่อรูปของนโยบายและกลยุทธ์จะเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยในขณะเดียวกัน เสมือนเป็นการทดลองทางการบริหาร แผนธุรกิจถูกเกี่ยวข้องและปรับแต่งอยู่ตลอดเวลาที่นำไปใช้การทดลองในเรื่องเล็ก ๆ และให้มีการสะท้อนข้อมูลกันถูกสร้างในกระบวนการวางแผนเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2.2.1.2) การกำหนดนโยบายแบบมีส่วนร่วม สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการก่อตัวของนโยบายและกลยุทธ์นโยบายมีนัยสำคัญที่มีอิทธิพลในมุมมองของการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งความผูกพันที่จะอยู่เหนือความแตกต่าง และการทำงานที่อาจสร้างความขัดแย้งนโยบายต้องสะท้อนค่านิยมของสมาชิกทุกคนไม่ใช่แต่ของผู้บริหารระดับสูง

2.2.2 ด้านการมองภายในองค์กร

2.2.2.1) การให้ข่าวสารข้อมูล ถูกใช้สำหรับการทำความเข้าใจกัน ไม่ใช่เพื่อให้รางวัลหรือลงโทษ เทคโนโลยีสารสนเทศถูกใช้สร้างฐานข้อมูลและระบบการสื่อสารที่ช่วยทุกคนให้เข้าใจว่ากำลังจะไปทางไหน คนสามารถได้รับการสะท้อนข้อมูลว่าการทำงานของตนเป็นอย่างไร ทำให้เข้าใจว่าธรรมชาติและนัยสำคัญของความแปรปรวนของระบบและการแปลความข่าวสารสอดคล้องกัน เทคโนโลยีสารสนเทศถูกใช้สร้างฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่ช่วยให้เข้าใจว่าอะไรกำลังดำเนินอยู่และการตัดสินใจที่ดีควรเป็นอย่างไร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.2.2.2) การจัดระบบบัญชีและการควบคุม ระบบของการตรวจสอบ งบประมาณและการรายงาน ถูกจัดขึ้นเพื่อช่วยในการเรียนรู้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานที่รับผิดชอบทรัพยากรของตนเอง พนักงานบัญชีและการเงินมีฐานะเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ระบบควบคุมถูกออกแบบและดำเนินไปเพื่อสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าระบบการเงินกระตุ้นหน่วยงานและบุคคลให้เสี่ยงกับการลงทุน

2.2.2.3) การแลกเปลี่ยนภายใน แผนกผลิตงานมองว่าแผนกอื่น ๆ เป็นลูกค้าและผู้จัดหาวัตถุดิบ ที่เจรจาและมีข้อตกลงกันเรื่องคุณภาพ ราคาและการส่งมอบ แต่ละแผนกสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าภายในเหล่านี้และยังคงตระหนักถึงความต้องการขององค์กรโดยรวมด้วยผู้จัดการกระตุ้นการสื่อสาร การเจรจาต่อรอง และการทำสัญญา มากกว่าจะควบคุมแบบใช้อำนาจบังคับบัญชา แผนกผลิตงานสามารถพูดอย่างอิสระและตรงไปตรงมากับแผนกอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนและให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งสามารถที่จะริเริ่มด้วยตนเองได้

2.2.2.4) การจัดระบบการให้รางวัลที่ยืดหยุ่น สมมติฐานขั้นพื้นฐานและค่านิยมภายใต้ระบบรางวัลตอบแทนถูกใช้และแบ่งปันกันในองค์กร โดยศึกษาเรื่องธรรมชาติของรางวัลอย่างลึกซึ้งและระบบรางวัลแบบมีตัวเลือก ถูกทดสอบ อภิปรายและทดลองใช้รูปแบบการทำงานแบบยืดหยุ่นทำให้คนมีการเข้าร่วมและความคาดหวังเกี่ยวกับรางวัลแตกต่างกัน ทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับการกำหนดธรรมชาติและรูปแบบของระบบการให้รางวัลทั้งหมด

2.2.3 ด้านโครงสร้างองค์กร คือ บทบาทและอาชีพเป็นโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นเป็นไปเพื่อการทดลองการเติบโตและการปรับตัว การประเมินผลการปฏิบัติงานถูกใช้ในการเรียนรู้และพัฒนามากกว่าเพื่อให้รางวัลหรือลงโทษ แผนกผลิตงานและแผนกอื่น ๆ ถูกมองว่าเป็นโครงสร้างชั่วคราวที่สามารถยืดหยุ่นในการตอบสนองการเปลี่ยนแปลง มีกฎระเบียบและกระบวนการแต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้บ่อย ๆ ภายหลังการทบทวนและอภิปรายกันซึ่งเป็นการทดลองรูปแบบโครงสร้างใหม่

2.2.4 ด้านการมองภายนอกองค์กร

2.2.4.1) การให้พนักงานเป็นผู้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของงานของทุกคนที่จะรวบรวม นำกลับมา และรายงานข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดภายนอกบริษัท การประชุมทุกครั้งในบริษัทตามปกติจะร่วมกันทบทวนว่าอะไรกำลังเป็นไปในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ มีการพบกับกลุ่มตัวแทนหรือลูกค้า ผู้จัดหา สมาชิกชุมชนและหาว่าอะไรสำคัญสำหรับเขา มีระบบและกระบวนการสำหรับแบ่งปันข้อมูลข่าวสารจากภายนอกบริษัท ได้รับความก้าวหน้าทางวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์การตลาด เทคโนโลยีสังคมการเมืองและแนวโน้มของโลก รวมทั้งทดสอบว่าจะมีผลกระทบต่อกิจการของเราอย่างไร

2.2.4.2) การเรียนรู้ระหว่างองค์กร มีการพบกับคู่แข่งเพื่อแบ่งปันความคิดและข้อมูลข่าวสารเป็นประจำจากบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับหุ้นส่วนทางธุรกิจ รวมทั้งผู้จัดหาลูกค้าและคู่แข่งโดยมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ร่วมกันกับผู้จัดหา ลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ และมีความผูกพันในการร่วมมือกับผู้จัดหา ลูกค้า และคู่แข่งเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และตลาดใหม่ๆ ใช้การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในอดีตในอุตสาหกรรมอื่น ๆ เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ

2.2.5 โอกาสในการเรียนรู้

2.2.5.1) บรรยากาศในการเรียนรู้ ทุกคนในบริษัทจะช่วยเหลือสนับสนุนและสนใจในบทเรียน คนใช้เวลาในการตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ เพื่อวิเคราะห์ และเรียนรู้จากบทเรียน มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทัศนคติทั่วไปของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นั่นคือการพยายามเรียนรู้และทำให้ดีขึ้น ความแตกต่างของทุกคน ในองค์กรถูกมองว่าเป็นคุณค่าที่ดีที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการสร้างสรรค์เมื่อคุณต้องการรู้บางสิ่งก็ถือเป็นเรื่องธรรมดาที่จะถามจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ต้องการหรือได้รับความช่วยเหลือ

2.2.5.2) โอกาสในการพัฒนาตนเองของสมาชิกทุกคน มีงบประมาณสำหรับการพัฒนาตนเอง โดยแต่ละคนสามารถตัดสินใจได้ว่าการฝึกอบรมและพัฒนาอะไรที่ต้องการ คำแนะนำที่เหมาะสมและถูกกระตุ้นให้รับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง ทรัพยากรในการพัฒนาตนเองมี ประโยชน์สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกด้วย นั่นคือ มีโอกาส วัสดุอุปกรณ์และ ทรัพยากรมากที่สามารถใช้ประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ที่เปิดให้เข้าถึงได้ง่ายทั่วทั้งบริษัท การขยายตัวของความจำเป็นในการเรียนรู้ของบุคคลมาจากการประเมินผลและการวางแผนอาชีพ

จะเห็นได้ว่าทั้งสองแนวคิดเห็นว่าโครงสร้างของการบริหารนั้นมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรโดยมีโครงสร้างที่เหมาะสม มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และมีการกระจายอำนาจ มีการคาดคะเนสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กรได้

ปัจจัยขององค์กรแห่งการเรียนรู้

Bennett & O'Brien (1994 อ้างถึงใน เจษฎากร ทองแสง, 2553) พบว่ามีปัจจัยสำคัญ 12 ปัจจัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงองค์กร ดังนี้

1. กลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ (Strategy or Vision) องค์กรและสมาชิกต้องมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับว่าพวกเขาต้องการไปจุดใด เพื่อที่จะคาดได้ว่าพวกเขาจำเป็นต้องเรียนรู้อะไรบ้างเพื่อไปถึงจุดหมายนั้น พวกเขาต้องพัฒนากลยุทธ์กว้าง ๆ เพื่อไปถึงเป้าหมาย เพื่อที่จะรู้ว่าการเรียนรู้ของพวกเขาสามารถผลักดันองค์กรไปสู่วิสัยทัศน์ของพวกเขา นอกจากนี้ถ้าองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อหมู่คณะแล้ว กลยุทธ์และวิสัยทัศน์ก็จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. การปฏิบัติเชิงการบริหาร (Executive Practices) สมาชิกองค์กรอาจตั้งเป็นคำถามได้ว่าผู้บริหารให้นโยบายอะไรและปฏิบัติอะไรบ้าง เพื่อเป็นการสนับสนุนวิสัยทัศน์ของการเรียนรู้ขององค์กร ผู้บริหารควรจะทำอย่างไรในการชี้แจงให้บุคลากรได้เห็นความชัดเจนถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และความก้าวหน้าขององค์กร ผู้บริหารทำอะไรบ้างเพื่อปลูกเร้าหรือกระตุ้นในบางส่วนขององค์กรที่ยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงให้ขับเคลื่อนตามผู้บริหารเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่วางไว้

3. การปฏิบัติเชิงจัดการ (Managerial Practices) ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและนิเทศ การทำงานในแต่ละวันของแต่ละบุคคลและคณะจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในองค์กรซึ่งมีการเรียนรู้อย่างจริงจังนั้น ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนผู้ร่วมงานให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนา จะต้องช่วยพวกเขาบูรณาการสิ่งๆ ที่พวกเขาต้องเรียนรู้จะต้องสามารถร่วมกันคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง และการใช้วิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาต่อไปข้างหน้า

4. บรรยากาศ (Climate) การปฏิบัติงานจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นั่นคือ บรรยากาศในองค์กร ซึ่งบรรยากาศในองค์กรคือผลสรุปของค่านิยมและเจตคติของทุก ๆ คนในองค์กรเกี่ยวกับการทำงานของพวกเขา องค์กรแห่งการเรียนรู้นำบรรยากาศแห่งการเปิดใจและไว้วางใจมาใช้ ซึ่งบุคคลจะต้องไม่กลัวที่จะแสดงความคิดเห็นและพูดตามที่ใจคิด อุปสรรคระหว่างผู้จัดการและลูกจ้างจะถูกขจัดออกไปและทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนงานที่ออกมาดีเยี่ยมตามอุดมคติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5. องค์กรหรือโครงสร้างของงาน (Organization or Job Structure) โครงสร้างองค์กรสามารถสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการนิยามภาระงานที่เปลี่ยนแปลงได้เพื่อเป็นการเปลี่ยนไปตามความต้องการของสภาพแวดล้อมภายนอก และความต้องการขององค์กรเอง การปฏิบัติหน้าที่ เช่น มีการสับเปลี่ยนหน้าที่และการใช้การชี้แนะด้วยตนเองมีการทำงานข้ามคณะทำงานเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น จะต้องมีการจำกัดนโยบายตามระบบราชการและกฎที่สกัดกั้นหรือขัดขวางการเคลื่อนไหวของข้อมูล

6. การหมุนเวียนของข้อมูลสารสนเทศ (Information Flow) การเรียนรู้ขององค์กรต่าง ๆ จะอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้ทันกับยุคข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศและการเผยแพร่ ระบบคอมพิวเตอร์ จะช่วยสนับสนุนการติดต่อสื่อสารระหว่างพนักงานต่าง ๆ ให้ง่ายขึ้น และเพื่อให้แน่ใจว่าพนักงานได้รับข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ตรงกับงานของตนเอง

7. การปฏิบัติของบุคคลและทีมงาน (Individual and Team Practices) ข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นทีมในองค์กรแห่งการเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งองค์กรต่าง ๆ จะเจริญเติบโตได้เมื่อตัวบุคคลหรือต่างแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เมื่อบุคคลเห็นข้อผิดพลาดก็จะเป็นโอกาสในการเรียนรู้และไม่ตำหนิหรือกล่าวโทษกันมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา และทำงานเพื่อแก้ปัญหาที่นั้น ๆ

8. กระบวนการทำงาน (Work Process) องค์กรจะกระตุ้นการเรียนรู้ได้โดยผ่านวิสัยทัศน์ ระบบสารสนเทศ แต่จะรวมกับการใช้กระบวนการทำงานที่จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น มีการสอนหรือฝึกเทคนิคในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจตนเองเพื่อให้สามารถกำหนดทิศทาง หรือปรับสภาพกระบวนการต่าง ๆ ให้อยู่ในแนวหน้าให้เท่ากันหรือดีกว่าคนที่เก่งที่สุดในปัจจุบัน (Benchmarking) เป็นต้น

9. เป้าหมายหรือข้อมูลย้อนกลับการปฏิบัติงาน (Performance Goals or Feedback) ประเด็นสำคัญขององค์กรที่ประสบความสำเร็จโดยตรงนั้น จะต้องเน้นลูกค้า จะต้องทราบว่าอะไรที่เขาต้องการและจำเป็น การเรียนรู้เพื่อจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างเดียวไม่ประสบความสำเร็จคุณค่าของการเรียนรู้นั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการช่วยเหลือองค์กรให้บริการลูกค้าให้ดีขึ้น ซึ่งต้องอาศัยการมีข้อมูลย้อนกลับทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

10. การฝึกอบรมหรือการศึกษา (Training or Education) การฝึกอบรมหรือการศึกษานั้น มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในองค์กร การฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นในองค์กรแห่งการเรียนรู้ โปรแกรมฝึกอบรมที่เป็นทางการจะเน้นการช่วยเหลือบุคคลในการเรียนรู้ด้วยตนเองและประสบการณ์ของผู้อื่นแล้วจากนั้นก็จะสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เครื่องมือในการวางแผนพัฒนารายบุคคลได้จัดสรรไว้สำหรับทุกคน นอกจากนี้ยังมีแบบของการฝึกต่าง ๆ เช่น ฝึกปฏิบัติเป็นทีม การศึกษาเป็นทีม การสาธิต วิจารณ์ การให้คำปรึกษาโดยเพื่อน โครงการการเรียนรู้งานพื้นฐาน เทคโนโลยีติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยสามารถจัดการอบรมหรือฝึกปฏิบัติการโดยผ่านดาวเทียมและคอมพิวเตอร์

11. การพัฒนารายบุคคลหรือทีม (Individual or Team Development) องค์กรแห่งการเรียนรู้จะหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นสมาชิกให้พัฒนาด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็จะส่งเสริมการพัฒนาทีมงานด้วยองค์กรสามารถเรียนรู้ได้เพียงว่า ทีมงานเรียนรู้ร่วมกันแบบชุมชนผู้ปฏิบัติงาน (Communities of Practice) ที่มีการปฏิบัติงานกันอย่างต่อเนื่อง การให้อำนาจในการทำงานเป็นทีมหรือเป็นรายบุคคล แสดงให้เห็นถึงการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เปลี่ยนแปลงในด้านความคิดสำหรับโลกธุรกิจ และยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กรต่าง ๆ ที่จะหาวิธีเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง

12. การให้รางวัลหรือการยอมรับ (Rewards or Recognition) เป็นองค์ประกอบหรือกรอบตัวสุดท้ายที่จะสนับสนุนตัวอื่นทั้งหมด ระบบการให้รางวัลหรือการยอมรับจะส่งเสริมและกระตุ้นการเรียนรู้แบบรายบุคคลและแบบองค์กร ซึ่งการให้รางวัลอาจให้หลายรูปแบบ เช่น จากบุคคลที่ผู้ร่วมงานยอมรับ ซึ่งเป็นบุคคลที่อาจเสนอแผนงานอื่นที่มีประโยชน์ต่อทุกคนมาแลกเปลี่ยนเมื่อองค์กรมีการเรียนรู้และเติบโตขึ้นเป็นต้น

Gephart และคณะ (1996 อ้างถึงใน ยุรพร ศุภรัตน์, 2552) ซึ่งว่าปัจจัยต่อไปนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กรเพื่อการเรียนรู้

1) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในระดับระบบ โดยที่สมาชิกแต่ละคนแชร์การเรียนรู้ในลักษณะ ที่ทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้ได้ กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ระหว่างคนและทำการรวบรวมความรู้จากการเรียนรู้ไว้ในการทำงานประจำวันขององค์กรที่เรียกว่า Organization routine actions

2) การทำให้เกิดความรู้และการแชร์ เน้นที่การสร้างสรรค์ จัดเก็บและกระจายความรู้อย่างรวดเร็วเพื่อให้ง่ายต่อการที่สมาชิกในองค์กรจะสามารถเข้าไปใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3) การคิดอย่างมีระบบและพินิจพิเคราะห์ สมาชิกจะถูกกระตุ้นให้ใช้ความคิดในแบบใหม่และการใช้ทักษะที่มีประสิทธิภาพ มีระบบ เพื่อที่จะเชื่อมให้เป็นวงจรรย้อนกลับ (Feedback loops) อย่างพินิจพิเคราะห์เพื่อพิจารณาถึงสมมติฐาน

4) วัฒนธรรมของการเรียนรู้ การเรียนรู้และการสร้างสรรค์จะได้รับการสนับสนุนด้วยรางวัลและมีการส่งเสริมผ่านทางระบบการประเมินผลหลาย ๆ ด้านจากผู้บริหาร

5) ความมุ่งมั่นในการทดลองและมีความยืดหยุ่น สมาชิกมีอิสระในการเสี่ยง การทดลอง การสร้างสรรค์ การใช้ความคิดใหม่ ๆ และการทำให้เกิดขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานใหม่และผลิตภัณฑ์ใหม่

6) คนเป็นศูนย์กลางในองค์กรเพื่อการเรียนรู้ การให้ความสำคัญของคนในเรื่องของคุณค่า การสนับสนุนพฤติกรรมที่ต้องการ รวมทั้งการพัฒนาและการเรียนรู้จากแต่ละคน เป็นอีกลักษณะหนึ่งขององค์กรเพื่อการเรียนรู้ตามตามแนวความคิดของ Gephart และคณะ (1996)

โดยผู้เขียนมีความเห็นว่าปัจจัยที่สามารถเข้าใจได้ง่ายและสามารถนำมาปฏิบัติตามได้มากที่สุดได้แก่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ Bennett & O'Brien (1994) โดยมีการแบ่งหัวข้อที่ชัดเจนและเข้าใจได้ง่ายกว่านักวิชาการท่านอื่น ๆ โดยที่ไม่ต้องวิเคราะห์หรืออาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญก็สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย โดย 1. กลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ คือ การมีกลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ที่สนับสนุนและส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2. การปฏิบัติเชิงการบริหาร คือ การให้ความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารในเชิงนโยบาย 3. การปฏิบัติเชิงจัดการ คือ การให้ความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารในเชิงปฏิบัติการ 4. บรรยากาศ คือ การมีบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5. องค์กรหรือโครงสร้างของงาน คือ มีการสับเปลี่ยนหน้าที่ของงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในงานใหม่ ๆ 6. การหมุนเวียนของข้อมูลสารสนเทศ คือ มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อกระจายหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในองค์กร 7. การปฏิบัติของบุคคลและทีมงาน คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในที่ทีม 8. กระบวนการทำงาน คือ มีกระบวนการที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 9. เป้าหมายหรือข้อมูลย้อนกลับ การปฏิบัติงานคือ การพัฒนาจากการตอบรับของลูกค้า โดยการปรับปรุงสินค้าหรือบริการให้ดียิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

10. การฝึกอบรมหรือการศึกษา คือ การมีโปรแกรมฝึกอบรมที่ช่วยให้บุคลากรมีการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น
11. การพัฒนารายบุคคลหรือทีม คือ การส่งเสริมการพัฒนาทั้งรายบุคคลและทีมงานให้เรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
12. การให้รางวัลหรือการยอมรับ คือ มีการให้รางวัลตอบแทนแก่บุคคลที่มีผลงานที่ดีหรือปฏิบัติงานได้สำเร็จ

การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย

ในการอภิปรายเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยนั้น ผู้เขียนได้นำแนวคิดพื้นฐาน 5 ประการของ Senge มาวิเคราะห์และยกตัวอย่างประกอบในแต่ละด้าน เนื่องจากเป็นแนวคิดที่แพร่หลายในยุคแรก ๆ ขององค์กรแห่งการเรียนรู้และได้รับความนิยมมากที่สุด โดยตัวอย่างในภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานข้าราชการพลเรือนหรือ ก.พ. และตัวอย่างในภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท เอสซีจี ซิเมนต์ จำกัด (พรสินทร์ กาญจนพัชชี, 2551)

1. ความรอบรู้หรือเชี่ยวชาญพิเศษของบุคคล คือ บุคคลต้องมีการบังคับหรือฝึกตัวเองให้เป็นคนการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อขยายขีดความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่ต้องการจากกระบวนการเรียนรู้ที่มีอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นสนใจและใฝ่หาที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความปรารถนาที่จะเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองสู่จุดหมายและความสำเร็จที่ได้กำหนดไว้

2. รับรู้ภาพลักษณ์โลกรอบตัวอย่างถูกต้อง คือ การที่บุคคลในองค์กรรับรู้และเข้าใจงานที่ทำแบบองค์รวมสามารถเชื่อมโยงตำแหน่งที่ตนอยู่กับภาพรวมทั้งหมดได้ ทำให้เกิดความกระจ่างกับรูปแบบความคิด ความเชื่อที่ดีซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนเพื่อพัฒนาความคิดความเชื่อให้สอดคล้องกับความแปรเปลี่ยนไปของโลก ไม่ยึดติดกับความเชื่อเก่า ๆ ที่ล้าสมัยไปแล้ว และสามารถมีวิธีการที่จะตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏอยู่ได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือไม่ผันแปรหรือท้อถอยเมื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มีค่านิยมและการเข้าใจโลกในสภาพที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้สภาพจิตใจนั้นมีพลังที่จะคิดสิ่งใหม่ ๆ

3. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ การสร้างทัศนคติของการร่วมมือกันอย่างยึดมั่นของสมาชิกในองค์กร เพื่อพัฒนาภาพในอนาคตและความต้องการที่จะมุ่งไปสู่ความปรารถนา ร่วมกันของสมาชิกทั้งองค์กรเป็นการที่สมาชิกทุกคนมีความตระหนักและเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขององค์กร มีมุมมองร่วมกันเกี่ยวกับปรากฏการณ์แห่งความเปลี่ยนแปลงและอนาคตขององค์กร เพื่อช่วยสมาชิกให้เกิดการยอมรับ ยินยอมพร้อมใจ และให้ข้อผูกพันต่อจุดหมายในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรที่ต้องการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง

4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม คือ การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกเป็นกลุ่มในองค์กรโดยอาศัยความรู้ ความคิดของมวลสมาชิกในการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความฉลาดรอบรู้และความสามารถของทีมให้บังเกิดผล ยิ่งไปกว่าการอาศัยความสามารถของสมาชิกของแต่ละบุคคล องค์กรแห่งการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการรวมพลังของกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์กร เป็นการรวมตัวของทีมที่มีประสิทธิภาพสูงสมาชิกในทีมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน โดยอาศัยสื่อข้อมูลแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การเรียนรู้ระหว่างบุคคลเกิดจากการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยลดลักษณะที่ก่อให้เกิดอิทธิพลครอบงำแนวความคิดของบุคคลอื่นต่อไป และกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวางภายในทีม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

5. การคิดอย่างเป็นระบบครบวงจร คือ การคิดอย่างเป็นระบบถือได้ว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้ มีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ และจะนำมาซึ่งการพัฒนาแบบยั่งยืนของทรัพยากรบุคคลในองค์กร การคิดอย่างเป็นระบบเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้มาจากความเชี่ยวชาญพิเศษของบุคคล (Personal Mastery) ให้ต่อเนื่องเป็นระบบ การที่แต่ละคนมีแนวคิดแบบองค์รวมทำให้เกิดทัศนวิสัยการมองผลงานได้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้เห็นรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเป็นวิธีคิดที่ใช้อธิบายพฤติกรรมความเป็นไปต่าง ๆ ในรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลที่สืบเนื่องกันเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกระบวนการความเป็นไปในโลกแห่งความเป็นจริง

หัวข้อ	ภาครัฐ (ก.พ.)	ภาคเอกชน (บริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด)
1. ความรอบรู้หรือเชี่ยวชาญพิเศษของบุคคล	มีการดำเนินการตามนโยบายด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่องโดยยึดขีดสมรรถนะเป็นหลัก (Competency - Based Approach) เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่สำนักงานข้าราชการพลเรือนนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน เช่น การทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ จริยธรรมและจรรยาบรรณ เป็นต้น และได้ดำเนินการจัดตั้ง Knowledge Center เพื่อเป็นศูนย์กลางในการสกัดและเก็บรักษาองค์ความรู้ หรือที่เรียกว่าห้องสมุดทางด้านการบริหารบุคคล	มีการจัดทำเป็นโครงการ eagle to learn ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรนั้นสามารถไปศึกษาหรือค้นคว้าความรู้ที่ตนเองสนใจและสามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานของตนได้ และโครงการการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism) โดยเป็นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลเองได้ คิดเอง ทำเอง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยมีอาจารย์ผู้มีประสบการณ์คอยชี้แนะ
2. รับรู้ภาพลักษณ์โลกรอบตัวอย่างถูกต้อง	มีการแยกการพัฒนาออกเป็น 2 ระดับ เพื่อให้เกิดผลการอบรมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับแต่ละหน่วยงาน โดย 1) การพัฒนาร่วมกันทุกสำนัก/กอง เป็นการฝึกอบรมพัฒนาขีดสมรรถนะทั่วไป 2) การพัฒนาเฉพาะในแต่ละสำนัก/กอง เป็นการฝึกอบรมพัฒนาขีดสมรรถนะเฉพาะด้าน และได้มีการกำหนดแผนแม่บทการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยให้แต่ละส่วนของระดับสำนัก กอง กลุ่มงาน และสำนักงาน ก.พ.เอง มีการจัดตั้งศูนย์ความรู้ขึ้นอย่างน้อยแห่งละศูนย์	มีการจัดทำเว็บไซต์ ห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต ข้อมูลบนเว็บไซต์แยกตามประเภทความรู้ ทำให้บุคลากรสามารถนำข้อมูลหรือแนวทางต่าง ๆ มาประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและยกระดับการมองโลกตามความเป็นจริงได้อีกด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หัวข้อ	ภาครัฐ (ก.พ.)	ภาคเอกชน (บริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด)
3. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	มีการจัดกระดานข่าว (Web Board) และห้องสนทนา (Chat Room) เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต และจัดประกวดแข่งขันในความทันสมัยของเนื้อหาและจำนวนการเข้าชม เพื่อนำไปประกอบเป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและลบที่มีในองค์กร	มีการจัดเป็นทีมการสื่อสารอย่างทั่วถึง (Boundless Communication Team) ซึ่งมีภารกิจในการพัฒนากระบวนการระบบ และวิธีการสื่อสารในองค์กรที่มุ่งเน้นให้บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจในทิศทางและแนวทางการดำเนินงานขององค์กร
4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ระหว่างข้าราชการอาวุโสและข้าราชการใหม่ โดยจัดในรูปแบบการสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ระหว่างกันในหัวข้อต่าง ๆ โดยใช้เวลาในช่วงพักกลางวัน ทุกวันศุกร์ ประมาณ 40 นาที ในหัวข้อต่าง ๆ	มีการจัดงานพบปะระหว่างช่างซ่อมสาขาทุ่งสง สระบุรี และสำนักงานใหญ่ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความคุ้นเคยกันให้มากยิ่งขึ้น
5. การคิดอย่างเป็นระบบครบวงจร	มีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาเสริมสร้างความคิดอย่างเป็นระบบ การอบรมและปฏิบัติเชิงบูรณาการในหัวข้อการบริหารเชิงกลยุทธ์ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ในการพัฒนาส่วนงานร่วมกัน	มีการฝึกอบรมในโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องโดยให้บุคลากรได้มีการวางแผนดำเนินการและการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและมีการจัดตั้งโครงการ CCAP โดยการจัดตั้งทีมภารกิจ 5 ทีมขึ้น เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับภารกิจในแต่ละเรื่อง

ผู้เขียนเห็นว่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในที่ต่าง ๆ อาจจะต้องปรับปรุงหรือพัฒนาองค์กรของตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ ในส่วนของภาครัฐต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และนโยบายนั้นต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของผู้บริหารแต่ต้องยึดมั่นในนโยบายที่วางไว้เนื่องจากองค์กรแห่งการเรียนรู้นั้นต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบจึงจะทำให้การเรียนรู้ นั้นสัมฤทธิ์ผล มีการสร้างแรงจูงใจของการเรียนรู้ เช่น การถือเป็นเกณฑ์ในการเลื่อนตำแหน่ง หรือกำหนดเป็นความรู้ที่สำคัญต่อสายงานนั้น ๆ โดยมีการจัดฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง ซึ่งการสร้างแรงจูงใจในตัวบุคลากรนั้นเป็นสิ่งที่ภาคเอกชนนั้นมียากกว่าในภาครัฐ มีการเข้าถึงระบบสารสนเทศอย่างทั่วถึงในองค์กร มีการจัดฝึกอบรมการใช้งานระบบสารสนเทศให้กับบุคลากรที่ยังขาดความรู้ ความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ขององค์กร ควรมีการสร้างเครื่องมือในการวัดและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเมินผลการเรียนรู้ในองค์กร จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากร โดยสามารถนำเครื่องมือการวัดและประเมินผลนี้เป็นผลงานในส่วนของตัวบุคคลได้

บทสรุป

จากที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญทั้งต่อภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ รวมทั้งโลก โดยองค์กรแห่งการเรียนรู้หมายถึง องค์กรที่มีการเรียนรู้ร่วมกันในทุกระดับขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม หรือระดับองค์กร โดยองค์กรจะมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้น จึงทำให้มีกระบวนการเปลี่ยนผ่านความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็นกันอย่างเสรีในสมาชิกขององค์กรทุกคน และมีการเอื้อให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในองค์กรเองอย่างต่อเนื่อง แนวทางการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ Peter M. Senge มีดังนี้ 1. มุ่งสู่ความเป็นเลิศและรอบรู้ 2. มีรูปแบบหรือวิธีการคิดและมุมมอง ความคิดเห็นที่เปิดกว้าง 3. การสร้างวิสัยทัศน์และสานต่อวิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์ขององค์กร 4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 5. มีความคิดความเข้าใจเชิงระบบ ปัจจัยขององค์กรแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ขององค์กรเป็นกระบวนการหลักที่จะทำให้เกิดการจัดการนวัตกรรม (Management Innovation) หรือการเรียนรู้ของทั้งระดับบุคคลและองค์กร เป็นสิ่งได้ทำให้เกิดการได้เปรียบทางธุรกิจที่ยั่งยืน โดย Bennett & O'Brien ได้เสนอแนะปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ขององค์กร ดังต่อไปนี้ 1. กลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ 2. การปฏิบัติเชิงการบริหาร 3. การปฏิบัติเชิงจัดการ 4. บรรยากาศ 5. องค์กรหรือโครงสร้างของงาน 6. การหมุนเวียนของข้อมูลสารสนเทศ 7. การปฏิบัติของบุคคลและทีมงาน 8. กระบวนการทำงาน 9. เป้าหมายหรือข้อมูลย้อนกลับการปฏิบัติงาน 10. การฝึกอบรมหรือการศึกษา 11. การพัฒนารายบุคคลหรือทีม 12. การให้รางวัลหรือการยอมรับ โดยการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความจำเป็นและสำคัญทำให้องค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและภาคเอกชนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งสมาชิกและตัวองค์กรเองสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษฎากร แสงทอง. (2553). แนวทางการพัฒนาองค์กรสู่การเรียนรู้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เปี่ยมพงศ์ น้อยบ้านด่าน. (2543). องค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารการศึกษาพยาบาล, 10(3) : 13-17.
- พรสินทร์ กาญจนพัชชี. (2551). การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในองค์กรภาครัฐและเอกชน. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภาฆิณิน เอี่ยมบุญสง. (2551). การศึกษาสัทธิการเรียนรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของพนักงานธนาคารกสิกรไทย : กรณีศึกษาเฉพาะสายงานธุรกิจลูกค้าบุคคล. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ยุรพร ศุทธรัตน์. (2552). องค์กรเพื่อการเรียนรู้. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำดวน โรจรัตน์. (2551). การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมชนฟ้าครามนครเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร. (2558). เรียกใช้เมื่อ 18 กรกฎาคม 2562 จาก สถาบันพัฒนา
ข้าราชการกรุงเทพมหานคร: <http://www.bangkok.go.th/training/page/sub/5280/Book-Briefing/19-Learning-Organization>
อาภรณ์ ลำมะนา. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้และผลการดำเนินงานของ
สาขานาครนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน). บัญชีมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการการตลาด
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรศูนย์การศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เอกชน น้อยเงิน¹, นันทิชา หาสุนทร²

¹สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

Email : Eakkachon.no@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 184 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ สถิติวิเคราะห์ (Analysis Statistic)

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อองค์กร, แนวทางการส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กร, ศูนย์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Factors affecting organizational commitment of personnel of the Education Center Suan Sunandha Rajabhat University Eakkachon noigern¹, Natnicha Hasoontree²

¹ Branch1Public Administration Public and sector management, Department Faculty of Humanities and Social Sciences,
Email : Eakkachon.no@ssru.ac.th

Abstract

The objective of this research were: 1) To study the level of organizational commitment of personnel of the educational center Suan Sunandha Rajabhat University. 2) To study factors influencing organizational commitment of personnel of the educational center Suan Sunandha Rajabhat University. 3) To study guidelines for promoting organizational commitment of personnel of the Education Center Suan Sunandha Rajabhat University. Sample of 187 samples. Use questionnaires and interview forms as statistical tools that are descriptive statistics, Percentage Mean, Standard Deviation, Analysis Statistic.

Keywords : Organizational Commitment, Guidelines for promoting organizational commitment, Education Center, Suan Sunandha Rajabhat University.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสลับซับซ้อนในยุคปัจจุบัน องค์กรที่ต้องการคงไว้ซึ่งความสำเร็จจำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กร จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัย ทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันองค์กรให้ดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย

ทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร องค์กรจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องมีพนักงานในองค์กรที่มีความรู้ ความสามารถ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน สร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร โดยอุทิศตนให้แก่หน่วยงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ตระหนักกับรู้และให้ความสำคัญกับงาน ทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่องค์กรต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะองค์กรจะประสบผลสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานของพนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรสูง พนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรจะทุ่มเทและอุทิศตนให้องค์กร ยอมรับในแนวนโยบายที่จะร่วมมือกันในการทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป (ศิริมา ชวนอยู่, 2547: 1)

ดังนั้น สิ่งที่องค์กรต้องคำนึงอยู่เสมอคือ ทำอย่างไรจึงสรรหาคนที่มีฝีมือมาอยู่กับองค์กร และเมื่อได้มาแล้ว จะทำอย่างไรจึงจะพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจูงใจให้บุคลากรอุทิศกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาให้กับงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้ และจะทำอย่างไรจึงจะรักษาบุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ไว้กับองค์กรให้ยาวนานที่สุด ด้วยเหตุผลนี้ การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารหรือนักวิชาการหันมาให้ความสนใจกันมาก คือ ความผูกพันต่อองค์กรมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากต่อการลาออกจากงานหรือเปลี่ยนงาน การขาดงาน และการปฏิบัติงานของบุคลากร

ความผูกพันของบุคลากร เป็นทัศนคติของบุคลากร ที่แสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก การรับรู้ และการเรียนรู้ของพนักงาน ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์และความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อองค์กร การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลช่วยทำให้เกิดความคิด ร่วมใจ และความร่วมมือ เพื่อสร้างสรรค์ ปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน โดยส่งผลต่อผลผลิตและคุณภาพขององค์กร ดังนั้น การสร้างความผูกพันของบุคลากร จึงเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันกับองค์กรได้ (ณัช อุษาคณาภิรักษ์, 2554) จะเห็นได้ว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ดังนั้น องค์กรจึงต้องมุ่งรักษาไว้ ซึ่งบุคคลที่มีคุณค่าเพื่อประสิทธิผลขององค์กรโดยการสร้างขวัญ กำลังใจ และความผูกพันให้เกิดขึ้นกับหน่วยงาน เพื่อให้งานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ความผูกพันต่อองค์กรที่ผู้ปฏิบัติงานแสดงตนว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัตถุประสงค์ขององค์กร มีค่านิยมเช่นเดียวกับสมาชิกองค์กรคนอื่น ๆ และเต็มใจที่จะทำงานหนักเพื่อดำเนินภารกิจขององค์กร (Steers, 1977:46) โดยบุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์กรสูง จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าบุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์กรต่ำ นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์กรยังสามารถใช้ทำนายอัตราการโยกย้าย การเปลี่ยนงาน หรือการลาออกจากองค์กรได้อีกด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีนโยบายกระจายฐานการให้บริการการศึกษาสู่ภาคต่างๆ ของประเทศไทย ได้แก่ ศูนย์การศึกษาจังหวัดนครปฐม ศูนย์การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ศูนย์การศึกษาจังหวัดระนอง และศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานี เพื่อรองรับนักศึกษาที่มีความต้องการเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ตั้งอยู่ เลขที่ 1 ถนนอุทงนอก เขตดุสิต เริ่มคับแคบพื้นที่จัดสรรในการบริการการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ศูนย์การศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ทั้ง 4 ศูนย์การศึกษา จึงมีหน้าที่รองรับนักศึกษาและขยายการให้บริการการศึกษาสู่ท้องถิ่น ศูนย์การศึกษาทั้ง 4 ศูนย์มี คณะ วิทยาลัย ภายในกำกับที่มีความเชี่ยวชาญการสอนเฉพาะด้านแตกต่างกัน มีจำนวนบุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนไม่เท่ากัน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ปัญหาการลาออก การโยกย้าย ตำแหน่งของบุคลากรศูนย์การศึกษาที่ปฏิบัติงานภายในคณะหรือวิทยาลัยที่ต้องย้ายจากคณะ วิทยาลัย ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ตั้งอยู่ เลขที่ 1 ถนนอุทงนอก เขตดุสิตไปสังกัดศูนย์การศึกษา และ บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ที่ยังขาดความรู้ความสามารถเบื้องต้น

ศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นับว่าเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การหารายได้ด้วยการวิจัย การบริการวิชาการ ซึ่งนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญที่ศูนย์การศึกษา บุคลากรศูนย์การศึกษาจึงมีความสำคัญที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ บุคลากรศูนย์การศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความรักรู้สึกผูกพันต่อการทำงาน ต่อหน่วยงาน และเป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า บุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์การจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความผูกพันต่อองค์การ ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จะสามารถใช้เป็นแนวทางที่จะส่งเสริมแรงจูงใจ ให้กับบุคลากรของศูนย์การศึกษาให้ปฏิบัติงานโดยทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Needs Hierarchy Theory) ของ Maslow (1970) ออร์พินทร์ ชูชม (2555) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งจิตวิทยาทางด้านมนุษยนิยม ได้พัฒนาทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของแรงจูงใจ โดย ความต้องการของมนุษย์ถูกจัดลำดับขั้นความสำคัญ มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลาในสิ่งที่ยังไม่ มีและเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมของบุคคลต่อไป ความต้องการใหม่ที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลจะมีความต้องการในระดับสูงต่อไป ทฤษฎีลำดับขั้นตอนของความ ต้องการ ความต้องการของมนุษย์มีทั้งหมด 5 ชั้น เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไป ยังขั้นสูงสุด คือ ความต้องการทางด้านกายภาพความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการทาง สังคม ความต้องการความนิยมนับถือ และ ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การตอบสนองความต้องการของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะจูงใจคนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ นั้น ต้องเข้าใจถึงธรรมชาติความต้องการของบุคคลด้วยจึงจะสามารถจูงใจบุคคลนั้นได้ ถึงแม้ว่าทฤษฎี ลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ได้รับการวิพากษ์ถึงลำดับขั้นความต้องการที่กำหนดและมี หลักฐานการวิจัย บางส่วนที่พบว่า การเรียงลำดับขั้นความต้องการไม่เป็นไปตามทฤษฎีที่ระบุไว้ แต่มี นักวิชาการหลายท่านระบุว่า Maslow ไม่ได้ต้องการให้ลำดับขั้นความต้องการเป็นสิ่งที่ไม่ยืดหยุ่น ความต้องการบางอย่างอาจมีความสำคัญมากกว่าความต้องการอย่างอื่น ในทำนองเดียวกัน ความ ต้องการไม่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองตามลำดับขั้นที่กำหนด

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานซึ่งมนุษย์ต้องการการตอบสนองเพื่อดำรงชีวิตตามปกติความต้องการดังกล่าวนี้ ได้แก่ ปัจจัยสี่ อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค รวมทั้งสิ่งจำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่อื่น ๆ เช่น อากาศ เครื่องดื่ม อุณหภูมิ ฯลฯ หากผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรอย่างเต็มประสิทธิภาพอาจได้แก่รายได้ในรูป ค่าจ้าง หรือเงินเดือน เพื่อให้สามารถนำไปซื้อปัจจัยต่าง ๆ ที่ต้องการได้ผู้บริหารจึงอาจเสนอการเพิ่มค่าจ้าง เงินเดือน สวัสดิการ หรือสภาพการทำงานที่เหมาะสมให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security or Safety Needs) รับการตอบสนองในขั้นพื้นฐานทางร่างกายแล้วสามารถมีปัจจัยเพื่อการดำรงชีวิตตามปกติแล้วก็จะเกิดความต้องการในขั้นนี้ซึ่งรวมถึง ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและหน้าที่การงาน ผู้บริหารจึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความต้องการอยู่ในลำดับขั้นนี้ได้โดยจัดระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ในการทำงานโดยเน้น ความปลอดภัย การประกันภัย ประกันอุบัติเหตุ การให้ความมั่นใจในหน้าที่การงาน ไม่ปลดออกหรือไล่ออกโดยไม่มีเหตุผล การใช้ระเบียบขตเซชด้วยสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ หากต้องออกจากงาน

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรัก (Affiliation or social needs) เมื่อได้รับการตอบสนองในลำดับขั้นที่ 1 และที่ 2 แล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการมิตรจิต มิตรภาพ ความรัก ความสัมพันธ์ ความสามัคคี หรือความต้องการให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นผู้บริหารที่มีผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในลำดับความต้องการนี้จะต้องใช้วิธีการจูงใจตอบสนองความต้องการโดยจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พบประสังสรรค์ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานและการบันเทิงการพักผ่อน ในลักษณะที่มีการร่วมมือกัน ประสานสามัคคีกันซึ่งนอกจากจะเป็นการตอบสนองความต้องการของสมาชิกขององค์การแล้วยังช่วยให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานต่อ ๆ ไปอันจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อองค์การโดยรวมด้วย

ขั้นที่ 4 ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ (Esteem or Recognition Needs) ความต้องการในขั้นนี้หมายถึงเกียรติยศ ชื่อเสียง การยกย่องเชิดชูซึ่งได้รับจากผู้อื่นหรือความรู้สึกเชื่อมั่นในตัวเอง การเปลี่ยนสถานภาพไปสู่ลำดับขั้นที่สูงขึ้น การมีคุณค่าความสำคัญต่อสถาบันและต่อสังคมมากขึ้น ผู้ปฏิบัติที่มีความต้องการอยู่ในขั้นนี้ ผู้บังคับบัญชาจะต้องพยายามใช้วิธีการจูงใจเพื่อตอบสนองความต้องการโดยการยกย่อง ส่งเสริมความสามารถของผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถสูง การประกาศเกียรติคุณให้เป็นที่ปรากฏการณ์ เผยแพร่ความดีงามของบุคคลนั้นต่อสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตามความต้องการในขั้นนี้มีชื่อเสียงนี้ผู้ได้รับการตอบสนองไม่มากนัก ต่างกับความต้องการในลำดับขั้นที่ต่ำกว่าดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การต่าง ๆ ทั่วไปส่วนใหญ่ผู้บริหารมิได้ตระหนักในความต้องการนี้ของผู้ปฏิบัติงาน หรือลักษณะงานไม่อำนวยให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สามารถตอบสนองความต้องการในขั้นนี้ได้ ในส่วนของความรู้สึกว่าตนเองได้รับการตอบสนองในขั้นนี้แล้วหรือไม่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็เป็นปัญหาเสมอ ทั้งนี้ด้วยความไม่รู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองได้รับนั่นเอง

ขั้นที่ 5 ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้ายของมนุษย์หลังจากทำการความต้องการขั้นก่อนหน้านี้ ได้รับการตอบสนองมากเป็นลำดับ การกำหนดเงื่อนไขว่าผู้ที่จะได้รับชื่อว่าการตอบสนองในขั้นความสมหวังในชีวิตจะต้องเป็นอย่างไรหรือได้รับอะไรบ้างนั้นเป็นเรื่องลำบาก ทั้งนี้เพราะเป้าหมายในชีวิตของบุคคลย่อมแตกต่างกันไป ผู้บริหารที่หวังจะตอบสนองความต้องการความสมหวังในชีวิตของผู้ใต้บังคับบัญชา จึงต้องศึกษาความต้องการในเป้าหมายในชีวิตของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนและหาวิธีการจูงใจที่แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในชีวิตที่แตกต่างกันของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน

2. ทฤษฎีความต้องการสองปัจจัยของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two Factor Theory)

วิเชียร วิชยอุดม (2547) ได้กล่าวถึง เฟรดริก เฮร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจโดยใช้ปัจจัยสองกลุ่ม คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจกับสิ่งที่ไม่ทำให้เกิดความพอใจ หรือเป็นปัจจัยจูงใจกับปัจจัยอนามัยอันเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกนั้นเองเขาได้เริ่มวิจัยเกี่ยวกับเรื่องทฤษฎีการจูงใจโดยการทำแบบสอบถามนักบัญชีและวิศวกร จำนวน 200 คน เขาใช้การสัมภาษณ์โดยการตอบคำถามในสิ่งที่ผู้ตอบคำถามรู้สึกชอบและไม่ชอบในการทำงาน โดยให้ผู้ตอบคำถามให้อธิบายถึงรายละเอียดเมื่อรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจเกี่ยวกับงานแล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ประเภทของประสบการณ์ที่เหมือนกันทั้งพอใจและไม่พอใจเพราะเขามีความเชื่อว่าคุณสมบัติที่มีกับงานเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความคิดของแต่ละคนว่างานนั้นล้มเหลวหรือสำเร็จ การที่แต่ละคนคิดว่างานของตัวเองดีหรือไม่ดีนั้นมีตัวแปรหลายปัจจัย

2.1 เป็นกลุ่มที่มีความไม่พอใจในงาน (Unsatisfiers Factors)

จะเกิดจากปัจจัยภายนอกของงานเรียกว่าปัจจัยค่าจูนหรือปัจจัยอนามัย (Maintenance of Hygiene Factors) อันเป็นปัจจัยที่จะสร้างความไม่พอใจในงานที่ทำ ถ้าหากพนักงานไม่ได้รับการตอบสนองจากปัจจัยเหล่านี้แล้วก็จะเป็นการสร้างความไม่พึงพอใจและไม่มีความสุขในการทำงานซึ่งมีอยู่ 10 ปัจจัยคือ

(1) นโยบายและการบริหารบริษัท คือ พนักงานรู้สึกว่าการจัดการมีการสื่อสารที่ดีและเขารู้ถึงนโยบายขององค์กรที่เขาอยู่

(2) เทคนิคการควบคุมดูแล หรือการนิเทศงาน คือ พนักงานรู้สึกว่าการตั้งใจสอนงานและให้งานตามหน้าที่รับผิดชอบ

(3) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา คือ พนักงานรู้สึกดีต่อหัวหน้างานของเขา

(4) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน คือ พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน

(5) ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา คือ หัวหน้างานมีความรู้สึกที่ดีต่อลูกน้อง

(6) เงินเดือน คือ พนักงานรู้สึกว่าค่าตอบแทนเหมาะสม

(7) ความมั่นคงในงาน คือ พนักงานรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในงานที่ทำอยู่

(8) ชีวิตส่วนตัว คือ พนักงานรู้สึกว่าชั่วโมงการทำงานไม่ได้กระทบต่อชีวิตส่วนตัว

(9) สภาพการทำงาน คือ สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ

(10) สถานภาพ คือ พนักงานรู้สึกว่างานเขามีตำแหน่งหน้าที่ดี

2.2 เป็นกลุ่มที่มีความพอใจในงาน (Satisfiers Factors) จะเกิดจากปัจจัยภายในของ สิ่งแวดล้อมของงานเรียกว่าปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) อันเป็นปัจจัยที่กระตุ้นที่มีประสิทธิภาพ ที่ทำให้พนักงานใช้ความพยายามที่จะทำได้ ผลงานและปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจและดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับงานโดยตรงและสร้างความรู้สึที่ดีกับงานซึ่งมีอยู่ 5 ปัจจัย คือ

- (1) ความสัมพันธ์ผลในการทำงาน คือ พนักงานมีความรู้สึกว่าเขาทำงานได้สำเร็จ
- (2) การยอมรับนับถือ คือ พนักงานมีความรู้สึกว่ามีคนยอมรับเขา
- (3) ลักษณะของงานที่น่าสนใจ คือ พนักงานรู้สึกว่างานที่ทำน่าสนใจ น่าทำ
- (4) ความรับผิดชอบ คือ พนักงานรู้สึกว่าเขาต้องรับผิดชอบต่อตนเองและงานของเขา
- (5) ความก้าวหน้า คือ พนักงานรู้สึกว่าเขามีความก้าวหน้าในงานที่ทำ

บนพื้นฐานของการค้นพบของเขา เฮิร์ชเชอ์เบิร์กยืนยันว่ากระบวนการจูงใจจะประกอบไปด้วยขั้นตอน 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกผู้บริการต้องมั่นใจว่าปัจจัยค่าจูงหรือ ปัจจัยอนามัยจะต้องไม่ขาดแคลน และการบังคับบัญชาและเทคนิคการควบคุมดูแลจะต้องถูกยอมรับด้วยการให้ปัจจัยอนามัย ณ ระดับที่เหมาะสม ขั้นตอนที่สองเป็นการให้โอกาสแก่บุคคลที่จะได้รับปัจจัยจูงใจ เช่น ความสำเร็จและการยกย่อง ทุกคนจะมีความพอใจและแรงจูงใจสูงขึ้น เฮิร์ชเชอ์เบิร์กได้สรุปว่า ปัจจัย อนามัยไม่สามารถกระตุ้นแรงจูงใจแต่สามารถที่จะสร้างความไม่พอใจในงานได้ ปัจจัยควบคู่ทั้ง 2 ปัจจัย ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ถ้าเมื่อใดปัจจัยจูงใจลดต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็นอย่างมากประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานก็จะตกต่ำไปด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้า เมื่อใดปัจจัยอนามัย ลดต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็นหรือขาดไปก็ที่จะทำให้พนักงานเกิดความไม่พอใจ ในการปฏิบัติงานและเกิดความท้อถอยหมดกำลังใจในการทำงาน จนอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้พนักงาน ต้องลาออกจากงานไป

3. ทฤษฎี ERG ของ อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer)

(Alderfer 1969, pp. 142-175 อ้างถึงใน สิรินาตย์ กฤษณาธาร, 2552) อัลเดอร์เฟอร์ ได้ย่อลำดับความต้องการของ มาสโลว์ ลงไปอยู่ในสามลำดับขั้นของความต้องการ นั่นคือ ความเป็นอยู่ ณ ขณะนี้ (existence (E)) ความเกี่ยวเนื่อง / เกี่ยวข้อง (relatedness (R) และการเติบโต (growth (G))

ความต้องการ ณ ขณะนี้ (E) เป็นรูปแบบหลากหลายของความปรารถนาทางด้านวัตถุและความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น ความต้องการการอยู่รอด ความมั่นคงปลอดภัย และความสบาย ในรูปแบบองค์การจะเป็นความต้องการการได้รับเงิน ต้องการผลประโยชน์ และเงื่อนไขการทำงานก็รวมอยู่ในขั้นนี้ด้วย ขั้นความต้องการนี้เทียบได้กับความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัยของ มาสโลว์

ความต้องการความเกี่ยวเนื่อง / เกี่ยวข้อง (R) เกี่ยวพันถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานที่ทำงาน ความต้องการประเภทนี้ในปัจเจกบุคคลจะขึ้นอยู่กับขั้นตอนกระบวนการการแบ่งปันความรู้สึกซึ่งกันและกัน ระหว่างคนอื่นเพื่อที่จะได้มาซึ่งความพึงพอใจ มิตรภาพ ความรัก ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ขั้นความต้องการนี้เทียบได้กับความต้องการด้านความปลอดภัย ด้านการยอมรับทางสังคม และด้านเกียรติยศชื่อเสียงของ มาสโลว์

ความต้องการการเติบโต (G) เป็นความต้องการที่เกี่ยวเนื่องกับความพยายามในการสร้างสรรค์หรือการเจริญเติบโตของคณงานนั้น ความพึงพอใจของผลความต้องการการเติบโตจากแต่ละปัจเจกบุคคลในงาน ต้องการทั้งการใช้ความสามารถทั้งหมดที่เขาหรือเธอมีอยู่และต้องการการพัฒนาความสามารถใหม่ ๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ลำดับชั้นของความต้องการความสมหวังในชีวิตและความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงของ มาสโลว์ เทียบเท่าได้กับความต้องการในขั้นนี้

อัลเดอร์เฟอร์ เห็นเช่นเดียวกับ มาสโลว์ ที่ว่าขอบเขตความต้องการที่ได้รับในระดับต่ำเป็นแรงจูงใจที่สำคัญสำหรับขั้นความต้องการต่อไป อย่างไรก็ตาม อัลเดอร์เฟอร์ ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นของหลักใหญ่ในการท้อถอยที่ไม่สมหวัง (frustration-regression principle) ซึ่งก็คือความล้มเหลวที่จะได้รับความต้องการที่สูงขึ้นอาจจะจุดชนวนให้เกิดความล่า / ความท้อถอยในการที่จะบรรลุถึงความต้องการตามลำดับขั้นต่ำ ยกตัวอย่างเช่น พนักงานซึ่งไม่ประสบความสำเร็จในโอกาสการเจริญเติบโตในหน้าที่การงานส่วนบุคคลอาจนำเอาความต้องการในการได้รับการยอมรับทางสังคมมาใช้ในทางกลับกัน และนำมาใช้ในทางหาเงินเข้าตนเองด้วยเหตุนี้แบบ ERG จึงไม่เข้มงวดเท่ากับลำดับชั้นความต้องการของ มาสโลว์ และชี้ให้เห็นว่าปัจเจกบุคคลอาจคลาดเคลื่อนความต้องการลงได้พอ ๆ กับเคลื่อนความต้องการขึ้นตามลำดับชั้นของความต้อการขึ้นอยู่กับความสามารถในการบรรลุความต้องการของพวกเขา

4. ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ McGregor

McGregor, D.M. The human side of enterprise (Tokyo : McGraw-Hill, 1963): 33-48, อ้างถึงใน สายใจ นาคปั้น) แมคเกรเกอร์ (McGregor) ศาสตราจารย์ด้านการบริหาร ได้ประยุกต์ความคิดทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow) มาเป็นรูปแบบการจูงใจในคนงาน โดยแมคเกรเกอร์ (McGregor) เชื่อว่ามนุษย์โดยทั่วไปมีนิสัยเกียจคร้านได้ พยายามหลีกเลี่ยงงานเพื่อหาทางทำงานให้น้อยที่สุด มนุษย์ขาดความทะเยอทะยาน ไม่มีความรับผิดชอบ ชอบที่จะทำตัวเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ มนุษย์เห็นแก่ตัวคิดถึงแต่ตนเอง โดยไม่สนใจความต้องการขององค์กร มีนิสัยต่อต้านการเปลี่ยนแปลงและไม่ฉลาด โดยเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในการทำงานออกเป็น 2 แนวทาง คือ พฤติกรรมทางลบหรือตั้งเป็นทฤษฎี X และพฤติกรรมทางบวกหรือทฤษฎี Y อธิบายถึงลักษณะและการทำงานของมนุษย์ไว้ 2 แบบ คือ

4.1 ทฤษฎี X เนื้อหาของทฤษฎีนี้มีว่ามนุษย์มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ อันมีสาเหตุจากไม่ชอบการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใช้วิธีการบังคับใช้อำนาจควบคุมสั่งการหรือข่มขู่ด้วยวิธีการลงโทษ ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่แมคเกรเกอร์เกิดความคิดต่อมนุษย์เช่นนี้ เพราะแต่เดิมคนส่วนมากมีความทะเยอทะยานน้อย ซึ่งใช้ได้น้อยในปัจจุบันเพราะผู้ที่บังคับควบคุมและลงโทษ ผู้ปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดปฏิกริยารุนแรงขึ้นและเป็นผลร้ายแก่ผู้บริหารในที่สุด

4.2 ทฤษฎี Y ปัจจุบันนี้มนุษย์ไม่ได้ทำงานเพียงให้ได้เงินอย่างเดียวแต่ยังมีส่วนประกอบอีกหลายอย่างที่เป็นสิ่งจูงใจให้พอใจในการทำงาน ซึ่งแมคเกรเกอร์ได้ตั้งสมมุติฐาน โดยสรุปไว้ว่าคนไม่หลีกเลี่ยงการทำงานเสมอไป การบังคับข่มขู่ไม่ใช่วิถีทางที่จะช่วยให้งานสำเร็จ การเปิดโอกาสให้คนได้แสดงความสามารถรับผิดชอบควบคุมตนเองจึงเป็นวิถีทางทำให้งานสำเร็จและเป็น ผลทำให้คนรู้สึกผูกพันกับหน่วยงานด้วย ถ้าหากงานได้มีการจัดอย่างเหมาะสมคนก็ยอมรับและยินดีรับผิดชอบในผลสำเร็จของงานด้วย

กล่าวโดยสรุปทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของแมคเกรเกอร์ ชี้ให้เห็นว่า การจูงใจให้ปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจในการทำงานนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะใช้วิธีการจูงใจแบบทฤษฎี X หรือทฤษฎี Y ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น หากผู้บริหารมองคนหรือผู้ปฏิบัติงานในด้านดี เปิดโอกาสให้ผู้ที่บังคับบัญชาได้ใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ การใช้ทฤษฎี Y จะจูงใจบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงานได้มากกว่าทฤษฎี X แต่มีได้หมายความว่าผู้บริหารจะละเลยการควบคุมผู้ปฏิบัติงานโดยสิ้นเชิง ซึ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ได้มีการนำเสนอทฤษฎี Y มาประยุกต์ใช้และก่อให้เกิดความสำเร็จในการบริหารองค์การต่างๆ มากมาย

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งให้เห็นว่า ความต้องการของมนุษย์ในลำดับขั้นที่หนึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะเกิดความต้องการในลำดับขั้นต่อไป ดังนั้นการจูงใจให้คนทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้บริหารจะต้องเข้าใจความต้องการของคนในองค์การและพยายามตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลในองค์การเกิดความพอใจมากขึ้น อันจะเป็นการจูงใจให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้บริหารในองค์การไม่สามารถจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ตอบสนองความต้องการได้ผู้ปฏิบัติงานอาจเกิดความเบื่อหน่าย ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพได้

สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร สรุปได้ว่ามีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการตามทฤษฎีการจูงใจโดยใช้ปัจจัยสองกลุ่ม คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจกับสิ่งที่ไม่ทำให้เกิดความไม่พอใจ หรือเป็นปัจจัยจูงใจกับปัจจัยอนามัยอันเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของเฟรดทอริก เฮอส์สเบิร์ก อีกทั้งยังมีนักจิตวิทยาชื่อเดวิด ซี. แม็คเคลแลนด์ ซึ่งเสนอทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจูงใจซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวความคิดของการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ตามทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าคนจะมีความต้องการ 2 ชนิดคือ ความต้องการมีความสุขสบายและความต้องการปลอดจากการเจ็บปวด และทฤษฎีความต้องการแมคเกรเกอร์ โดยเชื่อว่ามนุษย์โดยทั่วไปมีนิสัยเกียจคร้านพยายามหลีกเลี่ยงงานเพื่อทำงานให้น้อยที่สุด มนุษย์ขาดความทะเยอทะยาน ไม่มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ เห็นแก่ตัวคิดถึงแต่ตนเองโดยไม่สนใจความต้องการขององค์การ ต่อต้านการ

เปลี่ยนแปลงและไม่ฉลาด จึงได้แบ่งพฤติกรรมมนุษย์ในการทำงานเป็น 2 แนวทาง คือ พฤติกรรมทางลบหรือตั้งเป็นทฤษฎี X และพฤติกรรมทางบวกหรือทฤษฎี Y

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อศึกษาระดับของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา บรรยายคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน และความผูกพันต่อองค์การ ผู้วิจัยใช้สถิติ

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ร่วมกับค่าเฉลี่ยแสดงการกระจายของข้อมูล

2. ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ (Analysis Statistic) ผู้วิจัยใช้สมการถดถอย (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคแบบ Stepwise

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์กำหนดไว้ที่ระดับ .05

3. ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมความผูกพันต่อองค์การของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาที่ต้องการสัมภาษณ์ ให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์ผู้บริหารของศูนย์การศึกษา ทั้ง 4 ศูนย์การศึกษา จำนวน 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากการนำข้อมูลทฤษฎีและปฐมภูมิ มาวิเคราะห์ ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แนวคิดเชิงสังคมศาสตร์ด้วยเหตุและผลอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 184 คน สามารถสรุปผลข้อมูลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรศูนย์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี มีระดับศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี บุคลากรส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพโสด มีระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร 15 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งพนักงานมหาวิทยาลัย ประเภทเงินรายได้ และบุคลากรส่วนใหญ่มีอัตราเงินเดือน 10,001 -20,000 บาท

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงาน มีผลดังนี้

2.1 ด้านความมีอิสระในการทำงาน พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพัน โดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ ท่านมีโอกาสกำหนดเป้าหมายและวิธีการทำงานในหน้าที่ของตนเอง รองลงมาคือ ท่านสามารถใช้วิจารณ์ญาณของตนเองและแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานได้ทันที รองลงมาคือ เมื่อท่านปฏิบัติหน้าที่ท่านสามารถปฏิบัติงานจนสำเร็จโดยมีอิสระในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ในการประชุม รวมกลุ่ม ในเรื่องงานท่านมีโอกาสเสนอแนะสิ่งใหม่ ๆ หรือแนะนำวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอยู่เสมอ และและลำดับสุดท้ายคือ กฎ ระเบียบส่วนใหญ่ของหน่วยงานมักจะจำกัดความเป็นอิสระในการทำงานของท่าน

2.2 ด้านงานที่เปิดโอกาสให้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาด้านงานที่เปิดโอกาสให้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานเป็นปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จในงานของท่านและลักษณะงานของท่าน ทำให้ท่านต้องติดต่อหรือมีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ งานของท่านจำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ อยู่เสมอ รองลงมาคือ เมื่อท่านเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานจะได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานในการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี และลำดับสุดท้ายคือ การทำงานในฝ่ายของท่านมักจะทำงานเป็นทีมมากกว่าต่างคนต่างทำงาน

2.3 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานพบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ หน่วยงานเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความสามารถอย่างเสมอภาค รองลงมาคือ การทำงานที่หน่วยงานของท่าน ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา รองลงมาคือ การเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นอยู่ที่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ หน่วยงานของท่าน ส่งเสริมให้ท่านมีการศึกษาหาความรู้จากภายนอกหน่วยงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพิ่มเติมได้ เช่น การสัมมนา ศึกษาดูงานต่างประเทศ และลำดับสุดท้ายคือ การทำงานที่หน่วยงานของท่าน ทำให้ท่านรู้สึกเกิดความก้าวหน้าในการทำงาน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ ผู้บังคับบัญชาของท่านเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นในการพัฒนางานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ท่านได้กระตุ้นให้ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจ ในงานที่ท่านทำอยู่บ่อยครั้งรองลงมาคือ ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจและยอมรับในความคิดริเริ่มของท่าน และลำดับสุดท้ายคือ ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายหรือคำสั่งการปฏิบัติงาน

2.5 ด้านความสำคัญของตนเองต่อองค์การ พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ การปฏิบัติของหน่วยงานต่อตัวท่าน ทำให้ท่านรู้สึกว่าคุณค่าตนเองเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า รองลงมาคือ ท่านมีโอกาสริเริ่มงานใหม่ๆ ให้กับหน่วยงานของท่านเสมอ รองลงมาคือ ท่านมักได้รับมอบหมายให้ทำงานหรือรับผิดชอบงานสำคัญ ๆ เสมอ รองลงมาคือ กล่าวได้ว่าท่านมีส่วนร่วมอย่างมากในการทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ และลำดับสุดท้ายคือ ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาว่าท่านมีความสามารถในการทำงาน

2.6 ด้านความพึงพอใจขององค์การ พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ เมื่อท่านประสบปัญหาในการปฏิบัติงานท่านจะได้รับความช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาโดยไม่ปล่อยให้ท่านแก้ไขปัญหา โดยลำพัง รองลงมาคือ ท่านคิดว่าหน่วยงานสามารถป้องกันมิให้ผู้อื่นฉกฉวยความดีความชอบไปจากความสำเร็จในงานของท่าน รองลงมาคือ ท่านมีความคิดว่าองค์การนี้ให้ในสิ่งที่ท่านต้องการมากกว่าหน่วยงานอื่น รองลงมาคือ ท่านคิดว่าหน่วยงานจะสามารถจ้างท่านได้จนเกษียณอายุ และลำดับสุดท้ายคือ ท่านจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากถ้าท่านตัดสินใจออกจากหน่วยงานนี้

2.7 ด้านทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานในองค์การ พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ การทำงานในตำแหน่งนี้ ทำให้ท่านมีความคุ้นเคยกับเพื่อนร่วมงานมากขึ้น รองลงมาคือ เพื่อนร่วมงานมักมีความเอื้ออาทรและห่วงใยซึ่งกันและกัน รองลงมาคือ ท่านได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานและท่านมักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนอยู่เสมอ และลำดับสุดท้ายคือ ท่านสามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนร่วมงานได้

2.8 ด้านความท้าทายของงาน พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ งานที่ท่านรับผิดชอบเป็นงานที่หน่วยงานให้ความสำคัญ รองลงมาคือ งานที่ท่านรับผิดชอบเป็นงานที่นำไปสู่การพัฒนาหน่วยงาน รองลงมาคือ งานที่ท่านรับผิดชอบในขณะนี้เปิดโอกาสให้ท่านได้นำความรู้ความสามารถมาใช้ได้เต็มที่ รองลงมาคือ บางครั้งท่านได้รับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มอบหมายงานที่ยากแต่ท่านสามารถทำงานทำงานนั้นเป็นผลสำเร็จ และลำดับสุดท้ายคือ งานที่ท่านรับผิดชอบ เป็นงานที่ท่านสนใจและท้าทายความสามารถ

2.9 ด้านค่าตอบแทน พบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ ท่านได้รับการประเมินเพื่อขึ้นค่าตอบแทนอย่าง เป็นธรรม รองลงมาคือ รายได้ค่าตอบแทน และสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบัน มีความเหมาะสมกับปริมาณ หรือภาระงานที่ทำอยู่ รองลงมาคือ ท่านพอใจกับสวัสดิการต่างๆที่ได้รับ (รองลงมาคือ ท่านพอใจกับเงินเดือนของท่านเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรในสายอาชีพอื่น ๆ ที่มีวุฒิการศึกษาเหมือนท่าน และลำดับสุดท้ายคือ ค่าตอบแทน และสวัสดิการที่ได้รับสามารถช่วยเหลือท่านและครอบครัวได้

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร มีผลดังนี้

3.1 ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การพบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ ท่านมั่นใจและภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ รองลงมาคือ ท่านยินดีปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ รองลงมาคือ ท่านมักพูดถึงคุณงามความดีของหน่วยงานของท่าน ให้ผู้อื่นฟังเสมอ รองลงมาคือ ท่านมั่นใจว่านโยบายการบริหารงานของหน่วยงาน สามารถสร้างความ เป็นอยู่ที่ดีให้คนในองค์การ และลำดับสุดท้ายคือ ท่านศรัทธาและยอมรับในค่านิยมขององค์การ

3.2 ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อทำประโยชน์ต่อองค์การพบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ ท่านใช้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผลสำเร็จ รองลงมาคือ ท่านรู้สึกภาคภูมิใจและเต็มใจที่จะให้บริการโดยไม่คาดหวังสิ่งใดและท่านทุ่มเทกับกิจกรรมของหน่วยงานเป็นอย่างดีแม้กิจกรรมนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับหน้าที่งานความรับผิดชอบของตนก็ตาม รองลงมาคือ ท่านเต็มใจที่จะทำงาน ต่อให้เสร็จถึงแม้ว่าจะเลยเวลาเลิกงานไปแล้ว และลำดับสุดท้ายคือ ท่านทุ่มเทให้กับการทำงานเต็มที่แม้ว่าค่าตอบแทนที่ได้รับจะน้อยก็ตาม

3.3 ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์การพบว่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันโดยภาพรวมของบุคลากรศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับ มากที่สุดคือ ท่านยินดีหากจะต้องมีการเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบเพื่อความเหมาะสมในหน่วยงาน รองลงมาคือ การตัดสินใจทำงานในหน่วยงานแห่งนี้ เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง รองลงมาคือ ท่านไม่เคยคิดที่จะเปลี่ยนงานหรือโอนย้ายไปหน่วยงานอื่นเพราะผูกพันกับหน่วยงานของท่าน รองลงมาคือ ถ้าแม้ท่านมีโอกาสเปลี่ยนงานแต่ท่านก็ยังเลือกที่จะทำงานในหน่วยงานของท่านต่อไป และลำดับสุดท้ายคือ ท่านไม่เคยคิดที่จะลาออกถึงแม้้องค์การ จะประสบปัญหาในด้านต่างๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความผูกพันของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่าภาพรวมของปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเป็นรายด้าน จากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับพบว่า มากที่สุดคือ ด้านงานที่เปิดโอกาสให้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รองลงมาคือ ด้านความท้าทายของงาน รองลงมาคือ ด้านทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานในองค์กร รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร รองลงมาคือ ด้านความสำคัญของตนเองต่อองค์กร รองลงมาคือด้านความมีอิสระในการทำงาน รองลงมาคือด้านค่าตอบแทน และลำดับสุดท้ายคือ ด้านความพึงพอใจขององค์กร

จะเห็นว่าภาพรวมของปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้านงานที่เปิดโอกาสให้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด มากกว่าทุกๆด้าน เหตุที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นหน่วยงานที่ต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย หน่วยงานราชการภายนอกและเอกชน บุคลากรจึงจำเป็นต้องทำความร่วมมือกันสร้างทีมช่วยเหลือและร่วมมือกัน ในการประสานงาน เพื่อที่จะดำเนินงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Steers, 1977) พบว่า งานที่บุคลากรมีโอกาสที่จะติดต่อกับปะกับบุคคลอื่น มีโอกาสเข้าสังคม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น ซึ่งก่อให้เกิดความสร้างสรรค์หลากหลาย ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าขององค์กร รู้สึกผูกพันองค์กร และคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความผูกพันของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่าภาพรวมของความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเป็นรายด้าน จากค่าเฉลี่ย 5 ลำดับพบว่า มากที่สุดคือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อทำประโยชน์ต่อองค์กร รองลงมาคือ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และลำดับสุดท้ายคือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร เหตุที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะความเต็มใจที่ทุ่มเทความพยายามที่จะทำประโยชน์ให้แก่องค์กรองค์กร มีการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั่วไปของทำงานให้ดียิ่งขึ้น เช่น ภูมิทัศน์ ความสะอาดของทำงานและความเป็นระเบียบเรียบร้อยรวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร และอื่นๆ สิ่งนี้สร้างความภูมิใจให้กับบุคลากรศูนย์การศึกษา ค่ายกย่องชมเชย การให้รางวัลตอบแทนและการยอมรับนับถือ สิ่งเหล่านี้เป็นการทำให้บุคลากรศูนย์การศึกษาที่มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อทำประโยชน์ให้กับองค์กรต่อไป สอดคล้องกับ สุนาภา คุ่มชัย (2552: 10) กล่าวว่าความผูกพันต่อองค์กรนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความเติบโตขององค์กร องค์กรใดมีบุคลากรที่มีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรสูง ย่อมนำพาให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้นอกจากนี้ความรู้สึกของพนักงานที่แสดงตนว่าเป็นหนึ่งเดียวกับองค์กรมีค่านิยมที่กลมกลืนกับสมาชิกอื่นๆและเต็มใจที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อปฏิบัติภารกิจ ซึ่งโดยปกติพฤติกรรมของพนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรอย่างแท้จริงจะมุ่งเน้นความเต็มใจที่จะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันขององค์การของบุคลากรศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีประเด็นที่น่าสนใจและนำเสนอ ดังนี้

- ควรมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น เช่น เกมสกีฬาสี สัมมนาประจำปี
- ควรสร้างนโยบายที่ชัดเจน สานต่อคุณค่าที่ดีขององค์การเพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงาน
- ควรสร้างความผูกพันต่อองค์การ ต้องให้เสรีภาพกับบุคลากรให้สามารถออกความคิดเห็นในการแสดงออก เช่นในที่ประชุม โดยรับฟังแนวคิดและรับไปวิเคราะห์สังเคราะห์ จะทำให้ทุกคนมีคุณค่าในองค์การ และนำแนวคิดที่ดีไปพัฒนาหน่วยงานช่วยพัฒนาต่อไป
- ควรสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจให้แก่พนักงาน ให้พนักงานได้รู้สึกรักและอยากปฏิบัติงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำงานอย่างมีความสุขในองค์การต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.นันทิชา หาสนหรี ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ที่ได้กรุณาที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิจัยมาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ณัช อุษาคณาภิรักษ์. (2554).เส้นทางการสร้างความผูกพันของพนักงาน : (Employee Engagement Roadmap). กรุงเทพฯ : เอชอาร์ เซ็นเตอร์.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2547). พฤติกรรมองค์การ. นนทบุรี: บริษัท ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- ศราวุธ โภชนะสมบัติ. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในองค์กรของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดนครสวรรค์.จังหวัดนครสวรรค์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- ศริริมา ชวนอยู่. (2547). ความผูกพันต่อองค์การ : ศึกษากรณีพนักงานเก็บค่าผ่านทางพิเศษการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/กรุงเทพฯ.
- สิรินาถย์ กฤษณาธาร. (2552). ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). ภาคนิพนธ์ (บท.ม.) (สาขาการบริหารธุรกิจ). สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สายใจ นาคปั้น. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของบุคลากรในเครือบริษัท นิตโต เดนโกะ.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อรพินทร์ ชูชม. (2555). แรงจูงใจในการทำงาน : ทฤษฎีและการประยุกต์. วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, ปีที่ 2, ฉบับที่ 2.
- Meyer, J.P., Allen, N.J., & Smith, C.A. (1993). Commitment to organizations and occupations: Extension and test of a three component-conceptualization. Journal of Applied Psychology, 78, 538 - 551.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Allen, N.J., & Meyer, J.P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance, and normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63, 1-8.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แนวทางการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

อารีญา อุทยานิน¹, ปิยะ กล้าประเสริฐ²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

E-mail: arreeyauthayanin@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสังคมที่มีผลกระทบทำให้เกิดความเสียหาย ความเจ็บปวดทางด้านร่างกายและจิตใจ ในบทความนี้รวบรวมเนื้อหาจากแนวคิดและงานวิจัยต่างๆเพื่อใช้ในการประกอบการอธิบายและมีความคิดของผู้เขียนที่แสดงความคิดเห็นร่วมด้วย ในการนำเสนอครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงสาเหตุการเกิดความรุนแรง รูปแบบของความรุนแรง ผลกระทบและแนวทางป้องกันความรุนแรงในครอบครัว พร้อมทั้งกรณียกตัวอย่างความรุนแรงในครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม แนวทางในการป้องกันและควบคุมเกิดอาชญากรรม สารสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 และสถิติที่เกิดความรุนแรงในแต่ละปี โดยมีสถิติย้อนหลังเพื่อแสดงการเปรียบเทียบความรุนแรงที่ผ่านมาและในปัจจุบัน พบว่าความรุนแรงในครอบครัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านบทความนี้ทราบสาเหตุของการใช้ความรุนแรงและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวมากยิ่งขึ้นเพื่อลดอัตราการใช้ความรุนแรง

คำสำคัญ : ความรุนแรง, ครอบครัว, อาชญากรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Ways to prevent crime caused by domestic violence

Arreeya Uthayanin¹, Piya Klprasert²

Bachelor of Political Science Program Department of Public Administration

Walaya Alongkorn Rajabhat University In the royal image

E-mail: arreeyauthayanin@gmail.com

Abstrac

Problem of domestic violence is a social problem that affects the damage. The pain, both physical and mental. This article gathers content from concept and research for the purpose of illustration and have no idea of the author with comments. The presentation was to study the causes of the violence. Form of violence Consequences and prevention of domestic violence. The example of domestic violence cases. The concept of crime Ways to prevent and control crime. The essence of the Act to promote the development and protection of the family in 2019, and statistics on violence each year. The statistics show a retrospective comparison to the violence of the past and present. Found that domestic violence continues to rise. This will enable readers of this article know the cause of the violence and recognizes the importance of the issue of domestic violence. And to focus on the family even more to reduce violence.

Keyword : Violence, family, crime

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัว นับเป็นปัญหาที่สำคัญและเป็นประเด็นปัญหาสาธารณสุขระดับชาติ เป็นพฤติกรรมหรือการใช้อำนาจการกระทำใดๆที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และเพศ โดยมีรูปแบบของการใช้พฤติกรรมของการใช้ความรุนแรง ได้แก่ การทำร้ายจิตใจ การมุ่งทำร้ายที่พ่อและแม่ ทำร้ายภรรยา ลูกและสมาชิกหรือบุคคลในครอบครัว จากกรรณการรายงานข่าวต่างๆและสถิติย้อนหลัง พบว่าสถานการณ์การใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดและมีความสำคัญที่สุด ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงสิ้นสุดชีวิตมีความผูกพันกับสถาบันครอบครัว จึงเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อนทำให้เกิดปัญหาภายในครอบครัวได้ง่าย ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรงในครอบครัวจึงเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญ เห็นได้จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 เป็นเครื่องมือในการช่วยแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว บทความนี้จึงมุ่งเสนอสาเหตุของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวที่นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม สถิติความรุนแรงในครอบครัวที่ผ่านมา พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ทำให้ผู้อ่านบทความวิชาการนี้ได้ทราบสาเหตุของการเกิดปัญหาและทราบถึงวิธีการแก้ปัญหาการใช้ความรุนแรงเบื้องต้นด้วยตนเอง โดยในบทความนี้ผู้เขียนจะนำเสนอแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมีการวิเคราะห์เนื้อหาของโดยผู้เขียนเองประกอบด้วย ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบความรุนแรงภายในครอบครัว
2. เพื่อศึกษาผลกระทบความรุนแรงภายในครอบครัว

แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัว ตามความหมายด้านกฎหมายจะเน้นไปที่ลักษณะและผลของการกระทำ โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพหรือกระทบโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม ให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท และอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง เป็นการใช้อำนาจความรุนแรงระหว่างบุคคลที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน หรือการกระทำของบุคคลต่อสมาชิกในครอบครัว โดยการทำร้ายร่างกาย การตบตี การบังคับจิตใจ จำกัดบริเวณไม่ให้คบหาบุคคลอื่น ไม่ให้มีอิสระและไม่ให้มีสังคมกับผู้อื่น รวมทั้งการกระทำรุนแรงต่อจิตใจ เช่น การดูหมิ่น การใช้อำนาจรุนแรงไม่ให้เกียรติ (สำนักงานพัฒนาระบบบริการสุขภาพ, 2550)

จากความหมายข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่า ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง การกระทำใดๆที่ใช้ความรุนแรงต่างๆ เช่น การทำร้ายร่างกาย ตบตี หรือการทำร้ายทางด้านจิตใจด้วยการใช้วาจาที่รุนแรง การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไม่ให้เกียรติ ทำให้อีกฝ่ายได้รับอันตรายทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยา หรือบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัว

สถิติความรุนแรงในครอบครัวปี 2562

จากเพชบุรี มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มีการรายงานสถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือในแต่ละเดือน ดังนี้

เดือน	ม.ค (รอบครึ่ง เดือน)	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย
ข่มขืน/อนาจาร	25	62	62	80	68	49	78	70	88
ทารุณกรรม/กักขัง	42	79	113	119	68	74	88	89	102
ล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ามนุษย์	0	6	7	8	9	10	8	12	13
ปัญหาอื่นๆ	20	74	80	58	64	76	69	16	6
ปัญหาสุขภาพและสาธารณสุข	18	5	16	15	12	6	12	1	9
ขอความอนุเคราะห์	40	101	112	113	79	78	111	126	125
แซท/อินเทอร์เน็ต	20	32	34	56	19	43	44	34	15
ขอความเป็นธรรม	14	39	31	36	34	42	38	54	80
ปัญหาครอบครัว	85	197	224	214	253	193	252	149	194
แรงงานไม่เป็นธรรม	1	1	5	4	2	2	3	27	3
คนหาย	16	10	26	29	26	16	15	17	11
สรุป	281	606	710	732	634	589	718	595	646

ตารางที่ 1 สถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือในแต่ละเดือน

(สืบค้นจาก: <https://www.facebook.com/pavenafoundation/>, ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2562)

จากสถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือในแต่ละเดือนในปี 2562 ของเพชบุรี มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี จะเห็นได้ว่าตัวเลขของปัญหาครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงที่สุดในแต่ละเดือน ทำให้เห็นว่าปัจจุบันยังมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมากขึ้นโดยไม่ตระหนักถึงผลที่ตามมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคล ต่อชุมชนและสังคม และนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมต่อไป คำว่า “อาชญากรรม” พิจารณาความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อาชญา แปลความถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ โทษ หรือความอาญาศาลที่ชำระความเกี่ยวกับโทษหลวง เรียกว่า ศาลอาญา คำว่า “กรรม” หมายถึงการกระทำได้ทั้งในทางที่ดีก็ได้ชั่วก็ได้ ซึ่งพอจะอนุมานสรุปได้ว่า อาชญากรรม หมายถึง การกระทำซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551 อ้างถึงใน สราวุฒิ ปรัดการณ, 2558) ได้กล่าวว่า อาชญากรรมในความหมายของนักสังคมวิทยา เป็นการกระทำที่ล่วงละเมิดกฎเกณฑ์หรือระเบียบ

และบรรทัดฐานของสังคมซึ่งนักสังคมวิทยาจะให้ความสนใจกับกระบวนการควบคุมสังคมและจะกำหนดให้กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการควบคุม เพื่อให้สมาชิกในสังคมมีพฤติกรรมที่อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถแยกเป็นประเด็นของสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวได้หลายๆ สาเหตุ ดังนี้

สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว

อรอนงค์ อินทรวิจิตร (2542 อ้างถึงใน วิษณุ พงศ์พันธุ์อนุสร, 2550) ได้สรุปสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า

1. การขาดความพร้อมในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล การที่คนคนหนึ่งไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเข้าใจ ความเมตตา และเอื้ออาทรต่อกันในสมาชิกของครอบครัว หรือการที่คนคนหนึ่งเติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่ชอบแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงต่อกัน ทั้งทางร่างกาย วาจา และทัศนคติที่มีต่อเพศตรงข้ามในทางลบ

2. ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดมาจาก วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ผู้ชายเป็นผู้นำ มีอำนาจในการต่อรอง มีสิทธิมากกว่าผู้หญิง และได้ชื่อว่าเป็นเจ้า เป็นผู้ครอบครองผู้หญิง

3. สังคมและสิ่งแวดล้อม ในสังคมที่เอื้ออำนวยให้เกิดความรุนแรง เช่น การยอมรับว่าการที่สามีภรรยาทะเลาะวิวาทตบตีกันเป็นเรื่องธรรมดา ระหว่างสามีภรรยา คนอื่นไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือเป็นความเคยชินที่จะเห็นความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่ปฏิบัติกันทั่วไป

4. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและตระหนักถึงคำว่า สิทธิส่วนบุคคล สิทธิสตรี ตลอดจนสิทธิเด็ก เมื่อไม่รู้ไม่เข้าใจก็ไม่สามารถปกป้องสิทธิส่วนบุคคลของตนเองได้ ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สิทธิสตรี และสิทธิเด็กกันเรื่อยมา

5. กฎหมายและข้อบังคับทางสังคมไม่เอื้ออำนวยในการลงโทษผู้กระทำผิดทางเพศอย่างรุนแรงและฉับพลัน ทั้งระเบียบว่าด้วยการถูกทำร้ายโดยคนใกล้ชิดอย่างมีช่องโหว่ ทำให้เห็นว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนบุคคล ไม่ใช่เป็นปัญหาของคนในสังคมโดยรวม ผู้หญิงที่ถูกสามีหรือคู่รักทำร้ายร่างกายหรือภรรยาที่ถูกสามีข่มขืน กลับกลายเป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ทำเหมือนเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงต่อไป

6. ความเจ็บป่วยทางจิตใจ อាកพรทางจิตและทางประสาท และการตกเป็นทาสของสุราหรือสารเสพติด เป็นอีกสาเหตุที่นำไปสู่พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวและสังคม เช่น การฆ่าหรือการทำร้ายลูกเมียเป็นประจำ เมื่อตกอยู่ในอาการเมาสุราหรือยาบ้าออกฤทธิ์หรือเกิดอาการประสาทหลอน ตลอดจนการฆ่าตัวตาย ฆ่าบุคคลอื่นโดยวิธีต่างๆ

เช่นเดียวกับ Gall & Strauss อธิบายเพิ่มเติมว่าเป็นลักษณะเฉพาะของครอบครัว ที่มีปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้เป็นสถานที่ที่มีแนวโน้มการเกิดความขัดแย้งและความรุนแรงสูงเพราะ ช่วงเวลาที่สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันมานาน ความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง ความสนใจที่กว้างและหลากหลาย กิจกรรมที่มีความขัดแย้งกัน สิทธิในการกำหนดพฤติกรรม ความแตกต่างทางด้านอายุและเพศ บทบาทที่ได้มาโดยกำเนิด ความเป็นส่วนตัวของครอบครัว และระดับความเครียดของคนในครอบครัว

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าสาเหตุการเกิดอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจากตัวบุคคลของคนในครอบครัวโดยมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดต่อกันมา หรือมีอาการป่วยทางจิต และมีปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถานการณ์ต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่ยังไม่เข้มงวดเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดสาเหตุของความรุนแรงขึ้น โดยไม่ตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกรังแกและผลกระทบที่ตามมาเพราะมองว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องปกติ จากหลายสาเหตุที่กล่าวมานั้น สามารถที่จะจำแนกรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวได้หลายรูปแบบอันประกอบไปด้วย รูปแบบต่างๆ ดังนี้

รูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว

รูปแบบของการกระทำรุนแรงนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ทางเพศ หรือการแสดงออกทางถ้อยคำวาจาต่างๆ ทำให้อีกฝ่ายได้รับผลกระทบที่เป็นอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (2550) แบ่งรูปแบบของความรุนแรงออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การทำร้ายร่างกาย เป็นการกระทำรุนแรงที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ทำให้ร่างกายได้รับบาดเจ็บ ตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยไปถึงสาหัส ทั้งที่มีร่องรอยและไม่มี ตั้งแต่ระดับต่ำสุดไปจนถึงระดับสูงสุด เช่น การผลัก การหยิก การกัด การตบตี การกระชากขว้างปาสิ่งของใส่กันจนถึงการใช้กำลังข่มขืนรุนแรง เช่น การบีบคอ การเตะ การใช้อาวุธประทุษร้ายร่างกาย เป็นต้น

2. การทำร้ายด้านจิตใจ หมายถึง การใช้วาจาคุกคามทางอารมณ์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเสียใจ ปวดร้าว กระแทกกระเทือนใจ หวาดกลัว หวุดหระแวง กังวลไม่สบายใจ ความรู้สึกว่าตนเป็นต้นเหตุเป็นผู้ผิด และความกดดันทางอารมณ์อื่นๆ เช่น การพูดจาดูถูก ด่าด้วยคำหยาบคาย ตะคอก เปรียบเทียบเป็นสัตว์ พูดจาประชดประชันใส่ ชูว่าจะทำร้ายร่างกาย จะทำร้ายลูกหรือคนที่รักเคารพบูชา ทำลายสิ่งของและทำลายสัตว์ที่รัก เป็นต้น

3. ความรุนแรงทางเพศ เช่น การถูกละเมิดทางเพศ การพูดเรื่องลามกอราจาร การแอบดู การจับต้องของสงวน การบังคับให้เปลื้องผ้า การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

4. การทอดทิ้งปล่อยปละละเลย ไม่ให้การดูแลเอาใจใส่เด็กในด้านปัจจัย 4 ด้านอาหารเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และการดูแลยามเจ็บป่วยทำให้เด็กขาดสารอาหาร ทอดทิ้งให้อดอยากหิวโหย ต้องเร่ร่อนไม่เจริญเติบโตตามเกณฑ์ปกติ ไม่ให้ความรักความอบอุ่น ไม่ตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของเด็ก หรือไม่ปกป้องคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย รวมถึงสนับสนุนให้เด็กเป็นโสเภณี เป็นต้น

จากรูปแบบความรุนแรงในครอบครัวที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ยังส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ เช่น ผลกระทบของผู้ถูกรังแก ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อชุมชนและสังคม โดยจำแนกเป็นผลกระทบต่างๆ ดังนี้

ผลกระทบของความรุนแรง

เมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัวขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบมากมายทั้งผู้ถูกรังแกโดยตรง ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว และผลกระทบต่อชุมชนและสังคมโดยรวม ดังนี้

ผลกระทบต่อผู้ถูกรังแก

1. ผู้ที่ถูกรังแกทารุณกรรมจะมีปัญหาสุขภาพจิตตามมา ซึ่งอาจทำให้เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต และกลายเป็นภาระของสังคม ประสิทธิภาพของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต มีอาการหวาดผวา ไม้ไว้ใจใคร ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง สุขภาพจิตเสีย

2. ผู้ที่เคยถูกทำร้ายหรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรงจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นอันตราย หากไม่ได้รับการบำบัดเยียวยาอย่างถูกวิธี อาจกลายเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นต่อไป และผู้ที่เคยพบเห็นเหตุการณ์รุนแรง จะเกิดการเรียนรู้ต้นแบบการแก้ไขปัญหาด้วยความรุนแรงและเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลกระทบต่อครอบครัว

1. ไม่สามารถทำหน้าที่สมาชิกในครอบครัวได้ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวไม่สงบสุข เกิดความห่างเหิน ขาดความรัก และความเข้าใจกันในครอบครัว กลายเป็นครอบครัวแตกร้าง

2. มีการหย่าร้างมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของลูก ไม่มีคนดูแล ขาดความรัก ความอบอุ่น กลายเป็นเด็กเก๋กบด มีพฤติกรรมก้าวร้าว และหนีออกจากบ้านเพื่อเข้ากลุ่มเพื่อนและติดยาเสพติด

ผลกระทบต่อชุมชนและสังคม

1. ผลกระทบต่อชุมชน คือ ทำให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะปัญหาสังคม ทำให้ชุมชนขาดความมั่นคง เข้มแข็ง

2. ผลกระทบต่อสังคม คือ ทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบในสังคม และสร้างปัญหาด้านบุคลิกภาพของคนในสังคม เช่น ทำให้เกิดปัญหากับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม ปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงมากขึ้นยังทำให้เกิดภาระแก่สังคม และทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง

3. สังคมไทยกลายเป็นสังคมไม่ปลอดภัยโดยเฉพาะเด็กและสตรี (บุญเสริม หุตะแพทย์, สุรพร เสียนสาย และ สุจินดา ชื่อง่วง, 2560)

ภายหลังจากทราบสาเหตุความรุนแรง สาเหตุความรุนแรง ผลกระทบของความรุนแรง สิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อไปคือ แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว สามารถที่จะสรุปได้เป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

1. แนวทางเชิงสมานฉันท์เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน รวมทั้งพัฒนารูปแบบและวิธีการปฏิบัติต่อผู้ถูกกระทำผิดในชุมชน

2. แนวทางการฟื้นฟูจิตใจ เพื่อช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรง เป็นการฟื้นฟูเยียวยาจิตใจเบื้องต้น หรือเพื่อบำบัดภาวะด้านอารมณ์ในระยะที่เพิ่งผ่านพ้นเหตุการณ์วิกฤต รวมถึงการฟื้นฟูด้านจิตใจในระยะยาวเพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางภาวะจิตใจที่ดี ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

3. แนวทางแก้ไขเมื่อถูกทำร้าย โดยแนะนำให้ผู้ถูกทำร้ายตั้งสติให้ดี อย่าโทษตัวเอง เพราะจะเป็นการซ้ำเติมให้ตัวเองรู้สึกด้อยค่าลง อย่ายอมรับการใช้ความรุนแรงเพียงแค่ว่าใช้กำลังข่มขู่ หรือทำร้าย อย่าแยกตัวเองออกจากสังคม หรือเก็บเรื่องหากำลังใจจากคนที่ไว้ใจและยินดีช่วยเหลือเราได้ หรือการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญขององค์กรที่ช่วยเหลือผู้หญิง

4. แนวทางการช่วยเหลือผู้ถูกทำร้าย นอกจากช่วยเหลืออาการบาดเจ็บหรือให้รอดชีวิต สิ่งที่ควรช่วยเหลือผู้ถูกทำร้ายคือ ให้ความปลอดภัยเก็บข้อมูลที่ได้เป็นความลับ ให้การปลอบใจ แนะนำวิธีแก้ปัญหาหลบเลี่ยงความรุนแรงเฉพาะหน้า หากพบว่ามีปัญหาในระดับบุคคลหรือครอบครัวรุนแรง ควรปรึกษาบุคลากรทางสุขภาพจิต

กรณีตัวอย่างความรุนแรงในครอบครัว

ตัวอย่างกรณี แม่ยายถูกลูกเขยวัย 17 ใช้มีดแทง 14 แผล จนโดนตำบิบคอเมียต่อหน้าลูก

วันที่ 21 มกราคม 2562 เพชบุรี มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี รายงานว่า นางน้อย (นามสมมติ) อายุ 45 ปี ได้เข้าร้องทุกข์ต่อนางปวีณา หงสกุล ประธานมูลนิธิปวีณาฯ ว่าถูกนายหนุ่ม อายุ 17 ปี ลูกเขย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พยายามฆ่าโดยใช้มีดฟันและจ้วงแทงตามตัว 14 แผล ขณะนอนหลับ โดยนางน้อย เล่าว่า นายหนุ่มกับลูกสาวของตน อายุ 16 ปี แอบมีความสัมพันธ์กันจนลูกสาวตนตั้งท้อง ตนสงสารลูกและหลานที่กำลังจะเกิดมาจึงไม่ทำอะไร ยอมให้นายหนุ่มมาอาศัยอยู่ด้วยที่คอนโดย่านนวนรินทร์ แต่นายหนุ่มไม่ยอมทำอะไรเลย ตนก็บอกว่าให้ไปบอกผู้ปกครองจะได้มาช่วยรับผิดชอบลูก-เมีย แต่อีกฝ่ายกลับไม่พอใจและมักทะเลาะกับลูกสาวตนเป็นประจำ กระทั่งลูกสาวตนคลอดลูกนายหนุ่มยิ่งทำตัวเหลวไหล ล่าสบถบิบบอกตนที่กำลังอุ้มลูกอยู่ ตนเห็นจึงเข้าห้ามปรามดูด่านายหนุ่ม ทำให้นายหนุ่มไม่พอใจมาก จากนั้น 3 วันต่อมา (6 พฤศจิกายน 2561) เวลาประมาณตี 3 นายหนุ่มได้ใช้มีดจ้วงแทงตนตามร่างกายหลายแห่งจนนอนจมกองเลือด แต่เคราะห์ดีที่ลูกสาวตนที่นอนอยู่ใกล้ ๆ ได้ยินเสียง เลยไหว้อ้อนวอนนายหนุ่ม จนนายหนุ่มยอมหยุดก่อนจะชวนลูกสาวตนหนีไป แต่ลูกสาวไม่ไปด้วย นายหนุ่มจึงข่มขู่ห้ามแจ้งตำรวจก่อนจะหลบหนีไป จากนั้นจึงเข้าแจ้งความที่ สน.โคกคราม หลังรักษาตัวที่โรงพยาบาลตนก็ไม่กล้ากลับไปอยู่ที่คอนโดแล้ว เพราะหวาดกลัว ถึงแม้ลูกเขยจะถูกจับกุมตัวไปแล้ว แต่ยังเป็นเยาวชนอยู่อาจจะได้รับการประกันตัว ตนเลยกลัวว่าจะย้อนกลับมาทำร้ายอีก

จากกรณีตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้น สรุปได้ว่า สาเหตุที่ลูกเขยได้ใช้มีดพยายามฆ่าแม่ยายเพราะความไม่พอใจและอารมณ์ที่ยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นและยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงเพราะขาดการควบคุมอารมณ์และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือทางฝ่ายชายอาจมีปัญหาทางครอบครัวมาก่อนจึงไม่ยอมเข้าพูดคุยเพื่อแสดงความรับผิดชอบ และยังแสดงพฤติกรรมทำให้รู้ว่าฝ่ายชายยังไม่พร้อมที่จะมีครอบครัว และเมื่อแม่ยายเข้าห้ามปรามเพราะฝ่ายชายได้ทำร้ายฝ่ายหญิงในขณะที่อุ้มลูกอยู่นั้น จึงทำให้ฝ่ายชายไม่พอใจมากขึ้นและใช้มีดเข้าทำร้ายร่างกายแม่ยายในหลายวันต่อมาจนได้รับบาดเจ็บ เหตุการณ์นี้เป็นปัญหาอย่างมากในสังคมเพราะเกิดการท้องก่อนวัยอันควร ซึ่งมาจากการขาดการอบรม เลี้ยงดู การปล่อยปละละเลย และขาดการเอาใจใส่ของคนในครอบครัว (สืบค้นจาก: <https://highlight.kapook.com/view/182951>)

สาเหตุของการก่ออาชญากรรม

โดยพื้นฐาน สาเหตุของการเกิดอาชญากรรมในหลายประเทศมีความคล้ายคลึงกัน เกิดจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สามารถอธิบายได้ว่าเกิดจากสภาพครอบครัวที่มาจากความแตกแยกของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การว่างงาน ปัญหาสารเสพติดในสังคม ค่านิยมที่ผิด และความบกพร่องทางจิต เช่น เป็นโรคจิต โรคประสาท เป็นต้น แต่เสนอ สุภาชิต (2553) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการก่ออาชญากรรมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. สาเหตุในแง่ตัวบุคคล อาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำ ความผิดที่ถูกระบุโดยบุคลิกภาพของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป
2. สาเหตุของแง่กลุ่มบุคคล อาชญากรรมที่เกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม
3. สาเหตุของในแง่ระบบสังคม อาชญากรรมย่อมเกี่ยวพันกันและขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่างๆ ทางสภาพแวดล้อม ทางวัฒนธรรม สถานภาพ และชนชั้นทางสังคม

แนวทางในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

แนวทางในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมที่สำคัญมี 2 แบบ ได้แก่ (อุทิศ สภาพ, 2560)

1. มาตรการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมอย่างไม่เป็นทางการ เป็นมาตรการทางสังคม โดยอาศัยกระบวนการและปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องในสังคมเป็นเครื่องมือในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม เช่น การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ใช้ชนมธรรมนิยม ประเพณี ศิลธรรม วัฒนธรรม หรือระเบียบแบบแผนที่ยึดถือกันติดต่อกันมาช้านานเป็นแนวปฏิบัติ หากฝ่าฝืนจะถูกสังคมตำหนิติเตียนนินทาหรือถูกสังคมลงโทษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้สถาบันทางสังคมมาช่วยในการขัดเกลาจิตใจและพฤติกรรม รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้อยู่ในกรอบและกฎเกณฑ์ทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา เป็นต้น

2. มาตรการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมอย่างเป็นทางการ เป็นมาตรการที่อาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยใช้ระบบงานยุติธรรมอันประกอบด้วยหน่วยงานหลักที่สำคัญ คือ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีแนวคิดปรัชญาในการทำงานมุ่งต่อการลงโทษ มุ่งต่อการปรับปรุงแก้ไข และมุ่งต่อการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิดในชุมชน

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติดังกล่าวทางระบบกฎหมายตลอดจนสังคมได้ให้ความสำคัญในลักษณะที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีเกิดขึ้นบ่อยครั้งในเกือบทุกครัวเรือนจนทำให้เกิดการกระทำผิดอาญาระหว่างสามีภรรยาขึ้นในที่สุด สาเหตุสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ที่ส่งผลต่อตัวผู้ถูกระทำและผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวโดยตรงมีอยู่ด้วยกัน 2 ประการเด่นๆ คือ ประการที่ 1 คือ การให้บุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจากบุคคลภายในครอบครัวได้รับการช่วยเหลืออย่างทันทีทันใด ที่ได้รับการดูแล ฟันฟู ได้รับค่าชดเชยเสียหาย รวมถึงได้รับการปกป้องคุ้มครองไม่ให้เผชิญกับความเลวร้ายอีก ประการที่ 2 บุคคลที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงจะได้มีโอกาสบำบัดจิตใจให้มีโอกาสสำนึกความผิดแห่งตน ได้ชดเชยค่าเสียหายแก่บุคคลที่ตนไ้ตนลงมือทำร้าย ทั้งนี้ต้องได้รับโทษทางอาญาด้วยหากการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่รุนแรงเกินกว่าที่กฎหมายฉบับนี้กำหนด

แต่ในปัจจุบันได้มีเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวพบช่องว่างที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานหลายอย่าง จึงได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 และได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 20 สิงหาคม 2562

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

“พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองครอบครัว พ.ศ.2562 มีเจตนารมณ์ที่ต้องการจะปิดช่องว่างของ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดย พรบ.ฉบับใหม่ได้ยกเลิกความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่สามารถยอมความได้ แต่ให้มาใช้เป็นคดีอาญาและดำเนินการควบคุมไปกับการคุ้มครองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดความเกรงกลัวและยับยั้งไม่กระทำผิดซ้ำ”

จากข้อมูลของ พม.ที่ผ่านสายด่วน 1,300 และ พมจ. พบว่าในปีที่ผ่านมาจะมีผู้ถูกระทำความรุนแรงจำนวน 1,500 ราย เพศหญิงจะเป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงมากที่สุดถึง 80% พ.ร.บ.ฉบับดังกล่าวคือ จะมีกลไกการทำงานที่สะดวกรวดเร็ว โดยมีศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวในทุกพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวโดยตรง และประชาชนทุกคนที่พบเห็นเหตุการณ์กระทำความรุนแรงสามารถแจ้งกับเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์ได้ทันที รวมทั้งผู้ที่ถูกระทำความรุนแรงสามารถร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และยื่นขอความคุ้มครองจากศาลเยาวชนและครอบครัวได้ ส่วนผู้ที่กระทำความรุนแรง ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถกล่าวโทษเป็นคดีอาญาได้ทันที และผู้กระทำความรุนแรงสามารถเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมทั้งจะมีศูนย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวระดับตำบลที่จะเป็นการทำงานร่วมกันกับภาคเอกชนอีกกว่า 7,000 แห่งเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 2562)

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ คือ เมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย แล้วจะมีการนำมาตราทางสังคมเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การคุ้มครองป้องกัน และการเยียวยาบำบัดฟื้นฟู มาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัว โดยแยกออกมาต่างหากจาก การใช้มาตรการทางอาญา นำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว อันจะทำให้การใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมในครอบครัวลดลง และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งท้ายที่สุดสภาพรวมแล้วจะส่งผลดีต่อสังคมและประเทศชาติด้วยสถาบัน ครอบครัวเป็นรากฐานของสังคม (ข่าวสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2561)

สถิติความรุนแรงในครอบครัว

เว็บไซต์แนวหน้า เผยสถิติความรุนแรงในครอบครัวพุ่งเกือบ 3,000 ราย จากข้อมูลของศูนย์พึ่งได้ ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าปี 2559 มีเด็กและสตรีถูกกระทำรุนแรงเข้ารับบริการเฉลี่ยวันละ 55 ราย และปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็นวันละ 58 ราย และจากรายงานของศูนย์ช่วยเหลือสังคม พบว่า ปี 2560 มีผู้ถูกกระทำรุนแรง 2,870 ราย เป็นความรุนแรงในครอบครัว 1,850 ราย หรือร้อยละ 64.46 และความรุนแรงนอกครอบครัว 1,020 ราย หรือร้อยละ 35.4 ซึ่งผู้ถูกกระทำรุนแรงส่วนใหญ่เป็นสตรีและเด็ก (สสส., 2561)

จากสถิติข่าวความรุนแรงในครอบครัว จากหนังสือพิมพ์ 11 ฉบับ ปี 2561 พบว่า เพียงแค่ 7 เดือน (ม.ค.-ก.ค.) เกิดข่าวความรุนแรงในครอบครัวสูงถึง 367 ข่าว เป็นข่าวฆ่ากันตาย 242 ข่าว คิดเป็น 65.9% รองลงมา เป็นข่าวทำร้ายร่างกาย 84 ข่าว คิดเป็น 22.9% และข่าวฆ่าตัวตาย 41 ข่าว คิดเป็น 11.2% ทั้งนี้ยังพบว่า 94.9% ของผู้ที่พบเห็นเหตุความรุนแรงเลือกที่จะนิ่งเฉย ไม่เข้าไปช่วยเหลือ (Thai PBS, 2018)

สถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ตั้งแต่เดือน มกราคม-10 ธันวาคม พ.ศ.2561

ลำดับที่	ประเภทของปัญหา	ม.ก.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวมทั้งสิ้น
		(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	
1	ข่มขืน/อนาจาร	83	48	62	79	86	49	55	59	66	68	76	37	768
2	ล่อลวง/ค้าประเวณี/กัมมันต์	11	10	11	8	5	8	11	9	8	10	7	4	102
3	ทารุณกรรม/กักขัง	93	66	81	66	90	79	68	98	78	95	86	58	958
4	คนหาย	13	21	27	21	29	28	32	23	13	18	16	4	245
5	เร่ร่อนจรจัด/พัดหลง	7	5	4	4	7	5	7	4	2	4	3	1	53
6	แรงงานไม่เป็นธรรม	10	2	4	6	5	1	8	8	2	6	1		53
7	ปัญหาครอบครัว	223	179	214	246	288	265	230	270	201	222	250	62	2,650
8	ขอความเป็นธรรม	36	44	39	37	35	26	39	40	48	41	39	5	429
9	แซทอินเทอร์เน็ท	20	12	28	23	15	20	28	29	23	27	27	8	260
10	ขอความอนุเคราะห์	92	83	90	90	112	95	88	95	81	107	115	30	1,078
11	ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและการบริการสาธารณสุข	8	7	14	11	10	20	13	9	13	6	7		118
12	ปัญหาอื่นๆ	55	91	78	109	118	109	104	119	65	92	67	24	1,031
	รวมทั้งสิ้น	651	568	652	700	800	705	683	763	600	696	694	233	7,745

ภาพที่ 1 สถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ตั้งแต่เดือน มกราคม-10 ธันวาคม 2561 (ที่มา <https://www.facebook.com/pavenafoundation/>)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 2 กราฟแสดงสถิติเรื่องราวร้องทุกข์ 4 ประเภทสำคัญ พ.ศ. 2543 - 2561 สิ้นสุด 10 ธ.ค 61
 (ที่มา <https://www.facebook.com/pavenafoundation/>)

ข้อมูลจากเฟซบุ๊ก มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีแสดงให้เห็นถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในช่วง 5 ปีย้อนหลังมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมากขึ้นในแต่ละปี โดยในปี 2561 สถิติปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอยู่ที่ 2,650 (ดังภาพที่ 1) และในปัจจุบันปี 2562 ชาวจากโทรทัศน์หรือสื่อต่างๆ ได้มีการเผยแพร่ข่าวความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งยังไม่มีแนวโน้มที่ความรุนแรงจะลดลง ผู้เสียหายมีแนวโน้มเข้าสู่กระบวนการของตำรวจสูงขึ้น แต่จากการเฝ้าระวังพบว่าเหตุการณ์ความรุนแรงส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต สภาวะทางจิตใจ หลายรายสูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเอง โทษตัวเอง ทำร้ายตัวเอง รวมถึงทัศนคติที่ไม่ดีในการสร้างครอบครัวและการมีเพศสัมพันธ์ในอนาคต แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหาคือผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่กล้าเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพราะอายและไม่กล้าเปิดเผย จึงเก็บความทุกข์ไว้เพียงลำพัง ซึ่งยิ่งทำให้ผู้กระทำความผิดและเกิดการกระทำซ้ำ ดังนั้นต้องทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษที่เด็ดขาด ผู้เสียหายต้องได้รับทางเลือกที่เหมาะสม โดยต้องมีระบบดูแลที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการได้รับคำปรึกษาที่เหมาะสมเพื่อให้ลดความหวาดกลัว พื้นฟูอารมณ์จิตใจนำพลังที่สูญเสียไปกลับคืนมา ซึ่งต้องมีทีมสหวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาที่เพียงพอ และต้องมีบริการรองรับ เช่น ที่พักพิงชั่วคราวพื้นที่ปลอดภัย เป็นต้น

บทสรุป

ความรุนแรงในครอบครัวสะท้อนให้เห็นว่าส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดมาทางวัฒนธรรม การปลูกฝังว่าฝ่ายชายคือผู้นำครอบครัวที่มีสิทธิในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาทุกอย่างและเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศทุกวัย ซึ่งปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังถูกมองว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว ไม่ควรมีบุคคลภายนอกเข้าไปยุ่งเกี่ยว การบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวดและเด็ดขาดมากพอ เพราะมองว่าเรื่องในครอบครัวสามารถยอมความและให้อภัยกันได้ และยังมีปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และทำให้เกิดปัญหา เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ภูมิหลังของครอบครัวผู้ใช้ความรุนแรง สารเสพติด สื่อต่างๆ รวมไปถึงการศึกษาและเศรษฐกิจเช่น การว่างงาน ล้วนเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความเครียดและนำไปสู่การใช้ความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ความรุนแรงเอง ผู้ถูกกระทำ ครอบครัว และสังคม ทำให้เกิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหาทางสุขภาพจิต ไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ และเกิดเป็นภาระของชุมชนและสังคม ในปัจจุบันสื่อจากโทรทัศน์ เช่น ละคร หรือข่าวต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นผู้ชายยังมีวิธีคิดและทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่ ตนเองมีอำนาจเหนือกว่า ใช้อำนาจแก่อีกฝ่ายได้จึงกระทำซ้ำๆ เห็นได้จากสถิติข้างต้นที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกๆปี แนวทางในการแก้ไขและป้องกันผู้เขียนขอเสนอแนะให้สร้างความรักความผูกพันกันในครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก เป็นการเพิ่มความอบอุ่นให้กับคนในครอบครัว และผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา หากเกิดความเครียดควรหาทางออกและมีวิธีรับมือโดยไม่ไประบายความเครียดนั้นกับเด็ก และเมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัวควรปรึกษาเพื่อนที่ไว้ใจได้หรือแจ้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูสภาพจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำให้เป็นปกติ

อีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาความรุนแรงคือ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 จะมีความสะดวกรวดเร็ว ประชาชนที่พบเห็นเหตุการณ์กระทำความรุนแรงสามารถแจ้งกับเจ้าที่ที่ศูนย์ได้ทันที แม้จะเป็นเรื่องส่วนบุคคลก็ตาม แต่สามารถส่งผลกระทบต่อชุมชนที่ตนอาศัยได้ จึงควรเข้าช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์การใช้ความรุนแรง และพรบ.ฉบับนี้ได้ยกเลิกความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่สามารถยอมความได้ แสดงให้เห็นถึงความเข้มงวดของพรบ. และยังนำตัวผู้ใช้ความรุนแรงเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และคุ้มครองป้องกัน เยียวยา บำบัดฟื้นฟูผู้ถูกกระทำให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติ และจัดให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับพรบ.ฉบับนี้แก่เด็กเยาวชนและชุมชนให้เข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารอ้างอิง

- ข่าวสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2561.) **ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจาก ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://web.krisdika.go.th/data/outsitedata/cosok/file/14-1-61-3.pdf>.
- บุญเสริม หุตะแพทย์, สุรพร เสียนสาย และ สุจินดา ช้องม่วง. (2560). **การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านความรุนแรงในครอบครัว.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก: dric.nrct.go.th.
- วิชัญ พงศ์พันธุ์อนุสร. (2556) **วิกฤตการณ์แก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. (2562). **พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว 62 รุกแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวสังคมไทย.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <https://www.ryt9.com/s/tpd/3017331>.
- สรารุณี ปรีดากรณ์. (2558). **ผลกระทบจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์: ศึกษาเฉพาะกรณีการพนันทายผลฟุตบอลออนไลน์.** (การค้นคว้าอิสระดุขุภีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ. (2550). **กลุ่มงานพัฒนาระบบบริการ.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <https://phdb.moph.go.th/phdb2017/site/index.php?p=4>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สสส. (2561). สถิติ 'ความรุนแรงทางเพศ' ของไทยยังน่าห่วง. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/45786-สถิติ%20'ความรุนแรงทางเพศ%20'ของไทยยังน่าห่วง.html?fbclid=IwAR2F7cAX9ZOK0ZDb94WUeDdt3hyBJMSVWHsZk4j-AcnHcC0wt2r-TnnuR4>.
- เสนอ สุภาชิต. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/Sanoe%20Supasit.pdf>.
- อุทิศ สภาพ. (2560). มาตรการท้องถิ่นและควบคุมอาชญากรรม ในเชิงปรัชญาอาชญาวิทยา. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: https://www.matichon.co.th/columnists/news_697297.
- Thai PBS. (2018). แนวโน้มความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มสูง. (ออนไลน์). สืบค้นจาก: https://news.thaipbs.or.th/content/275162?fbclid=IwAR2F7cAX9ZOK0ZDb94WUeDdt3hyBJMSVWHsZk4_j-AcnHcC0wt2r-TnnuR4.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้

อรพินธุ์ เกิดกันท์¹, ปทุมพร เปี้ยถนอม²

¹ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

Email : orapink_pin@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .985 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และ 2) ครูที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารงานบุคคล, สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคล, โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Situation of Personnel Administration Problems in School under the Bangkok Metropolis, South Bangkok Area Orapin Kerdkun¹, Patumphorn Piatanom²

¹Department of Education Phra Khanong District Office Bangkok Metropolis,

²Educational Administration Branch Faculty of Education Ramkhamhaeng University,

Email : orapink_pin@hotmail.com

Abstract

This survey study aimed to examine and compare the situation of personnel administration problems in school under the Bangkok Metropolis, south Bangkok area. The sample of 108 teachers working under the the Bangkok Metropolis, south Bangkok area in 2019 academic year, were categorized according to level of education and work experience. The instrument was a 40-item questionnaire, with the reliability of .985, querying about situation of personnel administration problems in school. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA were employed to analyze data.

The findings revealed 1) a low level of overall situation of personnel administration problems in school, and 2) no significant differences among teacher with different levels and experiences.

Keywords : Personnel Administrations, Personnel Administration Problems, School under the Bangkok Metropolis

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ แต่ประเทศไทยจึงมีการปรับตัวเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับ ปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของมนุษย์ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า อย่างยิ่ง คุณภาพของมนุษย์มีบทบาทสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่มี ทรัพยากรอันจำกัด หากมีพลเมืองที่มีคุณภาพประเทศนั้นย่อมเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้คุณภาพของ มนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ผู้บริหารต้องให้ความสนใจและพัฒนาการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการปรับเปลี่ยนบริบทโครงสร้างของการศึกษาไทยตามรูปแบบใหม่ในปัจจุบัน ที่ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีศักยภาพ พร้อมทั้งจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมี ประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 บัญญัติไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” จากการกระจายอำนาจดังกล่าวทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและเป็นอิสระ สามารถบริหารจัดการ ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาบุคลากร ผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานไม่ว่าจะเป็น การบริหารหน่วยงานใด ถ้าการบริหารงานบุคคลขาดประสิทธิภาพ หน่วยงานนั้นๆ จะเจริญได้ยาก การบริหาร งานบุคคลในสถานศึกษาก็เช่นกัน งานจะได้ผลดีหรือผลเสียก็อยู่ที่บุคคลรับงานไปทำ ถ้าบุคคลที่รับงานไปทำ ขาดขวัญและกำลังใจ หย่อนสมรรถนะ ไม่มีความรับผิดชอบต่องาน งานก็จะบกพร่อง ดังนั้นผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องบริหารงานบุคคลให้ได้ผลดีและได้รับความสำเร็จในการทำให้บุคคลทุกฝ่ายในหน่วยงาน ร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มความสามารถ (วัฒนา วงศ์เหล็ก, 2556)

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานตอบสนอง ภารกิจของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความคล่องตัวเป็นอิสระภายใต้กฎหมายและระเบียบตาม หลักธรรมาภิบาล การส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาจะเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ และความก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการภารกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การรักษาวินัย และการพ้นจากราชการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการบริหารบุคคลที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารเป็นอย่างดี

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ เป็นโรงเรียนขนาดปานกลางและขนาดเล็ก การดำเนินงานของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ย่อมมีปัญหาในการบริหารจัดการ และจากปัญหาดังกล่าวทำให้การบริหารงานบุคคลที่มีอยู่อย่างจำกัดขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้การพัฒนาโรงเรียนไม่ดีเท่าที่ควร บางโรงเรียนมีอัตรากำลังครูน้อยไม่เต็มกรอบอัตรากำลัง ครูต้องรับภาระการสอนหลายวิชา และต้องรับภาระงานด้านอื่นๆ เช่น งานด้านงบประมาณ งานบริหารทั่วไป งานพัสดุ และงานบุคคล ส่งผลให้ข้าราชการครูขอย้ายหรือขอโอนไปสังกัดหน่วยงานอื่น เนื่องจากภาระงานเกินกำลัง นอกจากนี้ข้าราชการครูจำนวนไม่น้อยที่กระทำผิดวินัยเพราะความรู้วินัย จนเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้องหรือถูกลงโทษทางวินัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อหน่วยงานและคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนและยกระดับคุณภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหนังสือ ตำรา เอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนจาก ฐิติยา ปทุมราชภรณ์ และจินณวัตร ปะโคทัง, 2557 จารุวรรณ นรพรม, 2558 จิรภัทร เชียงทอง, 2557 วิชา ศรีจันทร์หล้า, 2553 นิรุทธิ์ พิกุลเทพ, 2559 พระเส็ง ปภัสสร, 2555 ศิริณภาพรรณ ทุมคำ และนริสนันท์ เดชสุระ, 2559 และเนตรนภา นามสพุง, 2558 จากนั้นนำมาสังเคราะห์และสรุปเป็นนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อนำไปสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการจัดทำกำลังคนตามความต้องการของหน่วยงานไว้ล่วงหน้า โดยการวิเคราะห์ภาระงานและประเมินสภาพความต้องการกำลังคน การกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงาน การจัดทำแผนอัตรากำลัง การเสนอแผนอัตรากำลัง การกำหนดคุณลักษณะหรือคุณสมบัติบุคคล การกำหนดตำแหน่งให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน การกำหนดตำแหน่งเพิ่ม และการขอมือหรือเลื่อนวิทยฐานะ

2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง หมายถึง กระบวนการแสวงหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาร่วมปฏิบัติงานในตำแหน่งและหน้าที่ที่เหมาะสมภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยมีขั้นตอนตั้งแต่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสอบคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การมอบหมายภาระงาน การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้ง ย้าย โอน การบรรจุกลับเข้ารับราชการ การรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่ง

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและเพิ่มพูนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน ส่งผลให้หน่วยงานมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินจัดกิจกรรมตั้งแต่การปฐมนิเทศการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทั้งก่อนและระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ การอบรมและสัมมนา การส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ การส่งเสริมให้บุคลากรสร้างผลงานทางวิชาการ การยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานดีเด่น รวมทั้งการเลื่อนเงินเดือน การได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลอื่นๆ

4. วินัยและการรักษาวินัย หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ที่กำหนดให้ข้าราชการยึดถือปฏิบัติ หรืองดเว้นการปฏิบัติ กรณีมีผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดวินัยจะต้องถูกดำเนินการทางวินัย โดยแต่งตั้งกรรมการสืบสวนและสอบสวนข้อเท็จจริง หากพบว่าผิดจริงอาจให้พักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน และดำเนินการพิจารณาความผิด กำหนดโทษ และลงโทษผู้กระทำความผิด หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับความเป็นธรรม อาจยื่นเรื่องอุทธรณ์ร้องทุกข์ ทั้งนี้ ผู้บริหารควรเสริมสร้างวินัยให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยและโทษทางวินัย และควรสร้างขวัญกำลังใจ สร้างพลวัติกรรม และพัฒนาเจตคติจิตสำนึกที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 108 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison (2011) และผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นขอบข่ายของสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ที่สำคัญที่สุดจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และวินัยและการรักษาวินัย และสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์ที่ศึกษา สังเคราะห์ และกำหนดไว้ เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลเป็น 5 ระดับ มีปัญหาการบริหารงานบุคคลระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 4.51 ระดับมาก คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 และระดับน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 1.51

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการบริหารงานบุคคล	ระดับปัญหา		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	2.73	.92	ปานกลาง
2 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	2.70	.90	ปานกลาง
3 ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	2.39	.78	น้อย
4 ด้านวินัยและการรักษาวินัย	2.19	.88	น้อย
รวม	2.50	.73	น้อย

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และด้านวินัยและการรักษาวินัย อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง และด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา

ปัญหาการบริหารงานบุคคล	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง	2.63	.95	2.90	.85	-1.476	.143
2 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	2.62	.93	2.84	.84	-1.243	.217
3 ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	2.40	.87	2.39	.63	.059	.953
4 ด้านวินัยและการรักษาวินัย	2.09	.94	2.34	.77	-1.436	.154
รวม	2.43	.81	2.62	.58	-1.264	.209

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ปัญหาการบริหารงานบุคคล	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง	2.61	.95	3.14	.81	2.57	.89	3.933*	.023
2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	2.67	.81	3.01	1.05	2.52	.83	2.634	.077
3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ	2.41	.81	2.54	.80	2.28	.75	.906	.407
4. ด้านวินัยและการรักษาวินัย	2.13	.93	2.27	.92	2.19	.82	.200	.819
รวม	2.46	.74	2.74	.71	2.39	.71	2.117	.125

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคล ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5-10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ ใน 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และด้านวินัยและการรักษาวินัย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวเป็นไปตามระเบียบ มีการวิเคราะห์ภาระงานของโรงเรียนเพื่อวางแผนอัตรากำลัง มีการนิเทศ ติดตาม สรรหาและบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชาที่สอน เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาการศึกษาต่อ ยกย่องชมเชยเมื่อมีการปฏิบัติงานที่ดีเด่น และมีการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านระเบียบวินัย และการรักษาวินัย จึงทำให้สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กรุงเทพฯ ได้ อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติยา ปทุมราษฎร์ และจิณณวัตร ปะโคทั้ง (2557) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธิ์ พิกุลเทพ (2559) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน บุคคลตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพฯ จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มี ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพฯ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ครูอาจเห็นความสำคัญของ การบริหารงานบุคคลที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จ เกิดความสามัคคี ทำให้เกิดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้สามารถนำองค์กรไปสู่เป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ นรพรม เพชรสุตา ภูมิพันธ์ และวิวรรณ กาญจนวจิ (2558) ที่ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงาน บุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาและ ประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาราดา ณ ลานคา (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลปัญหาการบริหารงานบุคคลไปใช้ในการวางแผนอัตรากำลังและวิเคราะห์การมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติงานตรงตามความรู้ความสามารถ จูงใจให้ครู มีกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีและเลื่อนวิทยฐานะ ส่งเสริมให้ครู ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ข้าราชการครู ลดปัญหาการขอย้ายหรือการขอโอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน และศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาโรงเรียน ให้มีคุณภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ในงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยความอนุเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เผยแพร่จากหลากหลายแหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้ ซึ่งผู้วิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบความดีในการศึกษาวิจัยนี้แต่ครอบครัวผู้ซึ่งให้ความสนับสนุนในทุกด้าน และกำลังใจจากมิตรแท้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ นรพรม, เพชรสุดา ภูมิพันธ์ และวิวรรณ กาญจนวจิ. (2558). การศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหา และ แนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ปีที่ 9 (ฉบับที่ 1), 21-25.
- จิรภัทร เชียงทอง. (2557). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐิติยา ปทุมราษฎร์ และจินฉัตร ปะโคทัง. (2557). สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสารบัณฑิต วิทยาลัย พิษณุพนธ์, ปีที่ 9 (ฉบับที่ 1), 17-25.
- นิรุทธิ์ พิกุลเทพ. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยทาง การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 10 (ฉบับที่ 2), 29-37.
- เนตรนภา นามสพุง. (2558). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปากช่อง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 4. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. ปีที่ 9 (ฉบับที่ 1), 18-24
- พระเส็ง ปกสัสโร. (2555). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีน เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- วาราดา ณ ลานคา. (2560). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา, ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560.
- วัฒนา วงศ์แท้. (2556). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สารนิพนธ์, มหาวิทยาลัยมงกุฎราชวิทยาลัย.
- วิทยา ศรีจันทร์หล้า. (2553). สภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศิริณาวรรณ ทุมคำ และนริศนันท์ เดชสุระ. (2559). การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงาน บุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า. ปีที่ 3 (ฉบับที่ 3), 47-54.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรินทิงกราฟฟิค จำกัด.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Cohen, L., Manion, L, and Morrison, K. (2011). **Research Methods in Education**. (7thed). New York: Routledge.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ประมวล ภูบุญคง¹, ปทุมพร เปี้ยถนอม²

¹โรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6,
²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
Email :st316@songtham.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .926 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน และ 3) ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การจัดการศึกษา, ผู้ปกครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Participation in Educational Management of Parents of Wat Songtham School under the Office of Secondary Educational Service Area 6 Pramuan Phuboonkhong¹, Patumphorn Piatanom²

¹Wat Songtham School Office of Secondary Education Service area 6,

²Educational Administration Branch Faculty of Education Ramkhamhaeng University,

Email : st316@songtham.ac.th

Abstract

This survey study aimed to examine and compare the participative in educational management of parents of Wat Songtham school under the office of secondary educational service area 6. The sample of 108 parents in 2019 academic year, were categorized according to level of education and age. The instrument was a 40-item questionnaire, with the reliability of .926, querying about participative in educational management of parents of Wat Songtham school. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA were employed to analyze data.

The findings revealed 1) a high level of overall participative in educational management of parents, 2) no significant differences among participative in educational management of parents with different levels of education, and 3) significant differences among participative in educational management of parents who completed different age, with a significance level of .05.

Keywords : participative, educational management, parents

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นรากฐานในการสร้างสรรค์ความเจริญและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของสังคม ในปัจจุบันการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่นักการศึกษาได้ตระหนักและเห็นพ้องด้วยกันว่า ผู้ปกครองเป็นปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการนำพาเด็กไปสู่เป้าหมายทางการศึกษา การศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะที่สถานศึกษาและครูดำเนินการกันเท่านั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 9 ข้อ 6 บัญญัติว่า การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น นอกจากนี้ มาตรา 24 บัญญัติว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และมาตรา 29 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (รุจิร ภูสาระ และกัลยมน อินทุสุต, 2558)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มุ่งให้เกิดผลต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ พัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า และโรงเรียนสามารถนำไปใช้วางแผนการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น อีกทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาให้กับกระบวนการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยการนำทรัพยากรในการบริหารที่มีอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นมาสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานการณ์ และทุกสถานที่ และเพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เป็นความร่วมมือของทุกคนที่เป็นสมาชิกในชุมชน สังคม และท้องถิ่น ซึ่งเปรียบเสมือนเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นของตน เป็นการสร้างความร่วมมือในการปรับปรุง และพัฒนาการศึกษาให้เป็นที่ไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อเป็นการช่วยให้การศึกษาของนักเรียนในชุมชนมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น (พาณิกค์ สุขศิริ, 2555)

โรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียน 2,110 คน บุคลากร 140 คน โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนและเทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยอย่างสมบูรณ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และการสนับสนุนจากผู้ปกครองได้ร่วมมือบริหารการศึกษาโรงเรียนวัดทรงธรรม เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด อีกทั้งการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้ผู้ปกครองนำบุตรหลานมาเข้าเรียนมากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การจัดการศึกษาของโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นในการประชุมผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองตามสมควร แต่ยังไม่เกิดความร่วมมือพัฒนาทางการศึกษาเท่าที่ควร ทางโรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมมือกันและเข้ามามีส่วนร่วม การบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนานักเรียนและการดำเนินการทุกด้านในโรงเรียนให้ เป็นไปตามจุดหมายและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้าน ชุมชน กับโรงเรียนเป็นอย่างดี (อำนาจ บ่อมน้อย, 2557) และจากการดำเนินการดังกล่าวที่ผ่านมา โรงเรียนยังขาดข้อมูลสนับสนุนเกี่ยวกับบทบาทการเข้ามามี ส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน หรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองยังมีปัญหาและ อุปสรรคในด้านใดที่จะต้องได้รับการปรับปรุงกิจกรรมที่จัดขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง หรือไม่ การที่โรงเรียนยังขาดข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงาน ของโรงเรียนเป็นอย่างมาก (รุจิราพรรณ คงช่วย, 2556)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนวัดทรงธรรม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตาม ขอบข่ายภารกิจ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการ บริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและ ปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งการจัดการศึกษาอย่างมี คุณภาพต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหนังสือ ตำรา เอกสารและ แหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนจาก จันทรานี สงวน นาม, 2553 รุจิร ภูสาระ และกัลยมน อินทุสุต, 2558 ยุกถนันท์ หวานฉ่ำ, 2555 เอกราช นิลพัฒน์, 2558 สุรี พร รุ่งกำจัด, 2556 สุพจน์ อินหวาง และกัญญามน อินหวาง, 2556 สุรวุฒิ ตั้งดี, 2558 และเชวงศักดิ์ บุญแสน , 2553 นำมาสังเคราะห์และสรุปเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อนำไปใช้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดัง รายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี อุปกรณ์เพื่อการศึกษา การ นิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งเสริมส่งเสริมความรู้ ทางด้านวิชาการแก่นักเรียน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกสถานที่ ชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนงานที่เกี่ยวกับระเบียบ การเงิน การบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ การจัดทำแผนงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริจาคทรัพย์สิน การ ระดมทรัพยากร และจัดหาทุนการศึกษา การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน การคุม ค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจนการรักษาทรัพย์สิน การบริการ การควบคุมดูแลและบำรุงรักษา วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน และด้านเอกสารสำคัญทางการเงินมีความโปร่งใสตรวจสอบได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ให้คำแนะนำ ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ให้วิทยากรมาช่วยสอน การประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ การสร้างขวัญและกำลังใจ การจัดสวัสดิการ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ การให้ข้อเสนอแนะกับโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร ตลอดจนการเสริมสร้างในการปฏิบัติงาน การรักษาวินัย และการออกจากราชการ และการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนงาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน งานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริม ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น การรายงานผลการปฏิบัติงานการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน และแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามระดับการศึกษาและอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 108 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison (2011) และผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการทดสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence: IOC) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.926 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) เนื้อหาที่จะทำวิจัย และ 3) ข้อเสนอแนะ ที่ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักเรียนนำแบบสอบถามไปให้ผู้ปกครองนักเรียนกรอก และเก็บกลับคืนภายใน 1 สัปดาห์ รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1 ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.44	.38	มาก
2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.40	.45	มาก
3 ด้านการบริหารงานบุคคล	4.42	.42	มาก
4 ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.45	.42	มาก
รวม	4.43	.38	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป รองลงมาคือด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการบริหารงานงบประมาณ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	ระดับการศึกษา					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป		t	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1 ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.49	.412	4.37	.332	1.548	.125
2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.43	.442	4.35	.468	.957	.341
3 ด้านการบริหารงานบุคคล	4.42	.478	4.43	.342	-.153	.879
4 ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.47	.452	4.41	.375	.695	.488
รวม	4.45	.414	4.39	.342	.808	.421

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	อายุ						F	p
	ต่ำกว่า 40 ปี		40 - 50 ปี		50 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.31	.34	4.43	.42	4.53	.31	2.121	.125
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.15	.54	4.39	.42	4.59	.35	5.982*	.003
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.29	.48	4.41	.40	4.53	.42	2.189	.117
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.31	.50	4.41	.41	4.60	.34	3.605*	.031
รวม	4.26	.43	4.41	.38	4.56	.33	3.949*	.022

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม มากกว่า ผู้ปกครองที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปี และอายุต่ำกว่า 40 ปี ตามลำดับ ยกเว้นด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ได้อาศัยความรู้เกี่ยวกับการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม ใน 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนวัดทรงธรรม ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้ปกครองได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม เสนอแนะความคิดเห็นความต้องการของชุมชน อีกทั้งโรงเรียนยังมีการแจ้งข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ปกครองได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ผู้ปกครองยังได้มีโอกาสเข้าร่วมอีกด้วย ซึ่งอาจเป็นผลให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิสา แก้วประสงค์ (2560) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนปอคอนเฮาส์แยมส์สอาดลาดพร้าว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบึงคอนแฮสแยมส์อาดลาดพร้าว อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ กัญญา ทับเจริญ (2560) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองขม้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองขม้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนวัดทรงธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา และอายุ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ไม่ว่าผู้ปกครองจะมีการศึกษาระดับใดต่างตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษา บทบาทของการศึกษาต่อการพัฒนาและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างชัดเจน ผู้ปกครองในทุกระดับการศึกษาจึงมีความรับผิดชอบและเห็นความสำคัญของการศึกษาของบุตรหลานและการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนที่เหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พะนากร มีภูคำ (2553) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วฉวีรัฐา ไกรเพชร (2560) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนลำพะอง (ราษฎร์จำเริญบำรุง) สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนลำพะอง (ราษฎร์จำเริญบำรุง) สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน ย่อมมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ของชีวิตไม่เท่ากัน จึงแสดงออกทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่เท่ากัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ ถือแก้ว (2558) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริทิพย์ สิทธิศักดิ์ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา: กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอกใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา: กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอกใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในการคิด การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพ ความถนัด ความต้องการของผู้ปกครอง ผู้บริหารควรสนับสุนนเรื่อง ด้านการบริหารงานงบประมาณ ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนี้คุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคม

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองในด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครูผู้สอน และประสิทธิภาพของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ในงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยความอนุเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เผยแพร่จากหลากหลายแหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และความดีในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ครอบครัวผู้ซึ่งให้ความสนับสนุนในทุกด้าน และกำลังใจจากมิตรแท้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ถือแก้ว. (2558). **ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กัญจนา ทับเจริญ. (2560). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองขม้น** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แก้วมณีรัฐา ไกรเพชร. (2560). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนลำพะอง (ราษฎร์จำเริญบำรุง)** สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). **ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- เชวงศักดิ์ บุญแสน. (2553). **การจัดการงบประมาณเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในตำบลแม่วิน อำเภอม่วงสามสิบจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พะนากร มีภูคำ. (2553). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พานิชัก สุขศิริ. (2555). **ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอเกาะยาว** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). **การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนในอำเภอลองหลวง** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- รุจิรี ภู่อาระ และกัลยมน อินทุสุต. (2558). การบริหารจัดการสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์ และสตูดิโอ.
- รุจิราพรรณ คงช่วย. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. รายงานวิจัยเงินอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สุนิสา แก้วประสงค์. (2560). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนปีคอนเฮาส์แย้มสอาดลาดพร้าว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพจน์ อินทว้าง และกัญญามน อินทว้าง. (2556). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- สุรวุฒิ ตั้งดี.(2558). การศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ 10 (ฉบับที่ 3), 115-123.
- สุริพร รุ่งกำจัด.(2556). การบริหารงานบุคคลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการกับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สิรินทิพย์ สิทธิศักดิ์. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา: กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอกใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอกราช นิลพัฒน์. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานพัสดุตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อำนวยการ ป้อมน้อย. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนวัดหุบรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, วิทยาลัยทองสุข.
- Cohen, L., Manion, L, and Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education*. (7thed). New York: Routledge.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กรุงเทพมหานคร

วิราวรรณ แก้วแสน¹, ปทุมพร เป็ถนอม²

¹ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตทุ่งครุ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร,

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

Email : kunkubu@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .971 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และ 3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : บทบาท, บทบาทของผู้บริหาร, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Roles of Educational Administrators as Perceived by Teachers Working in Office of the Non-Formal and Informal Education, Bangkok Wirawan Kaewsaeen¹, Patumphorn Piatanom²

¹Thungkru District Non-Formal and Informal Education Centre Office of the Non-Formal and Informal Education,

²Educational Administration Branch Faculty of Education Ramkhamhaeng University,

Email : kunkubu@hotmail.com

Abstract

This survey study aimed to examine and compare the roles of educational administrators as perceived by teachers working in office of the Non-Formal and Informal Education, Bangkok. The sample of 108 teachers in 2019 academic year, were categorized according to age and work experience. The instrument was a 40-item questionnaire, with the reliability of .971, querying about roles of educational administrators as perceived by teachers. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA were employed to analyze data.

The findings revealed 1) a high level of overall teachers' opinion about role of educational administrators, 2) no significant differences among teacher with different age, and 3) significant differences among teachers who completed different experiences, with a significance level of .05.

Keywords : roles, roles of educational administrators, Non-Formal and Informal education

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากร การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพและทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 บัญญัติไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐและสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้าน สาระวิชาหลักและทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและงานอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2562) เพราะเทคโนโลยีกำลังกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เด็กรุ่นใหม่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าพัฒนาความรู้ของตนเองและสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ดำเนินการปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนากระบวนการที่ทันสมัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการใหม่ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ อย่างเพียงพอ เข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (กมล ภูประเสริฐ, 2555) เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง มีการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ตามศักยภาพ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ส่งผลในการพัฒนากำลังคนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะได้นำความคิดเห็นต่างๆ ของครูมาเป็นแนวทางในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนารูปแบบของผู้บริหารให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการและคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ตลอดจนหนังสือ ตำรา เอกสาร และแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาจาก กัญจน์รัตน์ สินธุ์รัตน์, 2559; ชุมการ เจตีย์คำ, 2559; กนกลักษณ์ จุลเดช, 2559; สุนีย์ ภูพันธ์, 2556; สันติ บุญภิรมย์, 2552ว ปรียารวงศ์ อนุตรโรจน์, 2553; วณิรัตน์ แยมพราม, 2550 และ ดำรง ไตโย, 2552 จากนั้นนำมาสังเคราะห์และสรุปเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อนำไปใช้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะ 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านวิชาการที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
2. การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานบริหารด้านงบประมาณไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมในสถานศึกษา การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้งบประมาณ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เกิดประโยชน์และความคุ้มค่ามากที่สุด
3. การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารบุคคลในสถานศึกษา การวางแผน อัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง กำกับ ติดตาม ควบคุม ดูแลงาน ประเมินผล เพื่อให้บุคคลากรได้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
4. การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการระบบการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการบริหารงานทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาหน่วยงานให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม รวมถึงการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีความสำคัญในสถานศึกษาและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และการศึกษาตามอัยาศัยกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 108 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จาก การเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison (2011) และผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นขอบข่ายของบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์ที่ศึกษา สังเคราะห์ และกำหนดไว้เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลเป็น 5 ระดับ ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 4.51 ระดับมาก คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 และระดับน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 1.51

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

การศึกษารolesของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย จำแนกตามระดับอายุ และประสบการณ์การทำงาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1 ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.45	.39	มาก
2 ด้านการบริหารงบประมาณ	4.46	.41	มาก
3 ด้านการบริหารงานบุคคล	4.37	.44	มาก
4 ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.47	.39	มาก
รวม	4.44	.37	มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา	ระดับอายุ				t	P
	ต่ำกว่า 45 ปี		45 ปีขึ้นไป			
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1 การบริหารงานด้านวิชาการ	4.45	.38	4.42	.45	.010	.992
2 การบริหารงบประมาณ	4.45	.41	4.47	.42	-.254	.800
3 การบริหารงานด้านบุคคล	4.35	.47	4.40	.40	.464	.643
4 การบริหารงานทั่วไป	4.48	.37	4.46	.42	-.250	.803
รวม	4.43	.37	4.44	.36	-.145	.888

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับอายุ พบว่า ครูที่มีระดับอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. การบริหารงานด้านวิชาการ	4.58	.28	4.46	.33	4.30	.55	3.271*	.042
2. การบริหารงบประมาณ	4.57	.30	4.48	.36	4.33	.52	2.434	.093
3. การบริหารงานด้านบุคคล	4.45	.40	4.40	.40	4.24	.51	1.781	.174
4. การบริหารงานทั่วไป	4.60	.38	4.49	.33	4.37	.48	3.163	.050
รวม	4.55	.31	4.46	.30	4.30	.48	3.243*	.043

* p < .05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ในด้านการบริหารงานวิชาการ และภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ

ประสบการณ์การทำงาน	ค่าเฉลี่ย	มากกว่า 10 ปี	5 - 10 ปี	น้อยกว่า 5 ปี
	\bar{X}	4.30	4.46	4.58
1. มากกว่า 10 ปี	4.30			*
2. 5 - 10 ปี	4.46			
3. น้อยกว่า 5 ปี	4.58			
รวม				

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารมีความรู้ มีทักษะ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความรอบรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการบริหารและบริหารจัดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภายในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการเงินและพัสดุ และใช้เป็นแนวทางในปฏิบัติงานด้านการเงินอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารมีการจัดแบ่งบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถและความถนัด มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้การพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ และด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสามารถวางแผนและกำหนดนโยบายในการทำงาน มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน มีระบบประกันคุณภาพภายใน โดยจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภา เพียรเจริญ (2555) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการรับรู้ในการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย เพียสา (2560) ที่ศึกษาสภาพความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อ การมีงานทำของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อ การมีงานทำของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ และ ประสบการณ์การทำงาน มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารตามบทบาทภารกิจและนโยบาย ทำให้ครูไม่ว่าจะมีอายุ ต่างกันเพียงใด ก็มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรนิดา พิษมงคล (2560) ที่ศึกษาความ คิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการดำเนินงาน บริหารงานที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล พรหมลัทธิ และปทุมพร เปี้ยถนอม (2561) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - 1.1 ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
 - 1.2 ควรจัดให้มีการระดมทรัพยากรและแหล่งทุนจากชุมชน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษา
 - 1.3 ควรมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง
 - 1.4 พัฒนาสถานศึกษา อาคารสถานที่ บริเวณในและรอบๆ สถานศึกษาให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป
ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยความอนุเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เผยแพร่จากหลากหลายแหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปทุมพร เปี้ยถนอม อาจารย์ที่ปรึกษา ที่เมตตาให้ความรู้ คำแนะนำด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานครที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้มาศึกษาระดับปริญญาโท ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตทุ่งครุ คณะครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตทุ่งครุ ครูพะยอม ชาตีสุมบูรณ์ ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้เสมอมา ขอขอบคุณผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และคณะครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี รวมทั้ง เจ้าของเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ต่างๆ ที่ผู้วิจัยใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงและศึกษาค้นคว้าส่งผลให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระทัยในการศึกษาวิจัยนี้ แต่ครอบครัวผู้ซึ่งให้ความสนับสนุนในทุกด้าน และกำลังใจจากมิตรแท้ทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่สนใจนำไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เอกสารอ้างอิง

- กนกลักษณ์ จุลเดช. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยกับการบริหารสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี .
- กมล ภูประเสริฐ. (2555). การบริหารวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรเพชรซิสเท็ม.
- กัญจน์รัตน์ สิ้นธุ์รัตน์. (2559). การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จิราภา เพียรเจริญ. (2555). บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ดำรง ไตโย. (2552). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกขี้เหล็ก 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธุมาร เจตีย์คำ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นฤมล พรหมลัทธิ และปทุมพร เปี้ยถนอม. (2561). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 15 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำแพงแสน, 6-7 ธันวาคม 2561.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี.
- วณิรัตน์ แยมพราม. (2550). การปฏิบัติงานการเงินและสินทรัพย์ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมหมาย เพ็ญสา. (2560). สภาพความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนพืชมงคลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2562, ตุลาคม 18). แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. Retrieved from https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2556). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- อรนิตา พิฆังคค. (2560). ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี เขต 1. การศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Cohen, L., Manion, L, and Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education*. (7thed). New York: Routledge.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

**ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารของผู้บริหาร
โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
จุไรวรรณ สงสุวรรณ¹, ปทุมพร เปี้ยถนอม²**

¹โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

Email : juraiwan70@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัด กรุงเทพมหานคร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารงบประมาณ 2) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของผู้ปกครอง, การบริหาร, ผู้บริหารโรงเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

**Parents’ Satisfaction on the Administration
of Administrators under the Praram 9 Kanchanaphisek School,
Huai Khwang District Office, Bangkok
Juraiwan Songsuwan¹, Patumphorn Piatanom²**

¹Praram 9 Kanchanaphisek School Huai Khwang District Bangkok Metropolis,

²Educational Administration Branch Faculty of Education Ramkhamhaeng University,

E-mail : p.piatanom@gmail.com

Abstract

This survey study aimed to examine and compare the parents’ satisfactions on the administration of Administrators under Praram 9 Kanchanaphisek school. Huai Khwang district’ Bangkok. The sample of 108 parents in 2019 academic year, were categorized according to level of education and age. The instrument was a 40-item questionnaire, with the reliability of .964, querying about parents’ opinions on the administration of Administrators under Praram 9 Kanchanaphisek school. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA were employed to analyze data.

The findings revealed 1) a high level of overall parents’ satisfactions on the administration of Administrators under Praram 9 Kanchanaphisek school, 2) no significant differences among parents’ satisfactions with different levels of education, and 3) significant differences among parents’ satisfactions who completed different age, with a significance level of .05.

Keywords : parents’ opinions, administration, school administrator

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น สิ่งที่สำคัญและสำคัญคือการพัฒนาคุณภาพของประชาชน และประชาชนจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาเป็น กระบวนการการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องและสำคัญยิ่งที่ทำให้มนุษย์ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ ดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และสามารถนำเอาความรู้ที่ไปเกื้อหนุนต่อการพัฒนาประเทศได้อย่าง เหมาะสม สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้าน ของสังคมปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาคุณภาพชีวิต อันจะส่งผลต่อเนื่องไปสู่การ พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง คุณภาพของคนเป็นสิ่งที่สำคัญต่อ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ แต่คนจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการได้รับการศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ การศึกษาจึงหมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการ ถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทาง วิชาการการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคล เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก เป็นโรงเรียนลำดับที่ 428 ของกรุงเทพมหานคร เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาล 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 1,091 คน บุคลากร 60 คน โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้าง เยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน และเทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยอย่างสมบูรณ์ ผู้บริหาร คุณครู และการสนับสนุนจากผู้ปกครองได้ร่วมมือ บริหารการศึกษา โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด อีกทั้งการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้ผู้ปกครองนำ บุตรหลานมาเข้าเรียนมากขึ้น

การบริหารสถานศึกษา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการจัดการส่งเสริม ช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้อง ที่จะ ผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ (มนทิพย์ ทรงกิติ พิศาล, 2562) ในการบริหารงานของโรงเรียนนั้น ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองสามารถที่จะสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้ ทั้งทางด้านการเงินหรือ ด้านกำลังคน ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการคิดหรือตัดสินใจเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนและการ บริหารงานของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นปัจจัยในการตัดสินใจนำบุตรหลานเข้าเรียน ณ โรงเรียนใด โดยการที่ โรงเรียนนั้นต้องแสดงถึงความเป็นมาตรฐานในการบริหารงานให้เด่นชัด ทั้งนี้ปัจจัยในการบริหารงานของ โรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่ผู้ปกครองจะใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจนั้นแบ่งเป็น การดำเนินงานด้าน ต่างๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การ บริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีเก่ง และมีความสุข (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, 2562)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการครูโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร เพราะมีความเชื่อว่า ผลจากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปเสนอแนะและเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษา และอายุ

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ตลอดจนหนังสือ ตำรา เอกสารและแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนจาก รุจิร ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม, 2555 กมล ภู่อาระเสริฐ, 2555 อุทัย บุญประเสริฐ, 2557 พิสมัย สุนันทนาม, 2554 ชุตติมา แพนกุดเรือ, 2556, จันทิมา โกสิยรัตนภิบาล, 2554 และยุกตนันท์ หวานฉ่า, 2555 จากนั้นนำมาสังเคราะห์และสรุปเป็นนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อนำไปใช้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะ 4 ด้านดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจการทุกอย่างในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ การจัดสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
2. การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้บริการบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน และผู้ปกครอง
3. การบริหารงานงานบุคคล หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับบุคคลในโรงเรียน ครู คนงาน นักเรียน การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง วินัยและการรักษาวินัย การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ เพื่อควบคุมและจัดการให้เป็นไปอย่างมีระบบ
4. การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานธุรการ พัฒนาข้อมูลสารสนเทศ การรับนักเรียน งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ทั้งหมดภายในโรงเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานบริการสาธารณสุข การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น เพื่อบริการให้บุคคลต่างๆ ในโรงเรียน และผู้ปกครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัด กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 108 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison (2011) และผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการทดสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence: IOC) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.964 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) เนื้อหาที่จะทำวิจัย และ 3) ข้อเสนอแนะ ที่ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักเรียนนำแบบสอบถามไปให้ผู้ปกครองนักเรียนกรอกและเก็บกลับคืนภายใน 1 สัปดาห์รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานของผู้บริหาร		ระดับความคิดเห็น		
		\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	การบริหารงานวิชาการ	4.06	.74	มาก
2	การบริหารงานงบประมาณ	4.01	.71	มาก
3	การบริหารงานบุคคล	4.22	.70	มาก
4	การบริหารงานทั่วไป	4.20	.68	มาก
รวม		4.12	.67	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

การบริหารงานของผู้บริหาร	ระดับการศึกษา				t	p
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1 การบริหารงานวิชาการ	4.08	.83	4.04	.63	.284	.777
2 การบริหารงานงบประมาณ	4.05	.81	3.96	.58	.650	.517
3 การบริหารงานบุคคล	4.20	.82	4.24	.53	-.260	.795
4 การบริหารงานทั่วไป	4.15	.77	4.25	.55	-.764	.446
รวม	4.12	.78	4.12	.52	-.010	.992

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุของผู้ปกครอง

การบริหารงานของผู้บริหาร	อายุ						F	p
	น้อยกว่า 30 ปี		30 - 35 ปี		36 ปีขึ้นไป			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การบริหารงานวิชาการ	3.79	.85	3.72	.92	4.31	.48	8.818*	.000
2. การบริหารงานงบประมาณ	3.82	.90	3.63	.82	4.26	.47	9.674*	.000
3. การบริหารงานบุคคล	4.02	.78	3.86	.91	4.46	.41	9.387*	.000
4. การบริหารงานทั่วไป	4.03	.66	3.82	.88	4.44	.44	10.328*	.000
รวม	3.92	.76	3.76	.85	4.37	.40	10.754*	.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่อายุ 36 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหาร มากกว่า ผู้ปกครองที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี และอายุ 30-35 ปี ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ต่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้ บริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้เกิดผลที่ยั่งยืนและส่งผลที่ดีต่อระบบการบริหารงานภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีการพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และทักษะผู้นำ เพื่อนำความรู้ ความสามารถ มาปรับใช้ในสถานศึกษาของตนเองเพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ก้าวทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และมีการบริหารงานภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการกำหนดงานด้านวิชาการให้ทราบล่วงหน้าอย่างชัดเจน มีการกำกับดูแลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกฎหมายและจรรยาบรรณครู ในด้านกิจการนักเรียนมีการจัดโครงการอาหารกลางวันนักเรียน มีการจัดทำทะเบียนวัสดุครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน มีการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนให้มากที่สุด และในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีการจัดประชุมผู้ปกครองประจำทุกปี และในปัจจุบันผู้บริหารจะรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ จากทั้งครู นักเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ปกครองยังสามารถเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงานภายในโรงเรียนในรูปแบบของสมาคมครูและผู้ปกครอง หรือเครือข่ายผู้ปกครอง ในการวางแผนงานต่างๆ ภายในโรงเรียนมากขึ้น จึงทำให้การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพ ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหารมากกว่าสมัยก่อนที่ผู้บริหารไม่ได้รับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ จากบุคคลเหล่านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ ถือแก้ว(2558) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองนักเรียนเห็นด้วยต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและ ด้านวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชชัย จิตรนนท์ (2560) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก จำแนกตามระดับการศึกษา และอายุ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนภิเษก ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการวางแผนและจัดทำนโยบายการบริหารที่ชัดเจน ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้รับทราบข้อมูลจากทางโรงเรียนเหมือนกัน โดยการประชาสัมพันธ์จะจัดทำหนังสือแจ้ง ผู้ปกครองทุกครั้ง ทำให้ผู้ปกครองทั้งที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การบริหารงานของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชชัย จิตรนันท์ (2560) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร ทองรอด (2559) ที่ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน อาจมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในมุมมอง ประสบการณ์ การรับรู้ในช่วงเวลาที่ต่างกัน อีกทั้งในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ หรือเวลาใดก็ตาม จึงทำให้ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ ถือแก้ว (2558) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารทิพย์ ราชเพชร (2562) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบางจาก (นาคเผื่อนอุบลรัตน์) สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบางจาก (นาคเผื่อนอุบลรัตน์) สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงตามศักยภาพ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียน สนับสนุนเรื่องการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและเกิดความรู้ที่ยั่งยืนและสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของ ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งเสริมให้ครูใช้วัสดุ อุปกรณ์ภายในโรงเรียนที่มีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ความสามารถตรงตามวิชาที่ศึกษามา ให้ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาได้พัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา และควรกำกับติดตามส่งเสริมการใช้อาคารสถานที่ภายในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครูผู้สอน และประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานในสถานศึกษาต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

ในงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยความอนุเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เผยแพร่จากหลากหลายแหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้ และผู้วิจัยขอขอบคุณดีในการศึกษาวิจัยนี้แต่ครอบครัวผู้ซึ่งให้ความสนับสนุนในทุกด้าน และกำลังใจจากมิตรแท้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภู่อะเสริฐ. (2555). การบริหารวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรเพชรซิสเท็ม.
- กมลรัตน์ ถือแก้ว. (2558, ตุลาคม 14). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนกลางพระนางสร้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. [วารสารออนไลน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. Retrieved from http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/indexBy.ru?bid=2&AbstractDataModel_page=48&AbstractDataModel_sort=branch_id.desc
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒน์. (2562, เมษายน 22). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/344746>
- จันทิมา โกสิยรัตน์ภิบาล. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนเอกชน อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ชุตินา แพนกุดเรือ. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธารทิพย์ ราชเพ็ชร. (2562, ตุลาคม 20). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบางจาก (นาคเหนืออุปถัมภ์) สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. [วารสารออนไลน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. Retrieved from http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-1_1511281053_is-bkk7-sec8-02-0026.pdf
- ธัชชัย จิตรนนท์. (2560). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปีที่ 11 (ฉบับที่ 2), 68-79.
- เบญจพร ทองรอด. (2559). ทรรศนะของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 6 (ฉบับที่ 1), 140-147.
- พิสมัย สุนันทนาม. (2554) การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล. (2562, กันยายน 15). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์]. Retrieved from <https://dric.nrct.go.th/index.php/?/Search/SearchDetail/229425>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

รุจิร ภูสาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2557). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เอสดีเพรส.

Cohen, L., Manion, L, and Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education*. (7thed). New
York: Routledge.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อ สินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ศุภฤกษ์ ห่อสกุล¹, ปริญญา รินรัตนกร²

¹หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

²ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Email : toonneeseer@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเป็นการศึกษาศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูล ร่วมกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ จากผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ที่ได้จากฐานข้อมูลเพจจำหน่ายสินค้าออนไลน์ และเพจจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ จำนวน 10 เพจ และกลุ่มต่าง ๆ ใน Facebook จำนวน 5 กลุ่ม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา และสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วยสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ที่เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนใหญ่จะผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) แบบผู้บรรลุความสำเร็จขั้นสูงในชีวิต (Actualizes) ในส่วนของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร พบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อเฟสบุ๊ค แพนเพจของสินค้า หรือบริการที่สนใจมากที่สุด ในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่าน และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ค แพนเพจ ไลน์ Official และสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมแตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยรวม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : รูปแบบการดำเนินชีวิต, พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์, การตัดสินใจซื้อสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Lifestyle, Social Media Exposure Behavior and Online Product Purchasing Decision in Bangkok

Supaloux Horsukul¹, Pariya Rinrattanakorn²

¹ Master of Communication Arts Program Sripatum University Chonburi Campus,

² Director of Master of Communication Arts Program Sripatum University Chonburi Campus,

Email : toonneeseer@gmail.com¹

Abstract

This study was to investigate lifestyle, social media exposure behavior and online product purchasing decision in Bangkok consumers. This study was of mixed type, with qualitative part being done by in-depth interview of 10 key informants who were Bangkok consumers by the method of selecting a sample of a snowball Sampling, while quantitative part was done by survey on Bangkok consumers aged over 20 years from selling online database page. Pages and online sales of 10 pages and groups on Facebook are 5 groups. Statistics used in the qualitative study were content analysis, and descriptive statistics such frequency, percentage, mean, and standard deviation for the quantitative study. Inferential statistics, such as one-way ANOVA and Pearson's correlation coefficient, was used to test the hypothesis. It was found that from 400 Bangkok consumers who bought at least one thing a month through the social media, most had lifestyle as actualizers. Regarding social media exposure, Bangkok consumers had the highest exposure to, and decision to buy, product through Facebook such as Fanpage, or service of interest. Hypothesis test showed that:

1. Bangkok consumers had varied lifestyles, exposure behavior to social media and decision to buy product through the product's website, Facebook, Fanpage, Line and other social media.

2. Overall social media exposure behavior was related with decision to buy product through the social network with statistical significance of 0.05.

Keywords : Life Style, Social Media Exposure Behavior, Online Product Purchasing Decision

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

โลกของการสื่อสารในปัจจุบันได้ถูกพัฒนาขึ้นมา ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมที่ไร้พรมแดน โดยที่มนุษย์จากทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันอย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านเทคโนโลยี อุปกรณ์การสื่อสาร และระบบเครือข่ายสัญญาณต่างๆ ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวถูกเรียกและรู้จักกันอย่างแพร่หลายในชื่อ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้ สื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคชาวไทย ในปี 2560 โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) หรือ ETDA (2561, ออนไลน์) พบว่า Gen Y (อายุ 17-36 ปี) เป็นกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันสูงสุดเฉลี่ยที่ 7.12 ชั่วโมง/วัน ขณะที่ Gen X (อายุ 37-52 ปี) และ Gen Z (อายุน้อยกว่า 17 ปี) ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 5.48 ชั่วโมง/วัน ในขณะที่กลุ่ม Baby Boomer (อายุ 53-71 ปี) ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 4.54 ชั่วโมง/วัน โดยกิจกรรมที่นิยมทำเมื่อใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การใช้โซเชียลมีเดีย การค้นหาข้อมูล การรับส่งอีเมล การดูทีวีและฟังเพลงออนไลน์ และการซื้อสินค้าออนไลน์ และพบว่า สินค้าและบริการที่คนไทยนิยมซื้อออนไลน์มากที่สุด ประกอบด้วยสินค้าแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย รองลงมา คือ สินค้าด้านสุขภาพและความงาม อุปกรณ์ไอที เครื่องใช้ภายในบ้าน บริการสั่งอาหารออนไลน์ บริการเกี่ยวกับการเดินทางและท่องเที่ยว เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อที่เข้ามามีบทบาทในพฤติกรรม การซื้อสินค้า หรือบริการต่าง ๆ ของผู้บริโภคอย่างมาก ทำให้ปัจจุบันตลาดการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ มีการแข่งขันกันทางธุรกิจสูงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการแข่งขันกันทางธุรกิจ ทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับช่องทางในการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เข้ามาทำการตลาดในสื่อสังคมออนไลน์ ก็ไม่ใช่ทุกแบรนด์ที่จะประสบความสำเร็จ เช่น ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้ ใช้กลยุทธ์ในการแข่งขันเรื่องของการตัดราคาจนผู้ประกอบการบางส่วนต้องปิดกิจการ เพราะไม่สามารถแบกรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น แต่ผลกำไรลดน้อยลงได้ (วศิน อู่เต็กเค่ง, 2558, หน้า 4)

จากปัญหาในการทำการตลาดออนไลน์ที่พบ ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ในการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาถึงพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ และเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาว่า พฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิต คือ โครงสร้างโดยรวมของการใช้ชีวิต การใช้เวลา และการใช้จ่ายเงินของบุคคลรูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นตัวสะท้อน กิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interest) และ ความคิดเห็น (Opinions) ของบุคคลได้เป็นอย่างดี (สรินยา สงค์ประเสริฐ (2554, หน้า 15) ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษา เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) กับพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสาร และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อทำการศึกษาลักษณะ พฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กับพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กับ การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การดำเนินชีวิต (Life Style) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยผลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการแผนการตลาดและการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีรูปแบบที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า หรือบริการมากขึ้น อันจะนำไปสู่โอกาสที่ผู้บริโภคจะเกิดการตัดสินใจซื้อได้เพิ่มมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กับการพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย

1. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างไร
2. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่ อย่างไร
3. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่ อย่างไร
4. พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน
2. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน
3. พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการแผนการตลาดและการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีรูปแบบที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า หรือบริการมากขึ้น อันจะนำไปสู่โอกาสที่ผู้บริโภคจะเกิดการตัดสินใจซื้อได้เพิ่มมากขึ้นต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

รูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style)

Solomon (1996, p.25) ได้อธิบายรูปแบบการดำเนินชีวิตในเชิงผู้บริโภค ไว้ว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) สามารถอธิบายให้เห็นถึงค่านิยมหรือรสนิยมในการดำเนินชีวิตผ่านรูปแบบของการบริโภคสินค้าต่างๆ ซึ่งบุคคลมักจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มโดยมีสิ่งที่ชอบเหมือนกัน โดยจากการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิต หรือ ไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) ตามแนวคิดของณัฐรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน (2557, หน้า 11-14) พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต แบ่งได้ 8 กลุ่ม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต วิถีชีวิต พฤติกรรมการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมการซื้อสินค้าของมนุษย์ในสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บรรลุความสำเร็จขั้นสูงในชีวิต / นักนวัตกรรม (Actualizes / Innovators) มีทรัพยากรสูง มีนวัตกรรมสูง ประสบความสำเร็จในชีวิตสูง มีทรัพยากรให้ใช้มากมาย ทั้ง บ้าน รถยนต์ เครื่องอำนวยความสะดวก เงินทอง การสร้างและการรักษาภาพลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับคนกลุ่มนี้ ชอบเปิดรับไอเดียใหม่ๆ และเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ

2. ผู้ปรารถนาเติมเต็มชีวิต / นักคิด (Fulfilled / Thinkers) มีทรัพยากรค่อนข้างสูง มีนวัตกรรมค่อนข้างสูง หวังจะได้รับคำชื่นชม ความเคารพจากคนรอบข้าง ส่งผลให้การเลือกสินค้า จะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี แปรนดเป็นที่รู้จักเพื่อบ่งบอกสถานะทางสังคม ดังนั้นจึงมักมีพฤติกรรมในการใช้สินค้าหรือบริการโดยลอกเลียน หรือยึดแบบอย่างจากกลุ่มคนชั้นสูง ผู้มีชื่อเสียงต่าง ๆ

3. ผู้มุ่งความสำเร็จ (Achieves) ภาพลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับคนกลุ่มนี้ คนกลุ่มนี้ต้องการผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพมีคุณภาพชั้นเลิศ และต้องการได้รับบริการที่ดี สนใจเครื่องมือเครื่องใช้ที่ช่วยให้ประหยัดเวลาในชีวิตประจำวัน

4. ผู้มุ่งไขว่คว้าหาประสบการณ์ (Experiencers) เป็นกลุ่มที่มีอายุน้อย หรืออายุไม่สูงมากนัก มีความตื่นตัว มีความกระตือรือร้น เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ตัดสินใจเร็ว ตัดสินใจบริโภคสิ่งแปลกใหม่ ทันสมัย ที่มีความเป็นไปได้ แต่ต้องเร็วและดูดีทันสมัย ชอบการซื้อหาสิ่งที่ทำให้ดูดี สิ่งทีทันสมัยที่สุด

5. ผู้เคร่งครัดความเชื่อ (Believers) มีทรัพยากรค่อนข้างต่ำ ไม่ค่อยชอบ สิ่งแปลกใหม่หรือสนใจโลกภายนอก มีรายได้เพียงพอและ ทรัพยากรจำกัด ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มที่บริโภคสินค้าจากคุณสมบัติการใช้งานไม่วัตถุนิยม

6. ผู้ต่อสู้ชีวิต (Strivers) มีทรัพยากรค่อนข้างต่ำ ชอบตามแฟชั่น เป็นกลุ่มที่มีการศึกษต่ำ มีรายได้ครัวเรือนต่ำ คนกลุ่มนี้ต้องการซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจ และตัดสินใจใช้จ่ายเงินเพื่อตอบสนองความพึงพอใจได้ง่ายตราบเท่าที่เงินในกระเป๋าจะเอื้ออำนวย

7. ผู้เป็นนักผลิต (Makers) มีทรัพยากรค่อนข้างต่ำ ชอบแสดงออกถึงความเป็นตัวเองและประสบการณ์ของตนเอง ผ่านการทำงาน มีค่านิยมการใช้ชีวิตแบบสมถะพอเพียง ไม่นิยมสินค้าหรูหราฟุ่มเฟือย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไม่นิยมการแสดงออกทางวัตถุนิยม ไม่นิยมซื้อสินค้าที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง หรือเอามาทำอะไรไม่ได้จริงในชีวิต

8. ผู้ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด (Strugglers / Survivors) มีทรัพยากรต่ำ คนกลุ่มนี้มุ่งเพียงแค่ว่าได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต่ำสุด คนกลุ่มนี้เป็นตัวแทนตลาดกลุ่มใหญ่ที่สุดสำหรับสินค้าและบริการกลุ่มใหญ่ที่สุด คนกลุ่มนี้จะมีความภักดีต่อตราสินค้าที่เขาานิยมชมชอบ

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร

Atkin (1973, p.17) กล่าวว่า การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การที่บุคคลมีการเปิดรับข่าวสารมาก ยิ่งจะส่งผลให้มีหูตาที่กว้างไกลมาก มีความรู้มาก มีความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าบุคคลอื่นๆ ที่เปิดรับข่าวสารน้อยกว่า โดยการเปิดรับข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างของมนุษย์ โดยความต้องการในการรับข่าวสารนั้นจะเพิ่มมากขึ้น บุคคลนั้นๆต้องการข้อมูลในการตัดสินใจ โดยได้มีการอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสาร ซึ่ง ทอดด์ฮันท์ และ เบนต์ ดี รูเบน (Todd Hunt and Brent d. Ruben, 2002, p.55) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล ได้แก่ 1. ทักษะคิดและค่านิยม 2. เป้าหมาย (Goal) 3. ความสามารถ (Capability) 4. ท่าทางในการสื่อสาร (Communication Style) ลีลาในการสื่อสาร จากแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารจะเห็นได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบการตัดสินใจของบุคคล ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่มาจากสื่อ ยิ่งทำให้บุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยบุคคลย่อมต้องการข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่มากเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะในเรื่องที่มีความสนใจ เนื่องจากในปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารจากสื่อมากเกินไปกว่าที่ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมด จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น และสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

Shull and others (1970, p.15) ได้ให้คำนิยามว่าการตัดสินใจ คือกระบวนการใช้ความคิดสติของมนุษย์ที่ผูกพันกับปรากฏการณ์อันเกิดจากบุคคลและสังคม การตัดสินใจมีพื้นฐานบนสมมติฐานของข้อเท็จจริงที่มีคุณค่า และครอบคลุมตัวเลือกที่ได้รับการเลือกสรรแล้วจากตัวเลือกอื่นๆตามความมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2552, หน้า 17) กล่าวว่าปัจจัยต่าง ๆ ทั้งจากภายใน และภายนอกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภคสรุปได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. ปัจจัยภายใน (Internal Influences) เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากภายใน หรือเฉพาะตัวบุคคลและเป็นตัวกระตุ้นความต้องการจากภายในของผู้บริโภค ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมกาใช้บริการของบุคคลซึ่งปัจจัยภายในดังกล่าวจะประกอบด้วยแรงจูงใจ (Motivation) การรับรู้ (Perception) การเรียนรู้ (Learning) บุคลิกภาพ (Personality) และทัศนคติ (Attitude)

2. ปัจจัยภายนอก (External Influences) เป็นปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งจะประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านการตลาดได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาดเช่นการโฆษณาการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย ฯลฯ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีบทบาททำให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมในการใช้บริการมากยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้รูปแบบของการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Quality Study) เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยจะต้องเป็นคนที่เคยมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ครั้งในรอบเดือนที่ผ่านมา จำนวน 10 ท่าน ร่วมกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยจะต้องเป็นคนที่เคยมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ครั้งในรอบเดือนที่ผ่านมา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีดำเนินการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 การรวบรวมข้อมูล

1.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยจะต้องเป็นคนที่เคยมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ครั้งในรอบเดือนที่ผ่านมา

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรทั้งหมดที่แน่ชัด ดังนั้นจึงทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดย W.G. Cochran (1953) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ ร้อยละ 95 ซึ่งพบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เท่ากับ 384 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เท่ากับ 400 ตัวอย่าง และทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดในการเก็บข้อมูลดังนี้

- เนื่องจากผู้วิจัยทำงานในด้านของการเป็นที่ปรึกษาด้านการตลาดออนไลน์ให้กับเจ้าของแบรนด์ผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ จำนวนมากกว่า 10 แบรนด์ จึงทำให้มีฐานข้อมูลของลูกค้าที่เข้ามาซื้อสินค้าของแบรนด์นั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยนำฐานข้อมูลดังกล่าว มาใช้ในการโฆษณาแบบข้อความส่วนตัว (Inbox) ให้กับลูกค้าของแบรนด์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่ซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์โดยตรง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำแบบสอบถามจากลิงค์ (Link) ของแบบสอบถามออนไลน์ที่ส่งไปยังข้อความส่วนตัว (Inbox) ของลูกค้าแต่ละคน โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งลิงค์ข้อมูลให้กับกลุ่มลูกค้าในฐานข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 3,456 รายชื่อ มีการตอบรับกลับมา จำนวน 364 คน

- นำลิงค์ (Link) ของแบบสอบถามออนไลน์ไปโพสต์ลงในเพจ จำนวน 10 เพจ และกลุ่มต่าง ๆ ใน Facebook จำนวน 5 กลุ่ม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ได้รับการตอบกลับ จำนวน 211 คน

- นำข้อมูลที่ได้รับการตอบกลับจากทั้ง 2 ช่องทาง มาทำการเช็คความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล และคัดเลือกข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลของลูกค้า จำนวน 300 คน และข้อมูลที่ได้จากการโพสต์ลงในเพจ จำนวน 10 เพจ และกลุ่มต่าง ๆ ใน Facebook จำนวน 5 กลุ่ม จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงทำการนำไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ จากนั้นจึงนำไปทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ซึ่งพบว่า แบบสอบถามทุกตอนมีค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) มากกว่า 0.70 ทุกตอน จึงสามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง ไปสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียวและเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended question)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียวและเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended question)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยระดับคะแนนของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นแบบ Likert scale

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยระดับคะแนนของการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นแบบ Likert scale

1.1.3 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แหล่งปฐมภูมิ (Primary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 400 ชุด จากผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยจะต้องเป็นคนที่เคยมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ครั้งในรอบเดือนที่ผ่านมา

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลครบถ้วน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) ตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความแปรปรวน (Variance) และนำเสนอข้อมูลในตารางเพื่ออธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistical Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานประกอบด้วย สถิติ t-test / ANOVA และ Pearson's Correlation Coefficient

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. วิธีดำเนินการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 การรวบรวมข้อมูล

2.1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยจะต้องเป็นคนที่เคยมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ครั้งในรอบเดือนที่ผ่านมา จำนวน 10 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยเริ่มทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คนที่ 1 โดยคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้รู้จักของผู้วิจัย และมีความเต็มใจในการให้ข้อมูล
2. เมื่อได้ผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการ ผู้วิจัยจะทำการสอบถามความสนใจในการให้ข้อมูล
3. ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามหัวข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ที่สร้างไว้
4. เมื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 แนะนำผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการ
5. ดำเนินการเก็บข้อมูลจนครบตามจำนวนที่ต้องการ คือ 10 ท่าน

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงทำการนำไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประเด็นคำถาม 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

- ประเด็นคำถามที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 5 ข้อ
- ประเด็นคำถามที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 5 ข้อ
- ประเด็นคำถามที่ 3 แบบสอบถามการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 5 ข้อ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลครบถ้วน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีการประเมินค่าทัศนคติแบบง่าย (Simple Scale) นำเสนอในรูปแบบตารางเปรียบเทียบประกอบคำบรรยาย และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาในการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งออกเป็นเพศชาย 5 คน เพศหญิง 5 คน โดยมีอายุระหว่าง 19 – 42 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพพนักงานบริษัท รองลงมา คือ นักศึกษา และพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเพศชาย จะซื้อสินค้าประเภทของใช้ในบ้านผ่านสื่อออนไลน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มากที่สุด ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก จะซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าแฟชั่นมากที่สุด ในขณะที่ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 200 คน และเพศหญิง จำนวน 200 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพโสด จำ รองลงมา คือ สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือน 15,000 บาท – 20,000 บาท รองลงมา คือ 20,001 บาท – 25,000 บาท และพบว่า ส่วนใหญ่จะชื้อยา/อาหารเสริมผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมา คือ เครื่องสำอาง / ผลิตภัณฑ์ความงาม

2. การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เป็นผู้ที่มึรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) แบบผู้บรรลุความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Actualizes) มากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ปรารถนาเติมเต็มชีวิต (Thinkers) และที่พบน้อยที่สุด คือ ผู้ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด (Strugglers / Survivors)

3. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ผลการศึกษาในการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า สื่อออนไลน์ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการเปิดรับมากที่สุด คือ เฟสบุ๊ค รองลงมา คือ อินสตาแกรม โดยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่จะใช้เฟสบุ๊คในชีวิตประจำวันมากที่สุด โดยใช้ติดตามข่าวสารและการซื้อสินค้า รองลงมา คือ ใช้ Instagram โดยส่วนใหญ่จะใช้ Instagram ในการอัปเดตข่าวสารของตนเอง และติดตามข่าวสารของศิลปิน ดาราที่ตนเองชื่นชอบ ในขณะที่ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อโซเชียลมีเดียของสินค้า หรือบริการที่สนใจมากที่สุด รองลงมา คือ อินสตาแกรมของสินค้า หรือบริการที่สนใจ และไลน์ Official ของสินค้า หรือบริการที่สนใจ โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

4. การศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ผลการศึกษาในการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์มากกว่า 1 ครั้งต่อเดือน โดยสื่อที่ใช้ในการซื้อสินค้ามากที่สุด คือ เฟสบุ๊ค และสินค้าส่วนใหญ่ที่ซื้อผ่านสื่อออนไลน์ คือ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย รองลงมา คือ เครื่องสำอาง สาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลหลักตัดสินใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ คือ มีความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้า และมีสินค้าให้เลือกซื้อหลากหลาย ในขณะที่ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเฟซบุ๊ก แพนเพจของสินค้า หรือบริการที่สนใจมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยของการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่าน และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก แพนเพจ ไลน์ Official และสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมแตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยรวม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลการทดสอบสมมติฐาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์	จำนวน	ค่าสหสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยรวม (r)	P
เว็บไซต์	400	-0.021	0.672
เฟซบุ๊ก แพนเพจ	400	0.555** (สัมพันธ์ปานกลาง)	0.000
อินสตาแกรม	400	0.122* (สัมพันธ์ต่ำ)	0.015
ทวิตเตอร์	400	0.067	0.183
ไลน์ Official	400	0.017	0.739
โดยรวม	400	0.538** (สัมพันธ์ปานกลาง)	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ที่เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนใหญ่จะผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) แบบผู้บรรลุความสำเร็จขั้นสูงในชีวิต (Actualizes) มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นกลุ่มคนที่จัดอยู่ในกลุ่มคนที่มีความก้าวหน้าสูง จึงมีกำลังในการซื้อสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ เพื่อแสดงออกในด้านของรสนิยมของตนเอง จึงจำเป็นต้องอัพเดทข้อมูลข่าวสาร สินค้าและบริการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน (2557, หน้า 11-14) ที่กล่าวว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตมีอิทธิพลต่อ วิถีชีวิต พฤติกรรมการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมการซื้อสินค้าของมนุษย์ในสังคม ซึ่งบุคคลที่จัดอยู่ในกลุ่มบรรลุความสำเร็จขั้นสูงในชีวิต / นักนวัตกรรม (Actualizes / Innovators) นั้นจะเป็นกลุ่มคนที่มีทรัพยากรสูง มีนวัตกรรมสูง ประสบความสำเร็จในชีวิตสูง มีปรัชญาในการดำเนินชีวิตตระหนักในศักดิ์ศรีและคุณค่าของชีวิต มีทรัพยากรให้ใช้มากมาย ทั้ง บ้าน รถยนต์ เครื่องอำนวยความสะดวก เงินทอง การสร้างและการรักษาภาพลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับคนกลุ่มนี้ แต่ภาพลักษณ์ไม่ใช่เพื่อการแสดงออกถึงอำนาจและสถานภาพ แต่เป็นการแสดงออกถึงรสนิยมขั้นสูงที่ได้รับการสืบทอดกันมาอย่างดีในชนชั้นสูง คนกลุ่มนี้มีความเป็นอิสระและมีบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวที่ชัดเจน คนกลุ่มนี้เปิดรับไอเดียใหม่ ๆ และเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ มากกว่ากลุ่มคนที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตอื่น ๆ

2. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อเฟสบุ๊ก แพนเพจของสินค้า หรือบริการที่สนใจมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสื่อเฟสบุ๊ก แพนเพจ เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยม และมีผู้ใช้งานจำนวนมาก โดยสื่อเฟสบุ๊กเป็นสื่อที่สามารถนำเสนอได้ทั้งข้อมูลกิจกรรมของตนเอง การติดตามข่าวสารของเพื่อน ๆ การติดตามข่าวสาร เหตุบ้านการเมือง รวมถึงมีการนำเสนอสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อเฟสบุ๊ก แพนเพจของสินค้า หรือบริการที่สนใจมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลของ We Are Social ซึ่งเป็นผู้ให้บริการระบบจัดการ Social Media และ Marketing Solutions ได้รวบรวมสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลก (2562) พบว่า จากจำนวนคนไทยทั้งสิ้น 65,479,453 คน เป็นผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์สูงถึง 51 ล้านคน โดย Facebook ยังคงเป็น Social Media ยอดนิยมอันดับ 1 ของคนไทย ส่วนอันดับ 2 คือ “YouTube” อันดับ 3 คือ LINE อันดับ 4 คือ Facebook Messenger และอันดับ 5 คือ Instagram โดยในส่วนของพฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า 71% ค้นหาข้อมูลสินค้า-บริการก่อนตัดสินใจซื้อ รองลงมา คือ 70% เข้าไปดูร้านค้าออนไลน์ นอกจากนั้นผลการศึกษายังสอดคล้องกับผลการศึกษาของอัมพร แซ่โซว ที่ทำการศึกษ เรื่อง พฤติกรรมการใช้ Facebook และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่าน Facebook ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า การวิเคราะห์แนวโน้มในการซื้อสินค้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อเฟสบุ๊ก แพนเพจของสินค้ามากที่สุด นอกจากนั้นผลการศึกษายังสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพในการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่จะใช้เฟสบุ๊กในชีวิตประจำวันมากที่สุด โดยใช้ติดตามข่าวสารและการซื้อสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเฟสบุ๊ค แพนเพจของสินค้า หรือบริการที่สนใจมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสื่อเฟสบุ๊คเป็นสื่อที่มีคนนิยมในการใช้งานมากที่สุด และเป็นสื่อที่มีความครบถ้วนในการนำเสนอข้อมูลสินค้าและบริการ และสามารถติดต่อสอบถามข้อมูลสินค้าและบริการเพิ่มเติมได้จากผู้ขายตลอดเวลา ซึ่งทำให้มีความสะดวกในการซื้อสินค้ามากกว่าสื่อสังคมออนไลน์รูปแบบอื่น ๆ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเฟสบุ๊ค แพนเพจของสินค้า หรือบริการที่สนใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ เอม โอลกา (2552, หน้า 23 -26) ที่กล่าวไว้ว่า เฟสบุ๊คเป็นสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมของผู้คนในปัจจุบัน เพราะไม่เพียงแต่เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในกลุ่มเพื่อน แต่ยังเป็นช่องทางในการซื้อขายสินค้าที่ได้รับความนิยมอย่างมากด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลของ We Are Social ซึ่งเป็นผู้ให้บริการระบบจัดการ Social Media และ Marketing Solutions ได้รวบรวมสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลก (2562) ที่กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ใช้ในการค้นหา และซื้อสินค้ามากที่สุด คือ เฟสบุ๊ค แพนเพจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) (2561) ที่ระบุว่า Facebook เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ทํารายได้ E-Commerce ในไทยให้เติบโตขึ้นตลอดทุกปี คาดว่าในปี 2562 จะมีมูลค่าสูงถึง 1.8 พันล้านบาท

4. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่าน และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ค แพนเพจ ไลน์ Official และสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน จะมีรูปแบบในการใช้ชีวิต กิจกรรมที่สนใจแตกต่างกัน จึงทำให้มีการเปิดรับข่าวสารผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ค แพนเพจ ไลน์ Official และสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมแตกต่างกัน เพราะสื่อสังคมออนไลน์แต่ละประเภทก็มีรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารที่เหมาะสมกับคนแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Solomon (1996, p.25) ที่กล่าวไว้ว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตในเชิงผู้บริโภค iva รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) สามารถอธิบายให้เห็นถึงค่านิยมหรือรสนิยมในการดำเนินชีวิตผ่านรูปแบบของการบริโภคสินค้าต่างๆ ซึ่งบุคคลมักจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มโดยมีสิ่งที่ชอบเหมือนกัน ใช้เวลาทำกิจกรรมที่คล้ายกัน และซื้อของที่คล้ายกัน ดังนั้นนับเป็นโอกาสที่ดีของนักการตลาดในการกำหนดกลยุทธ์ หรือผลิตสินค้าให้ตรงกับลักษณะและความต้องการของกลุ่มคนต่างๆ เหล่านี้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของของณัฐรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน (2557, หน้า 11-14) ที่ได้อธิบายรูปแบบการดำเนินชีวิต แบ่งได้ 8 กลุ่ม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต วิถีชีวิต พฤติกรรมการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมการซื้อสินค้าของมนุษย์ในสังคม เช่น ผู้บรรลุความสำเร็จสูงสุดในชีวิต / นักนวัตกรรม (Actualizes / Innovators) มีทรัพยากรสูง มีนวัตกรรมสูง ประสบความสำเร็จในชีวิตสูง มีปรัชญาในการดำเนินชีวิต ตระหนักในศักดิ์ศรีและคุณค่าของชีวิต มีทรัพยากรให้ใช้มากมาย ทั้ง บ้าน รถยนต์ เครื่องอำนวยความสะดวก เงินทอง การสร้างและการรักษาภาพลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับคนกลุ่มนี้ แต่ภาพลักษณ์นี้ไม่ใช่เพื่อการแสดงออกถึงอำนาจและสถานภาพ แต่เป็นการแสดงออกถึงรสนิยมขั้นสูงที่ได้รับการสืบทอดกันมาอย่างดีในชนชั้นสูง คนกลุ่มนี้มีความเป็นอิสระและมีบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวที่ชัดเจน คนกลุ่มนี้เปิดรับไอเดียใหม่ ๆ และเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ การใช้ชีวิตของพวกเขาถูกกำหนดโดยความหลากหลายความแปลกใหม่ความเลิศหรู ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงมีพฤติกรรมในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้บรรลุความสำเร็จ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ชั้นสูงในชีวิต จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านเฟสบุ๊กมากกว่าผู้ต่อผู้ตื่นนอนเพื่อความอยู่รอด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ www.eMarketer.com (ออนไลน์, 2009 - 2012) ที่รายงานว่า ผู้ใช้งาน Facebook ที่มีจำนวนสูงสุดคือ กลุ่มอายุ 18 – 24 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่สำคัญกลุ่มนี้มักเป็นกลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมเร็ว (Early Adopter) เป็นชนชั้นปัญญาชน และเป็นผู้ก่อตั้งกระแสต่างๆ (Trend Setter) ในสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของกังสดาล ศิษย์านนท์ (2559) ที่ทำการศึกษารื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการใช้สื่อออนไลน์ และความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กลุ่มสุขนิยม กลุ่มทันเทคโนโลยี กลุ่มตามกระแสนิยม กลุ่มรักครอบครัว และกลุ่ม อนุรักษ์วัฒนธรรม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับรูปแบบการใช้สื่อออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.001 และพบว่า กลุ่มสุขนิยม กลุ่มทันเทคโนโลยี กลุ่มตามกระแสนิยม กลุ่มรักครอบครัว และกลุ่ม อนุรักษ์วัฒนธรรม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยพบว่า กลุ่มคนที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน จะมีรูปแบบการใช้สื่อออนไลน์ และความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยรวม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความสัมพันธ์ที่พบเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าว คือ เมื่อผู้บริโภคมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยรวมมากขึ้น จะทำให้มีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากการเปิดรับข่าวสารเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของสินค้า หรือบริการต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งเมื่อมีการเปิดรับข่าวสารมาก ทั้งคุณสมบัติ คุณประโยชน์ โปรโมชั่นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ก็ย่อมทำให้เกิดความสนใจ และมีการตัดสินใจซื้อสินค้าได้ในที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชนี เขยจรยา (2560, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ ทาง สื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารทาง Instagram Line Shopee TH และ Kaidee.com มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าทาง สื่อสังคมออนไลน์ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญยาพร วุฒิธรรมคุณ (2559, บทคัดย่อ) ทำการศึกษา เรื่อง การรีวิवर้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับการตัดสินใจเลือกร้านอาหารสำหรับการรับประทานนอกบ้านของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลการรีวิवर้านอาหารส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารสำหรับการรับประทานอาหารนอกบ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

1.1 ในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันนี้ ธุรกิจการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นรูปแบบธุรกิจที่น่าสนใจ และมีแนวโน้มที่จะสามารถทำกำไร และขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองพฤติกรรมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนของประเทศไทยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้การทำธุรกิจออนไลน์ที่จะประสบความสำเร็จ ก็ต้องมีกลยุทธ์วิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.2 ในการก้าวเข้าสู่การทำธุรกิจจำหน่ายสินค้าออนไลน์ สิ่งที่คุณประกอบการต้องให้ความสำคัญ นอกจากคุณภาพ มาตรฐานของสินค้าแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน คือ การสร้างหน้าร้านให้พร้อมจำหน่ายแก่ลูกค้าตลอด 24 ชั่วโมง โดยหน้าร้านในที่นี้ หมายถึงเว็บไซต์ ดังนั้นการที่จะทำธุรกิจการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบการควรเริ่มจากหาหน้าร้านเป็นเว็บไซต์ที่น่าสนใจ โดยมีกรลงรายละเอียดแนะนำสินค้า ราคา สาธิตการใช้งานให้ครบถ้วนทั้งรูปภาพคำบรรยาย และวิดีโอแนะนำ

1.3 ในการดำเนินธุรกิจนั้นไม่ได้มีเพียงแต่เว็บไซต์ที่ใช้เป็นช่องทางในการซื้อสินค้าได้ โดยเฟซบุ๊ก แพนเพจ ก็เป็นสื่อสังคมออนไลน์อีกประเภทหนึ่งที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการใช้เป็นหน้าร้านในการจำหน่ายสินค้าไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้ทั่วประเทศ แต่การทำธุรกิจผ่านเฟซบุ๊ก แพนเพจ สิ่งที่คุณประกอบการต้องให้ความสำคัญ คือ การตอบคำถามข้อสงสัยของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ ได้ความรู้ เชื่อใจ และตัดสินใจซื้อสินค้าได้ในที่สุด

1.4 ในการดำเนินธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบการควรมีการนำเสนอสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในหลากหลายช่องทาง ทั้งเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ และไลน์ เพื่อสร้างความหลากหลายในการนำเสนอข้อมูลสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสินค้าได้มากขึ้นอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจออนไลน์ โดยทำการศึกษากับผู้ประกอบการหรือผู้บริการองค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

2.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้อง เช่น ความพึงพอใจในการซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ การยอมรับประโยชน์ของสื่อออนไลน์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการวิจัยอย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.ปรีชา รินรัตนกร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาและเสียสละเวลาอันมีค่าในการพิจารณาปรับปรุงให้งานนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ที่สุด รวมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ซึ่งคุณประโยชน์จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนแด่บุพการี ผู้ให้กำเนิด ผู้มีพระคุณ และคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กังสดาล ศิษย์ธานนท์. (2559). รูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการใช้สื่อออนไลน์ และความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารการสื่อสารและการจัดการนิคม ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2559).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาความสามารถในการคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พิณภัทรา เวทย์วิทยานุวัฒน์¹, สลา สามิภักดิ์²

^{1,2}สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
Email : eveata1@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการคิดเชิงระบบเรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการคิดเชิงระบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลการวิจัยดังนี้ (1) ระบบหมุนเวียนเลือด นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 66.43 (2) ระบบหายใจ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.96 (3) ระบบขับถ่าย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.78 (4) ระบบประสาท นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.05 และ (5) การประยุกต์หลายระบบในร่างกายมนุษย์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.53 โดยคะแนนความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนในทุกหัวข้อจัดอยู่ในระดับพื้นฐาน

คำสำคัญ : การคิดเชิงระบบ วัฏจักรการเรียนรู้ 5E ผังกราฟิกเชื่อมโยงความคิด ระบบร่างกายมนุษย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

A Study on Lower Secondary School Students’ Systems Thinking Abilities in Human Biological Systems

Pinpattru Wetvitayanuwat¹, Sara Samiphak²

^{1,2} Science Education Division, Faculty of Education, Chulalongkorn University,
Email : eveata1@hotmail.com¹

Abstract

This purpose of this study was to analyze lower secondary school students’ systems thinking abilities in human biological systems. Twenty five eighth graders were selected purposely. Measurement tools include a systems thinking evaluation form. The data were analyzed using arithmetic mean, means percentage, and standard deviation. The results were as follows: (1) Regarding the human circulatory system topic, the students had the mean score percentage of 66.43; (2) Regarding the human respiratory system, the students had an had the mean score percentage of 38.96; (3) Regarding the human digestive system, the students had the mean score percentage of 32.78; (4) Regarding the human nervous system had the mean score percentage of 25.05; (5) Regarding the entire systems of the human body, the students had the mean score percentage of 62.53. The system thinking ability of students on all topics is at a basic level.

Keywords : Systems thinking, 5E learning cycle, Concept-linking graphic organization, Human biological systems

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การคิดเชิงระบบเป็นการคิดแบบองค์รวม (Senge, 1990) ที่นักเรียนต้องเข้าใจและสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบและความสัมพันธ์ภายในระบบที่มีความซับซ้อน (Evagorou et al., 2009) ตลอดจนสร้างกรอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในระบบ (Raved & Yarden, 2014) นักเรียนที่มีความสามารถในการคิดเชิงระบบจึงสามารถมองภาพรวมและเข้าใจโครงสร้างของปัญหาที่มีความซับซ้อน และนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (Hogan, 2000) โดยการคิดเชิงระบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการระบุองค์ประกอบ การระบุความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง การระบุความสัมพันธ์เชิงกระบวนการ และการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์ (Raved & Yarden, 2014) การวัดและประเมินการคิดเชิงระบบสามารถทำได้หลายวิธี โดยวิธีที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด คือ การมอบหมายให้นักเรียนสร้างผังมโนทัศน์ที่เป็นตัวแทนการคิดของนักเรียน และวิเคราะห์ความสามารถในการคิดเชิงระบบจากผังมโนทัศน์ (Assaraf & Orion, 2005; Assaraf et al., 2013; Raved & Yarden, 2014) โดยใช้แบบประเมินการคิดเชิงระบบ ซึ่งสามารถประเมินการคิดเชิงระบบของนักเรียนได้ครบทุกองค์ประกอบ (Raved & Yarden, 2014; อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์, 2559) เนื้อหาในวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องระบบร่างกายมนุษย์ ประกอบไปด้วยระบบต่าง ๆ มากมาย ซึ่งทำหน้าที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ภายในแต่ละระบบก็ประกอบด้วยอวัยวะหลายชนิด ซึ่งมีหน้าที่ที่เฉพาะ ทำงานร่วมกันและส่งผลต่อการทำงานของระบบร่างกายในภาพรวม ดังนั้นการคิดเชิงระบบจึงสัมพันธ์กับการเรียนรู้เรื่องระบบร่างกายมนุษย์ (ชนาธิป โหตรภวานนท์, 2559; อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์, 2559) และนำมาสู่เป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงระบบของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การทบทวนวรรณกรรม

การคิดเชิงระบบ หรือ Systems thinking ในภาษาอังกฤษนั้น เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจระบบที่มีความซับซ้อน โดยอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในระบบ ตลอดจนสามารถสร้างกรอบปฏิสัมพันธ์ภายในระบบได้ (Assaraf & Orion, 2005; Assaraf et al., 2013; Raved & Yarden, 2014) การคิดเชิงระบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การระบุองค์ประกอบของระบบ การระบุความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง การระบุความสัมพันธ์เชิงกระบวนการ และการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์ของระบบ (Raved & Yarden, 2014) การวัดและประเมินการคิดเชิงระบบโดยวิเคราะห์การคิดเชิงระบบจากผังมโนทัศน์ที่นักเรียนสร้างขึ้นสามารถประเมินการคิดเชิงระบบของนักเรียนได้ครบทุกองค์ประกอบ โดยผังมโนทัศน์ที่นักเรียนสร้างขึ้นนี้เปรียบเสมือนตัวแทนความคิดของนักเรียนที่แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงและจัดระบบความสัมพันธ์ ทำให้สามารถเข้าใจการคิดของนักเรียนที่เป็นนามธรรมได้ (Assaraf & Orion, 2005; Assaraf et al., 2013; Rave & Yarden, 2014) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเมินการคิดเชิงระบบ พบว่า Novak และ Gowin (1984) ได้เสนอแนวทางการให้คะแนนผังมโนทัศน์โดยพิจารณาจากประโยคความเรียงที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ถูกต้อง การจัดลำดับมโนทัศน์ในผังมโนทัศน์ การเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ที่สมเหตุสมผลและการยกตัวอย่างของมโนทัศน์ (Novak & Gowin, 1984) สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผังมโนทัศน์ของ Assaraf และคณะ (2013) ที่วิเคราะห์เนื้อหาการเชื่อมโยงมโนทัศน์ออกมาเป็นประโยค ซึ่งต้องอาศัยการพิจารณาและตีความของผู้ตรวจ (Assaraf et al., 2013) นอกจากนี้ Raved และ Yarden (2014) ได้พิจารณารูปแบบการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์ที่นักเรียนสร้างขึ้นและจำแนกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบคู่ซึ่งเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนน้อยที่สุด (2) รูปแบบแตกกิ่งที่ซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น โดยมีมโนทัศน์หลักที่เชื่อมต่องไปยังมโนทัศน์อื่น ๆ (3) รูปแบบห่วงโซ่สัมพันธ์กับรูปแบบแตกกิ่ง โดยมี 2-3 มโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และ (4) รูปแบบตาข่ายแสดงการแตกกิ่งเชื่อมโยงกันของมโนทัศน์ที่ซับซ้อนมากที่สุด และแสดงถึงความเข้าใจในระบบอย่างลึกซึ้ง มีลักษณะคล้ายกับแบบแตกกิ่ง แต่มีมโนทัศน์ที่เป็นจุดศูนย์กลางมากกว่า 1 มโนทัศน์ (Raved & Yarden, 2014) และอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ (2559) ได้นำองค์ประกอบการคิดเชิงระบบตามแนวคิดของ Raved และ Yarden ไปพัฒนาแบบประเมินการคิดเชิงระบบที่นำไปใช้ในการตรวจและให้คะแนนผังมโนทัศน์ที่นักเรียนสร้างขึ้น เพื่อประเมินระดับความสามารถในการคิดเชิงระบบภายหลังการจัดการเรียนรู้ โดยแบบประเมินประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) ผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ (2) เกณฑ์การให้คะแนนที่สอดคล้องกับการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยพิจารณาการระบุมโนทัศน์ การระบุความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ และรูปแบบการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์ที่ต้องอาศัยการพิจารณาและตีความของผู้ตรวจในการให้คะแนน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การคิดเชิงระบบ (Systems thinking) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจและตีความระบบที่ความซับซ้อน โดยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การระบุองค์ประกอบหรือโครงสร้างของระบบ หมายถึง การวิเคราะห์มโนทัศน์ที่เป็นส่วนประกอบของระบบในแต่ละระดับการจัดองค์ประกอบของสิ่งมีชีวิต
2. การระบุความสัมพันธ์พื้นฐานหรือความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างองค์ประกอบในระบบ หมายถึง การวิเคราะห์และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ที่เป็นโครงสร้างภายในระบบ โดยการระบุค่าหรือวลีแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์
3. การระบุความสัมพันธ์เชิงกระบวนการระหว่างองค์ประกอบภายในระบบ หมายถึง การทำความเข้าใจและแสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในระบบ โดยการระบุค่าหรือวลีแสดงการเปลี่ยนแปลงของระบบ
4. การจัดลำดับองค์ประกอบและสร้างกรอบปฏิสัมพันธ์ หมายถึง รูปแบบการจัดลำดับมโนทัศน์ที่เป็นองค์ประกอบภายในระบบและแสดงการเชื่อมโยงอย่างมีความหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มที่ศึกษา

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินการคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) ผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบแต่ละหัวข้อในเรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อตอบคำถามสำคัญของการเข้าใจระบบนั้น ๆ และเพื่อเป็นตัวกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และ (2) เกณฑ์การให้คะแนนจำแนกตามองค์ประกอบของการคิดเชิงระบบ ซึ่งแบบประเมินการคิดเชิงระบบนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านชีววิทยา ซึ่งพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์ ($IOC = 0.75-1.00$) เครื่องมือมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 1 คำถามสำคัญหรือสถานการณ์ปัญหาในการสร้างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบ

หัวข้อ	คำถามสำคัญหรือสถานการณ์ปัญหา
ระบบหมุนเวียนเลือด	ผู้ป่วยมีภาวะทุพโภชนาการอย่างรุนแรงและไม่สามารถรับประทานอาหารทางปากได้ แพทย์จึงให้สารอาหารผ่านทางหลอดเลือดเวนบริเวณแขน จงอธิบายว่าสารอาหารที่ถูกฉีดเข้าสู่หลอดเลือดเวนบริเวณแขนจะถูกลำเลียงไปยังส่วนต่างๆ ของร่างกายได้อย่างไร
ระบบหายใจ	จากสถานการณ์ฝุ่นควันในปัจจุบัน การหายใจนำฝุ่นละอองเข้าสู่ปอด ฝุ่นที่เข้าไปจับและเกิดการสะสมอยู่ในปอด จะส่งผลต่อกระบวนการหายใจหรือไม่อย่างไร
ระบบขับถ่าย	เพราะเหตุใดเมื่อสภาพอากาศหนาวหรือในที่อากาศเย็นคนเราจะปัสสาวะบ่อยกว่าปกติ
ระบบประสาท	เมื่อเราได้กลิ่นอาหารในช่วงเวลาใกล้เที่ยงวันแล้วก็รู้สึกหิวในทันที กลิ่นของอาหารทำให้เกิดความรู้สึกหิวได้อย่างไร
การประยุกต์รวมทุกระบบในร่างกายมนุษย์	การดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในร่างกายอย่างไร เพราะเหตุใดจึงรู้สึกมึนเมาและปัสสาวะบ่อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยแนะนำการสร้างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบให้กับนักเรียนก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเรื่อง ระบบร่างกาย เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจหลักการในการเขียนผังมโนทัศน์และองค์ประกอบของผังมโนทัศน์จากหัวข้อที่นักเรียนคุ้นเคย เช่น สมาชิกในครอบครัว หรือ ส่วนประกอบของเซลล์ เป็นต้น เมื่อผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้จบในแต่ละหัวข้อแล้ว จึงใช้คำถามสำคัญหรือกำหนดสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนไป และมอบหมายให้นักเรียนสร้างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบเป็นรายบุคคล เพื่อตอบคำถามสำคัญหรืออธิบายสถานการณ์ปัญหาที่กำหนด และเมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดแล้ว ได้มอบหมายให้นักเรียนสร้างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบที่ประยุกต์เนื้อหาจากทุกระบบในตอนสุดท้าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล/ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความสามารถในการคิดเชิงระบบ

หัวข้อ	คะแนนเต็ม	ค่าสถิติ		
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ระบบหมุนเวียนเลือด	23	15.28	66.43	6.04
2. ระบบหายใจ	27	10.52	38.96	1.67
3. ระบบขับถ่าย	18	5.72	31.78	3.10
4. ระบบประสาท	19	4.76	25.05	3.54
5. การประยุกต์รวมทุกระบบในร่างกายมนุษย์	30	18.76	62.50	4.20

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนนความสามารถในการคิดเชิงระบบจำแนกตามองค์ประกอบในการคิดเชิงระบบ

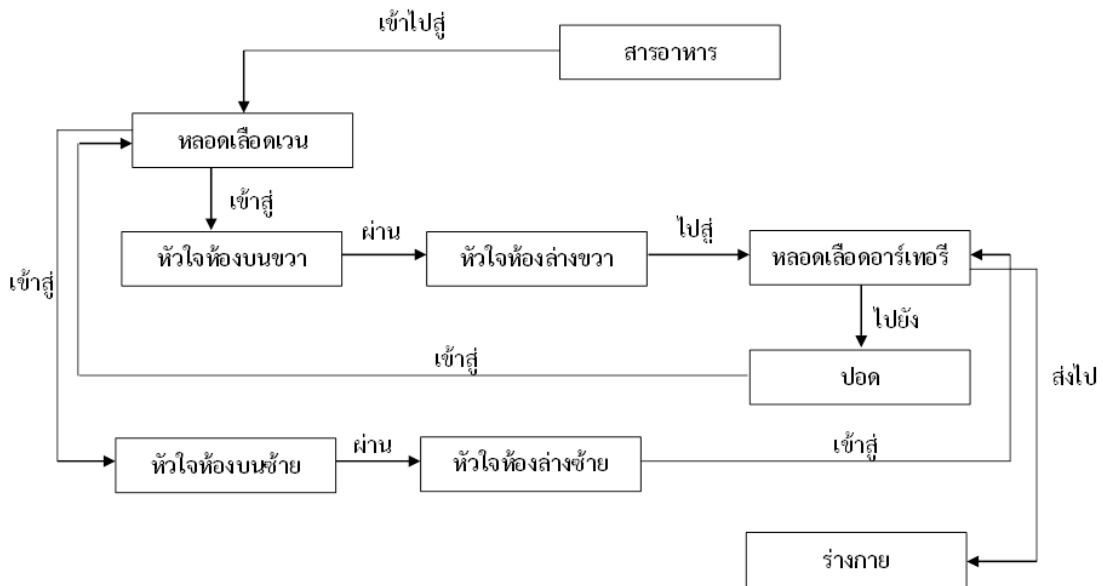
องค์ประกอบของการคิดเชิงระบบ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ				
	ระบบหมุนเวียนเลือด	ระบบหายใจ	ระบบขับถ่าย	ระบบประสาท	ประยุกต์รวมทุกระบบ
1. การระบุโมโนทัศน์ที่เป็นองค์ประกอบ	75.6	42	44	37.71	61.54
2. การระบุความสัมพันธ์พื้นฐาน	57	46	0	0	73.33
3. การระบุความสัมพันธ์เชิงกระบวนการ	80	9.14	21.33	20.8	26
4. การจัดกรอบปฏิสัมพันธ์	58	73	31	28	79
รวม	66.43	38.96	31.78	25.05	62.50

จากคะแนนความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนข้างต้น พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงระบบในหัวข้อระบบหมุนเวียนเลือดสูงที่สุด รองลงมาคือ การประยุกต์รวมทุกระบบในร่างกายมนุษย์ ระบบหายใจ ระบบขับถ่าย และระบบประสาท ตามลำดับ โดยความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนในทุกหัวข้อมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 75 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพื้นฐานตามหลักเกณฑ์การให้คะแนนผังมโนทัศน์ของ Novak และ Gowin (1984) และแนวทางการประเมินการคิดเชิงระบบของ Raved และ Yarden (2014) เมื่อพิจารณาคะแนนความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนจำแนกตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

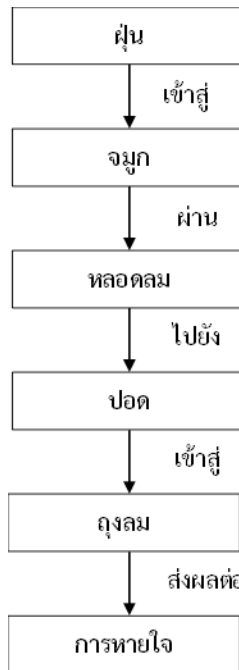
องค์ประกอบของการคิดเชิงระบบ พบว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการระบอบองค์ประกอบ กล่าวคือสามารถระบุโมโนทัศน์โครงสร้างที่เป็นส่วนประกอบของระบบร่างกายได้ โดยโมโนทัศน์โครงสร้างของระบบที่นักเรียนสามารถระบุได้ทั้งหมดอยู่ในระดับอวัยวะ หรือโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่และมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น หัวใจ หลอดเลือด จมูก ปอด สมอง เส้นประสาท เป็นต้น แต่ยังไม่สามารถระบุโมโนทัศน์โครงสร้างในขนาดเซลล์ เช่น เซลล์ประสาท หรือ หน่วยไตได้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างโครงสร้างในหัวข้อระบบหมุนเวียนเลือดโดยแสดงส่วนประกอบของหัวใจและทิศทางการไหลเวียนของเลือดส่วนประกอบของทางเดินหายใจในหัวข้อระบบหายใจ และนำมาประกอบเข้าด้วยกันในหัวข้อการประยุกต์รวมทุกระบบในร่างกายมนุษย์ แต่ไม่มีความสามารถในการระบุความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในหัวข้อระบบขับถ่ายที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างไตกับหน่วยไต และระบบประสาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเซลล์ประสาทรับกลืนในจมูกและเซลล์ประสาทในสมอง ในขณะที่นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการระบุความสัมพันธ์เชิงกระบวนการที่แสดงการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัตที่เกิดขึ้นภายในระบบ เช่น การสะสมของปริมาณฝุ่นละอองที่เพิ่มมากขึ้นในถุงลม การเพิ่มขึ้นของปริมาณน้ำในเลือดที่ส่งผลต่อการขับปัสสาวะ เป็นต้น และในการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนพบกรอบปฏิสัมพันธ์ทั้ง 4 แบบ โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์แบบตาข่ายและห่วงโซ่ซึ่งเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน ดังภาพที่ 1-5

ภาพที่ 1 ตัวอย่างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบหมุนเวียนเลือด ที่นักเรียนสร้างขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 2 ตัวอย่างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบหายใจ ที่นักเรียนสร้างขึ้น

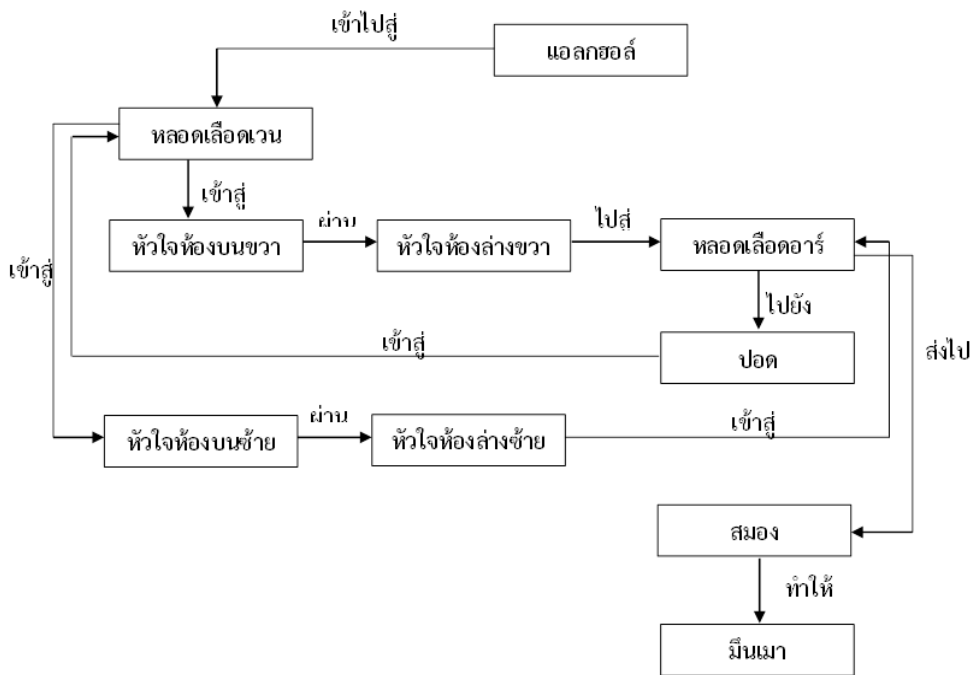
ภาพที่ 3 ตัวอย่างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบขับถ่าย ที่นักเรียนสร้างขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 4 ตัวอย่างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบประสาท ที่นักเรียนสร้างขึ้น

ภาพที่ 5 ตัวอย่างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบในหัวข้อการประยุกต์รวมเนื้อหาจากระบบต่าง ๆ ในร่างกายที่นักเรียนสร้างขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนทั้ง 5 แผนผังพบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดเชิงระบบ โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของการคิดเชิงระบบ นักเรียนสามารถระบุมโนทัศน์โครงสร้างที่เป็นองค์ประกอบของระบบได้ โดยเป็นมโนทัศน์ในระดับอวัยวะ

ทั้งหมด แต่ไม่สามารถระบุและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ในระดับเซลล์ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Assaraf และคณะ (2013) ที่พบว่านักเรียนแสดงออกถึงความสามารถในการคิดเชิงระบบที่อยู่ในระดับของการระบุงค์ประกอบเป็นหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่และมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า (Assaraf et al., 2013) นอกจากนี้เนื้อหาเรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ในบทเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ยังไม่ได้ลงรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับโครงสร้างและกระบวนการระดับในเซลล์ แต่มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างและหน้าที่ของอวัยวะที่เป็นองค์ประกอบหลักและการทำงานร่วมกันของแต่ละอวัยวะภายในระบบ เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของอวัยวะแต่ละชนิดที่มีผลต่อร่างกายและการดำรงชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) ส่งผลให้นักเรียนยังไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเซลล์กับอวัยวะ และระบบอวัยวะในร่างกายได้ การจัดการเรียนรู้ของครูก็มิผลต่อการคิดเชิงระบบของนักเรียน (คานิง เลื่อนแก้ว, 2556) เป็นไปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยที่ยังไม่เชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ระดับอวัยวะและมโนทัศน์ระดับเซลล์อย่างชัดเจน ผู้วิจัยไม่ได้เน้นย้ำในมโนทัศน์ระดับเซลล์ ทำให้นักเรียนไม่สามารถระบุความสัมพันธ์พื้นฐานหรือความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในหัวข้อระบบขับถ่ายและระบบประสาท นักเรียนจึงไม่สามารถระบุมโนทัศน์ระดับเซลล์ที่เป็นองค์ประกอบของระบบ และส่งผลให้การระบุความสัมพันธ์ในส่วนนี้หายไป อย่างไรก็ตามนักเรียนสามารถระบุความสัมพันธ์เชิงกระบวนการของทุกระบบได้ นั่นคือนักเรียนสามารถแสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในระบบ แต่มีบางระบบที่นักเรียนยังไม่สามารถอธิบายได้ว่ากลไกหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในระบบนั้นส่งผลต่อระบบอื่นอย่างไร และพบการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์ทั้ง 4 รูปแบบ โดยส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบตาข่ายและห่วงโซ่ ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถในการระบุงค์ประกอบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ของนักเรียน (Raved & Yarden, 2014) โดยนักเรียนที่สามารถระบุงค์ประกอบได้บางส่วนและระบุความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ระหว่างคู่ของมโนทัศน์ แต่ไม่มีการเชื่อมโยงข้ามคู่ของมโนทัศน์จะมีการจัดกรอบปฏิสัมพันธ์แบบคู่ ซึ่งมีความซับซ้อนน้อยและสามารถแปลการเชื่อมโยงภายในผังมโนทัศน์เป็นประโยคจะแสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอย่างง่าย ในขณะที่นักเรียนที่สามารถระบุงค์ประกอบของระบบได้จำนวนมากและระบุความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ได้ซับซ้อนขึ้น จะมีการสร้างกรอบปฏิสัมพันธ์แบบแตกกิ่ง ห่วงโซ่ และตาข่าย ตามลำดับ ซึ่งเมื่อแปลการเชื่อมโยงภายในผังมโนทัศน์เป็นประโยคจะแสดงความสัมพันธ์จะสามารถอธิบายกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในระบบและตอบคำถามสำคัญได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ครูควรเลือกใช้คำถามหรือกำหนดสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและตระหนักถึงแนวทางการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งคำถามในหัวข้อการประยุกต์รวมเนื้อหาจากหลายระบบในร่างกายควรเชื่อมโยงกับคำถามในแต่ละระบบ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถระบุงค์ประกอบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละระบบในร่างกายได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในระหว่างการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ความสามารถในการคิดเชิงระบบจากผังมโนทัศน์ที่นักเรียนสร้างขึ้นยังมีข้อจำกัด เนื่องจากบางครั้งนักเรียนที่ทราบคำตอบของคำถามสำคัญเพียงแต่ไม่สามารถสื่อสาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ออกมาในรูปแบบของผังมโนทัศน์ที่ถูกต้องตามเกณฑ์การให้คะแนนได้ ทำให้ผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบที่นักเรียนสร้างขึ้นอาจไม่เป็นตัวแทนการคิดของนักเรียนที่แท้จริง การทำการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ใช้เทคนิคการคิดออกเสียง (Think-aloud) หลังจากที่นักเรียนสร้างผังมโนทัศน์การคิดเชิงระบบแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าผังมโนทัศน์ที่นักเรียนสร้างขึ้นนั้นตรงกับความเข้าใจของนักเรียนอย่างแท้จริงหรือไม่ หรืออาจมีการเขียนบรรยายอธิบายผังมโนทัศน์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สลา สามิภักดิ์ ที่ให้คำแนะนำในการทำการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- คำนิง เลื่อนแก้ว. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต(สาขาวิจัยการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง)
- ชนาธิป โทตรภวานนท์. (2559). การศึกษาการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์โดยใช้แผนผังความคิด เรื่อง การเคลื่อนที่ของสิ่งมีชีวิต. นเรศวรวิจัย: วิจัยนวัตกรรม ชับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม, 13,976-984.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2549). เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเผยแพร่ขยายผลและอบรมรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบสอบหาความรู้ 5 ขั้นตอน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับสูง. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562, ตุลาคม 10). คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. สืบค้นจาก <https://scimath.org/ebook-science/item/8923-2018-10-01-01-59-16>
- อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาด้วยรูปแบบผสานรวมที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงระบบและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Assaraf, O. B. Z., & Orion, N. (2005). Development of system thinking skills in the context of earth system education. *Journal of research in science teaching*, 42(5), 518-560. doi: 10.1002/tea.20061
- Assaraf, O. B. Z., Dodick, J., & Tripto, J. (2013). High school students' understanding of the human body system. *Research in Science Education*, 43(1), 33-56. doi: 10.1007/s11251-017-9404-6

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Evagorou, M., Korfiatis, K., Nicolaou, C., & Constantinou, C. (2009). An investigation of the potential of interactive simulations for developing system thinking skills in elementary school: A case study with fifth-graders and sixth graders. *International Journal of Science Education*, 31(5), 655-674.
- Hogan. (2000). Assessing students' systems reasoning in ecology. *Journal of Biological Education* 35(1), 22. doi: 10.1080/00219266.2000.9655731
- Novak, J. D., & Gowin, D. B. (1984). *Learning how to learn*. Cambridge University Press.
- Raved, L., & Yarden, A. (2014). Developing seventh grade students' systems thinking skills in the context of the human circulatory system. *Frontiers in public health*, 2, 260. doi: 10.3389/fpubh.2014.00260
- Senge, P. (1990). *The fifth discipline: the art & practice of the learning organization*. New York: Doubleday/Currency.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง ปณาลี สติคราม¹, สกลรัชต์ แก้วดี²

¹สาขาวิชา การศึกษาวิทยาศาสตร์ สังกัด คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชา การศึกษาวิทยาศาสตร์ สังกัด คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Email : leepana.fah@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง 2) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง กลุ่มที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นโดยมีรูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง เก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบวัดความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ และ 2) แบบประเมินความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสถิติที่ (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวมของความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี 2) คะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์, การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ, การเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Development of Written Science Communication Abilities of Upper Secondary School Students Using Inquiry Instruction and Collaborative Writing

Panalee Satikram¹, Sakolrat Kaewdee²

¹ Division of Science Education, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education Chulalongkorn University,

² Asst. Prof. Dr. Division of Science Education, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education

Chulalongkorn University

Email : leepana.fah@gmail.com¹

Abstract

The purpose of this research were to 1) examine science communication writing abilities of students after using inquiry instructions and collaborative writing and 2) compare the science communication writing abilities of students between before and after learned through inquiry instructions and collaborative writing. The research group was eleventh-grade students from a large secondary school in Bangkok. The design of this pre-experimental research was a one-group pretest-posttest design. The data of the students' science communication writing was collected before and after the instruction. The research instruments were 1) science communication writing test and 2) science communication writing evaluation forms. The collected data were analyzed by arithmetic mean, mean percentage score, standard deviation, and *t*-test. The research findings were as follows: 1) the written science communication abilities mean post test score of students was rated at good level. 2) the written science communication abilities mean posttest score of students was significantly higher than the mean pretest score ($p=0.05$)

Keywords : written science communication, inquiry instruction, collaborative writing

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นทักษะการคิดขั้นสูง พหุปัญญา เทคโนโลยีและมัลติมีเดีย ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่สำคัญคือทักษะการสื่อสาร (Partnership for 21st century Learning, 2017) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์ และมีความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์จึงเป็นเป้าหมายทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ที่สำคัญในหลายประเทศ (Kulgemeyer and Scheker, 2013)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) (2556) ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนของสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้มีจุดเน้นในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร เนื่องจากการแสดงความคิด การแลกเปลี่ยนความรู้ หรือการนำแนวคิดหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ไปสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง โดยการสื่อสารวิทยาศาสตร์ผ่านงานเขียนเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน (Dennison, 2010) เพราะเป็นการสื่อสารความรู้ ความคิด ทักษะที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นสื่อกลางที่สามารถเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง (อรทัย สีลาพจนานพร, 2552; รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ, 2557) ศศิเทพ พิติพรเทพิน (2557) ระบุไว้ว่า การเขียนเป็นการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ประเภทหนึ่งที่คุณเขียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ไปยังผู้รับสาร ซึ่งการเขียนเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามผู้ที่เป็นตัวแทนในการสื่อสารข่าวสารทางวิทยาศาสตร์หรือสื่อมวลชนมักไม่ได้อยู่ในแวดวงวิทยาศาสตร์หรือมีความรู้ ความเชี่ยวชาญไม่มากพอทำให้การสื่อสารข้อมูลทางวิทยาศาสตร์อาจถูกถ่ายทอดไปไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ส่งผลให้ผู้รับสารได้รับข้อมูลที่ผิดพลาด จึงเป็นหน้าที่ของนักวิทยาศาสตร์หรือผู้ที่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้วยตนเองให้ถูกต้อง (American Association for the Advancement of Science (AAAS), 2018) และจากผลการวิจัยของธนกร อรรถนาวัฒน์ (2558) ที่พัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม พบว่า ความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ด้านการเขียนของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้ โดยผู้เรียนขาดความแม่นยำด้านเนื้อหา ใช้ข้อมูลจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ ขาดการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้คำ และไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาให้เข้ากับบริบทในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ผ่านการเขียนจึงมีความสำคัญจำเป็นที่ควรพัฒนาให้แก่นักเรียน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางและกระบวนการพัฒนาความสามารถจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนได้ (Kulgemeyer, 2018) นอกจากนี้พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาการทักษะการเขียนสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรมการฝึกเขียนสรุปความ การเขียนบทความ การเขียนร่วมกันและการตรวจทานผลงานโดยเพื่อน (peer review) ซึ่งจะช่วยเหลือข้อบกพร่องของงาน และเพิ่มทักษะในการเขียนของทั้งผู้วิจารณ์และผู้รับคำแนะนำ (Partnership for 21st century Learning, 2017)

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ข้างต้นพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง Storch (2005) ระบุว่าการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative Writing) เป็นการเขียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันเขียน และแก้ไขงานด้วยกัน เพื่อช่วยลดความกังวลและเพิ่มประสิทธิภาพของผลงาน ในขณะที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ที่ Hansen and Lui (2005) ระบุว่า การเขียนแบบร่วมมือรวมพลังรายคู่และการแก้ไขงานร่วมกันจะนำไปสู่ผลงานที่มีความหมายมากขึ้น นอกจากนี้ Mulligan and Garofalo (2011) ได้เสนอรายละเอียดของการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังว่า ผู้เรียนจะได้รับมอบหมายให้เขียนงานเป็นรายคู่ โดยมีกรวางแผนการทำงานร่วมกัน เรียนรู้และพัฒนาทักษะผ่านการสลับบทบาทการเขียนและการปรับปรุงแก้ไขงาน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ได้มีโอกาสเขียนงานบ่อยครั้ง และได้ฝึกการทบทวนและตรวจทานงานเขียนด้วยตนเอง รวมทั้งได้รับคำแนะนำจากครูผู้สอนเพื่อนำมาปรับปรุงผลงานเขียนให้ดียิ่งขึ้น

การเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากความสามารถหรือทักษะการเขียนสื่อสารแล้ว สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและแม่นยำในเนื้อหาที่จะสื่อสาร การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบโดยใช้วงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เป็นรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อิทยาศาสตร์ผ่านการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างหลากหลาย นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบโดยใช้วงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน พบว่า สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา และความเข้าใจต่อคำศัพท์ทางชีววิทยา (ศุจิภา จาตุรงค์พงศา, 2557; จรรยาธิษั กุลพวง และคณะ, 2559) นอกจากนี้ Jensen (2008) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือพบว่า ช่วยพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ความมั่นใจในตนเอง และเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาผ่านกระบวนการสำรวจตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์และได้รับองค์ความรู้ที่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ได้ อย่างไรก็ตามความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องใช้ทักษะการเขียนประสบการณ์ทางภาษาที่ซับซ้อน และการฝึกปฏิบัติเขียนจริงบ่อยครั้ง แต่จากการศึกษาปัญหาและงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่พบการนำแนวคิด รูปแบบหรือวิธีการสอนเขียนมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์หรือรายวิชาชีววิทยา ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังมาประยุกต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ให้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง

สมมติฐานของการวิจัย

- 1) หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังนักเรียนจะมีความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ตั้งแต่วาระระดับดีขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังจะมีคะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ประเด็น ดังนี้

1. การเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์

1.1 ความหมายและความสำคัญของการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์

การเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ หมายถึง การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ประเภทหนึ่งซึ่งผู้ส่งสารสามารถถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ วิธีการ หรือความจริงที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ไปยังผู้รับสารผ่านการเขียน (ศศิเทพ ปิติพรเทพิน, 2557) โดยเป็นสื่อกลางระหว่างนักวิทยาศาสตร์กับประชาชนผ่านทางบทความ วิทยาศาสตร์ หรือข่าวสารทางวิทยาศาสตร์ และเป็นทักษะที่นักวิทยาศาสตร์ควรมีเพื่อสื่อสารความรู้ ความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และประชาสัมพันธ์ผลงานสู่สาธารณชน (อรทัย ลีลาพจนานพร, 2552; รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ, 2557) การเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นผ่านผลงานการเขียนได้อย่างถูกต้อง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ด้านการพูด โดย Kulgemeyer and Schecker (2013) เสนอโมเดลในการประเมินความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ เนื้อหา บริบท รหัส และรูปแบบของตัวแทนความคิด ส่วนงานวิจัยที่พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดทักษะการสื่อสารวิทยาศาสตร์ด้านการเขียนของ Tsabari and Lewenstein (2013) พบว่าเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินทักษะการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความชัดเจน เนื้อหา การจัดเรียงเนื้อหา ลีลา การเทียบเคียง การบรรยาย และการใช้บทสนทนา นอกจากนี้ยังพบแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์จากงานวิจัยของ ธนกร อรรถนาววัฒน์ (2558) โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ทั้งด้านการพูดและการเขียนอยู่ในระดับพอใช้

2. การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ

2.1 ความหมายและลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการตั้งคำถาม และแสวงหาคำตอบโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (AAAS, 2018) โดยมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ตั้งคำถาม แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และสื่อสารความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ (ประสาธน์ เองเฉลิม, 2557) รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5E Learning Cycle Model) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กระบวนการสืบสอบเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ กระตุ้นความสนใจ สำรวจ และค้นหา สร้างคำอธิบาย ขยายความรู้ และประเมินผล

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบสอบ โดย Jensen (2008) ที่ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการเรียนรู้แบบสืบสอบหาความรู้ พบว่า ผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนแบบสืบสอบ ทั้งยังเพิ่มเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ในงานวิจัยของ ศุภิกา จาตุรนต์พงศา (2557) ที่ศึกษาผลของการใช้วงจรการเรียนรู้ 5E ร่วมกับสัญศาสตร์ที่มีต่อความเข้าใจคำศัพท์ชีววิทยาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า หลังเรียนผู้เรียนมีความเข้าใจคำศัพท์ชีววิทยาและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. การเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง

3.1 ความหมายและความสำคัญของการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง

การเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง เป็นการเขียนรายคู่ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านการวางแผนการทำงาน แลกเปลี่ยนความเห็น สลับบทบาทการเขียนและการปรับแก้ไขงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Donato, 1994; Mulligan and Garofalo, 2011) ซึ่งการระดมความคิด และการตรวจสอบร่วมกันทั้งการเลือกใช้ภาษา และความถูกต้องของเนื้อหา ช่วยเพิ่มความตระหนักและความรอบคอบต่องานเขียน นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเขียนงานรายคู่จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางการเขียนได้มีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงานด้วยตนเอง (Storch, 2005)

Mulligan and Garofalo (2011) เสนอขั้นตอนการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังที่มีทั้งการจับคู่การระดมความคิด การสลับบทบาทการเขียน และการตรวจแก้ไขผลงานเพื่อฝึกการให้ข้อคิดเห็นกับเพื่อนและรับคำแนะนำจากผู้สอนไปปรับปรุงงานเขียนให้ดียิ่งขึ้น จึงมีความเหมาะสมต่อการนำไปปรับใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนของผู้เรียนและเหมาะสมในการนำมาประยุกต์กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบในชั้นขยายความรู้ที่มีเป้าหมายในการนำความรู้ไปใช้เพื่ออธิบายสู่สถานการณ์ใหม่ผ่านการสร้างผลงานเพื่อบริการสังคม

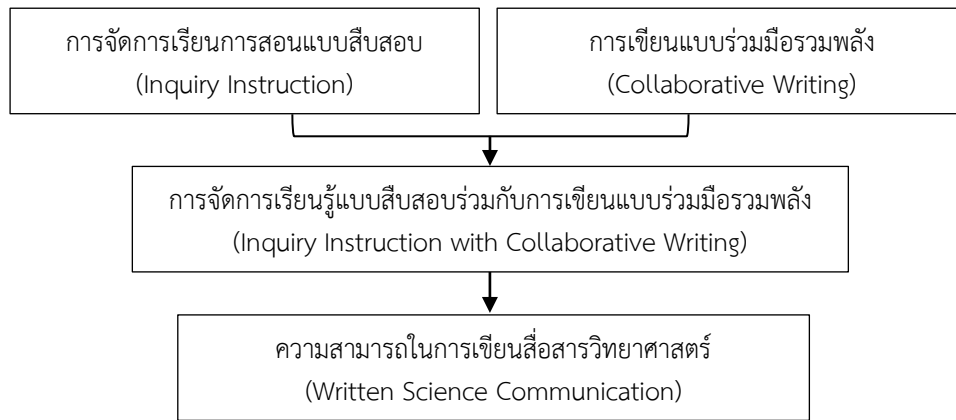
3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง Storch (2005) เปรียบเทียบผลของงานเขียนรายคู่และรายบุคคล พบว่างานเขียนที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของผู้เรียนมีคะแนนสูงกว่าที่ทำรายบุคคลและมีความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากขึ้น เพราะมีกระบวนการที่นำไปสู่ผลสะท้อนหรือข้อคิดเห็นมากกว่า การเขียนแบบร่วมมือรวมพลังจึงช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางการเขียนได้มีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงานด้วยตนเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการตั้งคำถาม แสวงหาคำตอบโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และขยายความรู้ผ่านการเขียนรายคู่แบบสลับบทบาทกัน
- 2) ความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แนวคิด หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ผ่านการเขียน ประเมินด้วยแบบวัดและแบบประเมินความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหา การให้เหตุผล การใช้ภาษา การเรียบเรียงเนื้อหา และการเทียบเคียง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นโดยมีรูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง เลือกกลุ่มที่ศึกษาแบบเจาะจง 1 กลุ่ม และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

กลุ่มที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 22 คน ของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่

- 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังจำนวน 4 แผน 15 คาบ คาบละ 50 นาที โดยแต่ละแผนเป็นการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบโดยใช้วงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน และนำการสอนเขียนแบบร่วมมือรวมพลังซึ่งเป็นวิธีการสอนเขียนที่ให้ผู้เรียนสร้างงานเขียนรายคู่โดยสลับบทบาทกันตามแนวคิดของ Mulligan and Garofalo (2011) มาประยุกต์ในชั้นขยายความรู้ แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ (Engagement) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจหรือสงสัยด้วยข่าวหรือบทความวิทยาศาสตร์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน และตรวจสอบความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามหรือกำหนดประเด็นที่ผู้เรียนต้องการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา (Exploration) ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้ความรู้เดิมในการสร้างแนวคิดใหม่ ตรวจสอบประเด็นหรือคำถามที่สนใจศึกษา จากนั้นวางแผนและออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบ และลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือคำตอบที่เพียงพอต่อการสร้างคำอธิบาย

ขั้นที่ 3 สร้างคำอธิบาย (Explanation) ผู้เรียนสร้างคำอธิบายหรือสรุปความเข้าใจในข้อค้นพบจากหลักฐานหรือข้อมูลที่ผ่านการเขียน การนำเสนอ และการอภิปรายร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ (Elaboration) ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้เพื่ออธิบายสถานการณ์ใหม่ เพื่อขยายความคิดให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและกว้างขึ้น ผ่านการสร้างงานเขียนรายคู่แบบสลับบทบาทกัน

ขั้นที่ 5 ประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยแทรกในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

เนื้อหาสาระที่ใช้ ได้แก่ ระบบต่อมไร้ท่อ และพฤติกรรมของสัตว์ ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากนั้นดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตามลำดับ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล รวมทั้งความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหลังทดลองใช้ และนำไปใช้จริงในการวิจัย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) แบบวัดความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ เป็นแบบวัดอรรถนัยที่มีข้อความปลายเปิดให้นักเรียนตอบผ่านการเขียนสื่อสาร โดยเลือกเขียน 1 หัวข้อ จากทั้งหมด 3 หัวข้อที่กำหนดให้ แบบวัดแบ่งเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดก่อนเรียน ประกอบด้วยหัวข้อที่ให้นักเรียนเลือก ได้แก่ ระบบหายใจ ระบบหมุนเวียนเลือด และระบบขับถ่าย ส่วนแบบวัดหลังเรียน ประกอบด้วยหัวข้อที่ให้นักเรียนเลือก ได้แก่ ระบบต่อมไร้ท่อ และพฤติกรรมของสัตว์ (2) แบบประเมินการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ ใช้ประเมินการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนตอบในแบบวัด แบบประเมินนี้มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหา การให้เหตุผล การใช้ภาษา การเรียบเรียงเนื้อหา และการเทียบเคียง มีคะแนนเต็ม 36 คะแนน และมีระดับความสามารถแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และควรปรับปรุง นำแบบวัดและแบบประเมินความสามารถที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตามลำดับ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ จึงนำไปทดลองใช้และตรวจให้คะแนนงานเขียน เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของเกณฑ์ที่ใช้ในการคะแนนในแบบประเมิน พบว่าดัชนีความสอดคล้องของการให้คะแนนระหว่างผู้วิจัยและผู้ประเมินอีก 2 ท่าน มีค่าระหว่าง 0.70-1.00 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขหลังทดลองใช้ และนำไปใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้ (1) นำคะแนนที่ได้จากการตรวจผลงานการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ มาเทียบกับช่วงคะแนนเพื่อระบุระดับความสามารถ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย โดยการหาจำนวนและร้อยละของนักเรียนในแต่ละระดับความสามารถ (2) หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (\bar{X} ร้อยละ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ในแต่ละ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ละองค์ประกอบ และคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียน (3) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยสถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระต่อกัน (Paired t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์หลังเรียน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความสามารถของคะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์แต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้			ระดับความสามารถ
		\bar{X}	$\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$	SD	
1. ความถูกต้องของเนื้อหา	9	6.95	77.22	1.70	ดี
2. การให้เหตุผล	9	6.27	69.67	1.28	ดี
3. การใช้ภาษา	6	5.09	84.83	1.02	ดีมาก
4. การเรียบเรียงเนื้อหา	6	4.45	74.17	1.22	ดี
5. การเทียบเคียง	6	4.73	78.83	1.45	ดี
คะแนนรวม	36	27.49	76.36	4.68	ดี

จากข้อมูลในตารางที่ 2 พบว่า หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์จัดอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 76.36 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีขึ้นไปทุกองค์ประกอบ องค์ประกอบที่นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก คือ ด้านการใช้ภาษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.83 ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดี

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 45.45 มีความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี และร้อยละ 36.37 มีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก ตัวอย่างงานเขียนของนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ระดับดีมาก แสดงดังภาพที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1 ตัวอย่างงานเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในหัวข้อ พิโรโมนของผึ้งนางพญา

ผึ้งนางพญา ผู้กุมอำนาจหนึ่งเดียวในรัง

มนุษย์ไม่ได้เป็นเพียงสัตว์ชนิดเดียวบนโลกที่มีชนชั้นวรรณะ เพื่อนร่วมโลกของเรา เช่น ผึ้ง ก็มีชนชั้นและสังคมในแบบของพวกมันเองด้วยเช่นกัน

ผึ้งมีวิธีการสื่อสาร ประสานงาน และแบ่งหน้าที่ในรังหนึ่งอย่างชัดเจน โดยแบ่งวรรณะของผึ้งออกได้เป็นสามวรรณะ คือ ผึ้งนางพญา ผึ้งงาน และผึ้งตัวผู้ โดยผึ้งนางพญาเป็นผึ้งที่มีอำนาจที่สุดในรังและมีเพียงตัวเดียว ผึ้งงานก็คือผึ้งเพศเมียที่เป็นหมัน มีมากที่สุดและทำหน้าที่หลากหลาย ส่วนผึ้งตัวผู้ นั้นว่าน่าสงสารมากในสังคมของผึ้ง มันเกิดจากไข่ที่ไม่ได้รับการผสมมีอายุสั้นและอ่อนแอ จะถูกสร้างขึ้นในช่วงฤดูผสมพันธุ์เท่านั้น เนื่องจากไม่มีอวัยวะพิเศษที่ทำหน้าที่ในการหาอาหารเลย จึงเกิดมาเพื่อทำหน้าที่ผสมพันธุ์กับนางพญาแล้วตายไป

ผึ้งนางพญาที่กุมอำนาจในรังนั้นเป็นผึ้งเพศเมีย เกิดจากไข่ที่ได้รับการผสม มีโครโมโซมเป็น Diploid หรือ 2n ทำหน้าที่วางไข่เพียงแค่ตัวเดียวในรัง หมายความว่าผึ้งในรังทุกตัวจะเกิดจากแม่เดียวกัน ก็คือผึ้งนางพญานั้นเอง นางพญาจะมีขนาดตัวที่ใหญ่และยาวกว่าผึ้งทุกวรรณะ มีปีกที่สั้นและเคลื่อนไหวช้าแต่มันเป็นผึ้งที่มีอายุยืนยาวที่สุดในรัง หลังจากผสมพันธุ์กับผึ้งตัวผู้แล้วผึ้งนางพญาจะเริ่มทำการวางไข่ โดยมีผึ้งงานคอยรับใช้ป้อนอาหารและนำของเสียจากนางพญาไปทิ้ง

ผึ้งสื่อสารกันสองรูปแบบด้วยกัน คือ การเต้น และ พิโรโมน สำหรับการเต้นนั้นเป็นการสื่อสารของผึ้งงาน เพื่อบอกตำแหน่งที่อยู่ของแหล่งอาหาร ส่วนผึ้งนางพญาจะมีความพิเศษแตกต่างจากผึ้งตัวอื่นก็คือมันสามารถใช้พิโรโมนควบคุมความเป็นไปของรังและควบคุมผึ้งงานทุกตัวได้อีกด้วย ผึ้งนางพญาจะปล่อยสารเคมีที่มีชื่อว่า Queen Pheromone หรือ กลิ่นราชินี ออกมาจากต่อมกรรมเพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในรัง พิโรโมนนี้ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทันที มันจะค่อยๆ ส่งผลต่อระบบสรีรวิทยาและทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป เมื่อผึ้งงานได้รับกลิ่นพิโรโมนนี้ทางหนวดและจากการกินตอนเลียทำความสะอาดนางพญา สารนี้จะไปมีผลต่อการเจริญเติบโตของรังไข่และการสร้างไข่ อวัยวะสืบพันธุ์ไม่เจริญ ทำให้ผึ้งงานเป็นหมัน และเป็นผึ้งในวรรณะผึ้งงานต่อไป โดยไม่มีการผลิตนางพญาตัวใหม่ขึ้นมาแทนที่ ในหนึ่งรังจึงมีผึ้งนางพญาเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น

แมลงตัวเล็กๆอย่างผึ้งเองก็มีสังคม วรรณะ และการสื่อสารในแบบของพวกมันเอง และเพราะพิโรโมนที่ผึ้งนางพญาปล่อยออกมาเพื่อควบคุมผึ้งตัวอื่นๆนี้แหละ จึงทำให้ผึ้งนางพญาเป็นผู้กุมอำนาจและปกครองรังของผึ้งเพียงหนึ่งเดียว

จากตัวอย่างผลงานของนักเรียนข้างต้น สามารถอภิปรายความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

ด้านความถูกต้องของเนื้อหา นักเรียนระบุเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญได้ถูกต้อง และครบถ้วน ทั้งลักษณะของผึ้งนางพญา บทบาทของพิโรโมน และพฤติกรรมของแมลงสังคม

ด้านการให้เหตุผล นักเรียนให้เหตุผลสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า "ผึ้งนางพญาเป็นผึ้งที่มีอำนาจมากที่สุดในรัง" โดยอธิบายเกี่ยวกับผลของพิโรโมนจากผึ้งนางพญาที่ส่งผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในรัง

ด้านการใช้ภาษา นักเรียนเขียนสื่อความได้ชัดเจน และเลือกใช้ภาษาที่ง่ายในการอธิบายขยายความ เช่น "ทำหน้าที่วางไข่เพียงแค่ตัวเดียวในรัง หมายความว่าผึ้งในรังทุกตัวจะเกิดจากแม่เดียวกัน"

ด้านการเรียบเรียงเนื้อหา นักเรียนเรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน โดยลำดับจากการกล่าวถึงการแบ่งวรรณะในสังคมของผึ้ง ลักษณะของผึ้งนางพญา การสื่อสารด้วยพิโรโมนและการตอบสนองทางพฤติกรรม

ด้านการเทียบเคียง คือ นักเรียนเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันโดยเปรียบเทียบว่า "มนุษย์ไม่ได้เป็นเพียงสัตว์ชนิดเดียวบนโลกที่มีชนชั้นวรรณะ เพื่อนร่วมโลกของเรา เช่น ผึ้ง ก็มีชนชั้นและสังคมในแบบของพวกมัน"

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความสามารถของคะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ค่าเฉลี่ย ^a	ค่าสถิติ	\bar{X}	$\bar{X}_{\text{ร้อยละ}}$	SD	ระดับ ความสามารถ	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน		22.00	61.11	3.93	พอใช้	5.53	0.00
หลังเรียน		27.50	76.39	4.68	ดี		

* $p < .05$

จากข้อมูลในตารางที่ 3 พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 36 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 61.11 จัดเป็นความสามารถในระดับพอใช้ และหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.39 จัดเป็นความสามารถในระดับดี เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ (paired t-test) พบว่าคะแนนความสามารถในการเขียนสื่อสารของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังมีความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สามารถอภิปรายได้ด้วยเหตุผล ดังนี้

การเขียนแบบร่วมมือรวมพลังเป็นการให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในการสร้างผลงานการเขียนร่วมกันเป็นรายคู่ นักเรียนได้สลับบทบาทกันเป็นผู้เขียน และผู้ตรวจแก้ไข ทำให้ทั้งคู่ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหา การใช้ข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน การเรียบเรียงเนื้อหา และภาษาที่ใช้ เมื่อพิจารณาแยกองค์ประกอบพบว่านักเรียนมีระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าการให้นักเรียนได้ร่วมมือรวมพลังสร้างผลงานเขียนเป็นรายคู่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการใช้ภาษาเขียนได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากมีกระบวนการให้นักเรียนได้ช่วยกันเลือกใช้คำที่เหมาะสมเข้าใจง่าย ตรวจสอบความถูกต้องตามหลักภาษา และนำไปปรับปรุงงานเขียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดสรรคินิยมเชิงสังคม (Vygotsky, 1978) ที่เชื่อว่าการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการใช้ภาษาในการสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการตรวจสอบโดยเพื่อนส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ทั้งยังให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่ออธิบายเหตุผลของตนเองหรือปฏิเสธความคิดเห็นของเพื่อน และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Storch (2005) ที่พบว่างานเขียนที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของผู้เรียนจะมีความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากขึ้น เพราะมีกระบวนการที่นำไปสู่ผลสะท้อนหรือข้อคิดเห็นมากกว่า การเขียนแบบร่วมมือรวมพลังจึงช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางการเขียนได้มีประสิทธิภาพมากกว่างานเขียนที่มอบหมายเป็นรายบุคคล

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังยังสร้างโอกาสในการฝึกฝนทักษะการเขียนให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกการเขียนในชั้นที่ 3 สร้างคำอธิบาย นักเรียนได้นำหลักฐานหรือข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสำรวจและค้นหาใช้ในการสร้างคำอธิบายหรือสรุปความเข้าใจโมทัศน์ผ่านการเขียน การนำเสนอ และการอภิปรายร่วมกัน และในชั้นที่ 4 ขยายความรู้ นักเรียนได้ฝึกฝนการเขียนผ่านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเขียนงานรายคู่ แบบร่วมมือรวมพลัง 4 ครั้ง จึงจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของเอ็ดเวิร์ด ธอร์นไดค์ ที่กล่าวว่า การกระทำซ้ำหรือการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะทำให้การกระทำนั้นถูกต้องมากขึ้นและคงทน ในทางตรงกันข้าม หากไม่ฝึกฝนซ้ำๆ การเรียนรู้จะไม่น่าคงทน และจะหลงลืมไปในที่สุด (Thorndike, 1913 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2559)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังเป็นการสร้างผลงานเขียนร่วมกันเป็นรายคู่ ครูควรกำกับและเน้นย้ำให้นักเรียนแบ่งบทบาทและหน้าที่ในการเขียนกันอย่างชัดเจนในแต่ละครั้งของรอบการเขียน เช่น งานเขียนครั้งแรก นักเรียนคนใดเป็นผู้เริ่มต้นเขียนและคนใดเป็นผู้ตรวจแก้ไข ส่วนในการเขียนครั้งต่อไปครูควรนำนักเรียนทบทวนบทบาทและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งกำกับติดตามเป็นระยะว่านักเรียนได้สลับบทบาทและหน้าที่กัน เพื่อให้ทุกคนได้ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์อย่างเท่าเทียม

2. ครูควรนำนักเรียนทบทวนหลักการพื้นฐานของการสื่อสารวิทยาศาสตร์ก่อนมอบหมายให้เขียนงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกัน เช่น เป้าหมายของการเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น สารคือเนื้อหาหรือประเด็นที่จะเขียนในครั้งนี้อยู่เกี่ยวข้องกับ ความเครียดและฮอร์โมนคอร์ติซอล เป็นต้น

3. การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลัง นักเรียนต้องค้นคว้าข้อมูลเพื่อปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสำรวจและค้นหา และเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการเขียนงานในชั้นขยายความรู้ ครูจึงควรจัดเตรียมแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและมุมมองของเนื้อหา เช่น หนังสือพิมพ์ บทความ งานวิจัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้านความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการเขียนแบบร่วมมือรวมพลังกระตุ้นให้นักเรียนได้นำความรู้จากการเรียนการสอนมาใช้ในการขยายความรู้ผ่านงานเขียนสื่อสารวิทยาศาสตร์ที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ถูกต้องและแม่นยำ การเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับบริบทในชีวิตประจำวัน การให้เหตุผลสนับสนุนที่สอดคล้องและน่าเชื่อถือ เพื่อถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกลรัชต์ แก้วดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งในการเรียน การทำวิจัย ตลอดจนการทำงานและการใช้ชีวิต ทั้งยังผลักดันและให้กำลังใจเพื่อให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและครูในหมวดวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุน และเป็นกำลังใจสำคัญในการศึกษาและการทำวิจัยมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนกร อรรถนาวัฒน์. (2558). *การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิทยาศาสตร์และการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์.
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ. (2557). *การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิเทพ ปิติพรเทพิน. (2557). *วิทยาศาสตร์กับการสื่อสาร (Science and Communication)*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอพริล เรน พรินติ้ง จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). *คู่มือการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตร์ ฉบับขนาดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.ipst.ac.th/files/curriculum2556/ManualScienceM1.pdf> (20 เมษายน 2561).
- อรัญญ์ สีสานพนาพร. (2552). บทควมวิทยาศาสตร์เขียนง่ายมาก. *วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ*. 52(181): 17-18.
- American Association for the Advancement of Science (AAAS). (2018). *Communicating Science: Tools for Scientists and Engineers*. Retrieved 21 October, 2018, from <https://www.aaas.org/programs/center - public - engagement - science - and - technology/communicating-science-online>
- Dennison, B. (2010). *Communicating Science to Effect Social Change* Available from <http://ian.umces.edu/blog/2010/07/19/communicating-science-to-effect-social-change/>
- Donato, R. (1994). Collective scaffolding in second language learning. *Vygotskian approaches to second language research*, 33456.
- Hansen, J., & Lui, J. (2005). Guiding principles for effective peer response. *ELT Journal*, 59(1), 31-38.
- Jensen, J. L. (2008). *Effects of Collaboration and Inquiry On Reasoning and Achievement in Biology*. Doctor of Philosophy Arizona State University.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Kulgemeyer, C., & Schecker, H. (2013). Students explaining science – assessment of science communication competence. *Research in Science Education*, 43(6), 2235-2256.
- Kulgemeyer, C. (2018). Impact of secondary students’ content knowledge on their communication skills in science. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 16(1), 89-108.
- Mulligan, C. & Garofalo, R. (2011). A collaborative writing approach: Methodology and student assessment. *The Language Teacher*, 35(3).
- Partnership for 21st century Learning (2017). *Skills for Today: What We Know about Teaching and Assessing Communication*. London: Pearson.
- Storch, N. (2005). Collaborative writing: Product, process, and students’ reflections. *Journal of Second Language Writing*, 14(3), 153-173.
- Tsabari B. & Lewenstein, B. V. (2013). An instruments for Assessing Scientists’ Written Skills in Public Communication of Science. *Science Communication*, 35(1), 56-85.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ของประชาชนในเขตเมืองพัทยา

สุพากรณ์ อักษรตี¹, ปฎิภาณ ลพบุรี²

¹หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี,

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี,

Email: suza409@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรของผู้บริโภคอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการบริโภคอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู 3) เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูของประชาชนในเขตเมืองพัทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้บริโภคเพศชาย-หญิงที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองพัทยา จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ใช้การเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ตามร้านอาหารชาบู ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม 2562 – 15 กันยายน 2562 โดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว ใช้สถิติ T-test/F-test(One way analysis of variance : ANOVA) และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Pearson's Correlation Coefficient ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกคุณภาพอาหารดี เป็นอาหารประเภทต้มทานง่าย การให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบู โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูโดยรวม อยู่ในระดับมาก การให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบูโดยรวม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก

คำสำคัญ : ปัจจัยการตัดสินใจ, บริโภค, อาหารชาบู

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Factors Affecting Decision on Shabushabu Consumption of People in Pattaya City Area

Supaporn Aksorndee¹, Patipan Lopburi²

¹Master of Communication Arts, Sripatum University Chon Buri Campus,

²Thesis Adviser, Sripatum University Chon Buri Campus,

Email: suza409@gmail.com

Abstract

This study aimed to 1) compare the difference between consumers' demographic characteristics and decision making on shabushabu consumption, 2) compare the difference between shabushabu consumption behavior and decision making on shabushabu consumption, 3) compare the relationships between giving priority to the marketing mix of shabushabu restaurants and decision making on shabushabu consumption of the people in Pattaya City area. The questionnaire was used to collect data with the 400 consumers who are male-female with more than 15 years of age and live in Pattaya City area. Used questionnaires as a tool, the convenience sampling was chosen at shabushabu restaurants. Between 15 August 2019 - 15 September 2019. The statistical tools used for data analysis including frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test/F-test (One-way analysis of variance: ANOVA), and Pearson's Correlation Coefficient. The results of study indicated that most of the consumers are female aged between 21 - 30, with a bachelor's degree graduation, and earn a living as company employee, having income ranging 10,000 - 20,000 Baht. Most of the sample selected good quality of food with soup menus which are easy to eat. They gave priority to the marketing mix of shabushabu restaurants and decision making on shabushabu consumption in high level overall. The analysis result found that giving priority to the marketing mix of shabushabu restaurants is correlated with the decision making on shabushabu consumption at the statistical significant level of 0.01, and such correlation is in the positive way.

Keywords : Factors Affecting Decision, Consumption, Shabushabu

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

อาหารชาบูได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย เนื่องจากกระแสอาหารเพื่อสุขภาพมาแรง และคนไทยเริ่มสนใจสุขภาพ ร้านอาหารประเภทชาบูได้รับความนิยมจากคนไทยมากขึ้น มีการเปิดร้านชาบูตามชุมชนต่าง ๆ ทั้งในศูนย์การค้า อาคารพาณิชย์ ห้างสรรพสินค้า มีการให้บริการหลายรูปแบบ ชาบูหลาย ๆ ร้านในปัจจุบันมีแนวโน้มเติบโตต่อไปได้หากสามารถถึงจุดเด่นและเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างตรงจุด ซึ่งกระแสความนิยมในการบริโภคอาหารญี่ปุ่นแบบบุฟเฟ่ต์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ ธุรกิจอาหารบุฟเฟ่ต์แบบชาบูจึงมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง การประกอบธุรกิจดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนธุรกิจและวางแผนการตลาดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้รู้ถึงทิศทางในการดำเนินธุรกิจในอนาคต โดยการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าและความแตกต่างของสินค้าและบริการที่มีต่อคู่แข่ง การตลาดได้ถูกนำมาใช้ในการแข่งขัน กลยุทธ์การตลาดเป็นวิธีที่ใช้เครื่องมือการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าให้ได้เหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดจะต้องเป็นการวางแผนที่เหมาะสมกับขีดความสามารถของธุรกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับโอกาสทางการตลาดและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดจะมีส่วนสำคัญในการประกอบธุรกิจ การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญจะต้องมีการศึกษาตลาด สร้างฐานของลูกค้า มองหาโอกาสในการขยายกลุ่มลูกค้าใหม่ ปกป้องลูกค้าเก่า วางแผนสนับสนุนการขายและบริการอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบธุรกิจอาหารชาบูมีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดต่าง ๆ เพื่อดึงดูดผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นการใช้กลยุทธ์ทางด้านผลิตภัณฑ์เลือกใช้วัตถุดิบที่หลากหลาย คุณภาพดี แตกต่างที่รสชาติเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนใครแข่งขันกันที่รสชาติที่ถูกปากโดนใจผู้บริโภค แข่งขันกันทั้งทางด้านราคาและโปรโมชั่นต่าง ๆ การใช้เครื่องมือสื่อสารทางการตลาด เช่น การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ และนำเครื่องมือเหล่านี้มาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผลการสื่อสารมีความชัดเจน ความสอดคล้อง และมีประสิทธิภาพมากที่สุด บางแบรนด์มีหลายสาขาจัดตำแหน่งที่ตั้งของร้านที่ผู้บริโภคสะดวกในการเดินทางมาบริโภค ร้านชาบูยังเป็นสถานที่ที่ผู้บริโภคใช้เป็นสถานที่นัดพบปะกันระหว่างเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงานกันอยู่บ่อยครั้ง การตกแต่งร้านที่มีเอกลักษณ์หลากหลายสไตล์ผสมผสานให้ได้บรรยากาศเป็นที่พึงพอใจต่อผู้บริโภค

เมืองพัทยามีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ และมีธุรกิจอาหารจำนวนมากเป็นลำดับที่ 3 ของประเทศไทยที่รองจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ 30makro คู่คิดธุรกิจคุณ(2561) และธุรกิจอาหารชาบูในเขตเมืองพัทยาก็เป็นที่นิยมหลายร้านหลากหลายแบรนด์ จากความนิยมของผู้บริโภคที่รับประทานอาหารชาบูในเขตเมืองพัทยา ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยของการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ของประชาชนในเขตเมืองพัทยา โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมของผู้บริโภค และความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารชาบู กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ในเขตเมืองพัทยา การเพิ่มโอกาสขยายฐานกลุ่มผู้บริโภคและเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบธุรกิจอาหารชาบู นำข้อมูลทางด้านงานวิจัยไปกำหนดนโยบายและการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค เป้าหมายได้อย่างชัดเจน รวมถึงใช้เป็นแนวทางให้ผู้สนใจจะลงทุนทำธุรกิจอาหารได้ทราบถึงปัจจัยและพฤติกรรม การบริโภคอาหารของผู้บริโภคในปัจจุบัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรของผู้บริโภคอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมของผู้บริโภคอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู

การทบทวนวรรณกรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

ฉัตรยาพร เสมอใจ(2550) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นกระบวนการหรือพฤติกรรมที่ตัดสินใจ การซื้อ การใช้และการประเมินผลการใช้สินค้าหรือบริการของบุคคล ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าและการบริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในขณะที่ นันทสारी สุขโต (2558) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อ ได้รับอิทธิพลจากลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ชั้นของวัฏจักรชีวิต วัฒนธรรมและค่านิยมในแต่ละท้องถิ่นที่ รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน อาจมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต่างกันหรือเหมือนกันได้ จากความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจ รูปแบบการดำเนินชีวิต

เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

Shull (1970) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ใช้ความคิดของมนุษย์ที่ผูกพันกับปรากฏการณ์อันเกิดจากบุคคล และสังคม การตัดสินใจนี้มีพื้นฐานบนสมมติฐานของข้อเท็จจริงที่มีคุณค่าและครอบคลุมตัวเลือกที่ได้รับการเลือกสรรแล้วจากตัวเลือกอื่น ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ในขณะที่ ฉัตรยาพร เสมอใจ (2550) ได้กล่าวถึง กระบวนการในการเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งผู้บริโภคมักจะตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ของสินค้าและบริการอยู่เสมอ โดยที่เขาเลือกสินค้าหรือบริการตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์การตัดสินใจ จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ในจิตใจของผู้บริโภค ซึ่ง ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) เห็นว่าผู้บริโภคจะมีขั้นตอนในการตัดสินใจโดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับราคาก่อนที่จะมีการประเมินทางเลือกตามความเหมาะสม

เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

เสรี วงษ์มณฑา (2542) กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาดของสินค้าเป็นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และพยายามจูงใจให้เกิดความชอบในสินค้า และเกิดพฤติกรรมอย่างถูกต้อง ราคาเป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าของสินค้า การกำหนดราคาของสินค้าที่เหมาะสมทำให้ผู้บริโภคก็พึงพอใจในระดับราคานั้น ในขณะที่ อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543) เห็นว่า การตั้งราคาของสินค้าต้องให้ผู้ขายและผู้ซื้อเข้าใจว่ามีอะไรอยู่ในสิ่งที่เขากำลังซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน การตั้งราคามีอิทธิพลต่อการที่ผู้ซื้อจะรับรู้บริการด้วย ลูกคามีเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณภาพด้วยราคาในการซื้อถึงคุณภาพ ส่วนสภาพแวดล้อมของสถานที่ให้บริการ การออกแบบตกแต่งและแบ่งส่วนหรือแผนกของพื้นที่ในอาคาร และลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ ที่สามารถดึงดูดลูกค้า และทำให้มองเห็นภาพลักษณ์ของการบริการได้อย่างชัดเจน รวมไปถึงอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีไว้ให้บริการด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการบริการได้ พนักงานประกอบด้วย บุคลากรทั้งหมด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในองค์กรที่ให้บริการ ในส่วนของ สมชาติ กิจยรรยง (2560) กล่าวถึง การที่ผลิตภัณฑ์ที่นำสู่ตลาดเพื่อให้เกิดความสนใจ เพื่อให้จับจองเป็นเจ้าของ หรือเพื่อใช้บริโภค ที่จะตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการ การพัฒนาและบริการเกี่ยวข้องกับการนำเสนอประโยชน์ของตัวสินค้านั้นให้แก่ลูกค้า ประโยชน์เหล่านั้นจะถูกสื่อสารและส่งมอบไปสู่ลูกค้าโดยผ่าน คุณภาพ คุณลักษณะ รูปแบบและการออกแบบผลิตภัณฑ์ คุณภาพ เป็นเครื่องวัดความพึงพอใจของลูกค้าในเรื่องสินค้าที่ดีที่สุด เนื่องจากคุณภาพมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับคุณค่าและความพึงพอใจที่จะเกิดขึ้นในใจลูกค้า คุณลักษณะ สินค้าสามารถนำเสนอคุณลักษณะประโยชน์ใช้สอยของสินค้าให้แก่ลูกค้าได้ ส่วนช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นกิจกรรมทำให้ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายไปยังผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าจากสถานที่ใกล้ตัวเพื่อความสะดวก ให้ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายไปยัง ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริโภคนั้นต้องการซื้อสินค้าจากทำเลและที่ตั้งของร้านขาย สถานที่ใกล้ตัวเพื่อความสะดวกซื้อ ในส่วนการส่งเสริมการตลาดตามที่ นันทสารี สุขโต และคณะ (2558) ให้ความเห็นว่า การส่งเสริมการตลาดเป็นกิจกรรมที่จะสื่อสารคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์และชักชวนกลุ่มเป้าหมายมา และ วิเชียร วงศ์ณิชากุล และคณะ (2540) มีความเห็นเกี่ยวกับบุคลากรว่า เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งหมดของกิจการ ซึ่งหมายถึงความรวมทั้งลูกค้าและบุคลากรที่คอยให้บริการ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีทัศนคติที่ดี มีความคิดริเริ่ม สามารถแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้รับบริการ ส่วนสิ่งแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ ขององค์กร ที่จะชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของการให้บริการ หรือสิ่งที่คุณค่าใช้เป็นเครื่องหมายแทนคุณภาพการให้บริการขององค์กรนั้น เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สะอาดสวยงาม การตกแต่งสถานที่ลาดจอดรถ

เกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด

เสรี วงษ์มณฑา (2542) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารการตลาด เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ หรือหมายถึง เครื่องมือที่ใช้เพื่อการแจ้งข่าวสาร จูงใจ และเตือนความจำ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ และบริการขององค์กร หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารทางการตลาดโดยใช้คน หรือสื่อเพื่อเตือนความจำ แจ้งข่าวสาร และจูงใจให้ผู้ซื้อ ในขณะที่อิธิพันธ์ โล่ทองคำ (2544) ได้กล่าวถึง การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้บริโภคเพื่อให้ได้รับรู้มากที่สุด ธุรกิจจะเลือกคู่มือในการสื่อสารการตลาดให้เหมาะสม เครื่องมือในการสื่อสารทางการตลาดได้แก่ การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การขายโดยบุคคล การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง การตลาดเชิงกิจกรรม การจัดนิทรรศการ การบอกเล่าแบบปากต่อปาก โดยสามารถเลือกเครื่องมือในการสื่อสารการตลาดมากกว่า 1 ประเภท โดยต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับสินค้าและบริการ ทั้งนี้ ชูชัย สมितिกร (2554) เห็นว่าการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ โดยครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ความตระหนักถึงความต้องการ การค้นพบข้อมูล การประเมินทางเลือกต่าง ๆ และการตัดสินใจซื้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของ จิตรลดา พักป้อม และ นิเวศน์ ธรรมะ(2556) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกใช้บริการบุฟเฟ่ต์อาหารญี่ปุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-35 ปี รายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด และมีประสบการณ์ในการทำงานบุฟเฟ่ต์อาหารญี่ปุ่นร้านชาบูชิ Shabushi จากการศึกษาของ ศิรินันท์ อมรประเสริฐชัย (2556) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ บริการร้านอาหารบุฟ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เฟ้ต์ประเภทบั้งย่าง สุกี้และซาบู่ของผู้บริโภคในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 25-34 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000-19,999 บาทและมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 2-5 คน จากการศึกษาของวิไลวรรณ บุญวิเศษ(2556) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมการตลาดบริการของร้าน ริว ซาบู ซาบู สาขาสยามสแควร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 21-40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท จากการศึกษาของ ชัตติยา ชัชวาลพาณิชย์ และ ปัญญาภรณ์ ผลเกิด (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารซาบูในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารซาบูของผู้บริโภค ในหนึ่งเดือนผู้บริโภคใช้บริการอาหารซาบู 2-3 ครั้ง มาใช้บริการอาหารซาบู 2 คน โดยส่วนใหญ่มาพร้อมกับเพื่อน จากการศึกษาของ พิมพ์สุภัค จิรสิทธิธำรง(2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอาหารซาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ที่ซีคอนบางแค พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 18-28 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 12,001-19,000 บาท เดินทางมาใช้บริการสะดวก ใช้บริการเดือนละ 1- 2 ครั้ง ใช้บริการร่วมกับคนในครอบครัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ (Survey Research) จากประชากรตัวอย่างเพียงครั้งเดียวในช่วงเวลาหนึ่ง (Cross sectional study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ผู้ตอบเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตัวเอง (Self – administered questionnaire) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคเพศชาย - หญิง ที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองพัทยา

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารซาบู แตกต่างกัน
2. ผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารซาบู แตกต่างกัน
3. การให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารซาบู มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจบริโภคอาหารซาบู

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองพัทยา โดยทำการเก็บตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นจึงทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ร้อยละ 95 ซึ่งพบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เท่ากับ 384 ตัวอย่าง เพื่อให้ง่ายต่อการคำนวณข้อมูลร้อยละ และการนำเสนอข้อมูลมากขึ้น การเก็บกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ใช้วิธีแจก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แบบสอบถามแบบสะดวกตามร้านอาหารชาบู ในเขตเมืองพัทยาจำนวน 400 ชุด ตามร้านอาหารชาบู ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม 2562 – 15 กันยายน 2562

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถาม(Questionnaire) ที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ(Check List) และแบบสอบถามประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ทสเกล (Likert scale) ที่ใช้เก็บข้อมูลที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีความรู้และความชำนาญเกี่ยวกับการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed End) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารชาบู เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed End)

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับด้านส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบู จำแนกตามรายด้านของส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ลักษณะคำถามเป็นแบบลิเคิร์ทสเกล(Likert scale)

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ลักษณะคำถามเป็นแบบ ลิเคิร์ทสเกล (Likert scale)

เกณฑ์การจัดระดับค่าสหสัมพันธ์ และระดับความสัมพันธ์

ค่าสหสัมพันธ์ที่ 0.20 หรือต่ำกว่า มีระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก

ค่าสหสัมพันธ์ที่ 0.21 ถึง 0.40 มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

ค่าสหสัมพันธ์ที่ 0.41 ถึง 0.60 มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสหสัมพันธ์ที่ 0.61 ถึง 0.80 มีระดับความสัมพันธ์สูง

ค่าสหสัมพันธ์มากกว่า 0.80 มีระดับความสัมพันธ์สูงมาก

โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ความหมายของค่า r คือ

1. ค่า r เป็นลบ แสดงว่า x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม

2. ค่า r เป็นบวก แสดงว่า x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน

3. ถ้า r มีค่าใกล้ 1 หมายถึง x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก

4. ถ้า r มีค่าใกล้ -1 หมายถึง x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก

5. ถ้า $r = 0$ แสดงว่า x และ y ไม่มีความสัมพันธ์กัน

6. ถ้า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า x และ y มีความสัมพันธ์กันน้อย

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

1.3 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ใน เขตเมืองพัทยา มีขั้นตอนดำเนินการ 2 วิธีดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 400 ชุด ซึ่งเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการเก็บกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่บริโภคอาหารชาบู ในเขตเมืองพัทยา โดยทำการเก็บตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาจากหนังสือ ผลงานวิจัย เอกสาร และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสืบค้นจากสารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยของนักศึกษาปริญญาโทของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และค้นข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ของแบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นนำเสนอแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาเข้ารหัสและประมวลผล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง และแปลผลโดยการบรรยายตามลำดับ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้สถิติ Independent T-test สถิติ F-test (One way analysis of variance: ANOVA) และใช้สถิติ Pearson's correlation coefficient

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประชาชน พบว่า ผู้บริโภคอาหารชาบู ของประชาชนในเขตเมืองพัทยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีจำนวนทั้งสิ้น 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 ส่วนเพศชายมีจำนวนทั้งสิ้น 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีอาชีพทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 145 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.30

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารชาบู พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักจะไปรับประทานอาหารชาบูกับเพื่อนมากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25 จะไปรับประทานอาหารชาบูกันจำนวน 2-3 คน จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 โดยปกติมักจะเลือกรับประทานอาหารชาบูในระดับราคาต่อหัว อยู่ที่ราคาระหว่าง 199 – 299 บาท จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 มักจะไปรับประทานอาหารชาบูโดยเฉลี่ย 2-3 ครั้งต่อเดือนจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 โดยจะไปในวันเสาร์ – อาทิตย์ จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 โดยเลือกรับประทานนอกห้างสรรพสินค้าจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 มักเลือกไปรับประทานอาหารหนึ่งร้านใดบ่อยกว่าร้านอื่นเพราะอาหารมีคุณภาพดีจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 เหตุผลส่วนใหญ่ที่เลือกรับประทานอาหารชาบูเพราะเป็นอาหารประเภทต้มทานง่าย จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00

3. ผลการศึกษาข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมของร้านอาหารชาบู พบว่า การให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารชาบู ในด้านผลิตภัณฑ์โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ด้านกายภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 รองลงมาด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 น้อยที่สุด ด้านส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.88

4. ผลการศึกษาการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู พบว่า ผู้บริโภคมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 พิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู เพราะมีวัตถุดิบที่มาจากประเทศญี่ปุ่น โดยมีการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมาจะบอกต่อหากร้านอาหารชาบูบริการดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 น้อยที่สุด ซึ่งอาหารชาบูเพราะได้รับคำแนะนำจากบุคคลใกล้ชิด โดยมีการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู แตกต่างกันไป พบว่า ราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบูแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู แตกต่างกันไป จากการทดสอบพบว่า ราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบู กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ของประชาชนในเขตเมืองพัทยา เท่ากับ 0.01 แสดงว่า ผู้บริโภคอาหารชาบูที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูแตกต่างกัน ราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบูที่มีคะแนนเฉลี่ย กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู โดยรวม ราคา 199 – 299 บาท และราคาต่อหัว 300 – 399 บาท จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูน้อยกว่า ระดับราคาต่อหัวที่ มากกว่า 500 บาทขึ้นไป ในส่วนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีความถี่ในการรับประทานอาหารชาบูจำนวนครั้งต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูไม่แตกต่างกัน โดยผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมที่เลือกรับประทานอาหารชาบูในร้านใดร้านหนึ่งบ่อยกว่าร้านอื่น แตกต่างกันไป จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูไม่แตกต่างกัน และผู้บริโภคอาหารชาบูที่มีพฤติกรรมทางด้านเหตุผลที่เลือกรับประทานอาหารชาบูที่แตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู โดยรวม

ราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทาน	จำนวน <i>n</i>	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน <i>SD</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
199-299 บาท	190	3.94	0.57		
300-399 บาท	126	3.92	0.58		
400-499 บาท	46	4.03	0.61		
มากกว่า 500 บาท ขึ้นไป	38	4.28	0.64		
รวม	400			4.07	0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตาราง แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบูกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู โดยรวม ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ F-test โดยวิธี One Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า Sig. ของการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู เท่ากับ 0.01 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ยอมรับสมมติฐาน H_1 แสดงว่า ราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบูแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบคู่ระดับราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบูที่มีคะแนนเฉลี่ยกับการตัดสินใจของผู้บริโภคอาหารชาบูโดยรวม แตกต่างกัน ด้วยวิธี L.S.D

ราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทาน	\bar{X}	199-299	300-399	400-499	มากกว่า 500 บาท ขึ้นไป
		3.94	3.92	4.03	4.28
199-299 บาท	3.94 (Sig.)	-	0.018* (0.791)	-0.093 (0.335)	-0.337* (0.001)
300-399 บาท	3.92 (Sig.)		-	-0.111 (0.273)	-0.355* (0.001)
400-499 บาท	4.03 (Sig.)			-	-0.243 (0.059)
มากกว่า 500 บาท ขึ้นไป	4.28 (Sig.)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง แสดงการเปรียบเทียบคู่ระดับราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบูที่มีคะแนนเฉลี่ยกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู แตกต่างกัน ด้วยวิธี L.S.D. ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ระดับราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบู ราคา 199 - 299 บาท และ ราคาต่อหัว 300 - 399 บาท จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูน้อยกว่า ระดับราคาต่อหัวที่ มากกว่า 500 บาทขึ้นไป

สมมติฐานที่ 3 การให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารชาบู มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู โดยรวมกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู พบว่า มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.003 โดยมีความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ การให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารชาบู โดยรวม มาก ก็จะมีการตัดสินใจในการบริโภคอาหารชาบูมากขึ้นตามไปด้วย โดยความสัมพันธ์พบอยู่ในระดับต่ำมาก ($r=0.149$)

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบู โดยรวมกับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู	P
การให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบู โดยรวม	0.146**	0.003

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จากตาราง แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบู โดยรวม กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู พบว่า การให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบู โดยรวม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ ยิ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านอาหารชาบู โดยรวม มาก ก็จะมีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูมากขึ้นตามไปด้วย โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับต่ำมาก ($r = 0.146$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่ตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ทั้งสิ้น 400 คน ในเขตเมืองพัทยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้อยู่ที่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับ จิตรลดา พักป้อม (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเลือกใช้บริการบุฟเฟต์อาหารญี่ปุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-35 ปี รายได้ต่อเดือน 10,001–20,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี และสอดคล้องกับ วิไลวรรณ บุญวิเศษ (2556) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการของร้าน ริว ชาบู ชาบู สาขาสยามสแควร์” ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยคิดเป็นร้อยละ 53.50 ซึ่งช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.80 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.30 และยังสอดคล้องกับ ศิรินันท์ อมรประเสริฐชัย (2556) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ” ที่ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี ระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี มีอาชีพงานพนักงานเอกชน มีรายได้ระหว่าง 10,000-19,000 บาท นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์สุภักดิ์ จิรสิทธิธำรง (2558) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอาหารชาบูบุฟเฟต์ ที่ซีคอนบางแค ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้กว่า 11,001-19,000 บาท และสอดคล้องกับ วิไลวรรณ บุญวิเศษ (2556) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการของร้าน ริว ชาบู ชาบู สาขาสยามสแควร์” เมื่อพิจารณาข้อมูลทางประชากรของผู้บริโภคอาหารชาบู ของประชาชนในเขตเมืองพัทยาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูไม่มีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะเมืองพัทยาคือเมืองเศรษฐกิจท่องเที่ยวจากหลายหลายประเทศ มีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 2.7 หมื่นล้านบาทต่อปี PPTV online (2562) ทำให้วัฒนธรรมหรือค่านิยมในการใช้จ่ายของประชาชนในเขตเมืองพัทยาคงแตกต่างไปจากพื้นที่อื่น ๆ ประกอบกับระดับราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่รับประทานอาหารชาบูจะอยู่ในระดับ 199-299 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ถูกว่าอาหารประเภทอื่น จึงทำให้ผลของการวิจัยออกมาเป็นการแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ นันทสรี สุขโต และคณะ (2558) ที่กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อ ได้รับอิทธิพลจากลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ชั้นของ วิถีการชีวิต วัฒนธรรมและค่านิยมในแต่ละท้องถิ่น รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน อาจมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต่างกันหรือเหมือนกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ได้จากความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจ รูปแบบการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมของเมืองพัทธากับพื้นที่อื่นนั้น มีผลทำให้ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรของประชาชนในเขตเมืองพัทธามีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูไม่แตกต่างกัน ผู้บริโภคที่ตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ที่เลือกรับประทานในราคาต่อหัวที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ 0.01 พบว่า ระดับราคาต่อหัวที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานอาหารชาบู โดยรวม ราคา 300 – 399 บาท น้อยกว่า ระดับราคาต่อหัว 199 – 299 บาท สอดคล้องกับ เสรี วงษ์มณฑา(2542) ที่กล่าวว่า ราคาเป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าของสินค้า การกำหนดราคาของสินค้าที่เหมาะสมทำให้ผู้บริโภคก็พึงพอใจในระดับราคานี้ และยังสอดคล้องกับ อุดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543) ที่กล่าวว่า การตั้งราคาของสินค้าต้องให้ผู้ขายและผู้ซื้อเข้าใจว่ามีอะไรอยู่ในสิ่งที่เขากำลังซื้อขาย แลกเปลี่ยนกัน การตั้งราคามีอิทธิพลต่อการที่ผู้ซื้อจะรับรู้บริการด้วย ลูกคามีเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณภาพด้วยราคาในการซื้อถึงคุณภาพ ดังนั้นการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกบริโภคราคาใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าที่จะได้รับการให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดใน ด้านผลิตภัณฑ์ ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู โดยการให้ความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านอาหารชาบู กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู จะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริโภค สอดคล้องกับ ฉัตรยาพร เสมอใจ (2550) ที่กล่าวว่า กระบวนการในการเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งผู้บริโภคมักจะตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ของสินค้าและบริการอยู่เสมอ จะเลือกสินค้าหรือบริการตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์การตัดสินใจ จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ในจิตใจของผู้บริโภค ซึ่งก่อนที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูจะต้องมีการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของอาหารชาบูในร้านนั้น ๆ ถึงความหลากหลายของอาหาร ความสดใหม่ รสชาติของอาหาร รวมถึงชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของร้านชาบูก่อนแล้วจึงตัดสินใจบริโภคหรือใช้บริการ การให้ความสำคัญในด้านราคา กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ(2541) ที่กล่าวว่า ผู้บริโภคจะมีขั้นตอนในการตัดสินใจโดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับราคาก่อนที่จะมีการประเมินทางเลือกว่าความเหมาะสมของวัตถุดิบของอาหารชาบูที่มีความเหมาะสมกับราคา ความหลากหลายของระดับราคา รวมถึงการประเมินว่าราคาของร้านอาหารชาบูนั้นถูกกว่าเมื่อเทียบกับอาหารประเภทอื่น เมื่อรับรู้เรื่องราคาแล้วจึงการตัดสินใจซื้อ ซึ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการตรวจสอบราคาของร้านอาหารชาบูในแต่ละร้านก่อนที่จะตัดสินใจบริโภค การให้ความสำคัญด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กับการตัดสินใจการบริโภคอาหารชาบู สอดคล้องกับ สมชาติ กิจจรวยง (2560) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่บริษัททำให้ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายไปยังผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริโภคนั้นต้องการซื้อสินค้าจากทำเลและที่ตั้งของร้านชาบูสถานที่ใกล้ตัวเพื่อความสะดวกซื้อ ซึ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการตรวจสอบสถานที่ตั้งของร้านอาหารชาบูในแต่ละร้านก่อนที่จะตัดสินใจบริโภค การให้ความสำคัญ ด้านการส่งเสริมการตลาด กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู สอดคล้องกับ ฉีรพันธุ์ โล่ทองคำ(2554) ที่กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้บริโภคเพื่อให้ได้รับรู้มากที่สุด ธุรกิจจะเลือกคู่มือในการสื่อสารการตลาดให้เหมาะสม เครื่องมือในการสื่อสารทางการตลาด ได้แก่ การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การขายโดยบุคคล การประชาสัมพันธ์ การบอกเล่าแบบปากต่อปาก โดยสามารถเลือกเครื่องมือในการสื่อสารการตลาดมากกว่า 1 ประเภท โดยต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับสินค้าและบริการ ซึ่งก่อนที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจบริโภคอาหารชาบูนั้น จะมีการค้นหาข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์ของร้านชาบูก่อนว่า มีโปรโมชั่น มีการสะสมคะแนน หรือมีเมนูพิเศษในช่วงเวลาที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจบริโภคอาหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ชาบูในร้านนั้น ๆ การให้ความสำคัญในด้านบุคลากร กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ไม่มีความสัมพันธ์กัน อาจเป็นเพราะผู้บริโภคให้ความสำคัญทางด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบการตัดสินใจมากกว่า สอดคล้องกับ Shull (1970) กล่าวว่า การตัดสินใจที่ผูกพันกับปรากฏการณ์อันเกิดจากบุคคล และสังคม การตัดสินใจนี้มีพื้นฐานบนสมมติฐานของข้อเท็จจริงที่มีคุณค่าและครอบคลุมตัวเลือกที่ได้รับการเลือกสรรแล้วจากตัวเลือกอื่น ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ การให้ความสำคัญด้านกายภาพ กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู สอดคล้องกับ วิเชียร วงศ์นิชชากุล และคณะ (2540) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ ขององค์การ ที่จะชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของการให้บริการ หรือสิ่งที่ลูกค้าใช้เป็นเครื่องหมายแทนคุณภาพการให้บริการขององค์การนั้น เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สะอาดสวยงาม การตกแต่งสถานที่ภายในร้านที่สวยงาม ร้านอาหารมีพื้นที่ที่กว้างมีความสะดวกสบายในการนั่งรับประทาน การให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อมูลด้านกายภาพให้บริการของร้านอาหารชาบูในแต่ละร้านก่อนที่จะตัดสินใจบริโภค การให้ความสำคัญด้านกระบวนการ กับการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู สอดคล้องกับ ชูชัย สมितिไกร(2554) ที่กล่าวว่า ในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ โดยครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ความตระหนักถึงความต้องการ การค้นพบข้อมูล การประเมินทางเลือกต่าง ๆ และการตัดสินใจซื้อ ซึ่งผู้บริโภคจะมีการค้นหาข้อมูลการบริการในแต่ละร้านอาหารชาบูว่า ร้านใดมีการให้บริการลูกค้าดี มีความรวดเร็ว มีการเก็บเงินได้อย่างถูกต้อง รวมถึงรูปแบบการจ่ายเงินที่สร้างความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคมากขึ้น การให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อมูลด้านกระบวนการให้บริการของร้านอาหารชาบูในแต่ละร้านก่อนที่จะตัดสินใจบริโภค

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยของการตัดสินใจบริโภคอาหารชาบู ของประชาชนในเขตเมืองพัทยา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะงานวิจัย ดังนี้

1. ผู้ประกอบการร้านอาหารชาบูควรจะพัฒนาและจัดรูปแบบการขายสินค้าและให้บริการแก่ผู้บริโภคในส่วนบรรยากาศของร้านให้มีบรรยากาศของ การพบปะสังสรรค์กันเป็นกลุ่มของผู้บริโภคและปรับปรุง เพิ่ม หรือเสนอวัตถุดิบใหม่ ๆ ให้ผู้บริโภคสัมผัส
2. ผู้ประกอบการร้านอาหารชาบูควรจะมีการใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อ จูงใจให้ผู้บริโภคสนใจและตัดสินใจมาบริโภคอาหารชาบูให้มากขึ้น
3. ผู้ประกอบการร้านอาหารชาบูควรปรับปรุง เพิ่มวัตถุดิบที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ และทำการสื่อสารการตลาด และต้องขยายกลุ่มผู้บริโภคซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไปให้มากขึ้น
4. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงปริมาณในคราวเดียวกัน เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคอาหารชาบูให้มากขึ้น
5. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำงานศึกษาวิจัยโดยกำหนดกลุ่มประชากรวิจัยทั้งผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารชาบูไปคราวเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งสองฝั่งที่ชัดเจนขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตาและความกรุณา เป็นอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยา รินรัตน์กร ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต และ ดร.ปฏิภาณ ลพบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาจารย์ที่ปรึกษางานวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่งตลอดจนช่วยแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ธนวุฒิ นัยโกวิท และ ดร.พจน ใจชาญสุขกิจ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทำให้งานวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์การเรียนการสอนที่มีค่ายิ่ง และเจ้าหน้าที่ในบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลืออย่างดีเสมอมา รวมถึงประชาชนกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชัตติยา ชัชวาลพาณิชย์ และคณะ. ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารชาบูในจังหวัดบุรีรัมย์. “การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 2 (2561) จิตรลดา ฟักป้อม. การตัดสินใจเลือกใช้บริการบุฟเฟ่ต์อาหารญี่ปุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. “วารสารการตลาดและการสื่อสาร ปีที่ 1 ฉบับที่ 3” (กรกฎาคม-กันยายน 2556).
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทสารี สุขโต และคณะ. (2558). หลักการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่นดินโดไชน่า.
- ธัญญธิชา รักชาติ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าซีดีพาร์ค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ธีรพันธ์ โล่ทองคำ. (2544). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: ทิปปิงพอยท์.
- พิมพ์สุภัก จิริสิทธิธารง. การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอาหารชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ที่ซีคอนบางแค. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. (2561)
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. ซีรฟิล์มและไซเท็กซ์.
- วิเชียร วงศ์นิชชากุล และคณะ. (2540). หลักการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์พิมพ์ลด คอมพิวเตอร์กราฟฟิกการพิมพ์.
- วิไลวรรณ บุญวิเศษ. (2556). การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมการตลาดบริการของ ร้าน ริวซาบู ชาบู สาขาสยามสแควร์. การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2560). กลยุทธ์การขายที่สร้างโอกาสทางการตลาด. กรุงเทพฯ: สมาร์ท โลกพี
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). กลยุทธ์การตลาด การวางแผนการตลาด. กรุงเทพมหานคร: ซีรฟิล์มและไซเท็กซ์.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Shull, F.A., Delberg, A.L and Cumming, L.L. (1970). *Organizational Decision-Making*. New York: McGraw-Hill.
- PPTV online. (2562, มิถุนายน 2) “พัทยา” เมืองท่องเที่ยวในช่วงเศรษฐกิจโลกชะลอตัว. สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/10406730>
- makro คู่คิดธุรกิจคุณ. เทรนด์ธุรกิจร้านอาหาร. สืบค้นจาก https://www.siammakro.co.th/horeca_article_detail/48/เทรนด์ธุรกิจร้านอาหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม

ชนัดดา มะโนสร¹, สลา สามิภักดิ์²

^{1,2}สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Email: chanutdamanosorn@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกเป็นประเด็นปัญหาที่ทวีความสำคัญมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศเกษตรกรรมต้องเตรียมเยาวชนให้พร้อมต่อการเป็นพลเมืองโลกในสังคมคาร์บอนต่ำจึงเป็นประเด็นที่สำคัญเร่งด่วน ด้วยความเชื่อว่าการสืบสอบจะเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองและเกมจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย งานวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนาความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศของนักเรียนผ่านการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม ตัวอย่างวิจัยคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากโรงเรียนที่มีบริบททางการเกษตรของชุมชนที่เป็นพื้นที่เปราะบางต่อสถานการณ์สภาพภูมิอากาศ การวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและระดับความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เป็นเวลา 12 คาบเรียน โดยใช้แบบวัดความเข้าใจสภาพภูมิอากาศที่เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 24 ข้อ และแบบวัดความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศที่เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 21 ข้อ จากสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระพบว่า นักเรียนมีร้อยละของความเฉลียวความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศโดยรวมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมเหมาะสมสำหรับเนื้อหาการเรียนรู้ที่เป็นระบบและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ในการตัดสินใจ

คำสำคัญ : ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศ, ความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ, การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ, เกม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

A Study on Climate Understanding and Climate Awareness of Lower Secondary School Students after Learning through Inquiry and Games

Chanutda Manosorn¹, Sara Samiphak²

^{1,2} Science Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Email: chanutdamanosorn@gmail.com¹

Abstract

Global climate change is an important issue. Thailand, as an agricultural country, must confront and deal with the climate change and its impact. Youth need to be prepared for living in a low-carbon society. Believing that inquiry-based instruction allows students to construct their own understanding and games can help with meaningful learning, we measure students' climate understanding and climate awareness after learning through inquiry and games. The sample was seventh-grade students who participate in the study for six weeks. Their school was selected purposively due to its vulnerability in terms of sensitivity to climate change. The data were collected using climate understanding multiple-choice questions and Likert-scale type questionnaire to measure students' climate awareness. The dependent t-test statistic results show that students' climate understanding and climate awareness were increased significantly. However, inquiry-based instruction and games are only suitable for subject matter that behaves like a system and must allow students to make decisions.

Keywords : Climate understanding, Climate awareness, Inquiry-based instruction, Games

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกเป็นประเด็นปัญหาที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากเนื่องจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของมนุษย์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Initiative, 2010) ซึ่งมั่นใจมากกว่าอุณหภูมิของโลกโดยเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นเป็นผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ตั้งแต่ปี 1750 (Global Change Research Program [GCRP], 2009) การเตรียมพร้อมพลเมืองโลกเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการขจัดความยากจน (Climate Change Initiative, 2010; Nations, 2015) เป็นก้าวที่สำคัญในการเผชิญหน้ากับความท้าทายและโอกาสในด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

สำหรับประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศเกษตรกรรมต้องเผชิญหน้าและรับมือกับสถานการณ์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล การเกิดภัยพิบัติรุนแรง และการแพร่กระจายของเชื้อโรคและโรคอุบัติใหม่ มีการจัดทำรายงานการสังเคราะห์และประมวลสภาพภาพองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 เพื่อเป็นฐานข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2559) และจัดทำแผนแม่บทระยะยาวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.2558 – 2593 มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมีการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558) ประเทศไทยมีอัตราการปลดปล่อยแก๊สเรือนกระจกเฉลี่ยร้อยละ 3.9 ต่อปี ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นในทุกปี โดยการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินป่าไม้ และการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 37 ของการปล่อยแก๊สเรือนกระจกทั้งหมดของประเทศไทย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558) ในขณะที่อัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้อันเป็นแหล่งดูดกลับแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์กลับเพิ่มสูงขึ้น

จังหวัดส่วนใหญ่ในทางภาคเหนือของประเทศไทยมีพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นพื้นที่ภูเขาและป่าต้นน้ำซึ่งถือเป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ ในขณะเดียวกันพบว่าเป็นพื้นที่ที่มีการปลดปล่อยแก๊สเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศจากกิจกรรมทางการเกษตรและการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นทุกปี (มูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานตามแนวพระราชดำริและสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ, 2557) เนื้อที่ป่าไม้มีอัตราการลดลงถึงร้อยละ 10 อย่างรวดเร็วในระยะเวลาเพียง 5 ปี (กรมป่าไม้, 2561) นอกจากนี้ สวนฟาร์มและพื้นที่นอกการเกษตรส่วนใหญ่ถูกสร้างและปรับปรุงขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเพิ่มปริมาณการปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์จากการคมนาคมและกิจกรรมภายในชุมชนที่เพิ่มสูงขึ้น การพัฒนาเพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่า รวมทั้งมีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรป่าไม้ของจังหวัดให้ยั่งยืน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน, 2561) จึงจำเป็นเพื่อให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองอันเนื่องมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนที่ปรับเปลี่ยนให้ชุมชนในอนาคตมีเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่ออยู่ดีความยากจนได้

งานวิจัยนี้จึงเลือกพัฒนาความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการรู้สภาพภูมิอากาศให้กับนักเรียน โดยหวังว่าการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมจะสามารถพัฒนาให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดความตระหนักที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองอันเนื่องมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนภายใต้บริบทของการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พัฒนาที่ยั่งยืน โดยงานวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นที่มีตัวอย่างกลุ่มเดียว คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบยกลกลุ่ม ในโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือซึ่งถูกเลือกมาอย่างเจาะจงอันเนื่องมาจากบริบทของชุมชนทางเกษตรกรรมและมีแนวโน้มในการพัฒนาทางเศรษฐกิจท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว งานวิจัยนี้ใช้แบบวัดความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและแบบวัดความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมเป็นเวลา 6 สัปดาห์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและระดับของความเข้าใจสภาพภูมิอากาศของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและระดับของความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม

การทบทวนวรรณกรรม

ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ

การรู้สภาพภูมิอากาศ

การรู้สภาพภูมิอากาศ (climate literacy) คือองค์ความรู้และวิธีการทำความเข้าใจความรู้ รวมทั้งการปฏิบัติตามความรู้นั้น (Dupigny-Giroux, 2016) แม้วางยั้งไม่มีการกำหนดนิยามของการรู้สภาพภูมิอากาศอย่างชัดเจนแต่ในเอกสารที่มีการอธิบายเกี่ยวกับการรู้สภาพภูมิอากาศระบุว่า การรู้สภาพภูมิอากาศหมายถึงความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของบุคคลต่อสภาพภูมิอากาศและอิทธิพลของสภาพภูมิอากาศต่อตนเองและสังคม (Clifford & Travis, 2018; GCRP, 2009) ดังนั้น การรู้สภาพภูมิอากาศจึงเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างสภาพภูมิอากาศกับบุคคลและสังคม รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการตระหนักถึงบทบาทของมนุษย์ต่อสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้ นักการศึกษาหลายท่านได้ระบุถึงองค์ประกอบและระดับการรู้สภาพภูมิอากาศไว้ว่าส่งผลต่อกันเป็นลำดับ (McNeill & Vaughn, 2012; Miléř & Sládek, 2011; Niepold et al., 2007) โดยงานวิจัยนี้กำหนดองค์ประกอบของการรู้สภาพภูมิอากาศไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศ ความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ และพฤติกรรมต่อสภาพภูมิอากาศ โดยเชื่อว่าความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อพฤติกรรมต่อสภาพภูมิอากาศ ดังนั้นความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศจึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการรู้สภาพภูมิอากาศของนักเรียนต่อไปในอนาคต

ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศ

นักการศึกษาหลายท่านได้ระบุถึงความหมายของความเข้าใจสภาพภูมิอากาศที่มีความสอดคล้องกับที่โครงการวิจัยการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งสหรัฐอเมริกาได้ระบุว่าความเข้าใจสภาพภูมิอากาศเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสำคัญของระบบภูมิอากาศโลกและวิธีการเข้าถึงข้อมูลและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เป็นวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ (GCRP, 2009) ความรู้ความเข้าใจในโมโนทัศน์และระบบภูมิอากาศองค์รวมที่มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

(Clifford & Travis, 2018; Azevedo & Marques, 2017; McNeill & Vaughn, 2012; Dupigny-Giroux, 2010; Basu et al., 2009) ทั้งนี้ ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศไม่ได้เป็นเพียงความเข้าใจในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเข้าใจในธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในเนื้อหานั้นด้วย (Harrington, 2008) เข้าใจว่าความเข้าใจความเชื่อมโยงของระบบภูมิอากาศเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง (Dupigny-Giroux, 2008; McCaffrey & Buhr, 2008) และระบบภูมิอากาศของโลกที่มีอยู่ถูกจำลองขึ้นจากการสมมติฐานและการพยากรณ์ (Niepold et al., 2007) ดังนั้น ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศจึงเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสำคัญของระบบภูมิอากาศโลก รวมทั้งรู้วิธีการเข้าถึงข้อมูลและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เป็นวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ โดยงานวิจัยนี้กำหนดองค์ประกอบของความเข้าใจสภาพภูมิอากาศจากการเปรียบเทียบข้อมูลที่ระบุเกี่ยวกับองค์ประกอบของความเข้าใจสภาพภูมิอากาศ (Azevedo & Marques, 2017; Dupigny-Giroux, 2010; GCRP, 2009; Niepold, Herring, & McConville, 2008) ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ (a) ความรู้เนื้อหา (content knowledge) คือ ความเข้าใจในโมโนทัศน์และหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับระบบภูมิอากาศ รวมทั้งเข้าใจอิทธิพลระหว่างบุคคลและสภาพภูมิอากาศ (b) ความรู้กระบวนการ (procedural knowledge) คือ ความรู้กระบวนการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ และ (c) ความรู้ญาณวิทยา (epistemic knowledge) คือ ความสามารถในการตัดสินประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศนั้นสามารถเกิดขึ้นได้หลายระดับเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล (Kahan, 2015) ซึ่งลักษณะของความเข้าใจสภาพภูมิอากาศแต่ละระดับสามารถระบุได้ (ปรับจาก Marzetta, 2016) 3 ระดับ ได้แก่ (a) ระดับเริ่มต้น (b) ระดับพื้นฐาน และ (c) ระดับสูง ซึ่งเกิดจากการมีความรู้เนื้อหา ความรู้กระบวนการ และความรู้ญาณวิทยาในลักษณะที่แตกต่างกันตามความซับซ้อนของความรู้ ความเข้าใจ โมโนทัศน์และหลักการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งวิธีคิดและตัดสินใจในข้อมูลสภาพภูมิอากาศ

ความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ

ความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ (climate awareness) ได้ถูกระบุไว้ในหลายนิยาม โดยความตระหนัก (Basu et al., 2009; Dupigny-Giroux, 2008; GCRP, 2009; Harrington, 2008) เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศอาจถูกเรียกว่าเป็นความเชื่อ (McCaffrey & Buhr, 2008; Niepold et al., 2007; Wynne, 2016; Zehr, 2016) ความรู้สึก การรับรู้ (McCaffrey & Buhr, 2008; Niepold et al., 2007) หรือความกังวล (Bedford, 2016) นักการศึกษาหลายท่านได้ระบุเกี่ยวกับความหมายของความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศไว้ว่าเป็นการรับรู้ หรือ ความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Azevedo & Marques, 2017) รวมทั้งเข้าใจถึงอิทธิพลของการบรรเทาและปรับตัวของมนุษย์ต่อสถานการณ์สภาพภูมิอากาศ (Clifford & Travis, 2018) และเชื่อว่ามีสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดขึ้นโดยยอมรับจากหลักฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Guy, Kashima, Walker, & O'Neill, 2014) โดยความตระหนักนั้นเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจ (McNeill & Vaughn, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารการรู้สภาพภูมิอากาศของโครงการวิจัยการเปลี่ยนแปลงของโลก สหรัฐอเมริกาที่ระบุว่าความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศเป็นความสนใจเกี่ยวกับสถานการณ์สภาพภูมิอากาศโลก ได้รับความสัมพันธ์พื้นฐานและบทบาทระหว่างสภาพภูมิอากาศกับมนุษย์ รับผิดชอบต่อการตัดสินใจในการกระทำที่จะส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศ (GCRP, 2009) จากการพิจารณาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สภาพภูมิอากาศที่ระบุถึงความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ (Azevedo & Marques, 2017; Bedford, 2016;

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

GCRP, 2009; Niepold et al., 2007) จึงกำหนดองค์ประกอบของความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศได้ 3 ด้าน ได้แก่ (a) ความสนใจในประเด็นสภาพภูมิอากาศ (interest in climate science) คือ ความสนใจในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ และมีความตั้งใจที่จะบรรเทาความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (b) การรับรู้ถึงปัญหาสภาพภูมิอากาศ (a perception of climate crisis) คือ ความเชื่อและความกังวลต่อสถานการณ์สภาพภูมิอากาศโลก และ (c) การตัดสินใจภายใต้ข้อมูลและมีความรับผิดชอบ (make informed and responsible decisions) คือ การตัดสินใจในข้อมูลสภาพภูมิอากาศโดยมีเหตุผลสนับสนุนและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ในขณะที่กำหนดระดับของความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศจากการวิเคราะห์ลักษณะของความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศ (ปรับจาก Marzetta, 2016; Niepold et al., 2007) ไว้ 4 ระดับ ได้แก่ (a) น้อย (b) พอใช้ (c) ปานกลาง และ (d) มาก

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาวิทยาศาสตร์ (Bell, Smetana, & Binns, 2005) เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมีทัศนคติและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Abd-El-Khalick et al., 2004; Minner et al., 2010) โดยเชื่อว่าการสืบสอบเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคล อันเกิดจากการส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ การได้มาซึ่งทักษะและความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาและใช้ความเข้าใจในเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นของตนเองและสังคม (R. Bybee & Goodrum, 1999) การสืบสอบจึงเป็นกระบวนการของการค้นพบที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม การสำรวจ การอธิบาย การประยุกต์ และการประเมินผล เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางความรู้และความเข้าใจผ่านการเรียนรู้เชิงรุก การฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการสื่อสารโดยใช้คำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ (R. W. Bybee et al., 2006) จากความเชื่อในทฤษฎีสรุปรคินิยม (constructivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนศักยภาพการเรียนรู้ (Minner et al., 2010) เพื่อให้มีการการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Piaget, 1964) และสามารถเพิ่มระดับพัฒนาการสูงขึ้นต่อไป (Langford, 2004) เนื่องจากมีนักการศึกษา นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบไว้หลากหลาย งานวิจัยนี้จึงเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ 5 ขั้นตอน ของ BSCS 5E instructional model (R. W. Bybee et al., 2006) ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนการเรียนรู้ ได้แก่ (a) 1) ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ (engagement) (b) ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา (exploration) (c) ขั้นที่ 3 การอธิบาย (explanation) (d) ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ (elaboration) และ (e) 5) ขั้นที่ 5 การประเมิน (evaluation)

การใช้เกมเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา

เกมถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนทางการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะและเสริมสร้างการเรียนรู้ จากกิจกรรมบันเทิง (Ratan & Ritterfeld, 2009) โดยเกมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลายมาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการสนับสนุนการให้ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Wu & Lee, 2015) เนื่องจากสนับสนุนให้เกิดการคิดเชิงลึกที่ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจระบบที่มีความซับซ้อน (Squire, 2008) ทำให้นักเรียนเข้าใจและการมองเห็นอนาคตและผลของการกระทำ (Wu & Lee, 2015) ซึ่งเป้าหมายของเกม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เป็นสิ่งท้าทายในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่ไม่สามารถสร้างและควบคุมได้ในโลกแห่งความเป็นจริง มีความซับซ้อน หรือเป็นนามธรรม (Chiarello & Castellano, 2016; Prensky, 2003) การเรียนรู้โดยใช้เกมจึงเป็นการใช้เกมในการเป็นเครื่องมือทางการศึกษาเพื่อช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการถ่ายโอนความรู้และสามารถเรียนรู้โมทัศน์ที่มีความซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้นผ่านประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิดของทฤษฎีแรงจูงใจ (motivation theory) ที่เชื่อว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่พฤติกรรมบางประการในการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแรงจูงใจเกิดได้จากการได้รับความท้าทายเพื่อนำไปการเกิดความรู้หรือทักษะใหม่ (Malone, 1981) นอกจากนี้ แรงจูงใจยังนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมในการเรียนรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning) จากโอกาสให้นักเรียนสะท้อนแนวคิดของตนเองและสะท้อนความรู้ของตนเองเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีความรู้ที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น (Ausubel, 2012)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม

การศึกษาการใช้แนวทางการสืบสอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเนื้อในที่เกี่ยวข้องกับระบบภูมิอากาศ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาโมทัศน์ที่มีความซับซ้อนและสามารถอธิบายความรู้และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดียิ่งขึ้น (Bush et al., 2017; McNeal et al., 2008) สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนการเรียนรู้ความเชื่อมโยงระดับโลกและระดับท้องถิ่นตามสภาพจริง (Castek & Dwyer, 2018) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เกมในการพัฒนาความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้นโดยสามารถอธิบายความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นเหตุเป็นผล (McNeill & Vaughn, 2012) นักเรียนสามารถอธิบายสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อแก๊สเรือนกระจก รวมทั้งสามารถหาแนวทางบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเข้าใจกิจกรรมทางการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศได้คล้ายกับบริบทจริงของตนเอง (Hansen et al., 2018; Reckien & Eisenack, 2013) และสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในด้านการกระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้เนื้อหา (Fung et al., 2015) จากผลการวิจัยดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงเลือกใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกม ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่กระตุ้นความสนใจนักเรียนเพื่อนำไปสู่การสำรวจ การอธิบาย การประยุกต์ และการประเมินผลผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเกมสนับสนุน ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ 5 ขั้นตอน (5E instructional model) โดยมีการใช้เกมในการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบขั้นการสร้างความสนใจ การสำรวจและค้นหา การขยายความรู้ หรือการประเมิน โดยดูความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของเกมกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ 5 ขั้นตอนเป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

งานนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (pre-experimental design) โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการรู้สภาพภูมิอากาศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เกมเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ซึ่งมีตัวอย่างวิจัยคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 คนในโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดทางภาคเหนือที่ได้โรงเรียนจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) อันเนื่องมาจากบริบทของชุมชนทางการเกษตรที่มีความเปราะบางต่อสถานการณ์สภาพภูมิอากาศและกำหนดห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มเพื่อทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้คือแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการใช้เกมที่มีสาระสำคัญครอบคลุมใน 3 ประเด็นหลักของระบบภูมิอากาศ ได้แก่ (a) สภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (b) ปรากฏการณ์เรือนกระจกและภาวะโลกร้อน (c) อิทธิพลระหว่างมนุษย์และสภาพภูมิอากาศ ซึ่งกำหนดโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผนที่มีการเรียงลำดับเนื้อหาตามพื้นฐานของมโนทัศน์สำคัญในการนำไปสร้างความรู้ใหม่ ได้แก่ 1) พายุ 2) สภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์ 4) ปรากฏการณ์เรือนกระจกและภาวะโลกร้อน 5) ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม 6) การลดกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบการสืบสอบแบบ 5 ขั้นตอน โดยใช้หลักการประเมินความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัยได้แก่ นักวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ นักวิชาการด้านการใช้เกมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพภูมิอากาศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศมากกว่า 5 ปี รวม 4 ท่าน พบว่า มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ (IOC: 0.75 – 1) โดยได้ปรับแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วก่อนนำไปทดลองใช้ หลังจากนั้นปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 2 ชุด ได้แก่ (a) แบบวัดความเข้าใจสภาพภูมิอากาศเป็นข้อสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 2 ชุด ชุดละ 24 ข้อ โดยกำหนดน้ำหนักองค์ประกอบความรู้เนื้อหาความรู้กระบวนการ และความรู้ญาณวิทยาในอัตราส่วน 4:1:1 (Azevedo & Marques, 2017) ดังตารางที่ 1 ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพภูมิอากาศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และผู้เชี่ยวชาญด้านสภาพภูมิอากาศตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและให้คำแนะนำ (IOC \geq 0.5) โดยได้ปรับแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วก่อนนำไปใช้จริง

ตารางที่ 1 ระดับความเข้าใจสภาพภูมิอากาศ

คะแนนร้อยละ	ระดับความเข้าใจสภาพภูมิอากาศ
<50	เริ่มต้น
50-74.99	พื้นฐาน
\geq 75	สูง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และ (b) แบบวัดความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ชุด ชุดละ 21 ข้อ โดยกำหนดน้ำหนักองค์ประกอบด้านความสนใจในประเด็นสภาพภูมิอากาศ การรับรู้ถึงปัญหาสภาพภูมิอากาศ และการตัดสินใจภายใต้ข้อมูลและมีความรับผิดชอบ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน ดังตารางที่ 2 ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินทางจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความตระหนักรู้ต่อสิ่งแวดล้อม และผู้เชี่ยวชาญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพภูมิอากาศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและให้คำแนะนำ (IOC \geq 0.5) โดยได้ปรับแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วก่อนนำไปใช้จริง

ตารางที่ 2 ระดับความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศ

คะแนนร้อยละ	ระดับความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศ
< 25	น้อย
25-49.99	พอใช้
50-74.99	ปานกลาง
≥ 75	มาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานนี้มีรูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง (one group pretest-posttest design) โดยใช้คะแนนที่ได้จากแบบวัดความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและแบบวัดความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศจากสถิติทดสอบที (t-test) รวมทั้งใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (M) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ($M_{\text{ร้อยละ}}$) และขนาดอิทธิพล (ES) เพื่อเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยและระดับความเข้าใจสภาพภูมิอากาศและความตระหนักรู้ต่อสภาพภูมิอากาศในภาพรวมและรายองค์ประกอบ

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและระดับความเข้าใจสภาพภูมิอากาศของนักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 2 ชุด ได้แก่ (a) แบบวัดความเข้าใจสภาพภูมิอากาศฉบับก่อนเรียน และ (b) แบบวัดความเข้าใจสภาพภูมิอากาศฉบับหลังเรียน ซึ่งมีคะแนนเต็มตามจำนวนข้อคำถามในแบบวัดจำนวน 24 ข้อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 3

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้าใจสภาพภูมิอากาศก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	คะแนน	ค่าสถิติ					ระดับความเข้าใจ สภาพภูมิอากาศ	
		เต็ม	M	M _{ร้อยละ}	S.D.	t-test		p-value
ความรู้เนื้อหา	ก่อนเรียน	16	5.27	32.95	1.75	4.102	.000	เริ่มต้น
	หลังเรียน		7.15	44.70	2.94			เริ่มต้น
ความรู้ กระบวนการ	ก่อนเรียน	4	1.42	35.61	1.00	.392	.697	เริ่มต้น
	หลังเรียน		1.52	37.88	0.91			เริ่มต้น
ความรู้ญาณ วิทยา	ก่อนเรียน	4	1.30	32.58	1.02	3.567	.001	เริ่มต้น
	หลังเรียน		2.09	52.27	0.95			พื้นฐาน
ความเข้าใจ สภาพภูมิอากาศ	ก่อนเรียน	24	8.00	33.33	2.63	4.281	.000	เริ่มต้น
	หลังเรียน		10.76	44.82	3.76			เริ่มต้น

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อตรวจสอบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (Dependent t-test) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละความเข้าใจสภาพภูมิอากาศโดยรวมหลังเรียน เท่ากับร้อยละ 44.82 ซึ่งมากกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละความเข้าใจสภาพภูมิอากาศก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 33.33 จึงกล่าวได้ว่า นักเรียนมีความเข้าใจสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ ร่วมกับการใช้เกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลในระดับสูง (0.751) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาระดับความเข้าใจสภาพภูมิอากาศโดยรวม พบว่า นักเรียนยังคงอยู่ในระดับ เริ่มต้น ทั้งก่อนเรียน และหลังเรียน

เมื่อพิจารณาความเข้าใจสภาพภูมิอากาศรายองค์ประกอบ พบว่า (a) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ เนื้อหาและความรู้ญาณวิทยาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับของความรู้เนื้อหาไม่ เปลี่ยนแปลง ในขณะที่ระดับของความรู้ญาณวิทยาเพิ่มขึ้น 1 ระดับ คือ จากระดับเริ่มต้น เป็นระดับ พื้นฐาน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ (b) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้กระบวนการเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และมีระดับความรู้กระบวนการไม่เปลี่ยนแปลงจากก่อนเรียน

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและระดับความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศของนักเรียนนำเสนอผล การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 2 ชุด ได้แก่ (a) แบบวัดความตระหนักต่อสภาพ ภูมิอากาศฉบับก่อนเรียน และ (b) แบบวัดความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศฉบับหลังเรียน ซึ่งมีคะแนนเต็ม ตามจำนวนข้อคำถามในแบบวัดจำนวน 5 คะแนน จากแบบวัดจำนวน 21 ข้อ ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	คะแนน เต็ม	ค่าสถิติ					ระดับความ ตระหนักต่อ สภาพภูมิอากาศ
		M	M _{ร้อยละ}	S.D.	t-test	p-value	
ความสนใจใน ประเด็นสภาพ ภูมิอากาศ	ก่อนเรียน		3.04	60.78	0.29		
	หลังเรียน	5	3.41	68.14	0.38	4.848	.000
การรับรู้ถึงปัญหา สภาพภูมิอากาศ	ก่อนเรียน		3.38	67.53	0.49		
	หลังเรียน	5	3.37	67.36	0.38	-.105	.917
การตัดสินใจภายใต้ ข้อมูลและมีความ รับผิดชอบ	ก่อนเรียน		2.83	56.62	0.45		
	หลังเรียน	5	3.45	69.00	0.61	5.206	.000
ความตระหนักต่อ สภาพภูมิอากาศ	ก่อนเรียน		3.08	61.65	0.22		
	หลังเรียน	5	3.41	68.17	0.36	4.695	.000

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศโดยรวมหลังเรียนเท่ากับร้อยละ 68.17 ซึ่งมากกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 61.65 เมื่อตรวจสอบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระจึงกล่าวได้ว่านักเรียนมีความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดคิอิทธิพลในระดับสูง (0.825) ในขณะที่ นักเรียนมีความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศอยู่ในระดับ พอใช้ ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสนใจในประเด็นสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งการตัดสินใจภายใต้ข้อมูลและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่คะแนนของการรับรู้ถึงปัญหาสภาพภูมิอากาศลดลงหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับองค์ประกอบความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศทั้ง 3 องค์ประกอบยังคงอยู่ในระดับใส่ใจในสภาพภูมิอากาศไม่แตกต่างจากก่อนเรียน

อภิปรายผล

ความเข้าใจสภาพภูมิอากาศด้านเนื้อหาและด้านญาณวิทยาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน เนื่องจากก่อนหน้านี้นักเรียนยังไม่ได้เคยผ่านการเรียนรู้ในเนื้อหาที่มีความสำคัญสำหรับการนำไปใช้สร้างความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบสภาพภูมิอากาศ อาทิ วัฏจักรคาร์บอนและการหลอมเหลวของน้ำแข็ง เป็นต้น (Drewes, Henderson, & Mouza, 2018) การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการใช้เกมจึงทำให้นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานของความเข้าใจสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนที่เป็นตัวอย่างวิจัยอาศัยในพื้นที่เปราะบางซึ่งมีบริบทเป็นชุมชนเกษตรกรรม นักเรียนจึงมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเกษตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความเข้าใจในสภาพภูมิอากาศด้านญาณวิทยาร่วมกับกิจกรรมใบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินและตัดสินผลของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สถานการณ์สภาพภูมิอากาศจากความรู้ เนื่องจากเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนอย่างมากในการสนับสนุนให้เข้าใจถึงความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของคนที่อยู่ในชุมชนเกษตรกรรม (Quiroga, Suárez, & Solís, 2015) ในขณะที่ความรู้กระบวนการหลังเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างจากก่อนเรียนเป็นเพราะนักเรียนไม่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบมาก่อน ซึ่งทำให้นักเรียนต้องปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ในช่วงแรก โดยพบว่านักเรียนสามารถปรับตัวได้เมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่ 3 ของการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่สัมภาษณ์ประสบการณ์ของครูที่เปลี่ยนมาใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ ซึ่งระบุว่าในสัปดาห์แรกของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ เมื่อครูใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะตอบคำถามในมุมมองของตนเอง ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตคำตอบของเนื้อหาที่ครูคาดหวังว่านักเรียนจะตอบ (Zhang et al., 2018) แสดงให้เห็นว่านักเรียนจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อกับการปรับพฤติกรรมในการเรียนเพื่อให้สร้างความรู้ใหม่จากกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบ

ความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศของนักเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและมีระดับที่ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศของนักเรียนอยู่ในระดับใส่ใจในสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นระดับความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้วในตอนก่อนเรียน เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าการรับรู้ถึงปัญหาสภาพภูมิอากาศและการตัดสินใจภายใต้ข้อมูลและมีความรับผิดชอบมีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่การรับรู้ถึงปัญหาสภาพภูมิอากาศไม่มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนน เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในพื้นที่มีสังคมเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะมีการรับรู้ต่อสถานการณ์สภาพภูมิอากาศที่สูง (Quiroga et al., 2015) ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีการรับรู้ถึงปัญหาสภาพภูมิอากาศที่สูงตั้งแต่ก่อนเรียน และสังเกตได้ว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนสูงกว่าองค์ประกอบที่เหลือคือความสนใจในประเด็นสภาพภูมิอากาศและการตัดสินใจภายใต้ข้อมูลและมีความรับผิดชอบถึงร้อยละ 6.75 และ 10.91 จึงส่งผลให้การรับรู้ถึงปัญหาสภาพภูมิอากาศไม่มีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยเมื่อทดสอบด้วยสถิติทดสอบที

ข้อเสนอแนะ

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบรวมกับการใช้เกมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เหมาะสำหรับเนื้อหาที่เป็นระบบและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์และความรู้เดิม รวมทั้งได้ใช้ความรู้ใหม่ในการอธิบายหรือจัดการกับสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ เกมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบจำเป็นต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของเกมที่ทำให้นักเรียนเข้าร่วม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของรูปแบบเกมกับเป้าหมายของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ 5 ขั้นตอน ทั้งด้านเวลา การกระตุ้นความสนใจ เป้าหมายการให้ความรู้และสร้างความตระหนัก รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นักเรียนประยุกต์ความรู้ ประเมินผลที่คาดว่าจะได้รับการตัดสินใจ ทั้งนี้สาระสำคัญที่อยู่ภายในเกมจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเปิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณโครงการทุนวิจัยมหาบัณฑิต สกว. ด้านมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุน
เงินทุนการวิจัยตลอดโครงการวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่สละเวลาอันมีค่าใน
การให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานวิจัย ข้าพเจ้ารู้สึกทราบบ้างถึงความเอื้ออาทรและความช่วยเหลือจาก
ครอบครัวและเพื่อนที่ให้ทั้งกำลังใจและคำปรึกษาในทุกกระบวนการทำวิจัยจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้ (Producer). (2561). เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทยปี พ.ศ.2516-2560. Retrieved from <http://forestinfo.forest.go.th/55/Content.aspx?id=72>
- มูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานตามแนวพระราชดำริและสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบ
สานแนวพระราชดำริ. (2557). รักรักษาป่าปลูกป่าปลูกคน. Retrieved from <http://www.maefahluang.org/wp-content/uploads/2017/11/Rak-Pa-Nan.pdf>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2559). รายงานการสังเคราะห์และประมวลสถานการณ์องค์ความรู้ด้าน
การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของไทย ครั้งที่ 2 พ.ศ.2559 (ป. ว. อำนาจ ชิดไธสง, มัทนพรรณ จิวเจียม,
อัศมน ลิมสกุล, ศุภกร ชินวรรณ และชโลธร แก่นสันติสุขมงคล Ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ พ. ศ.๒๕๕๘-๒๕๙๓. Retrieved from: shorturl.at/aTUZY
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน. (2561). หลักสูตรรักรักษาป่าปลูกคน. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1XQ2oBFtXS2ECrFXAla158n3cviPz-sYm/view>
- สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน (Producer). (2560, 3 March 2562). สถิติน่าสนใจในจังหวัดน่าน. Retrieved from http://nan.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=category&id=111&Itemid=510
- Abd-El-Khalick, F., Boujaoude, S., Duschl, R., Lederman, N. G., Mamlok-Naaman, R., Hofstein, A., . . . Tuan, H. I. (2004). Inquiry in science education: International perspectives. *Science Education*, 88(3), 397-419. Ausubel, 2012
- Azevedo, J., & Marques, M. (2017). Climate literacy: a systematic review and model integration. *International Journal of Global Warming*, 12(3-4), 414-430. doi:10.1504/IJGW.2017.084789
- Basu, S. J., Barton, A. C., Clairmont, N., & Locke, D. (2009). Developing a framework for critical science agency through case study in a conceptual physics context. *Cultural studies of science education*, 4(2), 345-371. Bedford, 2016
- Bell, R. L., Smetana, L., & Binns, I. (2005). Simplifying inquiry instruction. *The Science Teacher*, 72(7), 30-33. Bush et al., 2017
- Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Van Scotter, P., Powell, J. C., Westbrook, A., & Landes, N. (2006). The BSCS 5E instructional model: Origins and effectiveness. *Colorado Springs*, 5, 88-98.
- Bybee, R., & Goodrum, D. (1999). Teaching Science as Inquiry. In *Teaching Science as Inquiry* pp. 1-17.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- Castek, J., & Dwyer, B. (2018). Think Globally, Act Locally: Teaching Climate Change Through Digital Inquiry. *The Reading Teacher*, 71(6), 755-761.
- Chiarello & Castellano, 2016
- Clifford, K. R., & Travis, W. R. (2018). Knowing climate as a social-ecological-atmospheric construct. *Global Environmental Change*, 49, 1-9.
- Climate Change Initiative, U. (2010). Climate change education for sustainable development. In: Paris.
- Drewes, A., Henderson, J., & Mouza, C. (2018). Professional development design considerations in climate change education: teacher enactment and student learning. *International Journal of Science Education*, 40(1), 67-89.
- Dupigny-Giroux, L. A. L. (2010). Exploring the challenges of climate science literacy: Lessons from students, teachers and lifelong learners. *Geography Compass*, 4(9), 1203-1217.
- Dupigny-Giroux, L. A. L. (2016). Climate Literacy. *International Encyclopedia of Geography: People, the Earth, Environment and Technology: People, the Earth, Environment and Technology*, 1-5.
- Dupigny-Giroux, L.-A. L. (2008). Introduction—climate science literacy: a state of the knowledge overview. *Physical Geography*, 29(6), 483-486.
- Fung, M. K., Tedesco, L. R., & Katz, M. E. (2015). Games and climate literacy. *Nature Geoscience*, 8(8), 576.
- GCRP, U. (2009). Climate literacy: the essential principles of climate science. In (2 ed.): US Global Change Research Program.
- Guy, S., Kashima, Y., Walker, I., & O'Neill, S. (2014). Investigating the effects of knowledge and ideology on climate change beliefs. *European Journal of Social Psychology*, 44(5), 421-429.
- Hansen, A., Schneider, K., & Lange, J. (2018). Games for Knowledge Transfer and as a Stimulus for Climate Change Mitigation in Agriculture—Lessons Learned from a Game Prototype. In *Handbook of Climate Change Communication: Vol. 3* (pp. 197-208): Springer.
- Harrington, J. (2008). Misconceptions: Barriers to improved climate literacy. *Physical Geography*, 29(6), 575-584.
- Kahan, D. M. (2015). Climate-science communication and the measurement problem. *Political Psychology*, 36, 1-43.
- Langford, P. E. (2004). *Vygotsky's developmental and educational psychology*: Psychology Press.
- Malone, T. W. (1981). Toward a theory of intrinsically motivating instruction. *Cognitive science*, 5(4), 333-369.
- Marzetta, K. L. (2016). Changing the climate of beliefs: A conceptual model of learning design elements to promote climate change literacy. *Journal of Sustainability Education*, 16, 1-18.
- McCaffrey, M. S., & Buhr, S. M. (2008). Clarifying climate confusion: Addressing systemic holes, cognitive gaps, and misconceptions through climate literacy. *Physical Geography*, 29(6), 512-528.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- McNeal, K. S., Miller, H. R., & Herbert, B. E. (2008). The effect of using inquiry and multiple representations on introductory geology students' conceptual model development of coastal eutrophication. *Journal of Geoscience Education*, 56(3), 201-211.
- McNeill, K. L., & Vaughn, M. H. (2012). Urban high school students' critical science agency: Conceptual understandings and environmental actions around climate change. *Research in science education*, 42(2), 373-399.
- Miléř, T., & Sládek, P. (2011). The climate literacy challenge. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 12, 150-156.
- Minner, D. D., Levy, A. J., & Century, J. (2010). Inquiry-based science instruction—what is it and does it matter? Results from a research synthesis years 1984 to 2002. *Journal of Research in Science Teaching*, 47(4), 474-496.
- Nations, U. (2015). United Nations Framework Convention on Climate Change. Retrieved from <https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>. Retrieved 20 October 2018, from United Nations <https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>
- Niepold, F., Herring, D., & McConville, D. (2007). *The case for climate literacy in the 21st Century*. Paper presented at the 5th International Symposium on Digital Earth.
- Niepold, F., Herring, D., & McConville, D. (2008). The role of narrative and geospatial visualization in fostering climate literate citizens. *Physical Geography*, 29(6), 529-544.
- Prensky, M. (2003). COMPUTER GAMES AND LEARNING: DIGITAL GAME-BASED LEARNING. *Computers in Entertainment (CIE)*, 1(1), 21.
- Quiroga, S., Suárez, C., & Solís, J. D. (2015). Exploring coffee farmers' awareness about climate change and water needs: Smallholders' perceptions of adaptive capacity. *Environmental Science & Policy*, 45, 53-66.
- Ratan, R. A., & Ritterfeld, U. (2009). Classifying serious games. In *Serious games* (pp. 32-46): Routledge.
- Reckien, D., & Eisenack, K. (2013). Climate change gaming on board and screen: A review. *Simulation Gaming*, 44(2-3), 253-271. Squire, 2008
- Wu, J. S., & Lee, J. J. (2015). Climate change games as tools for education and engagement. *Nature Climate Change*, 5(5), 413.
- Wynne, B. (2016). Misunderstood misunderstanding: Social identities and public uptake of science. *Public understanding of science*, 1, 281-304.
- Zehr, S. C. (2016). Public representations of scientific uncertainty about global climate change. *Public understanding of science*, 9(2000), 85-103.
- Zhang, J., Tao, D., Chen, M.-H., Sun, Y., Judson, D., & Naqvi, S. (2018). Co-organizing the collective journey of inquiry with idea thread mapper. *Journal of the Learning Sciences*, 27(3), 390-430.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เพศสภาพกับความรัก

ธิติดารัตน ปทุมประเสริฐ¹, จารุณี มุมบ้านเช่า²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

E-mail: Thitidararat36@gmail.com, jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้นำเสนอถึงเพศสภาพกับความรักที่เหมือนกับเพศชายหญิงทั่วไป ในมุมมองตามหลักทฤษฎีของ Maslow โดยกล่าวถึงความหมายของเพศสภาพ มุมมองคนไทยกับเพศสภาพ มุมมองต่างประเทศกับเพศสภาพ และความรักคืออะไร ซึ่งทั้งหมดเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการได้รับการยอมรับกันทั้งนั้นไม่ใช่เพียงแค่เพศสภาพอย่างเดียวที่ต้องการ จึงตรงกับทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow หนึ่งในนั้นของลำดับความต้องการทั้งหมด ผู้เขียนได้นำมาเชื่อมโยงให้เกิดภาพว่าเพศสภาพก็สามารถทำได้และมีความประสงค์ตามลำดับความต้องการของมนุษย์ ท้ายสุดของบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอความคิดของเพศสภาพที่เกี่ยวกับความรัก ความรู้ และความสามารถของเพศสภาพที่ไม่แตกต่างจากเพศชายหญิง เพื่อให้สังคมไทยเปิดใจยอมรับและเปลี่ยนแปลงความคิดในตามหลักความเป็นจริงในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและทันสมัยเพื่อให้เกิดการยอมรับในของเพศสภาพที่เพิ่มขึ้นและความเท่าเทียมกับเพศชายหญิง

คำสำคัญ : เพศสภาพ, ความรัก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Gender And Love

Thitidarat Pathumprasert¹, Jarunee Mumbansao²

Bachelor of Public Administration Faculty of Humanities and Social Sciences

Valaya Alongkorn Rajabhat University in the royal patronage

E-mail: Thitidarat36@gmail.com, jarunee@vru.ac.th

Abstract

This article presents the gender. And love like the male, female, normal in the theoretical view of Maslow by saying to the definition of gender, angle. Thai peoples look and gender. Abroad look and gender. what is love. Not just the gender that is desired. These are things that everyone has need to accept. Therefore match the theory order of Maslow. The author has brought to connect to see the picture that gender can be done and wishes according to the order gender about love the knowledge and the ability of the gender. Not different from males and females. For the Thai society to be open to accept and change of thinking according to the principles. The face that now everything has change and modern to the love of sex can be fulfilled. To increase acceptance of gender and equality with males and females.

Keyword : gender, love

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

บทความวิชาการนี้ต้องการนำเสนอเพื่อให้เข้าใจความรู้สึกของเพศสภาพรวมถึงสิ่งที่เพศสภาพต้องการให้สังคมไทยเปิดใจยอมรับเพศสภาพเป็นอีกหนึ่งเพศที่อยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีตัวตนและยุติธรรมเหมือนเพศชายหญิงในทุก ๆ เรื่อง เรื่องความรักเป็นอีกเรื่องที่สำคัญที่เพศสภาพต้องการในการยอมรับและเท่าเทียม

ในปัจจุบันสังคมไทยไม่ได้มีแค่เพศชายหญิงกันเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังมีเพศ LGBTQ ที่เรียกกันว่าเพศสภาพ ที่เกิดจากโครงสร้างร่างกายเป็นหญิงแต่ใจเป็นชาย โครงสร้างร่างกายเป็นชายแต่ใจเป็นหญิง และเพศที่เกิดจากความรู้สึกที่อยู่ภายใต้จิตใจ ความชอบ ความสบายใจในตัวเองในเรื่องของความรัก จึงทำให้เกิดเพศสภาพขึ้นมา

มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาต้องมีความรัก ความรู้สึก ไม่ใช่เพียงแค่ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ความรักในครอบครัว ความรักพี่น้อง ความรักเพื่อน แต่ยังมีถึงความรักที่คนสองคนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันความรักของคนสองคนที่มีสถานะว่าคู่รัก ไม่ใช่แค่ว่าคบกันแค่วันนี้พรุ่งนี้ก็จะกันไปและเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ แต่เป็นความรักที่ทุกคนต้องการในคน ๆ หนึ่งอยู่เคียงข้างเราไปจนแก่เฒ่า คอยอยู่เป็นกำลังใจ คอยดูแลซึ่งกันและกันไปตลอดชีวิต ในตามโลกสังขารตามหลักศาสนาและธรรมชาติที่กำหนดกับความถูกต้องในความคิดของมนุษย์ตั้งแต่ในยุคอดีตโบราณผู้ชายต้องคู่กับผู้หญิงเพียงเท่านั้น เพราะในยุคนั้นมีเพียงแค่เพศชายและเพศหญิงเท่านั้น ยังไม่มีเพศสภาพเหมือนในยุคปัจจุบัน

แต่ในยุคปัจจุบันได้เกิดปรากฏการเปลี่ยนแปลงไปต่างจากยุคโบราณ เนื่องจากไม่ได้มีแค่เพศชายหญิงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังคงมีอีกเพศหนึ่งที่เกิดขึ้นมา ที่เรียกกันว่า “เพศสภาพ” ไม่ได้เกิดเป็นโครงสร้างร่างกายใหม่ที่แปลกประหลาดไปจากเพศชายหญิงแต่อย่างใด เพศสภาพยังคงเป็นมนุษย์ที่มีอวัยวะและโครโมโซมที่เหมือนกับมนุษย์เพศชายหญิงทั่วไป สิ่งที่แตกต่างของเพศสภาพคือความรู้สึกที่มีอยู่ภายใต้จิตใจข้างในที่มีความรู้สึกเกิดขึ้นใหม่ต่างกับเพศชายหญิง จนเป็นเพศสภาพที่เกิดจากความรู้สึก ความชอบ ความสบายใจในเรื่องของความรักในรูปแบบที่เขาต้องการ

ดังนั้นเพศสภาพก็มีความรู้สึกในเรื่องของความรัก และความรู้สึกในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเพศสภาพ แต่ในเรื่องความรักของเพศสภาพยังคงไม่เป็นที่การยอมรับในสังคมเท่ากับความรักของเพศชายและเพศหญิงที่ได้รับสิทธิในเรื่องของความรัก เนื่องจากเพศสภาพยังคงเป็นกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการยอมรับในสังคม ไม่ใช่แค่ในประเทศไทยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังคงมีอีกหลายประเทศทั่วโลกที่ยังไม่ยอมรับเพศสภาพเท่าที่ควร จึงทำให้เพศสภาพไม่ได้สิทธิเท่าเทียมกับเพศชายหญิงในเรื่องการงาน ความรัก และธุรกรรมต่าง ๆ เป็นต้น เพียงแค่ว่าเพศสภาพแตกต่างจากเพศชายหญิง มองเพศสภาพเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดและยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างชัดเจน จึงส่งผลให้เพศสภาพไม่ควรมีสิทธิเท่าเทียมกับเพศชายหญิงทั่วไป

รวบรวมการบวกับสิ่งที่สังคมไทยยังคงปิดใจปิดกั้นไม่ยอมรับว่าปัจจุบันทุกอย่างได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาทันสมัยไม่เหมือนในยุคอดีตสมัยก่อน แล้วยังคงต่างกับประเทศที่เปิดใจยอมรับและให้โอกาสกับเพศสภาพไปอย่างมาก เหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ความรักของเพศสภาพและตัวเพศสภาพนั้นได้พบเจออะไรที่ไม่เท่าเทียม เกิดการแบ่งชนชั้นเพศขึ้นมา ดังนั้นจึงนำเสนอที่เกี่ยวกับเพศสภาพและความรักในส่วนของเพศสภาพได้พบเจอและต้องการที่จะให้สังคมยอมรับและเข้าใจในสิ่งที่เขาเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ความหมายของเพศสภาพ

ก่อนอื่นมาทำความรู้จักกับความหมายของเพศสภาพกันก่อน ว่าเพศสภาพนั้นหมายถึงเพศที่เกิดจากอะไร คืออะไรเพศสภาพ

คำว่า “เพศสภาพ” ถูกนำมาใช้เรียกกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีเพศวิถีเป็น LGBTQ ไม่ว่าจะเพศชาย เพศหญิง ไบเซ็กชวล ทรานเจนเดอร์ เคียวรี่ ที่ไม่ใช่กลุ่มเพศตามอัตลักษณ์ทางเพศ หรือ Cisgender (เช่น ผู้หญิงที่เป็นผู้หญิงทั้งกายและใจไม่ได้อยากเป็นผู้ชายหรือเพศอื่น ๆ) โดยบางคนก็เรียก LGBT บ้าง บางคนก็เรียก LGBTQ หรือ LGBTQA ก็มี แต่โดยรวมแล้วก็หมายถึงกลุ่มคนเพศสภาพนั่นเอง โดยตัวอักษรเหล่านี้ก็ย่อมาจากสมาชิกในกลุ่มคือ (Pimchanok K, 2561)

Lesbian เลสเบียน หรือว่าผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน

Gay เกย์ คือผู้ชายที่ชอบผู้ชาย แต่บางคนก็กล่าวรวมว่าเป็นคนชอบเพศเดียวกัน (homosexual)

Bisexual คนที่ชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิง (สังเกตว่า Bi หมายถึง 2 นั่นเอง)

Transgender คนข้ามเพศ คือผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นผู้ชาย ผู้ชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิงเรียกสั้น ๆ ว่า ทรานส์

Queer เคียวรี่เป็นการเรียกกว้าง ๆ หมายถึง กลุ่มคนที่ไม่ได้มีเพศตามขนบสังคมทั่วไป ไม่จำกัดกรอบ (Pimchanok K, 2561)

มุมมองของคนในสังคมไทยกับเพศสภาพ

ปัจจุบันสังคมไทยหรือแม้แต่สังคมทั่วโลกต่างเริ่มเปิดกว้างให้กับบุคคลเพศสภาพกันมากแล้ว แต่ก็ยังมีส่วนที่ยังไม่เปิดใจยอมรับกับเพศสภาพเช่นกัน ดังนั้นผู้เขียนจึงได้นำประสบการณ์และข้อมูลต่าง ๆ มานำเสนอความคิดของคนไทยในคนสามกลุ่มที่มีการมุมมองกับเพศสภาพ จากการสำรวจของ โพลนิด้า ได้แบ่งเป็นสามกลุ่ม ดังนี้ (NIDA POII โพลแห่งแรกในประเทศไทย, 2560)

กลุ่มแรก มีมุมมองที่ว่าบุคคลในสังคมไทยเปิดใจยอมรับกับเพศสภาพเกือบร้อยละ 100 เนื่องจากข้อมูลของการทำโพลนิด้าที่ได้ทำโพลในเรื่องของการยอมรับของคนไทยกับเพศสภาพในปี พ.ศ. 2556 กับ 2558 มีการยอมรับใน 2 ปีร้อยละ 77 ถึงเกือบร้อยละ 89 ดังนั้นแสดงว่าคนไทยยังยอมรับกับเพศสภาพ ไม่เต็ม 100 เขามองว่าเพศสภาพไม่ได้ผิดอะไร มีความรู้ความสามารถเหมือนเพศชายหญิงแถมอาจจะมีความสามารถที่เฉพาะตัวไปอีกก็ได้ที่เพศชายหญิงทั่วไปอาจจะไม่มี อีกทั้งในการทำงานก็ยังเปิดโอกาสที่จะให้เพศสภาพได้เข้าไปทำงานกันมากมาย เช่น วงการบันเทิง ราชการ รวมถึงนักกีฬา เป็นต้น สิ่งที่เขาเปิดโอกาสเปิดใจยอมรับเพราะเขาได้มองว่า เพศสภาพสิ่งที่แปลกไปจากเพศชายหญิงคือความรู้สึกที่ภายใต้ข้างในจิตใจของเขาเพียงเท่านั้น เพศสภาพก็คือมนุษย์ที่เหมือนเพศชายหญิงทั่วไปเช่นกัน (นภาพรณ หะวานนท์, 2555, หน้า 66) ผู้เขียนเคยได้ยินประโยคหนึ่งจากคนในกลุ่มนี้ที่ยอมรับในเพศสภาพกันว่า “จะเป็นอะไรก็ได้ ขอแค่เป็นคนดีในสังคมก็พอ” เป็นประโยคที่บอกถึงว่าจะจะเป็นเพศอะไรก็ได้แต่อย่างเดียวกับที่ขอคือ “เป็นคนดี” ไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อนนี้แหละคือสิ่งที่คนกลุ่มนี้ต้องการ แค่เป็นคนดีไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อนพวกเขาก็พร้อมเปิดใจยอมรับกับสิ่งที่คุณเป็น ไม่ว่าจะเพศไหนก็ตาม

กลุ่มสอง มีมุมมองกับเพศสภาพในการไม่ยอมรับในอัตราร้อยละ 8 ถึงร้อยละ 20 ในการไม่ยอมรับจากข้อมูลการทำโพลนิด้าในเรื่องของการยอมรับกับเพศสภาพ ในปีพ.ศ. 2556 กับ 2558 จากข้อมูลจะเห็นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ว่ากลุ่มที่สองจะเป็นคนกลุ่มน้อยที่ไม่ยอมรับกับเพศสภาพ แต่อย่าได้มองข้ามกันเลยที่เดียวถึงจะเป็นกลุ่มน้อยก็จริง แต่ก็ยังสามารถมีอิทธิพลกับเพศสภาพในบางเรื่อง เช่น ความรัก การงาน และการถูกยอมรับในสังคม เป็นต้น เนื่องจากบางงานก็ไม่รับบุคคลเพศสภาพทำงานและถูกเหยียดหยามในเรื่องเพศของเขาจึงทำให้ไม่สามารถทำงานนั้นได้ ผู้เขียนพบว่าคนที่กลุ่มสองมีมุมมองที่ไม่ยอมรับเพศสภาพ เนื่องจากเขามองว่าผิดเพศ แปลกประหลาด ขัดกับธรรมชาติที่ให้มีมา ไม่พอใจกับสิ่งที่ตนมี ขนาดตัวเองยังเป็นแบบนี้และจะทำอะไรได้ แต่พวกเขาไม่ได้มองถึงความรู้ ความสามารถในตัวตนของคนนั้นพวกเขาเพียงมองแค่ภายนอกเพียงอย่างเดียว และอีกอย่างที่เป็นสิ่งสำคัญของกลุ่มสองอาจจะเกิดจากที่ตัวเองยังคงไม่เปิดใจกับปัจจุบันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงทันสมัยไม่เหมือนในอดีตที่ผ่านมา ยังคงปิดกั้นและไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เข้าไป จึงทำให้คนในกลุ่มนี้ไม่ยอมรับกับเพศสภาพและเป็นคนกลุ่มน้อยในสังคมไทย

กลุ่มสุดท้าย มีมุมมองที่ว่าไม่แน่ใจหรือไม่ออกความคิดเห็น อยู่ในร้อยละ 1 ถึง เกือบร้อยละ 6 จากข้อมูลการทำโพลนิด้าในเรื่องของการยอมรับกับเพศสภาพ ในปีพ.ศ. 2556 กับ 2558 เป็นบุคคลที่กลุ่มน้อยน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ยอมรับในเรื่องของเพศสภาพกลุ่มนี้ผู้เขียนพบว่า เขาไม่ได้คิดอะไรกับเพศสภาพ เขามองว่าจะเป็นอย่างไรก็ได้ในสิทธิ์ของเขาเพราะทุกคนมีสิทธิ์และพอใจในความเป็นของตัวเอง มุมมองของคนกลุ่มนี้จะคล้าย ๆ กับมุมมองของกลุ่มแรก ที่ “เป็นอะไรก็ได้ ขอแค่เป็นคนดีในสังคมก็พอ” เพราะเขามองว่าปัจจุบันมีการเปิดใจยอมรับและมีสิ่งที่ยั่งยืนเปลี่ยนแปลง ๆ ไปตามกาลเวลากันเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีคนกลุ่มนี้เกิดขึ้นและเป็นส่วนน้อย เขาไม่ได้จำกัดเพศ เพราะเขามองที่ความรู้ ความสามารถของบุคคลมากกว่าเพศ

เพศสภาพมีกลุ่มที่ยอมรับและไม่ยอมรับ การที่ไม่ยอมรับในเพศสภาพนั้นจึงทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในทั้งด้านการทำงาน การอยู่ในสังคม และความรัก ผู้เขียนจึงได้ตั้งในเรื่องความรักของเพศสภาพมานำเสนอความรักของเพศสภาพไม่ได้เหมือนกับความรักของเพศชายหญิงทั่วไป เพศสภาพไม่ได้สิทธิ์ที่เท่าเทียม ไม่ได้สิทธิ์ที่คนสองคนตกลงปลงใจที่จะอยู่ด้วยกันในการแต่งงาน ไม่ใช่เพียงความรักที่ผู้เขียนจะนำเสนอแต่ผู้เขียนจะนำเสนอในสิ่งที่เพศสภาพต้องการให้สังคมยอมรับและเปิดใจในสิ่งที่เพศสภาพเป็น

มุมมองต่างประเทศกับเพศสภาพ

ว่าด้วยในเรื่องของเพศสภาพไม่ใช่มีแค่ภายในประเทศไทยอย่างเดียวที่จะมีเพศสภาพ เพราะเพศสภาพมีอยู่ทั่วโลกทั้งในทวีปยุโรป ทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ และทวีปออสเตรเลีย ในสัญลักษณ์ของเพศสภาพที่ทั่วโลกจะเป็นอันรู้กันคือ ธงสีรุ้ง และในส่วนของต่างประเทศมีการยอมรับที่มากกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก ในเรื่องของสิทธิ์ที่เพศสภาพจะได้รับ มีการเปิดโอกาสให้กับเพศสภาพในหลากหลายเรื่อง เช่น การออกกฎหมายให้เพศสภาพจดทะเบียนแต่งงาน ที่ประเทศไทยยังไม่ยอมรับและเปิดโอกาสออกกฎหมายให้เพศสภาพจดทะเบียนแต่งงานได้

ในปัจจุบันประเทศที่เปิดใจยอมรับและให้โอกาสออกกฎหมายให้กับเพศสภาพได้จดทะเบียนแต่งงานมีทั้งหมด 28 ประเทศได้แก่ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม สเปน แคนาดา แอฟริกาใต้ นอร์เวย์ สวีเดน โปรตุเกส ไอร์แลนด์ อาร์เจนตินา เม็กซิโก ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ อังกฤษ ลักเซมเบิร์ก ไอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก อูรุกวัย บราซิล สกอตแลนด์ ฟินแลนด์ เกาะกรีนแลนด์ โคลัมเบีย มอลต้า ออสเตรเลีย ใต้หวัน และเอกวาดอร์ เป็นประเทศที่ให้การยอมรับและการเปิดให้โอกาสออกกฎหมายให้กับเพศสภาพได้มีสิทธิ์จดทะเบียนแต่งงานเหมือนเพศชายหญิงทั่วไป ประเทศแรกที่ได้เปิดโอกาสออกกฎหมายให้เพศสภาพได้จดทะเบียนแต่งงานกันได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คือ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในวันที่ 1 เมษายน 2003 และหลังเที่ยงคืนของวันนั้น มีคู่รักเพศเดียวกันถึง 4 คู่ ที่มาทำพิธีแต่งงานโดยมีนายกเทศมนตรีอัมสเตอร์ดัมเป็นประธาน ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศที่เป็นแนวทางให้ประเทศอีก 27 ประเทศได้ให้สิทธิ์และเปิดโอกาสออกกฎหมายให้กับเพศสภาพได้จดทะเบียนแต่งงาน (Pannaput J ,2562)

ในปัจจุบันพบว่าประชากรเพศสภาพได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับเพศสภาพค่อนข้างมากจนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนด้วยซ้ำ ในส่วนของแต่ละทวีปของโลกมีสถิติเพศสภาพที่เล่นแอปโซเซียลที่มีชื่อว่า Facebook ที่ได้บันทึกข้อมูลกันไว้ ได้แก่ ทวีปเอเชียประเทศที่มีเพศสภาพมากที่สุดในอันดับหนึ่ง คือ อินเดีย จำนวน 3 ล้านคน ประเทศอันดับสอง คือ เวียดนาม จำนวน 620,000 คน และประเทศอันดับสาม คือ ประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 540,000 คน แต่ส่วนในของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 8 จำนวน 340,000 คน ประเทศไทยติด 1 ใน 10 ของที่มีประชากรเพศสภาพจำนวนมากที่สุดของทวีปเอเชีย ทวีปยุโรปประเทศที่มีประชากรเพศสภาพมากที่สุดในอันดับ 1 คือ ประเทศสหราชอาณาจักร จำนวน 220,000 คน ประเทศอันดับสองคือ อิตาลี จำนวน 90,000 คน และประเทศอันดับสาม เยอรมนี จำนวน 84,000 คน ทวีปแอฟริกาประเทศที่มีประชากรเพศสภาพมากที่สุดในอันดับหนึ่ง ประเทศอียิปต์ จำนวน 640,000 คน ประเทศอันดับสอง ประเทศโมร็อกโก จำนวน 300,000 คน และประเทศอันดับสาม จำนวน แอลจีเรีย จำนวน 240,000 คน ทวีปอเมริกาเหนือที่มีประชากรเพศสภาพมากที่สุดในอันดับหนึ่ง ประเทศสหรัฐ จำนวน 760,000 คน ประเทศอันดับสองประเทศเม็กซิโก จำนวน 240,000 คน และอันดับสามประเทศแคนาดา จำนวน 94,000 คน ทวีปอเมริกาใต้ที่มีประชากรเพศสภาพเป็นมากที่สุดในอันดับหนึ่ง ประเทศบราซิล จำนวน 320,000 คน อันดับสองประเทศอาร์เจนตินา จำนวน 118,000 คน และอันดับที่สามประเทศเปรู จำนวน 74,000 คน และทวีปสุดท้ายทวีปออสเตรเลียที่มีประชากรเพศสภาพมากที่สุดในอันดับหนึ่ง ประเทศออสเตรเลีย จำนวน 74,000 คน อันดับสองประเทศนิวซีแลนด์ จำนวน 13,000 คน และอันดับสามประเทศปาปัวนิวกินี จำนวน 4,600 คน เป็นต้น (marketingoops!, 2014)

จากข้อมูลที่กล่าวมาในข้างบนผู้อ่านจะพบว่าประชากรเพศสภาพอยู่ทั่วโลกและมีเป็นจำนวนมากอยู่ในถึงหลักแสนคนกันเลยทีเดียว จากข้อมูลข้างบนเป็นข้อมูลที่ได้จากการที่เพศสภาพเล่น facebook จึงทำให้ได้ข้อมูลจำนวนประชากรเพศสภาพ ดังนั้นเรื่องของเพศสภาพจึงไม่ใช่เรื่องที่ไม่สำคัญหรือมองข้ามกันไปได้อีกแล้ว เรื่องของเพศที่สำคัญก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญอีกเหมือนกัน เนื่องจากตอนนี้มีประชากรเพศสภาพที่เป็นจำนวนมากขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ไปตามกาลเวลาของโลกจึงทำให้ต่างประเทศให้ความสำคัญและการยอมรับในของบุคคลเพศสภาพที่มากขึ้นกว่าเดิม เปิดโอกาสในทุกเรื่องรวมถึงเรื่องของการรักที่ได้ออกกฎหมายให้จดทะเบียนสมรสกับเพศเดียวกันได้แล้ว ในปัจจุบันมีทั้งหมด 28 ประเทศผู้เขียนได้บอกไว้ในส่วนของข้างบนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ในปัจจุบันก็ยังมีอีกหลายประเทศที่ยังไม่เปิดใจและความสำคัญกับเรื่องความรักของเพศสภาพเพราะยังคงมีประชากรกลุ่มน้อยที่ยังคงไม่ยอมรับในเรื่องของแบบนี้กับเพศสภาพ ยิ่งในประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำประเทศ ยิ่งมองกลุ่มเพศสภาพเป็นคนกลุ่มที่ผิดเพี้ยนไม่พอใจกับสิ่งที่เกิดมา เป็นกลุ่มคนที่แปลกประหลาด และไม่ใช่แค่ศาสนาพุทธเท่านั้นที่ยังไม่เปิดใจยอมรับกับเพศสภาพ ยังรวมถึงศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ที่ได้มีเขียนไว้ในเรื่องของศาสนาเหมือนกัน แต่ส่วนใหญ่ของคนไทยคือความคิดที่มีความโบราณตามตนเก่าแก่ที่ไม่เปิดใจยอมรับ ยิ่งทำให้สังคมกลุ่มน้อยไม่ค่อยยอมรับกับเพศสภาพจึงทำให้ประเทศไทยยังไม่เปิดกว้างและความสำคัญกับเรื่องความรักถึงขนาดออกกฎหมายให้เพศสภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ได้จัดทะเบียนเหมือนคู่รักเพศชายหญิง แต่ก็ยังมีอีกหลายประเทศที่กำลังจะดำเนินการเปิดโลกกว้างให้กับเพศสภาพได้จดทะเบียนสมรสเหมือน 28 ประเทศที่ได้ออกกฎหมายไปเรียบร้อยแล้ว

ความหมายความรัก

ความรัก คือเป็นความรู้สึก สภาพและเจตคติต่าง ๆ ซึ่งมีตั้งแต่ความชอบระหว่างบุคคลหมายถึง อารมณ์การดึงดูดและความผูกพัน (attachment) ส่วนบุคคลอย่างแรงกล้าในบริบททางปรัชญา ความรักเป็นคุณธรรมแสดงออกซึ่งความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ และความเสน่หาทั้งหมดของมนุษย์ ความรักยังอาจอธิบายได้ว่าเป็นพฤติกรรมต่อตนเองหรือผู้อื่นซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความเห็นอกเห็นใจ หรือความเสน่หา ดังตัวอย่างบทกวีที่ว่า “ความรักคือหัวใจให้แก่นัก ความรักคือนิรันดร์มันสมัคร ความรักคือศรัทธาสามีภักดี ความรักคือประจักษ์ในใจเรา” (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, 2560)

จากที่ผู้เขียนได้อธิบายความหมายความรักไปในข้างบน ผู้เขียนพบว่าการศึกษาที่มีเพศสภาพขึ้นมาก็ไม่แปลกอะไร เนื่องจากเพศสภาพก็เกิดจากรู้สึกที่อยู่ข้างในจิตใจในส่วนของความรัก และความรักก็คือความรู้สึก สภาพและเจตคติต่าง ๆ ดังนั้นเพศสภาพก็คือส่วนจากรักอย่างหนึ่งเหมือนกันที่มาจากรู้สึกของมนุษย์ในข้างในจิตใจ

เพศสภาพกับความรัก

จากบทความเพศสภาพกับความรัก ผู้เขียนได้นำเรื่องของทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow มีลำดับความต้องการอยู่ 5 ชั้น (ภพดล ประทุมษา, 2561) แต่มีแค่หนึ่งชั้นที่ผู้เขียนนำมาให้อ่านได้รับรู้เข้าใจ และเข้าถึงเพศสภาพในสิ่งที่เขาต้องการบอกมาโดยตลอด ลำดับความต้องการในชั้นนั้นก็คือ ลำดับความต้องการขั้นสาม

ลำดับความต้องการทางสังคม มนุษย์คือสัตว์สังคม ดังนั้นมนุษย์ต้องอยู่ในสังคมแต่สังคมเป็นสิ่งที่ใหญ่อยู่ยากและเข้าใจยาก เพศสภาพก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่ต้องอยู่ในสังคม สังคมของเพศสภาพนั้นก็กลับเป็นสิ่งที่อยู่ยากกว่าสังคมของมนุษย์เพศชายหญิงปกติทั่วไป เนื่องจากสังคมยังคงไม่ยอมรับเพศสภาพในสิ่งที่เขาเป็น ยังคงมองเพียงแค่เพศสภาพเขาที่ไม่ตรงกับอัตลักษณ์ทางเพศอย่างเดียวเท่านั้น จึงทำให้เพศสภาพเป็นมนุษย์ที่อยู่ในสังคมยากมาก มีอุปสรรคต่าง ๆ มากมายในเรื่องของเช่น การงาน การเรียน ความรัก และธุรกรรมต่าง ๆ เป็นต้น ในส่วนลำดับความต้องการของเพศสภาพที่ต้องการทางสังคมคือ การยอมรับของสังคมในสิ่งที่เขาเป็น เพราะเขาไม่สามารถเลือกเกิดได้ว่าเขาจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงตามใจเขาได้ การที่เขาเป็นเพศสภาพเขาเกิดขึ้นจากรู้สึกข้างในจิตใจของความรักที่เขามี ดังนั้นเพศสภาพก็มีความรู้สึกและความรักเหมือนกัน สิ่งที่เพศสภาพต้องการทางสังคมไม่ใช่เพียงแค่การยอมรับในสิ่งที่เขาเป็น แต่ต้องการการยอมรับในรูปแบบความรักของเพศสภาพด้วยกัน ความรักของเพศสภาพยังไม่ได้รับการยอมรับเท่าเทียมกับความรักของเพศชายหญิงทั่วไป ยังคงไม่ได้รับการยอมรับจนถึงขั้นอนุมัติให้จดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันเหมือนของเพศชายหญิงที่ได้มีการจดทะเบียนสมรสอย่างเป็นทางการ และมีการได้รับใช้สิทธิต่าง ๆ จากการจดทะเบียนสมรส

ในส่วนของแต่ละประเทศมีหลายประเทศที่ให้การยอมรับเพศสภาพอย่างจริงจัง ไม่มองข้ามเพศสภาพ ไม่ใช่เพียงแค่สังคมต่างประเทศยอมรับเพียงเท่านั้น ยังมีการออกกฎหมายในการจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันอีกด้วย ไม่ได้แตกต่างอะไรจากเพศชายหญิงทั่วไปเลย เพราะในต่างประเทศคิดว่าเพศไหนก็มีความเท่าเทียม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กันไม่ควรแบ่งชนชั้นเพศขึ้นมา แต่ก็ยังมีอีกหลายประเทศที่กำลังพัฒนาในการยอมรับของเพศสภาพในการที่มีสิทธิเท่าเทียมกับเพศชายหญิง

จากการนำทฤษฎีลำดับความต้องการขั้นสามของ Maslow ที่ผู้เขียนกล่าวมาจากข้างต้น ผู้อ่านจะพบว่ากลุ่มเพศสภาพมีความต้องการที่ตรงกับทฤษฎีลำดับความต้องการขั้นสามของ Maslow ผู้เขียนได้อธิบายให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงความรู้สึกของกลุ่มเพศสภาพ ในความคิดของเพศสภาพ และความเป็นจริง ดังนั้นผู้เขียนจึงนำเสนอทฤษฎีลำดับความต้องการมาเชื่อมโยงกับเพศสภาพและความรัก จากข้างต้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เขียนได้เขียนบทความเพศสภาพกับความรักรื้อขึ้นมา

บทสรุป

สิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อจากบทความนี้คือความคิดและความรู้สึกของมนุษย์คนหนึ่งซึ่งเรียกกันว่า “เพศสภาพ” ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านได้เข้าใจเพศสภาพมากขึ้น เปิดใจยอมรับและเปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ ที่ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว เพศสภาพหรือ LGBTQ คือสิ่งที่เกิดจากความรู้สึกข้างในตนเองที่มีต่อความรัก ความสบายใจในสิ่งที่ตนสบายใจและต้องการในสิ่งนั้น ถึงแม้อัตลักษณ์จะไม่ตรงกับเพศสภาพ ความรู้สึกก็ตาม มนุษย์คือสัตว์สังคมสิ่งที่มีมนุษย์ต้องอยู่คือสังคม เพศสภาพก็คือมนุษย์คนหนึ่งดังนั้นสิ่งที่เพศสภาพต้องอยู่คือสังคมเช่นกัน แต่สังคมไม่ได้ยอมรับเพศสภาพเหมือนมนุษย์เพศชายหญิง เนื่องจากตั้งแต่ยุคอดีตในตอนนี้ขึ้นชื่อคำว่า “มนุษย์” มีแค่เพศชายและเพศหญิง จึงทำให้สังคมต้องนั้นมีแค่สองเพศนี้ แต่ในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาจึงได้เกิดเพศที่สามที่เรียกว่า “เพศสภาพ” หรือ “LGBTQ” อยู่ในสังคมตอนนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นกับเพศสภาพในสังคมคือมีอยู่สองกลุ่มที่ยอมรับและไม่ยอมรับ

กลุ่มที่ยอมรับเพศสภาพมีมุมมองที่เปิดใจยอมรับกับสิ่งปัจจุบันว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงและเปิดใจโลกกว้างกันมากขึ้น เนื่องจากต่างประเทศในตอนนี้มี 28 ประเทศที่ยอมรับเพศสภาพอย่างเป็นทางการในสังคมของต่างประเทศ กลุ่มนี้ได้มองอีกว่าในตอนนี้ก็ยังมีเปิดโอกาสการทำงานหลากหลายอาชีพกับเพศสภาพ เพราะเขามองที่ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพของบุคคลมากกว่าเพศสภาพภายนอกที่เขาเป็น เช่น นักร้อง นักแสดง นักกีฬา และข้าราชการ เป็นต้น ยังคงมีอีกหลายอาชีพที่เปิดใจยอมรับและเปิดโอกาสให้เพศสภาพได้ทำงานและได้แสดงฝีมือประสิทธิภาพของตนเองขึ้นให้ให้เห็น แต่ในปัจจุบันนี้ผู้อ่านก็คงพบเจอและพบเห็นกันมาไม่น้อยว่าเพศสภาพก็มีความสามารถไม่ต่างกับเพศชายหญิง เพศสภาพได้แสดงความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพของตนให้ทุกคนได้เห็น ว่าเพศสภาพไม่ได้แตกต่าง ไม่ได้มีความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพน้อยไปกว่าเพศชายหญิงแต่อย่างใด

กลุ่มไม่ยอมรับเพศสภาพมีมุมมองที่ยังไม่เปิดใจยอมรับว่าปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทันสมัยไปจากอดีต ได้มีกลุ่มที่ยอมรับเพศสภาพกันมากขึ้น ยังคงมีมุมมองเดิม ๆ ว่าสังคมบนโลกมนุษย์ต้องมีเพียงแค่เพศชายและเพศหญิงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะโลกและพุทธศาสนาเราได้กำหนดไว้เพียงแค่สองเพศนี้ จึงทำให้มีการปิดกั้นความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพของเพศสภาพในหลากหลายอาชีพที่ยังคงไม่เปิดทางให้เพศสภาพได้โชว์และแสดงให้เห็น ต่อมาเกิดการแบ่งชนชั้นเพศขึ้นมาในความที่ไม่เท่าเทียมกัน เพศสภาพไม่ได้รับการเท่าเทียมเท่ากับเพศชายและเพศหญิง ทั้งในเรื่องการงาน การเรียน ธุรกิจต่าง ๆ และ ความรัก เป็นต้น ความรักไม่ใช่เพียงแค่ความรักที่คนสองคนรักกัน แต่รวมไปถึงการจดทะเบียนสมรสที่คนสองคนแต่งงานกันแล้วอยากจดทะเบียนสมรสเหมือนเพศชายและเพศหญิง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้เขียนได้อธิบายข้างบนไว้ว่ามนุษย์ยังคงต้องการความรักที่ไม่ใช่ความรักพ่อแม่ที่มีต่อลูกความรักครอบครัว ความรักพี่น้อง และความรักเพื่อนเท่านั้น มนุษย์ยังคงต้องการความรักที่เรียกว่าคู่ชีวิต เพศสภาพก็คือมนุษย์คนหนึ่ง ดังนั้นเพศสภาพก็ต้องการความรักคู่ชีวิตเหมือนกัน การที่คนสองคนรักกันและแต่งงานจดทะเบียนสมรสกันนั้นไม่ใช่เพียงแค่เป็นการให้เกียรติกันอย่างเดียว แต่เป็นการที่บ่งบอกว่าเรามีสิทธิอะไรบ้างในการเป็นคู่ชีวิตกัน เช่นสินสมรส มรดก และธุรกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกัน มีเกิดอะไรขึ้นมายังคงมีสิทธิของการจดทะเบียนสมรส ใบสมรสเป็นตัวกลางในการจัดการและแจ้งสิทธิของการจดมากมายหลายประการ ดังนั้นเพศสภาพก็ต้องการได้รับจากสิทธิในการตกลงเป็นคู่ชีวิตจึงต้องการที่จะจดทะเบียนสมรสกับคู่ชีวิตของตัวเองเหมือนกับเพศชายหญิง ในเรื่องของการจดทะเบียนสมรสต่างประเทศทั้ง 28 ประเทศในปัจจุบันได้มีการออกกฎหมายให้จดทะเบียนสมรสเพียงเดียวกันได้อย่างเป็นทางการ ไม่เกิดการแบ่งชั้นเพศในเรื่องของสิทธิขึ้นมา จึงทำให้ตอนนี้มีหลายประเทศที่ยังไม่ได้รับการยอมรับและไม่เปิดโอกาสเรื่องแบบนี้เกิดการก่อกลุ่มในการยื่นร้องสิทธิการจดทะเบียนสมรสของเพศสภาพอย่างเดียว และในประเทศไทยยังมีการยื่นร้องสิทธิในการเปลี่ยนคำนำหน้า เพื่อไม่ให้มีการแบ่งชนชั้นเพศเกิดขึ้น

ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า ไม่ว่าเพศอะไรก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพที่เหมือนกันทั้งนั้น อยู่แค่ว่าจะเปิดใจยอมรับหรือปิดกั้นกับเพศนั้นมากแค่ไหน เพศสภาพไม่ใช่คนที่เลวร้ายและสร้างความเดือดร้อนให้ใคร การที่เห็นว่ามีเพศสภาพบางกลุ่มที่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นที่ผู้อ่านอาจจะได้พบเจอหรือพบเห็นกันมาบ้างนั้น ผู้เขียนคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นแบบนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวในของตัวบุคคลมากกว่า เพราะเพศสภาพส่วนใหญ่ก็มีแต่คนดี ๆ ที่ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใคร แต่แถมยังสร้างสิ่งดี ๆ ให้กับสังคมและประเทศชาติอีกมากมาย ยังคงมีเพศสภาพที่ได้แสดงความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพได้ให้เห็นกันเป็นจำนวนมาก เช่น นักร้องออฟ ปองศักดิ์ รัตนพงษ์ ที่เป็นนักร้องกลุ่มเพศสภาพคนหนึ่งสร้างความสุขให้กับทุกคนด้วยเสียงเพลง มีคนชื่นชอบและติดตามเขาเป็นกันจำนวนมาก ไม่ใช่แค่คนไทยที่ชื่นชอบในความสามารถและตัวตนของเขา ยังมีต่างประเทศที่ชื่นชอบและติดตามผลงานในความสามารถของตัวตนที่ทุกคนรู้จัก ออฟ ปองศักดิ์ นักร้องสายอกหักนั่นเอง

ในปัจจุบันโลกของเราได้มีการเปลี่ยนแปลงทันสมัยไปตามกาลเวลา ไม่ได้มีแค่เพศชายและเพศหญิงอย่างเดียวกันอีกต่อไป ยังมีเพศสภาพที่ยังอยู่ในสังคม คนเราทุกคนก็ต้องการที่ให้เราได้รับการยอมรับในสังคม อยู่ในสังคมอย่างสบายใจและไม่โดนการแบ่งชนชั้นในความเท่าเทียมในเรื่องทุก ๆ เรื่อง เพศสภาพก็ต้องการที่ได้รับความยอมรับการเปิดใจจากสังคม เพศสภาพไม่ได้อยากโดนแบ่งชนชั้นความเท่าเทียม สำหรับเพศสภาพคิดว่าเพศสภาพก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่ต้องได้รับความเท่าเทียมกันไม่ใช่การแบ่งความเท่าเทียมในแบบนี้และการอยู่ในสังคมอย่างสบายใจ เพราะเพียงแค่เพศสภาพเป็นเพศสภาพเท่านั้น เพศสภาพก็คือมนุษย์ที่เกิดจากความรู้สึกที่อยู่ข้างในของตนเองที่มีต่อความรัก ไม่ได้แตกต่างและแปลกประหลาดแต่อย่างใด แถมยังมีความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพเท่าเทียมกับเพศชายหญิงอีกด้วย และยังได้แสดงให้เห็น พบเจอกันเป็นจำนวนมากที่เพศสภาพได้ทำไว้ ในส่วนของการจดทะเบียนสมรสปัจจุบันก็มีต่างประเทศที่เป็นประเทศเนเธอร์แลนด์ประเทศแรกที่ออกกฎหมายการจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันให้เห็นแล้วว่าเพศไหนก็มีสิทธิที่จะได้รับความเท่าเทียมกันทั้งนั้น ไม่ควรมีการแบ่งชนชั้นเพศเพราะทุกเพศคือมนุษย์คนหนึ่ง และประเทศเนเธอร์แลนด์ที่ออกกฎหมายการจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันได้แสดงให้เห็นอีกว่าการจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันไม่ได้ทำให้ผู้ใดหรือสังคมเดือดร้อนแต่อย่างใด ถ้าเกิดความเดือดร้อนจริงคงไม่มีอีก 27 ประเทศออก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กฎหมายการจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกันตามประเทศเนเธอร์แลนด์และอีกหลายประเทศที่กำลังดำเนินการ
ในเรื่องนี้และการยอมรับของเพศสภาพในสังคมอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- นภาพรณัฏ หะวานนท์. 2555. การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโกล. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้าง
ความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.).
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. 2556. บทกวี ความรัก: อ.เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. สืบค้นจาก <https://www.gotknow.org> (30 สิงหาคม 2562).
- ภพพล ประทุมษา. 2561. จิตวิทยาการศึกษา: ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์. สืบค้นจาก
<https://www.krupatom.com> (30 สิงหาคม 2562).
- INDA POLL โพลแห่งแรกประเทศไทย. (2560). สังคมไทยคิดอย่างไรกับเพศที่ 3. สืบค้นจาก <http://nidapoll.nida.ac.th> (30 สิงหาคม 2562).
- Marketingoops!. 2014. The Gayest Countries by continent. สืบค้นจาก <https://www.marketingoops.com> (30 สิงหาคม 2562).
- Pimchanok K. 2561. LGBTQ คืออะไร สำคัญอย่างไร มหาวิทยาลัยต่างประเทศจัดการกับประเด็นนี้
อย่างไร. สืบค้นจาก <https://www.hotcourses.in.th> (10 ตุลาคม 62)
- Puannaput J. 2562. เช็กกันหน่อย 28 ประเทศที่มีกฎหมายอนุญาตแต่งงานเพศเดียวกัน. สืบค้นจาก
<https://today.line.me> (6 กันยายน 2562).

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โรคซึมเศร้า ภัยเงียบที่ไม่ควรมองข้าม

ปณรต ไกรเกตุ¹, จารุณี มุมบ้านเช่า²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

E-mail: Pannaros@vru.ac.th¹, jarunee@vru.ac.th²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีเป้าหมายเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับ โรคซึมเศร้า ภัยเงียบที่ไม่ควรมองข้าม ต้องยอมรับเลยว่า กระแสโรคซึมเศร้ามกลายเป็นเรื่องที่หลายคนตื่นตัวให้ความสนใจและพูดถึงกันมากขึ้นโดยเฉพาะตลอดหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งเกิดปรากฏเหตุการณ์หรือข่าวทารุณร่างกายตัวเอง ฆ่าตัวตายอันเนื่องมาจากโรคนี้เป็นจำนวนมาก รวมไปถึงวงการสื่อ ชาวต่าง ๆ ที่นำเสนอเรื่องราวของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า เพื่อให้ผู้คนรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาการของโรคนี้และเข้าใจผู้ป่วยให้มากขึ้น แม้โรคซึมเศร้าจะมีอาการคล้ายกับปัญหาสุขภาพทางกายอื่น ๆ แต่ก็มีลักษณะบางอย่างที่สามารถสังเกตและแยกได้ว่าอาการที่เป็นอยู่นั้นเกิดจากโรคซึมเศร้าหรือไม่และควรรับมือกับโรคนี้ยังไงถ้าหากเกิดขึ้นกับตัวเองหรือคนรอบข้างจะมีอาการหรือสัญญาณเตือนไหม และควรปฏิบัติตนอย่างไร ทุกคนควรให้ความสำคัญต่อการเกิดโรคซึมเศร้า โดยเฉพาะคนในครอบครัวและผู้ใกล้ชิด เนื่องจากผู้ป่วยที่เป็นโรคซึมเศร้าส่วนใหญ่จะไม่รู้ตัวว่าเป็นโรคนี้ ดังนั้น การที่เรารู้จักโรคซึมเศราก็จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยกันรักษาโรคนี้ได้อย่างทันท่วงทีก่อนจะเกิดการทารุณร่างกายตัวเองฆ่าตัวตายในที่สุด จึงตระหนักได้ว่า โรคซึมเศร้าเป็นภัยเงียบที่ไม่ควรมองข้าม

คำสำคัญ : โรคซึมเศร้า, ภัยจากโรคซึมเศร้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Depression Silent illness that should not be overlooked

Pannaros Kraiket¹, Jarunee Mumbansao²

Bachelor of Public Administration Faculty of Humanities and Social Sciences

E-mail: Pannaros@vru.ac.th¹, jarunee@vru.ac.th²

Abstract

This article aims to present about silent depression that should not be overlooked. I have to admit that the trend of depression has become something that many people have become more interested and talked about, especially over the years. Which has appeared in many incidents or suicides due to this disease Including the media industry Various news that present the story of patients with depression In order for people to get to know and understand about the symptoms of this disease and to understand more patients Although depression is similar to other physical health problems, there are some characteristics that can be observed and isolated to determine whether the symptoms are caused by depression, and how to handle them if it happens to yourself or those around you, will there be any symptoms or warning signs? And how to behave Everyone should pay more attention to the occurrence of depression. Especially family members and close ones Since most depressive patients are unaware of this disease, we know that depression is another way to help treat the disease immediately before suicide in the best Realizing that Depression is a silent disaster that should not be overlooked.

Keywords : Depression, Perils of depression

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ท่ามกลางแรงกดดันทุกทิศทาง มีการแข่งขันทางการศึกษาและการทำงาน ต่างคนต่างดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ชีวิตสามารถดำเนินไปได้ ความคาดหวังของตนเองที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่การงานรวมถึงความคาดหวังจากผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงกดดันที่จะนำไปสู่ความเครียดและความวิตกกังวล ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสภาพแวดล้อมและสังคม จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิตตามมา นั่นก็คือ โรคซึมเศร้า โรคซึมเศร้าเป็นปัญหาสุขภาพจิตซึ่งเกิดได้กับทุกคนทุกโอกาส พบทั้งในคนปกติ ผู้ป่วยทางกาย และผู้ป่วยทางจิตเวช อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่เศร้าธรรมดา จนถึงภาวะเศร้าที่ผิดปกติลักษณะอาการของโรคซึมเศร้าคือ มีอาการเศร้า มีความรู้สึกผิด ตาหนักตนเอง รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ท้อแท้สิ้นหวัง หมดกาลังใจ หมดความสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความคิดจะช้าลง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีอาการทางกายร่วมด้วย เช่น น้ำหนักลด ท้องผูก เบื่ออาหาร นอนไม่หลับถ้ามีอาการทางกายมากจะบดบังอารมณ์ซึมเศร้า ทำให้สังเกตไม่ได้ว่ามีภาวะซึมเศร้า เนื่องจากการแสดงออกที่คลุมเครือและแฝงภาวะซึมเศร้าไว้ซึ่งเรียกว่า “Masked Depression” (มาโนช หล่อตระกูล 2561)

สำหรับโรคซึมเศร้านั้น นับเป็นปัญหาสำคัญทางสุขภาพ ที่จำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้เป็นโรคที่สามารถรักษาให้หายขาดได้ หากไม่ได้รับการรักษาอาจรุนแรงจนนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ โดยผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจะมีอัตราการฆ่าตัวตายมากกว่าคนทั่วไปถึง 20 เท่า จากข้อมูลองค์การอนามัยโลก ระบุว่าแต่ละปีมีเยาวชนอายุ 10-24 ปีทั่วโลกตายสูงถึง 2.6 ล้านคน โดย 1 ใน 3 มีสาเหตุจากการฆ่าตัวตายที่มีความสัมพันธ์กับโรคซึมเศร้า สำหรับประเทศไทยจากข้อมูลกรมสุขภาพจิต พบว่า ในแต่ละปีจะมีคนพยายามฆ่าตัวตายปีละ 53,000 คน เฉลี่ยชั่วโมงละ 6 คน โดยจะมีคนฆ่าตัวตายสำเร็จอยู่ที่ประมาณ 4,000 ราย ในปี 2561 อัตราการฆ่าตัวตายอยู่ที่ 6.11 เพิ่มขึ้นจากอัตรา 6.03 ในปี 2560 จากรายงานการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ข้อมูล ณ วันที่ 25 เมษายน 2562 พบว่า มีจำนวนผู้ป่วยสะสมทั้งหมดที่ได้รับการวินิจฉัยและรักษารวมทั้งประเทศ 9.47 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 65.75 ของจำนวนผู้ป่วยคาดประมาณจากความชุกที่ได้จากการสำรวจทั้งหมด 1.44 ล้านคน สะท้อนให้เห็นว่า ยังมีผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ยังไม่ได้รับการบริการดูแลช่วยเหลืออีกประมาณ 5 แสนคน (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต 2562)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ภาพที่ 1 สถานการณ์ทางสังคมของโรคซึมเศร้า
ที่มา : www.isranews.com

จากที่กล่าวมาผู้เขียนมีความสนใจจะนำเสนอ ภัยที่เกิดจากโรคซึมเศร้า ที่เป็นกระแสการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้น โดยบทความนี้จะกล่าวถึง โรคซึมเศร้า ความหมาย สาเหตุ วิธีการป้องกันภัยที่เกิดจากโรคซึมเศร้าที่เกิดขึ้นในสังคม

ความหมายของโรคซึมเศร้า

โรคซึมเศร้า (Depression) เป็นโรคทางจิตเวชอย่างหนึ่ง ไม่ใช่แค่ความเศร้าเสียใจอย่างธรรมดาที่เป็นอยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แล้วหายไป แต่เป็นความรู้สึกเศร้าอย่างรุนแรงและเนิ่นนานเกินกว่า 2 สัปดาห์ขึ้นไป ซึ่งหากไม่ได้รับการรักษาทางการแพทย์อย่างเหมาะสมแล้ว ก็อาจจะไม่สามารถหายจากโรคนี้ได้โรคซึมเศร้านั้นสามารถเกิดกับคนได้ในทุกเพศและทุกวัย ไม่เว้นแม้แต่เด็กเล็กหรือวัยรุ่นที่เป็นช่วงวัยแห่งความสนุกสนาน โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีเด็กเล็กป่วยเป็นโรคซึมเศร้าถึงร้อยละ 2 - 3 และร้อยละ 4 - 8 ในวัยรุ่น สิ่งที่น่ากังวลก็คือ หากเกิดโรคนี้กับเด็กจริง ๆ จะเป็นการลำบากในการดูแลรักษา เพราะเด็ก ๆ มักไม่รู้และเข้าใจภาวะความเป็นโรคของตนเอง หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ เขาไม่สามารถบอกเราได้ว่าเขาเป็นโรคซึมเศร้า เพราะฉะนั้น พ่อแม่ คนเลี้ยง หรือคนที่ใกล้ชิดกับเด็ก ๆ ต้องคอยหมั่นสังเกตว่าเด็ก ๆ มีอาการของโรคซึมเศร้าหรือไม่ เพื่อจะได้รักษาได้ทัน่วงที (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต 2562)

สาเหตุการเกิดโรคซึมเศร้า

โรคซึมเศร้าเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกันได้แก่ โรคซึมเศร้าที่เกิดจากความผิดปกติทางกาย เกิดจากความผิดปกติเสียหายของโครงสร้างในสมอง ซึ่งอาจมีสาเหตุจากโรคเส้นเลือดแข็งตัวผิดปกติ โรคเนื้องอก ในสมอง ซึ่งเกิดภายหลังอุบัติเหตุทางสมองหรือทางหรือโรคทางสมอง ที่มีอาการซึมเศร้าวรร่วมกับภาวะจิตเภทและลมชัก นอกจากนี้ความผิดปกติทางกายอื่น ๆ ก็อาจทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ เช่นโรคตับอักเสบ โรคหัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น และภาวะซึมเศร้าที่เกิดจากพื้นฐานภายใน เป็นภาวะทางด้านกรรมพันธุ์ อาการซึมเศร้าวามีลักษณะเฉพาะตัวคือ เกิดอาการเป็นพัก ๆ ในช่วงระยะเวลาที่แน่นอนระยะหนึ่ง หลังจากนั้นจะตามด้วยช่วงระยะปลอดอาการ ซึ่งจะกลับเป็นปกติสมบูรณ์ โดยไม่พบความแปรปรวนด้านบุคลิกภาพใด ๆ ให้เห็นในบางครั้งอาจมีอาการตั้งแต่นั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัยเด็ก โดยเฉพาะหญิงในช่วงวัยรุ่นพบได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงโดยเพศหญิงจะพบได้บ่อยกว่าและอายุน้อยกว่า อาการมักจะกำเริบในช่วงอายุ 30-40 ปี และในช่วงเปลี่ยนวัยโดยทั่วไปเพศชายมักปรากฏอาการเมื่ออายุระหว่าง 50-60 ปีช่วงระยะที่มีอาการครั้งหนึ่งอาจมีระยะเวลาแตกต่างกันไปอย่างไรก็ตามโดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 52 เดือน นอกจากนี้ภาวะซึมเศร้า ยังเกิดเพราะสาเหตุด้านจิตใจซึ่งเป็นชนิดที่พบได้มากที่สุด โดยผู้ที่ เป็นโรคนี้ต้องประสบกับภาวะ เหตุการณ์รุนแรงบางอย่าง ในชีวิตที่ตนเองไม่สามารถรับมือทางด้านอารมณ์ได้ ภาวะซึมเศร้าชนิดนี้ รวมถึงภาวะต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้วย ได้แก่ ภาวะซึมเศร้าในวัยเด็กอาจมีสาเหตุจากความตึงเครียดในครอบครัว เหตุการณ์สะเทือนใจอย่างรุนแรงหรือความคาดหวังทางการศึกษาเล่าเรียนที่สูงเกินความสามารถของตน ภาวะซึมเศร้าในโลกประสาธ ซึ่งอาจพบร่องรอยว่าถูกบีบคั้นอย่างมากในวัยเด็ก แล้วปะทุออกมาในช่วงชีวิตภายหลัง ภาวะซึมเศร้าเพราะความชราเกิดเพราะความสามารถในการปรับตัวลดน้อยลง มีชีวิตโดดเดี่ยว ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย หรือปัญหาที่เรียกกันว่า ภาวะสะเทือนใจหลังเกษียณ คือ สูญเสียคุณค่าในตน ไม่มีงาน ความรู้สึกไร้สมรรถภาพ ภาวะซึมเศร้า จากปฏิกิริยาทางใจ เช่น อาการซึมเศร้าภายหลังจากผู้แต่งงานเสียชีวิต ตกงาน หย่าร้าง ภาวะซึมเศร้าเพราะสภาพจิตใจอ่อนล้าเป็นการตอบสนองทางใจต่อสภาวะความเครียดเรื้อรัง เช่น ชีวิตสมรสมี ปัญหาขัดแย้งไม่รู้จบ ความกดดันจากนี้ ที่ต้องรับผิดชอบ การเปลี่ยนงานละมากเกินไป ภาวะซึมเศร้าชนิดนี้มักเกิดในหญิงซึ่งต้องรับภาระทั้งในครอบครัวและทำงานนอกบ้านและในชายที่อยู่ในช่วงอายุ 50-60 ปีซึ่งถูกกดดันจากการไม่อัฒขึ้นสู่จุดสูงสุดในอาชีพการงานของตนได้ (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2562)

การรักษาโรคซึมเศร้า

โรคซึมเศร้า สามารถรักษาให้หายได้ด้วยวิธีการรักษาทางจิตใจ และการรักษาด้วยยาหลายชนิด โดยที่แต่ละคนอาจตอบสนอง ต่อการรักษาแต่ละชนิดไม่เท่ากัน บางคนอาจต้องการการรักษาหลายอย่างร่วมกัน การรับประทานยาจะทำให้อาการของโรคดีขึ้นเร็ว ในขณะที่การรักษาทางจิตใจจะช่วยให้คุณเหมือนมี “ภูมิคุ้มกัน” สามารถต่อสู้กับปัญหาที่จะย่างกรายเข้ามาได้ดีกว่าเดิม ส่วนใหญ่แล้วการรักษาโรคซึมเศร้า ไม่จำเป็นต้องมานอนรักษาในโรงพยาบาลแต่อย่างไร เมื่ออาการของโรครุนแรง จนอาจมีอันตรายจากการพยายามฆ่าตัวตาย หรือผู้ป่วยไม่สามารถกินยาได้ หรือไม่ตอบสนองต่อการรักษาด้วยยา อาจให้การรักษาด้วยไฟฟ้า แต่จะใช้ในกรณีที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

ประการแรก การรักษาทางจิตใจของผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีวิธีการรักษาทางจิตใจอยู่หลายรูปแบบ ในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ซึ่งอาจเป็นการ “พูดคุย” กับจิตแพทย์ 10 ถึง 20 ครั้ง อันจะช่วยให้ผู้ป่วยเกิดความเข้าใจกับสาเหตุของปัญหา และนำไปสู่การแก้ไขปัญหา โดยการเปลี่ยนมุมมองกับแพทย์ การรักษาทางพฤติกรรมจะช่วยให้ผู้ป่วยเรียนรู้วิธีที่จะได้รับความพอใจ หรือความสุขจากการกระทำของเขา และพบวิธีที่จะหยุดพฤติกรรมที่ อาจนำไปสู่ความซึมเศร้าด้วยการรักษาอีก 2 รูปแบบต่อไปที่มีการศึกษาแล้วว่า สามารถรักษาโรคซึมเศร้าได้ดี คือ การรักษาแบบปรับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการรักษาแบบปรับความคิดและพฤติกรรม โดยการรักษาแบบแรกมุ่งไปที่การแก้ไขปัญหาระหว่าง ผู้ป่วยกับคนรอบข้างที่อาจ เป็นสาเหตุและกระตุ้นให้เกิดความซึมเศร้า ส่วนการรักษาแบบหลังจะช่วยให้ผู้ป่วยเปลี่ยนความคิด และพฤติกรรมในแง่ลบกับตนเองส่วน การรักษาโดยอาศัยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ก็นำมารักษาโรคนี้ โดยช่วยผู้ป่วยค้นหาปัญหาข้อขัดแย้งภายในจิตใจผู้ป่วย ซึ่งอาจมีรากฐานมาจากประสบการณ์ตั้งแต่เด็ก โดยทั่วไปสำหรับผู้ป่วยที่เป็นโรคซึมเศร้ารุนแรง มีอาการกำเริบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ซ้ำ ๆ จะต้องการการรักษาด้วยยาร่วมกับการรักษาทางจิตใจควบคู่กัน เพื่อผลการรักษาในระยะยาวที่ดีที่สุด ประการที่สอง รักษาโรคซึมเศร้าด้วยการใช้ยา ในปัจจุบันยารักษาโรคซึมเศร้าแบ่งออกได้หลายกลุ่ม ตามลักษณะ โครงสร้างทางเคมีและวิธีการออกฤทธิ์ คือกลุ่ม tricyclic (คือยาที่มีโครงสร้างทางเคมีสามวง) กลุ่ม monoamine oxidase inhibitors เรียกอย่อ ๆ ว่า MAOI กลุ่ม SSRI (serotonin-specific reuptake inhibitor) ซึ่งแต่ละกลุ่มมี ข้อดีข้อเสียต่างกัน แต่ประสิทธิภาพการรักษาเท่าเทียมกัน แพทย์อาจเริ่มจ่ายยากลุ่มใดแก่ผู้ป่วย ก่อนก็ได้เพื่อดู ผลตอบสนอง เนื่องจากเราไม่อาจทราบก่อนได้เลยว่า ผู้ป่วยคนใดจะ “ถูก” กับยาชนิดใด แล้วแพทย์จะค่อย ๆ ปรับขนาดยาให้เหมาะสมกับอาการต่อไปยารักษาโรคซึมเศร้าออกฤทธิ์โดยปรับระดับสารเคมีในสมองให้สมดุล เป็นการรักษาโรคโดยตรง มิใช่เป็นเพียงยาที่ทำให้ง่วงหลับ จะได้ไม่ต้องคิดมากเช่นที่คนมักเข้าใจผิดกัน ผู้ป่วย ส่วนใหญ่ มักต้องการหยุดกินยาเร็วกว่าที่ควรเป็น ข้อสำคัญและพึงปฏิบัติที่สุดก็คือ การกินยาอย่างต่อเนื่อง จนกว่าแพทย์จะบอกให้ท่านหยุด ถึงแม้ว่าจะรู้สึกดีขึ้นแล้วก็ตามยาบางตัวต้องค่อย ๆ ลดขนาดลง เพื่อให้โอกาส ร่างกายปรับตัว ไม่ต้องกังวลว่า ยารักษาโรคซึมเศร้าเป็นยาที่กินแล้วติดหยุดยาไม่ได้อย่างไรก็ตาม ก็เช่นเดียวกับการรักษาโรคอื่น ๆ แพทย์อาจให้ตรวจวัดระดับยาให้ถูกต้องกับอาการเป็นระยะ ๆ สิ่งที่คุณควรหลีกเลี่ยงก็คือ การซื้อยากินเองจากร้านขายยา ยืมยาจากเพื่อน หรือกินยาจากแพทย์ท่านอื่นปนกับโรคซึมเศร้า โดยไม่ได้ปรึกษา แพทย์ของท่านก่อน เช่นเดียวกับแพทย์คนอื่นหรือหมอพื้นด้วยว่า ท่านกำลังกินยารักษาโรคซึมเศร้าอยู่ อย่างไรก็ตาม ว่าเป็นแค่ยาพื้นบ้านธรรมดา คงไม่ก่อให้เกิดผลข้างเคียงอะไรร้ายแรง การดื่มแอลกอฮอล์จากเหล้า เบียร์ หรือไวน์ จะลดประสิทธิภาพของยาลงยานอนหลับหรือยาลดความกังวล ไม่ใช่ยาที่สามารถรักษาโรคซึมเศร้าได้โดยลาพัง อย่างที่กล่าวแล้ว แม้ว่าบางครั้งแพทย์จะสั่งใช้ยาชนิดนี้ควบคู่ไปกับยารักษาโรคซึมเศร้า เพื่อบรรเทาอาการกังวลใน ระยะต้นของการรักษา และไม่ควรใช้ยากระตุ้นประสาทหรือยาฆ่าเชื้อหว่งผลให้หายเพ็ญเพียงชั่วครั้งชั่วคราว (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2562)

ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theories)

ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theories) ที่เกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้ามีดังต่อไปนี้

ประการแรก ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงว่า ภาวะซึมเศร้าเป็นภาวะ หมดหวัง ไร้ที่พึ่งพิง ไร้อำนาจซึ่งเกิดหลังการเจ็บป่วยล้มเหลว หรือโดดเดี่ยวโดยทฤษฎีนี้ให้ความสนใจ องค์ประกอบที่กระตุ้นให้เกิดภาวะซึมเศร้าตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตของบุคคล ทั้งการแสดงออก ผลกระทบต่อ ความรู้สึกนึกคิดอารมณ์ ตลอดจนความขัดแย้งต่าง ๆ เป็นเหตุแห่งความไม่สมหวังในชีวิต เมื่อบุคคลประสบกับ การสูญเสีย ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียจริงหรือการสูญเสียที่ผู้ป่วยเข้าใจไปเอง มีผลทำให้ตัวตน (ego) ลดต่ำลงหรือ ถูกทำลายลงไป ซึ่งตัวตนเป็นตัวกลางในการแสดงออกของบุคลิกภาพ เป็นที่ตั้งของสติและเป็นสื่อกลางระหว่าง สัญชาตญาณกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ (perception) ความจำ (memory) การตัดสินใจ (judgement) ความมีเหตุผล (reasoning) การแก้ปัญหา (problem solving) และการตัดสินใจในการกระทำ (decision making) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมีเหตุผล (logical) และความถูกต้องเหมาะสม (correct) เมื่อตัวตน ลดต่ำลงหรือถูกทำลาย จึงทำให้ไม่สามารถที่จะคิดปลดปล่อยตนเองออกจากภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกสูญเสีย เกิดการยับยั้งไม่ให้มีการต่อสู้เพื่อปกป้องตนเอง รู้สึกผิดและบันดาลโทษะ ขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไม่สามารถคิดจัดการกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ทำให้เกิดความคิดในทางลบต่อตนเอง รู้สึกไร้ค่า ไร้
 ความหมายใด ๆ (Dryden and Golden. 1987 อ้างถึงใน ปรียาร์ตน์แฮมคา. 2554)

ประการที่สอง ทฤษฎีความสิ้นหวังหรือยอมจำนนจากการเรียนรู้ (Learned Helplessness Theory) ของเลซิกแมน(Wilson, Spence and Kavanagh. 1989 อ้างถึงใน ปรียาร์ตน์ แฮมคา.2554) อธิบายว่า ภาวะซึมเศร้าเกิดจากการที่บุคคลอยู่ในสภาวะที่แก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ได้ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น และรู้สึกตนเองไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะควบคุมและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (helplessness) ความรู้สึกนี้ทำให้เกิดการปล่อยสถานการณ์แบบเลยตามเลย ไม่ยอมแก้ไขประกอบกับขาดแรงเสริม (inadequate reinforcement) ทำให้เกิดโรคซึมเศร้า โดย เลซิกแมนพัฒนาแนวคิดนี้มาจากการทดลองทางจิตวิทยา โดยสังเกตพฤติกรรมของสุนัขที่ถูกไฟฟ้าอ่อน ๆ กระตุ้นอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าสุนัขจะกระโดดหรือเห่า จนในที่สุดสุนัขยอมแพ้ไม่พยายามหนี จากการถูกไฟฟ้ากระตุ้นอีก พบว่าสภาวะการงานที่เกิดจากการเรียนรู้นี้สามารถเกิดได้ในมนุษย์ สรุปรวมแนวคิดนี้ภาวะซึมเศร้าอาจเกิดจากการถูกลดโทษ การพ่ายแพ้ การล้มเหลวการสูญเสีย หรือการประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตในด้านลบมาก่อน ก่อให้เกิดการเรียนรู้หรือยึดติดในความคิดว่าไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะแก้ไขปัญหาในชีวิตอย่างไรก็ไม่ประสบความสำเร็จทั้งสิ้น แล้วพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ความสิ้นหวังที่เกิดขึ้น

ประการที่สาม ทฤษฎีด้านความคิดและการรับรู้ (Cognitive Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า ภาวะซึมเศร้าเกิดจากมีแนวความคิด และการรับรู้ในทางลบเกี่ยวกับตนเอง โลก และอนาคต โดย เบค (Beck. 1973 : 6) กล่าวว่าแนวความคิดนี้และทัศนคติเกี่ยวกับตนเองและสังคมจะได้รับการพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก โดยเขาชี้ให้เห็นแนวความคิดเกี่ยวกับตนเองทางลบ เช่น ความรู้สึกมีปมด้อยรู้สึกไร้ค่า ไม่มั่นคง และจะตีความเรื่องต่าง ๆ ในลักษณะของความพ่ายแพ้ นำอายุอยู่ตลอดเวลาซึ่งจะเป็นผู้ที่มีแนวโน้มที่จะตีความสถานการณ์กล่าวว่าเป็นความเจ็บปวดและคับข้องใจเท่านั้นแต่บุคคลเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะตีความสถานการณ์ดังกล่าว ว่าเป็นความพ่ายแพ้ รู้สึกเกลียดตัวเองรู้สึกผิดและไร้ค่า ซึ่งการตีความที่บิดเบือนจากความเป็นจริงทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้

การฆ่าตัวตายที่เกิดจากโรคซึมเศร้า

ภาพที่ 2 ภาพวาด Vincent van Gogh
 ที่มา : www.amarinbooks.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ศิลปินชื่อดังในช่วงลัทธิ Post-Impressionism ที่ศิลปินในลัทธินี้จะเน้นการใช้สีที่จัดจ้าน เส้นหนา เน้นรูปทรงเรขาคณิต และความเหนือจริง ซึ่งผลงานของแวนโก๊ะนั้นมีหลากหลายสไตล์ไม่ว่าจะเป็นภาพทิวทัศน์ ภาพนิ่ง ภาพเหมือน รวมถึงวาดภาพตัวเองด้วย แต่ผลงานทั้งหมดของเขานั้นจะมีจุดเด่นที่เหมือนกันคือการจัดจ้านของสี และลายเส้นของพู่กันที่เต็มไปด้วยอารมณ์ สำหรับผู้ที่อยู่ในวงการศิลปะหรือคนทั่วไป แวนโก๊ะนั้นเป็นที่รู้จักในฐานะศิลปินชายผู้สร้างสรรคผลงานศิลปะกว่า 2,100 ชิ้น และงานของเขาที่ขึ้นชื่อเรื่องราคาแพงและความดังอย่าง Sunflowers หรือ ภาพราตรีประดับดาว The Starry Night แต่กว่าที่เขาจะเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกในฐานะสุดยอดศิลปิน เขาต้องเผชิญหน้ากับปัญหาโรคซึมเศร้า คาคระหา ความขัดแย้งกับเพื่อน รักที่ไม่สมหวัง รวมถึงหูซ้ายที่หายไป ถึงปัจจุบันชื่อของแวนโก๊ะจะโด่งดัง แต่ช่วงเวลาที่ยังมีชีวิตของเขานั้นช่างน่าเศร้า แวนโก๊ะเกิดในครอบครัวที่มีฐานะดี แต่กลับเป็นเด็กที่เจี๊ยบขริ้ม พุดไม่เก่ง มีท่าทางงอแง และมีปมด้อยเรื่องอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย แต่ถึงอย่างไรก็ตามจิตใจที่แท้จริงของเขานั้นอ่อนโยนและตรงไปตรงมา เขาเคยสร้างวีรกรรมตั้งแต่อายุ 18 ปี ทำงานอยู่ในร้านขายภาพที่ปารีส ซึ่งบริษัทนี้ชอบเอารูปภาพขึ้นเลวมาหลอกขายคนที่ไม่มีความรู้เรื่องศิลปะในราคาสูง ด้วยความเป็นคนตรงไปตรงมานี้ทำให้ครั้งหนึ่งแวนโก๊ะเคยบอกกับลูกค้าว่าอย่าซื้อภาพ จนทำให้เขาถูกไล่ออกทันที หลังจากโดนไล่ออก แวนโก๊ะทำงานเป็นนายหน้าขายผลงานศิลปะทำให้เขาต้องเดินทางคนเดียวบ่อยครั้ง และต้องไปใช้ชีวิตคนเดียวอยู่ที่ลอนดอน ในช่วงเวลานั้นเองที่ทำให้แวนโก๊ะเริ่มมีอาการเครียดเพิ่มขึ้น เขารู้สึกหดหู่ และเป็นโรคซึมเศร้า จึงทำให้เขาหันหน้าเข้าหาศาสนา ปฏิบัติศาสนกิจในฐานะมิชชันนารีแห่งโปรเตสแตนต์ และย้ายไปอยู่ทางภาคใต้ของเบลเยียม แต่เหมือนเขาแก้ปัญหาได้ไม่ถูกจุด รวมถึงความสามารถในการเทศน์ของเขาไม่สามารถถักใจผู้ฟังได้ เพราะเขาเป็นคนพุดไม่เก่ง ทำให้แวนโก๊ะตัดสินใจเลิกเรียนศาสนาและไปทำงานในเมืองถ่านหินในเบลเยียม แต่ปัญหาทั้งเรื่องของสุขภาพจิตและร่างกายก็ยังไม่ดีขึ้น แต่จุดเปลี่ยนครั้งใหญ่ในชีวิตของแวนโก๊ะได้เริ่มต้นขึ้น เมื่อเขาวาดผลงานชิ้นแรกในชื่อ คนกินมันฝรั่ง ที่ทำให้ค้นพบว่าสิ่งที่จะช่วยเยียวยาสุขภาพจิตใจของเขาได้ก็คือศิลปะ ในปี ค.ศ. 1881 แวนโก๊ะตัดสินใจเลิกอยู่คนเดียวและกลับบ้านเกิดไปอยู่กับแม่ โดยมีน้องชายที่สนิทที่สุดอย่าง ธีโอ คอยช่วยเหลือเรื่องการเงิน เขามักส่งจดหมายโต้ตอบกับน้องอยู่เสมอ แม้อาการหดหู่ของเขาจะดีขึ้นตามลำดับ แต่ในบางครั้งที่กำลังสร้างสรรค์ผลงาน แวนโก๊ะมักนั่งทำงานเป็นระยะเวลานานโดยไม่กินข้าวและไม่นอน อีกทั้งยังติดเหล้าอย่างหนัก และสูบบุหรี่จัด รวมไปถึงเรื่องความขัดแย้งกับพ่อของตัวเองบ่อยครั้ง เพราะเขาเป็นชายที่มาจากครอบครัวที่ดีแต่กลับตกหลุมรักหญิงสาวที่เป็นโสเภณี ครั้งหนึ่งเขาเคยอยู่กินกับหญิงสาวโสเภณีชื่อเฆมานามว่า Sien และถูกพ่อกดดันให้เลิกคบกับผู้หญิงคนนี้ ด้วยเหตุผลหลาย ๆ อย่างจึงทาโรคซึมเศร้าที่เคยเป็นนั้นก็กลับมาเยี่ยมเยียนเขาอีกครั้ง ต่อมาในปี ค.ศ. 1886 เขาย้ายไปอยู่ที่ปารีสและพบเจอ ปอล โกแกง (Eugene Henri Paul Gauguin) ชายผู้จุดประกายความคิดเรื่องการใช้สีที่จัดจ้านในผลงานของแวนโก๊ะ โกแกงเป็นเพื่อนที่คุยกันถูกคอ มีแนวคิดในด้านศิลปะที่คล้ายกัน แต่เมื่อพวกเขาทั้งสองคนตัดสินใจอาศัยอยู่ด้วยกันเพื่อร่วมสร้างผลงาน ด้วยอาการโรคซึมเศร้าจึงทำให้เขามีปากเสียงกับโกแกงบ่อยครั้ง ทั้งคู่มักจะโต้เถียงกันเป็นประจำ ด้วยสภาพจิตใจที่ไม่มั่นคงก็ทำให้แวนโก๊ะคิดว่าโกแกงแอบดูถูกเขาอยู่นั่นเอง แวนโก๊ะควบคุมอารมณ์ของตัวเองไว้ไม่ได้ เขาได้คว้ามืดโคนที่วางอยู่ใกล้ตัวและไล่ฟันโกแกง ด้วยความแปรปรวนทางอารมณ์ที่แสดงออกมากขึ้นจนถึงขั้นทารุณร่างกาย ทำให้แวนโก๊ะต้อง ต้องเข้า-ออกโรงพยาบาลจิตเวชอยู่บ่อยครั้ง นักประวัติศาสตร์ได้ข้อสันนิษฐานเรื่องหูซ้ายที่หายไปของแวนโก๊ะเกิดจากการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โต้เถียงกับแฟนสาวที่เป็นโสเภณีกันอย่างรุนแรง เขาจึงตัดหูซ้ายของตัวเองเพื่อประชดหญิงสาว ต่อมาในภายหลัง แวนโก๊ะได้ไปรักษาสุขภาพจิตกับ Saint-Paul ในเมือง Saint-Remy ประเทศฝรั่งเศส เขาได้เขียนภาพชื่อว่า ราตรีประดับดาว หรือ The Starry Night อันโด่งดัง เป็นภาพสีน้ำมันที่แสดงให้เห็นถึงทิวทัศน์ตอนกลางคืน เป็นมุมมองของแวนโก๊ะที่มองวิวผ่านหน้าต่างของสถานบำบัด แสดงให้เห็นถึงความสวยงามที่ซ่อนความรู้สึกอันแสนเจ็บปวดเอาไว้ ด้วยสภาพจิตใจที่ไม่มั่นคงทำให้ท้ายที่สุดหลังจากที่แวนโก๊ะเขียนภาพที่ชื่อว่า รูปทางสามแพร่ง หรือ Wheatfield with Crows ที่นักวิจารณ์ตีความหมายของภาพนี้ได้ว่า อาจเป็นการพยายามบอกให้ผู้คนที่เห็นภาพนี้ รับรู้ว่าเขากำลังหาทางออกให้กับชีวิตของตัวเองอยู่ ซึ่งหนทางนั้นแบ่งออกเป็นสามแยก และเขาก็ไม่รู้ว่าจะต้องเดินไปทางไหน เมื่อภาพนี้เสร็จสิ้น แวนโก๊ะตัดสินใจหยิบปืนลูกโม่มายิงเข้าที่ศีรษะด้านซ้ายของตัวเอง เป็นเรื่องเศร้าที่เมื่อเขาตัดสินใจฆ่าตัวตายแต่กลับไม่ตายในทันที แวนโก๊ะถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล ได้รับความรักษาตัวอยู่สามวันและสุดท้ายก็เสียชีวิตลงในปี ค.ศ. 1890 แต่หลังจากที่เขาเสียชีวิต ผลงานของเขากลายเป็นสมบัติล้ำค่าราคาสูงลิบลิ่วในโลกศิลปะ (อมรินทร์ บুক ออนไลน์ 2562)

ภาพที่ 3 ภาพวาด The Starry Night

ภาพที่ 4 ภาพวาด Wheatfield with Crows

ภาพที่ 5 จงยอน วง SHINee

ที่มา : www.newtv.co.th

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในปี 2017 โรคมิมเซรั้าก็มีข่าวที่เป็นกระแสดังอีกครั้ง การฆ่าตัวตายของจงฮยอน นักร้องนางงามบอยแบนด์เกาหลีใต้ SHINee จงฮยอนได้เสียชีวิตลงขณะมีอายุได้ 27 ปีการตายอย่างกะทันหันของนักร้องหนุ่ม ที่ดูเหมือนจะเป็นการฆ่าตัวตาย ได้สร้างความงุนงงให้กับบรรดาแฟนคลับจากทั่วโลก ที่ต่างตั้งคำถามว่า เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะไม่เคยมีวี่แววว่า นักร้องหนุ่ม จะมีปมอะไรที่นำไปสู่การ “ฆ่าตัวตาย” อย่างไรก็ตาม เขาเคยเปิดใจให้สัมภาษณ์กับนิตยสารเอสไควร์ (Esquire) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2017 ที่ผ่านมามา ต้องต่อสู้กับโรคมิมเซรั้ามาตั้งแต่เด็ก และปัจจุบันก็ยังเป็นอยู่ เขาต้องต่อสู้อย่างหนักที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากให้คนอื่นเข้าใจเขาด้วย พี่สาวของจงฮยอน ได้ออกมายอมรับว่า น้องชายของเธอฆ่าตัวตายจริง และเธอก็เป็นคนแจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้รีบไปดูแลน้องชายที่พยายามจะฆ่าตัวตายตั้งแต่ช่วงป่วย แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไปถึง ก็พบว่าจงฮยอนหมดสติไปแล้ว และมีอาการภาวะหัวใจหยุดเต้น จึงรีบส่งตัวไปโรงพยาบาลโดยข้อความสุดท้ายที่จงฮยอนส่งถึงพี่สาวทางโทรศัพท์ก่อนที่จะเสียชีวิต ซึ่งทำให้พี่สาวมั่นใจว่าน้องชายของตนเองกำลังจะฆ่าตัวตาย มีใจความว่า ” นี่เป็นคำอำลาสุดท้ายของผม หลายสิ่งมันช่างยากเหลือเกิน ได้โปรดปล่อยผมไปเถอะและบอกว่าผมทาสีแล้ว ” ก่อนหน้าที่จงฮยอนจะฆ่าตัวตาย 2 วัน เขายังได้ส่งข้อความมากมายไปถึงพี่สาว บอกเล่าถึงช่วงเวลาที่ยากลำบาก ” ในการมีชีวิตอยู่ของเขา ยังมีกระแสข่าวด้วยว่า จงฮยอนได้บริจาคอวัยวะและเงินให้แก่พี่สาวไว้แล้วก่อนเสียชีวิต เป็นการบ่งชี้ถึงการ “เตรียมพร้อม” สำหรับการฆ่าตัวตาย ก่อนที่ทางเอสเอ็ม เอ็นเตอร์เทนเมนต์ ค่ายต้นสังกัด จะออกมายืนยันว่า คิมจงฮยอน นักร้องผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างสูงผู้นี้ ป่วยเป็นโรค “ซึมเศร้า” หลังการเสียชีวิตของจงฮยอน ได้มีการเผยแพร่ทางกว่าจะได้เป็นดาราเคป๊อป หลายคนกว่าจะมาโด่งดังมีแฟนเพลงกรี๊ดลั่นหลามขนาดนี้ ต้องผ่านการฝึกฝนอย่างหนักในรอบหลายปี รวมไปถึงการแสดงที่หนักหน่วง ประกอบกับชีวิตของนักร้องก็ต้องอุทิศให้กับหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะเป็แนวเพลงที่ร้องและชอบ แฟชั่นการแต่งตัว อาหารการกิน รวมไปถึงการใช้โทรศัพท์มือถือ ทั้งหมดนี้ถูกควบคุมอย่างหนักจากบริษัทต้นสังกัด ไม่ใช่แค่เคป๊อปเท่านั้น ฝั่งอุตสาหกรรมการบันเทิงจากญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกันที่ห้ามศิลปินมีความสัมพันธ์โรแมนติก ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาบุคลิกและยอมขายในอุตสาหกรรมการบันเทิง ความกดดันในสังคมหน้าที่การงานไม่ใช่เพียงแค่ดาราเคป๊อป แต่ยังรวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ในเกาหลีใต้อีกด้วย ประเด็นการฆ่าตัวตายของดารานักร้องในเกาหลีใต้ถึงร้อยละ 40 ว่ามาจากสาเหตุขาดความเป็นส่วนตัว ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในโลกออนไลน์ รายได้ไม่คงที่และกลัวว่าความสามารถจะไม่เป็นที่นิยมในตลาดอุตสาหกรรมบันเทิง ทั้งนี้อาจจะเป็อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดและภาวะซึม 2 สัปดาห์ก่อนที่จงฮยอนจะฆ่าตัวตาย ได้ส่งข้อความหา “โนน” หนึ่งในสมาชิกวงเดียร์คลาวด์ เพื่อนนักร้องที่สนิท ได้บอกว่าเขาป่วยเป็นโรคมิมเซรั้าอย่างชัดเจนโดยโนนได้นำข้อความที่จงฮยอนส่งให้เธอ เปิดเผยให้สาธารณชนผ่านอินสตาแกรมส่วนตัวของเธอหลังจากได้รับความเห็นชอบจากครอบครัวจงฮยอน เพื่อเผยแพร่ “ภาวะซึมเศร้า” ที่กลืนกินจิตวิญญาณของเขาให้แตกสลาย น่าจะเป็นสาเหตุหลักใหญ่ที่ทำให้เขาตัดสินใจฆ่าตัวตาย ผมรู้สึกแตกสลายจากข้างใน ความซึมเศร้าย่ำ ๆ คืบคลานเข้ามากัดกิน จนสุดท้ายก็กลืนตัวผมไปทั้งหมด ชีวิตที่มีชื่อเสียงไม่เคยมีความหมายสำหรับผม ผมจะสามารถพูดอะไรได้อีก แค่จะบอกว่าผมทาสีแล้ว นี่เพียงพอแล้ว ผมทำงานหนัก แม้ว่าผมไม่อาจทำให้คุณยิ้มได้ ก็อย่าตำหนิผม” ทำให้เกิดกระแสแฮชแท็ก #MyMentalHealthIn5Words ในโซเชียลมีเดีย เพื่อให้คนกล้าพูดถึงปัญหาสุขภาพจิตของตัวเอง และให้คนอื่นทำความเข้าใจเรื่องนี้มากขึ้น การเสียชีวิตของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จงฮยอนขึ้นพาดหัวหน้าหนึ่งในหลายสำนักข่าวทั่วโลก ถือเป็นศิลปินดังคนที่ 3 ของปี 2017 ที่เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายด้วยโรคซึมเศร้า (ไทย ปีซีซี ออนไลน์ 2560)

ภาพที่ 6 การนำเสนอข่าวการเสียชีวิตจากโรคซึมเศร้า
 ที่มา : www.music.mthai.com

ภาพที่ 7 ภาพ เหม ภูมิภาชิต
 ที่มา : www.news.thaipbs.or.th

เหม ภูมิภาชิต” เกิด 28 มิถุนายน 2531 ที่จังหวัดมหาสารคาม จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เหมเข้าร่วมวงการด้วยการเป็นนักแสดงในสังกัดของกันตนา เคยร่วมประกวดโครงการสุ่มปั้นดาวเมื่อปี พ.ศ. 2550 และชนะเลิศโครงการ Star Search by Kantana Training Center เมื่อปี พ.ศ. 2554 มีผลงานการแสดงละครหลายเรื่อง เช่น นางฟ้ากับหมาเฟี้ยว ปีนอนงค์ สวนอาหารบานใจ ทายาทอสูร ในช่วงต้นปีที่ผ่านมา โลกออนไลน์มีการแชร์ข้อความ ว่านักแสดงมาเข้าบ้านแต่ไม่ยอม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จ่ายค่าเช่า ทั้งค่าน้ำค่าไฟ แถมยังขโมยโทรทัศน์ในบ้านไป รวมทั้งยังทาประตูบ้านเสียหาย ไม่สามารถติดต่อดีเลย เหม ภูมิภาคิต ได้ออกมาเปิดใจยอมรับว่าเป็นนักแสดงคนดังกล่าว แต่ไม่ได้มีการค้างค่าเช่าใด ๆ และได้มีการพูดคุยกับเจ้าของบ้านแล้วว่าจ่ายล่าช้า ส่วนเรื่องประตู ฟังเองไม่ได้ทำลาย รวมถึงไม่ได้ขโมยโทรทัศน์ไปแต่อย่างใด เหม ยังคงรับงานในวงการบันเทิง ทั้งงานแสดงและพิธีกร จนช่วงเย็นวัน 25 กันยายน 2562 มีผู้สื่อข่าวรายงานว่า เรื่องดังกล่าวทำให้คนบันเทิงช็อกอย่างมาก เพราะไม่เชื่อว่าจะเกิดขึ้น โดย มดดำ คชาภา ตันเจริญ ได้เปิดเผยในรายการ แฉ ทางช่อง GMM25 ว่า เป็นเรื่องที่ช็อกมาก โดยทราบว่า ก่อนเกิดเหตุ เวลา 14.30 น. เหม ยังโทรหาผู้จัดการ คุยเรื่องงาน และบอก ผจก. ว่า ขอไปทาสธุระส่วนตัวก่อน แล้วจะตามไป โดย ผจก. บอกว่า ทาสธุระให้เสร็จก่อน จะตามมาตอนไหนก็ได้ ซึ่งช่วงเวลา 16.00 น. แฟนเพลงรีบกลับไป ตื่นมาตอน 16.30 น. ก็พบว่า เหม ได้ผูกคอตายแล้ว มดดำ กล่าวต่อว่า เหม เป็นโรคซึมเศร้า ตั้งแต่ทาสธุระทำพิธีจมน้ำที่รัตน ระหว่างถ่ายรายการ เหม ไม่สามารถติดต่อดี และหายไปเลย ทำให้ต้องหาคนมาแทน ตั้งแต่นั้นก็ไม่ได้ทาสธุระนี้อีกเลย โดยมดดำเผยในรายการ แฉ อีกว่า ได้ติดต่อให้ เหม เป็นพิธีกรรายการใหม่ ซึ่งได้ตกลงกันไปแล้วว่าจะเป็น เหม แน่ ๆ โดย เหม เป็นคนที่มีงานมาตลอดอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนสงสัยว่า เงินไปไหนหมด ซึ่งสาเหตุคือ เหม ไปเซ็นค้ำประกันให้เพื่อน และเพื่อนได้เบี้ยวไม่ยอมจ่าย ทำให้อยู่ดี ๆ มีหนี้ก้อนโต ขณะนี้ เรื่องยังอยู่ในศาลอยู่ดี ๆ ติดหนี้ 15 ล้าน เฉพาะหาเงินจ่ายดอกเบี้ยเท่าไร ได้เงินวันละหมื่น สองหมื่น ยังไม่พอจ่ายดอกเบี้ย เหม จึงทำงานเยอะมาก เมื่อความเครียดมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็เริ่มเป็นโรคซึมเศร้า โดยก่อนหน้านี้จะตัดสินใจแบบนี้ เหมยังโพสต์ข้อความในทวิตเตอร์ว่า “ขอบคุณทุกอย่างที่เข้ามาในชีวิต ใกล้ถึงวันแห่งอิสรภาพเสียที” เมื่อวันที่ 6 ก.ย. รวมทั้งข้อความสั้น ๆ ว่า “เหนื่อย” เมื่อวันที่ 12 ก.ย. คล้ายกับจะสื่อถึงความคิดของเจ้าตัวที่อยู่ระหว่างตัดสินใจในบางสิ่งบางอย่าง โดยแฟนสาวได้เปิดเผยว่า เหมเป็นโรคซึมเศร้า และเคยเขียนจดหมายลาตายมาแล้ว หลายคนคาดว่า สาเหตุการจบชีวิตครั้งนี้อาจจะมาจากโรคซึมเศร้า โดยเมื่อวันที่ 14 ก.ค.ที่ผ่านมา นักแสดงหนุ่มเคยโพสต์คลิปทางเฟซบุ๊ก Phoomphadit Nittayaros เป็นข้อความเตือนใจให้กับหลายให้พุดดี ๆ ต่อกันไว้ หันมาใส่ใจดูแลกัน โดยระบุว่า “เราไม่รู้เคยรู้ล่วงหน้าว่าประโยคไหนคือประโยคสุดท้าย อย่าลืมใส่ใจคนที่คุณรัก”

ภาพที่ 8 ภาพคลิปวิดีโอทางเฟซบุ๊กเหม
 ที่มา : [www. news.thaipbs.or.th](http://www.news.thaipbs.or.th)

ภาพที่ 9 ภาพเหมโพสต์ข้อความในทวิตเตอร์
 ที่มา : [www. news.thaipbs.or.th](http://www.news.thaipbs.or.th)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นอกจากนี้ในคลิป ของเหม ยังระบุว่า เราไม่รู้ว่าประโยคไหนที่เราจะได้พูดกันเป็นคาสุดท้าย มันอาจจะ เป็นประโยคก่อนเข้านอน แล้วเขาก็ไม่ตื่นอีกเลย หรือประโยคที่เขาออกจากบ้านไป พอเขาปิดประตูก็อาจและ ไม่มีโอกาสได้ซบกลับมาอีกเลย หรืออาจจะเป็นประโยคก่อนวางสายและสายนั้นก็โทรไม่ติด “ชีวิตมันเปราะบาง พุดดี ๆ กันไว้ดีกว่า เพราะเราไม่รู้ว่าประโยคไหน จะเป็นประโยคสุดท้าย “ การเสียชีวิตของดารานู๋คนนี้ สร้าง ความเสียใจในวงการบันเทิง มีทั้งกลุ่มดารานักแสดง และหลากหลายวงการที่ออกมาแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะ การรู้จักสังเกตคาพูดหรืออาการของคนที่อยู่ใกล้ชิด (นิวส์ ไทยพีบีเอส ออนไลน์ 2562)

ในประเทศไทยมีข้อมูลจากกรมสุขภาพจิตว่า มีคนที่มีภาวะซึมเศร้า และโรคซึมเศร้าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ เกิดการฆ่าตัวตาย รอบ ๆ ตัวเรา อาจมีใครสักคนที่กำลังเผชิญกับภาวะนี้ แต่ที่สำคัญเราควรรู้ข้อมูลเบื้องต้น สังเกตยังไงว่าใครซึมเศร้า และจะช่วยเหลือเขาได้อย่างไร

โรคซึมเศร้าภัยเงียบที่ไม่ควรมองข้าม

โรคซึมเศร้าถือเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ คาดว่าภายในปี 2563 โรคซึมเศร้าจะก่อให้เกิดความสูญเสียด้านสุขภาพเป็นลำดับ 2 รองจากโรคหัวใจและหลอดเลือด เนื่องจากเป็นโรค เรื้อรังและเป็นมหันตภัยเงียบ จึงเป็นสาเหตุให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา ทางองค์การอนามัยโลก หรือ WHO ได้กำหนดให้วันที่ 10 กันยายนของทุกปีเป็น “วันป้องกันการฆ่าตัวตายโลก (World Suicide Prevention Day)” โดยทาง องค์การอนามัยโลก คาดว่าในแต่ละปีจะมีผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จเป็นจำนวนประมาณ 1 ล้านคน หรือคิดเฉลี่ย เป็น 1 คน ต่อทุก 40 วินาที สำหรับประเทศไทยนั้นมีผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายประมาณ 5,000 คนต่อปี ซึ่ง มากกว่าการฆ่ากันตายที่มีประมาณปีละ 3,000 – 3,800 รายต่อปี ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียต่อครอบครัว สังคม และประเทศเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ทางองค์การอนามัยโลกยังพบว่าการฆ่าตัวตายคิดหนึ่งใน 10 อันดับแรกของ สาเหตุการตายของประชากรโลก และติดอันดับที่ 3 ของสาเหตุการตายสาหรับประชากรวัย 15 – 35 ปี โดยใน หลายประเทศนั้นมีข้อมูลว่าผู้ชายฆ่าตัวตายสำเร็จมากกว่าผู้หญิงถึงสามเท่า (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต 2562)

พญ.สมรภัท ขวานิชวงศ์ (2559) กล่าวว่า คนไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า และไม่กล้า ที่จะพบจิตแพทย์เพื่อรักษาอาการ จึงทำให้ประเทศไทยพบจำนวนผู้ที่มีแนวโน้มเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายสูงขึ้นเป็น 6 รายต่อหนึ่งแสน คนในรอบปีที่ผ่านมา “การฆ่าตัวตายไม่ได้ส่งผลเสียต่อตัวผู้ที่มีความเสี่ยงเท่านั้น แต่ยังส่งผล กระทบต่อบุคคลรอบข้าง เช่น ผู้ที่มีอาการโกรธแล้วมักใช้อารมณ์รุนแรง หากโกรธตัวเองมาก ๆ ก็จะฆ่าตัวตาย แต่ถ้าโกรธผู้อื่นด้วยก็จะทำร้ายหรือฆ่าผู้อื่นแล้วจึงฆ่าตัวตายตาม โดยที่ร้ายแรงสุดคือกลุ่มคนเหล่านั้นยังคงเป็นห่วง คนในครอบครัวจึงตัดสินใจฆ่าคนในครอบครัวก่อนแล้วฆ่าตัวตายตาม เราจึงได้เห็นข่าวลักษณะนี้อยู่บ่อยครั้งใน สังคม ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าและช่วยกันสร้างแรงบันดาลใจเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิต เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารซึ่งกันและกัน จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น และ กลายเป็นเกราะป้องกันการเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงในอนาคตได้” จากจำนวนของผู้ที่ทำร้ายตนเองจนเสียชีวิตนั้น พบว่า ช่วงอายุที่ฆ่าตัวตายสำเร็จมากที่สุด คือช่วงอายุ 40 – 44 ปี และในเพศชาย พบว่า ผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จอยู่ ในช่วงวัยระหว่าง 25 – 49 ปี ขณะที่เพศหญิงอยู่ในช่วงอายุ 30 – 59 ปีมากกว่าร้อยละ 60 – 90 ของผู้ที่ฆ่าตัว ตายมีความเกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าและสารเสพติด แต่มีเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่ปรึกษาแพทย์ เพราะฉะนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

หากเราสามารถค้นหากลุ่มเสี่ยงโดยการคัดกรองภาวะเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของคนในชุมชนได้ ก็จะสามารถนำมาเข้าสู่ระบบการรักษาร่วมกับการเข้าไปให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนทั่วไป อันเป็นวิธีการป้องกันการฆ่าตัวตายที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่ง เป็นที่ทราบกันดีว่าในกลุ่มผู้ที่เคยพยายามฆ่าตัวตายนี้มักจะมีโอกาสการทาสู้สูงมาก และนำไปสู่การฆ่าตัวตายจนสำเร็จในที่สุดได้ ถ้าหากเราไม่สามารถให้การช่วยเหลือหรือพาเขาเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการรักษาทางจิตเวช ก็จะก่อให้เกิดความสูญเสียมหาศาลตามมาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้วยเหตุนี้กรมสุขภาพจิตได้มีความพยายามที่จะศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องในเชิงลึกถึงสิ่งที่ซ่อนตัวอยู่คือโรคทางจิตเวช โดยเฉพาะปัญหาโรคซึมเศร้า เพื่อนำมาซึ่งแนวทางการป้องกันและแก้ไขที่ดีต่อไป

บทสรุป

มนุษย์บนโลกต่อให้ “เข้มแข็ง” และ “ยิ่งใหญ่” ขนาดไหน ต้องเคยก้าวผ่านความอ่อนแอ ท้อแท้ และเสียน้ำตา ทว่า “โรคซึมเศร้า” ไม่ใช่ภาวะของ “ความอ่อนแอ” เพราะคนปกติเมื่อรู้สึก ท้อแท้ เสียใจ จะสามารถเยียวยาตัวเองให้ลุกขึ้นสู้ใหม่ ตรงกันข้ามกับผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ไม่สามารถสลัดความรู้สึก “จมดิ่ง” ออกได้เลย การจมดิ่งอยู่กับความทุกข์ มันก็จะทำให้เกิดภาวะที่ไม่สามารถควบคุมได้ และมันก็ยังทำให้รู้สึกแยกลงไปอีกทุกอย่าง มันดูไร้ค่า ไม่มีคุณค่าพอที่จะพยายามทำ มันยากที่จะนอนและยากที่จะหลับ ความเจ็บปวดเพียงเล็กน้อยก็ทำให้รู้สึกหนักมากขึ้น ทำให้ไม่มีสมาธิ รู้สึกกังวล และโดดเดี่ยว ปัญหาใหญ่ของการจมดิ่งลงไปสู่วังวนแห่งความเศร้านั้น ไม่ใช่เพียงเพราะมันดึงเราลงไปเท่านั้น มันยังกักเราเอาไว้ไม่ให้หลุดออกจากวังวนนี้ได้ง่าย ๆ อีกด้วย เพราะสารเคมีในสมองทำงานผิดปกติ ซึ่งเกิดได้หลายสาเหตุ เช่น การหลังสารสื่อประสาทผิดปกติ หรือ เกิดจากปัจจัยภายนอกมากระทบอย่างรุนแรง มีความผิดหวัง สูญเสีย เครียด มารวมกันจนทำให้บุคคลเหล่านั้นเกิดภาวะซึมเศร้าได้ และอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายในที่สุด ผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าเล็กน้อยส่วนใหญ่จะรู้ว่าป่วยด้วยโรคซึมเศร้า รวมถึงคนใกล้ชิดที่อาจจะสังเกตเห็นไม่ได้ จนกระทั่งภาวะซึมเศร้าเพิ่มระดับสูงขึ้นจนสามารถรับรู้ภาวะทางอารมณ์และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในด้านลบของผู้ป่วยได้จะเห็นได้อย่างชัดเจนในการฆ่าตัวตายที่เกิดจากโรคซึมเศร้าของ แวน ก๊อซ คิมจงฮยอน และเหม ภูมิภาจิต ว่ามีสัญญาณเตือนอะไรบางอย่างให้คนรอบข้างรู้และมีพฤติกรรมคาบอวดททานองสังเสีย มีหลายจุดที่ทำให้เราสามารถสังเกตเห็นได้ ทั้ง3คนนี้จะไม่ฆ่าตัวตายเลยถ้าครอบครัวและคนรอบข้างมีความรู้ความเข้าใจพร้อมที่จะรับฟังปัญหา การพูดคุยถือว่าเป็นการเยียวยาเบื้องต้นที่ดีจะทำให้เขารู้สึกว่าไม่ได้เผชิญปัญหาอยู่เพียงลำพัง และสิ่งที่สำคัญกว่าการรักษาก็คือ การป้องกันไม่ให้เกิดโรคซึมเศร้า หลักสำคัญก็คือเริ่มจากดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจของเราเอง เตรียมเผชิญกับอุปสรรคของชีวิต และการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น อย่ายึดมั่นในสิ่งต่าง ๆ จนเกินไป ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นพยายามเข้าใจตนเอง โดยเฉพาะความรู้สึกและอารมณ์ มองชีวิตให้กว้างหาประสบการณ์ในการใช้ชีวิตให้มาก มีมนุษย์สัมพันธ์กับผู้อื่นพอประมาณ ที่สำคัญไม่ได้หมายความว่า ถ้าคุณป่วยเป็นโรคซึมเศร้า คุณจะอ่อนแอ หรือคุณจะดรามามากกว่าคนอื่น มันคือความเจ็บป่วยที่รักษาให้หายได้ ท้ายที่สุดถ้าเราไม่สามารถรักษาหรือบำบัดโรคซึมเศร้าได้ด้วยตัวเอง หากเริ่มรู้สึกว่าชีวิตของตนเองไม่ปกติ ขาดความสมดุล มีความเครียดสูง การพบจิตแพทย์ก็เหมือนกับการตรวจสุขภาพใจให้เราเข้าใจ สภาพจิตใจของตนเองมากขึ้น แพทย์จะแนะนำให้คาปรึกษาด้วยการปรับวิถีคิดให้ดีขึ้น หรือรักษาด้วยการใช้ยา การพบจิตแพทย์จะช่วยให้เราได้รับการรักษาอย่างถูกวิธี การก้าวผ่าน “รอยแผล” และความ “เจ็บปวด” จากโรคซึมเศร้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไม่ได้อาศัยแค่กำลังใจที่เข้มแข็งเท่านั้น แต่ยังต้องใช้ “ความรัก” จากคนใกล้ชิด ความปรารถนาดีอย่างจริงใจมาช่วยเยียวยา และป้องกันไม่ให้เกิดเหตุสุดสลดด้วยความเชื่อที่ว่า “ตัวเองไร้คุณค่า ไม่สมควรมีชีวิตอยู่” และนำไปสู่การ “ฆ่าตัวตาย” ครั้งแล้ว ครั้งเล่า

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2562. “รายงานอัตราการฆ่าตัวตายในประเทศไทย” [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.suicidethai.com/report/> กรมสุขภาพจิต. 2562. “ตีแผ่โรคซึมเศร้า” [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.dmh.go.th/news-dmh>
- กฤติกา บุญรัตน์ และ รสรินทร์ บัวทอง. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้ากับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วิทยานิพนธ์ วท.ม. สาขาสาธารณสุขชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- มานิช หล่อตระกูล. 2561. จิตเวชศาสตร์รามธิบดี”โรคซึมเศร้าฉบับละเอียด”. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวช ศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี. สมรัก ชูวานินวงศ์. 2559. โรคซึมเศร้ากับการฆ่าตัวตาย. [ออนไลน์]แหล่งที่มา: www.bangkokbiznew.com
- สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล. 2560. ปัจจัยเสี่ยงและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายในวัยรุ่น. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ อุบลราชธานี. ปรียารัตน์ แคมคา. 2554. ผลของโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาต่อความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Amarinbooks. 2562. คนดังกับโรคซึมเศร้า.[ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.amarinbooks.com> BBC Thai. 2560. การจากไปอย่างไม่คาดฝันของคิมจองฮยอน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.bbc.com/thai/international-42421886>
- News.thaipbs.(2562).สลดปม เหมคิดสั้น. [ออนไลน์]แหล่งที่มา: [www. Newsthaipbs.co.th](http://www.Newsthaipbs.co.th)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

มรธา สุขเกษม

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
Email : canvgcanvg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ 2) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 40 คนโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.8010 หรือคิดเป็นร้อยละ 80.10 ซึ่งอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติมีความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษคิดเป็นร้อยละ 85.00 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 80 ความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ, การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร, กิจกรรมบทบาทสมมติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Development of English Communicative Ability Using Communicative Language Teaching with Role Play of the Eighth Grade Students

Muratha Sookkasem

Branch Curriculum and Instruction Department Faculty of Education Rajabhat Mahasarakham University,
Email : canvgcanvg@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) study the effectiveness index of using communicative language teaching with role play of the eighth grade students 2) compare the English communicative ability after using communicative language teaching with role play with 80 percent criterion 3) study the eighth grade students' satisfaction of using communicative language teaching with role play. The population and samples consisted of 40 eighth grade students of Prommanusorn Phetchaburi School, Muang District, Phetchaburi, in the first semester of the 2019 academic year, obtained through cluster random sampling. The research instruments consisted of 1) learning organization plans, 2) the English communicative ability test, and 3) a satisfaction test. The statistics employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples)

The results are as follows: 1) the effectiveness index of using communicative language teaching with role play of the eighth grade students was 0.8010, representing 80.10 percent that was at a high level. 2) the English communicative ability after using communicative language teaching with role play was 85.00 percent which was higher than with 80 percent criterion, differed with statistical significance at the 0.05 level. 3) the eighth grade students' satisfaction of using communicative language teaching with role play was at a high level.

Keywords : English communicative ability, Communicative language teaching, Role Play

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ใช้เป็นภาษาราชการในการสื่อสารด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทยและคนทั่วโลก ทุกวันนี้คนเรสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารกันโดยตรง การใช้อินเทอร์เน็ต การดูทีวี การดูภาพยนตร์ การเขียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์ หนังสือคู่มือทางด้านวิชาการต่างๆ บันทิตที่สำเร็จการศึกษาออกมาในปัจจุบัน ถ้ามีความรู้ ภาษาอังกฤษทั้งการพูดและการเขียนเสริมเข้าไปด้วยอีก โอกาสที่จะได้รับการพิจารณาการรับเข้าทำงานก็จะ ได้รับการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ เนื่องด้วยมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 19) จากการศึกษาของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา การดำเนินการภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 และสภาพการณ์ที่เป็นแรง กกดดันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ โดยใช้กรอบและแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ ปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) บริบทของการจัดการศึกษา และผลการพัฒนาการศึกษาของไทยในปี 2552- 2558 สรุปได้ดังนี้ 1. ทักษะด้านภาษาของแรงงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของประเทศ ไทยและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวโน้มลดลง จากข้อมูลของ IDM พบว่า คะแนนการประเมินทักษะ ภาษาลดลงจาก 4.24 คะแนน (คะแนนเต็ม 10) ในปี 2552 เหลือ 3.86 คะแนน ในปี 2559 โดยแรงงานไทยมี ทักษะด้านภาษาอยู่ในอันดับที่ 52 ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 10 และมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 26 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 41)

เป้าหมายการจัดการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน ระยะเวลา 20 ปี ไว้ 5 ด้าน 1. ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2. ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Equality) 3. ระบบ การศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มศักยภาพ (Quality) 4. ระบบ การบริหารการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทาง การศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) 5. ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ซึ่งได้กำหนดระดับความสามารถด้าน การใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับเมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทาง ภาษาอังกฤษ (CEFR) ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภายในช่วงปีที่ 1-5 ต้องได้ระดับ A1 ภายในช่วงปีที่ 6-10 ต้องได้ระดับ A2 ภายในช่วงปีที่ 11-15 ต้องได้ระดับ B1 และภายในช่วงปีที่ 16-20 ต้องได้ระดับ B2 ส่วน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภายในช่วงปีที่ 1-5 ต้องได้ระดับ A2 ภายในช่วงปีที่ 6-10 ต้องได้ระดับ B1 ภายในช่วงปีที่ 11-15 ต้องได้ระดับ B1+ และภายในช่วงปีที่ 16-20 ต้องได้ระดับ B2 ตามลำดับ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 80-84)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดให้วิชาภาษาอังกฤษอยู่ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ระบุจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศสามารถใช้ ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอด ความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ โดยด้านที่มีความสำคัญก็คือ ภาษาเพื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 220-227)

ตามจุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ)ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการสื่อสารแต่พบว่าปัญหาที่นักเรียนไทยส่วนใหญ่ประสบในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ก็คือความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ เนื่องจากนักเรียนไทยส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน(ปีปิซีไทย, 2561 น.1) ด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนขาดทักษะด้านการพูด และไม่ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษมากเท่าที่ควร

ปัจจุบันนักเรียนไทยประสบกับปัญหาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหลักของคุณภาพการศึกษาของไทยในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และจากการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เช่นเดียวกับประเทศไทย ในรายงานประจำปี 2561 ของสำนักงานจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ หรือ Education First (EF) ที่มีสำนักงานใหญ่ในสวีตเซอร์แลนด์ ซึ่งออกมาเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2561 ระบุว่าไทยอยู่ในอันดับ 64 จาก 88 ประเทศทั่วโลกที่ไม่ได้ใช้อังกฤษเป็นภาษาหลัก (ข่าวสด, 2561 น.1) (เดอะสแตนดาร์ด, 2561 น.1) จากรายงานดังกล่าวยิ่งแสดงให้เห็นว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย โดยเฉพาะทักษะด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คือ เมื่อเรียนแล้วผู้เรียนไม่สามารถพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทำให้เรียนไปแล้วไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้หรือการประกอบอาชีพต่อไป ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศก็ประสบกับปัญหาในเรื่องของทักษะด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยดูได้จากผลการทดสอบขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2561 ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโดยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี มีผลการทดสอบ (O-Net) คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 39.96 (โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี, 2561, น. 10) ซึ่งปัญหาสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยพบ คือ นักเรียนขาดความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการเรียนการสอนโดยวิธีการแบบท่องจำ จากครูส่วนใหญ่ที่คุ้นชินกับวิธีการสอนที่เน้นโครงสร้างหลักไวยากรณ์เป็นสำคัญ (grammar translation) ซึ่งเป็นวิธีดั้งเดิมที่ใช้มาตลอด ไม่ว่าครูจะรุ่นใหม่หรือเก่า ดร.มินตรา ภูริปัญญวานิช อาจารย์ประจำสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ข่าวสด, 2561 น. 1) ซึ่งระบบการเรียนการสอนแบบนี้จะมุ่งเน้นเพื่อให้เด็กสอบผ่าน แต่ไม่ได้เน้นกระบวนการฝึกการใช้ภาษา จากปัญหานี้ ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เหล่านี้ให้หมดไป ควรตระหนัก และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน การศึกษา และประเทศชาติต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า มีหลากหลายแนวคิดที่จะช่วยแก้ปัญหาด้านการพูดเพื่อการสื่อสาร แต่แนวคิดที่เหมาะสมอีกแนวคิดหนึ่ง คือ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (พรสวรรค์ สีป้อ,

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2550, น. 100) ได้อธิบายว่า บทบาทสมมติ เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งซึ่งได้มีการวางบทบาทให้ผู้เรียนได้แสดงในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ โดยที่ผู้เรียนนั้นต้องใช้จินตนาการว่าตนเองได้สวมบทบาทเป็นอะไร และทำการแสดงบทบาทเป็นบุคคลนั้น ๆ ออกมาตามความรู้สึก ความนึกคิด และประสบการณ์ของตนเอง เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้เข้าใจความรู้สึกความคิดของบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งของตนเองอีกด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทสมมติเช่นกัน (ทิตนา แคมมณี, 2559, น. 358) ได้อธิบายว่า บทบาทสมมติ หมายถึง กระบวนการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยที่ผู้เรียนต้องมีการสวมบทบาทในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกความนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งในด้านความรู้ ความนึกคิด และพฤติกรรมที่สังเกตพบ มาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การเรียนรู้นั้นก็ถือว่าประสบความสำเร็จ ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการพูดเพื่อการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ศึกษาจาก (พรสวรรค์ สีป้อ, 2550, น. 25) แล้วผู้วิจัยนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติมาประยุกต์ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) ขั้นที่ 2 ขั้นการฝึก (Practice) ขั้นที่ 3 ขั้นการใช้ (Production) โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติมาประยุกต์ในขั้นตอนนี้ ซึ่งการการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารทักษะกระบวนการคิด ความรู้ และความชำนาญในสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งกิจกรรมบทบาทสมมติ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยที่ผู้เรียนต้องมีการสวมบทบาทในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกความนึกคิดของตน ซึ่งผู้วิจัยมั่นใจว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ จะสามารถพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2 โรงเรียนโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และเห็นถึงความสำคัญที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ

การทบทวนวรรณกรรม

1. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

Harmer (2001, pp. 43-45) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นไม่ได้จำกัดความไว้เพียงแค่การสอนกฎเกณฑ์ด้านไวยากรณ์แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นยังต้องคำนึงถึงสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องภาษานั้น ๆ ด้วย เช่น การใช้ภาษาเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาเพื่อการแสดงความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย การใช้ภาษาเพื่อการเชิญชวน การใช้ภาษาเพื่อการแสดงการตอบรับหรือปฏิเสธ ซึ่งในการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยเพื่อจะได้ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

Richard (2006, p. 5) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น เป็นการปฏิบัติกิจกรรมและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนในหลาย ๆ ด้าน มีการใช้เนื้อหาที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวันมาใช้ในชั้นเรียน เช่น โฆษณา หนังสือพิมพ์ แผ่นป้าย วารสาร ข้อความต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อสื่อหรือการจัดกิจกรรมภายในชั้นเรียนได้ โดยเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับสิ่งที่สามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน และทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอนมากขึ้น

Hedge (2008, pp. 57-58) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นเป็นวิธีการหรือแนวทางหนึ่งในการให้ผู้เรียนได้พัฒนาแก้ไขความสามารถด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนให้ดีขึ้นจนกระทั่งผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการใช้ภาษาและมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น. 34-35) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารถือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสามารถของผู้เรียนในเรื่องของการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ และก็ยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา รวมไปถึงความถูกต้องของการใช้ภาษาอีกด้วย

กรมวิชาการ (2544, น. 6) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (ทัศนคติของตนเอง) ความรู้สึก ความนึกคิด ในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม ไม่ว่าจะป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนก็ตาม

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2548, น. 25) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การสอนภาษา (อังกฤษ)เพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และสามารถนำไปใช้ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากคำจำกัดความที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การสอนภาษาที่มุ่งเน้นพัฒนาการหรือความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แลกเปลี่ยนและรับข้อมูล เพื่อการนำเสนอและรับข่าวสาร เพื่อการแสดงความคิดเห็น และอื่น ๆ แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญกับความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

1.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

Scott (1981, pp. 70-79) ได้เสนอไว้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร(ทักษะการพูด) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. การกล่าวถึงวัตถุประสงค์ (Setting objectives) โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หรือบอกให้ผู้เรียนรู้อะไรที่จะเรียนซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีตามวิธีของครูผู้สอน

2. การนำเสนอเนื้อหา (Presentation) โดยครูผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกตลักษณะของภาษา โดยอาจจะสังเกตความหมายของข้อความที่พูดจากบริบทข้างเคียง ยกตัวอย่างเช่น ผู้พูดเป็นใคร มีความสัมพันธ์อย่างไรกับผู้ที่สนทนาด้วย ผู้สนทนาจะบอกอะไร อาจจะเป็นอย่างที่พูดถึง สถานที่พูดถึง เป็นต้น

3. การฝึกและการถ่ายโอน (Practice and Transfer) โดยการฝึกจะเริ่มกระทำได้หลังจากขั้นนำเสนอเนื้อหา ซึ่งอาจจะฝึกคนเดียว ทีละคู่ หรือเป็นกลุ่ม หลังจากนั้นครูจะทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในการใช้ภาษาที่นานขึ้น ทั้งนี้อาจจะมีการเล่นเกมหรือแสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

Byrne (1990, pp. 90-99) ได้เสนอไว้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (ทักษะการพูด) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นขั้นที่ครูจะต้องให้ความรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งครูอาจจะนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต การให้ผู้เรียนอ่านบทสนทนาหรือเนื้อเรื่อง หรือสรุปกฎเกณฑ์การใช้ภาษาจากการอ่านบทสนทนาหรือเนื้อเรื่องที่เตรียมไว้ ในขั้นนี้ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพราะผู้เรียนจะต้องนำความรู้ในขั้นนี้ไปฝึกใช้ต่อไป

2. ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ครูจะให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษา อาจจะฝึกโดยการให้อ่านออกเสียงตามทั้งชั้น การฝึกเปลี่ยนโครงสร้างประโยค ซึ่งจะเป็นการฝึกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำกฎเกณฑ์ได้ เพราะขั้นนี้เน้นความสำคัญของการใช้ภาษาเป็นหลัก

3. ขั้นการใช้ (Production) เป็นขั้นที่ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้ให้คำแนะนำ เพราะในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องฝึกการใช้ภาษาอย่างเป็นอิสระ หากมีข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจะไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญหรือเรื่องที่ผิดร้ายแรง ถ้าการใช้ยังไม่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการสื่อสาร เนื่องจากขั้นนี้จะเน้นความคล่องแคล่วและความสามารถในการสื่อสารเป็นสำคัญ

Harmer (1992, pp. 50) ได้เสนอไว้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร(ทักษะการพูด) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1. ขั้นการนำเสนอเนื้อหาใหม่ (Introducing new language) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนได้นำเสนอเนื้อหาความรู้ใหม่ทางภาษาที่ผู้เรียนไม่เคยรู้ ซึ่งครูอาจจะนำเสนอเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจทั้งทางด้านความหมาย การใช้ภาษา โครงสร้างประโยคหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ผ่านการสังเกตจากบริบททางภาษา

2. ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษา แต่จะเป็นการฝึกแบบควบคุมการใช้ภาษาของผู้เรียน เช่น การฝึกออกเสียงหรืออ่านตามครู การเติมข้อมูลที่หายไป การฝึกพูดเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองโดยใช้โครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ที่เรียนผ่านมาแล้ว เป็นต้น

3. ขั้นกิจกรรมการสื่อสาร (Communicative activities) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ เพราะในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องฝึกการใช้ภาษาในลักษณะเสมือนจริง ผู้เรียนมีอิสระในการใช้ภาษามากขึ้น เช่น กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2542, น. 6-7) ได้เสนอไว้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการเตรียมความพร้อม (Warm up) เป็นขั้นที่ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อม ความสนใจที่จะเรียน เช่น การทำกิจกรรมโดยการให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกม การร้องเพลง เป็นต้น

2. ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาความรู้ทางภาษาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ภาษา การอ่านออกเสียง ด้านคำศัพท์ ด้านความหมายของคำ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน เป็นต้น

3. ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ภาษาที่ได้เรียนรู้มาจากขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) แต่มีครูเป็นผู้ควบคุมการฝึกหรือนำผู้เรียน การฝึกในขั้นตอนนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้จดจำรูปแบบทางภาษาเป็นหลัก ซึ่งอาจจะฝึกจากการอ่านหรือออกเสียงตาม ทำซ้ำ ๆ จนเกิดความคล่อง แล้วไปฝึกพูดบทสนทนา ตั้งแต่ทีละคน เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม จากนั้นจึงฝึกการเขียนหรือเขียนตามคำบอก

4. ขั้นการใช้ (Production) เป็นขั้นที่ฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์ในห้องเรียนไปสู่นอกห้องเรียน โดยครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะหรือผู้ช่วยเหลือ โดยกิจกรรมที่ใช้ในขั้นนี้อาจจะเป็น กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงในสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

5. ขั้นการสรุป (Wrap up) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำการสรุปเนื้อหาที่เรียนมาในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปบทเรียนที่เรียนมา อาจจะเป็นการให้ทำแบบทดสอบ หรือการทำแบบฝึกหัด เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545, น. 111) ได้เสนอไว้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ถือว่าเป็นขั้นเริ่มต้นการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนจะเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบทางภาษา วิธีการใช้ภาษา ด้านการออกเสียง ด้านความหมาย ด้านคำศัพท์ และด้านโครงสร้างไวยากรณ์ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา แต่มีครูผู้สอนคอยควบคุมหรือชี้แนะ ซึ่งในตอนแรกครูผู้สอนจะควบคุมเป็นพิเศษแต่หลังจากนั้นอาจปล่อยให้ผู้เรียนทำเองมากขึ้น การฝึกในขั้นนี้จะเน้นให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบทางภาษาได้ เน้นความถูกต้องทางภาษาเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันครูผู้สอนต้องให้

ข้อมูลป้อนกลับด้วยว่าผู้เรียนใช้ภาษาถูกต้องหรือไม่ หลังจากนั้นจึงฝึกด้วยการเขียนเพื่อให้เกิดความแม่นยำในการใช้

3. ขั้นการใช้ (Production) เป็นขั้นที่ฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นำความรู้จากในห้องเรียนไปสู่ นอกห้องเรียน การฝึกในขั้นนี้จะเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นการจำลองขึ้น หรือ สถานการณ์จริง โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะหรือแนะนำ การฝึกใช้ภาษาเช่นนี้จะช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รู้ว่าเข้าใจและเรียนรู้ภาษาไปเพียงใด และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เคยเรียนมามาใช้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้มากขึ้นเพราะผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้รูปแบบทางภาษาที่กำหนดอย่างเช่นในขั้นการฝึก

พรสวรรค์ สิปอ (2550, น. 25) ได้เสนอไว้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษา รูปแบบภาษา ความหมาย และเกณฑ์การใช้ โดยครูผู้สอนอาจจะเสนอเนื้อหาใหม่ในรูปแบบของบทอ่าน บทสนทนา ใช้รูปภาพประกอบ หรือใช้ของจริง

2. ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้มาฝึกใช้ในทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเริ่มต้นจากการฝึกแบบควบคุม (Controlled practice) แล้วค่อยเป็นการฝึกแบบกึ่งควบคุม (Semi controlled practice) ซึ่งการฝึกในขั้นนี้เน้นให้ผู้เรียนจำรูปแบบทางภาษาและเน้นความถูกต้องทางภาษาเป็นหลัก โดยอาจจะเริ่มจากการฝึกแปลก่อน แล้วค่อยไปเป็นการอ่าน การเขียนต่อไป แต่ขณะที่ผู้เรียนฝึกผู้สอนก็ต้องให้ข้อมูลกลับด้วยเพื่อที่ผู้เรียนจะได้รู้ว่าใช้ภาษาถูกหรือไม่

3. ขั้นการใช้ (Production) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะได้ส่งต่อหรือถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนและฝึกมาแล้ว โดย การไปใช้จริงเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งผู้เรียนจะได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จำลองหรือสถานการณ์จริง ส่วนครูผู้สอนทำได้เพียงแต่เป็นผู้ชี้แนะ

จากข้อเสนอที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1. ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นขั้นที่ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้ภาษาในด้านต่าง ๆ 2. ขั้นการฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนเป็นผู้ควบคุมการฝึกในช่วงแรก (Controlled practice) แล้วค่อยเป็นการฝึกแบบกึ่งควบคุม (Semi controlled practice) และ 3. ขั้นการใช้ (Production) เป็นขั้นที่ฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์ในห้องเรียนไปสู่นอกห้องเรียน โดยครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้แนะคอยให้ความช่วยเหลือและกิจกรรมที่ใช้ในขั้นนี้ส่วนใหญ่ก็คือ กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นต้น

2. การพูดเพื่อการสื่อสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการพูดเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการพูดเพื่อการสื่อสารและให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

2.3.1 ความหมายของการพูดเพื่อการสื่อสาร

Widdowson (2000, pp. 59-60) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การพูด หมายถึง เป็นการผลิตข้อมูล และส่งข้อมูล ซึ่งในการพูดจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเพื่อเป็นการสื่อความให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นการพูดยังสามารถดูได้จากการสื่อสารทางอวัยวะและกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ร่างกายได้อีกด้วย เช่น ท่าทาง การเคลื่อนไหว ใบหน้า เป็นต้น Thornbury (2002, p. 2) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การพูด หมายถึง กระบวนการที่ถ่ายทอดความหมายผ่านทางวาจา ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ การผลิตข้อมูล การรับข้อมูล และการประมวลผลข้อมูล

สมิตรา อังวัฒนกุล (2545, น. 167) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การพูด หมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ของผู้พูดให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจถึงข้อมูลที่ผู้พูดต้องการจะสื่อ ซึ่งการพูดถือเป็นทักษะที่สำคัญที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการเรียนการสอน และในการประกอบธุรกิจ

งามพริ้ง รุ่งโรจน์ดี (2548, น. 3) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การพูด หมายถึง การใช้คำพูด น้ำเสียง กิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก อารมณ์ ความต้องการ และความรู้ของผู้พูดเพื่อให้ผู้ฟังเกิดการรับรู้ รับฟัง คล้อยตามและตอบสนองต่อผู้พูด

พรสวรรค์ สีป้อ (2550, น. 163) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การพูด หมายถึง การสื่อสารทางวาจา ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งแต่ละฝ่ายต้องการที่จะสื่อจุดประสงค์ของตนและตีความสิ่งที่ได้ฟังด้วยเช่นกัน

วิระเกียรติ รุจิรกุล (2553, น. 2) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การพูด หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนความต้องการของผู้พูด โดยการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียงและกิริยาอาการ ประกอบกันเพื่อเป็นสื่อให้ผู้ฟังเกิดการรับรู้และความเข้าใจในจุดประสงค์ที่ผู้พูดต้องการจะสื่อ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหมายของ ความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ หมายถึง พฤติกรรมแสดงถึงความก้าวหน้าด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษระหว่างผู้พูดและผู้รับ โดยผู้พูดต้องใช้ ความคิด ประสบการณ์ ความรู้สึก หรือลักษณะท่าทางอื่น ๆ ประกอบเพื่อให้การพูดนั้นเกิดความเข้าใจตรงกัน ทั้งสองฝ่าย โดยวัดจากการทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน

3. บทบาทสมมติ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม บทบาทสมมติ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมบทบาทสมมติ และให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

3.1 ความหมายของบทบาทสมมติ

พรสวรรค์ สีป้อ (2550, น. 100) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า บทบาทสมมติ หมายถึง เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งซึ่งได้มีการวางบทบาทให้ผู้เรียนได้แสดงในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ โดยที่ผู้เรียนนั้นต้องใช้จินตนาการว่าตนเองได้สวมบทบาทเป็นอะไร และทำการแสดงบทบาทเป็นบุคคลนั้น ๆ ออกมาตามความรู้สึก ความนึกคิด และประสบการณ์ของตนเอง เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้เข้าใจความรู้สึกความคิดของบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งของตนเองอีกด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทสมมติเช่นกัน

กาญจนา คุณารักษ์ (2552, น. 382) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า บทบาทสมมติ หมายถึง รูปแบบหรือวิธีการสอนหนึ่งซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดในการศึกษาเรื่องของคนและสังคมเพื่อที่จะช่วยให้สามารถหา ลักษณะเฉพาะของตนในสังคม อีกทั้งยังช่วยให้รู้จักการแก้ปัญหาจากความช่วยเหลือของกลุ่ม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ทศนา แคมมณี (2559, น. 358) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า บทบาทสมมติ หมายถึง กระบวนการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยที่ผู้เรียนต้องมีการสวมบทบาทในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งในด้านความรู้ ความนึกคิด และพฤติกรรมที่สังเกตพบ มาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 334) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีสอนแบบหนึ่งที่ใช้บทบาทสมมติซึ่งจำลองมาจากความจริง เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นโดยการที่ผู้เรียนต้องสวมบทบาทต่าง ๆ และแสดงออกตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเองเกี่ยวกับบทบาทนั้น ๆ แล้วได้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงความคิดและการแสดงออกของผู้สวมบทบาทรวมทั้งความคิดเห็นของผู้เรียนอื่น ๆ เกี่ยวกับบทบาทนั้น ๆ ซึ่งในการสวมบทบาทเป็นคนใดคนหนึ่ง หรือในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง และมีการแสดงออกตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเองเกี่ยวกับบทบาทนั้น ๆ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในกลุ่มบำบัดหรือการพัฒนาผู้บริหารเพื่อช่วยพัฒนาความเข้าใจในบทบาทและสถานการณ์ต่าง ๆ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหมายของ บทบาทสมมติ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่ฝึกให้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีได้สวมบทบาทเป็นตัวละครหนึ่งในสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นที่เหมือนกับสถานการณ์จริง เพื่อเป็นการฝึกการใช้ภาษา ทำทาง การแสดงออก และเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี จำนวนนักเรียน 40 คนโดยการใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 3. เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม พร้อมทั้งตรวจสอบ และเก็บคะแนน
 4. สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 5. นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน แบบวัดความพึงพอใจ แล้วนำมาวิเคราะห์ ดังนี้
1. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สูตร (E.I)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตารางที่ 4.1

การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จำนวนนักเรียน	ผลรวมของคะแนนทดสอบ		ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)	ดัชนีร้อยละ
	ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน	ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน		
40	380	720	0.8010	80.10

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.8010 แสดงว่านักเรียนที่เรียนการใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เท่ากับ 0.8010 หรือ ร้อยละ 80.10

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติมีความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษคิดเป็นร้อยละ 85.00 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 80 ความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า มีข้อค้นพบที่ควรแก่การนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่า 0.8010 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.10 สอดคล้องกับ กรรณิกา สร้อยบุตตา (2553) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.8017 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 80.17 ทั้งนี้เนื่องมาจากค่าดัชนีประสิทธิผล แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ หรือความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษดีขึ้น และส่งผลให้มีความก้าวหน้าในการเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบและมีคุณภาพ สอดคล้องกับ กรรณิกา สร้อยบุตตา (2553) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบกับงานวิจัยของฐิติพงศ์ เหลืองสุวรรณ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการพูดของผู้เรียนหลังการทดลองเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติสามารถพัฒนาความสามารถ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความสุขกับการเรียนเพิ่มมากขึ้น

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48) สอดคล้องกับ สุวัฒน์ชัย ฤนาพรณ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.60) ทั้งนี้ เนื่องจาก วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ได้มากขึ้น และเป็นวิธีการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตาม จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ฝ่ายวิชาการ หรือครูผู้สอนสามารถนำการพัฒนาความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้ และเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนต่อไป

2. ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ครูผู้สอนต้องศึกษาเนื้อหาสาระของแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ และต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับผู้เรียนก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องหลักการ วิธีการ และขั้นตอนการเรียนการสอนแบบโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบกิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรกานต์ จังหาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. ประสพสุข ฤทธิเดช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูษิต บุญทองเถิง อาจารย์ ดร. อนุสรณ์ จันทรประทักษ์ นางสาวเพ็ญ จันทรปรุ่ง นางสาวสมใจ กลิ่นอุบล นางสาวนุทรี มงคล ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนได้เครื่องมือการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู และขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างสูง ที่กรุณาอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง จนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิกา สร้อยบุตตา. (2553). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะด้านการพูดภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา कुमारักษ์. (2552). การออกแบบการเรียนการสอน Instruction Design. นครปฐม: คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ข่าวสด. (2562, มกราคม 1). ดัชนีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษนานาชาติชี้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
ของคนไทย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/bbc-thai/news_1784446
- งามพริ้ง รุ่งโรจน์ดี. (2548). ภาษาอังกฤษสำหรับวิศวกร เล่ม 2 : การเขียนและการพูดเพื่อเสนองาน.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).
- ฐิติพงศ์ เหลืองสุวรรณ. (2557). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูด
ภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่ข่ายวิทยาคม อำเภอแม่ข่าย จังหวัด
เชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- เดอะแสตนดาร์ด. (2562, มกราคม 1). ดัชนีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษนานาชาติชี้ความสามารถในการใช้
ภาษาอังกฤษของคนไทย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/ef-epi-thailand/>
- ทิตินา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน รูปแบบการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บีบีซีไทย. (2562, มกราคม 1). ดัชนีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษนานาชาติชี้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
ของคนไทย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-46093794>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์.
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ยุคใหม่. กรุงเทพฯ: อักษร
เจริญทัศน์.
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). ศัพท์ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี. (2561). สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำปีการศึกษา 2561.
เพชรบุรี: โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี.
- วีระเกียรติ รุจิรกุล. (2553). ศิลปะการพูด : The Art of speaking . กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579. กรุงเทพฯ: บริษัท
พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2542). แนวทางการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ: ครูสภา
ลาดพร้าว.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2548). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2545). *การวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ชัย ฤณาพรรณ. (2555). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรม บทบาทสมมติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).*
- Byrne, D. (1990). *Teaching oral English*. London: Longman.
- Harmer, J. (1992). *The practice of English language teaching*. London: Longman.
- Harmer, J. (2001). *The practice of English language teaching*. Harlow: Pearson Education.
- Hedge, T. (2008). *Teaching and learning in the language classroom*. Oxford: Oxford University Press.
- Richards, J.C. (2006). *Communicative Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Scott, R. (1981). *The communication in the classroom*. London: Longman Group.
- Searle, J.R. (2008). *Speech Acts*. New York: Cambridge University Press.
- Thornbury, S. (2002). *How to teach vocabulary*. Harlow Essex: Pearson Education.
- Widdowson, H.G. (2000). *Teaching English as communication*. Oxford: Oxford University Press.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการสร้างสรรค์สติกเกอร์ไลน์

อาทิตย์ ตรุณัยธร

สาขาวิชาภาษาไทย สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
Email : artid2922@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการสร้างสรรค์สติกเกอร์ไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการนำข้อมูลวรรณคดีมาสร้างสรรค์เป็นสติกเกอร์ไลน์ และวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในการออกแบบสติกเกอร์ไลน์ โดยได้เก็บข้อมูลสติกเกอร์ไลน์จากเว็บไซต์ <https://store.line.me/home/th> ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2562 ได้กลุ่มข้อมูลสติกเกอร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทย จำนวน 67 ชุด แบ่งเป็นเรื่องราวเกียรติ จำนวน 49 ชุด สังข์ทอง จำนวน 6 ชุด พระอภัยมณี จำนวน 5 ชุด พระสุธนมนโหรีรา จำนวน 2 ชุด พระรถเมรี (นางสีบสอง) จำนวน 2 ชุด แก้วหน้าม้า จำนวน 1 ชุด ปลาย่างทอง จำนวน 1 ชุด และขุนช้างขุนแผน จำนวน 1 ชุด

ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีในการสร้างสรรค์สติกเกอร์ไลน์ มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการนำตัวละครมาสร้างสรรค์เป็นสติกเกอร์ไลน์ ซึ่งมักเลือกนำเสนอตัวละครเอกในเรื่อง และในสติกเกอร์ 1 ชุด ก็มักจะมีตัวละครสำคัญมากกว่า 1 ตัว ลักษณะที่ 2 เป็นการนำอนุภาคของเนื้อเรื่องจากวรรณคดีมาสร้างสรรค์เป็นสติกเกอร์ไลน์ โดยใช้เหตุการณ์สำคัญที่ปรากฏตามเนื้อเรื่องมานำเสนอให้เชื่อมโยงกับชีวิตของคนปัจจุบัน ในด้านกลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในการออกแบบสติกเกอร์ไลน์ พบว่าผู้ออกแบบสติกเกอร์ไลน์มีกลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดี 3 ลักษณะ คือ การนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครให้กลายเป็นเด็ก เช่น ชุดหนูมานน้อยจอมชน ชุดหนูมานจูเนียร์ ชุดหนูน้อย หนูมาน การปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ที่มีความดูร้ายให้กลายเป็นความน่ารักขี้เล่น เช่น ชุดไมยราพ ยักษ์เขี้ยวกีฬา ชุดทศกัณฐ์ แก้มตุ่ย ชุดทศกัณฐ์ดั่งตอง และการนำเสนอในลักษณะผิดกาลละ (anachronism) คือการสร้างสรรค์ให้ตัวละครในวรรณคดีแต่งกายด้วยเสื้อผ้าตามสมัยนิยมและทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในยุคปัจจุบัน เช่น การขับรถยนต์ การโดยสารรถไฟฟ้า การขี่เจ็ทสกี เป็นต้น

คำสำคัญ : วรรณคดีไทย, สติกเกอร์ไลน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The application of Literature Information in Creating Line Sticker

Artid Darunaitorn

Department of Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajaphat University.

Email : artid2922@gmail.com

Abstract

The purposes of this research “The application of Literature Information in Creating Line Sticker” were to collect and analyze guidelines for using literature information to create stickers. Line stickers that were related to 67 sets of Thai literature: 49 sets of Ramayana, 6 sets of Sangthong, 5 sets of Phra Apaimanee, 2 sets of Phra Suthon Manorahara, 2 sets of Phra Rot-Meri (Nang Sip Song), 1 set of Kaew Na Mah, 1 set of Pla Boo thong, and 1 set of Khun Chang Khun Pan were collected from <https://store.line.me/home/th> from January - June 2019. They were used to collect the data.

The results were shown that there were 5 types of application of literature information on creating Line stickers. The first type, the players were used to create stickers, which often chose to present the protagonists in the story. In a set of stickers tend to have more than 1 important player. The second type, the image of the player was brought as a child such as the set of naughty little Hanuman, the set of Hanuman Junior, and little Hanuman. The third type, the fierce image was modified to become a cute playful such as Mai Ya Rap set, giant sport cheer, puffy cheeks Tos-Sa-Kan set, and goofy Tos-Sa-Kan set. The fourth type, presentation in anachronism was the creation of players in literature by dressing in trendy clothes and doing activities that were in the present day, such as driving cars, taking the electric train, and Jet skiing. The fifth type, particle passage from the literature was used to create a line sticker. The important events that appeared in the story were brought to connect with the life of the present.

Keywords : Thai Literature, Line Sticker

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ผลการสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ประจำปี 2558 พบว่า ไลน์แอปพลิเคชันเป็นหนึ่งในโซเชียลมีเดีย (social media) ที่มีการใช้งานเป็นประจำ โดยอันดับหนึ่งคือ Facebook ร้อยละ 92.1 อันดับสองคือ Line ร้อยละ 85.1 และอันดับสามคือ google+ ร้อยละ 67.0 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2558) แสดงให้เห็นว่า แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ใช้งานเป็นอย่างมากและอย่างรวดเร็ว

ไลน์แอปพลิเคชัน เป็นแอปพลิเคชันที่สามารถพิมพ์โต้ตอบส่งข้อความ รูปภาพ สติกเกอร์ และข้อความเสียง ผ่านทางโทรศัพท์มือถือที่มีระบบปฏิบัติการ IOS, Android, Window Phone และสามารถใช้งานได้บนคอมพิวเตอร์ PC และ MAC ได้อีกด้วย ด้วยลักษณะเด่นที่สามารถใช้งานได้มากมาย ทำให้สามารถส่งรูปภาพ ส่งไอคอน ส่งสติกเกอร์ ตัวการ์ตูนที่สามารถสื่ออารมณ์เป็นอย่างดี และยังสามารถตั้งค่าคุยสื่อสารกันเป็นกลุ่มได้ เป็นต้น ทำให้ผู้ใช้งานของไลน์แอปพลิเคชันนี้มีเป็นจำนวนมาก (พนัช เชิดชูศิลป์, 2558)

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ไลน์แอปพลิเคชันมีชื่อเสียงได้ในประเทศไทย คือ สติกเกอร์ เนื่องจากช่วยให้เกิดความเข้าใจบทสนทนาง่ายขึ้น และคนไทยนิยมถ่ายทอดความรู้สึกผ่านสัญลักษณ์ ดังนั้นบริษัทต่าง ๆ ในประเทศไทยจึงให้ความสนใจและเล็งเห็นประโยชน์ของการสร้างช่องทางใหม่ ๆ ในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มผู้บริโภคของตนผ่านทางสติกเกอร์บนไลน์แอปพลิเคชัน (ฐิติ ปฐมชัยคุปต์ และเกตุวดี สมบูรณ์ทวี, 2558) ทั้งนี้เพราะสติกเกอร์รูปแบบการ์ตูนของไลน์สามารถช่วยสนับสนุนข้อความระหว่างคู่สื่อสารให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะข้อความตัวอักษรไม่สามารถอธิบายด้วยน้ำเสียง ทำให้ไม่ทราบอารมณ์ผ่านน้ำเสียงของคู่สนทนา สติกเกอร์จึงเป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกแทนอารมณ์และความรู้สึกของคู่สื่อสาร อีกทั้งรูปแบบของสติกเกอร์ยังสามารถถ่ายทอดอารมณ์และบุคลิกภาพต่าง ๆ ผ่านตัวการ์ตูน เช่น การแสดงความเสียใจ ดีใจ ขำขัน และอื่น ๆ ทำให้การสื่อสารมีสีสันและมีชีวิตชีวามากขึ้นอีกด้วย

ความนิยมของสติกเกอร์ไลน์ ทำให้ยอดจำหน่ายและยอดดาวน์โหลดของสติกเกอร์ไลน์มีจำนวนมากเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังจะเห็นได้จากสถิติของ The Next Web ที่ศึกษาเรื่องยอดขายสติกเกอร์ของไลน์ในสหรัฐอเมริกา พบว่ามียอดการขายสติกเกอร์มากกว่า 10 ล้านเหรียญสหรัฐ/เดือน หรือประมาณ 300 ล้านบาท/เดือน ในขณะที่ในประเทศไทยนั้น เมื่อธนาคารกสิกรไทย ได้จัดทำสติกเกอร์ไลน์ "Brown & Cony in Kbank World" ด้วยการนำตัวละครที่ได้รับความนิยมในไลน์มาใส่ชุดพนักงานธนาคารกสิกรไทย พบว่าภายในระยะเวลา 10 วัน มียอดการดาวน์โหลดสติกเกอร์กว่า 5,000,000 ครั้ง (ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์, 2556) ความนิยมดังกล่าวส่งผลให้เกิดนักออกแบบสร้างสรรค์สติกเกอร์จำนวนมาก พร้อมกับแนวทางการออกแบบตัวการ์ตูนที่หลากหลายขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและรสนิยมของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการออกแบบสติกเกอร์ พบว่ามีนักออกแบบสติกเกอร์ไลน์จำนวนมากได้นำความรู้ด้านวรรณคดีมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ โดยนำตัวละครจากวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี มาออกแบบเป็นลักษณะตัวการ์ตูน ได้แก่ ตัวละครจากเรื่องรามเกียรติ์ ตัวละครจากเรื่องสังข์ทอง ตัวละครจากเรื่องพระสุธน-มโนห์รา ตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณี ตัวละครจากเรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นต้น ซึ่งการนำตัวละครจากวรรณคดีแต่ละเรื่องมาใช้ นั้น นักออกแบบบางคนได้สร้างภาพลักษณ์และได้ตีความตัวละคร ตลอดจนความสัมพันธ์ของตัวละครใหม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะรวบรวมและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสติ๊กเกอร์ไลน์ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์ และวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับแนวทางในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์จากวรรณคดีในลักษณะอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์
2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์

การทบทวนวรรณกรรม

จากการค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีนักวิชาการที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับไลน์แอปพลิเคชัน และสติ๊กเกอร์ไลน์ ดังต่อไปนี้

ศุภศิลาป์ กุลจิตต์เจือวงศ์ (2556) ได้เขียนบทความเรื่อง ไลน์ รูปแบบการสื่อสารบนความสร้างสรรค์ของสมาร์ตโฟน : ข้อดีและข้อจำกัดของแอปพลิเคชัน สามารถสรุปได้ว่า ไลน์เป็นรูปแบบของโปรแกรมสนทนาบนสมาร์ตโฟนที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสาร ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ที่ทำให้ไลน์แอปพลิเคชันมีความโดดเด่น คือ "รูปแบบของสติ๊กเกอร์" รวมทั้งคุณลักษณะเฉพาะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสนทนาด้วยเสียง การสื่อสารแบบกลุ่ม การสร้างไทม์ไลน์ และการเล่นเกม เป็นต้น ด้วยคุณลักษณะดังกล่าวนี้ จึงทำให้ไลน์แอปพลิเคชันได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้งกับผู้ใช้งานทั่วไป และเจ้าของสินค้าและบริการที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นช่องทางในการเข้าถึงผู้บริโภค

พวิช เชิดชูศิลป์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้ไลน์ที่มีผลต่อความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม ผลการศึกษาพบว่า มีวัตถุประสงค์การใช้ คือพูดคุยติดต่อระหว่างบุคคล รองลงมา พูดคุยในกลุ่มของ Line เพื่อติดต่อสื่อสาร โดยใช้แอปพลิเคชัน Line เป็นเวลาไม่แน่นอนมากที่สุด จำนวนคนที่ใช้แอปพลิเคชัน Line ติดต่อสื่อสารมากที่สุด คือ จำนวน 1-3 คน มีระยะเวลาโดยเฉลี่ย 10-20 นาที สถานที่ที่ใช้งานมากที่สุด คือที่พักหรือหอพัก รองลงมาคือสถานศึกษา เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการใช้แอปพลิเคชัน Line คือ โทรศัพท์มือถือและสมาร์ตโฟน รูปแบบการใช้งานมากที่สุดคือ สนทนากับเพื่อน และความพึงพอใจมากที่สุดคือ รูปแบบการใช้งาน และมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ ด้านการออกแบบแอปพลิเคชัน และด้านการให้บริการ ตามลำดับ

ฐิติ ปฐมชัยคุปต์ และเกตุวดี สมบูรณ์ทวี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของรูปแบบสติ๊กเกอร์บนไลน์แอปพลิเคชัน ที่ส่งผลต่อการจดจำตราสินค้าของกลุ่ม Gen Y ในจังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และใช้เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบสติ๊กเกอร์บนไลน์แอปพลิเคชัน ของกลุ่ม Gen Y ในจังหวัดนครปฐม โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับรูปแบบห้าวหาญ (Ruggedness) รูปแบบหรูหรา (Sophistication) และรูปแบบน่าตื่นเต้น (Excitement) แต่ความสัมพันธ์ในด้านรูปแบบมีสมรรถนะ (Competence) กับรูปแบบจริงใจ (Sincerity) ไม่ส่งผลต่อการจดจำตราสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ของกลุ่ม Gen Y ในจังหวัดนครปฐม ทั้งนี้เพราะผู้บริโภคเชื่อว่ารูปแบบสติ๊กเกอร์นั้นสามารถบ่งบอกตัวตนของผู้บริโภคได้

อรรถพล ชูแก้ว (2562) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของสติ๊กเกอร์ไลน์ภาษาไทย พบว่า วัฒนธรรมในสติ๊กเกอร์ไลน์ภาษาไทย มีถ้อยคำในวงความหมายต่าง ๆ เช่น การกิน ความรัก การเงิน ศาสนา กีฬา ถ้อยคำที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การแสดงความรู้สึก การสนทนาวิสาสะ การอำลา ส่วนอวัจนภาษาในสติ๊กเกอร์ไลน์ภาษาไทย ประกอบด้วย สีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหว และองค์ประกอบรอบร่างกายของตัวการ์ตูน และการแสดงพื้นหลังเกี่ยวกับสถานที่ เวลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลสติ๊กเกอร์ไลน์ประเภทครีเอเตอร์ จากเว็บไซต์ <https://store.line.me/home/th> ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2562 พบว่าสติ๊กเกอร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทย จำนวน 67 ชุด แบ่งเป็นเรื่องรามเกียรติ์ จำนวน 49 ชุด สังข์ทอง จำนวน 6 ชุด พระอภัยมณี จำนวน 5 ชุด พระสุธน-มโนห์รา จำนวน 2 ชุด พระรถเมรี (นางสีบสอง) จำนวน 2 ชุด แก้วหน้าม้า จำนวน 1 ชุด ปลาบู่ทอง จำนวน 1 ชุด และขุนช้างขุนแผน จำนวน 1 ชุด ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วรรณคดี	ชื่อสติ๊กเกอร์	ครีเอเตอร์
แก้วหน้าม้า	แก้วหน้าม้า	BOONSHOES
ขุนช้างขุนแผน	ขุนช้าง ขุนแผน : เรารักกันตลอดไป	B-padung
ปลาบู่ทอง	ปลาบู่ทอง	Bucket.B.T.N by khunharit
พระรถ-เมรี	เมรี	BOONSHOES
	นางสีบสอง	Bucket.B.T.N by khunharit
พระสุธน-มโนห์รา	Manohra by PARTIDA	BOONSHOES
	Manohra Naree	WorawiNu
พระอภัยมณี	ผีเสื้อสมุทร 2014	AKwang Suakaew
	เลิฟลี่ ผีเสื้อสมุทร	Sontaya Onnim
	อภัยมณี อินดี้	MJ_Cartoon
	พระอภัยมณี the Gang th	Ao
	Pra-Apai & Nang PeeSue	NineNuum Studio
รามเกียรติ์	โฮเล่น คาแรคเตอร์ : หนุมานและทศกัณฐ์	โฮเล่น
	โฮเล่น คาแรคเตอร์ : สว่างสดใสทั้งวัน	โฮเล่น
	โฮเล่น คาแรคเตอร์ : สวีستی มัจฉานุ	โฮเล่น
	โฮเล่น คาแรคเตอร์ : หนุมานคิ้วปิด	โฮเล่น
	หนุมานผู้ทรงพลัง	Mahabali Hanuman
	Mahabali Hanuman V.2	Mahabali Hanuman
	หนุมาน	จิ๊กกี้ บิ๊ก
หนุมาน (Thai Version)	OTTO ME	

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วรรณคดี	ชื่อสติ๊กเกอร์	ครีเอเตอร์
	กระป๋วนร 2	สวัชกร อัง.
	White Monkey God	Yanyong Poddoung
	โขนไทย ภาค อวตารลงไลน์	im-erb Studio
สังข์ทอง	สังข์ทอง	Bucket.B.T.N by khunharit
	เงาะป่าน่ารัก	diamond99
	เจ้าเงาะผู้อัปลักษณ์และนางคราญรจนา	Nutthaya Tiannanon
	jaw ngao	ทิดโข่งสตูดิโอ
	สังข์ทองจอมชน	Best Berry
	หอยสังข์	VLR.COMICS

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเด็น คือ 1. วิเคราะห์การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์ และ 2. วิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์

ผลการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์ พบว่ามีการใช้ความรู้วรรณคดีไทยใน 2 ลักษณะ คือ การนำตัวละครมาใช้ในการออกแบบ และการนำอนุภาคเนื้อหามาใช้ในการออกแบบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การนำตัวละครมาใช้ในการออกแบบ

ส่วนมากผู้ออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์ที่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดี มักจะนำตัวละครเอก ตัวละครสำคัญ หรือตัวละครที่มีความโดดเด่นในวรรณคดีทั้งในด้านรูปร่างลักษณะและบทบาท มาสร้างสรรค์เป็นสติ๊กเกอร์ไลน์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การนำตัวละครที่มีปรากฏในเรื่องและการสร้างสรรค์ตัวละครใหม่

1.1.1 การนำตัวละครที่มีปรากฏในเรื่อง โดยผู้ออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์จะเลือกคงลักษณะบางอย่างที่เป็นเอกลักษณ์หรือเป็นที่รับรู้ร่วมกันว่าเป็นลักษณะเฉพาะของตัวละครนั้น เช่น หนุมาน มีลักษณะเป็นลิงสีขาว ทศกัณฐ์มีลักษณะเป็นยักษ์สีเขียว โดยลักษณะการนำเสนอพบทั้งการใช้ตัวละครเพียงตัวเดียวในหนึ่งชุด และการใช้ตัวละครหลายตัวในหนึ่งชุด เช่น สติ๊กเกอร์ชุดผีเสื้อสมุทร 2014 จะใช้ตัวละครผีเสื้อสมุทรเพียงตัวเดียว ขณะที่สติ๊กเกอร์ชุด เลิฟลี่ ผีเสื้อสมุทร จะใช้ตัวละครผีเสื้อสมุทร นางเงือก และพระอภัยมณี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุด ผีเสื้อสมุทร 2014

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุด เลิฟลี่ ผีเสื้อสมุทร

นอกจากการนำรูปร่างลักษณะของตัวละครมาใช้สร้างสรรค์เป็นสติ๊กเกอร์ไลน์แล้ว ยังพบว่า ผู้ออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์บางคนได้นำลักษณะนิสัยสำคัญของตัวละครมาใช้ในการสร้างสรรค์ในการออกแบบด้วย เช่น ตัวละครหนุมาน ซึ่งเป็นทหารเอกของพระราม มีนิสัยเจ้าชู้และมีภรรยาหลายคน ดังนั้นจึงมีนักออกแบบนำตัวละครหนุมานมาสื่อสารในด้านความรัก เช่น สติ๊กเกอร์ไลน์ชุดโฮเลน คาแรคเตอร์ : หนุมานคิ้วปิด ซึ่งมีคำอธิบายสติ๊กเกอร์ว่า “รักแท้สร้างได้ไม่ต้องตามหา หนุมานคิ้วปิดจะนำพาคุณไปสู่บทสนทนาที่จะทำให้คุณได้พบกับรักแท้ในสักวัน”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุด โฮ่เล่น คาแรคเตอร์ : หนุมานคิวิด

1.1.2 การสร้างสรรค์ตัวละครใหม่

ลักษณะการนำตัวละครมาออกแบบที่น่าสนใจอีกลักษณะหนึ่ง คือ การที่ผู้ออกแบบได้สร้างสรรค์ลักษณะตัวละครให้มีความแตกต่างจากในเรื่องเดิม หรือเป็นการสร้างสรรค์ตัวละครใหม่ที่ไม่เคยมีปรากฏอยู่ในเรื่องเดิม ได้แก่ การเปลี่ยนเพศตัวละคร ในสติ๊กเกอร์ชุด มัจ&สา คู่หูลิงเงือก ได้มีการเปลี่ยนเพศของหนุมานให้กลายเป็นผู้หญิง และการสร้างตัวละครใหม่ที่ไม่ปรากฏในเรื่องเดิม คือ สติ๊กเกอร์ชุดมัจฉานุกตำนานหิมพานต์จีว ซึ่งมีคำอธิบายสติ๊กเกอร์ว่า “มัจฉานุกเป็นลูกมัจฉานุและเป็นหลานหนุมาน มีนิสัยร่าเริงขี้เล่น ตอนนี้อยู่เรียนอยู่โรงเรียนนานาชาติแห่งป่าหิมพานต์ครับผม”

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มัจ&สา คู่หูลิงเงือก
 Monster Dark
 เป็นตัวละครในวรรณคดีที่พวกเรารู้จักกัน คือ หนุมาน และสุพรรณิมัจจา
 ยืนเคียง
30THB
 ส่งของฟรี ชื่อ

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุด มัจ&สา คู่หูลิงเงือก

มัจฉานัก ตำนานหิมพานต์จิว
 เลขาฯ วรสารพราเวีย
 มัจฉานักเป็นลูกโจวานและเป็นหลานหนุมาน มีนิสัยเจ้าชู้เล่น คอนเสิร์ตเรียน
 อยู่โรงเรียนนานาชาติแห่งป่าหิมพานต์จิว
30THB
 ส่งของฟรี ชื่อ

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุดมัจฉานัก ตำนานหิมพานต์จิว

1.2 การนำอนุภาคเนื้อเรื่องมาใช้ในการออกแบบ

การประยุกต์ใช้ความรู้วรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งพบไม่มากนัก คือ การนำอนุภาคเนื้อเรื่องมาใช้ในการออกแบบควบคู่กับตัวละคร ซึ่งการสร้างสรรคในลักษณะนี้นอกจากจะมีประโยชน์ในด้านการยืนยันว่าตัวละครเป็นใคร มาจากวรรณคดีเรื่องใดแล้ว ยังเป็นการเล่าเนื้อหาเรื่องวรรณคดีให้เกิดความเข้าใจอีกด้วย เช่น สติ๊กเกอร์ไลน์ชุดนางสิบสอง ซึ่งมีคำอธิบายว่า “แรงบันดาลใจจากนิทานพื้นบ้านไทย เรื่องนางสิบสอง, พระรถ-เมรี เรื่องราวของหญิงสาวพี่น้องทั้งสิบสองคน ดัดแปลงให้เข้ากับ การสนทนาในห้องแชทของทุกท่าน” ได้ทำสติ๊กเกอร์เล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์สำคัญที่ปรากฏในเรื่อง ตั้งแต่การแนะนำนางสิบสอง นางยักษ์สนธมารตามล่านางสิบสอง นางยักษ์สนธมารแปลงกายเป็นสาวงาม นางยักษ์สนธมารเป่าหูพระรถสิทธิ์ให้ควักดวงตานางสิบสอง พระรถเสนวยุติเด็กชอบชนไก่ ฤๅษีแปลงสารพระรถเสนพบนางเมรี ม้ามณีกبابเตือนสติพระรถเสน พระเมรีเสียใจที่พระรถเสนหนี และภาพสุดท้ายเป็นภาพพระสุธนกับนางมโนห์รา ซึ่งเชื่อว่าเป็นภาคต่อหรือการกลับชาติมาเกิดใหม่ของพระรถเสนและนางเมรี

นางสิบสอง
 100 Stickers
 นางสิบสองเป็นลูกพี่ลูกน้องกับนางสิบสอง เป็นนางสิบสอง พระรถ-เมรี เรื่องราวของหญิงสาวพี่น้องทั้งสิบสองคน ดัดแปลงให้เข้ากับ การสนทนาในห้องแชทของทุกท่าน
30THB
 ส่งของฟรี ชื่อ

© Book21TH

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2. กลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องกลวิธีในการนำเสนอตัวละครวรรณคดีไทยในการออกแบบสติ๊กเกอร์ไลน์ พบว่ามี 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 การนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครให้กลายเป็นเด็ก

จากการศึกษาพบว่า มีสติ๊กเกอร์ไลน์จำนวนมากที่ได้นำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครให้กลายเป็นเด็ก เพื่อให้ผู้ซื้อสติ๊กเกอร์รู้สึกว่าการนำเสนอตัวละครมีความน่ารักน่าเอ็นดู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวละครหนุ่มสาว มักถูกทำให้กลายเป็นตัวละครเด็กที่น่ารัก ร่าเริง สนุกสนาน และมีความซุกซน ดังจะสังเกตได้จากการตั้งชื่อสติ๊กเกอร์และการออกแบบรูปร่างลักษณะของตัวละคร เช่น ชุดหนุ่มน้อยจอมซน ชุดหนุ่มน้อยเจเนียร์ ชุดหนุ่มน้อยหนุ่มเป็นต้น

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุดหนุมานน้อย

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุดหนุมานจูเนียร์

2.2 การปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ที่มีความดุร้ายให้กลายเป็นความน่ารักขี้เล่น

ตัวละครอีกกลุ่มผู้ออกแบบนิยมนำมาสร้างสรรค์เป็นสติ๊กเกอร์ไลน์ ก็คือ ตัวละครฝ่ายอธรรมหรือฝ่ายปรปักษ์ เช่น นางผีเสื้อสมุทรจากเรื่องพระอภัยมณี ทศกัณฐ์และไมยราพจากเรื่องรามเกียรติ์ เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวละครกลุ่มปรปักษ์เหล่านี้ ซึ่งเดิมจะมีบุคลิกลักษณะที่น่าเกรงขาม มีความโหดเหี้ยมโหดร้าย ก็จะถูกออกแบบลักษณะท่าทางและนิสัยให้มีความน่ารักและขี้เล่น ดังเช่น ชุดไมยราพ ยักษ์เขี้ยวก็หา ชุดทศกัณฐ์แก้มตุ่ย ชุดทศกัณฐ์ตั้งตอง

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุดเจ้าทศตัวเขียว

สติ๊กเกอร์ไลน์ชุดไมยราพ ยักษ์เขี้ยวก็หา

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

2.3 การนำเสนอในลักษณะผิดกาลละ (anachronism) ซึ่งเป็นลักษณะของกลการประพันธ์อย่างหนึ่งที่กล่าวถึงสิ่งที่ไม่อยู่ในยุคสมัยที่เนื้อเรื่องดำเนินอยู่ (สำนักราชบัณฑิตยสภา, 2560: 20) ในการออกแบบสติกเกอร์จำนวนมาก พบว่ามีการสร้างสรรค์ให้ตัวละครในวรรณคดีแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าตามสมัยนิยมและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในยุคปัจจุบัน เช่น การขับรถยนต์ การขึ้นรถไฟฟ้า การช้อปปิ้ง การใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะสร้างความรู้สึกสนุกสนานและตลกขบขันแล้ว ยังสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในปัจจุบันซึ่งเป็นผู้ใช้สติกเกอร์ไลน์ในการสื่อสารอีกด้วย

สติกเกอร์ไลน์ชุดหนุมานจูเนียร์

สติกเกอร์ไลน์ชุดหนุมาน ตะมุตะมิ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาระยะแรกที่ใช้ข้อมูลวรรณคดีในการสร้างสรรค์สติกเกอร์ไลน์ ทำให้ได้พบคำตอบว่า สติกเกอร์ไลน์เป็นพื้นที่ร่วมสมัยที่เปิดกว้างต่อการดำรงอยู่ของวรรณคดีไทยโบราณหลายเรื่อง ดังปรากฏว่ามีผู้ออกแบบสติกเกอร์ไลน์ได้นำตัวละครและอนุภาคของเนื้อหาของวรรณคดีหลายเรื่องมาใช้ในการสร้างสรรค์ ได้แก่ เรื่องรามเกียรติ์ สังข์ทอง พระอภัยมณี พระสุธนมนโหรีรา พระรถเมรี (นางสีบสอง) แก้วหน้าม้า ปลาบู่ทอง และขุนช้างขุนแผน

การนำตัวละครจากวรรณคดีมาสร้างสรรค์สติกเกอร์ไลน์ มักมีการนำเสนอโดยคงรูปร่างและลักษณะเด่นที่เป็นที่รับทราบกันของคนทั่วไปเอาไว้ เช่น หนุมานเป็นลิงที่มีกายสีเขียว ทศกัณฐ์เป็นยักษ์ที่มีกายสีเขียว พระอภัยมณีเป็นผู้ชายถือปี่ เป็นต้น และออกแบบให้ตัวละครเหล่านั้นแสดงท่าทางหรือกิริยาอาการ สื่ออารมณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับคู่สนทนาเป็นหลัก ผู้ออกแบบส่วนใหญ่มักไม่สนใจในการนำเสนอภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ของตัวละครให้ตรงกับในวรรณคดีเดิม ดังจะเห็นได้จากการดัดแปลงบุคลิกภาพ ลักษณะท่าทาง และลักษณะนิสัยของตัวละครให้มีความแตกต่างไปจากเดิม โดยเป็นการปรับให้ตัวละครมีความเป็นเด็ก มีความน่ารัก สนุกสนาน ขี้เล่น และสำหรับตัวละครที่เป็นคู่ขัดแย้งกัน ก็จะถูกนำเสนอให้เป็นความสัมพันธ์ที่ดี เช่น การนำเสนอภาพลักษณ์ของการเป็นคู่รักหวานชื่นของพระอภัยมณีกับนางสีบสองหรือ การนำเสนอภาพลักษณ์ที่เน้นมิตรภาพระหว่างทศกัณฐ์และหนุมาน เป็นต้น

การปรับเปลี่ยนบุคลิกลักษณะของตัวละครให้มีความน่ารัก สนุกสนาน และความสัมพันธ์ของตัวละครจากเชิงลบเป็นเชิงบวกเช่นนี้ น่าจะเกิดจากการหวังผลในการใช้ประโยชน์เพื่อการสื่อสารกับคู่สนทนาเป็นสำคัญ และเพื่อให้เหมาะสมกับรสนิยมและความต้องการของผู้บริโภค สอดคล้องกับที่ อนุศักดิ์ ธานีตะ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกซื้อสติกเกอร์ไลน์ของผู้บริโภคว่า การใช้สติกเกอร์ไลน์ทำให้เกิดอารมณ์ในการสื่อสาร ช่วยให้บรรยากาศการสนทนาสนุกสนาน เพลิดเพลิน ลดความตึงเครียด และมักเลือกซื้อสติกเกอร์ไลน์ที่มีความน่ารัก และตลกขบขัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พฤติกรรมกำบังการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

บุศรินทร์ อันทะรินทร์¹, วันจักร น้อยจันทร์², ประวีณา ชาติ³

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกวิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ

Email : goodningth@gmail.com¹, wanchak.no@ssru.ac.th², pawenachadee@gmail.com³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาถึงพฤติกรรมกำบังการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต 2. เพื่อเปรียบเทียบ พฤติกรรมกำบังการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาชั้นปีที่ 1 – 4 จำนวน 292 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ f-test (one way ANOVA) ระยะเวลาที่เริ่มศึกษาตั้งแต่เดือน 21 มกราคม 2562 ถึง วันที่ 30 เมษายน 2562 ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารวม 3-4 เดือน

ผลการศึกษาพบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการกำบังการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.36$, S.D.=0.686) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ใช้รูปภาพทวิตวิโปสลงทางสื่อออนไลน์มากที่สุด ($\bar{x}=4.99$, S.D.=0.101) รองลงมาเป็นใช้แอดเคาทโซเชียลมีเดีย โซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ เป็นการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x}=4.69$, S.D.=0.599) ส่วนน้อยที่สุดคือ ใช้ส่งของทางออนไลน์ ($\bar{x}=4.02$, S.D.=0.855) และ กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ชั้นปี ระยะเวลาที่ใช้โทรศัพท์มือถือ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมกำบังการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีประเภทการใช้สื่อ โซเชียลเน็ตเวิร์ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กประเภท เฟสบุ๊กมีพฤติกรรมกำบังการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กประเภท ไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ กลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กประเภท เฟสบุ๊กมีพฤติกรรมกำบังการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กประเภท อินสตาแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : พฤติกรรม, การกำบัง, การโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Behavior to Prevent Cybercrime

Busarin Auntharin¹, Wanchak Noichan², Pawena chade³

^{1,2}Department of Police Administration Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University

³Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Chakkaphong Phuwanat Campus

Email : goodningth@gmail.com¹, wanchak.no@ssru.ac.th², pawenachadee@gmail.com³

Abstract

The purpose of this research was to Studying the behavior of internet data theft prevention And for comparison Internet theft prevention behavior classified by personal factors In which the population used in this research is Normal undergraduate students, Faculty of Humanities and Social Sciences Department of Public Administration Suan Sunandha Rajabhat University, Year 1 - 4, a total of 292 people, which were divided into convenient and specific. Data were analyzed using statistics, mean, standard deviation, t-test and f-test (one way ANOVA). The duration of the study was from January 21, 2019 to April 30, 2019. The total duration of the study was 3. -4 months

The study indicated that The sample group had the highest level of internet theft prevention ($\bar{x} = 4.36$, $SD = 0.686$). When considering in each item, it was found that the samples did not use dizzy pictures posted on online media ($\bar{x} = 4.99$, $SD = 0.101$), followed by social media accounts Social networks such as Facebook, LINE, Instagram, Twitter are communication ($\bar{x} = 4.69$, $S.D. = 0.599$). The smallest is The use of online orders ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.855$) and the sample groups having different sex, year and time using mobile phones had no significant difference in the behavior of internet theft prevention. Statistically significant at the 0.05 level, and the sample group using the media type Social network Differences were statistically significant at the level of 0.05 when comparing pairs. Found that samples with Use of networked social media Facebook has more behavior to prevent internet theft than the sample group that has Using social network media types With statistical significance at the level of 0.05 and the samples with Use of networked social media Facebook has more behavior to prevent internet theft than the sample group that has The use of Instagram social media with statistical significance at the level of 0.05

Keywords : behavior, prevention, internet theft

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ของทุกคนทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว เป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่อยู่ห่างไกลกัน โดยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเช่นเฟซบุ๊ก ไลน์ นั้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีข้อดีคือเป็นการสร้าง ความสัมพันธ์ทางการสื่อสารในรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่การสนทนาซึ่งกันและกันเท่านั้น แต่ยังเป็น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ลดช่องว่างทางระยะทางและเวลาเพราะทำให้เราได้พบเพื่อนใหม่รวมถึงเพื่อนเก่า ๆ ที่ไม่ได้ติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้การสื่อสารง่ายและรวดเร็วมากขึ้นโดยไม่ใช่แค่การรู้จักกันในกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการสื่อสารกันครอบคลุมทั่วโลก นอกจากนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้ในด้านอื่น ๆ เช่น ด้าน ธุรกิจ ด้านการศึกษาและด้านบันเทิง เป็นต้น แต่ในความสะดวกสบายนั้นก็ยังสามารถนำมาซึ่งความไม่ปลอดภัยจากผู้ไม่ประสงค์ดีอย่างง่ายดายเช่นเดียวกัน (บุญทัศน์ ยังน้อย 2550) โดยจะมาในรูปแบบของการแฮ็คข้อมูล (Hacker) หรือที่เรียกว่าการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างความเสียหายแก่ข้อมูลส่วนบุคคลในเครื่องมือสื่อสารแต่ละชนิดซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาตั้งแต่สร้างความรำคาญต่อผู้ใช้งานจนรวมไปถึงสามารถสร้างมูลค่าความเสียหายเป็นมูลค่านับล้านบาท รวมไปถึงการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ สามารถสร้างผลกระทบให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างง่ายดาย การแสดงออกซึ่งตัวตน รวมถึงข้อมูลส่วนตัวอาจมีการถูกละเมิดความ เป็นส่วนตัว การโจรกรรมข้อมูลหรือรูปภาพ การเปิดเผยข้อมูลที่ปราศจากการกั้นกรองอาจส่งผลกระทบต่อสิ่ง ต่าง ๆ หรือบุคคลที่อ้างถึงหรือมีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความเสียหายได้ (เลิศชาย สุธรรมพร 2541)

ทั้งนี้จากปัญหาดังกล่าวซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากด้านความเร็วในการรับส่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตพัฒนาไปกว่า สมัยก่อนมาก ทำให้การโจมตีจากผู้ไม่ประสงค์ดีเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในปัญหาเหล่านี้ซึ่งเป็นที่อยู่ใกล้ตัวเราทุกคน โดยทำการศึกษาดังกล่าวถึงพฤติกรรมในการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะทำให้ทราบถึงวิธีการในการเลือกใช่วิธีป้องกันและหาแนวทางในการรักษาความปลอดภัยให้ดีที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบ พฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยระบบสารสนเทศ

สมคิด พงษ์ชาติ (2546). ได้กล่าวถึงการรักษาความปลอดภัยของระบบสารสนเทศไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1.1 การรักษาความปลอดภัยทางด้านกายภาพ (Physical Security) เป็นกลยุทธ์ที่กล่าวถึงการปกป้องบุคคล ทรัพย์สินที่จับต้องได้ และ สถานที่ทำงานจากภัยคุกคามที่ หลากหลาย เช่น ไฟไหม้การเข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือ ภัยธรรมชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.2. การรักษาความปลอดภัยในการติดต่อสื่อสาร (Communications security) กล่าวถึงการปกป้องสื่อต่างๆ เทคโนโลยีและข่าวสารที่ใช้ติดต่อสื่อสารภายในองค์กร และมีความสามารถในการใช้เครื่องมือ นั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอีกด้วย

1.3. การรักษาความปลอดภัยทางด้านเครือข่าย (Network Security)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมออนไลน์

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554) ได้กำหนดแนวคิดไว้ ดังนี้

2.1. การโกงข้อมูล เป็นการกระทำของผู้มีหวังดีปล้นข้อมูลในระบบผ่านทางอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเองในทางมิชอบ

2.2 Hacker กับ Cracker มีความหมายเดียวกัน คือ "บุคคลผู้ซึ่งมีความรู้ความ เข้าใจ ในทางระบบ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี

2.3 การลอบดักฟัง การดักฟังหรือดักข้อมูลเป็นการโจรกรรมข้อมูลบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่ง ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลไม่มีโอกาสจะารู้เลยว่า ข้อมูลของตนซึ่งส่งไปตามสายในข่ายของอินเทอร์เน็ตได้ถูก โจรกรรม ซึ่งเป็นการโจรกรรมข้อมูลที่ง่ายกว่าในอดีต

2.4 Phishing คือ การโจมตีในรูปแบบของการปลอมแปลงอี-เมล (Email Spoofing) และทำ การ สร้างเว็บไซต์ปลอม เพื่อทำการหลอกลวงให้เหยื่อหรือผู้รับอีเมลเปิดเผยข้อมูลทางด้าน การเงินหรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่นๆ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554b)

3.1 การระบุตัวตน (Identification) ภายในระบบสารสนเทศนั้นต้องมีการระบุตัวตนภายในตัว ระบบได้ ในการระบุตัวตนนี้ เป็นขั้นตอนแรกก่อนจะเข้าถึงข้อมูลชั้นความลับ และเป็นพื้นฐานขั้นตอนต่อไปใน การพิสูจน์ ตัวตน (Authentication) และการพิสูจน์สิทธิ์ (Authorization)

3.2 การพิสูจน์ทราบตัวตน (Authentication) การที่ระบบจะบอกได้ว่าเมื่อผู้ใช้งานนั้นทำการเข้า ระบบมาแล้ว ว่าชื่อผู้ใช้งานนั้นมี รหัสผ่านตรงกับชื่อผู้ใช้งานภายในระบบหรือไม่

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมผ่านอินเทอร์เน็ต

Halder, Debarati, Jaishankar, Karuppanan, & Jaishankar, K. (2012). ได้แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

4.1. การเจาะระบบรักษาความปลอดภัยทางกายภาพ ได้แก่ ตัวอุปกรณ์และสื่อต่างๆ แอคเคาท์ ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ ไฟล์เสียง บัญชีธนาคาร

4.2. การเจาะเข้าไปในระบบสื่อสารและการรักษาความปลอดภัยของซอฟต์แวร์ข้อมูล ต่างๆ

4.3. เป็นการเจาะเข้าสู่ระบบรักษาความปลอดภัยของระบบปฏิบัติการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

4.4. เป็นการเจาะผ่านระบบรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคล โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการ
กระทำความผิด

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประเภทอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

Rogers, R. W. (1983). อาชญากรรมคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่มีผลกระทบต่อ
ชีวิต ระบบรักษาความปลอดภัย และระบบเศรษฐกิจ การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์แยกออก
ได้เป็น 3 ส่วน ส่วนแรกคือการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ส่วนที่สอง คอมพิวเตอร์
เป็นวัตถุที่ถูกกระทำความผิด และส่วนที่สาม การใช้คอมพิวเตอร์หาประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงของเทคโนโลยีสารสนเทศ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักกำกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
(Cartographer). (2551). ได้กล่าวถึงความเสี่ยงของเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดได้ 2 ทาง คือ อิทธิพลภายนอก
(External Forces) และอิทธิพลภายใน (Internal Forces)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

เลิศชาย สุธรรมพร. (2541). ได้กล่าวถึง การประเมินความเสี่ยงเทคโนโลยีสารสนเทศ การประเมิน
ความเสี่ยงของเทคโนโลยีสารสนเทศก็เช่นเดียวกับการประเมินความเสี่ยง ประเภทอื่น ที่อาจวัดความเสี่ยง
ออกมาได้ 3 ส่วนคือ

1. ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน
2. การสูญเสียเวลาและโอกาสทางธุรกิจหรืองาน
3. การสูญเสียส่วนตัวที่ก่อให้เกิดความอับอาย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายด้านความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556). กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Law) หรือมักเรียก
กันว่า กฎหมายไอที (IT Law) เสนอโดย กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม และเห็นชอบให้
คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (National Information Technology Committee) หรือที่
เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการไอทีแห่งชาติ หรือ กทสช. (NITC) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางและประสานงาน
ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำกฎหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้
คณะกรรมการไอทีแห่งชาติหรือ กทสช. (NITC) ได้ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อยกร่างกฎหมายไอที
ทั้ง 6 ฉบับ

โดยมอบหมายให้ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronics
and Computer Technology Center) หรือที่มักเรียกโดยย่อว่า "เนคเทค" (NECTEC) สำนักงานพัฒนา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Science and Technology Development Agency) หรือ
ที่เรียกโดยย่อว่า "สวทช." กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ในฐานะสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการไอทีแห่งชาติทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการยกร่างกฎหมายไอทีทั้ง 6 ฉบับ เนคเทค จึงได้เริ่มต้นโครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นเพื่อปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลและคณะกรรมการไอทีแห่งชาติในการยกร่างกฎหมายไอทีทั้ง 6 ฉบับ ให้แล้วเสร็จคือ

- 1.กฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Transactions Law)
2. กฎหมายเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Signatures Law)
3. กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน (National Information Infrastructure Law)
- 4.กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Law)
5. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (Computer Crime Law)
6. กฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Funds Transfer Law)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยศึกษาพฤติกรรมกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลส่วนตัวทางออนไลน์ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ศราวุฒิ จันทะคัด (2554) ได้ทำการศึกษา การจัดการความปลอดภัยภายในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กรณีศึกษา : บริษัทแซนด์แอนด์ชอยล์อุตสาหกรรม จำกัด ผลการศึกษาพบว่า การกำหนด ตรวจสอบในเรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตพบว่าโปรแกรมนี้สามารถสนับสนุน นโยบายนี้ได้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการบล็อกการใช้งานเว็บไซต์ที่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัย ของระบบเครือข่าย สามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น ลดช่องโหว่ที่เกิดจากการที่แฮกเกอร์เข้าผ่านพอร์ตอื่น ๆโดยที่ผู้ดูแลระบบไม่ได้เปิด ไว้ สามารถเปิดพอร์ตใช้งานได้ ว่าต้องการให้พอร์ตใดใช้งานได้ สามารถบล็อกเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย ซึ่งตาม พ.ร.บ.กำหนดไว้ ช่วยจัดการแบนด์วิดท์ในเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ และสามารถดูได้ว่าผู้ใช้งานท่านได้เข้า เว็บไซต์ใดบ้าง เวลาเข้าใช้งาน สามารถทำ Load Balancer ได้ ในกรณีที่อินเทอร์เน็ตอีกหนึ่งเส้นใช้งานไม่ได้ (จะ อยู่ในหมวดการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง) สามารถจัดทำ Captive portal ได้ โปรแกรมนี้สามารถสนับสนุนกับนโยบายที่ทางผู้จัดทำโครงการงานจัดทำขึ้นทุกข้อ จัดทำนโยบายการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต โปรแกรมที่สนับสนุนนโยบายนี้ ไม่สามารถตรวจจับไวรัสประเภท Phishing ที่มา กับอีเมล ได้ดีเท่าที่ควร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีจำนวน 1,080 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 21 มกราคม 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ครอบคลุมทุกชั้นปี โดยผู้วิจัยเลือกใช้การสุ่มแบบบังเอิญ โดยเก็บข้อมูลกับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นปีที่ 1 – 4 จำนวน 292 คนโดยวิธีคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของ Taro Yamane

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และ ข้อมูลการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

3. ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การเปรียบเทียบ พฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ F-test (one-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

ตัวแปล	\bar{x}	SD	แปล
1. ท่านระมัดระวังการใช้แอปพลิเคชันโอนเงินออนไลน์ผ่านมือถือ	4.05	0.951	มาก
2. ท่านใช้แอคเคาท์โซเชียลมีเดีย โซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ เป็นการติดต่อสื่อสาร	4.69	0.599	มากที่สุด
3. ท่านไม่ใช้รูปภาพวาดทิวทัศน์ ลงทางสื่อออนไลน์	4.99	0.101	มากที่สุด
4. ท่านคิดว่าอาชญากรรมทางโซเชียลมีเดียมีโอกาสเกิดขึ้น	4.07	0.698	มาก
5. ท่านระวังการนัดเจอกับบุคคลที่เพิ่งรู้จักผ่านทางสื่อออนไลน์	4.17	0.867	มาก
6. ท่านคิดว่าโอกาสการโดนล่อลวงไปก่อเหตุอาชญากรรมทางโซเชียล	4.51	0.730	มากที่สุด
7. ท่านระมัดระวังการสั่งของทางออนไลน์	4.02	0.855	มาก
รวม	4.36	0.686	มากที่สุด

การตารางที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{x} =4.36, S.D.=0.686) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ใช้รูปภาพวาดทิวทัศน์ลงทางสื่อออนไลน์มากที่สุด (\bar{x} =4.99, S.D.=0.101) รองลงมาเป็นใช้แอคเคาท์โซเชียลมีเดีย โซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรม ทวิตเตอร์เป็นการติดต่อสื่อสาร (\bar{x} =4.69, S.D.=0.599) ส่วนน้อยที่สุดคือ ใช้สั่งของทางออนไลน์(\bar{x} =4.02, S.D.=0.855)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติเชิงอนุมานได้แก่

ตัวแปร	\bar{x}	SD	t/F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
เพศ					
(1) ชาย	4.34	0.030	-0.591	0.555	-
(2) หญิง	4.37	0.037			
ชั้นปี					
(1) ปี 1	4.31	0.382	1.342	0.261	-
(2) ปี 2	4.39	0.456			
(3) ปี 3	4.40	0.332			
(4) ปี 4	4.29	0.475			
สื่อที่ใช้					
(1) เฟสบุ๊ก	4.46	0.225	2.403	0.050	(1) > (2) (1) > (3)
(2) ไลน์	4.29	0.5255			
(3) อินสตาแกรม	4.25	0.524			
(4) ทวิตเตอร์	4.37	0.325			
(5) ยูทูป	4.35	0.358			
ระยะเวลาที่ใช้					
(1) 4-6 ชั่วโมง	4.32	0.468	2.132	0.121	-
(2) 6-8 ชั่วโมง	4.32	0.474			
(3) มากกว่า 8 ชั่วโมง	4.42	0.243			

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ชั้นปี ระยะเวลาที่ใช้โทรศัพท์มือถือ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

และกลุ่มตัวอย่างที่มีประเภทการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คประเภท เฟสบุ๊กมีพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คประเภทไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ กลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คประเภท เฟสบุ๊กมีพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คประเภทอินสตาแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับ มากที่สุด เพราะในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารอย่างรวดเร็วส่งผลให้มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายทำให้ผู้ใช้งานต้องมีความระมัดระวังอย่างมากในการใช้งานหากถูกโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจะก่อให้เกิดความเสียหายระดับสูงยากจะควบคุมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามนโยบายความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงานในระบบของบริษัท พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่รายหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับบทความการปฏิบัติตามนโยบายความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงาน ในระบบของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่รายหนึ่งของภาคพล จันทวนรานนท์ และเอกรินทร์ วิบูลย์ตั้งมั่น (2560) ที่พบว่าพนักงานส่วนใหญ่ปฏิบัติตามนโยบายความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี เพศชายปี ระยะเวลาที่ใช้โทรศัพท์มือถือ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกันเพราะการถูกโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนทุกเพศทุกวัย ดังนั้นตระหนักถึงการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับศิริรัตน์ ศรีสว่าง(2558) ซึ่งได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภัยจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้คอมพิวเตอร์พบว่าปัจจัยที่พฤติกรรมการป้องกันภัยจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก การรับรู้คุณค่าของข้อมูลและประสบการณ์ในอดีต รวมทั้งปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความรู้ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่ายในการป้องกันโดยส่งผ่านการรับรู้ต่อสถานะคุกคาม และ แรงจูงใจในการป้องกัน โมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ไม่มีความแปรเปลี่ยนของรูปแบบและค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และกลุ่มตัวอย่างที่มีประเภทการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน เพราะ ส่วนใหญ่สื่อเฟสบุ๊กเป็นสื่อที่มีความปลอดภัยต่ำและมีจำนวนผู้ใช้มากที่สุด และยังเปิดโอกาสให้คนทุกเพศทุกวัยเข้าถึงกันได้โดยง่ายทำให้เป็นช่องทางของมิจฉาชีพเข้ามาโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้โดยง่าย ดังนั้นผู้ใช้เฟสบุ๊กจึงมีการป้องกันตนเองจากการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวด้านสารสนเทศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาศึกษาศาสตร์ (ผุสดี ดอกพรม, 2558) ซึ่งพบว่าในการใช้เฟสบุ๊กข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเปิดเผยมากที่สุดคือ ข้อมูลสถาบันการศึกษา ข้อมูลวันเดือนปีเกิด และความสนใจ โดยข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการพิจารณาเพิ่มเพื่อนหรือยอมรับคำร้องขอเพิ่มเป็นเพื่อนนอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวด้านสารสนเทศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นการมองเห็นข้อมูลจากผู้ไม่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์การส่งข้อความส่วนตัวแทนการโพสต์บนไทม์ไลน์เพื่อไม่ให้บุคคลที่ไม่ประสงค์เห็นข้อมูล อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยตระหนักถึงนโยบายความเป็นส่วนตัวและการใช้ข้อมูลของเฟสบุ๊ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการนำข้อมูลส่วนตัวและพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้งานเฟสบุ๊กไปใช้ประโยชน์ทางการตลาด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ส่งของออนไลน์น้อยที่สุด รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ส่งของออนไลน์ผ่านมือถือ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนเพิ่มความระมัดระวังการส่งของออนไลน์และการใช้แอปพลิเคชันโอนเงินออนไลน์ผ่านมือถือมากขึ้น รวมทั้งหามาตรการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลจากการส่งของออนไลน์และการใช้แอปพลิเคชันโอนเงินออนไลน์ผ่านมือถือมากขึ้นด้วย

2. จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ใช้อินสตาแกรมมีการป้องกันตนเองจากการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนเพิ่มความระมัดระวังการใช้อินสตาแกรมมากขึ้น รวมทั้งหามาตรการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลจากการใช้อินสตาแกรมมากขึ้นด้วย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่องศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการโจรกรรมข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และคำแนะนำของอาจารย์วันจักร น้อยจันทร์ในการทำวิจัยในครั้งนี้ได้กรุณาเสียสละเวลา ตรวจสอบและแก้ไขให้วิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และที่สำคัญที่สุดคือนางสาวประวีณา ชาติให้คำชี้แนะแนวทางการทำงานให้มีความเป็นระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความอนุเคราะห์ สละเวลาให้ข้อมูลที่สำคัญในการกรอกแบบสอบถามด้วยความมีน้ำใจและอภัยอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณครอบครัวและเพื่อนๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมทุกท่านที่สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลงด้วยดี ตลอดจนงานทำให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งใจ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักกักกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Cartographer).

(2551). คู่มือการปฏิบัติและแนวทางการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ Retrieved from www.mwit.ac.th/~cs/download/tech30102/handbook.pdf

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). สรุปผลที่สำคัญ สสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ:สำนักงานสถิติแห่งชาติ

บุญทัศน์ ยิ่งน้อย (2550) อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ : ศึกษาข้อกฎหมายกรณีการลักลอบใช้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่ายไร้สาย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้สตี ดอกพรม. (2558). การตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวด้านสารสนเทศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรณีศึกษาเฟซบุ๊ก. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ภัคพล จันทวรานนท์ และเอกรินทร์ วิบูลย์ตั้งมั่น (2560) การปฏิบัติตามนโยบายความปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของพนักงาน ในระบบของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่รายหนึ่ง. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- เลิศชาย สุธรรมพร. (2541). อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ : ศึกษาเฉพาะกรณีความปลอดภัยของข้อมูล. วิทยานิพนธ์ (นิติศาสตรมหาบัณฑิต)--จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศราวุฒิ จันทะศักดิ์ (2554) การจัดการความปลอดภัยภายในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กรณีศึกษา : บริษัท แชนด์แอนด์ซอว์ลส์อุตสาหกรรม จำกัด กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริรัตน์ ศรีสว่าง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภัยจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้คอมพิวเตอร์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมคิด พงษ์ชาติ (2546). การรักษาความปลอดภัยของระบบสารสนเทศ. เข้าถึงได้จาก <http://pokopangs.blogspot.com/> สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2562.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556) คู่มือการบริหารงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ
- Halder, Debarati, Jaishankar, Karuppannan, & Jaishankar, K. (2012). *Cyber crime and the victimization of women : laws, rights and regulations*. Hershey, Pennsylvania: IGI Global.
- Rogers, R.W. (1983) Cognitive and Physiological Processes in Fear Appeals and Attitude Change: A Revised Theory of Protection Motivation. In: Cacioppo, J. and Petty, R., Eds., *Social Psychophysiology*, Guilford Press, New York, 153-177.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

การเปิดรับข่าวสาร ทักษะคติ และพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ในเขตจังหวัดชลบุรี

อนงค์ลักษณ์ วิชัยคำ¹, ปฎิภาณ ลพบุรี²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการสื่อสารการตลาดและองค์กร มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี,

¹e-mail : Awichaikum@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ ทักษะคติและพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้บริหารทั้ง เพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี -50 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 15,500 – 20,000 บาท มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ จากสื่อออนไลน์มากที่สุด มีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ภาพรวมอยู่ในระดับดี พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านการส่งเสริมทางการขายมากที่สุด มีพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ยี่ห้อโตโยต้า รุ่นยาริส เลือกซื้อในระดับราคา 550,001-600,000 บาท ด้วยเหตุผลประหยัดน้ำมัน มีการตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง เลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์จากโชว์รูมรถยนต์ มีชำระเงินแบบผ่อนชำระ และยอดการผ่อนชำระต่อเดือนไม่สูงมาก เป็นข้อเสนอที่จะทำให้ตัดสินใจซื้อมากที่สุด

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative study) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) แบบวัดผลครั้งเดียว (one-shot case study) โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ซึ่งเรียงลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (close-ended questions) แบบมีตัวเลือก โดยแบบสอบถามประกอบไปด้วยคำถาม 4 ตอน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้การแจกแจงความถี่แสดงตารางแบบ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลในด้านลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบการแปลความหมายเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานต่างๆ ดังนี้ สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ F-Test ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรเพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน ใช้สถิติ Chi-square เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance:

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ F-Test ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรกับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ใช้สถิติ Pearson's correlation coefficient เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์

คำสำคัญ : การเปิดรับข่าวสาร, ทัศนคติ, พฤติกรรมการเลือกซื้อ, รถยนต์อีโคคาร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

Media exposure, Attitude and of behavior in decision to purchase

Eco car in Chonburi area

Anonglak wichaikum¹, Patipan lobburi²

^{1,2} Marketing and Organization Communication Management Sripatum university Chonburi Campus

¹e-mail : Awichaikum@gmail.com

Abstract

This research aims to study demographic characteristics. Exposure to information about eco cars Attitude and behavior of buying eco-car. The samples used in the study were consumers both Male and female Who are 20 years-50 years old who live in the area Chonburi Province, 400 people. The results of the research found that .The sample was female rather than male. Age between 31-35 years with a bachelor's degree Most of them work as private company employees. Have monthly income 15,500 - 20,000 baht. There are news about eco-cars. From the most online media. There is an attitude towards the eco-car. The overall picture is at a good level. Considering each aspect, it was found that the sample group had attitude towards eco car. The most sales promotion. Have the behavior of choosing to buy eco-cars Toyota brand, Yaris model, choose to buy at the price level 550,001-600,000 baht For fuel saving reasons Have a decision to buy by themselves Choose to buy an eco-car from a car showroom. There is an installment payment. And the monthly installment amount is not very high. Is an offer to make the most buying decisions?

This study is a quantitative research. (quantitative study) in the form of survey research (one-shot case study) using multi-stage sampling, which sequences the steps as follows Step 1 Simple random sampling Step 2 Quota sampling Step 3 Accidental sampling uses questionnaire as a tool for data collection. Which is an optional close-ended questions the questionnaire consists of 4 questions. In this study, descriptive statistics are used, frequency distribution, percentage table, and mean meanings are used to describe the demographic characteristics of the sample such as gender, age, education level. Occupations and incomes by presenting them in a table with descriptive interpretation Inferential statistics analysis to test the differences between independent variables and dependent variables in the following assumptions: Hypothesis 1: Consumers with different demographic characteristics are exposed to news about eco-cars using the Analysis of Variance (ANOVA) statistics to test the difference between the average from 3 or more groups using the F-Test to test the mean of the difference of variables between the demographic characteristics in order to test the difference of the variables between the demographic characteristics and the exposure News about eco-cars Hypothesis 2: Demographic consumers The Chi-square statistics were used to test the differences in the variables between the demographic

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

characteristics and the behavior of the purchase of eco cars. Hypothesis 3: Consumers with different demographic characteristics have different attitudes towards eco-cars, using the Analysis of Variance (ANOVA) statistics to test the difference between the averages of 3 or more groups. By using F-Test to test the mean difference to test the difference of variables between demographic characteristics and attitude towards eco-cars Hypothesis 4 Media exposure about eco-cars Correlated with attitude towards eco-cars. Use Pearson's correlation coefficient statistics to test the relationship between exposures to information about eco-cars. And the attitude towards eco-cars

Keywords : Media exposure, Attitude, Behavior in decision to purchase, Eco car

บทนำ

สถานการณ์ราคาน้ำมันของตลาดโลกในปัจจุบันมีความผันผวนอยู่ตลอดและมีแนวโน้มที่ราคาน้ำมันจะเพิ่มสูงขึ้น สาเหตุมาจากปัจจัยสำคัญทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ เช่น ความต้องการน้ำมันที่มีมากขึ้น สภาวะเศรษฐกิจ ข้อจำกัดของกำลังการผลิตน้ำมันในตลาดโลก สภาพอากาศที่เอียงต่อการขาดเตา ความผันผวนของค่าเงิน การเก็งกำไรของตลาด ทั้งหลายเหล่านี้ทำให้ระดับราคาน้ำมันมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพอสมควรกับอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งด้านการผลิตและการบริโภค กล่าวคือ ในส่วนของผู้ประกอบการยานยนต์นั้นได้มีความพยายามคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตรถยนต์ให้มีประสิทธิภาพในการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์พลังงานน้ำมันของโลกในปัจจุบันที่เหลือน้อยลง มีการให้ความสำคัญกับการคิดค้นรถยนต์พลังงานทางเลือก อย่างเช่น รถยนต์ไฮบริด รถยนต์ไฟฟ้า แต่รถยนต์ประเภทนี้มีการลงทุนที่สูง มีราคาแพง และในบางประเทศยังไม่มีอุปกรณ์พร้อมที่จะรองรับเทคโนโลยีใหม่ๆเหล่านี้ รถยนต์ประหยัดพลังงานมาตรฐานสากล (Eco Car) จึงเป็นทางเลือกที่ผู้ใช้รถยนต์ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะเป็นรถยนต์ที่ประหยัดพลังงาน มีอัตราการสิ้นเปลืองน้ำมันน้อย รักษาสิ่งแวดล้อม และเครื่องยนต์มีขนาดเล็ก ซึ่งเหมาะกับความต้องการของผู้ขับขี่รถยนต์ในเมืองปัจจุบันที่มีการจราจรที่หนาแน่นติดขัด ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย(2561).

น้ำมันยังมีผลต่อการพิจารณาเลือกซื้อรถยนต์ในอนาคต ผู้บริโภคมีความต้องการรถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น มีความต้องการกับความต้องการในการที่จะเลือกซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานให้ตรงกับการใช้งาน โดยเฉพาะในกลุ่มอีโคคาร์ที่ให้ความประหยัดและมีขนาดที่พอเหมาะพอดีทั้งนี้ การออกแบบของรถยนต์อีโคคาร์ ในปัจจุบันจากบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ต่างออกแบบมาให้มีขนาดภายในห้องโดยสารที่ใหญ่ขึ้น จึงส่งผลให้ผู้บริโภคสนใจในรถประเภทดังกล่าว พร้อมกันนี้การแข่งขันของโปรโมชั่นและการสนับสนุนให้ผู้บริโภคสามารถเป็นเจ้าของรถยนต์ได้ง่ายขึ้นนับว่าเป็นการแข่งขันที่รุนแรงเพื่อชิงส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับแบรนด์ของตนเอง Headlight Mag (2561). Sales Report เเจาะลึกยอดขายรถยนต์ตุลาคม 61 แบ่งตาม Segment. และจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีกำลังซื้อสูงเนื่องจากการขยายตัวของนิคมอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก มีแผนโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (East Economic Comidor : EEC) ซึ่งคาดว่าจะการขยายตัวของเศรษฐกิจจะดีขึ้น จะส่งผลให้ผู้ที่ย้ายจังหวัดชลบุรีมีรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นปัจจัยทางบวก ให้กับธุรกิจจัดจำหน่ายรถยนต์แต่ละแบรนด์แข่งขันในตลาดเพื่อชิงยอดจัดจำหน่ายมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ทศนคติ และพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ในเขตจังหวัดชลบุรี” โดยข้อมูลที่ได้สามารถนำไปเป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการวางแผนการด้านการตลาด กำหนดกลยุทธ์การสื่อสารสำหรับบริษัทผู้แทนจัดจำหน่ายรถยนต์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง ลักษณะประชากรกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ กับทัศนคติต่อรถอีโคคาร์
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง ลักษณะประชากรของกับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

4. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ กับพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์ อีโคคาร์ ในเขตจังหวัดชลบุรี” ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบแนวคิดและแนวทางการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร

ข้อมูลประชากรศาสตร์เป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีความสำคัญที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้บริโภคเป็นอย่างมาก โดยสามารถศึกษาได้จาก เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลประชากรศาสตร์ที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์และคาดการณ์ความต้องการ และกำลังการซื้อของผู้บริโภคได้ต่อไป เช่น จัดการส่งเสริมการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และการเปิดรับข่าวสารแต่ละคนนั้น ย่อมมีความแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคนั้นเอง

2. แนวคิดและทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร

ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมาประกอบการตัดสินใจของบุคคล หากบุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใดบุคคลย่อมต้องการเปิดรับข่าวสารมากขึ้นเท่านั้น โดยบุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนให้ความสนใจเท่านั้น เนื่องจากข่าวสารในปัจจุบันมีมากเกินไปที่ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น อย่างไรก็ตามบุคคลแต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารและวัตถุประสงค์ ในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะส่วนบุคคล และความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันได้ด้วย

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

บุคคลแต่ละคนจะมีทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป โดยมีองค์ประกอบที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมภายใน และภายนอกตัวของบุคคลนั้นๆ โดยจะสะท้อนทัศนคติตัวเองออกเป็นพฤติกรรมทั้งในด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องของทัศนคติในด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ เพื่อให้รู้ถึงทัศนคติที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งผลไปถึงพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์

4. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการนำมาวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินกิจกรรมทางการตลาด ตลอดจนการวางกลยุทธ์และยุทธวิธีที่เหมาะสมที่สุด เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของธุรกิจได้ในที่สุด โดยผู้ศึกษาได้นำแนวคิด และทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นมาใช้ในการศึกษาวิจัย โดยนำองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค มาสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับดังกล่าวจะสามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทรถยนต์อีโคคาร์ต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ทศนคติ และพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ในเขตจังหวัดชลบุรี ว่ามีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ในช่องทางใดบ้าง ทศนคติที่มีต่อรถยนต์อีโคคาร์นั้นเป็นอย่างไร รวมถึงพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์ของผู้บริโภคในจังหวัดชลบุรี ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมา มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ในจังหวัดชลบุรี ยังค่อนข้างน้อย โดยงานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น “ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์อีโคคาร์ในเขตกรุงเทพมหานคร” (กิตติยา หนูมี ,2557) (6) ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุ 26 - 33 ปีสถานภาพโสดจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คนอาชีพพนักงานเอกชนรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไปการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ใช้รถอีโคคาร์ยี่ห้อนิสสันรุ่นอัลเมร่า ราคา 450,001 บาท - 500,000 บาทซื้อรถอีโคคาร์เพราะประหยัดน้ำมันบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์อีโคคาร์เป็นสมาชิกในครอบครัวทัศนคติด้านการตลาดที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมากที่สุดคือด้านกระบวนการ

(ณัฐมาน นาวิวงศ์ และ ดร. เยาวภา ปฐมศิริกุล,2558) ปัจจัยการตลาด การรับรู้และทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ อีโคคาร์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร(7) ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุ 26-35 ปี มีการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,000 – 30,000 บาท อาชีพพนักงานบริษัทกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ ต่อปัจจัยการตลาดด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และกระบวนการบริการในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ในระดับ มากที่สุด (2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ รายได้ การศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ของผู้บริโภค (3) ปัจจัยการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (4) การรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์และราคามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (5) ทัศนคติความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกชอบมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์อีโคคาร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเป็นเชิงปริมาณ (quantitative study) ในรูปแบบของการวิจัย เชิงสำรวจ (survey research) แบบวัดผลครั้งเดียว (one-shot case study) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 20 -50 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ซึ่งเรียงลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับฉลากเลือกเขตจำนวน อำเภอ จากจำนวนเขตการปกครอง 11 อำเภอ(จำนวนเขตการปกครองในชลบุรี, ออนไลน์, 2561) ผลการจับสลาก ได้เขตที่เป็นตัวแทนดังนี้ 1.อำเภอพานทอง 2. อำเภอศรีราชา 3.อำเภอเมืองชลบุรี 4. อำเภอบางละมุง 5.อำเภอบ้านบึง

ขั้นตอนที่ 2การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling)

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างในเขตต่าง ๆ ดังที่สุ่มเลือกได้ทั้ง 5 อำเภอ ข้างต้น โดยเก็บ กลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ เท่า ๆ กันอำเภอละ 80 ตัวอย่าง ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

เมื่อกำหนดจำนวนตัวอย่างของแต่ละเขตแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ เก็บกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จริงจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยเจาะไปที่โซเชียลมีเดีย โดยใช้วิธีการเก็บกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) คือเก็บจากผู้ที่ใช้บริการโซเชียลมีเดียและบุชกิจกรรม ณ ช่วงเวลานั้นๆ เพื่อจะได้เก็บกลุ่มตัวอย่างให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (close-ended questions) แบบมีตัวเลือก โดยแบบสอบถามประกอบไปด้วยคำถาม 4 ตอน

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้การแจกแจงความถี่แสดงตารางแบบ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลในด้านลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการแปลความหมายเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานต่างๆ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ F-Test ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรเพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน ใช้สถิติ Chi-square เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์

สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ F-Test ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรระหว่างลักษณะทางประชากรกับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ใช้สถิติ Pearson's correlation coefficient เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยในเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ในเขตจังหวัดชลบุรี” ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบเครื่องมือด้านความเที่ยงตรง (Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมของภาษา (Wording) และความชัดเจน (Clarity) ของคำถามเพื่อนำมาปรับแก้แบบสอบถามให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบล่วงหน้า (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่ทั้งเพศชายและเพศหญิงและเป็นผู้ที่เข้ามาใช้

บริการที่โซว์รูมรถยนต์ ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี-50ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 40 ตัวอย่าง เพื่อทำการตรวจสอบว่า คำถามในแต่ละข้อ แต่ละตอนของแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการ และคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของคอนบราค (Cronbach) (มณฑาทิพย์ อุดลประเสริฐสุขุม, 2550, หน้า 51)

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ได้ค่าความน่าเชื่อถือดังนี้	
แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ	= 0.942
แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์	= 0.934
ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม	= 0.946

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ในเขตจังหวัดชลบุรีได้ข้อค้นพบดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 15,500 – 20,000 บาท

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ในช่วง 1 เดือน พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ โดยรวม ของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุด โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44

โดยสื่อมวลชน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ จากโทรทัศน์มากที่สุด สื่อเฉพาะกิจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ จากกิจกรรมการออกบูธมากที่สุด

สื่อบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์จากพนักงานของค่ายรถยนต์ในโซว์รูมมากที่สุด

สื่อออนไลน์ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์จาก Facebook มากที่สุด

ตอนที่ 3 ทัศนคติที่มีต่อรถยนต์อีโคคาร์ โดยรวม ของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านการส่งเสริมทางการขายมากที่สุด โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 รองลงมา คือ ทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และที่น้อยที่สุด คือ ทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ชื่อเสียงของแบรนด์รถยนต์อีโคคาร์ มีความสำคัญต่อการเลือกซื้อมากที่สุด โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับดี รองลงมาคือการใช้รถยนต์อีโคคาร์ช่วยประหยัดน้ำมันและลดค่าใช้จ่าย (อัตราสิ้นเปลืองเชื้อเพลิง20km/1L) ในขณะที่รถยนต์อีโคคาร์เป็นรถที่เหมาะสมกับคนที่มียาได้ปานกลางเท่านั้น น้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

ด้านราคา หากจะตัดสินใจซื้อรถยนต์อีโคคาร์ควรมีการเปรียบเทียบราคาแต่ละแบรนด์ก่อนมากที่สุด มี รองลงมาคือรถยนต์อีโคคาร์มีราคาไม่สูงเกินไปสามารถเป็นเจ้าของได้ง่ายขึ้น ในขณะที่รถยนต์อีโคคาร์ เมื่อขายเป็นรถมือสองสามารถขายแลกเปลี่ยนได้ง่าย น้อย

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย การออกบูธจัดแสดงสินค้ารถยนต์อีโคคาร์ตามห้างสรรพสินค้าเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ท่านมากที่สุด รองลงมาคือ ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์อีโคคาร์ ควรเป็นบริษัทที่มีความน่าเชื่อถือ

ด้านการส่งเสริมการขาย การดู VDO รีวิวรถยนต์อีโคคาร์จากผู้ใช้งาน ทำให้ท่านทราบถึงรายละเอียดของรถยนต์อีโคคาร์ได้มากขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการส่งเสริมการขายในรูปแบบเงินดาวน์ 0% เป็นข้อเสนอที่น่าสนใจในขณะที่การจัดการส่งเสริมการขายที่ให้ข้อเสนอการใช้เงินดาวน์ต่ำมีความน่าสนใจมากกว่าข้อเสนออัตราดอกเบี้ยต่ำ น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ยี่ห้อโตโยต้า รุ่นยาริส เลือกซื้อในระดับราคา 550,001-600,000 บาท ด้วยเหตุผลประหยัดน้ำมัน มีการตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง เลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ จากโชว์รูมรถยนต์ มีวิธีชำระเงินแบบผ่อนชำระ และยอดการผ่อนชำระต่อเดือนไม่สูงมาก เป็นข้อเสนอที่จะทำให้ตัดสินใจซื้อมากที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์แตกต่างกัน พบว่าอายุที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ จากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อออนไลน์ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์แตกต่างกัน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ อีโคคาร์ แตกต่างกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจพนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัวรับจ้าง ลูกจ้างพนักงานโรงงานและว่างงาน มีการตัดสินใจซื้อด้วยตนเองมากที่สุด ในขณะที่อาชีพนักศึกษา มีบิดา มารดา เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อมากที่สุด

สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานเอกชน มีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านผลิตภัณฑ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ว่างงาน ส่วนผู้ที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ลูกจ้าง และผู้ที่เป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีทัศนคติต่อรถยนต์ อีโคคาร์ ด้านผลิตภัณฑ์ มากกว่า ผู้ที่มีอาชีพพนักงานโรงงานและผู้ว่างงาน

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์จากสื่อโดยรวม มีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สามารถอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ลักษณะทางประชากร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

ต่อเดือน 15,500 – 20,000 บาท สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรรัตน์ สิทธิ(2556) พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อ รถยนต์ประหยัดพลังงานมาตรฐานสากลของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง สถานภาพโสดและมีรายได้ต่อเดือน 15,001-25,000 บาท สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธีรยุทธ จึงธีรพานิช (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 40 ปี สถานภาพโสด และมีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท สอดคล้องกับผลงานวิจัยของธัชพล ภัทรไชยประภา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในการซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงาน พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อาชีพรับราชการ / พนักงาน และยังสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ประเทศไทย ได้เปิดตัวพรีเซ็นเตอร์รถยนต์รุ่น Yaris Ativ ซึ่งเป็นรถอีโคคาร์ซีดานรุ่นแรกของโตโยต้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นั่นคือ กลุ่มศิลปินหญิง “BNK 48” ซึ่งตรงกับแนวทางการสื่อสารของ “Yaris Ativ...LIFE ACTIVATED” ที่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นยิ่งขึ้น และ ยังมีรุ่นโยต้ายาริส ที่ทางโตโยต้ามอเตอร์ได้เปิดตัวพรีเซ็นเตอร์ คือ ญาญา ภายใต้รูปแบบการสื่อสาร "YARIS x YAYA STYLE & STRONG" สไตล์ ที่สตรีอง! ของโตโยต้า ยาริส และญาญาโดดเด่นทั้งดีไซน์ภายนอกและภายใน ซึ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มผู้หญิง

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ในช่วง 1 เดือน พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ มีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์มาก โดยผ่านทาง Facebook สอดคล้องกับมงคล เอกพันธ์ (2560, หน้า 35) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “อิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเปิดรับสื่อโฆษณา ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การรับรู้สื่อโฆษณา ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจ จากกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เลือกใช้ งานเครือข่ายออนไลน์เฟสบุ๊ค (Facebook)

ทัศนคติที่มีต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านผลิตภัณฑ์คือการใช้รถยนต์อีโคคาร์ช่วยประหยัดน้ำมันและลดค่าใช้จ่าย (อัตราสิ้นเปลืองเชื้อเพลิง20km/1L) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิริกร แสนชัยนาท (2556) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานมาตรฐานสากล (Eco car)ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ เพราะประหยัดน้ำมันมากที่สุด

พฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ยี่ห้อโตโยต้า รุ่นยาริส เลือกซื้อในระดับราคา 550,001-600,000 บาท ด้วยเหตุผลประหยัดน้ำมัน มีการตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง เลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ จากโชว์รูมรถยนต์ มีวิธีชำระแบบผ่อนชำระ และยอดการผ่อนชำระต่อเดือนไม่สูงมาก เป็นข้อเสนอที่จะทำให้ตัดสินใจซื้อมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิริกร แสนชัยนาท(2556) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานมาตรฐานสากล (Ecology Car) ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกซื้อรถยนต์ Ecology Car เพราะประหยัดน้ำมันมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะซื้อด้วยวิธีผ่อนชำระ และตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธัชพล ภัทรไชยประภา (2554) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงาน พบว่า เหตุผลที่จะซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานคือ ประหยัดน้ำมัน ราคาเครื่องยนต์ประหยัดพลังงานที่ต้องการซื้อคือ 500,000 บาทขึ้นไป

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์แตกต่างกัน พบว่าอายุที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ จากสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อออนไลน์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พิระ จิโรโสภณ (2529, หน้า 637-639) ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ มี แนวโน้มหรือความเป็นไปได้ที่ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อใดสื่อหนึ่ง โดยบุคคลมักจะเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อ หรือแหล่งข่าวสารที่นำเสนอข่าวสารในด้านของการสนับสนุนความคิด ความเชื่อ หรือทัศนคติเดิมของตนเอง จะแสวงหาหรือเลือกเปิดรับเฉพาะข่าวสารที่ สอดคล้องกับความคิด ความเชื่อ หรือทัศนคติเดิมของตนเอง

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจพนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัวรับจ้าง ลูกจ้างพนักงาน โรงงานและว่างงาน มีการตัดสินใจซื้อด้วยตนเองมากที่สุด ในขณะที่อาชีพนักศึกษาแม่บ้าน มารดา เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อมากที่สุด สอดคล้องกับกนกรัตน์ พึ่งเดช (บทคัดย่อ) ส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์นั่งอีโคคาร์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกซื้อรถยนต์ ยี่ห้อ HONDA สีขาว ราคา 350,000-400,000 บาท ประหยัดน้ำมัน ราคามีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพ ตนเองมีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อ

สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ แตกต่าง กัน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่มี อาชีพพนักงานเอกชน มีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ ด้านผลิตภัณฑ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ว่างงาน ส่วนผู้ที่มี อาชีพธุรกิจส่วนตัว ผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ลูกจ้าง และผู้ที่เป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีทัศนคติต่อรถยนต์ อีโคคาร์ ด้าน ผลิตภัณฑ์ มากกว่า ผู้ที่มีอาชีพพนักงานโรงงานและผู้ที่ย่างงาน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎี การเลือกรับรู้ (perceptual selection) ของSchiffman and Kanuk (2010) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การเลือกรับรู้ของผู้บริโภคประกอบด้วย ลักษณะของสิ่งเร้า หมายถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์ คุณสมบัติทาง กายภาพความคาดหวังของผู้บริโภคมีแนวโน้ม จะรับรู้ผลิตภัณฑ์และคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ตามความ คาดหวังของตนเอง ทัศนคติมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทัศนคติของ Schiffman and Kanuk (2010 p.249) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1) ส่วนของความเข้าใจซึ่งแสดงถึงความรู้ การรับรู้ และความเชื่อถือ(beliefs) ส่วนของความรู้สึกของผู้บริโภคที่มีต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนของ พฤติกรรมซึ่งสะท้อนถึงความน่าจะเป็นหรือแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมของผู้บริโภค

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโค คาร์ พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์จากสื่อโดยรวม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อการเปิดรับ ข่าวสารเกี่ยวกับรถยนต์อีโคคาร์ จากสื่อโดยรวมมาก ก็จะมีทัศนคติต่อรถยนต์อีโคคาร์ดีเช่นกัน โดย ความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.408$)

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านลักษณะทางประชากร ผลการศึกษารายงานพบว่า กลุ่มผู้หญิงมีความสนใจกับรถยนต์อีโคคาร์มาก ขึ้น ด้วยบทบาทที่เปลี่ยนไปของผู้หญิงในสมัยปัจจุบัน ที่ผู้หญิงทำงาน และมีการสร้างรายได้ให้กับตัวเองได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

มากกว่าในอดีต รวมทั้งมีสถานภาพทางการเงินที่มั่นคงขึ้น ทำให้ผู้หญิงเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีอิทธิพลและเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญในการทำการตลาด ดังนั้นผู้แทนจัดจำหน่ายควรศึกษาพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มผู้หญิงมากขึ้น เพื่อที่จะได้วางแผนการตลาดและการสื่อสารให้เข้าถึงมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการเปิดรับข่าวสาร จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในเขตจังหวัดชลบุรี มีการเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาเป็นสื่อเฉพาะกิจ คือการกิจกรรมการออกบูธ แสดงให้เห็นว่า จากเดิมที่ผู้บริโภคนิยมดูทีวี อ่านหนังสือพิมพ์ ในการแสวงหาข่าวสาร ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยข้างต้นนั้น ทำให้ผู้ศึกษาเล็งเห็นถึงโอกาสสำหรับผู้ประกอบการในการทำการตลาดและช่องทางติดต่อสื่อสารกับลูกค้า โดยใช้สื่อออนไลน์เป็นตัวโปรโมท ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่า สื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้บริโภคอย่างมาก และมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต ผู้แทนจัดจำหน่ายรถยนต์อีโคคาร์ควรใช้ช่องทางผ่านสื่อออนไลน์เพื่อทำการตลาดมากขึ้น ควบคู่กับการออกบูธจัดแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างให้เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น

3. ทักษะคิดด้านส่วนประสมทางการตลาด

ทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชื่อเสียงของแบรนด์รถยนต์อีโคคาร์ มีความสำคัญต่อการเลือกซื้อมากที่สุด บริษัทรถยนต์ควรมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ให้น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจซื้อและทัศนคติต่ออีโคคาร์ด้วย

ทัศนคติด้านราคา ผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้ที่ซื้อรถยนต์อีโคคาร์ มีการเปรียบเทียบราคาแต่ละแบรนด์ก่อน และราคารถยนต์อีโคคาร์ไม่สูงเกินไปสามารถเป็นเจ้าของได้ง่ายขึ้น มีทัศนคติอยู่ที่ดีในขณะที่รถยนต์อีโคคาร์ เมื่อขายเป็นรถมือสองสามารถขายแลกเปลี่ยนได้ง่ายมีค่าน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมีความกังวลเรื่องมูลค่าของรถยนต์อีโคคาร์หากจะซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นรถมือสอง ดังนั้นบริษัทจัดจำหน่ายรถยนต์ควรหาวิธีที่จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค เช่นการการันตีราคาขายต่อเพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจและตัดสินใจง่ายขึ้น

ทัศนคติด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้บริโภคเห็นว่าการออกบูธจัดแสดงสินค้าในห้างสรรพสินค้าเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภค ดังนั้นทางบริษัทผู้จัดจำหน่ายรถยนต์อีโคคาร์ควรมีการจัดแสดงสินค้าตามห้างสรรพสินค้าให้มากขึ้น

ทัศนคติด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การดู VDO รีวิวรถยนต์อีโคคาร์จากผู้ใช้งาน ทำให้ท่านทราบถึงรายละเอียดของรถยนต์อีโคคาร์ได้มากขึ้น และ การจัดการส่งเสริมการขายในรูปแบบเงินสด 0% เป็นข้อเสนอที่น่าสนใจ ดังนั้นควรมุ่งเน้นการให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์เช่นการทำคลิป VDO ให้มีหลากหลายรูปแบบ พร้อมการจัดการส่งเสริมการขายในรูปแบบเงินสด 0%

4. ด้านพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อ ผลการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อรถยนต์อีโคคาร์ ด้วยเหตุผลประหยัดน้ำมัน มีการตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง วิธีชำระเงินแบบผ่อนชำระ และยอดการผ่อนชำระต่อเดือนไม่สูงมาก เป็นข้อเสนอที่จะทำให้ตัดสินใจซื้อมากที่สุด บริษัทจัดจำหน่ายควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนการตลาด

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะจังหวัดชลบุรีเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมเฉพาะจังหวัดนี้ สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าต่อไปควรขยายกลุ่มเป้าหมายโดยจำแนกตามลักษณะภูมิศาสตร์ให้มีการกระจายไปสู่ประชากรทั่วประเทศหรือศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเป็นประโยชน์ในการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ พฤศจิกายน 2562 23

กำหนดแนวทางแก้ไขและกำหนดการวางแผนกลยุทธ์ทางการสื่อสารของตัวแทนจัดจำหน่ายรถยนต์ในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์จากผศ.ดร. ปรียา รินรัตนากกร ซึ่งกรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ในการพิจารณาปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ที่สุด ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ในมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี และ อาจารย์พิเศษจากนอกคณะทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ความรู้ต่างๆ ตลอดจน ข้อคิดต่างๆจากการศึกษา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ครอบครัว ญาติ และเพื่อนนักศึกษาของผู้วิจัยทุกท่านที่ให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สนใจในเนื้อหาและการศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สิริกร แสนชัยนาท. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานมาตรฐานสากล (Eco car) ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสยาม.
- วรรัตน์ สิทธิ (2556). พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อ รถยนต์ประหยัดพลังงานมาตรฐานสากลของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
- ธีรยุทธ จิงธีรพานิช (2556) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานของ ผู้บริโภคในเขต กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธัชพล ภัทรไชยประภา (2554) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในอำเภอเมือง เชียงใหม่ในการซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงาน
- มงคล เอกพันธ์ (2560, หน้า 35) อิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเปิดรับสื่อโฆษณา ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- พีระ จิรโสภณ (2529, หน้า 637-639) การเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร: เอกสารชุดการสอนชุดหลักวิชา และทฤษฎีการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Schiffman and Kanuk (2010) Consumer Behavior. 5th ed. New Jersey : Prentic-Hall.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“การศึกษาการเปรียบเทียบระบอบการปกครองผสมของนักปรัชญาการเมือง: เพลโต อริสโตเติล และ โพลีบิอัส”¹

จिरภา พฤกษ์พาตี

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาการระบอบการปกครองหรือรัฐธรรมนูญต่างๆ ในสมัยโบราณ โดยจะทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบความคิดของนักปรัชญาการเมือง 3 คน ได้แก่ เพลโต อริสโตเติล และ โพลีบิอัส ซึ่งจะแบ่งประเด็นที่ศึกษามานำเสนอในบทความนี้ทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ 1. ระบอบการปกครอง 2. สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงของระบอบการปกครอง 3. ระบอบการปกครองผสมของโรมัน และบทสรุป

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระบอบการปกครองหรือรัฐธรรมนูญในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นพบว่านักปรัชญาการเมืองทั้งสามมีความคิดเกี่ยวกับเรื่องระบอบการปกครองที่ทั้งเหมือนกันและต่างกัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นความเหมือนกันมากกว่าต่างกัน และทั้งสามคนได้สะท้อนให้เห็นว่า เรื่องระบอบการปกครองเป็นประเด็นที่สำคัญของปรัชญาการเมืองคลาสสิก โดยเฉพาะการแสวงหาระบอบการปกครองที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ ตามสภาพและปัจจัยที่เป็นจริง ระบอบการปกครองมิใช่แค่เรื่องของกระบวนการและสถาบันการเมือง แต่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องอยู่ร่วมกันเพื่อเอาชีวิตรอด และสืบเผ่าพันธุ์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และผู้ใต้ปกครอง ผลประโยชน์ เป้าหมายของระบอบการปกครองนั้นๆ รวมถึงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หรือจิตวิญญาณของคนที่อยู่ในรัฐนั้น

คำสำคัญ : ระบอบการปกครองผสม, เพลโต อริสโตเติล, โพลีบิอัส

¹งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “ระบอบการเมืองการปกครองที่สร้างเสถียรภาพและอารยธรรม: กรณีจักรวรรดิโรมัน ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในการศึกษาเรื่องรัฐไม่ว่าจะเป็นรัฐในสมัยใดสมัยหนึ่ง หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง สามารถที่จะศึกษาได้หลายแนวทาง (Approaches) ทั้งในแนวทางสถาบัน แนวทางกฎหมาย แนวทางประวัติศาสตร์ แนวทางปรัชญาการเมือง เป็นต้น

สำหรับบทความวิจัยนี้ได้ศึกษาระบบการปกครองหรือรัฐธรรมนูญ (Constitution) ในแนวทางปรัชญาการเมือง ซึ่งศาสตราจารย์ด้านปรัชญาการเมือง Leo Strauss ในงานเขียนเรื่อง “What is political Philosophy) ได้ให้ความหมายปรัชญาการเมืองว่า การกระทำทางการเมืองทั้งปวงมุ่งหมายที่การดำรงรักษาหรือเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเสมอ ดังนั้นการกระทำทางการเมืองทั้งปวงจึงถูกชี้นำด้วยความดี และความเลว เป็นการกระทำที่ต้องอาศัยการประเมินคุณค่า นั้นย่อมหมายความว่า ผู้ที่กระทำทางการเมืองนั้นย่อมต้องรู้ว่าสิ่งใดคือสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลว (วีระ, 2561:18)

บทความวิจัยนี้จะเสนอการศึกษารัฐตามแนวทางปรัชญาการเมือง โดยประเด็นที่จะศึกษาคือ ระบบการปกครองหรือรัฐธรรมนูญของนักปรัชญาการเมือง 3 คน ได้แก่ เพลโต อริสโตเติล และโพลีบิอัส การศึกษานี้อาศัยวิธีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบแล้วจะพบทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ซึ่งช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบการปกครองได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยจะศึกษาตามลำดับเวลาชีวิตของนักปรัชญาการเมืองทั้งสามคน

ระบบการปกครอง: เพลโต (Plato)

เพลโต กล่าวถึงระบบการปกครองไว้ในผลงานเรื่อง Republic เล่มแปด มีใจความสำคัญคือ ระบบการปกครองได้ทำหน้าที่ทั้งในแบบสะท้อนให้เรามองเห็นรูปแบบของจิตวิญญาณ แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้นมันถูกกำหนดโดยลักษณะนิสัยบุคลิกและจิตวิญญาณของผู้คนที่อาศัยอยู่ในระบบการปกครองนั้นๆ

ระบบการปกครองที่เพลโตกล่าวไว้มี 6 ระบบได้แก่ ระบบราชาธิปไตย (Kingship) ระบบอภิชนาธิปไตย (Aristocracy) ระบบการปกครองพลาธิปไตย (Timocracy) ระบบการปกครองคณาธิปไตย (Oligarchy) ระบบการปกครองประชาธิปไตย (Democracy) และระบบทรราชย์ (Tyranny) โดยระบบการปกครองที่ดีที่สุดใญ่อดมคติได้แก่ การมีราชาที่มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรมในระบบราชาธิปไตย (Kingship) ระบบการปกครองที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้คือ ระบบการปกครองอภิชนาธิปไตย

สำหรับเพลโตระบบการปกครองที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้คือ ระบบการปกครองอภิชนาธิปไตย เพราะมนุษย์ที่มีความสามารถเลิศเลอที่สุดมาเป็นผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีคุณธรรม อาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายแท้จริงคือความต้องการสถาปนาให้นครรัฐอยู่ในสถานะของความเป็น “จริยสังคม” ในลักษณะของอาการ “สร้างความ เป็นอภิชนาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับนครรัฐ” เป็นสิ่งที่ได้ดำเนินไปพร้อมๆ กับทำการเมืองให้เป็นของชนชั้นสูง เหล่าอภิชนสามารถมีช่องทางเข้ามาผูกขาดอำนาจการปกครองเอาไว้ในมือ (พิศาล, 2521: 90-91)

เหตุผลที่ทำให้อภิชนหรือชนชั้นสูงเหมาะสมแก่การเป็นผู้ปกครองก็คือ อภิชนมีคุณธรรมของการเป็นผู้นำได้แก่ ความกล้าหาญ ความเข้มแข็ง ความสุภาพเรียบร้อย ความสง่างาม และการเชิดชูเกียรติศักดิ์ศรีองค์ประกอบต่อมาได้แก่ ตำแหน่ง ฐานะทางสังคม บุคคลที่สังกัดอยู่ในชนชั้นทางสังคม บุคคลซึ่งสังกัดอยู่ในฐานะอภิชนย่อมมีคุณสมบัติเหนือกว่าผู้อื่น เนื่องจากเป็น ชนชั้นเจ้าที่ดิน ครอบครองข้าทาส และสัตว์เลี้ยง รวมทั้งดำรงตำแหน่งแม่ทัพ หรือขุนศึกในยามบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม ดังนั้น คุณธรรมและฐานะตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมได้สร้างลักษณะพิเศษเฉพาะวิบุรุษอย่างแท้จริง บุคคลกลุ่มนี้ย่อมอนุมานได้ว่าเป็นแหล่งรวม

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คุณธรรมต่างๆที่ชาวกรีกโบราณสรรเสริญและยกย่องให้คุณค่าความสำคัญ อภินิหารไม่ต้องทำงาน มีเวลาว่างมาก กับการเมืองการปกครอง การสรรหาความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานในทางศิลปะ เป็นผู้ที่ได้ผูกพันตนเองเข้ากับปริมณฑลสาธารณะ อุทิศตนเองให้กับกิจกรรมบ้านเมืองได้อย่างเต็มตัว ไม่ต้องวิตกกังวลกับการเลี้ยงชีพ (พิศาล, 2521: 92)

ระบอบการปกครองเหล่านี้มีธรรมชาติที่จะเสื่อมถอยและเสื่อมสลายไป ซึ่งเพลโตได้อธิบายสาเหตุของการเสื่อมสลายระบอบการปกครองในแต่ละระบอบไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. การคำนวณระยะเวลาในการสืบพันธุ์ผิดพลาด ทำให้เด็กที่เกิดใหม่มาไม่สมบูรณ์ และการปกครองรุ่นต่อๆมาไม่ใส่ใจเรื่องจารีต และเทพเจ้า โดยเฉพาะการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กหนุ่ม (พิศาล, 2521: 80)

2. การไร้การศึกษาทำให้จิตวิญญาณของชนชั้นปกครองตกต่ำ ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และแตกแยกระหว่างชนชั้นต่างๆ อันประกอบด้วย ทองคำ สัมฤทธิ์ เหล็ก ซึ่งมีการผสมกัน ก่อให้เกิดสิ่งที่ไม่เสมอภาค และขาดการผสมกลมกลืนยวกัน ซึ่งเป็นการทำลายสายพันธุ์ที่สูงส่งและสมบูรณ์ นำไปสู่การเกิดสงครามและความขัดแย้ง

3. อธิบายองค์ประกอบของจิตวิญญาณมนุษย์ว่าเหมือนส่วนประกอบของรัฐ กล่าวคือ จิตมนุษย์ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ได้แก่ เหตุผลหรือสติปัญญา ความกล้าหาญ ความปรารถนา ขณะที่นครรัฐประกอบด้วยชนชั้นปกครอง ชนชั้นนักรบ และชนชั้นล่าง (พ่อค้า เกษตรกร ช่างฝีมือ) นำไปสู่ความหมายของระบอบการปกครองคือ จิตวิญญาณที่ขยายใหญ่

4. สิ่งที่คุณคนต่างๆในระบอบนั้น พยายามแสวงหา ให้คุณค่า มีการยึดติดให้ความสำคัญกับมัน เช่น ความร่ำรวยมั่นคงทางวัตถุ ถือเป็นคุณลักษณะโดดเด่นของระบอบการปกครองคณาธิปไตย ขณะที่เรื่องเสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิได้รับการยกย่องว่าเป็นคุณสมบัติเด่นของระบอบการปกครองประชาธิปไตย

5. การที่มีประสบการณ์สัมผัสกับทุกเหตุการณ์ ความวุ่นวายด้วยตัวเองที่เรียกว่า ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองของนครรัฐเอเธนส์ภายหลังการแพ้สงคราม “The Peloponnesian War” กับฝ่ายนครรัฐสปาร์ตา ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ เอเธนส์เปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบการปกครองประชาธิปไตยเป็นระบอบทรราชย์ที่อยู่ภายใต้คณะปกครองที่เรียกว่า “สามสิบทรราชย์” (พิศาล, 2521:86)

สุดท้ายเพลโตมองว่าระบอบการปกครองของเอเธนส์ที่เป็นอยู่มีแต่ความเลวร้าย วุ่นวายมาจากการที่พื้นฐานจากวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวเอเธนส์ที่ไม่สามารถเชื่อมั่น หรือผูกพันตัวเองให้อยู่กับระบอบการปกครองระบอบใดระบอบหนึ่งได้นาน (พิศาล, 2551: 87) ต่อจากนั้นเขาได้บรรยายถึงการเปลี่ยนผ่านของแต่ละระบอบว่าเป็นเรื่องของความเสื่อมถอยที่เกิดจากภายในตัวระบอบการปกครองแต่ละระบอบเอง ดังมีรายละเอียด ดังนี้

รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง หรือความเสื่อมของระบอบการปกครองเริ่มจากรบอบการปกครองราชาธิปไตยไปสู่ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตยไปสู่ระบอบการปกครองพลาธิปไตยไปสู่ระบอบการปกครองคณาธิปไตยไปสู่ระบอบการปกครองประชาธิปไตยไปสู่ระบอบการปกครองทรราชย์ โดยระบอบการปกครองทรราชย์เป็นการปกครองที่เลวที่สุด เพราะจิตวิญญาณมนุษย์ โดยเฉพาะตัวผู้นำ ผู้ปกครองโดนควบคุมและถูกครอบงำค่อนข้างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจากความปรารถนาอันมีขอบเขตและไม่จำเป็น ดังนั้น ความเสื่อมของระบอบการปกครองที่เปลี่ยนแปลงจึงไม่แตกต่างไปจากจิตวิญญาณของมนุษย์เกิดความสูญเสียในเรื่องสมดุล ความประสานสอดคล้อง ความเป็นเอกภาพกลายเป็นจิตวิญญาณที่ไร้ระเบียบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

เนื่องจากส่วนเหตุผลและสติปัญญา โดยส่วนที่เป็นความกล้าหาญและความปรารถนาเข้าควบคุมทำการปกครอง (พิศาล, 2551: 85)

ความเสื่อมของระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตยเริ่มขึ้นจากความผิดพลาดในเรื่องการบำรุงพันธุ์คือการเลือกคู่ครอง ระยะเวลาในการผสมพันธุ์ การปล่อยละเลยการอบรมเลี้ยงดูลูกหลานในทางการศึกษาที่ต้องเน้นการผสมกลมกลืน เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการเล่าเรียนวรรณกรรม ดนตรี และพลศึกษา ผลลัพธ์ที่ผิดพลาดจึงตกมาอยู่กับลูกหลาน ส่งผลให้ไม่สามารถใช้สติปัญญาและวิญญูณเป็นเครื่องมือช่วยทำการแยกแยะและความแตกต่างในด้านคุณค่าที่มีอยู่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเผ่าพันธุ์ ผลลัพธ์นี้นำมาซึ่งการถือกำเนิดของระบอบการปกครองพลาธิปไตยมีสมาชิกเรียกว่า “พลาชน” (Timocratic) ผู้ปกครองระบอบนี้จะไม่สามารถทำหน้าที่ผู้พิทักษ์ที่เหมาะสมตามหลักการคือ เอาเหล็กมาผสมกับเงิน หรือทองสัมฤทธิ์ผสมกับทองทำให้เกิดความแตกต่าง ความผิดปกติ ความความผิดเพี้ยนและความไม่ประสานกลมกลืนขึ้นอีกทั้งยังเกิดการแตกหักแตกเหล่าระหว่างชนชั้นปกครอง (พิศาล, 2551: 94-95)

ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตยเสื่อมถอยและเสื่อมสลายจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบการปกครองพลาธิปไตยความแตกแยกในหมู่ชนชั้นปกครองนำมาถึงเรื่องของการสร้างสำนักในการถือครองทรัพย์สินบุคคลทั้งสิ่งของ สัตว์เลี้ยง และผู้คน ในระยะต่อมาได้นำไปสู่การทำสัญญาขึ้นระหว่างกันอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ว่า กลุ่มผู้ปกครองได้แยกเป็นสองฝ่ายมาตกลงกันในเรื่องที่จะควบคุมเหล่าพรรคพวกบุคคลที่พวกเขาเหล่านี้เคยให้ความคุ้มครอง ในฐานะมิตรและถือเป็นผู้สนับสนุนพวกเขา ต่อมาจะถูกลดฐานะลงมาเป็นไพร่และข้าทาส ส่วนผู้ปกครองก็หันมายุ่งเกี่ยวอยู่แต่การทำศึกสงครามพร้อมทั้งคอยเฝ้าและควบคุมพวกเขาเหล่านี้ (พิศาล, 2551: 96)

พลาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองรูปแบบผสม “บ้านที่ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างระบอบอภิชนาธิปไตยกับระบอบคณาธิปไตย” ทำให้ระบอบการปกครองพลาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งปกครองด้วยทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่เลว นำมาจากระบอบการปกครองที่มีมาก่อนหน้าและที่จะเกิดขึ้นตามมา ความสูงส่งที่ส่งผ่านจากระบอบอภิชนาธิปไตยก็คือ ฝ่ายตัวผู้ปกครองยังคงได้รับการเคารพนับถือและได้รับการยอมรับให้ดำรงอยู่ในสถานะของนักรบ เป็นผู้ปกครองที่ไม่ต้องทำงานด้านเกษตรกรรม การใช้แรงงาน ตลอดจนถึงการค้าทุกประเภท มีรูปแบบการใช้ชีวิตอยู่ร่วมชายคาเดียวกัน ให้การศึกษามุ่งเน้นไปด้านพลศึกษาพร้อมกับฝึกฝนตนเองให้เตรียมพร้อมเอาไว้สำหรับการทำสงคราม

ส่วนที่โน้มเอียงไปทางด้านระบอบคณาธิปไตยเป็นผู้นำเริ่มพิจารณาว่า การใช้ชีวิตในทางปรัชญา การแสวงหาความรู้เรื่องของคุณธรรมไม่เป็นที่น่าสนใจ เนื่องจากไม่ได้รับผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรมคืนมา อีกทั้งไม่สามารถใช้ทำมาหาเลี้ยงชีพได้ ทว่ายังไม่มี ความกล้าหาญเพียงพอในการปฏิเสธ และตัดเยื่อใย แต่ให้ความสำคัญกับความรู้และสติปัญญาในเชิง “อรรถประโยชน์นิยม” ของบุคคล ผู้มีจิตวิญญูณโน้มเอียงไปแบบพลาชน ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนหลักเกณฑ์และแนวความคิดเกี่ยวกับผู้ปกครองจากทำให้คุณค่าบุคคลผู้มีสติปัญญามาสู่ผู้ปกครองที่มีความกล้าหาญ เพราะมีธรรมชาติที่ตรงไปตรงมา และเตรียมพร้อมในการทำศึกสงครามมากกว่าสันติภาพ เป็นผู้ปกครองที่มีจิตวิญญูณมุ่งเน้นในด้านการทหาร เชี่ยวชาญในเรื่องการวางกลอุบายและชำนาญในยุทธวิธีการทำศึกสงคราม รวมถึงการให้คุณค่า ชื่นชมบูชาและการอบสละสมทรัพย์สินเงินทอง เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของจิตวิญญูณแบบคณาธิปไตย (พิศาล, 2551: 97)

ระบอบการปกครองพลาธิปไตยเสื่อมเป็นระบอบการปกครองคณาธิปไตย เพราะบิดาและมารดาขัดแย้งกันฝ่ายบิดามีความสามารถในการหักห้ามใจ แต่ฝ่ายมารดากลับเป็นผู้หญิงที่มีความดีร้อน ไม่เชื่อฟังสามีลงมือทำสิ่งต่างๆ ตามอำเภอใจตัวเอง (พิศาล, 2551: 100) การทะเลาะกันก่อให้เกิดความสับสนในใจของบุตร โดยถูกกระชากจากคุณธรรมและเหตุผลกับเรื่องความกล้าหาญ ศักดิ์ศรี เกียรติยศ ชื่อเสียง และประโยชน์ต่างๆ จากคนอื่น บุตรชายต้องหาหนทางจัดการประนีประนอม อาจเป็นส่วนจิตวิญญาณที่ชื่นชอบการแข่งขันและความกล้าหาญ ทำให้บุตรของพลาชนเปลี่ยนแปลงเป็นคนหยิ่งทะนง และความทะเยอทะยานอยากเกิดขึ้น

ระบอบการปกครองคณาธิปไตยคือ ระบอบการปกครองที่ถูกจิตวิญญาณในส่วนความปรารถนาอยากเข้าครอบครองจิตวิญญาณของผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองได้เบ็ดเสร็จสมบูรณ์เป็นระบอบการปกครองแรกที่มีการคัดเลือกผู้ปกครองอยู่บนฐานคติ คุณสมบัติด้านทรัพย์สิน โดยมีนโยบายเมินเฉยต่อคนจน ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรม ความรู้ ความเป็นผู้นำดำเนินอยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ยิ่งทำมาหากินสะสมเงินทองได้มากเท่าไรก็ยิ่งเห็นว่ามีคุณค่ามากขึ้นเท่านั้น ขณะที่คุณธรรมก็ลดน้อยลง (พิศาล, 2551: 103-104) ความผิดพลาดที่ระบอบการปกครองคณาธิปไตยได้ก่อขึ้นคือ

1. ลดทอนความสำคัญเรื่องการเมืองการปกครองให้อยู่ภายใต้เรื่องของเศรษฐกิจ และการบริหารธุรกิจ
2. เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมีผลทำให้ผู้คนในนครรัฐเกิดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนคนรวยมีจำนวนน้อยแต่กลับครอบครองทรัพยากรและอำนาจ และปล่อยให้คนจำนวนมาก เผชิญความยากลำบาก ความยากจน เป็นคนไร้สิทธิไร้เสียงทางการเมือง ก่อให้เกิดความไม่สมดุล ขาดความยุติธรรม และก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิก ทั้งสองต่างเตรียมพร้อมเปิดสงครามกลางเมือง
3. ผู้ปกครองขาดทักษะ ไม่เคยเอาใจใส่ความรู้ด้านการทหารและการรบ แต่เข้าสู่อำนาจเพื่อปกป้องทรัพย์สินตนเองและพวกพ้อง และคิดระวาง ไม่ไว้วางใจพวกเดียวกัน จึงทำให้ระบอบคณาธิปไตยขาดกองกำลังที่เข้มแข็ง มีแนวโน้มสูงว่าจะเกิดอันตรายด้วยการโจมตี หรือถูกคุกคามโดยผู้รุกรานจากกองกำลังทั้งภายในและภายนอกระบอบการปกครอง (พิศาล, 2551: 105-106)
4. การอนุญาตให้ผู้ปกครองและคนรวยมีสิทธิสามารถถือครองทรัพย์สิน มีที่มาจากกรียัตตัวกฎหมายหรือความเคารพในเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างกันของผู้คนในสังคมเมือง ภายใต้ระบอบคณาธิปไตย ความไร้ขอบเขตในการถือครองทรัพย์สินทำให้คนรวยรวยขึ้นเรื่อยๆ คนจำนวนมากต้องประสบความยากจน เป็นหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีสิทธิมีเสียงทางการเมือง ทำให้เกิดความเคียดแค้น วางแผนโค่นล้ม ผู้ปกครองและคนรวย²

ระบอบการปกครองประชาธิปไตยสร้างขึ้นจากประชาชนจำนวนมากที่ถูกฮือมาปฏิวัติโค่นล้มผู้ปกครองที่เป็นคนรวยในระบอบคณาธิปไตย (พิศาล, 2551: 107) ระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเฉพาะเป็นระบอบการปกครองที่ดีกว่าระบอบคณาธิปไตย เนื่องจากเป็นระบอบการปกครองที่ให้คุณค่ากับความปรารถนาทุกประเภทอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม และให้ความสำคัญกับเสรีภาพ ส่งผลให้คนมีลักษณะของคนปล่อยตัวปล่อยใจดำเนินชีวิตไปอย่างสะดวกและเสรี เพียงเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเอง ไม่สามารถในการจัดการเรื่องระเบียบ ไม่สามารถจัดการกับความปรารถนาที่ไม่จำเป็นได้ เป็นระบอบการปกครองที่ดึงดูดสายตาคมนมากที่สุด (พิศาล, 2551: 115)

² อ้างแล้ว. หน้า 107

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ต้องดึงเอาทรัพย์สินของประชาชนมาเป็นค่าใช้จ่ายแทน เมื่อถึงตอนนี้ทรราชจะแสดงตัวออกมาอย่างชัดเจนจนถูกเกลียดชังจากประชาชน (พิศาล, 2551: 122)

ระบอบการปกครอง: อาริสโตเติล (Aristotle)

อาริสโตเติลได้นิยามระบอบการปกครองหรือรัฐธรรมนูญว่า การจัดองค์กรของภารกิจในการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองที่สูงสุดเหนือการปกครองอื่น (วีระ, 2561: 172) และเขาแบ่งการปกครอง หรือรัฐธรรมนูญออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รัฐธรรมนูญปกติ และรัฐธรรมนูญผิดปกติ รัฐธรรมนูญสามารถทำให้เกิดการปกครองเพื่อคุณความดีของราษฎรคือ รัฐธรรมนูญที่ดี³

รัฐธรรมนูญปกติ แบ่งย่อยเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ราชาธิปไตย อภิชนาธิปไตย และราษฎรธิปไตย หรือรัฐปาลาธิปไตย ได้แก่ ประชาธิปไตยชนิดที่ชนชั้นปกครองปราศจากความเห็นแก่ตัว และมุ่งประโยชน์ทางสูงส่งเพื่อคนจำนวนมาก รัฐธรรมนูญที่ผิดปกติ แบ่งย่อยเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ทรราชธิปไตย คณาธิปไตย และประชาธิปไตยแบบกรรมมาชีพ โดยมุ่งที่คนจนส่วนใหญ่เป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนในกลุ่มน้อยอื่นๆ (ส.ศิวรักษ์, 2543 : 58)

- **รัฐธรรมนูญปกติ** มุ่งหวังผลบั้นปลายอย่างถูกต้อง ปราศจากความเห็นแก่ตัว
 - 1.1. ราชาธิปไตย (Monarchy) คือ การปกครองโดยคนคนเดียว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งคุณธรรมสูงสุด
 - 1.2. อภิชนาธิปไตย (Aristocracy) คือ การปกครองโดยคนมากกว่าหนึ่ง เป็นกลุ่มคนจำนวนน้อย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งมุ่งวัฒนธรรมและคุณธรรมขั้นสูง อาจหมายถึงการปกครองโดยกลุ่มคนที่ดีที่สุด หรือการปกครองเพื่อสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับรัฐ และสมาชิกของรัฐทั้งหมดก็ได้ ชนชั้นปกครองคือ ผู้ที่มีวัฒนธรรมสูงและมีคุณธรรม
 - 1.3. ราษฎรธิปไตย (Polity) คือ การใช้อำนาจปกครองโดยมหาชนพลเมืองในรัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมุ่งระเบียบวินัยอย่างทหาร และคุณธรรมกึ่งดีกึ่งดี มีชนชั้นปกครองมาจากชนชั้นกลาง
- **รัฐธรรมนูญผิดปกติ** มุ่งหวังผลบั้นปลายอย่างผิดเพี้ยน รัฐบาลมีความเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้ง
 - 2.1 ประชาธิปไตย (Democracy) คือ การปกครองโดยคนจำนวนมาก ซึ่งเป็นคนยากจน เพื่อประโยชน์ของคนที่ยากจน มุ่งการเกิดโดยเสรีเป็นที่ตั้ง มีชนชั้นปกครองคือ มหาชนที่เป็นคนจน ระบอบประชาธิปไตยแบบต่างๆ เกิดขึ้นจากสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่ 1.คุณลักษณะพิเศษของราษฎรรัฐนั้น และ 2.สถาบันที่กำหนดขึ้นเพื่อรับใช้ปกครอง (ส.ศิวรักษ์, 2543 : 58)
 - 2.2 คณาธิปไตย (Oligarchy) หรือ ธนาธิปไตย (Plutocracy) คือ การปกครองโดยคนจำนวนน้อย ซึ่งเป็นพวกที่มีทรัพย์สิน โดยปกครองเพื่อประโยชน์ของตนเอง มุ่งทรัพย์สินเป็นที่ตั้ง มีชนชั้นปกครองคือ พวกเศรษฐี ระบอบการปกครองคณาธิปไตย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1.ทรัพย์สินสมบัติเป็นตัวตัดสินคือ ธนาธิปไตย (Plutocracy) และ 2. วงศ์ตระกูลเป็นตัวตัดสินคือ วงศาธิปไตย หรือชาติดิยาธิปไตย (Dynasty) ระบอบการปกครองธนาธิปไตย

³ ส.ศิวรักษ์, 2543. แนวคิดทางปรัชญาการเมืองของอาริสโตเติล. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์สยาม. หน้า 58

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาจเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย เมื่อคนจนร่ำรวยขึ้น โดยคนรวยที่ปกครองอยู่ก่อนแล้วจนลง และไร้ความสามารถ ขณะที่คนจนมีความสามารถมากขึ้น (ส.ศิวิรักษ์, 2543 : 72)

2.3 ทระราชย์ธิปไตย (Tyranny) คือ การปกครองโดยคนคนเดียวเพื่อประโยชน์ของผู้ปกครองเพียงคนเดียว มุ่งหวังอำนาจกดขี่ข่มเหงและการหลอกลวงราษฎร มีคนคนเดียวเผด็จการโดยปราศจากคุณธรรมใดๆ

โดยสรุปการเปลี่ยนผ่านระบอบการปกครองมีจุดเริ่มต้นของระบอบการปกครองเริ่มจากรบอบการปกครองราชาธิปไตยก่อนจะเปลี่ยนผ่านระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตย ต่อมาเปลี่ยนเป็นระบอบการปกครองโพลีตี ต่อมาเปลี่ยนเป็นระบอบการปกครองคณาธิปไตยแล้วจึงเปลี่ยนผ่านเป็นระบอบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองทระราชย์ (ส.ศิวิรักษ์, 2543 : 66)

อาริสโตเติลให้ความสำคัญกับระบอบการปกครองโพลีตี (Polity) เป็นความพยายามที่จะวางระบอบการปกครองที่ดีที่สุด และเป็นไปได้มากที่สุดสำหรับรัฐส่วนใหญ่ เนื่องจากระบอบการปกครองนี้ไม่เอนไปทางชั่วใดชั่วหนึ่ง จนก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองได้ไม่ยากนัก และเป็นระบอบการปกครองที่มีผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นจุดหมาย เอื้ออำนวยให้พลเมืองส่วนใหญ่พัฒนาชีวิตที่ดีงามได้ แม้อาจจะไม่ใช่คุณธรรมที่ดีที่สุดเหมือนจุดมุ่งหมายของระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตย (วีระ, 2561: 174)

ระบอบการปกครองโพลีตีที่มีลักษณะที่สำคัญหลายประการ ลักษณะที่เด่นที่สุดคือ เป็นการปกครองที่คนส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลาง ซึ่งเป็นคนจำนวนมากที่สุด คนรวยและคนจนเป็นคนจำนวนน้อยและมีความแตกต่างไม่มากนัก คุณสมบัติของชนชั้นกลางได้แก่ พึ่งตนเองได้ มีทรัพย์สินพอประมาณไม่ถึงกับร่ำรวยย่อมสามารถเรียนรู้และมีการศึกษาได้โดยไม่จำเป็นต้องดำรงชีวิตอย่างพึ่งพาคนอื่น และคนชั้นกลางต้องทำงานไม่มีเวลาว่างมากนัก จึงรู้จักพอประมาณในความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปกครอง มีลักษณะค่อนข้างอนุรักษ์นิยม ไม่ชอบการล้มล้างเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลันจึงก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง ระบอบการปกครองโพลีตีจึงเป็นระบอบการปกครองพื้นฐานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ของรัฐธรรมนุญที่ดีที่ถูกต้องและชอบธรรม แต่หากจะกล่าวถึงการปกครองที่ดี ซึ่งจะ使人ใกล้เคียงกับคุณธรรมที่เป็นเลิศอย่างแท้จริงแล้ว ได้แก่ ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตยที่มีคนบุคคลที่สูงส่งในทางคุณธรรม ซึ่งมีจำนวนมากพอสมควรประกอบกันขึ้นเป็นองค์ประกอบของนครรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสามารถกำหนดแบบแผน บัญญัติกฎหมาย การศึกษา ฯลฯ เพื่อให้สมาชิกของสังคมการเมืองบรรลุจุดหมายของความเป็นมนุษย์ได้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ (วีระ, 2561: 175)

จุดมุ่งหมายของการมีระบอบการปกครอง หรือรัฐธรรมนูญแบบผสมคือ เพื่อแก้ปัญหาความเลวร้ายของรัฐ จึงการผสมรัฐธรรมนูญ 2 แบบเข้าด้วยกัน โดยให้ชนชั้นกลางปกครอง ซึ่งเป็นผลที่จะไม่เห็นในรัฐอุดมคติที่มีเพียงระบอบการปกครองหรือรัฐธรรมนูญเดียว รัฐธรรมนูญผสมมีข้อดีเป็นที่ยอมรับได้ทั้งฝ่ายนิยมการปกครองระบอบคนกลุ่มน้อยและกลุ่มใหญ่ หรือในอีกความหมายหนึ่งคือ การปกครองที่มุ่งก่อให้เกิดทางสายกลางทำให้เกิดความสมดุล ไม่ให้สุดโต่งไปในทางใดทางหนึ่ง ทางสายกลางจะประสานให้เกิดกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับได้เองทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งคนส่วนใหญ่ และคนส่วนน้อย ดังนั้น รัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นจากสภาพความเป็นจริงย่อมไม่ใช่รัฐธรรมนูญในอุดมคติแต่เป็นรัฐธรรมนูญผสมที่ดี เพื่อประกันให้เกิดรัฐบาลที่จะปกครองเพื่อความผาสุกของส่วนรวม (ส.ศิวิรักษ์, 2543: 75)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อาริสโตเติลให้ความสำคัญกับชนชั้นกลาง ชนชั้นกลางคือ คนที่ไม่ได้มีทรัพย์สินมาก ไม่ใช่อภิชน หรือมหาชนที่มุ่งแต่ประโยชน์ของตนเอง เป็นกลุ่มชนที่มีจำนวนมากพอสมควร และเป็นที่ยอมรับทั้งฝ่ายคนรวยและคนจน และสามารถหาทางออกได้ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งสุดโต่งเกิดขึ้น เพราะชนชั้นสูงมักโอหัง คนจนคนส่วนมากมักมีความชั่วร้ายเล็กๆ น้อยๆ ติดตัวอยู่เสมอ ชนชั้นกลางไม่พุ่มเพี้ยง ไม่ชอบความโอ้อ่าหรูหรา คนรวยมักชอบกดขี่ คนจนมักชอบเชื่อฟัง ในขณะที่ชนชั้นกลางเท่านั้นที่เข้าใจเรื่องความเสมอภาค ภราดรภาพ และความยุติธรรม ซึ่งเป็น 3 ประเด็นหลักที่จะทำให้รัฐดำรงอยู่ได้ในฐานะการรวมตัวของคนเป็นชุมชนการเมือง⁴ ชนชั้นกลางจะช่วยประสานให้องค์ประกอบทั้ง 3 อยู่ด้วยกันได้ และคุณสมบัติที่ชนชั้นกลางที่เหมาะสมที่จะปกครอง ได้แก่ 1. ไม่ต้องย้อยแอ้งกับใคร และ 2. ไม่ต้องการให้คนอื่นมาละเมิดตน (ส.ศิวิรักษ์, 2543: 76)

รัฐต้องเริ่มจากสภาพความจริงที่เป็นอยู่แล้วแก้ไขให้เป็นคนอธิปไตยโดยมีสภาพเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และให้รัฐประชาธิปไตยแบบกรรมมาชีพมีที่นำไปทางระบอบการปกครองคนอธิปไตยมากขึ้นด้วย ดังนั้นรัฐธรรมนูญผสมผสานความสำคัญของโภคทรัพย์ และเห็นแก่ราษฎรทั่วไปที่เกิดขึ้นมาเป็นราษฎรเสรี มีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อป้องกันความสุดโต่งของระบอบการปกครองคนอธิปไตยและระบอบการปกครองประชาธิปไตย การผสมผสานของระบอบการปกครองเข้าด้วยกัน เพื่อปรับปรุงระบอบที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น แต่ถ้าปรับปรุงไม่ถูกส่วนก็จะเอียงไปทางระบอบใดระบอบหนึ่ง เช่น

1. ผสมคุณธรรม ทรัพย์สิน และสิทธิปกครองที่เกิดจากการเป็นราษฎรเสรี โดยไม่มีขีดคั่นทางสมบัติเกี่ยวข้องกับ ผลจะเป็นไปในรูปแบบอภิชนาธิปไตย

2. เสรีภาพผสมทรัพย์สินสมบัติจะได้รับการปกครองคนอธิปไตย (ส.ศิวิรักษ์, 2543: 76-77)

ระบอบการปกครองผสมคือ ราษฎรอธิปไตยคือ การนำระบอบการปกครองคนอธิปไตยกับระบอบการปกครองประชาธิปไตยมาผสมกันให้ถูกสัดส่วน ผลก็คือ ระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่พึงปรารถนา เป็นวิธีการทำให้ชนชั้นกลางส่วนใหญ่ได้ปกครองรัฐ เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม (ส.ศิวิรักษ์, 2543: 77)

การผสมกันของระบอบการปกครองมีรูปแบบจากนครคาร์เธจกับนครรัฐสปาร์ตา โดยมีจุดมุ่งหมายคือ

1. การแบ่งปันความยุติธรรมอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงทรัพย์ คุณธรรม และจำนวนประชากร ตกลงกันเรื่องใครควรดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อประโยชน์ด้านความยุติธรรม (ส.ศิวิรักษ์, 2543: 78)

2. เพื่อมุ่งความยุติธรรมสำหรับชนชั้นต่างๆ แล้ว วิธีที่ดีที่สุดคือ ให้ชนชั้นกลางดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะเป็นตัวแทนทั้งคนรวย และคนจน

ดังนั้นระบอบการผสมนี้ทำให้การแบ่งประเภทของรัฐต้องแปรเปลี่ยนไปด้วย เพราะประสานระบอบการปกครองคนอธิปไตย ต้องถือว่าเป็นรัฐอีกประเภทหนึ่ง เป็นการแก้ไขความผิดปกติของรัฐธรรมนูญให้เข้าสู่ความเป็นปกติ แต่ก็หาใช่การปกครองในอุดมคติ หรือการปกครองที่สมบูรณ์ไม่ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. รัฐธรรมนูญที่เกิดจากสภาพความเป็นจริง ซึ่งมักเป็นไปอย่างผิดปกติ (3 ประเภท)

2. เมื่อวางแผนปรับปรุงรัฐธรรมนูญอย่างรอบคอบโดยใช้วิธีผสมผสานความดีงามเข้ากับความจริง โดยถือคุณธรรมพื้นฐานปกติไม่ใช่อุดมคติ จะได้รับการปกครองประชาธิปไตยเข้ากับระบอบการปกครองคนอธิปไตย คนในรัฐจะมีความสุขพอสมควร แม้คุณธรรมจะกึ่งดีกึ่งดี

⁴ อ้างแล้ว. หน้า 75

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. รัฐธรรมนูญระดับอุดมคติคือ รัฐธรรมนูญที่ทั้งสภาพความเป็นจริงที่เลวร้ายได้หมดหมดสภาพ ความผิดปกติของธรรมชาติ เป็นรัฐที่ถูกต้องตามธรรมชาติ ได้ผลบั้นปลายคือ คุณธรรมที่สูงส่งดั่งงาม (ส.ศิริรักษ์, 2543: 78-79)

ระบอบการปกครอง: โพลีบีส (Polybius)

โพลีบีสได้กล่าวเรื่องระบอบการปกครอง และระบอบการปกครองของโรมไว้ที่ผลงานเรื่อง Histories เล่ม 6 โดยแบ่งออกเป็น 3 เรื่อง ได้แก่

1. ทฤษฎีว่าด้วยวัฏจักรของระบอบการปกครอง (Anacyclosis) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ระบอบการปกครองของรัฐที่มีลักษณะเป็นวัฏจักรที่เริ่มจากผู้ปกครองแบบดั้งเดิมคือ ระบอบการปกครอง ราชาธิปไตย ระบอบการปกครองทรราช ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตย ระบอบการปกครองคณาธิปไตย ระบอบการปกครองประชาธิปไตย และระบอบการปกครองแบบกฎหมาย

2. รูปแบบทางชีวภาพของการปกครองเป็นแนวคิดเปรียบเทียบการปกครองเข้ากับสิ่งมีชีวิต

3. ทฤษฎีการปกครองแบบผสม เป็นทฤษฎีเก่าแก่ที่รวมการปกครองที่ดี 3 แบบเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ ระบอบการปกครองราชาธิปไตย ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตย และระบอบการปกครองประชาธิปไตย เป็นการปกครองแบบผสมที่มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพในการปกครอง

วัฏจักรระบอบการปกครองตามธรรมชาติโดยจะเริ่มจากผู้ปกครองดั้งเดิม (Monarchy) มาสู่ระบอบการปกครองแบบกษัตริย์ (Kingship) มาสู่ระบอบการปกครองแบบทรราชย์ (Tyranny) มาสู่ระบอบการปกครองแบบอภิชนาธิปไตย (Aristocracy) มาสู่ระบอบการปกครองคณาธิปไตย (Oligarchy) มาสู่ระบอบการปกครองประชาธิปไตย (Democracy) และระบอบการปกครองแบบกฎหมาย และก็วนกลับมาที่ระบอบการปกครองแบบผู้ปกครองดั้งเดิม (อีซุทธี, 2557: 875) โดยวัฏจักรระบอบการปกครองมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ใดมีพลังกำลังและความกล้าหาญเป็นผู้นำ ต่อมาเมื่อมนุษย์พัฒนาขึ้นเริ่มมีสามัญสำนึกทางศีลธรรม ขึ้นทำให้ผู้ที่มีความประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของสังคมประกอบด้วยเหตุผล สมาชิกในสังคมเคารพและปกป้อง ผู้ปกครอง (Kingship) ต่อมาเมื่อกษัตริย์สั่งสมทรัพย์สินและใช้อำนาจเกินพอดี เกิดความฟุ้งเฟ้อ หมกมุ่นใน กามารมณ์ ประพฤติผิดทำนองคลองธรรมจะนำไปสู่ระบอบการปกครองแบบทรราชย์ เป็นที่รังเกียจและหวาดกลัวของประชาชน บรรดาขุนนางที่มีศีลธรรมและความกล้าหาญจะรวมตัวกันโดยมีประชาชนสนับสนุน โค่นล้มทรราชย์นำไปสู่ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตย โดยจะปกครองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่เมื่อ กาลเวลาผ่านไปพายุพายุของผู้ปกครองเริ่มมีความละโมภโลภมาก ไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ขอบงานเลี้ยงรื่นเริง เสพสุรา หมกมุ่นในกามารมณ์จนนำไปสู่ระบอบการปกครองคณาธิปไตย เมื่อประชาชนทนพฤติกรรมของผู้ปกครองไม่ได้ จะมีสมาชิกในสังคมตั้งตัวเป็นศัตรูกับผู้ปกครองและได้รับการยอมรับจากประชาชนจนกระทั่ง มีการล้มล้างระบอบการปกครองคณาธิปไตยเปลี่ยนเข้าสู่ระบอบการปกครองประชาธิปไตย (อีซุทธี, 2557: 875-877)

ระบอบประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญคือ ความเท่าเทียมและเสรีภาพ แต่พอในระยะต่อมาพายุพายุ รุนที่สามจะมองความเสมอภาคและเสรีภาพเป็นเรื่องธรรมดา หรือเป็นเรื่องที่เคยชินจนแทบหมดคุณค่าไป และจะมีคนกลุ่มหนึ่งซึ่งอำนาจอยู่คือ คนรวยที่ต้องการอยู่เหนือคนอื่น และได้รับสิทธิพิเศษต่างจากคนทั่วไป คนพวกนี้รู้ว่าความสามารถของตนไม่พอจึงเกิดการทุจริต หลอกลวง ตัดสินบนประชาชน เมื่อประชาชน ยินยอมพร้อมใจ ประชาธิปไตยจะเสื่อมสลายกลายเป็นการปกครองแบบกฎหมายเกิดขึ้น เมื่อประชาชนเคยชินที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

จะได้รับประโยชน์เป็นประจำก็จะรวมตัวกันภายใต้การนำของผู้ที่ถูกกีดกันทางการเมืองอันเนื่องมาจากความยากจน โดยจะใช้วิธีการชุมนุมเพื่อก่อให้เกิดความวุ่นวาย มีการเอาชีวิต ขับไล่ แย่งชิงทรัพย์สิน จนสังคมล่มสลายลง ในท้ายที่สุดจะกลับไปสู่ระบอบการปกครองแรกคือ ผู้นำที่เข้มแข็งที่สุดจะเป็นผู้ชนะได้รวบอำนาจการปกครองเป็นระบอบการปกครองแบบผู้ปกครองดั้งเดิม (ธัชวฤทธิ์, 2557: 877)

ทฤษฎีวิวัฒนาการระบอบการปกครองของโพลีบิอัสเป็นการนำทฤษฎีระบอบการปกครองของกรีกมาอธิบายระบอบการเมืองของโรมันมากกว่าที่จะมีนครรัฐแบบใดที่มีวิวัฒนาการการปกครองเป็นอย่างที่อธิบายมาเนื่องจากโพลีบิอัสมิได้ยกตัวอย่างนครรัฐใดเลย

ลำดับต่อมาเป็นทฤษฎีรูปแบบทางชีวภาพของการปกครอง โพลีบิอัสเชื่อว่า สรรพสิ่งมีธรรมชาติต้องเสื่อมก่อนที่จะสลายไปรวมถึงรัฐด้วย ซึ่งมีสาเหตุภายในและภายนอก รัฐ สาเหตุภายในคือ วิวัฒนาการระบอบการปกครอง ส่วนสาเหตุภายนอกยกยอกที่พหุภาคการณณ์และบอกได้อย่างชัดเจน ต่อมาเขาได้อธิบายทฤษฎีที่สามคือ ทฤษฎีระบอบการปกครองแบบผสม โดยกล่าวถึงระบอบการปกครองราชาธิปไตย ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตย และระบอบการปกครองประชาธิปไตยว่าไม่ใช่ระบอบการปกครองที่ดีที่สุด เพราะระบอบการปกครองทั้งสามแบบต่างมีธรรมชาติที่จะเสื่อมถอยและสลาย เป็นสภาวะที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ ดังนั้นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดคือ ระบอบการปกครองที่รวมเอาลักษณะเฉพาะ และจุดเด่นของระบอบการปกครองทั้งสามแบบรวมเข้าไว้ด้วยกัน โดยยกตัวอย่างระบอบการปกครองของนครรัฐสปาร์ตาที่รวมระบอบการปกครองทั้งสามแบบเข้าด้วยกัน เพื่อป้องกันความเสื่อมอันจะนำไปสู่ระบอบการปกครองที่เลวร้าย โดยส่วนที่ดีของสามระบอบจะตรวจสอบถ่วงดุลกันภายใต้หลักการถ้อยทีถ้อยอาศัย ทำให้การปกครองมีดุลยภาพและเสถียรภาพ (ธัชวฤทธิ์, 2557: 880)

โพลีบิอัสได้อธิบายถึงระบอบการปกครองผสม ซึ่งบรรยายมาจากลักษณะการปกครองที่เกิดขึ้นจริงของชาวโรมันในช่วงเวลาที่เรียกว่า “สาธารณรัฐโรมัน” (The Roman Republic) ซึ่งเป็นระบอบที่มีคุณลักษณะทั้งสามที่ดีของแต่ละระบอบถูกสร้างมาให้อำนาจแต่ละอำนาจให้โต้ตอบหยุดยั้งอีกอำนาจหนึ่ง ทั้งสามอำนาจช่วยเหลือ หรือขัดแย้งกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ทำให้แต่ละอำนาจต้องอยู่ในกรอบหน้าที่ของตนเอง เพราะจะถูกตรวจสอบและจำกัดอำนาจจากฝ่ายอื่น เช่น แม้งกงสุลมีอำนาจเด็ดขาดในทุกเรื่องแต่ยังคงต้องการสนับสนุนจากวุฒิสภาและสภาประชาชน วุฒิสภายังมีอำนาจส่งกงสุลคนใหม่แทนที่กงสุลเดิมในปีสุดท้าย และมีอำนาจอนุมัติให้จัดพิธีเฉลิมฉลองชัยชนะแก่กงสุลซึ่งมีนัยสำคัญทางการเมือง ในขณะที่สภาประชาชนก็สามารถตรวจสอบการทำหน้าที่ของกงสุล รับรองหรือยกเลิกสัญญาที่กงสุลทำไว้ วุฒิสภาก็ต้องฟังเสียงของสภาประชาชน เพราะสภาประชาชนเป็นผู้พิจารณาในการผ่านกฎหมายต่างๆ ที่เป็นการจำกัดอำนาจหรือเพิกถอนเอกสิทธิ์ของวุฒิสภา ตรีบูนซึ่งเป็นตำแหน่งสำคัญในสภาประชาชนสามารถคัดค้านมติของวุฒิสภา และยังสามารถคัดค้านการเปิดประชุมวุฒิสภาได้ ขณะที่สภาประชาชนก็ต้องอาศัยฟังฟังวุฒิสภาทั้งในแง่การเมืองและการดำเนินชีวิต ในการได้รับสัญญา หรือการจ้างงานจากโครงการต่างๆ ซึ่งวุฒิสภาเป็นผู้ควบคุม ทั้งวุฒิสภายังเป็นผู้ตัดสินคดีความที่สำคัญเกี่ยวกับการค้าพาณิชย์ และสภาประชาชนต้องเชื่อฟังกงสุลเมื่อต้องออกรบ (ธัชวฤทธิ์, 2557: 882)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทวิเคราะห์

การศึกษาเนื้อหาเรื่องระบอบการปกครองหรือรัฐธรรมนูญของเพลโต อริสโตเติล และโพลีบิอุส ในเชิงเปรียบเทียบได้ชี้ให้เห็นว่าความเหมือนและความแตกต่าง ดังนี้

1. ความเหมือนกัน

- 1.1 เพลโต อริสโตเติล และโพลีบิอุสเชื่อว่าระบอบการปกครองเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติ และมีแนวโน้มที่จะเสื่อมถอยและเสื่อมสลายจากภายในระบอบเอง
- 1.2 ทั้งสามคนเชื่อว่า ความเสื่อมถอยและความเสื่อมสลายของระบอบการปกครองแต่ละระบอบนั้นเกิดจากคุณภาพทางจิตใจที่ลดลงของสมาชิกในรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเกิดจากการที่ คุณธรรมและจริยธรรมของสมาชิกในรัฐลดลง
- 1.3 เพลโต และโพลีบิอุสได้บรรยายถึงความเสื่อมของแต่ละระบอบการปกครองในลักษณะของวัฏจักร แม้ว่าเพลโตจะไม่ได้ใช้คำว่าวัฏจักรชัดเจนเหมือนที่โพลีบิอุสใช้
- 1.4 ทั้งสามคนได้กล่าวถึง และให้ความสำคัญกับระบอบการปกครองผสม แม้จะเป็นระบอบการผสมที่มีสัดส่วนของการผสมต่างกัน กล่าวคือ อริสโตเติลกล่าวถึงระบอบโพลีตีว่าเป็นส่วนผสมของระบอบการปกครองคณาธิปไตยกับระบอบการปกครองประชาธิปไตย ส่วน โพลีบิอุสกล่าวถึงระบอบการปกครองผสมของโรมที่มีทั้งส่วนที่ดีของสามระบอบได้แก่ ราชาธิปไตย อภิชนาธิปไตย และประชาธิปไตย ส่วนเพลโตได้กล่าวถึงระบอบการปกครองพลาธิปไตยที่เป็นส่วนผสมของระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตยและระบอบคณาธิปไตย
- 1.5 ทั้งสามคนกล่าวถึงระบอบการปกครองที่เหมือนกันคือ ระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตย ระบอบการปกครองคณาธิปไตย ระบอบการปกครองประชาธิปไตย และระบอบการปกครองทรราชย์
- 1.6 อริสโตเติล และโพลีบิอุสมองว่าระบอบการปกครองผสมเป็นระบอบที่สร้างเสถียรภาพทางการเมืองและมีประสิทธิภาพ
- 1.7 ทั้งเพลโต อริสโตเติล และโพลีบิอุสต่างเป็นนักปรัชญาการเมืองชาวกรีกทั้งสิ้น
- 1.8 เพลโต อริสโตเติลพยายามแสวงหาระบอบการปกครองที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ โดยมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพลโตแสวงหาโดยใช้ตรรกะและเหตุผล ส่วนอริสโตเติลใช้วิธีการศึกษาในสถานที่จริง และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบระบอบการปกครอง

2. ความต่างกัน

- 2.1 โพลีบิอุสบรรยายระบอบการปกครองเริ่มต้นแตกต่างจากเพลโต และอริสโตเติล กล่าวคือ เป็นระบอบการปกครองแบบผู้ปกครองดั้งเดิม ซึ่งมีมาก่อนระบอบกษัตริย์ของเพลโต และอริสโตเติล
- 2.2 เพลโตได้กล่าวถึงการปกครองผสมระหว่างระบอบการปกครองอภิชนาธิปไตยกับระบอบการปกครองคณาธิปไตยคือ ระบอบการปกครองพลาธิปไตย ซึ่งทั้งอริสโตเติลและโพลีบิอุสไม่ได้กล่าวถึงระบอบการปกครองนี้ไว้
- 2.3 โพลีบิอุสเป็นนักปรัชญาการเมืองเพียงคนเดียวที่ไม่ได้แสวงหาระบอบการปกครองที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ แต่พยายามอธิบายระบอบการปกครองของสาธารณรัฐโรมันที่ตนได้เห็น และได้สัมผัส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

โดยมีประเด็นการศึกษาสำคัญคือ การแสวงหาปัจจัยที่ทำให้สาธารณรัฐโรมันขยายดินแดนและอำนาจจนกลายเป็นจักรวรรดิโรมัน ซึ่งกลายเป็นจักรวรรดิที่ปกครองพื้นที่มากที่สุดในโลก

บทสรุป

การศึกษาระบบการปกครองจากนักปรัชญาการเมืองทั้งเพลโต อริสโตเติล และโพลีบิอุสได้ชี้ให้เห็นว่าการปกครองของรัฐตั้งแต่โบราณนั้นมีระบบการปกครองที่หลากหลายทั้งที่มาจากความคิดอ่านในเชิงเหตุผลของเพลโต หรือการศึกษาจากสภาพความเป็นจริงของแต่ละนครรัฐของอริสโตเติล และการศึกษาการปกครองของโรมของโพลีบิอุส ทั้งสามได้เริ่มต้นกล่าวถึงเนื้อหาของแต่ละระบบการปกครองทั้งหมดก่อนต่อมาได้อธิบายถึงสาเหตุของการเปลี่ยนผ่านในแต่ละระบอบ โดยอธิบายว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่แต่ละระบอบจะเสื่อมถอยและสลายไป ต่อจากนั้นได้กล่าวถึงระบบการปกครองผสม ซึ่งทั้งสามคนได้ให้รายละเอียดของส่วนผสมที่แตกต่างกันดังที่ได้บรรยายไว้ในบทความแล้ว

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเรื่องระบอบการปกครองของนักปรัชญาทั้งสามคนอาจจะกล่าวได้ว่ามีความเหมือนกันมากกว่าความแตกต่าง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักปรัชญาทั้งสามเป็นชาวกรีก ทำให้ได้รับอิทธิพลความคิดซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเพลโตซึ่งเป็นอาจารย์ของอริสโตเติล และรอบการปกครองทั้ง 6 แบบของอริสโตเติลก็มีอิทธิพลต่อระบบการปกครองของโพลีบิอุส รวมทั้งความคิดเรื่องสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง หรือความเสื่อมของระบอบของเพลโตที่ส่งอิทธิพลมายังวัฏจักรการปกครองของโพลีบิอุส

เอกสารอ้างอิง

- พิศาล มุกตาร์ศมี. 2551. บางบทสำรวจปรัชญาการเมืองคลาสสิก. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์วิภาษา
- ส. ศิวรักษ์. 2543. แนวคิดทางปรัชญาการเมืองของอริสโตเติล. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ศยาม.
- วีระ สมบูรณ์. 2561. ทฤษฎีการเมืองกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ. บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด.
- ธัชวุทธิ์ พุทธิสมบัติ. ทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญ: แนวคิดของโพลีบิอุสว่าด้วยวัฏจักรของระบอบการปกครอง การปกครองแบบผสม และประชาธิปไตย. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ : 43 ฉบับที่ : 4 ปีพ.ศ. : 2557.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

**ประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ
ในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จังหวัดมหาสารคาม**
พนิดา โยวะมุข¹, สาคกร อินโทโล², ผดุงศิษฏ์ ขำนาญบริรักษ์³, อักษรศรา กะการดี⁴

¹สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ สังกัดวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม,

²⁻⁴สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ สังกัดวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม,

Email :panida1@smnc.ac.th¹

บทคัดย่อ

วิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทจังหวัดมหาสารคาม ผู้ให้ข้อมูลคือผู้สูงอายุจำนวน 30 คน คัดเลือกโดยวิธีเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ เก็บข้อมูลโดยวิธีเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และบันทึกภาคสนาม ในระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์วิธีของเลียวนาร์ด

ผลการศึกษาพบว่าประสบการณ์ การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และ 2) วิธีการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยการรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ สุขภาพตามวัย ป่วยง่ายเพราะแก่ สุขภาพแย่ด้วยโรคเรื้อรัง ต้องพึ่งพาผู้อื่น และวิธีการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ เบื้องเจ้าของ ฟัน้องเบ็งกัน ไทบ้านช่วยเหลือ

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนถึงมุมมองการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อค้นพบเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรด้านสุขภาพและบุคลากรด้านสังคมในการจัดบริการด้านสุขภาพและสังคมสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การดูแลสุขภาพตนเอง ประสบการณ์ ผู้สูงอายุ บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Experience in Self-health Care of Older Persons in Suburban Area of Mahasarakham Province

PanidaYowaphui¹, sakornIntolo², PhadoongsitChumnanborirak³, AksaraKakarndee⁴

¹Branch Gerontological Nursing Department Srimahasarakham Nursing College,

²⁻⁴Gerontological Nursing Department Srimahasarakham Nursing College,

Email :panida1@smnc.ac.th¹

Abstract

The phenomenological research aimed to describe experience in self-health care of older persons in suburban area of Mahasarakham province. Thirty older persons as the key informants were recruited into the study through purposive sampling. Data were collected by in-depth interviews and field notes recording during May - June 2019. Data were analyzed using Leonard's method.

Research findings on experience of self-health care of older persons in suburban area could be divided into two major themes as follows: 1) elder's perception of their health and 2) ways of self-health care of the elders. Elder's perception of their health consisting of four subthemes of 1) healthy according to aged, 2) easy to get sick because of old age, 3) functional decline with chronic disease and 4) dependence. Ways of self-health care of the elders consisting of three subthemes of 1) self caring 2) family care giving for elders and 3) assistance by neighbors.

The research finding reflected the perceptions of self-health and health care of the elders in suburban area that associated with social context changed. Research result benefited for health providers and social providers in providing the health care and social care services for the older people in aging society appropriately.

Keywords : health care, experience, older person, suburban area

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ (ageing society) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก ทั้งนี้เป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขรวมทั้งการกระจายบริการด้านสาธารณสุขและจากนโยบายการวางแผนครอบครัว ที่ส่งผลให้อัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรลดลง จึงทำให้ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553) จากการคาดการณ์เป็นไปได้ว่าในปี พ.ศ. 2568 ประชากรสูงอายุไทยจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 หรือเรียกได้ว่าเป็นสังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (complete-aged society) (ปราโมทย์ประสาทกุล, 2560) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่ทุกภาคส่วนให้ความสนใจและวางแผนในการดูแลเพื่อลดปัญหาและผลกระทบจากแนวโน้มจากการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องมีการดูแลสุขภาพเฉพาะแตกต่างจากวัยอื่นๆ เนื่องจากต้องเผชิญกับกระบวนการสูงอายุซึ่งเป็นการเสื่อมถอยของร่างกายตามธรรมชาติ และก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพและความไม่สุขสบายต่างๆ ได้ง่าย (ประภาพร มโนรัตน์ และคณะ, 2558) ทั้งนี้มักพบปัญหาสุขภาพเพิ่มมากขึ้นในผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นการทำความเข้าใจมุมมองการรับรู้ภาวะสุขภาพและวิธีการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจเพราะคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนคือเป้าหมายที่สำคัญของการให้บริการทั้งด้านสุขภาพและด้านสังคม (วิโรดา อรรถเมธากุล, วรณีย์ ศรีวิไลย์, 2556)

นอกจากโครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลงไป ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน หลายพื้นที่ของประเทศไทยรวมถึงจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้มีการพัฒนาด้านระบบสาธารณสุขโปะและ ความเจริญเติบโตทางสังคม เศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561) ส่งผลให้พื้นที่ชุมชนที่อยู่ใกล้เขตเมืองได้กลายเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีการดำเนินชีวิตผู้คนในชุมชน โดยพบว่าลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปค่านิยมวัตถุและความเจริญด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็วส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนที่เร่งรีบแข่งกับเวลา การเดินทางไปทำงานในตัวเมืองของคนวัยทำงาน สิ่งเหล่านี้กระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโดยตรง (ประภาพร มโนรัตน์ และคณะ, 2559) ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวในบางช่วงเวลาอย่างชัดเจน ความผูกพันในครอบครัวมีแนวโน้มลดลง (อาริยา สอนบุญ และคณะ, 2562) ผู้สูงอายุอยู่ลำพังในช่วงเวลากลางวันมากขึ้น ซึ่งการดำเนินชีวิตมีผลต่อการดูแลสุขภาพ จะเห็นได้ว่าการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของผู้สูงอายุนับเป็นสิ่งสำคัญ ในสถานการณ์ของบริบทพื้นที่ที่ศึกษาเป็นชุมชนที่กำลังมีการขยายจากชุมชนชนบทเป็นกึ่งชุมชนเมือง รูปแบบวิถีชีวิตของผู้สูงอายุเริ่มมีการอยู่เพียงลำพังในบ้านของตนเองเพิ่มมากขึ้น การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรม หรือการให้บริการเชิงรับในสถานบริการ และติดตามเยี่ยมบ้านเฉพาะรายที่ต้องการการดูแลรักษาต่อเนื่องและเร่งด่วน ทำให้การดูแลผู้สูงอายุในกลุ่มที่ไม่มีผู้ดูแลอาจทำได้ไม่ทั่วถึง แม้ว่าจะมีการดำเนินงานในส่วนของการทำงานผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน และมีการพัฒนาศักยภาพของแกนนำ อาสาสมัครในชุมชน แต่ด้วยจำนวนบุคลากรที่ขาดแคลน จึงทำให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการผู้สูงอายุที่จำเป็นได้ไม่ทั่วถึง เพราะรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยบุคลากรทางด้านสาธารณสุขในปัจจุบันโดยทั่วไปเน้นที่มิติของการดูแลสุขภาพด้านชีวการแพทย์เป็นส่วนใหญ่ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล ป้องกันโรค และฟื้นฟูสุขภาพ หากแต่ในด้วยบริบทของการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

มักจะมี ความเกี่ยวข้อง กับมิติของสังคมและวัฒนธรรมด้วย ดังนั้นการทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตในการดูแล สุขภาพของตนเองตามมุมมองของผู้สูงอายุเอง จะทำให้ผู้ให้บริการสุขภาพเข้าใจและจัดการกับปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลกระทบต่อ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้อย่าง ครอบคลุมและยั่งยืน (กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ, 2556)

การศึกษาเกี่ยวกับมุมมองการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จะช่วยให้ได้ข้อมูลอันเป็นบริบทเฉพาะของผู้สูงอายุเป็นพื้นฐานสู่การวางแผนให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท โดยเลือกศึกษาในพื้นที่บ้านท่าสองคอน ต.ท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม เพื่อทำความเข้าใจมุมมองของ ผู้สูงอายุจากประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการ สุขภาพให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมในปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้สูงอายุในชุมชน หมายถึง ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป สัญชาติไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

การรับรู้ภาวะสุขภาพและการดูแลสุขภาพตนเอง หมายถึง ความคิดความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับ ภาวะสุขภาพของตนเองดำเนินการในการดูแลสุขภาพตนเอง โดยขอบเขตการดูแลสุขภาพนี้ ครอบคลุมถึง ความรู้ในการดูแลสุขภาพ กิจกรรมการป้องกันโรคและความเจ็บป่วย กิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมที่ เสี่ยงต่อความเจ็บป่วย ทั้งในภาวะที่สุขภาพดี และในภาวะเจ็บป่วย การดูแลสุขภาพในภาวะเจ็บป่วย ปัจจัย และอุปสรรคต่อการดูแลสุขภาพ

ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท หมายถึง ชุมชนแบบที่เป็นชนบทผสมกับหมู่บ้านหรือเมืองเล็ก เป็นพื้นที่ ชุมชนชนบทที่อยู่ติดกับเมือง ในการศึกษานี้ ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท คือ พื้นที่ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทเป็นอย่างไร

การทบทวนวรรณกรรม

1. การวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยาแนวอรรถปริวรรต (Hermeneutic Phenomenology) ตามแนวคิด ของ Heidegger เป็นปรากฏการณ์วิทยา แบบตีความ (Hermeneutic Phenomenology or Interpretive Phenomenology) ที่เน้นการตีความหมายของประสบการณ์ของบุคคลเป็นหลัก โดยเชื่อว่า บุคคลมีความสำคัญมากต่อการศึกษามาก โดยแต่ละคนจะมีความรู้สึกนึกคิดต่อประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็น ประสบการณ์เฉพาะของบุคคล และเป็นการให้ความหมายตามความคิดของแต่ละคนที่อาจแตกต่างจากคนอื่น ลักษณะที่สำคัญคือ 1) บุคคลเป็นผู้อยู่ในสิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลมีความ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ตั้งแต่เกิดไม่สามารถ แยกจากกันได้ สิ่งแวดล้อมในที่นี้ ได้แก่ ภาษา วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ในบริบทของ บุคคลนั้นๆ ซึ่ง ผู้วิจัยควรมีเข้าใจในสิ่งแวดล้อมที่ศึกษา 2) บุคคลเป็นผู้ทรงคุณค่า (The person as being for whom things significance and value) หมายถึง บุคคลเป็นผู้ให้ความหมายในเรื่องสิ่งต่างๆ ตาม สิ่งแวดล้อม ภาษาและวัฒนธรรม คุณลักษณะพื้นฐานของแต่ละคนจะแสดงออกมาจากการรับรู้ และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประสบการณ์ ซึ่งผู้วิจัยควรให้ความสำคัญต่อมุมมอง ความคิดและมีความเข้าใจต่อบุคคลในบริบทนั้นๆ 3) บุคคลเป็นผู้แปลความหมาย (The person as self interpreting) หมายถึง บุคคลเป็นผู้ให้ความหมายตามความคิดและประสบการณ์ของตนเอง โดยปราศจากทฤษฎีต่างๆ เป็นการรับรู้เฉพาะของบุคคลตามการให้ความสำคัญที่เป็นพื้นฐานหลังของบุคคล 4) บุคคลเป็นการรวมเข้าไว้ด้วยกัน (The person as embodied) หมายถึง บุคคลมีลักษณะของการรวมเข้าไว้ด้วยกันของความรู้สึกร่างกาย การให้ความหมายแบบแผนการดำรงชีวิต ประกอบด้วย กาย จิตสังคม ภายใต้สภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกเป็นส่วนๆ ได้ และ 5) บุคคลมีมิติของเวลา (The person in time) หมายถึง บุคคลมีความเป็นอยู่ตามมิติของ เวลา และตามประสบการณ์ชีวิตที่ได้รับจากอดีต ซึ่งส่งผลเกี่ยวเนื่องถึงอนาคตได้ (Heidegger M., 1962)

2. การจำแนกประเภทหรือกลุ่มผู้สูงอายุสามารถจำแนกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้ เช่น การจำแนกประเภทโดยยึดตามระดับการพึ่งพาหรือจำแนกตามช่วงอายุ ออกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 การจำแนกผู้สูงอายุตามวัย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557 อ่างโน ศิริรัตน์ ปานอุทัย, 2560) แบ่งผู้สูงอายุตามวัยเป็น 3 กลุ่ม คือ ช่วงอายุ 60-69 ปี คือผู้สูงอายุวัยต้น (early old age) ช่วงอายุ 70-79 ปี คือผู้สูงอายุวัยกลาง (middle old age) และช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป คือผู้สูงอายุวัยปลาย (late old age)

2.2 การจำแนกผู้สูงอายุตามภาวะพึ่งพา มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดบริการให้สอดคล้อง และการวางแผนการป้องกันภาวะพึ่งพา ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวินิจฉัยการพึ่งพาในผู้สูงอายุ ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (activity daily living) ได้แก่ การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การอาบน้ำชำระร่างกาย การแต่งตัว และการเคลื่อนไหวไปมาภายในบ้าน โดยผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพา หมายถึง ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน โดยปัจจัยที่สำคัญของภาวะพึ่งพาในผู้สูงอายุคือความเสื่อมถอยของสมรรถภาพร่างกายตามอายุที่มากขึ้น ร่วมกับการเจ็บป่วยเรื้อรัง ภาวะพึ่งพานำมาซึ่งความต้องการการช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในครอบครัว การจำแนกผู้สูงอายุตามระดับการพึ่งพา สามารถแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 กลุ่มดังนี้

2.2.1 ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองได้หรือติดสังคม หมายถึง ผู้สูงอายุที่ยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระ สามารถทำกิจวัตรประจำวันในบ้านและกิจวัตรประจำวันนอกบ้านได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงผู้สูงอายุที่มีสุขภาพทั่วไปดี ไม่มีโรคเรื้อรัง หรือเป็นเพียงผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคหรือเป็นผู้ที่มีโรคเรื้อรัง 1-2 โรค ที่ยังคงควบคุมโรคได้

2.2.2 ผู้สูงอายุพึ่งพิงปานกลางหรือกลุ่มติดบ้าน หมายถึง ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้างหรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพียงบางส่วน มีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตในสังคม และไม่สามารถออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังรวมถึงผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังที่ควบคุมไม่ได้ มีภาวะแทรกซ้อนทางด้านร่างกายหรือทางจิตใจจนส่งผลการรู้คิด การตัดสินใจ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในบ้าน

2.2.3 ผู้สูงอายุพึ่งพิงมากหรือกลุ่มติดเตียง หมายถึง ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการกิจวัตรประจำวันได้ นั่ง/นอนอยู่บนเตียงตลอดเวลา ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น ทั้งในเรื่องการเคลื่อนย้ายและการปฏิบัติกิจวัตรพื้นฐานประจำวันอื่นๆ มีโรคประจำตัวหลายโรคทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ มีการเจ็บป่วยเรื้อรังมายาวนาน และมีภาวะแทรกซ้อนจากโรคที่เป็นอยู่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

3. การดูแลสุขภาพ คือ การกระทำของบุคคลที่ ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่สุขภาพของตน (WHO, 1993) โดยตัวชี้วัดการดูแลสุขภาพนั้นได้แก่ การมีวินัยในการเข้า รับการตรวจสุขภาพ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์โดยคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ หลีกเลี่ยงการดื่มสุราและสูบบุหรี่ (Webber, 2013) ในผู้สูงอายุการดูแลสุขภาพร่างกาย ได้แก่ การรับ ประทานอาหารที่มีประโยชน์ ควบห้าหมู เคี้ยวง่าย จำพวกต้ม นึ่งและมีกากใย การออกกำลังกายเป็นการเน้นเรื่องของ การเผาผลาญพลังงานส่วนเกิน โดยอาจแบ่งอยู่ในกิจวัตร ประจำวันการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุรา (บรรลุ ศิริพานิช, 2544) และการดูแลสุขภาพจิต ของผู้สูงอายุ เช่น การให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในครอบครัวเพื่อ ป้องกันความรู้สึกในการถูกทอดทิ้ง โดดเดี่ยวหรือถูกละความสำคัญการออกไปพบปะและสร้าง ความสัมพันธ์ อันดีกับคนในวัยเดียวกันจะช่วยให้จิตใจของ ผู้สูงอายุเบิกบานและสร้างกำลังใจในการดำรงชีวิต (กรม สันับสนุนบริการสุขภาพ, 2554)

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเหมาะสมกับงานวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการเข้าใจมุมมอง การรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุและวิธีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้สูงอายุแต่ละบุคคลที่ส่งสมมา สามารถสื่อผ่านทางกรบอกเล่า ดังนั้นผู้วิจัย จึงเลือกใช้วิธีการวิจัยแบบปรากฏการณ์ วิทยานี้ช่วยอธิบายมุมมองประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุทั้งในประเด็นการรับรู้สุขภาพ ตนเองและวิธีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุซึ่งเป็นแก่นแท้ของประสบการณ์การดูแลสุขภาพได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research) โดยการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนวิทยาลัยพยาบาลศรี มหาสารคาม ตลอดจนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ยึดหลักพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล การขออนุญาตบันทึกเสียงขณะสนทนาและ บันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึกของผู้วิจัย มีการลงนามยินยอมให้สนทนาและบันทึกข้อมูลด้วยแบบบันทึกและ เครื่องบันทึกเสียง ความสามารถในการบอกเหตุการณ์ให้ข้อมูล และมีการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการรักษาความลับ การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป สัญชาติไทย ทั้งเพศชายและหญิง โดยเป็นผู้ที่มี รายชื่อในทะเบียนผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท บ้านท่าสองคอน ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามโดยเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการ วิจัย เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี 2) ผลการประเมินสุขภาพเบื้องต้น ไม่มีภาวะซึมเศร้าและไม่มีภาวะสมอง เสื่อม 3) สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้อย่างชัดเจน และ 4) มีความยินดีในการเข้าร่วมการวิจัยด้วยความ สมัยครใจ ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 30 คน พิจารณาจากการอ้อมตัวของข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวผู้วิจัยซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย ใช้แนวคำถามหลักในการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เช่น แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบบันทึกภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อผ่านบุคลากรสุขภาพในพื้นที่ที่ศึกษา โดยขอความร่วมมือ ในการ ค้นหาผู้ให้ข้อมูลตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประโยชน์ของการวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล เปิดโอกาสให้ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยและมีสิทธิยกเลิก การเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา ขอคำยินยอมและความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูล ณ บ้านของผู้สูงอายุ และเวลาที่ ผู้ให้ข้อมูลสะดวก โดยผู้วิจัยเลือกชุมชนหนึ่งที่บ้าน ที่มีความเงียบสงบ ไม่มีบุคคลใดมารบกวน จากนั้นผู้วิจัย ได้ ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้สูงอายุที่เป็นผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง รวมทั้งใช้การสังเกต และการบันทึก ภาคนามร่วมด้วย ใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที จนกระทั่งได้ข้อมูลที่อ้อมตัวในผู้ให้ข้อมูลรายที่ 30 จึงยุติการ เก็บข้อมูล และนำเสนอข้อมูลที่ได้โดยภาพรวม และมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่มิวิจัย จะใช้การสนทนากลุ่ม ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ การดูแลโดยผู้ดูแล โดยเชิญแต่ละกลุ่มมาประชุมร่วมกัน เพื่อให้ร่วมกันหาข้อสรุปให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล ตามแนวคิดเลียวนาร์ด (Leonard V. W, 1989) ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบบ คำต่อคำ (Verbatim) ออกเป็นบทสนทนาตามตัวอักษร ตรวจสอบข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูลจาก การฟังเทปหลายๆ ครั้ง 2) นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทป การบันทึกภาคนาม และจากการสังเกตในพื้นที่ มา อ่านทวนซ้ำหลายๆรอบ พยายามสังเกตความหมายของคำบรรยายทุกขั้นตอน ตัดสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องออก ให้ เหลือเฉพาะแก่น (Core) จากนั้นถอดรหัสข้อความ (Coding) ออกจากบทสนทนาแล้วพิจารณาคำต่างๆ นั้นว่า แสดงถึงอะไร เราเรียกว่า ประเด็นย่อย (Categories or Sub themes) 3) สรุปรวมประเภทของเรื่องหรือ ประเด็น ย่อยที่ได้ที่มีเนื้อหาเข้ากลุ่มกัน รวบรวมเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน ในขั้นตอนนี้เรียกว่า การสรุปประเด็น หลัก (Themes) 4) พิจารณาแต่ละประเด็นและความหมายของคำ การตอบสนองของผู้ให้ข้อมูลหรือผู้มีส่วน ร่วมในแต่ละเหตุการณ์ จนเรื่องที่ตอบสนองเป็นเรื่องที่สามารถ อธิบายความหมายของสถานการณ์นั้นๆ ได้ และ 5) การจำแนกข้อมูลที่ได้ตามความหมาย ที่สามารถอธิบายการกระทำต่างๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะได้อย่าง สมบูรณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจภายใต้บริบทนั้นๆ

ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นผลจากผู้วิจัยสร้างความไว้วางใจในชุมชนด้วยการเข้าไปในพื้นที่อย่าง ต่อเนื่องและสร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับจากนั้นจึงเริ่มต้นทำความเข้าใจพื้นที่ที่ศึกษาและขอความร่วมมือกับบุคคลที่สำคัญในการช่วยค้นหาเป้าหมายในชุมชนที่จะเป็นผู้ให้ ข้อมูล ในการตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแบบ 3 เส้า ได้แก่ การ ตรวจสอบข้อมูลการตรวจสอบวิธีการรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบย้อนกลับกับผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลผู้สูงอายุ 30 คนเป็นผู้สูงอายุชายจำนวน 9 คนและหญิงจำนวน 21 คนมีอายุระหว่าง 68 - 92 ปีอายุเฉลี่ย 78.27 ปีผู้สูงอายุทุกคนการศึกษาระดับประถมศึกษาสถานภาพสมรสคู่ จำนวน 16 คน สถานภาพหม้าย จำนวน 14 คน ผู้สูงอายุมีผู้ดูแลเป็นสมาชิกในครอบครัว โดยมีผู้ดูแลที่เป็นบุตรสาว จำนวน 29 คน และอยู่ลำพัง จำนวน 1 คน ภาวะสุขภาพแยกเป็นผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดีจำนวน 27 คนมีภาวะ ฟังฟัง ติดบ้านจำนวน 3 คนผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคเรื้อรัง จำนวน 6 คน มีโรคเรื้อรัง 1 โรคจำนวน 8 คน มีโรค เรื้อรัง 2 โรคจำนวน 11 คน มีโรคเรื้อรัง 3 โรคจำนวน 5 คน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ตามมุมมองของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ประสบการณ์การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทกึ่งเมืองกึ่งชนบท สามารถอธิบายความหมายได้ใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ คือ มุมมองที่แสดงถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพจากการรับรู้เหตุการณ์ในช่วงชีวิตที่ผ่านมาโดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุอันเป็นผลจากความชรา และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสาเหตุอื่น ซึ่งมุมมองการรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

“สุขภาพะตามวัย” เป็นมุมมองที่สะท้อนถึงการยอมรับความชราภาพที่เกิดขึ้นตามวัย หรือกระบวนการชราภาพ มุมมองนี้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกับสุขภาพของตนเอง การมีสุขภาพดีไม่ได้หมายถึงการไม่มีภาวะเจ็บป่วย แต่หมายถึงการที่ยังสามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ดี โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น และดูแลตนเองให้ได้รับผลกระทบจากความชราภาพน้อยที่สุด มุมมองที่กล่าวถึงประเด็นนี้ เช่น “คิดว่าเจ้าของยังแข็งแรงที่อยู่ บ่ได้พึ่งพาใผ เป็นใช้กะไปหาหมอ บ่ต้องล้มหมอนนอนเสื่อ”

“ป่วยง่ายเพราะแก่” สะท้อนถึงการรับรู้ว่าจะมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการเจ็บป่วยได้ง่ายขึ้น เนื่องจากร่างกายเสื่อมถอยลง ดังนั้นจึงต้องรู้จักสังเกตความผิดปกติของตนเอง และปรับตัว โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เป็นภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ มุมมองที่สะท้อนถึงประเด็นนี้คือ “อายุหลายขึ้น จะป่วยได้ง่าย อากาศเปลี่ยนก็ฮ้อนก็หนาวคือจะเป็นไข้ โดนอากาศเย็นก็จะไอ ตอนนีเเล็กสูบยาเลย เพราะไอเรื้อรัง เลิกสูบมาได้ 10 ปีแล้วละ”

“สุขภาพแย่ด้วยโรคเรื้อรัง” เป็นมุมมองที่แสดงถึงการรับรู้ภาวะสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง โดยผู้สูงอายุรับรู้ว่าจะโรคบางโรคเกิดขึ้นได้บ่อยในกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน และหากเป็นโรคเรื้อรังแล้วโอกาสที่สุขภาพจะแยลงมีค่อนข้างสูง หากผู้สูงอายุไม่ดูแลตนเองหรือไม่รักษาต่อเนื่อง คำพูดของผู้สูงอายุที่สะท้อนถึงประเด็นนี้ เช่น “มีโรคประจำตัวหลายโรค ทั้งเบาหวาน ความดัน ต้องเข้าๆ ออกๆ โรงพยาบาล ก็ทำใจแล้วละ แก่มาส่วนใหญ่ก็เป็นกันทั้งนั้น ก็ต้องสู้กับโรคไปจนตายนั่นละเนาะ”

“ต้องพึ่งพาผู้อื่น” แสดงถึงมุมมองการยอมรับความเสื่อมถอย ความเปราะบางด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นทั้งจากความชราภาพ และจากการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นอย่างไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ จึงเป็นธรรมดาที่ผู้สูงอายุอาจจะต้องพึ่งพาผู้อื่นในบั้นปลาย คำพูดของผู้สูงอายุที่สะท้อนถึงประเด็นนี้ “จะไปไสมาไสก็ยาก ย่างบ่ได้ค่อยๆ คลานเอา ลูกหลานเขาก็ช่วยดูแลอยู่ บางทีกะรู้สึกเกรงใจเขาอยู่ดอก เหมือนเป็นภาระให้เขาลำบากนำ”

2. วิธีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ คือ มุมมองที่สะท้อนถึงความเข้าใจ การยอมรับ และความสามารถในการปรับตัวเพื่อดูแลตนเองให้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสุขภาพน้อยลง โดยมุมมองวิธีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

“ดูแลเจ้าของ” สะท้อนถึงความตั้งใจจริงของผู้สูงอายุที่จะพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วย หรือการแสวงหาแนวทางในการดูแลตนเองเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหาเลี้ยงชีพตามปกติ เพื่อให้สุขภาพดีมีแรงในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การติดตามการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

รักษาต่อเนื่องเมื่อเจ็บป่วย การแสวงหาคำแนะนำด้านการรักษาจากบุคคลอื่นที่มีปัญหาสุขภาพที่ใกล้เคียงกัน หรือแม้แต่การติดตามสื่อโฆษณาในช่องทางต่างๆ และซื้อยามารับประทานเอง ตัวอย่างมุมมองที่สะท้อนถึงประเด็นนี้ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาคำแนะนำจากบุคคลอื่น เช่น “คนในหมู่บ้านเพื่อนบอก ไปหาหมอนี่ดีรักษาได้ผล แม่ก็ไปตามที่เขาบอก แพงก็ช่างก็มันอยากหายจากโรคนี้นะเน”

“พี่น้องเบ้งกัน” เป็นมุมมองที่สะท้อนถึงระบบการดูแลกันของสมาชิกในครอบครัวที่ยังมีความชัดเจนอยู่ แม้ว่าโครงสร้างครอบครัวไทยจะเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น แต่ค่านิยมการให้ความเคารพผู้สูงอายุยังไม่เลือนหายไปกับสังคมเมืองยุคไอที ซึ่งมีลักษณะของการช่วยเหลือของผู้ดูแลในครอบครัวมีความหลากหลาย เช่น การให้การดูแลเมื่อเจ็บป่วยหรือกรณีมีภาวะพึ่งพา การช่วยเหลือด้านการเงิน การพาไปรักษา การเอื้ออำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น สั่งซื้อยาสมุนไพรทางไลน์ คำพูดที่สะท้อนถึงประเด็นนี้คือ “ลูกหลานกะตืออยู่ต่อเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาก็ผลัดกันมาดูแล บางทีมาไม่ได้ก็โทรศัพท์มาถาม ไลน์มา ถ่ายรูปมาให้เบ้งกะตืออยู่”

“ไต่บ้านช่วยเหลือ” เป็นการช่วยเหลือโดยผู้คนในชุมชน ซึ่งสะท้อนถึงวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่ยังมีความเกื้อกูลกันและกัน ซึ่งถือเป็นการให้คุณค่าผู้สูงอายุและการเคารพในวัยวุฒิของผู้สูงอายุในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการติดตามเยี่ยมเมื่อเจ็บป่วยโดยกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม อสม. บุคลากรทางสุขภาพ หรือในกรณีผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแลได้รับการดูแลระยะยาวจาก Care giver อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีระบบการดูแลด้านสังคม เช่น สวัสดิการกองทุนวันละบาทที่จะมอบให้กรณีที่มีการเจ็บป่วยและได้อนรับการรักษาในโรงพยาบาล กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์กรณีมีการเสียชีวิต ซึ่งนับเป็นการช่วยเหลือของคนในชุมชนที่มีความชัดเจน ผู้สูงอายุได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “ยายคือป่วยแล้วได้อนรับโรงพยาบาล 2 วัน ก็จะได้รับเงินสงเคราะห์วันละบาท เป็นเงิน 1,000 บาท เพื่อนให้เป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างนอนโรงพยาบาล”

อภิปรายผล

การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนบทที่กลายเป็นกิ่งเมืองกิ่งชนบท ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ มุมมองการรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุเกิดจากการรับรู้ กระบวนการคิดและความเข้าใจจากการเผชิญเหตุการณ์ กระบวนการชราภาพ ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ ในช่วงชีวิตที่ผ่านมา ซึ่งมุมมองการรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในการศึกษาครั้งนี้สะท้อนถึงความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของผู้สูงอายุในแต่ละภาวะสุขภาพ ทั้ง “สุขภาพตามวัย” แสดงถึงกระบวนการชราภาพส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายในทางเสื่อมถอยที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน แต่ไม่มีผลในการลดทอนความต้องการที่จะมีสุขภาพดีของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการรับรู้ได้ว่าตนเองว่ามีสุขภาพดี สอดคล้องกับการศึกษาสุขภาพสุขภาพของผู้สูงอายุในสถาบันบริการสุขภาพและในชุมชนที่พบว่าผู้สูงอายุในชุมชนรับรู้ว่าตนเองมีสุขภาพดี (ผ่องพรรณ อรุณแสง และคณะ, 2555) และผู้สูงอายุต้องการที่จะพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด “ป่วยง่ายเพราะแก่” สะท้อนถึงการยอมรับความเสื่อมถอยด้านร่างกายจากกระบวนการชราภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งการรับรู้ในประเด็นนี้ส่งผลให้ผู้สูงอายุเฝ้าระวังด้านสุขภาพ ลด ละ เลิกห่างไกลจากปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพต่างๆ (อาริยา สอนบุญ และคณะ, 2562) “สุขภาพแยะด้วยโรคเรื้อรัง”

บ่งบอกถึงการรับรู้แนวโน้มปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักเผชิญกับปัญหาโรคเรื้อรังที่พบบ่อย ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ซึ่งโรคเหล่านี้หากไม่รักษาต่อเนื่องหรือไม่ใส่ใจในการปรับพฤติกรรมสุขภาพตนเอง ย่อมส่งผลกระทบต่อภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ ตามมาได้ (ทัศนาศูววรรณ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปกรณ และสายพิน สุริยวงศ์, 2554) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยอมรับถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นช่วงบั้นปลายของชีวิต นั่นคือ “ต้องพึ่งพาผู้อื่น” ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงที่ร่างกายเริ่มมี ปัญหา จึงต้องการความช่วยเหลือดูแลเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น (ศรีเมือง พลังฤทธิ์, 2561; สุริยา พองเกิด, 2562) ซึ่งภาวะพึ่งพิงจะเกิดขึ้นเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญในดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ (ประภาพร มโนรัตน์ และคณะ, 2558)

วิธีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนชนบทที่กลายเป็นกึ่งเมืองกึ่งชนบท สะท้อนมุมมองผู้สูงอายุใน 3 ประเด็น คือ “ดูแลเจ้าของ” “พี่น้องเบียดกัน” และ “ไต่บ้านช่วยเหลือ” ทั้งนี้ ใน 3 ประเด็นบ่งบอกถึงความต้องการในการใช้ศักยภาพของตนเองเพื่อคงไว้ซึ่งความสามารถพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพและการป้องกันภาวะเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการเจ็บป่วยหรือปัญหาด้านสุขภาพ ในภาวะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ผู้สูงอายุจะพยายามแสวงหาแนวทางที่จะดูแลตนเองให้มีสุขภาพอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม (กลุ่มอนามัย ผู้สูงอายุ, 2555) ในภาวะเจ็บป่วย เมื่อผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการพึ่งพาตนเอง จะแสวงหาความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นๆ รอบข้าง ซึ่งผู้ดูแลในครอบครัวยังคงเป็นแหล่งสนับสนุนด้านจิตสังคมและด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยมีบทบาทให้การดูแลผู้สูงอายุด้านร่างกาย การส่งเสริมให้กำลังใจ การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ และส่งเสริมด้านจิตวิญญาณ เป็นต้น (ผ่องพรรณ อรุณแสง และคณะ, 2555) และนอกจากการดูแลโดยผู้ดูแลในครอบครัวแล้วพบว่า ในบริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท การสนับสนุนทางสังคมวัฒนธรรมที่ยังไม่เลือนหายไปจากชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางที่อยู่ลำพังหรือไม่มีผู้ดูแล การติดตามเยี่ยมตามระบบการดูแลระยะยาวของคนในชุมชน ทีมบุคลากรด้านสุขภาพ ทีมบุคลากรด้านสังคม ถือเป็นช่องทางในการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ศรีเมือง พลังฤทธิ์, 2561)

ผลการวิจัยสะท้อนถึงมุมมองการรับรู้ภาวะสุขภาพตนเองและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันมีผลต่อการวิธีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุทั้งในด้านอุปสรรคและในด้านของโอกาสในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ซึ่งการทำความเข้าใจมุมมองของผู้สูงอายุช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสัมผัสได้ถึงความต้องการด้านสุขภาพและสังคมของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการจัดบริการสุขภาพและบริการด้านสังคม โดย หน่วยงานที่ให้บริการสุขภาพในพื้นที่ เช่น รพ.สต. และหน่วยงานบริการด้านสังคม เช่น อปท. ควรปรับรูปแบบการให้บริการสุขภาพที่บูรณาการกับการบริการด้านสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพตามมุมมองการรับรู้สุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ดังนี้

1.1 สำหรับกลุ่มที่มีมุมมองการรับรู้ “สุขภาพตามวัย” เป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้และมีศักยภาพในการดูแลสุขภาพของตนเอง ควรเน้นการให้ข้อมูลเชิงรุกในด้านการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพตนเองและสุขภาพของคนในชุมชน และจัดบริการสุขภาพเชิงตั้งรับแบบ one stop services

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

1.2 สำหรับกลุ่มที่มีมุมมองการรับรู้สุขภาพ “ป่วยง่ายเพราะแก่” เป็นกลุ่มที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามกระบวนการชราภาพ ควรเน้นการให้ข้อมูลเชิงรุกในด้านการดูแลสุขภาพตนเองและการจัดการปัญหาอาการและอาการแสดงที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ ตลอดจนและข้อมูลแหล่งประโยชน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านสุขภาพและด้านสังคม เพื่ออำนวยความสะดวกเมื่อผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือ

1.3 สำหรับกลุ่มที่มีมุมมองการรับรู้สุขภาพ “สุขภาพแย่ด้วยโรคเรื้อรัง” เป็นกลุ่มที่มีภาวะเจ็บป่วยด้วยโรคหลายโรค ควรเน้นการบริการเชิงรุกโดยการติดตามเยี่ยมบ้าน และส่งเสริมครอบครัวและชุมชนในการดูแลต่อเนื่อง และข้อมูลแหล่งประโยชน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านสุขภาพและด้านสังคม ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

1.4 สำหรับกลุ่มที่มีมุมมองการรับรู้สุขภาพ “ต้องพึ่งพาผู้อื่น” เป็นกลุ่มที่มีภาวะติดบ้านติดเตียง ควรเชื่อมโยงการบริการด้านสุขภาพและบริการด้านสังคมในเชิงรุกร่วมกับการดูแลระยะยาวหรือการดูแลแบบประคับประคอง และส่งเสริมศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุในระยะท้าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่บริบทชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ควรศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ควรมีการศึกษาถึงความรู้และความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุของผู้ดูแล เพื่อที่จะได้มีแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมต่อไป

2.2 ควรนำมุมมองด้านสุขภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการจัดแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุตามวิถีชีวิตที่เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามที่สนับสนุนทุนในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้สูงอายุทั้ง 30 ท่านที่เสียสละเวลามาให้ข้อมูลทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). รายงานประจำปี 2561. สืบค้นจาก <http://www.dop.go.th>

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2554). การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ. นนทบุรี: โรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ. (2555). การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: ยูเนี่ยน ศรีเอช.

กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). รายงานการสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุไทย ปี 2556 ภายใต้แผนงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและผู้พิการ. กรุงเทพฯ: วชิรรินทร์ พี.พี.

ทัศนาศูววรรณะปรกรณ์, สายพิน สุริยวงศ์. (2554). มุมมองการป่วยของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน. วารสารสภาการพยาบาล, 26(4), 96-107.

บรรลุ ศิริพานิช. (2544). คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ประภาพร มโนรัตน์ และคณะ. (2558). การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุไทยพุทธในเขต ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท:กรณีศึกษาบ้านนาโประ้ง ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์*, 7(2), 46-60.
- ประภาพร มโนรัตน์, กฤษณะ คำฟอง, วรพล แวงนอกและพรฤดี นิธิรัตน์. (2559). การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุไทยพุทธในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท :กรณีศึกษาบ้านนาโประ้ง ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์*, 8(2), 96-111.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล. (บรรณาธิการ). (2560). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยพ.ศ 2559*. นครปฐม: พรินเทอรี จำกัด.
- ผ่องพรรณ อรุณแสง และคณะ. (2555). ภาพสุขภาพของผู้สูงอายุในสถาบันบริการสุขภาพและในชุมชน. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*, 35(2), 15-24.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2553). *รายงานประจำปี สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2552*. นนทบุรี: เอสเอสพลัส มีเดีย.
- วิรดา อรรถเมธากุล, วรณิศรีวิสัย. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 7(2): 18-28.
- ศรีเมือง พลังฤทธิ์, เกษร สำเภาทอง, อารีย์ สงวนชื่อ, ลำตวน โรจรัตน์. (2561). สถานะสุขภาพและความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 36(3), 69-78.
- สุริยา ฟองเกิด, กมลทิพย์ ชลัษธรรมเนียม,กนกพร นทีธนสมบัติ. (2562). ประสบการณ์การดูแลตนเองด้านสุขภาพของผู้ดูแลผู้ป่วยสูงอายุติดเตียง. *ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*, 9(1), 69-89.
- อาริยา สอนบุญ, อุไร จำปาวัต, บุญมี ผลาผล. (2562). วิธีการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน: ความหมายและการจัดการ. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 37(1), 241-248.
- Heidegger M. (1962). *Being and Time* (MacQuaeie J. & Robinson E. trans). Harper & Row, New York.
- Leonard V. W. (1989). A Heideggerian Phenomeno-logic perspective on the concept of the person. *Advances in Nursing Science*, 9: 40-55.
- Webber. D, Guo. Z and Mann. S. (2013). Self care in health: We can define it, but should we also measure it. *Self care advancing the study understanding of self care*, 4, 101-106.
- World Health Organization (WHO). (1993). *Training on management of human resource for health*. Geneva: Publication Part A.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา

กรุงเทพมหานคร

พรรณปพร จันทร์ฉาย¹, ธมินตรา เบญจจาริกุล²

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²บริษัท สำเพ็งสแควร์ จำกัด

¹pookie1500@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการศึกษปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรีของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 270 คน มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 124 คน ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 212 คน และมีรายได้ต่อเดือน 10,000บาท ขึ้นไป จำนวน 155 คน ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่เดินทางไปท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่า นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวมาอันดับที่หนึ่ง จำนวนวันที่มาท่องเที่ยว 1-2 วัน ช่วงเวลาที่นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวจะเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และเลือกเดินทางกับเพื่อน โดยใช้เวลาพักแรม 1 คืนมา ราคาห้องพักที่ตัดสินใจเลือกอยู่ที่ 500-1,000 บาทต่อคน ในข้อเหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวเนื่องจากการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก และค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณการแต่ละครั้งอยู่ในช่วงระหว่าง1,001 - 5,000 บาท ต่อคน ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านส่วนผสมทางการตลาด 7P's ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผลิตภัณฑ์มาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านกระบวนการให้บริการ มีระดับมากเท่ากัน รองลงมาคือด้านสถานที่ รองลงมาคือด้านบุคลากรและด้านลักษณะทางกายภาพมีระดับที่เท่ากัน และน้อยที่สุดคือด้านราคา

คำสำคัญ : การตัดสินใจ,พฤติกรรมนักท่องเที่ยว,นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย, ที่พักแรม, ส่วนผสมทางการ 7P'S, อำเภอบางแสนจังหวัดชลบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Factors affecting the decision to select accommodation for tourism in Bangsaen District Chonburi province of university students Living in Thawi Watthana District, Bangkok

Punnapaporn Chanchai¹, Dr.ThaminTra Benjathikul²

¹Liberal arts Bangkok Thonburi University

²Sampeng Square Co.,Ltd

¹pookie1500@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research to study the factors that affect the decision to choose a hotel for tourism in Bangsaen District Chonburi province of university students living in Thawi Watthana district Bangkok. Which this research is quantitative research the samples used in this study were university students living in Thawi Watthana district. Bangkok, 400 people. The research found that Most of the respondents were 270 female (270 people), aged between 21-25 years old (124 people), undergraduate degrees (212 people), having a monthly income of 10,00 baht or more (155 persons). Questions regarding decision making behavior of university students traveling to Bangsaen District Chonburi province found that most university students come to travel in Bangsaen District Chon Buri Province with the objective of tourism comes first. The number of days traveled for 1-2 days is number one. The time period that university students choose to travel to be on weekends and travel with friends and stay 1 night for travel. The price of the room chosen is 500-1,000 baht per person, based on the reasons for choosing to travel as it is not too far from Bangkok and the estimated cost of each trip is between 1,001 - 5,000 baht per person. The results of the analysis of the averages and standard deviations about the university's 7P's marketing mix of university students on their decision to stay in Bangsaen District Chonburi province, in general, is in a high level in all aspects. When ordering in descending order, the product side comes first. Next is marketing promotion. And the service process aspect Have the same high level Next is the location. Followed by the personnel and physical characteristics are equal. And the least is the price.

Keywords : decision making, tourist behavior, university students, Accommodation, Marketing Mix 7P'S, Bangsaen District, Chon Buri Province

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

หากกล่าวถึงการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวของไทยยังได้รับการกระตุ้นจากภาครัฐมาอย่างต่อเนื่องทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวต่างประเทศ และนักท่องเที่ยวไทยด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวเมืองรอง การเดินทางท่องเที่ยวในวันธรรมดา ที่ภาครัฐพยายามออกโครงการต่าง ๆ มาเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวหรือคนไทยทุกช่วงอายุ ระดับอาชีพ และรายได้ หากกล่าวถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยังคงมีกำลังซื้อและกำลังท่องเที่ยวในครั้งนั้นคงหนีไม่พ้นประชากรกลุ่มวัยรุ่นและวันทำงาน ซึ่งธุรกิจโดยทั่วไปจะมองว่านักท่องเที่ยววัยทำงานจะเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อมากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยววัยกำลังศึกษา เช่น นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แต่หากมองอีกด้านด้วยปัจจัยในการดำรงชีวิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันอาจจะทำให้การตัดสินใจในการท่องเที่ยวของคนวัยทำงานนั้นเกิดขึ้นยากหรือลดลง ทั้งนี้หากหันกลับมามองที่กลุ่มนักศึกษาเราจะเห็นว่าธุรกิจหลายประเภทเช่นโรงพยาบาลจะมีสิทธิ์พิเศษหรือบัตรสมาชิกคูปอง หรืออื่น ๆ เพื่อกระตุ้นยอดขายกับกลุ่มตลาดกลุ่มนี้ เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นแม้จะมีกำลังใช้จ่ายน้อยแต่มีการตัดสินใจที่เร็วและกล้าใช้จ่ายใช้สอย ทั้งนี้อำเภอบางแสนจังหวัดชลบุรีเป็นสถานต่างอากาศยอดนิยมของไทยมาตั้งแต่อดีต ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่นการเป็นเมืองอุตสาหกรรม เมืองท่องเที่ยว มีสถาบันบันการศึกษา การเดินทางไปจากกรุงเทพที่สะดวก การใช้เงินในการท่องเที่ยวอาจไม่ต้องใช้เงินจำนวนมาก ทำให้ชายหาดบางแสนเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวสิ่งหนึ่งที่ต้องควบคู่มาพร้อมกับแหล่งท่องเที่ยวคือธุรกิจที่พัก

ซึ่งปัจจุบันธุรกิจบริการด้านที่พักแรม (Accommodation) ได้มีการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมไทย (Thai Standard Industrial Classification; TSIC Rev. 4, ปี 2551) เป็น การจัดที่พักแรมแบบให้เช่าเป็นรายวันหรือรายสัปดาห์สำหรับผู้ที่มาพักผ่อน ระยะเวลา โดยรวมถึงห้องพักแขกและห้องชุดที่มีการตกแต่งพร้อมเข้าพัก หรือห้องชุดพร้อมเครื่องครัว โดยมีหรือไม่มีแม่บ้านให้บริการก็ตาม และอาจรวมถึงการให้บริการอื่นๆ เช่น การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มที่จอดรถ บริการซักรีด สระว่ายน้ำ และห้องออกกำลังกาย สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านนันทนาการ และห้องประชุม รวมถึงที่พักที่จัดโดย โรงแรม โรงแรมรีสอร์ท โรงแรมห้องชุดที่พักรวมและโรงแรมริมทางหลวงโดยไม่รวมเกสต์เฮาส์ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) และที่พักแรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมา ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทเป็นธุรกิจบริการธุรกิจหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยที่นับเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศมากกว่า 9 แสนล้านบาท ธุรกิจบริการนับว่าเป็นธุรกิจหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้จำนวนมากให้ผู้ประกอบการ รวมถึงก่อให้เกิดการจ้างงานต่อประเทศอย่างมหาศาล ธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรมและธุรกิจบริการจึงจำเป็นต้องศึกษา ปรับปรุง พัฒนา อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ตรงกับความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าอย่างสูงสุด โดยความพึงพอใจเกิดได้จากการได้รับความประทับใจจากการได้รับบริการที่ตรงหรือเหนือความคาดหวังไว้ (จิตกา คุ่มเรือน, 2559) ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอาจจะยังมีรายได้ไม่มากทำให้ปัจจัยในการเลือกสถานที่พักรวมมีน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ หากธุรกิจโรงแรมหรือที่พักหันมาพัฒนาธุรกิจที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ก็น่าจะส่งผลต่อธุรกิจที่พักแรมและการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจในการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการธุรกิจที่พักสำหรับประชากรกลุ่มวัยรุ่นหรือนักศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้มีการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับประชากร ด้านอายุ

ปัจจัยด้านอายุก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญ ซึ่งปัจจัยทางอายุก็สามารถเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจและวุฒิภาวะในการใช้ชีวิตรวมถึงพฤติกรรมและความคิดอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นตัวแปรที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา คนที่มีอายุน้อยกว่าอาจจะมีการตัดสินใจที่มีอารมณ์เข้ามาเป็นส่วนเกี่ยวข้องมากกว่า และคนที่มีอายุน้อยกว่าจะมีความคิดที่ค่านิยมมากกว่าคนที่มีอายุมาก รวมไปถึงกลุ่มคนที่มีอายุน้อยจะเป็นกลุ่มที่มองโลกในแง่ดีมากกว่าและยึดถือในอุดมการณ์ของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่า (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546 อ้างอิงใน วศิณ สันทรกรณ์ 2557 หน้า 9)

ความหมายของโรงแรม

โรงแรม (Hotels) คำว่าโรงแรมเป็นคำทั่วไป อาจหมายถึงหลายสิ่งหลายอย่างตั้งแต่บ้านพักที่มีเพียง 10 ห้องพัก ไปจนถึงอาคารขนาดใหญ่ที่มีห้องพักพันห้องขึ้นไป รวมทั้งห้องประชุมสัมมนาขนาดใหญ่ พร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ สนามกีฬาหรือสถานที่เพื่อการพักผ่อน เช่น สระว่ายน้ำสนามเทนนิส และห้องพักบริการตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมทั้ง ภัตตาคารร้านอาหาร และบาร์ที่ให้บริการความบันเทิงทั้งหลาย โรงแรมยังสามารถจำแนก ออกเป็นโรงแรมตามประเพณีนิยม โดยโรงแรมสำหรับนักธุรกิจ โรงแรมตามสถานที่พักตากอากาศ และ โรงแรมสนามบิน เป็นต้น (วิศนิ พูนผล, 2556 หน้า 24)

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจการเล่นกีฬาการติดต่อธุรกิจตลอดจนการเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง (2545 อ้างอิงใน กฤช เตชะประเสริฐ, 2556 หน้า 11) ในขณะที่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behavior) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กันโดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่ (รัตนชัย ดาบุตร, ออนไลน์)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ส่วนประสมทางการตลาด

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2548 หน้า18 อ้างอิงใน วิศนี พูนผล,2556 หน้า 24) อธิบายเกี่ยวกับแนวคิด ส่วนประสมการตลาดบริการ มีองค์ประกอบดังนี้

1.ผลิตภัณฑ์ (Product) 2.ราคา (Price) 3.การจัดจำหน่าย (Place) 4.การส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5.บุคคล (People) 6.กระบวนการ (Process) 7.ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) (รวิวรรณ เพ็ชรคง, 2551อ้างอิงใน วิศนี พูนผล,2556 หน้า 27)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบริเวณมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเขตทวีวัฒนา ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถประมาณกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของเขตทวีวัฒนาได้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยสำรวจจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยในเขตทวีวัฒนา โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยแบบบังเอิญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามนักศึกษาเป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปลายส่วนบุคคลของนักศึกษาเป็นการเลือกตอบแบบสอบถามข้อมูล ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตอนที่ 3 ปลายทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้อามาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของคำตอบ และลงรหัสในแต่ละข้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การอธิบายและวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การอธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 270 คน (67.50) มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 124 คน (31.00) ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 212 (53.00) มีรายได้ต่อเดือน 10,000บาท ขึ้นไป จำนวน 155 คน (38.80)

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

พฤติกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทิวพัฒนา กรุงเทพมหานครจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทิวพัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวมาอันดับที่หนึ่ง จำนวนวันที่มาท่องเที่ยว 1-2 วันมาเป็นอันดับหนึ่ง ช่วงเวลาที่นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวจะเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และเลือกเดินทางกับเพื่อนมาเป็นอันดับหนึ่ง โดยใช้เวลาพักแรม 1 คืนมาเป็นอันดับหนึ่ง ราคาห้องพักที่ตัดสินใจเลือกอยู่ที่ 500-1,000 บาทต่อคน ในข้อเหตุผลที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวเนื่องจากการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก และค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณการแต่ละครั้งอยู่ในช่วงระหว่าง 1,001 - 5,000 บาท ต่อคน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านส่วนผสมทางการตลาด 7P's ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านส่วนผสมทางการตลาด 7P's ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1.ด้านผลิตภัณฑ์มาเป็นอันดับหนึ่งอยู่ในระดับ 3.87 รองลงมาคือ 2.ด้านการส่งเสริมการตลาด และ 3. ด้านกระบวนการให้บริการ มีระดับมากที่สุดเท่ากัน อยู่ในระดับ 3.67 รองลงมาคือ 4. ด้านสถานที่ อยู่ในระดับ 3.66 รองลงมาคือ 5.ด้านบุคลากรและ 6. ด้านลักษณะทางกายภาพมีระดับที่เท่ากัน อยู่ในระดับ 3.62 และน้อยที่สุดคือด้านราคา อยู่ในระดับ 3.56

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรีของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทิวพัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่อาศัยอยู่ในเขตทิวพัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 270 คน มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 124 คน ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 212 มีรายได้ต่อเดือน 10,000บาท ขึ้นไป จำนวน 155 คน ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่า นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวมาอันดับที่หนึ่ง จำนวนวันที่มาท่องเที่ยว 1-2 วันมาเป็นอันดับหนึ่ง ช่วงเวลาที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวจะเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และเลือกเดินทางกับเพื่อนมาเป็นอันดับหนึ่ง โดยใช้เวลาพักผ่อน 1 คืนมาเป็นอันดับหนึ่ง ราคาห้องพักที่ตัดสินใจเลือกอยู่ที่ 500-1,000 บาทต่อคน ในข้อเหตุผลที่เลือกเดินทางท่องเที่ยวเนื่องจากการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก และค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณการแต่ละครั้งอยู่ในช่วงระหว่าง 1,001 - 5,000 บาท ต่อคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อิทธิชัย ทองไพบูลย์ (2552) เรื่องความต้องการปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักของ นักท่องเที่ยวในเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริณา ลาปะ ซึ่งทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาของนักท่องเที่ยวชาวไทย (2558, บทคัดย่อ) ที่พบว่า เหตุผลที่นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพื่อมาพักผ่อน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาในวันหยุดสุดสัปดาห์ พาหนะในการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนบุคคล นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พักที่โรงแรม/ รีสอร์ท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งต่ำกว่า 10,000 บาท

ผลสรุปความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของผู้สูงอายุ 7 ด้าน พบว่า

1) **ด้านผลิตภัณฑ์** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า นักศึกษามีความเห็นถึงความหลากหลายหรือความแปลกใหม่ของห้องพักมีผลต่อการตัดสินใจเข้าพัก มาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือมีสระว่ายน้ำ รองลงมาคือ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในห้องที่พัก และมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกบริเวณสาธารณะ เช่น ลีอบบี้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ตฤณ พริ้งประเสริฐ (2553) อ้างอิงในเตือนใจ ศรีชะฎา, 2560 หน้า 256) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการที่พักแบบเกสต์เฮาส์ บริเวณถนนข้าวสารพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ในระดับมาก ในเรื่องของความสะอาดของห้องพัก และสิ่งอำนวยความสะดวก

2) **ด้านการส่งเสริมการตลาด** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีบริการห้องพักพร้อมโปรแกรมทัวร์ในพื้นที่ราคาพิเศษ อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีบริการห้องพักพร้อมอาหารเช้าฟรี อยู่ในระดับมากและมีการลดราคาสำหรับนักศึกษาในวันหยุดอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพรณัส แฝงสม (2556) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงแรมระดับ 4 ดาวเครือภายในประเทศ ในเขตเมืองพัทยา พบว่า ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 - 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นพนักงานเอกชนมีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปเอเชีย ซึ่งมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขายด้านพนักงาน/บุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงแรมได้จัดให้มีโปรแกรมทัวร์ราคาพิเศษและอาหารเช้าให้กับลูกค้าในราคาพิเศษ

3) **ด้านกระบวนการให้บริการ** พบว่า คุณภาพของการบริการมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การให้บริการแบบเรียงลำดับก่อนหลัง และความเท่าเทียมกันในการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาณิดี ตูลยาพงศ์ (2556) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้า : กรณีศึกษาธุรกิจโรงแรมเจดับบลิว แมริออท ภูเก็ต รีสอร์ท แอนด์ สปา พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ คุณภาพของการบริการ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพล

ต่อการตัดสินใจใช้บริการแผนกต้อนรับส่วนหน้าในระดับมาก เนื่องจาก โรงแรมมีการให้บริการที่มีความรวดเร็ว

4) **ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า โรงแรมมีเว็บไซต์ของโรงแรม, facebook, Instagram ให้ดูอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สามารถจองผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริณา ลาปะ ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาของนักท่องเที่ยวชาวไทย (2558,บทคัดย่อ) ที่พบว่านักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยว อาทิ ที่ตั้ง เส้นทางเดินทางหรือ ที่พักแรมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านสื่อ อินเทอร์เน็ตเป็นหลัก

5) **ด้านบุคลากร พบว่า** พนักงานมีความตั้งใจในการให้บริการ อีกทั้งมีมนุษยสัมพันธ์และอัธยาศัยดี ในการให้บริการ และสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจิต คงหาญ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบงานบริการในธุรกิจโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติวัยเกษียณ พบว่า ความต้องการเกี่ยวกับการรับบริการจากธุรกิจโรงแรมและท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติในด้านบุคคลอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก พนักงานให้การบริการด้วยความตั้งใจในการให้บริการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ครรชิต มาระโกชน (2560) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการตลาดบริการสำหรับโรงแรมในกลุ่มจังหวัดเบญจบุรพาสุวรรณภูมิ พบว่า ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก พนักงานมีอัธยาศัยดีในการให้บริการ

6) **ด้านลักษณะทางกายภาพ** พบว่า โรงแรมอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีการออกแบบโรงแรมที่มีความเหมาะสม และอยู่ใกล้ชายหาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพรนภัส แฝงสม (2556) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงแรมระดับ 4 ดาวเครือข่ายในประเทศ ในเขตเมืองพัทยา พบว่า ผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นพนักงานเอกชนมีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปเอเชีย ซึ่งมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของกลยุทธ์ส่วนการตลาดโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขายด้านพนักงาน/บุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงแรมมีการออกแบบที่มีความเหมาะสม และอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว

7) **ด้านราคา** พบว่า โรงแรมมีราคาห้องพักที่มีความเหมาะสม มีราคาพิเศษสำหรับกลุ่มนักศึกษา สามารถจองผ่านอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องใช้บัตรเครดิต และสามารถชำระ ณ ที่พักได้ในวันเข้าพัก ซึ่งมีส่วนลดเมื่อมาใช้บริการในครั้งต่อไป และมีการชำระเงินผ่านบัตรเครดิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวภรณ์ โปคาวัฒน์ (2557) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริการและภาพลักษณ์ของธุรกิจโรงแรมราคาประหยัด พบว่า คุณภาพการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ธุรกิจโรงแรมมีราคาประหยัด และมีความเหมาะสม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ด้านราคา ที่ นักท่องเที่ยวชาวไทยตัดสินใจเลือกที่พักในเขตพัทยามีความสำคัญในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย ของ เพียงพิศ เรือนแปง (2551 อ้างอิงใน เตือนใจ ศรีชะฎา, 2560 หน้า 256) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของผู้ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องของราคาต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะที่พักและการบริการ กับ ราคาของที่พัก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ ทำการวิจัยในกลุ่มเฉพาะอื่น ๆ เช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มนักท่องเที่ยวหญิง ในแหล่งพื้นที่อำเภอบางแสน จังหวัดชลบุรี เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวและความต้องการแบบเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้เกิดแนวความคิดและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจที่พิกให้มีศักยภาพสูงขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม

กิตติประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือช่วยตอบแบบสอบถามแก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลแก่การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ครรชิต มาระโกชน. (2560). แนวทางการพัฒนาการตลาดบริการสำหรับโรงแรมในกลุ่มจังหวัดเบญจบุรพา สุวรรณภูมิ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ธัญพรนภัส แฟงสม. (2556). แนวทางการพัฒนาการตลาดของโรงแรมระดับ 4 ดาวเครือข่ายในประเทศไทย ในเขตเมืองพัทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปริณา ลาปะ.(2558).พฤติกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาของนักท่องเที่ยวชาวไทย. (หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล) ที่มา : วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.) ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มิถุนายน 2558.
- รจิต คงหาญ. (2559). แนวทางการพัฒนารูปแบบงานบริการในธุรกิจโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติวัยเกษียณ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- วศิน สันทรณ์.(2557).ลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และปัจจัยทางการตลาด ที่มีผลต่อการซื้ออะไหล่ระดับยนต์ในสินค้าประเภทหลอดไฟหน้ารถยนต์.การค้นคว้าอิสระหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศิวพร พุเกริกเกียรติ.(2554).พฤติกรรมกรบริโภคอาหารพื้นเมืองภาคเหนือ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เดือนใจ ศรีชะฎา.(2560).ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่เมืองพัทยา .วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยองค์กร ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- อิทธิชัย ทองไพบูลย์ (2552). ความต้องการปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวในเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี.วิทยานิพนธ์.การจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา) สังคมศาสตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การศึกษาผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะในเมือง

วนิดา คชสาร

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง สังกัด คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail : wanida.k2818@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะในเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นที่สาธารณะในเมืองทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และเพื่อศึกษาผลกระทบระหว่างผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า จากมาตรการคั่นทางทำให้ประชาชน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พื้นที่ศึกษาคือ 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ซอยคอนแวนต์ ย่านถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ซอยอ่อนนุช 70/1 เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลโดยการจำแนกและจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า ผลการศึกษาพบว่า ด้านพื้นที่สาธารณะในเมืองทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย พบว่าระหว่างผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้วยกันมีข้อตกลงร่วมกันในการเข้าใช้พื้นที่สาธารณะตามช่วงเวลา ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนร้านค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในเศรษฐกิจนอกระบบเกิดความหลากหลายทางอาหารและการเพิ่มช่องทางเลือกให้กับผู้ซื้อ และด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า จากมาตรการคั่นทางทำให้ประชาชน พบว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นผู้ซื้อที่สำคัญต่อการกระจายสินค้าวัตถุดิบขั้นต้นของผู้ขายสินค้า และทำให้เกิดการจ้างแรงงานภายในตลาด กลุ่มผู้ซื้อที่มีรายได้น้อยมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย, พื้นที่สาธารณะ, กรุงเทพมหานคร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

The Study of Hawker Vendors on Public Space in the City

Wanida Kotchasarn

Branch Political Economy Department Faculty Of Economics

E-mail : wanida.k2818@gmail.com

Abstract

Hawker stalls of vendors on public space in the city. The purpose is to study public space in the city's economic traders, street vendors. and to study the impact of the buyer Dealers Hawker Stalls and Sellers Measures from the public sidewalk night. The data were collected qualitative research process. The survey data from a sample by selecting specific. A common observation and in-depth interviews with semi-structured interviews. The study area is the second area in Convent Soi Silom Road, Bangkok and Onnut Soi 70/1 Prawet district of Bangkok. Data analysis is performed with the data collection for the identification and classification of issues. And verify the accuracy of the technical data centers. The study indicated that the public space in the city's economic traders, street vendors. Found that trade between street vendors together with the agreement on access to the public over time. Resulting in a turnover of merchant traders, street vendors in the informal economy. There was a variety of food and increase choices for buyers. And the economic impact of international buyers. Dealers Hawker Stalls and sellers Measures from the public sidewalk night. Traders find that street vendors are a major buyer of raw materials to the distribution of the gross sales. And cause internal labor market. Buyers who earn the least cost increase.

Keywords : Hawker Vendor, Public Space, Bangkok

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

“หาบเร่แผงลอย” หรือ “การค้าริมทาง” เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอยู่นอกระบบเศรษฐกิจ ซึ่งไม่ได้เป็นระบบเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ แต่โดยพื้นฐานแล้วเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้คนในสังคม ซึ่งภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ สร้างงาน และสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง สามารถหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ซึ่งมีโอกาสจำกัดในการเข้าถึงการมีงานทำ และมีรายได้ระดับยังชีพเท่านั้น แต่เป็นอาชีพที่แพร่หลายมากขึ้นในกลุ่มคนชั้นกลางที่มีการศึกษาสูง ดังนั้นจึงมีความสำคัญต่อการสนับสนุนการมีงานทำของประชากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (นฤมล นิราทร, 2560) ดังนั้นบทบาทหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะการค้าหาบเร่แผงลอยช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ มีงานมีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจขึ้นมาได้ รวมทั้งช่วยลดภาระทางเศรษฐกิจของรัฐ และปัญหาสังคม อัตราการว่างงาน (นฤมล นิราทร, 2557) นอกจากนี้หาบเร่แผงลอยยังมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้พนักงานออฟฟิศ เจ้าหน้าที่รัฐ นักเรียน รวมถึงแรงงานที่ได้รับค่าแรงงานขั้นต่ำได้รับความสะดวกสบายในการเข้าถึงอาหาร และสินค้าจำเป็นในราคาไม่แพง รวมถึงสร้างความคึกคักให้กับทางเดินเท้าและความปลอดภัยให้กับชุมชนที่มีร้านค้าหาบเร่แผงลอยตั้งอยู่ (ชาคร เลิศนิทัศน์ และสมชัยจิตสุชน, 2561)

อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานคร มีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของเมืองให้มีความทันสมัยและมีกิจกรรมการค้าแบบหาบเร่แผงลอยน้อยที่สุด เนื่องจากการค้านี้เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมากทั้งผู้ค้าและประชาชนที่ต้องการสินค้า โดยในรายงานของกองนโยบายและแผนงานระบุว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหาบเร่แผงลอยที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปัญหาการรบกวน/กีดขวางการสัญจรของประชาชนผู้ใช้พาหนะวิถีสี่ล้อและในพื้นที่ที่มีผู้คนหนาแน่นหาบเร่แผงลอยจึงรบกวนและเป็นปัญหาเรื่องกีดขวางการจราจร 2) ปัญหาเรื่องความสกปรกบนพื้นทางเท้า และถนน สาธารณะ 3) ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม ทำลายภาพลักษณ์ของเมืองเนื่องจากอุปกรณ์การค้า 4) ปัญหาด้านการแข่งขันด้านราคาที่ไม่ยุติธรรมเนื่องจากหาบเร่แผงลอยมีต้นทุนน้อย ด้านการเช่าที่ จึงสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่ถูกลงกว่าร้านค้าโดยทั่วไป 5) ปัญหาด้านการเอาอย่างกันในด้านการปฏิบัติผิดกฎหมาย โดยเจ้าของร้านริมถนนที่ตั้งแผงสินค้าเพื่อเรียกความสนใจจากลูกค้า 6) ปัญหาเรื่องความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการที่ทำงานกวาดถนน ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยกับผู้ค้าที่เมื่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่มักจะถูกตำหนิว่ารังแกประชาชนหรือกล่าวหาว่าเลือกปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร, 2555) จนนำไปสู่มาตรการ “คืนทางเท้าให้ประชาชน”

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากมาตรการคืนทางเท้าให้ประชาชน นอกจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบแล้ว ผู้ซื้อที่มีรายได้ขั้นต่ำ ผู้ขายสินค้าส่งให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย แรงงานนอกระบบ ก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน ดังนั้นงานศึกษาฉบับนี้จึงสะท้อนให้เห็นการใช้พื้นที่สาธารณะที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจรากฐาน และผลกระทบของผู้ที่เกี่ยวข้องจากมาตรการคืนทางเท้าให้กับประชาชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพื้นที่สาธารณะในเมืองทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ได้แก่ พื้นที่ตลาดชอยคอนแวนต์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ตลาดชอยอ่อนนุช 70/1 เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาผลกระทบระหว่างผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า จากมาตรการคืนทางเท้าให้ประชาชน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎีและ/หรือผลการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่สาธารณะในเมือง ประกอบด้วย

แนวคิดเศรษฐกิจนอกระบบ

ธานี ชัยวัฒน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจนอกระบบ: บทสำรวจสถานะความรู้ โดยเป็นค้นคว้าและรวบรวมผลงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจนอกระบบของประเทศไทย ซึ่งมีผู้ให้นิยามเศรษฐกิจนอกระบบที่น่าสนใจ คือ ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2543) ระบุว่า เศรษฐกิจนอกระบบและในระบบล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อเลี้ยงตนเอง ครอบครัว รวมทั้งสร้างความร่ำรวยเพื่อสะสมอำนาจ ส่วนความแตกต่างอยู่ที่การจัดแบ่งโดยภาครัฐ

องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) (2545) ระบุว่าเศรษฐกิจนอกระบบเป็นกิจกรรมทุกสาขาเศรษฐกิจที่ประกอบธุรกิจขนาดเล็ก ธุรกิจส่วนตัว และธุรกิจที่อยู่ในภาคการเกษตรและอยู่นอกภาคการเกษตรหรืออยู่บางส่วน อาจจะมีหรือไม่มีการทำงานที่แน่นอน ผู้ทำงานเป็นเจ้าของ ผู้ประกอบการ มีลูกจ้าง ผู้ฝึกงาน ผู้ช่วยในครัวเรือน หรือมีการรับเหมาช่วงงานต่อๆ กัน ไม่มีการแยกบัญชีส่วนตัวหรือบัญชีธุรกิจ ทั้งไม่มีรวมกิจกรรมที่ขัดต่อกฎหมายที่จัดอยู่ในข่ายของอาชญากรรมหรืออยู่นอกระบบของจริยธรรม

สังสิต พิริยธรรค์ (2546) ระบุว่า เศรษฐกิจนอกระบบหมายถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในบัญชีประชาชาติ เป็นกิจกรรมที่ไม่มีการเสียภาษี และกฎหมายไม่ให้การรองรับ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) ระบุว่าเศรษฐกิจนอกระบบหมายถึงการประกอบอาชีพ ธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการที่สร้างงาน สร้างรายได้ ซึ่งไม่ได้อยู่ภายใต้การบริการจัดการของภาครัฐ เป็นหน่วยธุรกิจขนาดเล็กของชุมชน ธุรกิจที่ผู้ทำงานเป็นเจ้าของที่อาจมีลูกจ้าง หรือใช้แรงงานครอบครัวมีทั้งที่ดำเนินการถูกกฎหมายและหลีกเลี่ยงกฎหมาย หรือไม่มีกฎหมายกำกับ

การค้าหาบเร่แผงลอย

สมรภัช ชัยสิงห์กานนท์ (2549) ให้คำจำกัดความ “ผู้มีอาชีพค้าหาบเร่แผงลอย” ว่าเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ขายสินค้าหรือบริการประเภทใดก็ตามใช้พื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขายสินค้าหรือบริการตามทางเท้า หรือถนนสาธารณะผู้ค้าหาบเร่และแผงลอยเป็น “ผู้ค้ารายย่อย (Petty Traders) ที่ทำการค้าในเขตชุมชนเมือง ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่มากนักจากการขายสินค้าหรือให้บริการเล็กน้อยๆ

นฤมล นิราทร (2547) ระบุว่า การค้า หาบเร่แผงลอย ว่าใช้เรียกการค้าข้างทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสองประเภทคือการค้าเคลื่อนที่ได้ ซึ่งเรียกว่า “หาบเร่” และการค้าที่อยู่กับที่เรียกว่า “แผงลอย” คำว่า “หาบเร่” แสดงถึงนัยของการค้าบนบกและสะท้อนการค้าแบบดั้งเดิมส่วนคำว่า “แผงลอย” กล่าวได้ว่าเป็นคำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กลางๆไม่เจาะจงอธิบายเฉพาะการค้าข้างทาง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2545 ให้ความหมายว่า “ที่ที่จัดไว้ในถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะรวมถึงอาคาร แคร่ แทน โต๊ะ แผง เลื่อ พื้นดิน เรือ หรือ แพ สำหรับขายอาหาร น้ำแข็ง หรือสิ่งของอย่างอื่น” ซึ่งหมายรวมถึงการค้าในลักษณะวางแผงหรือตั้งแผง ในพื้นที่ต่างๆ เช่น ตลาด ในลักษณะนี้การขายของ “แบกะดิน” จึงถือเป็นการค้าแผงลอย

ณัฐพงศ์ เปรมพูลสวัสดิ์ และจตุรงค์ โพคะรัตน์ศิริ (2560) อ้างถึง WIEGO (2559) ว่า หาบเร่แผงลอยเป็นกิจกรรมที่มีรัศมีของสินค้าและบริการกว้างไกล เข้าถึงสะดวกให้บริการบนพื้นที่สาธารณะในเมืองขนาดใหญ่และมีสินค้าทุกอย่าง

ลักษณะการค้าข้างทางของหาบเร่แผงลอย

นฤมล นิราทร (2560) อ้างถึง Suharto(2546) ว่า การค้าข้างทางของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นกิจกรรมในเศรษฐกิจนอกระบบ เป็นอาชีพอิสระขนาดเล็ก มีลักษณะดังนี้

1. เป็นการประกอบการค้าในพื้นที่ที่สาธารณะซึ่งโดยปกติไม่ได้มีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร
2. มีสินค้าหลากหลายทั้งที่เป็นอาหารและมีใช้อาหารหรือบริการ
3. การค้าข้างทางมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงฐานะที่เป็นหน่วยกระจายสินค้า (Backward linkage) ให้ภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือธุรกิจขนาดเล็ก
4. ผู้ค้าส่วนใหญ่ประกอบการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตแต่ก็ไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม หากไม่ได้ขายสินค้าที่ผิดกฎหมาย
5. ผู้ค้าไม่เสียภาษี แต่อาจเสียค่าธรรมเนียมให้หน่วยงานระดับท้องถิ่น หรืออาจเสียค่าคุ้มครองให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
6. เป็นธุรกิจระดับครอบครัว หากมีการจ้างงานก็มีแรงงานไม่เกิน 5 คน ใช้เทคโนโลยีต่ำและใช้เงินลงทุนต่ำ
7. ผู้ค้าไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย
8. มักขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จากการกล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจนอกระบบและแนวคิดเกี่ยวกับการค้าหาบเร่แผงลอยข้างต้นนั้นได้มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ การประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย คือหนึ่งในอาชีพของเศรษฐกิจนอกระบบ ที่มีการดำเนินกิจกรรมคู่ขนานกับเศรษฐกิจในระบบ เป็นกิจกรรมหน่วยธุรกิจขนาดเล็กที่อาจจะมีลูกจ้างหรือมีการใช้แรงงานครอบครัว ดำเนินการอย่างถูกกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงกฎหมาย แต่ไม่มีการเสียภาษีและกฎหมายไม่ให้การรองรับ และตั้งอยู่บนพื้นที่สาธารณะ ทั้งนี้อาชีพหาบเร่แผงลอยสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อเลี้ยงตนเอง ครอบครัว รวมถึงสามารถสร้างความร่ำรวยได้ อย่างไรก็ตามเมื่อกรุงเทพมหานครใช้มาตรการคืนทางเท้าให้ประชาชน โดยกำหนดนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยเพื่อยกเลิกการค้าหาบเร่แผงลอย สะท้อนอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอย

พื้นที่สาธารณะ

'พื้นที่สาธารณะ' (Public Space) เป็นการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยไม่ได้จำกัดว่าจะเป็นรูปแบบไหน เช่น ถนน ทางเดิน สวนสาธารณะ สนาม ลานชุมชน ลานเมือง เป็นต้น ซึ่งสามารถเข้าใช้พื้นที่ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้หรือแบ่งปันร่วมกันสมาชิกทุกๆ คน พื้นที่สาธารณะจึงเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ในเชิงกายภาพซึ่งสามารถมองเห็นได้จากทุกคนและมีการเข้าถึงได้มากกว่าพื้นที่ส่วนตัว นอกเหนือจากพื้นที่ทางกายภาพแล้ว จะต้องสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างคนกับสถานที่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างให้พื้นที่สาธารณะเกิดการใช้งานอย่างมีชีวิตชีวา คือ การสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้คน ดังนั้นพื้นที่สาธารณะจะต้องมีการเข้าถึงพื้นที่ การเชื่อมต่อที่ดี ความรู้สึกสบาย ปลอดภัย บรรยากาศที่เชื่อเชียว และมีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าสังคมของผู้ใช้พื้นที่ (กนกพิชญ์ ปิยะสันติกุล, 2560.)

ฮาเบอร์มาส (ศตวรรษที่ 17-18) กล่าวถึง พื้นที่ ที่มีการถูกเอาไปใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะมีการครอบครองแล้ว ก็ยังมีการช่วงชิงต่อสู้การยึดครองตลอดเวลา ตัวอย่างที่เห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่นพื้นที่ริมฟุตบาทของถนน หากกลุ่มหาบเร่แผงลอยเข้าไปยึดครองก็กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ และหากตำรวจเทศกิจเข้าไปจับกุม ก็กลายเป็นพื้นที่ทางการเมือง หรือเมื่อมีอบต. ทางเข้ามายังกรุงเทพ ถนนที่เคยใช้เดินทางเท้าก็กลายเป็นพื้นที่ทางการเมืองขึ้นมา (กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน, 2551) ดังนั้น พื้นที่ จึงเป็นที่ปัจเจกบุคคลมีส่วนร่วมการถกเถียงด้วยเหตุผล เพื่อแสวงหาความจริงและผลประโยชน์ส่วนรวม ภายใต้เสรีภาพการเปิดกว้างไม่กีดกัน โดยทุกคนมีความเสมอภาคในฐานะเท่ากัน การถกเถียงอย่างเสรีในพื้นที่สาธารณะ ทำให้เกิดการตรวจสอบนโยบายรัฐบาล รวมทั้งแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและอื่นๆ

ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงพน ไล่ประกอบทรัพย์ (2559) อ้างถึง คาร์ร และคณะ (2535) กล่าวถึงพื้นที่สาธารณะยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญของบริบทเมืองในฐานะเป็นพื้นที่รองรับความต้องการของผู้คนที่มีการใช้พื้นที่ร่วมกันในพื้นที่ที่รองรับแต่ละกิจกรรมซึ่งกลายเป็นการพัฒนาไปสู่พื้นที่ประชาสังคมได้ ผู้คนทำกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายบนพื้นที่และตัวพื้นที่เองนั้นก็บ่งบอกถึงลักษณะเมืองนั้นๆ ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์และความหมายของเมืองที่สัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของคนในเมือง

จากนิยามของพื้นที่สาธารณะ(Public Space) เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้า จะจัดอยู่ในประเภทสินค้าสาธารณะที่มีการใช้งานร่วมกันหรือทรัพยากรร่วม (Common-Pool Resource) โดยเราไม่สามารถกีดกันผู้อื่นเพื่อไม่ให้เข้าถึงทรัพยากรได้ การใช้งานร่วมกันโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบจึงทำให้ทรัพยากรนั้นเสื่อมโทรมและส่งผลกระทบต่อการใช้งานต่อคนอื่น ๆ ในสังคมได้ ในมุมมองของผู้ค้าพื้นที่สาธารณะที่สามารถทำการค้าได้ มีทำเลที่เข้าถึงง่าย และมีองค์ประกอบที่สนับสนุนการประกอบกิจการ จะเป็นพื้นที่สาธารณะที่ดี แต่กลับกันในมุมมองของกลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่สาธารณะในการทำกิจกรรมอื่น ๆ กลับมองว่าพื้นที่สาธารณะที่ดี ต้องเป็นพื้นที่ที่เอื้อให้การดำเนินกิจกรรมนั้นราบรื่น ไม่มีอุปสรรคอย่างกิจกรรมการค้ามาส่งผลกระทบต่อการใช้งาน ซึ่งจากมุมมองของพื้นที่สาธารณะของทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นถึงความต้องการในการใช้พื้นที่ที่ต่างกัน ปัญหานี้ยังคงเป็นข้อขัดแย้งมาอย่างต่อเนื่อง และยังคงการทางออกที่ชัดเจนในบริบทประเทศไทย (ทัตพล วงศ์สามัคคี, 2562)

อย่างไรก็ตามพื้นที่สาธารณะ (Public Space) ควรเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง มีสิทธิในการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน มีการใช้งานในรูปแบบที่หลากหลายอย่างสมดุลกัน ต้องเอื้อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้และตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่มได้ แต่จากสถานการณ์ในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่สาธารณะในกรุงเทพมหานครถูกกำหนดให้กลุ่มผู้สามารถใช้ประโยชน์ได้เฉพาะกลุ่ม แต่ในขณะที่บางกลุ่มกลับถูกลิดรอนสิทธิในการเข้าใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการศึกษามีวิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ระหว่างวันที่ 3 ตุลาคม ถึง วันที่ 20 ตุลาคม 2562 ช่วงเวลา 08.30 ถึง 22.00 น. โดยดำเนินการสำรวจข้อมูลใน 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล 2) สถานการณ์ปัญหาจากผลกระทบของนโยบาย และการใช้พื้นที่สาธารณะในเมือง 3) ผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า (Supplier)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลได้จากการเลือกแบบเจาะจง (criterionbased selection) กับกลุ่มผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า ใน 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ซอยคอนแวนต์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน และพื้นที่ซอยอ่อนนุช 70/1 เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ที่มีความยินดีให้ข้อมูลกับผู้วิจัยผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipative Obsevation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลโดยการจำแนกและจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อแยกแยะตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Data Triangulation)

ผลการวิจัย

พื้นที่ตลาดซอยคอนแวนต์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย พื้นที่ตลาดซอยคอนแวนต์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด 59 ร้านค้า เป็นผู้ค้าหาบเร่แผงลอยประเภทอาหารปรุง ฦ จุดขาย มีที่นั่ง และไม่มีที่นั่ง อาหารประเภทปรุงสำเร็จมีที่นั่ง และไม่มีที่นั่ง เครื่องดื่ม อาหารทานเล่น

พื้นที่สาธารณะในเมืองทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า

1. การใช้พื้นที่สาธารณะ กล่าวคือผู้ค้าหาบเร่แผงลอยแต่ละร้านมีข้อตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อให้ผู้ค้าด้วยกันเองสามารถเข้าถึงและเข้าใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยแบ่งช่วงเวลาการค้าขายออกเป็น 4 ช่วงเวลา ได้แก่

1. ช่วงเวลา 07.00 น. ไปจนถึง เวลา 09.00 น. มีร้านค้าจำนวน 15 ร้าน
2. ช่วงเวลา 10.00 น. ไปจนถึง เวลา 14.00 น. มีร้านค้าจำนวน 10 ร้าน
3. ช่วงเวลา 15.00 น. ไปจนถึง เวลา 23.00 น. มีร้านค้าจำนวน 29 ร้าน
4. ช่วงเวลา 20.00 น. ไปจนถึง เวลา 03.00 น. มีร้านค้าจำนวน 5 ร้าน

ในขณะเดียวกันได้มีการกำหนดพื้นที่การวางแผงค้าขาย เพื่อเว้นช่องทางเดินสำหรับผู้เดินทางเท้าให้สะดวก

2. การจ้างแรงงานนอกระบบ กล่าวคือ ร้านค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะมีจ้างแรงงานทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างน้อยร้านค้าละ 1 คน โดยลูกจ้างชาวต่างชาติจะเป็นชาวเมียนมาร์ (พม่า) และชาวเวียดนาม ทั้งนี้แรงงานเหล่านี้จะพักอาศัยอยู่ในชุมชนซอยพิพัฒน์ ใกล้กับพื้นที่ตลาด ลูกจ้างแต่ละร้านจะทำงานกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป ลักษณะการจ้างงานระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างจะมีความผูกพันเหมือนคนในครอบครัว

ผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า สะท้อนให้เห็นว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผู้ซื้อ (buyer) สะท้อนให้เห็นว่า หาบเร่แผงลอยมีส่วนทำให้พื้นที่เมืองสกปรก กีดขวางการสัญจรทางเท้า และถนน รวมทั้งผู้ค้าหาบเร่แผงลอยไม่ได้เสียภาษีให้กับภาครัฐ ทำให้มองว่าไม่เป็นธรรมต่อการดำเนินการธุรกิจอื่นๆ ที่เสียภาษีให้รัฐเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามการมีอยู่ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็เป็นเสน่ห์ตามวิถีชีวิตคนไทย สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ สร้างความปลอดภัยยามกลางคืน และการซื้อขายยังสามารถต่อรองราคากับผู้ขายได้ และเป็นช่องทางเลือกในการบริโภคของผู้ซื้อได้ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าซื้อจากห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ

“การซื้ออาหารจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยช่วยในเรื่องการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายอาหารในแต่ละวันได้ ถึงแม้ว่าจะมีกำลังซื้ออาหารในห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วเราก็คงอยากพูดคุยกับพ่อค้าแม่ค้า อยากต่อรองราคาสินค้า”

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย (Hawker Vendor) สะท้อนให้เห็นว่า การที่รัฐบาลออกนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดระเบียบร้านค้า แต่ก่อนการจัดระเบียบนั้น ควรหาข้อตกลงและกฎระเบียบร่วมกันระหว่างผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากสถานการณ์การยกเลิกไม่ให้พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยขายสินค้าได้นั้นไม่ใช่แต่จะส่งผลกระทบต่อพ่อค้าแม่ค้าเพียงอย่างเดียว แต่กลับส่งผลกระทบต่อการศึกษา การดูแลครอบครัว รวมถึงแรงงานรับจ้างด้วยเช่นกันเนื่องจากทำให้พวกเขาขาดรายได้ที่จะนำไปหล่อเลี้ยงตนเอง และครอบครัว ถึงแม้ว่านโยบายของรัฐได้มีการจัดพื้นที่ตลาดใหม่เพื่อให้พ่อค้าแม่ค้าย้ายเข้าไปขายนั้น แต่ไม่สามารถทำการค้าได้เนื่องจากมีผู้ซื้อจำนวนน้อยมาก ขายก็ไม่ได้กำไร

“เห็นด้วยที่รัฐเข้ามาจัดระเบียบร้านค้า แต่การจะจัดนั้นก็ต้องเข้ามาพูดคุยตกลงกันก่อน เงินค่าปรับที่รัฐเก็บจากพ่อค้าแม่ค้าไปในแต่ละเดือนก็มีจำนวนไม่น้อย น่าจะนำไปสร้างประโยชน์ในอีกหลายด้าน จริงๆ เราไม่ต้องการอะไรจากรัฐมากหรอกแค่มีพื้นที่ให้เราทำมาหากินให้พออยู่พอใช้”

ผู้ขายสินค้า (Supplier) สะท้อนให้เห็นว่า การซื้อขายสินค้าวัตถุดิบกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย สามารถช่วยกระจายวัตถุดิบชั้นตอนของร้านได้ กระตุ้นเศรษฐกิจรากฐาน แต่การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยตามมาตรการคืนทางเท้าให้ประชาชนของกรุงเทพมหานคร ทำให้รายได้ลดลงเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยรายบางเลิกกิจการแล้วเดินทางกลับบ้านเดิน และเพื่อให้กิจการอยู่ก็เปลี่ยนรูปแบบการจ้างงานกับแรงงานภายในร้าน เช่น จากเดิมค่าจ้างแรงงานจะจ่ายเป็นรายเดือน ก็จะปรับเปลี่ยนเป็นจ่ายค่าจ้างเป็นรายได้แทน

“การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอาจดูเหมือนไม่ได้รับผลกระทบแต่จะเห็นได้จากการสั่งซื้อสินค้าวัตถุดิบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ลดลง”

พื้นที่ชอยอ่อนนุช 70/1 เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย พื้นที่ชอยอ่อนนุช 70/1 เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร มีจำนวนร้านค้าทั้งหมด 54 ร้าน เป็นตลาดชุมชนประเภทอาหาร กลุ่มผู้ซื้อส่วนใหญ่จะเป็นคนภายในชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

และผู้พักอาศัยภายในคอนโดใกล้เคียงกับพื้นที่ตลาดสามารถเดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวก และเปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 15.00 น. ไปจนถึง 22.00 น

พื้นที่สาธารณะในเมืองทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า

1. การใช้พื้นที่สาธารณะ กล่าวคือ มีการรวมกลุ่มของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้พื้นที่สาธารณะ และทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาพื้นที่สาธารณะเช่นการทำความสะอาดตลาดทุกวันจันทร์ การแบ่งแยกขยะในพื้นที่ตลาด ทั้งนี้พื้นที่การตั้งร้านค้าจะไม่มีรถหมุนเวียนเปลี่ยนร้านค้าระหว่างผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้วยกัน

“ถึงแม้เราจะเสียค่าปรับในฐานะที่ละเมิดกฎหมายมาตั้งแผงลอยค้าขายสินค้าบนพื้นที่สาธารณะ แต่เราก็ได้ทำประโยชน์ให้กลับพื้นที่ด้วยเช่นกัน”

2. การค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ตลาดซอยอ่อนนุช 70/1 มีลักษณะเป็นเศรษฐกิจระดับครัวเรือน กล่าวคือ แรงงานในพื้นที่จะเป็นคนในครอบครัว หรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติกัน มีการให้ความช่วยเหลือ และพึ่งพากันและกัน เช่น ในบางกรณี หากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยขาดสินค้าหรือวัตถุดิบบางอย่างก็สามารถยืมหรือขอซื้อได้จากร้านใกล้เคียง

ผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า สะท้อนให้เห็นว่า

ผู้ซื้อ (buyer) สะท้อนให้เห็นว่า การซื้อสินค้าจากหาบเร่แผงลอยกับการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อหรือห้างสรรพสินค้า มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยข้อดีของร้านหาบเร่แผงลอยทำให้เรามีปฏิสัมพันธ์กับผู้ค้า สามารถจะซื้อสินค้าได้ในราคาที่ถูกลงกว่า สามารถต่อรองราคาได้ ในขณะที่ข้อเสียก็สะท้อนให้เห็นว่าร้านค้าหาบเร่แผงลอยนั้นก็คิดวางทางสัญจร ทำให้บ้านเมืองสกปรก สินค้าบางประเภทที่ไม่ใช่อาหารมีการละเมิดลิขสิทธิ์และไม่ได้เสียภาษีให้กับรัฐ ส่วนห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อสินค้าจะมีคุณภาพมากกว่า แต่ราคาจะแพงกว่าร้านค้าหาบเร่แผงลอย

“ทุกๆเย็นก่อนเข้าบ้านจะต้องแวะซื้ออาหารจากตลาดนี้ เพราะว่ามีอาหารหลากหลายให้เราเลือกซื้อ รสชาติอร่อยถูกปาก และราคาไม่แพงเหมาะกับพนักงานเงินเดือนขั้นต่ำ ”

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย (Hawker Vendor) สะท้อนให้เห็นว่า ส่วนใหญ่พ่อค้าแม่ค้าเป็นคนในชุมชน ทั้งเป็นผู้สูงอายุ และยึดอาชีพหาบเร่แผงลอยตั้งแต่วัยรุ่นสามารถสร้างรายได้ สร้างงานให้กับคนในชุมชน อย่างไรก็ตามการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ควรที่จะมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับร้านค้าหาบเร่แผงลอยในแต่ละพื้นที่ ไม่ควรรับฟังแต่ผู้ร้องเรียนว่าไม่มีทางเดิน หรือทำให้รถติดเพียงด้านเดียว แต่ควรรับฟังความคิดเห็นของพ่อค้าแม่ค้า เพื่อหาข้อตกลงที่จะสามารถอยู่ได้ทั้งสองฝ่าย และเป็นการลดภาระการทำงานของรัฐบาลที่อื่นๆในกรุงเทพฯที่โดยยกเลิกขายแล้วไปตั้งร้านขายตามที่รัฐจัดหาให้ นั้น สุดท้ายแล้วก็ต้องกลับมาขายที่เดิม ฝ่าฝืนกฎระเบียบเหมือนเดิม สาเหตุมาจากการที่รัฐจัดหาพื้นที่ให้มีความสะดวกสบาย พื้นที่กว้างขวาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สะอาด แต่ไม่มีลูกค้า พ่อค้าแม่ค้าก็ไม่สามารถขายสินค้าได้ ไปตั้งร้านขายก็มีแต่ขาดทุนทุกวัน แต่ในทางกลับกันค่าใช้จ่าย ต้นทุนการขายสินค้า ค่าจ้างแรงงาน ค่าใช้จ่ายการศึกษา ค่าเลี้ยงดูลูก ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัย ก็ต้องใช้จ่ายทุกวัน จึงทำให้พ่อค้าแม่ค้าต้องฝ่าฝืนกฎระเบียบอยู่ซ้ำๆ

“พ่อค้าแม่ค้าพร้อมให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ขอเพียงให้ภาครัฐยอมให้พื้นที่ในการทำมาหากินกับพวกเรา ยอมจ่ายภาษีตามที่รัฐกำหนด เราไม่ได้อยากเป็นภาระของรัฐ เราสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพียงแต่อยากเลิกอาชีพของพวกเรา

ผู้ขายสินค้า (Supplier) สะท้อนให้เห็นว่า ระหว่างผู้ขายสินค้ากับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยต่างอยู่ในฐานะพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมื่อไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็ไม่สามารถอยู่รอดได้ เนื่องจากปัจจุบันมองว่าเศรษฐกิจอยู่ในภาวะการแข่งขันสูง การมีลูกค้าประจำอย่างน้อยก็ทำให้รู้ว่าสินค้าของทางร้านยังสามารถขายได้อยู่ ยังมีรายได้เข้าร้านทุกวัน

“ปัจจุบันเศรษฐกิจก็ไม่ค่อยดีอยู่แล้ว คนใช้จ่ายน้อยลง ถ้าไม่มีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมาสั่งซื้อสินค้า อยากรายรับของทางร้านก็ต้องลดลง”

จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะและผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้า ของทั้ง 2 พื้นที่ คือ 1.พื้นที่ซอยคอนแวนต์ ย่านถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ซอยอ่อนนุช 70/1 เขตประเวศ กรุงเทพมหานครนั้นค่อนข้างมีความแตกต่างกันมากกล่าวคือ พื้นที่ตลาดย่านสีลม ตั้งอยู่ย่านพื้นที่เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว พื้นที่นี้จึงมีกลุ่มผู้ซื้อที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นพนักงานออฟฟิศ นักเรียนนักศึกษา นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในชุมชนซอยพิพัฒน์ ตลอดจนชุมชนใกล้เคียง ผู้มีรายได้ต่ำ ส่งผลให้มีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจำนวนมากไม่สามารถทำการค้าได้พร้อมกันทุกร้านเนื่องจากพื้นที่การใช้สอยไม่เพียงพอ จึงก่อให้เกิดการหมุนเวียนและการแบ่งปันในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่สาธารณะ จนเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งทำให้พื้นที่นี้สามารถทำการค้าขายได้ตั้งแต่ 06.00 น.ไปจนถึง 03.00 น ทั้งนี้ผลกระทบทางเศรษฐกิจของผู้ซื้อ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้ขายสินค้าจึงมีความเสียหายต่อเศรษฐกิจฐานราก การเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย การถูกรื้อถอนสิทธิในฐานะพลเมืองคนไทยที่ควรจะได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน และในขณะเดียวกันพื้นที่ตลาดย่านอ่อนนุช 70/1 เป็นพื้นที่ตลาดเชิงชุมชน กลุ่มผู้ซื้อจึงมีความหลากหลายน้อยกว่าพื้นที่ตลาดย่านสีลม เนื่องจากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชน ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่จึงทำการค้าขายได้ดีเพียงช่วงเวลา 15.00 น. ไปจนถึง 22.00 น. แต่ด้วยความเป็นพื้นที่ของชุมชนจึงทำให้การจัดการพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในสถานะทรัพยากรร่วมทำให้สามารถทำข้อตกลงร่วมกันในการเข้าใช้พื้นที่สาธารณะได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจให้แก่กันและกันได้ง่าย ทั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังตาราง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย	พื้นที่ตลาดชอยคอนแวนต์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร	พื้นที่ตลาดชอยอ่อนนุช70/1 เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
สถานการณ์ปัญหาจากผลกระทบ ของนโยบาย	-ปรับเปลี่ยนระยะเวลาการค้าขาย -กำหนดพื้นที่ในการตั้งร้าน -ผู้ซื้อที่มีจำนวนลดน้อยลง	-เกิดการต่อรองกับภาครัฐ และปฏิบัติตาม เงื่อนไขข้อตกลงจากภาครัฐ -ผู้ค้าใช้เงินทุนของตนเองในการพัฒนาพื้นที่
ลักษณะของพื้นที่	พื้นที่ตลาดเชิงเศรษฐกิจ และการ ท่องเที่ยว กลุ่มผู้ซื้อที่หลากหลาย เช่น พนักงานออฟฟิศ นักเรียนนักศึกษา นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในชุมชนชอยพัฒนา และเปิดให้บริการตั้งแต่ 06.00 น.ไปจนถึง 03.00 น	พื้นที่ตลาดเชิงชุมชน กลุ่มผู้ซื้อ ส่วนใหญ่เป็น คนภายในชุมชน และผู้ที่อาศัยอยู่ในคอนโด ใกล้เคียง เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 15.00 น. ไปจนถึง 22.00 น.
การใช้พื้นที่สาธารณะในเมือง	- มีการเกิดการหมุนเวียนพื้นที่การค้าให้ กันและกัน เพื่อให้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้วย กันเองสามารถเข้าถึงและเข้าใช้พื้นที่ สาธารณะร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมกัน -มีการจ้างแรงงานนอกระบบ กล่าวคือ ร้านค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะมีจ้าง แรงงานทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่าง น้อยร้านค้าละ 1 คน	-มีการรวมกลุ่มของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้พื้นที่สาธารณะ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าใช้พื้นที่ได้อย่างเท่า เทียมกัน -ลักษณะเป็นเศรษฐกิจระดับครัวเรือน กล่าวคือ แรงงานในพื้นที่จะเป็นคนใน ครอบครัว หรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะเครือ ญาติกัน มีการให้ความช่วยเหลือ และพึ่งพา กันและกัน
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ		
ผู้ซื้อ	เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ซื้อ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อย	ต้องใช้เวลาในการเดินทางไปซื้ออาหารจาก พื้นที่อื่น และมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น
ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	-ควรรับฟังความคิดเห็นของพ่อค้าแม่ค้า เพื่อหาข้อตกลงที่จะสามารถอยู่ได้ทั้งสอง ฝ่าย และเป็นการลดภาระการทำงานของ รัฐ พื้นที่อื่นๆ - มีการกั๊ยมเงินนอกระบบเพื่อนำมาใช้ใน ครอบครัวและเป็นค่าการศึกษาลูก	-ทำให้พวกเขาขาดรายได้ที่จะนำไปหล่อเลี้ยง ตนเอง และครอบครัว ถึงแม้ว่านโยบายของรัฐ ได้มีการจัดพื้นที่ตลาดใหม่เพื่อให้พ่อค้าแม่ค้า ย้ายเข้าไปขายแล้วนั้น ก็ไม่สามารถค้าขายได้ เนื่องจากมีผู้ซื้อจำนวนน้อยมาก และขายทุน
ผู้ขายสินค้า	-ทำให้รายได้ลดลงเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่ แผงลอยรายบางเลิกกิจการแล้วเดินทาง กลับบ้านเดิม -เปลี่ยนรูปแบบการให้ค่าจ้างแก่ลูกจ้าง ภายในร้าน	ระหว่างผู้ขายสินค้ากับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยต่าง อยู่ในฐานะพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมื่อไม่มีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ก็ไม่สามารถอยู่รอดได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาให้พื้นที่ทางเท้าเป็นพื้นที่สาธารณะ ดังนั้นทุกคนย่อมมีสิทธิเข้าใช้ประโยชน์จากพื้นที่นี้ได้ อย่างเท่าเทียมกัน ทุกฝ่ายสามารถหาผลประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะแห่งนี้ได้เท่าๆ กัน มิใช่เป็นเพียงพื้นที่ที่ตอบสนองกลุ่มคนใดคนหนึ่งในสังคม พื้นที่สาธารณะเปรียบเป็นกลุ่มสินค้าสาธารณะที่อยู่ภายใต้การดูแลของภาครัฐ ไม่สามารถกีดกันการใช้งาน และไม่จำเป็นต้องแข่งขันเพื่อการบริโภค แต่ควรมีการจัดการร่วมเพื่อทำให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย อย่างไรก็ตามผลกระทบของมาตรการคืนทางเท้าให้ประชาชนได้ผ่านนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้น มิใช่สร้างความเสียหายให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย แต่รวมถึงระบบเศรษฐกิจฐานรากกล่าวคือ ความสัมพันธ์ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย นอกจากผู้ซื้อหรือผู้บริโภคแล้ว ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยยังมีสำคัญในฐานะนายจ้าง ที่เป็นแหล่งรายได้ของผู้ถูกว่าจ้าง เช่น ลูกจ้างแรงงานในร้าน มอเตอร์ไซค์รับจ้าง คนรับจ้างเข็นรถเข็น ผู้ขายสินค้า (Supplier) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษาของ Women in Informal Employment Globalizing and Organizing (WIEGO) ซึ่งเป็นองค์กรที่ศึกษาด้านการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ได้จัดทำแบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมการซื้อขายข้างทางของผู้บริโภค ประมาณ 500 คน ในกรุงเทพฯ ทั้งพื้นที่ในเมืองและชานเมือง รวมถึงสำรวจความแตกต่างของราคาอาหารเมนูเดียวกันจากร้านข้างทาง โดยเปรียบเทียบกับร้านอาหารตามห้องแถว หรือในฟู้ดคอร์ทในบริเวณเดียวกันที่มีราคาถูกที่สุดถึง 140 บาท ทำให้พบว่าถ้าไม่มีหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง ผู้บริโภคจะต้องจ่ายเงินเพิ่มเติมจนละ 357 บาท นอกจากนั้น ผู้ทำแบบสอบถามยังบอกได้ว่าเลือกซื้ออาหารจากหาบเร่แผงลอยเฉลี่ย 9.58 มื้อ/สัปดาห์ โดยกลุ่มที่ซื้ออาหารจาก หาบเร่แผงลอยบ่อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีรายได้ 20,000-30,000 บาท/เดือน ส่วนกลุ่มที่ซื้อบ่อยรองลงมาคือผู้ที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท/เดือน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาผลกระทบของมาตรการคืนทางเท้าให้ประชาชนต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

1. หน่วยงานภาครัฐควรศึกษาบริบทความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ในฐานะผู้บริโภค ทำความเข้าใจบริบทของพื้นที่ตามช่วงเวลา และวิเคราะห์หาคูณลักษณะของพื้นที่ว่าเป็นย่านสถานที่ท่องเที่ยวหรือย่านที่อยู่อาศัย เพื่อให้การออกแบบและพัฒนาเมืองมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของเมืองที่สอดคล้องตามความต้องการของประชาชน ผู้ใช้ทางเท้า ผู้บริโภค และธุรกิจที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
2. หน่วยงานภาครัฐควรมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจการค้ารายย่อย เพื่อส่งเสริมการขายสินค้าของผู้ประกอบการรายย่อย และรองรับความต้องการของประชาชนในฐานะผู้บริโภคที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคและความจำเป็นของผู้ค้ารายย่อยในแต่ละพื้นที่และช่วงเวลา
3. ควรมีเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ซื้อผู้ขาย ผู้อยู่อาศัย ธุรกิจภายในชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการออกแบบเมือง ย่าน หรือชุมชนของตนเองที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เศรษฐกิจฐานราก และเศรษฐกิจของชุมชน
4. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงบทบาทหรือปัจจัยในการเชื่อมโยงสินค้าวัตถุดิบระหว่างตลาด รวมถึงต้นทุนและประโยชน์จากการค้าหาบเร่แผงลอย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ค้าหาบเร่แผงลอยพื้นที่ย่านสีลม พื้นที่ย่านอ่อนนุช 70/1 มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ เครือข่ายแผงลอยไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีส่วนช่วยให้ในการเข้าถึงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี ชัยวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และพนักวิจัยจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยสนับสนุนและให้คำแนะนำ

เอกสารอ้างอิง

- กนกพิชญ์ ปิยะสันติกุล.(2560).ความสัมพันธระหว่างเรา: คนกับพื้นที่เมือง และการพัฒนาพื้นที่สาธารณะอย่างมีชีวิตชีวา.สืบค้นจาก <http://uddc.net/th/knowledge/%E0%>
- กรุงเทพมหานคร.(2555).การศึกษาเรื่องหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2555. กองนโยบายและแผนงาน.สืบค้นจาก:cpd.bangkok.go.th:90/web2/strategy/DATA54_55/15UNM.pdf
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน.(2551).สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา.กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2551.
- ชาคร เลิศนิทัศน์ และสมชัย จิตสุชน.(2561, 27 เมษายน).หาบเร่แผงลอย:วิถีชีวิตที่รัฐมองข้าม. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2018/04/tdri-27-4-2561/>
- ณัฐพงศ์ เปรมพูลสวัสดิ์ และจตุรงค์ โทคะรัตน์ศิริ (2560).การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้าหาบเร่แผงลอยกับลักษณะเชิงพื้นที่ของเมือง กรณีศึกษา:ย่านรามคำแหง กรุงเทพมหานคร.สืบค้นจาก: [file:///C:/Users/DELL/Downloads/167917-Article%20Text-470647-2-10-20190130%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/DELL/Downloads/167917-Article%20Text-470647-2-10-20190130%20(1).pdf)
- ทัตพล วงศ์สามัคคี.(2562). “แผงลอย แปงเมือง”พื้นที่เพื่อแรงงาน วิกฤตต้มยำกุ้ง เสน่ห์ท้องเที่ยว. สืบค้นจาก <http://www.uddc.net/th/knowledge>.
- ธานี ชัยวัฒน์. (2559). รายงานฉบับสมบูรณ์เศรษฐกิจนอกระบบ:บทสำรวจสถานะความรู้. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นฤมล นิราทร.(2547).โครงการหาบเร่แผงลอยอาหาร:ความสำเร็จและตัวชี้วัด.Retrieved From. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.สืบค้นจาก: https://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=BGJ4580028
- นฤมล นิราทร.(2557).การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอย ในกรุงเทพมหานคร: ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ.วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา.ปีที่ 33 (ฉบับที่ 2):กรกฎาคม - ธันวาคม 2557.สืบค้นจาก: socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/2015/02/JSA-33-2-narumol.pdf
- นฤมล นิราทร.(2560).การบริหารจัดการการค้าข้างทาง(Street Vending) ในประเทศไทย:สถานการณ์และทิศทางนโยบายที่ควรจะเป็น. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). สืบค้นจาก: <http://knowledgefarm.in.th/wp-content/uploads/2017/11/street-vending-in-thailand.pdf>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ปาริชา มุสิกะคามะ.(2561).การกำกับดูแลพื้นที่สาธารณะเมืองในฐานะทรัพยากรร่วม.วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล.ปีที่ 27 (ฉบับที่ 2) กรกฎาคม - ธันวาคม 2561:สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/archkmitl/article/view/168852/121495>
- วรารณ วนาพิทักษ์.(2554).ทฤษฎีวิพากษ์ของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส:พื้นที่สาธารณะทางการเมืองและเสรีภาพในการแสดงออกบนอินเทอร์เน็ต. สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=728311>
- ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงพน ไส้ประกอบทรัพย์ (2559).ภาพสะท้อนความเป็นสาธารณะบนพื้นที่สาธารณะในเมือง.สืบค้นจาก: <https://vernacbef2016.files.wordpress.com/2016/06/13-supachai.pdf>
- สมรัชณ์ ชัยสิงห์กานานนท์.(2549).ตลาดในชีวิต ชีวิตในตลาด .กรุงเทพฯ:ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- WIEGO.(2560).If Street Food Disappears-Projecting the Cost for Consumer in Bangkok. Retrieved May 2018 from <https://www.wiego.org/publications/if-street-food-disappears-%E2%80%94-projecting-cost-consumers-bangkok>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

คณะกรรมการกองบรรณาธิการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา	ประธาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัวบุตรี ศิริวัฒน์	กรรมการ
3. ดร.ชั้นทอง ใจดี	กรรมการ
4. นางนวมล พรหมมา	กรรมการ
5. นางสาวยุพิน แก้วคำ	กรรมการ
6. นายกฤษณ์ปกรณ์ บุญมา	กรรมการ
7. นางสาวหัสทยา นวลสุวรรณ	กรรมการ
8. นายวุฒิพงศ์ เนียมบุญ	กรรมการ
9. นายเพียว นุ่มเรืองรัน	กรรมการ
10. นายวัชรกร เฉลยปราษฎ์	กรรมการ
11. นายเจริญพร เดชมณี	กรรมการ
12. นายอรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์	กรรมการ
13. นางสาวศุภลักษณ์ พงศ์พิพัฒน์	กรรมการ
14. นางสาวตุนละดา เพชรอำไพ	กรรมการ
15. นายพีรพงศ์ โฉแพ	กรรมการ
16. นางสาววนิดา กงแหลม	กรรมการ
17. นางสาวสุภาวดี เรืองสังข์	กรรมการ
18. นายประทีป ชาลี	กรรมการ
19. นางสาวจิราพร ฮามวงศ์	กรรมการ
20. นายไพรัช ศิริวัฒน์พิศาล	กรรมการ
21. นางสาวกัญญาพัชตา หงส์ภัทราจันทร์	กรรมการ
22. นายอรรถกฤต จันทร	กรรมการ
23. นายธนบรรณ วรณธรรม	กรรมการ
24. นางสาวกัญยรัตน์ ชันแก้ว	กรรมการ
25. นางสาวเอื้ออารี เวฬุวนารักษ์	กรรมการ
26. นางสาวชวิศา สงค์ประสิทธิ์	กรรมการ
27. นายนนทกร ม่วงงาม	กรรมการ
28. นายเชมวัฒน์ ฉ่ำเฉลิม	กรรมการ
29. นายสาธิต ภูมา	กรรมการ
30. ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุรีพร พวงทอง	กรรมการและเลขานุการ
31. นางสาวศิริธรรม จิตต์งาม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาคาร 35 เลขที่ 1 ถนนอุ้งทองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทร. 0 2160 1286, 0 2160 1283 โทรสาร 0 2160 1285

<http://hs.ssru.ac.th>